Digitized by Google

8282.22(1)

HARVARD
COLLEGE
LIBRARY

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Deutsch-Dänisches und Dänisch-Deutsches

Hand-Wörterbuch.

Von

B. C. Grönberg.

Erster Theil. Deutsch-Dänisch.

Zweite vermehrte und verbesserte Ausgabe.

Kopenhagen.

Gedruckt im Verlage der Gyldendalschen Buchhandlung,
in der Brünnichschen Buchdruckerei.

1836.

Digitized by Google

8274.2.22

Harvard College Library
May 24, 1900
Gift of
The J. C. Ayer Co.

1422
54-130
57-2

Digitized by Google

Vorerinnerung.

Als die erste ziemlich große Auflage dieses deutsch-dänischen Wörterbuches nach Verlauf von zehn Jahren größtentheils verkauft war, und der Herr Verleger mich aufforderte, eine neue Ausgabe zu besorgen, war es zugleich sein Wunsch, daß sie, der beträchtlichen Vermehrungen ungeachtet, die ich darin nothwendig fand, doch zu einem sehr wohlfeilen Preise könnte verkauft werden. Um dieses zu erreichen wurde theils ein weit feinerer Druck als der in der ersten Ausgabe gewählt, der aber, da die Schriften neu waren und das Papier gut ist, ohne Zweifel wird hinlänglich deutlich gefunden werden; theils wurden viele, besonders zusammengesetzte Wörter unter einen Artikel gesammelt, und so viele Abkürzungen angebracht, als die Deutlichkeit und Genauigkeit nur verstatteten.

Ich hoffe, daß die hier häufig gebrauchte, vielen Platz ersparende Abkürzung mit einem Striche (-) werde in einem Buche passend gefunden werden, worin es von Wichtigkeit ist Raum zu ersparen, sowohl mit Rücksicht auf den Preis als um so viele Wörter als möglich auf jeder Seite zu erhalten, und ich meine, daß diese Abkürzung keine Schwierigkeit oder Undeutlichkeit mit sich führe. Ich habe mir erlaubt einen solchen Strich theils statt eines ganzen Wortes zu setzen, z. B. **Einheit, f. -en**, Enhed, c.; **die - Gottes; die - des Ortes; die - eines Gemäldes**; theils statt einer einzelnen Vor- oder Nach-

Digitized by Google

ſilbe, z. B. **Feilbieten**, n. -s pl. ſ. sg. -**bietung**, f. -en, Falbyden, -bydelſe, c.; und theils ſtatt einzelner Buchſtaben oder Silben mitten im Worte, z. B. **Fleiſchig**, aj. kjødfuld; -**keit**, f. ud. pl. K-hed, c.

Mit Rückſicht auf die übrigen Abkürzungen giebt die unten hinzugefügte Erklärung die nothwendige Erläuterung.

Ebenfalls um Platz zu erſparen habe ich von dem, was meiner Meinung nach in der erſten Ausgabe überflüſſig ſchien, folgendes weggelaſſen:

1) die Bemerkung, daß ein Verbum regelmäßig conjugirt wird, da dies mit den meiſten Verben der Fall iſt; nur bei den unregelmäßigen Verben ſteht ein i. (irregulare), aber ohne daß die Conjugation des Verbums bei dem Stammverbum angeführt oder auf daſſelbe ſo wie in der erſten Ausgabe hingewieſen iſt. Dagegen findet man nach dieſer Vorerinnerung ein vollſtändiges, genaues, alphabetiſches Verzeichniß über ſämmtliche unregelmäßige Stammverba mit ihrer Conjugation, wo man alſo die Auskunft darüber leicht erhalten wird. Das Verbum, wobei kein i. ſteht, wird alſo regelmäßig conjugirt.

2) Da die allgemeine Regel, daß ein tranſitives Verbum ſein unmittelbares Object im Accuſativ bei ſich hat, als bekannt vorausgeſetzt wird, ſo iſt bei den tranſitiven Verben die Bemerkung in der erſten Ausgabe "m. Acc." (mit Accusativum) weggelaſſen. Wo alſo bei einem Verbum v. a. (verbum activum) ſteht, werden zugleich die Wörter: "das ſein unmittelbares Object im Accuſativ hat" darunter verſtanden, welches außerdem oft durch ein Beiſpiel erläutert wird. Die Fälle, wo ein anderer Caſus erfordert wird, ſind genau bezeichnet.

3) Die Zahlen und Buchſtaben, wodurch die verſchiedenen Bedeutungen der Wörter in der erſten Ausgabe getrennt waren, ſind hier weggelaſſen, und die verſchiedenen Bedeutungen in dieſer Ausgabe nur durch ein (;) getrennt.

Digitized by Google

4) Die in der ersten Ausgabe angeführten, verschiedenen, deutschen Benennungen desselben Gegenstandes, z. B. in der täglichen Rede, in der vulgaren Sprache, in Süd- oder Norddeutsch ꝛc., sind in dieser Ausgabe bei dem rechten Worte weggelassen, z. B. bei dem Worte: der Rocken ist die Bemerkung, daß er im Norddeutschen der Wocken und veraltet die Kunkel heißt weggelassen, da man Wocken und Kunkel nicht unter Rocken sucht; aber solche Wörter stehen auf ihrem Platze in der alphabetischen Ordnung, und werden sämmtlich mit gehörigen Bemerkungen bei dem dänischen Worte in dem dänisch-deutschen Theile gefunden werden, wo z. B. bei dem dänischen Worte Rok steht, daß er der Rocken, Spinn-; (Nordd.) der Wocken; (veralt.) die Kunkel heißt.

Ich darf glauben, daß diese und mehrere Weglassungen zweckmäßig gewesen sind, und ich hoffe, daß die Hinzufügung einer großen Menge deutscher Wörter, die Berichtigung der Uebersetzung, die Aufmerksamkeit um Druckfehlern zu entgehen, und die zusammengedrängte Form das Buch um einen großen Theil verbessert habe, und auf diese Weise es der Gunst würdig mache, deren es sich rühmen darf, indem in ungefähr 10 Jahren eine beträchtliche Anzahl Exemplare vergriffen wurde.

Ungeachtet der sorgfältigsten Benutzung einer Menge Hülfsmittel zu dieser Arbeit, einer Menge der besten und neuesten Schriften über die deutsche Sprache, werden natürlicherweise doch Mängel und Unrichtigkeiten gefunden werden, wofür ich um Entschuldigung bitte. Es wird mir vielleicht vorgeworfen werden, daß nicht alle in deutschen Schriften gebräuchliche fremde Wörter in das Wörterbuch aufgenommen sind, und daß die, welche darin gefunden werden, nicht vollständig übersetzt und erklärt sind; ich bitte aber zu bemerken, daß es absichtlich um Platz zu ersparen gethan ist; daß es vorzüglich fremde Hauptwörter waren, die ich aufnehmen wollte, damit man ihr Geschlecht ersehen konnte, besonders wenn dieses aus einer allgemeinen Regel, z. B. daß die Hauptwörter, welche auf ion ausgehen, Feminina sind, leicht zu er-

Digitized by Google

kennen war, und daß ihre Uebersetzung aus der Sprache, wozu sie gehören, als bekannt vorausgesetzt werden müsse.

Ohne Zweifel werden doch manche Bemerkungen gemacht werden können, worauf ich nichts zu erwiedern habe, und ich hätte daher wünschen können, daß die Ausgabe dieser zweiten Auflage länger ausgesetzt wäre; ich werde mich aber mit den Worten von Göthe trösten, welche in der Vorrede der vierten Ausgabe des allgemeinen Fremdwörterbuches von Heise stehen: "daß so eine Arbeit eigentlich nie fertig wird; daß "man sie für fertig erklären muß, wenn man nach Zeit und Umständen "das Möglichste daran gethan hat," und da ich dieses gethan habe, so hoffe ich, daß dieses deutsch-dänisches Handwörterbuch fertig genannt werden kann; daß es in der Regel antworten werde, wenn es gefragt wird, und daß man seine Antworten bestimmt, richtig und deutlich finde.

Digitized by Google

Erklärung

der in diesem Wörter-Buche gebrauchten Abkürzungen.

---

a. Activum.
Acc. Accusativus.
aj. Adjectivum und Adverbium.
alm. gewöhnlich.
av. Adverbium.
Bem. Bemerkung.
Bjergv. Bergwesen.
c. (bei dem dänischen Worte) Genus commune.
Canc. in den Cancelleien.
Chym. in der Chymie.
cj. Conjunction.
Dat. Dativus.
Dim. Diminutivum.
d. T. im gemeinen Leben üblich.
d. e. das ist.
D-, Durch.
Dm. Dinem.
el. oder.
etw. etwas.
f. Femininum.
Fegtek. die Fechtkunst.
fig. figürlich, in bildlicher Bemerkung.
foragt. verächtlich, mit Verachtung.
forn. vorzüglich.
forældr. veraltet, nicht mehr gebräuchlich.
Fruent. Frauenzimmer.
Gen. Genitivus.
Gj- (gj-) Gjennem (gjennem) (Durch-).
Haandv. Handwerker.
Høit. Hochdeutsch; s. Anm. 3.
i. irregulare.
Jagtsp. in der Jagdsprache.
indecl. indeclinabilis.
Infin. Infinitivum.
igj-, igjennem (durch).
ins. nicht zertrennlich; s. Anm. 1.
interj. Interjection.
istdf. anstatt.
l. lies.
ligel. ebenfalls.
m. Masculinum.
Mske. Mstr. Mensch, Menschen.
M-Tal, Mengezahl (Cardinalia).
n. Neutrum; (bei einem dänischen Worte) Kein-Geschlecht, Weder-Geschlecht.
Nordt. Norddeutsch; s. Anm. 3.
Nom. Nominativus.
Ordsp. Sprichwort.
O-Tal, Ordnungszahl (Ordinalia).
partic. Participium.
pl. Pluralis.
pl. s. sg. Pluralis wie Singularis.
pron. Pronomen.
pron. demonstr., Pronomen demonstrativum.
pron. interro., Pronomen interrogativum.
pron. pers., Pronomen personale.
pron. poss., Pronomen possesivum.
pron. relat., Pronomen relativum.
præp. Præpositio.
rgl. regulare, regelmäßig conjugirtes Verbum.
s. siehe.
S. Sache,
Sammens. Zusammensetzung.
sep. zertrennlich; s. Anm. 2.
sg. Singularis.
sich, Reciprocum.
sjeld. selten.
sms. zusammengesetzt.
Subst. Substantivum.
sædv. gewöhnlich.
Sydt. Süddeutsch; s. Anm. 3.
Talem. Redeart.
Theol. in der Theologie.
ud. ohne, außer.
undert. bisweilen.
undt. ausgenommen.
urigt. unrichtig.
v. i. Verbum irregulare.

Digitized by Google

v. a. Verbum activum
v. u. m. h. Verbum neutrum mit dem Hülfsverbum haben.
v. n. m. s. Verbum neutrum mit dem Hülfsverbum seyn.
} die regelmäßig conjugirt werden, wenn kein i dabei steht.

vulg. vulgo, nach dem Sprachgebrauche des gemeinen Mannes.
: steht oft anstatt z. B.
Ein über einem Vocal zeigt an, daß die Silbe, worin er steht, gedehnt ist.

Anm. 1. Die zusammengesetzten Verben, bei welchen ins. (nicht zertrennlich) steht, behalten den Ton, und der mit demselben verbundne Partikel (durch, über, um, unter) wird in der Conjugation des Verbums nicht von demselben getrennt, so wie das Verbum in **Præteritum participium** auch nicht das gewöhnliche Kennzeichen ge bekommt, z. B. durchreisen, ich durchreise; **Participium** durchreiset; s. Anm. 2.

Anm. 2. Bei den zusammengesetzten Verben, bei welchen sep. (zertrennlich) steht, fällt der Ton auf den damit zusammengesetzten Partikel (durch, über, um, unter), welcher bei der Conjugation von dem Verbum getrennt wird, welches außerdem in **Præteritum participium** ge und in **Præsens infinitiv** zu zwischen den Partikel und das Verbum setzt, z. B. durchstechen, ich steche durch, **Partic.** durchgestochen; **Infinit.** durchzustechen. Wo sep. od. ins. nicht bei einem zusammengesetzten Verbum steht, da steht bei dem Partikel, ob er zertrennlich ist, so daß er also den Ton und das Verbum im **Partic.** ge hat, oder unzertrennlich, so daß das Verbum den Ton und im **Partic.** nicht ge hat; s. Anm. 1.

Anm. 3. Die zwei Hauptmundarten, welche die deutsche Sprache schon von den frühern Zeiten besaß, sind die südliche (die allemanische Art; Süddeutsch; Oberdeutsch) vorzüglich in Oesterreich, Baiern, Schwaben und Franken, und die nördliche (die sassische, plattdeutsche; Norddeutsch; Niederdeutsch) in dem vorigen Niedersachsen, Westphalen und Niederrhein. Aus beiden Mundarten bildete sich zur Zeit der Reformation eine dritte, die hochdeutsche Mundart, die erst aus der sächsischen Provinzsprache entstand, und nachher von irgend einer andern Mundart unabhängig sich zur Schriftsprache und zu der höhern Umgangssprache aller Gebildeten gebildet hat.

Digitized by Goog

Fuldstændig alphabetisk Fortegnelse over de tydske, uregelmæssige, ikke sammensatte Verber.

Anm.: 1) Præsens Indicativ er regelret ved alle de Verber, hvor ingen Uregelmæssighed derved er anført.
2) En * antyder, at det dermed betegnede Verbum el. den Tid, ved hvilken Stjernen staaer, ogsaa bliver conjugeret regelret.
3) Tallene vise hen til de nedenunder staaende Anmærkninger.
4) Alle med Partikler sammensatte Verber maae søges under Stamverbet, f. Ex. gebieten og verbieten under bieten; verschreiben under schreiben ꝛc.

Præsens Infinitiv.	Imperfectum.		Imperativ. Anden Pers. sg.	Præteritum Participii.
	Indicativ.	Conjunctiv.		
Backen 1)	buck	(sjeld.) bücke	backe	gebacken, m. h.
Befehlen 2)	befahl	beföhle 3)	befiehl 4)	befohlen, m. h.
Befleißen(sich)5	befliß	befliffe	befleiße	befliffen, m. s.
Beginnen	begann	begänne 6)	beginne	begonnen, m. h.
Beißen	biß	bisse	belß, -e	gebissen, m. h.
Beklommen	beklomm *	beklömme *	(mangler)	beklommen, m. s.*
Bergen 7)	barg	bärge 8)	birg	geborgen, m. h.9)
Bersten 10)	barst 11)	bärste 12)	birst *	geborsten, m. s.*
Besinnen	besann	besänne	besinne	besonnen, m. h.
Betrügen	betrog	betröge	betrüge	betrogen, m. h.
Bewegen 13)	bewog	bewöge	bewege	bewogen, m. h.

1) Præsens Indicativ: ich backe, du bäckst, er bäckt (ogsaa du backst, er backt). Dette Verbum er nu sædvanlig især i transitiv Betydning regelret, f. Ex. der Backer backte das Brod. — 2) Præs. Ind. ich befehle, du befiehlst, er befiehlt. — 3) eller befähle. — 4) eller befehle. — 5) Sich befleißigen gaaer regelret m. h. — 6) bedre begönne. — 7) Præs. Ind. ich berge, du birgst, er birgt. — 8) ogsaa bürge. — 9) fig. ogsaa m. s. f. Ex. Nun bin ich geborgen. Beherbergen gaaer regelmæssig m. h. — 10) Præs. Ind. ich berste, du birst, er birt (ogsaa bersteſt, berstet). — 11) ogsaa borst. — 12) ogsaa börste. — 13) Bewegen, bestemme, lede eller forlede til en Beslutning, er uregelmæssig, men naar det bemærker: sætte et Legeme i Bevægelse el. ogsaa: rore, gjore Indtryk paa Følelsen, er det regelmæssigt: der Wind bewegte die Blätter. Er

Digitized by Google

Præsens Infinitiv.	Imperfectum. Indicativ.	Imperfectum. Conjunctiv.	Imperativ. AndenPers.sg.	Præteritum Participii.
Biegen 1)	bog	böge	biege	gebogen, m. h.
Bieten 2)	bot	böte	biete 3)	geboten, m. h.
Binden	band	bände	binde	gebunden, m. h.
Bitten	bat	bäte	bitte	gebeten, m. h.
Blasen 4)	blies	bliese	blase	geblasen, m. h.
Bleiben	blieb	bliebe	bleibe	geblieben, m. s.
Bleichen 5)	blich	bliche	bleiche	geblichen, m. s.
Braten 6)	briet	briete	brate	gebraten, m. h.
Brechen 7)	brach	bräche	brich	gebrochen, m. h.
Brennen 8)	brannte	brennete	brenne	gebrannt, m. h.
Bringen	brachte	brächte	bringe	gebracht, m. h.
Denken	dachte	dächte	denke	gedacht, m. h.
Dingen	dung	dünge	dinge	gedungen, m.h.9)
Dreschen 10)	drosch 11)	drösche 12)	drisch	gedroschen, m. h.
Dringen	drang	dränge	dringe	gedrungen 13).
Dürfen 14)	durfte	dürfte	(mangler)	gedurft, m. h.
Empfangen 15)	empfing	empfinge	empfange	empfangen, m. h.
Empfehlen 16)	empfahl	empföhle 17)	empfiehl 18)	empfohlen, m. h.
Empfinden	empfand	empfände	empfinde	empfunden, m. h.
Erbleichen	erblich	erbliche	erbleiche	erblichen, m. s.
Erküren	erkor	erköre	erküre	erkoren, m. h.
Erlöschen 19)	erlosch	erlösche	erlisch	erloschen, m. s.
Erschallen 20)	erscholl	erschölle	erschalle	erschollen, m. s.
Erschrecken 21)	erschrack	erschräcke	erschrick	erschrocken, m. s.
Erwägen	erwog	erwöge	erwäge	erwogen, m. h.
Essen 22)	aß	äße	iß	gegessen, m. h.
Fahen 23)	fieh	fiehe	fahe	gefahen, m. h. [h.
Fahren 24)	fuhr	führe	fahre	gefahren, m. s. og

fühlte sich durch die Predigt bewegt. — 1) Biegen, bringe en Ting i en anden Stilling, saa at man nærmer dets Endepunkter til hinanden, ogsaa: krumme, give en krum Stilling, er uregelm.; men beugen, bøie det Øverste til Jorden, nedtrykke el. ogsaa lade sig bøie, er regelm. — 2) Præs. Ind. ich biete, du bietest, er bietet (forældr. og digter. du beutst, er beut). — 3) (forældr. og digter.) beut. — 4) Præs. Ind. ich blase, du bläsest, er bläst. — 5) Bleichen, asblege, tabe Farve, er uregelm., men blege er regelm.: die Sonne hat mich gebleicht; der Mann hat die Leinwand gebleicht. — 6) Præs. Ind. ich brate, du brätst, er brät (ogsaa du brätest, er bratet). Dette Verbum conjugeres regelm., især naar det bruges som transitivt Verbum: die Köchinn bratete einen Hasen; men die Hase briet. — 7) Præs. Ind. ich breche, du brichst, er bricht. Brechen er regelmæssigt, naar det betyder, at bryde Jor el. Jamp. Radebrechen er regelmæssigt. — 8) Brennen er som intransitivt Verb. stedse uregelmæssigt, men conjugeres som transitivt undertiden og rigtigere regelmæssigt. — 9) Dette Verbum gaaer ogsaa regelmæssigt. Imperf. dung forekommer især i afledede Ord, som: er bedung, er dung sich aus, er verdung sich. — 10) Præs. Ind. ich dresche, du drischest, er drischt. — 11) af Nogle drasch. — 12) af Nogle dräsche. — 13) baade med s. og h. s. Ex. der Feind ist in die Stadt gedrungen; die Noth hat ihn dazu gedrungen. Verbet drängen gaaer regelmæssigt. — 14) Præs. Ind. ich darf, du darfst, er darf, wir dürfen; Conj. ich dürfe. Saaledes ogsaa bedürfen. — 15) Præs. Ind. ich empfange, du empfängst, er empfängt. — 16) Præs. Ind. ich empfehle, du empfiehlst, er empfiehlt. — 17) ogsaa empfähle. — 18) eller empfehle. — 19) Præs. Ind. ich erlische, du erlischest, er erlischt. Erlöschen er ligesom verlöschen og auslöschen som v. a. regelmæssigt m. h., men som v. n. uregelmæssigt. — 20) Stamverbet schallen gaaer regelmæssigt m. h. — 21) Præs. Ind. ich erschrecke, du erschrickst, er erschrickt. Som v. n., at føle Skræk, er erschrecken altid uregelm., men som v. a., at foraarsage Skræk, gaaer det regelmæssigt m. h. — 22) Præs. Ind. ich esse, du issest, er ißt. — 23) Præs. Ind. ich fahe, du fähest, er fähet. Dette Verbum, som er forældet, og kun bruges af Digtere for fangen, er i Imperfectum usædvanligt. — 24) Præs. Ind. ich fahre, du fährst, er fährt. Alle af fahren afledede Verber ere uregelmæssige, undtagen willfahren: ich willfahrte,

Digitized by Google

Præsens Infinitiv.	Imperfectum. Indicativ.	Imperfectum. Conjunctiv.	Imperativ. Anden Pers. sg.	Præteritum Participii.
Fallen 1)	fiel	fiele	falle	gefallen, m. s.
Falten	faltete	faltete	falte	gefalten, m. h. 2).
Fangen 3)	fing 4)	finge 5)	fange	gefangen, m. h.
Fechten 6)	focht	föchte	ficht*	gefochten, m. h.
Finden	fand	fände	finde	gefunden, m. h.
Flechten 7)	flocht	flöchte	flicht*	geflochten, m. h.
Fliegen 8)	flog	flöge	fliege 9)	geflogen, m. s.
Fliehen 10)	floh	flöhe	fliehe 11)	geflohen, m. s.
Fließen 12)	floß	flösse	fließe 13)	geflossen m. s. og h.
Fressen 14)	fraß	fräße	friß	gefressen, m. h.
Frieren	fror	fröre	friere	gefroren, m. h.
Gähren	gohr	göhre	gähre	gegohren, m. h.
Gebären 15)	gebar	gebäre	gebäre	geboren, m. h.
Geben 16)	gab	gäbe	gieb (gib)	gegeben, m. h.
Gebieten 17)	gebot	geböte	gebiete 18)	geboten, m. h.
Gedeihen	gedieh	gediehe	gedeihe	gediehen, m. s.
Gehen	ging	ginge	gehe (geh)	gegangen, m. s.
Gelingen	es gelang	es gelänge	gelinge	gelungen, m. s.
Gelten 19)	galt	gälte 20)	gilt	gegolten, m. h.
Genesen	genaß	genäse	genese	genesen, m. s.
Genießen 21)	genoß	genösse	genieße 22)	genossen, m. h.
Geschehen 23)	es geschah	es geschähe	(sjeld.) es geschehe	geschehen, m. s.
Gewinnen	gewann	gewänne	gewinne	gewonnen, m. h.
Gießen 24)	goß	gösse	gieß (-e) 25)	gegossen, m. h.
Gleichen 26)	glich	gliche	gleiche	geglichen, m. h.
Gleiten 27)	glitt	glitte	gleite	geglitten, m. s.
Glimmen	es glemm*	es glömme*	glimme	geglommen, m. h.*
Graben 28)	grub	grube	grabe	gegraben, m. h.
Greifen	griff	griffe	greif (-e)	gegriffen, m. h.
Haben 29)	hatte	hätte	habe	gehabt, m. h.
Halten 30)	hielt	hielte	halt (-e)	gehalten, m. h.

ich habe gewillfahret. — 1) Præs. Ind. ich falle, du fällst, er fällt; Verbet fällen er regelmæssigt m. h. — 2) dog bruges ogsaa gefaltet. Man siger: mit gefalteten og gefaltenen Händen beten. — 3) Præs. Ind. ich fange, du fängst, er fängt. — 4) Nogle skrive fieng. — 5) Nogle skrive fienge. — 6) Præs. Ind. ich fechte, du fichst, er ficht, ogsaa du fechtest, er fechtet. — 7) Præs. Ind. ich flechte, du flichst, er flicht, ogsaa du flechtest, er flechtet. — 8) Præs. Ind. ich fliege, du fliegst, er fliegt, forældr. og digter.: du fleugst, er fleugt. — 9) forældr. og digter. fleug. — 10) Præs. Ind. ich fliehe, du fliehst, er flieht, forældr. og digter. du fleuchst, er fleucht. — 11) forældr. og digter. fleuch. — 12) Præs. Ind. ich fließe, du fließest, er fließt, forældr. og digter. du fleußest, er fleußt. — 13) forældr. og digter. fleuß. — 14) Præs. Ind. ich fresse, du frissest, er frißt. — 15) Præs. Ind. ich gebäre, der gebärst, er gebärt, ogsaa: du gebierst, er gebiert. — 16) Præs. Ind. ich gebe, du giebst (gibst), er giebt (gibt). — 17) Præs. Ind. ich gebiete, du gebietest, er gebietet, forældr. og digter. du gebeutst, er gebeut. — 18) forældr. og digter. gebeut. — 19) Præs. Ind. ich gelte, du giltst, er gilt. — 20) ogsaa gölte. — 21) Præs. Ind. ich genieße, du genießest, er genießt, forældr. og digter. du geneußest, er geneußt. — 22) forældr. og digter. geneuß. — 23) Præs. Ind. es geschieht. — 24) Præs. Ind. ich gieße, du gießest, er gießt, forældr. og digter. du geußest, er geußt. — 25) forældr. og digter. geuß. — 26) Gleichen er kun uregelm. som v. n., men som v. a. gjøre lige, er det regelm.; abgleichen, gjøre Afregning, jævne, liqvidere er regelmæssigt, men vergleichen, sammenligne, er, skjøndt et v. a., uregelmæssigt. — 27) Fra gleiten er geleiten forskjellig. Dette er som det deraf afledede begleiten (af begeleiten) regelm. — 28) Præs. Ind. ich grabe, du gräbst, er gräbt. — 29) Præs. Ind. ich habe, du hast, er hat, Conj. ich habe, du habest, er habe. Handhaben, som iøvrigt ingen Sammensætning er af haben men af heben, gaaer regelm. — 30) Præs. Ind.

Digitized by Google

Præsens Infinitiv.	Imperfectum. Indicativ.	Imperfectum. Conjunctiv.	Imperativ. Anden Pers. sg.	Præteritum Participii.
Hangen 1)	hing 2)	hinge	hange	gehangen, m. h.
Hauen 3)	hieb	hiebe	haue	gehauen, m. h.
Heben	hob	höbe	hebe	gehoben, m. h.
Heißen	hieß	hieße	heiße	geheißen, m. h.
Helfen 4)	half	hülfe	hilf 5)	geholfen, m. h.
Keifen *	kiff *	kiffe *	keife	gekiffen, m. h.
Kennen	kannte	kennete	kenne	gekannt, m. h.
Klimmen	klomm	klömme	klimme	geklommen, m. f.
Klingen 6)	klang	klänge	klinge	geklungen, m. h.
Kneifen 7)	kniff	kniffe	kneife	gekniffen, m. h.
Kommen 8)	kam	käme	komm (-e)	gekommen, m. f.
Können 9)	konnte	könnte	—	gekonnt, m. h.
Kriechen 10)	kroch	kröche	kriech (-e) 11)	gekrochen, m. f.
Küren	kor	köre	küre	gekoren, m. h.
Laden	lud	lüde	lade	geladen, m. h.
Lassen 12)	ließ	ließe	laß (lasse)	gelassen, m. h.
Laufen 13)	lief	liefe	lauf (-e)	gelaufen, m. f.
Leiden 14)	litt	litte	leide	gelitten, m. h.
Leihen	lieh	liehe	leihe	geliehen, m. h.
Lesen 15)	las	läse	lies	gelesen, m. h.
Liegen 16)	lag	läge	liege	gelegen, m. h.
Lügen 17)	log	löge	lüge 18)	gelogen, m. h.
Mahlen 19)	muhl	mühle	mahl (-e)	gemahlen, m. h.
Meiden	mied	miede	meide	gemieden, m. h.
Melken 20)	molk *	mölke *	melke	gemolken, m. h.
Messen 21)	maß	mäße	miß	gemessen, m. h.
Mögen 22)	mochte	möchte	möge	gemocht, m. h.
Müssen 23)	mußte	müßte	—	gemußt, m. h.
Nehmen 24)	nahm	nähme	nimm	genommen, m. h.

ich halte, du hältst, er hält. — 1) Hangen maa adskilles vel fra det regelmæssige hängen, bevirke, at Noget hænger, f. Ex. der Rock hangt an der Wand; ich hänge den Rock an die Wand. Derfor maa man af hangen ikke danne hängst, hängt; ligeledes maa man adskille anhangen og anhängen; abhangen og abhängen. I Sydt. skeer dette altid, at man lader a uforandret heelt igjennem, for at adskille det fra hängen; men i Holt. og Nordt. skeer det ofte ikke. Nogle give dem 2den og 3die Person præs. sg. Omlyd, og beholde a i de ovrige Former; Andre bruge heeltigjennem ä, undtagen i præterit. partic., som hos alle Alle hedder gehangen. — 2) urigtigt hieng. — 3) i d. T. og sædv. kun i Betydn. hugge i Stykker, saae ved at hugge, bearbeide huggende, er dette Verb. regl.: er haute Holz; er haute ein Bild aus Stein. — 4) Præs. Ind. ich helfe, du hilfst, er hilft. — 5) eller helfe. — 6) Klingen er kun som v. n. tone, lyde, uregelm., men som v. a. bringe til at tone, at lyde, er det regelm., f. Ex. sie klingten mit den Gläsern; wir haben die Gläser angeklingt. — 7) el. kneipen. — 8) Unødvendigen har man sagt at indføre i Præs. Ind. du kömmst, er kömmt istedetfor du kommst, er kommt. Denne sidste Form er den ældste. Bewillkommen gaaer regelm. — 9) Præs. Ind. ich kann, du kannst, er kann, wir können; Conj. ich könne. — 10) Præs. Ind. ich kriche, du kriechst, er kriecht, foræld. og digter. du kreuchst, er kreucht. — 11) foræld. og digter. kreuch. — 12) Præs. Ind. ich lasse, du lässest, er lässt. Veranlassen gaaer regelm. — 13) Præs. Ind. ich lause, du läufst, er läuft. — 14) Verleiden, gjøre led og ked af, er regelm., f. Ex. er verleidete mir den Genuß, er hat es mir verleidet. — 15) Præs. Ind. ich lese, du liesest, er liest. — 16) legen, lægge, gaaer regelm. — 17) Præs. Ind. ich lüge, du lügst, er lügt, foræld. og digter. du leugst, er leugt. — 18) foræld. og digter. leug. — 19) Mahlen gaaer ogsaa ganske regelm., undtagen Præter. partic., som altid hedder gemahlen. Malen, male med Pensel ꝛc. gaaer regelm. — 20) Præs. Ind. ich melke, du melkst (milkst), er melkt (milkt). — 21) Præs. Ind. ich messe, du misself, er mißt. — 22) Præs. Ind. ich mag, du magst, er mag, wir mögen; Conj. ich möge. — 23) Præs. Ind. ich muß, du mußt, er muß, wir müssen; Conj. ich müsse. — 24) Præs. Ind. ich nehme,

Digitized by Google

Præsens Infinitiv.	Imperfectum. Indicativ.	Imperfectum. Conjunctiv.	Imperativ. Anden Pers. sg.	Præteritum Participii.
Nennen	nannte	nennete	nenne	genannt, m. h.
Pfeifen	pfiff	pfiffe	pfeif (-e)	gepfiffen, m. h.
Pflegen 1)	pflog	pflöge	pflege	gepflogen, m. h.
Preisen	pries	priese	preise	gepriesen, m. h.
Quellen 2)	quoll	quölle	quill	gequollen, m. s.
Rächen	rächte	rächte	räche	gerochen, m. h.
Rathen 3)	rieth	riethe	rathe	gerathen, m. h.
Reiben	rieb	riebe	reibe	gerieben, m. h.
Reißen	riß	risse	reiß (-e)	gerissen, m. s. og h.
Reiten 4)	ritt	ritte	reite	geritten, m. s. og h.
Rennen 5)	rannte	rennete	renne	gerannt, m. s.
Riechen	roch	röche	riech (-e)	gerochen, m. h.
Ringen 6)	rang	ränge	ringe	gerungen, m. h.
Rinnen	rann	rönne	rinne	geronnen, m. s. og h.
Rufen	rief	riefe	rufe	gerufen, m. h.
Salzen	salzte	salzte	salze	gesalzen, m. s. 7)
Saufen 8)	soff	söffe	sauf (-e)	gesoffen, m. h.
Saugen 9)	sog	söge	saug (-e)	gesogen, m. h.
Schaffen 10)	schuf	(sjeld.) schüfe	schaffe	geschaffen, m. h.
Scheiden 11)	schied	schiede	scheide	geschieden, m. s.
Scheinen	schien	schiene	scheine	geschienen, m. h. 12)
Scheißen	schiß	schiße	scheiß	geschissen, m. h.
Schelten 13)	schalt	schälte 14)	schilt	gescholten, m. h.
Scheren 15)	schor	schöre	schere	geschoren, m. h.
Schieben	schob	schöbe	schiebe	geschoben, m. h.
Schießen 16)	schoß	schösse	schieß (-e) 17)	geschossen, m. h.
Schinden	schund	schünde	schinde	geschunden, m. h.
Schlafen 18)	schlief	schliefe	schlafe	geschlafen, m. h.
Schlagen 19)	schlug	schlüge	schlage	geschlagen, m. h.
Schleichen	schlich	schliche	schleiche	geschlichen, m. s. 20)
Schleifen 21)	schliff	schliffe	schleife	geschliffen, m. h.

du nimmst, er nimmt. — 1) Pflegen er i det juridiske Udtryk: die Güte pflegen, forsøge i Mindelighed at ende en Strid, som ogsaa i de Udtryk: Freundschaft, Umgang, Unterhaltung pflegen uregelm., men i andre Betydninger, som vente, pleie, være vant til, er pflegen regelm. — 2) Præs. Ind. ich quelle, du quillst, er quillt. Som v. n. er det i., men som v. a. saae til at svulme, er quellen regelm., s. Ex. die Erbsen sind gequollen; das Blut ist gequollen; ich habe die Erbsen aufgequellt. — 3) Præs. Ind. ich rathe, du räthst, er räth. Saaledes conjugeres det, naar det betyder: gjette, men betyder det: raade, give Raad, da bedder det i Præs. Ind. ich rathe, du ratheſt, er rathet. Heirathen gaaer regelm. m. h. — 4) Bereiten komme ridende et Sted hen, er som andre med reiten sammensatte Verber uregelm., men maa adskilles vel fra bereiten, berede, som er regelm. — 5) Berennen, løbe paa Dørene, bestorme en Jæstning, gaaer regelm. — 6) Umringen gaaer regelm. — 7) Derimod bruges ogsaa Particip. m. h. regelm., s. Ex. die Köchinn hat die Suppe zu stark gesalzt, men die Suppe ist zu stark gesalzen. — 8) Præs. Ind. ich saufe, du säufst, er säuft. — 9) Säugen, give at drikke, gaaer regelm., s. Ex. die Mutter säugte das Kind. — 10) Schaffen er kun uregelm. i Betydn. at skabe, frembringe, men i enhver anden Betydn. og i Sammensætn., s. Ex. anschaffen, er det regelm. — 11) Scheiden er egentligen kun uregelm. som v. n., da det derimod som v. a. skulde være regelm. Derfor siges: er scheidete das Geld, og ein geschеidter (el. geschеiter) Mann. Verabscheiden gaaer altid regelm. — 12) Erschеinen conjugeres m. s. — 13) Præs. Ind. ich schelte, du schiltst, er schilt. — 14) ogsaa schölte. — 15) Bescheren, beskære, tildele, skjænke, give, gaaer regelm. I Præsens er scheren ogsaa undert. uregelm.: ich schere, du schierst, er schiert. — 16) Præs. Ind. ich schieße, du schießest, er schießt, foræld. og digter. du scheußest, er scheußt. — 17) foræld. og digter. scheuß. — 18) Præs. Ind. ich schlafe, du schläfst, er schläft. — 19) Præs. Ind. ich schlage, du schlägst, er schlägt. Rathschlagen og berathschlagen gaae regelm. — 20) som Verb. recipr. m. h. — 21) Schleifen er kun

Digitized by Google

Præsens Infinitiv.	Imperfectum. Indicativ.	Imperfectum. Conjunctiv.	Imperativ. Anden Pers. sg.	Præteritum Participii.
Schleißen	schliß	schlisse	schleiße	geschlissen, m. h.
Schliefen	schloff	schlöffe	schliefe	geschloffen, m. f.
Schließen 1)	schloß	schlöße	schließe 2)	geschloffen, m. h.
Schlingen	schlang	schlänge	schlinge	geschlungen, m. h.
Schmeißen	schmiß	schmisse	schmeiß, -e	geschmissen, m. h.
Schmalzen 3)	schmalzte	schmalzte	schmalze	geschmalzen, m. h.
Schmelzen 4)	schmolz	schmölze	schmilz	geschmolzen, m. f.
Schnauben	schnob	schnöbe	schnobe	geschnauben, m. h.
Schneiden	schnitt	schnitte	schneide	geschnitten, m. h.
Schnieben 5)	schnob	schnöbe	schniebe	geschnoben, m. h.
Schrauben*	schrob*	schröbe*	schraube	geschroben, m. h.*
Schreiben	schrieb	schriebe	schreibe	geschrieben, m. h.
Schreien	schrie	schrie	schreie	geschrien, m. h.
Schreiten	schritt	schritte	schreite	geschritten, m. f.
Schroten	schrotete	schrotete	schrote	geschroten, m. h.
Schwären	schwor	schwöre	schwäre	geschworen, m. h.
Schweigen 6)	schwieg	schwiege	schweig (-e)	geschwiegen, m. h.
Schwellen 7)	schwoll	schwölle	schwill	geschwollen, m. f.
Schwimmen 8)	schwamm	schwämme	schwimm (-e)	geschwommen, m. f. og [h.
Schwinden	schwand	schwände	schwinde	geschwunden, m. f.
Schwingen	schwang	schwänge	schwinge	geschwungen, m. h.
Schwören	schwor 9)	schwöre 10)	schwöre	geschworen, m. h.
Sehen 11)	sah	sähe	sieh (-e)	gesehen, m. h.
Senden	sandte	sendete	sende	gesandt, m. h. 12)
Seyn 13)	war	wäre	sey	gewesen, m. f.
Sieden	sott	sötte	siede	gesotten, m. h.
Singen	sang	sänge	singe	gesungen, m. h.
Sinken	sank	sänke	sinke	gesunken, m. f.
Sinnen	sann	sänne	sinne	gesonnen, m. h.
Sitzen	saß	säße	sitze	gesessen, m. h.
Sollen 14)	sollte	sollte	(mangler)	gesollt, m. h.
Spalten	spaltete	spaltete	spalte	gespalten, m. f. 15)
Speien 16)	spie	spie	speie	gespien, m. h.
Spinnen	spann	spänne	spinne	gesponnen, m. h.
Spleißen	spliß	splisse	spleiß	gesplissen, m. h. og f.
Sprechen 17)	sprach	spräche	sprich	gesprochen, m. h.

uregelm., naar det betyder: slibe, og derved glatte el. skarpe; det er regelm., naar det betyder: sløife, trække langs den ad Jorden, f. Ex. die Festung ist geschleift worden; er hat ihn bei den Haaren geschleift. — 1) Præs. Ind. ich schließe, du schließest, er schließt, foræld. og digter. du schleußest, er schleußt. — 2) foræld. og digter., schleuß. — 3) bruges ligesom salzen; see dette Verb. — 4) Præs. Ind. ich schmelze, du schmilzest, er schmilzt. Schmelzen som v. a. skee til at smelte, er regelmæssig, f. Ex. er schmelzte das Wachs. — 5) Schnieben bliver især af Digtere hyppigt brugt istedetfor det regelmæssige schnauben. — 6) Schweigen er kun uregelm. som v. n., og betyder: tie, forholde sig rolig, være stille, men som v. a. er det regelm., og betyder: bringe til Roligbed, til Tavsbed; i hvilken Betydn. det undertiden hos Digtere forekommer for beschwichtigen, f. Ex. er hat ihn geschweigt, han har beroliget ham. 7) Præs. Ind. ich schwelle, du schwillst, er schwillt. Dette Verb. er kun uregelm. som v. n., men som v. a. skee til at svulme, er det regelm., f. Ex. der Schlag hat die Wange geschwellt; der Regen hat den Fluß geschwellt; men: die Wange ist geschwollen; der Schlag schwellte die Wange; der Fluß schwoll an. — 8) Verbet schwemmen, lade svømme, er regelm., f. Ex. die Dragonen schwemmten ihre Pferde. — 9) ogsaa schwur. — 10) ogsaa schwüre. — 11) Præs. Ind. ich sehe, du siehst, er sieht. — 12) ogsaa gesendet. — 13) Præs. Ind. ich bin, du bist, er ist, wir sind, ihr seyd, sie sind; Conj. ich sey, du seyst, er sey, wir seyn, ihr seyd, sie seyn. — 14) Præs. Ind. ich soll, du sollst, er soll; Conj. ich solle. — 15) ogsaa regelm. m. h. f. Ex. das Holz ist gespalten; ich habe das Holz gespaltet. — 16) Verspeien er regelm. — 17)

Digitized by Google

Præsens Infinitiv.	Imperfectum. Indicativ.	Imperfectum. Conjunctiv.	Imperativ. Anden Pers. sg.	Præteritum Participii.
Sprießen 1)	sproß	sprösse	sprieße 2)	gesprossen, m. s.
Springen	sprang	spränge	springe	gesprungen, m. s. og h.
Stechen 3)	stach	stäche	stich	gestochen, m. h.
Stecken 4)	stack	stäcke	stick	gestocken, m. h.
Stehen	stand	stände 5)	steh (-e)	gestanden, m. h.
Stehlen 6)	stahl	stähle 7)	stiehl 8)	gestohlen, m. h.
Steigen	stieg	stiege	steige	gestiegen, m. s.
Sterben 9)	starb	stürbe	stirb	gestorben, m. s.
Stieben	stob	stöbe	stiebe	gestoben, m. s.
Stinken	stank	stänke	stinke	gestunken, m. h.
Stoßen 10)	stieß	stieße	stoß (-e)	gestoßen, m. h.
Streichen	strich	striche	streich (-e)	gestrichen, m. h.
Streiten	stritt	stritte	streite	gestritten, m. h.
Thun 11)	that	thäte	thue	gethan, m. h.
Tragen 12)	trug	trüge	trage	getragen, m. h.
Treffen 13)	traf	träfe	triff	getroffen, m. h.
Treiben	trieb	triebe	treibe	getrieben, m. h.
Treten 14)	trat	träte	tritt	getreten, m. s. og h.
Triefen 15)	troff*	tröffe*	trief (-e) 16)	getroffen, m. h.*
Trinken 17)	trank	tränke	trink (-e)	getrunken, m. h.
Trügen	trog	tröge	trüge	getrogen, m. h.
Verderben 18)	verdarb	verdürbe	verdirb	verdorben, m. s.
Verdrießen 19)	verdroß	verdrösse	(mangler)	verdrossen, m. h.
Vergessen 20)	vergaß	vergäße	vergiß	vergessen, m. h.
Verhehlen	verhohl*	verhöhle*	verhehl:	verhohlen, m. h.
Verlieren	verlor	verlöre	verliere	verloren, m. h. 21)
Verlischen 22)	verlosch	verlösche	verlisch	verloschen, m. s.
Verwirren	verwirrte	verwirrte	verwirre	verworren, m. s. 23)
Wachsen 24)	wuchs	wüchse	wachse	gewachsen, m. s.
Waschen 25)	wusch	wüsche	wasche	gewaschen, m. h.
Wägen) 26)	wog	wöge	wäge	gewogen, m. h.
Wiegen)	wog	wöge	wiege	gewogen, m. h.

Præs. Ind. ich spreche, du sprichst, er spricht. — 1) Præs. Ind. ich sprieße, du sprießest, er sprießt, foræld. og digter. du spreußest, er spreußet. — 2) foræld. og digter. spreuß. — 3) Præs. Ind. ich steche, du stichst, er sticht. — 4) Stecken er et v. a. og n. Det betyder (som v. a.), at bringe Noget i et snevert Rum, eller befæste Noget, og er da altid regelm., s. Ex. er steckte das Schwert in die Scheide; stecke, el. sie steckt die Nadel fest; el. det hedder (som v. n.) at befinde sig i et snevert Rum, være fæstet, og da bliver det undert. brugt uregelm., s. Ex. das Schwert stickt schon in der Scheide; wo stackst du denn? ich stack im Sumpfe; omendskjøndt ogsaa her den regelmæssige Form er den sædvanlige. — 5) ogsaa men sjeldnere stünde. — 6) Præs. Ind. ich stehle, du stiehlst, er stiehlt. — 7) el. stöhle. — 8) maaskee rigtigere stehle. — 9) Præs. Ind. ich sterbe, du stirbst, er stirbt. — 10) Præs. Ind. ich stoße, du stößest, er stößt. — 11) Præs. Ind. ich thue, du thust, er thut. — 12) Præs. Ind. ich trage, du trägst, er trägt. — 13) Præs. Ind. ich treffe, du triffst, er trifft. — 14) Præs. Ind. ich trete, du trittst, er tritt. — 15) Præs. Ind. ich triefe, du triefst, er trieft, foræld. og digter. du treufst, er treuft. — 16) foræld. og digter. treuf. — 17) tränken, at give at drikke, er regelm. — 18) Verderben er kun som v. n., blive slettere, uregelm., men som v. a., gjøre slettere, er det regelm. Præs. Ind. ich verderbe, du verdirbst, er verdirbt. — 19) Præs. Ind. es verdrießt, foræld. og digter. es verdreußt. — 20) Præs. Ind. ich vergesse, du vergissest, er vergißt. — 21) fig. ogsaa m. s., s. Ex. ich bin verloren. — 22) Verlöschen, udslukke, hvorfor dog sædvanlig bruges auslöschen, er regelm. — 23) ogsaa regelm. verwirrt. — 24) Præs. Ind. ich wachse, du wächsest, er wächst. — 25) Præs. Ind. ich wasche, du wäschest, er wäscht. — 26) wägen, undersøge en Tings Vægt; ved Vægt udforske dens Tyngde, conjugeredes vel rigtigst regelm., men Sprogbrugen vil det anderledes; wiegen, være svær, have en vis Vægt, er altid uregelm., hvorimod wiegen, vugge, bevæge frem og tilbage, gynge, er regelm.; abwägen, gaaer

Digitized by Google

Præsens Infinitiv.	Imperfectum. Indicativ.	Imperfectum. Conjunctiv.	Imperativ. Anden Pers.sg.	Præteritum Participii.
Weben 1)	wob	wöbe	webe	gewoben, m. h.
Weichen 2)	wich	wiche	weiche	gewichen, m. f.
Weisen	wies	wiese	weise	gewiesen, m. h.
Wenden 3)	wandte	wendete	wende	gewandt, m. h.
Werben 4)	warb	würbe	wirb	geworben, m. h.
Werden 5)	wurde 6)	würde	werde	geworden, m. f. 7)
Werfen 8)	warf	würfe	wirf	geworfen, m. h.
Winden	wand	wände	winde	gewunden, m. d.
Wissen 9)	wußte	wüßte	wisse	gewußt, m. h.
Wollen 10)	wollte	wollte 11)	(mangler)	gewollt, m. h.
Zeihen	zieh	ziehe	zeihe	geziehen, m. h.
Ziehen 12)	zog	zöge	ziehe 13)	gezogen, m. h.
Zwingen	zwang	zwänge	zwinge	gezwungen, m. h.

uregelm., naar Talen er om legemlige Gjenstande, men regelm., naar det har Sensyn til noget Aandeligt, f. Ex. der Kaufmann hat die Waaren abgewogen; men: der Gelehrte hat die Gründe abgewägt. — 1) Weben bruges kun undertiden af Digtere og i figurlig Betydn. uregelm. — 2) kun naar det betyder vige, bortfjerne sig, er det uregelm., men naar det betyder blive blød eller gjøre blød, gaaer det regelm. — 3) Som v. a. er wenden regelm. Ligeledes gaaer verwenden regelm. — 4) Præs. Ind. ich werbe, du wirbst, er wirbt. 5) Præs. Ind. ich werde, du wirst, er wird; Conj. ich werde, du werdest, er werde. — 6) Naar werden ikke er et Hjelpeverbum, kan det i Imperfectum ogsaa hedde: ich ward, du wardst, er ward, wir wurden. — 7) Kun som selvstændigt Verbum heder det i Participium geworden, men som Hjelpeverbum worden, f. Ex. er ist krank geworden; er ist geliebt worden. — 8) Præs. Ind. ich werfe, du wirfst, er wirft. — 9) Præs. Ind. ich weiß, du weißt, er weiß, wir wissen, Conj. ich wisse. — 10) Præs. Ind. ich will, du willst, er will, wir wollen, Conj. ich wolle. — 11) el. würde wollen. — 12) Præs. Ind. ich ziehe, du ziehst, er zieht, forældd. og digter. du zeuchst, er zeucht. — 13) forældd. og digter. zeuch.

Digitized by Google

A.

A, n. Vocal; det første Bogstav i ABC; von A bis Z, fra A til D. Wer A sagt, muß auch B sagen, den, der siger A, maa ogsaa sige B. (den, der begynder, maa fortsætte).

Ä, ä, n. Omlyd af a.

Aa-, enkelt, langtonet a, f. Ex. Aal, Saar. [Farvei paa Rhinen.

Aak, f. og n. -es -e, et fladbundet

Aal, m. -es -e (Dim. Aelchen, n. -s, pl. s. sg.) Aal, c. (Fisk; Fold i Klæde, Stremper ꝛc.).

Aal-beere, f. s. Alantb -; **-fang**, m. -es, Aalefangst, c.; (Handlingen ud. pl. Tiden, Stedet; pl. -e); **-mutter**, f. Aalemoder, c. (Blennius viviparus); **-quappe**, f. -raupe, f. Aaleqvabbe, c. (Gadus lota); **-wehr**, n. -es -e, Aalekiste, c., -gjerde, n.

Aalen, v. n. m. h. fange Aal.

Aar, m. -es -e, (ogsaa -en -en) enhver stor Rovfugl; Ørn, c.

Aas, n. -es, pl. Aeser, Aadsel, n.; fig. alt Stinkende og Hæsligt; især: et foragteligt Fruent.; **-fliege**, f. -n, Spyflue, c.; **-geier**, m. -s pl. s. sg. Aadselgrib, c.; **-käfer**, m. -s pl. s. sg. Aadselgraver, Aadselbille, c. (Insect).

Aasen, v. 1) n. m. h. (Jagtsp.) æde; vulg. rode uordentlig om. 2) a. strabe Kjødet fra Skindet. [hæslig.

Aashaft, **aasig**, aj. aadselagtig;

Ab, 1) aV. af, fra, ned, bort. 2) en adskillelig Partikel, kun brugelig i Sammensætninger. [Hulken.

Abächzen, v. rec. sich, udmatte ved

Abackern, v. a. Lim. etw. bortpleie.

Abändern, v. a. forandre; declinere; **-derlich**, aj. foranderlig; declinabel; **-derung**, f. -en, Forandring, c.; Declination, c.; (i Naturh.) Varietet, c.

Abarbeiten, v. a. lesarbeide; opslide ved Arbeide; afarbeide (en Gjeld).

Abart, f. -en, Afart, Varietet, c.

Abarten, v. n. og **abartig**, aj. s. Ausa-.

Abäschern, v. a. afsvolde (med heed Aske); sich, vulg. udmatte sig ved Anstrængelse; udase.

Abäugeln, v. a. Lim. etw., ved stottende venlige Blik see, hvad Een mener; opnaae paa den Maade; (Jagtsp.) opsege Vildtets Spor med Øinene.

Abbauen, v. a. tage fra hinanden, nedrive. (Bjergv.) drive i Dybden; standse Driveningen; betale af Udbyttet.

Abbeißen, v. i. a. afbide; er hat aller Scham den Kopf abgebissen, bidt Hovedet af al Skam; sich (om Hunde), bide sig træt.

Abbekommen, v. i. a. faae noget af; faae af, stille fra.

Abbestellen, v. a. afbestille.

Abbeten, v. a. bede, fremsige Bøn; afbede.

Abbezahlen, v. a. afbetale.

Abbild, n. -es -er, Billede, n. Copie, c.; **-en**, v. a. afbilde, copiere; **-ung**, f. -en, Afbildning, c. Billede, n.

Abbinden, v. i. a. afbinde (gjøre noget Bundet løst: eine Warze; ein Gewächs; samle, som hos Tømmermænd, Bødkere o. fl.).

Abbiß, m. -sses -sse, Afbid, n.

Abbitte, f. ub. pl. Afbigt, c.; **-n**, v. i. a. Lim. etw. afbede, gjøre Afbigt.

Abblasen, v. i. 1) a. afblæse, borthl-; ein Lied, blæsende foredrage; eine Kanone, blæse af (med lidt Krud). 2) n. m. h. (Jagtsp.) blæse til Vortgang.

Abblättern, v. a. afblade, blade, plukke Blade af, fælde Løv; **-rung**, f. ub. pl. Løvfald, n.

Abbläuen, v. a. gjøre tilstrækkelig blaa; d. T. banke guul og blaa.

Abbleichen, v. 1) i. u. m. s. afblege. 2) rgl. a. tilberligen blege.

Abblitzen, v. n. 1) m. h. ophøre at lyne. 2) m. s. klikke (om Gevære).

Abblühen, v. n. m. h. (mindre rigtigt m. s.) afblomstre. [lidt, c.

Abbrändler, m. -s, pl. s. sg. Brandbrauchen, v. a. afbenytte.

Abbrechen, v. i. 1) a. afbrække, afbryde, standse pludselig: ein Haus -; eine abgebrochene Rede, afbrudt, (i korte, uforbundne Sætninger) Lim. etw. am Lohne -, afkorte; das Bier -,

rere om i Svalekarret; die Hunde - (Jagtsp.), med Magt aabne dem Munden. 2) n. m. s. afbrydes, gaae itu; -chung, f. -en, Afbrækning, Afbrydning, c.

Abbrennen, v. 1) n. m. s. afbrænde, fortæres af Ild; er ist abgebrannt, brandlidt; ein Gewehr brennt ab, klikker. 2) a. afbrænde: ein Haus -; afsyre: ein Gewehr -; -nnung, f. -en, Afbrænding, Affyring, c.

Abbreviren, v. a. og -viatur, f. s. Abkürzen, -zung.

Abbringen, v. i. a. bringe bort; eine Person von etw. -, bringe fra, faae til at lade være; afstaffe; -gung, f. ud. pl. Bortbringelse, Bringen fra; Afstaffelse, c.

Abbruch, m. -es, 1) ud. pl. Afbrydelse, Afbrækken, Formindskelse, c.; Lim. - thun, Afbræk, Skade, c. 2) pl. -üche, afbrudt Stykke.

Abbrüchig, ad. som let afbrydes, skjørt.

Abbrühen, v. a. afkoge, afskolde.

Abbüßen, v. a. afbede, affone; -ßung, f. -en, Affoning, c.

Abc, n. -ees, ud. pl. Abc, c.; -buch, n. -es -ücher, Abcet, c.

Abdachen, v. a. tage Taget af; gjør skraat som et Tag; sich, skraane sig lidt efter lidt; abdächig, skraa; -chung f. -en, Skraaning, Skraahed, c.

Abdämmen, v. a. afdæmme, aflede.

Abdampfen, v. n. m. s. dampe bort.

Abdämpfen, v. a. afdampe; -pfung, f. -en, Afdampning, c.

Abdanken, v. 1) a. aftakke (give Afsked). 2) n. m. h. takke af (fra et Embede, ved en Liigbegjængelse ꝛc.); -kung, f. ud. pl. Aftakken, Takken af; Aftakning, c.

Abdarben, v. a. afknappe (yderlig): [mir etw.

Abdecken, v. a. berøve Dækket, blotte; ein Pferd -, flaae; -cker, m. -s pl. s. sg. Skinder, Rakker, c.; -ckerei, f. Skinderens Haandtering og Bolig.

Abdeichen, v. a. afdige.

Abdicken, v. 1) a. koge tyk. 2) n. m. s. koge tilbørlig tyk.

Abdienen, v. a. aftjene.

Abdingen, v. i. a. aftinge, afprutte.

Abdorren, v. n. m. s. afterres.

Abdörren, v. a. afterre, gjennemterre.

Abdrechseln, v. a. afdreie.

Abdrehen, v. a. afdreie, dreie bort, vende bort.

Abdreschen, v. i. a. aftærske; d. T. afprygle; abgedroschen, fig. forslidt, almindelig bekjendt.

Abdrieseln, s. Abdrehen.

Abdringen, v. i. a. aftvinge, afnøde.

Abdruck, m. -es, 1) ud. pl. Aftrykning, c. (Handlingen at aftrykke). 2) pl. -ücke, Aftryk, Exemplar, n. fig. Gjenskin, Billede, Præg, n.; - eines Schießgewehres, Trykkeren; -cken, v. 1) a. aftrykke, afpræge: ein Buch -; 2) n. m. h. smitte af; abdrücken, v. 1) a. trykke af: das Gewehr, eine Citrone -; afnøde: Lim. Geld; 2) n. m. h. vom Ufer -, stede fra; fig. er wird bald -, dee.

Abdunsten, v. n. m. s. dunste bort.

Abdünsten, v. a. lade bortdunste; -stungshaus, n. -es -äuser, Gradeerhuus, n. [borttee.

Abeisen, v. 1) s. ise bort. 2) n. m. s.

Abend, m. -s 1) pl. -e, Aften, c. 2) ud. pl. Vesten (modsat Osten); es ist noch nicht aller Tage -, man maa see paa Udfaldet.

Abend-brod, n. -es ud. pl. Nadvere, c.; ogsaa det samme som -essen, n. -s ud. pl. og -mahlzeit, f. -en, Aftensmad, c. Aftensmaaltid, n.; -falter, m. -s pl. s. sg. Natsværmer, c. (Sommerfugl); -land, n. -es -änder, mod Vesten liggende Land, Occidenten; -länder, m. -s pl. s. sg. Beboer af vestlige Lande, Occidentaler, c.; -ländisch, aj. occidental, vestlig; -lich, aj. Aftens-, Aften- (som skeer ved Aftentid, hører til Aftenen); -liche Sonne, Aftensol, c.; -mahl, n. -es ud. pl. (forhen) Aftensmaaltid, n. (nu) Alterens Sacramente; -mahlzeit, f. s. -brod; -regen, m. -s ud. pl. Aftenregn, c. (i Bibel.) Regntid kort før Høsten; -roth, n. -es ud. pl. digterisk for -röthe, f. ud. pl. Aftenrøde, c.; -s av. om Aftenen (ogsaa am Abende); -stern, m. -es ud. pl. Aftenstjernen, (Venus); -wärts, av. vestlig, mod Vest; -wind, m. -es -e, Vestenvind, Aftenvind, c.

Abenteuer, n. -s pl. s. sg. Eventyr, n.; -lich, aj. eventyrlig; -lichkeit, f. -en, E-lighed, c.; -teurer, m. -s pl. s. sg. Eventyrer, Lykkeridder, Avanturier, c.

Aber, 1) av. (foræld.) atter: tausend und - tausendmal. 2) cj. men; es hat ein Aber, et Men (en Betænkelighed); s. Men i anden Deel.

Aberglaube, m. -ns ud. pl. Overtro, c.; -glaubig og -gläubisch, aj. overtroisk. (Det første havende Overtro, det sidste kommende, af Overtro, vidnende derom: die Indier sind ein abergläubiges Volk, sie haben viele abergläubische Meinungen.)

Aberkennen, v. i. a. frakjende, demme fra. [engang; -ig, aj. gjentagen.

Abermal og -s, av. igjen, endnu

Abername, m. -ns -n, Øgenavn, n.

Abernten, v. 1) a. afhøste. 2) n. m. h. høste færdig.

Aberwitz, m. -es ud. pl. indbildt Vittighed, c.; Vanvid, c. -ig, aj. vittig i sine egne Tanker; sprænglærd, tosset; vanvittig.

Abeſſen, v. i. 1) a. afſpiſe, ſpiſe op. 2) n. m. h. afſpiſe, holde op at ſpiſe.

Abfachen, v. a. inddele i Fag.

Abfahren, v. i. 1) a. kjøre af, kjøre itu; eine Schuld –, afbetale ved Kjørſel. 2) n. m. ſ. kjøre, ſeile bort; die Art iſt abgef–, fleiet af Skaftet; er iſt abgef–, (foragt.) død; -fahrt, f. ud. pl. Affart, Afreiſe, Afſeilen, fig. Død, c.; -fahrtsgeld, n. -es -er, Afgift af Arv, el. andre Penge, der gaae ud af Landet (Sjette- og Tiendepenge).

Abfall, m. -es -älle (pl. ſjel.) Affald, Nedfald, Frafald, n. Aftagen, c.; -en, v. i. 1) n. m. ſ. falde af, falde ned; von Einem –, falde fra; aftage, tabe ſig, d. T. blive mager. 2) a. ſlaae af ved at falde; -fällig, aj. ſom affalder; afføldig; ein abfälliges Urtheil, afvigende. Ein Abfälliger, En, ſom har forandret Religion, Apoſtat, c.

Abfangen, v. i. a. fange bort; (Jagtſp.) dræbe det anſtudte Vildt.

Abfarben, v. 1) a. farve færdig. 2) n. m. h. ſmitte, farve af.

Abfaſſen, v. a. affatte; ein Urtheil –, expætte; -ſſung f. -en, Affatning, c.

Abfaulen, v. n. m. ſ. raadne af.

Abfäumen, v. a. afſkumme; ein abgefäumter Böſewicht, fig. udlært, forvorpen.

Abfegen, v. a. affeie, feie bort.

Abfeilen, v. a. affile; -licht, n. -s, ud. pl. Fiilſtøv, n. Fiilſpaan, c.

Abfeimen, og abgefeimt, ſ. Abfäumen.

Abfertigen, v. a. affærdige: eine Arbeit –, gjøre færdig, expedere; Einen –, afviſe kort; -gung, f. -en, Affærdigelſe, c. [-en, Affyring, c.

Abfeuern, v. a. affyre; -rung, f.

Abfinden, v. i. a. Einen, affinde, tilfredsſtille med Penge; ſich mit Einem –, forlige; -dung, f. -en, Affindelſe, Forligelſe, c.

Abfliegen, v. i. n. m. ſ. flyve ned, flyve bort; (Forſtv.) forterres (om Stammer).

Abfließen, v. i. n. m. ſ. flyde af, nedflyde.

Abfluß, m. -ſſes, 1) ud. pl. Afløb, n. Ebbe, c. 2) pl. -üſſe, Afløbsſted, n.

Abfolgen laſſen, v. n. m. h. udlevere efter Forlangende; -gung, f. -en, Udlevering, c.

Abfordern, v. a. eine Perſ. fordre ned; Einem etw. –, affordre, -rung, f. -en, Affordring, c.

Abformen, v. a. afforme.

Abfragen, v. a. adſpørge; Einem etw. faae ud af ved at ſpørge, udfritte.

Abfreſſen, v. i. a. æde, opæde; fig. ſich das Herz –, græmme ſig tildøde, fortæres af Sorg.

Abfrieren, v. i. n. m. ſ. affryſe.

Abfröhnen, v. a. bringe Hoveritjeneſten til Ende; afbetale ved Hoverit–.

Abfuhre, f. ud. pl. Bortkjørſel, c.

Abführen, v. a. kjøre bort, føre bort, lede bort; er hat Arzenei genommen, weil er – will, føre af; eine Schuld –, afbetale; Einen –, d. T. med Beſtæmmelſe bringe til at tie; ſich –, (foragt.) pakke ſig; die Goldſtangen –, trække Traaden færdig; -rung, f. -en, Bortkjørſel, Bortførſel, c. Ogſaa det ſamme ſom -rungsmittel, n. -s pl. ſ. ug. Afføringsmiddel, Laxativ, n.

Abfüttern, v. a. afføre.

Abgabe, f. -n, Aflevering, Afgift, c.

Abgang, m. -es, 1) ud. pl. Afgang, c. – eines Schauſpielers, Bortgang, c. – der Waaren, Affætning, c. – der Kräfte, Svækkelſe, Forringelſe, c. Aftagende, Tab, n. 2) pl. -änge, hvad der gaaer af, Affald, n.

Abgängig og -nglich aj. affættelig; forſtidt, uduelig; manglende.

Abgängling, m. -s -e, utidigt Foſter; Affald, n.

Abgängſel, n. -s ud. pl. Affald, n.

Abgeben, v. i. a. afgive, aflevere; ſvare Afgift; ſich mit etw. –, give ſig af med; ſich mit Einem –, befatte ſig med, have at beſtille med; Karten –, give ſidſte Gang; due til, tjene til, kunne bruges til, agere.

Abgeſäumt (urigt. -ſeimt), aj. afſkummet; fig. liſtig, udlært, forſlagen.

Abgehen, v. i. 1) a. die Sohlen –, opſlide ved at gaae; eine Wieſe –, maale ved at gaae. 2) n. m. ſ. afgaae, gaae af, gaae bort, ſende bort; fig. (om Vare) gaae af, have Affætning; von etw. –, opgive, give efter, afſtaae fra; von Einem –, forlade, hæve Forbindelſe med; von einem Amte –, nedlægge, reſignere; mit Tode –, afgaae, dee; es geht mir vieles ab, mangler, fattes (med von og an); wie wird das –, falde ud, lede af.

Abgelebt, partic. udlevet, kraftesles, død.

Abgelegen, aj. affides liggende; -heit, f. ud. pl. affides Beliggenhed, Fraliggenhed, c.

Abgeneigt, partic. Einem –, ugunſtig; -heit, f. ud. pl. Ugunſt, c.

Abgeordnete, m. -n -n, Affending, Deputeret, c. (iſær fra et Borgerſkab).

Abgeſandte, m. -n -n, et fyrſteligt, kongeligt Sendebud.

Abgeſchieden, aj. død; – leben, vidt adſkilt fra, eenſom, affondret; -heit, f. ud. pl. Eenſomhed, c.

Abgeſchmackt, aj. ſom ingen rigtig Smag har; fig. ſmagles, urimelig, ſnu, ufornuftig; -heit, f. ud. pl. Smagloshed, U-hed, c.

Abgeſpannt, aj. nedſpændt, losſpændt;

fig. svækket, slevet; -heit, f. ud. pl. Svækkelse, Slevhed, c.

Abgewinnen, v. i. a. vinde fra: Eim. Geld -; paa meisommelig Maade erholde.

Abgewöhnen, v. a. Eim. etw., lidt efter lidt vænne fra; ein Kind, vænne fra; (bedre entw-).

Abgezogenheit, f. ud. pl. Affondring, Eensomhed, c.

Abgießen, v. i. a. stumme af, øse af; einen Kopf -, afstebe; -ßung, f. -en, Afstumning, Afstebning, c.

Abglanz, m. -es ud. pl. Gjenskin, n.; fig. Afglands, c. (blot om Gud).

Abglätten, v. a. afglatte.

Abgleichen, v. a. gjøre lige; jævne; gjøre Afregning; -chung, f. ud. pl. Jævnen, Afregning, c.

Abgleiten, v. i. n. m. s. glide af.

Abglitschen, vulg. s. Abgleiten.

Abglühen, v. a. afglede.

Abgott, m. -es -ötter, Afgud, c. -ötter (ötterer), m. -s pl. s. sg. Afgudsdyrker, c.; -ötterei, f. ud. pl. Afguderi, n. -öttisch, aj. afgudisk; -ottschlange, f. -n, Kæmpeslange, c. Kvæleren.

Abgraben, v. i. a. afgrave; ved Graven gjøre lavere, gjøre kjendelig, betegne, berøve: Eim. etw. -; betale: eine Schuld; aflede: einen Teich; gjøre uskikket til videre Brug, afskære: einen Weg.

Abgrämen, v. a. sich -, hentæres af [Græmmelse.

Abgrasen, v. a. afgræsse; -sung, f. ud. pl. Afgræsning, c.

Abgrund, m. -es -ünde, Afgrund, Dybde, c.

Abgucken, v. a. Eim. etw., afkikke, [sluere ved at see.

Abgunst, f. ud. pl. Ugunst, c.; -ünstig, aj. ugunstig.

Abguß, m. -sses -üsse, Afstebning, [c. Billede, n.

Abhaaren, abhären, v. 1) n. m. h. miste Haar. 2) a. tage Haarene af.

Abhacken, v. a. afhakke; -ckung, f. -en, Afhakning, c.

Abhägen, v. a. afhegne, afgjerde; -gung, f. -en, Afhegning, c.

Abhalten, v. i. a. afholde, holde borte; fig. Einen von etw., afholde fra, hindre fra; seine Stunde -, holde til Ende; ein Kind -, holde frem; -tung, f. Afholden, c. ud. pl. Forhindring, c. pl. -en.

Abhandeln, v. a. Eim. etw., von Eim. etw. tilforhandle af, kjøbe; tinge, prutte; einen Vergleich, underhandle; afhandle (skriftlig el. mundtlig); -dlung, f. -en, Afhandling, c.

Abhanden, aj. (ab Handen; von Händen) - seyn, være borte; - kommen, kommet bort; forlagt, tabt.

Abhang, m. -es -änge, Skraaning, Brink, c. (om et Bjergs).

Abhangen, v. i. n. m. h. hænge ned, være skraat, hælde; hænge borte fra; fig. afhænge af (en Ting el. Pers.), [gende.

Abhängen, v. a. tage ned det Hæn-

Abhängig, aj. nedhængende, skraa; afhængig; -keit, f. ud. pl. Afhængighed, c.

Abhärmen, v. a. sich -, hentæres af Græmmelse.

Abhärten, v. a. eine S. -, hærde, gjøre haard; fig. sich gegen etw. -, afhærde, gjøre ufølsom.

Abhaspeln, v. a. afhaspe; -lung, f. ud. pl. Afhaspning, c.

Abhauen, v. a. afhugge; -uung, f. ud. pl. Afhugning, c.

Abhäuten, v. 1) a. (ogsaa abhäuteln) flaae, aftage Huden. 2) n. m. h. (om Insecter) kaste Hud.

Abheben, v. i. a. løfte ned, tage af.

Abhelfen, v. i. a. hjelpe af, hjelpe ned: Eim.; Eim. etw.; fig. einer S. afhjelpe. -fung, f. ud. pl. Hjelpen af, Afhjelpning, c.

Abhellen, v. a. gjøre lyst, opklare.

Abhobeln, v. a. afhøvle; fig. vulg. Einen, afhøvle, forbedre ved Dadel; -lung, f. ud. pl. Afhøvling, c.

Abhold, aj. (foræld.) Eim., ugunstig.

Abholen, v. a. eine S., hente ned; Einen, afhente; -lung, f. ud. pl. Afhentning, c.

Abholzen, v. a. skove bort: einen Wald; -zig, aj. ein -ziger Baum, som er for svagt til Bygningstømmer.

Abhorchen, v. a. Eim. etw., aflure.

Abhören, v. a. Eim. etw., aflure, lære af ved at høre; einen Zeugen, afhøre; -rung, f. ud. pl. Afhørelse, c.

Abhülsen, v. a. tage Bælgene af.

Abhungern, v. a. udhungre.

Abhüten, v. a. afgræsse; -tung, f. ud. pl. Afgræsning, c.

Abjagen, v. a. jage træt; afjage; ende Jagten; Eim. etw., berøve med Magt el. uforvarendes; Eim. eine Angst, b. T. pludselig foraarsage; indjage.

Abirren, v. n. m. s. fare vild; -rrung, f. -en, Vildfarelse, Afvigelse, c.

Abkalben, v. n. m. h. ende Kalvningen.

Abkämmen, v. a. aftømme; -mmung, f. ud. pl. Aftømning, c.

Abkanzeln, v. a. b. T. forkynde fra Prædikestolen; bebreide fra P-; skjelde.

Abkappen, v. a. den Falken, tage Kappen af; den Mast, afkappe; fig. b. T. Einen, give Besked, svare haardt; -ppung, f. ud. pl. Afkapning, c.

Abkargen, v. a. Eim. etw., karrig berøve.

Abkarten, v. a. lægge Raad op, hemmelig aftale noget Ondt.

Abkauf, m. -es -äufe, Afkjøbning,

Digitized by Google

c.; (sjeld. med pl.) den afkjøbte Ting; -en, v. a. afkjøbe: Eim. etw., ved Kjøb bringe til sig; eine Strafe, for Penge befrie sig for; -kung, f. Afkjøbning, c.; -auser, m. -s pl. s. sg. Kjøber, c.; -äuflich, aj. tilforhandelig.

Abkehren, v. 1) a. afberste. 2) n. m. h. vende bort; -rung, f. -en, Afberstning; Bortvenden, c.

Abklaren, v. n. m. h. afklare.

Abkleiden, v. a. afklæde; ein Zimmer, afdele ved en Skillevæg; -dung, f. Afdelen, c. ud. pl.; Skillerumsvæg, c. pl. -en.

Abklopfen, v. a. afbanke: den Staub; den Rock; banke færdig; (i Spog) prygle.

Abkneipen (Nordt. abknappen) v. a. [d. T. aftnibe.

Abkochen, v. a. afkoge.

Abkommen, v. i. n. m. s. komme bort fra, fare vild; fig. gaae af Brug; d. T. er kann-, undværes; -n -s, Forliig, n. Abkömmling, m. -s -e, Descendent, c.

Abkratzen, v. a. kradse ned; afkradse.

Abkriegen, v. a. d. T. faae af; fig. faae noget Skadeligt deraf: einen Verweis -.

Abkühlen, v. a. afkjøle; (om Vejr) lyne i det Fjerne; -lung, f. -en, Afkjølning, c.

Abkündigen (abkünden), v. a. forkynde fra et opheiet Sted; lyse fra Prædikestolen; -gung, f. -en, Tillysning, Bekjendtgjørelse fra Prædikestolen.

Abkunft, f. ud. pl. Herkomst, c.; Forliig, n.

Abküpfen, abkuppen (d. T. abküpfen) v. a. eine Feder, skære Spidsen af.

Abkürzen, v. a. afkorte: eine S. -, gjøre kortere; Wörter -, abbrivere; Eim. etw. an einer S. -, afknappe, aftrække fra; -zung, f. -en, Afkortning, c.; die - eines Wortes, Abbreviatur, c.

Abladen, v. i. a. aflæsse, læsse; -dung, f. ud. pl. Aflæsning, Losning, c.; -der, m. -s pl. s. sg. Litsenbreder, c.

Ablage, f. -n, Arvedelingsforretning, [c.; Oplagssted, n.

Ablager, m. -s pl. s. sg. Natteleie paa Reiser.

Ablang, aj. (forældr.) aflang.

Ablaß, m. -sses -asse, - des Wassers, Afløb, Udløb, n.; (i den romerskk Kirke) Aflad, c.; -brief, -handel ꝛc., Afladsbrev, Afladshandel, c. ꝛc.; (n. St.) Høitideligheder ved Kirkeindvielser, aarligt Marked ꝛc.

Ablassen, v. i. 1) a. loslade, lade løbe ud; ein Faß -, aftappe; Eim. etw., afstræde, overlade; ein Schreiben -, afsende; etw. am Preise, slaae af. 2) n. m. h. von etw., afstaae fra, undlade, ophøre med.

Ablativ, m. -s -e, Ablativ, c.

Ablauben, v. a. berøve Løv.

Ablauern, v. a. aflure.

Ablauf, m. -es, 1) ud. pl. Afløb, n. - des Meeres, Ebbe, c.; vor - der Woche, Udgang, Ende, c. 2) pl. -äufe, Udløb, n. (Stedet); -rinne, f. -n (paa et Skib) Spygatten.

Ablaufen, v. i. 1) a. løbe itu, løbe fordærvet, løbe af; Eim. etw. -, vinde fra ved at løbe; afstærre; sich -, løbe sig træt; sich die Hörner -, løbe Hornene af sig; das Erz - (i Bjergv.) skaffe Ertsen bort. 2) n. m. s. løbe ned, løbe fra (om Vandet); afgaae (om Posten); udløbe (om Vexler); udløbe, standse (om et Uhr); falde ud, løbe af, ende sig; seinen Gegner - lassen, afparere; Einen - lassen, afvise med Foragt.

Ableugnen, v. a. negte; Eim. etw., berøve ved at negte; -gnung, f. -en, Negtelse, c.; -gnungseid, m. -es ud. pl. Negtelseed, c.

Ablauschen, v. a. Eim. etw., aflure.

Ablauteru, v. a. afluttre.

Ableben, v. n. m. h. dee; -, n. -s ud. pl. Død, c.

Ablecken, v. a. afslikke.

Ablegen, v. 1) a. aflægge: ein Kleid, einen Fehler, einen Eid, einen Besuch; tage Aflægger af. 2) n. m. h. fæle (om Dyr og foragt. om lose Fruer.); (forældr.) aftage, blive mager og hæslig; Eim. -, modsige.

Ableger, m. -s pl. s. sg. Aflægger, c.

Ablehnen, v. a. Eim. etw., laane af; afslaae, afparere, undslaae sig for, fralige sig.

Ableihen, v. a. Eim. etw., laane af.

Ableiten, v. a. aflede, bortlede: den Blitz, das Wasser; udlede, aflede, derivere; abgeleitete Wörter, afledede Ord, Derivata; -ter, m. -s pl. s. sg. Afleder, Lyn-, c.; -tung, f. -en, Afledning, Derivation, c.

Ablenken, v. 1) a. dreie af, føre bort. 2) n. m. h. dreie af fra, tage en anden Retning.

Ablernen, v. a. Eim. etw., lære af (ved at see og høre paa en Anden).

Ablesen, v. i. a. afplukke, afsamle, afsanke; oplæse høit; opstide ved at læse.

Ableugnen s. Ablaugnen.

Abliefern, v. a. aflevere; -rung, f. -en, Aflevering, c.

Abliegen, v. i. 1) a. d. T. udmatte ved at ligge; sich die Haare (om Heste), miste Haarene ved at ligge. 2) n. m. s. ligge afsides, langt borte; (om Viin og Øl) ligge tilstrækkelig længe.

Ablisten, v. a. Eim. etw., liste fra.

Ablocken, v. a. Eim. etw., aflokke, lokke fra.

Ablohnen, v. a. Einen, give sin fulde Løn; ogsaa afstedige ham med det samme.

Ablöschen, v. a. afkjøle; udslukke;

Digitized by Google

Geschriebenes -, udviske; -chung, f. Aftjeling, Udslukning, Udvistning, c.

Ablösen, v. a. løse af, løse fra; (i Chirurg.) sætte af; sich -, gaae løs; (om grove Skyts) affyre (bedre lösen); fig. indløse (et Pant); Einen, aflese (paa Post, i Embede); -sung, f. -en, Aflesning, c.; -slich, aj. som lader sig løse fra; afstillelig. [fralyve.

Ablügen, v. i. a. d. T. Eim. etw.,

Ablugsen, v. a. (Nordt.) s. Ablauern.

Abmachen, v. a. løsne; gjøre fuld færdig; einen Streit, afgjøre, bilægge, bringe til Ende. [-en, A-lse, c.

Abmähen, v. a. afmeie; -hung, f.

Abmahlen, v. a. (rgl. undt. partic. abgemahlen) das Getreide, afmale.

Abmahnen, v. a. Einen von etw., Einen, fraraade.

Abmalen, v. a. afmale.

Abmärgeln, v. a. udmatte i høi Grad.

Abmarsch, m. -es ud. pl. Afmarsch, c.; -iren, v. n. m. s. sep. afmarschere.

Abmäßigen, v. a. bestemme anderledes, rette efter Omstændighederne; modificere.

Abmatten, v. a. afmatte; fig. das Gold ꝛc. -, gjøre mat, glandsløst; -ttung, f. Afmattelse, c.

Abmeißeln, v. a. afmeisle.

Abmergeln, s. Abmärgeln.

Abmerken, v. a. Eim. etw., mærke ham af.

Abmessen, v. i. a. afmaale; fig. eine S., an etw., bestemme, bedømme; -ssung, f. Afmaalning, Bedømmelse, c.

Abmiethen, v. a. Eim. etw., leie af; -ther, m. -s pl. s. sg. Leier, c.

Abmodeln, v. a. afmodelere.

Abmüßigen, v. a. tage sig Frihed fra et Arbeide.

Abnagen, v. a. afgnave; fig. (om Hjertet) fortære; -gung, f. -en, Afgnavning, c.

Abnähen, v. a. afdele ved at sye; efterdanne ved at sye; eine Schuld, afbetale ved at sye.

Abnahme, f. ud. pl. Aftagen, Formindskelse, c.; - einer Waare, Afsætning, c.

Abnehmen, v. i. 1) a. den Hut, tage af; Früchte, afbryde; Eim. etw., tage fra, stille ved; løse fra, skære fra; (i Strikning) tage af (formindske Maskerne); fig. Eim. eine Waare, afkjøbe; Eim. eine Last, aftage, befrie for; Eim. einen Eid, eine Rechnung, lade aflægge; stille ved, berøve; an el. aus einer S. etw. -, slutte, lære at indsee. 2) n. m. h. aftage, formindskes: der Mond nimmt ab; an Größe, Kraft (Dat.) -; -hmer, m. -s pl. s. sg. Kjøber, c.; -hmung, f. -en (bedre das -) Aftagelse, Aftagen, Formindskelse, c.

Abneigen, v. a. bøie fra, straane; den Wein -, aftappe det, der er paa Heldingen; sich von Eim. -, utilbøielig for, faae mindre Agtelse for; -gung, f. ud. pl. Straaning; Utilbøielighed, c. Uvillie for.

Abnöthigen, v. a. Eim. etw., afnøde.

Abnutzen, abnützen, v. a. have Nytten af; forbruge, gjøre slettere ved Brugen; afslide.

Aboliren, v. a. ophæve, afskaffe; -lition, f. Ophævelse, Afskaffelse, c.

Abonniren, v. a. undertegne, forudbetale; -nnent, m. -en -en, Undertegner, Forudbetaler, Deeltager, c.; -nnement, n. -es (l. -mang), Undertegning, Forudbetaling, c.

Abordnen, v. a. Einen, afsende med en Befaling; (sjeld.) ordne anderledes.

Abortiren, v. n. m. h. abortere, føde for tidlig; -rtus, m. for tidlig Nedkomst, c.

Abörtern, v. a. (jurid.) fælde Dom.

Abpachten, v. a. Eim. etw., forpagte af.

Abpacken, v. a. pakke af, læsse af.

Abpassch, v. a. afpasse.

Abpfählen, v. a. afpæle.

Abpflücken, v. a. afplukke.

Abpflügen, v. a. bortpleie; berøve ved at pleie; betegne ved at pleie; betale ved at pleie; pleie færdig.

Abplagen, v. a. Eim. etw., faae fra ved Plagen; Einen, sich, plage meget.

Abpochen, v. a. ved Banken stille fra; banke til Ende; banke, slaae heftigt.

Abprägen, v. a. afpræge.

Abprallen, v. n. m. s. an el. von etw., terne bort fra.

Abprellen, v. a. eine S., faae til at terne bort.

Abpressen, v. a. afpresse; ein Buch, presse færdig; Eim. etw., afpresse, afnøde; -ssung, f. -en, Afpresning, c.

Abprügeln, v. a. d. T. afprygle.

Abpuffen, v. a. puffe bort; ein Stück Vieh -, trække Huden af; d. T. slaae dreit med knyttet Næve; (i Chym.) brænde af med et Puf.

Abputzen, v. a. afpudse; das Licht -, pudse; die Wand -, gjøre glat og jævn; Bäume -, rense; vulg. Einen, feie dygtig af, give en Vister.

Abquälen, v. a. Eim. etw., faae ved vedholdende Beden; pine af.

Abrahmen, v. a. afskumme Floden.

Abrathen, v. i. a. Einen von etw., Eim. etw., fraraade, raade imod; søge at erfare ved at raade; -thung, f. -en, Fraraaden, c.

Abrauben, v. a. Eim. etw., frarøve.

Abrauchen, v. n. m. s. opløse sig i Reg.

Abraum, m. -es ud. pl. Qvas (af fældede Træer); Levning, Gruus; (sjeld.) Bortrydden, c.

Digitized by Google

Abräumen, v. a. bortrydde, ſtaffe bort; temme, gjøre ryddelig.

Abraupen, v. a. den Baum, pille Ormene af.

Abrechen, v. a. das Stroh, afrive; ein Beet, rive reent.

Abrechnen, v. a. Eim. etw. el. etw. von einer Summe, regne fra, afkorte; mit Eim., gjøre Afregning med; -chnung, f. pl. -en, Afdrag, n. Afkortning, c.; ub. pl. Afregning, c.

Abrechten, v. a. Eim. etw., faae ved Retsſtrid.

Abrede, f. ub. pl. Aftale, c.; nicht in - ſeyn, ikke negte; -n, v. a. etw. mit Eim., aftale; Eim. etw., ſnakke fra, bringe fra, fraraade, faae ved at overtale; (ſjeld.) ſich, tale ſig træt.

Abregnen, v. 1) n. m. h. afregne, høre op at regne. 2) a. regne af: die Blüthen ſind abgeregnet.

Abreiben, v. i. a. afrive, gnide bort, gnide reent, forbruge ved at gnide.

Abreichen, v. a. naae, række ned.

Abreifen, v. 1) n. m. ſ. fuldkommen modnes. 2) a. tage Tendehaandene af.

Abreiſe, f. ub. pl. Afreiſe, c.; -n, v. n. m. ſ. afreiſe, reiſe bort.

Abreißen, v. i. 1) a. afrive, lesrive; die Kleider, iturive, ſtide op; afridſe, aftegne. 2) n. m. ſ. gaae itu; lesrives.

Abreiten, v. i. 1) n. m. ſ. afride, ride bort. 2) a. nedride, forſtyrre ved at ride; einen Platz, maale ved at ride; ein Feld, ride fra Ende til anden; ein Pferd, ride træt; (ſjeld.) tilride; eine Schuld, formindſke ved at ride.

Abrennen, v. i. 1) n. m. ſ. rende bort; die Spule rannte ab, renſe af. 2) a. Eim. den Hut, rende af; Einen, komme foran ved at løbe.

Abrichten, v. a. eine S., give tilbørlig Retning, rigtig afmaale; fig. Einen, ein Thier zu etw., afrette; -tung, f. en Afretning, c.

Abricoſe, f. -n, ſ. Apricoſe.

Abriechen, v. i. a. eine Blume, bereve Lugten, ved at lugte meget til; einer Blume den Duft, ved Lugten kjende den.

Abrieſeln, v. n. m. ſ. risle ned.

Abrinden, v. a. ſtrælle Barken af; tage Skorpen fra; -indig, adj. (om Brød), ſom har en fra Krummen losnet Skorpe.

Abringen, v. i a. Eim. etw. erholde ved Møie og Beſvær; die Waſche, afvrie; ſich-, bryde ſig træt.

Abrinnen, v. i. a. rinde ned, rinde bort.

Abriß, m. -ſſes -ſſe, Afrids, Omrids, n. Plan, c.

Abritt, m. -es ub. pl. Bortriden, c.

Abrohren, v. a. einen See, tage Rørene op; eine Wand, ſ. Berohren.

Abrollen, v. 1) n. m. ſ. rulle ned. 2) a. rulle fra hinanden; die Waſche, rulle færdig.

Abroſten, v. m. m. ſ. afruſte.

Abröthen, v. 1) n. m. ſ. ſmitte den røde Farve af. 2) a. gjøre rødt.

Abrucken, v. a. eine S., rykke bort; die Zeilen-, affætte, begynde paa ny.

Abrudern, v. n. m. ſ. roe bort.

Abruf, m. -es ub. pl. Forkyndelſe, Tilbagekalden, c.

Abrufen, v. i. 1) a. Einen, raabe ned, raabe bort fra et Sted; kalde; kalde tilbage; (om Vægterne) raabe; von der Kanzel- lyſe fra; 2) n. m. h. raabe af, raabe ſidſte Gang (om Vægterne); -fung, f. ub. pl. Forkyndelſe; Opfordring til Vortfjernelſe, c.

Abrühren, v. a. røre godt om; abgerührte Eier, Rørag.

Abrunden, abrunden, v. a. afrunde; -dung, f. en Afrunding, c.

Abrupfen, v. a. afpille; eine Gans-, afplukke; -pfung, f. en, Afpillen, Afplukning, c.

Abſabeln, v. a. afhugge med Sabelen.

Abſacken, v. a. tage Sækkene af; [fordele i Sække.

Abſage, f. -n, Fraſigelſe, Forkyndelſe, Udfordring, c.; -brief, m. -es-e, Udfordringsbrev, n.

Abſagen, v. 1) a. eine S., opſige, gjenkalde, afbeſtille; Eim. etw., frademme. 2) n. m. h. Eim.; einer S., fraſige, forſage; ein abgeſagter Feind, affagt, erklæret; -gung, f. -en, Opſigelſe, Gjenkaldelſe, Frademmelſe, c.

Abſagen, v. a. affave; -gung, f. -en, Affavning, c.

Abſahmen, v. a. ſ. Abrahmen.

Abſatteln, v. a. ein Pferd, ſadle af; (om Heſten) d. T. den Reiter, kaſte af Sadlen.

Abſatz, m. -es -ätze Afbrydelſe, c.: ohne -austrinken; Nedſætten; -der Zeilen, Afdeling, c.; -der Waaren, Afſætning, c.; -einer Münze, Nedſættelſe, Reduction, c.; -einer S., Standsning, c. Ophold, n.; Affats, c. Trin, Led, n.; -an den Schuhen, Hæl, c.

Abſaufen, v. i. a. vulg. drikke af; eine Schuld, betale ved at drikke op; ſich-, afkræftes ved Drik.

Abſaugeln, v. a. ſ. Abſäugen.

Abſaugen, v. i. a. afſuge; ſvække ved Sugen.

Abſaugen, v. a. ein Rind-, give Patte nok; vænne fra; einen Zweig-, indpode paa en anden Stamme, uden at afſkære; ogſaa abſaugeln.

Abſceß, m. -ſſes -ſſe, Byld, Udder-, c.

Abſchaben, v. a. afſtrabe, ſtrabe bort, glatte ved at afſtrabe; -bſel, n. -s ub.

Digitized by Google

pl. Afskrab, n. [skaktre af.
Abschachern, v. a. vulg. Lim. etw.,
Abschachteln, v. a. afgnide med Skavgræs.
Abschaffen, v. a. skaffe bort; afskaffe, ophæve; -ffung, f. ud. pl. Bortskaffen, Afskaffelse, c.
Abschalen, v. a. afskalle; -lung, f. -en, Afskalning, c.
Abscharfen, v. a. skove, berove Skarpheden; gjøre skarp.
Abscharren, v. a. afskrave.
Abschatten, v. a. Linen, tage Skyggerids af (silhouettere); -tung, f. -en, Skyggebillede, n. Silhouettering, c.
Abschätzen, v. a. bestemme Værd, vurdere, taxere; nedsætte; -tzer, m. -s pl. s. sg. Vurderingsmand, Taxator, c.; -tzig, aj. ringeagtet, foragtelig.
Abschaum, m. -es ud. pl. Skum, n. den afskummede Urenlighed; fig. det Sletteste, Skammeligste i sin Art; Afskum, n. et skjændigt Mske.
Abschäumen, v. a. afskumme.
Abscheiden, v. i. 1) a. adskille, afsondre; (jurid.) give Børn deres Andeel af den tilkommende Arv. 2) n. m. s. bortfjerne sig; dee. [glat.
Abscheren, v. a. klippe bort, klippe
Abscheu, m. -es ud. pl. Afsky, c.: vor Lim.; fig. den afskyelige Ting; en Afskyelighed; -lich, aj. afskyelig, vederstyggelig; vulg. meget stor, meget heftig; -lichkeit, f. -en, Afskyelighed, Vederstyggelighed, c.
Abscheuern, v. a. afskure; skure bort; vulg. Linen, skrubbe af, give en drei Fretteſættelse.
Abschicken, v. a. afsende, skikke bort.
Abschieben, v. i. 1) a. skyde af, skyde bort; (i Kegleſpil) Linen, slaae flere Kegler; etw., slaae af, formindske ved at slaae; indhente det Tabte; ein Verbrechen von sich, bortfjerne, retfærdiggjøre sig. 2) n. m. h. (om Heste, Hornqvæg og Faar) fælde de sidste Tænder.
Abschied, m. -es -e, Afsked, c. (Handlingen og Afskedsbeviset); (jurid.) Dom, Kjendelse, c.
Abschieds-besuch, -lied, -thräne ꝛc. Afskedsbesøg, -sang, -taare ꝛc.
Abschienen, v. a. tage Skinnet af; forsyne gog med Skinner.
Abschießen, v. i. 1) a. skyde hurtig ned; eine Pistole, afskyde; einen Vogel, skyde ned; Linen, skyde nærmere til Maalet; (i Jagtsp.) skyde af, holde op at jage. 2) n. m. h. skyde af, skyde sidste Gang. 3) n. m. s. (om Vandet) løbe hurtig ned; (om Farver) tabe sig, falme (bedre verschießen).
Abschiffen, v. 1) a. afskibe, forsende til Skibs. 2) n. m. s. affegle.
Abschildern, v. a. afskildre; -rung, f. -en, Afskildring, c.
Abschinden, v. a. vulg. afslaae; Linen, udmatte ved alt for haardt Arbeide.
Abschieren, v. a. tage Seletøiet af.
Abschlachten, v. 1) a. slagte tilberligt; fig. Menschen, slagte, dræbe. 2) n. m. h. slagte færdig.
Abschlag, m. -es -äge, Afslag, Tilbageslag; Affald, Qvas; Afstryk, n. (ved at slaae el. hamre); Afløb, Udløb, n. (Vandets); Afslag (paa Varer); auf-, Afdrag, n. tilkommende Afregning; (om Veiret) Aftagen, Formindskelse, c.
Abschlagen, v. i. 1) a. slaae ned, afslaae, drive tilbage; tage Model af; afspærere; ein Ei, afpidske; die Wache, aftromme; Bier-, aftappe; sein Wasser-, lade; sich von dem Wege-, udskeie; etw.; Lim. etw., afslaae, negte. 2) n. m. s. ofte m. h. slaae af, falde i Priis; die Kuh schlägt ab, giver mindre Melk; (om Veiret) mildnes, aftage i Strenghed. [Antwort.
Abschlägig, aj. afslaaende: eine -e
Abschläglich, aj. paa Afdrag: eine -e Bezahlung.
Abschleichen, v. i. 1) n. m. s. snige sig afsted. 2) a. Lim. etw., faae fra ved List, liste fra.
Abschleifen, v. a. 1) i. afslibe, slibe tilberligt; fig. Linen, afslibe, give udvortes Dannelse; -fel, n. -s ud. pl. det, der afslibes. 2) rgl. slæbe bort; opslide ved at slæbe.
Abschleimen, v. a. rense for Sliim.
Abschlendern, v. n. m. s. slendre af.
Abschleudern, v. 1) a. slynge afsted. 2) n. m. s. fare slyngende af.
Abschlichten, v. a. afglatte.
Abschließen, v. i. a. leslade; die Thür, lukke i Laas; eine Rechnung, einen Vergleich, afslutte; -ßung, f. -en, Afslutning, c. [c.
Abschluß, m. -sses -üsse, Afslutning,
Abschmack, m. -es ud. pl. Afsmag, c.
Abschmecken, v. 1) a. einer S. etw., erkjende ved Smagen. 2) n. m. h. kun i partic. -d, afsmagende.
Abschmeicheln, v. a. Lim. etw., smigre fra.
Abschmeißen, v. i. a. d. T. afsmide.
Abschmelzen, v. i. 1) a. (ofte rgl.) afsmaelte; smelte op. 2) n. m. s. smelte, opsmeltes.
Abschmieren, v. 1) a. (foragt.) smøre af, afskrive slet; den Wagen, smøre godt; Linen, smøre (prygle) dygtig. 2) n. m. h. smøre af: Stiefel schmieren ab; -erer, m. -s pl. s. sg. Afsmører, slet. Afskriver, c.
Abschmutzen, v. a. afsmudse.
Abschnallen, v. a. spænde af.
Abschnappen, v. 1) n. m. s. springe af, -i (om Laase). 2) m. m. h. vulg.

pludselig afbryde i Skrift og Tale. 3) a. smække i, tillukke.

Abschneiden, v. i. 1) a. afskære, afklippe; dræbe, slagte; fig. Eim. etw., afskære, berove; sich, standse, pludseligen ophøre; efterskære, danne ved at skære. 2) n. m. h. stikke af, være paafaldende forskjellig.

Abschnellen, v. 1) a. drive hurtig frem. 2) n. m. s. springe pludseligen af.

Abschnitt, m. -es -e, Afsnit, n. Afskæring, c.

Abschnüren, v. a. afsnøre, snøre les; afmaale, afsondre ved en Snor.

Abschöpfen, v. a. aføse.

Abschoß, m. -sses -sse, s. Afgangsgeld.

Abschragen, v. a. skraane, gjøre skraa.

Abschrauben, v. a. afskrue.

Abschrecken, v. a. afskrække; Fische mit Essig, bestænke.

Abschreiben, v. i. a. afskrive; opslide ved at skrive; Eim. eine Summe, afskrive paa Regning; eine Schuld bei Eim., afbetale ved at skrive; afsige, skriftlig opsige; -iber, m. -s pl. s. sg. Afskriver, c.; -, n. (sjeldnere) -bung, f. -en, Afskriven, Afskrivning, c.

Abschreien, v. i. a. skrige ud, forkynde skrigende; Eim. etw., faae fra ved at skrige; Einen, skrige op; sich, skrige sig træt.

Abschreiten, v. i. 1) n. m. s. skride ud fra. 2) a. afmaale med Skridt.

Abschrift, f. -en, Afskrift, c. -lich, aj. i Afskrift.

Abschröpfen, v. a. den Weizen, afhugge Spidsen med Seglen.

Abschuppen, v. a. skrabe Skællene af.

Abschuß, m. -sses -üsse, Nedlob, Aflob, n. (Vandets); Aflobssted, Udleb, n. Skraaning, Skrænt, c.; - durch einen runden Thurm, Vindeltrappe, c.

Abschüssig, aj. skraa, stak; -keit, f. ub. pl. Skraahed, Skakhed, c.

Abschütteln, v. a. afryste; fig. Verweise-, ryste af sig; d. T. Einen-, give en drei Fretteſættelse.

Abschützen, v. a. das Wasser, stemme, el. ved at trække Faldbrættet op lade flyde.

Abschwären, v. i. n. m. s. bortbuldne.

Abschwärmen, v. 1) n. m. h. afsværme (om Bierne). 2) n. m. s. sværme bort; sich-, sværme sig træt.

Abschwärzen, v. n. m. h. sværte af.

Abschwatzen, v. a. Eim. etw., skadre fra; etw., aftale; vidtleftig omtale.

Abschweifen, v. 1) a. Garn, udskylle; (hos Snedk.) krumt udskære. 2) n. m. s. skeie ud (von).

Abschwemmen, v. a. afskylle.

Abschwinden, v. i. n. m. h. svinde hen.

Abschwitzen, v. 1) a. svede bort; sich, udmattes ved Sveden. 2) n. m. h. here op at svede.

Abschwören, v. i. a. einen Eid, (forstærket for schwören); eine S., afsværge; negte ved Ed; -rung, f. -en, Afsværgelse, c.

Absegeln, v. 1) m. s. afseile. 2) a. drage Seilene ind.

Absehbar, aj. overskuelig.

Absehen, v. i. a. von etw., see bort fra; see til Ende; overse; indsee; das abgesehen, uden at see hen dertil; einen Vortheil, see sit Snit; auf etw., have til Hensigt, rette sit Maal paa; Eim. etw., lære af ved at see; Eim. etw. an den Augen, gjette sig til ved at see paa Ens Øine.

Abseide, f. ub. pl. Flokſilke, Floretſ-, c.

Abseifen, v. a. afsæbe.

Abseihen, v. a. afsie.

Absein, n. -s ub. pl. Fraværelse, c.

Abseite, f. -n, Bagside; Sidebygning, c.

Abseits, av. (forældet.) afsides (beiseit.)

Absenden, v. i. a. afsende; -sender, m. -s pl. s. sg. Afsender, c.

Absengen, v. a. afsole.

Absenken, v. a. forplante ved Aflæggere; einen Schacht, arbeide nedad; -nker, m. -s pl. s. sg. Aflægger, c.

Absetzen, v. 1) a. sætte ned; vom Lande, sætte af; das Gewehr, tage fra Kinden; die Trompete, tage fra Munden; er trank ohne abzusetzen, tage Glasset fra Munden; (om Heste) slaae af; ein Bein, sætte af, amputere; eine S. von etw., sætte bort, flytte fra; eine S. bei Eim., sætte af, lade blive tilbage; die Zeilen, bryde af; die Waaren, afsætte, sælge; eine Münze, nedsætte, reducere; einen Beamten, afsætte, afskedige (Einen seines Amtes entsetzen); ein Füllen ꝛc., vænne fra Patten; die Farben, høve ved at sætte mærkere ved lysere; (hos Bogtr.) sætte færdig; (i Brætsp.) slaae. 2) n. m. h. stikke af imod, afbrydes, forandres. 3) uperſ. es setzt Schläge ab, det vil have Hug til Følge, der vanker Hug.

Absicht, f. 1) ub. pl. in - auf eine S., med Hensyn til, i Betragtning af. 2) pl. -en, Hensigt, c. Diemed, n.: -auf eine S. haben; -lich, aj. med bestemt Hensigt; -los, aj. hensigtsløs.

Absieden, v. i. a. afkoge.

Absingen, v. i. a. afsynge.

Absitzen, v. i. 1) a. eine Schuld, afbetale, afsone ved at sidde i Fængsel; seine Beinkleider, opslide ved at sidde. 2) n. m. s. vom Pferde-, stige af. 3) n. m. h. sidde borte fra.

Absolut, aj. absolut, i og for sig, uundgaaelig.

Absolution, f. Aflad, Syndsforladelse, c.

Digitized by Google

Absolvieren, v. a. absolvere, frikjende, give Syndsforladelse; tilendebringe.

Absonderbar, aj. som lader sig adsondre. [der, -s.

Absonderlich, aj. (foræld.) s. besonder, -s.

Absondern, v. a. adsondre; abstrahere; ein Kind, forud adsinde med Arven; -rung, f. -en, Adsondring, c.

Absonnig, aj. i Skygge; ikke udsat for Solen.

Abspalten, v. i. a. spalte fra.

Abspannen, v. a. spænde los, trykke af; die Pferde-, spænde fra; svække, slove; (foræld.) for abwendig machen.

Abspänstig, aj. adspændig, opsætsig, utro.

Absparen, v. a. spare fra.

Abspeisen, v. 1) a. bespise; adspise; Einen mit leeren Worten, adspise, snakke for. 2) n. m. h. ophøre at spise.

Abspiegeln, v. a. adspeile.

Abspielen, v. a. holde op at spille; spille af.

Abspinnen, v. i. a. adspinne.

Absprechen, v. i. 1) a. Eim. etw., fradomme, frakjende; eine S.-, s. Besprechen. 2) n. m. h. adsige Dom; -cherei, f. ud. pl. Raskhed i at fælde Dom over alt; -cherisch, aj. som gjerne dømmer anmassende.

Absprengen, v. 1) a. springe af. 2) n. m. s. jage hurtig bort.

Absprießen, v. i. n. m. s. nedstamme.

Abspringen, v. i. n. m. s. springe af, -ud fra, -tilbage; fig. von einer S.-, pludseligen falde fra, opgive.

Abspritzen, v. a. adspreite.

Absprossen, v. n. m. s. nedstamme; -ößling, m. -es -e, Descendent, c.

Absprung, m. -es -ünge, Spring fra, Tilbagespring, n.; Frafald, n. Afvigelse, c.

Abspülen, v. a. afskylle.

Abstamm, m. -es -amme, Nedstammen, c.; -en, v. n. m. s. nedstamme.

Abstämmen, v. a. afhugge af Stammen.

Abstampfen, v. a. adstampe.

Abstand, m. -es -ände, Adstand, Frastand, Forskjel, c. (jurid.) Adstaaelse, Afstrædelse, c.

Abstatten, v. a. aflægge, give; (sjeld.) udstyre (ausst-); -ttung, f. -en, A-lse, c.

Abstauben, v. a. adstøve.

Abstechen, v. i. 1) a. stikke af, ned, ihjel; Einen, overgaae i at stikke; (i Kortsp.) stikke; das Wasser, den Teich, aflede, adstikke; den Wein, aftappe; mit dem Grabstichel, efterstikke; einen Platz, betegne ved opkastet Jord. 2) n. m. h. stikke af, gjøre Contrast.

Abstecher; m. -s pl. s. sg. Adstikker, c.: einen -machen.

Abstecken, v. a. adstikke (ved nedrammede Pæle); tage Maale af.

Absteben, v. i. 1) n. m. s. staae borte fra; sig. von etw., adstaae fra, opgive; (om flydende Tind) fordærves; (om Træer) gaae ud; (om Fiske) døe. 2) a. Eim. etw., adstaae (abtreten); sich, staae sig træt.

Absteblen, v. i. a. frastjæle; fig. hemmelig lære af (ved at see en Anden gjøre det); dem lieben Gott die Zeit, anvende Tiden slet. [stivne.

Absteifen, v. 1) a. adstive. 2) n. m. s.

Absteigen, v. n. m. s. stige af, ned; (paa Reiser) tage ind hos; die -de Linie, nedstigende (om Slægtregistere).

Abstellen, v. a. stille borte, stille ned; ein Uebel, adskaffe, ophæve.

Absterben, v. i. n. m. s. døe, hend-, bortd- udd-; fig. (om Legemets Lemmer) blive følesløs, henvisne; einer S., tabe Følelsen for.

Abstich, m. -es -e, Adstik, n.; (undert.) Adstikning, c. Affald, n. Contrast, c.

Abstimmen, v. 1) a. ein Clavier, stemme; eine Forderung, nedstemme; Einen, overstemme, stemme imod. 2) n. m. h. give sin Stemme, saa Sagen derved afgjøres; ikke stemme overeens; -mig, aj. ikke sammenstemmende.

Abstoßen, v. i. 1) a. adstøde; sich die Hörner, støde af; (hos flere Haandværk.) afhøvle, afhugge; Lammer, vænne fra; die Kalberzahne, fælde; eine Schuld, betale; Bienen, dræbe og tage Honningen; etwas -des haben, noget Frastødende, Ubehageligt; 2) n. m. h. (i Jagtsp.) blæse af. 3) n. m. s. vom Lande, støde fra, seile bort.

Abstract, aj. abstract, almindeligt; ein -er Kopf, som kan fatte abstracte Begreber; adspredt; -ion, f. Abstraheren, Abstraction, abstract Begreb; Mangel paa Opmærksomhed, -um, n. -s, Abstractum, Begrebsnavn, n.

Abstrafen, v. a. adstraffe.

Abstrahiren, v. 1) a. abstrahere, i Tankerne adsondre. 2) n. m. h. von etw., adsondre Kjendetegn; (undert. d. T.) opgive.

Abstrahlen, v. 1) a. adstraale. 2) n. m. h. adstraales.

Abstreichen, v. i. 1) a. adstryge; (i Jagtsp.) ein Feld, afjage. 2) n. m. s. (om Rovfugle) begynde at flyve ud af Reden. 3) n. m. h. (om Fiskene) holde op at lege.

Abstreifen, v. a. einen Zweig, afrive (Bladene); die Haut, afslaae, afkrænge.

Abstreiten, v. i. a. Eim. etw., vinde fra ved Proces; afdisputere, gjøre stridig.

Abstrich, m. -es ud. pl. Adstrog, n. det Adstrygne.

Abstricken, v. a. strikke af; Eim.

Digitized by Google

etw. (fjeld.) voldsomt røve.

Abstriegeln, v. a. afstrigle.

Abströmen, v. 1) n. m. f. stremme ned; (om en Folkemængde) bortfjerne sig. 2) a. Holz, flaade bort; das Ufer, affondre ved Stremmen.

Abstufen, v. a. das Erz, afhugge stykkevis; afdele i Stykker; aftage gradvis; classificere; -fung, f. -en, Gradation, c.

Abstumpfen, v. a. afstumpe; slove.

Abstürmen, v. 1) a. storme bort; Eim. etw., erholde ved en stormende Opførsel. 2) n. m. h. afstorme, ophøre at storme. 3) n. m. f. stormende bortfjerne sig.

Absturz, m. -es -ürze, Brink, c. (et Bjergs, en Klippes steile Skraaning).

Abstürzen, v. 1) n. m. f. styrte ned. 2) a. nedstyrte; sich den Hals, brække ved at styrte.

Abstutzen, v. a. afstudse.

Absuchen, v. a. afsøge.

Absud, m. -es ud. pl. Afkogning, c. Afsod, Afkog, Decoct, n.

Absurd, aj. d. T. absurd, urimelig, smagles; -ität, f. -en Absurditet, U-hed, S-hed, c.

Absüßen, v. a. afsøde, forsøde; (i Chym.) adskille de salte og sure Dele.

Abt, m. -es pl. Aebte, Abbed, c.; Aebtinn, f. -en, en protestantisk Abbeds Kone; Aebtißinn, f. -en Abbedisse, c.; äbtlich, aj. abbedlig.

Abtakeln, v. a. aftakle; -lung, f. ud. pl. Aftakling, c.

Abtanzen, v. 1) a. berøve ved at dandse; afslide ved at dandse. 2) n. m. h. dandsende bortfjerne sig; ende Dandsen.

Abtei, f. -en, Abbedi, n.; -lich, aj. som hører dertil.

Abtheil, m. (n.) -es -e, Deel, Andeel, Apanage, c.

Abtheilen, v. a. in mehrere Theile, afdele, inddele; seine Kinder, dele Arv forud imellem dem; -lung, f. -en, Afdeling, c.; -lig, aj. havende en Deel; -ligen, v. a. sætte i Besiddelse af en Deel (apanagere).

Abthun, v. i. a. ein Kleid, aflægge, tage af; fig. afgjøre, bilægge, tilendebringe; henrette, slagte.

Abtoben, v. n. m. h. afrase.

Abtrab, m. -es, en liden Troppeafdeling, Detaschement, n.

Abtraben, v. n. m. f. d. T. (foragt.) trave afsted.

Abtrag, m. -es ud. pl. Afdrag, n. (paa en Gjeld); (jurid.) Eim. -thun, give Skadeserstatning, Godtgjørelse, Ereserklæring; das thut mir vielen-, Skade.

Abtragen, v. i. a. die Speise, bære bort; den Tisch, bære Maden bort af Bordet; ein Gebäude, lidt efter lidt nedrive; einen Riß (hos Landmaal.) afmaale et Land efter en Tegning; eine Schuld, afdrage, betale; einen Rock, opslide; einen Falken, afrette; -sich, bære sig trøt.

Abtrauseln, v. n. m. f. neddryppe.

Abtreiben, v. i. 1) a. bortdrive; ein Vieh, udmatte ved megen Driven; einen Wald, omhugge. 2) n. m. f. drives bort.

Abtrennen, v. a. adskille; die Tressen, sprætte fra; -ennlich, aj. adskillelig.

Abtreten, v. i. 1) a. eine S., træde af, itu; ein Gartenbeet, aftræde, afmaale med Trin; Torf, træde sammen, fast; Eim. etw., aftræde, overlade; 2) n. m. f. bei Eim., tage Ind; von einem Orte, bortfjerne sig, træde tilside, gaae bort; von seinem Rechte, afstaae fra; von Eim., forlade hans Parti.

Abtrieb, m. -es ud. pl. Bortdriven, c.; Træernes Fældning og Bortstaffen i Skoven.

Abtriefen, v. n. m. f. dryppe ned; fig. es wird etw. für dich-, dryppe, være lidt at fortjene.

Abtrift, f. ud. pl. Græsningsret, c. (for Faar paa fremmed Mark).

Abtrinken, v. i. a. drikke det Overste af; Einen, overgaae i at drikke.

Abtritt, m. -es 1) ud. pl. Veien (paa Reiser); Bortgang; Aftrædelse, Afstaaelse, c.; von einer Kirche, Frafald, n. 2) pl. -e, Trin, n. Affats, c.; Vandhuus, Locum, n.; (i Jagtsp.) Sæd el. Græs, som Hjorten har aftraadt; -spredigt, f. f. Abzugespredigt.

Abtrocknen, v. 1) a. afterre. 2) n. m. f. tørre af, tørres og derved affalde.

Abtrommeln, v. a. aftromme.

Abtrotzen, v. a. aftrodse.

Abtrumpfen, v. a. stikke med en høiere Trumf; Einen, affærdige med haarde Ord.

Abtrünnig, aj. utro, troløs, oprørsk, affalden; ein -er, en Frafalden, en Apostat; -keit, f. U-skab, T-hed, O-hed, c.

Aburtheilen, v. 1) a. Eim. etw., frademme. 2) n. m. h. fælde endelig Dom.

Abverdienen, v. a. d. T. eine Schuld, betale ved Tjeneste; Eim. etw., ved Tjeneste bringe fra ham til sig.

Abvieren, v. a. gjøre firkantet, tærningformig; fig. abgeviert, snild, forslagen, listig.

Abwägen, v. a. (ofte i.) eine S., afveien; fig. bestemme nøie; Eim. etw., uddele efter Vægten; (ſ - i Fortegnelsen over uregelmæssige Verber).

Abwälzen, v. a. vælte bort, ned; fig. alles von sich, befrie sig for, vælte fra.

Abwandeln, v. a. ein Zeitwort, conjugere; (foræld.) bede for, erstatte; -lung, f. -en, Conjugation, c.

Abwandern, v. n. m. f. vandre bort.

Digitized by Google

Abwarten, v. a. Einen, eine S., oppebie; ein Amt, passe vel, anvende Flid paa; einen Termin, indfinde sig ved; -tung, f. Oppebien, Passen, c.

Abwärts, av. nedad (-des Flußes; den Fluß-); ass̈des; (i Sesp.) svværts, fra Landet.

Abwaschen, v. i. a. afvaske; einen Schandfleck, udslette.

Abwechseln, v. 1) a. Eim. Gold gegen Silber, omvexle, tilvexle sig, ein Regiment, aflese; etw. el. mit etw. afvexe med. 2) n. m. h. afvexle, folge vexelvis, skifte om; -lung, f. -en, Afvexling, c.

Abweg, m. -es -e, Afvei, Snigvei; fig. Afvei, c. (Afvigelse fra det Rette); -ig, og -sam, aj. afveis; -s, av. (sjeld.) afveis.

Abwehr, f. ub. pl. Modstand, Mod-[værge, c.

Abwehren, v. a. Einen von etw., afværge, holde borte, drive tilbage; einer S. (Dat.), afhjelpe, styre.

Abweichen, v. 1) rgl. a. ein Pflaster, afblede; 2) rgl. n. m. s. gaae af ved at blive bledt. 3) i. n. m. s. vige bort; von einer S., afvige fra, være forskjellig, abgewichen, forleden, forbigangen; -chung, f. -en, Aftagelse ved Bledgjøren, Afvigen fra, Afvigelse. c.

Abweiden, v. a. afæde, afgræsse.

Abweisen, v. i. a. afvise, bort-; -sung, f. ub. pl. Afvisning, c.

Abweißen, v. 1) a. hvidte. 2) n. m. s. smitte den hvide Farve af.

Abwendbar, aj. bortvendelig, som kan afvendes.

Abwenden, v. 1) rgl. vende fra; einen Sieb, afvende, afværge. 2) i. die Augen, vende fra, bort; -dig, aj. anderledes sindet; utro, ugunstig, oprørsk.

Abwerfen, v. i. 1) a. kaste ned, af; afslaae; eine Brücke, afbryde; fig. Einen (i Tærningsp.), kaste flere Øine; das Joch, afkaste; sich mit Eim., blive uenig; von sich, kaste af sig, indbringe. 2) n. m. h. das Geweih, tabe; (om nogle Dyr) kaste Unger.

Abwesend, partic. fraværende; fig. adspredt, distrait; -senheit, f. ub. pl. Fraværelse, c. [fra ved at vælde.

Abwetten, v. a. Eim. etw., faae

Abwetzen, v. a. afslibe.

Abwickeln, v. a. afvikle.

Abwiegen, v. i. a. afveie. (s- i Fortegnelsen over uregelmæssige Verber).

Abwirken, v. a. den Teig, gjennemælte; virke, være færdig; (i Jagtsp.) die Haut, ein Thier, flaae.

Abwischen, v. a. afviske. [tordne.

Abwittern, v. n. m. h. ophøre at

Abwürdigen, v. a. Einen, nedværdige; eine Münze, nedsætte, forringe, gjøre ugyldig; -gung, f. ub. pl. N-gelse, N-telse, W-lse, c.

Abwurf, m. -es ub. pl. Afkasten, det Afkastede, Indkomst, c.

Abwurgen, v. a. ombringen, slagte (især Fjederkreature).

Abwürzen, v. a. krydre godt; fig. d. T. Einen, affærdige med et bittert Svar.

Abzahlen, v. a. Einen eller eine Schuld, betale fuldt, afbetale (vulg. abbezahlen); Einen, d. T. behandle slet; svare haardt.

Abzählen, v. a. aftælle; mir etw. an den Fingern-, letteligen begribe; an den Fingern-, tælle.

Abzahnen, v. n. m. h. miste de sidste Bornetænder.

Abzanken, v. a. Eim. etw., aftrætte.

Abzapfen, v. a. aftappe; fig. Einen, berøve sit. [Bidsel af.

Abzäumen, v. a. tage Temme og

Abzäunen, v. a. afgjerde; indhegne; Eim. ein Stück Garten-, berøve ved Gjerde. -unung, f. ub. pl. A-dning, I-ning, c.

Abzehenten, v. 1) a. betale Tiende; tage Tiende. 2) n. m. h. ganske afdrage Tiende.

Abzehren, v. 1) a. seinen Körper, hentære, svinde hen, blive mager; d. T. eine Schuld, betale ved at fortære. 2) n. m. s. hentæres; -rung, f. ub. pl. Tæring, c.

Abzeichnen, v. a. aftegne; afstikke, bemærke; -chnung, f. -en, Aftegnen, Aftegning, c.

Abziehen, v. i. 1) a. aftrække; seine Hand von Eim., drage bort; intet mere gjøre for ham; das Gemüth, afdrage, fjerne fra; ein Thier, flaae; den Hut vor Eim., hilse ved at tage Hatten af; fig. Eim. etw., afdrage, afkorte; (i Regnek.) subtrahere, trække fra; ein abgezogener Begriff, abstraheret; Einen von etw., bortfjerne, bringe fra; aftebe; Wein, Bier, aftappe; Branntwein, destillere; (i Bogtr.) trække af, aftrykke (en Correctur); ein Messer, stryge af, gjøre skarp; ein Bret, trække af, gjøre glat og glindsende; ein Gewicht, justere; afmaale; sich, smitte af. 2) n. m. s. flytte, drage bort, reise bort; skifte Tjeneste.

Abzielen, v. 1) n. m. h. sigte til. 2) a. have til Maal, søge at opnaae.

Abzirkeln, v. a. afcirkle; fig. nøie afpasse.

Abzucht, f. -üchte, Tillæg af Dyr af en vis Stamme; Udløbsrende, Rendesteen, Skarnkiste, Kloak, c.

Abzug, m. -es 1) ub. pl. Bortgang, Afmarsch, c. Skiften af Tjeneste; Afdrag, n. Afkortning, c.; en Aflægger af Vinstokken. 2) pl. -üge, et Instrument til at trække af med; Trykkeren paa et Gevær; Afløbssted, n. Kanal,

Digitized by Google

Sluse, c.; -spredigt, f. -en, Afskeds-prædiken, c.

Abzwecken, v. n. m. f. auf eine S., have til Hensigt, sigte til.

Abzwingen, v. i. a. afvinge.

Acacie, f. -n, Acacie, c.

Academie, f. s. Akad-.

Accent, m. -es, 1) ud. pl. Tone i Udtalen. 2) pl. -e, Accent, c. (Tegn); (hos Digterne) Stemmen, Ordene; (i Musiken) Forslag, n.

Acceptiren, v. a. acceptere, antage; -tant, m. -en -en, Acceptant, c.

Acceß, m. -sses ud. pl. (Canc.) Ab-gang, Tiltrædelse, c.

Accidenz, n. -es -ien, uvis Ind-komst, Sportel, c.

Accise, f. 1) ud. pl. Accise, Afgift. 2) pl. -n, Accisebod, c. -cisbar, aj. hvoraf Accise skal betales.

Accompagnement, n. -es, ud. pl. Accompagnement, n.

Accord, m. -es -e, (i Musik) Accord, c.; fig. Accord, Overeenskomst, c.; -iren, v. 1) a. faae til at stemme; fig. gjøre overeensstemmende; d. T. eine S., bevilge, indrømme. 2) n. m. h. harmonere, stemme sammen; fig. stemme overens; wegen einer S., accordere, gjøre Accord om.

Accurat, aj. accurat, nøie, rigtig, [punktlig.

Accusativ, m. -es -e, Accusativ, c.

Ach! interj. ak! o! Auf Weh und -folgt Freude nach, paa Regn følger Solskin.

Achat, m. -es -e, Agat, c.

Achel, f. s. Age.

Achse, (l. Akse) f. -n, Axel, c. (hvorom noget dreier sig); etw. zur - fortschaffen, paa Axelen, (kjøre bort).

Achsel, f. -n, Axel, c.; -band, n. -es -änder, Axelbaand, n.; -trager, m. -s pl. s. sg. Hykler, c.; -trägerei, f. ud. pl. Hykleri, n.

Acht, M=Tal, otte; mit -en fahren, kjøre med otte Heste. Die -, pl. -en, Ottetal, n. Otten (i Kortsp.); -e, O=Tal, ottende; -ehalb (ikke -halb) aj. (indecl.) halvottende; -eck, n. -es -e, Ottekant, c.; -eckig, aj. ottekantet; -el, n. -s pl. s. sg. Ottendedeel, Otting, c.; -ens, (zum -en) av. for det ottende; -er, m. -s pl. s. sg. en Otter (et Hele som bestaaer af otte Dele, el. den ottende Deel af et Hele); -erlei, aj. (indecl.) af otte Slags; -fach (sjeld. -fältig) aj. ottefold, ottedobbelt; -füßig, aj. ottefoddet; -jährig, aj. otteaars; -jährlich, aj. som skeer hvert ottende Aar (saaledes ogsaa -stündig og -stündlich; -tägig og -täglich; -wöchig og -wöchentlich; -mal, av. otte Gange; -malig, aj. som gjentages otte Gange; -pfündig, aj. ottepundig; -pfündiger, m. -s pl. s. sg. Ottepundiger, c. -seitig, aj. ottesidet; -theil, m. -s -e, s. -el; -zehn, M=Tal, atten; -zehnte, O=Tal attende; -zehnter, m. -s pl. s. sg. en Mynt paa 18 Groschen; Medlem af et Selskab paa 18 Personer; -zig, M=Tal, firsindstyve; -ziger, m. -s pl. s. sg. en 80 Aar gammel Person; Medlem af et Selskab paa 80 Medlemmer; -zigste, O=Tal, firsindstyvende.

Acht, f. ud. pl. (sjeld. med Art.) Agt, Opmærksomhed, c.; etw. el. sich in - nehmen, tage i Agt, vogte, skaane; auf etw. - haben, geben, mærke neie, give Agt paa; aus der - lassen, forglemme, forsømme.

Acht=bar, aj. (blot i Titler) agtbar, agtværdig; -geber, m. -s pl. s. sg. Agtpaagiver; -los, aj. uagtsom, skjødesløs; -losigkeit, f. ud. pl. Uagtsomhed, Skjødesløshed, c.; -sam, aj. agtsom, agtpaagivende; -samkeit, f. ud. pl. Agtsomhed, Agtpaagivenhed, c.

Acht, f. -en, Forfølgelse og Fængsling efter Dom; Fredløshed, c.; Einen in die - thun, erklaren, erklære fredløs; -serklarung, f. -en, Fredløshedserklæring, c.

Achten, v. a. auf mich - el. Gen. meiner -, agte, give Agt paa, bekymre sig om; etw. für etw., holde for, ansee; Einen, eine S., agte, holde for, skatte; -tung, f. ud. pl. Agt, Opmærksomhed; Agtelse, Anseelse, c.

Aecht, aj. s. echt.

Aechten, v. a. erklære fredløs, landsforvise. [sjukke dybt.

Aechzen, v. n. m. h. udstøde et Ak;

Acker, m. -s (Dim. Aeckerchen, n. -s pl. sg.) 1) pl. Aecker, Ager, c. Agerland, n. 2) pl. Acker, et Flademaal af forskjellig Størrelse; en Dags Pleieland.

Acker=bau, m. -es ud. pl. Agerdyrkning, c.; -bauer, m. -s pl. s. sg. -mann, el. -emann, m. -s -leute, Agerdyrker, Landmand, c.; -galle, f. -n, Vandpyt paa en Ager; -hof, m. -es -öfe, Avlsgaard, c.; -land, n. -es ud. pl. Agerland, n. (modsat Høveland); -lerche, f. -n, Sanglærke, c.; -männchen, n. -s pl. s. sg. blaa Vipstjert (Motacilla alba; Fugl), c.; -rain, m. -es -e, Agerreen, c.; -ried, n. -es -e, en med Siv bevoxet Sump i en Ager; -wurz, f. ud. pl. Calmus (Plante), c.

Ackern, v. a. pleie.

Act, m. -es -e, Act, c. (i et Skuespil), Handling, c. [n.

Acte, f. -n, Forhandling, c. -sstreit,

Acten, pl. ud. sg. Acter, Documenter.

Acteur, (l. -ör) m. -s -s el. -töre, Acteur, Skuespiller; Actrice, (l. -iße) f. -n, Actrice, S-inde, c.

Digitized by Google

Actie, (l. Akzie) f. -n, Actie, c.
Action, f. -en, Action, Handling, c.
Activ, aj. activ, handlende, virksom; -handel, m. -s, ud. pl. Activhandel, c.; -schuld, f. ud. pl. Activgjeld, c.; -itat, f. Activitet, Virksomhed, c.
Activum, n. -s -ven, Activum, n.
Actuarius, m. -es -rien el. -ici, Actuarius, c.
Adagio, n. (l. -schio;) (indecl.) Adagio, c.
Adam, m. nom. prop. Adam; fig. der alte -, Arvesynden; den alten - ausziehen, aflægge det Onde; -sapfel, m. -s -äpfel, Adamsæble, n. (paa vorne Mandfolks Luftrer; ogsaa en Art Citroner); -skind, n. -es -er, et svagt Mste. [Pigebarn.
Adder, f. (Nordt.) ondt Barn, især
Addiren, v. a. addere, lægge sammen; Addition, f. ud. pl. Addition, Sammenlægning, c.
Addresse, f. -n, s. Adresse.
Ade! interj. Adieu! lev vel!
Adebar, m. -s -en, (Nordt.) Stork, c.
Adel, m. -s ud. pl. Adelstab, n. Adelen, adelige Personer; fig. Sjelsadel, Sjelsstorhed, c.; -ig (d. T. -ich) aj. adelig; fig. tapper, fortræffelig, ædel, heimodig.
Adel-herrschaft, f. ud. pl. Aristokrati, n. -obrief, m. -s -e, Adelsbrev, n. -stand, m. -es, -ud. pl. Adelsstand, c.; -stolz, m. -es ud. pl. Adelstolthed, c.; -stolz, aj. adelstolt.
Adeln, v. a. adle.
Ader, f. -n (Dim. Aederchen, n. -s pl. s. sg.) Aare, c. (saavel i dyriske Legemer, som i Planter og Stene); die goldene -, den gyldne Aare (Hæmorrhoider); eine Wasser-, metallene -, Vandaare, Metalaare; ich lasse mir zur -, lader mig aarelade; -laß, m. -sses -ässe, (undert. men mindre rigtigt f.) Aareladning, c.; -ig el. äderig, aj. fuld af Aarer.
Adjectiv, n. -s -e, Adjectivum, Egenskabsord, n. [hjelper, c.
Adjunkt, m. -en -en, Adjunkt, Medhjelper, c.
Adjutant, m. -en -en Adjutant, c.
Adler, m. -s pl. s. sg. Ørn, c.; -blick, m. -es -e, Ørneblik, n.; -nase, f. -n, Ørnenæse, c.; -stein, m. -es -e, Jernsteen, Ørne-, c.
Administration, f. -en, Administration, Forvaltning, c.; -strator, m. -en -en, Administrator, c.
Admiral, m. -es -e d. T. -äle, Admiral, c.; -ität, f. ud. pl. A-itet, n.; -schaft, f. ud. pl. A-sværdighed, c.
Adresse, f. -n, Adresse, c.; -ssiren, v. a. adressere; -ßcomtoir, n. -s -e, Adressekontor, n.; -ßhaus, n. -es -äuser (n. St.) Assistentshuus, n.
Advent, m. -es, ud. pl. Advent, c.
Adverbium, n. -s -bien el. -bia, Adverbium, Omstændighedsord, n.
Advocat, m. -en -en, Advocat, Sagfører, c.; -ur, f. -en, Advocatur, n. Sagførs Forelse for Retten.
Aëronaut, m. -en -en, Luftseiler, c.; -rostat, m. -en -en, Luftballon, c.
Affe, m. -n -n, (Dim. Aeffchen, n.; Aefflein, n.) Abe, c. (ogsaa) Storkesnabel, c. til at forsterre og formindske en Tegning med; Aeffinn, f. -en, Hunabe, c.; -nart, f. -en, Abeart, c.; -nartig, aj. abeagtig; -ngesicht, n. -es -er, Abeansigt, n.; -nmäßig, aj. abemæssig.
Affect, m. -es -e og -en, Affect, Sindsbevægelse, c.; -iren, v. a. affectere, efterligne tvunget, kunstle; -irt, aj. affecteret, efterabet, tvunget; -ation, f. ud. pl. Affectation, Forstillelse, c. tvunget Væsen.
Aeffen, v. a. spille Gjæk med, have til Bedste; -ffer, m. -s pl. s. sg. En, som gjækker en Anden; -fferei, f. -en, Aberi, n.
Afholder, m. -s ud. pl. Vandhyld, c.
Afrika, n. -s ud. pl. Afrika, n.
After, 1) m. -s -n Bag, Bagdeel, Rumpe, c. (undert.) Masttarm, c. 2) n. (undert. m.) -s pl. s. sg. Affald, n.
After, præp. (foræld.) efter; nu kun brugelig i nogle Sammens. med Verb. og Subst. og betegner: 1) hvad der efter Tid, Sted og Orden følger efter en anden Ting. 2) fig. hvad der er ringere, slettere, falsk, uægte, ikke af rette Art, og som derfor staaer tilbage for en anden Ting af samme Art; saasom:
After-bier, n. -s ud. pl. Skillingsøl, tyndt Øl; -bürge, m. -n -n, Contracaution, c.; -geburt, f. ud. pl. Efterbyrd, c.; -darm, m. -es -ärme, Masttarm, c.; -erklärung, f. -en, falsk Erklæring, c.; -glaube, m. -ns ud. pl. gal Tro; -größe, f. ud. pl. indbildt Storrelse; -heu, n. -es ud. pl. Efterslæt, c.; -holzbock, m. -es -öcke, Barvinge, c. (Insect); -jungfrau, f. -en, Myredræber, c. (Insect); -kind, n. -es -er, et Barn, født efter Faderens Død, og (jurid.) efterat han har gjort Testamente; -könig, m. -es -e, (fordum) Vicekonge, c. (nu) uretmæssig Konge, c.; -korn, n. -es -örner, og -getreide, n. -s ud. pl. Sæd af ringere Slags; -leder, n. -s pl. s. sg. Bagklappe, c. (paa Stovler); -mehl, n. -es ud. pl. daarligt Meel; -rede, f. -n, Bagtalelse, c.; -reden, v. n. m. h. sep. (partic.) geæsterredet Lim.; von Lim., bagtale; -reder, m. -s pl. s. sg. Bagtaler, c.; -redner, m. -s pl. s. sg. daarlig Taler, c.; -spinne, f. -n, Meier (Insect); -wespe, f. -n, Rovhveps (Insect); -wurm, m. -es -ürmer, den lille Spolorm.
Agat, s. Achat.
Age, f. især i pl. -n, Avne, c. (af Sæd), Skjæve, c. (af Hør).

Digitized by Google

Agende, f. -n, Agende, c. Kirkeritual, n.

Agent, m. -en -en, Agent, c. -ur, f. -en og -ſchaft, f. -en, Agentſkab, n.

Agio, n. (l. Aſchio; indecl.) Agio, Opgjeld, c.

Aglei, ſ. Akelei.

Agraffe, f. -n, Agraffe, c.

Agtſtein, m. -es ub. pl. Bernſteen, Rav, c.

Ah! interj. ah! aha! ak! ei!

Ahle, f. -n, Syl, c.; (i Bogtr.) Aal, c.

Ahm, f. -en (el. -e, m. -n -n, Ohm, n. -es -e) (med et Talord foran pl. ſ. sg.) Ame, c. (et ſtort Viinfad) -ig, aj. ſom indeholder en Ame.

Ahn, m. -en -en, Bedſtefader, c.; -f. -en, el. -e, f. -n, Bedſtemoder, c.; iſær kun pl. Aner, adelige Forfædre; -herr, m. -n -en, -vater, m. -s -äter, Stamfader, c.; -frau, f. -en, -mutter, f. -ütter, Stammoder; -enſtolz, f. ub. pl. Anefolthed, c.

Ahnden, v. 1) n. m. h. es ahndet mir; mir ahndet; ich ahnde etw.; ich ahnde, daß, ane (h. T. men mindre rigtigt ahnen). 2) a. revſe, irettefætte; -dung, f. -en, A-iſe, R-iſe, F-iſe, c.

Aehneln, v. n. m. h. Eim. ligne.

Ahnen, v. n. m. h. ane; (- bruges ſædvanligt, ſkjendt ahnden er rigtigere; ſ. Ahnden1.); -hnung, f. -en Aneiſe, c.

Aehnlich, aj. Eim. - ſeyn, liig; -keit, f. -en, Lighed, c. -Lighedstegn, n. [ligne. 2) a. Eim., gjøre liig.

Aehnlichen, v. 1) n. m. h. Eim.,

Ahorn, m. -s -e, Ahorn, Valdirk, c.; -nen, aj. Ahorns-, af Ahorn.

Aehre, f. -n, Ax, n.; -nleſe, f. ub. pl. Axeſankning, c.; -nkranz, m. -es -änze, Axekrands, c.; -nſtein, m. -es ub. pl. almindelig Asbeſt. [Ax.

Aehren, v. a. ſamle Ax; ſich, ſtyde

Aehrig, aj. ſom har Ax, vippebærende.

Ai, m. -s -s, Dovendyr, n.

Air, n. (l. Aehr) Air, c.

Akademie, f. (4 Stav.) -n (5 Stav.), Akademi, n. -demiſch, aj. akademiſt; -demiſt, m. -en -en Akademiſt, c.

Akelei, 1) f. -en, Akeleie, (Blomſt) c. 2) m. ſ. Ukelei.

Alabaſter, m. -s pl. ſ. sg. Alabaſt, c. -n, aj. Alabaſtes-, af Alabaſt, hvidt ſom A-.

Alant, m. -s -e, Smelt (Fiſk) c.; Alant, Elensrod, c.; -beere, f. -n, Solbær, n.; -blecke, f. -n, Alandblik (Fiſk) c. [c.

Alarm, (Allarm) m. -es -e, Alarm,

Alaun, m. -s -e, Alun, n.; -artig, aj. alunagtig; -en, v. a. alune; -ig, aj. Aluns-, ſom indeholder A-.

Albatros, m. Stormfugl, Krigsſkibsfugl (Svømmefugl), c.

Albe, f. -n, (-r, f. -n) -rbaum, m. -es -äume, Hvidpoppel, c.

Albern, aj. taabelig, enfoldig, uforſtandig, fjantet, dum; -heit, f. ub. pl. T-hed, E-hed. U-hed, F-hed, D-hed, c.

Albern, v. n. m. h. d. T. handlt taabeligt, enfoldigt.

Alchymie, f. ub. pl. Alchymi, c. Guldmagerі, n.; -miſt, m. -en -en, Alchymiſt, Guldmager, c. [Stærkel.

Ale, n. (l. Aehl) en Art engelſk

Alfanzen, v. n. m. h. ſige el. gjøre noget naragtigt, taabeligt; -zerei, f. -en, N-ghed, T-ghed, c.

Algebra, f. ub. pl. Algebra, Bogſtavregning, c.

Alkali, n. ub. pl. Alkali, c. Ludſalt, n.

Alkoran, m. -s -e, Alkoran, Koran, c.

Alkoven, m. -s pl. ſ. sg. Alkove, c.

All, (-er -e -es) alm. Talord, (dekl. ſom den beſt. Art.) al, alle; alle guten (ogſaa gute) Menſchen, alle gode Mſker.; alle Tage, hver Dag; alle drei Wochen, hver tredie Uge; alle beide, begge to; alle Welt, hele Verden; in allem, ialt; alles in allem, alt i alt; mein Alles, mit Alt; all ſein Geld, all ſein Reichthum (for alles, aller) alle hans Penge, al hans Rigdom; das All, -s ub. pl. det hele Alt, hele Verden, Univerſum; das Geld iſt all el. alle, av. opbrugt; der Wein iſt all el. alle, fortæret, ſluppet.

All-barmherzig, aj. alforbarmende; -bereits (i Canc.) allerede; -erbarmer, m. -s pl. ſ. sg. Alforbarmer, c.; -da av. (foræld.) der; -dieweil, conj. (i Canc. foræld.) ſaaſom, efterſom; -gegenwart, f. ub. pl. Alleſtedsnærværelſe, c.; -gegenwärtig, aj. alleſtedsnærværende; -gemach, -gemächlich, av. efterhaanden, lidt efter lidt; -gemein, aj. almindelig, d. T. fælles, overalt; -gemeinheit, f. ub. pl. Almindelighed, c. Fællesſkab, n.; -genugſam, aj. (kun om Gud) ſom er ſig ſelv nok; -gewalt, f. ub. pl. Almagt, c. -gewaltig, aj. almægtig; -gütig, aj. algod; -hier, av. her; -jährlich, aj. aarlig, hvert Aar; -macht, f. ub. pl. Almagt, c.; -mächtig, aj. almægtig; -mählig, aj. efterhaanden, lidt efter lidt, gradviis, ſucceſſiv; -tag, m. -es -e, Hverdag, c.; -tägig, aj. daglig, hverdags; -täglich, aj. daglig, hverdaglig, hverdags; d. T. ſimpel, ſlet; -täglichkeit, f. ub. pl. Hverdaglighed, Simpelhed, Slethed, c.; -tags, av. (bruges kun i Sammenſ. med Subſt.) hverdags: -tagskleid, -menſch, -geſchichte, -geſicht oſv.; -vater, m. -s pl. ſ. sg. Alfader, c.; -verbreitet, aj. overalt ud-

Digitized by Google

bredt; -waltend, aj. altſtyrende; -weiſe, aj. alvitis; -wiſſend, alvidende; -wiſſer, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom tillægger ſig el. tillægges -wiſſerei, f. ud. pl. overſtadiſt Kundſtab om alle Ting; -wo, av. (i Canc.) hvor; -zu, av. altfor; -zuviel, altfor meget; -zugleich, av. alle paa eengang; -zumal, av. alle tilſammen, ſamtligen.

Alle, ſ. All.

Alle=mal, av. altid, hvergang, ſaa ofte; ein für allemal, engang for alle; (undert.) ſikkert, viſt; -ſammt, av. alle tilſammen; -wege, av. (foræld.) altid; overalt (allerwegen); fuldkommen, aldeles; juſt nu; -weile, av. (foræld.) ſtedſe, juſt nu; -zeit, altid, ſtedſe, beſtandig.

Allee, f. -n, Allee, c.

Allegorie, f. (4 Stav.), -n (5 Stav.) [Allegori, c.

Allègro, n. (indecl.) Allegro, c.

Allein, 1) av. ene, alene; einzig und -, ene og alene. 2) cj. men; -handel, m. -s ud. pl. Enehandel, c. (Monopol, n.); -herrſchaft, f. ud. pl. Eneherſkab, (Monarkie) n.; -herrſcher, m. -s pl. ſ. sg. Eneherſker, (Monark) c.; -ig, aj. ene i ſit Slags, eneſte; (ſjeld.) alene.

Allenfalls, av. d. T. i al Fald, ſagtens; maaſkee, til Ned; -ig, av. det ſom af flere Tilfælde vil finde Sted.

Allenthalben, av. overalt, allevegne.

Aller, ſ. All.

Aller=dings, av. visſeligen, viſtnok; (ſjeld.) ganſke, under alle Omſtændigheder; -erſt, O=Tal, allerførſt, -gnadigſt, aj. allernaadigſt; -hand, aj. (indecl.) alleſlags, allehaande; -heiligen, alle Helgens Dag; -heiligſte, n. -n, det Allerhelligſte (i Templet); -höchſt, aj. allerhoieſt; -lei, aj. (indecl.), ſ. -hand; -lei, n. (indecl.) Miſtmask, Ruſtomſnuſk, n.; -leigewürz, n. -es -e, Allehaande, n. (Kryderi). -liebſt, aj. allerkjæreſt; (ogſaa) artig, ſmuk, nydelig; -maßen, (i Canc.) 1) av. i alle Maader, aldeles. 2) conj. efterdi, efterſom; -meiſt, aj. allermeſt; -nächſt, aj. allernærmeſt; -ſeits, av. tilſammen; (foræld.) overalt, allevegne; -unterthänigſt, aj. (i Canc.) allerunderdanigſt (til Konger og Keiſere); -wärts, av. (ſjeld.) overalt, allevegne.

Allianz, (-nce) f. -en, Alliance, c. [Forbund, n.

Alliirte, m. -n -n, Allieret, Bundsforvandt, c.

Alludiren, v. n. alludere; -dirung, f. [-en, Alludering, c.

Almanach, m. -s -e, Almanak, Kalender, c.

Almoſen, n. -s pl. ſ. sg. Almisſe, c.; d. T. (og da ud. pl.) det ſamme ſom -amt, n. -es -ämter, Fattigvæſen, n. Pleieanſtalt, c.; -ier, m. -s pl. ſ. sg. (hos Cathol.) Almisſeuddeler, c.; -pfleger, m. -s pl. ſ. sg. Fattigforſtander, c.; -ſtock, m. -s -öcke, Fattigblok, c.

Aloe, f. ud. pl. Aloe, c. (indiſt Træ=ſort).

Alоſe, f. -n, et Slags ſtor Sild.

Alp, m. -es -e, Mare, c.; -drücken, n. -s ud. pl. Marerid, n.; -zopf, m. -es -öpfe, Marelok, c.

Alp, f. -en, (i Schweits) et lavere, græsbevoxet Bjerg; zu - fahren, drive Qvæget ud paa diſſe Græsgange; pl. -en, Alperne; -enbewohner, -enhirt, -enſchnee, -envolk o. ſ. v. Alpebeboere o. ſ. v. [c.

Aelpner, m. -s pl. ſ. sg. Alpehyrde,

Alphabet, n. -es -e, Alphabet, n.

Alraun, m. -es -e, Alrune, c. (Plante); foræld. f. -en, klog Qvinde, Sandhedsſigerſte, c.

Als, cj. ſom: ſo groß -; ſo ſchnell - möglich; ſo wahr - Gott lebt; ſo wohl - auch); - ob, - wenn, ſom om (med conjunct.); er ſtarb - Held; (- naar det virkeligen er, hvad det ſynes, derimod wie, naar det kun ſynes ſaa, eller ligner: er wohnt hier - Herr, ſom virkelig Herre; wie ein Herr, ſom om han var Herre); iſær efter Comparativ: Tugend iſt beſſer - (end) Gold (ikke wie, men vel poet. denn); die Hausthiere - (ſaaſom, f. Ex.) Pferde ꝛc.; er iſt zu klug - (til at) er ꝛc.; nichts - (uden) der Tod; - (da) ich ihn ſah; kaum war er angelangt, - (ſorend) ich es erfuhr.

Alsbald, 1) cj. (foræld.) ſaaſnart ſom. 2) av. ſtrax, ſtux.

Alsdann, av. da, derpaa.

Alſe, f. -n, ſ. Aloſe.

Alſo, 1) av. ſaa, ſaaledes, paa den Maade. 2) cj. altſaa, derfor, følgeligen.

Alſter, Aelſter, ſ. Elſter.

Alt, älter, älteſte, aj. gammel; (modſat ung, ny, friſk: -e Leute; -e Kleider, -e Butter); die -en leſen, læſe de Gamle (Romernes og Grækernes Skrifter); jung gewohnt, - gethan, hvad man i Ungdommen nemmer, man ſjelden i Alderdommen glemmer; wie die -en ſungen, zwitſchern die Jungen, ſom de Gamle ſjunge pibe de Unge.

Alt, m. -es ud. pl. Altſtemme, c.; -geige, f. -n, Bratſch, c.

Alt=backen, (-geb-), aj. gammelbagt; -bekannt, aj. fra gamle Tider bekjendt; -deutſch, aj. de gamle Tydſkere egent; -flicker, m. -s pl. ſ. sg. Lappeſtrædder, Skoſlikker, c.; -fränkiſch, aj. gammelfranſk, gammeldags, af Mode; -geſell, m. -en -en, Oldgeſel, c.; -gläubig, aj. orthodox; -klug, aj. klogere end de Gamle, for tidlig klog; -modig el. -modiſch, gammeldags; -mutter, f. -mütter, Bedſtemoder, c;

Digitized by Google

-vater, m. -s -äter, Bedstefader, c.; -väterisch, aj. bedstefaderagtigt.

Altan, m. -es -e, Altan, c.

Altar, m. -es -äre, Alter, n.; -tuch, n. -es -ücher, Alterklæde, n., -dug, c.

Aelteln, (altern, alten) v. n. m. h. ældes, blive gammel; (om Mad og Drikke) blive gammelt, lugte, smage deraf.

Alter, n. -s pl. s. sg. Alder, -dom, c.; vor -s, fordum; vor -s her, fra Arilds Tid; -schwach, aj. alderdomssvag.

Aeltermann, m. -es -änner og -leute, Oldermand, c.

Aeltermutter, f. -ütter, Oldemoder, c.

Aeltern, pl. ud. sg. Forældre; -los, aj. f-les.

Altern, s. Aelteln.

Alterthum, n. -es 1) ud. pl. Alderdom, c.; Oldtiden. 2) pl. -ümer, Oldsager; -thümlich, aj. antik; -sforscher, m. -s pl. s. sg. Antiqvar, c.

Aeltervater, m. -s -äter, Oldefader, c.

Aelteste, m. -n -n, Ældste (i et Selskab, en Menighed); Bisidder, c. (i et Laug).

Altist, m. -en -en, Altist, c., (som synger Altstemmen.

Aeltlich, aj. gammelagtig, lidt fordærvet.

Am, præp. (sammentr. af an og dem) s. An. (Staaer altid foran Adverbernes Superl.: am besten, bedst; am klügsten, klogest).

Amalgam, n. -s ud. pl. Amalgam, n.

Amarant, m. -es -en, Tusindskjen, c.

Amarelle, f. -n, Morel, c.

Amazone, f. -n, Amazone, c.

Ambassadeur, (l. -dör) m. -s -s, Gesandt, c.; -ssade, f. -n, G-skab, n.

Ambe, f. -n, Ambe, c.

Ambition, f. ud. pl. Ambition, c.

Amboß, m. -es -e, Ambolt, c.

Ambra, m. (indecl.) el. Amber, m. -s ud. pl. Ambra, c.

Ambrosia, f. ud. pl. Ambrosia, c.

Ameise, f. -n, Myre, c.; die weise -, hvid Myre, Termit, c.; -nbär, m. -en -en, M-bjern, c. (Pattedyr); -nhause, m. -ns -n, M-tue, c.; -nlöwe, m. -n -n, M-love, (Insect).

Amelkorn, n. -s ud. pl. Spelthvede, c.

Amethyst, m. -en -en, Amethyst, c.

Amidam, m. -s ud. pl. Stivelse, c.

Ammann, m. -s -änner, (Sydt.) Amtmand, c.

Amme, f. -n, Amme, c.; -nmährchen, n. -s pl. s. sg. Ammestueeventyr, n.

Ammei, f. ud. pl. Kummen, c.

Ammer, f. -n, Morel, c. (et Slags Kirsebær); Gulspurv, c. (Emberiza); Verling, c.; die graue -, Hirseverlingen, Hirsfuglen.

Amnestie, f. ud. pl. Amnesti, c.

Ampel, f. -n, (sjeld.) Lampe, c.; Salveflaske, c. (hos Katholik.)

Ampfer, m. -s ud. pl. Syre, c.

Amphibium, n. -s -bien, Amphibium, n.

Amphitheater, n. -s pl. s. sg. Amphitheater, n.

Aemse, f. for Ameise.

Amsel, f. -n, Drossel, Solsort, c. (Turdus merula).

Aemsig, s. emsig.

Amt, n. -es pl. Aemter, Embede; Predigt-, Præstekald, n.; von -swegen, paa Embeds Vegne; (hos Cathol.) das - halten, singen, læse Messe, (undert.) uddele Alterens Sacrament; Amt, n. (verdslig Inddeling). I Sammens.: Væsen, n., Anstalt, c.: Post-, Pflege-; ogsaa: Amt, Collegium, Laug, Haandværk, n.

Amt-haus, n. -es -äuser, Amtshuus, Amtmandens Huus, n.; Amtstue, c.; Laugshuus, n.; -los, aj. uden Embede; -mann, m. -es -änner og -leute, Amtmand, Amtsmester, c.; -manninn, f. -en og -frau, f. -en, Amtmandens Kone, c.; -sbrief, m. -es -e, Amtsbrev, Laugs-, Laugsartikler. -sverwalter, m. -s pl. s. sg. Amtsforvalter, c.; -sverweser, m. -s pl. s. sg., den som forvalter et Embede i en Andens Sted; -svogt, m. -es -ögte, Amtsfoged; Dommer, Birkedommer, c.

Amulet, n. -es -e, Amulet, c.

An, 1) præp. a) (med Dat. paa Spergsmaal: hvor? paa hvilket Sted?) paa, ved, af, i, til: - sich, - und für sich, i og for sig; es ist nicht viel - ihm, ved ham; habe ich das - dir verdient, af dig; jetzt ist es - mir, nu er Touren til mig; er hat - mir schlecht gehandelt, mod mig; es ist nichts - dem, der er intet om, det er usand; an dem sammentrækkes ofte til am. b) (med Acc. paa Spergsmaal: hvorhen? betegnende en legemlig el. aandelig Bevægelse el. Retning mod et Maal) til, paa, ved: - einen Ort gehen; - die Wand hängen; - die Arbeit gehen; - die Thür klopfen; - eine Blume riechen; - Einen schreiben; - einen Stein stoßen, mod; bis -, til, indtil; sich - eine Sache kehren, bryde sig om; - das sammentrækkes ofte til ans. 2) av. von Jugend -, fra Ungdommen af; von nun -, fra nu af; Berg -, op ad; Himmel -, mod; oben -, oven for; - zehn, henved, næsten. (I Sammens. med Verber er - en adskillelig Partikel).

Anabaptist, m. -en -en, [Gjendober, c.

Anachronismus, m. pl. -men, Anachronisme, c. (Forvexling af Tiden).

Analogie, (4 Stav.) f. -n (5 Stav.) Analogie, c.

Analysis, f. ud. pl. Analysis, c.

Ananas, f. pl. s. sg. Ananas, c.

Digitized by Google

Anarchie, f. -n, Anarkie, n.

Anarten, v. a. (hvoraf kun bruges part. angeartet) medfødt. ke-, c.

Anathem, n. -s ud. pl. Band, Kir-

Anatomie, f. 1) ud. pl. Anatomie, c. 2) pl. -n, Anatomiekammer, n.; -e-miſt, m. -en -en, (ogſaa -omiker, m.) Anatomiſt, Anatomiker, c. [here paa.

Anbannen, v. a. Eim. etw., (vulg.)

Anbau, m. -es, ud. pl. Dyrdning; Opelſtning, Dyrkning; Bebyggelſe, Til-bygning, c.; -en, v. a. opryddе; op-elſke, dyrke; begynde at bygge, bygge til; ſich an einem Orte -, nedſætte ſig; -er, m. -s pl. ſ. sg. Coloniſt, Planter, Nybygger, c.

Anbefehlen, v. i. a. Eim. eine S. -, befale; (ogſaa) anbefale (empf-).

Anbeginn, m. -es ub. pl. (i ældre Skrifter og hos Digtere) Begyndel-ſe, c.

Anbei, av. herhos, tillige.

Anbeißen, v. i. 1) a. bide i: einen Apfel -. 2) n. m. h. (om Fiſkene) bide paa Krogen; fig. begvemme ſig til, be-gynde paa en Ting.

Anbelang, m. -s ud. pl. (forald.) Henſeende, c.; -en, v. a. (forald.) an-belange, angaae. [grov imod.

Anbellen, v. a. gjøe ad; fig. være

Anberaumen, -raumen, v. a. faſtſæt-te, beramme, beſtemme: einen Tag -.

Anbeten, v. a. Gott, tilbede; fig. Ei-nen, elſke høit; -ter, m. -s pl. ſ. sg. Tilbe-der, Elſker, c.; -tung, f. T-liſe, c.; -tungswürdig, aj. tilbedelſesværdig.

Anbetreffen, v. i. a. (for be-) an-gaae, vedkomme.

Anbetteln, v. a. d. T. Einen, gaae tiggende til.

Anbey, av. ſ. anbei.

Anbiegen, v. i. a. bøie til, tilføie.

Anbieten, v. i. 1) Eim. etw., til-byde; ſich zu etw. -, tilbyde, erklære ſig villig til; (om en Leilighed) vise ſig, tilbyde ſig. 2) n. m. h. auf etw., (ved Auction) gjøre Bud.

Anbinden, v. i. a. binde til; einen Baum an die Wand -, anbinde; Ei-nen, binde (iſær en ſig Arbeidere Nær-mende, ſom da affordres Drikkepenge); Einen am Geburtstage, give Foræ-ring; mit Eim. -, binde an, vove en Dyſt med; kurz angebunden ſeyn, væ-re kort for Hovedet, opfarende; einen Bären, ſlaae Plade, gjøre Gjeld; -dung, f. -en, Binden til, c.

Anbiß, m. -ſſes -ſſe, Biden paa, i; Stedet, hvor man har bidt; Mellemmad.

Anblaſen, v. i. a. blæſe paa; Ei-nen, modtage med blæſende Inſtrumen-ter; das Feuer, die Kohlen -, blæſe op; give Tegn til Jagtens Begyndelſe.

Anblick, m. -es, 1) ud. pl. Syn, Tiekaſt, n.; Beſtuelſe, c. 2) pl. -e, Syn, n., hvad man ſeer; Udſigt, c.; -en, v. a. ſee paa, kaſte Øinene paa.

Anblöcken, v. a. Einen, brøle ad, viſe Tænder.

Anbohren, v. a. begynde at bore.

Anbrechen, v. i. 1) a. bryde, ſkære, tage Hul paa: einen Käſe, ein Brod, ein Faß -. 2) n. m. ſ. frembryde: der Tag bricht an. 3) partic. angebro-chen, bedærvet, ankommen.

Anbrennen, v. 1) a. rgl. antænde; Eim. ein Maal -, indbrænde, brænde Mærke paa; das Eſſen -, ſvide, lade ſvides. 2) i. n. m. ſ. antændes, be-gynde at brænde; angebrannt riechen, lugte ſvedent.

Anbringen, v. i. a. eine S., anbrin-ge; Eim. einen Stoß -, bibringe; ſei-ne Tochter -, forſørge; eine S. bei Eim. -, forebrage, forebringe; gerichtlich, bei Gerichte -, melde, andrage for Retten.

Anbringer, m. -s pl. ſ. sg. Anmel-der, Angiver, c.; -gung, f. -en, For-ſørgelſe; Andragelſe, c.

Anbruch, m. -es, 1) ud. pl. An-brud, Frem-, Komme, n.: mit dem -e des Tages, (undert.) Raadenhed, Tan-ke, c. 2) pl. -üche, Stedet hvor en Ting er afbrækket.

Anbrüchig, aj. bedærvet, ankommen, ſom har Tanke.

Anbrüllen, v. a. Einen, brøle ad; fig. d. T. (om Mſtr.) fare heftig los paa.

Anciennität, f. ud. pl. Anciennitet, c.

Andacht, f. 1) ud. pl. Andagt, c. 2) pl. -en, Andagtsøvelſe, Bøn: Mor-gen- und Abend-en; -ächtig, aj. an-dægtig; -ächteln, v. n. m. h., anſtille ſig andægtig, hykle; -ächtelei, f. ud. pl. Hykleri, n.; -ächtler, m. -s pl. ſ. sg. Hykler, c.

Andante, n. (indecl.) Andante, c.

Andenken, v. ſ. (blot brugelig i par-tic.) -d, erindrende, ihukommende, -ken, n. -s ud. pl. Erindring, c.; Minde, n.

Ander, der, die, das -e, 1) D-Tal for zweite (fornemmelig hvor der kun er to) anden: der Eine und der -e; der erſte Theil, und der -e; Einer um den -rn, den Ene efter den An-den, vexelviis; Eines nach dem -n, ef-terhaanden; ein -es iſt verſprechen, ein -es halten, et er at love, et andet at holde; Eines über das -e, der Ene ovenpaa, hurtig efter det Andet. 2) aj. anden, modſat, forſkjellig.

Ander-mal, ein, av. en anden Gang; -nfalls, av. i andet Fald, i modſat Fald; -ntheils, og -ſeits, av. paa den anden Side, i andet Fald; -wär-tig, aj. og -wärts, av. andensteds, paa, til et andet Sted; -weit, av. og -wei-tig, aj. andensteds, til anden Tid, paa

anden Maade.

Aendern, v. a. ændre, forandre, (undert.) forbedre; -rung, f. -en, Ændren, Forandring, Forbedring, c.; -rei, f. -en, idelig Forandren, c.

Anders, 1) av. anderledes, paa anden Maade; nicht-, ikke andet. 2) ej. ellers: wenn -, wo -, om ellers; -swo, av. andensteds, paa et andet Sted.

Anderthalb, aj. og M-Tal, (indecl.) halvanden.

Andeuten, v. a. Eim. etw., antyde, tilkjendegive, betegne; (undert.) befale; -tung, f. -en, A-dning, T-lse, c.

Andichten, v. a. Eim. etw., paadigte, lyve paa; -tung, f. -en, P-lse, c.

Andrang, m. -es ub. pl. Trængen op til.

Andrängen, v. a. trænge, trykke til, op til: Einen an die Wand -; sich -, trænge sig paa.

Andrechseln, v. a. einer S. etw., dreie paa.

Andrehen, v. a. dreie paa; Eim. eine Nase -, sætte Een en Voxnæse paa.

Andringen, v. i. u. m. f. trænge ind paa: auf Einen -; -glich, aj. paatrængende. [med.

Androhen, v. a. Eim. etw., true

Andrucken, v. a. eine Schrift an die andere, trykke til.

Andrücken, v. a. Einen, sich an die Wand, trykke op til; das Wachs fest -, trykke fast.

Andurch, av. (forældr.) herved.

Anecdote, f. -n, Anekdote, c.

Aneignen, v. a. sich etw., tilegne; optage i sig; -gnung, f. ub. pl. T-lse, c. Optagen i sig: die Pflanzen wachsen durch -gnung (inden fra).

Aneken, v. n. m. h. Einen, saae til at væmmes.

Anemone, f. -n Anemone, c.

Anempfehlen, v. i. a. f. emp-.

Anerben, v. a. testamentere til, give ved Fødselen; angeerbt, tilfalden ved Arv; medfødt.

Anerbieten, v. i. a. f. anb- og erb-.

Anerkennen, v. i. a. erkjende, ved-, vedgaae; -nnung, f. -en, E-lse, B-lse, c.; -nntniß, f. ub. pl. tydelig Erkjendelse.

Anerschaffen, v. i. a. tildele ved Skabelsen: es ist ihm -, medfødt. [paa.

Anfächeln, v. a. Einen, vifte sagte

Anfachen, v. a. oppuste, opflamme.

Anfahen, f. anfangen.

Anfahren, v. i. 1) a. Holz, Steine -, kjøre til et Sted; Einen, tiltale haardt. 2) n. m. f. an das Haus, die Insel, kjøre, seile til; angef- kommen, komme kjørende, seilende; an die Mauer -, kjøre paa, terne paa.

Anfahrt, f. -en, Kjøren, Seilen til; Stedet, man kjører, seiler til (Anfurt).

Anfall, m. -es -alle, Fald imod en en Ting, u.: - an eine Sache; Tilfalden (især ved Arv); Anfald, Angreb, Anfald, u.: vom Feinde, vom Podagra; det, som tilfalder: (især den tilfaldende Arv).

Anfallen, v. i. 1) n. m. f. an eine S. -, falde hen, ned paa; die Vögel fallen hier gern an, trække hen til, kaste sig ned paa; tilfalde (ved Arv). 2) a. Einen, anfalde, angribe. [som.

Anfallig, aj. som kan tilfalde; smit-

Anfang, m. -es, sjeld. pl. -änge, Begyndelse, Begynden, c.: den - machen; im -e; vom -e an.

Anfangen, v. i. 1) a. eine Rede -, zu reden -, begynde; was soll ich nun -? foretage? mit ihm ist nichts anzuf-, gjøre, udrette (til Nytte); eine S. recht -, bære sig ad, gribe fat; es ist auf mein Leben ange- (abgesehen), lægge an paa, sigte til, stile imod. 2) n. m. h. begynde, tage sin Begyndelse, (zu): es fangt an zu regnen (ikke: zu regnen an); -änger, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Begynder, (-inde) Stifter, Ophavsmand (med Gen.); Begynder, Lærling (in med Dat.), c.; -änglich, 1) aj. først, 2) av. i Begyndelsen.

Anfangs, av. i Begyndelsen; -buchstabe, m. -ns, -n, B-sesbogstav, n.; -grund, m. -es især pl. -ünde, B-sesgrund, c.

Anfassen, v. a. Einen bei der Hand -, tage fat paa; Perlen - (anreihen) trække paa Traad.

Anfaulen, v. n. m. f. begynde at raadne, have en Tanke.

Anfechten, v. i. a. svagt angribe (om Sygdom); (i Theol.) friste, anfegte; er läßt sich nichts -, bekymre, forurolige, anfegte; -giendrive, bestride; -tung, f. -en, Anfegtelse, c. [paa.

Anfeilen, v. a. begynde at file; file

Anfeinden, v. a. Einen -, nære og yttre Fjendskab imod.

Anfertigen, v. a. (i Canc.) Eim. einen Befehl -, tilsende.

Anfesseln, v. a. Einen; eine S. an etw., lænke til; -lung, f. ub. pl. Lænken til.

Anfeuchten, v. a. fugte, be-; -tung, f. ub. pl. Fugten, Be-, c.

Anfeuern, v. a. antænde, gjøre Ild paa; fig. Einen, opflamme, anspore, ophidse; -rung, f. ub. pl. A-lse, O-lse, A-sporen, c.

Anflammen, v. a. einen Pfahl, brænde lidet i den nederste Ende; fig. opflamme, ophidse.

Anflechten, v. i. a. flette til; -tung, f. -en, Tilfletning, c.

Anflehen, v. a. Einen um eine S.,

anraabe, bede indstændigt; -benfalde; -bung, f. ub. pl. A-lse, Benfalden, c.

Anflicken, v. a. eine S. an etw., flikke til; -ckung, f. -en, Tilflikning, c.

Anfliegen, v. i. u. m. f. flyve til, paa, imod.

Anfließen, v. i. n. m. f. an einen Ort -, flyde imod, hen til, tæt forbi.

Anflößen, v. a. slaade til, lade flyde til: Holz, Balken -.

Anflößungsrecht, n. -es ub. pl. Ret til et Stykke Land, som Strømmen har tilført.

Anfluß, m. -sses, 1) ub. pl. Tilleb, Tilflyden, c.; f. Anflößungsrecht. 2) pl. -üsse, et tilflydt Stykke Land.

Anfordern, v. a. etw., gjøre Fordring paa; -rung, f. -en, an Einen, Fordring, c.; Krav, n.; auf etw., Fordring, Prætension, c.

Anfrage, f. -n, Spørgsmaal, n. Foresporgsel, c.: bei Einem um eine (wegen einer) S. - thun; -n, v. a. spørge, foresporge sig: bei Einem; -r, m. -s pl. f. sg. Sporger, c.

Anfressen, v. i. a. begynde at æde, begnave, fortære; sich -, vulg. æde sig tyk, proppe sig.

Anfrieren, v. i. n. m. f. an etw., fryse til.

Anfrischen, v. a. opfriske, gjøre friss, forbedre; Einen zu etw., opmuntre, ophidse; -schung, f. ub. pl. O-lse, O-tring, c.

Anfügen, v. a. fælde til, føie til; (i Canc.) tilføie, melde, berette; -gung, f. -en, Føien til, Tilføielse, c.

Anfuhr, f. ub. pl. Tilførsel, Tilkjørsel, c.

Anführen, v. a. Einen zu etw. -, føre, vise Vei; veilede, underviise; anføre, commandere; Einen -, d. T. narre, bedrage; etw., føre til, kjøre til; eine Stelle aus einem Buche -, anføre, fremføre, citere; -rer, m. -s pl. f. sg. Anforer, c.; -rung, f. -en, Anførsel, c.; -rungszeichen, n. -s pl. f. sg. Anførselstegn, n. (" el. „).

Anfuhrt, f. -en, f. Anfurt.

Anfüllen, v. a. opfylde (mit); vulg. sich -, fylde sig (spise og drikke for meget); -llung, f. Opfylden, c.

Anfurt, f. -en Sted, hvor man kan kjøre eller seile til, Stabested, n.

Angabe, f. sjeld. pl. -n, Udkast, n., Plan, Grundtegning, c.; Angivelse; Klage, Besværing, c.; Penge paa Haanden (ved Kjøb), Haandpenge.

Angaffen, v. a. gabe paa, gloe paa.

Angahnen, v. a. see gabende paa; fig. (om et Svælg, en Afgrund) gabe mod.

Angeben, v. i. 1) a. Einem eine S., give paa Afdrag; seinen Namen -, den Ton -, einen Diebstahl -, angive; ein Gebäude, udkaste Plan til, gjøre Udkast til; sein Handwerk, opgive, holde op med, forlade; (bedre aufgeben); sich zu etw. -, melde, tilbyde, indstille sig. 2) n. m. h. (i Kortsp.) give først; -ber, m. -s pl. f. sg. Angiver, Anklager, c.; -blich, aj. i Følge Angivelse, foregiven.

Angebinde, n. -s pl. f. sg. Fødselsdags Foræring, Navnedags-, c.

Angeboren, partic. (gebaren), medfødt: es ist mir -.

Angebot, n. -es ub. pl. Tilbud, n. (paa Auction) første Bud.

Angedeihen, v. i. n. m. f. kun i Forbindelse med lassen: Einem etw. - lassen, forunde, tilstaae, lade vederfares; (i Canc.) partic. angedieben, forundt, tilstaaet, vederfaret.

Angedenken, n. f. Andenken.

Angeerbt, f. anerben.

Angehänge, (-benke), n. -s pl. f. sg. det, som hænges paa, især: Smykke, n. Dingeldangel, n. Talismand, c.

Angeben, v. i. 1) a. nærme sig gaaende; Einen, gaae les paa, angribe; den Richter -, henvende sig med Bøn til; es geht mich nicht an, angaae, vedkomme. 2) n. m. f. es wird dir nicht -, gaae fra Haanden, lykkes, lade sig gjøre; es geht an, gaaer an, er taaleligt; das Schauspiel geht an, begynder; komme i Brand; begynde at raadne, ankomme, faae en Tanke; -d, aj. begyndende.

Angehören, v. n. m. h. Einem, tilhøre; være i Slægt med; -rig, aj. tilhørende; beslægtet med; -rigen, pl. ub. sg. Paarørende; Huusfolk.

Angel, f. -n, Spids, Braad, c.; Spids, hvormed Redskaber sættes fast i Skaftet; Hage i Dørposten, hvorom Hængslen dreier sig, Stabel, i Alm.; Hængsel, c.; zwischen Thür und - seyn, maatte vælge mellem to onde Ting; Angel, Medekrog, c.; (ogsaa) Mødetoi, n.

Angelangen, v. n. f. anlangen.

Angeld, n. -es ub. pl. Penge paa Haanden, Haandpenge, Fæste-,

Angelegen, partic. (anliegen) som ligger tæt ved, tilgrændsende; es ist mir -, magtpaaliggende, om at gjøre; ich lasse mir diese Sache - seyn; -heit, f. -en, Anliggende; vigtigt Ærinde, n.; -tlich, aj. magtpaaliggende; indstændig; vigtig.

Angelhaken, m. -s pl. f. sg. Angel, Medekrog, c.

Angeler, (Angler, Angelfischer) m. -s pl. f. sg. Angler, Angelfisker, c.

Angeln, v. a. angle, mede; fig. nach etw. -, stræbe, tragte meisomt efter.

Angeloben, v. a. Einem (el. für Einen) etw., love høitideligt; -löbniß, n.

-sses -sse, Løfte, Tilsagn, n.

Angelruthe, -lstange, f. -n, Medstang, c.

Angelweit, av. heelt aaben, paa vidt Gab: - offen stehen.

Angemessen, partic. (anmessen) overensstemmende, med, svarende til (med Dat.); -heit, f. ud. pl. O-melse, c.

Angenehm, aj. hvad man gjerne modtager, velkommen; behagelig.

Anger, m. -s pl. s. sg. gren Plads, Gronplet, Gronning, Fælled; Agerreen.

Angesehen, aj. og partic. (ansehen) anseet, agtet, fornem.

Angesicht, n. -es, 1) pl. -er, Ansigt, n. 2) ud. pl. Paasyn, n. Nærværelse, c.: im -e des Heeres; -s, av. (med Gen.) i Paasyn af: -s aller Menschen.

Angewöhnen, v. a. Einen zu etw., Eim. etw., vænne til; -hnung, f. -en, Vænnen til, tilvant Handlemaade.

Angießen, v. i. a. overgyde, bestænke; Einen -, bagtale, sværte; seine Kleider sitzen, als ob sie ihm angegossen wären, som om de vare støbte paa ham.

Angränzen, s. Angre-.

Angreifen, v. i. a. eine S., tage fat paa; gribe, holde fast, anholde; angribe, forgribe sig, fornærme; udmatte, svække; eine S. gut od. schlecht -, lægge Haand paa, bære sig ad med; sich -, anstrenge, angribe sig; -fer, m. -s, pl. s. sg. Angriber, c.; -fisch, aj.: -e Waare, som Alle gribe efter; ein -er Mensch, tyvagtigt.

Angriff, m. -es -e, Griben, Tagen paa; Paagriben, Anholden, c.; Angreb (auf eine S.); Fornærmelse; Antastelse; Begyndelse, c.; Skaft, Haandgreb, n.; -skrieg, m. -es -e, Angrebskrig; -swaffe, f. -n, A-vaaben; -sweise, aj. angrebsvis.

Angrenzen, v. n. m. h. grændse til, (an etw. el. mit Dat.); -zung, f. -en, Tilgrændsning, c.

Angst, 1) f. (pl. Aengste kun med in) Angest, Engstelse, c. 2) av. angest, bange: mir ist -, wird dabei -; Eim. - machen.

Angst-geschrei, n. -es, ud. pl. Angestskrig, n.; -ruf, m. -es -e, A-raab, n.; -schweiß, m. -es ud. pl. A-sved, c.; -voll, aj. angestfuld.

Aengsten, (ängstigen) v. a. ængste, gjere bange; -stigung, f. ud. pl. Engsten, c.

Aengstig, (ängstlich) aj. ængstelig, bange; frygtsom, strøksom; overdreven omhyggelig, ængstelig.

Angucken, v. a. d. T. kikke paa.

Angürten, v. a. befæste med Belte.

Anhaben, v. i. a. ein Kleid -, have paa, bære; Eim. etw. - können el. werden, kunne, ville skade, gjøre en Fordeel fra.

Anhacken, v. 1) a. begynde at hakke; die Erde an die Kartoffeln, hakke op om. 2) n. m. h. d. T. klæbe paa. [will nicht -, klæbe, hænge paa.

Anhaften, v. n. m. h. das Pflaster

Anhäkeln, v. a. befæste med smaae Hager; (om Fugle) holde fast med Kleerne.

Anhaken, v. a. hage fast; sich an ein Schiff -, entre.

Anhalten, v. i. 1) a. sich el. eine S. an eine andere -, holde fast til; die Pferde -, holde an, standse; -de Arzeneien, som stoppe; Einen, anholde, lægge Beslag paa, fængsle; Einen zu etw. -, holde til noget, drive, formane. 2) n. m. h. an einer S. -, hænge fast ved; mit etw., vedvare, vedblive; an einem Orte -, holde stille; bei Eim. um eine S. -, anholde, bede om; (sjeld.) holde inde, standse; inne halten; -d, partic. vedholdende, uafbrudt; -ter, m. -s, pl. s. sg. (hos forst. Haandv.) Holder, c. (den Pers. el. Ting, som holder noget); -tsam, aj. vedholdende, vedvarende.

Anhang, m. -es, 1) pl. -änge, hvad der hænges paa el. ved en Ting: - eines Buches, Anhang, Tillæg, Appendix, n. 2) ud. pl. Tilhængere, Anhang, n.; -en, v. i. n. m. h. einer S. (Dat.) -, hænge ved, høre til; Eim. -, holde med, være hengiven.

Anhängen, v. a. eine S. an eine andere -, hænge, hefte paa el. til; Eim. etw., tilføie, bestylde for, smitte; er hängt sich (Dat.) selbst alles an, han sætter, øder Alt paa sig selv; sich (Acc.) -, hænge sig paa, være paatrængende; -ger, m. -s pl. s. sg. Tilhænger, c.; -gig, aj. (vulg. anhängisch) paatrængende, paahængende; tilhørende, vedkommende (med Dat.); eine S. -gig machen, gjøre anhængig, indklage for Retten; sich -gig machen, (i Bjergv.) betale paa Afdrag; -glich, aj. Eim. el. an Einen, hengiven, vedhængende; -glichkeit, f. ud. pl. H-hed, Vedhængenhed, c. [aande paa.

Anhauchen, v. a. Einen el. etw.,

Anhauen, v. i. a. eine S., begynde at hugge paa; hugge lidt bort af.

Anhaufen, v. a. opdynge; sammenstrabe; sich -, formeres, tiltage.

Anheben, v. 1) a. løfte, flytte op el. hen til (an den Ort); begynde paa; 2) n. m. h., tage sin Begyndelse, begynde.

Anheim, av. (for heim) hjem; (jurid.) Eim. - fallen, tilfalde; Eim. eine S. - geben el. stellen, overdrage, indstille til, overlade til Afgjørelse.

Anheischig, aj. sich (Acc) zu etw. - machen, forpligte sig til.

Digitized by Google

Anher, og -o, av. (for her) herhid, her; bis-, hidtil.

Anhetzen, v. a. ein Wild -, begynde at forfølge; ein Hund an ein Thier -, hidse paa; fig. Einen zu etw. -, ophidse, tilskynde til; -zung, f. ud. pl. Ophidsning, Tilskynden, c.

Anhöhe, f. -n, Høi, Bakke, Brink, Heide, c.

Anhören, v. a. Einen, etw., høre paa, laane Øre til; Eim. etw., lagttage hos ham ved at høre.

Anjagen, v. 1) a. den Hirsch, begynde at jage; die Hunde, jage frem. 2) n. m. ſ. komme jagende.

Animosität, f. ud. pl. Animositet, c.

Anis, (Anieß) m. -es ud. pl. Anis, c.

Anjetzt, av. (bedre jetzt) nu, for nærværende Tid.

Ankauf, m. -es ud. pl. Kjøb, n. Kjøben; den kjøbte Ting; -en, v. a. eine S., kjøbe; ſich (Acc.) -, kjøbe faſte Eiendomme; -ung, f. ud. pl. Kjøben, c.

Aenkel, m. -s pl. ſ. sg. Ankel, Anklebein, n. -s -e, Ankelbeen, n.

Anker, m. -s pl. ſ. sg. Anker, n. (38 Potter); Anker, Skibs-, Muur-, n. fig. Beſkyttelſe, c.

Anker-feſt, aj. ankerfaſt; -grund, m. -es -ünde, Ankergrund, c.; -haken, m. -s pl. ſ. sg. Ankerhage, c.; -platz, m. -es -ätze, Ankerplads, c.; -tau, n. -es -e, Ankertoug, n.

Ankern, v. 1) n. m. h., ankre, kaſte Anker; (vulg.) nach etw. -, tragte efter. 2) a. forbinde ved Muuranker.

Anketten, v. a. eine S. an eine andere -, lænke til, sammenkjæde med; fig. ſich an Einen -, forbinde ſig med; ſlutte ſig faſt til.

Ankind, n. -es -er, et ſom ſit eget antaget (adopteret) Barn; -en, v. a. adoptere, antage i Barns Sted; -ung, f. ud. pl. Adoption, c.; -er, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Den, ſom adopterer et fremmed Barn.

Anklage, f. -n, Anklage, Beſkyldning (wegen); Klage, c.; Klagemaal (Skriftet), n.; -n, v. a. Einen, an Einen einer S. el. wegen einer S., beſkylde, klage, angive, dadle; -äger, m. -s pl. ſ. sg. Anklager, c.

Anklammern, v. a. ſich an eine S., hænge, klynge, holde ſig faſt ved.

Anklang, m. -es -änge, en Klangs Begyndelſe; Accord, c.

Ankleben, v. 1) a. einen Zettel an die Wand -, klæbe faſt, kline faſt. 2) n. m. h. an einer S. -, klæbe ved, hænge faſt ved; fig. Eim., hænge ved (om en Vane).

Ankleiben, v. a. d. T. klæbe faſt, faae til at klæbe.

Ankleiden, v. a. Einen, ſich, klæde paa; -dung, f. ud. pl. Klæden paa.

Ankleiſtern, v. a. kliſtre paa.

Anklingeln, v. a. ringe paa.

Anklingen, v. i. 1) n. m. h. begynde at lyde; (i Muſ.) accordere. 2) a. lade lyde, frembringe en Klang; auf das Wohl der Freunde -, klinke.

Anklopfen, v. 1) n. m. h. die Thür -, banke paa; fig. bei Eim., søge at erfare hans Mening om en Sag. 2) a. banke faſt; -fung, f. ud. pl. Banken paa; -fer, m. -s, pl. ſ. sg. Ring el. Hammer paa en Dør, hvormed man banker paa.

Anknüpfen, v. a. knytte til, sammenknytte; fig. ein Geſpräch -, bringe i Gang.

Ankommen, v. i. n. m. ſ. komme, an-, med zu, bei, in og an; auf Einen -, komme til, nærme ſig, komme hen imod; es kommt mich (i det daglige Liv hyppigt men urigtigt mir) eine Luſt an, paakommer, kommer over; was kommt ihm (og ihn) an? hvad faaer han i Sinde? es kommt mir ſchwer an, falder mig tungt; es kommt auf mich an, beroer paa; laß es auf mich -, overlad det til mig; ich will es darauf -laſſen, lade det komme an derpaa, opebie; auf dieſe Summe ſoll es mir nicht -, komme an, bryde mig om; gut -, blive anſat, befordret, forſørget, gift; bei Eim. mit etw. nicht -, ikke udrette noget; vulg. (ſchön el. übel) -, komme ſmukt, ilde an.

Ankömmling, m. -s -e, Fremmed, der ankommer for at forblive, at nedſætte ſig paa Stedet.

Ankreiden, v. a. eine Schuld, ſtrive paa Regning.

Ankriechen, v. a. m. ſ. krybe hen til.

Ankündigen, (i den høiere Skrivemaade ankunden) v. a. Eim. etw., forkynde, melde; -gung, f. -en, F-lſe, c.

Ankunft, f. ud. pl. Ankomſt, c.; Komme, n.

Ankuppeln, v. a. kobble, binde sammen; fig. d. T. Eim. eine Frau, kobble til; -lung, f. -en Sammenkobbling, c.

Anlächeln, anlachen, v. a. ſmile ad, tilſmile.

Anlage, f. -n, Anlæg, n. (i dette Ords Bem. i Danſk); ſ. Anlegen; Skat, c. (Canc.) Bilag, n.

Anländе, f. -n, Landingsſted, n.

Anlanden, v. n. m. ſ., lande; -dung, f. ud. pl. Landning, c.

Anländen, v. a. ſtede paa Land.

Anlangen, v. 1) n. m. h. was mich anlanget, angaaer. 2) n. m. ſ. ankomme. 3) a. Einen um etw. (Canc.), anſøge, bede; -gung, f. -en, Ankomſt, c.

Anlaß, m. -ſſes, ud. pl. fri Adgang, frit Tilled, Sætten i Gang; Skin, Udſeende af. 2) pl. -läſſe, Anledning, Aarſag, c.

Anlaſſen, v. i. a. lade blive ved no-

Digitized by Google

get, lade komme til (hvorved underforstaaes et Infin.), Eim. ein Kleid –, lade beholde paa; die Hunde auf Einen –, hidse paa; das Wasser eines Teiches –, lade komme til at lebe; fig. Einen hart –, tiltale haardt; sich zu etw. –, tegne til, have Skin af; see sig.

Anlauf, m. -es (sjeld. pl. -läufe), Leben til, Fart (naar man vil springe) e.; Tilleb, n. Tilvært ɔc.; An- und Ablauf des Meeres, Flod og Ebbe, e.; Overhæng; Angreb, Overfald, n.

Anlaufen, v. i. 1) a. Einen –, lebe imöd; angribe, overhænge. 2) n. m. f. begynde at lebe; (om Vandet) sculme op, stige, (om en Summe) formeres; er kam angelaufen, lobende; auf den Feind –, angribe; (om Staal, Glas ɔc.) lebe an, tabe sin Glands; (om Fisk) fordærves, gaae i Forraadnelse; sculme, hovne op; an, gegen Einen –, lebe paa; stode imod; übel –, komme galt afsted; Einen – lassen, behandle En som han fortjener det.

Anlegen, v. 1) a. lægge tæt til el. paa; Holz an das Feuer –; Feuer an ein Gebäude –, sætte Ild paa; dem Pferde die Zügel –; das Gewehr an den Backen –, lægge an til; einen Hund –, lægge i Lænke; ein Kleid, die Trauer –, anlægge, ifere sig; sich anlegen (ankleiden) klæde sig paa; Hand (an die Arbeit) –, lægge Haand paa Værket, tage fat, arbeide; Hand an Einen –, lægge Haand paa, slaae; der Rost legt sich an das Eisen an, lægger sig paa; die Speise legt sich an den Topf an, svies; sein Geld zu etw. –, anvende, bruge; eine Stadt –, anlægge; auf eine S. –, lægge an paa, sigte til; etw. Böses –, have i Sinde; aftale; sich mit Eim. –, give sig i Kast med; eine Abgabe –, paalægge Skat. 2) n. m. h. mit dem Schiffe –, lægge til Land, lande.

Anlegeschloß, n. -sses -össer, Hængelaas, e.

Anlehen, n. -s pl. s. sg. Laan, n.

Anlehnen, v. a. sich an eine S. –, læne, sætte op til; die Thür –, lukke paa Klem.

Anlehren, v. a. Einen, Eim. etw., lære, give Underviisning.

Anleihe, f. -n, Laan, n.; -n, v. a. laane (af en Anden, især om store Summer).

Anleimen, v. a. eine S., lime til.

Anleite, f. -n, Besigtigelse efter Rettent Ordre; Indforsel i den Anklages Gods.

Anleiten, v. a. an einen Ort, lede hen til; Einen zu etw., veilede, anfere til; -tung, f. -en, Henledning, Veiledning, Foranledning, e.

Anlernen, v. a. etw., lære.

Anleuchten, v. a. lyse nær til, belyse.

Anliegen, v. i. ſ. m. h. ligge, slutte tæt til (om et Huus, en Klædning); Eim. –, bede indstændigt og vedholdende; s. Angelegen.

Anliegen, n. -s, 1) ub. pl. Slutten til, e. 2) pl. s. sg. hvad der ligger paa Hjertet: Anliggende, n. Nod, e. Onske, n.; Forben, e.; Overhæng, n.

Anlocken, v. a. lokke til sig; Einen zu etw., tilskynde; -ckung, f. -en, Tillokkelse, Tilskyndelse, e.

Anlöthen, v. a. lodde til; -thung, -en, Tillodning, e.

Anlügen, v. i. a. Eim. eine S. –, lyve paa.

Anmachen, v. a. sæste, slaae, lukke til: die Schnallen –, die Segel –; die Thür –, lukke; Feuer –, gjere Ild paa; Wein –, blande, forfalske; Speisen –, anrette, tilberede; den Kalk –, gjere vaad; sich, trænge sig paa, indsmigre sig.

Anmachtigen, v. a. sich einer S. (Gen.) el. eine S., tilmasse sig; usurpere.

Anmarsch, m. -es, ub. pl., Anmarsch; -iren, v. n. m. s. (især om Soldater) rykke frem.

Anmaßen, v. a. sich, anmasse, tilegne, tillade; ich maße mir den Vortheil el. mich des Vortheiles an; -ßung, f. -en, A-lse, T-lse, e.; -ßlich, aj. paa en anmassende Maade, ulovlig, egenraadig.

Anmelden, v. a. Eim. etw., anmelde; -dung, f. -en, A-lse, e.

Anmerken, v. a. Eim. eine S. –, mærke paa, af, iagttage; eine S., anmærke, optegne; omtale, bemærke; -kung, f. -en, Anmærkning, e. (især) Note, e.

Anmessen, v. i. a. Eim. ein Kleid –, maale; fig. gjore overeensstemmende; partic. ange–, overeensstemmende med; Angemessenheit, f. -en, Overeensstemmelse, e.

Anmuth, f. ub. pl. behagelig Følelse; Ynde, Behagelighed, e.

Anmuthen, v. a. Eim. eine S., bede, anmode om; forlange af; die S. muthet mich an, tiltrækker, tiltaler, interesserer mig; -thung, f. -en, Anmodning, e.

Anmuthig, aj. behagelig, yndig, indtagende; -thvoll, aj. yndefuld; -threich, aj. riig paa Ynde.

Annageln, v. a. nagle fast; (part. angenagelt bruges ogsaa fig. om den, der af Skræk eller andre Aarsager el kan rore sig af Stedet).

Annahen, v. n. m. s. nærme sig, stunde til.

Annähen, v. a. sye til; -hung, f. -en, Tilsyening, e.

Annähern, v. n. m. s. komme nærmere; -rung, f. -en, Nærmelse, e.

Annahme, f. ub. pl. Modtagelse, An-

tagelſe, c. [beger; Krønike, c.
Annalen, pl. ub. sg. Annaler, Aar-
Annehmen, v. i. a. eine Einladung -, modtage; ein Geſchäft -, paatage ſig; einen Bedienten -; an Kindes Statt -, antage; tage til ſig; einen Rath, eine Meinung, eine Geſtalt -, følge, antage, paatage ſig; angenommen, paatagen, forſtilt; ſich (Acc.) eines Menſchen -, antage ſig, ſørge for; antage, indremme; etw. für Ernſt -, antage, anſee for; ſich (Dat.) eine S. -, hentyde paa ſig, tage ſig af; -mlich, aj. antagelig; (ogſaa) behagelig, yndig; -mlichkeit, f. 1) ub. pl. Antagelighed, c. 2) pl. -en, Behagelighed, Ynde, c.
Annetzen, v. a. bede, fugte.
Annoch, av. (for noch) endnu.
Annonce, f. -n, Annonce, c.
Anomalie, f. -n, Anomalie, c.; -alisch, aj. anomalſk.
Anonym, (-miſch), aj. anonym; -ität, f. ub. pl. Anonymitet, c.; -nymus, m. Anonymus.
Anordnen, v. a. anordne, ordne; -dnung, f. -en, Anordning, Ordnen, c.; (ved en Fest, i et Skuespil, et Maleri ꝛc.) Ordning, Indretning, c. [fat.
Anpacken, v. a. Einen, gribe haardt
Anpaſſen, v. 1) a. Eim. eine S., prøve, see om det passer. 2) n. m. f. passe, heraf partic. -d (bedre angemeſſen) med Dat. passende.
Anpflanzen, v. a. begynde at plante; opdyrke, beplante; -zer, m. -s pl. f. sg. Nybygger, Colonist, c.; -zung, f. -en, Opdyrkning, Beplantning, Coloni, c. [Beg.
Anpichen, v. a. bege, kline til med
Anpochen, v. n. m. h. banke paa.
Anprallen, v. n. m. f. terne paa; fig. nærme ſig voldsomt en Ting, og igjen fjerne ſig.
Anpreiſen, v. i. a. Eim. eine S. -, anprise, anbefale; -ſung, f. ub. pl. Anpriisning, A-ling, c.
Anputz, m. -es, ub. pl. Puds, c.; alle Klædningsſtykkerne dertil.; -en, v. a. Einen el. ſich, pudse, pynte.
Anranken, v. a. ranke op.
Anrathen, v. i. a. Eim. eine S. -, raade, raade til; -thung, f. -en, (bedre das Anrathen) Raad, n.
Anrauchen, v. a. Einen, lade ryge paa (bedre anräuchen); eine Pfeife, tilryge.
Anrechnen, v. a. Eim. etw., ſkrive paa Regning; Eim. eine S. als eine Wohlthat -, tilregne, fordre, at han skal anſee for; -chnung, f. -en, Skriven paa Regning; Tilregnelſe, c.
Anrecht, n. -es -e, Ret til Tingen.
Anrede, f. -n, Tiltale, kort Tale, c.: an Einen.
Anreden, v. a. Einen, tiltale, tale til; Einen um etw. -, anmode, bede om; Eim. eine S. -, overtale til.
Anregen, v. a. Einen zu etw. -, varſomt tilſtynde; eine S. -, ſagte røre ved, berøre; bringe i Erindring, bedre: eine S. in-gang bringen.
Anreiben, v. a. ſætte i Rad, trække paa Traad; ſich, ſlutte til Rækken.
Anreißen, v. i. a. begynde at rive; fig. begynde at bruge, at tage af.
Anreiten, v. i. 1) a. ein Pferd -, ride første Gang. 2) n. m. f. an den Baum -, ſtede paa, idet man rider; fig. übel -, komme galt afſted; er kam bei mir angeritten, reed hen til.
Anreiz, m. -es -e, Tilſtyndelſe, c.; -en, v. a. tilſtynde, bevæge til; -ung, f. -en, T-lſe, c.
Anrennnen, v. 1) i. n. m. f. an einen Baum -, rende paa, imod; fig. übel -, komme galt afſted; angerannt kommen, komme rendende. 2) rgl. a. angribe.
Anrichte, f. -n, Anretterbord, n.
Anrichten, v. a. die Speiſen -, anrette; Eim. el. für Einen -, rette an for En; Schaden -, anrette, foraarsage; -tung, f. -en, Anretning, c.; -ttiſch, m. -es -e, Anretterbord, n.
Anriechen, v. i. 1) a. eine Blume -, lugte til; mærke, erfare af Lugten: man riecht es ihm an, wo er geweſen iſt; man riecht ihm den Stuzer an, at han er en Spradebasse. 2) n. m. h. (ſjeld.) give Lugt fra ſig.
Anroſten, v. n. m. f. ruſte til.
Anrüchtig (anrüchig) aj. (jurid.) lidt berygtet; -keit, f. ub. pl. Berygtethed, c.; en Forbrydelſe el. Omſtændighed, ſom gjør berygtet.
Anrücken, v. 1) a. langſomt (ſtedviis) bringe nærmere. 2) n. m. f. rykke frem, langsomt nærme ſig; -ckung, f. ub. pl. Fremrykning, c.
Anrufen, v. i. a. Einen, raabe paa, kalde heit paa; raabe an; Einen zum Zeugen -, kræve til Vidne; Einen um Hülfe -, anraabe, bede indſtændigt; -fung, f. ub. pl. Raaben paa, Anraaben, c.
Anrühren, v. a. røre ved; (i Koget.) røre ſammen; -rung, f. -en, Røren ved, Sammenrøren, c.
Ans, ſammentr. for an das; (ſjeld. i den ædlere Stiil) ſ. An.
Anſäen, v. a. begynde at saae, tilsaae, beſaae.
Anſage, f. 1) ub. pl. Forkyndelſe, Melden, c. 2) pl. -n, det ſom forkyndes.
Anſagen, v. a. Eim. etw., forkynde, melde, bekjendtgjøre; -gung, f. -en, F-lſe, B-lſe, c.
Anſäßig, aj. beſiddende, ſom har fa-

ſte Eiendomme; -keit, f. ub. pl. Tilſtanden, at En er beſiddende.

Anſatz, m. -es, 1) ub. pl. Anlæg til Noget, n.; Anſats, n.; Embouchure (om En, der ſpiller et blæſende Inſtrument). 2) pl. -ätze, alt hvad der ſættes til en anden Ting; Tilſætning, Regning; Taxt, c.; -rechnung, f. Differentialregning, c.

Anſaugen, v. i. 1) a. ſuge til; d. T. ſuge ſig fuld. 2) u. m. h. begynde at ſuge; -gung, f. ub. pl. Sugen til.

Anſchaffen, v. a. 1) rgl. eine S. -, anſkaffe; -ffung, f. ub. pl. A-lſe, c. 2) i. ſ. Anerſchaffen.

Anſchäften, v. a. ſkæfte, forſyne med nyt Skæft; -tung, f. ub. pl. Skæftning, c.

Anſchauen, v. a. ſee paa, beſkue; anſkue, fornemme; -uung, f. -en, B-lſe, A-lſe; -ulich, aj. anſkuelig; -ulichkeit, f. ub. pl. Anſkuelighed, c.

Anſchein, m. -es, ub. pl. Sandſynlighed, c., Udſeende, Skin, n.; -en, v. i. 1) a. ſkinne paa. 2) u. m. h., hvoraf iſær partic. -d, tilſyneladende.

Anſchere, f. -n, Rending, c. (hos Væverne).

Anſcheren, v. a. 1) i. begynde at klippe; beklippe lidt. 2) rgl. ſlaae Rendingen op.

Anſchicken, v. a. ordne, berede; ſich zu etw. -, gjøre ſig færdig til, lave ſig til; tee ſig, bære ſig ad, anſtille ſig.

Anſchieben, v. i. 1) a. den Tiſch an die Wand -, ſkyde, flytte. 2) u. m. h. begynde at ſlaae Kegler; -ber, m. -s pl. ſ. ſg. den, der ſkyder en Ting hen; det, der henſkydes, f. Ex. Tilſætning til et Bord; -bſel, n. -s pl. ſ. ſg. det Henſkudte.

Anſchießen, v. i. 1) a. ſaare ved Skud, anſkyde; angeſchoſſen ſeyn, vulg. være forlibt, have en lille Ruus, have en Skrue los; ein Gewehr -, ſkyde første Gang med; (ſom Konſtord) forbinde. 2) u. m. ſ. ſkyde ſig frem med Fart; an eine S. -, ſtede heftig imod; grændſe til; hæve ſig, kryſtalliſeres. 3) u. m. h. ſkyde først.

Anſchlag, m. -es, 1) ub. pl. Slaaen paa, Opſlaaen, c. 2) pl. -äge, et Skrift, ſom opſlaaes offentlig, Placat, c. Leiebræt, n. o. ſ. v.; (paa et Gevær) Kolbe, c.; Overſlag, n., Regning, Vurdering, c.; eine S. in - bringen, føre paa Regning; fig. tage i Betragtning; Anſlag, n. (ond Hensigt); Stedet, hvor noget ſlaaer paa el. imod; -en, v. i. 1) a. begynde at ſlaae; den Ton -, ſlaae an; das Gewehr -, lægge an; eine S. an eine andere -, ſlaae faſt til, hefte til, kline til; ein Haus -, ſaldbyde ved Placat; einen Ausreißer -, opſlaae hans Navn paa Galgen; Feuer -, ſlaae Ild; fig. etw. hoch, gering, anſlaae, vurdere, anſætte; (hos Skræddere) rie til. 2) u. m. ſ. terne imod, ſlaae imod: die Wellen ſchlugen an das Ufer an. 3) u. m. h. die Hunde ſchlagen an, begynde at gjøe; das Mittel ſchlägt an, ſlaaer an, gjør Virkning; -ägig, aj. fuld af Anſlag, forſlagen, ſnu.

Anſchleichen, v. i. u. m. ſ. nærme ſig ſnigende; angeſchlichen kommen, kommen ſnigende.

Anſchleifen, v. i. a. begynde at ſlibe, ſlibe paa; -ſung, f. -en, Paaſliben, c.

Anſchließen, v. i. 1) a. ſlutte tæt til; einem Brief einen Zettel -, vedlægge, hosfeie; ſich -, træde nær til hinanden; ſich an Einen -, ſøge Ens Selſkab; an eine S., ſlutte, lænke faſt; -ßung, f. -en Tilſlutten, Vedlæggen, Faſtlænken, c. 2) u. m. h. ſlutte, ſidde, paaſe tæt til (om en Dør el. en Klædning).

Anſchluß, m. -ſſes, 1) ub. pl. Paſſen, Slutten til, c.; Fald, n.: der Rock hat einen guten -, ſlutter godt. 2) pl. -üſſe, Bilag, n.

Anſchlingen, v. i. a. ſlynge faſt; -ſgung, f. -en Faſtſlyngen, c.

Anſchmecken, v. a. einer S. etw., ſmage noget paa.

Anſchmeicheln, ſ. Ein-.

Anſchmelzen, v. i. og rgl. a. begynde at ſmelte, ſmelte til; -zung, f. -en, Tilſmeltning, c.

Anſchmieden, v. a. etw. an eine S., ſmedde til; -dung, f. Tilſmeden, c.

Anſchmiegen, v. a. ſich an eine S. -, bøie ſig til; ſich Jemandem, ydmyge ſig for.

Anſchmieren, v. a. etw., ſmøre paa; fig. Einen -, ſmøre paa; bedrage, narre med; den Wein -, forfalſke; -rung, f. -en, Paaſmøren, c.

Anſchnallen, v. a. ſpænde paa.

Anſchnauben, (anſchnarken, anſchnauzen) v. a. ſnuſe til, beſnuſe; d. T. tiltale grovt, overfuſe.

Anſchneiden, v. i. a. begynde at ſkære af, ſkære Hul paa; etw. el. Einen etw., bemærke ved at ſkære.

Anſchnitt, m. -es -e, Snit, Skaar, n.; afſkaaret Stykke, n.; Stedet, hvor en Ting er anſkaaren.

Anſchnüren, v. a. ſnøre til; -rung, f. -en, Tilſnøren, c.

Anſchovis, m. indecl. Anſchovis, [Anſjos, c.

Anſchrauben, v. a. ſkrue til; -bung, f. -en, Tilſkruen, c.

Anſchreiben, v. i. a. etw. an die Tafel -, ſkrive paa, opſkrive; Einen etw. -, ſkrive noget paa Regning; fig. bei Einem gut (ſchlecht) angeſchrieben ſeyn (ſtaaen), være vel (ſlet) anſkreven (yn-

Digitized by Google

tagelſe, c. [beger; Kronike, c.
Annalen, pl. ud. sg. Annaler, Aar-
Annehmen, v. i. a. eine Einladung -, modtage; ein Geſchäft -, paatage ſig; einen Bedienten -; an Kindes Statt -, antage; tage til ſig; einen Rath, eine Meinung, eine Geſtalt -, følge, antage, paatage ſig; angenommen, paatagen, forſtilt; ſich (Acc.) eines Menſchen -, antage ſig, ſørge for; antage, indremme; etw. für Ernſt -, antage, anſee for; ſich (Dat.) eine S. -, hentyde paa ſig, tage ſig af; -mlich, aj. antagelig; (ogſaa) behagelig, yndig; -mlichkeit, f. 1) ud. pl. Antagelighed, c. 2) pl. -en, Behagelighed, Ynde, c.
Annetzen, v. a. væde, fugte.
Annoch, av. (for noch) endnu.
Annonce, f. -n, Annonce, c.
Anomalie, f. -n, Anomalie, c.; -alisch, aj. anomalſk.
Anonym, (-miſch), aj. anonym; -ität, f. ud. pl. Anonymitet, c.; -nymus, m. Anonymus.
Anordnen, v. a. anordne, ordne; -dnung, f. -en, Anordning, Ordnen, c.; (ved en Fest, i et Skuespil, et Maleri ꝛc.) Ordning, Indretning, c. [fat.
Anpacken, v. a. Einen, gribe haardt
Anpassen, v. 1) a. Eim. eine S., prøve, see om det passer. 2) n. m. f. passe, hvoraf partic. -d (bedre angemessen) med Dat. passende.
Anpflanzen, v. a. begynde at plante; opdyrke, beplante; -zer, m. -s pl. f. sg. Nybygger, Colonist, c.; -zung, f. -en, Opdyrkning, Beplantning, Colonie, c. [Beg.
Anpichen, v. a. bege, kline til med
Anpochen, v. n. m. h. banke paa.
Anprallen, v. n. m. f. terne paa; fig. nærme ſig voldſomt en Ting, og igjen fjerne ſig.
Anpreisen, v. i. a. Eim. eine S. -, anprise, anbefale; -sung, f. ud. pl. Anpriisning, A-ling, c.
Anputz, m. -es, ud. pl. Puds, c.; alle Kladningsſtykkerne dertil.; -en, v. a. Einen el. ſich, pudſe, pynte.
Anranken, v. a. ranke op.
Anrathen, v. i. a. Eim. eine S. -, raade, raade til; -thung, f. -en, (bedre das Anrathen) Raad, n.
Anrauchen, v. a. Einen, lade ryge paa (bedre anräuchen); eine Pfeife, tilryge.
Anrechnen, v. a. Eim. etw., ſkrive paa Regning; Eim. eine S. als eine Wohlthat -, tilregne, fordre, at han ſkal anſee for; -chnung, f. -en, Skriven paa Regning; Tilregnelſe, c.
Anrecht, n. -es -e, Ret til Tingen.
Anrede, f. -n, Tiltale, kort Tale, c.: an Einen.
Anreden, v. a. Einen, tiltale, tale til; Einen um etw. -, anmode, bede om; Eim. eine S. -, overtale til.
Anregen, v. a. Einen zu etw. -, varſomt tilſtynde; eine S. -, ſagte røre ved, berørt; bringe i Erindring, bedre: eine S. in-gang bringen.
Anreiben, v. a. ſatte i Rad, trække paa Traad; ſich, ſlutte til Rækken.
Anreißen, v. i. a. begynde at rive; fig. begynde at bruge, at tage af.
Anreiten, v. i. 1) a. ein Pferd -, ride første Gang. 2) n. m. f. an den Baum -, ſtede paa, idet man rider; fig. übel -, komme galt afſted; er kam bei mir angeritten, reed hen til.
Anreiz, m. -es -e, Tilſtyndelſe, c.; -en, v. a. tilſtynde, bevæge til; -ung, f. -en, T-lſe, c.
Anrennen, v. 1) i. n. m. f. an einen Baum -, rende paa, imod; fig. übel -, komme galt afſted; angerannt kommen, komme rendende. 2) rgl. a. angribe.
Anrichte, f. -n, Anretterbord, n.
Anrichten, v. a. die Speisen -, anrette; Eim. el. für Einen -, rette an for En; Schaden -, anrette, foraarſage; -tung, f. -en, Anretning, c.; -tiſch, m. -es -e, Anretterbord, n.
Anriechen, v. i. 1) a. eine Blume -, lugte til; mærke, erfare af Lugten: man riecht es ihm an, wo er geweſen iſt; man riecht ihm den Stutzer an, at han er en Spradebasſe. 2) n. m. h. (ſjeld.) give Lugt fra ſig.
Anrosten, v. n. m. f. ruſte til.
Anrüchtig (anrüchig) aj. (jurid.) lidt berygtet; -keit, f. ud. pl. Berygtethed, c.; en Forbrydelſe el. Omſtændighed, ſom gjør berygtet.
Anrücken, v. 1) a. langſomt (ſtedeviis) bringe nærmere. 2) n. m. f. rykke frem, langſomt nærme ſig; -ckung, f. ud. pl. Fremrykning, c.
Anrufen, v. i. a. Einen, raabe paa, kalde høit paa; raabe an; Einen zum Zeugen -, kræve til Vidne; Einen um Hülfe -, anraabe, bede indſtændigt; -fung, f. ud. pl. Raaben paa, Anraaben, c.
Anrühren, v. a. røre ved; (i Koget.) røre ſammen; -rung, f. -en, Røren ved, Sammenrøren, c.
Ans, ſammentr. for an das; (ſjeld. i den ældere Stil) ſ. An.
Ansäen, v. a. begynde at ſaae, tilſaae, beſaae.
Ansage, f. 1) ud. pl. Forkyndelſe, Melden, c. 2) pl. -n, det ſom forkyndes.
Ansagen, v. a. Eim. etw., forkynde, melde, bekjendtgjøre; -gung, f. -en, F-lſe, B-lſe, c.
Ansäßig, aj. boſiddende, ſom har fa-

Digitized by Google

ſte Eiendomme; -keit, f. ub. pl. Tilſtanden, at En er boſiddende.

Anſatz, m. -es, 1) ub. pl. Anlæg til Noget, n.; Anſats, n.; Embouchure (om En, der ſpiller et blæſende Inſtrument). 2) pl. -ätze, alt hvad der ſættes til en anden Ting; Tilſætning, Regning; Taxt, c.; -rechnung, f. Differentialregning, c.

Anſaugen, v. i. 1) a. ſuge til; d. T. ſuge ſig fuld. 2) n. m. h. begynde at ſuge; -gung, f. ub. pl. Sugen til.

Anſchaffen, v. a. 1) rgl. eine S. -, anſtaffe; -ffung, f. ub. pl. A-lſe, c. 2) i. ſ. Anerſchaffen.

Anſchäften, v. a. ſkæfte, forſyne med nyt Skæft; -tung, f. ub. pl. Skæftning, c.

Anſchauen, v. a. ſee paa, beſtue; anſtue, fornemme; -uung, f. -en, B-lſe, A-lſe; -ulich, aj. anſtuelig; -ulichkeit, f. ub. pl. Anſtuelighed, c.

Anſchein, m. -es, ub. pl. Sandſynlighed, c., Udſeende, Skin, n.; -en, v. i. 1) a. ſkinne paa. 2) n. m. h., hvoraf iſær partic. -d, tilſyneladende.

Anſchere, f. -n, Rending, c. (hos Væverne).

Anſcheren, v. a. 1) i. begynde at klippe; beklippe lidt. 2) rgl. ſlaae Rendingen op.

Anſchicken, v. a. ordne, berede; ſich zu etw. -, gjøre ſig færdig til, lave ſig til; tee ſig, bære ſig ad, anſtille ſig.

Anſchieben, v. i. 1) a. den Tiſch an die Wand -, ſkyde, flytte. 2) n. m. h. begynde at ſlaae Kegler; -ber, m. -s pl. ſ. sg. den, der ſkyder en Ting hen; det, der henſkydes, f. Ex. Tilſætning til et Bord; -bſel, n. -s pl. ſ. sg. det Henſkudte.

Anſchießen, v. i. 1) a. ſaare ved Skud, anſkyde; angeſchoſſen ſeyn, vulg. være forlibt, have en lille Ruus, have en Skrue los; ein Gewehr -, ſkyde første Gang med; (ſom Konſtord) forbinde. 2) n. m. ſ. ſkyde ſig frem med Fart; an eine S. -, ſtode heftig imod; grændſe til; hæve ſig, kryſtalliſeres. 3) n. m. h. ſkyde først.

Anſchlag, m. -es, 1) ub. pl. Slaaen paa, Opſlaaen, c. 2) pl. -äge, et Skrift, ſom opſlaaes offentlig, Placat, c. Leiebræt, n. o. ſ. v.; (paa et Gevær) Kolbe, c.; Overſlag, n., Regning, Vurdering, c.; eine S. in - bringen, føre paa Regning; fig. tage i Betragtning; Anſlag, n. (ohd Henſigt); Stedet, hvor noget ſlaaer paa el. imod; -en, v. i. 1) a. begynde at ſlaae; den Ton -, ſlaae an; das Gewehr -, lægge an; eine S. an eine andere -, ſlaae faſt til, hefte til, kline til; ein Haus -, faldbyde ved Placat; einen Ausreißer -, opſlaae hans Navn paa Galgen; Feuer -, ſlaae Ild; fig. etw. hoch, gering, anſlaae, vurdere, anſætte; (hos Skrædderе) rie til. 2) n. m. ſ. terne imod, ſlaae imod: die Wellen ſchlugen an das Ufer an. 3) n. m. h. die Hunde ſchlagen an, begynde at gjøe; das Mittel ſchlägt an, ſlaaer an, gjør Virkning; -ägig, aj. fuld af Anſlag, forſlagen, fnu.

Anſchleichen, v. i. n. m. ſ. nærme ſig ſnigende; angeſchlichen kommen, kommen ſnigende.

Anſchleifen, v. i. a. begynde at ſlibe, ſlibe paa; -fung, f. -en, Paaſliben, c.

Anſchließen, v. i. 1) a. ſlutte tæt til; einem Brief einen Zettel -, vedlægge, hoſfeie; ſich -, træde nær til hinanden; ſich an Einen -, ſøge Ens Selſkab; an eine S., ſlutte, lænke faſt; -ßung, f. -en Tilſlutten, Vedlæggen, Faſtlænken, c. 2) n. m. h. ſlutte, ſidde, paſſe tæt til (om en Dør el. en Klædning).

Anſchluß, m. -ſſes, 1) ub. pl. Paſſen, Slutten til, c.; Fald, n.: der Rock hat einen guten -, ſlutter godt. 2) pl. -üſſe, Vilag, n.

Anſchlingen, v. i. a. ſlynge faſt; -gung, f. -en Faſtſlyngen, c.

Anſchmecken, v. a. einer S. etw., ſmage noget paa.

Anſchmeicheln, ſ. Ein-.

Anſchmelzen, v. i. og rgl. a. begynde at ſmelte, ſmelte til; -zung, f. -en, Tilſmeltning, c.

Anſchmieden, v. a. etw. an eine S., ſmedde til; -dung, f. Tilſmeden, c.

Anſchmiegen, v. a. ſich an eine S. -, bøie ſig til; ſich Jemandem, ydmyge ſig for.

Anſchmieren, v. a. etw., ſmøre paa; fig. Eim. eine S. -, ſmøre paa; bedrage, narre med; den Wein -, forfalſke; -rung, f. -en, Paaſmøren, c.

Anſchnallen, v. a. ſpænde paa.

Anſchnauben, (anſchnarken, anſchnauzen) v. a. ſnuſe til, beſnuſe; d. T. tiltale grovt, overfuſe.

Anſchneiden, v. i. a. begynde at ſkære af, ſkære Hul paa; etw. el. Eim. etw., bemærke ved at ſkære.

Anſchnitt, m. -es -e, Snit, Skaar, n.; afſkaaret Stykke, n.; Stedet, hvor en Ting er anſkaaren.

Anſchnüren, v. a. ſnøre til; -rung, f. -en, Tilſnøren, c.

Anſchovis, m. indecl. Anſchovis, [Anſjos, c.

Anſchrauben, v. a. ſkrue til; -bung, f. -en, Tilſkruen, c.

Anſchreiben, v. i. a. etw. an die Tafel -, ſkrive paa, opſkrive; Eim. etw. -, ſkrive noget paa Regning; fig. bei Eim. gut (ſchlecht) angeſchrieben ſeyn (ſtaaen), være vel (ſlet) anſkreven (yn-

Digitized by Google

det, ikke ondet); -ber, m. -s pl. ſ. sg. Opſkriver; -bung, f. -en, Skriven paa, Opſkrivning, c.

Anſchreien, v. i. a. Einen -, ein Schiff -, ſtrige til; praie; Einen um Hülfe -, anraabe.

Anſchreiten, v. i. n. 1) m. ſ. ſtride hen til; iſær med kommen. 2) m. h. begynde at ſtride frem.

Anſchub, m. -es ud. pl. Udſlag, n. (det første Slag i Kegleſpil); Tilſætning, c. (til et Bord).

Anſchuhen, v. a. ſætte Sko paa; ſich -, tage Sko paa.

Anſchüren, v. a. (Sydt.) antænde; fig. paa ny opvække, opfriſte.

Anſchuß, m. -ſſes, 1) ud. pl. Skyden paa; Tilvært, Stigen, c. 2) pl. -üſſe, Stedet, hvor Noget torner imod, el. hvor Vildtet er anſkudt.

Anſchütt, f. -en, opſkyllet Land; -en, v. a. ſtyrte fuld, opfylde.

Anſchwängern, v. a. besvangre, befrugte; fig. forſætte Metaller med Noget; -rung, f. -n, Besvangren, Befrugten, c.

Anſchwärzen, v. a. ſværte, male ſort; fig. Einen, bagtale, ſætte i ſlet Lys; -zung, f. -en, Sværten, Bagtalelſe, c. [-, paaſnakke, forſnakke til.

Anſchwatzen, v. a. Eim. eine S.

Anſchweißen, v. a. ſammenſveiſe, -ſmedde; (Jagtſp.) ſaare ved et Skud; anſkyde.

Anſchwellen, v. 1) rgl. a. (ſjeld.) der Wind ſchwellt die Segel an, bonner. 2) i. n. m. ſ. das Waſſer ſchwillt an, ſvulmer op, voxer, ſtiger; -llung, f. ud. pl. Svulmen op, c.

Anſegeln, v. n. m. ſ. ſeile paa; -lung, f. -en, Paaſeilen, c.

Anſehen, v. i. a. ſee paa; betragte; udholde, taale, lide; tage Hensyn til; Einen für etw. -, anſee, holde for; Eim. eine S. -, ſtutte af Ens Udvortes; Einen wegen einer (el. um eine) S., anſee, ſtraffe; eine S. nicht -, ikke ſee paa, ikke tage Hensyn til, ikke bryde ſig om; eine S. -, ſee an, opdage Udfaldet; es iſt auf dieſe S. angeſ-, (bedre abgeſ-), det ſigter dertil; partic. angeſ-, anſeet, agtet, fornem; -, n. -s, ud. pl. Beſeen, Betragten, c.; allem - nach, Anſeende, n.; Skjønnen, c.; ein gutes - haben, Udſeende, Udvortes, n.; er giebt ſich das - eines klugen Mannes, Udſeende af, Skin af, n.; Anſeelſe, Agtelſe; Pragt, o: - machen, viſe Pragt; -ehnlich, aj. værd at ſee paa; anſeelig, betydelig, vigtig, prægtig, koſtbar; -ehnlichkeit, f. ud. pl. Anſeelighed, Betydelighed, c.; -hung, f. ud. pl. in Anſehung eines Dinges, i Betragtning af, med Hensyn til; (undert.) i Sammenligning med.

Anſetzen, v. 1) a. ſætte (hen) til, ſoie til; ſye til (an eine S.); vurdere, taxere, anſætte (zu etw.); Eim. eine S. -, ſkrive paa Regning; anſætte til et Embede; einen Tag -, faſtſætte, beramme; ſich an eine S., ſætte ſig faſt, klæbe ſig til; Aehren-, ſkyde, ſætte Ax; 2) n. m. h. (om Ryttert) gribe fat, falde an; (om Ertſer) vedvare; (om Dyr) blive fede; (om Træer) blive tykke; die Stute hat angeſetzt, Hoppen er med Fol.

Anſicht, f. ud. pl. Beſkuelſe, Betragtning, c. 2) pl. -en, Proſpect, c.; Synspunkt, n.; Maade at betragte en Ting paa, Synsmaade, c.; -ig, aj. Einen - werden, faae Die paa En, blive vaer.

Anſiedel, n. -s pl. ſ. sg. Stamgods, n.; Selveiergaard, c.

Anſiedeln, v. a. ſich -, nedſætte ſig, bygge og boe; -lung, f. ud. pl. Nedſættelſe, Bos-, c.; -dler, m. -s pl. ſ. sg. Coloniſt, Nybygger, c.

Anſinnen, v. i. a. Eim. eine S. -, anmode, erindre om.

Anſitzen, v. i. n. m. ſ. an einer S., ſidde faſt paa; an einem Orte, være boſiddende. [ſpand; Hoverle, n.

Anſpann, m. -es -e, Spand, For-

Anſpannen, v. a. den Wagen -, die Pferde - an den Wagen, ſpænde for; vulg. Einen zu etw. -, drive, bringe med Magt til; ein Tau -, ſtramme; ſeine Kräfte -, anſpænde; -änner, m. -s pl. ſ. sg. Hoveriebonde, c.; -nnung, f. Spænden for, Driven, Strammen, Anſpændelſe, c.

Anſpeien, v. i. a. Einen, ſpytte paa; fig. d. T. viſe Foragt imod.

Anſpielen, v. n. m. h. begynde at ſpille; auf eine S., ſigte til, alludere til; -lung, f. -en Henpegen, Sigten til, Alluſion, c.

Anſpießen, v. a. ſætte paa Spek, ſpedde; -ßung, f. ud. pl. Spedden, c.

Anſpinnen, v. i. a. einen Faden an den andern, ſpinde til, ſammen; begynde at ſpinde; fig. einen Aufruhr, opvække; anſtifte; ſich -, opſtaae, opkomme lidt efter lidt; -nnung, f. -en, Sammenſpinden, Anſtiftelſe, c.

Anſpornen, v. a. ſpore frem; fig. anſpore; -rnung, f. -en, A-lſe, c.

Anſprache, f. bedre Anrede.

Anſprechen, v. i. 1) a. Einen, tiltale; Einen um etw. -, bede, anmode; ſein Vorſchlag ſpricht mich an, behager mig, gjør Indtryk paa mig; (ſjeld.) indſtævne; anklage. 2) n. m. h. (om muſikalſke Inſtrum.) give Tone fra ſig; yttre ſig; bei Eim. -, (bedre ein-), tage ind til, beſøge underveis.

Anſprengen, v. 1) a. einen Felſen

Digitized by Google

-, begynde at sprænge; sprænge Noget hen imod eller paa (an el. gegen einen Ort); bestænke, fugte, besprænge; Einen - eller 2) n. m. s. auf Einen - el. angesprengt kommen, galoppere hen imod.

Anspringen, v. i. n. 1) m. s. an Einen el. an eine S. -, springe hen imod; fare, terne imod. 2) m. h. begynde at springe, gjøre det første Spring.

Anspritzen, v. 1) a. spreite paa, bespreite. 2) n. m. s. kastes spreitende mod.

Anspruch, m. -es -üche, Tiltale; Paastand, Fordring, Prætension: - auf eine S. machen,; in - nehmen; (ogsaa) Rettigheden dertil; -los, aj. som ikke gjør Fordringer; fordringsles; bestedden; -losigkeit, f. ud. pl. Fordringsfrihed, Bestedenhed, c.

Anſprung, m. -es ud. pl. Tilløb, n.; - nehmen, Fart, naar man vil springe, c.; Anfald, Spring til, n.; Udslæt paa Børns Hoveder, n.; Arpe, c.

Anspucken, v. a. d. T. for Anspeien.

Anspühlen, v. 1) a. der Fluß spühlt Land an, skyller til, sætter til. 2) n. m. h. skylle op imod (an); -lung, f. Tilskyllen, Opsk-, c.

Anstalt, f. -en, Anstalt, Tilberedelse; Foranstaltning, c.; öffentliche -, Anstalt, Indretning, c.

Anstammen, v. a. s. Anerben.

Anstand, m. -es ud. pl. Standsen; Venten; Opsættelse, Forhaling, Henstand: - über eine S.; eine S. in - ziehen, Tvivl, Betænkelighed, c.; der - in der Rechnung, Indvending, c.; guter -, Anstand, c., Manerer; (Jagtsp.) Stedet, hvor Vildtet oppebies; -ändig, aj. anstændig, sømmelig, antagelig; hvad der behager, er efter Ønske; -ändigkeit, f. ud. pl. Anstændighed, Sømmelighed, c.

Anstarren, v. a. stirre paa, see stivt paa.

Anstatt, præp. med Gen. istedetfor: - meiner el. an meiner Statt, i mit Sted; foran et Verb. med zu og daß: - es zu sagen el. - daß er es sagt.

Anstauben, v. n. m. s. tilstøves, blive lidt støvet.

Anstäuben, v. a. tilstøve.

Anstaunen, v. stirre paa, betragte med Forundring.

Anstechen, v. i. a. stikke i; vulg. angestochen kommen, komme stikkende (mit); stikle paa; stikke an; begynde at bruge af, stikke Hul paa: ein Faß -.

Anstecken, v. a. sætte fast paa ved at stikke: den Braten an den Spieß -; das Band an den Hut -, stikke fast med Naale; das Licht -, tænde, antænde; das Haus -, sætte Ild paa; Einen -, smitte, befænge; ein Faß Bier -, begynde at tappe af; -d, partic. smittende, smitsom.

Ansteben, v. i. n. 1) m. h. Eim. anstaae, klæde, sømme sig; behage; mit Eim. -, kjøbe i Fællesskab, gaae i Compagnie; være tvivlraadig, tage i Betænkning (ogsaa med seyn); um etw. -, bede, anholde om. 2) m. s. an einer S., staae tæt op til, staae imod; eine S. - lassen, henstaae, vare, vedvare.

Ansteigen, v. i. n. m. s. gaae op ad, blive høiere (om en Egn, et Bjerg); d. T. angestiegen kommen, komme anstigende (gravitetisk).

Anstellen, v. a. an eine S., stille, sætte op til; sich auf einen Hasen -, stille sig paa Luur efter; Einen zu etw., bestille til; Einen als etw., ansætte, bestikke til; stifte, foranstalte, anordne, indrette; eine S. mit Eim. -, aftale; Betrachtung -, anstille; sich gut (schlecht) -, tee sig, opføre sig; sich -, anstille, forstille; -eller, m. -s pl. s. sg., Stifter, Ophavsmand, c.; -lig, aj. som godt kan bruges til Noget, duelig.

Anstemmen, v. a. stemme imod, trykke med Anstrængelse imod; -mmung, f. -en, Stemmen imod.

Ansterben, v. i. n. es ist mir angestorben, tilfaldet ved Ens Død.

Anstiften, v. a. eine S., anstifte, afstedkomme (i ond Betydn.); Einen zu etw. -, anspore, lokke til; -tung, f. -en, A-lse, Ansporen, c.; -ter, m. -s, pl. s. sg. Ophavsmand, c.

Anstimmen, v. a. ein Instrument -, stemme; einen Gesang -, Klagen -, istemme, lad høre; -mmung, f. ud. pl. Istemmen, c.

Anstoß, m. -es, 1) ud. pl. Støden imod, c.: (an og gegen eine S.); Anstød, n., Forargelse; Forseelse, c. (wider eine S.). 2) pl. -öße, Anstød, Angreb, n.: (von einer Krankheit); Anstødsstøen, Hindring, c.

Anstoßen, v. i. 1) a. Einen -, eine S. an eine andere -, støde til; im Reden -, stamme; angest-es Obst, stødt Frugt; die Erde, støde, stampe fast; ein Gebäude an ein anderes -, bygge til; den Aermel an den Rock -, sye til; Bretter -, fælde sammen; die Gläser -, mit den Gläsern, klinke. 2) n. m. h., an og gegen eine S., støde an, terne imod, snuble; gegen seine Pflicht, wider gute Sitten, støde an, forsee sig; an einen Ort -, støde til, grændse til; (i Jagtsp.) støde i Hornet til Tegn paa Jagtens Begyndelse. 3) n. m. s. tilstøde, møde: es ist ihm ein Unglück, eine Krankheit angest-, (bedre zugest-); -ößig, aj. anstødelig, foragtelig (med Dat.); let til at snuble; som begynder at raadne; -ößigkeit, f. -en,

Digitized by Google

Anstedelighed, Forargelighed, c.

Anstrahlen, v. a. straale paa, til; fig. see syrig paa; -lung, f. ud. pl. Straalen paa.

Anstreben, v. a. stræbe til.

Anstreichen, v. i. 1) a. eine S., bestryge, an-, over-; einer S. eine Farbe -, sætte Farve paa, fig. undskylde, besmykke; sich -, sminke sig; betegne ved en Streg, understrege; vulg. ich werde es dir -, jeg skal huske dig det. 2) n. m. h. an etw., stryge paa, i Forbigaaende let berøre; -cher, m. -s, pl. s. sg. Smører, en slet Maler.

Anstreifen, v. n. m. h. an etw., streife paa.

Anstrengen, v. a. stramme; sich el. Einen zu etw. -, anstrenge; -gung, f. -en, Strammen, A-lse, c.

Anstrich, m. -es, 1) ud. pl. Bestrygen, An-, Over-, c.; Anstreg, Skin, n. 2) pl. -e, hvad der stryges paa; Smink, c.

Anstricken, v. a. strikke til, forlænge; -ckung, f. -en, Tilstrikning, F-lse, c.

Anströmen, v. 1) a. tilstremme. 2) n. m. s. stremme mod, nærme sig stremmende; fig. (om Mstr.) stremme til, komme skareviis; -mung, f. -en, Tilstremning, c.

Anstücken, v. a. flikke til, sætte Stykker til.

Anstürmen, v. a. storme mod, nærme sig stormende.

Ansuchen, v. a. Einen el. bei Einem um etw., ansøge, anholde om; anmode, opfordre; -chung, f. -en, el. Ansuchen, n. -s, pl. s. sg. Ansøgning, Anmodning, c.; Ansuchung thun, ansøge.

Anta, m. Anta, c. (det største Landdyr i Sydamerika; Tapir).

Antagonist, m. -en -en, Modstander, Contrapart, c.

Antakeln, v. a. tiltakle, udruste.

Antanzen, v. n. m. h. begynde at dandse, nærme sig dandsende.

Antasten, v. a. befole, tage fat paa; antaste, angribe; -stung, f. -en, Befolen, A-lse, c.

Aente, s. Ente.

Anter, m. -s pl. s. sg. Andrik, c.

Anthal, n. -es -e, et ungerst Vinmaal (60 til 70 Kander).

Antheil, m. -es -e, Andeel; fig. ud. pl. Andeel; an einer S. - nehmen, tage Deel i, Deeltagelse; Deling, Tildeling.

Anthologie, f. -n, Anthologie, c.

Anthun, v. i. a. ein Kleid -, tage paa, ifere sig; Einem etw., tilfoie (i ond Betydn.); sich Zwang -, paalægge.

Antichambre, f. -bern, Forgemak, n.

Antichrist, m. -en -en, Antichrist, c.

Antik, aj. antik; -e, f. -n Antike, c.

Antimonium, n. -s ud. pl. Antimonium, Spidsglas, n.

Antipathie, f. -n, Antipathie, c. (gegen etw.)

Antipode, m. -n -n, Antipode; fig. [Modstander, c.

Antiquar, m. -s -e, Antiqvar, c.; -quitat, f. bruges meest i pl. -en, Antiqvitet, c.

Antithèse, f. -n, Antithese, c.

Antlitz, n. -es -e, (i den høiere Stiil) Aasyn, n.; - eines Gebäudes, Forside, Façade, c.

Antoniusfeuer, el. Antonsfeuer, n. -s ud. pl. Rosen, c. (Sygdom).

Antrag, m. -es -äge, Tilbud, Forslag, n.; -en, v. i. 1) n. m. h. auf etw., andrage paa, bringe i Forslag. 2) a. Einem eine S., tilbyde; foreslaae.

Antrauen, v. a. Einem eine Frau -, vie til, copulere.

Antreffen, v. i. a. Einen -, træffe, stede paa, møde; angaae, vedkomme (bedre betreffen).

Antreiben, v. i. 1) a. an einen Ort el. an eine S. -, drive til, afsted; fig. Einen zu etw., drive, nøde til, opmuntre, tilskynde. 2) n. m. s. an einen Ort -, drive, flyde hen til; -bung, f. -en, Driven afsted, Opmuntring, Tilskyndelse, Drivefieder, c.

Antreten, v. i. 1) a. die Erde an den Baum -, træde fast, - sammen; Einen -, træde hen til, for at sige noget; Einen um etw. -, bede, anmode; eine Reise -, ein Amt -, tiltræde; sein zehntes Jahr -, træde ind i. 2) n. m. s. an einen Ort -, træde nærmere hen til; (i Fegtek.) begynde at fegte, lægge an.

Antrieb, m. -es, 1) ud. pl. Tilskyndelse; aus eigenem -e, af egen Drift. 2) pl. -e, Aarsag, Drivefiedr, Bevæggrund, c.

Antritt, m. -es, 1) ud. pl. Tiltrædelse, Nærmelse, Begyndelse; Anmodning, Begjering (um); Pasgang (om Heste) c. 2) pl. -e, Trin, Fodtrin, n.; -spredigt, f. -en, Tiltrædelsesprædiken, c.

Antrinken, v. i. 1) n. m. h. begynde at drikke. 2) a. sich, beruse.

Antrocknen, v. n. m. s. begynde at tørres, tørres til.

Antvogel, m. -s -ögel, alle Slags Ender.

Antwort, f. -en, Svar, n.; -en, v. n. m. h. (partic. ge-et) Einem el. auf eine Frage -, svare.

Anversuchen, v. a. ein Kleid -; Einem ein Kleid -, prove ved at tage paa.

Anvertrauen, v. a. Einem eine S. -, anbetroe, betroe til.

Anverwandt, aj. Einem - seyn, beslægtet med, Paarørende af; -e, m. (f.) ein -ter, Beslægtet, Paarørende, c.; -schaft, f. -en, Slægtskab, n.

Anwachs, m. -es ud. pl. Tilvæxt, Foregelse, c.; et Stykke Land, som

Digitized by Google

Strømmen har tilført.

Anwachſen, v. i. n. m. ſ. an eine S. –, vore ſammen med; voxe til, formeres, tiltage, blive ſtørre: das Kind, das Waſſer, der Fluß, (ſvulmer op), die Krankheit, das Land wachſt an.

Anwalt (ikke -ld), m. -es -e, Advocat, Sagfører; (undert.) Fuldmægtig, c.; -ſchaft, f. -en, en Sagførers Embede el. Forretning; Advocatur, c.

Anwandeln, v. 1) n. m. ſ. nærme ſig vandrende. 2) a. es wandelt mich eine Ohnmacht an, paakommer, kommer over; -lung, f. -en, Paakommen, c.; Anſtød, n.; Paroxysmus; Upaaſelighed, c.

Anwarten, v. n. m. h. auf eine S., vente paa, gjøre ſig Haab om; -tſchaft, f. -en, Haab om, n.; Expectance paa.

Anweben, v. a. væve til; -bung, f. -en, Tilvævning, c.

Anwehen, v. a. Einen, vifte paa; vifte hen, blæſe hen paa.

Anweinen, v. a. Einen, vende ſig grædende til, tiltale grædende.

Anweiſen, v. i. a. Holz –, udviſe; Einen, anviſe; Einen an einen andern –, give Anviſning; (jurid. for ein-): indſætte, ſætte i Beſiddelſe; Einen zu etw. –, anføre, underviſe; (i Canc.) befale; tilholde; -ſung, f. -en, Udviſning; Anviſning, Aſſignation: auf Einen; Indſættelſe; Underretning; Befaling; Tilholdelſe (zu), c.

Anwenden, v. rgl. og i. a. eine S. zu etw., anvende, bruge; er hat die Zeit übel geanwendet, (Act.); übel angewandte Zeit (Pass.); -dung, f. -en, A-lſe, c.; Brug, n.; -dbar, aj. anvendelig, brugelig (zu); -dbarkeit, f. ud. pl. A-hed, B-hed, c.

Anwerben, v. i. 1) a. hverve (zu). 2) n. m. h. um ein Mädchen –, frie til, beile til (für Einen); -rber, m. -s pl. ſ. sg. Hverver; Frier, Beiler, c.; -rbung, f. -en, Hverving, c.; Frieri, n.; Beilen, c.

Anwerden, v. i. n. m. ſ. eine S. el. Einen, blive af med, blive qvit, faae affat.

Anwerfen, v. i. 1) n. m. h. begynde at kaſte (Tærninger). 2) a. kaſte til, imod (an eine S.); ſeine Kleider –, kaſte paa, ifere ſig.

Anweſen, n. -s (ſjeld. for) -heit; -d, aj. nærværende, tilſtedeværende; -heit, f. ud. pl. Nærværelſe, Tilſtedeværelſe, c.

Anwirken, v. 1) n. m. h. (ſjeld.) begynde at arbeide. 2) a. væve til; -kung, f. -en, Tilvævning, c.

Anwohnen, v. n. m. h. boe nær ved; -hner, m. -s, pl. ſ. sg. den, der boer nær ved; -hnung, f. ud. pl. Boen nær ved.

Anwuchs, m. -es, 1) ud. pl. Sammenvoxen; Tilvæxt, Formerelſe. 2) pl. -üchſe, hvad der er voxet til, Gevæxt Udvæxt, c.

Anwünſchen, v. a. Eim. etw., tilønſte; -ſchung, f. -en, Tilønſkning, c.

Anwurf, m. -es, ud. pl. Paakaſten, Opkaſten (an eine S.); Kalkning, Hvidten. 2) pl. -ürfe, hvad der kaſtes til: Klinke, c.; Overſlag for en Dør, til at ſætte Hængelaas for; Rending; Klædeliſte, c.; et af Strømmen tilført Stykke Land.

Anwurzeln, v. n. m. ſ. ſlaae Rødder, ſætte Rod, rodfæſte, c.; er ſteht wie angewurzelt, fig. ſom om han var groet faſt, ubevægelig.

Anzahl, f. ud. pl. Antal, n.

Anzahlen, v. a. begynde at betale; etw. an eine S., afbetale ſtrax ved Kjøbet.

Anzapfen, v. a. tappe an, begynde at tappe; Einen, fig. d. T. gjennemtrække, g-hegle; -pfung, f. -en, Antappen, G-hegling, c.

Anzaubern, v. a. Eim. etw., tryllе paa; -rung, f. -en, Paatryllen, c.

Anzeichen, n, -s pl. ſ. sg. Kjendetegn, Mærke; Forvarſel, Forbud, Symptom, n.

Anzeichnen, v. a. ſætte Tegn; antegne, anmærke; -chnung, f. -en, A-lſe, A-kning, c.

Anzeige, f. 1) ud. pl. Angivelſe, Tilkjendegivelſe, Betegnelſe. 2) pl. -n, Beretning, Efterretning, c.; Kjendetegn; Forbud paa en Ting, n.; Advarſel, c.; -n, v. a. Eim. etw., viſe, betegne; bekjendtgjøre; betyde, tilkjendegive; ſpaae; -r, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom anviſer, tilkjendegiver Noget; et offentligt Blad, hvori Noget bekjendtgjøres; -gung, f. -en, Bet-elſe, Bek-lſe, A-lſe, c.

Anzetteln, v. a. (bes Væverne) rende, ſætte i Væven; fig. etw. Böſes –, anſtifte, foranledige, vulg. være Meſter for; -lung, f. -en, Rending, A-elſe, F-lſe, c.; -ttler, m. -s pl. ſ. sg. Ophavsmand, Anſtifter, c.

Anziehen, v. i. 1) a. begynde at trække; den Rock –, tage, trække paa, ifere ſig; ſich –, klæde ſig paa; (rigtigere ſich ankleiden); eine -de Kraft, tiltrækkende; trække til, ſtramme; opelſke, opklække; tiltrække, fængſle, interesſere; -d, aj. tiltrækkende, interesſant; ſich, mir etw., tage ſig af, hentyde paa ſig; anføre, omtale, nævne. 2) n. m. ſ. rykke frem, nærme ſig langſomt; angezogen kommen, komme anſtigende, drivende; tiltræde et Embede; gaae i Tjeneſte. 3) n. m. h. der Leim zieht gut an, holder faſt; binder; hænger ved; d. T. die Schläge

Digitized by Google

ziehen an, trække igjennem, smerte meget; -hung, f. -en, Tiltrækken, Iføren, c. [horn, n.; Stovlehage, c.
Anzieher, m. -s pl. ſ. sg. Skoh=
Anzucht, f. -üchte, Opelſtning, c.; Tillæg, n.; Kanal, Rendeſteen, c.
Anzug, m. -es, 1) ub. pl. Fremrykken, Anmarſch; Iførelſe; Tiltrædelſe, c. 2) pl. -üge, Dragt, Klædning, Coſtume, c.; -üglich, aj. (ſjeld. for anziehend) tiltrækkende, forføriſt; fornærmelig, bidende, ærererende; -üglichkeit, f. meſt pl. -en, fornærmeligt, ærererende Udtryk.
Anzünden, v. a. antænde, ſætte Ild paa; -dung, f. -en, A-lſe, c.
Anzwacken, v. a. ſig. Einen, ſtikke paa, angribe med ſaarende Ord.
Anzwecken, v. a. das Leder, befæſte med Pleke; -ckung, f. -en, Faſtpleken. [tvinge.
Anzwingen, v. a. Eim. etw., paa=
Anzwirnen, v. a. tvinde ſammen.
Apanage, (l. -aſche) f. ub. pl. Apanage, c.
Apartement, n. -s -s, Apartement, n.
Apathie, f. ub. pl. Apathie, c.
Apfel, m. -s pl. Aepfel (Dim. Aepfelchen, n. pl. ſ. sg.) Æble, n.
Apfel=baum, m. -es -äume, Æbletræ, n.; -grau, aj. (om Heſte) ablidgraa; -grün, aj. bleggren; -kern, m. -s -e, Æblekjerne, c.; -kuchen, m. -s pl. ſ. sg. Æblekage, c.; -moſt, m. -es ub. pl. Æblemoſt, c.; -rund, aj. æblerund; -ſchale, f. pl. Aepfelſchalen (vel rigtigere Apfel-) Æbleſtrælling, c.; -ſchimmel, m. -s pl. ſ. sg. ablidgraa Skimmel, c.; -ſine, f. -n, Æbelſin, c.
Apokalypſe, f. ub. pl. Johannes Aabenbaring, c.
Apologie, f. -n, Apologie, c.
Apoplexie, f. ub. pl. Apoplexie, c.
Apoſtel, m. -s pl. ſ. sg. Apoſtel, c.
Apoſtròph, m. -es -e, Apoſtroph, c.
Apotheke, f. -n, Apothek, n.; -r, m. -s pl. ſ. sg. Apotheker, c.
Apparàt, m. -es -e, Apparat, n.
Appell, m. -s ub. pl. Appell, c. (Signal i Krigskonſten).
Appellation, f. -en, Appell, c. (Indſtævning for en heiere Ret); -liren, v. a. appellere.
Appendix, m. (f.) pl. -dices, (i alle Caſus) Appendix, c.
Appetit, m. -es ub. pl. Lyſt, Tilbøielighed (zu); Appetit, Madlyſt, c.
Applicatur, f. ub. pl. Applicatur, Fingerſætning, c.
Appretur, f. ub. pl. Appretur, c.
Aprikoſe, f. -n, Aprikos, c.
April, m. -s -e, April, Aprilmaaned, c.; Einen in den - ſchicken, narre April; in den - gehen, lebe April; -narr, m. -en -en, Aprilnar, c.; -wetter, n. -s pl. ſ. sg. Aprilvejr, n.
Aequator, m. -s ub. pl. Æquator, c., Linien.
Aqua Tinta, f. ub. pl. Aqva Tinta.
Aqua Toffana, f. ub. pl. Aqva Toffana, c. [c. (aqua vitæ).
Aquavit, m. -s -e, Aqvavit, Akevit,
Arabeske, f. iſær pl. -n, Arabeske, c.
Arak, m. -s ub. pl. Arak, c.
Aras, m. den indianſke Rayn (Psittacus macæo).
Arbeit, f. -en, Arbeide, n., Gjerning, Møie, Beſværlighed, c.; Værk, n.
Arbeit=los, aj. uden Arbeide; -ſam, aj. arbeidſom; -ſamkeit, f. ub. pl. Arbeidſomhed, c.; -ſcheu, aj. bange for at arbeide; -ſelig, aj. (Sydt.) meiſommelig, elendig.
Arbeiten, v. a. bearbeide, forarbeide; afrette, dreſſere; ſich, ſein Pferd zu Tode -, arbeide til døde. 2) n. m. h. arbeide, være virkſom: an einer S. -, in Gold -; være i heftig Bevægelſe, gjære: das Herz, der Wein arbeitet; -ter, m. -s pl. ſ. sg. Arbeider, c.
Arbeits=biene, f. -n, Arbeidsbi, c.; -haus, n. -es -äuſer, A-huus, n.; -lohn, m. (n.) -es ub. pl. A-len, c.; -mann, m. -es, -leute A-mand, c.; -ſtunde, f. -n, A-time, c.
Arbitrage, (l. -aſche) m. Arbitrage, c.
Arcade, f. -n, Arcade, Buegang, Hvælving, c.
Arche, f. -n, die - Noäh, Noahs Ark; Vindkaſſe i Orgeler, c.; fladbundet Skib, n.; Kanal, c.; (foræld.) Kiſte, Lade, c., Skrin, n. [gus, n.
Archipelagus, m. indecl. Archipela=
Architect, m. -en -en, Architect, Bygmeſter, c.; -ur, f. 1) ub. pl. Architectur, Bygningskonſt, c. 2) pl. -en, Bygningsziraf, c.
Archiv, n. -es -e, Archiv, n.; -ar, m. -es -e, Archivarius, c.
Aeren, v. a. (ſjeld.) pleie.
Arg (ärger, ärgſt), aj. ſlet; ond, ugudelig; der -e, den Onde, Djævelen; das -e, det Onde, Ugudelighed: die Welt liegt im -en, Verden er fuld af Ondſkab; raad, letfærdig, ſtjelmſt; liſtig, trædſt; ſtreng, haard, ſtarp; ſtor, farlig, vigtig.
Arg=liſt, f. ub. pl. Trædſthed, Underfundighed, c.; -liſtig, aj. trædſt, underfundig, ſnu; -liſtigkeit, f. ub. pl. L-hed, U-hed, S-hed, c.; -los, aj. uden Trædſthed, harmles, uſkyldig; -loſigkeit, f. ub. pl. H-hed, U-hed, c.; -willig, aj. ondſkabsfuld, ſkadefro: -willigkeit, f. ub. pl. O-hed, S-hed, c.; -wohn, m. -es ub. pl. Miſtanke: auf, wider Einen - haben; -wohnen eg -wöhnen, v. a. eine S.; wegen einer S. auf Einen, miſtænke (partic. geargwohnet); -wöhnig, d. T. -wöh=

nisch, aj. mistænksom, mistænkelig.
Argali, u. et Faar i Siberien.
Aerger, m. -s ud. pl. Ærgrelse, Fortrædelighed; Forargelse, c.; -lich, aj. ærgerlig, (tilbøielig til at ærgre sig el. blive vred); forbittret, ærgerlig, vred: auf Einen; til at ærgre sig over, fortrædelig: das ist mir eine -e S.; forargelig; -niß, n. -sses, 1) ud pl. Ærgrelse: über eine S.; Forargelse: ein - an eine S. nehmen. 2) pl. -sse, hvad der forvolder Ærgrelse, Fortrædelighed, c.; hvad der strider mod Ærbarhed; hvad der forarger.
Aergern, v. n. Einen, sich über eine S., ærgre; sich an allem, forarge.
Argument, n. -es -e, Argument, n. Bevæggrund, c.
Arie, f. -n, Arie, c.
Aristokrat, m. -en -en, Aristokrat, c.; -ie, f. -n, Aristokratie, n.
Arithmetik, f. ud. pl. Arithmetik, Regnekonst, c.
Aerker, m. s. Erker.
Arle, f. s. Ahorn, Erle.
Arm, (ärmer, ärmst,) fattig, uden Formue, trængende; fig. - an Geist, an Freunden, fattig paa, blottet for; arm, elendig, ulykkelig, beklagelsesværdig, stakkels; ärmlich, aj. kummerlig, usel; -lichkeit, f. -en, K-hed, U-hed, c.; armselig, aj. meget fattig, elendig, ulykkelig, usel, slet; -seligkeit, f. -en, megen Fattigdom, E-hed, Ulykke, U-hed, S-hed, c.
Arm, m. -es -e (Dim. Aermchen, n. -s pl. s. sg.) Arm; fig. Eim. unter die -e greifen, understotte; sich Eim. in die -e werfen, søge Tilflugt hos; der geistliche, weltliche -, Styrke, Magt, c.; (i Anatom.) det Stykke af Armen fra Skulderen til Albuen; Hestens Forlaar til Knæet, n.; Bjernens Forlap; fig. Arm, c.; der - des Meeres, eines Flußes, Gebirges, - einer Wage, eines Kronleuchters.
Arm-band, n. -es -änder, Armbaand, n.; -brust, f. -üste, Flitsbue, c.; -förmig, aj. armeformig; -geige, f. -n, Bratsch, c.; -leuchter, m. -s pl. s. sg. Armlysestage, c.; -säule, f. -n, Veistotte, Veiviser; -schiene, f. -n, Armskinne, c. (paa Harnisker); det mindre Been i Albuen (radius); -sessel, m. -s pl. s. sg. og -stuhl, m. -es -üble, Lænestol, c.; -stück, aj. tyk som en Arm; -stücke, f. ud. pl. Arms Tykkelse.
Armadill, n. -es -e, Bæltedyr, n.
Armatur, f. ud. pl. Armatur, c.
Armee, f. -n, Armee, c.
Aermel, m. -s pl. s. sg. Ærme, n.
Armen-anstalt, f. -en, Fattiganstalt, c.; -haus, n. -es -äuser, F-huus, n.; -pfleger, m. -s pl. s. sg. F-forstander, c.; -schule, f. -n, F-skole, c.; -steuer, f. -n, F-skat, c.; -stock, m. -es -öcke, F-blok, c.; -vogt, m. -es, -ögte (vulg. Bettelvogt Staadderkonge, c.
Armuth, 1) f. ud. pl. Armod, Fattigdom, Mangel, c.; (an einer S.); det Lidet, man eier: er theilt sein Bischen - mit mir. 2) u. -es, ud. pl. fattige Folk.
Aernte, f. s. Ernte.
Arrangement, u. -s -e, Arrangement, n.
Arrest, m. -es -e, Arrest, Fængsling, c., Beslag, n.; mit - belegen; -ant, m. -en -en, Arrestant, c.; -iren og arretiren, v. a. arrestere, fængsle, lægge Beslag paa.
Arroganz, f. ud. pl. Arrogance, c.
Arrondissement, n. -es -e, Arrondissement, n.
Arsch, m. -es pl. Aersche vulg. Rumpe, Bagdeel, Arts, c.; -backe, f. -n, Artsbalde, c.; -leder, n. -s pl. s. sg. Artslæder, n. (som Bjergfolkene bruge).
Arsenal, n. -es -äle, Arsenal, Tøihuus, n.
Arsenik, m. -es ud. pl. Arsenik, c. Rottekrud, n.
Art, f. (af ären) (forældr.) 1) ud. pl. Pløining. 2) pl. -en, dyrket og frugtbar Ager, c., ogsaa der -acker, das -feld, -land.
Art, f. 1) pl. -en, Art, c., Slags, n.; aus der - schlagen, vanslægte; - laßt von - nicht, Ædlet falder ei langt fra Stammen. 2) ud. pl. Beskaffenhed, c., Væsen, n.: - eines Landes; Maade, Viis: meine - zu reden (at tale paa); Art, Skik, Maneer, Artighed: es hat keine - mit seinem Studieren, (ingen Art, han tager det ikke alvorligt); es ist keine Art, daß ꝛc., det er ingen Maneer, at.
Artbar, aj. (forældr.) som kan dyrkes.
Arten, v. 1) n. m. h. nach Eim., arte, slægte paa; (især om Sæden) lykkes, slaae an. 2) a. danne, indrette: sich nach etw. -; dog bruges kun meest perf. partic. geartet, beskaffen.
Arterie, f. -n, Pulsaare, c.
Arthritis, f. ud. pl. Gigt, c.
Artig, aj. artig, vakker; behagelig, smuk, indtagende; sædelig, venlig, høflig; besynderlig, forunderlig; -keit, f. 1) ud. pl. Artighed, Høflighed, Behagelighed, c. 2) pl. -en, Artighed, smukke Ord, Galanterier.
Artikel, m. -s pl. s. sg. Artikel, c. (Deel af en Tale eller Skrift; Skriftet selv; Varesort, c.; Kjønsord, n.)
Artillerie, f. ud. pl. Artillerie, n. (det grove Skyts med Tilbehør); (Videnskaben); -rist, m. -en -en, Artillerist, c.

Digitized by Google

Artischocke, f. -n, Artistok, Artestok, c.

Artist, m. -en -en, Artist, Konstner, [c.

Arzenei, f. -en, Lægemiddel, Medicament, n.; -en, v. 1) a. give Medicin. 2) h. m. h. tage Medicin, medicinere.

Arzt, m. -es, pl. Aerzte, Læge, Doktor, c.; -lich, aj. doktoragtig.

Asbest, m. -es -e, Asbest, c.

Asch, m. -es pl. Aesche, Trug; lidet Fartoi, n.

Aesche, f. f. Esche.

Asche, f. ub. pl. Aske, c.; fig. jordiske Levning, c., Stov, n.

Aschen-brenner, (Aescherer) m. -s pl. f. sg. Askebrænder, c. (ved Smeltehytter); -brödel, m. -s pl. f. sg. Skidenso, Askepot, c.; -farbe (Asch-) f. ub. pl. Askefarve, c.; -farbig, (asch-, aschfarben, aschgrau), aj. askegraa.

Aescher, m. -s pl. f. sg. (hos Garv.) ætset Blanding af Aske og lædsket Kalk, hvori Huderne nedlægges, c.; Kar, hvori det lægges, n. Reitballe, c.; (hos Sæbesyd.) Luud, c.; Luudkar, n.

Aschermittwoch, m. -es -e (-e, f. -n) Aske-Onsdag, (forste Onsdag i Fasten).

Aeschern, v. a. forvandle til Aske, brænde til Aske; bestroe med Aske; sich -, f. Abäschern.

Aschicht, aj. askeagtig, som ligner Aske.

Aschig, aj. som har Aske paa sig, fuld af Aske.

Asia, (Asien) n. -'s (-s) ub. pl. Asien; -ner, m. -s pl. f. sg. cl. -t, m. -en -en, Asiat, Asiater, c.; -tisch, asisch, aj. asiatisk.

Aspe (Aespe) f. -n, Esp, c., Espetræ, n.; aespen, aj. æspe-, som er af, ligner Esp.

Aspecten, pl. ub. sg. Planeternes Stilling mod hinanden i Dyretredsen; fig. Udsigter (i Fremtiden).

Aß, (Aeß) (udtal. kort) n. -sses -sse (med et Talord foran pl. Aß (Aeß); Es (i Kort) n; Eneren (paa Tærninger); Es (As) n. den mindste Guldvægt; en firesogtredsindstyvende Deel af en Dukat); et Apothekerpund (24 Lod).

Aß, (med langt a) f. Aaß.

Assecuranz, f. -en, Assecurance, c.

Assel, f. -n, Skaalorm, Skolopender, Tusindbeen, c. (Insect).

Assemblee, f. -n, Assemblee, c.

Assessor, m. -s -en, Assessor, c.

Assiette, f. -n, Assiette, c.

Assignat, n. (ogsaa m.) -es -en, Assignat, n. Anvisning, c.; Papirspenge.

Assistance, f. ub. pl. Assistance, Bistand, c.; -stent, m. -en -en, Assistent, c.

Ast, m. -es pl. Aeste (Dim. Aestchen, n. -s pl. f. sg.) Green, c.; fig. om Dele af ethvert Legeme, der udbrede sig som Grene f. Ex. Aarer, Slægtregistre; Knast, c.: ein Brett voll Aeste. [(Blomst).

Aster, m. -s pl. f. sg. Aster, c.

Aesterich (Aestrich) n. -es -e, Steengulv; Leergulv, n.; (sjeld.) brolagt Vei, c.

Aesthetik, f. ub. pl. Æsthetik, c.

Asthma, n. indecl. Asthma, c.

Aestig, aj. grenet, knastet, fuld af Grene.

-ie, f. -n, Astrologie, c.

Astrolog, m. -en -en, Astrolog, c.;

Astronom, m. -en -en, Astronom, c.; -ie, f. -n, Astronomie, c.

Asyl, m. (n) -es -e, Asyl, n.

Atelier, n. -s -s, Atelier, n.

Atheist, m. -en -en, Atheist, Gudsfornegter, c.; -iemus, m. indecl. Atheisternes System, n.

Athem, m. -s, ub. pl. Aande, c. -drag, n. Luft, c. Veir, n.; - holen, schöpfen, drage Aande.

Athem-holen, n. -s pl. f. sg. Aandedrag, n.; -los, aj. aandeløs, forpustet; -losigkeit, f. ub. pl. Aa-hed, F-hed, c.; -zug, m. -es -üge, Aandedrag, -dræt, n.

Athemen (athmen) v. 1) a. die reine Luft -, drage i sig ved at aande; fig. das Vergnügen -, nyde; laß mich meine Seele in die deinige -, meddele ved at aande, udaande i; die Blumen - Wohlgerüche, uddunste, udaande, udbrede. 2) n. m. h. aande, drage Aande; fig. dufte.

Athenäum, n. -s -s Athenæum, n.

Aether, m. -s ub. pl. Æther, c.; -risch, aj. ætherisk, himmelsk.

Atlant, m. -en -en, Atlant, c.

Atlaß, m. -sses -sse, Atlas, n. (en Samling af Landkort), Atlas, c. (Seilefigur i Architecturen); Hvirvelbeen i Halsen; Atlask, n.

Atlassen, aj. Atlases-, af Atlask.

Atmosphäre, f. -n, Atmosphære, Dunstkreds, c.

Atom, m. -es -en, Atom, n.

Attaschement, (l. -mang) n. -es -e, Attaschement, n.

Attaque, f. -n, Attaque, c.

Attelier, n. f. Atelier.

Attentät, m. (n.) -s -e, Attentat, n.

Attestät, (Attest) n. -es -e, Attest, c.

Attich, m. -es -e, Sommerhyld, c.

Attisch, (atheniensisch), aj. attisk.

Attitüde, f. -n, Attitüde, c.

Attribut, m. (n.) -es -e, Attribut, c.

Atz, f. ub. pl. Lokkemad, c.

Aetzen, v. 1) a. bespise, made; lægge Lokkemad for; ætse; beitse; radere. 2) n. m. h., æde (om Rovdyr).

Aetz-kunst, f. ub. pl. Ætsekonst, Radeerkonst, c.; -taube, f. -n, Lokkedue, c.

Digitized by Google

Atzel, f. -n, f. Elster; d. T. Parpk, c.

Au! interj. au! - weh! o! vee!

Au, f. f. Aue.

Auberge, (l. Oberſch') f. -n, Auberge, n.

Auch, cj. ogſaa; endog, endogſaa; - nicht, ogſaa ikke, heller ikke; er ſagt es -, ogſaa, ligeledes.

Auction, f. -en, Auction, c.; -sſted, n.; -ator, m. -s -s og -en, Auctionator, Auctionarius, c.

Auctor, m. f. Autor.

Audienz, f. -en, Audients, c.

Auditeur, (l. -tör) m. -s -s, Auditeur.

Auditorium, n. -e -ien, Auditorium, n.

Aue, f. -n, en frugtbar Egn ved et Vand; en god Græsgang; enhver med Græs bevoxet Plads, Eng, Mark, Fælled (Anger) c.; (forald.) et rindende Vand, en Bæk.

Auer-hahn, m. -es -ähne, ſtor Aarfugl, Tjur, c.; -ochs, m. -en -en (-kuh, f. -kalb, n.) Urokse, c.

Auf, 1) præp. a) med Dat. (naar man kan ſpørge hvor? hvorpaa?) paa, i, ved: - dem Berge; - der Welt; - der Hochzeit, ved Bryllupet; es beruhet - mir; er iſt - meiner Seite; - der Harfe ſpielen; - ſeinem Kopfe beſtehen, ſtaae paa ſin Mening; - ſeiner Hut ſeyn, være paa ſin Poſt. b) med Acc. (naar en Retning, en Bevægelſe ꝛc. ſkal udtrykkes, og man altſaa kan ſpørge hvorhen? hvorop? eller man hverken kan ſpørge hvor eller hvorhen, naar der hverken betegnes en Hvile eller en Bevægelſe) paa, hen paa, op paa, ud paa, ned paa; til; indtil; omtrent, henved; efter; ved o. ſ. v.: - das Papier ſchreiben, paa; - den Baum klettern, op paa; - die Spitze ſtellen; Einen auf den Fuß treten; er trat - meine Seite, over paa; - eine S. Acht geben; es gehet - mich, gaaer ud over; gaaer ud paa, ſigter til; - eine S. begierig ſeyn, efter; - eine S. ſtolz ſeyn, af; er iſt - mich getauft, opkaldt efter; - Einen zeigen, pege paa; es kommt - mich an, beroer paa; - mich zu, hen imod mig; bis -s Blut, tilblods; bis -s Wiederſehen, til vi ſees igjen; bis - weiteren Befehl, indtil; bis - einen Einzigen, paa en Eneſte nær; - die Univerſität geben, til; - meine Ehre; - einen Thaler geben 96 Schilling, zwei Thaler - die Perſon, for hver Perſon; es geht - drei Uhr, Kl. gaaer til 3; - die Nacht, til Natten; es kommt - einen Thaler, kommer paa, koſter; - den Mittag, til Middag; ſich - Einen verlaſſen, ſtole paa; - die Mahlzeit muß man ſtehen, oder tauſend Schritte gehen, efter, ovenpaa Maaltidet; ſich - beſſere Zeiten vertröſten, haabe paa; er hat Urlaub - drei Monate, Permiſſion paa, i. 2) av. op, opad, fra, af, henved: von klein -, fra lille af; es koſtet mir - hundert Thaler, henved; von unten -, nedenfra op; Berg -, opad; Himmel -, himmelheit; - und ab, op og ned; - und nieder, lobret. 3) cj. med daß; - daß, paa det at. 4) interj. op! 5) I Sammenſ. med Verb. er - adſkillelig og har Hovedtonen: aufmachen; mache die Thür auf.

Aufackern, v. a. oppleie; -rung, f. ud. pl. O-ining, c.

Aufarbeiten, v. a. oparbeide; -tung, f. -en, O-lſe, c.

Aufbacken, v. n. m. h. opbage.

Aufbau, m. -es ud. pl. Opbygning, c.; -en, v. a. opbygge; -uung, f. -en, Opbyggen, c.

Aufbäumen, v. a. (hos Væverе) ſnoe omkring Væverbommen; ſich -, (om Heſte) ſteile.

Aufbehalten, v. i. a. opbevare, gjemme; d. T. den Hut -, beholde paa; -tung, f. ud. pl. O-ring, c.

Aufbewahren, v. a. opbevare, gjemme.

Aufbieten, v. i. a. byde at ſtaae op; ein Heer -, opbyde, opfordre; ſeine Kräfte, ſein Genie -, opbyde, anſtrenge; zum Tanze -, engagere; forkynde, lyſe fra Prædikeſtolen; falbyde; opſige; Tim. -, vulg. ſtjælde ud, holde Huus med; -tung, f. -en, Opbyden, Opfordring, Anſtrengelſe, Forkyndelſe, c.

Aufbinden, v. i. a. binde op, i Veiret, ſammen, faſt; løſe op, tage Bindſelet af; ſig. Tim. etw., d. T. binde paa Ermet; narre; -dung, f. -en, Opbindning, Oplesning, c.

Aufblahen, v. a. blæſe op, puſte op; ſig. ſich -, blæſe ſig op, gjøre ſig til, være ſtolt; -hung, f. -en, Opblæsning, Opblæſthed, c.

Aufblaſen, v. i. a. blæſe op, puſte op: die Backen -; der Wind blies das Fenſter auf; das Feuer -; opfordre ved blæſende Inſtrumenter; ſich -, blæſe ſig op, gjøre ſig til, være ſtolt.

Aufblättern, v. a. ein Buch, opſlaae, aabne; -rung, f. ud. pl. Opſlaaen, Aabnen, c.

Aufbleiben, v. i. n. m. ſ. die ganze Nacht -, blive oppe, ikke gaae i Seng; (urigt. for offen bleiben).

Aufblicken, v. n. m. h. ſee op i Veiret; give et hurtigt Skin fra ſig.

Aufblitzen, v. n. m. h. give et opadſtigende, hurtigt Skin fra ſig.

Aufblühen, v. n. m. ſ. begynde at blomſtre, ſpringe ud; ſig. opblomſtre, blive udvortes ſtjennere.

Aufbrauchen, v. a. opbrnge (verb-).

Aufbrauſen, v. n. m. h. bruſe i Vei-

Digitized by Google

tagelſe, c. [beger; Krønike, c.
Annalen, pl. ub. sg. Annaler, Aar-
Annehmen, v. i. a. eine Einladung -, modtage; ein Geſchäft -, paatage ſig; einen Bedienten -; an Kindes Statt -, antage; tage til ſig; einen Rath, eine Meinung, eine Geſtalt -, følge, antage, paatage ſig; angenommen, paatagen, forſtilt; ſich (Acc.) eines Menſchen -, antage ſig, ſørge for; antage, indbilde; etw. für Ernſt -, antage, anſee for; ſich (Dat.) eine S. -, hentyde paa ſig, tage ſig af; -mlich, aj. antagelig; (ogſaa) behagelig, yndig; -mlichkeit, f. 1) ub. pl. Antagelighed, c. 2) pl. -en, Behagelighed, Ynde, c.
Annetzen, v. a. vædе, fugte.
Annoch, av. (for noch) endnu.
Annonce, f. -n, Annonce, c.
Anomalie, f. -n, Anomalie, c.; -alisch, aj. anomalſk.
Anonym, (-miſch), aj. anonym; -ität, f. ub. pl. Anonymitet, c.; -nymus, m. Anonymus.
Anordnen, v. a. anordne, ordne; -dnung, f. -en, Anordning, Ordnen, c.; (ved en Fest, i et Skuespil, et Maleri ꝛc.) Ordning, Indretning, c. [fat.
Anpacken, v. a. Einen, gribe haardt
Anpaſſen, v. 1) a. Eim. eine S., prøve, see om det passer. 2) n. m. ſ. passe, hvoraf partic. -d (bedre angemeſſen) med Dat. passende.
Anpflanzen, v. a. begynde at plante; opdyrke, beplante; -er, m. -s pl. ſ. sg. Nybygger, Colonist, c.; -zung, f. -en, Opdyrkning, Beplantning, Colonі, c. [Beg.
Anpichen, v. a. bege, kline til med
Anpochen, v. n. m. h. banke paa.
Anprallen, v. n. m. ſ. terne paa; fig. nærme ſig voldsomt en Ting, og igjen fjerne ſig.
Anpreiſen, v. i. a. Eim. eine S. -, anprise, anbefale; -ſung, f. ub. pl. Anpriisning, A-ling, c.
Anputz, m. -es, ub. pl. Puds, c.; alle Klædningsſtykkerne dertil.; -en, v. a. Einen el. ſich, pudse, pynte.
Anranken, v. a. ranke op.
Anrathen, v. i. a. Eim. eine S. -, raade, raade til; -thung, f. -en, (bedre das Anrathen) Raad, n.
Anrauchen, v. a. Einen, lade ryge paa (bedre anräuchen); eine Pfeife, tilryge.
Anrechnen, v. a. Eim. etw., ſkrive paa Regning; Eim. eine S. als eine Wohlthat -, tilregne, fordre, at han ſkal anſee for; -chnung, f. -en, Skriven paa Regning; Tilregnelſe, c.
Anrecht, n. -es -e, Ret til Tingen.
Anrede, f. -n, Tiltale, kort Tale, c.: an Einen.
Anreden, v. a. Einen, tiltale, tale til; Einen um etw. -, anmode, bede om; Eim. eine S. -, overtale til.
Anregen, v. a. Einen zu etw. -, varſomt tilſtynde; eine S. -, ſagte rore ved, berørt; bringe i Erindring, bedre: eine S. in-gang bringen.
Anreihen, v. a. ſætte i Rad, trække paa Traad; ſich, ſlutte til Rækken.
Anreißen, v. i. a. begynde at rive; fig. begynde at bruge, at tage af.
Anreiten, v. i. 1) a. ein Pferd -, ride første Gang. 2) n. m. ſ. an den Baum -, ſtede paa, idet man rider; fig. übel -, komme galt afſted; er kam bei mir angeritten, reed ben til.
Anreiz, m. -es -e, Tilſtyndelſe, c.; -en, v. a. tilſtynde, bevæge til; -ung, f. -en, T-lſe, c.
Anrennnen, v. 1) i. n. m. ſ. an einen Baum -, rende paa, imod; fig. übel -, komme galt afſted; angerannt kommen, komme rendende. 2) rgl. a. angribe.
Anrichte, f. -n, Anretterbord, n.
Anrichten, v. a. die Speiſen -, anrette; Eim. el. für Einen -, rette an for En; Schaden -, anrette, foraarſage; -tung, f. -en, Anretning, c.; -tiſch, m. -es -e, Anretterbord, n.
Anriechen, v. i. 1) a. eine Blume -, lugte til; mærke, erfare af Lugten: man riecht es ihm an, wo er geweſen iſt; man riecht ihm den Stuzer an, at han er en Spradebasse. 2) n. m. h. (ſjeld.) give Lugt fra ſig.
Anroſten, v. n. m. ſ. ruſte til.
Anrüchtig (anrüchig) aj. (jurid.) lidt berygtet; -keit, f. ub. pl. Berygtethed, c.; en Forbrydelſe el. Omſtændighed, ſom gjør berygtet.
Anrücken, v. 1) a. langſomt (ſtedevis) bringe nærmere. 2) n. m. ſ. rykke frem, langſomt nærme ſig; -ckung, f. ub. pl. Fremrykning, c.
Anrufen, v. i. a. Einen, raabe paa, kalde høit paa; raabe an; Einen zum Zeugen -, kræve til Vidne; Einen um Hülfe -, anraabe, bede indſtændigt; -fung, f. ub. pl. Raaben paa, Anraaben, c.
Anrühren, v. a. rore ved; (i Koget.) rore ſammen; -rung, f. -en, Reren ved, Sammenreren, c.
Ans, ſammentr. for an das; (ſjeld. i den ædlere Stil) ſ. An.
Anſäen, v. a. begynde at ſaae, tilſaae, beſaae.
Anſage, f. 1) ub. pl. Forkyndelſe, Melden, c. 2) pl. -n, det ſom forkyndes.
Anſagen, v. a. Eim. etw., forkynde, melde, bekjendtgjøre; -gung, f. -en, F-lſe, B-lſe, c.
Anſäßig, aj. beſiddende, ſom har ſa-

Digitized by Google

ſte Eiendomme; -keit, f. ub. pl. Tilſtanden, at En er beſiddende.

Anſatz, m. -es, 1) ub. pl. Anlæg til Noget, n.; Anſats, n.; Embouchure (om En, der ſpiller et blæſende Inſtrument). 2) pl. -ätze, alt hvad der ſættes til en anden Ting; Tilſætning, Regning; Taxt, c.; -rechnung, f. Differentialregning, c.

Anſaugen, v. i. 1) a. ſuge til; d. T. ſuge ſig fuld. 2) n. m. h. begynde at ſuge; -gung, f. ub. pl. Sugen til.

Anſchaffen, v. a. 1) rgl. eine S. -, anſkaffe; -ffung, f. ub. pl. A-lſe, c. 2) i. ſ. Anerſchaffen.

Anſchäften, v. a. ſkæfte, forſyne med nyt Skæft; -tung, f. ub. pl. Skæftning, c.

Anſchauen, v. a. ſee paa, beſkue; anſkue, fornemme; -uung, f. -en, B-lſe, A-lſe; -ulich, aj. anſkuelig; -ulichkeit, f. ub. pl. Anſkuelighed, c.

Anſchein, m. -es, ub. pl. Sandſynlighed, c., Udſeende, Skin, n.; -en, v. i. 1) a. ſkinne paa. 2) n. m. h., hvoraf iſær partic. -d, tilſyneladende.

Anſchere, f. -n, Rending, c. (hos Væverne).

Anſcheren, v. a. 1) i. begynde at klippe; beklippe lidt. 2) rgl. ſlaae Rendingen op.

Anſchicken, v. a. ordne, berede; ſich zu etw. -, gjøre ſig færdig til, lave ſig til; tee ſig, bære ſig ad, anſtille ſig.

Anſchieben, v. i. 1) a. den Tiſch an die Wand -, ſyde, flytte. 2) n. m. h. begynde at ſlaae Kegler; -ber, m. -s pl. ſ. ſg. den, der ſyder en Ting hen; det, der henſkydes, f. Ex. Tilſætning til et Bord; -bſel, n. -s pl. ſ. ſg. det Henſkudte.

Anſchießen, v. i. 1) a. ſaare ved Skud, anſkyde; angeſchoſſen ſeyn, vulg. være forlibt, have en lille Ruus, have en Skrue los; ein Gewehr -, ſkyde første Gang med; (ſom Konſtord) forbinde. 2) n. m. ſ. ſkyde ſig frem med Fart; an eine S. -, ſtede heftig imod; grændſe til; hæve ſig, kryſtalliſeres. 3) n. m. h. ſkyde først.

Anſchlag, m. -es, 1) ub. pl. Slaaen paa, Opſlaaen, c. 2) pl. -äge, et Skrift, ſom opſlaaes offentlig, Placat, c. Leiebræt, n. o. ſ. v.; (paa et Gevær) Kolbe, c.; Overſlag, n., Regning, Burdering, c.; eine S. in - bringen, fore paa Regning; fig. tage i Betragtning; Anſlag, n. (ohd Henſigt); Stedet, hvor noget ſlaaer paa el. imod; -en, v. i. 1) a. begynde at ſlaae; den Ton -, ſlaae an; das Gewehr -, lægge an; eine S. an eine andere -, ſlaae faſt til, hefte til, kline til; ein Haus -, faldbyde ved Placat; einen Auereißer -, opſlaae hans Navn paa Galgen; Feuer -, ſlaae Ild; fig. etw. hoch, gering, anſlaae, vurdere, anſætte; (hos Skræddere) rie til. 2) n. m. ſ. terne imod, ſlaae imod: die Wellen ſchlugen an das Ufer an. 3) n. m. h. die Hunde ſchlagen an, begynde at gjøe; das Mittel ſchlägt an, ſlaaer an, gjør Virkning; -ägig, aj. fuld af Anſlag, forſlagen, ſnu.

Anſchleichen, v. i. n. m. ſ. nærme ſig ſnigende; angeſchlichen kommen, kommen ſnigende.

Anſchleifen, v. i. a. begynde at ſlibe, ſlibe paa; -ſung, f. -en, Paaſliben, c.

Anſchließen, v. i. 1) a. ſlutte tæt til; einem Brief einen Zettel -, vedlægge, hosſøie; ſich -, træde nær til hinanden; ſich an Einen -, ſøge Ens Selſkab; an eine S., ſlutte, lænke faſt; -ßung, f. -en Tilſlutten, Vedlæggen, Faſtlænken, c. 2) n. m. h. ſlutte, ſidde, paſſe tæt til (om en Dør el. en Klædning).

Anſchluß, m. -ſſes, 1) ub. pl. Paſſen, Slutten til, c.; Fald, n.: der Rock hat einen guten -, ſlutter godt. 2) pl. -üſſe, Bilag, n.

Anſchlingen, v. i. a. ſlynge faſt; -gung, f. -en Faſtſlyngen, c.

Anſchmecken, v. a. einer S. etw., ſmage noget paa.

Anſchmeicheln, ſ. Ein-.

Anſchmelzen, v. i. og rgl. a. begynde at ſmelte, ſmelte til; -zung, f. -en, Tilſmeltning, c.

Anſchmieden, v. a. etw. an eine S., ſmedde til; -dung, f. Tilſmeden, c.

Anſchmiegen, v. a. ſich an eine S. -, beie ſig til; ſich Jemandem, ydmyge ſig for.

Anſchmieren, v. a. etw., ſmøre paa; fig. Vim. eine S. -, ſmøre paa; bedrage, narre med; den Wein -, forfalſke; -rung, f. -en, Paaſmøren, c.

Anſchnallen, v. a. ſpænde paa.

Anſchnauben, (anſchnarken, anſchnauzen) v. a. ſnuſe til, beſnuſe; d. T. tiltale grovt, overfuſe.

Anſchneiden, v. i. a. begynde at ſkære af, ſkære Hul paa; etw. el. Vim. etw., bemærke ved at ſkære.

Anſchnitt, m. -es -e, Snit, Skaar, n.; afſkaaret Stykke, n.; Stedet, hvor en Ting er anſkaaren.

Anſchnüren, v. a. ſnøre til; -rung, f. -en, Tilſnøren, c.

Anſchovis, m. indecl. Anſchovis, [Anſjos, c.

Anſchrauben, v. a. ſkrue til; -bung, f. -en, Tilſkruen, c.

Anſchreiben, v. i. a. etw. an die Tafel -, ſkrive paa, opſkrive; Vim. etw. -, ſkrive noget paa Regning; fig. bei Vim. gut (ſchlecht) angeſchrieben ſeyn (ſtehen), være vel (ſlet) anſkreven (yn-

Digitized by Google

det, ikke yndet); -ber, m. -s pl. f. sg. Opskriver; -bung, f. -en, Skriven paa, Opskrivning, c.

Anschreien, v. i. a. Einen -, ein Schiff -, skrige til; praie; Einen um Hülfe -, anraabe.

Anschreiten, v. i. n. 1) m. f. skride hen til; især med kommen. 2) m. h. begynde at skride frem.

Anschub, m. -es ub. pl. Udslag, n. (det første Slag i Keglespil); Tilsætning, c. (til et Bord).

Anschuhen, v. a. sætte Sko paa; sich -, tage Sko paa.

Anschüren, v. a. (Sydt.) antænde; fig. paa ny opvække, opfriske.

Anschuß, m. -sses, 1) ub. pl. Skyden paa; Tilværk, Stigen, c. 2) pl. -üsse, Stedet, hvor Noget torner imod, el. hvor Vildtet er anskudt.

Anschütt, f. -en, opskyllet Land; -sen, v. a. styrte fuld, opfylde.

Anschwängern, v. a. besvangre, befrugte; fig. forsætte Metaller med Noget; -rung, f. -n, Besvangren, Befrugten, c.

Anschwärzen, v. a. sværte, male sort; fig. Einen, bagtale, sætte i slet Lys; -zung, f. -en, Sværten, Bagtalelse, c.

Anschwatzen, v. a. Einem eine S. [-, paasnakke, forsnakke til.

Anschweißen, v. a. sammensveise, -smedde; (Jagtsp.) saare ved et Skud; anskyde.

Anschwellen, v. 1) rgl. a. (sjeld.) der Wind schwellt die Segel an, bonner. 2) i. n. m. f. das Wasser schwillt an, svulmer op, voxer, stiger; -llung, f. ub. pl. Svulmen op, c.

Ansegeln, v. n. m. f. seile paa; -slung, f. -en, Paaseilen, c.

Ansehen, v. i. a. see paa; betragte; udholde, taale, lide; tage Hensyn til; Einen für etw. -, anse, holde for; Einem eine S. -, slutte af Ens Udvortes; Einen wegen einer (el. um eine) S., anse, straffe; eine S. nicht -, ikke see paa, ikke tage Hensyn til, ikke bryde sig om; eine S. -, see an, opvebie Udfaldet; es ist auf diese S. angesehen, (bedre abgesehen), det sigter dertil; partic. angesehen, anseet, agtet, fornem; -, n. -s, ub. pl. Beseen, Betragten, c.; allem - nach, Anseende, n.; Skjønnen, c.; ein gutes - haben, Udseende, Udvortes, n.; er giebt sich das - eines klugen Mannes, Udseende af, Skin af, n.; Anseelse, Agtelse; Pragt, c: - machen, vise Pragt; -ehnlich, aj. værd at see paa; anseelig, betydelig, vigtig, prægtig, kostbar; -ehnlichkeit, f. ub. pl. Anseelighed, Betydelighed, c.; -hung, f. ub. pl. in Ansehung eines Dinges, i Betragtning af, med Hensyn til; (undert.) i Sammenligning med.

Ansetzen, v. 1) a. sætte (hen) til, foie til; sye til (an eine S.); vurdere, taxere, ansætte (zu etw.); Einem eine S. -, skrive paa Regning; ansætte til et Embede; einen Tag -, fastsætte, beramme; sich an eine S., sætte sig fast, klæbe sig til; Aehren-, skyde, sætte Ax; 2) n. m. h. (om Ryttert) gribe fat, falde an; (om Ertser) vedvare; (om Dyr) blive fede; (om Træer) blive tykke; die Stute hat angesetzt, Hoppen er med Fol.

Ansicht, f. ub. pl. Beskuelse, Betragtning, c. 2) pl. -en, Prospect, c.; Synspunkt, n.; Maade at betragte en Ting paa, Synsmaade, c.; -ig, aj. Eines - werden, faae Die paa En, blive vaer.

Ansiedel, n. -s pl. f. sg. Stamgods, n.; Selveiergaard, c.

Ansiedeln, v. a. sich -, nedsætte sig, bygge og boe; -lung, f. ub. pl. Nedsættelse, Bos-, c.; -dler, m. -s pl. f. sg. Colonist, Nybygger, c.

Ansinnen, v. i. a. Einem eine S. -, anmode, erindre om.

Ansitzen, v. i. n. m. f. an einer S., sidde fast paa; an einem Orte, være bosiddende. [spand; Hoverle, n.

Anspann, m. -es -e, Spand, For-

Anspannen, v. a. den Wagen -, die Pferde - an den Wagen, spænde for; vulg. Einen zu etw. -, drive, bringe med Magt til; ein Tau -, stramme; seine Kräfte -, anspænde; -änner, m. -s pl. f. sg. Hoveriebende, c.; -nnung, f. Spænden for, Driven, Strammen, Anspændelse, c.

Anspeien, v. i. a. Einen, spytte paa; fig. d. T. vise Foragt imod.

Anspielen, v. n. m. h. begynde at spille; auf eine S., sigte til, alludere til; -lung, f. -en Henpegen, Sigten til, Allusion, c.

Anspießen, v. a. sætte paa Sped, spedde; -ßung, f. ub. pl. Spedden, c.

Anspinnen, v. i. a. einen Faden an den andern, spinde til, sammen; begynde at spinde; fig. einen Aufruhr, opvække; anstifte; sich -, opstaae, opkomme lidt efter lidt; -nnung, f. -en, Sammenspinden, Anstiftelse, c.

Anspornen, v. a. spore frem; fig. anspore; -rnung, f. -en, A-lse, c.

Ansprache, f. bedre Anrede.

Ansprechen, v. i. 1) a. Einen, tiltale; Einen um etw. -, bede, anmode; sein Vorschlag spricht mich an, behager mig, gier Indtryk paa mig; (sjeld.) indstævne; anklage. 2) n. m. h. (om musikalske Instrum.) give Tone fra sig; yttre sig; bei Einem -, (bedre ein-), tage ind til, besøge underveis.

Ansprengen, v. 1) a. einen Felsen

Digitized by Google

-, begynde at ſprænge; ſprænge Noget hen imod eller paa (an el. gegen einen Ort); beſtænke, fugte, beſprænge; Einen - eller 2) n. m. ſ. auf Einen - el. angeſprengt kommen, galoppere hen imod.

Anſpringen, v. i. n. 1) m. ſ. an Einen el. an eine S. -, ſpringe hen imod; fare, terne imod. 2) m. h. begynde at ſpringe, gjøre det første Spring.

Anſpritzen, v. 1) a. ſpreite paa, beſpreite. 2) n. m. ſ. kaſtes ſpreitende mod.

Anſpruch, m. -es -üche, Tiltale; Paaſtand, Fordring, Prætenſion: - auf eine S. machen,; in - nehmen; (ogſaa) Rettigheden dertil; -los, aj. ſom ikke gjør Fordringer; fordringsles; beſteden; -loſigkeit, f. ud. pl. Fordringsfrihed, Beſtedenhed, c.

Anſprung, m. -es ub. pl. Tilleb, n.; - nehmen, Fart, naar man vil ſpringe, c.; Anfald, Spring til, n.; Udſlæt paa Børns Hoveder, n.; Arpe, c.

Anſpucken, v. a. d. Æ. for Anſpeien.

Anſpühlen, v. 1) a. der Fluß ſpühlt Land an, ſtyller til, ſætter til. 2) n. m. h. ſtylle op imod (an); -lung, f. Tilſtyllen, Opſt-, c.

Anſtalt, f. -en, Anſtalt, Tilberedelſe; Foranſtaltning, c.; öffentliche -, Anſtalt, Indretning, c.

Anſtammen, v. a. ſ. Anerben.

Anſtand, m. -es ub. pl. Standſen; Venten; Opſættelſe, Forhaling, Henſtand: - über eine S.; eine S. in - ziehen, Tvivl, Betænkelighed, c.; der - in der Rechnung, Indvending, c.; guter -, Anſtand, c., Manerer; (Jagtſp.) Stedet, hvor Vildtet oppebies; -ändig, aj. anſtændig, ſømmelig, antagelig; hvad der behager, er efter Ønſte; -ändigkeit, f. ub. pl. Anſtændighed, Sømmelighed, c. [paa.

Anſtarren, v. a. ſtirre paa, ſee ſtivt

Anſtatt, præp. med Gen. iſtedetfor: - meiner el. an meiner Statt, i mit Sted; foran et Verb. med zu og daß: - es zu ſagen el. - daß er es ſagt. [lidt ſtøvet.

Anſtauben, v. n. m. ſ. tilſtøves, blive

Anſtäuben, v. a. tilſtøve.

Anſtaunen, v. ſtirre paa, betragte med Forundring.

Anſtechen, v. i. a. ſtikke i; vulg. angeſtochen kommen, komme ſtikkende (mit); ſtikle paa; ſtikke an; begynde at bruge af, ſtikke Hul paa: ein Faß -.

Anſtecken, v. a. ſætte faſt paa ved at ſtikke: den Braten an den Spieß -; das Band an den Hut -, ſtikke faſt med Naale; das Licht -, tænde, antænde; das Haus -, ſætte Ild paa; Einen -, ſmitte, befænge; ein Faß Bier -, begynde at tappe af; -d, partic. ſmittende, ſmitſom.

Anſtehen, v. i. n. 1) m. h. Eim. anſtaae, klæde, ſømme ſig; behage; mit Eim. -, kjøbe i Fællesſkab, gaae i Compagnie; være tvivlraadig, tage i Betænkning (ogſaa med ſeyn); um etw. -, bede, anholde om. 2) m. ſ. an einer S., ſtaae tæt op til, ſtaae imod; eine S. - laſſen, henſtaae, vare, vedvare.

Anſteigen, v. i. n. m. ſ. gaae op ad, blive høiere (om en Egn, et Bjerg); d. Æ. angeſtiegen kommen, komme anſtigende (gravitetiſk).

Anſtellen, v. a. an eine S., ſtille, ſætte op til; ſich auf einen Haſen -, ſtille ſig paa Luur efter; Einen zu etw., beſtille til; Einen als etw., anſætte, beſtikke til; ſtifte, foranſtalte, anordne, indrette; eine S. mit Eim. -, aftale; Betrachtung -, anſtille; ſich gut (ſchlecht) -, tee ſig, opføre ſig; ſich -, anſtille, forſtille; -eller, m. -s pl. ſ. sg., Stifter, Ophavsmand, c.; -lig, aj. ſom godt kan bruges til Noget, duelig.

Anſtemmen, v. a. ſtemme imod, trykke med Anſtrængelſe imod; -mmung, f. -en, Stemmen imod.

Anſterben, v. i. n. es iſt mir angeſtorben, tilfaldet ved Ens Død.

Anſtiften, v. a. eine S., anſtifte, afſtedkomme (i ond Betydn.); Einen zu etw. -, anſpore, lokke til; -tung, f. -en, Å-liſe, Anſporen, c.; -ter, m. -s, pl. ſ. sg. Ophavsmand, c.

Anſtimmen, v. a. ein Inſtrument -, ſtemme; einen Geſang -, Klagen -, iſtemme, lad høre; -mmung, f. ub. pl. Iſtemmen, c.

Anſtoß, m. -es, 1) ub. pl. Støden imod, c.: (an og gegen eine S.); Anſtød, n., Forargelſe; Forſeelſe, c. (wider eine S.). 2) pl. -öße, Anſtød, Angreb, n.: (von einer Krankheit); Anſtødsſteen, Hindring, c.

Anſtoßen, v. i. 1) a. Einen -, eine S. an eine andere -, ſtøde til; im Reden -, ſtamme; angeſt-es Obſt, ſtødt Frugt; die Erde, ſtøde, ſtampe faſt; ein Gebäude an ein anderes -, bygge til; den Aermel an den Rock -, ſye til; Bretter -, fælde ſammen; die Gläſer -, mit den Glaſern, klinke. 2) n. m. h., an og gegen eine S., ſtøde an, terne imod, ſnuble; gegen ſeine Pflicht, wider gute Sitten, ſtøde an, forſee ſig; an einen Ort -, ſtøde til, grændſe til; (i Jagtſp.) ſtøde i Hornet til Tegn paa Jagtens Begyndelſe. 3) n. m. ſ. tilſtøde, møde: es iſt ihm ein Unglück, eine Krankheit angeſt-, (bedre zugeſt-); -ößig, aj. anſtødelig, foragtelig (med Dat.); let til at ſnuble; ſom begynder at raadne; -ößigkeit, f. -en,

Anstedelighed, Forargelighed, c.

Anstrahlen, v. a. straale paa, til; fig. see syrig paa; -lung, f. ud. pl. Straalen paa.

Anstreben, v. a. stræbe til.

Anstreichen, v. i. 1) a. eine S., bestryge, an-, over-; einer S. eine Farbe -, sætte Farve paa, fig. undskylde, besmykke; sich -, sminke sig; betegne ved en Streg, understrege; vulg. ich werde es dir -, jeg skal huske dig det. 2) n. m. h. an etw., stryge paa, i Forbigaaende let berøre; -cher, m. -s, pl. s. sg. Smører, en slet Maler.

Anstreifen, v. n. m. h. an etw., streife paa.

Anstrengen, v. a. stramme; sich el. Einen zu etw. -, anstrenge; -gung, f. -en, Strammen, A-lse, c.

Anstrich, m. -es, 1) ud. pl. Bestrygen, An-, Over-, c.; Anstreg, Skin, n. 2) pl. -e, hvad der stryges paa; Sminke, c.

Anstricken, v. a. strikke til, forlænge; -ckung, f. -en, Tilstrikning, F-lse, c.

Anströmen, v. 1) a. tilstramme. 2) n. m. s. stramme mod, nærme sig strømmende; fig. (om Mstr.) stramme til, komme skareviis; -mung, f. -en, Tilstrømning, c.

Anstücken, v. a. flikke til, sætte Stykker til.

Anstürmen, v. a. storme mod, nærme sig stormende.

Ansuchen, v. a. Einen el. bei Dim. um etw., ansøge, anholde om; anmode, opfordre; -chung, f. -en, el. Ansuchen, n. -s, pl. s. sg. Ansøgning, Anmodning, c.; Ansuchung thun, ansøge.

Anta, m. Anta, c. (det største Landdyr i Sydamerika; Tapir).

Antagonist, m. -en -en, Modstander, Contrapart, c.

Antakeln, v. a. tiltakle, udruste.

Antanzen, v. n. m. h. begynde at dandse, nærme sig dandsende.

Antasten, v. a. befole, tage fat paa; antaste, angribe; -stung, f. -en, Befolen, A-lse, c.

Aente, s. Ente.

Anter, m. -s pl. s. sg. Andrik, c.

Anthal, n. -es -e, et ungerst Vinmaal (60 til 70 Kander).

Antheil, m. -es -e, Andeel; fig. ud. pl. Andeel; an einer S. - nehmen, tage Deel i, Deeltagelse; Deling, Tildeling.

Anthologie, f. -n, Anthologie, c.

Anthun, v. i. a. ein Kleid -, tage paa, ifere sig; Dim. etw., tilføie (i ond Betydn.); sich Zwang -, psalægge.

Antichambre, f. -bern, Forgemak, n.

Antichrist, m. -en -en, Antichrist, c.

Antik, aj. antik; -e, f. -n Antike, c.

Antimonium, n. -s ud. pl. Antimonium, Spidsglas, n.

Antipathie, f. -n, Antipathie, c. (gegen etw.)

Antipode, m. -n -n, Antipode; fig. [Modstander, c.

Antiquar, m. -s -e, Antiqvar, c.; -quität, f. bruges mest i pl. -en, Antiqvitet, c.

Antithèse, f. -n, Antithese, c.

Antlitz, n. -es -e, (i den høiere Stiil) Aasyn, n.; - eines Gebäudes, Forside, Façade, c.

Antoniusfeuer, el. Antonsfeuer, n. -s ud. pl. Rosen, c. (Sygdom).

Antrag, m. -es -äge, Tilbud, Forslag, n.; -en, v. i. 1) n. m. h. auf etw., andrage paa, bringe i Forslag. 2) a. Dim. eine S., tilbyde; foreslaae.

Antrauen, v. a. Dim. eine Frau -, vie til, copulere.

Antreffen, v. i. a. Einen -, træffe, stede paa, møde; angaae, vedkomme (bedre betreffen).

Antreiben, v. i. 1) a. an einen Ort el. an eine S. -, drive til, afsted; fig. Einen zu etw., drive, nøde til, opmuntre, tilskynde. 2) n. m. s. an einen Ort -, drive, flyde hen til; -bung, f. -en, Driven afsted, Opmuntring, Tilskyndelse, Drivefjeder, c.

Antreten, v. i. 1) a. die Erde an den Baum -, træde fast, - sammen; Einen -, træde hen til, for at sige noget; Einen um etw. -, bede, anmode; eine Reise -, ein Amt -, tiltræde; sein zehntes Jahr -, træde ind i. 2) n. m. s. an einen Ort -, træde nærmere hen til; (i Fegtek.) begynde at fegte, lægge an.

Antrieb, m. -es, 1) ud. pl. Tilskyndelse; aus eigenem -e, af egen Drift. 2) pl. -e, Aarsag, Drivefjeder, Bevæggrund, c.

Antritt, m. -es, 1) ud. pl. Tiltrædelse, Nærmelse, Begyndelse; Anmodning, Begjering (um); Pasgang (om Heste) c. 2) pl. -e, Trin, Fodtrin, n.; -spredigt, f. -en, Tiltrædelsesprædiken, c.

Antrinken, v. i. 1) n. m. h. begynde at drikke. 2) a. sich, berusе.

Antrocknen, v. n. m. s. begynde at tørres, tørres til.

Antvogel, m. -s -ögel, alle Slags [Ænder.

Antwort, f. -en, Svar, n.; -en, v. n. m. h. (partic. ge-et) Dim. el. auf eine Frage -, svare.

Anversuchen, v. a. ein Kleid -; Dim. ein Kleid -, prøve ved at tage paa.

Anvertrauen, v. a. Dim. eine S. -, anbetroe, betroe til.

Anverwandt, aj. Dim. - seyn, beslægtet med, Paarørende af; -e, m. (f.) ein -ter, Beslægtet, Paarørende, c.; -schaft, f. -en, Slægtskab, n.

Anwachs, m. -es ud. pl. Tilvært, Foregelse, c.; et Stykke Land, som

Digitized by Google

Stremmen har tilført.

Anwachſen, v. i. n. m. ſ. an eine S. –, vore ſammen med; vore til, formeres, tiltage, blive ſterre: das Kind, das Waſſer, der Fluß, (ſvulmer op), die Krankheit, das Land wachſt an.

Anwalt (ikke -ld), m. -es -e, Advocat, Sagfører; (undert.) Fuldmægtig, c.; -ſchaft, f. -en, en Sagførers Embede el. Forretning; Advocatur, c.

Anwandeln, v. 1) n. m. ſ. nærme ſig vandrende. 2) a. es wandelt mich eine Ohnmacht an, paakommer, kommer over; -lung, f. -en, Paakommen, c.; Anſtød, n.; Paroxysmus; Upaſſelighed, c.

Anwarten, v. n. m. h. auf eine S., vente paa, gjøre ſig Haab om; -tſchaft, f. -en, Haab om, n.; Expectance paa.

Anweben, v. a. være til; -bung, f. -en, Tilvævning, c.

Anwehen, v. a. Einen, vifte paa; vifte hen, blæſe hen paa.

Anweinen, v. a. Einen, vende ſig grædende til, tiltale grædende.

Anweiſen, v. i. a. Holz –, udviſe; Eim. etw., anviſe; Einen an einen andern –, give Anviisning; (jurid. for ein-): indſætte, ſætte i Beſiddelſe; Einen zu etw. –, anfore, underviſe; (i Canc.) befale; tilbolde; -ſung, f. -en, Udviisning; Anviisning, Aſſignation: auf Einen; Indſættelſe; Underretning; Befaling; Tilholdelſe (zu), c.

Anwenden, v. rgl. og i. a. eine S. zu etw., anvende, bruge; er hat die Zeit übel geanwendet, (Act.); übel angewandte Zeit (Pass.); -dung, f. -en, A-lſe, c.; Brug, n.; -dbar, aj. anvendelig, brugelig (zu); -dbarkeit, f. ud. pl. A-hed, B-hed, c.

Anwerben, v. i. 1) a. hverve (zu). 2) n. m. h. um ein Mädchen –, frie til, beile til (für Einen); -rber, m. -s pl. ſ. sg. Hverver; Frier, Beiler, c.; -rbung, f. -en, Hverving, c.; Frieri, n.; Beilen, c.

Anwerden, v. i. n. m. ſ. eine S. el. Einen, blive af med, blive qvit, faae affat.

Anwerfen, v. i. 1) n. m. h. begynde at kaſte (Tærninger). 2) a. kaſte til, imod (an eine S.); ſeine Kleider –, kaſte paa, ifere ſig.

Anweſen, n. -s (ſjeld. for) -heit; -d, aj. nærværende, tilſtedeværende; -heit, f. ud. pl. Nærværelſe, Tilſtedeværelſe, c.

Anwirken, v. 1) n. m. h. (ſjeld.) begynde at arbeide. 2) a. være til; -kung, f. -en, Tilvævning, c.

Anwohnen, v. n. m. h. boe nær ved; -hner, m. -s, pl. ſ. sg. den, der boer nær ved; -hnung, f. ud. pl. Boen nær ved.

Anwuchs, m. -es, 1) ud. pl. Sammenvoxen; Tilvæxt, Formerelſe. 2) pl. -üchſe, hvad der er voxet til, Gevæxt Udvæxt, c.

Anwünſchen, v. a. Eim. etw., tilønſte; -ſchung, f. -en, Tilønſkning, c.

Anwurf, m. -es, ud. pl. Paakaſten, Opkaſten (an eine S.); Kalkning, Hvidten. 2) pl. -ürfe, hvad der kaſtes til: Klinke, c.; Overſlag for en Dør, til at ſætte Hængelaas for; Rending; Klædeliſte, c.; et af Strømmen tilført Stykke Land.

Anwurzeln, v. n. m. ſ. ſlaae Rødder, ſætte Rod, rodfæſte, c.; er ſteht wie angewurzelt, fig. ſom om han var groet faſt, ubevægelig.

Anzahl, f. ud. pl. Antal, n.

Anzahlen, v. a. begynde at betale; etw. an eine S., afbetale ſtrax ved Kjøbet.

Anzapfen, v. a. tappe an, begynde at tappe; Einen, fig. d. T. gjennemtrække, g-hegle; -pfung, f. -en, Antappen, G-hegling, c.

Anzaubern, v. a. Eim. etw., tryllе paa; -rung, f. -en, Paatryllen, c.

Anzeichen, n, -s pl. ſ. sg. Kjendetegn, Mærke; Forvarſel, Forbud, Symptom, n.

Anzeichnen, v. a. ſætte Tegn; antegne, anmærke; -chnung, f. -en, A-ſelſe, A-kning, c.

Anzeige, f. 1) ud. pl. Angivelſe, Tilkjendegivelſe, Betegnelſe. 2) pl. -n, Beretning, Efterretning, c.; Kjendetegn; Forbud paa en Ting, n.; Advarſel, c.; -n, v. a. Eim. etw., viſe, betegne; bekjendtgjøre; betyde, tilkjendegive; ſpaae; -r, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom anviſer, tilkjendegiver Noget; et offentligt Blad, hvori Noget bekjendtgjøres; -gung, f. -en, Bet-elſe, Bek-lſe, T-lſe, c.

Anzetteln, v. a. (hos Væverne) rende, ſætte i Væven; fig. etw. Böſes –, anſtifte, foranledige, vulg. være Meſter for; -lung, f. -en, Rending, A-elſe, F-lſe, c.; -ttler, m. -s pl. ſ. sg. Ophavsmand, Anſtifter, c.

Anziehen, v. i. 1) a. begynde at trække; den Rock –, tage, trække paa, ifere ſig; ſich –, klæde ſig paa; (rigtigere ſich ankleiden); eine -de Kraft, tiltrækkende; trække til, ſtramme; opelſke, opklække; tiltrække, fængſle, interessere; -d, aj. tiltrækkende, interessant; ſich, mir etw., tage ſig af, hentyde paa ſig; anfore, omtale, nævne. 2) n. m. ſ. rykke frem, nærme ſig langſomt; angezogen kommen, komme anſtigende, drivende; tiltræde et Embede; gaae i Tjeneſte. 3) n. m. h. der Leim zieht gut an, holder faſt; binder; hænger ved; d. T. die Schläge

ziehen an, trække igjennem, smerte meget; -hung, f. -en, Tiltrækten, Iføren, c. [horn, n.; Stovlehage, c.
Anzieher, m. -s pl. ſ. sg. Skoanzucht, f. -üchte, Opelſkning, c.; Tillæg, n.; Kanal, Rendeſteen, c.
Anzug, m. -ee, 1) ub. pl. Fremrykken, Anmarſch; Iførelſe; Tiltrædelſe, c. 2) pl. -üge, Dragt, Klædning, Coſtume, c.; -üglich, aj. (ſjeld. for anziehend) tiltrækkende, forføriſt; fornærmelig, bidende, ærererende; -üglichkeit, f. meſt pl. -en, fornærmeligt, ærererende Udtryk.
Anzünden, v. a. antænde, ſætte Ild paa; -dung, f. -en, A-lſe, c.
Anzwacken, v. a. fig. Einen, ſtikle paa, angribe med ſaarende Ord.
Anzwecken, v. a. das Leder, befæſte med Pleke; -ckung, f. -en, Faſtpleken. [tvinge.
Anzwingen, v. a. Vim. etw., paa
Anzwirnen, v. a. tvinde ſammen.
Apanage, (l. -aſche) f. ub. pl. Apanage, c.
Apartement, n. -s -s, Apartement, n.
Apathie, f. ub. pl. Apathie, c.
Apfel, m. -s pl. Aepfel (Dim. Aepfelchen, n. pl. ſ. sg.) Æble, n.
Apfel=baum, m. -es -äume, Æbletræ, n.; -grau, aj. (om Heſte) æbildgraa; -grün, aj. bleggren; -kern, m. -s -e, Æblekjerne, c.; -kuchen, m. -s pl. ſ. sg. Æbletage, c.; -moſt, m. -es ub. pl. Æblemoſt, c.; -rund, aj. æblerund; -ſchale, f. pl. Aepfelſchalen (vel rigtigere Apfel-) Æbleſtrælling, c.; -ſchimmel, m. -s pl. ſ. sg. æbildgraa Skimmel, c.; -ſine, f. -n, Æbelſin, c.
Apokalypſe, f. ub. pl. Johannes Aabenbaring, c.
Apologie, f. -n, Apologie, c.
Apoplexie, f. ub. pl. Apoplexie, c.
Apoſtel, m. -s pl. ſ. sg. Apoſtel, c.
Apoſtròph, m. -es -e, Apoſtroph, c.
Apotheke, f. -n, Apothek, n.; -r, m. -s pl. ſ. sg. Apotheker, c.
Apparàt, m. -es -e, Apparat, n.
Appell, m. -s ub. pl. Appell, c. (Signal i Krigskonſten).
Appellation, f. -en, Appell, c. (Indſtævning for en heiere Ret); -liren, v. a. appellere.
Appendix, m. (f.) pl. -dices, (i alle Caſus) Appendix, c.
Appetit, m. -es ub. pl. Lyſt, Tilbeielighed (zu); Appetit, Madlyſt, c.
Applicatur, f. ub. pl. Applicatur, Fingerſætning, c.
Appretur, f. ub. pl. Appretur, c.
Aprikoſe, f. -n, Aprikos, c.
April, m. -s -e, April, Aprilmaaned, c.; Einen in den - ſchicken, narre April; in den - gehen, lebe April; -narr, m. -en -en, Aprilnar, c.; -wetter, n. -s pl. ſ. sg. Aprilvejr, n.
Aequator, m. -s ub. pl. Ækvator, c., Linien.
Aqua Tinta, f. ub. pl. Aqva Tinta.
Aqua Toffana, f. ub. pl. Aqva Toffana, c. [c. (aqua vitæ).
Aquavit, m. -s -e, Akvavit, Akevit,
Arabeske, f. iſær pl. -n, Arabeske, c.
Arak, m. -s ub. pl. Arak, c.
Aras, m. den indianſke Papn (Psittacus macæo).
Arbeit, f. -en, Arbeide, n., Gjerning, Møie, Beſværlighed, c.; Værk, n.
Arbeit=los, aj. uden Arbeide; -ſam, aj. arbeidſom; -ſamkeit, f. ub. pl. Arbeidſomhed, c.; -ſcheu, aj. bange for at arbeide; -ſelig, aj. (Sydt.) meiſommelig, elendig.
Arbeiten, v. a. bearbeide, forarbeide; afrette, dreſſere; ſich, ſein Pferd zu Tode -, arbeide til døde. 2) n. m. h. arbeide, være virkſom: an einer S. -, in Gold -; være i heftig Bevægelſe, gjære: das Herz, der Wein arbeitet; -ter, m. -s pl. ſ. sg. Arbeider, c.
Arbeits=biene, f. -n, Arbeidsbi, c.; -haus, n. -es -äuſer, A-huus, n.; -lohn, m. (n.) -es ub. pl. A-len, c.; -mann, m. -es, -leute A-mand, c.; -ſtunde, f. -n, A-time, c.
Arbitrage, (l. -aſche) m. Arbitrage, c.
Arcade, f. -n, Arcade, Buegang, Hvælving, c.
Arche, f. -n, die - Noäh, Noahs Ark; Vindkaſſe i Orgeler, c.; ſtadbundet Skib, n.; Kanal, c.; (forældl.) Kiſte, Lade, c., Skrin, n. [gus, n.
Archipelagus, m. indecl. Archipela=
Architect, m. -en -en, Architect, Bygmeſter, c.; -ur, f. 1) ub. pl. Architectur, Bygningskonſt, c. 2) pl. -en, Bygningszirat, c.
Archiv, n. -es -e, Archiv, n.; -ar, m. -es -e, Archivarius, c.
Aeren, v. a. (ſjeld.) pleie.
Arg (ärger, ärgſt), aj. ſlet; ond, ugudelig; der -e, den Onde, Djævelen; das -e, det Onde, Ugudelighed: die Welt liegt im -en, Verden er fuld af Ondſkab; kaad, letfærdig, ſjelmſt; liſtig, trædſt; ſtreng, haard, ſtarp; ſtor, farlig, vigtig.
Arg=liſt, f. ub. pl. Trædſthed, Underfundighed, c.; -liſtig, aj. trædſt, underfundig, ſnu; -liſtigkeit, f. ub. pl. T-hed, U-hed, S-hed, c.; -los, aj. uden Trædſthed, harmles, uſkyldig; -loſigkeit, f. ub. pl. H-hed, U-hed, c.; -willig, aj. ondſtabsfuld, ſtadefro: -willigkeit, f. ub. pl. O-hed, S-hed, c.; -wohn, m. -es ub. pl. Miſtanke: auf, wider Einen - haben; -wohnen og -wöhnen, v. a. eine S.; wegen einer S. auf Einen, miſtænke (partic. geargwohnet); -wöhnig, d. T. -wöh=

Digitized by Google

nisch, aj. mistænksom, mistænkelig.

Argali, u. et Faar i Siberien.

Aerger, m. -s ub. pl. Vrgrelse, Fortrædelighed; Forargelse, c.; -lich, aj. ærgerlig, (tildeielig til at ærgre sig el. blive vred); forbittret, ærgerlig, vred: auf Einen; til at ærgre sig over, fortrædelig: das ist mir eine -e S.; forargelig; -niß, n. -sses, 1) ub pl. Vrgrelse: über eine S.; Forargelse: ein - an eine S. nehmen. 2) pl. -sse, hvad der forvolder Vrgrelse, Fortrædelighed, c.; hvad der strider mod Vrbarhed; hvad der forarger.

Aergern, v. a. Einen, sich über eine S., ærgre; sich an allem, forarge.

Argument, n. -es -e, Argument, n. Bevæggrund, c.

Arie, f. -n, Arie, c.

Aristokrat, m. -en -en, Aristokrat, c.; -ie, f. -n, Aristokratie, n.

Arithmetik, f. ub. pl. Arithmetik, Regnekonst, c.

Aerker, m. s. Erker.

Arle, f. s. Ahorn, Erle.

Arm, (ärmer, ärmst,) fattig, uden Formue, trængende; fig. - an Geist, an Freunden, fattig paa, blottet for; arm, elendig, ulykkelig, beklagelsesværdig, stakkels; ärm-lich, aj. kummerlig, usel; -lichkeit, f. -en, K-hed, U-hed, c.; armselig, aj. meget fattig, elendig, ulykkelig, usel, slet; -seligkeit, f. -en, megen Fattigdom, E-hed, Ulykke, U-hed, S-hed, c.

Arm, m. -es -e (Dim. Aermchen, n. -s pl. s. sg.) Arm; fig. Eim. unter die -e greifen, understotte; sich Eim. in die -e werfen, søge Tilflugt hos; der geistliche, weltliche -, Styrke, Magt, c.; (i Anatom.) det Stykke af Armen fra Skulderen til Albuen; Hestens Forlaar til Knæet, n.; Bjernens Forlap; fig. Arm, c.; der - des Meeres, eines Flußes, Gebirges, - einer Wage, eines Kronleuchters.

Arm-band, n. -es -änder, Armbaand, n.; -brust, f. -üste, Flitsbue, c.; -förmig, aj. armeformig; -geige, f. -n, Bratsch, c.; -leuchter, m. -s pl. s. sg. Armlysestage, c.; -säule, f. -n, Veistette, Veiviser; -schiene, f. -n, Armskinne, c. (paa Harnisker); det mindre Been i Albuen (radius); -sessel, m. -s pl. s. sg. og -stuhl, m. -es -=üble, Lænestol, c.; -sdick, aj. tyk som en Arm; -sdicke, f. ub. pl. Arms Tykkelse.

Armadill, n. -es -e, Bæltedyr, n.

Armatur, f. ub. pl. Armatur, c.

Armee, f. -n, Armee, c.

Aermel, m. -s pl. s. sg. Ærme, n.

Armen-anstalt, f. -en, Fattiganstalt, c.; -haus, n. -es -äuser, F-=huus, n.; -pfleger, m. -s pl. s. sg. F-forstander, c.; -schule, f. -n, F-=skole, c.; -steuer, f. -n, F-skat, c.; -=stock, m. -es -öcke, F-blok, c.; -vogt, m. -es, -ögte (vulg. Bettelvogt Staadderkonge, c.

Armuth, 1) f. ub. pl. Armod, Fattigdom, Mangel, c.; (an einer S.); det Lidet, man eier: er theilt sein Bischen - mit mir. 2) u. -es, ub. pl. fattige Folk.

Aernte, f. s. Ernte.

Arrangement, u. -s -e, Arrangement, n.

Arrest, m. -es -e, Arrest, Fængsling, c., Beslag, n.; mit - belegen; -ant, m. -en -en, Arrestant, c.; -iren og arretiren, v. a. arrestere, fængsle, lægge Beslag paa.

Arroganz, f. ub. pl. Arroganee, c.

Arrondissement, n. -es -e, Arrondissement, n.

Arsch, m. -es pl. Aersche vulg. Rumpe, Bagdeel, Arts, c.; -backe, f. -n, Artsbalde, c.; -leder, n. -s pl. s. sg. Artslæder, n. (som Bjergfolkene bruge).

Arsenal, n. -es -äle, Arsenal, Tøihuus, n.

Arsenik, m. -es ub. pl. Arsenik, c. Rottekrud, n.

Art, f. (af ären) (foræld.) 1) ub. pl. Pleining. 2) pl. -en, dyrket og frugtbar Ager, c., ogsaa der -acker, das -feld, -land.

Art, f. 1) pl. -en, Art, c., Slags, n.; aus der - schlagen, vanslægte; - laßt von - nicht, Æblet falder ei langt fra Stammen. 2) ub. pl. Beskaffenhed, c., Væsen, n.: - eines Landes; Maade, Viis: meine - zu reden (at tale paa); Art, Skik, Maneer, Artighed: es hat keine - mit seinem Studieren, (ingen Art, han tager det ikke alvorligt); es ist keine Art, daß ꝛc., det er ingen Maneer, at.

Artbar, aj. (foræld.) som kan dyrkes.

Arten, v. 1) u. m. h. nach Eim., arte, slægte paa; (især om Sæden) lykkes, slaae an. 2) a. danne, indrette: sich nach etw. -; dog bruges kun meest perf. partic. geartet, beskaffen.

Arterie, f. -n, Pulsaare, c.

Arthritis, f. ub. pl. Gigt, c.

Artig, aj. artig, vakker; behagelig, smuk, indtagende; sædelig, venlig, høflig; besynderlig, forunderlig; -keit, f. 1) ub. pl. Artighed, Høflighed, Behagelighed, c. 2) pl. -en, Artighed, smukke Ord, Galanterier.

Artikel, m. -s pl. s. sg. Artikel, c. (Deel af en Tale eller Skrift; Skriftet selv; Varesort, c.; Kjønsord, n.)

Artillerie, f. ub. pl. Artillerie, n. (det grove Skyts med Tilbehør); (Videnskaben); -rist, m. -en -en, Artillerist, c.

Digitized by Google

Artischocke, f. -n, Artiſkok, Artesſkok, c.

Artist, m. -en -en, Artiſt, Konſtner, [c.

Arzenei, f. -en, Lægemiddel, Medicament, n.; -en, v. 1) a. give Medicin. 2) n. m. h. tage Medicin, medicinere.

Arzt, m. -es, pl. Aerzte, Læge, Doktor, c.; -lich, aj. doktoragtig.

Asbest, m. -es -e, Asbeſt, c.

Asch, m. -es pl. Aesche, Trug; lidet Fartoi, n.

Aesche, f. ſ. Esche.

Asche, f. ub. pl. Aſke, c.; fig. jordiske Levning, c., Stov, n.

Aschen-brenner, (Aescherer) m. -s pl. ſ. sg. Aſkebrænder, c. (ved Smeltehytter); -brödel, m. -s pl. ſ. sg. Skidenſo, Aſkepot, c.; -farbe (Asch-) f. ub. pl. Aſkefarve, c.; -farbig, (asch-, aschfarben, aschgrau), aj. aſkegraa.

Aescher, m. -s pl. ſ. sg. (hos Garv.) aſſiet Blanding af Aſke og lædket Kalk, hvori Huderne nedlægges, c.; Kar, hvori det lægges, n. Reitballe, c.; (hos Sæbesyd.) Luud, c.; Luudkar, n.

Aschermittwoch, m. -es -e (-e, f. -n) Aſke-Onsdag, (første Onsdag i Faſten).

Aeschern, v. a. forvandle til Aſke, brænde til Aſke; beſtree med Aſke; sich -, ſ. Abäschern.

Aschicht, aj. aſkeagtig, som ligner Aſke.

Aschig, aj. som har Aſke paa ſig, fuld af Aſke.

Asia, (Asien) n. -'s (-s) ub. pl. Aſien; -ner, m. -s pl. ſ. sg. cl. -t, m. -en -en, Aſiat, Aſiater, c.; -tisch, aſiſch, aj. aſiatiſk.

Aspe (Aespe) f. -n, Øſp, c., Øſpetræ, n.; aespen, aj. æſpe-, ſom er af, ligner Øſp.

Aspecten, pl. ub. sg. Planeternes Stilling mod hinanden i Dyrekredſen; fig. Udſigter (i Fremtiden).

Aß, (Aeß) (udtal. kort) n. -ſſes -ſſe (med et Talord foran pl. Aß (Aeß); Es (i Kort) n; Eneren (paa Tærninger); Es (As) n. den mindſte Guldvægt; en fireogtredsſindstyvende Deel af en Dukat); et Apothekerpund (24 Lod).

Aß, (med langt a) ſ. Aaß.

Assecuranz, f. -en, Aſſecurance, c.

Assel, f. -n, Skaalorm, Skolopender, Tuſindbeen, c. (Inſect).

Assemblee, f. -n, Aſſemblee, c.

Assessor, m. -s -en, Aſſeſſor, c.

Assiette, f. -n, Aſſiette, c.

Assignat, n. (ogſaa m.) -es -en, Aſſignat, n. Anviisning, c.; Papirspenge.

Assistance, f. ub. pl. Aſſiſtance, Biſtand, c.; -stent, m. -en -en, Aſſiſtent, c.

Ast, m. -es pl. Aeste (Dim. Aestchen, n. -s pl. ſ. sg.) Green, c.; fig. om Dele af ethvert Legeme, der udbrede ſig som Grene ſ. Ex. Aarer, Slægtregiſtre; Knaſt, c.: ein Brett voll Aeste. [(Blomſt).

Aster, m. -s pl. ſ. sg. Aſter, c.

Aesterich (Aestrich) n. -es -e, Steengulv; Leergulv, n.; (ſjeld.) brolagt Vei, c.

Aesthetik, f. ub. pl. Æſthetik, c.

Asthma, n. indecl. Aſthma, c.

Aestig, aj. grenet, knaſtet, fuld af Grene. [-ie, f. -n, Aſtrologie, c.

Astrolog, m. -en -en, Aſtrolog, c.;

Astronom, m. -en -en, Aſtronom, c.; -ie, f. -n, Aſtronomie, c.

Asyl, m. (n) -es -e, Aſyl, n.

Atelier, n. -s -s, Atelier, n.

Atheist, m. -en -en, Atheiſt, Gudsfornegter, c.; -ismus, m. indecl. Atheisternes Syſtem, n.

Athem, m. -s, ub. pl. Aande, c. -drag, n. Luft, c. Veir, n.; - holen, ſchöpfen, drage Aande.

Athem-holen, n. -s pl. ſ. sg. Aandedrag, n.; -los, aj. aandeløs, forpuſtet; -losigkeit, f. ub. pl. Aa-hed, F--hed, c.; -zug, m. -es -üge, Aandedrag, -dræt, n.

Athemen (athmen) v. 1) a. die reine Luft -, drage i ſig ved at aande; fig. das Vergnügen -, nyde; laß mich meine Seele in die deinige -, meddele ved at aande, udaande i; die Blumen - Wohlgerüche, uddunſte, udaande, udbrede. 2) n. m. h. aande, drage Aande; fig. duft.

Athenäum, n. -s -s Athenæum, n.

Aether, m. -s ub. pl. Æther, c.; -risch, aj. ætheriſt, himmelſt.

Atlant, m. -en -en, Atlant, c.

Atlaß, m. -ſſes -ſſe, Atlas, n. (en Samling af Landkort), Atlas, c. (Seilefigur i Architecturen); Hvirvelbeen i Halſen; Atlaſt, n.

Atlassen, aj. Atlaſtes-, af Atlaſt.

Atmosphäre, f. -n, Atmoſphære, Dunſtkreds, c.

Atom, m. -es -en, Atom, n.

Attaschement, (l. -mang) n. -es -e, Attaſchement, n.

Attaque, f. -n, Attaque, c.

Attelier, n. ſ. Atelier.

Attentät, m. (n.) -s -e, Attentat, n.

Atteſtät, (Atteſt) n. -es -e, Atteſt, c.

Attich, m. -es -e, Sommerhyld, c.

Attisch, (athenienſiſch), aj. attiſk.

Attitüde, f. -n, Attitüde, c.

Attribut, m. (n.) -es -e, Attribut, c.

Atz, f. ub. pl. Lokkemad, c.

Aetzen, v. 1) a. beſpiſe, made; lægge Lokkemad for; ætſe; beitſe; radere. 2) n. m. h., æde (om Rovdyr).

Aetz-kunſt, f. ub. pl. Ætſekonſt, Radeerkonſt, c.; -taube, f. -n, Lokkedue, c.

Digitized by Google

Atzel, f. -n, ſ. Elſter; d. T. Paryk, c.

Au! interj. au! - weh! o! vee!

Au, f. ſ. Aue.

Auberge, (l. Oberſch') f. -n, Au[berge, n.

Auch, cj. ogſaa; endog, endogſaa; - nicht, ogſaa ikke, heller ikke; er ſagt es -, ogſaa, ligeledes.

Auction, f. -en, Auction, c.; -sſted, n.; -ator, m. -s -s og -en, Auctionator, Auctionarius, c.

Auctor, m. ſ. Autor.

Audienz, f. -en, Audients, c.

Auditeur, (l. -tör) m. -s -s, Auditeur.

Auditorium, n. -s -ien, Auditorium, n.

Aue, f. -n, en frugtbar Egn ved et Vand; en god Græsgang; enhver med Græs bevoxet Plads, Eng, Mark, Fælled (Anger) c.; (forældr.) et rindende Vand, en Bæk.

Auer-hahn, m. -es -ähne, ſtor Aarfugl, Tjur, c.; -ochs, m. -en -en (-kuh, f. -kalb, n.) Urokse, c.

Auf, 1) præp. a) med Dat. (naar man kan ſpørge hvor? hvorpaa?) paa, i, ved: - dem Berge; - der Welt; - der Hochzeit, ved Bryllupet; es beruhet - mir; er iſt - meiner Seite; - der Harfe ſpielen; - ſeinem Kopfe beſtehen, ſtaae paa ſin Mening; - ſeiner Hut ſeyn, være paa ſin Poſt. b) med Acc. (naar en Retning, en Bevægelſe ꝛc. ſkal udtrykkes, og man altſaa kan ſpørge hvorhen? hvorop? eller man hverken kan ſpørge hvor eller hvorhen, naar der hverken betegnes en Hvile eller en Bevægelſe) paa, hen paa, op paa, ud paa, ned paa; til; indtil; omtrent, henved; efter; ved o. ſ. v.: - das Papier ſchreiben, paa; - den Baum klettern, op paa; - die Spitze ſtellen; Einen auf den Fuß treten; er trat - meine Seite, over paa; - eine S. Acht geben; es gehet - mich, gaaer ud over; gaaer ud paa, ſigter til; - eine S. begierig ſeyn, efter; - eine S. ſtolz ſeyn, af; er iſt - mich getauft, opkaldt efter; - Einen zeigen, pege paa; es kommt - mich an, beroer paa; - mich zu, hen imod mig; bis -s Blut, tilblods; bis -s Wiederſehen, til vi ſees igjen; bis - weiteren Befehl, indtil; bis - einen Einzigen, paa en Eneſte nær; - die Univerſität gehen, til; - meine Ehre; - einen Thaler gehen 96 Schilling, zwei Thaler - die Perſon, for hver Perſon; es geht - drei Uhr, Kl. gaaer til 3; - die Nacht, til Natten; es kommt - einen Thaler, kommer paa, koſter; - den Mittag, til Middag; ſich - Einen verlaſſen, ſtole paa; - die Mahlzeit muß man ſtehen, oder tauſend Schritte gehen, efter, ovenpaa Maaltidet; ſich - beſſere Zeiten vertröſten, haabe paa; er hat Urlaub - drei Monate, Permiſſion paa, i. 2) av. op, opad, fra, af, henved: von klein -, fra lille af; es koſtet mir - hundert Thaler, henved; von unten -, nedenfra op; Berg -, opad; Himmel -, himmelhelt; - und ab, op og ned; - und nieder, lodret. 3) cj. med daß; - daß, paa det at. 4) interj. op! 5) I Sammenſ. med Verb. er - adſkillelig og har Hovedtonen: aufmachen; mache die Thür auf.

Aufackern, v. a. oppleie; -rung, f. ud. pl. D-ining, c.

Aufarbeiten, v. a. oparbeide; -tung, f. -en, D-lſe, c.

Aufbacken, v. n. m. h. opbage.

Aufbau, m. -es ud. pl. Opbygning, c.; -en, v. a. opbygge; -uung, f. -en, Opbyggen, c.

Aufbäumen, v. a. (hos Væverе) ſnoe omkring Væverbommen; ſich -, (om Heſte) ſteile.

Aufbehalten, v. i. a. opbevare, gjemme; d. T. den Hut -, beholde paa; -tung, f. ud. pl. D-ring, c.

Aufbewahren, v. a. opbevare, gjemme.

Aufbieten, v. i. a. byde at ſtaae op; ein Heer -, opbyde, opfordre; ſeine Kräfte, ſein Genie -, opbyde, anſtrenge; zum Tanze -, engagere; forkynde, lyſe fra Prædikeſtolen; falbyde; opſige; Bim. -, vulg. ſtjælde ud, holde Huus med; -tung, f. -en, Opbyden, Opfordring, Anſtrengelſe, Forkyndelſe, c.

Aufbinden, v. i. a. binde op, i Veiret, ſammen, faſt; løſe op, tage Bindſelet af; fig. Bim. etw., d. T. binde paa Ermet; narre; -dung, f. -en, Opbindning, Oplesning, c.

Aufblahen, v. a. blæſe op, puſte op; fig. ſich -, blæſe ſig op, gjøre ſig til, være ſtolt; -hung, f. -en, Opblæsning, Opblæſthed, c.

Aufblaſen, v. i. a. blæſe op, puſte op: die Backen -; der Wind blies das Fenſter auf; das Feuer -; opfordre ved blæſende Inſtrumenter; ſich -, blæſe ſig op, gjøre ſig til, være ſtolt.

Aufblättern, v. a. ein Buch, opſlaae, aabne; -rung, f. ud. pl. Opſlaaen, Aabnen, c.

Aufbleiben, v. i. n. m. ſ. die ganze Nacht -, blive oppe, ikke gaae i Seng; (urigt. for offen bleiben).

Aufblicken, v. n. m. h. ſee op i Veiret; give et hurtigt Skin fra ſig.

Aufblitzen, v. n. m. h. give et opadſtigende, hurtigt Skin fra ſig.

Aufblühen, v. n. m. ſ. begynde at blomſtre, ſpringe ud; fig. opblomſtre, blive udvortes ſtjennere.

Aufbrauchen, v. a. opbrnge (verb-).

Aufbrauſen, v. n. m. h. bruſe i Vei-

Digitized by Google

ret; begynde at bruse; gaae i Gjæring; fig. bruse op, blive hidsig, vred.

Aufbrechen, v. i. 1) a. aabne ved at brække, opbryde; (i Jagtsp.) aabne Vildtet, og tage Indvoldene ud. 2) n. m. s. bryde op, springe op, aabne sig: das Geschwür, die Wunde bricht auf; bryde op, drage bort: mit dem Lager -; -chung, f. -en, Opbrydning, c.

Aufbrennen, v. i. 1) a. das Holz -, eine Stadt -, opbrænde; einem Fasse, einem Pferde (el. auf ein Pferd) ein Zeichen -, indbrænde, brænde Mærke paa; ein Faß - , svovle. 2) n. m. s. brænde hurtigt i Veiret.

Aufbringen, v. i. a. bringe op, paa; ein Haus -, opføre, gjøre færdig; einen Kranken -, helbrede; Geld -, tilveiebringe, skaffe; kein Wort, fremføre, sige; ein Bergwerk, bringe i Flor, sætte i god Stand; etw. Neues, bringe i Brug, indføre; einen Flüchtling, bringe op, fange; ein Schiff, opbringe, erobre; Einen, opbringe, gjøre vred; -gung, f. -en, Opbringelse, Opførelse, H-lse, T-lse, F-lse, c.

Aufbruch, m. -es, ud. pl. Opbrud, n. Opbryden, c. (om et Saar, en Byld); Opbrud, n. Vortreise, Afmarsch, c.; (i Jagtsp.) Indvoldenes Udtagelse og dissе selv.

Aufbürden, v. a. Eim. etw., paabyrde, bebyrde med; læsse paa; fig. bestylde, give Skyld for, tillægge, -dung, f. -en, Paabyrden, Bestyldning, c.

Aufdamen, v. a. (i Damspil) sætte en Brik paa en anden; faae en Dam.

Aufdämmen, v. a. einen Fluß, dæmme op.

Aufdämmern, v. n. m. s. dæmre op; fig. lidt efter lidt blive synlig.

Aufdampfen. v. n. m. s. dampe op.

Aufdecken, v. a. den Tisch, dække; das Tischtuch, brede over; tage Dækket af, blotte; fig. Eim. eine S. -, blotte, aabenbare, bekjendtgjøre; -ckung, f. -en, Dækken over, Blotten, Aa-lse, B-lse, c.

Aufdingen, v. i. a. einen Lehrling -, antage under visse Betingelser.

Aufdrängen, v. a. trænge, trykke op; sich Eim. -, paatrænge, nøde sig paa; sich -, trænge sig op, i Veiret; -gung, f. ud. pl. Optrængen, Paatrængen, c.

Aufdreben, v. a. dreie op; -bung, f. -en, Opdreining, c.

Aufdringen, v. i. a. Eim. etw., paanøde, paatvinge; sich Eim. -, trænge sig paa En, paanøde ham sit Selskab; -glich, aj. paatrængende; -gung, f. -en, Paanøden, Paatvingen, Paatrængen, c.

Aufdrucken, v. a. einem Briefe das Siegel -, paatrykke.

Aufdrucken, v. a. die Feder -, trykke paa; ein Geschwür -, trykke op.

Aufdunsen, v. n. m. s. hvoraf kun bruges partic. aufge-, hoven, opsvulmet; fig. svulstig.

Aufdunsten, v. n. m. s. dunste op.

Aufeisen, v. a. ise op; -sung, f. ud. pl. Opisning, c.

Aufenthalt, m. -es, 1) ud. pl. Ophold: an einem Orte; (sjeld. for Aufhalt) Ophold, n. Forsinkelse, c. 2) pl. -e, Opholdssted, n.

Auferlegen, v. a. (bedre auflegen) Eim. etw., paalægge, tilkjende, anbefale; -gung, f. ud. pl. Paalæggen, c. (Dette og de følgende med auf=er sammens. Verb. udelade er, naar de adskilles; altsaa ikke: ich erlegte, men legte ihm eine Bürde auf.

Auferstehen, v. i. n. m. s. opstaae fra de Døde; -hung, f. ud. pl. Opstandelse, c. (s. Auferlegen).

Auferwachen, v. n. m. s. (i Bibel.) opvaagne paa Dommens Dag. (s. Auferlegen).

Auferwecken, v. a. (i Bibel.) opvække fra Døden; -ckung, f. ud. pl. O-lse, c. (s. Auferlegen).

Auferziehen, v. i. a. ein Kind, opdrage; -hung, f. ud. pl. O-lse, c. (s. Auferlegen); s. Opdrage i anden Deel.

Auessen, v. i. a. spise op, reent op.

Auffädeln, (auffädmen) Perlen -, trække paa Traad; einen Strumpf -, optrævle, opløse.

Auffahren, v. i. 1) n. m. s. fare op, i Veiret (vor Skrecken); kjøre opad: an einem Berge -; blive hestig vred, fare op; bryde frem, staae ud (om Kopper og Udslæt); kjøre, seile paa, støde paa; springe op, fare op (om Vinduer og Døre). 2) a. das Thor, den Weg, kjøre op; aabne ved at kjøre paa; opkjøre, kjøre Huller i.

Auffahrisch, aj. d. T. for auffahrend, opfarende, iilsindet, fremfusende.

Auffahrt, f. 1) ud. pl. Opfart, Himmelfart; Reise; Opkjørsel; Opfaren, Fremkomst, c. 2) pl. -en, Opkjørsel, c. (Stedet, hvor man kjører op).

Auffallen, v. i. 1) a. die Thür -, falde imod, saa den springer op; sich den Kopf -, falde og slaae Hul i Hovedet. 2) n. m. s. falde paa, hen paa; falde op (om Falddøre); fig. es fiel mir auf, forundrer, paafalder, frapperer; fornærmer.

Auffällig, (auffallend), aj. paafaldende, frapperende.

Auffangen, v. i. a. den Regen in einem Fasse, opfange, opsamle; einen Brief -, opsnappe; eine Krankheit -, blive smittet af; eine Neuigkeit -, op-

Digitized by Google

ſnappe; Jemandes Worte -, opſnappe, lægge Mærke til.

Auffaſſen, v. a. tage og leſte, gribe op; fig. opfatte; bemærke og begribe; -ſſung, f. ud. pl. Opfatning, c.; -ſſungsvermögen, n. -s ud. pl. Opfatteevne, c.

Auffeilen, v. a. opfile; -lung, c. -[en, Opfiling, c.

Auffinden, v. i. a. opſege og finde.

Auffiſchen, v. a. opfiſke; opſnappe; einen Teich -, fiſke alle Fiſtene af en Part.

Aufflammen, v. 1) n. m. f. flamme op. 2) a. fig. opflamme; -mmung, f. ud. pl. Opflammen, c.

Aufflechten, v. a. die Haare, flette op; den Zopf, løſe, tage Fletningen ned; -tung, f. -en, Opfletning, Løſen, c.

Auffliegen, v. i. n. m. f. flyve op, i Veiret; ſpringe i Luften (ved Krud); vulg. ſpringe op, flyve op (om Døre og Vinduer).

Auffordern, v. a. Einen zu etw., byde at ſtaae op; zum Tanze, indbyde, opfordre (zu); zur Uebergabe, formane, opfordre; -rung, f. -en, Opfordring, c. [Hul paa.

Auffreſſen, v. i. a. æde op; æde

Auffriſchen, v. a. opfriſke, gjøre friſtere; opmuntre, ophidſe (zu); -ſchung, f. -en, Opfriſtning, Opmuntring, c.

Aufführen, v. a. kjøre Noget op; ein Gebaude, opbygge, opføre; ein Stück, opføre, ſpille; anføre, fremføre; ſich -, opføre ſig; føre ſig op, føre en Levemaade; -rung, f. ud. pl. Kjøren op, Opførelſe, Anførſel, Opførſel, c.

Auffüttern, v. a. føre op; ein Kind, ein Thier, opfede; -rung, f. ud. pl. Opføring, c.

Aufgabe, f. 1) ud. pl. Opgivelſe, Overgivelſe. 2) pl. -n, Opgave, c., Spørgsmaal, Problem, n.

Aufgabeln, v. n. tage med Gaffel; fig. d. T. faae fat paa, opdage.

Aufgang, m. -es, 1) ud. pl. - der Sonne, Opgang; Oſt, c.; am Weine, Holz, Opgaaen, c. Forbrug, n.; Pragt, Ødſelhed, c. (Aufwand). 2) pl. -gange, Opgang, c. (Stedet).

Aufgeben, v. i. a. give, ſække op; anrette, ſætte paa Bordet; Eim. etw., levere, aflevere; den Geiſt -, opgive; eine Stadt -, overgive; einen Plan, Vorſatz, Kranken -, opgive, give Slip paa; ein Amt, nedlægge; Eim. ein Geſchäft, eine Frage, ein Rathſel -, opgive, give at forrette, at beſvare, at opløſe; -ber, m. -s pl. f. sg. Opgiver, c.; -bung, f. Opgivelſe, c.

Aufgeblaſen, partic. opblæſt, ſtolt; -heit, f. -en, O-hed, St-hed, c.

Aufgebot, n. -es ud. pl. Paabud, n. Opbyden, Befaling, c.; Tillysning fra Prækeſtolen.

Aufgebracht, partic. opbragt, vred.

Aufgehen, v. i. 1) n. m. f. gaae op, op ad; (om Himmellег.) ſtaae op; im Rauche -, gaae op, opbrændes; (om Deig) hæve ſig; (om Vandet) ſvulme op, hæve ſig; (om Stov) ſtige i Veiret; (om Storm og Uvejr) reiſe ſig; (om Varter) ſpire frem, komme frem; (om Blomſter, Vinduer og Døre, en Knude, en Søm, en Vold) aabne ſig, gaae op, gaae Hul paa; fig. es ſind mir die Augen aufgegangen, jeg har faaet Øinene op, er bleven klogere; es geht mir ein Licht in dieſer S. auf, gaaer op for mig, jeg indſeer tydeligt; es geht viel Holz auf, gaaer op, gaaer med, forbruges; (i Regnek.) gaae op. 2) a. ſich die Füße -, gaae ſine Fødder itu, tilblods.

Aufgeklart, partic. opklyſt. [Lune.

Aufgekratzt, partic. opremt, i godt

Aufgeld, n. -es -er, Opgeld, Agio, c.; Penge paa Haanden, Haandpenge.

Aufgeraumt, partic. opremt, munter.

Aufgerichtet, aj. oprettet, opreiſt.

Aufgeweckt, partic. opvakt, levende; ein -er Kopf, opvakt, dygtigt.

Aufgeworfen, partic. opſtaaende.

Aufgießen, v. i. a. Waſſer -, gyde, øſe, ſkjenke paa; Thee -, ſkjenke Vand paa Theen; -ßung, f. Paagydning, c. Skjenken paa.

Aufglimmen, v. i. n. m. f. ulme op.

Aufgraben, v. i. a. grave heiere, op i Veiret; opgrave; grave løs; aabne ved at grave; -bung, f. -en, Graven heiere, Opgravning, Graven løs, c.

Aufgreifen, v. i. a. gribe og holde; einen Landſtreicher, paagribe.

Aufgürten, v. a. opgjorde, binde op med Bælte; das Pferd, dem Pferde den Sattel, opſadle; løſe Gjorden op, afſadle, tage Sadelen af; -tung, f. ud. pl. Opgjorden, Opſadlen, Afſadlen, c.

Aufguß, m. -ſſes -üſſe, Paagyden, Paaſkjenken, c.; -thierchen, n. -s pl. f. sg. Infuſionsdyr, n.

Aufhaben, v. i. a. den Hut, have paa; urigt. for offen haben; d. T. have for, have en Opgave.

Aufhacken, v. a. hakke op; -chung, f. -en, Ophakning, c.

Aufhalt, m. -es ud. pl. Ophold, n. Forſinkelſe, c. (i Ridek.) Pareren, c.

Aufhalten, v. i. a. opholde, ſtandſe, forhale; holde ude; huſe, laane Huus; ſich an einem Orte, opholde ſig; urigt. for offen halten, holde aaben; ſich über eine S., opholde ſig over, udſætte paa, dadle.

Aufhängen, v. a. Wäſche, hænge op; einen Dieb an den Galgen -, hænge; Eim. etw., hænge paa, hefte paa;

Digitized by Google

binde paa Armet, indbilde; -gung, f. ud. pl. Ophængning, c.

Aufhaschen, v. a. optage løbende; fig. opfange, opsnappe.

Aufhaspeln, v. a. haspe op; fig. vulg. reise, rette, komme sig med Meie; -lung, f. ud. pl. Ophaspning, c.

Aufhauen, v. a. aabne ved at hugge, ophugge, hugge Hul i; hugge reent op; eine Zeile -, ophugge, skjærpe; afskyre en Kanon.

Aufhäufeln, v. a. stable i smaae Hobe paa hinanden.

Aufhäufen, v. a. opbynge, opstable, lægge i Hobe paa hinanden.

Aufheben, v. i. a. oplefte, løfte i Veiret; das Pflaster, opbrække; i den Talemaade: viel -s von etw. machen, gjøre megen Ophævelse over, meget Væsen af; einen Verbrecher, arrestere; einen feindlichen Posten, overrumple og fange; sich etw., opbevare, gjemme, forvare; die Tafel -, die Belagerung -, eine Versammlung -, ein Gesetz -, eine Verbindung -, hæve, ophæve; ein Lager -, bryde op med; das Eine hebt das Andere auf, hæver det Andet, det gaaer lige op med; einen Bruch -, forkorte; aufgeschoben ist nicht aufgehoben, gjemt er ikke forglemt; -bung, f. -en, Oplestelse, Ophævelse, Opbevaring, Forkortning, c.

Aufheften, v. a. hefte op; Einem etw. -, hefte paa, paahefte; (for heften) ein Buch, hefte; løse op hvad der er heftet; fig. Einem etw. -, binde paa Armet, narre med; -tung, f. Opheftning, Paah-, Oplesen, c.

Aufheitern, v. a. opklare, gjøre klarere; (om Himlen el. Veiret) sich, opklares; fig. Einen el. sich -, opmuntre, gjøre glad; -rung, f. -en, Opklaring, Opmuntring, c.

Aufhelfen, v. i. a. hjelpe op: Einem von der Erde -; hilf mir den Sack auf; ophjelpe, understotte, bringe i Veiret: einem Nothleidenden -, einer Kunst -; -tung, f. ud. pl. Ophjelpning, c.

Aufhellen, v. a. opklare, gjøre lys igjen; sich -, klares op; opklares, blive tydelig.

Aufhenken, v. a. einen Dieb (an den Galgen), hænge; -kung, f. ud. pl. Hængning, c.

Aufhetzen, v. a. einen Hasen, opjage; Einen zu etw. (el. wider Jemand) ophidse, tilskynde, opbringe; -zung, f. Opjagen, Ophidsen, c.

Aufhissen, v. a. die Segel -, Waaren -, hidse, - op.

Aufhocken, v. a. (vulg. -bucken) etw., tage paa Ryggen; das Getreide -, sætte Kornet i Hob (Hov).

Aufhorchen, v. n. m. h. auf eine S. -, lytte med spændt Opmærksomhed.

Aufhören, v. n. m. h. lytte til med Opmærksomhed; ophøre, holde op, aflade; være til Ende, forbi, høre op, endes.

Aufhülfe, f. ud. pl. Ophjelp, c.

Aufhüpfen, v. n. m. s. hoppe op, i Veiret; -pfung, f. ud. pl. Hoppen i Veiret.

Aufhusten, v. 1) n. m. h. hoste heit. 2) a. Schleim, hoste op.

Aufjagen, v. a. jage op.

Aufkauf, m. -es ud. pl. Opkjøb, n.; -en, v. a. opkjøbe, sammen-; -äufer, m. -s pl. s. sg. Opkjøber, c.; -ung, f, -en, Opkjøben, c. [frem.

Aufkeimen, v. n. m. s. spire op,

Aufklaftern, v. a. das Holz, sætte op i Favne.

Aufklären, v. a. (om Veiret) opklares, blive lysere; sich -, fig. blive lys, munter; Einem ein Räthsel, ein Geheimniß -, forklare, oplyse; Einen -, oplyse, bibringe Kundskaber og Begreber; -rung, f. 1) ud. pl. Opklarelse; Oplysning, Cultur, c. 2) pl. -en, Forklaring, Oplysning, c. (der kan give Lys i en Sag).

Aufklauben, v. a. oppille; fig. Fehler, meisommeligen opsøge, for at dadle.

Aufkleistern, v. a. klistre paa; -rung, f. ud. pl. Paaklistren, c.

Aufklopfen, v. 1) n. m. h. banke paa; 2) a. ved Banken aabne, slaae op.

Aufknöpfen, v. a. den Rock, knappe op; -fung, f. ud. pl. Opknapning, c.

Aufknüpfen, v. a. einen Dieb an den Galgen -, hænge op; ein Band, einen Knoten -, opløse.

Aufkochen, v. 1) a. opkoge, koge om igjen. 2) n. m. h. koge op, i Veiret; begynde at koge; -chung, f. -en, Opkogning, c.

Aufkommen, v. i. n. m. s. komme op, i Veiret; (om Planter) voxe, trives, komme frem; (om Syge) blive frist, komme sig; fig. komme i Anseelse, til Formue; eine Sitte, efterhaanden komme i Brug, i Mode, opkomme.

Aufkratzen, v. a. ein Thür, kradse op; sich, kradse tilblods; Tuch, kradse op; -zung, f. -en, Opkradsning, c.

Aufkündigen, v. a. Einem eine S., opsige; -gung, f. -en, Opsigelse, c.

Aufkunft, f. ud. pl. Opkomst, Helbredelse, c.

Auflachen, v. n. m. h. lee helt.

Aufladen, v. i. a. Holz, Waaren -, læsse paa; Einem etw. -, læsse paa, bebyrde med, paabyrde; -dung, f. ud. pl. Paalæsen, Paabyrden, c.

Auflage, f. -n, 1) (af auflegen) Oplag af en Bog, af Varer; Paalæg, n. Skat, c.; hvad der paalægges ved en

Collect; Indstævning; vulg. Bestyldning, c. (især en falsk). 2) (af aufliegen) Liggen paa egen Haand, ledig (om Tjenestefolk) ud. pl.; Laugsforsamling, c. med pl.

Auflassen, v. t. a. Einen –, (vulg. for aufstehen lassen) lade staae op; die Thür –, lade staae aaben; fig. Eim. eine S. –, overlade, afstræde.

Auflauern, v. a. Eim., lure op, efterstræbe, lure paa; -erer, m. -s pl. s. ag. Lurer, c.; -rung, f. ud. pl. Luren, E-lse, c.

Auflauf, m. -es, 1) ud. pl. Opleben, Stigen i Veiret; Tiloext, Forheielse, c. 2) pl. -aufe, Oplob, n. (Pobelens Sammenstimlen); den falske Verden (Navn paa en Bakkelse); -en, v. i. 1) n. m. s. lobe op, i Veiret; (om Planter) spire frem, komme frem; (om Vandet) vore, stige, lebe til; der Teig läuft auf, hæver sig; die Haut läuft auf, hovner op, svulmer; die Kosten, lobe op, formeres. 2) a. die Thür, aabne ved at lobe imod; sich die Füße, lobe Hul paa, itu.

Aufleben, v. n. m. s. leve op igjen; fig. blive munter, virksom.

Auflecken, v. a. slikke op.

Auflegen, v. a. etw., lægge paa; fig. Eim. etw., paalægge; zu etw. aufgelegt seyn, være oplagt, slikket, stemt til; ein Buch –, oplægge, trykke paa ny; ein Schiff – lægge ind i Havn; -gung, f. -en, Paalægning, Op-, Ind-, c.

Auflehnen, v. a. sich auf den Tisch, læne sig op, stette sig til; sich wider Einen, sætte sig op imod, gjøre Oprør; (undert.) steile.

Aufleihen, v. a. Geld, bringe sammen ved Laan.

Aufleimen, v. a. lime paa.

Auflesen, v. a. opsamle; fig. d. T. stumpe til; -sung, f. -en, Opsamling, c.

Aufliegen, v. i. n. ligge paa; es liegt mir auf (bedre ob), det paaligger mig, er min Pligt; ligge paa egen Haand, ledig (om Tjenestefolk); vulg. sich, ligge sig fordærvet.

Auflodern, v. n. m. s. flamme op; fig. (om Lidenskaber) opflamme.

Auflösen, v. a. einen Knoten –, løse, oplose; das Salz, Gold, smelte, oplese; einen Begriff in seine Merkmale –, oplese, adskille, analysere; sich, oplese sig, bryde ud i: der Schmerz lösete sich in Thränen (Acc.) auf; aufgelöst werden, bee; einen Zweifel, ein Räthsel, eine Aufgabe –, oplese, høve, forklare, besvare; -sbar og -elich, aj. oploselig; -sbarkeit -elichkeit, f. ud. pl. Oploselighed, c.; -sung, f. -en, Oplesning, c. (i alle Verbets Bet.)

Aufmachen, v. a. lukke op, aabne; sich –, staae op, bryde op; lave sig til; (undert.) for sig ermannen, tage Mod til sig, samle sin Kraft; vulg. heste op; heste fast; spille et Stykke; ophidse; lokke.

Aufmahnen, v. a. opmuntre, formane; eine Stadt zur Uebergabe, opfordre; Einen wider einen Andern, ophidse.

Aufmalen, v. a. opbruge ved at male, opmale, male op, opfriske med Farver.

Aufmarsch, m. -es -e, Opmarsch, c.; -iren, v. a. opmarschere.

Aufmauern, v. a. opmure; forbruge ved Muren; -rung, f. -en, O-ring, c.

Aufmerken, v. 1) a. etw. in ein Buch, anmærke, optegne. 2) n. m. h. auf eine S., give Agt, være opmærksom, here nøie efter; -ksam, aj. opmærksom, agtpaagivende: auf eine S.; høflig, forekommende, beredvillig; -ksamkeit, f. O-hed, A-venhed, c. ud. pl. H-hed, F-menhed, B-hed, c.; pl. -en.

Aufmuntern, v. a. einen Betrübten –, einen Schlafenden –, opmuntre, muntre op; Einen zu etw. –, opmuntre, tilskynde; -rung, f. -en, Opmuntren, Opmuntring, c.

Aufmutzen, v. a. (forældr.) oppudse; fig. d. T. Eim. etw., b dle, gjennemhegle; -zung, f. ud. pl. Oppudsen, Dadlen, c.

Aufnahen, v. a. sye fast paa; opbruge ved at sye; -hung, f. -en, Paasyening, Opsy-, c.

Aufnahme, f. ud. pl. Optagelse; Antagelse; Modtagelse; Opkomst, Forbedring, god Stand, c. (modsat Abnahme): Einen in – bringen; in – seyn, kommen.

Aufnehmen, v. i. 1) a. etw. von der Erde, tage op; ein Feld, eine Gegend, opmaale, optage; die Hälfte seines Lohnes, zehn Thaler an seinem Lohne –; Geld auf eine Verschreibung –, optage, laane paa; ein Verhör, ein Verzeichniß –, optage; eine Rechnung von Eim., lade aflægge Regnskab; Einen gut –, modtage vel; in eine Gesellschaft –, zum Bürger –, optage; an Kindesstatt –, antage; für Scherz, optage, anser for; es mit Eim., maale sig med, give sig iærd med, vulg. tage paa sin Samvittighed. 2) n. m. h. vore, tiltage; (om nogle Dyr) være med Unger; sich –, (sjeld. for in Aufnahme kommen) komme sig, tiltage i Velstand; -mer, m. -s pl. s. ag. En, som tager noget op; vulg. Skarnager, c.; -mung, f. Optagelse, Optagen, Antagelse, Antagen.

Aufnöthigen, v. a. Eim. etw., paanede, paatvinge; -gung, f. -en, P-lse.

Digitized by Google

Aufopfern, v. a. Einen –, sich Eim. el. für Einen –, opoffre, give til Priis, hengive; sich den Wissenschaften – (widmen) hellige; -rung, f. Opoffrelse, c. (Handlingen ud. pl.; det, man opoffrer, pl. -en) Helligelse, c.

Aufpacken, v. a. pakke paa, læsse paa: auf den Wagen; oppakke, udpakke; -ckung, f. -en, Paalæsning, Oppakning, Udp–, c.

Aufpassen, v. 1) a. passe til, bringe til at passe: den Rock –, den Deckel auf die Dose –. 2) n. m. h. Eim., passe op, paa, holde Die med; opvarte, være Oppasser hos; vulg. give Agt, være opmærksom: auf Einen el. etw. –; -sser, m. -s pl. s. sg. Oppasser, c.; -ssung, f. -en, Tilpasning, Paa–, Opp–, Opvartning, c.

Aufpflanzen, v. a. die Bajonetten, die Kanonen, opplante; -zung, f. ud. pl. O-tning, c.

Aufpflügen, v. a. oppleie.

Aufpicken, v. a. pikke op, hakke op.

Aufplatzen, v. n. m. s. springe op med et Knald.

Aufputz, m. -es ud. pl. Oppyntning, Pynt, Stads, c.; -en, v. a. pynte op, udpynte, udsmykke, afpudse, rense, polere; -ung, f. ud. pl. Oppyntning, Udp–, Udsmykning, Afpudsning, c.

Aufquellen, v. 1) rgl. a. bringe til at buldne ud, lægge i Blød. 2) i. n. m. s. (om Vand) vælde op; das Getreide quillt im Wasser auf, buldner ud, svulmer op.

Aufraffen, v. a. sammenskrabe; opsnappe; sich –, reise sig hurtig.

Aufrauchen, v. 1) a. den Tabak, opryge. 2) n. m. s. opstige som Reg.

Aufräumen, v. a. rydde op, gjøre i Orden; udtomme, plyndre; vulg. gjøre reent Bord; s. aufgeräumt.

Aufrechnen, v. a. opregne; gjøre Afregning, opgjøre, liqvidere.

Aufrecht, aj. men meest av. opreist, lige, rank; im Unglücke –, opreist, opret, kjek, standhaftig; die Gesetze – halten, holde i Kraft, i Hævd, opretholde.

Aufreden, v. a. Eim. etw., snakke paa, overtale til at modtage; sich den Mund –, opslide ved at tale; einen Gesellen –, lokke til at gaae af Ens Arbeide.

Aufregen, v. a. die Kohlen, røre op i; opmuntre, gjøre munter; tilskynde, ophidse, anspore (zu); -gung, f. ud. pl. Røren op i, Opmuntren, Tilskyndelse, c.

Aufreiben, v. i. a. sich die Haut, oprive, opgnide, gnide Hul paa; das Tuch –, optrædse, oprive; das Stroh, rive sammen; alle Farben, alles Brod –, rive reent op; durch eine Kugel, durch die Pest –, bortrive, ødelægge, bringe af Dage; -bung, f. -en, Oprivning, Opgnidning, Sammenrivning, Bortriven, c.

Aufreihen, v. a. Perlen, træde paa [Traad.

Aufreißen, v. i. 1) a. das Fenster, oprive med Magt; die Nath –, opsprætte; das Maul –, opspile, opspærre; sich –, springe, fare hurtig op; opridse, gjøre Tegning til. 2) n. m. s. gaae itu, revne, sprække.

Aufreiten, v. i. a. sich –, ein Pferd, ride forbareet.

Aufrennen, v. 1) rgl. a. die Thür, aabne ved at rende paa, rende op. 2) i. n. m. s. rende paa: auf einen Felsen.

Aufrichten, v. a. reise op, i Veiret; opbygge, opføre, oprette: Eim. eine Ehrensäule –, (errichten); stifte, oprette (for errichten); trøste, husvale; sich –, fatte Mod, samle sin Kraft (im Unglücke); -tung, f. ud. pl. Opreisen, Opbyggen, Opførelse, Trøsten, c.

Aufrichtig, aj. ægte, uforfalsket; oprigtig, uden Forstillelse; (forald. for aufgerichtet); -keit, f. ud. pl. Ægthed, U-hed, O-hed, c.

Aufriß, m. -sses -sse, Afrids, Udkast, n. Tegning, c. (eines Gebäudes).

Aufrücken, v. 1) a. oprykke, rykke op; vulg. Eim. etw., kaste i Næsen, lade høre (bedre vorwerfen); 2) n. m. s. rykke op, befordres.

Aufruf, m. -es ud. pl. Raaben, Kalden paa; Opfordring; Vækken; -en, v. i. a. raabe, kalde paa, op; opfordre; -ung, f. ud. pl. Opraaben, c.

Aufruhr, m. -es ud. pl. Oprør, n. Opstand, c.; seine Seele war in –, voldsom Bevægelse, c.; -ühren, v. a. røre op, skulpe; oprippe, røre op i, igjen bringe paa Bane; bringe i heftig Bevægelse; bringe i Oprør, oprøre; -ührer, m. -s pl. s. sg. Oprører; Oprørsstifter, c.; -ührisch, aj. oprørsk.

Aufs, sammentr. af auf og das, s. Auf.

Aufsagen, v. a. fremsige, opramse; Eim. etw. –, opsige; -gung, f. F-lse, Opramsen, Opsigelse, c.

Aufsatz, m. -es, 1) ud. pl. (fjeld.) Paasættelse, Indsættelse, Tilsættelse, c. 2) pl. -ätze, hvad der sættes paa, eller opsættes; Porcellainsstel, n.; (Opsats) Hovedpynt, c.; Opsæt, Udkast, n. Concept; Afhandling, c.

Aufsatzig, aj. opsætsig, gjenstridig; hadelig, fiendsk; -keit, f. -en, O-hed, G-hed, c.; Fjendskab, n.

Aufschärfen, v. a. opskære; sich –, sich die Haut –, rive, stede Huden itu; skærpe, slibe, sætte op; -fung, f. ud. pl. Opskæring, Skærpning, Slibning.

Digitized by Google

Aufschauen, v. n. m. h. stue op, i Veiret.

Aufscheuchen, v. a. das Wild, opstræmme, opjage; -chung, f. ub. pl. Opstræmning, Opjagning, c.

Aufschieben, v. i. a. die Thür, aabne ved at skyde eller trykke; fig. eine S. -, opsætte, forhale, udsætte; -bung, f. ub. pl. Skyden, Trykken op, c.

Aufschießen, v. i. 1) a. den Wall, die Mauer, skyde op, aabne ved Skud; 2) n. m. s. lobe op, skyde op (om Planter el. Mster.); fare hurtig op; -ßung, f. ub. pl. Skyden op, c.

Aufschlag, m. -es, 1) ub. pl. Opslaaen (i en Bog el. i Kort); Faren, Vippen i Veiret; Stigen i Prisen, c. 2) pl. -äge, hvad der slaaes eller sættes paa; Opslag (paa Kjoler); Paalæg, n. forhøiet Told, c.; -en, v. i. 1) a. slaae op; sammen; fra hinanden; slaae fast paa: auf eine S.; dem Pferde ein Hufeisen, beslaae; das Fenster -, slaae, smække op; seine Wohnung an einem Orte -, opslaae, bosætte sig; die Augen -, slaae op; Einen -, prygle op, twinge ved Prygl til at slaae op; Feuer -, slaae Ild; ein Gelachter -, opslaae en Latter, skoggerlet; ein Buch -, opslaae; etw. in einem Buche -, opsøge; sich den Kopf, ein Faß -, slaae itu, slaae Hul paa. 2) n. m. s. vippe op, fare op; spire frem; stige i Prisen.

Aufschließen, v. i. a. lukke op med Regle; sich -, aabnes; springe ud; Einm. sein Herz -, aabne sit Hjerte, aabenbare sine Tanker; Einm. eine dunkle Stelle -, forklare, oplyse; -ßung, f. s. Aufschluß.

Aufschlingen, v. i. a. slynge op; [opsluge.

Aufschlitzen, v. a. opsplitte, opskære, klove.

Aufschluß, m. -sses, 1) ub. pl. Oplukning. 2) pl. -üsse, Oplysning, Forklaring, c.: über eine S.

Aufschmeicheln, v. a. Einm. etw., smigre paa; sich Einm., smigre sig paa.

Aufschmelzen, v. 1) i. n. m. s. smeltes op. 2) rgl. a. smelte paa, op, paa ny, ganske.

Aufschmieden, v. a. smede paa, op- [smede.

Aufschmieren, v. a. smøre paa, opsmøre.

Aufschmücken, v. a. opsmykke; -ckung, f. ub. pl. Opsmykning, c.

Aufschnallen, v. a. dem Pferde den Mantelsack -, spænde fast paa; die Schuhe -, spænde op; -llung, f. ub. pl. Spænden fast paa; Opspænden, c.

Aufschnappen, v. 1) a. snappe op, gribe; fig. ein Wort, opsnappe, lægge Mærke til. 2) n. m. s. springe hurtigt op, fare, vippe op.

Aufschneiden, v. i. 1) a. auf etw., mærke ved Snit, skære i; Brod -, skære (for at lægge det paa Tallerkenen); einen Fisch -, opskære, aabne ved at skære; das Brod, das Stroh -, skære reent op. 2) n. m. h. prale, gjøre Vind; vulg. skære op; -der, m. -s pl. s. sg. Praler, Vindmager, c.; -derei, f. -en, Praleri, Vindmageri, n.

Aufschnellen, v. 1) n. m. s. vippe op, springe hurtig i Veiret. 2) a. bringe til at springe op, drive hurtig i Veiret.

Aufschnitt, m. -es, 1) ub. pl. Opskæren, Paa-, Af-, Mærken ved Snit, Skaar, n. Skæren reent op, c. 2) pl. -e, hvad der er skaaret op, eller Stedet, hvor det er skeet, Split, Aabning paa Klæder, c.

Aufschnuren, v. a. sich -, die Schnurbrust, opsnøre, løse hvad der er snøret; Einm. etw. snøre paa, fast paa; -rung, f. ub. pl. Opsnøren, Paas-, c.

Aufschobern, v. a. Heu, Stroh, sætte i Stak.

Aufschossen, v. n. m. s. lobe op, skyde i Veiret (om Planter og Mstr.); -ößling, m. -es -e, hurtig opvoxen Plante, c.; fig. et ungt, oplobet Mske.

Aufschrauben, v. rgl. og i. a. skrue op, i Veiret; skrue op, skrue løs; der Flinte einen Stein, skrue fast paa.

Aufschrecken, v. 1) rgl. a. skrække op. 2) i. n. m. h. fare forskrækket i Veiret.

Aufschreiben, v. i. a. opskrive, optegne, anmærke; (sjeld.) opsige skriftligt.

Aufschreien, v. i. 1) n. m. h. skrige høit, skrige op, overlydt; 2) a. vække ved at skrige.

Aufschrift, f. -en, Opskrift, Paaskrift, Udskrift, c. (med Gen. el. auf og Dat.)

Aufschub, m. -es ub. pl. Opsættelse, Forhaling; Udsættelse, Frist, c.

Aufschüren, v. a. das Feuer -, rage op i Ilden, for at den skal brænde.

Aufschurzen, v. a. sich -, die Kleider -, opskjerte, opkiltre; -zung, f. ub. pl. O-tning, O-tring, c.

Aufschüsseln, v. a. die Speisen, komme i Skaalen, sætte Skaalen paa Bordet; er ließ mir gut -, beværte, sætte Mad for.

Aufschütten, v. a. Erde um einen Baum -, dynge op, i Veiret; auf eine S. -, styrte paa, ese paa; sammendynge, op-.

Aufschwämmen, v. a. Brod, bringe til at buldne ud som en Svamp; -geschwämmt, ophovnet; -mmung, f. ub. pl. Buldnen ud, Ophovning, c.

Aufschwanzen, v. a. ein Pferd -, rumpe op, opbinde Halen.

Aufschwatzen, v. a. Einm. etw.,

Digitized by Google

nakke paa, paanede.

Aufschweifen, s. aufschwänzen.

Aufschwellen, v. 1) rgl. a. bringe til at hovne el. svulme; udvide, hæve. 2) i. n. m. s. hovne, svulme op, udspændes; der Fluß, das Meer schwillt auf, stiger, vexer, hæver sig; fig. blive stolt; blive meget vred; -llung, f. Opsvulmen, Opsvulmen, c.

Aufschwemme, f. -n, Stedet, hvor en Tømmerflaade trækkes i Land; -n, v. a. das Floßholz, flaade i Land.

Aufsehen, v. i. n. m. h. see op, i Veiret, staae Øinene op; auf Einen -, (forældl.) iagttage, rette sig efter; -, n. -s ud. pl. sjeld. Opsyn, Tilsyn, n.; -erregen, machen, Opsigt, c.; -her, m. pl. s. sg. (-herinn, f.) Opsynsmand, (-skone) c.

Aufsetzen, v. a. sætte op; die Regeln, reise op; (om smaae Træer) sætte sammen; sætte i Vove; ein Frauenzimmer -, accommodere, frisere; den Hut -, sætte paa Hovedet; die Speisen -, sætte paa Bordet; sich -, sætte sig op (auf das Pferd, den Wagen); sich wider Einen -, sætte sig op, vise sig trodsig; seinen Kopf -, være egensindig, haardnakket; einen Flecken -, sye til; sætte op; eine Schrift -, skrive, opsætte, concipere; vulg. die Leute -, narre, bedrage, forføre; -zung, f. -en, Sætten op, paa, Opsætning, c.

Aufseyn, v. i. n. m. s. være oppe, opstaaet; være oppe, opbrugt; være aaben; wohl, übel -, befinde sig vel, ilde.

Aufsicht, f. ud. pl. Opsyn, n.

Aufsieden, v. i. 1) a. opkoge, koge paa ny. 2) n. m. h. koge op, i Veiret.

Aufsitz, m. -es ud. pl. Sidden til Hest; Væbning, c.; -en, v. i. n. 1) m. h. sidde fast paa, være heftet paa; 2) m. s. im Bette, sidde opreist; die ganze Nacht -, sidde oppe, vaage; sætte sig til Hest; ruste sig.

Aufspalten, v. 1) i. n. m. s. opspaltes. 2) rgl. a. opspalte; -tung, f. -en, Opspaltning, c.

Aufspannen, v. 1) a. auf eine S., spænde fast paa; gelindere Saiten -, nedstemme sine Fordringer, give Kjeb; alle Segel -, spænde op, i Veiret: fig. anvende alle Midler; den Hahn eines Gewehrs, spænde tilbage, opspænde. 2) n. m. h. vulg. spidse Øren, lytte nysgjerrig til: hoch -; -nnung, f. ud. pl. Spænden paa, op, i Veiret, Opspænden, c.

Aufsparen, v. a. opspare, opbevare; -rung, f. ud. pl. D-ring, c.

Aufspeisen, v. a. opspise.

Aufsperren, v. a. opspærre, opspile; -rrung, f. ud. pl. Opspærren, Opspilen, c. [spille; spille op til Dands.

Aufspielen, v. a. Øim. etw., forespille;

Aufspießen, v. a. spedde, sætte paa Sped; -ßung, f. ud. pl. Spedden, c.

Aufsplittern, v. 1) a. aabne saa Splinterne flyve omkring. 2) n. m. s. splintres op.

Aufsprengen, v. a. sprænge op; opjage; -gung, f. ud. pl. Opsprængning, Opjagen, c.

Aufsprießen, v. i. n. m. s. (om Vexter) spire frem; fig. lidt efter lidt opstaae og vexe.

Aufspringen, v. i. n. m. s. springe op, fare op, staae hurtig op; springe op, pludselig aabnes; sprække, revne.

Aufsprossen, v. n. m. s. (rgl. undt. partic. aufgesprossen); (poetisk) spire op; -ößling, m. -es -e, Spire, c.

Aufsprudeln, v. n. m. s. sprudle op; fig. fare op. [aabne Spundsen.

Aufspunden, (-ünden) v. a. ei Faß,

Aufspüren, v. a. opspøre.

Aufstampfen, v. 1) a. stampe paa, op. 2) n. m. h. stampe frem, træde haardt frem.

Aufstand, m. -es ud. pl. Opstand, c. Oprer, n.

Aufstarren, v. n. m. h. staae stivt i Veiret; see stivt i Veiret.

Aufstauben, v. 1) a. drive i Veiret som Støv. 2) n. m. s. støve op.

Aufstechen, v. i. a. opstikke, aabne ved at stikke; (hos Kobberst.) stikke op, opfriske en Plade; Øim. etw., (undert) ophelde sig over Smaating; rode Noget til Skade for en Anden; -chung, f. -en, Opstikning, c.

Aufstecken, v. a. opstikke, med Naale opsætte.

Aufstehen, v. i. n. 1) m. h. staae aaben, (bedre offen stehen); staae ovenpaa noget. 2) m. s. staae op, reise sig (med von og aus); von einer Krankheit -, komme sig; von dem Tode -, (bedre auferstehen); wider Einen -, sætte sig op imod, gjøre Opstand imod; fremstaae, fremtræde, vise sig, opstaae; (om Haandværk.) gaae af Tjeneste.

Aufsteifen, v. a. stive op.

Aufsteigen, v. i. n. m. s. auf das Pferd, in den Wagen, stige op paa; (om rørig Mad) stige i Veiret; stede op; (om Uveir) reise sig; (Begjerligheder, Tvivl) opstaae, opkomme; die -de Linie, Rækken af Descendenter i lige Linie fra Stamfaderen; die -de Mutter, das -der Mutter, d. T. Kolik, Moderspyge (hos Fruent.)

Aufstellen, v. a. opstille, stille opreist, sætte i Orden; lade staae aaben; einen Zeugen -, fremstille; einen Beweis -, fremføre, anføre; Øim. eine Falle -, sætte Snare for; wegen el. nach einer S. -, lade anstille Efterforsk-

Digitized by Google

ninger; -llung, f. -en, Opstilling, Frem-, Fremforen, c.

Aufstieben, v. i. f. Aufstäuben.

Aufstöbern, v. a. stove op; blot sig. opsøge meisomt mellem stovede Sager; (Jagtsp.) stove op, opjage (Fuglevildt.)

Aufstoßen, v. i. 1) a. stode op, aabne ved at stede; sich die Haut -, stede Hul paa; stode op i Veiret; bringe til at reise sig ved at stode. 2) a. m. s. og h. die Speise stößt mir auf, stoder op; (om Vinen) gaae i Ardeide, blive suur; auf den Grund, lobe paa, stede paa; Eim. -, træffe paa, stede paa, møde; frembyde sig; -ößig, aj. suur, bedærvet; upasselig, lidt syg (om tamt Qvæg).

Aufstreichen, v. i. a. bestryge, stryge paa; opstryge, stryge opad; -strich, m. -es -e, Opstreg, n. (paa en Violin).

Aufstreifen, v. 1) a. den Aermel, smøge op; sich die Haut -, opridse. 2) n. m. h. streife, løselig berore, slæbes hen ad; -fung, f. ud. pl. Opsmegning, Opridsen, Streifen, c.

Aufstreuen, v. a. stroe paa; -uung, f. ud. pl. Stroen paa.

Aufstülpen, v. a. slaae Hattestyggen op; lægge Tæppe paa; eine aufgestülpte Nase, opadstaaende.

Aufstürmen, v. 1) n. m. s. stige stormende i Veiret. 2) a. drive, aabne stormende, storme op.

Aufstürzen, v. 1) a. dem Topfe den Deckel, lægge paa; die abgewaschenen Teller, stille op. 2) n. m. s. styrte paa.

Aufstutzen, v. a. krampe op; sig. oppudse, forskjønne; -zung, f. -en, Opkrampen, Oppudsning, Forskjønnen, c.

Aufsuchen, v. a. opsøge; -chung, f. ud. pl. Opsøgning, c.

Aufsummen, v. n. m. s. (hyppigere) sich -, m. h. summe sig op, vore til en stor Sum.

Auftafeln, v. a. d. T. Eim., dække op for, opvarte med; -lung, f. -en, Opdækning, Opvartning, c.

Auftagen, v. a. opsætte fra en Dag til en anden.

Auftakeln, v. a. ein Schiff, optakle; sig. d. T. Vinen, sich, optakle, oppynte.

Auftauchen, v. n. m. s. dukke op.

Auftakt, m. -es -e, Optakt, c. (i Musiken).

Aufthauen, v. 1) a. optoe, bringe til at smelte: die Sonne thauet den Schnee auf; sig. das Herz -, rore. 2) n. m. s. toe op, smelte, oploses, der Schnee ist aufgethauet; sig. (om Mstr.) blive munter, snaksom; der Schmerz thauet in sanfte Wehmuth auf, oploser sig i; -uung, f. ud. pl. Optoening, c.

Aufthun, v. i. a. aabne, oplukke; tage Hul paa, begynde at bruge af; sich -, aabne sig; vulg. lægge Noget op.

Auftischen, v. a. Eim., sætte for; dække op; sig. alltägliche Sachen, forebringe, foredrage.

Auftrag, m. -es -äge, Vrinde, Hoero, n. Forretning, Commission, c.: an Vinen; -en, v. i. die Speise auf den Tisch, bære op, hen paa, sætte; eine Farbe, lægge paa; Eim. eine S. -, overdrage, give i Vrinde; aftrode; ein Kleidungsstück, opslide. 2) n. m. h. blive for tyl, lægge sig ud.

Auftreiben, v. i. 1) a. drive op; i Veiret; udvide, opspile; drive fast paa (ved at slaae); opjage, drive til at staae op; sig. einen Flüchtling -, Geld -, opspore, meisomt faae fat paa. 2) n. m. s. das Schiff trieb auf, drev paa Grund; -bung, f. ud. pl. Opdriven, Driven i Veiret, Opjagen, Opsporen, c.

Auftreten, v. i. 1) a. eine Fallthür, aabne ved at træde paa; eine Nuß -, træde itu. 2) n. m. s. hart, leise, træde, sætte Foden paa Jorden; als Redner, Schauspieler, fremtræde, optræde; mit etw. -, komme frem med, fremfore.

Auftrift, f. -en (i Marsken) Veien til en Dige.

Auftritt, m. -es, 1) ud. pl. Optrædelse, Fremtrædelse, c. 2) pl. -e, Begyndelse, c. (af en Præken); Optrin, n. Scene, c.; Begivenhed, Tildragelse, c.; Trin, Trappetrin, n.

Auftrocknen, v. 1) a. optorre, bort-; 2) n. m. s. optorres; -cknung, f. ud. pl. Optorring, c.

Aufwachen, v. n. m. s. opvaagne; sig. blive munter, virksom.

Aufwachsen, v. i. n. m. s. opvore.

Aufwägen, v. i. a. loste med en Lostestang; sig. eine S. mit Gold -, opveie; -gung, f. ud. pl. Opveining.

Aufwallen, v. n. m. s. koge op; bruse op; belge op; sig. geraade i hestig men kortvarende Sindsbevægelse, bruse op; -llung, f. -en, Opkogning, Opbruusning, c.

Aufwälzen, v. a. vælte i Veiret; forheie ved at vælte paa; sig. Eim. eine Arbeit, bebyrde med.

Aufwand, m. -es ud. pl. Omkostning, Bekostning, Udgift, c.

Aufwärmen, v. a. opvarme; sig. bringe frem paa ny (en forglemt Sag); -mung, f. ud. pl. Opvarmelse, c.

Aufwarten, v. n. m. h. Eim. -, el. bei einer S. -, være Opvarter hos, opvarte; Eim. -, giore sin Opvartning, besoge; Eim. mit etw. -, byde, forære; spille op til Dands; -ärter,

Digitized by Google

m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Opvarter, c. (-ſke, c.); -tung, f. -en, Opvartning, c.

Aufwärts, av. opad.

Aufwaſchen, v. i. a. vaſke op, terre op med en Klud; die Seife -, opbruge ved Vask; ſich die Hände -, opſlide ved at vaſke; -ſchung, f. ud. pl. Opvaſkning, c.

Aufwechſel, m. -s, ud. pl. Opgeld, Agio, c.; -n, v. a. vexle; eine Geldſorte -, indvexle, og derved bringe ud af Circulation.

Aufwecken, v. a. vække, opvække (af Søvn); fig. opmuntre, gjøre livlig: ein aufgeweckter Kopf, et opvakt Hoved; -geweckheit, f. ud. pl. Opvakthed, c.

Aufweben, v. a. blæse i Veiret, [blæse op.

Aufweichen, v. i. 1) a. gjøre blød, opblode. 2) n. m. ſ. opblødes; -chung, f. ud. pl. Opblødning, c.

Aufweiſen, v. a. ophaspe; -ſung, f. ud. pl. Ophaspning, c.

Aufweiſen, v. i. a. opviſe, lægge for Die; -ſung, f. ud. pl. Opviſning, c.

Aufwenden, v. rgl. og i. a. anvende; koſte paa, fætte paa: viel Geld auf ſein Vergnügen -.

Aufwerfen, v. i. a. aabne ved at kaſte paa; kaſte op paa; kaſte i Veiret, kaſte op; opkaſte, opgrave, opføre; ſich -, boie ſig opad; aufgeworfene Lippen, eine - Naſe, opſtaaende; ſich zu etw. -, opkaſte ſig til; ſich wider Einen -, ſætte ſig op imod, gjøre Opſtand imod; eine Frage, einen Zweifel -, opkaſte, fremføre; -ſung, f. ud. pl. Kaſten i Veiret, op, Opkaſtning, c.

Aufwachſen, v. 1) a. vøre op. 2) n. m. h. fig. d. T. Eim., bakke op for, give overflødigen at ſpiſe og drikke; ſich, vixe op, klæde prægtig.

Aufwickeln, v. i. Garn auf einen Knäuel -, die Haare -, vikle paa, vikle op i Veiret; opvikle, vikle fra hinanden; ein Kind -, løſe Svøbet af; -lung, f. -en, Opvikling, Paa-, c.

Aufwiegeln, v. a. Einen wider einen Andern -, forlede til Oprør; ophidſe; -ler, m. -s pl. ſ. sg. Oprører, c.; -lung, f. ud. pl. Ophidſen, c.; -s lériſch, aj. oprørſk.

Aufwiegen, v. i. a. leſte med en Leſtestang; have ſamme Vægt; fig. opveie, kunne lignes med; overgaae.

Aufwinden, v. i. a. ſnoe i Veiret, vinde op.

Aufwirbeln, v. 1) a. hvirvle i Veiret. 2) n. m. h. hvirvles op.

Aufwirken, v. i. (Jagtſp.) opſtøre; (hos Bagerne) ſlaae Brødet op; ein Gewebe, væve reent op; oploſe, hvad der er vævet; -kung, f. ud. pl. Opſtøring, Slaaen op, Opvæven, c.

Aufwiſchen, v. a. opviſke; -ſchung, f. ud. pl. Opviſkning, c.

Aufwittern, v. a. lugte op.

Aufwühlen, v. a. oprode; -lung, f. ud. pl. Oprodning, c.

Aufwurf, m. -es -ürfe, hvad der opkaſtes, fornemmelig: opgravet Jord, c.

Aufzählen, v. a. optælle; -lung, f. ud. pl. Optælling, c.

Aufzäumen, v. a. optomme, lægge Tomme, Bidſel paa; -mung, f. ud. pl. Optemning, c.

Aufzeichnen, v. a. paategne; -chnung, f. -en, Paategning, c.

Aufzeigen, v. a. paaviſe; -gung, f. ud. pl. Paaviſning, c.

Aufziehen, v. i. 1) a. trække op, aabne ved at trække, trække Hul paa; opſpænde; trække paa; ſpænde paa; trække op, i Veiret; eine Uhr -, trække op; opſætte, forſinke; veie; opklække, opelſke, opføde; byde op til Dands, engagere; Einen -, Einen mit etw. -, have til Vedſte, ſpotte. 2) n. m. ſ. (om Uveir) trække op; trække op, (trække paa Vagt); føre ſig op, (i Klæder); vulg. mit etw. aufgezogen kommen, forebringe, fremføre.

Aufzug, m. -es 1) ud. pl. Optrækken, c. i alle Betydn. af aufziehen; Rending, c. Rendegarn, n. 2) pl. -üge, Optog, n. Proceſſion; Vinde; Kran, c.; Optog, n., en Act i et Skuespil.

Augapfel, m. -s ud. pl. Øieſteen, c.

Auge, n. -s -n, (Dim. Aeuglein og Aeugelchen, n. -s pl. ſ. sg.) Øie, n.; vor meinen -n, i mit Paasyn; Meget ſom ligner Øine (paa Tærninger og Kortblade, paa Paafugleſjedre, Spiren til et Blad eller en Blomſt, Fedtdraaber paa Suppe, Glands paa Tøi, Hul i en Oſt, en Syenaal, ꝛc.).

Aeugeln, v. 1) a. oculere. 2) n. m. h. blinke.

Augen=arzt, m. -es -ärzte, Øienlæge, c.; -blende, f. -n, Skyklap, c. (paa Seletøi); -blick, m. -es -e, Øieblik, n.; -blicklich, aj. øieblikkelig, i Øieblikket; -braune (el. -braue) f. -n, Øiebryn, n.; -diener, m. -s pl. ſ. sg. Øientjener, c.; -förmig, aj. øieformig; -glas, n. -es -äſer, Øieglas, n.; (paa en Kikkert) Ocularglas; -lied, n. -es -er, Øielaag, n.; -luſt, f. ud. pl. Øienslyſt, c.; -maß, n. -es ud. pl. Maal efter Øiesyn, paa Slump; Øiemaal, n.; -merk, n. -es ud. pl. det, man har fæſtet Øinene paa; fig. Øiemed, n.; -ſchein, m. -es ud. pl. Øieſyn, n. Synsforretning, c.; -ſcheinlich, aj. øienfaldende; fig. øienſynlig, indlyſende; (evident); -ſcheinlichkeit, f. ud. pl. Øienſynlighed (Evidence); -ſprache, f. -n, Øienſprog, n.; -ſtern,

m. -es -e, f. Augapfel; -waſſer, n. -s pl. f. sg. Dienvand, n.; -weh, n. -es ud. pl. og -ſchmerz, m. -ens -en, Dienſmerte, c.; -weide, f. ud. pl. Dienslyſt, c.; -weite, f. ud. pl. ſaavidt det blotte Øie ſeer, Synskreds, c.; -wimmer og -wimper, f. -n, Øienhaar, n.; -winkel, m. -s pl. f. sg. Øievig, c.; -zahn, m. -es -ähne, Øientand, c.; -zeuge, m. -n -n, Øienvidne, n.

Augen, v. n. m. h. (Jagtſp.) ſee opmærkſomt omkring; (om Planter) ſpire, knoppes.

Aeugig, aj. kun i Sammenſ. f. Ex. einäugig, eenøiet, trieſ-, ſom har rindende Øine.

Augment, n. -es -e, Augment, n. Tilſætning, Forøgelſe, c.

Auguſt, m. -es ud. pl. Auguſt Maaned, c.

Aurikel, f. -n, Aurikel, c.

Aurora, f. -rens ud. pl. Aurora, Morgenrødens Gudinde; Morgenrøden ſelv.

Aus, 1) præp. med Dat., af, fra, ud af, ud fra: - dem Hauſe, - dem Wege; - Holz gemacht; es wird etw. Großes - ihm; - etw. ſchließen, følgen; - Haß, - Liebe; er iſt - Schweden; - einander gehen, gaae fra hinanden, ſtilles ad. 2) av. ude, forbi, til Ende, es iſt - mit ihm; die Predigt iſt -; weder - noch ein, hverken ud eller ind; Jahr - Jahr ein, Aar ud Aar ind; von Grund -, fra Grunden af; 3) I mange Sammenſ. med Verb. er aus adſkillelig, har Tonen, og betyder iſær: ud-, f. Ex. ausreiben, ausbreiten, ausbilden, uddrive ꝛc.

Ausantworten, v. a. (i Canc.) Einem eine S. -, overlevere, overgive.

Ausarbeiten, v. 1) a. udarbeide, (et fordybet Arbeide; et Aandsarbeide, en Plan); Einen el. ſich -, ved beherig Legemsbevægelſe gjøre ſig ſtikket til noget. 2) n. m. h. holde op at arbeide, være færdig dermed; -tung, f. -en, Udarbeiden, Udarbeidning, c.

Ausarten, v. n. m. ſ. udarte, blive slettere; -tung, f. ud. pl. Udartning, c.

Ausathmen, v. 1) a. etw., udaande. 2) n. m. h. aande; -mung, f. ud. pl. Udaanden, c.

Ausbaden, v. 1) n. m. h. bade færdig, ophøre at bade. 2) a. fig. d. T. etw. - müſſen, bøde for en Andens Feil.

Ausbauen, v. 1) a. bygge færdig, fuldende en Bygning indvendig. 2) n. m. h. holde op at bygge.

Ausbedingen, v. i. a. ſich etw., betinge ſig forud; forbeholde ſig.

Ausbeißen, v. i. a. bide ud, trække ud ved at bide: ſich die Zähne -; bide ud af, bide Hul paa; fig. Einen -, ſtikke ud, bringe i Unaade.

Ausbeſſern, v. a. udbedre; -rung, f. -en, Udbedring, c.

Ausbeute, f. ud. pl. Udbytte, n.

Ausbeuteln, v. a. das Mehl, ryſte af Poſen; fig. d. T. Einen el. ſich -, blotte for rede Penge.

Ausbezahlen, v. a. udbetale.

Ausbiegen, v. i. 1) a. bøie udad. 2) n. m. h. Einem -, el. vor Einem -, gaae af Veien for; undvige; -gung, f. ud. pl. Udbøining, c.

Ausbieten, v. i. a. eine S., falde byde offentligt; overbyde (paa Auction); Einen, opſige; -tung, f. ud. pl. offentlig F-lſe, Overbyden, O-lſe, c.

Ausbilden, v. a. uddanne, gjøre fuldkommen; -dung, f. -en, U-lſe, c.

Ausbinden, v. i. a. aabne og udtage; -dung, f. ud. pl. Aabnen og Udtagen, c.

Ausbitten, v. i. a. ſich eine S. -, [udbede.

Ausblaſen, v. i. a. ein Ei, udblæſe, blæſe det Indvendige ud; bekjendtgjøre (ved blæſende Inſtrumenter); udbasune, fortælle overalt; das Licht -, blæſe ud, puſte ud; vulg. Einem das Lebenslicht -, dræbe; -ſung, f. ud. pl. Udblæsning, Udbasunen, c.

Ausbleiben, v. i. n. m. ſ. blive udenfor, ude; udeblive, ikke indfinde ſig; mit etw., tøve; afbrydes, standses; holde op, være forbi; udelades, mangle, glemmes; ikke ſtee; (om Planter) ikke komme frem.

Ausbleichen, v. 1) i. n. m. h. ophøre at blege. 2) i. n. m. ſ. bleges, af-. 3) rgl. a. blege ud, blege færdig.

Ausblühen, v. n. m. h. afblomſtre.

Ausbluten, v. 1) n. m. h. afblede, udøſe alt Blod. 2) a. (digt.) ſein Leben, udblede, opgive med Blodets Tab.

Ausbohren, v. a. udbore; -rung, f. ud. pl. Udboring, c.

Ausborgen, v. a. udlaane; -gung, f. ud. pl. Udlaaning, c.

Ausbraten, v. i. 1) a. ſtege færdig; faae ud af ved at ſtege. 2) n. m. h. ſtege not. 3) n. m. ſ. ſtege ud.

Ausbrauſen, v. n. m. h. udbruſe, ophøre at bruſe.

Ausbrechen, v. i. 1) a. einen Zahn, udbrække, af-; einen Baum -, beſkære; die Bienen -, dræbe og tage Honningen; Galle, Blut -, brække ex. 2) n. m. ſ. brydes af, ud; brække ud, undvige; bryde frem, komme frem; (om Ild, Sygdom, Krig) udbryde, opſtaae; pludſelig blive bekjendt; in ein lautes Gelächter, udbryde i; -chung, f. ud. pl. Udbrækning, Af-, Beſkæring, c.

Ausbreiten, v. a. die Arme -, udbrede, udſtrække; etw., udbrede, bekjendtgjøre, udſprede; ſich -, udſtrække,

Digitized by Google

udbrede, formere sig, tiltage; sich über eine S. -, udbrede sig vidtleftigt over; -tung, f. ud. pl. Udbreden, Udstrækken, Formering, Tiltagen, c.

Ausbrennen, v. i. 1) a. udbrænde, rense ved at brænde; Töpfe, Ziegelsteine -, brænde færdig. 2) n. m. f. afbrændes; brænde ud, ophere at brænde; -nnung, f. -en, Udbrænding, c.

Ausbringen, v. i. a. bringe ud, frem; skaffe bort; ein Geheimniß -, gjøre bekjendt, bringe ud iblandt Folk; eine Gesundheit -, udbringe, proponere en Skaal; einen Befehl -, udvirke; -gung, f. uv. pl. Udbringen, Bortskaffen, Proponering, c.

Ausbruch, m. -es ,üche, Udbrud, Frembrud, n. Fremkomst, c.

Ausbrühen, v. a. udskolde.

Ausbrüten, v. 1) a. udruge, udklække; fig. etw. Böses -, have i Sinde, gaae svanger med, udtænke. 2) n. m. h. holde op at ruge.

Ausbügeln, v. a. Falten, udstryge; ein Kleid -, stryge færdig; -lung, f. ud. pl. Udstrygning, c.

Ausbund, m. -es ud. pl. det Fortrinligste i sit Slags, Quintessents, c.; Mønster paa en Ting: - von Tugend, Schönheit, Bosheit; -bündig, aj. fortræffelig, overordentlig i sit Slags.

Ausbüßen, v. 1) a. Garn, bede paa, reparere. 2) n. m. f. affone, bede for; -ßung, f. -en, Affoning, c.

Ausdampfen, v. 1) n. m. f. uddampe. 2) n. m. h. ophere at dampe. 3) a. eine Pfeife, udryge; -fung, f. -en, Uddampning, c.

Ausdämpfen, v. a. lade uddampe; Kohlen, slukke; -fung, f. -en, Uddampning, Slukning, c.

Ausdauer, f. ud. pl. Udholden, Vedholdenhed, Standhaftighed, c.; -n, v. 1) a. udholde, fordrage. 2) n. m. h. holde ud, bie til Enden; (om Planter) overvintre i det Fri, være perenerende.

Ausdehnen, v. a. udstrække, forlænge, udvide; sich -, udvide sig, uddrede sig; -hnbar, aj. som lader sig udstrække; -hnbarkeit, f. ud. pl. Udstrækkelighed; -hnung, f. ud. pl. Udstrækken, Udviden, c.; -hnungskraft, Udstrækningsevne, c.

Ausdenken, v. a. sich etw. -, udtænke; etw., tænke til Ende.

Ausdeuten, v. a. udtyde; -tung, f. -en, Udtydning, c.

Ausdienen, v. n. m. h. tjene ud, ophere at tjene; ein ausgedienter Soldat, udtjent.

Ausdingen, v. i. a. rigtigere ausbedingen, s. dette Ord.

Ausdorren, v. n. m. f. forterres, blive tør; blive mager, svinde hen.

Ausdörren, v. a. udtørre, gjennemAusdreschen, v. i. 1) a. Getreide, udtærske. 2) n. m. h. tærske færdig; -schung, f. ud. pl. Udtærskning, c.

Ausdruck, m. -es -ucke, Udtryk; Aftryk, n.; -en, v. 1) a. aftrykke, afpræge: ein Siegel, einen Kupferstich -; udtrykke, fremstille, lægge for Dagen. 2) n. m. h. holde op at trykke, være færdig dermed; -ücken, v. a. eine Citrone -, den Saft -, trykke ud, af; das Licht -, slukke; sich undeutlich -, udtrykke; -ucklich, aj. udtrykkelig, tydelig, bestemt; forsætlig, med Flid.

Ausdrusch, m. -es ud. pl. Udtærskning, c.; det udtærskede Korn.

Ausduften, v. n. m. f. uddufte; -tung, f. -en, Uddustning, c.

Ausdüften, v. a. einen Geruch, uddrede.

Ausdulden, v. 1) a. taale til Enden, udholde. 2) n. m. h. udlide; er hat ausgeduldet, udlidt.

Ausdunsten, v. n. m. f. dunste ud; -stung, f. -en, Uddunsten, c.

Ausdünsten, v. a. uddunste; -stung, f. -en, Uddunstning, c.

Auseinander, av. fra hinanden; (rigtigere aus einander); - setzen, v. a. sætte ud fra hinanden.

Auseisen, v. a. ise ud.

Auserkoren, aj. udvalgt.

Auserlesen, v. i. n. hvoraf kun bruges partic. auserlesen, udfegt, fortræffelig.

Auserſehen, v. i. a. sich eine S. -, udsege, udsee. (Skjendt aus er adskillelig, bruges dog dette Verb. og auserwählen kun i de uadskillelige Former, f. Ex. istedetfor: ich ersehe ihn dazu aus, bruges: ich habe ihn dazu -.) [s. Auserſehen.

Auserwählen, v. n. m. h. udvælge;

Ausfahren, v. i. 1) a. einen Weg -, opkjøre, kjøre Huller i; Waaren -, udkjøre, bortk-, udføre; Einen, kjøre forbi. 2) n. m. f. kjøre ud, fra; fare ud; mit dem Fuße, glide ud; im Gesichte, an den Händen -, slaae ud, faae Udslæt.

Ausfahrt, f. 1) ud. pl. Udkjørsel, c. 2) pl. -en, Stedet, hvorigjennem man kjører ud, Udkjørsel, Port, c.

Ausfall, m. -es -älle, Udfald (af Beleirede og i Fegtekonsten): einen - thun; det Troppecorps, som gjør Udfald; den hemmelige Udgang, hvorigjennem det skeer; einen - auf el. gegen Einen thun, et heftigt Angreb med Ord; -en, v. i, 1) a. stede, slaae ud ved at falde: sich das Auge, einen Zahn -. 2) n. m. f. die Zähne, die Haare fallen ihm aus, falde ud, af, fra; falde ud, gjøre Udfald (i Beleiring og Fegtek.); udarte (om Blomster); gut oder schlecht -, falde ud,

Digitized by Google

faae et Udfald; lebe af; lykkes eller mislykkes.

Ausfechten, v. i. 1) a. eine S. mit Einem –, afgjøre (enten i Duel eller ved Grunde). 2) n. m. h. holde op at fegte.

Ausfegen, v. a. den Unrath, die Stube, udfeie; **-gung**, f. ud. pl. Udfeining, c.

Ausfeilen, v. a. udfile; **-lung**, ud. [pl. Udfiling, c.

Ausfenstern, v. a. vulg. Einen, udkjelde.

Ausfertigen, v. a. udfærdige; gjøre færdig til Forsendelse; (undert.) udstyre; **-ger**, m. -s pl. f. sg. Udfærdiger, Expedient, c.; **-gung**, f. -en, U--lse, c.

Ausfeuern, v. 1) a. opvarme ved Ild, udhede. 2) n. m. h. ophøre at fyre, at flyde.

Ausfilzen, v. a. besætte med Filt; fig. d. T. Einen, give en drei Trettesættelse.

Ausfinden, v. a. udfinde; (sædv.) –findig (ikke –fündig) machen, udfinde; **-dung**, f. ud. pl. Udfinden, c.

Ausfischen, v. a. einen Teich, udfiske; **-schung**, f. ud. pl. Udfisken, c.

Ausfliegen, v. n. m. f. flyve ud.

Ausfließen, v. n. m. f. udflyde.

Ausflucht, f. 1) pl. **-üchte** (af fliehen) Flugt fra et Sted; Udflugt, ugrundet Undskyldning, c., Paaskud, n. 2) ud. pl. f. Ausflug.

Ausflug, m. -es **-üge**, Udflyven, c.; Stedet, hvorfra der flyves ud; das ist sein erster –, det er første Gang han forlader sine Forældres Huus; eller: hans første lille Reise, c. (i denne Bet. bruges ofte urigtigt Ausflucht); der junge –, de unge udflyvende Fugle.

Ausfluß, m. **-sses -üsse**, Udflyden, c.; en Flods Munding; det, som udflyder.

Ausfordern, v. a. udfordre; **-derer**, m. -s pl. f. sg. Udfordrer, c.; **-rung**, f. -en, Udfordring, c.

Ausforschen, v. a. etw., Einen, udforske; **-schung**, f. -en, Udforskning, c.

Ausfuhre, f. ud. pl. Udførsel, c.

Ausführen, v. a. Waaren –, udføre, føre ud; kjøre ud; eine S., udføre, sætte i Værk, fuldbringe; fuldstændig bevise; **-brbar**, aj. som lader sig udføre; **-brbarkeit**, f. ud. pl. Muligheden at udføre det; **-rlich**, aj. udførlig, fuldstændig, vidtløftig; **-rlichkeit**, f. ud. pl. U-hed, F-hed, V-hed; **-rung**, f. -en, Udførelse, Fuldbringelse, c.

Ausfüllen, v. a. den Wein aus dem Gefaße –, hælde ud, temme; einen leeren Raum –, udfylde, opfylde; **-llung**, f. -en, Udhælden, Udfyldning, c.

Ausfündig, f. Ausfinden.

Ausfuttern, v. a. ein Kleidungsstück, udføre, forsyne med Foder; **-rung**, f. -en, Udføring, c.

Ausfüttern, v. a. das Vieh, føre godt; einen Sack, temme Fodret af; **-rung**, f. -en, Foren godt; Temmen af, c.

Ausgabe, f. -n, Udlevering; Udgave (af en Veg); Udgift, c.

Ausgabren, v. i. n. m. h. udgjære; ophøre at gjære.

Ausgang, m. -es, 1) ud. pl. Udgang (fra et Sted); Slutning, Ende, c. Udfald, n. 2) pl. **-änge**, Udgang, c. (Stedet, hvor man gaaer ud; fig. hos Vogtr., naar en Linie afbrydes og et nyt Stykke begynder).

Ausgäten, v. a. das Unkraut –, luge bort, udluge; **-tung**, f. -en, Udlugning, c.

Ausgeben, v. i. 1) a. Briefe, give fra sig, afgive; Geld, ein Buch –, udgive; sich für etw. el. Einen, give sig ud for; vulg. sich ganz –, give alle sine Penge ud. 2) n. m. h. gjøe af sig, indbringe; (Jagtsp.) gjee; **-ber**, m. -s pl. f. sg. Udgiver; **-berinn**, f. -en, Huusholderske, c.

Ausgebrauchen, (rigtigere end ausbrauchen) v. a. forbruge.

Ausgeburt, f. -en, Foster, n.; især vulg. fig. et slet Landsproduct.

Ausgehen, v. i. n. m. f. gaae ud, ud fra, forlade, reise fra; auf Abentheuer –, drage ud; auf eine S. –, gaae ud paa, sigte til; leer –, ikke faae noget for sin Umage; frei –, slippe for Straf; ich werde es dir nicht ungenossen - lassen, du skal ikke have gjort mig det omsonst (ustraffet); ein Buch - lassen, udgive, give i Trykken; (om Planter) gaae ud; (om Ild og Lys) gaae ud, slukkes; (om Haar) falde af; (om Farver) gaae ud, falme; (om Pletter) gaae ud, bort; (om Varer) gaae af, afsættes; (om Penge) gaae med, gives ud; das Wort geht auf ein 3 aus, endes paa; über Einen –, gaae ud over, ramme; (om Tromme) indtræffe, gaae i Opfyldelse.

Ausgelassen, f. auslassen.

Ausgemacht, partic. afgjort, vis, ugaatvivlelig. [udmarvet; udpidslet.

Ausgemargelt, (-mergelt) partic.

Ausgenommen, partic. undtagen.

Ausgießen, v. i. a. udgyde, udøse, hælde ud; udfylde med en smeltet Materie; das Feuer –, slukke ved at hælde noget Flydende paa; Geld –, ikke Penge ud, give overflødigt; fig. sein Herz vor Einem –, (bedre ausschütten), udgyde, udøse sit Hjerte, aabenbare alle Tanker; seinen Zorn über Einen –, lade falde paa, udøse over; **-ßung**, f. -en, Udgydelse, Udøsen, c.

Ausgleichen, v. i. a. jævne, gjøre

lige; liqvidere; bilægge; -chung, f. ud. pl. Jævnen, Liqvideren, Bilæggen.

Ausgleiten, v. i. n. m. f. glide ud; vulg. ausglitschen.

Ausglühen, v. 1) a. udglede. 2) n. m. h. ophere at glede; -hung, f. ud. pl. Udgledning, c.

Ausgraben, v. i. a. einen Schatz, udgrave; einen Teich, udhule; -bung, f. ud. pl. Udgravning, c.

Ausgründen, v. a. udgrunde; (hos Snedk.) udhovle Fordybninger.

Ausguß, m. -ſſes, 1) ud. pl. Udøsning; Udfylden, Fuldſtedning; Slukning, c. 2) pl. -üſſe, hvad der øses ud, og Stedet, hvorigjennem det ſteer, Udløbsrende, c.

Aushacken, v. a. die Augen, udhakke, udhugge; einen Rock, udtakke, udtunge; -ckung, f. -en, Udhakning, Udhugning, Udtakken, Udtungen, c.

Aushalten, v. i. 1) a. udholde, fordrage; modſtaae; overſtaae; holde ud (i Muſiken). 2) n. m. h. forblive til Enden, holde ud; være ſtandhaftig, holde Stand.

Aushändigen, v. a. Eim. eine S. -, overlevere, levere fra ſig; -gung, f. -en, O-liſe, c.

Aushangen, v. n. m. h. hænge ude.

Aushängen, v. a. udhænge; -gebogen, m. -s pl. ſ. sg. (i Vogtr.) Udhængeark, n.; -geſchild, n. -es -er, udhængt Skilt; -gung, f. ud. pl. Udhængen, c.

Aushauchen, v. a. udaande; die Seele, udaande, opgive Aanden, dee.

Aushauen, v. i. a. hugge ud; udhugge; udhule; einen Wald -, borthugge; das Fleiſch -, hugge ud i mindre Stykker (til Salg); -uung, f. -en, Udhugning, c.

Ausheben, v. i. a. løfte ud, op; Recruten -, udtage, udſøge; fig. udhæve, udvælge og fremſætte; lægge Vægt paa; -bung, f. ud. pl. Løften ud, op, Udtagen, Udhæven, c.

Aushecken, v. 1) a. udklække; fig. d. T. einen Plan, udſpeculere; frembringe, foranledige. 2) n. m, h. holde op at hække.

Aushelfen, v. i. a. Eim. mit etw. -, hjelpe ud af Forlegenhed; understøtte.

Aushieb, m. -es -e, det Udhuggede; Udhug, n. (det første Hug i en Duel).

Aushöhlen, v. a. udhule; -lung, f. -en, Udhuling, c.

Aushöhnen, v. a. Einen, ſpotte, forhaane; -hnung, f. ud. pl. Forhaanen, c.

Aushöken, (-hökern), v. a. udhøkre; -kung (-rung) f. -en, Udhøkring.

Ausholen, v. 1) a. Einen -, hente ud; fig. udforſke; udfritte. 2) n. m. h. ſtrække, ſvinge Armen ud, naar man vil ſlaae eller kaſte; tage Fart, for at ſpringe; weit -, udbrede ſig vidtleftigt i ſin Tale; -lung, f. ud. pl. Henten ud, Udforſken, Udſvingen, Udbreden, c.

Aushorchen, v. a. Einen, lurende udforſke.

Aushören, v. a. Einen el. etw., [here til Ende.

Aushub, m. -es ud. pl. udtaget Mandſkab.

Aushungern, v. a. udhungre.

Aushunzen, v. a. vulg. udſkjelde.

Ausjagen, v. a. udjage; fig. Eim. den Angſtſchweiß -, heftig forſtrække.

Auskalten, v. n. m. ſ. blive gjennemkold.

Auskämmen, v. a. Federn, bortkæmme; Haare, udkæmme; -mmung, f. -en, Bortkæmmen, Udk-, c.

Auskaufen, v. a. Einen -, afkjøbe En alle hans Varer; loskjøbe; Eim. eine S. -, kjøbe hvad en Anden har i Sinde at kjøbe, komme i Forkjøbet; fig. die Zeit, anvende godt; -fung, f. ud. pl. Afkjøben, Kommen i Forkjøbet.

Auskehren, v. a. feie ud, bort; afborſte; feie reen; -richt el. -brig, n. -es ud. pl. Feieſtarn, n.

Auskeilen, v. 1) a. udkile. 2) n. m. ſ. (i Bjergv.) løbe kileformig ud.

Auskeltern, v. a. udperſe.

Ausklagen, v. 1) a. Einen el. etw., ved en Retsklage drive til det Yderſte. 2) n. m. h. ophere at klage.

Ausklatſchen, v. a. Einen -, ſpotte ved at klappe i Hænderne; vulg. afprygle; eine S. -, fortælle vidt og bredt, udbasune.

Auskleiden, v. a. afklæde, klæde af; -dung, f. ud. pl. Afklædning, c.

Ausklopfen, v. a. Staub, Kleider, udbanke; -pfung, f. ud. pl. Udbankning, c.

Ausklügeln, v. a. udſpeculere; -lung, f. -en, U-ring, c.

Auskochen, v. 1) a. Fett, udkoge; ein Gefaß, koge ud. 2) n. m. h. ophøre at koge. 3) n. m. ſ. koge bort, bortdunſte; -chung, f. ud. pl. Udkogning, Kogen ud, c.

Auskommen, v. i. n., m. ſ. komme ud; unter die Leute -, rygtes, blive bekjendt; (om Ildebrand) opkomme, udbryde; mit etw. -, komme ud med, have nok, opnaae ſin Hensigt, komme nogen Vei med; kunne leve af; mit Eim. -, komme ud med, enes med.

Auskommen, n. -s ud. pl. Udkomme, n. (hvad man kan leve af); ich ſehe kein - dazu, Udvei, c.; mit ihm iſt kein -, intet Udkomme, ingen Maade at komme ud af det paa.

Auskramen, v. a. Waaren, Gelehrſamkeit, udkramme; -mung, f. ud. pl. Udkrammen, c.

Digitized by Google

Auskratzen, v. 1) a. udkradse. 2) n. m. f. d. T. smøre Hafer, løbe hurtig dort; -zung, f. -en, Udkradsning, hurtig Bortløben, c.

Auskriechen, v. i. n. m. f. udkryde.

Auskundschaften, (-kunden) v. a. udspionere, udspeide; -tung, f. -en, Udspioneren, c.

Auskunft, f. ud. pl. Udkomme, n. Underholdning; Udvei; Oplysning, Underretning, c.: Eim. - über eine S. geben.

Auslachen, v. 1) a. Einen -, udlee. 2) n. m. h. lee ud, til Ende; sich -, lee sig mæt.

Ausladen, v. i. a. ein Schiff -, die Waaren -, losse; udlosse; ein Gewehr -, tage Ladningen ud; uddygge; -dung, f. -en, Udlosning, c.

Auslage, f. -n, Udlæg (af Penge): die - thun; de udlagte Penge selv, Udlæg, Forskud, n.; Disk, c.

Ausland, n. -es, ud. pl. Udlandet, fremmede Lande; -länder, m. -s pl. f. sg. (-inn, f. -en) Udlænding, Fremmed, c.; -länderei, f. -en, Forkjærlighed for alt udenlandsk; -landisch, aj. udenlandsk, fremmed.

Auslangen, v. n. m. h. naae ud, til Ende, have nok, komme ud med, strække til; -gung, f. ud. pl. Naaen ud, Kommen ud med, Strækken til.

Auslassen, v. i. a. Butter, lade smelte; ein Kleid, lægge ud, gjøre videre; ein Wort, udelade; lukke ud, slippe ud; einen Befehl, lade udgaae, bekjendtgjøre; sich über eine S. -, udlade sig, yttre sig, erklære sig; seinen Zorn an Eim., give frit Løb, lade udbryde; ein ausgelassener Mann, vild, fræk, overgiven, uvorn, uregjerlig; -gelassenheit, f. -en, Vildhed, Frækhed, O-hed, U-hed, c.; -ssung, f. -en, Smeltning, Udeladelse, Lukken ud, Slippen ud, c.

Auslauf, m. -es ud. pl. Udløb, n. Udløben, c.: - des Wassers, der Flotte; -en, v. i. n. m. f. løbe ud; (om Vexter) udbrede sig; rage frem, staae frem; løbe ud, indtage mere Plads; über Einen -, gaae ud over; sich -, gjøre sig tilstrækkelig Bevægelse, løbe sig træt; -läufer, m. -s pl. f. sg. en Tjener, som løber Ærinde; et Rodskud fra Træer og Planter.

Auslaugen, v. a. uddygge; Asche, befrie fra Saltdele; Fässer, skylde med Lud; -gung, f. ud. pl. Uddygen, c.

Ausläuten, v. 1) a. die Kirche -, die Messe -, ringe af (Kirke); 2) n. m. h. holde op at ringe; -tung, f. ud. pl. Ringen af, c.

Auslecken, v. 1) a. udslikke. 2) n. m. f. Wein aus dem Fasse, lække ud af.

Ausleeren, v. a. udtømme; -rung, f. -en, U-lse, c.

Auslegen, v. a. zur Schau, zum Verkaufe, lægge ud, frem; ein Schiff, lægge ud (paa Reden); für Einen, lægge ud, gjøre Udlæg; Geld auf Zinsen, udlaane; mit Gold, belægge, indlægge; fig. eine Schrift, einen Traum, ꝛc., udlægge, fortolke, tyde; -ger, m. -s pl. f. sg. Udlægger, Fortolker, c.; -gung, f. -en, Udlægning, Fortolkning.

Auslehren, v. a. einen Lehrling, udlære.

Ausleiden, v. i. n. m. h. udlide; især partic. ausgelitten, udlidt.

Ausleihen, v. i. a. udlaane (til Andre); -her, m. -s pl. f. sg. Udlaaner, c.; -hung, f. -en, U-ning, c.

Auslernen, v. 1) n. m. h. lære til Ende, lære ud, staae sin Læretid ud; auf eine S. ausgelernt haben, være meget erfaren deri. 2) a. Einen -, lære at kjende neie.

Auslese, f. -n, Udvalg, n.

Auslesen, v. i. a. sich eine S. -, udsøge, udvælge; ein Buch -, læse ud; -sung, f. ud. pl. Udsøgen, Udvælgen, Udlæsen, c.

Ausliefern, v. a. Eim. eine S. od. Person, udlevere, overgive; -rung, f. -en, U-ring, c.

Ausliegen, v. i. 1) a. ligge Noget huult: das Bett -. 2) n. m. h. ligge længe nok, ligge sin Tid (om Vin); -ger (-leger) m. -s pl. f. sg. (i Sevæs.) ethvert Skib paa en Post, Vagtskib, n.

Auslocken, v. a. udlokke, lokke frem; fig. udforske; -ckung, f. -en, Udlokning, c.

Ausloosen, v. a. vælge ved Lodkastning; sætte paa Spil.

Auslöschen, v. 1) i. n. m. f. (om Ild og Lys) slukkes, gaae ud; (om Skrift) slættes ud, blive ulæselig; fig. dee. 2) rgl. a. udslukke; udslette, uderadere; tilintetgjøre; -schlich, aj. udslukkelig; som lader sig udslukke; -schung, f. ud. pl. Udslukken, Udslettelse, Uderaderen, c.

Auslösen, v. a. udløse, befrie, indfrie; holde skadesløs; -sung, f. ud. pl. Udløsning, Løsepenge, c.

Ausmachen, v. a. einen Flecken, tage ud, bringe ud, skaffe ud; (Jagtsp.) udfinde, tilveiebringe; ein Quartier -, bestille; Feuer -, slukke; besætte, udpynte med; eine Summe -, udgjøre, belobe; være tilstrækkelig; etw. mit Eim. -, afgjøre, komme overeens; vulg. Eim. etw. -, bestemme, fastsætte; Einen -, udskjelde; s. Ausgemacht; -chung, f. ud. pl. Tagen ud, Bringen ud, Skaffen ud, c.

Ausmalen, v. a. udmale, male færdig; sætte Farver paa, illuminere; ma-

Digitized by Google

le indvendig; fig. fortælle omstændeligt, udmale; -lung, f. -en, Udmalen, Illumineren, Udmaling, c.

Ausmauern, v. a. indvendig opmure.

Ausmergeln, (-ärgeln) v. a. udmarve, udpine, svække; -lung, f. ud. pl. Udmarven, Udpinen, Svækken, c.

Ausmerzen, v. a. stille det Slette fra det Bedre; udstede, udelukke.

Ausmessen, v. i. a. udmaale, op-; maale ud, følge efter Maal; -ssung, f. -en, Udmaaling, Op-, c.

Ausmiethen, v. a. ein Zimmer - (bedre ver-) udleie; Einen -, fortrænge ved at byde høiere Leie.

Ausmitteln, v. a. opspørge, udfinde, opdage; bilægge; -lung, f. ud. pl. Opspørgen, Udfinden, Opdagelse, c.

Ausmünzen, v. a. Gold, udmynte; -zung, f. -en, Ud-tning, c.

Ausmustern, v. a. mynstre, forkaste det Slette; -rung, f. ud. pl. Forkastelsen af det Slette.

Ausnahme, f. -n, Undtagelse, c.

Ausnehmen, v. i. a. einen Zahn, tage ud; tage paa Credit; ein Thier -, tage Indvoldene ud; Einen el. etw. -, undtage, gjøre Undtagelse med; ausgenommen, undtagen; sich -, tage sig ud, klæde; udmærke sig; deraf -d, aj. fortrinlig, særdeles; -mung, f. ud. pl. Udtagen, c. [f. -en, Udpakning, c.

Auspacken, v. a. udpakke; -ckung,

Auspeitschen, v. a. udpidske; fig. vulg. ausgepeischt, udpidsket, Enhver bekjendt; -schung, f. ud. pl. Udpidskning, c.

Auspfänden, v. a. einen Skyldner, udpante; -dung, f. -en, U-tning.

Auspfeifen, v. i. 1) a. Einen, udpibe. 2) n. m. h. ophøre at pibe.

Auspflastern, v. a. brolægge; -rung, f. ud. pl. Brolægning, c.

Auspflügen, v. 1) a. pløie ud, pløie færdig. 2) n. m. h. ophøre at pløie.

Ausplaudern, v. 1) a. udpludre. 2) n. m. h. høre op at pludre; -rung, f. -en, U-dring, c.

Ausplündern, v. a. Einen, udplyndre; -rung, f. -en, U-dring, c.

Auspochen, v. a. banke ud; bestæmme ved at banke; -chung, f. ud. pl. Banken ud, c.

Auspposaunen, v. a. udbasune.

Ausprägen, v. a. udpræge; -gung, f. -en, Udprægning, c.

Auspressen, v. a. den Saft, udpresse, udperse; Einen etw. -, afpresse, afpresse; -ssung, f. ud. pl. Udpresning, c. [nemprygle.

Ausprügeln, v. a. prygle ud, gjen-

Auspumpen, v. a. udpumpe.

Auspuzen, v. a. das Licht -, pudse ud, slukke; udpynte, smykke; afpudse, rense indvendig; vulg. Einen -, give en drei Trettesættelse; -zer, m. -s pl. s. sg. en drei Trettesættelse.

Ausraden, (Nordt.) s. Ausrotten.

Ausrauchen, v. 1) a. den Fuchs (Jagtsp.) røge ud, uddrive af dens Hule ved Røg; die Pfeife, ryge ud. 2) n. m. h. holde op at røge; -chung, f. ud. pl. Røgen ud, Udrygning, c.

Ausräuchern, v. a. ein Faß -, Fleisch -, gjennemrøge, røge tilstrækkeligt: -rung, f. ud. pl. G-gning, c.

Ausraufen, v. a. uddrive, udrykke; -fung, f. ud. pl. Uddriven, Udrykken.

Ausräumen, v. a. ein Zimmer, remme ud; -mung, f. ud. pl. Udremmen, c. [f. -en, Udregning, c.

Ausrechnen, v. a. udregne; -chnung,

Ausrede, f. 1) ud. pl. (sjeld.) Udtale, c. 2) pl. -n, Undskyldning, Udflugt, c. Paastud, n.; -n, v. 1) a. udsige, udtale, beskrive; sich -, sige alt hvad man veed; snakke sig fri, søge at undskylde sig; Einem etw. -, bringe fra, afdisputere. 2) n. m. h. tale ud, til Ende.

Ausreichen, v. n. m. h. række ud, strække til; mit etw. -, komme ud med. [2) n. m. h. høre op at reise.

Ausreisen, v. 1) n. m. s. reise ud.

Ausreißen, v. i. 1) a. udrive, rykke ud, trække ud: Einem die Haare -; rive fra hinanden. 2) n. m. s. gaae itu, rives fra hinanden, splittes ad, flækkes, kloves, revne; (om Taalmodigheden) udtemmes, forgaae; (om Heste) løbe løbsk; (om Mstr.) desertere; løbe bort; -ßer, m. -s pl. s. sg. Deserteur, Overløber, c.

Ausreiten, v. i. 1) a. den Hafer -, udtærske (ved at ride derpaa); ein Pferd -, ride ud med den i fri Luft, rere den; einen Raum, tilbagelægge ridende. 2) n. m. s. ride ud; ride en Tour. 3) n. m. h. høre op at ride; -ter, m. -s pl. s. sg. Udrider, c.

Ausrenken, v. a. Einem el. sich ein Glied -, vride af Led; -kung, f. -en, Forvridning, c. [Ausrotten.

Ausreuten, (Sydt. og digt.) s.

Ausrichten, v. a. rette ud, gjøre lige (hvad der er blevet kroget el. bøiet); bringe i Orden; tilendebringe; einen Schmaus -, foranstalte, bekoste; udrede, betale (entrichten); udrette, iværksætte, besørge, forrette, udvirke: (i Bjergv.) einen Gang, opdage; (Jagtsp.) ein Wild, opspore; vulg. Einen -, irretteſætte; udskjelde; -tung, f. -en, Foranstaltning, Bekostning, Udretten, c.

Ausriechen, v. 1) a. udfinde ved at lugte. 2) n. m. h. holde op at lugte.

Ausringen, v. i. 1) a. sich den Arm, vride af Led; Wäsche, vride ud. 2) n. m. h. kæmpe til Ende (især om Døende); er hat ausgerungen, udstridt;

Digitized by Google

-gung, f. ud. pl. Vriden af Led, Udvriden, Udſtriden, c. [Tour.

Ausritt, m. -es ud. pl. Riden

Ausrotten, v. a. Unkraut, Overglaube, udrydde, ødelægge, rykke op med Rod; -ttung, f. ud. pl. U-lſe, D-lſe, c.

Ausrücken, v. n. m. ſ. rykke ud (iſær om Soldater); -ckung, f. ud. pl. Udrykning, c.

Ausruf, m. -es ud. pl. Opraaben, c.; Udraab, n.; -en, v. i. 1) n. m. h. raabe heit, udraabe; afraabe, holde op at raabe. 2) a. udraabe, bekjendtgjøre ved Raab; zum Könige; zum Verkaufe; -er, m. -s pl. ſ. sg. Herold, offentlig Udraaber, c.; -ungszeichen, n. -s pl. ſ. sg. Udraabstegn, n. (!).

Ausruhen, v. n. m. h. udhvile.

Ausrupfen, v. a. udplukke; -pfung, f. ud. pl. Udplukken, c.

Ausrüſten, v. a. ein Heer, ein Schiff, udruſte; -ſtung, f. -en, Udruſtning, c.

Ausſaat, f. ud. pl. Udſæd, c.; -ſäen, v. a. udſaae; -ſäung, f. ud. pl. Udſaaening, c.

Ausſage, f. 1) ud. pl. Fremſigen, Udſigen, c. 2) pl. -n, Udſagn, Vidnesbyrd, n. Bekjendelſe, c.; -n, v. a. ſige, fremſige, udſige, udtrykke; etw. wider Einen (vor Gerichte) -, udſige, aflægge Bekjendelſe, vidne; -wort, n. -es -örter, Verdum, n.

Ausſatz, m. -es ud. pl. (i Billard) Udlæggen, og Stedet hvor man lægger ſin Bal ud; Alt hvad der ſættes ud; Spedalſkhed, c.; -ſätzig, aj. ſpedalſk.

Ausſaugen, v. i. 1) a. udſuge; afkræfte, ſvække; forarme. 2) n. m. h. patte ſin Tid ud; -gung, f. -en, Udſugning, Afkræften, Udpatten, c.

Ausſäugen, v. 1) a. give tilſtrækkelig Die. 2) n. m. h. ophere med at give Die.

Ausſchälen, v. a. tage Skallen fra; fig. vulg. Einen, udplyndre; -lung, f. -en, Tagen Skallen fra; U-bring, c.

Ausſcharren, v. 1) a. udſtrabe; d. T. Einen, beſtæmme ved at ſtrabe med Fødderne. 2) n. m. h. ophere at ſtrabe; -rrung, f. ud. pl. Udſtraben, c.

Ausſchäumen, v. 1) a. udſtumme; udſtøde, udſige i Forbittrelſe: Läſterungen wider Gott -. 2) n. m. h. holde op at ſtumme; fig. afraſe, udraſe.

Ausſcheiden, v. 1) i. n. m. ſ. adſtille ſig fra et Selſkab, affondre ſig fra. 2) rgl. a. affondre fra; -dung, f. -en, A-lſe, Affondring, c.

Ausſchelten, v. i. 1) a. udſkjælde. 2) n. m. h. ophere at ſkjælde; -tung, c. -en, Udſkjældning, c.

Ausſchenken, v. a. ſkjenke, holde ud; ſkjenke ud (i ſmaae Maal, til Salg); (hos Haandv.) ved Vortvandring række en Svend Vresdrikken; -kung, f. -en, Udſkjenkning. [pe færdig.

Ausſcheren, v. i. a. udklippe; klip-

Ausſcheuern, v. a. ſkure ud; fig. Einen, udſkjælde.

Ausſchicken, v. a. Einen, udſtikke; nach Eim., ſtikke Bud efter; -ckung, f. ud. pl. Udſtikken, c.

Ausſchieben, v. i. a. ſkyde ud, trække ud; (i Kegleſp.) ſlaae ud; -ber, m. -s pl. ſ. sg. Skydeklap, c. (paa et Bord).

Ausſchießen, v. i. 1) a. Eim. ein Auge, ſkyde ud; udſkyde, forkaſte (det Slette), affondre; einen Wald -, ſkyde alle Dyrene deri; ein Gewehr -, ſkyde til. 2) n. m. ſ. udvoxe, ſkyde ud; -ßung, f. -en, Udſkydning, c.

Ausſchiffen, v. 1) a. udſtibe, bringe i Land. 2) n. m. ſ. ſeile ud; -ffung, f. -en, Udſtibning, c.

Ausſchimpfen, v. a. Einen, udſkjælde.

Ausſchlachten, v. a. ſlagte til Salg.

Ausſchlafen, v. 1) n. m. h. ſove ud. 2) a. einen Rauſch, ſove ud; -fung, f. ud. pl. Udſoven, c.

Ausſchlag, m. -es, 1) ud. pl. Slaaen ud, c.; Udſlag (i Vægt); Udſlag, n.: den - geben, machen, gjøre Udſlaget, beſtemme Udfaldet; 2) pl. -äge, Udſlæt, n. Beklædning; Garnering, Kantning, c.; -en, v. i. 1) a. Eim. einen Zahn, ſlaae ud; den Regenſchirm -, ſlaae ud, fra hinanden; ein Zimmer mit Teppichen -, indvendig betrække, beklæde, beſlaae; (hos Skrædere og Bundtmagere) garnere, kante; fig. eine Bitte, afſlaae, ſige Nei til; forkaſte; (i Fegtek.) afparere. 2) n. m. h. begynde at ſlaae; (om Heſte) ſlaae ud; (om Vægten) holde til en Side; (om Uhre og Sangfugle) ſlaae til Ende, holde op at ſlaae. 3) n. m. ſ. (om Knopper) ſpire frem, ſpringe ud; (om Udſlæt) ſlaae ud; (om Sygdom og Ild) bryde ud, ſlaae ud; fig. falde ud, løbe af; -gung, f. ud. pl. Udſlaaen, c.

Ausſchlämmen, v. a. opmuddre.

Ausſchleifen, v. i. 1) a. Scharten, udſlibe; Glas, ſlibe huult. 2) n. m. h. ophere at ſlibe; -fung, f. ud. pl. Udſlibning, c.

Ausſchließen, v. i. a. lukke ud, lukke ude; einen Gefangenen -, løslade; Einen von etw. -, udelukke, undtage, fraregne; ſich -, affondre; -ßung, f. ud. pl. Lukken ud, L-lſe, U-lſe, c.; -ßlich, aj. udelukkende.

Ausſchluß, m. -ſſes ud. pl. Udelukkelſe, Undtagelſe, c.

Ausſchmähen, v. a. Einen, udſpotte.

Ausſchmälen, v. a. Einen, udſkjælde.

Digitized by Google

Ausſchmauchen, v. a. einen Fuche, udryge.

Ausſchmeißen, v. i. a. d. T. udſmide.

Ausſchmelzen, v. 1) rgl. a. ſmelte ud, renſe ved at ſmelte. 2) i. n. m. ſ. udſmelte. 3) i. n. m. h. ophere at ſmelte; -zung, f. -en, Udſmeltning, c.

Ausſchmieden, v. a. ſmede færdig; einen Feſtungsgefangenen, ſmede Jernet løſt.

Ausſchmieren, v. a. udſmere; fig. (foragt.) udſtrive ſmerende; -rung, f. ud. pl. Udſmering, c.

Ausſchmücken, v. a. udſmykke; -ckung, f. -en, Udſmykning, c.

Ausſchnauben, v. rgl. og i. 1) a. die Naſe, ſnyde ud; (ogſaa ausſchnauzen). 2) n. m. h. puſte ud, komme til Veir igjen; -bung, f. ud. pl. Udſnyben, Udpuſten, c.

Ausſchneiden, v. i. a. Eim. die Zunge -, ein Blatt aus dem Buche -, udſtære, udklippe, ſtære ud af; Bäume -, beſtære, udſtære, udklippe (efter en vis Form); in Holz, in Papier (Acc.) ſtære ud, ſælge ud i ſmaae Partier; -ſchnitt, m. -es, 1) ud. pl. Udſtæren, Udſælgen i ſmaae Partier, c. 2) pl. -e, hvad der ſtæres ud, Udſnit, n.; (i Mathem.) Udſnit, n. Sector, c.

Ausſchnitzen, (-itzeln) v. a. udſnitte, udſtære.

Ausſchnüren, v. a. udſnøre, opſ-; -rung, f. ud. pl. Udſnøren, Opſ-, c.

Ausſchöpfen, v. a. Waſſer -, den Brunnen -, øſe ud; -pfung, f. ud. pl. Udøsning, c.

Ausſchoſſen, v. n. m. h. ſatte Skud, drive Skud; -ſchößling, m. -es -e, Skud, n. liden Qvist, c.

Ausſchrauben, v. a. udſtrue; -bung, f. ud. pl. Udſtruening, c.

Ausſchreiben, v. i. 1) a. udſtrive, ſtrive Steder ud af: ein Buch -; ſtrive færdig, til Ende; ſtrive heelt ud, ikke forkorte; udſtrive, paabyde, ved Skrivelſer tilveiebringe. 2) n. m. h. holde op at ſtrive, være færdig dermed; -, n. -s ud. pl. Skrivelſe, c., en udſendt ſkriftlig Bekjendtgjørelſe.

Ausſchreien, v. i. 1) a. udſtrige, udraabe: Einen für el. als etw. -, udſtrige, bringe i Rygte for; raabe med (paa Gaden, for at ſælge); ſich -, forſtrige ſig, ſtrige ſig træt; ſeine Stimme -, ſtrige til, ud, uddanne ved at ſynge. 2) n. m. h. holde op at ſtrige, ſtrige af.

Ausſchroten, v. a. (rgl. undt. partic. ausgeſchroten) udgnave, udhule, øde hul; ein Faß, vælte ud.

Ausſchuß, m. -ſſes, 1) ud. pl. Udſøgning, Udvælgen, Forkaſtelſe, c.; Udſkud, Vraggods, n. 2) pl. -üſſe, Udvalg, Udſkud, n. Deputerede.

Ausſchütten, v. a. ryſte ud; temme ved at ryſte; udøſe, rundeligen tildele: Gott ſchüttet ſeinen Segen über die Erde aus; ſein Herz vor Eim. -, udøſe for, (aabenbare hvad man har paa Hjertet); -ttung, f. -en, Udryſtning, Temmen, Udøsning, c.

Ausſchwären, v. i. 1) n. m. ſ. buldne ud, komme ud ved at buldne. 2) n. m. h. ophøre at buldne; -rung, f. ud. pl. Uddulднen, c.

Ausſchwärmen, v. n. m. h. ophøre at ſværme. [Vidtleftighed, c.

Ausſchweif, m. -es -e, Omſvøb, n.

Ausſchweifen, v. 1) a. udſtære, uddue; (Sydt.) udſkylle. 2) n. m. ſ. ſtræe ud, afvige (von); være udſvævende (ausſchweifend); -ſung, f. -en, Afvigelſe, Udſkeielſe, Digreſſion; Udſvævelſe, c. Exceſſer.

Ausſchwitzen, v. 1) a. ſvede ud; etw., udſvede, forglemme, 2) n. m. ſ. udſvede. 3) n. m. h. ophøre at ſvede.

Ausſehen, v. i. 1) a. das Schauſpiel, ſee til Ende; ſich etw. -, udſee, udſøge; ſich faſt die Augen über eine S. -, næſten ſee ſig blind paa, anſtrenge ſig for at ſee. 2) n. m. h. zum Fenſter (bedre hinaus-) ſee ud; gut, geſund -, ſee ud, have et Udvortes; ligne, ſee ud, være beſkaffen (med um og mit); -, n. -s ud. pl. Udſeende, n. udvortes Beſkaffenhed, c.; weit -d, langt udſeende, ſom ſynes langvarig.

Ausſein, ſ. -ſeyn.

Außen, av. ude; von -, udenfra; -ding, n. -es -e, udvendig Ting; -linie, f. -n, ydre Linie, Omrids, n.; -ſeite, f. -n, Yderſide, c. Udvortes, n.; -wand, f. -wände, Udvæg, c.; -werk, n. -es -e, Udenværk, n. (omkring Fæſtninger).

Außer, 1) præp. med Dat. udenfor; uden, foruden; - ſich vor Freude, ude af ſig ſelv (ſig ikke bevidſt); - mir fehlte Niemand, - Gefahr ſeyn, (i denne Bet. ſlaaer - ved et v. a. ogſaa med Acc.: - den Stand ſetzen); - der Stadt, udenfor; men man ſiger: - des Landes ſeyn, være udenlands. 2) cj. undtagen (foran daß, wenn, wo og da).

Außer-dem, av. desuden, desuagtet, med Undtagelſe heraf; -ehelich, -gerichtlich, og flere ſlige aj. udenfor Ægteſkab, Retten ꝛc.; -halb, præp. med Gen. udenfor; -ordentlich, aj. overordentlig, uſædvanlig, fortrinlig; -weſentlich, aj. uvæſentlig, tilfældig.

Aeußer, der, die, das -e, ein -er ꝛc., aj. udvortes; ſein -es verſpricht viel, Udvortes; der ꝛc. -ſte, yderſte, heieſte, ſtørſte; das -ſte wagen, thun, Yderſte; -ſt, av. yderſt, i høi Grad; -lich, aj. yderlig, udvendig, udvortes;

Digitized by Google

-lichkeit, Yderlighed, c.; -n, v. a. etw., yttre, lade mærke, give tilkjende (ved Ord); sich -, yttre sig, komme tilsyne; sich über eine S. -, yttre sig om, erklære over, sige sin Mening om; sich einer S. -, skye, adskille sig fra; -rung, f. -en, Yttring, Udladelse, Erklæring, c.

Aussetzen, v. a. indvendig beklæde, besætte; ein Kind -, ein Boot vom Schiffe -, sætte ud; Truppen -, sætte af, i Land; sætte fra hinanden, adskille; einen Bogen -, sætte færdig; Einem etw. -, udsætte, bestemme; dem Wetter, udsætte, stille blot for; die Geschäfte für einige Tage, udsætte, opsætte; etw. an Einem -, udsætte paa, dadle; -zung, f. -en, Udsætten, Udsætning, Udsættelse, c.

Ausseyn, v. i. n. m. s. være bortforreist; d. T. være udtemt, endt.

Aussicht, f. -en, Udsigt, Prospect, c.; Udsigt i Fremtiden, Aspect, c.

Aussichten og aussieben, v. a. udsælde, udsigte.

Aussieden, v. i. 1) a. kaage ud. 2) n. m. s. udkaage. 3) n. m. h. ophere at kaage; -dung, f. -en, Udkaagning.

Aussingen, v. i. 1) a. synge ud, til Ende. 2) n. m. h. here op at synge.

Aussinnen, v. i. a. udtænke, udgrunde; -nnung, f. ub. pl. Udtænken, Udgrunden, c.

Aussitzen, v. i. 1) n. m. h. sidde ude. 2) a. seine Zeit -, sidde (ligge) sin Tid (om Arrestanter og rugende Huusfugle).

Aussöhnen, v. a. Einen el. sich mit Einem -, forsone, udsone; -hnung, f. -en, Forsoning, Uds-, c.

Ausspähen, v. a. udspeide; -her, m. -s pl. s. sg. Udspeider, Spion, c.; -hung, f. ub. pl. Udspeidning, c.

Ausspann, m. -es, ub. pl. (ogsaa f.) Bedested, n. Kro, c.; -en, v. 1) a. udspænde, udstrække; spænde les, spænde fra. 2) n. m. h. bede (paa Reiser); -nnung, f. -en, Udspænden, Udstrækken, Fraspænden, c. Bedested, n.

Ausspeien, v. a. udspytte; über etw., el. vor Einem, spytte ad; Feuer -, udkaste, udspye; fig. Lästerungen, udstede.

Ausspicken, v. a. einen Braten, fig. den Beutel, udspække.

Ausspielen, v. 1) a. Trumpf -, spille ud; Geld, sætte paa Spil, bortspille; ein Klavier -, tilspille, forbedre ved at spille paa; ein Spiel, eine Sonate, seine Rolle -, udspille, spille til Ende. 2) n. m. h. spille ud (det første Kort); holde op at spille; -lung, f. ub. pl. Udspillen, Bortsp-, Tilsp-, c. Udspil, n.

Ausspinnen, v. i. a. udspinde; eine S., udspinde, trække langt ud (med Ord); holde op at spinde.

Ausspioniren, v. a. d. T. udspionere.

Ausspotten (-spötteln) v. a. Einen, udspotte, forhaane; -ttung, f. ub. pl. Udspotten, Forhaanen, c.

Aussprache, f. ub. pl. Udtale; (undert.) Dialect, c.

Aussprechen, v. i. 1) a. udtale, udsige; beskrive; sich -, udtale sig, være kjendelig; fælde Dom, affige Kjendelse. 2) n. m. h. ophere at tale; -chung, f. ub. pl. Udtalen, Udsigen, c.

Aussprengen, v. a. sprænge noget ud; udsprede, fortælle overalt; -gung, f. ub. pl. Sprængen ud, Udspreden, c.

Ausspringen, v. 1) n. m. s. springe ud. 2) n. m. h. ophere at springe. 3) a. sich einen Fuß -, forvride ved at springe.

Ausspritzen, v. 1) a. udspreite; udfylde ved at spreite. 2) n. m. s. fare ud, spreite ud (Blod af et Saar); -zung, f. ub. pl. Udspreitning, c.

Ausspruch, m. -es -üche, Udsagn, n.; Dom, Kjendelse, c.

Aussprudeln, v. 1) a. sprudle ud. 2) n. m. s. sprudle frem. 3) n. m. h. ophere at sprudle.

Ausspülen, v. a. skylle ud af; skylle reen; udhule ved at bestylle.

Ausspüren, v. a. Einen el. etw., udspore, udforske; -rung, f. -en, Udsporen, Udforskning, c.

Ausstaffiren, v. a. udstaffere; Einen, d. T. udmeie; -rung f. -en, U-ring, c.

Ausstand, m. -es -ände, Tilgodehavende, n., udestaaende Gjeld; -ändig, aj. udestaaende.

Ausstatten, v. a. eine Tochter, udstyre; einen Verbrecher, udlevere; von der Natur reich ausgestattet seyn, udstyret; -ttung, f. -en, Udstyr, n. Udstyren, c.

Ausstechen, v. i. a. Einem ein Auge -, stikke ud; einen Graben, udhule ved Stik; Spitzen, udstikke efter et Mønster; fig. d. T. udstikke, uddrikke; vulg. einen Nebenbuhler -, stikke ud, fortrænge; -chung, f. ub. pl. Udstikken, Udhulen, Stikken ud, c.

Ausstecken, v. a. eine Fahne, stikke ud.

Ausstehen, v. i. 1) n. m. s. og h. staae ude; mit Waaren -, falholde dem paa Gaden; -des Geld, udestaaende, tilgodehavende Penge. 2) a. staae indtil Enden; seine Lehrjahre -, staae ud; udstaae, lide, udholde, overstaae; -hung, f. ub. pl. Staaen til Ende, Staaen ud, Udstaaen, Udholden, c.

Aussteigen, v. i. n. m. s. udstige.

Ausstellen, v. a. Posten, zur Schau -, udstille, sætte ud; einen Wechsel -,

udstede; dem Spotte -, stille blot for; an einer S. -, dadle, udsætte paa; -=lung, f. -en) Udstilling, Udstedelse, Dadlen, Udsætten paa, c.

Austerben, v. i. n. m. f. uddee.

Austeuer, f. -n, Udstyr, n.; Medgift, c.; -n, v. a. f. ausstatten.

Ausstöbern, (-stäubern) v. a. steve ud; d. T. fig. Einen, uddrive; etw., opsteve, finde med Meie.

Ausstocken, v. n. (i Forstv.) grave fældede Træers Stubbe op; einen Wald, rydde; -ckung, f. ud. pl. Opgraven, Rydning, c.

Ausstopfen, v. a. udstoppe.

Ausstoß, m. -es -öße (i Fegtek.) Udfald, n.; -en, v. i. I) a. stede ud, udstede, udjage (aus); Eim. ein Auge -, stede ud, slaae ud; Seufzer, Schimpfreden -, udstede. 2) n. m. h. (i Fegtek.) falde ud, gjøre Udfald; -ung, f. ud. pl. Udsteden, Udjagen, c.

Ausstrecken, v. a. die Arme, sich, Metall, udstrække, udbrede; -ckung, f. ud. pl. Udstrækken, Udbreden, c.

Ausstreichen, v. i. 1) n. m. f. streife omkring, lede gal. 2) a. einen Dieb aus Stadt -, udpidske, kagstryge og udjage; stryge, glatte ud; ein Wort, slette ud, viske ud; -chung, f. -en, Udpidsken, Udstrygen, Udsletten, c.

Ausstreiten, v. i. 1)a. einen Streit, udstride, stride til Ende. 2) n. m. h. ophøre at stride.

Ausstreuen, v. a. udstrøe; give rundelig; udbrede, bringe ud iblandt Folk.

Ausströmen, v. 1) n. m. f. udstrømme. 2) n. m. h. ophøre at strømme. 3) a. lade udstrømme.

Ausstudiren, v. 1) a. udstudere, udtænke; Einen -, lære at at kjende Ens Characteer. 2) n. m. h. være færdig med at studere.

Ausſuchen, v. a. udsøge; gjennemsøge; -chung, f. ud. pl. Udsøgning, Gjennems-, c.

Austanzen, v. 1) a. einen Tanz -, handse ud, til Ende. 2) n. m. h. ophøre at handse.

Austauschen, v. a. ombytte (især give noget Slettere for det Bedre); (undert.) udvexle; -schung, f. -en, Ombytning, Udvexling, c.

Auster, 1) m. -s pl. f. sg. Sendenvind, c. 2) f. -n, Østers, c.; -bank, f. -änke, Ø-banke, c.; -dieb, m. -es -e, Strandstade (Sumpfugl) c.; -nfischerei, f. -en, Ø-fisteri, n.; -schale, f. -n, Ø-skal, c.

Austheilen, v. a. uddele.

Austhun, v. i. a. (for ausziehen) tage af, affære sig; sich -, klæde sig af; Licht -, udslukke; eine Schuld -, udslette, slaae Streg over; Geld -, udlaane; forpagte bort.

Austiefen, v. a. uddybe, udhule; -=sung, f. -en, Uddybning, Udhulning, c.

Austilgen, v. a. udslette, udrydde; -gung, f. -en, Udsletning, Udrydning, c.

Austoben, v. n. m. h. udrase.

Austraben, v. n. m. h. trave ud.

Austrag, m. -es, (sjeld.) pl. -äge, endeligt Udfald, n. Afgjørelse; Kjendelse, c.; -en, v. i. 1) a. bære ud, bort, omkring; bringe ud blandt Folk; bagtale; (sjeld.) afgjøre: einen Streit -. 2) n. m. h. beløbe, udgjøre; -ung, f. ud. pl. Bæren ud, bort, omkring, Afgjørelse, c.

Austrauern, v. n. m. h. sørge til Ende, ophøre at sørge.

Austrauseln, -trausen, -tropfen, -=tröpfeln, v. n. m. h. uddryppe.

Austreiben, v. i. a. das Vieh, drive ud; den Teufel, uddrive; -bung, f. ud. pl. Driven ud, Uddriven, c.

Austreten, v. i. 1) a. die Körner, einen Funken, die Schuhe, udtræde; opslide ved at træde paa: die Treppe. 2) n. m. f. træde; stride, glide ud; gaae ud over sine Grændser, lede over; desertere, undvige.

Austrieb, m. -es -e, Driven ud, c.; Skud, n. (paa Træer og Vexter).

Austrien, n. -s ud. pl. Østerrig, n.

Austrinken, v. i. 1) a. uddrikke, drikke ud. 2) n. m. h. ophøre at drikke.

Austritt, m. -es, 1) ud. pl. Udtrædelse; Leden over; Undvigelse, c. 2) pl. -e, Stedet, man træder ud paa, n. Balcon, c.

Austrommeln, v. a. bekjendtgjøre ved Trommeslag; udtromme, forvise; tilkjendegive sit Mishag ved at trampe, udtrampe.

Austropfen -tröpfeln, f. Austräufeln.

Ausuben, v. a. uddanne ved Øvelse, øve (en Konst); udøve, begaae, iværksætte; ein -der Arzt, practiserende; -=bung, f. -en, Uddannelse, Udøvelse, Praxis, c.

Auswachsen, v. i. n. 1) m. f. udvoxe, blive voxen; (om Korn) voxe ud, blive knudret; (om Mstr.) forvoxe, blive pukkelrygget. 2) m. h. holde op at voxe, have udvoxet.

Auswägen, v. regl. og i. a. veie ud, sælge efter Vægt; Dukaten -, sortere efter Vægt.

Auswahl, f. ud. pl. Udvælgen, Udvælgelse, c.; Udvalg, n. udsøgt Samling, c.; -ählen, v. a. udvælge; -ählung, f. -en, Udvælgen, Udvælgelse, c.

Auswandern, v. n. 1) m. f. udvandre, emigrere. 2) m. h. ophøre at vandre; -derer, m. -s pl. f. sg. Udvandrer, Emigrant, c.; -rung, f. -en, Udvandring, c.

Auswärmen, v. a. gjennemvarme.

Auswärtig, aj. udenlandsk; -ärts,

av. udad; ud til Beens; andensteds, udenbyes, udenlands.

Auswaschen, v. i. 1) a. udvaske, vaske ud, af, reen; sladdre af Skole. 2) n. m. h. holde op at vaske, være færdig dermed; -schung, f. ud. pl. Udvaskning, c.

Auswässern, v. a. udvande; -rung, f. ud. pl. Udvanding, c.

Auswechseln, v. a. udveksle; -lung, f. -en, Udveksling, c.

Ausweg, m. -es -e, Vei til at komme ud igjennem; Udvei, c. Middel, n.; Redning, Udflugt, c.

Ausweichen, v. 1) a. bledgjøre, udblede. 2) n. m. s. bledes, blive bled; -chung, f. ud. pl. B-lse, Bledgjøren, Udbleden, c.

Ausweichen, v. i. n. m. s. vige ud, glide ud, undvige; Ein. el. vor Ein. -, gaae af Veien for; einer S. -, søge at undgaae; -chung, f. -en, Undvigen, Undvigelse, c.

Ausweinen, v. 1) a. sige noget grædende; sein Leben -, græde sig ihjel; sich -, græde sig mæt el. fordærvet. 2) n. m. h. holde op at græde.

Ausweis, m. -es -e, Udvisende, Udviisning, c.; -en, v. i. a. forvise, udrise; sig. vise, udvise, -lære; sich als Jemand -, bevise sig som; legitimere sig; -ung, f. ud. pl. Udviisning, c.

Ausweißen, v. a. hvidte indvendig; -ßung, f. ud. pl. Udhvidtning, c.

Auswendig, aj. udvendig; (mest som av. fjeld. som aj.: die -e Seite, bedre die äußere S.); etw. - lernen, udenad.

Auswerfen, v. i. 1) a. Geld, ein Netz, Feuer -, kaste ud; udkaste, udspye; schlechtes Geld beim Zählen -, forkaste, udskyde; eine Summe -, opstrive in mente; strive for sig selv; Ein. etw. -, bestemme, udsætte. 2) n. m. h. kaste, bevæge udad; (især om Perpendikelen i et Uhr) bestrive en stor Bue; (i Tærningsp.) begynde at kaste; -fung, f. -en, Udkastning, Udspyening.

Auswetzen, v. a. eine Scharte, udslibe; sig. gjøre en Feil god igjen.

Auswickeln, v. a. vikle ud; -lung, f. -en, Viklen ud, c.

Auswiegen, v. i. a. s. -wägen.

Auswinden, v. i. a. vride ud; Ein. etw. -, vriste af Hænderne; -dung, f. ud. pl. Udviden, Udvristen, c.

Auswintern, v. 1) a. gjemme, bevare Vinteren over. 2) n. m. s. fordærves af Vinterkulden.

Auswirken, v. 1) a. arbeide bort, føre bort; ein Wild -, flaae, tage Indvoldene ud; Gnade für Jemanden -, udvirke, erholde ved Umage; den Teig -, gjennemarbeide; gjennemølte. 2) n. m. h. virke færdig; holde op at virke; -kung, f. ud. pl. Bortarbeiden, Bortstøren, Flaaen, Udvirkning, Gjennemarbeiden, c.

Auswischen, v. a. viste reen indvendig; den Staub -, viste ud; Geschriebenes -, udslette; sig. (i Fegtek.) give et Hug el. Stik; d. T. Ein. etw. -, give en Vister, en Bebreidelse; -schung, f. ud. pl. Udviskning, Udsletten, c.

Auswittern, v. 1) n. m. s. oploses ved Veiret; eine S. - lassen, lade luftes ud. 2) n. m. h. holde op at tordne, aftordne; afrase; 3) a. luste ud; oplese ved Veiret.

Auswuchs, m. -es, 1) ud. pl. Udvoxen. 2) pl. -üchse, Udvæxt, Knude, Pukkel, c.

Auswurf, m. -es, 1) ud. pl. Udkastning, c. 2) pl. -ürfe, hvad der udkastes; Udskud, n.; Slim, c.

Auswürfeln, v. a. udspille med Tærninger.

Auswurzeln, v. a. oprykke med Rod.

Auswüthen, v. n. m. s. udrase.

Auszacken (-zäcken), v. a. udtakke.

Auszahlen, v. a. uddetale; -lung, f. -en, U-ling, c.

Auszählen, v. a. udtælle, gjennem-; sælge efter Tal; -lung, f. -en, Udtælling, Gjennemt-, c.

Auszapfen, v. a. udtappe; -pfung, f. ud. pl. Udtapning, c,

Auszehren, v. 1) a. udtøre, afkræfte. 2) n. m. h. udtøres, svinde hen; -rung, f. -en, Udtøren, Tøring, Ud-, Svindsot, c.

Auszeichnen, v. a. aus einem Buche, udtegne, udstrive; Holz, Waaren, udsøge og sætte Mærke paa; tegne færdig; sig. sich -, udmærke sig; adskille sig fra; Einen -, udmærke; -chnung, f. -en, Udtegnen, Udstriven, Udmærkelse, c.

Ausziehen, v. i. 1) a. Ein. einen Zahn, trække ud; sich -, klæde sig af; sich den Rock -, trække af; Einen -, klæde af; sig. berove Alt; etw. aus einem Buche -; einen Schluß -, uddrage; sich etw. -, betinge, forbeholde; Eisen -, udtrække, strække, gjøre længere; udhule. 2) n. m. s. flytte ud; drage, marschere ud; lede bort; -hung, f. ud. pl. Udtrækken, Afklæden, Uddragen, c.

Auszieren, v. a. udzire; -rung, f. [-en, Udziring, c.

Auszirkeln, v. a. eine S. -, udmaale med Passer; sig. paa det neieste udmaale.

Auszischen, v. a. Einen -, udpibe; -schung, f. ud. pl. Udpibning, c.

Auszug, m. -es, 1) ud. pl. Udflytning; Udmarsch; Forbeholdning, c. 2) pl. -üge, hvad der trækkes ud, Udtræk; Udtog, Uddrag, n. Extract, c.; -sweise, aj. udtogsviis.

Authentie (-ticität) f. Authentie, c.; -tisch, aj. authentist.

Digitized by Google

Autocrat, m. -en -en, Autokrat, c.
Automàt, m. -en -en, Automat, n.
Autor, m. -s -en, (undert. -es) Autor, Forfatter, c.; -schaft, f. ud. pl. (i Spog) A-ſtab, F-ſtab, n.
Autorität, f. -en, Auterite, c.
Avance, f. -n, Avance, c.; in - seyn, have noget tilgode; -ment, n. -s -s, Avancement, n. [tage, c.
Avantage, (l. -abſch) m. -s, Avan-
Avers, m. Avers, c. (Forſiden paa en Mynt).
Avis, og -o, m. Avis, c.
Axe, f. Axſe. [ſætning, c.
Axiom, n. -es -e, Axiom, n. Grund-
Axt, f. pl. Aexte (Dim. Aextchen, n. -s pl. ſ. sg.) Øxe, c.; -helm, m. -es -e, den bageſte Deel af Øxen, hvori Skaftet ſidder; -ſtiel, m. -es -e, Øxeſkaft, n.
Azimuth, n. -es ud. pl. Azimuth, Jøſevinkel, c.
Azur, m. -s ud. pl. (ogſaa der Lazur) Azur, himmelblaa Steen, c.; -n, aj. af Azur, azurblaa.

B.

B, (det andet Bogſtav i ABC; det udtales blødere end p og haardere end v).
Ba el. Bah! interj. d. T. ba! bah!
Bä! interj. bæ! (efter Lammene).
Baake, ſ. Bake. Baar, ſ. Bar.
Baal, m. -s ud. pl. Baal, c. (Afgud); -pfaffe, m. -n -n, Baalspræſt, c.
Babbeln, v. n. m. h. d. T. bable (pjatte barnagtigt).
Bacchanal, n. -s -ien, Bacchanal, n.
Bacchant, m. -en -en, Bacchant, c.
Bach, m. -es -äche (Dim. Bächlein, n. -s pl. ſ. sg.) Bæk, Aa, c.
Bache, f. -n, Hun-Vildſviin, n.; -r, m. -s pl. ſ. sg. et toaarigt Han-Vildſviin. [hund, c.
Bachhund, m. -es -e, Grævlinge-
Bachſtelze, f. -n, Havrevimpe, Vipſtjert, c. (Motacilla).
Back, n. -es -e, (paa et ſtort Skib) Bak, c.; -bord, m. -es ud. pl. Bagbord, c. (venſtre Side); back, av. bagud, agterud.
Back-gerechtigkeit, f. -en, Bagerrettighed, c.; -haus, n. -es -äuſer, Bagers, n. et med Bagerrettighed forſynet Huus; -obſt, n. -es, ud. pl. ovnterret Frugt; -ofen, m. -s -öfen, Bagerovn, c.; -ſtein, m. -es -e, Muurſteen, brændt Steen, c.; -trog, m. -e, -öge, Deitrug, n.; -werk, n. -es ud. pl. Bagværk, n.
Backe, f. -n el. -n, m. -s, pl. ſ. sg. Kind, c.; fig. de kjødfulde Dele paa Mſtrs. og Dyrs Bag; Rumpeballe; Huulningen paa Geværkolben; (ligel. Sidefladen paa forſkjellige andre Ting).
Backen, v. i. (ofte rgl.) 1) a. Brød-, bage; Fiſche -, indbage, indhylle i Dei; Ziegelſtein -, brænde. 2) n. m. h. ſteges, bages.
Backen-bart, m. -es -ärte, Bakkenbart, c.; -ſchlag, m. -es -äge, og -ſtreich, m. -es -e, Trefigen, Kinddaſk, n.; -taſche, f. -n, Kjævepoſe, c. (paa Aber og Hamſtere); -zahn, m. -es -ähne, Kindtand, c.
Bäcker, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Bager, (Bagerkone) c.
Bäcker-brod, n. -es ud. pl. Bagerbrød, n. (modſat hjemmebagt); -burſch, m. -es -e, B-dreng, c.; -ei, f. -en, Bageri, n.; -handwerk, n. -es -e, B-haandværk, n.; -ſcheider, m. -s pl. ſ. sg. en Bagerdreng, ſom ſigter det paa Mellen Skraaede.
Bäckig, aj. (i Sammenſ.) roth-, med røde Kinder; baus-, pluskjævet.
Bad, n. -es, 1) ud. pl. Badning; Brugen af Bad. 2) pl. -äder, ein mineraliſches -, Bad; Badeſted, n.; ins - reiſen, reiſe til Badet; -en, v. a. bade ſig, bade, vaske; fig. ſich in einer S. -, udtrykker en Overflødighed, f. Ex. in Thränen, im Blute; -er, m. -s pl. ſ. sg. Bader, Badſtuemand; -eſchwamm, m. -es -ämme, almindelig Sueſvamp. [(paa Præſtekraven.)
Bäffchen, n. -s pl. ſ. sg. Flip, c.
Bäffen, v. n. m. h. bjeffe.
Bagage, (l. -aſche) f. ud. pl. Bagage, c.; vulg. Pak, n. liderlige Folk.
Bagatelle, f. -n, Bagatel, c.
Baggert, (Bagger, m.; -maſchine, f.) m. -es -e, Muddermaſkine, c.
Baben, v. a. varme; Semmeln -, riſte; kranke Glieder -, gnide med varme Klæder; rege; lægge varmt Omſlag paa.
Bahn, f. -en, banet Vei, c.; die - brechen, fig. begynde en Ting, bryde Iſen; Løb, n. Bane, c.: - der Sterne, des Lebens; en jævnet Plads, Bane, c.: Regelbahn, Reitbahn; den jævne glatte Flade paa forſkjellige Værktei; die - des Hobels, des Hammers; -en, v. a. einen Weg, bane, jævne; ſich einen Weg zu etw. -, fig. bane ſig Vei til, finde Middel til at opnaae; -enlos,

Digitized by Google

aj. ubanet, uveisom.

Bahre, f. -n, Baare, Bør, c.; fig. von der Wiege zur -, fra Vuggen til Graven.

Bahrtuch, n. -es -ücher, Ligklæde, n.

Bai, f. -en, en liden Havbugt, (mindre end Meerbusen, større end Bucht).

Bajonet, n. -es -e, Bajonet, c.

Bake, f. -n, Vaertegn, n. Boie, c.

Bakel, m. -s pl. s. sg. Stok, c. (til at slaae med).

Balance, f. -n, Balance, c.

Balcon, m. -s -s, Balcon, c.

Bald, av. (for bälder, am bäldesten bruges eher, am ehesten), snart, om kort Tid; hurtig; tidlig, itide; let, uden Meie; ich hätte es - vergessen, nær, næsten; so bald, als, saasnart, som.

Baldachin, m. -s -e, Baldachin, c.

Baldig, aj. snarlig, snart paafølgende, nærforestaaende; -st, aj. som snarest.

Baldrian, m. -s ub. pl. Baldrian, c. (Plante).

Balg, m. -es Bälge, Skal, Bælg; Hud, Ham; Blæsebælg; Bælg, c. (ved Orgeler); (i Speg el. Brede) et Barn, en Unge.

Balgen, v. a. sich mit Eim. -, slaaes, brydes.

Bälgen, v. a. sich -, stifte Hud.

Bälgentreter, m. -s pl. s. sg. Bælgtræder, c.

Balger, m. -s pl. s. sg. Slagsbroder, c.; -ei, f. -en, Slagsmaal, n.

Balken, m. -s pl. s. sg. Bjelke, c.

Ball, m. -es Bälle, Bold, c.; Schneeball, Sneebold; Erdball, Jordklode; (i Billardsp.) Bille, c.; einen - geben, give et Bal, en Dandsefest.

Ball-kleid, n. -es -er, Baldragt, c.; -könig, m. -es -e, Balkonge; -königinn, f. -en, Baldronning, c.; -schuh, m. -es -e, Raket, c. (til Fjederboldspil); Dandsesko, c.; -spiel, n. -es -e, Boldspil, n.; -tafelspiel, n. -es -e, Billardspil, n.; -tafelstock, m. -es -stöcke, Queue, (i Køb)c. (til Billardspil).

Ballade, f. -n, Ballade, c.

Ballast, m. -es ub. pl. Ballast, c.; -en, v. a. ein Schiff, ballaste.

Ballen, m. -s pl. s. sg. Balde, (Balle) c. (Musen inde i Haanden og under Foden; i Bogtrykk.); Balle, c. (stor Pakke med Varer; en Balle Papir er 10 Riis).

Ballet, n. -es -e, Ballet, c.

Ballei, f. -en, et vist District hos den tydske Ridderorden.

Ballon, m. -s -s, Ballon, Luftballon.

Balsam, m. -es -e, Balsom, lugtende Saft; fig. Vellugt; (digt.) Trøst, Lindring, c.; -isch, aj. balsamist, vellugtende; fig. vederqvægende, styrkende; -ine, f. -n, Balsamine, c. (Blomst); -iren, el. -en, v. a. balsamere; -irung, f. -en, Balsamering, c.

Balse, f. -n, en Art Seilpram; (Sydt.) en balsamist lugtende Mynte.

Balz, f. ub. pl. (i Jagtsp.) de større Fugles især Urhønsenes Parring; -en, v. n. m. h. parre sig (om større Fugle; ogsaa om Katte).

Bämme, f. -n, s. Butterb-.

Bammel, f. -n, d. T. en nedhængende Dvast og deslige.

Bams, m. -es -e, (Sadelm.) en udstoppet Sadelpude.

Bambus, m. -rohr, n. -es -öhre, Bambus, c. -rer, n.

Bammeln, v. n. m. h. vulg. lade hænge og dingle; sich -, gynge, dippe.

Banco, m. s. Bank.

Band, 1) n. -es a) pl. -änder, (Dim. Bändchen og Bändlein, n. -s pl. s. sg.) Baand, n. (af Silke, Linned, Straa, Træ, Metal ɔc.) Bændel, n. b) pl. -e Baand, n. (Forening, Forbindelse): die -e der Natur, der Freundschaft; Baand, n. Lænke, c. Fængsel, n. Hindring, c.; 2) m. -es -ände, Bind, n. (om en Bog) Bind, n. (Deel af et Værk).

Bandage, f. -n (naar e ikke udtales m.) Bandage, c.

Bande, f. -n, Rand, c. (om et Billard); Bande; Trup, c.; Complot, n.

Bandelier, n. -s -e, Bandeleer, Gehæng, n.

Bandenlos, aj. lænkefri.

Bändereich, aj. bindrig, som bestaaer af mange Bind.

Bändig, aj. tømmelig, som lader sig tømme: ein Thier - machen, tømme; -en, v. a. tømme, betvinge; -er, m. -s pl. s. sg. Tømmer, Betvinger, c.; -gung, f. ub. pl. Tømmen, Betvingen, c.

Bandit, m. -en -en, Bandit, Snigmorder, c.

Bandwurm, m. -es -ürmer, Bændelorm, c.

Bang, el. -e (-er el. -bänger, -st, el. bängst) 1) som av. bange, ræd, frygtsom: mir ist, wird -; Eim. - machen. 2) som aj. bekymret, ængstelig; som vækker Angest eller Frygt, ængstende, bedrevelig, gruelig, rædsom.

Bängel, s. Bengel.

Bangen, v. n. m. h. føle Banghed, Angest: ich bange; sædv. upers. mir bangt vor der Zukunft, frygter for, er bange for.

Bangigkeit, f. ub. pl. Banghed, Frygt, Angest, c.

Bänglich, aj. lidt bange, lidt frygtsom; -keit, f. ub. pl. lidt Banghed.

Banier, s. Pänier.

Bank, f. 1) pl. -änke, (Dim. Bänkchen, -s pl. s. sg.) Banke: Sand-, Austers-; Terrasse; Bænk, c.; durch die -, under ett, i Flæng, uden Forskjel; etw.

Digitized by Google

auf die lange Bank ſchieben, opſætte; Bord, n. Bænk, c. (hos Haandv. og Sælgere); Vexeleerbord, Pengene derpaa; (i Hazardſpil) Bank, c. Pengene, hvorom der ſpilles. 2) pl. -en, Banco, Bank (offentlig Kaſſe, c. Stedet hvor den findes).

Bankart, -kert, m. -es -e, et uægte Barn, (hvis Fader er ubekjendt).

Bankbruch, m. -es -üche, Bankerot, c.; -ückig, aj. bankerot.

Bänkelſänger, m. -s pl. ſ. sg. Gadeſanger, c. (der ſynger Viſer paa Gaderne); ſlet Poet, Riimſmed, c.

Bankerott, 1) aj. bankerot. 2) m. -es -e, Bankerot, Fallit, c. Opbud, n.; -irer, m. -s pl. ſ. sg. Bankerotſpiller, Fallent, c.

Bankett, n. -es -e, Banket, heitideligt Gjeſtebud, n.

Bankzettel, m. -s pl. ſ. sg. Vanſeddel, c.

Bann, m. -es ub. pl. Band, c. Kirkeband: Einen in den - thun, ſætte i Band; -en, v. a. beſværge, mane, fremkalde: Geiſter -; bandlyſe, fordrive; -er, m. -s pl. ſ. sg. Maner, Beſværger, c.; -forſt, m. -es -e indhegnet, fredet Skov; -ſtrahl, m. -es -en, Bandſtraale, c.

Banner, n. -s pl. ſ. sg. Banner, n. Krigsfane, c.; -herr, m. -n -en, Bannerherre, c.

Banquier, m. -s -s, Vexeleer, Bankquier, c.

Banſe, Banze, f. -n, Labegulv, n. (paa begge Sider af Logulvet, hvor Kornet er opdynget); en ſtor firkantet Kurv.

Banſen, v. a. pakke, lægge faſt paa hinanden; lægge i Laden.

Banſen, m. -s pl. ſ. sg. Vom, c. (ferſte Mave hos drøvtyggende Dyr).

Bar, aj. bar, blot, nøgen; -es Geld, rede, contant; -e Milch, uforfalſket; aller Ehre -, berøvet; aller Schuld -, frie for.

Bär, m. -en -en, el. -es -en, Bjørn, c.; der große und kleine -, Stjernebilledet; fig. et groot, trættekjært Mſke.; en Klods til at nedramme Pæle med; en muret Tværdæmning i Fæſtningsgrave.

Barake, f. -n, Barake; Soldaterhytte, c.; et ſlet, lidet Huus.

Baranke, f. -n, Baranke, Skind af ufødte Lam.

Bàrbar, m. -s -n, en Heſt fra Barbariet.

Barbàr, m. -en -en, Barbar, c.; -ei, f. 1) ub. pl. Barbarie, n. (Uvidenhed, Vildhed ꝛc.); ethvert øde, vildt Land, iſær Barbariet (i Afrika). 2) pl. -en, en gruſom, barbariſk Handling; -iſch, aj. barbariſk, (vild, raa, uculiveret); (i Sprogl.) mod Sprogets Aand.

Barbe, f. -n, Skægkarpe, Barbe, c. (Cyprinus barbus; en Art Ferſkvandsfiſk).

Bärbeißig, aj. bjørnebidſk; fig. opfarende; trættekjær.

Barbier, m. -s -e, Barbeer, c.; -en, v. a. barbere, kage; fig. d. T. bedrage.

Barchent, m. -es -e, Dlmerdug, c.; -en, el. ſædv. -, aj. Dlmerdugs-, af Dlmerdug.

Bardaus! interj. d. T. bump! bomp!

Barde, m. -n -n, Barde, Skjald, Digter, c.

Bare, f. -n, (Nordt.) utilberedt Fiſkebeen; (Sydt.) et med Buſke men ingen høiſtammede Træer bevoret Sted.

Bären-beißer, m. -s pl. ſ. sg. Bjørnehund, c.; -fang, m. -es, Bjørnefangſt, c. ub. pl.; Stedet, hvor Bjørnen fanges, pl. -änge; -führer, m. -s pl. ſ. sg. Bjørnetrækker, c.; -haut, f. -häute, Bjørnehud, c.; -häuter, m. -s pl. ſ. sg. Ledliggænger, Usling, c.; -mütze, f. -n, Bjørneſkinds Hue, c.; -tatze, f. -n, Bjørnelab, c.

Baret, n. -s -e, Baret, Doctorhat, c.

Barfroſt, m. -es -öſte, Barfroſt, c. (ferend der er falden Snee).

Barfuß, av. barfodet.

Barfüßer, m. -s pl. ſ. sg. En, der gaaer barfodet; Franciskanermunk, c.

Barfüßig, aj. barfodet.

Barg, m. -es -ärge, Galt, c. (ſkaaren Orne).

Barhaupt, av. -äuptig, aj. barhovedet.

Bärinn, f. -en, Hunbjørn, c.

Barke, f. -n, Barkſkib, n. (med tre Maſter); Barcasſe, c.

Barkopf, av. -köpfig, barhovedet.

Bärme, f. ub. pl. Bærme, c. Blſtum, n.

Barmherzig, aj. barmhjertig (gegen); d. T. ynkværdig, ynkelig, uſel; -keit, f. ub. pl. Barmhjertighed, c.

Bärmütze, f. -n, Grenadeerhue, c.

Barmutter, f. -mütter, Moderen (Foſterets Leie).

Barock, aj. (om Perler) ſjævrund; barok, ſelſom, latterlig.

Barometer, n. -s pl. ſ. sg. Barometer, Veirglas, n.

Baron, m. -s pl. -s el. -e, Baron, Friherre, c.; -ſſe, f. -n og -ſſinn, f. -en, Baroneſſe, Friherinde, c.; -ei, f. -en el. -ie, f. -n, Baronie, Friherſtab, n.

Barnbeißer, m. -s pl. ſ. sg. Krybbebider, o.

Barre, f. -n, el. -n, m. -s pl. ſ. sg. Barre, Stang (Guld-, Sølv- el. Barrenſølv).

Barricade, f. -n, Barricade, c.

Barriere, f. -n, Barriere, Slagbom, c.; Stakit, n.

Bars, el. Barſch, m. -es -ärſche, Barſch, aj. barſk.

Barſchaft, f. meeſt pl. -en, rede Penge, (el. hvad der har ligeſaa god

Digitized by Google

Bærdi).

Bart, m. -es -ärte, (Dim. Bärtchen, Bärtlein, n. -s pl. ſ. sg.) Skæg, n. (paa Mſtr. el. Dyr); Negletam, c.; de rede Lapper paa Hanens Hals, c.; Oſterskæg, n.; Straalerne foran Cometen, c.; Axeskæg, n.

Barte, f. -n, Hoglſiskebarde, c.; Tømmermandsøxe, c.

Bärtig, aj. skægget.

Bartlos, aj. skæggeløs.

Bartſcherer, m. -s pl. ſ. sg. Barbeer, Badſker, c.

Barutſche, f. -n, en tohjulet Vogn med Kalesche over i Oſterrig.

Baſalt, m. -es (pl. -e om flere Arter), Baſalt, Seilesteen, c.

Baſe, f. -n, Moſter, Faſter (Tante) c.; ogſaa Sødskendebarn, n. (Couſine); enhver qvindelig Slægtning.

Baſiliſk, m. -en -en, Baſiliſk, c. guul, giftig Slange i Africa.

Baſis, f. Baſis, Grundlinie, Grundflade, c.

Baſsrelief, m. og n. -s -s, Basrelief, n.

Baß, av. (forald.) godt, dygtigt, brav: - gehen.

Baß, m. -ſſes -äſſe, Basſtemme, Bas, c. (Inſtrument); -geige, f. -n, Bas, Basfiol, c.; -geiger, m. -s pl. ſ. sg. Basſpiller, c.; -ſänger, m. -s pl. ſ. sg. Basſanger, Basſiſt, c.

Baſſin, (l.-ſang) m. -s -s, Baſſin, n.

Baſſiſt, m. -en -en, Baſſiſt, Basſanger, c.

Baſſon, m. (n.) -s -s, Fagot, c.

Baſt, m. (n.) -es ud. pl. Baſt, c. (i Træer); den yderſte Hud paa Planter el. paa dyriſke Legemer; lig. Halvſilke, n. (Tøi af Silke og Kamelgarn).

Baſtard, m. -es -e, Baſtard, c. uægte Barn, n.; lig. hvad der udarter fra det Bedre til det Slettere; -jungfer, f. -n, Myreløve, c. (Inſect).

Baſten, aj. Baſt-, ſom er af Baſt.

Baſtei, f. -en, Baſtie, Baſtion, c.

Baſthut, m. -es -üte, Baſthat, c.

Baſtion, n. -es -en, og (undert.) f. -en, Baſtion, c.

Bataille, f. -n, Bataille, c.

Bataillon, n. -s -s el. -e og -en, Bataillon, c.

Batiſt, m. -es -e, Batiſt, c. (fiint hvidt Lerred.

Batterie, f. -n, Batterie, n.

Batzen, m. -s pl. ſ. sg. (Mynt paa 4 Kreuzer) Halsſmykke, n. (af Guld el. Sølv).

Bau, m. -es -e, d. T. (naar Talen er om Opførelſen af Bygninger) pl. -=ten, Bygning, c.; der - eines Hauſes, Byggen, c.; der - eines Feldes, Dyrkning, c.; der - einer Uhr, Bygning, Indretning, c.; der - des Fuchſes, Hule, c.; auf den - geſchickt werden, i Slaveriet, paa Fæſtningsarbeide; Wein-, Vinavl; Seiden-, Silkeavl, c.; Körper-, Legemsbygning, c.

Bau=amt, n. -es -amter, Bygmeſterembede, n.; Bygningscommiſſion, c.; -anſchlag, m. -es -äge, Bygningsoverſlag, n.; -arbeit, f. -en, Bygningsarbeide; Slaverie, Fæſtningsarbeide, n.; -art, f. -en, Bygningsmaade, c.; -fällig, aj. bygfældig, brøſtfældig; ſtrøbelig; -fälligkeit, f. ud. pl. Bygfældighed, Bryſtfældighed, Skrøbelighed, c.; -gefangene, m. -n-n, Slave, m.; -herr, m. -n -en, Bygherre, c.; -holz, n. -es, ud. pl. Bygningstræ, n.; -kunſt, f. ud. pl. Bygningskonſt, c. (Architectur); -künſtler, m. -s pl. ſ. sg. Bygningskyndig (Architect) c.; -s leute, pl. ud. sg. Bygningsfolk; -lich, aj. (kun i den Talem.) im -en Stande, beboelig; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Bygmeſter; -ordnung, f. -en, Bygningsforordning, c.; -platz, m. -es -=ätze, Byggeplads, c.; -ſtoff, m. -es -e, Bygningsmaterial, n.; -weſen, n. -s ud. pl. Bygningsvæſen, n.

Bauch, m. -es -auche, Bug, c. (enhver udgaaende Runding); iſær Mave, c. (undert.) der - der Erde, des Meeres, Skjød.

Bauch=diener, m. -s pl. ſ. sg. Fraadſer, c.; -fluß, m. -ſſes -üſſe, Bugleb, n.; Diarrhoe, c.; -förmig, aj. bugdannet; -grimmen, n. -s ud. pl. Bugvrid, n. Mavepine, Kolik, c.; -redner, m. -s pl. ſ. sg. Bugtaler, c.; -weh, n. -es, ud. pl. Mavepine, Kolik, c.

Bauchen, v. a. forſyne med Bug.

Bauchig, bäuchig, aj. buget.

Bauen, v. a. bygge (auf med Acc.); ſammenſætte; dyrke; anlægge; auf eine S. -, bygge paa, ſætte ſin Lid til; partic. gebauet, bygget, ſtadt (om Mſtr. og Heſte).

Bauer, 1) n. -s pl. ſ. sg. Buur, Fugle-, n. 2) m. -s pl. ſ. sg. Dyrker, c.: Ackerbauer; Bygger, c.: Orgelbauer. 3) m. -s -en, (ſædv.) -n, Bonde, Landmand, c.; et grovt, ubehovlet Mſte.; Bonde, Pion, c. (i Skakſpil).

Bauer=dirne, f. -n, Bondepige, c.; -frau, f. -en, B-kone, c.; -gut (-ngut) n. -es -üter, B-gaard, Hoverigaard, c.; -haus (-nhaus) n. -es -äuſer, B-huus, n.; -haft, aj. b-agtig; -hof (-nhof) m. -es -öfe, B-gaard, c.; -junge, m. -n -n; -knabe, m. -n -n, B-dreng, c.; -krieg, m. -es -e, B-krig, c.; -ſchaft, (-nſchaft) f. -en, ſamtlige Bønder i en By el. Egn; -mädchen, n. -s pl. ſ. sg. B-pige, c.; -smann, m. -es -sleute, d. T. -nvolk, n. B-mand, c. Bønderfolk, n.; -ſtolz, (-nſtolz) m. -es ud. pl. B-ſtolthed, c.

Digitized by Google

(dum, latterlig Stolthed); -ſtolz (-n-ſtolz), aj. bondeſtolt.

Bäuerinn, ſ. -en, Bondekone, c.; et Fruentimmer af Bondeſtanden.

Bäueriſch, (bäuriſch) aj. bondeagtig, landlig; udannet, uheflig, grov.

Bäuerlich, aj. Bonde-, bondeagtig.

Baum, m. -es -äume (Dim. Baumchen, n. -s pl. ſ. sg.) Træ, n. fig. Alt hvad der ligner en Træſtamme, Bom, c.

Baum-brand, m. -es ub. pl. Træbrand, c. (en Sygdom ved Træer); -gang, m. -es -änge, Allee, c.; -garten, m. -s -ärten, Frugthave, c.; -hacker, m. -s pl. ſ. sg. ſ. -läufer; -holder, m. -s pl. ſ. sg. Hyld, c. Hyldetræ, n.; -lang, aj. meget hei og ſor; -läufer, m. -s pl. ſ. sg. Træpikker (Fugl; Certhia); -marder, m. -s pl. ſ. sg. Maar, Skov-, c.; -maſt, f. ub. pl. Olden, c.; -nachtigall, f. -en, den blaa Vipſtjert, c.; -öl, n. -s ub. pl. Bomolie, c.; -rinde, f. -n, Træbark, c.; -ſchere, f. -n, Gartnerſax, c.; -ſchröter, m. -s pl. ſ. sg. Eghjort, Træhjort, c. (Inſect); -ſchule, f. -n, Træſkole, c. (hvor unge Træer opelſtes); -ſeide, f. ub. pl. Bommeſie, n.; -ſpecht, m. -es -e, Træpikker, c.; -ſtark, aj. bomſtærk, meget ſtærk; -wachs, n. -es ub. pl. Trævox, c.; -wolle, f. ub. pl. Bomuld, c.; -wollen, aj. Bomulds-, af Bomuld; -zucht, f. ub. pl. Træopelſtning, c.

Baumel, f. -n, Dvaſt, c.

Baumeln, v. n. m. h. hænge ned og dingle.

Baumen, v. n. m. h. (i Jagtſp.) flyve, klattre, ſpringe op i et Træ.

Bäumen, v. a. ein Fuder Heu -, forſyne, befæſte med Læsſetræ; ſich -, (om Heſte) ſteile.

Bausbäck, m. -es -e, Pluskjæve, c.; -en, v. a. puſte Kjæverne op; fig. prale; -äckig, aj. pluskjævet.

Bauſch, m. -es -äuſche, enhver halvrund Fremragen, Pude; Varekrands; Vylt; Compreſſe, c. udſtoppet Bryſt (paa Klæder), bruſende Kjoleærme; - und Bogen kaufen, Rub og Stub.

Bauſchen, (foræld. bauſen) v. n. m. h. hæve ſig, ſvulme op, bruſe.

Bavian, m. -s -e, Bavian, c.

Baxen, v. n. m. h. baxe; -xer, m. -s pl. ſ. sg. Baxer, c.

Bay, f. ſ. Bai.

Be, (en uadſkillelig Partikel, ſom aldrig har Tonen. De dermed ſammenſ. Verber ere, ſom oftest a. m. Acc., og faae ikke Stavelſen ge i perf. partic.)

Beabſichten, (beabſichtigen) v. a. [have til Hensigt.

Beachten, v. a. etw., Einen, agte paa, give Agt.

Beamte, m. -n -n (ein Beamter, -s pl. ſ. sg.) Embedsmand, c.; Amtmand, Amtsforvalter, c.

Beängſten, (beängſtigen) v. a. Einen, ængste. [ſ. -en, B-lſe, c.

Beantworten, v. a. beſvare; -tung,

Bearbeiten, v. a. bearbeide; ſich, beſtræbe ſig for; Einen, bearbeide, (gjøre duelig til et Maal el. vinde derfor); -tung, ſ. -en, B-lſe, c.

Beaufſichten, (beaufſichtigen) v. a. Einen, have Opſyn med; tage under Opſyn. [udføre.

Beauftragen, v. a. Einen, give at

Beäugeln, v. a. plire til; betragte nøie, med forlibte Øine.

Bebändern, v. a. forſyne, pryde med Baand.

Bebauen, v. a. bebygge; beſaae.

Beben, v. n. m. h. bæve, zittre: ich bebe vor der Gefahr; ich bebe für dich, er bange for din Skyld; ich bebe vor dir, at du skal gjøre mig Fortred; ich bebe um dich, er bekymret for dit Vel; -bung, ſ. ub. pl. Bævelſe, c.

Bebrämen, v. a. garnere.

Beblümen, v. a. bedække, ſmykke med Blomſter.

Bebrüten, v. a. ruge paa; omhyggeligen bevogte, ruge over.

Becaſſine, ſ. -n, Bekaſine, Vandſneppe, c.

Becher, m. -s pl. ſ. sg. Bæger, n. et Maal til flydende og tørre Sager.

Bechern, v. n. m. h. (i Speg) drikke dygtig.

Bechen, n. -s pl. ſ. sg. Bækken, n. fig. Baſſin, n. (Fordybning i Jorden til Vandbeholdning); (i Anatom.) Bækkenet; i pl. Bækkenerne til Janitſcharmuſik.

Becher, ſ. Bäcker.

Bedacht, m. -es ub. pl. Betænkſomhed, Eftertanke, c. Overlæg, n.; bruges ub. Artikel: ohne -, uden Betænkning; mit -, forſigtig, betænkſomt, med Overlæg.

Bedacht, aj. (indecl.) betænkſom; auf eine S. - ſeyn, være betænkt, belavet paa; ſørge for.

Bedächtig, (ikke -chtlich) forſigtig, varſom; -keit, ſ. ub. pl. F-hed, B-hed, c.

Bedachtſam, aj. betænksom, forſigtig; -keit, ſ. ub. pl. B-hed, F-hed, c.

Bedanken, v. a. ſich für etw. bei Einem, takke En for Noget; ſich -, betakke ſig, ſige nei, ikke ville.

Bedarf, m. -s ub. pl. (ſjeld.) Fornødenhed, c.

Bedauern, v. a. Einen, beklage, nære, yttre Medlidenhed; etw., ſørge over, fortryde, være fortrædelig over.

Bedauern, n. -s ub. pl. Medlidenhed, Bedrøvelſe, Deeltagelſe, c.; -s

-swerth, -swürdig, aj. beklagelsesværdig.

Bedecken, v. a. bedække, tildække, tilhylle, skjule; sich -, sætte Hatten paa; fig. beskytte, forsvare; dække, sikkre; gaae i Caution for; (om Heste og Hjorte) bedække; (i Mathem.) dække, congruere; -, n. -s ud. pl. og -ckung, f. -en, Bedækken, Bedækkelse, Bedækning, c.

Bedenken, v. i. a. betænke, overveie; sich -, betænke sig; være tvivlraadig; sich wieder anders -, tage en anden Beslutning; sich eines Bessern -, fatte en bedre Besl.; eine S. -, auf eine S. bedacht seyn, sørge for, være betænkt paa; Einen el. sich -, betænke, ikke glemme, sørge for sin Fordeel.

Bedenken, n. -s, 1) ud. pl. Overlæg, n. Eftertanke, Betragtning, c.; eine S. in - ziehen, tage under Overveielse; Betænkning, Betænkelighed, Tvivl, Skrupel, Vanskelighed, c.; -tragen, tage i Betænkning; sich (Dat.) über eine S. - machen, gjøre sig Skrupler over. 2) pl. s. sg. Betænkning, skriftlig yttret Mening, c.: über eine S.

Bedenklich, aj. (om Personer) eftertænksom, tankefuld; (om Ting) betænkelig, mislig, farlig; -keit, f. 1) ud. pl. Eftertænksomhed, Tvivlraadighed, Ubestemthed; betænkelig Beskaffenhed, Betænkelighed, Vanskelighed, Mislighed, Farlighed. 2) pl. -en, Tvivl, Skrupel, Betænkelighed, Indvending, c.

Bedenkzeit, f. ud. pl. Betænkningstid, c.

Bedeuten, v. 1) a. Einen, betyde, belære, oplyse, vise tilrette; (i Canc.) Eim. eine S. -, give at forstaae, beordre. 2) n. m. h. forud betyde; bemærke, tilkjendegive, betyde; viel -, være vigtig, af Anseelse; have Følger; være af Betydenhed; -d, partic. betydelig, vigtig, af Vigtighed; -tung, f. -en, Betydning, c.; ein Mann von -, af Indflydelse; -tungsleer, -los, -schwer, -voll, betydningstom, -løs, -svær, -fuld; -tsam, aj. meget betydende, høist vigtig; -tsamkeit, f. ud. pl. megen Betydelighed, stor Vigtighed, c.

Bedienen, v. a. betjene, tjene, opvarte; Eim. bedient seyn, (om Konstnere el. Læger) have til Kunde el. Patient; ein Amt -, forvalte; die Kanonen -, passe, betjene; sich (Acc.) einer S. (Gen.) -, betjene sig af, benytte.

Bediente, m. -n -n, (f. die Bediente, -n) Betjent, Tjener, Opvarter, c.; (i Sammens., En som har en offentl. Betjening): ein Polizeibedienter ꝛc.

Bedienung, f. -en, Betjening, Opvartning, c.; Huusstyrende, Tjenerskab, n. Huusfolk; Embede, n. Tjeneste, c.

Beding, m. -es -e, (forald. for -ung, og kun endnu brugl. i Talm.) mit dem -e, paa det Vilkaar.

Bedingen, v. i. u. etw. unter sich, aftale, afgjøre; eine Arbeit bei Eim., bestille, accordere om; mir eine S. -, beringe. (I dette Tilfælde bruges det rgl. partic. bedingt, betinget, forsynet med en Betingelse, og derved afhængig); -gung, f. 1) ud. pl. Betingen, Bestillen. 2) pl. -en, Betingelse, c. Vilkaar, n. Pagt, Omstændighed, Clausul, c.; -gungsweise, aj. betingelsesvis.

Bedornen, v. a. forsyne med Torne; fig. gjøre besværlig; især partic. bedornt, tornefuld.

Bedrängen, v. a. Einen -, trænge haardt; fig. ængste, bedrøve, bekymre, undertrykke; -gte Lage, betrængt, trykket, kummerfuld Forfatning; -gung, f. -en og -gniß, f. -sse, Betrængthed, Trængsel, Nød, Gjenvordighed, c.

Bedrohen, (digt. -drauen) v. a. Einen mit etw. -, true med; -hlich, aj. truende med; -hung, f. -en, Trudsel, c.

Bedrucken, v. a. trykke fuldt.

Bedrücken, v. a. trykke haardt; især fig. plage, ængste, undertrykke; -cker, m. -s pl. s. sg. Undertrykker, c.; -ckung, f. -en, Undertrykkelse, Besværlighed, c. Tryk, n.

Bedünken, v. a. bruges kun impers. m. Acc. mich bedünkt, es bedünkt mich, mig synes, forekommer, efter min Mening; ich lasse mich bedünken, jeg mener, holder for; -, n. -s ud. pl. Mening, Formening, c.; meines Bedünkens, efter min Mening.

Bedürfen, v. i. n. m. h. einer S. (Gen.) -, behøve, have nødig, trænge til; -fniß, n. -sses -sse, trængende Tilstand, Trang, Mangel, Armod (undert. f.); Fornødenhed, c.; -ftig, aj. fattig, trængende; einer S. (Gen.) -; trængende til; -ftigkeit, f. ud. pl. Trang, c.

Beehren, v. a. Einen mit el. durch etw, hædre.

Beeiden, el. beeidigen, v. a. beedige, bekræfte med Ed; Einen -, tage i Ed, forbinde ved en Ed; -gigung, f. -en, Bedigelse, Edstagelse, c.

Beeifern, v. a. sich, ivrig bestræbe sig; kappes (um).

Beeinträchtigen, v. a. Einen (in einer S.) -, forurette, gjøre Indgreb i Ens Rettigheder, skade; -gung, f. -en, F-lse, Skade, c.

Beeisen, v. a. bedække med Is; sædv. blot partic. beeiset, bedækket med Is.

Digitized by Google

Beenden, beendigen, v. a. endt, bringe til Ende; -digung, f. ud. pl. Tilendebringelse, c.

Beengen, v. a. indstrænke meget; bringe i Knibe, i Forlegenhed.

Beerben, v. a. Einen -, arve (hans Efterladenskab); (undert.) eine S. auf Einen -, lade gaae i Arv til; ikkun part. beerbt, som har Børn, Livsarvinger.

Beerdigen, v. a. begrave, jorde; -gung, f. -en, B-lse, c.

Beere, f. -n, Bær, n.

Beet, n. -es -e, Bed, n. (i Haver og paa Agre); -en, v. a. afdele i Bede.

Befähigen, v. a. Einen, gjøre duelig til.

Befahren, v. 1) rgl. a. (foræld.) befrygte; 2) i. a. einen Weg, ein Meer -, befare, beseile, ofte kjøre el. seile paa.

Befallen, v. i. a. (sjeld.) von el. mit einer S. - seyn el. werden, være, blive bedækket med; (sædv. fig.) anfalde, angribe: von einer Krankheit - werden; paakomme, hænde, tilstede: es befiel mich ein Unglück, eine Furcht.

Befangen, v. i. a. forvikle, indslutte; indbefatte; sich mit etw. -, indlade sig, give sig af med; paakomme; partic. - som aj. tvungen, generet, forlegen, frygtsom; indtaget for eller imod; -heit, f. ud. pl. tvungent Væsen, n. Ængstelighed, Forlegenhed, c.

Befassen, v. a. gribe paa, omslutte, slutte i sig; sich mit etw., befatte sig med, give sig af med.

Befehden, v. a. (foræld.) bekrige.

Befehl, m. -es -e, Befaling, c. Bud, n. Ordre, Commando, c.; was ist zu Ihrem -e? hvad befaler De? -en, v. i. a. Dim. eine S. -, (el. befehlen, daß), befale, byde, beordre; (sjeld. for empfehlen) anbefale, befale, overgive: Gott seine Seele -; herske, behersle, commandere: (uden Tingens Acc.) einem Lande el. über ein Land -; über sein Vermögen zu - haben, raade over; forlange, have Lyst til, befale: was befehlen Sie? -erisch, aj. bydende, myndig; -igen, v. a. Einen, beordre; ein Kriegsheer, anføre, commandere; -shaber, m. -s pl. s. sg. Befalingsmand, Anfører, Commandeur, c.; (Sydt.) Fuldmægtig, c.; -shaberisch, aj. bydende; -sweise, aj. paa befalende Maade.

Befestigen, v. a. in og an einer S. -, fæste, gjøre fast; eine Stadt -, sich -, befæste, forstærke, forstandse; sich in der Tugend, in der Freundschaft eines Menschen -, befæste sig, sætte sig fast i; -gung, f. -en, Befæstigelse, c.; -gungskunst, f. ud. pl. Fortification, c.

Befeuchten, v. a. væde, gjøre fugtig.

Befeuern, v. a. opflamme, gjøre fyrig, hidsig, modig.

Befiedern, v. a. befiedre, forsyne med Fjeder.

Befinden, v. i. a. befinde, finde, erfare, erkjende; anse, holde for, synes om; sich -, befinde, opholde sig; die S. -det sich anders, befinder, forholder sig, er beskaffen; sich wohl, übel -, befinde sig, leve; være; -, n. -s, ud. pl. forefunden Beskaffenhed, c.: nach - der Umstände, saaledes som Omstændighederne forholde sig; Befindende, n. Sundhedstilstand, c.; -dlich, aj. som opholder, befinder sig, er tilstede, findes, nærværende.

Beflecken, v. a. beplette, tilsmudse, gjøre Pletter paa; besmitte, vanhellige, skjænde, nedsætte, forkleine; Schuhe -, bagflikke, flikke paa.

Befleißen, v. i. a. el. -ßigen, v. a. sich einer S. (Gen.) -, bestræbe sig paa, lægge Vind paa; einer S. (Gen.) (undert. auf eine S.) beflissen seyn, have studeret, lagt sig efter, være hengiven; beflissen, d. T. tjenstvillig; -flissenheit, f. ud. pl. Omsorg, Bestræbelse, Umage, c.; d. T. Tjenstvilligheb, c.

Beflügeln, v. a. bevinge, forsyne med Vinger; fig. fremskynde, drive hurtig afsted, bevinge (Tiden).

Befolgen, v. a. einen Befehl, Rath, eine Vorschrift -, følge, adlyde, efterkomme, -gung, f. ud. pl. Følgen, Adlyden, Efterkommen, c.

Beförderlich, aj. behjelpelig, til Fordeel, nyttig; -dern, v. a. die Wissenschaften, bringe fremad, bringe i Opkomst, i Flor, udbrede; ein Unternehmen -, fremme, bringe til Maalet; den Tod eines Menschen -, fremskynde, befordre; Einen -, befordre, forskaffe Embede, ophøie; einen Brief -, besørge; ein Geschäft -, udrette; -derung, f. -en, Fremmen, Fremskynding, især Befordring, c.; ogsaa Embede, n.; -derer, m. -s pl. s. sg. Befordrer, Fremskynder, c.

Befrachten, v. a. befragte, forsyne med Fragt.

Befragen, v. a. Einen um el. über etw. -, sperge, ad-, udfritte, forhøre; sich bei Dim. -, erkyndige sig, sperge til Raads, sporge sig for, raadsperge.

Befreien, v. a. Einen von el. aus etw. -, befrie, gjøre fri, los, udløse, indløse, frelse, lade være fri for; -ier, m. -s pl. s. sg. Befrier, c.; -iung, f. ud. pl. Befrielse, c.

Befremden, v. a. es -det mich, det forundrer, overrasker mig; er mig paafaldende, forekommer mig besynderligt, utroligt; -dlich, aj. overraskende, paafaldende, besynderlig.

Befreunden, v. a. slutte Venskabs-

forhold; mit Eim. befreundet seyn, staae i venskabeligt Forhold til; sich mit Jemand -, træde i Venskabsforhold, i Slægtskab med; der, die -dete, Beslægtede.

Befriedigen, v. a. Einen, tilfredsstille; seine Gläubiger, betale; einen Wunsch, opfylde; einen Erzürnten, stille tilfreds, formilde, forsone; ein Feld, indhegne; einen Ort, indslutte (med Muur og desl.); -gung, f. -en, T-lse, F-lse, Forsoning, Indhegning, c.

Befruchten, v. a. befrugte, gjøre frugtbar; -tung, f. ud. pl. Befrugtning, B-lse, c.

Befugen, v. a. Einen zu etw. -, befoie, give Ret til; -gniß, f. (el. n. -sses) -sse, Ret, Feie, Grund, c.; -gt, aj. befoiet, som har Ret til, retmæssig, lovlig.

Befühlen, v. a. befole.

Befund, m. -es ud. pl. nach - der Umständen, s. nach Befinden der U-.

Befürchten, v. a. befrygte; -tung, f. ud. pl. Befrygten, c.

Begaben, v. a. Einen mit etw. -, begave, forsyne, udruste med, skjenke.

Begaffen, v. a. begabe, begloe, stirre paa.

Begängniß, n. -sses -sse s. Leichen-.

Begatten, v. a. sich -, parres; (sjeld.) forliges, fordrage hinanden; -ttung, f. -en, Parring, c.; -ungstrieb, m. -es ud. pl. P-sdrift, c.; -ungszeit, f. ud. P-stid, c.

Begeben, v. i. a. sich an einen Ort -, auf den Weg -, begive, forfeie sig; især upers. es begiebt sich, begiver, tildrager sig; hændes, skee; sich einer S. (Gen.) -, afstaae fra, lade fare, opgive, staae af Tankerne, afstige; -heit, f. -en, Begivenhed, Tildragelse, Hændelse, c.; -bung, f. -en, Begiven, Afstaaen, c.

Begegnen, v. n. m. s. Eim. -, møde, komme imøde; es begegnete mir ein Unglück, ramme, møde, hænde, tilstøde; Eim. wohl, übel -, begegne, behandle, omgaaes; einem Unglucke, einer Gefahr -, møde, modstaae, forebygge, afværge; es -gnet oft, det skeer, hændes; -gnung, f. -en, Møden, Imødekommen, Begegnelse, Behandling, Forebyggen; -gniß, f. -sse, Hændelse, Begivenhed, c.

Begehen, v. i. a. gaae hen for at eftersee, besee, besigtige; eine Sitte, følge, gjøre med; ein Fest -, høitideligholde, feire; einen Fehler -, einen Diebstahl -, begaae, udøve; sich -, (mest Sydt.) forliges; (undert.) parre sig; -hung, f. ud. pl. Gaaen hen, Høitideligholdelse, Begaaen, Udøven, c.

Begehr, n. -s ud. pl. (foræld.) for das -en; -en, v. a. attraae, ønske, føle Lyst til; begjære, forlange, bede om; fordre, som en Skyldighed; -en, n. -s ud. pl. Attraa, Begjæren, c.; -lich, aj. begjærlig, som er vant til at forlange; -ungsvermögen, n. -s ud. pl. Begjæreevne, c. (i Sjelen).

Begeistern, v. a. oplive, bessele, styrke, gjøre modig; begeistre, oplive Indbildningskraften; -rung, f. -en, Begeistring, c.

Begier, f. ud. pl. for -de, f. -n, Begjærlighed, Attraa, c. Ønske, n. Lidenskab, Lyst, Graadighed, c.; -ig, aj. nach, auf etw. -, begjærlig, længselfuld; -igkeit, f. -en, B-hed, L-hed, c.; -lich, aj. s. begehrlich.

Begießen, v. i. a. gyde paa, overøse, væde; bestænke, vande; omgive med et smeltet Legeme: mit Wache, mit Blei -; -ßung, f. ud. pl. Gyden paa, Overøsen, Vanding, c.

Beginn, m. -es ud. pl. Begyndelse, c.; -en, v. i. 1) a. begynde; foretage sig, gribe til. 2) n. m. h. begynde, tage sin Begyndelse.

Beglänzen, v. a. etw., bestinne, udbrede Glands over.

Beglasen, v. a. die Fenster -, sætte [Glas i.

Beglauben, -bigen, v. a. stadfæste, bekræfte, bevise, gjøre troværdig, vidimere; sich -, ligitimere sig; -bigung, f. ud. pl. S-lse, B-lse, c.; -gungsschreiben, n. -s pl. s. sg. skriftlig Fuldmagt, c.; Creditiv, n.

Begleiten, v. a. ledsage, følge; geleide, convojere; hosfeie, lade følge med; accompagnere; -ter, m. -s pl. s. sg. (-terinn, f. -en) Ledsager; Bestytter, c. (-inde, c.); -tung, f. ud. pl. L-lse, Følgen, Geleiden, c. Følge, n.

Begliedern, v. a. forsyne med Lemmer el. Leder.

Beglücken, v. a. gjøre lykkelig, lykksaliggjøre; velsigne, lade lykkes; -ckt, aj. lykkelig; -cker, m. -s pl. s. sg. Lykksaliggjører, c.; -ckung, f. ud. pl. Lykksaliggjørelse, c.; -ckwünschen, v. a. Einen, ønske ham Lykke til.

Begnadigen, (foræld. og digt. begnaden) v. a. benaade, fritage for Straf; Einen mit etw. -, skjenke En noget som en Naade; -gung, f. -en, Benaadning, c.; -gungsrecht, n. -es, ud. pl. Benaadningsret, c.

Begnügen, v. a. sich mit etw. -, lade sig nøie med, være tilfreds med; (n. St. urigtigt.) es begnüget mir an einer S.; -glich og -gsam, aj. bedre genügsam.

Begraben, v. i. a. begrave; nedgrave; fig. skjule; -äbniß, n. -sses -sse, Begravelse, Liigbegængelse, c.; Gravsted, n.

Begrasen, v. 1) a. afæde Græsset; slaae Græsset: eine Wiese -; sich -, blive fed ved at æde Græs. 2) n. m.

Digitized by Google

ſ. blive begroet med Græs; partic. -= ſet, begroet med Græs.

Begraut, aj. graa af Alder.

Begreifen, v. i. a. begribe, fatte, forſtaae; (ſjeld.) gribe, gribe fat paa; beſole, famle paa; in einer S., træffe, gribe, attrapere; ſich -, gribe for ſig, naar man falder; fig. fatte ſig, komme til ſig ſelv, være ſig bevidſt; auf, über el. (rigt.) in einer S. begriffen ſeyn, være iſærd med, beſtæftige ſig med; mit Worten, indeſlutte, udtrykke; in ſich - (Dat) indbefatte; indeholde, rumme; -flich, aj. begribelig, fattelig, tydelig, klar.

Begrenzen, v. a. forſyne med Grænd= ſer, indhegne; begrændſe, indſtrænke; -zung, f. -en, Indhegning, Begrænd= ning, c.

Begriff, m. -es -e, in - ſeyn el. ſtehen, være i Begreb med, iſærd med, i Beredſkab til; Omfang; Indhold, Indbegreb, Udtog; Begreb, n. Fore= ſtilling, -Idee: von etw.; Fatteevne, c.; -obeſtimmung, f. -en, Beſtemmelſe af Begreb, n. Definition, c.

Begründen, v. a. begrunde, ſtadfæ= ſte, beviſe med Grunde; -dung, f. -en, B-lſe, c.

Begrünen, v. a. beklæde med Grønt; iſær partic. begrünt, grønklædt.

Begrüßen, v. a. hilſe, ønſke vel= kommen; Einen um etw. -, af Høflig= hed ſperge om Tilladelſe, give En et Ord for Noget; -ßung, f. -en, Hils= ning, Ønſken velkommen, c.

Begucken, v. a. d. T. for Begaffen.

Begünſtigen, v. a. begunſtige, vise Gunſt; befordre, fremme, være til For= deel for, hjelpe.

Begutachten, v. a. etw., meddele ſin Mening, ſin Dom om.

Begüten, v. a. ſ. begütigen.

Begütern, v. a. forſyne med Midler el. Gods, begave, berige; partic. -= tert, bemidlet, velhavende, ſom har mange Midler.

Begütigen, v. a. formilde, gjøre god igjen, ſtemme gunſtig.

Behaaren, v. a. forſyne med Haar; ſich -, faae Haar; iſær partic. behaart, haaret.

Behacken, v. a. hakke paa, hakke bort, bearbeide med Hakke; hugge til, hugge bort; den Kohl -, hyppe.

Behaftet, aj. mit etw. - ſeyn, be= ladt, bebyrdet, befængt, plaget, beſat.

Behagen, v. u. es behagt mir, be= hager, anſtaaer; -, n. -s, ud. pl. Be= hag, Ønſke, n.; es geht ihm nach -, efter Ønſke; -glich, (vulg. behaglich) aj. behagelig, bequem; feielig; (Nordt.) neiſom; -glichkeit, f. -en, B-hed, c.

Behalten, v. i. a. beholde, holde tilbage, ikke lade komme fra ſig; bei ſich -, holde hemmeligt, tie med; im Gedächtniſſe, huſke, erindre; (foræld.) bevare, vedligeholde; partic. behalten, beholden, i god Behold, uſtadt; -äl= ter, m. -s pl. f. sg. Gjemmeſted, n. (iſær) Hytteſad, n.; -altniß, n. -ſſes -ſſe, Gjemme, Gjemmeſted, Opbeva= ringsſted, n. (iſær for Vare); -ſam, aj. ſom kan huſke noget.

Behandeln, v. a. etw., bearbeide, udarbeide (ſaavel med Hænderne ſom Forſtanden); Einen, behandle, bege= gne; eine Waare -, accordere om, blive enig om Priſen, kjøbe, ſælge; -lung, f. -en, B-lſe, U-lſe, Behandling, Begegnelſe.

Behändigen, v. a. tilſtille, overgi= ve; bedre einh-.

Behangen, v. a. behænge; der Hund iſt wohl behangt, har lange nedhæn= gende Øren; ſich mit etw. -, (for= agt.) give ſig af med, befatte af med.

Beharren, v. n. m. ſ. bei Einem, an einem Orte -, forblive, leve, op= holde ſig; auf ſeiner Meinung -, paa= ſtaae el. forſvare ſin Mening; in ſei= ner Lebensart, im Laſter, in der Tu= gend -, vedblive, fremture, være ſtand= haftig i; -harrlich, aj. ſtandhaftig, vedholdende, ſtadig, idelig; -rrlichkeit, f. ud. pl. S-hed, B-ldenhed, c.

Beharſchen, v. n. m. ſ. blive haard; (iſær om Flydenheder) ſtærkne, ſtivne, fryſe.

Behauen, v. i. a. tilhugge; borte= [hugge.

Behauſen -ſeln, v. a. die Kartof= feln, den Kohl -, hyppe.

Behaupten, v. a. vedblive at ſige Ja eller Nei; paaſtaae; forſegte; for= ſtærke; haandhæve, forſvare; eine Feſtung, holde ſig i Beſiddelſe af; ſich -, ſtaae ſig, holde ſig; den Platz -, ſeire; -tung, f. -en, Paaſtaaen, Paaſtand, c.

Behauſen, v. a. huſe, laane Huus; ſich -, boſætte ſig; -ſung, f. ud. pl. Huſen, c.; Huusly, n.; pl. -en, Huus, n. Vaaning, Boſætten, c.

Behelf, m. -es -e, Udflugt, c. Paa= ſtud, n.; -en, v. i. a. ſich mit etw., ſege at hjelpe ſig; ſtaae ſig igjennem, lade ſig neie; leve; -lich, aj. ſom man bruger til Undſkyldning, tom, intetſi= gende.

Behelligen, v. a. Einen mit etw., (Canc.) falde beſværlig, ulcilige; -gung, f. -en, Foruleiligelſe, Beſværligfalden.

Behelmen, v. a. behjelme; forſyne, bedække med Hjelm.

Behende (behend), aj. hurtig; be= hændig; færdig; ſnild; -digkeit, f. ud. pl. H-hed; B-hed; F-hed; S-hed, c.

Beherbergen, v. a. Einen, huſe, laane Huus.

Beherrſchen, v. a. beherſke, ſtyre, regjere; overvinde, holde i Tømme; das Schloß beherrſcht die Stadt, kan

Digitized by Google

beſtyde; dominerer; -ſcher, m. -s pl. ſ. sg. (-ſcherinn, f. -en) Beherſker, (-inde) Styrer, Regent, c.; -ſchung, f. ud. pl. Beherſkning, Styren, Regjeren, c.

Beherzigen, v. a. lægge paa Hjerket, med Følelſe overveie; -gung, f. ud. Læggen paa Hjerte. [færdet.

Beherzt, aj. behjertet, modig, uſor-

Behner, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) en oval Kurv.

Behoifen, aj. behjelpſom, ſom let veed at hjelpe ſig. [give Agt paa.

Behorchen, v. a. helure, lytte efter;

Behörde, f. -n, hvad der er fornedent, behorige Anſtalter; Tilbehor, n.; Stedet, hvor en Ting henherer, Inſtants, c.; etw. an die - berichten, Vedkommende.

Behörig, aj. (bedre geh-) beherig, tilherende, tilborlig, vedkommende, paſſende.

Behuf, m. -es ud. pl. bruges meeſt kun med zu: zu ſeinem -e, og i Gen. -s einer S., Brug, Nytte, Fordeel, Begvemmelighed, c.

Behuft, aj. ſom har Hov.

Behülflich, aj. Eim. in zu el. bei etw. - ſeyn, behjelpelig, hjelpſom.

Behüten, v. a. ein Feld mit Vieh -, lade Qvæget græſſe paa en Mark; Gott behüte dich, bevare, beſkytte; behüte Gott, Gud bevares! -hutſam, aj. varſom, forſigtig; -hutſamkeit, f. ud. pl. V-hed, F-hed, c.

Bei, (bey) 1) præp. m. Dat. ved, hos, i, under, paa, om; - Zeiten, itide; - Strafe, under; - Waſſer und Brod, paa; - Tage, om Dagen; (unbert.) uagtet: - dem Allen el. - all dem, uagtet alt det, med alt det; (foran Talord) henved, henimod, omtrent: - hundert Mann. 2) bruges ogſaa i Sammenſ., og har da de fleſte af de anforte Betydninger). 3) (i adſtillige andre Forbindelſer) f. Ex. - Paaren, parviis, - Pfunden, pundeviis, - Tauſenden, i Tuſindeviis, i Tuſindtal; - Jahren, tilaars, gammel; - Zeiten, itide, betids, til rette Tid, Mann - Mann, Mand for Mand; Fuß - Fuß, Fod for Fod; - Leibe nicht, for Guds Skyld ei.

Bei, m. -en -en, Bei, Regenten i Tunis.

Beian, av. (for neben an) tæt ved.

Beibehalten, v. i. a. bibeholde.

Beibiegen, v. i. a. (Cane.) hosfeie.

Beibringen, v. i. a. fremfore, fremlægge, anfore ſom Beviis; Eim. etw. -, bibringe, meddele; -gung, f. ud. pl. Bibringelſe, c.

Beichte, f. -n, Skrifte, c. -maal, n.; Tilſtaaelſe, c.; -n, v. a. ſtrifte, tilſtaae, bekjende; -tiger, m. -s pl. ſ. sg. (foræld. for) -tkind, n. -es -er, Skriftebarn, n. og -tvater, m. -s -ater, Skriftefader, c.; -tſtuhl, m. -es -üble, Skriftefol, c.

Beide, Gen. -r, Dat. -n, ubeſt. pron. begge; wir -, vi to; alle -, begge to; eins von -n, eet af to; -s, ſom Subſt. ud. pl. begge Dele; -rlei, aj. (indecl.) begge Slags; -rſeitig, aj. og -rſeits, av. fra (paa) begge Sider, gjenſidig, indbyrdes, fælles; -dlebig, aj. levende paa Land og i Vand; -dlebiges Thier, Amphibium, n.

Beidrehen, v. a. (Skibsſp.) braſe op, lægge bi.

Beidrucken, v. a. trykke til.

Beiern, v. a. (Nordt. men uundværligt i Heitydſt) kime.

Beieſſen, n. -s pl. ſ. sg. Viret, c.

Beifall, m. -es ud. pl. Bifald, Samtykke, Minde, n.; -en, v. i. n. m. ſ. Eim. -, falde ind, rinde i Tankerne; Eim. el. einer S. bifalde, give ſit Samtykke, ſit Minde til, være af ſamme Mening, holde med, billige; tage Ens Partie; -fallig, aj. (ſjeld.) hvad der falder En ind: es iſt mir nicht -, jeg erindrer det ikke; favorabel, gunſtig, bifaldende (Dat.); tilfældig.

Beifeſte, f. -n Beifeſtung, f. -en, en lille Fæſtning ved et Sted, Citadelle, n.

Beifolgen, v. n. m. ſ. hosfolge; - des Schreiben, hosfolgende.

Beifrau, f. -en (vulg. -weiber) Medhjelperſke; Svobekone, c.

Beifuge, f. -n, Vilag, n.; -fügen, v. a. einer S. eine andere -, hoslægge, vedlægge; ſich Eim. -, forene ſig med.

Beifuß, m. -es ud. pl. Bynke, c. en Plante; (Artemisia).

Beigeben, v. i. a. give til; dem Geiſtlichen einen Gehülfen -, adjungere.

Beigehen, v. i. n. m. ſ. være hosfolgende, vedlagt; -d erhalten Sie, hoslagt; ſich eine S. - laſſen, lade komme i Tankerne, lade falde ſig ind, underſtaae ſig.

Beigeſellen, v. a. gjore Selſtab med.

Beigethan, part. (af det ubrugl. beithun) (næſten foræld.) hengiven, bevaagen, gunſtig.

Beiher, av. for neben her, ved Siden af; ſom Vilag.

Beihülfe, f. ud. pl. Medhjelp, Biſtand, fælles Underſtettelſe, c.; Bidrag, n.

Beikommen, v. i. n. m. ſ. - des Schreiben, hosfolgende, hoslagte, vedlagte; Eim. el. einer S. -, komme paa Livet, komme nær, angribe og overvinde; Eim. -, an el. in etw., ſvare til, ligne, komme nær, kunne maale ſig med; einem Schaden, einem Verluſte

Digitized by Google

-, erstatte, oprette; sich eine S. - lassen, lade falde sig ind.

Beil, n. -es -e, Biil, c. (Øxe med bredt Blad).

Beilage, f. -n, Bilag, Indlagte; (undert.) Depositum, n.

Beilager, n. -s pl. s. sg. Bilager, n. (fyrstelige Personers Formæling, c.)

Beilassen, s. zulassen.

Beilaufer, m. -s pl. s. sg. Vitjener (som bruges til at sendes i Ærinder); Bilober, c.; (undert.) en ubetydelig Viting.

Beiläufig, aj. i Forbigaaende, som Bisag, leselig; (urigt.) omtrent, henved, næsten.

Beilegen, v. 1) a. einer S. etw. -, vedlægge, hosfeie, lade følge med; eine S., lægge til Side, henlægge, lægge bort; einen Streit -, bilægge, tilendebringe, jævne; Eim. etw. -, tillægge; bestylde for, tilskrive. 2) n. m. h. Eim. -, give En Ret, tiltræde Ens Mening; (i Sosv.) lægge bi.

Beileid, n. -es ud. pl. Deeltagelse, (i Andres Sorg), Condolation, c.

Beilken, v. n. m. h. spille tydst Billard (et Kuglespil, som er gaaet af Brug.)

Beim, (for bei dem) s. Bei.

Beimessen, v. i. a. Eim. eine S. -, give Skyld for, tillægge, tilskrive; Eim. Glauben -, troe, sæste Tro til.

Beimischen, v. a. blande ind i.

Bein, n. -es -e, Been, n. (i dets forskjellige Bem. i Dansk).

Bein-bruch, m. -es -üche, Beenbrud, n.; -brüchig, aj. som har brækket Benet; -brüchiges Vieh, som ikke duer til Slagtning; -drechsler, m. -s pl. s. sg. Beendreier, c.; -fraß, m. -es ud. pl. Beenedder, -kræft, c.; -hart, aj. beenhaard; -haus, n. -es -äuser, Beenhuus, n. (ved en Kirke); -haut, f. -äute, Beenhinde, c. (Periosteum); -icht, aj. beenagtig, som ligner Been; -ig, aj. benet (fuld af Been); -kleider, pl. ud. sg. Beenklæder, Buxer; -schiene, f. -n, Beenskinne, c.

Beinahe, av. næsten, henved.

Beiname, m. -ns -n, Binavn; Øgenavn, n.

Beiordnen, v. a. sætte ved Siden af, coordinere.

Beipferd, n. s. Handpferd.

Beipflichten, v. n. m. h. Eim., give Ret, billige, være af samme Mening.

Be-irren, v. a. (Canc.) føre vild, bringe i Vildfarelse.

Beisammen, av. sammen, tilsammen, hos hinanden.

Beisatz, m. -es -ätze, Tilsætning, c. (især i Sprogl.) Apposition, c.

Beischlaf, m. -es ud. pl, Besoven, c. Boleri, n.; -äfer, m. -s pl. s. sg. Boler; Sovekammerat, c.; -äferinn, f. -en, Bolerske, Concubine; Sovekammerat, c,

Beischlag, m. -es -äge, en falsk, efterslaaet Mynt; fig. alt Slet, Uægte, især et uægte Barn; -en, v. i. n. m. s. Eim., være ligesindet med En, handle ligesom han, bifalde.

Beischließen, v. i. a. vulg. tillukke; einer S. (Dat.) etw. -, hosfeie, vedlægge; -schluß, m. -sses -üsse, Bilag, Hoslagte, n.

Beischlüssel, m. s. Nachschlüssel.

Beisein, n. -s, ud. pl. Nærværelse, Tilstedeværelse, c. (med in el. ohne).

Beiseit el. -s, av. afsides; for sig selv, i Centrum.

Beisetzen, v. a. (undert.) einer S. etw. -, sætte noget hos el. ved, føie noget til; eine Leiche, bisætte, begrave; die Segel -, sætte til, udspænde.

Beisitzer, m. -s pl. s. sg. Bisidder, Assessor, c.

Beispiel, n. -es -e, Exempel; Mønster, n.; zum -, for Exempel.

Beispringen, v. i. n. m. s. Eim., springe til Hjelp; hjelpe, understøtte.

Beißen, v. i. 1) n. m. h. bide: nach Eim. el. etw. -; auf einen Knochen -; um sich -, (ogsaa fig. om trættesyge Mstr.); sich (mir) auf die Zunge, auf die Lippen -, (fig. med Mine afholde sig fra at tale, at lee); in einen sauern Apfel -, (bestemme sig til noget Ubehageligt); ins Gras -, (doe); der Pfeffer beißt mir auf der Zunge, der Rauch in den Augen; -der Spott, -de Bemerkungen, bidende, stærende. 2) a. Einen el. etw. bide; er biß mich in den Finger; die Zähne zusammen-, (fig. undertrykke en heftig Smerte); ich kann es nicht -, itubside; nichts zu - und zu brechen haben, hverken have at bide (spise) eller brænde; die Flöhen -, stikke; der Argwohn, die Reue beißt ihn, piner, qvæler, nager, ængster; sich -, bide sig (paa Tungen af Vanvare); die Hunde - sich um einen Knochen, bides, bide hinanden; fig. (om Mstr.) trættes, kives.

Beiß-ig, aj. bidsk, tilbøielig til at bide; fig. d. T. trættekjær; -korb, m. -es, -örbe, Mundkurv, c.; -zahn, m. -es -ähne, Skæretand, Fortand, c.; -zange, f. -n, Knibtang, c.

Beistand, m. -es -ande, Bistand, c. ud. pl.: Eim. - leisten, staae bi, hjelpe; Hjelper, Secundant, Forsvarer, Defensor, c.

Beistechen, v. i. a. ein Schiff -, holde nærmere til Vinden.

Beistecken, v. a. Eim. eine S. -, stikke, putte til; Einen - lassen, d. T. lade arrestere.

Beistehen, v. i. n. m. h. staae bi, hjelpe.

Beisteuer, f. -n, Sammenskud, Bidrag af Penge, n.; -n, v. a. zu einer

S. -, sammenskyde, give Bidrag.

Beistimmen, v. n. m. h. Eim. -, give sit Bifald, give Ret, være af samme Mening; -mmung, f. ud. pl. Bifald, n.

Beistrich, m. -es -e, Komma, n. (,)

Beitrag, m. -es -äge, Bidrag, n. Understottelse, c.; (undert.) Tillæg (i Skrifter); -en, v. i. a. bidrage, medvirke, hjelpe til (zu); give Bidrag, bære hen til.

Beitreiben, v. i. a. d. T. inddrive; Leute zum Kriegesdienste -, presse, samle ved Tvang.

Beitreten, v. i. n. m. s. Eim. el. einer S. -, bifalde; holde med, tage Ens Parti; tage Deel i; -tritt, m. -es, ud. pl. Tiltræden, Tiltrædelse, c.; Samtykke, Bifald, n.; Mellemkomst, c.

Beiurtheil, n. -es -e, Interimsdom, (der fældes over et Punkt i Sagen); Kjendelse, c.

Beiwache, f. -n, Feltvagt om Nat- [ten; Bivouac.

Beiwagen, m. -s pl. s. sg. Bivogn, c.

Beiweib, n. -es -er, Medhustru, Frille, c.

Bei weitem el. bei weiten, av. langt [fra, ikke nær.

Beiweg, m. -es -e, Bivei, c.

Beiwerk, n. -es -e, Bivært, n.

Beiwesen, n. -s, pl. s. sg. Biting, Bisag, c.

Beiwohnen, v. n. m. h. einer S. (Dat.) -, bivaane, være tilstede ved, overvære; einer Person ehelich -, holde Bryllup med; -hnung, f. -en, Bivaanen, Overværen, c.; (især) ægteskabeligt Samleie.

Beiwort, n. -es -örter, Adjectivum, Beskaffenhedsord, n.; -örterlich, aj. adjectivisk, som Adjectivum.

Beizählen, v. a. tælle med.

Beize, f. 1) ud. pl. Jagt, c. (med afrettede Rovfugle); Beidsen, Beidsning, c. 2) pl. -n, Materien, hvormed man beidser; -n, v. a. beidse, overdrage med en skarp Vædske; Hasen mit einem Falken -, einen Falken auf einen Hasen -, jage.

Beizeichen, n. -s pl. s. sg. Bitegn, Kjende-, n. Attribut, c.

Beizeit, el -en, (for bei Zeiten) itide, betids, til rette Tid. [paa, eller i.

Bejagen, v. a. eine Gegend, jage

Bejahen, v. a. etw., bejae, bekræfte, tilstaae; (i videre Bet.) paastaae, affirmere; -hung, f. ud. pl. Bejaen, Bekræften, Paastaaen, Affirmeren.

Bejahrt, aj. bedaget, alderstegen.

Bejammern, v. a. etw. el. Einen, bejamre; -swehrt, -swürdig, av. værd at bejamre.

Bejauchzen, v. a. etw., juble over.

Bejochen, v. a. lægge i Aag.

Bekampfen, v. a. bekæmpe, overvinde, bevinge; -fung, f. ud. pl. Bekæmpen, c.

Bekannt, aj. mit Eim. el. etw. -, bekjendt med, i Bekjendtskab med; ein -er, der -e, -n -n, en Bekjendter; bekjendt, vitterligt, bevidst: Eim. eine S. - machen; -lich, -ermaßen, aj. som bekjendt, vitterlig, som man veed; -schaft, f. -en, Bekjendtskab med, Kjendskab til En, n.; Bekjendter, c.; -machung, f. -en, Bekjendtgjøren, Bekjendtgjørelse, c.

Bekehren, v. a. omvende, forbedre; -hrer, m. -s pl. s. sg. Omvender, c.; -hrung, f. -en, Omvendelse, c.

Bekennen, v. i. a. Christum -, bekjende, tilstaae sin Overtydning om; seine Sünden -, bekjende, tilstaae; auf Einen -, angive En som Medskyldig, udlægge; sich zu etw. -, bekjende sig til; vedkjende sig; (i Kortspil) bekjende, kaste samme Farve til; -nner, m. -s pl. s. sg. Bekjender, c.; -nntniß, n. -sses -sse, Bekjendelse, Tilstaaelse: ein - thun, ablegen; Bekjendelsesformular, Confession, c.

Beklagen, v. a. sich über Einen -, beklage sig over, klage over; Einen el. etw. -, beklage, ynke, begræde; -swerth, aj. beklagelsesværdig; -gte, m. -n -n, (f. -n) Anklaget, Indstævnet, c.

Beklatschen, v. a. beklappe, applaudere; vulg. bagtale. [(mit).

Bekleben, v. a. bekline, overtrække

Bekleiben, v. n. m. s. klæbe ved, hænge ved; slaae an, lykkes, fæste Rod.

Beklecken, beklecksen, v. a. d. T. beklatte.

Bekleiden, v. a. forsyne med Klæder, klæde; beklæde, betrække, overtrække; smykke som med en Klædning; Einen mit etw. -, beklæde med, skjenke, udnævne til; ein Amt -, beklæde, forestaae; -dung, f. -en, Beklædning, c.

Bekleistern, v. a. beklistre.

Beklemmen, v. a. bringe i Forlegenhed, ængste; trykke; partic. hedder i de sammens. Tider beklemmt: es hat mir das Herz beklemmt; seine Umstände sind -; men som selvstændigt aj. sædvanlig beklommen, beklemt; fig. ængstlig, bange: mit beklommenem Herzen; -ommenheit, f. ud. pl. Beklemthed, c.; -emmung, f. -en, Beklemmelse, c.

Bekommen, v. i. 1) a. faae, erholde, bekomme; paadrage sig. 2) u. m. s. es bekommt mir wohl, übel -, bekommer, geraader til Gavn, Skade; wohl bekomm's! vel bekomme!

Bekorken, v. a. sætte Propper i.

Bekösstigen, v. a. forsyne med Kost; (sjeld.) bekoste, have Omkostninger med; -gung, f. ud. pl. Kostforsynen, c.

Bekraftigen, v. a. give Kraft, styrke; fig. d. T. bekræfte, stadfæste, sige

Ja til; -gung, f. -en, B-lſe, St-lſe, c.

Bekränzen, v. a. bekrandſe; -zung, [f. -en, Bekrandsning, c.

Bekreiſen, v. a. beſtrive en Kreds, gaae rund om.

Bekreuzen, v. a. etw., ſich, bekorſe.

Bekriechen, v. i. a. krybe op paa.

Bekritteln, v. a. ſmaaligen bedemme, ubilligen dadle.

Bekümmern, v. a. ſich über og um eine S., wegen einer S. -, bekymre, bedreve, foraarſage Kummer; um og für eine S. bekümmert ſeyn, ængſteligen ſorge for; ſich um eine S. -, bryde ſig om, bekymre ſig om; -rniß, f. -ſſe, Bekymring, Kummer, c.

Bekunden, v. a. kundgjøre.

Belachen, belächeln, v. a. etw. -, belee.

Beladen, v. i. a. forſyne med Ladning el. Læs, lade, læſſe; overlæſſe; Einen, ſich mit etw., beſvære, bebyrde, plage.

Belagern, v. a. leire ſig paa et Sted; einen Ort -, beleire, bloquere; fig. Einen, idelig forurolige, plage; -rer, m. -s pl. ſ. ſg. Beleirer, den Beleirende; -rung, f. -en, Beleiring, c.

Belang, m. -es ud. pl. pon -, Vigtighed, Betydenhed, c.; -en, v. a. (ſjeld.) række, naae, faae fat; d. T. angaae, vedkomme, have Indflydelſe paa: was mich belangt, hvad mig angaaer; Einen gerichtlich -, anklage for Retten, indſtævne, ſagſøge.

Belappen, v. a. forſyne, behænge med Lapper; (Jagtſp.) ein Gehölz -, omgive med ophængte Lapper, for at ſtræmme Vildtet.

Belaſten, v. a. forſyne med Ladning el. Læs, lade, belæſſe; overlæſſe, overdrive; bebyrde, betynge, være til Beſvær.

Beläſtigen, v. a. blot fig. Einen mit el. durch etw., belæſſe, bebyrde, betynge; beſvære, foruleilige, være til Byrde; -gung, f. ud. pl. Belæſſen, Bebyrden, Betyngen, Beſværen, c.

Belatten, v. a. belægge med Lægter.

Belauben, v. a. beklæde med Løv.

Belauern, v. a. belure; vulg. bedrage.

Belauf, m. -es ud. pl. Beløb, n. Sum, c.; -en, v. i. a. befare, bereiſe, gaae omkring for at beſee; (om ſmaae Dyr) lobe hen over; (om Hundene) lebe; ſich auf eine gewiſſe Summe -, belobe ſig til, udgjøre.

Belauſchen, v. a. belure, lytte efter.

Beleben, v. a. bringe til Live; oplive, ſtyrke, opmuntre; partic. belebt, levende, munter, opvakt; -bung, f. ud. pl. Oplivelſe, c.

Beleg, m. -es -e (og -e, n. -s pl. ſ. ſg.) det, hvormed en Ting belægges, Belægning, c.; Bilag, Document; Beviis, n. Atteſt, Qvittering, c.; -en, v. a. belægge, beklæde med; (om nogle Dyr) parre ſig; etw. -, documentere, legitimere; forſyne med Bilag; eine Stadt mit Truppen -, lægge ind i, indqvartere; mit Straſe, mit Steuern -, belægge med, paalægge.

Belegen, aj. beliggende.

Belehnen, v. a. Einen mit etw. -, [belehne.

Belehren, v. a. belære, underrette; ſich eines andern, eines beſſern -, blive anderledes, bedre underrettet; -rung, f. -en, B-lſe, Underretning, c.

Beleibt, aj. forſynet med et ſtort og tykt Legeme; wohl -, vel ved Magt, fer, tyk.

Beleidigen, v. a. Einen, fornærme, krænke; gjøre Fortræd; -ger, m. -s, pl. ſ. ſg. Fornærmer, c.; -gung, f. -en, Fornærmelſe, c.

Beleſen, aj. bekæft, lærd, bevandret; -heit, f. ud. pl. Belæſthed, c.

Beleuchten, v. a. oplyſe; belyſe, lyſe for (mit dem Lichte); fig. prøve, underſøge, belyſe, oplyſe; -tung, f. ud. pl. Oplysning, Belysning, c.

Belfern, v. n. m. h. gjøe ofte, bjæffe; fig. d. T. ſtjænde, knurre; kives, mundhugges, egenſindig modſige.

Belieben, v. 1) n. m. h. Eim. -, behage, ſtaae an; finde for godt: thuen Sie was Ihnen beliebt; - Sie doch zu eſſen, behag dog. 2) a. have Lyſt til, ville, ønſke: - Sie noch etwas? - n. -s ud. pl. Behag, n. Tilbeleilighed, c. Godtbefindende, n.: - an einer S. haben, finden, finde Behag i; nach -, efter Behag; -big, aj. Eim., behagelig, veldehagelig, ſom behager; -bt, aj. elſket, yndet, behagelig; -theit, f. ud. pl. Yndeſt, c.

Beliſten, v. a. Einen, beſnære, bedrage.

Bellen, v. n. m. h. gjøe; fig. trættes, klamres; ſtjænde; der Magen bellt, Tarmene ſtrige af Sult.

Belletriſt, m. -en -en, Belletriſt, c. (Dyrker af de ſkjønne Videnſkaber).

Beloben, v. a. omtale med Roes; (ſjeld.) roſe; -bung, f. ud. pl. Omtalen med Roes.

Belohnen, v. a. eine That el. Einen für etw. -, belønne; give Løn; (ogſaa) ſtraffe; -hnung, f. -en, Belønning, Løn, c.

Belt, m. -es -e, Belt, Sund, n.; der große, kleine -.

Belügen, v. i. a. Einen, lyve paa, bagtale; lyve for En.

Belugſen, v. a. d. T. belure; beſnære, bedrage.

Beluſtigen, v. a. ſich mit el. an einer S. -, forneie, forlyſte, more; -gung, f. -en, B-lſe, Morſkab, c.

Belz, s. Pelz.

Bemaalen, v. a. (Jagtsp.) betegne, forsyne med Mærke.

Bemächtigen, v. a. sich (Acc.) einer S. (Gen.) -, bemægtige sig, sætte sig i Besiddelse af, anmasse sig.

Bemalen, v. a. bemale; smykke med Maleri.

Bemannen, v. a. bemande, forsyne [med Mandskab.

Bemänteln, v. a. bedække med en Kappe; fig. d. T. besmykke, undskylde, sætte Smink paa.

Bemasten, v. a. forsyne med Mast.

Bemausen, v. a. knibe fra, stjæle Smaating fra.

Bemeistern, v. a. sich (Acc.) einer S. (Gen.) -, bemestre, bemægtige sig, gjøre sig til Herre af; etw., sich -, beherske.

Bemelden, (hvoraf kun partic. -et, Canc.) bemeldt, ommeldt, omtalt.

Bemengen, v. a. sich mit etw. -, bemænge, befatte sig med, blande sig i.

Bemerken, v. a. bemærke, see, blive vaer, faae Die paa; lægge Mærke til; anmærke, bemærke, omtale, kortelig foredrage; -swerth, -swürdig, aj. værd at bemærke; -kung, f. -en, Bemærkning, Anmærkning, Jagttagelse, c.

Bemisten, v. a. einen Acker -, bemøge, føre Meg ud paa.

Bemitleiden, v. a. ynke, beklage, have Medlidenhed med.

Bemittelt, aj. bemidlet, rig.

Bemoosen, v. a. beklæde med Mos; sædv. kun partic. -set el. -s't, mosbegroet.

Bemühen, v. a. Einen, forulempe, bebyrde, besvære, falde besværlig (mit); sich um etw. el. für Einen -, bestræbe sig, gjøre sig Umage for; ogsaa bemühet seyn; -hung, f. -en, Ulejlighed, Umage, Besvær, c. [sage.

Bemüßigen, v. a. (sjeld.) twinge, nødsage.

Benachbaren, v. a. mit Eim. -, blive Ens Nabo; partic. -bart, Nabo-, nærliggende.

Benachrichtigen, v. a. Einen von etw. -, underrette, give Efterretning om; -gung, f. -en, Underretning, c.

Benachtheiligen, v. a. Einen, tilføie Skade, forurette, præjudicere.

Benageln, v. a. beslaae med Sømslaae Sømi, nagle; beklæde.

Benagen, v. a. gnave af; begnave.

Benamen, v. a. d. T. benævne, give Navn.

Benarbt, aj. fuld af Ar, arret, strammet.

Benebeln, v. a. omgive med Taage; hindre Fornuftens og Sandsernes Brug; omtaage, sløve; vulg. sich -, drikke sig en lille Ruus.

Benebst, av. i Canc. for nebst.

Benedeien, v. a. love, prise; velsigne.

Benefiz, n. -es -e, Velgjerning, Benefits, Begunstigelse, c.; geistligt Gods.

Benehmen, v. i. a. Eim. eine S. -, berøve; betage; sich -, opføre, forholde, tee sig, tage sig ud; -, n. -s ud. pl. Opførsel, Adfærd, c. Forhold, n.; -hmung, f. ud. pl. Berøvelse, Betagelse, c.

Beneiden, v. a. Eim. eine S. -, bedre: Einen um eine el. wegen einer S. -, misunde; -swerth, -swürdig, aj. misundelsesværdig.

Benennen, v. i. a. benævne, navngive, kalde; (sjeld. for ernennen) udnævne (zu); Eim. Zeit und Ort -, bestemme, fastsætte; -nung, f. 1) ud. pl. Nævnen, Navngivelse, Udnævnelse, Bestemmelse. 2) pl. -en, Benævnelse, c., Navn paa en livles Ting, n.

Benetzen, v. a. væde, befugte.

Bengel, m. -s pl. s. sg. Bængel, (Knæbel; Knippel; fig. d. T. et grovt, klodset Mske.); -hast, aj. bængelagtig, tølperagtig, klodset.

Beniemen, v. a. (foræld.) s. benennen.

Beniesen, v. a. nyse paa, bekræfte ved Nysen.

Benne, f. -n, en flettet Kurv.

Benöthigen, v. 1) a. (sjeld.) twinge, nøde (zu). 2) n. hvoraf kun bruges part. einer S. (Gen.) benöthiget seyn, have Behov, have nødig, trænge til.

Benutzen, v. a. benytte, bruge; -zung, f. ud. pl. Benytten, Brugen, c.

Benzoe, f. (undert. u. -s) ud. pl. Benzoe, en Art fjor, vellugtende Gummi.

Beobachten, v. a. see, blive vaer, faae Die paa; iagttage, lægge Mærke til, holde Die med, passe paa; iagttage, efterkomme, opfylde, holde over: ein tiefes Stillschweigen -; seine Pflichten -, die Gesetze -; -ter, m. -s, pl. s. sg. Jagttager, Bemerker, c.; -tung, f. -en, Jagttagelse, c.

Beordern, v. a. beordre, give Befaling, i Commission, paalægge (zu).

Bepacken, v. a. bepakke.

Bepanzern, v. a. bepandsre.

Beperlen, v. a. smykke med Perler, el. fig. digt. med Dugdraaber: die -lte Rose.

Bepflanzen, v. a. beplante; -zung, f. -en, Beplantning, c.

Bepflastern, v. a. brolægge.

Beplanken, v. a. sætte Plankeværk el. Stakit om.

Bepudern, v. a. bepuddre.

Bequem, aj. zu etw., bequem, skikket, passende, tjenlig, beleilig; doven, magelig, uvirksom; let, magelig, ugeneert, som ikke generer; -en, v. a. gjøre bequem, indrette, lempe; sich nach etw. -, bequemme, lempe, rette sig ef-

Digitized by

ter, ſtille ſig i; ſich zu etw. –, bequemme ſig til, finde ſig i at gjøre; –lich, aj. bequemmelig, magelig, let; –lichkeit, f. 1) ub. pl. Bequemhed, Magelighed, Dovenſkab. 2) pl. –en, bequem, magelig Ting, Bequemmelighed, Behagelighed, c.; (for der Abtritt, das geheimliche Gemach) Locum, n.

Berahmen, v. a. forſyne med Ramme; (Canc.) beramme, anſætte; ſ. anberaumen. [med Kalk.

Berappen, v. a. udſpække, overtrække

Berafen, v. 1) a. beklæde med Grenſvær. 2) n. m. ſ. blive overtrukket med Græs.

Berathen, v. i. a. (ſjeld.) forſyne med det Nødvendige, udſtyre; beſlutte; ſich mit Einem über eine S. –, beraade, raadſlaae, raadføre ſig med; wohl, übel – ſeyn, være vel, ilde faren; –ther, m. –s pl. ſ. sg. Raadgiver; Hjelper, c.; thſchlagen, v. 1) rgl. a. ſich –, beraadſlaae, raadføre ſig. 2) i. n. m. h. raadſlaae; –thſchlagung, f. –en, Beraadſlaaen, c.; –thung, f. –en, Forſynelſe, Forſorgelſe, Raadgivning, c., Raad, n.

Berauben, v. a. Einen el. eine S. –, beſtjæle, udplyndre; Einen einer S. (Gen.) –, berøve, ſtille ved, fratage, unddrage; –bung, f. –en, Beſtjælen, Udplyndring, c.

Berauſchen, v. a. beruſe, drikke fuld; fig. beruſe, gjøre fortumlet, henrykke, henrive; (om Vildſviin) parre ſig.

Berberitze, f. –n, Berberis, c.

Berechen, v. a. rive ſammen, gaae over med en Rive.

Berechnen, v. a. beregne, udregne, overregne, gjøre Overſlag over; føre paa Regning; belægge med Regning; ſich mit Einem –, gjøre Afregning med, liquidere, ſammenligne de gjenſidige Regninger; –chnung, f. –en, Beregning, Overregning, Afregning, c.

Berechtigen, v. a. berettige, befeie, give Ret til (zu); –gung, f. –en, B–lſe, Befeielſe, c.

Bereden, v. a. Einen zu etw. –, overtale, tilſtynde; indbilde; Einen einer S. (Gen.), overbeviſe, overtyde om; ſich (Acc.) mit Einem –, tale ſammen, aftale, raadføre ſig med, overlægge; eine S. el. Einen –, omtale, baadle, bagtale; –dſam, aj. veltalende; (ſjeld.) ſnakſom; –dſamkeit, f. ub. pl. Veltalenhed, c.; –dt, aj. ſom kan tale; ſnakſom; veltalende.

Beregnen, v. a. regne paa.

Bereiben, v. a. rive paa.

Bereich, m. –es ub. pl. Omfang, n. Skudvidde, c.: in dem –e der Kanonen, ſaa langt Kanonerne række.

Bereichern, v. a. berige; –rung, f. –en, B–lſe, c.

Bereifen, v. a. bedække med Riimfroſt; forſyne med Tendebaand.

Bereiſen, v. a. bereiſe; –ſung, f. ub. pl. Bereiſen, c. [villig.

Bereit, aj. færdig, beredt, rede;

Bereiten v. 1) rgl. a. berede, tilberede, tillave; ſich zu etw., auf eine S. –, berede, forberede ſig til, belave ſig paa. 2) i. a. das Feld, die Grenzen –, omride, ride omkring paa; ein Pferd –, tilride, afrette; partic. beritten, bereden, forſynet med Heſt; wohl – ſeyn, have en god Heſt.

Bereiter, m. –s pl. ſ. sg. i Sammenſ. f. Ex. Leder –, Læderbereder, (ſom bereder, præparerer); Forſt–, Straßen–, Forſtberider, Veid–, (ogſaa) Berider, Konſtberider, c.

Bereits, av. allerede. [redſkab.

Bereitſchaft, f. ub. pl. in –, i Be–

Bereitwillig, aj. beredvillig, redebon; –keit, f. ub. pl. B–hed, R–hed, c.

Berennen, v. a. indſlutte med Tropper, beſtorme. [ſion.

Berenten, v. a. give Rente el. Pen–

Bereuen, v. a. angre, fortryde.

Berg, m. –es –e, (Dim. Berglein, n. –s pl. ſ. sg.) Bjerg, n.; fig. ſtor Forhindring eller Vanſkelighed, c.; (Ordſp.) wir ſind noch nicht über den –; die Ochſen ſtehen am –e, (der meder en ſtor Hindring); die Haare ſtehen zu –e, reiſe ſig paa Hovedet, (man gyſer af Skræk); Einem goldene – verſprechen, love Guld og grønne Skove.

Berg=ab, av. nedad Bjerget, ſkraat nedad; –amt, n. –es –ämter, Bjergret, c. (høieſte Inſtants for Bjergværksſager); –an, av. og –auf, av. opad Bjerget, ſteilt opad; –bau, m. –es ub. pl. Bjergværk, alt Bjergværksarbeide, n.; Bjergværksvidenſkab, c.; –fall, m. –es –älle, Bjergfald, Fjeldſtred, n.; –elſter, f. –n, graae Tornſkade, graae Harpax (Rovfugl); –gegend, f. –en, Bjergegn, c. bjergig Egn; –geiſt, m. –es –er, ſ. –männchen; –gut, n. –es –üter, Mineral, n.; –haſelhuhn, n. –es –ühner, Hjerp, c. (Fugl); –hauptmann, m. –es –änner, Berghauptmand, Bjergværks Beſtyrer, c.; –icht, aj. bjergagtig, ſom ligner Bjerge; –ig, aj. bjergfuld, bjergig; –kette, f. –n, Bjergkjæde, c.; –knapp, m. –en –en, en ung Bjergmand; –knappſchaft, f. –en, Bjergmændenes Selſkab, Laug eller Forſamling; –mann, m. –es –leute, Beboer af en Bjergſtrækning; Bergmand, Bjergmand (Arbeider i Bjergværkerne); en Kyndig i Bjergværksvidenſkaben; –männchen, n. –s pl. ſ. sg. Bjergtrold, c.; –männiſch, aj. paa Bjergmandsviis; Bjergmænd angaaende; –maus, f. –

Digitized by Google

äuse, Lemming, c.; -öl, n. -es ud. pl. Bjergolie, c.; -predigt, f. ud. pl. Christi Bjergprædiken (Matth. 5-7); -reihe, f. -n, Bjergrad, c.; -rücken, m. -s pl. s. sg. Bjergryg, c.; -schloß, n. -sses -össer, Bjergslot, n.; -schüssig, aj. der er blandet med Steen, som intet Erts indeholder; -segen, m. -s ud. pl. vulg. Indkomst af et Bjergværk, c.; -stadt, f. -ädte, Bjergstad, c. (som ligger paa et Bjerg el. beboes af Bjergfolk); -straße, f. -n, Bjergvei, c.; -strom, m. -es -öme, Bjergstrøm, c.; -sucht, f. ud. pl. en Art Svindsot, der hjemseger Bjergfolk; -unter, av. nedad Bjerget, nedad; -wärts, av. hen mod Bjergene; -werk, n. -es -e, Bjergværk, n.; -wesen, n. -s, ud. pl. Bjergvæsen, n. (Alt hvad der herer til Bjergværkerne).

Bergamotte, f. -n, Pergamotte, c.

Bergen, v. i. a. Eim. eine S. -, dølge, skjule; wo berg' ich mich vor seinem Zorn, bjerger, redder, frelser, bringer i Sikkerhed; partic. geborgen, sikker, i god Behold, uden Fare, forsørget; gestrandete Güter -, bjerge; deraf Bergegeld, -lohn, n. -es ud. pl. Bjergelen, c.

Bericht, m. -es -e, Beretning, -sskrivelse; Underretning; Besked, c.: - von Eim. an einen Andern abstatten; -en, v. a. Einen, underrette; belære; Eim. etw. -, berette, melde, fortælle; einen Kranken -, berette, give den sidste Olie, Nadveren; einen Falken -, afrette.

Berichtigen, v. a. eine Schrift, berigtige, forbedre; eine Rechnung -, tilendebringe, afgjøre; betale, klarere; -ger, m. -s pl. s. sg. Berigtiger, Forbedrer, Tilendebringer; -gung, f. -en, B-lse, Forbedring, T-lse, A-lse, c.

Beriechen, v. i. a. lugte til.

Berkan, m. -es -e, Barkan, c. (et Slags Tøi af Uld og Gjedehaar.)

Berline, f. -n, Berlinervogn, c.

Berloque, f. -n, Berloque, c.

Berme, f. -n, (i Fortific.) Voldrand, c. (en smal Gang mellem Gravene og Foden af en Vold).

Bernstein, m. -s ud. pl. Rav, c.; -ern, aj. Rav-, som er af Rav.

Beroden, v. a. (Nordt.) hyppe.

Berohren, v. a. rore, beklæde med Rør.

Bersten, v. i. n. m. s. briste, sprække, revne; fig. vor Zorn, vor Lachen -.

Berüchtigen, v. a. bringe i ondt Rygte; meest partic. -gt, berygtet, som har et slet Rygte.

Berücken, v. a. fange med Nøt; fig. uformodentligen overfalde, overraske; bedrage, besnære, stuffe.

Berücksichtigen, v. a. Einen, etw., tage Hensyn til.

Beruf, m. -es ud. pl. Kald, n. (Udnævnelse til et Embede; naturlig Tilbøielighed el. Drift; Bevæggrund; Embede, Embedspligt); Ret, Feie (zu) c.; -en, v. i. a. kalde, udnævne (især om geistlige Embeder [zu]); zu sich -, kalde til sig, fordre for sig; die Gemeine -, sammenkalde; sich auf eine S. -, beraabe sig paa, fremføre som Bevis, henholde sig til; partic. -, kaldet; ogsaa: udraabt, beremt, bekjendt, berygtet; -fung, f. ud. pl. Kaldelse, Vocation, c.

Beruhen, v. n. m. h. laß es dabei -, bero, forblive; eine S. - lassen, opsætte, udsætte; auf Eim. el. einer S. -, bero paa, have sin Grund i, afhænge af, bestaae i.

Beruhigen, v. a. berolige, bringe til Rolighed, stille tilfreds; sich el. Einen bei og wegen einer S., über eine S. -, berolige, staae sig til Ro; troste; -gung, f. -en, B-lse, Trost, c.

Berühmen, v. a. sich (Acc.) einer (Gen.) el. mit einer S. -, rose sig, gjøre sig til, prale af; -mt, aj. beromt, navnkundig.

Berühren, v. a. berøre, røre ved; stede op til; eine S. -, berøre, lyselig omtale; -rung, f. -en, B-lse, Berøring, f.

Berußen, v. a. tilsmøre med Sod.

Beryll, m. -es -e, Beryl, c. (segrøn Ædelsteen) Aquamarin, c.

Besacken, v. a. belæsse med fyldte Sække.

Besäen, v. a. besaae.

Besage, av. med Gen. (forældet. Cane.) ifølge, i Forlydende af.

Besagen, v. a. (sjeld.) melde, omtale, bevidne, udsige; -gt, partic. ommeldt, forommeldt, ovennævnt.

Besamen, v. a. besaae (bedre besæe); befrugte; sich -, forplantes ved Frø.

Besänftigen, v. a. einen Zornigen, formilde, stille tilfreds; betvinge, dæmpe, tæmme; den Schmerz, lindre, mildne; -gung, f. -en, B-lse, Tilfredsstillelse, B-lse, Lindren, c.

Besanmast, m. -es -en, Besan- el. Mesanmast, c.

Besatz, m. -es -ätze, Besætning, c. (paa Klæder); -ung, f. -en, Besætning, c. Mandskab, n. Garnison, c.

Besauen, v. a. sole til, svine til.

Besaufen, v. i. a. drikke fuld.

Beschädigen, v. a. beskadige, skade; fordærve, ødelægge.

Beschaffen, av. beskaffen: es ist übel mit ihm -, det staaer sig slet med ham; -heit, f. -en, Beskaffenhed, c. (en Tings Natur og Væsen; tilfældi-

Digitized by Google

ge Beſtemmelſer og Biomſtændigheder, Egenſkaber); -heitswort, n. -es -örter, Beſkaffenhedsord, Adverbium, n.

Beſchäftigen, v. a. beſkæftige, ſyſſelſætte, forſyne med Arbeide; -gung, f. -en, B-liſe, S-liſe, Syſſel, Forretning, c.

Beſchalen, v. a. ein Meſſer -, ſætte Skaft paa; die Decke eines Zimmers, forſtalle (forſtale).

Beſchälen, v. a. afſtalle, rille Stallen el. Barken af; (om Hingſter) bedække, beſtele.

Beſchäler, m. -s pl. ſ. sg. Stedhingſt, Beſteler, c.; Karlen, ſom fører den til Hoppen.

Beſchämen, v. a. beſkæmme, gjøre ſkamfuld, ſkamred; overgaae; gjøre til Skamme; -mung, f. -en, B-liſe, c.

Beſchatten, v. a. beſkygge, overſkygge.

Beſchatzen, v. a. belægge med Skat, lægge Skat paa.

Beſchauen, v. a. beſtue, beſee; betragte nøie, underſøge; -uer, m. -s pl. ſ. sg. Beſtuer, Betragter, Underſøger; -ulich, aj. beſtuelig, anſtuelig, øinefaldende; ein -uliches Leben führen, føre et beſtueligt Liv (alene ſyſſelſætte ſig med aandelige Betragtninger).

Beſcheid, m. -es -e, Beſked, c. Svar, n. Kjendelſe, Dom, c.: - auf eine Frage geben, ertheilen; vulg. Eim. - thun, gjøre Beſked, drikke en Skaal med; vulg. mit og um etw. - wiſſen, vide Beſked med-, kjende til, være underrettet om; -en, v. i. a. Eim. eine S. -, tildele, meddele, udviſe, ſkjenke, beſtære; iſær partic. beſchieden, tildeelt, tilmaalt, beſtæret; Einen an einen Ort -, indkalde, ſtævne, befale el. bede at indfinde ſig; Einen einer S. (Gen.) el. über eine S., belære, underrette, give Beſked; ſich einer S. (Gen.) -, indremme, give efter, med Overbevisning afſtaae fra, finde ſig i.

Beſcheiden, aj. beſkeden, maadeholdende, fordringsløs, høflig, ſømmelig, ærbar; ein -er Theil, (ældre) beſtemt, tilmaalt; -heit, f. ud. pl. B-hed, Maadeholdenhed, F-hed, H-hed, S-hed, Æ-hed, c.

Beſcheinen, v. i. a. beſkinne, ſkinne paa

Beſcheinen, v. a. el. ſædv. -inigen, v. a. forſyne med Beviis el. Qvittering, ſkriftlig bevidne, qvittere; -gung, f. -en, Qvitteren, c. ſkriftligt Beviis, n. Qvittering, c.

Beſchenken, v. a. Einen mit etw., forære, gjøre Foræring med.

Beſcheren, 1) v. i. a. beklippe. 2) v. rgl. a. Eim. etw., beſtære, ſkjenke, forære; -rung, f. -en, Beſtæring, c. fig. d. T. Tilſkikkelſe, c. (en uglædelig).

Beſchicken, v. a. die Erze, tilberede, indrette; tilſætte, blande; ſeine Sachen, beſtikke, bringe i Orden, ordne; das Vieh, paſſe, pleie; regre; Einen um etw. el. wegen einer S. -, ſende Bud til En om; -ckung, f. -en, S-liſe, Indretning, Tilſætten, Beſtikken, Paſſen, Regt, c.

Beſchiffen, v. a. beſeile, ſeile ofte paa el. ben til.

Beſchilft, aj. bevoxet med Siv.

Beſchimpfen, v. a. beſkæmme, forhaane, fornærme; -pfung, f. -en, B-liſe, F-liſe, F-meiſe, c.

Beſchirmen, v. a. (vor) bedække med en Skjerm, ſkjule; (gegen) beſkjerme, værne, forſvare; -mung, f. -en, Beſkjermelſe, c.

Beſchlafen, v i. a. eine S. -, opſætte den, indtil man har ſovet, ſove paa den; gaae til Sengs dermed; lade Solen gaae ned derover; eine Perſon -, beſove, beſvangre.

Beſchlag, m. -es, 1) ud. pl. Beſlaaen, c.; - auf eine S. legen, Beſlag, n. Arreſt, c.; eine S. in - nehmen; Skimmel, Muggenhed, c. 2) pl. -äge, Beſlag, n.: - einer Thür, eines Pfeifenkopfes. [ſchlag 2.

Beſchläge, n. -s pl. ſ. sg. ſ. Be-

Beſchlagen, v. i. 1) a. Balken, Stein, give Form ved at ſlaae, tilhamre, tilhugge; ein Rad, ein Pferd, beſlaae; etw. mit Leinwand -, beklæde, overtrække; einen Baum -, mærke ved et Slag; (Jagtſp. om nogle Dyr, iſær Hjortene) befrugte; in einer S. gut od. ſchlecht - ſeyn, være erfaren eller uerfaren, over el. uover deri. 2) n. m. ſ. ſtimle, mugne; das Glas -, ſlaae ſig, lede an, blive overtrukken med Aande; -gung, f. -en, Tilhamren, Beſlaaen, Beklædning, Befrugten, c.

Beſchleichen, v. i. a. beſnære.

Beſchleunigen, v. a. fremſkynde, ile med, befordre, forſtærke, fordobble; -gung, f. -en, Fremſkynden, c.

Beſchließen, v. i. a. ſlutte, ende, tilendebringe; beſlutte, beſtemme, faſtſætte; (ſjeld.) tillukke, indelukke, indſlutte.

Beſchließer, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Huusholder (-ſke) c.

Beſchluß, m. -ſſes, 1) ud. pl. Lukken for, Indelukken, Forvaring; Ende, Slutning, Tilendebringelſe. 2) pl. -üſſe, Beſlutning, c.

Beſchmeißen, v. i. a. d. T. overſlaae, ſmide paa, overſtænke, beſudle.

Beſchmieren, v. a. ſmøre paa; vulg. beſmøre, beſudle.

Beſchmutzen, v. a. beſmudſe, beſudle.

Beſchneiden, v. i. a. beſtære, beklippe, ſtære af, klippe af; (hos Jederne) omſtære; Eim. eine S. -, be-

Digitized by Google

tage, bereve; afknappe; -dung, f. -en, Beſtæring, Beklipning, Omſtærelſe, c.

Beſchneien, v. a. beſnee.

Beſchneiteln, v. a. die Bäume -, beſtære, beklippe.

Beſchocken, v. a. belægge med Skat.

Beſchönen, ſædv. -önigen, v. a. beſmykke, ſege at undſkylde, at retfærdiggjere, ſætte Smink paa; -gung, f. -en, B-lſe, c.

Beſchränken, v. a. omgive med, indeſlutte i Skranker, indſtrænke, begrændſe; meſt ſig. die Ausſicht, die Gewalt eines Menſchen -; ein -kter Kopf, indſtrænket, borneert; ſich auf etw. -, indſtrænke ſig til, lade noie med, ikke række videre; -kung, f. -en, Indſtrænkning, c.; -kheit, f. ud. pl. Indſtrænkethed, c.

Beſchreiben, v. i. a. ein Blatt Papier, ſtrive fuldt; eine Begebenheit -, beſtrive (mundtl. el. ſtriftl.); einen Cirkel -, beſtrive, tegne; die abgeſchoſſene Kugel beſchreibt einen Bogen, beſtriver, danner; -bung, f. -en, Beſtrivelſe, c.

Beſchreien, v. i. a. (ſjeld.) ſtrige imod; etw. -, ſtrige, græde over, beklage, bejamre, raabe Ak og Vee over; ein Kind, udraabe, udſtrige, roſe alt for meget; ogſaa: bringe i ondt Rygte, udſtrige, bagtale; iſær partic. beſchrien, udraabt.

Beſchuhen, v. a. beſtoe, forſyne med Sko; einen Pfahl -, forſyne med Jernſte.

Beſchuldigen, v. a. Einen einer S. (Gen.) -, beſkylde, give Skyld for; -ger, m. -s pl. ſ. ſg. Beſkylder, Anklager, Inculpant, c.; -gte, m. -n -n, Beſkyldt, Anklaget, Inculpat, c.; -gung, Beſkyldning, c.

Beſchuppen, v. a. blot partic. ſkælbedækt; vulg. bedraget.

Beſchütten, v. a. mit Waſſer, overøſe, overſtænke; mit Erde, beſtree, bedække; ſig. rigeligen forſyne.

Beſchützen, v. a. beſkytte, ſikkre, frede, forſvare (gegen); -zer, m. -s pl. ſ. ſg. Beſkytter, c.; -zung, f. ud. pl. B-lſe, c. Forſvar, n.

Beſchwängern, v. a. d. T. beſvangre.

Beſchwatzen, v. a. beſnakke, foreſnakke; indbilde; tage ved Næſen; bagtale; ſich mit Einem -, holde Stads der med.

Beſchwer, f. -en, ſædv. -de, f. -n, Beſværlighed, Bryderi, Vanſkelighed; Byrde, c.; hvad der falder tungt. Tyngde; Sorg, Nød, Sygdom; - über eine S. führen, Klage, c.

Beſchweren, v. a. beſvære, betynge, belæſſe, bebyrde; falde til Byrde, Beſvær; plage, pine; ſich über eine S. -, beſvære, beklage ſig, anke paa, klage over; -rung, f. -en, Beſværing, c.

Beſchwerlich, aj. beſværlig; -keit, f. -en, B-hed, c.

Beſchwichtigen, v. a. bringe til at tie, berolige; ogſaa ſig. ſein Gewiſſen -.

Beſchwingen, v. a. (digt.) bevinge, forſyne med Vinger; ſig. fremſkynde.

Beſchwören, v. i. a. ſværge paa, beſværge, bekræfte med Ed; Geiſter -, beſværge, mane; Einen -, beſværge, bede indſtændigt; -rer, m. -s pl. ſ. ſg. Beſværger, Maner, Hexemeſter, c.; -rung, f. -en, Beſværgelſe, c.

Beſeelen, v. a. beſiele, oplive, opfylde med Liv og Munterhed.

Beſegeln, v. a. ein Meer, ein Land -, beſeile, ſeile oſte paa el. hen til; die Linie -, paſſere Linien; ein Schiff -, forſyne med Seil.

Beſehen, v. a. beſee.

Beſeitigen, v. a. rydde af Veien; bortrydde; tilſideſætte; bilægge.

Beſeligen, v. a. lykſaliggjere, ſaliggjere, velſigne; -gung, f. -en, ud. pl. L-lſe, S-lſe, V-lſe, c.

Beſen, m. -s pl. ſ. ſg. Koſt, Feiekoſt, c.; -binder, m. -s pl. ſ. ſg. Koſtebinder, c.; -ſtiel, m. -es -e, Koſteſkaft, n.

Beſeſſen, aj. (partic. af beſitzen) beſat, forrykt.

Beſetzen, v. a. beſætte: den Tiſch mit Speiſen; einen Weg mit Bäumen; ein Kleid mit Gold; eine Stadt mit Truppen; ein Amt; eine Rolle; -zung, f. -en, Beſætning, c.

Beſichtigen, v. a. beſigte, neie beſee, tage i Øieſyn; viſitere, underſege; -gung, f. -en, B-lſe, c.

Beſiegeln, v. a. beſegle, forſegle; ſig. ſtadfæſte.

Beſiegen, v. a. beſeire, ſeire over, overvinde; -ger, m. -s pl. ſ. ſg. Seierherre, Overvinder, c.; -gung, f. ud. pl. Seiren, Overvinden, c.

Beſingen, v. a. beſynge.

Beſinnen, v. i. a. ſich; ſich einer S. (Gen.) el. auf eine S. -, huſke, erindre, mindes; ſich auf eine S. -, beſinde, huſke efter, ſege at huſke: overlægge, betænke ſig; beſtemme ſig, beſlutte; komme til ſig ſelv, fatte ſig; -nnung, f. -en, Beſindelſe, Eftertanke, c. Overlæg, n. Fatning, c.; -nnungelos, aj. uden Beſindelſe.

Beſippen, v. a. (ſjeld.) blot partic. beſippt, beſlægtet.

Beſitz, m. -es ud. pl. Beſiddelſe, Eiendomsret, c.; -en, v. i. a. (ſjeld.) ſidde længe og ofte paa et Sted el. en Ting, ruge over; Verſtand ꝛc.-, beſidde, eie, have, være forſynet med; beſeſſen ſeyn, være beſat, forrykt; vom Teufel, von dem Hochmuthe, dem Geize -, være beſat af; -er, m. -s pl. ſ. ſg. Beſidder, Eier, c.; -nahme, f. -n, --

nehmung, f. -en, Besiddelsestagen, Occupation, c.; -thum, n. -es, -thümer, og -ung, f. -en, Eiendom, Besiddelse, c. (især om Landeiendom).

Besoffen, aj. bestjenket, fuld, drukken.

Besohlen, v. a. forsaale.

Besolden, v. a. besolde, lenne, give Sold; have i sin Sold; -dung, f. 1) ud. pl. Besoldning, Lenning. 2) pl. -en, Sold, Len, c.

Besonder, aj. særegen, særskilt, særdeles, enkelt; udmærket, fortrinlig, usædvanlig; d. T. besynderlig, selsom, forunderlig; -heit, f.-en, S-nhed, S-thed, B-hed, c.; -heiten, Egenheder, særegne Omstændigheder, Details.

Besonders, av. enkelt, afsondret, for sig selv, neie; fortrinlig, særdeles, overmaade, i Særdeleshed, fornemmelig, i høi Grad.

Besonnen, partic. af besinnen, besindig, som bruger Overlæg; bevidst, som er ved Bevidsthed; -heit, f. ud. pl. Bevidsthed; Sindighed; Aandsnærværelse, c.

Besonnt, aj. solbeskinnet.

Besorgen, v. a. beserge, serge for, drage Omsorg for, forrette, foranstalte, passe, anordne; etw. Unangenehmes -, befrygte; um ell wegen etw. besorgt seyn, være i Frygt for, bekymret for; -glich, aj. frygtagtig; farlig, som staaer til at befrygte; -glichkeit, f. -en, Frygtagtighed, Bekymring, c.; -gniß, f. -sse, med Gen. Omsorg, Omhu; (für) Frygt, Angstelse, Bekymring, c.

Bespannen, v. a. spænde (med udspændt Haand) einen Wagen -, spænde Heste for.

Bespeien, v. i. a. bespytte.

Bespicken, v. a. bespække; d. T. fig. berige.

Bespiegeln, v. a. bespeile.

Bespötteln, bespotten, v. a. bespotte.

Besprechen, v. i. a. mundtlig afhandle, aftale, bestille; eine Krankheit, forhexe med Ord; sich mit Einem über eine S. -, tale med, raadslaae, gjøre Aftale om.

Besprengen, v. a. bestænke, besprøite, væde; bestrøe; mit Salz, sprænge.

Bespringen, v. i. a. springe; bedække.

Bespritzen, v. a. besprøite.

Bespucken, v. a. bespytte.

Bespülen, v. a. bestylle.

Besser, aj. (Compar. af gut), bedre (i alle det danske Ords Betydninger); Jemand eines -en belehren, lære En noget bedre.

Bessern, v. a. bedre, forbedre; istandsætte, reparere; sich - forbedre sig; blive frist; blive velhavende; -rung, f. -en, Forbedring, Udbedring, Reparation; Bedring, Omvendelse, Helbredelse, c.

Best, s. Beste.

Bestallen, v. a. (Canc.) indsætte, bestikke; -llung, f. -en, Bestikkelse til et Embede; Embedslon, c.; -llungsbrief, m. -es -e, Bestalling, c.

Bestand, m. -es 1) ud. pl. Bestandighed, Varighed, c.; blivende Sted. 2) pl. -ände, Overskud, n. Beholdning; (Sydt.) Forpagtning, Leie, c.

Beständig, aj. bestandig, uafbrudt, vedvarende, stedsevarende, varig; standhaftig, uforanderlig; som av. stedse, altid, bestandig; -keit, f. ud. pl. B-hed, St-ghed, U-hed, c.

Bestandtheil, m. -es -e, Bestanddeel.

Bestarken, v. a. blot fig. etw. -, bekræfte, stadfæste; Einen in einer S. -, bestyrke.

Bestäter, rigtig. Bestätter, s. Güter-.

Bestätigen, v. a. stadfæste, erklære for gyldig, confirmere; sich -, bekræfte, bevidne, stadfæste, bevise; -gung, f. -en, St-lse, Bekræftelse, c.

Bestatten, v. a. eine Leiche zur Erde -, stæde til Jorden, heitideligen begrave; (i Handelssproget) serge for Varers rigtige Bortsendelse; eine Tochter -, udstyre.

Bestauben, v. n. m. s. blive støvet.

Bestauben, v. a. bestøve, tilstøve.

Bestauden, v. a. sich -, buskes, faae gode Buske (om Planter).

Beste, (der, die, das) aj. (Superl. af gut) den, det bedste (i alle det danske Ords Betydn.); av. am -en, bedst; das Beste, Bedste, Gavn, n. Fordeel, Velfærd, c.: das gemeine -; Einen zum -n haben, have En til Bedste, gjøre Nar af ham; sein -s thun, gjøre sit Bedste; ich empfehle mich aufs - el. -ns, paa det Bedste; zum -n geben, give til Bedste, til Priis.

Bestechen, v. i. a. bestikke, sye paa, udsye; Einen -, bestikke, underkjøbe; -chung, f. -en, Bestikken, B-lse, c.; -chlich, aj. bestikkelig; -chkeit, f. ud. pl. B-hed, c.

Besteck, n. -es -e, Bestik, n.; Bestecken, v. a. stikke i el. paa. [deral dertil.

Bestehen, v. i. 1) a. Einen, etw., modstaae, overstaae, overvinde; einen Abentheuer, bestaae, foretage; (Sydt.) leie, forpagte. 2) n. m. s. bestaae, staae sig, udholde Prøve; holde Stand, være varig, gyldig; auf einer S. -, vedblive, fremture i, paastaae; auf seinem Kopfe -, blive haardnakket ved sin Mening el. Beslutning; være til, existere, findes; (sjeld.) blive staaende, sterkne; fryse, stivne. 3) n. m. h. bestaae af, indbefatte (i Hensende til si-

Digitized by Google

ne Dele) (aus); bestaae i, grunde sig i, beroe paa, (i Henseende til sit Væsen) (in med Dat.)

Bestehlen, v. i. a. bestjæle.

Besteigen, v. i. a. bestige; -gung, f. ud. pl. Bestigning, c.

Bestellen, v. a. Einen wohin, bestille, lade kalde, bede at indfinde sig; Einen zu etw. -, bestikke, udnævne, indsætte; give i Hvinde; etw. -, bestille, foranstalte, anordne, foreskrive; einen Brief -, besørge; forrette, udrette; den Acker -, tilberede; besørge, ordne, bestikke; dyrke; -llung, f. -en, Bestillen, Bestikken, Besørgelse, Dyrkning, c.

Bestens, av. paa bedste Maade, bedst, fordeelagtigst.

Besternen, v. a. forsyne med Stjerner.

Besteuern, v. a. eine Stadt -, belægge med Skat, paalægge Skat.

Bestialisch, aj. dyrisk, sæist, bestialst; dum; umenneskelig, grum; -lität, f. -en, D-hed, F-hed; Bestialitet, D-hed; U-hed, Grusomhed, c.

Bestie, f. -n, Bæst, Dyr, Fæ, n.; et dumt, nedrigt el. grusomt Mske.

Bestimmen, v. a. bestemme, nøie betegne; fastsætte, beramme; Einen zu etw. -, bestemme; zu einem Entschlusse, formaae; sich -, bestemme sig, fatte en Beslutning; afgjøre; Lim. eine S. -, bestemme, udsætte til, tiltænke; eine S. zu etw. -, bestemme, udsætte til et eller andet Diemed; -mmbar, aj. bestemmelig, hvad der kan bestemmes, fastsættes, betegnes; -mmt, aj. bestemt, fastsat, nøie, nøiagtig, sikker, vis; -mmtheit, f. ud. pl. Bestemthed, Nøiagtighed, Klarhed, c.; -mung, f. 1) ud. pl. Bestemmen, Fastsætten, Betegnelse, c. 2) pl. -en, Bestemmelse, c. Kjendetegn, det, som nøie er betegnet ved en Ting, Prædicat, n. Bestemmelse, Hensigt, c. Diemed, n.

Bestmöglich, aj. saa god (godt) som muligt, efter bedste Evne.

Bestocken, v. n. m. s. (om Vexter) faae Stok og Stamme, sætte Straa.

Bestoßen, v. i. a. eine S. -, støde ofte imod; befile, behøvle, glatte, jævne; beskadige ved at støde, afstede.

Bestrafen, v. a. Einen, etw., afstraffe; -fung, f. -en, A-lse, c.

Bestrahlen, v. a. bestraale.

Bestreben, v. a. sich nach el. um etw. -, bestræbe sig for, beflitte sig paa, gjøre sig Umage for; tragte efter; -bsam, aj. meget strøbsom; -bung, f. -en, Bestræbelse, c.

Bestreichen, v. i. a. bestryge, overstryge, bemale; besmøre, oversmøre; berøre i hurtig Fart; beskyde, bestryge.

Bestreiten, v. i. a. bestride, stride imod, angribe, bekrige; bekæmpe, overvinde, modstaae, gjendrive; die Kosten -, bestride, overkomme, udrede; eine Arbeit -, være voxen.

Bestreuen, v. a. bestrøe.

Bestricken, v. a. omgive med Ned, tilsnøre, snøre om; fængsle, arrestere, lægge i Lænker; fig. besnære, hilde, bedaare, forblinde.

Beströmen, v. a. overstremme.

Bestürmen, v. a. eine Stadt, bestorme, storme ind paa, heftig angribe, lede Storm imod; fig. Einen mit Bitten -, bestorme, plage, overhænge; -mung, f. ud. pl. B-lse, Bestormen, c.

Bestürzen, v. a. kaste, styrte i el. paa; sædv. fig. bestyrte, forbause, forfærde, forstrække; gjøre forlegen, forvirre; næsten blot -zt, partic. bestyrtet, forbauset, forundret, forlegen, forvirret; -zung, f. ud. pl. Bestyrtelse, Forbauselse, Forfærdelse, c.

Besuch, m. -es -e, einen - bei Jem. el. Lim. einen - ablegen, abstatten, Besøg, n.; ich hatte -, ud. pl. Fremmede; (Jagtsp.) Søgen, Opsøgen, c. -en, v. a. besøge, frequentere; (Jagtsp.) søge, op-.

Besudeln, v. a. besudle, beplette; -lung, f. ud. pl. Besudling, c.

Betäfeln, v. a. belægge med Brædder, panele, lægge Gulv.

Betagt, aj. bedaget, meget gammel; (undert. om Renter) forfalden.

Betakeln, v. a. tiltakle.

Betasten, v. a. ofte tage og gribe paa, besøle; randsage; -stungssinn, m. -es ud. pl. Følelse, Hudfølelse (Sands), c.

Betäuben, v. a. døve, gjøre døv, bedøve; fig. berøve Fornemmelsen el. Bevidstheden, bedøve, forstrække, forvirre, bestyrte, fortumle; -bung, f. -en, Bedøvelse, c.

Bet-bruder, m. -s -üder, (-schwester, f. -n) Helligpeer, c. en af Hykleri bedende Person; -glocke, f. -n, Bedeklokke, c.; -haus, n. -es -äuser, Bedehuus, n.; -stunde, f. -n, Bedetime, c.; -tag, m. -es -e, Bededag, c.

Bete, f. -n, Beet, c. (i Kortspil); Beten, v. n. m. h. bede, forrette sin Bøn, sin Andagt; zu Gott -; ein Gebet -.

Beter, m. -s pl. s. sg. En, der beder, en Gudsdyrker, en Beder.

Bethätigen, v. a. (sjeld.) iværksætte, bevise i Gjerningen, opfylde.

Bethauen, v. a. bedugge; især partic. -uet, bedugget, vædet med Dug.

Betheiligen, v. a. Einen, give Andeel, lade tage Deel i; især bei etw. betheiligt, deeltagende i; der, die -gte, Deeltager, -inde, Interessent, c.

Digitized by Google

Betheuern, v. a. høit'beligen forsikre; -rung, f. -en, høitidelig Forsikkring, c.

Bethören, v. a. bedaare, forblinde, [forføre, skuffe.

Bethränen, v. a. øede med Taarer; begræde; især partic. bethränt, taaretvædet.

Bethürmen, v. a. (digt.) forsyne [med Taarn.

Betiteln, v. a. betitle.

Betonen, v. a. betone, accentuere; -onung, f. -en, Betoning, c.

Betracht, m. -es ub. pl. Betragtning, c., Hensyn, n. (m. Gen.); -en, v. a. betragte, see paa, besee; fig. betragte, overveie, tage i Betragtning, tage Hensyn til; Einen als seinen Freund -, betragte som, ansee for; -ung, f. 1) ub. pl. eines Gemäldes, Betragten, Bestuen, Bestuelse; etw. in -ziehen, Betragtning, Overveielse, c.; in - seiner Jugend, Hensyn, n. 2) pl. -en, Betragtning, Overveielse, Undersøgelse, Tanke, Forestilling, c.: -ungen über eine S. anstellen.

Beträchtlich, aj. betydelig, ansеelig, vigtig; -keit, f. ub. pl. B-hed, A-hed, V-hed, c.

Betrag, m. -es ub. pl. -einer Summe, Beløb, n.; -en, v. i. 1) a. lægge, sætte, komme, stryge paa; sich -, opføre, forholde, tee sig. 2) n. m. h. belobe sig til, udgjøre; -en, n. - s ub. pl. Opførsel, c. Forhold, n. [klage.

Betrauern, v. a. sørge over; be-

Betreffen, v. i. a. Einen über einer bösen That -, træffe, attrapere; deraf partic. betroffen, forbauset, bestyrtet, slaaet; wenn ein Unglück ihn -wird, møde, tilstede, træffe; es betrifft ihn, angaaer, vedkommer.

Betreiben, v. i. a. ein Feld mit Vieh -, drive ud paa; ein Geschäft -, drive, ivrig besørge; ein Gewerbe -, drive; -bung, f. ub. pl. Uddriven, Driven, c.

Betreten, v. i. a. træde paa, betræde, træde ind i, komme ind i el. paa; (om Fjederkræ) træde; Einen auf frischer That -, træffe, attrapere, gribe, komme over; -, partic. betraadt; som aj. forundret, forbauset, bestyrtet, overrasket, forlegen; -tungsfall, m. -es -älle, Overrumplingstilfælde, n.

Betrieb, m. -es ub. pl. Driven, ivrig Besørgen, Drift; vulg. Drift, Tilstyndelse, c.; Forretning, Haandtering, c.; -sam, aj. driftig, virksom, vindskibelig, arbeidsom; -samkeit, f. ub. pl. D-hed, V-mhed, V-ghed, A-hed, c.

Betriegen, s. Betrügen

Betrinken, v. i. a. Einen el. sich -, drikke fuld; partic. betrunken, fuld, beruset; -un Tnheit, f. ub. pl. beruset Tilstand, Fuldskab, Beruselse, c.

Betrüben, v. a. (foræld.) plumre, oprere, gjøre dunkel; das Gemüth -, mørkne; sich über eine S. -, bedrøve; bekymre; -bniß, f. 1) ub. pl. Bedrøvelse, Sorg, Sørgmodighed, Kummer, c. 2) pl. -sse, hvad der volder Bedrøvelse, Bekymring, Sorg; -bt, aj. bedrøvet, bekymret, sørgmodig: um og über eine S. - seyn; bedrøvelig, sørgelig; mørk.

Betrug, m. -es ub. pl. Bedrageri, n. List, Svig, c. -üglich, aj. bedragerisk, listig, snedig; skuffende, falsk, ugrundet; -üglichkeit, f. ub. pl. B-hed, L-hed, S-hed, F-hed, U-hed, c.

Betrügen, v. i. a. Einen um etw. bedrage, trække op; sich -, narre, skyffe, indbilde; tage feil; Einen in seiner Hoffnung -, skuffe, ikke opfylde; -ger, m. -s pl. s. sg. Bedrager, Optrækker, c.; -gerei, f. -en, Bedragerie, n. List, Svig, c.; -gerisch, aj. bedragersk, skuffende, falsk, rænkefuld, listig; (mest om Personer).

Betstunde, f. Bettag, m. s. Bet-.

Bett, n. -es -en (Dim. -chen og -lein, n.-s pl. s. sg.) Leie, Hvilested, n.; Seng: das - machen, rede; zu og ins - gehen, gaae til Sengs; zu - liegen, ligge til Sengs; Sengklæder, (rettere Senge-) mest pl. -en; fig. Flodseng, Elvsang, c. en Flods Leie, n.

Bett-bank, f. -änke, Slagbænk, c. -decke, f. -n, Sengetæppe, n.; - genoß, m. -sses -sse, (-inn, f. -en) Sengekammerat, Sove -, c.; - gerath, n. -es -e, Sengklæder (Senge-); -gestell, n. -es -e, Sengested, n. Seng, c.; -himmel, m. -s pl. s. sg. Sengehimmel, c.; -lägerig, aj. sengeliggende, syg; -schirm, m. -s -e, Skjermbræt, -stollen, m. -s pl. s. sg. Sengestolpe, c.; -stroh, n. -es ub. pl. Sengehalm, c.; -tisch, m. -es -e, Slagbænk, c.; -tuch, n. -es -ücher, Lagen, Senge -, n.; -überzug, m. -es -üge, el. -züge, f. -n, Vaar, Dyne -, n.; -vorhang, m. -es -änge, Omhæng, Senge -, n.; -wanze, f.-n, Sengetæge, Væggelus, c.

Bettel, m. -s pl. s. sg. Ubetydelighed, Bagatel, c. Lapperi, n.; (undert.) Tiggeri, Betleri, n.

Bettel-arm, aj. yderlig fattig, usel; -brief, m. -es -e, Tiggerbrev, n. (hvori der bedes om en Gave); -haft, aj. tiggeragtig, usel, fattig; -frau, f. -en, Tiggerkjærling, c.: -junge, m. -n -n, og -knabe, m. -n -n, Tiggerdreng; c.; -mönch, m. -es -e, Tiggermunk; c.;-orden, m. -s pl. s. sg. Tiggermunkenes Orden, c.; -sack, m. -es -äcke, Tiggerpose, c.; -staat, m. -es ub. pl. usel Pynt, Tiggerpragt, Stodderstads, c.; -stab, m. -es ub. pl. Bettelstav; fig. Bettelstand, Armod, c.; -stolz, m. -es ub. pl. latterlig

Stolthed, Tiggerstolthed, c.; -vogt, m. -es -ögte, Stodderkonge, Fattigfoged, c.

Betteln, v. 1) n. m. h. um etw. bette, tigge om, bede om Almisse. 2) a. (sjeld.) sein Brod -, tigge; -telei, f. 1) ud. pl. Betleri, Tiggeri, n. 2) pl. -en, Overhæng, n. uforskammet Tryglen.

Betten, v. 1) n. m. h. Eim., rede Seng for; vulg. Eim. eine S. -, berede noget Ondt; 2) a. Einen el. sich -, vælge el. berede et Soveſted, en Seng; sich gut -, sorge for sin Fordeel; wie man sich bettet, so schlaft man, som man reder, saa ligger man.

Bettler, m. -s pl. f. sg. Betler, Tigger; Trygler, c.; fattigt Mske.; -inn, f. -en, B-ske, T-ske, c.

Bettung, f. 1) ud. pl. Sengereden, Sengens Tilberedelse, c. 2) pl. -en, (i Fortificat.) Underlag af Træ, hvorpaa Kanonerne staae; Platform, c.

Betze, f. -n, Hunhund, Tæve, Tispe, c.; gemeent Fruentimmer, n.

Beuche, f. 1) ud. pl. Bygen, Læggen i Lud, 2) pl. -n, Byg, Vask, c.; saa mange Klæder, som man paa eengang vil byge el. vaske; -n, v. a. byge, lægge i Lud.

Beuge, f. -n, (sjeld.) en krum beiet Flade; -n, v. a. (Dette Verbum indskrænker sig i Høitydsken blot til den høiere Skrivemaade og billedlig Brug, og overlader biegen til d. T.) boie, krumme, bukke; sich vor Eim.; fig. das Recht -, fordreie Retten, begaae Uretfærdighed; Einen, ydmyge; krænke, bedrøve, nedtrykke, nedboie; (i Sprogl.) boie, flectere; -sam, aj. boielig, smidig; som kan declineres el. conjugeres, flexibel; -samkeit, f. ud. pl. B-hed, S-hed, c.; -ung, f. -en, Boien, Krummen, Bukken, Fordreien, Ydmygen, K-lse, Bø-lse, c. [c.

Beule, f. -n, Bugle, Hævelse: Byld,

Be-unruhigen, v. a. forurolige; besvære; ængste; overhænge; -gung, f. -en, B-lse, Besværing, Ængsten, c. Overhæng, n.

Be-urbaren, v. a. opdyrke, gjøre frugtbar.

Be-urkunden, v. a. belægge el. bevise med Documenter.

Be-urlauben, v. a. give Orlov, Permission, Afsked; sich bei Eim. -, tage Afsked med En, anbefale sig.

Be-urtheilen, v. a. fælde Dom over, bedømme; skjelne; Einen nach sich -, eine S. nach einer andern, bedømme, bestemme, afmaale, vurdere efter; -ler, m. -s pl. f. sg. Bedømmer, Kritiker, Recensent, c.; -lung, f. -en, Bedømmelse, Kritik, Recension, c.; -lungskraft, f. ud. pl. Dømmekraft, c.

Beute, f. 1) ud. pl. Bytte, Rov, n., Fangst, Prise, c.: - machen. 2) pl. -n, stort Deigtrug, n.; Bistade af Træ, c.

Beutel, m. -s pl. f. sg. Pung, især Pengepung; fig. Pengene deri, Vors, Formue, c.; auf eines Andern -zehren, Omkostning, Bekostning; (n. St.) offentlig Kasse; (hos Tyrkerne) en Sum af 500 Daler; Tærskel, c. (et rundt Træ til at banke Hørren med); (hos Mellerne) Meelsigte, c.

Beutel-förmig, aj. pungformig; -krabbe, f. -n, Taskekrabbe, c.; -meise, f. -n, Pendulinmeise, c. (Fugl); -ratze, f. -n, el. -thier, n. -es -e, Pungrotte, c. Pungdyr, n.; -schneider, m. -s pl. f. sg. Lommetyv, listig Tyv, c.; -schneiderei, f. -en, Lommetyveri, listigt Tyveri, n.

Beuteln, v. a. das Mehl -, sigte, (Sydt.) ryste, stumple; den Flachs -, banke; sich -, (om Klæder) slaae Folder, pose.

Beuten, v. a. gjøre Bytte.

Beutler, m. -s pl. f. sg. Handskemager, Randsel-, c.

Bevölkern, v. a. befolke; -rung, f. 1) pl. -en, Befolkning, Besætning med Folk. 2) ud. pl. Folkemængde, c.

Bevollmachtigen, v. a. Einen zu etw -, befuldmægtige, give Fuldmagt til; der -tigte (ein-r) Befuldmægtiget, c.; -gung, f. -en, B-lse, c.

Bevor, av. forend, før; etw. vor einem Andern haben, forud, fremfor; Eim. -kommen, komme i Forkjøbet, forekomme; Eim. eine S. -thun, overgaae. [Formynder.

Bevormunden, v. a. Kinder, give

Bevorrechten, -chtigen, v. a. give Forret, privilegere; især partic. -chtet, -chtiget, med Forrettighed, privilegeret.

Bevorstehen, v. i. n. m. h. sep. forestaae, vente; være tilkommende: in der Woche, næstkommende Uge; es steht mir ein Unglück bevor, forestaaer, truer, venter.

Bevortheilen, v. a. Einen in einer S. -, forfordele, gjøre Uret, bedrage, besvige. [Forord.

Bevorworten, v. a. forsyne med

Bewachen, v. a. vaage over, bevogte; -chung, f. ud. pl. Vaagen over, Bevogtning, c.

Bewachsen, v. i. 1) n. m. s. blive bevoxet, begroet (mit). 2) a. begroe, bevoxe.

Bewaffnen, v. a. bevæbne, væbne; give Anledning til at gribe til Vaaben; sich gegen etw. -, forsyne sig med Grunde imod, hærde, styrke, væbne sig imod; das Auge -, bevæbne, forstærke ved konstige Glas; -ffnung,

f. -en, Bevæbning, c.

Bewahren, v. a. (sjeld.) forvare, gjemme; etw., bevare, bevogte, beskytte, holde over, vedligeholde; Gott-hre mich! Gud bevare mig! Gott-hre! Gud bevare! -hrung, f. ud. pl. Bevaren, Bevogten, Beskyttelse, Sikkerhed, c.

Bewähren, v. a. bevise, overbevise om; prove, og derved finde, at Noget er sandt el. agte; partic. -ährt, prøvet; sikker; standhaftig; troværdig; (sjeld.) styrke, bestyrke, bekræfte, gjøre varig.

Bewahrheiten, v. a. bekræfte, godtgjøre Sandheden.

Bewallen, v. a. hyppe, omgrave [Humle.

Bewandert, aj. in einer S. -, bevandret, erfaren, kyndig, duelig, øvet.

Bewandt, aj. beskaffen; -niß, f. (sjeld. n - ssee) ub. pl. Sammenhæng, Omstændighed, c.

Bewässern, v. a. vande, sætte under Vand; -rung, f. -en, Vanding, c.

Bewegen, v. a. 1) rgl. bevæge, flytte, røre, rokke, ryste, oprøre; sich -, gjøre sig Motion; das Volk -, volde Uro, Skræk, Tummel, Bevægelse, Opleb; bedre: in Bewegung setzen; fig. Einen -, røre, bevæge. 2) i. med zu og daß, bevæge, bringe til en Beslutning; -glich, aj. bevægelig, rørlig, som kan bevæges, flyttes; rørende, bevægelig, ynkelig; -glichkeit, f. ud. pl. Bevægelighed, Ynkelighed, c.; -gung, f. -en, Bevægelse, Motion: sich - machen; Bevægen; Flytten; eine S. in - setzen, sætte i Gang, bringe i Drift; Opsigt, c. Opleb, n.; Urolighed, Bestyrtelse, Forbauselse; Bevægelse, Rørelse, Følelse, Lidenskab; etw. aus eigener - thun, Drift, Tilskyndelse, c.; -gungsgrund, m. -es -ünde, Bevæggrund, Drivfjeder; Tilskyndelse, c.; -gungskunst, f. ub. pl. Mekanik, c.

Bewehren, v. a. bevæbne, forsyne med Værge; udruste; -rung, f. -en, Bevæbning, Udrustning, c.

Beweiben, v. a. vulg. forsyne med Kone; sich -, gifte sig.

Beweinen, v. a. begræde.

Beweis, m. -es -e, Bevis, Vidnesbyrd; Argument; Pant, Tegn, n.; -en, v. i. a. gegen Einen, sich -, vise, bevise, lægge for Dagen, udvise; Eim. etw., bevise, oplyse, bekræfte ved Bevislighed, c.

Bewenden, v. i. u. m. h. ich lasse es dabei -, lade bero derved, lade være nok, ikke drive det videre; - n. -s ub. pl. Forblivende, n.: es hat sein - dabei, det bliver derved.

Bewerb, m. -es -e, vulg. Bestræbelse, Umage; Forretning, c. Hvery, n.: -en, v. i. a. sich um etw. -, gjøre sig Umage for at faae, søge; -frie til; -er, m. -s pl. s. sg. Supplikant, Frier, c. [klatte.

Bewerfen, v. i. a. udspække; over-

Bewerkstelligen, v. a. iværksætte, udføre; fuldbringe.

Bewilligen, v. a. Eim. eine S. -, bevilge, tilstaae, forunde; -gung, f. -en, Bevilling, Tilladelse, c., Samtykke, Bifald, n.

Bewillkommen, v. a. ønske velkommen, tage heftigt imod En; -mmung, f. ub. pl. Velkomst, heftig Modtagelse, c. [vikle, emballere.

Bewinden, v. i. a. bevikle, ome-

Bewirken, v. a. bevirke, tilveiebringe, foraarsage.

Bewirthen, v. a. beværte, tractere; -thung, f. -en, Beværtning, Tractering, c. [bestyre, forvalte.

Bewirthschaften, v. a. ein Gut,

Bewohnen, v. a. beboe, -hner, m. -s pl. s. sg. Beboer, c. (med Stedet i Gen.); -hnbar, aj. beboelig.

Bewölken, v. a. bedække med Skyer; mørkne, omtaage.

Bewundern, v. a. beundre; (undert.) undres over; -rer, m. -s pl. s. sg. Beundrer, c.; -rung, f. -en, Beundring, c.; -swerth, -swürdig, (bedre end -rungsw.) aj. beundringsværdig.

Bewußt, m. (indecl.) (Sydt.) Bevidsthed, n.; bruges kun med ohne og mit: ohne meinen -.

Bewußt, aj. es ist mir -, det er mig bevidst, bekjendt, vitterligt; sich (Dat.) einer S. (Gen.) - seyn, være sig bevidst, erindre, føle, vide hos sig selv; sich seiner - seyn, være ved sin Bevidsthed; sich einer S. - werden, erindre, huske paa; die bewußte S., den bevidste, bekjendte, forhen omtalte Sag; -seyn, n. -s ub. pl. Bevidsthed (med Gen.); Sands og Samling; Erindring; Samvittighed, c.

Bey, s. Bei.

Bezahlen, v. a. Geld, betale, udbetale; Eim. etw -, betale; Einen -, betale En, hvad man er ham skyldig; sich mit el. an einer S. bezahlt machen, gjøre sig betalt med el. i Noget, selv tage sin Betaling; d. T. Einen, gjengjelde, forskylde; -ler, m. -s pl. s. sg. Betaler, c.; -lung, f. ub. pl. Betaling, c.; de udbetalte Penge.

Bezähmbar, aj. betømmelig.

Bezähmen, v. 1) a. tømme, gjøre tam (zahm machen); bevinge, dæmpe, styre; sich -, (undert.) anvende paa sig selv, unde sig selv. 2) n. m. h. Einen - lassen, lade En have sin Villie.

Bezaubern, v. a. forhexe, fortrylle; d. T. Einen, indtage, henrive, henrykke, fortrylle; gjøre menneskelig, for-

Digitized by Google

milde; lindre; -rung, f. -en, Forhexen, Fortryllen, Indtagen, Henrykken, c.

Bezäumen, v. a. lægge Tømme paa, [tømme, betvinge.

Bezäunen, v. a. ein Feld, omgjerde.

Bezechen, v. a. sich, (i Speg) berusе.

Bezeichnen, v. a. betegne, forsyne med Tegn, mærke, gjøre kjendelig fra andre; Eim. eine S., betegne, udtrykke, tilkjendegive, vise; -chnung, f. -en, Betegnen, Betegning, c.

Bezeigen, v. a. Eim. etw. -, bevise, vise, lægge for Dagen, yttre, bevidne; sich als etw. -, opføre, forholde, vise sig som; -, n. -s ud. pl. Opførsel, c. Forhold, n. Adfærd, c.; -gung, f. -en, Bevisning, c.

Bezeugen, v. a. bevidne, bekræfte med et Vidnesbyrd; forsyne med Vidner; Eim. etw -, forsikkre, bevidne, bekræfte; -gung, f. -en, B-nelse, B-telse, Forsikkring, c.

Bezichtigen, v. a. (foræld.) Einen einer S. (Gen.) -, bestylde; -gung, f. -en, B-dning, c.

Beziehen, v. i. a. ein Instrument mit Saiten -, trække paa; ein Bett mit Ueberzügen, overtrække, betrække; trække om; hænge om; die Grenzen -, reise hen til; ein Haus -, flytte ind i; einen Wechsel, trække; ein Gehalt, høve, faae i Løn; (undert.) for aufziehen, narre, trække op; sich auf eine S. -, staae i Forbindelse med; referere sig, henholde sig til; sigte til; have sin Grund i; beraabe sig paa; -de Fürwörter, tilbageførende, relativa; -blich, aj. som har Hensyn til; relativ; -hung, f. -en, Trækken paa, Overtrækken, Beklædning; især; in - auf eine S., med Hensyn til, i Henseende til; Henhold, n., Forbindelse, c.; -hungspunkt, m. -es -e, Hensynspunkt; Foreningspunkt, Forbindelsespunkt, c.

Beziehen, v. a. sigte til, have til Hensigt.

Bezirk, m. -es -e, Omkreds, c. Omfang, n. Strækning, c. District, n.; -en, v. a. (sjeld.) bestemme Grændsen, indskrænke.

Bezoar, m. -s -e, enhver Modgift; Bezoarsteen, c. (som findes i nogle Dyrs Mave).

Bezüchtigen, s. bezichtigen.

Bezug, m. -es, 1) ud. pl. Forhold, Hensyn, n.: in - auf eine S.; auf eine S. - haben, sigte til (s. Beziehung). 2) pl. -üge, Betræk, Overtræk, n.; Beværing, c. (af Strænge).

Bezüglich, aj. som har Hensyn til, relativ.

Bezwecken, v. a. have til Hensigt, sigte til; (hos Skom.) staae fast med Plekker el. Skovinde.

Bezweifeln, v. a. omtvivle, drage i Tvivl.

Bezwingbar, aj. betvingelig.

Bezwingen, v. i. a. betvinge, overvinde; styre, tæmme, dæmpe; -glich, aj. betvingelig, som kan betvinges, overvindes; -gung, f. ud. pl. Betvingelse, c.

Bezwisten, v. a. bestride, stride om, trætte om; Eim. etw. -, gjøre stridigt, afvisте.

Bibel, f. -n, Bibelen; -fest, aj. bibelfast; -freund, m. -es -e, Bibelven, c.; -gesellschaft, f. -en, Bibelselskab, n.; -spruch, m. -es -üche, Bibelsprog, n.

Biber, m. -s pl. s. sg. Bæver, Castor, c.

Biber-bau, m. -es -e, Bæverens Bolig, c.; -geil, n. -es ud. pl. Bævergel, n.; -haar, n. -es -e, Bæverhaar, Casterhaar, n.; -hären, aj. Bæverhaars-, forfærdiget af Bæver- el. Castorhaar; -hut, m. -es -üte, Castorhat, c.

Biblio-graph, m. -en -en, Bibliograph, c.; -thek, f. -en, Bibliothek, n.; -thekar, m. -s -e, Bibliothekar, c.

Biblisch, aj. bibelsk, udtaget af Bibelen; bibelmæssig, skriftmæssig.

Bicke, f. -n (Dim. Bickel, m. -s pl. s. sg.) s. Picke.

Bickel-, s. Pickel-.

Bicken, v. a. s. Picken.

Bieder, aj. brav, dydig, retskaffen, ærlig, vakker, dannis, gjæv; (foræld.) nyttig; -herz, n. -ens, -en, det ærlige Hjerte; -herzig, aj. inderlig god; -mann, m. -es -änner, Dannemand; en brav, gjæv Mand; Adling, c.; -sinn, m. -es ud. pl. Dannished, c.

Biege, f. s. Beuge.

Biegen, v. i. 1) a. bøie, krumme; sich-, bøie, krumme sig, bøies, blive krum, dreie sig, snoe sig. 2) n. m. s. bøies, krummes; s. Beugen; -gsam, aj. bøielig, smidig; føielig; -gsamkeit, f. ud. pl. B-hed, S-hed, c.; -gung, f. -en, Bøien, Bøining, Krummen, Krumning; (i Grammat.) Bøining, Flexion, c.

Biene, f. -n, Bi, c.

Bienen-bau, m. -es ud. pl. Biavl, c.; -flug, m. -es -üge, den Samling af Bistader, som findes paa eet Sted; Biavl, c.; -fresser, m. -s pl. s. sg. Bisluger (Fugl.) c.; -harz, n. -es ud. pl. Tømfruvox, n.; -korb, m. -es -örbe, Bikube, c.; -kraut, n. -es -äuter, enhver Blomst, hvoraf Bierne suge; Hjertensfryd, Melisse, c.; -specht, m. -es -e, Grønspet, c.; -stock, m. -es -öcke, Bistade, c.; Bierne deri; -zucht, f. ud. pl. Biavl, c.; Bierne selv.

Bier, n. -es (om flere Arter pl. -e)

Digitized by Google

Øl, n.; en Bryg Øl.

Bier=baß, m. -ſſes -ſſe, d. T. en ſtærk Basſtemme; **-brauer**, m. -s pl. ſ. sg. Brygger, c.; **-brauerei**, f. -en, Bryggeri, n.; **-bruder**, m. -s -üder, Ølbisp, c. (en ſtærk Øldrikker); **-eſſig**, m. -es ub. pl. Øledike, c.; **-fiedel**, f. -n, d. T. Fiddel, c. (ſlet Fiol); **-fiedler**, m. -s pl. ſ. sg. Birkfidler, Kroſpillemand, (daarlig Spillemand); **-glas** n. -es -äſer, Ølglas, n.; **-kanne**, f. -n, Ølkande, c.; **-ſchenk**, m. -en -en, Øltapper, Kromand, c.; **-ſchenke**, f. -n, Ølhuus, n.; **-ſuppe**, f. -n, Ølebrød, c.

Bieſt, f. ub. pl. el. **-milch**, f. ub. pl. Raamelk, c.

Bieſter, aj. (Nordt.) mørk, øde, vild, frygtelig; **-n**, v. u. m. h. ſværme vildt omkring.

Bieſter, n. -s pl. ſ. sg. Kontregsfarve, c.

Bieten, v. i. a. byde; Eim. eine S. -, tilbyde, række; Grobheiten, tillade ſig imod; Eim. einen guten Tag, ønſte; Eim. eine Summe für el. auf eine S -, byde; auf eine Waare -, gjøre Bud paa; eine Waare um einen Preis -, tilbyde til Salg for en vis Priis; **-ter**, m. -s pl. ſ. sg. Byder, c.

Biez, m. -es -e, vulg. Vorte, c. (paa Fruentimmernes Bryſt); Fruentimmerbryſt, n.

Bigamie, f. ub. pl. Bigamie, n.

Bilanz, f. -en, Balancebog, c. (hos Kjøbm.); Balance, c.

Bilchmaus, f. -äuſe, et Slags ſtor Haſſelmuus.

Bild, n. -es -er, (Dim. -chen, n. -s pl. ſ. sg. d. T. pl. -erchen) Billede, n. (i alle det danſke Ords Betydninger) **-en**, v. a. danne, give Form; uddanne (Aandens og Hjertets Evner), oplyſe, forbedre; efterligne, afbilde: die -enden Künſte, de dannende (Maler=, Billedhugger= og Tegnekonſten).

Bild=gießer, m. -s pl. ſ. sg. Billedſtøber, c.; **-hauer**, m. -s pl. ſ. sg. B-hugger, c.; **-hauerei**, f. -en, B-huggeri, n.; **-hauerkunſt**, f. ub. pl. B-huggerkonſt, c.; **-lich**, aj. b-lig; figurlig; **-ner**, m. -s pl. ſ. sg. bildende Konſtner, c.; **-nerei**, og **-nerkunſt**, f. ub. pl. Plaſtik, c.; **-niß**, n. -ſſes -ſſe, Billede, Portrait, n.; **-ſam**, aj. dannelig; **-ſamkeit**, f. ub. pl. Dannelighed, c.; **-ſäule**, f. -n, B-ſtøtte, c.; **-ſchnitzer**, m. -s pl. ſ. sg. B-ſkærer, c.; **-ſchön**, aj. meget ſkjøn; **-werk**, n. -es -e, B-værk, n.; **-wirker**, m. -s og **-weber**, m. -s pl. ſ. sg. Damaſtvæver, c.

Bilder=bibel, f. -n, Billedbibel, c.; **-buch**, n. -es -ücher, B-bog, c.; **-diener**, m. -s pl. ſ. sg. B-dyrker, c.; **-dienſt**, m. -es -e, B-dyrkelſe, c.; **-halle**, f. -n, B-hal, c.; **-reich**, aj. b-rig; **-ſchrift**, f. -en, B-ſtrift, Hieroglyph, c.; **-ſtürmer**, m. -s pl. ſ. sg. B-ſtormer, c.

Bildern, v. n. m. h. blade efter Billeder i en Bog; tale el. ſtrive i en ſegt, billedlig Stiil.

Bildung, f. -en, Dannen, Formen, Afbilden; Dannelſe, Oplysning, Forbedring; Skabning, c. Udſeende, n. Dannelſe, c. (iſær Anſigtets); **-sanſtalt**, f. -en, Dannelſesanſtalt, c.; **-slehre**, f. -n, Dannelſeslære, c.

Bill, f. -s, Lovforſlag, n. Bill, c.

Billard, (l. Billiahr) n. -es -e, Billard, -ſpil, n.; Billardbord med Tilbehør.

Bille, f. -n, Billardkugle, Bal, c.; eine - machen, gjøre en Bal; **Bild**, c. (et Redſkab til at hugge i Steen med); Tap i en Møllehom; Laaringen af en Skibt **-n**, v. a. bilde, (hugge Furer i Mølleſtene).

Billet, (l. Billjet) n. -s -e, Billet, c. lidet Brev, n. Indgangsbillet, c. Udgangskort; Gjeldsbevis, n.

Billig, aj. eine -e Belohnung, billig, ret; paſſende; eine -e Forderung, beſteden, maadeholdende; ein - er Preis, billig, ringe, ikke dyr, rimelig, antagelig; **-en**, v. a. billige, erkjende for ret og billigt; bifalde, ſamtykke i, give ſit Minde til; **-keit**, f. ub. pl. Billighed, Retfærdighed, Maadeholdenhed, Rimelighed, c.; **-ung**, f. ub. pl. Bifald; Samtykke, n.

Billion, f. -en, Billion, c.

Bilſe, f. -n ſædv. **-nkraut**, n. -es -äuter, Bulmeurt, c.

Bilz, m. -es -e, ſ. Pilz.

Bimsſtein, m. -es ub. pl. Pimpſteen, c.

Bin, biſt, ſ. Seyn.

Bindaxt, f. -äxte, Tømmermandsexe, c.

Binde, f. -n, Bind, Bindſel, n. bredt Baand; Linning, c. (paa Skiorter); (das Bindchen). [hul, n.

Bindeloch, n. -es -öcher, Snerehul, n.

Binden, v. i. a. binde om, vikle om (um); an eine S., binde til, faſt til; Linen -, fængſle, binde; Beſen, Bürſten, Fäſſer -, binde, ſammenbinde og derved forfærdige; (om Liim, Kalk ꝛc.) binde, holde faſt; Eim. die Zunge, hemme, ſtandſe, binde; ſich an eine S. -, binde, forpligte ſig til, gjøre ſig afhængig af; die gebundene Rede, bunden Stiil.

Bindeſchlüſſel, m. -s pl. ſ. sg. Magt til at negte Syndernes Forladelſe, c.

Bindewort, n. -es -örter, Bindeord, n., Conjunction, c.

Bindezeichen, n. -s, pl. ſ. sg. Bindetegn, Hyphen, n. (=).

Bindfaden, m. -s ub. pl. Seilgarn, n.

Bineſch, m. -s ub. pl. Spinat, c.

Bingelkraut, n. -es -äuter, Bingelurt, c. Mercurialis.

Binnen, præp. med Dat. inden, ferend; (undert.) indenfor, i.

Binnen-land, n. -es -e og -änder, et af andre Lande omsluttet Land; -länder, m. -s pl. ſ. sg. Beboer af et saadant Land; -waſſer, n. -s pl. ſ. sg. Indsø, c. (ogsaa) Bugt, c. (modsat aaben Se).

Binſe, f. -n, Siv, n.; -ndecke, f. -n. Sivdække, n.; -korb, m. -es -örbe, Sivkurv, c.; -matte, f. -n, Sivmaatte, c.

Binſicht, aj. sivagtig.

Binſig, aj. fuld af Siv, sivbevoxet.

Biographie, f. -n, Biographie, c.

Birk, n. -es -e, Birk, Distrikt, n.

Birke, f. -n, Birk, c. Birketræ, n.; -n, aj. Birketræes-, af Birketræ; -nbaum, m. -es -äume, Birketræ, n.

Birkhahn, m. -es -ähne, Tjur, c. (Fugl), Tetrao tetrix.

Birkvogt, m. -es -e, Birkedommer, [c.

Birn (-e) f. -en (-n) (Dim. -chen, n. -s pl. ſ. sg.) Pære, c.; -nbaum, m. -es -äume, Pæretræ, n.; -nbaumen, aj. Pæretræes-, af Pæretræ; -moſt, m. -es -e, Pæremoſt, c.

Birſchen, ſ. Bürſchen.

Bis, 1) av. indtil (baade om Tid og Sted); - auf eine S., paa en Ting nær, med Undtagelse deraf; drei - vier, til; - zehn Thaler, henimod, henved. 2) cj. indtil, saalænge indtil, forend (bis daß).

Biſam, m. -s ud. pl. Muskus, Desmer, c.

Biſchen, ſ. Bißchen.

Biſchof, m. -es -öfe, Biskop, Bisp; Bistop, c. (en Drik).

Biſchöflich, aj. biskoppelig, episcopal,

Biſchofs-mütze, f. -n, Bispehue, c.; -ſtab, m. -es -äbe, Bispestav, c.

Biſchofthum, n. -es -ümer, Bispedømme, n.

Biſcote, f. -n og

Biscuit, n. -s -e, Skibstvebak, c.; en Art Sukkerbred, Biscuit, c.; Porcellain uden Glasur, n.

Bisher, av. hidindtil, hidtil, indtil nu (bis hieher); -ig, aj. hidtilværende, forrige.

Bismer el. Bismar, m. -s pl. ſ. sg. Bismer, c.

Biſon, m. -s -e, Urokse, Pukkeloxe, vild amerikansk Oxe, c.

Biß, m. -ſſes -ſſe, Biden, c.; Bid, Stik; Saar af et Bid el. Stik; Stedet, hvor noget er afbidt: - eines Apfels; -chen, n. -s pl. ſ. sg. en lille Bid, Bidde; fig. d. T. lidet, en Smule: warte ein - (i denne Betd. sædv. Bischen).

Biſſen, m. -s pl. ſ. sg. Bid, Mundfuld; Smule, c. (kun om spiselige Ting).

Biſthum, n. -es -ümer, afkortet for Biſchofthum.

Biſt, ſ. Seyn.

Biſten, v. n. m. h. d. T. Eim., kalde ad ved at raabe bſt.

Bisweilen, av. undertiden, stundom.

Bitt-lich, aj. bønlig, paa en bedende Maade; -ſchreiben, n. -s pl. ſ. sg. og -ſchrift, f. -en, Bønskrift, n. Supplik, Ansegning, c.; -weiſe, av. paa en bedende Maade, ved Bøn, bønlig.

Bitte, f. -n, Bøn, Begjering, Anmodning, c.; - eine - an Einen um etw. thun; -n, v. i. a. Einen um etw. -, bede; für Einen - laſſen, lade bede i Kirken for En; Einen zu etw. el. auf eine S. -, bede, indbyde.

Bitter, aj. bitter, bedſk, fig. smertende, ubehagelig; bidende, fornærmende; hadelig, fiendsk; -e, Feinde, dødelige.

Bitter-böſe, aj. d. T. biſter, bitterlig vred, meget vred; meget ond; -holz, n. -es ub. pl. Ved af -holzbaum, m. -es -äume, Quasia, c.; -keit, f. -en, Bitterhed, c.; -klee, m. -s, Bukkeblade; -lich, aj. noget bitter; fig. bitterlig; -ſalz, n. -es -e, Bittersalt, n.; -ſüß, aj. bittersød.

Bitzeln, v. u. m. h. bide paa Tungen.

Bivouac, m. Bivouac, c.

Blach, aj. (forældr.) flad, slet, jævn; -feld, n. -es -er, flad Mark, Slette, c.; -froſt, m. ſ. Barfroſt.

Blaſſen, v. u. m. h. (Nordt.) bjeffe, [gjec.

Blaffert, m. -s -e, Skillemynt i Rhinegnene, (8 Kreuzer).

Blähen, v. a. blæse op, puste op; fig. ſich -, kröe ſig; hovne op; hovmode ſig, blive stolt; gjøre stolt, opfylde med Stolthed; -hung, f. -en, Opblæsning, c.; (den derved i Indvoldene udviklede Luft) Vind, c. især pl. Winde.

Blak, m. -es ub. pl. (Nordt.) den med Røg blandede Ildflamme; -en, v. n. m. h. ose, brænde og ryge stærkt; -erig el. -ig, aj. som brænder rygende, som lugter el. smager af Røg.

Blaker, m. -s pl. ſ. sg. Lyseplade; Lysekrone; Hængestage, c.

Blank, aj. blank, glindsende; (om Vin) hvid; d. T. nøgen, blot, ubedækket; dragen.

Blanke, ſ. Planke.

Blanken, v. a. blanke, gjøre blank.

Blankern, v. n. m. h. d. T. blinke, skinne; (om de lette Tropper) blinke, (løbe frem og gjøre uviſſe Skud).

Blankett, n. -es -e, Blanket, c.

Blankſcheit, n. -es -e, Blankſkjet (i Fruentimmers Snerlio) Blanchet.

Blanquet, n. -es -e, Blanket, c.

Blappert, ſ. Blaffert. Blärren, ſ. Plärren.

Blaſe, f. -n, (Dim. -äschen, -s pl. f. sg.) Blære, Boble; -n werfen, boble, ſtyde Bobler; -n im Brode, Huller, Piber; Vable, Blegn; Blæren, (hos Mſtr. og Dyr); Deſtilleerpande, c.

Blaſebalg, m. -es -älge, Blæſebælg, c.

Blaſen, v. i. 1) a. blæſe, puſte; die Flöte el. auf der Flöte -, blæſe, ſpille; zur Tafel, zum Aufbruche -, give Signal ved blæſende Inſtrumenter; Glas -, puſte; Eim. etw. in die Ohren, hviſke. 2) n. m. h. (om Vinden) blæſe.

Blaſen=bandwurm, m. -es -ürmer, Blæreorm, c.; -fuß, m. -ſſes, Blæreſod, c. (Inſect); -bruch, m. -es -üche, Blærebrok, n.; -pflaſter, n. -s pl. f. sg. Spanſtflueplaſter, n.; -ſtein, m. -es -e, Blæreſteen, c.; -wurm, m. -es -ürmer, Blæreorm, c. Tænia.

Blaſerohr, n. -es -öhre, Blæſerør (hos Glaspuſterne); Puſterør, n. (til at ſtyde med).

Blaſicht, aj. blæreagtig, ſom ligner Blærer.

Blaſig, aj. blæret, fuld af Blærer.

Blaß, -ſſer, -ſſeſt, aj. bleg; lys: die -ſſe Krankheit, Tæring; das Blaß, Bleghed, c.

Blaſſe, f. 1) ub. pl. Bleghed. 2) pl. -n, Blis, c. (hvid Plet i Panden paa Heſte); en blisſet Heſt; en Blis.

Blaßgelb, aj. blegguul, lyſeguul.

Blaßhuhn, n. -es -ühner, Blisfugl (Sumpfugl) c.

Blaſſen, v. n. m. h. (ſjeld. for er-) blegne, blive bleg.

Blatt, n. -es -ätter (Dim. -ättchen, n. -s pl. f. sg. og pl. -ätterchen) Blad, n. (paa Planter; af Papir; Dag el. Ugeblad; paa Sauge, Knive, Kaarder ꝛc.; forſtjellige bladlignende konſtige Legemer, f. Ex. Bordblad, Kortblad, Skulderblad, Bovblad); Hvirvelen (i nyfødte Berns Hoveder); das -hat ſich gewendet, Bladet, Sagen har forandret ſig; kein - vor das Maul nehmen, d. T. tage Bladet fra Munden, tale frit; das wandelnde -det vandrende Blad, (en Art Græshopper i Braſilien); (paa Klædningsſtykker) Blad, n. Flig, Fold, c.; Brede af en Fruentimmerkjole.

Blatt=förmig, aj. bladdannet; -gold, n. -es ub. pl. Bladguld, Vogguld, n.; -laus, f. -äuſe, Bladluus, c.; -los, aj. f. Blätterlos; -ſcheide, f. -n, Bladſkede, c. (i Botanik); -ſcheu, aj. meget ſky; -ſeite, f. -n, Side i en Bog, Pagina, n.; -ſilber, n. -s ub. pl. Bladſølv, n.; -weiſe, aj. bladviis; -zinn, n. -es ub. pl. Tinfolium, n. Staniol, c.

Blatten, v. a. einen Baum, blæde, afpille Bladene.

Blatter, f. -n, Blegn, Hede-, Finne, c.; (hos Hornqvæg) Byld, c.; blot i pl. Bernekopper: an den - n ſterben, doe af Kopper.

Blätter=gold, n. ſ. Blattgold; -ig, aj. bladet, ſom beſtaaer af Blade; -=los, aj. bladles; -magen, m. -s pl. f. sg. Pſalmebogen (drøvtyggende Dyrs tredie Mave); -reich, aj. bladrig; -=tabak, m. -es -e, Bladtobak, c.; -=teig, m. -es ub. pl. Butterdeig, c.

Blattergrube, f. ſ. -narbe.

Blattern, v. n. m. h. have, faae Kopper.

Blattern, v. n. m. h. blade, vende Bladene om: in einem Buche; ſich -, ſtilles ad i Form af tynde Blade.

Blatternarbe, f. -n, Koppear, Koppar, n.; -narbig, aj. koppearret, koparret.

Blattern=einimpfung, f. -en, Koppeindpodning, c.; -krank, aj. ſyg af Kopper.

Blau, aj. blaa; Eim. einen -en Dunſt vormachen, ſætte Blaar i Dinene, bilde noget ind; -en Montag machen, holde Frimandag.

Blau, n. des - el. -es ub. pl. blaa Farve, Blaahed, c.; Ting, hvormed man farver blaat, Blaat, n.

Blau=äugig, aj. blaaeiet; -beere, f. -n, Blaabær, n. (Heidelbeere); -kehlchen, n. -s pl. f. sg. blaabrøſtet Vipſtjert; -ſäure, f. ub. pl. Blaaſyre, c.; -ſpecht, m. -es -e, Spetmeiſe, Natvakke, (Fugl) c.

Bläue, f. ub. pl. Blaat, n. Lakmus, [c.

Bläuel, m. -s pl. f. sg. Banketærſtel, c. (rundt Træ til at ſlaae med).

Bläuen, v. a. banke mor (iſær om Hor og Stokfiſk); (undert.) prygle; ſ. Blauen.

Blauen, v. 1) a. gjøre blaa, farve blaa, blaane. 2) n. m. h. blive blaa.

Bläulich, aj. blaalig, blaaagtig.

Blech, n. -es -e, Blik, n.

Blech=gefäß, n. -es -e, Blikkar, n.; -münze, f. -n, Bratteat, c.; -ſchläger, m. -s pl. f. sg. og -ſchmied, m. -es -e, Blikkenſlager, c.

Blechen, v. a. d. T. og i Spog, betale, punge ud.

Blechern, aj. Blik=, af Blik.

Blecken, v. a. die Zähne -, biſe Tænder; (af Foragt el. Vrede).

Bleckzahn, m. -es -ähne, en fremſtaaende Tand.

Blei, n. -es ub. pl. Bly, n. (i Jagtſp.) Kugle, Hagl, n.; (ogſaa) Blylod, n. (til at lodde med).

Blei=dach, n. -es -ächer, Blytag, n.; -en, v. a. forſyne med Bly; -ern,

Digitized by Google

aj. Bly=, som er af Bly; -feder, f. -n, Blyantspen, c.; -icht, aj. blyagtig, som ligner Bly; -ig, aj. som indeholder Bly; -glanz, m. -es ud. pl. Blyglands, c. (en Blyerts); -kalk, m. -es ud. pl. Blykalk, c.; -kolik, f. ud. pl. Blycolik, Malercolik, c.; -loth, n. -es -e, Blylod, n. (at lodde med); -recht, aj. lodret, perpendiculair; -roth, n. s. Mennig; -salz, n. -es ud. pl. Blysalt, n.; -stift, m. -es -e, Blyant, Blyantspen, c.; -wage, f. -n, Vaterpas, c.; -weiß, n. -es ud. pl. Blyhoidt, Bleghoidt, n.; -wurf, m. -es -urfe, Blylod, n. (at lodde med); -zukker, m. -s ud. pl. Blysukker, n.

Bleiben, v. i. n. m. s. blive, forblive, vedblive at være: -d, varig; stehen, liegen -, blive staaende, liggende; laß es -, lad det være, fare, beroe; in der Schlacht -, blive, dee, falde; ich begreife nicht, wo er bleibt, bliver af; von seinem Reichthume ist ihm nichts geblieben, bleven tilbage; ich bleibe des Entschlusses, vedbliver ved.

Bleich, aj. bleg; lys, falmet; -e, f. 1) ud. pl. Bleghed; Blegekonst. 2) pl. -n, Blegeplads, Bleg, Blegdam, c.; saa meget Linned, som bleges paa engang, Bleg; Leervæg, c.; -en, v. 1) a. blege, gjere hvid. 2) n. m. h. bleges, blive hvid; -er, m. -s pl. s. sg. Bleger, Blegemand, c.; en Art bleg Vin, c.; -sucht, f. ud. pl. Blegsot, c.; (Chlorosis).

Blend=fenster, n. -s pl. s. sg. blindt Vindue, n.; -laterne, f. -n, Blindlygte, c.; -leder, n. -s pl. s. sg. Skyklap, c.; -rahmen, m. -s pl. s. sg. Blindramme, c.; -werk, n. -es -e, Blendværk, n.

Blende, f. -n, Skyklap, c.; Skillerum, n., spanst Væg, c.; Nische, blindt Vindue, en blind Dør.

Blenden, v. a. gjere blind, blinde; forblinde, forføre, blænde; -dung, f. -en, Blinding, Blinden, Forblindelse, Blindgjøren, c.

Blendling, m. -es -e, Blanding, Bastard, c. (ægte Barn el. Race).

Blick, m. -es -e, Blink, Glimt, hastigt Skin; Blik, Dikast; Die; Syn, Diesyn, n.; -en, v. n. m. h. give et hastigt Skin fra sig, glimte, blinke; nach etw. -, see efter noget; der Geiz blickt ihm aus jeder Miene, viser sig, lader sig see, fremkommer, fremskinner; sich el. eine S. - lassen, (digt. ogsaa a.) yttre, udvise, lægge for Dagen, røbe.

Blickfeuer, n. -s pl. s. sg. Blinkfyr, Blikfyr, n.

Blickgold, n. -es ud. pl. Guld, som endnu indeholder Sølv; -silber, n. -s ud. pl. reent Sølv.

Blind, aj. blind, uden Syn; dunkel, mat, uden Glands, ugjennemsigtig; som kun har Skin af noget: -e Fenster, Thüren, blinde (ikkun malede); -er Lärm; die - e Kuhe, Blindebuk, c. (en Leeg); ein - er Postreisender, (som kjører hemmeligt med); -e Klippen, (som ikke sees); fig. uforstandig, dum, blind (gegen); uovertagt, blindthen.

Blind=darm, m. -es -arme, Blindtarm, c.; -geboren, aj. blindfødt; -gläubig, aj. som troer blindthen; -heit, f. ud. pl. Blindhed, c.; -lings, av. blindthen, i Blinde, uovertagt; -e schleiche, f. -n, Staalorm, Blindorm, c.

Blinken, v. n. m. h. glindse, glimre, blinke, skinne; blinke med Øinene.

Blinzen, el. -zeln, v. n. m. h. blinke med Øinene.

Bliz, m. -es -e, hastigt Skin, Glimt; Lyn, n. Lynild, c.; -ableiter, m. -s pl. s. sg. Tordenafleder, c.; -en, v. n. m. h. blinke, skinne, glimte; lyne: es blizt; -eseile, f. ud. pl. Lynets Fart, c.; -schnell, aj. lynsnar; -strahl, m. -es -en, Lynstraale, c.

Block, m. -es -öcke, Blok, Klods, Bul, c.; Fængsel, Slaveri, n.; Stock und -, Bolt og Lænker.

Blockade, f. -n, Blokade, Indespærring, c.

Blöcken, v. a. vulg. Einen stöcken und -, lægge i Bolt og Lænker.

Blöcken, v. n. m. h., s. Blöken.

Blockiren, v. a. blokere, indslutte.

Blöde, aj. svag, slev (om Øinene og Forstanden); frygtsom, undselig, bly; feig, modles, forsagt; -digkeit, f. ud. pl. Svaghed, Slevhed, F-hed, U-hed, c.; -dsichtig, aj. svagsynet, kortsynet; slev, dum; -dsichtigkeit, f. ud. pl. S-hed, K-hed, S-hed, c.; -dsinn, m. -es ud. pl. Forstands Svaghed, Slevhed, Dumhed, c.; -dsinnig, aj. svag, slev paa Forstanden, dum, stupid; -dsinnigkeit, f. ud. pl. s. -dsinn.

Blokade, s. Blockade.

Blöken og blöcken, v. n. m. h., bræge (om Faar); brøle (om Hornqvæget).

Blond, aj. blond, lys af Farve og Haar.

Blonde, 1) f. -n, Blonde, c. (Fruentimmerpynt). 2) m. -n -n, et blondt Mske.; die - el. -dine, f. -n, Blondine, c.

Bloquade, s. Blockade.

Bloß, aj. blottet, bar, nøgen, ubedækket; blot, alene, kun; bar, uden Penge (ven); den Waffen der Feinde -, stillet blot for; sich - geben, røbe sig, give sin svage Side til Priis.

Blöße, f. 1) ud. pl. Nøgenhed, Blusel, Barhed, c. 2) pl. -n, Svaghed, Skrøbelighed (i Henseende til Hjerte el. Forstand); svag Side, c.; seinem Gegner eine - geben, (i Fegtek.) give sig blot for sin Modstander, lade en

Digitized by Google

Deel af Legemet ubeskjermet; ogsaa fig. vise sig fra en svag Side; (i Skovv.) et for Træer blottet Sted i Skoven.

Blühen, v. n. m. h. blomstre, florere; fig. befinde sig i en god, tilfreds, sund, ungdommelig Tilstand, blomstre.

Blume, f. -n, (Dim. -ümchen og -ümlein, n. -s pl. s. sg.) Blomst, c. (Plante); Nyresædt; Ister, n.; Blis paa Heste; Top paa en Byld, c.; fig. Blomst, c. det Bedste og Fineste i forskjellige Konstværker; (i Jagtspr.) Hjortens, Hindens og Harens Hale (Blümchen) og Rævens Halespids.

Blümeln, v. n. m. h. smykke Talen med blomstrende Billeder.

Blumen=beet, n. -es -e, Blomsterbed, n.; -garten, m. -s -ärten, B-have, c.; -kelch, m. -es -e, B-kalk, c.; -kohl, m. -es ub. pl. Blomkaal, c.; -lese, f. 1) ub. pl. B-samling c.; 2) pl. -n, et Udvalg af Digtere og andre Skribenter, Anthologie, c.; -monat, m. -es -e, B-maaned, c. et Navn til April og Mai; -reich, aj. b-rig; -strauß, m. -es -äuße, B-kost; Bouquet, c.; -stück, n. -es -e, B-bed, B-parti; Maleri, der forestiller Blomster, B-stykke; (hos Slagterne) Rumpestykket paa en Oxe; -topf, m. -es -öpfe, B-potte, c.; -zucht, f. ub. pl. B-opelskning, c.

Blümen, v. a. forsyne med, pryde med Blomster: einen Zeug.

Blumicht, aj. som ligner Blomster, blomsterlig.

Blumig, aj. rig paa Blomster; (om Stilen) blomstrende; zirlig; blommet (vulg. blümig).

Blumist, m. -en -en, Blumist, c.

Blüse, f. s. Bake.

Blut, n. -es ub. pl. Blod, n. (i alle det danske Ords Betydninger).

Blut=ader, f. -n, enhver Blodaare; Aare, som fører Blodet til Hjertet, Vene, c.; -arm, aj. yderlig fattig; -bad, n. -es ub. pl. Blodbad, n.: ein -bad an den Feinden anrichten; -bühne, f. -n, Skafot, Rettersted, n.; -durst, m. -es ub. pl. Blodterst, Grusomhed, c.; -dürstig, aj. blodterstig, grusom; -egel, (vulg. -igel) m. -s pl. s. sg. Blodigle, Igle; fig. Blodsuger, c. (som plager, udsuger sine Undergivne); -fink, m. -en -en, Dompap; Rødfinke, c.; -fluß, m. -sses (om flere Arter, pl. -üsse), alt Slags Blodlob, n.; Blodgang; den gyldne Aare, c.; -freund, m. -es -e, Blodsforvandt, Paarørende, c.; -gefäß, n. -es -e, Blodkar, n.; -geld, n. -es -er, Blodpenge; -gerüst, n. -es -e, Skafot, n.; -gier, f. ub. pl. Blodgjerrighed, Grusomhed, Myrdelyst, c.; -hochzeit, f. ub. pl. Blodbryllup, (den historiske Begivenhed i Frankrig 1512); -ig, aj. blodig (i alle danske Betydninger); -igel, s. -egel; -jung, aj. meget ung; puur ung; -lassen, n. -s ub. pl. Aareladning, c. (der Aderlaß); -los, aj. blodles; -rache, f. ub. pl. Blodhævn, c.; -reinigend, aj. blodrensende; -reinigung, f. 1) ub. pl. Blodrenselse, c. 2) pl. -en, blodrensende Middel, n.; -roth, aj. blodred; -runst, f. (foræld.) Blodets Løb efter et erholdt Saar; -rünstig, aj. blodig, blodende; -sauer, aj. meget suur, meisommelig, besværlig; -schande, f. ub. pl. Blodskam, c.; -schänder, m. -s pl. s. sg. En, som begaaer Blodskam; Blodskænder, c. -schuld, f. -en, Blodskyld; grov Forbrydelse, c.; -sfreund, m. -es -e, Blodsforvandt, Nærbeslægtet, Paarørende, c.; -sfreundschaft, f. ub. pl. Blodsforvandtskab, n.; -speien, n. -s ub. pl. Blodspytning, c.; -sturz, m. -es ub. pl. Blodstyrtning, c.; -tropfen, m. -s pl. s. sg. Draabe Blod; (digt.) Blodsdraabe, c.; -verwandte, m. -n -n, s. -sfreund; -wenig, av. overmaade lidt, ubetydeligt; -wurst, f. -ürste, Blodpølse, c.; -zehente, m. -n -n, Tiende af Qvæg, Qvægtiende, c.; -zeuge, m. -n -n, Martyr, c.; -zwang, m. -es ub. pl. en mindre Grad af Blodgang.

Bluten, v. n. m. h. blode; fig. bee en voldsom Død, blode: für das Vaterland -; mein Herz -tet, bloder, føler heftig Smerte; vulg. bede, lide stort Tab: für etw.

Blüthe, f. 1) ub. pl. den Tilstand hos en Plante, at den blomstrer, og Tiden dertil, Flor, c. Blomster, n. Blomstring, c.; fig. den blomstrende Alder: die - des Lebens; den første Begyndelse af en Ting; lykkelig Tilstand, Lyksalighed. 2) pl. -n, Blomst, c. (især paa Frugttræer og Buske); fig. haabefulde Egenskaber, c.

Bobern, v. n. m. h., skjælve, bæve

Bock, m. -es -öcke, (Dim. Böckchen n. -s pl. s. sg.) Buk (Hannen til Geder, Faar, Raa= og Daadyr) især Gedebuk, c.; fig. et udsvævende Mske.; Sækkepibe; Muurbrækker (Aries); Buk, Blok; Feiltagelse, Forseelse, Buk: einen - schießen, machen; Kran; Dunkraft; Hævebom; Buk paa en Karet; s. Nabe.

Bock=fell, n. -es -e, Bukkeskind, n.; -flöte, f. -n, Hyrdefleite; Sækkepibe, c.; -fuß, m. -sses-üsse, Bukkefod, c.; -käfer, m. -s pl. s. sg. Træbuk, c. (Insect); -lamm, m. -es -ämmer, Bukkekid, Bukkelam, n. (som ei er et Aar gammelt); -leder, n. -s ub. pl. Bukkelæder, n.; -ledern, aj. Bukkelæders=; -mühle, f. -n, almindelig Veirmølle,

Digitized by Google

e.; -pfeife, f. -n, Sækkepibe, c.; -sbart, m. -es -arte, Bukkeskæg, n.; -sbeutel, m. -s ub. pl. gammel Sædvane, gammel latterlig Skik; Vedhængenheden derved hedder -sbeutelei, f. ub. pl.; -shorn, n. -es -örner, Bukkehorn, n.; Einen in das - jagen, stræmme, bringe i Angest, i Forlegenhed, jage i et Musehul; -sprung, m. -es -ünge, Bukkespring, n. Capriol, c.

Bocken, v. u. m. h. (om en Ged) være bukkegeil; stinke som en Buk; ogsaa böckeln, bockseln, bocksen, bokkenzen.

Boden, m. -s pl. s. sg. og Böden (det underste, nederste af en Ting). 1) ub. pl. Jorden; zu - schlagen, kuldkaste. 2) med pl. Jordbund; Grundeiendom, Grund: Grund und -; Bund, Grund, c.: eines Gefässes, des Meeres; zu -, tilbunds; Gulv (Fuß-); Dæk, n. (Schiffs-) Grund, Bund, Bundcouleur, c.: eines Zeuges; Loft, n. (Korn-, Holz-); Tanz-, Dandsebod, c.; Fecht -, Fegtestue; rund Kage: ein - Wachs, Talg.

Boden-geschoß, n. -sses, -sse, Stuetage, c.; -kammer, f. -n, Loftkammer, n.; -los, aj. bundles; -matte, f. -n, Gulvmaatte, c., Gulvtæppe, n.; -satz, m. -es sjeld. pl. -ätze, Bundfald, n.; -see, m. -s -n, stillestaaende Vand, n.; -treppe, f. -n, Loftstrappe, c.; -zoll, m. -es -ölle, Afgift af flydende Varer, c.

Bodmen, v. a. tage paa Bodmeri.

Bödmen, v. a. sætte Bund i; lægge Gulv el. Loft.

Bodmerei, f. -en, Bodmeri, n.

Bosist, m. -es -e, en Art Stevsvamp, c.

Bogen, m. -s 1) pl. s. sg. og -ögen, Bue, c. (af en Cirkellinie; af en Hvælving; til Instrumenter; til at skyde med); Krumning, Bugt, c.; in Bausch und -, paa Slump, det Gode med det Slette. 2) pl. s. sg. Ark Papir, n., Bue, Flits-, c.

Bogen-decke, f. -n, buet, hvælvet Loft, n.; -förmig, aj. buedannet; -gang, m. -es -änge, Buegang; Arcade, c.; -größe, f. ub. pl. et Arks Storrelse, Folio, c.; -macher, m. s. Bogener; -schuß, m. -sses -üsse, Buestud, n. (Skud med en Bue, ogsaa, i en buesormig Linie); -weise, av. i Form af en Bue el. Hvælving; arkevis; -weite, f. ub. pl. et Buestuds Strækning, c.; -zahl, f. ub. pl. Arketal, n.; -zeichen, n. -s pl. s. sg. (hos Bogtr.) Signatur, c.

Bogener, m. -s pl. s. sg. Buemager, c. (som forfærdiger Flitsbuer).

Bogig, aj. buet, udbuet; tunget, takket.

Bogspriet, s. Bugspriet.

Bohle, f. -n, Planke, c. (et tykt Bræt); -n, v. a. belægge med Planker.

Böhme, m. -n -n, en Bohmer; -misch, aj. bohmersk, bohmisk; das sind ihm -e Dörfer, selsomme, ubekjendte Ting.

Bohne, f. -n, (Dim. Böhnchen, n. -s pl. s. sg.) Bonne, c.; enhver Plante, der bærer Bonner som Ærte; sort Plet i Hestes Hjornetænder, Aldershjende, n.

Bohnen, v. a. bone, blanke.

Bohnenstange, f. -n, Bonnestang, c.

Bohnenstroh, n. -es ub. pl. Bonnehalm, c.

Böhnhase, m. -n -n, Benhas, Fuster, c.

Bohnlappen, m. -s pl. s. sg. Boneklud, c.

Bohren, v. a. bore; ein Schiff in Grund -, bore, skyde i Sænk.

Bohrer, m. -s pl. s. sg. Borer, c. (En, som borer), Boer, n. (Værktei).

Bohrmehl, n. -es ub. pl. og -späne, pl. ub. sg. Spaaner, som fremkomme ved Boringen.

Boi (Boy) m. -es ub. pl. Bai, n. (et Slags grovt uldent Tei).

Boje, f. -n, Boie, Ankerboie, c.

Boier, m. -s pl. s. sg. Boiert, c. ille eenmastet Skib med flad Bund.

Bokal, s. Pokal.

Bökel, m. s. Pökel.

Bole, s. Bohle.

Boleine, f. -n, (i Sesp.) Touge paa begge Sider af Seilene.

Boll, aj. d. T. haard, stiv, ubøielig; (Nordt.) rund, rundagtig; huul.

Bolle, f. -n, en rundagtig Rod, især Leg. [c.

Böller, m. -s pl. s. sg. Ildmorser,

Bollig, s. Boll.

Bollwerk, n. -es -e, Bolværk, n. Forstandsning; Bastion, c.

Bolus, m. indecl. Bolus, c., en fin Leerjord til Farvning.

Bolze, m. -n -n (Nordt.) Hankat, c.

Bolzen, m. -s pl. s. sg. Pill til Flitsbuer; Strygbolt, Pibebolt, Vinduesbolt, Vognbolt; en Art Kile, c.; -schloß, n. -sses, -össer, cylinderformig Hængelaas, c.

Bombarde, f. -n, (fordum) Blide, c. et Krigsinstrument til at slynge store Stene med (Catapult, c.); et Slags Orgelpiber; -dieren, v. a. bombardere, beskyde med Bomber; -dier, m. -s -s og -dierer, m. -s pl. s. sg. Bombarderer, c.; -dierkäfer, m. -s pl. s. sg. Bombardeerlober, c. (Insect); -, dement, n. -es -e, Bombardement, n.

Bombasin, m. -s -s, Bombasin, n.

Bombast, m. -es ub. pl. Svulst, Bombast, c. (i Stilen).

Digitized by Google

Bombe, f. -n, Bombe, c.
Bonhomie, f. ud. pl. naturlig Godmodighed, c.
Bonität, f. -en, Bonitet, c.
Bonmot, n. -s -s, Bonmot, n.
Bonnet, n. -es -e, Bonnet, c.
Bonton, m. -s ud. pl. Bonton, c.
Bonze, m. -n -n, Bonze, c.; fig. overtroisk Præst.
Boot, n. -es, pl. -e og Böte, Baad, c.; (sjeld.) lidet Skib, n.
Boots-knecht, m. -es -e, Matros, c.; -mann, m. -es -änner, Baadsmand, c.; -leute, Matroser.
Borax, m. -es ud. pl. Borax, c.
Bord, m. -es -e, Rand, Kant, c.; Bord, Skibsbord: an - geben, gaae ombord; an - des Schiffes, ombord paa Skibet; Skibet selv (ogsaa das).
Borde, (sædv. Borte) f. -n, Bord, Rand, Indfatning, Kant, Liste: eines Kleides; (i Bygningsk.) Fries, c.
Börde, f. -n, en frugtbar Slette ved et Vand.
Bordell, n. -es -e, Bordel, n.
Bordenmacher og -wirker, m. -s pl. s. sg. Possementmager, c.
Borden el. Borten, v. a. rande, kante, indfatte, forsyne med Bord.
Bordiren, v. a. forsyne med Bord, Indfatning, garnere, bræmme; -rung, f. 1) ud. pl. Garneren, Indfatten. 2) pl. -en, Garnering, Kant, Indfatning, c.
Boreas, m. Boreas, Nordenvind, c.; -ealisch, aj. nordlig.
Borg, m. -es, -e, Galt, c. vulg. indecl. Borg: Waaren auf - nehmen.
Borgen, v. a. etw. von Eim. -, laane; borge, tage paa Borg; Eim. etw. -, laane; borge, give paa Credit.
Borke, f. ud. pl. den ydre grove Bark paa Træer; Skorpe, Roe, c. (paa et Saar el. en Byld).
Born, m. -es 1) pl. -e, (sjeld.) Kilde; gravet Brønd, c. 2) ud. pl. vulg. Kilde- el. Brendvand, n.
Börse, m. -es -e, Aborre, c.
Börse, f. -n, Børs, c. Pengepung; Kjøbmændenes Samlingsplads.
Borst, m. -es -e, Revne, Sprække, Rift, c. Brak, n.
Borstbesen, m. -s pl. s. sg. Gulvstrubbe, c.
Borste, f. -n, Børste, Svineborste, [c.
Borsten, v. a. sich, reise Børster.
Borstig, aj. forsynet med Børster, børstet; som ligner Børster, børsteagtig.
Borstwisch, m. -es -e, Støvekost med langt Skaft, Ugle, c.
Borte, f. s. Borde.
Borwisch, m. (Sydt.) s. Borst -.
Bösartig, aj. ond, ondskabsfuld; ondartet, farlig; -keit, f. ud. pl. O-ddhed, O-thed, c.
Böschen, v. a. (i Fortifik.) gjøre skraa; -schung, f. -en, Skraaning, c.
Bose, f. -n, et Bundt Her; Pennepose, c. (Pose); (i Bjergv.) Pause, c.
Böse, (afkortet bös) aj. ond; slem; skammelig; daarlig, slet, forfalsket, ubrugelig; ubehagelig; fortrædelig; vred, vredagtig, arrig; skadelig, farlig; vulg. das - Wesen el. die - Krankheit, Epilepsie, c.; der -, den Onde, Djævlen, det onde Princip; das -, Ondt, n. Ubehagelighed, Skade, Ulykke, Synd, c.; Eim. -s thun, gjøre En Fortræd.
Bösewicht, m. -es -er, (Sydt. pl. -e) Skurk, Nidding, c. Skarn, Affskum, n.
Boshaft, aj. ondskabsfuld, ond, slettænkende; vredagtig, hevngjerrig; skadefro.
Bosheit, f. 1) ud. pl. Ondskab, Nedrighed; Vrede, Arrighed, Hevngjerrighed, c. 2) pl. -en, slet Handling, Nederdrægtighed, Forbrydelse, Synd, Last, c.
Böslich, aj. ondskabsfuld, ond, paa en slet Maade, af Ondskab, falskelig.
Bossel, f. -n, s. Boßkugel.
Bossel-bahn, f. -en og -leg, n. -es -e (og f. -en), Keglebane, c.; -platz, m. -es -ätze, Keglebane, c.; -schub, m. -es -e, Keglebane, c.; Keglespil, n.
Bosseln, v. n. m. h. d. T. spille Kegler.
Bossen, (bosseln) v. a. pousere.
Boßkugel, f. -n, Bossel, Keglekugle, c.
Bossiren, v. a. pousere, (afbilde i Gips el. Vox.)
Boston, n. -s ud. pl. Boston, c.
Bot, (Both) n. (forældr.) s. Gebot.
Botanik, f. ud. pl. Botanik, Planteslære, c.
Böswillig, aj. af ond Villie, uvillig, modstridig.
Bote, m. -n -n, Bud, Sendebud, m.; -nlohn, m. -es ud. pl. Drikkepenge for et besørget Ærinde, for at gaae som Bud; -nstelle, f. -n, Budtjeneste, c.
Botmäßigkeit, f. ud. pl. Herredømme, n., Magt, Befaling, c.
Both, n. (forældr.) s. Gebot.
Botschaft, f. 1) ud. pl. Budtjeneste, et Buds Forretning; Ærinde, n. 2) pl. -en, Budskab, n. Efterretning, c.; (sjeld.) Bud, Sendebud, n.; Gesandtskab, n.; -er, m. -s pl. s. sg. Gesandt, c. (sjeld.) Sendebud, n.
Böttcher, (bedre Böttticher) m. -s pl. s. sg. Bødker, Fasbinder, c.; -ei, f. -en, Bødkerhaandværk; ud. pl. Bødkerværksted, n.
Botte, f. s. Butte.
Bottich, m. -es -e, stort Kar, Bryggerkar, n.

Digitized by Google

Bouillon, m. -s (ogsaa f.) ud. pl. Bouillon, Kjødsuppe, c.

Bouquet, n. -es -e, Bouquet, Blomsterkost, c.

Boussole, f. -n, Compas, n.

Bouteille, f. -n, Bouteille, Flaske, c.

Boutique, f. -n, Boutique, c.

Bowl, (-e) f. -en (-n), Bolle, Punsche -, c.

Boy, s. Boi.

Brach, aj. brak, upløiet, ubesaaet; ubannet, ubearbeidet.

Brach-acker, m. -s -äcker, Brakeger, (som ligger el. har ligget brak); -feld, n. -es -er, s. -acker; -huhn, n. -es -ühner, Spaasneppe, Regnspove (Fugl) c.; -man, m. -en -en, Brachman, indisk Philosoph, c.; -monat, m. -es -e, Juni, Skjærsommer, c.; -se, f. s. Brassen; -vogel, m. -s -vögel, Brokfugl, Pytter-Hoiloe (Sumpfugl) c.

Brache, f. 1) ud. pl. Agerens Hvile, Brak, c.; en Agers Pløining første Gang, Rispning, og Tiden dertil. 2) pl. -n, en Brakager, et Brakland; en Mark, som første Gang er opdyrket; -en, v. a. einen Acker -, pløie den første Gang efter Brak, rispe; (undert.) lade ligge Brak; einen Teich -, lade lobe ud og derefter besaae den.

Brack, 1) m. -en -en, Stoverhund, c. 2) n. -es -e, Udstud, Braggods, n. (undert.) Brag, n.; -en, v. a. vrage, adskille det Slette fra det Gode; -er, m. -s pl. s. sg. Vrager, c.; -wasser, n. -s ud. pl. Brakvand, n.

Bram, m. -es -e el. -e, f. -n (Nordt.) Preen, c.; (næsten forældet) Bræmme, c.; Pram, c.

Bramarbas, m. -es -e, Storpraler, c.

Brame, f. s. Bremse.

Bramin, m. -en -en, Bramine, indisk Geistlig, c.

Brämse, f. -n, s. Bremse.

Bram-segel, n. -s pl. s. sg. Bramseil, n.; -stange el. -stenge, f. -n, Bramstang, c.

Brand, m. -es -ände, 1) ud. el. sjeld. med pl. Brand, Lue, Ild; Ildebrand; Indbrænding; Koldbrand; Brand paa Træer el. Korn; heftig fortærende Lidenskab, Kjærlighed; Smudsighed i et afstudt Gevær. 2) pl. -ände (ogsaa -änder), Brand, c. et brændende el. slukt Stykke Træ); vulg. Brænde, n. Ildebrand, c.; ein - Ziegel od. Töpfe, saa mange Teglstene el. Potter, som man paa eengang kan sætte i Ovnen; Brandsted, n.

Brand-ader, f. -n, Brandaare, c.; -bock, m. -es -öcke, Brandbuk, Ildbuk, c. (i Skorstene); -brief, m. -es -e, Brandbrev, n.; -eimer, m. -s pl. s. sg. Brandspand, c.; -fuchs, m. -es -üchse, Kulræv, Brand -, c.; en rødbruun Hest; -icht, aj. som smagtr el. lugter brændt, svedet, el. seer saaledes ud; -ig, aj. brændt, forbrændt (om Træer og Korn); -korn, n. -es ud. pl. forbrændt Korn, n.; -leiter, f. -n; Brandstige, c.; -mahl, n. -es -ähler, Brændemærke, n.; Ar af brændt Skade, p.; -mahlen el. -marken, v. a. (part. gebrandmarkt) brændemærke; vanære, besmitte; indbrænde Tegn; -mauer, f. -n, Brandmuur, c.; -mittel, n. -s pl. s. sg. Middel mod brændt Skade, n.; -ordnung, f. -en, Brandforordning, c.; -pfahl, m. -es -ähle, Pæl, hvorved Misdædere brændemærkes, c.; -schaden, m. -s -schaden, Brandskade: (an einem Gebäude); brændt Skade, c. brændt Saar, n.; -schatzen, v. a. brandskatte, paalægge Brandskat; -schatzung, f. 1) ud. pl. Brandskatning. 2) pl. -en Summen, som kræves i Brandskat; -sohle, f. -n, Bindsaal, c.; -stätte, f. -n, Brandsted, Sted, hvor der har været Ildebrand; Ildsted, n.: Vaaning, c. Huus, n.; -stelle, f. -n, s. -stätte; -steuer, f. -n, Brandhjelp, Brandcontingent, c.; -wache, f. -n, Brandvagt (til at forebygge Ildebrand); Vagt i en Leir ved Kogehullerne, c.; Vagtskib ved en Flaade, n.

Branden, v. n. m. h. (om Havbølgerne) brydes paa Klipper og Skjær.

Brander, m. -s pl. s. sg. Brander, c. Brandskib, n.

Brandung, f. -en, Brænding, c. Bølgebrud, n.; ogsaa Stedet i Havet, hvor dette skeer.

Brange, f. -n, (i Saugmeller) det Haandgreb, ved hvilket Saugen sættes i Bevægelse.

Branke el. Brante, f. -n, (Jagtsp.) Bjørnelap, (ogsaa) Ulvetlo, c.

Branntwein, m. -es -e, Brændevin, c.; -blase, f. -n, B-svande, c.; -spülicht, n. -es og -trank, m. -es ud. pl. B-bærme, Drank, c.

Braß, m. -sses ud. pl. en Hob unyttige Ting.

Brasse, f. -n (Sosp.) Bras, c. (et af de to fra Raaerne nedhængende Touge); -n, v. a. brase, (vende ved Hjelp af Braserne).

Brass-n, m. -s pl. s. sg. Brasen (Fisk), c.

Bratapfel, m. -s -äpfel, Stegeæble, n.

Braten, v. i. 1) a. stege. 2) n. m. h. steges.

Braten, m. -s pl. s. sg. Steg; (foræld.) Brad, c.; den - riechen, lugte Lunten; -kehrer og -wender, m. -s pl. s. sg. Stegevender, c. (baade en Maskine og en Person).

Bratling, m. -es -e, en Art spiselig Champignon.

Digitized by Google

Bratpfanne, f. -n, Bradpande, Stegepande, c.

Bratsche, f. -n, Bratsch, Altviolin, c.; -schist, m. -en -en, Bratschist, Bratschspiller, c.

Bratspieß, m. -es -e, Stegespid, Bradspid, n.

Bratwurst, f. -ürste, Medisterpølse, [c.

Brätzel, s. Bretzel.

Brauch, m. -es ud. pl. (foræld. for Gebrauch) Brug, c.; -bar, aj. brugbar, nyttig, anvendelig; -barkeit, f. ud. pl. B-hed, A-hed, c.

Brauchen, v. a. bruge; ich brauche dich, Bücher; ich brauche es dir nicht zu sagen; (i høiere Stiil med Gen.): er braucht meiner, har nødig, behøver; es braucht, er nødvendigt, behøves; (ogsaa med Gen.): was braucht es weiterer Zeugnisse; s. Gebrauchen.

Bräuchlich, aj. (foræld.) s. gebraulich.

Brauen, v. a. brygge; (foragt.) blande, forfalske, spæde.

Brauer, m. -s pl. s. sg. Brygger, En, som forstaaer el. forretter Bryggeri, Bryggersvend, c.; Eier af et Bryggeri.

Brauerei, f. 1) ud. pl. Brygning, c. 2) pl. -en, Bryggeri, Bryghuus, n.

Braugerechtigkeit, f. ud. pl. Ret til at brygge, c.

Brauhaus, n. -es -äuser, Bryghuus, Bryggerhuus, Bryggers, n.

Brauherr, m. -n -en, Brygger, Eier af et Bryggeri, c.

Braun, (-äuner -äuest) aj. bruun; (fig. digt.) dunkel; das Braune, den brune Farve; der -e, vulg. en bruun Hest; der, die -e, et Mste. af bruun Ansigts- el. Haarfarve, Brunet, Brunette, c.

Braunbier, n. -s ud. pl. bruunt Øl.

Bräune, f. ud. pl. bruun Farve; Halsbrynde, c. Inflamation i Halsen; Halsbetændelse (Angina).

Bräunen, v. 1) a. brune, gjøre bruun, farve bruun. 2) n. m. h. brunes, blive bruun (an der Sonne).

Braunkohl, m. -es ud. pl. Bruunkaal; Rødkaal, c.

Bräunlich, aj. bruunlig, bruunagtig.

Braunstein, m. -es -e, Bruunsteen.

Braus, m. -es ud. pl. bruges kun i Talem. in Saus und - leben, leve i Suus og Duus.

Brause, f. ud. pl. Gjæring, c.; Sprøite, c. (paa en Vandkande); Vandkanden selv; -kopf, m. -es -öpfe, Bruushoved, n.

Brausen, v. n. m. h. (om Luften og Havet ɔc.) bruse, larme; (om Viin og Øl) gjære; fig. bruse, støie (af heftige Lidenskaber).

Braut, f. -äute, (Dim. Bräutchen, n. -s pl. s. sg.) Brud, c. (det tydske Ord betegner et forlovet Fruentimmer indtil el. især paa Bryllupsdagen); wer das Glück hat führt die Braut heim, den Lykkelige fører Bruden hjem (har Fordelen).

Braut-bett, n. -es -en, Brude-seng, c.; -gemach, n. -es -ächer og -kammer, f. -n, B-kammer, n.; -jungfer, f. -n, B-pige, B-jomfru, c.; -kranz, m. -es -änze, B-krands, c.; -leute, pl. ud. sg. B-folk; -mahl, n. -es ud. pl. Bryllupsgilde, n.; -messe, f. -n, Musiken for Vielsen; (undert.) hele Vielsen; -nacht, f. -ächte, Bryllupsnat, c.; -paar, n. -es -e, Brudepar, n.; -schatz, m. -es -ätze, B-gave, Morgengave, c.; Udstyr, n.; -suppe, f. -n, Mad, som tilsendes Brudefolkene Morgenen efter Bryllupsaftenen; en liden Beværtning, som Bruden giver sine Slægtninge før Bryllupset; -werber, m. -s pl. s. sg. En, som frier for en Anden.

Bräutigam, m. -s -e, Brudgom, c.

Bräutlich, aj. som tilkommer, som sømmer sig en Brud.

Brav, aj. brav; gjæv, god, fortræffelig i sit Slags; retskaffen, ærlig, vakker; kjek, modig, tapper; -heit, f. ud. pl. den brave Tænke-, brave Handlemaade.

Brech-bar, aj. brydelig, som kan brækkes itu, kan brydes; -barkeit, f. ud. pl. B-hed, c.; -eisen, n. -s pl. s. sg. Brækkejern, n.; Kosod, c.; -fieber, n. -s pl. s. sg. Feber, hvormed følger Brækning; -lich, aj. s. zerbrechlich; -mittel, n. -s pl. s. sg. Brækmiddel, Vomitiv, n.; -ruhr, f. ud. pl. Colera morbus, c.; -weinstein, m. -es, ud. pl. Brækvinsteen, c.; -zaum, m. -es -äume, Stangbidsel, n.

Breche, f. 1) ud. pl. Brydning, Afbrydning. 2) pl. -n, Herbryder, c. (Redskab.)

Brechen, v. i. 1) a. brække, bryde; sønderbryde, bryde itu; die Bahn, das Eis -, bryde Isen, gjøre Begyndelsen, bane Vei; bryde op, brække les; die Zähne -, (om Heste) fælde; einen Bogen Papier, einen Brief -, sammenlægge, sammenfolde; ein gebrochenes Dach, gebrokkent, brudt; eine gebrochene Treppe, med Repose; (hos Malerne) die Farben -, blande; Einen Stolz -, med Magt overvinde, bøie, knække; eine gebrochene Zahl, et brudden Tal, en Brøk; gebrochene Worte, afbrudte; gebrochenes Deutsch, gebrokkent, slet, uforstaaeligt; den Frieden, den Bund, seine Zusage -, bryde, ikke overholde; das Stillschweigen -, afbryde, ikke tie længer; der Kummer bricht mir das Herz, knuser Hjertet, inderlig bedrøver, smerter; er hat we-

Digitized by Google

der zu beißen noch zu -, har hverken at bide el. brænde, mangler Alt; sich-, brække sig, vomere; (om Lysstraalerne og Belgerne) brydes; (om Skyerne) stilles ad; (om Veiret og Sygdomme) forandre sig; (om Viin og Urin) faae en anden Farve. - 2) n. m. s. briste, revne, gaae itu; es muß biegen oder-, briste eller bære; spille Bankerot, fallere; fig. das Herz bricht mir, mit Hjerte brister (af Smerte el. Medlidenhed); aus dem Gefängnisse -, bryde ud; in ein Haus, ein Land, bryde ind, gjøre Indbrud, Indfald; (om Solens Lys) pludseligen bryde frem; die Augen - ihm, briste (om en Døende). 3) n. m. h., (om Ertser) brydes, findes, træffes paa et Sted.

Brei, m. -es -e, Vælling, lind Grød, Pap, c.; viele Köche verderben den-, mange Kokke fordærve Suppen; -ig, aj. vællingagtig, blød som lind Grød.

Breihan, s. Broihan.

Breit, aj. bred: eine Elle 3 Zoll -; vidtløftig, omstændelig; sich mit etw.-machen, gjøre sig stolt af, prale med; Einen - schlagen, fig. tage ved Næsen, overtale et godvilligt Mdte. til noget, som er ham skadeligt; -axt, f. -äxte, og -beil, n. -es -e, Skarexe c.; -blatterig, aj. bredbladet; -füßig, aj. bredfodet; -lich, aj. en Smule bred; -schulterig, aj. bredskuldret.

Breite, f. 1) ud. pl. Brede, c.: eines Flusses. 2) pl. -n, Brede, et Steds Afstand fra Ækvator, Polhøide; en Stjernes Afstand fra Ecliptica; bred Flade, (især) stor, jævn Mark, c.; -n, v. a. brede, udbrede, udstrække.

Bremse, f. -n, Bræms, c.; Næsejern paa Heste; -n, v. a. ein Pferd -, lægge Næsejernet paa den, for at den skal være rolig; vulg. trykke, presse.

Brenn=bar, aj. brændbar; -barkeit, f. ud. pl. Brændbarhed, c.; -eisen, n. -s pl. s. sg. Brændejern, n. (til Brænden el. Indbrænden især til Haarkruusning); -glas, n. -es -äser, Brændeglas, n.; -nessel, f. -n, Brændenælde, c.; -ofen, m. -s -öfen, Brændeovn, c.; -öl, n. -es ud. pl. Rocolie, Lampeolie, c.; -punkt, m. -es -e, Brændepunkt, n. Fokus, c.; -spiegel, m. -s pl. s. sg. Brændespeil, Huulspeil, n.

Brennen, v. 1) a. rgl. sich an einer S. -, brænde sig; Holz, Licht, brænde, lade fortæres af Ild; ich brennte bisher Holz, weil es besser brannte als Torf; Kalk, Kohlen, Töpfe, Branntwein, Kaffee, brænde, tilberede ved at brænde; ein Pferd, mærke med gloende Jern, brænde; seine Thränen - mich auf der Seele, brænde, smerte heftigt; (om Solen) brænde, hede stærkt. 2) n. m. h. brænde: (om Ild og Lys): das Haus brennt; være brændbar, fænge; glindse, straale, brænde (om Vine); foraarsage en brændende, bidende Fornemmelse: auf der Zunge; være meget heed, give megen Hede fra sig; føle en heftig Lidenskab, blusse, brænde: vor Zorn, Liebe; für eine Person -, føle heftig Kjærlighed til En.

Brennerei, f. -en, Brænderi, n.

Brenzeln, v. n. m. h. lugte el. smage brændt el. svedet; -zlich, aj. som har en brændt el. svedet Lugt el. Smag.

Bresche, f. -n, Bresche, Aabning i en Muur el. Vold, Stormaadning, c.

Brest, m. -es -e, (forældl.) Mangel, Gebrækkelighed, c.; -haft, aj. (forældl.) gebrækkelig, lemlæstet, lam.

Brett (el. Bret) n, -es -er, Bræt, n. Fjel, c.; Spillebræt, Dambræt, Brætspil, n.; hoch am -e stehen, være høit anstrevet, staae i Gunst.

Brett= (Bret=) baum, m. -es -äume, Træ, hvoraf kan tilskæres Bræder; -meister, m. -s pl. s. sg. s. -schneider; -sage, f. -n, Brædesaug, c.; -schneider, m. -s pl. s. sg. Brædesauger, c.; (hos Skom.) Mestersvend, som forestaaer en Enkes Værksted; -spiel, n. -es -e, Dambræt; Brætspil, Damspil, n. [Bræder.

Brettern, aj. Brædе=, forfærdiget af

Brettern, v. a. belægge med Bræder.

Breve, n. (indecl. i sg.) pl. -n, Breve, n. pavelig Reskript i mindre vigtige Sager.

Brevier, n. -es -e, Breviarium, n. de catholske Geistliges Bønneformular.

Brey s. Brei.

Bretzel, f. -n, Kringle, c.; fig. Haandjern, n. (som lægges paa Forbrydere).

Bricke, f. -n, stegt og i Eddike nedlagt Lampret; et lille Bræt (Nordt.)

Brief, m. -es -e, Document, Brev, n.: Adels -, Fracht -; Brev, n. Skrivelse, c.: an Einen; (i Sammens.) ein - Stecknadeln, et Brev Knappenaale; (undert.) Vexel, c. Vexelbrev, n.

Brief=buch, n. -es -ücher, Brevbog, (til at lære at skrive Breve af); Copiebog, c.; -geld, n. -es ud. pl. Postpenge, Porto, c.; -lich, aj. (sjeld.) skriftlig; i Brevform; -papier, n. -es -e, Postpapir, n.; -post, f. -en, Brevpost, c.; -schaften, pl. ud. sg. Brevskaber, Breve, Documenter; -steller, m. -s pl. s. sg. Brevskriver; Copist, c.; s. -buch; -tasche, f. -n, Brevtaske, c; -taube, f. -n, Postdue, c.; -träger, m. -s pl. s. sg. Brevdrager, c. Postbud, n.; -wechsel, m. -s ud. pl. Brevveksling, Correspondence, c.; -wechseln, v. n. m. h. ins. brevveksle, correspondere; -wechsler, m. -s pl. s.

sg. Brevvexler, Correspondent, c.

Brig, s. Brigg.

Brigade, f. -n, Brigade, Armee-Afdeling, c.; -dier (l. Brigadieh) m. -s -s, Brigade-Anfører, c.

Brigantine, f. -n, Brigantine, Brig, c. (Skib).

Brigg, f. -en, Brig, c.

Brillant, m. -en -en, Brillant, Diamant, c.; -iren, v. a. einen Edelstein-, slibe til Diamant; Stahl -, slibe det som Diamanter.

Brille, f. -n, Brille, c. Vieglas, n. (især pl. Briller); Vim. -n verkausen el. ansetzen, narre, gjøre Nar af; lig. Brille, c. (Hullet i et Locum el. paa en Natstol.)

Brillen-glas, n. -es -äser, Brilleglas, n.; -macher, m. -s pl. s. sg. B-mager, c.; -schlange, f. -n, B-slange, c.

Bringen, v. i. a. bringe: etw. von einem Orte zu, nach einem andern el. in Sicherheit, an einen andern -; Vim. etw. -, etw. zu Vim. -, føre, bringe, ledsage; es dahin -, bringe det saa vidt; auf 80 Jahre -, blive saa gammel; etw. an sich -, erhverve; es weit, hoch -, bringe det vidt, opnaae noget Stort; eine Tochter an den Mann, d. T. bortgifte; es an Einen-, opægge, opirre En; etw. an den Tag, ans Licht -, opdage, aabenbare; etw. auf die Seite -, staffe bort; etw. auf Einen -, overbevise En om et Feiltrin, bestylde En derfor; etw. über das Herz -, bringe over sit Hjerte, nænne, overtale sig til; Unglück über Einen -, paaføre; Einen um etw. -, stille ved, berøve; etw. unter die Leute -, fortælle, gjøre bekjendt; etw. vor sich -, erhverve sig Formue, lægge sig noget til Bedste; Früchte -, kaste Fordeel af sig, gavne; Vim. Eyre-, gjøre, forstaffe; etw. davon -, erholde, vinde; Einen zu etw. -, bevæge; etw. aus Vim. -, bringe til at tilstaae, lokke ud af.

Brink, m. -es -e, (Nordt.) Brink; Rand, Kant, Bred; Fælled, c.

Britsche, f. s. Pritsche.

Britte, m. -n -n, Britte, Englænder, a.; -ttinn, f. -en, E-derinde, c.; -ttisch, aj. brittisk, engelsk.

Brocat, m. -es -e, Brocade, Gyldenstykke, Sølvstykke, n.

Brocke, f. -n, s. Brocken.

Bröckeln, v. 1) a. brække i ganske smaae Stykker, smulre. 2) n. m. h. gaae i smaae Stykker, smulres.

Brocken, m. -s (Dim. Bröckchen, n. -s pl. s. sg.) Brokke, Smule, Krumme, Levning, c.; Bloksbjerg (det høieste Bjerg i Harzen); gelehrte -, lærde Brokker, Brudstykker.

Brocken, v. a. brække Brødet i smaae Stykker.

Bröcklich, aj. som let smulres, spred.

Brod, (Brot) n. -es, 1) ud. pl. Brød, n.; Næring, Underholdning, c. Udkomme; Levebred, Embede, n.; Fortjeneste; Alterens Sacramente; Mittags-, Middagsmad, c. Maaltid, n.; Bienen-, Blomsterstov, n. Binæring, c.; 2) pl. -e (Dim. Brödchen, n. -s pl. s. sg.) et Brød, (naar det er bagt i en vis Form) ein - Zucker, Top, c.

Brod-backen, n. -s pl. s. sg. Brodbagning, c.; -backer, m. -s pl. s. sg. Brodbager, c.; -bank, f. -änke, Bagerbod, Bagerdisk, c.; især pl. offentligt Brodudsalgssted, n.; -baum, s. -fruchtbaum; -fresser, m. -s pl. s. sg. graadig Æder; Brodtyv, Næringstyv, c.; -fruchtbaum, m. -es -aume, Brodfrugttræ, n.; -herr, m. -n -en, Huusbond, Huusfader, c.; -los, aj. brodles: (som Intet har at fortjene, at leve af, og hvorved Intet er at fortjene: -lose Künste); -neid, m. -es, ud. pl. Brodnid, n.; -rinde, f. -n, Brodskorpe, c.; -schabe, f. -n, almindelig Kakerlak, c. (Insect); -schnitt, m. -es -e, (Dim. -schnittlein, n. -s pl. s. sg.) afskaaret Stykke Brød, n. Brodskive, c.; -wasser, n. -s ud. pl. Brodvand, n.; Brændevin, sat paa Brodskorper; et Slags würtenbergst Vin; -wissenschaft, f. -en, Brodvidenskab, c. -studium, n.

Brodeln, v. n. m. h. dampe, dunste.

Broden el. -dem, m. -s ud. pl. Damp, Dunst, c. (af kogende el. andre hede Ting).

Brödling, m. -s -e, Tjenestetyende, som faaer Kost og Løn.

Brödung, f. ud. pl. (sjeld.) Brodbagning, c.; det i en Huusholdning nødvendige Brodkorn.

Broihan, m. -es -e, en Art Hvidtøl, Broihan, n.

Brokat, s. Brocat.

Brom, m. -es -e, (i Schweiz) Bust, c.

Brombeere, f. -n, Brombær, n.

Bronze, f. ud. pl. Bronze, c.

Brosame, f. 1) ud. pl. Krummen af Brødet (modsat Skorpen; i hvilken Betydn. die Krume er brugeligere); 2) meest pl. -n, Brodkrummer; (i hvilken Betydn. das Brodkrumchen er brugeligere).

Bröschen, n. -s pl. s. sg. den blege Brystkirtel især hos Kalve og Lam.

Broschiren, v. a. broschere; ein Buch -, hefte og overtrække med Papir; die Zeuge -, væve Blomster deri af mange Farver.

Bröseln, s. bröckeln.

Brösling, m. -s -e, hvidt Jordbær, Havejordbær, n.

Digitized by Google

Brot, n. ſ. Brod.

Brotzen, ſ. protzen.

Brotzwagen, m. ſ. Protzwagen.

Bruch 1) m. -es -üche, Bryden, Brækning, c.; Brud, n. (Bein -; Fries dens -; Kalk-); Bræk, n., Revne, Rift, Sprække, c.; Brok, n. (Sygdom); et afbrudt Stykke af noget; Brek, c. (i Regnek.). 2) m. og n. -es -ücher, (Nordt.) en ſumpig, ofte med Skov bevoxet Egn.

Bruch=band, n. -es -änder, Brokbaand, n.; -ſtein, m. -es -e, Steen af et Steenbrud; -ſtück, n. -es -e, Brokke, c. afbrudt Stykke af et haardt Legeme; Brudſtykke, Fragment, n.; -=ſtückweiſe, aj. brudſtykkeviis, fragmentariſt; -zahl, f. -en, Brøktal, n.

Brüche (Brüchte), f. -n, (Nordt.) Forſeelſe, Lovens Overtrædelſe, c.; Pengebøde, Mulct, c.; -n (-chten) v. a. ſtraffe med Pengebøde; muletere.

Brüchig, aj. ſom har el. faaer Bræk (om Tøi); ſpred, ſkjer.

Brücke, f. -n (Dim. Brückchen, n. -s pl. ſ. sg.) Bro; fig. ſtærk Bom, ſtærk Liſte, c.; Stillads, n.; -n, v. a. forſyne med Bro, forbinde med Bro.

Brücken=geld, n. -es -er, Bropenge; -kopf, m. -es -öpfe, Brohoved, n. (i Fæſtningsv.); -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Brobygger; Bromand, c.; -zoll, m. -es -ölle, Brotold; c.

Brückung, f. -en, ſkraat og huult Gulv i Heſteſtalde, hvorved Fugtigheden kunne komme bort.

Brudel, m. -s. 1) ud. pl. Damp, Dunſt, c. 2) pl. ſ. sg. et med Larm fremvældende Vand; (i Jagtſp.) Sump, Pyt, c.; -n, v. 1) a. tillave Maden ſkjødesleſt, ſluſke den af. 2) n. m. h. bruſe op, vælde op med Larm.

Bruder, m. -s -üder, (Dim. Brüderchen, n. -s pl. ſ. sg.) Broder; vulg. Svoger; Ven, Kammerat, Collega, Embedsbroder, c.; Medmenneſke, n.; Munke og Ordensſlemmer; Herrnhuter; Benævnelſe imellem kongelige Perſoner indbyrdes.

Bruder=kind, n. -es -er, Broderbarn, n.; ud. sg. Sødſtendebørn; -haus, n. -es -äuſer, (hos Herrnhuterne) Brødrehuus, n.; -liebe, f. ud. pl. Broderkjærlighed, c.; -los, aj. broderles; -=mord, m. -es ud. pl. Brodermord, n.; -mörder, m. -s pl. ſ. sg. Brodermorder, c.; -ſohn, m. -es -öhne, Brederſøn, c.; -tochter, f. -öchter, Broderdatter, c.; -theil, n. -es -e, Broderlod, c.

Brüderlich, aj. broderlig; -keit, f. ud. pl. B-hed, c.

Brüdern, v. a. (undert.) ſich -, omgaaes hinanden ſom Brødre; kalde hinanden Brødre.

Brüderſaal, m. -es -ſäle, Brødresal, c.; (hos Herrnhuterne).

Brüderſchaft, f. 1) ud. pl. Broderſkab, broderligt Slægtſkab; Venſkab, Kammeratſkab. 2) pl. -en, Selſkab; Laug; religieſt Broderſkab, n.

Brühan, ſ. Broihan.

Brühe, f. -n, Lage, Lud; Suppe, Kraftſuppe; Sauce, c.; fig. d. T. langtrukken, vandet Tale, c.

Brühen, v. a. ſkolde; overſlaae med hedt Vand.

Brüh=futter, n. -s ud. pl. Foder til Qvæget, ſom man har overſlaaet med hedt Vand; -heiß, og -warm, aj. kogheed, ſkoldheed; fig. ganſke ny; nylig ſagt el. ſkeet: eine Nachricht -überbringen.

Brühl, m. -es -e, (Sydt.) ſumpigt, moradſigt Sted, bevoxet med Krat, n.; Ellemoſe, c.

Brüll, m. -es -e, d. T. Brøl, n.; -en, v. n. m. h. brøle; buldre, larme; -ochs, m. -en -en, Tyr, c. (i en Flok).

Brumm=bär, m. -en -en, en brummende Bjørn; fig. et knarvornt Mſte., Knurrepotte, Brumbasſe, c.; -bart, m. -es -ärte, Knurrepotte, c.; -eiſen, n. -s pl. ſ. sg., Mundharpe, c.; -=ochs, m. -en -en, Tyr, c. (i en Flok).

Brummeln, v. ä. m. h. brumle, ſmaaeſtjende.

Brummen, v. n. m. h. brumme; brøle ſvagt; furre, ſumme; fig. brumme, knurre, ſtjende.

Brummer, m. -s pl. ſ. sg. Alt hvad der brummer; Tyren i en Flok; en Brumlebi.

Brummig, aj. vulg. meget knarvorn.

Brünelle, f. -n, Prunel, c. (Plante); Cathrineblomme, (en Art ſtore Blommer).

Brünett, aj. brunet, noget bruun af Haar og Farve.

Brunſt, f. ud. pl. Hjortenes Brunſt, Parrelyſt; Brunſttid, c.; -en, v. n. m. h. brunſte; parre ſig.

Brunnen, m. -s, (forkt. Brunn, m. -en -en, Dim. Brünnlein, n. -s pl. ſ. sg.) 1) ud. pl. Brendvand, Kildevand, mineralſk Vand: den - brauchen, bruge Brendcuren. 2) pl. ſ. sg Brønd, c.: Sundhedsbrønd, mineralſk Kilde; gravet Brønd med Tilbehør.

Brunnen=gaſt, m. -es -äſte, Brøndgjeſt, c.; -kraut, n. -es -äuter og -=kreſſe, f. -n, B-karſe, c. (vulg. Brunkarſe); -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. B-meſter, c. Vandkiger, Opſynsmand over et Steds Brønde, el. en Sundhedsbrønd); -quelle, f. -n, Kildevæld, n.; -rad, n. -es -äder, B-hjul, n. B-vinde, c.; -ſalz, n. -es ud. pl. Salt af Saltkilder; -ſchwengel, m. -s pl. ſ. sg. B-vippe, c.; -waſſer, n. -s ud. pl.

Digitized by Google

B-vand, n.

Brunnkresse, f. ud. pl. og -quelle, f. s. Brunnen-.

Brunst, f. -ünste, Brand, kun i Sammensætninger Feuers-; fig. heftig Lidenskab, Brynde, c.; (om Dyr) Brunst, c.; fig. en inderlig, sværmerisk Andagt, (Ind-); -ünstig, aj. opflammet af heftig Lidenskab el. især af Brynde; (om Dyr) brunstig, parrelysten; ein -es (inb -) Gebet, inderlig, heftig; -zeit, f. ud. pl. Brunsttid, c.

Brunz, f. ud. pl. vulg. n. St. d. T. Urin, c.; -en, f. n. m. h., lade sit Vand; stalde; -ünzeln, v. n. m. h. lugte af Urin; -ünzlich, aj. lugtende af Urin.

Brust, f. -üste, Bryst, n. (i det danske Ords Betydn.); Livstykke, Snerliv; Brystværk, n. (paa Orgeler).

Brust-baum, m. -es -aume, Brystbom, c.; (paa en Væv); -bein, n. -es -e, B-been, n.; -bild, n. -es -er, B-billede, n.; Buste, c. B-stykke, n.; -eisen, n. -s pl. f. sg. Blankstjet, c.; -fell, f. Zwerchfell; -finne, f. -n, -flosse, f. -n, Brystfinne, c.; -fleck, m. -es -e, B-smække, n.; -höhle, f. f. -n, B-huling, Hjertekule, c.; -kern, m. -es -e, B-stykke (af en Ore el. Kalv); -krankheit, f. -en, B-syge, c.; -latz, m. -es -ätze, B-dug, c. Fruentimmerpuf, n.; -lehne, f. -n, et Rækværk el. en Muur, hvortil man kan læne sig med Brystet; -stück, n. -es -e, B-stykke; B-harnisk, n.; et med Perler el. Ædelstene besat B-smykke hos Fruentimmer; B-bilde, n.; -tuch, n. -es -ücher, f. -latz; -warze, f. -n, B-vorte, c.; -wehr, f. -en, og -wehre, f. -n, B-værn, n.; -werk, n. -es -e, B-værk paa Orgeler, n.

Brüsten, v. a. sich, bære Brystet heit; fig. sich mit etw., bryste sig af, prale med, være stolt af.

Brüstung, f. -en, Brystværk, n, brystheit Gitter, Brystværn, n.

Brut, f. 1) ud. pl. Rugen, Liggen paa Æg; Yngel, Unger; fig. slette, uopdragne Børn. 2) pl. -en, Udrugning, c.: Junge von verschiedenen -en, af forskjelligt Kuld.

Brut-henne, f. -n, -ente, f. -n, -gans, f. -änse, Liggehøne, -and, -gaas, c.; -biene, Drone, c. (en Art Bier).

Brüt-ofen, m. -s -öfen, Udklækkeovn, c.; -zeit, f. ud. pl. Yngletid, c.

Brutal, aj. brutal, ufornuftig, fæist, dyrisk; vild, grum, grov; -ität, f. -en, Brutalitet, c.

Brüten, v. 1) a. ruge paa, udruge, udklække; etw. Böses -, efterhaanden frembringe, udruge; über eine S. -, udruge, ponse, grunde paa. 2) n. m. h. udklækkes, udruges; ligge skjult, stikke under; komme til Modenhed.

Brütig, aj. som der er ligget, ruget paa.

Bst! (pst) interj. bst! hys!

Bubbeln v. n. m. h. boble.

Bubbern, v. n. m. h. (Nordt.) d. T. vor Frost, bæve, zittre.

Bube, m. -n -n (Dim. Bübchen, n. -s pl. s. sg.) Dreng; (sædv.) slem, uopdragen Dreng, Knegt, Krabat, c.; slet Mste., m. Skurk, Nidding, c. (ogsaa som f. Bübinn); (i Kortsp.) Knegt.

Buben, (bubeln) v. n. m. h. begaae grove Udsvævelser.

Buben-streich, m. -es -e og -stück, n. -es -e, Skurkestreg, c., Skarnsstykke, n.

Buberei, f. -en, slet Streg, c., Skarnsstykke, Bedrageri, n.

Bubisch, aj. drengeagtig; skarnagtig; gavtyveagtig.

Buch, n. -es -ucher, (Dim. Büchelchen og Büchlein n. -s pl. s. sg. ogsaa i pl. Bücherchen) Bog, c.: Værk, n. Deel, Afdeling af et Værk; -halten, holde Bog, Regnskab, n.; tredie Mave hos drøvtyggende Dyr, Psalmebogen; ein -Papier (pl. s. sg. drei Buch) en Bog Papir ($\frac{1}{20}$ Riis) ein - Gold, Silber, en Bog udhamret Guld, Sølv.

Buch-bäumen, aj. som er af Vegetræ; -binder, m. -s pl. s. sg. Bogbinder, c.; -drucker, m. -s pl. s. sg. Bogtrykker, c.; -druckerei, f. 1) ud. pl. Bogtrykkerkonsten. 2) pl. -en, Bogtrykkeri, Bogtrykkerværksted, Officin, n.; -ecker, f. -n, (Nordt.) og -eichel, f. -n, Bog, Olden, c. (Vegetræets Frugt); -esche, f. -n, Hvidbeg, c.; -fink, m. -en -en, Bogfinke, c.; -führer, m. -s pl. s. sg. Bogfører, c.; (sjeld.) Boghandler, c.; -halten, n. -s ud. pl. Bogholderi, n.; -halter, m. -s pl. s. sg. Bogholder, c. Redskab til at holde Bladene i en Bog faste med. -halterei, f. 1) ud. pl. Bogholderi, n. 2) pl. -en, Bogholdercontor, c.; -handel, m. -s ud. pl. Boghandel, c.; -händler, m. -s pl. s. sg., Boghandler, c.; -handlung, f. 1) ud. pl. Boghandel. 2) -en, Boglade, c.; -laden, m. -s -läden, Boglade, c.; -mast, f. ud. pl. Olden, Bog, c. (Fedning til Svin); -nuß, f. -üsse, s. -eichel; -schuld, f. ud. pl. Boggjeld, c. (i en Kjøbmands Bøger); -trödler, m. -s pl. s. sg. Bogholder, c.; -weizen, m. -s pl. s. sg. Boghvede, c.; -weizengrütze, f. -n, Boghvedegryn, n.

Buche el. Büche, f. -n, Bøg, c. Vegetræ, n.

Buchen el. büchen, aj. Vegetræes-, som er af Vegetræ.

Digitized by Google

Buchen=hain, m. -es -e, Bøgelund, c.; -holz, n. -es ub. pl. B-brænde, B-træ, n.; -wald, m. -es -alder, B-skov, c.

Bücher=brett, n. -es -er, Boghylde, Bogreol, c.; -handel, m. -s pl. f. sg. Boghandel, c. (især med gamle Bøger); -händler, m. -s pl. f. sg. Boghandler, c. (som især handler med gamle Bøger; Antiqvar); -saal, m. -es -e og -sammlung, f. -en, Bibliothek, n. Bogsamling, c.; -sprache, f. -n, Bogsprog, n. (som bruges i Skrifter); -wurm, m. -es -ürmer, Bogorm, c. (et Møl og fig. i Spøg om et Mus).

Bücherei, f. -en (foræld.) Bibliothek, n. [äume, Buxbom, c.

Buchsbaum, m. -es (sjeld.) pl. -s

Buchsbaumen, aj. Buxbomtræs-, af Buxbom.

Büchse, f. -n, Bøsse, c. (Daase, c. Gevær n.); Besning, c. (paa et Hjul ꝛc.); (Nordt.) d. T. Buxer.

Büchsen=futter, n. -s pl. f. sg. Bøsse=hylster, n.; -macher, m. -s pl. f. sg. B-mager, c.; -schäfter, m. -s pl. f. sg. B-skæfter, c.; -sack, m. -es -äcke, B-hylster, n.; -spanner, m. -s pl. f. sg. Livskytte, c.

Buchstab (el. -e) m. -ens (-ns), -n, Bogstav, n.; nach dem -en, bogstavelig.

Buchstäbeln, v. n. m. h. forske meisommeligen efter et Ords Bemærkelse.

Buchstabenrechnung, f. -en, Bogstavregning, Algebra, c.

Buchstabiren, v. a. bogstavere, stave.

Buchstäblich, aj. bogstavelig; meget nøiagtig.

Bucht, f. -en, Bugt, Vig; (Nordt.) Skillerumsvæg, c.; et elendigt Leie; en liden, slet Hytte.

Buckel, 1) m. -s pl. f. sg. Pukkel; d. T. Ryg, c. 2) f. -n, Bukkel, Haar-, Beile, c. Metalbeslag, n. (paa Seletøi, Døre, Bøger).

Buckelig el. -cklig, aj. pukkelrygget, pukket; krum, kroget.

Buchelochs, m. -en -en, Pukkelorre, c.

Bücken, v. a. sich -, bukke, krumme sig: vor Ælm.

Bucklicht, aj. pukkelagtig, som ligner en Pukkel.

Bückling, m. -s -e, reget Sild, c.; d. T. Buk, n.

Bude, f. -n (Dim. Büdchen, n. -s pl. f. sg.) Bod, Fjellebod; (undert.) Hytte, c.

Budel, m. -s pl. f. sg. f. Pudel.

Budget, n. -es -e, Budget, c.

Büffel, m. -s pl. f. sg. Bøffel, vild Øre, c.; fig. grovt Mus.; grovt Vadmel; en Doerkjole deraf.

Büffelhaut, f. -äute, Bøffelhud, c.

Büffelhaft og -licht, aj. vulg. bøffelagtig, grov, plump. [Arbeide.

Büffeln, v. a. vulg. forrette grovt

Bug, m. -es pl. (sjeld.) -üge, Krumning, Bøining; Fold; Bov, c. (paa Dyr og den bugede Deel af et Skib paa begge Sider af Forstavnen).

Bügel, m. -s pl. f. sg. Beile, Bue, c.

Bügeleisen, n. -s pl. f. sg. Persejern; (n. St.) Strygejern n.

Bügelfest, aj. saddelfast.

Bügellos, aj. uden Stigbøiler, eller som har tabt dem.

Bügeln, v. a. perse, glatte med Persejern; stryge.

Buglahm, aj. bovlam; -ähme, f. ub. pl. Bovlamhed, c.

Bugsiren, v. a. bugsere, trække frem med en Baad.

Bugspriet, n. -es -e, Bugspryd, n. (paa et Skib).

Bübel, m. -s pl. f. sg. (foræld.) Hoi, Bakke, c.

Buhle, m. -n -n (-, f. -n) (foræld.) en elstet Person, en Kjæreste; -n, v. n. m. h. (foræld. og hos Digt) um eine Person -, beile, frie til; mit ihr, dele, have utilladelig Omgang med; fig. um Ehre, gjøre sig Umage for; -r, m. -s pl. f. sg. Beiler; Boler, c.; -rinn, f. -en, Bolerske, c.; -rei, f. -en, Coquetterie, n. Lyst til at behage; Boleri, n. forlibt Omgang, (meest i ond Betd.) -risch, aj. bolerst, coquet. -bischaft, f. Bolskab, n. 1) ub. pl. forlibt Omgang. 2) pl. -en, Gjenstanden derfor (saavel i god som ond Betdn.)

Bühne, f. -n, Skueplads, Scene; Stillads, n.; Skuespillerkonst, c.; -n, v. a. belægge med Bræder; ein Faß-, gjøre fast. [betræk, n.

Bühre, f. -n (Nordt.) Vaar, Pude-

Buhu, m. -s pl. f. sg. d. T. Steenugle, c.

Büken, v. a. (Nordt.) f. Beuchen.

Bülge, f. -n, (Nordt.) en svær, brusende Havbølge.

Bulle, 1) m. -n -n, Bul, Buloxe; Tyr, c. 2) f. -n, opheiet Segl af Vox el. Metal paa offentlige Documenter; et med et saadant Segl forsynet Document; (især) en pavelig Bulle.

Bullenbeißer, m. -s pl. f. sg. Bulbider, c. (Hund).

Bulletin, (l. Bülletäng) n. -s -s, Bulletin, Bekjendtgjørelse, c.

Bulloche, m. -en -en, f. der Bulle.

Bulte, f. -n, (Nordt.) en rund Bunke Tørv, hvælvet, for at Vandet kan lede af.

Bund 1) m. -es -ünde, Baand, n. (i flere Betydn.); Forbund, n. Forbindelse, Forening, Pagt c.; de forenede Personer selv (pl. Bündnisse); der alte und neue -, det gamle og ny

Testamente; 2) n. -es -e, (med et Talord foran pl. Bund) (Dim. Bündchen, -dlein d. T. Bündel, n. -s pl. s. sg.) Bundt, Knippe, n.

Bund=brüchig, aj. troløs, som bryder en Pagt; -esfreund, m. -es -e, og -esgenoß, m. -sses -sse, Bundsforvandt, Forbundsfælle, Allieret, c.; -esgenossenschaft, f. -en, Bundsforvandtskab, n.; -eslade, f. ud. pl. (hos Jøderne) Pagtens Ark, c.; -esstadt, f. -ädte, Forbundsstad, c.; -esstaat, m. -es -en, Forbundsstat, c.; -estag, m. -es -e, Forbundsdag, et Forbunds Forsamlingsdag; Forsamlingen selv; -frei, aj. (om Claverer) hvor enhver Tangent har Strenge; -holz, n. -es ud. pl. Riisbrænde, n.

Bündel, n. -s pl. s. sg. et lille Bundt, Knippe; en lille Bylt, Pakke; -weise, av. bundtvis.

Bündig, aj. forbindende, slj lig, lovgyldig; grundig, overbevisende, rigtig; fyndig, kraftig; -keit, f. ud. pl, K-hed, G-hed, R-hed, F-hed, c.

Bündniß, n. -sses -sse, Forbund, n. Pagt; Bande, c.

Bunt, aj. buntet, spraglet; broget; som har anden Farve end sort og hvid; bunte Reihe, Bundterad, c., buntet Rad (naar Fruentimmer afvexle med Mandfolk ved et Bord); d. T. forvirret, broget, op og ned; -scheckig, aj. broget, spraglet, spættet.

Bunzen, m. -s pl. s. sg. Stempel, n. (Staalredstab hos Metalarbeidere).

Bürde, f. -n, Dragt, Byrde, c. (saavel egentligt som fig.); -n, v. a. Eim. eine S. - (bedre auf-) belæsse med, paabyrde.

Bureau, m. og -n. -s -s, Skriverpult, c.; Contoir, Bureau, n.

Burg, f. -en, Borg, Ridderborg, c., Slot, n.; (forældl.) Fæstning, c., Castel, n.; fig. Beskytter, Tilflugt, c.

Bürge, m. -n -n, Borgen, Cautionist, c.: sich zum -en für Jemanden erbieten, tilbyde sin Caution for En.

Burgemeister, s. Bürgermeister.

Bürgen, v. n. m. h. für Einen el. etw. -, borge, gaae i Borgen for, indestaae for.

Bürger, m. -s pl. s. sg. Borger, c.

Bürger=brief, m. -es -e, Borgerbrev, n.; -eid, m. -es ud. pl. B-ed, c.; -inn, f. -en, B-inde, c.; -krieg, m. -es -e, B-krig, c.; -lich, aj. b-lig; jævn, simpel; -mädchen, n. -s pl. s. sg. B-pige, c.; b-lig Pige; -meister, m. -s pl. s. sg. Borgemester, c.; -=pflicht, f. -en, B-pligt, c.; -recht, n. -es -e, B-ret, c.; -schaft, f. ud. pl. B-skab, n.; -schule, f. -n, B-skole, c.; -sfrau, f. -en, B-kone, c.; -smann, m. -es -änner, B-mand, c.; -stand, m. -es 1) ud. pl. B-stand, c. 2) pl. -=ände, samtlige Borgere i en Stat el. Provinds; -stochter, f. -öchter, B-datter, c.; -wesen, n. -s pl. s. sg. B-væsen, n.

Burggraf, m. -en -en, Borggreve, c. (Befalingsmand og Dommer i en Borg og dens Omegn); -schaft, f. 1) ud. pl. dennes Værdighed, c. 2) pl. -en, hans District, Borggrevskab, n.

Bürgschaft, f. -en, Caution: für Einen el. etw. - leisten, gaae i Caution; Cautionist, Borgen, c.

Burgstall, m. -es -älle, (forældl.) Stedet, hvor en Borg har staaet; (Sydt.) Borg, c.

Burling, m. -s -e, (Sydt.) Høstak, c.; -en, v. a. sætte Hø i Stak.

Bursch, m. -en (-es) -e, el. -e, m. -n -n, Kammerat, c.; et ungt Mske., Bursch, Dreng, Knes; Krabat, Knegt, c.

Bürsch el. -e, f. 1) ud. pl. Skydning med en Riffel; Jagtrettighed paa et Sted. 2) pl. -en, District, hvor man ter eller kan jage; -en, v. a. skyde med Riffel; skyde, fælde.

Burschen=schaft, f. -en, og -verein, m. -es -e, (paa Universiteter) Burschestab, n., Burscheforening, c.

Bürste, f. -n, Børste; (undert.) Dusk, Top, c.; -n, v. a. børste; -=-nbinder, m. -s pl. s. sg. Børstenbinder, c.

Bürtig, aj. s. gebürtig.

Burzel, m. -s pl. s. sort Hale hos visse Dyr; vulg. Bagdeel paa Mstr. og Dyr; -baum, m. -es -äume, Kolbotte: einen - baum machen el. schießen, stode Kolbotter; -kraut, n. -es ud. pl. Portulak, c.; -n, v. n. m. h. vulg. falde hovedkuld; stode Kolbotte.

Busch, m. -es -üsche, lavt Krat, n. (bedre Gebüsch); Busk; flere sammenbundne Ting, Bust, c. Knippe, n. Bisk, Lok, c.

Busch=affe, m. -n -n, Urang=Utang, c.; -holz, n. -es -ölzer, Busktræ, Underskov, Kratskov, c.; -icht, aj. buskagtig, som ligner en Busk; -ig, aj. fuld af Buske, bevoret med Krat; -=klafter, f. -n, frist slaget Favnebrænde; -klepper, m. -s pl. s. sg. Rover, som skjuler sig i Buskene; Skovtyv, c.; -=spinne, f. -n, Fugleedderkop, c.

Büschel, m. (af Nogle n.) -s pl. s. sg. (Dim. -chen, n. -s pl. s. sg.) Busk, c. Bundt, Knippe, n., Lok, Dvast, Dusk, Bisk, c.; -artig, aj. buskagtig; -kohl, m. -es ud. pl. Kruuskaal, c.; -weise, aj. buskvis.

Buscht, m. -es -e, (hos Papirm.) en Pakke af 182 Ark.

Buse, f. -n, (n. St. d. T.) de ganske fine Haar f. Ex. paa Katte.

Büse, f. -n, et let Fartei med en stor Mast og en lille Besanmast.

Busen, m. -s pl. s. sg. enhver beiet Flade; Bugt (Meer-); Folderne og Aabningen i Klæderne foran Brystet; Fruentimmerbryst, n., Barm, c.; fig. Hjerte, n.

Busen-freund, m. -es -e, inderlig fortrolig Ven, Hjertensven, c.; -krause, f. -n, Kalvekrøs, n.; -nadel, f. -n, Brystnaal, c.

Bußaar, m. -en -en, Muusvaag, c.

Buße, f. 1) pl. -n, Bøde, Straf, Mulct. 2) ud. pl. Bod, Poenitentse, Anger, Syndsfortrydelse, Omvendelse: -thun, gjøre Bod.

Bußen, v. 1) a. forbedre, bøde, flikke paa, (foræld. undtagen i Talem. die Lücken-müssen, Lückenbüßer seyn, gjøre Andres Forseelse god igjen); einen Schaden -, erstatte, oprette; Linen-, (næsten foræld.) paalægge Straf, især Pengestraf; seine Lust -, tilfredsstille. 2) n. m. h. für etw. -, bøde, lide Straf; gjøre Bod, Poenitentse, angre.

Bußend, aj. angrende, poeniterende, bodfærdig.

Büßer, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Poenitent, Bodfærdig, c.

Buß-fertig, aj. bodfærdig, angergiven; -keit, f. ud. pl. B-hed, A-hed, c.; -prediger, m. -s pl. s. sg. Bodsprædikant, En, som prøver Bod og Omvendelse; -tag, m. -es -e, offentlig Bods- og Poenitentsedag, c.

Büste, f. -n, Buste, c., Brystbillede, n.

Butt, aj. but, kort, tyk; enfoldig, [dum.

Butte el. Bütte, f. -n, Kar af forskjellig Størrelse og Form, n., Bytte, c.; fig. en lille Person, et lille Dyr; flere Arter flad Fisk, Tunge o. s. v. c.

Buttel, f. -n, d. T. Flaske, c,

Büttel, m. -s pl. s. sg. Bøddel, c.; den laveste Retsbetjent; -ei, f. -en, (undert.) offentligt Fængsel, n.

Butteln, v. u. m. h. d. T. rode med Fingerspidsen; (Nordt.) stumme, sprudle.

Butten, m. -s pl. s. sg. n. St. d. T. Mave, c.

Butter, f. ud. pl. Smør, n.

Butter-bämme, f. -n, d. T. Smørrebred, n.; -blume, f. -n, Løvetand; Smørblomst; Koblomme, c.; -bohrer, m. -s pl. s. sg. Smørsøger, c.; -brod, n. -es -e, Smørrebred, n.; -faß, n. -sses, -ässer, Smørkande; Smørkjerne, c.; -fliege, f. -n, Sommerfugl, c. (især af de hvide); -gebackene, n. -n, ud. pl. (el. ud. Artik.) Smørbakkelse, Butterdeigskage, c.; -büse, f. -n, et langagtigt smalt Fad til at gjemme Smør i; -milch, f. ud. pl. Kjærnemelk, c.; -schnitte, f. -n, Smørrebred, n.; -stecher, m. -s pl. s. sg. Smørstikker, c.; -stempel, m. -s pl. s. sg. Kjærnestang, c.; -teig, m. -es ud. pl. Butterdeig; -vogel, m. -s -vögel, Kaalens Paxillon (Dagsommerfugl); -weck, m. -es -e, et Slags Bagværk af Butterdeig af Form som en dobbelt Kile; et Stykke Smør af samme Form.

Buttern, v. 1) a. kjærne (Smør) 2) n. m. h. blive til Smør.

Büttner, m. -s pl. s. sg. (undert.) Bødker, c.

Butz, m. -es -e, el. -en, m. -s pl. s. sg. Spidsen el. det Yderste af adstillige Ting; Ende, Top, c.: der - in einem Geschwüre, am Obste, am Lichte (Tanden).

Butzig, aj. d. T. liden; kort, tyk, afstumpet, uanseelig; lystig, spasfuld.

Butzkopf, m. -es -köpfe, Nordkaper, c. (en Art Valfisk).

Buxbaum, m. s. Buchs-.

C.

C, det tredie Bogstav i A B C; en Consonant, som udtales foran a, o, u og foran en anden Cons. som k, men foran ä, e, i, y, ö og ü som z, undtagen i nogle Egennavne, som Cöln, Cöthen, Cüstrin, og Cärnthen, der udtales Köln, Küstrin ɔc. C bliver ikke brugt i noget ægte tydsk Ord, nogle Egennavne, som Celle, Custrin undtagen; ogsaa i Ord af fremmed Oprindelse, men som have Borgerret, blive k el. z brugte for c, f. Ex. Körper, Kaiser, Kloster, Krone, Kanzel, Zirkel, Zither, Zitrone, med Undtagelse af faa Egennavne, som Cassel, Cöln, Coblenz. Kun i Forbindelse med k og h findes c i ægte tydske Ord.

Cabale, f. -n, Cabale, c. (hemmelig Forening imellem Flere til et Øiemed: Rænker).

Cabinett, n. -es -e, (sjelden -er) Cabinet, n. (lidet Værelse; Collegium af de fornemste Ministre; Værelse til at gjemme sjeldne og kostbare Sager i: Naturalien-, Münz-; disse Sager selv; -stück, n. -es -e, Cabinetsstykke, n. (sjeldent kostbart Stykke, som fortjener Plads i et Konstcabinet).

Cabriolet, n. -es -e, Cabriolet, c.

Digitized by Google

Cacao, m. -s ub. pl. el. -bohne, f. -n, Cacaobeene, c.

Cachelott, m. -es -e, f. Pottfiſch.

Cachot, m. -es -e, Cachot, c. (et dybt, mørkt Fængſel).

Cadàver, m. og n. -s pl. f. sg. Cadaver, n. (dødt Legeme, Liig; Aadsel).

Cadence, f. -n, Cadence, c. Takt i Dands; Tonefald; Pasgang.

Cadett, m. -es og -en pl. -en, Cadet, c.; -encorps, n. -es -e, Cadetcorps, n.

Caffee, m. -s ub. pl. Kaffee, c.

Caſtan, m. -s -s, Kaſtan, c.

Calamank, m. -es -e, Kalamank (uldent Tøi), n.; -en, aj. Kalamankes-.

Calcant, m. -en -en, Calcant, c. (Vælgtræder).

Calcedon, m. -es -e, f. Chalc-.

Calciniren, v. a. calcinere, (forvandle til Kalk).

Calcül, m. -s -e, Calcül, c.

Calculiren, v. a. calculere.

Calecut, m. -en -en, (el. der calecutiſche Hahn, die - Henne) Kalkun, kalkunſt Hane, Hene, c.

Calender, f. Kalender.

Calesche, f. Kalesche.

Caliber, m. -s pl. f. sg. Caliber, c.

Calmank, m. -es ub. pl. Kalmank, c.

Calmuck, m. -es ub. pl. Kalmuk, c.

Calotte, f. -n, Kalot, c.

Calumniant, m. -en -en, Calumniant, c.

Calviniſt, m. -en -en, Calviniſt, [Reformeert, c.

Camée, m. -s -n, Camee, c.

Camelia, f. Camelia, c. (Blomſt).

Camelott, m. -es -e, Camelot, n. (uldent Tøi).

Cameråd, m. -en -en, Kammerat, Fælle, c.; -ſchaft, f. Kammeratſkab, 1) ub. pl. Venſtab, n. 2) pl. -en, (flere Perſoner, der leve i Forbindelſe med hv. andre).

Cameraliſt, m. -en -en, Cameraliſt, c. (En, der forſtaaer eller er anſat ved Cameralvæſenet).

Camin, og Camiſol, f. Kam-.

Campagne, f. -n, (l. -panje) Campagne, c., Feldtog, n. [blomſt).

Campànula, f. Campanula (Klokke-

Campher, f. Kampher.

Campiren, v. n. m. h. campere.

Canaille, (l. -nalie), f. -n, Canaille, c.

Canal, m. -s -äle, Canal, c. (Vandrende; Vandledning, Vei el. Middel til at opnaae en Hensigt).

Canapè, n. -s -e, Kanapee, c.

Canarienfect, m. -es ub. pl. Canariſect, c. (en Art Brændevin).

Canarienvogel, m. -s -vögel, Canarifugl, c.

Canaſter, m. -s ub. pl. Canaſter, [Knaſter, c. (Tobak).

Cancelle, f. -n, Cancelle, c. (det ſmalle Rum over Vindladen i Orgeler, der dækkes af Ventilerne).

Candelzucker el. Candiszucker, m. -s ub. pl. Candisſukker, n.

Candidat, m. -en -en, Candidat, c.

Candiren, v. a. candere, (overdrage med Sukker; ſylte); -diter, m. -s pl. f. sg. f. Conditor.

Caneel, m. -s ub. pl. d. T. (iſær Nordt.) Caneel, c.

Cannewaß, m. -ſſes -ſſe, Cannevas, c. (en Art Bomuldstøi med ophøiede Striber; ubleget Herlerred).

Cannibal, m. -en -en, Cannibal, (Menneſkeæder, c.; fig. et gruſomt Uſle.); -iſch, aj. cannibalſk, yderſt gruſom.

Cànon, m. -s pl. -s el. -es, Canon, c. (de ferſte Chriſtnes Fortegnelſe over de bibelſke Bøger, og denne Samling ſelv; Fortegnelſe over Helgene; Beſlutning af Concilierne; en af Øvrigheden beſtemt Deel af en Afgift eller af et Pengebidrag; i Muſiken: Cànon, n. Compoſition for to eller flere Stemmer, der hver have een Melodi; ſtor Skrift i Bogtryk.); -icat, n. -es -e, Canonicat, Præbende, n. (Indkomſt af en geiſtlig Stiftelſe el. et geiſtligt Embede); -icus, m. -ci -ci, Canonicus, Domherre, Chorherre, Stiftsherre, c.; -ie, f. -n, Canonicat n.; Stiftelſe for Fruentimmer; -iſch, aj. canoniſk; (overeensſtemmende med Kirkens Love og Regler); -iſation, f. -en, Canoniſation, c. (Udnævnelſe til Helgen); -iſiren, v. a. canoniſere, (erklære for Helgen); -iſſinn, f. -en, Canoniſſe, Stiftsdame, c.; -iſt, m. -en -en, Lærer i den canoniſke Ret.

Cantàte, f. -n, Cantate, c.

Canton, m. -s -e, Canton, Diſtrikt, n., Landſtrækning, c.

Cantonniren, v. n. m. h., (om Tropper) cantonere (ligge ſamlede i Stæder el. Landsbyer under Krigen.)

Cantor, m. -s -en, Cantor, c.; -orat, n. -es -e, Cantorembede, n.; Cantorbolig; c.; -ei, f. -en, Cantorbolig; Cantorens Syngeſkole, c., muſikalſk Selſkab, n.

Canzel, og -llei, f. Kanz-.

Cap, n. -s -s, Cap, Forbjerg, n.

Capable, (l. -bel) aj. capable; -pacität, f. -en, Capacitet, c.

Capellan, m. -es -äne, (hos Cathol.) en Geiſtlig, der er ſat over et Capel; (hos Proteſtant.) Capellan, Underpræſt, c. (vulg. Caplan).

Capelle, f. -n, Capel, n. (liden Kirke; de Geiſtlige, ſom høre dertil; Selſkab af Muſici i en Fyrſtes eller Herres Tjeneſte); -llmeiſter, m. -s pl. f. sg. Capelmeſter, c.

Caper, 1) f. -n, Capers, c. (Frugt). 2) m. -s pl. f. sg. Kaper, c., privile-

geret Sorever; hans Skib; -ei, f. -en, Kaperi, Sereyeri, n.; -n, v. a. capre, reve til Sees.

Capitain, ſ. Capitan.

Capital, aj. capital- (i Sammenſ: det Fortrinligſte i ſit Slags; hvad der findes i Begyndelſen af en Ting); -buchſtab, m. -ens -en, Begyndelſes-bogſtav; ſtort Bogſtav.

Capital, n. -es 1) pl. -äler, Capitæl, (den øverſte Deel af Noget, iſær af en Soile). 2) pl. -ien, Capital, c. Pengeſum, der er beſtemt til at bære Renter; -iſt, m. -en -en, Capitaliſt, c. (En ſom eier ſtore Capitaler).

Capitan, m. -s pl. -e el. -s, Capitain, c.

Capitel, n. -s pl. ſ. sg. Capitel, n. (Afſnit af et Skrift; Gjenſtanden for en Samtale el. et Skrift; vulg. Irrettesættelſe: Einem ein-leſen, læſe En hans Text; Capitel, n. (geiſtlige el. verdslige Ordeners Sammenkomſt; Stedet dertil; Medlemmerne deraf, Canonici, Capitularer, Capitelsherrer).

Capitulation, f. -en, Capitulation, c. (Overgivelſe; Forpligtelſe); -liren, v. n. m. h. capitulere, indgaae Capitulation.

Caprice, m. og f. Caprice, c.

Caprifolium, n. -s -lien, Caprifolium, c.

Capriole, f. -n, Capriol, c. Luftſpring, n.: eine - machen.

Captur, f. -en, Arreſt, Paagribelſe; Confiſkation, c.

Caput, aj. indecl. caput, ødelagt: Einen - machen, ødelægge En.

Caputt, m. -es -e, Hætte, c.; Kjole med Hætte i.

Capuze, f. -n, Kabudſe, Hætte, c.

Capuziner, m. -s pl. ſ. sg. Capuciner, -munk, c.

Capwein, m. -es ub. pl. Capsviin.

Carabiner, m. -s pl. ſ. sg. Carabin, c. (kort, let Gevær el. Riffel hos Ryttériet); -binier, m. -s -s, Carabineer, Rytter (uden Kyrads), c.

Caraffine, f. -n, Karaffel, c.

Carbonade, f. ub. pl. Carbonade, c.

Carbunkel, ſ. Carfunkel.

Carcer, n. -s pl. ſ. sg. Carcer, n. (Fængſel).

Cardamome, f. -n, Cardamome, c.

Cardinal, aj. kun i Sammenſ. f. Ex. -zahl, Cardinaltal, Hovedtal, -winde, de fire Hovedvinde.

Cardinal, m. -es -äle, Cardinal, c. (Medlem af Cardinalcollegiet); -at, n. -es -e, Cardinalværdighed, c.

Careſſe, f. -n, Careſſe, c. Kjærtegn, n.; -ſſiren, v. a. careſſere, beviſe Kjærtegn, ſmigre.

Carfiol, m. -es ub. pl. Blomkaal, c.

Carfunkel, m. -s pl. ſ. sg. Karfunkel, c. (heired Rubin).

Cargo, m. indecl. Cargo, c.

Caricatur, f. -en, Caricatur, c.

Carmen, n. -s pl. -mina, Carmen.

Carmeſin (carmoiſin), aj. (indecl.) carmeſin.

Carmin, m. -s ub. pl. Carmin, c.

Carnaval, n. -s ub. pl. Carnaval, n.

Carneol, m. -es -e, Carneol, c.

Carotte, f. -n, Carotte, c.

Carrè, n. -es -en, Carre, c.

Carrière, f. -n, Carriere, c.

Carricatur, f. -en, ſ. Caric-.

Carriol, n. -es -e, el. -e, f. -n, Carriol, c.

Carrouſel, n. -es -e, Carrouſel, n.

Cartel, n. -es -e el. -s Cartel, n. (Forlig angaaende Fangers og Deſerteurers Udlevering; Udfordringsbrev, n.)

Carthauſe, f. -n, Carthäuſerkloſter, n.; -hauſer, m. -s pl. ſ. sg. Carthäuſermunk, c.

Caſematte, f. -n, Caſemat, c.

Caſerne, f. -n, Caſerne, c.

Caſſe, f. -n, Kaſſe, (Pengekaſſe; Pengene deri; rede Penge: bei-ſeyn, have Penge; Penge, beſtemte til en vis Brug, f. Ex. Armen-, Fattigkaſſe, c.); -nbeſtand, m. -es ub. pl. Kaſſebeholdning, c.

Caſſerolle, f. -n, Caſſerolle, c.

Caſſier, m. -es -e el. -er, m. -s pl. ſ. sg. Caſſerer, c.; -ſſiren, v. a. for eincaſſiren, indcaſſere; d. T. caſſere, forkaſte, afſkaffe, affætte.

Caſte, f. -n, Caſte, c.

Caſtell, n. -es -e, Caſtel, n. lille Fæſtning, c.

Caſtellan, m. -es -e, Caſtellan, c.

Caſtor, m. -es -e, Caſtor, Bæver, c.; -hut, m. -es -üte, Caſtorhat, c.

Caſtrat, m. -en -en, Caſtrat, Gilding, Eunuch, c.

Caſtriren, v. a. fordærve, lemlæſte; kaſtrere, gilde.

Caſuar, m. -s -e (og -en -en) Kaſuar, c.

Caſuiſt, m. -en -en, Caſuiſt, c.

Catacomben, pl. Catacomber.

Catalog, m. -es -e, Catalog, n.

Catharr, m. -s, Catharre, c.

Catechet, Categori, Catheder, Catholik, ſ. K-.

Cautel, f. -en, Forſigtighed, -sregel, c. (i at ſlutte Contracter).

Caution, f. ub. pl. Caution, c.: -s machen, gaae i Caution; -iſt, m. -en -en, Cautioniſt, c.

Cavalier, m. -s -s og -e, Cavaleer, c. (en Herre af Stand; i Fæſtningsv. en Forſtandſe, et Udenværk).

Cavallerie, f. ub. pl. Cavallerie, n.; -riſt, m. -en -en, Cavalleriſt, c.

Caviar, m. -s ub. pl. Kaviar, c.

Caviren, v. n. m. h. cavere, gaae i Caution: für Einen -.

Ceder, f. -n, Ceder, c., Cedertræ, n.;

-n, aj. af Cedertræ, Cedertræes-.
Celebrität, f. ub. pl. Celebritet, c.
Celle, f. Zelle.
Cement, u. -es ub. pl. Cement, n. (en Art Kalk; i Chemien, et ædende Pulver, hvormed Metaller beitses).
Censiren, v. a. censurere.
Censor, m. -s -en, Censor, c.
Censur, f. ub. pl. Censur, c.
Centner, m. -s pl. f. sg. Centner (100 Pd.) n.; -last, f. -en, Centnerlast; fig. en meget tung Byrde.
Centrum, n. -s ub. pl. Centrum, Middelpunkt, n.
Ceremonie, f. -n, Ceremonie; ceremonieus Handling, c.; -ll, n. -s ub. pl. Ceremoniel, n. (Indbegreb af alle Ceremonier).
Certificat, n. -s -e, Certificat, n.
Chagrin, (l. Schagräng) m. -s ub. pl. Chagrin, n.
Chaise, (l. Schäse) f. -n, Chaise, c.
Chalcedon, m. -s -e, el. -ier, (l. Kal-) m. -s pl. f. sg. Chalcedon, c. (en Halvædelsteen).
Chalon, (l. Scha.) m. -s ub. pl. [Chalon, u.
Chaloupe, (l. Sch...) f. -n, Schalupe, c.
Chamæleon, (l. Ka.-) u. -s pl. f. sg. Chamæleon, c.
Champignon, (l. Schampinjong) m. -s -s Champignon, c.
Chaos, n. indecl. ub. pl. Chaos, u.; (uordentlig Hob; Mismask).
Character, (l. K...) m. -s -e, Charakteer, c. (Betegner det en Tings Eiendommelighed, Sindsbeskaffenheden, Tænkemaaden, da er Tonen paa næstsidste Stavelse; men er det en Ærestitel, et Strifttegn el. et Tegn overhovedet, da er Tonen paa sidste Stavelse og da er pl. f. sg.); -teristik, f. ub. pl. Characteristik, c.; -terisiren, v. a. characterisere; -tiristisch, aj. characteristisk.
Charfreitag, (l. K...) m. -es -e, [Langfredag, c.
Charlatan, (l. Scha...) m. -s -e, Charlatan, c. (Markskriger, Qvaksalver, Praler); -erie, f. Charlataneri, n. 1) ub. pl. Qvaksalveri, Markskrigeri, Fuskeri. 2) pl. -n, Praleri, Vindmageri).
Charnier, (l. Sch...) n. -es -e el. -e, f. Charnering c.
Charpie, (l. Sch...) f. ub. pl. Charpie, c.
Charwoche, (l. K...) f. -n, den stille Uge; Dimmelugen.
Chaussee, (l. Schosseh), f. -n, Chaussee, c.
Chef, (l. Sch...) m. -s -s, Chef, c.
Chemie, f. s. Chymie.
Chemise, (l. Sche-) f. -n, Chemise, c.
Chenille, (l. Sche-) f. -n, Chenille, c.
Cherub, (l. K...) m. -s -s (-en), [Cherub, c.
Chicane, (l. Sch...) f. -n, Chicane, c.; -neur, (l. Schikaner) m. -s -s, Chicaneur, c.; -niren, v. a. chicanere.
Chiffre (l. Schiffer) f. -n, Ciffre, u.
Chimære, (l. Sch...) f. -n, Chimære, c. Hjernespind, u.
China, (l. K...) f. ub. pl. China, Chinabark, c. (Feberrinde).
Chiragra, u. ub. pl. Chiragra, c.
Chirurgie, (l. K...) f. ub. pl. Chirurgi, Saarlægekonst, c.; -gus, m. sg. indecl. pl. -gi, el. -gen, Chirurg, Saarlæge, c.
Chitz, s. Zitz.
Chocolade, (l. Sch...) f. ub. pl. Chocolade, c.
Cholera, f. ub. pl. Cholera, c.
Chor, 1) m. -es -öre, Chor, u. (af syngende Personer). 2) u. -es -e, Chor, u. (i en Kirke); -al, m. -es -äle, Choral, c.; -alist, m. -en -en, Choralist, Cantor, c.; -hemd, n. -es -en, Messesærk, c.; -ist, m. -en -en, Chorist, Chorsanger, c.
Chrestomatie, f. -n, Crestomatie, c.
Christ, 1) s. Christus. 2) m. -en -en (-inn, f. -en) Christen, c.; -abend, m. -es -e, Juleaften, c.; -beere, f. -n, glatte Stikkelsbær; -enheit, f. ub. pl. Christenhed, c. (samtlige Christne); -enthum, n. -es ub. pl. Christendom, c. (den christelige Religion); -fest, n. -es -e, Julefest, c.; -lich, aj. christelig, christen; -monat, m. -es -e, Christmaaned, December, c.; -nacht, f. -s ächte, Julenat (Natten for 1ste Juledag); -tag, m. -es -e (1ste) Juledag, c.; -wurz, f. ub. pl. guul Nyserod, c.
Christus, m. (Gen. -sti, Dat. -ste, Acc. -stum) nom. prop. Christus, c.
Chronik, f. -en, Kronike, Aarbeger, c.
Chronologie, f. ub. pl. Chronologie, Tidsregning, c.; -gisch, aj. chronologisk.
Chronomèter, u. -s pl. f. sg. Chronometer, n. (Tidmaaler; Taktmaaler).
Chur, (l. K...) f. 1) ub. pl. Ret til at vælge den romerske Keiser. 2) pl. -en, Land, som har denne Rettighed (i Sammensætn.); -fürst, m. -en -en, Churfyrste, c.; -fürstenthum, u. -es -ümer, Churfyrstendomme, n.; -hut, m. -es -üte, Churhat, Churfyrstehat, c.; -würde, f. ub. pl. Churværdighed, churfyrstelig Værdighed, c.
Chymie, f. Chymie, c. (Videnskaben, ub. pl., Lærebogen derom, pl. -n.)
Chymist, m. -en -en, Chymist, Chemiker, c.
Chicori, f. ub. pl. Chicorie, c.
Cider, m. -s ub. pl. Most, Frugtvin, c.
Ciffer, f. Ziffer.

Digitized by Google

Cigarre, f. -n, el. Cigaro, n. -s -s, Cigar, c.
Cirkel, f. Zirkel.
Cirkular, n. -s -e el. -ſchreiben, n. -s pl. ſ. sg. Circulaire, c. og n., Circulairſkrivelſe; c.; -lation, f. ub. pl. Circulation, c., Kredsløb, Omløb, n.; -liren, v. n. m. h. circulere, være i Omløb.
Circumflex, m. -es -e, Circumflex, c.
Circus, m. Circus, c. [kumme).
Ciſterne, f. -n, Ciſterne, c. (Vand-
Citadelle, f. -n, Citadel, Caſtel, n.
Citat, n. -es -a el. -e, Citat, c.
Citiren, v. a. citere, (indkalde, indſtævne, indbyde: vor med Acc.; anføre Steder af Skrifter).
Citrone, f. -n, Citron, c.; -nat, m. -es ub. pl. ſyltede unodne Citronſkaller.
City, f. (l. Szitti) Stad, c.; iſær den gamle Deel af London.
Civil, aj. civil, borgerlig; høflig, ſædelig; moderat, billig; -iſiren, v. a. civiliſere, cultivere, danne.
Claret, m. -es ub. pl. Krydervin, Kirſebærvin; en Art franſk, blegrød Vin, c.
Clarinett, n. -es -e, el. -e, f. -n, Clarinet, c.
Claſſe, f. -n, Claſſe, c.
Claſſiſch, aj. claſſiſk, (fortræffelig, exemplariſt).
Claſſiker, m. -s pl. ſ. sg., Claſſiker, claſſiſk Skribent (iſær de græſke og romerſke).
Clauſel, f. -n, Clauſel, Clauſul, c.
Clauſur, f. -en, Clauſur, c. (Munkes Pligt at holde ſig indeſluttede i deres Celler; Spænde og Beſlag paa Bøger; Krølle i Bøger, Øſelere).
Clavicymbel, n. -s pl. ſ. sg. Claveein, n.
Clavier, (l. -wier) n. -es -e, Claveer, n. (Inſtrument; Jernhagerne paa Klæderammerne).
Cleriſei, f. ub. pl. Geiſtligheden.
Client, m. -en -en, Client, c.
Clima, n. ſ. Klima.
Cloak, m. -es -en el. -e, f. -n, Cloak, Skarnkiſte; Rendeſteen, c.; Privet, n.
Club, (Klubb) m. -s -s, Klub, c.
Cochenille, (l. Cochenillje) f. -n, Cochenille, c. (Inſect; Farve).
Cocarde, f. -n, Cocarde, c.
Cocon, m. -s -s, Cocon, c. (Silkeormens Hylſter).
Cocosnuß, f. -üſſe, Cocosnød, c.
Codex, m. pl. -dices, Codex, c. (Løvbog; Samling af gamle Manuſcripter).
Codicill, n. -es -e, Codicill, c.
Cölibat, n. -s ub. pl. (ogſaa m.) Celibat, n.
Colibrit, m. -en -en, (-bri, m. -s -s) Kolibrit, Honningſuger, c.
Colik, f. ub. pl. ſ. Kolik.
Collecte, f. -n, Collect, c.
College, m. -n -n, Collega, Embedsbroder, c.
Collegium, n. -s pl. -gia og -gien, Collegium, n.
Collet, n. -es -e, Halstørklæde, n.; Kollert, Ridevams, c.
Colonie, f. -n, Colonie, c.; -niſt, m. -en -en, Coloniſt, c.
Colonne, f. -n, Colonne, c.
Colonnade, f. -n, Colonnade, c. (Søilerække, Søllegang).
Colophonium, n. -s ub. pl. Colophonium, Harpix, n.
Colorit, n. -es ub. pl. Colorit, Farveblanding, c.
Columne, f. -n, (hos Vogtr.) Columne, c. (Side). [Comite, c.
Comité, (l. -teh) m. og n. ub. pl.
Commando, n. -s -s, Commando, c.; -diren, v. a. og n. m. h., commandere; -dant, m. -en -en, Commandant, c.
Commende, f. -n, Commende, n.
Commentchen, n. -s pl. ſ. sg. liden flad Sauceſkaal; Tumling, c.
Commenthur, m. -es -e, Commenthur, c. (en Ordensridder, der har et Commende); -ei, f. -en, Commenthurie, Commende, n.
Commerz, n. -es -ien, Kommers, c. Betyder det Omgang, Forbindelſe, Drikkelag, er det ſædv. m., men lyder da gjerne Commerſch.
Commercium, n. -s pl. -erzien, Handel, Commerce, c.; -erzienrath, m. -es -äthe, Commerceraad, c.
Commiſſar, m. -s -e, Commiſſair, Commiſſarius, c. [ſariat, n.
Commiſſariat, n. -es -e, Commiſ-
Commiſſion, f. -en, Commiſſion, c.
-är, m. -es -e, Commiſſionair, c.
Commode, f. -n, Commode, c.
Communicant, m. -en -en, Communicant, c. (En, der gaaer til Alters); -ciren, v. 1) n. m. h., communicere, (gaae til Alters). 2) a. give Alterens Sacramente; Pim. etw. -, communicere, underrette om, meddele; -union, f. ub. pl. vulg. Fællesſkab, n.; Communion, Altergang, c.
Comödie, ſ. Komödie.
Compagnie, f. 1) ub. pl. Compagnie, n. Handelsforbindelſe, c. 2) pl. -n, Selſkab, n. Compagnie, n. (Afdeling af en Bataillon).
Compagnon, m. -s -s, Compagnon, c.
Compaß, m. -ſſes -ſſe, Compas, n.
Competent, m. -en -en, Medſøgende, c.
Competent, aj. competent (ſkikket, beføiet, berettiget); -etenz, f. ub. pl. Competence, c.

Digitized by Google

Compliment, n. -es -e, Compliment, c. (Hilsen, Høflighedsbevisning, Galanterie).

Complott, n. -es -e, Complot, n.

Componiren, v. a. componere; -onist, m. -en -en, Componist, c.; -osition, f. -en, Composition, c.

Comptoir, el. Comptor (l. Kontor) n. -s -s og -e, Contor, n.

Concept, n. -es -e, Concept, c.

Concert, n. -es -e, Concert, c.

Concilium, n. -s -cilien, Concilium, n. (Forsamling; Kirkeforsamling).

Conclave, n. -s -n, Conclave, n.

Concordat, n. -es -e, Concordat, n. (Contract, Accord).

Concubinat, n. -es -e, Concubinat, n.; -bine, f. -n, Concubine, c. (Frille).

Concurs, m. -es -e, Concurs, c.

Condition, f. -en, Condition, c.

Conditor, m. -s -s, Conditor, c.

Condolenz, f. ub. pl. Condolence, c.

Condor, m. -e -e, Condor, c. (den sterste blandt Gribberne).

Confect, n. -es ub. pl. Confect, c.

Conferenz, f. -en, Conferents, c.; -rath, m. -es -äthe, Conferentsraad, c.

Confirmation, f. -en, Confirmation, c.; -miren, v. a. confirmere.

Confiſciren, v. a. confiskere.

Confituren, pl. ub. sg. Confiturer.

Congreß, m. -sses -sse, Congres, c.

Conjugation, f. -en, Conjugation, c. (Verbets).

Conjunction, f. -en, Conjunction, c. (Forbindeord).

Connossement, n. -es -e, Connossement, n. (Fragtbrev).

Conrector, m. -s -en, Conrector, c.

Conscribiren, v. a. conscribere, (udskrive til Krigstjeneste).

Conseil (l. Konsej'), m. -s, Consejl, n.

Consens, m. -es ub. pl. Consens, c.

Consequenz, f. -en, Consequens, c. (Rigtighed; Overensstemmelse).

Consistorium, n. -s -orien, Consistorium, n.

Consonant, m. -en -en, Consonant, c.

Constabler, m. -s pl. s. sg. Constabel, c.

Consul, m. -s -n og -s, Consul, c.; -at, n. -es ub. pl. Consulat, n. (Consulværdighed).

Continent, n. (ogsaa m.) -es ub. pl. Continenter, (Fastlandet).

Contingent, n. -es -e, Contingent, c. og n.

Conto, n. (indecl.) dog ogsaa pl. -nti, Conto, c. (Regning).

Contoir, n. -s -s og -e, Contoir, n.

Contract, m. -es -e, Contract, c. (Forbrag).

Contract, aj. contract (Legemsvaghed).

Contrast, m. -es -e, Contrast, c. Modsætning; Tingene selv, der modsættes hinanden); -iren, v. n. m. b. mit etw. -, contrastere med, stikke af imod.

Contrebande, f. ub. pl. Contrebande, n.

Contribution, c. -en, Contribution, c.

Controle, f. ub. pl. Controle, c.

Controvers, f. ub. pl. Controvers, c.

Convenienz, f. -en, Convenients, c.

Convent, m. -es -e, Convent, c. (Sammenkomst, Forsamling).

Convention, f. -en, Convention, c. (Sammenkomst; de deri tagne Beslutninger; Fordrag; Overeenskomst).

Convoi, m. -s -en, Convoi, c.

Convolut, n. -es -en, Convolut, c.

Convulsion, f. -en, Convulsion, c.

Copenhagen, s. K.

Copie, f. -n, Copie, c. (Afskrift; Efterligning); -iren, v. a. copiere, (afskrive; efterligne); -pist, m. -en -en, Copist, c.

Copula, f. Copula, n.

Coquett, (l. kokett) aj. koquet.

Cordon, (l. Kordong) m. -s -e, Cordon, c. (en Linie Tropper, til at forhindre Communication; Hattekrampe).

Corduan, m. -es -e, Corduan, n.

Cornet, m. -es -e, Cornet (ung Lieutenant ved Rytteriet).

Cornette, f. -n, Fruentimmer-Natsæt, n., Cornette, c.

Cornut, m. -en -en, (hos Bogtryk.) en udlært Dreng, som dog endnu ikke er gjort til Svend.

Corporal, m. -es -e, Corporal, Underofficeer, c.

Corps, n. (indecl.) Corps, n.

Corrector, m. -s pl. -es el. -en, Correcteur, c.

Correctur, f. -en, Correctur, c.

Correspondent, m. -en -en, Correspondent, c.; -denz, f. ub. pl. Correspondance, Brevveksling, c.

Corsar, m. -en -en, Korsar, c. (Seerøver; hans Skib).

Corset, n. -es -e, Corset, n. (Livstykke, Snerliv).

Corvette, f. -n, Corvette, liden Fregat, c.

Costum el. -stüme, n. -es ub. pl. Costume, c. og n.

Couleur, (l. Kulehr) f. -en Couleur, Farve, c.

Coup, m. -s -s, Coup, n.

Coupon, m. -s -s, Coupon, c.

Cour, f. -en, Cour, c.

Courage, (l. Kuraſch') f. ub. pl. Courage, c.

Courant, n. ub. pl. Courant, c.

Curier, (l. Kurier) m. -s pl. s. sg. Coureer, c., Ilbud, n.

Courtage, m. og n. Courtage, c.

Cousin, (l. Kusäng) m. -s -s, Cousin, c.; -e, f. -n, Cousine, c.

Couvert, (l. Kuwert) n. -es -e, Couvert, c. (Omslag om et Brev; Opdækning for en Person).

Digitized by Google

Creatur, f. -en, Kreatur, n. (Skabning, skabt Væsen; (foragteligt) En, som er dragt i Veiret af en Anden, og derfor afhængig af ham).

Credenzen, v. a. credence, (smage af de Retter eller Drikkevarer, som man byder; byde; præsentere); -ztisch, m. -es -e, Skjenkebord, n.

Credit, m. -es ud. pl. Credit, c. (Tro, Troværdighed; Andres Tillid til Ens Vederhæftighed el. en Tings gode Beskaffenhed; Borg: etw. auf - nehmen; Magt, Anseelse, Indflydelse); -iren, v. a. Lim. eine S. -, creditere, (give paa Credit; føre En Noget tilgode i Regnskabsbøger); -iv, n. -es -e, Creditiv, n.; -or, m. -s -es el. -en, Creditor, c.

Creme, f. -n, Creme, c.

Creole, m. -n -n, Creoler, c.

Crimen, n. -s pl. s. sg. Crimen, grov Forbrydelse, c.

Criminalist, m. -en -en, Criminalist, c. (En som beskæftiger sig med Criminalretten).

Crucifix, n. -es -e, Crucifix, n.

Cubus, m. (indecl.) Cubus, c.

Cucuyo, m. -s, lysende Smelder (et Insect i Amerika).

Culisse, f. -n, Culisse, c.

Cultur, f. ud. pl. Cultur, c. (saavel Jordens som Forstandens og Sædernes Dyrkning).

Cultus, m. Cultus, c.

Cur, f. -en, Kuur, c.: Einen in die - nehmen; glückliche -en thun.

Curator, m. -s -en, Curator, c. (Formynder, Værge).

Curcuma el. Curcumei, f. ud. pl. Gurgumeie, c.

Curiosität, f. -en, Curiositet, c.

Currende, f. -n, (n. St.) Circulaire i Kirkesager; fattige Skolebørn, der synge paa Gaderne for Almisse; Fattigskolen selv.

Current, aj. current (i Sammensg. gangbar, løbende).

Cursivschrift, f. -en, Cursivtyper (i Bogtryk).

Cursus, m. (indecl.) pl. s. sg. Cursus, n.

Custos, m. (indecl.) pl. -stodes, Custos, c. (Bevægter, Opsynsmand; den Stavelse nedenfor en trykt Side, der viser, hvad den følgende Side begynder med).

Cutter, m. -s pl. sg. Kutter, c. (Krigsskib).

Cyder, s. Cider.

Cylinder, m. -s pl. s. sg. Cylinder, c.

Cymbel, f. -n, Cymbel, c.

Cyper, 1) m. -s pl. s. sg. Cyper, (det bedste Tøi af Bomuld og Silke); en Kat paa Cypern, graa med sorte Striber og Pletter. 2) f. -en, en Art Blommer.

Cypresse, f. -n, Cypres, c.

Czar, m. -en -en, Czar, c. (russisk Keiser).

D.

D, en Consonant; det fjerde Bogstav i ABC.

Da, 1) av. der: da bin ich; (undert. for wo) hvor; da, dengang, paa den Tid; saa, i saa Fald; (undert. staaer det blot for at afrunde Perioden, og oversættes da ofte ikke): thue es wer da wolle. 2) cj. da, efterdi, siden; saa.

Dabei, av. derved, derhos; tillige, desuden, derhos.

Dableiben, v. i. n. m. s. blive der, blive tilstede.

Dach, n. -es -ächer, (Dim. Dächlein; d. T. Dächelchen, n. -s pl. s. sg.) Tag; fig. Huus, Huusly, n.

Dach-decker, m. -s pl. s. sg. Tækker, Tækkemand, c.; -fenster, n. -s pl. s. sg. Tagvindue, n.; -forst, m. -es -e el. -förste, f. -n, (undert.) Tagmenning, Tagryg, c.; -latte, f. -n, Taglægte, c.; -nase, f. -n, Qvist, c.; -rinne, f. -n, Tagrende, c.; -schwelle, f. -n, Tagbjelke, c.; -stein, m. -es -e, Tagsteen, c.; -stroh, n. -es ud. pl. Tagstraa, n., Tækkehalm, c.; -traufe, f. -n, Tagdryp, n.; -ziegel, m. -s, pl. s. sg. Tagsteen, c.

Dachs, m. -es -e, Grævling, Brok; Grævlingehund, c.; -bau, m. -es -e, Grævlingegrav, c.; -hund, m. -es -e, Grævlingehund, c.

Dächseln, v. n. m. h. jage efter Grævlinger.

Dacheinn, (Däch-) f. -en, Hungrævling, c.

Dacht, s. Docht.

Dachtel, f. -n, vulg. Dreifigen, n.; -n, v. a. give et Dreifigen.

Dachung, f. 1) ud. pl. Tækken, Tækning, c. 2) pl. -en, Tag, n.

Dadurch, av. derigjennem; derved, ved Hjelp deraf, paa den Maade.

Dafern, av. (sjeld.) dersom, i Fald, saafremt.

Dafür, av. derfor; istedet derfor; - halten, holde for, mene; - halten, n. -s ud. pl. Meenen, Mening, c.

Dagegen, 1) av. derimod, imod samme. 2) cj. derimod, tvertimod.

Digitized by Google

Daheim, av. (forald.) hjemme.

Daher, 1) av. derfra (fra et Sted); (i den høiere Stiil) frem; især med mange Verber: - brausen, - schreiten ꝛc., bruse, stride frem; es kommt -, deraf, af den Aarsag; vulg. hidindtil, indtil nu. 2) cj. derfor, af den Grund.

Dahin, av. derhen; saavidt; bis -, indtil den Tid; (i den høiere Stiil) hen; bort; borte, forbi; ded og borte.

Dahinten, av. (sjeld.) tilbage.

Dahinter, av. bagved; es steckt was -, der stikker noget under; ich kam -, jeg kom efter det, opdagede det; er ist sehr - her, driver ivrig paa den Sag.

Dahlen, v. n. m. h., d. T. gjøre Bernestreger, skabe sig.

Damalig, aj. som var dengang, den Tids, daværende.

Damals, av. dengang, paa den Tid.

Damascener, aj. (indecl.) damascener.

Damasciren, v. a. damascere.

Damast, m. -es -e, Damascering, c.; Damask, c.; -en, aj. af Damask, damaskes.

Dambock, m. -es -öcke, Daahjort, c.

Dambrett, n. -es -er, Dambræt, n.

Dame, f. -n, Dame, c. ogsaa: Dronningen i Skakspil og Damen i Kort; en Dam i Damspil: eine - bekommen; zur el. in die - kommen; Damspil, n.; -nbrett, s. Dambrett; -nspiel, n. -es -e Damspil; Dambræt med Brikker. [c.

Damgeiß, f. -en, (undert.) Daahind,

Dambirsch, m. -es -e, Daadyr, n. Daahjort, c. [forrykt.

Dämisch, aj. vulg. dum, fjantet,

Damit, 1) av. dermed. 2) cj. paa det at, for at.

Dämlich, aj. s. Dämisch.

Damm, m. -es -ämme, enhver bestydelig Forhøining af Jord og Stene; Dæmning; opheiet, brolagt Kjørevei, c.; -bruch, m. -es, 1) ud. pl. en Dæmnings Gjennembrydning. 2) pl. -üche, Stedet, hvor Vandet har gjennembrudt Dæmningen.

Dämmen, v. a. dæmme; das Wasser -, sætte Dæmning for; fig. dæmpe, standse, undertrykke.

Dämmerig, aj. noget mørk, noget lys, skummel.

Dämmern, v. n. m. h. (meest impers.) dæmre; give et dunkelt Skin fra sig langt borte; (om Forstanden) begynde at faae Tydelighed, eller efterhaanden tabe den; -rung, f. ud. pl. Dæmring, c. (Tusmørke, n. Dagbrækning; Skumring, c.).

Dämon, m. -s -en, Dæmon, ond Aand; Djævel, c.

Dampf, m. -es -ämpfe, Damp, Dunst; Røg; d. T. Trangbrystighed, c. (især hos Dyr).

Dampf-bad, n. -es -äder, Dampbad, n.; -kugel, f. -n, D-kugle, Blændkugle, c. (hos Fyrværkere); -maschine, f. -n, D-maskine, c.; -schiff, n. -es -e, D-skib, n.

Dampfen, v. n. m. h. dampe (give Damp fra sig); dunste (stige op som Damp).

Dämpfen, v. a. dæmpe (gjøre Tonen svagere); ein Feuer, dæmpe, undertrykke; (i Kjøkkenet) koge under lukket Laag ved Dampen; fig. d. T. foraarsage svært Aandedrag, betage Veiret; -e pfung, f. ud. pl. Dampning, c.

Dämpfer, m. -s pl. s. sg. Lyseslukker; Dæmper til at sætte paa Instrumenter, c.

Dämpfig, aj. trangbrystet (om Dyr).

Damthier, n. -es -e, Daahind, c.

Damwildpret, n. -es ud. pl. Daadyr, Daavildt, n.

Danach, av. derefter: gleich -; streben -; er sieht nicht - aus.

Dane, m. -n -n, Dansk, c.; -mark, n. -es ud. pl. Danmark, n.; dänisch, aj. dansk.

Daneben, av. derved, derhos, i Nærheden deraf; tillige, desuden, desforuden. [Danebrogsorden, c.

Danebrogsorden, m. -s pl. s. sg.

Danieder, av. ned, til Jorden; krank - liegen, ligge syg; være svag; -schlagen, kuldkaste; fig. gjøre modles.

Dank, m. -es ud. pl. Tak, c.; Vim. eine S. zu -e machen, vulg. gjøre tilpas, til Fornøielse; (sjeld.) Samtykke, n., Løn, Belønning; Taksigelse; (i Bibelen) Priis, Ære, c.; -bar, aj. taknemmelig; -barkeit, f. ud. pl. Taknemmelighed, c.; -barlich, aj. taknemmelig; -beflissen, (sjeld.) stræbende efter at vise Taknemmelighed; -enswerth, aj. som er værd at takke for; -fest, n. -es -e, Takkefest, c.; -sagen, v. n. m. h. sige Tak; -sagung, f. -en, Taksigelse, c.

Danken, v. a. Vim. für etw., takke (med Ord og i Gjerning); Vim. etw. zu - haben, have at takke for, have faaet af; Vim. -, hilse igjen; d. T. betakke sig, afslaae (paa en høflig el. spodsk Maade).

Dann, av. da, paa den Tid, især naar wenn staaer foran el. dagefter; saa, siden; - und wann, nu og da, undertiden.

Dannen, av. (med von foran) derfra; -her el. -hero, (Sydt.) derfor.

Dar, av. (kun i Sammens. for da, som: daraus, -in, -ein (ikke darnach -mit ꝛc) og for daher, som: darbringen, -legen ꝛc.) der, hen, frem.

Daran (d. T. dran naar Tonen er paa an) av. deri, derpaa, dertil, derom; -kommen, komme til, komme for Tour; es liegt mir viel -, det er mig meget om at gjøre, af stor Vigtighed;

Digitized by Google

-ſetzen, vove; eifrig - ſeyn, arbeide ivrig paa; übel - ſeyn, være ilde faren, ſidde ſlet i det; unrecht - ſeyn, tage feil; es iſt nichts -, der er intet om, det er ikke ſandt, det duer ikke.

Darauf (d. T. drauf naar Tonen er paa auf) av. derpaa, dertil, derefter; -gehen, d. T. døe, blive opbrugt: vieles Volk iſt - gegangen, ere døde derved; der Wein iſt - gegangen, bleven opbrugt.

Daraus (d. T. draus naar Tonen er paa aus) av. deraf, derudaf; was ſoll ich - machen? tænke derom?

Darben, v. n. m. h. lide Nød, trænge.

Darbieten, v. i. a. sep. Dim. etw., tilbyde, frem-, række hen; -tung, f. ud. pl. Tilbyden, c.

Darbringen, v. i. a. sep. bringe frem, bringe som Gave; -gung, f. ud. Frembringelſe, c. [heni?)

Darein (d. T. drein) av. deri (hvor-

Dargeben, v. i. a. sep. give hen, hengive, opoffre.

Darhalten, v. i. a. sep. holde hen.

Darin, (d. T. drin) deri (hvori?)

Darlegen, v. a. sep. fremlægge, bevise, lægge for Dagen.

Darleben, (Darlehn) n. -s pl. ſ. sg. (Sydt. die Darleihe) Laan, Udl-, n.

Darlehnen, v. a. (Sydt. darleihen) sep. laane, udl-: Dim. einen Thaler.

Darm, m. -es -ärme, Tarm, c.; -bruch, m. -es -üche, Tarmebrok, n.; -gicht, f. ud. pl. Bugvrid, n., Kolik, c.; -ſaite, f. -n, Tarmeſtræng, c.

Darnach, av. derefter, efter den Tid; -es ſich trifft, efterſom det træffer.

Darnieder, ſ. danieder.

Darob, av. (foræld. for darüber, daraus).

Darre, (Dörre) f. 1) ud. pl. Tørring, c. 2) pl. -n Tørreovn, c. Tørrehuus, n. Kolle, c. 3) ud. pl. en Sygdom hos Dyr og Planter, hvorved Safterne hentørre; (hos Mſtr.) Svindſot, Tæring, c. (Dörrſucht).

Darreichen, v. a. sep. Dim. etw., række, frem-, over-; -chung, f. ud. pl. Fremrækning, c.

Darren, v. a. tørre paa Tørreovn.

Darrfieber, n. -s ud. pl. tærende Feber, Tæring, c. [n.

Darrmalz, n. -es ud. pl. Kollemalt,

Darrſucht, f. ud. pl. Svindſot, Tæring, c.

Darſetzen, v. a. sep. (Sydt.) fremſætte; -zung, f. F-iſe, c.

Darſtellen, v. a. sep. fremſtille; fig. afbilde, ſkildre; -llung, f. -en, Fremſtilling, c.

Darſtrecken, v. a. sep. (ſjeld.) ſtrække frem; Dim. Geld, forſtrække, laane; -ckung, f. ud. pl. F-ækning, c.

Darthun, v. i. a. sep. gjøre tydeligt, anſkueligt; godtgjøre, bevise, lægge for Dagen.

Darüber (d. T. drüber) av. derover, derved; deſangaaende; es geht darunter und -, Hulter til Bulter; ich will mich - machen, tage fat derpaa, give mig i Færd dermed; wenn er - kommt, kommer efter det; etw. - geben, oven i Kjøbet.

Darum, (d. T. drum) av. derom, derfor; ich bin - gekommen, bleven ſtilt derved; es mag - ſeyn, det kan være lige meget; - daß (foræld. for weil).

Darunter (d. T. drunter) av. derunder, derimellem, deriblandt; vier Thaler und -, derunder.

Darwägen, v. i. a. sep. tilveie.

Darzählen, v. a. sep. tiltælle, op-.

Das, ſ. der.

Daſelbſt, av. der, paa det Sted.

Daſeyn, n. -s ud. pl. Tilværelſe, c.; er that es in meinem -, Nærværelſe, c.

Daſjenige, ſ. derjenige.

Daſig, av. d. T. derværende.

Dasmal, av. dengang.

Daß, cj. at, ſaa at, over at, for at, paa det at; ich will es thun, doch - du es Niemanden ſageſt, paa Vilkaar at; es iſt noch keine Stunde, - ich ihn geſehen habe, ſiden jeg ſaae ham; - doch dieſes nicht geſchehen wäre, ø! at dog el. gid dog. I adſkillige Udraab, hvor - ikke overſættes: ach! - Gott! da kommt der Vater, ak! Gud! der kommer Fader.

Daſſelbe, ſ. Derſelbe.

Datiren, v. a. datere.

Dativ, m. -s -e, Dativ, c.

Dattel, f. -n, Dadel, c. Frugten af -baum, m. -es -äume, Dadeltræ, n.

Datum, n. -s ud. pl. Datum, c.

Daube, f. -n, Stave, Tønde -, c.

Däuchten, v. a. (kun impers. med Dat. ſjeld. med Acc.) mir daucht, ſynes, tykkes; formode, holde for.

Dauer, f. ud. pl. Tidens Længde; Vedvarenhed, Varighed, c.; etw. auf die - machen, ſom kan holde; -haft (ikke -haftig) aj. varig, vedvarende; dieſes Gerüſt iſt nicht -haft, ſtærkt; -haftigkeit, f. ud. pl. Vedvarenhed, c.

Dauern, v. n. m. h. vare, vedvare, holde ſig; d. T. er kann nicht lange an einem Orte -, udholde, forblive; es dauert ihn ſehr, fortryder, angrer; du dauerſt mich, jeg ynker dig; ynkes over dig.

Daumen, m. -s pl. ſ. sg. (Dim. Däumchen, n. -s pl. ſ. sg.) Tommelfinger; Tomme; Hævearm, c. (i Vandmellerne); -eiſen, n. -s pl. ſ. sg. -ſchraube, f. -n og -ſtock, m. -es -öcke, Tommeſtrue (et Jernredſkab ved Tortur).

Däumling, m. -es -e, Fingerhytte;

Digitized by Google

Syering hos adskillige Haandværkere; fig. et dværgagtigt Mske.

Daune, f. -n, s. Flaumfeder.

Daus, n. -es -äuser, Toen (i Kortspil og Tærninger).

Davidsharfe, f. -n, Davidsharpe, c.

Davon, av. deraf, derfra, derom; etw. - bringen; der Vogel flog -, bort.

Davor, av. derfor, foran; ich kann nichts -, jeg er ikke Skyld deri.

Dawider, av. derimod.

Dazu, av. dertil, saavidt, til det; thue -, daß, gjør dit til, at.

Dazumal, av. d. T. dengang, paa den Tid.

Dazwischen, av. derimellem, derblandt; - kommen, komme i Veien, hindre, afbryde; sich (Acc.) - schlagen, forsætlig forhindre; -kunft, f. ud. pl. Mellemkomst, c.

Debatten, blot pl. Debatter, Strid, Ordstrid, c.; -ttiren, v. a. stride med Ord; forhandle.

Debet, n. -s ud. pl. Debet, Skyld, [Gjeld, c.

Debit, m. -s, ud. pl. Afsætning, Salg af Varer; -tiren, v. a. debitere; -itor, m. -s -en (ogsaa -es), Debitor, Skyldner, c.

Debüt, m. -es -e, Debut, c.

Decan, m. -es -e, Decanus, c.

Decanat, n. -es -e, Decanat, n.

Decanei, f. -en, Decanens Bolig.

Decem, s. Tebent.

December, m. -s pl. s. sg. December, Christmaaned, c.

Decenz, f. ud. pl. Decents, c.

Decher, m. -s pl. s. sg. Deger, n. (10 Stykker).

Deckbett, n. -es -en, Overdyne, c.

Decke, f. -n, Dække, Tæppe; Loft, n. (modsat Gulv); sich nach der - strekken (Ordsp.), sætte Tæring efter Næring.

Deckel, m. -s pl. s. sg. (Dim. -chen, n. -s pl. s. sg.) Laag, Dæksel, n.

Deckelglas, n. -es -äser, et stort Drikkeglas med Laag; Kalk, c.

Decken, v. a. den Tisch, dække, das Dach, bedække; tække; die Anhöhe deckt das Haus, skjuler; eine Stadt, beskytte, forsvare; sich, dække, skjule, sætte sig i Sikkerhed.

Deckengemälde, n. -s pl. s. sg. og Deckenstück, n. -es -e, Loftmaleri, Loftstykke, n. (Plafond).

Deckmantel, m. -s pl. s. sg. fig. Skjul, Paaskud, n.

Declamiren, v. a. deklamere; tale affecteret; -mation, f. -en, Deklamation, c.

Decliniren, v. a. deklinere; -nation, f. -en, Deklination, c.

Decoct, n. -es -e, s. Afsud.

Decret, n. -es -e, Decret, n. Beslutning, c.; -tiren, v. a. decretere, beslutte.

Dedication, f. -en, Dedication, c. Tilegnelsesskrift, n.; -ciren, v. a. dedicere, tilegne.

Deduciren, v. a. deducere, forklare: einen Satz, ein Recht; -ction, f. -en, Deduction, c.

Defect, m. -es -e, Defect, c.

Defect, aj. defect, mangelfuld, ufuldstændig.

Defendiren, v. a. defendere, forsvare; -nsion, f. Forsvar, n.

Defensiv, aj. forsvarsvis.

Defile, n. en snever Vei.

Definiren, v. a. definere; -ition, f. -en, Definition, c.

Definitiv, aj. afgjørende, endelig.

Degen, m. -s pl. s. sg. Kaarde, c.; (foræld.) en redelig Mand, en brav Krigar.

Degen-futter, n. -s pl. s. sg. Kaardeskede, c.; -gefäß, n. -es -e, K-fæste, K-greb, n.; -gehenk, n. -es -e, K-hæng, n.; -knopf, m. -es -öpfe, K-knap, c.; fig. (i Spog) en vakker Krigar; en brav Mand.

Dehnbar, aj. udstrækkelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Dehnen, v. a. einen Körper, udvide, strække; sich -, strække sig; etw. -, vare længe, ingen Ende faae; die Wörter -, udtale meget langt; -hnung, f. -en, Strækning, Rækning, c. Ordenes Strækning.

Deich, m. -es -e, Dige, Dæmning, c.

Deichen, v. n. m. h. dige.

Deichsel, f. -n, Vognstang, c.; (hos forskjellige Haandv.) en krum Ære; -arm, m. -es -e, Vognstangsgaffel, c.; -pferd, n. -es -e, Stanghest, c.

Dein, pron. poss. din, dit, dine. (I Forbindelse med Subst. deklineres det: Nom. sg. dein, deine, dein, pl. deine; Gen. sg. deines -er -es, pl. -er, Dat. sg. deinem -er -em, pl. -en; Acc. sg. deinen, deine, dein, pl. deine. Uden Subst. staaer - som av.: es ist dein, d. T. det tilhører dig; d. T. for der, die, das deinige, og dekl. som med Subst. undt. Nom. sg. deiner, deine, deines, og Acc. sg. deinen, deine, deines).

Deiner, s. du og dein.

Deinethalben, - wegen, - willen, el. um deinetwillen, av. for din Skyld, til din Gavn.

Deinige, el. deine (der, die, das-) pron. 1) ud. Subst. saa meget som dein. 2) som Subst. selv: das -, dit, (din Eiendom, Formue, Skyldighed); die -n, dine (Slægtninge, Paarørende).

Deist (l. De-ist), m. -en -en, Deist, c. (som negter Aabenbaring).

Deliberiren, v. n. m. h. über etw.

deliberere; -beration, f. -en, Deliberation, c.

Delicat, aj. delicat, fiin, øm, forbrende Varsomhed; velsmagende, lækker; fiint følende, fiint tænkende; -esse, f. -n, Delikatesse, Lækkerbidsken; øm Følelse, c.

Delice, f. ub. pl. Delice, c.

Delinquent, m. -en -en, Delinqvent, Forbryder, c.

Delphin, m. -es -e, Delphin, c. (Dyr); et Stjernebillede, der bestaaer af ti Stjerner i Nord; Drue (ved Kanoner).

Dem, f. der.

Demagog, m. -en -en, Demagog, c., Folkeforforer, c.

Demant, f. Diamant.

Demaskiren, v. a. demaskere, tage Masken af.

Demission, f. Demission; Afsked, c.; Dim. seine - geben, afskakke.

Demnach, aj. altsaa, derefter, derfor, i Følge deraf.

Demokrat, m. -en -en, Demokrat, c.; -atie, (4 Stavelsl.) f. -n (5 Stavelsl.) Demokratie, n.

Demonstriren, v. n. m. h. demonstrere, gjøre anskueligt; -stration, f. -en, Demonstration, c.

Demuth, f. ub. pl. Ydmyghed, c.; -üthig, aj. ydmyg; -üthigkeit, f. ub. pl. (foræld.) for Demuth.

Demüthigen, v. a. Linen, sich, ydmyge; fig. tvinge, underkaste; -gung, f. -en, Ydmygelse, Krænkelse, c.

Den, og denen, f. der.

Dengeln, v. a. hamre Odden paa Leer skarp. De dertil brugelige Redskaber kaldes -elhammer, m. -s pl. f. sg. og -lzeug, n. -es -e.

Denk-art, f. -en, f. -kungsart; -bar, aj. tænkelig; -freiheit, f. ub. pl. Tænkefrihed, c.; -kraft, f. ub. pl. T-kraft; -lehre, f. ub. pl. T-lære, c. (Logik); -mahl, (el. -maal) n. -es -e og -ähler, Mindesmærke, n.; -münze, f. -n, Skuepenge, c. (Medaille); -schrift, f. -en, Erindringsskrift, n. (Memoire); -spruch, m. -es -üche, Tankesprog, n.; -ungsart, f. -en, Tænkemaade, c.; -vermögen, n. -s ub. pl. Tænkevne, c.; -würdig, aj. mærkværdig; mindeværdig; -würdigkeit, f. Mindeværdighed, c. ub. pl.; den mindeværdige Begivenhed selv, pl. -en; -zeichen, n. -s pl. f. sg. Mindetegn, n.; -zettel, m. -s pl. f. sg. Erindringsseddel; vulg. Sandsekage, c. (Dresigen, n.).

Denken, v. i. a. og n. m. h. tænke; ein -der Kopf, tænkende, philosophisk; etw. -, tænke, rette Opmærksomheden paa; mir etw. -, tænke, forestille; auf etw. -, tænke paa, være betænkt paa; an etw. -, tænke paa, erindre; einer S. (Gen.); meiner -, tænke paa, erindre; ich dachte, es wäre am besten, tænkte, holdt for, formodede; was soll man davon -, tænke, domme; ich denke, zu reisen, tænker, har i Sinde, er tilsinds.

Denker, m. -s pl. f. sg. Tænker, c.

Denn, cj. thi; da: so bleibt es - dabei; ich sähe - nicht recht, med mindre jeg; wer ist reicher - er, end. Undert. blot for at afrunde Sætningen, og oversættes da ikke: so wie es - kommt, ligesom det træffer sig.

Dennoch, cj. dog, ikke desto mindre, alligevel, desuagtet.

Departement, n. -s -s, Departement, n. (i Statsbestyrelsen); Omkreds, Landstrækning, c.

Depesche (l. -sche), f. -n, især pl. [Depesche, c.

Dependiren, v. a. dependere, (von).

Deponiren, v. a. deponere; -ositengeld, n. -es -er, deponerede Penge; -ositum, n. -s el. Depot, n. -es, den deponerede Ting; Stedet, hvor der deponeres.

Deputirte, m. -n -n, Deputeret, c.; -utation, f. -en, Deputation, c.

Der, die, das, pl. die 1) best. Art. den, det, pl. de. Dekl. sg. Nom. der, die, das, Gen. des, der, des, Dat. dem, der, dem, Acc. den, die, das; pl. Nom. die, Gen. der, Dat. den, Acc. die. 2) pron. demonst. denne, dette, disse; den, det, de. Dekl. foran et Subst. som ovenst. der, die, das og ligel. ub. Subst. undt. Gen. sg. dessen (deß), deren, dessen (deß), Gen. pl. derer, Dat. pl. denen. 3) pron. relat. hvilken, hvilket, hvilke, som, der. Dekl. som pron. demonst. ub. Subst. undt. Gen. pl. deren, og uden Sammentrækkelsen deß. Es ist an dem, det er sandt; mit alle dem, el. bei dem allen, uagtet alt det; vor dem, forhen, fordum; zu dem, d. T. desuden; es ist dem also, det forholder sig saaledes; es war an dem, det var nær ved.

Derangiren, v. 1) a. bringe i Uorden. 2) n. m. s. være forgjeldet.

Derb, Superl. -este el. -ste aj. fast, tæt; (i Bjergv.) righoldig; d. T. haard, dygtig, følelig; -heit, f. ub. pl. Fasthed, Tæthed, R-hed, H-hed, c.

Dereinst, av. engang, i Fremtiden.

Derenthalben, -twegen, um -willen, av. for deres Skyld; derfor.

Dergestalt, 1) av. saaledes, saa meget, paa saadan Maade, under den Betingelse.

Dergleichen og desgl-, aj. (indecl.) deslige, saadan, slig, ligesaa.

Derhalben, cj. (sjeld.) derfor.

Derjenige, die- das-, pl. diejenigen, pron. demonst. den, det, de.

Digitized by Google

Derlei, aj. ſ. Dergleichen.
Dermaleinſt, av. (forældr.) engang, i ſin Tid. [nu.
Dermalen, av. (forældr.) dennegang,
Dermalig, av. (forældr.) nærværende.
Dermaßen, av. d. T. ſaa meget.
Dero, -ſelben, pron. (Nu kun brugelig i Høflighedsſproget iſtedetfor pron. poss. ihr og ihre, i alle Kjøn, Tal og Kasus); -wegen, (Sydt.) for deswegen el. daher.
Derſelbe, die -, das -; pl. dieſelben, Gen. desſelben, derſ-, desſ- ꝛc. pron. demonst. den, det, de; den ſamme, det - de -; eben -, den ſelv ſamme. Staaer ofte iſtdſ. er, ſie, es, ſein, ihr: der Vater hat nur einen Sohn, er läßt denſelben ſtudjren; er hat eine Schweſter; kennen ſie dieſelbe? Ein ſchöner Garten, wer iſt der Beſitzer deſſelben? Dieſelben bruges ſom et Høflighedsord for Sie, denenſelben (denſ-) for Jhnen, naar der tales til el. om høie Perſoner.
Des, ſ. der.
Deſerteur (l. -tör), m. -s -s, Deſerteur, Remningsmand, c.; -tiren, v. n. m. h., deſertere, remme.
Desfalls, av. d. T. derfor, af den Aarſag.
Desgleichen, 1) aj. ſ. der-. 2) cj. iligemaade, ſom og.
Deshalb, el. -en, av. og cj. derfor.
Deſperat, aj. deſperat, fortvivlet; -ion, f. ud. pl. D-ion, Fortvivlelſe, c.
Deſpot, m. -en -en, Deſpot, c.; -ismus, m. ud. pl. D-isme, c.; -iſch, aj. deſpotiſk.
Deß, ſ. pron. demonst. der.
Deſſenthalben, -wegen, um -willen, av. derfor, for dens, dets Skyld.
Deſſert, n. -s -s, Deſert, c.
Deſſin (l. -ſäng) n. -s -s, Afridsning, c. Udkaſt, n. Tegning, c.; Monſter, n.
Deſtilliren, v. a. deſtillere.
Deſto, av. (foran Comparat.) deſto; je - deſto, jo - deſto. [aarſag.
Deswegen, av. og cj. derfor, desDeswillen, av. (med um foran) derfor, desaarſag.
Detail (l. -talj') n. -s -s, det Enkelte, det Omſtændelige; ins - geben, anføre, fortælle enkelt og udførligt; -handel, m. -s -ändel, Kræmmerhandel, c.
Detailliren, v. n. m. h. dele i ſmaae Dele, udſtykke; beſtrive udførligt, ſætte ud fra hverandre.
Deube, f. -n (forældr.) Tyveri, n.
Deut, m. -es -e, Deit, c. (en lille hollandſk Kobbermynt).
Deute f. -n, ſ. Düte.
Deuteln, v. a. (forældr.) udlægge paa en barnagtig el. tvungen Maade.
Deuten, v. 1) a. tyde, ud-, udlægge, forklare; eine S. auf etw. -, forklare den deraf. 2) n. m. h. viſe, betegne; mit den Augen -, give Tegn; -tung, f. -en, Tydning, Udlægning, Forklaring, c.
Deutlich, aj. tydelig, forſtaaelig; -keit, f. ud. pl. T-hed, F-hed, c.
Deutſch, aj. tydſk; fig. og d. T. tydelig, aabenhjertig, redelig, retſkaffen; -e, m. -n -n, Tydſter, c.; -e, f. -n, et tydſk Fruent.; -e, n. -n, ud. pl. det tydſke Sprog; -heit, f. ud. pl. den Egenſkab ved en Ting, at den er tydſk; (i Sprogl. Germanisme); -land, n. -es ud. pl. Tydſkland, n.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Stormeſter, Ordensmeſter, c.
Deviſe, (l. -wiſe) f. -n, Deviſe, c. Tankeſprog, n.
Diaconus, m. -es -onen el. -onici, Aftensangspræſt, c.
Diadem, n. -es -e, Diadem, n.
Dialect, m. -en -en, Dialect, Mundart, c.
Dialog, m. -s -e, Dialog, Samtale, c.
Diamant, m. -es -en, Diamant, c.; -en, el. Demanten, aj. Diamants-, af Diamanter, med - beſat.
Diarrhöe, f. ſ. Durchfall.
Diät, f. ud. pl. Diæt, c.
Dich, ſ. du.
Dicht, aj. tæt, faſt, nær ved; -es Silber, maſſivt; -e, f. ud. pl. bedre -heit, f. ud. pl. Tæthed, Fasthed, c.
Dichten, 1) v. a. digte, tætte, gjøre tæt. 2) v. a. og n. m. h. digte; (forældr.) ponſe, eftertænke; ſein - und Trachten, Digten (Penſen) og Tragten.
Dichter, m. -s pl. ſ. sg. Digter, Skjald, c.; -iſch, aj. digteriſk, poetiſk; -ling, m. -s -e, Riimſmed, c.
Dichtkunſt, f. ud. pl. Digtekonſt, Poeſie; Poetik, c.
Dichtung, f. 1) ud. pl. Færdigheden at digte. 2) pl. -en, Digtning, c.
Dick, aj. tyk: einen Finger el. eines Fingers -; ein -es Buch; ein -es Bein, tykt, hovent; ſich - thun, tyk, (fig.) opblæſt; prale; ein -es Fell haben, uigjennemtrængeligt, fig. være ufølſom; -e Ohren haben, ikke høre godt, fig. være døv mod Foreſtillinger.
Dick-armig, aj. tykarmet; -bauch, m. -es -äuche, d. T. -wanſt, m. -es -änſte, Tykmave, Tykvom, Tykkert, c.; -bein, n. -es -e, det Tykke af Benet, Laar, n.; -häutig, aj. tykhudet; -kopf, m. -es -öpfe, (foragt.) et Mſte. med et tykt Hoved; Gredhoved; fig. et trodſigt, uboleligt Mſte.; -köpfig, aj. tykhovedet; fig. dum; -lich, aj. tykagtig; -naſig, aj. tyknæſet; -ſchalig, -ſchalig, aj. tykſkallet; -thaler, m. -s pl. ſ. sg. en ſtor ſpanſk Sølvmynt.
Dicke, 1) n. -s, ud. d. T. Bund-

Digitized by Google

fald, n. 2) f. ud. pl. Tykkelse, Tykhed, Tæthed, c. [en Skov).
Dickicht, n. -es -e, Tykning, c. (i
Dickung, f. -en, f. Dickicht.
Dictionnaire el. Dictionär, n. -s -en, Dictionaire, Ordbog, c.
Dictiren, v. a. diktere; paalægge (Straf, Mulkt).
Die, f. der.
Dieb, m. -es -e, Tyv, c.; fig. Tyv (i Lyset); -inn, Tyvekvind, c.
Diebel, m. -s ud. pl. f. Döbel.
Dieberei, f. -en, Tyveri, n.
Diebisch (-er -te), aj. tyvagtig.
Diebs-bande, f. -n, Tyvebande, c.; -daumen, m. -s pl. f. sg. Tommelfingeren af en hængt Tyv (efter Overtroen heldbringende); -hehler, m. -s pl. f. sg. Tyvshæler, c.; -laterne, f. -n, Tyvelygte, c.; -schlüssel, m. -s pl. f. sg. Tyvenøgle, c.
Diebstahl, m. -es -ähle, Tyveri, n.
Diele, f. -n, Bræt, n. Planke, Bord, Fjæl, c.; Gulv, Leer-, Lo-, n. Forstue, c.
Dielen, v. a. lægge Gulv.
Dienen, v. a. tjene: Eim. el. bei Eim.; als Magd-; dem Staate-; der Kirche-; fig. Gott-, tjene, dyrke; Eim. mit etw. -; kann ich ihnen -? være til Tjeneste? das dient zu nichts, tjener, nytter; darauf kann ich ihnen -, (foræld.) svare.
Diener, m. -s pl. f. sg. (-inn, f. -en) Tjener (-inde) c.; ein - Gottes; Kammer -; ihr gehorsamer -.
Dienerschaft, f. ud. pl. samtlige Tjenende, Tyender.
Dienlich, aj. tjenlig, nyttig.
Diensam, aj. (foræld.) f. Dienlich.
Dienst, m. -es -e, Tjeneste, c. (en enkelt): Frohn-, Hof-; Eim. einen - leisten; ich bin ganz zu Ihren -en; (Ogsaa hele Omfanget af Tjenesteforretningerne): ein leichter -; in Jemands - en seyn; der Staats-; in Kriegs- treten; einen - kaufen, Tjeneste, c. Embede, n. Bestilling, c.
Dienst-alter, n. -s pl. f. sg. Tjenestealder, c.; -bar, aj. tjenstepligtig; livegen, vorned; (jurid.) forpligtet til noget; (sjeld.) tjenstfærdig; -barkeit, f. ud. pl. Tjenstpligtighed, c. Livegenskab, Vornedstab, n. (jurid.) Forbindtlighed til at gjøre el. lide noget (Servitut); -beflissen, -geflissen, aj. tjenstvillig; -beflissenheit, f. ud. pl. Tjenstvillighed, c.; -bote, m. -n -n, Tjenestebud, n.; -eifer, m. -s ud. pl. Tjenesteiver, c.; -eifrig, aj. tjenstiorig; -fähig, aj. tjenstedygtig; -fertig, aj. tjenstfærdig, -agtig; -fertigkeit, f. ud. pl. T-hed, c.; -frei, aj. fri for Tjenesten; -geld, n. -es -er, Hoveribetaling; -haft, aj. (Sydt.) tjenstpligtig, tjenstfærdig; -herr, m. -n -en, en Herre, hvem Hoveritjeneste ydes; (ogsaa) Husbond, c.; -jahr, n. -es -e, Tjenesteaar; -kleidung, f. -en, Embedsdragt, c.; -knecht, m. -es -e, Tjenestekarl, c.; -korn, n. -s ud. pl. Embedskorn; (Deputat); -leistung, f. -en, Tjenesteyden, c.; -lich, aj. tjenstlig, tjenstfærdig; -los, aj. tjenesteles; -mädchen, n. -s pl. f. sg. og -magd, f. -ägde, Tjenestepige, c.; -mann, m. -es -leute, (fordum) Lehnsmand, c. (nu) Hoveribonde, Livegen, c.; -, pflicht, f. -en, Embedspligt, Hoveriforpligt, c.; -pflichtig, aj. tjenstpligtig; -thuend, aj. tjenstgjørende; -willig, aj. tjenstvillig, -færdig (især som Høflighedsunderskrift paa Breve); -willigkeit, f. -en, T-hed, c.; -zeit, f. -en, Tjenestetid, c.; -zwang, m. -es ud. pl. Ret til at tvinge en Anden til visse Tjenester. [dag, c.
Dienstag (Dinstag), m. -es -e Tirs-
Dieser, -se, -ses, (fork. dies el. dieß) pl. -se, prou. demonst. Dekl. med den best. Art. Endelser, denne, dette, disse; undtd. fig. nærværende. Dieses el. dieß staaer ofte for alle Kjen og Tal: sind dieß die Männer, die ꝛc.
Dießfalls, av. i saa Fald; i dette Tilfælde. [Aar, dette Aars.
Dießjährig, av. i, fra nærværende
Dießmal, av. dennegang, nu; -ig, aj. nærværende.
Diesseit, præp. med Gen. paa denne Side: -des Flußes. [denne Side.
Diesseitig, av. befindende sig paa
Diesseits, av. paa denne Side (uden efterfølgende Gen.: der Fluß trennt beide Grundstücke; das meinige liegt -). Som Subst. das -, fig. det nærværende, jordiske Liv.
Dietrich, m. -es -e, Dirik, c.
Dieweil, 1) cj. fordi, efterdi, siden, da dog. 2) av. saa længe som, imedens at, da, idet.
Differenz, f. -en, Difference, Forskjel, Afvigelse, c.
Differiren, v. n. m. h. differere, være forskjellig, afvige.
Digestiv, n. -es -e, Digestiv, Fordøielsesmiddel, n.
Dikasterium, n. -s -rien, Retscollegium, n. [Libhaver, c.
Dilettant, m. -en -en, Dilettant,
Dill, 1) m. -es ud. pl. el. -e f. ud. pl. Dild, c. (Urt.) 2) -e, f. -n, kort Rør, n. (paa forskjellige Redskaber, til at stikke noget i, f. Ex. paa en Lampe).
Dimission, f. Dimission, c.
Diner el. Diné (l. Dineh) n. Diné, n.
Ding, n. -es 1) pl. -e, Ting, c. (physisk tilværende og alt, hvad man kan tænke sig af Gjenstande, Egenskaber, Handlinger ꝛc.); das - ist nicht

Digitized by Google

übel, Ting, Sag, c.; geſchehene -e ſind nicht gut zu ändern, ſkete Ting, gjort Gjerning; guter -e ſeyn, være ved godt Mod; aller guten -e ſind drei, alle gode Ting; die vier letzten -e, de fire ſidſte Ting (Død, Dom, Himmerig, Helved); (foræld.) Thing, n. Ret, c. 2) pl. -er, (med Ringeagt) Ting, Tingeſt, c. (ethvert for ſig Beſtaaende, naar man ikke vil bruge ſammes egentlige Benævnelſe) das - möchte ich wohl haben; fig. ein artiges -elchen, lille Pige; ſeine Töchter ſind niedliche -erchen, Smaapiger, unge Fruentimmer.

Dinglich, aj. (jurid.) hvad der vedkommer en Sag og har Hensyn derpaa.

Dingen, v. i. (ogſaa rgl.) 1) n. m. b. tinge, prutte. 2) a. Linen-, tinge, fæſte, leie, hyre.

Dinkel, m. -s ud. pl. Spelt (et Slags Hvede).

Dinstag, ſ. Dienst-.

Dinte, f. ſ. Tinte.

Diöces, f. -en, et biſkoppeligt Gebet; Sogn, n.

Diphthong, m. -es -en, Diphthong, [Dobbeltlyd, c.

Diplom, n. -s -e, Diplom, n.

Diplomatie, f. Diplomatie, c.; -atik, f. Diplomatik, c.; -atiſch, aj. diplomatiſk.

Dir, ſ. du.

Direct, aj. direcle, ligefrem, umiddelbar; -ion, f. -en, Direction, c.; -or, m. -s pl. -es el. -en, Directeur, c.

Dirigiren, v. a. dirigere.

Dirne, f. -n, Tjenestepige, c. (foræld.) Pige, Jomfru, c.; eine liederliche -, Tøs, Qvindmenneſke, n.

Dis, n. (i Muſik) Dis, c.

Discant, m. -s -e, Discant, c.; -ſt, m. -en -en, den ſom synger Discant.

Diſcipel, m. -s pl. ſ. sg. Diſtipel, c.

Diſciplin, f. Diſciplin, c.

Disconto, m. (indecl.) Disconto, c.

Discret, aj. discret; -ion, f. ub. pl. Discretion, c.

Diſpüt, m. -es -e, Diſput, c.; -putiren, v. n. m. b. über etw., disputere (iſær over lærde Sager); -ation, f. -en, en Afhandling ſtreven for at disputeres over; Disputeringen ſelv.

Diſſonanz, f. -en, Diſſonance, c. (en ſturrende Lyd); -oniren, v. n. m. b. diſſonere, ſturre.

Diſtance, el. -ſtanz, f. -en, Diſtance, c.

Diſtel, f. -n, Tidſel, -blomſt, -plante, c.; -ſink, m. -en -en, Stillits, c. (Fugl); -icht, aj. tidſelagtig; -ig, aj. fuld af Tidsler.

Diſtrict, m. -es -e, Diſtrict, n. Omkreds, c.

Divan, m. -s ub. pl. Divan, n. (det tyrkiſke Statsraad).

Divertiren, v. a. divertere, fornøie, ſig.

Dividiren, v. a. dividere (underſøge, hvor ofte et mindre Tal (Deviſor, m. -s -en) er indeholdt i et ſtørre (Dividend, m. -s -e); -viſion, f. -en, Diviſion, c.

Döbel, 1) m. -s pl. ſ. sp. (d. T. Diebel) Heslingen, (et Slags Elvefiſk, der ligner Braſen); Tap, Plok, c. (ved forſkjellige Haandv.). 2) n. ub. pl. Heire, c. (Bromus; Ukrud).

Döbeln, v. a. ſlaae Ploke i.

Doberig, aj. (n. St.) lummer (om Luften paa varme og vindſtille Dage).

Docent, m. -en -en, Lærer, c. (iſær paa Heiſtoler).

Doch, cj. dog, alligevel. Ofte forhøier det ſom blot av. Eftertrykket: ja -! nein -! nicht -!

Docht, m. -es -e, Væge, c. (i Lys og Lampe).

Docke, f. -n, Dogge, c. (Hund); Dokke, (hvori Skibe iſtandſættes); enhver tyk, kort Pille; fig. Dukke, c.; en Dukke Garn el. Traad; Tangent, c. (paa et Klaveer); forſkjellige Haandværksredſkaber; en Art Hovedpynt for Damer.

Docken, v. 1) a. gjøre Dukker Garn, el. Traad; kun ſammenſ. med auf og aus. 2) n. m. b. lege med Dukker, forfærdige D-.

Doctor, m. -s -en (undert.) -es, [Doctor, c.

Document, n. -es -e, Document, n.

Doge, (l. -ſche) m. -n -n, Doge, c. (i Venedig og Genua).

Dogge, f. -n, Dogge, c. (Hund) ſ. [Docke.

Dogma, n. -s -ta, Dogma, c.; -tik, f. ub. pl. Dogmatik, c.

Dohle, f. -n, Allike, c. (Fugl).

Dohne, f. -n, Done, c. (Snare for Fugle); -nſtrick, m. -es -e, Række af Doner.

Dolch, m. -es -e, Dolk, c.

Dolde, f. -n, (næſten foræld.) Dold, c. Skjærm, n. Top, c. (f. Ex. af en Plante el. et Træ); -nblume, f. -n, Skjærmblomſt, c.; -förmig, ad. ſkjærmformet.

Dollman el. Doliman, m. -s -s, [Huſartrøie, c.

Dollmetſchen el. d-m-, v. a. overſætte (iſær mundtlig); tolke; -ſcher, m. -s, pl. ſ. sg. Tolk, Fortolker, c.

Dom, m. -es -e, Kuppel, c.; fig. Domkirke, c.

Dom-dechant, m. ſ. Decan; -herr, m. -n -en, Domherre, Canonicus; -herrlich, aj. Domherre-, Domherren vedkommende; -pfaff, m. -en -en, (foragt.) Domherre, c.; Dompap, c. (Fugl); -probſt, m. -es -öbſte, Domprovſt, c.

Domaine, f. -n, Domaine, Krongods, n.

Domeſtik, m. -en -en, Domeſtik, c.

Domino, m. -s, Domino, c. (et Slags Kappe og et Spil).

Domicellar, m. -en -en, en ung

Domherre, der endnu ikke har Sæde i Capitlet. [Sproglære).

Donat, m. -es -e, Donat, c. (latinsk

Donau, f. Donau (Flod).

Don=lage, f. -n, (Bjergv.) skr. Retning; -legig, aj. skraa; -holz, n. -es -ölzer, Tværtømmer i en skraa Schacht, hvorpaa -bretter og -latten, Bræder og Lægter i den skraa Schacht, fastgjøres.

Donner, m. -s pl. s. sg. Torden, c.; fig. Lyn, n.: von dem - getroffen; Torden lignende Larm: der - des Geschützes.

Donner=gott, m. -es ub. pl. Tordengud, c.; -keil, m. -es -e, T-kile, c.; -schlag, m. -es -äge, T-skrald, n.; fig. T-slag, n. (en skrækkelig Tidende); -stimme, f. -n, T-stemme, c.; -strahl, m. -es -en, Lynstraale, c.; -wetter, n. -s, T-veir, n. (mest fig. som et Udbrud); -wolke, f. -n, T-sky, c.; -wort, n. -es -örter, T-ord, n. (et skrækkeligt Ord, en frygtelig Tale).

Donnern, v. n. m. h. es -rt, det tordner; Gott -rt, tordner; fig. tordne, give Skrald, tale med Iver: die Kanonen -, eine -de Stimme.

Donnerstag (-rstag), m. -es -e, Torsdag, c.; der grüne -, Skjærtorsdag, c.

Doppel=adler, m. -s pl. s. sg. flakt Ørn, c. (Rigsvaaben); -becher, m. -s pl. s. sg. Dobbeltbæger, n. (hvis Fod ligeledes er et Bæger); -bier, n. -es pl. (om flere Sorter) -e, dobbelt Øl, stærkt Øl; -deutig, aj. som kan tydes paa dobbelt Maade; tvetydig; -ehe, f. -n, Bigami, n.; -fenster, n. -s pl. s. sg. dobbelt Vindue, Forsætsvindue, n.; -flinte, f. -n, Dobbeltflint, c. (med to Løb); -gänger, m. -s pl. s. sg. En, som troer at see sig selv udenfor sig; -gesang, m. -es -änge, tostemmig Sang (Duet); -kinn, n. -es -e, dobbelt Hage; -laut, m. -es -e, Dobbeltlyd (Diphthong) c.; -lauter, m. -s pl. s. sg. Diphthongtegn, n.; -punkt, m. -es -ünkte, Colon, n. (:); -schlag, m. -es -äge, Dobbeltslag, n. (i Musik); -sinn, m. -es, dobbelt Mening, Tvetydighed, c.; -sinnig, aj. som har dobbelt Mening, tvetydig; -züngig, aj. fig. tvetunget, falsk.

Doppeln, v. a. tage dobbelt, gjøre -, fordoble; spille Tærninger, Dam; doble.

Doppelt, aj. dobbelt; i Sammensætninger hvor det hedder doppel og betegner det, der har en dobbelt el. overh. forøget Størrelse, Godhed, Styrke: Doppellerche; d. T. (om Blomster) fyldt, dobbelt.

Dorf, n. -es -örfer, Landsby, Bondeby, c.; das sind mir böhmische Dörfer, ubekjendte Ting; Dörfchen, -lein, n. -s pl. s. sg. Flække, Torp, c.; -flur, f. -en, Bymark, c.; -junker, m. -s pl. s. sg. Landsjunker, Landsby-, c.; -mark, f. -en, Bygrandse, c.; -recht, n. -es ub. pl. Byret, c.; -richter, m. -s pl. s. sg. Dommer i Byen; -schaft, f. -en, Landsby, c.; alle en Bondebyes Beboere tilsammen; -schuldheiß, m. -en -en, og -schulze, m. -n -n, Foged, c.

Dorn, m. -es, pl. -e (undert. d. T. Dörner) naar Talen er om flere enkelte, og -en, naar en ubestemt Mængde bliver sammenfattet, Torn, Pig, c. (især paa Vexter); Torn (i Spænder og i forskjellige Værktei); fig. Torn, c. (enhver Busk, som har Torne) pl. -en; Grene af en saadan Vext, ub. sg.; Torn, (hemmelig Smerte, Hindring) pl. -en. [busk, c.

Dornbusch, m. -es -üsche, Torne=

Dornen, aj. som er af Torne, Torne=.

Dornen=hecke, f. -n, Tornehække, c.; -kranz, m. -es -änze, T-krands, c.; -krone, f. -n, T-krone, c.; -strauch, m. -es -äucher, T-busk, c.; -voll, aj. tornefuld.

Dornicht, aj. tornagtig, lig Torne.

Dornig, aj. tornet, tornefuld.

Dorren, v. n. m. s. torres, for-, blive ter, visne. [torre.

Dörren, (d. T. darren) v. a. Obst,

Dörrsucht, f. s. Darre.

Dorsch, m. -es -e, Torsk, c.

Dort, (vulg. dorten) av. hist, hisset, hist henne; der; von - aus, derfra; -her, av. derfra; -hin, av. derhen, didhen, hist hen; -ig, av. der værende.

Dose, f. -n, (Dim. Döschen, n. -s pl. s. sg.) Daase; Desis, c.

Döse, f. -n, Traballie, c. (sædvanlig paa 3 lange Ben).

Dosenstück, n. -es -e, Maleri paa el. i en Daase.

Dösig, aj. (n. St. d. T.) desig.

Dosis, f. pl. -osen og -osen, Dosis, c.

Dost, m. -es el. -en, m. -s pl. die -enkräuter, Merian, Tost, c. (Plante).

Dotter, m. -s pl. s. sg. Blomme, c.; Æi-, Æggeblomme; -blume, f. -n, Benævnelse paa forskjellige gule Blomster, som: Smørblomst, Koblomme; -gelb, aj. gul som Æggeblomme.

Doublette, f. -n, s. Dubl-.

Douceur, 1) n. -s -e el. -s, Douceur, Belønning, Gave, c. Drikkepenge. 2) f. -e, Douceur, Høflighed, Smigren, Forbindtlighed, c.

Drache, m. -n -n, Drage, c. (i dette Ords forsk. Betyd. i Dansk); der alte -, (i Bibelen) den gamle Drage, Djævelen; fig. Drage, c. en vredagtig, trættekjær Person, især en saadan Kvinde.

Drachen=baum, m. -es -äume, Dragetræ, især et Palmetræ i Øst= og Vest=

Digitized by Google

indien, hvoraf udflyder -blut, n. -es ud. pl. D-blod, c.; -kopf, m. -es -= öpfe, D-hoved, n.

Drachme, f. -n, Drachma, c., ¼ Lod, et Quintin; Mynt hos de gamle Græ= kere og hos Jøderne.

Dragoner, m. -s pl. f. sg. Dragon, c.

Draht, (da det kommer af drehen, der det strives Drath ligesom Nath, Gluth, Blüthe af nähen, gluhen, blü= hen) f. Drath.

Drall, aj. drei, tyk, stram.

Drama, n. -s -men, Drama, n.; -= tisch, aj. dramatist; -tisiren, v. n. m. h. dramatisere.

Dran, f. daran.

Drang, m. -es ud. pl. Tilstanden, i hvilken man trænges; trykkende Træng= de, Paatrængenhed; indvortes Drift, Trang, c.

Drängen, v. a. trænge, trykke: Ei= nen an die Wand -; fig. sich, trænge frem, stræbe at indtage et Sted; ge= drängt marschiren, i tæt sluttede Ge= leder; gedrängt voll, propfuld; ge= drängt schreiben, skrive sammentrængt; eine gedrängte Schrift, gnedret; seine Gläubiger - ihn, presse, plage.

Drangsal, n. -es -e, Trængsel, Kum= mer, Gjenvordighed, c.

Drath, m. -es -äthe (ikke -ther) Traad, c. (især af Metal).

Drath=arbeit, f. -en, Traadarbeide, n.; -fenster, n. -s pl. f. sg. Vindue af Staal el. Messingtraad; -förmig, aj. traadformig; -händler, m. -s pl. f. sg. T-handler, c.; -kugel, f. -n, Lænkekugle, c.; -puppe, f. -n, T-dukke, c. (Marionette); -saite, f. -n, Metalstreng, c.; -sieb, n. -es -e, Sigte med Traad= bund; -spinnen, n. -s ud. pl. T-spin= den, Arbeidet af -spinner, m. -s pl. f. sg. T-spinderen, som forfærdiger Guld=, Sølv= og Messingtraad; -ziehen, n. -s ud. pl. T-trækken, c.; -zieher, m. -s pl. f. sg. T-trækker, Guldtræk= ker, Sølv-, c.; -zug, m. -es -üge, T-trækning, c.; ogsaa Værkstedet, hvor dette skeer.

Drathern, aj. d. T. Traad=, som er af Traad.

Dräuen, f. Drohen.

Drauf, f. Darauf.

Dräuschen, v. n. m. h., d. T. plad= ske; (vulg. dröschen og draschen, som ogsaa betyder at pluddre, larme).

Draußen, av. derude, udenfor.

Drechselbank, f. -änke, Dreierbænk, c. (d. T. Drehbank).

Drechseln, (d. T. drehen) v. a. dreie: eine Kugel -, in Holz -.

Drechsler (Dreher) m. -s pl. f. sg. Dreier, n.

Dreck, m. -es, ud. pl. vulg. Dræk, Skarn, Snavs, n.; fig. en slet, ringe Ting; -ig, aj. snavset, besudlet med Skarn; smudsig, ureen.

Dreg, m. -es -e, Dræg, n. et lidet Anker.

Dreh=bank, f. -änke, d. T. Dreier= bænk, c.; -basse, f. -n, Svingbasse, c. (en lille Skibskanon); -baum, m. -es -äume, Svingel, Svingbom, c. (hvor= med en Vei spærres for Ridende og Kjørende); -eisen, n. -s pl. f. sg. Dreierjern, -redskab, n.; -käfer, m. -s pl. f. sg. Hvirvelbille, c. (Insect); -krankheit, f. ud. pl. Svimmelsygdom (hos Faar); -kreuz, n. -es -e, f. -baum; -lade, f. -n, Kandesteberens Dreierbænk, -= -ling, m. -s -e, forskjellige til Omdrei= ning tjenende Værktøi, f. Ex. Armen paa en Slibesteen; et svimmelsygt Faar; -orgel, f. -n, Haandorgel, Po= sitiv, n.; -rad, n. -es -äder, Drei= hjul, n.; -scheibe, f. -n, Dreieskive, c.; -stahl, m. -es -ähle, f. -eisen, -= stuhl, m. -es -ühle, Skruestol, c.; Metalarbeidernes Dreierbænk.

Drehen, v. a. ein Rad, dreie; Ei= nem etw. aus der Hand, vriste; die Augen, dreie om, bevæge hid og did; Ei= nem den Rücken, vende; ein Seil, snoe; sich, dreie sig (især om Vinden); Ei= nem eine Nase -, fig. dreie en Næse (faae til at troe noget Usandt); -d, d. T. svimmel; -her, m. -s pl. f. sg. d. T. i Sammens. Dreier: Hørndreher; for= skjellige Værktøi.

Drei, M=Tal (Gen. -er, Dat. -en) tre; die -en, Tretal, n. Treen i Kort.

Drei=armig, aj. trearmet; -beinig, aj. trebenet, -decker, m. -s pl. f. sg. Tredækker, c.; -drath, m. -es -äthe, Tøi vævet af tredobbelte Traader, Dreil, n. (Drillich) trestaftet Tøi; -dräthig, aj. trestaftet; -eck, n. -es -e, Trekant, c.; -eckig, aj. trekantet; -einig, aj. tre= enig; -einigkeit, Treenighed, c.; -er, m. -s pl. f. sg. tre Enheder forenede til et Hele; især en liden Skillemynt, Trilling, c.; -erlei, aj. (indecl.) tre Slags; -fach, aj. tredobbelt, trefold; (ogsaa -fältig men ikke -doppelt); -= fädig, aj. tretraadet; -faltig, aj. tre= foldig; -faltigkeit, f. ud. pl. Trefol= dighed, c.; -farbig, aj. trefarvet; -= fuß, m. -sses -üsse, Trefod, c.; -füßig, aj. trefodet; -gesang, m. -es -änge, trestemmet Stykke (Terzet); -herr, m. -n -en, og -herrscher, m. -s pl. f. sg. Triumvir, c. een af Tre, som regjere en Stat; -herrschaft, f. -en, Trium= virat, n.; -jährig, aj. treaarig; -jähr= lich, aj. som gjentages hvert tredie Aar; (saaledes ogsaa -stündig, -stünd= lich, -tägig, -täglich, -wöchig, -wö= chentlich og (sjeld.) -monatig, -mo= natlich); -kantig, aj. trekantet; -kö= nigsfest, n. -es ud. pl. Hellig=tre=Kon= gers Fest; -ling, m. -s -e, Trilling, c. tredie Delen af et Hele; et Maal

paa tre Tønder el. tre Spande; -mal, (-Mal) av. tre Gange; -malig, aj. som skeer tre Gange; -master, m. -s pl. sg. Tremaster, c.; -pfünder, m. -s pl. ſ. sg. Trepunder, c.; -schlag, m. -es -äge, Pasgang, c.; -seitig, aj. trefidet; -silbig, aj. trestavelses; -sitzig, aj. med tre Sæder; -spännig, aj. med tre Heste for; -ßig, M-Tal, tredive; -ßiger, m. -s pl. ſ. sg. Medlem af et Selskab paa 30 Pers.; en Pers., som er 30 Aar gl.; -ßigste, O-Tal, tredivte; -ßigstel, n. -s pl. ſ. sg. tredivte Delen; -ßigstens, av. for det tredivte; -stimmig, aj. trestemmig; -zack, m. -es -e, Trefork, tregrenet Gaffel, c.; -zackig, aj. tregrenet; -zehn (-zehen) M-Tal, tretten; -zehner, m. -s pl. ſ. sg. Medlem af en Forening af 13 Pers.; -zehnte, O-Tal, trettende; -zehntens, av. for det trettende.

Dreist, aj. dristig, behjertet; ugenert i Selskab; uforskammet, fræk; -igkeit, f. ud. pl. D-hed, B-hed, U-hed, c.

Drell, aj. d. T. undtd. levende, munter; rund, fast.

Drellbohrer, ſ. Drillb-.

Dreschen, v. i. a. tærske; leeres Stroh-, tærske Langhalm (gjøre forgjæves Arbeide); fig. vulg. slaae; pluddre, sladdre; -scher, m. -s pl. ſ. sg. Tærsker, c.

Dresch-flegel, m. ſ. Flegel; -maschine, f. -n, Tærskemaskine, c.; -tenne, f. ſ. Tenne; -zehend, m. -en -en, Tiende af udtærsket Sæd.

Dressiren, v. a. dressere, afrette, (som Hunde).

Drey, ſ. Drei. [trebie Gang.

Driebrachen, v. a. einen Acker, ploie

Drillbohrer, m. -s pl. ſ. sg. Dril, c. (et spidst Boer hos Metal- og Steenarbeidere) d. T. Drell-.

Drillen, v. a. dreie om i en Kreds; drille (bore med en Dril); Einen, drille, falde besværlig; (d. T. ogsaa trillen).

Drillhaus, n. -es -äuser, Exercerhuus, n.

Drillich, m. -es -e, ſ. Dreidrath.

Drilling, m. -es -e, Drey, n. (som sætter en Maskine i Gang); d. T. ogsaa Drebling og Dreiling; Trilling, c. (et af tre paa engang fødte Børn).

Drin, d. T. ſ. Darin.

Dringen, v. i. 1) a. trænge, nøde, tvinge; -d, partic. yderlig, uopsættelig, nær forestaaende. 2) n. m. ſ. trænge ind; in Einen, trænge ind i, bede indstændigen; auf etw., trænge paa, ville absolut, paastaae bestemt; -glich, aj. indtrængende, bevægende ved kraftige Midler; -glichkeit, f. ud. pl. Indtrængenhed, c.

Dritte, O-Tal, tredie.

Dritthalb, aj. (indecl.) halvtredie.

Drittheil, n. -es -e, eller fædrandlig Drittel, n. -s pl. ſ. sg. tredie Deel (af et Hele, f. Ex. af en Daler).

Drittens, av. for det tredie.

Drob, ſ. Darob, Daruber.

Droben, av. (d. T. for da oben, dort-) der oppe, hist oppe.

Droguerie, f. ogsaa Droguerei, f. (l. gu som et k) Materialvare, raa Apothekervare; -guist, m. -en -en, den, der handler dermed; Materialist, c.

Drohen, v. n. m. h. (forældr. dräuen) Einem mit der Hand; Einem etwas, das Haus drohet den Einfall, true; -hung, f. Trudsel, c. ud. pl.; truende Tale, c. Trudselsord, n. pl. -en.

Drohne, (Thräne) f. -n, Drone, Vandbi, c.

Dröhnen, v. n. ſ. Drönen.

Drohwort, n. -es -örter, Trudselsord, n.

Drollig, aj. leierlig, pudseerlig; -keit, f. -en, L-hed, P-hed, c.

Dromedar, m. -s -e, Dromedar, c.

Drommete, drommeten, ſ. Trompete, trompeten.

Drönen, v. n. m. h. drone, give en stærk, bævende Lyd.

Dronte, f. -n, Dronte (Fugl) c.

Droschke, f. -n, Droschke, c.

Dröschen, ſ. Dräuschen.

Drossel, f. -n, d. T. Adamsæble, n. Luftrør, Spise-, n. Strube, c.; Drossel, c. (Sangfugl); -ader, f. -n, Halsaare, c.

Drost, m. -en -en, Landdrost, c. (i nogle Egne, en Øvrighedsperson paa Landet); -ei, f. -en, Landdrostens Embedsdistrict. [derovre.

Drüben, av. d. T. paa hiin Side,

Drüber, ſ. darüber.

Druck, m. -es -e, ein - der Hand, der - der Luft, Tryk, n.; der - der Trauben, Udpressen, c.; fig. unter einem schweren -, Tryk, n. Undertrykkelse; ein Schrift in den - geben, i Trykken; ein reiner -, Tryk, c. ud. pl.; (ogsaa) det trykkede Skrift, ud. pl.

Druck-buchstabe, m. -ns -n, trykt Bogstav; -fehler, m. -s pl. ſ. sg. Trykfeil, c.; -fertig, aj. færdig til Trykken; -freiheit, f. ud. pl. Trykkefrihed, c.; -jahr, n. -es -e, Trykkeaar; -kosten, pl. ud. sg. Trykkeomkostninger; -ort, m. -es -e, Trykkested, n.; -papier, n. -es -e, Trykpapir, n.; -schrift, f. -en, trykt Skrift, Prent, n.; -tisch, m. -es -e, Trykkebord, n. (til at trykke Kartuner paa); -werk, n. -es -e, Trykværk, n. (især til at presse Vandet i Hoiden). [prente.

Drucken, v. a. Bücher ꝛc. trykke,

Drücken, v. 1) a. trykke: den Thon in die Form; Einem die Hand; Einem ans Herz; die Schuhe - ihn; das Volk -; sich -, faae Skade ved at

trykkes. 2) n. m. b. trykke: die Last drückt auf mich; die Uhrfeder drückt; drückende Luft; diese Speise drückt im Magen, ligger tungt; d. T. dræve, være ubestemt og langsom; bei Tische sitze ich nicht gern gedrückt, knebet.

Drucker, m. -s pl. s. sg. Trykker, c. (i Bogtrykkerier).

Drücker, m. -s pl. s. sg. Trykker, c. (Værktei); især paa en Laas.

Drucker=ballen, m. -s pl. s. sg. Trykbalde, c.; -farbe, -schwärze, f. Trykkersværte, c.; -lohn, m. -es ub. pl. Trykkerlen, c.

Druckerei, f. -en, Trykkeri, n. (Værksted); Konsten, at trykke, ub. pl.

Drucksen, v. n. m. b. d. T. dræve, være ubestemt og langsom.

Drud, m. -en -en, (-e, f. -n) Hexemester, (Hex), ond Aand, c., Spegelse, n., Maren, c.

Druide, m. -n -n, Druide, c. (Præst hos Gelterne ꝛc.)

Drum, s. darum.

Drunten, av. (da unten, dort -) d. T., der nede, hist nede.

Drüschling, m. -es -e, Champignon, c.

Druse, f. 1) ub. pl. Krop, c. (Hesteſygdom); Værme, c. 2) pl. -n, Mineral, som paa Overfladen er ſtudt ud i ſmaae Krystaller.

Drüse, f. -n, Kjertel, c. (ogſaa) Krop, s. Druse.

Druſen, pl. ub. sg. (n. St.) Værme, c.; Dvaset af udpressede Vindruer.

Druſig, aj. beladt med Krop.

Drüſig, aj. ſom har Kjertler.

Du, pron. pers. Gen. deiner (ſork. dein) Dat. dir, Acc. dich, du, dig; pl. Nom. ihr, Gen. euer, Dat. og Acc. euch, J, eder.

Dubiös, aj. tvivlſom, uvis.

Dublette, f. -n, Dublet, c.

Ducaten, m. -s pl. s. sg., Ducat, c.

Ducken, v. a. ſich, dukke, (beie Hovedet og Overkroppen); lig. ſoie ſig efter Omſtændighederne.

Duckmauſer, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) (foragt.) Lurendreier, c.; -ei, f. -en, Lurendreieri, n.

Duckſtein, m. -es ub. pl. s. Tuf; Hvidtol, ſom brygges i det Brunsvigſke.

Dudeldei, n. -es ub. pl. Visvas, n. Ubetydelighed, c. og det ſamme ſom Dudelei, f. -en, Tuderi, Klimperi, Bierſjedlen, ſlet Sang, c.

Dudeln, v. n. m. b., vulg. blæſe paa Sækkepibe, c. klimpre, ſynge ſlet.

Dudelſack, m. -es -äcke, d. T. Sækkepibe, c.

Dudu, m. Dronte, c. (Fugl).

Duell, n. -es -e, Duel, Tvekamp, c.

Duett, n. -es -e, Duet, c.

Duft, m. -es -üſte, Dunſt, Taage, c.; Duft, Blomſter-, c.

Duftbruch, m. -es -üche, kaldes i Skovvæsenet, naar et Træ el. en Green brækkes ved Sneens el. Isens Tyngde.

Duften, v. a. dufte; die Wand: -, ſvede.

Duften, v. a. give Duft fra ſig, ud[bred: Duft.

Duftig, aj. duftende, givende Duft fra ſig.

Duldbar, aj. ſom kan taales.

Dulden, v. a. ein Unglück -, taale, lide taalmodig; hier duldet man alle Religionen, taaler, fordrager; -dung, f. ub. pl. taalmodig Liden; Taalen, Fordragen; Tolerance, c.; -der, m. -s pl. s. sg. (-derinn, f. -en) Taaler, c. taalmodig Lidende; -dſam, aj. taalig, overbærende, tolerant; -dſamkeit, f. ub. pl. T-hed, Overbærenhed, Tolerence, c.

Dult, m. -es -e (Sydt.) aarligt Mar[ked, n.

Dumm (dümmer, dummſt), aj. dum; ſig. kraftesløs; -dreiſt, aj. dumdriſtig; -dreiſtigkeit, f. ub. pl. Dumdriſtighed, c.; -heit, f. Dumhed, c. ub. pl.; en dum Handling, dum Opførſel, pl. -en; -kopf, m. -es -öpfe, (d. T. -bart, m. -es -e, Nordt. -erjan, d. e. dummer Johann) Dosmer, c. Dummerhoved, n. Dumrian, c.

Dumpf, aj. (om Lyd) huul, dæmpet; -er Schmerz, bedøvende, undertrykt; ein -es Schweigen, mørk; sein Kopf iſt ganz -, forvirret, bedøvet; -heit, f. -en, Bedøvelſe, c.; -ig, aj. muggen.

Dümpfel, m. ſ. Tümpel.

Düne, f. -n, (Nordt.) Duun, n.

Düne, f. -n, en Sandbanke ved Havskysten.

Dung, m. -es ub. pl. (Sydt.) ſ. Dünger.

Düngen, v. a. gjøde: das Feld; -ger, m. -s pl. s. sg. Gjødſle, Gjødning, Mødding, Møgdynge, c.; -gung, f. -en, Gjøden, c.

Dunkel, aj. (dunkeler el. ſædv. dunkler; dunkelſt) dunkel; eine -e Höhle, mørk; eine -e Rede, dunkel, utydelig; er iſt von -er Herkunft, ubekjendt; das - des -s og -heit, f. ub. pl. Dunkelhed, c. Mørke, n. Utydelighed, c. (i ſidſte Bet. pl. -heiten); -n, v. u. m. b. mørkne, ſtumre; -blau, -gelb, -grün, -roth ꝛc. mørkeblaa ꝛc.

Dünkel, m. -s ub. pl. Fordom, forudfattet Mening, c.; Indbildning, c. høie Tanker om ſig ſelv; -haft, aj. indbildſk.

Dünken, v. ſynes, forekomme, tykkes, holde for, mene. (Som v. n. m. b. med Perſonen i Dat. ſie dünkte mir ſchön; thue, was dir gut dünkt; ſom recip. med Perſ. i Acc.: du dünkſt dich klug; ſie - ſich tugendhaft; ogſaa med laſſen: laß dich nicht klug -; ſom impers. med Perſ. i Acc.: es dünkt mich).

Digitized by Google

Dünn, aj. tynd: ein -es Blatt: die Leinwand iſt -, (aabent); -es Haar; -es Bier.

Dünn-haarig, aj. tyndhaaret; -ſchalig el. -ſchälig, tyndſkallet; -ſtammig, aj. tyndſtammet.

Dünne, f. Tyndhed, c. ub. pl.; Slag, n. det Tynde af Livet under Ribbenet (die Dünnung, Weiche).

Duns, m. -es -e, Dumrian, c.; en naragtig Lærd.

Dünſen, v. i. u. m. ſ. nu kun i partic. ge-, aufge-, opbovnet, opblæſt.

Dunſt, m. -es -ünſte, Dunſt, c.; Vim. einen blauen - vormachen, binde Noget paa Ermet; (i Jagtſp.) Spurvehagel, n.

Dunſten, v. n. m. h. dunſte op, dampe.

Dünſten, v. a. das Fleiſch, ſtuve, koge under lukt Laag.

Dunſtig, aj. fuld af Dunſter.

Dunſtkreis, m. -es -e, Dunſtkreds, Atmoſphære, c.

Dupfen, ſ. Tupfen el. Tüpfen.

Duplik, f. -en, Duplik, c.

Dupliren, v. n. m. h. doublere el. duplere, fordoble.

Duodez, n. -es -e, Duodez, c.

Durch, 1) præp. med Acc. igjennem: ich ging - das Thor; - das Fenſter ſehen; es ging ihm -s Herz; Vim. - die Finger ſehen; - das ganze Jahr el. das ganze Jahr - (hindurch); - einander mengen, werfen; (en virkende Aarſag; et Middel) ved: - ihn bin ich glücklich geworden. 2) av. ich bin nicht mit dem Buche -, færdig, til Ende; - und -, heelt igjennem; die Strümpfe ſind -, hullede, itu. (De med - ſammenſ. Verb. ere deels ægte ſmſ. altſaa udſkillelige (ins.); i hvilket Tilfælde Hovedtonen ligger paa Verbet, ge i præter. part. bortfalder og zu ſættes foran infinit.: er durchreiſet die Schweiz, hat ſie -reiſet, wünſcht ſie zu -reiſen; deels uægte ſmſ., altſaa adſkillelige (sep.); i hvilket Tilfælde Hovedtonen ligger paa durch, og ge i præter. partic. og zu ved infinit. ſættes imellem durch og Verb.: er reiſet nur durch, iſt durchgereiſet, gedenkt nur durchzureiſen).

Durchackern, v. a. 1) sep. gjennemploie; ploie tilgavns; 2) ins. gjrode, meiſomt gj-arbeide; -rung, f. -en, Gjennemploining, c.

D-arbeiten, v. a. sep. ſich, eine S. gj-arbeide; -tung, f. -en, Gj-dning, c.

D-aus, av. (Tonen paa aus) ganſke, aldeles, heel igj-; endeligen, uden Modſigelſe, absolut.

D-backen, v. i. n. m. ſ. sep. gjbages.

D-beben, v. a. ins. gj-bæve.

D-beißen, v. i. a. 1) sep. gj-bide; ſich, bane ſig Vei ved at bide, hjelpe ſig frem ved at ſtænde. 2) ins. gj-bide: das Brod-.

D-beizen, v. sep. 1) n. m. ſ., gjædes, -ædſes. 2) a. gj-æde, -ædſe.

D-beten, v. a. gj-bede: 1) sep. bede til Ende. 2) ins. tilbringe med at bede.

D-betteln, v. a. 1) sep. ſich, bettle ſig igj-. 2) ins. das Land, gj-bettle, -tigge.

D-blaſen, v. i. a. 1) sep. blæſe igj-; ein Tonſtück, blæſe til Ende. 2) ins. (om Vinden) gj-blæſe.

D-blattern, v. a. sep. og ins. gj-blade; fig. læſe flygtigt igj-.

D-blick, m. -es -e, Gj-blik, n.; -en 1) v. a. ins. ſeinen Plan, gj-ſtue. 2) n. m. h. sep. ſee gj- en Aabning; in ſeinem Betragen blickt Neid durch, Sinner frem.

D-blitzen, v. n. m. h. ins. gj-lyne.

D-bohren, v. a. 1) sep. bore igj-. 2) ins. fig. Einen mit dem Degen, den Augen, gj-bore.

D-braten, v. 1) n. m. ſ. sep. gjſteges. 2) a. ins. gj-ſtege.

D-brauſen, v. 1) n. m. ſ. sep. bruſe igj-. 2) a. ins. gj-bruſe.

D-brechen, v. i. 1) a. a) sep. gjbryde, med Magt gjøre Aabning ind i et Legeme. b) ins. fig. med Magt bane ſig Vei ud af et Sted; d-brochene Arbeit, udſkaaret, udfilet, udſyet; Filigran. 2) n. m. ſ. sep. bryde igj-.

D-brennen, v. i. 1) n. m. h. sep. brænde igj-. 2) a. ins. gj-brænde.

D-bringen, v. i. a. sep. bringe igj-; fig. einen Kranken, hjelpe at komme ſig; Pflanzen -, overvintre; ſich -, ſlaae ſig igj-, ernære ſig; ſein Vermögen, forede, tilſætte.

D-bruch, m. -es, Gj-bryden, c. Gj-brud, n. ub. pl.; Stedet, hvor Gjbrudet er ſkeet, pl. -üche; (undert.) Bugleb, n.

D-brüllen, v. a. ins. gj-brøle.

D-dampfen, v. a. ins. gj-dampe.

D-denken, v. i. a. sep. og ins. gjtænke, overveie.

D-drängen, v. a. sep. gj-trænge.

D-dringen, v. i. 1) a. ins. gj-trænge, 2) n. m. ſ. sep. trænge tilgavns igj-; fig. opnaae ſin Hensigt, ved at overvinde viſſe Hindringer; -glich, aj. gjtrængelig; -igkeit, f. ub. pl. Gj-hed, c.

D-drücken, v. a. sep. gj-trykke; das Pferd, trykte fordærvet.

D-duften, v. a. ins. gj-duſte.

D-eilen, v. n. m. ſ. sep. og a. ins. gj-ile.

D-einander (bedre durch ein-) melem hverandre.

D-fahren, v. i. 1) a. a) sep. einen Weg, optjøre. b) ins. fig. gj-fare. 2) n. m. ſ. sep. kjøre igj-; gj-fare.

D-fahrt, f. Gj-kjørſel, c. (ſaavel Handlingen, at kjøre igj-, ub. pl. ſom Stedet, hvorigj- der kjøres, pl. -en).

D-fall, m. -es, Gj-fald, n. ud. pl. Bugleb, n. pl. -älle.

D-fallen, v. i. n. m. f. sep. falde igj- en Aabning; fig. bei der Wahl, falde igj-; im Spiele, intet vinde.

D-falten, v. a. ins. lægge i Folder; folde.

D-faulen, v. n. m. f. sep. raadne igj-; raadne itu.

D-fechten, v. i. a. sep. fig. sich, eine S., med Ord forsvare, paastaae, fætte igj-.

D-feilen, v. a. sep. gj-file.

D-feuchten, v. a. ins. fugte heelt igj-.

D-feuern, v. sep. 1) a. gj-hede. Undert. fig. og ins., ophidse. 2) n. m. h. flyde gj- en Aabning.

D-flammen, v. a. ins. gj-flamme.

D-flattern, v. n. m. f. sep. og a. ins. gj-flagre.

D-flechten, v. i. a. ins. gj-flette.

D-fliegen, v. i. n. m. f. sep. og a. ins. flyve igj-; fig. læse flygtigt igj-.

D-fliehen, v. i. n. m. f. sep. og a. ins. flygte igj-.

D-fließen, v. i. n. m. f. sep. og a. ins. gj-flyde, flyde igj-.

D-flößen, v. a. sep. das Holz, flaade igj-.

D-flug, m. -es ud. pl. Gj-flyven; fig. hurtig Gj-reise, c.

D-fluß, m. -es ud. pl. Gj-flyden, c.

D-forschen, v. a. ins. gj-forske; -schung, f. -en, Gj-forskning, c.

D-fragen, v. a. sep. gj-sperge.

D-freſſen, v. i. a. sep. og ins. gj-æde, gj-gnave; vulg. sich (sep.) snylte sig igj-.

D-frieren, v. i. n. m. f. sep. gj-fryse.

D-fuhre, f. ud. pl. Gj-kjørsel, c.

D-führen, v. a. sep. føre igj-; -rung, f. ud. Gj-førsel, c.

D-fuhrzoll, m. -es -ölle, Transit-told, c.

D-füttern, v. a. sep. das Vieh, fore Vinteren over.

D-gähnen, v. a. ins. tilbringe gabende: den Abend -.

D-gang, m. -es, Gj-gang, c. (Handlingen, at gaae igj-) ud. pl., (Stedet, hvorigj- man kan gaae) pl. -änge; -sgut, n. -swaare, f. -shandel, -szoll, m. Transitgods, n. T-vare, T-handel, T-told, c.

D-gängig, aj. som har en Gj-gang; fig. uden Forskjel, det ene som det andet, tilsammen, heelt igj-, overalt; i Almindelighed.

D-gehen, v. i. 1) n. m. f. sep. gaae igj- et Sted; fig. flygte, løbe bort; blive bevilget. 2) a. a) sep. die Füße, die Schuhe, gaae Hul paa, gaae itu; ein Buch, læse flygtigt igj-. b) ins. einen Wald, gaae igj-, gaae fra Ende til anden; ein Gedicht, gj-gaae, prøve.

D-gehends, av. f. -gängig, fig.

D-gerben, v. a. sep. garve igj-; fig. Einen, gj-prygle.

D-gießen, v. i. a. sep. gyde, øse gj- (en Aabning).

D-glühen, v. a. 1) sep. gj-glede; -hung, f. ud. pl. Gj-gledning, c. 2) fig. ins. gj-trænge, -pine.

D-graben, v. i. a. sep. gj-grave (ogsaa undtd. ins. især fig.); sich, gj-grave.

D-greifen, v. i. a. sep. gribe gj- (en Aabning); fig. ingen Omsvøb gjøre; ein -des Mittel, gj-gribende.

D-grübeln, v. a. sep. og ins. gj-gruble, gj-grandske.

D-gründen, f. Ergr-.

D-gucken, v. n. m. h. sep. d. T.

D-guß, m. -sses, Gj-gyden, Gj-støben, ud. pl.; Skyllerende, Afløbs-, c., Dørslag, n. pl. -üsse.

D-hallen, v. sep. 1) n. m. h. lyde igj-. 2) a. gj-lyde.

D-hauchen, v. 1) sep. n. m. h. aande igj-. 2) ins. a. gj-aande.

D-hauen, v. i. a. sep. hugge igj- (ogsaa ins.).

D-hecheln, v. a. sep. den Flachs, gj-hegle; fig. d. T. Einen, gj-hegle (spottende dadle hans Opførsel).

D-heizen, v. a. sep. gj-hede; -zung, f. ud. pl. Gj-hedning, c.

D-helfen, v. i. a. sep. hjelpe igj- (et Sted); fig. Eim., hjelpe ud af en Forlegenhed, understøtte.

D-hellen, v. a. ins. lyse igj-.

D-herrschen, v. a. ins. (digter.) herske overalt.

D-heulen, v. a. ins. gj-hyle.

D-hin, av. (Sydt.) for hindurch.

D-hitzen, v. a. sep. og fig. ins. gj-hede.

D-holen, v. a. sep. fig. d. T. gj-trænge; Einen, fig. gj-hegle.

D-höhlen, v. a. sep. og ins. gj-hule.

D-höhnen, v. a. sep. forhaane meget.

D-hüpfen, v. 1) sep. n. m. f. hoppe igj-. 2) ins. a. gj-hoppe.

D-jagen, v. 1) sep. a. das Vieh, jage igj- (et Sted); n. m. h. og f. jage igj-, gj-jage. 2) a. ins. jage igj-, haste igj-; jage overalt.

D-irren, v. a. ins. gj-vanke; fig. eine Gegend mit den Augen, gj-skue flygtigt.

D-kalten, v. a. ins. gj-kjøle; især partic. d-kaltet, meget forkjølet.

D-kämmen, v. a. sep. die Haare, kæmme igj-.

D-kämpfen, v. a. sep. eine S., sich, kæmpe igj-.

D-kauen el. -käuen, v. a. 1) sep. gj-tygge. 2) fig. og ins. fortygge; einen Satz, indtil Vanmelse gj-gaae.

D-klettern, -klimmen, v. 1) sep. n. m. f. klattre igj-; 2) ins. a. die Gebirge -, gj-klattre.

D-klingen, v. n. m. h. sep. lyde igj-; (ogsaa) lyde fremfor.

Digitized by Google

D-klopfen, v. a. sep. banke igj-; mørbanke; d. T. gj-prygle.

D-kneten, v. a. sep. gj-ælte.

D-kommen, v. n. m. s. sep. komme igj- (et Sted); fig. komme fuldt i Stand med, blive færdig, overstaae Fare, Sygdom ꝛc.

D-kosten, v. a. sep. smage en Ting efter den anden.

D-kratzen, v. a. sep. kradse igj-.

D-kreuzen, v. a. ins. gj-skære korsviis; fig. gj-krydse, vandre paa kryds og paa tværs.

D-kriechen, v. i. 1) n. m. s. sep. krybe igj- (en Aabning). 2) a. ins. einen Raum, gj-krybe; vulg. fig. gj-søge, (el. ogsaa) have samlet Erfaring.

D-laß, m. -sses -ässe, Gj-laden, Gj-sien, ud. pl. Stedet, hvorigj- Noget lades, ligel. forstjellige Maskiner, gj- hvilke man lader andre Legemer lebe; Saald, c., Dorslag, n.

D-lassen, v. i. a. sep. lade gaae, lebe el. flyde igj-.

D-laucht, f. pl. -en (en Titel, som gives fyrstelige Personer) Eure (fork. Ew.), Seine (Se.), Ihro (rigt. Ihre) -, Durchlauchtigheb, c.; -ig, -igst, aj. durchlauchtig, -igst.

D-lauf, m. -es, Gj-løb, n. ud. pl. Bugløb, n.; Stedet, hvor Noget har sit Gj-løb, pl. -äuse; -en, v. i. 1) n. m. s. sep. løbe igj- (et Sted). 2) a. ins. die Schube, løbe itu; einen Raum, gj-løbe, løbe fra Ende til anden; fig. ein Buch, gj-løbe, læse flygtigt igj-; (ligel.) betragte flygtigt.

D-läutern, v. a. ins. luttre tilgavns.

D-leben, v. a. sep. og ins. gj-leve.

D-lesen, v. i. a. sep. og ins. gj-læse.

D-leuchten, v. 1) n. m. h. sep. lyse igj-, durch etw., lyse igj-; fig. blive synlig, vise sig; Eim. durch einen Ort leuchten, lyse igj-. 2) a. ins. lyse overalt.

D-liegen, v. i. a. sep. d. T. sich, ligge Huller i; (bedre aufliegen).

D-löchern, v. a. ins. gjøre Huller i.

D-lügen, v. i. a. sep. hjelpe sig igjmed Løgn, lyve sig frem.

D-machen, v. a. sep. bringe til Ende, i Stand; er hat schon viel d-gemacht, fig. gaaet meget igj-; havt mangeslags Skjebner.

D-marsch, m. -es -ärsche, Gj-marsch, c.; -iren, v. n. m. s. sep. gj-marschere.

D-mengen, v. a. 1) sep. blande sammen, tilgavns mellem hverandre; -gung, f. -en, Sammenblanding, c. 2) ins. fig. forblande, blande med.

D-messen, v. a. sep. gj-maale, udmaale; -sser, m. -s pl. s. sg. Gj-snit, n. (Diameter).

D-mischen, s. D-mengen.

D-müssen, v. i. n. m. h. sep. (d. T., og forudsætter altid et udeladt Verb.) f. Ex. er muß durch, nemlig gaae, kjøre ꝛc.

D-mustern, v. a. sep. og ins. d. T. gj-mønstre, nøie undersøge; vulg. Einen, opholde sig over ham; -rung, f. -en, Gj-mønstren, c.

D-nachten, v. a. ins. (digt.) gjøre mørk som Natten.

D-nagen, v. a. sep. og ins. fig. gj-gnave, gnave itu.

D-nähen, v. a. sep. og ins. sye igj-.

D-nässen og -netzen, v. a. sep. og ins. gj-væde.

D-nehmen, v. a. sep. foretage efter Tour; Einen, dadle, gj-hegle.

D-passiren, v. n. m. s. sep. d. T. passere igj-.

D-pflügen, v. a. 1) sep. eine Wurzel, pløie igj-; den Acker, pløie færdig. 2) ins. gj-pløie; fig. d. T.: die Wellen-, pløie igj-.

D-pilgern, v. 1) n. m. s. sep. vandre som Pilgrim igj-. 2) a. ins. ein Land, gj-vandre som Pilgrim.

D-plagen, v. a. sep. sich, med Møie hjelpe sig igj-.

D-pressen, v. a. sep. presse igj-.

D-prügeln, v. a. sep. d. T. gj-prygle.

D-rädern, v. a. sep. harpe igj-.

D-rasseln, v. a. ins. rasle igj-.

D-räuchern, v. a. sep. og ins. gj-ryge.

D-rauschen, v. a. ins. rasle igj-; bruse igj-.

D-rechnen, v. a. sep. og ins. gj-regne; tilbringe med at regne.

D-regnen, v. n. m. h. uperf. sep. regne igj-.

D-reiben, v. i. a. sep. rive igj-; rive itu, rive Huller i.

D-reichen, v. sep. 1) a. række, give igj-. 2) n. m. h. række igj-, være lang nok (for at rage frem gj- en Aabning); være lang nok, strække til.

D-reise, f. -n, Gj-reise, c.; -n, v. 1) n. m. s. sep. reise igj-. 2) a. ins. gj-reise (et Sted fra Begyndelsen til Enden).

D-reißen, v. i. sep. 1) a. gj-rive. 2) n. m. s. gj-rives.

D-reiten, v. i. 1) n. m. s. sep. ride igj-. 2) a. sep. ride Hul i, Huden af. 3) a. ins. gj-ride (fra Ende til anden).

D-rennen, v. 1) a. sep. Einen, gj-bore, gj-stikke; gj-rende (fra Ende til anden). 2) i. n. m. s. sep. rende igj- et Sted.

D-riechen, v. i. n. m. h. sep. lugte igj-.

D-rieseln, v. 1) n. m. s. sep. gj-risle. 2) a. ins. gj-risle.

D-rinnen, v. i. n. m. s. og a. ins. rinde igj-.

D-rollen, v. 1) n. m. s. sep. rulle

igj-. 2) a. ins. gj-rulle.

D-rudern, v. 1) n. m. ſ. roe igj-. 2) a. ins. gj-roe. [hinanden.

D-rühren, v. a. sep. omrøre, røre i

D-rütteln, v. a. sep. gj-ryſte, ryſte tilgavns.

Durchs (ikke durch's) ſ. Durch.

D-ſägen, v. a. sep. og ins. gj-ſave.

D-ſalzen, v. i. a. sep. gj-ſalte.

D-ſäuern, v. a. sep. og undtd. ins. gjøre heelt igj- ſuur. [ſuſe.

D-ſäuſeln, -ſauſen, v. a. ins. gj-=

D-ſchaben, v. a. sep. ſtrabe igj-.

D-ſchallen, v. 1) a. ins. gj-lyde. 2) n. m. h. sep. trænge igj- med ſin Lyd.

D-ſchauen, v. 1) a. sep. og ins. gj-ſtue, trænge igj- med ſkarpt Blik; -ſchauung, f. ud. pl. Gj-ſtuen, c. 2) n. m. h. sep. ſtue gj- (en Aabning).

D-ſchauern, v. a. ins. gj-trænge med Gyſen.

D-ſcheinen, v. i. 1) n. m. h. sep. ſkinne igj-; -d, partic. ſom man kan ſee igj- (om ſaadanne Legemer, ſom kun lade et Skin af Lys men ikke Lys=ſtraalerne gaae igj- ſig, forſkjellig fra d-ſichtig). 2) a. ins. gj-ſkinne, opfylde med ſit Skin. [ſpringe ſpegende.

D-ſcherzen, v. a. ins. (digter.) til=

D-ſchieben, v. i. a. sep. ſkyde igj-, ſtubbe igj-.

D-ſchießen, v. i. a. 1) sep. og ins. ſkyde igj-. 2) sep. das Geld, tælle igj-, kaſte efter. 3) ins. ein Buch, gj-ſkyde, gj-drage med rene Blade.

D-ſchiffen, v. 1) n. m. ſ. sep. ſeile igj-. 2) a. sep. og ins. gj-ſeile (fra Ende til anden); -ffung, f. ud. pl. Gj-ſeilen, c.

D-ſchimmern, v. n. m. h. sep. og a. ins. ſkinne igj-. [med at ſove.

D-ſchlafen, v. i. a. ins. tilbringe

D-ſchlag, m. -es -äge, (ſjeld.) Gj=ſlagen, c. ud. pl.; Hul, n. Aabning, c.; forſkj. Værktoi, iſær: Derſlag, n.; -en, v. i. sep. 1) a. (undtd. ogſaa ins.) ſlaae igj-; Bohnen, ſie igj-; (ogſaa ins.) gj-prygle; ſich, ſlaae ſig igj-, ved Fegten bane ſig Vei. 2) n. m. h. ſlaae igj-, trænge igj-; ligel. lade gj-trænge. [Slangelinier.

D-ſchlängeln, v. a. ins. gj-lede i

D-ſchleichen, v. i. n. m. ſ. el. a. og ſich sep. ſnige igj-.

D-ſchleifen, v. 1) rgl. a. sep. føre igj- et Sted paa en Slæde. 2) i. a. sep. ſlibe Hul i.

D-ſchlüpfen, v. n. m. ſ. sep. og a. ins. ſmutte igj-, krybe igj-.

D-ſchmettern, v. a. ins. gj-trænge med en klingrende Tone.

D-ſchneiden, v. i. a. sep. og ins. gj-ſkære; fig. dele i to Dele.

D-ſchneien, v. n. m. h. uperſ. sep. ſnee igj-.

D-ſchnitt, m. -es -e, Gj-ſkæring, c.; fig. Deling, c. ud. pl.; im -, i Gj-ſnit (det ene regnet med det andet); Gj-ſnit, n. (hvad der er gj-ſkaaret, Ste=det, hvor det er gj-ſkaaret, og Aabnin=gen, ſom derved er gjort) Profil, c.; -anſicht, f. -en (i Bygningsk.) Pro=fil, c.; -elinie, f. -n, Diameter, c.; -ezahl, f. -en, Middeltal, n.

D-ſchreien, v. i. n. m. h. sep. gj-=trænge med Skrig.

D-ſchreiten, v. i. 1) n. m. ſ. sep. ſtride igj-. 2) a. ins. gj-ſtride.

D-ſchütteln, v. a. sep. ryſte igj-, tilgavns.

D-ſchwärmen, v. 1) n. m. ſ. sep. ſværme igj-. 2) a. ins. die Stadt, gj-ſværme; die Nacht, tilbringe ſvær=mende.

D-ſchweben, v. a. ins. gj-ſvæve.

D-ſchwimmen, v. i. n. m. ſ. sep. og a. ins. ſvømme igj-.

D-ſegeln, v. n. m. ſ. sep. og a. ins. ſeile igj-, gj-ſeile.

D-ſehen, v. i. sep. 1) n. m. h. ſee igj-. 2) a. trænge igj- med Synet; gj-ſee med ſkarpt Blik.

D-ſeihen, v. a. sep. ſie igj-; -her, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Sigte, c.

D-ſetzen, v. sep. 1) n. m. h. ſætte igj- (om Heſte og Ryttere). 2) a. fig. eine S., ſeine Abſicht-, ſætte, drive igj-.

D-ſeufzen, v. a. ins. tilbringe ſuk=kende.

D-ſicht, f. ud. pl. Gj-ſyn; Efterſyn, n. Bedommelſe, c.; -ig, aj. gj-ſigtig; -igkeit, f. ud. pl. Gj-ſigtighed, c.

D-ſieben, v. a. sep. gj-ſigte; (Nordt. -ſichten, i Bjergv. -ſetzen).

D-ſickern, v. n. m. ſ. sep. ſive igj-.

D-ſinken, v. i. n. m. ſ. sep. ſynke igj-.

D-ſintern, v. n. m. ſ. sep. ſive igj- (fornemmelig i Bjergv.).

D-ſitzen, v. i. a. 1) sep. ſidde igj-, ſidde Hul i. 2) ins. tilbringe ſiddende.

D-ſpähen, v. a. ins. gj-ſpeide.

D-ſpicken, v. a. ins. ſpække overalt; fig. blande i.

D-ſpielen, v. a. 1) sep. ein muſi=kaliſches Stück -, gj-ſpille. 2) ins. tilbringe ſpillende; fig. bringe ſpillen=de igj-.

D-ſpießen, v. a. sep. og ins. gj-=bore, gj-ſtikke med et Spyd, et Spid ꝛc.

D-ſprengen, v. sep. 1) n. m. ſ. ride i fuld Galop igj-. 2) a. einen Weg, aabne ved at ſprænge; die Felſen, ſprænge ganſke. 3) a. ins. die Stadt -, ride i fuld Fart igj-; das Haus mit Waſſer, beſtænke overalt.

D-ſpringen, v. i. n. m. ſ. sep. ſpringe igj-. [ſpreite igj-.

D-ſpritzen, v. a. og n. m. h. sep.

D-ſtänkern, v. a. sep. d. T. ſtinke igj-, opfylde med Stank; vulg. neie

Digitized by Google

gj-søge, have sin Næse allevegne.

D-stauben, v. n. m. h. sep. støve igj-, trænge igj- som Støv.

D-staubern, s. -stöbern.

D-stechen, v. i. 1) a. ins. og sep. einen Körper -, stikke igj-; fig. gj-grave; das Getreide, gj-kaste; mit Dim., hemmelig aftale el. udføre noget Ondt med. 2) n. m. h. sep. være stukket igj- noget, og stikke frem; -cherei, f. -en, d. T. hemmelig Forstaaelse, c. (til et forbudt Øiemed).

D-stecken, v. a. sep. stikke igj- (en Aabning).

D-stehlen, v. i. a. sep. sich, stjæle sig igj-, stjæle sig bort.

D-steigen, v. i. n. m. s. sep. stige igj-.

D-stick, m. -es, Gj-stikning, Gj-graven, Kasten, c. (Sædens) ub. pl.; Stedet, hvor et Dige er gj-gravet, og den derved gjorte Aabning, pl. -e.

D-stöbern, v. a. sep. d. T. gj-snuse, opstøve, nysgjerrig gj-søge.

D-stochern, v. a. sep. s. D-stöbern.

D-stopfen, v. a. sep. stoppe igj-.

D-stören, s. D-stöbern.

D-stoßen, v. i. a. 1) sep. støde igj- (en Aabning). 2) ins. gj-støde, gj-stikke.

D-strahlen, v. n. m. h. sep. og a. ins. gj-straale.

D-streichen, v. i. 1) a. sep. gj-strege, slaae Streg over: eine Rechnung. 2) a. ins. gj-stryge (især foragteligt paa Landstrygeres Vis). 3) n. m. s. sep. stryge, fare igj-.

D-streifen, v. a. sep. og ins. gj-streife, (især om Soldater).

D-streuen, v. a. sep. strøe igj-.

D-strich, m. -es -e, Tværstreg, Overstregning; Fuglenes Træk.

D-strömen, v. 1) n. m. h. sep. gj-stramme. 2) a. ins. gj-stramme; udbrede sig strømmende, især fig.

D-stürmen, v. a. ins. storme igj-, især fig.

D-stürzen, v. 1) n. m. s. sep. styrte igj-. 2) a. sep. styrte, støde igj-; fig. ins. bevæge sig hurtigt, styrtende igj-.

D-s:hen, v. a. sep. og ins. gj-søge (især for at finde Noget); -chung, f. -en, Gj-søgning, Gj-lse, c.

D-süßen, v. a. ins. gjøre sød heelt igj-.

D-tanzen, v. 1) n. m. s. sep. dandse igj-. 2) a. sep. die Schuhe, dandse Hul paa; einen Tanz, gj-dandse, (fra Begyndelsen til Enden). 3) a. ins. die Nacht, tilbringe med at dandse.

D-taumeln, v. n. m. s. sep. og a. ins. tumle igj-.

D-thauen, v. n. m. h. sep. (især uperf.) tøe igj-, gj-tøe.

D-toben, v. 1) n. m. s. sep. og a. ins. raase igj-.

D-tönen, v. n. m. h. sep. og a. ins. gj-tone.

D-tragen, v. i. a. sep. bære igj-.

D-traufen, -träufeln, -tropfen, -tröpfeln, v. n. m. s. sep. dryppe igj-, flyde draabevis igj-.

D-träumen, v. a. ins. tilbringe drømmende.

D-treiben, v. i. a. 1) sep. drive igj-, tvinge til at gaae; fig. eine S., drive igj-, opnaae sit Øiemed. 2) ins. (kun brugelig i partic.) d-trieben, forslagen, listig; -triebenheit, f. ub. pl. Forslagenhed, List, c.

D-treten, v. i. a. sep. træde itu; træde igj-; gj-træde, arbeide igj- ved at træde: den Teig -.

D-trieb, m. -es ub. pl. Qvægets Driven over anden Mands Eiendom, og Rettigheden dertil.

D-trieben, partic. s. D-treiben.

D-triefen, v. n. m. s. sep. dryppe heelt igj-.

D-tröpfeln, -tropfen, s. D-traufen.

D-wachen, v. a. ins. gj-vaage; tilbringe vaagen.

D-wachsen, v. i. 1) n. m. s. sep. voxe igj- s. Ex. en Aabning. 2) a. ins. voxe imellem el. under Noget; durchwachsen, particip. d. T. om Kjød, hvori Fedt og Magert er voxet i afvexlende Lag.

D-wagen, v. a. sep. sich, vove sig igj-.

D-walken, v. a. sep. gj-valke; vulg. Linen, gj-prygle.

D-wallen, v. a. ins. gj-stramme, gj-vandre.

D-wandeln, v. a. ins. gj-vandre.

D-wandern, v. a. ins. og n. m. s. sep. vandre igj- (fra Begyndelsen til Enden).

D-wärmen, v. a. sep. og ins. gj-varme.

D-wässern, v. a. ins. gj-vande, gj-væde, vande tilgavns.

D-waten, v. n. m. s. sep. og a. ins. vade igj-.

D-weben, v. a. ins. væve i med gjden hele Væv; fig. blande.

D-weg, m. -es -e, Gj-vei, Gj-gang, c.

D-wehen, v. 1) n. m. h. sep. blæse igj-. 2) a. ins. gj-trænge blæsende, gj-blæse.

D-weichen, v. 1) a. ins. gj-blede. 2) n. m. s. sep. blive gj-blødt.

D-weinen, v. a. ins. tilbringe grædende, hengræde.

D-werfen, v. i. a. sep. kaste igj-; harpe, sigte.

D-wetzen, v. a. sep. slibe, hvæsse itu.

D-winden, v. i. a. 1) sep. vride igj-, snoe igj-; fig. sich (Acc.) snoe sig igj-, med Møie hjelpe sig ud af en Forlegenhed, el. gj- Verden. 2) ins. fig. flette ind i, snoe ind i.

D-wintern, v. a. sep. overvintre.

D-wirbeln, v. a. ins. virvle igj-, opfylde med virvlende Toner.

D-wirken, v. a. 1) sep. gj-ælte. 2) ins. virke, væve ind i.

D-wischen, v. n. m. s. sep. snige igj-, ubemærket komme bort; fig. slippe

Digitized by Google

vel fra, gaae fri.

D-wühlen, v. a. ins. gj-rode, rode i hverandre.

D-wurf, m. -es -ürfe, Sigte, Har-[pe, c.

D-würgen, v. a. sep. dræbe overalt, ødelægge; vulg. fig. qvæle sig igjLivet.

D-würzen, v. a. ins. gj-krydre.

D-zählen, v. a. sep. gj-tælle.

D-zeichnen, v. a. sep. efterlegne en Figur paa et derpaa lagt gj-sigtigt Papir.

D-ziehen, v. i. sep. 1) n. m. s. drage, reise igj- (et Sted). 2) a. trække igj- (en Aabning); ins. drage, reise fra Ende til anden; fig. Einen, gj-hegle.

D-zischen, v. a. sep. og sig. pibe, heine igj-.

D-zoll, m. -es -ölle, Transittold, c.

D-zug, m. -es, Gj-dragen, Gj-reise, c. ud. pl.; Hoveddjælke i en Bygning, pl. -üge.

D-zwängen, v. a. sep. tvinge igj-.

Dürfen, v. i. u. m. h. og sædv. et derpaa følgende Verb. i præsens infin. uden zu, turde, (drifte sig til, understaae sig, vove); maatte (have Magt til, have Lov til); have nødig; behøve; dog kun med et Verb. uden zu: du darfst es nur sagen; have Aarsag til: du darfst dich nicht fürchten; (Imperf. conju. dürfte bruges til at udtrykke en sandsynlig Følge el. en formodentlig Begivenhed): ich dürfte es bald selbst glauben, jeg kunde snart selv tro det. (I Forbindelse med et Infinitiv staaer partic. gedurft istdf. infinitiv dürfen): er hat nicht kommen dürfen, han har ikke turdet komme.

Dürftig, aj. nødlidende, nødtørftig, meget fattig; fig. ufuldkommen, utilstrækkelig, af ringe Forraad, u.; -keit, f. ud. pl. Fattigdom, Nød, Mangel; Uf-hed, Ut-hed, c.

Dürre, aj. tør; tørret (om Frugt gedørrt); fig. ein -r Boden, ufrugtbar; - Beine, d. T. magre; Eim. etw. mit -n Worten sagen, uppntet, lige ud, uden Omsvøb; -, f. ud. pl. Tørhed, Tørke, Ufrugtbarhed, Magerhed; -rmaden, pl. ud. sg. d. T. Orm, c. (hos Børn) s. Mitesser; - rsucht, f. ud. pl. s. Darre.

Durst, m. -es ud. pl. Tørst, c.; fig. brændende Begjerlighed, heftig Lyst, c.; -en (dürsten) v. n. m. s. -tørste; (sædv. upers.) es dürstet mich, jeg tørster; fig. pers. og upers. nach etw. -, føle heftig Attraa efter; -ig, aj. tørstig; fig. higende efter.

Dusel, 1) f. -n (Jagtsp.) Hunnen blandt de smaae Fugle; vulg. Dreisgen, n. 2) m. -s ud. pl. (Nordt.) Svimmel, Bedøvelse, c.; -ig, aj. svimmel, bedøvet; -n, v. 1) n. m. h. svimle, være tankeløs. 2) a. give Dresigen.

Düster, aj. stummel, mørk; (dog kun om det Mørke, som gjør sørgmodig el. foraarsager Frygt); disig; fig. sørgmodig, knarvorn, fortrædelig; -rnheit, -rkeit, -rniß, f. ud. pl. Stummelhed, c., Mørke, n.; Sørgmodighed, c. Fortrædelighed, c.; -n, v. (lidet brugel.) 1) n. m. h. være, blive mørk. 2) a. mørkne, gjøre mørkt.

Dütchen, n. -s pl. s. sg. et Navn paa forskjellig Slags Mynt: 18 Pfennige.

Düte, f. -n (-tchen, n. -s pl. s. sg.) Tut, c. Kræmmerhuus, n. (Nordt. Tute el. Tüte; Sydt. Deute).

Düten, v. n. m. s. d. T. tude i Horn (Nordt. tuten).

Dütte (Dute) f. -n, d. T. (Sydt.) Brystvorte, c.

Dutzend, n. -s -e (med et Talord foran er pl. s. sg.) Dusin, n. (12 Stk.); -weise, av. dusinvis.

Duzen, v. a. d. T. Einen, dute, kalde du; sich mit Eim. -, gjensidigen kalde du; -zbruder, m. -s -üder, Duusbroder, c.; -zschwester, f. -n, (sjeld.) Duussøster, c.

Dwall, m. -es -e, (Skibssp.) Svaert, c.

Dynast, m. -en -en, Dynast, c.; -ie, f. -n, Dynasti, n.

Dysenterie, f. ud. pl. Dysenteri, n. Blodgang, c.

E.

E, det femte Bogstav i A B C udtales 1) klart el. aabent og langt, som i første Stavelse i jeder, seben. 2) dunkelt, el. dybt og langt, nærmende sig ä, i wer, leben, Wesen. 3) dybt og skarpt, i Welt, Berg, denn. 4) kort, afbrudt, neppe hørligt i de tonløse Bistavelser: Gefahr, vertragen, Stube ꝛc.

Ebbe, f. ud. pl. Ebbe, c. und Fluth, Ebbe og Flod; -n, v. n. m. h. blive Ebbe; fig. træde tilbage, vakle.

Eben, 1) aj. lige, jævn, glat, flet; fig. d. T. noie; (næsten forældl.) smuk: ein Jüngling von -er Gestalt. 2) blot av. d. T. noiagtig, accurat; (tjener især til et Ords og fornemmeligen en Tids noiere Bestemmelse): - damals, - jetzt, just, netop dengang, - nu,

Digitized by Google

(Foran nicht kan der ombyttes med zwar).

Eben=baum, m. -es -äume, Ibenholtstræ, n.; -bild, n. -es -er, udtrykte Billede; (i Theol.) Liigheden selv, Mønster, Forbillede, n.; -bürtig, aj. af lige Herkomst; -bürtige Kinder, hvis Forældre ere af lige Stand; -derſelbe, -dieſ-, -daſſ-, pron. demonst. den (det) selv samme; -falls, av. ligeledes, i samme Tilfælde, ogsaa; -holz, n. -es, ud. pl. Ibenholt, n.; -maß, n. -es ud. pl. (i Bygningsk.) Jævnmaal, n. Symmetrie, Proportion, c.; -mäßig, aj. symmetrisk; -teuer, n. s. Abenteuer.

Ebene, f. -n, Slette, jævn Mark, c.; (i Geomet.) enhver lige Flade.

Ebenen, v. a. einen Platz, jævne, slette; -henung, f. (sjeld.) pl. -en, Jævnen, Sletten, c.; -benheit, f. ud. pl. Jævnhed, c.

Eber, m. -s pl. s. sg. Orne, c. (saavel vild som tam) -ſchweln.

Echappiren, (l. Eſchap-) v. n. m. s. undslibe, slibe bort.

Echauffiren, (l. Eſchof-) v. n. m. b. sig, gjøre sig meget varm, heed.

Echo (l. Echcho) n. -s pl. s. sg. Ekko, n. Gjenlyd, c.

Echt, aj. ægte; -er Wein, uforfalsket; -e Kinder, Ægtebørn, af lovmæssigt Ægteskab; -e Farben, som holder sig; -heit, f. ud. pl. Ægthed, c.; -igen, v. a. gjøre ægte, erklære for ægte; ein unehelliches Kind -igen, legitimere; -maß, n. s. Eichmaß.

Eck=fenſter, n. -s pl. s. sg. Hjørnevindue, n.; -haus, n. -es -äuſer, H-huus, c.; -pfeiler, m. -s pl. s. sg. H-pille, c.; -ſchrank, m. -es -änke, H-skab, n.; -ſemmel, f. -n, Strutte, c. (et Slags Hvedebrød); to Hvedeknopper el. Rundebrød, der hænge sammen; -ſtein, m. -es -e, H-steen; Aviser, c.; -zahn, m. -es -ähne, H-tand, c.; -zimmer, n. -s pl. s. sg. H-værelse, n.

Ecke, f. -n, (Dim. Eckchen, n. -s pl. s. sg.) Hjerne, n.; fig. d. T. Krig, Vraa, Krog, c.; vulg. den yderste Ende af en Ting; die - vom Brode, Enden af Brødet; en kort Strækning: darf ich nicht ein Eckchen mitgehen?

Eckig, aj. kantet, som har Hjerner.

Eclat, m. Eclat, Glands, c.

Ecoſſaiſe, f. -n, en slotst Dands.

Ecu, m. Ecu, c. (en fransk Daler).

Edda, f. Edda, c. de gamle nordiske Folkeslags hellige Bog.

Edel, (-er, edler, -ſt) aj. ædel, (wohledel, hoch-, ꝛc.); fig. ypperlig, fortræffelig, det Bedste i sit Slags; kostbar, statterlig; opheiet: edle Metalle; -handeln; ein edler Menſch; edler Anſtand; edle Schreibart.

Edel=bürtig, -geboren, aj. adelsbaaren; -dame, f. -n, Adelsdame, adelig Dame; -falke, m. -n -n, Hønsehøg, Jagt-, c.; -frau, f. -en, adelig Frue; -fraulein, n. -s pl. s. sg. Adelsfrøken, c.; -herzig, aj. ædelsindet; -hof, m. -es -öfe, adelig Gaard, c. (især paa Landet); -knabe, m. -n -n, Page, c. en adelig Junker, som opvarter fyrstelige Personer; -knecht, m. -es -e, Ridderſvend, c.; -mann, m. -es -änner, Adelsmand, c.; -männiſch, aj. adelsmandsagtig, som tilkommer en Adelsmand; -muth; m. -es ud. pl. Ædelmodighed, c.; -müthig, aj. ædelmodig; -ſinn, m. s. -muth, -ſinnig, aj. ædelsindet; -ſtein, m. -es -e, Ædelsteen, c.; -ſtolz, aj. ædel stolt (paa en ædel Maade).

Eden, n. -s, Eden, Paradis, n.

Edict, n. -es -e, Edict, n.

Edition, f. -en, Edition, Udgave, c. (Retsſp.) Udlevering, c.

Effect, m. -s ud. pl. Effect, Virkning, c.

Effecten, pl. ud. sg. Effecter, Løsøre, n., rørlig Eiendom, c.

Egal, aj. egal, lige, ligeformig: es iſt mir -, det er mig ligegyldigt, et og det samme; -ite, f. (l. -teh) Egalite, Lighed, Ligeformighed, c.

Ege, (Egge) f. -n, Harve, c.; -n, v. a. einen Acker, harve.

Egel, m. -s pl. s. sg. Igle (Blut-); Flyndre, c. (en gulgraa Orm i Faars, Hornqvægs og Østers Lever).

Egge, f. og eggen, s. Ege.

Egle, m. -n -n, s. Börs.

Egoiſt, m. -en -en, Egoist, c.; -iſch, aj. egoistisk; -oismus, m. ud. pl. Egoisme, c.

Ehe, (eher, am eheſten el. aufs eheſte) av. før, forend, inden, (om en Tid og Begivenhed, der gaaer forud for en anden); -ſte bruges undtd. som aj.: mit -ſter Gelegenheit, med første Leilighed; -ſter Tage, saasnart muligt; aufs -ſte, snareſt; med det første; am -ſten, tidligst, først. Undtd. betyder ehe og eher fordum, i forrige Tider, og fig. hellere, meget mere: ich wollte eher ſterben, als ſo handeln.

Ehe, f. -n, Ægteskab, n.

Ehe=band, n. -es, Ægteskabsbaand, n.; -bett, n. -es ud. pl. Ægteseng, c.; fig. ægteskabelig Troskab; -brechen, v. n. (kun brugelig i Infinit.) være utro i Ægteskab; -brecher, m. -s pl. s. sg. (f. -inn) utro Ægtefælle; Horkarl, (-qvinde, c.); -brecheriſch, aj. som er utro i Ægteskab, troløs; -bruch, m. -es -üche, Ægteskabsbrud, n., Tilsidesættelse af den ægteskabelige Troskab, Hoveri, n., Ægtesengs Besmittelse, c.; -brüchig, aj. begaae Troløshed i Æg=

teſtab, el. grundet i ſamme; -frau, f. -en, d. T. Ægtekone, Ægtehuſtru, c. (Om fornemme Perſoner -gemahlinn); -gatte, m. -n -n, Ægtefælle (ſaavel om Mand ſom Kone); -genoß, m. -en -en; Ægtefælle, c.; iſær om Manden der- gemahl; -haft, aj. (foræld.) ſom er en retmæſſig, lovmæſſig Hindring; -hafften, pl. ud. sg. i Lovene billiget Hindring, c.; -halt, m. -en -en, (iſær Sydt.) Tjeneſtetyende, n.; -herr, m. -n -en, Ægtemand, -herre (naar der tales med Ærbødighed el. i Spøg om ham); -leiblich, aj. (Retsſp.) ægtefødt, ægtebaaren; -leute, pl. ud. sg. Ægtefolk; -lich, aj. ægteſtabelig; -liche Kinder, Ægteborn; -lichen, v. a. eine Perſon, ægte, tage til Ægte; ſich -, gifte ſig; -los, aj. ugift; -loſigkeit, f. ud. pl. ugift Stand, c.; -luſtig, aj. giftefyg; -mann, m. -es -änner, d. T. Ægtemand, c.; -paar, n. -es ud. pl. Ægtepar, n.; -pakten, f. ſ. -ſtiftung; -ſcheidung, f. -en, Ægteſtabs Skilsmiſſe, c.; -ſegen, m. -s ud. pl. fig. Ægteborn; -ſtand, m. -es ud. pl. Ægteſtand, c.; -ſtiftung, f. -en, Ægtepagt; Ægteſtabscontract, c. (die -beredung, -pacten, der -vergleich); -teufel, m. -s pl. ſ. sg. Ægteſtabsdjævel, c.; -weib, n. -es -er, d. T. Ægtequinde, c.

Ehedem, av. (-deſſen, -hin), før, forhen, fordum.

Ehegeſtern, av. i Forgaars.

Ehegeſtrig, aj. Forgaars-, ſom var (ſkete) i Forgaars: bei dem -en Schmauſe. [ſkete i forrige Tider.

Ehemalig, aj. fordums, ſom var el.

Ehemals, av. forhen, fordum, i forrige Tider.

Ehern, aj. Erts-, Metal-, af E-, af M-; fig. haard, faſt; eine -e Stirn, uforſkammet; das -e Zeitalter, Kobberalder, c. (hos Digt.).

Eheſtens, av. ſnareſt, med det ſørſte, ret ſnart, om kort Tid.

Ehr, -n -n (foræld., en Titel, ſom iſær af Høiere gives geiſtlige Perſoner; mindre end Herr): - Johann Pfarrer zu.

Ehr-bar, aj. ærbar, anſtændig, ſædelig (foræld. -barlich, av.); -begierde, f. ud. pl. Ærebegjerlighed, c. (Attraa efter Ære ſaavel i god ſom ond Bet.); -begierig, aj. ærebegjerlig, attraaende Ære; -eifer, m. -s ud. pl. Iver for Ære; -furcht, f. ud. pl. Ærefrygt, c.; -fürchtig, ſædv. -furchtsvoll, aj. ærefrygtsfuld; -gefühl, n. -es ud. pl. Æresfølelſe, c.; -geiz, m. -es ud. pl. Ærgjerrighed, c.; -geizig, aj. ærgjerrig; -haft, aj. ſ. -würdig; -lich, aj. ærlig; ein -es Begräbniß, anſtændig; ein -er Mann, ærlig, redelig, retſkaffen, ſom holder Tro og Love; -lichkeit, f. ud. pl. Ærlighed, Redelighed, Retſkaffenhed, c.; -liebe, f. ud. pl. Ærekjærhed, c.; -liebend, aj. ærekjær; -los, aj. ærelos; -loſigkeit, f. ud. pl. Ærelöshed; -ſam, aj. (i Titler) holdende paa Æren, hæderlig, agtbar: ein -es Mädchen; -ſucht, f. ud. pl. Æreſyge, c.; -ſüchtig, aj. æreſyg; -vergeſſen, aj. æreforglemmende; -würden, pl. ud. sg. (foræld. Titel til Geiſtlige iſær Landsbypræſter) Ew. -, deres Ærværdighed; -würdig, aj. ærværdig (ogſaa et Titelord til Geiſtlige).

Ehre, f. ud. pl. Ære, Anſeelſe, c.; er iſt zu großen -n erhoben, til ſtore Værdigheder, Æresposter; ich habe es ihm zu -n gethan, af Høiagtelſe for ham; bei meiner -, auf meine -, paa min Ære, ved mit gode Navn og Rygte; ein Ruß in -n, i al Anſtændighed; -n halber, for Velanſtændighedens Skyld; ſie hat ihre - verloren, Uſkyldighed, Jomfrudom, Mødom, c.; er hat - im Leibe, d. T. Æresfølelſe.

Ehren, v. a. Æren, ære, hædre.

Ehren-amt, n. -es -ämter, Æresembede, n. Ærespoſt, c.; -bahn, f. -en, Æresbane, Hædersbane, c.; -bezeigung, f. Høiagtelſesyttring, c. ud. pl. Æresbevisning, c. pl. -en; -dieb, m. -es -e, Æretyv, c.; -erklärung, f. -en, Æreserklæring, c. (i Retsſp.); -feſt, (-veſt) aj. (foræld. Titelord) ærværdig, ſom holder paa Æren; dannis; -haft, aj. nydende borgerlig Ære, anſeet; -klage, f. -n, Injurieklage, c.; -krankung, f. -en, Æreskrænkelſe, c.; -kranz, m. -es -änze, Æreskrands, c.; -lüge, f. -n, Nødlegn, c. (for at redde ſin el. Andres Ære); -mahl, n. -es -e el. -ähler, Æreminde, n.; -mann, m. -es -änner og -leute, Hædersmand, c. (i Spøg); -mitglied, n. -es -e, Æresmedlem, n.; -name, m. -ns -n, Æretitel, c. Hædersnavn, n.; -pfennig, m. -es -e, Skuepenge, c. (præget til Ære for Nogen); d. T. Penge, henlagte til Udgifter, ſom den udvortes Stilling udkræve; -pforte, f. -n, Æreport, Triumpfbue, c.; -preis, m. -es ud. pl. Ærenpriis, c. (Plante); -punkt, m. -es -ünkte, Æresprik, c. (point d'honneur); -räuber, ſ. -ſchänder; -rührig, aj. ærerørende, ærerørig; -ſache, f. -n, Æressag, c. (Sag, der foretages for Æres og Velfærds Skyld); -ſäule, f. -n, Æresſtøtte, c.; -ſchänder, m. -s pl. ſ. sg. Æreſkjænder, Bagvaſker, Bagtaler, c.; -ſtelle, f. -n, Æresposſt, c.; -ſtrafe, f. -n, (Retsſp.) Straf paa Æren, Æres Forkrydelſe, c.; -trunk, m. -es -ünke, Skaaldrikken, c. Drikken paa Ens Sundhed; -voll, aj. ærefuld; -wache, f. -n, Æresvagt, c.;

-veſt, aj. ſ. -feſt; -wort, n. -es -e, d. T. Compliment, c. blot Høflighed; Wresord, n. (ſom man giver ved ſin Vre) ud. pl.; -zeichen, n. -s pl. ſ. sg. Wrestegn, n.

Ehrerbietig, aj. ærbødig; -keit og -ietung, f. W-hed, c.

Ei (forhen ey) interj. ih! aa! ei! eien, v. (Barneord) klappe.

Ei (forhen Ey) n. -es -er (Dim. -=chen, n. -s pl. ſ. sg.; pl. ogſaa Eier=chen) Vg, n.; d. T. Testikel, c.; -dotter, m. ſ. Eier-; -förmig, aj. æggeformig; -rund, aj. æggerund; -weiß, n. -en, ud. pl. Vggehvide, c.

Eia! interj. eia! -popeia! visselul!

Eibe, f. -n, og -nbaum, m. -es -=äume, (det gamle tydske Navn paa) Taxus; Taxtræ, n.

Eibiſchbaum, m. -es -äume, almindelig Ren.

Eich=apfel, m. -s -äpfel, Galæble, n.; -elle, f. -n, justeret Alen, c.; -herr, m. -n -en, ſ. Eicher; -holz, (-enholz) n. -es -ölzer, Egetræ, n. Egeſkov, c.; -horn, n. -es -örner, sædv. -hörnchen, n. -s pl. ſ. sg. Egern, n. (et lidet fürfedet Dyr); -maß, n. -es -e, Justeermaal, n.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Eicher; -pfahl, m. -es -ähle, en justeret Pæl, ſom foreſtriver Vandheiden i Mellebamme; -ſtab, m. -es -äbe, Juſte:rſtok, c., Justeermaal, n. (hvoreſter andre Maal justeres); -wald, m. -es -älder, Egeſkov, c.

Eiche, f. -n, el. -nbaum, m. -es -äume, Eeg, c. Egetræ, n.

Eiche, f. Justeren, Justering, c. ud. pl.; den justerede Vægt og Maal selv, pl. -n; den foreſtrevne Vandheide i Mellebammen, ſ. Eichpfahl.

Eichel, f. -n, Agern, n. (Egetræets Frugt); fig. hvad der ligner Agern, iſær: Glans; (paa tydske Kort) Spader, c.

Eichelmaſt, f. ud. pl. Mast af Agern til Svin.

Eichen, aj. Ege=, ſom er af Egetræ; ein -er Schrank, et Egeſkab.

Eichen, v. a. justere.

Eichen=blatt, n. -es -ätter, Egeblad, n.; -laub, n. -es ud. pl. Egeløv, n.; -kranz, m. -es -änze, Egekrands, c.; -rinde, f. ud. pl. Egebark, c.; -ſtamm (Eichſt-) m. -es -ämme, Egeſtamme, c.

Eicher el. Eichner, m. -s pl. ſ. sg. Justeermeſter, c.

Eid, m. -es -e, Ed; Edsformular, c.; det, man ved Ed har forbundet ſig til.

Eid=bruch, m. -es ud. pl. Eds Brydden, Forſværgen, c.; -brüchig, aj. meeneder, meensvoren; -genoß, m. -ſſen -ſſen, Medſvoren, c. (En, der er med i et ædeligt svoret Forbund. Iſær kalde Schweitſerne hverandre -ſſen, Edsforbundne, deres Forbund -ſſenſchaft Edsforbundſtab); -lich, aj. ædelig; -ſchwur, m. -es, Eds Aflæggelſe, c. ud. pl.; Ed, Svargen, Banden, c. pl. -üre.

Eidam, m. -es -e, (næſten forældet) Svigerſen, c.

Eidechſe, f. -n, Firbeen, c. (et Amphibium).

Eiderdaunen el. -dunen, pl. ud. sg. [Ederdun.

Eidergans, f. -änſe, -vogel, m. -s -ögel, Ederfugl, c.

Eier=apfel, m. -s -äpfel, Æggeplante, c.; -brod, n. -es ud. pl. Æggekringle, c.; -faden, m. ſ. -kuchen; -dotter, m. -s pl. ſ. sg. Æggeblomme, c.; -käſe, m. -s pl. ſ. sg. Ægoſt, c.; -klar, n. -en ud. pl. Æggehvide, c.; -krebs, m. -es -e, en Art Krebs, der fere Æg med ſig; -kuchen, m. -s pl. ſ. sg. Æggekage, c.; -pflaume, f. -n, Æggeblomme, c.; -ſchale, f. -n, Æggeſkal, c.; -ſtock, m. -es -öcke, Æggeſtok, c.; -tanz, m. -es -änze, Æggedands, c.

Eifer, m. -s ud. pl. Iver, Nidkjærhed, d. T. heftig Uvillie, Vrede, c.: er kam in -, i Vrede; Sydt. Efterlignen, c.; iſær Misundelſe, Skinſyge, c.

Eiferer, m. -s pl. ſ. sg. Iverer; ivrig, nidkjær Mand, c.

Eiferig, (eifrig) aj. vredagtig, hidſig, haſtig; ivrig, nidkjær; efterlignende.

Eifern, v. n. m. h. für etw., ivre, lægge Iver, lægge Uvillie for Dagen; über etw. el. mit Eim., blive vred, ſjænde paa.

Eiferſucht, f. ud. pl. Iverſyge, Misundelſe, Nid, Avind, c.; Skinſyge, c.; -ſüchtig, aj. iverſyg, misundelig, nidſt, avindſyg; ſkinſyg.

Eige, m. -n -n (forald.) ſ. Eigner.

Eigen, aj. egen, eget. (Om Mſtts. Legemsdele og Sjeleevner, iſær med pron. poss. mein, dein, ſein ꝛc. foran: mit meiner -en Hand; es war dein -er Wille; om Ting uden om os: kein -es Haus haben); fig. egen, ſom har ſin Grund i en Tings Væſen: es iſt ihm -; tilegne: ſich etw. - machen; for ſig ſelv, (aparte): in einem -en Buche; d. T. neie, paa en Prik: ich weiß es ſehr -, neie; egen, ſær, ſærſindet, beſynderlig, forunderlig: er iſt ein -er Mann.

Eigen=dünkel, m. -s ud. pl. Indbildſthed, c.; -händig, aj. egenhændig; -heit, f. -en, Egenhed, c.; -liebe, f. ud. pl. Egenkjærlighed, Selvk-, c. (i god og iſær i ond Betydn.); -liebig, aj. egenkjærlig, ſelvk-; -lob, n. -es ud. pl. Egenroes, c.; -macht, f. ud. pl. Egenmagt, c.; -mächtig, aj. egenmægtig, egenraadig, ſelvraadig; -name, m. -ns -n, Egennavn, n.; -nutz, m. -es ud. pl. Egennytte, c.; -nützig, aj. egennyttig; -nützigkeit, f. ud. pl. Egen=

Digitized by Google

nyttighed, c.; -schaft, f. -en, Egenskab, c.; -schaftswort, s. Adjectiv; -sinn, m. -es ud. pl. Egensindighed, Selvraadighed, c.; -sinnig, aj. egensindig, selvraadig; -sucht, f. ud. pl. Selvsyge, Egoismus, c.; -süchtig, aj. selvsyg, egoistisk; -thum, n. -es ud. pl. Eiendom; Eiendomsret, c. (-srecht, n.); -thümer, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Eier, (Eierinde) c.; -thümlich, aj. Eiendoms-; som Eiendom, eiendommelig, egen, særegen, charakteristisk; --thümlichkeit, f. -en, Eiendommelighed, c. (Tilstanden); Egenhed, c. (som adskiller en Ting fra en anden); -tlich, aj. egentlig; som av. neie, med Rette; -wille, m. -ns ud. pl. Egenvillie, egen Villie, Selvraadighed, c.; -willig, aj. egenraadig, selvraadig.

Eigenen, (eignen) v. 1) a. (foræld.) tilegne. 2) n. m. h. Eim., tilkomme med Rette, tilhøre: wie es ihm eignet und gebührt; sich zu etw. -, egne sig til, passe sig for, sømme. [lig.

Eigens, av. i Særdeleshed, udtrykke-

Eigner, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Eier (-inde), c.

Eiland, n. -es -e el. -änder (foræld. og digt.) Eiland (Ø), c. [reer, c.

Eilbote, m. -n -n, Iilbud, n. Cou-

Eile, f. ud. pl. Iil, Hast, c.

Eilen, v. n. 1) m. s., ile: Eim. zu Hülfe -, in die Stadt -, nach Hause -. 2) m. h. ile, haste, skynde sig: mit etw. [stig, med Fart.

Eilend, og -s av. ilende, iilsom, ha-

Eilf, M-Tal, rigtigere efter alm. Udtale elf, ellève. Foran Subst. indecl. men ud. Subst. Nom. og Acc. die Eilfe Dat. den Eilfen; -, f. -en, 11 (Talfiguren).

Eilf-fach, aj. ellevefold; -mal, av. ellève Gange; -te, O-Tal, ellevte; -tehalb, aj. (indecl.) halvellevte; -tel, n. -s pl. s. sg. ellevte Deel, c.; -tens, av. for det ellevte; -erlei, aj. (indecl.) ellève Slags.

Eilfertig, aj. iilfærdig.

Eilig, aj. iilsom, hastig, hurtig, havende Iil; som av. fordrende Iil.

Eimer, m. -s pl. s. sg. Spand, Vandspand, c.; et Maal til flydende Ting (især Viin); -ig, aj. som holder et saadant Maal (Eimer); sædvanlig 2 Imer.

Ein, 1) ubest. Artik. en, et (har ikke Tonen); dekl. altid med Subst. Nom. ein, eine, ein; Gen. eines, einer, eines; Dat. einem, einer, einem; Acc. einen, eine, ein, ud. pl.; - staaer ofte, især i d. T. og i Canc. for den best. Artik.: ein hochedler Rath, det høiædle. Foran et Talord betyder det: omtrent: wir wollen noch eine acht Tage warten.

2) M-Tal een, eet (har altid Tonen) hvortil man ofte, for at adskille det fra den ubest. Artik. feier nur og einzig. Med Subst. dekl. det ligesom den ubest. Artikel, men uden Subst. hedder det i Nom. einer, eine, eines (eins); Gen. eines, einer, eines; Dat. einem, einer, einem; Acc. einen, eine, eines (eins). Med den bestemte Art. el. et andet Bestemmelsesord foran dekl. det som et Adjectiv: der eine, des einen, diesem einen, diesen einen; mein einer, deine eine, sein eines ꝛc. Tæller man uden Subst. og uden Hensyn til et saadant, og intet andet Talord følger derpaa, da hedder det uforandret eins: eins, zwei, drei; hundert und eins; einmal eins ist eins; es hat schon eins geschlagen; men ein und zwanzig. For at bestemme Arten, hvorom der tales, bruges enten Gen. einer meiner Freunde, el. præp. aus, unter el. von: einer von ihnen; fig. sie sind ein Herz und eine Seele, eet, een, uadskillelige; in einem fort, i et væk, uden Afbrydelse; er ist mit mir in einem Alter, een, i samme; das läuft auf eins hinaus, kommer ud paa et; ein und derselbe, ein und dies-, ein und dass-, ein und desselben, ꝛc., et og det samme; es ist mir eins, ligemeget.

3) pron. indeterm. einer, eine, eines (eins), En, man, Nogen: einer meiner Freunde el. , von meinen Freunden; eines deiner Bücher; Einer unter uns; unser einer, En af vort Slags; was Einer nicht kann, hvad man; solch einer, so eine, saadan En; was für einer, eine, eines, hvad for En.

4) staaende ene er det foræld. og kun endnu i d. T. for hinein, ind: Jahr aus, Jahr ein, Aar ud, Aar ind. I mange Sammens. med Tonen og adskillelig. [pleie ind i.

Einackern, v. a. indpleie, nedpleie,

Einander, av. el. pron. (indecl.) hinanden, hverandre, især med præp. an, auf, durch, von, für, nach, unter ꝛc.

Einantworten, v. a. (foræld.) Eim. etw., overantworde, overlevere, overgive.

Einarten, v. n. m. s. antage en Maade, slaae ind i en Maade; die Neigung zum Bösen ist dem Menschen eingeartet, grundet i hans Natur.

Einartig, aj. eensartet, af samme Art.

Einäschern, v. a. d. T. brænde til Aske, lægge i -, opbrænde: ein Dorf -; beidse, kaage i Askelud.

Einathmen, v. a. indaande; -mung, f. ud. pl. Indaanden, c.

Einäzen, v. a. indædse.

Einäugig, aj. eneiet; -keit, f. ud. pl. Eneiethed, c.

Einbacken, v. i. a. indbage.

Digitized by Google

Einballen, v. a. (d. T. einballiren, emballiren) indpakke i Baller, emballere.

Einbalſamen, ſædv. -miren, v. a. indbalſamere.

Einband, m. -es ub. pl. Indbinding, c. (en Bogs); pl. -ände, Bindet ſelv.

Einbegreifen, v. i. a. indbefatte; (Rigtigere end inbegriffen; dog ſiger man almindeligen mit Indbegriff ꝛc.)

Einbehalten, v. i. a. ikke udlevere, indeholde (bedre inne behalten).

Einbeißen, v. i. u. m. h. bide ind i; fig. trænge bidende ind, f. Ex. om Hug.

Einbeizen, v. a. indbeidſe.

Einbekommen, v. i. u. m. h. vulg. indtage: die Stadt.

Einberichten, v. a. indberette; -=tung, f. -en, Indberetning, c.

Einbetteln, v. a. ſammenbette; fig. ſich, forſtaffe ſig Adgang ved megen Beden, trygle ſig frem.

Einbeuchen, v. a. ſ. Beuchen.

Einbeugen, el. d. T. -biegen, v. i. 1) a. bøie ind, indbukke, bøie ind ad. 2) n. m. h. in den Weg, dreie ind ad; -biegung, f. -en, Indbøining, Indbukning, Inddreining, c.

Einbilden, v. a. Eim. etw. bilde ind; ſich (Dat.) indbilde ſig, foreſtille ſig; -gebildet, falſk, ugrundet; ein -gebildeter Menſch, indbildſk, indbildt; -=dung, f. Indbildning, c. falſk Foreſtilling om Noget ub. pl.; Indbildſkhed, c. pl. -en; (ſjeld.) Indbildningskraft, c.; -dungskraft, f. Indbildningskraft, c.

Einbindegeld, n. -es -er, Fadbergave.

Einbinden, v. i. a. einen Körper, binde ind i en anden Ting; ein Buch, indbinde; fig. give Fadbergave; d. T. Eim. etw., lægge paa Hjerte, indſkærpe.

Einblaſen, v. i. a. indblæſe; ein Kartenhaus, blæſe om; fig. Eim. etw., ſige hemmeligt; -ſung, f. -en, Indblæsning, c.

Einbläuen, v. a. fig. Eim. etw. indprygle, prygle til at lære; -uung, f. -en, Indpryglen, c.

Einbohren, v. a. d. T. (unbert.) bore.

Einbohrig, aj. ſom kun er boret een=gang.

Einbrechen, v. i. 1) a. indbryde, ned=. 2) n. m. ſ. brække, briſte og ſtyrte ind; die Diebe brechen ein, bryde voldſomt ind; die Nacht bricht ein, bryder frem.

Einbrennen, v. i. a. ein Zeichen=, paabrænde, indbrænde; ſkolde med hedt Vand; gjennemtrænge ved Hjelp af et brændende Legeme, f. Ex. ſvovle; -=nung, f. -en, Indbrænding, c.

Einbringen, v. i. a. vom Felde -, bringe ind; fig. vor Gericht -, ſkriftlig el. mundtlig anføre; das Verſäumte -, indhente; den Verluſt -, erſtatte; bringe Manden ſom Medgift; bringe ind, give Fordeel, kaſte af ſig; -gung, f. -en, Indbringning; Anførſel, c. (for Retten).

Einbrocken, v. a. brokke i; fig. vulg. forſee ſig; was er eingebrockt hat, muß er auch auseſſen, han maa bede for ſin Brede.

Einbruch, m. -es -üche, eines Diebes, Indbrud; der Nacht, Fremdrud; des Eiſes, Opbrud, n.

Einbrühen, ſ. Brühen.

Einbürgern, v. a. Einen, ein Wort, meddele Borgerret, naturaliſere; -rung, f. ub. pl. Optagen til Borger, Naturaliſering, c.

Einbuße, f. Tab, n. ub. pl.; det man taber, iſær Penge, pl. -n; -büßen, v. a. lide Tab (paa timeligt Gods); fig. eine S., tabe, miſte.

Eincaſſiren, v. a. d. T. indcaſſere.

Eindammen, v. a. Holz, forbruge til Dige.

Eindämmen, og -deichen, v. a. indæmme, inddige; fig. indſkrænke; -=dämmung, f. -en, Inddæmning, Inddigning, Indſkrænkning, c.

Eindeutig, aj. ſom kun har een Betydning.

Eindicken, v. a. Saft, lade indkoge til en vis Tykkelſe.

Eindienen, v. a. gjøre brugbarere ved længere Tjenen.

Eindingen, v. i. a. eine S., tinge i med.

Eindorren, v. u. m. ſ. indtorres, [hen=.

Eindörren, v. a. indtorre.

Eindrang, m. -es ub. pl. Indtrængen, c.

Eindrängen, v. a. ſich, indtrænge ſig; -gung, f. ub. pl. Indtrængning, c.

Eindringen, v. i. 1) u. m. ſ. trænge ind. 2) a. ſich, indtrænge ſig; -glich, aj. indtrængelig.

Eindruck, m. -es, ub. pl. Indtrykken; pl. -ücke, Indtryk, (den ved Indtrykningen gjorte Fordybning); fig. Indtryk, n. (paa Sindet); -drücken, v. a. Butter in die Büchſe, trykke ind i; ſein Bild iſt in meinem Herzen eingedrückt, præget i; die Augen -, trykke faſt ſammen; ein Ei -, trykke itu; -drucken, v. a. Holzſchnitte in ein Buch, trykke ind i; -drücklich, aj. ſom gjør Indtryk.

Eing, ſ. Ein.

Einebenen, v. a. aldeles jævne; -=nung, f. ub. pl. Jævnen, c.

Einegen, (-eggen) v. a. harve Sædefroet i Jorden.

Einen og einer, ſ. Ein.

Einer, m. -s pl. ſ. ug. Ener, c. (i Regnek.).

Einerlei, aj. (indecl.) een og den ſamme, et og det ſamme; af en og

samme Art, sammeslags, samme; deraf og i samme Bem. das Einerlei, (indecl.) Ensformighed, c.

Einernten, v. a. indhøste; fig. etw. indhøste, erholde i rig Maade.

Einfach, aj. enkelt; fig. af ringere Styrke og Godhed: -es Bier; ufyldt (om Blomster); ikke sammensat (i Regnek.); fig. simpel, ukonstlet; -heit, f. ud. pl. Enkelthed, Simpelhed, U-hed, c.

Einfädeln, v. a. eine Nadel, træde, stikke Traaden igjennem Naaleøiet; fig. eine S., foranstalte med Snuhed, anlægge stint.

Einfahren, v. i. 1) a. das Getreide, indkjøre, kjøre ind, -til Huus; die Pferde, tilkjøre; kjøre paa, nedkjøre, kjøre i Stykker. 2) u. m. s. kjøre ind; in den Hafen -, seile ind, løbe ind i; (i Bjergv.) stige ind i, nedstige i en Grube; -hrt, f. -en, Indkjørsel, Indseiling, Nedstigen, c. (i en Grube); Stedet, hvor man kjører el. seiler ind, Indkjørsel, Indseiling, c.

Einfall, m. -es -alle, eines Hauses, Indfald, n. Indstyrtning, c.; ein feindlicher -, Indfald, Overfald, n.; Stedet, hvorigs- Lyset el. Solstraalerne falde; (Nordt.) Udsæd, c.; ein kluger -, Indfald, n. Flyvetanke, c.; -en, v. i. n. m. s. die Klinke fällt gut ein, falder ind i; indfalde, falde ind ad, falde sammen: das Haus ist eingefallen; fig. falde ind; (om fjendtligt Indfald; i Musiken; om Lyset; om Tanker); eine Kälte ist eingefallen, indfaldet, indtruffet; være indfaldet, ligge dybt inde: eingefallene Augen.

Einfalt, f. ud. pl. fig. (ved Smagsværker) ædel Simpelhed, Ukonstlethed, c.; (anvendt paa Sædelighedsbegreber) Ligefremhed, Naturlighed, Jævnhed, umistænkelig Aabenhed og Redelighed, c.; (med Hensyn til Forstanden) Enfoldighed, Dumhed, c.; -altig, aj. simpel, ukonstlet; ligefrem, jævn; enfoldig, (foræld.) enkelt; -altigkeit, f. ud. pl. s. Einfalt; -spinsel, m. -s pl. s. sg. d. T. Taabe, Tosse, c., et enfoldigt Møde. [smaae Felder.

Einfälteln, (-falten) v. a. lægge i

Einfangen, v. i. 1) a. fange og indespærre; fig. omgive; stuffe i, fylde i. 2) u. m. h. bide i (om Rovdyr og Hunde).

Einfarbig, el. einfärbig, aj. eensfarvet; -keit, f. ud. pl. E-hed, c.

Einfassen, v. a. fylde i, - paa, (ogsaa blot fassen); d. T. omgive, omgjerde, indfatte, kante; -ssung, f. Indfatning, c. (saavel Handlingen, at indfatte, ud. pl., som det, hvormed Noget indfattes, pl. -en).

Einfehmen, v. a. die Schweine, drive paa Olden: -mung, f. ud. pl. Driven paa Olden.

Einfeilen, v. a. indfile, file ind i.

Einfeuchten, v. a. fugte, be-, gjøre fugtig; stænke, die Wäsche ein-; -tung, f. ud. pl. Fugten, Be-, Stænkning, c.

Einfeuern, v. n. m. h. fyre stærk i; -rung, f. -en, stærk Fyren i; Stedet, hvor der fyres i ved Ovne.

Einfinden, v. i. a. sich, indfinde sig.

Einflechten, v. i. a. sammenflette; indflette, flette imellem; fig. sich, blande sig i alt, befatte sig med; -tung, f. -en, S-etning, J-etning.

Einfleischen, v. a. kun brugeligt i partic. eingefleischt, indgroet, medfødt, bedækket med Kjød; eingefleischter Teufel, en Djævel i menneskelig Skikkelse.

Einflicken, v. a. vulg. indflikke; sich, sledske sig ind, forskaffe sig Adgang.

Einfliegen, v. i. n. m. s. flyve ind.

Einfließen, v. i. n. m. s. indflyde i; fig. etw. - lassen, berøre, melde løselig om; auf etw. -, indvirke paa, have Indflydelse paa.

Einflößen, v. a. hælde i, øse i, gyde i; fig. Eim. etw., lære, indprente, vulg. give ind med Skeer; -ßung, f. ud. pl. Hælden i, Øsen i, Indprentning, c.

Einfluß, m. -sses, ud. pl. Indflyden i, c.; er hat - bei Hofe, Indflydelse, c.; das hat keinen - auf mich, Indflydelse, Virkning, c.; -reich, aj. indflydelsesrig.

Einfordern, v. a. das Geld, indfordre, indkræve; -rung, f. -en, Indfordring, Indkrævning, c.

Einförmig, aj. eensformig, eensdannet; -keit, f. E-ghed, c. ud. pl., en eensformig Ting, pl. -en.

Einfressen, v. i. 1) a. d. T. suge i sig; især sig. Aerger, Verdruß, tie til, taale; sich, æde sig ind. 2) u. m. h. indæde.

Einfreien, v. a. sich, d. T. ved Giftermaal skaffe sig Adgang til Noget: sich in das Bäckerhandwerk -.

Einfrieden, (-friedigen) v. a. indfredе; -dung, f. -en, Indfredning, c.

Einfrieren, v. i. u. m. s. indefryse, tilfryse.

Einfügen, v. a. indfalse, passe i; -gung, f. -en, Indfalsning, c.

Einfuhr, f. ud. pl. Indførsel, c.; -zoll, m. -es ud. pl. I-told, c.

Einführen, v. a. indføre; neue Wörter -, føre i Brug; Einen redend -, indføre (anføre hans egne Ord); -rung, f. ud. pl. Indførelse, c.

Einfüllen, v. a. fylde i, - paa; fylde, opfylde; -llung, f. -en, Fylden i, paa, c.

Einfurth, f. -e, Indseiling, c. (Sted, hvor Skibe seile ind).

Digitized by Google

Eingabe, f. -n, et Skrifts Indlevering, og det indleverede Skrift selv.

Eingang, m. -es -änge, Indgang, c.: das Haus hat zwei -gänge; er gestattet mir den -; meine Bitten fanden keinen -, fig.; der - einer Rede, Begyndelsen, Indledningen; (undert.) Varers Indførsel.

Eingeben, v. i. a. Einem die Arznei, give ind; indgive, gjøre stemt for; Einem ein Zimmer, overlade, indremme til Brug; eine Bittschrift, indgive, indlevere; -bung, f. -en, Indgiven, Indgivelse, Indlevering, c.

Eingebinde, n. -s, pl. f. sg. Fadbergave, c.

Eingeboren, aj. eenbaaren, (kun i Bibelen om Christus); indfødt; er ist ein -orner, Indfødt; -geburt, f. ud. pl. det Tilfælde at være indfødt; -geburtsrecht, n. -es ud. pl. Indfødsret, c.

Eingedenk, av. einer S. (Gen.) -seyn, i Erindring, have i friskt Minde.

Eingefleischt, s. einfleischen.

Eingehen, v. i. n. m. s. (sjeld. for hinein-) gaae ind i, gaae ind ad; fig. indbringes, indføres; d. T. begribes, forstaaes: das ging ihm schwer ein, begreb han vanskeligt; (ligel.) han var vanskelig at bevæge dertil; eine Bedingung, indgaae, bevilge, samtykke; eine Wette -, (om Penge) indgaae, komme ind, indlebe; in etw. (sjeld.) begynde at undersege; (om Klæder) krybe ind, krympes; (om Bygninger) indfalde, falde sammen; (om Vexter) lidt efter lidt ophøre, fordærves; etw. - lassen, gaae ind, holde op, ophøre, standse; ein - der Winkel, indad gaaende.

Eingenommen, aj. indtagen; -heit, f. ud. pl. J-hed, c.

Eingerichte, n. -s pl. s. sg. s. Einrichtung.

Eingeschränkt, aj. indstrænket, som ikke strækker sig vidt, middelmaadig; -heit, f. ud. pl. J-hed, M-hed, c.

Eingesessene, m. -n -n, Indvaaner, c.

Eingeständniß, n. (Sydt.) s. Geständniß.

Eingestehen, v. i. a. eine S., tilstaae, bekjende; Einem etw., indremme, tilstaae, vedgaae, tillade; -ständniß, n. -sses -sse, Tilstaaelse, Bekjendelse, c.

Eingeweide, n. -s pl. f. sg. Indvold, Indmad, c.

Eingewohnen, v. n. m. s. d. T. eines Ortes, være hjemme i, være vandt til.

Eingezogen, aj. for sig selv, eensom, stille, uden megen Omgang: er lebt sehr -; ærbar, sædelig: ein -es Frauenzimmer; -heit, f. ud. pl. eensom Levemaade, Stilhed, Ærbarhed, c.

Eingießen, v. i. a. gyde, øse, skjenke i; befæste med et smeltet Legeme, stede fast, smelte -.

Eingraben, v. i. a. forstandse sig; eine Schrift in Stein -, indgrave i; den todten Körper, nedgrave i; -bung, f. -en, Forstandsning, Indgravning, Nedgravning, c.

Eingreifen, v. i. n. m. h. gribe ind i; især fig.; -griff, m. -es -e, Indgriben, c.; især fig. Indgreb, n. (i Andres Rettigheder).

Einguß, m. -sses -üsse, Indgydning, Iskjenkning, c.; det, der iskjenkes; det, hvori et andet Legeme gydes, stedes.

Eingrenzen, v. a. begrændse, indeslutte i Grændser.

Einhacken, v. a. d. T. slaae itu med Hakke, hakke itu; -kung, f. -en, Ituhakken, c.

Einhägen, v. a. indhegne, indgjerde; -gung, f. -en, Indhegning, c.

Einhäkeln, v. a. indhage, sætte Hage i; sich - (om Fugle og Katte) slaae Klørne i Noget, hage sig fast.

Einhaken, v. a. slaae Hage i; holde fast med en Hage; -kung, f. -en, Indhagning, c.

Einhalt, m. -s ud. pl. Standsning, c.; især fig. einer S. (Dat.) - thun, standse; -en, v. i. 1) a. standse, opholde; sich el. Einen, holde inde, i Stuen, hjemme. 2) n. m. h. mit etw., holde op med, opsætte; mit der Bezahlung, standse med, d. T. ogsaa saa meget som: yde Betaling til rette Tid.

Einhandeln, v. a. tilforhandle sig, tilkjøbe sig; etw. mit -, indeslutte med i Kjøbet; d. T. forarmes ved Handelen, sætte til; -lung, f. -en, Tilforhandling, c.

Einhändig, aj. eenhaandet.

Einhändigen, v. a. Einem etw., give i Hænder, overlevere, overgive; -gung, f. -en, Overlevering, c.

Einhängen, v. a. hænge i, - ind i; -gung, f. -en, Hængen ind, c.

Einhängig, aj. (i Bygningsk.) som kun hænger ned til een Side: ein -es Dach.

Einhauchen, v. a. etw., indaande; Einem etw., indaande i; fig. indgyde, begeistre, inspirere, indaande i.

Einhauen, v. i. 1) a. ein Kreuz in einen Baum -, hugge ind i; die Thür -, slaae ind, aabne med Magt; das Fleisch -, hugge itu, for at nedsalte det. 2) n. m. h. in den Feind, hugge ind paa; -uung, f. -en, Indhugning, c.

Einhauig, aj. (i Landv.), som kun eengang kan meies, slaaes, afhugges: -e Wiesen.

Einheben, v. i. hæve ind paa, løfte -: eine Thür in ihre Angeln -; -bung, f. -en, Indhævning, c.

Einheften, v. a. hefte ind i; indhefte; -tung, f. -en, Indheftning, c.

Einhegen, v. a. s. Einhägen.

Digitized by Google

Einheilen, v. a. lægе ind i med, lade vere i med i Saaret: eine Kugel mit -; -lung, f. -en, Lægen i med.

Einheimisch, aj. indenlandſk, indfødt: er iſt hier -, har hjemme her.

Einheirathen, v. a. ſich in eine Familie -, ved Giftermaal komme i Familien.

Einheit, f. -en, Enhed, c.: die - Gottes; (at der er kun een); die - des Ortes, (i Dramaturgien); die - eines Gemäldes; Ener, c. (i Regnek.) Enkelttal, n. (i Grammat.)

Einheizen, v. n. m. h. gjore Ild i, lægge i Kakkelovnen, (Sydt. ogſaa a.: den Ofen, das Zimmer); fig. Eim. gjøre varm, bange, ꝛc.; -zung, f. -en, Fyren i, c.

Einhelfen, v. i. a. Eim. -, komme hans Hukommelſe til Hjelp; einem Schauſpieler -, indgive ham, hvad han ſkal ſige; -fung, f. ud. pl. Kommen til Hjelp, c.

Einhellig, aj. eenſtemmig, ſamdrægtig; -keit, f. ud. pl. Overeensſtemmelſe i Meninger og Domme, Samdrægtighed.

Einhemmen, v. a. ein Rad, ſtandſe i Løbet, lægge Holdkjæden paa: -mmung, f. ud. pl. Standsning i Løbet.

Einhenken, v. a. d. T. for einhängen, hænge i, - paa.

Einher, av. (forældr.) herind fra et Sted. Nu blot i Forbindelſe med Verber, iſær for at betegne en høitidelig og afmaalt Bevægelſe, f. Ex. einherſchreiten, -treten, ſtride, træde ind, frem.

Einhetzen, v. a. einen Hund, afrette til Jagten; fig. d. T. afrette, ſvi; -tzung, f. -en, Afretten til Jagt, Afretten, Øven, c.

Einholen, v. a. Linen, hente ind, gaae imøde, for at føre høitidelig ind til hans Beſtemmelsesſted; die Stimmen -, ſamle, ind-; Nachricht -, indhente; den Feind -, faae fat paa; Jemanden im Laufen -, naae; -lung, f. -en, Indhentning, c.

Einhorn, n. -es -örner, Enhjørning, c. (et opdigtet fiirfoddet Dyr); Narhval el. Søenhjørning, c. (Monodon); fig. et Slags ſmaae lange Kanoner; -fiſch, m. -es -e, Narhval, c.

Einhufig, aj. ſom har heel Hov.

Einhüllen, v. a. indhylle, -ſkjule, bedække, ogſaa fig. das Geſicht war in Schwermuth eingehüllt.

Einig, 1) aj. (foræld.) eneſte; fig. enig (ville det ſamme; undert. ogſaa for eins, d. e. have ſamme Mening); fredelig, eendrægtig: - mit einander leben. 2) ubeſt. pron. ſom bruges ub. Art., med el. uden Subst. i sg. for etwas, nogen, noget, i pl. for etliche, nogle, ſomme; -ermaßen, av. nogenlunde, nogenledes, i viſſe Maader; -keit, f. ud. pl. Enhed, c. (en Tings Egenſkab, ifølge hvilken den kun er eengang til); Enighed, Samdrægtighed, c.; -en, v. a. gjøre til et, forene; d. T. ſich über etw., enes om, komme overeens om; -ung, f. ud. pl. Ening, Overeenskomſt, c.

Einimpfen, v. a. indpode; einem Kinde die Blattern; -fung, f. -en, Indpodning, c.

Einjagen, v. a. blot fig. Eim. Furcht, indjage, foraarſage; einen Hund, afrette til Jagt.

Einjährig, aj. eenaarig, ſom er eet [Aar gammel.

Einjochen, v. a. ſpænde i Aaget.

Einkauen, v. a. (Sydt.) putte En tygget Mad i Munden; fig. vulg. Eim. etw., tygge det i ham, gjøre ret tydeligt; (Sydt. einkäuen).

Einkauf, m. -es ud. pl. Indkjøb, n.; -en, v. a. indkjøbe, kjøbe ſammen til Huusholdningen; ved Penge indlemmes i et Selſkab: ſich in eine Zunft -. I denne Bem. -ung, f. ud. pl. Kjøben ind i, c.; -käufer, m. -s pl. ſ. sg. Indkjøber, c.

Einkehr, f. 1) ud. pl. Veden, c. (paa Vedeſteder); Søgen, c. (paa Værtshuus). 2) pl. -en, d. T. Vedeſted, n., Kro, c.; -en, v. n. m. ſ. bede, (paa en Reiſe).

Einkeilen, v. a. indkile, kile faſt; -lung, f. -en, Indkiling, c.

Einkellern, v. a. lægge ned i Kjelderen, bringe i Kj-.

Einkerben, v. a. indkarve, ſkære Karver, Ridſer i; d. T. bemærke ved Karver: eine Schuld -; -bung, f. -en, Indkarvning, c.

Einkitten, v. a. kitte faſt i, ſætte faſt i med Kit; -ttung, f. -en, Indkitning, c.

Einklagen, v. a. eine Schuld, indbrive ved Rettens Hjelp.

Einklang, m. -es ub. pl. (i Muſikken) Samklang, Samlyd, c.; fig. fuldkommen Overeensſtemmelſe: - der Herzen.

Einkleben, el. einkleiben, v. a. indkline, indklæbe.

Einkleiden, v. a. einen Mönch, eine Nonne -, iklæde, (optage i Ordenen, ved paa en høitidelig Maade at iføre dem Ordensklæderne); fig. eine S., indklæde, (foredrage paa en god, en paſſende Maade); -dung, f. -en, Iklædning, Indklædning, c.

Einkleiſtern, v. a. kliſtre ind i; -rung, f. -en, Indkliſtren, c.

Einklemmen, v. a. klemme i el. mellem Noget; -mmung, f. -en, Indklemning, c.

Einklinken, v. 1) a. eine Thür, lade Klinken falde i Hagen. 2) n. m. h. falde, paſſe i Hagen.

Einklopfen, v. a. banke ind; -pfung,

f. -en, Indbankning, c.

Einknebeln, v. a. sætte fast ved Hjelp af en Knevel; -lung; f. -en, Indknevlen, c.

Einkneten, v. a. indælte.

Einknicken, v. 1) a. gjøre et Knæk, en Revne i. 2) n. m. f. sammenbrydes.

Einknüpfen, v. a. knytte ind: das Geld in das Schnupftuch; knytte i med; fig. d. T. Eim. etw., indskærpe, indprente; -pfung, f. -en, Indknytning, Indskærpning, c.

Einkochen, v. 1) n. m. f. kaage ind, -hen, formindskes ved at koge. 2) a. lade kaage ind, lade henkaage; -chung, f. -en, Indkogning, c.

Einkommen, v. i. n. m. f. (sjeld.) komme ind i; fig. indkomme med, fremkomme med: mit einer Bittschrift -; bei dem Rathe -; indkomme, indlebe: kein Geld ist eingek-; komme i Tanker, falde ind: was kommt ihm ein? d. T. nedkomme, komme i Barselseng; -, n. -s pl. f. sg. Indkommen med et Andragende; Penges Indlob; Indkomst, aarlig Indtægt, c.

Einkorn, n. -es ud. pl. en Art Spelt.

Einkramen, v. a. ligge de fremlagte Kramvare ind; d. T. ophøre at handle med Kramvare, gaae til Grunde derved; -mung, f. -en, Indlægning af de fremlagte Vare.

Einkreisen, v. a. (Jagtsp.) omringe Busken, hvori Vildtet har skjult sig.

Einkriechen, v. i. n. m. f. krybe ind i; (om Læder og Klæde) krybe ind, sammenkrympe.

Einkünfte, pl. ud. sg. Indkomst, c.

Einladen, v. i. a. die Last, indlade, indstibe, laste; Einen el. Einen zu etw., indbyde, invitere; -dung, f. -en, Indladning, Indstibning, Indbydelse, Indvitering, c.; -ader, m. -s pl. sg. Indbyder, Indviterer, Vedemand, c.

Einlage, f. -n, Varers Indlæggelse om Aftenen, naar Boden skal lukkes; alt hvad der lægges inden i noget andet: die - eines Briefes; Indsæt, Indsats, c. (f. Ex. i Letteriet).

Einlager, m. -s pl. f. sg. Indqvartering, Cantonering, c., Qvarteer, n.; -n, v. a. indqvartere, cantonere.

Einländisch, s. Inländisch.

Einlangen, v. d. T. 1) a. lange, række, give ind. 2) n. m. f. ankomme, indtreffe, indkomme (bedre anlangen); -gung, f. -en, Indlangen, c.

Einlaß, m. -sses, 1) ud. pl. Indladelse, Indlukkelse, c. 2) pl. -ässe, (n. St.) en liden Dør paa Stadsporten.

Einlassen, v. i. a. lade flyde ind; indlade, lade gaae el. komme ind; (hos adstillige Arbeidere) nedsænke, som: eine Schraube, strue saa dybt ind, at Struehovedet ikke staaer over Træet; fig. d. T. indlade: sich mit Eim., give sig af med; sich mit Eim. in eine S., in ein Gespräch -, begynde og fortsætte Sagen, Samtalen med ham; sich auf eine Klage -, svare derpaa; sich nicht auf etw. -, ikke bevilge det, ikke befatte sig dermed; -ssung, f. -en, Indflyden, Indladning, Indladen, c.

Einlauf, m. -es, ud. pl. Indleb, n.

Einlaufen, v. i. n. m. f. løbe ind, lade løbe ind, indsegle; (om Leer) løbe ind, krybe ind, krybe sammen; die Materie läuft ein, (hos Vogtrykk.) optager mindre Plads end første Udgave el. end Manuskriptet; Klagen, Nachrichten, Geld, indløbe, komme ind.

Einlaugen, v. a. lægge i Luud, c.; -gung, f. ud. pl. Læggen i Luud.

Einläuten, v. 1) a. ringe til, forkynde ved Ringen: die Messe -. 2) n. m. h. d. T. ringe til Kirke; -tung, f. -en, Ringen til.

Einlegen, v. a. lægge ind i; lægge i; ein Messer, sammenlægge; die Waaren -, borttage og lukke Boden; betyder ogsaa fig. d. T. gaae til Grunde; fig. Geld in eine Büchse, henlægge (til Brug i Fremtiden); Gurken -, nedsylte, nedlægge: Nelken -, aflægge, gjøre Aflægger af; indlægge, forfærdige indlagt Arbeide; ein gutes Wort für Jemanden -, lægge et godt Ord ind, tale til hans Bedste; Lob, Ehre, Schande -, indlægge sig; -gung, f. -en, Læggen ind i, Henlæggen, Nedlægning, Indlæggen, c.

Einlegemesser, n. -s pl. f. sg. Folbekniv, c.

Einleger, m. -s pl. f. sg. Aflægger, c. (af en Plante).

Einleimen, v. a. lime ind i; -mung, f. -en, Indlimen, c.

Einleiten, v. a. indlede, d. T. fig. eine S., forberede til sin Hensigts Opnaaelse; -tung, f. 1) Indleden, c. ud. pl. 2) Indledning, c. pl. -en: - zu der Naturkunde; Indledning (Forerindring, Fortale).

Einlenken, v. 1) a. bringe i Led igjen. 2) n. m. h. dreie ind paa (den rette Vei); fig. wieder -, komme igjen til Sagen, efter at have talt om andet; -kung, f. -en, Bringen i Led, Dreien ind paa.

Einlesen, v. i. a. das Obst, indsamle.

Einleuchten, v. n. m. h. blot fig. blive klar og tydelig: ein - der Beweis.

Einliefern, v. a. indlevere: den Brief -; -rung, f. -en, Indlevering, c.

Einliegen, v. i. n. m. f. d. T. boe til Leie; være indqvarteret; -ger, m. -s pl. f. sg. Lejer, c.

Einlösen, v. a. indløse, indfrie: ein Pfand -; -sung, f. -en, Indløsning, c.

Einlöthen, v. a. lodde i, -fast; -s

-thung, f. -en, Indledning, c.

Einmachen, v. a. lægge ind i, indsvøbe, indvikle; indsylte, nedsalte, lægge i Lage; den Teig -, gjennemælte med Vand; Kalk -, ladste, komme Vand paa; -chung, f. -en, Indlæggen, Indsvøbning, Indsyltning, Nedsaltning, Gjennemæltning, Lastning, c.

Einmahnen, v. a. (sjeld.) inddrive: Schulden -; søge at faae i sin Magt.

Einmal, av. 1) (Tonen paa ein og strives da rigtigere ein Mal) eengang, een eneste Gang. Deraf das Einmaleins (indecl.), Multiplicationstabel, c.; auf -, pludselig, med eet. 2) (Tonen paa mal) engang, (en ubestemt saavel forbigangen Tid: es war - ein Mann, som nærværende: kommst du endlich -, og tilkommende: ich hoffe, ihn - wieder zu sehen); Einmal bruges ofte for at forstærke en Negtelse, en Paastand, en Opfordring ɔc.: ich kenne ihn nicht -; es ist nun - so; denke dir -!

Einmalig, aj. som kun steer eengang.

Einmännerig, aj. (i Botanik) -e Gewächse, eenhannede (første Classe efter Linnæ).

Einmännisch, aj. d. T. indrettet kun for een Mand, een Person: - es Bett (ogsaa einschläferig).

Einmarsch, m. -es ud. pl. Indmarsch, c.; -iren, v. n. m. s. indmarschere.

Einmaß, n. -es ud. pl. Scinden, c. (Kornvarers).

Einmaster, m. -s pl. s. sg. Skib med een Mast; -stig, aj. eenmastet.

Einmauern, v. a. einen Stein -, indmure, mure ind i; einen Schatz -, indmure, omgive med Muur; -rung, f. -en, Indmuring, c.

Einmeischen, v. a. (hos Bryggerne) mæste: das Malz -, slaae kogende Vand paa, for at trække Kraften deraf; -schung, f. ud. pl. Mastning, c.

Einmeißeln, v. a. hugge ind med en Meisel; -lung, f. -en, Indmeisling, c.

Einmengen, v. a. mænge i, blande i, sammenblande; -gung, f. -en, Blanden i, c.

Einmessen, v. i. a. maale i (Sække, Fade); sich -, formindstes, svinde: das Korn hat sich eingemessen, er svundet; -ssung, f. -en, Maalen i, c.

Einmiethen, v. 1) a. Einen el. sich bei Eim., leie Værelser (for en Anden el. for sig selv). 2) n. m. h. leie et Logi til sig; -thung, f. -en, Leien, c.

Einmischen, v. a. blande i, mest fig.: sich -, blande sig i; -schung, f. -en, Blanden i, c.

Einmünden, v. n. m. h. have sin Munding i, udgyde sig.

Einmünzen, v. a. mynte i Penge; -zung, f. -en, Myntning, c.

Einmuth, f. ud. pl. sjelden for Einmüthigkeit.

Einmuthen, v. a. (forældt.) optage i et Laug; sich, anholde om at optages deri.

Einmüthig, aj. eendrægtig, samd-; -keit, f. ud. pl. E-hed, S-hed, c.

Einnahen, v. a. einen Aermel in das Hemd -, sye i, sye fast til; Verzierungen, sye i (ogsaa ausnähen); das zu weite Kleid-, sye ind; -hung, f. -en, Syen i, Indsyening, c.

Einnahme, f. 1) ud. pl. Indtagelse, c.: - einer Stadt; Modtagelse, Oppeborsel, c.: wer hat die -. 2) pl. -en, Indtægt, Indkomst, c.: gute - haben; ligel. Regnskab over Indtægten, og Stedet, hvor Penge indtages: die Accis -.

Einnehmen, v. i. a. tage ind: die Segel, die Wäsche, die Arzenei, das Gift -, in seine Wohnung -; indtage, bemægtige sig: die Stelle eines Andern, die Stadt, einen Sügel -; tage ind, imodtage, oppebære: das Geld -; fig. høre ret efter: eine S. genau -; høre taalmodig paa: Stachelreden, Vorwürfe -; indtage, opfylde: sein Gefolge nahm das ganze Haus ein; dieser Wein nimmt den Kopf ein, berøser; bestemme Sjælens Kræfter: sich von Eim. -, lade sig overtale; eine -de Beredsamkeit, henrivende; Einen mit etw. -, Einen ganz -, vinde hans Velvillie og Kjærlighed; -mung, f. -en, Indtagen, Indtagelse, Imodtagelse, c.; -mer, m. -s pl. s. sg. Oppebærer, Oppeborselsbetjent, c.

Einnetzen, v. a. fugte, væde heelt igj-; die Wäsche - (ogsaa einsprengen) stænke; Saringe ɔc. - (bedre auswässern, ein-) lægge i Bled, udvande.

Einnicken, v. n. m. s. sove nikkende ind.

Einnieten, v. a. nette (noget) fast i (et andet); -tung, f. -en, Netten fast, c.

Einnisten, v. a. sich, bygge Rede et Sted; fig. d. T. hemmelig bosætte sig et Sted; (sich einnisteln).

Einnöthigen, v. a. nede i: Eim. die Arzenei -; -gung, f. -en, Neden i, c.

Einöde, f. -n, Ork, c., øde, ubeboet Sted, n.; fig. et forfalbet Sted.

Einölen, v. a. gjøre indvendig vaadt med Olie, lade gj-trænge af Olie.

Einpacken, v. a. indpakke, pakke sammen; fig. vulg. nedes til at tie, stikke Piben ind; -ckung, f. -en, Indpakning, c.

Einpappen, v. a. indpappe, klistre en Ting fast i en anden; -ppung, f. -en, Indpappen, c.

Einpassen, v. d. T. 1) a. gjøre at Noget passer i; -ssung, f. -en, Indpasning, c. 2) n. m. h. passe neie i (en Aabning).

Digitized by Google

Einpassiren, v. n. m. s. d. T. indpassere.

Einpfahlen, v. a. indpæle; -hlung, f. -en, Indpæling, c.

Einpfarren, v. a. indlemme i et Sogn; eingepfarrte Dörfer, som høre til et Sogn.

Einpflanzen, v. a. plante ned i Jorden: Baume -; fig. die Sünde ist dem Menschen eingepflanzt, indplantet, medfødt, dybt rodfæstet.

Einpflastern, v. a. lægge ned med i en Steenbro; omgive, indeslutte med Steenbro.

Einpflöcken, v. a. indpleke, gjøre en Ting fast i en anden med Pleke; -ckung, f. -en, Indplekning, c.

Einpflügen, v. a. den Mist, pleie ned i Jorden; kaste til, tillukke ved at pleie; -gung, f. -en, Nedpleining, c.

Einpfropfen, v. a. einen Zweig -, indpode, proppe fast i; pfung, f. -en, Indpodning, c.

Einpichen, v. a. tilbege, gjøre fast med Beg; -chung, f. -en, Tilbegen, c.

Einplaudern, v. a. Eim. etw. -, sladdre En noget for, til han troer det; Einen -, sladdre, saa han sover ind derover.

Einplumpen, d. T. f. -pumpen.

Einpökeln, v. a. lægge i Lage; f. Pökeln; indsalte; -lung, f. -en, Læggen i Lage, Indsaltning, c.

Einprägen, v. a. indpræge, mest fig. præge dybt i Sinder; Eim. etw. -, indskærpe, eftertrykkeligen anbefale; -gung, f. -en, Indprægning, c.

Einpredigen, v. a. d. T. Eim. etw. -, indprække, faae til at troe ved mange og eftertrykkelige Ord.

Einpressen, v. a. presse ind (i et snevert Rum); -ssung, f. -en, Indpresning, c.

Einprügeln, v. a. vulg. Eim. etw., prygle ind i, bringe til at forstaae ved Prygl.

Einpudern, v. a. d. T. indpuddre.

Einpumpen, v. a. pumpe i: das Wasser -.

Einquartieren, v. a. indqvartere; især die Soldaten -; -rung, f. -en, Indqvartering, c.; ogsaa de indqvarterede Soldater.

Einquellen, v. a. bense, lægge i Vand, for at faae til at give sig ud: Erbsen -.

Einquerlen, v. a. tvære ind i.

Einrammeln, el. -rammen, v. a. einen Pfahl, nedramme; -lung, el. -mmung, f. -en, Nedramning, c.

Einrathen, v. i. a. Eim. etw., søge at bevæge til ved sit Raad.

Einrauchern, v. a. Kleider, Fleisch, indryge, lade gjennemtrækkes af Reg; -rung, f. -en, Indrygning, c.

Einräumen, v. a. Sachen -, remme til Side (ved at lægge hver Ting i sit Rum); Eim. einen Platz, indromme, overlade; fig. einen Satz -, indromme, lade gjelde for sand; Freiheit -, tilstaae; -mung, f. -en, Remmen til Side, Indremmen, c.

Einrechnen, v. a. regne i med, bringe med i Regningen.

Einrede, f. -n, Indsigelse, Modsigelse, c.; -n, v. 1) a. d. T. Eim. etw., overtale, bevæge, faae til at troe ved Tale; -dung, f. -en, Overtalelse, c. 2) n. m. d. falde (En) i Tale; Eim. -, modsige, gjøre Indsigelse; ligel. dadle lemfældigt, formane, tale tilrette, irettesætte.

Einreffen, v. a. die Segel, rebe.

Einreiben, v. i. a. die Salbe -, rive ind; Fleisch mit Salz, indgnide; -bung, f. -en, Riven ind, Indgnidning, c.

Einreichen, v. a. lange ind, overrække; -chung, f. -en, Langen ind, Overrækken, c.

Einreihen, v. a. etw., sætte i Række; ogsaa: rynke; -hung, f. -en, Sætten i Række; Rynkning, c.

Einreißen, v. i. 1) a. ridse i, gjøre Rift i; ein Gebäude -, rive ned. 2) n. m. s. faae en Rift indad, rives, spaltes; das Holz reißet ein, naar Spalten gaaer for dybt; (om skadelige og farlige Ting) udbrede sig, gribe om sig, blive almindelig: die Laster reißen mehr ein; -ßung, f. -en, Ridsen i, Nedriven, Spaltning, c.

Einreiten, v. i. 1) n. m. s. (sjeld.) ride ind i: in eine Stadt -. 2) a. ride ind, ride ned, kaste om ved at ride paa.

Einrenken, v. a. bringe i Led: ein verrenktes Glied wieder -; -kung, f. -en, Bringen i Led, c.

Einrennen, v. a. rende ind, støde ind el. op ved at rende paa.

Einrichten, v. a. (Jagtsp.) indeslutte det store Vildt; ein Glied, bringe, sætte i Lave; fig. indrette, bringe i en vis Orden: sein Hauswesen -; die Schlachtordnung -; (i Regnek.) gjøre Hele og Brek til en uegentlig reen Brek; -tung, f. -en, Indretten, Sætten i Lave, Indretning, c.: die - eines Geschäftes; de Ting, der høre til at indrette en Huusholdning, en Haandtering; (hos Laasesmede) de Stykker Jern, som passe i Regletrammens Figurer, (das Eingerichte).

Einriegeln, v. a. skyde Slaaen el. Skodden for; Einen -, lukke inde, ved at skyde Slaaen for.

Einritt, m. -es ud. pl. (sjeld.) ridende Indtog, n., Indriden, c.

Einritzen, v. a. gjøre en Ridse i; ridse ind i: seinen Namen -; -tzung, f. -en, Indridsning, c.

Digitized by Google

Einrollen, v. a. rulle ind i; egsaa: indskrive i en Rulle; indrulere.

Einrosten, v. n. m. s. ruste fast i; -stung, f. -en, Rusten fast i, c.

Einrücken, v. 1) a. eine Zeile -, rykke ind (om skrevne el. trykte Sager); fig. indrykke, indføre: eine Stelle in einen Brief -. 2) n. m. s. langsomt drage ind i: gestern rückten die Truppen ein; indtage en Andens Plads, rykke op: er ist nach dem Tode seines Vormannes eingerückt; -ckung, f. -en, Rykken ind, Indrykning, c.

Einrühren, v. a. røre i; røre sammen.

Eins, s. Ein.

Eins, f. Eettal, n.; eet eneste, eet, (fremfor et andet, og modsat et andet): - ist nöthig; - um das andre, saa et, saa et andet.

Eins, av. enig, af een og samme Mening, have samme Villie: des Handels -, enige om Handelen; vulg. engang: wir wollen - trinken; - bruges ogsaa som ubest. pron.; in - fort, in - weg, i et væk; - und das Andere, dette og hiint; (Nordt.) lidet: lassen sie uns - plaudern; (Sydt.) Nogen: es ist - draußen; mir ist alles -, et og det samme.

Einsaat, f. ub. pl. Udsæd, c. (bedre Aussaat).

Einsacken, v. a. pakke i Sække; vulg. stikke dygtig til sig, putte i Lomme; -ckung, f. -en, Pakken i Sæk, c.

Einsäen, v. a. saae (sin Jord) til.

Einsagen, v. a. Dim. etw., hjelpe ham paa det, han skal sige; (Sydt. ogsaa indskærpe; Nordt. ogsaa modsige, gjøre Indsigelse).

Einsägen, v. a. sauge ind i.

Einsalben, v. a. indsalve, indbalsamere; -bung, f. -en, I-vning, I-mering, c.

Einsalzen, v. i. a. indsalte, nedsalte; -zung, f. -en, I-tning, N-tning, c.

Einsam, aj. eenlig, alene, affondret fra det menneskelige Selskab; - leben, - seyn, leve, være ugift; fig. eensom: ein -er Ort; stille: eine -e Nacht; som føles i Eensomhed: ein -es Vergnügen; -keit, f. 1) Eenlighed, Eensomhed, c. ub. pl. 2) eensomt Sted, n. pl. -en.

Einsammeln, v. a. indsamle; -lung, f. -en, I-ling, c.

Einsatz, m. -es -ätze, Indsætten, c. ub. pl.: den - thun; Indsæt, Indsats, n. (det, som indsættes); Indskud, n.; Sæt, n.: ein - von Schachteln, von Bechern, von Gewichten, (som staae inden i hverandre); Stedet, hvori Noget sættes, især: Sættedam, c., Hyttefad, n.

Einsäuern, v. a. sure, blande med Surdei.

Einsaugen, v. i. a. indsuge; fig. ved Vane antage: eingesogene Vorurtheile.

Einsäumen, v. a. somme, omgive med Syesem.

Einschalig, aj. som har een el. en heel Skal; eenskallet.

Einschalten, v. a. skyde ind, sætte ind (i Rækken el. Ordenen af andre Ting); især om Tiden: einen Tag -, og om Skrift: etw. in einen Brief -; -tung, f. -en, Indskyden, Indsætten, c.

Einschärfen, v. a. Dim. etw., indskærpe; -fung, f. -en, I-pning, c.

Einscharren, v. a. skrabe, rode ned i et andet Legeme: einen todten Körper -, begrave; -rung, f. -en, Nedskraben i; Begraven, c.

Einschattig, aj. som kaster Skygge kun til een Side.

Einschenken, v. a. skjenke i, gyde i; das Glas -: skjenke i Glasset; -kung, f. -en, Iskjenkning, c.

Einschicken, v. a. indsende; -ckung, f. -en, I-lse, c.

Einschieben, v. i. a. skyde ind; putte ind (mellem andre Ting, især hemmeligt, el. en uægte for en ægte Ting); eine eingeschobene Stelle, en Parenthese; ein eingeschobener Knabe, forbyttet; ein eingeschobenes Testament, falskt; d. T. sich, faae Færdighed i Keglespil; -bsel, n. -s pl. s. sg. det Indskudte; Parenthese, c.; -bung, f. -en, Skyden ind, c.

Einschießen, v. i. a. das Brod, skyde ind (i Ovnen); schlechte Münzsorten, skyde, slænge ind mellem andre; die Thür -, skyde ind; einen Thurm -, skyde ned; sich, ove sig i, gjøre sig duelig til at skyde, ogsaa til at spille Kegler; ein Gewehr, indskyde.

Einschiffen, v. 1) a. indskibe. 2) n. m. s. seile ind; er hat sich nach Kiel - lassen, er gaaet ombord, for at seile til Kiel; -ffung, f. -en, Indskibning, c.

Einschlachten, v. a. indslagte.

Einschlafen, v. i. n. m. s. sove ind; fig. (om Lemmerne) sove: das Bein ist mir eingef-; die S. ist eingef-, faldet bort, lidt efter lidt ophørt, omtales ikke mere; hensove, dee en rolig Død.

Einschläferig, aj. s. Einmännisch.

Einschläfern, v. a. bringe i Søvn; fig. bysse i Søvn, gjøre ubekymret og tryg: Einen mit falscher Hoffnung -; -rung, f. -en, Bringen i Søvn, Søvndyssen, c.

Einschlag, m. -es -äge, Indslaaen, c. (Semmets); Haandslag, n.; Islæt, c. (i Væven); Indlæg, n., Indslutede: Dim. etw. durch - überschicken, under en Andens Adresse; Indlæg, n. (paa Klæder); Paasætning paa Viin, (for at forbedre dens Kraft, Smag og Farve); d. T. Anslag, n., Raadslagning, c.: ein kluger -; (undert.) Om-

Digitized by Google

slag, (udvortes Lægemiddel men alene paa Heste); -en, v. i. 1) a. slaae ind, driveind med Slag: den Nagel in die Wand; das Fenster; Vim. die Zähne; slaae Islætten i Væven: den Eintrag; lægge ind, boie indad og sye fast (for at gjøre kortere og snevrere): ein Kleid; fig. slaae i, lægge i, fylde i: den Wein, sætte Svovl el. Muskatnedder paa Vinen el. Fadet; Getreide, komme i Sække; Holz, sætte i Favn; slaae ind, indvikle, omslaae, løseligen indpakke: Waaren in Papier; etw. in ein Tuch; einen Brief, lægge det i et andet Brev, Omslag el. en Brevpakke; Bäume (bedække Rødderne med Jord, naar de ere tagne op); Rüben in den Sand -, bedække med Sand (for at bevare dem); einen Weg, slaae ind paa, vælge og betræde. 2) u. m. h. d. T. slaae til (slaae sin Haand i en Andens Haand som Tegn paa Indvilligelse ved Forliig og Overeenskomst); slaae ned (om Lynild); ligel. unpers. es schlägt ein; grave i Jorden (især hos Bjergfolk); betræffe, høre til, angaae, vedkomme: das schlägt in diese S. ein, slaaer ind deri, vedkommer; es schlägt in die Rechte ein, leder ind i Lovkyndigheden. 3) u. m. s. slaae ind, trænge ind paa de indre Dele, (om Farver, Hudsygdomme ꝛc.); slaae ind, lykkes, falde ud efter Hensigten: das Getreide schlägt ein; alle seine Kinder sind vortrefflich eingeschlagen; -ung, f. -en, Indslaaening, Indlægning, Læggen i, c.

Einschläger, m. -s pl. s. sg. (i Bjerge.) Favnsætter, c. (ogsaa Holzein -).

Einschlägig, aj. blot fig. havende Hensyn til, sigte til, betræffende, hørende til; die Mühlsteine - behauen, med ulige Slag.

Einschleichen, v. i. u. m. s. el. a. og sich, snige ind, liste ind: die Katze ist eingeschlichen; fig. indsnige: es sind viele Druckfehler mit (el. neben) eingeschlichen; Mißbräuche haben sich bei (unter) uns eingeschlichen; sich bei jemanden -, stedse sig ind.

Einschleifen, v. a. 1) rgl. indføre paa Slæde; indsmugle. 2) i. indslibe; -fung, f. -en, Indføren paa Slæde, Indsmuglen, I-bning, c.

Einschleppen, v. a. d. T. slæbe ind (mest om forbudne Vare).

Einschließen, v. i. 1) a. faae til at slutte i, passe ind i; indslutte, forvare, lukke for: einen Vogel in einen Käfig -; sein Geld -; Jemanden -; lægge hos, lade følge vedlagt: einen Brief -; fig. indslutte, omgive; eine Stadt -, beleire, bloquere; Jemanden in sein Gebet -. 2) u. m. h. slutte til, passe i en vis Aabning; -ssung, f. -en, Indpasning, Indslutning, Indlægning, c.

Einschließlich, aj. indbefattende, med Indbefatten af, inclusive.

Einschlucken, v. a. sluge i sig, nedsluge, indsluge.

Einschlummern, v. 1) u. m. s. indslumre, falde i Slummer; fig. dee roligt hen. 2) a. faae til at indslumre.

Einschlürfen, v. a. slubre ind.

Einschluß, m. -sses -üsse, Indeslutede, Indlagte, n.; mit -, med Indbefatten af; -zeichen, n. -s pl. s. sg. Indsluttelsestegn, n., Parenthese, c.

Einschmeicheln, v. a. sich bei Jemanden, indsmigre, sætte sig i Gunst ved Smigreri; -lung, f. -en, Indsmigring, c.

Einschmeißen, v. i. a. d. T. smide ind, slaae itu ved at smide; -ßung, f. -en, Smiden ind, c.

Einschmelzen, v. i. og rgl. a. smelte ind: alte Münze -; -zung, f. -en, Indsmeltning, c.

Einschmieden, v. a. einen Missethäter -, lægge Lænker paa.

Einschmieren, v. a. indsmøre: das Leder -; die Schlösser -; vulg. gjøre ganske stiden; -rung, f. -en, Indsmøring, c. [heelt igi-.

Einschmutzen, v. a. gjøre smudsig

Einschnallen, v. a. spænde ind, spænde ret fast; -llung, f. -en, Indspænding, c.

Einschneiden, v. i. 1) a. gjøre et Indsnit, skære Hul i el. paa; seinen Namen in einen Baum -, skære ind i; Brod in die Milch -, skære i, skære itu, og komme i; (om Lerred), sich -, tabe i Alenmaal ved Udsalget i smaae Partier; -dung, f. -en, Indskæring, c. 2) u. m. h. indpræge sig dybt.

Einschneidig, aj. som kun har een Eg (skarp Kant).

Einschnitt, m. -es-e, Indsnit, Skaar, n.; Stedet, hvor et Legeme er indsnittet; -thier, n. -es, -e, Dyr med Indsnit, Insect, n.

Einschnüren, v. a. indsnøre; sich, indsnøre sig, tage Snerliv paa; -rung, f. -en, Indsnøring, c.

Einschöpfen, v. a. øse i: Wasser in ein Gefäß -; -pfung, f. -en, Øsen i, c.

Einschränken, v. a. omgive med Skranker; indstrænke, sætte Grændser for: seine Begierden -; sich auf etw. -, lade sig nøie dermed; s. eingeschränkt; -kung, f. -en, Omgiven med Skranker, Indstrænkning; es ist dir erlaubt unter der -kung, Betingelse, c.

Einschrauben, v. rgl. og i. a. skrue ind; skrue fast; -bung, f. -en, Skruen ind, c.

Einschreiben, v. i. a. indskrive, indføre skriftlig (i en Bog, et Register, en Fortegnelse, et Regnskab); -bung, f. -en, I-vning, c.

Digitized by Google

Einschreiten, v. i. u. m. f. ſtride ind; (jurid.) forholdes videre.

Einſchroten, v. a. ein Faß –, vælte ned i Kjelderen.

Einſchrumpfen, d. T. -ſchrumpeln, v. n. m. f. krympes ſammen, faae Rynker, ſtrumpes, blive mindre.

Einſchub, m. -es ud. pl. (undert.) hvad der indſtydes, indputtes.

Einſchulen, v. a. ein Pferd, afrette ſkolemæssig, dresſere.

Einſchurig, aj. ſom kun ſkæres, klippes eengang om Aaret: -e Wolle, Schafe, ſom kun klippes eengang aarlig.

Einſchuſtern, v. n. m. h. vulg. ſætte til, rabe; ganſte komme i Forfald med ſin Næringsvei.

Einſchütten, v. a. øſe i, ſlaae i; -tung, f. -en, Øſen, Slaaen i, c.

Einſchwärzen, v. a. indſværte, gjøre ganſte ſort el. ſmudſig; (Sydt.) indſmugle; -zung, f. -en, I-tning, I-gling, c.

Einſchwatzen, v. a. Eim. eine S., ſladdre for ham, til han troer el. antager det, binde paa Ærmet; ſich bei Jemanden, ved Sladdren indſmigre ſig; -zung, f. -en, Sladdren for, Indſmigren, c.

Einſchwefeln, v. a. indſvovle.

Einſegnen, v. a. meddele Velſignelſe til en foreſtaaende Forandring, indvie: einen Sterbenden –; ein Paar Verlobte –; Brod und Wein – (conſacrere); -gnung, f. -en, Velſignen, c.

Einſehen, v. i. 1) u. m. h. (ſjeld.) ſee ind, kige ind: in des Nachbars Hof –. 2) a. eine S. indſee, foreſtille ſig tydelig Sammenhængen; have Tilſyn med; iretteſætte, afſtraffe; ein – haben, have Indſeende med, tage ſig af.

Einſeifen, v. a. indſæbe.

Einſeitig, aj. eenſidet, ſom kun har een Side; fig. eenſidig; -keit, f. ud. pl. fig. Eenſidighed, c.

Einſenden, v. i. a. eine S., indſende; -der, m. -s pl. ſ. sg. Indſender, c.; -dung, f. -en, Indſendelſe, c.

Einſenken, v. a. ſænke ned: eine Leiche, (i Graven); einen Stein –, (i Vandet); -kung, f. -en, Nedſænkning, c.

Einſer, m. -s pl. ſ. sg. Eeneren (i Regnek.).

Einſetzen, v. a. ſætte ind (paa et beſtemt Sted): ſich in den Wagen; eine Scheibe in das Fenſter; Edelſteine; Brod (ind i Ovnen); Geld (i Lotteriet, paa Spil); Bäume, Blumen (i Jorden, plante); fig. indſætte i Beſiddelſe af en Ting: Jemanden in ein Amt, in die Güter des Schuldners; anbetroe ſom Underpant: ihm den Ring –, ſætte i Pant hos ham; indſætte, beſtemme, ſtifte, anordne: Einen zum Erben –; einen Feiertag –; -zung, f. -en, Indſætning, Faſtſættelſe, Anordning, c.

Einſicht, f. -en, Indſigt, c. (ſom til en Gaard); iſær fig. tydelig Foreſtillingsevne, c.; ud. pl. Indſigt, c. (Kyndighed, grundig Kundſkab); -ig, aj. d. T. ſom har Indſigter; -svoll, aj. indſigtsfuld, ſom har mange Indſigter.

Einſieden, v. i. 1) u. m. ſ. koge ind, formindſtes ved lang Kogning. 2) a. lade koge ind.

Einſiedler, m. -s pl. ſ. sg. Eneboer, c. (enhver, der boer ene, iſær En, der lever paa et eenſomt Sted); Eremit, c. (ogſaa et Slags Brokfugl og et Slags Krebs); -delei, (-dlerei) f. -en, Eremitbolig, s.; fig. Eremitliv, n.; en ved Konſt efterlignet Eremitbolig, Eremitage, c.; -isch, aj. eremitagtig, ſom en Eremit, eenſom.

Einſiegeln, v. a. indelukke i et Brev, en Pakke ved Forſeglingen.

Einſilbig, aj. Eenſtavelſes-, ſom kun har een Stavelſe; ein -er Menſch, ordſnar; -keit, f. ud. pl. D-hed, c.

Einſingen, v. i. a. ſynge i Søvn: ein Kind –. [ſynke ſammen.

Einſinken, v. i. u. m. ſ. ſynke ind,

Einſitzen, v. i. 1) a. einen Sitz, ſætte ned, fordybe ved at ſidde paa. 2) u. m. ſ. in den Wagen, ſætte ſig ind. 3) u. m. h. d. T. ſidde hjemme, i Stuen; boe paa et Sted.

Einſitzig, aj. eenſædet.

Einsmals, Einſtmals, av. d. T. engang.

Einſöhlig, aj. ſom kun har een Saale.

Einſpannen, v. a. ſpænde i, ſpænde faſt: Zeug, ſpænde i Ramme; die Pferde, ſpænde for; fig. einen Fluß, omgive med en Dæmning, for derved at faae den til at ſtige; -nung, f. -en, Spænden i, faſt, for, c.

Einſpänner, m. -s pl. ſ. sg. en Bonde, ſom kun holder een Hest; (n. St.) Enſpænder, c. (Vogn el. Plov med een Hest for).

Einſpännig, aj. kun forſpændt med een Hest; fig. kun for een Perſon: ein -es Bett.

Einſperren, v. a. indſpærre; iſær Sydt. indeſlutte med Laas; -rung, f. -en, Indſpærring, c.

Einſpinnen, v. i. a. ſpinde ind i; ſpinde omkring, omgive med ſit Spind: die Seidenraupen ſpinnen ſich ein; -nung, f. -en, Indſpinding, c.

Einſprache, f. ſ. Einſpruch.

Einſprechen, v. i. 1) a. fig. Eim. Herz, Muth, Troſt, indgive, indgyde (ved Ord el. Tiltale). 2) u. m. h. Eim., modſige; einen Einſpruch thun, formelig Modſigelſe for Retten; bei Eim., beſoge underveis.

Einſprengen, v. a. ſprænge ind i: eine Thür, ſprænge ind, bryde ind;

Wäsche, besprænge, bestænke; -gung, f. -en, Sprængen ind i, Besprængen, c.

Einspringen, v. i. 1) a. d. T. gaae itu ved at springe. 2) n. m. s. fig. springe i en bestemt Aabning: das Schloß springt ein; fig. springe ind, strække sig indad.

Einsprizen, v. a. spreite ind.

Einspruch, m. -es -üche, Indsigelse, Protest, c., lovformelig Indsigelse mod en Handlings Fuldbyrdelse, især et Ægteskabs.

Einst, (Sydt.) einsten (ogsaa) einstens, av. engang (i den forbigangne Tid): - war ich glücklich; (i Fremtiden): - werden wir uns wiedersehen.

Einstallen, v. a. d. T. das Pferd -, sætte paa Stald; Vieh, indstalde.

Einstammig, aj. eenstammet, (kun havende el. kun bestaaende af een Stamme).

Einstampfen, v. a. stampe ind; -pfung, f. -en, Indstampning, c.

Einstand, m. -es ub. pl. Indtrædelse i en Kjøbers Rettigheder, og denne Rettighed selv; jus retractus.

Einstechen, v. i. a. stikke i: Löcher in das Papier; stikke (i Kortspil).

Einstecken, v a. stikke ind: Geld in die Tasche; d. T. einen Dieb, sætte i Fængsel; fig. vulg. Vorwürfe -, stikke i Lommen, tie dertil, høre, bære taalmodig.

Einstehen, v. i. 1) n. m. h. indestaae, staae til Ansvar, være Borgen, sige god for. 2) n. m. s. (Sydt.) tiltræde; in einen Kauf, indtræde i Kjøbers Rettigheder.

Einstehlen, v. a. sich, stjæle sig ind, snige sig hemmelig ind; ogsaa fig.: sich in ein Amt -.

Einsteigen, v. i. n. m. s. stige ind.

Einstellen, v. a. stille ind, - hen, (paa et Sted): das Pferd - (i Stalden), Gänse - (paa Sti); fig. holde inde (en kort Tid), lade fare, afstaffe: den Festungsbau -; die Reise -; den Aufwand -; indstille sig, møde, komme: sich vor Gericht -; komme igien, die Grillen stellen sich wieder ein; -llung, f. -en, Stillen ind, hen, Holden inde, Afstaffelse, Indstillelse, c.

Einsten og -s s. Einst.

Einsticken, v.a. brodere i: eine Rose-.

Einstig, aj. engang; tilkommende; som var el. som forder.

Einstimmen, v. n. m. h. stemme i med; (især naar Andre allerede synge); fig. bifalde, samtykke; -mmung, f. -en, Istemmen, c., Bifald, Samtykke, n.; die Tonwerkzeuge stimmen nicht ein, stemme ikke; fig. samstemme, stemme overeens; -mmig, aj. eenstemmig (i Musiken: -er Gesang, og fig.: er wurde - gewählt); -mmigkeit, f. ub. pl. Eenstemmighed, c.

Einstmals, s. Einemals.

Einstopfen, v. a. stoppe ind i; -pfung, f. -en, Indstopning, c.

Einstoßen, v. i. a. støde ind i: den Dolch in die Brust -; støde itu: das Fenster -; -ßung, f. -en, Støden ind, itu, c.

Einstreichen, v. i. a. stryge ind: das Geld in den Beutel -; indfile (hos Laasesmede); -chung, f. -en, Indstrygning, Indfiling, c.

Einstreuen, v. a. indstrøe; -uung, f. -en, Indstrøening, c.

Einstrich, m. -es -e, Indfiling, c. (i en Neglekam).

Einstücken, v. a. stykke i, flikke i; -ckung, f. -en, Stykken, Flikken i, c.

Einstürmen, v. n. m. h. og s. storme ind i; fig. Alles stürmte auf mich ein, stormede ind paa mig; stormende ede-lægge.

Einsturz, m. -es ub. pl. Indstyrtning, c.: das Haus drohet den -.

Einstürzen, v. 1) n. m. s. styrte ind: auf Einen -, 2) indstyrte, bringe til at styrte ind.

Einstweilen, av. d. T. imidlertid, paa kort Tid.

Einstweilig, aj. midlertidig, foreløbig, interimistisk.

Einsylbig, s. Einsilbig.

Eintägig, aj. Eendags-, (som kun varer een Dag, el. kun er een Dag gammel); -es Insect, Dagnflue, c.

Eintagsfliege, f. -n, Dagnflue, c.

Eintauchen, v. a. dyppe i, dukke i; -chung, f. -en, Dyppen i, Dukken, c.

Eintauschen, v. a. bytte sig til, tiltuske; -schung, f. -en, Tiltuskning, c.

Eintheilen, v. a. inddele, afdele: seine Zeit -, die Felder, die Predigt -. (Skal Delene udtrykkes, bruges theilen med in: den Zirkel in 360 Grade theilen); -lung, f. -en, Inddeling, Afdeling, c.

Einthun, v. i. a. komme i, lægge i, sætte i ꝛc.: Getreide, i Forvaring; Wein -, paa Flasker el. i Mad; d. T. indspærre, indeslutte: das Vieh -; Einen -.

Eintönig, aj. eenstonet, som kun har een Tone: ein -es Lied; -keit, f. ub. pl. E-hed, c.

Eintracht, f. ub. pl. Eendrægtighed, Samd-, god Forstaaelse, c.; -trachtig, aj. eendrægtig, samd-; -trächtigkeit, f. ub. pl. E-hed, S-hed, c. (som Tilstand el. Færdighed).

Eintrag, m. -es ub. pl. Islæt, c.; (hos Væverne); Indgreb, n., Forfang, Skade, c., Afbræt, n., Krænkelse, c.: Dim. el. einer S. (Dat.) -thun; -en, v. i. a. bære ind, føre til Huus, samle; fig. slaae Islætten i, væve; indføre, føre til Bogs; indbringe, forskaffe Fordeel: sein Amt trägt viel ein; -ung, f. ub. pl. Indbæren, Væven, Indførsel, c.

Digitized by Google

Einträglich, aj. indbringende: ein -es Gut; -keit, f. ud. pl. Fordeelagtighed, c.

Eintränken, v. a. udblode, lægge i Blod; fig. d. T. Eim. etw. -, lade undgjelde for, hevne sig paa.

Einträufeln, f. Eintröpfeln.

Eintreffen, v. i. n. m. f. blot fig. indtræffe, komme paa et Sted, ankomme: wir trafen gestern hier ein; træffe, stemme med, komme overeens med: die Rechnung trifft ein; indtræffe, blive opfyldt, hændes: es trifft zuweilen ein; ogsaa n. m. h.

Eintreiben, v. i. a. drive ind: das Vieh -; einen Pfahl in die Erde -; fig. Geld -, inddrive ved Rettens Hjelp, fordre alvorligt; Einen -, bringe i Knibe, i Forlegenhed; -bung, f. -en, Inddrivning, c.

Eintreten, v. i. 1) n. m. f. træde ind: in das Zimmer -; fig. d. T. indtræde i, tiltræde, gaae i Plads: ein Amt -; einen Dienst -; begynde, lade sig see, komme frem: die Sundstage werden bald -; wenn der Neumond eintritt, tændes. 2) a. træde fast i, træde sammen: Wurzeln -; das Pferd hat einen Nagel eingetreten, ind i Foden; træde ind, sparke ind: die Thür -; die Schuhe -, nedtræde til Tøfler; træde itu: den Boden eines Fasses -; -tung, f. -en, Itræden, Sammen-, Indt-, Itut-, c.

Eintrichtern, v. a. tragte i, fylde i ved Hjelp af en Tragte; Eim. etw. (dog kun fig. og d. T.) indpræge.

Eintritt, m. -es ud. pl. Indtrædelse, Tiltrædelse; fig. Begyndelse, c.

Eintrocknen, v. n. m. f. indterres, hentørres, svinde ind; -cknung, f. -en, Indterring, Indsvinding, c.

Eintröpfeln, v. a. komme draabevis i el. paa; (Sydt. eintropfen); -lung, f. -en, draabevis Paahelden, c.

Eintunken, i d. T. og vulg. eintütschen, v. a. f. Eintauchen.

Einüben, v. a. Einen, sich, Eim. etw., indøve; -bung, f. -en, Indøven, c.

Einverleiben, v. a. indlemme, sætte i Forbindelse med; einem Collegio etw. -; -bung, f. -en, I-lse, c.

Einverständniß, n. -sses ud. pl. Forstaaelse, fredsommelig Omgang, c., flere Personers Overeensstemmelse i Planer og Diemed.

Einverstehen, v. i. a. sich mit Eim., el. sædv. mit Eim. einverstanden seyn, leve i Forstaaelse, være enige, af eens Mening; søge at opnaae eens Hensigt; være vidende om samme Sag.

Einwachsen, v. i. n. m. f. indvoxe med, voxe sammen med; fig. noie forenes.

Einwägen, v. rgl. og i. a. veie i, efter at have veiet Noget, komme det i en Pose ɔc.); sich, formindskes ved gjentagen Veien.

Einwalken, v. a. valke ind i: den Thran in das Leder -; indvalke, gjøre kortere og tykkere ved Valkning: das Tuch -; -kung, f. -en, Indvalkning, c.

Einwand, m. -es -ände, (sjeld.) Indvending, c.

Einwandern, v. n. m. f. indvandre: in ein Land -; bei Eim. (hos Haandv.), tage ind til paa Reisen; -rung, f. -en, Indvandring, c.

Einwarts, av. indad; ind til Veens.

Einwässern, v. a. lægge i Blod, udvande; -rung, f. -en, Udvanden, c.

Einweben, v. a. væve ind i; fig. forbinde noie med Noget: es ist in den ganzen Plan so eingewebt; -bung, f. -en, Indvævning, c.

Einwechseln, v. a. indveksle; -lung, f. -en, Indveksling, c.

Einwehen, v. a. blæse om, saa det falder ind.

Einweichen, v. a. lægge i Blod, i Vand; -chung, f. -en, Indbledning, c.

Einweihen, v. a. indvie; -hung, f. -en, I-lse, c.

Einweisen, v. i. a. blot fig. vise ind, føre ind; -sung, f. -en, Indviisning, c.

Einwenden, v. rgl. og i. a. indvende; -dung, f. -en, Indvending, c., Paaskud, n.

Einwerfen, v. i. a. kaste ind, slaae itu ved at kaste udenfra: die Bomben; die Fenster; fig. indvende, anføre Modgrunde mod Andres Mening; -fung, f. -en, Indkastning, Indslagning, c.

Einwickeln, v. a. indvikle, indsvøbe: sich in seinen Mantel; -lung, f. -en, Indvikling, c.

Einwiegen, v. a. 1) i. s. Einwägen, 2) rgl. ein Kind, vugge i Søvn; -gung, f. -en, Indvugning, c.

Einwilligen, v. n. m. h. indvilge, samtykke; -gung, f. -en, I-lse, Samtykke, n.

Einwindeln, v. a. das Kind -, svøbe i Svøb.

Einwintern, v. 1) a. bevare Sommeren over til Brug om Vinteren. 2) n. m. h. og uperf. d. T. Vinteren begynder, det bliver Vinter.

Einwirken, v. 1) a. virke, væve ind i. 2) n. m. h. in el. auf etw., indvirke, virke i el. paa; -kung, f. -en, Indvirkning, c.

Einwittern, v. n. m. f. (i Bjergv.) indvittre, bringes ind ved Hjelp af underjordiske Dunster; -rung, f. -en, Indvittring, c.

Einwöchig, aj. eenuges-, som varer een Uge.

Einwohnen, v. 1) n. m. f. blive hjemme i. 2) n. m. h. være hjemme, boe; fig. være noie forbunden med.

Einwohner, m. -s pl. f. sg. Indvaaner, c.

Einwühlen, v. a. rode ind i: sich in die Erde – (om Dyr).

Einwurf, m. -es -ürfe, Indvending, Modgrund, c.

Einwurzeln, v. n. m. s. rodfæstes, fæste Rødder, groe fast: der Baum ist eingewurzelt; ogsaa fig.: eine eingewurzelte Krankheit; das Laster ist ihm eingewurzelt; -lung, f. -en, Rodfæstelse, c.

Einzahl, f. ub. pl. Enkelttal, n., Singularis, c.

Einzählen, v. a. tælle i el. til, (komme i Noget el. give til Nogen, efter at have talt); tælle med, regne med i Tallet; -lung, f. -en, Tællen i, Medberegning, c.

Einzapfen, v. a. tappe i el. paa; gjøre Tap el. befæste ved Tap: eine Säule –; -pfung, f. -en, Tappen i el. paa, c.

Einzäunen, v. a. indgjerde; -unung, f. -en, Indgjerdning, c.

Einzehren, v. n. m. h. indtære.

Einzeichnen, v. a. tegne ind i el. paa; fig. indtegne, indskrive; -chnung, f. -en, Tegnen ind i; Indtegning, Indskrivning, c.

Einzel-ding, n. -es -e, -wesen, n. -s pl. s. sg. en enkelt Ting, et enkelt Væsen, Individ, Individuum, n.

Einzeln, aj. ene, alene, eneste: die -e Welt; kein -er Zeuge; fig. fritstaaende, som staaer ene, eenstig: ein -es Haus; d. T. enkelt: -e Tropfen; d. T. ugift, for sig alene: eine -e Person; -es Geld, Smaapenge, Enestestillinger; een efter anden, een for een: sie kamen –.

Einziehen, v. i. 1) a. einen Balken –, trække ind i; die Hörner – (om Snegene) trække ind ad; Segel –, tage ind; einen Wall –, trække ind, og derved gjøre snevrere; fig. Gelder –, inddrage, indkassere; Jemandes Güter, optage, anholde, confiskere; ein Amt –, eine Besoldung, inddrage, ikke længer besætte el. betale; die Diebe, sætte i Fængsel; den Aufwand –, indskrænke, formindske. 2) n. m. s. trække ind (i heitideligt Øptog): die Besatzung wird Morgen –; flytte ind i en Bolig: wann werden sie –; trække i, trænge ind i (om flydende Legemer); -hung, f. -en, Trækken ind, Tagen ind, Inddragen, Indskrænkning, Formindskelse, c.

Einzig, aj. eneste; fig. ein -er Mensch, uforligneligt, overordentligt; – und allein, ene og alene.

Einzögling, m. -es -e, Hjemfødning; indfødt Undersaat, c.; -srecht, n. -es -e, Indfødsret, c.

Einzug, m. -es -üge, Inddragen, c., Indtog, n.: der König hielt seinen –; det, der indtrækkes, som: en Bjælke.

Einzwängen, v. a. tvinge ind i; tvinge sammen, klemme imellem; fig. presse i et snevrere Rum, indskrænke, indeslutte.

Einzwingen, v. i. a. tvinge ind i, tvinge til at spise eller drikke.

Eirund, aj. s. Ei.

Eis, n. -es ub. pl. Jis, c.; fig. Kulde, Ufølsomhed, c.

Eis-bär, m. -en -en, Isbjørn, Hvid-, c.; -bein, n. -es -e, Skambeen, n.; -bock, m. -es -öcke, Isbuk, c. (skarpkantet Pille af Træ el. Muur foran en Bro, for at afværge Stedet af Drivis; ogsaa -brecher, m. -s pl. s. sg. Isbryder, c. og en i den hensigt nedrammet Pæl -pfahl, m. -es -ähle); -fischerei, f. -en, Isfiskeri, n. (om Vinteren med de saakaldte Isnæt); -gang, m. -es, Isgang, c. (naar Isen ved Tøveir bryder op, og driver bort); -grau, aj. isgraa (især om det ved Alderen graat blevne Hovedhaar); ældgammel; -grube, f. -n, Iskjelder, c.; -icht, aj. isagtig, som ligner Is; -ig, aj. isbedækket, iskold, som indeholder Is; -kalt, aj. iskold; -lauf, m. -es, ub. pl. Skøiteløben, c.; -meer, n. -es ub. pl. Ishav, n.; -pfahl, m. -es -ähle, s. -bock; -punkt, m. -es ub. pl. Frysepunkt, n. (paa Thermometret); -scholle, f. -n, Isflage, c.; -schuh, m. -es -e, Skøite, c.; -sporn, m. -es -en, Isspore, c.; -vogel, m. -s -ögel, Isfugl, c.; -zacken el. -zapfen, m. -s pl. s. sg. Istap, c.

Eisen, v. n. m. h. ise.

Eisen, n. -s pl. s. sg. Jern, n. ub. pl.; fig. Ting som forfærdiges af Jern el. Staal, som alle Slags Værktøi: Brech-, Pflug-; især: Hestesko, c.; Jernlænker, blot pl.

Eisen-bergwerk, n. -es -e, Jernværk, n.; -blech, n. -es ub. pl. (flere Slags pl. -e) Jernblik, n.; -draht, m. -es ub. pl. Jerntraad, Staaltraad, c.; -farbe, f. ub. pl. Jernfarve, c.; -feil, n. -es, -feilicht, n. -es ub. pl. og -feilspäne, f. -n, Jernfilspaan, c.; -fleck, m. -es -e, Rustplet, c.; -fresser, m. -s pl. s. sg. Storpraler, c. (som praler med sin Styrke og Tapperhed); -gang, m. -es -änge, Jernaare rig paa Erts (i Jernminer); -gießer, m. -s pl. s. sg. Jernstøber, c.; -gießerei, f. -en, Jernstøberi, n.; -haltig, aj. jernholdig, indeholdende Jern; -hammer, m. -s pl. s. sg. en stor Hammer, hvorved Jernet udsmedes i store Stykker; Hytten el. Bygningen hvori dette skeer: die Hammerhütte; ogsaa alle disse Hytter tilsammen; Jernværk, n.: eine -hütte, ein -werk; -handel, m. -s ub. pl. Jernhandel, c.;

Digitized by Google

-händler, m. -s pl. ſ. sg. Jernhandler, -kræmmer, c.; -hart, aj. jernhaard; haard som Jern; -harte, f. ud. pl. Jernhaardhed, c.; -hutte, f. -n, ſ. -hammer; -kram, m. -es ud. pl. Iſenkram, n., Iſenkræmmerhandel, Iſenkræmmerboutique, c.; -krämer, m. -s pl. ſ. sg. Iſenkræmmer, c.; -kuchen, m. -s pl. ſ. sg. Vaffel, Vaffelkage, c.; -ofen, m. -s -öfen, Jernſmelteovn, c.; -platte, f. -n, Jernplade, Kakkeloonsplade, c.; -probe, f. ud. pl. Jernprøve, c. (andre Ertſers Probering ved Jern); Jernbyrd, c. (Jernprøve, Jldprøve, c.); -ſchneider, m. -s pl. ſ. sg. Stempelſkærer, c. (i Myntvæſenet); -ſtab, m. -es -äbe, Jernſtang, c.; -waare, f. -n, Jernvare, c.; -werk, n. -es -e, Jernværk, n., Jernkram, n. (allehaande Kar af Jern).

Eiſern, aj. Jern-, af Jern: das Gitter iſt -; fig. d. T. bomſtærk, varig: eine -e Geſundheit; haard, ufølſom: ein -es Herz; hvad i ſit Slags beſtandig maa vedligeholdes ved en Ting; -es Vieh (ved et Landgods) el. vedblive at være: ein -es Capital; ein -er Brief, Moratorium, n.; die -e Zeit, Jernalderen.

Eitel (eitler, eitelſt), aj. tom, alene, blot, bar, berøvet Forbindelſe med andre Ting: das Brod - eſſen, bart, uden Smør; fig. lutter, idel, intet uden: ihm träumt von -er Rache; ugrundet: -e Hoffnung; uſand: -es Geſchwätz; unyttig: -e Künſte; forgjeves: -e Gedanken; forfængelig, flanevoren: ſie iſt ſehr -; ein -er Anzug; ein -es Betragen; -keit, f. 1) ud. pl. Tomhed, Barhed, Intetſigenhed, Forgængelighed, Forfængelighed, Flanevorenhed, c. 2) pl. -en, Tingene, der beſidde diſſe Egenſkaber.

Eiter, m. (Sydt. n.) -s ud. pl. Edder, c.; -beule, f. -n, Edderbyld, c.; -fraß, m. -ſſes ud. pl. Edderæden, Kræft, c.; -icht, aj. edderagtig; -ig, aj. edderfuld, ſom indeholder Edder; -neſſel, f. -n (n. St. d. T.), Brændenælde, c.; -ſtock, m. -es -öcke, Edderrod, Igtén i en Byld.

Eitern, v. n. m. h. bulne, fætte Edder; -rung, f. ud. pl. Buldnen, c.

Eiweiß, n. ſ. Ei.

Ekel, m. -s ud. pl. Qvalme, c.; fig. Ækelhed, Væmmelſe, c. (ſandſelig Afſky for ſaadanne Ting, ſom kunne foraarſage Opkaſtelſe); Afſky for, Uvillie: ſie iſt bis zum - garſtig; en Gjenſtand, der opvækker ſaavel ſandſelig ſom aandelig Afſky.

Ekel, aj. ækel, væmmelig; mir iſt -: det qvalmer for mig; ein -er Kunſtrichter, kræſen; eine -e Farbe, ſom let fordærves; -haft, aj. væmmelig, modbydelig; -haftigkeit, f. ud. pl. V-hed, M-hed, c.; -ig el. eklig, aj. ſ. -haft.

Ekeln, v. n. m. h. Væm., opvække Ækelhed, vamle; ſich (Dat.) el. ſædv. uperſ. es ekelt mir (ikke mich) vor einer S., jeg føler Væmmelſe ved; (digter. mich ekelt deiner Thorheit (Gen.).

Ekelname, m. -ns -n, Øgenavn, Spottenavn, n.

Eklektiſch, aj. udvælgende, prøvende.

Eklipſe, f. -n, et Himmellegemes Formørkelſe; (i Medicinen) Afmagt, c.

Ekliptik, f. ud. pl. Ecliptica, Solbane, Dyrekreds, c. (i Aſtron.).

Ekſtaſe, f. ud. pl. Henrykkelſe, høieſte Grad af Glæde; fig. Iver, c.

El-ſticität, f. ud. pl. Elaſticitet, Fjederkraft, Spændkraft, c.; -ſtiſch, aj. elaſtiſk.

Elbe, f. ud. pl. Elben (en Flod).

Elbling, m. -es el. -er, m. -s ud. pl. en Art Vinſtokke, ſom giver en ſlet Vin, ogſaa der Elbricht.

Elbogen, m. -s pl. ſ. sg. Albue, c.

Eleganz, f. ud. pl. Elegance, c.

Elegie, f. (3 Stav.) -n (4 Stav.) Elegie, c., Klagedigt, n.

Elektricität, f. ud. pl. Electricitet, c.; -triſch, -er -te, aj. elektriſk; -triſiren, v. a. electricere.

Element, n. -es -e, Element, n., Grundſtof, c.; fig. hvad der er uundværligt til det dyriſke Liv: Waſſer iſt das - der Fiſche; ſaal. ogſaa, hvad der ved Vanen er bleven Mſket uundværligt til hans Tilfredshed, ud. pl.: der Hof iſt ſein -; en Videnſkabs første Begyndelſesgrunde, ud. sg.; -ariſch, aj. elementariſk. I Sammenſ. Elementar: -bücher.

Elend, n. -es -e, ſ. -thier.

Elend, n. -es ud. pl. (næſten foræld.) Forviisning til et langtbortliggende Land; Landflygtighed, c.; (nu) Elendighed, c. (enhver høi Grad af en Tings Ufuldkommenhed; yderſte Armod og Trang; ſvær Sygdom, legemlig Nød; yderſte Bedrøvelſe, Kummer, vedholdende Smerte; Undertrykkelſe, Trængſel).

Elend, aj. elendig, (ſlet i høieſte Grad; meget fattig, uſel, foragtelig, ſragelig, vanfer; uſund, mager, ynkelig, ynkværdig); ein -er, en Elendig, Uværdig, ſom fortjener Foragt; -ig, aj. (foræld. for -); -iglich, av. (næſten foræld.) paa en elendig Maade.

Elend- el. Elent-thier, n. -es -e, Elsdyr, n.; -ehorn, n. -es -örner, Elsdyrshorn, n.; -ſleder, n. -s pl. ſ. sg. Elsdyrsſkind, n.

Elephant, m. -en -en, Elefant, c.; -enorden, m. -s ud. pl. Elefantorden, c. (dansk Ridderorden); -enſchwein, n. -es -e, Anta, Tapir, c.

Eleve (l. Elawe), m. -n -n, Elev,

Særling; Pleiesøn el. -datter, c.

Elf, s. Eilf.

Elfe, m. -n -n, og f. -n, Ellefolk, Elverfolk, Alf, c.

Elfenbein, n. -es ud. pl. Elfenbeen, n.; -beinen el. -beinern, aj. Elfenbeens-, af Elfenbeen.

Elite, f. -n, Udvalg, det Udvalgte, Kiærnen f. Ex. af en Armee; die Elite ten ud. sg. de udsøgte Soldater.

Elixir, n. -es -e, Elixir, Kraftdrik, c.

Elle, f. -n, Alen, c.; -nhandel, m. -s ud. pl. Handel med Alenvare, der maales i alenviis; -lang, aj. alenlang; fig. meget lang; -maß, n. -sses -sse, Alenmaal, n.; -weiße, av. alenviis.

Ellenbogen, m. s. Elbogen.

Eller, f. s. Erle.

Eloge, (l. -sche) f. -n, Lovtale, c.; -n, pl. ud. sg. Berømmelser. [fisk).

Elritze, f. -n, Elritse, c. (Ferskvands-

Elsebeere, f. -n, Korsbær; Veitorn-, Hegge-, Hagetorn-, n.

Elster, f. -n, Skade, c. (Fugl)

Eltern, pl. ud. sg. s. Aeltern.

Elysium, n. -s ud. pl. Elysium, n.

Email, (l. Emalj') m. -s ud. pl. Email, Smeltglas, n.; -liren, v. a. emaillere.

Emballiren, s. Einballen.

Emballage, f. (l. Angballasch') Indpakning, c., ligel. Materien, hvori Noget indpakkes.

Embargo, n. (indecl.) Embargo, c.

Emblem, n. -es -e, Emblem, n.

Embryo, m. pl. -nen, Embryo, n. (det ikke fuldt uddannede Foster i Moders Liv).

Emendiren, v. a. forbedre, berigtige; -ndation, f. -en, et Skrifts Forbedring og Berigtigelse.

Emeritus, m. pl. -iti, Udtjent, c.: En, som er entlediget fra sit Embede.

Emigration, f. -en, Udvandring, c.; -grant, m. -en -en, Udvandret, c.; -s griren, v. n. m. s. udvandre.

Eminenz, f. Eminenz (Cardinalernes Æresttitel).

Emir, m. -s -e, de arabiske Fyrsters Titel; Befalingsmand, c.

Emmerling, m. -es -e, gnul Værling, Gulspurv, c., Maddike, hvoraf Oldenborrer komme.

Emolument, n. -es -e, Fordeel, Gevinst, Nytte; Embedsindkomst, Biserdeel, c. [s. Empfangen.

Empfahen, v. a. (forældr. og digt.)

Empfang, m. -es ud. pl. Modtagelse, c. (en Tings el. Persons); etw. in -nehmen, imodtage; -en, v. i. a. eine S., modtage, faae i sin Forvaring, annamme; fig. Einen, modtage, bede velkommen; mest v. n. m. h. undfange, blive svanger; -fänger, m. -s pl. s. sg. Modtager, c.; -fanglich, aj. modtagelig; für etw. el. einer S. -; -keit, f. ud. pl. Modtagelighed, c.; -s fängniß, f. ud. pl. Undfangelse, c.

Empfehl, m. -es -e, s. Empfehlung; -en, v. i. a. Eim. etw., anbefale, overgive til hans Beskyttelse, hans Omsorg; sich Eim., anbefale sig, recommandere sig; tage Afsked fra; fig. das gute empfiehlt sich selbst, anbefaler; -ung, f. -en, Anbefaling: es gereicht ihm zur -; mache ihm meine -, bring ham min Hilsen; -ungsbrief, m. -es -e, Anbefalingsbrev, n.; -enswerth, -enswürdig, aj. anbefalelsesværdig; -bar, aj. anbefalelig, som kan anbefales.

Empfind-bar, aj. følelig; -barkeit, f. ud. pl. F-hed, c.; -eln, v. n. m. h. føle overdrevent og uden fornuftige Grunde; -elei, f. -en, Følerі, n.; -en, v. i. a. eine S., fornemme, føle; den Schimpf hoch -; sur Jemand, føle; etwas übel -, tage ilde op; -lich, aj. følsom, bedre -sam; skrøbelig, pirrelig, stikken, som let bliver fornærmet el. endog vred; som foraarsager levende især ubehagelig Fornemmelse; om, hvælig, læggende Følsomhed for Dagen; -lichkeit, f. ud. pl. Følsomhed, Skrøbelighed, Pirrelighed, c.; -sam, aj. følsom, let vakt til sande især blide Følelser; forraadende el. opvækkende disse; -samkeit, f. ud. pl. Følsomhed, c.; -ung, f. -en, Følelse, c.; -ungslaut, m. -es -e, Følelseslyd, Interjection, c.; -ungsleer, -los, aj. følesløs, u-følsom; -ungsvermögen, n. -s ud. pl. Følevne, c.; -ungsvoll, aj. følelsesfuld.

Empirie, f. ud. pl. Erfaringskundskab, c.; -irisch, aj. grundet paa Erfaring.

Emploi, (l. Angploa) n. Emplei, c.

Empor, av. forekommer kun endnu i nogle Afledninger og Sammensætninger, og er da sep., opad, op i Heiden, i Veiret, oven paa: -bleiben, (ikke synke, fig. vedligeholde sin Anseelse); -bringen, til Ære og Værdighed; -gehen, svulme, hæve sig; -halten, i Veiret, ogsaa haandhæve: die Gesetze --; -heben, optage, (fra Jorden), ophøie (til Ære); -helfen, tilrette, i god Stand; -kirche, f. -n, Choret i Kirken; -kommen, oven paa, voxe i Heiden; fig. ophøies; -kömmling, m. -es -e, Lykkensbarn, n., Parvenü, c.; -scheune, f. -n, den øverste Deel af en Lade; Loftet over Loen; -schweben, heit oppe, sich - -, svinge sig i Veiret (om Fugle); fig. være lykkelig, være oven paa, faae Bugt med; -starren, op ad; -steigen, i Veiret; fig. fra een Æresrost til en anden; -tragen, fig. holde lige i Veiret, gaae rank, kneise; -wachsen, i Heiden; -wollen, op ad; fig. ophøies.

Empören, v. a. hæve i Heiden; fig.

Digitized by Google

d. T. oprore, gjøre yderſt vred: eine -de Handlung, oprørende; iſær: gjøre oprørſt, forlede til Oprør; ſich gegen die Obrigkeit -, opſætte ſig mod; -ö-rer, m. -s pl. ſ. sg. Oprørsſtifter, c.; -örung, f. -en, Oprør, n.

Emſig, aj. vedholdende flittig, virkſom i høieſte Grad; -keit, f. ud. pl. vedholdende Flid, c.; -lich, (foræld. og Sydt.) ſ. Emſig.

Encyclopadie, f. (5 Stav.) -n (6 Stav.) Encyclopædie, c.

Endabſicht, f. -en, den endelige, ſidſte, høieſte Hensigt; Hovedhensigt, c.

Ende, n. -s -n, Ende, c.: - eines Tiſches, - eines Dorfes, - des Buches; et lille Stykke af et langt Legeme, d. T. das Endchen, Stump, c., ein - Strick; Takkerne paa Hjortehorn; - des Jahres, ud. pl. Ende, Slutning, Udgang, c.; ein ſeliges -, (undert.) Ende, c., Endeligt, n., Død, c.; zu dem -, til den Ende, i den Hensende; am -, endeligen, tilſidſt; der am - Unterſchriebene el. -unterſchriebene, der -genannte, Undertegnede, Underſtrevne. [hurtig.

Endelich, aj. (foræld.) arbeidſom,

Endemiſch, aj. endemiſt (om Sygdom, egen for et viſt Folk, Land el. Himmelſtreg).

Enden el. fædv. -digen, v. 1) n. m. b. (fædv. enden) ende, ophøre, (iſær at tale); er hat geendet, han er død. 2) n. (fædv. endigen) ſich, endes, ikke ræk-ke, vare længer: die Gränze endigt hier; der Streit wird -; eine S., ende, gjøre Ende paa, tilendebringe, bringe i Stand, ſlutte; -gung, f. ud. pl. Tilendebringelſe, Slutning, Ende, c.

Endivie, f. -n, Endivie, c. (Urt).

Endlich, 1) aj. endelig: ein -er Geiſt; mein -er Entſchluß; der -e Untergang. 2) av. endeligen, omſider, tilſidſt, til Slutning: kommſt du -; wir wollen - bemerken; ofte ſtaaer - blot for mere Eftertryks Skyld el. med Hensyn til foregaaende Indvendinger: leugne es nicht, ich kann - auch leſen; -keit, f. ud. pl. Endelighed, c.

Endſchaft, f. ud. pl. (næſten foræld.) Ende, Fuldendelſe, c.; iſær brugeligt med erreichen.

Endung, f. -en, Endelſe, Ende, Slutning, c.; iſær - eines Wortes.

Endurſache, f. -n, Hovedaarſag, den ſidſte Aarſag.

Endurtheil, n. -es -e, endelig Dom; Slutningsdom; Dom i ſidſte Inſtants.

Endzweck, m. -es -e, Diemed, n. endelige Hensigt, c.

Endoſſemeng, n. -s (l. Angoſſemang) Endoſſement, n.; -ſſant, m. -en -en, Endoſſent, c.; -ſſat, m. -en, -en, Endoſſat, c.

Energie, f. ud. pl. Energie, c., Eftertryk, n., Kraft, c.; -giſch, aj. kraftfuld, eftertrykkelig.

Engagiren, (l. anggaſchiren) v. a. Einen el. ſich, engagere; -gement, n. -s -s, Antagelſe, Forpligtelſe, c.; Embede, n., Tjeneſte, c.

Engbrüſtig, aj. trangbrøſtet, ſtakaandet, aandepuſtende, ſneverhjertet; -keit, f. ud. pl. T-hed, St-hed, Sn-e hed, c.

Enge, aj. ſnever, knap, trang: - Zimmer; - Schuhe; ein -r Kamm, Tætkam, c.; die Truppen - zuſammenziehen, tæt; fig. in -re Bedeutung, mere indſtrænket; eine -re Wahl af færre Perſoner.

Enge, f. ud. pl. Sneverhed, Knaphed, Tranghed, c.; et ſmalt, ſnevert Sted: -des Fluſſes; Land -; Meer -; fig. Forlegenhed, Knibe, c.; Valg blandt færre Perſoner.

Engel, m. -s pl. ſ. sg. Engel, c.; fig. d. T. min -, (i fortrolig Kjærlighedstale).

Engel-gut, aj. englegod; -gleich, aj. englelig; -rein, aj. englerein; -ſchar, f. -en, Engleſkare, c.; -ſgüte, f. ud. pl. Englegodhed, c.; -ſkopf, m. -es -öpfe, Englehoved, n.; -ſeele, f. -n, Engleſjæl, c. [pl. England, n.

Engelland, fædv. England, n. -s ud.

Engerling, m. -es -e, et Navn paa forſkjellige Slags Maddikker og Orme; ſom: Oldenborrelarve, c.

England, n, -s, (fædvanligere end Engelland) England, n.; -gländer, m. -s pl. ſ. sg. Englænder, Engelsmand; ogſaa: en fra England nedſtammende Hest; en ſtumprumpet Hest; -gländern, v. a. ein Pferd -, engliſere, hugge Halen af.

Engliſch, aj. (af Engel) englelig; hyperlig, fortræffelig, himmelſk; (ſammendraget af engländiſch) engelſk, brugelig i England.

Enkauſtik, f. ud. pl. indbrændt Maleri, Voxmaleri, n.; -ſtiſch, aj. indbrændt.

Enke, 1) m. -n -n, (Nordt.) Staldkarl, Hesteregter, c. 2) f. -n, Plovgaffel, c.

Enkel, m. -s pl. ſ. sg.; -inn, f. -en, Barnebarn, n.; Sennesen, -datter; Dattersen, -datter, c.

Enkel, aj. (Nordt.) ſimpel.

Ennüyiren, (l. annüjiren) v. a. foraarſage Kedsomhed; ſich, kede ſig.

Enorm, aj. enorm uhyre, overdreven, overordentlig, afſkhelig.

Ent, en uadſtillelig Partikel, ſom aldrig har Tonen, og er kun brugelig i Sammenſ., hvor det betegner: en Afſondring, for: weg, ab, los, ver, aus; en Handlings el. Tilſtands Begyndelſe,

iſtedetfor an. [ſig. fornedre, vanære.

Entadeln, v. a. ſtille ved Adelsſtadet;

Entarten, v. n. m. ſ. udarte, vanſlægte; -tung, f. ud. pl. Udarten, Vanſlægten, c.

Entäußern, v. a. ſich (Acc.) eine S. (Gen.), lade fare, afholde ſig fra; forſemme, ikke udøve: ſich des Gehorſams -; -rung, f. -en, Afholdelſe fra, Forſømmelſe, c.

Entbehren, v. a. einer (Gen.) og eine S., undvære; -rung, f. -en, Undværen, c.; -rlich, aj. undværlig; -rlichkeit, f. ud. pl. U-hed, c.

Entbieten, v. i. a. befale, formelde; Einen zu ſich, lade komme; (ſjeld.) ſich Ein., tilbyde; -tung, f. -en, Befaling, Formeldning, Tilbydelſe, c.

Entbinden, v. i. a. løſe; ſig. med Gen. el. von, befrie (En fra Noget); iſær: føde, blive forløſt: von einem Sohne entbunden werden; -dung, f. -en, Løſen, Befrien, iſær: Føden, Forløsning, c.; -dungshaus, n. -es -äuſer, Fødſelsſtiftelſe, c.; -dungskunſt, f. ud. pl. Jordemoderkonſt, c.

Entblättern, v. a. blæde, tage Bladene af, ſtille ved Blade.

Entblöden, v. a. ſich, vove, briſte ſig, underſtaae ſig; ſkamme ſig ved, undſee ſig for.

Entblößen, v. a. blotte: den Degen -; ſig. von einer S., el. Gen. einer S., være bar for; -ßung, f. -en, Blotten, c.

Entbrechen, v. i. a. ſich (Acc.) einer S. (Gen.), med Magt rive ſig løs fra; ſig. afholde ſig fra (Omgang med en Perſon el. Brugen af en Ting); holde tilbage, undlade; tvinge: ich kann mich kaum der Thränen -.

Entbrennen, v. i. n. m. ſ. antændes, opflammes, begynde at brænde; (iſær om heftige Begjerligheder og Lidenſtaber): in Liebe el. vor Liebe gegen eine Perſon -; vor Zorn -, blive hidſig.

Entbürden, v. a. Einen, befrie fra en Byrde.

Entdecken, v. a. (ſjeld.) berøve Tildækningen; ſig. eine S., opdage, blive vaer, iſær en hidtil ubekjendt Ting; eine S. entdeckt ſich, viſer ſig, kommer til Syne; Ein. ſein Vorhaben, aabenbare, lægge for Dagen; -cker, m. -s pl. ſ. sg. Opdager, c.; -ckung, f. Opdagelſe, ud. pl.; den opdagede Ting, pl. -en; -ckungsreiſe, f. -n, Opdagelsesreiſe, c.

Entchen, n. -s pl. ſ. sg. Ælling, c.

Ente, f. -n, And, c.; -nei, n. -es -er, Andeæg, n.; -ſtößer, m. -s pl. ſ. sg. Fiſkefalk, c.

Entehren, v. a. vanære, berøve En ſin Ære; ſig. fornedre, behandle uærbødig; -rung, f. -en, V-lſe, F-lſe, c.

Enteilen, v. n. m. ſ. bortile, hurtig hengaae.

Enterben, v. a. Einen, gjøre arveles; -bung, f. ud. pl. Arvelesgjøren, c.

Enterich, m. -s -e, Andrik, c.

Entern, v. a. ein Schiff, entre; -rung, f. -en, Entring, c.

Entfahren, v. i. n. m. ſ. fare af, ſmutte bort fra; ſig. (om Ord og Lyd) ſlippe ud; undſlippe: es entfuhr ihm ein Seufzer.

Entfallen, v. i. n. m. ſ. falde fra, falde ud af Hænderne; ſig. lade fare, tabe; forglemme: es iſt mir -.

Entfalten, v. a. glatte; udfolde; ſig. udvikle, forklare i ſin hele Sammenhæng; -tung, f. -en, Glatten, Udfolden, Udviklen, c.

Entfärben, v. a. ſich (Acc.), ſkifte Farve, (iſær om Anſigtsfarve, naar det foraarſages ved en heftig Sindsbevægelſe i kort Tid).

Entfernen, v. a. eine S., bringe bort, bortfjerne (fra et Sted): aus der Stadt -; ſig. bortfjerne (fra en Tilbeielighed, Forbindelſe, Lighed): ſich von der Wahrheit -; -fernt, aj.: ein -er Ort, bortfjernet; langt fraliggende; ein -er Verwandter, langt ude; -e Aehnlichkeit, fjern; etw. auf eine -e Art deuten, fordlommet; -rnung, f. Bortfjernelſe, c. ud. pl.; Fraſtand, Fraliggenhed, Afſtand, c. pl. -en.

Entfeſſeln, v. a. befrie fra Lænker, iſær ſig.: von Vorurtheilen -.

Entflammen, v. a. opflamme, iſær ſig. opvække heftige Begjerligheder.

Entfleiſchen, v. a. ſtille ved Kjødet; iſær partic. -ſcht, mager, tynd.

Entfliegen, v. i. n. m. ſ. flyve fra, flyve bort: der Vogel iſt mir entflogen; eine Gelegenheit - laſſen.

Entfliehen, v. i. n. m. ſ. flye fra, undflye.

Entfließen, v. i. n. m. ſ. flyde ud fra; iſær ſig. eine Thräne entfloß ſeinem Auge.

Entfremden, v. a. ſig. gjøre fremmed for, bortfjerne; Ein. etw., fravende, bortſtjæle.

Entführen, v. a. føre bort fra, bortføre, iſær hemmeligt og voldſomt bortføre et Fruentimmer; -brer, m. -s pl. ſ. sg. Bortfører, c.; -brung, f. -en, Bortførelſe, c.

Entgegen, præp. med Dat. (ſom altid ſtaaer foran -) imøde: Ein. - gehen; ſig. modſætte, modſtaae; imod: ſich einer S.; Ein. el. einer S. - ſeyn. Mange med - adſtillelig ſammenſatte Verber, ſom -gehen, gaae imøde; -ſtreben, ſtræbe imod, have alene egentlig Betydn. Følgende bruges ogſaa ſig.: Ein. - kommen, beviſe Hefligheb, være behjelpelig; einer Perſon

od. S. -sehen, vente; etw. - setzen, modsætte, stride imod, anføre imod; især -gesetzt, som aj. modsat, modsigende, aldeles forskjellig; -stehen, modstaae, hindre, gjøre Modstand.

Entgegnen, v. a. (sammendr. af entgegenen) svare, gjensvare.

Entgehen, v. i. u. m. s. fig. (sjeld.) tabe: die Kräfte - ihm; einem Uebel -, undgaae, undvige.

Entgelt, (urigt. -geld) n. ud. pl. kun med ohne, omsonst, uden Betaling.

Entgelten, v. i. u. m. h. især med müssen, sollen og lassen, bøde; Einen etw. - lassen, lade ham bøde, undgjelde, lide Straf for.

Entgleiten, v. i. r. m. s. glide bort, glide ud af.

Entglimmen, v. i. u. m. s. opulme, opflamme (især fig. om Sindsbevægelser).

Entglühen, v. u. m. s. opglødes.

Entgöttern, v. a. (digter.) berøve den guddommelige Værdighed.

Enthaaren, v. a. berøve Haarene; især enthaart, aj. skaldet, uden Haar.

Enthalten, v. i. a. indeholde, indbefatte i sig: der Brief enthält viele Neuigkeiten; sich (Acc.) einer S. (Gen.), afholde sig fra (Brugen af samme); undertrykke, undlade; I denne Betydn. -tung, f. ud. pl. Afholden fra; Undladen, c.; sich an einem Orte -, holde sig tilbage; -tsam, aj. afholden; -tsamkeit, f. ud. pl. A-hed, c.

Enthaupten, v. a. halshugge; -tung, f. -en, H-lse, c.

Entheben, v. i. a. løfte bort; fig. (foræld.) for überheben.

Entheiligen, v. a. vanhellige; -gung, f. -en, V-lse, c.

Enthüllen, v. a. blotte, afhylle, aabenbare; især fig. ein Geheimniß; -lung, f. -en, Blotten, Afhyllen, Aabenbaren, c.

Enthusiasmus, m. ud. pl. Enthusiasmus, c., Sværmeri, n.; -siast, m. -en -en, Enthusiast, Sværmer, c.

Entjungfern, v. a. kranke en Mø.

Entkerkern, v. a. befrie fra Fængsel.

Entkleiden, v. a. Einen, aflade; sich, klæde sig af; fig. blotte: die Wahrheit alles Schmuckes -; -dung, f. -en, Afklæden, Blotten, c.

Entkommen, v. i. u. m. s. undkomme, komme bort.

Entkräften, v. a. Einen el. etw., svække, tage Kræfterne fra; fig.: einen Beweis, gjendrive; -tung, f. ud. pl. Svækken, Svækkelse, c.

Entladen, v. i. a. aflæsse, udlosse, befrie fra en Byrde, ogsaa fig.: Jemanden (Acc.) der Furcht (Gen.) el. von der Furcht -, befrie for.

Entlang, av. især Nordt. m. Acc. el. Gen. langs ad, - med, paa langs: den Weg -; des Weges -.

Entlarven, v. a. berøve Masken; ogsaa fig. das Laster -; -vung, f. ud. pl. Maskens Berøven.

Entlassen, v. i. a. fig. eftergive, befrie fra en Forpligtelse, loslade, afskedige: einen Sclaven -; Einen seines Dienstes (Gen.) -; -ssung, f. -en, E-lse, L-lse, A-lse, c.

Entlasten el. -lästigen, v. a. befrie fra en Byrde: Einen seiner Bürde (Gen.) -.

Entlauben, v. a. (poetisk) berøre Løvet, stille ved -; plukke Bladene ganske af.

Entlaufen, v. i. u. m. s. undløbe, løbe bort fra; einer Gefahr (Dat.) -, undgaae.

Entledigen, v. a. gjøre los fra, befrie: Einen der Bande (Gen.) -; sich (Acc.) seiner Pflicht, (Gen.), opfylde; -gung, f. ud. pl. Gjøren los fra; Opfyldelse, c.

Entlegen, aj. bortliggende, fraliggende; -heit, f. ud. pl. Afstand, c.

Entlehnen, v. a. etw. von Einem, laane af, borge af; -nung, f. ud. pl. Laanen, c.

Entleiben, v. a. Einen el. især sich, dræbe, aflive, ombringe, myrde, tage af Dage; -bung, f. ud. pl. Dræben, Aflivelen, Ombringen, Myrden, c.

Entlocken, v. a. lokke ud af, aflokke.

Entmannen, v. a. Einen, gilde, castrere; berøve mandig Kraft; -nnung, f. ud. pl. Gilden, Castreren, c.

Entmasten, v. a. ein Schiff, berøve Masten.

Entnehmen, v. i. a. Einem etw., fratage, berøve, stille ved; seinen Vorschuß auf Einen (hos Kjøbm.) trække paa ham; fig. Einen der Gefahr (Gen.) -, befrie fra; Geld von Einem -, laane, borge; aus etw. -, slutte, erfare, forstaae.

Entnerven, v. a. svække, udmatte, betage Kræfterne; -vung, f. ud. pl. S-lse, U-lse, c.

Entrathen, v. i. u. (kun brugelig i Infinit.) eine el. sædv. einer S. (Gen.), undvære.

Entrathseln, v. a. ein Räthsel -, opløse, gjette; fig. forklare.

Entree (l. Angtreh) f. ud. pl. Entree, c.

Entreißen, v. i. 1) u. m. s. (foræld.) rive sig løs, flygte, løbe bort. 2) a. fravive, rive fra med Magt: Einem etw.; fig. udrive, frelse: Einen der Gefahr (Dat.) -.

Entrich, m. -es -e, Andrik, c.

Entrichten, v. a. eine Schuld -, betale; -tung, f. ud. pl. Betaling, c.

Entriegeln, v. a. den Riegel -, slaae Slaaen fra.

Entrinnen, v. i. u. m. s. undløbe.

Entrollen, v. 1) n. m. ſ. fig. rulle bort, – ned. 2) a. oprulle.

Entrücken, v. a. fig. bortrykke.

Entrunzeln, v. a. tage Rynkerne bort.

Entrüſten, v. a. Einen, gjøre vred, opirre, bringe i Harniſk; ſich, vredes, lore ſig; -ſtung, f. -en, Opirren, c.

Entſagen, v. n. m. h. einer Perſon el. S. (Dat.), forſage, opſige, afſtaae fra, lade fare, fraſige ſig ganſke; -gung, f. -en, Fraſigen, Afſtaaen fra, Reſignation, c. [Hjelpetropper.

Entſatz, m. -es ud. pl. Undſætning,

Entſchädigen, v. a. Einen, holde ſkadesløs, erſtatte den lidte Skade; -gung, f. -en, Skadesløsholdelſe, c.; det, hvorved Skaden erſtattes.

Entſcheiden, v. i. a. eine S. paakjende, demme, afſige, fælde Dom; afgjøre, tilendebringe; ſich über etw. –, beſtemme, fatte en faſt Beſlutning; -dung, f. -en, Paakjenden, Afgjørelſe, L-lſe, Dom, c.; -dungsgrund, m. -es -ünde, Afgjørelſesgrund, c.

Entſchieden, aj. afgjort, beſtemt, utvivlſom; -heit, f. ud. pl. A-hed, B-hed, U-hed, c.; (ogſaa) Kjekhed, c.

Entſchlafen, v. i. a. falde i Søvn, ſove ind; fig. henſove, dee ſtille hen.

Entſchlagen, v. i. a. ſich (Acc.) einer S. (Gen.), undſlaae ſig for, rive ſig løs fra.

Entſchleiern, v. a. afſløre; fig. gjøre klart og tydeligt, hvad der var dunkelt.

Entſchließen, v. i. a. ſich, beſtemme ſig, beſlutte, foreſætte ſig; -ßung, f. -en, Beſlutning, c., Forſæt, n.

Entſchloſſen, aj. ſom har fattet Beſlutning; reſolveret, raſk, hurtig til at beſlutte; -heit, f. ud. pl. R-hed, Reſolution, Kjekhed, c.

Entſchlummern, v. n. m. ſ. ſlumre ind; fig. dee ſtille hen.

Entſchlüpfen, v. n. m. ſ. ſmutte bort, liſte ſig uformærket bort; fig. ein Wort, uvilkaarligen udfare.

Entſchluß, m. -ſſes -üſſe, Beſlutning, c.; det fattede Forſæt, Forehavende, n.

Entſchuldigen, v. a. Einen el. etw. el. ſich mit etw., undſkylde; -gung, f. -en, Undſkyldning, c.

Entſchwinden, v. n. m. ſ. forſvinde, ſvinde bort for.

Entſeelen, hvoraf kun bruges partic. entſeelt, afſjælet, død.

Entſehen, v. i. a. ſich, undſee ſig, ſkamme ſig, blues ved.

Entſetzen, v. a. Einen eines Amtes, afſætte (for begaaet Forſeelſe), d. T. abſetzen; eine belagerte Stadt –, undſætte; ſich vor el. über etw. forſtrækkes, forfærdes, forbauſes; -zlich, aj. forfærdelig, forbauſende; –, n. -s pl. ſ. sg. Undſætning, c. (en Fæſtnings); -zung, f. -en, Afſættelſe, c. (fra Embede).

Entſiegeln, v. a. einen Brief –, bræke Seglet, aabne; -lung, f. ud. pl. Seglets Bræking, c.

Entſinken, v. i. n. m. ſ. ſegne ned, ſynke kraftløs ned; fig. forgaae.

Entſinnen, v. i. a. ſich (Acc.) einer S. (Gen.), beſinde ſig, erindre ſig, huſke.

Entſpinnen, v. i. a. frembringe, opſpinde; ſich, frembringes, lidt efter lidt opſtaae, blive til efterhaanden, reiſe ſig.

Entſprechen, v. i. n. m. h. fig. einer S. (Dat.), ligne, ſvare til, komme overeens med.

Entſprießen, v. i. n. m. ſ. udſpire, udſpringe, egentl. om Vexter, fig. ogſaa om andre Ting: aus dem Hochmuthe –; von Fürſten entſproſſen, nedſtammet.

Entſpringen, v. i. n. m. ſ. ſpringe bort fra, undløbe; udſpringe, (egentlig om Bække og Kilder; fig. ogſaa om andre Ting): von Helden –.

Entſtammen, v. n. m. ſ. (poetiſk) nedſtamme fra.

Entſtehen, v. i. n. m. ſ. opſtaae, opkomme, fremkomme, reiſe ſig af, blive til af; ſjeld. m. h. Eim., mangle, fattes, ſlaae feil; -dung, f. -en, Oprindelſe, Opkomſt, Begyndelſe, c.

Entſteigen, v. i. n. m. h. ſtige bort fra, fremſtige.

Entſtellen, v. a. vanſkabe, fordærve en Tings Skikkelſe; -llung, f. ud. pl. V-lſe, c. [fra.

Entſtrömen, v. n. m. ſ. ſtremme ud

Entſtürzen, v. n. m. ſ. (digt.) fremſtyrte.

Entſündigen, v. a. renſe fra Synd, ſone, tilſige Syndsforladelſe; -gung, f. -en, Renſen fra Synd, Sonen, c.

Entthronen, v. a. ſtøde fra Tronen, tage Regjeringen fra; -nung, f. -en, Støden fra Tronen.

Entübrigen, v. a. einer S. (Gen.) -get ſeyn, undtaget fra, befriet for; etw. – urigtigt for erübrigen.

Entvölkern, v. a. ein Land –, ſtille ved, berøve dets Indvaanere; -rung, f. ud. pl. Folkeformindſkelſe, c.

Entwachſen, v. i. n. m. ſ. fig. voxe fra: den Kleidern –; der Ruthe –.

Entwaffnen, v. a. afvæbne; ogſaa fig. ſeinen Feind durch Wohlthaten –; -ffnung, f. -en, Afvæbning, c.

Entwähren, v. a. Einen (Retsſp.), berøve, ſtille ved.

Entweder, cj. enten, (har altid oder efter ſig, og bruges, naar iblandt to el. flere Ting kun een maa være el. ſkee, i hvilket Tilfælde – oſte kan udelades: gehorche, oder du wirſt geſtraft, og naar flere Tings Inddeling ſkal udtrykkes).

Digitized by Google

Entwehren, v. a. undert. for erwehren.

Entweichen, v. i. n. m. f. undvige, hemmelig forfoie ſig bort, pakke ſig; -chung, f. -en, U-lſe, c.

Entweihen, v. a. einen Prieſter -, ſtille ved Værdighed; einen Ort -, vanhellige; -hung, f. -en, W-lſe, c.

Entweilen, v. n. fornoie, more.

Entwenden, v. rgl. og i. a. Eim. eine S., fravende, ſtille ved, ſtjæle fra; -dung, f. ud. pl. Fravenden, Stjælen, c.

Entwerden, v. i. n. m. f. (forældd.), ophøre at være; einer S. (Gen.) el. eine S., blive los, tabe.

Entwerfen, v. i. a. udkaſte (loſelig): ein Gemälde -; einen Brief -; ogſaa ordne og afbilde et Heles væſentlige Dele, gjøre Udkaſt.

Entwickeln, v. a. vikle fra hverandre, iſær fig. udvikle (en Sag); ſich, udvikle ſig (Sjælevnerne); -lung, f. -en, Udvikling, c.

Entwildern, v. a. tæmme, gjøre dannet, civiliſere; -rung, f. ud. pl. Tæmmen, Civiliſeren, c.

Entwinden, v. i. a. ſnoe ſig bort fra.

Entwirren, v. a. jævne, udvikle, klare; ſich, løſe ſig, opklares.

Entwiſchen, v. n. m. f. undløbe, ſmutte fra, undſlippe.

Entwohnen, v. n. m. f. einer S. (Gen.) entwohnt ſeyn, være afvant med.

Entwöhnen, v. a. Einen el. ſich einer S. (Gen.), afvænne, vænne fra: ein Kind -; -nung, f. ud. pl. Afvænnen, Vænnen fra.

Entwölken, v. a. befrie for Skyer, ogſaa fig. der trübſte Tag -kte ſich, opklaredes.

Entwürdigen, v. a. nedværdige, ſtille [ved Værdighed.

Entwurf, m. -es -ürfe, Udkaſt, n., Plan, c., Concept, Project, n.

Entwurzeln, v. a. berøve, ſtille ved Roden.

Entzaubern, v. a. løſe fra Trylleri, [fra Trolddom.

Entziehen, v. i. a. Eim. etw., fratage, ſtille ved; unddrage, negte; ſich (Acc.) einer S. (Dat.), unddrage, fjerne ſig fra, ſkye, ſtubbe af ſig; -hung, f. ud. pl. Fratagen, Unddragen, Negten, c.

Entziffern, v. a. dechiffrere; fig. eine S., forklare, udlægge; -rung, f. -en, D-n, F-n, U-n, c.

Entzücken, v. a. henrykke, foraarſage den høieſte Grad af Fornøielſe; -, n. -s ud. pl. H-n, c.; -ckung, f. -en, H-lſe, c.

Entzügeln, v. a. (digt. iſær fig.) be- [ſtrie for Temme.

Entzünden, v. a. antænde, ſætte Ild paa, iſær ſich, antændes, komme i Brand; fig. betændes, inflammeres, mit Liebe -; mit Eiferſucht, opvække, ophidſe; ſich, opkomme: es hat ſich ein Krieg entzündet; -dbar el. -dlich, aj. antændelig; -dbarkeit, -dlichkeit, f. Antændelighed, c.; -dung, f. ud. pl. Betændelſe, Inflammation, c. (Sygdom).

Entzwei, av. i to Dele, itu, i Stykker; ſønder; -en, v. a. d. T. gjøre uenige, ſtifte Splid imellem; ſich -, blive uenige; -ung, f. ud. pl. Uenighed, Adſtillelſe, c.

Epaulette (l. Epolett') f. -n, Epaulette, c.

Ephemeriden, blot pl. Dagblade, Aviſer; Dagbeger; -riſch, aj. ſom kun varer een Dag.

Epheu, m. -s ud. pl. Vedbende, c.

Epidemie (4 Stav.) f. -n (5 Stav.) Epidemie, c.

Epigramm, n. -es -e, Epigram, n.

Epilepſie, f. ud. pl. Epilepſie, c.

Epilog, m. -es -e, Epilog, c.

Epiſode, f. -n, Epiſode, c.

Epiſtel, f. -n, Epiſtel, c.

Epitaphium, n. -s -ien, Gravſkrift, c., Gravmælet ſelv.

Epoche, f. -n, Epoche, c., Tidsafſnit, n., Tidspunkt, c. (hvorfra man regner en Tings Alde). [Epope.

Epos, n. Epopöe el. Epopée, f.

Eppich, m. -s ud. pl. Vedbende, Vintergrønt; Silleri, c.

Equipage, (l. Ekipahſche) f. -n, Equipage, c. (Heſt og Vogn med Tilbehør; Huusgeraad, Klæder; et Skibs Bemanding el. Beſætning; undert. ogſaa alt, hvormed et Skib er forſynet); -piren, v. a. equipere, udruſte, forſyne, (iſær med Klæder og Huusgeraad).

Er, m. pl. ſ. sg. d. T. Hannen, (iſær af Fugle).

Er, pron. pers. tredie Perſon m. sg. Gen. ſeiner (ſammentr. ſein), Dat. ihm, Acc. ihn; han, ham, den, det; pl. Nom. ſie, Gen. ihrer, Dat. ihnen, Acc. ſie, de, dem. (Dette pron. udtales langttrukket, men ſjeld. med Tonen, og bruges i Tiltale til en anden Perſon, i sg., naar man taler kun med liden Agtelſe, men i pl., naar man taler med ſærdeles Agtelſe og Høflighed).

Er, (en uadſtillelig Partikel, ſom aldrig har Tonen, udtrykker en Handlings Opfyldelſe, og ſtaaer undert. for: auf, aus, an ꝛc.).

Erachten, v. a. agte, anſee, holde for, mene, domme; (ſjeld.) begribe, indſee; das -, Skjønnende, n., Dom, c.

Erarbeiten, v. a. erhverve ved Arbeide, arbeide ſig til.

Erb-adel, m. -s ud. pl. Arveadel, c.; -amt, n. -es -ämter, arveligt Embede; -beamte, m. -n -n, Betjent, der har et ſaadant; -begräbniß, n. -ſſes Arvebegravelſe, c.; -eigen, aj. tilhørende ſom Arv; -einigung, f. -en, Arveforening, c.; -fähig, aj. arveberet-

Digitized by Google

tiget; -fähigkeit, f. ud. pl. Arveberettigelse, c.; -fall, m. -es -älle, Arvefald, n. (ogsaa) Ret til at arve Undersaatters efterladte Formue; -fällig, aj. tilfalden ved Arv; -feind, m. -es -e, Arvefjende, c.; -folge, f. ud. pl. Arvefølge, c.; -fürst, m. -en -en, -fürstinn, f. -en, Arvefyrste, -fyrstinde, c.; -genoß, m. -ssen -ssen, Medarving, c.; -gericht, n. -es -e, og -sbarkeit, f. -en, arvelig Jurisdiction, c.; især Underret, ringere Jurisdiction, c.; -gerichtsherr, m. -n -en, Besidderen af en saadan arvelig og ringere Jurisdiction; -graf, m. -en -en, og gräfinn, f. -en, nærmeste Arving til et Grevskab; -grind, m. -es ud. pl. d. T. arvet Udslæt, arvet Skurv, c.; -gut, n. -es -üter, Arvegods, arveligt Eiendomsgods, n.; -herr, m. -n -en, Arveherre, c.; -herrlich, aj. en Arveherre tilkommende; -land, n. -es -änder, Arveland, n.; -lasser, m. -s pl. s. sg. Arvelader, c.; -leben, n. -s pl. s. sg. Arvelehn, n.; -lich, aj. arvelig; -los, aj. arveløs; uden Livsarvinger; -nehmer, m. -s pl. s. sg. Arvetager, c.; -pacht, m. -es (ogsaa f.) ud. pl. arvelig Forpagtning, c. (ogsaa) den aarlige Afgift deraf; -prinz, m. -en -en og -prinzessinn, f. -en, Arveprinds, -prindsesse, c.; -recht, n. -es -e, Arveret, Arverettighed, c.; -schaden, m. -s -äden, medfødt Legemsbrøst, Naturfeil, c.; en paa Arvingerne overgaaende Mangel el. Skade ved en Eiendom; -schaft, f. -en, Arv, c., Arvegods, Efterladenskab, n.; -schaftlich, aj. som angaaer, hører til Arvegods; -schicht, s. -theilung; -schuld, f. -en, arvet Gjeld; -sünde, f. -n, Arvesynd, c.; -theil, m. -es -e, Arvedeel, Arvelod, c.; en arvelig Eiendomsjord; -theilung, f. -en, Arvedeling, Arvs Uddeling, c., Skifte, n.; -vergleich, m. -es -e, og -vertrag, m. -es -äge, Arveforening, c.; -vermächtniß, n. -sses -sse, Legat, n.; -volk, n. -es -ölker, Eiendomsfolk, n. (i Bibelen Gottes -, om det jødiske Folk); -zins, m. -es -e, Rente for den arvede Besiddelse af et Gods, som En drager Nytten af, og som kaldes -zinsgut, n. -es -üter.

Erbarmen, v. a. forbarme sig over, ynkes over: sich (Acc.) eines el. über Einen; impers. es -met mich el. undert. mich -met dieses Elendes.

Erbarmen, n. -s el. Erbarmung, f. ud. pl. Forbarmelse, Medynksomhed, c.

Erbärmlich, aj. ynkelig, ynkværdig, jammerlig; d. T. usel, elendig; -keit, f. -en, Y-lighed, Y-dighed, J-hed, U-hed, E-hed, c.

Erbauen, v. a. bygge, opbygge; fig. Früchte, Gemüse, dyrke, opelske; (bedre bauen); Einen el. sich, opbygge, bevæge til det Gode, frembringe gode, især religiøse Følelser; sein Betragen -uet mich nicht, behager, tilfredsstiller ikke; -uer, m. -s pl. s. sg. Bygger, Opbygger, c.; -uung, f. ud. pl. Byggen, Opbyggen, Opbyggelse, c.; -ulich, aj. opbyggelig; -ulichkeit, f. ud. pl. Opbyggelighed, c.

Erbe, 1) n. -s pl. s. sg. Eiendomsgrund, c.; Eiendomsgods, n. (modsat Lehnsgods); Gods, som er Skifte underkastet; Eiendomshuus, n.; Arv, c. Arvegods, n. ud. pl.: das mütterliche -; das - einnehmen, tage i Besiddelse. 2) m. -n -n (binn, f. -en) Arving, c.; ægte Børn, Livsarving, c.

Erbeben, v. n. m. s. bæve, skjælve.

Erbeißen, v. i. a. opbide, gjennembide.

Erben, v. 1) a. arve (især Gods: etw. von Einem.; fig. ogsaa andre Ting: er hat die Krankheit von seinen Aeltern geerbt). 2) n. m. h. Einen, være hans Arving, arve efter ham. 3) n. m. s. tilfalde som Arvedeel.

Erbeten, v. a. faae ved Bøn.

Erbetteln, v. a. d. T. tilbetle, trygle sig til.

Erbeuten, v. a. faae til Bytte.

Erbieten, v. i. a. sich zu etw., tilbyde; -tung, f. -en, Tilbud, n.

Erbietig, sædv. erbötig, av. som tilbyder sig, beredvillig.

Erbitten, v. i. a. erholde ved Bøn; bede los, bede fri for; Einen, formaae, faae til, overtale, bevæge ved Bøn.

Erbittern, v. a. fig. Einen, forbitre, opirre, bevæge til Vrede el. Had; -rung, f. -en, F-lse, Op-lse, c. især en heftig med Had forbunden Vrede.

Erbittlich, aj. som bønhører.

Erblassen, v. n. m. s. og erbleichen, v. i. n. m. s. blegne, blive bleg; fig. dee: im Tode -; -ssung, f. ud. pl. Blegnen, Død, c.

Erblicken, v. a. Einen el. etw., blive vaer, faae at see; -ckung, f. -en, Syn, n., Bliven vaer, c.

Erblinden, v. n. m. s. blive blind.

Erblöden, v. a. gjøre ulyksalig; især partic. erblödet, skamfuld; sich, skamme sig.

Erborgen, v. a. borge, laane.

Erboßen, (rigtigere erbosen) v. a. Einen, opbringe, gjøre meget vred; sich, opbringes, blive meget vred.

Erbötig, av. s. Erbietig.

Erbrausen, v. n. m. s. bruse op, begynde at bruse.

Erbrechen, v. i. a. (Sydt.) brække itu, bryde itu; die Schlösser -, brække op, bryde op; einen Brief -, aabne; sich (Acc.) brække sig, kaste op (vomere); -chung, f. -en, Opbrækken, Opbrydelse,

Digitized by Google

Aabnen, c.; -, n. -s pl. ſ. sg. Opkaſtelſe, Brækning, c. [udgrunde.

Erbrüten, vi a. udruge; iſær fig.

Erbſe, f. -n, Ært, c. (pl. alene bruges om Planten ſelv); -nkette, f. -n, et Slags Guld- el. forgyldte Kjæder med ærtedannede Led.

Erd-achſe, f. ub. pl. Jordens, Jordkuglens Axel, c.; -apfel, m. -s -äpfel, Jordæble, n. (adſtillige ſpiſelige Rødder og Bær: Kartoffeln, Krüſſel, Nudel, Grundbirn, Erdbirn ꝛc.); -art, f. -en, Jordart, c.; -artig, aj. jordagtig, jerdet; -ball, m. -es -älle, Jordkugle, c.; -beben, n. -s pl. ſ. sg. Jordryſtelſe, c. Jordſkjælv, n.; -beere, f. -n, Jordbær, n.; -beſchreibung, f. 1) ub. pl. Jordbeſtrivelſe, c. 2) pl. -en, Geographie, c. (en Bog, hvori hün Videnſtab foredrages); -birn, f. ſ. -apfel; -boden, m. -s ub. pl. Jordens Overflade, c.; Jordsmon, n.; (undert.) Jordkuglen, Jorden, vi beboe; -brand, m. -es -ände, Jordbrand, c.; -bürger, m. -s pl. f. sg. Jordborger, Jordbeboer, Mſke.; -enge, f. -n, Iſthmus, Jordtunge, c.; -erſchütterung, f. -en, Jordryſtelſe, c.; -fahl, aj. gulſten, blegladen; -fall, m. -es -älle, Jordens Nedſynken paa en enkelt Deel af Overfladen; ligel. det paa denne Maade ſunkne Stykke Jord, og den derved foraarſagede Fordybning; -farbe, f. 1) Jordfarve, der ligner Jordens Farve, ub. pl. 2) en Farveart, der beſtaaer af farvet Jord, pl. -n; -farben og -farbig, aj. jordfarvet; -floh, m. -es -öhe, Jordloppe, c. (Inſect); -geſchmack, m. -es ub. pl. Smag efter Jord; -grün, aj. jordgren; -gürtel, m. -s pl. ſ. sg. Jordbælte, n. Zone, c.; -haft, aj. jordagtig; -haltig, aj. ſom indeholder Jord; -harz, n. -es ub. pl. (undt. om flere Arter pl. -e) Jordharpix, c. (f. Ex. Bernſteen ꝛc.); -icht, aj. jordagtig, lig Jord; -ig, aj. jordet, indeholdende Jorddele; -kloß, m. -ſſes, -öſſe og öſſer, Jordklump, c.; -körper, m. -s pl. ſ. sg. Jordlegeme, n.; -kugel, f. -n, Jordkuglen (ſom vi beboe) ub. pl.; Jordkugle, (Globus) c.; en Art Luftkugle hos Fyrværkerne; -kunde, f. ub. pl. ſ. -beſchreibung; -meßkunſt, f. ub. pl. Landmaalerkonſt, c., Geometrie, c.; -meſſer, m. -s pl. ſ. sg. Landmaaler, c.; -öl, n. -es ub. pl. Jordolie, c.; -pech, n. -es ub. pl. Jordbeg (en Art Jordharpix); -reich, n. -es ub. pl. Jorderige, hele Jordens Kreds; ſ. -boden; -roſe, f. -n, vild Markroſe, c.; -rükken, m. -s, Jordryg, c. (en ſig i Længden ſtrækkende Opheining paa Jorden. Har denne en betydelig Heide, kaldes den ein Bergrücken); -ſchildkröte, f. -n, Landpadde, c.; -ſcholle, f. -n, ſ. -kloß; -ſchwamm, m. -es -ämme, Jordſvamp, c.; -ſtoß, m. -es -öße, et enkelt heftigt Stød ved en Jordryſtelſe; -ſtrich, m. -es -e, Jordſtrøg, Jordbælte, n. Zone, c.; -vielfuß, m. -ſſes, almindelig Tuſindbeen c. (Inſect); -zunge, f. -n, Jordtunge, c.

Erde, f. pl. (om forſkjellige Arter) -n, (foræld. og digter. i Gen. og Dat. der Erden, iſær auf der Erden) Jord, c.; Jordens Overflade: zur - fallen; faſt Land (modſat Vand); Jorden (Kloden, ſom Mſkene beboe).

Erden, (foræld. for irden) af Jord.

Erden-bürger, m. -s pl. ſ. sg. Jordborger, c.; -freude, f. -n, jordiſk Glæde, c.; -glück, n. -es ub. pl. jordiſk Lykke, c.; -gott, m. -es -ötter, jordiſk Gud, c.; -leben, n. -s ub. pl. Jordeliv, n.; -ſohn, m. -es -öhne, Jordſøn, c.; -traum, m. -es -äume, det drømmelignende Jordliv.

Erdenken, v. i. a. udtænke, udfinde; -kbar el. ſædv. -klich, aj. optænkelig.

Erdichten, v. a. opdigte (iſær Uſandheder); ſich Ruhm -, erhverve, forſkaffe ſig ved at digte; -n. -s pl. ſ. sg. og -chtung, f. -en, Digt, n.; Opdigtning, c.; en mildere Benævnelſe paa en Løgn.

Erdolchen, v. a. ſtikke ihjel med Dolk.

Erdreiſten, v. a. ſich, driſte, fordriſte ſig til. [Trudsler.

Erdrohen, v. a. etw., erholde ved

Erdroſſeln, v. a. qvæle; -lung, f. ub. pl. Qvælen, c.

Erdrücken, v. a. ihjeltrykke.

Erdulden, v. a. taale, lide, udholde; -dung, f. ub. pl. Taalen, c.

Erdurſten, v. n. m. ſ. blive tørſtig.

Ereifern, v. a. ſich, ivre ſig, blive vred, fortørnes.

Ereignen, v. a. ſich, hændes, viſe ſig, træffe ind, tildrage ſig; -nung, f. -en el. -gniß, n. -ſſes -ſſe, Hændelſe, Begivenhed, c.

Ereilen, v. a. naae, indhente ilende; -lung, f. -en, Indhentning, c.

Eremit, m. -en -en, ſ. Einſiedler; -age, f. -n, Eremitage, c.

Ererben, v. a. grve, faae ved Arv; -bung, f. ub. pl. Arven, c.

Erfahren, vt i. a. erhverve ved at kjøre: der Fuhrmann hat ſich ſein Vermögen -; fig. erfare, opdage, komme efter, lære at kjende gjennem Sandſerne: ich werde es bald -; lide, gaae igjennem, udſtaae: viel Noth -; høre, faae Kundſkab om, mærke, fornemme: eine Heimlichkeit -; es ſchmeckt bitter, das habe ich -.

Erfahren, aj. erfaren, forſøgt: ein -er Mann; er iſt in den Sprachen -; -heit, f. ub. pl. Erfarenhed, c.

Digitized by Google

Erfahrung, f. 1) Erfaring, c. (at erfare) ub. pl. 2) Erfaringen selv, pl. -en; -skunde, f. ub. pl. Erfarings-kundskab, Empirie, c.

Erfassen, v. a. gribe fat; især fig. opfatte, begribe. [ved Fegtning.

Erfechten, v. i. a. tilfegte, erholde

Erfinden, v. i. a. opfinde, udfinde, opdage; -der, m. -s pl. s. sg. Opfinder, c.; -derisch, aj. d. T. opfinderisk, opfindsom; bedre -dsam; -dsamkeit, f. ub. pl. Opfindsomhed, c.; -dung, f. 1) ub. pl. Opfindelse, c.; Opfindsomhed, c. 2) pl. -en, Opfindelse (den opfundne Ting, den udfundne Sandhed).

Erfischen, v. a. fiske op; fig. fiske til sig, forskaffe sig ved List.

Erfleben, v. a. erholde ved megen Beden, tiltrygle.

Erfodern, s. Erfordern.

Erfolg, m. -es -e, det Følgende, (som følger efter noget andet), Resten (der Verfolg); Følgen (Virkningen af en Aarsag); Udfald, n.; -en, v. n. m. s. paafølge, følge paa, - efter, - af, flyde af, (især som Virkning af en Aarsag).

Erforderlich, aj. fornøden, nødvendig.

Erfordern, v. a. udfordre, udkræve: mein Amt erfordert es; -iß, n. -sses, 1) Fornødenhed, c. ub. pl. 2) det Fornødne, pl. -sse.

Erforschen, v. a. udforske, udfritte; -schung, f. -en, Udforskning, c.

Erfragen, v. a. opspørge.

Erfrechen, v. a. sig, have den Frækhed: er -chte sich ihm zu drohen.

Erfreuen, v. a. forneie, opvække Glæde; sich (Acc.) über etw. el. sich einer S. (Gen.), glæde, forneie sig over; fig. nyde: ich werde mich dieses Glückes nicht lange zu - haben.

Erfreulich, aj. glædelig, forneielig; -keit, f. ub. pl. G-hed, F-hed, c.

Erfrieren, v. i. n. m. s. fryse forbørret, - ihjel; gjøres følesløs af Kulde; d. T. ogsaa sig (Dat.) ein Glied; gjennemfryse.

Erfrischen, v. a. Einen el. sig, forfriske; vedervæge, styrke (ved kølende Ting); -schung, f. 1) Forfriskelse, c. (at forfriskes) ub. pl. 2) Forfrisning, c. (som forfrisker) pl. -en.

Erfüllen, v. a. opfylde: ganske indtage; (i Bibelen) forsyne rigeligen: du -lest alles, was lebt, mit Wohlgefallen; gjøre sand, bringe i Opfyldelse: eine Weissagung -; fyldestgjøre: seine Pflichten -; bevilge: Jemandes Bitte -; -llung, f. ub. pl. Opfyldelse, c.

Ergänzen, v. a. eine S. gjøre heel igjen, sætte i Stand, istandsætte, erstatte, fuldstændiggjøre; fig. sætte det til, som fattes, supplere: ein Buch -; -zung, f. -en, Gjenoprettelse, Erstatten, Fuldstændiggjørelse; Istandsættelse, Tilsætning, c., Supplement, n.

Ergattern, v. a. d. T. opsnappe, faae i sin Magt ved List og Luren.

Ergeben, v. i. 1) a. sig, overgive sig (i en Andens Vold): die Besatzung hat sich -; fig. sich in etw. (Acc.), lade sig det befalde, behage, tage for godt; sich Einem, overgive, overlevere sig til ham og hans Tjeneste; sich einer Neigung, lade faae Magt, faae Herredømme over sig, gjøre sig til Slave af; (sjeld.) tildrage sig, begive sig. 2) n. m. h. (sjeld.) give af sig; fig. hieraus ergiebt sich, daß, følger det, udviser det sig.

Ergeben, aj. Einem el. einer S., hengiven, henfalden til, tilbøielig til; ofte et blot Høflighedsudtryk: ihr -er, -ster Diener; darf ich -st (mest hengivenst, ærbødigst, ydmygst) bitten? -heit, f. ub. pl. Hengivenhed, c.

Ergebniß, n. -sses -sse, Følge, c. Udfald, Resultat, n.

Ergebung, f. ub. pl. bruges blot i den Talem. die - in Gottes Willen, Hengivelse i.

Ergehen, v. i. 1) a. erholde ved at gaae; d. T. især Sydt. sich (Acc.) -, bevæge sig, gjøre sig en Legemsbevægelse, spadsere. 2) n. m. s. fig. udgaae, bekjendtgjøres (om Befalinger ꝛc.); etw. über sich - lassen, lide taalmodig; (næsten forældet.) skee, hændes, falde ud; upers. es wird dir wohl -, det vil gaae dig vel. [ved Gnieri.

Ergeizen, v. a. tilpuge sig, erhverre

Ergetzen, v. n. s. Ergötzen.

Ergiebig, aj. drei, som giver, kaster meget af sig; (om Kornvarer) giftig, som giver godt i Skjeppen; betydelig: eine -e Quelle; -keit, f. ub. pl. Dreihed, Giftighed, c.

Ergießen, v. i. a. udgyde: seine Zärtlichkeit über Einen -; der Fluß -ßt sich in das Meer; sich, oversvømme: der Strom -ßt sich über das Land; die Galle -ßt sich bei ihm, løber over; -ßung, f. -en, Udgydelse, Oversvømmelse,

Erglänzen, v. n. m. h. (digter.) begynde at glindse.

Erglühen, v. 1) n. m. s. blive glødende; fig. in Liebe, in Zorn -, blusse. 2) a. gjøre glødende.

Ergötzen, v. a. Einen, forlyste, forsaarsage sandselig Velbehag; sich an einer el. über eine S. - (forældet og digter.) sich einer S. (Gen.) gotte, forneie, more, forlyste sig; -tzlich, aj. lystelig, forneielig, glædelig; -tzlichkeit, f. -en, Lystelighed, c.: en Tings forlystende Beskaffenhed; Forlystelse, Forneielse, Morskab, c.; -tzung, f. -en, Forneielse, Morskab, Underholdning, c.

Ergrauen, v. n. m. s. blive grau.

Digitized by Google

ældes; der Tag ergrauet, dæmrer, gryer; (sjeld.) grue.

Ergrausen, v. n. m. s. gyse.

Ergreifen, v. i. a. gribe (fast paa i Hast og holde): Einen bei der Hand; Einen auf frischer That; fig. die Krankheit ergriff ihn, angreb; Angst ergreift mich, griber, bemægtiger sig; ein Mittel –, vælge og bruge; die Flucht –; -fung, f. -en, Griben, Fastholden, Tagen i Besiddelse, c.

Ergrimmen, v. n. m. s. forbittres, blive vred i hei Grad; -mmung, f. ud. pl. Forbittrelse, c.

Ergrübeln, v. a. udgrandske, udgrunde; erholde derved; -lung f. -en, U-sking, c.

Ergründen, v. a. finde, naae Grunden: einen Brunnen –; fig. udgrunde, begribe tydeligt; -dung, f. ud. pl. Udgrunden, c.

Erhaben, aj. hei, opheiet: ein -er Hügel –; -e Arbeit (hos Metalarb.), opheiet; overlegen i Værdighed og Magt: er ist weit über mir –; ligel. udmærkende sig ved Dyd og Ædelmodighed; -heit, f. 1) ud. pl. Heihed, Opheiethed, Fortræffelighed, c. (et Møtes, en Tings el. Handlings opheiede Bestaffenhed). 2) pl. -en, Høide, Forheining, c., et fremragende Sted.

Erhalten, v. i. a. holde, holde paa, (hindre et Legemes Bevægelse ved at holde): der Kutscher konnte die Pferde kaum –; erholde, faae af, faae ud af: aus dem Salzwasser erhält man das Salz; fig. beholde (i Fred, i sin Besiddelse): man kann nichts vor den Dieben –; bevare, vedligeholde: sich gesund –; Eim. das Leben –; ernære, underholde: Weib und Kinder zu – haben; erholde, vinde, ved sin Bestræbelse bringe i Besiddelse: den Sieg –; erholde, faae: Briefe –; -tung, f. ud. pl. Opholdelse, Erholden, Vedligeholdelse, Underholdning, c.; -ter, m. -s pl. s. sg. Underholder, Ernærer, c.

Erhandeln, v. a. tilforhandle; erhverve ved Handel.

Erhängen, v. a. sich, hænge sig.

Erharten, v. n. m. s. hærdes, blive haard.

Erhärten, v. a. blot fig. bevise, godtgjøre: etw. mit einem Eide –; -tung, f. ud. pl. B-n, G-n, c.

Erhaschen, v. a. eine S., snappe; -schung, f. ud. pl. S-n, c.

Erheben, v. i. a. løfte op, løfte i Veiret: das Kind –; die Augen –; (om Vinden), høve, reise: der Wind -bt den Staub; fig. sich, høve sig, stige: der Rauch -bt sich; reise sig, staae op; (om Personer af hei Stand) begive sig, forføie sig: der König hat sich in den Garten erhoben; sætte sig op imod, sige at skade, angribe fiendtlig: sich wider Einen; lade opstaae, begynde, give Tonen til: ein Geschrei –; vise sig, begynde: ein Streit erhob sich; høve, oppebære, tage imod; Geld –; opheie, meddele Værdighed og Anseelse: Einen in den Edelstand –; høve, opløfte: sein Herz zu Gott –; love, prise: meine Seele erhebe den Herrn; rose meget, opløfte til Skyerne; hoymode sig: sich über Einen; sich einer S. (Gen.) –, være stolt af; høve, forstærke (som hos Malerne): -bung, f. ud. pl. Høven, Løften, Reisen op, Opheielse, c.

Erheblich, aj. fig. vigtig, magtpaaliggende, betydelig; -keit, f. ud. pl. V-hed, M-genhed, B-hed, c.

Erheirathen, v. a. faae ved Giftermaal.

Erheischen, v. a. (sjeld.) udfordre, [udkræve.

Erheitern, v. a. opmuntre; der Himmel -tert sich, bliver klar; --rung, f. -en, O-tring, Opklaren, c.

Erheizen, v. a. ophede, gj-hede.

Erhellen, v. 1) a. opklare, gjøre klar. 2) n. m. h. fig. blive klart, tydeligt, begribeligt; sees, forstaaes; -llung, f. -en, Opklaren, c.

Erhenken, v. a. sich, s. Erhängen.

Erheucheln, v. a. tilhykle sig, faae ved Hykleri.

Erheurathen, s. Erheirathen.

Erhitzen, v. a. hede tilgavns, gj-hede; hidse (om stærke Drikke, stærk Bevægelse); fig. sich, ophidses, blive heftig vred; være begjerlig efter; auf etw. erhitzt seyn, forhippet paa; -tzung, f. ud. pl. Heden, Hidsen, Ophidsning, c. [bende.

Erhoffen, v. a. vente, erholde haa-

Erhöhen, v. a. forheie, gjøre høiere; fig. opheie (giver mere Værdighed, Magt og Anseelse); forheie (forøge en Tings udvortes Værd): eine Münze –; forheie, forstærke: eine Farbe –; forheie, forædle (forøge den indvortes Styrke, det indvortes Værd): die Hoffnung -bet den Muth; (i Bibelen) opheie, love, prise; -hung, f. -en, Opheielse, Opheining, Forheielse, c. (i Verbets Bem.); det, hvorved Noget gjøres høiere.

Erholen, v. n. sich, drage Aande, puste, trække frist Luft: lassen sie mich erst –; komme sig, faae nye Kræfter: sich nach einer Krankheit –; seine Sachen werden sich –; sige Skadesløsholdelse hos, gjøre sig betalt ved, sich an einer Person; sich seines Schadens; sperge til Raads hos, sich bei Eim. Raths –; -lung, f. -en, Hvile, Samlen Kræfter, Forfriskning, c.; -lungsstunde, f. -n, Hviletime, c.

Erhören, v. a. høre, (dog kun i den

Talem.): das iſt nicht erhört, ikke hørt; eine Bitte –, bønhøre; –rung, f. ud. pl. Bønhørelſe, c.; –hörlich, aj. tydelig, ſom kan bønhøres.

Erhungern, v. n. m. ſ. ſulte ihjel, dee af Hunger.

Erjagen, v. a. opjage, indhente paa Jagt; fig. hige efter, erholde ved ivrig Beſtræbelſe: ein Amt –. [Erindring.

Erinnerlich, aj. ſom kan erindres, i

Erinnern, v. a. Einen el. ſich an eine S. el. (ſjeld.) ſich (Acc.) einer S. (Gen.) erindre, ihukomme, bringe til at huſke; bemærke, anføre: dieſes einzige will ich noch –; –rung, f. 1) pl. (men ſom ſjeld. bruges) –en, Erindring, Ihukommelſe. 2) pl. –en, Erindring, Paamindelſe, Formaning, c.

Erinnyen, pl. ſ. Furien.

Erkalten, v. n. m. ſ. kolnes, blive kold; –tung, Keling, Afkøling, c.

Erkälten, v. a. gjøre kold; ſich, forkøle ſig; –tung, f. Forkølelſe, c.

Erkämpfen, v. a. tilkæmpe.

Erkargen, v. a. gnie ſammen, erhverve ved Karrighed.

Erkaufen, v. a. kjøbe, tilkjøbe ſig; (i Bibelen) løskjøbe: Chriſtus hat uns mit ſeinem Blute –ft; underkjøbe, beſtikke: Einen; –äuflich, aj. ſom lader ſig kjøbe, underkjøbe, beſtikke; –äuflichkeit, f. ud. pl. Beſtikkelighed, c.

Erkennbar, aj. erkjendelig, ſom kan erkjendes, kan fattes.

Erkennen, v. i. a. Einen el. etw., kjende; Einen an der Stimme; etw. an el. aus etw., kjende tilgavns paa el. af, foreſtille ſig tydelig; Eim. etw. zu – geben, give at forſtaae, vække Foreſtilling om hos ham; gjenkjende; erkjende, indſee, ſtjønne paa, iſær Wohlthaten –; Einen el. etw. für el. als etw., erkjende og antage, tage for gyldig: eine Unterſchrift –; kjende for Ret, demme, paadomme, fælde Dom, iſær om Retsdomme: in einer S. –; (foræld.) have legemlig Omgang med: ſeine Töchter haben noch keinen Mann erkannt.

Erkenntlich, aj. (ſjeld.) for Erkennbar; (ſædv.) erkjendtlig, taknemmelig, ſtjønſom; –keit, f. ud. pl. E–hed, T–hed, Sk–hed, c.

Erkenntniß, 1) f. –ſſe, Erkjendelſe, Overbeviisning, Overtydning, c. men iſær Indſigt, Kundſtab, c.; Foreſtillingen, man har om en Ting; Indbegrebet af alle vore tydelige Foreſtillinger; (i denne Bem. ogſaa Sydt. og foræld. n.; deraf der Baum des Erkenntniſſes); –vermögen, n. –s ud. pl. Erkjendelsesevne, c. 2) n. –ſſes, Kjendelſe, Doms Afſigelſe, c. ud. pl.; Dommerens Dom ſelv, pl. –ſſe. [Karnap, c.

Erker, m. –s pl. ſ. sg. Udbygning,

Erkieſen, v. a. (ſjeld.) udſøge, udkaare, udvælge.

Erklären, v. a. eine S., forklare, udlægge, udtyde, fortolke, oplyſe; erklære (declarere), aabenbart for, bekjendtgjøre, opdage, tydelig beſtemme ved Ord: Einen zum Bürgermeiſter; Einen für etw.; Eim. etw.; ſich für el. wider etw. el. Einen; ſich über etw.; –rer, m. –s pl. ſ. sg. Forklarer, Udlægger, c.; –rlich, og –rbar, aj. forklarlig, ſom lader ſig forklare; –rung, f. 1) Forklaring, Udlæggelſe, Fortolkning, c. ud. pl. 2) Erklæring, Tilkjendegivelſe, Declaration, Definition, c. pl. –en.

Erklecken, v. n. m. h. (ſjeld.) klekke, forſlaae, ſtrække til; –cklich, aj. klekkelig, tilſtrækkelig; ligel. anſeelig, betydelig; (iſær Sydt.).

Erklettern, } v. a. klattre op paa:
Erklimmen, } einen Baum.

Erklingen, v. i. n. m. ſ. klinge, lyde heit; give Gjenlang, Gjenlyd, c.

Erklopfen, v. a. Einen, banke op, vække ved at banke paa; eine S., banke, merbanke. [ſen faae ud.

Erklügeln, v. a. udgrunde, ved Pen-

Erkoren, aj. (ſjeld.) udvalgt, udſegt.

Erkranken, v. n. m. ſ. blive ſyg.

Erkriechen, v. i. a. eine S., krybe ſig til, erholde ved lav Ydmyghed, c.

Erkriegen, v. a. tilkrige ſig, erholde ved Krig.

Erkühnen, v. a. ſich, fordriſte ſig, underſtaae ſig; ſich einer S. (Gen.), foretage med Kjækhed.

Erkunden, v. a. etw. (digter.) ſege at faae Kundſtab om; udforſke.

Erkundigen, v. a. ein Land, udforſke, udſpionere; iſær: ſich nach etw., erkyndige ſig om, ſege Underretning om; –gung, f. –en, Efterforſkning, Underretning, c.

Erkünſteln, v. a. konſtle, konſtle paa, frembringe ved Konſt; –lung, f. ud. pl. Konſtlen, c.

Erlaben, v. a. vederqvæge.

Erlahmen, v. n. m. ſ. blive lam: die Hand iſt ihm erlahmt.

Erlangen, v. a. eine S., naae, indhente; fig. række til, naae til, nærme ſig; erlange, opnaae, erholde (ved Beſtræbelſe el. Beden): Freiheit –; –gung, f. ud. pl. Naaen, Opnaaen, Opnaaelſe, c.

Erlaß, m. –ſſes, ud. pl. Eftergivelſe, c. Afſlag, n. Forſkaanelſe, Tilladelſe, Forlov, Orlov, c.; –aſſen, v. i. a. lade udgaae, udfærdige: einen Befehl; eftergive, fritage for, forſkaane for: Einen einer S. (Gen.) el. Eim. etw., tilgive, forlade: die Sünden –; –äßlich, aj. ſom kan eftergives, kan fritages for, kan tilgives.

Erlauben, v. a. Eim. etw., tillade,

ældes; der Tag ergrauet, dæmrer, gryer; (sjeld.) grue.

Ergrausen, v. n. m. s. gyse.

Ergreifen, v. i. a. gribe (fast paa i Hast og holde): Einen bei der Hand; Einen auf frischer That; sig. die Krankheit ergriff ihn, angreb; Angst ergreift mich, griber, bemægtiger sig; ein Mittel –, vælge og bruge; die Flucht –; -fung, f. -en, Griben, Fastholden, Tagen i Besiddelse, c.

Ergrimmen, v. n. m. s. forbittres, blive vred i høi Grad; -mmung, f. ud. pl. Forbittrelse, c.

Ergrübeln, v. a. udgrandske, udgrunke; erholde derved; -lung f. -en, U-sning, c.

Ergründen, v. a. finde, naae Grunden: einen Brunnen –; sig. udgrunde, begribe tydeligt; -dung, f. ud. pl. Udgrunden, c.

Erhaben, aj. høi, ophøiet: ein -er Hügel –; -e Arbeit (hos Metalarb.), ophøiet; overlegen i Værdighed og Magt: er ist weit über mir –; ligel. udmærkende sig ved Dyd og Ædelmodighed; -heit, f. 1) ud. pl. Høihed, Ophøiethed, Fortræffelighed, c. (et Mødes, en Tings el. Handlings ophøiede Beskaffenhed). 2) pl. -en, Høide, Forhøining, c., et fremragende Sted.

Erhalten, v. i. a. holde, holde paa, (hindre et Legemes Bevægelse ved at holde): der Kutscher konnte die Pferde kaum –; erholde, faae af, faae ud af: aus dem Salzwasser erhält man das Salz; sig. beholde (i Fred, i sin Besiddelse): man kann nichts vor den Dieben –; bevare, vedligeholde: sich gesund –; Eim. das Leben –; ernære, underholde: Weib und Kinder zu – haben; erholde, vinde, ved sin Bestræbelse bringe i Besiddelse: den Sieg –; erholde, faae: Briefe –; -tung, f. ud. pl. Opholdelse, Erholden, Vedligeholdelse, Underholdning, c.; -ter, m. -s pl. s. sg. Underholder, Ernærer, c.

Erhandeln, v. a. tilforhandle; erhverve ved Handel.

Erhängen, v. a. sich, hænge sig.

Erharten, v. n. m. s. hærdes, blive haard.

Erhärten, v. a. blot sig. bevise, godtgiore: etw. mit einem Eide –; -tung, f. ud. pl. B-n, G-n, c.

Erhaschen, v. a. eine S., snappe; -schung, f. ud. pl. S-n, c.

Erheben, v. i. a. løfte op, løfte i Veiret: das Rind –; die Augen –; (om Vinden), hæve, reise: der Wind -bt den Staub; sig. sich, hæve sig, stige: der Rauch -bt sich; reise sig, staae op; (om Personer af høi Stand) begive sig, forføie sig: der König hat sich in den Garten erhoben; sætte sig op imod, sege at skade, angribe fiendtlig: sich wider Einen; lade opstaae, begynde, give Tonen til: ein Geschrei –; vise sig, begynde: ein Streit erhob sich; hæve, oppebære, tage imod; Geld –; ophøie, meddele Værdighed og Anseelse: Einen in den Edelstand –; hæve, opløfte: sein Herz zu Gott –; love, prise: meine Seele erhebe den Herrn; rose meget, opløfte til Skyerne; hovmode sig: sich über Einen; sich einer S. (Gen.) –, være stolt af; hæve, forstærke (som hos Malerne): -bung, f. ud. pl. Hæven, Løften, Reisen op, Ophøielse, c.

Erheblich, aj. sig. vigtig, magtpaaliggende, betydelig; -keit, f. ud. pl. V-hed, M-genhed, B-hed, c.

Erheirathen, v. a. faae ved Giftermaal.

Erheischen, v. a. (sjeld.) udfordre, [udkræve.

Erheitern, v. a. opmuntre; der Himmel -tert sich, bliver klar; -rung, f. -en, O-tring, Opklaren, c.

Erheizen, v. a. ophede, gj-hede.

Erhellen, v. 1) a. opklare, gjøre klar. 2) n. m. h. sig. blive klart, tydeligt, begribeligt; sees, forstaaes; -llung, f. -en, Opklaren, c.

Erhenken, v. a. sich, s. Erhängen.

Erheucheln, v. a. tilhykle sig, faae ved Hykleri.

Erheurathen, s. Erheirathen.

Erhitzen, v. a. hede tilgavns, gj-hede; hidse (om stærke Drikke, stærk Bevægelse); sig. sich, ophidses, blive heftig vred; være begjerlig efter; auf etw. erhitzt seyn, forhippet paa; -tzung, f. ud. pl. Heden, Hidsen, Ophidsning, c.

Erhoffen, v. a. vente, erholde haabende.

Erhöhen, v. a. forhøie, gjøre høiere; sig. ophøie (giver mere Værdighed, Magt og Anseelse); forhøie (forøge en Tings udvortes Værd): eine Münze –; forhøie, forstærke: eine Farbe –; forhøie, forædle (forøge den indvortes Styrke, det indvortes Værd): die Hoffnung -het den Muth; (i Bibelen) ophøie, love, prise; -hung, f. -en, Ophøielse, Ophøining, Forhøielse, c. (i Verbets Bem.); det, hvorved Noget gjøres høiere.

Erholen, v. n. sich, drage Aande, puste, trække frist Veir: lassen sie mich erst –; komme sig, faae nye Kræfter: sich nach einer Krankheit –; seine Sachen werden sich –; søge Skadesløsholdelse hos, gjøre sig betalt ved, sich an einer Person; sich seines Schadens; sperge til Raads hos, sich bei Einm. Raths –; -lung, f. -en, Hvile, Samlen Kræfter, Forfriskning, c.; -lungsstunde, f. -n, Hviletime, c.

Erhören, v. a. høre, (dog kun i den

Talem.): das iſt nicht erhört, ikke hørt; eine Bitte -, benhøre; -rung, f. ud. pl. Benhørelſe, c.; -hörlich, aj. lydelig, ſom kan benhøres.

Erhungern, v. n. m. ſ. ſulte ihjel, dee af Hunger.

Erjagen, v. a. opjage, indhente paa Jagt; fig. hige efter, erholde ved ivrig Beſtræbelſe: ein Amt -. [Erindring.

Erinnerlich, aj. ſom kan erindres, i

Erinnern, v. a. Einen el. ſich an eine S. el. (ſjeld.) ſich (Acc.) einer S. (Gen.) erindre, ihukomme, bringe til at huſke; bemærke, anſøre: dieſes einzige will ich noch -; -rung, f. 1) pl. (men ſom ſjeld. bruges) -en, Erindring, Ihukommelſe. 2) pl. -en, Erindring, Paamindelſe, Formaning, c.

Erinnyen, pl. ſ. Furien.

Erkalten, v. n. m. ſ. kolnes, blive kold; -tung, Kuling, Afkuling, c.

Erkälten, v. a. gjøre kold; ſich, forkole ſig; -tung, f. Forkuelſe, c.

Erkämpfen, v. a. tilkæmpe.

Erkargen, v. a. gnie ſammen, erhverve ved Karrighed.

Erkaufen, v. a. kjøbe, tilkjøbe ſig; (i Bibelen) løskjøbe: Chriſtus hat uns mit ſeinem Blute -ft; underkjøbe, beſtikke: Einen; -äuflich, aj. ſom lader ſig kjøbe, underkjøbe, beſtikke; -äuflichkeit, f. ud. pl. Beſtikkelighed, c.

Erkennbar, aj. erkjendelig, ſom kan erkjendes, kan fattes.

Erkennen, v. i. a. Einen el. etw., kjende; Einen an der Stimme; etw. an el. aus etw., kjende tilgavns paa el. af, foreſtille ſig tydelig; Eim. etw. zu - geben, give at forſtaae, vække Foreſtilling om hos ham; gjenkjende; erkjende, indſee, ſjønne paa, iſær Wohlthaten -; Einen el. etw. für el. als etw., erkjende og antage, tage for gyldig: eine Unterſchrift -; kjende for Ret, domme, paadomme, fælde Dom, iſær om Retsdomme: in einer S. -; (foræld.) have legemlig Omgang med: ſeine Töchter haben noch keinen Mann erkannt.

Erkenntlich, aj. (ſjeld.) for Erkennbar; (ſædv.) erkjendtlig, taknemmelig, ſjønſom; -keit, f. ud. pl. E-hed, T-hed, Sk-hed, c.

Erkenntniß, 1) f. -ſſe, Erkjendelſe, Overbeviisning, Overtydning, c. men iſær Indſigt, Kundſtab, c.; Foreſtillingen, man har om en Ting; Indbegrebet af alle vore tydelige Foreſtillinger; (i denne Bem. ogſaa Sydt. og foræld. n.; deraf der Baum des Erkenntniſſes); -vermögen, n. -s ud. pl. Erkjendelsesevne, c. 2) n. -ſſes, Kjendelſe, Doms Afſigelſe, c. ud. pl.; Dommerens Dom ſelv, pl. -ſſe. [Karnap, c.

Erker, m. -s pl. ſ. sg. Udbygning,

Erkieſen, v. a. (ſjeld.) udſøge, udkaare, udvælge.

Erklären, v. a. eine S., forklare, udlægge, udtyde, fortolke, oplyſe; erklære (declarere), aabenbare for, bekjendtgjøre, opdage, tydelig beſtemme ved Ord: Einen zum Bürgermeiſter; Einen für etw.; Eim. etw.; ſich für el. wider etw. el. Einen; ſich über etw.; -rer, m. -s pl. ſ. sg. Forklarer, Udlægger, c.; -rlich, og -rbar, aj. forklarlig, ſom lader ſig forklare; -rung, f. 1) Forklaring, Udlæggelſe, Fortolkning, c. ud. pl. 2) Erklæring, Tilkjendegivelſe, Declaration, Definition, c. pl. -en.

Erklecken, v. n. m. h. (ſjeld.) klekke, forſlaae, ſtrække til; -cklich, aj. klekkelig, tilſtrækkelig; ligel. anſeelig, betydelig; (iſær Sydt.).

Erklettern, } v. a. klattre op paa:
Erklimmen, } einen Baum.

Erklingen, v. i. n. m. ſ. klinge, lyde heit; give Gjenlang, Gjenlyd, c.

Erklopfen, v. a. Einen, banke op, vække ved at banke paa; eine S., banke, merbanke. [ſen faae ud.

Erklügeln, v. a. udgrunde, ved Pen-

Erkoren, aj. (ſjeld.) udvalgt, udſegt.

Erkranken, v. n. m. ſ. blive ſyg.

Erkriechen, v. i. a. eine S., krybe ſig til, erholde ved lav Ydmyghed, c.

Erkriegen, v. a. tilkrige ſig, erholde ved Krig.

Erkühnen, v. a. ſich, fordriſte ſig, underſtaae ſig; ſich einer S. (Gen.), foretage med Kjækhed.

Erkunden, v. a. etw. (digter.) ſege at faae Kundſtab om; udforſke.

Erkundigen, v. a. ein Land, udforſke, udſpionere; iſær: ſich nach etw., erkyndige ſig om, ſege Underretning om; -gung, f. -en, Efterforſkning, Underretning, c.

Erkünſteln, v. a. konſtle, konſtle paa, frembringe ved Konſt; -lung, f. ud. pl. Konſtlen, c.

Erlaben, v. a. vederqvæge.

Erlahmen, v. n. m. ſ. blive lam: die Hand iſt ihm erlahmt.

Erlangen, v. a. eine S., naae, indhente; fig. række til, naae til, nærme ſig; erlange, opnaae, erholde (ved Beſtræbelſe el. Beden): Freiheit -; -gung, f. ud. pl. Naaen, Opnaaen, Opnaaelſe, c.

Erlaß, m. -ſſes, ud. pl. Eftergivelſe, c. Afſlag, n. Forſtaanelſe, Tilladelſe, Forlov, Orlov, c.; -aſſen, v. i. a. lade udgaae, udfærdige: einen Befehl; eftergive, fritage for, forſtaane for: Einen einer S. (Gen.) el. Eim. etw., tilgive, forlade: die Sünden -; -äßlich, aj. ſom kan eftergives, kan fritages for, kan tilgives.

Erlauben, v. a. Eim. etw., tillade,

tilstede, bevilge; -bt, aj. tilladt, tilstedet; bevilget; -bniß, f. ud. pl. Tilladelse, Forlop, c.

Erlaucht, aj. (fordum) beremt; nu som Subst. et Titelord for grevelige Personer, Seing -; som aj. eine -e Gesellschaft, fornemt, heiadeligt.

Erlauern, v. a. ejne S., lure sig til, erholde ved at lure.

Erlaufen, v. i. a. oplebe, indhente ved at lebe efter: einen Dieb -; faae ved at lebe: ein Amt -.

Erlauschen, v. a. tilliste, erholde ved at liste.

Erläutern, v. a. fig. eine S., oplyse, forklare, gjore begribelig; -rung, f. -en, Oplysning, Forklaring, c.

Erle, f. -n, Elle, c., Elletræ, n.

Erleben, v. a. eine Zeit, opleve, leve til den kommer; eine S., opleve, leve til samme steer; fig. opleve, erfare: er hat viel Unglück erlebt.

Erledigen, v. a. befrie for, fritage for, gjore ledig, ubesat, fri, stille ved, sætte paa fri Fod: Einen el. sich einer S. (Gen.) el. von etw.; ein -gtes Amt, ledigt, vacant; -gte Geschäfte, afgjorte, endte; -gung, f. -en, Fritagelse for, Ledigværen, c.

Erlegen, v. a. nedlægge, fælde, dræbe: den Feind -; erlægge, betale: Geld -; -gung, f. ud. pl. Nedlæggen, Erlæggelse, c.

Erleichtern, v. a. eine Last -; Tim. etw., lette, gjore letiere; ein Fahrzeug -, losse; sich, forrette sin Nedtorft; -rung, f. -en, Lettelse, c.

Erleiden, v. i. a. lide, taale, udstaae, udholde, fordrage; -dlich, aj. udholdelig, fordragelig, som kan taales.

Erlen, aj. Elle-, som er af Elletræ.

Erlen-baum, m. -es -äume, Elletræ, n.; -fink, m. -en -en, Siegen (Fugl), c.; -König (Erlk-) m. -es -e, Ellekonge.

Erlernen, v. a. lære tilgavns, lære ud; -rnung, f. ud. pl. Udlæren, c.; während die -, medens han lærte ud.

Erlesen, v. i. a. udlede, udsege, udvælge: sich etw.

Erleuchten, v. a. opklare, oplyse, gjore meget lys, illuminere; fig. begave med Indsigt, oplyse med Religionens Lys; er ist -chtet, inspireret; -tung, f. ud. pl. Opklaring, Oplysning, Illumination; guddommelig Oplysning, Inspiration, Salvelse, c.

Erliegen, v. i. n. m. h. el. s. ligge under, bukke under, segne under, undertrykkes: unter der Last, el. blot der Last (Dat.) -.

Erlogen, s. Erlügen.

Erlös, m. -es, Indtægt, Gevinst, de indtagne Penge.

Erlöschen, v. 1) i. n. m. s. udslukkes: das Licht wird bald -; fig. udslettes, blive ukjendelig: die Schrift ist ganz erloschen; uddee, ophore at være: dieses Geschlecht ist -; ophore at være gyldig: das Privilegium ist -. 2) a. rgl. faae til at udslukkes, udslukke.

Erlösen, v. a. befrie, gjore fri for et Onde: einen Gefangenen -; (især i Bibelen om Christus) forlose, befrie fra Syndens Straf: -ser, m. -s pl. s. sg. Forloser, Frelser, c. (især om Christus); -sung, f. ud. pl. Befrien; Forlosning, c. (især Menneskehedens fra Syndeskyld).

Erlügen, v. i. a. lyve, opdigte, (kun brugelig i partic. erlogen).

Erlustigen, v. a. d. T. forlyste: Einen mit etw.; sich an el. über etw.

Ermächtigen, v. a. (Sydt.) bemægtige: sich (Acc.) einer S. (Gen.); Einen zu etw., befuldmægtige, give Fuldmagt til; -gung, f. -en, Bem-lse, Bef-lse, c.

Ermahnen, v. a. Einen zu etw., formane (d. T. vermahnen); -hnung, f. -en, Formaning, c.

Ermangeln, v. n. m. h. einer S. (Gen.) feile, mangle, fattes; ogsaa uperf. es -gelt mir am Gelde; (med nicht) undlade, forsemme: ich werde nicht -; -lung, f. -en, Mangel, c.

Ermannen, v. a. sich, faae nyt Mod, ny Kraft, og anvende det; vise sig igjen som en Mand; (sjeld.) opmande.

Ermäßigen, v. a. (blot i Retssp.) holde Maade med, ikke overdrive, moderere: die Kosten -; holde for, være af den Mening: wir haben es billig zu seyn -get; -gung, f. ud. pl. Holden Maade, Modereren, den antagne Mening.

Ermatten, v. 1) a. gjore mat, matte. 2) n. m. s. udmattes, blive ganske mat. -ttung, f. ud. pl. Matten, Mathed, c.

Ermel, m. s. Aermel.

Ermessen, v. i. a. (foræld.) udmaale, afmaale, maale; fig. skattere, vurdere, bedemme: andre Leute nach sich -; holde for: wir haben -, daß es nöthig sey; formode, slutte sig til, gjette: das Uebrige ist leicht zu -; overveie, eftertænke: etw. bei sich selbst -; -eßlich, aj. udmaalelig, som kan udmaales.

Ermorden, v. a. Einen, myrde; -dung, f. ud. pl. Myrden, c.

Ermüden, v. 1) a. gjore træt, trætte. 2) n. m. s. trættes, blive træt; -dung, f. ud. pl. Trætten, Trætheb, c.

Ermuntern, v. a. muntre, opvække: einen Schlafenden -; gjore munter, opvakt, lystig, forneiet, opmuntre: der Wein -tert den Geist; einen Traurigen zu - suchen; -rung, f. -en, Muntren, Opvækken, Opmuntring, c.

Ermuthen, el. sædv. -thigen, v. a. Einen, gjøre modig; sich –, sætte Mod, (sjeld.) opmande.

Ernähren, v. a. nære, ernære, underholde; -rung, f. ud. pl. Ernæring, c.; -rer, m. -s pl. s. sg. Ernærer, Underholder, c.

Erndte, f. s. Ernte.

Ernennen, v. i. a. Einen zu etw., udnævne, kalde; -nnung, f. -en, U-lse, c.

Erneuen, el. erneuern, v. a. fornye, gjøre ny igjen, forbedre, istandsætte, forfriske: ein Kleid –; ein Gemalde –; fig. indføre, indsætte, afskaffe Gammelt og bringe Nyt derfor: Beamten –; begynde paa ny: einen Proceß –; gjentage: sein Gelübde –; skaffe ny Kraft: die Freundschaft –; ein Privilegium –; -euung, og -rung, f. -en, Fornyelse, c.

Erniedern, el. sædv. -drigen, v. a. gjøre lav; fig. Einen, fornedre, forringe, berøve sin Værdighed; sich, fornedre sig, vanære sig, begaae noget Uværdigt; -gung, f. -en, Fornedrelse, c.

Ernst, m. -es, ud. pl. Alvor, Iver, c., Nidkjærhed i at udføre Noget: mit – arbeiten; Alvorlighed, Strenghed, c.

Ernst, aj. alvorlig, som forraader Alvor; (sjeld.) streng; -haft, aj. alvorlig, streng; -haftigkeit, f. ud. pl. A-hed, St-hed; -lich, aj. alvorlig, streng; -lichkeit, f. ud. pl. A-hed, St-hed, c.

Ernte, f. -n, (Blandt Skrivemaaderne Aerndte, Aernde, Erndte og Ernte er den sidste mest overeensstemmende med Udtalen og den herskende Skrivebrug) Høst, c.; fig. Høsten, Høstens Tid; Høst, c., det, som kan indhøstes.

Ernte-kranz, m. -es-änze, Høstkrands, c.; -monat, m. -es -e, Høstmaaned, c. (August); -wagen, m. -s pl. s. sg. Høstvogn, c.; -zeit, f. ud. pl. Høsttid, c.

Ernten, v. a. høste: Korn –, Wein –; fig. nyde rigelig: Lob –.

Eroberer, m. -s pl. s. sg. Erobrer, c. (især den, som har erobret mange Lande).

Erobern, v. a. einen Ort, erobre, indtage; fig. ein Herz, erobre, vinde, gjøre sig elsket af; -rung, f. Erobring, c. (at erobre) ud. pl. (erobrede Lande el. Stæder) pl. -en; -rungssucht, f. ud. pl. Erobringssyge, c.

Eröffnen, v. a. aabne: oplade, lukke op: die Thür –; fig. lette Midlerne til at komme et el. andet Sted hen; tillade fri Adgang til en Ting: die Weide –, einen Wald –; begynde, gjøre Begyndelse: einen Ball –; Einem etw., aabenbare, opdage, bekjendtgjøre, i Fortrolighed el. høitideligt gjøre bekjendt med; ein eröffnetes Lehn, som, berøvet dets Besidder, er hjemfaldet til Lehnsherren; -ffnung, f. -en, Aabnen, Aabenbarelse, Aabenbaring, c.

Erörtern, v. a. undersøge, afgjøre, sætte ud fra hverandre: eine Frage –; -rung, f. -en, U-lse, A-lse, c.

Erotisch, aj. erotisk, Kjærligheden betræffende, forelsket: –e Gedichte.

Erpel, m. -s (Nordt.) s. Enterich.

Erpicht, aj. d. T. auf etw., meget begjerlig efter, forhippet paa; forbittret, ophidset.

Erpressen, v. a. udpresse, erholde ved at presse; blot fig.: die Wahrheit –; -ssung, f. -en, Udpresning, c.

Erproben, v. a. prøve, især partic. erprobt, prøvet, paalidelig.

Erquicken, v. a. Einen el. sich, vedergvæge, forfriske, styrke; -ckung, f. -en, V-lse, Forfriskning, c.; -cklich, aj. vedergvægende, som forskaffer Vedergvægelse.

Errathen, v. i. a. gjette, udforske, udfinde, hitte paa: ein Räthsel –; -thung, f. -en, Gjetning, Udforskning, c.

Erregbar, aj. bevægelig, pirrelig; -keit, f. ud. pl. B-hed, P-hed, c.

Erregen, v. a. sætte i Bevægelse opad, bevæge, hæve, reise: der Wind –get den Staub; fig. opvække, bringe frem, volde, faae til at opstaae: einen Lärm –; seine Galle ist leicht zu –, han bliver let vred; -gung, f. -en, Bevægelse, Opvækkelse, c.

Erreichbar, aj. opnaaelig, som kan opnaaes; -keit, f. ud. pl. O-hed, c.

Erreichen, v. a. naae, række til, opnaae; ogsaa fig. seine Absicht –; -chung, f. -en, Opnaaelse, c.

Erreiten, v. i. opnaae ved at ride: den Preis; indhente ridende: Einen.

Errennen, v. a. rende op, løbe op, indhente ved at løbe: ich kann ihn nicht –; faae ved Løben og Renden: ein Amt –.

Erretten, v. a. redde, frelse, udrive fra en overhængende Fare; -tter, m. -s pl. s. sg. Redder, Frelser, Befrier, c.; -ttung, f. ud. pl. Redning, Frelse, c.; -ttbar, aj. reddelig, som kan reddes.

Errichten, v. a. oprette, opreise, indgaae; blot fig.: Einm. ein Denkmal –; Freundschaft mit Einm. –; stifte, grunde, indrette: eine Anstalt, einen Vertrag; -tung, f. -en, O-lse, Opreisen, Stiften, Grunden, c.

Erringen, v. i, a. tilkjæmpe, stride sig til: sich den Preis –; fig. erhverve besværligt.

Erröthen, v. n. m. s. blive rød, rødme, blive skamfuld: vor el. über etw.; -thung, f. ud. pl. Rødmen, c.

Errufen, v. i. a. Einen, opraabe, raabe op, raabe, saa han hører det.

Errungenschaft, f. -en, (blot i Sanct.) Eiendom, erhvervet ved egen Flid (mod-

ſat arvet Eiendom, Stamgods).

Erſättigen, v. a. mætte, gjøre mæt; ogſaa fig. ſein Geiſt iſt nicht zu -; ſich an etw. el. ſich einer S. (Gen.), blive mæt, kjed af; -gung, f. -en, M-lſe.

Erſatz, m. -es, ud. pl. Erſtatning, Godtgjørelſe, c., Vederlag, n.

Erſaufen, v. i. n. m. ſ. d. T. ſ. Ertrinken; fig. d. T. være umaadelig hengiven til Vellyſt ꝛc., ſøle deri.

Erſäufen, v. a. ſ. Ertränken; fig. den Kalk, forderve ved alt for meget Vand; -fung, f. ud. pl. Druknen, c.

Erſchachern, v. a. erhverve ved Skakren.

Erſchaffen, v. i. a. ſkabe; (iſær om Gud): Gott hat die Welt -; -ffer, m. -s pl. ſ. sg. Skaber, c.; -ffung, f. ud. pl. Skaben, Skabelſe, c.

Erſchallen, v. rgl. og i. n. 1) m. ſ. give ſtærk Lyd, lyde; ogſaa fig. rygtes: ſein Ruhm wird weit und breit -. 2) m. h. gjenlyde, ſkingre: das Haus -allte von dem Jauchzen.

Erſcharren, v. a. Skrabe, ſammenſkrabe.

Erſchaudern, v. n. m. ſ. gyſe, gribes af Gyſen: ich erſchaudere vor der That. [tage.

Erſchauen, v. a. (digter.) ſee, iagt-

Erſchauern, v. n. m. ſ. ſ. Erſchaudern.

Erſcheinen, v. i. n. m. ſ. blive ſynlig, komme frem, viſe ſig, lade ſig ſee, fremſkinne; ein Komet wird -; komme tilſtede, møde, fremſtille ſig perſonlig; lade ſig ſee: vor dem Richter -; der Verſtorbene erſchien ſeinem Freunde; ſees, indſees, forſtaaes: daraus wird -, daß; -nung, f. -en, Tilſynekommen, perſonlig Fremſtillelſe, c., Møde, n.; Yttring, c., Ting, ſom lader ſig ttiſone; et Foſter af Indbildningskraften, et Syn; (undert.) enhver uventet Begivenhed el. Sag.

Erſchießen, v. i. 1) a. ihjelſkyde. 2) n. m. ſ. ſkyde i Veiret, hurtig opvore.

Erſchinden, v. i. a. vulg. puge ſammen, aagre ſig til.

Erſchlaffen, v. 1) n. m. ſ. ſlappes; fig. aftage. 2) a. ſlappe, ſvække; -ſ -ffung, f. ud. pl. Slappen, Svækken, c.

Erſchlagen, v. i. a. ihjelſlaae, dræbe; (vulg. todt ſchlagen).

Erſchleichen, v. i. a. liſte ſig til, gribe uformærket, komme bag paa: einen Dieb -; ſnige ſig til, faae ved Liſt, falſke Foreſtillinger og andre uretmæsſige Midler: ein Amt -; -chung, f. ud. pl. Tiltiſien, Tilſnigen, c.

Erſchließen, v. i. a. (digter.) ſ. Aufſchließen; fig. die Wahrheit, bringe ud ved Slutning.

Erſchmeicheln, v. a. tilſmigre ſig, erholde ved Smigreri, u.

Erſchnappen, v. a. fange med den opſvilede Mund; fig. d. T. opſnappe, ſnappe ſat paa.

Erſchöpfen, v. a. udøſe, udtømme: einen Brunnen -; fig. udmatte, udſuge: der Krieg wird das Land -; udtømme, ſige alt, hvad der kan ſiges derom: eine Materie; -pfung, f. -en, Udøſen, Udtømmen, Udmattelſe, c.

Erſchrecken, v. 1) i. n. m. ſ. über el. vor etw., forſtrækkes, forfærdes, blive beſtyrtet; (ſædv. over en uventet Ulykke, undert. ogſaa over en behagelig og pludſelig overraſkende Ting). 2) rgl. a. Einen, forſtrække, forfærde, indjage Skræk, gjøre bange. Das - er brugeligt iſtdſ. die -ckung, Forſtrækken, Forſtrækkelſe, c.; -cklich, aj. forſtrækkelig, forfærdelig; d. T. meget, overmaade: -groß. [Skrivning.

Erſchreiben, v. i. a. erhverve ved

Erſchreiten, v. i. a. naae med eet Skridt: drei Stufen auf einmal -.

Erſchreien, v. i. a. Einen, ſtrige, ſaa han kan høre det.

Erſchüttern, v. 1) a. ryſte, ſætte ganſke i en zittrende Bevægelſe; ogſaa fig. bevæge heftigt: es wird ſeine Seele -. 2) n. m. ſ. ryſte, ſkjælve, bæve; -rung, f. -en, Ryſtelſe, c.; ryſtende Bevægelſe, c.

Erſchweren, v. a. gjøre tungt, beſværligt, vanſkeligt; blot fig.: das wird ihm dieſe Arbeit -; -rung, f. ud. pl. Vanſkeliggjøren, c.

Erſchwinden, v. i. a. ſ. Erſchwingen.

Erſchwingen, v. i. a. naae, opſvinge til: der Geiſt will ſich zu Gott -; tilvejebringe med Møie, ogſaa erſchwinden: eine Geldſumme -; -glich, aj. (ſjeld.) tilvejebringelig; -gung, f. -en, Tilvejebringelſe, c.

Erſehen, v. i. a. d. T. ſee: wer ſie erſiehet, der liebet ſie; kjende: die Schrift kann man nicht -; ſine, blive vaer: ich erſah von Ungefähr einen Haſen; d. T. ſee ſig om, forlyſte ſig ved at ſee (dog kun ſjeld.); udvælge, udſee: ſich Einen zum Freunde -; fig. udſee, afpaaſe: ſeine Zeit -; die Gelegenheit -; fig. iagttage, bemærke: ſeine Unſchuld kann man daraus -.

Erſeſſen, ſ. Erſitzen.

Erſetzen, v. a. beſætte (en ledig Plads); godtgjøre, erſtatte, oprette, bode paa, vederlægge; -zlich, aj. erſtattelig.

Erſeufzen, v. a. erholde ved at ſukke, ſukke ſig til. (Undert. blot for ſeufzen).

Erſichtlich, aj. iagttagelig, bemærkelig; -keit, f. vb. pl. J-hed, B-hed, c.

Erſiegen, v. a. erholde ved Seieren.

Erſingen, v. i. a. erhverve ved at ſynge.

Erſinnen, v. i. a. optænke, udtænke, udgrunde, opfinde, hitte paa, opdigte: ich weiß kein Mittel zu -; neue Mo-

den -; -nnlich, aj. optænkelig.

Erſitzen, v. i. 1) n. m. ſ. (Sydt.) for ſitzen; d. T. erſeſſen el. verſeſſen auf etw., forhippet paa. 2) a. erholde ved lang Sidden; faae Hævd paa.

Erſpähen, v. a. udſpeide, ſoge udſpeidende.

Erſparen, v. a. ſpare, erhverve ved Sparſommelighed; Eim. el. ſich etw., forſtaane ſor, ſlippe for; -rung, ſ. -en, Sparen, Beſparelſe, c.; -rniß, ſ. -ſſe, iſær: det Sparede; ogſaa: Sparen, c.

Erſpielen, v. a. ſpille ſig til, erhverve ved Spil. [nen.

Erſpinnen, v. i. a. erhverve ved Spin-

Erſprießen, v. i. n. m. ſ. (ſjeld.) nytte, gavne, frugte: das wird dir ſehr -; -ßlich, aj. nyttig, gavnlig, fordeelagtig; -ßlichkeit, ſ. -en, N-hed, G-hed, F-hed, c.

Erſt, av. (egentl. Superl. af ehe) 1) (med Tonen) ferſt, i Forſtningen, i Begyndelſen, i Forvejen, forud: ich gehe -; das brauche ich nicht - zu beweiſen; Erſtgedacht, -erwähnt, -gemeldet, forſtomtalt, -nævnt, -meldt. 2) (uden Tonen) nu ferſt, ikke ſor nu, ikke meer end, ikke videre, længer end: es ſchlägt - zwei; biſt du - da? Dſte tjener - blot til Talens ſærdeles Eftertryk el. nærmere Beſtemmelſe: höre ſie - ſingen, dann wird ſie dir - gefallen; nun ging es - recht an, begyndte det ferſt rigtigt.

Erſtarken, v. n. m. ſ. blive ſtærk.

Erſtarren, v. n. m. ſ. ſtivne, blive ſtiv, ſoleslos; ſtudſe, blive forbauſet: er wird vor Schrecken -, af Skræk; -rrung, ſ. ud. pl. Stivnen, c.

Erſtatten, v. a. erſtatte, gjengjelde, godtgjøre, vederlægge; (ſor ab -) aflægge: einen Bericht -, Bericht von etw. -; -ttung, ſ. -en, Erſtatning, Gj-elſe, Go-elſe, c., Vederlag, n., Aflæggelſe, c.

Erſtaunen, v. n. m. ſ. über etw., blive i høieſte Grad forundret, forbauſet, beſtyrtet; ſtudſe: man muß -; -nung, ſ. -en, ſædvanligere das -, Forbauſelſe, Beſtyrtelſe, c.; -unlich, aj. forfærdelig, forſtrækkelig; d. T. meget.

Erſte, der, die, das -, ein, mein -r, ꝛc. aj. (bruges med og ud. Subſt.) den, det ferſte, allerferſte, fornemſte: der - Tag des Jahres; der - Sohn; der - Miniſter. Naar der tales om to Ting, ſiger man ogſaa erſter med og ud. Art. (modſat lezter): Haß und Liebe, erſtere iſt ꝛc. Fürs erſte, am erſten, zum erſten, ſtaas ofte ſor: erſt, zuerſt, erſtens; am erſten, i d. T. ogſaa den lettefte, den bedſte Maade.

Erſtechen, v. i. a. ihjelſtikke; -chung, ſ. -en, Ihjelſtikning, c.

Erſtehen, v. i. 1) n. m. ſ. (forældr. og digt.) opſtaae: Chriſt iſt erſtanden. 2) a. eine S., erholde ved at ſtaae, ſtaae ſaalænge, til man ſaaer, hvad man vil have; (iſær om Kjøbere ved Auction); -hung, ſ. ud. pl. Opſtandelſe, c., Kjøb, n. (paa Auction).

Erſteigen, v. i. a. beſtige, ſtige op paa: einen Berg; die höchſten Ehrenſtufen; -glich, aj. beſtigelig; -gung, ſ. ud. pl. Beſtigen, Beſtigelſe, c.

Erſtens, av. ſor det ferſte.

Erſterben, v. i. n. m. ſ. dee, ud-, ogſaa fig. dein Ruhm kann nicht -; ſeine Hand iſt erſtorben, bleven ſoleslos; ich erſterbe in tiefſter Ehrfurcht Ihr ꝛc. (ved Breves Slutning), jeg forbliver til min Ded.

Erſtgeboren, aj. ferſtefødt.

Erſtgeburt, ſ. 1) pl. -en, det ferſtefødte Mſte. el. Dyr. 2) ud. pl. Forſtefødſelsretten, c. (ogſaa) das -recht.

Erſticken, v. 1) n. m. ſ. qvæles, ogſaa fig. der Same erſtickt in Froſt. 2) a. qvæle; -ckung, ſ. -en, Qvælen, c.

Erſtigkeit, ſ. -en, Forſtefortrin, n., Prioritet, c.

Erſtinken, v. i. n. m. ſ. hvoraf kun den lave Talem.: das iſt erſtunken und erlogen, ſtammeligen leiet, er brugelig.

Erſtlich, av. d. T. ferſt, allerferſt, for det ferſte.

Erſtling, m. -es -e, det ferſte i ſit Slags med Hensyn til Tiden: die -e unſrer Söhne, de Forſtefødte; die -e der Weizenernte, Forſtegrøde, c.

Erſtreben, v. a. erholde ved anſtrengt Beſtræbelſe.

Erſtrecken, v. n. m. ſ. udſtrække, udvide, forlænge: der Verfaſſer wird ſeinen Plan -; ſich, ſtrække ſig, naae til: ſo weit erſtreckt ſich der Garten.

Erſtreiten, v. i. a. tilſtride ſig, erholde ved Strid. [ferſtumme.

Erſtummen, v. n. m. ſ. blive ſtum,

Erſtumpfen, v. n. m. ſ. afſtumpes.

Erſturmen, v. a. eine Feſtung, indtage med Storm.

Erſuchen, v. a. Einen um etw., anſøge, anmode, bede, begjære; -, n. -s, pl. ſ. ſg. Anſøgning, Beden, c.

Ertappen, v. a. gribe, tage fat paa, atrapere.

Ertauſchen, v. a. tilbytte, tiltuſte ſig.

Ertheilen, v. a. Eim. etw., give, meddele; -lung, ſ. -en, Given, N-n, c.

Ertödten, v. a. dræbe: die ſinnlichen Begierden -.

Ertönen, v. 1) n. m. h. tone, begynde at lyde, gjenlyde. 2) a. (digter.) lade lyde: das Lob Gottes.

Ertrag, m. -es, Indkomſt, Indtægt, c.; (iſær af en Jord); -en, v. i. a. bære: der Grund konnte ein ſolches Gebäude nicht -; fig. taale, udſtaae, udholde, d. T. fordrage: Hitze -; etw.

Digitized by Google

mit Geduld –; indbringe; -äglich, aj. som kan taales, udholdes; taalelig, forbragelig; -keit, f. ud. pl. Udholdelighed, T-hed, c.

Ertränken, v. a. drukne: ein Thier; d. T. ersäufen; -kung, f. ud. pl. Druknen, c.

Ertreten, v. i. a. træde ihjel.

Ertrinken, v. i. n. m. s. drukne; d. T. ersäufen; die Saat ist ertrunken, er fordærvet af alt for megen Væde.

Ertrotzen, v. a. tiltrodse sig; -zung, f. -en, Tiltrodsning, c.

Erübrigen, v. a. beholde tilovers, spare, levne; -gung, f. -en, Besparing.

Erve, f. -n, Skovvikke, c. (Plante).

Erwachen, v. n. m. s. opvaagne: vom Schlafe –; fig. vom Tode –; ligel. blive virksom: alle seine Gläubiger –.

Erwachsen, v. i. n. m. s. voxe, opvoxe, groe; ein -er Mensch, voxent, fuld-, mand-; fig. tiltage, forstorres, forøges: das Reich ist sehr –; opstaae, opkomme, relse: daraus kann viel Unheil –.

Erwägen, v. i. a. overveie, overlægge, eftertænke, tage i Overveielse: wir wollen die S. –; -gung, f. -en, O-lse, c.; Overlæg, n.; Eftertanke, c.; etw. in -gung ziehen, tage i Betragtning.

Erwählen, v. a. vælge, udvælge; -lung, f. -en, U-lse, c.

Erwähnen, v. a. ommelde, omtale, bringe i Erindring; gjøre Anmeldelse om: eine S. el. einer S. (Gen.); -hnung, f. ud. pl. Ommelden, Omtalen, c.; einer S. (Gen.) -hnung thun.

Erwarmen, v. n. m. s. (Sydt.) varmes, blive varm.

Erwärmen, v. a. varme, op-, gjøre varm; -mung, f. -en, Opvarmelse, c.

Erwarten, v. a. vente, - paa, oppebie: eine Person (Sydt. ogsaa einer P-) el. eine S.; fig. forvente, formode, (at en Person vil komme el. Noget ske); være bereed paa at modtage det, man venter; von Einem etw., fordre lemfældigt, befale; fig. Einen, forestaae, bie paa; -tung, f. -en, Venten, Forventning; (undert.) Formodning, c.

Erwecken, v. a. opvække, gjøre vaagen; fig. opmuntre, tilskynde: das Herz zur Tugend –; foraarsage, give Anledning til: salzige Speisen – Durst; -chung, f. -en, Opvækken, Opmuntring, Tilskyndelse, c. [ker Andagt.

Erwecklich, aj. opbyggelig, som væk-

Erwehren, v. a. sich (Acc.) einer S. (Gen.), holde sig fra, hytte sig for, afværge, undertrykke, forsvare sig imod: ich konnte mich des Schlafes nicht –; ich erwehre mich wider das.

Erweichen, v. 1) a. gjøre bled; fig. røre, bevæge, gjøre medlidende, veemodig; beie, gjøre følgagtig: kann dich mein Flehen nicht –. 2) n. m. s. bledgjøres: das Wachs erweicht an der Sonne; -chung, f. -en, Bledgjøren, Røren, Bevægen, c.

Erweis, m. -es -e, Bevis, n.; -en, v. i. a. s. beweisen; -lich, aj. bevislig, som kan bevises; -lichkeit, f. ud. pl. B-hed, c.

Erweitern, v. a. udvide; ogsaa fig. sein Herz –; -rung, f. -en, U-lse, c.

Erwerb, m. -es, ud. pl. Erhverv, Indkomst, Fortjeneste, c. (det, man ved sit Arbeide fortjener, især efter Afdrag af Omkostningerne); -en, v. i. a. erhverve; (ved Arbeide el. ved Fortjenester) damit muß er sein Brod –; dabei ist Ehre zu –; -fleiß, m. -es ud. pl. Industrie, c.; -niß, n. -sses -sse, en enkelt erhvervet Gjenstand; -squelle, f. -n, Erhvervskilde, c.; -sam, aj. driftig, virksom; -zweig, m. -es -e, Erhvervsgreen, c.; -ung, f. -en, Erhvervelse, c.

Erwerfen, v. i. a. dræbe ved at kaste paa: Einen mit einem Steine –.

Erwiedern, v. a. gjengjelde, forskylde: Einem eine Wohlthat –; svare (paa et ikke directe Spørgsmaal); -rung, f. -en, G-lse, c., Svar, n.

Erwinden, v. i. a. sich, understaae sig, s. unterw-; (især Sydt.) erhverve.

Erwischen, v. a. d. T. snappe, bortsnappe, faae fat paa ved Hurtighed og List; Jemanden auf einer Lüge –, gribe ham i; ein Amt –, liste sig til.

Erwuchern, v. a. tilaagre sig.

Erwünschen, v. a. erholde ved at ønske; heraf er brugelig -scht, partic. for gewünscht, ønskelig, forønsket; god, bequem; behagelig, forneielig: die Gelegenheit ist –; die Reise ging –.

Erwürgen, v. a. qvæle; dræbe, bringe voldsomt af Dage: einen Dieb am Galgen –; sich –; -gung, f. ud. pl. Qvælen, Dræben, c.

Erz, n. -es -e, Erts, Malm, c. (Steen, som indeholder Metal og en Blanding af flere Metaller).

Erz, erke-, (et kun i Sammensf. brugt Ord, som altid betyder den (det) første, fornemste i sit Slags, saavel i god Betydn., i hvilket Tilfælde -har Tonen, f. Ex. -amt, som i ond Betydn., i hvilket Tilfælde Tonen falder paa det med – sammensatte Ord, f. Ex. -faul).

Erz-ader, f. -n, Ertsaare, -gang, c.; -gang, m. -es -änge, Ertsgang, c.; -gebirge, n. -s pl. s. sg. Ertsbjerg, n. (som indeholder megen Erts; især Bjergrjeden mellem Sachsen og Böhmen); -haltig el. haltend, aj. ertsindeholdende.

Erz-amt, n. -es -ämter, et høit Rigsembede; -betrüger, m. -s pl. s. sg. Erkebedrager, c.; -bischof, m.

Digitized by Google

-es -öse, Erkebiskop, c.; -bischöflich, aj. erkebiskoppelig; -bisthum, n. -es -ümer, Erkebispedømme, n.; -böse, aj. tvmaalt ond; -bösewicht, m. -es -e, Erkeskurk, gruelig Nidding, c.; -dieb, m. -es -e, Erketyv, c.; -dumm, aj. erkedum; -engel, m. -s pl. s. sg. Erkeengel, c.; -faul, aj. erkedoven; -haus, n. -es ud pl. det erkehertugelige Huus Østerig; -herzog, m. -es -öge, Erkehertug, c.; -herzoginn, f. -en, Erkehertuginde, c.; -herzoglich, aj. erkehertugelig; -herzogthum, n. -es -ümer, Erkehertugdømme, n.; -heuchler, m. -s pl. s. sg. Erkehykler, c.; -kanzler, m. -s pl. s. sg. Erkekantsler, c.; -lügner, m. -s pl. s. sg. Erkelegner, c.; -narr, m. -en -en, Erkenar, c.; -priester, m. -s pl. s. sg. den første, fornemste Præst; Provst, Superintendent, c.; -schelm, m. -es -e, Erkeskjelm, c.; -vater, m. -s -äter, Stamfader (især Israeliternes), Patriark, c.; -väterlich, aj. patriarkalsk; -würde, f. -n, en saadan Værdighed, som tillader at sætte Ordet „Erke" (Erz) foran.

Erzählen, v. a. Vim. etw., fortælle; -hler, m. -s pl. s. sg. Fortæller, c.; -hlbar, aj. fortællelig; -hlung, f. Fortælling; c. (at fortælle, ud. pl. Begivenheden, som fortælles, pl. -en).

Erzeigen, v. a. Vim. etw., bevise; sich -, vise, fremstille sig.

Erzen, v. a. d. T. Vinen, sige han til; forsyne med Ertс, pantsre.

Erzen, aj. Erts-, af Erts.

Erzeugen, v. a. avle: Kinder -; frembringe; opvække, opelske, dyrke, ved Møie og Flid afvinde Naturen: Korn -; -gung, f. -en, Avlen, Fr-lse, Opelskning, c.; -ger, m. -s pl. s. sg. Frembringer, c.; -gniß, n. -sses -sse, Frembringelse, c., Product, n.

Erziehen, v. i. a. d. T. trække: das Pferd kann den Wagen nicht -; opfede, befordre en Tings Vext; især ein Kind -, opdrage, optugte (saavel i physisk som i moralsk og intellectuel Henseende); -her, m. -s pl. s. sg. Opdrager, c.; -herrinn, f. -en, Opdragerinde, c.; -hung, f. -en, Opdragelse, c.; die -hung des Viehes, Regt; -hungsanstalt, f. -en, Opdragelsesanstalt, c.; -hungshaus, n. -es -äuser, Opfostringshuus, n.

Erziehlen, v. a. sigte efter, - til; ogsaa fig. rette sin Hensigt paa Noget, søge at opnaae: den rechten Zweck -; i mere indskrænket Betdg. for erzeugen.

Erzittern, v. n. m. s. zittre, ryste, skjælve, bæve.

Erzürnen, v. 1) a. Vinen, forterne, opirre, gjøre vred; sich uber etw., blive vred. 2) n. m. s. forternes: er ist auf el über ihn erzürnt.

Erzwingen, v. i. a. eine S., afstvinge, afnøde, erholde ved Tvang; -gung, f. -en, Afstvingen, c.

Es, pron. pers. tredie Pers. i Neut. 1) som paapegende. a) det, for das, dasjenige, dieses: es ist kein gutes Rind; især naar man lader uafgjort, om Subjectet er en Person el. en Ting: es blizt. Undert. staaer es blot for at give Rundhed og Fuldstændighed, og oversættes ikke: es lebe der König; es wolle uns Gott gnädig seyn. b) der: es klopft jemand. 2) som tilbagesørende med Hensyn til et Subst. som er Neut., men ogsaa fig. til et Subst. af hvilketsomhelst Gen. og Nom., til hele Sætninger, til et av., og ofte til aldeles intet Nævnet, oversættes ved: det, den, han, hun, og har i Gen. seiner, Dat. ihm, Acc. es; pl. Nom. sie, Gen. ihrer, Dat. ihnen, Acc. sie: das arme Kind, es hat nichts zu essen; es sind Männer; er meint es gut. Det er tilladt, hvor Velvyden tilsteder det, og man ikke vil tale med Værdighed, at sammentrække es med det forgaaende Ord: er nahm's und gab's mir.

Escadre, f. (l. -der) pl. s. sg., Eskadre, Flaade, c.

Escadron, f. -s, Eskadron, c.

Esche, f. -n, Ask, c. (et Træes Navn); Spelt, c. (en Fisks Navn); (Sydt.) Eng, c.; (Nordt.) flere ved hinanden liggende forskjellige tilhørende Agre.

Eschen, aj. Ask-, af Ask.

Eschenbaum, m. -es -äume, Asketræ, [n.

Eschern el. äspern, abeschern, v. a. d. T. Vinen el. sich, udmatte ved kraftig Bevægelse.

Escorte, f. ud. pl. Eskorte, Leide, c.; -tiren, v. a. eskortere, ledsage med bevæbnet Mandskab.

Esel, m. -s pl. s. sg. Esel, Asen, n.; fig. Esel, n. (af Træ, hvorpaa ringere Forbrydere til Straf maae ride, og et Værktei el. Stillads hos forskjellige Haandværkere til at bære Noget); Esel, c. (et Skjældsord paa et grovt, dovent, dumt Mske).

Eselei, f. -en, vulg. Eselagtighed, Grovhed, Dumhed, c.

Eselfüllen (ogsaa Esels-), n. -s pl. s. sg. Eselfol, n.

Eselhaft, aj. vulg. eselagtig, grov, uvidende, uduelig.

Eselinn, f. -en, Aseninde, c.

Eseln, v. 1. u. m. h. side, forrette svært Arbeide: er muß den ganzen Tag -; begaae grove Feil, Bommerter, bomre. 2) a. kalde Esel.

Esels-brücke, f. -n, fig. d. T. et ufornødent Lettelsesmiddel for Dovne; -füllen, s. Esels-; -haupt, n. -es -äupter, Eselshoved, n. (det kantede Stykke paa et Mastetræ, hvorpaa Stæn-

gerne ſættes); -haut, f. -ärte, Eſelhud, c.; -kopf, m. -es -öpfe, Eſelhoved, n.; fig. vulg. Dosmerhoved, n., -pande, c.; -ohr, n. -es -en, Wſelere, n.; -treiber, m. -s pl. ſ. sg. Eſeldriver, c.

Eſoteriſch, aj. hemmelig, blot beſtemt for Indviede; videnſtabelig, lært.

Eſparſette, f. ud. pl. Eſpaſette, Vikkeklover, c.

Eſpe, f. ſ. Aſpe.

Eſplanade, f. -n, Eſplanade, c. (jævn, fri Plads foran ſtore Bygninger, og Bryſtværnets Skraaning paa en bedækket Vei).

Eſping, m. -es -e, Eſping, c. (et Slags Smaaſtibe, og en Baad ved et ſtørre Skib).

Eß el. Eßchen, ſ. Aß.

Eßbar, aj. ſpiſelig; -keit, f. ud. pl. S-hed, c.

Eßbegier, f. ud. pl. Spiſebegjerlighed, c.; -ig, aj. ſpiſebegjerlig.

Eſſe, f. -n, Eöſe, Smede -, c.; d. T. enhver Skorſteen, Ildſted, n.

Eſſen, v. i. a. ſpiſe, faae Mad.

Eſſen, n. -s pl. ſ. sg. Spiſen, c. (at ſpiſe) ud. pl.; Spiſe, Mad, c. ud. pl.; d. T. Maaltid, n., Ret, c. (Mad).

Eſſenkehrer, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Skorſteensfeier, c.

Eſſenszeit, f. -en, Spiſetid, c.

Eſſenz, f. -en, Eſſents, c. (i Apotheker).

Eſſer, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Aſker, c.

Eſſig, m. -es (om flere Slags pl. -e) Eddike, c.; -brauer, m. -s pl. ſ. sg. Eddikebrygger, c.; -gurken, pl. ud. sg. Lageagurker; -ſauer, aj. ſuur ſom Eddike, d. T. pilſuur.

Eß-luſt, f. ud. pl. Spilelyſt, Madlyſt, Appetit, c.; -luſtig, aj. ſpiſelyſten; -löffel, m. -s pl. ſ. sg. Spiſeſtee, c.; -ſtube, f. -n, Spiſeſtue, c.; -tiſch, m. -es -e, Spiſebord, n.; -waare, f. -n, Spiſevare, c. (Levnetsmidler, betragtede ſom Vare).

Eſtrich, n. -es -e, ſ. Aeſterich.

Etabliren, v. n. m. h. etablere, anlægge, grunde, oprette, bringe i Stand: eine Handlung -; ſich, nedſætte ſig, ſlaae ſin Bopæl op; -bliſſement, n. (l. -mang) -s -s, Etabliſſement, n.

Etage, f. -n (l. -ſche) Etage, c.

Etat, m. -s ud. pl. (l. Etah) Etat, Stand, Tilſtand, Beſtaffenhed, c.; Liſte, Udviisning, c.: der Kriegs-Etat iſt ſo groß; der Hof-Etat, Hofunderholdning; der Civil-Etat, det borgerlige Beſtyrelsesvæſen; Staten ſelv; -srath, m. -es -äthe, Etatsraad, c.

Ethik, f. ud. pl. Ethik, Sædelære, Dydelære, c.; -biſch, aj. ethiſk, hørende til, grundet i Sædelæren.

Etiquette, f. ud. pl. (l. -kette) en Seddel, heftet ved el. paa Vare; Etiquette, Hofſtik, c. [Beſtik, n.

Etui, n. -s -s, (l. Etwih) Etui,

Etliche, Gen. -cher, Dat. -chen, et ubeſt. pron. hvis Brug i sg. er forældd., og i hvis Sted altid einige kan bruges. Det betegner et ubeſtemt Antal af Ting, der ligeſom here til et Hele; nogle, endeel: - wenige Aepfel; - meiner Freunde; ihrer -; - und zwanzig, nogle og (over) tyve.

Etwa, av. (forældd. etwan) nogenſinde, nogentid, imellemſtunder, en eller anden Gang: es iſt kein Menſch, der nicht - fehlen ſollte; er kommt - hieher; maaſtee, kanſtee: kommen ſie - deswegen? (etwanig) omtrent, næſten, henimod, henved: es waren ihrer - acht.

Etwas, ubeſt. pron. indecl. n. ud. pl. (d. T. hyppigt-forkortet til was) Nogen, Noget (modſat Intet). Det kan nærmere beſtemmes ved alleſlags Tilſætninger, ſom: - zu thun; - Neues; fig. betegner det noget, en Deel af et Hele; ſage Niemand - davon; lidet: - Geld; er befindet ſich - beſſer; meget: das will - ſagen; in -, paa nogen Maade; um -, i en vis, i ringe Grad.

Etymologie, f. ud. pl. Etymologie, c. Ordenes Herkomſt og Slægtſkab.

Euch, og euer, Jer, eder, ſ. Du.

Euer, pron. poss. jer, jert, eders, jere. Det bruges 1) med Subſt., og deklineres da i Nom. sg. euer; euere (eure); euer; pl. euere (eure); Gen. sg. eueres (eures, euers); euerer (eurer); eueres (eures, euers); pl. eueter (eurer); Dat. sg. euerem (eurem, euerm); euerer (eurer); euerem (eurem, euerm); pl. eueren (euren, euern); Acc. sg. eueren (euren, euern); euere (eure); euer; pl. euere (eure). 2) ud. Subſt. a) euer ſom av. med ſeyn, d. T. tilhører: es iſt -. b) med Hensyn til et Subſt. d. T. for der, die, das eurige, og deklineres i dette Tilfælde ſom ovenſtaaende, undtagen at Nom. sg. har i masc. euerer (eurer), og i neut. eueres (eures). Dette pron. bruges ogſaa om en enkelt Perſon, fornemmeligen foran høie Perſoners Titler, men Verbet ſtaaer i pl.: euere (eure; ſkrives Ew.) Majeſtät geruhen allergnädigſt.

Euertwegen, -halb el. -halben, um euertwillen (mindre rigtigt euret-), av. d. T. for eders Skyld.

Eule, f. -n, Ugle, Natugle, c.; fig. en Art Sommerfugl, Natfugl; (Nordt.) en rund Stavekoſt paa en lang Stang; -nflucht, f. ud. pl. (n. St.) Aftendæmring, c.; -ngeſicht, n. -es -er, Uglefjæs, n.; -ſpiegel, m. -s pl. ſ. sg. Ugelſpil, c.

Digitized by Google

Eumeniden, pl. ud. sg. Plagegudinder.

Eunuch, m. -es -en, Gilding, Gastrat, c.

Euphonie, f. ud. pl. Veltlang, c.

Eure, euret, s. Euer, euert og eurige.

Eurerseits, av. fra eders Side.

Europa, n. Gen. -pa's el. -pens, Europa, n.; -päer, m. -s pl. s. sg. Europæer, c.; -päisch, aj. europæist.

Eurige, der, die, das -, este sammentr. euere el. eure, pron. poss. 1) ud. Subst. eders. 2) som Subst. selve: thue damit, was ihr wollet; es ist ja das-, eders Eiendom, eders Formue; thut das -, eders Pligt, hvad der staaer i eders Magt; die -n el. Euren, de, som høre eder til; eders Slægtninge.

Euter, n. -s pl. s. sg. Yver, n.; -n, v. n. m. h. faae fulde Yver.

Evangelisch, aj. evangelist; -gelist, m. -en -en, Evangelist, c.; -gelium, n. -s -lien, Evangelium, n.

Eventuell, aj. eventuel (indrettet paa mueligt Tilfælde).

Evident, aj. evident, (sienfynlig, soleklar); -denz, f. Evidence (aabenbar Sandhed, Vished, c.).

Ewig, aj. evig, evindelig; (sjeld.) paa Livstid: ein -es Gefängniß; varende en lang, ubestemt Tid: zum -en Gedächtnisse; d. T. megen, meget: es ist -Schade; aldeles ikke, visselig ikke, ingenlunde: - nicht; som ingen Ende har med Hensyn til Tiden: die Seele des Menschen ist -; som hverken har Begyndelse el. Ende: Gott ist -; -keit, f. ud. pl. Evighed c.: d. T. om en utænkelig lang Tid: das ist von - her so gewesen; in - nicht, aldrig, i Evighed ei; en Vedvaren uden Ende: die selige -.

Ewiglich, av. (foræld.) evindeligen.

Examen, n. -s, Examen, Prøvelse, c.; -miniren, v. a. Einen, examinere, prøve; -minator, m. -s -en, Examinator, c. (den, der anstiller Prøvelsen).

Excellent, aj. fortræffelig.

Excellenz (die) pl. -en, Excellence, en Titel, som gives adskillige høie Rangspersoner.

Exceß, m. -sses -sse, Excess, Udsvævelse, c.

Excommuniciren, v. a. excommunicere (udelukke af det christelige Samfund, sætte i Kirkens Band).

Excrement, n. -es især pl. -e, Excrement, n. (Mters og Dyrs Skarn).

Excursion, f. -en, Excursion, c. (Streifferi, n.).

Excusation, f. -en, Excuse, f. -n, Excuse, (Undskyldning, Forevending, c.); -siren, v. a. undskylde.

Execution, f. -en, Execution, c.

Exempel, n. -s pl. s. sg. (bedre Beispiel) Exempel, n.

Exemplar, n. -es -e, Exemplar, n. -isch, aj. exemplarisk.

Exequiren, v. a. exequere, (fuldbyrde, inddrive Gjeld); -quirer, m. -s pl. s. sg. Exequerer, c.

Exerziren, v. 1) a. exe. 2) n. m. h. exercere (om Soldater).

Exercitium, n. -s -tien, Øvelse, c. (det, man skal øve; i Skolerne, en Opgave til Oversættelse).

Existenz, f. ud. pl. Existence, (Tilværelse, c.); -stiren, v. n. m. h. existere (være til).

Exorcismus, m. ud. pl. Djævelens Bortmanen ved Daaben; (især Formularen dertil).

Exoterisch, aj. som er bestemt for Uindviede, offentlig, almindelig.

Expectant, m. -en -en, Expectant, (En, der venter paa Noget, el. har Forventning (Expectance, die Expectanz) paa Noget, f. Ex. et Embede).

Expediren, v. a. expedere, (udfærdige, af-, affende); -dition, f. -en, Expedition, c.: 1) Feltog, n. 2) Udfærdigelse, Aff-, Besørgelse, c. 3) Stedet el. Værelset, hvori Noget expederes: die Post -.

Experiment, n. -es -e, Experiment, (Forseg, n.).

Expliciren, v. a. explicere, udlægge, forklare; -cation, f. -en, Explication, c.

Expreß, aj. expres, udtrykkelig.

Expresser, m. -s pl. s. sg. et eget Bud.

Exterieur, n. (l. -riör) ud. pl. et Mnes udvortes Anseelse.

Extract, m. -es -e, Extract, c. (Uddrag, n. f. Ex. af Aeter; udpresset Saft af Urter el. Frugter).

Extrahiren, v. a. extrahere, (uddrage, gjøre Udtog, bringe i det Korte).

Extrapost, f. -en, Extrapost, c.

Extrem, n. -s -e, Extrem, c. (hinanden modsatte Ting; Yderlighed, c.); -itat, f. Extremitet, c. (det Yderste; pl. -en, de yderste Dele paa Legemet).

Ey, n. s. Ei.

F.

F, det sjette Bogstav i A B C, en Consonant, beslægtet med w, b, p; i Udtalen ikke forskjellig fra v og pb.

Fabel, f. -n, Fabel, c.; -haft, aj.

fabelagtigt, opdigtet, lig en Fabel, usandfærdig, urimelig; -lehre, f. -n, Fabellære, Mythologie, c.; -n, v. 1) a. fabulere, fortælle Eventyr. 2) n. m. h. tale over sig, phantasere: in der Hitze des Fiebers -; fludre, væve: sie thut nichts als fabeln.

Fabrik, f. -en, Fabrik, c. (undert. Varene selv, som forfærdiges i en Fabrik); -icat, n. -es -e, Fabricat, n. (de i en Fabrik forfærdigede Vare); -iciren, v. a. fabrikere, forfærdige; -ikant, m. -en -en, Fabrikant, c. (enhver Arbeider i en Fabrik; Fabrikens Eier).

Façade, f. -n (l. Fassade) Facade, c. (Forside af en Bygning).

Face, f. -n (l. Faße) Face, c. (Forside, den forreste Deel af en Bygning; den forreste Linie paa et Bolværk, Synslinien; (hos Træarbeiderne), en skarp Kant el. Liste).

Fach, n. -es 1) pl. Fächer (Dim. Fächlein, n. i pl. ogsaa Fächerchen) Fag, n. (ethvert indesluttet Sted til forskjellige Tings Opbevaring; især Afdeling, Ledike, Hylde, Skuffe, Rum: das - eines Kastens, eines Schrankes; fig. Fag, n. (den Konst el. Videnskab, hvortil En fortrinlig har opofret sig; den Forretning, hvortil man er kaldet, forbunden; den Classe, hvortil en Ting hører). 2) pl. Fache, Fag, n. (i en Væg); Mellemrum mellem Sparrerne, Rummet i en anbundet men endnu ikke tilmuret Væg; (hos Fiskerne) et indesluttet Sted i Vandet at fange Fiske i.

Fachbaum, m. -es -äume, Stigbøer, n. (ved en Vandmølle); et Værktøi hos Tøi- og Hattemagerne, til at slaae den korte Uld med, sædvanlig -bogen, m. -s pl. s. sg. Slagbue, c.

Fächel, m. -s pl. s. sg. s. Fächer.

Fächeln, v. a. Einen el. sich, vifte; d. T. ogsaa fächern, især naar det skeer med en Vifte.

Fachen, v. a. vifte, foraarsage Vind ved Bevægelse; s. Anf-.

Fächer, m. -s pl. s. sg. Vifte, Ild-, Fruentimmer-, c.

Fächern, v. a. s. Fachen.

Fächser, m. -s pl. s. sg. Aflægger, c. (enhver i Jorden plantet Green af en Vext; især en Vinranke, naar den er to Aar gammel).

Facit, n. -s -e, Facit, n. (i Regnek.).

Fackel, f. -n, Fakkel, c., Blus, n.; -baum, m. -es -äume, Vandhyld, c.; -jagd, f. -en, en ved Fakkelskin anstillet Jagt; -schein, m. -es -e, Fakkelskin, n.; -träger, m. -s pl. s. sg. Fakkelbærer, c.; -zug, m. -es -üge, Fakkeltog, n.

Fackeln, v. n. m. h. flamme, give bøi Flamme; (om et Lys) d. T. mit dem Lichte herum-, vimse, sveie, lede unsødvendig hid og did med det; fig. nøle, gjøre mange Omsvøb, meget Væsen: ich werde da nicht lange -; spøge, skjemte: hier ist nicht zu -.

Façon, f. -s (l. Faßong) Facon, c. (Skikkelse, Form, c., Udseende, n.).

Factor, m. -s -en, Factor, c. (en Mand, der forestaaer visse Sager og Forretninger paa en Andens Vegne; (i Handelssager) Commissionair, c.); -ei, f. -en, Factorie, n. (Factors Embede; ogsaa hans Oplag og Bolig); -eihandlung, f. ud. pl. Factorhandel, Commissions-, c.

Factum, n. -s pl. -cta, Factum, n.

Factur, f. usædv. med pl. -en, Factura, c. (Varefortegnelse samt Beregning, som den ene Kjøbmand tilsender den anden); -buch, n. -es -ücher, Facturabog, Vareberegningsbog, c.

Facultät, f. -en, Facultet, n. (de til een Art af Videnskaber henhørende Professorer tilsammen; deres Forsamling, og Stedet, hvor de forsamles); -istist, m. -en, -en, Facultist, c. (Medlem af et Facultet, især det juridiske).

Fade, aj. fad, vidløs, taabelig, dum; -dheit, f. -en, Fadhed, c.

Fädeln, v. a. d. T. die Nadel -, træde (bringe Traaden gjennem Naaleøiet); sich -, trævle.

Faden, m. -s 1) pl. s. sg. el. sædv. Fäden, (Dim. Fädchen, n. -s pl. s. sg.) Traad, c. (af Hør, Hamp, Uld, Silke ɔc.); (i Traadhandelen) Traad af en vis Længde, sædv. 4 Alen. 2) pl. Faden, Favn, c., Favnemaal, n.; (især Nordt.) en Favn Brænde.

Faden-förmig, aj. traaddannet; -gerade, aj. som har lige Traade; Leinwand - schneiden, klippe efter Traaden; -holz, n. -es ud. pl. (Nordt.) Favnebrænde, n.; -nackend, aj. vulg. splitternøgen; -recht, aj. efter en Traad, snorlige; -scheinig, aj. som lader Traadene skinne igjennem; luftidt; -silber, n. -s pl. s. sg. Sølvtraad, c.; -weise, aj. traadvis; -wurm, m. -es -ürmer, Traadorm, c.

Fädenig el. sædv. fädig el. ogsaa d. T. fadenicht, aj. traadet, som har Traader; kun i Sammensætn. f. Ex. grob-.

Fagott, n. -es -e, s. Basson.

Fähe, f. -n (Jagtsp.) Tæve, c. og alle firfødde Dyrs Hund.

Fahen, v. i. a. (forældd.) faa meget som: fangen, fassen.

Fähig, aj. skikket, duelig, dygtig, i Stand til, bequem: zu etw.; ogsaa med Gen. einer S. -; ein -er Kopf, et godt Hoved, der har Remme; -keit, f. -en, Dueligheð, Dygtigheð, Bequemheð, c.

Digitized by Google

Fahl, aj. (d. T. for falb) bleg, bleg-guul, blakket; (om Farverne) falmet; erd-, todten-, bleg som et Liig, ded-bleg; -heit, f. ud. pl. Blegghed, c.

Fahm, ſ. Fehm.

Fahne, f. -n, (Dim. Fähnchen, n. -s pl. ſ. sg. ſom ogſaa bemærker i d. T. et ſlet, aabent Klæde); Fane, c.; fig. Flei, Weirhane, c. (paa Taarne og Huſe); den blede Deel paa begge Si-der af Pennepoſen; (Jagtſp.) Harens og Egernets Hale; (i Kroſtuer) det med Kridt opſtrevne Regnſtab over det Fortærede.

Fahnen-junker, m. -s pl. ſ. sg. Fa-nejunker, c.; -ſchmied, m. -es -e, Fa-neſmed, c.; -ſchuh, m. -es -e, Fane-ſko, c. (hvori den nederſte Ende af Fa-nen ſtikkes, naar den bæres); -träger, m. -s pl. ſ. sg. Fanedrager, c.

Fahnjunker, m. ſ. Fahnen-.

Fähnrich, m. -es -e, Fændrik, Fane-bærer, c.

Fährden, foræld. undt. partic. ge-fährdet, bragt i Fare.

Fahr-bar, aj. befarlig; ſom kan be-fares; (ogſaa) ſom kan kjøres; -gut, n. -es -üter, rørlig Eiendom, c., Me-bel, n.; -ig, aj. (n. St.) uſtadig, ſom bevæger ſig overdrevent; heftig, opfa-rende; -laſſig, aj. efterladen, forſom-melig, ſtjødesløs; -laſſigkeit, f. ud. pl. E-hed, F-hed, Sk-hed, c.; -leiſe, f. -n, Vognſpor, Hjul-, n.; -niß, f. -ſſe, (Sydt.) rørligt Gods, Løsøre; Huus-geraad, n.; -poſt, f. -en, kjørende Poſt, c.; -recht, n. -es -e, Strandret, c.; -waſſer, n. -s pl. ſ. sg. Farvand, n.; -weg, m. -es -e, Kjørevei, c.; -wind, m. -es ud. pl. Medbør, c.; -zeug, n. -es -e, Fartøi, n.; -zins, m. -es -e, Bropenge; (ogſaa) Rente, ſom ſtiger, naar den ikke erlægges i rette Tid.

Fähr-geld, n. -es -er, Færgepenge; -lohn, m. -es ud. pl. F-løn, c.; -mann, m. -es -leute, F-mand, c. pl. F-folk; -ſchiff, n. -es -e, F-ſtib, n., Bort, c.

Fahre, f. -n, (n. St.) Fure, c.; Færge, -baad, c.

Fahre, f. -n, Færge, c.; Færgeſted, n.

Fahren, v. i. 1) u. m. ſ. fare, be-væge ſig, blive bevæget, forandre Sted: (om en hurtig, ſædv. uventet Bevæ-gelſe): mit der Hand in die Schüſſel -; begive ſig hen, reiſe, (forandre Sted ved at kjøre, ſeile med Baade el. ſmaae Fartøier; med ſtørre bruges ſegeln og undert. ſchiffen); auf Schlittſchuhen -, løbe; wir ſind heute ſpazieren ge-; kjørte, tagne ud for Fornøielſe. (I dette Tilfælde forbundet med præs. in-fin. uden zu); die Axt wird vom Stiele -, ſlyve, ſpringe af; die Hirten - noch zu Alp, drage; in die Grube-, ſtige; ogſaa fig. døe; ein -der Bett-ler, Ritter, omlebende, omvankende; die -de Wuth der Hunde, Hundegal-ſkab, c. (modſat fallende Wuth); der Maurer fährt auf den Thurm, hidſes op; nach etw. -, ile; - laſſen, lade fare, give ſlip paa, opgive; fig. udbryde (om Talen): ei, fuhr er aus; Ein. über das Maul -, ſvare overfu-ſende, bide af: (foræld.) handle, virke; behandle, opfere ſig, omgaaes: wohl el. übel bei el. mit einer S. -; ich bin ſehr wohl mit dieſem Kauſe ge-, kjent med. 2) a. Einen el. etw., kjøre, ſeile hen til et Sted: Holz -; - ler-nen, lære at kjøre.

Fährig, aj. (i Forſtv.) ungt Træ, men, ſom dog er ſtudt ſaa heit, at Vildtet ikke kan naae dets Top.

Fahrt, f. -en, Fart, c.: Reiſe; iſær Skibets el. paa et Skib. I Sam-menſ.: Auf-, Ab-, Hin-, Wall-, Schiff-; det, hvorpaa man gaaer og reiſer: Vei, Kjørevei, Stige, c., (hvorpaa man i Bjergv. gaaer op og ned i Gruben); Læs, n.: eine - Holz; d. T. Dragt, c.: eine - Waſſer holen.

Fährte, f. -n, (Jagtſp.) Spor af ſtort Vildt.

Faiſch, m. -es ud. pl. (Sydt.) Blod, n.

Faland, m. -es ud. pl. (n. St.) Dja-velen.

Falb, aj. bleggulil, blakket.

Falbe, f. el. m. -n -n, blakket, bleg-guul Hest, c.

Falbel, f. -n, Falblad, c. (paa Fru-entimmerklæder).

Falben, v. u. m. ſ. blive blegguul, visne.

Falbicht, aj. lidet blegguul: ein -es Pferd.

Falgen, v. a. pleie anden el. tredie Gang; ſ. Felgen.

Falke, m. -n -n, Falk, c. (Rovfugl); (fordum) en Art grov Skyts; ogſaa kaldet Falkaune, f. -n.

Falken-auge, n. -s -n, Falkeøie, n.; fig. et ſkarpt gj-trængende Syn; -blick, m. -es -e, F-blik, n.; -jagd, f. -e, F-jagt, c.; -haube, f. -n, F-hætte, c.

Falkenier, m. -s -e, el. Falkener, m. -s pl. ſ. sg. Falkeneer, c.

Falknerei, f. Falkeneerkonſt ud. pl.; de til Falkejagten henhørende Perſoner; (ogſaa) Falkegaard, c. pl. -en.

Falkonett, n. -es -e, en Kanon halv ſaa ſtor ſom die Falkaune.

Fall, m. -es, 1) ud. pl. Falden, c. Fald, n.: je größer der Baum, je ſchwerer der -; der - des Queckſil-bers in der Röhre; das Waſſer hat hier einen ſtarken -, Fald, Nedfald; der - eines Falken; der - des Prei-ſes, Dalen; eine Jungfrau zu - brin-gen, beſove; ſie iſt zu - gekommen, beſovet; en vigtig Mands Død: der - dieſes Helden; Navneordenes Endelſer (die Fallendung). 2) pl. -älle, det,

Digitized by Google

som falder, især: (Jagtsp.) det faldne Vildt; (i Bjergv.), en vis Art Kloster; (fremdeles) en uventet behagelig el. ubehagelig Begivenhed, og alt, hvad der hændes, tildrager sig el. kan tildrage sig, Tilfælde, u.: sich auf alle Fälle gefaßt halten, være belavet paa, hvad der vil møde; auf den - el. in dem -, daß er, el. im - er sterben sollte; ein trauriger -; im -, i Fald: im - der Noth, i Nødsfald.

Fall-baum, m. -es -äume, Bom, c. (i Fæstningsporte); -brücke, f. -n, Faldbro, Trækbro, c.; -endung, f. -en, Bøining, Deklination, c.; -gatter, n. -s pl. s. sg. Faldgitter, n.; -hut, m. -es -üte, Faldhat, Faldehat, c.; -mütze, f. -n, s. -hut; -schirm, m. -es -e, Faldskjerm, c.; -strick, m. -es -e, Faldstrikke, Snare, c. (for at fange Dyr; fig. listig Efterstræbelse); -sucht, f. ud. pl. Faldsot, c. faldende Syge, Epilepsie, c.; -süchtig, aj. som har faldende Syge, epileptisk; -thür, f. -e, Faldør, c.

Falle, f. -n, (et Redskab, som under visse Omstændigheder falder til el. ned, især et med Falddøre forsynet Indelukke): Fælde, Muse-; ogsaa fig. Snare, c.: Vim. eine - stellen, lægge Snarer for.

Fallen, v. i. n. m. s. falde, - ned: die Blätter - vom Baume; - om: über den Haufen -, saa lang man er; mit der Thür ins Haus -, (fortælle ubetænksomt); (upers. om Snee, Hagel, Dug og stærk Regn): es fiel ein heftiger Hagel; (om levende Skabninger ogsaa sich, og m. h.): sich wund; sich todt el. zu Tode -; er hat sich den Arm aus dem Gelenke ge-; die -de Sucht, Faldsot, Epilepsie, c.; die -de Wuth der Hunde, en Hundesygdom; fig. falde: (modsat stige): der Nebel fällt; (bevæge sig fra et høiere til et lavere Sted, især om Floder): der Main fällt in den Rhein; (synke, blive dybere; om Stemmen og Tonen); formindskes, blive ringere i Pris, Godhed, indvortes Styrke, Magt, Anseelse, borgerlig Velstand, Sæder ꝛc.): des Korn, sein Ansehen, seine Liebe gegen mich ist ge-; Adam fiel; omkomme, døe (om Dyr): sein bestes Pferd ist ihm ge-; ligel, blive i et Slag: wie sind die Helden ge-; (om mange frivillige Handlinger, som udføres hurtigt og undert. med Voldsomhed): Einen um den Hals, zu Fuße -; in Ohnmacht -; Vim. in die Rede, in das Wort -; dem Feinde in die Arriergarde -, anfalde; das Fest fiel auf einen Sonntag; Vim. in das Amt -, gjøre Indgreb i; Vim. in den Kauf -, overbyde; von einer Person el. S. -, falde fra (hans Parti), afstaae; die Vögel - auf das Aas, flyve til det; (om vilkaarlige, uventede Handlinger og Forandringer): in eine Krankheit, einen Schlaf, dem Gerichte in die Hände, auf die Gedanken -; auf Einen -, (saavel i god Bem., udsee til, som i ond, have mistænkt for); Vim. beschwerlich -; (om større Dyr) fødes: von schönen Pferden - schöne Füllen.

Fällbar, aj. som kan fældes.

Fällen, v. a. gjøre at Noget falder: einen Baum, fælde, omhugge; einen Schacht, gjøre dybere; Wasser -, bortlede; den Anker -, udkaste, lade falde; fig. (især i Jagtsp.) fælde, dræbe ved et Skud; ein Urtheil -, fælde, afsige; -lung, f. -en, Fælden, Gjøren dybere, Bortleden, Udkasten, c.

Fällig, aj. fig. (om Pengesummer, Afgifter ꝛc.) forfalden: ein -er Wechsel.

Falliment, el. -isement, n. -es -e, Fallit, c.; -iren, v. n. m. h. fallere.

Falls, av. d. T. i Fald, saafremt, om.

Falsch, aj. falsk: uægte: -es Gold; eftergjort: ein -es Siegel; bedragerisk: ein -er Spieler; forstilt: ein -er Freund; usand: -schwören; ein -er Eid, Meened, c.; mod Konstens Regler: -singen; om Vare ꝛc., der ikke have deres tilbørlige indvortes Godhed: -e Farben; der Grund ist -; das Eis ist -; (n. St.) vred, fornærmet: Einen - machen.

Falsch, n. el. m. -es ud. pl. (Sydt.) Mangel, Feil, c.: die Schafen haben keinen -; Falskhed, Usandhed, c., Bedrageri, n.: ohne - handeln.

Fälschen, v. a. (forældl.) forfalske.

Falschheit, f. 1) Falskhed, c. (i Opførsel) ud. pl. 2) Bedrageri, n., Underfundighed, c. pl. -en.

Fälschlich, aj. usand: ein -es Vorgeben; bedragerisk, falskelig: -umgehen.

Falschmünzer, m. -s pl. s. sg. Falskmyntner, c.

Falte, f. -n (Dim. Fältchen, n. -s pl. s. sg.) Folde, Ombøining, Rynke, c. Læg, n. (især paa et Klædningsstykke); die -n in der Haut, Rynke i Huden; fig. die -n des Herzens, hemmelige Tilbøieligheder.

Fälteln, v. a. lægge i smaae Folder, kruse.

Falten, v. a. lægge i Folder; die Hände -, folde, (lægge sammen, for at bede); einen Brief, lægge sammen.

Faltenmagen, m. -s, Psalmebogen, (den tredie Mave hos drøvtyggende Dyr).

Falter, m. -s pl. s. sg. (en almindelig Benævnelse paa alle bevingede Insecter); især: Sommerfugl, c.

Faltig, aj. foldet, som har Folder; i Sammensætn., hvor det ogsaa hedder fältig, saa meget som fach, s. fach.

Falz, 1) f. (Falzen) s. Balz (Balzen). 2) m. -es -e, Fals, c. (en re-

Digitized by Google

gelmæssig Fold, især hos adskillige Konstnere og Haandværkere); Rende, Rifle, Fure, c. [(især hos Bogbinderne).

Falzbein, n. -es -e, Falsbeen, n.

Falzen, v. a. false, lægge i Fals, sammenlægge og stryge glat: einen Brief -; forsyne med Render, Falser, Furer.

Falzicht, aj. som ligner en Fals.

Falzig, aj. falset, med Fals.

Familiär, aj. familiær, fortrolig.

Familie, f. (4 Stav.) -n, Familie, c. (i dette Ords Bem. i Dansk): wie stark ist ihre -; eine berühmte -; eine Pflanzen -.

Familien-begräbniß, n. -sses -sse, Familiebegravelse, c.; -stück, n. -es -e, F-stykke, n.

Famulus, m. pl. -uli, Famulus, c.

Fanatiker, m. -s pl. s. sg. Fanatiker, Religionsværmer, c.; -atisch, aj. fanatisk, værmerisk; -atismus, m. Fanatisme, c., Troesraseri, n.

Fang, m. -es -änge, Fangen, Fangst, c. ud. pl.; Stedet, hvor og Redskabet, hvormed Noget fanges; (Jagtsp.) et Rovdyrs Tænder, ligel. Løssers og Rovfugles Kler; et Stik med Hirschfængeren el. Jagtspydet; Hundens Bid.

Fangeisen, n. -s pl. s. sg. Jagtspyd, n.

Fangen, v. i. a. fange: gribe, faae fat paa, gjøre til Fange: einen Ball, einen Vogel, einen Verbrecher -; fig. ved List el. konstige Værktei faae i sin Magt: Jemanden mit seinen eigenen Worten -, die Fische mit der Angel -; opfange, indeslutte: den Rauch; (Jagtsp.) stikke ihjel, sædv. abs-; Feuer -, fænge, omtændes; fig. leicht Feuer -, let blive vred.

Fänger, m. -s pl. s. sg. kun i Sammensf. som Anf-, Empf- ꝛc.

Fant, m. -es -e, el. sædv. Fändchen, n. -s pl. s. sg. (foræld.) Fante, c. (et ungt, især lapseagtigt, vindigt Mske.).

Fantasie, f. (3 Stav.) -n (4 Stav.) Phantasie, c. (i dette Ords Bem. i Dansk); -siren, v. a. phantasere; især tale over sig i Sygdom; d. T. for faseln; -tast, m. -en -en, Phantast, Sværmer, c.; -tasterei, f. -en, d. T. Phantasteri, Grillefængeri, n.; -tastisch, aj. phantastisk.

Farbe, f. -n, Farve, c.; sie veränderte die -, den naturlige, sunde Ansigtsfarve; Oel -, Wasser -, (hvormed der males); fig. Einen mit häßlichen -n abmalen; (Jagtsp.; af Kolke og Saltsydere) Blod, n.; (i Kortspil) Kort, hvis Tegn have eet Slags Farve og Skikkelse; ogsaa: Trumf, Vælt, c.

Färbe-holz, n. -es ud. pl. Farvetræ, n.; -kessel, m. -s pl. s. sg. F-kjedel, c.; -kunst, f. ud. pl. F-konst, c.; -röthe, f. ud. pl. F-rødt el. Farverrede, Krap, c.; -stoff, m. -es -e, F-stof, n.

Färben, v. a. eine S. farve; sich, faae en vis Farve; ogsaa skifte Haar: der Hirsch hat gefärbt; -bung, f. -en, Farvning, c.

Farben-brechung, f. -en, Farvebrydning, c.; -brett, n. -es -er, F-brat, n., Palet, c.; -gebung, f. -en, F-blanding, Colorit, c.; -kassen, m. -s pl. s. sg. F-kasse, c.; -mischung, f. -en, F-blanding, c.; -spiel, n. -es -e, F-spil, n.

Färber, m. -s pl. s. sg. Enhver, som farver; især: Farver, c.

Färber-handwerk, n. -es -e, Farverhaandværk, n.; -kunst, f. ud. pl. F-konst, c.; -geselle, m. -n -n, F-svend, c.

Färberei, f. -en, Farvevidenskab, Farvekonst, c. ud. pl.; Farvearbeide, Farverens Forretning; Farverie, Farverens Værksted.

Färberröthe, f. s. Farberöthe.

Farbig, aj. farvet; (især i Sammensf., hvor det ogsaa hedder: farben).

Farblos, aj. farveles, som er uden Farve.

Farce, f. -n, Farce, c.: (Fylding, c. i Kogekonsten; Gjøglespil, et lidet comist Theaterstykke).

Farn, m. (n.) bedre: -kraut, n. -es -äuter, Bregne, c. (Plante).

Farre, m. -n -n (foræld.) Tyr, Ox, c.; -nschwanz, m. -es -änze, Tyremie, c.

Färse, f. -n, Qvie, c.; -nkalb, n. -es -älber, Qviekalv, c.

Fasan, m. -es -e, el. -en -en, Fasan, c.; -erie, f. Fasanhuus, n., -gaard, c. pl. -n; Videnskaben, at omgaaes Fasaner, ud. pl.

Fasch, 1) m. -es -e, et Stykke Saaleleder (1 Alen langt, 2 Alen bredt); Troste, c. (en Sygdom i Munden paa Patteborn) ud. pl. 2) n. -es ud. pl. (Jagtsp.) visse Dyrs Blod. [liv).

Fäsche, f. -n, d. T. Corset, n. (Snor-

Faschine, f. -n, Fastine, c. (ved Stormloben).

Fasching, m. -s -e, s. Fastnacht.

Faſe, f. -n el. sædv. Fasen, m. -s pl. s. sg. (Dim. -Fäßchen, n. -s pl. s. sg.) tynd Traad, Trævl, c. (og hvad der ligner den): Fnug, c., Planternes tynde Rødder: die - an den Wurzeln, im Leibe.

Fasel, f. (sjeldnere) m. -s ud. pl. (Sydt. og Nordt.) Avl, Opdræt, Yngel, c.; Bedækning, Forplantning, c, (især Dyrs); Slags, n., Art, c.: ein Pferd von guter -.

Faſele, f. s. Faſeole.

Faſelei, f. -en, Fjanteri, Fusentasteri, n., flygtig, letsindig Tænke- og Handlemaade, ud. pl.; de flygtige, letsindige Tanker og Handlinger selv.

Faſelhaft, og -ſelig, aj. flanevorn,

Digitized by Google

letſindig.

Faſeln, v. n. m. h. forplante ſin Slægt, (iſær om Svin) fare; fig. formere ſig; unrecht Gut faſelt nicht, lykkes ikke; tænke og handle ſlanevornt, letſindigt; tale vanvittigt, phantaſere (om Syge).

Faſelvieh, n. -es ud. pl. Opdrætsqvæg, det til Avling beſtemte Qvæg.

Faſen, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Faſe.

Faſen el. Faſern, v. a. trække Traaber ud, trævle op; ſich, trævles, lebe op.

Faſennackend, aj. ſ. Fadennackend.

Faſeole, el. Faſele, f. -n, tyrkiſk Bønne, Sminkbønne, c.

Faſer, f. -n, (Dim. Fäſerchen, n. -s pl. ſ. sg.) Trævl, c. (iſær hos Dyr og Planter).

Faſericht, aj. trævlagtig.

Faſerig, aj. trævlet.

Faſern, ſ. Faſen.

Faß, n. -ſſes -äſſer, ethvert Kar, dog kun i Sammenſ. Tinten-, Blækhorn, u.; Salz-, Saltkar, n. ꝛc.; Kar, n. (ſammenſat af Træſtaver og Tønde-baand, og enten i een el. i begge Ender forſynet med Bund); et beſtemt Maal paa flydende el. tørre Ting, pl. Faß. [de, Dunk, Bimpel, c.

Fäßchen, n. -s pl. ſ. sg. liden Tøn-

Faßbinder, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Böttcher.

Faßdaube, ſ. Daube.

Faſſen, v. a. Einen el. etw., gribe fat og holde; d. T. Bier-, komme paa Fade; d. T. Korn -, ſtyrte i Sække; einen Ring -, indeſlutte og gjøre faſt, indfatte; der Sack kann ſo viel -, rumme, holde, tage imod; fig. fatte, ſøge at opnaae en el. anden Hensigt: Einen bei ſeinem Worte -, tage paa Ordet; etw. kurz -, ſige med faa Ord; ſich kurz -, udtrykke ſig kort; etw. in die Augen -, ſee opmærkſomt paa; etw. zu Herzen -, lægge paa Hjerte; ich werde es -, beholde i Hukommelſe; er wird es leicht -, begribe, forſtaae; Muth, Herz -; einen Anſchlag -, fatte, lade opſtaae hos ſig; ſich, blive ſig igien bevidſt, ſamle ſine Tanker, fatte ſig; ſich in Geduld -, ſtikke ſig i Taalmodighed; partic. gefaßt: auf etw. - ſeyn; ſich auf etw. - machen, fattet, beredt.

Faßfaul, aj. ſom ſmager af Fadet.

Faßlich, aj. fattelig, begribelig, tydelig: ein -er Vortrag; -keit, f. ud. pl. F-hed, c.

Faſſung, f. ud. pl. Indfatten, Indfatning, c.; fig. Fatning, Standhaftighed, c., Mod, n.

Faſt, av. næſten, hartad: ich habe es - von Allen gehört; (forældr.) meget.

Faſten, pl. ud. sg. (Sydt.) Faſte, f. -n, Faſte, c. (Afholdenhed fra Spiſe; Faſtetid, c. iſær de nærmeſte 40 Dage før Paaſke: die - ſind (ikke iſt) nahe).

Faſten, v. n. m. h. faſte.

Faſten-abend, m. -es -e, ſ. Faſtenacht; -brezel, f. -n, Faſtekringle, c.; -predigt, f. -e, Faſteprædiken, c.; -zeit, f. -en, Faſtetid, c.

Faſtnacht, f. ud. pl. Faſtelavn, Faſtenat; (egentligen Natten før Aſkeonsdag; ogſaa Dagen før denne Nat, hvide Tirsdag; ogſaa Faſtenabend, n. St. d. T. Faſtelabend, og ud. Art. Faſtnachten); den hele Tid fra hellig tre Konger til Aſkeonsdag, Carnaval; d. T. Faſenacht, (Sydt.) Faſching.

Faſtnachts-luſt, f. -üſte el. -luſtbarkeit, f. -en, Faſtelavnsleier; -ſpiel, n. -es -e, F-ſpil, n.

Faſttag, m. -es -e, Faſtedag, c.

Fatal, aj. fatal: (d. T. uheldig, Ulykke bringende: es iſt ein -er Tag; imod, ufordragelig, modbydelig, om Personer og Ting: es iſt mir -; ein -es Geſicht); -iſt, m. -en -en, Fatalliſt, c. (En, ſom troer paa en uundgaaelig Skjebne, og negter al Frihed. Hans Syſtem kaldes der -ismus); -ität, f. Fatalitet, c. (uundgaaelig Nødvendighed, c. ud. pl.; d. T. ulykkeligt Tilfælde, n., Gjenvordighed, c. pl. -en).

Fatſche, Fätſche, f. -n, (Sydt. d. T.) Sveb, n.; fätſchen, v. a. ſvøbe (ſpæde Børn).

Faul, aj. raadden: -es Waſſer; fig. doven, fuul, lad, dorſk, uvirkſom, ſovnig.

Faul-bett, n. -es -en, Loibænk, Canapee, Sofa, c.; -fieber, n. -s ud. pl. (om flere Arter pl. ſ. sg.) Forraadnelsesfeber, c.; -fleckig, aj. ſom har raadne Pletter; -heit, f. ud. pl. Dovenſkab, Ladhed, c.; -thier, n. -es -e, Dovendyr, n.

Fäule, f. ud. pl. Forraadnelſe, c.; et raadnet Sted i Træet.

Faulen, v. n. m. h. raadne.

Faulenzen, v. n. m. h. vulg. dovne, droſe, leie, ſtrække ſig af Dovenſkab; -zer, m. -s pl. ſ. sg. Lad, Dovenkrop, Dagdriver, c.; -zerei, f. Dovenſkab, Ladhed, c., Dagdriveri, n.

Faulicht, aj. raaddenagtig.

Faulig el. faulig, aj. angrebet af Forraadnelſe.

Faulniß, f. ud. pl. Forraadnelſe, c.

Faum, m. -es ud. pl. (iſær Sydt.) Skum, Fraade, c.

Faumen, v. 1) a. ſtumme: die Brühe -. 2) n. m. h. ſkumme, fraade.

Fauſt, f. -äuſte (Dim. Fäuſtchen, n. -s pl. ſ. sg.) Næve, knyttet Næve, Haand, c. (naar man taler med Eftertryk): mit dem Degen in der -, med væbnet Haand, med Magt; in die - lachen, i Skjæget; vor der - abſchlagen, afſlaae ganſke; zur - kommen, i Haandgemæng, i Haar ſammen.

Faust-birn, f. -en, Keiserpære, c.; -degen, m. -s pl. ſ. sg. Dolk, c.; -dick, aj. nævetyk; -gerecht, aj. hvad man kan opfatte med Næven; -handschuh, m. -es -e, Vælgdante, Bulvante, c. (alene med Tommelfinger); -kampf, m. -es -ämpfe, Nævekamp, c. (Baxen); -kämpfer, m. -s pl. ſ. sg. Nævekæmper, c. (Baxer); -recht, n. -es ud. pl. Næveret, c.; -schlag, m. -es -äge, Nævestag, n. [Jernhammer, c.

Fäustel, m. -s pl. ſ. sg. (i Bjergv.)

Faustfen, v. a. (Sydt.) ſlaae med knyttet Næve. [deelagtig.

Favorabel, aj. gunſtig, velvillig, for-

Favorit, m. -en -en, Favorit, c.; -inn, f. -en, Favoritinde, c.

Faxen, pl. ud. sg. vulg. lølerlige Adfærdsmaader, pudſeerlige Bevægelſer.

Fayence (ſ. -jangß) f. Fayence, ægte Porcelain, Steentøi, n.

Februar, m. -s ud. pl. Februar, c.

Fecht-boden, m. -s -öden, Fegteſal, c.; -degen, m. -s pl. ſ. sg. F-kaarde, c. (Rappier); -handschuh, m. -es -e, F-handſke, c.; -kunſt, f. -ünſte, F-konſt, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. F-meſter, c.; -ſchule, f. -n, F-ſkole, c.

Fechten, v. i. u. m. h. fegte: (ſtride, ſlaaes ſammen; lære el. øve ſig i Fegtekonſten; gjøre Bevægelſer ſom En, der fegter; ſtride med Ord; d. T. iſær ogſaa i Sammenſ.: an-, aus-, ver-); d. T. bette, (om Haandværksſvende).

Fechter, m. -s pl. ſ. sg. Fegter, c. (iſær Sydt.) en uforſkammet Tigger; -ſtreich, m. -es -e, fig. forſtilt Angreb, Blendværk, n., Finte, c.

Feder, f. -n, Fjeder (Fjæder, Fjer) c.: (ſærdeles Arter: Hut-; Schreib-, Pen, Skrivepen, Pennefjeder, c.; Reiß-, Ridſefjeder (af Metal); Fiſkenes Finner; ogſaa Fjederſeng, c., Seng med Fjeder i, d. T. ud. sg.); fig. Staalfjeder, iſær Uhr-; (i Jagtſp.) Børſterne paa Ryggen af Vildſvin, Pindene paa Pindſvin og Harens korte Hale; Jagtſpyd, n., Fangjernet, mod hvilket man lader Vildſvinene løbe; forſtjellige Slags kiilformige Redſtaber.

Feder-ball, m. -es -älle, Fjederbolt, c.; -beſen, m. -s pl. ſ. sg. F-vinge, c. (til at støve af med); -bett, n. -es -en, Seng med Fjederdyner i; -büchſe, f. -n, Pennefoderal, Penalhuus, n.; -buſch, m. -es -üſche, F-buſk, c.; -fechter, m. -s pl. ſ. sg. (foragteligt) en trættekjær Advocat el. en ſtridbar Skribent; -händler, m. -s pl. ſ. sg. F-handler, c.; -hart, aj. haard ſom en Staalfjeder, elaſtiſk; -icht, aj. fjederagtig; ſom ligner Fjeder; -ig, aj. ſom har Fjeder, fuld af F-; -kiel, m. -es -e, Pennepoſe, c.; -kiſſen, m. -s pl. ſ. sg. F-pude, c.; -kraft, f. ud. F-kraft, Elaſticitet, c.; -krieg, m. -es -e, Pennekrig, c., ſtriftlig Strid, c.; -leicht, aj. let ſom en Fjeder, meget let; -leſen, n. -s ud. pl. Fjederplukken, c.; fig. nicht viel -s machen, ingen Omſtændigheder, ikke nele længe; -meißel, f. -n, Linſtav, n. (Charpie til Saar); -meſſer, n. -s pl. ſ. sg. Penneknib, c.; -muff, m. -es -üffe, F-muffe, c.; -nelke, f. -n, F-nellike, c.; -ſchmücker, m. -s pl. ſ. sg. F-smager, c.; -ſpiel, n. -es -e, ſammenknyttede Bundter Fjeder, til at bortſtrække Vildtet med; ſammenbundne Fuglevinger, til ved Falkejagt at lokke den udkaſtede Falk tilbage; Falkejagt, ud. pl.; (Sydt.) Fjedervildt; Skravnæſeſpil, n.; -ſpule, f. ſ. -kiel; -ſtaub, m. -es ud. pl. Duun, n. (Flaumfeder, Staub-); isländiſcher -ſtaub, Ederduun, n.; -ſtäuber, m. -s pl. ſ. sg. F-handler, c.; F-koſt, c. (til at afſtøve med); -ſtrich, m. -es -e, Pennеſtreg, n.; -ſtutzer, m. -s pl. ſ. sg. ſ. -ſchmücker; -vieh, n. -es ud. pl. tamme F-kreature.

Federn, v. n. m. h. die Betten, ſjedre, forſyne med Fjedre; ſich, (om Fugle) fælde, faae nye Fjedre.

Fee, f. -n (2 Stav.) Fee, c.; -nmarchen, n. -s pl. ſ. sg. Feeæventyr, n.

Fege, f. (ſjeld.) Feien, Rensning, c. ud. pl.; et Værktøi til at rense iſær Sæden med; Kornharpe, c. pl. -n; -feuer, n. -s pl. ſ. sg. Skjærsild, c.; -geld, n. -es ud. pl. Skorſtens og Renovationspenge.

Fegen, v. a. rense, gjøre reen: einen Graben -; (iſær Nordt.) feie, udfeie, berſte; die Bienen -, (n. Yt.) beſtære Vorſkiverne; ein Schwert, pudſe, ſkure; fig. Getreide, rense gjennem et Sold; Cim. den Beutel, gjøre tom; Linnen, d. T. give en drei Tretteſættelſe.

Feger, m. -s pl. ſ. sg. Feier, c. (iſær i Sammenſ. Schwert- ꝛc.)

Fegſel, n. -s ud. pl. (Sydt.) Feieſkarn, n.

Fehde, f. -n, Feide, c. (forald.) Sikkerhed; -brief, m. -es -e, Feidebrev, n.; -n, v. a. (ſjeld.) feide.

Fehe, f. -n, ſibiriſt og tartariſt Egern, n.; udenlandſt Maar, c.; hiins og dettes Skind; -hwamme, f. -n, diſſe Dyrs Vom, Bug.

Fehl, av. feil, urigtig, falſk, (imod Henſigten el. Reglerne); ligel. forgjæves, (dog kun i abſtillelig Forbindelſe med forſtjellige Verber).

Fehl-bar, aj. feilbar, ſom kan feile, kan fare vild; -barkeit, f. ud. pl. F-hed, c.; -bitten, v. n. m. h. bede forgjæves; -bitte, f. -n, forgjæves Bøn, c.; -drucken, v. a. trykke feil; -fahren, v. n. m. ſ. fare vild; -führen, v. a. føre vild; -gebären, v. a. føde

for tidlig, abortere; -geburt, f. -en, for tidlig Nedkomst, c.; -gang, m. -es -gänge, forgjæves Gang, Irgang, c.; -gehen, v. u. m. s. gaae vild; -greifen, v. n. m. h. gribe feil; forgribe sig; især fig. gribe urigtige Midler; -griff, m. -es -e, Feilgreb, Misgreb, n.; -jahr, n. -es -e, Misvæxtaar, n.; -laufen, v. n. m. s. løbe feil; -schießen, v. n. m. h. skyde feil, skyde forbi; fig. tage feil i sin Formodning; -schlag, m. -es -äge, Feilslag, n.; -schlagen, v. i. n. m. h. slaae feil; sædv. fig. m. s. mislykkes, falde galt ud; -schlagen, n. -s ud. pl. Mislykken, c.; -treten, v. i. n. m. h. træde feil; -tritt, m. -es -e, feilt Trin; fig. Feiltrin, n.

Fehl, m. -es -e, (foræld. for Fehler).

Fehlen, v. u. m. h. feile: ikke træffe: die Schießer -; tage feil, fare vild: des rechten Weges, el. den rechten Weg-, (bedre ver-); in der Aussprache -; slaae feil, gaae glip af, mislykkes: es kann ihm nicht -; mangle, fattes, ikke være tilstede; især upers.: es fehlt ihm Geld el. am Gelde; an mir soll es nicht-, jeg skal intet undlade fra min Side; fig. begaae en Feil, handle uklogt: große Leute können auch -; være fjern, langt fra, kun upers.: es fehlt viel, der mangler meget i; weit gefehlt, langt fra; es fehlet noch weit; føle en Ufuldkommenhed saavel paa Legeme som Sjæl: was - ihm die Augen? was fehlt ihm?

Fehler, m. -s pl. s. sg. en Ting, som feiler el. slaaer feil, i forskjellige Spil modsat Træffen; Feil, Mein, Skade, c.: ein - am Auge; Forseelse, Urigtighed, Skyld, Last, c.: einen - begehen; - in der Rechnung; es ist nicht mein -; ein grober -.

Fehler-frei el. -los, aj. feilfri; -losigkeit, f. -en, Feilfrihed, c.; -haft, aj. feilagtig; -haftigkeit, f. -en, Feilagtighed, c.; -voll, aj. feilfuld.

Fehm, f. 1) pl. -en, Blodret, Criminalret, c.; sammes Udøvelse, og Retten, som udøver den; (især en forhenværende, meget hemmelig, pinlig Ret i Westphalen); (das heimliche Gericht, Fehmgericht, die Vehm, Feim). 2) ud. pl. (Sydt. og Nordt.) Olden, c., (Egens og Begens Frugt, forsaavidt den tjener til Svinenes Mæstning; denne Mast selv, og Rettigheden, at drage Nytten deraf).

Fehmen, m. -s pl. s. sg. en Dynge Grenebrænde, Kornneg, Halm el. Hø; Stavl, Stak, c.

Fehmgeld, n. -es ud. pl. Oldenpenge, (som Skovfogden faaer for Olden).

Fehmstatt, f. -ätte, el. Fehmstätte, f. -n, Stedet, hvor Ret holdes, og Retterplads, c.

Fehn, n. -es -e, (n. St.) Torveland, n., -mose, c.

Fehwamme, f. -n, s. Fehe.

Feier, f. pl. (sjeld.) -n; Ferie, c., Hvile fra de daglige Arbeider; Helligholdelse, c. (især af en religies hellig Dag); Høitidspynt, festlig Prydelse, c.

Feier-abend, m. -es -e, arbeidsfri Aftentid, Hviletid, c., Ende paa Dagarbeidet; (fordum) Helligaften, c.; -bursche, m. -n -n (hos Haandv.) en Svend, som intet Arbeide har; -gesang, m. -es -änge, Festsang, c.; -kleid, n. -es -er, Høitidsklædning, c.; -lich, aj. høitidelig, festlig; -lichkeit, f. -en, Høitidelighed, Festlighed, Ceremonie, c.; -stunde, f. -n, Hviletime, c.; -tag, m. -es -e, Hviledag; Høitidsdag, Fridag, Feriedag, c.

Feiern, v. 1) u. m. h. hvile fra Arbeidet; fig. gaae ledig, nole, drøse; (digter.) tie andægtig. 2) a. etw., einen Tag, ein Ereigniß, høitideligholde, feire, helligholde; Einen, prise, ære, forherlige: Gott den Herrn -; Göthe, Schiller sind gefeierte Namen, høit hædrede.

Feifel, m, el. f. -n, en af Hestens Spyttkjertler, og Vædderen, som skal findes deri; og foraarsage en Sygdom, der ligeledes kaldes die Feifel.

Feig, el. sædv. -e, aj. los, mat, blød, (foræld. og kun endnu i Bjergv.); fig. feig, modløs, forsagt; -heit, f. ud. pl. F-hed, M-hed, F-hed, c.

Feigblatter, f. -n, s. Feigwarze.

Feige, f. -n, Figen, c.; -nbaum, m. -es -äume, Figentræ, n.; -blatt, n. -es -ätter, Figenblad, n.; fig. (Jagtsp.) Hiadens og Tævehundens Fedselsdeel, c.

Feigheit, f. ud. pl. F-hed, c.

Feigherzig, aj. feighjertet; -keit, f.

Feigling, m. -es -e, Kujon, c., et feigt Mæle.

Feigwarze, f. -n, enhver større, fra Usundhed hidrørende, blød el. haard Opheining paa Huden, især paa Legemets Bagdeel; især som Følger af venerisk Syge.

Feil, aj. tilfals, til Kjøbs, som falbydes; das Leben ist ihm -, han hader Livet; eine -e Seele, en lav, nedrig, som gjør Alt for Penge.

Feilbieten, n. -s pl. s. sg. -bietung, f. -en, Falbyden, F-bydelse, c.

Feile, f. -n, Fiil, c.

Feilen, v. a. file.

Feilenhauer, m. -s pl. s. sg. Fiilmager, c. (en Smed, som forfærdiger File).

Feilicht, n. -es -e, Fiilspaan, c. det, som affiles, ud. sg.; Fiilstøv, n. ud. pl.

Feilschaft, f. -en, vulg. de til Salg bestemte Vare.

Feilschen, v. a. vulg. byde tilfals,

have at falbyde; eine Waare -, sperge om Prisen; um etw. -, tinge, prutte, handle om. [prutter.

Feilscher, m. -s pl. s. sg. En, som

Feilspäne, pl. ud. sg. Filspaan.

Feilstock, m. -es -öcke, Skruestik, c.

Feim, 1) m. d. T. s. Fehmen. 2) L s. Feim.

Fein, aj. fiin: (tynd, subtil, ikke grov): -er Sandstein; -e Arbeit; -es Garn; (luttret, reen, puur, ublandet, renset for fremmed Tilsætning): -es Gold; (som er forfærdiget el. bestaaende af kostbare Materialier): ein -er Hut; -es Mehl; (gjort med Konst og særdeles Flid): -e Waaren; fig. (skjult paa en konstig el. meget klogtig Maade): ein -es Lob; ein -er Unterschied; (duelig til at opdage en Tings skjulteste Egenskaber): eine -e Nase; (have Færdighed i ved sine Handlinger at skjule sin sande Hensigt, snu, forslagen, snild, snedig): wie -! er ist sehr -; (som har et godt Udvortes; smuk, skjen; i denne Bem. mindre end schön): eine -e Gestalt; (pæn, reenlig, pudset): -gekleidet seyn; (velanstændig, høflig, sædelig): ein -er Mensch, eine -e Lebensart; (d. T. god, anseelig, ikke almindelig): ein -es Vermögen; (som av. alene d. T. tilberlig, behørig, brav): -stille; er wird es - empfinden, vil vel; er blieb - weg, blev smukt borte; (ofte tjener det blot til at forstærke det efterfølgende Ords Eftertryk, for) meget, ret: damit der Kalk - fest halte; mach - geschwinde; seyd - ruhig.

Feind, av. fiendsk, hadefuld, hadsk, (kun med seyn og werden): Einem el. einer S.

Feind, m. -es -e, Fjende, c. (fiendtlige Krigsfolk, især ud. pl., en Hob fiendtlige Soldater; Persons el. Tings Uven, Modstander, Hader, c.); der böse -, Djævelen.

Feind-inn, f. -en, Fjende, Modstanderinde, c.; -lich, aj. fiendtlig, fiendsk, hadefuld; passende for, herende til Fjenden; fig. ugunstig, ubehagelig, upassende; -lichkeit, f. -en, Fiendtlighed, c.; -schaft, f. -en, Fjendskab, n.; -schaftlich, aj. (sjeld.) fiendtlig; -selig, aj. fiendtlig, fiendsk, hadefuld, hadsk; -seligkeit, f. Fjendtskab, n. ud. pl. Fjendtlighed, c. pl. -en.

Feine, f. ud. pl. s. Feinheit.

Feinen el. feinern, Dim. feineln, v. a. gjøre fiint el. finere, forfine.

Feinheit, f. Fiinhed, c. (den fine Beskaffenhed ved en Ting, i alle de Bem. Adject. fein har) ud. pl.; en fiin Tanke, en fiin Vending, pl. -en.

Feist, aj. (især Sydt.) fed, vel ved Magt, lasket, ved Mæsning fed; -heit el. -igkeit, f. ud. pl. Fedme, Fedhed, c.

Feist, n. -es ud. pl. (Jagtsp.) Hjertens og Hindens Fedt; -jagen, n. -s pl. s. sg. Jagt, som anstilles, naar Hjortene ere fede.

Feisten, v. a. (Sydt.) fede, mæste.

Felbel, m. -e pl. s. sg. Bomuldsfleiel, c.

Feld, n. -es -er, Mark, c. (en lige Deel af Jordens Overflade, modsat Bjerg); fig. lige, med Lister el. paa anden Maade indsattede Fordybninger, s. Ex. i Bygningsk. Mellemrummene mellem Bjælkerne paa Lofterne; Fag, n. (de tomme Pladse i en Travæg; Rummet mellem Tondebaandene; Rude, c. (paa Dambrættet); Bed, n. (i en Have); Felt, n. (Overfladen af et Skjold el. en Deel af samme) Dorfylding; Fælled, c., Felten, Marken (om en Krigshær, naar den ligger i Leir) ud. pl.; ogsaa Pladsen, som to Krigshære indtage i Slaget; Valplads, c.: das - behalten; mit Dim. zu - ziehen, begynde Proces; (i Bjergv.) den Deel af et Bjerg, som drives el. kan drives, Mine, c. ud. pl.; Ager, c. den til Sædedyrkning bestemte Deel af Jordfladen: das -bauen; das Brach-, Brakmark; d. T. ogsaa Agerdyrkningen selv; Fag, n. (den Ting, man fortrinlig er kyndig i).

Feld-arbeit, f. -en, Markarbeide, n.; -backer, m. -s pl. s. sg. Feltbager, c. -bäckerei, f. -en, Feltbageri, n.; de dertil herende Personer; -bau, m. -es ud. pl. Agerdyrkning, c. de dertil nødvendige Agre; -bett, n. -es -en, Feltseng, c.; -biene, f. -n, en Art vilde Bier; -binde, f. -n, Officiersskjærf, n.; -blume, f. -n, Markblomst, c.; -geräth, n. -es -e, Markredskab, n.; Felttei, Feltredskab, n.; -gericht, n. -es -e, Ret over Markfager; (n. St.) Krigsret, c. (forsaavidt den holdes i Felten); -geschrei, n. -es -e, Feltskrig, n. (vildt Skrig ved Angreb); Feltraab, n.; -grille, f. -n, Markgrille, Græshoppe, c. (Insect); -herr, m. -n -en, Feltherre, c. (Høistbefalende over en Armee); -huhn, n. -es -ühner, Agerhøne, c. (Fugl); -hüter, m. -s pl. s. sg. Hyrde, Markvogter, c.; -jäger, m. -s pl. s. sg. Hønsejæger, c.; (ved Armeer) Feltjæger, c.; -keller, m. -s pl. s. sg. en i Felten anlagt Kjelder; Flaskefoder, n.; -kümmel, m. -s ud. pl. vild Kummen, c.; -lerche, f. -n, Sanglærke, c.; -mark, f. -en, Markeskjel, n. Agerreen, (ogsaa die -markung, -scheidung, Mark-); Indbegrebet af alle til et Sted el. en Eiendom herende Marker, samt disses Grændse; Bymark; -marschall, m. -es -älle, Feltmarskalk, c.; -maus, f. -äuse, Markmuus, c.; -meister, m. -s pl. s. sg. Mestermand,

c. vulg. Rakker, c.; -meisterei, f. -en, Mestermandens og hans Karles Bolig, c.; -messen, n. -s ud. pl. Landmaaling; Landmaalerkonst, c.; -messer, m. -s pl. s. sg. Landmaaler, c.; -prediger, m. -s pl. s. sg. Feltpræst, c.; -scherer, m. -s pl. s. sg. (d. T. der -scher) Feltskærer, Saarlæge, c.; -scheidung, f. -en, s. -mark; -schlacht, f. -en, Feltslag, n.; -schlange, f. -n, en Art Slanger; et Slags lange Kanoner; -schön, aj. (Nordt.) smuk langt fra, i Afstand; -stück, n. -es -e, Feltkanon, c.; Landskabsmaleri, n.; -taube, f. -n, Skovdue, c.; -wache, f. -n el. -wacht, f. -en, Feltvagt, c. (enhver Vagt i Felten; en udenfor Leirens Linier staaende Vagt, som udstiller Forposter); -webel, m. -s pl. s. sg., Commandeersergeant, c.; -weg, -es -e, Markvei, c., Sti, c.; -weges, n. pl. s. sg. (foræld.) et Stykke Vei paa 125 geographiske Skridt; en Markes Længde; -wiese, f. -n, Engmark, c.; -zeichen, n. -s pl. s. sg. Felttegn, n. (Skjærf, Kvast ɔc.); -zeugmeister, m. -s pl. s. sg. Feltteimester, c.; -zug, m. -es -üge, Felttog, n.

Feldung, f. -en, Fylding (i en Dør ɔc.).

Felge, f. -n, Ager, som er rispet el. skal rispes; Hjulfælge, c.; -n, v. a. den Acker, rispe; das Rad, forsyne med Fælger; -nbauer, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Hjulmand, c.

Fell, n. -es -e, (Dim. Fellchen, n. -s pl. s. sg.) Hud, c. (af Dyr, Fiskene undtagen; vulg. ogsaa Mskenes Hud; især de mindre Dyrs Benævnelse); fig. Hud, Hinde, c. (forskjellige Slags hos Mnsk. og Dyr): das - im Auge; das Zwerg -, Mellemgulvet ɔc.; ein gutes -, et godt Skind, et godt Mske.

Fellеisen, n. -s pl. s. sg. Randsel, Vadsæk, c., Læbersækken, hvori Brevene med Brevposten befordres.

Fels, m. -es -en, digter. for

Felsen, m. -s pl. s. sg. Klippe, c., Fjeld, n., Klint, c. (en stor, fast Steenmasse over el. under Jorden).

Felsen-fest, aj. klippefast; -hart, aj. klippehaard, meget haard, forhærdet; -kluft, f. -üfte, Klippekløft, c.; -wand, f. -ände, Klippevæg, c.

Felsicht, aj. klippeagtig.

Felsig, aj. klippefuld.

Felsklippe, f. -n, Klippespids, c.

Felsstein, m. -es -e, den Steenart, af hvilken en Klippe bestaaer; enkelt Klippestykke, n.

Felucke, f. -n, Feluke, Gondole, c. (et lidet Fartøi).

Fench, m. -es, ud. pl. vild Hirse, c.

Fenchel, m. -s ud. pl. Fennikel, c. (Urten og Frøet deraf).

Fenn, n. -es -e, el. -e, f. -n, (Nordt.) et sumpet Stykke Land; Mose, c.

Fenster, n. -s pl. s. sg. Vindue, n.; to Aabninger bag i Øret; Flyvehul i et Dueslag.

Fenster-bank, f. -änke, Vindues-karm, c.; ogsaa V-forhøining, c.; -beschlag, m. -es -age, V-beslag, n.; -blei, n. -es ud. pl. V-bly, n.; -futter, n. -s pl. s. sg. V-karm, c.; -geld, n. -es ud. pl. (n. St.) V-skat, c.; -glas, n. -es ud. pl. V-glas, n.; -kissen, n. -s pl. s. sg. V-pude, c.; -scheibe, f. -n, V-rude, c.; -schirm, m. -es -e, V-skjerm, Marquise, c.; -schwalbe, f. -n, Byssvale, c.; -spinne, f. -n, Vindue-edderkop, c.

Fenstern, v. a. (sjeld.) sætte Vinduer i; vulg. Einen, give skarp Irettesættelse, hvole af (ogsaa ausf-).

Ferch, 1) m. -es -e (Bjergv.) svovlagtig Dunst. 2) n. -es ud. pl. (foræld.) Blod, Liv, n., Død, c.

Ferien, (3 Stavelss.) pl. ud. sg. Ferier, Fritid, c.

Ferkel, n. -s pl. s. sg. Pattegris, c. (til den bliver et Fjerdingaar gammel); -n, v. n. m. h. fare, kaste Grise; fig. d. T. svine, opføre sig urenligt, usædeligt.

Fern, aj. fjern, langt fraliggende, meget lang; (især som av. med von): - von der Stadt; von -, langt fra; (undert. med Dat.): die S. ist mir zu -; fig. langt borte, (i Tiden; især som av.); langt fra (Tilbøieligheden, Tankerne) især som av.: es sey -, det være langt fra, Gud forbyde; i Forbindelse med da, wo, so og wie, som cj.; dafern og wo- s. Da-, Wo-; so fern el. in so -, saavidt, for saavidt, i saa Henseende, fordi; ogsaa for wenn, naar, om; wie fern og in wie -, hvorvidt.

Fern-glas n. -es -äser, Kienglas, n. Kikkert, c.; -her, av. fjernt fra; -hin, av. ud i det Fjerne; -rohr, n. -es -röhre, Kikkert, Cubus, c.; -scheinlehre, f. ud. pl. Perspectivlære, c.; -schreiber, m. -s pl. s. sg. Telegraphist, c.; -sichtig, aj. som kun seer godt i det Fjerne; langsynet.

Fernambuck, m. -s ud. pl. Fernambuk (Vædet af et brasiliansk Træ, som bruges til Farvning).

Fernd, av. (Sydt.) i forrige Aar.

Ferne, f. -n, Længde, Fraliggenhed, Afstand, c. ud. pl.; fraliggende Sted, n. - Gjenstand, c. med pl.; en fjern Tid: das ist noch in weiter -, der er langt til.

Fernen, v. 1) a. (sjeld.) fjerne, bortfjerne. 2) n. m. h. naae fjernt: das Augenglas fernt gut; (n. St.) see godt ud i en Afstand.

Ferner, 1) aj. videre, mere, fremdeles, som hidindtil: etw. - thun; leben

Digitized by Google

Sie - gut; und ſo - (u. ſ. f.), og ſaa fremdeles (o. ſ. f.). 2) ej. ydermere, fremdeles, endvidere: es folgt - daraus; -hin, av. videre, fremtidig, længer; -weit, el. ſædv. -weitig, aj. fremdeles, vedvarende, herefter; (iſær Sydt.).

Ferſe, f. ſ. Färſe.

Ferſe, f. -n, Hæl, c.; -ngeld geben, løbe ſin Vei, vulg. ſmere Haſer.

Fertig, aj. færdig; bered (iſær til at gaae, at reiſe); fig. øvet, duelig: ein -er Schreiber; villig, redebon: - Lim. zu dienen; fuldendt: mit etw. - ſeyn; i Sammenſ. læggende for Dagen: buß-, dienſt- ꝛc.; -en, v. a. gjøre færdig, forfærdige, fuldende; -keit, f. -en, Færdighed, ſtor Øvelſe, Dueligheb, c.

Feſſel, f. -n, (ethvert Redſtab, hvormed man gjør Noget faſt, binder det), iſær: Slavelænker, Bolt og Jern, (i denne Bem. har sg. baade m. og f., men er lider brugeligt, hvorimod pl. bruges, men hedder oftere die - end die -n); ogſaa fig.: die - der Liebe tragen; den Deel af Heſtens Fod, hvor man pleier at lænke den paa Græsgangen; en Hjortelæders Rem, der lægges Falkene om Fødderne (die Wurffeſſel); -frei, -los, aj. lænkefri; -n, v. a. Einen, lægge Lænker paa, lænke; fig. indtage Ens Sind, drage til ſig; forbinde nøie med En, fængſle: Liebe und Freundſchaft - uns,

Feſt, aj. faſt: (ikke løs): ein -es Tuch; (ikke blød): ein -er Grund; -es Holz; (ikke flydende): das -e Land; fig. vis, beſtemt, ikke vaklende; Fribeden berøvet (ſom av.); beſtandig, for ſtedſe; ſtandhaftig, uforanderlig; velbefæſtet (om Stæder, ſom ikke let indtages); varig, af Varighed; d. T. ſich - machen, uangribelig; (foræld.) viis, forſtandig; ligel. tapper, ſtærk (og ſkrives da ogſaa veſt).

Feſt, n. -es -e, Feſt, Høitid, c.

Feſt-abend, m. -es -e, Helligaften, Høitidsaften, c.; -kleid, n. -es -er, Høitidsklædning, c.; -lich, aj. feſtlig; fig. høitidelig, herlig; -lichkeit, f. -en, Feſtlighed, Høitidelighed, c.; -mahl, n. -es -ähler, Høitidsmaaltid, n.; -tag, m. -es -e, Feſtdag, c.; -täglich, aj. hørende til Feſtdagen.

Feſte, f. -n, (foræld.) Faſthed, c.; Firmament, n.; (i Bjergv.) en faſt, haard Steen; (iſær) et faſt, indeſluttet Sted; Fæſtning, Skandſe, c., Fængſel, n. ꝛc.

Feſten el. ſædv. feſtigen, v. a. (foræld.) gjøre faſt, befæſte; ſætte faſt, arreſtere; fig. gjøre ſikkert, ſtadfæſte.

Feſtigkeit, f. ud. pl. Faſthed, Beſtandighed, Beſtemthed, Standhaftighed, c.; ſ. Feſt.

Feſton, m. (l. -ſtong) -s -s, Feſton, c.; -iren, v. a. udzire med Blomſterværk el. Frugtranker (Feſtone).

Feſtung, f. -en, Fæſtning, c.; -sbau, m. -es ud. pl. Fæſtningsbygning, Befæſtning, c., Fæſtningsarbeide, n.; -swerk, n. -es -e, Fæſtningsværk, n.

Fete, f. -n, ſ. das Feſt.

Fetiſch, m. -es -e, en fortryllende, guddommelig Ting, Afgud, c., Tryllemiddel, Afgudsbillede, n.

Fett, n. -es, ud. pl. Fedt, n.

Fett, aj. fed, fedt: (vel næret, mæſtet; ſom har Fedt; beſmurt med Fedt; fedtet; fig. fedtet at ſele paa; faftig (om Planter); ſom har rig Gjødning, frugtbar; ligel. hvad der viſer denne Frugtbarhed; d. T. rigelig, indbringende; vulg. rig, fornem, bemidlet); er ſitzt -, varmt inden Vægge; (hos Malere og Kobberſtikkere) tyk, komme Farven tyk paa.

Fett-ammer, f. -n, Ortolan, c. (en Fugl af Verlingeſlægten); -bauch, m. -es -äuche, Tykmave, c.; -bauchig, aj. tykmavet; -feder, f. -n, (paa Fjedercreature) Gumpefjeder; -finne; f. -n, (hos Sviin) Tinte, c.; (hos Fiſte) Fedtfinne, c.; -gans, f. -anſe, Pinguin, c.; -glanz, m. -es ud. pl. en fedtagtig, mat Glands; -haut, f. -äute, Fedthud, c. (i det dyriſke Legeme); -s kram, m. -es, ud. pl. Spekbeleri, n.; -krämer, m. -s, pl. ſ. sg. Spekbeler, c.; -magen, m. -s, pl. ſ. sg. Fedtmave, c. (den fjerde Mave hos drøvtyggende Dyr); -waare, f. -n, Fedevare; -wanſt, m. -es -änſte, (i Spot) Tykvom, c.

Fettheit, f. ud. pl. Fedme, Fedhed, c.

Fetten, v. a. (n. St.) fede, gjøre fed, blande med Fedt.

Fetticht, aj. fedtagtig.

Fettig, aj. fedtet, beſmurt med Fedt; -keit, f. Fedme, Fedhed, c. (Beſtaffenheden, ud. pl. Materien, Fedt, pl. -en).

Fettlich, aj. lidet fedtet.

Fetzen, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Stump, c., Stykke, n., Pjalt, Klud, Lap, Laſe, c.

Fetzen, v. a. ſlenge, ſtære ubehændig; d. T. hudflette.

Fetzer, m. -s pl. ſ. sg. d. T. og iſær i Spog, Flenger, c.; Værktøi til at ſlenge med; Riis paa Rumpen; Rumpen.

Fetzig, aj. laſet, pjaltet.

Feucht, aj. fugtig, lidt vaad, klam.

Feuchte, f. ſ. Feuchtigkeit.

Feuchten, v. 1) a. fugte, væde, gjøre fugtig, ſtanke (be-). 2) n. m. h. vædſke, give Fugtighed fra ſig; (Jagtſp. om vilde Dyr) piſſe, ſtalle.

Feuchtigkeit, f. Fugtighed, Vaadhed, c. ud. pl.; Vædſke, c. (et fugtigt Legeme, ſom gjør vaadt) pl. -en.

Feuer, n. -s pl. ſ. sg. Ild, c.: (Elementarild; d. T. Ild, ſom den viſer

sig ved at lyse, varme og fortære; forskjellige Slags brændende Legemer, f. Ex. i Krigen Geværers og Kanoners Affyring, og de derved fremdrevne Kugler; Legter paa Skibe, hvormed om Natten gives visse Tegn; Fyrværkeri; ligel. den dertil hørende Blanding); fig. Blussen, c., stærk rød Farve i Ansigtet; ligel. Rosen (en Sygdom); das heilige -, die Rose; Lys og Glands: - aus den Augen; Hede, Navnet paa forskjellige Sygdomme, især hos Dyr; bidende Skarphed (ved Værter og Krydderi); Spiritus (ved stærke Drikke); stor Munterhed, Fyrighed, c.: der alte Mann hat noch vieles -; Heftighed, c., heftige Lidenskaber: er redete mit -; Ildens fortærende, ødelæggende Egenskab, c.: das - des Krieges.

Feuer-anbeter, m. -s pl. s. sg. Ildtilbeder, c.; -assel, f. -n, elektrisk Skolopender, c. (Insect); -bake, f. -n, Fyrtaarn, Vare-, n.; -beständig, aj. (i Chymien) ildbestandig, fix (som modstaaer Ildens Magt; især om Metaller); -drache, m. -n -n, d. T. Ilddrage, flyvende Drage, c. (antændte Dunster i Luften); -eimer, m. -s pl. s. sg. Brandspand, c.; -farbe, f. ub. pl. Ildfarve, c.; -faß, n. -sses -äsſer, Brandtønde, c.; -fest, aj. brandfri; (især om Bygninger); -flamme, f. s. Flamme; -folge, f. ub. pl. den Pligt, der paaligger et Steds Indvaanere, at ile til for at hjelpe med at slukke en Ildebrand; -geräth, n. -es -e, Brandredskab, n.; -gewehr, n. -es -e, Skydegevær, n. (Flint, Bøsse, Riffel, Carabine, Pistol, c.); -glocke, f. -n, Brandklokke, c.; -haken, m. -s pl. s. sg. Brandhage, c.; -herd, m. s. Herd; -hüter, m. -s pl. s. sg. (i Bjergv.) Fyrbøder, c.; -katze, f. -n, et Slags Kanon, Svingbasse, c.; -kröte, f. -n, en Art Tudser med ildrøde Pletter; Peder Ores Frø; Klokkefrø, c.; -kugel, f. -n, (i Artilleriet) enhver Kugle, som kan antændes; Ildkugle, c. (et Luftsyn i Skikkelse af en Kugle); -land, n. -es ub. pl. Ildlandet (den sydlige Spidse af Amerika); -länder, m. -s pl. s. sg. Beboer af Ildlandet; -lärm, m. -s ub. pl. Ildebrandsallarm, c.; -leiter, f. -n, Brandstige, c.; -mahl, n. -es -ähler, Brændemærke, n.; medfødt, brunrød Plet; -mannchen, n. -s pl. s. sg. Legtemand, c.; -mauer, f. -n, Skorsten, Esse, Kamin, c.; -mauerkehrer, m. -s pl. s. sg. Skorsteensfeier, Kamin-, c.; -mörser, m. s. Mörser; -ordnung, f. -en, Brandanordning, c.; -probe, f. -n, Ildprøve, c.; -rad, n. -es -äder, Ildhjul, n. (i Fyrværkeri); -roth, aj. d. T. ildrød, rød som Ild; -sbrunst, f. -ünste, Ildebrand, Ildsvaade, c.; -schirm, m. -es -e, Ildskjerm, Kakkelovnsskjerm, c.; -schlange, f. -n, Ildslange, c.; -schloß, n. -sses -össer, Geværlaas, c.; -schlund, m. -es -ünde, Ildsvælg, n.; fig. Skyts, n.; -schwalbe, f. -n, Forstuesvale, c.; -schwamm, m. -es -ämme, Fyrsvamp, c.; -sgefahr, f. -en, Ildsfare, c.; -snoth, f. ub. pl. Ildsnød, c.; -speiend, aj. ildsprudende; (især om Bjerge); -spiegel, m. -s pl. s. sg. Brændeglas, n.; -sprize, f. -n, Brandsprøite, c.; -stahl, m. -es -ähle, Fyrstaal, n.; -stätte, f. -n, Ildsted, Arnested, n.; Stedet, hvor der har været Ildsvaade, Brandsted, n.; -stein, m. -es -e, Fyrsteen, Flintesteen, c.; -thurm, m. -es -ürme, Fyrtaarn, Fyr, Varetaarn, n.; -trommel, f. -n, Brandtromme, c.; -versicherung, f. -en, Brandforsikkring, c.; -wache, f. -n, Brandvagt, c.; -werk, n. -es -e, Fyrværk, n., Konstild, c.; -werker, m. -s pl. s. sg. Fyrværker, Artillerist, c.; -werkskunst, f. ub. pl. Fyrværkerkonst, c., Artillerie, n.; -wurm, s. -assel; -zange, f. -n, Ildtang, c.; -zeug, n. -es -e, Fyrtøi, n.

Feuern, v. 1) a. brænde: bartes Holz -; d. T. tænde Ild; den Wein, svovle. 2) n. m. h. give Ild fra sig: der Stahl feuert gut; fyre, flyde: auf Jemand; blusse, brænde som Ild: das Gesicht feuert ihm; -rung el. Feurung, f. ub. pl. Brænden, Fyren, c.; Brændsel, n.; -rungsmittel, n. -s pl. s. sg. Brændselsmiddel, n.

Feurig, aj. ildagtig, som har el. ligner Ild; fig. hidsig, stærk; fyrig, yderst levende, lidenskabelig: eine -e Liebe; ein -es Gedicht.

Feyer, f. s. Feier.

Fiacker, m. -s pl. s. sg. Hyrevogn, c.

Fibel, f. -n, (d. T. og især Nordt.) Fibelbræt, n., ABC, c.

Fiber, f. -n, Fibrer (i det dyriske Legeme).

Fichte, f. -n el. -nbaum, m. -es -äume, Gran, c. Grantræ, n.; -napfel, m. -es -äpfel, Grankogle, -top, c., -äble, n. (Grantræets Frøbuus); -nkäfer, m. -s pl. s. sg. Træklanner, c. (Insect); -nraupe, f. -n, og -nspinner, m. -s pl. s. sg. Granphalæne, c.

Fichten, aj. Gran-, som er af Gran.

Ficke, f. -n, vulg. Fikke, c. (Burelomme).

Ficken, v. a. d. T. rive, kradse hist og her; give Riis.

Fickfacken, v. n. m. h. tænke paa slemme Streger, og udføre dem.

Fiction, f. -en, Fiktion, Opdigtelse, c., Foregivende, n.

Fidel, aj. fidel, trø, aabenhjertig, -ität, f. ub. pl. Fidelitet, Aabenhjertighed, c.

Fidibus, m. (indecl.) Fidibus, c. (at tænde Tobakspibe med).

Fieber, n. -s pl. ſ. sg. Feber, iſær Kold-, Kolde, c.

Fiber=artig, aj. feberagtig; -haft, aj. feberagtig; -hitze, f. ub. pl. Feberhede, c.; -iſch, el. fibriſch, aj. feberagtig; -klee, m. ſ. Bitterklee; -rinde, f. ub. pl. Chinabark, c.; -ſchauer, m. -s pl. ſ. sg. Febergyſen, c.

Fiebern, v. n. m. h. have Feberanfald; tale forvirret ſom i Feberhede.

Fiedel, f. -n, vulg. Fiol, c., Fiddel, c. (et Træinſtrument i Form af en Fiol, ſom til offentlig Straf og Skam lægges Perſoner om Hals og Hænder); (fordum) den ferſte Torturgrad; -bogen, m. -s pl. ſ. sg. Fiolbue, c.

Fiedeln, v. a. rive hiſt og her med et tyndt Værktei; vulg. gnide paa Fiol (ſpille ſlet).

Fiedern, v. a. beſjedre, ſætte Fjeder paa: einen Pfeil.

Fiedler, m. -s pl. ſ. sg. Spillemand, ſom ſpiller ſlet; Biirfidler, c.

Fiemen, m. -s pl. ſ. sg. (Nordt.) Hæſe, Hoſtak, c.

Figur, f. -en (Dim. Figürchen, n. -s pl. ſ. sg.) Figur, c. (en Tings Dannelſe, Skikkelſe; Foreſtilling, Billede; ogſaa fig. die -en in der Redekunſt; Form, Model, c.; -ant, m. -en -en, Figurant, c. (ved Skuefpil og Dands; fig. en ubetydelig Forretningsmand); -gürlich, aj. figurlig, billedlig, uegentlig: die -e Bedeutung eines Wortes; -ſchneider, ſ. Form-.

Filet (l. -leh) n. -s ub. pl. Filet, n. (et Slags Næt, ſammenknyttet af fiin Traad og Silke).

Filial, n. -es -e, Annex, n., -kirke, c.

Filtriren, v. a. filtrere, ſie igi-.

Filtrum, n. -s -tra, Filtrerklæde, n.

Filz, m. -es -e, Filt, n. (et Slags Uldtei); Ting, ſom ere gjorte af Filt; Filthat, c.; fig. en ſmudſig Gnier; d. T. en drei Jrtteſættelſe; -en, v. a. filte; Einen, (n. St.) d. T. give en drei Jrtteſættelſe; ſich, filtes, forvirre i hverandre; -but, m. -es -üte, Filthat, c.; -ig, aj. filtet, uredt, uredet; fig. meget gjerrig, lavt karrig; -igkeit, f. ub. pl. Filteri, n., Karrighed, c.; -laus, f. -äuſe, Fladluus, c.; -ſchuh, m. -es -e, Filtſko, c.

Fimmel, m. -s ub. pl. Stokhamp, Hunplanten af Hamp; -n, v. a. (ved Hampeavlen) udtrække og affondre Hunfra Hau=Planten. [Ende, c.

Final el. -e, n. -es (-s) -e, Final,

Finanzen, pl. ub. sg. Finantſer.

Findegeld, n. -es -er, Findelen, Hittelen, c.

Findel, f. -n (Sydt.) og -haus, n. -es -äuſer, Opfostringshuus, n., en offentlig Stiftelſe, hvori Hitteborn optages og opdrages; -kind, n. -es -er, Hittebarn, n.; -mutter, f. -ütter, Pleiemoder, c.; -vater, m. -s -äter, Pleiefader, c.

Finden, v. i. a. finde: antræffe, uventet blive vær paa ſin Vei: einen Schatz; ich fand ihn ſchlafen, ſittende el. ſittzen; hitte, komme over en ſegt Ting: verlorenes Geld; fig. opdage: ein unbekanntes Land -; ſele: Vergnügen an etw. -; Freude im Zanken -; erkjende, befinde: wir werden ſtets -; fælde: Urtheil -; agte, holdt for: etw. gut el. fur gut -; erholde, bekomme, faae: Gnade bei Ehm.; finde (for at ſtraffe, hevne): Gott wird ihn ſchon -; ſich, findes uventet; ſich in etw. -, grundig indſee, og handle efter denne Indſigt, d. T. finde, ſtikke ſig i; ſich zurecht -, orientere ſig; ſich zuſammen -, komme.

Finder, m. -s pl. ſ. sg. Finder, c.

Findling, m. -es -e, Hittebarn, n.

Findung, f. ub. pl. (ſjeld.) Finden, Træffen, c.; (n. St.) Dom, c.

Fineſſe, f. -n, Fineſſe, Fiinhed, Forſlagenhed, c., Kneb, n.

Finger, m. -s pl. ſ. sg. Finger, c.; fig. (Jagtſp.) de afrettede Falkes Kleer; (i Bibelen) Magt, Vælde, c.: der - Gottes; Finger paa Handſker.

Finger=breit, aj. fingerbred; -handſchuh, m. -es -e, Fingerhandſke, c.; -hut, m. -es -üte, Fingerhelle, n.; -=ling, m. -es -e, Fingerhætte, c.; -ſetzen, n. -s pl. ſ. sg. el. -ſetzung, f. -en, Fingerſætning, c.; -zeig, m. -es -e, Fingertegn, n. (iſær fig. en dunkel el. kort udtrykt Betegnelſe af en Ting); Vink, n.

Fingern, v. 1) n. m. h. ſpille med Fingrene, bevæge dem ofte. 2) a. Handſchuhe, forſyne med Fingre.

Fink, m. -en -en, Finke, Veg-, c. (Sangfugl); fig. d. T. et letſindigt, liderligt Mſke.

Finkeljochen, m. -s ub. pl. vulg. Finkeljokum, n. (ſlet Koumbrændevin).

Finkenritter, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Finkeridder, c. (en indbildt Ridder).

Finne, f. -n, Bjergaas, -top, c. og Bjerget ſelv; den tyndeſte Side af en Hammer; Stifte, Plet, c.; Finne, c. (i Anſigtet); Tinte, c. (iſær i Svinenes Kjed); Fiſkefinne, c. (ved ſtore Fiſke).

Finnfiſch, m. -es -e, Finfiſk, Nerhval, c., en Art Valfiſk (Balaena rostrata).

Finnig, aj. finnet, tintet.

Finſter, aj. mørk, (el. ogſaa blot) meget dunkelt; fig. ſom ikke tilſteder Lysſtraalernes fri Gj-gang; fortrædelig, knarvorn; bedrøvet, nedſlagen; utydelig, uvis; -ling, m. -es -e, Mørkets Barn, n., Obſcurant, c.; -niß, f. -ſſe, Mørke, n., Mørkhed, c. (un-

Digitized by Google

dert.) Nak, c.; fig. Formørkelse, c.; f. Sönnen- und Mond-; Utydelighed, Uforstaaelighed, Uvished, c.

Finte, f. -n, Finte, c. (i Fegtek.); fig. Dødgtelse, Lægn, c., Lurendreieri, n.

Fips, m. -es -e, vulg. Knep paa Næsen, Næsestyver, c.; -en, v. a. kneppe.

Firlefanz, m. -es, ud. pl. el. -erei, f. -en, Barnestreg, taabelige Gjeglerier; Tant, c.

Firma, f. -s, Firma, n.; - geben, give en Betjent Fuldmagt til at handle og underskrive i Principalens Navn.

Firmament, n. -es -e, Firmament, n.

Firmeln, v. n. (hos Catholikerne) ein Kind, stadfæste og velsigne i Religionen; (hos Lutheranerne) confirmere; -lung, f. ud. pl. Confirmation, c.

Firn, aj. (fordum) gammel; (Sydt.) forrige Aars, i el. fra forrige Aar; -ewein, m. -es -e, Viin fra forrige Aar; ogsaa: gammel Viin.

Firn, m. -es -e, el. -er, m. -s pl. f. sg. (Sydt. især i Schweits) de bestandig med Snee bedækkede Bjergtoppe.

Firniß, m. -sses -sse, Fernis, c.; -ssen, v. a. fernisere.

Firste, f. -n, (Sydt.) Bjergtop, -aas, c.; (i Bjergv.) Overdelen af en Mine el. Bjergværksgang; Mening, Tagryg, c.; fig. ogsaa et Huus.

Fiscal, m. -es -ale, Fiscal, c.; (ved nogle Universiteter) en Professors Famulus, c.

Fisch, m. -es -e, Fisk, c.; fig. alle i Vandet levende Dyr; det tolvte Himmeltegn, Fisken; f. Fische; das sind faule -e, mistænkelige Taler, Handlinger.

Fisch-aar, m. -en -en, Fiske-ørn, c. (en Rovfugl, som lever af Fiske); -angel, f. -n, F-snøre, c.; -band, m. -es -änder, et Slags Derhængsler, hvoraf en Deel slaaes ind i Træet; -bein, n. -es -e, Fiskebeen, n.; weißes -, (af Søekatten), schwarzes -, (af Valfiskens Finner); -beinern el. -beinen, aj. F-beens-, som er af F-ben; -blase, f. -n, F-blære, c.; -fang, m. -es ud. pl. F-fangst, c.; -gräte, f. -n, F-ben, n.; -halter, m. -s pl. f. sg. Hyttefad, n. (Gjemmested for levende Fiske); -käfer, m. -s pl. f. sg. Vandkalv, c. (Insect); -laich, m. -es ud. pl. F-leg, c.; -leim, m. -es ud. pl. F-liim, Husblas, c.; -ohr, n. f. Kieme, Kiefer; -otter, f. -n, F-odder, c.; -reich, aj. f-rig; -tag, m. en Dag, paa hvilken der fiskes; ogsaa paa hvilken man spiser el. er forpligtet at spise Fisk; -weib, n. -es -er, Fiskerkone, -kjærling, c.

Fische, f. -n, den i Træet skjulte Deel af et Derhængsel.

Fischen, v. a. fiske; einen Teich, fange Fiskene ud deraf; fig. etw. d. T. ved List faae i sin Magt.

Fischer, m. -s pl. f. sg. Fisker, c.; -inn, f. -en, Fiskerkone, -kjærling, c.

Fischerei, f. Fisken, c., Fiskeri, n.; ligel. Rettigheden til at fiske, ud. pl.; Fiskedam, -park, c. pl. -en.

Fischerring, m. -es -e, Pavens Segl.

Fischerstechen, n. -s pl. f. sg. (n. St.) en heitidelig Lystighed hos Fiskerne, hvorved de støde hverandre af Baadene med lange Stænger.

Fischicht, aj. fiskeagtig.

Fisel, 1) m. -s pl. f. sg. (n. St. d. T.) Kjensdeel, c., især større Handyrs. 2) f. -n (Sydt. d. T.) f. Faser.

Fispern, v. n. m. h. d. T. hviske, hvisle, fisle, tale i Dret.

Fistel, f. -n, (i Musiken) Fistelstemme, c.; (hos Lægerne) Fistel, c. (et Slags dyb, rørformig Byld).

Fistuliren, v. n. m. h. fistulere, synge gjennem Fistelen.

Fittig, (sædvanligere end Fittich) m. -es -e, Vinge, Fugle-, c.; fig. Beskyttelse, Beskjermelse, c.: die -e Gottes; vulg. Arm, c. (urigt. Flittig): Vinen bei dem -e nehmen; -en, v. a. (fjeld.) bevinge, forsyne med Vinger.

Fitze, f. -n, Feddedaand, n. (Nordt. Fisse); Fed, n.; fig. Fold, Rynke, c.; -n, v. a. binde i Fed; rynke: die Stirne -; etw. zusammen-, sye uordentligen sammen; trække traadeviis ud, el. ogsaa bringe det Forvirrede hver for sig i Orden.

Fix, aj. fast, bestandig, uberægelig; ildbestandig; d. T. fix, hurtig, færdig, klar, flink, rask.

Fixum, n. -s pl. Fixa, fast Løn, vis, bestemt Indkomst, c.

Fixstern, m. -es -e, Fixstjerne, c.

Flabbe, f. -n, vulg. Flab, Snude, Torsk, Kjæft; (foragt.) Mund, c.

Flach, aj. flad, plat, jævn, bred uden synderlig Høide og Dybde; fig. ikke saa dyb, saa udhulet el. saa opheiet som andre lignende Ting; ein -es Urtheil, vrang, overfladisk.

Flache, f. Fladhed, Jævnhed, Slethed, Stumphed, Skakhed, c. ud. pl.; Overflade, c. (den flade Side af et Legeme, og det flade Legeme selv) pl. -n; -nmaß, n. -es -e, Flademaal; (især i Geometrien) Quadratmaal, n.; -nzahl, f. -en (i Regnek.) Quadrattal, n.

Flachheit, f. ud. pl. Fladhed; fig. Plathed, c.

Flachnasig, aj. fladnæset, brak-.

Flachs, m. -es ud. pl. Hør, Hørplante, c.

Flachs-artig, aj. høragtig; -bärtig, aj. duunhaaret; -fink, m. -en -en, Irisk, c. (Fugl); -haar, n. -es -e, Hørhaar, n., lyseguult Haar; -händler, m. -s pl. f. sg. Hørhandler, c.; -land, n. -es ud. pl. Høragre, c.; -reiste, f.

-n, Hørtot, c., en Haandfuld heglet Hør.

Flächsen, aj. Hør-, som er af Hør.

Flacken, v. 1) a. gjøre tynd, flosse; spalte, opstøre. 2) n. m. h. s. Flackern.

Flackern, v. n. m. h. flakke, (bevæge sig hurtig hid og did; især om Flammen) flagre.

Flacon, n. (ogsaa m.) -s -s, Flacon, c.

Fladen, m. -s pl. s. sg. Fladbrød, n.; (især Fodernes usyrede Brød); Pandekage, flad, tynd Kage, c.; Kokase, c.

Flader, f. -n, s. Maser.

Flage, f. -n, (Nordt.) en lav, sumpig Egn; en tyk Uveirssky; (Bjergv.) en fast Steen, som har sat sig mellem den anden Steen.

Flageolet, n. (L. -scholet) s. Flaschinett.

Flagge, f. -n, Flag, n., Flei, Vimpel, c.; (ved en Flaade) Admiralsflag, n.

Flaggen, v. n. m. h. flagge.

Flahme, f. -n, (Sydt.) det Tynde i Siderne paa det dyriske Legeme.

Flamant el. Flamingo, m. Flamingo, c. (Sumpfugl).

Flame, f. -n, et Staalredskab, hvormed Heste aarelades.

Flämisch, aj. født i Flandern, flamsk, flandersk el. hjemmehørende i Flandern el. i Nederlandene; fig. vulg. yderst vranten; trodsig, ond.

Flamme, f. -n, Flamme, Lue, c.; fig. en heftig Lidenskab; (især Kjærlighed el. Vrede).

Flammen, v. 1) n. m. h. flamme, blusse, lue, kaste Flamme. 2) a. brænde ved Flammeild, svie; meddele en flammelignende Skikkelse; fig. udbrede hurtig.

Flammen-blick, m. -es -e, Flammeblik, n.; -meer, n. -es -e, F-hav, n.; Ildhav, n.; -schrift, f. ud. pl. F-skrift, c.

Flammicht, aj. flammende, blussende, luende; vatret.

Flammig, aj. flammende, som i Flammer.

Flanell, m. -es -e, Flonel, n.

Flanke, f. -n, Siden af en Ting, især: Siden af Bugen paa fiirfoddede Dyr; (i Krigsvæs.) Flanke, c. (Sidefladen af en Hob Soldater).

Flankiren, v. n. m. h. d. T. herum -, streife, fare omkring, flankere.

Flasche, f. -n, (Dim. Flaschchen, n. -s pl. s. sg.) Flaske, c.

Flaschen-bier, n. -es ud. pl. afproppet Øl; -büchse, f. -n, et Slags Vindbesse, c.; -futter, n. -s pl. s. sg. og -keller, m. -s pl. s. sg. Flaskefoder, n., -kjelder, c.; -korb, m. -es -örbe, Flaskekurv, c.; -kürbiß, m. -sses -sse, Flaskegræskar, n. (et amerikansk Græskar); -zug, m. -es -üge, Skibsblok, Talje, c.

Flaschinett, n. -es -e, Flageoletfleite, c.; et Register i Orgelet, som har denne Fleites Klang.

Flaschner, m. -s pl. s. sg. en Haandværksmand, som forfærdiger Flaster af Blik, Blikkenslager, c.

Flatsche, f. -n, vulg. et bredt, tyndt Legeme af betydelig Størrelse, en stor Flade; især smaae, runde Hestakke paa Marken.

Flattern, v. n. 1) m. h. flagre. 2) fig. m. s. flane, bevæge sig letsindig hid og did.

Flattergeist, m. -es -er, et letsindigt, ubestandigt Mne.; Flane, c.

Flatterhaft, aj. flanevorn, letsindig, uagtsom, ubestandig; -igkeit, f. ud. pl. F-hed, L-hed, U-mhed, U-ghed, c.

Flattiren, v. a. Vim., flattere, smigre, vise Kjærtegn.

Flau, aj. (især Nordt.) flau, lunken, afkølet, svag, kraftesløs, mat; -heit, el. -igkeit, f. ud. pl. Flauhed, c.

Flauen, v. a. d. T. die Wäsche -, skylle, af-.

Flaum, m. -es ud. pl. Dun, n., Flaumen, pl. ud. sg. (n. St. d. T.) Flomme, c.

Flaumig, aj. dunet.

Flausch, m. -es -e, vulg. Dusk, c. (af Uld, Haar ꝛc.); Vams, c. (en grov Fragte af Klæde el. Filt).

Flausen, pl. ud. sg. de ved Jernets Hamren afspringende Funker; fig. d. T. falske Forestillinger, tomme Udflugter. Den, der kommer med sligt kaldes -macher, m. -s pl. s. sg.

Flaz, m. -es -e, vulg. et plumpt, grovt Mne.

Flechse, f. -n, Sene, c.

Flechsicht, aj. lig Sener, senagtig.

Flechsig, aj. senet.

Flechte, f. -n, Udslæt, Skab, n.; Flætning, c. især sammenflettet Haar; Kurv, Kurvefading, c.

Flechten, v. i. 1) n. m. h. (forældr.) udbrede sig, hurtig forandre Sted; deraf endnu Nordt. -gehen, undskye, gaae bort. 2) a. flette, slynge i hverandre: die Haare -; forfærdige ved saaledes at slynge: Kränze -; fig. sammenføie, slutte: einen Bund.

Fleck, m. -es -e, Plet, c. (ubestemt Deel af Land, Jord ꝛc.); nicht vom -e kommen, af Pletten; fig. ingen Fremskridt gjøre; den rechten - treffen, det rette Punkt, et Stykke af et Hele, især: Flik, Lap, Stump, c. (af Læder, Tøi); ligel. forskjellige saadanne Stykker til visse Brug, som Brystlap ꝛc.

Fleckeln, v. a. flikke, bag-: die Schuhe -; (Jagtsp.) skyde til Skive, til Maals.

Flecken, m. -s pl. s. sg. Plet, c. (paa Klæder ꝛc.); Flække, Torp, c. (en liden Stad); fig. Plet; Vanære, Skam, Feil, c.

Flecken, v. 1) a. plette, forsyne med

Pletter, især partic. gefleckt; die Schuhe –, flikke, sætte Flikker under. 2) n. m. h. plette, smudse, tilsmere; plettes, smudses; vulg. flaske sig, lykkes, gjøre Fremstridt. [sig. feilfri.

Fleckenlos, aj. pletfri, reen; især

Fleckfieber, n. -s pl. f. sg. Pletfeber, enhver Feber, ved hvilken røde og blaae Pletter vise sig paa Huden.

Fleckicht, aj. pletagtig.

Fleckig, aj. plettet.

Fleckkugel, f. -n, Pletkugle, c. (Sæbekugle, at borttage Pletter med).

Flectiren, v. a. (i Sproglæren) ein Wort –, bøie, forandre sammes Endestavelse; Flexion, f. -en, Bøining, c.

Flexibel, aj. som lader sig bøie, forandre.

Fledermaus, f. -äuse, Flagermuus, Aftenbakke, c.; en gammel fleisk Mynt.

Federwisch, m. -es -e, Fjedervinge, c. (at afstøve med).

Flegel, m. -s pl. f. sg. Pleiel, c. (at tærske med); sig. vulg. Tølper, c. grovt, ubehøvlet Mske.; -ei, f. -en, vulg. Tølperagtighed, c.; -haft, aj. tølperagtig; -haftigkeit, f. -en, T-hed, c.; -jahre, pl. ud. sg. Lapseaar; -kappe, f. -n, Pleielrem, c.

Flegeln, v. a. d. T. opføre sig tølperagtigt.

Flehen, v. n. m. h. um etw.; Binen, vor el. zu Bim., anraabe, bede indstændig, bønfalde; (digter. med Pers. i Dat. ich flehe dir istedfor zu dir).

Flehentlich, aj. bønlig, indstændig.

Fleisch, n. -es ud. pl. Kjød, n. (hvad der ikke er Skind, Been el. Brusk; ikke Fedt; fiirfoddede Dyrs og Fugles blødere spiselige Dele til Forskjel fra Fiskenes; sig. de Dyrenes Kjød lignende Substancer ved Planter og Frugter; (hos Malerne) Kjødfarve, c.; (i Bibelen) det menneskelige Legeme; hele Menneskeslægten; alle levende Skabninger; de sandselige Begjerligheder og Lyster.

Fleisch-bank, f. -änke, Slagterbod, c.; -bruch, m. -es -üche, et Slags falsk Brok, n.; -brühe, f. -n, Kjødsuppe, c.; -farbe, f. -n, Kjødfarve, c.; -farben, aj. kjødfarvet; -fressend, fressig, aj. kjødædende; -hauer, m. -s pl. f. sg. f. Fleischer; -kloß, m. -sses -össe, Kjødbolle, c.; -markt, m. -es -ärkte, Kjødtorv, Slagtertorv, n.; -schätzung, f. -en, Kjødtaxt, c.; -seite, f. ud. pl. Kjødside, c. (paa Huder og Skind); -suppe, f. -n, Kjødsuppe, c.; -tag, m. -es -e, Kjøddag, c.; -wunde, f. -n, Saar, hvorved blot Kjødet, ikke Been, Sener ɔc. er beskadiget; -zehnte, m. -n -n, Told, Accise af levende, tamt Qvæg.

Fleischen, v. a. (hos Gartnere og Feldberedere) strabe Kjødet af.

Fleischen, aj. f. Fleischern.

Fleischer, m. -s pl. f. sg. Slagter, c.; -inn, f. -en, Slagterkone, c.

Fleischer-gesell, m. -es -e, Slagtersvend, c.; -handwerk, n. -es -e, S-haandværk, n.; -hund, m. -es -e, S-hund, c.

Fleischern, aj. Kjød-, af Kjød.

Fleischeslust, f. ud. pl. (bibelsk) Kjødslyst, c. sandselig Begjerlighed.

Fleischicht, aj. kjødagtig, kjødlignende.

Fleischig, aj. kjødfuld; -keit, f. ud. pl. K-hed, c.

Fleischlich, aj. kjødelig, legemlig, sandselig; -e Vermischung, Besoven, c.

Fleiß, m. -es ud. pl. Flid, Vindskibelighed; Omhyggelighed, Opmærksomhed, c.; mit –, med Flid; med Forsæt, Overlæg, n., velberaadt Hu, c.

Fleißig, aj. flittig, vindskibelig; omhyggelig, agtsom, opmærksom; d. T. ofte, gjentagen.

Fleißigen, v. (foræld.) s. Be-.

Flennen, v. n. m. s. vulg. vrænge; (især græde el. lee, og derved tillige fordreie Munden).

Flensen, v. 1) n. s. Flennen. 2) a. (Nordt.) flære store Stykke Valfiskespæk smaat. [især i Hamborg) Kanal, c.

Fleth, n. -es -e el. -e, f. -n, (Nordt.

Flethe, f. -n, saa megen Uld, som paa engang kartes paa Karten.

Fletschen, v. a. Metalle, udbanke, hamre bredt; das Maul –, gjøre bred; die Zähne –, vise, skære (især til Tegn paa Vrede).

Fleute, f. -n, s. Flöte.

Flick-arbeit, f. -en, Lappearbeide, n.; -gans, f. -änse, d. T. (Nordt.) Halvdelen af en reget Gaas; -häring, m. -es -e (Nordt.) reget Flækkesild, c.; -werk, n. -es -e, Flikkeværk, n.; -wort, n. -es -örter, Flikkeord, n. Fyldekalk, c.

Flieboot, n. -es -böte, et tomastet, hurtigtseilende, engelsk og hollandsk Skib.

Flicken, v. a. flikke, lappe, udbedre, istandsætte; (især Nordt.) slaae, rive, bryde itu. [Flik, c.

Flicken, m. -s pl. s. sg. d. T. Lap,

Flicker, m. -s pl. f. sg. Flikker, c.

Flickerei, f. -en, Flikkeri, n.; det flikkede Arbeide.

Flieder, m. -s ud. pl. (Nordt.) Hyld, c.; spanischer –, Syrene, c.

Fliege, f. -n, Flue, c.; sig. Kornet paa et Gevær; blinde –, Kræg, Qvægbræms, c. (Insect).

Fliegen, v. i. n. m. s. flyve: (ved egen Kraft): die Vögel –; (ved fremmed Kraft): der Stein flog in das Fenster; sig. flagre, vaie: die Haare – lassen; flyve (om Ting, som i en Hast kan bringes el. bringe sig selv fra

Sted til andet): eine -de Brücke; ein -des Korps; ile meget, haste; ile hurtig forbi, gaae snart over: eine -de Sitze.

Fliegen=netz, n. -es -e, Fluenet, n. (som lægges over Hestene, for at frie dem for Fluer); -schimmel, m. -s pl. s. sg., en hvid el. lysegraa Hest med smaae sorte Pletter, Skimmel, c.; -=schrank, m. -es -änke, Fluestab, n.; -wedel, m. -s pl. s. sg. Fluevifte, c.

Fliehen, v. i. 1) u. m. s. flye, flygte; fig. zu Einem el. etw., indflye til, tage Tilflugt til. 2) a. Einen el. etw., flye, undgaae, skye.

Fliese, f. -n, (Dim. Fliesechen, n. -s pl. s. sg.) Flise, Steen-, c.

Fließ, n. -es -e, Skind med Ulden el. Haarene paa; kun endnu i: der Orden des goldenen Fließes; (foræld.) en Buft Uld el. Haar.

Fließen, v. i. n. 1) m. s. flyde, rinde, lobe, ile; ogsaa fig. eine -de Rede; aus etw. her-, hidrere fra, komme af, folge af. 2) m. h. flyde, vædske, rinde: die Augen -; das Papier fließt, slaaer igj-.

Fließpapier, n. -es, ub. pl. (Sydt.) Trækpapir, n.

Fließwasser, n. -s pl. s. sg. rindende Vand af Bække og Floder.

Fliete, f. -n, Aareladeredskab, n. Lancet, c. (især til Brug ved Dyr).

Flimmen, el. sædv. flimmern, v. n. m. h. glimre.

Flimmer, m. -s ub. pl. Glimmer, (en glimrende Ertsart); -n, v. n. m. h. glimre, tindre.

Flinder, m. -s pl. s. sg. Flitter, c. især: visse af tyndt Messing forfærdigede Figurer; en tynd sachsisk Skillemynt; s. Flunder.

Flink, aj. flink, munter, hurtig, ferm.

Flinken el. sædv. flinkern, v. n. m. h. glimre, glindse, blinke.

Flinker el. Flinkerchen, n. -s pl. s. sg. Paillette, c.

Flinte, f. -n, Flint, Bosse, c.; -n=kugel, f. -n, Flintekugle, c.; -nstein, m. -es -e, Flintesteen, c.

Flintglas, n. -es ub. pl. Flintglas, n.

Flirren, v. n. m. h. blænde (for Dinene).

Flispern el. flistern, v. a. og n. m. h. hvisle; Einem etw. ins Ohr, hviske.

Flitschrose, f. -n, d. T. Valmue, Kornrose, c.

Flitter, m. -s pl. s. sg. el. f. -n, Paillette, Flitter, c.; -glanz, m. -es ub. pl. Flitterglands, c.; -gold, n. -es ub. pl. F-guld, n.; -sand, m. -es ub. pl. Glimmersand, c.; -staat, m. -es ub. pl. Flitterstads, c.; (især fig.); -=wochen, pl. ub. sg. Hvedebredsdage (den første Tid i Ægtestanden, el. i enhver ny Stilling).

Flittich, m. -es -e, d. T. s. Fittich; (hos Slagt.) et Stykke Drebjed, som folger strax efter Drebrystet; Flip, c. (paa et Klædningsstykke).

Fliz=bogen, m. -s pl. s. sg. Flitsbue, c.; -pfeile, vulg. Flitschpfeile, f. -n, Flitsbuepil, c.

Flocke, f. -n, el. -n, m. -s pl. s. sg. (Dim. Flöckchen, n. -s pl. s. sg.) Fnug, n. Flok, c.

Flock=asche, f. ub. pl. Fnugaske, c.; -feder, f. -n, Dun, n.; -feuer, n. -s ub. pl. d. T. Blusseild, c. (som snart gaaer ud); -seide, f. ub. pl. Flokfilke, Floretsilke, c.

Flocken, v. 1) a. staae til Fnug. 2) u. m. h. falde ned i Flokke; d. T. snee.

Flocken=asche; -seide, s. Flock=.

Flockicht, aj. fnugagtig, lig Fnug.

Flockig, aj. fnugget.

Flob, m. -es -öbe, Loppe, c.

Flohen, el. flöhen, v. a. søge at fange Lopper; Einen, sich, loppe.

Flöhig, aj. fuld af Lopper.

Flohstich, m. -es -e, Loppestik, n.

Flor, m. -es 1) ub. pl. Safforblomst, c. (vild Safran). 2) pl. -e el. -en, Flor, Blomstring, c. (især i Sammens.): Nelken -; fig. d. T. Velstand, lykkelig Tilstand, c.; 3) pl. -öre, Flor, n.

Flor=band, n. -es -änder, Florbaand, Flors Baand, n.; -hut, m. -es -üte, Flors Hat, c.; -weber, m. -s pl. s. sg. Florvæver, c.

Florèn, m. -s -e, Gylden, c. (Mynt, skrives forkortet Fl.)

Floren, aj. Flors=, af Flor.

Floret=band, n. -es -änder, Floret=tes Baand, n.; -seide, f. ub. pl. Floretsilke, Flok-, c.

Floriren, v. n. m. h. florere, blomstre, befinde sig i Velstand.

Floß, n. (ogsaa m.) -es -öße, (Sydt.) Flaade, c. (sammensatte Træstammer, for at sætte f. Ex. Tropper over Vandet med; forstjellig fra Flöße; s. dette Ord); Færge, c.; Flaadegarn, flydende Fiskergarn, n.; Flod, c. et flydende Vand.

Floß=feder, f. -n, Finne, Fiske-, c.; -gerechtigkeit, f. ub. pl. Flaaderettighed, c.; -graben, m. -s pl. s. sg. Grav, Canal, hvorpaa Tømmer flaades; -platz (Flößplatz) m. -es -ätze, Tømmerplads, c.

Flößbutter, f. s. Schmelz-.

Flosse, f. -n, Finne, Fiske-, c.; (ved Fisteri) Flydholt, Flodholt, n.

Flöße, f. -n, Flaaden, c.; Flaade, Tømmer-, c.

Flößen, v. a. Vim. etw. in den Mund, gyde i, indgyde; Zimmerholz, flaade; fiske med Flaadegarn; die Milch -, stumme Fleden af.

Digitized by Google

Flößer, m. -s pl. ſ. sg. Flaadebetjent, c.

Flöte, f. -n, Fleite, c.; Spole, c. (hos Linnedvæverne) en Buſt Uld, en Art Skib, ſ. Flüte; (Nordt.) Champagneglas, n.

Flöten-ſpieler, m. -s pl. ſ. sg. Fleiteſpiller, c.; -uhr, f. -en, Fløiteuhr, n.

Flöten, v. a. og n. m. h. blæſe paa Fleite; (Nordt.) fløite med Munden; er geht -, gaaer flaiten, - tabt; (Nordt.) die Milch -, ſtumme.

Flott, aj. flot: ſvømmende paa Vandet; fig. d. T. overdaadig, fraadſende.

Flott, m. -es ub. pl. (Nordt.) Flode, c.

Flotte, f. -n, Flaade, Krigs-, c.; (hos Farverne) Farveſuppe, c.

Flötz, n. -es -e, (Sydt.) Steengulv, Fliſe-, n.; (i Bjergv.) Flets, c. et ſtraa ſig i Breden udſtrækkende Lag; -berg, m. -es -e, -gebirge, n. -s pl. ſ. sg. Fletsbjerg, n.

Fluch, m. -es -üche, Forbandelſe, c.; (i Bibelen) det Onde ſelv, hvormed der trues; letſindig Sværgen, c.

Fluchen, v. 1) n. m. h. forbande: Dim. el. undert. auf Einen; (i Bibelen) beſpotte. 2) a. etw., bande; d. T. Dim. etw. an den Hals, ønſte Ondt over.

Flucher, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom ønſker Ondt over en Anden; Bander, c.; (i Bibelen) Gudsbeſpotter, c.

Flucht, f. ub. pl. Flugt, c.: (i Bygningsk.) Spillerum, n. det til Bevægelſe fornødne Rum: die Thür hat zu viel -; d. T. en lige Linie el. Flade: in einer - fortbauen; Flygten, c. (iſær af Frygt for et foreſtaaende Onde); d. T. ogſaa Iil, Hurtighed, c.; in der - ſeyn, d. T. være i Farten, ile meget.

Flüchten, v. 1) n. m. ſ. flygte, tage Flugt, c. 2) a. eine S. el. ſich, bringe i Sikkerhed ved at flygte, paa Flugten.

Flüchtig, aj. flygtende; flygtig: forgængelig, let henflyvende, let opløſende ſig i ſine Dunſter: der Salzgeiſt iſt ſehr -; hurtig, med Lethed: ein -er Pinſel; løſelig, overfladelig, i Haſtværk: eine -e Vorſtellung; ich ſah ihn -; flyvende, fritſvævende, (iſær hos Malerne): ein -es Gewand; -keit, f. -en, Flygtighed, c.

Flüchtling, m. -es -e, Flygtning, c.; et flygtigt, uſtadigt letſindigt Meſe.

Flück, aj. flyg, flyveſærdig (om Fugleunger).

Fluder, n. -s pl. ſ. sg. Udløbsrende, c. (ved Bjergværker og Mølle-).

Flug, m. -es -üge, Flugt, Fart, Flyven, c. ub. pl.; ogſaa fig. enhver hurtig Bevægelſe: deine Tugend hebt ſich voll edlem -e; Flok, Sværm, c.: ein - Bienen; fig. den forreſte Deel af en Morſer.

Flug-biene, f. -n, Arbeidsbi, c.; -loch, n. -es -öcher, Flyvehul, n.; -ſand, m. -es ub. pl. Flyveſand, n.; -blatt, n. -es -ätter, Flyveblad, n., Piece, c.

Flügel, m. -s pl. ſ. sg. Vinge, c.: (hvormed Fuglene ſvinge ſig i Luften; ogſaa naar Fjedrene ere deraf; paa Vindmøllerne); ogſaa fig.: auf -n der Liebe; - der Morgenröthe; Fløi, c.: (paa Huſe; paa Skibe; Vimpel, c.; de yderſte Ender af opſtillede Krigsfolk; den høire og venſtre Side af en Jagt; Tilbygning ved Enderne af en Hovedbygning; hver Halvdeel af en Fløider; enkelt Vindue; et Slags Claveer, Clavecin, n.).

Flügel-decke, f. -n, Skælvinge, c.; -horn, n. -es -örner, Jagthorn, n.; en Art Conchylie, c.; -kleid, n. -es -er, Hængeærme, n. (et fordum brugeligt Klædningsſtykke paa ſmaae Piger); -mann, m. -es -änner, Fløimand, c.; -pferd, n. -es ub. pl. Pegaſus, c.; -werk, n. -es ub. pl. d. T. Fjederværeature, ſpiſelige Fugle.

Flügeln, v. a. bevinge, forſyne med Vinge; iſær partic. geflügelt, bevinget; fig. fremſtynde; (Jagtſp.) einen Vogel, ſtyde i Vingen.

Fluge, av. d. T. flux, ſtrax, hurtig.

Fluh, Fluhe el. Flühe, f. -n, (Sydt. iſær i Schweits) en bar Klippeflade, en ſteil, nøgen Klippevæg.

Flunder el. Flünder, m. -s pl. ſ. sg. den almindelige Flynder.

Flunkern, v. n. m. h. vulg. glimre, glindſe, blinke; fig. d. T. blænde med Ord, prale, ſige Uſandheder.

Flur, f. -en, Eng, c. (jævn, flad Mark; iſær alle indenfor et Steds Grændſer beliggende Jorder) Fælled, c.; et brolagt el. dog jævnet Gulv; (i denne Betdg. n. St. m.); iſær: Forſtue, c., brolagt Forſtue, c.

Flur-buch, n. -es -ücher, Jordebog, c.; -recht, n. -es -e, Ret, hvorunder et viſt Diſtricts Jorder høre, ub. pl.; de Forrettigheder, ſaadanne Jorder nyde; -regiſter, n. -s ub. pl. ſ. -buch; -ſcheide, f. -n, Markeſtjel, n.; -ſchütz, m. -en -en, Hyrde, Markvogter, c.; -ſtein, m. -es -e, Markeſtjel, n. Grændſeſteen, c.; Fliſeſteen, c.

Fluß, m. -ſſes, -üſſe, Flyden, c. Flaad, n. (Tilſtanden, i hvilken et Legeme flyder); om egentlig flydende Legemer: der - eines Stromes; om faſte Legemer, ſom ved Hede gjøres flydende: das Eiſen geräth in -; om Talen: der - der Rede; Flaad, n. (Sygdom); Flod, c. (Dim. Flüßchen, n. -s pl. ſ. sg.); alle paa hverandre følgende Kortblade af een Farve; et Legeme, ſom let ſmelter el. befordrer Smeltning; et

Digitized by Google

Legeme, som er fremkommet ved Smeltning: Rubinfluß, efterlignet Rubin.

Fluß-feder, n. -s ud. pl. Flaadfeder, c.; -fisch, m. -es -e, Flodfisk, Ferskvandsfisk, c.; -galle, f. ud. pl. Flaadgalle, c. (Hesteshygdom); -pricke, f. -n, Flodnegeneie, c.

Flüssig, aj. flydende; beheftet med og tilbøielig til Flaad; -keit, f. -en, Flydenhed, c. (Tilstanden, i hvilken et Legeme er flydende; et flydende Legeme selv).

Flüstern, s. Flisrern.

Flüte, f. -n, Fleite, c. (et Slags Coffardieskib).

Fluth el. Flut, f. Flod, c. (modsat Ebbe) ud. pl.; Vandflod, Oversvømmelse, c. pl. -en; en stor Vandmasse; især: Havet; fig. rigelig Udgydelse, stor Mængde, c.; -bett, n. -es -en, Vandrende, Ud- el. Indløbsrende, c. (som leder Vandet til bestemte Steder); Renden, hvorigj- Vandet ledes til Mølhjulet; (i Digevæsenet) en Forhøining, over hvilken Vandet uden Skade kan flyde; -en, v. n. m. h. vore, hæve sig; upers. es fluthet, Vandet stiger, det bliver Flod; -zeit, f. -en, Flodtid, c.

Fock-mast, m. -es -en, Fokkemast, c.; -rah, f. -en, Fokkeraa, c.; -segel, n. -s pl. s. sg. Fokkeseil, n.

Focke, f. -n, en Art Heire; (paa et Skib) Fok, c. (det underste Seil paa Fokkemasten).

Föderation, f. -en, Forbund, n.; -ativ, aj. forbundsmæssig; -rirte, pl. ud. sg. Forbundne.

Fohle, f. -n, Føle, en ung Hest, c.; -n, n. -s pl. s. sg. (Nordt.) Føl, n.; -n, v. n. m. h. føle, kaste Føl.

Folge, f. -n, Følge, Rad, Række, Fortsættelse, Vedvaren, c.; Eim. - leisten, adlyde; deinem Versprechen zu - (bedre zufolge) el. zu - deines Versprechens, i Følge; die - wird es lehren, Fremtiden; in der -, i Fremtiden; die Sache hat wichtige -n, Følger; die -n des Lasters, Følgerne af; eine - aus etw. ziehen, Slutning, c.; in -, følgeligen.

Folgen, v. n. 1) m. s. følge, ledsage, komme efter: Eim. el. einer S.; auf Einen el. etw.; nach Eim. el. etw.; Eim. im Amte; fig. Eim. etw. - lassen, lade følge med, sende med; aus etw. -, være Følge af hvad der er sagt, være Virkning af en Aarsag. 2) m. h. blot fig. rette sig efter, adlyde, følge: Eines Rath; seinen Lüsten; Eim.

Folgeleistung, f. ud. pl. Følgsomhed, Følgagtighed, Adlydelse, c.

Folgends, av. (foræld. og Sydt.) siden, herefter, i Fremtiden; videre, følgelig, altsaa.

Folgereich, aj. følgerig.

Folgerichtig, aj. følgerigtig, konsequent; -keit, f. ud. pl. F-hed, Consequens, c.

Folgern, v. a. slutte, udrage Slutning; -rung, f. Slutning, c. (at slutte) ud. pl.; (det, man har sluttet sig til) pl. -en.

Folgezeit, f. -en, Fremtid, c.

Folglich, 1) aj. (Sydt.) fremtidig. 2) oj. følgeligen, altsaa.

Folgsam, aj. følgagtig, lydig; -keit, f. ud. pl. F-hed, L-hed, c.

Foliant, m. -en -en, Foliant, c.

Folie, f. -n (3 Stav.) Folie, c. (tyndt Metalblad).

Folio, indecl. kun i Talem.: in -, i Folio.

Folium, n. -s -lien, Folium, n.

Folter, f. -n, Pineredskab, n.; pinligt Forhør, n., Tortur, c.; fig. Pinsel, Marter, Sjæleangst, c.; -bank, f. -änke, Pinebænk, c.

Folterer, m. -s pl. s. sg. Piner, c.

Foltern, v. a. lægge paa Pinebænken; fig. martre, pine, qvæle.

Foment, n. -es -e, Foment, varmt Omslag, n.

Fond, m. pl. -s (l. Fong) Fond, n., Bund, Grund, c.; Pengesum, Hovedstol, Grundcapital, c.

Fondiren, s. Fundiren.

Fontaine, f. -n, Vandspring, n.

Fontanell, n. -es -e, el. -e, f. -n, Fontenelle, c.; Hoirvel, c. (i Hjernestallen paa nyfødte Børn).

Foppen, v. a. d. T. Einen, drille, trække op, have til Bedste, spotte; -pper, m. -s pl. sg. Drillepose, Optrækker, c.; -pperei, f. -en, Drilleri, Optrækkeri, n.

Force, f. ud. pl. (l. -ße), Force, Styrke, Kraft, Magt, c.; -ciren, v. a. forcere, tvinge; udspille et Kort, som kun kan stikkes med Trumf.

Förchling, m. -es -e, (Sydt.) en Art spiselig Champignon.

Förder, av. (foræld.) siden, videre, i Fremtiden.

Förderlich, aj. (sjeld.) behjelpelig, tjenstlig, tjenstagtig; auf das -ste, snareste, snareste muligt.

Fordern, v. a. stævne: Einen vor Gericht; fig. fordre, begjære, forlange, kræve.

Fördern, v. a. bringe fremad, bringe videre; Einen, hurtigt tilfredsstille, affærdige: seine Kunden; eine S., fremskynde; sich, skynde sig, haste; -rt euch, skynder eder, tøver ei; es -rt, gaaer fremad, gaaer fra Haanden, lykkes; eine S. -, befordre, bringe i Gang, hjelpe afsted.

Förderniß, f. (d. T. især Sydt.) Fremskynden, c., ud. pl.; det som fremskynder en Ting, pl. -sse.

Fördersam, aj. (Sydt.) behjelpelig,

Digitized by Google

tjenſtlig; (Canc.) uden Ophold, hurtig; (iſær superlat. -ſt).

Forderung, f. Fordren, c. ub. pl.; Fordring, c. (det, man fordrer) pl. -en.

Förderung, f. Fremſkynden, c. ub. pl.; Arbeide, ſom ſkal fremſkyndes; betinget Arbeide; Stedet, hvor dette Arbeide ſteer, pl. -en.

Forelle, f. -n, Forelle, c. (Fiſk).

Forke, f. -n, Hofork, -tyv, c.

Form, f. -en, Form, c. (Dannelſe, Skikkelſe; Viis, Maade; det, hvori en Ting erholder dens Form, ſom: Smelteform, Lyſe-; (ſjeld.) den formede, dannede Ting).

Formalien, pl. ub. sg. (4 Stav.) Formaliteter.

Format, n. -es -e, Format, c.

Formel, f. -n, Formel, c.

Formen, v. a. eine S., forme, danne, modellere.

Formenſchneider, m. -s pl. ſ. sg. Formſkærer, c.

Former, m. -s pl. ſ. sg. Former, Modellerer, c.

Förmig, aj. blot i Sammenſ. ſom einförmig.

Formiren, v. a. d. T. formere, danne; ſich - (om Soldater) danne Geleder, Roder.

Förmlich, aj. formelig; (ſjeld.) veldannet, ſom har den tilbørlige Form; -keit, f. Formelighed, Lov-, c. ub. pl.; Formaliteters Jagttagelſe, pl. -en.

Forſchen, v. n. m. h. forſke: nach Wahrheit; in der Schrift; -cher, m. -s pl. ſ. sg. Forſker, c.; -chung, f. -en, Forſkning, c.

Forſt, m. -es 1) pl. Förſte, Tagmenning, c. ſ. Firſte. 2) pl. -e el. Förſte, d. T. Forſten, Skov, c. (behandlet efter Forſtvidenſkabens Regler).

Forſt-amt, n. -es -ämter, Forſtamt, n.; -beamte, el. -bediente, m. -n -n, Forſtbetjent, c.; -gerecht, aj. forſtkyndig, ſom forſtaaer ſig paa Forſtvæſenet; -kunde, f. -n, Forſtvidenſkab, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Skovinſpecteur, c.; -rath, m. -es -äthe, Forſtraad, c.; -recht, n. -es -e, uindſkrænket el. indſkrænket Eiendoms el. Brugsret over en Skov; Indbegrebet af Forſtlove og Anordninger; -weſen, n. -s ub. pl. Forſtvæſen, n.; -wiſſenſchaft, f. -en, Forſtvidenſkab, c.

Förſter, m. -s pl. ſ. sg. Forſtmand og Jæger, c. (ſom har Opſyn over et Skovdiſtriet); -ei, f. -en, Skovdiſtriet, ſom ſtaaer under en Skovbetjents Opſyn; denne Betjents og de under ham ſtaaende Perſoners Bolig.

Forſteilich el. forſtlich, aj. Skov-, ſom angaaer, hører til Skovvæſenet.

Fort, n. -es -s, Fort, n. (liden Fæſtning).

Fort, av. fremad, videre; bort, afſted, fra et Sted til et andet; (ſaaledes ogſaa i adſkillende Sammenſ. med Verber: -ſtrecken; -eilen ꝛc.); fig. fort, fremdeles, endvidere, i et væk, (iſær i adſkillende Sammenſ. med v. n.: -arbeiten; -leben; -ſingen ꝛc.); hurtig, d. T. iſær i -machen; ſo -, ſtrax, paa Stedet, i en Snup; und ſo -, og ſaa fremdeles, ſaa videre; (foræld.) i Fremtiden. [fra den Tid af; videre.

Fortan, av. (foræld.) i Fremtiden;

Fortblaſen, v. i. 1) a. blæſe bort. 2) n. m. h. vedblive at blæſe paa et Inſtrument.

Fortbringen, v. i. a. fortbringe, bringe bort, bringe med ſig; fig. drive, frembringe af Jorden: Pflanzen-; ſich, ſlaae ſig igj-, hjelpe ſig frem; -gung, f. ub. pl. Bringen bort, Fremdriven, c.

Fortdauer, f. ub. pl. Vedvaren, c.; -n, v. n. m. h. vedvare.

Fortfahren, v. i. 1) n. m. ſ. kjøre, reiſe bort fra et Sted. 2) n. m. h. fare fort, vedblive, fremture i: - zu ſchreiben. 3) a. bringe fort til Vogns el. til Skibs. [vedblive at flyde.

Fortfließen, v. i. n. m. ſ. flyde bort;

Fortführen, v. a. bortføre; vedblive at føre; -rung, f. -en, Bortføren, c.

Fortgang, m. -es ub. pl. blot fig. Vedvaren; (undert.) Fortſættelſe; Fremme; Fremgang, c.

Fortgehen, v. i. n. m. ſ. gaae bort, vedblive at gaae; fig. fortſættes; vedblive.

Forthelfen, v. i. n. m. h. Eim., hjelpe bort; fig. hjelpe fremad, - videre; -fung, f. ub. pl. Hjelpen frem, c.

Fortbin, av. ſ. Fortan.

Fortification, f. ub. pl. Fæſtningsværk, n., Befæſtning, c., Ingenieurvidenſkab, Fortifikationskonſt, c.

Fortkommen, v. i. n. m. ſ. komme fort, bort, undkomme; komme fremad, - afſted; fig. (om Vexter) trives; (om Mſtr.) have ſit Ophold ved; -, ut. -s ub. pl. Fremkomſt, Fremgang, c.

Fortkönnen, v. i. n. m. h. d. T. for fortkommen können, kunne komme fort.

Fortlaſſen, v. i. a. Einen, lade gaae, reiſe bort.

Fortlaufen, v. i. n. m. ſ. løbe bort; n. m. h. vedblive at løbe; fig. n. m. ſ. løbe fort; iſær partic. -d, fortløbende: -de Seitenzahlen.

Fortmachen, v. 1) a. d. T. ſich, pakke ſig, løbe ſin Vei, undvige. 2) n. m. h. vulg. ile.

Fortpflanzen, v. a. plante videre; forplante: Gewächſe -; ogſaa fig. ſein Geſchlecht, eine Krankheit -; -zung, f. -en, Planten videre; Forplantning, c. [fremad; fig. henrive.

Fortreißen, v. ſ. a. rive bort; rive

Fortſatz, m. -es -ätze, Fortſætning, c. (i Anatom.) den fremragende Deel paa et Been.

Fortſchaffen, v. a. bortſtaffe, ſtaffe af Veien; borthjelpe, befordre; afſtakke, give Afſked.

Fortſcheren, v. n. m. h. klippe fort; ſich, d. T. pakke ſig, gaae ſin Vei.

Fortſchreiten, v. i. n. m. ſ. ſtride videre el. fremad, gaae varſomt, betænkſomt frem (til Værks).

Fortſchritt, m. -es -e, Fremſtridt, n.; (iſær fig.).

Fortſetzen, v. a. udplante, om-; flytte frem, flytte høiere op (i Skolen); fortſætte: eine Handlung; -zung, f. -en, Udplantning, Forflyttelſe, Fortſættelſe, c.; ogſaa den Deel ſelv, ved hvilken Noget fortſættes.

Fortſtoßen, v. i. 1) a. bortſtøde; ſtøde fremad, videre. 2) n. m. h. vedblive at ſtøde.

Fortwollen, v. n. m. h. d. T. ville [gaae, reiſe bort.

Fortwurzeln, v. n. 1) m. ſ. udbrede Rødderne videre. 2) m. h. vedblive at ſlaae Rødder.

Fortziehen, v. i. 1) n. m. ſ. drage, marſchere bort. 2) n. m. h. vedblive at drage. 3) a. bortdrage, trække bort: den Wagen -. [-e Rüben.

Foß, aj. d. T. feit: -es Holz; træet:

Foſſil, n. -s -ien, Foſſilier, Mineralier.

Fourier og Fournier, ſ. Fur-.

Fourrage (l. Furraſche) f. ub. pl. Foder for en Armees Hefte; fig. Levnetsmidler overhovedet; -agiren (l. -aſchiren) v. n. m. h. hente Foder el. ogſaa Levnetsmidler.

Fracht, f. -en, Fragt, c.: (alt hvad Vognen er paalæſſet med, el. Skibets hele Ladning; undertt. Varene, Vognmanden el. Skipperen befordrer; Lønnen derfor).

Fracht-brief, m. -es -e, Fragtbrev, Connoisſement, n.; -führer, m. -s pl. ſ. sg. Fragtmand, c.; -geld, n. -es ub. pl. Fragt, c.; -ſchiff, n. -es -e, Fragtſkib, n.; -wagen, m. -s pl. ſ. sg. Fragtvogn, c.

Frachten, v. a. fragte (ſaavel fore ſom ſende Gods). [Befragter, c.

Frachter, m. -s pl. ſ. sg. Fragter,

Fract, m. -es -e, Frak, c.

Fractur, f. ub. pl. Fractur, c.

Frage, f. -n, Spergsmaal, n.

Fragen, v. a. ſperge, Einen; Einen um, nach, über etw.; ogſaa Tingen i Acc. das - ſie; el. med et dobbelt Acc. er fragte mich Vieles; ogſaa ub. Casus: er fragte, ob, wie, warum --; fig. nach etw., bekymre ſig om, drage Omſorg for, agte, (kun d. T. og benegtende); es fragt ſich, man kan ſperge, det er tvivlſomt, uafgjort.

Frage-punkt, m. -es -e, Spergsmaals-Gjenſtanden; -weiſe, av. ſ-ſtvis; -weiſe, f. -n, Spergemaade, c.; -zeichen, n. -s pl. ſ. sg. S-tegn, n.

Frager, m. -s pl. ſ. sg. Sperger, c.

Fraglich, aj. Spergsmaals-, hvorefter der ſperges; tvivlſom, uafgjort; det, hvorom Talen er.

Fragment, n. -es -e, Fragment, Brudſtykke, n.; -ariſch, aj. ſom er i Brudſtykker.

Fragſelig, aj. ſpergeſyg.

Fraiß el. Fraiſch, f. ub. pl. (Sydt.) Skræk, Frygt, Fare, c.; Faldſot, c.; Inquiſitionsret, Hals-, c.; -ſam, aj. ſtrækkelig, frygtelig; -ſam, f. ub. pl. Skræk, Angſt, c.; -ſlich, aj. (forældt.) ſtrækkelig; (Sydt.) ſom hører til Inquiſitionsretten. [ciskaner, c.

Franciskaner, m. -s pl. ſ. sg. Fran-

Franco, av. fri, frigjort.

Frank, aj. (forældt.) fri; - und frei, frank og fri, fuldkommen fri.

Franke, m. -n -n, Franker, c. (af den frankiſke Nation); Frank, c. (en fransk Mynt).

Franken, n. -s ub. pl. Franken, n. (et tydſk Land); ogſaa -land, n. -es ub. pl.; -wein, m. -es -e, Viin, ſom dyrkes i Franken. [tale Postrengene.

Frankiren, v. a. frankere, frigjøre, be-

Fränkiſch, aj. frankiſk.

Frankreich, n. -es ub. pl. Frankrig, n.

Franſe, f. -n, Fryndſe, c.; (i Speg) Fjæſer, Tjavſer, løsſlidte, løshængende Traade; -ſicht, aj. liig Fryndſer, fryndſeagtig; -ſig, aj. fryndſet.

Franz-apfel, m. -s -äpfel, fransk Æble, n., Rainet, c.; -band, n. -es -ände, Franskbind, n.; en Bog, der er indbunden i et ſaadant Bind; -branntwein, m. -es -e, fransk Brændeviin, c.; -brod, n. -es -e, Franskbrød, n.; -geld, n. -es ub. pl. franſke Penge (iſær Dalere og Gylden); -gold, n. -es ub. pl. fransk Guld; -obſt, n. -es ub. pl. Frugt af franſke, (løvſtammede) Træer; -wein, m. -es -e, fransk Viin; iſær hvid Viin.

Franzmann, m. -es -änner el. Franze, m. -n -n, ſrogende el. ſprottende for det ſædv. Franzoſe, m. -n -n, Franskmand, c.; -zöſinn, f. -en, fransk Fruentimmer.

Franzoſen, pl. ub. sg. Frantſoſer (veneriſt Syge); ogſaa en Sygdom hos Sviin, Hornqvæg ꝛc. [Frantſoſer.

Franzöſig, aj. veneriſt; beladt med

Franzöſiſch, aj. fransk.

Frappant, aj. paafaldende, overraſkende; -ppiren, v. n. m. h. overraſke, ſætte i Forundring: es -ppirt mich.

Fraß, m. -es, Æden, Fraadſen; Graadighed, Slugenhed, c. ub. pl.; Æde, n., Mad, c.; d. T. ogſaa Menneſke-

sede, c. ud. pl.; Ader, Sluger, c. (om Dyr) pl. -e; (dog kun i Summens.: Viel- ꝛc.).

Fräßig, aj. s. Gef-.

Fratscheln, v. n. m. h. (Sydt.) udsperge; sladdre; skakkre, hekre; -chler, m. -s pl. s. sg. Skakkrer, Hekrer, c.

Fratz, m. -en -en el. -e, f. -n, d. T. taabelig Fortælling, Sladder, Hvisvas, Snikksnak, plat Spøg, c.; Vrængen, c. (med Munden), hæsligt fordreiet Ansigt; et stygt, uartigt Barn; -ngesicht, n. -es -er, Skabilkenhoved, n., Maske, c.; et vanskabt, fordreiet Ansigt, og et Menneske med et saadant; Caricatur, c.

Frau, f. -en, Frue, Herskerinde, c. (en Titel, som Herr om Mandspersoner) Hochgeborne -, die - Hofräthinn, - Hoffmann (ikke -inn), Madam H.; die Haus-, (af Tjenestefolkene sædv. kaldet Frau); unsere -, unsere liebe - (Gen. og Dat. unserer lieben -en) Jomfru Maria; ligel. de egentlige Nonner i et Nonnekloster; Kone, Ægtekone, Hustru, Qvinde, c.; ogsaa Enke, c.; Gen. sg. -en bruges undert. for større Tydeligheds Skyld, naar det staaer foran Subst., hvoraf det styres: seiner -en Schwester Sohn, hans Kones Søsters Søn; seiner - Schwester Sohn, er: hans Frue Søsters Søn; i Titler baade Gen. og Dat. -en; s. Herr.

Frauen-bild, n. -es -er, Jomfru Mariæ Billede; d. T. Fruentimmerportrait; vulg. Fruentimmer, n.; -glas, n. -es ud. pl. Marieglas, n.; -haar, n. -es, ud. pl. Fruehaar, Guldhaar (Plantes Navn); -kloster, n. -s -öster, Nonnekloster, n.; -knecht, m. -es -e, vulg. Pigernes Jens, c.; -sperson, f. -en, vulg. Fruentimmer, n.; -stand, m. -es, Konestand, c. ud. pl. Fruentimmerstol, c., -stade, n. (i en Kirke) pl. -ände; -tag, m. -es -e, Mariæ Bebudelsesdag (25 Marts); Fruedag, c.; -volk, n. -es ud. pl. vulg. Qvindfolk, -menneske, n.; -zimmer, n. -s pl. s. sg. Fruentimmer, n. (flere Personer af det qvindelige Kjøn; hele Qvindekjønnet; en enkelt Person af Qvindekjønnet af god Stand); Fruentimmerværelse, n.; -zwinger, m. -s pl. s. sg. Fruerbuur, Harem, Serail, n.

Fräulein, n. -s pl. s. sg. Freken, c.; (foræld.) en Person el. et Dyr af Hunkjønnet. (Naar - som blot Titelord staaer foran et andet Hunkjønsord, saa kan det foranstaaende Bestemmelsesord ogsaa ståae i fem.: Ihre - Tochter; men das - N.; dieses -).

Fräulich el. fraulich, aj. s. Weiblich.

Frech, aj. fræk, fripostig, alt for fri, kaad; -heit, f. F-khed, F-ghed, K-hed, c. ud. pl.; fræk Tale, Handling, Fagts ꝛc. pl. -en.

Fregatte, f. -n, Fregat, c.; ogsaa: Fregatpelikan, c. (Svømmefugl).

Frei, aj. fri, uhindret, uindskrænket, utvungen; - von etw., uden, langt fra, ein -er Platz, aaben; ins Freie, fri Luft; ein -er Mensch, uafhængigt, som er sin egen Herre; -stehen, uden Stotte, alene, for sig selv; die -en Künste; eine -e Reichstadt; Waaren - machen, betale de derpaa hvilende Afgifter; - seyn, uafhængig, sin egen Herre, el. ogsaa: være udfriet af Fængsel; aus -en Stücken, frivillig; meget ofte staaer - for: sikker: ein -es Geleit; fri for Forretninger, for Betaling: ein -es Gut; -e Wohnung; aabenhjertig, frimodig: er spricht -; lidt fræk, ubesteden, kaad: sie thut gar zu -; ein -es Leben.

Frei-bauer, m. -s -n, Selveierbonde, c.; -beuter, m. -s pl. s. sg. Fribytter, (Sørøver) c.; d. T. en Soldat, som ikke er bunden til Krigskonstens strenge Love; -beuterei, f. -n, Fribytteri, Sørøveri, n.; -brief, m. -es -e, Frihedsbrev, n. (hvori en Vorned meddeles Frihed); Privilegium; Reisepas, n.; -denker, m. -s pl. s. sg. Fritænker, c.; -denkerei, f. ud. pl. Fritænkeri, n.; -fräulein, n. -s pl. s. sg. en Barons ugifte Datter, Baronesse, c.; -gebig, aj. med rund Haand, gavmild; -gebigkeit, f. Rundhed, Gavmildhed, c. ud. pl.; saadan Gave selv, pl. -en; -geboren, aj. fribaaren; født af frie Forældre; -geist, m. -es -er, Person, som tænker og handler frit; Fritænker, c. (der ikke agter Religionens og Moralens Love); -geisterei, f. ud. pl. Fritænkeri, n.; -geisterisch, aj. fritænkerisk; -gelassen, aj. frigiven, losladt; -gesprochen, aj. frikjendt ved Dom; tilsagt Syndsforladelse i Kirken; -gericht, n. -es -e, privilegeret Ret; (fordum) Inquisitionsretten i Vestphalen; -gut, n. -es -üter, frigjorte el. privilegerede Vare; frit Landgods, n. (Allodialgods); frit Vendergods, (som er fri for Hoveri); -hafen, m. -s -äfen, Frihavn, c.; -herr, m. -n -en (-inn, f. -en el. -frau, f. -en), Person, som er sin egen Herre; især d. T. Baron (Baronesse), Friherre (Friherrinde) c.; -herrlich, aj. friherrelig, som hører til, anstaaer en Baron; -herrschaft, f. -en, Baronie, Friherskab, n.; -jahr, n. -es -e, Friaar, n. (hvori man nyder visse Friheder); -lassen, n. -s pl. s. sg. Losladelse, Frigivelse, c.; -mann, m. -es -änner, Fribonde, Selveier; Rakkerknegt, c.; -mäurer, el. sædv. -maurer, m. -s pl. s. sg. Frimurer, c., Medlem af -maurerei, f. ud. pl. Frimurerorden, c., Frimureri; -meister, m.

-s pl. f. sg. Frimester, c.; -müthig, aj. frimodig, aabenhjertig; -müthigkeit, f. ub. pl. F-hed, A-hed, c.; -saß, m. -es -äße, f. -bauer; -schule, f. -n, Fristole, c.; -schütz, m. -en -en, (fordum) en Art Buestytte; Deeltager i en Frihaandsstydning; En, som stjød med Troldomskugle; -staat, m. -es -en, Fristat, Republik, c.; -stadt, f. -ädte, fri Rigsstad, Fristad, c.; -statt, f. -en, el. -stätte, f. -n, Fristad, c., Asyl, n. (for Forbrydere, Fallentere ꝛc.); -tisch, m. -es -e, frit Bord, fri Kost; -werber, m. -s, pl. f. sg. -inn, f. -en, Kobler, -ske, c.; -werbung, f. -en, Kobleri, n.; -willig, aj. frivillig, utvungen; -willigkeit, f. ub. pl. F-hed, c.

Freien, v. 1) a. ægte; (foræld.) befrie. 2) n. m. h. d. T. um eine Person -, beile, frie til; fig. um eine S., søge at faae, gjøre sig Umage for.

Freier, m. -s pl. f. sg. Frier, Beiler, c.; -s Gedanken haben, gaae i Giftetanker; auf -s Füßen gehen, gaae paa Frieri.

Freierdings, av. (n. St.) frivillig.

Freierei, f. ub. pl. Frieri, n. vulg. die Freyth el. Freihte.

Freiersmann, m. -es -änner. Frier. Beiler, c.; En, som frier for en Anden.

Freiheit, f. -en, Frihed, c.: - von Geschäften; die - eines Staates; die - des Menschen; mit - denken; dichterische -; Fortrinsret, Begunstigelse, c., Privilegium, n.; (sjeld.) et med Friheder begavet Sted.

Freiheits-baum, m. -es -äume, Frihedstræ, n.; -freund, m. -es -e, F-ven, c.; -krieg, m. -es -e, F-krig, c.

Freilich, av. vistelig; i Sandhed; for: zwar, vel, med aber efter sig: er ist - arm, aber zufrieden.

Freitag, m. -es -e, Fredag, c.; der stille -, s. Char-.

Freiung, f. -en, Frigjøren, Befrielse, c.; (n. St.) Fristed, n.

Fremd, aj. (foræld.) langt, - fra; fig. fremmed; eine -e Sprache, ubekjendt; sich - kleiden, usædvanlig, forunderlig, besynderlig; -artig, aj. af fremmed el. anden Art; heterogen: -ling, m. -es -e, Udlænding, c.; fig. in einer S. ein - seyn, ubekjendt dermed, fremmed for.

Fremde, f. ub. pl. et fremmedt Land el. Sted; Udlandet.

Frequentiren, v. n. m. h. besøge flittig, ofte hvaane.

Frequenz, f. ub. pl. talrig Forsamling, c., Tilløb, n.

Fresco, n. indecl. Fresco (Malerj paa vaad Kalk).

Fresse, f. -n, vulg. Mund, Flab, c.

Fressen, v. i. a. æde, (om Dyr, og vulg. om Mstr.); fraadse, hugge i sig; fig. der Rost frißt das Eisen, fortærer, fordærver, ødelægger.

Fressen, n. -s ub. pl. Æden, Fraadsen, c.; vulg. Æde, n., Føde, Næring, c.; d. T. en forensket Sag.

Fresser, m. -s pl. f. sg. Æder, Fraadser, Sluger, Slughals, c.; -ei, f. -en, vulg. Æderi, n. vulg. Gilde, n., Smaus, c.

Freß-fieber, n. -s pl. f. sg. Ædefeber, c.; -gierig, aj. graadig, slugen; -krankheit og -sucht, f. ub. pl. Ædesygdom, -syge, c.; -wanst, m. -es -anste, Fyldevom, Slughals, c.

Frett, n. -es -e, el. sædv. -chen, n. -s pl. f. sg. el. -wiesel, n. -s pl. f. sg. Ilder, c. (skarfedet Dyr).

Fretzen, v. a. (sjeld.) æde, fraadse; das Vieh -, mæste, fede.

Freude, f. ub. pl. Glæde, Fryd, Forneielse, c.; fig. Glædesudbrud, n., -bevisning, c.: Jemanden mit - (-n) empfangen; Gjenstanden, som foraarsager Glæde: euer Glück wird einst des Alters - seyn; (sjeld.) Mod, n., Behjertethed, c.; mit -n, som av. gjerne, beredvillig.

Freuden-becher, m. -s pl. f. sg. (digter.) Glædesbæger, n., Glædens Nydelse; -bezeigung, f. -en, G-bevisning, c.; -fest, n. -es -e, G-fest, c.; -geschrei, n. -es -e, G-skrig, n.; -leer el. freudeleer, glædetom, glædeløs; -mädchen, n. -s pl. f. sg. Skjøge, c.; -meer, n. -es -e, (digter.) G-hav, n., rig G-fylde, c.; -reich, aj. glæderig; -tag, m. -es -e, G-dag, c.; -thräne, f. -n, G-taare, c.; -voll, freudevoll el. freudvoll, aj. glædefuld, fuld af Glæde; -trunken, aj. glædedrukken.

Freudig, aj. glad, fornøie., oprømt; glædelig, frydefuld; freidig, modig, behjertet; -keit, f. ub. pl. Glæde, Freidighed, c.

Freuen, v. a. Einen, glæde, forneie; sich, fryde sig (über, an og, naar det endnu er tilkommende, auf etw.; (sjeld.) sich einer S. (Gen.).

Freund, m. -es -e (-inn, f. -en), Ven, (-inde), c.; (fordum) Slægtning, Paarørende, c.; (ofte) en Person, som man ved Omgang er forbunden med; (hos Kjøbmænd) Correspondent, Handelsven, c.; d. T. en ringe, ubekjendt Person; især ved ufortrolig Tiltale: mein -; guter -; fig. være Elsker af Noget: - einer S. el. von einer S. - seyn.

Freund-lich, aj. venlig, høflig, behagelig; (om Ting) behagelig, yndig; -lichkeit, f. Tilstanden, i hvilken en Person el. Ting er freundlich, ub. pl.; venlig, hærlig, høflig, behagelig Mine el. Handling, pl. -en; -los, aj. venneløs; -nachbarlich, aj. venskabelig for

godt Naboskabs Skyld; -schaft, f. Venskab, n. ud. pl.; Bekjendtskab, n., Fortrolighed, c. pl. -en; (fordum) Slægtskab, n.; Paarørende, Familie, c.; Venskabsbevisning, bevist Feielighed, Tieneste, c.; -schaftlich, aj. venskabelig; -schaftlichkeit, f. -en, Venskabelighed, c.; -schaftsbeweis, m. -es -e, Venskabsbevis, n.; -schaftsstück, n. -es -e, d. T. Venskabsstykke, n.; -willig, aj. (i Canc.) venskabelig og beredvillig.

Frevel, aj. (undert.) s. -haft.

Frevel, m. -s pl. s. sg. Nidkingsværk, n., Ondskab, Forbrydelse; Gjenstridighed, Letfærdighed, c.; -haft, aj. skarnagtig, ondskabsfuld; ugudelig, lastefuld, modvillig, uforskammet, letfærdig, formastelig.

Freveln, v. n. m. h. begaae Nidkingsværk, handle ugudeligt, trodse Guds og Mstrs Love.

Frevelthat, f. -en, Nidkingsdaad, c.

Freventlich, av. s. Frevelhaft.

Frevler, m. -s pl. s. sg. Nidking, Misgjerningsmand, c., et forvorpent Mste., Ildgjerningsmand, c.

Frey, Freyen, Freyheit, Freylich, Freytag, Freyung, s. Frei-.

Fricassee, n. pl. s. sg. (ogsaa f.) (3 Stav. men i pl. 4 Stav.) Fricasse, c. (Ret Mad).

Friccion, f. -en, Gnidning, Gnidning, c.

Friede, m. -ns, el. -n, m. -s, ud. pl. Fred, c.: (offentlig Rolighed og Sikkerhed; udvortes Enighed, modsat Kiv, Strid, især modsat Krig); sig. Sindsro, c.

Friedeliebend, aj. fredelskende.

Frieden, v. a. (foræld.) frede.

Friedens-bedingung, f. -en, Fredsbetingelse, c.; -bruch, m. -es -üche, F-brud, n.; -fest, n. -es -e, F-fest, c.; -fuß, m. -sses ud. pl. F-fod, c.; -richter, m. -s pl. s. sg. F-dommer, c. (i England); -schluß, m. -sses -üsse, F-slutning, c.; -stifter, m. -s pl. s. sg. F-stifter, Mægler, c. (Mediateur); -störer, m. -s pl. s. sg. F-forstyrrer, c.; -zeit, f. -en, F-tid, c.

Friedfertig, aj. fredelig, fredsommelig; -keit, f. ud. pl. F-hed, c.

Friedliebend, aj. fredelskende.

Friedlich, aj. fredelig, fredsommelig, fredelskende; (om livløse Ting) fredelig, rolig, eensom; -keit, f. -en, F-hed, c., Rolighed, c.

Friedsam, aj. og -keit, f. s. Friedlich.

Frieren, v. i. n. 1) m. h. fryse: die Füße haben mir gefroren; es friert mich el. mich friert; (om Veiret, blot uperf.) es friert, det fryser: es -rt Eis, til Is. 2) m. s. forvandles til Is.

Fries, m. -es 1) pl. -e, et Slags langhaaret, grovt Klæde. 2) pl. -en, (i Bygningsk.) Frise, c.

Friesel, m. el. n. -s pl. s. sg. Frisler (en Sygdom).

Frisch, aj. frist: kold, kølig; sig. endnu ubedærvet (især om Madvare); ny, i sin fuldkomne Godhed; nylig, nu først, ganske nylig; von -em, paa ny; auf -er That, paa frist Gjerning; -er Schnee, nyfalden; das Brod, das Bier ist -, nybagt, nybrygget; endnu ikke brugt; munter, ved fristt Mod, livlig, levende; - auf! kun frist!

Frische, f. ud. pl. Friskhed, c.

Frischen, v. 1) a. forfriske, afkøle, gjøre det Bedærvede igjen godt; die Hunde - (Jagtsp.) give et Laxativ ind; eine S. -, opfriske, atter bearbeide, igjen forbedre; (ogsaa blot som et Konstord). 2) n. m. h. (om Vildsviin) kaste Unger; -chung, f. -en, Forfriskelse, Afkølning, Opfriskelse, c.

Frischling, m. -es -e, (Jagtsp.) et Vildsviin til det er et Aar gammelt.

Frischofen, m. -s -öfen, Smelteovn, (hvor Solvet skilles fra Kobberet).

Friseur, (l. -sör) m. -s -e, Friseur, Haarskærer, c.

Frisiren, v. a. frisere, kruse, gjøre kruset (som Klæde af Dugmagere, og Haarene paa Hovedet); garnere Fruentimmerklæder med Baand, Kniplinger, Fryndser ꝛc.

Frist, f. -en, Frist, Termin, c. (bestemt Tid, inden hvilken Noget bør skee); Udsættelse, Forlængelse af denne Tid (Dilation); (sjeld.) Tid, c., Tidsrum, n.

Fristen, v. a. friste, give Frist, udsætte, opsætte, forlænge; -stung, f. ud. pl. Fristen, Opsættelse, Forlængen, c.

Frisur, f. -en, Frisur, c. (Haarets Opkrøllen; Klæders og andre Tings krusede Besætning).

Fritte, f. -n, Glasstof, n. (den første Sammenblanding af de til Glas nødvendige Materialier).

Frivol, aj. frivol; letfærdig; smaalig; -ität, f. -en, Frivolite, Letfærdighed, Smaahedsaand, c.

Froh, aj. fro, glad, forneiet, vel til Mode; sig. det, som opvækker, roer, er forbundet med Glæde: das -e Bewußtseyn; einer S. (Gen.) - werden, nyde den med Glæde.

Fröhlich, aj. det samme som froh, men især visende denne Glæde ved udvortes Kjendetegn; lystig, glad; -keit, f. Glæde, Fryd, Freidighed, c. ud. pl.; glædelig Høitidelighed, Lystighed, pl. -en.

Frohlocken, v. n. m. h. juble, lægge en høi Grad af Glæde for Dagen: über etw.; (sjeld.) einer S. (Gen.) -.

Frohn, aj. (foræld.) hellig; berømt; prægtig, herlig, skjøn; Øvrigheds-, herskabelig; offentlig.

Frohn, m. -es el. -en pl. -e el. -en, s. Frohnbote.

Digitized by Google

Frohn, f. ſ. Frohne.

Frohn-acker, m. -e -äcker, Hovmark, c.; -altar, m. -s pl. ſ. sg. Helalter, n.; -bar, aj. hoveripligtig; -bote, m. -n -n, Bysvend, Raadſluetjener, c.; -dienſt, m. -es -e, Hoveritjeneſte, c., Hoveri, n.; -feſte, f. -n, (n. St.) Slutteri, offentligt Fængſel, n.; -leichnam, m. -es ud. pl. (i den catholſke Kirke) Chriſti Legeme i Alterets Sacramente; deraf -leichnamsfeſt, n. -es ud. pl. Chriſti Legemsfeſt.

Frohne, f. -n, Hoveri, n., Hoveritjeneſte, c.

Fröhnen, v. 1) n. m. h. gjøre Hoveritjeneſte; Eim. (foragt.) trælle for; ſig. ſeinen Lüſten, være en Træl af. 2) a. Einen, fordre Hoveri af; være bydende imod, behandle haardt; etw. (Sydt.) belægge med Beſlag.

Fröhner, m. -s pl. ſ. sg. Hoveriforpligtet) c.

Fröhnerei, f. -en, ſ. Frohnfeſte.

Frölen, n. -s pl. ſ. sg. (Nordt. d. T.) ſ. Fräulein.

Fromm, (-ömmer -ömmeſt), aj. from, taalmodig, ſpagfærdig; gudfrygtig; god, meblidende; (om Børn) artig, vel artet.

Frömmeln, v. n. m. h. hykle, anſtille ſig gudfrygtig, andægtig; -lei, f. ud. pl. Hyklerl, n., forſtilt Fromhed, c.

Frommen, n. -s ud. pl. (foræld.) Fromme, Nytte, Fordeel, Gavn, Baade.

Frommen, v. n. m. h. (foræld.) gavne, nytte, baade.

Frömmigkeit, f. ud. pl. Fromhed, Gudfrygtighed, c.

Frömmler, m. -s pl. ſ. sg. el. -ling, m. -es -e, Hykler, En, der anſtiller ſig from, Pietiſt, c.

Fronte, f. -n, Front, c. (forreſte Deel af adſtillige Ting): die - eines Hauſes, einer Armee ꝛc.

Frontiſpice, n. Frontiſpice, c.

Fronton, n. -s -s, Fronton, c.

Frosch, m. -es -ösche, (Dim. Fröschchen, n. -s pl. ſ. sg.) Fro, Padde, Tudſe, c.; en Hævelſe i Munden paa Heſte og under Tungen paa Børn; Opheininger og fremragende Dele paa forſtjellige Ting, f. Ex. det Stykke Træ paa en Violinbue, hvorover Haarene ſpændes; -fiſch, m. -es -e, Bredflab, c. (Fiſk); -laich, n. -es ud. pl. Froleeg, (Froernes i Slim indeſluttede Vg); -ſattel, m. -s pl. ſ. sg. et Slags Sadel med ſmaae Bylder for og bag.

Froſt, m. -es -öſte, Froſt, ſtreng Kulde, Fryſen, Kuldens Fornemmelſe, c.; ligel. froſne, gj-froſne Legemer; ſig. Ufølſomhed, Kulde, c.; (i de ſkjønne Videnſkaber) Mathed, Mangel paa Livlighed; -beule, f. -n, Froſtbyld, c.; -ſalbe, f. -n, Froſtſalve, c.; -wetter, n. -s ud. pl. Froſtvejr, n.

Fröſteln, v. n. m. h. upers. mich fröſtelt, fryſe lidet, føle lidt Kulde.

Froſtig, aj. kold, ſom bringer Kulde med ſig; ſig. ein -es Compliment, ſpodſk, ligegyldig; ein -er Wiz, mat; er iſt ſehr -, kuldſkær; -keit, f. ud. pl. Kulde, Kuldſkærhed, c.

Fröſtler, m. -s pl. ſ. sg. el. Fröſtling, m. -es -e, Froſſenpind, c.

Frucht, f. -üchte, Frugt, iſær Sæd og Træfrugt, c., Afgrede, c.; ſig. d. T. det, der befordrer Frugtbarheden i Planteriget, Grode, c.; et endnu ufødt el. nylig født Barn; (i Bibelen ogſaa om Dyr); det, en Ting indbringer, Indkomſt, Løn, c.; Følge af en Handling, et Sindelag: die - deiner Bosheit; Nytte, Fordeel, Baade, c.: - daraus ſchöpfen.

Frucht-bar, aj. frugtbar, frugtbringende: ſom befordrer Planterigets Frugtbarhed: ein -er Regen; -barkeit, f. ud. pl. F-hed, c.; -baum, m. -es -äume, ſ. Obſtbaum; -born, n. -es -örner, ſ. Fülldorn; -knoten, m. -s pl. ſ. sg. Frugtknude, Æggeſtok, c.; -los, aj. ſig. frugtesløs, uden Nytte; -loſigkeit, f. ud. pl. F-hed, c.; -nießung el. -nuzung, f. -en, Nytten, Brugen af det, en Ting giver af ſig; (Usus fructus); -ſtück, n. -es -e, Frugtſtykke, n.

Früchtchen, n. -s pl. ſ. sg. en liden Frugt; ſig. d. T. en ſlet artet, ung Perſon.

Fruchten, v. n. m. h. frugte; blot ſig. bringe Nytte: mein Rath hat nichts gefruchtet.

Früh el. -e, aj. tidlig, betids, betimelig, aarle; - Morgens, aarle om Morgenen; heute -, i Morges.

Früh-erbſen, pl. ud. sg. tidlige Ærter; -geburt, f. ud. pl. for tidlig Nedkomſt (Abortus) c.; -jahr, n. -es -e, d. T. ſ. Frühling; -klug, aj. forklog; klog for Tiden; -mahl, n. -es -ähler, ſ. -ſtück; -meſſe og -mette, f. -n, Morgenmeſſe, Otteſang, c.; -predigt, f. -en, Froprædiken, c.; -reife, f. ud. pl. tidlig Modenhed, c.; -roth, n. -es ud. pl. (digt.) Morgenrøde, c.; -ſtück, n. -es -e, Frokoſt, Davre, c.; -ſtücken, v. n. m. h. ſpiſe Frokoſt, holde Davre; haſt du ſchon gefrühſtückt; -ſtunde, f. -n, Morgentime, c.; -zeitig, aj. tidlig: -es Obſt, -er Verſtand, tidlig moden.

Frühe, f. ud. pl. (blot med in) Morgentid, -ſtund, c.

Früheſtens, av. det tidligſte.

Frühling, m. -es -e, Foraar, n. -s tid, Vaar, c.; Dyr, ſom i Aarets Begyndelſe fødes, ligel. tidligere end andre; d. T. et Barn, ſom fødes for haſtig efter Vielſen.

Digitized by Google

Frühlings=monat, m. -es -e, -tag, m. -es -e, ꝛc. Foraarsmaaned, -dag, c. ꝛc.; -fliege, f. -n, Ugger, Foraarsflagrer, c. (Sommerfugl); -kafer, m. -s pl. ſ. sg. Blaatorbiyt, c. (Insect).

Fuchs, m. -es -üchſe (Dim. Füchschen, n. -s pl. ſ. sg.) Ræv, c. (Dens Hun, Hunræven, kaldes Füchsinn, f. -en); fig. Rævebalg, c., -ſtind, -ſtinds Foderværk, n. ud. Artik.; rødlydt, rødplettet Hest; (foragt.) et Mske. med rødlige Haar; et listigt Mske.; Rus, c. (en ung Student).

Fuchs=eiſen, n. -s pl. ſ. sg. Ræveſax, c.; -haar, n. -es -e, Ræverhaar, n.; -icht, aj. ræveagtig; rød ſom en Ræv; -pelz, m. -es -e, Ræverpels, Ræveſkindspels, c.; -prellen, n. -s pl. ſ. sg. Himmelſprætsleg med en Ræv; -roth, aj. rød ſom en Ræv, ræverød; -ſchwanz, m. -es -änze, Ræverhale, Ræverumpe, c. (ogſaa Navnet paa en Plante); fig. den - -ſtreichen, ſledſke, ſmigre, tale efter Munden; -ſchwänzen el. -änzeln, v. n. m. h. ſledſke, ſmigre, tale efter Munden; -ſchwänzer, m. -s pl. ſ. sg. vulg. Sledſker, lav Smigrer, c.

Fuchtel, f. -n, Kaarde med bred Klinge; fig. Straf ved Slag med en ſaadan Kaarde; -n, v. 1) a. Einen, give Prygl med en bredklinget Kaarde. 2) n. m. h. fare med dragen Sabel ubeſindig hid og did.

Fuder, n. -s pl. ſ. sg. (Dim. Füderchen, n. -s pl. ſ. sg.) Læs, Bonde-, Vognmands-, n.; et Maal for forſkjellige tørre og flydende Ting: (f. Ex. et Stykke Eng, hvorpaa kan avles 1 Læs Hø; et ſtort Vinmaal, 6 Ahm ꝛc.).

Fufzehn, -zig, ſ. Fünf-.

Fug, m. -es ud. pl. (ogſaa brugelig ud. Artik.) Ret, Feie, c.

Fuge, f. -n, Fældning, Skarring, c. (Stedet, hvor to Legemer ere føiede i hinanden); fig. Fuga (i Musiken).

Fügebank, f. -änke, Langhovl, Stryg-, Skot-, c.

Fügeeiſen, n. -s pl. ſ. sg. (hos Snedk.) Jernet i Langhøvlen; (hos Glarm.) Glarmeſterkniv, c. (hvormed det afſtaarne Glas afknibes).

Fugen, v. 1) n. m. h. paſſe; fig. es fugt mir, nytter, tjener, paſſer mig; Einem -, give efter for, finde ſig i. 2) a. fælde ſammen.

Fügen, v. 1) a. ſammenføie: Bretter -; fig. hinzu, føie til, ſætte til; ſich in Einen, in etw. -, føie, ſtikke, lempe, rette ſig derefter; anordne; føie, beſtikke (kun om Gud); ſich -, ſemme, ſtikke, paſſe ſig; ſkee, tildrage ſig efter visſe Love, foranſtaltes. 2) n. m. h. (ſjeld.) Einem, føie, være til Villie, til Nytte, gunſtig (ogſaa fugen).

Fügewort, n. -es -örter, Bindeord, n., Conjunction, c.

Füglich, aj. es kann - geſchehen, bequemt, uden Vanſkelighed; eine -e Antwort, paſſende; ich kann nun - gehen, med Feie, med god Grund; -keit, f. ud. pl. Bequemhed, Paſſelighed, Befeielſe, c.

Fuglos, aj. ubefeiet; -igkeit, f. ud. pl. U-hed, c.

Fügſam, aj. ſammenfoielig, boielig, ſmidig; eftergivende; -keit, f. ud. pl. S-hed, Eftergivenhed, c.

Fügung, f. Forelſe, Beſtyrelſe, c. (iſær om Guds Forſyn), ud. pl.; Tilſtikkelſe, c. (Guds) pl. -en.

Fühl=bar, aj. følſom, følelig; -barkeit, f. ud. pl. F-mhed, F-ghed, c.; -faden, m. -s pl. ſ. sg. (-fäden) Føletraad, c.; -horn, n. -es -örner, Følehorn, n. (paa Insecter); -los, aj. følesløs; -loſigkeit, f. Følesløshed, ud. pl.; følesløs Handling, Opførſel, pl. -en; -ſpitze, f. -n, Spids el. Traad uden Ledemod paa Ormes og Insecters Hoveder.

Fühlen, v. a. og n. m. h. føle, føle paa, befele: Einem den Puls; fornemme, føle til, mærke: Hitze, Kälte ꝛc. -; fig. fornemme, føle: einen Trieb zu etw.; ſich, være ſig visſe Fortrin el. Svagheder bevidſt: er fühlt ſich in ſeinem Fache, er overbeviſt om at være i. [danſke Ø).

Fühnen, n. -s ud. pl. Fyen (den

Fuhr=lohn, m. el. ſædv. n. -es ud. pl. Løn for Kjørſel; Vognleie, Fragt, c.; -mann, m. -es -leute, Vognmand, Kudſk, c.; -mann ſpielen, lege Hyphest; -weg, m. -es -e, ſ. Fahrweg; -werk, n. -es -e, Kjøretøi, Befordringstøi, n.; Vogn, c.; -weſen, n. -s ud. pl. Befordringsvæſen, n.

Fuhre, f. -n, Agen, Kjøren, Kjørſel, c.; Vogn, c., Kjøretøi, n.; Læs, n.; Vognleie, c.

Führen, v. a. føre: eine S., kjøre el. ſeile med; Waaren -, handle med; Einen bei (an) der Hand, auf den Weg (den Weg el. undert. des Weges) lede, ledſage; fig. die Feder, ſtyre; den Graben, trække; forfærdige i en vis Retning; Einen bei der Naſe herum -, narre; die Armee; den Tanz, føre an (beſtemme en Persons el. Tings Bevægelſe, ved at viſe Vei, ledſage, befale, overtale ꝛc.); foreſtaae, forvalte, foranſtalte, anordne, behandle, omgaaes: die Bücher, einen Bau, den Proceß, den Handel -; ſom v. n. indeholde i ſig, føre med ſig, have: einen Namen; etw. im Schilde -; Gottes Namen unnütz -, tage forfængelig; ein Leben -, leve. [Veiviſer, Anfører, c.

Führer, m. -s pl. ſ. Fører, Leder,

Führung, f. Føren, c. (i alle Bem., Verbet führen har) ud. pl.; Føring, c. (Gods, en Reiſende har med el. Vare, en

Digitized by Google

Skibsbetjent maa have frit med); Forelse, c. (Guds Foranstaltning med Hensyn til Mskes. Skjebner, og disse Skjebner selv) pl. -en.

Füll=bier, n. -es ud. pl. Øl, som fyldes efter i Fadet; -hals, m. -es -älse, stor Trætragt, c.; -horn, n. -es -örner, Fyldehorn, Overflødighedshorn, n.; -mund, m. -es -e, Fundament, n. (til en Bygning); -sel, n. -s pl. s. sg. Fylding; Fyldekalk, c.; -wein, m. -es -e, Vin, som fyldes efter i Fadet; -wort, n. s. Flickwort.

Fülle, f. Fylde, Fuldhed, c. (Tilstanden, i hvilken en Ting er opfyldt med en anden) ud. pl.; fig. Overflødighed, fuldt op af; Rigdom, Fuldkommenhed, c.; die Fülle und die -, Klæde og Føde; det, hvormed en anden Ting opfyldes, Fylding, c. pl. -n.

Füllen, v. 1) a. fylde, komme fuld; er ist nicht zu -, er umættelig; gefüllte Blumen, dobbelte; fig. øfe: zwei Maß aus einem Fasse. 2) n. m. h. føle, kaste Føl.

Füllen, n. -s pl. s. sg. Føl, n.

Füllerei, f. s. Völlerei.

Füllung, f. Fyldning, c. ud. pl.; Fylding, c. pl. -en.

Fummel, f. -n, Rand, c. (paa Mandfolkesko); (Nordt.) et efterladende, slavenornt Fruentimmer; -holz, n. -es -hölzer, Poleretræ, n.; -n, v. 1) n. m. h. d. T. fare let hid og did paa et Legemes Overflade. 2) a. (hos Skom.) glatte med Poleretræet.

Function, f. -en, Function, c.; -iren, fungiren, v. n. m. h. fungere, udøve sin Embedspligt.

Fund, m. -es -ünde, Finden, Hitten, c. ud. pl.; Hittegods, n., Opfindelse, Opdagelse, c. og den opfundne Ting; (fordum) List, Ænke, Finte, c., Kneb, n.

Fundament, n. -es -e, Fundament, n.: Grundvold, -stotte, c.; fig. Begyndelsesgrund, c., Grundbegreb, n.

Fundation, f. -en, Fundation, c.

Fundgrube, f. -n, Mine, Grube, c.

Fünf, M=Tal, fem; (brugt med Subst. er det indecl., men ud. Subst. har det i Nom. og Acc. fünfe og fünf, Gen. fünfer, Dat. fünfen: er kann nicht fünfe zählen, tælle til fem, er meget enfoldig; es waren ihrer fünfe, fem af dem).

Fünf, f. -en, Fem, c. (Talfiguren, Femtal, n., Kortbladet, Femmen).

Fünf=blätterig, aj. fembladet; -eckig, aj. femkantet; -fach el. -fältig, aj. femfold, femdobbelt; -füßler, m. -s pl. s. sg. femfodet Vers, Pentameter, n.; -jährig, aj. fem Aar gammel el. vedvarende i fem Aar; -jährlich, aj. som kommer igjen hvert femte Aar; -mal, av. el. - Mal, fem Gange; -malig, aj. som skeer fem Gange; -stimmig, aj. femstemmet.

Fünf=zehn, (Sydt. fünfzehn, Nordt. d. T. fufzehn) M=Tal, indecl. femten; -zehnte, O=Tal, femtende; -zehntens, av. for det femtende; -zehner, m. -s pl. s. sg. et Hele af 15 Enheder; -zig, M=Tal indecl. (Sydt. fünfzig, Nordt. d. T. fufzig) halvtredsindstyve; er ist in den - zigen, mellem 50 og 60 Aar; -ziger, m. -s pl. s. sg. et Hele af 50 Enheder; Medlem af en Forening paa 50 Personer; d. T. som er mellem 50 og 60 Aar gammel; -zigste, O=Tal, halvtredsindstyvende; -zigstens, av. for det halvtredsindstyvende.

Fünfer, m. -s pl. s. sg. Femmer, c., et Antal af fem, betragtet som et Hele.

Fünferlei, aj. indecl. fem Slags.

Fünfte, O=Tal, femte; -halb, aj. indecl. halvfemte.

Fünftel, n. -s pl. s. sg. Femtedeel, c.

Funke, m. -ns -n, (Dim. Fünkchen, n. -s pl. s. sg.) Funke, Gnist, c.; fig. Funke, c. (en liden Deel, som Begyndelse til el. Rest af noget Større).

Funkeln, v. n. m. h. funkle.

Funkelneu el. sædv. funkelnagelneu, aj. d. T. funklende ny.

Funken, v. n. m. h. funkle, tindre stærkt, kaste Funker fra sig.

Für, 1) av. (Sydt.) s. fort; (forældd.) - und -, stedse, uophørlig; was für ein (ikke einen) hvad for en; (i Sammensætn.): Fürbitte ꝛc. 2) præp. med Acc. for, (til Nytte, Brug, Bedste for), istedetfor, mod, i-, i Henseende til, i Betragtning af; - das sammenbrages hyppigt til füs; für jetzt, nu; - mein Leben gern, overmaade gjerne. (- maa ikke forvexles med vor, der betegner den tidligere Tilværen med Hensyn til Tid og Sted).

Fürbaß, av. (forældd.) videre fort, -hen, fremad.

Fürbitte, f. -n, Forbøn, c.; -r, m. -s pl. s. sg. Talsmand, Forbeder, c.

Furche, f. -n, Fure; fig. Rynke, c. (i Huden); -n, v. a. fure.

Furcht, f. ud. pl. Frygt; fig. Ærefrygt, c.

Furcht=bar, aj. frygtelig; -barkeit, f. ud. pl. F-hed, c.; -los, aj. ufrygtsom, uforfærdet; -losigkeit, f. ud. pl. U-mhed, U-thed, c.; -sam, aj. frygtsom; (undert.) undseelig, forsagt; -samkeit, f. ud. pl. F-hed, U-hed, F-hed.

Fürchten, v. a. frygte: Einen el. etw.; sich vor einer S. -; fig. Gott -, bevise Ærefrygt for; wir -, daß es, el. wir -, es wird geschehen, befrygte.

Fürchterlich, aj. frygtelig; d. T. ogsaa: overordentlig.

Digitized by Google

Förder, av. s. Förder.

Furie, f. (3 Stav.) -n, Furie, c.; fig. Rasenhed, c.; en yderst forbittret el. ondskabsfuld Person.

Furier, m. (2 Stav.) -s -e, Foureer, c.

Fürlieb, av. d. T. mit etw. - nehmen, tage til Takke med, være tilfreds med.

Furnier, n. (2 Stav.) -s -e, tyndt skaarne Blade af skjønt Træ, til dermed at beklæde Møbler ꝛc.

Fürsorge, f. ud. pl. Forsorg, c.

Fürsprache, f. -n, Forbøn, c. (Tale for en Anden); -sprecher, m. -s pl. s. sg. Talsmand, c.; -spruch, m. -es ud. pl. s. -sprache.

Fürst, m. -en -en, Fyrste, c.

Fürsten, v. (hvoraf kun gefürstet er brugelig) ophøie i Fyrstestand.

Fürsten-bank, f. -änke, Fyrsternes Sæde paa Rigsforsamlingen; -brief, m. -es -e, Documentet, i hvilket En ophøies til Fyrste; -rath, m. -es ud. pl. Fyrsteraad, n.; -schule, f. -n, fyrstelig Skole; -thum, n. -es -ümer, Fyrstendømme, n.; (foræld.) fyrstelig Værdighed.

Fürstlich, aj. fyrstelig: (en Fyrste tilhørende; passende for en Fyrste); -keit, f. ud. pl. F-hed, c.

Furt, f. -en, Vaad, Vadested, n.

Fürwahr, av. i Sandhed, sandeligen, for vist.

Fürwort, n. -es, Forbøn, c., (især Sydt. og ud. pl.); Stedord, Pronomen, n. pl. -örter.

Furz, m. -es -ürze, vulg. Fjert, c.; -en, v. n. m. h. fjerte.

Fuscheln, v. n. m. h. (Nordt.) bedrage listigen.

Fusel, m. -s ud. pl. d. T. Finkel, slet Kornbrændevin, n.

Füsilier, (3 Stav.) m. -s -e, Skarpskytte, let Soldat, c.

Fuß, m. -es -üße, (Dim. Füßchen, n. -s pl. s. sg.) Fod, c.: (Benet hos Dyr og Mstr.; især den underste Deel deraf hos Mstr.); fig. Bim. auf dem -e folgen, i Hælene; festen - fassen, tage Fodfæste, sætte sig fast et Sted; Einen auf freien - setzen, paa fri Fod, i Frihed; Bim. etw. unter den - geben, melde, raade underhaanden; stehendes -es, paa staaende Fod, strax; der - eines Berges, einer Säule, eines Glases; die Sache hat Hand und -, er brugbar; die Sache steht auf gutem -e; ein Heer auf den Kriegsfuß setzen; auf großem -e leben; der Münz-; (et Længdemaal, 12 Tommer; pl. Fuße, men med et Talord foran pl. s. sg.: vier Fuß hoch); (i Digtek.) Stavelsemaal, n.

Fuß-angel, f. -n, Fodangel, c.; -bad, n. -es -äder, Fodbad, n.; Vand til Fodbad, ud. pl.; -bank, f. -änke, Skammel, c.; -blatt, n. -es -ätter, Fodblade, Fodbalde, c.; -boden, m. -s -öden, Gulv, n.; -eisen, n. -s pl. s. sg. s. -angel; Jern, at lægge Forbryderne om Fødderne; -fall, m. -es -älle, Knæfald, n.; -fällig, aj. faldende til Fode; -gänger, m. -s pl. s. sg. Fodgænger, c.; -gestell, n. -es -e, Fodstykke, Postament, n., Piedestal, c.; -gicht, f. ud. pl. Podagra, c.; -knecht, m. -es -e, Skovbetjent, som tjener til Fods; (foræld.) Infanterist, c.; -kuß, m. -sses, -üsse, Kys paa Foden; -pfad, m. -es -e, Fodsti, c.; -sohle, f. -n, Fodsaale, c.; -stapfe, m. -ns, (mest brugelig i pl. -n) Fodtrin, Spor, Fod-, n.; -steig, m. -es -e, Fodsti, c.; -tritt, m. -es -e, Træden med Foden, Gang, c.; Trin, n.; Fodsti, c.; Skammel, Fod-, c.; -volk, n. -es ud. pl. el. -ölker, pl. ud. sg. Fodfolk, Infanteri, n.; -werk, n. -es -e, d. T. Fodtøi, n.; (i Spog) Foden selv.

Fußen, v. n. m. h. fæste Fod, sætte Fødderne op og ned; auf etw. -, tage Fodfæste; fig. støtte, forlade sig paa.

Füßling, m. -es -e, Solke, Fodsolke, c. (i en Strømpe).

Foustage (l. -absche) f. -n, Fustage, n.

Futter, n. -s pl. s. sg. d. T. Foderal, n.; (især i Sammens.: Brillen-, Flaschen-); Foder, (i Klæder ꝛc. Underfoder, n.; Foder (for Dyr og i Spog for Mstr.), ud. pl.; saa meget, som paa engang gives et Dyr til Næring, med pl.

Futteral, n. -es -e, Foderal, n.

Futter-bank, f. -änke, Hakkelseskiste, c.; -klinge, f. -n, Hakkelseskniv, c.; -kräuter, pl. Foderurter; -lade, f. -n, s. -bank; -macher, m. -s pl. s. sg. Foderalmager, c.; -schneide, f. -n, s. -bank; -schwinge, f. -n, Foderkurv, c. (at rense Hestefoderet i).

Futtern, v. a. fore (fodre), forsyne med Foder; -rung, f. -en, Foring, c.

Futtern, v. 1) a. fore (fodre): ein Thier, og i Spog einen Menschen, give Foder; etw., give som Foder. 2) n. m. h. tjene til Foder: Klee füttert gut; -rung, f. -en, Foring, c., Foder, n., Fouragering, c.

G.

G, (det syvende Bogstav i A B C, en Consonant, som udtales haardere

end j, bledere end k, og ogsaa forskjelligt fra ch; ug i een Stavelse udtales noget gjennem Næsen.

Gabe, f. -n, Gave, Foræring, c.; Almisse, c.; Naturgave, Færdighed, c., Talent, n.; (om Medicin) Portion, Dosis, c. [pl. f. sg.) Gaffel, c.

Gabel, f. -n (Dim. Gabelchen, n. -s

Gabel-anker, m. -s pl. f. sg. Gaffelanker, n. (ved Skibe og i Bygningsk.); -deichsel, f. -n, Vognstang for en Enspændervogn; -förmig, aj. gaffelformig; -gehörn, n. -es -e, Gaffelhorn, n., (Hjortetakker med to gaffellignende Ender; en Hjort, der har saadanne Takker, kaldes) -hirsch, m. -es -e, el. Gabler, m. -s pl. f. sg.; -geier, m. -s pl. f. sg. Glente, c.; -icht, aj. gaffelliig, gaffelagtig; -ig, aj. gaflet; -schwanz, m. -es -änze, Hermelinspha-[n., Skat, c. læne, c.

Gabelle, f. -n. Afgift, c., Paalæg,

Gabeln, v. a. sætte paa Gaffel; fig. d. T. u. m. h. nach etw. -, tragte ivrig efter at erholde.

Gabler, f. Gabelhirsch.

Gackern, gackeln, gacksen, v. n. m. h. kagle.

Gaden, m. -s pl. f. sg. d. T. Bod, Lade, c.; Skab, Kammer, n.; Hytte; Etage, c., Stokværk, n.

Gaffel, f. -n, (Nordt.) f. Gabel; (Sydt.) Skat, Afgift, c.; -segel, n. -s pl. f. sg., Gaffelseil, n.

Gaffen, v. n. m. h. gabe, gloe paa.

Gagat, m. -es -e, sort Rav (et sort, glindsende Beg, som er electrisk).

Gage, (l. -sche) f. -n, Pant, Under-, n.; Gage, Løn, Sold, c.

Gäh, Gähling, f. Jäh, Jähling.

Gähnen, v. n. m. h. gabe.

Gahre, f. ud. pl. Gjæren; (især om Surdeien hos Bagerne); den tilbørlige Grad af Gjæring; det, der frembringer Gjæring; især Bærme og Surdei.

Gähren, v. i. n. m. h. gjære; fig. være i Bevægelse; endnu ikke være udbrudt; -rung, f. -en, Gjæring, c.

Gaksen, v. n. m. h. kagle.

Gala, f. ud. pl. festlige Klæder; Gala, c. [Meltejaspis, c.

Galaktit, m. -s ud. pl. Melkesteen,

Galán, m. -es -e, Galan, c.

Galander, m. -s pl. f. sg. (Nordt.) bruun Kornorm, c., Springer (i Flest); (Sydt.) Kornlærke, c.

Galant, aj. galant, artig, høflig, forelsket, pyntet; -erie, f. (4 Stav.) -n (5 Stav.) d. T. Pynt, Stads, c.; deraf -waare, -händler; Høflighed, Artighed, fin Levemaade, c.; Kjærlighedshandel, c.

Galeere, f. -n, Galei, c.; -nsclave, m. -n -n, Galeislave, c.

Galgen, m. -s pl. f. sg. Galge, c.; -frist, f. ud. pl. Galgefrist, kort Opsættelse, c.; -strick, m. -es -e, Galgestrik, Gaustrik, c.; -vogel, m. -s pl. f. sg. Galgefugl, Gautyv, c.

Galimatias (-thias) m. (n.) indecl. og ud. pl. Galimatias, (n.) Sniksnak, c., Vaas, n., Ordfordreining, c.

Gallapfel, m. -s -äpfel, Galæble, n.

Galle, f. ud. pl. Galde, c.; fig. Vrede, Sindets Bitterhed, fjendtligt Sindelag, n.; (forskjellige Udvæxter under Hestens Tunge; en Hævelse paa dens Knæ); Galle, c. (paa et Blad; især paa Egetræets, Galæble, n. (foraarsaget af Stikket af en liden Gedehams); (forskjellige urigtige Pletter i Hestehoven; i Løbet af en slebt Kanon; i det klare Skin paa Himmelen, ligeover for Solen; en ufuldkommen Regnbue; det hvide, flydende Skum, som stiller sig fra det smeltede Glas); (Jagtsp.) Halen paa det rede Vildt; s. Ackergalle. [med Galæble.

Gallen, v. a. die Seide, tilberede

Gallen, v. n. m. h. klingre, gjalde, skralde.

Gallen-bitter, aj. barsk, bitter som Galde; -fieber, n. -s pl. f. sg. Galdefeber, c.; -sucht el. Gallsucht, f. ud. pl. Galdesygdom, Gulsot, c.; -süchtig el. gallsüchtig, aj. galdesyg, gulsottig, som har Gulsot, c.; fig. knarvorn, forstrædelig, vredagtig.

Gallerie (3 Stav.) f. -n (4 Stav.) Gallerie, n.

Gallerte, f. -n, Gelee, c.

Gallinsect, n. -es -e, f. Gallwespe.

Gallicht, aj. galdeagtig, bitter som Galde. [dende Bitterhed.

Gallig, aj. galdefuld; fig. indehol-

Gallion, m. -es -e, Gallion, c.

Galloſche el. Gallüſche, f. -n, Galloske, Oversko, c.

Gallsucht og -süchtig, f. Gallens-.

Gallwespe, f. -n, Gallehveps, c.

Galmei, m. -es ud. pl. Galmei, c.

Galone, f. -n, Galon, Bræmme, c. (af Guld, Sølv el. Silke).

Galop (-pp) m. -s ud. pl. Galop, c.; -iren, v. n. m. h. galopere.

Galvanismus, m. ud. pl. den galvaniske Lære; Galvanisme, c.

Gamander, m. -s el. -lein, n. -s, Gamanderurt, tvestægget Krenpris, c.

Gamasche, f. -n, Gamask, c.

Gamel el. Gämel, m. -s d. T. (Sydt.) Lyst, Fornøielse, Gammen, c.

Gämlich, aj. (n. St.) ubehagelig, forbunden med Væmmelse.

Ganasse, f. -n, Hestens Under-Kjæbebeen, n. [arving, Medeier, c.

Gänerbe, m. -n -n, (n. St.) Med-

Gang, m. -es -änge, Gang, c. (især med Hensyn til Maaden, paa hvilken

man gaaer); Gaaen, c. (at gaae til et vist Maal); (i Jagtsp.) Skridt, n. (især) d. T. Stedet, hvorhen man gaaer; Stedet, man gaaer paa: Vei, Gang, c.; Gallerie, n.; fig. et livlest Legemes Bevægelse: der - der Uhr; en Sags Gang og Maaden, paa hvilken den gaaer frem; Tanke- og Handlemaade; Anretning, c. (saa megen Mad, som paa eengang frembæres): der Braten kam im zweiten -; (i Fegtek.) Tour, Dyst, c.; (i Mollerne) Malen, Om-, c.; Gangværket i en Mølle; Gang, Skure i en Skrue; Rør, n., Canal, Gang, c. (hvori flydende Legemer bevæge sig, især hos Dyr og Planter); Malmaare, Metal-, c.

Gangbar, aj. gangbar: (gængs, brugelig, almindelig; som kan gaaes paa; som gaaes meget paa); -keit, f. ud. pl. G-hed, c.

Gänge el. gäng, aj. gængs, gangbar (kun i Forbindelse med gebe) - und gebe Münze, brugelig i Handel og Vandel, overalt bekjendt.

Gängelband, n. -es -änder, Ledebaand, n.

Gängeln, v. a. ein Kind -, lære at gaae.

Gängelwagen, m. -s pl. f. sg. Gangvogn, c.

Gangfisch, m. -es -e, Helt, c. (Fisk).

Ganggebirge, n. -s pl. f. sg. Gangbjerg, n.

Gans, f. -änse (Dim. Gänschen, n. -s pl. f. sg. Gæsling, c.) Gaas, c. (især Hunnen); fig. et dumt, taabeligt Mske. (især Fruentimmer); (n. St.) et Bundt afskaaren Halm; den grove Steenart, som bruges til Mølleskene u.; en Klump tilberedet Salt.

Gänse-auge, n. -s -n, Gaaseøie, Anførelsestegn, n. („ "); -blume, f. -n, Gaaseblomme, c. (Urt); -feder, f. -n, Gaasefjeder, c.; -gekröse, n. -s pl. f. sg. d. T. Gaasekraas, c. ogsaa -klein, n. -es ub. pl. og, kogt med Peber og Gaasens Blod, -pfeffer, m. -s ub. pl. -schwarz, n. -es ub. pl.

Gänserich, m. -es -e, Gase, Gasse, c., Gaasevrt, c.

Ganser el. -t, m. (n. St.) s. Gänserich.

Gänsig, rigtigere gänsicht, aj. gaaseagtig, dum som en Gaas.

Gant, f. -en, (Sydt.) Auction, c. (især ifølge Execution).

Gante, m. (Nordt.) s. Gänserich.

Ganz, aj. ganske, heel, fuld, heel og holden; (undert.) alt; fig. (d. T. og kun som aj.) fuldkommen; aldeles, fuld. Som Subst. das -e, ein -es, Hele; im -en, i det Hele, i Almindelighed. Som av. gænske, aldeles, temmelig; - und gar nicht, aldeles ikke, slet ikke; (undert. forstærker det blot Betydn.): - Ohr seyn, være lutter Øre, høre nøie efter; - Erbarmen seyn, være lutter Forbarmelse; -heit, f. ud. pl. Heelhed, Integritet, Totalitet, c.

Ganzlich, aj. ganske, aldeles, fuldkommen.

Gar, aj. tilberedet, færdig (hos nogle Haandværkere, og især om Mad); fig. blot som av. (med Tonen) fuldkommen, ganske, aldeles, fuld; ogsaa i Forbindelse med ganz; (uden Tonen, undtagen naar so gaaer foran) meget, saare, overmaade; gar zu staaer stundom for allzu, alt for; endog, endogsaa; undert. ogsaa med so: er weiß es so gar nicht, endog ikke, ikke engang.

Garantie, f. ud. pl. Garantie, n.; -tiren, v. n. m. h. garantere.

Garaus, n. (indecl.) d. T. Ende, Slutning, c.; (især Sydt.) Ringningen ved Solens Op- og Nedgang; (foræld.) Glassets Udbringen ved Skaalebrikken; (sædv. i den Talem.) Eim. el. einer S. das - machen, gjøre Ende paa.

Garbe, f. -n, Neg, Kornneg, n.; -nband, n. -es -änder, Negbaand, n.; -nbinder, m. -s pl. f. sg. Negbinder, c.; -nzehnte, m. -n -n, Tiende af Neg.

Gärben, Gärber, s. Ge-.

Garde, f. -n, Garde, c.

Garderobe, f. -n, Garderobe, c. (Klædekammer, Klædeskab, n.; samtlige Klæder; (ved Hoffet) Tjenerkammer og samtlige Tjenende).

Gardine, f. -n, Gardin, Omhæng, For-, n.

Gardist, m. -en -en, Gardist, Garder, c.

Gare, f. ud. pl. Tilstanden, da en Ting er færdig, tilberedt; eine - Säute (hos Feldbered.) 24 Stykker, som paa engang gjøres færdige; die - des Weisels, Viserens Avleevne, og Maaden, den lægger sine Vg paa; (n. St.) Modding, Gjødning, c.

Garenne, f. -n, Kaninhuus, n., -s skov, c., -bjerg, n.

Garkoch, m. -es -öche, Spisevert, c.

Garküche, f. -n, Spisequarteer, n.

Garleder, n -s ub. pl. hvidt Læder, Alunskind, n.

Garn, n. -es -e, Garn, n. (flachsenes -, Hørgarn; wollenes -, Uldgarn); Garn, n. (at fange Fiske el. Fugle i); fig. Eim. ins - gehen, lade sig fange, overliste af ham; Kongshatten (den anden Mave i drøvtyggende Dyr).

Garn-sack, m. -es -äcke og -schlauch, m. -es -äuche, Vod, n. (et Slags Fiskergarn); -stück, n. -es -e, 20 Fod spundet Garn; -weber, m. -s pl. f. sg. Linnedvæver, c.; -winde, f. -n, Garnvinde, c.

Garneele, f. -n, Reie, c. (Insect).

Garniren, v. n. m. h. garnere.

Garnison, f. -en, Garnison, c.

Garstig, aj. skiden, smudsig; fig. hæslig, styg, vanskabt; skammelig, utug-

tig; (Sydt.) fordærvet, harsk; -keit, f. -en, Sk-hed, Sm-hed, H-hed, B-hed, U-hed, c.

Garten, m. -s -ärten, Have, c. (fordum) et indgjerdet, indhegnet Sted; et befæstet Sted, en Borg; en indfredet Ager.

Garten-bau, m. -es ud. pl. Havedyrkning; Havekonst, c.; -distel, f. -n, Artistok, c.; -haus, n. -es -äuser, Havehuus, n. (til Havesagers Opbevaring); Lysthuus, n.; -käfer, m. -s pl. s. sg. Gaasestue, c. (Torbist); -messer, n. -s pl. s. sg. Havekniv, c.; -thür, f. -en, Havedør, c.

Gärtner, m. -s pl. s. sg. Gartner, Urtegaardsmand, c.; -inn, f. -en, Gartnerske, c.

Gärtnerei, f. ud. pl. d. T. Gartneri, n., Gartnerkonst, c.

Gas, n. -es -e, Gas, c., Luftstof, n.

Gäschen, v. n. m. h. bruse, stumme, gjære; d. T. hvisle.

Gäscht, m. -es ud. pl. Skum, c., Gjær, n. (især paa Øl).

Gäspe, f. -n, d. T. saa meget, man kan holde i begge Hænder.

Gasse, f. -n, Gade, c.; (i mere indskrænket Betdg.) Stræde, n.; Gyde, c. Rummet mellem Telterne i en Leier; det lange, smalle Rum mellem to Rækker Mstr., især Soldater; Mellemrummene mellem Skiverne i en Bistade.

Gassen-hauer, m. -s pl. s. sg. Gadevise, c., ligel. Melodien derpaa; -hauptmann, m. -es -änner, Gadecommissair, c.; -laufen, n. -s ud. pl. Spidsrodleben, c.; -lied, n. -es -er, s. -hauer; -meister, m. -s pl. s. sg. s. -hauptmann; -rinne, f. -n, Gaderende, Rendesteen, c.; -treter, m. -s pl. s. sg. Gadestryger, c.; -witz, m. -es -e, Pøbelvittighed, c.

Gast, m. -es -äste, Gjest, c.: sey mein -; das Wirthshaus ist voll von Gästen; Bade-; d. T. Kunde, c.: Mahl-; Gast, c.: Bootmanns-; (d. T. i Spøg) Gast, Person, c.; (oprindeligen) Fremmed, c.

Gast-frei, aj. gjestfri; -freiheit, f. ud. pl. Gjestfrihed, c.; -freund, m. -es -e, Gjesteven, c.; -freundlich, aj. gjestevenlig; -freundschaft, f. ud. pl. Gjestevenskab, n.; -geber, m. -s pl. s. sg. Gjestgiver, c.; -gebot, n. -es -e, Gjestebud, n.; -gericht, n. -es -e, Gjesteret, c.; -halter, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Gjestgiver, Vertshusholder, c.; -haus, n. -es -äuser, Gjestgiversted, d. T. Vertshuus; (undert. blot) Spisequarteer, n. (Sydt. undert.) Hospital, n.; -hof, m. -es -öfe, Gjestgivergaard, c.; -kleid, n. -es -er, Stadsklædning, c.; -mahl, n. -es -ähler, Gjestebud, n., Smaus, c.; -mutter, f. -ütter, Gangkone, c. (i Hospitaler); -recht, n. -es -e, Gjesteret, c.; -rolle, f. -n, Gjesterolle, c.; -stube, f. -n, Gjestestue, c.; -tisch, m. -es -e, Gjestgiverbord, n. (Gjesternes fælles Spisebord, table d'hôte); -zimmer, n. -s pl. s. sg. Gjestekammer, n.

Gaste, ud. Art. zu - bitten, til Gjest, Maaltid, Smaus.

Gasterei, f. -en, Gjestebud, n.

Gastiren, v. n. m. h. beverte, gjesterere; gjeste.

Gastlich, aj. passende for en Gjest; Einen - aufnehmen, gjestfri; -keit, f. ud. pl. Gjestfrihed, c.

Gastung, f. -en (n. St.) Gjestgiveri, n.

Gat, n. -es -e (foræld. og endnu i Nordt.) Gat, c., Hul, n., Aabning, c.

Gäten, v. a. luge; -ter, m. -s pl. s. sg. Luger, c.; -terinn, f. -en, Lugekone, c.

Gatte, m. -n -n, Ægtefælle, Mage, c. (i pl. -n, Ægtefolk, om Mand og Kone; fordum i sg. ogsaa om begge, men nu mest om Manden; Gattinn, om Konen).

Gatten, v. a. forene, forbinde; (Sydt.) die Waare -, sortere; sich, parre sig (blot om Dyr).

Gatter, n. -s pl. s. sg. Gitter, Traldværk, Sprinkel-, n.; -thür, f. -en, Gitterdør, c.; -werk, n. -es -e, Gitterværk, n.

Gattern, v. 1) a. gjøre gitterdannet; (Nordt.) forsamle. 2) n. m. h. vulg. auf etw., belure, gage paa Luur efter.

Gattinn, f. -en, Ægtefælle, Mage, c., s. Gatte.

Gattung, f. -en, Slags, n.; (især i Naturlæren) Art, c.; (- er et høiere Begreb end Art, et ringere end Geschlacht); -sname, m. -ns -n, (i Sprogl.) Fællesnavn, Arts-, n. (Nomen appellativum).

Gau, m. (n.) -es -e el. -en, (foræld. og Sydt.) Landet (modsat Staden); (poetisk) District, n., Omkreds, Egn, c.

Gauch, m. -es el. -en -e el. -en, (Sydt.) Grønstolling; Nar, Tosse, c.; forskjellige Slags Fugle, som Gjøg, Allike, Ugle, c.

Gauchbart, m. -es -ärte, Duun paa [Hagen.

Gauche, f. s. Jauche.

Gaudieb, m. -es -e, d. T. Gautyv, c.

Gaukel, m. -s (foræld. for) -ei, f. -en, Gjøgleri, Tøskenspilleri, n., Forblindelse, c.

Gaukelhaft, aj. og d. T.

Gaukelicht, aj. gjøgleragtig.

Gaukellicht, n. -es -er, et blændende, ustadigt Lys; (n. St.) Praas, c.

Gaukeln, v. 1) n. m. h. øve Tøskenspilleri, n.; (ligel.) blinde derved. 2) a. gjøgle, narre: Einen etw. in die Tasche, aus der Hand -.

Digitized by Google

Gaukelpossen, pl. ud. sg. Gjøglerier, Narrestreger.

Gaukeltasche, f. -n, Gjøglertaske, c.

Gaukler, m. -s pl. s. sg. Gjøgler, Taskenspiller, c.

Gaul, m. -es -e el. -äule, Hest, c. (især i Spøg); overh. en middelmaadig og slet Hest; Øg, n.

Gaum, m. -es -e el. Gaumen, m. -s pl. s. sg. Gane, c.

Gauner, m. -s pl. s. sg. d. T. en listig, svet Bedrager; -ei, f. -en, listigt Bedrageri, n.

Gaze, (udtales Ga-se) f. ud. pl. Gaze, c. (et Slags Flor).

Ge, (en uadstillelig, tonels Partikel, som sættes foran adskillige Subst., Adjec., Adv. og Verber, og tjener dernæst til at danne perf. part. ved næsten alle Verber, der ikke begynde med en uadskillelig Partikel og ikke endes paa iren).

Geäder, n. -s ud. pl. samtlige Aarer i et Legeme.

Gebälk, n. -es -e, Bjælkeværk, n.; fig. den øverste Deel af en Pillecorden.

Gebären, v. i. u. ein Kind -, føde, bringe til Verden; (undert. ogsaa om Dyr); fig. frembringe, foraarsage.

Gebärerinn, f. -en, Barselkone, Fødende, c.

Gebärhaus, n. -es -äuser, Fødsels-stiftelse, c.

Gebärmutter, s. Bärmutter.

Gebäude, n. -s pl. s. sg. Bygning, c.

Gebauer, n. -s pl. s. sg. (n. St.) Fuglebuur, n.

Gebe, aj. s. Gänge.

Gebefall, m. -es -älle, (i Sprogl.) Dativ, c.

Gebein, n. -es ud. pl. el. Gebeine, pl. ud. sg. samtlige Been i det dyriske Legeme; fig. Lemmerne paa det menneskelige Legeme; hele Legemet; (især dødt).

Gebell, n. -es ud. pl. vedholdende Gjøen, Bjæffen.

Geben, v. i. 1) a. give, overgive, levere: Eim. etw.; etw. an Einen; fig. give bort, skjenke, forære; overdrage Brugen af en Ting; meddele, overlade: Eim. Unterricht -; tilstede, foraarsage, give: die Erlaubniß -; sein Wort -, forbinde sig mundtlig til; seine Gedanken von sich -, bekjendtgjøre, fremføre for Andre; die Zeit wird es -, lære; sich Mühe -, gjøre sig Umage for; sich zufrieden -, give sig tilfreds, berolige sig; sich -, give sig, - efter, - tabt; sich bloß -, stille sig blot, lade sine Svagheder see; ein Wort durch ein anderes -, udtrykke, oversætte, forklare; d. T. zusammen -, vie; (om Skrifter, Breve ꝛc.) gegeben zu ꝛc., skrevet, udfærdiget i. 2) n. m. h. give af sig, bære: der Baum giebt vieles Obst; agte, regne paa: nicht viel auf Eines Worte -; ske, gaae for sig, opstaae; (kun upers.): was giebt Neues? hvad Nyt, hvad er paa Færde; gives, findes, være tilstede; (ogsaa upers.) es giebt viele ꝛc.; vise, oplyse, lære: das giebt die gesunde Vernunft.

Geber, m. -s pl. s. sg. Giver, c.

Geberde, f. -n, Geberde, Lade, Fagte, Node, c.; især Ansigtstrækkene, og disses Bevægelser, Mine, c.; fig. den hele Ansigtsdannelse, Aasyn, n.

Geberden, v. a. sich, skabe sig, gjøre Lader, Fagter; -dung, f. -en, Geberden.

Geberdenkunst, f. ud. pl. Pantomime, Mimik, c.

Gebet, n. -es -e, Beden, Venfalden, c. (til, for Gud); Bøn, c. (til Gud); -buch, n. -es -ücher, Bønnebog, c.

Gebett, n. -es -e, en Sengs Klæder; saa mange enkelte Sengeklæder, som udfordres til en fuldstændig Seng.

Gebettel, n. -s ud. pl. vedholdende Betlen, Tryglen, c.

Gebiet, n. -es -e, Herredømme, n.; District, Omfang, n.; ogsaa fig. das - der Dichtkunst; -en, v. i. a. byde, befale: Eim. etw.; über Einen.

Gebieter, m. -s pl. s. sg. Herster, Herre, Regent, Befalingsmand, c.; -inn, f. -en, Hersterinde, c.; -isch, aj. bydende, herskende; uindskrænket.

Gebilde, n. -s pl. s. sg. Billede, n., noget Dannet; Skikkelse, Sprogform, c.

Gebinde, n. -s pl. s. sg. Bundt, n., Pakke, c., Neg, n.; sammenbundne Tings bestemte Størrelse, ud. pl.

Gebirge, n. -s pl. s. sg. Bjergstrækning, -kjede, c.; (hos Bjergfolk) enhver Steenart, c.

Gebirger, m. -s pl. s. sg. Bjergbeboer, c.

Gebirgig, aj. bjerget, bjergfuld.

Gebirgisch, aj. som er paa et Bjerg, fra et -.

Gebirgs-bewohner, m. -s pl. s. sg. s. Gebirger; -gegend, f. -en, Bjergegn, c.; -stadt, f. -ädte, Bjergstad, c.

Gebiß, n. -sses -sse, det, hvormed man bider; Munden og Tænderne; Bidsel, n.

Gebläse, n. -s pl. s. sg. Blæseværk ved Smeltehytten.

Geblöck, n. -es ud. pl. vedholdende Bræken el. Brølen, c.; Brækeri, Breleri, n.

Geblümt, aj. blommet, forsynet med Blomster; fig. -e Schreibart, blomstrende.

Geblüt, n. -es ud. pl. Blodet (den hele Masse i et Legeme); fig. Blod, n., Familie, c., nært Slægtskab, n.

Geborgen, aj. sikker, i god Behold, uden Fare, forsørget.

Gebot, n. -es -e, Bud, n. (Befaling): die zehn -e; Eim. zu -e stehen, adlyde hans Befaling; staae til Tjeneste; Noth kennt kein -, Nød bryder alle Love; Bud, n. (Byden, c. og Summen, der bydes): - auf etw. thun;

Digitized by Google

-sbrief, m. -es -e, (n. St. Sydt.) en Overmands skriftlige Befaling, Mandat.

Gebräme, n. -s pl. s. sg. Bræmme, Kant, Garnering, c.

Gebrauch, m. -es -äuche, Brug, n.: von etw.; Brug, Mode, Skik, Sædvane, c.: Kirchen -; nach Landes -; -en, v. a. eine S., bruge; (Sydt.) sich (Acc.) einer S. (Gen.) -, betjene sig af; (- er, at anvende Noget til et Øiemed; men brauchen er, have Noget nødig: ich brauche Geld zu etw.; und wenn ich das Geld bekommen habe, werde ich es gleich dazu gebrauchen).

Gebräuchlich, aj. brugelig, almindelig, sædvanlig; -keit, f. ud. pl. B-hed, A-hed, S-hed, c.

Gebräude, n. -s pl. s. sg. Bryg, [Bryggning, c.

Gebrause, n. -s ud. pl. vedholdende Brusen.

Gebreche, n. -s pl. s. sg. d. T. gjentagen, vedholdende Brækning, c.; et Sted, hvor Svin have rodet; Vildsvinetryne, c.

Gebrechen, v. n. m. h. mangle, fattes, feile; (især upers.): es gebricht mir an einer S.

Gebrechen, n. -s pl. s. sg. Ufuldkommenhed, Feil, c.; især Bræk; Lyde, c. (paa det menneskelige Legeme).

Gebrechlich, aj. skrøbelig, skjør, vanfør, gebrækkelig, som har Legemslyde; -keit, f. ud. pl. Sk-hed, B-hed, G-hed, Legemslyde, c.

Gebrochen, partic. af brechen, brudt.

Gebrüder, pl. ud. sg. Brødre (to eller flere tilsammentagne).

Gebrüll, n. -es ud. pl. gjentagen, vedholdende Brølen, c., Vræleri, n.

Gebühr, f. -en, Pligt, Skyldighed, c.: seine - beobachten; Anstændighed, Sømmelighed, c.: über die - trinken; Løn, Belønning, Afgift, c.; især pl.; -en, v. n. m. h. es gebührt sich, skikker, sømmer, bør sig; es - ihm, er overensstemmende med hans Pligt; ihm gebührt der Dank, tilkommer, tilhører; -lich, aj. sømmelig, anstændig, tilbørlig, pligtig, skyldig; -lichkeit, f. ud. pl. S-hed, A-hed, Sk-hed, c.

Gebund, n. -es -ünde, s. Bund.

Geburt, f. -en, Fødsel, Barsel, c.; Foster, n., Livsfrugt, c.; fig. Herkomst, Byrd, c.; Begyndelse, Opkomst, c.

Gebürtig, aj. af Fødsel, født, baaren, barnfødt.

Geburts-adel, m. -s ud. pl. Arveadel, c.; -brief, m. -es -e, skriftligt Bevis, at En er et Ægtebarn; -fest, n. -es -e, Fødselsfest, c.; -glied, n. -es -er, F-lem, c.; -helfer, m. -s pl. s. sg. F-hjelper, c. (Accoucheur); -hülfe, f. ud. pl. F-hjelp, c.; -ort, m. -es -örter, og -stadt, f. -ädte, Fødested, -stad, -by, c.; -tag, m. -es -e, F-dag, c.; -theil, m. -es -e, F-deel, c.

Gebüsch, n. -es -e, Buskværk, Smaakrat, n., Kratskov, Busk, c., et Sted, der er bevoxet med Underskov, Krattet.

Geck, 1) m. -en -en, Gjek, Taabe, Tosse, Nar, c.; der - el. -o, et Slags ostindisk negen Flirbeen. 2) m. -es -e, (n. St.) Hjernestallens Forbindelse ved Øret paa Kalve og Lammehoveder; -en, v. a. gjække, narre, fixere, have til Nar; -erei, f. -en, d. T. Gjækkeri, n.; -haft, el. -enhaft, aj. lig en Gjek.

Gedächtig, aj. (digter.) erindrende.

Gedächtniß, n. -sses ud. pl. Erindring, Ihukommelse, c.; Amindelse, c. Mindesmærke, Monument, n.; Ihukommelse, c.

Gedächtniß-buch, n. -es -ücher, Erindringsbog, c.; -kunst, f. ud. pl. Ihukommelseskonst, c.; -rede, f. -n, Mindetale, c.

Gedanke, m. -ns -n, el. -n, m. -s pl. s. sg. Tanke, c.; fig. (hyppigst pl.) Mening; Formodning, c., Sind, n., Erindring, c.; skriftlig opsatte Tanker; Haab, n., Beslutning, c., Forsæt, Forehavende, Udkast, n. (de første Ideer, hvilke en Konstner udkaster paa Papiret).

Gedanken-freiheit, f. s. Denkfreiheit; -gang, m. -es ud. pl. Tankegang, c.; -leer, aj. tom paa Tanker; -los, aj. tankeløs; -losigkeit, f. ud. pl. Tankeløshed, c.; -voll, aj. tankefuld; -strich, m. -es -e, Tankestreg, c. (—).

Gedärm, n. -es ud. pl. el. -e, pl. ud. sg. samtlige Tarme, Kallvnene, Indvoldene.

Gedeck, n. -es -e, Dække, Tag, n.; -decknng for een Person (Couvert, c.); Dækketøi, n.; (i Orgelet) et Register af lukte Piber.

Gedeihen, v. i. n. m. s. voxe, trives, tage til; nære, fede: es -het ihm; fig. formeres, tage til; lykkes, have forenstet Vext og Fremgang; falde ud, bekomme; komme, naae.

Gedeihen, n. -s ud. pl. Vext, Tilvæxt, Velsignelse, Fremgang, c.

Gedeiblich, aj. nærende, fedende; fig. tjenlig, nyttig, forenstet, lykkelig.

Gedenken, v. i. 1) n. m. h. tænke; især fig. an Einen el. etw.; (sjeld.) Eines el. einer S. - (Gen.), erindre, huske paa; bei Menschen -, i Mands Minde; Eines el. einer S., (sjeldnere) etw. -, omtale, melde om; haabe; have i Sinde, ville. 2) a. Eim. etw., huske En Noget.

Gedicht, n. -es -e, Digtning, Fabel, c.; Digt, n.

Gediegen, aj. (om Metaller) gedigen; fig. reen, ægte, uforfalsket; -heit, f. ud. pl. G-hed, R-hed, U-hed, c. (Indholds Fylde og Formens Sammentrængthed).

Digitized by Google

Gedinge, n. -s, Betingen, Accord, Prutten, c. pl. s. sg.; vedholdende Tingen, Prutten, c. ud. pl.

Gedoppelt, aj. dobbelt, fordoblet.

Gedränge, n. -s ud. pl. gjentagen, vedholdende Trængen; Trængsel, Folkemængde, c.; fig. Nød; Forlegenhed, c.

Gedritt, av. (næsten foræld.) som bestaaer af tre Dele; ein -es, et af tre Dele bestaaende Hele; (i Kortsp.) Ters.

Gedrungen, partic. af dringen, fast sammenhængende, compact, gedigen.

Gedüft, n. -es ud. pl. (digter.) stærk Duft, c.

Geduld, f. ud. pl. Taalmodighed; Langmodighed, Eftergivenhed, c.; d. T. üben, c., Forbliven paa et Sted; (n. St.) Skjul, Ly, Læ, n. (mod ondt Veir).

Geulden, v. a. sich, bie, blive paa et Sted, slaae sig til Ro; give sig tilfreds, være taalmodig, langmodig, eftergivende.

Geduldig, aj. taalmodig, lang-, taalig.

Geest, f. ud. pl. (Nordt.) heitliggende, tørt Land; -land.

Gefahr, f. -en, Fare, c.; es hat keine -, ingen Nød; auf deine -es wagen, paa dit Ansvar.

Gefährde, f. -n (sjeld. og især i Retssp.) Svig, List, c., forsætligt Bedrageri, n.; (Sydt.) Fare, c.

Gefährden, v. a. (d. T. og i Retssp.) søge at styrte i Fare.

Gefahre, n. -s ud. pl. gjentagen, vedholdende Faren, Kjøren, Kjørsel; Færsel, c.

Gefährlich, aj. farlig, d. T. overordentlig; -keit, f. Farlighed, c. ud. pl.; (undert.) Fare, c. pl. -en.

Gefahrlos, aj. fareløs, uden Fare; -igkeit, f. ud. pl. F-hed, c.

Gefahrvoll, aj. farefuld.

Gefährt, n. -es -e, (n. St. d. T.) Kjøretøi, n., Vogn, c.; (Jagtsp.) Spor, n.

Gefährte, m. -n -n (-tinn, f. -en), Reisekammerat, c.; fig. Selskabsbroder, Staldbroder, Medhjelper, Medtjener, Mage; Følgesvend, Medtælger, c.

Gefälle, n. -s pl. s. sg. Fald, n. (et flydende Legemes, især Vandets ved Vandmøllerne).

Gefälle, pl. ud. sg. Indkomster, Udbytte (af en fast Eiendom); Afgift, Skat, c. (af samme).

Gefallen, v. i. u. m. h. Dim., behage, staae an; sich etw. - lassen, give sit Samtykke til, samtykke i, ikke modsætte sig; lassen Sie sich es bei uns -, tag til Takke hos os; das gefällt mir, det kan jeg lide.

Gefallen, m. (Sydt. n.) -s ud. pl. Behag, n., Fornøielse, Lyst, c.; Dim. einen - thun el. erweisen, Tieneste, Høflighed, c.

Gefällig, aj. behagelig, fornøielig, yndet; tjenstagtig, -færdig, høflig, feielig; -st, (i Høflighedstale): kommen Sie gefälligst näher, behag at komme nærmere; fig. die Zinsen sind -, forfaldne; das Fest ist morgen -, indtræffer; -keit, f. B-hed, T-hed, Feielighed, c. ud. pl.; Tieneste, Høflighed, c. pl. -en.

Gefangen, aj. fangen; -schaft, f. ud. pl. Fangenskab, Fængsel, n.

Gefänglich, av. fængslet, som Fange.

Gefängniß, n. -sses -sse, Fængsel, n.; (sjeld.) Fangenskab, n.; -strafe, f. -n, Fængselsstraf, c.

Gefäß, n. -es -e, Kar, n.: hölzernes -, Trink-, (i Dyr og Plantelegemer) Blut-; Fartei, Skib, n.; Greb, Kaardehefte, n.; fig. Hylle, det Omsluttende: der Körper ist das - der Seele.

Gefecht, n. -es -e, Fægtning, c.

Gefieder, n. -s ud. pl. samtlige Fjeder paa en Fugl, (Sydt.) i en Seng; fig. i et Uhrværk; Fjedervæv, n.; (forhen) Fjedercreature.

Gefilde, n. -s pl. s. sg. (digter.) Mark, Ager, Eng, Slette; Egn, c., Landstab, n.

Geflissen, aj. s. Befleißigen; -heit, f. s. Befl-.

Geflissentlich, aj. forsætlig, med Flid, [med velberaad Hu.

Geflister, n. -s ud. pl. idelig Hvisken, c.

Geflucke, n. -s ud. pl. idelig Banden, c.

Geflügel, n. -s ud. pl. el. -, pl. ud. sg. Fjedercreature, Fuglevildt, n.

Gefolge, n. -e ud. pl. Følge, n.; fig. Følge, Virkning, c.

Gefrage, n. -s ud. pl. idelig Spørgen, c.

Gefräßig, aj. graadig, slugen, slugvorn; -keit, f. ud. pl. G-hed, S-hed, c.

Gefräße, n. -s ud. pl. idelig Æden.

Gefreite, m. -n -n, Gefreider, c. (blandt Soldaterne ved Vagter).

Gefreund, m. -es -e, (d. T. og sjeld.) Ven, Beslægtet, c.; -et, aj. d. T. besvogret, beslægtet.

Gefrieren, v. i. u. 1) m. h. (blot upers.) es gefriert, fryser, forvandles til Is. 2) m. s. fryser, forvandles til Is.

Gefrierpunkt, m. -es -ünkte, Frysepunkt, n.

Gefrorenes, som Subst. Is, c.

Gefüge, n. -s ud. pl. Nødvendighed, c., Behov, n.; alle Sammenføininger paa et Legeme; (Sydt.) Skjebne, c.

Gefügig, aj. deielig; slikket, svet; -keit, B-hed, c.

Gefühl, n. -es el. -s -e, Evne at føle, Følelse, c. (Legemets, og fig. Hjertets); Fornemmelse, c.; -los, aj. følelsløs; -losigkeit, f. ud. pl. F-hed, c.; -sinn, m. -es ud. pl. Følesands, c.; -voll, aj. følsom, følelsesfuld.

Geschäft, st. (im Verkauf d. Kaufmanns) Handel, Kram, Laden, Waare, Kaufmannsgut, Commerz, Commercium, Negotium, Mercatura, Mercatus, Mercatio, Mercimonium, Mercatorium, Mercatorium negotium, Mercatorium commercium, Mercatorium officium, Mercatorium opus, Mercatorium ministerium, Mercatorium exercitium, Mercatorium artificium, Mercatorium studium, Mercatorium lucrum, Mercatorium quaestus, Mercatorium quaestuosum, Mercatorium quaestuosum negotium, Mercatorium quaestuosum commercium, Mercatorium quaestuosum officium, Mercatorium quaestuosum opus, Mercatorium quaestuosum ministerium, Mercatorium quaestuosum exercitium, Mercatorium quaestuosum artificium, Mercatorium quaestuosum studium, Mercatorium quaestuosum lucrum, Mercatorium quaestuosum quaestus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum negotium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum commercium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum officium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum opus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum ministerium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum exercitium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum artificium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum studium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum lucrum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum negotium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum commercium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum officium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum opus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum ministerium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum exercitium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum artificium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum studium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum lucrum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum negotium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum commercium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum officium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum opus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum ministerium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum exercitium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum artificium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum studium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum lucrum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum negotium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum commercium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum officium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum opus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum ministerium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum exercitium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum artificium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum studium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum lucrum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum negotium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum commercium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum officium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum opus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum ministerium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum exercitium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum artificium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum studium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum lucrum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum negotium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum commercium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum officium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum opus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum ministerium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum exercitium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum artificium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum studium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum lucrum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum negotium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum commercium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum officium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum opus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum ministerium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum exercitium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum artificium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum studium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum lucrum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum negotium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum commercium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum officium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum opus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum ministerium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum exercitium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum artificium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum studium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum lucrum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum negotium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum commercium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum officium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum opus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum ministerium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum exercitium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum artificium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum studium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum lucrum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum negotium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum commercium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum officium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum opus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum ministerium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum exercitium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum artificium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum studium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum lucrum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum negotium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum commercium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum officium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum opus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum ministerium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum exercitium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum artificium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum studium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum lucrum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum negotium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum commercium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum officium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum opus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum ministerium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum exercitium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum artificium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum studium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum lucrum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum negotium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum commercium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum officium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum opus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum ministerium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum exercitium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum artificium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum studium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum lucrum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum negotium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum commercium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum officium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum opus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum ministerium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum exercitium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum artificium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum studium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum lucrum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum negotium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum commercium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum officium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum opus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum ministerium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum exercitium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum artificium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum studium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum lucrum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum negotium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum commercium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum officium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum opus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum ministerium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum exercitium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum artificium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum studium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum lucrum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestus, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum negotium, Mercatorium quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum quaestuosum commercium, Mercatorium quaestuosum

Rummet, man gaaende tilbagelægger, Tiden, man tilbringer gaaende og Veien, man gaaer): eine Meile; den ganzen Tag; einen andern Weg –; (i dette Tilfælde ogsaa med Gen.): seines Weges –; fig. gaae bort: einen Käufer – lassen; handle, forholde sig: in einer S. bedachtsam –; (i adskillige Udtryk betegner det Tilstanden, man gaaer i): müßig –; verloren –; einer S. verlustig –; prächtig gekleidet –; (om livløse Legemer) bevæge sig el. bevæges, gaae: die Uhren – zu schnell; fig. afgaae, (især om Posten); gaae i Veiret, gjæres, (især om Øl); gaae i, rummes i, indbefattes i; d. T. lyde, klinge; række, naae til; være rettet paa: es geht an ein Fragen, d. T. for: man begynder at spørge; blot sig. (i en stor Mængde Talem. om ulegemlige Ting, hvilke ingen egentlig Bevægelse kunne tilskrives): die Arbeit geht ihm von der Hand; (især uperf. el. dog blot med tredie Person; om Begivenheders Udfald): es geht gut: (om Begivender, der angaae Mstene., og især deres udvortes Velstand): wie geht es Ihnen? [rater; Gehæng, n.

Gehenk, n. -es -e, nedhængende Zi-

Geheuer, aj. sikkert, uden Fare (især for Spøgeri). [den, c.

Geheul, n. -es ud. pl. Hylen, Tu-

Gehirn, n. -es -e, Hjerne, c.; fig. d. T. Forstand, Indsigt, c.; -los, aj. hjerneløs; fig. uden Forstand.

Gehöft, n. -es -e, (især Nordt.) Avlsgaard, c. (med alle dertil hørende Bygninger). [Træværket paa en Ting.

Gehölz, n. -es -e, Skov, c. d. T.

Gehör, n. -es ud. pl. Hørelse, c., Gehør, n.; Tilstanden, naar man hører; er fand kein –, man hørte ikke paa ham; Eim. – geben, høre paa, opfylde, rette sig efter det Hørte; Ørene; (i Jagtsp.) Soens Øren.

Gehorchen, v. n. m. h. Eim.; den Gesetzen –, adlyde, følge; være underdanig.

Gehören, v. n. m. h. Eim. –, tilhøre; fig. høre under, staae under, (in, unter og vor); høre til, være en Deel af, (zu); udfordres, (zu); høre til, have hjemme, have Sted, have Plads (in, auf, unter, zu); sich (Acc.) (blot i tredie Person) passe sig, sømme sig, anstaae; tilhøre, tilkomme.

Gehörig, aj. tilhørende, behørig, tilbørlig; -keit, f. ud. pl. B-hed, T-hed, c.

Gehörlos, aj. døv; -igkeit, f. ud. pl. Døvhed, c.

Gehörn, n. -es -e, Hjortens og Raabukkens Horn med deres Takker.

Gehörnt, aj. hornet.

Gehorsam, aj. lydig, hørsom.

Gehorsam, m. -s ud. pl. Lydighed, c.; (n. St.) et Fængsel for ulydige Borgere. [lyde, adlyde.

Gehorsamen, v. n. m. h. (sjeld.)

Gehorsamkeit, f. (lidet brugeligt) s. Gehorsam.

Gehre, f. -n, (n. St.) Vorskive, c.; (hos nogle Haandv.) Skraaning, c., skraa Stilling; (ogsaa Gehrung, f.; Gehren, m.); et en Spids dannende Stykke Land; Kile, c. (i en Særk); Spikkel, c. (i Stromper); (forældr.) Fold, c. (i Klæder); (n. St.) et spidst Redskab, især Vaaben: Piil, c., Spyd, n. (ogsaa Gehr, n. -es -en el. -en, m. -s).

Gehülfe, m. -n -n, (-lfinn, f. -en) Hjelper, Medhjelper, (-ske), c.

Geier, m. -s pl. s. sg. Grib, c. (Rovfugl); -adler, m. -s pl. s. sg. Aadselgrib, c.; -könig, m. -es -e, Munkegrib, c.; hol dich der –, Fanden tage dig; geh zum –, gaae Fanden i Vold.

Geifer, m. -s ud. pl. Sagl, Fraade, Skum, c.; fig. (forældr.) den heftige i Trætte udbrydende Vrede; -bart, m. -es -ärte, Saglskæg, c.; -läppchen, n. -s pl. s. sg. Hagesmække, c.

Geifericht, aj. fraadeagtig.

Geiferig, aj. som indeholder el. er besmurt med Sagl el. Fraade.

Geifern, v. n. m. h. sagle; fig. über etw., blive heftig vred og kives.

Geige, f. -n, d. T. Violin, c. (vulg.) Fiol, c.; (hos Kammagere) et Værktøi at polere Kamme med.

Geigen-bogen, m. -s pl. s. sg. Violinbue, c.; -spiel, n. -es -e, Violinspil, n.; -spieler, m. -s pl. s. sg. Violinspiller, c.

Geigen, v. a. d. T. spille paa Violin; fig. Eim. etw., ikke ville gjøre, hvad en Anden ønsker.

Geiger, m. -s pl. s. sg. d. T. Violinspiller, Violinist, c.

Geil, aj. (om Dyrenes Kjød) fedt; især d. T. vammel; fig. (om Jordbunden) geil, for stærkt drivende; (om Mstr. og Dyr) geil, ukydsk, letfærdig; -heit, f. ud. pl. Fedme, Vammelhed, Geilhed, Ukydskhed, c. [kel, c.

Geile, f. især pl. -n, Redde, Testi-

Geilen, v. 1) n. m. h. være geil. 2) a. (forældr.) gilde; den Acker, gjøde.

Geiß-bart, m. -es ud. pl. (Navn paa forskjellige Planter, som): Mjødurt, c., Gedeskæg, n. o. fl.; -baum, m. -es -äume, Valbirk, c.; -blatt, n. -es ud. pl. Gedeblad, n.; -bock, m. -es -öcke, (Sydt.) Gedebuk; Raabuk, c.

Geiße, f. -n, (Sydt.) Ged, Raaged, c.

Geißel, 1) m. -s pl. s. sg. (ogsaa f. -n) Gidsel, c. 2) f. -n, Pidsk, Svøbe, c. (især til at straffe med) Kat, c.; fig. bitter Dadel, Spot, Tugtelse, Plage, c.

Geißeler, m. -s pl. ſ. sg. Hudflet-ter, c.

Geißeln, v. a. -pidſte, hudflette, hud-ſtryge; fig. plage haardt, ſnerte, ſtarpt dadle el. ſpotte; -lung, f. -en, Pidſt-ning, Hudfletten, Snerten, c.

Geiſt, m. -es -er, Aand, Geiſt, c.: (Spiritus, c.; ligel. det Bedſte, Kjer-nen af et Skrift; ud. pl.; Liv, n., Livskraft, Nerveſaft, c. blot pl. Lebens-geiſter; den virkende Kraft ved en Ting; Sjæl, c. ud. pl.; iſær Tænke-kraft, Skarpſindighed, c.; undert. Gemyt, n.; ligel. Tænke- og Handlemaa-de, Sindelag, n.; en Perſon, iſær med Hensyn til hans Forſtandskræfter, ein ſtarker, ſchöner -; d. T. ofte: Spø-gelſe, n.).

Geiſter-bann, m. -es ud. pl. Aan-demanen, c.; -erſcheinung, f. -en, A-ſyn, n.; -haft, aj. ſpøgelſeagtig; -ſe-ber, m. -s pl. ſ. sg. A-ſeer, c.; -ſtunde, f. -n, Midnatstime, c.; -welt, f. ud. pl. A-verden, c.

Geiſtes-anſtrengung, f. -en, Aands-anſtrengelſe, c.; -bildung, f. ud. pl. A-dannelſe, c.; -gegenwart, f. ud. pl. A-nærværelſe, c.; -kraft, f. -äfte, A-kraft, c.; -krankheit, f. -en, A-ſyg-dom, c.; -ſtärke, f. ud. pl. A-ſtyrke, c.; -verwandt, aj. a-beſlægtet; -ver-wirrung, f. -en, A-forvirring, c.

Geiſtig, aj. ſpiritus, kraftig, ſkarp-ſindig, aandrig, ſpirituel; aandelig, aandig, ulegemlig; -keit, f. ud. pl. Spirituoſitet, Sk-hed, Aandrighed, Aandelighed, c.

Geiſtlich, aj. aandelig, (ulegemlig; ogſaa betræffende Mſts evige Vel); geiſtlig; deraf ein -er, en Geiſtlig; -keit, f. ud. pl. A-hed, G-hed, c.

Geiſtlos, aj. aandløs; -igkeit, f. ud. pl. A-hed, c.

Geiſtreich, aj. aandrig.

Geiz, m. -es 1) ud. pl. uordentlig Begjerlighed efter meer, end man be-høver; Gjerrighed, c. 2) pl. -e, (n. St.) Udvæxt paa Planter; Sideſkud, n.

Geizen, v. 1) a. afbryde Sideſkud-dene paa Planter. 2) n. m. h. gnie, være gjerrig; nach etw., attraae umaa-deligen, ſtræbe heftig efter; mit etw., omgaaes ſparſomt med.

Geizhals, m. -es -älſe, Gnier, Pen-gepuger, c.

Geizig, aj. gjerrig, gnieragtig, gnidſk.

Geklaffe, -klämper, -klapper, -klat-ſche, -klinge!, -klopfe, -krache, -krei-ſche, n. -s ud. pl. vedholdende, gjenta-gen, idelig Bjæffen, Klimpren, Klap-pren, Kladſten, Klingren, Banken, Knagen, Skrigen.

Gekräze, n. -s pl. ſ. sg. Affald af Metaller ved deres Forarbeidning.

Gekritzel, n. -s ud. pl. idelig Be-klatten, c.; Kragetæer (ſlet Skrift).

Gekröſe, n. -s pl. ſ. sg. Kraas, c.

Gelächter, n. -s ud. pl. Skogger-latter, c.; Spot, c., Gjenſtanden for ſamme.

Gelag, n. -es -e, Gilde, n., Smaus, c., Drikkeſelſtab, n.; ins - hinein re-den, tale ubeſindigt, uden Overlæg.

Gelahrt, aj. lærd (foræld. og nu kun brugelig i hoch-); -heit, f. ud. pl. (foræld.) Lærdom, c.

Geländer, n. -s pl. ſ. sg. Rækværk; Bolværk, n.; Tralværk, (hvortil Spal-liertræer opbindes).

Gelänge, n. -s pl. ſ. sg. et Stykke Agerland af betydelig Længde.

Gelangen, v. n. m. ſ. (ſjeld.) an-komme, komme til (an, zu); eine Bitte an Einen - laſſen, foredringe; zu etw. -, erholde, opnaae, erlange; -gung, f. ud. pl. Ankomſt, Tilkomſt, Foredrin-gelſe, Opnaaelſe, c.

Gelärm, n. -es ud. pl. idelig Støi, c.

Gelaß, m. -ſſes ud. pl. Rum, n., Plads, Bequemmelighed, Leilighed, c.; (ſjeld. og kun Sydt.) Efterladenſkab ef-ter en Afdød.

Gelaſſen, aj. uldenſkabelig; ſagt-modig, taalmodig; (ſjeld.) ſindig, rolig; -heit, f. ud. pl. U-hed, S-hed, Ä-hed, S-hed, R-hed, c.

Geläufig, aj. evet, bevant, let, fær-dig; -keit, f. ud. pl. Lethed, F-hed, c.

Geläut, n. -es, Ringen, Kimen, c. ud. pl.; Klokkeſpil, Bjældetei, n. pl. -e.

Gelb, aj. guul.

Gelb, n. (indecl.) ud. pl. den gule Farve; viſſe naturlige og konſtige Le-gemer, hvormed der farves guult.

Gelb-braun, aj. guulbruun; -gießer, m. -s pl. ſ. sg. Gjertler, c.; -lich, aj. guulagtig; -ling, m. -s -e, ſ. Goldammer; -ſchecke, f. -n, hvid Heſt, ſom har gule Pletter; -ſchnabel, m. -s -äbel, en Fugl el. Fugleunge med guult Næb; fig. (foragt.) Grenſkolling, c.; -ſucht, f. ud. pl. Guulſot, c.; -ſüchtig, aj. guulſottig.

Gelbe, 1) n. ud. pl. Aggeblomme, c. 2) f. ſ. Gelb, n.

Gelben, v. 1) a. farve, gjøre guult; ſich -, blive guul. 2) n. m. h. guul-nes, falde i det Gule.

Geld, n. -es -er, Penge, Mynt, c.; eine Summe -es; bei -e ſeyn; - und Gut, rede Penge og anden Eiendom; er hat -, Rigdom, Formue, c.; -! ſchreit die Welt, efter Penge Alle hænge.

Geld-angelegenheit, f. -en, Penge-anliggende, n.; -beutel, m. -s pl. ſ. sg. P-pung, c.; -büße, f. -n, P-bod, c.; -geſchäft, n. -es -e, P-forretning, c.; -gürtel, m. -s pl. ſ. sg. P-bælte, n.; -kaſten, m. -s pl. ſ. sg. og -käſt-chen, n. -s pl. ſ. sg. P-kaſſe, c.; -s

katze, f. -n, P-kat, c.; -mangel, m. -s ud. pl. P-mangel, c.; -stock, m. -es -öcke, P-blok, c. [Gallerte.

Gelee, n. (l. Scheleb) -s -s, ſ.

Gelege, n. -s pl. ſ. sg. Afſlægning, c. (af Vinſtokke); en liden Dynge afhugget Sæd paa Marken.

Gelegen, aj. godt beliggende; fig. bequem, beleilig; vigtig, magtpaaliggende.

Gelegenheit, f. -en, Leilighed, c.; die - des Hauſes, Indretning, c.; nach -, Omſtændighederne; et bequemt Sted; Privetet; ſeiner - pflegen, Bequemmelighed; - zu etw. geben, Anledning; etw. durch el. mit - ſchicken, Leilighed, under Haanden.

Gelegenheits-gedicht, n. -es -e, Leilighedsdigt, n.; -macher, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Kobler (-ſte), Ruffer, (-ſte), c. [lighedsviis.

Gelegentlich, aj. ved Leilighed; lei-

Gelehrig, aj. lærvillig, nem; -keit, f. ud. pl. L-hed, Nemhed, c.

Gelehrſam, aj. (Sydt.) ſ. gelehrig; -keit, f. ud. pl. Lærdom; Videnſtab, c.; (Sydt.) Lærvillighed, c.

Gelehrt, aj. lærd; underviiſt, erfaren i; ein -er, der -e, Lærde; -heit, f. ud. pl. ſ. Gelehrſamkeit.

Geleiſe, n. -s pl. ſ. sg. Spor, Hjul-, n.; fig. im alten - bleiben.

Geleit, n. -es -e, Ledſagelſe, c. ud. pl.; (iſær Sydt.) Følge, -ſtab, n.; Frihed for Arreſt; Leide, Geleide, Convoi, c.; fig. Ret til at forſkaffe denne, (das -srecht) ud. pl.; Pengene, ſom de Reiſende erlægge derfor, (das -sgeld); Diſtrictet, hvori denne Ret haves; Stedet, hvor Afgiften erlægges.

Geleiten, v. a. Einen, følge, ledſage, gjøre Følgeſtab; geleide, convoiere.

Geleiter, 1) m. -s pl. ſ. sg. Leder, Ledſager, Beſkytter, c. 2) n. -s pl. ſ. sg. (Jagtſp.) Jagtnet, Jægergarn, n.

Geleitlich, aj. ſom er grundet i og hører til Leide, Convoi, c.

Geleits-brief, m. -es -e, Leidebrev, n.; Bevis for en Skipper, at han maa ſeile under et Convoiſkibs Beſkyttelſe; -mann, m. -es -änner, Ledſager, c.; en Øvrighedsperſon, ſom ſkal ledſage Reiſende, og modtage Leideafgiften af dem; -zeichen, n. -s og -zettel, m. -s pl. ſ. sg. Tegn paa, Bevis for at Leideafgiften er betalt.

Gelenk, aj. ſmidig, bøielig, bevægelig.

Gelenk, n. -es -e, Led, Ledemod, n.

Gelenkig, aj. ledet, ſom har Leder; bøielig, ſmidig.

Gelenkſam, aj. bøielig, bevægelig; -keit, f. ud. pl. Bø-hed, Be-hed, c.

Geleſe, n. -s ud. pl. (foragt.) Læſen, c.; (hos Væverne) Traadenes Adſtillelſe.

Geleucht, n. -es ud. pl. d. T. Lysning, Illumination, c. [tude.

Gelfern, v. n. m. h. d. T. vraale,

Gelichter, n. -s ud. pl. blot i Gen. med et pron. poss.: deines -s, din Mage, Lige, Art, dit Slags.

Gelieben, v. a. (foræld.) behage: geliebt es Gott. [Elſtede.

Geliebt, aj. elſket; der, die -e, den

Gelieſern, v. n. m. ſ. ſtærkne.

Gelinde, aj. blød, glat; ſvag, lemfældig; fig. ein -r Hauch, eine -e Ausſprache, ein -r Regen, ikke ſtærk; -s Wetter, ikke ſtrengt; Einen - behandeln, overbærende; eine - Strafe, mild, taalelig; -digkeit, f. ud. pl. Blødhed, Glathed, Lemfældighed, Blidhed, Overbærenhed, Mildhed, c.

Gelingen, v. i. n. m. ſ. Eim., lykkes; das -, det forønſkede Udfald.

Gellen, ſ. Gällen.

Geloben, v. a. Eim. etw., love høitideligt, forjætte. [te, Tilſagn, n.

Gelöbniß, n. -ſſes -ſſe, (Sydt.) Leſ-

Gelock, n. -es -e, Lokke, Haar-; Lokkefugl, c.

Gelos, n. -es ud. pl. (Jagtſp.) Dyrs (undtagen Rovfugles) Skarn.

Gelt? et ſpørgende av. (vulg.) hvad gjelder det? hvad vædde vi om? ikke ſandt? [dyr).

Gelt, aj. ufrugtbar, gold (om Hun-

Gelte, f. -n, Spand, Bytte, Balie, c.

Gelten el. gelzen, v. a. gilde, ſtære, (iſær Svin).

Gelten, v. i. n. m. h. gjelde, gaae for, koſte: das gilt dein Leben; være værd; fig. have Kraft, Gyldighed, c.: vor Gott gilt nur Tugend; formaae, have Anſeelſe, c. (om Perſoner): ſein Wort gilt viel bei dir; ſich - el. -d machen, gjøre ſig gjeldende; angaae, ſigte til: das gilt mir, deinem Kopfe; komme an paa: es gilt einen Verſuch; d. T. være tilladt; -tung, f. ud. pl. (blot i Muſiken) Nodernes Værd, n.

Gelübde, n. -s pl. ſ. sg. høitideligt Løfte, Tilſagn, n.

Gelüſt (Geluſt), n. -es -e, Lyſt, Lyſtenhed, ſandſelig Begjerlighed, c.

Gelüſten, v. n. m. h. lyſte, attraae; (meſt uperſ. el. dog i tredie Perſ.): es -ſtet ihn nach etw.; er thut, was ihn gelüſtet, lyſter; (forhen med Tingen i Gen.: ſich (Acc.) einer S. -laſſen).

Gelzen, ſ. Gelten.

Gemach, aj. langſom; ſagte, ſagtmodig, koldſindig; magelig, bequem.

Gemach, n. -es -ächer, Kammer, Gemak, n.; das heimliche -, Privet, n.; ſ. Gemächlichkeit.

Gemächlich, aj. langſom; bequem, magelig; -keit, f. L-hed, B-hed, M-hed, c., ud. pl.; en magelig Ting, pl.

Digitized by Google

-en (ogsaa Gemach, m. el. n.).

Gemächt, n. -es -e, ethvert frembragt Værk; især slet Arbeide; Fusteri, n.; d. T. (n. St.) Fødselslem, n. (det mandlige).

Gemahl, m. -s -e (-inn, f. -en) Gemal, (-inde) c.; (forhen das - om begge Kjøn).

Gemahnen, v. 1) a. (digter.) Einen an etw. (sjeld.) mane, erindre. 2) n. m. h. og upers. es -hnet mich, synes, bæres for.

Gemälde, n. -s pl. s. sg. Maleri, n.; fig. Beskrivelse, Skildring, Forestilling, c.

Gemangkorn, s. Mang-.

Gemäß, n. -es -e, Maal, n.

Gemäß, aj. (sjeld. deklineret, og sædv. av. med Dat., som - sædv. sættes bag ved) i Følge; einem Dinge -, overeensstemmende med, passende til; -heit, f. ud. pl. O-stemmelse, c.; in -heit, i Følge.

Gemäßigt, aj. moderat; -e Zonen, tempererede.

Gemäuer, n. -s ud. pl. Muurværk, n., Muur, c.

Gemein, aj. hyppig, sædvanlig, almindelig, simpel, gemeen, offentlig; etw. -es, Sædvanligt, Middelmaadigt; der -e Mann, Menigmand, c.; ein -er Soldat, el. ein -er, simpel Soldat; das Haus der -en, Underhuset (i England); sich mit Einem - machen, gjøre sig gemeen med, nedlade sig; -e Sache machen, fælles.

Gemein-faßlich, aj. almeenfattelig; -faßlichkeit, f. ud. pl. A-hed, c.; -feld, n. -es -er, Fællesmark, Fælled, c.; -geist, m. -es ud. pl. Almeenaand, c.; -gut, n. -es -üter, Fællesgods, n.; -heit, f. -en, Almindelighed, Middelmaadighed, Lavhed, en lav, uædel Handling; Fællesskab; Menighed, c.; -hin, av. (n. St.) i Almindelighed, sædvanligen; -name, m. -ns pl. s. sg. Fællesnavn, n. (Nomen commune); -iglich, av. sædvanligen, for det meste, i Regelen; -nützig, aj. almeennyttig; -nützlich, aj. nyttig for Alle; -oche, m. -en -en, Bytyr, c.; -sam, aj. fælles, sammen; -samkeit, f. ud. pl. Fællesskab, n.; -schaft, f. ud. pl. Fællesskab, n., Forbindelse, fortrolig Omgang, c.; -schaftlich, aj. fælles, sammen; -spruch, m. -es -üche, en almindelig, forslidt Sætning; -wohl, n. -es ud. pl. Almeenvel, n.

Gemeine el. Gemeinde, f. -n, et Steds, især en Byes Indvaanere; Commune; Menighed, c., Kirkesogn, n.; Forsamling af samtlige et Steds Indvaanere, og en disse tilhørende Jordlod; -glied, n. -es -er, Sognebarn, n.; -vorsteher, m. -s pl. s. sg. Menighedsforstander, c.

Gemenge, n. -s pl. s. sg. Blanden, Sammen-, c.; Blanding, c.

Gemerk, n. -es -e, d. T. (især hos Jægere og Bjergfolk) Mærke, Tegn, n.; vulg. Hukommelse, c.

Gemisch, n. -es -e, Blanding, Sammen-, c.

Gemme, f. -n, Gemme, c.

Gemse, f. -n, Gemse, c.; Gemsbock, m. -es -öcke, Hannen, og -ziege, f. -n el. -ethier, n. -es -e, Hunnen.

Gemsen-jagd, f. ud. pl. Gemsejagt, c.; -jäger, m. -s pl. s. sg. Gemsejæger, c.

Gemüll, n. -es ud. pl. d. T. Affald, n., det, der falder af ved Bygninger, som Steen, Kalk, Spaaner ɔc.

Gemurmel og Gemurre, n. -s ud. pl. idelig Knurren, c.

Gemüse, n. -s pl. s. sg. Grønt (Mark- og Havevæxter, som spises til Kjød).

Gemüth, n. -es -er, Sind, Hjerte-lag, Gemyt, n.

Gemüth-lich, aj. ret tilpas, hjertelig, behagelig; ein -er Dichter, sinnet og dybt følende; -lichkeit, f. ud. pl. Tilpashed, B-hed, dyb Følsomhed, c.; -los, aj. uden godt Sindelag; -voll, aj. s. -lich.

Gemüths-art, f. -en, Sindelag, n. Characteer, c.; -beschaffenheit, f. ud. pl. Sindsbeskaffenhed, c.; -bewegung, f. -en, Sindsbevægelse, c.; -krank, aj. sindssyg, melancholsk; -krankheit, f. -en, Sindssygdom, Melancholie, c.; -ruhe, f. ud. pl. Sindsroligheb, c.

Gen, præp. med Acc. mod, til, (forældl. undtagen foran Himmel, som da staaer uden Art).

Genäschig, s. Naschhaft.

Genau, aj. snever, liggende nær og tæt paa: das Kleid schließt -; fig. noie: eine -e Verbindung; nøiagtig, fuldstændig, punktlig, accurat: eine -e Untersuchung; streng, starp; es - mit einer S. nehmen; - genommen, strengt taget; d. T. meget sparsomt; mit -er Noth, med Nød og Neppe; -igkeit, f. -en, Sneverhed, Nøiagtighed, Strenghed, ængstelig Sparsomhed, c.

Gene, f. (i. Schäne) Gene, c.

Genehm, av. med Verb. halten: etw. - halten, holde for fordeelagtig, og derfor bevilget; -haltung, f. -en, Bevilgning, Tilladelse, Efterlevelse, c.; -igen, v. a. etw., tillade, bevilge, tilstaae; (om Foresatte el. blot Fornemmere: ein Gesuch); antage: einen Wechsel; -igung, f. -en, Bevilgning, Antagelse, c.

Geneigt, aj. zu etw., tilbøielig til, hengiven til; Einem, gunstig, bevaagen, velvillig; -heit, f. ud. pl. T-hed, H-hed, B-hed, V-hed, c.

General, m. -s -e, (-inn, f. -en) General, c. (-inde, c.); -at, n. -s -e, Ge-

Digitized by Google

nerals Værdighed, c.; -ität, f. ud. pl. Generalitet, n., Generalstab, c.; -staaten, pl. ud. sg. Generalstaterne (i Holland).

Generös (l. schenerös) aj. ædelmodig, gavmild, rund; -ität el. ite, f. M-hed, c.

Genesen, v. i. n. m. s. helbredes, blive karsk; (sjeld.) eines Kindes -, komme ned med, føde; -sung, f. ud. pl. Helbredelse, c.

Genettkatze, f. -n, spansk Kat; tyrkisk Stinker, c.

Genick, n. -es -e, Nakke, Hals, c.; -fang, m. -es -änge, (Jagtsp.) Stik, som Jægerne give Dyret i Nakken med -fänger, m. -s pl. s. sg. en dertil bestemt Kniv.

Genicke, n. -s ud. pl. idelig Nikken.

Genie (l. Schenie, 2 Stav.) n. -s -s, en Tings eiendommelige Art og Natur, ud. pl.; Genie, n., medfødt Færdighed, c. ud. pl.; en med Genie begavet Person.

Geniren (l. sche-) v. a. genere, falde el. være besværlig; sich -, genere sig, paalægge sig Tvang (Gene).

Genießbar, aj. nydelig, som kan nydes, spiselig; -keit, f. ud. pl. Spiselighed, c.

Genießbrauch, m. s. Nießbrauch.

Genießen, v. i. a. nyde: einen guten Unterricht; Ehre; die Freude des Lebens; das Glück; (undert.) des Glükkes; die Speise ist nicht zu -, spise; der Hund hat genossen (Jagtsp.), lugtet, sporet; Eim. etw. für genossen hingeben lassen, upaatalt, straffet, uhævnet.

Genießlich, aj. (Sydt.) s. Genießbar; -keit.

Genießling, m. -es -e, Nydelysten, c. (et Mske., som higer efter Nydelser).

Geniſt, 1) n. -es -e, Halmstraa, Smaaqviste (som Fuglene bygge Rede af); Buskværk, n. (hvori Fugle have bygget Reder). 2) -e, f. -n, Gyve (Plante).

Genitiv, m. -s -e, Genitivus, c.

Genius, m. pl. -nien, Genie, c.

Genoß, m. -ssen -ssen (-inn, f. -en) Selskabsbroder (-søster), Staldbroder, Deeltager (-inde), Kammerat, c. (især i Sammens. Tisch-, Bett-); -ssenschaft, f. -en, Samfund, n., Forening, c., Selskab, Laug, n.; -ssame, f. -n (i Schweits) s. -ssenschaft.

Genster, m. -s ud. pl. Gyvel, Farve Visse, (Plante), c.

Genug, av. og aj. (som ikke dekli-neres) nok, tilstrækkelig: mir el. für mich ist es -; (undert.) meget, temmelig. (Som av. sættes det altid bag efter aj.: klug -; som aj. sættes det undert. foran, men sædv. bag ved Subst. -Zeit, sædv. Zeit - ogsaa Gen. Brodes -).

Genüge, f. ud. pl. Tilberlighed, c. Behov, n.; zur - haben, nok, tilstrækkeligt; Fyldestgjørelse, Tilfredsstillelse, c. (ud. Art. og med thun el. leisten): Eim. el. einer S. (Dat.) - thun.

Genügen, v. n. m. h. (blot upers.) es -get mir, er nok, tilstrækkeligt for mig; jeg er tilfreds dermed.

Genügen, n. -s ud. pl. Tilfredshed, c.

Genüglich, aj. tilfredsstillende, tilstrækkelig; noisom, maadeholden; (Sydt.) fornøielig, behagelig; -keit, f. ud. pl. Tilstrækkelighed, N-hed, M-hed, F-hed, B-hed, c.

Genugsam, aj. nokſom, tilstrækkelig.

Genügsam, aj. noisom; -keit, f. ud. pl. N-hed, c.

Genugthuung, f. -en, Fyldestgjørelse, Erstatning, c.

Genus, n. -us -nera (Dat. pl. Genus) Genus, n.

Genuß, m. -sses -üsse, Nydelse, c.; Nytte, Fordeel, c.; -reich, aj. nydelserig; -süchtig, aj. nydelysten.

Geograph, m. -en -en, Geograph, c.; -ie, f. (4 Stav.) -n (5 Stav.) Jordbeskrivelse, c.

Geomantie, f. ud. pl. Puncteerkonst, c.

Geometer, m. -s pl. s. sg. Geometer, Jordmaaler, c.; -trie, f. (4 Stav.) -n (5 Stav.) Geometrie, c.

Gepäck, n. -es -e, sammenpakkede Ting, Bagage, c., Trods, n.

Geplapper, n. -s ud. pl. idelig Plapren, c.

Geplärr, n. -es ud. pl. Raab, Skraal, n.

Geplatze, n. -s ud. pl. Pladsken, c.

Geplauder, n. -s ud. pl. idelig Pludren, c.

Gepolter, n. -s ud. pl. Bulder, n., Larmen, Støi, c.

Gepräge, n. -s pl. s. sg. Præg, n. (paa Mynt); fig. Kjendemærke, -tegn, n.

Gepränge, n. -s ud. pl. Pragt, Pomp, Prunk, c.; (især med Hensyn til et talrigt Følge); Wort -, Svulst, c.

Gerade, f. ud. pl. (Retsp.) det Sengeraad, som efter Mandens Død alene tilkommer Konen el. dennes nærmeste Arving.

Gerade, 1) aj. lige; der - Weg ist der beste; -s Weges gehen, den lige Vei; (fig. om Tal). 2) av. (blot fig.) lige, flux, lige Retning; ligefrem, uden Omsvøb; nøie, netop, accurat; nach -, d. T. lidt efter lidt; - zu, lige til; fig. uden Omsvøb, directe; er ist sehr geradezu, ligefrem, plump, uhøflig.

Geradheit, f. ud. pl. Tilstanden, i hvilken en Ting er lige (gerade); et Mstes. oprigtige Tænke og Handlemaade; der Geradsinn.

Geräth, n. -es ud. pl. el. -e, pl. ud. sg. Redskab, Værktøi, n.; (især): Huusgeraad, Bordtøi, n.

Gerathen, aj. fordeelagtig, nyttig.

Gerathen, v. i. n. m. s. (med unter,

in, an el. auf) geraade, slippe, komme; zu etw., blive, falde ud til; Eim. lykkes; wohl -e Kinder, Børn, som slikke sig vel.

Gerathewohl, n. (indecl.) (blot med auf som av.): aufs -, paa Lykke og Fromme, paa et Træf.

Geräthschaft, f. ud. pl. -en, pl. ud. sg. Huusgeraad, Bordtøi, n.

Geraum, aj. rummelig, viid; fig. (blot som av. om Tiden) temmelig længe.

Geräumig, aj. (n. St. -mlich) rummelig; -keit, f. ud. pl. R-hed, c.

Geräusch, n. -es -e, Raslen, Susen, c.; fig. Allarm, Tummel, urolig Bestræftigelse, c. (hos Jægere og Kokke) Hjerte, Lunge og Lever af et slagtet, stort Dyr; -los, aj. larmfri; fig. stille, prunkløs; -losigkeit, f. ud. pl. Larmfrihed, Prunkløshed, c.; -voll, aj. larmfuld.

Gerben, v. a. garve; fig. Linen, d. T. gjennemprygle; ein Metall, glatte, polere.

Gerber, m. -s pl. s. sg. Garver, c.; -ei, f. -en, Garveri, n.

Gerecht, aj. retfærdig, retskaffen, retmæssig, billig; das Kleid ist ihm -, passer ham; kunst-, svarende til Konstens Regler; (Jagtsp.) kyndig; (i Bibel.) god, dydig, sædelig, fuldkommen; -igkeit, f. -en, R-ighed, R-enhed, R-ighed, B-hed, K-hed, c.; fig. Retspersoner, Rettighed, Forrettighed, c.

Gerechtsame, f. -n, Rettighed, c.

Gerede, n. -s ud. pl. Omtale, Snak, c., Rygte, n., Folkemunde.

Gereichen, v. n. m. h. Eim. zu etw., geraade, bringe.

Gereiße, n. -s ud. pl. d. T. og fig. Rift, Riven: um diese Waare ist -.

Gereuen, v. n. m. h. angre, fortryde; (blot i tredie Person): es el. das -et mich.

Gergeln, v. a. gjøre Fure (Gergel, m. -s pl. s. sg.) i Tændestaver, i hvilken Bunden skal sættes.

Gericht, n. -es -e, Dom; Jurisdiction, c.; (ofte blot pl.) (i Theol.) Straffedom, Guds Straf, c.; en Rets Personer og deres Forsamling; (ofte blot pl.); Ret, c., Ting, -sted, n.; Jurisdictions Distriet, n.; Ret, - Mad; (Jagtsp.) Done, Slynge, c. (til Fuglefangst).

Gerichts-barkeit, f. -en, Jurisdiction, c. (Rettigheden til at domme, ud. pl.; Omkredsen, hvori samme strækker sig); -diener, m. -s pl. s. sg. Retsbud, n.; -folge, f. ud. pl. Undersaatternes Pligt, at staae Retten bi, naar det behøves; -halter, m. -s pl. s. sg. Underdommer, c.; -herrschaft, f. -en, Jurisdiction, ud. pl.; Godsciet, som har Jurisdiction; -pflege, f. ud. pl. Retspleie, c.; Rettens Haandhævelse; -platz, m. -es -ätze, Domstol, c.; Retterplads, c.; -schreiber, m. -s pl. s. sg. Skriver ved Retten; -stand, m. -es -ände, Forbindtlighed, at lade sig demme af en Ret, ud. pl.; Instants, c.; -tag, m. -es -e, Retsdag, c.; -zwang, m. -es -änge, Magt til at fælde Dom over Andre; Jurisdiction, c. ud. pl.; Jurisdictions-Distriet, n.

Gerichtlich, aj. for Retten, i Retten, Rets-, lovformelig; -keit, f. ud. pl. Overeensstemmelse med Retten, L-hed, c.

Geridon el. Gueridon, m. -s -s, [Gueridon, c.

Gering el. -e, aj. liden, smal; slet, ubetydelig; ringe, uvigtig, slet og ret, gemeen, ikke fornem; im -gsten nicht, ingenlunde, paa ingen Maade.

Gering-fügig, aj. uvigtig, liden, ringe, ubetydelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, Ringhed, U-ghed, c.; -haltig, aj. af ringe Gehalt; -schätzig, aj. ringeagtende, slet; (sjeld.) besiddende ringe Værd; -schätzigkeit, f. ud. pl. Ringeagten, c.; (sjeld.) Ubetydelighed, Ringhed, c.; -schätzung, f. ud. pl. Ringeagtelse, c.

Gerinne, n. -s pl. s. sg. konstig Rende, Canal, Vandledning, (i hvilken Vandet bringes i et snevrere Rum, og derved rinder stærkere).

Gerinnen, v. i. n. m. s. sterknes; d. T. lebe sammen.

Gerippe, n. -s pl. s. sg. Benrad, c., Skelet, n.; fig. de sammensatte Hoveddele af en Maskine; især af et Skib; en meget mager Person.

Germ, m. -es ud. pl. (Sydt.) Bærme.

Germanismus el. -nism, m. pl. -en, Germanisme, c.

Gern, av. gjerne, med Forneielse; fig. (om livløse Ting med samme Bem.); let; villig; sædvanlig, almindelig; med Forsæt, Villie, Flid; (d. T. siges gerner, am gernsten for lieber, am liebsten).

Geröhrich el. -t, n. -es -e, en med Rør bevoxen Plads; Rørene selv, ud. pl.

Gerönne, n. -s ud. pl. (n. St.) alle Vinstokkenes Rødder; især de øverste Siderødder.

Gerste, f. ud. pl. Byg, n.

Gersten-acker, m. -s -äcker, Bygager, c.; -brod, n. -es -e, Bygbrød, n.; -graupe, f. -n, Bankebyg, c.; -korn, n. -es -örner, Bygkorn, n.; fig. en liden Bylt paa Dienlaaget, der ligner et Bygkorn; -saft, m. -es ud. pl. (poetisk) Øl, n.

Gerte, f. -n, Kvist, c., Riis, n., Vaand, c.; (n. St.) et Længdemaal, Rode, c.

Geruch, m. -es -üche, Lugt, c. (Sand-

Digitized by Google

sen); ub. pl. Duft, Lugt, Stank, c.; -los, aj. manglende Lugtesandsen; uden Lugt; -sinn, m. -es -e, Lugtesandş, c.

Gerücht, n. -es -e, Rygte, n.; fig. Omtale, c. (om En blandt Folk), ub. pl.

Geruhen, v. n. m. h. (om høie Personer) naadigst behage, -værdige, finde for godt.

Gerubig, aj. og -hsam, aj. (Sydt.) rolig, paa en rolig Maade.

Gerülle, n. -s ub. pl. en Hob løse Ting, som rulle ned fra andre Ting, el. ligne dem; d. T. det samme som

Gerümpel, n. -s ub. pl. Strammel, n., gammelt, unyttigt Bohave.

Gerüst, n. -es -e, Stillads, n.

Gesäme, n. -s ub. pl. el. -, pl. ub. sg. Frø (flere Slags).

Gesammt, av. samtlig, samtfuld, heel, samlet; fælles; (især i Sammens.): -gut; -kauf; -rath.

Gesammt-eindruck, m. -es -ücke, Indtrykket af det Hele, Totalindtryk, n.; -gebrauch, m. -es -äuche, Fællesbrug, n.; -gut, n. -es -üter, Fællesgods, n.; -heit, f. ub. pl. Heelhed, Totalitet, c. (ogsaa det samme som) -schaft, f. -en, alle Ting af een Art tilsammen; Samling, c.; Selskab, Laug, n.; -heitsname, m. -ns -n, Collectiv, n.

Gesandte, m. -n -n, Sendebud, n. (f. om et Fruentimmer); Gesandt, c.; -dtinn, f. -en, Gesandtens Gemalinde, c.

Gesandtschaft, f. -en, Gesandtskab, n.; Gesandten selv; -sposten, m. -s pl. s. sg. Gesandtskabspost, c.; -lich, aj. hørende til Gesandtskabet, diplomatisk.

Gesang, m. -es -ange, Sang, Syngen, c. ub. pl.; Melodie, Klang, Tone; Digten, c.; Sang, Vise, Qvad, n., Psalme, c.; fig. en Deel af et større Digt; -buch, n. -es -ücher, Psalmebog, c.

Gesäß, n. -es -e, Bagdeel, Rumpe, c.; Sæde, n. (paa en Stol el. Bænk).

Gesaufe, -säufel, -schabe, n. -s ub. pl. idelig Drikken (Suus og Duus), -Susen, -Skraben, c.

Geschäft, n. -es -e, Forretning, Bestilling, c., Arbeide, n.

Geschäft-los, aj. uden Forretninger; -losigkeit, f. ub. pl. Frihed fra Forretninger; -serfahrung, f. ub. pl. Erfaring i Forretninger; Routine, c.; -sfreund, m. -es -e, Handelsven, c.; -führer, m. -s pl. s. sg. Forretningsfører, Mandatarius, Agent, c.; -sgang, m. -es ub. pl. Forretningsgang, c.; -sleben, n. -s ub. pl. Forretningsliv, n.; -smann, m. -es -änner, Forretningsmand, c.; -sträger, m. -s pl. s. sg. som besørger en Andens Forretninger; især Chargé d'affaires, c.

Geschäftig, aj. virksom, arbeidsom, flittig; -keit, f. ub. pl. V-hed, A-hed, F-hed, c.

Geschäftlich, aj. Forretnings-, som har Hensyn til Forretninger.

Geschehen, v. i. n. m. s. skee, tildrage sig; hændes, vedfares, tilføies: es ist ihm Unrecht -; er wußte nicht, wie ihm geschah, vederfores ham, hvorledes han blev til Mode; (i Retsforhandlinger) skrevet, fuldbyrdet; es ist um ihn -, han er fortabt, død, det er ude med ham.

Geschеide, n. -s pl. s. sg. (Jagtsp.) [Vildtets Tarme.

Geschеit el. -schеidt, (sædv. men urigt.) gescheut, aj. fornuftig, besindig, forstandig, klog, -heit, f. ub. pl. V-hed, F-hed, Klogskab, c.

Geschenk, n. -es -e, Gave, Foræring, Skjenk, c.; Vim. ein -; ihm mit etw. ein -; ihm etw. zum -e machen.

Gescheut, aj. s. Gescheit.

Geschichte, f. -n, Tildragelse, Hændelse, Begivenhed; Fortælling, Historie, c.; Historien, ub. pl.

Geschichtenbuch, n. -es -ücher, Historiebog, c.

Geschichtlich, aj. historisk.

Geschichtschreiber, m. -s pl. s. sg. Historieskriver, c.

Geschichts-buch, n. -es -ücher, historisk Bog, c.; -erzählung, f. -en, historisk Fortælling, c.; -forscher, m. -s pl. s. sg. Historieforsker, c.; -kundiger, m. -s pl. s. sg. Historiker, c.; -maler, m. -s pl. s. sg. Historiemaler, c.

Geschick, n. -es -e, Skjebne, Tilstikkelse, c.; Bequemhed, c. (en Tings); Dygtighed, Duelighed, Færdighed, c.; (i Bjergv.) alle til Ertsers Frembringelse tjenlige Jord og Steenarter; -lichkeit, f. -en, Dygtighed, Duelighed, Bequemhed, Færdighed, c.

Geschickt, aj. skikket, duelig, dygtig, bequem; færdig, ferm, flink; -heit, f. s. Geschicklichkeit.

Geschiebe, n. -s pl. s. sg. (i Bjergv.) enhver Jord- og Steenart, som ved en udvortes Magt er revet ud af sit Sted.

Geschirr, n. -es -e, Kar, Fad, n., Skaal, c.; Tøi, Værk-, Redskab, n.; Vogn med Tilbehør, især Seletøi, n.; -meister, m. -s pl. s. sg. den, der har Opsyn over Redskaberne ved en Indretning.

Geschlacht, aj. (forældl.) af god Art; (især Sydt.) blød, mør.

Geschlank, aj. s. Schlank.

Geschlecht, n. -es -er, Art, c., Slags, n.; das männliche, das weibliche -, Kjøn, n.; Slægt, Stamme, Familie, c.

Geschlechtlich, aj. som hører til Slægten; Slægts-.

Geschlechtlos, aj. uden Kjøn.

Geschlechts-alter, n. -s pl. s. sg. en Slægts Alder; Generation, Menneskealder, c.; -kunde, f. ub. pl. Gene-

Digitized by Google

alogie, c.; -name, m. -ns -n, Familienavn; Tilnavn, n.; -register, n. -s pl. s. sg. Slægtregister, n.; -theil, m. -es -e, Kjønsdeel, c.; -trieb, m. -es -e, Kjønsdrift, Avle-, c.; -wort, n. -es -örter, Kjønsord, n. (Artikel, c.).

Geschlepp, n. -es -e, (foragt.) Slæng (stort Følge), n.; (Jagtsp.) Lokkemad paa en Snor.

Geschliffen, aj. (sjeld. og blot fig.) sleben; d. T. meget listig, forslagen.

Geschlinge, n. -s pl. s. sg. et slagtet Dyrs Strube med Lunge, Lever og Hjerte.

Geschmack, m. -es ub. pl. Smag, c.: (Egenskaben ved en Ting, at den smager, og Sandsen, hvormed man smager); fig. ein Gemälde von gutem -e; seinem -e folgen.

Geschmack-los, aj. uden Smag; fig. smagløs; -losigkeit, s. ub. pl. Smagløshed, c.; -voll, aj. smagfuld; -widrig, aj. stridende mod god Smag.

Geschmackslehre, f. -n, Smagslære, Æsthetik, c.

Geschmeide, n. -s ub. pl. el. pl. ub. sg. Ting smedede af Metal, især af Jern; alleslags smaae Arbeider af Metal; alleslags Smykker af Guld, Sølv, Perler ɔc.; -händler, m. -s pl. s. sg. Juveleer, c.; -kästchen, n. -s pl. s. sg. Æske til Smykker, Juveelæske, c.

Geschmeidig, aj. som let lader sig smede og udvide; fig. blød; smidig, bøielig; eftergivende, feielig; -keit, f. ub. pl. B-hed, S-hed, V-hed, Eftergivenhed, F-hed, c.

Geschmeiß, n. -es ub. pl. el. -e, pl. ub. sg. (Jagtsp.) Rovfuglenes Skarn, n.; d. T. Spy, n. (af Fluer og Insecter); fig. Insecter, Utøi; vulg. liderligt Pak.

Geschmiere, n. -s ub. pl. vedholdende, gjentagen Smøren, c.; fig. d. T. Smøreri, n.

Geschöpf, n. -es -e, Skabning, c., Kræ, Kreatur, n.; enhver Ting, man danner; (i Spøg og foragt.) Person, c.

Geschoß, 1) n. -sses -sse, Piil, c., Kastespyd, n.; Skydegevær, n.; Skud, n. (paa en Plante el. et Træ); fig. Etage, c. 2) m. -sses -sse (Sydt.) Afgift, Grundskat, c.

Geschrei, n. -es ub. pl. Skrigen, Skraalen, c., Skrig, Skraal, n.; fig. Klagen, Jamren; Snak, c., Ordgyderi, n.: viel - von etw. machen, gjøre meget Væsen af; viel - und wenig Wolle, megen Skrig og liden Uld (sagde Fanden, da han klippede sin So); Vanrygte, n.: in das - kommen.

Geschröt, n. -es -e, Pungen hos de større Handyr.

Geschübe, n. -s pl. s. sg. Remme, som lægges Falkene om Fødderne (Geschütz); d. T. Sko, c., Skotøi, n.

Geschütte, n. -s pl. s. sg. (i Bjergv.) en Hob Mineralier, som ligge lagvis i Gange og Aarer.

Geschütz, n. -es ub. pl. Skyt, (Skyts) Skydegevær, n.; grobes -, Kanon, Mørser, c.; s. Geschübe; -kunst, f. ub. pl. Artillerie, n., Skydekonst, c.

Geschwader, n. -s pl. s. sg. Escadron, c.; Escadre, c.

Geschwätz, n. -es -e, Snak, Sladder, Sludder, Pjat, Snikfnak, c.

Geschwätzig, sladderagtig, -vorn, snakkesom; -keit, f. ub. pl. S-hed, S-nhed, c.

Geschweigen, v. i. 1) n. m. h. tie, for-, ei omtale (blot i første Pers. præs. samt i præs. infin. med zu, og Tingen i Gen.): ich -ge seiner Laster; seiner Laster zu -; -ge el. -, daß, end sige, (staaer blot som et Slags Gradation): ich habe ihn nicht gesehen, -ge gesprochen. 2) a. (forald.) Linen, tysse, bringe til at tie; fig. tilfredsstille.

Geschwellen, v. i. n. m. s. s. Schwellen.

Geschwind (-e), aj. hurtig, hastig, (om Bevægelsen); fig. hurtig: -arbeiten; meget snart, uden Opsættelse; i Hast; skudseligen; -igkeit, f. ub. pl. Hurtighed, c.

Geschwindschreiber, m. -s pl. s. sg. Hurtigskriver, c.

Geschwister, pl. ub. sg. el. -, n. -s ub. pl. Søskende; -kind, n. -es -er, Søskendebarn, n.; -liebe, f. ub. pl. Søskendekjærlighed, c.; -lich, aj. som Søskende.

Geschworene, m. -n -n, Edsvoren, c.; -ngericht, n. -es -e, de Edsvornes Ret, Jury, c.

Geschwulst, f. -ülste, (ogsaa m.) Svulst, Hævelse, c.; -wulstig, aj. som har Svulst.

Geschwür, n. -es -e, Byld, c.; -ig, aj. med Byld el. Bylder.

Gesechst, aj. som bestaaer af sex Enheder el. Dele.

Gesegnen, v. a. (undert. for) segnen.

Gesell, m. -en -en, Svend, c.; Kammerat, Staldbroder, Compagnon, c.; (især d. T. i Sammensf.: Spiel-, Schlaf-, Tisch-); Knegt, Karl, c. (blot foragt., og med et aj. foran).

Gesellen, v. a. Linen el. især sich zu Lim., give til Selskabsbroder; søge Omgang med; især sich -; træde i Forening med, gjøre fælles Sag: sich wider Linen -.

Gesellig, aj. selskabelig, omgængelig; -keit, f. ub. pl. S-hed, c.; selskabelig Omgang, c.

Geselligen, v. a. gjøre selskabelig, danne til Selskabelighed.

Gesellschaft, f. -en, Selskab, n.; -er, m. -s pl. s. sg. (-erinn, f. -en)

Digitized by Google

Selſkabsbroder (-ſoſter), Kammerat, Compagnon, -Omgangsven (Selſkabsdame) c.; -lich, aj. ſelſkabelig; -lichkeit, f. ud. pl. Selſkabelighed, c.

Geſellſchafts-handel, m. -s ub. pl. Selſkabshandel, c.; -lied, n. -es -er, S-ſang, c.; -rechnung, f. -en, S-regning, c.

Geſenk, n. -es -e, Lod, n., Vægt, Tyngde, c. (hvorved Noget nedſænkes); det, ſom bliver nedſænket, el. det, Noget nedſænkes i.

Geſetz, n. -es -e, Lov, c., Bud, n., Forordning, c.; Regel, Grund-, c.; (foræld.) Afſnit af et Digt el. et Skrift; Strophe, c., Vers, Capitel, n.

Geſetz-buch, n. -es -ücher, Lovbog, c.; -eskraft, f. ud. pl. Lovskraft, c.; -geber, m. -s pl. ſ. sg. Lovgiver, c.; -kunde, f. ud. pl. Lovkyndighed, c.; -lich, aj. retlig, lovret, lovmæssig, legal; -lichkeit, f. ud. pl. Rettighed, L-thed, L-ghed, L-itet, c.; -mässig, aj. lovmæssig; -keit, f. ud. pl. L-hed, c.

Geſetzt, aj. ſat, ſtadig, rolig, faſt; -heit, f. ud. pl. Sathed, St-hed, R-hed, F-hed, c.

Geſicht, n. -es, 1) ud. pl. Syn, n. (Synen at ſee, og Sagttagelſen, ved at ſee): das - verlieren; aus dem -e verlieren. 2) pl. -er, (Dim. -chen, n. -s pl. ſ. sg. og d. T. -erchen) Anſigt, Aasyn, n.: das Blut ſtieg ihm ins -; ein ſchönes -; ſig. d. T. Mine, c. (iſær pl.): -er machen; Perſon, c.: ich ſah da viele neue -er. 3) pl. -e, Syn, n. (Phantaſiens Foreſtilling): nächtliche -e; Sigte, n. (paa Geværet).

Geſichtlos, aj. uden Syn, blind; -igkeit, f. ud. pl. Blindhed, c.

Geſichts-betrug, m. -es -üge, Synbedrag, optiſt Vedrag, n.; -bildung, f. -en, Anſigtsdannelſe, Phyſiognomie, c.; -farbe, f. -n, Anſigtsfarve, Teint, c.; -kreis, m. -es -e, Synskreds, Horizont, c.; -punkt, m. -es -ünkte, Synspunkt, c. og n.; -zug, m. -es -üge, Anſigtstræk, n.

Geſims, n. -es -e, Geſims, c.

Geſinde, n. -s ub. pl. Tyende, n., Tjeneſtefolk; -lohn, n. -es ub. pl. Tyendelen, Folke-, c.

Geſindel, n. -s ub. pl. (foragt.) gemeent, liderligt Pak.

Geſinnen, v. i. 1) n. m. ſ. (blot i partic.) geſonnen, være til Sinds, have i Sinde. 2) a.: etw. an Einen -, (foræld. Canc.) forlange.

Geſinnt, aj. ſindet: feindlich - ſeyn.

Geſinnung, f. -en, Sindelag, n.

Geſittet (-er -ſitteſte) aj. ſædelig; -heit, f. ud. pl. (ſjeld.) Sædelighed, c.

Geſittung, f. ud. pl. ſædelig Dannelſe, Civiliſation, c.

Geſöff, n. -es ub. pl. (vulg. og foragt.) Suppen, c.; Drikken ſelv, man ſuppер i ſig.

Geſott, n. ſ. Siede.

Geſpann, 1) m. -es -e, (foræld.) Staldbroder, Kammerat, c.; en ungerſk Greve. 2) n. -es -e, Spænden, c.; (blot i Herz -); Spænd, n.; ein - Pferde.

Geſpannt, aj. fig. ſpændt: mit -er Aufmerkſamkeit; ein -es Verhältniß; -heit, f. ud. pl. Spændthed, c.; ſpændt Tilſtand.

Geſpenſt, n. -es -er, Spegelſe, n., Geiſt, c.; Spegelſelarve, c.

Geſpenſter-erſcheinung, f. -en, Spegelſesyn, n.; -geſchichte, f. -n, S-hiſtorie, c.: -ſtunde, f. -n, S-time, c.

Geſpenſtiſch, aj. ſpegelſeagtig.

Geſperre, n. -s pl. ſ. sg. Spærren, c.; fig. Vægring, c. d. T. Spilen, Ud-, Op-, c. ub. pl.; det, ſom ſpiles, ſom: Sparreværk, Spærværk, n.; det, hvormed Noget ſpærres, ſom: Spændet paa Spændebeger.

Geſpiele, 1) m. -n -n, (-linn, f. -en) Legebroder (-ſoſter), Legekammerat c. (iſær om Børn); fortrolig Ven (-inde) c.; -ſchaft, f. ud. pl. Legekammeratſkab, n., fortrolig Omgang, c. 2) n. -s pl. ſ. sg. vedholdende, idelig Spillen.

Geſpilde, n. -s ub. pl. (Nordt.) ſ. [Näherrecht.

Geſpinnſt, n. -es -e, Spind, n.

Geſpött, n. -es ub. pl. Spotten, c.; Spot, Spee, c. (Gjenſtanden for Spotten).

Geſpräch, n. -es -e, Samtale, c.; (undert.) Rygte, n.; Gjenſtanden for den almindelige Tale.

Geſprächig, aj. ſnakſom; -keit, f. ud. pl. S-hed, c.

Geſprächsweiſe, av. i Form af Samtale.

Geſprenge, n. -s pl. ſ. sg. Sprængen, ub. pl.; det, ſom afviger fra den lige Linie; (iſær i Bjergv.).

Geſtade, n. -s pl. ſ. sg. Strandbred, Flod-, Kyſt, Sø-, c.

Geſtalt, f. -en, Geſtalt, Figur, Skikkelſe, c. ligel. en god ſaadan; ſig. Maaden, paa hvilken en Ting lader ſig ſee, el. virkeligen er; ſolcher -, paa ſaadan Maade; Skin af et Legeme, Syn, n.: es erſchien mir eine - im Traume; et Legeme, en Perſon; das Abendmahl unter beiderlei -, ſom Brød og Vin.

Geſtalten, v. a. danne, give Form; ein wohl-lteter Menſch, veldannet; ſich -, gebærde, fremſtille, udvikle ſig; -tung, f. -en, Dannen, Skikkelſe, c.

Geſtaltlos, aj. uden Geſtalt, uden Skikkelſe (iſær regelmæssig).

Geſtande, n. -s pl. ſ. sg. Stillads, n.; (Jagtſp.) Rovfuglenes Fedder.

Geſtändig, av. einer S. (Gen.) el. Sim. etw. - ſeyn, tilſtaae.

Geſtändniß, n. -ſſes -ſſe, Tilſtaaelſe, c.; Tilgen, man tilſtaaer.

Geſtank, m. -es ud. pl. Stank, c.; fig. vulg. ſlet Eftermæle, n.

Geſtatten, v. a. Lim. etw., tilſtaae, tilſtede, tillade, taale.

Geſträuche, n. -s pl. ſ. sg. Krat, Buſkværk, n., Kratſkov, c.; (Jagtſp.) en Falks Rede.

Geſteck, n. -es -e, ſ. Beſteck.

Geſtehen, v. i. 1) n. m. ſ. ſterkne, lobe ſammen. 2) a. tilſtaae, bekjende: einen Fehler, ein Verſehen -; (unbekt.) tilſtede, indremme.

Geſtein, n. -es -e, Steen, c., ſtere Maſſer el. Arter af Steen; -kunde, f. ud. pl. Kundſkab om Steenarterne, Mineralogie, c.

Geſtell, n. -es -e, Stillads, n. Fod, c. (at ſætte Noget paa); Reol, Hylde, c.; das - eines Wagens, Underdelen; (i nogle Tilfælde) det, der ſættes om et andet Legeme: das - eines Salzbrunnens, Indhegningen; -en, v. a. ſtille; ſich fromm -, ſtille ſig ærbar an; -macher, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Vognmager, c. [kort Tid ſiden.

Geſtern, av. i Gaar; ogſaa ſig. for

Geſternt, aj. beſtjernet (iſær med Ordensſtjerner).

Geſtick, n. -es -e, Broderen, c. (Maaden at brodere paa); Broderi, n. (broderede Sager).

Geſtirn, n. -es -e, Stjerne, c.; alle Stjernerne, ud. pl; Stjernebillede, n., Conſtellation, c.

Geſtirnt, aj. ſtjernefuld.

Geſtöber, n. -s ud. pl. vedholdende Sneefog, n.

Geſträuch, n. -es -e, Buſkværk, Krat, n., Kratſkov, c.

Geſtreng, aj. (foræld.) ſtreng; (Sydt.) faſt, ſtærk; (fordum en Krebstitel): -er Herr, tappre.

Geſtrick, n. -es ud. pl. Strikken, Knytten, c.; Strikkekonſt, c.; ſtrikket Arbeide, n. [Tag, Gaarsdagen.

Geſtrig, aj. i Gaar, Gaars-: der -e

Geſtröhde, n. -s ud. pl. d. T. Straa, n., Stroelſe, c.

Geſtübe, n. -s ub. pl. Støv, n. (el. hvad der ligner Støv).

Geſtück, n. -es -e, (Sydt.) Kanon, c., Stykke, n.

Geſtühl, n. -es -e el. -e, pl. ub. sg. Stole, (flere af eet Slags): das Kirchen -. [Opſættelſe.

Geſtunden, v. a. (Retsſp.) tilſtaae

Geſtürme, n. -s ub. pl. vedholdende Stormen.

Geſtus, m. (indecl.) Geſtus, c.

Geſtüte, n. -s pl. ſ. sg. Stutteri, n.

Geſuch, n. -es -e, Anſegning, Begjering, c. [lig Sogen, - Suſen, c.

Geſuche, -ſumſe, n. -s ub. pl. ide-

Geſund, aj. ſund, karſk, friſk, (ikke ſyg); fig. ſund (ikke uſund): eine -e Luft; friſk, uforderet: -es Fleiſch; d. T. fig. nyttig, tjenlig: dieſe Züchtigung iſt ihm -; -heit, f. Sundhed, Karſkhed, Helbred, Helſen, c. ub. pl.; Sundhed, Skaal, c. pl. -en; zur -heit! proſit! (til en Nyſende).

Getafel, n. -s ub. pl. Paneelværk, n.

Getöſe, n. -s pl. ſ. sg. Støi, Allarm, c.; et ſtærkt, forvirret Skrald; fig. Uro, c.

Getränk, n. -es -e, Drik, c.

Getrauen, v. a. ſich (Dat.), vove, briſte ſig til: ich getraue mir dieſes nicht.

Getreide, n. -s ub. pl. Sæd, c., Korn, n.; -land, n. -es -änder, Kornland, n.; -handel, m. -s ub. pl. Kornhandel, c.; -markt, m. -es -ärkte, Sædetorv, n.

Getreu, aj. tro, troſaſt; troværdig, ſand, tilforladelig; fig. der Wahrheit, ſeinen Pflichten - ſeyn, tro, ikke forſætlig overtræde. [troeligen.

Getreulich, av. troligen; oprigtigen,

Getriebe, n. -s pl. ſ. sg. (i Bjergv.) Sydſiden af et Bjerg; Stillabſet, hvormed man underſtetter et faldefærdigt Sted; (i Mollebyg.) Drev, Drivhjul, n.

Getroſt, aj. troſtig, uforfærdet.

Getröſten, v. a. ſich (Acc.) einer S. (Gen.), fortroſte ſig til, haabe med Tillid.

Getümmel, n. -s ub. pl. Tummel, Tumult, c.; Perſonerne, der gjøre Tummel; - der Waffen, Vaabengny, c.

Geübt, aj. øvet; -heit, f. ub. pl. Øvelſe, c.

Gevatter, m. -n -n, (-inn, f. -en), Fadder, Gudfader, Gudmoder, c.; -ſchaft, f. -en, Faddерſkab, n.

Geviere, n. -s pl. ſ. sg. Firkant, Qvadrat, c.

Geviert, aj. deelt i fire Dele; beſtaaende af fire; firkantet; ein -es, Qvadrat, c.; (i Kortſpil) fire Kort i een Farve efter hinanden; Qvart, c.; -elle, f. -n, -fuß, m. -ſſes, pl. ſ. sg. ꝛc. Qvadratalen, -fod, c. ꝛc.

Gevierte, n. -s pl. ſ. sg. Firkant, Qvadrat, c.

Geviertelle, f. -n, Qvadratalen, c.

Gevögel, n. -s ub. pl. Fugle, alleſlaande ſpiſelige Fugle; (Jagtſp.) det mindſte Fuglevildt. [magt, ſ. Be-.

Gevollmachtigen, v. a. give Fuld-

Gewächs, n. -es -e, Vært, c.: ſie hat ein - wie ein Rohr; Vært, Plante, c.: Küchen -; ausländiſche -e; Gevært, Udvært, c.; -erde, f. ub. pl. Havejord, frugtbar Jord; -haus, n. -es -äuſer, Drangerie, n.

Gewäff, n. -es ub. pl. (Jagtſp.) Dyrenes Vaaben, ſom: Vildſvinenes

Digitized by Google

Huggetænder ꝛc.

Gewahr, av. (blot med werden): Einen el. etw., blive vaer, see, faae Die paa; opdage, erfare.

Gewahr, 1) f. -en, Sikkerhed, Borgen, c.; (i Bjergv.) skriftligt Beviis paa Ens Andeel; (i Retssp.) forbinde sig til at fortsætte sin Klage; Sikkerhed for det, man sælger el. afstaaer en Anden: dem Käufer die - leisten; (sjeld.) Besiddelse, Eiendom, c. 2) n. -es -e, (i Bjergv.) et Stykke Jord, som gives en Bjergmand til Lehn.

Gewähren, v. a. (i Bjergv. i de sammensk. Ord: ab- og zu-), bevidne skriftlig; Eim. etw., love heitideligt; Eim. seinen Schaden, sige god for, indestaae for; Einen seiner (Gen.) el. Eim. seine Bitte, el. Eines Bitte, tilstaae, bevilge, opfylde; Eim. etw., meddele, yde, give, skjenke; (i nogle Tilfælde) foraarsage; være, afgive; -rung, f. -en, Sigen god for, Bevilgen, Opfyldelse, Yden, Foraarsagen, c.

Gewährleisten, v. a. Eim. etw., stille Sikkerhed for, borge for; garantere; -stung, f. -en, Borgen, Caution, Garantie, c.

Gewährmann (d. T. ogsaa -smann), m. -es -änner, Cautionist, Borgen, Hjemmelsmand, c.

Gewahrsam, m. -es el. -e, f. ud. pl. (Retssp.) Forvaring, c.; Forvaringssted, Tilflugtssted, n.

Gewährschaft, f. ud. pl. (næsten foræld.) Borgen, Caution, c., Sikkerhed for det, man sælger.

Gewalt, f. ud. pl. Magt, c.; Vold, Voldsomhed, c.; Myndighed, c., Herredømme, Herskab, n.

Gewaltig, aj. voldsom, stærk, heftig, meget; d. T. vældig, meget stor; -sam, aj. voldsom, heftig; -samkeit, f. -en, Voldsomhed; Vold, voldsom Handling; -that, f. -en, Vold, voldsom Handling, c.; -thäter, m. -s pl. s. sg. Voldsmand, c.; -thätig, aj. voldsom; -thätigkeit, f. -en, Voldsomhed, Vold, voldsom Handling, c.

Gewältigen, v. a. betvinge, faae Magt over; (Sydt.) befuldmægtige; -gung, f. ud. pl. Betvingen, c.

Gewand, n. -es -änder, (digter. -e) Gevandt, vid Overklædning, Draperi, n. (sædv. kun poetisk); (Nordt.) al Slags vævet Tøi til Klæde, og uldent, vævet Tøi, ud. pl.; -haus, n. -es -äuser, Huus, hvori paa det aarlige Marked Klæde og Lerred udsælges; -schneider, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Krømmer el. Dugmager, som har Ret til at udsælge Klædet alenviis.

Gewandt, aj. boielig, behændig, smidig, snu, svet; -heit, f. ud. pl. Bø-hed, Be-hed, Sm-hed, Snuhed, Dvelse, Færdighed, c.

Gewarten, v. 1) a. etw. zu - haben, at vente, haabe. 2) n. m. h. med Gen. seines Amtes -, punktligen forvalte.

Gewärtig, av. einer S. (Gen.) - seyn, vente, haabe; Eim. treu, hold und - seyn, være tro, huld og lydig.

Gewärtigen, v. a. etw., vente, forudsee som foreestaaende.

Gewäsch, n. -es, Vaasen, Væven, unyttig Tale, c. ud. pl.; Vaas, n., Væv, unyttig Tale, c. pl. -e.

Gewässer, n. -s pl. s. sg. Samling af meget Vand, Vandløb, n.; wohlriechende -, vellugtende Vande.

Gewebe, n. -s 1) ud. pl. Væven, vedholdende -; Vævemaade; fig. das - eines Baumblattes. 2) pl. s. sg. Væv, vævet Tøi; fig. et Hele, som bestaaer af flere Dele: es ist ein - von Erdichtungen.

Gewehr, n. -es -e, Vaaben, Værge, n. ud. pl.; Vaaben, Gevær, n.

Geweih, n. -es -e, Hjortehorn, n., Hjortetakker.

Geweine, n. -s ud. pl. d. T. Græderi, n.

Gewende, n. -s pl. s. sg. Venden, Om-; (især med Ploven ved Pløining); et vist Maal paa Marken; det Sted, hvor flere Agre stede sammen, og endes; hvad der omvendes og omvexles; (undert.) Garnitur, c., Spænd, n. ꝛc.

Gewendig, aj. (foræld.) boielig, smidig, bevægelig.

Gewerb-fleiß, m. -es ud. pl. Industrie, c.; -fleißig, aj. industries; -geld, n. -es -er, Næringsskat, c.; -kunde, f. ud. pl. Technologie, c.; -sam, aj. virksom i sin Haandtering; -schule, f. -n, polytechnisk Skole, c.; -smann, m. -es -leute, Haandværksmand, c.

Gewerbe, n. -s pl. s. sg. et dreieligt Legeme, Led, Hvirvel, c., -been, n.; Forretning, c., Commission, c. (udrettet ved at gaae); Haandtering, c., Haandværk, n., Profession, c., Embede, n., Handel og Vandel, c.

Gewerbefreiheit, f. ud. pl. Haandteringsfrihed, c. (uden Indskrænkning af Laug).

Gewerf, n. -es -e, s. Gewäff.

Gewerk, n. -es -e, Laug, n. (sjeld.) Værk, Arbeide, n., Fabrik, c.

Gewerke, m. -n -n, (i Bjergv.) Medlem af et Selskab, paa hvis fælles Bekostning en Grube bearbeides.

Gewerker, m. -s pl. s. sg. Fabrikarbeider, c.

Gewerkschaft, f. -en, samtlige Interessenter i en Grube.

Gewicht, n. -es -e (d. T. -er) Vægt, c. ud. pl.; Vægtens Slags: ein Centner Leipziger -; Lod, n. (til Skaale el. Bismer-Vægt); fig. Vægt, c.

Digitized by Google

(Vigtighed; indvortes Styrke; Eftertryk; Indflydelse paa Villien).

Gewichtig, aj. vægtig, tung; fig. betydelig, som har Indflydelse; -keit, f. ud. pl. Vægtighed, c.

Gewichtlos, aj. uden Vægt; fig. uvigtig, ubetydelig.

Gewierig, aj. (i Canc.) samtykkende.

Gewimmel, n. -s ud. pl. Vrimmel, c.

Gewimmer, n. -s ud. pl. Jamren; idelig -, c.

Gewinde, n. -s pl. s. sg. Vinden, Op-, Om-, c.; Regle Garn, (saa meget Garn, som man sædv. vinder op paa engang); adskillige omvundne Ting, som: Grebet paa en Kaarde, Gangene i en Skrue ꝛc.

Gewinn, m. -es -e, Gevinst, Profit, c., Overskud, n.; Fordeel, Priis, c.; (sjeld.) Vinden, c. ud. pl.

Gewinnen, v. i. a. faae, forskaffe sig: einen Platz -; eine Person lieb -; opnaae, fortjene, erhverve: sein Brod -; faae Overhaand, overvinde, indtage, vinde: eine Schlacht; Heu, Gerste -, indhøste, avle; vinde; d. T. fortjene: wir - an dieser Waare viel; vinde (ved Spil); erholde, faae, lide en vis Forandring: ein Ansehen, ein Ende -; (blot - el. med av. viel, wenig, sehr ꝛc.) have Nytte, Fordeel af; wie gewonnen so zerronnen, som det kommer, saa gaaer det.

Gewinner, m. -s pl. s. sg. Vinder, [c. (i Spil).

Gewinnst, m. -es -e, Gevinst, Fordeel, Priis, c.

Gewinn-sucht, f. ud. pl. Vindesyge, c.; -süchtig, aj. vindesyg; -voll, aj. fordeelagtig.

Gewinsel, n. -s ud. pl. Klæberi, [Klynkeri, n.

Gewirk, n. -es ud. pl. Virken, Væven, c.; virket Tøi, n.; Viernes Voxskiver.

Gewirre, n. -s ud. pl. Forvirren, Forvirring, c., Virvar, n. (enhver forvirret Ting).

Gewiß, 1) aj. (-sser, -sseſt) fast, ubevægelig, sikker: der Tisch steht nicht -; fig. vis, vist: bestemt: mein Einkommen ist mir -; tilforladelig, sikker: -sse Nachricht; afgjort, unddgaaelig, undeblivelig: der Tod ist uns allen -; upaatvivlelig, fuldkommen overbevist om: eine -sse Wahrheit; ich bin dessen, meiner S. ꝛc. -; bestemt, fast, uforanderlig, (blot som aj.) einen -ssen Entschluß fassen; vis (alene som aj.) ein -sser Mensch hat gesagt. 2) av. vist, sikkert, visselig, vist nok, ganske rigtig: er kommt -.

Gewissen, n. -s ud. pl. Samvittighed, c.; Visheden, hvormed man veed sin egen Handling; Overbevisningen om samme Ret- el. Uretmæssighed; Scrupel, c.; (foræld.) Medviden, c.

Gewissen-haft el. -haftig, aj. samvittighedsfuld; -igkeit, f. ud. pl. S-hed, c.; -los, aj. s-les; -losigkeit, f. ud. pl. S-hed, c.

Gewissens-biß, m. -sses -sse, S-nag, n.; -fall, m. -es -alle, S-sag, c.; -frage, f. -n, S-spørgsmaal, n.; -freiheit, f. -en, S-frihed, Religionsfrihed, c.; -rath, m. -es -äthe, den, der hæver S-nag, n.; -ruhe, f. ud. pl. S-ro, c.; -sache, f. -n, S-sag, c.

Gewißheit, f. Vished, c., Egenskaben, i hvilken en Sag er vis, s. Gewiß, ud. pl.; en saadan vis Sag, pl. -en.

Gewißlich, av. visselig, sikkerlig, tilforladeligen.

Gewitter, n. -s pl. s. sg. Uveir, n., Torden, c., Uveirsky, c.; fig. Lidenskabernes, Ulykkens, Farens heftige Udbrud; -ableiter, m. -s pl. s. sg. Tordenafleder, c.; -haft, aj. tordenagtig, uveirsliig; -luft, f. ud. pl. Tordenluft, c.; -regen, m. -s ud. pl. Tordenregn, c.

Gewitzigt, s. Witzigen.

Gewogen, aj. Dim., bevaagen, gunstig; -heit, f. ud. pl. Bevaagenhed, Gunst, c.

Gewohnen, v. n. m. h. vænnes: eine el. einer S. (Gen.) - el. sædv.: gewohnt seyn el. werden: ich bin dessen (das) nicht gewohnt, ikke vant dertil; eine -hnte Lebensart, vant, sædvanlig.

Gewöhnen, v. a. vænne, til-: einen Menschen zur Arbeit -; ein Kind -, sich an el. zu etw. -; -hnung, f. -en, Vænnen til, c.

Gewohnheit, f. Vane, c. ud. pl.; Sædvane, Skik, Mode, c.; -srecht, n. -es ud. pl. Hævd, c.

Gewöhnlich, aj. sædvanlig, almindelig, for det meste; ein ganz -er Mensch, et almindeligt Mske., Hverdagsmenneske; -keit, f. -en, S-hed, A-hed, c.

Gewölbe, n. -s pl. s. sg. Hvælving, Bue, c.

Gewölk, n. -es -e, Skyer, Samling, [af -.

Gewüchs, s. Wuchs.

Gewühl, n. -es, idelig Roden, c. ud. pl.; fig. Vrimmel, c. pl. -e.

Gewürm, n. -es ud. pl. el. -e, pl. ud. sg. alle Ormene, el. beg flere Orme.

Gewürz, n. -es -e, Krydderi, n.

Gewürz-haft, aj. kryderagtig, krydret; -haftigkeit, f. ud. pl. K-hed, c.; -händler, m. -s pl. s. sg. Specerihandler, Materialist, Urtekræmmer, c.; -krämer, m. -s pl. s. sg. Urtekræmmer, c.; -laden, m. -s -äden, Urtebod, c.; -nägelein, n. -s pl. s. sg. el. -nelke, f. -n, Nellike, Krydder-, c.

Geyer, m. s. Geier.

Gezäh, n. -es -e (i Bjergv.) Tøi, Værk-, n.

Digitized by Google

Gezänk, n. -es -e, Kiv, Trætte, c. Klammeri, n.

Gezeit, f. -en (i Sosp.) en fastsat Tid; Ebbe- og Flodtid.

Gezelt, n. -es -e (foræld.) Telt, n.

Gezeug, n. -es ud. pl. d. T. Tøi, Værk-, n.

Gezieser, n. -s el. pl. ud. sg. Insect, n., Dyr med Indsnit.

Geziemen, v. n. m. h. (blot i tredie Person) es -mt sich nicht, passer sig ikke (med Hensyn til Tid, Sted og Omstændigheder); es -mt sich el. ihm nicht, sømmer, anstaaer ikke (med Hensyn til Velanstændigheden); være ret, billigt, tilkomme: dieses -mt dir nicht.

Geziemlich, aj. passelig, sømmelig, anstændig.

Gezimmer, n. -s ud. pl. Tømmer-, n. Træværk,

Gezücht, n. -es ud. pl. Yngel, Afkom, Sæd, c.

Gezweit, aj. dobbelt, deelt.

Gezwitscher, n. -s ud. pl. Qvidderen; gjentagen, vedholdende -, c.

Gicht, f. -en, Overfladen paa de store Smelteovne; ethvert Lag af frist Kul og Jernsteen; Gigt, c. (ud. pl. og Sydt. n.); (foræld.) Slagflod, n., Apoplexie, c.

Gichtbrüchig, aj. (foræld. og i Bibelen) værkbruden; -keit, f. ud. pl. V-hed, c.

Gichtisch, aj. gigtisk.

Gichtkörner, pl. ud. sg. Pionkjerner.

Giebel, m. -s pl. s. sg. Gavl, Mønning, c.; (Sydt.) Steenkarudse, o.

Gieben, v. n. m. h. d. T. gispe, hvæse.

Gieke, f. -n (Nordt.) d. T. en Blik- el. Messingkasse, til at sætte en Ildpotte i.

Gier, f. ud. pl. (foræld.) Begjerlighed, c.

Gieren, v. n. m. h. (sjeld.) begjere, være gridsk paa.

Gierig, aj. begjerlig, gridsk.

Gießbad, n. -es -äder, Styrtebad, n.

Gießbechen, n. -s pl. s. sg. Vandfad, Vaske-, Haandbækken, n.

Gießen, v. i. n. gyde, øse; fig. d. T. vande; regne stærkt, øse ned; Blei-, Zinn-; eine Glocke-, støbe; Gott wird seine Liebe in uns -, meddele rigeligen. (især i Sammensætn.).

Gießer, m. -s pl. s. sg. Støber, c.

Gießerei, f. -en, Støberi, Gjethuus.

Gießkanne, f. -n, Vandbækken, Haand-, n.; Vandkande, c.

Gift, 1) n. -es -e, Gift, For-, c.; fig. enhver Sundheden skadelig Ting: Wein ist oft Kindern ein -. 2) d. T. m. el. ogsaa f. Ondskab, Arrighed, c. - und Galle ausspeien. 3) f. -e, (foræld.) Gave, Skjenk; Dosis, c.

Giftig, aj. giftig; fig. arrig, ond; -keit, f. ud. pl. G-hed, A-hed, Ondskab, c.

Gift-becher, m. -s pl. s. sg. Giftbæger, n.; -blase, f. -n, Giftblære, c.; -fang, m. -es og -mehl, n. -es, den Arsenik, som ved Tilberedelsen stiger op med Regen, og sætter sig fast paa Skorsteenskappen; -mischer, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en), Giftblander, (-ske), c.; -zahn, m. -es -ähne, Gifttand, c.

Gigant, m. -en -en, Gigant, c.

Gilbe, f. -n, Guulhed, guul Farve, c. ud. pl.; et Legeme, som har en guul Farve; el. hvormed der farves guult.

Gilben, v. (Sydt.) 1) n. m. h. guulnes, blive guul. 2) a. gjøre guul, farve -.

Gilbicht el. -blich, aj. d. T. guulagtig, lidt guul.

Gilbig, aj. d. T. guul.

Giler (l. Schi-) n. -s -s, Brystdug, kort Vest, c.

Gilde, f. -n, sluttet Selskab, Gilde; (Nordt.) Laug, Haandværks-, n.; -bruder, m. -s -üder, Laugsbroder, c.

Gimpel, m. -s pl. s. sg. d. T. Dompap, Blodfinke, c.; fig. Tosehoved.

Gingang, m. -s ud. pl. Gingang (Gingham, et Slags Tøi).

Ginst, m. -es el. -er, m. -s ud. pl. s. Genster.

Gipfel, m. -s pl. s. sg. Top, Spidse, c. (især af Bjerge og Træer); fig. den høieste Grad, det høieste Trin: der - der Ehre, des Glückes.

Gips el. Gyps, m. -es (pl. sjeld. -e) Gips, n.; -abdruck, m. -es -ücke, Gipsaftryk, n.; -decke, f. -n, Gipsloft, n.; -mehl, n. -es ud. pl. Gipsmeel, n.

Gipsen (bedre end gipsern) aj. Gips-, af Gips.

Gipsen, v. a. gipse.

Gipser, m. -s pl. s. sg. Gipser, c.

Giraffe, f. -n, Giraffe, c.

Giriren (l. Dschi-) v. a. sende et Vexelbrev til en Anden, for at indfordre el. beregne Betaling.

Girobank, f. -änke, Girobank, c.

Girren, v. n. m. h. kurre.

Gischt, s. Gasøht.

Gitter, n. -s pl. s. sg. Gitter, -værk, Sprinkel, Tralværk, n.; -fenster, n. -s pl. s. sg. Gittervindue, n.; -thor, n. -es -e, G-port, c.; -werk, n. -es -e, G-værk, n.

Gitterig, aj. gitterdannet.

Gittern, v. a. forfærdige som Gitter; (især partic. gegittert).

Glacis (l. Glaßi) n. pl. s. sg. Glacis, Feltbrystværn, n.

Glabrke, f. -n, Skrubbe, c. (Fisk).

Glander, f. -n, (Nordt.) Isklump; Glidebane, c.; -n, v. n. m. h. glide paa Isen.

Glanz, m. -es ud. pl. Glands, c.; fig. Pragt, Herlighed, c.; et glindsende Legeme; -leinwand, f. ud. pl. Glandslerred, n.; -los, aj. glandsløs;

-voll, aj. glandsfuld.

Glänzen, v. 1) n. m. h. glindse, glimre; fig. vække Opsyn, Forundring: eine -de Schönheit. 2) a. glatte, polere, glitte.

Glas, n. -es -äser, Glas, n.; fig. en af Glas forfærdiget Ting: Wein-, Augen-.

Glas-artig, aj. glasagtig; -blaser, m. -s pl. s. sg. Glaspuster, c.; -galle, f. ud. pl. Glasstum, n. (som afsondrer sig, naar Glas smeltes); -glocke, f. -n, Glasklokke, c.; -handler, m. -s pl. s. sg. Glashandler, c.; -haus, n. -es -äuser, Glashuus, koldt Drivhuus, n.; -hütte, f. -n, Glashytte, c. (hvor Glas forfærdiges); -kramer, m. -s pl. s. sg. Glashandler, c.; -maler, m. -s pl. s. sg. Glasmaler, c.; -röhre, f. -n, Glasrør, n.; -schrank, m. -es -änke, Glasskab, n.

Glaser, m. -s pl. s. sg. Glarmester, c.

Gläserklang, m. -es ud. pl. Glassenes Klang; Klinken, c.

Gläsern, aj. af Glas, Glas-; (undert.) glasagtig.

Glasicht, aj. glasagtig. [Glas.

Glasig, aj. af Glas, som indeholder

Glasur, f. -en, Glasur, Glasering, c.; -en, el. sædv. -siren, v. a. glasere, give Glasur.

Glätscher, s. Gletscher.

Glatt, aj. glat, jævn, slet; fig. (om fede, flydende Ting): - wie Oel, glat; eine -e Dose, simpel, ligefrem; ein -es Kinn, skjæggeles; eine -e Stirn, uden Rynker; eine -e Zunge, smigrende, sladdr, sødtalende; ein -es Mädchen, d. T. (især Nordt.) smuk, pyntet, nydelig; Uæbrig, fedtet; Eim. etw. - abschlagen, glat væk, reent, ganske; heel.

Glatte, f. Glathed, c. ud. pl.; Selvergled, c.; et glat Legeme, pl. -n; (især Blyets glasagtige Affald ved Smeltningen).

Glatteis, n. -es ud. pl. Isslag, n.; -en, v. n. m. h. (d. T. og blot upers.) es -set, der falder Isslag.

Glätten, v. a. glatte; (især med et Værktei) glitte; -tung, f. -en, Glatten, Glitning, c.

Glätter, m. -s pl. s. sg. Glitter, c., Glitte, c., Værktei til at glitte med.

Glattheit, f. ud. pl. Glathed, c. (især fig. die - seiner Worte).

Glatthobel, m. -s pl. s. sg. Slethøvl, c.

Glättkäule, f. -n og -stein, m. -s [-e, Glittesteen, c.

Glattroche, m. -n -n, Platrokke, Platfisk, c.

Glatze, f. -n, Skaldepande, skaldet [Isse, Tonsur, c.

Glatzig, aj. skaldet.

Glau, aj. (n. St.) klar, munter; skarpseende, klog.

Glaube, m. -ns, (pl. sjeld. -n) Tro, Troværdighed, c.; fig. (i Handel og Vandel) Credit, c.: seinen -n retten; (i Theol.) Tro, c.: der - starkt; der apostolische-, Troesbekjendelse, c.; der christliche -, Religion.

Glauben, v. a. tro, holde for sandt: einen Gott; Gespenster; etw.; Eim.; Eim. etw.; an Gott; an etw.

Glaubens-artikel, m. -s pl. s. sg. Troesartikel; Troeslærdom, c.; -bekenntniß, n. -sses -sse, Troesbekjendelse, c.; -sache, f. -n, Troessag, c.; -zeuge, m. -n -n, Troesvidne, n., Martyrer, c.

Glaubersalz, n. -es ud. pl. Glauber-salt, n.

Glaubhaft, aj. troværdig; -igkeit, f. ud. pl. T-hed, c.

Gläubig, aj. troende, som har Tro; (i Sammens.): leicht-, aber-, lettroende, overtroisk.

Gläubiger, m. -s pl. s. sg. Creditor, c.

Glaublich, aj. trolig; -keit, ud. pl. T-hed, c.

Glaubwillig, aj. tilbøielig til at troe; lettroende; -keit, f. ud. pl. Lettroenhed, c. [s. ud. pl. T-hed, c.

Glaubwürdig, aj. troværdig; -keit,

Gleich, 1) aj. lige, samme, selv samme, fuldkommen lig: in gleichem Alter; zu -er Zeit; Eim. el. einer S. an etw. - seyn; d. T. overeensstemmende med, lig, lignende: der Sohn sieht dem Vater sehr -. 2) av. lige, ligesaa, ligesaa meget: das ist - viel; netop, just: es langt - noch zu einem Kleide; (om Tiden): netop nu; meget snart, strax; (d. T. er det ofte blot et Fyldeord): da ist alles - ganz andere. 3) cj. med wenn og ob, omendskjøndt, om ogsaa: wenn du - hundert Augen hättest; (undert. udelades wenn og ob, og gleich staaer da bag efter Verbet: hat sie - nicht ꝛc.).

Gleich-artig, aj. eens, eensartet; -keit, f. ud. pl. E-hed, c.; -bedeutend, aj. eenstydig; synonym; ogsaa -deutig, aj.; -deutigkeit, f. ud. pl. Eenstydighed, c.; -falls, cj. ligeledes, ligesaa; ogsaa; -förmig, aj. eensformig, ligedannet; blot fig. overeensstemmende med; der Natur - seyn; -förmigkeit, f. ud. pl. Eensformighed, c.; -gewicht, n. -es ud. pl. Ligevægt, c.; -gültig, aj. ligegyldig; lige gyldig, lige gjeldende; (undert.) et og det samme, uvigtig; -gültigkeit, f. ud. pl. L-hed, Uvigtighed, c.; -heit, f. ud. pl. Liighed; Jævnhed; Overeensstemmelse, c.; -heitszeichen, n. -s pl. s. sg. Liighedstegn, n.; -laufend, aj. ligelobende, parallel; -laut, m. -es ud. pl. Eenslyd, c.; Riim, n.; -lautend, aj. eenslydende; ligelydende; -maß, n. -es -e, Forhold, n., Proportion;

Digitized by Google

Symetri, c.; -mäßig, aj. ligedan, forholdsmæſſig, i ſamme Forhold; -mäßigkeit, f. ub. pl. Forholdsmæſſighed, c.; -muth, m. -es ub. pl. Sindighed, Sindsrolighed, c.; -müthig, aj. ſindig, ſindsrolig; -namig, aj. af ſamme Navn; -niß, n. -ſſes -ſſe, Lignelſe, c.; (foræld.) Liighed, c.; Billede, n.; -nißweiſe, aj. lignelſesviis; -ſam, cj. ligeſom; ſaa at ſige; -ſchenkelig, aj. ligebenet; -ſeitig, aj. ligeſidet; fig. liig paa begge Sider; -ſeitigkeit, f. ub. pl. Ligeſidethed, c.; -ſinn, m. -es ub. pl. ſamme Sind, Harmoni, Overeensſtemmelſe, c.; Eenstydighed, c.; ſ. -muth; -ſinnig, aj. ligeſindet; eenstydig; ſ. -müthig; -ſtellung, f. -en, Ligeſtillen, c.; -ſtimmig, aj. ligeſtemmende, overeensſt-; fig. eenſtemmig; -theilend, aj. ligedelende; -viel (rigtigere i to Ord) ligemeget; -wie, av. og cj. (foræld. og i Bibel.) ſom, ligeſom; -winkelig, aj. ligevinklet; -wohl, av. og cj. alligevel, desuagtet, dog; -zeitig, aj. ſamtidig, paa eens Tid; -zeitigkeit, f. ub. pl. Samtidighed, c.

Gleiche, f. ub. pl. Jævnhed, Liighed.

Gleichen, v. 1) i. n. m. h. ligne, være liig: Einem -, Einem an Größe -. 2) rgl. a. (ſammenſ. med ab, aus og ver er det i.) gjøre lige: der Tod gleicht uns Alle; Gewichte -; eine Wage -; den Boden -, jævne; wem ſoll ich dich -, (foræld. og digt.) ſammenligne; -chung, f. -en, Jævnen, Sletten, Ligning, c.

Gleicher, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom jævner, el. ſom deler lige; iſær: Æquator, c. [Hjul-, n.

Gleis, n. -es -e (Geleiſe) Spor,

Gleißen, v. 1) n. m. h. hykle, anſtille ſig, lade; (meſt foræld.) glimre, glindſe. 2) a. (foræld.) ved Forſtillelſe efterligne.

Gleißner, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Hykler, (-ſke); Skinhellig, c.; -ei, f. ub. pl. Hykleri, Skinhellighed, c.; -iſch, aj. hykleriſk, ſkinhellig.

Gleitbahn, f. -en, Glidebane, c.

Gleiten, v. i. n. 1) m. ſ. glide; gjøre Feiltrin; flyde let. 2) m. h. glide, løbe, kjøre paa Iis.

Gletſcher, m. -s pl. ſ. sg. (i Schweits) Gletſcher, Iismark, c.; (i Island) Jøkel.

Glied, n. -es -er, Led, Lemmed, Lem, n.; fig. Led, n. (paa Planter, iſær Græsarter); Geled, n. (Række Krigsfolk); (i Bygningsk.) de ſmaae Dele, ſom udgjøre en Orden; (i Logiken) Delene i en Syllogysme; (i Regnek.) Delene i en Proportion; Led, n. (enkelt Perſon af en Familie i nedſtigende Linie); Medlem, n. (af et Selſkab).

Glied-maß, n. -es (iſær) pl. -en, Lemmed, n.; -ſchwamm, m. -es -ämme, Lødeſvamp, c.; -waſſer, n. -s ub. pl. Lødevand, n.

Glieder-kette, f. -n, Halskjede med Led; -krankheit, f. -en, Gigt, c.; -lahm, aj. værkbruden, lam; -lähmung, f. ub. pl. Lamhed, c.; -mann, m. -es -änner, Træfigur med bevægelige Lemmer; -weiſe, av. Led for Led, i Geleder.

Gliederig, aj. ledet, ſom har Led, el. Lemmer.

Gliedern, v. a. forſyne med Lemmer, Lemmed; iſær partic. gegliedert: fein gegl., fiinlemmet; ein gegliedertes Ganzes, ſammenledet; gegliederte Töne, articulerede; ein wohl gegliederter Staat, organiſeret.

Gliedlich, aj. ſom Medlem, n.

Glimmen, v. n. m. h. ulme; (Sydt. ogſaa v. i.).

Glimmer, m. -s pl. ſ. sg. Glimmererts, c. d. T. Katteguld, -ſølv, n.; -ig, aj. glimrende, indeholdende Glimmererts. [re, tindre.

Glimmern, v. n. m. h. d. T. glim-

Glimpf, m. -es ub. pl. Lemfældighed, Lempe, Mildhed, Overbærelſe, c.; -lich, aj. lemfældig, mild; -lichkeit, f. ub. pl. Lemfældighed, c.

Glitſche, f. -n, (Nordt.) Glidebane, c.; -n, v. n. m. h. og ſ. glide.

Globus, m. pl. -bi el. -ben, fig. Globus, c.

Glocke, f. -n (Dim. Glöckchen, n. -s pl. ſ. sg.) Klokke, c.; d. T. Uhr, Slaguhr, n.; Dykkerens og Luftpumpens Klokke, adſtillige Blomſter og flere klokkedannede Ting.

Glöckeln, v. a. (n. St.) ringe med ſmaae Klokker.

Glocken-blume, f. -n, Klokkeblomſt, c. (en klokkedannet Blomſt); -förmig, aj. klokkeformig; -gießer, m. -s pl. ſ. sg. Klokkeſtøber, c.; -gut, n. -es, ſ. -ſpeiſe; -ſchlag, m. -es -äge, Klokkeſlag, n.; -ſeil, n. -es -e, Klokkeſnor, -ſtreng, c.; -ſpeiſe, f. ub. pl. Klokkemalm, -materie, c.; -ſpiel, n. -es -e, Klokkeſpil, Sangværk, n.; -ſtuhl, m. -es -uhle, Klokkeſtol, c. (det Stillads, hvori en Klokke hænger).

Glöckner, m. -s pl. ſ. sg. Klokker, c.

Gloms, m. -es ub. pl. (n. St.) tyk Melk.

Glorie, f. (3 Stav.) ub. pl. Glorie; Herlighed, Høihed, Ære, c.; (hos Malerne) en Afbildning af den aabne Himmel med Engle og Helgener.

Glorios el. -ös, aj. priisværdig, roes-, herlig. [høieſte Ære og Majeſtæt.

Glorreich, aj. æresfuld, ziret med den

Glorwürdig, aj. priisværdig, ær-.

Gloſſe, f. -n, Gloſe, Anmærkning, Forklaring, c.; ogſaa das Gloſſem; Gloſeſamling, Gloſebog, c.; -ſiren, v. n. m. h. give Gloſer, gjøre An-

Digitized by Google

mærkninger og dadlende Bemærkninger.
Glotzen, v. n. m. h. vulg. gloe paa.
Glotzer, m. -s pl. ſ. sg. Gloer, c.
Gluchzen, v. n. m. h. kagle; (n. St.) hulke.
Glück, n. -es ud. pl. Lykke, c., Held, n.; fig. Lykken, Lykkens Gudinde.
Glucke, f. d. T. ſ. Gluckhenne.
Glucken, v. n. m. h. klukke, strukke.
Glücken, v. n. m. h. hyppigere m. ſ., blot uperſ. es glückt mir, lykkes.
Glückbaft, aj. (meſt foræld.) forbunden med Lykke, lykkebringende.
Gluckhenne, f. -n, Klukhone, Skruk-.
Glücklich, aj. lykkelig, heldig.
Glücks-fall, m. -es -alle, Lykketræf, n., Slumpelykke, c.; -gut, n. -es, iſær pl. -üter, Lykkens Gode, n.; -kind, n. -es -er, Lykkens Barn, n.; -ritter, m. -s pl. ſ. sg. Lykkeridder, Avanturier, c.; -ſtand, m. -es ud. pl. god Forfatning, c., udvortes Omſtændigheder, lykkelig Tilſtand, c.; -ſtern, m. -es -e, lykkelig Stjerne; fig. Lykke, c.
Glückſelig, aj. lykſalig; -keit, f. -en, L-hed, c.
Glucksen, v. n. m. h. klukke, strukke.
Glückwunſch, m. -es -ünſche, Lykonſtning, Gratulation, c.; -ünſcher, m. -s pl. ſ. sg. Lykonſter, Gratulant, c.; -ünſchung, f. -en, Lykonſtning, c.; -ünſchungsſchreiben, n. -s pl. ſ. sg. Lykonſtningsſtrivelſe, c.
Glübe, f. ud. pl. Gloden, c.
Glühen, v. 1) n. m. h. være gloende, blive -, glede: das Eiſen glühet; fig. -der Sand, gloende heed; die Augen -, funkle; das Geſicht glühet, blusſer; Alle - nach Ehren, brænde af Begierlighed efter. 2) a. gjøre gloende, glede.
Glühfeuer, n. -s ud. pl. Kulild, c.
Glühwein, m. -es ud. pl. afbrændt Viin, heed Viin, kryddret Viin.
Glupen, v. n. m. h. ſee ſtjevt, ſtele til.
Gluth, (Glut) f. -en, Gled, Hede, Lue, Flamme, c.; (fig. heftig Lidenſtab).
Gluthpfanne, f. -n, (Sydt.) Fyrfad.
Gluthſchaufel, m. -s pl. ſ. sg. Ildſtuffe, c.
Gnade, f. ud. pl. Naade, Yndeſt, c.; (d. T. ogſaa Gnaden, pl. ud. sg.) Gunſt, Godhed, Bevaagenhed; Naadesbeviisning, c.; blot pl. en Krestitel: Ew. fürſtliche -n; Se. -n, Ihre -n.
Gnaden-bezeigung, f. -en, Naadesbeviisning, c.; -brod, n. -es ud. pl. Naadsensbrod, n.; -bund, m. -es ud. pl. Naadeforbund, n.; -geld, n. -es -er, Naadepenge, Penſion, c.; -jahr, n. -es -e, Naadsensaar, n.; -mittel, n. -s pl. ſ. sg. Naademiddel, n.; -ſtoß, m. -es -öße, Naadeſtod, n.
Gnaden, v. n. m. h. være naadig (næſten foræld. undt. i: gnade uns Gott).
Gnädig, aj. naadig; d. T. gunſtig, bevaagen (iſær ſom en Krestitel); ligel. d. T. mild, vedergjældende; -lich, uv. foræld. for gnadig.
Gnätze, f. og Gneiß, m. ſ. Kräze.
Gnom, m. -en -en, Gneme, (Jordaand, c.).
Gökelhahn, m. -es -ahne, d. T. [Gaardhane, c.
Gold, n. -es ud. pl. Guld, n.
Gold-adler, m. -s pl. ſ. sg. Guldern, Steen-, Land-, c.; -ammer, f. -n, Guulſpurv, c.; -braſſen, m. -s pl. sg. Gulddraſen, c.; -butte, f. -n, Rødſprætte, c.; -droſſel, f. -n, Kirſebærfugl, guul Pirol, c.; -farbe, f. ud. pl. Guldfarve, c. (hos Malerne) Bladguld, n.; -farben el. -farbig, aj. guldguul; -finger, m. -s pl. ſ. sg. Guldbrand, Ringfinger, c.; -fliege, f. -n, Guldſmed, c. (Inſect); -flimmer, f. -n, et liber Guldblad, ſom undertiden findes i Floders og Bækkes Sand; -fuchs, m. -es -uchſe, en rødguul Heſt; -gelb, aj. guldguul; -geier, m. -s pl. ſ. sg. Lammegrib, c.; -gier, f. ud. pl. Guldbegjerlighed, c.; -haar, n. -es -e, guldguult Haar; -hähnchen, n. -s pl. ſ. sg. Fuglekonge, c. (en Art Vipſtjert); -kafer, m. -s pl. ſ. sg. Guldtorbiſt, ſpanſt Flue, c.; -kind, n. -es -er, (d. T. n. St.) et ſmigrende Navn til et kjært Barn; -krone, f. -n, Guldkrone, c.; -küſte, f. -n, Guldkyſten (ved Veſtkyſten af Nordafrika); -lack, m. -es -e, guldguul Lakfirnis, c., Gyldenlak (Blomſt), ſ. Lack; -macher, m. -s pl. ſ. sg. Guldmager, Alchymiſt, Adept, c.; -reich, aj. guldrig; -reif el. -ring, m. -es -e, Guldring, c.; -ſchaum, m. -es ud. pl. Bladguld, Bog-, n.; -ſchmid, m. -es -e, Guldſmed, c.; -ſohn, m. -es -öhne, bedſte Søn; -ſpinner, m. -s pl. ſ. sg. Guldtrækker, c.; -ſtoff, m. -es ud. pl. Guldſtof, Guldſtykke, n.; -ſtück, n. -es -e, et endnu uforarbeidet Stykke Guld; Guldmynt, -penge, c.; d. T. Guldſtof, Gyldenſtykke, n.; -tochter, f. -öchter, bedſte Datter; -wage, f. -n, Guldvægt, c.; -weſpe, f. -n, Muurhveps, c.; -waſſer, n. -s pl. ſ. sg. Gyldenvand, n.
Golden, aj. (foræld. og digt. gülden) Guld-, af Guld; gylden; forgyldt; die Zeit iſt -, gylden, høiſt fortræffelig; -e Tage, gyldne, meget lykkelige; die -e Zeit, Guldalderen; die -e Zahl, Regula de Tri; die -e Ader, den gyldne Aare.
Golf, m. -es -e, Havbugt, c.
Gonagra, n. ud. pl. Gigt i Knæet.
Gondel, f. -n, Gondole, c.; -ier, m. -s pl. ſ. sg. Gondolſtipper, c.
Gönnen, v. a. Kim. etw., unde; forunde, tilſtaae, give, lade vederfa-

Digitized by Google

Symetri, c.; -mäßig, aj. ligedan, forholdsmæssig, i samme Forhold; -mäßigkeit, f. ud. pl. Forholdsmæssighed, c.; -muth, m. -es ud. pl. Sindighed, Sindsrolighed, c.; -müthig, aj. sindig, sindsrolig; -namig, aj. af samme Navn; -niß, n. -ſſes -ſſe, Lignelſe, c.; (foræld.) Liighed, c.; Billede, n.; -nißweiſe, aj. lignelſesviis; -ſam, cj. ligeſom; ſaa at ſige; -ſchenkelig, aj. ligebenet; -ſeitig, aj. ligeſidet; fig. liig paa begge Sider; -ſeitigkeit, f. ud. pl. Ligeſidethed, c.; -ſinn, m. -es ud. pl. ſamme Sind, Harmoni, Overeensſtemmelſe, c.; Eenstydighed, c.; ſ. -muth; -ſinnig, aj. ligeſindet; eenstydig; ſ. -müthig; -ſtellung, f. -en, Ligeſtillen, c.; -ſtimmig, aj. ligeſtemmende, overeensſt-; fig. eenſtemmig; -theilend, aj. ligedelende; -viel (rigtigere i to Ord) ligemeget; -wie, av. og cj. (foræld. og i Bibel.) ſom, ligeſom; -winkelig, aj. ligevinklet; -wohl, av. og cj. alligevel, desuagtet, dog; -zeitig, aj. ſamtidig, paa eens Tid; -zeitigkeit, f. ud. pl. Samtidighed, c.

Gleiche, f. ud. pl. Jævnhed, Liighed.

Gleichen, v. 1) i. n. m. h. ligne, være liig: Eim. -, Eim. an Größe -. 2) rgl. a. (ſammenſ. med ab, aus og ver er det i.) gjøre lige: der Tod gleicht uns Alle; Gewichte -; eine Wage -; den Boden -, jævne; wem ſoll ich dich -, (foræld. og digt.) ſammenligne; -chung, f. -en, Jævnen, Sletten, Ligning, c.

Gleicher, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom jævner, el. ſom deler lige; iſær: Æquator, c.

Gleis, n. -es -e (Geleiſe) Spor, [Hjul-, n.

Gleißen, v. 1) n. m. h. hykle, anſtille ſig, lade; (meſt foræld.) glimre, glindſe. 2) a. (foræld.) ved Forſtillelſe efterligne.

Gleißner, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Hykler, (-ſke); Skinhellig, c.; -ei, f. ud. pl. Hykleri, Skinhellighed, c.; -iſch, aj. hykleriſk, ſkinhellig.

Gleitbahn, f. -en, Glidebane, c.

Gleiten, v. i. n. 1) m. ſ. glide; gjøre Feiltrin; flyde let. 2) m. h. glide, løbe, kjøre paa Iis.

Gletſcher, m. -s pl. ſ. sg. (i Schweits) Gletſcher, Iismark, c.; (i Island) Jøkel.

Glied, n. -es -er, Led, Lemmed, Lem, n.; fig. Led, n. (paa Planter, iſær Græsarter); Geled, n. (Række Krigsfolk); (i Bygningsk.) de ſmaae Dele, ſom udgjøre en Orden; (i Logiken) Delene i en Syllogysme; (i Regnek.) Delene i en Proportion; Led, n. (enkelt Perſon af en Familie i nedſtigende Linie); Medlem, n. (af et Selſkab).

Glied-maß, n. -es (iſær) pl. -en, Lemmed, n.; -ſchwamm, m. -es -ämme, Lødeſvamp, c.; -waſſer, n. -s ud. pl. Lødevand, n.

Glieder-kette, f. -n, Halskjede med Led; -krankheit, f. -en, Gigt, c.; -lahm, aj. værkbruden, lam; -lähmung, f. ud. pl. Lamhed, c.; -mann, m. -es -änner, Træfigur med bevægelige Lemmer; -weiſe, av. Led for Led, i Geleder.

Gliederig, aj. ledet, ſom har Led, el. Lemmer.

Gliedern, v. a. forſyne med Lemmer, Lemmed; iſær partic. gegliedert: fein gegl., fiinlemmet; ein gegliedertes Ganzes, ſammenledet; gegliederte Töne, articulerede; ein wohl gegliederter Staat, organiſeret.

Gliedlich, aj. ſom Medlem, n.

Glimmen, v. n. m. h. ulme; (Sydt. ogſaa v. i.).

Glimmer, m. -s pl. ſ. sg. Glimmererts, c. d. T. Katteguld, -ſølv, n.; -ig, aj. glimrende, indeholdende Glimmererts. [re, tindre.

Glimmern, v. n. m. h. d. T. glim-

Glimpf, m. -es ud. pl. Lemfældighed, Lempe, Mildhed, Overbærelſe, c.; -lich, aj. lemfældig, mild; -lichkeit, f. ud. pl. Lemfældighed, c.

Glitſche, f. -n, (Nordt.) Glidebane, c.; -n, v. n. m. h. og ſ. glide.

Globus, m. pl. -bi el. -ben, fig. Globus, c.

Glocke, f. -n (Dim. Glöckchen, n. -s pl. ſ. sg.) Klokke, c.; d. T. Uhr, Slaguhr, n.; Dykkerens og Luftpumpens Klokke, adſtillige Blomſter og flere klokkedannede Ting.

Glöckeln, v. a. (n. St.) ringe med ſmaae Klokker.

Glocken-blume, f. -n, Klokkeblomſt, c. (en klokkedannet Blomſt); -förmig, aj. klokkeformig; -gießer, m. -s pl. ſ. sg. Klokkeſtøber, c.; -gut, n. -es, ſ. -ſpeiſe; -ſchlag, m. -es -äge, Klokkeſlag, n.; -ſeil, n. -es -e, Klokkeſnor, -ſtreng, c.; -ſpeiſe, f. ud. pl. Klokkemalm, -materie, c.; -ſpiel, n. -es -e, Klokkeſpil, Sangværk, n.; -ſtuhl, m. -es -ühle, Klokkeſtol, c. (det Stillads, hvori en Klokke hænger).

Glöckner, m. -s pl. ſ. sg. Klokker, c.

Glome, m. -es ud. pl. (n. St.) tyk Melk.

Glorie, f. (3 Stav.) ub. pl. Glorie; Herlighed, Høihed, Ære, c.; (hos Malerne) en Afbildning af den aabne Himmel med Engle og Helgener.

Glorios el. -ös, aj. priisværdig, roes-, herlig. [høieſte Ære og Majeſtæt.

Glorreich, aj. ærefuld, ziret med den

Glorwürdig, aj. priisværdig, ær-.

Gloſſe, f. -n, Gloſe, Anmærkning, Forklaring, c.; ogſaa das Gloſſem; Gloſeſamling, Gloſebog, c.; -ſiren, v. n. m. h. give Gloſer, gjøre An-

Digitized by Google

mærkninger og dadlende Bemærkninger.
Glozen, v. n. m. h. vulg. gloe paa.
Glozer, m. -s pl. f. sg. Gloer, c.
Gluchzen, v. n. m. h. kagle; (n. St.) hulke.
Glück, n. -es ud. pl. Lykke, c., Held, n.; fig. Lykken, Lykkens Gudinde.
Glucke, f. d. T. f. Gluckhenne.
Glucken, v. n. m. h. klukke, strukke.
Glücken, v. n. m. h. hyppigere m. f., blot upers. es glückt mir, lykkes.
Glückhaft, aj. (mest foræld.) forbunden med Lykke, lykkebringende.
Gluckhenne, f. -n, Klukhøne, Skruk-.
Glücklich, aj. lykkelig, heldig.
Glücks-fall, m. -es -älle, Lykketræf, n., Slumpelykke, c.; -gut, n. -es, især pl. -üter, Lykkens Gode, n.; -kind, n. -es -er, Lykkens Barn, n.; -ritter, m. -s pl. f. sg. Lykkeridder, Avanturier, c.; -stand, m. -es ud. pl., god Forfatning, c., udvortes Omstændigheder, lykkelig Tilstand, c.; -stern, m. -es -e, lykkelig Stjerne; fig. Lykke, c.
Glückselig, aj. lyksalig; -keit, f. -en, L-hed, c.
Glucksen, v. n. m. h. klukke, strukke.
Glückwunsch, m. -es -ünsche, Lykønskning, Gratulation, c.; -ünscher, m. -s pl. f. sg. Lykønsker, Gratulant, c.; -ünschung, f. -en, Lykønskning, c.; -ünschungsschreiben, n. -s pl. f. sg. Lykønskningsskrivelse, c.
Glühe, f. ud. pl. Gloden, c.
Glühen, v. 1) n. m. h. være gloende, blive -, glede: das Eisen glühet; fig. -der Sand, gloende heed; die Augen -, funkle; das Gesicht glühet, blusser; Alle - nach Ehren, brænde af Begjerlighed efter. 2) a. gjøre gloende, glede.
Glühfeuer, n. -s ud. pl. Kulild, c.
Glühwein, m. -es ud. pl. afbrændt Viin, heed Viin, kryddret Viin.
Glupen, v. n. m. h. see stjevt, stele til.
Gluth, (Glut) f. -en, Glød, Hede, Lue, Flamme, c.; (fig. heftig Lidenskab).
Gluthpfanne, f. -n, (Sydt.) Fyrfad.
Gluthschaufel, m. -s pl. f. sg. Ildskuffe, c.
Gnade, f. ud. pl. Naade, Yndest, c.; (d. T. ogsaa Gnaden, pl. ud. sg.) Gunst, Godhed, Bevaagenhed; Naadesbevisning, c.; blot pl. en Krestitel: Ew. fürstliche -n; Se. -n, Ihre -n.
Gnaden-bezeigung, f. -en, Naadesbevisning, c.; -brod, n. -es ud. pl. Naadsensbrød, n.; -bund, m. -es ud. pl. Naadeforbund, n.; -geld, n. -es -er, Naadepenge, Pension, c.; -jahr, n. -es -e, Naadsensaar, n.; -mittel, n. -s pl. f. sg. Naademiddel, n.; -stoß, m. -es -öße, Naadestød, n.
Gnaden, v. n. m. h. være naadig (næsten foræld. undt. i: gnade uns Gott).
Gnädig, aj. naadig; d. T. gunstig, bevaagen (især som en Krestitel); ligel. d. T. mild, vedergjældende; -lich, uv. foræld. for gnädig.
Gnätze, f. og Gneiß, m. f. Kräze.
Gnom, m. -en -en, Gnome, (Jordaand, c.).
Gökelhahn, m. -es -ähne, d. T. [Gaardhane, c.
Gold, n. -es ud. pl. Guld, n.
Gold-adler, m. -s pl. f. sg. Guldørn, Steen-, Land-, c.; -ammer, f. -n, Guulspurv, c.; -brassen, m. -s pl. sg. Guldbrasen, c.; -butte, f. -n, Rødspætte, c.; -drossel, f. -n, Kirsebærfugl, guul Pirol, c.; -farbe, f. ud. pl. Guldfarve, c. (hos Malerne) Bladguld, n.; -farben el. -farbig, aj. guldguul; -finger, m. -s pl. f. sg. Guldbrand, Ringfinger, c.; -fliege, f. -n, Guldsmed, c. (Insect); -flimmer, f. -n, et lidet Guldblad, som undertiden findes i Floders og Bækkes Sand; -fuchs, m. -es -üchse, en rødguul Hest; -gelb, aj. guldguul; -geier, m. -s pl. f. sg. Lammegrib, c.; -gier, f. ud. pl. Guldbegjerlighed, c.; -haar, n. -es -e, guldguult Haar; -hähnchen, n. -s pl. f. sg. Fuglekonge, c. (en Art Vipstjert); -kafer, m. -s pl. f. sg. Guldtorbist, fransk Flue, c.; -kind, n. -es -er, (d. T. n. St.) et smigrende Navn til et kjært Barn; -krone, f. -n, Guldkrone, c.; -küste, f. -n, Guldkysten (ved Vestkysten af Nordafrika); -lack, m. -es -e, guldguul Lakfirnis, c., Gyldenlak (Blomst), f. Lack; -macher, m. -s pl. f. sg. Guldmager, Alchymist, Adept, c.; -reich, aj. guldrig; -reif el. -ring, m. -es -e, Guldring, c.; -schaum, m. -es ud. pl. Bladguld, Bog-, n.; -schmid, m. -es -e, Guldsmed, c.; -sohn, m. -es -öhne, bedste Søn; -spinner, m. -s pl. f. sg. Guldtrækker, c.; -stoff, m. -es ud. pl. Guldstof, Guldstykke, n.; -stück, n. -es -e, et endnu uforarbeidet Stykke Guld; Guldmynt, -penge, c.; d. T. Guldstof, Gyldenstykke, n.; -tochter, f. -öchter, bedste Datter; -wage, f. -n, Guldvægt, c.; -wespe, f. -n, Muurhveps, c.; -wasser, n. -s pl. f. sg. Gyldenvand, n.
Golden, aj. (foræld. og digt. güldden) Guld-, af Guld; gylden; forgyldt; die Zeit ist -, gylden, høist fortræffelig; -e Tage, gyldne, meget lykkelige; die -e Zeit, Guldalderen; die -e Zahl, Regula de Tri; die -e Ader, den gyldne Aare.
Golf, m. -es -e, Havbugt, c.
Gonagra, n. ud. pl. Gigt i Knæet.
Gondel, f. -n, Gondole, c.; -ier, m. -s pl. f. sg. Gondolskipper, c.
Gönnen, v. a. Dim. etw., unde; forunde, tilstaae, give, lade veder-

Digitized by Google

fares: - Sie mir die Ehre Ihres Besuches.

Gönner, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Velynder; Velgjerer; (-inde); Patron, c. (-ésse) c.; -schaft, f. ud. pl. Velynderforhold, n.

Gonorrhee, f. s. Tripper.

Göpel, m. -s pl. s. sg. det lodret staaende Høveredskab, hvorved Ærts og andre Ting drages op af Gruberne.

Gork, m. -es ud. pl. Kork, c.

Gösch, f. -en (Sösp.) Gjøs, c. (et lidet Flag).

Gosche, f. -n, (Nordt.) en stor Mund, Snude, Kjæft, Flab, c.; Kys, n.

Gose, f. ud. pl. et Slags hvidt Øl.

Göspe, f. s. Gäspe.

Gosse, f. -n, Vasterrende; Rendesteen.

Gothe, m. -n -n, Gothe, c.; -thisch, aj. gothisk; (undert.) smagles, plump.

Gott, m. -es 1) ud. pl. og uforandret i Dat. Gud, c. (den sande): - ist allmächtig; - dienen; an - glauben; auf - vertrauen; - erbarme sich; daß sich - erbarme! so - will, will's -, som det Gud behager; - helfe! helf -! (ved Nysen); - weiß es; weiß -, det veed Gud; - bewahre; - behüte; behüte -; bei -! - sey Dank! - Lob; um -es willen, for Guds Skyld; (Staaer Artikelen foran hedder Dat. -e: dem ewigen -e Sohn sprechen). 2) pl. Götter (Göttinn, f. -en) hedensk Gud (-inde); fig. Götter der Erde, Jordens Guder, mægtige Personer, Fyrster ꝛc.; Göttinn, tilbedte Elskede.

Gott-ähnlich, aj. gudlig; -ähnlichkeit, f. ud. pl. Gudlighed; -gefallig, aj. gudbehagelig; -gefalligkeit, f. ud. pl. Gudbehagelighed, c.; -gleich, aj. gudlig; -heit, f. -en, Guddom, det guddommelige Væsen, den g- Natur; Gud selv; en opdigtet Gud; -los, aj. ugudelig; -losigkeit, f. -en, Ugudelighed, Gudsfornegtelse, ugudelig Handling, c.; -mensch, m. -en ud. pl. Gudmenneske (Christus); -selig, aj. gudelig, gudfrygtig; -seligkeit, f. ud. pl. Gudelighed, Gudfrygtighed, c.; -vergessen, aj. som forglemmer Gud, ugudelig; -vergessenheit, f. ud. pl. Gudsforglemmelse, Ugudelighed, c.

Götter-ähnlich, aj. guderlig; -bild, n. -es -er, Gudebillede, n.; -bote, m. -n -n, Gudernes Sendebud, n.; -dienst, m. -es -e, Afgudstjeneste, c.; -gedanke, m. -ns -n, guddommelig Tanke, c.; -lehre, f. -n, Gudelære, Mythologie, c.; -sage, f. -n, Gudesagn, n.; -schaft, f. ud. pl. en Guds Værdighed, Væsen; -speise, f. ud. pl. Gudespise, Ambrosia, c.; -stunde, f. -n, guddommelig, nydelsesrig Time; -trank, m. -es -änke, Gudedrik, Nektar, c. (ogsaa, en guddommelig, fortræffelig Drik.

Gottes-acker, m. -s-äcker, Kirkegaard, c.; -dienst, m. -es ud. pl. Gudstjeneste, Gudsdyrkelse, Religionsøvelse, Cultus, c.; -dienstlich, aj. som herer til Gudstjenesten; -furcht, f. ud. pl. Gudsfrygt, Gudfrygtighed, c.; -furchtig, aj. gudfrygtig; -furchtigkeit, f. ud. pl. Gudfrygtighed, c.; -gelehrsamkeit, f. ud. pl. Lære om Gud; Theologie, c. (foræld. -gelahrtheit); -gelehrte, m. -n -n, Theolog, c.; -gericht, n. -es -e, Gudsdom, c.; -haus, n. -es -äuser, Gudshuus, n., Kirke, c.; -jämmerlich, aj. gudsjammerlig; -kasten, m. -s pl. s. sg. Kirkeblok, Fattig-, c.; -lästerer, m. -s pl. s. sg. Gudsbespotter, c.; -lasterlich, aj. gudsbespottelig; -lästerung, f. -en, Gudsbespottelse, c.; -leugner, m. -s pl. s. sg. Gudsfornegter, Atheist, c.; -leugnerisch, aj. gudsfornegterst, atheistisk; -leugnung, f. ud. pl. Gudsfornegtelse, c., Atheisterie, n.; -lohn, m. -es ud. pl. Guds Løn, c., Løn af Gud; -sohn, m. -es ud. pl. Gudssøn, c. (Jesus); -tisch, m. -es -e, Gudsbord, n.; -urtheil, n. -es -e, Gudsdom, c. (fordum fuldt Bevis, efter hvilket Aabenbarelsen af Ufryld el. Brøde ventedes umiddelbar af Gud, ved f. Ex. Tvekamp, Ildprøve ꝛc.); -vergessen, aj. s. Gottvergessen.

Göttinn, f. -en, s. Gott.

Göttlich, aj. guddommelig; fig. d. T. af Nogle: stjøn, fortræffelig, fortrinlig; -keit, f. ud. pl. G-hed, c.

Götze, m. -n -n, Afgud, c., Afgudsbillede, n.; -nbild, n. -es -er, Afgudsbillede, n.; -ndiener, m. -s pl. s. sg. Afgudsdyrker, c.; -ndienst, m. -es ud. pl. Afguderi, n., Afgudsdyrkelse, -tjeneste, c.; -nopfer, n. -s pl. s. sg. Afgudsoffer, n.

Gouache, (l. Guasch) f. ud. pl. Maleri med Vandfarve.

Gout (l. Gub) m. -s, Smag, c.; fig. Velbehag, n.

Grab, n. -es -äber, Grav, c.: zu -e begleiten, følge til Jorden; sich auf ein - setzen; fig. Død; Ende, Undergang, c.

Grab-gesang, m. -es -änge, Gravsang, c.; -gewölbe, n. -s pl. s. sg. Gravhvælving, c.; -hügel, m. -s pl. s. sg. Gravhøi, c.; -maal, n. -es -e el. -äler, Gravmæle, -minde, Monument, Epitaphium, n.; -schaufel, f. -n, Spade, Skovl, c.; -scheit, n. -es -e, Spade, c.; -schrift, f. -en, Gravskrift, c.; -stätte, f. -n, Gravsted, n., Grav, c.; -stein, m. -es -e, Liigsteen, c.; -stichel, m. -s pl. s. sg. Gravstikke, Meisel, c.; -thier, n. -es -e, Hyæne, c.; -tuch, n. -es -üchr, Liiglagen, Liigklæde, n.

Digitized by Google

Grabbeln, v. a. vulg. og Nordt. overgramſe, beſole.

Graben, v. i. a. grave: ein Loch in die Erde; einen Brunnen; Dim. eine Grube; Torf; ſich in etw., arbeide ſig ind i; ſig. indpræge ſig; ein Wappen in Metall, gravere; ſig. Dim. etw. ins Herz, indpræge.

Graben, m. -s -aben, Grevt, Vandledning, c.; -leitung, f. -en, Vandledning gjennem Grøft.

Graber, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Grader, (-ſke) c. (En ſom graver, iſær ogſaa i Sammenſ. Schanz-, Schatz-, Todten-).

Grad, m. -es -e, Grad, c.: Beſkaffenhedens Størrelſe, et Trin, et Maal for Tingens Egenſkab. (Naar det er en 360de Deel af en Cirkel, da er pl. ſ. sg.).

Grad-bogen, m. -s pl. ſ. sg. Gradbue, c., Sextant, c.; -eintheilung, f. -en, Gradinddeling, c.; -meſſer, m. -s pl. ſ. sg. Gradmaaler, c.; -weiſe, av. gradviis.

Gradiren, v. a. bringe til en høiere Grad af Fuldkommenhed; das Gold -, give høiere Farve ved at afkoge det i et, med adſtillige Saltarter forſat Vand (Gradirwaſſer); die Soole -, give Saltmaſſen mere Faſthed, ved i det dertil beſtemte Huus (Gradirhaus) at lade Saltvandet dryppe gjennem Riisqviſte ned i Pander.

Gradir-haus, n. -es -äuſer og -waſſer, n. -s pl. ſ. sg. ſ. Gradiren.

Graf, m. -en -en, Greve, c.; -enſtand, m. -es ud. pl. Greveſtand; -entitel, m. -s pl. ſ. sg. Grevetitel, c.; -äfinn, f. -en, Grevinde, c.; -äflich, aj. grevelig; -ſchaft, f. -en, Grevſkab, n.

Gram, av. (blot med ſeyn og werden) Dim. el. einer S. - werden, gram, vred, forbittret, fjendſk.

Gram, m. -es ud. pl. Græmmelſe; Harme, c.

Grämelei, f. -en, Vranteri, Tværeri.

Grämeln, v. n. m. h. vrante, tvære, være knarvorn.

Grämen, v. a. ſich über el. um etw., græmme ſig.

Grämiſch, aj. vulg. ſ. Grämlich.

Grämlich, aj. d. T. vranten, fortrædden, ſom er i ondt Lune, ſuurmulet, knarvorn.

Grämling, m. -es -e, Knurrepotte, Brantenpoſe, Suurmule, c.

Gramlos, aj. harmløs.

Gramvoll, aj. harmfuld, kummerfuld.

Grammatik, f. -en, Grammatik, Sproglære, c.; -tiſch, aj. grammatikaliſk.

Gran, n. (d. T. ogſaa m.) -es el. -s -e, (med et Talord foran er pl. ſ. sg.) Gran, n. (iſær Apothekervægt, 20de Delen af en Skrupel).

Grän, n. -es -e, (med et Talord foran er pl. ſ. sg.) Gran, n. (Guld- og Sølvvægt).

Granat, m. -en -en, Granat, -ſteen, c.; -apfel, m. -s -apfel, G-æble, n.; -kugel, f. -n, G-kugle, c., -ſtein, m. -es -e, G-ſteen, c.

Granate, f. -n, Granatſteen, c.; Granatæble, n.; Granat, c. (en med Krud opfyldt huul Kugle).

Granatier, m. -s -e, d. T. ogſaa -adier el. Grenadier, Grenadeer, c.

Grand, m. -es -e, (Nordt. d. T.) Gruus, n., grov Sand, c.; -icht, aj. gruusagtig, ſandagtig; -ig, aj. ſandet, fuld af Gruus, n.

Graniren, ſ. Granuliren.

Granit, m. -es -e, Granit, c.

Granne, f. -n, enhver ſiin, høiellg Spidſe, iſær Axſtæg, n., Vippe, c.; Børſterne paa Svin, Haarene om Kattens og andre Dyrs Mund ꝛc.

Granuliren, v. a. gjøre til Gran, til ſmaae Korn.

Grans, m. -es -e el. -en, m. -s pl. ſ. sg. (Sydt.) Enden af et Skib; Vorder-, Hinter-, Forenden, Bag-.

Gränze, ſ. Grenze.

Grapen, m. -s pl. ſ. sg. (Nordt.) en ſtøbt Jern- el. Metalgryde; -braten, m. -s pl. ſ. sg. en deri ſtegt Steg.

Grapp, m. -es ud. pl. Krap, c. (Plante).

Grapſen, v. a. vulg. gramſe, rave til ſig.

Gras, n. -es -äſer, (Dim. Gräschen, n. -s pl. ſ. sg.) Græs, n.

Gras-artig, aj. græsagtig; -blume, f. -n, Græsnellike, c.; -butter, f. ud. pl. Græsſmør, n.; -garten, m. -s pl. ſ. sg. Græshave, Eng-, c.; -grün, aj. græsgrøn; -brecht, m. -es -e, Græsgjedde, c.; -hirſch, m. -es -e, (Jagtſp.) en mager Hjort; -huhn, n. -es -ühner, Vagtelkonge, c. (Fugl); -hüpfer, m. -s pl. ſ. sg. Græshoppe, c.; -icht, aj. græsagtig; -ig, av. græsbevoxet; -keim, m. -es -e, Græsſpire, c. (hvoraf Stengelen dannes); -keimig, aj. om Malt, naar det faaer Græsſpirer, og derved en græsagtig Smag; -land, n. -es -änder, Vang, Eng, Græsgang, c.; -magd, f. -ägde, d. T. Pige, ſom beſorger Græsſet og andet Foder til Kreaturene; -mücke, f. -n, Græsſmutte, Gjøgemøder, c. (Fugl).

Graſen, v. n. m. h. græſſe, gaae paa Græs; d. T. ſlaae Græs; ſig. nach etw. -, tragte, ſtræbe; eine Kanonenkugel graſet, naar den mat berører Jorden, og ſpringer op igjen; -ſung, f. -en, Græsning, c.

Graſer, m. -s pl. ſ. sg. Meier, c. (ſom ſlaaer Græsſet); (Jagtſp.) Hjortens Tunge.

Gräſerei, f. ud. pl. Høſlet, c., Græsſets Slaaen; Græs, ſom ſlaaes til

Digitized by Google

Staldforing.

Graß (-ſſer -ſſeſt) aj. n. St. for

Gräßlich, aj. græsſelig, ſtrækkelig; -keit, ſ. -en, G-hed, c.

Graſſiren, v. n. m. h. grasſere.

Grat, m. -es -e, den øverſte paa langs gaaende ſkarpe Kant af en Ting; ofte blot ſammes Spidſe; iſær Kræmmereg, c. [i Fiſk, Fiſkebeen, n.

Gräte, f. -n, ſ. Grat; iſær: Been

Gratig, aj. fuld af Been (om Fiſk).

Gratial, n. -s -e, Gratial, n.

Gratie, f. ſ. Grazie.

Gratis, av. gratis, for intet.

Grätſchen el. -ſcheln, v. n. m. h. d. T. ſtræve. [ſom ſtræver.

Grätſchig el. -ſchelig, aj. ſtrævende,

Gratulant, m. -en -en, Gratulant, c.; -liren, v. n. m. h. gratulere, ønſke til Lykke; ſich (Dat.) -, priſe ſig lykkelig. [forleden.

Grau, aj. graa; fig. gammel, længſt

Grau, n. indecl. og ub. pl. den graa Farve; et Legeme, ſom farver graat. [ſtæg, c.

Graubart, m. -es -ärte, d. T. Graa-

Grauel, m. -s ub. pl. d. T. Gruen, Gyſen, c.

Gräuel, m. -s pl. ſ. sg. Ækelhed, Væmmelſe, c.; Rædſel, Gru; Afſkyelighed, afſkyelig Ting, c.; -geſtalt, f. -en, væmmelig Skikkelſe, c.; -haft, aj. ſ. Graulich; -that, f. -en, Rædſelsdaad, c., en gruelig, afſkyelig Handling; -voll, aj. rædſelsfuld.

Grauen, v. n. m. h. graane, blive graa; fig. (om Dagens Anbrud) gry; grue for, have Afſky for; (blot i tredie Perſon); es grauet mir vor der S.; d. T. væmmes, have Modbydelighed for.

Grauen, n. -s ub. pl. Gru, Gyſen, c.

Grauenhaft, aj. ſ. Gräulich.

Grauerlich, ſ. Graulich.

Graulich, aj. graaagtig.

Graulich el. -erlich, d. T. for

Gräulich, aj. gruelig; d. T. afſkyelig, væmmelig; overordentlig ſtor (dog kun om modbydelige Ting).

Graupe, f. -n (Dim. Gräupchen, n. -s pl. ſ. sg.) Gryn, n. et lidet afbrudt Stykke, (iſær i Bjergv.) Smaaſtykker Ærts. [blot uperſ., hagle.

Gräupeln el. graupeln, v. n. m. h.

Graus, m. -es ub. pl. (foræld.) Gruen, Gyſen, c.; Gruus, n.

Graus, aj. (foræld.) gruelig, gyſelig.

Grauſam, aj. gruſom, grum; d. T. overordentlig ſtærk, heftig; (fordum) gruelig, græsſelig; -keit, f. -en, Gruſomhed, c.

Grauſchimmel, m. -s pl. ſ. sg. Graaſtimmel, c.; (i Spog) Eſel, n.

Grauſen, v. n. m. h. gyſe, bæve, ſkjælve: die Haut -ſet mir; fig. grue for, blot uperſ.: mir -ſet.

Grauſpecht, m. -es -e, Træpikker (Fugl) c.

Grauwerk, n. -es -e, Graaværk, n., Pelsværk af Graaſkind.

Gravitatiſch, aj. gravitetiſk.

Grazie, f. -n (3 Stav.) Grazie, Huldgudinde, c.; fig. Ynde, c.

Grebe, f. -n, den toppede Lom (Fugl).

Greif, m. -es -e, Grif, c. (et fabelagtigt Dyr); d. T. Grib, c. (Rovfugl).

Greifen, v. i. 1) n. m. h. gribe: nach, an, in ꝛc. etw.; fig. um ſich -, gribe om ſig; Bim. in ſein Amt, an ſeine Ehre -, gribe ind i hans Beſtilling, angribe hans Ære; es mit Händen -, tage og føle derpaa; zur Feder -; zum Degen -; dem Kranken an den Puls -, føle, tage paa, berøre; in ſeinen eigenen Buſen -, prøve ſig ſelv. 2) a. gribe, fange: einen Vogel -.

Greifbar, aj. ſ. Greiflich.

Greifig, aj. ein -er Baum, ſom kan omſpændes med begge Hænder; d. T. -e Waaren, hvoreſter man gjerne griber.

Greiflich, aj. gribelig, ſom kan gribes.

Greinen, v. n. m. h. vulg. grine, flæbe, vræle, tudſtraale.

Greis, aj. d. T. lyſegraa; fig.: ein -es Alter, hvidgraa (hei) Alder.

Greis, m. -es -e, Olding, c.

Greiſen, v. n. m. h. (ſjeld.) blive graa; ældes. [Oldingsalder, c.

Greiſenalter (Greiſes-) n. -s ub. pl.

Grell, aj. ſtrigende, ſtærende: (om Farver) alt for lys, alt for glindſende; (om Stemmen) alt for ſtærk, alt for gj-trængende. [del, c.

Grempel, m. -s ub. pl. Smaahan-

Grenadier, m. ſ. Granatier.

Grendel, m. -s pl. ſ. sg. d. T. (Sydt. og Nordt.) Skodde; Bom, Slag-; Plovſtjert; Stillepind, c. (paa en Flitsbue).

Grenz-feſtung, f. -en, Grændſefæſtning, c.; -fluß, m. -ſſes -üſſe, G-flod, c.; -graben, m. -s pl. ſ. sg. G-greft, c.; -hügel, m. -s pl. ſ. sg. G-bakke, c.; -ort, m. -es -örter, G-ſted, n.; -pfahl, m. -es -ähle, G-pæl, c.; -ſtein, m. -es -e, G-ſteen, c.; -ſtreitigkeit, f. -en, G-ſtridighed, c.

Grenze, f. -n, Grændſe, c.: -des Meeres; - ſeiner Gewalt; - eines Landes; die -n verrücken, flytte Grændſeſtjellene. [til.

Grenzen, v. n. m. h. an etw., grændſe

Grenzenlos, aj. grændſeløs; fig. umaadelig, uendelig; -igkeit, f. ub. pl. G-hed, Um-hed, Ue-hed, c.

Greuel, ſ. Gräuel.

Gricklich, aj. d. T. ſ. Kricklich.

Griebe, f. -n, Fedtgreve, Talg-, c., Skover (i en Pande).

Griebs, m. -es -e, Kjærnehuus, n.

Grieche, m. -n -n (-chinn, f. -en)

Digitized by Google

Græker, (-inde) c.; -chisch, aj. græsk; -chheit, f. ud. pl. græsk Aand, det græske Folks Eiendommelighed.

Griechsäule, s. Griessäule.

Gries, m. -es -e, Gruus, n., grov Sand, c.; Blære el. Nyresteen, c.; grovt malet Korn; fine Gryn.

Grieseln, v. 1) a. knuse smaat. 2) n. m. h. smulne, smulre; (blot upers.): es -lt mich, d. T. gyse lidet.

Griesen, v. a. grutte, straae, male grovt.

Griesgramen, v. n. m. h. (forældr.) skære Tænder af Vrede; suurmule; es -gramt, (Sydt.) det er bitterligen koldt.

Griessorst, f. -e, en af grovt Sand bestaaende Ø i en Flod.

Griesicht, aj. gruusagtig, sandagtig.

Griesig, aj. fuld af Gruus el. grovt Sand, sandet, grumset.

Griesmehl, n. -es ud. pl. Meel efter Grutningen.

Griessäule, f. -n, (ved Vandmøller) de Pæle, som staae paa Fagbommene; (i Landv.) Sulen, Plov-.

Griff, m. -es -e, Greb, Haand-, Hefte, Fæste, n. (at holde ved); Griben, Greb, n.; fig. Haandgreb, Konst-, Kneb, n.; Haandfuld, c.; (i Skovv.) Spænd (med Fingrene); det, hvormed der gribes, f. Ex. (Jagtsp.) Rovfuglenes Kloer. [(paa Fioliner ꝛc.).

Griffbrett, n. -es -er, Grebbræt, n.

Griffel, m. -s pl. s. sg. Griffel, c.; (at skrive med; paa en Plante).

Grifig, aj. s. Greifig.

Griffsäule, s. Griess-.

Grille, f. -n, Faarekylling, c.

Grille, f. -n, Grille, sælsomt Indfald, n., Lune, c.; Rykke, c.; -nfang, m. -es ud. pl. (i Speg) Grillefængeri, n.; -nfänger, m. -s pl. s. sg. Grillefænger, c.; -nfängerei, f. -en, Grillefængeri, n., Grille, c.; -nhaft, aj. tilbøielig til Griller, lunefuld; -nspiel, n. -es -e, Tankespil, n. (paa et Bræt med 35 Huller); -nwerk, n. -es -e, vildt Billedværk; grotesk Arbeide, n.

Grillig, aj. grillefuld, tilbøielig til Griller.

Grimasse, f. -n, Grimasse, c.; -sirren, v. n. m. h. gjøre Grimasser.

Grimm, m. -es ud. pl. rasende Vrede, Forbittrelse, c.

Grimmdarm, m. -es -ärme, en stor Tarm nærmest Endetarmen.

Grimmen, v. n. m. h. foraarsage heftig Smerte; (blot upers. og om Bugorid): es grimmt mich (Nogle have mir) im Leibe.

Grimmig, aj. rasende vred; d. T. ogsaa heftig, frygtelig; -keit, f. ud. pl. rasende Vrede.

Grind, m. -es ud. pl. Skorpe, Roe, c. (paa et Saar); Udslæt, n., Fnat, Skurv, c.; vulg. Hoved, n.; (Jagtsp.) Hjortens Hoved.

Grind-icht, aj. skurvagtig, som ligner Skurv; -ig, aj. skurvet; -kopf, m. -es -öpfe, skurvet Hoved, n., Skurvepande, c.; -kraut, n. -es -äuter, og -wurzel, f. -n, Urt, Rod, som bruges mod Udslæt og Skurv; Vandstrøppe, c.

Grinsen, s. Greinen.

Grob (gröber, gröbst) aj. stor, stærk: -es Geschütz; grov: -es Brod; fig. i Stand til at fornemme blot meget sandselige Ting: ein -es Gefühl; plump, ikke konstig: -e Arbeit; (om Stemmen) dyb, grov; (i Bjergv.) af ringe Gehalt; (om Løgne og Vildfarelser) stor, grov, saa at det let kjendes; -scherzen, uhøfligt, uanstændigt; d. T. ilde, slemt: das ist zu -; -heit, f. Grovhed, c. (Beskaffenheden, ud. pl.; en grov Handling, pl. -en).

Grobian, m. -s -e, vulg. Grobian, Studentertrup, Telper, grov Vengel, c.

Gröblich, 1) av. groveligen, paa en grov Maade. 2) aj. grovagtig, lidt grov. [Kjærnehuus, n.

Gröbs, m. -es -e, (Sydt.) d. T.

Grobschmid, m. -es -e, Grovsmed.

Grobschwanger, aj. (m. St.) høifrugtsommelig.

Groll, m. -es ud. pl. Nag, indgroet, hemmeligt Fjendskab, n.

Grollen, v. 1) n. m. h. der Donner grollt, ruller huult; auf, gegen Jemand; Eim. -, vredes paa, være opbragt imod. 2) n. St. a. opvække Vrede. [ræbe.

Grolzen, v. n. m. h. (Sydt. d. T.)

Grönlandfahrer, m. -s pl. s. sg. Grønlandsfarer, c.

Gröschel, n. -s pl. s. sg. en liden Groschen ($2\frac{1}{2}$ Pfennige).

Groschen, m. -s pl. s. sg. Groschen, c. (Selvmynt paa 12 Pfennige).

Groß, (größer, größest el. forkt. größt) aj. stor: der Garten ist -, eine -e Stadt; das Wasser wird -, stiger; die Kinder werden -; die -n, de Store, de Vorne; eine -e Anzahl; der -e Haufe, den store Hob; Folket; ein -es, meget, en betydelig Mængde, en stor Sum; -e Hitze, -es Glück; ein -er Künstler; eine -e Frage, stort, vigtigt; ein -er Geist, udmærket; die -e Welt, fornemme.

Groß, n. indecl. og ud. pl. Gros, n. (12 Dusin).

Groß-achtbar, aj. høiagtbar (sjeld. og blot i Titler); -ältern, pl. ud. sg. Bedsteforældre; -artig, aj. af ophøiet, ædel Beskaffenhed, grandiøs; -base, f. -n, Bedstefaders el. Bedstemoders Søster; -enkel, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Børneborns Børn; -fürst, m. -en -en, Storfyrste, c.; -fürstinn, f. -en,

Digitized by Google

Bildungsroman, Roman, der die Entwicklung eines Menschen zu seiner Reife darstellt. Der B. ist eine Sonderform des Entwicklungsromans. Er ist eine Schöpfung der Goethezeit und wurde von Wieland begründet. Sein Vorbild ist Goethes „Wilhelm Meisters Lehrjahre“. Weitere Beispiele sind Jean Pauls „Titan“, Stifters „Nachsommer“, Gottfried Kellers „Grüner Heinrich“, Thomas Manns „Zauberberg“.

Bildungsurlaub, Freistellung von der Arbeit für Weiterbildung.

Bildungswesen, Gesamtheit der Einrichtungen, die der Bildung dienen.

Bilgenentölung, Entölung der Bilgen von Schiffen durch Bilgenentölungsanlagen.

Bilgenwasser, Wasser, das sich in den Bilgen von Schiffen ansammelt.

Bilharziose, Krankheit, die durch Saugwürmer hervorgerufen wird.

Bilirubin, Gallenfarbstoff.

Bilkett, Preßling aus Braunkohlenstaub.

Billard, Billiard, Billard [bɪljart], Spiel mit Elfenbeinkugeln auf einem Tisch mit Bande.

Billardkugel, Elfenbeinkugel für das Billardspiel.

Billardstock, Queue, Stock zum Stoßen der Billardkugeln.

Billardtisch, Tisch für das Billardspiel.

Billbergie, Gattung der Ananasgewächse.

Billboard, Werbefläche.

Billeder, Bildhauer, Maler und Graphiker.

Billeder, Bildhauerei, Malerei und Graphik.

Billeder, Bildhauerin, Malerin und Graphikerin.

Billeder, Bildhauerisch, malerisch und graphisch.

Billeder, Bildhauerkunst, Malerei und Graphik.

Billeder, Bildhauerkunst, Malerei und Graphik.

Billeder, Bildhauerkunst, Malerei und Graphik

heilen; Bevæggrund, Aarſag, Grunden til Erkjendelſe, til Beviis.

Grund-begriff, m. -es -e, Grundbegreb, n.; -birn, f. -en, ſ. Erdapfel; -blei, n. -es -e, Loddebly, n. (at lodde Vandets Dybde med); -böſe, aj. d. T. ærkeond; -eis, n. -es ud. pl. Bundiis, c.; -ehrlich, aj. grundærlig; -falſch, aj. g-falſk; -farbe, f. -n, G-farve, c.; -faul, aj. ſtinddoven, lud-; -feſte, f. -n, G-vold, c.; -fläche, f. -n, G-flade, c.; -gelehrt, aj. g-lærd; -gerechtigkeit, f. ud. pl. Jurisdiction, ſom er forbundet med Eiendommen af en Grund; -geſetz, n. -es -e, G-lov, c.; -gütig, aj. elegod; -herr, m. -n -en, G-eier, Proprietær, c.; -herrſchaft, f. -en, Eiendomsherre; Eiendomsret over en Grund; -lage, f. -n, G-lag, n.; fig. G-ſtof, n.; G-aarſag, c.; -lehre, f. -n, G-lære, c.; -linie, f. -n, G-linie, c.; -los, aj. g-los, bundles; (om Vei) moradſig, ſumpet; fig. uudgrundelig, uendelig: die -e Barmherzigkeit Gottes; ugrundet, uden Grund: ein -er Beweis; -loſigkeit, f. ud. pl. G-hed, B-hed, U-hed, c.; -mauer, f. -n, Muur, ſom tjener til Grund for en Bygning; -regel, f. -n, G-regel, c.; -riß, m. -ſſes -ſſe, G-rids, n., G-tegning, c.; -ſatz, m. -es -ätze, G-ſætning, c.; -ſäule, f. -n, G-pille, c. iſær fig.; -ſprache, f. -n, G-ſprog, Original-, n.; -ſtein, m. -es -e, G-ſteen, c.; -ſteuer, f. -n, G-ſkat, c.; -ſtoff, m. -es -e, G-ſtof, Element, n.; -ſuppe, f. -n, G-ſuppe, c., Bundfald, n.; -zahl, f. -en, Grundtal, n. (1—10); -zahlwort, n. -es -örter, Grundtalord; M-Tal; -zins, m. -es -e, G-ſkat, c.; -zug, m. -es -üge, G-træk, n.; fig. en Tings fornemſte, væſentligſte Deel.

Gründel, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Gründling; (n. St.) Plovjern, n.

Gründen, v. a. grunde: die Maler -; ein Haus -, lægge Grunden til; ein Reich -, ſtifte; ich will meine Hoffnung auf dich -, ſtætte; es iſt in der Erfahrung gegründet; es iſt nicht gegrundet, grundet, beviiſt, ſandt; ſich auf etw. -; -dung, f. ud. pl. Grunden, Stiften, Oprettelſe, c.

Gründer, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en), Grunder, Stifter (-inde) c.

Grundiren, v. a. (af Malerne) grunde, ſtryge første Gang.

Gründlich, aj. grundig; -keit, f. ud. pl. G-hed, c.

Gründling, m. -es -e, Grundling, Gympel, c. (Fiſk: Cyprinus gobio); (i Skovv.) krumt, knubret, klovet Brænde.

Grüne, f. ud. pl. (n. St.) det Grønne, den grønne Sæd, friſkt, grønt Græs.

Grünen, v. n. m. h. grønnes, blive grøn; fig. trives; (digter.) være grøn.

Grunzen, v. n. m. h. grynte.

Gruppe, f. -n, Gruppe, c.; -nweiſe, aj. gruppeviis; -ppiren, v. a. gruppere.

Grus, m. -es ud. pl. Gruus, n.

Gruſe, f. ud. pl. (Nordt.) Grønſvær, n.; grøn Sæd.

Gruß, m. -es -üße, Hilſen, Lykonſtning, c., Compliment, c.

Grüßen, v. a. Einen, hilſe, complimentere, lykonſte; Gott -ße dich, Gud være med dig.

Grußzeit, f. ud. pl. (Jagtſp.) Vildtets Yngletid.

Gruze, f. ud. pl. Gryn, n.; Grød, c.; fig. vulg. Hjerne: - im Kopfe haben, være klog; (ogſaa modſat) være dum.

Grützkopf, m. -es -öpfe, vulg. Grødhoved, n., Dosmer, c.; -öpfig, aj. grødhovedet, dum.

Gucken, v. n. m. h. d. T. kige; fig. ſtikke frem af.

Gucker, m. -s pl. ſ. sg. Kiger, c., En ſom kiger: Stern-; Kikkert, c.; Kighul, n.

Guckguck, m. ſ. Kuckuck.

Guckkaſten, m. -s pl. ſ. sg. Kigkaſſe, Perſpectiv-, c.

Guhr, f. -en, d. T. (n. St.) Gjæring, Gjæren, c.; (i Bjergv.) de Mineralier, ſom Vandet undertiden fører opleſt med ſig.

Guillotine, (l. Ghiljotine) f. -n, Guillotine, c.

Guinee, (l. Ghi-) f. -n, Guinee, c.

Guirlande, (l. Ghir-) f. -n, Guirlande, c.

Guitarre, (l. Ghit-) f. -n, Guitarre, c.

Gulden (forældr. Gulden) m. -s pl. ſ. sg. Gylden, c. (Sølvmynt).

Gülden, aj. ſ. Golden.

Gülte, f. -n (n. St.) Landgilde, c.

Gültig, aj. gyldig, gangbar; fig.: eine -e Entſchuldigung; -keit, f. ud. pl. G-hed, c.

Gummi, n. indecl. og ud. pl. Gummi, c.; -harz, n. -es -e, Gummiharpix, c.; -ren, v. a. gummere, beſtænke el. væde med -waſſer, n. -s pl. ſ. sg. Gummivand, n.

Gundermann, m. -es ud. pl. Jordvedbende-, c.

Gunſt, f. ud. pl. Gunſt, Yndeſt, Bevaagenhed, c.: zu -en, forældr. for: zu Gefallen; d. T. Tilladelſe, Tilſtædelſe; (Canc.) ſtriftlig Indvilligelſe, c. (i denne Bem. undert. pl. Gunſte).

Gunſtbezeigung, f. -en, Gunſtbevisning, c.

Günſtig, aj. gunſtig, bevaagen; fig. fordeelagtig, forønſket: eine -e Gelegenheit.

Günſtling, m. -es -e, Yndling, c.

Gurgel, f. -n, Strube, Qværk, Hals, c., Svælg, n.; -n, v. 1) a. ſich, gurgle ſig, ſkylle Halſen. 2) n. m. h. jugle, ſynge.

Digitized by Google

Gurke, f. -n, Agurke, c.; -nkern, m. -es -e, Agurkekjerne, c.; -nſalat, m. -s ud. pl. Agurkeſalat, c.

Gurre, f. -n, d. T. Hoppe, c. (af ringe Slags).

Gurren, v. n. m. h. kurre.

Gurt, m. -es -e, Gjord, c., Bælte, n.; (i Bygningsk.) en Jirat paa Soiler, ſom ganſke omſlynger ſamme.

Gürtel, m. -s pl. ſ. sg. Bælte, Livbaand; ſig. Bæltested, n.; -thier, n. -es -e, Bæltedyr, n., Armadil, c.

Gürten, v. a. gjorde; ſich -, oplitre.

Gürtler, m. -s pl. ſ. sg. Gjortler, c.

Guſche, f. ſ. Goſche.

Guß, m. -ſſes -üſſe, Stebning, Gydning, c.; Skyl, iſær: Regnſkyl, n. (Regen-); Vaſk, Udledsrende, c.

Guß-eiſen, n. -s ud. pl. ſtøbt Jern, n.; -regen, m. -s pl. ſ. sg. Pladſregn, c., Regnſkyl, n.; -ſtein, m. -es -e, Vandrende, Vaſk, c. (i Kjekkenet); -werk, n. -es ud. pl. el. -e, pl. ud. sg. ſtøbte Jernvare.

Güſt, aj. (Nordt.) gold, ufrugtbar.

Güſter, m. -s pl. ſ. sg. Blikken (Fiſk).

Guſto, m. ud. pl. Smag, c.

Gut, (beſſer, beſt) 1) aj. god, godt: die Roſe riecht -; -es Muthes, -er Dinge ſeyn, være forneiet; ein -es Zeichen, ſom forkynder Held; -e Perlen, ægte, uforfalſkede; -en Morgen (nemlig wünſche ich dir); -es Geld, ikke ringe el. let; ein -er Wille, fri, utvungen; d. T. kjær: -er Freund; behagelig, ikke ſlet, forderlagtig, forenſket, nyttig, tjenlig, rigelig, betydelig, ſtærk, faſt, ikke ond, ſagtmodig, kjærlig. 2) av. let: er hat - reden; tilgive, forglemme, lade upaatalt: laſſen Sie es - ſeyn; ſtærk, meget; (i Sammenlign.) meget, vel: eben ſo -; beroliget (naar En har været vred); gunſtig, bevaagen: Vim. - ſeyn; für etw. - ſeyn el. werden, - ſagen, god, Borgen, anſvarlig for; ſom en interj. for at give ſit Bifald tilkjende, el. ogſaa undert. at ledſage en forſtærket Trudſel; d. T. kurz und -, kort og godt, med eet Ord, uden mange Omſtændigheder; zu -e, tilgode.

Gut, n. -es -üter, Gode, n., god Ting, c.; Eiendom, c., timeligt Gods, n., Formue, c., Midler; urørligt Gods, n., faſt Eiendom, c., Jordegods, Landgods, n. (Gütchen, n. -s pl. ſ. sg. et lidet Gods); Gods, n., Vare, c. (i Handel og Vandel) deels ud. pl. deels pl. ud. sg.

Gut-achten, n. -s pl. ſ. sg. Tykke, Godtbefindende, n., Mening, Dom, c.; -artig, aj. godartet, velartet; -artigkeit, f. ud. pl. Godartethed, c.; -befinden, n. -s ud. pl. Godtbefindende, n.; -dünken, n. -s ud. pl. Godtbefindende, Tykke, Behag, n.; -haben, n. -s pl. ſ. sg. (hos Kjebm.) Tilgodehavende, n.; -heißen, n. -s ud. pl. Bifald, Samtykke, n., Approbation, c.; -heit, f. ud. pl. (n. St.) ſ. Gütigkeit; -herzig, aj. godhjertet, godhjertig; -herzigkeit, f. ud. pl. G-hed, c.; -müthig, aj. godmodig; -müthigkeit, f. ud. pl. G-hed, c.; -ſagen, v. a. ſige god for, gaae i Borgen for; -ſagung, f. -en, Caution, c.; -that, f. -en, god Gjerning, Velgjerning, c.; -thäter, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Velgjerer, c.; -thätig, aj. goddædig, godgjerende; ſig. tjenlig, nyttig; -thätigkeit, f. -en, G-hed, c.; -willig, aj. godvillig; (ſjeld.) goddædig; d. T. villig, foielig, tjenſtagtig; ſom av. frivillig, uden Tvang; -willigkeit, f. ud. pl. Godvillighed, c.

Gütchen, n. ſ. Gut.

Güte, f. ud. pl. Godhed, c.: die - eines Zeuges, des Herzens; er iſt die - ſelbſt, Godheden, Sagtmodigheden, Mildheden ſelv; haben Sie die -, den Godhed, det Venſtab, den Foielighed.

Güter-beſchauer, m. -s pl. ſ. sg. Taxateur, Viſiteur, c.; -beſtäter, m. -s pl. ſ. sg. Varemægler, c.; -brief, m. -es -e, Fragtbrev, n.; -kauf, m. -es -äufe, Godskjøb, n.; -wagen, m. -s pl. ſ. sg. Fragtvogn, c.

Gütig, aj. god, mild, velvillig; velgjerende, goddædig; -keit, f. -en, Godhed, Mildhed, c., Godheds Bevis, n., Tjeneſte, c.

Gütlich, aj. med det Gode, mindelig, i Mindelighed; utvunget; ſom av. ſagtmodig, mild; d. T. ſich, mir - thun, gjøre tilgode.

Gutsherr, m. -n -en, Godsherre, Jordegodseier, c.

Gyps, m. ſ. Gips.

H.

H, det ottende Bogſtav i Alfabetet; en Conſonant; er ſtumt, naar det ender en Stavelſe: Floh; ſieh!

Ha, interj. ha! (Uvillie, Forundring) ha, ha! (levende Glæde); ha, ha, ha! (Efterligning af Latter).

Digitized by Google

Haar, n. -es -e, (Dim. Härchen, n. -s pl. ſ. sg.) Haar, n.; (iſær Hoved-haar; enten blot sg. el. blot pl.).

Haar-beutel, m. -s pl. ſ. sg. Haarpung, c.; fig. einen - haben, el. ſich einen - trinken, have, drikke ſig en Ruus; -icht, aj. haaragtig, ſom ligner Haar; -ig, aj. haaret, bevoxet med Haar; -klein, aj. d. T. liden, tynd ſom et Haar; fig. nøie, paa et Haar; -los, aj. haarles, uden Haar; -nadel, f. -n, Haarnaal, c.; -ſcharf, aj. d. T. meget ſkarp; fig. meget ivrig; -ſieb, n. -es -e, Haarſigte, c.; -tuch, n. -es -ücher, Haardug, n.; -wachs, n. -es ub. pl. Haarvox, n., et Slags Pomade; Muſklernes Ender i det dyriſke Legeme; -wuchs, m. -es ub. pl. Haarets Vext.

Haaren, aj. ſ. Hären.

Haaren, v. 1) a. ſtrabe Haarene af. 2) n. m. h. fælde Haar, ſkifte Haar; ſædv. ſich - el. hären.

Habe, f. ub. pl. Eiendom, Formue, c., rerligt Gods; Alt, hvad man beſidder.

Habedank, m. -s ub. pl. Takſigelſe, c.

Haben, v. i. 1) a. have: kein Geld -; haſt du es, holder du det; ein Pfund hat 32 Loth, holder, beſtaaer af; Hunger -, føle; er will es -, beſidde; was haſt du davon, hvad Nytte; etw. - wollen, attraae; Eim. etw. zu danken -, ſkulle takke; etw. zu hoffen -, turde; zu thun -, ville gjøre; etw. nicht Umgang - können, ikke kunne undgaae; etw. nicht Wort -wollen, ikke tilſtaae; es iſt nicht zu -, at-faae; ich habe Zeit zu gehen, det er Tid, jeg gaaer; Geld auf Zinſen ſtehen -; er hat gut ſagen, gut machen, har let ved; uperſ. for: der er, der gives: es hat keine Eile; viel Gelden hat es jezt. 2) ſom Hjelpeord til at danne præterit. ved alle v. a. og recipr. ſamt en Deel v. n.

Habenichts, n. pl. -e, (i Spot) Usſelryg, fattig Djævel, c.

Haber, m. -s ub. pl. Havre, c.

Haberecht, m. -es -e, d. T. Retkræver, c., En, ſom altid vil have Ret.

Habgier, f. ub. pl. Havebegjerlighed, c.

Habhaft, av. med werden: eines Dinges - werden, faae fat paa, faae i ſin Magt.

Habicht, m. -es -e, et Slags Champignoner; Hog, Duefalk, Slet-, Graa-, c.; Rovfugl i Almindelighed; -skraut, n. -es ub. pl. Dild, c. (Urt); -snaſe, f. -n, en kroget Næſe, Ørnenæſe, c.

Habil, aj. duelig, færdig; -itat, f. -en, D-hed, F-hed, c.; -itiren, v. a. ſich, gjøre ſig duelig; melde ſig, for at beviſe ſin Dueligbed.

Habit, m. -es -e, d. T. Klædning, [Habit, c.

Habſeligkeit, f. ub. pl. el. ſædv. -en, pl. ub. sg. Eiendom, c.; Bohave, n. Alt hvad man beſidder af bevægelige Ting; (iſær i Ringhed).

Habſucht, f. ub. pl. Havebegjerlighed, Gjerrighed, c.; -ſüchtig, aj. havebegjerlig, gjerrig.

Hachſe, f. ſ. Hackſe.

Hack, m. -es -e, d. T. Hak, n., et enkelt Stag med en Hakke.

Hack-block, m. -es -öcke, Hakkeblok, c.; -bord, m. -es -e, det Overſte af Bagdelen paa et Skib; -brett, n. -es -er, Hakkebræt, n.: (i Kjekkenerne, og et muſikalſk Inſtrument).

Hacke, f. -n, Hakken, Ophakning, c.; Hakke, c.; d. T. Nordt. Hæl, c.; ogſaa Hæl i en Strømpe og paa Skotøi.

Hacken, v. 1) a. hakke: das Fleiſch -; hugge i ſmaae Stykker: Holz -; bearbeide med Hakke: den Weinberg -; fig. d. T. ſich -, lebe ſammen (om Melk). 2) n. m. h. n. St. d. T. hænge faſt, klæbe; fig. wo hackt er? hvor ſtikker han?

Hacker, m. -s pl. ſ. sg. Hakker, c.

Hackerling, m. -es ub. pl, Hakkelſe, c.; -sbank, f. -änke, Hakkelſekiſte, c.

Hackſch, m. -es -e, d. T. og blot n. St. en tam Galt el. Orne; fig. vulg. et ſvinſt Mſke., og En, ſom fører ſmudſig Snak. [ſtorre Dyr).

Häckſe, f. -n, Knæhaſe, c. (paa de

Häckſel, n. -s ub. pl. d. T. ſ. Häckerling.

Hader, m. -s (rigtigere vel -n) 1) pl. -n, Klud, Pjalt, gammel Lap, Karklud, c.; d. T. ub. sg. iſær de Klude, der opſamles til Papirmøllerne. 2) ub. pl. Trætte, Kiv, Strid, c. iſær over vigtigere Ting.

Hader-balg, m. -es -älge, d. T. ſ. Haderer; -lump, m. -es -e, et pjaltet Mſke.; -ſucht, f. ub. pl. Trættesyge, c.

Haderer, m. -s pl. ſ. sg. Trættekjær, Skændegjeſt, c.

Hadern, v. n. m. h. trætte, ſkænde, kive, klamre, mundhugge.

Hafen, m. -s -äfen, Havn, c.; (iſær Sydt.) Kar, n., Potte, Gryde, c.; -geld, n. -es -er, Havnepenge, ſom betales af Skibe; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Havnefoged, c.; -räumer, m. -s pl. ſ. sg. Muddermaſkine, -pram, c.

Hafer, m. -s ub. pl. (i Heitydſk ſædvanligere end Haber) Havre, c.; ihn ſticht der -, han er overmodig, kaad; -brod, n. -es -e, Havrebrod, n.; -grütze, f. -n, Havregryn, n.; -ſchleim, m. -es ub. pl. den ſeie Suppe af kogte Havregryn.

Haferei, f. -en, Haveri, n.; (Nordt.) Lodspenge; den Erſtatning, ſom de Redere, hvis Gods i en Storm er kaſtet over Bord el. blot beſtadiget, erholde af de Redere, hvis Vare komme

med samme Skib beholdne i Havn; alle overordentlige Omkostninger, som Skipperen har paa Reisen; s. Safengeld.

Haff, n. -es -e (foræld.) Hav, n., Havbugt, c.

Hafner, m. -s pl. s. sg. Pottemager, c.

Haft, 1) n. el. m. -es -e, et lidet Insect med Vinger som et Næt, hvilket kun lever nogle Timer; Dagnflue, c. 2) m. -es, Fasthed, Hold, c. ud. pl.; det, hvorved en Ting heftes til en anden, pl. -e (Dim. Häftchen, n. -s pl. s. sg.). 3) f. ud. pl. især i Retssp. Arrest, Hæftelse, c., Beslag, n., Fængsling, c.

Haft-brief, m. -es -e, Stikbrev, n.; -geld, n. -es -er, el. -pfennig, m. -es -e (n. St.) Haandpenge, Fæste-.

Häftel, n. -s pl. s. sg. Sydt. d. T. Knappenaal, c.

Haften, v. n. m. h. fæste, holde fast, sidde fast, blive ubevægelig paa; fig. auf etw., opholde sig ved, dvæle; fatte, huske; auf einer S., hvile paa, være forbundet med; für Einen el. für eine S., være Borgen for, ansvarlig for.

Hag, m. -es -e, (foræld.) Gjerde, n.; fig. Busk, Hække, Indhegning, indhegnet Skov, c.

Hägebereiter, m. -s pl. s. sg. Skovrider, c.

Hagebuche el. -büche, f. -n, Avnbeg.

Hagebutte, f. -n, Hyben, c.; Frugt af -nstrauch, m. -es -äucher, Hyvenbusk, c.

Hagedorn, m. -es -en, Hvidtorn, c.; (undert.) Hyvenbusk, c.

Hageiche, f. -n, Eeg, c.; især til

Hagel, m. -s ud. pl. Dræbning, c. (i et Væg), der Eier-; Hagel, n. (som falder ned af Luften, og at skyde med); -gans, f. -änse, Vildgaas, Snegaas, c.; -kugel, f. -n, Kartetske, c.; -schaden, m. -s -äden, Skade, foraarsaget ved Hagel, især paa Sæden; -schrot, m. -es -e, (Jagtsp.) firkantede Hagel, til at skyde Vildender med; -wetter, n. -s pl. s. sg. Hagelvejr, n., Tordenvejr med Hagel.

Hageln, v. n. m. h. (blot upersonligt) hagle.

Hägen, v. a. indhegne, indgjerde; frede, holde Hævd over, søge at bevare: das Wild -; fig. (d. T. hegen) taale, skjule og beskytte: Diebe -; nære, vedligeholde: Freundschaft -; have: eine hohe Meinung von ihm -; (n. St.) holde Ret.

Hager, aj. mager.

Häger, m. -s pl. s. sg. af Vandet opskyllet Sand- el. Jordbanke i Strømme el. ved Bredder.

Hägereiter, m. -s pl. s. sg. d. T. Skovrider, c.

Hagerkeit, f. ud. pl. Magerhed, c.

Hägerose, f. -n, vild Rose, c.

Hagestolz, m. -en -en, Pebersvend, gammel Ungkarl, c.; -e, f. -n el. -lzinn, f. -en, (n. St.) en gammel Pige, som kunde men vil ikke gifte sig; Peberme, c.

Hägezeit, f. -en, den Tid, da Vildtet hverken jages el. fanges.

Hägung, f. ud. pl. Indhegnen, Indgjerden, Freden, Vedligeholdelse, c.

Haha, n. indecl. pl. s. sg. en Aabning i et Havehegn, hvorigj- man erholder en Udsigt i det Fri.

Haher, m. -s pl. s. sg. Granskade, Nøddekrig, c. (Fugl).

Hahl el. hal, aj. (Nordt.) skjult, hemmelig.

Hahn, m. -es -en el. sædv. -ähne, (Dim. Hähnchen, Sydt. Hähnlein, n. -s pl. s. sg.) Hane, c.: (paa Fade, Tønder ɔc.; paa Geværer; et Dyr; alle Hanfugle; Veirhane, s. Wetter-).

Hahnbutte, s. Hage-.

Hahnen-balken, m. -s pl. s. sg. Hanebjelke, c. (øverst i Huset); -ei, n. -es -er, Hanekæg, et meget lidet Væg, som Hønsene undert. pleie at lægge; -gefecht, n. -es -e, Hanekamp, c.; -geschrei, n. -es -e, Hanegal, n.; -kamm, m. -es -ämme, Hanekam, c.; -kampf, m. -es -ämpfe, Hanekamp, c.: (mellem Haner; fig. en latterlig, ubetydelig Strid, der føres med megen Pomp, men uden Kraft); -krähen, n. -s ud. pl. Hanegal, n.; -sporn, m. -es -en, Hanespore, c.; -tritt, m. -es -e, Drænkning, c.; et Slags Spat hos Hestene.

Hahnrei, m. -es -e, d. T. Hanrei, c.; -schaft, f. ud. pl. Hanreiskab, n.

Hai, m. -es -e, Hai, c. (Fisk).

Hain, m. -es -e, (foræld.) enhver Skov; især: Lund, c. el. ogsaa en stor, ærværdig Skov: Eichen-; Freund-, Deden.

Häkchen el. Häkel, n. -s pl. s. sg. liden Hage, Hægte, c.; Tambourerenaal, c.; Apostroph (’); -stickerei, f. -en, Tambourering, c.

Häkelei, f. -en, Tambourering, c.; fig. Drilleri, Stikleri, n.

Häkelig, aj. (haklig) d. T. forsynet med Hægter; fig. betænkelig, vanskelig, kitlen (om Ting og Personer); -keit, f. ud. pl. V-hed, V-hed, K-hed, c.

Häkeln, v. a. hage fast, hægte; sich -, drille, tirre; tambourere.

Haken, m. -s pl. s. sg. Hage, Krog, c.; et skarpt Værktøi til at stikke med, mest foræld. og endnu blot de skarpe Tænder, som Hesten faaer i det femte Aar; (især Nordt. et Slags meget simpel Plov uden Hjul; (fordum) et Slags Skydegevær. (-büchse).

Haken, v. n. hage fast, især i Sammensf.; es hakt, d. T. det hænger fast; einen Acker -, bearbeide med et Slags simpel Plov uden Hjul.

Haken-band, n. -es -änder, Hæng-

sel, som bevæger sig omkring Stabelen; -büchse, f. -n, (fordum) et Slags Skydegevær; -lachs, m. -es -e, d. T. Hanlax, c.; -pflug, m. -es -üge, Plov med et tveægget Hagestær istedetfor Plovstær; -schar, f. -e, bredt, tveægget Stære paa -pflug; -schlüssel, m. -s pl. s. sg. et Slags Hovednogle med en Krog istedetfor Kam, Dirrik, c.

Häker, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Ploomand, som pleier med en Plov uden Hjul.

Häkicht, aj. som ligner Hager.

Häkig, aj. haget.

Halb, -en og -er, foræld. som Subst., nu halb, -en, i nogle Sammensf.: außerhalb, ober-; allenthalben; sig. blive halben og halber brugte som præp. med Gen., og oversættes ved: for, formedelst, for Skyld, paa en Tings Vegne. Begge staae bag efter Subst., halben, naar det har Art. el. Pron. foran, der Freundschaft -; halber, naar dette ikke er Tilfældet: Scheines -; ogsaa i nogle Sammensf. med pron. i d. T.: meinethalben ꝛc.

Halb, aj. halv: eine -e Stunde; ein -es Jahr; der -e Mond, Halvmaane, c.; - und -, halv om halv; sammensf. med Ordenstal: andert-, halvandet; dritte-, halvtredie ꝛc.; det, der er i Midten: im -en März, midt i; auf der -en Zeit seyn, være halvgaaen (i Svangerskab); sig. om Beskaffenhedens, den indvortes Styrkes Grader, dog uden at bestemme dem nøie; især for: ufuldstændig, ufuldkommen, middelmaadig: Gott nur - dienen; ein -er Gelehrter; i mange Sammensf. med Subst. og Verber.

Halb-bauer, m. -s -n, (n. St.) en Bonde, som kun har halv saa megen Ager, som udfordres til en fuldstændig Bondegaard; en Forvagter, som svarer Eieren det Halve af Indkomsterne; -bier, n. -es -e, tyndt Øl, Bordøl, n.; -bruder, m. -s -üder, Halvbroder, c.; -bürtig, aj. som kun har een af Forældrene tilfælles med sine Søskende; -dunkel, n. -s ud. pl. Halvmørke, n.; -edelstein, m. -es -e, Halvædelsteen, c.; -gelehrte, m. -n -n, Halvlærd, c.; -geschwister, n. -s pl. s. sg. Halvsøstende; -gott, m. -es -ötter, Halvgud, c.; -jährig, aj. halvaarig; -jährlich, aj. halvaarlig; -insel, f. -n, Halvø, c.; -kreis, m. -es -e, Halvkreds, c.; -metall, n. -es -e, Halvmetal, n.; -mond, m. -es -e, Halvmaane, c.; -rund, aj. halvrund; -scheid, f. -e, d. T. Halvdeel, c.; -schürig, aj. d. T. om den anden Gang klippede Uld; vulg. slet, overfladig, utidig, overilet; -schwester, f. -n, Halvsøster, c.; -stiefel, m. -s pl. s. sg. Halvstøvle, c.; -tuch, n. -es -ücher, et vævet Tøi, som kun paa den ene Side ligner Klæde; Jagdtücher, (s. dette Ord) som kun ere tre Alen høie.

Halbe, f. -n, (foræld. og n. St.) Side, ct; ogsaa: Halvdeel, c.

Halben, halber, s. Halb.

Hälberling, m. -es -e, (n. St.) Tvetulle, Bastard, c.

Halbheit, f. -en, Halvhed, c.

Halbig, av. n. St. d. T. halv; ogsaa: halv om halv, saa temmelig; i denne Betdg. sædv. halbweg el. halbwege.

Halbiren, v. a. d. T. halvere.

Hald, aj. (Sydt.) brat, steil.

Halde, f. -n, (foræld. og Sydt.) Høi, Bakke, c.; (i Bjergv.) Gruusdunke, c.

Halen, v. a. vulg. Sesp. hale, trække.

Hälfte, f. -n, Halvpart, -deel, Halvte, c.: um die - größer, halv saa stor; Midte, c.: bis zur (auf die) - voll machen, fylde til Midten.

Halfter, f. -n, Grime, c.; (hos Saarlæger) et Slags Bind, som lægges under Kinderne, og gaaer sammen over Hovedet; (n. St.) Sele, Bure-, c.; -geld, n. -es -er, Grimepenge, Drikkepenge til Karlen, som forer en kjøbt Hest til Kjøberen.

Halftern, v. a. ein Pferd -, lægge [Grime paa.

Hall, m. -es -e, (sjeld.) Lyd, c.

Halle, f. -n, Hal, c.; en bedækket Bygning, et bedækket Sted; især en ved en større Bygning tilbygget, for oven tildækket Hytte el. Bod; (n. St.) Krambod, c.; Vaabenhuus, n. (for en Kirke), og en for oven bedækket Forbygning for andre offentlige Bygninger; Vestibule, c.

Halleluja, n. Halleluja, n.

Hallen, v. n. m. h. lyde, klinge, skralde.

Halljahr, n. -es -e, (hos Jederne fordum) Jubelaar, n., hvert 50de Aar.

Halleute, pl. ud. sg. s. Hallor.

Hallo! hallo! et opmuntrende Tilraab, f. Ex. til Jagthunde og til Jægerne selv.

Hallor, m. -en -en, Arbeider ved [Saltværker.

Hallunke, s. Halunke.

Halm, m. -es pl. -e, naar de ere enkelte, el. -en, naar de ere i utallig Mængde; (Dim. Hälmchen, n. -s pl. s. sg.) Halm, c., -straa, n.; (fordum) Pennepose, Skriverpen, c.; (Sydt.) Straa, Hakkelse, c.

Halmen, v. n. m. h. faae Stengel, skyde ud i Stengel.

Halmknoten, m. -s pl. s. sg. Knude, Led paa Halmstraa, n.

Halonen, pl. ud. sg. Dunstkreds om Solen og Maanen.

Hals, m. -es -älse, Hals, c.: den - drehen; Tim. den - brechen; Tim.

um den - fallen; ogsaa det Indvendige af Halsen, Strube, c., Luftrør, n.: der unrechte -, Vrangstruben; fig. Livet, i nogle Talem.: es kostet dir den -; Personen selv, i nogle Sammens.: Geizhals; d. T. der - an einem Hemde, Skjortelinning, c.; den smalle, øverste Deel paa forskjellige Ting: der - einer Flasche, einer Violine, an einem Anker ꝛc.

Hals-band, n. -es -änder, Halsbaand, n.; -binde, f. -n, Halsbind, n.; -bräune, f. s. Bräune; -brechend, aj. d. T. halsbrækkende, meget farligt; -drüse, f. -n, Halskjertel, c.; -eisen, n. -s pl. s. sg. Halsjern, n.; -gericht, n. -es -e, Halsret, Criminal-, c.; pl. -e, (undert.) den criminelle Jurisdiction; -krause, f. -n, Pibekrave, c.; -starre, f. ud. pl. Halsstivhed, c.; -starrig, aj. blot fig. halsstarrig; -starrigkeit, f. ud. pl. Halsstarrighed, c.; -tuch, n. -es -ücher, Halsdug, c., -klæde, -bind, n.

Hälschen, n. -s pl. s. sg. en liden Hals; fig. et Slags Krave, lidet Halsklæde.

Halse, f. -n, (Jagtsp.) Jagthundenes Halsbaand; (n. St.) Aaget paa Vognheste; (Sosp.) Hals, c., to stærke Reb i Seilet, til dets Strammen.

Halsen, v. a. halse, hale Halsrebet til sig; d. T. omfavne, falde om Halsen.

Halsing el. Hälsling, m. -es -e, (Sydt.) en Strikke til at hænge Forbrydere op i.

Halt, m. -es, Hold, Styrke, Varighed, c. ud. pl.; Standsning, c., Vaghold, n. pl. -e.

Halt el. -er, av. (Sydt.) nu engang, netop, da, ja, visseligen, saa vidt jeg veed.

Haltbar, aj. fast, varig, som holder, som kan forsvares; -keit, f. ud. pl. F-hed, V-hed, c.

Halten, v. i. 1) a. holde: eine S. mit el. in der Hand -; fig. Einen bei seinem Worte -; sich an etw. -; sich an Einen -, forlade sig paa; einen Dieb -; die Hand vor das Gesicht -; sich nicht länger - können, holde, bare sig; etw. geheim -; Einen gut -, behandle; sich -, blive i en Tilstand, ligel. forsvare sig vel; Gesinde -, underholde; eine Rede -; sein Wort -, opfylde; Ordnung -, iagttage; auf el. über etw. -, serge for Orden ved Noget; eine S. hoch -, skattere, holde i Priis; ligel. med auf og von: viel auf el. von sich -, holde meget af sig selv; dafür -, mene, troe, holde for; Einen für etw. -; sich etw. für eine Ehre -; Em. etw. zu gute -, overse, ikke lægge til Last; Eines Partei -, forsvare ham; sich rechter Hand - blive paa høire Haand; sich zu Em. -; sich dazu -. 2) n. m. h. holde, holde op, bære, indeholde, rumme, beholde, bevare; es mit Em. -, være hengiven; die Probe -, findes ægte deri; das wird hart, schwer -, være vanskeligt at opnaae; es läßt sich -, det gaaer an, slæber af, er middelmaadigt, ikke udmærket; d. T. wie hälts? hvorledes gaaer det? hvorledes staaer det sig? halt! holdt! bliv staaende!

Halter, av. vulg. Sydt. f. Halt.

Halter, m. -s pl. s. sg. Holder, c.: en Person, som holder Noget; blot i Sammens.; et Værktei, hvormed man holder.

Hälter, m. -s pl. s. sg. et Sted, hvori man opbevarer Noget; især i Sammens.: der Fisch- ꝛc.

Haltung, f. Holden, Holdelse, c.; Holdning, c. (Legemets); (i Maleri) Holdning, c., den rigtige Fordeling af Lys og Skygge, ud. pl.; Fasthed, c., Hold, n.; det, hvorved en anden Ting holder sig, pl. -en; -slos, aj. uden Holdning, uden Hold, med upassende Opførsel.

Halunke, m. -n -n, vulg. Skurk, [Slyngel, c.

Hamen, m. -s pl. s. sg. et pungdannet Næt, hvis Aabning er spændt paa et Tendebaand; (Jagtsp.) et Næt til Agerhønefangst.

Hämisch, aj. ond, flem, trædsk.

Hämling, m. s. Hämmling.

Hamme, f. -n (m. -n) (n. St.) Skinke, Dyre- el. Kalvekelle, c.; (Sydt.) f. -n, Ryggen af en Lee.

Hammel, m. -s pl. s. sg. el. -ämmel, Bede, c.

Hammeln, v. a. einen Schafbock -, [stære, gilde.

Hammer, m. -s -ämmer, Hammer, c. (Dim. Hämmerchen, n. -s pl. s. sg.); fig. Hammermelle, c., -værk, n.; især i Sammens. Eisen- ꝛc.

Hammer-fisch, m. -es -e, en Art Haifisk, hvis brede og flade Hoved udbreder sig til begge Sider som en Hammer; -herr, m. -n -en, et Hammerværks Eier, c.; -meister, m. -s pl. s. sg. Mesteren ved et Hammerværk; -schlag, m. -es, Hammerslag, n.; pl. -äge; Hammerstæl, n.; ud. pl.; -schmid, m. -es -e, enhver, der arbeider som Smed i et Hammerværk; -werk, n. -es -e, Hammerværk, n.

Hämmerling, m. -es -e, (n. St.) Nisse, Kobold, Bjergtrold, c.; Skarpretter, Ratmand; (fordum) Harlekin i Marionetspil.

Hämmern, v. a. hamre.

Hämmling, m. -es -e, en Gilding, Castrat, c.

Hämorrhoiden (5 Stav.) pl. ud. sg. [den gyldne Aare.

Hamster, m. -s pl. s. sg. Hamster, Markmuus, Skov-, c.

Digitized by Google

Hand, f. -ände, (Dim. Händchen, n. -s pl. ſ. sg.) Haand, c.; fig. Side, c. blot i Forbindelſe med recht og link; Beſiddelſen af en Ting: Eim. etw. in die Hände ſpielen; Magt, Vold, c.: es ſteht in Gottes -; de arbeidende el. eiende Perſoner ſelv: viele Hände machen kurze Arbeit; der Wechſelbrief iſt ſchon in der dritten -; Haand, -ſkrift, iſær Underſkrift, c.: - und Siegel; vor der -, nu, for nærværende Tid; nach der -, ſiden.

Hand-arbeit, f. -en, Haandarbeide, n.; -becken, n. -s pl. ſ. sg. H-bækken, n. (at vaſte ſig i); -briefchen, n. -s pl. ſ. sg. et libet, fortroligt Brev, Billet, c.; -buch, n. -es -ücher, H-bog, c.: bequem at bruge; ſom man næſten daglig bruger; ſom indeholder Grundlæren til en Konſt el. Videnſkab; -dienſt, m. -es -e, H-tjeneſte, c.; iſær Hoveri med H-arbeide; -eiſen, n. -s pl. ſ. sg. H-jern, n. (at lænke en Fange med); -faß, n. -ſſes -äſſer, ſ. -becken; -feſt, aj. d. T. haandfaſt, ſtærk; -feſt machen, arreſtere, ſætte faſt; -geld, n. -es -er, H-penge, Handſel, c., de forſte Penge en Sælgende modtager om Dagen; -gelöbniß, n. -ſſes -ſſe, heitideligt H-ſlag, ſom gjøres til Sikkerhed for et Løfte; -gemein, av. blot med werden, komme i H-mænge, -gemæng, c.; -gemenge, n. -s pl. ſ. sg. H-mænge, -gemæng, c.; -geſchmeide, n. -s pl. ſ. sg. H-ſmykke, Armbaand, n.; ſ. -eiſen; -greiflich, aj. blot fig. h-gribelig, meget let at begribe, ſom man kan tage og føle paa; -griff, m. -es -e, H-greb, Haandelag, n.; Greb, Haand-, n. (hvorpaa man griber); -habe, f. -n, holet Greb, n., Hank, c., Skaft, n.; -haben, v. a. ins. (konjugeres ikke ſom haben, men rgl. er - habt; ich - habte; gehandhabt) eine S., føre, ſtyre med Haanden; fig. udøve, iagttage, beſtyre: die höchſte Gewalt -; haandhæve, holde over; Einen bei ſeinen Rechten -, beſkytte, forſvare; -habung, f. -en, Føren med Haanden; U-liſe, J-liſe, W-liſe, H-liſe, c.; -kauf, m. -es ud. pl. Salg af Vare efter loſelig Beſtemmelſe af Vægt el. Maal (aus freier Hand el. nach der Hand); Hokren, c., Hokeri, n., Smaahandel, c.; Handſel, c.; -kuß, m. -ſſes -üſſe, H-kys, n.; -langen, v. n. m. h. ins. være H-langer; -langer, m. -s pl. ſ. sg. H-langer, c.; (undert.) Daglønner, c.; -leiter, m. -s pl. ſ. sg. Leder, Fører, c.; -leitung, f. -en, Leden, Føren ved Haanden; fig. Underviisning, c., godt Raad, n. ud. pl.; ogſaa en Bog, ſom indeholder ſamme; med pl.; -leuchte, -laterne, f. -n, H-lygte, c.; -lich, aj. d. T. handelig, ſom let kan haandteres; fig. middelmaadig ſtor el. ſvær: ein -er Stein; ligel. taalelig, billig; Sydt. haandfaſt, bebjertet; -lohn, m. -es pl. (om flere Slags) -öhne, den Løn, man fortjener ved Haandarbeide; (n. St.) de Penge, ſom ved et Lehnsfald maae ſvares; -pferd, n. -es -e, den Heſt for en Vogn, ſom ſpændes paa heire Side af den Fjærmer; en Rideheſt, ſom en Herre lader ſin Rideknegt føre efter ſig, for i Nødsfald at betjene ſig af; -quele, f. -n, (n. St.) H-klæde, n.; -reichung, f. -en, H-rækning; fig. Hjelp, Biſtand, c.; -ſchlag, m. -es ud. pl. blot fig. H-ſlag, n., H-rækning, c., til Tegn paa et Løftes Forbindtlighed; -ſchreiben, n. -s pl. ſ. sg. H-billet, c. (en ſtor Herres, hvori han taler om ſig ſelv i sg. og ikke ſom ellers med wir); -ſchrift, f. -en, H-ſkrift, c. (Gjeldsbrev, n., Gjeldsforſkrivning, c. ogſaa Maaden at ſkrive paa med Hensyn til Trækkene); Manuſkript, n.; -ſchriftlich, aj. ſkrevet (ikke trykt); egenhændig; -ſchuh, m. -es -e, Handſke, c.; -ſchuhleder, n. -s pl. ſ. sg. Handſkeſkind, n.; -ſchuhmacher, m. -s pl. ſ. sg. Handſkemager, c.; -ſiegel, n. -s pl. ſ. sg. en regierende Herres Privatſegl, n.; -teller, m. -s pl. ſ. sg. den indvendige, flade Haand; -treue, f. ud. pl. Troſtabsløfte, n., ſom ſkeer ved Haandſlag; -tuch, n. -es -ücher, H-klæde, n.; -voll, (rigtigere i to Ord) f. pl. Hände voll, H-fuld, c.; fig. d. T. en liden Mængde, et lille Antal; -werk, n. -es -e, H-værk, n., Profeſſion, c.; fig. ſamtlige Perſoner, ſom drive et fælles H-værk, Laug, n.; -werker, m. -s pl. ſ. sg. H-værker, H-værksmand, Profeſſioniſt, c.; -werksburſch, m. -en -en, H-værksſvend, c., iſær naar han er paa Vandring; -werksmäßig, aj. haandværksmæſſig; -werkszeug, n. -es ud. pl. Værktøi, Redſkab, n.; -wurzel, f. -n, H-led, n.; -zeichnung, f. -en, H-tegning, c.

Hände-druck, m. -es -ücke, Haandtryk, n.; -klatſchen, n. -s pl. ſ. sg. Haandklap, n.

Handel, m. -s 1) ud. pl. Handel, c. 2) pl. -ändel, Begivenhed, c., Tilfælde, Anliggende, n.; iſær: Stridighed, Tviſt, c., Slagsmaal, n.

Handeln, v. 1) n. m. h. handle: virke, være virkſom; mit Eim. über el. um etw., afgjøre med, ſlutte Handel om; mit etw.; von etw., o-handle, være Gjenſtand for en mundtlig el. ſkriftlig Fremſtilling; es handelt ſich um etw., det angaaer, det kommer an paa, Talen er om.

Handelſchaft, f. ud. pl. Handel, c., Kjøbmandſtab, n.; -lich, aj. Kjøb-

mandskab betræffende, merkantilsk.

Handels=diener, m. -s pl. s. sg. Handelsbetjent, c.; -genoß, m. -ssen -ssen, H-fælle, c. (Associe); -genossenschaft, f. -en, H-fællesskab, n.; -gesellschaft, f. -en, H-selskab, n.; -haus, n. -es -äuser, H-huus, n.; -herr, m. -n -en, den første og vigtigste ved et H-huus; en anseelig Kjøbmand, Grossérer, c.; -mann, m. -es -leute, H-mand, en ringere Kjøbmand, Kræmmer, c.; -platz, m. -es -ätze, H-plads, c.; -recht, n. -es -e, H-ret, c.: Ret at handle; ud. pl.; en Rettighed for Handlende; samtlige Love i H-sager; -stand, m. -es ud. pl. H-stand, c.

Händler, m. -s pl. s. sg. Handler, c.; -inn, f. -en, Handlerske, c.; sædv. blot i Sammensf.: Buch-, Korn-; (Nordt.) Mellemhandler, Voldgiver, c.

Handlung, f. -en, Handling, c.: eine gute -; es ist keine - in dem Stücke; die erste -, Act, c., Optog, n.; körperliche -, Bevægelse, Holdning, Stilling (især en Skuespillers); die - blühet in dem Lande, Handelen; eine Buch-, Gewürz-, Boghandel, Urtekramhandel, c.; die - lernen, Handelen (de dertil nødvendige Kundskaber); (Nordt.) Opførsel, c.

Handlungs=freiheit, f. -en, Handelsfrihed, c.; -schule, f. -n, Handelsskole, c.; -weise, f. -n, Handlemaade, c.

Hanf, m. -es ud. pl. Hamp, c.; Hampekorn, n.

Hanf=fink, m. s. Hänfling, c.; -korn, n. -es -örner, Hampekorn, c.; -leinwand, f. ud. pl. Hampelærred, n.; -öl, n. -es ud. pl. Hampeolie, c.; -samen, m. -s ud. pl. Hampefrø, n.

Hänfelein, n. (Sydt.) s. Hänfling.

Hanfen, sædv. hänfen, aj. Hampe=, af Hamp.

Hänfling, m. -es -e, Irisk, (Fugl) c.

Hang, m. -es ud. pl. sig. Hang, n., Drift, c., stærk Tilbøielighed til Noget; (sjeld.) Skraaning, Brink, c.

Hange=birke, f. -n, Hængebirk, c.; -brücke, f. -n, Hængebro, c.; -leuchter, m. -s pl. s. sg. Lysekrone, c.; -matte, f. -n, Hængekøie, c.; -weide, f. -n, Sergepiil, c.; -werk, n. -es -e, Hængeværk, n.

Hänge=schloß, n. s. Vorlegeschloß; -stock, m. -es -öcke, Hængetræ, n.

Hangen, v. i. n. m. h. hænge: an, über etw.; sig. om det Legeme, paa hvilket andre hænge: der Baum hängt voll Früchte; d. T. ogsaa hænges: was - soll, ersäuft nicht, den drukner ei, som hænges skal; sværve: über unserm Kopfe -; hælde, være skraa: die Wände -; hænge: den Kopf - lassen; hænge sammen: die Aussagen - nicht zusammen; ogsaa sig. være grundet, forbundet i hinanden; sig. om Blikke, Øine og Mund: ich hing starr an seinen Blicken; an eine Person el. S. -, elske, være hengiven; d. T. og sjeld., ingen kjendelig Fremgang have, gaae i Staa.

Hängen, v. a. hænge med: die Ohren, den Kopf - lassen; hænge: das Kleid an die Wand -; den Dieb an den Galgen -, i Galgen; hænge ved, sætte sig fast paa: Kletten - sich an die Kleider; sig. d. T. og foragt.: viel Geld an etw. -, anvende, ode, sætte paa; sich el. sein Herz an Einen el. etw. -, være bevaagen, hengiven; s. Fortegnelsen over de uregelrette Verber, hangen.

Hanke, f. -n, Hestens Hofte, c.; undert. Hestens hele Bagdeel, c.

Hans, m. -ens, -en, -e el. Hänse, d. T. Hans, forkortet af Johannes, ud. pl.; sig. (foræld.) ein großer -, Storhans, stor, fornem Herre; den großen -en spielen, agere fornem, pl. Hänse; - Wurst, Hansvurst, Harlekin, Nar, c. ud. pl.; vulg. Mske.: ein dummer -; især i Sammensf. Prahl-, pl. -änse; - in allen Gassen, som er allevegne; ogsaa Pebelen; - hinter der Mauer, Kujon, c.

Hänschen, n. -s pl. s. sg. d. T. Hansemand, c.: som Kjærtegnsudtryk; om Personer, over hvem Andre gjøre sig lystige: Einen zum - machen.

Hanse (foræld. Hansa) f. ud. pl. (foræld.) Selskab, Forbund, n., en Forbindelse mellem Flere til eet fælles Maal, og disse forbundne Personer selv.

Hansestadt, f. -ädte, Hansestad, c., en Stad af det forhenværende hanseatiske Forbund.

Hänseln, v. a. optage i et Selskab, ved visse latterlige Stikke indvie til Noget, hense; sig. vulg. Einen, have til Bedste, gjøre latterlig.

Hansegraf, m. -en -en, (n. St.) Dommer i Handelssager.

Hantiren el. hantieren (urigt. hanthieren el. handthieren) v. a. og n. m. h. haandtere, handle med; bestille, forrette Haandarbeide; steie, larme, buldre; handle, drive Haandtering, c.; -rung, f. -en, d. T. Haandtering, Handel og Vandel, c.

Haperig, aj. afbrudt, med idelige [Ophold.

Hapern, v. n. m. h. og blot i tredie Person: es hapert, gaaer i Staa, vil ikke fort.

Happ, m. -es -e, d. T. især Nordt. Smask, Snap, (med Munden); -en, m. -s pl. s. sg. Mundfuld; -en, v. n. m. h. smaske, snappe, bide; -ig, aj. tilbøielig til Smasken; graadig; sig. d. T. begjerlig.

Harangue, f. (l. -ghe) -n, en høitidelig Tale, Tiltale; -guiren (l. -ghiren)

v. n. m. h. holde heitidelig Tale; sig., føre store Ord, tale meget om Smaating.

Harde, f. -n, Herred, n. (i det Slesvigske); -svogt, m. -es -ögte, Herredsfoged, c.

Harem, m. -s, Harem, n.

Hären, aj. Haar-, af Haar.

Hären, v. s. Haaren.

Harfe, f. -n, Harpe, c.; -ner, m. -s pl. s. sg. Harpespiller, c.; -nett, n. -es -e, liden Harpe, hvis Spids staaer i Veiret; -nist, m. -en -en (-inn, f. -en) Harpespiller, (-inde), Harpeslager, c.

-Häring, m. -es -e, Sild, c.; der fliegende -, den flyvende Sild, almindelig Floisisk; -sblick, m. -es -e, Sildeglimt, n.; -sbuse, f. -n, et lidet Skib til Sildefangst; -sjäger, m. -s pl. s. sg. en tom Jagt, som seiler de smaae Sildeskibe imøde, tilfører dem Fornødenheder, og skiller dem af med det Fangne. [m.

Harke, f. -n, Rive, c.; (n. St.) -n,

Harken, v. a. rive; Einen, fig. d. T. rykke, dadle.

Harlekin, m. -es -e, Harlekin, c.

Härling, m. -es -e, en liden Legplante; Hypoxis.

Harm, m. -es ub. pl. Härme, Vrgrelse, Græmmelse, c.; -los, aj. harmfri; -losigkeit, f. ub. pl. Harmfrihed, c.; -voll, aj. harmfuld.

Härmen, v. a. sich, harme, græmme, ærgre sig.

Harmonie, f. (3 Stav.) -n (4 Stav.) Harmonie, c.; fig. Enighed, god Forstaaelse, ub. pl.; harmonerende Ting, især Toner, med pl.; -nisch, aj. harmonisk; -nika, f. -ken, Harmonika, c. (et musikalsk Instrument).

Harn, m. -es ub. pl. Vis, n., Urin, c.; -en, v. n. m. h. lade Vandet, visse; -fluß, m. -sses -üsse, Urinflaad, n. (naar Vandet gaaer ufrivilligt fra En); -gang, m. -es -änge, Uringang, c.; -kraut, n. -es -äuter, urindrivende Urt; -röhre, f. -n, Urinrør, n.; -strenge, f. -winde, f. og -zwang, m. -es ub. pl. Koldvis, c. (Sygdom).

Harnisch, m. -es -e, Harnisk, n.; -en, v. blot i partic. geharnischt, harniskklædt; -macher, m. -s pl. s. sg. Vaabensmed, Plattenslager, c.

Harpun, m. -es -e, el. -e, f. -n, Harpun, c.; -irer, m. -s pl. s. sg. Harpunerer, c. [læren).

Harpye, f. -n, Harpye, c. (i Fabel-

Harre, f. ub. pl. d. T. og blot med in: in die -, i Tidens Længde.

Harren, v. n. m. h. (især Sydt. og digter.) vente, bie: hoffen und - macht Manchen zum Narren; auf etw. -; einer S. (Gen.); auf Gott -, haabe paa; mit etw. -, tove; (Nordt.) holde ud: ich kann hier nicht -.

Harsch, aj. haard (dog kun om den Haardhed, som hidrører fra et flydende el. fugtigt Legemes Bortdunsten el. Bortflyden).

Harschlachtig, s. Herzsch-.

Hart (härter, härtest el. härtst) aj. haard: -e Steine; -es Holz; fig. haard, -fer (ikke bledagtig, ikke kjælen); - gewohnt seyn; ubøielig, haardnakket: ein -er Kopf; uselsom, ubarmhjertig: gegen den Dürstigen (Eim.) - seyn; streng, skarp: ein -er Richter; Eim. -e Vorwürfe machen; som av. undert. tat, tät hos, nær ved: - an der Stadt; ein -er Buchstab, d. T. som er svært at udtale; umild, ugunstig, bitter: eine -e Antwort; ikke flydende (i de fjenne Konster): eine -e Schreibart; ein -er Pinsel; d. T. lidt suur: -er Wein; das Bier ist -; meget ubehagelig: eine -e Stimme; smertelig: eine -e Krankheit; besværlig: eine -e Zeit; tung: es kommt mir - an; heftig, stærk: ein -er Streit; sel: ein -es Leben; seen: ein -er Bezahler; eine -e Stirn haben, være ublu, uforskammet; einen -en Kopf haben, være tungnem; - hören, tungher; mit -er Mühe, stor, megen; -e Eier, haardkogte; -es Geld, grov Courant, Solvpenge i større Stykker; -es Wasser, som indeholder mange jordagtige Dele; -es Getreide, d. e. Rug, Hvede og Byg (modsat Havre); -es Futter, d. e. Sæd og Vælgfrugter (modsat Hø).

Hart-häutig, aj. haardhudet; fig. uselsom; -herzig, aj. haardhjertet, ubarmhjertig; -herzigkeit, f. ub. pl. H-hed, U-hed, c.; -hörig, aj. tungher, lidt døv; -hörigkeit, f. ub. pl. Tunghørighed, c.; -kopf, m. -es -öpfe, En, som vanskeligt begriber; et stivt, egensindigt Hoved; -lehrig, aj. og -lernig, aj. tungnem; -leibig, aj. haardlivet, forstoppet; fig. vulg. gjerrig, sei (til at give); -leibigkeit, f. ub. pl. H-hed, c.; -mäulig, aj. haardmundet, -mulet, især om Heste, som ikke lyttre Bidselet; -mäuligkeit, f. ub. pl. H-hed, c.; -näckig, aj. blot fig. haardnakket, ubøielig, halsstarrig; ogsaa om livløse Ting: eine -e Krankheit; -nackigkeit, f. -en, H-hed, U-hed, H-hed, c.; -riegel, m. -s pl. s. sg. almindelig Liguster; vild Korneel, c.; -schlächtig, s. Herzs-.

Härte, f. ub. pl. Haardhed, c. (den Egenstab ved Noget, at det er haardt; s. Hart).

Härten, v. a. hærde, gjøre haard: Eisen; fig. (sjeld.) afhærde, forhærde.

Harten, v. n. m. s. (sjeld.) blive haard.

Hartheit, f. ud. pl. (sjeld.) Haardhed, c. (legemlig).

Härtigkeit, f. ud. pl. (næsten foræld.) Haardhed, c. (i aandelig Forstand).

Härtiglich, av. (foræld.) haard.

Härtlich, aj. haardagtig, lidt haard; lidt suur; -keit, f. ud. pl. H-hed, c.

Hartschier, m. -s -e, Hestgarde, c. (ved det wienske Hof).

Härtung, f. ud. pl. Hærden, c.

Harz, 1) m. -es -e, fordum: en skovbevoxet Bjergstrækning; nu: Harzen, Navnet paa en saadan i Nedersachsen. 2) n. -es -e, Harpix, c. og n.; -baum, m. -es -äume, Harpixtræ, n., ethvert Træ, som giver Harpix, især Grantræ, n.: -en, v. n. m. h. skrabe Harpixen af Grantræer, for at brænde Veg deraf; -icht, aj. harpixagtig; -ig, aj. som indeholder Harpix, harpixet.

Haschen, v. a. gribe, fange, snappe: Hühner -; nach etw. -.

Häscher, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Politibetjent, Bysvend, c.

Hase, m. -n -n, (Dim. Häschen, n. -s pl. s. sg.) Hare, c.; overh. om Hannen og Hunnen, men især om Hannen, da Hunnen til Forskiel kaldes Häsinn; fig. et frygtsomt, el. et pudseerligt, el. ogsaa et taabeligt Mske.; en Nar.

Hasel, f. -n, s. -staude; -busch, m. -es -üsche, s. -gebüsch, og -staude; -gebüsch, n. -es -e, Hasselskov, -lund, c., -krat, n.; -huhn, n. -es -ühner, Hasselhøne; -kätzchen, n. -s pl. s. sg. Hasselrakle, c. (Hasseltræets Blomst); -maus, f. -mäuse, Hasselmuus, et Slags Markmuus, næsten saa stor som en Rotte; -nuß, f. -üsse, Hasselnød, c.; -ruthe, f. -n, Hasselqvist, c., -riis, n.; -staude, f. -n, Hassel, el. Hæssel, c., Hasselbusk, c., -træ, n.; -zäpfchen, n. s. -kätzchen.

Häseling, m. -es -e, en Elosisk, som ligner Brasen.

Haseliren, v. n. m. h. haselere, spøge; gjøre spøgefulde, snurrige Bevægelser.

Haseln el. häseln, aj. Hasseltræes-, af Hasseltræ.

Häseln, v. 1) n. m. h. s. Haseliren. 2) a. Linen, drille, have til Bedste.

Hasen-ange, n. -s -n, blot fig. Hareøie, n. (naar det øverste Øienlaag er trukket tilbage, saa at Øiet bliver aabent i Søvne); -fuß, m. -es -üße, Harefod, c.; fig. d. T. et letsindigt, flaanevornt Mske., Gjek, Nar, c.; -haft, aj. hareagtig; spøgefuld; -klein, n. -es -e, Hoved, Hals, Forfødder og Indvolde af en Hare, hvoraf der tillaves især ved Hjelp af Harens Blod en Ret, som kaldes -schwarz, n. -es; -kopf, m. -es -öpfe, Harehoved, n.; fig. d. T. et enfoldigt el. ogsaa et spøgefuldt Mske.; -öhrchen, n. -s pl. s. sg. Anførelsestegn, n. (") ; -panier, n. -s -e, blot fig. i den Talem. das - ergreifen, nehmen el. auswerfen, tage Flugten; -pappel, f. -n, Skovkatost, c.; -scharte, f. -n, Harestaar, n. (Spalte i Harens Overlæbe; en af Naturen el. ved Beskadigelse spaltet Læbe hos Mstr.); -schrot, n. -es -e, Harehagel, n.; -schwarz, n. -es ud. pl. s. -klein; -sprung, m. -es -ünge, Harens Spring, n.; (Jagtsp.) Harens Bagfødder; ligel. Sporet af en flygtende Hare; et lidet krumt Been i Ledet nede paa Harens Bagben.

Häsinn, f. -en, s. Hase.

Häsitiren, v. n. m. h. hæstere, stamme i Talen, være uden Beslutning.

Haspe el. Häspe, f. -n (m. -n -n) Dorangel, c.

Haspel, m. -s pl. s. sg. Haspe, c. (at haspe Garn paa); Binde, c. (at bevæge Byrder med); fig. (Sydt.) Fusentast, c.; som f. bruges det urigtigt som die Haspe.

Haspeln, v. 1) a. binde, hidse, bevæge, rykke frem ved Hjelp af en Binde. 2) n. m. h. haspe.

Haspen, m. s. Haspe.

Haß, m. -sses ud. pl. Had, Nag, n. - auf Jemanden werfen; - wider, auf ihn haben; - an ihn auslassen, udøse paa. [etw. an (hos) Lim.

Hassen, v. a. Linen el. etw., hade;

Hassenswerth, -würdig, aj. hadeværdig, værd at hade.

Hasser, m. -s pl. s. sg. Hader, Fiende, Avindsmand, c.

Häßlich, aj. hæslig, vanskabt, styg; skammelig, lastværdig; d. T. smudsig, uren, fæl; meget ubehagelig, slem; -keit, f. ud. pl. H-hed, B-hed, Sk-hed, L-hed, S-hed, U-hed, c.

Hast, f. ud. pl. Hast, c.; -en, v. n. m. h. haste; -ig, aj. hastig, snar; fig. hidsig, opfarende, iilfærdig; -igkeit, f. ud. pl. Hastighed, Hidsighed, Opfarenhed, H-hed, c.

Hätscheln, v. a. Sydt. leste for.

Hatschier, m. -s -e, s. Hartschier.

Hatz, f. -en el. Hatze, f. -n, (Jagtsp.) Hidsen, c.

Hau, m. -es -e, (undert.) Hug, n. (i Skov.) Hugst, c.

Haubar, aj. s. hauig.

Haube, f. -n (Dim. Häubchen, n. -s pl. s. sg.) Hue, c.; især hos Fruentimmer, Sæt, Hovedtøi, n., Kappe, c.; Hætte, Top, c. (forskjellige Slags Bedækning af den øverste Deel af livløse Legemer; den øverste Deel af mange Ting, f. Ex. paa Fuglene; den øverste Deel af Hovedet, el. ogsaa en Bust Fjeder paa Hovedet af nogle Fugle); Kongehatten (den anden Mave hos drøvtyggende Dyr).

Häubeln, v. a. og [paa.
Hauben, v. a. sætte Hue el. Hætte
Hauben-drossel, f. -n, Sidensvands, c.; -lerche, f. -n, Toplærke, c.; -meise, f. -n, Topmeise, c.; -stock, m. -es -öcke, Hueblok, c., Skabilkenhoved, n.
Hauberg, m. -es -e, (i Slesvig) en Bygning med hoit Sivtag.
Haubitze, f. -n, Haubits, c.
Hauch, m. -es -e, Aandepust, n., Aande, c., Aandens Udsteden; fig. enhver Luft; ligel. den blidt bevægede Luft; s. Hauk.
Hauch-buchstab, m. -ens -en, ethvert Bogstav, der udtales med et betydeligt Aandepust; især Bogstavet h.; -laut, m. -es -e, Aandelyd, c.
Hauchen, v. 1) n. m. h. aande, udstede Aanden; fig. (om Vinden) blæse. 2) a. aande: die Blumen - Wohlgerüche; fig. Bim. Muth in die Seele -.
Haudegen, m. -s pl. s. sg. Sabel, c. (forskjellig fra Stoß-); fig. Storpraler, c.
Hauderer, m. -s pl. s. sg. (Sydt.) Hyrekudsk, c. (svarende til den italienske Vetturino).
Haue, f. -n, Hakke, c.; (i Bjergv.) en Træhammer, hvormed Jernstene bankes smaae.
Hauen, v. i. (ogsaa unbert. rgl.) a. hugge: Einen mit dem Degen -; fig. Holz -, hugge, fælde; Gras, Getreide -, meie, slaae; Fleisch -, Holz -, hugge smaat, hugge itu; Balken ꝛc. -, tilhugge, danne ved Hugning; (om adstillige Dyr) ogsaa v. n. hugge, hakke, pikke, bide, saare med Tænderne el. Snabelen; hugge, saae el. bearbeide ved Meisel el. Hammer; slaae, pidske; især med Riis.
Hauer, m. -s pl. s. sg. Hugger, En, som hugger; et Værktei til at hugge med; (i Bjergv.) den som hugger Ertsen los i Gruber (ein Häuer); (Jagtsp.) et Han-Vildsviin, naar det er 5 Aar gammelt; ligel. Svinenes især Vildsvinenes fremstagende Tænder (die Hauer, Hauzähne).
Haufe, m. -ns -n el. -n, m. -s pl. s. sg. (Dim. Häufchen, n. -s pl. s. sg.) Hob, Bunke, Dynge, c.: in, zu Haufen el. zu Haufe tragen, sammeln, drage, samle i Dynge; etw. über den Haufen stoßen, werfen, stede, kaste omkuld, tilintetgjøre; über den Haufen fallen, falde saa lang man er; über den Haufen schießen, skyde ned; fig. Hob, Mængde, Klynge, Flok, c.; der große, el. gemeine -, den store Hob, den gemene Mand, Almuen; ein - Holz, (n. St.) 4 Favne.
Häufeln, v. a. gjøre smaae Hobe.
Häufeln, n. -s ub. pl. Rambus, c. (et Slags Kortspil).
Häufen, v. a. dynge, hobe, samle i Bunke; fig. Verbrechen mit Verbrechen -; sich -, blive talrigere.
Haufenweise, av. i Hobe, hobevis; fig. i Mængde, c.
Häufig, aj. i Mængde; fig. hyppig, ofte; -keit, f. ub. pl. Hyppighed, c.
Häufung, f. -en, (sjeld.) Dyngen, Samlen i Bunke.
Hauig, aj. (i Skovv.) voxet, gammel nok til at hugges.
Hauk, m. -es -e, d. T. Drebel, c. (i Halsen); et Slags Stær paa Hestenes og Horngvægets Dine.
Hauklinge, f. -n, Sabelklinge, c.
Haupt, n. -es -äupter, Hoved, n.; ogsaa i mange Sammensætn.: -binde; -weh ꝛc.; fig. den Deel af en Seng, Liigkiste el. Grav, hvor Hovedet hviler; Hovedgjerde, n.; ogsaa med et gammelt, pl.: zu den Häupten; den fornemste blandt flere Personer; især naar deres Værdighed ogsaa medfører Magt til at befale; undert. ogsaa enhver Person: es fehlt kein theures -; ein graues -, en Olding; den Feind aufs - schlagen, total; Hoved, Dvægs -, n.; især Nordt.; en Tings øverste rundagtige Deel, især paa Kaal og Salat; (der Kopf); det Øverste af en Ting, f. Ex. af en Blomst; (der Kopf); forskjellige fremragende Dele af en Ting; især for saavidt de skulle afholde andre Tings Magt, f. Ex. Skraaningen af et Dige el. en Vold; Bolværk ꝛc.; det ypperste, vigtigste, fornemste; især i mange Sammensætn.: -artikel; -summe ꝛc.
Haupt-fall, m. -es -älle, Hovedfald, n., et vigtigt Fald, der indeholder Grunden til mange andre; (i Lehnsv.) en Lehnsherres sl. ogsaa en Lehnsmands Død; -mann, m. -es -änner el. -leute, Høvding, Hovedsmand, Øverste, c., blot i Sammensætn.: Landes - -; især: Capitain, c.; hans Kone hedder -mannsfrau, f. -en, men i Tiltale -männinn, f. -en; -mannschaft, f. -en, Hovedsmands Værdighed, Capitainsplads, c. ligel. det Distrikt, Hovedsmanden er sat over; blot i Sammensætn.; -nenner, m. -s pl. s. sg. General-Nævner, c. (i Regnek.); -quartier, n. -es -e, Hovedqvarteer, n. (ved en Armee el. et Corps); -sächlich, aj. fornemmelig; især som av. nærmest, umiddelbar og egentligen; -seite, f. -n, (paa Mynter) den Side, paa hvilken Brystbilledet findes; Avers, c.; Hovedside, den vigtigste, fornemste Side; -sprache, f. -n, Stammesprog, Moder-, n.; -stadt, f. -ädte, Hovedstad, c.; -städter, m. -s pl. s. sg. Hovedstads Beboer; -wort, n. -es -örter, Hovedord, Substantiv, n.; -zahl, f. -en, Hovedtal, Grund-, Cardinal-, n.

Digitized by Google

Häuptel, n. -s pl. f. sg. Dim. af Haupt; f. dette Ord.

Häupteln, v. a. ſich, ſætte Hoved (om Salat og Kaal).

Häuptling, m. -es -e, Overhoved, n., en Mængdes, et Folks Anfører; -s, av. hovedkuls, paa Hovedet.

Haus, n. -es -äuſer, Huus, n.; (med egen Indkjørſel) Gaard, c.; indesluttet Rum, n.; i Sammenſ.: Korn-; Hühner- ꝛc.; en bedækket Bygning til alleslags Forretninger; i Sammenſ.: Back-; Wasch- ꝛc.; en til Bolig for Mſkr. bestemt Bygning; med præp. nach, von og zu staaer det som av.: nach Hauſe geben, gaae hjem; zu'-ſeyn, være hjemme; von - kommen, komme hjemme fra; ein Schalk von - aus, ret en udlært Skjelm; zu -e, (om livløse Ting), indenlandsk; Forstue, c.; fig. alle i et Huus' boende Personer, ud. pl.; Familie, Husholdning, c. ud. pl.; Handelshuus, n.; Familie, Slægt, Æt, c.

Haus-arm, aj. huusarm; -backen, f. -geb-; -blaſe, f. Hausenblaſe; -ehre, f. ud. pl. Husets (Familiens) Ære, c.; fig. Konen i Huſet; især i Spog; -flur, f. -en, Forstue, c.; -frau, f. -en, Husfru, Kone, c.; Konen i Huſet, Madmoder, c.; en Kone, som har at sørge for et Huſes Sikkerhed og Reenlighed, el. ogsaa d. T. Konen til den Mand (-mann, m. -es -änner), som i nogle Stæders store Huſe sørger derfor; -mannsfrau; -friede, m. -ns el. -n, m. -s ud. pl. Huusfred, c.; -gebacken, aj. (blot om Brød) hjemmebagt; d. T. -backenes Brød, -brod; -geflügel, n. -s ud. pl. Fjederkreature; -genoß, m. -ſſen -ſſen (ſſinn, f. -en) de, der boe tilsammen i et fælles Huus, Medbeboer, c.; (n. St.) Leier, c.; Huusfolk, Familie og Tyende; -geräth, n. -es ud. pl. Huusgeraad, Bohave, Bostab, n.; -geſinde, n. -s ud. pl. Huusfolk, Tyende; -gottesdienſt, m. -es ud. pl. Huusandagt, c.; -hahn, m. -es -ähne, Gaardhane, c.; -halten, v. i. n. m. h. (bedre Haus halten) holde Huus, forestaae et Huus el. Huusvæsen; mit etw. -, svare paa; fig. larme, støie, huſere; -hälter, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Husholder, -(-ſte), c.; -hälteriſch, vulg. for -häliig, aj. husholderst; sparsom; -häliigkeit, f. ud. pl. Sparsomhed, c.; -haltung, f. Husholdning, Oeconomie, c. ud. pl.; Familie, c., det huuslige Selskab, pl. -en; -hammel, m. -s pl. ſ. sg. d. T. i Spog, en Person, som altid sidder hjemme; Stuesidder, c.; -herr, m. -n -en, Huuseier, Huusvert, c.; Herren i Huſet, Husbonde, c.; -hoch, aj. d. T. høi som et Huus; -hofmeiſter, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Hofmeiſter; -jungfer, f. -n, Huuseierens ugifte Datter; Huusjomfru, Husholderske, c.; -kauf, (Häuſer-) m. -es -aufe, Huuskjøb, n.; -knecht, m. -es -e, Gaardskarl, c.; -koſt, f. ud. pl. d. T. daglig Mad, Huusmandskoſt, c.; -kreuz, n. -es ud. pl. Huuskors, n.; -laub, n. -es ud. pl. Huusleg, almindelig Sempervio, c.; ogsaa -lauch, n. -es, og -wurz, f.; -lehrer, m. -s pl. ſ. sg. Huuslærer, -leinwand, f. ud. pl. hjemmegjort Lerred, n.; -leute, pl. Huusfolk; Tjenestetyende, Leiere; -magd, f. -ägde, Tjenestepige, c.; -mann, m. -es -änner, Huusmand, c.; (Nordt. undert.) enhver Bonde; (n. St.) Taarnvægter, c.; ſ. -frau; -mannskoſt, f. ud. pl. d. T. Huusmandskoſt, daglig Mad, c.; -marder, m. -s pl. ſ. sg. Huusmaar, Steen-, c.; -miethe, f. -n, Leiecontract; Huusleie, c.; -mittel, n. -s pl. ſ. sg. Huusraad, n., et simpelt Lægemiddel; -mutter, f. -ütter, Husmoder, c.; -mütterlich, aj. huusmoderlig; -poſtille, f. -n, Huuspostil, c.; -rath, m. -es -äthe, Huusgeraad, Bohave, n.; -recht, n. -es ud. pl. Ret at befale i sit eget Huus, Huusret, c.; -ſäſſig, ſ. Anſaſſig; -ſchlachten, n. -s ud. pl. Indslagtning til Husholdningen for et Aar; -ſchlange, f. -n, Æskulapsnog, c.; -ſchlüſſel, m. -s pl. ſ. sg. Gadedørsnøgle, Port-, c.; -ſchwalbe, f. -n, Landsbyſvale, c.; -ſtand, m. -es ud. pl. Huusstand, c., den huuslige Stand; -ſuchung, f. -en, Huusunderſøgelſe, c.; -tafel, f. -n, ud. pl. Huustavle, c. (i Catechismusſen); -teufel, m. -s pl. ſ. sg. Huusdjævel, c.; en trættekjær Person i den huuslige Familie; Brushane (Fugl), c.; -thier, n. -es -e, Huusdyr, n.; -unke, f. -n, Kjældertudse, c.; -vater, m. -s -äter, Husfader, Familie-, c.; -väterlich, aj. huusfaderlig; -verwalter, m. -s pl. ſ. sg. Hushofmeſter, c.; -vogt, m. -es -ögte, (n. St.) Huusfoged, c.; (andre St.) Stokkemand, Slutter, c.; -vogterei, f. -en, Huusfogderi, n.; (n. St.) offentligt Fængsel, n.; -weſen, n. -s ud. pl. Huusvæsen, n.; -wirth, m. -es -e, Huuseier, -vert, Vert, c.; Herre i Huſet, Husbonde, Husholder, c.; -wirthinn, f. -en, Vertinde; Kone i Huſet, Madmoder, c.; -wirthſchaft, f. ud. pl. Huusvæsenets Bestyrelse, Husholdning, c.; -wurm, m. -es -ürmer, ſ. Blindſchleiche; -zins, m. -es -en el. -e, Huusleie, c.

Häuschen, n. -s pl. ſ. sg. Dim. af Haus; ſ. dette Ord; (n. St.) d. T. Privet, Lillehuus, n.

Hauſen, v. 1) n. m. h. fig. larme, støie, haandtere, behandle ilde, holde

Digitized by Google

flemt Huus med; (iſær Sydt.) boe, være tilhuſe; holde Huus, føre Huusholdning. 2) a. Einen, huſe, herbergere.

Hauſen, m. -s pl. ſ. sg. Huusblaſter (Fiſk), c.; -blaſe, f. -n, Luftblæren i denne Fiſk; Huusblas, c. ud. pl.; -rogen, m. -s ud. pl. ſ. Caviar.

Hauſiren, v. n. m. h. falbyde Vare el. bette fra Huus til Huus; huſere, larme, ſtoie, holde ilde Huus.

Hauſirer, m. -s pl. ſ. sg. Bisſekræmmer, c.

Häusler, m. -s pl. ſ. sg. Inderſte, Huusmand, c.; -inn, f. -en, Inderſtes Kone, Huusmandskone, c.

Häuslich, aj. huuslig, Huus-, ſom hører til Huſet; ſich - niederlaſſen, boſætte ſig; ſig. huuslig, huusholderſk, ſparſommelig; -keit, f. -en, Huuslighed, Sparſommelighed, c.

Haußen, av. n.-St. d. T. uden for Huſet, ude, derude.

Haut, f. -äuke, Hud, c., Skind, n.; Skal paa Frugter, Kjerner, Blomſterleg ꝛc.; Skind paa Melk; Flede; eine gute -, d. T. et godt Skind.

Hautbois (d. T. die Hoboh) m. pl. ſ. sg. Hoboe, c. (et muſikalſk Inſtrument); -boiſt, m. -en -en, (d. T. Howiſt) Hoboiſt, c.

Häutchen, n. -s pl. ſ. sg. (Dim. af Haut) liden el. tynd Hud; Hinde, c.

Häuteln, v. a. (i Kjekkener) einen Haſen -, aftrække den fine paa Kjødet værende Hud, efterat Vælgen er afſlaaet.

Häuten, v. a. flaae, trække Huden af: einen Haſen; ſich -, ſtifte Hud, ſkyde ſin gamle Hud, (om Slanger og nogle Inſekter).

Häuticht, aj. huudagtig.

Häutig, aj. ſom har Hud; iſær i Sammenſ.: dick- ꝛc.

Hauzahn, m. -es -ähne, Huggetand, c. (hos Svin).

Haverei, el. -rie, f. ud. pl. ſ. Haſe[rei.

Hay og Hayn, m. ſ. Hai og Hain.

Hazard (l. Haſahr) m. -es ud. pl. Hazard, c.; -iren, v. a. hazardere, ſætte paa Spil, vove.

He! el. Heh! interj. d. T. he! (til at ſpørge med); hei! hvad! hei da! (he da) (til at kalde med); til at betegne en Uvillie, en lydelig Glæde, og, oftere gjentaget, Efterlignelſen af en hoi Latter.

Hebamme, f. -n, Jordemoder, c.

Hebarm, m. -es -e, Hævearm, c. (i Mekaniken).

Hebarzt, m. -es -ärzte, Fødſelshjelper, Accoucheur, c.

Hebe, f. -n, hvad der hæves, løftes; (n. St.) Afgift, c.

Hebebaum, m. -es -äume, Løftеſtang, Vægt-, Haandſpade, c.

Hebeiſen, n. -s pl. ſ. sg. Kofod, c., Brækjern, n.,

Hebekorb, m. -es -örbe, Haandkurv, en flad, langagtig Kurv med Hanke paa begge Sider.

Hebel, m. -s pl. ſ. sg. Hævert el. Hæver, Løftеſtang, c. (i Mekaniken); ſig. Bevæggrund, bevægende Aarſag, c.; (n. St.) Suurdei, c.

Hebelade, f. -n, et Redſkab i Form af en langagtig Kaſſe, til dermed at løfte ſmære Byrder paa en Vogn; Løftemaſkine, c.

Hebemahl, n. -es -ähler, (n. St.) Reiſegilde, n. (for Haandværksfolkene, naar de have reiſt en Bygning).

Heben, v. i. a. Einen el. etw., hæve, løfte; ſig. om adſkillige Handlinger, der ere forbundne med en Hæven, en Opløften: einen Schatz -, grave op; ein Kind aus der Taufe -, holde over Daaben; ein Haus -, reiſe; hæve, oppebære, tage imod: Einkünfte, Abgaben, Geldſummen -; hæve, ende, ſtaffe bort: einen Streit, eine Krankheit -; hæve, gjøre fremſtaaende (iſær hos Malere); Einen, ſich -, tildele Ære, Anſeelſe, Formue, c.; (foræld.) begive ſig bort.

Heber, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom hæver el. løfter op, iſær i Sammenſ.; Hævert, Hæver, c., det ſamme ſom Hebarm og Hebeiſen.

Hebezeug, n. -es -e, Løfteredſkab, n., -maſkine, c.

Hebung, f. Hæven, Løften, c. ud. pl.; Hævelſe, Ophøiethed, c.; (n. St.) Indkomſt, Afgift, c. pl. -en.

Hechel, f. -n, Hegle, c.; -n, v. a. den Hanf, den Flachs -, hegle.

Hechſe, f. ſ. Hackſe.

Hecht, m. -es -e, Gjedde (Fiſk), c.; -grau, aj. graa ſom en Gjedde; -kraut, n. -es ud. pl. Vandax, c. (Plante); -ſchimmel, m. -s pl. ſ. sg. graa Skimmel, c.

Heck, n. -es -e, iſær Nordt. en Indhegning med Lægter; en bred Stakitdør; Laage, c., Led, n.; (paa Skibe) den hele flade Deel af Speilet.

Heck-feuer, n. -s ud. pl. Fyren af Blinkerne; -groſchen, m. -s pl. ſ. sg. ſ. -thaler; -jagen, n. -s pl. ſ. sg. Krybſkytteri, n.; -jäger, m. -s pl. ſ. sg. Krybſkytte, c.; -icht, aj. hækkelignende; -ig, aj. bevoxet med Hækker; -männchen, n. -s pl. ſ. sg. en Kand, ſom paa Befaling bringer Penge; -pfennig, m. -s -e, ſ. -thaler; -thaler, m. -s pl. ſ. sg. Hækkedaler, c. (ſom efter Overtroen formerer ſig; (n. St. d. T.) uægte, falſk Daler; -zeit, f. -en, Hækketid, Yngle-, c.

Hecke, f. -n, Fuglenes Yngling; Hækken, c. ud. pl.; Yngletid, Hækketid, c. ud. pl.; Hække, c., Hækkebuur, n.; en Rede Fugleunger; en tornet

Buſt; Hække, c. (i Haver); levende Gjerde, n.

Hecken, v. n. m. h. hække, yngle, klække ud; egentl. blot om Fugle, som parre ſig; fig. vulg. om Mſkr.

Hecken-beere, f. -n, Stikkelsbær, n.; -hopfen, m. -s ud. pl. vild Humle; -roſe, f. -n, vild Roſe, Hyben, c.; -ſchere, f. -n, Hækkeſax, c.; -ſchnarre, f. -n, Vagtelkonge (Fugl) c.; -weißling, m. -es -e, Hvidtornens Papillon (Sommerfugl).

Heckerling, m. og Heckſel, n. -s ud. pl. ſ. Häckerling.

Hede, f. ud. pl. (Nordt.) Blaar, n., Tave, c. (af Hamp og Hør); -n, aj. Blaar-, ſom er af Blaar.

Hederich, m. -s ud. pl. Agerkaal, c. (Plante).

Hedſchira, f. ud. pl. Muhameds Flugt fra Mekka til Medina; den tyrkiſke Tidsregnings Begyndelſe.

Heer, n. -es -e, Hær, Skare, Mangfoldighed; iſær: Krigshær, c.

Heer-bann, m. -es ud. pl. (foræld.) den Opfordring, ſom fordum udgik til Ridderſkabet, at indfinde ſig ved Hæren; -biene, f. -n, en Bi, ſom ikke ſelv ſamler Honning, men rover den fra andre Biſtader; -flüchtig, aj. forladende Fanen; - -werden, deſertere; -flüchtiger, m. -s pl. ſ. sg. Deſerteur, c.; -führer, m. -s pl. ſ. sg. Hærfører, Feltherre, c.; -gans, f. -änſe, blaa, graa el. askefarvet Heire, c. (Fugl); -geräth, n. -es ud. pl. (fordum) alle de Krigsredſkaber, ſom udfordres i Krigen og til ſammes Førelſe; -gewette, n. -s ud. pl. (fordum) en Krigsmands Ruſtning, hans bedſte Klæder og Klenodier; -rauch, m. -es ud. pl. Brandtaage, c.; -raupe, f. -n, ſtor Mængde Orme; -ſchaar, f. -en, Hær, Hærſtare, c.; (foræld.) Legion, c., Regiment, n.; -ſchnepfe, f. -n, Bekaſine, (Fugl) c.; -ſtraße, f. -n, Kongevei, Lande-, c.; -ſtrom, m. -es -öme, en ſtor, bred Strem; et Lands Hovedſtrom; -wurm, m. -es -ürmer, mange ved Siden af hverandre krybende Madiker af viſſe Inſecter; -zug, m. -es -üge, Hærtog, n., Marſch, c.

Heerd, m. og -e, f. ſ. Herd, -e.

Heeren, v. a. (foræld.) bekrige.

Heſen, pl. ud. sg. Bærme, c., Bundfald, n.; fig. die - eines Volks, den ringeſte Pøbel; auf die - kommen, auf den - ſitzen, d. T. være paa det ſidſte, ikke kunne videre.

Heſicht, aj. ſom ſmager af Bærme, ſeer ud ſom -.

Heſig, aj. bærmet, tyk af Bærme.

Heft, 1) n. -es -e, Hefte, Greb, Haand-, Haandfang, Skaft, n., Hank, c.; Hage, Hægte, Krog, c.; Hefte, n. (Papir). 2) m. -es -e, Forbindelsesmiddel, n.

Heftchen, n. el. Heftel, m. el. n. -s pl. ſ. sg. (Dim. af Heft); Sydt. ogſaa: Knappenaal, c.

Hefteln, v. a. befæſte med Knappenaal.

Heften, v. a. hefte: befæſte for kort Tid med Sem: eine Leiſte -; befæſte med Knappenaal; iſær Sydt. binde faſt; ſye faſt; iſær: rie med lange Sting; fig. ſeine Augen, Gedanken ꝛc. auf etw. -, hefte, rette vedholdende.

Heftfaden, m. -s -äden, Rietkaad, c.

Heftig, aj. heftig; iſær om Lidenſtaber; ſtærk, ſtor, voldſom, hidſig; -keit, f. ud. pl. H-hed, Styrke, V-hed, H-hed, c.

Hegen, ſ. Hägen.

Heh! interj. ſ. He!

Heher, m. ſ. Häher.

Hehl, m. el. n. indecl. (foræld.) Skjul, Dølgsmaal, n.; -en, v. a. (foræld.) bedre ver-; -er, m. -s pl. ſ. sg. Hæler, c.

Hehr, aj. (foræld.) høi; fig. opheiet, hellig, kjær, dyrebar; (ſjeld.) glad.

Hei! interj. hei! ogſaa heida! heiſa! heida! heiſa!

Heide, 1) m. -n -n, (-dinn, f. -en) Hedning, c.; overh. Vantro, c. 2) f. -n, Hede, Lyng-, c.; en med Naaletræer bevoxet Slette; Naaletræ, n.; (n. St.) Skov, c.

Heide-bereiter, ſ. Heidereiter; -biene, f. -n, Bier, ſom om Efteraaret bringes ud paa Heder; -grütze, f. ud. pl. Boghvedegrød, c.; -korn, n. -es ud. pl. Boghvede, c.; -kraut, n. -es -äuter, Hedeurt, Lyng, c.; -lerche, f. -n, Skovlærke, c.; -reiter, m. -s pl. ſ. sg. Skovrider, c.; -torf, m. -es -e, Græstørv, c.

Heidelbeere, f. -n, Bølle, c., Blaablær, n.; Tyttebær, Tyltebær, n.

Heiden-bekehrung, f. -en, Hedningeomvendelſe, c.; -glauben, m. -s ud. pl. H-tro, c.; -haut, f. ud. pl. Arpe, c. (paa ſpæde Børns Hoveder); -leben, n. -s ud. pl. H-liv, c.; -thum, n. -es ud. pl. Hedenſtab, n.; Hedningene.

Heidniſch, aj. hedenſk.

Heiduck, m. -en -en, Heidukke, c.; (i Ungarn) en let bevæbnet Soldat.

Heie, f. -n, Træhammer, c. (hos forſtjellige Haandv.); -n, v. a. ſlaae med Træhammeren; n. St. fig. forurolige, plage.

Heil, aj. heel, lægt, helbredet; d. T. uſtadt, ufortæret; (Nordt.) heel, ganſke, udeelt, uadſkilt; (foræld.) ſund.

Heil, n. -s ud. pl. Held, n., Lykke, Velfærd, Lykſalighed, c.; med Dat. -dir ꝛc., vel dig; - Gott, lovet være Gud, Gud ſkee Tak; (foræld.) Sundhed.

Heil-anſtalt, f. -en, Lægeanſtalt, c.;

Digitized by Google

-bad, n. -es -äder, Sundhedsbad, n.; -bar, aj. lægelig, helbredelig; -bringend, aj. helbdringende; -brunnen, m. -s pl. ſ. sg. Sundhedsbrønd, c.; -butt, m. -es, Helleflynder, c.; -jahr, n. -es -e, et helbdringende Aar; (forald.) ethvert Aar efter Chriſti Fødſel; -kraft, f. ub. pl. Lægekraft, c.; -kräftig, aj. ſom har Lægekraft; -kunde, f. ub. pl. Lægevidenſkab, c.; -kundig, aj. lægekyndig; -los, aj. uſalig, ugudelig, laſtefuld, forvorpen; fig. vulg. yderſt ubehagelig, daarlig, taabelig; -loſigkeit, f. ub. pl. Uſalighed, Ugudelighed, L-hed, F-hed, Daarlighed, c.; -mittel, n. -s pl. ſ. sg. Lægemiddel, n.; -monat, m. -es -e (fordum) December, c.; -ſam, aj. lægende, helbredende, ſund; fig. god, nyttig, tjenlig, fordeelagtig; -ſamkeit, f. -en, Sundhed, Godhed, Tjenlighed, c.; -ſmittel, n. -s pl. ſ. sg. Naademiddel, n.; -wurzel, f. -n, Lægerod, c.

Heiland, m. -es -e, Frelſeren (Jeſus); (forald.) Befrier, Frelſer, c.

Heilen, v. 1) n. m. ſ. helbredes, heles, læges, 2) a. helt, læge: eine Wunde -; Eim. eine Wunde -; fig. helbrede: Einen von einer Krankheit -; Einen, el. eine Krankheit -; ogſaa befrie: Einen von einem Grame; Sydt. ſtaaren.

Heiler, m. -s pl. ſ. sg. Helbreder, Læge, c.; (Sydt.) en ung ſtaaren Heſt.

Heilig, aj. hellig; iſær om Gud; der -e Geiſt, den Helligaand; om Mſtr.: efter Døden Salige; Helgen, c.; gudelig, gudfrygtig; ukrænkelig, ſikker for Misbrug; affondret fra profant Brug; helliget til Guds Tilbedelſe; d. T. (foragt.) Hykler, Skinhellig, c.; die -e Schrift, den hellige Skrift, Bibelen; die -e Geſchichte, Religionshiſtorien; der -e Tiſch, Alteret; die -e Woche, den ſtille Uge; der -e Abend, Helligaften; der -e Monat, Chriſtmaaned (December); fig. høitidelig, ærværdig, majeſtætiſk.

Heiligen, v. a. helliggjøre, hellige, indvie; (i Bibelen) erkjende og bekjende Guds Helligbed: geheiliget werde dein Name; -gung, f. -en, H-relſe, H-gelſe, J-liſe, c.

Heiligen-bild, n. -es -er, Helgenbillede, n.; -dienſt, m. -es -e, H-tjeneſte, c.; -ſage, f. -n, H-ſagn, n., Legende, c.; -ſprechung, f. -en, Erklæren for Helgen; Canoniſation, c.

Heiligkeit, f. ub. pl. Helligbed, c.

Heiligthum, n. -es -ümer, Helligdom, c., Gudshuus, Tempel, n.; Reliquie, Helgenlevning, c.

Heiligung, ſ. Heiligen.

Heilung, f. -en, Helen, Lægen, Helbredelſe, c.; -ſmittel, n. -s pl. ſ. sg. Lægemiddel, Helbredelſes-, n.

Heim, m. og n. -es -e, (forald.) Gjerde, n, Indhegning; Omkreds, c.; Huus, n.; Bolig, c.; By, Flække, c. (Manheim ꝛc.); Hjem, n.

Heim, av. d. T. hjem (om ſit Huus, Fedeſted, Opholdsſted og Fædreland); i Forbindelſe med mange Verber: -gehen (fig. ogſaa: dee); -kommen (fig. ogſaa: blive gjengjeldet); Eim. -leuchten, fig. affærdige; -reiſen; -entbieten el. ſagen, lade dem vide hjemme; -fallen, hjemfalde; -geben og -ſtellen, henſtille, overgive: ſeine Sache Gott (Dat.) -; ſich - machen, pakke, forfeie ſig hjem; ſich - ſehnen, længes hjem, have Hjemvee; -weiſen, hjemviſe, afviſe.

Heim-bürge, m. -n -n (n. St.) en Byes Kæmner el. undert. Syndicus; Birkedommer; en Øvrighedsperſon, ſom dømmer i Markſtridigheder; Raadſtutjener, c., Retsbud, n.; -fahrt, f. -en, Hjemreiſe, c.; ligel. at føre ſin Brud hjem; -fall, m. -es -älle, (Retsſp.) Hjemfald, n.; -fällig, aj. hjemfaldelig, ſom kan hjemfalde; -führung, f. -en, Hjemførelſe; (iſær en Bruds); -kehr, f. ub. pl. Hjemkomſt, c.; -lich, aj. hemmelig, ſtjult, forborgen, dulgt; (fordum) hjemme værende; beſlægtet; fortrolig; (om Dyr) tam; (endnu) behagelig, ſtille, ſikker; eine -e Laterne, Tyvelegte, c.; das -e Gemach, Privetet; -lichkeit, f. Hemmelighed, c. ub. pl.; Tingen, ſom holdes hemmelig, pl. -en; -ſteuer, f. -n, (n. St.) Udſtyr, n., Medgift, c.; -ſuchen, v. a. fig. (i Bibelen og Theol. om Gud) være nær hos; iſær: hjemſøge, ſtraffe; Einen, (forald.) beſøge; -ſuchung, f. -en, Beſøgelſe, Hjem-, c.; -tücke, f. Lumſkhed, ſtjult Ondſkab, Underfundighed, c., Lyſt til hemmeligt at ſkade Andre, ub. pl.; det Onde, den Skade, ſom hemmelig paaføres en Anden; -tückiſch, aj. lumſk, ondſkabsfuld, trædſk, underfundig; -wärts, av. hjemad; -weg, m. -es -e, Hjemvei, -reiſe, c.; -weh, n. -es ub. pl. Hjemvee, c.

Heimath, f. pl. (ſjeld.) -en, Hjem, Fødeſted, Fædreland, n.; -lich, aj. hjemlig, fædrelandſk; -los, aj. uden Hjem, uden Fædreland; -srecht, n. -es ub. pl. Indfødsret, c., Indigenat.

Heimchen, n. -s pl. ſ. sg. og Heime, f. -n, Faarekylling, c.

Heimeln, v. n. m. h. vække hjemlige Følelſer; føle Hjemvee.

Heimiſch, aj. hjemlig; ſom haves i Hjemmet; fremſtaaet paa et Sted, og hørende hjemme der.

Heimzen, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) et Kornmaal holdende noget over en Skjeppe.

Heint, av. undert. d. T. i Nat, forgangne -.

Heinze, f. -n, (n. St.) Bi, c.

Heirath, f. -en, Ægteskab, Giftermaal, n.; -en, v. 1) a. ægte, tage til Ægte, gifte sig med: Einen -; eine Jungfer -. 2) n. m. h. gifte sig: reich -; nach Gelde -, frie til: -sfærdig, aj. giftefærdig; -sgut, n. -es ud. pl. Medgave, c.

Heisch, aj. d. T. (n. St.) hæs.

Heischen, v. a. (sjeld.) æske, fordre, begjere, forlange, bede.

Heischesatz, m. -es -ätze, Postulat, n. (en Sætning, som man med Rette kan fordre, at den indrømmes).

Heiser, aj. hæs, huul (blot om Stemmen); -keit, f. ud. pl. Hæsbed, c.

Heiß, aj. heed; fig. om Sindsbevægelser og Lidenskaber, heftig, meget fyrig, meget stærk.

Heiß-geliebt, aj. inderlig elsket; -geliebte, f. -n, inderlig Elskede, c.; -grätig, aj. (n. St.) tør, ufrugtbar; -hunger, m. -s ud. pl. heftig Hunger, c. (især betragtet som en Sygdom); Ulvehunger, c.; fig. heftig Begierlighed, c.; -hungerig, aj. skrupsulten, hundesulten, umættelig.

Heißen, v. i. 1) a. kalde: Einen el. sich Johann; Einen du -; fig. udtrykker - en Forundring over den høie Grad af en Ting: das heiße ich arbeiten (ikke zu arb.); eine Handlung gut -, erklære for god; befale, byde: Einen, bedre: Dim. etw.; Einen gehen - (ikke zu g-); es ist mir (ikke mich) ge- worden. 2) n. m. h. det hedder, der siges, blot upers.: es heißt; kaldes, hedde; ogsaa fig. betyde: wissen sie, was das heißt; være det samme som: stets beten, heißt nicht beten; have paa sig, have til Følge; være; was soll das -, d. T. hvorfor skeer det, hvad skal det betyde; das heißt Freundschaft, det fortjener Venskabs Navn.

Heister, f. -n, (Nordt.) et ungt Løvtræ; især: en ung Eeg, en ung Beg; Skade (Fugl) c.

Heiter, aj. klar, reen, lys (om Luften og Dunstkredsen); fig. eine -e Stimme, klar, reen; især om Sindet: ein -es Gemüth, lyst, muntert; (Sydt.) tydelig, klar: ein -er Beweis; -keit, f. ud. pl. Klarhed, Reenhed, Munterhed, c.

Heitern, v. a. (digter.) klare, oplyse, opmuntre; især blot i Sammensf. auf-, er-.

Heizbar, aj. hedelig, som kan hedes.

Heizen, v. a. einen Ofen, hede; ein Zimmer, varme, gjøre varmt.

Hektik, f. ud. pl. Svindsot, c.

Held, m. -en -en, Helt, c.

Helden-gedicht, n. -es -e, Heltedigt, n., Epopee, c.; -haft, aj. og -mäßig, aj. heltemæssig, heroisk; -muth, m. -es ud. pl. Heltemod, n.; -müthig, aj. heltemodig, heroisk; -that, f. -en, Heltedaad, -gjerning, c.; -thum, n. -es ud. pl. Heltemæssighed, Heroismus, c.; -thümlich, aj. heltemæssig, heroisk; -tugend, f. -en, Heltedyd, c.

Heldinn, f. -en, Heltinde, c.

Helfen, v. i. n. m. h. hjelpe; Dim. in, bei, zu, auf etw.; ich habe ihm arbeiten - (ikke geholfen); Einem -, igjen forskaffe sin Heldred; befrie fra (von, aus) en Ned, Fare el. Forlegenhed; Gott helf! hjelp Gud! (siges til En, som nyser); (undert.) nytte: das hilft zu nichts.

Helfenbein, n. (forald.) s. Elfen-.

Helfer, m. -s pl. s. sg. Hjelper, c.; -shelfer, m. -s pl. s. sg. Hjelpershjelper, c.

Helfrecht, n. -es ud. pl. (n. St.) Auctionsret over en Debitors Panter.

Helfrede, f. -n, (jurid.) Undskyldning, Udflugt, c., Paastud, n.

Heliotrop el. -ium, 1) n. -s Heliotrop (Plante) c. 2) m. -s, orientalsk Jaspis (en grønlig Steen).

Hell (-er -este el. -ste) aj. (om Tonen) klartlydende, reen, meget hei og tydelig; (om Lyset) klar, lys, glindsende, skinnende, blank; fig. aabenbar, tydelig; som har meget klare og tydelige Begreber, lys; d. T. ganske, aldeles.

Hell-blau, -braun, -gelb ꝛc., aj. lysseblaa, -bruun, -guul ꝛc.; -denkend, aj. klarttænkende; -dunkel, n. -s ud. pl. Dæmringslys, Klardunkelhed, c. (clair-obscur); -farbig, aj. lysfarvet; -schreier, m. -s pl. s. sg. Dompap (Fugl) c.; -seher, m. -s pl. s. sg. den som i magnetisk Søvn seer det Forborgne (clair-voyant).

Helle, f. ud. pl. Klarhed, Glands, c., Lys, Skin, n.; fig. Tydelighed, c.

Hellebarde, f. el. -barthe, f. -n, Helebarde, c.

Hellen, v. a. gjøre hell, s. dette Ord; især blot i Sammensf.: auf-.

Heller, m. -s pl. s. sg. Hvid, c. (den mindste Myntsort).

Helligkeit, f. ud. pl. d. T. Klarhed, Glands, c., Skin, Lys, n.

Helm, m. -es -e, Skaft, især Øxeskaft, n.; Roerpind, c.; Hjelm, Stormhue, c.; forskjellige Legemers hjelmdannede Bedækning, f. Ex. det øverste Blad paa hjelmdannede Blomster, Kuppel paa et Taarn, Laag paa en Destilleerpande, Binde om Hovedet, med hvilken endeel Børn fødes; Seierhud, c.; -binde, f. -n, et Baand, hvormed man undert. prydede Hjelmen; -dach, n. -es -ächer, Kuppel, c. (paa et Taarn); -decke, f. -n, Hjelmdække, n.; alle krusede Zirater, der hænge ned af et Baadens Hjelm, og see ud som Løvværk.

Helmen, v. a. sætte Skaft paa; isøre Hjelm.

Hemde, n. -s -n, el. d. T. Hemd, n. -es -er, Skjorte, Særk, c.; (i Sammensf.) ethvert Klædningsstykke for det menneskelige Legeme, som: Chor- ꝛc.

Hemmen, v. a. hemme, standse, stoppe: einen Wagen, die Räder, das Wasser -; fig. hindre, afbryde; -mung, f. -en, Hemmen, Standsning, Hindring.

Hemmkette, f. -n, Holdkjede, c. (paa en Vogn).

Hengst, m. -es -e, Hingst, c.; (n. St.) Stangen i en Brønd, hvorved Spanden hænges; Haspen paa en Farvekjedel; -füllen, n. -s pl. f. sg. Hingstfol, n., en ung Hingst.

Henkel, m. -s pl. f. sg. Hank, c., Øre, Greb, n.; -n, v. a. forsyne med Hank el. Øre.

Henken, v. a. hænge, hænge op; især blot: einen Verbrecher an (i) den Galgen -.

Henker, m. -s pl. f. sg. Bøddel, Skarpretter, Mestermand, c.: von (ved) des -s Hand sterben; fig. et grusomt, blodterstigt Mske.; Fanden, Pokker: er ist ganz des -s, som bare Fanden (saa vred ꝛc.); das dich der - hole, det du faae en Ulykke: gehe zum -, gaae Fanden i Vold; das wäre der - el. des -s, det var Pokker; ich frage den - danach, slet ikke; er ist ganz des -s, ellevild, reent gal.

Henker=geld, n. -es -er, Mestermandsvrenge, Betalingen, Bøddelen faaer for en Execution; Delinquentomkostninger; -isch, aj. bøddelagtig; -=mahl, n. -es -ähler, d. T. det sidste Maaltid en til Døde dømt Forbryder holder; -mäßig, aj. bøddelagtig; -=knecht, m. -es -e, Bøddelknegt, c.; fig. d. T. Menneskepiner, c.

Henne, f. -n, Høne, c.

Her, av. her, hid, herhid; især i Sammensf. med Verb. som en adskillelig Partikel: herbestellen, bestille, kalde hid; saaledes ogsaa herbitten, -rufen, -fahren, -fliegen, -fließen, -führen, -holen, -lassen, -laufen, -legen, -reichen, -reisen, -schaffen, -schicken ꝛc. Undert. har Bevægelsen blot Hensyn til den Gjenstand, om hvilken Talen er: über etw. -fallen, ofte betyder her blot i Nærheden af den Talende: er ging neben mir -; sie standen um uns -; hin und -, hid og did, her og der; ligel. hin, her! d. T. at lægge Foragt for Dagen for det, der tales om: Freundschaft hin, Freundschaft -, jeg agter ikke dette Venskab; wo kommet ihr -, fra; fig. (om Tiden) siden; enten i Forbindelse med von: von Alters -, von Ewigkeit -; el. ogsaa for sig alene sat efter et Acc.: er war die Zeit - krank. Her beholder Tonen i alle Sammensf., undt. naar det sættes foran andre aj. og av., i hvilket Tilfælde disse faae Tonen: herab, herauf.

Herab, av. ned, - af, - fra (fra et høiere Sted ned imod el. bort fra den Talende; men bliver Retningen med Hensyn til den Talende ubestemt, kan lige saa godt bruges hinab som herab): vom Himmel -. NB. Nogle Sprogkyndige antage det for urigtigt, at skrive saadanne av. som herab, -aus, -bei, -um, -unter, -vor, hinab, - aus ꝛc. i eet Ord med de Verber, som det kan staae i Forbindelse med, uagtet det er tilladt ja nødvendigt, at de skrives i eet Ord med adj. og subst., men Andre antage og rette sig altsaa ikke heller herefter. Sprogbrugen er i Følge heraf lige saa vaklende.

Herab=lassend, aj. nedladende (med Ringere); -lassung, f. -en, Nedladen, Nedhidsen; Nedladenhed, c.; -setzen, v. a. sætte ned, sætte af; nedsætte, reducere, degradere: den Preis -; einen Officier -.

Heraldik, f. ud. pl. Heraldik, c.

Heran, av. hid, nærmere, frem til, op; især staaer det i Forbindelse med mange Verber: - nahen, komme nærmere; komme hid: - kommen; s. herab NB.

Herannahung, f. -en, Nærmen, Nærmelse, c.

Herauf, av. hidop, herop, op; især med Verb.: - kommen; einen Berg - führen; s. Herab NB.

Heraufwärts, av. herop ad.

Heraus, av. herud, ud, udaf, reentud; især med mange Verb.: - kommen; - gehen ꝛc. Ofte staaer det fig.: ein Buch -geben, udgive; s. Herab NB.

Heraus=bekommen, v. i. a. faae en Deel af det Givne tilbage; -bringen, v. i. a. bringe ud; einen Fleck, skaffe bort; eine Aufgabe, løse; -fahren, v. i. n. m. s. fig. mit etw., fare ud med; -fordern, v. a. etw., tilbageforbre; Einen, udfordre; -forderer, m. -s pl. f. sg. Udfordrer, c.; -forderung, f. -en, Udfordring, c.; -geben, v. i. a. give ud; ein Pfand, give tilbage; ein Buch, udgive; -geber, m. -s pl. f. sg. Udgiver, c.; -halsen, v. a. d. T. bringe ud af Halsen; fig. Wörter, meisomt fremføre; -kommen, v. i. n. m. s. udkomme; fig. blive bekjendt; blive opdaget el. forraadt; blive befundet rigtig; dabei kommt nichts -, der kommer intet udaf, ingen Nytte; -nehmen, v. i. a. etw., udtage; fig. sich (mir) etw., tillade, understaae sig at gjøre; -streichen, v. i. a. fig. Einen, rose meget fremfor Andre.

Herbarium, n. -s -ien, Herbarium, n.

Herboriſt, m. -en -en, Herboriſt, c.

Herb el. -e, aj. ſuur, ſnærpende, ſtarp (af Smag); fig. meget ubehagelig; ſtreng, umild, barſk, bitter.

Herbe, f. ud. pl. (ſjeld.) Suurhed, Skarphed; Haardhed, Bitterhed, Barſkhed, c.

Herbei, av. hid, herhid; iſær i adſtillelige Sammenſ. med Verb.: -kommen, -ſchaffen ꝛc.; herbei! kom hid! ſ. Herab NB.; -kunft, f. ud. pl. Tilkomſt, Ankomſt, Nærmelſe, c.

Herberge, f. -n, Herberg, n.: Vertshuus, Gjeſtgiverſted, n.; Herbergeren, c.: Laugshuus, n., Haandværkskro, c.; -n, v. 1) n. m. h. bei Eim., tage ind hos, logere. 2) a.: Vinen -, herbergere, huſe; fig. nære; -ger, m. -s pl. ſ. sg. Herbergerer, c. [ramſe op.

Herbeten, v. a. bede ubenad og høit;

Herblich, aj. ſyrlig ꝛc.; libet herb, ſ. dette Ord.

Herbringen, v. i. a. sep. bringe hid; fig. faae Hævd paa: eine hergebrachte Gewohnheit, en hævdet Sædvane.

Herbſt, m. -es -e, Høſt, Høſtens Tid, Efteraar, n.; (Sydt.) Indhøſtning, Markfrugternes Indſamling; Vinhøſt.

Herbſt-abend, m. -es -e, Høſtaften, Efteraars-, c.; -blume, f. -n, Efteraarsblomſt, c.; -frucht, f. -üchte, Efteraarsfrugt, c.; -haft, d. T. for -lich, aj. efteraarsagtig; Høſt-, høſtlig; -ling, m. -es -e, Qvæg, ſom er født i Høſten; d. T. ogſaa Frugter, ſom modnes i Høſten, Efteraarsfrugt, c.; -monat, m. -es -e, Høſtmaaned, c. iſær September (i Danmark Auguſt); -ſaat, f. ud. pl. Efteraarsſæd, Vinter-, c.; -wetter, n. -s pl. ſ. sg. Efteraarsveir, n.; -zeit, f. -en, Høſtens Tid.

Herbſten, v. n. m. h. (Sydt.) høſte (iſær Vin); es herbſtet, det bliver Efteraar.

Herd, m. -es -e, Arne, c., Arneſted, n., Skorſteen, c.; en jævn, undertiden ophøiet Plads paa Jorden, til derpaa at foretage viſſe Forretninger, f. Ex. hos Fugleſængere, en ſaadan beſat med Lokkefugle, at fange Fugle paa (Vogelherd); fig. Arne, c., Huus og Hjem: eigener - iſt Goldes werth.

Herde, f. -n, Hjord, c.; fig. d. T. Flok, Hob, c.; -reich, aj. rig paa Hjorde; -weiſe, aj. flokkevis.

Herdurch, av. igjennem, herigj-, derigj-.

Herein, av. ind, her-; i Forening med Verber: - kommen; herein! kom ind! ſ. Herab NB.

Herfür, (foræld.) ſ. Hervor.

Hergang, m. -es -änge, Tilgang, Ankomſt, c.; fig. Maaden, hvorpaa en Ting er gaaet til.

Hergeben, v. i. a. sep. give hid, levere, ſtaffe frem; give ud, give fra ſig.

Hergegen, cj. (foræld.) derimod, tvertimod.

Hergehen, v. i. n. m. ſ. sep. gaae hid, gaae frem; fig. gaae til, ſtee, tildrage ſig: es ging luſtig her; es geht alſo her, ſaaledes gaaer det i Verden; d. T. begynde paa: jetzt ſoll es darüber -.

Herhalten, v. i. 1) a. holde hid, holde frem, række frem. 2) n. m. h. fig. holde her, undgjelde: er wird - müſſen.

Hering, m. Nordt. ſ. Häring.

Herkommen, v. i. n. m. ſ. komme hid; d. T. bruges det ofte til med Eftertryk at betegne Begyndelſen til en Handling, og denne ſelv, hvorfor ogſaa her ſeyn er brugelig: da kam el. war ich her, und machte es ſo; fig. von etw. -, oprinde fra, være afledet (om Ord og Sædvaner); foraarſages af; es iſt ſo hergek-, ved lang Brug ſaaledes indført; (foræld.) nedſtamme fra.

Herkommen, n. -s ud. pl. Skik, Brug, Sædvane, Vedtægt, c.; Herkomſt, Familie, c.

Herkömmlich, aj. brugelig, vedtaget.

Herkunft, f. ud. pl. Hidkomſt, Ankomſt; Herkomſt, Oprindelſe, c.

Herlallen, v. a. sep. lalle frem, ſige lallende.

Herleiten, v. a. sep. lede, - hid, -hen, - hen til; fig. udlede, udfinde, derivere (et Ord af et andet; en Ting af en anden); -tung, f. -en, Leden, Hid-, Hen-; Udledelſe, Derivation, c.

Herleſen, v. i. a. sep. d. T. læſe helt, oplæſe; -ſung, f. -en, Oplæsning.

Herling, m. -es -e, umoden (ſuur) Vindrue, c.

Herlitze, f. -n, (n. St.) Cornelkirſebær, n.; -nbaum, m. -es -äume, Cornelitræ, n.

Hermachen, v. a. ſich, d. T. begive ſig hid; gjøre ſig ſtolt af Noget; ſich über etw. -, give ſig i Færd med.

Hermaphrodit, m. -en -en, Tvetulle.

Hermel, f. ſ. Kamille.

Hermelin, n. -es -e, Hermelin, c. (en Art Væſel og Pelsværket af den); en hvidguul Heſt med rødlig Man og Hale. [frem.

Hermurmeln, v. n. m. h. sep. mumle

Hernach, av. herefter, efter, ſiden.

Hernehmen, v. i. a. ins. tage hid, tage til ſig; iſær fig. tage fra: wo ſoll er das Geld -; von etw. -, udlede af. [-; ſ. Herab NB.

Hernieder, av. vulg. ned, her -, hid

Heroiſch, aj. heroiſk, heltemæſſig.

Heroismus, m. (indocl.) Heroismus.

Herold, m. -es -e, Herold, c.; fig. offentligt, høitideligt Bud, n.

Herr, m. -en (fædv. -rrn) -en, Herre, c.: den, der har at byde og raade: Gott, der -; die Frau iſt hier - im

...ment of the Lord Chief Justice of England, and the Lord Chief Baron of the Exchequer, and the Lord Chief Justice of the Common Pleas, or any two of them, and the Lord Chief Justice of the Queen's Bench, or any two of them, and the Lord Chief Justice of the Common Pleas, or any two of them, and the Lord Chief Baron of the Exchequer, or any two of them, and the Lord Chief Justice of the Queen's Bench, or any two of them, and the Lord Chief Baron of the Exchequer

von -en, inderlig, hjertelig, af Hjertet; d. T. meget, overmaade; Herz fassen, Mod, n. (blot i Nom. og Acc. sg.).

Herz-beutel, m. -s pl. s. sg. Hjertepung, c.; -blatt, n. -es -ätter, Mellemgulv, n. (i Legemet); Hjerteblad, n. (paa Vœrter); fig. en inderlig elsket Person; især: et elsket Barn; -brechend, aj. heist ynkelig, beklagelig; især ironisk: hjertebrœkkende: -e Worte; -eleid, n. -es ud. pl. Hjertesorg, c.; -fell, n. -es -e, s. -beutel; -finger, m. -s pl. s. sg. (n. St.) den tredie Finger fra Tommelfingeren; -förmig, aj. hjerteformig; -gespann, n. -es ud. pl. en smertelig Spœnding i Underlivet nær ved Hjertet, Hjertespœnding, c.; -grube, f. -n, Hjertekule, c.; -haft, aj. behjertet, modig; -haftigkeit, f. ud. pl. Mod, n., Kjelhed, c.; -haut, f. -äute, s. -beutel; -ig, aj. d. T. venskabelig, om, Hjertens, allerkjœreste; i Sammens.: barm- ꝛc.; -innig, aj. (som av. ogsaa -inniglich) inderlig, meget oprigtig, af ganske Hjerte; -kammer, f. -n, Hjertekammer, n.; -kirsche, f. -n, et Slags sode Kirsebœr, som have Stikkelse som et Hjerte; -klopfen, n. -s ud. pl. Hjertebanken, c.; -lich, aj. hjertelig; -lichkeit, f. ud. pl. Hjertelighed, c.; -lieb, aj. hjertenskjœr; -los, aj. hjerteles; (sjeld.) modles, forsagt; -losigkeit, f. ud. pl. Hjerteleshed; (sjeld.) Modleshed, Forsagthed, c.; -pochen, n. -s ud. pl. s. -klopfen; -sack, m. -es -äcke, s. -beutel; -schlächtig, aj. som Hjertet slaaer stœrkt paa; især til at betegne en Sygdom hos Heste, som kaldes -schlächtigkeit, f. ud. pl.; -stärkend, aj. hjertestyrkende; -stärkung, f. -en, Hjertestyrkning, c.; -weh, n. -es ud. pl. Hjerteondt, n.; -wurzel, f. -n, Hjerterod, (paa Planter); den midterste, tykkeste Deel af Roden.

Herzen, v. a. omarme, trykke til Hjertet.

Herzen-blatt, n. -es -ätter, en Hjerter, et Kortblad med Hjerter paa; -bube, -könig ꝛc., Hjerterknegt, -konge ꝛc.; -fänger, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Hjertefanger, (-inde) c.

Herzens-angst, f. ud. pl. -freude, f. -n, -noth, f. ud. pl. Hjerteangst, -glœde, -ned, c.; -bruder, m. -s -üder, -freund ꝛc., Hjertensbroder, -ven, c. (inderlig elskede); -dieb, m. -es -e, Hjertetyv, c.; -gut, aj. hjertegod, af Hjertet god; -güte, f. ud. pl. Hjertensgodhed, c.; -lust, f. ud. pl. Hjertenslyst, c.; nach -lust, efter Godtbefindende; -meinung, f. -en, Hjertensmening, sande, oprigtige Mening; -wunsch, m. -es -ünsche, Hjertensonske, n., inderligt Ønske.

Herzog, m. -es -e, Hertug, c.; (fordum) Hœrfører, c.; -lich, aj. hertugelig; -thum, n. -es -ümer, Hertugdømme.

Herzu, av. hertil, hid, herhid; s. Herab NB.

Hespe, f. s. Haspe, Häspe.

Heterodox, aj. s. Irrgläubig.

Hetze, f. -n, (d. T. ogsaa Hatze) Hidsen, c.; ogsaa fig. in der - seyn, fra alle Sider i Fare, i Forlegenhed; Stedet, hvor Dyr til Skuespil paahidses med Hunde; Hidseplads, -bane, c. (Hetzbahn, -haus, -platz, -garten); (Jagtsp.) saa mange Hunde, som tilsammen ere paahidsede; d. T. en stor Mœngde, Hob, c.

Hetzen, v. a. hidse, jage, forfølge: einen Ochsen mit Hunden -; einen Fuchs zum Tode -; hidse, pudse: den Hund auf Einen; zwei Personen an einander, sœtte ud paa hinanden, sœtte sammen; fig. Einen, forhaane, spotte; er ist mit allen Hunden gehetzt, kjender alle Rœnker og Snigveie; lader sig ikke fange. [m. s. Hetze.

Hetzgarten, m. -haus, n. og -platz,

Heu, n. -es ud. pl. Hø, n.

Heu-fuhre, f. -n, Helæs, n.; -gabel, f. -n, Hefork, Hetyv, c.; -hausen, m. -s pl. s. sg. Hestak, c.; -mahd, f. ud. pl. (Nordt.) Hestœt, c.; -monat, m. -es -e, Hømaaned, Juli Maaned; -pferd, n. -es -e, Græshoppe, c.; Guldsmed, c. (Insect); -schober, m. -s -öber, Hestak, c.; -schrecke, f. -n, Græshoppe, Grylle, c. (Insect).

Heuchelei, f. 1) Hykleri, n., Forstillelse, c.; især Skinhellighed, c. ud. pl. 2) en hykkelsk, skinhellig Handling, pl.-en.

Heucheln, v. 1) n. m. h. hykle, fledske: Einem el. gegen Einen -; (fordum) smigre. 2) a. hykle: Freundschaft -.

Heuchler, m. -s pl. s. sg. Hykler, Skinhellig, Helligpeer, c.; -isch, aj. hykkelsk, hykleragtig, skinhellig.

Heuen, v. n. m. h. d. T. heste, bjerge Hø, sprede og vende Høet, for at tørre det.

Heuer, av. d. T. i Aar. [ning, c.

Heuer, f. -n, (Nordt.) Leie, Forpagt-

Heuerig el. heurig, av. dette Aars, fra i Aar, hvad der er skeet, er el. vil skee i Aar. [ret, c.

Heuerkutsche, f. -n, Hyrevogn, -ka-

Heuerling, m. -es -e, Leier, Forpagter, c.

Heuern, v. a. d. T. især Nordt. ein Grundstück -, leie, forpagte.

Heulen, v. n. m. h. (om Vinden, Hunde, Ulve ꝛc.) hyle, tude; (om Mstr.) hyle, grœde heit og tillige klagende.

Heurath, f. s. Heirath.

Heurig, av. s. Heuerig.

Heute, av. i Dag; heut zu Tage el. hëutiges Tages, nu omstunder; den Dag i Dag; i den Tid, vi nu leve.

Heutig, aj. hvad der er el. sker i Dag; noch -es Tages, endnu den Dag i Dag; nuværende, nulevende, paa vor Tid.

Hexe, f. -n, d. T. Hex, Troldqvinde, c.; fig. ogsaa et listigt, forslagent Fruentimmer; (foragt.) en gammel Kjærling.

Hexen, v. n. m. h. hexe, bruge Trolddom.

Hexen-kunst, f. -ünste, Hexekonst, c.; -mehl, n. -es ud. pl. Hexemeel, n.; -meister, m. -s pl. s. sg. Hexemester, c.; -tanz, m. -es -änze, Heredands, c.

Hexerei, f. Hexeri, n., Trolddom, Fortryllelse, c. ud. pl.; en derved skeet Handling, pl. -en.

Hey, interj. og Heye, f. -n, s. Hei!

Hie, s. Hier.

Hiebei, -durch, -für, -gegen, -her, -mit, -nach, -nächst, -neben, -selbst, s. Hierbei ꝛc.

Hieb, m. -es -e, Hug, n. (Handlingen at hugge) ud. pl.; Hug, n., et med et huggende Redskab givet Slag; det derved foraarsagede Saar; fig. Vim. einen Hieb geben, et Hyp, en skarp Dadel el. Spot; er hat einen -, en Hivert, en let Ruus; (i Skovv.) Hugst, c.

Hiebig, aj. s. Hauig.

Hief, m. -es -e, Tone af, Sted i -horn, n. -es -örner, Jagthorn, Jæger-, n.

Hienieden, av. her nede; (digter.) paa denne Jord, i dette Liv.

Hier, av. her (paa dette Sted, i denne Egn, i denne Stad ꝛc.; fig. i denne Verden) hier außen, - außerhalb, - draußen, - nieder el. hienieden, - unter, herude ꝛc.; fig. i el. ved denne Sag: - ist viel zu bedenken; ved disse Ord, nu: - konnte sie sich der Thränen nicht enthalten.

Hier- (sammensat med en præp. el. et av., som begynder med en Consonant, bliver hier- sædvanlig sammentrukket til hie-) hier-an, herpaa, paa dette; -auf, av. herpaa, -over, paa dette; -aus, av. heraf, her udaf, af dette; -bei, av. herved, ved dette; -durch, av. herigj-, herved, formedelst dette; -ein, av. heri, i dette; -für, av. herfor, for dette; -gegen, av. herimod, imod dette; -her, av. herhid, hid; bis hieher, til denne Tid, indtil nu; -herwärts, av. herhid ad; -hin, (ikke hiehin) av. herhen; -in, av. heri, i dette; -mit, av. hermed, med dette; -nach, (bedre end hienach) av. herefter, herpaa; -nächst, (ikke hienächst) av. hernæst, fremdeles, videre; d. T. hernæst ved, strax i Nærheden; -neben, av. herved, herhos; d. T. ved denne Sag; -nieden, av. usædv. for hienieden; s. dette Ord; -selbst, av. her; -seyn, n. -s ud. pl. Nærværelse, Tilstedeværelse, c.; -über, av. herover, over dette; -um, av. herfor, -om, for dette, om -; -unter, av. herunder, under dette; -von, av. heraf, - om, - paa, af dette, om -, paa -; -wider, av. herimod, imod dette; -zu, (sædv. hiezu) av. hertil; -zwischen, av. herimellem.

Hierarchie, f. (4 Stav.) -n (5 Stav.) Hierarchie, n.

Hieroglyphe, f. (5 Stav.) -n, Hieroglyph, c.; fig. ethvert uforstaaeligt Skrifttegn.

Hiesig, av. herværende; indenlandsk.

Hiez, m. -es -e, el. -e, f. -n (n. St.) Kat, c.

Himbeere, f. -n, Hindbær, n., Frugten af -beerstrauch, m. -es -äuche, Hindbærbusk, c.

Himmel, m. -s pl. s. sg. Himmel, c. (i dette Ords Betyd. i Dansk); Thronhimmel, Baldachin, c.; Dækket paa en Karet; Himmel over en Seng.

Himmel-an, av. himmelhøit, op imod Himlen; -bett, n. -es -en, Himmelseng, c.; -blau, aj. himmelblaa; -fahrt, f. ud. pl. Himmelfart, c.; -fahrtstag, m. -es -e, Christi Himmelfartsdag, c.; -hoch, aj. himmelhei, meget hei; -reich, n. -es ud. pl. Himmerige, n.; fig. en høi Grad timelig Lykkalighed; -schreiend, aj. himmelraabende; -stürmer, m. -s pl. s. sg. Himmelstormer, c.; -trunken, aj. (digter.) beruset af himmelsk Salighed; -wärts, av. op imod Himlen; -weit, aj. d. T. blot fig. himmelvid, meget vid (vidt).

Himmeln, v. n. m. h. vulg. himle, doe; (Sydt.) lyne.

Himmels-bewohner, m. -s pl. s. sg. Himmelbeboer, c.; -bote, m. -n -n, H-sendebud, n.; -braut, f. -äute, (digt.) H-brud, c.; -brod, n. -es ud. pl. H-brød, n., Manna, c.; -gabe, f. -n, H-gave, Guds Gave, c.; -gegend, f. -en, H-egn, c.; -gestalt, f. -en, himmelsk Skikkelse, c.; -gewölbe, n. -s pl. s. sg. H-hvælving, c.; -könig, m. -es -e, Gudernes Konge, Jupiter, c.; -königinn, f. ud. pl. (i den romerske Kirke) Jomfru Maria; -körper, m. -s pl. s. sg. H-legeme, n.; -leiter, f. -n, H-stige, c.; -licht, n. -es -er, H-lys, n.; -lust, f. -üste, himmelsk Lyst, c.; -speise, f. ud. pl. H-spise, Ambrosia, c.; ogsaa: Bredet i Nadveren; -strich, m. -es -e, H-strøg, n., H-egn, c.; Clima, n.; -zeichen, n. -s pl. s. sg. H-tegn, n.

Himmlisch, aj. himmelsk: som er i el. paa Himlen; aandelig, salig; fig. i høi Grad fortræffelig, fuldkommen.

Himten, m. -s pl. s. sg. el. Himt, m. -en -en, (især Nordt.) et Maal til tørre Ting; ($\frac{1}{4}$ Skp.).

Hin, av. hen, bort, væk, affted; - und wieder, - und her, hid og did, frem og tilbage. Hin sammensættes som en adskillelig Part. med mange Verber: hinbestellen, bestille derhen; -fahren, kjøre hen, - bort; saaledes ogsaa -fliegen, -fliehen, -fließen, -führen, -reisen, -reiten, -treten ꝛc. Naar - forbindes med können, sollen, wollen, müssen og seyn, saa maa gehen, kommen el. reisen forstaaes derunder: er will -, han vil gaae, el. komme el. reise. Hin seyn staaer ogsaa fig. for: borte, være tabt, hin ist hin, hvad der er borte, er borte. [Herab NB.

Hinab, av. ned, nedad, ned af; f.

Hinan, av. hen, derhen, hen til, hen imod, op til, op af, op efter: den Berg -. f. Herab NB.

Hinauf, av. op, derop, op ad, op af: den Berg; den Strom -. f. Herab NB.

Hinaus, av. ud, derud; wo denken Sie -, hvor vil De hen? hvad mener De dermed? wo will das -? hvad Ende skal det faae? f. Herab NB.

Hinbringen, v. i. a. sep. bringe hen, føre hen: die Zeit, sein Leben -, tilbringe, henbringe. [Hind, c.

Hinde, f. -n, (foræld. og digter.)

Hinderlich, aj. hinderlig, til Hinder: Eim. in, an el. zu etw. - seyn.

Hindern, v. a. eine S. -, hindre: Einen -; Einen an el. in einer S. -.

Hinderniß, n. -sses -sse, Hindring, c.

Hinderung, f. Hindren, c. ud. pl.; Hindring, c. pl. -en.

Hindinn, f. -en, Hind, c., Hunnen til en Hjort. [NB.

Hindurch, av. igj-, derigj-; f. Herab

Hinein, av. ind, ind i, i, deri; schäme dich in dein Herz -, inderlig for dig selv; f. Herab NB.

Hineinwärts, av. indad, ind imod.

Hinfahren, v. i. sep. 1) a. kjøre (føre, bringe) hen, - bort. 2) n. m. f. kjøre, fare, reise hen, bort.

Hinfahrt, f. ud. pl. Henfart, Bortreise, c.; fig. Henfart, Død, c.

Hinfallen, v. i. n. m. f. sep. falde hen, - ned, - omkuld.

Hinfällig, aj. let henfaldende; blot fig. henfaldende, svag, skrøbelig, brøstfældig, affældig; forgængelig; -keit, f. -en, Svagelighed, Skrøbelighed, B-hed, F-hed, c.

Hinfort, av. fra nu af, i Fremtiden, fremdeles, herefter.

Hinfür el. -o, av. Sydt. f. Hinfort.

Hingang, m. -es -änge, Hengang, Bortgang; fig. Død, c.

Hingeben, v. i. a. sep. give hen, - bort; afstaae, overlade Andre; fig. hengive, opoffre; sich -, hengive; -bung, f. ud. pl. Given hen, Given bort; Afstaaelse, Hengivelse, c.

Hingegen, cj. derimod.

Hingehen, v. i. n. m. f. sep. gaae hen, - bort; fig. hengaae, gaae forbi: die Zeit geht bald hin; es geht noch so hin, d. T. det gaaer saa an, kan passere; etw. - lassen, ikke paatale, lade det være ustraffet, udadlet.

Hingeschieden, aj. afdød; der -e, den Afdøde.

Hinhalten, v. i. a. sep. holde frem, ud fra sig; fig. opholde ved Toven, berolige med opdigtet Haab; -tung, f. ud. pl. Holden frem, Opholden, c.

Hinhelfen, v. i. a. sep. hjelpe hen, - frem; sich kümmerlich -, d. T. slaae sig igj- (med Hensyn til Udkomme).

Hinken, v. n. m. h. hinke, halte; fig. dieses Gleichniß hinkt, halter, passer ikke; es hinkt damit, har ingen rigtig Fremgang; ligel. blive fordægtig, tvetydig.

Hinknien, v. n. m. f. sep. knæle ned, falde paa Knæ.

Hinlangen, v. sep. 1) a. række hen, lange -, sye -. 2) n. m. h. række til, strække -, slaae -, naae -, være nok.

Hinlänglich, aj. tilstrækkelig, nok; -keit, f. ud. pl. T-hed, c.

Hinmachen, v. a. sep. sich, begive sig hen; gjøre saa saa, rive fra sig, jaske af.

Hinnehmen, v. i. a. sep. tage hen; tage til sig, tage imod; einen Schimpf -, drikke i sig.

Hinnen, av. blot med von: von -, herfra, bort herfra.

Hinraffen, v. a. sep. rive bort; især fig. rapse, snappe bort.

Hinreichen, v. sep. 1) a. række hen, sye -. 2) n. m. h. række til, naae -, strække -, være nok; -d, aj. tilstrækkelig.

Hinreißen, v. i. a. sep. rive hen, - bort; fig. henrive, pludselig bemægtige: der Zorn riß mich hin.

Hinrichten, v. a. sep. rette, stille, styre hen ad; einen Missethäter, henrette; (undert.) ombringe, tage af Dage: Einen mit Gift -; -tung, f. -en, Retten hen, Henrettelse, c.

Hinscheid, m. -es ud. pl. (Sydt.) Død, c. [fra; fig. dse.

Hinscheiden, v. n. m. f. stille bort

Hinschießen, v. i. sep. 1) a. skyde til, forskyde: Geld zu etw. -. 2) n. m. h. skyde hen (mod et Maal med et Gevær). 3) n. m. f. skyde frem, ile meget hurtigt frem.

Hinschlagen, v. i. sep. 1) a. slaae hen, - bort. 2) n. m. f. falde om, styrte omkuld.

Hinschmeißen, v. t. sep. d. T. 1) a. smide, slænge hen el. bort. 2) n. m. f. falde om, styrte omkuld.

Hinsetzen, v. a. sep. sætte hen, bort, fra sig, ned; fig. Einen -, sætte fast

Digitized by Google

(i Fængſel).

Hinſicht, f. -en, Henſeen, c.; ſig. Henſigt, c., Henſyn, n.; in - deiner, el. auf dich, med Henſyn paa, i Henſeende til; --lich el. -ſichts, av. med Henſyn til, i Betragtning, med Gen.: -lich deſſen, deiner ꝛc.

Hinſtellen, v. a. sep. ſtille hen, bort, fra ſig.

Hinſterben, v. i. n. m. ſ. hendoe, [bortdoe.

Hinſtrecken, v. a. sep. ſtrække hen, - bort, udſtrække.

Hinſtreichen, v. i. sep. n. 1) m. h. ſtryge hen, - bort. 2) m. ſ. ſtryge, trække hen, - bort; iſær om Trækfugle.

Hintan, av. (for hinten an) iſær Sydt. tilbage, bag ved, bag efter; etw. - ſetzen, forſømme, undlade, el. ogſaa tilſideſætte, foretrække en anden Ting; -ſetzung, f. ud. pl. Tilſideſættelſe, Forſømmelſe, Foragt, c.

Hinten, av. bag, bag ved, bag til; - nach, (undert.) ſiden efter.

Hinter, bag, bag ved, - om, - efter, efter: 1) præp. a) med Dat. (paa Spørgsmaal: hvor?) - dem Ofen liegen; - der Thür Abſchied nehmen, liſte ſig bort; - Einm. her ſeyn, være efter En, forfølge; - einer S. her ſeyn, være ſtærkt i Færd med, for at faae færdig; etw. - den Ohren haben, have i Sinde; er hat es - meinem Rücken, - mir, - ſeinem Vater gethan, mig, hans Fader uafvidende. b) med Acc. (paa Spørgsmaal: hvorhen?) etw. - den Tiſch werfen; ſig. i mange Tilfælde: - die Wahrheit kommen, komme efter, faae Nys om, opdage; ſich - Einen ſtecken, ſkjule ſig bag En, bruge ham hemmeligt til ſine Henſigters Opnaaelſe; - her, bag efter, ſiden. 2) i Sammenſ. a) med mange Subſt. og Adj.: das Hinterbein, die -thür ꝛc., hvor - beholder Tonen paa den første Stavelſe; dette gjelder ogſaa, naar det i Sammenſ. med Verb. ſom en adſtillelig Partikel tages i dets egentl. Bem., og udtrykker en Bevægelſe et el. andet Sted hen, bag ved, bag ud: gehet - (Alle disſe Verb. anføres ikke her). b) med Verb. ſom en uadſtillelig Part. i en ſig. Bem., hvor det altid kaſter Tonen paa Verbet; dette gjelder ogſaa om de deraf afledede Ord. 3) av. d. T. for: hinunter, ned, - med mange Verb.: -eſſen, -trinken, -bringen ꝛc.; ſee Herab. 4) aj. uden Comparativ, Superl. -ſte, ſom er bag til, ved, efter, Bag-: der -e Theil, Bagdelen; das -ſte zu vorderſt, el. das Vorderſte zu -ſt kehren, vende bag for, el. for bag.

Hinter-backe, f. -n, Artsbalde, c.; -bein, n. -es -e, Bagbeen, n. (paa et firfødet Dyr); ſig. auf die -e treten el. ſich auf die -e ſetzen, ſætte ſig paa Bagbenene, gjøre Modſtand, c.; gaae fra ſit Forſæt, ikke opfylde en Forening el. holde et Løfte; -bliebenen, pl. ud. sg. de Efterlevende; -bringen, v. i. a. ins. Einm. etw., lade vide hemmeligt, underhaanden; ſ. Hinter 3; -drein, av. d. T. bag efter, ſiden; -s führen, v. a. ins. (forſtjelligt fra hinter führen) (ſjeld.) for -gehen; -fuß, m. -ſſes -üſſe, Bagfod, c.; -gebäude, n. -s pl. ſ. sg. Bagbygning, c.; -gehen, v. i. a. ins. Einen, narre, ſtuſſe, bedrage, fixere, føre bag Lyſet; -grund, m. -es -ünde, Baggrund, c., iſær i et Maleri; -halb, av. og præp. med Gen. (ſjeld.) paa den bageſte Side; -halt, m. -es -e, Baghold, n., ſaavel om Sted ſom Perſoner; iſær i Krig; -halten, v. a. ins. (forſtjellig fra hinter halten) Einm. etw., holde tilbage, forholde, holde hemmeligt; -haltig, (d. T.) hältig el. -hältiſch, aj. tilbageholdende, ſkjult og forſtilt; -hand, f. -ände, den bageſte Deel af Haanden; (i Kortſpil) Baghaand, c.; -laſſen, v. i. a. ins. Einm. etw., efterlade, iſær efter ſin Død; -laſſenſchaft, f. -en, Efterladenſtab, n. (en Afdøds); -legen, v. a. ins. lægge tilbage; (iſær Sydt.) nedlægge, deponere, give i Forvaring; -liſt, f. ud. pl. Liſt, Underfundighed, c.; -liſtig, aj. liſtig, underfundig; -liſtigkeit, f. ud. pl. Liſtighed, Underfundighed, c.; -mann, m. -es -änner, Bagmand, c.; -rad, n. -es -äder, Baghjul, n.; -rücks, av. d. T. baglængs, tilbage, bag til; ſig. i Ryggen, hemmelig; -ſaß, m. -ſſen, -ſſen, (n. St.) Beſidder, Indvaaner; Indſidder, Huusmand, c.; -ſeite, f. -n, Bagſide, c.; -ſitz, m. -es -e, Bagſæde, n.; -theil, n. -es -e, Bagdeel, c.; -thür, f. -en, Bagdør, c.; ſich eine -thür offen laſſen, ſig. en Udvei; -treffen, n. -s pl. ſ. sg. den bageſte Deel af en i Slagorden opſtillet Armee; Arriergarde, c.; -treiben, v. i. a. ins. eine S., drive tilbage, forhindre, gjøre til intet; -treibung, f. -en, Tilbagedriven, Forhindren, c.; -viertel, n. -s pl. ſ. sg. Bagfjerding, c.; -wärts, av. bag til, bag ud; ligel. paa Ens Bag, i Ens Fraværelſe. [Rumpe, Arts, c.

Hintere, m. -n el. Hintern, m. Bag,

Hinthun, v. i. a. sep. d. T. ſætte hen, ſtille -, lægge -.

Hintritt, m. -es -e, blot ſig. dødelig Afgang, Henfart, Død, c.

Hinüber, av. henover, over, paa den anden Side; ſ. Herab NB.

Hinum, av. (ſjeld.) hen om.

Hinunter, av. ned; ſ. Herab NB.; -wärts, av. ned ad.

Hinwärts, av. hen ad.

Hinweg, m. -es -e, Henvei, c.

Digitized by Google

Hinweg, av. væk, bort; f. Herab NB.

Hinwerfen, v. i. a. sep. kaste bort, slenge hen, kaste paa Gulvet; fig. ein Wort, henkaste.

Hinz, forkortet for Heinrich; es kümmert mich nicht, was - oder Kunz dazu sagen wird, Peer eller Poul; en Kat.

Hinzählen, v. a. sep. tælle op.

Hinziehen, v. i. sep. 1) a. trække hen; fig. trække i Langdrag, forhale; henstræbe: sein Leben. 2) n. m. s. drage, flytte, reise bort, - hen; -ung, f. ud. pl. Trækken hen. [ab NB.

Hinzu, av. hen, til, hen til; f. Her-

Hinzug, m. -es -üge, Dragen hen, Flytten hen, c.

Hiobspost, f. -en, fig. Hiobspost, c.

Hippe, f. -n, en Benævnelse paa adskillige krumme Værktøi til at hugge og stære med; især: Segel, Lee, c.; en krum Gartnerkniv; (n. St.) Vaffel, c., Goderaad, n. (et Slags Kage); (n. St.) Geed, ung Geed, c.

Hippokraß, m. -sses ud. pl. Hippocras, en med Krydderi tillavet Viin.

Hirn, n. s. Gehirn; fig. Forstand, Aandskraft, c.

Hirn-gespinnst, n. -es -e, Hjernespind, n.; -haut, f. -äute, H-hinde, c.; -schädel, m. -s pl. s. sg. og -schale, f. -n, H-skal, Pandeskal, Pandebrask, c.; -wurst, f. -ürste, Pølse af Svinehjerne; Cervelatpølse, c.; -wuth, f. ud. pl. Forvildelse i Hovedet, Afsindighed, som opstaaer af Inflammation i Hjernen.

Hirsch, m. -es -e, (Sydt. -en -en) Hjort, c.

Hirsch-bock, m. -es -öcke, Hanhjort, c.; ogsaa en Art vilde Faar i Afrika af en Kalvs Størrelse; -brunst, f. ud. pl. Hjortebrunst, c.; Hjortens Brunste- el. Parretid; et Slags Svampe; -fänger, m. -s pl. s. sg. Jagtdolk, c.; -geweih, n. -es -e, Hjortetakke, c., -horn, n.; -horn, n. -es, s. -geweih, pl. -örner; den horn- el. beenagtige Materie, hvoraf Hjortetakker bestaae, ud. pl.; -kalb, n. -es -älber, Hjortekalv, c., naar den endnu ikke er eet Aar; -kolben, m. -s, især pl. s. sg. de unge, blede, med laadden Hud overtrukne Takker, som Hjorten faaer hvert Aar; -krankheit, f. ud. pl. en krampeagtig Sygdom hos Hjorte, Mstr. og især hos Heste; -kuh, f. -ühe, Hind, c.; -leder, n. -s pl. s. sg. Hjortestind, n.; -ledern, aj. Hjortestinds-, af Hjortestind; -ruthe, f. -n, Hjortens Lem, c.; -schröter, m. -s pl. s. sg. Eghjort, c. (Insect); -wildpret, n. -es ud. pl. Hjortevildt, n., Hjort og Hind; Dyrekjød, Vildt, n.; -ziemer, m. -s pl. s. sg. Morbraden af en Hjort; d. T. -zimmer, m. -s pl. s. sg.

Hirse, f. ud. pl. (ogsaa m. -n el. -n, m. -ns) Hirse, c.; -nsieber, n. -s ud. pl. Hirsesæber, c.

Hirt (el. forlænget -e) m. -en -en, Hyrde, c., En, som vogter Qvæg; fig. Geistlig, Sjæleforger, c.

Hirten-brief, m. -es -e, Hyrdebrev, n., Brev fra en Bistop til sine underhavende Geistlige angaaende Sjæleforgen; -gedicht, n. -es -e, Hyrdedigt, n., Idylle, c.; -leben, n. -s ud. pl. Hyrdeliv, n.; -stab, m. -es -äbe, Hyrdestav, c.; fig. et Sindbillede paa Sjæleforgen og den dermed forenede geistlige Ret; Ret, at indsætte Qvæghyrder; Ret at bemme i Sager angaaende Eng og Græsgange; -tasche, f. -n, Hyrdetaske, c.: (som Hyrderne bære; en Plante). [heise op.

Hissen, v. a. (Nordt. Sesp.) heise,

Historie, (4 Stav.) f. -n, Historie, c.

Hitzblase, f. -n, el.

Hitzblatter, f. -n, Hedeblegn, c.

Hitze, f. ud. pl. Hede, c.: den Tilstand ved et Legeme, i Følge hvilken samme frembringer en høi Grad af Varme; især den af Solens Straaler i høi Grad opvarmede Dunstkreds; fig. om Krydderier, stærke Drikke ꝛc., naar de foraarsage en heftig Bevægelse i Blodet; Følelsen af en høi Grad af Varme; fig. Hede, Heftighed, Hidsighed, Fyrighed, Vrede, c.

Hitzen, v. n. m. h. hede, hidse.

Hitzig, aj. heed; fig. hidsig, heftig, let vred; ein -es Erdreich, som driver Væxterne for stærkt; -keit, f. ud. pl. Hede, Hidsighed, Heftighed, c.

Ho! ho ho! interj. ho! hoho!

Hobel, m. -s pl. s. sg. Høvl, c.; der grobe -, Skrubhøvl, c.; -bank, f. -änke, Høvlebænk, c.; -eisen, n. -s pl. s. sg. og -klinge, f. -n, Høvljern, n.; -span, m. -es, især pl. -äne, Høvlspaan.

Hobeln, v. a. høvle; fig. Einen, lære bedre Levemaade.

Hoch, aj. (som blot Adject. hohe) höher, höchst, høi (ikke lav, dyb); fig. (om Farver, lys): -roth, heired; (om Toner, ikke dybe): sie singt -; (om Brede): zwei, drei Mann -, især om Soldater, i to, tre Geleder efter hverandre; (om Tiden): es ist hohe Zeit; ein hohes Alter; die höheren Wissenschaften, som ikke uden Forkundskaber kunne forstaaes el. benyttes; hohe Schulen, Høiskoler, Universiteter; (om Prisen, ikke lav, ringe): es steht mir -; (som overgaaer andre Ting af sin Art i Fortrin, i Høitideligheder): ein hohes Fest; die hohe Jagd, Overjagt, Jagt efter det store Vildt (Jagd des hohen Wildprets) d. e. Hjorte, Daadyr, Vildsviin, Agerhøns, Fasaner, Ræve ꝛc.; (om borgerlige Værdigheder, især

Fødsels og Stands Fortrin): der hohe Adel; die hohe See, den aabne; ein Thier geht – beschlagen, (Jagtsp.) drægtigt; Eim. ein – bringen, et Hurra, et jublende Ønske for hans Vel; ogsaa i Sammensætn.: hochfürstlich, -gräflich, -edel, -würdig ꝛc.; stolt, blot som aj.: mit einer hohen Miene; (om den Grad af indre Styrke, som liden el. ingen Tilsætning taaler): -halten, -schätzen; ogsaa i Sammensætn.: hochberühmt, -gelehrt ꝛc. ꝛc.

Hoch-achten, v. a. Einen, høiagte; -achtung, f. ud. pl. Høiagtelse, c.; -achtungsvoll, aj. høiagtelsesfuld; -altar, m. -es -äre, Høialter, n., det helligste, fornemste Alter i en catholsk Kirke, hvorved -amt, n. -es -ämter, Høimesse, stor Messe paa Søn- og Helligdage, læses; -beinig, aj. høibenet; fig. -beinige Zeiten, (i Spøg) dyre, næringsløse; -bootsmann, m. -es -leute, Høibaadsmand, c.; -deutsch, aj. høitydsk; s. Forklaring over Forkortelserne, Anmærkn. 3; -edel, aj. høiædel; (blot i Titler, mere end -wohledel og wohledel); -edelgeboren, aj. velbyrdig (blot som en Titel, mere end wohledelgeboren og hochw-); -ehrwürdig, aj. høiærværdig, (i Titel til geistlige Personer); -erhaben, aj. høiophøiet; -fahrend, aj. stolt, bydende; -geboren, aj. høibaaren (i Titel); -geehrt, aj. høiæret (især i Titler, hvor det som oftest hedder -geehrtester; ogsaa d. T. -zuehrend, -zuverehrend); -gelehrt, aj. høilærd (blot i Titler til Lærde af Profession; forældr. -gelahrt); -gericht, n. -es -e, Retterstæd, n.; især Galge, c.; -gesang, m. -es -e, Høisang, c.; -her, av. fra Høiden, fra oven; -herzig, aj. høihjertet; -herzigkeit, f. ud. pl. Høihjertethed, c.; -land, n. -es -e, Høiland, n.; -länder, m. -s pl. s. sg. Høilænder, c.; -löblich, aj. høilovlig; -meister, m. -s pl. s. sg. s. Deutsch-; -mögend, aj. høiformaaende, blot som Titel til Generalstaterne i Holland; -muth, m. -es ud. pl. Hovmod, n., Hovmodighed, Stolthed, c.; (fordum) høit, ædelt Mod, Høihjertighed; høi Glæde; -muth kommt vor dem Falle, Hovmod staaer for Fald; -müthig, aj. hovmodig, stolt; -preislich, aj. høiprislig; blot som Titel til visse høie Collegier; -schätzen, v. a. sep. skatte høit, høiagte; -schätzung, f. ud. pl. Skatten høit; Høiagtelse, c.; -schule, f. -n, Høiskole, c.; -schüler, m. -s pl. s. sg. academist Borger, Student, c.; -schwanger, aj. høifrugtsommelig; -stämmig, aj. høistammet; -stift, n. -es -e, Høistift, n. (ved en Dom- el. Cathedralkirke); -trabend, aj. høitravende: (om Hæste); fig. (om svulstige Tanker og Udtryk); d. T. ofte: hovmodig, stolt; -verdient, aj. høifortjent; -verrath, m. -es -e, Landsforræderi, n., Majestætsforbrydelse, c.; -verräther, m. -s pl. s. sg. Landsforræder, Majestætsforbryder, c.; -verrätherisch, aj. landsforrædersk; -wohledel, aj. høiædel, (en Titel, mindre end -edel, men mere end wohledel); -wohlerwürdig, aj. høiærværdig (blot i Titel til geistlige Personer; mindre end -erwürdig, men mere end wohle-); -wohlgeboren, aj. høibaaren (Titel); Ew. -, deres Høibaarenhed; -würdig, -st, aj. høiværdig; das -e (hos Catholikkerne) den indviede Hostie; især ogsaa geistlige Personers Titel, -würdigst for dem af første, -würdig for dem af anden Rang; -zuehrend el. -zuverehrend, aj. (et Høflighedsudtryk) høistærede.

Hochzeit, (et skarpt o, hvilket i hoch ellers overalt er langtrukket) f. -en, Bryllup, n.; (forældr.) Høitid, c.; -er, m. -s pl. s. sg. (-erinn, f. -en) d. T. Brudgom, (Brud), c.; -lich, aj. som hører til Bryllup; bryllupsmæssig; -lied, n. -es -er, Bryllupssang, c.; -mäßig, aj. bryllupsmæssig.

Höchlich, aj. blot fig. høilig, i høi Grad, meget; (blot foran Verber og partic.) -bedauern, -erfreut.

Höchst, aj. s. Hoch.

Höchstens, av. høist, i det høieste, i det længste.

Hocke, f. -n, (n. St.) Trave, c.: (af opstillede Kornneg paa Marken, af Halmbundter el. Kaste); Ryg, c.

Hocken, v. 1) a. sætte i Traver, i Hob (Hov); Einen –, tage paa Ryggen; (s. auf-, som er sædvanligere). 2) n. m. s. sidde paa Ryggen af en Anden; sidde paa Hug; fig. d. T. leve ledig paa eet og samme Sted; nole, dvæle.

Höcker, m. -s pl. s. sg. Pukkel, c.; Bulk, c.; en rundagtig Ophøining paa visse Legemer; Jordtue, Jordbanke, c.; -icht, aj. ujævn, knuddret, som ligner en Pukkel; pukkelagtig; -ig, (-ckrig) aj. ujævn, bulket, pukket, strukrygget, strutrygget.

Hode, f. især pl. -n, Testikel, c.; -nsack, m. -es -äcke, Pungen (for Testiklerne).

Hof, m. -es -öfe, (Dim. Höfchen, n. -s pl. s. sg.) Gaard, c., Gaardsplads ved et Huus; ogsaa en frit liggende, paa en el. anden Maade omsluttet, for oven aaben Plads; fig. en lys, rund Kreds om Solen el. Maanen: Havgaard, c.; Gaard, c., Huus med Indkjørsel, især paa Landet; Bondegaard, Avls-, Hoved-, Herre-, c., Slot, n. fig. Hof, n.; Hofstat; ogsaa i mange

Digitized by Google

Sammens.: Hofarzt, -schneider ꝛc.; (sjeld.) en høitidelig Sammenkomst, især af fornemme Personer; einer Person den - machen, af Høflighed el. Tilbøielighed gjøre ofstere Opvartning; berise stor Opmærksomhed.

Hof-amt, n. -es -ämter, Hofembede, n.; -arbeit, f. -en, Hofarbeide, n.; Hoveritjeneste, c.; -arzt, m. -es -ärzte, Hoflæge, c.; -dame, f. -n, Hofdame, c.; -fähig, aj. berettiget til at komme til Hoffet; -gericht, n. -es -e, Hofret, c.; -haltung, f. -en, Hof, -hold, n., -stat, c.; -hund, m. -es -e, Gaardhund, c.; -lager, n. -s pl. s. sg. Residseren, c., Hoffets Ophold; Residents, c.; -leute, pl. ud. sg. Hoffolk; -luft, f. ud. pl. fig. Levemaaden ved Hoffet, den der herskende Aand; den foranderlige Hofgunst; -mann, m. -es -änner og -leute, Hofmand, fornem Hofbetjent; fig. fiin Verdensmand, c.; -meister, m. -s pl. s. sg. Forvalter, Inspecteur, c. (ved et Gods); Ladefoged, Ride-, c. (ved en Avlsgaard); Præsidenten i et Justitscollegium, især i Hofretten; Hofmester, Overh-, c. (ved store Hoffer); Hovmester, c. (i et fornemt Huus); Huuslærer, c.; fig. En, som vil rette og monstre paa Andre; -meisterei, f. -en, Forvalterbolig, Inspecteur-, c. (paa et Gods); -meisterinn, f. -en, Forvalterens Kone; Meierske, c.; Hovmesterinde, c.; -meisterlich, aj. hovmesterlig; -meistern, v. a. Einen, hovmesterere; -rath, m. -es -äthe, Hofraad, c. (ofte blot en Titel); Hofraad, n. (et af Hofraader bestaaende Collegium); -raum, m. -es -äume, Gaardsrum, n., -plads, c.; -recht, n. -es -e, en adelig Gaards Ret over de til samme herende Livegne; Vornedrettighed, c.; Samling af de Love, hvorefter de over Hoflehn opstaaede Stridigheder afgjøres; Hofrettighed, c., -privilegium, n.; Eim. auf - etw. bewilligen, erlauben, tilstaae noget Usædvanligt, ellers Utilladt; -schranz, m. -en -en, (-e, f. -n) Hofsnog, c.; -sitte, f. -n, Hofskik, Etiquette, c.; -staat, m. -es -en, Hofpragt, c.; Hofstat, c., Hofbetjenterne; -stadt, f. -ädte, Residentsstad, c.; -statt, f. -ätte, Residents, c. (Stad og undert. Slot); -stätte, f. -n, Stedet, hvor en Bonde- el. Herregaard ligger el. har lagt; Gaardsrum, n. (ved en Land- el. Bondegaard); Residentssted, n.; -tracht, f. ud. pl. Hofdragt, c.; -trauer, f. ud. pl. Hofsorg, c.; -wehr, f. el. -wehrung, f. -en, Mark- og Avlsredskaber, som høre til en Bondegaard.

Hofen, (foræld.) v. 1) n. m. h. holde Hof; residere; Eim., opvarte hofmæssigt. 2) a. herberge, give Huusly.

Höfener (Höfner) m. -s pl. s. sg. (n. St.) Gaardmand, c. (med en heel Gaards Jorder).

Hoffart (-fahrt) f. ud. pl. Hoffærdighed, c.; -ärtig, aj. hoffærdig.

Hoffen, v. n. m. h. og a. haabe: ich hoffe, ihn zu sehen, daß er lebt, auf bessere Zeiten, auf Gott, zu Gott, daß; das Beste -; (oprindel.) staae stille, holde inde; der Hirsch hofft, (Jagtsp.) standser og seer sig om; -tlich, av. som jeg haaber, ventelig, formodentligen; -ffer, m. -s pl. s. sg. (-fferinn, f. -en) (sjeld.) den, der haaber; Haaber, c.; -ffnung, f. -en, Haab, n., Forhaabning, c.; - auf (til) etw. setzen; guter - seyn, være frugtsommelig, paa gode Veie; den haabede Gjenstand selv: meine - ist vereitelt; -ffnungslos, aj. haabløs; -ffnungslosigkeit, f. ud. pl. Haabløshed, c.; -ffnungsvoll, aj. haabefuld; -ffnungsschimmer, m. -s pl. s. sg. (poet.) Haabglimt, n.

Höhe, f. Heide, c., Egenskaben ved en Ting, at den er hoch, s. dette Ord; ud. pl.; Hei, Bakke, c.; fig. en over mange andre ophøiet Fortrinsgrad; Høihed, c.: die - seines Geistes, seines Standes.

Hoheit, f. blot fig. og mest ud. pl. -en, Høihed, c.: (Aandens, formedelst mange og store Fortrin; Standens); Herredømme, n., Regjering, c.; blot i nogle Tilfælde: Landes -; fürstliche -; en Titel for fyrstelige Personer af begge Kjøn: Ew. Königliche -; Ihre Königlichen -n.

Hohe-lied, n. -nliedes -nlieder, rigtigere: das hohe Lied, Høisangen; - - - Salomonis, Salomons Høisang; -priester, m. -npriesters pl. -npriester, rigtigere: der hohe Priester, Ypperstepræst, c.; -priesterlich, aj. ypperstepræstelig.

Höherauch, m. -es -e, Brandtaagt.

Höher, aj. høiere, s. Hoch.

Hohl, aj. huul: ein -er Zahn; med Huulning: die -e Hand; -e Augen, dybtliggende; fig. (om Stemmen og Lyden) huul; -äugig, aj. huuløiet, som har indfaldne Øine; -spiegel, m. -s pl. s. sg. Huulspeil, n.; -weg, m. -es -e, Huulvei, c.

Höhle, f. -n, Hule, Huulhed, c.

Hohlen, s. Holen.

Höhlen, v. a. hule; sædv. aush-, udhule.

Hohlkrähe, f. -n, sort Spæt (Fugl).

Hohlunder el. Hohllunder, s. Holunder.

Höhlung, f. Hulen, Udh-, c. ud. pl.; Huulning, Fordybning, c.; en liden, ikke meget dyb Hule, pl. -en.

Hohn, m. -es ud. pl. Haan, c.; Einem - sprechen, spotte, trodse; Gjenstanden for Haanen.

Hohn=ecken, v. a. have til Nar; -=eckerei, f. gjentagen Forhaanelse, c.; -gelächter, n. -s ub. pl. Haanlatter, c.; fig. Gjenstanden derfor; -lache, f. ub. pl. d. T. Haanlatter, c.; -lächeln el. -lachen, v. n. m. h. smile, lee spodst; -sprecher, m. -s pl. s. sg. En, som taler med foragtende Trods; Trodser.

Höhnen, v. a. Linen, haane.

Höhner, m. -s pl. s. sg. Haaner, c.

Höhnerei, f. -en, idelig Haanen, c.

Höhnisch, aj. haanende, haanlig.

Höhnlich, aj. (sjeld.) haanlig.

Höke, m. -n -n, el. -r, m. -s pl. s. sg. (-kinn el. -kerinn, f. -en) d. T. Heker, Spek- (-ske), c.

Höken el. Hökern, v. n. m. h. hokre, handle med Spekhokervare.

Hökerei, f. -en, Hokeri, Spek-, n.

Hokus Pokus, m. (n.) indecl. Hokus Pokus.

Hold, aj. Lim. el. einer S. -, huld. gunstig, bevaagen; ein -es Kind, meget behageligt, tækkeligt, yndigt.

Holde, m. -n -n (-dinn, f. -en), (sjeld. og blot undert. digter.) Elskede; Ven (-inde), c.; (n. St.) Undersaat, c.

Holder, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Hyld, c.

Holdselig, aj. artig, behagelig, beleven; huldsalig, yndig, indtagende; -=keit, f. ub. pl. A-hed, B-ghed, B-nhed, H-hed, c.

Holen, v. a. hale, drage, bringe nærmere: etw. -; Athem -; hente: einen Brief von der Post -; einen Arzt -; etw. - lassen; fig. sich etw. -, paadrage sig; hol' ihn der Teufel! Fanden tage ham!

Holster, f. -n, Hylster, Pistol-, n.

Holk (Hulk), m. -en -en, Holk, c. (et gammelt til en Pram indrettet Skib).

Holla! interj. d. T. holla; (undert.) holdt!

Holländer, m. -s pl. s. sg. Hollænder, c.; fig. en fra Holland kommen el. paa hollandsk Maade forfærdiget Ting; især i Papirmollerne, et i Holland opfundet Molleværk; Forpagteren af en Gaards Hollænderi (-ei, f. -en); -inn, f. -en, Hollænderinde, c.; -disch, aj. hollandsk.

Hölle, f. pl. (sjeld.) -n, Afgrund, c., Helvede, n. ub. pl.; fig. ub. pl. de i Helvede værende Djævle; den for de Fordømte bestemte Qval; overh. den heieste Grad af Qval.

Höllen=angst, f. ub. pl. Helvedangest, c.; -brand, m. -es -ände, blot fig. vulg. Helvedesbrand, c., et ryggesløst Mste.; -hund, m. -es -e, Helvedhund, Cerberus, c.; -marter, m. -s pl. s. sg. -pein, m. -es -e, -qual, m. -es -en, Helvedmarter, -pine, -=qval, c.; -stein, m. -es -e, Helvedessteen, c.

Höllisch, aj. Helvedes.

Holm, m. -es -e, (Nordt.) (sjeld.) Hei, Bakke; liden Ø, Holm, c.; Skibsværft, n.; (undert.) Tværbjælke, som befæstes over to Pæle.

Holper, m. -s pl. s. sg. el. sædv. -n, Knort, c. (paa en Vei); Stedet, en Vogn giver, naar den træffer paa en Knort i Veien.

Holpericht, aj. som ligner Knorter; er lies't sehr -, stedende, hakkende.

Holperig (holprig) aj. knortet.

Holpern, v. a. es holpert hier sehr, steder; fig. er holpert sehr, kluddrer, udfører Noget med ostere Ansted.

Holunder, m. -s pl. s. sg. Hyld, c.

Holunke, m. s. Halunke.

Holz, n. -es 1) ub. pl. Træ, n. (Materien, Massen): hartes -; Ved, Brænde, n.: - einlegen; Grene: der Baum hat zu viel -. 2) pl. -e, Træsorter. 3) pl. -ölzer. (Dim. -ölzchen, n. -s pl. s. sg.) Træ, n., Busk, c. (med Hensyn til disses Art el. Beskaffenhed): Laub-, Nadel-; Skov, Lund, c.; fig. et til et bestemt Brug dannet Stykke Træ: Quer-; (i Bibelen) Kors, n., Galge, c., Afgudsbillede af Træ; (i Keglespil) Kegle, c.: viel - werfen.

Holz=apfel, m. -s pl. s. sg. Skovæble, n.; -arm, aj. fattig paa Træ; skovles; -axt, f. -äxte, Skovexe, Brænde-, c.; -birn, f. -en, Skovpære, c.; -bock, m. -es -öcke, Saugeblok, -buk, c.; Buk, Blok, c.; Træbuk, c. (Insect); Faarelus, c. (Insect); fig. d. T. om Mstr. især om en Dreng, der har en stærk Helbred, og kan taale meget; -boden, m. -s -öden, Brændeloft, n.; Skovgrund, c.; -dieb, m. -es -e, Skovtyv, c.; -förster, m. -s pl. s. sg. Forst=Inspecteur, c. (som ikke tillige er Jægermester); -gerecht, aj. (Jagtsp.) s. Gerecht; -hacker, m. -s pl. s. sg. Brændehugger, c.; d. T. Træspalter; fig. Træpikker (Fugl), c.; -hauer, m. -s pl. s. sg. En, som skover; Brændehugger, c.; -icht, aj. træet, træagtig; -ig, aj. som indeholder Træ, trævoxet; -kohle, f. -n, Trækul, n.; -laus, f. -äuse, f. -wurm; -mast, f. ub. pl. Olden, Vog, Agern, c.; Qvægets Mæstning i Skovene; -reich, aj. skovrig; -schlag, m. -es, Skoven, c.; Rettigheden til at skove, ub. pl.; s. Hau, Gehau; pl. -äge; -schläger, m. -s pl. s. sg. Skover, c.; -schnitt, m. -es -e, Træsnit, n.; -taube, f. -n, Skovdue, c.; -waare, f. -n, Trævare, -wurm, m. -es -ürmer, Træorm; især Væggesmed, (Dødningeuhr), c.

Holzen, v. 1) n. m. h. fælde Træer, hente, kjøre Brænde; (Jagtsp.) klattre op i et Træ, springe op deri (om nogle Dyr). 2) a. beklæde, beslaae med

Bræder; den Ofen – (hos Bagerne lægge Brænde i.

Hölzern, aj. Træ=, som er af Træ; fig. stiv, ubehjelpelig, ubeleilig; (om Klangen) ubehagelig, flau.

Holzung, f. Træfældning, Brændekjørsel, c., ub. pl.; Skovegn, Skov; Træveg, c., pl. -en.

Honig, m. (sjeld. n.) -s ub. pl. Honning, c.; -bau, m. -es ub. pl. Honningavl, Biavl, c.; -bauer, m. -s pl. f. sg. Bonde el. Landmand, som især lever af Honningavl, c.; -sauger, m. -s pl. f. sg. f. Colibrit; -seim, m. -es ub. pl. urenset Honning, Skive-, Jomfru-, c.; -thau, m. -es ub. pl. Honningdug, c.

Honnet, aj. honnet, brav, redelig, retskaffen, anstændig, ærbar; -ete, f. ub. pl. (f. Onnäteteh) Honnetete, Ærlighed, Redelighed, Retskaffenhed, c.

Honneurs, pl. ub. sg. (f. Onnöhrs) Æresbevisning, c.; die – machen, bevise den tilbørlige, skyldige Ærbødighed.

Honorar, n. -s -s el. -ium, n. -s -ien, Honorar, n. (en Forfatters, en Professors).

Hop! interj. hop! hopsa! el. hop sa! Hopsa! hop he! og hop hei! vulg. (af Glæde), hop hei!

Hopfen, m. -s ub. pl. Humle, c.; -bau, m. -es ub. pl. Humleavl, c.; -=eule, f. -n, Humlephalæne, c.; -keimchen, n. -s pl. f. sg. Humlespire, c., spædt Humlestud, n.

Hopfen, v. a. das Bier, sætte Humle paa.

Höpfner, m. -s pl. f. sg. Gartner ved en Humlehave.

Hopo, m. -es -e, vulg. Hop, n., Spring i Veiret.

Hörbar, aj. som kan høres.

Horchen, v. n. m. h. lytte: auf etw. –; dem Schlage der Nachtigall – (ogsaa med Acc.): er horchet ihr Lied; lure paa: an (ved) der Thür –; d. T. ofte: høre: – Sie einmal; fig. adlyde, følge; auf Jemand; einem Triebe –.

Horcher, m. -s pl. f. sg. (-inn, f. -en) Lytter, Lurer, c.

Horde, f. -n, en af flere omvandrende Mstr. bestaaende Hyrdeleir; fig. Bande, c.; d. T. f. Hürde.

Hören, v. a. høre; (som v. n. m. h. for sig alene el. med auf); Einen, el. etw.; ich höre, daß er redet, el. ich höre ihn reden; ved Forbindelse med et Infinitiv brugte man istedetfor præt. partic. forhen meer end nu præs. infin.: ich habe ihn sprechen hören (bedre gehört); sich auf einem Instrumente – lassen, spille derpaa; das läßt sich –, lader sig høre, er værd, at man agter derpaa; høre paa: die Messe –; erfare ved Hørelsen, høre sige: etw. von etw. el. von Dim., af, fra el. om; fig. auf Einen (ogsaa med Dat.: er hört mir nicht) høre, følge, lyde: wer nicht – will, muß fühlen; f. erhören.

Hörensagen, n. -s ub. pl. (rigtigere var Sagenhören) von –, af hvad man har fortalt.

Hörer, m. -s pl. f. sg. Hører, Til-, c.

Horizont, m. -es -e, Horizont, Synskreds, c.; das ist über seinen –, fig. over hans Forstand.

Horn, n. -es -örner (Dim. Hörnchen, n. -s pl. f. sg.) Horn, n. (paa Panden af visse firfoddede Dyr, mange Fiske, Insecter ɔc.); fig. Horn (til at drikke af, el. som et Instrument, at blæse paa); das – el. auf dem -e blasen; ins -stoßen; (Materien) (om flere Sorter pl. -e): hart wie –; (undert.) den yderste Rand paa Hestehoven, og paa andre Dyrs Kloer; en fremragende Spids; en fremspringende Vinkel; en fremspringende spids Deel af Jordfladen; en i Vandet sig udstrækkende Landspidse; (foræld.) et Legems Kanter, Hjørner.

Horn=affe, m. -n -n (n. St.) et Slags Butterdeisdager i Form af to i hinanden foiede Horn; -artig, aj. hornagtig; -band, m. -es -ände, Hornbind, n. (et Slags Bind paa Beger); -bläser, m. -s pl. f. sg. Hornblæser, c.; -blende, f. ub. pl. Hornblende, c. (et Mineral); -drechsler el. -dreher, m. -s pl. f. sg. Horndreier, c.; -erz, n. -es -e, Hornerts, c.; -eule, f. -n, Hornugle, c.; -fessel, n. -s pl. f. sg. Rem til Jagthornet; -fisch, m. -es -e, Hornfisk, c.; -haut, f. -äute, Hornhinde, c. (i Diet); -icht, aj. hornagtig, som ligner Horn; -ig, aj. Horn=, af Horn; -kluft, f. -üfte, en Spalte, Ridse i Hoven og i Kloerne paa nogle Dyr; -satz, m. -es -ätze, en Zirat af Snore paa Jægernes Jagthorn; -schein, m. -es -e, Nyet i Februar; -stein, m. -es -e, Hornsteen, c. (i Mineralogien); -vieh, n. -es ub. pl. Hornqvæg, n.; -werk, n. -es -e, Hornværk, n. (i Fortifikationen).

Hörnen, v. a. (sjeld.) forsyne med Horn; sædv. kun partic. gehörnt, hornet; fig. ein gehörnter Schluß, Vexelslutning, c., Dilemme; (Sydt.) stede med Hornene.

Hörnen el. hörnern, aj. Horn=, af Horn.

Hörnerträger, m. -s pl. f. sg. Hanrei.

Horniß, f. -ssen (ogsaa -sse) Gedehams, stor Stikhveps, c. (Insect).

Hornung, m. -es -e, Februar, Blidemaaned, c.; -sblume, f. -n, Vintergjek og Sommernar (Blomst) c.; -s=schein, m. f. Hornschein.

Hörrohr, n. -es -öhre, Høreror, Tale-, n.

Digitized by Google

Hörſaal, m. -es -e, Høreſal, c., Auditorium, n.

Horſt, 1) f. -e, en Buſk tæt voxet Græs, Korn og desl.; Buskværk, n., liden Lund, c.; (Jagtſp.) en Rovfugls Rede, c.; (n. St.) en Jord el. Sandbynge (iſær i Floder). 2) m. -es -e (foræld.) Skare, Hob, Flok, c.

Horſten, v. n. m. h. (Jagtſp. om Rovfugle) bygge Rede.

Hort, m. -es -e (foræld.) Klippe, c.; fig. et ſikkert, faſt Sted; (i Bibelen og digter.) Tilflugt, Beſkyttelſe; (foræld.) Skat, c., Liggendefæ, n.

Höſchen, n. -s pl. ſ. sg. de fine Hinder paa Redderne af Her; ſmaae Buxer; fig. Biernes med Voxmeel overtrukne Bagbeen.

Hoſe, f. -n, Vandſtette, -hvirvel, c. (Meerhoſe, Waſſer-); ethvert Slags Kar af Træ: Spand, Bette, Strippe, Tøſe, c. ꝛc.; iſær pl. Buxer, Benklæder; (fordum) Hoſe, Strømpe, c.

Hoſen=band, n. -es -änder, Buxebaand; (fordum) Strømpebaand, n.; -bund, m. -es -ünde, Buxelinning, c.; -heber, m. -s pl. ſ. sg. ſ. -träger; -klappe, f. -n, el. -latz, m. -es -ätze, Buxeklap, c.; -los, aj. buxeløs; -ſchalle, f. -n, Buxeſpænde, n.; -träger, m. -s pl. ſ. sg. Buxeſele, c.

Hoſpital, n. -es -äler, Hoſpital, n.

Hoſtie, f. (3 Stav.) -n, Hoſtie, Brødet i Alterets Sacramente.

Hotel, n. -s -s, Hotel, ſtort Værtshuus, n.

Hott! -oh! interj. d. T. hy! (til Heſte, naar de ſkulle gaae; iſær vende til Høire, hvorimod hoh, har, wiſt, ſchwude! naar de ſkulle gaae til Venſtre).

Hotze, f. -n, vulg. og blot n. St. Bugge, Gynge, c.; -n, v. a. vugge, gynge.

Hotzeln el. hozeln, v. n. m. ſ. d. T. blive rynket, ſammenkrympet.

Hotzelig el. huzelig, aj. d. T. rynket, ſammenkrympet.

Hub, m. -es ud. pl. Høven, c., Skub, n.; det, ſom hæves, den bedſte Ting blandt flere af eet Slags.

Hübel, m. -s pl. ſ. sg. liden Banke, liden Ujævnhed, c.

Hübſch, aj. d. T. ſmuk: (af Udſeende); artig, vakker, heviſt (Opførſel); god (i ſit Slags); ſom av. til, ligeſom fein, at formilde en Befaling, en Formaning: ſey = artig.

Hucke, f. ſ. Hocke.

Hudeler el. Hudler, m. -s pl. ſ. sg. Sjuſter; (undert.) Stymper, Fuſter, c.; Drillepoſe, c.

Hudelei, f. -en, Sjuſteri, n., Sjuſten, Forhutlen, c.; Foraarſagen af unødvendig, forgjeves Umage, c., Bryderi, n.

Hudeln, v. a. d. T. eine S, -, ſjuſke af, kluddre paa, fuſke i; Einen -, el. Einen herum -, gjøre forgjeves og unyttig Beſvær; plage, bryde; narre, fixere, have til Bedſte.

Huf, m. -es -e, Hov, c. (under mange ſlirfeddede Dyrs Fødder).

Huf=eiſen, n. -s pl. ſ. sg. Heſteſko, c.; -lattich, m. -es ud. pl. Heſtehov (Plante) c.; -nagel, m. -s -ägel, Heſteſkosøm, n.; -räumer, m. -s pl. ſ. sg. Birkejern, n.; -ſchlag, m. -es -äge, Heſtens Skoen, Beſlaaen, c.; ud. pl.; Heſteſpor, n.; ud. pl.; Gangſti for Heſte ved Floder, naar de trække Skibe; -ſchmid, m. -es -e, Hovſmed, Beſlag-, Grov-; (naar han er ved en Krigshær) Faneſmed, c.; -zange, f. -n, Hovtang, c.; -zwang, m. -es ud. pl. Hovtrang, Ynghove, c. (Feil ved Heſtehoven); -zwängig, aj. ænghovet (om Heſte).

Hufe, f. -n, en efter de forſkjellige Egne forſkjellig Størrelſe af Jordlod; 14 til 20 Tender Land; Boel, -ſted, n.

Hufen, v. 1) a. forſyne med Hov; kun brugelig i partic. gebuft, forſynet med Hov. 2) n. m. h. ſlaae ud med Hoven; (foræld.) have nødig, behøve.

Hüfener el. Hüfner, m. -s pl. ſ. sg. Lodſeier i Hartkorn; Eier af en Gaard med en Gaards Hartkorn; Boelsmand, c.

Hufen=ſchoß, m. -ſſes -ſſe, og -ſteuer, f. -n, Jordſkyld, ſom svares efter Hartkorn.

Hufig, aj. ſom har Hov; iſær i Sammenſ.: zwei - ꝛc.

Hüfner, ſ. Hüfener.

Hüft, m. ſ. Hieſ; -horn, ſ. Hiesborn; -weh, n. -es ud. pl. Hoftevee, c.

Hüfte, f. -n, Hofte, c.

Hügel, m. -s pl. ſ. sg. Bakke, Høi, Banke, c.; en over den horizontale Flade opheiet Deel paa en Ting; -icht, aj. der seer ud som Bakke el. Opheining, c.; -ig, aj. bakket.

Hügeln, v. a. gjøre til Bakke; ſich, bakke ſig, heine ſig.

Hugenott, m. -en -en, Hugenot, c.

Huhn, n. -es -ühner (Dim. Hühnchen, n. -s pl. ſ. sg.) Hane el. Høne, c. pl. Høns; undert. blot Høne.

Huhner=aar, m. -en -en, ſ. -geier; -auge, n. -s -n, fig. Ligtorn, c.; -beize, f. -n, Hønſejagt, Falkejagt efter Agerhøns, c.; -biß, m. -ſſes ud. pl. Hønſebid, almindelig Fuglegræs (Plante), c.; -darm, m. -es ud. pl. Hønſetarm (Plante), c.; -dieb, m. -es -e, og -geier, m. -s pl. ſ. sg. Hønſehog, c.; -haus, n. -es -äuſer, Hønſehuus, n.; -hund, m. -es -e, Hønſehund, c.; -leiter, f. -n, Hønſeſtige, c.; -ſteige, f. -n, Hønſehæk, c. (til at bære el. føre tamme Høns i); Hønſeſtige, c.; -weh, n. -es ud. pl. (n. St.) Kighoſte, c.

Hui, interj. hui! ogsaa som subst. in einem -, i Hast.

Huk, m. -es -e el. -e, f. -n, (Sø-sp.) en fremragende Landspidse, Cap, n.

Huker, m. -s pl. s. sg. (Nordt.) Hukkert, c. (et Slags Skib).

Huld, f. ub. pl. Gunst, Yndest, Bevaagenhed, c.; -göttinn, f. -en, Huldgudinde, c.; -reich, aj. huldrig.

Huldigen, v. n. m. h. hylde: einem Landesherrn, der Obrigkeit -; fig. Eim. -.

Huldigung, f. -en, Hylding, c.; -seid, m. -es -e, Hyldingsed, c.; -smünze, f. -n, Hyldingsmynt, c. (som pleier at udkastes ved Hyldinger).

Hülfe, f. 1) ub. pl. Hjelp; Bistand; Hjelp af Rettens Middel, Doms Execution, c.: Eim. die - thun, gjøre Indførsel hos. 2) pl. -n, einem Pferde die - geben, minde den ved et el. andet Tegn om dens Pligt; Hjelp, c., den Person el. Ting, hvorved man hjelpes.

Hülf-lich, aj. behjelpelig, hjelpende; -los, aj. hjelpeløs; -losigkeit, f. ub. pl. Hjelpeløshed, c.; -rede el. -srede, f. -n, (jurid.) Behjelpning, Udflugt, c., Paastud, n.; -reich, aj. hjelpsom, hjelperig; -bedürftig, aj. trængende til Hjelp (især Pengehjelp); -sbedürftigkeit, f. ub. pl. Trang til Hjelp; -sgeld, n. -es -er, Executions Betaling, c.; blot pl. -er, Subsidier, Subsidiepenge; -sleistung, f. -en, Hjelp, Hjelpsbevisning, c.; -smittel, n. -s pl. s. sg. Hjelpemiddel, n.; -sprediger, m. -s pl. s. sg. Hjelpepræst; Diakonus, c.; -squelle, f. -n, Hjelpekilde, c.; -srede, f. s. -rede; -swort, n. -es -örter, Hjelpeord, -verbum, n.

Hülle, f. -n, Dække, Skjul, n., Omgivning, Emballage; Maske, Skal, c.; især foragt. et vidt Klædningsstykke; die - und die Fülle, Klæder og Fede; men fig. med Gen. Mængde, Overfledighed, c.: Jammers die - und Fülle, fuldt op af.

Hüllen, v. a. indhylle: sich in einen [Mantel -.

Hülse, f. -n, Bælg (om Ærter ꝛc.); Hase (om Redder ꝛc.); Frøbælg, c., Frøhuus, n.; Renden til Ladestokken paa et Gevær; Papirstud til Raketter, og flere især paa Instrumenter gjorte hule Rum for andre Ting; -nfrucht, f. -üchte, Bælgfrugt, c.; -ngewächs, n. -es -e, Bælgvæxt, c.

Hülsen, v. a. tage Bælgene af; sich [-, faae Bælge.

Hülsicht, aj. bælgagtig.

Hülsig, aj. som har Bælge.

Hum! ogsaa hm! interj. hum! hm!

Humber, m. s. Hummer.

Humeur (l. Hümör) n. -s, (ogsaa f. dog mest kun i den Talem. guter, schlechter - seyn) Humeur, n.

Hummel, f. -n, Humle, -bi, c.; et Slags Sækkepibe.

Hummen, v. n. m. h. d. T. brumme, summe (som Bier).

Hummer, m. -s pl. s. sg. Hummer, c. (det største Slags Sokrebs).

Humor, m. -s ub. pl. Humeur, n., Sindsstemning, c., Lune, n., Oplagthed, c.; -ist, m. -en -en, Humorist, c.

Humpe, f. -n, el. -n, m. -s pl. s. sg. en usædvanlig stor Drikkestaal.

Hümpel, m. -s pl. s. sg. n. St. især Nordt. Hoi, Dynge, Hob, Bunke, c.

Humpeln, v. n. m. h. humpe, hinke.

Hümpeln, v. 1) a. (n. St.) forstærre; fuske. 2) n. m. h. humpe, hinke.

Hümpler, m. -s pl. s. sg. Fusker, Stymper, c. (i sit Arbeide); Hinker, c.

Humsen, v. 1) a. synge med en eenstonet, dunus Melodi. 2) n. m. h. summe, brumme, surre.

Hund, m. -es -e (Dim. Hündchen, n. -s pl. s. sg.) Hund, især: Hanhund, c.; der fliegende -, den flyvende Hund, Vampyr, c.; der große -, der kleine -, to Stjernebilleder; auf den - kommen, d. T. komme i slette Omstændigheder; du -, et lavt Skjældsord; (især i Bjergv.) Navnet paa et Værktei til at holde el. standse Noget; et huult Gjemme, et Kar; en Kasse med fire Hjul, til at føre Gruus og Erts bort med; (fordum og endnu Sydt.) Skatkiste, skjult Skat; deraf: da liegt der - begraben, deri ligger Hovedpunktet, Vanskeligheden, hvorpaa det kommer an.

Hunde-arbeit, f. -en, vulg. Hundearbeide, n. (lavt, besværligt); -haus, n. -es -äuser, Hundehuus, n.; -loch, n. -es -öcher, Hundehul, n.; fig. et elendigt mørkt Værelse, Fængsel ꝛc.; -stern, m. -es ub. pl. Hundestjerne (Sirius); -wache, f. -n, (Sesp.) Hundevagt, c. (fra Midnat til Kl. 4).

Hundeln, v. n. m. h. faae Hvalpe.

Hundert, M-Tal, hundrede (hundred); ein-, zwei- (skrives ogsaa i eet Ord); indecl. undtagen, naar det staaer uden efterfølgende Subst., da har Dat. -en: unter -en nicht einer; d. T. undert. meget ofte, en betydelig Mængde: es waren wohl - Menschen da; ich habe es schon - Mal gesagt; -, n. -s -e, Hundrede, n.

Hundert-füßig, aj. hundredfoddet; -fach, el. -fältig, aj. hundredfold; -jährig, aj. hundredaarig; -jährlich, aj. som kommer igjen hvert hundrede Aar; -mal av. el. - Mal, hundrede Gange; fig. meget ofte; -malig, aj. som skeer el. er skeet hundrede Gange el. meget ofte; -pfündig, aj. hundredpundig; der, die, das -ste, O-Tal, hundrede; (sjeld.) hundredste; -stens, av. for det hundrede.

Hunderterlei, aj. indecl. hundrede Slags.

Hunderter, m. -s pl. ſ. sg. (i Regnek.) Hundredeſterrelſen; det tredie Tal fra heire Haand.

Hündinn, f. -en, Hunhund, Tæve, c.

Hündiſch, aj. (foragt.) Hunde-, hundſk.

Hunds-baum, m. -es -äume, Vrietorn, Korsbærtorn, c.; -beere, f. -n, Hundebær, bitterſød Natſtygge, c. (et Træ); -flechte, f. ud. pl. Hundemos, n.; -fott, m. -es -ötter, (et lavt Skjeldsord) lumpen Karl, c.; -gerecht, aj. (Jagtſp.) hundekyndig; -hunger, m. -s ud. pl. den høieſte Grad af Hunger; -kopf, m. -es -öpfe, Hundehoved, n.; en Hunds Hoved; en Art Aber, en Art Fiſke, en Art Flaggermuus; -melde, f. -n, Hundeurt, Vulmeurt (Plante), c.; -ſtern, m. ſ. Hundſtern; -tag, m. -es -e, Hundedag, c.; -wuth, f. ud. pl. Vandſkræk, c.; -zahn, m. -es -ähne, Hundetand, iſær een af de paa begge Sider fremſtaaende ſtarpe Tænder paa en Hund; (hos Mſtr.) Dientand, Spids-.

Hüne (Hühne) m. -n -n, (forhen) Fremmed, Udlænding, c.; (n. St. iſær Nordt.) Kæmpe, c.; -ngeſtalt, f. -en, Kæmpeſkikkelſe, c.; -ngrab, n. -es -äber, Kæmpegrav, c.; -nmäßig, aj. kæmpemæssig.

Hunger, m. -s ud. pl. Hunger, Sult, c.: vor (af) - ſterben, el. -s ſterben; fig. Hungersnød, c.; Attraa, Begjerlighed: - nach dem Worte des Herrn.

Hunger-harke, f. -n, ſ. -rechen; -ig, (hungrig) aj. hungrig, ſulten; fig. vulg. meget begjerlig efter Fordeel; ſich -ig thun, vise ſig nærig; -leider, m. -s pl. ſ. sg. (blot foragt.) Sultentand, forſulten Stakkel; Gnier, Usſelryg, c.; -ling, m. -es -e, en Art rede, tidlig modne Viindruer, ſom give ſlet Viin; -quelle, f. -n, et Slags Kilde, ſom kun flyder i vaade Aaringer; -rechen, m. -s pl. ſ. sg. Efterrive, c., en ſtor Rive, ſom i Høſten river de tilbageblevne Ax ſammen; -snoth, f. ud. pl. Hungersnød, c.; -ſtelle, f. -n, et Embede med ſaa ringe Indkomſter, at man maa ſu·e ved det; -tod, m. -es ud. pl. Hungersdød, c.; -tuch, n. -es -ücher, ſort Klæde, ſom n. St. i Faſten hænges over Alteret; am -tuche nagen, d. T. ogſaa -pfoten ſaugen, ſuge paa Lappen, hjelpe ſig kummerlig igj-, lide Mangel paa det Nødvendigſte.

Hungern, v. n. m. h. hungre, ſulte, lide Hunger: ich hungere el. fædv. uperſ.: es hungert mich; fig. nach etw., hungre, være yderſt begjerlig efter.

Hunten, av. vulg. her nede.

Hüpfen, v. n. 1) m. ſ. hoppe. 2) m. h. ſpringe ofte op og ned: wie hüpfet mein Herz (el. mir das Herz) vor (af) Freude.

Hürde, f. -n, en af Qviſte, Grene el. Staaltraad flettet bevægelig Væg; Vidiekurv, Skandſekurv, c., Riisgjerde, n., Qvægfold, c.; -nſchlag; m. -es ud. pl. Faareſoldens Opſlaaen paa Marken, og Faarenes Overnatten i ſamme.

Hürden, v. 1) n. m. h. opſlaae Qvægfold. 2) a. indeſlutte med Qvægfold.

Hure, f. -n, Hore, Horqvinde, Skjøge, c.; -nhaus, n. -es -äuſer, Horehuus, n.; -nkind, n. ſ. Hurkind.

Huren, v. n. m. h. vulg. hore, bedrive Hor.

Hurer, m. -s pl. ſ. sg. vulg. Horkarl, Skjørlevner, c.; -ei, f. -en, Horeri, Skjørlevnet, n.

Hureriſch (forældr. huriſch) aj. Hor-, horagtig, løsagtig.

Hurkind, n. -es -er, vulg. Horeunge, c., ægte Barn, n.

Hurrah! interj. hurra!

Hurtig, aj. hurtig, haſtig (blot om levende Skabninger); fig. flink, forrettende i kort Tid meer end ſædvanligt; uden Opſættelſe; -keit, f. ud. pl. H-hed.

Huſar, m. -en -en, Huſar, c.

Huſch! interj. vips! tys! holla! pſt!

Huſch, m. -es -e el. -e, f. -n, d. T. om forſkjellige med en vislende Lyd forbundne, hurtige Bevægelſer; iſær: Regniling, c.; Dreſigen, n.; pludſelig Skade el. Tilfælde; -en, v. 1) n. m. ſ. ſmutte bort. 2) a. Einen - (n. St.) med Hurtighed give En Dreſigen el. en Dragt Prygl. [c. (et Slags tynd Line).

Hüſing, n. -es -e (Søſp.) Hyſſing,

Huſten, v. n. m. h. hoſte; fig. d. T. Eim. etw., ikke tilſtaae det Ønſtede, det Ventede.

Huſten, m. -s pl. ſ. sg. Hoſte, Hoſten.

Hut, m. -es -üte, Hat, c.: (at bære paa Hovedet; paa en Deſtilleerpande; Overdelen af Jordſvampe ꝛc.); en Top Sukker, Sukkertop, c.

Hut, f. 1) ud. pl. Vogten, c. (iſær Qvægets); Opſyn, n., Agt, Vagt, Bevogtning, Varetægt, en Tings Forvaring, c.; auf ſeiner - ſeyn, fig. være paa ſin Poſt, ſee ſig for, tage ſig i Agt. 2) pl. -en, en Hjerd, en Driſt Qvæg; Græsgang, Qvægmark, c.; Græsningsret, c., Ret til at græsſe ſit Qvæg paa anden Mands Græsgang.

Hut-futter, n. -s pl. ſ. sg. Hattefoder, n.; -geld, n. -es -er, Løn for Bevogtning; -kopf, m. -es -öpfe, Hattepul, c.; -los, aj. ſom er uden Opſyn; hatteløs, uden Hat; -macher, m. -s pl. ſ. sg. Hattemager, c.; -ſchachtel, f. -n, Hatteæſke, c.; -zucker, m. -s pl. ſ. sg. Topſukker, n.

Hüten, v. a. vogte, paſſe paa: das Haus -; fig. das Bett, das Zimmer -, holde Sengen, Stuen, være ſyg;

sich - daß el. vor Eim., hytte, vogte sig, tage sig Vare; das Vieh, (Sydt. des Viehes) -, vogte.

Hüter, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Hattemager; (undert.) Vogter, Tilsynsmand, c.

Hütsche, f. -n, vulg. Skammel, Fod-.

Hutschen, v. n. m. s. vulg. glide, fare let og hastig over.

Hütte, f. -n, Hytte, c. (i Ordets Bem. i Dansk); forskjellige til Værksteder og Fabrikker bestemte, ofte meget rummelige men sædvanlig lave Bygninger, f. Ex. Glas-, Pech-; især i Bjergv. Schmelz-; (paa Skibe) Hytten (et Dæk 6 Fod over Skandsen).

Hütten-amt, n. -es -ämter, Smeltehytte-Collegium, n.; -arbeiter, m. -s pl. s. sg. Hyttearbeider, c. (som arbeider i en Smeltehytte); -deck, n. -es -e (paa Skibe) Hytten (et Dæk over Skandsen); -hundert, n. -es -e (i Glashytterne) 25 Stk.; -katze, f. ud. pl. et Slags Lungesyge hos Hyttearbeiderne; -leute, pl. ud. sg. Hyttefolk, alle ved en Hytte, især en Smeltehytte ansatte Folk; -meister, m. -s pl. s. sg. Hyttemester, c.; -rauch, m. -es ud. pl. Hyttereg, c. (en giftagtig Sod, som ved Ertsernes Smeltning stiger op med Regen, og sætter sig fast paa Dønen); -tausend, n. -es -e, (i Glashytterne) 250 Stk.; -zentner, m. -s pl. s. sg. (i Smeltehytterne) et Centner til 116 Pund.

Hütung, f. ud. pl. Vogtning, Passning, c.

Hutung, f. -en, bequemt Sted, at græsse Kvæget paa; Græsgang, Kvægmark, c.

Huzel, f. -n, d. T. tør Frugt, især af slet Slags; -ig, aj. vulg. liden, tør, strumpen.

Huy, s. Hui.

Hyacinth, m. -es -e, Hyacinth (Ædelsteen) c.; -e, f. -n, Hyacinth (Blomst).

Hyäne, f. -n, Hyæne, c.

Hyder el. Hydra, f. ud. pl. Hydra, c. (i Fabellæren).

Hydraulik, f. ud. pl. Hydraulik, c.

Hymen, 1) m. -s ud. pl. Hymen (i Mythol. Ægteskabsguden). 2) n. -s pl. s. sg. Hymen, c., Medomsmærke, n.

Hymne, f. -n, Hymne, Høitidssang, c.

Hyperbel, f. -n, Hyperbel el. -bol, c. (i Talekonsten).

Hyphen, n. -s -s, Hyphen (=).

Hypochondrie, f. ud. pl. Hypochondrie, Miltsyge, c.; -ndrisch, aj. hypochondrisk, miltsyg; -nder, m. -s pl. s. sg. el. sædv. -ndrist, m. -en -en, Hypochondrist, c.

Hypothek, f. -en, Hypothek, n.

Hypothese, f. -n, Hypothese, c.

Hysterik, Hysterie, f. ud. pl. Hysterik, -rie, Modersyge, c.; -risch, aj. hysterisk, som har Modersyge.

J.

J, Vocal; det niende Bogstav i A B C, udtales skarpt i hin, in, Sitte, Bild ꝛc.; langstrukket i mir, dir, wir, wider ꝛc.

J el. Je! interj. d. T. for: ei!

Ibe, f, s. Eibe.

Ibis, m. (indecl.) Ibis, c. (Fugl).

Ich, pron. pers. Gen. meiner (mein) Dat. mir, Acc. mich, pl. Nom. wir, Gen. unser, Dat. og Acc. uns, jeg, mig, vi, os. Det staaer uden Subst. undtagen naar første Person neie skal erklæres: ich der König; mir armen Manne. Mir staaer i d. T. ofte overflødigt: denke mir nicht mehr an ihn. Ich bruges undert. som et Subst. indecl.: mein anderes Ich; -heit, f. ud. pl. (sjeld.) mit Væsen; Jegbed, c.; -ler, m. -s pl. s. sg. et selvsygt Mske.; Egoist, c.; -sucht, f. ud. pl. Selvsyge, Egoisme, c.; -süchtig, aj. selvsyg, egoistisk.

Icht, agtig, en Endestavelse, som sammensat med et aj. betegner en Lighed med det Subst., hvoraf Ordet er dannet: kupfericht, thöricht.

Ideal, n. -es -e, Ideal, n.; -isch, aj. idealsk.

Idee, f. (2 Stav.) -n (3 Stav.) Idee, c.

Idylle, f. -n, Idylle, c., Hyrdedigt.

Ig, en Endestavelse, som sammensat med et aj. betyder en Haven, en Tilstedeværen af Substantivets, Verbets el. Adverbets Begreb, hvoraf det udledes.

Igel, m. -s pl. s. sg. Pindsvin, n.; s. Blutegel.

Ignorant, m. -en -en, Ignorant, c.

Ihm, Ihn, Ihnen, Ihr, s. Er, Es, Sie og Du.

Ihr, pron. poss. hendes, sin, sit, deres, dens, ders. Det bruges: 1) med Subst., og deklineres da: sg. Nom.: ihr, ihre, ihr, Gen. ihres, ihrer, ihres, Dat. ihrem, ihrer, ihrem, Acc. ihren, ihre, ihr; pl. Nom. ihre, Gen. ihrer, Dat. ihren, Acc. ihre. Meiner Mutter ihr Bruder, vulg. og feilagtigt saaledes at sætte dette pron. efter Gen. for: meiner

Mutter Bruder. 2) ub. Subſt. a) d. T. ihr og ihre ſom av. med ſeyn: der Vortheil davon iſt ihr, tilkommer hende. b) ſom aj. for: der, die, das ihrige; deklineres ſom Ovenſtaaende, undt. ſg. Nom. hedder ihrer, ihre, ihres, og Acc. ihren, ihre, ihres. At ſætte dette for ſig alene ſtaaende ihr efter Gen. iſtedetfor det gjentagne Subſt. er lavt og feilagtig: es ſind nicht die Kleider meines Bruders, ſondern deiner Schweſter ihre, for die Kleider deiner ꝛc. Dette gjelder ogſaa om ſein.

Ihrer, ſ. Ihr og Sie.

Ihrethalben, Ihretwegen, um Ihretwillen, av. d. T. for hendes, deres Skyld.

Ihrige, der, die, das el. d. T. das Ihre, det for ſig alene beſtaaende pron. poss., ſom enten har Henſyn til et Subſt. el. bruges ſom Subſt. ſelv: das -, hendes, deres Formue el. Pligt; der -, hendes, deres Ven; die -n, hendes, deres nærmeſte Paarørende.

Ihro, foræld. og nu kun brugelig i Hof- og Curialſtil ſaavel om Fruentimmer ſom Mandsperſoner, endog da, naar de umiddelbar tiltales, for: Ihr, Ihre, Ew. el. Eure og Seine: Ihro Kaiſerl. Majeſtät, ſaavel om Keiſeren ſom Keiſerinden.

Ihrzen, v. a. d. T. ſige I til En.

Illuminat, m. -en -en, Illuminat, Oplyſer, c.; -ion, f. -en, Illumination, c.; -iniren, v. a. og n. illuminere.

Iltiß, m. el. n. -ſſes -ſſe, Ilder, c. (et Dyr.)

Im, præp. ſammendraget af in og dem; ſ. In.

Imagination, f. -en, Imagination, Indbildning, c.; -giniren, v. n. m. h. imaginere, indbilde, forestille ſig.

Imbiß, m. -ſſes -ſſe (foræld.) Mundbid, c., en liden For- el. Mellemret; Frokoſt, Middagtensmad, c.

Immaßen, cj. (blot i Cancelliesp.) ſaaledes ſom, paa den Maade; ſiden, ſaaſom, efterſom, efterdi.

Imme, f. -n, (n. St.) Bi, c.; -wolf, m. -es -ölfe, Bilove, Smalnakke (Inſect).

Immer, av. altid; auf -, for ſtedſe, i den hele tilkommende Tid; ſtedſe, i alle forekommende Tilfælde. Ofte er det blot et Fyldeord og overſættes ikke; ſtaaer ogſaa undert. aldeles overflødigt, og kan da hedde paa Danſk: endog, dog, gjerne, længe nok, imidlertid, kun, altid, nogenlunde.

Immer-dar, av. (foræld. og endnu blot Sydt.) ſtedſe, altid; -fort, av. ſtedſe, beſtandig, uden Afbrydelſe, uafladelig; -hin, av. foræld. for -fort; ſig. gjerne, længe nok, kun, for mig gjerne; -mehr, av. (ſjeld.) dog: was denkſt du -? (undert.) nogentid, nogenſinde; -während, aj. rigtigere immer wahrend, ſtedſevarende; -zu, av. d. T. undert. ſtedſe, altid.

Immittelſt, cj. (ſjeld.) imedens, imidlertid.

Immobilien, pl. ub. ſg. faſte Eiendomme, urerligt Gods, nagelfaſte Ting.

Imperativ, m. -es -e, Imperativ, n.

Impertinenz, f. -en, Impertinence, c.

Impfen, v. a. ympe, pode: Aepfel auf Birnſtämme; ſig. indpode: die Pocken.

Impoſt, m. -es -en, Paalæg, n., Afgift, c. (iſær af bevægelige Ting).

Impromptu, n. (l. Aengprompтüh) Impromtu, n.

Impuls, m. Impuls, c.

In, præp. 1) med Dat. (paa Spergsmaal: hvor? hvori?) i, hos; in der Stadt wohnen; er iſt in meiner Aufſicht, under; ich ſage dir's im Guten, med det Gode; um drei Uhr in der Nacht, om Natten; ved en Tid kan det forvexles med innerhalb: in einer Stunde kommt er wieder, inden en ꝛc.; im Ganzen. 2) med Acc. (paa Spergsmaal: hvori? hvorhen i?) i, ind i: er geht in das zwanzigſte Jahr; in das Haus brechen; in die Wette laufen, om Kap; in ſein Unglück eilen, til ſin Ulykke; zehn Fuß in die Höhe; in die funfzig Jahr alt, omtrent; bis in die Nacht ſpielen, ud paa Natten; treu bis in den Tod; in alle Ewigkeit; in den Tag hineinleben, ſich in ſein Schickſal finden; ſich in die Menſchen ſchicken; Einen in Erſtaunen ſetzen; in Kupfer ſtecken; Blumen in einen Strauß binden.

Inbegriff, m. -es -e, (ſjeld.) en vis Omkreds, et Diſtrikt; ſig. Indbefatning, c., Indbegreb, n.

Inbrunſt, f. ub. pl. blot ſig. Inderlighed, heftig Kjærlighed: mit - beten, lieben; -brünſtig, aj. inderlig; ivrig; heftig elſkende: wie - ſchloß er ihn an ſeine Bruſt.

Incarnat, aj. kjedfarvet; -farbe, f. el. Incarnat, n. -es ub. pl. Kjedfarve, c.

Inconſequenz, f. -en, Inconſequenſe, c.

Inculpant, m. -en -en, Inculpant, Beſtylder, Anklager, c.

Inclination, f. -en, Inclination, c.

Incompetenz, f. ub. pl. Incompetence, c.

Inculpat, m. -en -en, Inculpat, den Beſtyldte, Anklagede.

Indelt, n. -es -e, d. T. og iſær Sydt. Vaar, Dynevaar, n.

Indem, 1) av. d. T. hedre in dem, i dette Øieblik, nylig, ſtrax paa Øieblikket: er wird - kommen. 2) cj. (ſaavel i For- ſom Efterſætninger) da, i det, ret ſom, juſt ſom: - ſie ihm danken wollte, ging er; er umarmte ihn, - er weinte; (i Efterſætn.) forbi, ef-

terdi: er hatte es ihm verſprochen, - er es für billig hielt.

Indeſſen, (indeß) cj. imidlertid, ſaa længe, imedens (ſaavel i Forſætninger, hvor det har da el. daß efter ſig, og forkortes undert. til indeß, ſom i Efterſætn.); desuagtet, dog, ikke desmindre (blot i Efterſætn.)

Indicativ, m. -es -e, Indicativ, n.

Indien, n. -s, Indien, n.

Indig, (-o) m. -s ud. pl. Indigo, c.

Indigenat, n. -es ud. pl. Indignat, Indfødt, Indfødsret, Borgerret, c.

Individ, n. -s -uen, (-uum, n. -s -ua), Individ, n., enkelt Ting el. Væſen.

Indoſſement, ſ. Endoſſement.

Indult, m. -es -e, (Retsſp.) Indult, Friſt, Eftergivelſe, c.

Induſtrie, ſ. ud. pl. Induſtrie, c.

Infam, aj. (Retsſp.) infam, ærefes; d. T. ſlet, ſtændig, ſtammelig; -ie, f. Infamie, Wreleshed, Skændſel, c.

Infant, m. -en -en (-inn, f. -en) Infant (-inde), c., kongelig Prinds (Prindſesſe) i Spanien og Portugal.

Infanterie, f. ud. pl. Infanterie, n.

Infel (Inful) f. -n, Infel (Inful) Biſpehue, c.

Infinitiv, m. -es -e, Infinitiv, n.

Information, f. -en, Information, c.; -tor, m. -s -en, Informator, c.

Ingber, m. -es ud. pl. Ingefer, c.

Ingeheim, av. bedre in geheim, ſ. Geheim.

Ingenieur, m. -s -s (l. Aengſchenior) Ingenieur, c.

Ingleichen, (el. -chem) cj. ſaa og, iligemaade, ligeledes.

Ingrediens, n. -es -ien, el. -dienz, f. -en, Ingrediens, Beſtanddeel, c.

Ingrimm, m. -es ud. pl. indtændt Forbittrelſe, c.; -ig, aj. indtændt, forbittret.

Ingrün, n. -es ud. pl. forſtjellige Planter, ſom forblive grønne om Vinteren, ſaaſom: Vintergrønt ꝛc.

Ingwer, m. -s ud. pl. d. T. ſ. Ingber.

Inhaben, v. i, (ſjeld.) a. beſidde, have i ſin Magt; ſædv. inne haben; -ber, m. -s pl. ſ. sg. Beſidder, Ihændehaver, c.; (Sydt.) Indvaaner, c.; -bung, f. ud. pl. Beſiddelſe, c.

Inhaftiren, v. a. d. T. og i Retsſp. hefte, belægge med perſonlig Arreſt; -rung, f. -en, H-lſe, c.

Inhalt, m. -es -e, Indhold, n: der - einer Predigt, eines Faſſes; -s (Canc.) i Følge Indholdet: -s des Teſtamentes; -leer, aj. tomt paa Indhold; -reich, -ſchwer, aj. indholdsrig; -verzeichniß, n. -ſſes -ſſe, Indholdsfortegnelſe, c.

Inholz, n. -es -ölzer, (Søſp.) Indholt, n.

Injurie, f. -n (4 Stav.) (Retsſp.) Injurie, c.

Inlage, f. -n, Indlæg, n.

Inland, n. -es ud. pl. Fædrelandet, Hjemmet.

Inländer, m. -s pl. ſ. sg. Indfødt, c. el. dog En, ſom har Borgerret; -diſch, aj. indenlandſk.

Inlen-, n. [Dyne-,

Inled el. -lett, n. -es -e, Vaar.

Inliegen, v. i. a. hvoraf blot bruges part. inliegend, indlagte, indeſluttede.

Inne, av. d. T.: mitten-, midt i, bedre: in der Mitte; zwiſchen beiden - ſtehen, ſtaae inde mellem, bedre zwiſchen beiden in der Mitte ſtehen; iſær med følgende Verb.: -bleiben, blive inde, hjemme, ikke gaae ud; -haben, have i Beſiddelſe, -behalten, beholde hos ſig, i ſin Forvaring; -halten, holde inde, ophøre at gjøre, i det mindſte for nogen Tid; ſich -halten, holde ſig inde, blive hjemme, d. T. ogſaa -ſtecken; einer S. (Gen.) bedre end eine S. -werden, blive vaer, føle dybt, blive overbeviiſt om.

Innen, av. undert. inde, inden i, indvendig; iſær med von og nach: nach - zu; -welt, f. ud. pl. det aandelige Liv, den aandelige Verden i os.

Inner, præp. med Dat. blot Sydt. i, inden, indenfor.

Innere, superl. Innerſte, aj. indvendig, indre, inderſt. Bruges ofte ſom Subſt. med Artikel: das - eines Hauſes; das - el. Innerſte eines Menſchen.

Innerhalb, præp. med Gen. inden, forinden, inden for, i mindre end, (om Tid og Sted).

Innerlich, aj. indvendig, inden i; indvortes, inderlig; -keit, f. ud. pl. Inderlighed, c.

Innig, aj. inderlig, af ganſke Hjerte: -lieben; -keit, ud. pl. I-hed, c; -lich, av. undert. for innig.

Innung, f. -en, Laug, n.

Inoculiren, ſ. Impfen.

Inquiriren, v. a. inqvirere.

Inquiſit, m. -en -en, (Retsſp.) Inqviſit, c.; -or, m. -s -en, Inqviſitor, c.

Ins, præp. ſammenſat af in og das, ſ. In.

Insbeſondere, el. bedre ins beſondere, av. i Beſynderlighed, paa en fortrinlig Maade, fornemmeligen.

Inſchlitt, n. -es ud. pl. Talg, c.

Inſchrift, f. -en, Indſkrift; fig. Paaſkrift, Overſkrift, c.

Inſect, n. -es -en, Inſect, n.

Inſel, f. -n, Ø, c.; -bewohner, m. -s pl. ſ. sg. Øboer, c.; -meer, n. -es -e, et Hav af mange Øer tæt ved hverandre; Archipelagus.

Inſerat, n. -es -e, en Bekjendtgjørelſe til Indrykkelſe i et offentligt Blad; (Retsſp.) Indlæg, Bilag, n., Indſkyden, c.

Insgeheim, bedre ins geheim, av. hemmeligen.
Insgemein, av. i Almindelighed, gemeenligen, sædvanlig.
Insgesamt, av. alle, allesammen, samtlig.
Insiegel, n. -s pl. s. sg. (sjeld.) [Segl, Signet, n.
Insinuiren, v. a. bedre: einhändigen, übergeben; sich -, bedre: sich einschmeicheln.
Insofern, bedre in so fern, s. Fern.
Insolvenz, f. -en, Insolvens, c.
Insonderheit, s. Besonders, Insbesondere.
Insonders, av. (Cancell.) s. Besonders.
Inspector, m. -s -en, Inspecteur, c.
Inständig, aj. indstændig; -keit, f. ub. pl. I-hed, c.
Instanz, f. -en, Instans, c.
Instehend, partic. af det sjeldne Verb. instehen, tilstundne, forestaaende.
Inster, n. -s pl. s. sg. (n. St.) Indvold, Indmad af slagtede Dyr, især af Kalve.
Instinct, m. -es -e, Instinct, Naturdrift, c.
Institut, n. -s -e, Institut, n.
Instrument, n. -es -e, Instrument, n.
Insulaner, m. -s pl. s. sg. Øboer, c.
Insurgent, m. -en -en, Insurgent, c.
Intendant, m. -en -en, Intendant, c.
Interdict, n. -es -e, Interdict, n.
Interessant, aj. interessant.
Interesse, 1) n. -s ub. pl. d. T. Interesse, Fordeel, Nytte, c.; (i de skjønne Konster) det Heles Skjønhed og Fuldkommenhed, hvortil alle Delene maae medvirke. 2) f. især pl. -n, Rente, c.
Interessiren, v. a. d. T. interessere, garne, nytte.
Interessirt, partic. bei einer S. -seyn, have Deel deri; d. T. ogsaa: egennyttig.
Interjection, f. -en, Interjection, c.
Intermezzo, n. pl. -zzi, Intermezzo, Mellemspil, n.
Internuncius, m. -cien, Internuntius, c.
Interpret, m. -en -en, Interpres, Fortolker, c.
Interpunction el. -ctation, f. -en, Interpunction, c.
Intervall, n. -es -e, Interval, n.
Intoleranz, f. ub. pl. Intolerance, c.
Intrigue, f. (l. Intrige) -n, Intrige, c.
Invalide, m. -n -n, Invalide, c.
Inventarium, n. -s -rien, Inventarium, n.
Inwärts, av. indad; bedre einwärts.
Inwendig, aj. indvendig.
Invitation, f. -en, Invitation, c.
Inwohnen, v. n. m. h. sep. (rigtigere end einw-) boe i; især blot fig. einer S. (Dat.) -, inderlig forbunden med, ligesom sammenvoxet med; -bner, m. -s pl. s. sg. rigtigere men usædv. for Einwohner, Indvaaner, c.
Inzicht, f. -en (n. St.) Beskyldning, Sigtelse, c.
Inzwischen, av. og cj. d. T. imidlertid.
Irden, aj. Jord-, Leer-, brændt af Pottemageren af Leerjord.
Irdisch, aj. herende til Jordens Overflade, blot i Sammens.: über- og unter-; jordisk, timelig, verdslig, forgængelig; (fordum) Jord-, af Jord beredet.
Irgend, av. nogensteds, især med wo: -wo; nogensinde, engang; undertiden, imellemstunder, nu og da; sig. maaskee; omtrent, næsten, henved, henimod; en eller anden, et eller andet: auf - eine Art; - jemand; - einer, Nogen, nogensomhelst.
Iris, f. Iris, Regnbuen.
Irisch, irländisch, aj. irlandsk.
Ironie, f. ub. pl. Ironie, c.
Irr-gang, m. -es -änge, Irgang, Vild-, Labyrinth, c.; -garten, m. -s -arten, labyrinthisk Have, Have med Irgange; -glaube, m. -ns ub. pl. vildledende, falsk Tro; -gläubig, aj. vantro; (undert.) heterodox; (i den romerske Kirke) kjættersk; -gläubige, m. -n -n, Vantro, Kjætter, c.; -gläubigkeit, f. ub. pl. Heterodoxie, Kjætteri, n.; -läufer, m. -s pl. s. sg. Omleder, Landstryger, c.; -lehre, f. -n, vrang Lære, c.; især i Troessager; Kjætteri, n.; -lehrer, m. -s pl. s. sg. Vranglærer, c. (som udbreder falsk Lærdom i Troessager); -lehrig, aj. heterodox; -licht, n. -es -er, Lygtemand, c.; -stern, m. -es -e, Planet, c., en bevægelig Stjerne; -thum, m. -es -ümer, Vildfarelse, c. ub. pl.; uforsætlig Forseelse, c.; -thümlich, aj. vildfarende; -wahn, m. -es -e, falsk Mening, Indbildning, c.; -weg, m. -es -e, Afvei, uret Vei, Fordærvelsens Vei, c.; -wisch, m. -es -e, d. T. Lygtemand, c.; fig. et ustadigt, flygtigt Møde.
Irre, aj. især av. vildfarende, forvildet, afvigende fra den rette Vei; fig. forstyrret, forvildet, som har urigtige Forestillinger; an Sim. - werden, finde sig stuffet ved; forvirret, confus, tabende Sammenhængen; d. T. forvirret, forrykt, vanvittig, afsindig.
Irre, f. egentl. blot i den Talem. in der - gehen, Afvei, uret Vei; (digter.) Labyrinth, Irgang, Vildgang, c.
Irregulär, aj. uliig; uregelret, uregelmæssig; -ität, f. -en, U-ghed, U-hed, U-ghed, c.
Irreligiös, aj. ureligios, gudsforgaaen, ugudelig; -ität, f. ub. pl. U-itet, c.
Irren, v. 1) n. m. h. (kun med udtrykkelig Angivelse af Stedet og Maalet m. s.: er ist im Walde umherge-

Digitized by Google

irrt) vanke om, drive hid og did; blive vildfarende, forvildes (paa en Vei); ogsaa fig. sich –, tage feil, bedrage sig; undert. irre, forsee sig. 2) a. Einen el. sich, forvilde, vildlede, forstyrre, hindre; fig. sich – lassen, lade sig ved Andre bringe til Tvivl el. Betænkelighed; mistyde; ærgre, iere, tirre, blot d. T. i den Talem. es irret ihn eine Fliege an der Wand. [Sindssvage.

Irrenanstalt, f. -en, Anstalt for

Irrig, aj. (om Personer) – seyn, være vildfarende, forvildet; mit Eim. – seyn, i Strid med; (om Ting, Meninger ꝛc.) vrang, falsk, urigtig, usand; -keit, f. -en, Forvildethed, Vranghed, hed, U-hed, c.

Irrung, f. -en, Irring: Vildfarelse, Feiltagelse, Forseelse; Misforstaaelse, Tvist, c.

Isabellfarbe, el. -llenfarbe, f. ud. pl. Isabelfarve, c.; -lfarben el. -big, aj. isabelfarvet.

Isegrimm, m. -es -e, Ulv, c. (hos de gamle tydske Digtere); fig. (n. St.) et knarvornt, trodsigt Mske.

Island, n. -s ud. pl. Island; -länder, m. -s, pl. s. sg. Islænder, c.; -ländisch, aj. islandsk.

Islam, -ismus, m. -es ud. pl. egentl. den rette Tro; fig. Mahomeds Lære, den mahomedanske Religion.

Isop, m. -es ud. pl. Isop (Plante), c.

Ist, f. Seyn.

Izo, izt, izunder, (foræld.) s. Jetzt.

J.

Jot, Jod, en Consonant; det tiende Bogstav i ABC.

Ja, av. ja. Undert. bruges det som Subst.: etw. mit einem Ja antworten; fig. jo, just: es ist ja nicht schwer; sie wissen es ja; endeligen, for alting: sage es ja Niemanden; endnu mere, endelig, især som en cj., naar det forstærker Forsætningen, som indeholder Betingelsen: wenn er es ja nicht thun will, so ꝛc.

Jacht, f. -en, Jagt, c. (et let, eenmastet Fartei). [Jähzorn.

Jachzorn, m. (foræld. og Sydt.) s.

Jacke, f. -n (Dim. Jäckchen, n. -s pl. s. sg.) Jakke, kort Kreie, Kofte, c.

Jagd, f. -en, Jagen, blot i Sammens. og i den Talem. – auf etw. machen; Jagt, c.; (Jagtsp.) hvad der jages, ud. pl.; ligel. hvor der jages, Jagtdistrict, n. Vildbane, c. med pl.; fig. ud. pl. (Nordt.) Larmen, Kiv, Strid, c.; d. T. larmende, sværmende Personer; Mængde, Vrimmel, Sværm, c.; især: Jægerkonst, Jagtvidenskab; Jagtret, c.; die hohe –, Ret at jage Hjorte, Urhons ꝛc.; die Mittel –, Ret at jage Raadyr og Vildsviin; die niedere od. kleine –, Ret at jage Harer, Ræve, Agerhens ꝛc.

Jagd-bar, aj. som med Nytte el. efter Jagtvidenskabens Regler kan jages; -barkeit, f. ud. pl. Beskaffenheden, at der kan jages med Nytte; (undert.) Jagtrettighed, c.; -bezirk, m. -es -e, Jagtdistrict, n., Vildbane, c.; -gerecht, aj. (Jagtsp.) jagterfaren; -hund, m. -es -e, Jagthund, c.; -junker, m. -s pl. s. sg. Jagtjunker, c.; -kundig, aj. jagtkyndig; -schloß, n. -sses -össer, Jagtslot, n.; -stück, n. -es -e, Jagtstykke, n.; -tasche, f. -n, Jagttaske, c.; -tuch, n. -es -ücher, de Stykker Seildug, hvormed en vis Strækning af en Skov undertiden indelukkes af Jægerne.

Jagen, v. 1) n. m. s. d. T. jage, løbe hurtigt; fig. jage, ile med. 2) a. jage (ud af, bort, bort fra), faae til at løbe, ile, flye; ogsaa fig. drive hurtig frem: Eim. ein Messer in den Leib –; jage, forfølge og fange el. fælde et Dyr: Hasen, Hirsche –; især naar man dertil betjener sig af Hunde: auf Hasen –.

Jagen, n. -s, 1) ud. pl. Jagen, c. 2) pl. s. sg. (Jagtsp. undert.) Jagt, c.; en til Jagningen indspærret Plads i en Skov.

Jäger, m. -s pl. s. sg. Jæger, c.; s. Häringe-.

Jäger-bursche, m. -n -n, Jægerdreng, Jagtlærling, c. (i det tredie Aar af hans Læretid; i det første Aar hedder han -junge, i det andet Lehrbursche); -mäßig, aj. jægermæssig; -recht, n. -es -e, Jægerret, c.: den Betaling, som tilkommer Jægeren for et fældet Dyr; den Deel Jægeren faaer af det fældede Dyr; den Straf, som hos Jægerne er sat paa en Feil mod Jægersproget.

Jägerei, f. Jægerkonst, Jagtvidenskab; Jægerhaandtering; alle Jægere og Jagtbetjente i et Land el. ved en Jagt.

Jäh (-e) aj. hurtig, pludselig, uformodet: -laufen; ein -r Zufall; hidsig; fremfusende, ubetænksom; brat. meget straa nedgaaende, lodret nedhængende; d. T. (undert.) steil.

Jähe, f. 1) ud. pl. Hurtighed, Uformodethed; Hidsighed, Fremfusenhed, U-

betænksomhed, Brathed, c. 2) pl. -n, Skraaning, c., en brat nedgaaende Ting.

Jaherr, m. -n -en, (foragt.) Jabroder, c.

Jählich, aj. s. Jäh.

Jahling, (-s) av. d. T. brat, steil, pludselig, uformodet.

Jahn, m. -es -e (n. St.) d. T. Skaar, u., det tomme Rum, som Meierne lade efter sig; det nedhuggede i en Række opstablede Grenebrænde.

Jahr, n. -es -e, Aar, n.: in diesem -e; sie ist sechzehn -e alt, d. T. sechzehn - (og saaledes sædvanlig efter et Talord i Nom. og Acc. uden Pluralisendelse); fig. die -e bei Jemanden stehen, Læreaar; Alderens, især den menneskelige Alders Aar: er ist schon von (bei) -en; zu seinen -en kommen, blive myndig, naae sine myndige Aar; den Ring el. Cirkel som et Træ aarlig sætter i Stammen; Jahrwuchs, -zirkel; om Tiden overhovedet, dog blot pl. Aaringer.

Jahr-buch, n. -es -ücher, Aarbog, Annal, Kronike, c.; -fünf, n. -es -e, et Tidsrum af fem Aar, Lustrum, n.; -gang, m. -es -änge, Aargang, c.; -geld, n. -es -er, aarlige Penge, aarlig Raadegave, Pension, c.; -gewächs, n. -es -e, Aarvæxt, c., hvad aarlig voxer af Mark- og Havefrugter; -hundert, n. -es -e, Aarhundrede, n.; -lohn, m. -es -öhne, aarlig Løn, c.; -markt, m. -es -ärkte, aarligt Marked, n.; Stedet, hvor dette Marked holdes; d. T. Markedsgave, c.; -schuß, m. -sses -üsse, Aarsskud, n., de unge Skud, som en Vext i eet Aar gjør i Holden; -stag, m. -es -e, Aarsdag, c. en heitidelig Dag, som eengang hvert Aar heitideligholdes, som Fødselsdag ꝛc.; -szeit, f. -en, Aarstid, c. (Foraar, Sommer, Efteraar el. Vinter); fig. d. T. om et Veirligt, som varer en Tid; -tausend, n. -es -e, Aartusinde, n.: -wuchs, m. -es -üchse, s. Jahr, -gewächs, -schuß; -zahl, f. -en, Aarstal, n., Aarsregning, Tids-, c.; -zehn el. sædv. -zehend, n. -s -er, et Tidsrum af ti Aar; Decennium, n.; -zirkel, m. -s pl. s. sg. s. Jahr.

Jahres-feier, f. -n, -fest, n. -es -e, Aarsfest, c.; aarlig Fest; -viertel, n. -s pl. s. sg. Fjerdingaar, n.; -wechsel, m. -s pl. s. sg. Aarvexling, c.; -zeit, s. Jahrszeit.

Jährig, aj. Aars-, som er et Aar gammel, har varet et Aar; d. T. es ist nun -, er et Aar siden; i Sammens.: hundert-, hundredaarig; vor-, forrige Aars ꝛc.

Jährlich, aj. aarlig, hvert Aar.

Jährling, m. -es -e, et eetaarigt Dyr, især Lam.

Jähzorn, m. -es ub. pl. Tilsindighed, Flyvevrede, Fremfusenhed, c.; -ig, aj. tilsindet, som let bliver vred, fremfusende.

Jalousie, f. (l. Schalusie 3 Stav.) 1) ub. pl. Jalousie, Skinsyge, Nidkjærhed, c. 2) pl. -n, Vinduesjalousie, n.

Jammer, m. -s ub. pl. Jamren, Veeklage; Jammer, Ynk, Elendighed; Medynk, en høi Grad af Medlidenhed, c.; d. T. undert. Slag, n., Epilepsie, c.

Jammer-geschrei, n. -es -e, Jammerstrig, n.; -lied, n. -es -er, J-sang, c.; -schade, m. -ns ub. pl. d. T. J-stade, c.; -thal, n. -es -äler, J-dal, c.; -voll, aj. j-fuld, (undert.) erbarmelig.

Jammerlich, aj. jammerlig, ynkværdig, i høieste Grad elendig; -keit, f. -en, J-hed, Y-hed, c.

Jammern, v. 1) n. m. h. jamre, veeklage; 2) a. rore, bevæge til den høieste Grad af Medlidenhed; d. T. ynkes over: du -rst mich; især upers.: es -rt mich, daß; ligel. mich -rt seine Noth; (foræld. og digt. med Gen.): ihn -rte des Volkes.

Janitschar, m. -en -en, Janitschar, c.; -enmusik, f. Janitscharmusik, tyrkisk Musik, c.

Jänken, v. a. (Nordt.) tude (især om Hunde, saavel af Smerte som af Begjerlighed efter Noget); jamre, veeklage.

Jänner rigtigere end Jenner, m. -s pl. s. sg. Januar, Glugmaaned, c.; -schein, m. -es -e, Nytaarsny, n.

Januar, m. -s ub. pl. Januar, Glugmaaned, c.

Japen, v. n. m. h. (Nordt.) gabe.

Jäschen og Jascht, s. Gäschen og Gascht.

Jasmin, m. -es ub. pl. Jasmin [(Buskvæxt), c.

Jaspis, m. -es ub. pl. Jaspis, c. (en ædel Steen).

Jäten, v. a. luge.

Jauche, f. -n, ureent, stinkende Vand; fig. en daarlig, tyk Drik.

Jauchert, n. -es -e, (Sydt.) et Markmaal af forskjellig Størrelse, omtrent saa meget, som paa een Dag kan ploies.

Jauchzen, v. n. m. h. juble, give Frydestrig; -zer, m. -s ub. pl. Glædesstrig, Fryderaab, n.; Jubler, c.

Jawort, n. -es ub. pl. Jaord, n.

Je, 1) interj. d. T. for ei, ih! ei! Herr Je! o Je! (forkortet) Herre Jesus! o -! 2) av. som overh. betegner en Tids el. et Steds Almindelighed; wer hat es je gehört, nogensinde; sie gingen je zwei und zwei, altid, hver Gang; rechte Freude lobte ich je, (næsten foræld.) altid; von je her, fra alle Tider, fra Begyndelsen af; je nachdem, alt eftersom; je größer, je besser,

Digitized by Google

jo ſtørre, jo bedre; je fleißiger du biſt, deſto (el. nun ſo) mehr wirſt du lernen.

Jedenfalls, av. i ethvert Tilfælde.

Jedennoch, cj. undert. i Canc. for: dennoch, jedoch.

Jeder, ubeſtemt pron. el. alm. Talord, hver, enhver, ethvert. Deklineres med el. ub. Subſt. a) uden Art Nom. sg. jeder, -de, -des, Gen. jedes, -der, -des, Dat. jedem, -der, -dem, Acc. jeden, -de, -des, pl. Nom. og Acc. jede, Gen. -der, Dat. -den, blot med alle: alle und jede, alle og enhver. Desuden betjener man ſig hellere af jeder ꝛc. med von el. med Gen. b) med den ubeſt. Art. foran dekl. det ſom et Adj.

Jedermann, pron. pers. enhver; indecl. undt. Gen. -s, alle Mennesker, alle og enhver. [ſtedſe.

Jederzeit, av. til enhver Tid, altid,

Jedesmal, av. for: jedes Mal, hvergang, enhver Gang; -ig, aj. ſom er el. ſteer hver enkelt Gang: die -igen Umſtände, de ſtedfindende; bei -iger Wiederholung, hver.

Jedoch, cj. desuagtet; imidlertid, dog alligevel; dog, ſaa dog.

Jedweder, jeglicher, ubeſt. pron. el. alm. Talord, ſom bruges for jeder, og dekl. ſom det. [Jehova, c.

Jehovah, m. -s el. -vens, Dat. -ven,

Jelängerjelieber, n. -s pl. ſ. sg. Gedeblad, Caprifolium, c.

Jemals, av. nogentid, nogenſinde.

Jemand, -s (undert. Dat. -em, Acc. -en) pron. pers. Nogen, En; -Fremdes (Folkeſp.) en fremmed, ubekjendt Perſon. [hiin. Dekl. ſom dieſer.

Jener, -ne -nes, pron. demonst.

Jenner, ſ. Jänner.

Jenſeit, præp. med Gen. paa hiin Side: - des Fluſſes; -ig, aj. paa hiin Side værende; -s, av. (uden efterfølgende Gen.) paa hiin Side: er wohnt -s.

Jeſuit, m. -en -en, el. -er, m. -s pl. ſ. sg. Jeſuit, c.; -erkloſter, n. -s -öſter, Jeſuiterkloſter, n.; -erorden, m. -s ub. pl. Jeſuiterorden, c.

Jeſus, m. (Gen. og Dat. -ſu, Acc. -ſum) nom. prop. Jeſus.

Jetzig, aj. nærværende, nuværende, ſom er el. ſteer nu.

Jetzt, av. nu, ſtrax, i Øieblikket; für -, for nærværende Tid; d. T. ogſaa itzt, jetzo el. itzo, jetzund el. itzund og vulg. jetzunder el. itzunder; -welt, f. ub. pl. den nuværende Verden.

Jeweilig, aj. (Sydt.) ſom undertiden ſteer.

Joch, n. -es -e, (d. T. Jöcher) Aag, n.: en paa Pæle hvilende og til Bæren beſtemt Tværbjælke, iſær ved Træbroer; Halsaag, n. (til Arbeidsſtude); fig. ub. pl. Undertrykkelſe, paalagt Byrde, c.; ein - Ochſen, et Par Oxer, to i eet Aag ſpændte Oxer, efter et Talord pl. ſ. sg.; ſaa megen Ager ſom med et Par Oxer paa een Dag kan pløies; iſær Sydt. pl. ſ. sg.

Joch-bein, n. -es -e, Aagbeen, n. (under Diet); -brücke, f. -n, Trædro, ſom hviler paa Tværbjælker, ſom kaldes -träger, m. -s pl. ſ. sg.; -fiſch, m. -es -e, Hammerfiſk, c.

Jochen, v. a. forſyne med Aag; ſædv. kun i Sammenſ.: unter- ꝛc.

Jockei, m. -s -s, Forrider, Ridefnegt, Staldkarl, c.

Jodel (Joel) m. -s, Sydt. d. T. et larmende, grovt Mſke.; -n, v. n. m. h. Sydt. ſtrige, larme, ſynge høit iſær ſom Alpejægerne.

Johannis-beere, f. -n, Ribs, n.; ſchwarze-, Solbær, n.; -blut, n. -es, tydſt Cochenille, c.; -feſt, n. -es ub. pl. St. Hansdag, c.; -käfer, m. -s pl. ſ. sg. St. Hans Torbiſt; den lille Oldenborre; -kraut, n. -es ub. pl. St. Hans Urt, prikbladet Perikon (Plante), c.; -tag, m. -es -e, St. Hansdag, c.; -wurm, m. -es -ürmer, St. Hans Orm.

Jölle, f. -n, (Nordt.) Jolle, c.

Jope, f. ſ. Jupe.

Journal, n. -es -e (l. Schurnal) Journal, c.: Dagbog, c., Tidsſkrift, n.; -iere, f. -n, Dagpoſt mellem to Stæder, c.; -iſt, m. -en -en, Journaliſt, et Tidsſkrifts, en Aviſes Forfatter, c.

Jovialität, f. ub. pl. Jovialitet, c.

Jubel, m. -s pl. ſ. sg. Jubel, c., Fryderaab, Glædesſtrig, n.

Jubel-braut, f. Brud og -bräutigam, m. -s ub. pl. Brudgom, ſom feirer deres Guldbryllupsdag (-hochzeit, f.); -feſt, n. -es -e, Jubelfeſt, c; -greis, m. -es -e, Jubelolding, c.; -jahr, n. -es -e, Jubelaar, n.; -prediger, m. -s pl. ſ. sg. Jubelpræſt, c.; -ſtimme, f. -n, Jubelſtemme, c.

Jubeläum, n. ſ. Jubelfeſt.

Jubelei, f. -en, d. T. Jublen, Lyſtighed, c. [Jubelolding, c.

Jubeler, m. -s, pl. ſ. sg. (ſjeld.)

Jubeln, (forhen ſædvanlig jubeliren), v. 1) n. m. h. juble, jubelere, fryde ſig overmaade. 2) a. (n. St.) entledige en Embedsmand for Alderdoms Skyld med Penſion. [heiſa! friſt!

Juch! -hei! -heiſa! interj. vulg.

Juchart, m. (n.) ſ. Jauchert.

Juchten (rigtigere Juſten), m. -s, pl. ſ. sg. Ruslæder, Rys-, n.

Juchzen, v. n. m. h. huje, ſtrige, raabe af Glæde.

Jucken, v. 1) n. m. h. kløe, kille: die Wunde juckt; mir juckt die Haut; die Kehle juckt ihm; fig. d. T. der

Buckel juckt ihm, hans Skind kloer; die Ohren - ihm, han gad gjerne høre Noget; han er nysgjerrig. 2) a. kille, klee; es juckt mich auf der Haut, an dem Finger; Einen - el. jücken, klee, kille; das -, -s, Kilden, Kloen, c.

Jucks, m. s. Juks.

Jude, m. -n -n, Jøde, c.; fig. d. T. Aagrer, c.; især i Sammens. Kornjude ꝛc.

Jüdeln, v. n. m. h. vulg. aagre, søge overdreven, utilladelig Fordeel; tale, strive, udtrykke sig jødisk.

Juden-kirsche, f. -n, Jødekirsebær; (n. St.) Kornel-, n.; -pech, n. -es ub. pl. Jødebeg, n.; -schaft, f. -en, samtlige Jøder i et Land el. i en Provinds; -schule, f. -n, Jødekirke, Synagoge; ligel. Jødeskole, c.; -thum, n. -es ub. pl. (sjeld.) Jødedom, n., den jødiske Religion.

Jüdinn, f. -en, Jødinde, c.

Jüdisch, aj. jødisk; jødeagtig; vulg. paa en utilbørlig Maade vindesyg.

Juften, m. -s pl. s. sg. Ruslæder, Rys-, n.

Jugend, f. ub. pl. Ungdom, c.: ung Alder; fig. unge Mstr. af begge Kjøn; -fehler, m. -s pl. s. sg. Ungdomsfeil, c.; -freund, m. -es -e (-inn f. -en) U-sven (-inde) c.; -kraft, f. -äfte, U-skraft, c.; -lich, aj. ungdommelig, Ungdoms-, ung; -lichkeit, f. -en, Ungdommelighed, c.

Juks el. Jux, m. -es ub. pl. vulg. (n. St.) Smuds; Jux, utilladelig Fordeel; Leier, lystig Spads, c.

Julep, m. -es ub. pl. Julep, en kølende Drik.

Julius, m. ub. pl. Juli, Ormemaaned, c.; -käfer, m. -s pl. s. sg. Sandkorbist, c.

Jumfer, f. (Nordt.) s. Jungfer.

Jung, (jünger, jüngst) aj. ung: -er Wein, ung; -es Bier, frist, nybrygget; -e Milch, Raamelk; -e Rosen, nylig udsprungne; især om Mstr. og Dyr: ein -er Mann; fig. - werden, fødes; ein jüngeres Datum, yngre, sildigere; jüngst (undert.) det sidste blandt flere: der -e Tag; das -e Gericht, den yderste Dag, Dommedag, c.; das Junge; ein -s, pl. die -n, Unge, c., ungt Dyr; die -n und die Alten, de unge og gamle Personer.

Junge, m. -n -n, (ein - ikke -r) Dreng, Knos, c.; Drengebarn, n.; Læredreng; d. T. Dreng, ung Tjener, c.

Jungen, v. n. m. h. (om fiirsødede Hundyr) faae Unger, kaste -.

Jungen-haft, aj. drengeagtig; -haftigkeit, f. ub. pl. D-hed, c.: -streich, m. -es -e, Drengestreg, c.

Jünger, m. -s pl. s. sg. (i Bibelen) Discipel, Lærling, c.; Forbundter, c. (Mellemting mellem Svend og Dreng).

Jungfer, f. -n, (afkortet af Jungfrau, dog mindre ædelt end dette: Jungfer Schwarz; die Haus-; eine alte -) Jomfru, c.; fig. Hestebræms, Ko-, c.; - im Grünen, Jomfruen i det Grønne (Plante); Jomfru, c. (hos Brolæggerne) at nedstøde Brostene med; Vantblok, c. (til Skibs); (i Fængsler) en Klods, at smede Fangerne ved; d. T. (i Spøg) en ny, endnu ikke brugt Ting.

Jungfer-biene, f. -n, Bi af den første Sværm af en Stade; -nhäutchen, n. -s pl. s. sg. Mødomshinde, Hymen, c.; -nhonig, m. -es ub. pl. Jomfruhonning, c.; -nkloster, n. -s -öster, J-kloster, n.; -nkranz, m. -es -änze, J-krands, c.; -nöl, n. -es ub. pl. J-olie, c.; -schwefel, m. -s ub. pl. J-svovel, c.; -wachs, n. -es ub. pl. J-vox, c.

Jungferlich og d. T. jüng-, s. Jungfräulich.

Jungfrau, f. -en, Jomfru, Mø, c.; fig. en Stad, som endnu aldrig har været indtaget.

Jungfräulich, aj. jomfruelig, jomfruagtig; -keit, f. ub. pl. J-hed, c.

Jungfrauschaft, f. ub. pl. Jomfrustand, Jomfrudom, Mødom, c.; fig. den Egenskab ved en Ting, at den er ny og ubrugt.

Junggesell, m. -en -en, yngste Svend i et Laug; Ungkarl, ugift Mandsperson, c. I denne Bem. -enschaft, f. ub. pl. Ungkarlsstand, Svenddom, c.

Jungheit, f. ub. pl., Beskaffenheden, at en Ting er ung.

Jüngling, m. -es -e, Yngling, ung Mandsperson, c.

Jungmeister, m. -s pl. s. sg. den yngste Mester i et Steds Laug.

Jüngst, (n. St.) -ens, -hin, av, nylig, for kort siden.

Jüngste, s. Jung.

Junius, m. ub. pl. Junius, Skærsommer, c.; -käfer, m. -s pl. s. sg. den lille Oldenborre.

Junker, m. -s el. -n, pl. s. sg. sammens. af junger Herr, Junker, c.; d. T. Adelsmand, c.; især i Sammens.: Land- ꝛc.; Dagdriver, Lediggænger, c.; -mäßig, -haft, -lich, aj. junkeragtig; -n, el. -iren, v. a. junkerere.

Junta, f. ub. pl. Junta, c.

Juri el. Jury, f. Jury, c.

Jupe, f. -n (Dim. Jüpchen, n. -s pl. s. sg.) vulg. Corset, Livstykke, n. (hos Fruentimmer); Brystdug, c. (hos Mandfolk).

Jupiter, m. -s ub. pl. Jupiter, c. (Gudens og Planetens Navn).

Jurisprudenz, f. ub. pl. Jurisprudens, c.

Jurist, m. -en -en, Jurist, c.; -isch, aj. juridisk.

Juſt, av. d. T. juſt, netop, neie; juſt nu, i dette Øieblik.

Juſtiren, v. a. ein Gewicht, juſtere.

Juſtiz, f. ud. pl. Juſtits, c.; -iar, m. -s -e, Juſtitiarius, c.; -pflege, f. ud. pl. Retspleie; bedre: Rechtspf-, -srath, m. -es -räthe, Juſtitsraad, c.

Juwel, m. -s -en, (ogſaa n. -es -e) Juvel, c.; ud. sg. Smykker; -ier, m. -es -e, Juvelerer, c.: som handler med Juveler; som indfatter Ædelstene i Guld og Sølv.

Jux, m. ſ. Juks.

K.

K, en Konſonant, det ellevte Bogstav i ABC, udtales haardere end g.

Kaan, m. (Sydt.) ſ. Rahm.

Kabale, ſ. -n, ſ. Cabale.

Kabbala, f. ud. pl. Kabbala, Jødernes mundtligen forplantede Lærdomme, deres Mystik.

Kabel, ſ. -n, Kabel (tykt Skibstoug), Ankertoug, Kabeltoug, n.; (mest Nordt.) Lod, Deel, c.; overh. en Deel af flere Ting, som fordeles el. sælges i Lodder. [(et Slags stor Torsk).

Kabeljau, m. -es -e, Kabliau, c.

Kabellange, f. -n, Kabellængde, c. (omtrent 120 Favne).

Kabeln, v. (især Nordt.) 1) a. inddele i Lodder. 2) n. m. h. kaste Lod m; -lung, f. -en, Lodkaſtning, c., Inddelen i Lodder.

Kabuſe, ſ. -n, d. T. især Nordt. et lidet, snevert Værelse; Lukaf, n., Alkove, c.; Kabys, c. (Skibskjøkken); Kjærnehuus, n. (i Frugt).

Kachel, ſ. -n, et firkantet Leerkar; fig. vulg. en gammel Kjærling; -ofen, m. -s -öfen, Kakkelovn, Stueovn af Leer; Grydeovn, c.

Kacke, ſ. -n, vulg. Lort, c.; -n, v. n. og n. m. h. vulg. kakke, forrette, gjøre sin Nedterſt.

Kader, m. -s, pl. ſ. sg. (n. St.) dobbelt Hage, c.

Käfer, m. -s pl. ſ. sg. Skarnbasse, Tordiſt, Bille, c.

Kaff, n. -es ud. pl. (især Nordt.) Avne; fig. en slet, værdiles Sag.

Kaffee (fordum **Kaffeh**) m. -s ud. pl. Kaffe, c.; -bohne, ſ. -n, K-benne, c.; -haus, n. -es -äuſer, K-huus, n. 2c.

Käfich, (-t, mindre rigtigt **Käfig**) Buur, Fugle-; lidet snevert Fængsel, n.

Kafiller, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Natmand, c.; -ei, f. -en, Natmandens Bolig, c.

Kaftan, m. -s -e, Kaftan, c. (tyrkiſt Nationaldragt).

Kahl, (-er -ſt) aj. skaldet, nøgen, luſtidt; fig. (foragt.) ugrundet, dumt, enfoldigt; ringe, slet, skatteles, usselt; -heit, f. ud. pl. Sk-hed, N-hed, L-hed, U-hed, Enfoldighed, Ringhed, Usselhed, c.; -kopf, m. -es -öpfe, Skaldehoved, n. -pande, c.; -köpfig, aj. med skaldet Hoved; -ſchwanz, m. -es -änze, Snyltekrebs, c.

Rahm, m. -es ud. pl. Skimmel, c.; -en, v. n. m. h. skimle; -ig, aj. skimlet.

Kahn, m. -es -ähne (Dim. Kähnchen, n. -s pl. ſ. sg.) Baad, Færge-, Fiſter-, c.

Kai, m. -es -e el. -e, f. -n, (Nordt.) Kyst, Strandbred, c.; (især en med Muur indfattet Bred); (i Marſklandene) et lidet Dige.

Kaiſer, m. -s pl. ſ. sg. Keiser, c.; -geld, n. -es -er, keiserlige Penge; -sgroſchen, m. -s pl. ſ. sg. Keisergroschen, c.; -inn, f. -en, Keiserinde, c.; -krone, ſ. -n, Keiserkrone, c.: den keiserlige Krone; en Plante; -lich, aj. keiserlig, som tilhører Keiseren; deraf die K-lichen, d. T. Keiserens Tropper; blot av. keiserlig findet, Keiseren hengiven; -ling, m. -es -e, en Art spiselig Champignon; -ſchnitt, m. -es -e, Keiſerſnit, n.; -thee, m. -s ud. pl. Keiſerthee, c.; -thum, n. -es -ümer, Keiſerdømme, n.

Kajüte, ſ. -n, Kahyt, c.

Kakadu, m. (indecl.) Kakadu (Fugl) c.

Kakerlak, m. -en -en, Kakerlak, c. (Insect).

Kalands, m. -es -e, (n. St. især Nordt.) en aarlig Forſamling af Geistlige; en Smaus.

Kalb, n. -es -älber (Dim. Kälbchen, n. -s pl. ſ. sg.) Kalv, c.: fig. er iſt ein rechtes -, ret et Fjog, en dum Dreng; ein - machen el. anbinden, vulg. kaste op, brække sig.

Kalb-fell, n. -es -e, Kalveſkind, n.; fig. Tromme, c.; -fleiſch, n. -es ud. pl. K-kjød, n.

Kälbe, ſ. -n (Sydt.) Kvie, c.

Kalben, v. n. m. h. kolve el. kælve (om Kvæg).

Kälber-ſang, m. -es ud. pl. (Jagtſp.) Stik i Brystet af Vildt; -haft, aj. d. T. taabelig, barnagtig lystig; -milch, f. ſ. Kalbedruse; -ſtreich, m. -es -e, n. St. d. T. en dum Streg;

-zahn, m. -es -ähne, Kalvetand, c.; fig. visse Zirater i en Hovedgesims.

Kälbern, aj. (Sydt.) Kalve-, af Kalve.

Kälbern, v. n. m. h. d. T. gjøre taabelige, overdrevne Narrestreger; vulg. kaste op, brække sig.

Kalbs-braten, m. -s pl. s. sg. Kalvesteg, c.; -drüse, f. -n, den blode Brystkirtel hos en Kalv; -keule, f. -n, Kalvekølle, c.; -kopf, m. -es -öpfe, Kalvehoved, n.; fig. d. T. et dumt Mske.; -milch, f. ud. pl. s. -drüse.

Kaldaunen, pl. ud. sg. Kallun, n.; især stærre Dyrs Indvolde; vulg. ogsaa Tarme i Mstr.

Kaleidoscop, n. -s -e, Kaleidoscop, c.

Kalender, m. -s pl. s. sg. Kalender, Almanak, c.; fig. - machen, faae Griller.

Kalesche, f. -n, Calesche, c.

Kalfatern, v. a. ein Schiff -, kalfatre.

Kaliber, m. s. Caliber.

Kalife, m. -n -n, Kalif, c.

Kalk, m. -es ud. pl. undtagen om flere Slags -e, Kalk, c.; (i Chymien) Kalk, c., ethvert Product af et Legeme, som ved Ild, Luft, el. andre Tilsætninger er berøvet dets brændbare Væsen.

Kalk-artig, aj. kalkagtig, som har Kalkens væsentlige Egenskaber; -artigkeit, f. ud. pl. K-hed, c.; -brenner, m. -s pl. s. sg. Kalkbrænder, c.; -brennerei, f. -en, Kalkbrænderi, n.; -bruch, m. -es -üche, Kalkbrud, Kalksteens-, n.; -grube, f. -n, Kalkkule, c.; -haltig, aj. som indeholder Kalk; -icht, aj. kalkagtig, som ligner Kalk; -ig, aj. kalket, som indeholder Kalk; -malerei, f. -en, Frescomaleri, n; -ofen, m. -s -öfen, Kalkovn, c.; -stein, m. -es -e, Kalksteen, c.

Kalken, v. a. tilberede, blande med Kalk, lægge i Blod i Kalk.

Kalligraph, m. -en -en, Kalligraf, Skjønskriver, c.

Kalmank, m. s. Calamank.

Kalmäuser, m. -s pl. s. sg. (foragt.) et Mske., som flyer Lyset, og i Ensomhed overlader sig til Grublen; ligel. som er meget karrig, gjerrig; en folkesky Person; Særsindet; -n, v. n. m. h. gruble i Ensomhed, ligel. leve karrig.

Kalmen, v. n. m. h. (n. St.) døse, ligge i halv Slummer; (om Vind og Veir) sagtnes, blive stille.

Kalmus, m. ud. pl. Kalmus (Urt), c.

Kalt, (kälter, kälteſt) aj. kold; die -e Schale, Koldskaal, c.; eine -e Liebe, kold, ligegyldig; das -e Fieber, Koldfeber, c.

Kalt-blütig, aj. koldblodig el. koldblodet, rolig; -blütigkeit, f. ud. pl. K-hed, c.; -schale, f. s. Kalt; -sinn, m. -es ud. pl. Koldsindighed, Ligegyldighed, c.; -sinnig, aj. kold, koldsindig, ligegyldig; -sinnigkeit, f. ud. pl. K-ghed, L-ghed, c.

Kälte, f. ud. pl. Kulde, c.; fig. Koldsindighed, c.

Kälten, v. a. kole, gjøre kold.

Kältlich, aj. kol, kolig, lidt kold.

Kaltling, m. -es -e, et koldt, følesløst Mske.

Kameel, n. -es -e, Kameel, c.; fig. en Maskine til at hæve svært ladte Stibe i Veiret, og føre dem over Grunde; (i Bibelen) et tykt Tov.

Kameel-garn, n. -es -e, Kameelgarn, n.; -haar, n. -es -e, Kameelhaar, -garn, n., som faaes af -ziege, f. -n, angorisk Ged, Kameelged, c.

Kamelot, Kamerad og Kameralist, s. [C-.

Kamille, f. Kameelblomst (Plante) c.; -nthee, m. -s ud. pl. Kameelthee, c.

Kamin, m. -es -e, Kamin, c.; (Sydt.) Skorsteen, c.; -feger, m. -s pl. s. sg. Kaminfeier; (Sydt.) Skorsteensfeier, c.

Kamisol, n. -es -öler (Dim. Kamisölchen, n. -s pl. s. sg.) Vest, c.; (n. St.) Corset, Livstykke, n.

Kamm, m. -es -amme, Kam, c. (at rede Haar, Uld ꝛc. med; ein weiter -, Redekam; ein enger -, Tætkam, Kæmmekam); Kam, c. (paa Høns og andre Fugle; paa en Regle; i Østerstaller; den øverste fremstaaende Deel paa forskjellige forfærdigede Ting; hos Væverne til at holde Rendegarnets Traader fra hverandre med; Stilken paa Vinranker, hvorpaa Druerne hænge; den Deel af Hestens Hals, hvorpaa Manen voxer, undert. ogsaa denne Deel hos Horngvæget; (i Bjergv.) en Steen el. heel Steenmasse, som standser Brudet; (n. St.) en i Længden sig strækkende Bakke; Ryggen af en Bjergstrækning; (undert.) en ikke af Naturen dannet Ophøining paa Jordoverfladen; Dynge, Hob, c. s. Kamm-haken, -rad, -stück.

Kamm-fett, n. -es ud. pl. Fedt af en Øres el. Hestes Kam; -förmig, aj. kamdannet; -futter, n. -s pl. s. sg. d. T. Kamfoderal, n.; -haar, n. -es -e, Man, d. T. Hestemanke, c.; -haken, m. -s pl. s. sg. vulg. Nakken paa det menneskelige Legeme; (ogsaa blot Kamm); -macher, m. -s pl. s. sg. Kammager, c.; -rad, n. -es -äder, Kamhjul, n. (ogsaa blot Kamm); -stück, n. -es -e, (hos Slagterne) det Stykke, som afhugges mellem Nakken og Boven; (ogsaa blot Kamm).

Kämmen, v. a. kæmme: die Haare, die Wolle, sich -; (hos Tømmerm.) forbinde Bjælker saaledes med hinanden, at de kunne bære en vis Last; fig. vulg. udskjelde.

Kammer, f. -n, (Dim. **Kämmerchen**, n. -s pl. s. sg.) Kammer, n.; (hvori der ingen Kakkelovn er); ethvert huult Rum, Hule, c.; et Regjerings-collegium, Retsc-, n. og Stedet, hvor Collegiet samles, cl. Retten holdes; (i mange Sammens.: **Kunst-**, **Schatz-**, **Kammerdiener** ꝛc.

Kammer-amt, n. -es -ämter, Kammerembede, Bestilling under et Kammercollegium; **-becken**, n. -s pl. s. sg. -potte, Nat-, c.; **-bediente**, m. -n -n, K-tjener; K-betjent, Kammeralist, c.; i begge Bem. pl. ogsaa -leute; **-bote**, m. -n -n, Bud ved et K-collegium; **-capelle**, f. -n, K-capel: hvori Gudstjeneste holdes; de til en fornem Herres K-musik herende Personer; **-collegium**, n. -s -gien, K-collegium, Rentekammer, n.; **-diener**, m. -s pl. s. sg. K-tjener, c.; et Slags smaae Borde; **-fest**, n. -es -e, Fest, som heitideligholdes ved Hoffer af Herskabet selv og deres nærmeste Omgivning; **-frau**, f. -en, K-frue, c.; **-fräulein**, n. -s pl. s. sg. K-froken, c.; **-gericht**, n. -es -e, K-ret, c.; **-gut**, n. -es -üter, K-gods, et Landsherren tilherende Gods; **-herr**, m. -n -en, K-herre, c.; **-jager**, m. -s pl. s. sg. K-jæger; Muus- og Rottefanger, c.; **-jungfrau**, f. -en, K-jomfru, c.; **-junker**, m. -s pl. s. sg. K-junker, c.; **-kätzchen**, n. -s pl. s. sg. blot sig. d. T. et Fruentimmer, som paa en uanstændig Maade har indsmigret sig hos en Anden; især foragtel. K-jomfru, K-pige, K-terne, c.; **-mädchen**, n. -s pl. s. sg. K-pige, c.; **-magd**, f. -ägde, vulg. K-jomfru, K-pige, c.; **-mensch**, n. -es -er, Opvarterske af det ringeste Slags; Trappetøs, c.; **-musik**, f. ud. pl. K-musik, c.; K-capel, n.; **-page**, m. -n -n, (l. -paasche), K-page, c.; **-rath**, m. -es -äthe, K-raad, c.; **-ton**, m. -es ud. pl. (i Musiken) K-tone, c.; **-trauer**, f. -n, K-sorg, c. (forskjellig fra Hof- og Landestrauer); **-tuch**, n. -es ud. pl. Kammerdug, n. (meget fiint Linned); **-wagen**, m. -s pl. s. sg. et Slags lange, bedækkede Reisevogne; **-weib**, n. -es -er, s. -mensch; **-zofe**, f. -n, f. -jungfrau.

Kämmerei, f. -en, Kæmnerens Embede, Kontor ꝛc.; Kæmneri, n.

Kämmerer, m. -s pl. s. sg. Kæmner, Kæmmérerer, c.

Kämmerier, m. -s -e, Kæmmerer.

Kämmerling, m. -es -e, (forældl.) Kæmmererer, Kammerherre, Kammertjener, c.

Kämmern, v. a. afdele i Kamre; sædvanlig blot i partic. gekämmert.

Kämmlinge, pl. ud. sg. det, der gaaer af Ulden ved Kæmningen.

Kamp, n. -es -ämpe, en med en Grøft indgjerdet Mark.

Kampeln, v. a. sich, vulg. mund hugges, kives, slænges, klamres, trættes.

Kampf, m. -es -ämpfe, Kamp, Strid, Fegtning, c.; **-hahn**, m. -es -ähne, Kamphane, Bruushane; fig. et stridslystent Mske.; **-jagen**, n. -s pl. s. sg. vilde Dyrs Kamp i et indesluttet Rum; **-lustig**, aj. kamplysten; **-platz**, m. -es -ätze, Kampplads, c.; **-richter**, m. -s pl. s. sg. Kampdommer, c.; **-spiel**, n. -es -e, Kamplez, c.

Kämpfen, v. n. m. h. kæmpe, stride, fegte: mit Dim.; ogsaa om Dyr; fig. kæmpe, søge at overvinde en Modstand; især i moralsk Forstand; (digter.) einen Kampf -, bestaae.

Kämpfer, m. -s pl. s. sg. Kæmper, Fegter, Stridsmand, c.; (i Bygningsk.) en fremstaaende Gesims paa en Pipille, som bærer en Hvælvings Bue; Impost, c.

Kampher (**Kampfer**) m. -s ud. pl. Campher, c.; **-öl**, n. -es ud. pl. Campherolie, c.

Kanal, **Kandel**, **Kaneel**, s. C-.

Kaninchen, n. -s pl. s. sg. Kanin, c.; **-gehäge**, n. -s pl. s. sg. Kaninholm, c., indelukket Plads til Kaniner.

Kanker, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Edderkop, c.; en Sygdom ved Nelliker, som et Slags Kræft.

Kanne, f. -n, (Dim. **Kännchen**, n. -s pl. s. sg.) Kande, c., Kruus, Kandemaal, n.; **-ngießer**, m. -s pl. s. sg. (Nordt.) Kandestøber, c.; **-nkraut**, n. -es ud. pl. d. T. Skov-Padderokke, Skavgræs, stor Hesterumpe, Studeknæ (Plante); **-nweise**, aj. kandevis.

Kanone, f. -n, Kanon, c.; (foræld.) et vidt Rør; **-nkugel**, f. -n, Kanonkugle, c.; **-nschuß**, m. -sses -üsse, Kanonskud, n.

Kanonier, m. -s -e, d. T. s. -nirer.

Kanoniren, v. a. kanonere, bestyde med Kanoner: eine Stadt.

Kanonirer, m. -s pl. s. sg. Kanonerer, Constabel, c.

Kante, f. -n, Kant, Rand, c.; fig. Kmpling, c., Blonder.

Kanteln, v. a. vende, omdreie.

Kanten, v. a. d. T. kantre, sætte over Ende: ein Faß -; vende, kante, omdreie.

Kanthaken, m. -s pl. s. sg. Kantrehage, c.

Kantig, aj. kantet.

Kanzel, f. -n, Prædikestol, c.

Kanzellei, (**Kanzelei**, **Kanzlei**) f. -en, Cancellie, n. (saavel Stedet, hvor Collegiet samles, som Personerne, hvoraf det bestaaer); **-buchstab**, m. -ens -en, Cancelliebogstav, Fractur-, n.; **-schreiben**, n. -s pl. s. sg. Cancelliskrivelse, c., **-brev**, n.; **-schrift**, f. -en, Cancelliskrift, c., Skrift med Cancelliebogstaver; **-styl**, m. -es -e, Cancelliestil, c.

Kanzelliſt, m. -en -en, Cancelliſt, c.
Kanzelrede, f. -n, Tale fra Prædikeſtolen.
Kanzler, m. -s pl. ſ. sg. Cancellie-Præſident, c.
Kanzler, m. -s pl. ſ. sg. Kantsler,
Kapaun, m. -es -e, Kapun, gildet Hane, c.; -en, v. a. kapune; foragt. ogſaa om Mſtr., gilde, caſtrere.
Kapelle, Kaper, ſ. C.
Kappe, f. -n (Dim. Käppchen, n. -s pl. ſ. sg.) Kappe, Kyſe, Kaabe, Hætte, c.; iſær en rund Bedækning el. den yderſte Endes Bedækning paa en Ting.
Kappen, v. 1) a. ſætte Hæl el. Taa i en Strompe; kapune; d. T. ſtaae, ſtede; fig. ſtride, trættes; (iſær Nordt.) kappe, afhugge, afſtære: das Ankertau, den Maſt. 2) n. m. h. træde, befrugte (om Haner).
Kappfenſter, n. -s pl. ſ. sg. Tagvinduc, n.
Kapphahn, m. -es -ähne, d. T. Kapun, c.
Kappzaum, m. -es -äume, Kapſun, Grime, Heſte-, c.
Kappziegel, m. -s pl. ſ. sg. et Slags ſtore Tagſteen, ſom lægges over de mindre Tagvinduer.
Kapſel, f. -n, Kapſel, c.; (undert.) Federal, n.
Kaput, aj. indecl. d. T. iſær Nordt. kaput, fortabt, itu.
Karat, n. -es -e, Carat, c.
Karauſche, f. -n, Karudſe (Fiſk), c.
Karavane, f. -n, Caravane, c.
Karbatſche, f. -n, Krabaſk, Tamp af Lædertremme; -n, v. a. krabaſke.
Karbe, (Karve, Garve) f. ud. pl. (n. St.) vild Kummen, c.
Kardätſche, f. -n, Striglеborſte, c.; Uldkam, Uldkarte c.; -n, v. a. ein Pferd, borſte (efter Striglingen); die Wolle, karte, kæmme.
Karde, f. -n, Karde; Strigleborſte, c.; -ndiſtel, f. -n, Kardetidſel, c. (ſom Dugmagerne bruge).
Karduſe, f. -n, Karduus, c.; -uskiſte, f. -n, Karduuskiſte, c.
Karfiol, m. -es ud. pl. (Sydt.) Blomkaal, c.
Karfunkel, m. -s pl. ſ. sg. Karfunkel, c.
Karg, aj. karrig, gnieragtig, paaholden, overdreven ſparſom; -en, v. 1) n. m. h. gnie, være karrig. 2) a. ſkrabe ſammen, erhverve ved -heit, f. ud. pl. Karrighed, c.
Kärglich, aj. lidt karrig, ſparſom, nøieregnende, kummerlig; -keit, f. ud. pl. Karrighed, Sp-hed, c.
Karnieß, n. -es -e og -chen, n. -s pl. ſ. sg. Carnis, c.
Karniffeln (-nuffeln) v. a. n. St. iſær Nordt. d. T. karniſle, prygle.
Karpfen, m. -s pl. ſ. sg. Karpe, c.
Karre, f. -n, Trillebør, c.; -n, v. a. kjøre med Trillebør.
Karren, m. -s pl. ſ. sg. Karre, Gumpekærre, c. (en Arbeidsvogn paa to Hjul); (undert.) Kaſſe, f. Gr. ved Bogtrykkerpresſer; (Sydt.) det ſamme ſom die Karre, Schub-.
Karren-büchſe, f. -n, (forald.) Kanon, c.; -führer, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Kärrner.
Kärrner, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom kjører el. arbeider med en Trillebør; En, ſom kjører en Karre; Skarnager, c.
Karſt, m. -es -e, togrenet Hakke til Brug i Bjergegne og paa Vinbjerge. At arbeide med denne Hakke hedder -en, v. a.
Kartätſche, f. -n, Carteſke, Skraaſæk, c.
Karte, f. 1) ud. pl. den Stivhed, ſom gives Silketøi ved Gummi (Appretur). 2) pl. -n, Kort, n. (Spillekort, et enkelt el. et heelt Spil, og Landkort).
Karten, v. 1) n. m. h. vulg. ſpille Kort. 2) a. fig. ſnoe, dreie, vende.
Karten-blatt, n. -es -ätter, Kortblad, n.; -könig, m. -es -e, Kongen (paa Kortbladet); fig. (foragtel.) en Konge uden ſtor Magt; -kunſt, f. -ünſte, Kortkonſt, c.; -ſpiel, n. -es -e, Kortſpil, n. (Spil med Kort og hvert enkelt Slags Spil; forſtjelligt fra ein Spiel Karten, et Spil Kort); -ſpieler, m. -s pl. ſ. sg. Kortſpiller, c.
Karthaune, f. -n, Kartove (kort, tyk Kanon), c.
Kartoffel, f. -n, d. T. Kartoffel, c.
Käſe, m. -s pl. ſ. sg. Oſt, c.; ud. pl. ſammenloben Melk; fig. forſtjellig deraf tilberedet Mad: Eier-; -made og milde, f. -n, Oſtmid, Oſte-, Oſtmaddik, Springer (i Oſt), c.
Käſen, v. 1) n. m. ſ. oſtes, blive til Oſt, ſtilles ad, lobe ſammen. 2) a. lave Oſt.
Käſicht, aj. oſtagtig, ſom ligner Oſt.
Käſig, aj. indeholdende Oſt.
Kaſſe, f. ſ. Caſſe.
Kaſtanie, f. (4 Stav.) -n, Kaſtanie, c.; -nbraun, aj. kaſtaniebruun.
Kaſteien, v. a. ſpæge; -iung, f. -en, S-iſe, c.
Kaſtell, n. ſ. C-.
Kaſten, m. -s pl. ſ. sg. (n. St. Käſten) (Dim. Käſtchen, n. -s pl. ſ. sg.) Kiſte, Koffert, Lade, Kaſſe, iſær: Pengekaſſe, c.; ethvert vel bevaret Gjemme.
Kaſtrol, n. -es -e, d. T. Kaſſerolle, c.
Kaſuar, m. -s -e, Kaſuar, c.
Katakómben, pl. ud. sg. Catakomber.
Katalog, m, -es -e, Catalog, n.
Kataſter, n. -s pl. ſ. sg. Cataſter, Skattebog, Jordſkyldsbog, c.
Kataſtrophe, f. -n, Cataſtrophe, c.
Katechet, m. -en -en, Catechet, c.; -chismus, m. pl. -men, Catechismus,

c.; -chiſiren, v. a. catechiſere; -chiſation, f. -en, Catechiſation, c.

Kategorie, f. (4 Stav.) -n (5 Stav.), Categorie, c.

Kater, m. -s pl. ſ. sg. Hankat, c.

Katharr, m. -es ud. pl. Catharre, Snue, c.; -aliſch, aj. catharralſk, snuagtig.

Katheder, m. (n.) -s pl. ſ. sg. Katheder, n.

Kathedralkirche, f. -n, Cathedralkirke, c.

Katholik, m. -en -en, Catholik, c.; -liſch, aj. catholſk; (i Kongen af Spaniens Titel) rettroende; -licismus, m. ud. pl. Catholiſisme, c.

Kattun, m. -es -e, Kattun, n.; -drucker, m. -s pl. ſ. sg. Kattuntrykker, c.

Katz-bahn, f. -en, Pladſen, hvorpaa der ſpilles Langbold; -balgen, v. a. ſich, rives og kradſes; ligel. heftig krives; -balgerei, f. -en, Riven og Kradſen, c.; Slagsmaal, n.; -ball, m. -es -älle, Bold, at ſpille Langbold med.

Katze, f. -n (Dim. Kätzchen, n. -s pl. ſ. sg.) Kat, iſær: Hunkat, c.; d. T. Blomſten paa Pilertræer, Hasſelnedder, Birke ꝛc.; Langbold, c.; et lidet, hurtigſeilende Skib; et høit Sted paa et Bolværk el. en Vold; d. T. Kat, c.; Læderpengepung, ſom gjemmes i et Bælte; Geldgürtel; -katze.

Katzen, v. n. m. h. ſpille Langbold.

Katzen-auge, n. -s -n, Katteøie, n.; -äugig, aj. med Katteøine; -buckel, m. -s pl. ſ. sg. Katteryg, krum Ryg; einen -buckel machen, fig. bukke, krybe, ſmigre; -eule, f. -n, Katugle, c.; -fell, n. -es -e, Kattefkind, n.; -gold, n. -es ud. pl. Katteguld, n.; -grau, aj. graa ſom en Kat; etw. -grau feilen, med den grove Fiil; -kopf, m. -es -öpfe, Kattehoved, n.; fig. d. T. Dumhoved, n.; -ſilber, n. -s ud. pl. Kattefølv, n.; -ſprung, m. -es -ünge, Kattefpring, n.; fig. en liden Bortfjernelſe.

Kauder, m. -s ud. pl. (Sydt.) Blaar af Hør el. Hamp.

Kaudern, v. n. m. h. ſtrige ſom en kalkunſt-Hane; fig. tale utydeligt; uforſtaaeligt; (Sydt. foragt.) drive ſmaalig Handel.

Kauderwälſch, aj. uforſtaaelig (om Tale, Sprog).

Kauen, v. a. tygge.

Kauern, v. n. m. h. d. T. ſidde paa Hug.

Kauf, m. -es -äufe, Kjøb, Kjøbmandſkab, n.; fig. d. T. Kjøbeſum, c.

Kauf-anſchlag, m. -es ud. pl. Taxt, ſom Øvrigheden ſætter paa viſſe Vare, der ſkulle udſælges; -bar, aj. ſom kan kjøbes; -brief, m. -es -e, Kjøbebrev, n., Kjøbecontract, c.; -fahrer, m. -s pl. ſ. sg. Koffardiſkib, Handels-, n.; Koffardiſarer, -capitain el. Skipper, c., -fahrtei, f. ud. pl. Koffardi, c.; -fahrteiſchiff, n. -es -e, Koffardiſkib, n.; -frau, f. -en, en Kone, ſom ſelv driver Handel; -geld, n. -es -er, Kjøbeſum, c.; -handel m. -s, ud. pl. Handel, c., Kjøbmandſkab, n., Kjøb og Salg; -haus, n. -es -äuſer, Handelshuus, n., Krambod, c., Pakhuus, n.; -herr, m. -n -en, ſ. Handelsmann; -laden, m. -s -äden, Krambod, c.; -leute, ſ. = mann; -luſt, f. ud. pl. Kjøbelyſt, c.; -luſtig, aj. kjøbelyſten; -luſtigen, pl. ud. sg. Kjøbere, Liibhavere (ved Auctioner); -mann, m. -es -leute, Kjøbmand, c.; iſær En, ſom handler i det Store, Grosſerer, c.; d. T. Kjøber, c.; iſær pl. -leute el. undert. ogſaa -männer; -männinn, f. -en, (Sydt. iſær ſom Titelord) Kjøbmandskone, c.; -männiſch, aj. paa Kjøbmandsviis, kjøbmandsagtig; -mannſchaft, f. Kjøbmandſkab, n.: Handel, c., Kjøb og Salg, n. ud. pl.; ſamtlige et Steds Kjøbmænd og Handelsmænd, pl. -en; -mannsfrau, f. -en, Kjøbmandskone, c.; -mannsgut, n. -es -üter, Kjøbmandsgods, n., -vare, c.; -preis, m. -es -e, Kjøbepriis, c.; -ſchilling, m. -es -e, Kjøbeſum, c.; Penge paa Haanden, Haandpenge.

Kaufen, v. a. (n. St. i. käufſt, käuft, imperf. kief) kjøbe: etw. von Einem.; für el. um zehn Thaler; ſich, Einem etw. -; erhverve: kaufet euch Weisheit; ſich in ein Amt; ſom v. n. handle, drive Handel.

Käufer, m. -s pl. ſ. sg. Kjøber, c.

Käuflich, aj. tilfals, ſom er at faae til kjøbs; ſom av. etw. - an ſich bringen, ved Kjøb.

Kaulbars, m. -es -ärſe, Hørken, et Slags Aborre med kugleрundt Hoved.

Kaulkopf, m. -es -öpfe, Steenbiderulk (Fiſk).

Kaule, f. -n, vulg. Kugle, c.

Kaum, av. neppe, knap, næſten ikke; vanſkeligen, vel ikke; nylig, juſt nu: - war er da.

Kaute, f. -n, d. T. Hørlokke, c.

Kauz, m. -es 1) pl. -äuze (Dim. -äuzchen, n. -s pl. ſ. sg.) den mindſte Art Katugle. 2) pl. -e, fig. (i Folkeſp.) ein wunderlicher -, Særling; ein närriſcher -, en naragtig Fyr; ein guter -, et godt Stykke Karl; ein reicher -, en rig Stær, en rig Knaſt.

Kauzen, v. n. m. h. d. T. iſær med ſich, egentlig om Hunde, krybe, logre; fig. ydmyge ſig.

Kebs-ehe, f. -n, Boleri, Concubinat, n.; -frau, f. -en, el. -weib, n. -es -er, Bolerſke, Concubine, Frille, c.; -mann, m. -es -änner, Boler, c.

Keck, aj. ſlink, ferm, hurtig og uden Betænkning; kjæk, driſtig, ſaavel i god

ſom ond Betyd., derfor oftē: forvoven, dumdriſtig, fræk; -heit, f. Kjækhed, Driſtighed, iſær Dum-, ud. pl.; en kjæk Handling, kjæk Opferſel, Frækhed, Næsvished, c. pl. -en; -lich, av. (næſten foræld.) haſtig, hurtig, uden Betænkning.

Kegel, m. -s pl. ſ. sg. Kegle, c.: (i Kegleſpil; (i Mathem.) Conus; Viſiren, Sigtet paa Kanoner; Kniplestok; Hestens Forbeens Laarbeen); (foræld.) uægte Barn: er hat weder Kind noch -, ingen nære Arvinger.

Kegel-bahn, f. -en, Keglebane, c.; -förmig, aj. kegleformig; -junge, m. -n -n, Keglereiſer, c.; -kugel, f. -n, Keglekugle, c.; -platz, m. -es -ätze, Kegleplads, c. (rund el. firkantet, hvor man fra alle Sider kan kaſte efter de i Midten ſtaaende Kegler); -ſchnitt, m. -es -e, (i Mathem.) Kegleſnit, n.; -ſchub, m. -es -e, Kegleſpil, n.; ud. pl. Keglebane, c.

Kegeln, v. n. m. h. ſpille Kegler.

Kehl-balken, m. -s pl. ſ. sg. Bindingsbjælke i et Tag; -deckel, m. -s pl. ſ. sg. en bruſtet Klap paa Luftrøret, Luftrørklap, c.; -hobel, m. -s pl. ſ. sg. Plovhevl, c.; -knoten, m. -s pl. ſ. sg. Adamsæble, n.; -laut, m. -es -e, Strubelyd, c.; -rinne, f. -n, Skotrende, c. (paa et Tag); -ſucht, f. ud. pl. Halsbrynde, c.

Kehle, f. -n, (Dim. Kehlchen, n. -s pl. ſ. sg.) Strube, c., Svælg, n. (ogſaa den udvendige Side af Halſen under Hagen; Eim. das Meſſer an die - ſetzen; en Fordybning, ſom frembringes ved to i en Vinkel ſammenſtødende Flader; (i Fæſtningsv.) Indgang til enkelte Fæſtningsanlæg, Paliſadeport, c.; (hos forſtjellige Haandv.) ethvert huult el. indbøiet Led; die unrechte -, Brangſtruben, Luftrøret.

Kehlen, v. a. (iſær hos Snedkere og Tømrere) ploie, gjøre Rende i; einen Fiſch, gjælle, tage Indvolden ud.

Kehr-ab el. -aus, m. ud. pl. en lang, hurtig Dands, hvormed et Bal ſædv. endes; -beſen, m. -s pl. ſ. sg. Feiekoſt, c.; -bürſte, f. -n, Kladebørſte, c.; -ſeite, f. -n, Modſide; Revers, c. (paa en Mynt); -wiſch, m. -es -e, Biſteklud, Stove-, c.

Kehren, v. a. feie, børſte; vende, rette, dreie: Eim. den Rücken; fig. alles zum Beſten -, mage, indrette; udlægge paa bedſte Maade; ſich an etw. -, bryde, (d. T. kere) ſig om; -rung, f. ud. pl. Vending, Retning, Dreining, c.

Kehricht, n. -es ud. pl. Feieſtarn, n.; -faß, n. -ſſes -äſſer, Skarnſjerding, -bøtte, c.

Keichen (keuchen) v. n. m. h. være trangbryſtet, ſtakaandet, have Kighoſte.

Keichhuſten, m. -s pl. ſ. sg. Kighoſte, c.

Keifen, v. i. n. m. h. d. T. kives, ſtjelde, ſkændes; (om ſmaae Hunde) bjæffe.

Keil, m. -es -e, Kile, c.

Keil-bein, n. -es -e, Kilebeen, n. (i Hjerneſkallen); -förmig, aj. kileformig, kilebannet; -haue, f. -n, en kileformig Hakke.

Keilen, v. a. og n. m. h. kløve, ſpalte ved Hjelp af Kile, el. forkile, gjøre faſt ved Kile; vulg. ſtede, ſtaae, kile: daraus los -.

Keiler, m. -s pl. ſ. sg. (Jagtſp.) Hanſvin, n., Orne, c.; Feldhuten.

Keim, m. -es -e, Spire, c., Skud, n.; fig. en Tings første Begyndelſe, c.; -en, v. n. m. h. ſpire, grylle, ſtyde; fig. tage ſin Begyndelſe.

Kein, aj. el. ubeſt. Talord, ingen, intet, ikke nogen, ikke een. Det kan ikke compareres, taaler ingen Art. forved ſig, ſtaaer ſaavel med ſom uden Subſt., er modſat og deklineres ſom Talordet ein, 1) ud. pl. - Menſch; -er von beiden; -er der Unſrigen. 2) med pl. Nom. og Acc. -e, Gen. -er, Dat. -en: er hat - Geld; ſie ſind -e Thoren. 3) Ingen, ſom et pron. dog blot ud. Subſt. og ud. umiddelbart Hensyn til et foregaaende; ſædv. i masc.: Keiner von, aus, unter euch; ſag es Keinem.

Keinerlei, aj. indecl. ikke nogen, intet Slags, ingen mulig.

Keinesweges, av. ingenlunde, aldeles ikke, paa ingen Maade.

Keinmal, av. bedre kein Mal, d. T. ingensinde, aldrig; ein Mal iſt kein Mal, een Gang er ingen Gang.

Kelch, m. -es -e, Kalk, c., Bæger, n.; fig. (i Botaniken) Bægeret; -glas, n. -es -äſer, et Glas i Form af et Bæger, Bægerglas, n.

Kelle, f. -n, Skumſtee; Muurſtee, c.

Keller, m. -s pl. ſ. sg. Kjelder, c.; et hvælvet Gjemmeſted under Jorden; et huult Rum; Flaſkefoder, n.; -ei, f. -en, ſtor Vin- el. Ølkjelder; (ved Hoffer) ſamtlige over Vinkjelderne anſatte Perſoner; -eſel, m. -s pl. ſ. sg. ſ. -wurm; -hals, m. -es -älſe, Kjelderhals, c.; en Plantes Navn; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Kjeldermeſter, c.; -recht, n. -es -e, en fyrſtelig el. offentlig Kjelders Rettighed, Frihed; -wurm, m. -es -ürmer, Bænkebider, c. (Inſect).

Kellner, m. -s pl. ſ. sg. Kjeldermeſter, -mand, c.

Kelter, f. -n, Stedet, hvor de modne Vindruer trædes med Fødderne; (m. St.) Vinperſe, c.

Kelterer, m. -s pl. ſ. sg. Vinperſer, c.

Keltern, v. a. perſe Vindruer.

Kenntate, f. -n, d. T. Steenbygning, c.

Kennbar el. kenntbar, aj. kjendelig, er-; -keit, f. ud. pl. K-hed, c.

Kennen, v. i. a. kjende: Einen von weitem; ein Land; Einen; ſeinen Vortheil nicht; kjende igjen, erkjende: eine Perſon an (paa) ihre Stimme.

Kenner, m. -s pl. ſ. sg. Kjender, c.; -blick, m. -es -e, Kjenderblik, n.; -ling, m. -es -e, indbildt Kjender, c.; -miene, f. -n, K-mine, c.

Kenntlich, aj. kjendelig, er-; -keit, f. ud. pl. K-hed, E-hed, c.

Kenntniß, f. -ſſe, Kundſkab, Indſigt, c.; Bekjendtſkab, n.; Indbegrebet af alle de tydelige Foreſtillinger, man har; meſt pl.

Kennung, f. -en, d. T. de ſorte Pletter paa Heſtens Tænder; Alderskjende, n.; (Sejl.) Kjending, c. (Kjendetegn, hvoraf Skipperen bedemmer Stedet, hvor han befinder ſig.)

Kennzeichen, n. -s pl. ſ. sg. Kjendetegn, Mærke, Kjende-, n.

Keper, m. ſ. Köper.

Kerbe, f. -n, Snit, Skaar, n., Skure, c.

Kerbel, m. -s ud. pl. Kørvel, c.

Kerben, v. a. karve, ſkære ſmaat, ſnitte i, gjøre Skaar i.

Kerbholz, n. -es -ölzer, Karveſtok, c.; et Værktøi, til dermed at gjøre Skaar i Lærred og Kniplinger.

Kerbſtock, m. -es -öcke, ſ. Kerbholz.

Kerker, m. -s pl. ſ. sg. Fængſel, Fangetaarn, Fangehul, n.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Fangevogter, Slutter, Arreſtforvarer, c.

Kerl, m. -s -e el. -s Karl, c.

Kermes, m. ud. pl. Navnet paa den ægte Cochenille.

Kern, m. -es -e, Kjærne, c.: Apfel-; Nuß-; der - des Holzes, der - des Heeres; der - einer Kanone, den indvendige Huulning; Huulheden i Heſtens Skæretænder; (Jagt.) det i ſmale Striber ſkaarne og tørrede Kjød af omſtyrtet Dyræg, hvormed Hundene føres; (n. St.) Ulves, Ræves og andre ikke ſpiſelige Dyrs Kjød.

Kern-beißer, m. -s pl. ſ. sg. Kjærnebider, c.; (Fugl); -deutſch, aj. k-tydſk, ægte tydſk; -frucht, f. -üchte, K-frugt, c.; -gehäuſe, n. -s pl. ſ. sg. K-huus, n.; -gut, aj. eiegod; -haft, aj. k-fuld, kraftig; -haftigkeit, f. ud. pl. K-fuldhed, Kraft, c.; -icht, aj. k-agtig; -ig, aj. k-rig, ſom har mange Kjærner; fig. k-fuld, kraftig; -milch, f. ud. pl. (n. St.) Kjernemelk, c.; -obſt, n. -es -e, K-frugt, c.; -raupe, f. -n, guul Kaalorm, ſom afgnaver Kaalens og Pyrreplanternes Kjærne; -truppen pl. ud. sg. K-tropper.

Kernen, v. a. pille Kjærnen af Skallen; forvandle til Kjærner el Korn; (n. St.) kjerne, lave Smer.

Kerze, f. -n, Lys (Vox- el. Tællelys), n.; fig. og digter. Lysglands, c.

Keſſel, m. -s pl. ſ. sg. Kjedel, c.; enhver Fordybning, et dybt Sted; en rund ſædv. flad Fordybning i Jorden.

Keſſel-fang, m. -es, Vandproven (med hedt Vand); -flicker, m. -s pl. ſ. sg. Kjedelflikker, c.; -ſchmid, m. -es -e, Kjedelſmed, c.

Keſſeler el. Keßler, m. -s pl. ſ. sg. Kobberſmed; Kjedelbøder, -flikker, c.

Keſſeln, v. a. ſich, faae Kjedelform.

Keſte, f. -n, den hornagtige Knub indvendig paa Heſtens Been.

Kette, f. -n, Kjede, Lænke, c.; (hos Væverne) Rending, c.; fig. Slaveri, Vornedſkab, n.; en Række af hverandre følgende og i hverandre grundede Ting.

Kettel, f. -n, et Slags ſmaae Kjeder el. Hager, til at lukke en Dør med.

Ketteln, v. n. lede ſammen, ſammenknytte; befæſte med en lille Kjede.

Ketten, v. a. befæſte med Kjede, Lænke; fig. binde faſt til: ſich an Einen.

Ketten-baum, m. -es -äume, Rendebom, c. (paa en Væv); -brücke, f. -n, Lænkebro, c.; -hund, m. -es -e, Lænkehund, c.; -kugel, f. -n, Lænkekugle, c.; -ſtich, m. -es -e, Kjedeſting, n. (i Syening); -wurm, ſ. Bandwurm.

Ketzer, m. -s pl. ſ. sg. Kjætter, c.; -ei, f. Kjætteri, n.: Afvigelſe fra de herſtende Lærebegreber, ud. pl.; enhver af disſe afvigende Meninger, pl. -en; -iſch, aj. kjætterſk.

Keuchen, ſ. Reichen.

Keule, f. -n, Kolle, c.: at ſlaae el. ſtøde med; Baglaaret paa nogle Dyr, ſom ſpiſes; -nförmig, aj. kølledannet; -nlahm, aj. bovlam.

Keulen, v. a. kile, ſlaae med Kile.

Keulich, aj. kileagtig.

Keuſch, aj. kydſk, tugtig; -heit, f. ud. pl. K-hed, T-hed, c.

Kibitke, f. -n, Navnet paa et ruſſiſk Kjøretøi.

Kibitz, m. -es -e, Vibe (Fugl), c.; -ei, n. -es -er, Vibeæg, n.

Kicher, f. -n, almindelig Astragel (Plante), c.

Kichern, v. n. m. h. d. T. fniſe, gnikke.

Kicks, m. -es -e, (i Billiardſpil) Kiks, Feilſtød paa en Bal; fig. vulg. Feil, Forſeelſe, c.; -en, v. n. m. h. begaae en Feil.

Kieſe el. -r, f. (Nordt.) Kjæve; Gjælle, c.; -nfuß, m. -ſſes -üſſe, Eenſiet, Gjællefod, c. (Inſect).

Kiefer, 1) m. -s pl. ſ. sg. el. f. -n,

Kjævebeen, Kind-, n.; Kjæve, c. 2) f. -n, Fyr (y kort) c., Fyrretræ, n.; (Nordt.) Gjælle, Fiske-, c.; -wurm, m. -es -ürmer, Vas-Iglen (Fisk).

Kiefern, aj. Fyrre-, Fyrretræes, af Fyrretræ.

Kieke, f. s. Gieke.

Kiel, m. -es -e, Kjel, Skibs-, c.; Pennesjeder, Pennepose; lig. Skriverpen, c; (hos Gartnerne) Blomsterløg, n., Svibel, c.

Kiel-förmig, aj. kjeldannet; -holen, v. a. kjølhale: ein Schiff; einen Verbrecher - (en Straf); -kropf, m. -es -öpfe, d. T. en Halshævelse især paa nyfødte Børn; et Barn med en saadan Hævelse; (n. St.) Vantrivning, c., et vanført Barn; -schwein, n. -es -e, Kjølsviin, n. (i Bunden af et Skib); -wasser, n. -s ub. pl. Kjølvand, n.

Kielen, v. 1) n. m. h. (om Fugle) faae Poser til større Fjeder. 2) a. einen Flügel, befjedre, forsyne med Penneposer; ein Schiff -, lægge ny Kjel under.

Kieme, f. -n, Gjælle, c. (Fisteore).

Kien, m. -es ub. pl. harpixfuld Fyrregran; -baum, m. -es -äume, Fyrretræ, n.; -öl, n. -es -e, Olie, beredet af den fede Fyrregrans Brænde; -ruß, m. -ſſes ub. pl. Kenrøg, c.; -ſtock, m. -es -öcke, Stubben med dens Rødder af en fældet Fyrregran.

Kiepe, f. -n, især Nordt. Vidiekurv, som bæres paa Ryggen.

Kies, m. -es pl. om flere Slags -e, Gruus, grov Sand med Smaastene i; Klis, især Svovel-, c.; Qvarts (Steenart), c.

Kieſel, m. -s pl. ſ. sg. et lidet Stykke Qvarts; ogsaa Flintesteen; der -ſtein.

Kieſen, v. a. (forældl.) kaare, udlede, udsøge, vælge.

Kieſicht, aj. som seer ud som Gruus el. Kiis.

Kieſig, aj. gruset.

Kietze, f. -n, Hunkat, c.

Kimme, f. -n, en skarp Fordybning, et Skaar; en skarp Forheining, Rand; især hos Bødkerne, den Deel af Staverne, som gaaer neden for Bunden; at forsyne og sammenfeie dermed hedder -n, v. a.

Kind, n. -es -er, Barn, n. (i dette Ords Bem. i Dansk): kein - haben; die -er Adams, Gottes; Landes -; von - aus, fra Barnsbeen af.

Kind-bett, n. -es ub. pl. Barselseng, c.; -betterinn, f. -en, Barselkone, c.; -bettfieber, n. -s ub. pl. Barselfeber, c.; -chen, n. -s pl. -erchen, et ganske lille el. ungt Barn; -heit, f. ub. pl. Barndom, c.; -iſch, aj. barnagtig; -lich, aj. barnlig; -lichkeit, f. ub. pl. Barnlighed, c.; -ſchaft, f. ub. pl. (Retsp. og i Bibelen) Barnets Forhold til dets Forældre, Mskts. til Gud, og de derpaa hvilende Rettigheder; -taufe, f. -n, Barnedaab, c.; (n. St.) Barselgilde, n.

Kindelbier, n. -es -e, s. Kindtaufe.

Kindeln, v. n. m. h. komme i Barselseng.

Kinder-blattern, pl. ub. sg. Børnekopper; -ei, f. -en, Børnearbeide, n. -ſnak, Barnestreg, c.; -frau, f. -en, Goldamme, c.; -freund, m. -es -e, Børneven, c.; -haft, aj. barnagtig (ikke saa haardt som kindiſch); -lehre, f. -n, Børnelærdom, Catechismuslæsning, c.; -lehrer, m. -s pl. ſ. sg. Børnelærer, Catechet, c.; -leicht, aj. saa let, at et Barn kan begribe det; -liebe, f. ub. pl. Forældres Kjærlighed til deres Børn; -los, aj. barnløs; -loſigkeit, f. ub. pl. Barnløshed, c.; -magd, f. -ägde, eg -mädchen, n. -s pl. ſ. sg. Barnepige, c.; -mord, m. -es ub. pl. Barnemord, n.; -mörder, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en, rigtigere Kindes-) Barnemorder (-ske), c.; -mutter, f. -ütter, (forældl.) Moder til flere Børn; (n. St.) Jordemoder, c.; -ſchuhe, pl. ub. sg. lig. blot i den Talem.: - ausgezogen, afgelagt haben, have traadt Børnesloene; -ſpiel, n. -es -e, Børneleg, c.; -ſprache, f. -n, Barnesprog, n.; -ſtreich, m. -es -e, Barnestreg, c.; -ſtube, f. -n, Barnestue, c.; -ſtuhl, m. -es -ühle, Barnestol, c.; -taufe, f. ub. pl. umyndige Børns Daab; -welt, f. ub. pl. Børneverden, c.; -zucht, f. ub. pl. Børnetugt, c.

Kindes-alter, n. -s pl. ſ. sg. Barndomsalder, c.; -beine, pl. ub. sg. blot i den Talem.: von -n an, fra Barnsbeen af; -kind, n. -es især pl. -er, Barnebarn, n.; Efterkommere; -liebe, f. ub. pl. barnlig Kjærlighed, el. Barns Kjærlighed til dets Forældre; -mörder (-inn) s. Kinder-; -noth, f. blot pl. i den Talem. in -öthen, i Barnsnød; -theil, n. -es -e, Barns Andeel el. Lod i Arvesager.

Kindern, v. n. m. h. n. St. komme i Barselseng; være barnagtig, bære sig ad som et Barn.

Kinkhorn, n. -es -örner, et blæsende Instrument.

Kinn, n. -es -e, Hage, c.; en fremstaaende Deel paa mange Ting; -backen, m. -s pl. ſ. sg. Kjævebeen, n.; -kette, f. -n, Stangkjæde, c. (paa et Bidsel); -lade, f. -n, s. -backen.

Kippe, f. ub. pl. den Tilstand, i hvilken et Legeme er i Fare for at vippe; vulg. Hjørne, n., den yderste Rand.

Kippen, v. 1) n. m. h. vippe. 2) a. kantre, reise paa Kant; sædv. auf-,

Digitized by Google

um-; d. T. (undert.) stede, trille imod hinanden.

Kipper, m. -s pl. s. sg. (forald.) die - und **Wipper**, saadanne Personer, som i 30 Aars Krigen udsegte de bedre Myntsorter, og bortfjernede dem fra Handel og Vandel.

Kirch=dach, n. -es -ächer, Kirketag, n.; -dorf, n. -es -örfer, K-by, c.; -=eule, f. -n, K-ugle, c.; -fahrt, f. -en, (Sydt.) Valfart; høitidelig Prosession til en Kirke; K-sogn, n.; -gang, m. -es -änge, K-vei, c.; K-gang, c. (en Barselkones); fig. (Jagtsp.) Hjortens Gang til Skoven; -ganger, m. -s pl. s. sg. K-gænger, c.; -hof, m. -es -öfe, K-gaard, c.; -lich, aj. k-lig, Kirkens, Kirken tilherende, vedkommende; -lichkeit, f. ub. pl. K-lighed, c.; -=messe, f. -n, aarlig Fest, som holdes til Erindring om en Kirkes Indvielse; det derved sædvanlige Gilde og Lystigheden; -ner, m. -s pl. s. sg. Klokker, Degn, c.; -rechnung, f. -en, K-regnskab, n.; -schwalbe, f. -n, K-svale, c.; -spiel, n. -es -e, Sogn, Kirke-, n.; -=spielleute, pl. ub. sg. Sognefolk; -=spielvogt, m. -es -ögte, Herredsfoged, c.; -sprengel, m. -s pl. s. sg. Herred, n., et geistligt Jurisdictions Distrikt; -vater, m. -s -äter (n. St.) Kirkevarge, c.; -weg, m. -es -e, Kirkevei, c.; -weihe, f. -n, en Kirkes Indvielse.

Kirche, f. -n, Kirke, c.: in die - gehen, gaae i Kirke; zur - gehen, holde sin Kirkegang; in die - lauten, ringe til Kirke.

Kirchen=agende, f. -n, s. -ordnung; -älteste, m. -n -n, Kirkeværge, c.; -=ämt, n. -es -ämter, Kirkeembede, n.; (n. St.) et over Kirkegodser sat Collegium; Consistorium, Kirkeraad, n.; -bann, m. -es, s. Bann; -buch, n. -es -ücher, Kirkebog, c.; -buße, f. s. Buße; -diener, m. -s pl. s. sg. Kirkebetjent, som: Klokker, Graver ɔc.; -dienst, m. -es -e, Kirketjeneste, c.; -dienstlich, aj. liturgisk; -fest, n. -es -e, Fest, som helligholdes til Erindring om en Kirkes Indvielse; (i den romerske Kirke) enhver af Kirkens synlige Overhoved anordnet Fest; -gut, n. -es -üter, Kirkegods, n.; -haft, aj. kirkeagtig, som i en Kirke; -jahr, n. -es -e, Kirkeaar, n.; -lehrer, m. -s pl. s. sg. geistlig Lærer, c. som Præst ɔc.; især: Kirkefader, c.; -ordnung, f. -en, Kirkeanordning, c., -ritial, n.; Agende, c.; -patron, m. -es -e, Kirkepatron, c.; -=rath, m. -es -äthe, Kirkeraad, Consistorium, n.; Medlem af et saadant Raad; -recht, n. -es -e, en Kirkes Rettigheder og Friheder; Kirkeret, c.; (for saavidt den hidrører fra Paver) den canoniske Ret; -satz, m. -es ub. pl. Ret at bortgive Præstekald (jus patronatus); -sitz, m. -es -e, -stand, m. -es -ände el. -stuhl, m. -es -ühle, Stolestade, n. (i en Kirke); -vater, m. -s -äter, Kirkefader, c.; -versammlung, f. -en, Kirkeforsamling, c., Synode, c., Consistorium, n.

Kireb el. **Kire**, m. -es -e, en Skinpels; en stor laudden Reisekappe.

Kirmse, f. -n, n. St. d. T. Gildet i Anledning af en Kirkes Indvielses aarlige Fest.

Kirre, aj. tam; (egentlig om Fugle) der Vogel ist -, hjælen; fig. d. T. svag, beielig, ydmyg (om stolte og trodsige Personer); -n, v. 1) a. d. T. gjøre tam, tæmme; lokke, kalde paa (ved et Slags Kurren); das Wildpret (Jagtsp.) lægge Lokkemad for; fig. d. T. lokke, indtage. 2) n. m. b. (om Dyr) kurre, give en zittrende Lyd fra sig, især for at lokke Ungerne; (n. St.) die Nädel -, knirke, knarke; mit den Zähnen -, stære, gnidske; -rheit, f. ub. pl. Tambed, Eftergivenhed, c.; -rung, f. -en, Tæmmen, Lokken, c.; (Jagtsp.) Lokkemad, c.

Kirsch=baum, m. -es -äume, Kirsebærtræ, n.; -blüthe, f. -n, K-blomst, c.; -kern, m. -es -e, K-kjærne, c.; -=saft, m. -es ub. pl. K-saft, c.; -suppe, f. ub. pl. K-suppe, c.; -vogel, m. -s -ögel, Guldtrosel (Fugl); -wein, m. -es ub. pl. K-vin, c.

Kirsche, f. -n, Kirsebær, n.

Kirsei, m. el. n. -es ub. pl. Kersei el. Kirsei, n. (et Slags Uldtei).

Kissen, (nu sædvanligere end Küssen) n. -s pl. s. sg. (Dim. Kißchen, n. -s pl. s. sg.) Pude, Hynde, c.; -=bezug el. -überzug, m. -es -üge, Pudebetræk, n.

Kiste, f. -n, Kiste, Kasse, c.

Kitt, m. -es pl. (sjeld.) -e, Kit, n.

Kittel, m. -s pl. s. sg. Kittel, c.

Kitten, v. a. kitte: ein zerbrochenes Glas -.

Kitze, f. -n, d. T. Kid, n., en ung Buk; Hunkat, c.

Kitzel, m. -s ub. pl. den høieste Grad af Kilden; Kildenhed, c.; en hei Grad af sandselig behagelig Fornemmelse; sædv. blot i ond Betydn.; fig. en hemmelig, selvbehagelig Glæde, Skadeglæde, c.; -husten, m. -s pl. s. sg. Krillehoste, c.

Kitzelig el. **-zlig**, aj. kilden: som let fornemmer Kilden; fig. som let holder sig fornærmet; vrippen; eine -e S., betænkelig, farlig; -keit, f. ub. pl. K-=hed, Vrippenhed, c.

Kitzeln, v. a. kilde, kildre: Einen, sich -; es -lt mich, pirrer, kildrer, indtager; sich über etw. -, inderlig glæde sig (især af Skadeglæde).

Kitzelung, f. undert. for Kitzel.

Kladde, f. -n, Kladde, c., første Udkast til et Skrift; (hos Kjebm.) Kladdebog, c.

Klaffen, v. n. m. h. gabe-, spalte, sprække, ikke tilberlig slutte; (Sydt.) sladdre, sluddre, pjatte, bagvaske; klappre, drage. [Ræv) kave.

Klaffen, v. n. m. h. bjæffe; (om en Klaffer, m. -s pl. s. sg. (Sydt.) Sladdrer, Bagvasker, c.

Kläffer, m. -s pl. s. sg. Bjæffer, c.

Klaffmuschel, m. -s pl. s. sg. Perlestællet (Conchylie).

Klafter, f. -n, Favn, c., Favnemaal, n.; -holz, n. -es ub. pl. Favnebrænde, n.; -ig, aj. som holder en Favn, blot i Sammens.: zwei- ꝛc; -setzer, m. -s pl. s. sg. Favnsætter, c.

Klastern, v. a. Holz-, sætte i Favn; maale med udbredte Arme; um-.

Klagbar, aj. saaledes beskaffen, at derover kan klages for Retten; som blot av. virkelig klagende for Retten; anbragt for Retten som Klage.

Klage, f. -n, Klagen, Klynken, c.; Klage, c. (for en Dommer); Klagemaal, n.; -lied, n. -es -er, og -gedicht, n. -es -e, Klagedigt, n., -sang, Elegie, c.; -schrift, f. -en, Klageskrift, n.; -ton, m. -es -öne, Klagetone, c.

Klägeln, v. n. m. h. (fjeld.) klynke, klage med heelt Skind (uden Grund.)

Klagen, v. 1) n. m. h. klage: etw. zu - haben; über Einen el. etw.; bei Dim. über etw.; beklage sig hos en Dommer: vor Gericht; über el. wider Einen; foran Maalet for Klagen sættes auf: auf die Ehescheidung-. 2) a. Dim. etw., beklage sig for, klage (sin Nød) for; med sich, blot d. T. klage sig over legemlige Lidelser; sich mit Dim. -, føre Proces med.

Kläger, m. -s pl. s. sg. Klager, An-, c.

Käglich, aj. klagende, beklagelig, bedrøvelig, ynkværdig; -keit, f. ub. pl. Beklagelighed, c.

Klaglos, av. ikke klagende; (Jurid.) Einen - stellen el. machen, tilfredsstille En, og derved betage ham al Aarsag til Klage.

Klamm, aj. d. T. sig. fast, gedigen; trykkende; stiv, ubøielig; vanskelig at faae, rar; (Nordt.) snever; fig. beklemt, beængstet.

Klammer, f. -n, Klampe, Krampe, Klammer, c.; hölzerne -, Klemme, c. (hvormed Vasketøi gjøres fast paa Klædesnoren); -n, v. a. og n. m. h. klamre, holde fast med Klamre; sich an etw., med Hænder og Fødder el. (om Dyr) med Kleerne klamre sig fast; (n. St.) d. T. klemme.

Klang, m. -es -änge, Klang, c.

Klappe, f. -n, (Dim. Klappchen, n. -s pl. s. sg.) Klap, Lem, Falddør, c.; Laag, Dæksel, n.; Klap (over en Lomme); Opslag, n.

Klappen, v. 1) n. m. h. klappe, give en klapprende Lyd fra sig. 2) a. slaae Klappen op el. ned; især i Sammens.: auf-, nieder-; slaae paa Noget, saa det klapprer.

Klapper, f. -n, Skralde, c.; -jagd, f. -en, Klapjagt, c.; -maul, n. -es -äuler, Sladdermund, c.; -mühle, f. -n, Klappermølle, c.; fig. Sladdermund, c.; -rose, f. -n, Korn-Valmue (Plante), c.; -schlange, f. -n, Klapperslange, c.; -storch, m. -es -örche, d. T. Stork, c.

Klappern, v. n. m. h. klappre: mit den Zähnen, vor Frost -; knebbre (som Storken).

Klappholz, n. -es -ölzer, Klapholt, n. (det Træ, som Bødkere bruge i Bunden af Kar).

Klapps, d. T. et indecl. Ord, som efterligner Lyden af to haarde, sammenstødende Legemer; Kladsk!

Klapps, m. -es -e, Klaps, Kladsk, n.; -en, v. n. m. h. klapse, kladske.

Klar, klärer, klärste, aj. klar: (om Stemmen) tydelig, reen; (om Luften og flydende Legemer) lys, gjennemsigtig; fig. tydelig, forstaaelig, fattelig; skær; tynd, fiin; puur, reen, uforfalsket: die -e Wahrheit; mit etw. im -en seyn, paa det Rene; (Nordt. og Sesp.) klar, færdig, fri for hver Hindring.

Klare, f. ub. pl. (i Smeltehytter) fiin, brændt Beenaske; d. T. Fiinhed, c.

Klären, v. a. klare, gjøre klar; især sich - (om flydende Legemer).

Klarheit, f. ub. pl. Klarhed, Tydelighed, Gjennemsigtighed; fig. Fiinhed, Skarhed, c. [gen.

Klärlich, av. (næsten foræld.) klarlig

Klasse, f. -n, Klasse, c.

Klatsch, d. T. et indecl. Ord, som efterligner Lyden, der opstaaer ved Stødet af visse blede Legemer paa ligesaa blede el. paa haarde.

Klatsch, m. -es -e, Kladsk, n.; -büchse, f. -n, Blassert, c.; vulg. Sladderpose, c.; -haft, aj. sladdervorn, sladderagtig, -haftigkeit, f. ub. pl. Sladdervornhed, Sladderagtighed, c.; -maul, n. -es -äuler, Sladdermund, c.; -rose, f. -n, Korn-Valmue (Plante) c.

Klatsche, f. -n, Fluesmække; fig. d. T. Sladderhank, c.

Klatschen, v. 1) n. m. h. kladske, give en kladskende Lyd fra sig, el. frembringe den; klappe; sladdre, sladdre af Skole. 2) a. eine S., udbasune, bringe ud iblandt Folk; Dim. Beifall, tilklappe. [c.; s. Klätscher.

Klatscher, m. -s pl. s. sg. Klapper,

Klätscher, m. -s pl. s. sg. (-inn, f.

Digitized by Google

-en) Sladdrer, Klaffrer, c. (Sladderkjærling, -taske, c.); -ei, (sædvanligere end Klatskerei) f. -en, Klasser, Sladder, Slidderladder, c.

Klauben, v. a. pille; fig. sortere: die Wolle -; an einer S. -, gnave; lange über etw. -, grible; etw. heraus -, udgrunde, udfinde.

Klaue, f. -n, Klov, c. (Hornqvægets kløftede Fod); Klo, c.; fig. vulg. Fingre; (foragt.) Haand, c.; -n, v. a. og n. m. h. gribe og holde fast el. kradse med Kleerne; (Nordt.) løbe hurtigt; (Sosp.) kalfatre.

Klause, f. -n, Munkecelle, Eremithytte, c.; (Sydt.) snevert Bjergpas, n.; -sener el. -sner, m. -s pl. s. sg. (-snerinn, f. -en) Munk (Nonne), Eremit, Eneboer (Eneboerske), c.

Klavier, n. -es -e, Klaveer, n.

Kleben, v. 1) n. m. h. og (Sydt.) m. s. klæbe; an el. in einer S., hænge ved; fig. an einem Orte - bleiben, opholde sig længere paa et Sted, end der gjøres fornedent; die Hände - lassen, være tyvagtig, gjerne bortage: Noget hemmeligt; es bleibt nichts bei ihm -, han kan intet beholde i Hukommelsen; an etw. -, være hengiven til, indtager af. 2) n. faae til at klæbe; (rigtigere kleiben).

Kleber, m. -s pl. s. sg. Klæber, c. (en Person som klæber Noget); Klister, n.; (n. St.) Gummi, c.; (hos Teimagerne) Klaveer, n. (Jernhage paa Klæderammen).

Kleber, (Sydt.) 1) aj. svag, fiin. 2) av. netop, neppe. [hed.

Klebericht, aj. som ligner Klæbrig-

Kleberig, (klebrig) aj. klæbrig; -keit, f. ud. pl. K-hed, c.

Kleck, d. T. -s, m. -es -e, Klat, Klat, Plet, c.; -buch, n. -es -ücher, s. Kladde; -erei (-serei) f. -en, Klatteri, Smøreri, n.

Klecken, (-cksen) v. n. m. h. klatte, klatte, beklikke; fig. smøre, skrive el. male slet; (Syd- og Nordt.) indbringe, hjelpe; forslaae, strække til, klække.

Klecker, (-ckser) m. -s pl. s. sg. d. T. Smører; En, som skriver el. maler slet. [besmurt.

Kleckſig, aj. d. T. klattet, klakket,

Klee, m. (1 Stav.) -les (2 Stav.) (samment. Klees, 1 Stav.) ud. pl. Klever, c.; -blatt, n. -es -ätter, Kløverblad, n.; fig. et Antal af tre; (i Kortsp.) Tref, c.; -roth, aj. blaalig rød, smudsig rød.

Kleffen, s. Kläffen.

Klei, m. -es ud. pl. (Nordt.) fed, klebrig Jordart; Mergel; seit Dynd; -en, v. a. opmuddre, rense for Dynd; -erde, f. ud. pl. Mergeljord, Mergel, c.

Kleiben, v. 1) n. m. s. klæbe; blot i be-. 2) a. kline: ein Bild an die Wand; d. T. lime, klistre; eine Wand -, el. blot kleiben, opkline en Muur.

Kleiber, m. -s pl. s. sg. En, som opkliner en Muur.

Kleid, n. -es -er, (Dim. -chen og i Folkesp. pl. -erchen, n. -s pl. s. sg.) Klædning, Kjole, c.; Klæder, Klædemon, n.; Beklædning, c.; das - einer Pumpe, Omvikling af Tøug.

Kleiden, v. 1) a. Einen, sich, etw., klæde, paaklæde; fig. beklæde, over-: den Altar. 2) n. m. h. klæde, anstaae, give Udseende: es kleidet ihm gut (Nogle bruge Acc. es kleidet ihn gut; men Dat. er vistnok rigtigere).

Kleider-kammer, f. -n, Klædekammer, n., Garderobe, c.; -laus, f. -äuse, Krepluus, c.; -motte, f. -n, Klædemel, n.; -pracht, f. ud. pl. K-pragt, c.; -tracht, f. -en, K-dragt, c.

Kleidung, f. 1) ud. pl. Paaklæden, Be-, c. 2) pl. -en, Klædning, c.; -sstück, n. -es -e, Klædningsstykke, n.

Kleie, f. ud. pl. el. (n. St.) -n, pl. ud. sg. Klid, n.; -ig, aj. klidet, som indeholder Klid.

Klein, aj. liden, smaae, smaat, kort, tynd, fiin; fig. ikke voxen; af kort Varighed; uvigtig, af lidet Værd; ringe; lavt, foragteligt.

Klein-fügig, aj. blot fig. liden, ringe, ubetydelig; -gläubig, aj. (i Bibelen) svagtroende; -gläubigkeit, f. ud. pl. Svagtroenhed, c.; -handel, m. -s ud. pl. Smaahandel, c.; -heit, f. ud. pl. Lidenhed, c. blot fig.; -herzig, aj. sneverhjertet; -herzigkeit, f. ud. pl. S-hed, c.; -igkeit, f. -en, Ubetydelighed, Smaating, c.; -laut, aj. som giver en svag Lyd fra sig; fig. d. T. nedslagen, forsagt; - werden, forraade sin Forsagthed ved Ord og Toner; tabe Modet, aflade noget af sin Trodsighed og Stolthed; -lich, aj. liden, spæd, spinkel; ogsaa: smaalig; -lichkeit, f. -en, Lidenhed, Smaalighed, c.; -muth, f. (ogsaa m.) el. -müthigkeit, f. ud. pl. Forsagthed, Modløshed, c.; -müthig, aj. forsagt, modløs; -schmid, m. -es -e, (n. St.) Kleinsmed, Laase-, c.; -städter, m. -s pl. s. sg. (-städterinn, f. -en) Kjøbstedbeboer; Beboer i en liden Stad; -städtisch, aj. kjøbstedagtigt; som Skik og Brug er i Smaasteder.

Kleinod, n. -es -e, Canc. og d. T. -odien, Klenodie, n., en liden, fin Ting, (hos Slagterne) Smaamaden af slagtede Kreature; fig. en kostbar, meget skateerlig Ting.

Kleister, m. -s pl. (om flere Slags) s. sg. Klister, n.; -n, v. a. klistre; især i Sammensætn.; an-, auf-.

Klemm, aj. s. Klamm.

Klemme, f. -n, Klemme, c. (Værk-

Digitized by Google

tei at klemme med); snevert Rum, snevert Pas; en Muskelkrampe hos nogle Dyr, som fornemmeligen klemmer Kjæverne sammen; fig. en betrængt Tilstand, Knibe, Forlegenhed, c.; -n, v. a. d. T. klemme; især med sich: ich habe mir den Finger, habe mich geklemmt.

Klempern, v. n. m. h. klimpre.

Klempner, m. -s pl. s. sg. Blikkenslager, c.

Klepper, m. -s pl. s. sg. (Nordt.) en Person, som løber gjerne og meget omkring; Ridehest af ringere Slags, Klepper el. Kleppert, c.; Hest, som blot bliver brugt til Løben; en god Traver.

Klerus, m. el. Klerisei, f. ub. pl. Clereſie, n. [geistlig Mand, c.

Kleriker, m. -s pl. s. sg. Klerk,

Klette, f. -n, Træspet (Skovfugl); Burre (Plante), c.

Kletterer, m. -s pl. s. sg. Klattrer, c.

Klettern, v. n. klattre, klavre opad (bruges m. h., naar Handlingen at klattre for sig og med Hensyn til Tiden, den varer, bliver betegnet: er hat lange geklettert; bruges m. s., naar det gjennemklattrede Rum el. det naaede Maal bliver betegnet: er ist auf den Baum, über den Berg geklettert).

Klick el. -s, m. -es -e, n. St. s. Kleck -s. [med Leer.

Klicken, v. a. d. T. kline, s. Ex.

Klieben, v. i. (blot Sydt.) 1) n. m. s. spaltes, flækkes, kloves. 2) a. spalte, flække, klove.

Kliebig, aj. (Sydt.) som let lader sig spalte, klove; spaltet.

Klima, n. pl. -ta el. -te, Climat, n.; -tiſch, aj. climatiſk, efter Jord- og Himmelstrøget.

Klimmen, v. rgl. og i. n. m. s. (digter.) klattre, klavre, meisommeligen stige op.

Klimpern, v. n. m. h. klimpre; auf einem Saiteninstrumente -, spille slet; -perei, f. -en, Klimpren, c.

Klinge, f. -n, Klinge, c., Blad, n.: Messer-, Degen-, Sensen-; især: Kaardeklinge; fig. Kaarden selv; Einen vor die - fordern, udfordre paa Kaarde; über die - springen lassen, fig. lade springe over Klingen; nedhugge; nicht bei der - bleiben, ikke blive ved Hovedsagen, ved Stridsspørgsmaalet.

Klingel, f. -n, en lille Metalklokke; -beutel, m. -s pl. s. sg. Pung med en Klokke ved, som ombæres i nogle Kirker istedetfor Tayle; -n, v. n. m. h. klingre, ringe: an (paa) der Thür; Einem -, ringe paa En.

Klingen, v. n. m. h. 1) i. klinge; fig. (om Ord og Udtryk) lyde. 2) rgl. klinke. [udøvende Lægekonst.

Klinik, f. ub. pl. Clinik, c.; den

Klinke, f. -n, Klinke, Dør-, c.

Klinken, v. n. m. h. trykke paa Dørklinken, for at aabne el. lukke Døren.

Klinker, m. -s pl. s. sg. (Nordt.) Klinke, c. (et Slags smaat haardt brændte Muursteen). [te, Sprække, c.

Klinse, f. -n, (Sydt.) Ridse, Spal-

Klippe, f. -n, Klippe, c.; en steil Fjeldspids; fig. truende Fare; farlig Hindring, c.; Klipping, c. (et Slags ringe Mynt i ældre Tider).

Klipper, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Blikkenslager, c.

Klippfisch, m. -es -e, Klipfisk, c.

Klippicht, aj. klippeagtig, som ligner en Klippe.

Klippig, aj. klippefuld.

Klipping, m. -es -e, Klipping, c.; s. Klippe.

Klippkram, m. -es ub. pl. d. T. Handel med allehaande Smaating; -kramer, m. -s pl. s. sg. En, som handler med allehaande Smaating.

Klippschenke, f. -n, d. T. Klippe, c., et slet, ringe Værtshuus.

Klippschule, f. -n, Nordt. d. T. ABC Skole, Skole, hvori Børn undervises i Bogstaverem og Læsen.

Klirren, v. n. m. h. klirre, dirre: die Fenster -; mit den Degen; mit den Glasern, klinke.

Klitoris, f. Klitoris, c.

Klitsch, m. -es -e, d. T. Klat, Kladsk, Klump, c.; -en, v. n. m. h. kladske; -ig, aj. vulg. (om Brød) klæget.

Klitter, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Klask, Klat, c.; -n, v. a. smøre, strive slet; -schulden, pl. ub. sg. Klatgjeld, Smaa-, c.

Kloben, m. -s pl. s. sg. en med en Spalte forsynet Ting; især: (i en Vægt) den togrenede Deel, hvori Vægtbjælken med Tungen bevæger sig frem og tilbage; to med hinanden forbundne, tynde Pinde med en Traad til Fuglefangst; Dørhængsel, n.; Vindeblok, Hisse-, c.; et udhulet Værktøi, f. Ex. en Træklods, til deri at opbevare en Bivisser; (n. St.) Neg, n.; ein - Flachs, et Bundt; ein - Getreide, en Bunke; (undert.) et Værktøi til at binde el. holde med; -holz, n. -es -ölzer, (i Skovv.) heelt, uklovet Favnebrænde; -säge, f. -n, en stor Sav til at save Planker til Bræder med; Langsav, c.

Klopfe, f. -n, (hos Naalem.) den smalle, gjennemstaarne Lineal, som tjener til at stikke Knappenaalene i Breve; fig. vulg. Klemme, Knibe, c.: Einen in der - haben, in die - kriegen.

Klöpfel, m. -kissen, -lade, (n. St.) for Klöppel.

Klopfen, v. 1) n. m. h. banke: das Herz klopft; an die Thür -; slaae: in die Hände -; klappe: Einem auf die

Backen; fig. forsøge, at lokke Noget ud af En. 2) a. banke; den Wäsche; einen Nagel in die Wand; Einen, d. T. slaae, klapse; ein Pferd –, knuse dens Testikler med en Træhammer.

Klopfer, m. -s pl. s. sg. En, som banker; især: Dørhammer, c.

Klopffechter, m. -s pl. s. sg. En, som for Penge fegter med alleslags Vaaben; fig. en Skribent, som altid er rede til Strid.

Klopfhengst, m. -es -e, Klaphingst (halvgildet Hingst), c.

Kloppel, m. -s pl. s. sg. Knippel; Trommestik; Knebel, Klokkeknebel, c.; især: Kniplepind, c.; -kissen, m. -s pl. s. sg. Kniplepude, c.; -lade, f. -n, Knipleskrin, n.; -n, v. a. kniple; einen Hund –, hænge en Klods paa.

Kloß, m. -es -öße, (Dim. Klößchen, n. -s pl. s. sg.) Klump, Klimp, Jord-, c.; en liden rund Klump; især i Kjøkkenerne: Bolle, Kjød-, Brød-, c.; fig. d. T. et kluntet Mske.; en Klunt.

Kloßig, aj. som indeholder Klunter, Klumper, Boller; klunteagtig; klæget.

Kloster, n. -s -öster, Kloster, n.; -bruder, m. -s -üder; -gelübde, n. -s pl. s. sg.; -kirche, f. -n ɔc. Klosterbroder, -løfte, -kirke, ɔc.

Klösterlich, aj. klostermæssig; fig. for sig, censom.

Klotz, m. -es -ötze, (Dim. Klötzchen, n. -s pl. s. sg.) Klods c.; fig. (foragt.) en Klods, et uvirksomt; ligel. et grovt, udueligt Mske.; -ig, aj. d. T. klumpet; vulg. grov, ubehevlet, klodset.

Klub el. -ubb, m. -s -ubbe el. -ubs, [Klub, c.

Kluse, f. -n (Sydt.) Knappenaal, c.

Kluft, f. -üfte, (Dim. Klüftchen, n. -s pl. s. sg.) Kløft, især: Bjerg-, Klippe-; Spalte, c.; (især Sydt.) en klovet, spaltet Ting.

Klüftig, aj. kløftet, som har Kløft, Spalte.

Klug, klüger, klügst, aj. klog; d. T. nicht –, ikke klog, ikke ved Forstand; fornuftig; duelig; lærd.

Klügelei, f. -en, Spidsfindighed, Speculeren, c., Haarkloveri, n.

Klügeln, v. n. m. h. ponse paa, haarkløve, speculere; mest foragt. og i Spøg.

Klugheit, f. ud. pl. Klogskab, Klogtighed, c.

Klügler, m. -s pl. s. sg. Haarklover, Spidsfindighedskræmmer, c.

Klüglich, aj. klogelig, snildelig.

Klügling, m. -es -e, Haarklover; (ironisk) Viismand, c.

Klump, m. -es -ümpe, d. T. -ümper, (Dim. Klümpchen, n. -s pl. s. sg.) Klump, c.; (n. St.) Bolle, c. (i Suppe ɔc.).

Klumpen, m. -s pl. s. sg. Klump; Hob, Dynge, c.; -weise, av. klumpevis, hobevis.

Klumperig, aj. d. T. klumpet.

Klumpern, v. a. sich, smulres, falde hen i Bretter; især klumpe sig, blive klumpet.

Klumpfuß, m. -sses -üsse, Klumpfod, c.

Klumpicht, aj. klumpeagtig, plump.

Klumpig, aj. klumpet, som er i Klumper.

Klunker, m. -s pl. s. sg. el. f. -n, d. T. en nedhængende, udannet, lille Masse af flet Art, f. Ex. Sadesnors paa Klæder.

Klunse, f. -n, (Sydt.) Ridse, Spalte, c.

Kluppe, f. -n, Klemme, Knibe, c.: Einen in die – bekommen; et spaltet Værktei til at holde Noget fast med; Tang, Klemme, c.

Klüver, m. -s pl. s. sg. (Sesp.) Klyver, c. (et trekantet Skibsseil).

Klystier, n. -es -e, Clyseer, c., Lavement, n.; -en, v. a. d. T. Einen, give Lavement, sætte Clysteer; -spritze, f. -n, Clysteersprøite, c.

Knabe, m. -n -n, (Dim. Knäbchen, n. -s pl. s. sg.) Dreng, c.; (foræld.) enhver ung Mandsperson.

Knaben-alter, n. -s ud. pl. Drengealder, c.; -haft og -mäßig, aj. drengeagtig; -schänder, m. -s pl. s. sg. en Mandsperson, som begaaer Sodomiterie med en Dreng el. en ung Mandsperson. Denne Last kaldes -schänderei, f. ud. pl.; -schule, f. -n, Drengeskole; c.; -streich, m. -es -e, Drengestreg, c.

Knack el. -s, et indecl. Ord, knæk.

Knack el. -e, m. -es -e, Knæk, n.

Knacken, v. 1) n. m. h. knække. 2) a. aabne ved at knække: Nüsse –.

Knacker, m. -s pl. s. sg. Knækker, c., (n. St.) Knæk, n.

Knackern, v. n. m. h. d. T. knække ofte men ikke høit.

Knackmandel, f. -n, Krakmandel, c.

Knacks, s. Knack.

Knackwurst, f. -ürste, røget Spegepølse, lybsk Pølse.

Knall, m. -es -e, Knald, Skrald, [Smæld, n.

Knall-büchse, f. s. Klatsch-; -glas, n. -es -äser, Knaldglas, n.; -gold, n. -es ud. pl. Knaldguld, n. (i Chymien); -pulver, n. -s pl. s. sg. Knaldpulver, n.; -silber, n. -s ud. pl. Knaldsølv, n.

Knallen, v. n. m. h. knalde; d. T. ogsaa a. Einen –, nedstyde; fig. stusse, bedrage.

Knapp, aj. tætsluttende; knap, snever, trang; fig. vanskelig at faae og at erhverve, rar; knap, neppe tilstrækkelig; sparsommelig, nøieregnende; neppe; kort, strax derpaa.

Knappe, m. -n -n, en Svend hos forskjellige Haandværkere, især hos Mellere og Dugmagere; ligel. hos Bjerg-

folk; (fordum) en ung Mand; især: en ung Adelig, Page, Vaabendrager, c.

Knappen, v. 1) n. m. h. (n. St.) knække; (Sydt.) knifire (om Ilden); vakle, halte lidt. 2) a. (Sydt.) knække; knibe.

Knappsack, m. -es -äcke, s. Schnapp-[sack.

Knappschaft, f. -en, samtlige Svende i et Laug el. paa et Sted.

Knarpelkirsche, f. -n, et Slags Kirsebær med fast og haardt Kjød.

Knarpeln, v. n. m. h. knase (Noget med Tænderne).

Knarre, f. -n, Skralde, c.; -n, v. n. m. h. knirre, knarke, knarre, skralde (med en Skralde).

Knast, m. -es -e, (n. St.) Knast, c.

Knaster, s. Canaster.

Knasterbart, m. -es -ärte, Knurrepotte, Gnavepose, c.

Knastern, v. n. m. h. knittre, knage, brage, især om Ilden; fig. d. T. (Sydt.) brumme, knurre.

Knauel, m. -s ub. pl. Veibred (Plante) c.; en Art Stjernemoos.

Knäuel, d. T. Knauel, m. el. n. -s pl. s. sg. Regle, n. (Traad ꝛc.); -n, v. a. etw., vinde til Regle.

Knauer, m. -s pl. s. sg. (i Bjergv.) stor, haard, til visse Ting ubrugbar Steen; -ig, aj. (om Bjergminer) som indeholder saadan Steen.

Knauf, m. -es -aufe, (foræld.) Knap, c.; den øverste Deel af en Søile, Capitæl, c.

Knaupeln, v. n. m. h. d. T. gnave, gnaske; fig. have travelt, uden at udrette meget.

Knauser, m. -s pl. s. sg. d. T. Gnier, c.; -ei, f. -en, Gnieri, n.; -ig, aj. gnieragtig; -n, v. n. m. h. gnie, være karrig.

Knebel, m. -s pl. s. sg. Knevel, [Klods, c.

Knebelbart, m. -es -ärte, Knevelsbart, n.

Knebeln, v. a. trække sammen el. [binde med en Knevel.

Knebelspieß, m. -es -e, Knevelsspyd, n., et Spyd med et Tværjern nedenfor Spydet selv.

Knecht, m. -es -e, Knegt, en Mandsperson, som er forpligtet til visse Forretninger for en Anden; fordum om alle Slags Tjenester, nu: en ringe Øvrighedsperson: Stadt-, Gerichts-; Svend hos forskjellige Haandværkere, f. Ex. Bäcker-, Fleischer- ꝛc.; Tjenestekarl, c.; i Sammensf. som: Weiber-, Pfaffen- ꝛc.; fig. Træl, Slave, c.; fig. Knegt, c., et Værktøi, el. en Deel af et Værktøi, som staaer, og tjener til Understøttelse for en anden Ting, f. Ex. Ramlebuk, c.; den Række i Kjøkkenerne, hvorpaa de opvaskede Kar sættes for at tørres ꝛc.

Knecht-geist, m. -es ub. pl. Trælle-aand, c.; slavisk Sindelag, n.; -gestalt, f. -en, Tjeners Skikkelse; -isch, aj. (foragt.) slavisk, trælleagtig; -lich, aj. (i god Betydn.) sømmelig for en Tjener; -schaft, f. ub. pl. Trældom, c., Livegenskab, Slaveri, n.

Kneif, m. -es -e (n. St.) Kniv, c. især: Krumkniv (hos Skomagerne).

Kneifen, v. i. a. knibe (haardt): Einen in den Arm.

Kneipe, f. -n, (n. St.) et Værktøi at knibe el. klemme med; Kniben (i Maven), Bugvrid, n.; (forggt.) Kippe; et ringe Værtshuus.

Kneipen, v. rgl. og i. a. fig. foraarsage Smerter, der ligne Bugvrid; knibe (lemfældigt): Einen in die Backen.

Kneipschenke, f. -n, Kippe, et ringe Værtshuus.

Kneipzange, f. -n, Knibtang, c.

Kneten, v. a. ælte: den Teig.

Knick, et indecl. Ord, knæk.

Knick el. -s 1) m. -es -e, Knæk, c.; fig. Rævne, Spalte, c.; (Sesp.) Hjerne, n., Vening, c. 2) n -es -e, s. **Knickicht**.

Knicken, v. 1) n. m. h. knække, give et Knæk fra sig; fig. boie, især gaae med krumme Knæ; prutte, tinge neie; gnie, være karrig. 2) a. knække, brække: ein Reiß, ein Ei.

Knicker, m. -s pl. s. sg. (Nordt.) Skjettel, Rumlepotte, c.; s. **Knauser**; -ei, f. s. **Knauserei**; -ig, aj. s. **Knauserig**; hyppig neiende.

Knickicht, n. -es -e, levende Gjerde, n.

Knicks, m. -es -e, d. T. et kort Buk el. en liden Neien; s. der **Knick**.

Knie, n. (1 Stav.) -iees (2 Stav.) el. sammetr. -ies (1 Stav.) pl. -iee (2 Stav.) Knæ, n.; -band, n. -es -änder, s. -riemen; -beuge, f. -n; -bug, m. -es, Hase, Knæ-, c.; -beugung, f. -en, Knælen, c., Knæfald, n.; -gurtel, m. -s pl. s. sg. og -riemen, m. -s pl. s. sg. Strømpebaand, n.; (hos Skomagerne) Knærem, c. (hvormed Listen holdes til Knæet); -scheibe, f. -n, Knæskal, c.; -stück, n. -es -e, Knæstykke, n.

Knieen, (2 Stav.) el. forkortet **Knien** (1 Stav.) v. n. 1) m. s. knæle, falde paa Knæ. 2) m. h. knæle, ligge paa Knæ.

Kniff, m. -es -e, Kniben, c.; den ved Knibning foraarsagede Plet; fig. Kneb, n., Ranke, c.

Knipp, m. -es -e, d. T. Kniben, c.; Knep, n. (med Fingrene).

Knippen, s. **Knippsen**.

Knippkäulchen, n. -s pl. s. sg. Rumlepotte, c.

Knipps, m. -es -e, d. T. en lille Person; et Knep (med Fingrene); Slag med en Lineal paa Fingerenderne; sædv. das -chen.

Digitized by Google

Knippsen, v. 1) n. m. h. kneppe (med Fingrene). 2) a. Einen, kneppe, give Knep.

Knirren, v. n. m. h. knirke.

Knirschen, v. 1) n. m. h. knase, stære, f. Ex. med Tænderne, gnidste. 2) a. knuse.

Knistergold, n. -es ud. pl. Bladguld, n.

Knistern, v. n. m. h. knistre, knittre.

Knittel, m. s. Knüttel.

Knittern, v. n. m. h. knittre.

Knöbel, m. -s pl. s. sg. d. T. Knoleg, n.

Knoblauch, m. -es ud. pl. Hvidløg, n.

Knöchel, 1) m. -s pl. s. sg. Knoke, Knokkel, Ankel, c. 2) n. -s pl. s. sg. et lille Been.

Knochen, m. -s pl. s. sg. (Dim. Knöchelchen, n. -s pl. s. sg.) Knokkel, c., Been, n.; fig. vulg. Lemmer; Lemmod.

Knochen-artig, aj. knokkelagtig; -drechsler, m. -s pl. s. sg. Beendreier, c.; -hand, f. -ände, Knokkelhaand, c.

Knöchern, aj. Been-, af Been.

Knochicht, aj. beenagtig, som ligner Been.

Knochig, aj. benet, fuld af Been.

Knocke, f. -n, Hørlokke, c.

Knödel, n. -s pl. s. sg. (Sydt.) Bolle, Mad-, c.

Knollen, m. -s pl. s. sg. Knold, Klump, Stump, Gnalling, c.; en stor Bule, en haard Byld.

Knollicht, aj. knoldeagtig.

Knollig, aj. knoldet, knudret, bulet; fig. d. T. plump, grov.

Knopf, m. -es -öpfe, Knap (som sidder paa Toppen el. Enden af en anden Ting); Knap, c. (til Klæder).

Knopf-form, f. -en, Knappeform, c.; -gießer, m. -s pl. s. sg. Knappestøber, c.; -loch, n. -es -öcher, Knaphul, n.; -macher, m. -s pl. s. sg. Knapmager, c.

Knöpfen, v. a. knappe; især i Sammensf. an-, auf-, zu- ꝛc.

Knopper, f. -n, (n. St.) Galæble, n.

Knorpel, m. -s pl. s. sg. Brusk, c.; -artig og -icht, aj. bruskagtig; -ig, aj. brusket, som har megen Brusk.

Knorpeln, v. n. m. h. d. T. knase (Noget med Tænderne).

Knorren, m. -s pl. s. sg. forskjellige faste, rundagtige Fremragninger, f. Ex. en Træknast, Ankelkode, et Led, Knæ (paa Halmstraa el. Siv); et udannet, rundagtigt, haardt Legeme; især en Kartoffel.

Knorrhahn, m. -es -ähne, Knurhane, c. (Fugl i Afrika); Pantserulk, c. (Fisk).

Knorricht, aj. som ligner Knorren; knorrig, aj. som har Knorren, s. dette Ord.

Knorz, m. -es -e, Knast, Knude, c.; fig. Grobian, grov Stud, c.

Knospe, f. -n, (Dim. Knöspchen, n. -s pl. s. sg.) Knop, Træ-, Blomster-, c.; -n, v. n. m. h. knoppes, faae, sætte, syde Knop.

Knospig, aj. knoppet.

Knote, m. s. Knoten.

Knöteln, v. a. gjøre smaae Knuder; især: sye Knudesting.

Knoten, m. -s pl. s. sg. (Dim. Knötchen, n. -s pl. s. sg.) Knude, Knort, c.; enhver rund el. rundagtig, d. T. uregelmæssig, fast Opheining paa et Legeme, f. Ex. Ankelkode, c.; ligel. et rundagtigt, uregelmæssigt, haardt Legeme selv; især: Knude (paa Traad og andre tynde, boielige Legemer); fig. Knude, c. (en Hindring, hvis Bortryddelse er svær og usis).

Knoten-perrücke, f. -n, Lokkeparyk, Alonge-, c.; -stock, m. -es -öcke, Knortestok, -kjep, c.

Knotig, aj. knudret, knortet; fig. plump, raa, udannet.

Knuff, m. -es -üffe, d. T. Knubs, Puf med knyttet Næve; -en, v. a. Einen, d. T. knubbe, puffe.

Knüllen, v. a. d. T. krølle, for-.

Knüpfen, v. a. knytte: ein Band -; fig. forene neie, forbinde; Einen an den Galgen -, hænge; -pfung, f. -en, Knytning, c.

Knüppel, m. -s pl. s. sg. d. T. Klods, Knippel; fig. d. T. Tyksæk, Klods, c. (et lille, tykt el. ogsaa grovt, plumt Mske.); -n, v. a. slaae med en Knippel.

Knurren, v. n. m. h. knurre, brumme; die Hunde -; især fig. d. T. knurre, murre, dadle murrende.

Knurr-ig, aj. altid knurrende; -hahn, m. s. Knorr-; -kater, m. -s pl. s. sg. fig. d. T. Knurrepotte, c. (et altid knurrende Mske.)

Knust, m. -es -e (Nordt.) Endestive, c. (af Brød).

Knute, f. -n, Knute (en Straf i Rusland); -n, v. a. Einen, knute, straffe med Knute.

Knüttel, m. -s pl. s. sg. Knippel, c.; -n, v. a. Einen, slaae med en Knippel; Strümpfe, knytte, strikke; -vers, m. -es -e, et slet Digt, slette Vers.

Koak, n. -es ud. pl. Kvæk, n. (Frøernes Skrig); -en, v. n. m. h. qvække, skrige som Frøerne.

Kobalt, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Kobolt, c.; -isch, aj. koboltagtig; som ligner Kobolt.

Kobel, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Dueslag, n.; Kjelder i en Karet el. Reisevogn.

Koben, m. -s pl. s. sg. Svinesti, c.; Kober, m. -s pl. s. sg. Vaandkurv, Vidie-, c.

Digitized by Google

Kobold, m. -es, 1) ud. pl. d. T. Kolbotte, c. 2) pl. -e, Nisse, Busse-mand, c.; d. T. Kobolt, c.

Koch, m. -es -öche, Kok, c.; en vælling-agtig Spise.

Koch-apfel, m. -s -äpfel, Madæble, n.; -buch, n. -es -ücher, Kogebog, c.; -kunst, f. ud. pl. Kogekonst, c.; -löffel, m. -s pl. s. sg. Kokkestee, c.; fig. d. T. et Mske., som blander sig i Alt; -salz, n. -es ud. pl. Kjøkkensalt, n.; -topf, m. -es -öpfe, Potte at koge i; Kogepotte, c.

Kochen, v. 1) n. m. h. koge: laß das Wasser -; fig. die Weintrauben -, naar deres Saft modnes ved Solens Hede; das Blut kocht, naar det er i stærk Bevægelse. 2) a. koge: Speise -; fig. (om Maven) die Speise -, fordøie; (om Solen) den Wein -, ved dens Varme bringe til Modenhed.

Köcher, m. -s pl. s. sg. Kogger, Pile-, n. [foragt.).

Kocherei, f. -en, Kogeri, n. (især

Köchinn, f. -en, Kogekone, c.

Köcken, s. Köken.

Köder, m. -s pl. s. sg. (hos Jægere og Fiskere) Lokkemad, Mading, Aas, c.; -n, v. a. lokke med Mading, sætte Lok-kemad for; forsyne med Mading (bek-): die Angel-. [Skillingsøl, n.

Kofent, m. -es ud. pl. tyndt Øl,

Koffer, m. -s pl. s. sg. Koffert, c.

Kog, m. -es -öge, (i Schleswig) et lavt af Diger indesluttet Land.

Kohl, m. -es ud. pl. Kaal, c.

Kohl-becken, n. -s pl. s. sg. s. Kohlen-; -blatt, n. -es -atter, Kaalblad, n.; -feuer, n. d. T. s. Kohlen-; -fuchs, m. d. T. s. Kohlen-; -garten, m. -s -ärten, Kaalhave, Kjøkkenhave, c.; -gärtner, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Gartner (-ske) ved en Kjøkken-have; Urtegaardsmand, c.; -meise, f. -n, en Art Musvit med sort Hoved; -rabi, m. -s ud. pl. Kaalrabi, c.; -rübe, f. -n, Kaalroe, c. (en Art Kaal-rabi); -schwarz, aj. kulsort.

Kohle, f. -n (Dim. Köhlchen, n. -s pl. s. sg.) Kul, n.; glühende -n, Gleder.

Kohlen, v. a. brænde til Kul; bræn-de Kul.

Kohlen-becken, n. -s pl. s. sg. Fyr-fad, -bækken, n.; -brenner, m. -s pl. s. sg. Kulbrænder, -svier, c.; -feuer, n. -s ud. pl. Kuldild, c.; d. T. ogsaa Fyrfad; n.; -fuchs, m. -es -üchse, en mørkered Fux; -korb, m. -es -örbe, Kulkurv, c.; -säure, f. ud. pl. Kul-syre, c.; -schiff, n. -es -e, Kulskib, n.

Köhler, m. -s pl. s. sg. s. Kohlenbrenner; -glaube, m. -ns ud. pl. Kulsviertro, c. (som grunder sig paa andre Mennesters blotte Vidnesbyrd).

Köhre, f. -n, (forældr.) Valg, n., Valgret, c.; -n, v. i. (forældr.) udsege, vælge, kaare.

Kohse, f. -n, Koie, c.

Köken, v. a. og n. m. h. vulg. sove, bræle sig; fig. og foragt. tale uden Overlæg, sige, hvad der først fal-der i Munden.

Kolbe, f. -n, el. -n, m. -s pl. s. sg. (Dim. Kölbchen, n. -s pl. s. sg. Kelle, Strids-; (Sydt.) Kalvekelle, Be-dekelle, c.; Kolbe, Gevær-, c.; Hirse-vippe, Havrevippe; d. T. et skaldet, glat klippet Hoved; fig. et med en Kelle forsynet Instrument; (i Chymi-en) Kolbe, Retorte, c., et Glas el. Kar med snever Hals.

Kolben, v. 1) a. forsyne med Kelle; bearbeide, slaae med Kelle; Hirse -, afmeie de modne Hirsevipper; 2) n. m. h. (Jagtsp.) saae Takker.

Kolben-hirsch, m. -es -e, en Hjort, saalænge den endnu ikke har fuldkomne Hjortetakker; -recht, n. -es ud. pl. Næveret; Tvekamp, c.; -zirkel, m. -s pl. s. sg. Cirkel, hvis ene Fod er spids, den anden stump.

Kolbicht, aj. kolledannet.

Kolbig, aj. som har een el. flere Keller.

Kolibri, m. s. Colibri.

Kolik, f. pl. om flere Slags -en, Kolik, c.

Kolk, m. -es -ölke, el. -e, f. -n, (forældr.) dyb Pyt, Sump, et dybt Sted i en Dam, Flod el. Sø.

Koller, 1) n. (ogsaa m.) -s pl. s. sg. Krave, Hals-, c.; d. T. Brystdug, c., Livstykke, n., (uden Ærmer); Kol-lert, c. (Læderharnisk); Hagesmække, c. 2) m. -s pl. om flere Slags s. sg. Kuller (Hestesygdom), c.; fig vulg. ogsaa om Msker., en hei Grad af Vre-de; der wüthende -, Flyvekuller; der stille -, Dødkuller, Solkuller.

Kollerader, f. -n, en Aare mellem Hestens Øren, som aabnes, naar den har Kuller.

Kollerig, aj. kullerst, som har Kuller.

Kollern, v. n. m. h. og s. d. T. rulle; især m. h. have Kuller.

Köllnisch, aj. kolnsk; -e, Gewicht, kolnsk Vægt.

Kolon, n. -s, Colon, n. (:).

Koloß, m. -sses -sse, Kolos, c. -os-sisch el. sædv. -ossalisch, aj. kolossalsk.

Kolter, 1) m. -s pl. s. sg. (n. St.) Sengeteppe, n. 2) n. -s pl. s. sg. Plovjern, n.

Komèt, m. -en -en, Komeet, c.

Komiker, m. -s pl. s. sg. Komiker, c.

Komisch, aj. comisk; lystig; leierlig, som opvækker Latter.

Komma, n. pl. s. sg. Comma, n. (,).

Kommen, v. i. n. m. s. komme. Bruges baade om levende og livløse

Ting, saavel for sig alene: da kommt unser Freund, som med an, auf, aus, durch, in, nach, unter, von, vor, zu ꝛc., og med herunter, weiter, wieder, zusammen, nahe, herbei, entgegen ꝛc.; fig. komme i alleslags handlende og lidende Forandringer, Omstændigheder, Tilstande ꝛc. med alleslags præp. og av. f. Ex. um etw. –, miste, tabe; zu etw. –, fortjene, erhverve, især Formue; im Reden auf eine S. –, komme til at tale om; Waaren – lassen, forskrive; aus der Mode –, gaae af Brug; an den Tag –, blive bekjendt; über Einen –, komme efter, straffe; Jm. mit etw. –, forebringe, omtale; Jm. so und so –, behandle; es kommt ein Wind, opstaaer; hidrøre (især med aus og von); es kann –, det kan skee; wie hoch kommt das Gut, koster. Weg og Straße sættes med Acc. (sjelden med Gen.): einen Weg (eines Weges) –. [forst–.

Kommend, partic. kommende, til–,

Kömmlich, aj. (Sydt.) bequem, passende; -keit, s. -en, B-hed, c.

Komödiant, m. -en -en, Skuespiller, Comediant, c.; -isch, aj. (foragt.) skuespilleragtig; -ödie, f. (4 Stav.) -n, Comedie, c., Skuespil, især Lystspil, n.; fig. en lystig el. forvirret Tildragelse.

Kompan el. Kum–, m. -es -e, (foræld.) Kammerat, Staldbroder, c.

Komst, m. -es ud. pl. Syltemelk, c.; (Sydt.) itustaarne, kogte og derefter nedsyltede Kaalhoveder; Surkaal, c.

König, m. -es -e, Konge, c.; fig. d. T. en Person, som iblandt flere af een Art nyder en fortrinlig Ære og nogen dermed forbunden Magt, f. Ex. Schützen–, Vogel– ꝛc.; den fornemste Ting af eet Slags, f. Ex. den mellemste og heieste Kegle i et Keglespil; (i Chymien) fuldkommen renset Metal el. Halvmetal.

König=inn, f. -en, Dronning, c.; –isch, aj. (foræld. og endnu blot i Bibelen): und es war ein -ischer, kongelig Mand, Hofbetjent, c.; -lich, aj. kongelig; -reich, n. -es -e, Kongerige, n.; -seidechse, f. -n, Basiliſk, c.; -sfischer, m. -s pl. s. sg. Isfugl, c.; -skerze, f. ud. pl. Kongelys, n.; ogsaa -skraut, n. -es ud. pl.; -skrone, f. -n, en kongelig Krone; en Plantes Navn; -smörder, m. -s pl. s. sg. Kongemorder, c.; -spferd, n. -es -e, en Hest med Blis og fire hvide Fødder; -pulver, n. -s ud. pl. Kongeregelse, c.; -sschlange, f. -n, Kongeslange, Kæmpe–, Afguds–, Boa, c.; -thum, n. -es -ümer, Kongedømme, n., Kongemagt, (undert.) Kongerige, n.; -swürde, f. ud. pl. Kongeværdighed, c.

Können, v. i. n. m. h. kunne: er kann es nicht; er hat es nicht sehen können (ikke gekonnt); være muligt; ikke indskrænkes el. hindres; nicht anders –, als ꝛc., maatte; have Evne, Magt til; have Anledning, Leilighed, være i Stand til; ingen Ret have til Noget; ingen Tilladelse have; besidde Færdighed, Dvelse i en Ting; (som v. a.) vide udenad: seine Lection –; kunne for, være Skyld i.

Konterfei, n. -es -e, (foræld.) Contrafei, Billede, Skilderi, n.; -en, v. a. afbilde, afmale.

Kontusche, f. -n, en kort Overklædning for Fruentimmer.

Kopal, m. -es ud. pl. Copal, c.; et Slags Gummi; et Slags Jordharpix, som ligner Rav.

Köper, m. -s pl. s. sg. Kipper, en Maade at væve paa, ved hvilken Skjætten ligger nogle Traader over Rendingen; slammet Arbeide. At forfærdige saadant vævet Tøi kaldes -n, v. a.

Kopenhagen, n. -s, nom. prop. Kjøbenhavn.

Kopf, m. -es -öpfe, (Dim. Köpfchen, n. -s pl. s. sg.) Hoved, n.; den runde, øverste Deel af en Ting; især: den øverste, sædvanlig runde Deel af Dyrs og Menneskers Legeme; vom – bis zu den Füßen, fra Hoved til Fod, fra Top til Taa; fig. Tanke, Forestilling; Hukommelse; fortrinlig Færdighed, c.; Genie; Sindelag, n.; Person, Mand, c.; (undert.) et kugel= el. halvkugelformigt Kar; en dyb Skaal; (n. St.) Overkop, c., Kop at kopsætte med ꝛc.; (Sydt.) Bøger, n., Kalk, c.

Kopf=arbeit, f. -en, d. T. Hovedarbeide, n., Arbeide, som især udføres ved Eftertanke; -brechen, n. -s ud. pl. fig. d. T. Hovedbrud, n., Eftertankens Anstrengelse; -geld, n. -es -er, Folkeskat, f. Ex. i Danmark den forrige Extraskat; -hänger, m. -s pl. s. sg. Helbere, Pietist, c.; -hängerei, f. ud. pl. Religionshykleri, Pietisteri, n.; -kohl, m. -es ud. pl. Hovedkaal, c.; al Slags Kaal, som sætter Hoved; -laus, s. -äuse, Hovedløs, c.; -los, aj. hovedløs; fig. uden Forstand; -putz, m. -es ud. pl. Hovedpynt, c.; -reißer, m. -s pl. s. sg. Slet, snevlet Vin, hvoraf man faaer Hovedpine; -salat, m. -es ud. pl. Hovedsalat, c.; -scheu, aj. sky (om Dyr og især om Heste, som ikke gierne lade sig tage ved Hovedet); fig. som er bleven klog ved Skade; -schmerzen, m. -s pl. s. sg. Hovedpine, c.; -schüttelnd, part. og aj. rystende med Hovedet; -steuer, f. -n, s. -geld; -stimme, f. -n, Fistelstemme, c.; -stück, n. -es -e, et Stykke af Hovedet; Hovedstykke; et Slags Selvmynt; -über, av. med Benene over Hovedet; -unter, aj. paa Hovedet; -weh, n. -es ud. pl. Hoved=

pine, c.; -zeug, n. -es -e, Hovedtoi, n., Fruentimmerhovedpynt, c.

Köpfeln, v. a. Einen, kopsætte.

Kopfen, v. n. m. h. sætte Hoved, danne Hoved.

Köpfen, v. a. hugge Hovedet af: einen Verbrecher; kappe, stære Toppen af: die Weiden; kopsætte: Einen.

Köpfig, aj. som har Hoved; især i Sammensætn.: dick-, drei-; fig. egensindig; -keit, f. ud. pl. Egensindighed, c.

Köpflings, av. med Hovedet foran.

Koppe, f. -n, d. T. Toppen, Spidsen af en Ting.

Koppel, f. -n, Kobbel, n.; et Baand til at befæste Noget med, f. Ex. Kaardegehæng; (ogsaa n.); Kobbel, n. f. Ex. Hunde, Heste; en Omkreds, i hvilken flere Personer have lige Ret til især at jage, fiske el. græsse deres Qvæg; et indhegnet Stykke Mark af middelmaadig Størrelse; især Nordt. en saadan indhegnet Plads, som ingen Have er.

Koppeln, v. a. koble, forbinde med Kobbel; fig. (om Mstr.) koble, stifte Giftermaal; (Nordt.) indhegne, indgjerde; -lung, f. -en, Kobling, c.

Koppen, v. 1) n. m. h. (Sydt.) ræbe; (om Heste) sætte Fortænderne fast i Krybben, og heftig snappe efter Luft. 2) a. (især Sydt.) kappe.

Kopper, m. -s pl. s. sg. Krybbebider, c.

Koralle, f. -n, Koral, c.; -nfischer, m. -s pl. s. sg. Koralfisker, c.

Koran, m. s. Alkoran.

Koranzen, v. a. vulg. karnisle, prygle dygtig af.

Korb, m. -es -örbe (Dim. Körbchen, n. -s pl. s. sg.) Kurv, c.; fig. (i Frieri) et afslaaende Svar; -macher, m. -s pl. s. sg. Kurvemager, c.; -pfennig, (n. St.) m. -es -e, de Stillinger, som Tjenestefolk bedrage deres Herskab fra ved Indkjøb; -wagen, m. -s pl. s. sg. Kurvevogn, c.; -weide, f. -n, Kurveptil, c. (hvoraf Kurve forfærdiges).

Kören, s. Köhren.

Korinthe, f. -n, Corende, c.

Kork, m. -es -e, Kork, Korkprop, c.; -zieher, m. -s pl. s. sg. Proptrækker, c.

Korn, n. -es -örner, (Dim. Körnchen, n. -s pl. s. sg.) Korn, n.: (et lidet, rundt, haardt Legeme; Sandkorn, Salt-; Korn paa Geværer og Kanoner, hvorigj- Sigte tages; Frokorn; Sæde-; (som collectiv. ud. pl. Sæd; i mere indskrænket Betydn. den paa hvert Sted hyppigst dyrkede Sæd; især Rug, i Vestphalen: Havre; i Sjelland og flere Steder i Danmark: Byg); eine Münze von gutem Schrot und -, Vægt og Gehalt; fig. ein Mann von altem Schrot und -, gammelt Præg; (hos Smede) et Maal ($\frac{1}{12}$ Tomme); smaae Huller i tyndt Jern; (n. St. fig.) liden, lidet; ein-Zeit; ein Körnchen Brod, et lille Korn.

Korn-ähre, f. s. Aehre; -blume, f. -n, Kornblomst, c., Blaakorn, n.; -boden, m. -s -öden, Kornloft, n.; Kornbund, Sædbund, c. (som egner sig for Sæd); -ernte, f. ud. pl. Kornhøst, c.; -fege, f. -n, Kornharpe, c.; -handel, m. -s ud. pl. Kornhandel, c.; -händler, m. -s pl. s. sg. Kornhandler, c.; -jude, m. -n -n, d. T. Kornjøde, c. (foragt.) Kornpuger, c.; -kammer, f. -n, Kornkammer, n.; fig. et kornrigt Land; -reich, aj. kornrig; -wage, f. -n, Kornvægt, c.; -wurm, m. -es -ürmer, Kornorm, c. (Insect).

Kornelle el. -elkirsche, f. -n, Kornelkirsebær, n.

Körnen, v. 1) n. m. h. sætte Kjærne, begynde at modnes; forvandles til Korn, smulne; sich -. 2) a. korne, danne til Korn: das Schießpulver -; die Gerste -, afslaae Spidserne af Kornet, efterat det er tærsket; lokke: Vögel -, lægge Korn el. anden Lokkemad for.

Körnicht, aj. som ligner Korn, kornagtig.

Körnig, aj. kornet, grynet, som har Korn; fig. (om et Foredrag, en Skrivemaade) kort og eftertrykkelig; syndig; bedre kernig.

Körnung, f. -en, (Jagtsp.) Lokkemad, c.

Körper, m. -s pl. s. sg. Legeme, n.: enhver i Sandserne faldende Ting (modsat Geist); den stærkere, tykkere Deel af en Ting, især Krop, c. (Dyrs el. Mstrs.); et Dyrs el. Mskes. hele Legeme (modsat Seele).

Körper-bau, m. -es -e, Legemsbygning, c.; -bildung, f. -en, Legemsdannelse, c.; -lich, aj. legemlig, materiel; ein -licher Eid, corporlig; -lichkeit, f. ud. pl. Legemlighed, c.; -los, aj. legemles; -losigkeit, f. ud. pl. Legemsloshed, c.; -schaft, f. -en, Corporation, c.; -welt, f. ud. pl. Legemverden, c.

Korte el. -l, f. -n, (n. St. og hos forstjellige Haandv.) Seglgarn, Garn, n.

Kosbeere, f. -n, (n. St.) s. Heidelb-.

Kosel, f. -n, (Sydt.) So, c.; fig. en stiden Kone; -n, v. a. fare, kaste Grise.

Kosen, v. 1) n. m. h. tale fortrolig sammen. 2) a. bevise Kjærtegn, sledske for.

Kossat el. -äth, m. -en -en, (Nordt.) Huusmand, Indsidder, c.

Kost, f. 1) ud. pl. Kost, Spise, Næ-

ring, Underhold, c.; (forald.) Underſegelſe, Prevelſe, c. 2) blot pl. -en, Omkoſtning, c.; fig. Bekoſtning, Skade, c., Afbræk, n.

Koſt=bar, aj. koſtbar; fig. tvungen, ſegt; pretiös; (ſjeld. ſom tillægger ſig et ſtort Værd; -barkeit, f. ub. pl. Koſtbarhed, c.; -frei, aj. ſom har fri Koſt, frit Underhold; -gänger, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Koſtgænger; -geld, n. -es -er, Koſtpenge; -haus, n. -es -äuſer, Spiſeqvarteer, ſluttet Bord, n.; -ſchule, f. -n, Penſionsanſtalt, c.; -ſchüler, m. -s pl. ſ. sg. Penſionair, c.; -ſpielig, aj. koſtbar, ſom gjer el. udfordrer mange enkelte, gientagne, ofte unyttige unødvendige Udgifter: eine -ſpielige Reiſe; mein -bares Geräth; -ſpieligkeit, f. ub. pl. Koſtbarhed, c.; -verächter, m. -s pl. ſ. sg. Koſtforagter, c. (ſom foragter ſædvanlig Næring); fig. d. T. kein - - ſeyn, ikke være kræſen, tage til Takke med alt.

Koſten, pl. af Koſt; ſ. Koſt 2.

Koſten, v. 1) a. ſmage; nyde lidet af, tage lidet til ſig af (Mad el. Drikke); fig. lade ſmage, føle, prøve: das Pferd die Sporn - laſſen. 2) n. m. h. koſte: das koſtet mir (ſjeld. og urigtigt mich) viel; fig. udfordres; medtage, drage en Tings Tab efter ſig: das koſtet ihm ſeine Geſundheit.

Koſten=anſchlag, m. -es -äge, Overſlag, n. (over Omkoſtningerne); -erſatz, m. -es ub. pl. Omkoſtningernes Erſtatning; -frei, aj. fri for Omkoſtninger.

Köſtlich, aj. koſtelig, koſtbar; -keit, f. -en, K-ghed, K-rhed, c.

Köter, m. -s pl. ſ. sg. (n. St. d. T.) Koter, Bondehund, c.

Koth, 1) m. -es ub. pl. Dynd, Skarn, Snavs, n. 2) n. -es -e, et ringe, ſimpelt Huus; iſær (Nordt.) et Huusmandshuus; (i nogle Saltværker) de Hytter, i hvilke Salten koges.

Koth=hahn, m. -es -ähne, (n. St.) Hørfugl, c.; -lache, f. -n, Skarnkiſte, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Mester ved Saltkogningen; -ſaß, m. -ſſen -ſſen, Huusmand, c.; -wanze, f. -n, Fluetæge, c.

Köthe, f. -n, (paa Heſtene) det nederſte Led paa Foden mellem Skinnebenet og Hoven; Kode, c., Hildeſtedet; Feldingſtedet; d. T. (n. St.) Skab, Skriin, n.

Köthener el. Köthner, m. -s pl. ſ. sg. Huusmand, c.

Köther, m. ſ. Köter.

Kothig, aj. beſudlet, tilſmurt, ſnavſet; ſtiden, beſtidt.

Kothurn, m. -es -e, Gothurn, c.; fig. en høitravende, ſoulstig Skrivemaade.

Kotze, f. -n, (Sydt.) Dække, (iſær et ſtridt, grovt); Kuvo, Bære-, c.

Kotzen, v. n. m. h. vulg. kaſte Op, ſpye, brække ſig.

Kotzer, m. -s pl. ſ. sg. en altid hoſtende gammel Mand.

Kotzerlich, aj. ækel, ſom fornarſager Qvalme: es iſt mir -.

Kotzern, v. n. m. h. qvalme for.

Krabbe, f. -n, Krabbe; fig. d. T. (foragt. el. fortrolig) et lidet Barn.

Krabbeln, v. 1) n. m. ſ. kravle: auf der Erde herum -. 2) a. Linen, famle paa, gramſe paa; klee, kradſe ſagte.

Krabe, f. -n, (Sydt.) en Kurv af [Pilevaand.

Krabe, m. -es -e, el. -en, n. -s pl. ſ. sg. Knæk, Knald, n., Bragen, c.

Krachen, v. 1) n. m. h. knække, knage, brage. 2) a. knække: Nüſſe -.

Krachmandel, f. -n, Knakmandel, c.

Krachzen, v. n. m. h. give en ſtærk, grov Lyd fra ſig; ſkrige; iſær om vilde Dyrs Skrig; (undert.) ſukke dybt, ſtønne.

Krack, m. -es -e, (n. St.) Spalte, Hule, Kleft, c.; (Sydt.) Ravn, Krage, c.

Kracke, f. -n, vulg. en liden, ſlet Ting i ſit Slags; iſær: Krak el. Krakke, c. (en liden, uſel Heſt).

Kraft, f. -äfte, Kraft; ofte: Evne, Styrke, c.; bruges undert. adverbialiter med Gen. for vermöge: - meines Verſprechens, i Følge, i Kraft af.

Kraft=anſtrengung, f. -en, Kraftanſtrengelſe, c.; -brühe, f. -n, Kraftſuppe, c.; -los, aj. kraftløs; -loſigkeit, f. ub. pl. Kraftløshed, c.; -voll, aj. kraftfuld.

Kräftig, aj. kraftig, ſtærk; fyndig; (i Retsſp.) gyldig; -keit, f. ub. pl. K-hed, F-hed, G-hed, c.

Kräftigen, v. a. (forald.) give Kraft.

Kräftiglich, av. (forald.) kraftig.

Kragen, m. -s pl. ſ. sg. Krave, Hals-, c.; d. T. iſær Nordt. Kraasen af ſlagtede Dyr; fig. vulg. Hals, c.; Halſen, Grebet paa forſkjellige Værktei.

Kragſtein, m. -es -e, (i Bygningsk.) Kragſteen, c.

Krähe, f. -n, Krage, c.; -nauge, n. -s -n, Krageøie, n.; fig. Ligtorn; et oſtindiſt Træes Frugtkjærne; -nfuß, m. -ſſes -üſſe, en Art Vikbred; pl. -nfüſſe (i Speg) Kragetæer (ſlette Skrifttræk).

Krähen, v. a. og n. m. h. (om Haner) gale; fig. d. T. (om Mſtr.) ſkrige, tale, ſynge, lee høit og ubehageligt.

Krahn, m. -es -e, Kran, c.; -backen, m. -s pl. ſ. sg. Kranbjelke; (til Skibs) to fremſtaaende Bjelker, hvorpaa Ankeret ophindes; -recht, n. -es ub. pl. Kranrettighed, c.: Ret til at have en offentlig Kran; Øvrighedens Ret til af Skipperne at hæve Kranpenge; die -gerechtigkeit.

Krake, m. -ns el. -n, m. -s, Krake,

c. (et opbigtet Sonhyre).

Krakeel, m. -es -e, (Nordt. vulg.) heftig Kiv og Strid, Klammeri, n.; -en, v. n. m. h. trættes heft og heftigt; -er, m. -s pl. s. sg. et trættekjært Mfte.

Kralle, f. -n, (Dim. -älłchen, n. -s pl. s. sg.) Klo, c. [erne.

Krallen, v. a. rive, kradse med Kle-

Krallicht, aj. som ligner Kleer.

Krallig, aj. som har Kleer.

Kram, m. -es ub. pl. (Dim. -ämchen, n. -s pl. s. sg.) Handel, Kram-, c.; Kramvare; Kram, n.; Krambod, c.; fig. Gjenstanden, hvormed En sædvanlig beskæftiger sig; Kram, c. (foragt.) enhver Handel, Forretning, Sag.

Krambude, f. -n, Krambod, c.

Kramen, v. n. m. h. med en vis Stei sætte el. lægge Ting frem og tilbage; have, føre Kramhandel.

Krämer (n. St. ogsaa **Kramer**) m. -s pl. s. sg. Kræmmer, c.

Krämer-handwerk, n. -es -e, ethvert Haandværk, som gjør sit Arbeide paa Kjøb; -haus, n. -es -äuser, et offentlig Huus, i hvilket Kræmmerne falbyde deres Vare; ligel. hver -innung, f. -en, Kræmmerlaug, n., samtlige et Steds Kræmmere have deres Forsamling; -meister, m. -s pl. s. sg. Oldermand for et Kræmmerlaug.

Krämerei, f. ub. pl. d. T. Kræmmerhandel, Krambod-, c.

Kramerei, f. ub. pl. Krammen, c.

Krammetsvogel el. **Krams-**, m. -s -ögel, Kramsfugl, c.; der gemeine -, den dobbelte Nordrossel.

Krampe, f. -n, Krampe (Tørnkrog), c.; Bøjspænde, n.

Krämpe, f. -n, Hattestygge, c.

Krämpel, f. -n, Uldkam, -karte, c.; -n, v. a. karte, kæmme.

Krämpen, v. a. einen Hut, give en Krampe, opkrampe.

Krampf, m. -es -ämpfe, Krampe, c. (Sygdom); -ader, f. -n, Krampeaare, c.; -artig, aj. krampeagtig; -fisch, m. -es -e, Krampefisk, c.; -hast, aj. krampeagtig; -haftigkeit, f. ub. pl. K-hed, c.; -husten, m. -s ub. pl. Krampehoste, c.; -stillend, aj. krampestillende. [agtig.

Krampfen, v. a. fortrække krampe-

Krämpfig (kramp-) aj. som er plaget med Krampe.

Kramsvogel, s. Krammetsv-.

Kran, m. -es ub. pl. (Sydt.) Peberrod, c.

Kranich, m. -es -e, Trane, c. (Fugl); Kran, c.; -feder, f. -n, Tranefjeder, c.

Krank (kränker, kränkest), aj. syg, daarlig, svag; (om Sjælens Kræfter) uduelig til deres sædvanlige Forretninger: am Gemüthe, am Verstande -.

Kränkelei, f. -en, vedholdende Sygelighed, c.; Skranteri, n.

Kränkeln, v. n. m. h. skrante, være sygelig, usselig.

Kranken, v. n. m. h. være syg; an etw. -, især fig. lide af, have Mangel paa.

Kränken, v. a. krænke: Einen an seiner Ehre; in seinem Rechte gekränkt werden; skade, komme for nær; Einen -, krænke, foraarsage Sorg, Græmmelse; sich -, ærgre sig, græmme sig.

Kranken-besuch, m. -es -e, Sygebesøg, n.; -bett, n. -es -e, Sygeseng, Sotteseng, c.; -haus, n. -es -äuser, Sygehuus, Lazareth, Hospital, n.; -lager, n. -s pl. s. sg. Sygeleie, n.

Krankhaft, aj. (blot om Tilstand) sygelig, som har Udseende af Sygdom; -igkeit, f. ub. pl. S-hed, sygelig Beskaffenhed, c.

Krankheit, f. -en, Sygdom, c.; -s-geschichte, f. -n, Sygdomshistorie, c.; -slehre, f. -n, S-lære, Pathologie, c.; -swechsel, m. -s ub. pl. Krisis, c.; -szeichen, n. -s pl. s. sg. S-tegn, Symptom, n.

Kränklich, aj. lidt syg; sygelig, svagelig, skranten; -keit, f. ub. pl. Sy-hed, Sv-hed, Sk-hed, c.

Kränkling, m, -es -e, Skrantling, c.

Kränkung, f. -en, Krænkelse, c.

Kranz, m. -es -änze, (Dim. Kränzchen, n. -s pl. s. sg.) Krands, c.: (i dette Ords Bem. i Dansk); fig. d. T. en venskabelig Forening blandt Flere til selskabelig Forsamling; Omgang, Tour, c.; sædv. das Kränzchen, den jomfruelige Ære, Jomfrudom, Medom, c.

Kränzen, v. a. krandse, be-, pryde med Krands; die Baume -, afskrælle Barken rundt om Stammen.

Krapf, m. -en -en, el. -en, m. -s pl. s. sg. Pandekage, c.; der -kuchen; (Sydt.) Hage, Krog, c. (at holde Nøget fast ved).

Krapp, m. -es ub. pl. Krap, -plante, c.; -roth, aj. krapred.

Krater, m. -s pl. s. sg. et ildspruende Bjergs tragtdannede Aabning.

Kratz-beere, f. -n, (n. St.) Brombær, Stikkelsbær, n. a.; -bein, n. -es -e, Pandebeen, n.; -bürste, f. -n, Kradsebørste, c.; -eisen, n. -s pl. s. sg. Kradsejern, n.; Skrabejern, n. (ved en Dør); -fuss, m. -sses -üsse, et ubehændigt overdrevent dybt Buk; Skrabenud, c.; -füssen, v. n. m. h. ins. skrabe ud, være overdrevent heftig; -wolle, f. ub. pl. Kradsuld, c.

Kratze, f. -n, Kradser, c., et Værktøi at kradse med; især: Uldkam, c.

Krätze, f. ub. pl. Fnat, c., Skab, n.; (Bjergv.) Affald af Metaller, das geht in die -, fig. fordærves, gaaer tabt.

Kratzen, v. a. og n. m. h. krabse: Linnen mit den Nägeln –; fig. kloe; strive slet; spille fusteragtigt paa et Strengeinstrument; gnie; vulg. sege ved Smigren at faae Noget af En.

Kratzer, m. -s pl. s. sg. Krabser, c.: En, som krabser; et Værktoi at krabse med; især: Geværkrabser; fig. slet Vin, som river i Halsen.

Kratzig, aj. krabsende, ru; (n. St. fig.) uvenlig, fortrædelig.

Krätzig, aj. snattet, skabet.

Kräuel, m. -s pl. s. sg. (sjeld.) Gaffel med boiede Grene.

Kraueln, v. 1) a. krabse lemfældig med Fingerenderne. 2) n. m. h. krybe, klattre, kravle.

Krauen, v. a. krabse lemfældigt med Fingerenderne.

Kraus, aj. kruset, krollet, rislet, rynket, som har Folder.

Kraus=haar, n. -es ub. pl. Krolhaar; -haarig, aj. krolhaaret, kruus-; -kohl, m. -es ub. pl. Kruuskaal, c.; -kopf, m. -es -öpfe, et krolhaaret Hoved; fig. Kruushoved, n.

Krause, f. -n, Krusning, c., den krusede Bestaffenhed; Kruse, Kruus, n., Krolle, c.; et kruset Klædningsstykke; sich die – zerreißen, yttre stor Uvaalmodighed.

Kräusel, m. -s pl. s. sg. Kruse, Kalvekros, n.; (urigt.) Top, c. (som snurrer rundt); -eisen, n. -s pl. s. sg. Krusejern, n.

Kräuseln, v. 1) a. kruse, krolle; die Haare –; das Meer kräuselt sich, kruser sig, slaaer smaae Bølger. 2) n. m. h. fig. slaae Triller (i Sang).

Krausemünze, f. ub. pl. Krusemynte (Urt), c.

Krausen, v. 1) n. m. h. kruses, være kruset. 2) a. kruse, slaae Krøller paa; sich –, krølles, kruses.

Kräusen, v. a. og sich –, kruse, slaae Krøller paa; krølles, kruses.

Kraut, n. -es (Dim. Kräutchen, n. -s pl. s. sg.) 1) pl. -auter, Urt, c.; (n. St.) Kaal. 2) som Mængdeord ub. pl. Bladene af ikke overvintrende Vækster; Toppen. 3) ub. pl. (foræld.) Krud, n.

Kraut=acker, m. -s -äcker, Urtebed, Kaalbed, n.; -faul, aj. (i Bjergv. og hos Tømmerm.) pilraaden; -garten, m. -s -ärten, Kaalhave, Kjøkken-, c.; -s stück, n. -es -e, et Stykke Kaalland.

Kraute, f. ub. pl. Ukrudets Bortlugen, og Tiden, naar det skeer; -n, v. a. afslære eller udluge Græs og Ukrud: einen Weinberg –.

Kräuter=brod, n. -es, Krydderbrød, n.; -buch, n. -es -ücher, Urtebog, c. (hvori Urter ere beskrevne og afbildede); Herbarium, n.; -frau, f. -en, (-mann, m. -es -änner) en Kone, (Mand) som paa rette Tid indsamler Lægeurter, og handler dermed; -kase, m. -s pl. s. sg. en med velsmagende Urter tilberedet Ost; Krydderost, c.; -kunde, f. ub. pl. Botanik, c.; -kissen, n. -s pl. s. sg. Krydderpose, c.; -thee, m. -s, Krydderthee, c.

Kräuterig, aj. bevoxet med Urter.

Kräutern, v. a. sege, samle Planter; botanisere.

Kräutler, m. (-inn, f.) s. Kräuterfrau.

Kreatur, f. s. Creatur.

Krebs, m. -es -e, Krebs, c. (Vanddyr); fig. (i Astronomien) Krebsens Tegn; Kræft, c. (en Sygdom); en Kræft lignende Skade paa Træer og Planter.

Krebs=artig, aj. kræftagtig, krebsagtig; -auge, n. -s -n, en Krebses Øie; fig. Krebssteen, c., Krebsøie, n. (i Krebsens Mave); -gang, m. -es ub. pl. Krebsgang, c., mest fig. den – – gehen, gaae baglænds, have en Hensigten modsat Følge; ogsaa -gängig werden; -schaden, m. -s pl. s. sg. Kræftskade, c.; -suppe, f. -n, Krebsesuppe, c.

Krebsen, v. n. m. h. fange Krebs; (n. St.) samle.

Krebsicht, aj. kræftagtig.

Kreide, f. pl. (om forskjellige Slags) -n, Krid, n.; -n, v. a. kride, overstryge med Krid; ogsaa: føre paa Regning; -artig, aj. kridagtig; -erde, f. Kridjord, c.; -weiß, aj. kridhvid; -zeichnung, f. -en, Kridtegning, c.

Kreidicht, aj. kridagtig, som ligner Krid.

Kreidig, som indeholder Krid; bestrøet med Krid, kridet.

Kreis, m. -es -e, Kreds, Runddeel, Ring, c.; ogsaa fig.: der – seiner Bekanntschaft.

Kreis=abschied, m. -es -e (i den tydske Statsret) Beslutning, som Stænderne af en Rigskreds fatte og underskrive, før de skilles ad; -amt, n. -es -ämter, et Embede ved en tydsk Rigskreds; Kredsamtmandskab, n.; -ausschreibend, aj. om en tydsk Fyrste, som udskriver Kredsforsamlinger; -förmig, aj. kredsformig; -förmigkeit, f. ub. pl. K-hed, c.; -gang, m. -es -änge, Kredsgang, c.; -gesang, m. -es -änge, Kanon, c.; -hauptmann, m. -es -leute, Kredsoverste, c.; -lauf, m. -es ub. pl. Kredsløb, Omløb, n., Circulation, c.; -tanz, m. -es -änze, Vals, c.; -vierung, f. Cirkelens Kvadratur.

Kreischen, v. n. m. h. hvine, skrige heit.

Kreisel, m. -s pl. s. sg. Top, c. (som snurrer rundt, naar den sættes i Bevægelse); -n, v. n. m. h. snurre rundt, dreie sig rundt.

Kreisen, v. n. m. h. krebse; bevæge

sig i Kreds; gjøre Kredsløb; (Jagtsp.) gaae omkring en Skov, for at see, hvor Vildtet har skjult sig.

Kreißen, v. n. m. h. være i Barnsnød, ligge i Fødselssmerter.

Kreißerinn, f. -en, en fødende Qvinde, Kone i Barnsnød.

Krellen, s. Krallen.

Krempe, -l, s. Kræmpe, -l.

Krengen, v. n. m. h. (Søsp.) trænge.

Krepp, m. -es -e, Krep, c. (et Slags Tøi).

Kresse, f. 1) pl. -n, et Slags spiselig Flodfisk. 2) ub. pl. Karse (Plante) c.

Kretbi und Plethi, indecl. alleslags Folk mellem hverandre.

Kreuz, n. -es -e, Kryds, n. (paa Legemet, især Hestens); Kors, n.; fig. Lidelse, Nød, c.

Kreuz-beere, f. -n, Korstornbær, Korsbær, n.; -bild, n. -es -er, Crucifix, n.; -brav, aj. d. T. meget brav; -estod, m. -es ub. pl. Korsets Død; Død paa Korset; -fahrer, m. -s pl. s. sg. Korsfarer, c.; -fahrt, f. s. -zug; -gang, m. -es -änge, en Prosession med Christi Kors; Korsgang, c. (som overstærer en anden); Korsgang, c. (en bedækket, sædvanlig hvælvet Gang, som gaaer omkring en Kirke el. et Kloster); -gasse, f. -n, Tværgade, c.; -gewölbe, n. -s pl. s. sg. d. T. -r, Korshvælving, c.; -herr, m. -n -en, Korsherre, Korsridder, c.; -kirche, f. -n, Korskirke, c.; -lahm, aj. krydslam, bov-, hofte-; -ritter, m. -s pl. s. sg. Korsridder, c.; -ruthe, f. -n, (hos Landmaalerne) Qvadratrode, c.; -schnabel, m. -s -äbel, Korsnæb, n. (Fugl); -träger, m. -e pl. s. sg. (-inn, f. -en) Korsdrager (-inde) c.; -vogel, m. -s -ögel, Korsnæb, Krumsnabel (Fugl), c.; -weg, m. -es -e, Korsvei, c.; -weise, aj. korsviis, krydsviis, over Kors; -zug, m. -es -üge, Korstog; Krydstog, n.

Kreuzen, v. 1) a. korse; die Beine -, lægge over Kors; sich -, korse sig, gjøre Korsets Tegn for sig; die Wege - sich, krydse hverandre. 2) n. m. h. (især om Skibe) krydse; lavere.

Kreuzer, m. -s pl. s. sg. Krydser, c.; især: Serever, c.; en tydsk Skillemynt; Kreuzer, c.

Kreuzigen, v. a. Linen, korsfæste; fig. (i Bibel.) sein Fleisch -, undertrykke sine sandselige Begjerligheder; sich, korse sig, gjøre Korsets Tegn for sig; -iger, m. -s pl. s. sg. En, som lader en Anden korsfæste; -gung, f. -en, Korsfæstelse, c.

Kribbelkopf, m. -es -öpfe, (Nordt.) et ilsindet, fremsusende Møe.

Kribbeln, v. n. m. h. myre, vrimle; krille (med Fingerenderne); krille, kloe; blot upers.: es kribbelt mich in der Nase; fig. es kribbelt ihn im Kopfe, pirrer ham i Panden, opirrer ham til Vrede.

Krickelei, f. -en, d. T. Vrantenhed, Knarvornhed, c.; en killen Sag.

Krickeln, v. n. m. h. d. T. vrante, være knarvorn.

Kricklich, aj. d. T. vranten, knarvorn, egensindig, vanskelig at gjøre til Pas; fig. killen, betænkelig: eine -e Sache.

Kriechbohne, f. -n, Krydbønne, c.

Kriechen, v. i. n. m. s. og h. krybe; fig. om Vexter, som voxe langs hen ad Jorden; (foragt.) gaae, liste: zu Bette, in das Bett -; vor Dim. -, paa en uanstændig Maade ydmyge sig for; (- bruges m. h., naar Handlingen at krybe i og for sig el. med Hensyn til Tiden, den varer, bliver betegnet: das Kind hat gekrochen; er hat lange vor ihm gekrochen; m. s., naar det gjennemkrydne Rum el. det ved Krybningen naaede Maal antydes: die Katze ist durchs Fenster gekrochen; er ist hinter den Ofen gekrochen).

Kriecher, m. -s pl. s. sg. Kryber, c.; -ei, f. -en, Kryberi, n.

Krieg, m. -es -e, Krig, Feide, c.; (i Spog) Kiv, Strid, c.

Kriegen, v. 1) n. m. h. krige, føre Krig, kives, trættes. 2) a. d. T. gribe fat paa; faae, bekomme.

Krieger, m. -s pl. s. sg. Kriger, c.; -isch, aj. krigersk.

Kriegs-bedarf, m. -es -e el. -bedürfnisse, Krigsfornødenhed, c., Krigsbehov, n.; Munition, c.; -casse, f. -n, Krigskasse, c.; -dienst, m. -es mest pl. -e, Krigstjeneste, c.; -erklärung, f. -en, Krigserklæring, c.; -fackel, f. ub. pl. Krigens Fakkel; -flotte, f. -n, Krigsflaade, Orlogs-, c.; -fuß, m. -sses ub. pl. Krigsfod, c.; -gefangene, m. -n -n, Krigsfange, c.; -gepäck, n. -es -e, Bagage, c.; -gericht, n. -es -e, Krigsret, c.; -geschichte, f. -n, Krigshistorie, c.; -heer, n. -es -e, Krigshær, Armee, c.; -knecht, m. -es -e, (forældr.) simpel Soldat, c.; -list, f. -en, Krigsliſt, c., Krigspuds, n.; -mann, m. -es, 1) især pl. -leute, Soldat, c. 2) pl. -änner, Krigsmand, c.; -rath, m. -es -äthe, Krigsraad, c. og n. (Krigscollegium; et Medlem af et saadant Collegium; undert. blot en Titel; en Armees Anførers Beraadslagning); -recht, n. -es -e, Krigsret, c.; -schauplatz, m. -es -ätze, Krigens Skueplads; -steuer, f. -n, Krigsskat, c. (som udredes af Undersaatterne; som paalægges de fjendtlige Undersaatter) Brandskat, c.; -volk, n. -es ub. pl. men især -ölker pl. ub.

Digitized by Google

sg. Krigsfolk, Krigshær, Tropper.

Krimmen, v. n. m. h. (forældr.) Kræe, krille (i Huden).

Krimpe, f. ub. pl. (Nordt.) Krympning, c.; -n, v. 1) n. m. f. krympe ind. 2) a. das Tuch, krympe; -mpfrei, aj. ukrympet.

Kringel, m. -s pl. f. sg. d. T. især Nordt. Kringle, c. [ke, c.

Krinne, f. -n (Sydt.) Ridse, Sprække

Krippe, f. -n, Krybbe, Hække, c.; Gjerde, Riis-, n.; især et saadant, som gjøres for at dæmme Vandet.

Krippen, v. a. dæmme Vandet ved at gjerde derfor; (hos Laasesmede) bøie vinkelret. [f. sg. Krybbebider, c.

Krippenbeißer og **-setzer**, m. -s pl.

Krise, f. -n, Crisis, Crise, c.

Krispeln, v. a. sætte Narv paa Læderet.

Kristall, f. Krystall.

Kritik, f. -en, Kritik, c.; **-er**, m. -s pl. f. sg. Kritikus, Kenstdommer, c.; **-tisch**, aj. kritisk; **-tisiren**, v. a. kritisere.

Kritteln, v. n. m. h. smaaligen kritisere. [bedømmer smaaligen.

Krittler, m. -s pl. f. sg. En som

Kritzeln, v. n. kradse, skrutte: die Feder -lt; fig. gnidbre, skrive alt for smaat og ulæseligt; **-tzler**, m. -s, En, som skriver gnidbret; **-tzelei**, f. -en, Gnidbreri, n.; **-tzelig** el. **-tzlig**, aj. gnidbret.

Kröbs, m. f. Gröbs.

Krokodill, m. (n.) -es -en, Crocodil, c.; **-sthräne**, f. især pl. -n, Crocodilgraad, hykkelske Taarer.

Krollen, v. 1) a. skolde. 2) n. m. h. krympe sammen i hedt Vand; (Jagtsp.) klukke, skrige (om Urhens).

Kroll-erbse, f. -n, d. T. Krolerter, halvkaagte Erter; **-hecht**, m. -es -e, en Gjedde, som ved Tillavningen saaledes flækkes, at begge Sider af Halen stikkes ind i Munden; d. T. en lille Gjedde.

Kron-glas, n. -es ub. pl. Kronglas n.; **-gut**, n. -es -üter, Krongods, n.; **-hirsch**, m. -es -e, Kronhjort, c.; **-leuchter**, m. -s pl. f. sg. Lysekrone, c.; **-prinz**, m. -en -en (-essinn, f. -en) Kronprinds (-prindsesse) c.; **-steuer**, f. s. -ensteuer.

Krone, f. -n, (Dim. Krönchen, n. -s pl. f. sg.) Krone, c. (i dette Ords Bem. i Dansk); etw. in der - haben, vulg. have Nogen i Hovedet, paa Skalden.

Krönen, v. a. krone, kransе, be-; eine Preisschrift -, tilkjende Prisen; zire, pryde; krone: Einen zum Könige; ein gekröntes Haupt, kronet Hoved, Keiser, Konge el. Pave; (i Spog) Hanrei, c.

Kronen-förmig, aj. kronedannet; **-gold**, n. -es ub. pl. Kronguld, n. (af en vis Finhed); **-steuer**, f. -n, Kronskat, c.; **-thaler**, m. -s pl. f. sg. Krondaler, c.

Krönung, f. -en, Kroning, c.; **-sfest**, n. -es -e, Kroningsfest, c.

Kröpel, m. -s pl. f. sg. d. T. især Nordt. en liden, uanseelig Ting i sit Slags; Krak, Krakke, Skindmær, c.; **-stubl**, m. -es -üble, lav Lænestol, c.

Kropf, m. -es -öpfe, (Dim. Kröpfchen, n. -s pl. f. sg.) Kro, Fugle-, c.; Krop, c. (en Hævelse i Halsen; en Hestesygdom); d. T. (i Spog) Hals, Mave, c.

Kröpfen, v. a. eine Gans, fylde, stoppe, fede; Einen, fig. d. T. proppe, gjøre meer end mæt; (hos forskjellige Haandv.) krumme, bøie i en ret Vinkel; (i Jagtsp.) som v. n. æde (om Rovfugle); **-s fung**, f. -en, Fylden, Stoppen, Proppen, c.

Kröpfer, m. -s pl. f. sg. Kropdue, c.

Kropfgans, f. -änse, Pelikan, c. (Svømmefugl).

Kropfig, aj. som har Kro; som har Krop; bøiet i en ret Vinkel.

Kropftaube, f. -n, Kropdue, c.

Kröschen, v. 1) n. m. h. brase, gjøre saadan Larm, som naar der brases. 2) a. brase, riste, stege: Semmel in Butter -.

Krösel, m. -s pl. f. sg. og **-eisen**, n. -s pl. f. sg. Glarmesterkniv, c. (hvormed det ved Snibret tilbageblevne Glas afknibes).

Kröte, f. -n, Tudse, Skrub-, c.; en stinkende, ondartet Byld, især hos Lam og Høns; fig. vulg. og foragt. et lidet, vredagtigt el. ondskabsfuld Møg.

Krücke, f. -n, Krykke, c. (et Værktøi og en Stok).

Krücken, v. 1) a. trække til sig med Krykke; rense med Krykke: einen Fluß -. 2) n. m. h. gaae ved Krykke.

Krückstock, m. -es -öcke, Krykkestok.

Krug, m. -es -üge, (Dim. Krügelchen, n. -s pl. f. sg.) Krukke, c.; Kruus, n.; fig. (Nordt.) Kro, c., Vertshuus, n.

Krüger, m. -s pl. f. sg. Kromand, Vertshuusmand, c.

Krullbecht, m. f. Krollbecht.

Krume, f. -n, Krumme, Brød-, c. (Dim. Krümchen el. Krümelchen); Krummen af Brødet (modsat Skorpe) ub. pl. [ne, smulre.

Krümeln, v. a. og n. m. h. smul-

Krumen, v. a. krumme: das Brod -.

Krumm (krümmer, krümmst) aj. krum, kroget; fig. utilladt, uret.

Krumm-beinig, aj. krumbenet, skjev-; **-darm**, m. -es -arme, Krumtarm, c.; **-holzbaum**, m. -es -äume, et Slags Fyrretræ med krumme, lave Grene; Olien af dette Træ kaldes **-holzöl**, n.

-s -e; -linig, aj. krumliniet, som har, som bestaaer af krumme Linier; -stab, m. -es -äbe, Krumstav, Bistop-, c.; -stroh, n. -es ub. pl. alt Foder el. Streelse med ituknækket Halm.

Krümme, f. 1) ub. pl. Krumhed, c. 2) pl. -n, Krumning, c.; fig. Labyrinth.

Krümmen, v. a. krumme, bøie; sich vor Eim. -, fig. krumme, ydmyge sig, smigre paa en lav Maade; -mmung, f. -en, Krummen, Krumning, c.

Krümpen, s. Krimpen.

Krüppel, m. -s pl. s. sg. Krebling, Krymplyg, c.; -ei, f. et Virvar, som gjør megen Ulejlighed; -haft, aj. vanfer, krøbbel; -ig, aj. vanfer, vanskabt, krøbbel.

Kruste, f. -n, Skorpe; Brød-; Roe, c. (paa Saar).

Krustig, aj. som har Skorpe el. Roe, skorpet.

Krystall, m. -es -e, Krystal, c.; Krystalglas, n.; -en, av. bestaaende af Krystal, krystalagtig; -glas, n. -es -äser, Krystalglas, n.; -isiren, v. a. krystallisere, forvandle til Krystal; -linse, f. -n, Stjernen i Øiet.

Kübel, m. -s pl. s. sg. Træker, n., Balle, Ballie; Pos, c.

Kubik, Kubisch, blot i Sammensf. s. Ex. Kubikmeile, Cubikmiil, c. ꝛc.

Küche, f. -n, Kjøkken, n.: Stedet, hvor der koges; Værelset, i hvilket Maden koges el. tilberedes; fig. Madens Tilberedning, og alt hvad dertil hører; d. T. Maden selv, f. Ex. kalte -.

Küchen-fenster, n. -s pl. s. sg. Kjøkkenvindue, n.; -geräth, n. -es -e, K-tøi, n.; -latein, n. -es ub. pl. (i Spøg) K-latin, n., slet, barbarisk Latin; -salz, n. -es ub. pl. K-salt, Kogsalt, n.; -schabe, f. -n, almindelig Kakkerlak, c. (Insect); -zettel, m. -s pl. s. sg. K-seddel, c.

Küchen el. Küchelchen, n. s. Küchlein.

Kuchen, m. -s pl. s. sg. (Dim. Küchelchen, n. -s pl. s. sg.) Kage, Bakkelse, c.; fig. enhver sammenpresset el. sammensmeltet Masse, i Form af Kager: Weinbeer-, Erz- ꝛc.

Kuchen-bäcker, m. -s pl. s. sg. Kagebager, c.; -form, f. -en, Kageform, c.; -förmig, aj. kageformig; -teig, m. -es -e, Kagedei, c.

Küchen, n. -s pl. s. sg. Kylling, c.

Küchlein, n. -s pl. s. sg. Kylling, c.

Kucken, (Nordt.) s. Gucken.

Kuckuck, m. -s -e, Gjøg, Kukuk, c.; (i Folkesp.) Fanden: hol's der -.

Kufe, f. især pl. -n (Dim. Küfchen, n. -s pl. s. sg.) Slædegænge, Kjelke, c.; Kar, Stylle-, Brygger-, n.; Øltønde, c.; ogsaa et bestemt Maal paa Øl; -nbier, n. s. Lagerbier.

Küfer el. Küfner, m. -s pl. s. sg. Bødker, Fadbinder, c. (som kun forfærdiger Vin- og Sukkerfade).

Kuff, n. -es -e (f. -e), (Nordt.) Kuf, c., -stib, n.

Kugel, f. -n, (Dim. Kügelchen, n. -s pl. s. sg.) Kugle, c.; Erd-, Jordklode, c.; fig. Hovedet, den runde Ende af Arm- og Laarbenet.

Kugel-bahn, f. d. T. das -leich, s. Kegelbahn; -büchse, f. -n, Kuglebøsse, Riffel, c.; -fisch, m. -es -e, pigget Kuglefisk, c.; -form, f. -en, Kugleform, c.; -förmig, aj. kugleformig, kugledannet; -rund, aj. kuglerund, som ligner en Kugle; -ig, aj. kugleformig; -rund, aj. kuglerund; vulg. tyk, velnæret; -wahl, f. ub. pl. Valg ved Stemmekugler, Ballotering, c.

Kugeln, v. 1) n. m. s. rulle, trille. 2) n. m. h. d. T. spille med Kugler; især: spille Kegler; über etw. el. Einen -, ballotere. 3) a. etw., rulle; Blei, forme til Kugler; sich -, støde Kolbotter; -lung, f. -en, Rullen, Trillen, Spillen med Kugler, Ballotering, c.

Kuh, f. -ühe, Ko, c.; die blinde -, Blindebuk (en Leg); (n. St.) Gjemmested; Stillads, n.; (Jagtsp.) en Ræves Sæk.

Kuh-blume, f. -n, Koblomme, (Plante) c.; -blattern, pl. ub. sg. Kokopper; -dreck, m. -es ub. pl. Kostarn, n.; -haut, f. -äute, Kohud, c.; -kalb, n. -es -älber, Drickalv, c.; -milch, f. ub. pl. Komelk, c.; -pocken, pl. ub. sg. Kokopper; -stall, m. -es -älle, Kostald, c.

Kuhbrücke, f. -n, (Sesp.) Kobrygge, c. (paa et Skibsdæk).

Kühl, aj. kølig, svalende; d. T. kol.

Kühl-faß, n. -sses -äßer, Kølefad, n.; -pflaster, n. -s pl. s. sg. Kølepflaster, n.; -salbe, f. -n, Kølesalve, c.; -schiff, n. -es -e, og -stock, m. -es -öcke, Kølekar, Svalekar, n. (i Bryggerier).

Kühle, f. 1) ub. pl. Køle, Kølighed, c. 2) pl. -n, Kølekar, n. (i Bryggerier); (Sesp.) Kuling, c.

Kühlen, v. 1) a. køle, afk-; fig. (om Lidenskaber og Sindsbevægelser, især Vrede og Hevn) køle, tilfredsstille. 2) n. m. h. køles.

Kühlig, aj kølig, lidt kol.

Kühling, m. -es -e, Emden (Fisk) c.

Kühlung, f. 1) ub. pl. Kølning, Afk-; Køle, Kølighed, Svale, c. 2) pl. -en (Sesp.) Kuling, c.

Kühn, aj. kjæk, behjertet, modig, dristig; fig. (i de skjønne Konster) dristig, kjæk, overstridende de sædvanlige Skranker: ein -er Gedanke, Pinsel ꝛc.

Kühnheit, f. Kjækhed, Dristighed, c. ub. pl.; en kjæk, dristig, behjertet Handling; pl. -en.

Kühnlich, av. dristigen, kjæk.

Kuhr el. Kühr, f. -en, (sjeld.) Kaar,

Digitized by Google

Valg, n. [vælge.
Kühren, v. i. a. (forældr.) kaare,
Kucks, m. ſ. Kux.
Kullern, ſ. Kollern.
Kümmel, m. -s ud. pl. Kummen (Urt), c.; -branntwein, m. -s ud. pl. Kummendrændevin, n.; -käfer, m. -s pl. ſ. sg. Ormeſtikker (Inſect) c.; -ſpalter, m. -s pl. ſ. sg. (med Spot) et gjerrigt Mſte.
Kummer, m. -s ud. pl. Kummer, Sorg, Jammer, Elendighed, c.; (n. St.) Gruus, n., -dynge, c.; (forældr. Retsſp.) Bemægtigelſe, Arreſt, c., Beſlag, n. (paa Eiendom).
Kummerhaft, aj. kummerfuld.
Kümmerlich, aj. kummerlig, beſværlig; (Sydt.) knap, nærpe.
Kummerlos, aj. ſorgløs, fri for Kummer.
Kümmern, v. n. m. h. opvække Kummer, foraarſage Sorg, gjøre bekymret: das kümmert mich; was kümmert dich das? hvad kommer det dig ved? rager dig? ſich über etw. -, være bekymret over, ſørge, græmme ſig over; ſich um etw. -, bekymre ſig om, beſatte ſig med, tage Deel i.
Kümmerniß, f. -ſſe, Kummer, Qvide, Elendighed, c.
Kummervoll, aj. kummerfuld.
Kummet el. Kummt, n. -es -e, Træaag, n. (ſom lægges om Hestens Hals).
Kumpen, m. -s pl. ſ. sg. el. Kumpf, m. -es -e, en Fordybning, et dybt Kar; et Trug, en Kumme; (Sydt.) et dybt Vandſted.
Kumſt, m. ſ. Komſt.
Kund, av. d. T. bekjendt, vitterlig.
Kundbar, aj. kundbar, bekjendt.
Kunde, 1) f. -n, (forældr.) Efterretning, Kundſkab om; Videnſkab, c. 2) m. -n -n, el. f. -n, -dinn, f. -en, Kunde, c.; (fordum) Kjender; Bekjendt, c.; (Sydt.) Elſter, c.
Künden, v. a. (forældr.) gjøre kundbart, forkynde. [bar.
Kündig, aj. (forældr.) bekjendt, kund-
Kundig, aj. einer S. (Gen.) - ſeyn, have Kundſkab om, være bekjendt med; kyndig, forfaren.
Kündigen, v. a. (ſjeldn.) giøre kundbart; opſige; -gung, f. -en, Opſigelſe.
Kündlich, aj. (forældr.) bekjendt, kundbart.
Kundmachung, f. -en, Kundgjørelſe.
Kundſchaft, f. -1) ub. pl. (forældr.) Kjendſkab til en Ting, Kundſkab derom; d. T. Bekjendtſkab, n. (iſær med Hensyn til Næringsſtanden); ſamtlige Kunder; Sogning, c. 2) pl. -en, d. T. Efterretning, mundtligt Vidnesbyrd om en ſteet Ting; Speiden, c.; (hos Haandv.) Lærebrev, n.; ſkriftligt Bevis fra en Meſter til en Svend; -en, v. a. indhente el. ſøge at indhente Kundſkab, ſpeide; -er, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom ſøger at indhente Efterretninger om en hemmelig el. ubekjendt Sag; Speider, c.; (foragt.) Spion, c.
Kunft, f. ub. pl. (forældr.) Tilkomſt, c.; die - Chriſti, Advent.
Künftig, aj. kommende, til-, i Fremtiden, herefter; -hin, av. i Fremtiden; -keit, f. ub. pl. (ſjeldn.) Fremtiden.
Kunkel, f. -n, d. T. Rok, Spinde-, c.; in die - geben, i Spindeſtuen; -adel, m. -s ub. pl. Adel paa modrene Side; -n, v. n. m. h. (n. St. d. T.) have hemmelig Samtale, underhandle hemmeligen med.
Kunſt, f. -ünſte, Konſt, c. (i dette Ords Bem. i Danſk).
Kunſt-drechsler, m. -s pl. ſ. sg. Konſtdreier, c.; -färber, m. -s pl. ſ. sg. K-farver, c.; -feuer, n. -s pl. ſ. sg. K-ild, c., Fyrværkeri, n.; -fleiß, m. -ſſes ub. pl. K-flid, Vindſtibelighed, c.; -gemäß, aj. overeensſtemmende med Konſtens Regler; -griff, m. -es -e, K-greb, n.; iſær fig. et utilladeligt Middel til at opnaae ſine Hensigter ved; -handel, m. -s ub. pl. K-handel, c. (med Malerier ꝛc.); -kammer, f. -n, K-kammer, n.; -los, aj. uden Konſt, k-les; naturlig, ukonſtlet; -loſigkeit, f. ub. pl. K-leshed, Ukonſtlethed, c.; -mäßig, aj. k-mæssig; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Vandmeſter, c.; -pfeifer, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Stadsmuſikant, c.; -rad, n. -es -äder, et ſtort Hjul ved et Vandſpring; -reich, aj. k-rig; -richter, m. -s pl. ſ. sg. K-dommer, c.; -richteriſch, aj. ſmaalig og dadelſyg i Bedømmen; -richterlich, aj. konſtdommeragtig, udgaaende fra en K-dommer; -richtern, v. n. m. h. (foragt.) bedømme med ſmaalig indbildſk Dadelſyge; -ſache, f. -n, K-ſag, c.; -ſinn, m. -es ub. pl. K-ſands, c.; -ſprache, f. -n, K-ſprog, n.; -ſtraße, f. -n, en konſtig anlagt Vei; Chauſſee, c.; -ſtück, n. -es -e, K-ſtykke, n.; -voll, aj. meget konſtig; -werk, n. -es -e, K-værk, n.; -wort, n, -es -örter, K-ord, n.
Künſtelei, f. 1) ub. pl. Konſtleri, n. 2) pl. -en, et ved Konſtlen frembragt Værk.
Künſteln, v. 1) n. m. h. konſtle; an etw. -, konſtle paa. 2) a. etw., fremkonſtle; iſær partic. gekünſtelt, konſtlet.
Künſtler, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Konſtner (-inde) c.; -iſch, aj. konſtneragtigt, ſom er egent for Konſtnerne; -leben, n. -s ub. pl. Konſtnerliv.
Künſtlich, aj. konſtig; (undert.) konſtlet; ægte, eftergjort, falſk; for-

ſtilt, liſtig, rænkefuld; -keit, f. ub. pl. K-ghed, K-thed, c. (iſær dadlende).

Kunz, 1) m. -ens, nom. propri. Konrad; iſær i Forbindelſe med Hmz. 2) m. -es -e (n. St.) Kat; Orne; Hyben, c.

Küpe, f. -n (n. St.) Kar; Balle, Tønde, c.; (hos Farverne) Kype, c.

Küper, m. -s pl. ſ. sg. (Nordt.) ſ. Küſer.

Kupfer, n. -s ub. pl. Kobber (Metal), n.; fig. bruunrøde Finner i Anſigtet; d. T. Kobberkar, n.; Kobberſtykke, n., med pl. ſ. sg.

Kupfer-bergwerk, n. -es -e, Kobberværk, -bjergværk, n.; -blatt, n. -es -ätter, Kobber, -ſtykke, n.; -blau, n. indecl. (i Bjergv.) Lasur, c.; -braun, n. indecl. Hammerſtæl af Kobber, n.; (n. St.) en bruun, kobberholdende Jordart; -drucker, m. -s pl. ſ. sg. Kobbertrykker, c.; -erz, n. -es -e, Kobberærts, c.; -grün, n. indecl. Spanſkgrønt, n.; -icht, aj. kobberagtig; -ig, aj. ſom har bruunrøde Finner i Anſigtet; ogſaa kupferig; kobberholdende, med Kobber i; ſædv. -haltig; -münze, f. -n, Kobbermynt, c.; -platte, f. -n, Kobberplade, c.; -ſchmied, m. -es -e, Kobberſmed, c.; -ſtecher, m. -s pl. ſ. sg. Kobberſtikker, c.; -ſtich, m. -es -e, Kobberſtik, -ſtykke, n.

Kupfern, aj. Kobber-, af Kobber.

Kuppe, f. -n, en rund Top, en afrundet Spids: die - eines Berges, eines Baumes, des Fingers; Naalehoved, Somhoved, n.

Kuppel, 1) f. -n, Kuppel, c. 2) n. og f. ſ. Koppel; -ei, f. Koblert, n. ub. pl.; Kobling, c., pl. -en; -n, v. a. og u. m. h. fig. vulg. koble; ſ. Koppeln; -pelz, m. -es -e, (blot fig. og i Spøg) Belønningen for at ſammenkoble et Ægteſtab.

Kuppen, v. a. einen Baum, ſtudſe, afhugge Toppen; die Nägel an den Fingern, klippe, ſkære.

Kuppler, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Kobler, (-ſke), c.

Küraß, m. -ſſes -ſſe, Kyrads, c., Bryſtharniſk, n.; -ſſier, m. -s -e, Kyradsſerer, c.

Kurbe el. **-l**, f. -n, en krum Hank, et krumt Haandgreb, iſær naar det tjener til at dreie Noget om med.

Kürbiß, m. -ſſes -ſſe, el. d. T. **Kürbs**, m. -es -e, Græskar, n.

Kuren, vulg. v. 1) n. m. h. bruge Medicin. 2) a. Einen, kurere, helbrede.

Küren, v. i. a. (foræld.) vælge, kaare.

Kurfürſt, m. -en -en, ſ. Chur-.

Kurſchmied, m. -es -e, Cuurſmed, c.

Kürſchner, m. -s pl. ſ. sg. Bundtmager, c.

Kurz (kürzer, kürzeſt) aj. kort (ikke lang); d. T. ogſaa: liden; fig. kort, ſtakket (med Hensyn til Tiden og Varigheden); vor -em, for kort Tid ſiden; in -em, i kort Tid; über - oder lang, tidlig eller ſildig; av. kort, kort ſagt, med eet Ord; eine -e Brühe, kort, tyk, kraftig; den -ern ziehen, tabe, blive overvundet, ligge under; zu-kommen, komme tilkort, lide Tab; Einm. zu-thun, gjøre Afbræk.

Kurz-gewehr, n. -es -e, Kortsgevær, n.; -ſichtig, aj. kortſynet (ſom ſeer kort; ſom har ſvag Forſtand, faae Indſigter); -ſichtigkeit, f. ub. pl. Kortſynethed, c.; -um, av. kort og godt; -weg, av. kort, med eet Ord; -weile, (forkortet -weil) f. -n, d. T. blot fig. ſpøgende, lyſtig Tidsfordriv, c.; Leier; -weilen, v. 1) u. m. h. d. T. ſpøge, gjøre Leier. 2) a. Einen, ſich, underholde behageligt, amuſere; -weilig, aj. d. T. ſpøgefuld, lyſtig, leierlig, pudſeerlig; -wierig, aj. (iſær Sydt.) kortvarig.

Kürze, f. 1) ub. pl. Korthed, c. 2) pl. -n, en kort Tone- eller Sproglyd; en kort Stavelſe; -n, v. a. korte (ſædv. ab-, ver-); -zung, f. -en, Kortning, For-, Af-, c.; -zlich, av. korteligen, med faa Ord; for kort ſiden; (foræld.) om kort Tid, ſnart.

Kuſchen, v. n. m. h. vulg. (om Hunde) lægge ſig paa Bugen; fig. ydmyge ſig, give efter, give Kjeb.

Kuß, m. -ſſes -üſſe, (Dim. **Küßchen**, n. -s pl. ſ. sg.) Kys, n. (iſær paa Munden).

Küſſen, v. a. kyſſe: Einen -; einer Perſon die Hand, den Mund, den Fuß; eine Perſon auf den Mund, auf die Stirn, auf die Backen, auf die Augen (ikke auf die Hand el. auf den Fuß).

Kußhand, f. ub. pl. Haandkys, n.

Kußlich el. **küßlich**, aj. (ſjeld.) ſom indbyder til Kys, ſkabt til Kys, ſom kan kyſſes med Lyſt.

Küſſen, n. -s pl. ſ. sg. ſ. Kiſſen.

Küſte, f. -n, Kyſt, c.; -nbewohner, m. -s pl. ſ. sg. Kyſtbeboer, c.

Küſter, m. -s pl. ſ. sg. Klokker, Degn, c.; -ei, f. -en, Degnebolig, c.; -embede, n.

Kutſch-fenſter, n. -s pl. ſ. sg. Kareetvindue, n.; -pferd, n. -es -e, Kareethest, c.; fig. d. T. en ſtark, plump Perſon.

Kutſche, f. -n, Kareet, lukket Vogn, c.; en med Bræder indfattet Miſtbænk; -n, ſ. Kutſchiren.

Kutſchen-ſchag, m. -es -äge, Kareetbær, c.; -tritt, m. -es -e, Kareettrin, n.

Kutſcher, m. -s pl. ſ. sg. Kudſk, c.

Kutſchiren, v. n. 1) m. h. d. T.

kjøre en Vogn, være Kudsk. 2) m. s. kjøre i Kareet.

Kütt, m. s. Kitt.

Kutte, f. -n, Munkekappe, Munkestand, c.

Kuttel, f. ub. pl. el. -n, pl. ub. sg. d. T. (n. St.) Kallun, n., Indmaden især af de større Dyr; -flecke, pl. ub. sg. smaatskaaret og kogt Kallun; -hof, m. -es -öfe, Slagtergaard, Slagterbod.

Kutter, m. -s pl. s. sg. Kutter, c.

Kuttler, m. -s pl. s. sg. (Sydt.) Slagter, c.

Kützel, m. s. Kitzel.

Kux, m. -es -e, (forald.) enhver Deel, Stykket af et Hele; nu blot: Kux, c. (Part i Bjergværk); -kränzler, m. -s pl. s. sg. eedsvorne Folk, hvis Forretning er, at bortforhandle Kuxerne ved Bjergværker.

L.

L, en Consonant; det tolvte Bogstav i ABC; udtales med Tungen.

Laab el. **Lab**, n. -es ub. pl. Løbe, Oftelebe; (n. St.) Kalvemave, c., den fjerde Mave hos drøvtyggende Dyr: -magen, m. -s pl. s. sg.

Labbe, f. -n, vulg. Læbe, c.; fig. Mund, Flab, c.

Labberdan el. **Laberdan**, m. -s ub. pl. nedsaltet Kabliau.

Labbern, v. a. og n. m. h. vulg. fludre hen i Taaget, labe Kjæften løbe.

Laben, v. a. løbe (komme Løbe i Melk); styrke, qvæge, vedergvæge; einen Durstigen mit einem frischen Trunke; sich mit etw. -; fig. sich an etw., gotte sig ved, finde stor Forneielse i; sein Herz nicht -, d. T. ikke gjøre ham den Forneielse.

Labet, av, beet (i Spil); fig. vulg. - werden, komme i Forfald med Næringen; komme tilkort; - machen, udmatte.

Labkraut, n. -es ub. pl. guul Snerre, Marie Sengehalm (Pante), c.

Labmagen, m. s. Laab.

Laborant, m. -en -en, Laborant, c.; -ratorium, n. -s pl. s. sg. Laboratorium, n.

Labsal, n. -es -e, og

Labung, f. Qvægelse, c. ub. pl.; Forfriskning, c.; Alt, hvormed man qvæger sig og Andre, pl. -en.

Labyrinth, n. -es -e, s. Irrgang; fig. enhver forviklet Sag, især en Række af Gjenvordigheder, hvis Udgang er dunkel og uvis; (i Anatom.) en Huling ved Øret's Trommehinde.

Lache, f. -n, Pøl, Pyt, Sump, c.; et i et Grændsetræ hugget Tegn, og dette Træ selv; ein Lachbaum; det for Barken blottede Sted paa Grantræer; en gjennem Kratskov hugget Sti; ub. pl. Leen, Latter, c.; ligel. Maaden at lee paa.

Lächeln, v. 1) n. m. h. smile, smaalee; opvække behagelige Følelser. 2) a. tilsmile.

Lächeln, n. -s pl. s. sg. Smilen, c., Smiil, n.

Lachen, v. 1) a. (i Skovv.) hugge; især: einen Baum -, gjøre visse Hug i, for dermed at betegne en Omkreds's Grændser; die Harzbäume -, afstrælle Barken, for at Harpixen kan løbe ud; hugge Sti i en Kratskov. 2) n. m. h. lee: über Einen el. eine S. (sjeld. Gen. einer S.); auf Einen, lee ad, belee En; Einen (ikke zu) lachen machen, faae til at lee; fig. glæde sig, være glad; spøge, skjemte; være gunstig, bevaagen: das Glück lacht ihm; opvække behagelige Følelser: eine -de Aussicht.

Lacher, m. -s pl. s. sg. En, som leer; Grinebider, c.

Lacherhaft, aj. tilbøielig til at lee; lattermild.

Lächerlich, aj. lattermild, tilbøielig til Latter; latterlig, værd at udlees, især af Foragt.

Lächern, v. a. være tilbøielig til Latter; faae til at lee; blot i tredie Pers.: es -rt mich nicht.

Lächler, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) (foragt.) Grinebider (-ske) c.

Lachs, m. -es -e, Lax, c.; er hat eine -suppe bekommen, faaet Prygl; -fang, m. -es, Laxefangst, c. ub. pl.; det i Floden dertil indrettede Sted, og Fangetiden, pl. -änge; -forelle, f. -n, Laxørred, Laxforelle, c.

Lachtaube, f. -n, en Skoggerdue, c. (hvis Stemme ligner Latter).

Lachter, 1) n. -s pl. s. sg. (i Bjergv.) Favn, c. (paa 4 Alen). 2) m. -s pl. s. sg. Mestersvend i Bagerier.

Lachung, f. -en, Hugning, Afstrælning, c.; s. Lachen, v. a.

Lack, m. -es pl. om flere Slags -e, en ostindisk, gjennemsigtig Gummi el. Harpix, Lakfernis, c.; (d. T. n.) Lak, Seglak, n.; Gyldenlak (Blomst), c.; Navnet paa adskillige af Blomsterssaft el. af forskjellige Træarter uddragne Farver; -muß, n. -sses ub. pl. Lakmos,

Digitized by Google

c.: -stock, m. -es -öcke, Gyldenlakplante, c.; -viole, f. -n, Gyldenlak, c.

Lackei, m. -en -en, Lakei, Tjener, c.

Lackiren, v. a. lakere; -irer, m. -s pl. s. sg. Lakerer, c.

Laconisch, s. Lakonisch.

Lade, f. -n, (Dim. Lädchen, n. -s pl. s. sg.) Skriin, n., Kiste, c.; Lade, c. (især hos Haandv.); Kasse, c.; et Stillads til at optage andre Dele, og udgjøre et Hele med samme, f. Ex. hos Bogbindere die Heftlade.

Lade-brief, m. -es -e, Stævningsbrev, n.; -geld, n. -es, Stævningspenge; -kette, f. -n, Ladningskjæde, c.; -stock, m. -es -öcke, Ladestok, c.

Laden, m. -s 1) pl. s. sg. (Dim. Lädchen, n. -s pl. s. sg.) Skodde, Vindues-; Luge, c. 2) pl. -äden, Bod, c.; Kram-, Krambod; der Buch-, Boglade, c.

Laden, v. i. a. lade (i Skibe), læsse (paa Vogne, Creature ꝛc.); lade: ein Schießgewehr; paabyrde; udsætte sig for Virkningerne af en besværlig Ting: Einen Haß auf sich -; stævne, citere; fremkalde: Einen vor Gericht -; indbyde, indvitere: Einen zur Hochzeit -.

Ladenhüter, m. -s pl. s. sg. d. T. en Vare, som ingen Afsætning har.

Lader, (d. T. Lä-) m. -s pl. s. sg. Læsser, c., som paalæsser Vare.

Ladung, f. -en, Paalæssen, Indladning, c. ud. pl.; Last, Fragt, Ladning (i et Skib og et Gevær); Stævning, Indkaldelse (for Retten); Indbydelse, Invitation, c.

Ladungs-platz, m. -es -ätze, Ladeplads, c.; -schein, m. -es -e, Fragtbrev, Connoissement, n.

Laff, aj. (n. St.) slap, slattet; smagsløs; fig. taabelig, tosset, flau, lapset.

Laffe, m. -n -n, Laps, c.

Läffelei, f. -en, Lefleri, n.

Läffeln, v. 1) n. m. h. bei einem Frauenzimmer -, lefle, være uforstammet ved. 2) a. ein Frauenzimmer, lefle med, alt for uanstændigt caressere.

Laffenmäßig, aj. lapseagtig.

Laffette, f. -n, Lavet, c. (til Kanoner og Mørsere).

Läffler, m. -s pl. s. sg. En, som lefler.

Lage, f. -n, Beliggenhed, c., Leie, n., Maaden hvorpaa en Ting ligger, især med Hensyn til andre Tings Plads; Lag, n.; en Række af flere ved Siden af og paa hverandre liggende Ting; især et Antal Kanoner paa begge Sider af hvert Sidedække; ligel. alle paa den ene Side værende Kanoner, og sammes Affyring; die ganze -, det glatte Lag; fig. Forfatning, Stilling, Omstændighedernes Beskaffenhed, Forhold til andre.

Lägel, n, -s pl. s. sg. Vimpel, c.

Lagenweise, aj. lagvis.

Lager, n. -s 1) pl. Läger, Leier, c.; Leie, n. (hvorpaa Mstr. ligger). 2) pl. s. sg. Leie, n. (hvorpaa Dyr ligge) el. Tilstanden, at en Ting ligger el. lægger sig; Lager, n., Stedet, hvor Forraadsvare gjemmes, og Varene selv; Pakhuus, Oplagshuus, Vareoplag; flere paa hverandre liggende Ting; ogsaa: Varme, c., Bundfald, n.

Lager, av. blot om Sæd: -werden, nedfaldet el. nedslaaet.

Lager-apfel, m. -s -äpfel, Gjemmeæble, n.; -bier, n. -es -e, stærkt Øl, som brygges i Marts el. April, og lægges hen til Sommeren; -buch, n. -es -ücher, Jordebog, c.; (hos Kjøbmænd) Pakhusjournal, c.; -fieber, n. -s pl. s. sg. en Art hidsig Feber, som Soldater i Leiren hyppig faae; -haft, aj. Sydt. for: bettlägerig; -holz, n. -es -ölzer, (i Skovv.) Vindfæld, n. (omblæste Træer); stærkt Tømmer i Kjelderne, til at lægge Oxehoveder paa; -statte, f. -n el. -statt, f. -ätte, Leiested, n.

Lagern, v. 1) a. lægge ned; især med sich; (om Krigsfolk) leire, opslaae Leir; Einen el. etw. -, leire, berede et Leie. 2) n. m. h. leire; ligge, være beliggende.

Lagio, f. ud. pl. Lagio, c.

Lahm, aj. kirkeløs, ledeløs (om Saxe ꝛc.); lam, værkbruden, contract; især am Fuße -, haltende; fig. tom, uden Kraft, Sandhed og Grundighed.

Lahme, f. s. Lahmung.

Lahmen, v. n. m. h. være lam, halte.

Lähmen, v. a. lamme, gjøre lam.

Lahmheit, f. ud. pl. Lamhed, c.

Lähmung, f. -en, Lammen, c., Lamhed, c. ud. pl.

Lahn, m. -es ud. pl. flad Trædse, c.; -tresse, f. -n, Guld- el. Sølvtresse.

Laib, m. -es -er, (Sydt.) et rundt el. aflangt Brød.

Laich, n. (m.) -es ud. pl. Leeg, c. (Fiskes og nogle Vanddyrs Sæd); -en, v. n. m. h. lege, yngle.

Laie, m. -n -n, de, som ikke ere Ordenspersoner el. Geistlige, især i den romerske Kirke; -nbruder, Lægbroder, c.; Læg, Ulærd, Ukyndig, Sinke, c.

Lake, f. -n, Lage, Salt-, c.

Laken, n. -s pl. s. sg. (Nordt.) Tøi, n. (saavel uldent som linned).

Lakonisch, aj. lakonisk.

Lakritze, f. -n, Lakrits, c.; -nsaft, m. -es ud. pl. Lakritssaft, c.

Lallen, v. a. og n. m. h. lalle; in den Schlaf -, lulle.

Lama, 1) n. -s -s, Lama, c. 2) m. -s -s, Navnet paa en Præst i Tartariet.

Digitized by Google

Lambertsnuß, f. -üſſe, lombardſk Ned.

Lamm, n. -es pl. d. T. Lämmer (Dim. Lämmchen, n. -s pl. d. T. Lämmerchen) Lam, n.; -en, v. n. m. h. læmme, lamme, kaſte (fede) Lam.

Lämmergeier, m. -s pl. ſ. sg. Slagsørn, Lammegrib, c.

Lammfleiſch, n. -es ud. pl. Lammekjød, n.

Lammsbraten, m. -s pl. ſ. sg. Lammeſteg, c.

Lammzeit, f. ud. pl. Lammetid, c.

Lampe, 1) f. -n (Dim. Lämpchen, n. -s pl. ſ. sg.) Lampe, c. 2) m. -n (i Fabeldigte) Hare, c.; -ndocht, m. -es -e, Lampevæge, c.; -nröhre, f. -n, Lampetør, n.

Lamprete, f. -n, Lampret (Fiſk), c.

Land, n. -es -änder, Sydt. og digt. pl. Lande (I Heit. bruges ogſaa pl. Lande, naar der tales ubeſtemt om flere forſkjellige Egne, om ubeſtemte og ubegrændſede Dele af Jordoverfladen: aus fernen Landen kam er; alle Lande durchreiſen; alle Lande ſind deiner Ehre voll; ogſaa: die Niederlande; die Binnenlande) (Dim. Ländchen, n. -s pl. ſ. sg.) Land, n.: faſt Land, modſat Vand; Agerland, n.; Sædjord, c.; Landet, modſat Staden; Havebed, n.; Landſkab, n., Provinds, c.

Land-accise, f. ud. pl. (i Churſachſen) en Accise for Landmanden og hans Producter; -bau, m. ſ. Ackerbau; -bote, m. -n -n, (i Polen) Landsbud, n., Deputeret fra en Provinds til Rigsdagen; ſ. -knecht; -flüchtig, aj. landflygtig; -frau, f. -en, Landsbykone, c.; -fremd, aj. fremmed i Landet; fra et fremmed Land; fig. ganſke fremmed; -friede, m. -ns ud. pl. Landefred, c.; -gericht, n. -es -e, Landret, Landstingsret, c.; -graf, m. -en -en, Landgreve, c.; (n. St.) Præſidenten i Landretten; -gräflich, aj. landgrevelig; -grafſchaft, f. -en, Landgrevſkab, n.; ogſaa -grafthum, n. -es -ümer; -gut, n. -es -üter, Landgods, n.; -haus, n. -es -äuſer, Landſted, n., Lyſtſted paa Landet; et Huus, hvori en Provindſes Landſtænder forſamle ſig; -junker, m. -s pl. ſ. sg. en Adelig paa Landet, Landsbyjunker; blot foragt.; -karte, f. -n, Landkort, n.; -knecht, m. -es -e, Landstingsbud, n.; -krankheit, f. -en, Landfarſot, c.; -kundig, aj. bekjendt i hele Landet; -kutſche, f. -n, Fragtvogn, Reiſe-, Poſt-, c.; -kutſcher, m. -s pl. ſ. sg. Fragtkudſk, Vognmandskarl, c.; -läufer, m. -s pl. ſ. sg. Landlober, c.; -läufig, aj. lebende om i Landet; (om Mynt) gængs, gjeldende; (Sydt.) brugelig i Landet; efter Landets Skik og Brug; -leben, n. -s ud. pl. Landliv, n.; -leute, pl. Landfolk; -luft, f. ud. pl. landlig Fornøielſe, c.; -macht, f. ud. pl. Landmagt, Krigsmagt til Lands; -mädchen, n. -s pl. ſ. sg. Landsbypige, c.; -mann, m. -es -änner og -leute, Landmand, c.; -miliz, f. ud. pl. Landmilice, c.; -pfarre, f. -n, Landsbykald, n., Præſtekald paa Landet; -pfarrer, m. -s pl. ſ. sg. Landsbypræſt, c.; -pfleger, m. -s pl. ſ. sg. (foræld.) Landfoged i en heel Provinds; -plage, f. -n, Landeplage, c.; -recht, n. -es -e, Landret, Landstingsret, c.; -reiter, m. -s pl. ſ. sg. ridende Politi, n.; -richter, m. -s pl. ſ. sg. Landsdommer, c.; Dommer paa Landet; -ſaß, m. -ſſen -ſſen, Eier af en Landeiendom, iſær naar han har Sæde og Stemme paa Landdage; -ſaſſig, aj. ſom har Sæde og Stemme paa Landdagen; -ſchaft, f. -en, Landſkab, n., landlig Egn, c.; Land, n., Provinds c.; en Provindſes Landſtænder, betragtede ſom et Hele; Huſet, hvori Landſtænderne forſamles; ſig. et Maleri, ſom fremſtiller en landlig Egn; -ſchafter, m. -s pl. ſ. sg. Landſkabsmaler, c.; -ſchaftlich, aj. ſom hører til Landſtænderne; provincial; -ſchaftmaler, m. -s pl. ſ. sg. Landſkabsmaler, c.; -ſchreiber, m. -s pl. ſ. sg. Landstingsſkriver, c.; Skriver ved en Underret paa Landet; -ſchulmeiſter, m. -s pl. ſ. sg. Landsbyſkolemeſter, c.; -ſeuche, f. -n, Landfarſot, c.; -ſkind, n. -es -er, d. T. Indfød, c., Landets Barn; -ſknecht, m. -es -e, (foræld.) Landſoldat, c.; et eget Slags Kortſpil; -smann, m. -es -leute (-änninn, f. -en) Landsmand, c.; -smannſchaft, f. Landsmandſkab, n. ud. pl.; flere Landsmænd under eet betragtede, f. Ex. ved Univerſiteter; pl. -en; -ſtand, m. -es -ände, Landſtænder, ſom have Stemme paa Landdagene; -ſtraße, f. -n, ſ. Heer-; -ſtreicher, m. -s pl. ſ. sg. Landſtryger, c.; -ſtreicheriſch, aj. paa Landſtrygermaneer; -ſtube, f. -n, Værelſe, hvori Landſtænderne forſamles og Landretten holdes; -ſturm, m. -es ud. pl. Landſtorm, c., eget Lands Forſvar; -tag, m. -es -e, Landdag, c., Landſtændernes Forſamling; -tagen, v. n. m. h. holde Landdag; -üblich, aj. brugelig i Landet; -verderblich, aj. fordærvelig, ødelæggende for et Land; -vogt, m. -es -ögte, Landfoged, Amtmand, c.; -vogtei, f. -en, Landfogderi, Amtmandſkab, n.; -volk, n. -es ud. pl. Landsbyfolk, Bønder-; -wärts, av. til, imod det faſte, tørre Land; -wehre, f. -n, Landværn, n.; Volde, Grave ꝛc. paa et Lands Grændſer; -wein, m. -es -e, indenlandſk Viin; -wirth, m. -es -e, Kromand, c., Gjeſtgiver paa Landet; enhver Huusvært paa Landet; -wirthſchaft, f. ud. pl. Landhusholdning,

Landoeconomie, c.

Lände, f. -n, Landingssted, n.

Landen, v. 1) n. m. s. lande, gaae til, i Land. 2) a. landsætte; ogsaa länden.

Länder=kunde, f. ud. pl. Geographie, c.; -los, aj. uden Land.

Länderei, f. mest pl. -en, Landeiendom, c., Jordegods, n.

Landes=art, f. ud. pl. Lands Skik og Brug; Jordbundens og Veirets Beskaffenhed i en Egn; -herr, m. -n -en, Landsherre, c.; -herrlich, aj. som tilhører Landsherren; som er grundet i hans Værdighed; -herrschaft, f. -en, den høieste Magt i et Land; Landets Herskab; den regjerende Fyrste el. Fyrstinde; -mutter, f. -ütter, Landsmoder, c.; -regierung, f. et Lands Regjering, ud. pl.; Regjerings Collegium for et heelt Land, pl. -en; -üblich, aj. brugelig i Landet; -vater, m. -s -äter, Landsfader, c.

Ländlich, aj. landlig; simpel, ukonstlet; Landets, sædvanlig i Landet.

Landung, f. -en, Landing, Landgang.

Lang (länger, längst), aj. lang: eine Elle -; høi: ein -er Mensch; fig. (om Tiden) heel; hyppigst som av.: Jahre -; langvarig, som har længere Varighed end sædvanligt el. end man ønsker: eine -e Nacht; -e Jahre, d. T. mange; eine -e Brühe, lang, tynd, vandet.

Lang=muth, f. ud. pl. Langmodighed, c.; -müthig, aj. langmodig; -=müthigkeit, f. ud. pl. Langmodighed, c.; -ohr, n. -es -e (ikke -en) Langøre, c.; -sam, aj. langsom; -samkeit, f. ud. pl. Langsomhed, c.; -schub, m. -es -e, s. Kegelschub; -stroh, n. -es ud. pl. Langhalm, c.; -weilen, v. a. kede; -weilig, aj. langvarig, seendrægtig; kedsommelig; -weiligkeit, f. ud. pl. L-hed, S-hed, K-hed, c.; -wierig, aj. langvarig (især om ubehagelige Ting); -wierigkeit, f. ud. pl. Langvarighed, c.

Lange (länger, längst), av. længe, lang Tid; aufs längste, i det længste, i det seneste; fig. til at betegne Udtrykkets Forstærkelse: was fragst du -? langt fra, ikke nær: sie sieht - nicht so schön aus; vist, dog engang: ihr giebt mir eure Tochter - doch; tilstrækkelig: es ist - gut für mich; endog, om ogsaa: wenn ich - hingehe.

Länge, f. ud. pl. Længde, c.; in die - el. nach der - spalten, paa langs, efter Længden; fig. Tidens Længde: etw. in die - spielen, trække i Langdrag.

Langen, v. 1) n. m. h. række, strække sig, naae, være tilstrækkelig, forslaae, være nok til; d. T. blive længere. 2) a. tage; d. T. Eim. etw. -, give, række, lange; fig. gaae hen og hente el. bringe.

Längen, v. a. blot d. T. gjøre lang, udvide i Længden.

Längen=maß, n. -es -e, Længdemaal, n.; -säge, f. -n, Langsav, c.

Langeweile, f. bedre lange Weile, ud. pl. d. T. en lang Tid; fig. Kedsomhed, Kedsommelighed, c.

Länglich, aj. langagtig; -rund, aflang.

Längs, præp. med Gen. el. Dat. langs med: - des Weges el. - dem Wege.

Längst, av. for længe siden.

Längstens, av. i det længste, i det seneste.

Lanke, f. -n, Side, c.; (hos Fiskerne) den Side af Vandet, hvor der maa fiskes; (Nordt.) Laaret paa et Dyr.

Lanne, f. -n, Gaffelvognstang, c.

Lanste, m. -n -n, (i Slesvig) Fæstebonde, c.

Lanze, f. -n, Landse, c., Spyd, n.

Lanzette, f. -n, Lancette, c.; -nförmig, aj. lancettformig.

Lapp el. Lappicht, s. Laff.

Lappe, m. -n -n, Laplænder, c.

Lappen, m. -s pl. s. sg. (Dim. Läppchen, n. -s pl. s. sg.) Flip, Tre-, c.; Lap, Pjalt, Klud, c.; et Stykke Tøi el. Lerred af bestemt Størrelse; især hos Jægerne.

Lappen, v. a. lappe, flikke.

Lapperei, f. -en, (foragt.) Lapperi, n.; en ubetydelig, uvigtig Ting.

Läpperschuld, f. ud. pl. Klatgjeld, c.

Lappig, aj. lappet, pjaltet.

Lappinn, f. -en, Laplænderinde, c.

Läppisch, aj. lapseagtig; eine -e Rede, flau.

Lärche, f. -n, -nbaum, m. s. Lerche.

Laren, pl. ud. sg. Husguder.

Lärm, m. -es el. -en, m. -s ud. pl. Støi, Larm, Alarm, Tummel, c.; Oplob, n.; -en, v. n. m. h. larme, støie, gjøre Tummel.

Larve, f. -n, et fra det øvrige Legeme afsondret, malet eller dannet Menneseansigt; Maske, c.; vulg. Ansigt, n.; Insectlarve, Puppe, c.

Lasche, f. -n, Kile, c. (i et Værme); Lommeklap, c.; et indkilet, tilsyet Stykke paa en Klædning; Skorem, c.; en Som, en Syening paa Læder; -n, v. a. laste, forsyne med Kile, med Rem; vulg. prygle En dygtig af.

Lase, f. -n, Leerkrukke med Hank og Tud.

Laß (lasser, lassest), aj. mat, træt, kraftløs; doven; -heit, f. ud. pl. Træthed, Mødighed, Kraftesløshed, Mathed, Ladhed, Dovenskab, c.

Laß=becken, n. -s pl. s. sg. Aareladebækken, n.; -binde, f. -n, Aareladebind, n.; -dünkel, m. -s ud. pl. indbildt Klogskab, Selvklogskab, Stolthed,

Digitized by Google

g. Lancette, c.
lade: have en
enne eller hiin
blot i tredie
klæder smukt;
passer, stikker
orholde sig li=
lade gaae; ich
ladet mig sige.
verstedigt: er
en, det smager
oor det dertil
nderforstaaet:
ig staae); til=
med et andet
; Einen etw.
an befaler det
o. befehlen –,
n) el. a. uden
n Vorzug –;
; fig. n. for=
Böse –; sein
s Maade at
gt, raadeligt,
rson: sein Be=
n; ligel. med
sagen; befale,
rsage, at den
–; ich lasse
r, at der bli=
e dich sagen,
ich lasse dir
læse for dig;
orlesen, tilla=

, modig, lad,
R-hed, T-hed,

ærhed, Tung=
Afgift; fig.
c. ud. pl.;
af en vis be=
g. f. Ex. til
nder); Vim.
ældd.) til Last
Rangel, For=
bære Byrder.
som bærer el.
tynge, hvile

Last, Brede;
Udyd, c.
g. grov Bag=
, c.
last; feilfri.
, lastværdig;
, L-ghed, c.
e, forargelig,
r grov Bag=

etw., krænke,
grov Maade,
e.
otrelig, for=
e, c.

Läſterſchrift, f. -en, Skandskrift, n., Pasquil, c.

Läſterung, f. -en, grov Vagtalelse, Bespotten, Forhaanen.

Läſtig, aj. til Besvær, meget besværlig; -keit, f. ud. pl. megen Besværlighed.

Laſtthier, n. -es -e, Lastdyr, n.

Laſtträger, m. -s pl. s. sg. Lastbærer, Drager, c.

Laſur, 1) m. -s pl. om flere Slags -e, s. Azur. 2) f. el. -farbe, f. lazurblaa Farve; Ultramarin.

Latein, n. -es ud. pl. Latin, c., det latinske Sprog; -er, m. -s pl. s. sg. Latiner, c.; -iſch, aj. latinsk.

Laterne, f. -n, Laterne, Lygte, c.; fig. en Indretning paa en Skorsten, som forhindrer, at Vinden ikke driver Regen tilbage; et lidet Taarn paa en italiensk Kuppel; -nträger, m. -s pl. s. sg. Lygtebærer, c. (Insect).

Latſche, f. -n, Slæber (i Dansk mest pl.), nedtraadte Sko; -n, v. n. m. h. slæbe, gaae med Slæber; vulg. gaae; -r, m. -s pl. s. sg. Sjokke, Slæbhæl.

Latſchig, aj. slæbende, sjoket; ein -er Menſch, sjusket; ein -es Wetter, sjasket.

Latte, f. -n, Lægte, tynd Stage, c.; mit der - laufen, være naragtig, letsindig, løbe med Limstangen; (i Skovv.) et ungt, rankt Træ.

Latten, v. a. lægte, belægge med Lægter; -ttung, f. ud. pl. Lægten, c.

Lattich (Lattig), m. -es ud. pl. (s. St.) Salat Laktuk.

Latwerge, f. -n, Latverge, c.

Latz, m. -es -ätze, (Dim. Lätzchen, n. -s pl. s. sg.) Smække, c. (paa Fruentimmerklæder); Buxeklap, c.; d. T. Corset, Livstykke, n., Brystdug, c.

Lau, aj. lunken; fig. koldsindig, meget ligegyldig; -igkeit, d. T. -lichkeit, f. ud. pl. L-hed, K-hed, c.; -lich, aj. lidt lunken; -warm, aj. d. T. lunken.

Laub, n. -es ud. pl. Løv, n.; fig. (hos Konstnere) Løvværk, n.; (paa tydske Kort) Spader, c.

Laub-froſch, m. -es -öſche, Løvfrø, Træ-, c.; -holz, n. -es -ölzer, Løvtræ, n. (modsat Naaletræ); en Skov af Løvtræer; -icht, aj. lovlignende; løvhyttelignende; -ig, aj. løvfuld, som har meget Løv; -thaler, m. -s pl. s. sg. Løvdaler, c.; -werk, n. -es -e, Løvværk, n.

Laube, f. -n, Løvhytte, c., en foroven bedækket, men paa Siderne aaben Deel af en Bygning; (fordum) Forstue, c., Galleri, n., Hal, c.

Lauberhütte, f. -n, Løvhytte; især: Løvsal, c.; -nfeſt, n. -es ud. pl. Løvsalsfest, c.

Lauch, m. -es -e, Løg, n.; -farbe, f. ud. pl. Løgfarve, c.; -farbig, aj.

legfarvet; -grün, aj. leggron.

Lauer, 1) m. -s ud. pl. (i Vinegne) en ringe Drik, som tilberedes af det udpresſede Dvas. 2) f. ud. pl. Luren, Luur, c., Baghold, n.; ſædv. med auf: auf der - ſteben. [Lurer, c.

Lauerer el. Laurer, m. -s pl. ſ. sg.

Lauern, v. n. m. h. lure: auf eine bequeme Gelegenheit -; lytte: an der Thür -; vente: auf Jemandes Tod -; efterſætte: Eim. auf den Dienſt -.

Lauf, m. -es -äufe, Løb, n. (hurtig Bevægelſe) meſt ub. pl.; (Jagtſp.) alle fiirfeddede, vilde Dyrs Been, ogſaa: der Lauft; Løb, n. (det, hvorpaa en Ting løber) f. Ex. paa et Gevær; fig. Løb, n., Gang, Fremgang, c.; der - der Natur.

Lauf=bahn, f. -en, Løbebane, c.: at løbe Væddeløb paa; fig. ofte for: Liv: das Glück ſäet Gefahren in unſrer -; -band, n. ſ. Gängelband; -feuer, n. -s pl. ſ. sg. Løbeild, c.; -graben, m. -s -äben, Løbegrav, c.; -käfer, m. -s pl. ſ. sg. Løber, c. (Inſect); -zeit, f. -en, Løbetid, c.

Laufel, f. -n, (Jagtſp.) Spor paa Agerhøns, Ryper ꝛc.

Laufen, v. i. 1) n. m. ſ. løbe (med Fødderne): ſeinen Weg (ſeines Weges) -; den ganzen Tag -; das Pferd lauft einen guten Trab; (om forſtjellige livløſe iſær flydende Ting) løbe, flyde: das Faß läuft; (i Bjergv.) gaae; bære; fig. løbe bort, undflye: aus dem Dienſte -; nach etw. -, gjøre ſig ivrig Umage for; Gefahr -, komme i Fare for; wider die Wahrheit -, være imod; das Gebirge lauft nach Morgen, d. T. ſtrækker ſig; im -den Jahre, indeværende; der -de Preis, nærværende. 2) n. m. h. (dog ogſaa m. ſ.) (om nogle Dyr) løbe, parre ſig. 3) a. med ſich: ſich müde -, løbe ſig træt; ich habe mir die Füße wund gelaufen; ich habe mich wund gelaufen.

Läufer, m. -s pl. ſ. sg. Løber, c. (i dette Ords Bem. i Danſk).

Läufig, aj. (i Sammenſ.) ſom har et viſt Løb; (om Dyr, iſær Hunde) løbelyſten; vulg. läufiſch; d. T. for geläufig.

Lauft, m. -es -äufte, ſ. Lauf.

Läugbar, aj. ſom kan negtes.

Lauge, f. -n, Lud, c.; -n, v. 1) a. lude, bøge, lægge i Lud; ſlaae koghedt Vand paa Noget, for at berøve det viſſe opløſelige Dele. 2) n. m. h. blot fig. ſmage af Fadets friſte Træ; -nartig el. -nhaft, d. T. laugicht el. laugig, ſom i Lugt og Smag ligner Lud; alcaliſt.

Läugnen, v. a. eine S., negte, fornegte; (foræld.) bølge, ſkjule, fortie.

Läugner, m. -s pl. ſ. sg. Negter, For-, c.

Lauigkeit og laulich, ſ. Lau.

Laune, f. -n, Lune, c. (i dette Ords Bem. i Danſk); -nhaft, aj. lunefuld.

Launig, aj. lunefuld, iſær: lyſtig, ſpøgefuld.

Launiſch, aj. d. T. ſom har Luner, knarvorn, fortrædelig, vranten.

Laurerei, f. -en, Lureri, n.

Laus, f. -äuſe, (Dim. Läuschen, n. -s pl. ſ. sg.) Luus, c.

Lauſche, f. ub. pl. Luur, Luren, c.; -n, v. n. 1) m. h. lytte; lure: an der Thür -; im Bette -. 2) m. ſ. durch einen Ort einher -, liſte ſig uformærkt, ſmutte igj-.

Lauſcher, m. -s pl. ſ. sg. Lurer, c.

Lauſekerl, m. -es -e, luſet (jammerlig, ſtodderagtig) Karl.

Läuſe=kamm, m. -es -ämme, Tætkam, c.; -krankheit, f. ub. pl. Luſeſyge, c.; -ſalbe, f. -n, Luſeſalve, c.

Lauſen, v. 1) a. vulg. luſe, leſte, pille Utøi af. 2) n. m. h. vulg. faae Luus; nøle, være ſeendrægtig, ſeenfærdig; fig. gnie, være karrig.

Lauſig, aj. luſet, vulg. fuld af Luus; fig. i høieſte Grad fattig og foragtelig; vulg. nøleorn, ſeendrægtig, doven; fig. karrig.

Laut, aj. tydelig, høit; iſær meget høit; fig. blot ſom av. offentlig, bekjendt.

Laut, m. -es -e, Lyd, Klang, Reſt, Stemme, c.; fig. Indhold af en Tale el. et Skrift; foræld. eg nu blot ſom præp. med Gen. i Følge (om Udſagn): - des Befehles; - dieſes Briefes, ſom dette Brev lyder. [kjendt.

Lautbar, av. herlig; offentlig, be-

Laute, f. -n, Lut, c.

Lauten, v. n. m. h. lyde, klinge; ogſaa fig.: der Brief lautet ſo; auf dieſes - ſeine Worte, ſigte; wie lautet es? hvorledes ſtaaer det?

Läuten, v. a. ringe: man läutet die Glocken, und ſie lauten; ſie werden geläutet; zur Kirche, zum Grabe läuten; Feuer -, klemte.

Lauteniſt, m. -en -en, Luteniſt, c., En, ſom ſpiller paa Lut.

Lauter, aj. ublandet, uforfalſtet; ofte for: puur, reen, lutter, bare; ogſaa fig.: die -e Wahrheit; fig. d. T. ſom av. lutter; intet uden; ganſke og aldeles; alt; (foræld.) klar, blank; -keit, f. ub. pl. Ub-hed, Uf-hed, Puurhed, Reenhed, c.

Läutern, v. a. luttre, renſe, klare; (i Retsſp.) forlange af Dommeren Forklaring paa el. Formildelſe i en Dom, der er dunkel el. ſynes ubillig; d. T. ogſaa lauteriren; -rung, f. -en, Luttren, Renſen, Klaren, c.

Lautlos, aj. lydløs.

Digitized by Google

Lauwarm, aj. d. T. lunken.

Lauwine (Lavine, Lauine), f. -n, Lavine, c.

Lava (Lave), f. ud. pl. Lava, c.

Lavement (l. -mang), n. -s -s, f. Klystier.

Lavendel, m. -s ud. pl. Lavendel, c.

Lavette, f. f. Laffette.

Lavezstein, m. -es -e, f. Topf-.

Laviren, v. n. m. h. (i Sesp.) lavere; fig. d. T. tove betænksom; gaae varsomt til Værks.

Laxanz, f. -en, Laxativ, n., Laxativ.

Laxiren, v. d. T. 1) n. m. h. laxere, purgere. 2) a. som bevirker Laxeren.

Lazareth, n. -es -e, Lazareth, n.

Lebehoch, n. (indecl.) Vivatraab, n.

Leben, v. n. m. h. leve, have Liv; fig. zu - wissen, vide at opfere sig anstændigt el. at gjøre sig tilgode; nichts zu - haben, d. T. intet have at spise og drikke; zu - haben, have sit gode Udkomme; Eim. zu Willen -, leve efter Ens Forskrift; der Hoffnung, des Zutrauens -, i det Haab, den Tillid; für die Seinigen - el. den Seinigen -; dem Geschäfte -; (digter.) ein Leben -, leve, føre.

Leben, n. -s pl. f. sg. Liv, n.; sjeld. med pl.; fig. Levnet, n., Levemaade, c.; ud. pl.; Levnetsbeskrivelse, c., Liv og Levnet, n.; d. T. Ting man især elsker, ud. pl.: dieſe Speiſe iſt mein -; et Konstværk har Liv (Leben), naar Handlingen, man vil fremstille, er stærkt og tro fremstillet.

Leben-lang, n. (indecl.) det hele Liv igj-; -leer, aj. uden Liv, tomt paa Liv; -los, aj. s. Leblos.

Lebendig, aj. levende, som har Liv; livagtig; fyrig, virksom; ein -er Zaun, levende Gjerde; -es Wasser, altid rindende; -er Kalk, ulæsket; -keit, f. ud. pl. Liv, n., Livagtighed, Fyrighed, c.; die -keit der Erkenntniß, den Egenskab ved samme, formedelst hvilken den virker paa Villien; -machung, f. ud. pl. Levendegjørelse, c.

Lebens-art, f. -en, Levemaade, c.; -gefahr, f. -en, Livsfare, c.; -geister, pl. ud. sg. Livsaander; -jahr, n. -es -e, Leveaar, n.; -kraft, f. ud. pl. Livskraft, c.; -lang, aj. Livstid, saa længe man lever; -länge, f. ud. pl. Livets Længde; -länglich, aj. paa Livstid; -lauf, m. -es -äufe, Liv, n., Levetid, c.; Levnetsleb, n., Levnetsbeskrivelse, c.; -luft, f. ud. ud. pl. Livslyst, Levelyst, c.; -lustig, aj. levelysten; -mittel, n. -s især pl. f. sg. Levnetsmiddel, Nærings-, n.; -strafe, f. -n, Livsstraf, c.; -wandel, m. -s ud. pl. Levevandel, c.; -wasser, n. -s pl. om flere Slags f. sg. destilleret Brændevin, Aquavit, n.; -zeit, f. f. Lebtage.

Leber, f. -n, Lever, c.; -flecken, m. -s pl. f. sg. Fregne, Hedeblegn, c., en leverbruun Plet, især paa Huden af det menneskelige Legeme; -kraut, n. -es -äuter, Navn paa forskjellige Urter, som bruges mod Leversyge; -reim, m. -es -e, Leverriim, n. (et Slags Skjemtevers); -wurm, m. -es -ürmer, Ikten (en flad Indvoldsorm især i Faar) Leverflyndren.

Lebewohl, n. (indecl.) Levvel, Farvel.

Lebhaft, aj. levende, livagtig, fyrig, munter; rask; ogsaa fig.: ein -er Verstand; ein -er Gedanke; eine -e Farbe; -igkeit, f. ud. pl. Liv, n., Livagtighed, F-hed, M-hed, R-hed, c.

Lebkuchen, m. -s pl. f. sg. (Sydt.) Peberkage, c.

Leblos, aj. livles; -igkeit, f. ud. pl. L-hed, c.

Lebtage, pl. ud. sg. d. T. blot med mein, dein, sein ꝛc., Levedage; for: Lebenstage, -zeit.

Lebzeiten, pl. ud. sg. d. T. og blot med bei: bei meinen -, saa længe jeg lever, i min Levetid.

Lechzen, v. n. m. h. blive læk, revne, sprække (af for stærk Tørke); tørste i høi Grad; føle brændende Tørst; snappende efter Veiret af Tørst; fig. føle den heieste Grad af Begjerlighed efter.

Leck, aj. d. T. især Nordt. læk, som lækker.

Leck, m. -es -e, Læk, Revne, Spalte, ſc., især i et Skib.

Lecken, 1) v. a. slikke: die Teller; an etwas. 2) v. n. m. s. lække, flyde draabevis af et Fad. 3) v. n. m. h. rinde: -de Augen; d. T. lebe: die Lichter -; (forald.) springe, staae bag ud; fig. modsætte sig med Magt.

Lecker, aj. lækker, meget velsmagende; kræsen; fig. (i Spog) kræsen i sit Valg.

Lecker, m. -s pl. f. sg. Lækkermund, c.; fig. i Teller-, Speichel-, Tallerkenslikker, Spyt-, c.; (Sydt.) Tunge, c.; -bissen, m. -s og -bißchen, n. -s pl. f. sg. Lækkerbidsken, c.; -ei, f. især pl. -en, Lækkeri, n., Lækkerbidsken, c., lækre Sager; -haft, aj. lækker, meget velsmagende; kræsen; -haftigkeit, f. ud. pl. Kræsenhed, c.; -heit, f. -en, Lækkerhed, c.; -maul, n. -es -äuler, og -zahn, m. -es -ähne, d. T. Lækkermund, -tand, c.

Lection, f. -en, Lectie; Undervisning, Læretime, c.

Lectüre, f. Lecture, c.

Leder, n. -s pl. f. sg. Læder, n.; en af Læder tilberedet Ting; vulg. Hud, c., Skind, n.; -n, aj. Læder-, af Læder; fig. slet, elendig; -n, v. a. forsyne med Læder; vulg. Einen -, prygle dygtig af.

Ledig, aj. ledig, tom; fig. tedig,

Digitized by Google

ubesat; ugift; fri, frikjendt, losladt; -keit, f. ud. pl. L-hed, Tomhed, ugift Stand, c.

Lediglich, av. d. T. ganske og aldeles.

Lee, n. (Sosp.) Læ, c.; -wärts, av. i Læ.

Leede, f. s. Lehde.

Leene, f. -n, (n. St.) Vildsoiinso, c.

Leer, aj. tom; fig. uden Videnskaber el. nyttige Kundskaber; berøvet nærende Kraft; uden Virkning, uden Eftertryk, berøvet Grundighed; følesløs, fri. [tomt Rum.

Leere, f. ud. pl. Tomhed, c.; et

Leeren, v. a. tømme: die Gläser -.

Leerheit, f. s. Leere.

Lefze, f. -n, (undert.) Læbe, c.

Legat, 1) n. -es -e, Legat, n. 2) m. -en -en, Legat, Gesandt, c.

Legen, v. a. lægge: das Buch auf den Tisch; sich zu Bette; sich -, d. T. deels til Sengs, deels være sengeliggende; ein Schloß vor die Thür; Eier -, el. blot legen, om Fugle og Insecter; fig. lægge: (hos Sefolk) styre hen; bevirke Noget: den Grund zu etw. -; Geld an etw. -; in die Lotterie -; sich auf eine S. -; Eim. das Handwerk -, d. T. forbyde, forhindre ham, at drive hans Haandværk; forhindre ham i at opnaae en Hensigt; sich -, efterlade, ophøre.

Legende, f. -n, Legende, c.

Legion, f. -en, Legion, c.; fig. en stor, ubestemt Mængde.

Legiren, v. 1) a. (i Myntv.) legere. 2) n. m. h. legere, testamentere.

Lehde, f. -n, et øde, udyrket Stykke Land; Brakmark, c.

Lehen (Lehn), 1) n. -s pl. s. sg. Laan; Lehn, n. 2) f. ud. pl. Forlehning, c.; laante Penge.

Lehen=bar (lehnbar), aj. som er i Stand til at bortforlehne; lehnspligtig; -brief (ogsaa Lehn-, Lehens- el. Lehns-), m. -es -e, Lehnsbrev, n.; -geld, n. -es -er, Lehnspenge; -haft, (lehnhaft), s. -bar; -herr (ogsaa Lehn-, Lehens- el. Lehns-), m. -n -en, Lehnsherre, c.; -mann (ogsaa Lehn-, Lehens- el. Lehns-), m. -es -leute (om begge Kjøn) Lehnsmand, c.; -recht el. Lehn-, n. -es -e, Lehnsret, c.; -träger el. Lehn-, m. -s pl. s. sg. En, som i en Andens Navn modtager Lehn, og paa hans Vegne opfylder Lehnspligterne; -waare, f. s. -geld.

Lehm, m. -es ud. pl. Leer, n., Leerjord, c.; -en, v. a. kline, udfylde med Leer; -ern, aj. Leer=, af Leer; -grube, f. -n, Leergrube, Leergrav, c.; -icht, aj. som ligner Leer; leeragtig; -ig, aj. leret.

Lehn=beet, n. -es -e, et for Solen straat Bed op til en Muur; -bret, n. -es -er, Lænebræt, n.; -kutsche, f. -n, Lejevogn, c.; -lakei, m. -es -e, Leietjener, c.; -sessel, m. -s pl. s. sg. og -stuhl, m. -es -ühle, Lænestol, c.

Lehne, aj. d. T. straa, brat, steil; mager, tynd.

Lehne, f. -n, Brink, Skrent, c.; Rækværk, Rygsted, n.; den Deel paa en Ting, hvortil man læner sig; (n. St. d. T.) Skraahed, c. ud. pl.

Lehnen, v. 1) n. m. h. være straa, herere i en straa Stilling; afhænge som Lehn af En: das Gut lehnet dem Fürsten; ligel. være forpligtet til at svare Lehnsvare, især Renter. 2) a. eine S. el. sich auf el. an etw. -, læne, sætte i en straa Stilling op til; von Eim. etw., laane, borge; d. T. men urigtigt for leihen.

Lehr=art, f. -en, Læremaade, c.; -begierde, f. ud. pl. s. Lernbegierde; -begierig, aj. s. Lernbegierig; -begriff, m. -es -e, Lærebegreb, n.; kort Begreb af en Lære; især hele Omfanget af Troessandhederne; -brief, m. -es -e, Lærebrev, n.; -bursch, m. -es -e, Læredreng, c.; s. Jägerbursche; -gebäude, n. -s pl. s. sg. Lærebygning, c., System, n.; -gedicht, n. -es -e, Læredigt, n.; -geld, n. -es -er, Lærepenge; fig. - - geben, blive klog af Skade; -jahr, n. -es -e, Læreaar, n.; -junge, m. -n -n, Læredreng, c.; -ling, m. -es -e, (om begge Kjøn) Lærling, c.; -meister, m. -s pl. s. sg. Læremester, c.; -meisterlich, aj. hovmesterrerende; -prinz, m. -en -en, (Jagtsp.) den, der lærer Jagtvidenskaben fra sig; -reich, aj. lærerig; -satz, m. -es -ätze, Læresætning, c.; Theorema, n.; -stand, m. -es ud. pl. Lærestand, c.; -stuhl, m. -es -ühle, Lærestol, c., Katheder, n.; -stunde, f. -n, Læretime, c.; sædv. Stunden; -swerk, n. -es -e, Lærlings Arbeide, Lærekluds, c.

Lehre, f. -n, Lære, Lærdom, c.; (hos Haandv.) Lære, c.: in der - stehen; Model, c., Mønster, n. (at danne Noget efter).

Lehren, v. a. lære (give Undervisning). Naar Tingen, som læres, enten slet ikke staaer derved el. kun er udtrykt ved et Infinitiv, saa bruges - altid med Personen i Acc.: ich lehre einen Knaben; ich lehre dich lesen, tanzen; men staaer Tingen, som læres, udtrykt ved et Substantiv, saa staaer dette i Acc. og Personen rigtigst i Dat., og ikke, som hos nogle Skribentere, ogsaa i Acc.: ich lehre dir den Fischfang. Ich habe ihn schreiben - (ikke gelehrt).

Lehrer, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Lærer, (-inde) c.

Lei, n. -es -e, Laag, n., Skjerm. c.

Leib, m. -es -er, Legeme, n.; Krop, c.; Underliv, n.; fig. Personen selv, især i Sammens.: Leibarzt, -schneider ꝛc.; Liv, n. (i Klæder); d. T. Leibchen, n. -s pl. s. sg.; (undert.) Liv, n. ud. pl.: bei -e nicht, saa kjært som Livet er dig: gut bei -e seyn, være godt ved Magt, være fed.

Leib-arzt, m. -es -ärzte, Livlage, c.; -buch, n. -es -ücher, Livbog, c. (som man særdeles synder); -eigen, aj. livegen, vornet; -eigenschaft, f. ud. pl. Livegenskab, Vornedskab, n.; -eigenthum, n. -es ud. pl. Vornedret, c.; -eserbe, m. -n -n, Livsarving, c.; -esfrucht, f. ud. pl. Livsfrugt, c.; -esstrafe, f. -n, Legemsstraf, corporlig Straf, c.; -esübung, f. -en, Legemsøvelse, c.; -farbe, f. -n, Livfarve, c. (som man især synder); Kjedfarve, Incarnat, c.; -gedinge, n. -s pl. s. sg. en bestemt, betinget Underholdning for Livstid, Pension, c.; -haft el. -ig, aj. legemlig; fig. livagtig, virkelig, sand, stinbarlig; -ig, aj. d. T. vel ved Magt, tyk og fed; (især om Dyr); -lich, aj. legemlig; ein -er Eid, corporlig, personlig; ein -er Bruder, kjødelig; -rente, f. mest pl. -n, Livrente, c.; -rock, m. -es -öcke, Kjole, c.; -stuhl, m. -es -ühle, (i det anstændigere Sprog) Natstol, c., Natstrilin, n.; -wache, f. -n, Livvagt, c.; -zucht, f. s. -gedinge.

Leiben, v. n. m. s. d. T. undert. wie er leibt und lebt, saa livagtig som han gik og stod.

Leich, n. -es -e, en jævn Plads; et Maal, der lobes til; s. Laich.

Leichdorn, m. -es -örner, Liigtorn, c.

Leiche, f. -n, Liig, dødt Legeme, n. s. Leichnam.

Leichen-begängniß, n. -sses -sse, Liigbegængelse, c., som kaldes das -gepränge, naar særdeles Pragt er forbunden dermed, og uden det die -bestattung; -begleitung, f. -en, Liigfølgen, c.; Liigfølge, n.; -bitter, m. -s pl. s. sg. Bedemand, c.; -essen, n. -s ud. pl. Begravelsesfmaus, c.; -predigt, f. -en, Liigprædiken, c.; -stein, m. -es -e, Liigsteen, c.; -tuch, n. -es -ücher, Liigklæde, n.; -zug, m. -es -üge, Liigfølge, Liigtog, n.

Leichnam, m. -s -e, Liig, dødt Legeme, n. (ædlere end Leiche).

Leicht, aj. let: ikke tung; fig. tynd (om Klæder); das Herz ist -, naar det er frit for Græmmelse og Sorg; uden Møie, uden Anstrengelse, som har liden indvortes Styrke; utvungen; hurtig, uden Anstrengelse: -tanzen; d. T. letsindig, ubestandig; som av. d. T. snart, kun; nicht -, meget sjelden.

Leicht-fertig, aj. letfærdig; -keit, f. -en, L-hed, c.; -glaubig, aj. lettroende; -glaubigkeit, f. ud. pl. Lettroenhed, c.; -hörig, aj. lydder; -igkeit, f. ud. pl. Lethed, c.; -lich, av. let, letteligen; -sinn, m. -es ud. pl. Letsind, m.; Letsindighed, c.; -sinnig, aj. letsindig; -sinnigkeit, f. -en, Letsindighed, c.

Leid, av. gjøre lidt ondt for, frygte lidet for: es ist, wird, thut mir - für dich, um sie.

Leid, n. -es ud. pl. Sorg, Græmmelse, Kummer, Bedrøvelse, c.; Fortræd, Fornærmelse, Uret, c.: Eim. etw. zu -e thun el. ihm -es thun; sich ein -es thun, d. T. ombringe sig; Sorg for en Død; fig. d. T. Sørgeklæder; (n. St.) Liigbegængelse; d. T. og sjeld. Had, n., Uvillie, c.

Leid-bitter, m. (n. St.) s. Leichen-; -kleid, n. -es -er, (n. St.) Sørgeklædning, c.; -lich, aj. taalelig, udholdelig, lidelig; fig. middelmaadig, temmelig, saa nogenlunde; -lichkeit, f. ud. pl. L-hed, U-hed, M-hed, c.; -tragend, aj. sørgende, som bærer Sorg; -wesen, n. -s ud. pl. d. T. Elendighed, Jammer, Ynk, Sorg, c.

Leiden, v. i. a. lide, udstaae, taale; tillade, tilstede: die Sache leidet keinen Verzug; lade stee, oversee, ikke hindre, see gjennem Fingre med; die -de Gattung der Zeitwörter, passive.

Leiden, n. -s pl. s. sg. Liden, Taalen, Kummer, Lidelse, c.

Leidenschaft, f. -en, Lidenskab, c.; Sindsbevægelse, Affect, c.; en Forandring, som udvortes fra bevirkes i en Ting; -lich, aj. lidenskabelig.

Leidentlich, aj. lidende: sich bei etw. - verhalten, lade det stee; s. Leidlich.

Leider! interj. desværre!

Leidig, aj led, styg, fæl, besværlig, kedsommelig; elendig.

Leier, f. -n, Lire, Lyre, c.; fig. vulg. es ist die alte -, Sang, Historie, Snak; es ist immer eine -, et og det samme; -mann, m. -es -änner, Liremand, -spiller, c.; -n, v. a. og n. m. h. spille paa Lire; fig. tale, synge et og det samme; handle ensformigt.

Leihbank, f. -änke, Laanebank, Giro-Bank, c.

Leihen, v. i. a. laane, borge: Eim. etw.; Geld auf Pfänder -; (d. T. urigtigt for lehnen).

Leihkauf, m. -es -äufe, Lidkjøb, n.; Penge paa Haanden; Lehnspenge.

Leilaken, n. -s pl. s. sg. d. T. (n. St.) Sengelagen, n.

Leim, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Liim, c.; s. Lehm; -en, v. a. lime: ein Bret; das Papier -; -farbe, f. -n, Liimfarve, c.; -icht, sei som Liim; -ig, aj. som indeholder Liim; -ruthe,

Digitized by Google

f. -n, (hos Fugleſængere) en med Fugleliim overſtregen Dott; -tiegel, m. -s pl. ſ. sg. Liimpotte, c.

Lein, m. -es ud. pl. Hør, Liin, n.

Lein=fink, m. -en -en, Iriſt, c.; -öl, n. -s -e, Linolie, c.; -ſame, m. -ns ud. pl. Hørfrø, n.; -wand, f. ud. pl. Lerred, n.; -wanden, aj. Lerreds=, af Lerred; -weber, m. -s pl. ſ. sg. Linvæver, Linned=, c.

Leine, f. -n, Line, Snor, c.

Leinen, aj. linned, Hør=, Lerreds=, af Lerred.

Leinen, n. -s ud. pl. d. T. linned Garn, Hørgarn, Lerred, n.

Leiſe, aj. let, ſagte; fig. ſom kan fornemme den ſvageſte Lyd; -treter, m. -s pl. ſ. sg. Spion, c., En, ſom føler ſig for, handler overdrevent forſigtigt.

Leiſte, f. -n, (n. St. Leiſt, m. -en -en, el. Leiſten, m. -s pl. ſ. sg.) Liſt, Træ=, Klæde=, Rand, Bræmme, c.; (i Anatom.) Lyſke, c.

Leiſten, m. -s pl. ſ. sg. Læſt, Sko=, c.; -ſchneider, m. -s pl. ſ. sg. Læſtemager, c.

Leiſten, v. a. efterkomme, opfylde, forrette, gjøre, yde: viel -; Lim. Dienſte, Hülfe, Geſellſchaft -; -ſtung, f. ud. pl. Efterkommen, Ydelſe, Forretten, Ydelſe, c.

Leit=faden, m. -s -äden, fig. Ledetraad, c.; -hammel, m. -s -ämmel, Klokkefaar, n.; -hund, m. -es -e, (Jagtſp.) Ledehund, Spor=, Støver, c.; -ſeil, n. -es -e, Skaglereb, n., Langtømme, c.; -ſtern, m. -es -e, Ledeſtjerne, c.

Leite, f. -n, d. T. ɔ: Ahrgs el. en Bakkes ſkraa Side, Skrent, Brink, c.

Leiten, v. a. lede, føre: einen Blinden -; fig. føre, an=: Einen zum Guten -.

Leiter, 1) m. -s pl. ſ. sg. Leder, Vei=, c. 2) f. -n, Stige, c.; Gradſtok, c. (Scala) paa Thermometre, Barometre ꝛc.; -baum, m. -es -äume, el. -ſtange, f. -n, Sideſtykkerne paa en Stige; -wagen, m. -s pl. ſ. sg. Høſtvogn, Binde=, c.

Leitung, f. -en, Ledelse, Førelse, c.

Lemming, m. -es -e, Lemming, c. (en Art Muus).

Lende, f. -n, Lend; d. T. Hofte, c., Laar, n.; -nbraten, m. -s pl. ſ. sg. Mørbrad, c.; -nlahm, aj. lendelam, hoftelam; (om Heſte) boglam.

Lenken, v. a. lede, ſtyre; fig. ſnoe, dreie, vende: ſich rechter, linker Hand -; das Geſpräch auf etw. -; -kung, f. -en, Ledelse, Styrelſe, Snoening, Dreining, c.

Lenkſam, aj. boielig, regjerlig, ſom lader ſig ſtyre; -keit, f. ud. pl. B-hed, R-hed, c.

Lenz, m. -es -e, Vaar, c., Foraar, n.; -en, v. n. m. h. optoe, blive luun; -monat, m. -es -e, Marts Maaned.

Leopard, m. -en -en, Leopard, c.

Lerche, f. -n, Lærke (Sangfugl), c.; -nbaum, m. -es -äume, Lærketræ, n.

Lernbegierde, f. ud. pl. Lærelyſt, c.

Lernen, v. n. lære (underviſes): etw. auswendig -; eine Sprache -; etw. von Einem -; das Kind hat erſt gehen lernen (iſtdſ. gelernt, men nu ogſaa hyppigt gelernt); d. T. meget ofte men ganſke urigtigt for lehren.

Lerſchen, v. n. m. h. ſynke.

Lesbar, aj. d. T. læſelig.

Leſe, f. Indſamling, Indhøſning, c. ud. pl.; Læs, Spil, n. pl. -n (i nogle Kortſpil).

Leſe=buch, n. -es -ücher, Læſebog, c.; -pult, n. -es -e, Læſepult, c., Pulpet, n.

Leſen, v. i. a. læſe (i dette Ords Betyd. i Dansk); die Meſſe; ein Collegium -; etw. aus Jemandes Geſichte -; ſamle, ſanke, op-: Aehren -; fig. pille, plukke: Erbſen -, den Weinberg -.

Leſer, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en), Samler, Sorterer, c., den, ſom ſamler, ſanker, plukker, ſorterer; Læſer, (-inde), c.

Leſerlich, aj. læſelig.

Letten, m. -s ud. pl. en Benævnelſe paa forſkjellige feie og fede Jordarter; (Sydt.) Leerjord, c.

Letter, f. -n, Bogſtav, n.; iſær blot det ſtøbte og det dermed aftrykte Bogſtav.

Lett=icht, aj. ſom ligner, og -ig, aj. ſom indeholder Letten, ſ. dette Ord.

Letzen, v. a. (forældet) glæde, forneie, forlyſte ſig; iſær ſich mit Einem -, ved Afſteden endnu engang forneie ſig med En.

Letzt, aj. ſidſt (med Hensyn til Tid, Sted og Orden). Naar kun to Ting ere tilſtede, el. naar man vil betegne den nærmeſt foregaaende Ting, ſiger man ogſaa -ere el. der -ere; zu guter -; auf die -, d. T. endeligen, tilſidſt, til ſvarende og ſidſt, til Slutning; -ens, av. d. T. nylig, nyligen, ſidſt; bedre: -hin; -lich.

Leu, m. -en -en el. -e, m. -n -n, (digter.) Løve, c.

Leucht=feuer, n. -s pl. ſ. sg. Fyr, n. (y langt); -kugel, f. -n, (i Fyrværkerie) Ildkugle, c.; -thurm, m. -es -ürme, Fyrtaarn, n.

Leuchte, f. -n, Lys, n., Lygte, Laterne, c.

Leuchten, v. n. m. h. lyſe, give Skin fra ſig, glindſe, fremſtinne; lyſe, holde Lyſet for: Einem zu etw.; bære Lyſet foran: Einem nach Hauſe; fig. Einem, gjøre indlyſende for; (digter.) jage bort med Stokkeſlag; das Wetter leuchtet,

Digitized by Google

det lyner; das leuchtet Allen in die Augen, fremlyser, er indlysende for Alle; i den høiere Skrivem. ogsaa som v. a. ihr Antlitz leuchtet Liebe, straaler af.

Leuchter, m. -s pl. s. sg. Lyseſtage, c.; (i Spog) en Person, som lyser.

Leuen, v. n. m. h. brøle (især om Horngvæg).

Leugnen, s. Läugnen.

Leumund, m. -es ub. pl. (forældr.) Rygte, Ry, n.; især godt Rygte, god Omtale.

Leutchen, pl. ub. sg. d. T. blot naar man taler med Kjærlighed og Venlighed det samme som

Leute, pl. ub. sg. Folk: Mstr., uden Forskiel af Kjøn; ringe Folk; Undergivne; meine -, mine Tyende, mine Undersaatter, min Familie.

Leutenant, m. -s -s, Lieutenant, c.

Leutescheu, aj. folkesky.

Leutselig, aj. vennesæl, meget venlig, saare mild, omgængelig; -keit, f. ub. pl. V-hed, V-ghed, M-hed, O-hed, c.

Levante, f. ub. pl. Levanten.

Levantine, m. -s, Levantin, n.

Levit, m. -en -en, Levit, c.

Levkoje, f. -n, Levkoi, c.

Lexicon, n. -s -ika, Lexicon, n.

Leyer, f. -n, s. Leier.

Licentiat, m. -en -en, Licentiat, c.

Licht, aj. lys: ein -es Feuer; eine -e Nacht; fig. om Farver: -es Haar; (om Forstanden, om Begreber) tydelig, klar: ein -er Begriff, ein -er Verstand; einen Wald - machen, lyse op i, hugge; (i Bygningsk.) im -en, det indvendige, fri Rum; dieser Edelstein ist - gefaßt, indfattet à jour.

Licht, n. -es 1) ub. pl. Lys, Skin, Dagslys, n., Klarhed, Lysning, c.; fig. Lys, n. (i dette Ords fig. Bem. i Dansk). 2) med pl. Lys, n. (af Vox, Talg ꝛc.); (naar det er tændt og lyser pl. -er ellers -e: der Lichtzieher kann in seinem Laden viele Lichte und des Abends doch vielleicht nur zwei Lichter haben).

Licht=blau, -braun, -grau, -roth ꝛc., aj. lyseblaa, -bruun, -graa, -rød ꝛc.; -form -erform, f. -en, Lyseform, c. (at støbe Lys i); -gießen, n. -s ub. pl. Lyseſtøben, c.; -gießer, m. -s pl. s. sg. Lyseſtøber, c.; -hut, m. -es -üte, Lyseſlukker, c.; -knecht, m. -es -e, Lyseprofit, c.; -messe, f. Kyndelmisse, c.; Mariæ Renselsesfest; -putze, f. -n og -schere, f. -n, Lyseſax, c.; -scheu, aj. lysſky, som styer Lyset; fig. som har en ond Samvittighed; -schirm, m. -es -e, Lyseſkjerm, c.; -seite, f. -n, Lysside, c.; -voll, aj. meget lys; fig. fuld af Tydelighed; -zieben, n. -s ub. pl. Lyseſtøbning, c.; -zieher, m. -s pl. s. sg. Lyseſtøber, c.

Lichten, v. a. (Nordt.) lette: eine Tonne, tømme; ein Schiff, udlosse; die Anker, vinde op; -tung, f. ud. pl. Letten, c.

Lichter, m. -s pl. s. sg. et slidt Fartei, hvormed større Skibe udlosses.

Lichterchen, n. -s pl. s. sg. d. T. for Lichtchen, s. Licht.

Lichterloh, av. d. T. -brennen, i lys [Lue.

Lichtung, f. -en, Lysning, c. (især i en Skov ved at fælde Træer).

Lieb, aj. kjær, elsket: mein Lieber; meine -e; mein -er Freund; meine -e Freundinn; - Kind! for -es Kind! unsere -e Frau, Jomfru Maria; etwas -es haben; der, die -ste, d. T. saavel om gifte som ugifte Personer; behagelig; virkelig elskende, blot med haben, bekommen og gewinnen: Einen - gewinnen, bedre: lieben.

Lieb=äugeln, v. n. m. h. kaste forelskede Øine til, lægge sin Kjærlighed til en Person for Dagen med Øinene; -chen, n. -s pl. s. sg. Kjæreste, c.; -den, et Ord, der betyder det samme som geliebt, og hvormed fyrstelige Personer af lige Rang pleie at tiltale hverandre; -haber, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en), Frier, Beiler, Elsker, Armateur, Lysthaver, c.; ofte: enhver Kjøber; -haberei, f. -en, Lysthaveri, n.; -kosen, v. a. bevise Kjærtegn, kysse og klappe, caressere, holde meget af; (Mange Skribentere bruge - - som v. a. med Acc.: eine Person - -, men Andre bruge vist nok rigtigere - - som v. n. og Dat.: einer Person - -. Ogsaa bruges baade geliebkoset og liebgekoset; zu liebkosen og liebzukosen); -kosung, f. -en, Kjærtegn, n., Caressering, c.; -lich, aj. lystig, elskelig, behagelig, yndig; -lichkeit, f. ub. pl. L-hed, E-hed, B-hed, c.; -ling, m. -es -e, Yndling, c.; i Sammensf. ogsaa om Ting: -lingsideen, Yndlingsideer; -lingssünde, Skjødesynd, c.; -los, aj. ukjærlig; -losigkeit, f. ub. pl. Ukjærlighed, c.; -reich, aj. (blot om Mstr.) meget kjærlig, mild, bevaagen; -reiz, m. -es -e, Indtagenhed, Ynde, Tækkelighed, c.; -reizend, aj. indtagende, yndig, tækkelig; -schaft, f. -en, Kjærligheds Gjenstand, Kjærlighedshandel, Inclination, c.; -werth, aj. d. T. i Brevstiil for lieb und werth, kjær og dyrebar.

Liebe, f. ub. pl. Kjærlighed, Elskov, c.; -lei, f. -en, Elskeri, Ganteri, n.

Liebeln, v. n. m. h. elske legende, caressere, gante.

Lieben, v. a. Einen; etw., elske, have Kjærlighed til, holde meget af.

Liebenswerth og -würdig, aj. elskværdig.

Lieber, 1) av. kjærere, hellere; sna-

Digitized by Google

rere, meget mere, bedre. 2) subst. Kjære!

Liebes-brief, m. -es -e, Kjærligheds-brev, n.; -geſchichte, f. -n, K-hiſtorie, c.; -handel, m. -s -ändel, d. Z. K-handel, c.

Liebig, m. -es -e, Dompap (Fugl), c.

Lied, n. -es 1) pl. -er, Sang, Pſalme, Viſe, c. 2) pl. -e og -er, (forældr.) Led, Lem, n.

Liederlich, aj. liderlig, udſvævende; let, let bevægelig; iſær foragtel. om en feilagtig, let bevægelig Tilſtand ved ſaadanne Ting, ſom ſkulde ligge faſt; fig. ſom har ringe, lidet Værd, let; efterladende, ſkjødesløs, uordentlig; -keit, f. -en, L-hed, Lethed, Efterladenhed, Skjødesløshed, Uordentlighed, c.

Lieferant, m. -en -en, d. Z. Leverandeur, c.

Liefern, v. 1) a. levere: Vin. etw.; fig. eine Schlacht -, levere, holde; er iſt geliefert, d. Z. leveret, tabt. 2) n. m. ſ. d. Z. ſtorknes; -rung, f. -en, Overlevering, c.; Levering, den overleverede Ting, iſær ſaa meget, ſom paa engang leveres; Rettigheden, Forpligtelſen til at levere Noget for Penge; Leverance, c.

Liegehaus, n. -es -äuſer, Quarantaine-hus, n.

Liegen, v. l. n. m. h. og ſ. ligge: auf dem Bette, im Bette; das Feld liegt voller Steine, der ligger en Mængde Stene paa Marken; auf den Knien -; mit Vin. im Streite -; das liegt vor Augen, er let at erkjende; es liegt nichts (viel) daran, el. es iſt nichts (viel) daran gelegen, Sagen er af ingen (megen) Vigtighed; an ihm iſt nichts gelegen, man behøver ham ikke; daran liegt alles, alt kommer an derpaa.

Lieger, m. -s pl. ſ. sg. Handelscommis, c.

Liegezeit, f. ud. pl. Quarantaine, -tid, c.

Lien, f. -en, Reb, Toug, n.

Lienbaum, m. -es -äume, Ahorn, c.

Lieſe, f. -n, d. Z. et ſpidſt, lige Rer.

Lieſpfund, n. -es -e, Lispund, n.

Lieutenant, m. -s -s, (l. Leutnant), Lieutenant, c.

Liguſter, m. -s pl. ſ. sg. Liguſter, c.

Lilie, f. (3 Stav.) -n, Lilie, c.; -nförmig, aj. liliedannet; -nſtengel, m. -s pl. ſ. sg. Liliеſtengel, c.; -nweis, aj. liliehvid.

Limonade, f. -n, Lemonade, c.

Limone el. -onie, f. -n, Lemon, c.

Linde, f. -n, Lind, c., -etræ, n.; -nallee, f. -n, Lindeallee, c.

Linde, av. (forældr. og digt.) ſ. Gelinde; ogſaa: klam.

Linderer (Lindrer), m. -s pl. ſ. sg. Lindrer, c.

Lindern, v. a. linde, gjøre lindere: Vines Kummer; die Strafe -, mildne; -rung, f. -en, Lindring, c.

Lindwurm, m. -es -ürmer, Lindorm.

Lineal, n. -s -e, Lineal, c.

Linie, f. (3 Stav.) -n, Linie, c. (i dette Ords Bem. i Dansk); -nſchiff, n. -es -e, Linieſkib, n.

Liniment, n. -es -e, Liniment, n., udvortes Lægemiddel, n.

Link, aj. venſtre: die -e Seite, (i Sosp.) Bagbord; die -e Hand, Keithaanden; -heit, f. -en, Keithed, c.; -iſch, aj. keitet; -s, av. til venſtre (Side); vrang, paa Vrangſiden; -s ſeyn, være keithaandet; -s ſchreiben, eſſen ꝛc., ſkrive, ſpiſe ꝛc. med Keiten.

Linnen, n. -s ud. pl. d. Z. linned Garn, Hørgarn, Lærred, n.

Linon, m. Linon, c.

Linſe, f. -n, Linſe, c.; ethvert lidet, fladt trykket, i Midten ophævet, rundt Legeme; (Sydt.) Fregne, c.; ſ. Linſenglas; -nförmig, aj. linſedannet; -nglas, n. -es -äſer, et til begge Sider convex ſlebet Glas.

Lippe, f. -n, Læbe, c.; fig. blot i pl. Mund, c.

Liſpel, m. -s pl. ſ. sg. Hviſten, en blid Suſen; -er, m. -s pl. ſ. sg. Læſpende, c.; En, ſom læſper; -n, v. a. og n. m. h. læſpe; tale ſagte; d. Z. hviſte; (om Vinden) ſuſe paa en behagelig Maade; (om en Bæk og om Træernes Løv) risle, hvisle.

Liſt, f. Liſt, Ranke, c., Puds, n.; ſjeld. med pl. -en.

Liſte, f. -n, Liſte, Fortegnelſe, c.

Liſtig, aj. liſtig, ſnedig.

Litanei, f. -en, Litanie, n.

Literator, m. -s -en, Literator, c.; -tur, f. -en, Literatur, c.

Lithograph, m. -en -en, Lithograph.

Liturgie, f. -n, Liturgie, c.

Litze, f. -n, d. Z. Lidſe, c.; -nbruder, m. -s -üder, Litſenbroder, c.

Livre (l. Liwer) m. -s -s, Livre (20 Sous).

Livree, f. -n, Livree, Liberi, n.

Lob, n. -es ud. pl. Roes, Veremmelſe.

Lob-begierde, f. ud. pl. Attraa, Begierlighed efter Roes; -begierig, aj. ſom er begjerlig efter Roes; roeskjær; -preiſen, v. i. a. (ſjeld.) lovpriſe; (partic. lobgeprieſen, dog forekommer men urigtigt gelobpreiſet og lobpreiſete for lobpries); -rede, f. -n, Lovtale, c.; -redner, m. -s pl. ſ. sg. Lovtaler, c.; -ſingen, v. n. m. h. Vin.; dem Herrn (hos nogle Digtere ogſaa med Acc.) lovſynge; -ſpruch, m. -es -üche, Lovtale, c.; -ſucht, f. ud. pl. Roeſyge.

Loben, v. n. og n. m. h. roſe, beremme, love, priſe: Einen um etw. -; d. Z. ofte recipr. ich lobe mir das Land, foretrækker det.

Lobens-werth, -würdig, aj. roes-

værdig; -würdigkeit, f. ud. pl. R-hed.
Lobesam, aj. (foræld.) roesværdig, priis-.
Lobeserhebung, f. -en, Lovtale, c.
Löblich, aj. roesværdig, priis-; -keit, f. ud. pl. R-hed, P-hed, c.
Loch, n. -es -öcher (Dim. Löchelchen, n. -s pl. s. sg. ogsaa pl. Löcherchen) Hul, n.
Lochbaum, m. -es -äume, Grændse[træ, n.
Löcheln, v. a. d. T. bore, gjøre smaae Huller.
Lochen, v. a. gjøre Hul igj- el. i; [det samme som lachen 1.
Löcherig, aj. hullet, som har Huller.
Locke, f. -n, Lok, Haar-, c. (Dim. Löckchen, n. -s pl. s. sg.); Lokken, c. ud. pl.; en Fugl el. et Redskab, hvormed Fugle lokkes.
Löckeln, v. a. lægge i smaae Lokker.
Locken, v. a. lægge i Lokker; lokke: Vögel, wilde Thiere -; Einen zu sich, an sich, auf seine Seite.
Locker, aj. les, løselig, smulrende; tynd, utæt; (foragt.) ødsel, liderlig, les paa Traaden; især fig. letsindig; -heit, f. ud. pl. Leshed, Tyndhed, Utæthed, Letsindighed, c.
Lockern, v. 1) a. slappe, løsne. 2) n. m. h. fig. løsnes, d. T. leve ødselt, uordentligt. [som bestaaer af Lokker.
Lockig, aj. lokket, krøllet, som har,
Lockpfeife, f. -n, Lokkefløite, c.
Lockspeise, f. -n, Lokkemad, c.; ogsaa fig. om enhver Tillokkelse.
Lockung, f. -en, Tillokkelse, Lokken, c.
Lode, f. -n, d. T. Lap, Pjalt, c.; (i Skovv.) et Træes Vext i eet Aar; de unge Lovtræer, saalænge de endnu ligne Skud; Einen bei den -n kriegen, ved Haarene.
Loder, 1) m. -s pl. s. sg. Tyr, c. 2) n. -s pl. s. sg. stidt Vand (især Sæbevand, hvori der er vasket).
Loderasche, f. ud. pl. den lette, hvide Aske af brændte Legemer.
Lodern, v. n. m. h. (om Ilden) blusse, flamme, brænde hurtigt og klart; d. T. flagre.
Lof, n. -es -e, et Maal paa tørre Ting; (i Riga) en Vægt af 160 Pund.
Loff, f. ud. pl. (Sesp.) Luv, -side, -art.
Löffel, m. -s pl. s. sg. Skee, c.; fig. (Jagtsp.) Harens Øren.
Löffel-ente, f. -n, Brednæb, c. (en Art Vildænder); -gans, f. -änse, en Art Sumpfugle med et keglebannet Næb; Skuffelnæb, n.; Skeegaas, c.; -kraut, n. -es ud. pl. Kokleare, Skeeurt, c.; -n, v. n. m. h. (i Spog) spise med Skee; s. Läffeln.
Log, m. og n. -es -e, Log, c. (at logge med til Skibs, loggen, v. n. m. h.)
Loge f. (l. -sche) -n, Loge (i et Skuespilhuus); Frimurerloge, c.
Logik, f. Logik, c. ud. pl.; en Bog, som afhandler Logikken, pl. -en.
Loh, aj. flammende.
Loh-ballen, m. -s pl. s. sg. Barktørv, -kage, c.; -farbe, f. ud. pl. rødbruun Farve, Barkfarve, c.; -gerber, m. -s pl. s. sg. Garver, c.; -mühle, f. -n, Barkmølle, c.
Lohe, f. ud. pl. Flamme, Lue, c.; Bark, Garverbark, c.
Lohen, v. 1) a. barke, tilberede, beitse med Bark; glede, ud-, bearbeide ved Flamme. 2) n. m. h. flamme, brænde i Lue.
Lohn, m. (i nogle Sammensf. n.) -es ud. pl. Løn, Belønning, Betaling, Sold, c.
Lohn-kutsche, f. -n, Hyrekaret, -vogn, c.; -lackei, m. s. Lehn-; -tag, m. -es -e, Lønningsdag, c.
Lohnen, v. a. og n. m. h. lønne: Einen mit Undank; Einen seine Mühe; der Herr lohne dir; belønne, bevise Godt; straffe, (i disse Betydninger bruges det ogsaa hyppigt med Acc.): Einen für etw. -; d. T. das Gesinde, den Fuhrmann; es lohnt der Mühe el. es lohnt sich der Mühe (Gen.), det er Umagen værd.
Löhnung, f. -en, Lønning, Sold, c.; -stag, m. -es -e, Lønningsdag, c.
Lolch, m. -es, Klinte, c. (Ukrud).
Lombard, n. -es -e, s. Leihbank.
Lomber, n. -s el. -spiel, n. -es ud. pl. Lomber, c. (et Kortspil; egentlig l'hombre).
Loos, n. -es -e, Lod, Deel, Skjebne, c.; -en, v. n. m. h. um etw. -, kaste Lod, afgjøre ved Lodkastning.
Lootse, m. -n -n (som Nogle skrive, der aflede Ordet fra det forældede Verb. loden, lede, føre) Lods, c.
Lorbeer, m. -s -n, Laurbær, n.; -baum, m. -es -äume, Laurbærtræ, n.; -blatt, n. -es -ätter, L-blad, n.; -zweig, m. -es -e, L-green, c.
Lorbeere, f. -n, Laurbær, n., Laurbærtræets Frugt. [titel i England).
Lord, m. -s -s, Lord, c. (Hæders-
Lorgnette, f. -n, Lorgnet, c.
Lork, m. -es -e, (Nordt.) Skrubtudse, c.; vulg. et Skjældsord.
Lorke, f. -n, en daarlig, uvelsmagende Drik.
Los, 1) aj. les, ikke fast, ikke tæt; især Nordt.; fig. letfærdig; fædvanlig løse; berøvet en Ting, blot i Sammensf.: hülf-, kraft-, namen- ꝛc. 2) av. los; Einen - geben, los, fri; hyppigst med seyn og werden: jetzt bin ich seiner, d. T. ihn el. von ihm -; nun gebt es -, nu begynder det for Alvor. I Forbindelse med Verber sammendrages det i de fleste Tilfælde rettest med samme: losarbeiten, -lassen, -drücken; kun i det Tilfælde, naar -

betegner en Retning, og staaer for zu, maa det ikke sammendrages med Verbet: auf Einen los gehen, schlagen, schimpfen ꝛc.

Löschen, v. a. slukke: das Feuer; lædske: den Kalk –; fig. den Durst –, slukke; etwas Geschriebenes –, udslette; Waaren, ein Schiff –, udlosse, lovse; -schung, f. -en, Slukning, Ladskning, c.

Löschpapier, n. -es -e, Trækpapir, n.

Lose, aj. d. T. ikke fast; les; let: -s Geld; fig. letfærdig, skjelmsk, slem, ond; ryggesles, liderlig.

Lösegeld, n. -es -er, Løsepenge, c.

Lösen, v. a. løse, lesne: das Salsband; oplese: einen Knoten; die Kanonen –, affyre; fig. udøse, befrie: sich mit Geld –, kjøbe sig frie fra Fangenskab; Geld –, tage Penge ind; -sung, f. -en, Løsning, Op-, Ud-, c.

Losung, f. 1) pl. -en, (n. St.) enhver i Penge bestaaende Afgift til Øvrigheden; (andre St.) den Andeel, som Enhver har at betale af en fælles Gjeld; (hos Kjøbm., Kræmmere ꝛc.) de for Vare erholdte Penge; Kassen, hvori disse forvares. 2) ud. pl. et vist Mærke, Tegn, især de Ting, der lægges som Kjendemærke under Mark- og Grændsesynene; Lotteri, n.; Løsenet, Ordet, Feldraabet (das -swort).

Loth, n. -es 1) pl. -e, Lod, n. (hvormed Havets Dybde el. et Legemes lodrette Stilling maales); Kugle, Kanon-, Flint-, c.; Lod, n. (4 Quintin) pl., naar et Talord staaer foran, Loth. 2) ud. pl. Lodighed, c. (Sølvets); Slaglod, n. (at sammenlodde med).

Lothen, v. n. m. h. lodde, maale med et Lod; d. T. diese Sache lothet, veier flere Lod.

Löthen, v. a. lodde, sammen-.

Löthig, aj. ledig.

Lothrecht, aj. d. T. lodret.

Lothse, m. -n -n el. -thsmann, m. -es -änner, Lods, c.; -n, v. a. lodse; -ngeld, n. -es ud. pl. Lodspenge.

Lotter, -ig, aj. (m. St. i Sydt.) skjødesles, uordentlig, ustadig, flygtig, liderlig; -bube, m. -n -n, vulg. en liderlig Knegt, et udsværende Mske.

Lotterie, f. (3 Stav.) -n, (4 Stav.) Lotteri, n. [-e, Tallotteri, n.

Lotto, n. (indecl.) el. -spiel, n. -es

Löwe, m. -n -n (-winn, f. -en), Løve, (Løvinde), c.; Løven (Himmeltegnet); -nklaue, f. -n, Løveklo, c.; -nthaler, m. -s pl. s. sg. Løvedaler, c., en hollandsk Sølvmynt; -nzahn, m. -es, Løvetand, c.: Tanden af en Løve, pl. -ähne; en Plantes Navn, ud. pl.

Lucerne, f. ud. pl. Lucerne (Plante).

Luche, m. -es -e (-inn, f. -en), Los (Hunlos), c. (et Rovdyr); -auge, n. -s -n, Løsøie, n.

Lucifer, m. -s ud. pl. Morgen- og Aftenstjernen; Djævelen.

Lücke, f. -n, Hul, n., Aabning, Bræk, c., Skoar, n., den Mangel ved en Række af flere Ting, at en eller flere af dens Dele mangler; -nbüßer, m. -s pl. s. sg. En, som i Nødsfald besætter en Andens Plads, eller som maa lide for ham; for at fylde Tallet; Fyldekalk, c.; -nhaft og -ckig, aj. hullet, som har Hul, Aabning, Bræk, Skaar; mangelfuld.

Luder, n. -s ud. pl. vulg. Fylderi, liderligt Liv, n.; Kjød, n. især: syge el. ubrugbare, dræbte Dyrs uspiselige Kjød; Aadsel, dødt Dyr, n.; (Jagtsr.) enhver stærp lugtende Lokkemad for vilde Dyr; -n, v. 1) n. m. h. vulg. være liderlig, leve i Suus og Duus. 2) n. ein Thier, lægge Lokkemad for; -ung, f. -en, Lokken med Lokkemad, og Lokkemaden.

Luf, f. el. -seite, f. Luv, -art, c. (Vindsiden til Sees); -wärts, av. til Luvart, rettet mod Vindsiden.

Luft, 1) f. ud. pl. Luften; – einziehen, drage Veiret, aande. 2) f. pl. -üfte, en sagte, mild Vind; i denne Bem. ogsaa Lüftchen, n. -s pl. s. sg. 3) m. -es -e, et letsindigt, vindigt Mske.

Luft-ball, m. -es -älle, Luftballon, c.; -beständig, aj. som modstaaer Luftens Indvirkning; -blase, f. -n, Luftblære, c.; -erscheinung, f. -en, Luftsyn, Phænomen, n.; -gegend, f. -en, Luftegn, Himmelegn, c.; -ig, aj. luftig: som har, bestaaer af let bevægelig Luft; d. T. lüftig; som alene bestaaer af Luft; som har fri, frist Luft; som strækker sig vidt i den fri Luft; eine -e Kleidung, let, luftig, som den fri Luft kan gjennemstryge; fig. letsindig, utilforladelig; -kunde, f. ud. pl. Kundskab om Luftens Egenskaber, Aerometrie, c.; -loch, n. -es -öcher, Lufthul, n.; -malz, n. -es ud. pl. vindtørret Malt, som er tørret i Luften; -messer, m. -s pl. s. sg. Luftmaaler, c., Thermometer, Barometer, n.; -pumpe, f. -n, Luftpumpe, c.; -raum, m. -es -äume, Luftrum, n.; -röhre, f. -n, Luftrør, n.; især i det dyriske Legeme; -schloß, n. -sses -össer, fig. Luftcastel, Hjernespind, n., Chimære, c.; -springer, m. -s pl. s. sg. Luftspringer, c.; -streich, m. -es -e, et Slag i Luften, som ikke træffer det Sted, hvorpaa det var sigtet; -wasser, n. -s pl. s. sg. Luftvand, n.: det i Luften værende og af samme kommende Vand; et Slags destilleret Brændevin; -zeichen, n. -s pl. s. sg. d. T. s. -erscheinung.

Lüften, v. a. lufte, sætte i frist Luft, forskaffe frist Luft; einen Stein, lefte,

Digitized by Google

høve; -tung, f. Lustning, c.

Lug, 1) m. ub. pl. forældr. og endnu blot d. T. i den Talem. Lug und Trug, Løgn og Bedrageri. 2) n. -es -e, (Jagtsp.) Hule, c., Hul, n. (især til Ophold for en Bjørn).

Lüge, f. -n, Løgn, c.; -n, v. i. n. m. h. og a. lyve; (i den høiere Skrivemaade: Lim. -, lyve for); Lim. Freundschaft -, hykle; forstille sig.

Lugen, v. n. m. h. (Sydt. og digt.) see, speide, lure.

Lügenhaft, aj. (d. T. ogsaa -ig, lügnerisch, verlogen) usandfærdig, som ligner el. indeholder Løgn; løgnagtig, som har Færdighed i at lyve; -igkeit, f. ub. pl. Løgnagtighed, c.

Lügenmaul, n. -es -äuler, vulg. Løgnhals, c.

Lugger, m. -s pl. s. sg. Lugger, c. (et tomastet Fartei).

Lügner, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Løgner (-ske), c.

Luke, f. -n, Luge; Faldder, c.

Lullen, v. a. og n. m. h. lulle.

Lümmel, m. -s pl. s. sg. Lømmel, c.

Lump, m. -es -e, Pjalt, Las, Lap, c.; vulg. Prakker, Staader, c.; fig. Gniepind, c.

Lumpe, f. -n og -n, m. -s pl. s. sg. (Dim. Lümpchen, n. -s pl. s. sg.) Pjalt, Las, Lap, Klud, c. I mange Sammens. bemærker det i d. T. noget Foragteligt, Uværdigt: Lumpengeld, -waare ꝛc., lumpne Penge, Vare ꝛc.

Lumpen, v. a. Linen el. sich -, vulg. behandle som en Staader; ringeagte, nedsætte; lade sig lumpe.

Lumpen=sammler, m. -s pl. s. sg. Kludesamler, c.; -zucker, m. -s ub. pl. Lumpensukker, et Slags grovt Sukker.

Lumperei, f. -en, d. T. Lumperi, Lapperi, n., Usselhed, c.

Lumpicht, aj. pjaltagtigt; fig. lumpen, elendig, foragtelig, stakkels.

Lumpig, aj. laset, pjaltet; fig. lumpen, elendig.

Luna, f. Luna, Maane, c.

Lunge, f. -n, Lunge, c.

Lungen=faul, aj. som har Skade i Lungen, en bedærvet Lunge; -fieber, n. -s pl. s. sg. Lungefeber, c.; -hieb, m. -es -e, fig. et dreit Hug, en haard Irettesættelse; -muß, n. -sses -sse, Lungemos, c. (en Ret); -sucht, f. ub. pl. Lungesyge, tærende Syge, c.; -süchtig, aj. lungesottig.

Lünse, d. T. Lunse, f. -n, Lundstikke.

Lunte, f. -n, Lunte, c.

Lupe, f. -n, et Slags Forstørrelsesglas.

Lüpfen, v. a. lette, løfte, høve.

Lust, f. 1) ub. pl. Lyst, Glæde, Forneielse, c. 2) pl. -üste, Attraa, Begjerlighed, Drift, c. 3) pl. ub. sg. Lyster.

Lust=barkeit, f. -en, Lystighed; Forlystelse, c.; -dirne, f. -n, Skjøge, c.; -fahrt, f. -en, Lystfart, Lystseilads, c.; -garten, m. -s -ärten, Lysthave, c.; -gärtner, m. -s pl. s. sg. Gartner ved en Lysthave; -haus, n. -es -äuser, Lysthuus, n.; -kugel, f. -n, Lystkugle, c. (i Fyrværkerier); -reise, f. -n, Lystreise, c.; -schloß, n. -sses -össer, Lystslot, n.; -seuche, f. ub. pl. veneriſk Syge, Frantsoser; -spiel, n. -es -e, Lystspil, n., Komedie, c.; -stück, n. -es -e, Blomstergvarteer i en Have; -wald, m. -es -älder, Lystskov, c.; -wandeln og -wallen, v. n. m. s. og h. spadsere, lystvandre.

Lüsten, v. 1) n. m. h. lyste, have Lyst til, attraae: ich lüste sehr danach; (undert.) es lüstet mir nach der Sache; (sædv. som impers. med Personen i Acc.): mich lüstet zu tanzen; es lüstet mich. 2) (undert.) a. have Attraa til: ihr Geliebter lüstet sie.

Lüstern, v. n. m. h. være lysten efter, føle en heftig, vedholdende Lyst: er lüstert, ihm lüstert danach; (hyppigst impers. med Personen i Acc.): es lüstert mich nach dieser Speise; fig. (Sosp.) lystre: das Schiff lüstert gut aufs Steuer.

Lüstern, aj. lysten; -heit, f. ub. pl. -hed, c.

Lustig, aj. lystig; glad; d. T. som vækker Latter, spøgefuld; i Sammens.: bau-, kauf-, byggelysten, kjøbe-; -keit, f. -en, Lystighed, c.; -macher, m. -s pl. s. sg. Spøgefugl, c.; d. T. Harlekin.

Lutheraner, m. -s pl. s. sg. Lutheraner, c.; -therisch, aj. lutherſk; -therthum, n. -es ub. pl. den lutherſke Lære.

Lutschbeutel, m. -s pl. s. sg. Sut, c. (til Pattebørn).

Lutschen, v. n. m. h. d. T. sutte, patte, drikke.

Lutter, m. -s ub. pl. (ved Brændevinsbrænderi) Fordraaber.

Luv, f. s. Luf.

Luxus, m. ub. pl. Luxus, c.

Lyceum, n. -s, Lyceum, n.

Lymphe, f. -n, klar, vanagtig Fugtighed i det dyriſte Legeme; Materie af Kokopper.

Lyncur, m. -es -e, en Art Hyacinther; en Art guul Halvædelsteen.

Lyra, f. Lyra, c.

Digitized by Google

M.

M, n. en Consonant; det trettende Bogstav i A B C.

Maal, Maar, Maaß, s. **Mahl, Mahr, Maß.**

Machbar, aj. gjerlig.

Mache, t. ud. pl. vulg. ein Kleid in der - nehmen, i Arbeide, n.; fig. Einen in die - nehmen, in der - haben, tage i Skole, tvinge ved Bebreidelser, Slag ꝛc., spotte.

Machen, v. a. gjøre, frembringe Forandring: ein Kleid, Eim. Platz, Einen zum Sclaven, sich Einen zum Freunde -; Eim. etw. deutlich -; (ofte) mache, daß ꝛc., mag, foranstalt, at ꝛc.; sich -, begive sig; sich davon -, sich aus dem Staube -, pakke sig, begive sig bort; sich auf den Weg -, begive sig paa Veien; sich über etw. -, begynde for Alvor med, give sig i Færd med; sich an Einen -, vende, (ogsaa) angribe; (om Helbredstilstanden) d. T. befinde sig; das Essen -, tilberede; d. T. sich etw., viel, wenig -, erhverve, fortjene, forskaffe; etw. sehr groß -, forestille, udlægge, foregive; viel aus etw. -, skatte, agte, gjøre til af; Butter -, kjerne; Bank -, lægge (i Hazardspil); Jemanden lachen -, bringe til, faae til at le; das macht, kommer af; das Bett -, rede; Feuer -, Licht -, tænde, slaae; Holz -, hugge smaat; (i Kegles.) slaae mange Kegler; Eim. Lust zu etw. -, vække; einen weiten Weg zu - haben, at tilbagelægge; - Sie Grüße von mir, hils fra mig; sich Luft -, befrie sig; mache doch, mach fort! afsted! til! seine Rolle gut -, spille; ein gut gemachtes Pferd, godt stadt; gemachtes Gold, eftergjort, uægte; eine Uebersetzung, Bücher -, skrive; ein Haus -, føre egen Husholdning, og gjæstfri; das Kind hat in das Bett gemacht, gjort (forrettet sin Nødtørft); Eim. das Haar -, flette, rede; täglich sechs Meilen -, reise; er macht es mir zu lange, tover; die Sache hat sich schon gemacht, begivet sig; er wird sich schon -, danne; dreimal drei macht neun, gjør, udgjør.

Macherei, f. -en, d. T. og foragt. Makken, c., Makkeri, n.

Macherlohn, n. -es ud. pl. Arbeidsløn.

Macht, f. -ächte, Magt, Kraft, Evne, c.; fig. Magt, Myndighed, c.; Stat, Krigsmagt, Krigshær, Armee, c.

Macht-bote, m. -n -n, overordentlig Gesandt, c.; **-haber**, m. s. Gewaltshaber; **-los**, aj. magtesløs, kraftløs; **-losigkeit**, f. ud. pl. Magtesløshed, Kraftesløshed, n.; **-sprecher**, m. -s pl. s. sg. Magtsprogstaler, c.; **-spruch**, m. -es -üche, Magtsprog, n.; **-voll**, aj. kraftfuld; **-wort**, n. -es -e, s. -spruch, et mægtigt Ord.

Mächtig, aj. mægtig, kraftig, einer S. (Gen.) el. seiner - seyn, have i sin Magt, være Herre over, betvinge; fig. der Buckelochs hat eine -e Brust, mægtigt, stort og svært; -e Umrisse, stærke; ein -es Haus, mægtigt, stort; - viel Geld haben, overmaade mange; (i Bjergv.) bred, tyk, og i denne Bethd. **-keit**, f. ud. pl. Brede, Tykkelse, c.

Machwerk, n. -es ud. pl. d. T. (sædv. foragt.) Makkeri, Kludderarbeide.

Mack, vulg. blot i den Talem. Sack und -, Ripsraps, Pøbel; (ogsaa) slette, mellem hverandre blandede Ting.

Maculatur, n. (f.) -s ud. pl. Maculatur, n.

Madame, f. -n, Madam, c.

Mädchen (Mädel, Mägdlein), n. -s pl. s. sg. Pige, c.: von einem - entbunden worden; ich habe zwei Knaben und drei -; ogsaa en Pige, som opvarter en Anden især et Fruentimmer; ein anderes Städtchen ein anderes -.

Made, f. -n, Maddik, c.; en Sygdom hos Kalve, ud. pl.

Mädeken (samment. Mäken) s. Nordt. s. Magd.

Mädel, n. Sydt. s. **Mädchen.**

Mademoiselle, f. (forkortet Mamsell) Jomfru, c.

Maden-fresser, m. -s pl. s. sg. Lappeæder (Fugl), c.; **-sack**, m. -es -äcke, Ormesæk, c. (foragt. om det menneskelige Legeme); **-wurm**, m. -es -ürmer, liden Spolorm, c.

Mader, m. -s ud. pl. (i Bjergv.) en stevet, ogsaa fugtig Jordart.

Madig, aj. som der er Maddiker i.

Madrigal, n. -es -e, Madrigal, (et Slags Digt).

Magazin, n. -es -e, Magasin, n.; **-verwalter**, m. -s pl. s. sg. Magasinsforvalter, c.

Magd, f. -ägde (Dim. Mägdchen, Mägdlein, n.), Pige, ethvert ungt, ugift Fruentimmer; Pige, Tjeneste-, c.; **-dienst**, m. -es -e, Pigetjeneste, c.; **-lohn**, m. -es ud. pl. Pigeløn, c.

Mage, m. -ns -n, el. **Magen**, m. -s pl. s. sg. (forældr.) Slægtning, Blodsforvandt, c.

Magen, m. -s pl. s. sg. og **Mägen**, Mave, Vom, c.

Magen-arzenei, f. -en, Mavemedicin; **-brennen**, n. -s ud. pl. Halsbrynde, c.; **-bruch**, m. -es ud. pl. Mavebrud, n.; **-drücken**, n. -s ud. pl. Benauelse, Hjertebeklemmelse, c.; **-entzündung**, f. ud.

Digitized by Google

pl. Inflammation i Maven; -fieber, n. -s ub. pl. M-feber, c.; -huſten, m. -s ub. pl. M-hoſte, c.; -krampf, m. -es -ämpfe, M-krampe, c.; -krankheit, f. -en, M-ſygdom, c.; -mund, m. -es -e, M-mund, c.; -pflaſter, n. -s pl. ſ. sg. M-plaſter, n.; -ſchmerz, m. -ens -en, M-ſmerte, -pine, c.; -ſtärkend, aj. mavеſtyrkende; -ſtärkung, f. -en, M-ſtyrkning, c.; -tropfen, pl. M-draaber; -waſſer, n. -s pl. ſ. sg. d. T. M-aqvavit, c.; -weh, n. ſ. -ſchmerz; -wein, m. -es -e, M-viin, c.; -wurſt, f. -ürſte, M-polſe, c.; -zipfel, m. -s pl. ſ. sg. Kongehat, c. (anden Mave i drøvtyggende Dyr).

Mager, aj. mager; fig. mager, ikke nærende, ufrugtbar, ringe, flet; -keit, f. ub. pl. M-hed, c. [aj. magiſt.

Magie, f. ub. pl. Magie, c.; -giſch,

Magiſter, m. -s pl. ſ. sg. Magiſter, c.; -inn, f. -en, Magiſterens Kone.

Magiſtrat, m. -es -e, Magiſtrat, c.; -sperſon, f. -en, Magiſtratsperſon, c.; -ur, f. -en, Magiſtratur, c.

Magnat, m. -en -en, Magnat, c.

Magneſie, f. ub. pl. Magneſia, Bitterjord, c.

Magnet, m. -es -e, Magnet, c.; -iſch, aj. magnetiſk; -ismus, m. (-ism, m. -es) ub. pl. Magnetisme, c.; -iſiren, v. a. magnetiſere; -nadel, f. -n, Magnetnaal, c.

Magnificenz, f. -en, Magnificence, c.; (Titel, ſom gives Univerſitets Rectorer).

Mahagoniholz, el. -honienholz, n. -es ub. pl. Mahagonietræ, n.

Mahd, f. Meien, Meining, c. ub. pl.; Græsſet paa Skaar (liggende afmeiet) pl. -en.

Mähder, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Meier.

Mähdig, aj. blot i Sammenſ. ſom: ein -, zwei - ꝛc., ſom afmeies engang, to Gange om Aaret.

Mähen, v. a. meie, af-, ſlaae: das Gras; eine Wieſe -; -her, m. -s pl. ſ. sg. Meier, c.

Mahl, n. -es 1) pl. -e og -ähler, Tegn, Erindrings-, Mærke, Kjende-, n. (foræld. -zeichen); Udviisningstegn, n. (paa et Træ); - in einem Fluße, Mærke, n. (hvor der er farlige Steder); Mählер, Grændſeſtjel; Mærke, n., Plet, c. (paa Legemet). 2) pl. -ähler, Maaltid, n. 3) ſ. Mal.

Mahl-axt, f. -äxte, -barte, f. -n, -eiſen, n. -s pl. ſ. sg. -hammer, m. -s -ämmer, Udviisningsøxe, c., -jern, n., -hammer, c.; -gaſt, m. -es -äſte, Møllegjeſt, c.; -geld, n. -es -er og -groſchen, m. -s pl. ſ. sg. Malepenge; -graben, -hügel, ſ. Grenzgraben ꝛc.; -metze, f. -n, Melletold, c. (ſom Molleren faaer iſtedetfor Penge, $\frac{1}{16}$ Skjeppe); -mühle, f. -n, Meelmølle, Gryn-, c.; -müller, m. -s pl. ſ. sg. Meelmøller, Gryn-, c.; -ſchatz, m. ſ. Brautſchatz; -ſtein, m. ſ. Grenzſtein; -ſtrom, m. -es -öme, Malſtrøm, c. (i Havet); -zeichen, n. -s pl. ſ. sg. Kjendetegn, Mærke, n. (iſær paa Legemet); -zeit, f. -en, Maaltid, n.

Mahlen, v. a. (rgl. undt. partic. gemahlen, d. T. ofte ogſaa i.) male; wer zuerſt kommt, mahlet zuerſt, ferſt til Mølle, faaer førſt malet; (foræld.) bevæge i en Kreds, hid og did; ſ. Malen.

Mahlen, ſ. Malen.

Mahlen, v. rgl. (undtag. partic. gemahlen; d. T. ogſaa ofte i.) a. prale; (foræld.) bevæge ſig hid og did, bevæge ſig i en Kreds.

Mählich (-lig), av. (ſjeld.) efterhaanden, lidt efter lidt.

Mahnbrief, m. -es -e, Manebrev, n.

Mähne, f. -n, Man, d. T. Manke, c.

Mahnen, v. a. (foræld.) trække; fig. Einen -, Einen wegen einer Schuld -, mane; dies mahnt mich an die Zeit, erindrer om; es mahnet mich, forekommer mig; -hnung, f. ub. pl. Maning, c.

Mahometaner, m. -s pl. ſ. sg. Mahomedaner, c.; -taniſch, aj. mahomedanſk. [c., Mareriд, n.

Mahr, m. -es -en, (Nordt.) Maren,

Mähr, f. ſ. Mähre.

Mährchen (Mährlein), n. -s pl. ſ. sg. Eventyr, n., Fabel, c.; -haft, av. eventyragtig.

Mahrd, n. -es -e, d. T. Maar, c.

Mähre, f. -n, Eventyr, n., Fabel, opdigtet Fortælling; (ſædv.) das Mährchen (foræld.) enhver Heſt; iſær en ædel Heſt, Turneerheſt; vulg. Skindmar, c. (en uſel Heſt); (n. St.) Mar, Hoppe, c.; et ungt Fruentimmer, en Pige; Rygte, n., Efterretning om en Begivenhed. [om i med Hænderne.

Mähren, v. n. m. h. vulg. rode

Mahrenzopf, m. -es -öpfe, Marelok, c.; (ogſaa) Mahrflechte, f. -n, og Mahrklatte, f. -n.

Mährisch, aj. fra Mæren; -e Brüder, mæriſte Brødre.

Mährte, f. -n, (n. St.) Koldſtaal, c.

Mai, m. -es -e (Sydt. -en -en) Mai, -maaned, c.; Skud, n., gren Qviſt, Løvgreen, c., Mailev, Foraarslev, n. (ſædv.) die Maie.

Mai-baum, m. -es -äume, (der Mai, die Maie) Birk, c., Birketræ, n.; -blume (-enblume) f. -n, Liljeconval, Ranunkel, Løvetand, c. (Foraarsblomſter); -butter, f. ub. pl. Maimaanedsſmer, n.; -froſt, m. -es ub. pl. Maifroſt, c.; -holz, n. -es -ölzer, Guldpiil, c.; -käfer, m. -s pl. ſ. sg. Oldenborre, c.; -katze, f. -n, Maikat, c.

Digitized by Google

(født i Maimaaned); -kirſche, f. -n, Maikirſebær, n.; -thau, m. -es ud. pl. Maidug, e.; -wurm, m. -es -ürmer, den ſorte Diediile, e.

Maid, f. -en, ſ. Mädchen.

Maien-lüftchen, n. -s ud. pl. Maimaanedsluft, e.; -mond, (Mai-) m. -es ud. M-maaned, e.; -ſonne, (Mai-) f. ud. pl. M-ſol, e.

Maier, m. ſ. Meier.

Maikensharing, m. -es -e, (Nordt.) en tidlig fanget Sild med fiint Kjød, men hverken Rogn eller Melk.

Mais, m. (Maiz) (2 Stav.) indecl. ud. pl. Maie, e. (tyrkiſt Hvede).

Maiſchen, ſ. Meiſchen.

Maiſeldrath, m. -es ud. pl. d. T. de tykke Steder af en ſpunden Traad; der -ſaden, d. T. Meeſeldrath.

Majeſtät, f. -en, Majeſtæt, e.; -iſch, aj. majeſtætiſk; -sbrief, m. -es -e, Frihedsbrev, Privelegium, n.; -sverbrechen, n. -s pl. ſ. sg. Majeſtætsforbrydelſe, e.; -sverbrecher, m. -s pl. ſ. sg. Majeſtætsforbryder, e.

Major, m. -s pl. -s -e, Major, e.

Majoran, m. -s ud. pl. vild Merian, Toſt, e. (Plante).

Majorat, n. -es -e, Majorat, n.; -renn, aj. majoren, myndig, fuldaarig.

Makel, m. -s pl. ſ. sg. Plet, Skamplet, Smuds, Fell, e.; -ig, aj. plettet.

Mäkeln, v. 1) a. og n. m. h. d. T. (Nordt.) laſte, dadle Smaating. 2) n. m. h. udføre Mæglerforretning; (undert.) handle med gamle Sager.

Mäkler, m. -s pl. ſ. sg. Mægler, e.; Dadler, Kritikagler; Pjaltekræmmer, Skakkrer (ſom driver Handel i det Smaa paa en aagrende Maade); Mellepæl, e.

Mäkler-geſchäft, n. -es -e, Mæglerforretning; -lohn, n. -es ud. pl. Mæglerlen, Proviſion, e.

Makrele, f. -n, Makrel, e.

Makrone, f. -n, Makron, e.

Mal, n. -es -e og pl. ſ. sg. Gang, e.: zwei -, jenes -, zu verſchiedenen -en; (det ſammendrages ofte, og behandles ſom et av.) dreimal, viel-, manch-.

Malaga, m. ud. pl. Malaga, -viin, e.

Malen, v. a. ein Bild; auf Glas; in Oel, male; (undert.) anſtryge; fig. Vim. etw. vor Augen -, male, forestille, ſkildre; -ler, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Maler, e. (-inde, e.).

Malerei, f. Maleri, n.; d. T. Malerkenſt, e.; ligel. Maaden at male paa, ud. pl.; -riſch, aj. maleriſk.

Malter, m. el. n. -s pl. ſ. sg. et Kornmaal af forſkjellig Størrelſe (i Berlin f. E. 14 Skjepper til 1920 Pund); et Maal paa ſmaahugget Brænde; (n. St.) et Antal af 15 Stykker; -holz, n. -es ud. pl. ſmaaklovet Brænde, opſtablet i Maal; -n, v. a. das Holz -, ſætte i Maal.

Malvaſier, m. -s ud. pl. Malvaſier, e. (et Slags ſød Vin).

Malve, f. -n, Katoſt, e., Plante (Malva).

Malz, n. -es ud. pl. Malt, n.

Malz-dörre, f. -n, Maltkolle, e.; -macher, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Malzer; -mühle, f. -n, Maltmølle, e.; -müller, m. -s pl. ſ. sg. Maltmøller, e.; -ſteuer, f. -n, Maltſkat, e.

Malzen, v. n. m. h. gjøre Malt; d. T. mälzen.

Malzer, m. -s pl. ſ. sg. Maltgjører, e.; d. T. Mälzer.

Mamma, f. ud. pl. Mama, Moder, e.

Mämme (Memme) f. -n, (foragt.) Qvindekarl, Kjærlingepræſt, e.

Mammeluck, m. -en -en, Mammeluk, e. (chriſtent Barn, ſom opdrages i den mahomedanſke Religion); Renegat; Overløber til et andet Parti; Lykker, Bedrager, e.

Mammon, m. -s ud. pl. Mammon, n. (timeligt Gods, forſaavidt det tillægges et for heit Værd).

Mammuth, m. -s -e, Mammut, e.

Mamſel, f. -en, Jomfru, e.

Man, 1) et ubeſtemt pron. pers. indecl. ſom kun forbindes med tredie Perſon sg. man: - findet. 2) cj. (n. St.) for aber, men, og nur, kun.

Mancher, -che -ches, ubeſtemt pron. (bruges med og uden Subſt. men altid ud. Artikel om Perſoner og Ting) mange, mangen En, mangt.

Mancherlei, aj. indecl. mange Slags, mangehaande, adſkillig.

Manchester (l. Manſch-) m. -s ud. pl. Manchester, n. (et Slags Tøi).

Manchmal, av. d. T. for: manches Mal, mangen Gang, ofte, undertiden, nu og da.

Mandat, n. -es -e, Mandat, n.

Mandel, f. -n, (n. St.) Rulle, Mangle, e.; f. og n. et Antal af 15 Stykker; fig. en paa Marken opſtillet Række Sæd af 15 Neg; Mandel, e.; fig. Halskjertel, e.

Mandel-bret, n. -es -er, Manglefjæl, e., -bræt, n.; -holz, n. -es -ölzer, Manglestok, Rullestok, e.

Mandel-brei, m. -es -e, Mandelvælling, e.; -brezel, f. -n, Sukkerkringle med Mandler paa; -brod, n. -es -e, M-bred, n.; -butter, f. ud. pl. M-ſmør, n.; -kleie, f. ud. pl. el. -n pl. ud. sg. M-klid, n.; -kuchen, m. -s pl. ſ. sg. M-kage, e.; -milch, f. ud. pl. M-melk, e.; -muß, n. -es -e, M-mos, e.; -öl, n. -es -e, M-olie, e.; -ſeife, f. -n, M-ſæbe, e.; -teich, m. -es -e, M-deig, e.; -torte, f. -n, M-tærte, e. (ſom er lavet af el. hvori er kommet

Digitized by Google

Mändler).

Mandeln, v. 1) a. die Wäsche –, (n. St.) rulle, mangle, glatte med Mangleſiæl; das Schnittholz –, tælle 15 af Gangen; die Garben –, ſætte i Hob, 15 Neg i hver. 2) n. m. h. give meget i Skjeppen, være giftig (om Sæd).

Mandoline, f. -n el. **Mandore**, f. -n, Mandoline el. Mandore, c. (et Slags Lut).

Manen, pl. ud. sg. Maner, de Afdødes Sjæle eller Skygger.

Mandrill, m. -es -e, Mandrill, c. (en Abeart).

Mange, f. -n el. -l, f. -n, Rulle, [Mangle, c.

Mangel, m. -s, Mangel, c., 1) ud. pl.: – an Lebensmitteln, an Waſſer; aus – der Gelegenheit. 2) pl. Mängel, Ufuldkommenhed, Feil, Skade, Lyde, Bræk, c.; -haft, aj. mangelfuld, ſom har Mangel, Feil, Lyde; -haftigkeit, f. ud. pl. Mangelfuldhed, c.

Mangeln, v. n. m. h. mangle, fattes, feile; (blot i tredie Perſon) das Geld mangelt mir; es mangelt mir am Gelde; (foræld. og Sydt. ogſaa perſ.) ſie mangeln des Ruhms ꝛc.

Mangeln el. **mangen**, v. a. rulle, mangle: die Wäſche.

Manger, m. -s pl. f. sg. En, ſom ruller vasket Tei; (n. St.) Skjenfarver.

Mangkorn, n. -es ud. pl. d. T. Blandingskorn, Mangk-, n.

Mangold, m. -es -e, (Navn paa forſkjellige Planter) Lungeurt, Gaaſefod, Spidsſtræppe, Bede, Rødbede.

Manichäer, m. -s pl. f. sg. Manichæer, c.

Manie, f. (2 Stav.) ud. pl. Manie, c.

Manier, f. -en, d. T. Maneer, Viis, Maade, Skik, c., Sæder; den enhver Konſtner eiendommelige Maade at arbeide paa; -lich, aj. d. T. maneerlig, ſædelig, beleven; -lichkeit, f. ud. pl. M-hed, S-hed, B-hed, c.; -irt, aj. manierert, ſegt, tvungen, konſtlet.

Manifeſt, n. -es -e, Manifeſt, n.

Manille, f. -n, (l. -ille) Manille, c.

Mann, m. -es (pl. leute (Folk, Mænd), naar det danner en Sammenſætning, der ikke betegner en Embedsſtilling: Edelleute, Berg-, Lands-, Fuhr-; men pl. -änner (Mænd), naar Ordet betegner et Embede: Staatsmänner, Forſt-) Mand, c.; der gemeine-, menig Mand (Almuen); Mandsperſon, c., Mandfolk, n. (ſædv. -sperſon, og om fornemme Perſoner Herr); Mand, c.; iſær: en alvorlig, ſat M-; en tapper M-; en Soldat, ſtridbar M- (pl., naar et Talord ſtaaer foran, Mann, undert. ogſaa pl. Mannen: der Graf mit allen ſeinen Mannen, ſine Vaſaller); en Ryttер (i Modſætning til hans Heſt), ud. pl.; Mand, Ægtem-, gift M-; – und Weib ſind ein Leib, M- og Kone ere eet; (i Spog ogſaa om Handyr).

Manna, n. (f.) ud. pl. Manna, c.

Mannbar, aj. mandbar, gifteſærdig; -keit, f. ud. pl. M-hed, G-hed, c.

Männchen (Männlein), n. -s, 1) pl. ſ. sg. d. T. (i Spog) et libet Drengebarn, Smaadreng, en Mandsperſon af liden Vext; kjære Mand, bedſte lille Mand. 2) pl. Männerchen, (foragt.) en ubetydelig Mand. 3) pl. ſ. sg. Handyr, n., Hannen.

Männerig, aj. (i Botanik) handet: ein –, eenhandet.

Männern, v. n. m. h. vulg. (om Piger) være gifteſyge; (om en Yngling) begynde at blive Mand.

Männerſcheu, aj. mandſky.

Mannesalter, n. -s pl. ſ. sg. Mands Alder, mandig Alder.

Mannfeſt, aj. tapper, ſtærk ſom en [Mand.

Manngierig, aj. ſ. -ſüchtig.

Mannhaft, aj. mandhaftig, mandig, ſtridbar; -igkeit, f. ud. pl. M-hed, St-hed, c.

Mannheit, f. ud. pl. Manddom, c.

Mannigfaltig (mannichf-), aj. (foræld.) ſom har mange Folder; fig. mangfoldig, mangehaande, forſtjellig, paa mange Maader; -keit, f. ud. pl. M-hed, c.; -en, v. a. mangfoldiggjøre.

Männiglich, pron. indecl. (foræld. blot n. St. i Canc.) enhver, alle og enhver.

Männinn, f. -en, Mandinde, Kone, [c. (iſær i Sammenſ.).

Mannlehen, n. -s pl. ſ. sg. Mandslehn, n.

Männlich, aj. Mands-, mandlig, mandig; das -e Geſchlecht, Mandkjøn, Hankjøn, n.; -keit, f. ud. pl. Mandighed, c.

Manns-bild, n. -es -er, Mandsperſon, c.; -gedenken, n. -s ud. pl. M-minde, n.; -hand, f. -ände, Mandfolkehaand, -ſtrift, c.; -handſchuh, m. -es -e, M-handſke, c.; -hemde, n. -s -n, Skjorte, c.; -herz, n. -ens -en, M-hjerte, n.; -hoch, aj. m-høi; -kleid, n. -es -er, M-klædning, c.; -länge, f. -n, M-høide, c. (3 Alen); -leute, pl. ud. sg. Mandfolk, M-perſoner; -name, m. -ns -n, M-navn, Mandfolkenavn, n.; -perſon, f. -en, M-perſon, c.; -rock, m. -es -öcke, M-kjole, c.; -ſchneider, m. -s pl. ſ. sg. M-ſrædder, c.; -ſchuſter, m. -s pl. ſ. sg. Skomager, ſom ſyer Mandfolkefodtøi; -ſtamm, m. -es -ämme, M-ſtamme, Sværdſide, c.; -ſtimme, f. -n, Mandfolkeſtemme, c.; -ſtühle, pl. (i Kirken) Stole for Mandfolk; -tracht, f. -en, M-dragt, c.; -zucht, f. ud. pl. M-tugt, c. (Orden iſær blandt Soldater).

Mannſchaft, f. -en, Mandſkab, n.

Digitized by Google

Mannſen, n. -s pl. ſ. sg. vulg. Mandsperſon, c.

Mannſucht, f. ud. pl. Mandſyge, Gifteſyge, c.; -ſüchtig, aj. mandſyg, mandgal, gifteſyg.

Mannthier, n. -es -e, Handyr, n.

Manntoll, aj. og -heit, f. ud. pl. ſ. Mannſucht.

Mannweib, n. -es -er, Tvetulle, Hermaphrodit, c.; et mandhaftigt Fruentimmer.

Manoeuvre, (l. -nöwer) n. -s pl. [ſ. sg. Manoeuvre, c.

Manſchen (mantſchen), v. n. m. h. d. T. ſjaſte, rode med Hænderne i Vaadt; -ſcher, m. -s pl. ſ. sg. Sjaſter, c.; -ſcherei, f. -en, Sjaſteri, n.

Manſchette, f. -n, Manſtet, Haandkruſe, c.

Mantel, m. -s -äntel, (Dim. Mäntelchen, n. -s pl. ſ. sg.) Kappe, Kaabe, c.; (hos Dugmagere) Klædeliſte, c., Enden af et Klæde; (i mange Tilfælde, hvor en Bedækning, en Omſlutning finder Sted, f. Ex. et Lag nyt Straa over et gammelt Straatag); Hække, c. (over et Ildſted); -ſack, m. -es -äcke, Mantelſæk, Vad-, c.

Manual, n. -es -e, Manual, c. (ved Orgeler) Grebbret, n.; (hos Kjøbmænd) Dagbog, c.

Manufactur, f. -en, Manufactur, n.

Manuſcript, n. -es -e, Manuſkript, Haandſkrift, n.

Mappe, f. -n, Portefeuille, Mappe, c. (til Kort, Kobbere ꝛc.).

Marcipan, m. ſ. Marzipan.

Marder, m. -s pl. ſ. sg. Maar, c.; d. T. das Mard.

Marginalien, pl. ud. sg. Marginalier, Randgloſer.

Maria, m. -s -ien (-rie, f. -ns -n, -riechen, n. -s pl. ſ. sg.) Maria (-rie).

Mariage (l. -aſche) f. -n, Mariage.

Marien=apfel, m. -s -äpfel, tidlig modne Æbler; -bad, n. -es -äder, Mariebad, n.; -bild, n. -es -er, M-billede, n.; -diſtel, m. -s pl. ſ. sg. M=tidſel, c.; -feſt, n. -es -e, en Fest til Jomfru Maries Ære; -glas, n. -es -äſer, M-glas, n.; -gras, n. -es -äſer, hvid Klover, engelſt Græs og flere Planter; -groſchen, m. -s pl. ſ. sg. en Sølvmynt (M-groſchen) 8 Pendinge (Pfenninge) værd.

Marine, f. ud. pl. Marine, Sømagt.

Mariniren, v. a. nedſylte ſtegt Fiſk.

Marionette, f. -n, Marionette, c.

Mark, 1) n. -es ud. pl. Marv, c.; das - aus einem Kalbskopfe, Hjernen; das verlängerte -, Hjerne. 2) f. -en, Landſtab; Mærke, Kjende, -tegn, n.; Grændſe, c., -ſtjel, n.; Mark, c. (ſædvanlig Vægt paa Guld og Sølv, 16 Lod el. 8 Unzer; i Guld 24 Karat); fig. (n. St.) Mark (16 Skilling).

Mark=baum, m. -es -äume, Grændſebom, c.; -gewicht, n. -es -e, Marken ſom en Vægt; -graf, m. -en -en, (-grafinn, f. -en) Markgreve (-grevinde), c.; -gräflich, aj. markgrevelig; -grafſchaft, f. -en, Markgrevſtab, n. (ogſaa -grafthum, n. -es -ümer); -=kreuz, n. -es -e, Grændſekors, n.; -=pfahl, m. -es -ähle, Grændſepæl, c.; -ſcheide, f. -n, Grændſeſtjel, n.; (i Bjergv.) Grændſen mellem to Gruber; -=ſcheidekunſt, f. ud. pl. Konſten at beſtemme, -ſcheiden, n. -s pl. ſ. sg. Beſtemmelſen og -ſcheider, m. -s pl. ſ. sg. den, der forſtaaer at beſtemme en Grubes Grændſer.

Marke, f. -n, d. T. Mærke, Kjende-, -tegn, n.; (i Kortſpil) Aal, Fiſk, c.

Marken, v. 1) a. mærke; (iſær blot i Sammenſ.). 2) n. m. h. (i Bjergv.) om Ertſet, naar det indeholder flere Mark Sølv i hvert Centner.

Marketenter, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en), Marketenter (-ſte), c.; -ei, f. -en, Marketenteri, n.

Markicht, aj. marvagtig.

Markig, aj. marvfuld.

Markt, m. -es -ärkte, Marked, n.; -splads, c., Torv, n.; Flække, ſom har den Ret, at deri aarlig maa holdes Marked; Markedsgave, c.

Markt=fahne, f. -n, Markedsfane, Torve-, c.; -flecken, m. -s pl. ſ. sg. Flække, c. (ſom har Markedsrettighed); -frau, f. -en, -weib, n. -es -er, Torvekone, c. (ſom ſælger paa Torvet); -=freiheit, f. 1) ud. pl. M-rettighed. 2) pl. -en, M-frihed, c.; -gängig, aj. gangs paa Markedet, paa Torvet; -=gaſt, m. -es -äſte, M-gjeſt, c.; -geld, n. -es ud. pl. M-penge, Torve- (baade ſom man udgiver og modtager); n. St. Stadepenge; -gerechtigkeit, f. ud. pl. M-rettighed, c.; -kauf, m. -es ud. pl. Torvepriis, c.; -korb, m. -es -örbe, Torvekurv, c.; -leute, pl. ud. sg. M-=folk; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Torvemeſter, c.; -platz, m. -es -äze, Torv, n., Torveplads, M-plads, c.; -preis, m. -es -e, Torvepriis, c.; -recht, n. -es -e, M-ret, c. (til at holde Marked; mellem Kjøber og Sælger; ligel. en Afgift af Sælgerne til Øvrigheden); -=ſchiff, n. -es -e, M-ſtib, n. (ſom fører M-varer); -ſchreier, m. -s pl. ſ. sg. Markſtriger, c. (Quakſalver; ogſaa En, ſom praler af egne Fortrin); -ſchreierei, f. -en, Markſtrigeri, n.; -ſchreieriſch, aj. markſtrigeragtig; -tag, m. -es -e, M-dag, Torvedag, c.

Markten, v. n. m. h. kjøbſlaae, kinge.

Markung, f. -en, Mærkning, Grændſe, c., -ſtjel, n.

Marli, m. -s ud. pl. en nætformig, ſtiv Væving; Halvſilke, c.

Digitized by Google

Marmel, m. d. Æ. ſ. Marmor.

Marmelade, f. -n, Marmelade, c.

Marmor, m. -s ub. pl. Marmor, c.

Marmor=arbeit, f. -en, Marmorarbeide, n.; -artig, aj. m-agtig; -band, n. -es -ände, M-bind, n.; -bild, n. -es -er, M-billede, n.; -bruch, m. -es -üche, M-brud, n.; -mühle, f. -n, M-mølle, c.; -ſtein, m. -es -e, M-ſteen, c.

Marmoriren, v. a. marmorere; -orirer, m. -s pl. ſ. sg. Marmorerer, c.

Marmorn, aj. Marmor=, af Marmor.

Marode, aj. marode, udmattet, træt.

Marodiren, v. n. m. h. (blot om Soldater) marodere.

Marodeur (l. -dör) m. -s -s, Marodeur, c.

Marone, f. -n, et Slags ſtore Kaſtanier, ſom voxe paa -nbaum, m. -es -äume.

Mars, 1) m. ub. pl. Mars, c. (Krigsguden og Planeten); (i Chym.) Jern. 2) n. -es -e, (i Skibsſp.) Mærs, n.

Marſch, 1) f. -en og -ärſche, Marſk, c., -land, n. 2) m. -es -ärſche, Marſch.

Marſch=commiſſarius, m. -rii -rien, Marſchcommisſair; -fertig, aj. m-færdig; -länder, m. -s pl. ſ. sg. Marſklænder, c.; -linie, f. -n, M-linie, c.

Marſchall, m. -es -älle, Marſkal, el. Marſkalk, c.; -amt, n. -es -e, Marſkalat, Marſkals Embede, n., Collegium, hvori en Marſkal præſiderer; -ſtab, m. -es -äbe, Marſkalsſtav, c.

Marſchieren, v. n. m. h. marſchere.

Marsſegel, n. -s pl. ſ. sg. Mærsſeil, n.

Marſtall, m. -es -älle, ſtore Herrers Heſteſtald; -er, m. -s pl. ſ. sg. Staldmeſter ved en ſaadan Stald.

Marter, f. -n, Marter, Qval, Pine; Tortur, Pinebænk, c.

Marter=bank, f. -änke, Pinebænk, c.; -holz, n. -es -ölzer, Martertræ, n.; dieſer Bediente iſt das -holz ſeines Herrn, plages meget af ham; -=kammer, f. -n, Torturkammer, n.; -=leben, n. -s pl. ſ. sg. marterfuldt Liv; -ſtrafe, f. -n, marterfuld Straf; -tod, m. -es ub. pl. marterfuld Død; -voll, aj. marterfuld; -woche, f. -n, den ſtille Uge.

Marterer, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en), Plager (-ſke) c.

Märterer, m. -s pl. ſ. sg. Martyr.

Martern, v. a. Pinen, martre, pine, plage, lægge paa Pinebænken. I vidtloftigere Bem. om enhver Grad af Maie, Arbeide ꝛc.

Märtherthum og -tod, ſ. Martyrthum, -tod.

Martialiſch, aj. martialſk, krigerſk.

Martins=abend, m. -es -e, Mortensaften; -feſt, n. -es -e, M-feſt, c.; -=gans, f. -änſe, M-gaas, c.; -horn, n. -es -örner, M-horn, n. (et Slags Bakkelſe); -ſchmaus, m. -es -e, Spiisning M-aften; -tag, m. -es -e, M-dag, c.; -vogel, m. -s -ögel, den philippinſke Paradiisfugl; den graa Glente el. blaa Hog.

Märtyrer, m. -s pl. ſ. sg. Martyr, c.; -thum, n. -es ub. pl. (d. Æ. Märter-) Martyrdom, c.; -tod, m. -es ub. pl. (d. Æ. Märter-) Martyrdød, c.

Marunke, f. -n, et Slags ſmaae Aprikoſer; et Slags ſtore Blommer.

März, m. -es -e, Marts, Tordmaaned, c.; -bier, n. ſ. Lager-; -blume, f. -n, Martsblomſt, c. (ſom blomſtrer i Marts, ſom Narciſſe, Sneeklokke, Hyacint, Løvetand ꝛc.); -haſe, m. -n -n, ung Hare, Vaarhare, c.; -ſchnee, m. -s ub. pl. Martsſnee, c. (ſom falder i Marts Maaned); -waſſer, n. -s ub. pl. Vand af Martsſnee; -wurz, f. -el, f. Nellikerod, Benedicturt, c.

Marzipan, m. -es -e, Marſipan, c. (et Slags Sukkerbakkelſe).

Maſche, f. -n, (Dim. Mäſchchen, n. -s pl. ſ. sg.) Done, Fuglesnære, c.; Maſke, c. (i Strikning); fig. (undert.) det Strikkede ſelv; Maſkeværk, n., d. Æ. Sleiſe, Cokarde, c.

Maſchen, v. a. maſke.

Maſchig, aj. maſkeknytket, ſom beſtaaer af Maſker.

Maſchine, f. -n, Maſkine, c.; -nmäſſig, aj. maſkinmæſſig; -nmeiſter, m. -s pl. ſ. sg. Maſkinmeſter, c. (ved et Theater).

Maſe, f. -n, Ar, et medfødt Mærke.

Maſer, 1) f. -n, Plet, Flamme, Aare i Træ; Modermærke, n., feilagtig Plet paa Huden; (iſær pl.) Mæslinger. 2) m. -s pl. ſ. sg. aarefuldt, flammet, plettet Træ, og ub. pl. denne Beſtaffenhed ved Træet.

Maſericht, aj. ſom ligner flammet, arret, plettet, aarefuldt Træ.

Maſerig, aj. flammet, arret, plettet, aarefuld.

Maſs=erle, f. -holder, m. -s og -lieben, f. ub. pl. Naur, et Slags Ahorntræ med et ſmukt flammet Ved.

Maſern, v. a. gjøre ſmukt flammet.

Maſern, aj. af flammet Træ.

Maske, f. -n, Maſke, c.; fig. en maſkeret Perſon; Skin, n., Forſtillelſe, Liſt, c., Bedrageri, n.; -nball, m. -es -älle og -rade, f. -n, Maſkerade, c.

Maſken, v. a. maſkere.

Maſkiren, v. a. maſkere, formumme, forklæde.

Maskopei, f. -en, Handelsſelſkab, n.; (foragt.) en hemmelig Forbindelſe til Nogens Skade.

Masleidig, aj. kedelig, fortrædelig.

Maß, (a langt, derfor ogſaa Maaß el. Maas) n. -es -e (men efter et Talord el. et ſamme lignende aj. pl. ſ. sg.: zwei Maß, einige -) (Dim. Mäßchen, n. -s pl. ſ. sg.) Maal, n.; ein

Digitized by Google

- Gerste, et Maal, en Maade (en Skjeppe); ein - Wein, en Pot; in vollem -e, i fuld Maade, rigeligen; er ist im hohen -e verschwiegen, yderst taus; man wird nicht immer nach dem -e seiner Verdienste belohnt, efter Storrelsen af; ihre Liebe stieg in dem -e, als sie ihn kennen lernte, i Forhold til.

Maß-gabe, f. ud. pl. (med nach) Forhold, n.; -gebung, f. ud. pl. Bestemmelse af Maal, af Slags og Maade; ohne - -, uden Indskrænkning; (ogsaa) Forhold, n.; -holder, m. s. Maserle; -kanne, f. -n, og -krug, m. -es -üge, Kande, Kruus til et vist Maal, Pottemaal, n.; -lade, f. -n, Maalestok, c. (hos Skom., hvormed Fodens Længde maales); -liebe, f. -n, Gaaseblomst, Tusindstjen, Smørblomst, c. (og flere Markblomster); s. Maserle; -los, aj. umaalelig, uden Grænser; -losigkeit, f. ud. pl. Umaalelighed, c.; -ofen, m. -s -öfen, Masovn, c., Smelteovn til Jernsteen; -rad, n. -es -äder, Maalehjul, n. (ved Veiarbeide); -regel, f. -n, Forholdsregel, c.; -stab, m. -es -äbe, -stock, m. -es -öcke, Maalestok, c.; -topf, m. -es -öpfe, s. -kanne.

Maße, f. 1) ud. pl. blot d. T. pl. -n, Maade; die - wissen, det rette Forhold; über die - el. -n, over al Maade, usædvanlig meget; auf die -, paa den Maade; einiger -n, nogenlunde, paa nogen Maade; gewisser -n, paa visse Maader; folgender -n, paa følgende Maade; ziemlicher -n, saa temmelig; was -n, paa hvad Maade. 2) pl. -n, et Flademaal (især i Bjergv.).

Maßen, conj. (ældre.) idet, fordi.

Mäßig, aj. -mæssig, overeensstemmende med, (blot i Sammensætn.): pflicht-, regel-; d. T. som indeholder et vist, bestemt Maal; liberal; taalelig, afholden, maadeholden, tarvelig, som der er Maade med; middelmaadig; -keit, f. ud. pl. Maadeholdenhed, Maadelighed, c.

Mäßigen, v. a. holde Maade med, moderere, nedstemme; seine Leidenschaften, tæmme; die Strafe, lindre, formilde; eine gemäßigte Wärme, temperered; sich -, styre, twinge; -gung, f. ud. pl. Maadehold, n., Modereren, c.; - der Auflage, Formindskelse, c.

Masse, f. -n, Masse, c.: die - der Luft; die Lichter in großen -n anlegen (hos Malerne); die Erbschafts - besteht aus 10,000 Thalern; in - aufstehen; fig. en stor Hammer hos Billedhuggerne; (ved Billard) (i d. T. ofte m.) et skuffelignende Redskab, hvormed Ballen mere bliver skudt end stødt frem.

Masette, f. -n, et jammerligt Øg; fig. en slet, liderlig Person.

Massiv, aj. massiv, tæt, vægtig; ein -es Gebäude, grundmuret; fig. grov, usleben.

Mast, 1) m. -es -en, Mast, c.; fig. (undert.) Skib, n.; (hos Tømmerm.) en stor, lodret Bjælke, som hjelper til at danne en Taarnspidse. 2) f. ud. pl. Mast, Svinefede, c.; Mæstning, Feden, c.; fig. saavel om Maaden som Tiden at fede Kreature paa.

Mast, aj. mæstet.

Mast-baum, m. -es -äume, Mastetræ, n.; -korb, m. -es -örbe, Mærs, n.; -los, aj. mastløs; -topp, m. -es -e, Mastetop, c.

Mast-ader, f. -n, Endetarmsaare, c.; -aderfluß, m. -sses ud. pl. den gyldne Aare, Hæmorrhoider; -aderstockung, f. -en, blinde Hæmorrhoider; -buche, f. -n, Blodbeg, c.; -darm, m. -es -ärme, Endetarm, c.; -eiche, f. -n, rød Eeg, c.; -feder, f. -n, Gumpefjeder, c. (som udtrakkes, naar Gaasen sættes paa Sti); -gans, f. -änse, Fedegaas, c. (som er sat paa Sti); -gefalle, pl. ud. sg. Indkomster af en Oldenskov; -geld, n. -es -er, Oldenpenge; -holz, n. -es -ölzer, Eeg, Beg, Egetræ, Bøge-, c.; -s kalb, n. -es -älber, Fedekalv, c.; -s kuh, f. -übe, Ko, som fedes; -ochs, m. -en -en, mæstet Oxe, c.; fig. ogsaa om et stort, plumpt Mske.; -schwein, m. -es -e, Mæstesvin, n.; -stall, m. -es -älle, Fedestald, c.; -vieh, n. -es ud. pl. Fedekvæg, n.; -wurm, m. -es -würmer, liden Spolorm.

Masten, v. n. m. h. Kartoffeln - gut, give Mast; diese Schweine - gut, fedes.

Mästen, v. a. mæske, fede.

Mastix, m. -es ud. pl. Mastix, c. (et Slags Harpix ɔc.).

Mastung, f. ud. pl. Mæstning, Feden; Mast, c.

Matador, m. -s -e, Matador, c.

Material, n. -s især pl. -ien, Material, n.; -ist, m. -es -en, Materialist, c.; -waare, f. -n, Materialvare, c. (raae Vare af Mineral- og Planteriget).

Materie, f. -n, Materie, Bestanddeel, c., Stof, n.; ud. pl. Materie; d. T. Edder, c. [sætte Materie.

Materien, v. n. m. h. d. T. dulne,

Mathematik, f. ud. pl. Mathematik, c.; -er, m. -s pl. s. sg. Mathematiker, c.; -tisch, aj. mathematisk.

Matratze, f. -n, Matras, c.; -n, v. a. udstoppe med Uld el. Haar; aus-.

Matrikel, f. -n, Matrikel, c., Register, Mandtal, n.

Matrize, f. -n, Matrice, c. (en Kobberform, hvori Bogstaverne af Skriftstøberne afstøbes).

Digitized by Google

Matrone, f. -n, Matrone, c.

Matrose, m. -n -n, Matros, c.; -nhaube, f. -n, Matroskastjet, c.; -nkleid, n. -es -er, Matrosklædning, c.

Matsch, aj. jan (i Spil); mat (i Skak).

Matsch, m. -es -ätsche, Jan, c. (i Spil); -en, v. n. m. h. gjøre Jan.

Matschig, aj. -es Obst, maset.

Matt, aj. mat, kraftesløs, meget svag; fig. eine -e Stimme, -e Farbe; der Wein schmeckt -; (i Skakspil) mat; det samme som Matsch; -igkeit, f. ud. pl. (ikke saa godt som Mattheit) Mathed, Kraftesløshed, c.

Matte, f. -n, Maatte, c. (af Siv, Lister ꝛc.) Bugle, Indbukning, c.; (Sydt.) Eng, Græsgang, c.; d. T. n. St. ud. pl. el. pl. -n, sammenlæben Melk (hvoraf Oste laves) die Käse -.

Matten, v. a. Linen (i Skakspil) gjøre mat.

Mattheit, f. ud. pl. Mathed, c.

Matz, 1) m. -ens -e, forkortet for Matthias; Matthäus. 2) m. -es -e, Mads, c. (et enfoldigt Mske.); (i Bjergv.) udtelig Ertz- og Steenart; d. T. ud. pl. sammenlæben og suur Melk, som smøres paa Brød.

Matze, f. -n, Jødekage, c.

Matzenseide, f. ud. pl. raa Silke, c.

Maucheln, v. n. m. h. skakkre; -chler, m. -s pl. s. sg. Skakkrer, c.

Mauen, v. n. m. h. miaue (om og som Katte).

Mauer, f. -n, (Dim. Mäuerchen, n. -s pl. s. sg.) Muur, c.

Mauer-anker, m. -s pl. s. sg. Muuranker, n.; -band, n. -es -änder, M-baand, n.; -biene, f. -n, M-bi, c. (et Slags vilde Bier, som ikke leve i Selskab); -brecher, m. -s pl. s. sg. M-brækker, Stormbuk, c.; -fest, aj. fast som en M-, befæstet, omgivet med M-; -fraß, m. -es ud. pl. M-hensmulren, c.; -kelle, f. -n, M-ske, c.; -klammer, m. -s pl. s. sg. M-krampe, c.; -latte, f. -n, M-lægte, c.; -lehm, m. -s ud. pl. M-leer, n.; -meister, m. -s pl. s. sg. M-mester, c.; -sand, m. -es ud. pl. M-sand, n.; -schwalbe, f. -n, M-svale, Kirkesvale, c.; -stein, m. -es -e, -ziegel, m. -s pl. s. sg. M-sten, c.; -werk, n. -es -e, M-værk,

Mauerer, m. s. Maurer.

Mauern, v. a. mure.

Mauke, f. 1) ud. pl. Muk, c. (Hestesygdom). 2) pl. -n, Frugtkammer, n.; Jordloppe, c. (en lille, grøn).

Maul, n. -es -äuler, (Dim. Mäulchen, n. -s pl. s. sg.) Mund, Snude, Mule, Flab, c. (især hos Dyr; undert. ogsaa hos Mske.); fig. Mäulchen, d. T. Kys, n.; Maul, Mund, c., en Person med Hensyn til hans Færdighed i at spise, drikke el. tale; Aabningen i en Hovl til Hovjernet; (foræld. for) -thier; das - wässert ihm, Tænderne løbe i Vand; Lim. ums - gehen, smigre for; ein großes - haben, prale, gjøre Vind, dadle; Lim. über das - fahren, svare trodsig; halt das -, hold Mund, hold Kjæft.

Maul-affe, m. -n -n, vulg. Maabet, Dumrian, Torsteskab, c.; -affen, v. n. m. h. vulg. maabe, staae og gloe hen i Veiret; -afferei, f. -en, Maaberi, c.; -beere, f. -n, Morbær, n.; -christ, m. -en -en, d. T. Hykler, c.; -drescher, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Prater, c. (som taler meget af liden Betydning); -esel, m. -s pl. s. sg. Muuleesel, c.; fig. Arbeidsdi, c.; -eseltreiber, m. -s pl. s. sg. Muuleseldriver, c.; -faul, aj. ordnap; -freund, m. -es -e, Mundven, c. (som hykler Venskab); -fromm, aj. forstilt from; -fülle, f. ud. pl. (fortrolig) nedterstig Underhold, n.; -held, m. -en -en, Storpraler, Stryder, c.; -korb, m. -es -örbe, Mundkurv, Mule-, c.; Mulepose, c.; -leder, n. -s ud. pl. vulg. Mundlæder, Snakketøi, n.; -pferd, n. -es -e, s. -esel; -schelle, f. -n, Dresigen, n.; -tasche, f. -n, en Person, som furer, tværer; Suurmule; Sladdermund; d. T. s. -schelle; -thier, n. -es -e, s. -esel; -trommel, f. -n, Mundharpe, c.; -voll, aj. mundfuld; -werk, n. -es ud. pl. Snakketøi, Taleredskab, n., Talegave, c.; -wurf, m. -es -ürfe, Muldvarp, c.; -wurfshügel, m. -s pl. s. sg. Muldvarpestud, n.

Maulen, v. n. m. h. suurmule, tvære; (fortrol.) smage.

Maurer, m. d. T. s. Meiler.

Maunzen, v. n. m. h. miaue; fig. klage ynkeligen; lamentere.

Maurer (d. T. Mäurer) m. -s pl. s. sg. Murer, Muurmester, c.

Maus, f. -äuse, (Dim. Mäuschen, -lein, n. -s pl. s. sg.) Muus, c.; (Ordsp.) mit Speck fängt man Mäuse, med Flæsk fanger man Muus (hver har sin svage Side); die blinde -, el. Blinzel-, Blindebuk, c. (en Leeg); Muskel, Muus, c. (paa det dyriske Legeme).

Mauschel, m. -s pl. s. sg. (foragt.) Smaus (Jøde), c.; et Slags Hammer paa Kobbervarker.

Mäuschenstill, aj. saa stille som en Muus.

Mause, f. 1) ud. pl. Fældning, c. (Fuglenes, Krebsenes ꝛc.); Fældetid, c. 2) pl. -n, et Fuglebuur, hvori man sætter Falke, naar de fælde.

Mäuse-darm, m. -es ud. pl. el. -ärme, pl. ud. sg. Fuglegræs, Arve, Hønsebid, c. (Planter); -dreck, (Maus-) m. -es ud. pl. Musestarn, n., -kort,

Digitized by Google

e.; -fahl, aj. ſ. Mausfahl; -falke, (Maus-) m. -n -n, Muusheg, -vaage, e.; -falle, (Maus-) f. -n, Muſefælde, e.; -gerſte, f. ud. pl. gold Byg, e.; -geier, m. -s pl. ſ. sg. ſ. -falk; -giſt, n. -es -e, Muſegift, e., Rottekrud, n.; -habicht, m. -es -e, ſ. -falk; -haber, m. -s ud. pl. et Slags vild Havre; -korn, n. -es ud. pl. vild, gold Korn; -loch, (Maus-) n. -es -öcher, Muſehul, n.

Mauſe-feder, f. -n, Fældefjeder, e. (ſom Fuglene miſte ved Fældning; -katze, f. -n, Muſekat, e. (ſom godt fanger Muus); -ſtill, aj. ſ. Mauschenſtill; -todt, aj. d. T. ſteendød; -zeit, f. ud. pl. Fældetid, e.

Mauſen, v. 1) n. m. h. fange Muus 2) a. (Jagtſp.) belure Vildtet, liſte ſig til at fange det; d. T. eine S., muſe, ſmaaſtjæle; ſich, (om Fugle) fælde; (om Krebs) faae ny Skal; (n. St. ogſaa om Silkeorme) ſtifte Hud.

Mauſer, m. -s pl. ſ. sg. en begfingret Perſon (ſom ſtjæler Smaating).

Mausfahl, aj. muusblakket, -graafarvet.

Mausfarbe, f. ud. pl. Muſefarve, [aſtegraa Farve, e.

Mausſicht, aj. muſeagtig.

Mauſig, aj. d. T. muſig, trodſig, modſtridende; ſædv. blot i den Talem.: ſich - machen, gjøre ſig ud til Vens.

Mauſoleum, n. -s -leen, Mauſolee, n.

Maußlich, aj. d. T. ſeendrægtig, nølevorn.

Mauth, f. -en, (Sydt.) Told, e. (af Vare); Toldhuus, n., -bod, e.; -frei, aj. toldfri; -ner, m. -s pl. ſ. sg. Tolder, Toldkaſſerer, e.

Mauzen, ſ. Mauen. [mynt.

Max'or, m. -es -e, en baierſk Guld-

Maxime, f. -n, Maxime, e.

May, m. -es -e, Mays, ſ. Mai, -s.

Mechanik, f. ud. pl. Mechanik, e.; -er, m. -s pl. ſ. sg. el. -icus, m. -ci -ci, Mechanicus, e.; -iſch, aj. mechaniſk.

Meckern, v. n. m. h. bræge, ſtrige ſom en Gedebuk.

Medaille (l. -daljə) f. -n, Medallie, e.; -lon (l. -daljong) n. (ogſaa m.) -s -s, Medaillon, e.

Median, blot i Sammenſ., ſom: -papier, -octav ꝛc., Midianpapir, -octav ꝛc.

Medicament, n. -es -e, Medicament, Lægemiddel, n.

Medicin, f. ud. pl. Lægevidenſtab, e.; d. T. (undert.) Medicin, e., Lægemiddel, n.; -er, m. -s pl. ſ. sg. Mediciner, e. (ſom ſtuderer Lægevidenſtaben ved et Univerſitet); (undert. ogſaa) Læge, e.; -iren, v. n. m. h. medicinere, bruge Lægemidler; -iſch, aj. medicinſk. [ge, Doctor, e.

Medicus, m. -cus -ci, Medicus, Læ-

Meditation, f. -en, dyb Eftertanke, Betragtning, e.

Meditiren, v. n. m. h. meditere, penſe, eftertænke, overlægge, betragte.

Medoc, m. -s ud. pl. Medoc, e. (en Art rød Vin).

Meduſe, f. -n, Meduſa, e.

Meer, n. -es -e, Hav, Verdenshav, n.; Sø, aaben Sø; fig. er ſchwimmt in einem -e von Wonne, i et Hav; Anvohner des -es, Kyſtbeboer, e.

Meer-aal, m. -es -e, Havaal, e.; -adler, m. -s pl. ſ. sg. Havørn, Fiſkeørn, e.; -baake, f. -n, Fyrtaarn, n.; -bucht, f. -en, Havbugt, e.; -buſen, m. -s pl. ſ. sg. Havbugt, Bai, e.; -ekel, m. -s ud. pl. Søſyge, e.; -enge, f. -n, Stræde, Sund, n., Fjord, Vig, e.; -ſtille, ſ. Meeresſtille; -ente, f. -n, Vildand, e.; -fiſch, m. -es -e, Saltvandsfiſk, e.; -frau, f. -en, Havfrue, e.; -gans, f. -änſe, Vildgaas, e.; -grun, aj. ſøgrøn; -haſen, m. ſ. Seehaſen; -hoſe, f. -n, ſ. Hoſe; -igel, m. -s pl. ſ. sg. Søpindſvin, n.; -kalb, n. -es -älber, Havkalv, e.; -katze, f. -n, Marekat, e. (langhalet Abe); -kirſche, f. -n, Meerbær, Heggebær, n.; -linſe, f. ud. pl. Andegrønt, n., Andemad, e.; -mann, m. -es -änner, Havmand, e.; -nadel, f. -n, Sønaal (Fiſk), e.; -rettig, m. -es ud. pl. Peberrod, e.; -ſalz, n. -es ud. pl. Havſalt, n.; -ſand, m. -es ud. pl. Havſand, n.; -ſchaum, m. -es ud. pl. Skum af Havet; Meerſtum, n. (hvoraf Tobaksſpidehoveder forfærdiges); Navpaa et Slags regne Orme i Havet; -ſchaumen, aj. Meerſtums-, ſom er af Meerſkum; -ſchäumer, m. -s pl. ſ. sg. Sørøver, e.; -ſchlund, m. -es -ünde, Havſvælg, n.; -ſchooß, m. -es ud. pl. Havets Skjød, n.; -ſchwein, n. -es -e, Marſvin, n., Delphin, e.; -ſpargel, m. -s ud. pl. vild Asparges; -ſtill, aj. blikſtille; -ſtrudel, m. -s pl. ſ. sg. Malſtrøm, Havhvirvel, e., Havſvælg, n.; -ungeheuer, n. -s pl. ſ. sg. Havuhyre, n.; -unter, aj. under Havfladen; -wärts, aj. mod Havet; -waſſer, n. -s ud. pl. Søvand, n.; -weib, n. -es -er, Havfrue, Sirene, e.; -wirbel, m. ſ. -ſtrudel; -wolf, m. -es -ölfe, Sæulv, e. (en Art fiirfoddede Sødyr); en Art Strandabborre; -wunder, n. -s pl. ſ. sg. Søuhyre, n. (et Monſtrum i Havet); fig. d. T. en meget ſjelden, beſynderlig Sag el. Begivenhed.

Meeres-boden, m. -s ud. pl. Havets Bund, e.; -fläche, f. ud. pl. Havflade, e.; -gott el. Meergott, m. -es -ötter (-göttinn, f. -en) Havets Gud (-inde), e.; -küſte el. Meerküſte, f. -n, Havkyſt, e.; -ſtille, f. ud. pl. Havſtille, Havblik, n.; -ſtrom, m. -es -öme, Havſtrøm, e.; -welle, f. -n,

Havsbelge, c.; -woge, f. -n, ſtor Havsbølge, c.

Meericht, aj. havagtig, ſaltvandsagtig.

Meeſeldrath, ſ. Maiſel-.

Mehl, n. -es ud. pl. Meel, n.

Mehl-apfel, m. -s -äpfel, melet Æble; -bahn, f. -en, den indvendige Side af Maleværket i en Mølle med det deri værende Meel; -baum, m. -es -äume, (et Navn paa forſkjellige Buſkvæxter, ſom bære melede Frugter el. Bær) f. Ex. Sagopalme, c.; -beere, f. -n, Meelbær, n. (Buſk) Arbutus; -birne, f. -n, melet Pære, c.; -brei, m. -es -e, Meelſuppe, -vælling, -pap, c.; -faß, n. -ſſes -äſſer, Meeltønde, c.; -fäßchen, n. -s pl. ſ. sg. Meelbøtte, c.; d. T. et Navn paa viſſe melede Bær, Hvidtornbær; -fleck, m. -es -e, ſmaae af Ruddeldei ſtaarne Stykker; -icht, aj. meelagtig; -ig, aj. melet; -handel, m. -s ud. pl. Meelhandel, c.; -händler, m. -s pl. ſ. sg. Meelhandler, c.; -käfer, m. -s pl. ſ. sg. Meelorm, c.; -kaſten, m. -s pl. ſ. sg. Meelkaſſe, c.; -kleiſter, m. -s ud. pl. Meelklister, n., -pap, c.; -kloß, m. -ſſes -öſſe, Meelklump, c.; -milbe, f. -n, Meelmidde, c.; -pulver, n. -s ud. pl. Fængkrud, n.; -ſack, m. -es -äcke, Meelſæk, c.; -ſieb, n. -es -e, Meelſigte, -ſold, c.; -ſpeiſe, f. -n, Meelmad, c.; -ſtaub, m. -es ud. pl. Meelſtov, u.; -ſuppe, f. -n, Meelſuppe, -vælling, c.; -thau, m. -es ud. pl. Meeldug, Honning-, c.; vulg. Bladluus (Inſect); -wurm, m. -es -ürmer, Meelorm, c. (en Inſectlarve).

Mehr, aj. (comparat. af det forældede meh, viel) meer, mere: ich will nicht -, er hat - als (d. T. med denn efter ſig) nöthig iſt; fig. ſündige hinfort nicht -, igjen, oftere, tiere; ich bin nicht - dein Freund, længer; (blot negtelsesvis og meh nogle andre aj. der beſtemme Tid, Mængde ꝛc.) desuden, videre; (ſom av. bruges - til at danne comparat., dog blot naar aj. ſelv ingen Comparereu antager, ſey künſtig meines Rathes - eingedenk; el. naar Sammenligningen udtrykkes formedelſt to av. ich bin - traurig als luſtig (ſom aj. indecl. og ud. Artikel med et Subſt.): er hat - Einſichten als andere; (men naar Subſt. har en Artikel el. et Pronomen foran ſig, el. naar der iſtdſ. ſamme ſtaaer et Pronomen, ſaa følger paa - enten en præp.: - von dieſer Art, - von ihnen, el. det ſætter Ordet i Gen. og ſtaaer bag ved ſamme: ich habe des Zeuges -, als ꝛc. undtagen pron. ſolch, ſom kan have - ſaavel foran ſom efter ſig: - ſolche el. ſolcher Leute, el. ſolche el. ſolcher Leute -; ogſaa kan - ſtaae bag efter, naar præp. fordrer en anden Caſus end Gen.: ſo gehts mit andern Dingen -. Mehrerer, -ere, -eres, tjener til at beregne en en ubeſtemt Mængde modſat Enhed, blot med et Subſt., og kan ogſaa have den beſtemte Art. foran ſig; dernæſt tjener det ogſaa til af to med hinanden ſammenlignede Størrelſer ſom et virkeligt Comparativ at angive den ſtærkere, med og uden Subſt., og kan ogſaa have den ubeſtemte Art. foran. Der, die, das Mehrſte, Superl. af mehr, ſ. Meiſt.

Mehr, n. -es -e, (Sydt.) Stemmeflerhed, Stemmeſamlen, Votering, c.; das - oder Weniger, det Mere el. Mindre.

Mehr-braten, m. -s pl. ſ. sg. (i Jagtſp.) Morbrad, c.; -deutig, aj. ſom har meer end een Betydning; -fach, aj. paa flere Maader; -gebot, n. -es ud. pl. Overbud, n.; -haberei, f. ud. pl. Begjerlighed, c.; -heit, f. ud. pl. Flerhed, Pluralitet, c.; -jährig, aj. flereaars; -malig, av. ſom er el. ſker flere Gange; -mals, av. flere Gange, oftere; -ſeitig, aj. flerſidig; -ſeitigkeit, f. ud. pl. Flerſidighed, c.; -ſilbig, aj. Flerſtavelſes-; -zahl, f. -en, Flertal, n., Pluralis, c.

Mehren, v. a. formere, forøge; (bedre ver-). [ſtedelen, ſom ofteſt.

Mehrentheils, av. meſtendeels, flor-

Mehrer, m. -s pl. ſ. sg. Formerer, c.; allezeit - des Reichs (den forrige tydſke Keiſers Titel).

Mehrung, f. -en, Formerelſe, Forøgelſe, c.; Cloac, Affedsbrende, Skarnkiſte.

Meide, m. -n -n (foræld.) Vallak, c.

Meiden, v. 1) rgl. a. (foræld.) kære, gilde, kaſtrere. 2) i. a. Einen el. etw., ſky, gaae af Veien for, vogte ſig for; des Laſter, holde ſig fra, unddrage ſig, ſege at undgaae; -dung, f. ud. pl. Skyen, Unddragen, Undgaaen, c.

Meier, m. -s pl. ſ. sg. Meier, c. (-inn, f. -en, Meierſte, c.); (n. St.) Beſidder af en ufri Bondegaard; en Øvrighedsperſon; Navn paa forſkjellige vilde Vexter, ſom: Rodarve, Knægræs, vor Frues Sengehalm ꝛc.; (foræld.) de frankiſke Kongers øverſte Pfalzgreve.

Meier-brief, m. -es -e, Meiericontract, c.; -ei, f. -en, Meieri, n.; Bondegaard, hvoraf ſvares en vis Meieriafgift; -hof, m. -es -öfe, Forpagtergaard, c.; -ſtatt, f. (Nordt.) Meieri, n.

Meile, f. -n, Mil, c.

Meilen-maß, n. -es -e, Milemaal, n.; Maaleſtok paa et Kort; -recht, n. -es -e, den Rettighed ved et Sted, at Ingen een eller flere Mil nær ſamme maa drive en vis Næring; -ſäule, f. -n, og -ſtein, m. -es -e, og -zeiger, m. -s pl. ſ. sg. Milepæl, -ſteen, -viſer, c.; -ſtiefel, m. -s pl. ſ. sg. Spvmilsſtøvler; -weit, aj. milevidt.

Meiler, m. -s pl. ſ. sg. Mile, Kul-.

Digitized by Google

Meiler-holz, n. -es ud. pl. Milebrænde, n.; -kohle, f. -n, Milekul, n.; -köhler, m. -s pl. f. sg. Kulbrænder, Kulsvier, c.

Mein, 1) interj. (d. T. som ledsager et med Forundring forbundet Spørgsmaal) -! (ei!) wie geht das Ding zu? 2) s. Ich. 3) pron. poss. min, mit, pl. mine (Deklineres ganske som dein, og retter sig ogsaa derefter i alle Henseender) s. Dein.

Meineid, m. -es -e, Meened, falsk Ed, c.; -ig, aj. meenedersk, meensvoren; -igkeit, f. ud. pl. M-hed, c.

Meinen, v. 1) n. m. h. mene, holde for, troe; tænke; (dog blot d. T. i) anders -, anders handeln, tænke et, gjøre et andet; (foræld.) erindre sig; ogsaa v. a. mene: wen - Sie? (d. T. undert.) sige: was, wie - Sie? være til Sinds, ville, (især blot Sydt. i) gemeinet seyn; es gut, böse ꝛc. mit Einem -, have Godt, Ondt ꝛc. i Sinde. 2) a. (foræld.) Einen el. etw., elske, være bevaagen, ville vel.

Meiner, s. Ich, Mein og Meinige.

Meinerseits, av. fra min Side.

Meinet-halben, -wegen, um - willen, av. d. T. for min Skyld, for mig gjerne, hvad mig angaaer.

Meinige, der, die, das -, af pron. poss. mein, (bruges ud. Subst. men med Hensyn til samme) min, mit; fordum der, die, das Meine; d. T. mein el. meiner, meine, meines; ich habe das - gethan, mit, min Pligt, hvad der stod i min Magt; es ist das -, mit, min Eiendom; die -n, mine Paarørende, Beslægtede.

Meinung, f. -en, Mening, c., Tykke, Skjønnende, n.; Hensigt, c., Sindelag, n.: ich habe es aus keiner bösen - gethan; (i Cane.) Villie, c.

Meiran, m. -s ud. pl. d. T. Merian.

Meisch, m. -es -e, Mask, Drev, c. (til Ølbrygning og Brændevinsbrænden); -bottich, m. -es -e, -faß, n. -sses-ässer og -kufe, f. -n, Mæskekar, n.

Meischen, v. a. mæske (omrøre Maltet i Mæskekarret); -schung, f. -en, Mæskning, c.

Meise, f. -n, Meise, Musvit, c. (Fugl).

Meisen-hütte, f. -n, -kasten, m. -s pl. f. sg. og -kloben, m. -s pl. f. sg. Musvitfælde, c.; -könig, m. -es -e, Tommelfiden, c. (Fugl); -pfeife, f. -n, en lille Fløite, til dermed at lokke Musvitter i Fælden; -schlag, m. -es -äge, f. -hütte; -tanz, m. -es -änze, et Stillads med Gitterværk til Musvitfangst.

Meiß, m. -es -e, (i Skovv.) Hugst, c.; en til Fældning anvist Skovstrækning.

Meißel, 1) f. -n, Linstav, Charpie, c. 2) m. -s pl. f. sg. Meisel, Gravstikke, c.

Meißeln, v. a. bearbeide med Meiselen; (i nogle Tilfælde) stære, be-; -lung, f. -en, Bearbeiden med Meiselen.

Meist, der, die, das -e, aj. mest, flest, størst, høiest; das pflegt am -en (oftest, almindeligst) im Sommer zu geschehen; ich bin - (for -ens) fertig.

Meistbietend, aj. d. T. blot som Subst. der, die -e, Mestbydende, Høist-.

Meistens, av. for det meste, mestendeels, størstedelen.

Meistentheils, av. mestendeels, som oftest.

Meister, m. -s pl. f. sg. Mester, c. (i dette Ords Bem. i Dansk); -inn, f. -en, Mester, (sjeld.) -inde, c.

Meister-arbeit, f. -en, Mester-arbeide, n.; -ei, f. -en, M-mandsforretningen og hans Virke; -geld, n. -es -er, Penge, som betales til Lauget for at blive Mester; de Penge, Svenden giver Mesteren, for Brugen af Værktøiet; -gesell, m. -es -e, M-svend; -haft, aj. mesterlig; -hand, f. -ände, M-haand, c.; -lich, aj. m-lig; -los, aj. uden Mester; -recht, n. -es -e, M-ret, c.; (undert.) M-stykke, n.; -sänger el. -singer, m. -s pl. f. sg. M-sanger, c.; -schaft, f. ud. pl. M-stab, n.; -stück, n. -es -e, M-stykke, n.; -werk, n. -es -e, M-værk, n.

Meistern, v. a. og n. m. h. Einen el. etw., mynstre, mesterere; (foræld.) regjere, bemægtige sig, faae Bugt med; lære, forfærdige.

Melancholie, f. ud. pl. Melankolie, Tungsindighed, c.; -cholisch, aj. melankolsk.

Melde, f. ud. pl. Melde (Plante), c.

Melden, v. a. sich el. Einen -, melde; Einem etw. -, anmelde, berette, meddele Efterretning om; etw. von etw. -, ommelde, omtale, gjøre Anmeldelse om; ohne Ruhm zu -, mit Ehren zu -, at sige uden at rose mig, uden at fornærme Velanstændigheden; -dung, f. ud. pl. Melden, Meldning, c.

Melilote, f. ud. pl. Melot (Plante), c.; -npflaster, n. Meloten-, n. -s ud. pl. Melotenplaster, n.

Melisse, f. ud. pl. Hjertensfryd (Plante), c.

Meliszucker, m. -s ud. pl. Melissukker, n.

Melk, aj. som giver Melk.

Melk-eimer, m. -s pl. f. sg. -faß, n. -sses -ässer, -gefäß, n. -es -er, -gelte, f. -n, Malkespand, c.; -kuh, f. -ühe, M-ko, c.; -schämel, m. -s pl. f. sg. M-skammel, c.; -vieh, n. -es ud. pl. M-qvæg; -zeit, f. ud. pl. M-tid, c.; -ziege, f. -n, M-geed, c.

Melken, v. rgl. og i. a. malke: die Rüben, Ziegen ꝛc.; vulg. stryge og befole; klappe; vulg. blot i Hundemelker, Katzen-.

Digitized by Google

Melodie, f. (3 Stav.) -n (4 Stav.) Melodie, c.
Melodram, n. -s -e, Melodram, n.
Melone, f. -n, Melon, c.
Melote, f. d. T. f. Melilote.
Memme, f. f. Mämme.
Memorial, n. -es -e, Memorial, c.
Menage, f. ud. pl. (l. -asche) Menage, c.
Menge, f. pl. (om flere Arter) -n, Mængde, c.; eine - Geldes, Holzes ꝛc. ofte: Geld, Holz ꝛc.; ligel. den største Hob, de fleste Mstr.; d. T. ogsaa som av., overmaade mange, meget: Arbeit die - haben.
Mengen, v. a. mænge, blande i hinanden, sammenblande (især blot om tørre Ting); d. T. ogsaa for mischen; fig. sich in etw, -, blande, ville have Deel i, befatte sig med; das Sommergetreide mengt sich, begynder at gulne, at modnes; -maß, n. -es -e, Maal til at maale Tings Mængde med.
Mengsel, n. -s pl. f. sg. Blandingsgods, Mæng-; (foragt.) Miskmask, n.
Mennig, m. -es ud. pl. Minie, Mennie, c. (en høired Farve).
Mensch, 1) m. -en -en, Menneske, n. (Naar det bruges overhovedet om en Person af Hankjønnet har det i pl. Leute: ein schöner -, pl. schöne Leute. 2) n. -es -er, (foragt.) Qvindemenneske.
Menschen-adel, m. -s ud. pl. Menneskeadel, c.; -ähnlich, aj. menneskelig; -alter, n. -s pl. f. sg. M-alder, c.; -art, f. -en, M-art, Race, c.; -feind, m. -es -e, M-hader, -fjende, Misantrop, c.; -feindlich, aj. m-fjendsk; misantropisk; -fresser, m. -s pl. f. sg. M-æder, c.; Haaskjærding, c. (Fisk af Haislægten); -freund, m. -es -e, M-ven, Philantrop, c.; -freundlich, aj. aj. m-kjærlig; -gebot, n. -es -e, M-bud, n.; -gedenken, n. -s ud. pl. Mandsminde, n., bei -; -haß, m. -sses ud. pl. M-had, n.; -kenntniß, f. ud. pl. M-kundskab, c.; -kind, n. -es -er, (foræld.) M-barn, Mske., c.; -liebe, f. ud. pl. M-kjærlighed, c.; -möglich, aj. d. T. som er muligt for et Mske.; -raub, m. -es ud. pl. M-rov, n.; -räuber, m. -s pl. f. sg. M-røver, c.; -satzung, f. -en, en Befaling, Gudstjenesten vedkommende, forsaavidt den hidrører fra Mstr.; -scheu, aj. f. leutescheu; -sohn, m. -es -öhne, Menneskes Søn; (især i Bibelen om Christus); -stimme, f. -n, M-stemme, c.; -verstand, m. -es ud. pl. M-forstand, c., god, sund Forstand; Meningen i en Tale; -werk, n. -es -e, M-værk, n., m-lig Handling, c.
Menschheit, f. ud. pl. Menneskehed, c. (den menneskelige Natur; det hele menneskelige Kjøn; især med Hensyn til sammes Kultur); (undert.) Menneskelighed, c.
Menschlich, aj. menneskelig (i dette Ords Bem. i Dansk); -keit, f. ud. pl. M-hed, c.
Menschwerdung, f. ud. pl. (blot om Christus) Menneskenaturs, Kjøds Paatagelse.
Mensur, f. -en, Maal, n. (blot i nogle Tilfælde, f. Ex. i Musik: Tidsmaal, Takt).
Menuett, f. pl. -s, Menuet, c.
Mergel, m. -s ud. pl. Mergel, c.; -n, v. a. einen Acker, mergle; -grube, f. -n, Mergelgrav, c.
Meridian, m. -s -e, Meridian, Middagslinie, c.
Merite, f. -n, Merite, Fortjeneste, c.
Merk, n. -es -e, d. T. Mærke, Tegn, Kjendemærke, n.
Merk-bar, aj. bemærkelig, som mærkes; -eisen, n. -s pl. f. sg. Mærkejern, n.; -lich, aj. mærkelig, kjendelig; -lichkeit, f. -en, Mærkelighed, Kjendelighed, c.; -maal, n. -es -e, Kjendemærke, Kjendetegn, n.; -würdig, aj. værdig; -würdigkeit, f. -en, Mærkværdighed, c.
Merken, v. a. eine S., mærke, forsyne med Mærke, sætte Mærke paa; fig. etw. -, mærke, skjønne, forstaae, begribe; sich etw. - lassen, lade sig mærke med: laß dir nichts gegen ihn -; beholde i Hukommelse; som v. n. m. d. auf etw. -, give Agt paa, være opmærksom paa, høre noie efter.
Merkewohl, n. -s ud. pl. Notabene, n.
Merkur, m. -s ud. pl. Merkur, c. (Guden, Planeten og i Chymien); Qvikselv.
Merle, f. -n, Lærkefalk, c. (Sydt.) [en Art Solsort.
Merz, m. f. März.
Merzen, v. a. f. Auemerzen.
Merzschaf, n. -es -e, udsat, udstødt Faar, n.
Mespel, f. f. Mispel.
Meß-amt, n. f. Messe; -bar, aj. som kan maales; -brief, m. -es -e, f. -wechsel; -faß, n. -sses -ässer, Maalekar, n. (Tønde, Skjeppe); -freiheit, f. -en, Tilladelse at holde Messe; et Steds Friheder under Messen; -geld, n. -es -er, Maalerpenge; ogsaa de paa Messen indbragte el. dertil bestemte Penge; -geräth, n. -es ud. pl. Messedragt, c.; -geschenk, n. -es -e, Markedsgave, c.; -gewand, n. -es -änder, Messehagel, c.; -glocke, f. -n, Messeklokke, c.; -gut, n. -es -üter, Markedsgods, n.; -hemd, n. -es -er, Messeskjærk, c.; -kanne, f. -n, Kandemaal, n.; -kette, f. -n, Maalekjæde, c. (til Brug ved Opmaaling); -kunst, f. ud. pl. Geometri, c.; -künstig, aj. geometrisk; -leute, pl. ud. sg. Markedsfolk;

-markt, m. -es -ärkte, Markedsplads, c.; -priester, m. -s pl. s. sg. Messepræst, c.; -ruthe, f. -n, Maalestang, c.; -wechsel, m. -s pl. s. sg. Vexel, stilet til Betaling i en vis Messe; -woche, f. -n, Messeuge, Markeds-, c.; -zeit, f. -en, Messetid, Markeds-, c.

Messe, f. -n, (hos Cathol.) Messe, c. (Naar Præsten, ved selv at nyde Sacramentet, læser den foreskrevne Formular, kaldes det das Meßopfer, Meßamt, og naar han ved høie Fester afsynger det, die hohe Messe, das Hochamt; deraf - lesen, hören, in die - gehen ꝛc.); Messen (for Alteret); en Fest, især blot i Kirch-, og Licht-; die leipziger -, Messe, c., Marked, n.; fig. Markedsgave, c.

Messen, v. i. 1) a. maale: die Länge; mit dem Scheffel; mit el. nach der Elle; nach der Klafter; sich mit Einem (i Dueligbed; prøve Styrke med); Einen mit den Augen (betragte fra øverst til nederst); den Koth (vade igjennem). 2) u. m. h. holde et vist Maal: dieser Zeug mißt zwei Ellen in die Breite.

Messer, 1) m. -s pl. s. sg. Maaler, c. (En, som maaler). 2) n. -s pl. s. sg. Knv, c.

Messer-besteck, n. -es -e, Knivbestik, n.; -heft, n. -es -e, Knivskaft, n.; -klinge, f. -n, Knivsblad, n.; -lohn, m. -es ud. pl. Maalerpenge; -schmid, m. -es -e, Knivsmed, c.; -spitze, f. -n, Knivspids, Knivsod, c.; eine -spitze voll, saa meget som man kan tage med Knivsodden.

Messias, m. ud. pl. Messias, c.

Messing, n. -es ud. pl. Messing, n.

Messing-blech, n. -es -e, Messingblik, n.; -brennen, n. -s ud. pl. Messingets Forfærdigelse; -drath, m. -es -e, Messingtraad, c.; -hammer, m. -s -ämmer, den store Hammer, hvormed Messinget hamres; Messingfabrik, c., Messinghammerværk, n.; -hütte, f. -n, Messingfabrik, c.; -platte, f. -n, Messingplade, c.

Messingen, aj. Messing-, af Messing.

Meßner, m. -s pl. s. sg. (n. St. især catholske) Kirkebetjent, som har Messeklæderne ꝛc. i Forvaring.

Meste, f. -n, (n. St.) et Slags Kar, Bytte, Træbimpel; især Salz-, Saltbytte, c.

Mestiz, m. -en -en, (-inn, f. -en) Afkom af en Europæer og en Indianer.

Metall, n. -es -e, Metal, n.

Metall-glas, n. -es -äser, Metalglas, n.; -icht, aj. metalagtig; -ig, aj. som indeholder Metal; -isch, aj. metalagtig, som ligner el. indeholder Metal; -mutter, f. -ütter, Metalmoder, c. (Jord- og Steenarten i Metaller); -urgie, f. Metallurgie, c. (Videnskaben ud. pl.; en Bog, som afhandler samme, pl. -n); -urgist, m. -en -en el. -urge, m. -n -n, Metallurg, Metalkyndig, c.

Metallen, aj. Metal-, af Metal.

Metamorphöse, f. -n, Metamorphose, Forvandling, c.

Metapher, f. -en, Metapher, c.

Meteor, n. -s -e, Meteor, n.

Meth, m. -es -e, Mjed, c.

Methode, f. -n, Methode, c.

Metier (l. -tjeh), n. -s ud. pl. Metier, c.

Mett, n. -es ud. pl. (d. T. n. St.) Medister (Svinekjød til Medisterpølse).

Mette, f. -n, Morgenmesse; Frokprædiken, Ottesang, c.; de om Efteraaret hyppige Spindelvæve paa Marker og i Haver.

Mettwurst, f. -ürste, Medisterpølse, c.

Metze, f. -n, Fjerdingkar, n. (el. et omtrent saa stort Maal til tørre Ting); et løst Fruentimmer, Salsjomfru, Skjøge, c.; (fordum) Kartove (stor Kanon).

Metzelbank, f. -änke, Slagterbord, n.

Metzelei, f. -en, d. T. Slagteri, Bloddad, n.

Metzeln, v. n. d. T. slenge, stære ubehændigt; (Sydt.) slagte; hugge ned for Fode; -lung, f. -en, Nedhugning, c.

Metzen, v. n. m. h. tolde, tage den bestemte Deel af det til Mollen bragte Korn til Betaling for Malingen.

Metzgen, v. n. (Sydt.) slagte; -ger, m. -s pl. s. sg. Slagter, c.; -zig, f. -en, Slagterbod, c.

Metzner, m. -s pl. s. sg. den Mellersvend, som modtager Betalingskornet for Husbonden.

Meuble (l. Möbel) n. -s s. Mobilien; -bliren, v. n. m. h. møblere.

Meuchel-mord, m. -es ud. pl. Snigmord, n.; -mörder, m. -s pl. s. sg. Snigmorder, c.; -mörderisch, aj. snigmorderisk; -chlings, av. (sjeld.) paa en hemmelig, lumsk Maade.

Meuler, m. d. T. s. Meiler.

Meute, f. -n, et Kobbel Jagthunde; (omtrent 50 til 60 Stykker).

Meuterei, f. -en, Mytteri, n., Sammenrottelse, c.; -terer, m. -s pl. s. sg. og -tmacher, m. -s pl. s. sg. Mytteristifter, Oprørs-, c.

Mewe, f. -n, Maage, Strand-, c.

Meye, f. -r, m. s. Mai, Meier.

Miauen, v. n. m. h. miaue.

Mich, s. Ich.

Michael (Michel) m. -s -en, Mikkel (Navn); -sfest, n. -es -e, Mikkelsdag (29 September).

Mieder, n. -s pl. s. sg. Livstykke, [Corset, n.

Mieler, m. d. T. s. Meiler.

Miene, f. -n, Mine, Gebærde, c., Ansigtstræk, n.; -machen, gjøre Mine,

Digitized by Google

lade som man vil.

Mieth=contract, m. -es -e, Leiecontract, c.; **-frau**, f. -en, Kone, som leier ud, el. som boer til Leie; **-geld**, n. -es -er, Fæstepenge, Haand-; Leie, **-sum**, c.; **-groschen**, m. s. **-geld**; **-knecht**, m. -es -e, Leietjener, c.; **-kutsche**, f. -n, Hyrevogn, -karet, c.; **-kutscher**, m. -s pl. s. sg. Hyrekudsk, c.; **-lakei**, m. -en -en, Leietjener, c.; **-leute**, pl. ud. sg. Leiere, Folk som boe til Leie; **-ling**, m. -es -e (forald. og nu blot foragt.) Leiesvend, c.; **-lohn**, m. -es ud. pl. Tyendeløn, c.; **-mann**, m. -es -änner, Leier, c.; **-pfennig**, m. s. **-geld**; **-pferd**, n. -es -e, Leiehest, Hyre-, c.; **-truppen**, pl. ud. sg. leiede Tropper; **-vertrag**, m. -es -e, Leiecontract, **-ferening**, c.; **-weise**, av. til Leie, leiet; **-zeit**, f. ud. pl. Leietid, c.; **-zins**, m. -es -e, Leie, **-sum**, c.

Miethe, f. -n, Leie; **-forening**; **-sum**, c.; den leiede Vogn; Mid, n. (i Meel og Øst).

Miethen, v. a. einen Knecht, eine Magd-, fæste, tage i Tjeneste; ein Haus, leie, tage til Leie; **-thung**, f. ud. pl. Fæsten, Leien, c.

Miether, m. -s pl. s. sg. Leier, c.

Miethig, aj. midret, fuld af Midder.

Mieze, f. -n, Kat, c. (saaledes kaldet efter dens Skrig).

Migräne, f. ud. pl. Migræne, c.

Mikroscop, n. -es -e, Microscop, n.

Milan, m. -es -e el. -e, f. -n, (en Art Roofugl) Gaasefern, Hønseglent, c.

Milbe, f. -n, Mid, n.; (n. St.) Mol, n., en Art Madiker.

Milbig, aj. midret, fuld af Midder.

Milch, f. ud. pl. Melk, c.; fig. forskjellige Arter flydende Legemer; die **-der Fische**, Melken (Hanfistenes Sæd).

Milch=ader, f. -n, Melkeaare, c.; **-artig**, aj. melkeagtig; **-asch**, m. -es -e, Mælkeaal, c.; et Kar til at sætte Melk op i; **-bart**, m. -es -ärte, Dunn paa Hagen; et blødt, dunagtigt Skæg; fig. Dunnhage, Flødeskæg, Grønskolling, c.; **-brei**, m. -es -e, Mælkevelling, c.; **-brezel**, f. -n, Mælkekringle, c.; **-brod**, n. -es -e, Brød, hvortil Deien er ælted i Melk; **-bruder**, m. -s -üder, Pattebrober, c. (som har diet med en Anden af eet Bryst); d. T. Mælkemund, c.; **-cur**, f. -en, Mælkekuur, c.; **-dieb**, m. -es -e, Mælketyv, c.; d. T. Sommerfugl, c.; **-farbe**, f. ud. pl. **-farve**, c.; **-fieber**, n. -s pl. s. sg. Mælkefeber, c.; **-fleisch**, n. -es ud. pl. de blode, saftige Blodkitler hos unge Kalve; ligel. Pattebørns fine Kjød; **-flor**, m. -es, Mælkeflor, n. (et Slags fint Flor); **-frau**, f. -en, Mælkekone, c. (som sælger Melk); **-gefäß**, n. -es -e, Mælkekar, n.; **-grütze**, f. ud. pl. Mælkegrød, c.; **-haar**, n. -es -e, Dunn, n. (paa Hagen); **-hut**, m. -es -üte, s. **-asch**; **-kanne**, f. -n, Mælkekanne, c.; **-keller**, m. -s pl. s. sg. Mælkekjelder, c.; **-krug**, m. -es -üge, Mælkekrukke, c.; **-lamm**, n. -es -ämmer, Pattelam, n.; **-magd**, f. -ägde, Mælkepige, c. (som sælger Melk); Malkepige, c. (som malker Kvæget); **-mund**, m. -es -e, Mælkemund, c. (d. T. en stor Elster af Melk og Mælkemad); **-napf**, m. -es -äpfe, Mælkebotte, c.; **-saft**, m. -es -äfte, Mælkesaft, Nærings-, c.; **-schauer**, m. -s pl. s. sg. Mælkegysen, c. (hos Barselkvinder); **-schwein**, m. -es -e, Pattegrüis, c.; **-schwester**, f. -n, s. **-bruder**; **-speise**, f. -n, Mælkemad, c.; **-strasse**, f. ud. pl. Mælkeveien paa Himlen; **-suppe**, f. -n, Mælkesuppe, Vælling, c.; **-topf**, m. -es -öpfe, Mælkepotte, c.; **-tuch**, n. -es -ücher, Sieklæde, n. (at sie den nymalkede Melk igjennem); **-wasser**, n. -s ud. pl. Valde, Melke-, c.; (ved Perler) den med en Selvglands forheiede rene Mælkefarve; **-weg**, m. -es -e, s. **-strasse**; **-weib**, n. -es -er, s. **-frau**; **-zahn**, m. -es -ähne, Mælketand, c. (som Dyrenes Unger bringe med til Verden; ogsaa Børns første Tænder; de dagerste, med en melkehvid Saft opfyldte Kindtænder paa hver Side af et kogt Kalvehoved); s. **-bart**; **-zucker**, m. -s ud. pl. Mælkesukker, n. (et sukkerlignende Salt, som man faaer af Melk).

Milchen, aj. melkende, som giver Melk.

Milchen, v. n. m. h. malke, give Melk: diese Kuh milcht gut.

Milcher el. **Milchner**, m. -s pl. s. sg. Melkefisk, Hanfisk, c.

Milchicht, aj. melkeagtig.

Milchig, aj. som indeholder Melk.

Milchling, m. -es -e, et Dyr, som patter; Pattebarn, n.

Mild (-e) aj. mild; **-es Fleisch**, mørt; **-es Leder**, blødt; **-es Kupfer**, beieligt; fig. **-er Regen**, **-er Himmel**; **-e Luft**; **-es Lächeln**, blidt; **-es Obst**, sød, mør og saftig; ein **-er Geber**, godgjørende, rund; **-e Gaben**, Almisse, c.; **Ludwig der -e**, fromme.

Milde, f. ud. pl. Mildhed, c. (den Egenskab, i Følge hvilken en Person el. Ting er mild, s. ovenfor).

Mildern, v. a. mildne, lindre; formilde: die Strafe; **-rung**, f. ud. pl. Mildnen, Lindren, Formilden, c.

Mildherzig, aj. godhjertet, som har et fromt Hjerte; **-keit**, f. ud. pl. G-hed.

Mildigkeit, f. ud. pl. Godgjørenhed.

Mildiglich, aj. (Sydt.) s. **Mild**.

Mildreich, aj. god, kjærlig, mild, from.

Mildthätig, aj. velbædig, godgjørende; **-keit**, f. ud. pl. V-hed, c.

Militair, n. -s -e, Militair, n.

Miliz, f. ud. pl. Milice, c.

Digitized by Google

Million, f. -en, Million, c.; -är, m. -s -e, Millionær, c.; fig. en meget rig Person.

Milz, f. -en, Milt, c.; -krankheit, f. -en, Miltsygdom, c. (ogsaa det samme som) -ſucht, f. ud. pl. Miltsyge, Hypochondrie, c.; -ſüchtig, aj. miltsyg, hypochondriſt.

Milzig, aj. som har en Milt; miltsyg.

Mimik, f. ud. pl. Mimik, c.; -er, m. -s pl. ſ. sg. Mimiker, c.; mimiſch, aj. mimiſt.

Minder, aj. mindre (af Sterrelſe); (iſær blot Sydt.) mindre, ringere; fig. (Sydt.) yngre; ringere (i Værdighed og Fortrin).

Minderjährig, aj. mindreaarig; -keit, f. ud. pl. M-hed, c.

Mindern, v. a. mindſte, gjøre mindre, ringere; (i Strikning) tage ind; -rung, f. -en, Mindſten, Tagen ind, c.

Mindeſt, (der, die, das -e, superl. af det gamle min) mindſt, yngſt, ringeſt: (i ſamme Bem. som minder).

Mindeſtens, av. (Sydt.) i det ringeſte, i det mindſte.

Mine, f. ſ. Miene.

Mine, f. -n, Mine, c. (i Befæſtningsk.; ſjeld. i Bjergv.); -kammer, f. -n, Minekammer, n.

Miner, f. -n, ſ. Mineral.

Mineral, n. -es -ien, Mineral, n.; -iſch, aj. mineralſt; -ogiſt el. -og, m. -en -en, Mineralog, c.; -reich, n. -es ud. pl. Mineralrige, n.

Miniatur, f. el. -malerei, f. ud. pl. Miniaturmaleri, n. [Mine.

Miniren, v. n. m. h. minere, grave

Minirer, m. -s pl. ſ. sg. Minerer, Minegraver, c.

Miniſter, m. -s pl. ſ. sg. Miniſter, c.; -ium, n. -s pl. -ien, Miniſterium.

Minne, f. ud. pl. (foræld.) Kjærlighed, c.; -r, Elſter; -rinn, Elſterinde; minniglich, forelſket; elſtværdig; -ſänger el. -ſinger, m. -s pl. ſ. sg. (foræld.) Digter, som beſang Kjærlighed; Troubadour, c.

Minute, f. -n, Minut, n.; -nuhr, f. -en, Minutuhr, n.; -tlich, aj. minutviis.

Mir, ſ. Jch.

Mirakel, n. -s ud. pl. Mirakel, n.

Mirrhe og **Mirthe**, f. ſ. My.

Miſanthrop, m. -es -e, Miſantrop, Menneskefjende, c.

Miſchbar, aj. blandelig, som kan blandes; -keit, f. ud. pl. B-hed, c.

Miſcheln, v. a. (foragt.) blande, jaske forſkjellige Ting ſammen.

Miſchen, v. a. blande, ſammen-; fig. ſich in etw.-, blande i, tage Deel i; ſ. Ein-.

Miſcher, m. -s pl. ſ. sg. Blander, c.; -inn, f. -en, Blanderſke, c.

Miſchmaſch, m. -es -e, d. X. (foragt.) Miſtmask, n. [Sammen-, c.

Miſchung, f. ud. pl. Blanding,

Miscellen el. -llanen, Miscellер.

Miſerère, n. indecl. Miſerere, c.: Tarmegigt, c.; en catholſk Kirkeſang.

Miſpel, f. -n, Miſpel (Frugt), c.

Miſſen, v. 1) n. m. h. (Nordt.) feile; ligel. ſlaae feil. 2) a. eine S., undvære; ſ. Ver-.

Miſſethat, f. -en, Misgjerning, c.; -thäter, m. -s pl. ſ. sg. Misgjerningsmand, Misdader, c.

Miſſion, f. -en, Miſſion, c.; -är, m. -s -e, Miſſionær, c.

Miß, en gammel Partikel, ſom i de fleſte Sammenſ. har Tonen, og herer, ved nogle faa v. n. undtagen, til de uadſtillige. Participets ge ſtaaer ſnart foran ſnart efter miß, og falder ved nogle Verber bort; ſ. de enkelte Ord; haben iſt gewiß, kriegen iſt -, uvis; darin ſind Sie -, tager De feil.

Mißachten, v. a. (partic. ge-tet), misagte; -tung, f. ud. pl. M-lſe, c.

Mißbehagen, n. -s ud. pl. (Sydt.) Mishag, n., Misfornøielſe, c.

Mißbieten, v. i. n. m. h. (partic. mißgeboten) misbyde.

Mißbilligen, v. a. (partic. ge-get) mißbillige; -gung, f. -en, M-lſe, c.

Mißbrauch, m. -es -äuche, Misbrug, c.; -en, v. a. (partic. ge-cht, el. -cht) misbruge; -bräuchlich, aj. misbrugende.

Mißcredit, m. -es ud. pl. Miscredit.

Mißdeuten, v. a. (partic. ge-tet el. mißdeutet) mistyde; -tung, f. -en, Mistydning, c.

Mißempfehlen, v. i. a. (partic. -pfohlen) misandefale.

Mißfall, m. -es -älle, Ulykke, for tidlig Nedkomſt, Abortus, c.; -en, v. i. n. m. h. (partic. -fallen, Eim. -, mishage; -en, n. -s ud. pl. Mishag, n.; -fällig, aj. mishagelig, ubehagelig; -älligkeit, f. ud. pl. M-hed, c.

Mißgebären, v. i. n. m. h. (partic. -geboren) fede for tidlig, komme for tidlig ned, fare ilde, abortere.

Mißgeberde, f. -n, Grimaſe, c.; -n, v. a. (partic. -geberdet) gjøre Grimaſer.

Mißgebot, n. -es -e, Misbud, n.

Mißgeburt, f. -en, Misbyrd, Misfødſel, for tidlig Fødſel, c.; Misfoſter.

Mißgeſchick, n. -es ud. pl. Uheld, Vandheld, n., ublid Skjebne, c.

Mißgeſtalt, f. -en, Vanſtabning, c.; -et, aj. vanſtabt.

Mißglücken, v. n. m. ſ. (partic. -geglückt el. mißglückt) mislykkes.

Mißgönnen, v. a. (partic. ge-nnt) Eim. etw., misunde.

Mißgreifen, v. i. n. m. h. (partic. -gegriffen) misgribe, gribe feil; -griff, m. -es -e, Misgreb, Feil-, n.; fig.

Digitized by Google

Forseelse, Vildfarelse, c.

Mißgunst, f. ud. pl. Ugunst, Misundelse, Nid, c.; -günstig, aj. ugunstig, misundelig, nidst, avindsyg.

Mißhandeln, v. 1) n. m. h. (partic. -gehandelt) handle ilde, synde. 2) a. (partic. ge-lt) Einen, mishandle; -lung, f. -en, Synd; Mishandling, c.

Mißheirath, f. -en, Misforbindelse, (Mesalliance) ulige Ægtestab, n.

Mißhellig, aj. blot lig. uforholdsmæssig; især ueens, stridig; -keit, f. -en, U-hed, St-hed, c., Forskjellighed i Meninger og Grundsætninger.

Mißjahr, n. -es -e, Misvæxtaar, et ufrugtbart Aar.

Mißkennen, v. i. a. (partic. ge-kannt el. mißkannt) misskjende.

Mißklang m. -es -änge, Misklang.

Mißlaut, m. -es -e, Mislyd, c.; -en, v. n. m. h. (partic. -gelautet) lyde ilde.

Mißleiten, v. a. (partic. -geleitet) mislede; -tung, f. -en, Misledning, c.

Mißlich, aj. mislig; -keit, f. ud. pl. M-hed, c.

Mißlingen, v. i. n. m. s. (partic. -lungen) Eim., mislykkes, slaae feil.

Mißmuth, m. -es ud. pl. Mismod, n.; -ig el. -üthig, aj. mismodig.

Mißpickel, m. -s pl. s. sg. et Slags hvid Arsenikkies.

Mißrathen, v. i. 1) n. m. s. (partic. -rathen) mislykkes. 2) a. (partic. -gerathen) raade slet; fraraade: Eim. etw.

Mißrechnen, v. n. m. h. (partic. -gerechnet) misregne, forregne sig; -chnung, f. -en, Misregning, c.

Mißschaffen, v. i. a. (partic. -geschaffen) vanskabe.

Mißschätzen, v. a. (partic. -geschätzt) ikke skatte tilberligt; forsmaae.

Mißschießen, v. i. n. m. h. (partic. -geschossen) skyde feil.

Mißschlagen, v. i. n. m. h. og s. (partic. -geschlagen) slaae feil, ikke lykkes.

Mißschwören, v. i. n. m. h. (partic. -geschworen) sværge falsk; -schwur, m. -es -üre, Meened, c.

Mißstand, m. -es ud. pl. mislig, slet Tilstand, c.

Mißton, m. -es -öne, falsk Tone, c.; -tönen, v. n. m. h. (partic. -getönt) give en falsk Tone fra sig.

Mißtrauen, v. n. m. h. (partic. ge-trauet) mistroe, mistænke: Eim.; -, n. -s ud. pl. Mistro, Mistillid, c.; -rauisch, aj. mistroisk, mistænkelig.

Mißtreten, v. i. n. m. s. (partic. -getreten) træde feil, træde forbi.

Mißtritt, m. -es -e, Feiltrin, n.

Mißvergnügen, n. -s ud. pl. Misfornøielse, c.; -gnügt, aj. misfornøiet.

Mißverhältniß, n. -sses -sse, Misforhold, n.

Mißverstand, m. -es el. -ändniß, n. -sses, ud. pl. Misforstand, Vildfarelse; Misforstaaelse, en ringe Uenighed.

Mißverstehen, v. i. a. (partic. -verstanden) misforstaae.

Mißwachs, m. -es ud. pl. Misvæxt.

Mißwahl, f. ud. pl. slet Valg, n.; -wählen, v. n. m. h. (-gewählet) gjøre et slet Valg.

Mißweisen, v. i. a. (-gewiesen) misvise; -sung, f. -en, Misvisning, c.

Mist, m. -es ud. pl. Meg, n., Gjødning, c.; Geld wie - haben, som Snavs.

Mist-babre, f. -n, Megbør, c.; -beet, n. -es -e, Mistbænk, c.; -fliege, f. -n, Skarnbasse, Torbist, c.; -gabel, f. -n, Meggreb, c.; -gauche, f. -n, Megvand, n.; -grube, f. -n, Meggrav, c.; -haufen, m. -s pl. s. sg. Meghynge, c.; -kafer, m. -s pl. s. sg. Skarnbasse, Gaasebille, (Torbist) c.; -karre, f. -n, Megbør, Megvogn, c.; -lache, f. -n, Megpøl, c.; -pfütze, f. -n, Megpøl, c.; -trage, f. -n, Megbør, c.; -wagen, m. -s pl. s. sg. Megvogn, c.

Mistel, f. -n, Mistel, c. (Snyltevært paa Træer); Bærrene heraf kaldes -beere, f. -n.

Misten, v. 1) n. m. h. mege sig (om større Dyr). 2) a. Blut-, qoitrere; den Acker -, gjøde; føre Meget af Stalden; sædv. aus-; -stung, f. ud. pl. Gjødning, c.

Mistig, aj. besmurt med Skarn; (Sesp.) taaget; især naar Taagen falder som fiin Regn.

Mit, 1) præp. (med Dat.) med; Einen mit Namen nennen, ved. 2) av. med, tilligemed, tillige; - unter, d. T. hist og her, af og til; - nichten, ingenlunde. 3) Partikel i Sammensætninger. a) med av. som: damit, womit ꝛc., s. disse Ord. b) med Subst. og nogle Adj. og Adv., hvor det betegner et Fællesskab, en Deeltagelse i de samme Omstændigheder. c) næsten med alle Verber, som en adtillelig Partikel og for det meste med Tonen, som: mitlaufen, -rechnen, -singen, -weinen ꝛc., lobe, regne, synge, græde med ꝛc.

Mitarbeiter, m. -s pl. s. sg. Medarbeider, c.

Mitbediente, m. -n -n, Medtjener.

Mitbewerber, m. -s pl. s. sg. Medbeiler, Concurent, c.

Mitbruder, m. -s -üder, Medbroder, c.

Mitbubler, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Medbeiler, (-inde) c.

Mitbürger, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Medborger (-inde) c.

Mitchrist, m. -en -en, Medchristen.

Mitdiener, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Medtjener (-ske) c.

Digitized by Google

Miterbe, m. -n -n, Medarving, c.
Miteſſer, pl. ud. sg. d. T. Medæder, Tæreorm, c. (den hos Børn ſig undertiden ſamlende Urenlighed, ſom hindrer dem i at trives); Medſpiſer, c. (ſom ernærer ſig af ſamme Mad med en Anden).
Mitfahren, v. i. u. 1) m. ſ. kjøre med. 2) m. h. fig. (meſt forældr.) Eim. -, begegne, behandle.
Mitführen, v. a. medføre, føre med.
Mitgabe, f. -n, Medgift, c., Udſtyr, n.
Mitgeben, v. i. a. og u. m. h. Eim. etw., medgive; give med.
Mitgehen, v. i. u. m. ſ. gaae med, følge med; d. T. fig. es geht noch mit, det gaaer ſaa an, det ſlæber af, det er taaleligt.
Mitgeſchöpf, n. -es -e, Medſkabning.
Mitgift, f. ud. pl. Medgift, c.
Mitglied, n. -es -er, fig. Medlem, n.
Mithalten, v. i. u. m. h. holde med; iſær fig. være af Ens Parti; ein Feſt -, holde heitidelig med Andre, tage Deel i.
Mithelfer, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Medhjelper (-inde) c.
Mithin, cj. (d. T. og i Canc.) følgeligen, altſaa.
Mithülfe, f. ud. pl. Medhjelp, c.
Mithridat, m. -es -e, Modgift, c.
Mitlaut, m. -es -e, Medlyd, Conſonant, Hovedlyd, c.; -er, m. -s pl. ſ. sg. Conſonanttegn, medlydende Bogſtav.
Mitleid, n. -es el. -en, n. -s ud. pl. Medlidenhed, Medynkſomhed, c.
Mitleiden, v. i. u. m. h. lide med; -heit, f. ud. pl. (hos Læger) den Tilſtand, da een Deel af Legemet lider med ved en anden Deels Smerter; (n. St.) den Tilſtand, i hvilken En bærer de ſamme borgerlige Tyngder med en Anden.
Mitleidenswürdig, (bedre) mitleidswürdig, aj. værd at have Medlidenhed med.
Mitleidig, aj. medlidende, medynkſom; -keit, f. ud. pl. Medlidenhed, M-hed, c.
Mitleidlos, aj. medynksløs.
Mitleidsvoll, aj. medynkſom.
Mitmachen, v. a. eine Mode, einen Gebrauch -, gjøre med, følge ſtrax med; d. T. leve utugtig; (iſær om Fruentimmer); -cher, m. -s pl. ſ. sg. En ſom gjør med, hvad Andre gjøre; iſær: Hoerkarl, c.; -cherinn, f. -en, Skjøge, Dulle, c.
Mitmenſch, m. -en -en, Medmenneſke, n.
Mitnehmen, v. i. a. tage med; fig. medtage, udmatte, ſvække.
Mitrechnen, v. a. og u. m. h. regne med.
Mitreder, m. -s pl. ſ. sg. Medreder, c.
Mitſchuldig, aj. medſkyldig.
Mitſchüler, m. -s pl. ſ. sg. Meddiſcipel, c.
Mitſchweſter, f. -n, Medſøſter, c.
Mitſpielen, v. 1) a. ſpille med. 2) n. m. h. fig. Eim., ſpille med, begegne, behandle ilde.
Mitſtifter, m. -s pl. ſ. sg. Medſtifter.
Mitſtreiter, m. -s pl. ſ. sg. Medſtrider, c.
Mittag, m. -es -e, Middag; Sønder, Syd, c.; fig. (hos Digterne) den mandlige Alder.
Mittägig, -äglich, aj. til Middag, om Middagen, Middags-; -äglich, ſom ligger mod Sønder, ſydlig.
Mittags, av. om Middagen.
Mittags-eſſen, n. -s ud. pl. d. T. Middagsmad, c.; -fläche, f. -n, enhver mod Syd liggende Overflade paa Jorden; (i den mathematiſke Jordbeſtrivelſe) en Slette mellem Jordaxelen og Zenith; -höhe, f. -n, M-høide, c.; -kreis, m. -es -e, og -linie, f. -n, M-kreds, -linie, Meridian, c.; -land, n. -es -änder, ſydligt Land, n.; -länder, m. -s pl. ſ. sg. Sydlænder, c.; -mahl, n. -es -e el. -ähler, M-maaltid, n. (koſtbart, ellers) -mahlzeit, f. -en; -predigt, f. -en, Tolvprædiken; Aftenſang, c.; -ruhe, f. d. T. -ſchlaf, m. -es ud. pl. M-ſøvn, c.; -ſeite, f. ud. pl. Sydſide, c.; -ſonne, f. ud. pl. M-ſol, c.; -ſtunde, f. -n, M-time, -tid, c.; -tiſch, m. -es ud. pl. M-bord, -maaltid, n. (blot i nogle Tilfælde); -wind, m. -es -e, M-vind, c.; Sønden-vind, c.; -zeit, f. -en, M-tid, c.; -wärts, av. mod Syd.
Mitte, f. (pl. -n, kun ſjeld.) Midte, c.; fig. Einer aus unſerer -, En af os, af vort Selſkab.
Mittel, aj. ſom er i Midten, befinder ſig i Midten; (foræld. og nu blot brugelig i Sammenſ.; iſtedetfor mitteler ſiger man mittler, ſ. dette Ord).
Mittel, n. -s pl. ſ. sg. Middel, n., Maade, Udvei, c.; Lægemiddel, n.; pl, d. T. Midler, Rigdom, Formue, c.; (for aj. -) Midte, c.; ins -, (foræld.) imellem, iblandt; fig. ſich in das - ſchlagen el. legen, in das - treten, lægge ſig imellem, ſøge at bilægge en Stridighed; Berg-, Bjergart, c.; (i nogle Tilfælde) Selſkab, Laug, n., flere Perſoners Forening.
Mittel-alter, n. -s ud. pl. Middelalder, c.; -art, f. -en, Middelſlags, n., -art, c.; -bar, aj. middelbar; -bare Reichsſtände, ſom ere underkaſtede høiere Rigsſtænder; -barkeit, f. ud. pl. Middelbarhed, c.; -baum, m. -es -äume, Middeltræ, n. (af Middelſterrelſe); et Træ, ſom ſtaaer i Midten; -blau, aj. mellemblaa; -ding, n. -es -e, Mellemting, Middel-, c.; -farbe, f. -n, Mellemfarve, c.; -finger, m. -s pl. ſ. sg.

Digitized by Google

Mellemfinger, c.; -gattung, f. -en, Middelslags, Mellem-, n.; die - - der Zeitwörter, verba neutra; -glied, n. -es -er, mellemste Led, n.; -grund, m. -es -ünde, Mellemgrund, c.; -hand, f. -ände, den midterste Deel af Haanden; Mellemhaand, c.; -holz, n. -es -ölzer, Mellemskov, c.; Træer af middelmaadig Sterrelse; -jahr, n. -es -e, Middelaar, n.; -ländisch, aj. middellandsk; (blot om Havet mellem Europa, Asien og Afrika); -los, aj. uden Midler; -mann, m. -es -änner, d. T. en Mand af Middelstand el. af maadelig Formue; -mäßig, aj. middelmaadig; fig. ringe; -mäßigkeit, f. ud. pl. Middelmaadighed, c.; -meer, n. -es ud. pl. Middelhavet; -mehl, n. -es ud. pl. Meel af Mellemsort; -punct, m. -es -e, Middelpunkt, c.; -salz, n. -es -e, Middelsalt, n. (i Chymien); -schlag, m. -es ud. pl. Mellemslags, -sort, c.; -smann, m. -es -änner, og -sperson, f. -en, Mellemmand; Mægler, Fredsstifter, c.; (ogsaa om Fruentimmer); -stand, m. -es ud. pl. Middelstand, c.; -stimme, f. -n, Mellemstemme, c.; die hohe - -, Alt, c.; die tiefe - -, Tenor, c.; -straße, f. -n, den mellemste af tre Gader; fig. Middelvei, c.: -stück, n. -es -e, Mellemstykke, n.; et Stykke af middelmaadig Sterrelse, Godhed ꝛc.; -treffen, n. -s pl. f. sg. den midterste Deel af en Hovedarmee mellem begge Fleiene; -wand, f. -ände, Mellemvæg, c.; -weg, m. -es -e, f. -straße; -wort, n. -es -örter, Participium, n.; et Ord, som i Bem. ꝛc. staaer mellem to andre.

Mittelst, 1) aj. f. Mittler, aj. 2) av. med Gen. (ogsaa mittels) d. T. unbert. for ver-, formedelst.

Mitten, av. i Midten, midt i, midt igj-; (har en præp. efter sig: - in, - unter ꝛc.). [Nord, c.

Mitternacht, f. -ächte, Midnat;

Mitternächtig, (-chtlich) aj. midnatlig, som er el. sker ved Midnat; nordlig.

Mitternacht-stunde, f. -n, Midnatstime, c.; -wind, m. -es -e, Nordenvind, c.; -zeit, f. ud. pl. Midnatstid.

Mittfasten, pl. ud. sg. Midfaste, c.

Mittheilbar, aj. meddelelig.

Mittheilen, v. a. Dim. etw., meddele, gjøre deelagtig i; sich Dim. -, aabne ham sine Tanker ꝛc.; -lung, f. -en, Meddeling, Meddelelse, c.

Mittheilsam, aj. meddeelsom; -keit, f. ud. pl. M-hed, c.

Mittler, aj. midterst, mellemst; sædv. mittelste; fig. middelmaadig, maadelig, (som holder Middelvei mellem to andre forskjellige Ting); mellemliggende.

Mittler, m. -s pl. f. sg. Fredsstifter, Mægler, c.; Christus ist der - zwischen Gott und den Menschen, Mideren; (hos nogle Haandværkere) Mellemting mellem Svend og Dreng.

Mittlerweile og -zeit, av. d. T. imidlertid.

Mittschiffs, av. midtskibs.

Mittwoche, f. -n, (Mittwoch, m. -es -e) Onsdag, c.; -wöchentlich, aj. som sædvanlig skeer om Onsdagen, el. skeer hver Onsdag.

Mitunter, s. Unter.

Mitursache, f. -n, Medaarsag, c.

Mitwerber, m. -s pl. f. sg. (-inn, f. -en) Medbeiler (-inde), Concurrent, Rival, c.

Mitwirken, v. n. m. h. medvirke; (om Gud) forunde de nødvendige Kræfter paa en nødvarende Maade; -kung, f. -en, Medvirkning, c.

Mitwissen, n. -s ud. pl. Medvidenhed, c.; -sser, m. -s pl. f. sg. Medvider, c.

Mixtur, f. -en, Mixtur, c.

Mnemonik, f. ud. pl. Mnemonik, Hukommelseskonst, Erindringskonst, c.

Möbel, n. -s -n, Møbel, n.

Mobilien (4 Stav.) pl. ud. sg. d. T. Møbler, Løsøre, rørligt Gods.

Mode, f. -n, Mode, c.

Mode, av. efter Moden, sædvanlig, brugelig; -dame, f. -n, Modedame, c.; -narr, m. -en -en, Modenar, c.; -sucht, f. ud. pl. Modesyge, c.; -süchtig, aj. modesyg.

Model, m. -s pl. f. sg. et Maal ved en Seileorden; en Figur, et Billede (hos Syersker og Vævere); en Sterbeform.

Modèll, n. -es -e, Model, c.; -iren, v. 1) n. m. h. modellere. 2) a. afforme; -kunst, f. ud. pl. Modelleerkonst, c.; -macher, m. -s pl. f. sg. Modellerer, c.

Modeln, v. a. og n. m. h. die Zeuge, das Band -, forsyne med Figurer; forme, danne, give en vis Skikkelse.

Modelschneider, m. -s pl. f. sg. Formskærer, c.

Modeltuch, n. -es -ücher, Raaneklud.

Moder, m. -s ud. pl. Mudder, Dynd.

Moderig, aj. muddret; som smager el. lugter raadden.

Mödern, v. n. m. h. raadne, gaae i Forraadnelse.

Modèrn, aj. modern, paa Moden, efter den nyeste Mode.

Modisch, aj. modens, paa, efter Moden; iagttagende Moden.

Mögen, v. i. u. m. h. maatte, kunne, ville, monne, gide: du magst (maae) dich in Acht nehmen; wie mag (kan, monne) das zugehen? er hätte es immer thun - (for gemocht); graben mag (gider) ich nicht; mochte er doch kommen, gid han dog vilde komme; ich

Digitized by Google

mag das nicht, holder ikke deraf, lider det ikke.

Möglich, aj. mulig; d. T. ofte for: sandsynlig, trolig, virkelig; -keit, f. -en, M-hed, c.; -en Falles el. -enfalls, av. i det mulige Tilfælde.

Mohn, m. -es (pl. om flere Slags -e) Valmue (Plante), c.

Mohn-haupt, n. -es -äupter, Valmueknop, c. (Valmuens Frehuus); -kuchen, m. -s pl. s. sg. et Slags med hvidt Valmuefrø bestreede Kager; -öl, n. -es -e, Valmueolie, c.; -saft, m. -es ub. pl. Valmuesaft, c.

Mohr, 1) m. -es -e, Mör, n. (et Slags Silketøi). 2) m. -en -en, Mor, Moriak, Neger, Sort, c.; fig. et Slags Sommerfugle; et Mske. af en sortebruun Ansigtsfarve. 3) n. s. Moor.

Möhre, f. -n, Gulerod, c.; weiße -, Pastinak, c.

Mohren-gesicht, n. -es -er, Moriansansigt, n.; -kopf, m. -es -öpfe, Morianshoved, n.; forskjellige Dyr, især Heste og Duer, med sort Hoved kaldes Mohrenköpfe; -land, n. -es ub. pl. Morland, n. (som beboes af Morer), Æthiopien, n.

Mohrisch, aj. moriansagtig.

Mohrrübe, f. -n, Gulerod, c.

Molch, m. -es -e, et Slags sort Firbeen med gule Pletter; Salamander.

Molke, f. -n, Valle, c. (ogsaa pl. ub. sg. el. -n, m.).

Molkendieb, m. -es -e, en Art Gomerfugl.

Molkicht, aj. valleagtigt, som ligner Valle.

Molkig, aj. vallet, indeholdende Valle.

Moll, m. -es -e, et Slags uldent Tøi; (i Musik) Moll, c.

Molsch, aj. (n. St. Syd- og Nordt.) blomraaden (om Frugt).

Moment, m. (ogsaa n.) -es -e, Moment, n.

Monade, f. -n, Monade, c., Atom, n.

Monarch, m. -en -en, Monark, c.; -ie, f. -n, Monarkie, n.; -isch, aj. monarkisk.

Monat, m. -es -e, (efter et Talord bruges saavel -n som pl. s. sg.) Maaned, c.

Monatig, aj. Maaneds-, varende en Maaned.

Monatlich, aj. maanedlig.

Monats-fluß, m. -sses, det Maanedlige (hos Fruentimmer); -geld, n. -es -er, Maanedspenge; -rose, f. -n, M-rose, c.; -tag, m. -es -e, M-dag, c.; -uhr, f. -en, M-uhr, n.

Monatweise, aj. maanedsvis.

Mönch, m. -es -e, Munk, Ordensgeistlig, c.; d. T. et Slags Seile, en forlænget Spids, en fremragende Ting; ligel. et Værktøi til at støde og slaae med; især forskjellige Slags Spindler; (n. St.) et staaret Dyr, især en Vallak; fig. d. T. Navnet paa forskjellige Dyr, som: Munkeheire, Gjegemoder, Havestade ɔc.

Mönchen, v. a. gilde, staare, castrere.

Möncherei, f. ub. pl. (foragt.) Munkeliv, n.

Mönchheit, f. ub. pl. Munkestand, c., alle Munke tilsammentagne.

Mönchisch, aj. munkeagtig.

Mönchs-bogen, m. -s pl. s. sg. (hos Bogtr.) Munkeark (feil aftrykt Ark), Udstudsark, n.; -schag, m. -es -äge, (hos Bogtr.) et mislykket Slag med Ballen, hvorved Farven ikke bliver overalt lige stærk paatrykt; -kappe, f. -n, (foragt.) M-kappe, c.; -kloster, n. -s pl. s. sg. M-kloster, n.; -leben, n. -s ub. pl. M-liv, n.; -orden, m. -s pl. s. sg. M-orden, c.; -platte, f. -n, Munkes skaldede Isse; -schrift, f. -en, M-skrift, c.

Mond, m. -es -e, (Sydt. -en -en) Maane, c.; fig. forskjellige Værktøi og andre Ting, som have Skikkelse af en Maane i første og sidste Qvarteer; Maaned, c. (Tiden fra en Nymaane til en anden).

Mond-auge, n. -s -n, Navnet paa en Mangel ved Hestenes Øine, (naar nemlig deres Syn af- og tiltager med Maanen); -äugig og -blind, aj. maaneblind (som har den nys bestrevne Sygdom); -jahr, n. s. Mondenjahr; -finsterniß, f. -sse, Maaneformørkelse, c.; -fluß og -flüssig, s. -auge, -äugig; -hell, aj. maaneklar; -kalb, n. s. Monkalb; -licht, n. s. Monden-; -milch, f. ub. pl. en let, hvid, kalkagtig Jord; -sucht, f. ub. pl. Maanesyge, c., Gaaen i Øvne, c.; -süchtig, aj. maanesyg, som gaaer i Øvne; der, die -süchtige, Maanesyge, Nattevandrer, -ske, c.; -süchtigkeit, f. ub. pl. Nattevandring i Øvne; -tag, m. s. Montag; -zirkel, m. -s pl. s. sg. Maanecirkel, c. (det Antal Aar, efter hvilket Ny- og Fuldmaane igjen indtræffe paa een og samme Dag).

Monden-glanz, m. -es ub. pl. Maaneglands, c.; -jahr, n. -es -e, Maaneaar, n.; -licht, n. -es ub. pl. Maanelys, n.; -monat, m. -es -e, Maanemaaned, c.

Monds-bahn, f. ub. pl. Maanens Bane om Jorden; -blick, m. -es -e, Maaneskin, n. (nu og da formerket af Skyer); -brüche, pl. d. T. s. -wandelung; -glanz (Mondesglanz), m. -es ub. pl. Maaneglands, c.; -uhr (Mondenuhr, Monduhr) f. -en, Maaneuhr, n. (som ligesom en Solviser om Dagen viser Timen i Maaneskin); -viertel, m. -s pl. s. sg. Maaneqvarteer, n.; -wandelung, f. -en, Maaneforandring, Maanens Til- og Aftagen.

Digitized by Google

Monkalb, n. -es -e, en kjødagtig Gevært, som undertiden kommer i Fosterets Leie; ogsaa: en utidig heist mangelfuld Livsfrugt.

Monolog, m. -es -e, Monolog, c.

Monopol, n. -es -e, Monopol, n.

Monstranz, f. -en, Monstrants, c. (i den romerske Kirke).

Monstrum, n. -s -stra, Monstrum, n.

Montag (rigtigere **Mondtag**) m. -es -e, Mandag, c.

Montur, f. -en, Mondur, c.; d. T. Montirung, Mondering, c.

Monument, n. -es -e, Monument, n.

Mook, m. -es -e, Honninggjeg, c.

Moor, n. -es -e, Mose, c.; -meise, f. -n, langhalet Meise.

Moorig, aj. sumpig, moradsig, moset.

Moos, n. -es -e, Mos, c. (Plante); (d. T. især Sydt.) en med Mos bevoxet Egn; -beere, f. -n, Tranebær Bolle, c.

Moosicht, aj. mosagtig.

Moosig, aj. mosdækket, mosklædt, bevoxet med Mos.

Moosrose, f. -n, Mosrose, c.

Mops, m. -es -e (Dim. **Möpschen**, n. -s pl. s. sg.) Mops, c.; -ig, aj. mopset.

Moral, f. ud. pl. Moral, Sædelære, c.; -isch, aj. moralsk, sædelig; -isiren, v. n. m. h. moralisere; -ist, m. -en -en, Moralist, c.; -ität, f. ud. pl. Moralitet, c.

Moräne, f. -n, et Navn paa forskjellige, spiselige Fiske; især: Muræne; bruunplettet Laxerred, c.

Morast, m. -es, Morads, Dynd, n., Sole, c. ud. pl.; Morads, Hængedynd, c., Kosegrund, c. pl. -äste.

Morastig, aj. moradsig.

Mörbraten, m. -s pl. s. sg. (Nordt.) Mørbrad, c.

Morchel, f. -n, Morkel, c. (en Art spiselige Jordsvampe).

Mord, m. -es ud. pl. (i den høiere Skrivem. undert. pl. -e: deine -e werden dich einst ängstigen) Mord, n.

Mord-brand, m. -es ud. pl. Mordbrand, c.; -brenner, m. -s pl. s. sg. M-brænder, c.; -brennerisch, aj. m-brændersk, paa M-brænderviis; -geschichte, f. -n, M-historie, c., Mord, n., en skrækkelig Begivenhed; -geschrei, n. -es -e, M-skrig, n.; fig. et meget heftigt, skrækkeligt Skrig; -gewehr, n. -es -e, M-gevær, n.; -grube, f. -n, Mordergrube, c.; -keller, m, -s pl. s. sg. s. Casematte; -schlag, m. -es -äge, dræbende Slag, n.; -that, f. -en, Mord, n.; (især: pl., naar Mord skal udtrykkes i Fleertallet); -weg, m. -es -e, en slem, næsten ufremkommelig Vei.

Morden, v. 1) u. m. h. begaae Mord. 2) a. dræbe, myrde, ihjelslaae.

Mörder, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Morder (-ske) c.; -ei, f. -en, Myrderi, n.; -grube, f. -n, Morderhule, -grube, c.; -hand, f. -ände, Morderhaand, c.; -isch, aj. mordersk, paa Morderviis; -lich, aj. d. T. fig. meget heftig; morderlig.

Mordio! interj. Mord! Mord! Jeter - schreien, skrige meget heftigt.

Morelle (-ille), f. -n, Morel, c. (et Slags Kirsebær).

Morgen, av. i Morgen.

Morgen, m. -s pl. s. sg. Morgen, c.; fig. Øst, c. ud. pl.; (hos Digterne) Ungdommens Alder; (i Landv.) saa megen Ager, som een Mand med to Heste kan pløie een Dag; ($2\frac{1}{6}$ Morgen Land udgjør omtrent 1 Tønde Land dansk geometrisk Maal).

Morgen-andacht, f. -en, Morgenandagt, c.; -brod, n. -es ud. pl. s. Frühstück; -dämmerung, f. s. Dämmerung; -gabe, f. -n, M-gave, c.; -gebet, n. -es -e, M-bøn, c.; -gesang, m. -es -änge, M-sang, c.; -land, n. -es -änder, Østerland, n., Orienten; -länder, m. -s pl. s. sg. Østerlænder, c.; -ländisch, aj. østerlandsk, orientalsk; -lied, n. -es -er, M-psalme, -sang, c.; -luft, f. mild Østenvind, ud. pl.; kjølig Luft om Morgenen, pl. -üfte; -regen, m. -s pl. s. sg. M-regn, c. (som falder om Morgenen); -roth, aj. Morgenrøden lig i Farve; -roth, n. -es ud. pl. og -röthe, f. ud. pl. M-røde, c.; -segen, m. -s pl. s. sg. s. -gebet; -seite, f. -n, Østside, c. (som vender mod Øst); -sonne, f. ud. pl. M-sol, c.; -sprache, f. -n, (n. St.) et Selskabs Sammers Forsamling og Raadslagning om Morgenen el. Formiddagen; -stern, m. -es -e, M-stjerne, c.: (Stjernen Venus ud. pl.; et Slags især forhen brugt Raaben); -stunde, f. -n, M-stund, -time, c.; fig. Morgen, c.; -thau, m. -es ud. pl. s. Thau; -wärts, av. mod Østen, Øster paa; -wind, m. -es -e, s. -luft.

Morgend, aj. i Morgen; ehe der -e Tag vergeht, den Dag i Morgen.

Morgendlich, aj. som er el. skeer om Morgenen: die -e Sonne, Morgensolen; auf unserm -en Spaziergange, Spadseretour om Morgenen.

Morgens, av. d. T. om Morgenen.

Morille, f. s. Morelle.

Morksen, v. n. m. h. n. St. d. T. file af, ikke glat afskære; rode i en Ting.

Mornelle, f. -n el. -nell, m. -es -e, Pomerantsfuglen; en Art Biber.

Morsch, aj. skjør, frennet, raaden; som let brækker; (d. T. som av.) pludseligen, med eet: das Bein ging - entzwei.

Morselle, f. -n, (i Apoth.) Morselle, en Art Brystsukker.

Mörser el. -sel, m. -s pl. s. sg.

Digitized by Google

Morter; (i Artill.) Mørser, Bombe-, c.; -keule, f. -n, Morterseder, c.

Mörtel, m. -s ud. pl. Muurkalk, c.; -haue, f. -n, Kalkekelle, c.; -kelle, f. -n, Muurskee, c.; -schläger, m. -s pl. s. sg. Kalkslager, c.

Mosaik, f. ud. pl. og -saische Arbeit, s. Musivarbeit.

Mösch, m. -es -e, s. Meisch; Spurv.

Mosche, f. -n, (d. T. n. St.) Ko, c.; (især en ung, som endnu ikke har kalvet).

Moschee, f. (2 Stav.) -n (3 Stav.) Mosket, c. (tyrkist Bedehuus).

Moschus, m. ud. pl. s. Bisam.

Moskovade, f. ud. pl. raat Sukker (det første Sukker, som man faaer af Sukkerrørets Saft).

Most, m. -es -e, Most, c. (af Frugt).

Mosteln, v. d. T. 1) a. perse Most. 2) n. m. h. smage som Most.

Mosten, v. a. lave, perse Most.

Mostig, aj. d. T. som ligner Most.

Mostler, m. -s pl. s. sg. Mostperser, c. (som laver Most).

Möstrich (Mostrich) m. -es ud. pl. tillavet Senep.

Motette, f. -n, Syngestemmen til [en Kirkemusik.

Motion, f. -en, Motion, c.

Motiv, n. -es -e, Motiv, n.; -iren, v. a. motivere.

Motsche, s. Mosche.

Motte, f. -n, Mel, n. (Insect); -nfräßig, aj. mølædt; -nkraut, n. -es ud. pl. et Navn paa forskjellige Planter, som skulle fordrive Mel, som vild Rosmarin ɔc.

Motto, n. (indecl.) Motto, n.

Möwe, f. s. Mewe.

Mucheln, v. n. m. h. d. T. mugne.

Muck, m. -es -e, s. Mucks.

Mücke, f. -n, Myg, c.; -nstich, m. -es -e, Myggestik, n.

Mucke, f. d. T. Suurmulen; Grille, Nykke, c., enhver Ytring af en skjult Feil el. et skjult Onde.

Mucken, v. n. m. h. knye, mukke, give et Muk fra sig; suurmule.

Mucker, m. -s pl. s. sg. Hykler, Skinhellig, c. [misformet.

Muckisch, aj. knarvorn, avindsyg,

Mucks, m. -es -e, Muk, n.

Mucksen, v. n. m. h. s. Mucken.

Müde, aj. træt, mat, modig; sig. kjed af: einer S. (Gen.) -; -digkeit, f. ud. pl. T-hed, Mathed, M-hed, c.

Muff, m. -es, 1) pl. -üffe (Dim. -üffchen, n. -s pl. s. sg.) Muffe, c. 2) ud. pl. (Sydt.) Skimmel, Muggenhed, c. 3) pl. -en, (n. St.) Glam, Hunde-, n.

Muffel, 1) m. -s pl. s. sg. d. T. Mops, c.; sig. et hæsligt Ansigt, Bredflab, Suurmule, c. 2) f. -n, en lille Leerhvælving over en Smeltedigle.

Muffeln, v. n. m. h. d. T. gumle, tygge med Gummerne.

Muffelthier, n. -es -e, det vilde Faar i Sardinien, Grækenland ɔc.

Muffen (müffen) v. n. m. h. mugne, lugte, smage muggent; (om Tobak undert.) lugte godt; (om store Hunde) glamme, gjøe.

Muffig, aj. d. T. muggen, stimlet; sig. suurmulet, tvær, vranten.

Mühe, f. -n, Meie, Umage, Besvær, c.; -los, aj. uden Meie; -voll, aj. meiefuld.

Mühen, v. a. foraarsage Meie, Besvær; sich -, anvende Meie, anstrenge sine Kræfter, gjøre sig Umage.

Muhen, v. n. m. h. d. T. bøge, brøle (om Koer).

Mühl-arzt, m. -es -ärzte, Mellebygger, c.; -bach, m. -es -äche, M-bæk, c.; -bursch, m. -es -e, Mellerkarl, c.; -gerechtigkeit, f. ud. pl. M-rettighed, c.; -knappe, m. -n -n, Mellersvend, c.; -meister, m. s. Müller; -rad, n. -es -äder, M-hjul, n.; -stein, m. -es -e, M-steen, c.; -wagen, m. -s -ägen, Mellervogn, c.; -werk, n. -es -e, M-værk, n.

Mühle, f. -n, Melle, c., -værk, n.; (i Mellespil) tre Brikker i lige Linie.

Mühlen-bau, m. -es ud. pl. Mellebygning, -skonst, c.; -spiel, n. -es -e, Mellespil, n. (et Slags Brætspil).

Muhme, f. -n, Moster, Faster, c. (Dim. Mühmchen, n. -s pl. s. sg.); d. T. Barnepige, Goldamme, c.

Mühsal, n. -es ud. pl. Meie, c. (Tilstanden, i hvilken man taaler Meie, Besvær).

Mühsam, aj. meisom; d. T. flittig, strøbsom; -keit, f. ud. pl. M-hed, F-hed, St-hed, c.

Mühselig, aj. meisommelig, meget besværlig, jammerlig, kummerlig; (næsten foræld.) elendig, usel; -keit, f. -en, M-hed, c.

Mühwaltung, f. -en, Meie, Besvær, Forretning, Commission, c. (især som man har paataget sig uden at være forpligtet dertil).

Mulde, f. -n, Trug, n.

Muldengewölbe, n. -s pl. s. sg. (i Bygningsk.) en Korshvælving, som i Midten har en firkantet Tavl, som ligner et Trug.

Mull, n. -es ud. pl. Muld, c.

Müller, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Meller (-kone) c.

Mulm, m. -es ud. pl. d. T. Muld, c. (tør, sprød Jord); Stev, n.; -icht, aj. muldagtig, som ligner Muld; -ig, aj. muldet, som indeholder Muld.

Multipliciren, v. a. multiplicere; -cation, f. -en, Multiplication, c.

Multon, m. -s ud. pl. Multum, n.

Digitized by Google

Mumie, f. -n, (3 Stav.) Mumie, c.

Mumme, f. 1) ud. pl. Mumme, c. et Slags ſtærkt Øl, ſom bryggeş i Brunsvig). 2) pl. -n, Maſke, c., en maſkeret Perſon.

Mummel, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Busſemand, Knegt Robbert, c.

Mummeln, v. 1) n. m. h. gumle, mumle. 2) a. maſkere.

Mummerei, f. -en, Maſkering; Maſkerade, c., Mummeri, n.; fig. Forſtillelſe, c.

Mumpfeln, v. n. m. h. d. T. gumle.

Mund, m. -es -ünde, (Dim. Mündchen, n. -s pl. ſ. sg.) Mund, c.: Einen auf den - ſchlagen; Eim. den - küſſen; Eim. das Brod vor dem -e wegnehmen; fig. Munding, Aabning: der - einer Kanone; Magen-, Mutter-.

Mund-art, f. -en, Mundart, Dialect, c.; -bäcker, m. -s pl. ſ. sg. (ved Hoffer) en Bager, ſom kun bager for de fyrſtelige Perſoner; -becher, m. -s pl. ſ. sg. det Bæger, hvoraf man pleier at drikke; -biſſen, n. -s pl. ſ. sg. vulg. Munddid, n.; -fäule, f. og -fäulniß, f. ud. pl. Skjørbug, c. (Sygdom); -klemme, f. -n, M-kurv; M-krampe, Krampetrækning i Munden; -koch, m. -es -öche, M-kok, c.; -leim, m. -es -e, M-liim, n.; -pomade, f. -n, M-pomade, Læbe-, c.; -portion, f. -en, M-portion, c.; -ſchenk, m. -en -en, M-ſkjenk, c.; -ſtück, n. -es -e, M-ſtykke, n., Tud, c.; -todt, aj. (i Retsſp.) erklæret umyndig; -voll, m. (indecl.) M-fuld; vorrath, m. -es -e, M-forraad, n., Proviſion, Proviant, c.; -wein, m. -es -e, M-viin (for Herſtabets egen Mund); ligel. den Viin, ſom En helſt drikker; -werk, n. -es ud. pl. fig. M-lær, Snakketei, n.; (Sydt.) Munden med Læberne og Tænderne; -winkel, m. -s pl. ſ. sg. M-vig, c.

Mündel, (uden Henſyn til Kjøn) n. -s pl. ſ. sg. Myndling, c. (n. St. naar man vil adſtille Kjønnet m. el. f.); -geld, n. -es -er, Umyndiges Penge.

Munden, v. u. m. h. ſmage; fig. behage.

Mündig, aj. myndig; -keit, f. ud. pl. Myndighed, c.

Mündlich, aj. mundtlig.

Mündung, f. -en, Munding, c.

Munition, (l. Munizion) f. ud. pl. Skyts, Krigsfornødenhed, c.

Munkeln, v. n. m. h. mørkne; fig. ſmaaſnakke, mumle om.

Münſter, n. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Domkirke, c.

Munter, aj. munter: (ikke ſovnig; fig. ikke ſovnig, ikke doven; hurtig, fyrig; friſk og ſund; (om Farverne) ikke døde, lidt levende); -keit, f. ud. pl. M-hed, c.

Münz-amt, n. -es -ämter, Myntcollegium, n.; -anſtalt, f. -en, Mynt, M-anſtalt, c.; -bediente, m. -n -n, M-betjent, c.; -cabinet, n. -es -e, M-kabinet, n.; -fälſcher, m. -s pl. ſ. sg. M-falſtner, c.; -freiheit, f. -en, M-frihed, M-rettighed, c.; -fuß, m. -ſſes -üſſe, M-fod, c.; -herr, m. -n -en, M-herre, c. (ſom har Myntrettighed); (n. St.) en Raadsherre, ſom har Opſyn over Mynten; -kenner, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Münzenkenner; -kunde, f. ud. pl. videnſtabelig M-kundſtab, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. M-meſter, c.; -ordnung, f. -en, M-anordning, c.; -recht, n. -es, M-rettighed, c.; -regal, n. -es ud. pl. M-regal, n.; -ſorte, f. -n, d. T. M-ſort, c.; -ſtadt, f. -ädte, en Stad, ſom enten har en Mynt el. ogſaa M-rettighed; -ſtand, m. -es -ände, den el. de af Rigsſtænderne, ſom beſidder M-rettighed; -verfälſcher, m. ſ. -fälſcher; -wardein, m. ſ. Wardein; -weſen, n. -s ud. pl. M-væſen, n.; -wiſſenſchaft, f. ud. pl. M-videnſtab, c.

Münze, f. -n, Mynt, c. (præget Metal); haben ſie keine - bei ſich, Smaamynt, Smaapenge; Silberſtangen in die - tragen, i Mynten (Stedet, hvor der præges); (i Botaniken) forſtjellige Planter, iſær: Mynte, c.

Münzen, v. a. mynte, ſlaae Mynt; fig. das war auf mich gemünzt, galt mig, var mig meent; neue Wörter -, danne; -zung, f. -en, Myntning.

Münzen-beſchreibung, f. -en, Myntbeſtrivelſe, c.; -kenner, m. -s pl. ſ. sg. M-kjender, c.; -ſammlung, f. -en, M-ſamling, c.

Münzer, m. -s pl. ſ. sg. Myntudpræger, c.; -ei, f. -en, (iſær med Haan) Myntudprægning, c.; Mynten (hvor der myntes).

Müräne, f. ſ. Moräne.

Mürbe, aj. mør, blød; fig. Einen - machen, beielig, eftergivende; mat; -bheit (-bigkeit) f. ud. pl. Mørhed, c.

Murks, d. T. et Ord, ſom efterligner unge Sviins Grynten; -en, v. n. m. h. grynte ſom et ungt Sviin; ſ. Morkſen.

Murmeln, v. a. og n. m. h. murmle, brumle, mumle; fig. tale ſagte, uforſtaaeligt.

Murmelthier, n. -es -e, Murmeldyr.

Murner, m. -s pl. ſ. sg. Kat, c.

Murren, v. n. m. h. murre, knurre.

Mürriſch, aj. knarvorn, gnaven, vranten.

Murrkopf, m. -es -öpfe, Knurrepotte, c.

Muscat, ſ. Muskat.

Muſche, f. -n, (Sydt.) Gjegemoder (Fugl); Skjenplet, c.

Muſchel, f. -n, Musling; Muslingſkal, c.; fig. (om enkelte muslingdan-

Digitized by Google

nede Ting).

Muſchel=förmig, aj. muslingdannet; **-gebäuſe**, n. ſ. **-ſchale**; **-gold**, n. **-es** ud. pl. **Muſkelguld**, n. (oploſt Guld i en Muslingſkal); **-ſammler**, m. **-s** pl. ſ. sg. **Conchilieſamler**, c.; **-ſchale**, f. **-n**, **Muſkelſkal**, **Muslingſkal**, c.; **-ſilber**, n. **-s** ud. pl. **Muſtelſolv**, c.; **-werk**, n. **-es -e**, **Muſkelværk**, n. (de af muſteldannede Figurer beſtaaende Prydelſer, ſom Billedhuggere og Malere anbringe).

Muſe, f. **-n**, **Muſe**, c. (i den græſke og romerſke Gudelære); fig. enhver Konſt el. Videnſkab; iſær Digtekonſten.

Muſelmann, m. **-es -änner**, **Mahomedaner**, c. (**-änninn**, f. **-en**, et mahomedanſk Fruentimmer).

Muſelmänniſch, aj. mahomedanſk.

Muſenſitz, m. **-es -e**, fig. **Høiſkole**, c., **Academie**, n. [dent, c.

Muſenſohn, m. **-es -öhne**, fig. **Student**,

Muſeum, n. **-s**, **Muſeum**, n.

Muſiciren, v. n. m. h. d. T. **muſicere**, gjøre Muſik. [aj. muſikalſk.

Muſik, f. **-en**, **Muſik**, c.; **-aliſch**,

Muſikant, m. **-en -en**, **Muſikant**, c.

Muſikus el. **Muſiker**, m. **-s** pl. ſ. sg. **Muſikus**, Tonekonſtner, c.

Muſivarbeit, f. **-en**, **Moſaikarbeide**.

Muskate, f. **-n**, **Muſkat**, c.; **-nblume**, f. **-n**, **Muſkatblomme**, c.; **-nnuß**, f. **-üſſe**, **Muſkatnød**, c.; **-wein**, m. **-es** ud. pl. **Muſkatvin**, c.

Muskateller, m. **-s** ud. pl. **Muſkatvin**, c.; **-birn**, f. **-en**, **Muſkatpære**, c.; **-kraut**, n. **-es** ud. pl. en Art Salvie.

Muskatwein, m. ſ. **Muskatellerwein**.

Muskel, m. **-s -n**, **Muſkel**, c.; **-kraft**, f. ud. pl. **Muſkelkraft**, c.

Muskelig, aj. **muſkelſer**, **muſkelſtærk**, **muſkules**.

Muskete, f. **-n**, **Muſket**, **Bøſſe**, **Flint**, c.; **-nkugel**, f. **-n**, **Muſketkugle**, c.

Musketier, m. **-s -s**, el. **-e**, **Muſketeer**.

Muskus, m. ſ. **Biſam**.

Muß, n. indecl. og ud. pl. d. T. **Nødvendighed**, **Tvang**, c.

Müß, n. **-es -üße** (n. St.) **-üßer**, **Mos**, c., enhver til en Vælling kogt Maſſe; jævn Suppe; Vælling, c.

Muße, f. ud. pl. **Fritid** fra Embedsforretninger; fuldkommen Frihed fra alle Embedsforretninger.

Muſſelin, m. **-es -e**, **Muſſelin**, n.

Müſſen, v. i. u. m. h. **maatte**, **ſtulle**, (være el. blive tvungen til en Handling el. Tilſtand): **er muß es thun**; **er hat es thun - (för gemußt)**; **die Sache muß wieder herbei**; (fig. bliver det i denne Btdg. brugt i paatrængende Benøver, Formaninger og Underretninger; ligel. i bydende, belærende Tone); være nødvendig: **du mußt Geduld haben**; (fig. udtrykker det ogſaa en indbildt Nødvendighed, en Skinnet havende Ting, en Formodning; ligel. en Uvished el. Uvidenhed, ſom ogſaa et muligt Tilfælde, et Ønſke): **es müſſe ihm nicht gelingen**, gid det ikke maatte lykkes ham.

Mußicht, aj. ſom ligner en tyk kogt Maſſe; vellingagtig. [**Müß.**

Mußig, aj. ſom indeholder Mos; ſ.

Müßig, aj. ſom har Fritid; ſ. **Muße**; ligel. ledig, erkesløs, forretningsløs, uvirkſom; fig. (om livløſe Ting) ubrugt, uvirkſom.

Müßigen, v. a. (Sydt. og Canc.) tvinge, nødſage; **ſich** (Acc.) **einer S.** (Gen.) **-**, afholde ſig fra, ikke befatte ſig med.

Müßig=gang, m. **-es** ud. pl. **Ledighgang**, **Erkesløshed**, c.; **-gänger**, m. **-s** pl. ſ. sg. **Ledliggænger**, **Løsgænger**, c.

Muſter, n. **-s** pl. ſ. sg. **Mønſter**, n., **Model**, c.; d. T. **Prøve**, c. (iſær hos Kjøbmændene, paa Varer); **Mønſter**, n., **Figur**, c. (iſær paa Tøi).

Muſter=buch, n. **-es -ücher**, **Mønſterbog**, **Prøvebog**, c.; **-haft**, aj. **følgeværdig**, **efterlignelſesværdig**; **-karte**, f. **-n**, ſ. **-buch**; **-kartenreuter**, m. **-s** pl. ſ. sg. **Commis**, c.; **-platz**, m. **-es -ätze**, **Mynſtreplads**, c. (hvor Troppерne mynſtres); **-rolle**, f. **-n**, **Mønſterrulle**, c.; **-ſchreiber**, m. **-s** pl. ſ. sg. **Mønſterſkriver**, c.; **-ſchule**, f. **-n**, **Modelſkole**, c.; **-zettel**, m. ſ. **-rolle**.

Muſtern, v. a. **mynſtre**: **die Truppen**; fig. **ſtykkevis beſee og bedømme**; **forfærdige Mønſtre**; **ſich recht heraus -**, d. T. **klæde**, **udmale ſig**; **-rung**, f. **-en**, **Mynſtring**, **Revue**, c.

Muter, m. **-s** pl. ſ. sg. el. **-krebs**, m. **-es -e**, **Krebs**, ſom har faaet ny Skal. [**Krebſene**) **faae ny Skal.**

Mutern (**mütern**) v. n. m. h. (om

Muth, m. **-es** ud. pl. **Mod**, n.; **wie iſt ihm zu -e**, **til Mode**, **til Sinds**; **ich habe nicht den -**, **es ihm zu ſagen**, **har ikke Mod**, **ikke Hjerte til**; **gutes -es ſeyn**, **ved godt Mod**, **være forneiet**; **ſein -**, **ſein Müthchen an Dim. kühlen**, **kole ſin Vrede**, **hævne ſig paa**.

Muth=jahr, n. **-es -e** (hos Haandv.) **det ſidſte Svendeaar** (hvori der ſøges om at blive Meſter); **-los**, aj. **modløs**, **modfalden**; **-loſigkeit**, f. ud. pl. **M-løshed**, **M-nhed**, c.; **-maßen**, v. a. **eine S.**, **formode**, **ſlutte ſig til**; **-maßlich**, aj. **formodentlig**, **efter ſandſynlige Grunde**, **formodet**; **-maßlichkeit**, f. ud. pl. **Rimelighed**, **Sandſynlighed**, c.; **-maßung**, f. **-en**, **Formodning**, **Formening**, c.; **-voll**, aj. **modig**, **fuld af Mod**; **-wille**, m. **-ns** ud. pl. **Modvillie**, **Gjenſtridighed**, c.; **-wille treiben**, **gjøre Hokus Pokus**; **-willig**, aj. **modvillig**, **gjenſtridig**, **uvillig**; **overgiven**, **ſtjelmſk**; **letfærdig**; **eine -e Sünde**, **forſætlig**; **-**

Digitized by Google

willigkeit, f. -en, Modvilligheb, Gjenstridighed, Overgivenhed, Letfærdighed, lidt Ondskabsfuldhed, c.

Muthe, f. -n, ſ. **Muthen** 2.

Muthen, v. 1) n. m. ſ. (Sydt.) være ſindet, have i Sinde. 2) a. forlange, begjære, formelig anſøge om; (iſær blot hos Haandv.): das Meiſterrecht -; (og i Lehnsv.): ein Lehn -; -thung, f. el. **Muthe**, f. ub. pl. Forlangen, Begjering, Anſøgning, c.

Muthig, aj. modig, behjertet; munter, opvakt; -keit, f. ub. pl. Munterhed, Opvakthed, c.

Mutſchieren, v. n. m. h. d. T. (n. St.) afvexle; -rung, f. -en, Afvexling, Ombytning, c.; Selſkabscontract, c.

Mutter, m. -s pl. ſ. sg. en Krebs, ſom endnu er i Skalſtiftningen, el. først nylig har kaſtet den gamle Skal; der **Mutterkrebs**; der **Mauſer**.

Mutter, f. 1) pl. -ütter, Moder, c.: ſie iſt - von vier Kindern; fig. ſie iſt eine - der Armen; Gottesfurcht iſt die - aller Tugenden; wie ſteht es Mütterchen! gamle Moder! (en gammel Kone); die - an einem Schraubſtocke, Skruemoderen; (hos Qvinder) Moderen, Frugtmoder, c., Fosterlete, n.; (i Bjergv.) de Jord- og Stenarter, hvori Ertſen er indeholdt. 2) ub. pl. Bærme, c., Bundfald, n. (iſær af Viin og Eddike).

Mutter-allein, aj. ganſke alene; -beſchwerde, f. -n, el. -beſchwerung, f. -en, Moderſyge, Hyſterik, c.; -biene, f. -n, Bidronning, c.; d. T. ſ. -ſtock; -bruch, m. -es -üche, Moderbrok, n.; ſ. Vorfall; -bruder, m. -s -üder, Morbroder, c.; -erde, f. -n, den ſædvanlige Havejord; -flecken, m. -s pl. ſ. sg. ſ. -maal; -fluß, m. -ſſes -üſſe det hvide Flaad; -füllen, n. -s pl. ſ. sg. Hoppefol, n.; -grund, m. -es, den øverſte og -hals, m. -es, den nederſte Deel af Frugtmoderen; -herz, n. -ens -en, Moderhjerte, n., et omt Hjerte, ſom en Moders mod hendes Born; -kalb, n. -es -älber, Qvielalv, c.; -kind, n. -es ub. pl. d. T. Modersbarn, Barn, n.; -kirche, f. -n, Hovedkirke, Sogne-, c.; -krankheit, f. -en, ſ. -beſchwerde; -krebs, m. ſ. Muter-; -kuchen, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Nachgeburt; -lamm, n. -es -ämmer, Gimmerlam, Hun-, n.; -leib, m. -es ub. pl. Moderſliv, n.; vom -e an, fra Fødſelen af; -los, aj. moderløs; -mahl, n. -es -ähler, Modermærke, n., medfødt Plet; -milch, f. ub. pl. Modermelk, c.; -mörder, m. -s pl. ſ. sg. Modermorder, c.; -mund, m. -es -ünde, Frugtmoderens Aabning, c.; -nackend el. -nackt, aj. d. T. ſplitternøgen; -pfeife, f. -n, (i Biſtaderne) Cellerne for den unge Yngel; -pfenninge, pl. ub. sg. Penge, ſom Mødre hemmeligen og iſær mod Fædrenes Vidende give Bernene; -pferd, n. -es -e, Hoppe, c.; -röhrchen, n. -s pl. ſ. sg. Roret paa et Flinteſtæfte, i hvilket Ladeſtokken ſtikkes; -ſcheide, f. -n, Moderſtede, c.; -ſchmerzen, pl. ub. sg. ſ. -beſchwerde; -ſchweſter, f. -n, Moſter, c.; -ſeele, f. ub. pl. vulg. Modersſjæl, ub. Art. (een eneſte Mſke.); -ſöhnchen, n. -s pl. ſ. sg. d. T. Moders egen Søn, en af Moderen forkjælet Søn; Kjæledogge, c.; -ſprache, f. -n, Modersſprog, -maal; Hovedſprog, Grund-, n.; -ſtock, m. -es -öcke, Biſtade, ſom tjener til Forplantelſe; -theil, n. -es -e, Modreneary, c.; -vorfall, m. ſ. -bruch; -witz, m. -es ub. pl. naturlig, ſund Forſtand.

Mütterlich, aj. moderlig; Einen - lieben; von -er Seite verwandt, fra mødrene Side; fig. das -e Land, Fædrenelandet; die -e Stadt, Fødebyen; -keit, f. ub. pl. moderligt Sindelag.

Mutz, m. -es -e, d. T. Stump, c.; et tiloversblevet Stykke, lille Ting; Stumprumpe, c. (om Heſte og Hunde); vulg. en ufædvanlig lille Perſon.

Mütze, f. -n, Hue, Kaſket, c.; fig. Kongehatten (den anden Mave hos drøvtyggende Dyr).

Mutzen, v. a. (d. T. Syd- og Nordt.) ſich, pynte, pudſe.

Myriade, f. -n, Myriade, c.

Myrrhe, f. ub. pl. Myrrhe, c.

Myrthe, f. -n, Myrte, c.; -nbaum, m. -es -äume, Myrtetræ, n.; -nbeere, f. -n, Myrtebær; ogſaa en Art af Blaabær.

Myſterien, pl. ub. sg. Myſterier.

Myſtik, f. ub. pl. Myſtik, c.

Mythologie, f. ub. pl. Mythologie, c.; -giſch, aj. mythologiſk.

Digitized by Google

N.

N (en Consonant, det fjortende Bogstav i ABC, bliver især foran g og k udtalt gjennem Næsen).

Na! interj. naa! nu!

Nabe, f. -n, Nav, Hjul-, n. (I engere Betydn. kun den forreste Deel af denne Valtse; den tykkere, bagerste Deel kaldes der Stoß og den tykkeste i Midten der Bock).

Nabel, m. -s -äbel, (Dim. Näbelchen, n. -s pl. s. sg.) Navle, c.; (i nogle Tilfælde) en snegledannet, rund Fordybning el. lignende Opheining; -binde, f. -n, Navlebind, n.; -bruch, m. -es -üche, Navlebrok, n.; -schnur, f. -üre, Navlesnor, -streng, c.; -tuch, n. -es -ücher, Navleklud, c.

Nabeln, v. a. ein Kind, underbinde Navlen.

Nabenbohrer, m. -s pl. s. sg. Navbor, n.

Näber, m. -s pl. s. sg. d. T. Bor; (især) Nav-, n.

Nach, 1) præp. med Dat. til, hen til: - Leipzig; - Hause; - der Stadt; - Vim. schlagen, schicken ꝛc.; fig. efter: - Linien schreiben; - dem Gewichte verkaufen; Einer - dem andern; - der Zeit. (Naar - er det samme som gemäß, zu Folge, sættes det ogsaa efter Substantivet): - meiner Meinung el. meiner Meinung -. 2) av. hinten -, bag efter; (ogsaa fig.) efter steet Sag; vor wie -, el. - wie vor, før som siden, siden som før; - gerade, lidt efter lidt, endelig; - und -, lidt efter lidt. 3) Partikel (i Sammens. a) med andre Partikler: darnach, demnach ꝛc., derester; b) med Subst.: Nachklang, Nachruhm ꝛc., Efterklong, Eftermæle; c) med Verber, som en adskillelig Partikel, der har Tonen. Alle disse Verber fordre Personen i Dativ).

Nachachtung, f. ud. pl. (Sydt. og i Canc.) Jagttagelse, Efterlevelse, c.

Nachäffen, v. a. efterabe: Eines Handlungen; Vim. -; -ffung, f. -en, E-lse, c.

Nachahmen, v. a. efterligne: Eines Beispiel; Vim. in einer S.; eftergiore: Einen; einen Dichter -, er at danne sig efter hans Exempel, vælge ham til Mønster; die Stimme, den Gang eines Andern -, er at man forsøger at tale, at gaae som en Anden; -mung, f. -en, Efterlignelse, c.

Nachahmer, m. -s pl. s. sg. Efterligner, c.

Nachähren, v. n. m. h. samle Ax efter en Anden.

Nacharbeit, f. -en, et Arbeide, som forrettes efter et andet; -en, v. n. m. h. Vim., arbeide efter en Anden; fig. forbedre en Andens Arbeide; (i Jagtsp. om Hundene) søge efter; hænge efter.

Nacharten, v. n. m. s. Vim., arte efter, slægte paa; -tung, f. -en, Arten efter, c.

Nachbar, m. -n el. -s pl. -n, Nabo, c.; -inn, f. -en, Naboerske, c.

Nachbar-lich, aj. grundet i Nabostab; nærliggende; sømmelig for en fredelig, god Nabo; -recht, n. -es -e, Ret, som tilkommer En med Hensyn til hans Nabo og sammes Eiendom; Ret at besætte sig i en Landsby; ud. pl.; -schaft, f. Nabostab, n.; ud. pl.; Nabolav, n.; pl. -en; -weg, m. -es -e, Nabovei, c.

Nachbellen, v. n. m. h. gjøe ab, -efter; einem Hunde, gjøe som en Hund, efterligne dens Gjøen.

Nachbeten, v. a. Vim. etw., bede, som en Anden har bedet først; fig. (og foragt.) ramse op; uden Eftertanke gjentage, hvad en Anden har sagt; -tung, f. ud. pl. Beden efter, Opramsen, c.

Nachbier, n. -es -e, tyndt Øl, s. Kosent.

Nachbild, n. -es -er, s. Copie.

Nachbilden, v. a. og n. m. h. eine S., afbilde, danne efter, copiere; -dung, f. -en, Afbildning, Efterdannen, Copieren, c.

Nachbinden, v. i. a. binde efter en Anden; Vim. -, endnu engang binde, hvad En har bundet.

Nachbleiben, v. i. n. m. s. d. T. blive tilbage; udeblive, ikke stee.

Nachbohren, v. a. og n. m. h. Vim. -, bore efter; endnu engang bore, hvad En har boret.

Nachbrechen, v. i. n. 1) m. s. bryde, briste efter. 2) m. h. (i Bjergv.) arbeide efter med Brydning.

Nachbringen, v. i. a. Vim. etw., bringe efter; d. T. das Versäumte -, indhente, bringe ind.

Nachbürgen, v. n. m. h. Vim., contracavere; -ürgschaft, f. -en, Contracaution, c.

Nachdem, 1) av. d. T. siden, derefter, siden efter; efterhvert, ligesom; (bedre: nach dem). 2) cj. (som altid har Indicativ hos sig) efterat, da.

Nachdenken, v. n. m. h. einer S. (Dat.) el. über eine S., eftertænke, overveie; -, n. -s ud. pl. Eftertænken, Overveielse, c.

Nachdenklich, aj. d. T. eftertænkende, betænksom; værd at eftertænkes, eftertænkelig; -keit, f. B-hed, E-ighed, c.

Nachdruck, m. -es -ücke, Eftertrykken, gjentagen Trykken; ud. pl.; det,

der erholdes ved det andet Tryk; især en saadan erholdt Most el. Vin; fig. Eftertryk, n., Fynd, Klem, c.; anvendt stærk Kraft: mit -reden; Eftertryk, n. (af en Bog, og den eftertrykte Bog selv).

Nachdrücken, v. n. m. h. trykke efter, trykke anden Gang.

Nachdrucken, v. n. 1) m. s. (Sybt.) s. Nachdrücken. 2) m. h. eftertrykke; (især en Bog). [trykker, c.

Nachdrucker, m. -s pl. s. sg. Efter-

Nachdrücklich, aj. eftertrykkelig, fyndig; -keit, f. ud. pl. E-hed, Fynd, c.

Nachdunkeln, v. n. m. h. (hos Malerne om Farver) blive mørk, falde i det Sorte.

Nachdurst, m. -es ud. pl. d. T. Soiretorst, c. (som føles Morgenen efter en Soir).

Nacheifer, m. -s ud. pl. Kappen, Efterlignelse, Efterstræben, c.; -er, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Efterligner (-ske) c.; -n, v. n. m. h. Dim. el. einer S., kappes, stræbe efter at blive lig; -ung, f. -en, Kappen, Efterlignen, n.

Nacheile, f. ud. pl. Efterfætten, c.; -n, v. n. m. h. einer Person el. S. (Dat.) ile efter, efterfætte. [c.

Nachen, m. -s pl. s. sg. Baad, Jolle,

Nacherbe, m. -n -n, indsat Arving, naar den virkelige Arving mangler.

Nachessen, v. i. a. og n. m. h. spise efter, spise bag efter.

Nachessen, n. -s pl. s. sg. Efterret, Mellemret, c.

Nachfahren, v. i. n. 1) m. s. følge hastig efter, fætte efter. 2) m. h. kjøre efter. [ter, falde bag efter.

Nachfallen, v. i. n. m. h. falde efter-

Nachfärben, v. 1) n. m. h. skinne igj- (om Farver). 2) a. farve endnu engang, farve om igjen.

Nachfolge, f. ud. pl. Efterfølgelse, Efterfølgen, c.; -n, v. n. m. s. følge, følge efter, følge paa: Dim. auf dem Fuße; Dim. im Amte; fig. efterfølge, efterabe, rette sig efter; -nds, av. sidenefter, herefter; -r, m. -s pl. s. sg. Efterfølger, Eftermand, Tilhænger, c.; -gung, f. ud. pl. Efterfølgelse, Efterfølgen, c.

Nachforschen, v. n. m. h. efterforske; -schung, f. -en, Efterforskning, c.

Nachfrage, f. -n, Efterspørgsel, c.; -n, v. i. n. m. h. efterspørge.

Nachführen, v. a. Dim. etw., føre bag efter, føre efter.

Nachfüllen, v. a. fylde paa-ny, fylde igjen: den Wein, ein Faß.

Nachgebären, v. a. føde senere; ein nachgebornes Kind, som har flere ældre Sødskende; el. som er født efter Faderens Død.

Nachgeben, v. i. 1) a. give paa ny, give igjen, skyde til. 2) n. m. h. give efter, blive slap; give efter, ophøre at gjøre Modstand; fig. Dim., ophøre at modsige el. modstaae; Dim. nichts -, intet give En efter, ikke staae tilbage for; -d, eftergivende; -, n. -s ud. pl. og -bung, f. -en, Given paa ny, Given efter, Slappen, Eftergivelse, c.

Nachgeburt, f. -en, Efterbyrd, Moderkage, c.

Nachgehen, v. i. n. m. s. einer S., Dim., gaae efter, følge, følge efter; fig. s. Nachsehen; einer Person, frie til, gjøre sig Umage for at blive elsket af; seinen Geschäften, dem Trunke ꝛc., hænge efter varetage, staae sig til; einem Befehle, adlyde. [efter.

Nachgehends, av. d. T. siden, siden

Nachgerade, av. lidt efter lidt; endelig. [smag, c.

Nachgeschmack, m. -es ud. pl. Efter-

Nachgiebig, aj. eftergivende; (bedre nachgebend); -keit, f. ud. pl. Eftergivenhed, c.

Nachgießen, v. i. a. endnu øse Noget til; efterstøde.

Nachgraben, v. i. n. m. h. der Spur, følge ved Gravningen; eftergrave, søge ved at grave; -bung, f. -en, Eftergravning, c.

Nachgras, n. -es ud. pl. Efterslæt, c.

Nachgrübeln, v. n. m. h. einer S. (Dat.) eftergrible, søge at udforske ved Grublen. [efter.

Nachgucken, v. n. m. h. d. T. kige

Nachguß, m. -sses -üsse, Efterstøbning, c.

Nachhall, m. -es -e, Gjenlyd, c., Ekko, n.; -en, v. n. m. h. gjenlyde, give Ekko.

Nachhängen (bedre -hangen) v. i. n. m. s. fig. einer S. (Dat.), hænge efter, have Hang til; søge at tilfredsstille.

Nachhänglich, aj. hengiven, som har Hang til.

Nachheben, v. i. n. m. h. hæve, løfte efter, ved Hæven bagfra hjelpe heiere.

Nachhelfen, v. i. n. m. h. einer S.; Dim., hjelpe efter, hjelpe til, hjelpe videre. [efter.

Nachher, av. siden, siden efter, der-

Nachherbst, m. -es -e, Efterhøst, c. (smukt Vejr kort før Vinteren).

Nachherig, aj. som skeer siden, senere; vordende.

Nachhieb, m. -es -e, Efterhug, n.

Nachhinken, v. 1) n. m. s. hinke efter, følge hinkende efter. 2) n. m. h. Dim., efterabe Ens hinkende Gang.

Nachhochzeit, f. -en, Andendags Bryllup, n.

Nachholen, v. a. hente efter; hente endnu noget; fig. das Versäumte -, indhente; -lung, f. ud. pl. Henten efter, Indhenten, c.

Digitized by Google

Nachhut, f. -en, Eftergræsning, c.; ogsaa: Arriergarde, c.

Nachhüten, v. n. m. h. have Efterdrift, ikke turde drive sit Qvæg paa en Græsning, før en Anden har afgræsset der.

Nachjagen, v. n. m. h. Eim., jage efter; einer S., efterjage, sege at opnaae.

Nachjahr, n. -es -e, Efteraar, n., Høst, c.; (n. St.) Raadsensaar, n.

Nachklang, m. -es ud. pl. Efterklang, Resonants, c., Ekko, n.

Nachklingen, v. n. m. h. klinge efter, resonere.

Nachkomme, m. -n -n, Efterkommer, c.

Nachkommen, v. i. n. m. f. komme efter, følge efter; fig. efterkomme, opfylde, fuldbyrde: einem Befehle, seiner Pflicht.

Nachkommenschaft, f. -en, Efterkommere, Afkom, c.

Nachkömmling, m. -es -e, Efterkommer, c.

Nachkost, f. ud. pl. Eftermad, c.

Nachkünsteln, v. a. efterkonstle.

Nachlaß, m. -sses ud. pl. Ophør, n. Hvile, c., Efterladenskab, n., Arv, c., Stervbo, Dødsbo, n.; Afdrag, Afslag, n., Rabat, c., Eftergivelse, c.

Nachlassen, v. i. 1) a. efterlade, lade blive tilbage; især efter sin Død i Verden; (i Saltværker) fylde paa ny (naar det, der var i Saltpanden, er indkogt); slappe, løsne: eine Schraube; fig. Eim. etw., tillade, tilstede; seine Ansprüche, seinen Widerstand, formindske, eftergive; (sjeld.) undlade, lade fare. 2) n. m. h. formindskes i Hestighed, tage af, sagtnes; (undert.) høre op; -schaft, f. -en, Efterladenskab, Bo, n.

Nachlässig, aj. efterladen, forsømmelig, skjødesløs; -keit, f. -en, E-hed, F-hed, Sl-hed, c. ud. pl.; Forsømmelse, c., en efterladende Handling, pl. -en.

Nachlassung, f. ud. pl. Efterladen, Slappen, Formindskelse, c.

Nachlaufen, v. i. n. m. f. Eim., løbe efter, rende efter (for at indhente); einer Pers. -, gjøre Cour til, vise Opmærksomhed.

Nachleben, v. n. m. h. efterleve, adlyde, følge: deinem braven Vater -; die - den, de Efterlevende, Efterkommerne; -bung, f. ud. pl. E-lse, Adlyden, c.

Nachlegen, v. a. lægge til.

Nachlese, f. -n, Efterssamling, Efterhøst, c.; -n, v. i. 1) a. samle efter, op- el. indsamle det Tiloversblevne; efterslaae og læse, efterlæse. 2) n. m. h. einem Andern, følge i Læsning, læse efter; -sung, f. -en, Efterlæsning, c.

Nachmachen, v. a. gjøre endnu; er soll noch einige Dutzend Knöpfe -; eftergjøre: meine Handschrift; seine Stimme; -gemachte Blumen, eftergjorte, konstige.

Nachmalen, v. a. eftermale, tage Copie af.

Nachmalig, av. siden stedte, siden blevne, paafølgende.

Nachmals, av. d. T. siden efter, siden.

Nachmast, f. ud. pl. Esterolden, c.

Nachmessen, v. i. og n. m. h. eftermaale; -ssung, f. -en, Eftermaaling, c.

Nachmittag, m. -es -e, Eftermiddag, c.; des -s, om Eftermiddagen; -ttägig, aj. Eftermiddags-, om Eftermiddagen; -ttäglich, aj. hver Eftermiddag.

Nachordnen, v. a. efterordne, underordne.

Nachpfeifen, v. i. n. m. h. og a. Eim., fløite, pibe bag efter; efterpibe; pibe, fløite som en Anden; eine Melodie, pibe efter, gjentage fløitende.

Nachraum, m. -es -äume, f. Abraum.

Nachräumen, v. n. m. h. rydde op der, hvor en Anden alt har ryddet, ogsaa efter en Anden, som har gjort uryddeligt.

Nachrechnen, v. n. m. h. og a. Eim. etw., efterregne; beregne Ens Udgift el. Omkostning, uden hans Vidende; -chner, m. -s pl. s. sg. Efterregner, Revisor, c.

Nachrede, f. -n, Eftertale, Epilog, c.; Eftermæle, Ry, n., Bagtalelse, c.

Nachreden, v. a. og n. m. h. Eim. etw., bagtale, paasige, tale ilde om; Eim., tale efter, gjentage Ens Ord med Efterligning af Stemmen ꝛc.; fortælle efter Andre, gjentage, hvad en Anden har sagt.

Nachreisen, v. n. m. h. Eim., reise efter.

Nachreißen, v. i. 1) n. m. s. (om en Ridse) forlænges, gaae mere itu. 2) a. rive, efterat en Anden har revet, el. rive endnu engang; eine Zeichnung, efterridse, -tegne, copiere.

Nachreiten, v. i. n. m. f. Eim., ride efter, følge til Hest.

Nachrennen, v. i. n. m. s. s. Nachlaufen.

Nachreue, f. ud. pl. bitter Anger, Fortrydelse, c. (som først kommer sildig paa en Handling).

Nachricht, f. -en, Efterretning, Be-, c.; (undert.) Rygte, n., Tidende, c.

Nachrichten, v. a. rette siden efter, rette igjen, rette en allerede rettet Ting endnu engang; (Jagtsp.) opstille Garn bag ved Driverne; forfølge Sporet med Hundene.

Nachrichter, m. -s pl. s. sg. Skarpretter, c.; -ei, f. -en, Skarpretterens Bolig og Embede.

Nachrichtlich, av. til Efterretning; i Form af Efterretning.

Nachrücken, v. a. og n. m. h. seinen Stuhl -; ihm -, rykke efter; -cкung, f. ud. pl. Rykken efter.

Digitized

Nachruf, m. -es ub. pl. Raaben efter, c.; der - eines Verſtorbenen, Rygte, Eftermæle, n.; undert. Bekommelſe efter Døden; -en, v. i. n. m. h. Eim., raabe efter.

Nachruhm, m. -es ub. pl. godt Eftermæle, n., Berømmelſe efter Døden.

Nachrühmen, v. a. Eim. etw., roſe, berømme for (i hans Fraværelſe).

Nachſagen, v. a. ſige efter; ſige igjen, fortælle; ſige paa, ſige i Ens Fraværelſe, bagtale.

Nachſammeln, v. n. m. h. og a. ſamle efter; -mmlung, f. -en, Efterſamling, c.

Nachſatz, m. -es -ätze, Efterſætning, c.

Nachſchaffen, v. i. a. ſkabe bag efter; ſkaffe, forſkaffe ſiden efter.

Nachſchallen, v. n. m. h. ſ. Nachhallen. [ſehen.

Nachſchauen, v. n. m. h. ſ. Nach-

Nachſchein, m. -s ub. pl. Efterſkin, n.

Nachſchicken, v. a. ſ. Nachſenden.

Nachſchieben, v. i. a. ſkyde efter; (i Kegleſpil) ſlaae efter at en Anden har ſlaaet.

Nachſchießen, v. i. 1) a. Geld -, efterſkyde, give Efterſkud. 2) n. m. h. ſkyde efter. 3) n. m. ſ. falde ind, pludſeligen falde ſammen; ſkyde efter; voxe op, følge i hurtig Vext.

Nachſchiffen, v. n. m. h. og a. Eim., ſeile efter (for at indhente); forſende til Skibs bag efter.

Nachſchlachten, v. n. m. h. (b. T. iſær Nordt.) ſlægte paa.

Nachſchlag, m. -es -äge, Efterſlag, n. (i Muſiken).

Nachſchlagen, v. i. a. og n. m. h. ſlaae efter; eine Münze, efterſlaae; (i Bjergv.) opſøge ved at ſlaae, grave; eftergrave; ſlaae efter (i en Bog); (i Muſiken) efterſlaae, ledſage en Hovednode; -gung, f. -en, Efterſlaaen, c.

Nachſchleichen, v. i. n. m. ſ. Eim., ſnige efter; fig. einer S., hemmeligen ſøge at faae, at opdage.

Nachſchleppen, v. a. og n. m. h. ſlæbe efter; -ppung, f. -en, Efterſlæben, c. [Regle, Tvenegle, c.

Nachſchlüſſel, m. -s pl. ſ. sg. falſk

Nachſchneiden, v. i. a. efterſkære, efterdanne ved at ſkære.

Nachſchnitt, m. -es -e, Efterſnit, n., eftergjort Træſnit.

Nachſchreiben, v. i. a. efterſkrive; Eim., ſkrive efter, hvad En ſiger el. ſkriver; indhente det i Skrivning Forſømte; Eim., ſende Brev efter En.

Nachſchreien, v. i. n. Eim., ſkrige efter En; efterligne Ens Skrig.

Nachſchrift, f. -en, en efterlignet Skrift; Afſkrift, c., efterſkrevne Ord; Efterſkrift, c. (Poſtſcriptum).

Nachſchub, m. -es ub. pl. Efterſlag, n.

Nachſchuß, m. -ſſes -üſſe, Efterſkud, n.

Nachſchwarm, m. -es -ärme, Efterſværm, c. (den anden Sværm af een Biſtade i een Sommer).

Nachſchwimmen, v. i. n. m. ſ. ſvømme efter.

Nachſegeln, v. n. m. h. ſeile efter.

Nachſehen, v. i. sep. 1) n. m. h. einer Perſon el. S., ſee efter. 2) a. eine S., efterſee, gj-ſee, gj-tælle; fig. einem Schuldner; Eim. ſeine Fehler, være eftergivende, ſee igj-Fingre med; -, n. -s ub. pl. Efterſeen, Overbærelſe, c.; fig. das - von etw. haben, være ſtuffet i ſin Forventning.

Nachſenden, v. i. a. Eim. etw., ſende efter.

Nachſetzen, v. 1) a. ſætte efter, ſætte bag efter (med Hensyn til Tid, Orden el. ogſaa fig. til Værdighed, f. Ex. Einen Eim. el. einer S.). 2) n. m. h. Eim., efterſætte; -zung, f. -en, Efterſætten, Efterſættelſe, c.

Nachſicht, f. ub. pl. Efterſyn, n.; Overbærelſe, Skaanſel, c.; (i Handelen) Friſt, c.

Nachſichtig, aj. overbærende, ſkaanſom, ſom ſeer igj-Fingre; -keit, f. -en, Overbærenhed, Skaanſomhed, c.

Nachſichtlich, aj. med Overbærelſe, vidnende derom, grundet deri.

Nachſichtvoll (-svoll) aj. meget overbærende.

Nachſingen, v. i. 1) n. m. h. Eim., ſynge efter. 2) a. etw., efterſynge, gjentage ſyngende. [efter.

Nachſinken, v. i. n. m. ſ. ſynke bag

Nachſinnen, v. i. n. m. h. einer S. el. über eine S., eftergrunde, penſe efter.

Nachſitzen, v. i. n. m. h. ſidde efter; er muß -, ſidde over (i Skolen); -zung, f. -en, Extraſamling, c. (et Collegiums).

Nachſommer, m. -s pl. ſ. sg. Efterſommer, c.

Nachſorge, f. ub. pl. Sorgen over en ond el. uoverlagt Handling.

Nachſpähen, v. n. m. h. einer S., efterſpore, ſøge at udſpeide.

Nachſpiel, n. -es -e, Efterſpil, n.; -en, v. a. og n. m. h. ein Stück; Eim. -, ſpille efter, efterſpille.

Nachſpotten, v. n. m. h. Eim., ſpotte efter En (ved at efterligne hans Ord, Gang, Stemme ꝛc.).

Nachſprechen, v. i. a. og n. m. h. Worte; Eim., efterſnakke, ſnakke efter; -cher, m. -s pl. ſ. sg. Efterſnakker, c.; -cherei, f. ub. pl. Efterſnakkeri, n.

Nachſpringen, v. i. n. m. ſ. Eim., ſpringe efter; -ſprung, m. -es -üge, Efterſpring, n.

Nachſpüren, v. n. m. h. einer S., efterſpore; -rung, f. -en, Efterſporing, c.

Nächſt, (superl. af nahe) 1) av. d.

Digitized by Google

T. nærmeſt, aller-, ganſke nær; her næſt, her ſtrax i Nærheden; nylig, kort ſor; ſnareſt; -er Tag el. -en Tages, med det ſorſte, ſaaſnart muligt; (iſær i Forbindelſe med Steds og Tids aj.) næſt: in der - vergangenen Nacht, den - folgenden Sonntag. 2) præp. med Dat.: - mir, nærmeſt mig, ganſke nær ved Siden af mig el. ogſaa: efter mig; - dem el. dem -, hernæſt, umiddelbar derpaa.

Nachſtand, m. -es -ände, Reſt, Reſtance, c.; -ändig, aj. reſterende.

Nächſte, m. -n -n, ein -r, (om begge Kjen) Næſte, c.

Nachſtechen, v. i. 1) a. efterſtikke: ein Gemälde. 2) n. m. h., efterſee Bjergfolkene, om de forrette deres Arbeide tilberligt.

Nachſtehen, v. i. n. m. ſ. og h. endnu ſtaae ude, være reſterende med; være i det Folgende; iſær partic. -d, efterſtaaende; Eim. an el. in etw., ſtaae efter, ſtaae nedenfor, holdes for ringere.

Nachſteigen, v. i. n. m. ſ. ſtige efter.

Nachſtellen, v. 1) a. (Jagtſp.) opſtille Garnet bag ved Driverne. 2) n. m. h. Eim., efterſtræbe; einer S., efterſtrage; -llung, f. -en, Efterſtræbelſe, Efterſtragten, c.

Nächſtens, av. ſnareſt, med det ſorſte.

Nachſteuer, f. -n, Efterſtud, n. (af Skatter); Afgift af arvede Penge ꝛc.; -n, v. a. d. T. hjelpe til, hjelpe efter; ſtatte endnu engang til den ſamme Ting.

Nachſtich, m. -es -e, Efterſtik, n.

Nachſtopfen, v. a. ſtoppe efter.

Nachſtoppeln, v. a. ſamle Halmſtubbe og Ax op; meiſommeligen ſamle efter.

Nachſtoßen, v. i. a. ſtode endnu engang; forege en Bevægelſe ved at ſtede; ſtede bag efter.

Nachſtreben, v. n. m. h. einer S., ſtræbe efter; Eim., kappes med, efterligne i Stræben; -bung, f. -en, Efterſtræbelſe, c.; -, n. -s ud. pl. Efterſtræben, c.

Nachſtreuen, v. a. og n. m. h. ſtree efter, ſtree endnu engang.

Nachſtürzen, v. n. m. ſ. ſtyrte efter.

Nachſuchen, v. n. m. h. efterſege, opſege, efterſee; iſær ud. Subſt.; -chung, f. -en, Efterſegelſe, c.

Nacht, f. -ächte, Nat, c.; gute -, god Nat; bei der -, el. d. T. bei -, el. -s (urigtigt des -s), om Natten, ved Nattetid; über -, Natten over, Natten igj-; auf die -, til Natten; zu - eſſen, d. T. ſpiſe til Aften; es wird -, det bliver morkt; ſig. in der - und Finſterniß, et Billede paa dyb Sorg og Elendighed, paa Død og Grav, og paa Uvidenhed.

Nacht-arbeit, f. -en, Nattearbeide, n.; -arbeiter, m. -s pl. ſ. sg. Natteardeider, c.; iſær Natmand, c. (ſom renſer Privetet); -becken, n. -s pl. ſ. sg. ſ. -topf; -brod, n. -es ud. pl. Aftensmad, c.; -eule, f. -n, Natugle, c.; Natſværmer, c. (et Slags Sommerfugle, ſom ogſaa kaldes falter, m. -s pl. ſ. sg.); -froſt, m. -es -öſte, Nattefroſt, c.; -gewand, n. -es -ände, Nathabit, Negligee, c.; -gleiche, f. -n, Jævndegn, n.; -haus, n. -es -äuſer, el. -häuschen, n. -s pl. ſ. sg. Nathus, n. (til Skibs, hvori Compasſet er); -herberge, f. -n, Natteherberg, n.; -kalte, f. ud. pl. Nattekulde, c.; -kappe, f. -n, Natkappe, c.; -kleid, n. -es -er, Nathabit, Negligee, c.; -koſt, f. -en, Aftensmad, c.; -lager, n. -s pl. ſ. sg. Natteleie, n.; -lampe, f. -n, Nattelampe, c.; -leuchter, m. -s pl. ſ. sg. Natlyſeſtage, c.; -licht, n. -es -er, Natlys, n.; -luft, f. ud. pl. Natteluft, c.; -mahl, n. -es -ähler, (forældd.) Aftensmaaltid, n.; Alterens Sacramente; -männchen, n. -s pl. ſ. sg. Mare, c., -rid, n.; -muſik, f. ud. pl. Nattemuſik, c.; -mütze, f. -n, Nathue, c.; fig. et ſlovt Mſte.; -nebel, m. -s ud. pl. Nattetaage, c.; -quartier, n. -es -e, Nattequarteer, n.; -rabe, m. -n -n, almindelig Aftenbakke, Natteravn, c. (forſkjellige Slags Fugle; fig. om et Mſte.); -ruhe, f. ud. pl. Nattero, c.; -runde, f. -n, Natterund, c.; -ſchatten, m. -s pl. ſ. sg. Natſkygge, c. (forſkjellige Vexter); der knollige - -, Karteffel, c.; -ſchwärmer, m. -s pl. ſ. sg. Natteſværmer, c.; -ſchwärmerei, f. -en, Natteſværmeri, n.; -ſchwarz, aj. ſort ſom Natten; -ſtück, n. -es -e, Natſtykke, n.; -ſtuhl, m. -es -ühle, Natſtol, c.; -ſtunde, f. -n, Nattetime, c.; -tiſch, m. -es -e, Natbord, n.; -topf, m. -es -öpfe, Natpotte, c.; -viole, f. -n, Natviol, c.; -wache, f. -n, Nattevagt, c.; -wächter, m. -s pl. ſ. sg. Nattevægter, Vægter, c.; -wandler, -wandrer, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en), Nattevandrer (-ſte) c.; -zeit, f. ud. pl. Nattetid, c.; -zeug, n. -es -e, Nattoi, n.

Nächtelang, aj. Natten igj-, hele Natten.

Nachten, v. u. m. h. (d. T. n. St.) blive Nat, nattes, være Nat.

Nächten, av. (d. T. n. St.) nylig, i Gaar, i Gaar Aftes.

Nachtheil, m. -es -e, Skade, c., Tab, n.; - des Windes, den Skade, Vinden foraarſager; -ig, aj. ſkadelig, ufordeelagtig; uheldig; -igkeit, f. ud. pl. Skadelighed, Ulempe, c.

Nachthun, v. i. a. Eim. etw., eftergjøre; thue noch etw. Salz nach, kom endnu i.

Nächtig, aj. ſ. mitter-, über-.

Digitized by Google

Nachtigall, f. -en, Nattergal, c.

Nachtisch, m. -es ud. pl. Dessert, Confect, c. (efter Maaltidet).

Nächtlich, aj. natlig, Natte=; bei -er Weile, ved Nattetid; - und täglich, Nat og Dag.

Nachtrab, m. -es -e, Bagtrop, Arriergarde, c.; -en, v. n. m. s. og h. Bim., trave bag efter.

Nachtrachten, v. n. m. h. einer S., efterstræbe; -tung, f. -en, E-tning, c.

Nachtrag, m. -es -äge, Efterstud, Supplement, Tillæg, n.; -en, v. i. a. Bim. etw., drage, bære bag efter; fig. forelaste, bebreide, huste en Fornærmelse, for ved Leilighed at hevne sig; etw. in einem Buche, in einer Rechnung, føre ind bag efter, skrive ind; -ung, f. -en, Dragen, Bæren bag efter; Forelæstelse, c.

Nachträglich, aj. Supplements=, som Tillæg.

Nachtreiben, v. i. a. drive bag efter; drive efter, fremsthnde en Bevægelse ved Driven bag ved; (alene og ud. Subst.) vogte Qvæg, græsse efter en Anden.

Nachtreten, v. i. n. m. s. Bim., træde bag efter, gaae efter.

Nachtrieb, m. -es ud. pl. s. Nachhut.

Nachtrillern, v. a. Bim., slaae Triller efter; etw., synge efter.

Nachtrupp, m. -es -e, s. Nachtrab.

Nachurtheil, n. -es -e, senere Dom.

Nachwachsen, v. i. n. m. s. vore efter, vore igjen.

Nachwagen, v. a. sich, vove sig efter.

Nachwägen, v. i. a. efterveie.

Nachwandeln, v. n. m. s. Bim., vandre efter; fig. efterfølge, tage Ens Opførsel ꝛc. til Mønster.

Nachweh, n. -es -en, el. sædv. -en, pl. ud. sg. Efterve, c. (især hos Barselkoner).

Nachwein, m. -es -e, s. Lauer.

Nachweisen, v. i. a. Bim. etw., vise efter; vise, vise hen til, give Anvisning paa; -sung, f. -en, Visen efter, Henvisning, Citat, c.

Nachwelt, f. ud. pl. Efterverden, Efterkommer, c.

Nachwerfen, v. i. a. Bim. etw., kaste efter.

Nachwinter, m. -s pl. s. sg. Eftervinter, c.

Nachwirken, v. 1) n. m. h. virke bag efter. 2) a. indhente det Forsømte ved ny Virksomhed.

Nachwünschen, v. a. ønske efter, lade Onsker følge efter.

Nachzahlen, v. a. og n. m. h. d. T. Geld, betale efter den forlobne Betalingstid; betale endnu; -hlung, f. -en, Efterbetaling, c.

Nachzählen, v. a. og n. m. h. eftertælle; -hlung, f. -en, Eftertælling, c.

Nachzeichnen, v. a. og n. m. h. eftertegne; -chnung, f. -en, Eftertegning, c.

Nachziehen, v. i. 1) a. trække efter. 2) n. m. s. drage efter, reise bag efter; Bim., flytte efter, følge efter En ved hans Bopæls Forandring.

Nachzug, m. -es ud. pl. Følge, n. s. Nachtrab.

Nacken, m. -s pl. s. sg. Nakke, c.; er fiel ihr um den -, Halsen; fig. d. T. Fruentimmernes lange Nakkehaar (naar det er opbundet).

Nackenhaar, n. -es -e, Nakkehaar, n.; -schlag, m. -es -äge, Nakkedrag, n.; fig. vulg. -schlage bekommen, staae i ondt Rygte.

Nackend, nacket, nackig, aj. s. Nackt.

Nackisch, aj. (sjeld.) spasfuld, snurrig.

Nackt aj. nogen, bar; fig. slet klædt; -heit, f. ud. pl. N-hed, c.

Nadel, f. -n, (Dim. Nadelchen, n. -s pl. s. sg.) Naal, c.; Bar, n. (modsat Løv).

Nadel=büchse, f. -n, Naalehuus, n.; -förmig, aj. naaleformig; -geld, n. -es -er, (undert.) Drikkepenge, som gives Fruentimmer; Knappenaalspenge; -holz, n. -es -ölzer, Bartræ, Naaletræ, n.; Barskov, Naaleskov, c.; -kerbel, m. -s ud. pl. et Slags Kørvel med meget langt, spidst Fro; -kissen, n. -s pl. s. sg. Naalepude, c.; -öhr, n. -es -e, Naaleøie, n.; -streu, f. ud. pl. Strøelse af Naaletræers Bar.

Nadler, m. -s pl. s. sg. Naalemager, c.

Nagel, m. -s -ägel, Negl; Nagle, c., Sem, n.; fig. den nederste Deel af et Blomsterblad; en hvid Hinde i Diet.

Nagel=blüte, f. -n, Neglelet, c.; -bohrer, m. -s pl. s. sg. Vridbor, n.; -fell, n. -es -e, en hvid Hinde i Diet; -fest, aj. d. T. naglefast; blot i den Talem. nieth= und nagelfest; -hammer, m. -s -ämmer, et Hammerværk, hvor der forfærdiges Søm; -kopf, m. -es -öpfe, Somhoved, n.; -maal, (Nägel-) n. -es -e, Naglegab, n. (i Bibelen, Saaret og Arret af indslagne Nagler); -neu, aj. d. T. fig. ganske ny, splinterny; -schmid, m. -s -e, Nagelsmed, Sem-, c.; -werk, n. -es ud. pl. et af Lægter sammennaglet Arbeide, f. Ex. Portal, Lysthuus, ꝛc.

Nagelchen, -lein, n. -s pl. s. sg. lille Negl, lille Sem; Krydernellike, c.

Nageler, m. -s pl. s. sg. En, som nagler; Nagelsmed, c.

Nageln, v. a. nagle.

Nagen, v. n. og n. m. h. gnave: an einem Knochen; fig. d. T. an etw. zu - haben, have møisommeligt Arbeide med, uden at udrette meget; nage, pine, qvæle, foraarsage vedholdende Smerte el. Kummer.

Digitized by Google

Nagenthier, n. -es -e, Gnavedyr, n. (som har fire spidse Skæretænder).

Nah=garn, n. -es -e, Syegarn, n.; -kasten, m. -s pl. ſ. sg. el. -kästchen, n. -s pl. ſ. sg. Syeskrin, n.; -kissen, m. -s pl. ſ. sg. Syepude, c.; -nadel, f. -n, Syenaal, c.; -pult, n. -es -e, Syestrin, n.; -rahm, m. -en -en, Syeramme, c.; -ring, m. -es -e, Syering, c.; -seide, f. -n, Syesilke, c.; -stunde, f. -n, Syetime, c.; -zwirn, m. -es -e, Syetraad, c.; -zeug, n. -es -e, Syetoi, n.

Nahe, (näher, nächſt) aj. nær, nær ved: ein -r Ort; die Zeit iſt -; - dabei, - an dem Hauſe; Bim. - ſeyn; ſig. nær beſlægtet; neie, umiddelbar, umiddelbar følgende; das geht mir -, gaaer mig nær, smerter, kranker mig; Bim. etw. - legen, - bringen, overtyde, faae til at indſee, el. opirre, gjøre vred; der nähere el. nächſte Preis, neieſte Priis; es näher geben, eftergive, være beieligere; eine Perſon el. S. zu - treten, ſprechen, handeln, træde, tale, handle En for nær; ſtade, fornærme En.

Nähe, f. ud. pl. Nærhed, Nærliggenhed.

Nahen, v. 1) n. m. h. nærme ſig; iſær med heran. 2) a. ſich Bim. el. einer S., nærme ſig, komme nærmere.

Nähen, v. a. og n. m. h. ſye: -lernen; ein Hemd -.

Näherei, f. -en, Syening, c.

Näherinn, f. -en, Syepige, Syerſte, c.

Näherkauf, m. -es ud. pl. ſ. Näherrecht.

Nähern, v. a. nærme, bringe nær; komme nær: Bim. etw.; ſich einem Dinge.

Näherrecht, n. -es ud. pl. Forkjøbsret, c.

Nahme, m. ſ. Name.

Nähren, v. 1) n. m. h. nære, være nærende. 2) a. nære, ernære, forſkaffe Underhold: Einen, ſich mit ſeiner Arbeit, ſich vom Raube; ſig. nære, underholde, vedligeholde: das Holz nähret das Feuer; den Haß -.

Nahrhaft, aj. nærende, fedende, ſom giver Næring; d. T. (undert.) nærſom: ein -er Ort; begjerlig paa at ernære ſig; -igkeit, f. ud. pl. Evnen til at nære; Nærekraft, Nærſomhed, c.

Nährlich, aj. d. T. ſparſomt, til Nød, neie, kummerlig.

Nahrlos, aj. unærerig, unærende, ſom ingen Næring giver; brødløs, berøvet Leilighed til at erhverve Næring; -igkeit, f. ud. pl. Unærerighed, Brødløshed, c.

Nahrſaft, m. -es -äfte, Næringsſaft, c.

Nahrſam, aj. nærſom.

Nährſtand, m. -es ud. pl. Nærestand, c.

Nahrung, f. (ſjeld. pl. -en), Næring, Føde, c., Mad og Drikke; Underholdning, c.; Livs Ophold, n.; Haandtering, c.; ſig. Næring, c. (hvad der befordrer og nærer Ildens og i videre Bem. ogſaa andre Tings Bedvaren).

Nahrungs=los, aj. næringsløs; -s mittel, n. -s pl. ſ. sg. N-middel, n.; -ſaft, f. -äfte, N-ſaft, c.; -ſorge, f. -n, N-ſorg, c.

Naht, f. -ähte, Syening; Sem, c.

Nähterei, Nähterinn, ſ. Näherei.

Najade, f. -n, Najade, Flodgudinde, c.

Naiv, aj. naiv; -ite el. -ität, f. ud. pl. (Tonen paa ſidſte Stavelſe) Naivitet, c.

Name, m. -ns -n, Navn, n.; ſig. Paaſtud, Foregivende, n., Maſke, c.: unter dem -n der Freundſchaft; in Eines -n, i Ens Navn, i hans Sted, (undert.) paa hans Befaling: (i Bibelen) i Tillid til Ens Løfte; auf Jemandes -n etw. kaufen, borgen ꝛc., paa Ens Credit; im -n Gottes, (i Bibelen og i Debeformularen) i Forening med Gud, til Guds Bekjendelſe; Navn, Rygte, Eftermæle, n.; (ſjeld.) Folk, n., Nation, c.; (blot i Bibelen) Efterkommere.

Namenchriſt, m. -en -en, Skinhelig.

Namenlos, aj. navnløs, ſom intet Navn har; uudſigelig, ubeſkrivelig, overordentlig; (ſjeld.) uberømt.

Namenregiſter, n. -s pl. ſ. sg. Navneregiſter, n.

Namenstag, m. -es -e, Navnedag, c.

Namentlich, aj. navnlig, ved Navn.

Namhaft, 1) av. etw. - machen, benævne; (i Canc.) benævnt, bekjendt. 2) aj. betydelig, anſeelig.

Nämlich, 1) aj. den ſelv ſamme, den forhen nævnte. 2) av. nemlig.

Nanking, m. -s ud. pl. Nanking, n. (et Slags Tøi).

Napf, m. -es -äpfe, (Dim. Näpfchen, n. -s pl. ſ. sg.) Skaal, c., dybt Fad, n., Bolle, c. (ſædv. med Hanke).

Naphtha, f. ud. pl. Naphtha, c.

Narbe, f. -n, (Dim. Närbchen, n. -s pl. ſ. sg.) Ar, n., Skramme, c.; die -n im Leder, Naaven, Haarſiden paa tilberedet Læder.

Narben, v. 1) n. m. h. d. T. (om et Saar) ſich, ſætte Ar. 2) a. ein Fell, narvſætte, frembringe konſtig Narv.

Narbig, aj. arret, ſom har Ar; ſom har Narv.

Narciſſe, ſ. Narziſſe.

Narde, f. ud. pl. Senegræs, Sivgræs, n.

Narr, m. -en -en, Nar, Gjek, c. (om begge Kjøn); Taabe, Tosſe, Fjante, Daare, c., (undert. ogſaa om Fruent., men ogſaa die Närrinn); en Vanvittig; Aſſindig.

Närrchen, n. -s pl. ſ. sg. Dim. af Narr; d. T. en lille, leierlig, pudſeerlig Ting.

Narren, v. 1) n. m. h. d. T. (un-

Digitized b

dert.) opføre sig som en Nar; mit Dim., spøge, skjemte. 2) a. vulg. Einen, narre, fixere, drille, gjøre Nar af, spotte.

Narren-haus, n. -es -äuser, Daarekiste, c.; -kappe, f. -n, Narrekappe, c.; fig. Nar, Narrestreg, c., Narreri, n.; -posse, f. -n, Narrestreg, c., Narreri, Gjækkeri, n.; -possen! jeg troer det ikke; det har inter at betyde; -seil, n. ud. pl. blot fig. i de Talem.: am - -ziehen, gjentagne Gange begaae naragtige Handlinger; Einen am - - führen, gjøre Nar af, drille; -spital, n. -es -äler, Daarekiste, c.

Narrheit, f. -en, Naragtighed, Daarskab, c.; en naragtig Handling, Narrestreg, c.

Närrinn, f. -en, s. Narr.

Närrisch, aj. naragtig; lystig, spøgefuld, taabelig; forunderlig; tosset, vanvittig, forrykt; -heit, f. (sjeld.) s. Narrheit.

Narwall, m. -es -e, Soenhjerning, [Narhval, c., s. Einhorn.

Narzisse, f. -n, Narcisse (Blomst) c.

Nasch-hast, og -hastig, aj. slikvorn, lækkermundet; -hastigkeit, f. ud. pl. S-hed, L-hed, c.; -lust, f. ud. pl. Slikkesyge, c.; -markt, m. -es -ärkte, (n. St.) Frugttorv, n. (hvor Frugt og Slikkerier sælges); -maul, m. -es -äuler, Slikmund, c.; -werk, n. -es ud. pl. Slikkeri, n.; -wildpret, n. -es ud. pl. Vildt, som gaaer over i en fremmed Vildbane.

Naschen, v. n. m. h. og a. von etw., slikke; naske; af Lystenhed nyde forbuden Spise; fig. søge at tilvende sig smaae Caresser af det andet Kjøn.

Näscher, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Slikmund, Lækker-, c.; -ei, f. -en, Slikken, c.; Slikkeri, n., Lækkerbidsken, c.

Näschig, aj. slikken, slikvorn, kræsen; -keit, f. ud. pl. S-hed, S-vornhed, K-hed, c.

Nase, f. -n, (Dim. Näßchen, n. -s pl. s. sg.) Næse, c.; fig. d. T. om flere fremragende Ting; eine feine -, vulg. L-gt, c.; (især i Jagtsp. om Hundene); eine - bekommen, Fretteſættelse, c.; mit einer langen - abziehen, med skuffet Forventning; Dim. eine - aufheften, binde paa Armet, bilde ind; Einen bei der - herumführen, narre. [Snovle-, c.

Näselaut, m. -es -äute, Næselyd,

Näseln, v. n. m. h. snovle; (i Jagtsp.) snuse.

Nasen, v. 1) n. m. h. snuse. 2) a. forsyne med Næse; fig. give en Næse, en Fretteſættelse.

Nasen-band, n. -es -änder, Næsebaand, n. (især paa et Hestebidsel); -bein, n. -es -e, Næsebeen, n.; -bluten, n. -s ud. pl. Næseblod, n.; -hauch, m. -es -e, Luftens Udstøden gjennem Næsen, Snøftен, c.; -loch, n. -es -löcher, Næsebor, n.; -quetsche, f. -n, (d. T. n. St.) en simpel Liigkiste med et fladt Laag; -ring, m. -es -e, Næsering, c.; -schnellet, m. -s pl. s. sg. og -stüber, m. -s pl. s. sg. Næsestyver, c. (et Knep paa Næsen).

Naseweis, aj. næsvis; -heit, f. -en, N-hed, c.

Nashorn, n. -es -örner, Næsehorn, n., Rhinoceros, c.; -käfer, m. -s pl. s. sg. Næsehorntorbist, c. (Skarnbasken Scarabæus nasicornis); -vogel, m. -s -ögel, Næsehornfugl, c.

Naß, aj. vaad; meget fugtig; ein -er Bruder, fugtig (som gjerne pimper).

Naß, n. -sses ud. pl. Vædske, c., et flydende Legeme; das heilige -, Vinen; das dunkle -, Havet.

Nässe, f. ud. pl. Vaadhed, Fugtighed, c.; vaadt Veir.

Nässeln, v. 1) n. m. h: være lidt vaad. 2) a. vædske lidet.

Nässen, v. n. m. h. og a. vædske, væde, give Væde, Fugtighed fra sig.

Naßkalt, aj. vandkold.

Naßlich, aj. d. T. klam, lidt vaad.

Nather, m. -s pl. s. sg. Vanddæmning, c. (af Pæle og Qviste ved Damme og Floder).

Nation, f. -en, Nation, c., Folk, n.

Nativität, f. die - stellen, stille Nativitæten.

Natter, f. -n, Otterslange, Hugorm, Ogle, c.; -zunge, f. -n, Ogletunge, c.; en vis Urt; en Art Forstening; fig. en ond, bagtalersk Tunge.

Natur, f. -en, Natur, c. (i de samme egentlige og figurlige Bem., som Ordet har i Dansk).

Natur-anlage, f. -n, Naturanlæg, n.; -begebenheit, f. -en, N-begivenhed, c.; -fehler, m. -s pl. s. sg. N-feil, c.; -forscher, m. -s pl. s. sg. N-forsker, c.; -forschung, f. -en, N-forskning, c.; -gabe, f. -n, N-gave, c.; -gemäß, aj. overeensstemmende med Naturen; -geschichte, f. -n, N-historie, c.; -gesetz, n. -es -e, N-lov, c.; (i Moralen) N-ret, c.; -kind, n. -es -er, N-barn, n.; -kunde, f. ud. pl. N-kyndighed, c.; -lehre, f. N-lære, -videnskab, c.; ud. pl.; en Bog, hvori denne Videnskab foredrages; pl. -n; -mensch, m. -en -en, N-menneske, n.; -recht, n. -es -e, N-ret, c.; Naturens Ret; -reich, n. -es, den hele synlige Legemverden; ud. pl.; N-rige, n.; (i Naturhistorien); pl. -en; -spiel, n. -es -e, N-spil, n.; -trieb, m. -es -e, N-drift, Instinct, c.; -volk, n. -es -ölker, N-folk, n.; -wissenschaft, f. -en, N-videnskab, c.

Naturalien, pl. ud. sg. Naturalier, Naturproducter; -cabinett, n. -es -e,

Digitized by Google

Naturaliencabinet, n.

Naturaliſiren, v. a. naturaliſere; -rung, f. -en, N-ſering, c.

Naturell, n. -es -e, Naturel, n.

Natürlich, aj. naturlig; ein -es Kind, uægte; -es Haar, eget; das iſt -er Weiſe nicht möglich, naturligviis; -keit, f. ud. pl. N-hed, c.

Nebel, m. -s pl. ſ. sg. Taage, c.

Nebel-bogen, m. -s pl. ſ. sg. et Slags Regnbue, ſom danner ſig i Taagen; -grau, aj. graa ſom Taage; -icht, aj. taageagtig; -ig, aj. taaget.

Nebeln, v. impers. a. es nebelt, det er taaget, der falder Taage.

Neben, 1) av. i Forbindelſe med andre av. - an, - her ꝛc. 2) præp. ved Siden af; med Dat. ved Begrebet om Hvile og Bevægelſe paa et Sted: er ſitzt - ihm; er ritt - dem Könige; med Acc. ved Begrebet om legemlig Bevægelſe til et Sted: ſezen ſie ſich - mich; (ſjeld.) foruden: du ſollſt keine Götter haben - mir.

Neben-abſicht, f. -en, Bihenſigt, c.; -allee, f. -n, Sideallee, c.; - an, av. tæt ved Siden af, nær ved; -arbeit, f. -en, Biarbeide, n.; -ausgabe, f. -n, Biudgift, Extra-, c.; -ausgang, m. -es -änge, Sideudgang, c.; -bedeutung, f. -en, Bibetydning, c.; -begriff, m. -es -e, Bibegreb, n.; -bei, av. ved Siden af; -bruder, m. -s -üder, Medbroder, c.; -buhler, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Medbeiler (-inde) c.; -buhlerei, f. ud. pl. Medbeileri, n.; -buhleriſch, aj. medbeilerſt; -bürge, m. -n -n, Medborgen, c.; -chriſt, m. -en -en, Medchriſten, c.; -dienſt, m. -es -e, Bitjeneſte, c.; -ding, n. -es -e, Biting, c.; -einander, av. ved Siden af hinanden; -einanderſtellung, f. -en, Sammenſtilling, c.; -einkünfte, pl. ud. sg. Biindkomſter; Emolumenter; -fach, n. -es -ächer, Biſag, c.; -flügel, m. -s pl. ſ. sg. Sideflei, c.; -frage, f. -n, Biſpørgsmaal, n.; -frau, f. ſ. Nebsweib; -gang, m. -es -änge, Sidegang, c.; -gebäude, n. -s pl. ſ. sg. Sidebygning, c.; -geſchöpf, n. -es -e, Medſkabning, c.; -geſtalt, f. -en, Bifigur; -gewinn, m. -es -e, Bifortjeneſte, c.; -grund, m. -es -ünde, Bigrund, aparte Grund, c.; -handel, m. -s pl. ſ. sg. Bihandel, c.; -handlung, f. -en, Bihandling, c.; -her, av. nær ved, ved Siden af, desuden; tilligemed; -hin, av. ved Siden af, tæt forbi; -hülfe, f. ud. pl. Bihjelp, c.; -kirche, f. -n, Annexkirke, c.; -linie, f. -n, parallel Linie; Sidelinie, c.; -mann, m. -es -änner, Sidemand; Boler, Galan, c.; -menſch, m. -en -en, Medmenneſke, n.; -mond, m. -es -e, Bimaane, c.; -perſon, f. -en, Biperſon, c.; -rolle, f. -n, Birolle, c.; -ſache, f. -n, Biſag, c.; -ſchoß, m. -ſſes -öſſe, Sideſkud, n.; -ſonne, f. -n, Biſol, c.; -ſtraße, f. -n, Sidegade, c.; -ſtunde, f. -n, Fritime, c.; -thür, f. -e, Sideder, Bider, c.; -umſtand, m. -es -ände, Biomſtændighed, c.; -urſache, f. -n, Biaarſag, c.; -weg, m. -es -e, Sidevei, Bivei, c.; -weib, n. ſ. Nebsweib; -wort, n. -es -örter, Biord, Omſtændigheds-ord, Adverbium, n.; -wörtlich, aj. adverbialſk; -zweck, m. -es -e, Bihenſigt, c.

Nebſt, præp. med Dat. tilligemed: ſie empfehlen ſich ihnen - mir.

Necken, v. a. Einen, drille, tirre; -ckerei, f. -en, Tirren, c.; Drilleri, n.; -ckiſch, aj. d. T. drillende, ſpøgefuld, pudſeerlig.

Nectar, m. -s ud. pl. Nectar, c.

Neffe, m. -n -n, Broderſen, Søſterſøn, c.; (Sydt.) Sønneſøn, Datterſøn, c.

Neger, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Neger (-inde), c.; -handel, m. -s ud. pl. Negerhandel, c.

Negligee, n. -s ud. pl. Negligee, c.

Negociant, m. -en -en, Negociant, Kjøbmand, Handelsmand, c.

Nehmen, v. i. a. tage: Ueberhand -; Schaden -; einen Anfang -; ein Ende -, ophøre; es nimmt mich Wunder, det forundrer mig; Einen bei der Hand -, tage, gribe; einen Mann, eine Frau -, tage, ægte; Sim. alles -, betage, med Magt tilvende ſig; Sim. das Leben -, dræbe; fig. die Flucht; einen Weg; ein Beiſpiel an etw.; das Wort -; ſich die Mühe; Theil an etw. - o. ſ. v.; ſich wobei gut, ſchlecht -, opfere; etw. zu Ohren -, høre; etw. zu Herzen -, lægge paa Hjertet, røres derved; etw. übel -, tage ilde op, udtyde, udlægge til det Værre; etw. für etw. -, holde; man nehme es, wie man wolle, tage, betragte; im Ganzen genommen, i det Hele taget; daraus kann ich mir nichts -, tage mig af, anvende paa mig ſelv; ich habe noch nichts zu mir genommen, nydt.

Nehmlich, ſ. Nämlich.

Nehrung, f. -en, en lav iſær ved Seen liggende Egn.

Neid, m. -es ud. pl. Nid, Misundelſe, Avind, c.; -en, v. a. Einen, misunde; bedre: beneiden; -enswerth, aj. misundelſesværdig; -er, m. -s pl. ſ. sg. vulg. -hammel, m. -s pl. ſ. sg. Misunder, Avindsmand, c.; (om begge Kjøn); -iſch, aj. nidfuld, avindſyg; nidſt, misundelig; -nagel, m. ſ. Nietnagel.

Neige, f. 1) ud. pl. Hælding, c.: das Faß geht auf die -, er ſnart tomt; ſein Glück iſt auf der -. 2) pl. -n, Bundfald, n.

Neigen, v. a. beie, hælde, bevæge

Digitized by Google

nærmere til Jordens Overflade; sich -, bukke sig, neie (af Høflighed el. Ærefrygt); fig. sich zu seinem Ende -, nærme sig; sich zu einer S. -, beslutte og bestræbe sig for at udføre; das Herz zu etw. -, blive gunstig, bevaagen for.

Neigung, f. -en, Hældning, Hælden, Bøien, c.; (sjeld.) Bukken, Neien, c.; fig. Tilbøielighed, Lyst, c., Hang, n., Kjærlighed, c.

Nein, av. nei.

Nekrolog, m. -s -e, Nekrolog, c.

Nektar, m. -s ub. pl. Nektar, c.

Nelke, f. -n, Nellike (en Blomst); Krydderinellike, c.

Nelken=beet, n. -es -e, Nellikebed, n.; -braun, aj. n-bruun; -flor, m. -s -e, N-flor, c.; -kraut, n. -es, N-rod, c.; -pfeffer, m. -s ub. pl. Allehaande, c.; -strauß, m. -es -äuße, N-buſk, c.; -zimmt, m. -es ub. pl. N-bark, c.

Nennbar, aj. nævnelig, som kan nævnes.

Nennen, v. i. a. nævne, kalde: Einen David; Einen bei seinem Namen -; sich -, kalde sig; hedde; give et Navn; benævne: Einen einen Helden.

Nennendung, f. -en, Nominativ, c.

Nenner, m. -s pl. f. sg. Nævner, c. (i Regnek.).

Nennwerth, m. -es -e, Navneværdi, c.

Nennwort, n. -es -örter, Navneord, Nomen, n. [c.; d. T. Sene, c.

Nerve, m. -n -n, (-, f. -n) Nerve,

Nerven, v. a. (blot i Ridek.) ein Pferd nervet sich, naar den, i det den gaaer, med Bagfoddernes Sko beskadiger Forfoddernes Nerver.

Nerven=fieber, n. -s pl. f. sg. Nervefeber, c.; -krankheit, f. -en, N-sygdom, c.; -saft, m. -es ub. pl. N-saft, c.; -salbe, f. -n, N-salve, c.; -system, n. -es -e, N-system, n.; -warze, f. -n, el. sædv. -warzchen, n. -s pl. f. sg. Nerveenden paa Tungen og i Næsen; -wurm, m. -es -ürmer, Hudtraadorm, c.

Nervig, aj. nervestærk, senefuld; fig. kraftfuld, syndig.

Nervös, aj. d. T. f. Nervig.

Nessel, f. -n, Nælde, c. (Plante); Brændenælde, c.

Nessel=brand, m. -es ub. pl. Brænden af Nælder; -fieber, n. -s pl. f. sg. Nældefeber, c.; -garn, n. -es -e, Nældegarn, n. (spundet af Brændenældens Blade); fig. et meget fiint Bomuldsgarn; -krankheit, f. -en, og -sucht, f. ub. pl. f. -fieber; -tuch, n. -es -ücher, Nettelduk, c.; -tuchen, aj. Nettelduks=, af Nettelduk.

Nest, n. -es -er, Rede, c.; fig. Vugene el. Ungerne i en Rede; (foragt.) et slet, elendigt Hus, el. et saadant Opholdssted; vulg. Seng, c.; (undert.) Hoved, c. f. Ex. Erts; ein - Haare, et opflettet Nakkehaar.

Nestel, f. -n, Snorebaand, n., Lidse, smal Læderrem, c.; (Sydt.) opflettet Nakkehaar; -beschlag, m. -es -äge, Dop paa Snorebaand; -macher, m. s. Nestler; -nadel, f. -n, Haarnaal, c.; -wurm, m. -es -ürmer, Baandorm, Vændelorm, c.

Nestei, n. -es -er, Redeæg, n.

Nestküchen, n. -s pl. f. sg. d. T. den sidste og sædvanlig svageste Kylling af de i en Rede udrugede Æg; fig. d. T. det yngste Barn, som sædv. af Forældrene forkjæles; Skrabekage, c.

Nestler, m. -s pl. f. sg. Snorebaandmager, c.

Nett, aj. d. T. net, reen, peen, ziirlig; neie, accurat; netto; -heit, -igkeit, f. ub. pl. Nethed, Neiagtighed, c.

Netz, n. -es -e, Net, Garn, Vod, n.; fig. Net, n. (i Underlivet).

Netz=bruch, m. -es -üche, Netbrok, n.; -förmig, aj. netdannet, i Form af et Net; -haut, f. -äute, Nethinde, c.; -melone, f. -n, et Slags Meloner med en netformet Skal; -stange, f. -n, Netstang, Netgaffel, c.

Netzen, v. a. s. Benetzen.

Neu, aj. ny: ein -er Hut; -er Wein, ung; -es Getreide, frist; was gibt es -es? hvad Nyt? er ist ganz - in diesem Geschäfte, ubekjendt med; aufs -e, von -em, paa ny, endnu engang.

Neu=backen, aj. d. T. nybagt; fig. og foragt. først for nylig blevet til; -s begierde, f. ub. pl. Nysgjerrighed; ofte: Videbegjerlighed, c.; -begierig, aj. (i god Bem.) videbegjerlig; (i ond Bem.) nysgjerrig; -bekehrte, m. -n -n, nys Omvendt, Proselyt, c.; -bruch, m. -es -üche, s. -land; -geboren, aj. nyfødt; ich bin wie -, som nyfødt, føler ny Kraft, ny Munterhed; -gier, el. -de, f. s. Neubegierde; -gierig, aj. nysgjerrig; -gierigkeit, f. ub. pl. Nysgjerrighed, c.; -grieche, m. -n -n, Nygræker, c.; -griechisch, aj. nygræsk; -s heit, f. ub. pl. Nyhed, c. (en Tings Egenskab, at den er ny); sjeld. for -igkeit; -igkeit, f. -en, Nyhed, c., en ny Forandring, ny Efterretning, ny Begivenhed; sjeld. for Neuheit; -jahr, n. -es -e, d. T. og ub. Artikel, Nytaar, n.; -jahrstag, m. -es -e, Nytaarsdag, c.; -jahrswunsch, m. -es -ünsche, Nytaarsønske, n.; -land, n. -es -änder, Nyland, n., nyploiet Hvilejord; -lich, aj. nylig, for kort siden; for nogle Dage siden; -ling, m. -es -e, en Person, som endnu er uerfaren i en Ting; Begynder, c.; Nyhedskræmmer, -digter, c.; -modisch, aj. nymodens; -s mond, m. -es -e, Nymaane, c., Ny, n.; -stadt, f. -ädte, den nybyggede Stad; (blot i Modsætning til Altstadt);

Digitized by Google

-vermählt, aj. nygift.

Neue, (m. f. u.) die Alten und die -n, de Gamle og Nutiden; das - (dichter.) Nymaanen; das -, den nyfaldne Snee; die -, Dug, taaget Veir; die -, Nyhed, c.

Neuen, neuern, v. a. ſ. er-, ver-.

Neuerdings, av. og

Neuerlich, aj. nylig, for kort ſiden.

Neuerung, f. -en, Nyhed, ny Stik, c.; -sbegierde, el. -ssucht, f. ub. pl. Nyhedsſyge, c.

Neun, M=Tal, ni; (foran et Subſt. et det indecl., men uden ſamme har det i Dat. neunen).

Neun=auge, f. (Nogle bruge baade n. og m.) Negenoie (en Fiſk); -batzner, m. -s pl. ſ. sg. (Sydt.) Mynt, ſom gjelder ni Batzen, f. dette Ord; -eckig, aj. nikantet; -fach, aj. nifold, nidobbelt; -hundert, M=Tal, ni Hundrede; -hundertſte, O=Tal, den, det niende Hundrede; -jährig, aj. niaarig, ni Aar gammel, ſom har varet i ni Aar; -jährlich, aj. niaarig, ſom ſteer hvert niende Aar; -mal, av. ni Gange; (bedre neun Mal); -malig, aj. ſom ſteer ni Gange; -tägig, aj. ni Dages=, ſom varer i ni Dage; -te, O=Tal, niende; -tehalb, aj. indecl. halvniende; -tel, n. -s pl. ſ. sg. Niendedeel, c.; -tens, av. for det niende; -tödter, m. -s pl. ſ. sg. Tornſkade, c. (Rovfugl; Lanius Collurio); -zehen el. -zehn, M=Tal, indecl. nitten; -zehnte, O=Tal, nittende; -zig, M=Tal, halvfemſindstyve; -ziger, m. -s pl. ſ. sg. et af 90 Enheder beſtaaende Hele, f. Ex. i Piquetſpil en Halvfems; en Mandsperſon paa 90 Aar og derover; ſaaledes ogſaa die -zigerinn; hvad der er fra 1790, f. Ex. en Viin fra det Aar; -zigſte, O=Tal, halvfemſindstyvende.

Neune, f. -n, Ni, c. (Talfiguren, Nitallet, Kortbladet, Mien).

Neuner, m. -s pl. ſ. sg. Nier, c. (et Hele af ni Enheder); Nitallet; -lei, aj. (indecl.) ni Slags.

Neutral, aj. neutral; -ität, f. ub. pl. Neutralitet, c.

Neutrum, n. -s -tra, Neutrum, n.

Nicht, m. -es -e, (i Smeltehytter) en metalagtig Sod af Zinkens Smeltning.

Nicht, av. ikke (benegter blot i Forbindelſe med andre Ord og med hele Sætninger; ofte tjener det blot til Indklædning for et Spørgsmaal, iſær naar det indeholder en Forundring el. et Udraab, f. Ex. warum - gar? wie liſtig iſt er -! etw. zu nichte machen, gjøre til intet, gjøre ugyldig, ubrugbar; fordærve, tilintetgjøre; mit nichten, ſlet ikke, aldeles ikke, ingenlunde.

Nicht=achtung, f. ub. pl. Mangel paa Agtelſe, Ringeagt, c.; -daſeyn, n. -s ub. pl. Ikketilværelſe, c.; -erſcheinung, f. -en, Udeblivelſe, c.; -gedenken, n. -s ub. pl. Forglemmelſe, Amneſti, c.; -kenner, m. -s pl. ſ. sg. Ikkekjender, c.; -ſeyn, n. -s ub. pl. Ikketilværelſe, c.; -theilnahme, f. ub. pl. Ikkedeeltagelſe, c.; -weiter, n. (indecl.) Uovertræffelighed, non plus ultra; -wollen, n. -s ub. pl. Uvillie, Mangel paa Villie; -zahlung, f. -en, Ikkebetaling, c, Mangel paa Betaling.

Nichte, f. -n, Broderdatter, Søſter-, Sønnedatter, Datter-, c.

Nichtig, aj. ugyldig: etw. null und - machen, gjøre ganſke ugyldig; intetbetydende; forfængelig; forgængelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, I-ydenhed, F-hed, c.

Nichts, indecl. pron. intet, (om Ting, modſat etwas); ſig. d. T. lidet, meget lidet: er kann -; intetbetydende, uvigtig; das -, ein -, et Inter; ſig. noget Uvigtigt, Intetbetydende; -nützig, aj. d. T. unyttig, uduelig, ubrugbar, til Intet nyttig; -würdig, aj. uværdig; nedrig, lumpen, ſom intet moralſt Værd har; -würdigkeit, f. ub. pl. Uværdighed, Nedrighed, L-hed, c.

Nick, m. -es -e, Nik, n.

Nickel, m. -s 1) ub. pl. Nikkel, c. (Halvmetal). 2) pl. ſ. sg. et liderligt Fruentimmer.

Nicken, v. n. m. h. og a. nikke: Einm. mit dem Kopfe -; Einen -d grüßen; Einm. Dank -.

Nickfang, m. ſ. Genickfang.

Niclas, nom. prop. Nicolai, Nicolaus.

Nie, av. aldrig, ingenſinde.

Niece, f. ſ. Nichte.

Nieden, av. neden, nu blot med hier, ſ. Hienieden.

Nieder, (-er el. -drer, -ſte) 1) aj. lav (modſat ober og hoch); ſædv. niedrig; ſig. ringe, ubetydelig; ogſaa ofte: nedrig, nederdrægtig: ein -er Eigennutz. 2) av. auf und -, op og ned; iſær i Sammenſ. ſom en adſkillelig Partikel.

Nieder=beugen, v. a. og -biegen, v. i. n. nedboie; -bord, m. -es -e, lavt Bord paa et Skib; ſig. et lavbords Skib; -brechen, v. i. a. nedbryde; -brennen, v. 1) i. n. m. ſ. brænde ned til Grunden. 2) rgl. a. afbrænde, forſtyrre ved aldeles Opbrænden; -bringen, v. i. a. bringe ned, nedbringe, ved anvendt Kraft bringe til Jorden; -bücken, v. a. ſich -, boie, bukke ſig ned; -deutſch, aj. nordtydſk; (ſ. Anm. 3 til Forklaring over Forkortningerne); -drücken, v. a. trykke ned (mod Jordens Overflade); ſig. nedtrykke; undertrykke; gjøre modles, nedſlaae; -e, f. -n, ſ. -rung; -fahren, v.

Digitized by Google

i. 1) n. m. f. fare ned. 2) a. kjøre ned, kjøre omkuld, overkjøre; -fahrt, f. ud. pl. Nedfart, c.; -fallen, v. i. n. m. f. falde ned, falde til Jorden; vor Eim., knæle ned for; -fliegen, v. i. n. m. f. flyve ned; -gang, m. -es ud. pl. Nedgang, c. (Solens); -gehen, v. i. a. gaae ned, hælde ned ad; (undert. om Solen) gaae ned; -gericht, n. -es -e, Underret, c.; (Jagtsp.) lav Fuglesnøre, Dons, c.; -geschlagen og -beit, f. -schlagen; -halten, v. i. a. holde ned; -hangen, v. i. n. m. f. hænge ned; d. T. -hangen; -hauen, v. i. a. nedhugge; -hocken, v. n. m. f. sidde ned paa Hug; -jagd, f. ud. pl. Ret til at jage det mindre Vildt; -kippen, v. 1) n. m. h. synke vippende ned. 2) a. faae til at vippe ned; -klappen, v. a. slaae Klappen ned: einen Tisch; -knien, v. n. m. f. nedknæle: vor Eim.; -kommen, v. i. n. m. f. komme ned; d. T. gjøre Barsel: mit einem Sohne -; -kunft, f. ud. pl. Nedkomst, Forlesning, c.; -lage, f. -n, Nederlag, n.; Depositum, n.; Oplag, Forraadshuus, Magasin, n.; Stabelrettighed, c.; -land, n. -es -änder el. -ande, et lavtliggende Land; pl. -e, Nederlandene, Holland; -länder, m. -s pl. s. sg. Nederlænder, c.; -ländisch, aj. nederlandsk; -lassen, v. i. a. nedlade, lade synke ned; sich - -, nedlade; nedhidse; d. T. sætte sig; fig. sich an einem Orte - -, bosætte sig, tage sit Ophold paa, slaae sin Bopæl op et Sted; -lassung, f. -en, Nedladen, Nedhidsning, Nedsættelse, c., Plantested, n., Colonie, c.; -legen, v. a. eine S., lægge ned, nedlægge; ein Kind -, sich -, lægge til at sove, lægge til Engs; fig. ein Amt, eine Würde, Stelle ꝛc., nedlægge, frivillig tage Afsted fra; etw. bei Eim., nedlægge hos, deponere, give i Forvaring; -legung, f. ud. pl. Nedlæggelse, Deponering, c.; -liegen, v. i. n. m. h. ligge lavt, ligge paa Jorden; krank-, være sengeliggende; -machen, v. a. foraarsage, at Noget rettes nedad; d. T. nedlade; fig. nedhugge, nedsable; -metzeln, v. a. hugge ned for Fode, nedsable; -metzelung, f. -en, Nedsabling, c.; -reißen, v. i. a. nedrive; nedbryde, rive om; -fung, f. -en, Nedriven, Nedrioning, c.; -reiten, v. i. a. ride ned; d. T. ride omkuld; -rennen, v. rgl. og i. a. rende ned; d. T. rende omkuld; -säbeln, v. a. nedsable, nedhugge; -säbelung, f. -en, Nedsabling, c.; -saufen, vulg. f. -trinken; -schießen, v. i. 1) n. m. f. flyde ned, falde hurtig ned. 2) a. flyde ned, (med et el. flere Skud); -schlag, m. -es -äge, Nedslag, n. (i Chymien) Præcipitat, n.; -schlagen, v. i. 1) n. m. h. slaae nedad; især i Musiken ved Taktslagen. 2) n. m. f. d. T. slaae ned, falde pludselig og med Heftighed ned. 3) a. slaae til Jorden, slaae ned, nedslaae; die Augen, slaae ned; (i Chymien) nedslaae, lade synke til Bunds, præcipitere: das Kupfer mit Eisen; fig. ein -des Pulver, kelende; die Hitze im menschlichen Körper -, dæmpe; Eines Hoffnung -, nedslaae, betage, tilintetgjøre; einen Beweis -, gjøre ugyldig el. erklære derfor; Einen -, nedslaae, sætte i siensynlig Bedrøvelse; deraf -geschlagen, partic. nedslaaet, og -geschlagenheit, f. ud. pl. Nedslagenhed, Modløshed, c.; -schlagung, f. Nedslaaen, c.; -schlukken, v. a. nedsluge, nedsvælge; -schreiben, v. i. a. nedskrive, omhyggelig opskrive; -senken, v. a. nedsænke; -setzen, v. a. nedsætte, sætte ned: ein Kind von dem Arme; sich; -setzung, f. -en, Nedsættelse, c.; -sinken, v. i. n. m. f. synke ned; -sitzen, v. i. 1) n. m. f. (Sydt.) sætte sig ned. 2) a. sidde ned, trykke ned ved at sidde paa; -stämmig, aj. lavstammet; -stechen, v. i. a. stikke ned, stikke ihjel; -steigen, v. i. n. m. f. nedstige, stige ned; -stoßen, v. i. a. stede ned, stede omkuld; stikke ihjel; -stoßung, f. -en, Nedstedning, c.; -stürzen, v. 1) n. m. f. styrte ned; styrte omkuld. 2) a. nedstyrte, styrte om; -thun, v. i. a. nedlæste, nedsætte; (Jagtsp. om Dyr) lægge sig ned; -trächtig, aj. nederdrægtig (foræld.) lav, af liden Heide; fig. ydmyg; -trächtigkeit, f. -en, N-hed, c.; -treten, v. i. a. nedtræde, træde ned; -tretung, f. -en, Nedtræden, c., Nedtrædelse, c.; -trinken, v. i. a. Einen, drikke fuld, drikke under Bordet; -ung, f. -en, en lavtliggende Egn; -wärts, av. ned ad; -werfen, v. i. a. nedkaste, kaste ned; -werfung, f. -en, Nedkastelse, c.; -ziehen, v. i. a. trække ned.

Niedlich, aj. nydelig, zirlig, pyntet, net; d. T. -e Speise, lakker; -keit, f. ud. pl. N-hed, Z-hed, L-hed, c.

Niednagel, m. f. Nietnagel.

Niedrig, aj. lav; fig. (om Tonen og Stemmen) dyb; (om Priser) ringe; (om Sindelaget, Udtrykket) lav, uædel, uanstændig; nedrig, nederdrægtig; -keit, f. ud. pl. Lavhed, Dybde, Ringhed, Uædelhed, Nedrighed, c.

Niedrigen, v. a. (sjeld.) fornedre, gjøre lavere.

Niedrigung, f. -en, f. Niederung.

Niemals, av. aldrig, ingensinde.

Niemand (Gen. -s, Dat. og Acc. - og -en, ud. pl.) pron. pers. Ingen, intet Mste.; es war - Fremdes da, ingen Fremmed.

Niere, f. -n, Nyre, c.

Nieren-braten, m. -s pl. f. sg. Ny-

resteg, c.; -fett, n. -es ud. pl. Nyrefedt, n.; -fieber, n. -s pl. f. sg. Nyrefeber, c.; -förmig, aj. nyreformig; -gries, m. -es ud. pl. Nyregruus, n.; -schnitte, f. -n, el. -schnittchen, n. -s pl. f. sg. Simlestive, bestroet med hakket Nyre, Æg ꝛc.; -stein, m. -es -e, Nyresteen, c.; -stück, n. -es -e, el. -stückchen, n. -s pl. f. sg. Nyrestykke, n.; -weise, av. i Nyreform (især i Bjergv.). [smaae Stykker.

Nierig, aj. -es Erz, som brydes i

Niese-mittel, n. -s pl. f. sg. Nysemiddel, n.; -pulver, n. -s pl. f. sg. Nysepulver, n.; -wurz, f. -ürze, Nyssered, c.

Nieseln, v. a. og n. m. h. snovle.

Niesen, v. n. m. h. nyse.

Nießbrauch, m. -es ud. pl. Nytten og Brugen (usus fructus).

Niet, n. -es -e, Klinksem, n., Netnagel, c.

Niete, f. -n, Nite, c. (i Lotteri).

Nieten, v. a. nette, nitte, vegne (et Sem). [Neglerod, c.

Nietnagel, m. -s -ägel, Netnagel;

Niffeln, v. a. d. T. rive, gnave.

Niftelgerade, f. -n, det Huusgeraad, som den nærmeste Arvetagerinde paa Moderens Side arver efter hendes afdøde Tante.

Nil, m. -es ud. pl. Nilen; -pferd, n. -es -e, Flodhest, Nil-; -reiher, m. -s pl. f. sg. Ibis, c.

Nimbus, m. Nimbus, Straalekrands.

Nimmer, av. (sjeld.) aldrig, ingensinde; d. T. ikke mere, ikke igjen; -froh, (indecl.) En, som aldrig er glad; -mehr, av. aldrig, plat ud aldrig, ingensinde, (blot om en kommende Tid); -mehrstag, m. -es -e, d. T. (i Spog) den Dag, som aldrig vil komme igjen; -nüchtern, (indecl.) En, som aldrig er ædru; -satt, m. (indecl.) d. T. Tværfylding, c. (en Person, som aldrig bliver mæt); en Art Pelikan.

Nippen, v. n. m. h. d. T. nippe, drikke lidet af Gangen.

Nirgend el. -s, av. ingensteds.

Nische, f. -n, Niche, c.

Nischel, m. -s pl. f. sg. d. T. foragt. og i Spog, Hoved, n.

Nisse, pl. ud. sg. Gnid, n. (Luseæg).

Nisten, v. n. m. h. bygge Rede; fig. ogsaa i Spog el. foragt., nedsætte sig paa et Sted; sich ein-.

Nix, m. -es -e, d. T. Nøk, c., en opdigtet Vandaand.

Noch, 1) cj. og av. ikke heller, ogsaa ikke; weder, -, hverken, eller. 2) av. endnu, indtil nu; nok, endnu; desuagtet, alligevel; (tidt tjener det ogsaa blot til Talens Eftertryk); -malig, aj. gjentagen, hvad der er el. skeer endnu engang; -mals, av. endnu engang, nok engang. [en Skibsraa).

Nock, n. -es -e, Nok, c. (Enden af

Nomade, m, -n -n, Nomade, c.

Nomen, n. -s -mina, Dat. pl. Nomen, Nomen, n.

Nominativ, m. -s -e, Nominativ, c.

None, f. -n, (i Klostrene) den niende Time om Dagen, d. e. Kl. 3 Eftermd.; (i Musiken) den en Octav forhøiede Secunde.

Nonne, f. -n, (Dim. Nönnchen, n. -s pl. f. sg.) Nonne, c. (hos adskillige Haandv.) et huult Rum el. et fordybet Kar; ligel. en huul Træklugle med en Stilk, til at lege med for Børn; -nkloster, n. -s pl. f. sg. Nonnekloster, n.; -nleben, n. -s ud. pl. Nonneliv, n.

Noppen, v. a. d. T. noppe, f. Ex. Klæde. [c.; (sjeld.) Nord, c.

Nord, m. -es ud. pl. Nordenvind,

Nord-amerika, n. -s ud. pl. Nordamerika, n.; -deutsch, aj. nordtydsk; (s. Anm. 3 til Forklaring over Forkortningerne); -kaper, m. -s pl. f. sg. Nordkaper, c. (et Slags Hvalfisk); -licht, n. -es -er, Nordlys, n.; -ost, m. -es ud. pl. Nordost, c. (blot med præp.); Nordostwind, c.; -östlich, aj. nordostlig; -pol, m. -es ud. pl. Nordpol, c.; -schein, m. -es -e, f. -licht; -see, f. ud. pl. Nordsøen; -stern, m. -es ud. pl. Nordstjernen; -wärts, av. mod Nord; -west el. -westen, Nordvest; blot brugelig ud. Art. med nogle præp. og av.; -westwind, m. -es -e, Nordvestvind, c.; -wind, m. -es -e, Nordenvind, c. [nach -, Nord.

Norden, n. -s ud. pl. aus, gegen,

Norderbreite, f. ud. pl. nordre Brede.

Nordisch, aj. nordisk.

Nördlich, aj. nordlig.

Nörgeln, v. n. m. h. d. T. knurre, brumme, murre.

Norm, f. -en, Norm, c.

Norwegen, nom. prop. Norge, n.; -weger, m. -s pl. f. sg. Nordmand, c.

Noß, n. -es -össer, (efter et Talord pl. f. sg.) d. T. Nød, Qvægshoved, n. et enkelt, tamt, firfoddet Dyr, men især af Heste, Faar og Hornqvæg.

Nößel, n. -s pl. f. sg. et huult Kar; n. St. et bestemt Maal for flydende og tørre Ting; Pægel, halv Kande.

Notar, m. -s -e el. -ius, m. pl. -ien, Notarius, c.; -iat, n. -s -e, Notariat, n.

Note, f. -n, Node, c.; d. T. Note, Anmærkning, c., en kort Opskrift; (hos Kjøbm.) en kort Regning; et Bevis, en Banknote.

Notel, f. -n, d. T. en kort, uden al ordentlig Form gjort Optegning; en Clausel.

Noten-buch, n. -es -ücher, Nodebog, c.; -druckerei, f. -en, Nodetrykkerie,

Digitized by Google

n.; -plan, m. -es -e, Nodesystem, n., de fem Linier til Noder; -pult, n. -es -e, Nodestol, c.; -schreiber, m. -s pl. ſ. sg. Nodeskriver, c.

Noth, av. (næsten foræld.) nødig, nødvendig.

Noth, f. (pl. sjeld. Nöthe) Nød, c., Trang, Elendighed, c.; zur -, til Nød; mit genauer -, med Nød og neppe; etw. aus - thun, af Nødvendighed; es wird - haben, det vil koste Møie, Anstrengelse; das Schiff befindet sich in -, Fare; sie sind in der äußersten -, Armod; Bim. viele - machen, Kummer; - kennt kein Gebot, - bricht Eisen, Nød bryder alle Love; die schwere -, den faldende Syge; daß dich die schwere -! Fanden tage dig!

Noth-anker, m. -s pl. ſ. sg. Nødanker, n.; -bau, m. -es -e, Interimsbygning, c. (som opføres i Hastværk paa kort Tid); -behelf, m. -es -e, Hjelp i Nød, Udflugt, c.; -brunnen, m. -s pl. ſ. sg. Nødbrønd, c.; -damm, m. -es -ämme, Nøddige, n.; -dienſt, m. -es -e, en Tjeneste, som ydes i Nødstilfælde; -dringen, v. i. a. (Sydt. og i Canc.) nødsage, tvinge; -durft, f. ud. pl. Nød, Nødtørft, Trang, c. (Sydt.) Mangel, c.; (i Canc.) det Nødvendige, Fornødne, det, som udfordres; ſeine - -verrichten, forrette ſin Nødtørft (blot om Mstr.); -dürftig, aj. nødtørftig; neppe tilstrækkelig, til Nød, til Huusbehov; (Sydt.) trængende; uøſel, i høieſte Grad fattig; -dürftigkeit, f. ud. pl. Nødtørftighed, c.; -erbe, m. -n -n, Arving, ſom man uden særdeles Nød ikke tør forbigaae, d. e. Forældre og Børn, modſat fremmed Arving; -erbſchaft, f. -en, den Deel af Arven, ſom man er nødt til at efterlade ſine Paarørende; -fall, m. -es -älle, Nødsfald, n.; -gedrungen, aj. nødtvungen, nødsaget; -geſchrei, n. -es -e, Nødstrig, n.; -helfer, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) d. T. Nødhjelper, c.; (-inde, c.); -hülfe, f. ud. pl. Nødhjelp, c.; -leidend, egentl. partic. af Noth leiden, ſom aj. nødlidende; deraf der, die -e, den Nødlidende; -lüge, f. -n, Nødløgn, c.; -pfennig, m. -es ud. pl. Nødſtilling, c.; -ſchuß, m. -ſſes -üſſe, Nødſtud, n. (især paa Skibe); -ſtall, m. -es -älle, et Slags Stillads til at tvinge vælige Heſte at staae ſtille i, for at beſtaaes, faae Medicamenter ind ꝛc.; -ſtand, m. -es ud. pl. en betrængt Tilſtand; -taufe, f. -n, Hjemmedaab, c.; -thür, f. -en, en Dør, ſom man kun i Nødsfald betjener ſig af; -übel, n. -s pl. ſ. sg. nødvendigt Onde; -weg, m. -es -e, en Vei, ſom man kun i Nødsfald betjener ſig af; -wehr, f. ud. pl. Nødværge, n.; -wendig, aj. nødvendig; fornøden; naturlig; ikke tilfældig; uundværlig; -wendigkeit, f. -en, N-hed, F-hed, c.; -werk, n. -es -e, et for vort eget og Andres Velfærd nødvendigt Arbeide; Nødværk, n.; -zucht, f. ud. pl. Voldtægt, c.; -züchtigen, v. a. eine Perſon, voldtage; -zuchtiger, m. -s pl. ſ. sg. Voldtager, c.; -züchtigung, f. ud. pl. Voldtægt, c.

Nöthig, aj. etw. - haben, have nødig, have behov, behøve, bruge; fornøden; nødvendig; das -e, det Nødvendige, Fornødne; -en, v. a. nøde, nødsage: die Stadt zur Uebergabe -; (af Høflighed) Einen zum Eſſen -; (forældr.) tvinge; -keit, f. -en, Nødvendighed, Fornødenhed, c.; -ung, f. -en, Nøden, Nødsagen, c.

Notiz, f. -en, Notice, c.; von etw. - nehmen, tage Notice af, bekymre ſig om.

November, m. -s pl. ſ. sg. Novembər, c.

Noviz, m. -e, f. Novice, c.

Nu, f. Nun; in einem -, i et Nu.

Nüchtern, aj. faſtende; ædru; ikke mere drukken; fig. ſmagles; igjen fri for Lidenſkabens Fortumlen; maadeholden i Spiſe og Drikke; -heit, f. ud. pl. faſtende Tilſtand, Ædruelighed; fig. Smagloshed; die -heit ſeines Geiſtes, Nelighed, c.; die -heit beim Eſſen, Maadeholdenheden.

Nudel, f. -n, Nudel, c. (af Dei); -bret, n. -es -er, Nudelbræt, n.; -teig, m. -es -e, Nudeldei, c.

Nüffeln, v. n. m. h. d. T. snøvle.

Null, f. -en, Nul, n.

Null, av. brugelig i: - und nichtig, ugyldig, at anſee ſom ikke ſkeet.

Nummer, f. -n, Nummer, n.; d. T. Talfigur, c.; -n el. numeriren, v. a. tælle (især blot i Regnek., udtale og ſkrive Tal); nummerere, (betegne med Tal).

Nun (d. T. nu), av. nu, i dette Øieblik; von - an, fra nu af; - freudig, - traurig, ſnart; in einem Nu (ikke Nun), i et Øieblik, i et Nu; fig. for det meſte ſom cj. nu: es iſt - einmal ſo; -, das muß ich bekennen; -, -, nur gemach! -mehr, av. nu; -mehrig, aj. nærværende, ſom er el. ſkeer nu.

Nuncius, m. pl. -cien, Nuncius, c.

Nur, 1) av. nu nylig, netop nu, for et Øieblik ſiden. 2) cj. kun, ikkun, kuns; ikke mere, oftere, længere end; intet uden, Ingen uden. (Ofte tjener det til Forſtærken; es iſt - zu ſchlimm, og fig. i mange Tilfælde, ſ. Ex. ved en Undtagelſe, for: undtagen, ved en Formaning, et frygtſomt Ønſke o. ſ. v.).

Nuß, f. -üſſe (Dim. -üßchen, n. -s pl. ſ. sg.) Nød, c. (især) Haſelnød, c.; in die Nüſſe gehen, gaae og plukke Nødder; fig. gaae tabt; die - an einer

Digitized by Google

Armbrust, den runde Fure, hvori Snoren hviler; fig. aus der - seyn, i Lidenskab være ude af sig selv; Linen in die - bringen, til Besindighed; (Jagtsp.) Ulvindens og flere Dyrs Fødselsdeel.

Nuß=allee, f. -n, Nøddealler, c.; -=band, n. -es -änder, en Dorhængsel, hvis to Dele ere sammensøiede med en huul Jernkugle; -baum, m. -es -äume, N-træ, n.; -baumen, aj. N-træes, af N-træ; -beißer, m. -s pl. f. sg. forskjellige Fugle, som: Nøddekrig, Kjærnebider; -braun, og -farben el. -farbig, n-bruun; -hülse, f. -n, N-hase, c.; -kern, m. -es -e, N-kjærne, c.; -=knacker, m. -s pl. f. sg. N-knækker, c.; -öl, n. -es -e, N-olie, c.; -schale, f. -n, N-skal, c.; -wald, m. -es -älder, N-skov, c.

Nuth, f. -en, Fuge; Rende, c.; -=hobel, m. -s pl. f. sg. Fughøvl, Plov-, c. (hvormed Fuger høvles i Bræder til Sammenploining).

Nutz=anwendung, f. -en, Anvendelse til Nytte (af en Lærdom, Sandhed, Prædiken); die - - einer Fabel, Moralen; -bar, aj. nyttig, fordeelagtig; -barkeit, f. ud. pl. N-hed, F-hed, c.; -eiche, f. -n, Eeg, som er brugelig til Gavntømmer; -holz, n. -es ud. pl. Gavntræ, Gavntømmer, n.; -los, aj. unyttig; -losigkeit, f. ud. pl. Unyttighed, c.; -nießung, f. f. Nießbrauch; -ung, f. -en, Fordeel, Indkomst, Indtægt, c.; -ungsanschlag, m. -es -äge, en Tings Taxation efter hvad den indbringer.

Nutze el. nütze, av. (med nichts og seyn) brugbar, nyttig; zu -, til Nytte.

Nutzen, v. n. m. h. nytte, gavne.

Nutzen, v. a. die Zeit, nytte; eine S., bruge; sein Geld, anvende med Fordeel.

Nutzen, m. -s ud. pl. Nytte, Fordeel; Indkomst, c.

Nutzlich, aj. nyttig, gavnlig, fordeelagtig; ein -es Gewerbe, indbringende; -keit, f. ud. pl. N-hed, G-hed, c.

Nymphe, f. -n, Nymphe, c. (i Mythol. et Slags Halvgudinder; fig. et letfærdigt Fruent. og en Puppe).

O.

O, n. en Vokal; det femtende Bogstav i A B C.

O! (oh!) interj. o!

Ob, 1) cj. om. 2) av. oven for (blot i nogle Sammens. f. -besagt, -erwähnt ꝛc.). 3) præp. med Dat. og Gen. (forældl.) over: der Staat hält - den Gesetzen; ved: das Land - der Ems; henimod, omtrent: - funfzig Mann.

Obacht, f. ud. pl. d. T. Agt, Agtpaagivenhed, c., Opsyn, n.; -en, v. a. agte paa.

Obbemeldet, obbenannt, obberührt, obbesagt, aj. (Canc.) ovenfor meldt, nævnet, berørt, sagt.

Obdach, n. -es -ächer, Tag, n.; fig. Skjul, Huusly, Herberg, n.

Obduction, f. -en, Obduction, c.

Obelisk, m. -es -e og -en, Obelisk, c.

Oben, av. oven, oventil, ovenfor, oppe; fig. - an sitzen, gehen, øverst, paa den fornemste Plads; er ist - auf, ovenpaa (har naaet Maalet); er ist - aus, flygtig, ubetænksom; er ist gleich - aus, i Vrede; -drein el. -ein, desuden, oven i Kjøbet; -gesagt, ovenfor, forhen, i det Foregaaende (af et Skrift); -hin, aj. overfladisk, skjødesløst, for det Løse.

Ober, aj. over, øvre, øverst; im -en Stockwerke, i øverste; zu -st auf dem Berge, øverst paa; die -e Stadt, høiere liggende; die -ste Gewalt, høieste; die -en Stände, høiere.

Ober=admiral, m. -es -e, Overadmiral, c.; -älteste, m. -n -n, f. -meister; -arm, m. -es -e, Overarm, c.; -arzt, m. -es -ärzte, Overdoktor, c.; -aufseher, m. -s pl. f. sg. Overopsynsmand, c.; -aufsicht, f. ud. pl. Overopsyn, n.; -balken, m. -s pl. f. sg. øverste Bjelke, c.; -befehl, m. -es -e, Overbefaling, c.; -befehlshaber, m. -s pl. f. sg. Overbefalingsmand, c.; -bereiter, m. -s pl. f. sg. Overberider, c.; -bett, n. -es -en, Overdyne, c.; -decke, f. f. Bettdecke; -deutsch, aj. sydtydsk; (f. Anm. 3 til Forklaringen over Forkortningerne); -e, m. el. f. Overmand, Foresat, c.; -fläche, f. -n, Overflade, c.; -flächlich, aj. paa Overfladen; fig. overfladelig, overfladisk; -flächlichkeit, f. ud. pl. O-ghed, O-sthed, c.; -förster, m. -s pl. f. sg. Overforster, c.; -fuß, m. -sses -üsse, den øverste Deel af Foden; Vrist, c.; -gericht, n. -es -e, Overret, c.; -geschoß, n. -sses -sse, øverste Stokværk; -gesell, m. -es -e, Oldgesel, c.; -gewalt, f. ud. pl. høieste, øverste Magt; -gewehr, n. -es -e, Overvaaben, n. (som Gevær, Spyd ꝛc.); -gott, m. -es -ötter, Overgud, c. (i

Mythol.); -halb, av. ſom præp. med Gen. ovenfor: - - der Stadt; -hand, ſ. -ände, Bagen af Haanden; Haandled, n.; fig. den fornemſte Plads; Overhånd, c.; -haupt, n. -es -äupter, fig. Overhoved, n.: das ſichtbare - - der Kirche; -haus, n. -es -äuſer, den overſte Deel af et Huus; (i England) Overhuſet; -hemd, n. -es -en, Overſkjorte, Manſkjet-, c.; -herr, m. -n -en, Overherre, Lands-, c.; -herrlich, aj. Overherrens=, landsherlig; -herrſchaft, f. -en, Overherredomme, n.; (undert.) Overhaand, c.; -hof, m. -es -öfe, den overſte Gaard, Borggaarden; der - -, das - -hofgericht, -es -e, Overhofret, c.; -hofmarſchall, m. -es -älle, Overhofmarſkal, c.; -holz, n. -es, Træernes tykke Grene; (i Skovv.) Overſtov, c.; -irdiſch, aj. ovenfor Jorden; -jäger, m. -s pl. ſ. sg. Overjæger, c.; -kiefer, m. -s pl. ſ. sg. Overkjæve, c.; -kleid, n. -es -er, Overklædning, c.; -koch, m. -es -öche, Overkok, c.; -körper, m. -s pl. ſ. sg. ſ. -leib; -land, n. -es -änder, Opland, Heiland, n.; -länder, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Heilænder, Op- (-inde) c.; -ländiſch, aj. heilandſk; -lauf, m. -es -äufe, Overdæk, n. (paa et Skib); -leder, n. -s pl. ſ. sg. Overlæder, n.; -lefze, f. ſ. -lippe; -lehrer, m. -s pl. ſ. sg. Overlærer, c.; -leib, m. -es -e, Overkrop, c.; -lippe, f. -n, Overlæbe, c.; -loff, m. ſ. -lauf; -mann, m. -es -änner, Overmand, c. ſ. Obmann; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. den overſte Meſter, Oldermand, c.; -pfarrer og -prediger, m. -s pl. ſ. sg. Sognepræſt, c.; -prieſter, m. -s pl. ſ. sg. Overpræſt, Ypperstepræſt, c.; -richter, m. -s pl. ſ. sg. Overdommer, c.; -richterlich, aj. Overdommer=, hørende til en Overdommer; -rinde, f. -n, Overſkorpe, c.; -rock, m. -es -öcke, Overkjole, c.; -ſchale, f. -n, Overſtaal, c.; -ſchenkel, m. -s pl. ſ. sg. Laar, n.; -ſchlächtig, aj. Overfalds= (ved Vandmøller); -ſchule, f. -n, Høiſkole, c., Gymnaſium, n.; -ſeite, f. -n, Overſide, c.; -ſitz, m. -es -e, Forſæde, Høiſæde, n.; -ſtallmeiſter, m. -s pl. ſ. sg. Overſtaldmeſter, c.; -ſtelle, f. -n, Høiſæde, n.; det overſte Sted; -ſteuermann, m. -es -änner, Overſtyrmand, c.; -taſſe, f. -n, Overkop, c.; -theil, n. -es -e, Overdeel, c.; -verdeck, n. -es -e, ſ. -lauf; -vormund, m. -es -ünder, Overformynder, c.; -vormundſchaftsamt, n. -es -ämter, Overformynderi, Overformynderſtab, n.; -wärts, av. opad; -welt, f. ud. pl. Oververden, c.; -wuche, m. -es ud. pl. ſ. -holz; -zahn, m. -es -ähne, Overtand, c., Tand oven i Munden; -zeug, n. -es ud. pl. Overtøi, n.

Oberſte, m. -n -n, Overſte, c. (ſom blandt ſtøre har den overſte Magt); Oberſt, c.; -ſtlieutenant, m. -en -en, Oberſtlieutenant, c.; -ſtwachtmeiſter, m. -s pl. ſ. sg. Major, c.

Oberwähnt, aj. ovennævnt, ovenomtalt.

Obge=dacht, -meldet, -nannt, aj. (Canc.) ovenomtalt, ovenmeldt, -nævnt.

Obgleich, obſchon, obwohl, cj. om end, endſkjøndt, omendſkjøndt, ihvorvel. (Foran pron. og foran andre cj. bliver det nødvendigen udſtillt, men foran Nomina blot undert., ſ. Ex. ob er gleich arm iſt; ob nun ſchon; ob die Menſchen ꝛc.)

Obhanden, aj. (Sydt.) forhaanden, forestaaende.

Obhut, f. ud. pl. (næſten forældt.) Beſkjermelſe, Varetægt, c., Opſyn, Tilſyn, n.

Obig, aj. ovenſtaaende.

Object, n. -es -e, Object, n.

Oblate, f. -n, Oblat, c.

Obliegen, v. i. n. 1) m. ſ. (forældt.) være oven paa, ligge forover; fig. faae Overhaand. 2) m. h. einer S., lægge ſig efter, beſtitte ſig paa; die Pflichten, die uns -, paaligge, ere forpligtede, forbundne til.

Obliegenheit, f. -en, Pligt, Forpligtelſe, Skyldighed.

Obligation, f. -en, Obligation, c.

Obmann, m. -es -änner, Opſynsmand; Voldgiftsmand; Seierherre, c.

Obrigkeit, f. -en, Øvrighed, c.; (i Stæderne) Magiſtrat, c.; -lich, aj. Øvrigheds=, for, tilherende, tilkommende Øvrigheden.

Obriſt, m. -en -en, d. T. Oberſt, c.

Obſchon, cj. d. T. ſ. Obgleich.

Obſchweben, v. n. m. h. (ſjeld.) ſvæve over; fig. være nær, være tilſtede, forestaae.

Obſervanz, f. -en, Obſervants, Skik, Sædvane, c.

Obſervation, f. -en, Obſervation, Jagttagelſe, c.; -torium, n. -s -rien, Obſervatorium, n.

Obſicht, f. ud. pl. (Sydt.) Opſyn, n.

Obſieg, m. -es -e, (Sydt.) Seier, c.; -en, v. n. m. h. (Sydt.) ſeire.

Obſorge, f. ud. pl. (Sydt.) Forſorg, c.

Obſt (o langt) n. -es ud. pl. Frugt; Træfrugt, c.; -baum, m. -es -äume, Frugttræ, n.; -eſſig, m. -es -e, Frugtedike, c.; -frau, f. -en, Frugtkone, c.; -garten, m. -s -ärten, Frugthave, Abildgaard, c.; -händler, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) og -höke, f. -n (-inn, f. -en) Frugthandler (-ſte) c.; -jahr, n. -es -e, Frugtaar, n.; -kammer, f. -n, Frugtkammer, n.; -krämer, m. -s pl. ſ. sg. og -mann, m. -es -änner, Frugthandler, c.; -markt, m. -es -ärkte, Frugttorv, n.; -moſt, m. -es -e, Moſt af Frugt, ſom, efterat det har gjæret, hedder -wein, m. -es -e, Frugtvin, c.

Digitized by Google

Obſtand, m. -es ub. pl. og Obſtatt, f. ub. pl. (ſjeld.) Modſtand, c.: Dim. - halten, holde Stand imod.

Obſter (-ſtler) m. -s pl. ſ. sg. (-s inn, f. -en) d. T. Frugtbevogter (-ſte) c. (i en Have); Frugthandler (-ſte) c.

Obwalten, v. n. m. h. (Canc.) være forhaanden, tilſtede, nærværende, herſkende, bydende.

Obwohl, cj. ſ. Obgleich.

Occident, m. -es ub. pl. Occident, c., Veſten; -aliſch, aj. veſtlig.

Ocean, m. -s -e, Ocean, Verdenshav, [n.

Ocher, m. -s ub. pl. Okker, c. (et Mineral); Okkergult; -gelb, aj. okkergul.

Ochs (Ochſe) m. -en -en, (Dim. Oechschen, n. -s pl. ſ. sg.) Tyr, Oxe, Stud, c.; fig. vulg. (et Skjeldsord).

Ochſen, v. n. m. h. d. T. (n. St.) være tyregal.

Ochſen-auge, n. -s -n, Oxeøie, n. (Oxens Øie; fig. et rundt el. aflangt Vindue); en Art Gjerdesmutte (Fugl); (i Kogekonſten) Speilæg, n.; -bauer, m. -s pl. ſ. sg. en Bonde, ſom pleier med Oxne; -fieber, n. -s ub. pl. Madfeber, c. (et Slags Febergyſen, ſom Mange fornemme efter at have ſpiiſt); -fleiſch, n. -es ub. pl. Oxekjød, n.; -galle, f. Oxegalle, c.; ub. pl.; fig. det runde, i Midten ophøiede, grønne Glas i ſmaae Lygter; -haft, aj. vulg. oxeagtig, ſtude-, grov, plump, dum; -handel, m. -s ub. pl. Studehandel, c.; -handler, m. -s pl. ſ. sg. Studehandler, c.; -haut, f. -äute, Oxehud, c.; -kalb, n. -es -älber, Tyrekalv, c.; -kopf, m. -es -öpfe, Oxehoved; fig. Oxe, en grov Dumrian; -leder, n. -s pl. ſ. sg. Oxelæder, n.; fig. ein - - haben, have tyk Hud, være uſelſom; -markt, m. -es -ärkte, Oxemarked, Qvæg-, Stude-; Oxetorv, Stude-, n.; -mäßig, aj. ſ. -haft; -ſehne, f. -n, og -ziemer, m. -s pl. ſ. sg. Tyremie, c.; -zunge, f. -n, Oxetunge, c.

Ochshoft, n. ſ. Orhoft.

Octav, n. indecl. Octav, c.: ein Buch in -; das -format.

Octave, f. -n, (i Muſik.) Octav, c.

October, m. -s pl. ſ. sg. October, Sædemaaned, c.

Octroy, f. -en, Octroi, c.

Oculiren, v. a. oculere; die Blatkern -, indpode, indoculere.

Oculiſt, m. -en -en, Oculiſt, Dienlæge, c.

Ode, f. -n, Ode, c.

Odem, m. ſ. Athem.

Oede, aj. øde, ubeboet, udyrket.

Oede, f. -n, Ørk, c.

Oder, cj. eller: entweder alles - nichts; thun ſie es, - es wird ſie reuen, eller, hvis ikke ſaa.

Oder, f. ub. pl. Oderen (Flod).

Ofen, m. -s pl. Oefen, (Dim. Oefchen, n. -s pl. ſ. sg.) Ovn; Kakkelovn, c.

Ofen-bank, f. -änke, en Bænk i Kakkelovnskrogen; Ovnbænk, c.; -blaſe, f. -n, en i Stueovnen el. dens Brandmuur indſat Kjedel; -fuß, m. -ſſes -üſſe, Kakkelovnsfod, c.; -gabel, f. -n, Ovngaffel, -rage, c.; -heißer, m. -s pl. ſ. sg. Fyrbøder, c.; -krücke, f. -n, Ovnkrykke, c. (til at trække J.d, Kul og Aſke ud af Ovnen med); -loch, n. -es -öcher, Ovnhul, n., -mund, c.; -s meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Ovnmeſter, c. (ved Smeltehytter, ſom har Opſyn over en Smelteovn); -platte, f. -n, Kakkelovnsplade, c.; -röhre, f. -n, Kakkelovnsrør, n.; -ſchaufel, f. -n, Ovnſkuffe, c.; -ſchirm, m. -es -e, Kakkelovnsſkjerm, c.; -ſtange, f. -n, Ovnſtang, c.; -thür, f. -en, Ovnder, Kakkelovns-, c.; -zins, m. -es -e, Ovnpenge, Vager-, el. ogſaa Afgift for den Ret at holde Vageovn el. anden Ovn.

Offen, aj. aaben: eine -e Thür; ein -er Korb, ubedækket; ein -er Brief, uforſeglet; -e Briefe (Canc.) ſom angaae Enhver; eine -e Stadt, ſom ingen Fæſtningsværker har; -er Leib, ikke forſtoppet; die Erde iſt -, optøet; -e Rechnung, uindſtrænket; -e Caſſe, hvor man kan faae ſaa mange Penge, ſom man vil; ein -er Wechſel, ikke ſtilet paa nogen vis Sum; ein -es Lehn, ſom hjemfalder til Lehnsherren; eine -e Zeit, den Tid, da Nydelſen og Brugen af en Ting ſtaaer fri; -e Tafel, for Alle og Enhver; ein -er Kopf, nemt, lyſt, ſom hurtigt og tydeligt begriber; das -e e (i Sprogl.) det e, ſom udtales ſom ä; (om Mine, Aaſyn og Hjerte) fri, uforſtilt, ikke tilbageholdende.

Offen-bar, aj. aabenbar, almindelig bekjendt, kundbar, vitterligt; die -bare See, aaben, rum Se; -baren, v. a. (partic. geoffenbart) aabenbare; Dim. etw., bekjendtgjøre; es wird ſich bald -; (i Theologien) aabenbare, bekjendtgjøre overnaturlige Sandheder; -barlich, aj. (forald.) bekjendt, offentlig; -barung, f. -en, Aabenbarelſe, c.; (i Theol.) Aabenbaring, c.; (undert.) hele Bibelen; -heit, f. -en, Aabenhed, c.; uden Tilbageholdenhed og Forſtillelſe; -herzig, aj. aabenhjertig, ganſke oprigtig; -herzigkeit, f. ub. pl. Aa-hed, c.; -kundig, aj. (ſjeld.) almindelig bekjendt.

Oeffentlich, aj. offentlig; -keit, f. ub. pl. O-hed, c.

Official, m. -es -e, (i den romerſke Kirke) Dommer i en geiſtlig Ret.

Officiant, m. -en -en, Officiant, c., Underbetjent, c.

Officier, m. -s -s el. -e, Officier, c. (ved Soldater); (n. St.) en Embedsmand.

Digitized by Google

Offícin, f. -en, Offlein, n.

Offizier, m. f. Officier.

Oeffnen, v. a. aabne: die Thür, eine Åder -; fig. aabne: forskaffe og tillade fri Tilgang til, fri Nydelse, frit Brug af en Ting; Vim. sein Herz -, betroe sig til; Vim. die Augen -, forskaffe Indsigt og Erkjendelse; -ffnung, f. Aabning, c. (Åabnen, c.; ub. pl.; et aabnet Sted; pl. -en) keine - - haben, Aabning (have Forstoppelse).

Oft, (öfter, am öftesten) av. ofte, tidt (især med so og wie); mange Gange; d. T. hyppig.

Oefter, aj. oftere, som skeer flere Gange, jævnlig, idelig.

Oefters, av. d. T. oftere, meer end eengang, adskillige Gange.

Oftmalig, aj. som er el. skeer ofte, mange Gange.

Oftmals, av. mange Gange; d. T. ogsaa: oftmalen og öftermale.

Oh! f. O!

Oheim, m. -es -e, Farbroder, Morbroder, c.; d. T. Fætter, c.; -e, f. -n, (sjeld.) Faster, Moster, c.

Oehl, n. f. Oel.

Ohm, m. og -e, f. -n, f. Oheim.

Ohm, n. el. Ohme, f. f. Ahm.

Ohne, 1) præp. uden: - dich; - deine Hülfe; foruden: wir waren zehn Personen - die Kinder; es wäre - dieß, - hin (urigt. - dem) geschehen, desuden, uden det, alligevel; - Zweifel (urigtigt Zweifels -) uden Tvivl. 2) av. uden: - es zu wissen; (sjeld.) es ist nicht -, ugrundet, ikke at negte; -fehlbar, -geachtet, -gefähr ꝛc., f. Un-.

Ohnmacht, f. 1) ub. pl. Afmægtighed, Vanmagt, Svaghed, c. 2) pl. -en, Afmagt, Besvimelse, c.; -mächtig, aj. afmægtig, svag, kraftløs; (som av.) afmægtig, besvimet.

Ohnschattig, aj. -e Völker, skyggeløse (om Folkene mellem Vendekredsene, fordi de, naar Solen staaer lodret over deres Hoveder, ingen Skygge kaste).

Oho! interj. oho!

Ohr, n. -es -en (Dim. Oehrchen, n. -s pl. f. sg.) Øre, n.; fig. ein feines - haben, Gehør; davon hat er kein -, vil intet høre derom; ich bin ganz -, hører opmærksomt til; adskillige saavel fordybede som fremstaaende Ting: die -en des Ankers, der Kanonen; ein - an ein Blatt, eine Karte machen, bøie Hjørnet om.

Oehr, n. -es -e: das - einer Nadel, Øiet; das - eines Napfes, Øret, Hanken; das - zu einem Haken, Mallen til en Hægte.

Ohr=band, n. d. T. Dopslo, c. (paa en Kaardestede); -eule, f. -n, flere Slags Ugler; Hornugle; die große - -, Uhu, c. (med opstaaende Fjedre, der ligne Øren); -feige, f. -n, d. T. Øresigen, n.; -finger, m. -s pl. f. sg. Øresinger, den lille Finger; -flügel, m. -s pl. f. sg. Øret (den udvendige øverste Deel); -förmig, aj. øreformig; -gehenk, n. -es -e, Øreberlok, c.; -höhler, m. f. -wurm; -käfer, m. f. -wurm; -kauz, m. f. -eule; -kissen, n. -s pl. f. sg. Øredude, c.; -läppchen, n. -s pl. f. sg. Øreflip, c.; -löffel, m. -s pl. f. sg. Øreskee, c.; -los, aj. øreløs; -muschel, m. -s pl. f. sg. Øremuskel, c.; -ring, m. -es -e, Ørering, c.; -=wurm, m. -es -ürmer, Øretvist; Skruketrold, c. (Insecter); en Sygdom ved Jagthundes Øren; ub. pl.; -zipfel, m. -s pl. f. sg. Øreflip, c.

Oehren, v. a. forsyne med Øie, med Øre, med Hank.

Ohren=baumel, f. -n, f. -gehenk; -beichte, f. ub. pl. hemmeligt Skriftemaal, n., (som hvistes Skriftefaderen i Øret); -bläser, m. -s pl. f. sg. (-inn, f. -en) d. T. Øretuder, Bagvasker (D-ske, B-ske) c.; -bläserei, f. ub. pl. Øretuderi, n., Bagvaskelse, c.; -brausen, n. -s ub. pl. Brusen, Lyden, Susen for Øret; -gehenk, n. -es -e, Øreberlok, Ørering, c.; -kitzel, m. -s ub. pl. Ørekildren, c.; fig. Lystenhed efter at høre Nyt; -klingen, f. -brausen; -knorpel, m. -s pl. f. sg. Ørebrusk, n.; -sausen, f. -brausen; -schmalz, n. -es ub. pl. Ørevox, Øresidt, n.; -schmerz, m. -ens og -zwang, m. -es ub. pl. Ørepine, c.

Oehrling, m. -es -e, f. Ohrwurm.

Oekonóm, m. -en -en, Økonom, Husholder; især: Land-, c.; -ie, f. ub. pl. Økonomie, c.; -isch, aj. økonomist.

Oel, n. -s -e, Olie, c.; fig. visse ved Konst tilberedte Olie lignende Legemer.

Oel=baum, m. -es -äume, Olietræ, Oliven-, n.; -baumen, aj. Olietræs-; -beere, f. -n, Olive, c. (Olietræets Frugt); -berg, m. -es -e, Oliebjerg (bevoxet med Olietræer); -bild, n. -es -er, et Billede, Portrait, malet med Oliefarve; -blatt, n. -es -ätter, Olieblad, n.; -drusen, pl. ub. sg. Bærme, Bundfald af Olie, især af Bomolien; -farbe, f. -n, Oliefarve, c.; -flasche, f. -n, Olieflaske, c.; -flecken, m. -s pl. f. sg. Olieplet, c.; -garten, m. -s -ärten, Oliehave, c. (med Olietræer bevoxet); -götze, m. -n -n, d. T. og blot fig. Klods, Dumrian, Dogenigt, c., Drog, n.; -hefen, pl. ub. sg. f. -drusen; -icht, aj. olieagtigt; -ig, aj. oliet, blandet med Olie; -krug, m. -es -üge, Oliekrukke, c.; -kuchen, m. -s pl. f. sg. Oliekage, c.; -lampe, f. -n, Olielampe, c.; -malerei, f. Oliemalen, c.; ub. pl.; Oliemaleri, n., pl. -en; -=

Digitized by Google

mühle, f. -n, Oliemølle, c.; -müller, m. -s pl. ſ. sg. og -ſchläger, m. -s pl. ſ. sg. Oliemøller, c.; -sbaut, f. -aute, et Slags godt, med Olie tilberedet, gualt Pergament; -tonne, f. -n, Olietønde, c.; -zweig, m. -es -e, Oliegreen, c.

Oleander, m. -s ud. pl. en Buſtvæxt; Laurbærroſe, c. (Nerium oleander). [træ, n.

Oleaſter, m. -s pl. ſ. sg. vildt Oliе-

Oelen, v. a. overſtryge, væde, forſyne med Olie.

Olive, f. -n, Olive, c. (Olietræets Frugt); -nfarbe, f. -n, Olivenfarve, c.; -nfarben el. -big, aj. olivenfarvet, -ngrün, aj. olivengreen.

Oelung, f. ud. pl. Salvelſe, c.: die letze - (hos Cathol.).

Olymp, m. -es ud. pl. Olymp, c.; -iade, f. -n, Olympiade, c.

Omen, n. -s, Omen, n.

Onkel, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Oheim.

Onyx, m. -es -e, Onyx, c. (en Halvædelſteen). [ædelſteen).

Opal, m. -es -e, Opal, c. (en Halv-

Oper, f. -n, Oper, Opera, c.; -ette, f. -n, Operette, c.; -iſt, m. -en -en, Operiſt, Operaſanger, c.

Operment, n. -es ud. pl. en af Svovl, Arſenik og Jord beſtaaende Ertз.

Opern-haus, n. -es -äuſer, Operahuus, n.; -ſänger, m. -s pl. ſ. sg. Operaſanger, c.

Opfer, n. -s pl. ſ. sg. Offer, n.

Opfer-altar, n. -es -äre, Offeralter, n.; -diener, m. -s pl. ſ. sg. O-tjener, c.; -dienſt, m. -es ud. pl. O-tjeneſte, c.; -feſt, n. -es -e, O-feſt, c.; -flamme, f. -n, O-flamme, c.; -geld, n. -es -er, O-penge; -herd, m. -es -e, O-ſtorſteen, c. (hvorpaa fordum Offeret blev lagt og opbrændt); -kaſten, m. -s pl. ſ. sg. O-blok, c. (hvori O-pengene kommes); -pfennig, m. -es -e, ſ. -geld; -prieſter, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) O-præſt (-inde) c.; -ſchale, f. -n, O-ſkaal, c.; -ſchmaus, m. -es -äuſe, et feſtligt Gjeſtebud, hvorved det fra Offringen tiloversblevne Kjød fortæredes; -thier, n. -es -e, O-dyr, n.; -tiſch, m. -es -e, O-bord, n.

Opfern, v. a. offre; -rung, f. -en, Offring, c.

Opiat, n. -es -e, et Sove- og Lindringsmiddel, tilberedet af

Opium, n. -s ud. pl. Opium, c.

Opponent, m. -en -en, Opponent, c.

Optik, f. ud. pl. Optik, c.; -er, m. -s pl. ſ. sg. Optiker, c.

Orakel, n. -s pl. ſ. sg. Orakel, n.

Orange (l. -gſche) f. -n, Pomerants, c.; Pomerantstræet, og hos os tillige Citrontræet med dets Blomſter, Grene og umodne Frugter; Orangefarve; -farbe, f. ud. pl. Orangefarve, c.; -farben, aj. orangefarvet; -gelb, aj. orangegnul; -rie, f. -n, Orangerie, u.

Orangutang, m. -es -e, Orangutang, c., Skovmenneſke, u.

Oratorium, n. -s -rien, Oratorium; n.

Orcheſter, n. -s pl. ſ. sg. Orcheſter, n.

Orden, m. -s pl. ſ. sg. Orden, c.: der - der Freimaurer; Ordenstegn, n.

Ordens-band, n. -es -änder, Ordensbaand, n.; -bruder, m. -s pl. ſ. sg. O-broder, c.; -kette, f. -n, O-kjæde, c.; -kleid, n. -es -er, O-klæder; -kreuz, n. -es -e, O-kors, n.; -mann, m. -es -änner, O-mand, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. O-meſter, c.; -perſon, f. -en, O-broder, c.; -ritter, m. -s pl. ſ. sg. O-ridder, c.; -ſchweſter, f. -n, O-ſoſter, c.; -zeichen, n. -s pl. ſ. sg. O-tegn, n.

Ordentlich, aj. ordentlig; die -e Poſt, den regelmæssige; der -e Richter, den ſædvanlige; er iſt ein -er Narr, ſand; er hat - getrunken, godt, alvorligt. [Befaling, c.

Order, f. (pl. -n uſædvanlig) Ordre,

Ordinanz, f. d. T. ſ. Ordonanz.

Ordiniren, v. a. d. T. ordinere; befale; einen Geiſtlichen -, ordinere; -s-nation, f. -en, Ordination, c.

Ordnen, v. a. ordne.

Ordnung, f. -en, Ordnen, c. ud. pl.; Orden; Soileorden, c.; Claſſe, ſærſtilt Inddeling, c.; Regel, Forſkrift, Anordning, c.; -szahl, f. -en, Ordenstal, n.

Ordonanz, f. -en, Ordonanz (Ordinanz) c. [dre, c.

Ordre, f. indecl. (i Handelsſp.) Or-

Orgàn, n. -es -e, Organ, n.

Organiſt, m. -en -en, Organiſt, Orgelſpiller, c.

Organſin, m. el. -ſeide, f. ud. pl. Orgaſin el. Organſin (det fineſte Slags ſpundne el. ſnoede Silke).

Orgel, f. -n, Orgel, -værk, n.; d. T. ogſaa Pladſen i Kirken, hvor Orgelet er.

Orgel-bau, m. -es ud. pl. Orgelbygning, c.; Orgelbyggerkonſt, c.; -bauer, m. -s pl. ſ. sg. Orgelbygger, c.; -pfeife, f. -n, Orgelpibe, c.; -werk, n. -es -e, Orgelværk, n.

Orgeln, v. n. m. h. vulg. ſpille paa Orgel.

Orient, m. -es ud. pl. Orient, Øſt; -aliſch, aj. orientalſk; øſterlandſk; -aliſt, m. -en -en, Orientaliſt, c.

Original, n. -es -e, Originak, c. (modſat Copie; et overordentlig Genie; et beſynderligt Mſke.); -ität, f. -en, Originalitet, c.

Originell, aj. original.

Orkan, m. -es -e, Orkan, c.

Orlean, m. -es ud. pl. den ſtærke, gualrede Farve, ſom Frøet af -sbaum,

Digitized by Google

m. -es -äume, Orlcantræet giver; ogsaa Frøkornene selv.

Orlog, m. -es -e, (Nordt.) Orlog, Krig, c.; -schiff, n. -es -e, Orlogsskib, Krigsskib, n.

Ornat, m. -es -e, Ornat, n.

Ort, m. -es (Dim. Oertchen, n. -s pl. s. sg.) 1) pl. -e, Sted, n., Plads, c.; en bestemt af Mstr. beboet Deel af Jorden: ein abgelegener -; (i denne Bem. pl. Oerter: wuste Oerter); ich meines -es, hvad mig angaaer; jeder seines -es, hvad enhver især angaaer; seine Klage höheren -es anbringen, paa høiere Steder, hos en høiere Autoritet; (½ af en Mynt el. et Maal) Ort, Rigsort, c. (n. St. i denne Bem. n.); (hos Skom.) en krum Syl. 2) pl. Oerter (i Bjergv.) Begyndelsen, Enden; d. T. n. St. Skarpen, Spidsen, Kanten af en Ting.

Ort-band, n. -es -änder, Dopsko, c. (paa en Kaarbestede); -beschreibung, f. -en, Stedsbestrivelse, Topographie, c.; -buch, n. -es -bücher, Bindebog, c. (den øverste og underste i en Riis Papir); -schaft, f. -en, Landsby, Flække, lille Stad, c., Distrikt, n.; -scheit, n. -es -e, d. T. Hammelstok, Svingel, c.; -schief, aj. skjevvinklet.

Oertern, v. a. afsave Enden af Bræder og Brænde.

Orthodox, aj. orthodox; -ie, f. ud. pl. Orthodoxie, c.

Orthographie, f. ud. pl. Orthographie, c.

Oertlich, aj. Stedsk, som har, som indtager et Sted; passende for et vist Sted; local; -keit, f. -en, Localitet, c.

Ortolan, m. -es -e, Ortolan, c. (Fugl af Verlingeslægten).

Orts-befehlshaber, m. -s pl. s. sg. Stedets Befalingsmand, Commandant, c.; -geistlichkeit, f. ud. pl. Stedets Geistlighed; -gulden, m. -s pl. s. sg. ½ Gylden; -pfarrer, m. -s pl. s. sg. Stedets Præst; -thaler, m. -s pl. s. sg. Rigsort, c., ½ Daler.

Ost, m. -es, Osten, ud. pl.; Ostenwind, c., pl. -e.

Ost-indien, n. -s ud. pl. Ostindien, n.; -indisch, aj. ostindisk; -see, f. ud. pl. Østersøen; -seite, f. -n, Østside, c.; -warts, av. mod Osten; -wind, m. -es -e, Østenvind, c.

Osten, av. blot med nogle præp. som: aus, nach -, Osten.

Oster-abend, m. -es -e, Paaskeaften, c.; -blume, f. -n, P-lillie, c. (og flere Blomster); -dienstag, m. -es -e, Tirsdagen efter P-; -ei, n. -es -er, d. T. P-æg, n.; -feiertag, m. -es -e, P-helligdag; -feiertage, pl. ud. sg. P-ferier; -fest, n. -es -e, P-fest, c.; -fladen, m. -s og -kuchen, m. -s pl. s. sg. P-kage, c.; -lamm, n. -es -ämmer, P-lam, n.; -lilie, f. -n, P-lillie c.; -markt, m. -es -ärkte, og -messe, f. -n, P-marked, n., P-messe, c.; -monat, m. -es -e, P-maaned, c., April; -montag, m. -es -e, P-mandag, c., anden P-dag; -rechnung, f. -en, P-regning, P-festens Udregning; -sonntag, m. -es -e, P-søndag, første P-dag; -tag, m. -es -e, P-dag, c.; -woche, f. -n, P-uge, c.

Ostern, pl. ud. sg. Paaske, c. [c.

Oesterlich, aj. Paaske-; -e Zeit, P-tid,

Oesterreich, n. -es ud. pl. Østerrig, n.; -er, m. -s pl. s. sg. (-erinn, f. -en) Østerriger, (-inde) c.; -isch, aj. østerrigsk.

Oestlich, aj. østlig.

Othem, m. s. Athem.

Otium, n. Otium, n.

Otter, f. -n, Ottersslange, Hugorm, Ogle, c. (en lille Slange); Odder, Fiske-, c. (et firfoddet Dyr); -ngezücht, n. -es -e, Ogleyngel, c.; (i Bibelen) onde Forældres skændige Afkom.

Ottomann, m. -es -en, el. -e, f. -n, Ottoman, c. [verture, c.

Ouvertüre (l. Uwertüre) f. -n, Ou-

Oval, aj. oval, langrund, ægrund; -, n. -s -e, Oval, c.

Orhoft, n. -es -e, Orehoved, n. (et stort Vinfad).

P.

P, en Consonant, det sextende Bogstav i A B C. Naar h følger efter p udtales de begge som f.

Paar, n. -es -e, og efter et Talord pl. s. sg. Par, n. (Dim. Pärchen, n. -s pl. s. sg.); d. T. ein -, et Par, saa el. nogle; bruges ogsaa som av.: - und un- spielen, gjette effen eller uffen; diese Handschuhe sind nicht -, parrede; zu -en treiben, holde Styr paa gjenstridige Folk; bringe dem til Orden; -en, v. a. parre, forbinde parvis; sich -, parre sig; -ung, f. -en, Parring, c.; -weise, av. parvis, to og to.

Pabst, m. s. Papst.

Pacht, m. -es -ächte, (ogsaa f. -en)

Digitized by Google

Forpagtning, Forpagtningscontract, c.; fig. Forpagtningspenge, -afgift, c.

Pacht-anschlag, m. -es -age, Forpagtnings Overslag, n.; -bauer, m. -s -n, Fæstebonde, c.; -brief, m. -es -e, og -contract, m. -es -e, Forpagtningscontract, c.; -geld, n. -es -er, Forpagtningsafgift, c.; -gut, n. -es -üter, et forpagtet Gods, Fæstegaard, c.; -herr, m. -n -en, Eieren af en bortforpagtet Ting; -jahr, n. -es -e, Forpagtningsaar, n.; -inhaber, m. -s pl. s. sg. Forpagter, c.; -leute, pl. ud. sg. Forpagterfolk; -mühle, f. -n, Fæstemølle, forpagtet Mølle, c.; -schilling, m. -es -e, s. -geld; -weise, av. som er paa samme Maade, som om det var forpagtet; -zins, m. -es -e, s. -geld.

Pachten, v. a. forpagte, tage i Forpagtning.

Pachter (Pächter) m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Forpagter (-ske, -kone) c.

Pack, m. el. n. -es -e, (Dim. Päckchen, n. -s pl. s. sg.) Pakke, c.; mit Sack und - auszieben, flytte med Alt, med Lest og Fast; das -, ud. pl. vulg. Pak, n., liderligt Kram, slette Personer.

Pack-boden, m. -s -öden, Pakloft, n.; -boot, n. s. Packetboot; -bret, n. -es -er, og -brücke, f. -n, de i en Reisekaret for og bag værende Bræder, hvorpaa Ting kan pakkes; -esel, m. -s pl. s. sg. fig. (om Mstr.) Pakesel, c.; -faß, n. -es -äßer, Pakfad, n.; -geräth, n. -es ud. pl. Pakgods, Bagage; -haus, n. -es -äuser, Pakhuus, n.; -knüttel, m. -s pl. s. sg. s. -stock; -leinwand, f. ud. pl. Pakkerred, n.; -nadel, f. -n, Paknaal, c. (til at indsye Pakker med); -papier, n. -es -e, Pakpapir, n.; -pferd, n. -es -e, Pakhest, Last-, c.; -riemen, m. -s pl. s. sg. Pakrem, c. (hvormed en Pakke især paa Pakhesten bliver fastgjort); -sattel, m. -s pl. s. sg. Pakſadel, c.; -scheit, n. -es -e, og -stock, m. -es -öcke, Pakstok, c. (et kort, tykt Stykke Træ, til at surre Touget om store Pakker fast med); -tuch, n. -es -ücher, s. -leinwand; -wagen, m. -s pl. s. sg. Pakvogn, Fragt-, Rust-; -wesen, n. -s ud. pl. Pakvæsen, n., alt, hvad der angaaer Pakker og deres Indpakning.

Packen, v. a. d. T. Einen beim Kragen, gribe, tage fat; fig. Entsetzen packte den Wandrer, overfaldt hurtigt; Bücher -, pakke sammen; seinen Koffer -, pakke i; die Karten -, blande konstigt; sich -, pakke sig, hurtig begive sig bort; packe dich zum Henker! gaae Fanden i Vold!

Packer, m. -s pl. s. sg. Pakkarl, [Ballebinder, c.

Packerei, f. -en, d. T. Pakkeri, n.; samtlige Pakker, Bagage, c.

Packet, n. -es -e, (Dim. -chen, n. -s pl. s. sg. lille Pakke, c.; -boot, n. -es -e, Paketbaad, c.

Packt, m. -es -e, Pagt, Forening, c., Forbund, n.

Paff, indecl. Plaf, n.; -en, v. n. m. h. d. T. plaffe.

Pagament, n. -es ud. pl. Pagament, [n.

Page (l. -sche) m. -n -n, Page, c.

Pagina, f. ud. pl. Pagina, n.

Pagode, f. -n, Pagode, c.

Pah! interj. ha! [skovel-.

Paille (l. Palje) aj. paille, blegguul,

Palais, n. Palais, n.

Palatin, m. -es -e, Palatin, c. (et Slags Damepynt).

Palette, f. -n, Palet, c., Malerbræt, n.

Pallasch, m. -es -e, Pallask, c., Slagsværd, n.

Pallast, m. -es -äste, Pallads, Herreſlot, n., Borg, o.

Palliativ, n. -es -e, Palliativ, n.

Palliſade, f. -n, Palisade, Stormpæl.

Palme, f. -n, Palme, c.; Palmetro, n.; Palmegreen, c. (i Vinlandene) Kine el. Knopper paa Vinstokkene; Blomsterknopperne paa Pil, Elle, Hasseler og andre Vexter; Palme, c. (et udenlandsk Længdemaal; omtrent en Haandsbred).

Palm-baum, m. -es -äume, Palmetræ, n.; -blatt, n. -es -ätter, Palmeblad, n.; -honig, m. -s ud. pl. Honning, som Bierne samle af Blomsterknopperne om Foraaret; -öl, n. -es -e, Palmeolie, c.; -sect, m. -es ud. pl. et Slags Vin fra den canariske Ø Palma; -sonntag, m. -es -e, Palmesøndag, c.; -wein, m. -es -e, Palmevin, c.; -zeit, f. ud. pl. den Tid, Pilens, Ellens og flere Træers uldne Blomsterknopper springe ud; -zweig, m. -es -e, Palmegreen, c.

Pamphlet, n. -s -s, Pamphlet, c., [Skandskrift, n.

Panacee, f. -n, Panacee, Universallægemiddel, c.

Pandore, f. -n, Pandor, c. (et Slags Lut).

Pandur, m. -es -en, Pandur, c (ungerst Soldat).

Pandurzither, m. -s pl. s. sg. d. T. [s. Pandore.

Panele, f. -n, (Nordt. das Paneel) Paneel, n.

Panier, n. -es -e (fordum) Banner, [Hovedbanner, n.

Paniſch, aj. paniſk.

Panorama, n. -s -en, Panorama, n.

Panſe og Panſen, s. B-e og B-n.

Panſter, n. -s pl. s. sg. Underslagshjulet ved en Vandmølle, som driver to Værker.

Pantalon, n. -s -s, Pantalon (et Slags stort Klaveer).

Pantalons, pl. ud. sg. Pantalons, lange, vide Benklæder.

Pantheon, n. -s ud. pl. Pantheon, n.

Panther, m. el. n. -s pl. s. sg. Panther, n.; -thier, n. -es -e, Pantherdyr, n.

Pantoffel, m. -s -n, Tøffel, c.; -holz, n. -es ud. pl. Korktræ, n.

Digitized by Google

Panthograph, m. -en -en, Pantograph, c.
Pantomime, f. -n, Pantomime, c.
Pantsch, m. -es -e, vulg. f. Punsch.
Panzen, m. f. Banse.
Panzer, m. -s pl. f. sg. Pandser, Harnisk, n., Brynie, c.
Panzer-handschuh, m. -es -e, Pandserhandske, c.; -hemd, n. -es -en, P-skjorte, c.; -kette, f. -n, P-kjede; (paa Bidselet) Mulekjæde, c; -schurze, f. -n, P-skjort, n.; -thier, n. -es -e, Skjældyr, Bæltedyr, n.
Panzern, v. a. forsyne med Pandser el. en dette lignende Beklædning.
Päonie, f. -n, Pæon, Gigtrose, c.
Papa, m. pl. usædv. -s, Papa, Fader, c.
Papagei, m. -en -en, Papegoie, c.
Papagei-feder, f. -n, Papegoiefjeder, c.; -grün, aj. p-gron; -schnabel, m. -s -äbel, P-næb, n.; -taucher, m. -s pl. f. sg. Alken (Fugl).
Papageien-bauer, n. -s pl. f. sg. Papegoiebuur, n.; -mäßig, aj. papegoieagtig.
Papern, v. n. og n. m. h. d. T. tjaddre, skaddre, pjatte; (om smaae Børn) pludre.
Papier, n. -es, Papir, n.; ub. pl.; d. T. et Stykke Papir af ubestemt Størrelse; pl. -e, (Dim. -chen, n. -s pl. f. sg.).
Papier-geld, n. -es ub. pl. Papirpenge; -handel, m. -s ub. pl. P-handel, c.; -händler, m. -s pl. f. sg. P-handler, c.; -mühle, f. -n, P-melle, c.; -müller, m. -s pl. f. sg. P-meller, c.; -schere, f. -n, P-sax, c.; -staude, f. -n, en ægyptisk Bustvæxt, af hvis indre Bark det første Slags Papir blev tilberedet.
Papieren, aj. Papirs-, af Papir.
Papist, m. -en -en, Papist, Katholik, c.; -erei, f. ub. pl. Papisterie, n.; -isch, aj. papistisk.
Papp-arbeit, f. -en, Papirbeide, n., -band, m. -es -ände, Papbind, n.; -schachtel, f. -n, Papæske, c.
Pappe, f. -n, Pappapir, n.; d. T. Pap, Meelpap, Klister, c.
Pappel, f. -n, Poppel, c. og flere forskjellige Planter og Træer.
Pappen, aj. Pap-, af Pap.
Pappen, v. a. d. T. ein Kind -, give Barnemad; (vulg. som v. n. spise Grød, ogsaa: gumle, spise med tandløs Mund); pappe, klistre; d. T. arbeide i Pap, forfærdige af Pap.
Pappenstiel, m. -es -e, d. T. fig. Ubetydelighed, c.; en uvigtig Ting; en ringe Sag.
Papst, m. -es -äpste, Pave, c.
Päpstisch, aj. papistisk.
Päpstler, m. -s pl. f. sg. (foragt.) en Pavelig, Katholik; Papist, c.
Päpstlich, aj. pavelig.
Papstthum, n. -es ub. pl. Pavedomme, n.: (forald.) den pavelige Værdighed; (foragt.) den romersk-katholske Religion.
Par, Paren, s. Paar, Paaren.
Parabel, f. -n, Parabel, c.
Parade, f. -n, Parade, Paradeplads, c.; -diren, v. n. m. h. paradere.
Paradies, n. -es -e, Paradis, n.: (Eden, n.; et heist behageligt Sted; de Saliges Opholdssted efter dette Liv).
Paradies-apfel, m. -s -äpfel, Paradisæble, n.; -holz, n. -es ub. pl. det Slags Aloetræ, som bruges til Medicin; -isch, aj. paradisisk; -vogel, m. -s -ögel, Paradisfugl, c.
Paragraph, m. -en -en, Paragraph [(§), c.
Parallel, aj. parallel, ligelobende; sig. lige, ligelydende; -ogramm, n. -es -e, Parallelogram, n.
Paraphrase, f. -n, Paraphrase, c.
Paraplüe, m. -s pl. f. sg. Paraply, Regnskjerm, c.
Parasol, n. -es -e, Parasol, Solskjerm.
Parchent, m. s. Barchent.
Pardel el. -der, m. -s pl. f. sg. Panther, c.
Pardon, m. -s ub. pl. Pardon, c.
Pardune, f. -n, (Sosp.) Bardun, c.
Perenthese, f. -n, Parenthese, c.
Parforce (l. -fors) av. med Magt; -jagd, f. -en, Parforcejagt, c.
Pari, av. pari, lige; -, n. Pari, c.
Pariren, v. n. og n. m. h. parere: adlyde, lystre; vædde; (i Fegtek.) einen Stoß -, afværge; (i Ridek.) standse.
Park, m. -es -e, Park, Lystskov, Dyrehave, c.
Parket, n. -es -e, Parket, n.
Parlament, n. -es -e el. -er, Parlament, n.; -sglied, n. -es -er, P-slem, n.
Parodie, f. -n, Parodie, c.
Parole, f. -n, Parolk, c., Ord, Feltraab, n.
Paroxysmus, m. pl. -men, Paroxysme, c.
Part, m. -es -e, d. T. Part, c.: Deel, An-, c.; Partie, n., Modpart, c.; (især i Retssp.).
Parterre, n. -s pl. f. sg. Parterre, n.: (Lyststykke, Blomsterbed; den paa Gulvet i et Skuespilhuus værende Plads for Tilskuere; det underste Stokværk).
Partei, f. -en, Parti, n.: (flere Ting el. Stykker af eet Slags; Sect, Faction, Sammenrottelse, c.; Modpart, c.); -gänger, m. -s pl. f. sg. Partigænger, Fribytter, c.; -isch, aj. partisk; -lich, aj. som holder med et Parti; partisk; -lichkeit, f. ub. pl. Partisthed, c.
Particip, n. -es -e (-ium, n. -s [-en) Participium, n.
Partie, f. (2 Stav.) -n (3 Stav.)

Digitized by Google

Parti, n.

Partikel, f. -n, Partikel, c.

Partiren, v. a. partere, dele; anvende bedragerſke Konſtgreb, el. bevare ved ſaadanne.

Partite, f. -n, d. T. (Sydt.) Parti, n.; ſtjulte, liſtige Ränker; -nmacher, m. -s pl. ſ. sg. Ränkemager, -ſmed, c.

Partiſane, f. -n, Partiſan, Hellebarde, c.

Partitur, f. -en, (i Muſiken) Partitur, c.

Parze, f. -n, Parce, c.

Paſch, m. -es -e, Paſch (i Tærningſpil) naar to el. flere Tærninger viſe lige mange Dine.

Paſcha, 1) n. ud. pl. el. f. ud. pl. Jødernes undert. ogſaa de Chriſtnes Paaſkefeſt. 2) m. (hos Tyrkerne) Paſcha, c.

Paſchen, v. 1) n. m. h. d. T. ſpille med Tærninger. 2) a. (Sydt.) indſmugle; bevirke Noget hemmeligen.

Paſcher, m. -s pl. ſ. sg. Smugler, c.

Pasquill, n. -es -e, Pasquil, c., Skandſkrift, n.; -ant, m. -en -en, Pasquillant, c., En, ſom ſkriver Skandſkrifter.

Paß, av. d. T. iſær Nordt. til Pas, [til Maade.

Paß, m. -ſſes -äſſe, Pas, Skridt, Trin, n., Pasgang, c.; Pas, n., trang Gjennemgang, Kloftvei, Snevring, c.; Pas, Reiſepas, n.; d. T. (undert.) et viſt Maal, en vis Vægt; die Schuhe ſind zu - gemacht, have det rette Maal; zu - kommen, til Pas, til rette Tid; fig. es iſt wohl zu -, til Pas, befinder ſig vel; - geben, give Agt.

Paſſage (l. -aſche) f. -n, Pasſage, c.; -gier, (l. -aſchier) m. -es -e, Pasſagier, c.

Paſſat, m. el. -wind, m. -es -e, Pasſatvind, c.

Päſſeln, v. n. m. h. d. T. (n. St.) forrette uvigtigt Huusarbeide; nysle.

Paſſen, v. 1) a. (Nordt.) maale (med Paſſer); d. T. eine S. auf etw., paſſe paa, - efter. 2) n. m. h. d. T. paſſe, være til Pas, have det rette Maal; fig. paſſe ſig, ſtikke ſig; auf Einen, paſſe, vente, lure paa, paſſe op; (i Kortſpil) paſſe.

Paß-gang, m. -es -änge, Pasgang; -gänger, m. -s pl. ſ. sg. Pasgænger, c. (en Heſt, ſom gaaer i Pasgang).

Paſſion, f. -en, Paſſion, c. Lidenſkab; Lidelſe, c.; iſær om Chriſti Lidelſer); -sblume, f. -n, Paſſionsblomſt, c.; -swoche, f. -n, den ſtille Uge.

Paſſiren, v. 1) n. m. ſ. pasſere, reiſe, vandre, gaae; være taalelig; ſkee, tildrage ſig; für etw., holdes for Noget. 2) a. die Zeit -, tilbringe.

Paſſirzettel, m. -s pl. ſ. sg. Pasſereſeddel, c.

Paſſiv, aj. paſſiv, lidende.

Paſſivum, n. Paſſivum, n.

Paßlich, aj. pasſelig, ſom pasſer.

Paßlich, aj. (ſjeld.) taalelig, middelmaadig.

Paßport, ſ. Paß.

Paſte, f. -n, Paſte, c.

Paſtell, m. -es -e, Paſtel, c.; -maler, m. -s, pl. ſ. sg. Paſtelmaler, c.; -malerei, f. -en, Paſtelmaleri, n.

Paſtete, f. -n, Poſtei, c.; -nbäcker, m. -s pl. ſ. sg. Poſteibager, c.

Paſtinake, f. -n, Paſtinak, c.

Paſtor, m. -s -en (undert.) -es, Paſtor, Præſt, c.; -at, n. -es -e, Paſtorat, Sognekald, n.

Patate, f. -n, Kartoffel, c.

Patene, f. -n, Patene, c., Oblattallerken paa Alteret.

Patent, n. -es -e, Patent, n.

Pater, m. -s -tres, Pater, c. (i den catholſke Kirke); -noſter, n. -s pl. ſ. sg. Paternoſter, n.; -noſterwerk, n. -es -e, en Vandmaſkine med en af Læderkugler beſtaaende Kjæde, til at hente Vandet fra Dybden med.

Pathe, m. -n -n (f. -n), Fadder, Gudfader (Gudmoder), c.; Gudſøn (Guddatter), c.; -nbrief, m. ſ. -nzettel; -ngeld, n. -es -er, og -ngeſchenk, n. -es -e, Faddergave, c.; -nzettel, m. -s pl. ſ. sg. en pyntelig Seddel, hvori Fadderne ſædvanlig indſvøbe Faddergaven.

Pathos, n. ud. pl. Pathos, c.

Patient (l. Pazient) m. -en -en, Patient, c.

Patriarch, m. -en -en, Patriark, c.; -aliſch, aj. patriarkaliſk; -at, n. -es -e, Patriarkat, n.

Patriot, m. -en -en, Patriot, c.; -ism, m. -es ud. pl. Patriotiſme, c.

Patrize, f. -n, (hos Skriftſtøberne) Staalſtempel til Skrifternes Forſærdigelſe.

Patrolle, f. -n, Trompetqvaſt, c.

Patrolle el. -trulle, f. -n, Patrolle, c., omgaaende Vagt; -olliren el. -ulliren, v. n. m. h. patrollere; fig. d. T. ſærdeles virkſom og vedholdende gaae omkring.

Patron, m. -es -e, (-n) Patron, c.; -at, n. -es -e, -atrecht, n. -es -e, Patronat, n.

Patrone, f. -n, Patrone, c.: (hos forſtjellige Haandv.) Model, c., Monſter, n.; (hos Soldaterne) Ladningen til et Skud, og det hele Skud ſelv.

Patrontaſche, f. -n, Patrontaſke, c.

Patſch, et indecl. Ord, kladſk, bomp, pladſk.

Patſch, m. -es -e, Pladſk, Kladſk, n., et Slag, iſær med den flade Haand.

Patſche, f. -n, d. T. (i nogle Tilfælde) Klapper, et Værktei til at ſlaae med; (i Spøg og i Barneſprog) Haand, c.; d. T. Einen in die - bringen, bringe i Forlegenhed, paadrage en Ubehage-

Digitized by Google

ighed.

Patſcheln, v. 1) n. m. ſ. piaffe (i Vaat). 2) a. klappe, ſtryge jævnt med Haanden.

Patſchen, v. 1) n. m. h. kladſte, pladſte. 2) a. ſlaae ſaa det kladſter.

Patſchfuß, m. -ſſes -üſſe, Vandfuglenes Svømmefod; Vandfugl, c.

Patzig, aj. vulg. trodſig, opſarende, ſtuds.

Pauke, f. -n, Pauke, Kjedeltromme, c.; fig. Kaffebrænder, c.; -n, v. d. T. 1) n. m. h. pauke, ſlaae paa Pauke. 2) a. fig. undert. prygle; -r, m. -s pl. ſ. sg. Paukeſlager, c. [Ba-.

Pausbackig, Pausch, m. Pausen, ſ.

Pauſchel, m. -s pl. ſ. sg. (i Bjergv.) en tung Hammer (30 til 40 Pd.).

Pauſchen, v. a. ſlaae; (iſær i Bjergv.) knuſe.

Pauſe, f. -n, Pauſe, c. (iſær i Muſiken); -ſiren, v. n. m. h. pauſere.

Pauſten, v. a. og n. m. h. ſ. Ba-.

Pavedette, f. -n, en Art tamme Duer, ſom bruges til Brevdragen.

Pavian, m. -es -e, (B-) Bavian, c.

Pavillon (l. -willjong) m. -s -s, Pavillon, c.

Pech, n. -es ub. pl. Beg, n.

Pech-blende, f. -n, (i Bjergv.) en ſort, glindſende Mineral med klare, tynde Blade; -brenner, m. -s pl. ſ. sg. Begbrænder, c.; -drath, m. -es -e, Begtraad, c., -riſp, c. (hos Skomag.); -fackel, f. -n, Begfakkel, c.; -haube, f. -n, Beghue, -hætte, c.; -hütte, f. -n, Beghytte, c.; -icht, aj. begagtig; -ig, aj. beget; -kappe, f. -n, Beghætte, c.; -kerze, f. -n, Beglys, n.; -kohle, f. -n, Begkul, n.; -kranz, m. -es -änze, Begkrands, c.; -müze, f. -n, Beghætte, c.; -nelke, f. -n, en Art vild Nellike; -pflaſter, n. -s pl. ſ. sg. Begplaſter, n.; -ſchwarz, aj. ſort ſom Beg; iſær d. T. meget ſort; -torf, m. -es -e, det bedſte Slags Tørv.

Pechen, v. a. brænde Beg; bege, beſmøre med Beg.

Pedal, n. -es -e, Pedal, n.; -harfe, f. -n, Pedalharpe, c.

Pedant, m. -en -en (-inn, f. -en) Pedant, c.; -erei, f. -en, Pedanterie, n.

Pedell, m. -es -e og -en, Pedel, c.

Pegaſus, m. ub. pl. Pegaſus; den - reiten, ſatteln, forſege ſig ſom Digter, ſkrive Digte.

Peilen, v. a. (Søfp.) peile.

Peilſtock, m. -es -öcke, (Søfp.) Peilſtok, c.

Pein, f. ub. pl. Pine, Pinſel, Qval; Marter, Tortur, c.; -igen, v. a. Pinen, pine, martre, qvæle; -iger, m. -s pl. ſ. sg. Piner, Plager, Martrer, c.; -igung, f. -en, Piinſel, c.; -lich, aj. piinlig; meget ſmertelig, qvalfuld, martersfuld; criminel; das -liche Recht, Criminalretten; fig. piinagtig, ængſtelig, bange; -lichkeit, f. -en, Piinlighed, Piinagtighed, c.; -voll, aj. pinefuld.

Peitſche, f. -n, Pidſk, Svebe, c.; Knurreſiſt, c.; -n, v. a. ſmælde, pidſke: ein Pferd.

Peitſchen-hieb, m. -es -e, Pidſkerap, -ſnert, n.; -knall, m. -es -e, P-knald, n.; -riemen, m. -s pl. ſ. sg. P-ſnert, c.; -ſtiel, m. -es -e og -ſtock, m. -es -öcke, P-ſtaft, n.

Pelikan, m. -es -e, Pelikan, c.: (en ſtor Vandfugl; fig. et Inſtrument til at udtrække Tænder med).

Pelz, m. -es -e, Pels, c. (viſe Dyrs med lange, blede Haar beklædte Skind; fig. Mſtrs. Hud); Pelsværk, n., Kaabe, Frakke ꝛc. af el. foret med Pelsværk; dieſe Wieſe iſt mit einem dicken - bewachſen, tætvoxet Moos; der - auf der Milch, Pelſen, den tykke Flede paa opſat Melk; overh. enhver, iſær filtet, tyk Beklædning; Eim. den - waſchen, prygle, give en haard Irretteſættelſe; Eim. den - waſchen, und ihn doch nicht naß machen, behandle med overdreven Skaanſel.

Pelz-futter, n. -s pl. ſ. sg. Foder af Pelsværk; Pelsfoder, n.; -icht, aj. ſom ligner en ſej, tyk Hud; -ig, aj. ſom har Pels; -kragen, m. -s -ägen, Pelskrave, laadden Krave; -müze, f. -n, Pelsværks Hue, lagdden Hue; -ſammt, m. -es -e, ſ. Felbek; -ſtiefel, m. -s pl. ſ. sg. Støvler, foredе med Pelsværk; laadne Støvler; -werk, n. -es -e, Pelsværk, n.; af Pelsværk forfærdigede Klædningsſtykker.

Pelzen, v. a. trække Pelſen af: die Kartoffeln; fig. Einen, prygle; (n. St.) pode, exulere.

Penaten, pl. ub. sg. Penater, Huusguder; fig. (digteriſt) Bolig, det egentlige Huus.

Pendul, n. (m.) -s -en, el. -del, n. (m.) -s pl. ſ. sg. (ogſaa f.) Pendul; Perpendikel, c. (i et Uhr); -deluhr, f. -en, et Uhr med Perpendikel, c.

Pennal, 1) n. -es -äle, Pennehuus, -foderal, n. 2) m. fig. (fordum paa Univerſ.) en ung Student, en Rus.

Penſel, m. ſ. Pinſel.

Penſion (l. Pangſion) f. -en, Penſion, c.; -är, -s -en, Koſtgænger, c.; Penſioniſt, c.

Peperling, Peping, Piping, m. -es -e, Pipling, c. (et Slags ſmaae, fine Æbler).

Pergament, n. -es -e, Pergament, n.; -band, m. -es -ände, P-bind, n.; -er, m. -s pl. ſ. sg. P-mager, c.; -haut, f. -äute, P-hud, P-hinde, c.

Periode, f. -n, Periode, c.; -odiſch, aj. periodiſt.

Digitized by Google

Peripherie, (4 Stav.) f. -n, (5 Stav.) Peripherie, c.

Perle, f. -n, Perle, c.; fig. forskjellige Perler lignende Ting: en glindsende Dug- el. Vanddraabe; (digter.) Taare; d. T. Guldsmed, c. (Insect); en Person af fortrinlige Egenskaber.

Perlen, v. n. m. h. perle, (om et flydende Legeme) kaste smaae Blærer.

Perlen-fang, m. -es -änge, Perlefangst, c., -fiskeri, n.; ud. pl.; Tiden (ud. pl.) og Stedet (med pl.) naar og hvor Perler fanges; -farbe, f. ud. pl. Perlefarve, c. (lysegraa Farve); -farben el. -big, aj. perlefarvet (lysegraat); -kranz, m. -es -änze, Perlekrands, c.; -krone, f. -n, Perlekrone, c.; -küste, f. -n, Perlekyst, c. (hvor Perlemuslinger fiskes); -mutter, f. ud. pl. Perlemor, n.; -saamen, m. -s ud. pl. et Navn paa de mindste Perler; -schmuck, m. -es -e, Perlesmykke, n.; -schnur, f. -üre, Perlesnor, c.; -sticker, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Perlestikker (-ske), c.

Perlgraupe, f. -n, Perlegryn, n.

Perlhuhn, n. -es -ühner, Perlehøne, c., -hons.

Perlicht, aj. perleagtig, som ligner Perler.

Perpendikel, m. -s pl. s. sg. Perpendikel, c. (i et Uhr).

Perrucke el. -ücke, f. -n, Paryk, c.; -nmacher, m. -s pl. s. sg. Parykmager, c.; -nschachtel, f. -n, Parykæske, c.; -nstock, m. -es -öcke, Parykstok, -blok, c.

Persico, m. (indecl.) Persico (et Slags Brændevin).

Persiflage (l. -flasche) f. -n, Persiflage, c.

Person, f. -en, (Dim. -önchen, n. -s pl. s. sg.) Person, c.; -age (l. -asche) f. -n, Personage, c.

Personale, n. -s ud. pl. Personale, n.

Personalien, pl. ud. sg. Personalier, personlige Omstændigheder; d. T. personlige Hentydninger og Fornærmelser; Personligheder.

Persönlich, aj. personlig; -keit, f. Personlighed, c. ud. pl.; d. T. ud. sg. for Personalien.

Perspectiv, n. -es -e, Perspectiv, Seeter, n., Kikkert, c.

Perspective, f. Perspective, c. ud. pl.; Perspectivetegning, pl. -n; -ivisch, aj. perspectivisk.

Pertinenzien, pl. ud. sg. el. -zstück, n. -es -e, d. T. Pertinentier, Tilbehør.

Pest, f. ud. pl. Pest, c.; fig. en meget skadelig og fordærvelig Ting.

Pest-artig, aj. pestagtig; -arzt, m. -es -ärzte, Pestlæge, c. (som er ansat ved Pestsyge); -beule, f. -n, Pestbyld, c.; -blase, f. -n, Pestblegn, c.; -blatter, f. -n, Pestbyld, c.; -essig, m. -es -e, Pesteddike, c. (som bruges for at frelse sig for Pestsmitte); -haft, aj. pestagtig; -haftigkeit, f. ud. pl. Pestagtighed, c.; -lich, aj. pestagtig, som Pest; -ordnung, f. -en, Pestanordning, c.; -prediger, m. -s pl. s. sg. en Præst, som i Pesttid skal besøge de Pestsyge; -zeit, f. -en, Pestens Tid.

Pestilenz, f. -en, Pestilentse, Pest, c.; -isch, -ialisch, aj. pestagtig.

Petarde, f. -n, Petarde, c.

Peter, m. -s -n, Peter (Navn); -silein, n. -s ud. pl. Persille, c.

Petersilie, f. ud. pl. Persille, c. (Urt); -nwurzel, f. -n, Persillerod, c.

Petschaft, n. -es -e, Signet, n.; Aftryk af samme; Segl, n.; -ring, m. -es -e, Signetring, c.; -stecher, m. -s pl. s. sg. Signetstikker, c.

Petschier, n. -es -e, d. T. s. Petschaft; -en, v. a. d. T. forsegle.

Petze, s. Betze.

Pfad, m. -es -e, Vei, Sti, Fodsti, c.; -los, aj. uden Vei, uden Sti; (i den høiere Skrivemaade) vildsom.

Pfaffe, m. -n -n, (foragt.) Præst, Geistlig, Klerk, En af Geresiet; d. T. Tappen i et Fad.

Pfaffen-baum, m. s. Spindelbaum; -beere, f. -n, Solbær, n.; -bischen, n. -s pl. s. sg. d. T. det lækreste Stykke af en Steg, en Fist ɔc.; -futter, n. -s pl. s. sg. en herlig Spise; -hödlein, n. -s, -holz, n. -es og -hüt, m. -es ud. pl. s. Spindelbaum; -schnitt, m. -es -e, og -stück, n. -es -e, s. -bischen; -thum, n. -es ud. pl. Clerus; s. Pfafferei.

Pfafferei, f. -en, (foragt.) Geistlighedens eiendommelige Tænke- og Handlemaade.

Pfäffisch, aj. (foragt.) geistlig, præsteagtig.

Pfäffling, m. -es -e, (sjeld.) en Person, som ligner en Præst; et Slags Geistlige i Frankrig; Abbed, c.

Pfahl, m. -es -ähle, (Dim. -ählchen, n. -s pl. s. sg.) Pæl, Stage, c.; in meinen vier Pfählen, inden mine fire Vægge.

Pfahl-bau, m. -es ud. pl. Pælebygning, c.; -gericht, n. -es -e, et Slags Jurisdiction, som kun strækker sig over en Gaard paa et andet Gods; -halter, m. -s pl. s. sg. Stiver, c.; -mühle, f. -n, Pælemølle (en Vandmølle, som staaer paa Pæle); -ramme, f. -n, Pælecramme, -buk, c.; -werk, n. -es -e, Pæleværk, n.; -zaun, m. -es -äune, Stagegjærde, n.

Pfahlen, v. a. afpæle, forsyne med Pæle; spidde paa en Pæl.

Pfalz, f. -en, (forhum) Pallads, n.; s. -grafschaft; -graf, m. -en -en, (-äfinn, f. -en) Pfaltsgreve (-inde), c.; -grafisch, aj. pfaltsgrevelig; -grafschaft, f. -en, Pfaltsgrevskab, n. sædv. blot

die Pfalz.

Pfand, n. -es -änder, Pant, n., Borgen, Gidsel, c.; d. T. Underpant, n.; Pfänder spielen, lege Panteleg.

Pfand-brief, m. -es -e, Pantebrev, n., -forskrivning, -obligation, c.; -buch, n. -es -ücher, Pantebog, c.; -haus, n. -es -äuser, Assistentshuus, n.; -recht, n. -es ub. pl. Panteret, c.; -schaft, f. Egenskaben ved en Ting, at den er Pant; ub. pl.; Pant, Under-, n.; pl. -en; -schilling, m. -es -e, de Penge, som faaes tillaans paa Pant; Penge, som en Udpantet maa betale i Straf, især som Skadeserstatning; (n. St.) Dommersportel for Antegning i Pantebogen; -schuldner, m. -s pl. s. sg. den, som har optaget Penge mod Pant; Pantsætter, c.; -spiel, n. -es -e, Panteleg, c.; -weise, av. som Pant.

Pfändegeld, n. -es -er, d. T. Penge, hvormed man indløser et Pant.

Pfändemann, m. -es -änner, s. Pfänder.

Pfänden, v. a. Einen, pante, ud-.

Pfänder, m. -s pl. s. sg. Udpanter, c.; især den Dorigheds-person, som besørger Udpantningen.

Pfändern, v. n. m. h. lege Panteleg.

Pfänderspiel, n. -es -e, Panteleg, c.

Pfändung, f. -en, Pantning, Ud-, c.

Pfanne, f. -n, (Dim. -ännchen, n. -s pl. s. sg.) Pande, c. (at koge i; paa en Geværlaas; die Zünd-; og flere flat fordybede Flader); fig. den Feind in die - hauen, hugge sønder og sammen.

Pfannen-deckel, m. -s pl. s. sg. Pandelaag, n.; -geld, n. -es -er, Pandepenge (som erlægges til Dorigheden for Rettigheden at brygge); -knecht, m. -es -e, et Redskab, hvori Kokkenpandens lange Skaft hviler ligesom i en Gaffel; -schmid, m. -s -e, Pandesmed, c.

Pfänner, m. -s pl. s. sg. Saltværkseier, c.; -schaft, f. dennes Værdighed; ub. pl.; Saltværksinteressentskab, n.; pl. -en.

Pfannkuchen, m. -s pl. s. sg. Pandekage, c.

Pfarr-acker, m. -s -äcker, Præsteager, c., -jorder; -dienst, m. -es -e, Præstekald, n.; -frau, f. -en, d. T. Præstekone, c.; -fuhre, f. -n, Præstekjørsel, -reise, c.; -gebühren, pl. ub. sg. Præsteindkomst, c., -penge, Offer, n.; -genoß, m. -ssen -ssen, En, som hører til Sognet, Sognemand, -kone, c.; -gut, n. -es -üter, Præstejord, c.; -haus, n. -es -äuser, Præstegaard, c.; -herr, m. -n -en, s. Pfarrer; -hof, m. -es -öfe, Præstegaard, c.; -hufe, f. -n, Præstejord, c.; -kind, n. -es -er, Sognebarn; Præstebarn, n.; -kirche, f. -n, Sognekirke, c.; -lehen, n. -s pl. s. sg. Ret til at kalde Præst, Kirkepatronat, n.; -leute, pl. ub. sg. Sognefolk; -wohnung, f. -en, Præstebolig, c.; -zehent, m. -en -en, Præstetiende, Kirke-, c.

Pfarre, f. -n, Pfarrei, f. -en, Kirkesogn, n., Menighed, c., Præstekald, -embede, n., -værdighed, -bolig, c.

Pfarreilich, aj. præstelig.

Pfarren, v. n. m. h. d. T. (blot om Landsbyer) høre til et Sogn.

Pfarrer, m. -s pl. s. sg. Sognepræst, -herre, c.; -inn, f. -en, Præstekone, c.

Pfau, m. -es el. -en, pl. -e el. -en, Paafugl, c.

Pfau-fasan, m. -es -e, Paafuglefasan, c.; -hahn, m. -es -ähne, P-hane, c.; -henne, f. -n, P-høne, c.; -huhn, n. -es -ühner, P-hens; -taube, f. -n, P-due, c.

Pfauen-auge, n. -s -n, Paafugleøie, n.; fig. et Slags Marmor; et Insect; nogle Fiskearter; -feder, f. -n, Paafuglefjeder, c.; -schwanz, m. -es -änze, Paafuglehale, c.; fig. et Navn paa forskjellige Paafuglehalens farvede Pletter lignende Ting, f. Ex. en Art Sommerfugle; en Art Duer ꝛc.

Pfebe, f. -n, en Art Græskar med takkede Blade.

Pfeffer, m. -s ub. pl. Peber, c.; wäre er doch, wo der - wächst, langt borte.

Pfeffer-artig, aj. peberagtig; -baum, m. -es -äume, Pebertræ, n.; -buchse, f. -n og -faß, n. -sses -asser, P-bøsse, c.; -fraß og -fresser, s. -vogel; -gurke, f. -n, smaae Sylteagurker; -haft, aj. P-agtig; -korn, n. -es -örner, P-korn, n.; -kraut, n. -es ub. pl. P-urt, c.; -kuchen, m. -s pl. s. sg. P-kage, c.; -ling, m. -es -e, s. -schwamm; -mühle, f. -n, Pebergværn, c.; -münze, f. -n, P-mynte, c.; -nuß, f. -üsse, P-nød, c.; -pflanze, f. -n, s. -baum; -schwamm, m. -es -ämme, flere Arter spiselige Champignoner; -staude, f. -n, s. -baum; -vogel, m. -s -ögel, P-fugl, Tukan, c.; (ogsaa) Sidensvands, c.

Pfeffern, v. 1) n. m. h. brænde som Peber. 2) a. pebre, krydre med Peber; ogsaa fig. gepfefferte Worte, bidende; das ist gepfeffert, d. T. meget besværligt; meget høit i Priis; meget stærkt.

Pfeife, f. -n, Pibe. Fløite, c., et Rør el. en med et Rør forsynet Ting; d. T. et ungt Skud, en ung Qvist paa et Træ.

Pfeifen, v. a. oculere.

Pfeifen, v. i. 1) n. m. h. pibe, s. Ex. om Vinden. 2) a. og n. m. h. pibe, fløite; mit dem Munde; einem Hunde, fløite ad en Hund; wer gern tanzt, dem ist leicht gepfiffen, den er let at lokke, som efter vil hoppe; auf dem letzen Loche -, synge paa det sidste Vers (ligge paa sit Yderste).

Digitized by Google

Pfeifen-beſchlag, m. -es -äge, Pibeſlag, n.; -deckel, m. -s pl. ſ. sg. Pibehytte, c., Hætte til Tobakspiber; -erde, f. ſ. -thon; -knochen, m. -s pl. ſ. sg. Pibebeen, Rør-, n.; -kopf, m. -es -öpfe, Pibehoved, n.; -macher, m. -s pl. ſ. sg. P[illegible]emager, c.; iſær Lectpibers Forfærdiger; -raumer, m. -s pl. ſ. sg. Pibekradſer, c.; -rohr, n. -es -e, Piberør, n.; -ſtiel, m. -es -e, Pibeſtilk, c.; -ſtück, n. -es -e, Pibeſtilk, c.; Floiteſtykke, n.; -thon, m. -es ud. pl. Pibeleer, n.; -zünder, m. -s pl. ſ. sg. Fidibus, c.

Pfeifer, m. -s pl. ſ. sg. Piber, c. (ſom forſtaaer at ſpille paa Pibe el. Fleite); d. T. Larven til mange Arter Snudebiller; -ei, f. -en, Piberi, n.

Pfeil, m. -es -e, Piil, c.

Pfeil-fiſch, m. -es -e, en Art Gjedde med en ſpids Mund; -köcher, m. -s pl. ſ. sg. Pilekogger, n.; -kraut, n. -es ud. pl. Pileurt (Polygonum); Piilblad (Sagittaria); -ſchnell, aj. piilſnar, hurtig ſom en Piil; -ſchuß, m. -ſſes -üſſe, Pileſkud, n.; -ſchütz, m. -en -en, Bueſkytte, c.

Pfeiler, m. -s pl. ſ. sg. Pille, Støtte, [c.

Pfennig, m. -es -e, (naar med Udelabelſe af Ordet und en ſtørre Myntſort er nævnet foran bliver pl. ſ. sg.: 2 Groſchen 6 Pfennig) Penge, Pending, Hvid, c. (det mindſte Slags Skillemynt); man hat die Zinſen auf den 16ten - beſtimmt, til 6¼ p. C.; er hat einen ſchönen - dabei gewonnen, en ſmuk Skilling, betydeligt; ¼ Qvintin; -gewicht, n. -es -e, (i Bjergv.) en Provevægt, $\frac{1}{576}$ Mark; -fuchſer, m. -s pl. ſ. sg. Pengepruger, Erkegnier, c.

Pferch, m. -es ud. pl. Faaremeg, n., Gjedſel, Gjedſte, c.

Pferche, f. -n, Fold, c. (hvori Faarene overnatte paa Marken); Maaden, at lade Faarene overnatte ſaaledes.

Pferchen, v. 1) n. m. h. (om Qvæget) mege, lade Skarnet fra ſig. 2) a. einen Acker -, gjede, udføre Gjedſte derpaa; ſlaae Fold op paa Marken; flytte Folden efterhaanden hele Marken over, og derved tillige gjede denne; d. T. ſtoppe ſammen, proppe, trænge flere Ting ſammen i et ſnevert Rum.

Pferchhütte, f. -n, Faarehyrdes Hytte, c. (ſædv. gjort faſt paa en trehjulet Karre).

Pferchrecht, n. -es og -ſchlag, m. -es ud. pl. Rettighed til at opſlaae Fold paa ſin Mark, for at overnatte Faarene deri.

Pferd, n. -es -e, Heſt, c.; ſig. undert. Heſt og Rytter; auf dem fahlen -e ertappt werden, gribes i Uſandhed, paa urette Vei.

Pferde-arbeit, f. -en, Heſtearbeide, n.: (ſom forrettes ved Heſte; ſig. d. T. meget ſvært, meiſommeligt); -arzt, m. -es -ärzte, Heſtelæge, -doktor, c.; -bauer, m. -s -n, en Bonde, ſom holder Heſte; -bremſe, f. -n, Heſtebremſe, c.; -bohne, f. -n, Heſtebenne, c., et Slags ſtore Benner; -decke, f. -n, Heſtedækken, n.; -dieb, m. -es -e, Heſtetyv, c.; -dienſt, m. -es -e, Hoveritjeneſte med Heſte; -fliege, f. -n, Heſteflue, -bræms, c.; -frohne, f. -n, ſ. -dienſt; -futter, n. -s pl. ſ. sg. Heſtefoder, n.; -geſchirr, n. -es -e, Heſtetøi, n.; -glück, n. -es ud. pl. (ſjeld.) Heſtelykke, c. (ſtor Lykke); -haar, n. -es -e, Heſtehaar, n.; (iſær af Heſtehalen; de kortere Haar paa Kroppen kaldes Roßhaare); -hai, m. -es -e, Haamæren (Fiſk); -handel, m. -s ud. pl. Heſtehandel, -prangen, c.; -händler, m. -s pl. ſ. sg. Heſtehandler, -pranger, c.; -junge, m. -n -n, en Dreng, ſom vogter Heſtene paa Marken; -kaſtanie, f. -n, Heſtekaſtanie, vild Kaſtanie, c.; -knecht, m. -es -e, Heſteregter, Stalkkarl, c.; -laus, f. -äuſe, Tægflue, c., Heſtens Qvægbider (Inſect); -markt, m. -es -ärkte, Heſtetorv, n.; -müble, f. -n, Heſtemølle, c.; -nuß, f. -üſſe, Heſtenød, det ſtorſte Slags Valnødder; -rennen, n. -s ud. pl. Heſteveddeløb, n.; -ſattel, m. -s -ättel, Sadel, Heſte-, c.; -ſchau, f. ud. pl. Heſteſkue, n.; -ſchwanz, m. -es -änze og -ſchweif, m. -es -e, Heſtehale, -rumpe, c.; ſig. en Plantes Navn; Padderokke (Equisetum); -ſchwemme, f. -n, et Sted, hvor Heſtene ſvømme; -ſtecher, m. -s pl. ſ. sg. Stingflue, almindelig Qvægſtikker (Inſect); -ſtriegel, f. -n, Heſteſtrigle, c.; -verleiher, m. -s pl. ſ. sg. Heſteudleier, c.; -zaum, m. -es -äume, Heſtebidſel, n.; -zeug, n. -es -e, Heſtetøi, n.; -zucht, f. ud. pl. Heſteavl, c., Stutteri, n.

Pferdner, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) en Bonde, ſom holder Heſte.

Pferſig, m. ſ. Pfirſich.

Pfiff, m. -es -e, Fleiten, den ved Fleitning med Munden frembragte Tone; ſig. d. T. Kneb, Puds, n., en fiin Liſt; en Løgn el. Ænke.

Pfifferling, m. -es -e, d. T. et Slags ſpiſelig Champignon; ich möchte keinen - darum geben, en Priis Tobak, en Døit; keinen - werth, ikke værd en Bønne.

Pfiffig, aj. d. T. paa en fiin Maade liſtig, ſnedig, forſlagen, ſnu.

Pfingſt-abend, m. -es -e, Pindſeaften, c.; -bier, n. -es -e, Pindſeøl, n. (en vis Qvantitet Øl, ſom et Steds Indvaanere, el. et Laugs Medlemmer drikke ſammen ved Pindſen, og denne Sammenkomſt ſelv); -blume, f. -n, Gigt-

Digitized by Google

rose, c. (Paeonia); -fest, n. -es -e, Pindsefest, c.; -feiertag, m. -es -e, Pindsehelligdag, c.; -tag, m. -es -e, Pindsedag, c.; -weide, f. -n, en almindelig Græsgang, hvorpaa Ingen maa græsse før Pindse; -woche, f. -n, Pindseuge, c.; -zeit, f. -en, Pindsetid, c.

Pfingsten, pl. ub. sg. Pindse, c.

Pfingstlich, aj. Pindse-, sædvanlig i Pindsen.

Pfippe, m. -es ub. pl. Pip, c. (Sygdom hos Høns).

Pfirsche, f. -n, d. T. f. Pfirsiche.

Pfirsich-baum, m. -es -aume, Ferskentræ, n.; -blute, f. -n, Ferskenblomst, c.; -blütfarbe, f. -n, Farve som Ferskenblomstens; -blütfarben, -farbig, aj. som har Farve, der ligner Ferskenblomstens; -stein, m. -es -e, Ferskensteen, c.

Pfirsiche, f. -n, Ferskен, c.

Pflanz-bürger, m. -s pl. f. sg. Colonist, Nybygger, c.; -holz, n. -es -ölzer, Plantepind, c.; -schule, f. -n, Plantestole, c.; fig. Seminarium, n.; -stadt, f. -ädte, Colonie, c.; -stock, m. -es -öcke, Plantepind, c.; en til Slægtens Forplantning bestemt Bigstade.

Pflanze, f. -n, (Dim. -änzchen, n. -s pl. f. sg.) Plante, c.; fig. (undert.) Barn, Yngel: Ehe- el. -änzchen.

Pflanzen, v. a. plante: Bäume; Blumen; einen Weinberg; eine Fahne; fig. plante: lægge Grunden til en vedvarende Virkning: gute Gesinnungen in Jemandes Herz -; paa en varig Maade omsætte paa et Sted, grunde, oprette.

Pflanzen-beet, n. -es -e, Plantebed, n.; -garten, m. -s pl. f. sg. Plantehave, c., botanisk Have; -kunde, f. ub. pl. Botanik, c.; -lehre, f. ub. pl. Plantelære, Botanik, c.; -reich, n. -es -e, Planterige, n.

Pflanzer, m. -s pl. f. sg. Planter, c., En, som planter; Plantepind, c.; f. Colonist, c.

Pflänzling, m. -es -e, Stikling, c.; fig. Elev, c.

Pflanzung, f. Planten, c.; ub. pl.; Plantning, c., ethvert beplantet Sted; pl. -en; f. Colonie.

Pflaster, n. -s pl. f. sg. (Dim. -ästerchen, n. -s pl. f. sg.) Plaster, n.; Stenbro, c.; das - treten, slide Brostene, gaae om paa Gaderne uden Maal; fig. London ist ein theures -, i London er dyrt at leve.

Pflaster-geld, n. -es -er, Brolægningspenge, Bropenge, (som de Reisende betale); -käfer, m. -s pl. f. sg. spansk Flue, c.; -ramme, f. -n, f. -stößel; -stein, m. -es -e, Brosteen, c.; -stößel, m. -s pl. f. sg. Jomfru, c. (at nedstede Brostene med); -treter, m. -s pl. f. sg. fig. Ledliggænger, Brosteensrider, c. (som tilbringer sin Tid paa Gaden).

Pflasterer, m. -s pl. f. sg. Brolægger, c.

Pflastern, v. a. brolægge: einen Weg; lægge Plaster paa.

Pflaum, m. -es ub. pl. f. Flaum.

Pflaume, f. (-äumchen, n. -s pl. f. sg.) Blomme, c., Frugten af -nbaum, m. -es -äume, Blommetræ, n.; -nmuß, n. -es -üße, Blommemos, c. (udpresset Saft af Blommer).

Pflege, f. -n, Pleie, Opsyn, Forsorg, Forvaltning, c.; ub. pl.; (f. Rechts- og Gerichts-); en Egn, som er anbetroet til en Andens Opsyn og Forvaltning; og overh. enhver Egn med Hensyn til det, den indbringer.

Pflege-ältern, pl. ub. sg. Pleieforældre; -befohlen, aj. som er anbetroet til Ens Pleie; -haus, n. -es -äuser, P-huus, Hospital, n.; -kind, n. -es -er, P-barn, n.; -mutter, f. -ütter, P-moder, c.; -sohn, m. -es -öhne, P-søn, c.; -tochter, f. -öchter, P-datter, c.; -vater, m. -s -äter, P-fader, c.

Pflegen, v. (kun i nogle Tilfælde i.) 1) a. pleie, have om Omsorg for (med Objectet i Acc. el. Gen.): einen el. eines Kranken; seinen Leib el. seines Leibes; seiner Gesundheit; einen Hund wie ein Kind; der Ruhe -, overlade sig til; eines Amtes -, omhyggeligen forvalte; (i.) Rathes el. Rath mit Ehr. -, beraadslaae sig med; Unterhandlungen -, underhandle; Freundschaft -, vedligeholde; Umgang -, have; der Güte -, underhandle i Mindelighed. 2) n. m. h. pleie, være vant til (blot med Infin. med zu foran af et andet Verb.: er pflegte zu sagen).

Pfleger, m. -s pl. f. sg. Pleiefader, c., en Person, som gjør den til Fornødenhed og Bekvemmelighed nødvendige Haandbrækning; Bestyrer, Curator, c.; Formynder, c.; (forald. og nu blot Sydt.) Foresat, Opsynsmand (over en Ting el. en Egn).

Pflegerisch, aj. som stemmer overeens med en klog Forvaltning, huusholderisk; sædvanlig.

Pflegling, m. -es -e, Pleiebarn, n., Myndling, c.

Pflegschaft, f. -en, Pleie, c., Formynderskab, n.

Pflicht, f. -en, Pligt, c.; Skyldighed, Forpligtelse, c.; edelagt Troskabsløfte, n.; (n. St.) Afgift, Skat, Tiende, c.; (Sesp.) Pligten (paa et Skib).

Pflicht-anker, m. -s pl. f. sg. Pligtanker, Nød-, n., Pligten; -bar, aj. pligtig, forpligtet; -brüchig, aj. som bryder sin Pligt; meenedisk, uordholden, troløs; -frei, aj. befriet fra en Pligt; især befriet fra visse Tjenester og Afgifter; -gefühl, n. -es -e, Pligtfølelse, c.; -ig, aj. pligtig, som er forbunden til visse Pligter; -leistung, f.

Digitized by Google

-en, Udevelse af sin Pligt; især Trostabseds Aflæggelse, c.; -los, aj. som ingen Pligt har, imod Pligten, pligtstridig; -losigkeit, f. ud. pl. Pligtstridighed, c.; -mäßig, aj. pligtmæssig; -mäßigkeit, f. ud. pl. P-hed, c.; -theil, m. -es -e, den Deel, som en Arvelader efter Lovene er pligtig til at efterlade de nærmeste Slægtninge; -vergessen, aj. pligtforglemmende, som er grundet i Pligtens Tilsidesættelse; utro, meenedersk; -vergessenheit, f. ud. pl. Pligtforglemmelse, c., Tilsidesættelse af Pligt; Meenedersthed, c.; -widrig, aj. pligtstridig, utilbørlig; -widrigkeit, f. -en, P-hed, U-hed, c.

Pflock, m. -es -öcke, (Dim. -öckchen, n. -s pl. f. sg.) en liden, kort Pæl; Plek, Pleg, c. (Træpind, Sko-); et Slags Fisternæt.

Pflöcken, v. a. befæste med Plekе; fastplekе; (sædv. an-); stöcken und -, kaste i Fængsel.

Pflücken, v. a. plukke: Obst; eine Gans; Blumen -, afbryde; Wolle -, pille; fig. Einen -, udplyndre i Spil.

Pflug, m. -es -üge, Plov, c.; fig. en forspændt Plov; (n. St.) saa megen Ager, som en Landmand hele Aaret kan bearbeide med een Plov; (Nordt.) et Selskab, Parti, en Bande.

Pflug-balken, m. -s pl. f. sg. Plovaas, c.; -beil, n. -es -e, Plovexe, c.; -dienst, m. -es -e, Hoveriplosning, c.; -eisen, n. -s pl. f. sg. Plovjern, n.; -frohne, f. -n, Hoveriplosning, c.; -haupt, n. -es -äupter, Plovlod, -hoved, n. (hvori Skæret befæstes); -land, n. -es ub. pl. Plojeland, n.; -messer, n. -s pl. f. sg. Plovkniv, Haandplov, c.; -recht, n. -es -e, Plovret, c.: (som Lovene tillægge en Plov, naar den f. Ex. bortstjæles; (n. St.) Agerens Inddeling i tre Slags; andre St. kaldes ogsaa Agereen saaledes); -reute, f. -n, Plovkjep, c.; -schar, f. -en, Plovstær, n.; Plovbeen, n. (Vomer; i Mstrs. Hoved); -sech, n. -es -e, Plovjern, n.; -sterze, f. -n, Plovstjert, c.; -wetter, n. -s pl. f. sg. Plojevejr, n.; Plovrulle, c.

Pflügen, v. n. plove: den Acker; Holz -; (digter.) das Meer -; (Ordsv.) den Sand -, foretage et forgjeves Arbeide.

Pflüger, m. -s pl. f. sg. Plovmand, c.

Pflügung, f. -en, Plojning, c.

Pfneischen, v. a. (Jagtsp.) lokke med Lugten af Mad, fore, give at spise af det med Blod besmurte Kjød.

Pfortader, f. -n, Portaare, c., een af de tre store Blodaarer, som føre Blodet fra Underlivet ind i Leveren.

Pforte, f. -n, (Dim. -örtchen, n. -s pl. f. sg.) Port, Dor, liden Indgang, c.; Porten (den tyrkiske Keiser, hans Cabinet el. ogsaa det hele tyrkiske Rige).

Pförtner, m. -s pl. f. sg. (-inn, f. -en) Portner, (-ske) c.

Pfosch, m. -es -e, (Jagtsp.) Fode for vilde Dyr.

Pfoste, f. -n, Post, Stolpe, c.; en stærk Planke.

Pfote, f. -n, (Dim. -ötchen, n. -s pl. f. sg.) Pote, Lab, Lalle, c. (Dyrefod); fig. og foragt. om Mstrs. Hænder og Fødder.

Pfriem, m. -es -en, el. -e, f. -n, Preen; Syl, c.; (fordum) ethvert langt spidst Legeme.

Pfriemenkraut, n. -es -äuter, Gyvel (Spartium); Bisse (Genista) (Ulter).

Pfropf, m. -es -e, el. -en, m. -s pl. f. sg. (Dim. -öpfchen, n. -s pl. f. sg.) Prop, Tol, Flasketol; Forladning, c.

Pfropf-messer, n. -s pl. f. sg. Podekniv, Ympe-, c.; -reis, n. -es -er, Podegvist, Ympe-, c.; -säge, f. -n, Podesaug, c.; -schule, f. -n, en Plantestole af unge Træer, som ere podede el. skulle podes; -wachs, n. -es ub. pl. Podevox, n.; -zieher, m. -s pl. f. sg. Proptrækker, c.

Pfropfen, v. a. proppe, stoppe: die Flaschen, sætte Prop i; die Kirche war gepfropft voll, proppet fuld af Mstr.; fig. pode, ympe; etw. in Einen, proppe i, lære med Besvær; (hos Tømmerm.) flikke, indsætte et friskt Stykke Træ paa et bedærvet Sted i en Planke; -pfung, f. -en, Proppning, c.

Pfröpfling, m. -es -e, et podet Træ.

Pfründe, f. -n, Præbende, n. (aarlig Indkomst af geistlige Godser; disse Godser selv; Plads i et Hospital); -r, el. -dner, m. -s pl. f. sg. Præbendar, c.; Hospitalslem, n.

Pfuhl, m. -es -üble, Pol, Sump, c., et ureent, stinkende Kjær.

Pfühl, m. -es -e, Pude, Hynde, Dyne, Underdyne, c.

Pfublicht, aj. d. T. sumpagtig, som ligner en ureen Pol.

Pfuhlig, aj. sumpig, muddret.

Pfui (Pfuy!) interj. fy!

Pfund, n. -es -e (Dim. -ündchen, n. -s pl. f. sg.) Pund, n. (32 Lod; i Apoth. 12 Unzer); et bestemt Antal Ting ofte uden Hensyn til Vægt: ein - Groot el. Slämisch- (6 Gylden); ein französisches - (Livre); das englische - (Sterling); (undert.) Navnet paa et Fladsmaal (i disse Bem. er pl. efter et Talord lig sg.); fig. Pund, Talent, n., naturlig Færdighed; (i Bjergv.) et Stykke Tømmer i Vindebommen, hvori den krumme Tap gaaer omkring; (Jagtsp.) Slag af Jagtkniven for Feiler med Jagtsproget.

Pfund-gewicht, n. -es -e, Pundslod,

n.; Maaden, at bestemme Legemers Tyngde efter Pund; -kirsche, f. -n, et Slags store, spanske Kirsebær; -leder, n. -s pl. s. sg. Pundlæder, n.; -stein, m. -es -e, d. T. Pundslod, n.; -weise, av. pundevis. [el. mere.

Pfunden, v. n. m. h. veie et Pund

Pfünder, m. -s pl. s. sg. en Ting, som er et Pund tung; (især i Sammens.)

Pfündig, aj. som veier et el. flere Pund; pundig; eine sechs-e Kanone, en sexpundig.

Pfuschen, v. n. m. h. futte; sig. fuske (især hos Haandv. og Konstnere); arbeide og handle ilsærdigt og overfladisk; jaske af.

Pfuscher, m. -s pl. s. sg. et Fut, f. Ex. af Fængkrudet, naar det brænder af, og Geværet klikker; sig. d. T. Feil, Forseelse, c.; Jasker, Fuster, Bonhas, c.; -ei, f. Jasteri, Fusteri, n.; ud. pl.; et i Hast og med Feil forfærdiget Arbeide; Jaskværk, Fusterarbeide, n.; pl. -en. [Vandhul, n.

Pfütze, f. -n, Pyt, Pøl, Sump, c.;

Pfützicht, aj. sumpagtig. [pøle.

Pfutzig, aj. sumpig, som har Vand-

Pfützmade, f. -n, d. T. et Slags Orme, som pleie at opholde sig i Dyndet ved Megdynger.

Pfützwaß, aj. dyndvaad.

Pfuy, s. Pfui.

Ph udtales som f.

Phaeton, m. -s -e, Phaeton, c.

Phänomen, n. -s -e, Phænomen, Luftsyn, n.

Phantasie, -tast o. s. v. s. F.

Phantom, n. -es -e, Phantom, n.

Pharaospiel, n. -es -e, Pharaospil, n.

Pharisäer, m. -s pl. s. sg. Pharisæer, c.; sig. Hykler, Skinhellig, c.

Philister, m. -s pl. s. sg. Philister, c. (m. St.) den, som ikke har Borgerstab, men driver dog borgerlig Næring; (foragt.) enhver simpel Borger.

Philolog, m. -en -en, Philolog, c.; -ie, f. ud. pl. Philologie, c.

Philomele, f. -n, Philomele, Nattergal, c.

Philosoph, m. -en -en, Philosoph, c.; -em, n. -es -e, Philosophem, n.; -ie, f. -n, Philosophie, c.; -ieren, v. n. m. h. philosophere, n.; -isch, aj. philosophisk.

Phlegma, n. -s ud. pl. Phlegma, n.; -tikus, -tiker, m. -s pl. s. sg. Phlegmatikus, c.

Phönix, m. -es el. som Nom. pl. -e, Phenix, c.; sig. noget Selsomt, Fortrafseligt.

Phosphor, m. -es -e, Phosphor, c.

Phrase, f. -n, Phrase, c.

Physik, f. ud. pl. Physik, c.; -at, n. -es -e, Physikat, n.; -er, m. -s pl. s. sg. Physiker, c.; (sædv. Physikus) en af Øvrigheden bestikket Læge i Staden el. paa Landet. [siognomie, c.

Physiognomie (-siognomie) f. -n, Phy-

Physisch, aj. physisk; ligel. naturlig (modsat moralsk).

Pianoforte, n. -s -n, Pianoforte, n.

Piaster, m. -s pl. s. sg. Pjaster, c.

Pichen, v. 1) a. bege, besmøre, overdrage med Beg; (i Skovv.) s. Harzen. 2) n. m. h. suppe, pimpe.

Pick, m. -es -e, Pik, n. (med et Fuglenæb, med Haanden, i Uhret).

Picke, f. -n el. -l, m. -s pl. s. sg. Pik, c. (en Stang med en Jernpig i den ene Ende); Pikhammer, c.

Pickel-flöte, f. -n, Pikkelfløite, c.; -häring, m. -es -e, Gjøgler, Harlekin, c., lystig Person i et Skuespil; -haube, f. -n, Pikkelhue, c., (et Slags Hjelm).

Picken, v. 1) a. pikke: die Steine -, tilhugge med Pikhammeren. 2) n. m. h. pikke: die Uhr pickt.

Picket, n. -es -e, Piketspil, n.; Piketvagt, c.

Picknick, m. -es -e, Pikkenik, n. (et Gjestebud, hvortil Enhver i Selskabet giver sin Andeel).

Piedestal, n. -s -e, Pidestal, c.

Piek, n. -es -e, Spader, c. (i Kort).

Pieke, f. -n, Pig, c. (Spids, Spyd); eine - auf Jemand haben, have Pik til, Nag til; (i Kort) Spader, c.

Pietist, m. -en -en, Pietist, c.

Piff, s. Paff.

Pike, f. -n, s. Pieke.

Pilaster, m. -s pl. s. sg. Pille, c.

Pilger, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en el. i ældre Form om begge Kjøn Pilgrim, m. -es -e) Pilegrim, c.; en fremmed Vandrer; enhver Fodvandrer; (forældl.) Fremmed, Udlænding, c.

Pilger-fahrt, f. -en, Pilegrimsreise, c.; -flasche, f. -n, Pilegrimsflaske, c.; -hut, m. -es -üte, Pilegrimshat, c.; -kleid, n. -es -er, Pilegrimsdragt, c.; -mantel, m. -s pl. s. sg. Pilegrimskappe, c.; -schaft, f. ud. pl. Pilegrimstilstand; -stab, m. -es -äbe, Pilegrimsstav, c.

Pilgrim, m.; -schaft, f. s. Pilger.

Pille, f. -n, Pille, c.; sig. Stikpille.

Pillenkäfer, m. -s pl. s. sg. Kuglebirist, c. (Insect).

Pilot, m. -en -en, Styrmand, c.; Lods, c.; -iren, v. a. lodse; (i Bygningsk.) indramme, indslaae Pæle.

Pilz, m. -es -e, Paddehat, c., en Art Jordsvamp; in die -e gehen, gaae for at søge Paddehatte; sig. (sjeld.) gaae tabt; blive fordærvet.

Piment, n. (m.) -es -e, Peber fra Jamaika; Piment, Allehaande.

Pimpelmeise, f. -n, (n. St.) Blaa-

Digitized by Google

meise, c. [klage ynkeligen, lamentere.
Pimpeln, v. n. m. h. d. T. pibe,
Pimpernuß, f. -üsse, Frugten af den ægte Pistacie; (n. St.) Hasselnød, c.
Pimpinelle, f. ud. pl. Pimpinelle, Steenbræk (Urt).
Pimpler, m. -s pl. s. sg. Piber, Klynker, c. (En som klager altid).
Pinasse, f. -n, Pinasse, (et Slags Skibe med firkantet Agterdeel).
Pincette (l. Pängsette) f. -n, Pincette, c. (en liden chirurgist Tang).
Pinguin, m. -es -e, Pinguin, c. (Svømmefugl).
Pinie, f. -n, den langagtige, spidse Kjærne af -nbaum, m. -es -äume, en Art Fyr.
Pinke, f. -n, Pink, c. (et Slags Fragtskib med flad Bund og lang Agterdeel).
Pinne, f. -n, (Nordt.) den tyndeste Deel af en Hammer; Stifte, Plek, c.
Pinsel, m. -s pl. s. sg. Pensel, c.; fig. d. T. et enfoldigt Mske., Taabe, Tosse, c.; en Gnier; (Jagtsp.) Vildsvinets og Raadyrkens mandlige Lem.
Pinsel-ei, f. -en, Smereri, n., slet Malen; Taabelighed, c.; Klynkeri, Gnieri, n.; -haft, aj. enfoldigt, taabeligt; -haftigkeit, f. -en, Enfoldighed, Taabelighed, c.; -stiel, m. -es -e, Pensselskaft, n.; -strich, m. -es -e, Penselstrog, n.
Pinseler, m. -s pl. s. sg. Smerer, slet Maler, c.; Klynker, Gnier, c.
Pinseln, v. a. stryge med Penselen; male slet; fig. d. T. jamre, klynke, uopherlig klage; gnie.
Pinte, f. -n, (n. St.) et Maal til flydende Ting, som omtrent holder en Kande.
Pipe, f. -n, Pibe, c. (et langt Fad til Viin og Olie); et bestemt Maal til nogle flydende Legemer, som omtrent holder 5 Eimer; (Nordt.) Pibe, Fleite, c.
Pipp, Pipps, m. d. T. s. Pfipps.
Pique, s. Picke og Piquet, s. Picket.
Piraß, m. -sses -sse, d. T. Regnorm, for saavidt den sættes paa Fiskertrogen som Madding.
Pisang, m. -es -e, Pisang, c.
Piß-pott, m. -es -e el. -topf, m. -es -öpfe, Pisepotte, c.; -winkel, m. -s pl. s. sg. Pisekrog, c.
Pisse, f. ud. pl. vulg. Pis, n. (Urin); -n, v. a. og n. m. h. vulg. pisse, lade sit Vand.
Pistazie, f. -n, Kjærnen af -nbaum, m. -es -äume, et Slags Nøddetræ.
Pistill, n. -s -e, Stovveien paa Hunplanterne.
Pistole, f. -n, Pistol, c.: (at skyde med; en fransk og spansk Guldmynt); -nholster, f. -n, Pistolhylster, n.; -nschuß, m. -sses -üsse, Pistolskud, n.
Pitschaft, Pitschier, n. d. T. s. Petschaft.
Pitzeln, v. a. foraarsage en stikkende Fornemmelse paa Tungen.
Placat, n. -es -e, (n. St.) Placat, c.
Placken, v. 1) a. d. T. befæste, slaae fast; plette, klatte, gjøre Pletter paa; fig. Einen, sich, plage, pine, udsuge. 2) n. m. h. plettes, faae Pletter; plasse, tiraillere.
Placker, m. -s pl. s. sg. Plat, n.; d. T. Plet, Klet; fig. Feil, Forseelse, c.; Plager, Udsuger, c.; -ei, f. -en, Plageri, Udsugeri, n.
Plackern, v. n. m. h. plaffe.
Plage, f. -n, Plage, c.; -geist, m. -es -er, d. T. Plageaand, c.; -n, v. a. plage, qvæle: Einen mit el. um etw.; (foræld.) hudstryge, slaae; straffe, tugte; (blot om Guds Straffedomme, som udgaae over et heelt Land el. Folk); -r, m. -s pl. s. sg. og -teufel, m. -s pl. s. sg. vulg. Plageaand, c.
Plaisir, (l. Pläsih) n. -s ud. pl. Plaisir, c.
Plämpe, f. -n, d. T. en kort Kaarde [med en bred Klinge.
Plan, aj. fig. plat, ligefrem, almindelig forstaaelig, tydelig, fattelig; (foræld.) lige.
Plan, m. -es 1) pl. -äne (sædvanligere Pläne, f. -n) Plan, Slette, jævn Mark; d. T. en til en bestemt Forretning jævnet Plads, f. Ex. Schieß-, Kampf- ꝛc.; (Sydt.) Gulvet, Jorden. 2) pl. -e, Plan, Grundtegning, c., Udkast, n. (ogsaa naar det blot gjøres i Tankerne).
Plan-los, aj. planløs; -losigkeit, f. ud. pl. Planløshed, c.; -macher, m. -s pl. s. sg. Projectmager, c.; -mäßig, aj. planmæssig.
Plane, f. -n, d. T. Presenning, c.
Pläne, f. -n, s. Plan 1).
Planet, m. -en -en, Planet, c.; -enjahr, n. -es -e, Planetaar, n.; -ensystem, n. -es -e, Planetsystem, n.
Planieren, v. a. planere: (jævne, slette; hos Bogb. overtrække Trykpapir med alunieret Liimvand).
Planierwasser, n. -s pl. s. sg. Planeervand, n.
Planke, f. -n, d. T. Planke, c.; Plankeværk, n., Brædevæg, c.; (Nordt.) et lidet Maal til flydende Ting.
Plänkeln, v. n. m. h. skjermydske.
Plänkler, m -s pl. s. sg. Tirailleur, c.
Plankwerk, n. -es -e, Plankeværk, n.
Plansche el. -ntsche, f. -n, (i Myntv. og hos Metalarb.) Plade, c.
Plantage, (l. -ahsche) f. -n, Plantage, c.
Plantsche, f. s. Plansche.
Plantschen, sædv. plätschern, v. n. m. h. pladske: im Wasser -.
Plapper-ei, f. -en, Tjadren, Skid-

derflodder, Pluddren, Snikſnak, c.; -er, m. -s pl. ſ. sg. (-erinn, f. -en) Tjaddrer, Sladdermund, c.; -haft, aj. tjadderagtig, pluddervorn; -haftigkeit, f. ud. pl. T-hed, P-hed, c.; -maul, n. -es -äuler d. T. og -taſche, f. -n, vulg. Tjaddrer, Sluddерpoſe, c.

Plappern, v. 1) n. m. h. tjaddre, ſladdre. 2) a. etw., pluddre.

Plärrauge, n. -s -n, Suureie, c., Plirer, c.; -äugig, aj. ſuureiet; pliret. [ſtor).

Plarre, f. -n, d. T. Blegn, c. (iſær

Plärre, f. -n, vulg. bred Mund, Flab, c.

Plärren, v. n. m. h. ſtrige, ſtraale; d. T. ſynge, græde ſtrigende.

Plärrmaul, n. -es -äuler, bred Mund, Flab, c.; Bredflab, c.

Plaſtik, f. ud. pl. Plaſtik, c.

Platſond, m. -s -s (l. Plaſong) Platfond, c. [Guld.

Plätina, f. ud. pl. Platina, -hoidt

Platſch, m. -es -e, Pladſt, n.; -en, v. n. m. h. og ſ. pladſte.

Plätſchern, v. n. m. h. pladſte; (en Leg) ſlaae ſenk (en Steen hen ad Vandets Overflade). [fod, c.

Platſchfuß, m. -ſſes -üſſe, Klumpfod,

Platt, aj. bred, flad, plat, ikke ophoiet; ſig. plat; (i Maleri) flad, ſom har liden Ophoining og Runding; -ſprechen, tale Plattydſk, Nordt.; plat, ligefremt, lavt, ſom har liden moralſk Helhed; almindelig; uden Omſvøb, ligefrem; iſær Nordt. ganſke, aldeles.

Platt-deutſch, aj. plattydſk, nord-; -eiſen, n. ſ. Plätteiſen; -eiße, f. -n og -fiſch, m. -es -e, Platfiſk (af Flynderarten); -erbſe, f. ſ. Richer; -fuß, m. -ſſes -üſſe, Platfod, c.; -füßig, aj. platfodet; -häupter, pl. Plathoveder (et Slags Sem); -heit, f. -en, Plathed, Fladhed, c.; -laus, f. -äuſe, Fladluus, c.; -loch, n. -es -e, en Blyplade paa Kanonernes Fænghul; -müble, f. -n, en Maſtine til at gjøre Guld- og Sølvtraad flabt; -naſe, f. -n, en flad Næſe; -naſig, aj. fladnæſet.

Plätt- (Platt-)bret, n. -es -er, Strygebræt, n.; -eiſen, n. -s pl. ſ. sg. Strygebolt, c.; d. T. Strygejern, n.; -tiſch, m. -es -e, Strygebord, n.; -tuch, n. -es -ücher, Strygeklæde, n.; -wäſche, f. ud. pl. Strygetøi, n.

Plättchen, n. -s pl. ſ. sg. ſ. Platte.

Platte, f. -n, (Dim. Plättchen, n. -s pl. ſ. sg.) en jævn Flade; iſær en ſtallet Plet oppe om Isſen; Tonſur, Kronragen, c.; Plade (af Steen el. Metal); en af en Metalplade forfærdiget Ting; iſær et Strygejern; (iſær Sydt.) et Slags flabt Fartøi, en Færge; d. T. (Syd- og Nordt.) en flad Tallerken, et flabt Fad, en flad Skaal; Platmenage, c.

Platten el. -ätten, v. 1) n. m. h. blive flad. 2) n. m. ſ. være flad. 3) a. gjøre flad, trykke flad: den Drath; die Wäſche -, ſtryge; (hos Tømmerm.) lægge to Bjælker med de flade Sider paa hinanden, og nagle dem faſt.

Plätter, m. -s pl. ſ. sg. Glatter, c., en Perſon, ſom gjør glat, flat, el. ſom ſtryger.

Platterdings, av. d. T. ganſke og aldeles, platud, abſolut.

Plattner, m. -s pl. ſ. sg. Pladeſlager (Platten-).

Platz, m. -es 1) -e, Pladſt, Kladſt, Smæk, n.; 2) pl. -ätze, (Dim. -ätzchen, n. -s pl. ſ. sg.) et bredt, flabt, tyndt Legeme; en flad Kage; Plads, c.; Rum; Sted, n.; Stilling, c.; ein offener -, Plads, Sted, Flække, c.; ein feſter -, Fæſtning, c.

Platz-adjutant, m. -en -en, Pladsadjutant, c.; -büchſe, f. -n, Blaffert, c.; -gold, n. -es ud. pl. Knaldguld, n.; -major, m. -s -s el. -e, Pladsmajor, c.; -regen, m. -s ud. pl. Pladſtregn, c.; -regnen, v. n. m. h. pladſtregne.

Platzen, v. n. 1) m. h. pladſte; knalde. 2) m. ſ. og ſig. ſpringe itu med et Knald; briſte; revne; træde el. falde paa Noget, ſaa det pladſter; pludſeligen og paa en uſommelig Maade komme til Syne; falde med Døren ind i Huſet.

Plätzen, v. a. pladſte, kladſte, frembringe en pladſtende Lyd; ſlaae med den flade Haand el. med et bredt Værktøi; ſaae til at briſte; plaffe.

Plauder-haft, aj. pluddervorn; ſladderagtig; -haftigkeit, f. ud. pl. P-hed, S-hed, c.; -markt, m. -es -ärkte, foragt. og ſig. Sladdertorv, n.; -maul, m. -es -äuler, Sladdermads, -mund, c.; -taſche, f. -n, Sladdertaſke, -kjærling, c.

Plauderei, f. -en, Pluddren, Sladdren, c. ud. pl.; Sladder, ſom ſtader Andre.

Plauderer, m. -s pl. ſ. sg. (-derinn, f. -en) Sladdrer, Sladdermund (Sladdertaſke) c.

Plaudern, v. n. m. h. pluddre; d. T. ſnuddre; (foragt.) ſladdre.

Plauz, m. -es -e, d. T. Pladſt, Kladſt, n.

Plerren, ſ. Plärren. [kage.

Plinſe, f. -n, et Slags tynd Pande-

Ploton el. Peloton, m. -s -e, Ploton, c. (et lidet Antal Tropper).

Plott, m. -es -e, en Ting el. et Dyr med uſædvanlig brede Fødder.

Plotz (Plutz), m. -es ud. pl. et grovt Kladſt; d. T. ſig. auf den -, paa Dieblikket, ſtrax, paa en Stubs.

Digitized by Google

Plötze, f. -n, Redſtalle, c. (Fiſk).

Plötzlich, aj. pludſelig, uformodet, paa engang, brat.

Pluderhoſen, f. ſ. Pomphoſen.

Plump! -s! interj. plump! bomp!

Plump, aj. plump, ſom har en udannet, tung Maſſe; fig. grov, ubehovlet; -heit, f. -en, Plumphed, c.

Plumpe, f. -n, d. T. Pumpe, c.

Plumpen, v. n. m. h. plumpe, give den Lyd plump! fra ſig; plumpe: in das Waſſer -; d. T. pumpe.

Plumpſack, m. -es -äcke, Krabaſk, c.; - ſpielen, lege den Leg, at lade Krabaſken gaae rundt; fig. et plumpt Mſke.

Plunder, m. -s ud. pl. Lapper; gammelt, udueligt Kram; fig. enhver ſlet, foragtelig og uvigtig Ting, Snavs, n.; -kammer, f. -n, Kludekammer, n.; -kram, m. -es ud. pl. Handel med gamle Klæder, gammelt Boſtab ꝛc.

Plunderei, f. -en, Plyndreri, n.

Plünderer, m. -s pl. ſ. sg. Plyndrer, c. [-en, Plyndring, c.

Plündern, v. a. plyndre; -rung, f.

Plural, m. -es -e, Pluralis, c.

Plus, n. -es -e, Værk, n. (ſom bruges ved Skibes Kalfatren); (i Mathem.) Plus, n. (+). [Toi).

Plüſch, m. -es -e, Plyds, n. (et Slags

Plüſchen, aj. Plydſes, af Plyds.

Pluz, m. -es ud. pl. d. T. Pladſk, Kladſk, Smæk, n.

Pöbel, m. -s ud. pl. Pøbel, c. (den gemene Mand, den ſtore Hob; fig. Perſoner uden Sædelighed og Dyd); -haft, aj. pøbelagtig; -haftigkeit, f. ud. pl. Pøbelagtighed, c.; -volk, n. -s ud. pl. den laveſte Pøbel.

Poch, m. -es -e (ſjeld.) Slag, n.

Poch-bret, n. -es -er, Pukbræt, n. (at ſpille Puk paa); -erz, n. -es -e (i Bjergv.) Pukerts, c.; -mehl, n. -es ud. pl. Pukmeel, n.; -mühle, f. -n, Pukmelle, c.; -ſpiel, n. -es -e, Pukſpil, n. (et Slags Kortſpil); -werk, n. -es -e, Pukværk, n.; Pukerts, c.

Poche, f. -n, Banketærſkel, c.

Pochen, v. 1) n. m. h. dundre, give en huul Lyd fra ſig; banke, klappe, pikke; pukke, ſpille Puk; fig. (foræld.) trættes med Heftighed; Einen -, ængſte, qvæle, true trodſig og med Heftighed; auf etw. -, pukke paa, ſerlade ſig trodſig paa, prale trodſig med; Eim., trodſe; 2) a. Einen, ſlaae ſaa det dundrer; das Erz, pukke, ſtampe ſtint.

Pocher, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom pukker, knuſer, banker, iſær i Pukværker.

Pocke, f. -n, d. T. Børnekopper.

Pocken, v. n. m. h. (Nordt.) ſaae Smaakopper, vaccinere.

Podagra, n. -s ud. pl. Podagra, c.; -griſt, m. -en -en, Podagriſt, c.

Poeſie (3 Stav.) f. ud. pl. Poeſie, c., Digtekonſt, c.; d. T. pl. -n (4 Stav.) et Digt.

Poet (2 Stav.) m. -en -en, Poet, c.; -ik, f. ud. pl. Poetik, c.

Poſel, m. -s ud. pl. Udſkud, Vraggods, n. [Pocal, c.

Pokal, m. -es -e, (næſten foræld.)

Pökel, m. -s ud. pl. d. T. Saltvand, n.; Lage, Salt-, c.; -fleiſch, n. -es ud. pl. indſaltet, raadt Kjød; -n, v. a. lægge i Lage, indſalte; ſædv. ein-.

Pol, m. -es -e, Pol c.

Polak, m. -en -en, Polak, Poler, c.; Kapun, c.; fig. Slag paa Rumpen; Reſten i en ikke udreget Tobakspibe; Skaften i et ikke udbrukket Glas.

Polar-bär, m. -en -en, Isbjørn, Holdbjørn, c.; -ſtern, m. -es -e, Polarſtjerne, Nord-, c.; -zirkel, m. -s pl. ſ. sg. Polarzirkel, Polkreds, c.

Polemik, f. ud. pl. Polemik, c.

Polei, m. ud. pl. Polei, Agermynte (Menta arvensis).

Polhöhe, f. -n, Polhøide, c.

Polieren, v. a. polere; fig. polirt d. T. fiin, poleret.

Polier-er, m. -s pl. ſ. sg. Polerer, c.; -feile, f. -n, Poleresiil, c.; -hammer, m. -s pl. ſ. sg. Polerehammer, c.; -mühle, f. -n, Poleremelle, c.; -ſtahl, m. -es -ähle, Poleresstaal, n.; -zahn, m. -es -ähne, Poleretand, c.

Poliſch, polniſch, aj. polſk.

Politeſſe, f. ud. pl. Politeſſe, c.

Politik, f. ud. pl. Politik, c.

Politur, f. -en, Politur, c.; fig. Fiinhed, Artighed, Høflighed, c.

Polize, f. -n, Police, c.; (i Søſteder) en Sedbel, et Beviis; en trykt Vexelcourssedbel; Aſſurancepolice, c.

Polizei, f. ud. pl. Politie, n. (Ordens Indretning og Forvaltning i Staten; Politievidenſkab).

Polizei-beamte, m. -n -n, Politiembedsmand, c.; -diener, m. -s pl. ſ. sg. Politibetjent, c.; -ordnung, f. -en, Politieanordning, c.; -reiter, m. -s pl. ſ. sg. ridende Politie; -ſache, f. -n, Politieſag, c.; -wiſſenſchaft, f. ud. pl. Politievidenſkab, c.

Poll, 1) m. -es -e, Trætop, c. 2) n. -es ud. pl. ſ. Pollmehl.

Pollmehl, n. -es ud. pl. Meel af Mellemſlags.

Polniſch, aj. polſk.

Polonäſe, f. -n, Polonoiſe, c. en polſk Dands og Muſikken dertil; et Slags Pelskappe for Fruentimmer.

Polſter, m. el. (ſjeldnere) n. -s pl. ſ. sg. Pude, Hynde, c.; Eim. ein - unterliegen, gjøre tryg.

Polſtern, v. a. udſtoppe: einen Stuhl.

Polter-abend, m. -es -e, Aftenen før

et Bryllup, da der i Brudehuset omstyrtes og ophyddes; -geist, m. -es -er, Hussprøgelse, u., Nisse, c.; d. T. en Person, som larmer og støier meget ved sine Forretninger; -kammer, f. -n, Pulterkammer, n.

Polterer, m. -s pl. s. sg. Larmer, Støier; fig. et opfarende Mode.

Poltern, v. n. m. h. buldre, larme: an die Thür -; fig. tale med Heftighed og hastigt; stænde; d. T. larme.

Polygamie, f. ud. pl. Polygamie, n.

Polyglotte, f. -n, Polyglotte, c.

Polygon, n. -es -e, Polygon, c.

Polyhistor, m. -s-en, Polyhistor, c.

Polyp, m. -en -en, Polyp, c.; -ös, aj. polypagtig.

Pomade, f. -n, Pomade, c.

Pomeranze, f. -n, Pomerants, c.; -nbaum, m. -es -äume, Pomerantstræ, n.

Pomesine, f. -n, Abelsin, c.

Pommer, m. -s pl. s. sg. Pommer, Pommerer, Pommeraner; (Dim. -chen, n. -s pl. s. sg.) en Art Hunde, Spids, c.; -isch, aj. pommersk.

Pomp, m. -es ud. pl. Pomp, stor Pragt, c.

Pompe, f. s. Pumpe.

Pompernikel, m. s. Pump-.

Pomphaft, aj. pompøs; -igkeit, f. ud. pl. Pompøsitet, c.

Pomphosen, pl. ud. sg. d. T. lange, vide Buxer, som gaae ned til Hælene; Amagerbuxer.

Pontak, m. -es ud. pl. Pontak, (en mørkerød Vin).

Ponton, m. -s -e, Ponton, c.

Popanz, m. -es -e el. Popelmann, m. -es -änner, Busemand, c., Uglebillede, n.

Populär, aj. populær; -ität, f. ud. pl. Popularitet, c.

Porcellan, n. s. Porzellan.

Poren, pl. ud. sg. Pori, c., Svedehul, n.

Porkirche, f. s. Empor-.

Poröse, aj. porøs; -rosität, f. ud. pl. Porøsitet, c.

Porphir, (-phyr) m. -es pl. (om flere Slags) -e, Porphyr, c. (en Steenart).

Porree, m. -s ud. pl. Purre, c.

Porschüssig, aj. (om Ertser) liggende i Jordens Overflade.

Port, m. -es -e, Havn, Sø-, c.; fig. Tilflugtssted, n., Sikkerhed, c.

Portal, n. -es -e, Portal, c.

Portechaise (l. Portschäse) f. -n, Portechaise, c.

Portefeuille, n. -s, Portefeuille, c.

Portepee, n. -s, Portepee, c.

Porter, m. -s ud. pl. Porter, c. (engelsk Øl).

Portion, f. -en, Portion, c.

Porto, n. -s ud. pl. Porto, c.

Portrait, n. -s -s (l. Porträ) Portrait, n. [(Haveurt), c.

Portulak, m. -es ud. pl. Portulak

Porzellan, n. -es pl. (om flere Slags) -e, Porcelain, n.; -en, aj. Porcelains-, af Porcelain; -erde, f. -n, Porcelainjord, c.; -händler, m. -s pl. s. sg. Porcelainshandler, c.

Posament, n. -es -e, (sjeld.) Posement, n., Bord, Snore og lignende Besætninger til Klæder; -irer, m. -s pl. s. sg. Posementmager, c.

Posaune, f. -n, Basun, c.; -n, v. n. og n. m. h. d. T. basune; fig. tale med stærk Stemme; uddasune; -nbläser, m. -s pl. s. sg. Basunblæser, c.; -nregister, n. -s pl. s. sg. (i Orgeler) Basunregister, n. [Basunblæser, c.

Posaunist, m. -en -en, Basunist,

Position, f. -en, Position, c.

Positiv, 1) n. -es -e, Positiv, lidet Orgel, u. 2) m. Positiv (Adjectivets første Grad).

Positur, f. -en, Positur, c.

Posse, f. -n el. Pößchen, n. -s pl. s. sg. Narrestreg, c., Abekatteri, n., Gjøgleri, n.

Possekel, m. -s -n, en stor, tung Hammer hos forskjellige Haandværkere.

Possen, m. -s ud. pl. d. T. Puds, n., Finte, c.; List, Ranke, Krænkelse, c.; Eim. etw. zum - thun, til Trods.

Possen-haft, aj. lystig, naragtig, leierlig, munter; -haftigkeit, f. ud. pl. L-hed, N-hed, L-hed, c.; -macher, m. -s pl. s. sg. og -reißer, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Pudsmager, Spøgebroder, Harlekin, c.; -spiel, n. -es -e, Farce, c. [sidelse, c.

Possess, m. -es ud. pl. Possess, Be-

Possierlich, aj. pudseerlig, leierlig, snurrig; -keit, f. ud. pl. P-hed, L-hed, S-hed, c.

Post, f. -en, Post, c.: (i Handel og Vandel) en Sum Penge som bringes i Regning (i denne Bem. ogsaa Posten, m. -s pl. s. sg.); Postindretning, c., Postvæsen, n.; d. T. (undert.) Poststation, c.; Posthuus, n.; d. T. en med Posten erholdt Efterretning; ethvert Budskab.

Post-amt, n. -es -ämter, Postembede, n., -betjening, c.; Postamt, -collegium, n.; Postmesters Embede og Værdighed; -beamte, m. -n -n, Postbetjent, c.; om de ringere Postbetjente bruges -bediente, m. -n -n; -bericht, m. -es -e, en Fortegnelse over Posternes Afgang fra og Ankomst til et Sted; -bote, m. -n -n, Postbud, n.; -buch, n. -es -ücher, Postbog, c.; -direction, f. -en, Postdirection, c.; -einkünfte, pl. ud. sg. Postindkomster; -frei, aj. portofri, franco; -freiheit, f. -en, Postfrihed, Portofrihed, c.; -fuhre, f. -n, Postkjørsel, c.; -führer, m. -s pl. s.

Digitized by Google

sg. Postforer, c.; -geld, n. -es -er, Postpenge; -halter, m. -s pl. f. sg. Postholder, c.; -halterei, f. -en, Posthold, n.; Postholderens Bolig; -haus, n. -es -äuser, Posthuus, n.; -horn, n. -es -örner, Posthorn, n.; -kalesche, f. -n, Postcalesche, c.; -karte, f. -n, Postkort, n.: (Liste paa Postbrevene fra et Sted til et andet; Landkort, hvorpaa Postveiene og Poststationerne ere betegnede); -kerl, m. -s -e, og -knecht, m. -es -e, Postkarl, c.; -kutsche, f. -n, Postkareet, c.; -kutscher, m. -s pl. f. sg. Postkarl, c.; -meile, f. -n, Postmiil, n.; -meister, m. -s pl. f. sg. Postmester, c.; -nachricht, f. -en, Postefterretning, c.; -ordnung, f. -en, Postanordning, c.; -papier, n. -es -e, Postpapir, n.; -pferd, n. -es -e, Postheft, c.; -recht, n. -es -e, Rettighed, at holde, befordre og expedere Post; -säule, f. -n, Milepæl, c.; -schein, m. -es -e, Postbevis, n.; -schiff, n. -es -e, Postskib, n.; -schleicher, m. -s pl. f. sg. blind Passager, c.; -schreiber, m. -s pl. f. sg. Postskriver, c.; -secretär, m. -s -e, Postsecretair, c.; -station, f. -en, Poststation, c.; -stall, m. -es -älle, Postheftestald, c.; -straße, f. -n, Postvei, c.; -tafel, f. -n, Posttavle, c.; -tag, m. -es -e, Postdag, c.; -verwalter, m. -s pl. f. sg. Postforvalter, c.; -wagen, m. -s pl. f. sg. Postvogn, c.; -weg, m. -es -e, Postvei, c.; -wesen, n. -s ud. pl. Postvæsen, n.; -zeichen, n. -s pl. f. sg. Postmærke, n.

Postement, (Posta-) n. -es -e, Postement, n.

Posten, m. -s pl. f. sg. Post, c. (især i Krigsv.) Plads, Skildvagt, c.; fig. Post, c., Embede, n., Betjening, c.; (Jagtsp.) Tegn med Jagthornet.

Postille, f. -n, Postil, c.; -nreiter, m. -s pl. f. sg. Postillant, Postilrytter, c.

Postillion, m. -s -e, Postillon, Postkarl, c.

Posto, indecl. -fassen, faae fast Fod, besætte et Sted, sætte sig fast.

Postscriptum, n. -s, Postscriptum, Efterskrift, n.

Postulat, n. -es -e, Postulat, n., Paastand, c.; (hos Bogtr.) en Halvsvends Optagelse til fuldkommen Svend.

Postuliren, v. n. m. h. postulere, forbre, paastaae; (hos Bogtr.) optages hoitideligen til Svend.

Potage (l. -asche) f. -n, Potage, Kjødsuppe, c.; -nlöffel, m. -s pl. f. sg. Potageskee, c.; -nschüssel, f. -n, Potagefaal, Terrine, c.

Potentät, m. -en -en, d. T. Potentat, c.

Potenz, f. -en, Potents, c.

Pott, m. -es -e (Nordt.) Potte, c.; Pot, c. (et bestemt Maal for flydende Ting); -asche, f. ud. pl. Potaske, c.; -fisch, m. -es -e, Kaskelot, c. (et Slags Hvalfisk).

Pox, interj. vulg. ei! (udtrykker en Forundring): -tausend! - Henker! ei! for Pokker!

Prabende, f. f. Pfründe.

Pracher, m. -s pl. f. sg. (sjeld.) f. Bettler.

Pracht, f. ud. pl. Pragt, c.; fig. Tilboielighed til Pragt; overdreven Luxus, Yppighed, Hoffærdighed, c.

Pracht-aufwand, m. -es ud. pl. Luxus, c.; -bau, m. -es -e, Pragtbygning, c.; -bett, n. -es -e, Paradeseng, c.; -blume, f. -n, Pragtblomst, c.; -gebäude, n. -s pl. f. sg. f. -bau; -grabmaal, n. -es -mäler, Mausolee, n.; -himmel, m. -s pl. f. sg. Thronhimmel, Baldachin, c.; -käfer, m. -s pl. f. sg. Pragtbille, c.; -kegel, f. -n, Obelisk, c.; -liebend, aj. pragtelskende; -los, aj. pragtles; -losigkeit, f. ud. pl. Pragtleshed, c.; -stück, n. -es -e, Pragtstykke, n.; -sucht, f. ud. pl. Pragtsyge, c.; -süchtig, aj. pragtsyg; -voll, aj. pragtfuld; -werk, n. -es -e, Pragtværk, n.

Prachtig, aj. prægtig; vandt, tilboielig til at vise Pragt; -keit, f. f. Pracht.

Präcipitat, n. -es -e, (i Chym.) Præcipitat, n.

Präcition, f. ud. pl. Præcition, c.

Präctik, f. ud. pl. Practik, c.

Praktike, f. -n, d. T. Practic, Udovelse, Ränke, listig, snedig Streg, c.

Prädestination, f. ud. pl. (i Theol.) Prædestination, c.

Prädicat, n. -es -e, Prædicat, n.

Präfect, m. -en -en, Præfect, c.

Prägeln, v. a. (n. St.) riste, stege i Smør.

Prägen, v. a. præge: Geld, Münze; trykke, indprente; fig. gjøre nye Ord; -gung, f. -en, Prægning, c.

Präger, m. -s pl. f. sg. Præger, c.; især den Arbeider i Mynten, som præger Skillemynt.

Prahlen, v. n. m. h. prale; tale store Ord; fig. stinne, glindse, brafte; (foræld.) tale med klingrende Stemme.

Prahler, m. -s pl. f. sg. Praler, Stor-, Stortaler, c.; -ei, f. 1) Pralen, Tilboielighed til og Færdighed i at prale, ud. pl. 2) Praleri, n., Ord og Handlinger, hvormed man praler; pl. -en; -isch, aj. pralersk, praleragtig.

Prahlhaft, aj. pralersk, praleragtig; -igkeit, f. ud. pl. f. Prahlerei.

Prahlhans, m. -es (-en) -änse, (-en) d. T. Pralhans, c.

Prahlsucht, f. ud. pl. Pralesyge, c.

Prahm, m. -es -e, Pram, c., et flad Fartei; (n. St.) et Maal til Kalk.

Prahme, f. -n, d. T. Ranke; især

Humleranke, c.

Præjudiz, m. (f.) -es, Præjudits, c.

Prælat, m. -en -en, Prælat, c.; -ur, f. -en, Prælatur, n.

Prall, aj. d. T. stram, stærk spændt el. udstoppet; elastisk.

Prall, m. -es -e, Tilbagestød, n., -ſpringen, c.

Prallen, v. n. 1) m. h. frembringe den Lyd, som et fast spændt elastisk Legeme gjer, naar det med Heftighed drives mod et andet Legeme. 2) m. s. paa denne Maade stedes tilbage, springe tilbage; torne; (undert. lig. om andre Legemer, som ikke ere elastiske).

Prallig, aj. s. prall; lig. steil, brat (især i Bjergv.).

Prälltriller, m. -s pl. s. sg. (i Musik) en Trille, som slaaes kort og hurtigt.

Prämie (3 Stav.) f. -n, Præmie, c.

Prämisse, f. -n, Præmisse, c.

Prangen, v. n. m. h. lig. brage Andres Dine paa sig, især ved udvortes Glands, prange, prunke, brasse; ligel. i god Bem. ved fortrinlig glimrende Egenskaber; rose sig af, gjøre sig til af; (foræld.) tale meget, gjøre mange Omstændigheder, meget Væsen.

Pranger, m. -s pl. s. sg. Gabestok, c.; en Indbildsk, som prunker, praler.

Pranke, f. -n, Bjørneklo, c.

Praparation, f. -en, Præparation, c.

Präposition, f. -en, Præposition, c.

Prärogativ, n. -es -e, Prærogativ, n.

Präsent, n. -es -e, Præsent, c.

Prase, m. -s pl. s. sg. en glasagtig, gulgrøn Ædelsteen.

Praservativ, n. -es -e, Præservativ, n.

Präses, m. -'s pl. s. sg. Præses, Præsident, c.

Präsident, m. -en -en, (-inn, f. -en) Præsident, (-inde), c.

Praß, m. s. Braß.

Prasseln, v. n. m. h. knage, brage, knittre, knistre.

Prassen, v. n. m. h. føre et udsvævende, ødselt Liv, især i Nydelsen af Mad og Drikke; føre flot, fraadse, svire.

Prasser, m. -s pl. s. sg. et udsvævende Mske.; en Ødeland, Fraadser, Sviregast.

Prätendent, m. -en -en, Prætendent, c.

Prätension, f. -en, Prætention, c.

Präteritum, n. -s -ta, Præteritum, n.

Prätext, m. -es -e, Prætext, c.

Praxis, f. ud. pl. Praxis, c.

Predicant, m. -en -en, Prædikant, c.

Predigen, v. a. og n. m. h. prædike (udtales præke).

Predigen, n. -s pl. s. sg. Prædiken, c.

Prediger, m. -s pl. s. sg. Prædiker, Præst, Prædikant, c.; -mönch, m. -es -e, Dominikanermunk, c.; -schule, f. -n, Seminarium, n.; -stand, m. -es ud. pl. Præstestand, c.; -stuhl, m. -es -ühle, Præstens og hans Families Plads i Kirken; -tracht, f. -en, Præstedragt, c.; -wittwe, f. -n, Præsteenke, c.

Predigt, f. -en, Prædiken (udtales Præken), c.; sig. d. T. enhver eftertrykkelig Tale, Formaning, Bebreidelse; -amt, n. -es ud. pl. Præsteembede, n.; -buch, n. -es -ücher, en Bog, som indeholder Prædikener, Postil, c.; -stuhl, m. -es -ühle, s. Kanzel.

Predigung, f. -en, (sjeld.) Prædiken, c.

Preis, m. -es -e, Priis, c.: (Belønning, Hæderslen; Værdi; Roes, Bemærkelse, c.); etw. - geben, give til Priis, overlade til Andres Vilkaarlighed; sich - geben, give sig til Priis, opoffre sig; (Dim. -chen, d. T. Prieschen, n. -s pl. s. sg.) n. St. Linning, bred Sem, Stribe, Rem, c.

Preis-aufgabe, f. -n, Priisopgave, c.; -courant, m. -es -e, Priiscourant, c.; -frage, f. -n, Priisspørgsmaal, n.; -lauch, m. -es -e, spansk Løg, n.; -lich, aj. priselig, priisværdig (især i Spøg); sich -lich belustigen (sjeld.), overordentligen; -schrift, f. -en, Priisskrift, n.; -würdig, aj. priisværdig, i høi Grad roesværdig; (sjeld.) forsvarlig, svarende til sin Priis; -würdigkeit, f. ud. pl. Priisværdighed, c.

Preise, f. -n, (n. St.) Linning, bred Sem, Stribe, Rem, c.

Preiselbeere, f. -n, Tyttebær Busk, Tyttebær, n. (Frugten og Busken); Vaccinium Vitis idæa.

Preisen, v. a. 1) rgl. sætte Priis paa, vurdere. 2) i. priise, beremme: Gott -; Einen glücklich -.

Prell, m. -es ud. pl. d. T. Overfladen af en paa langs udspændt Ting.

Prelle, f. -n, et stærkt Klæde, som man paa Rævejagt trækker stramt i begge Ender.

Prellen, v. a. torne; drive, slaae tilbage; einen Fuchs -, vippe, lege Himmelspræt med; sig. Einen -, bedrage, føre bag Lyset, snyde; tage ved Næsen (ved Kjøb og Salg).

Preller, m. -s pl. s. sg. Tornen, c., et tilbagespringende Stød el. Slag; et Slag paa et stramt spændt Legeme; Strambux, c.; -ei, f. -en, Bedrageri, Snyderi, n.

Prellschuß, m. -sses -üsse, Skud af en Kanon, der er stillet saaledes, at Kuglen støder til Jorden, men springer op igjen; (undert.) Streifskud, n.

Premsen, v. a. d. T. trykke, stoppe, proppe tæt sammen.

Presenning, f. -en, Presenning, c.

Preß, aj. liggende tæt til, klos paa.

Preß-baum, m. -es -äume, Pressebom, c.; -bengel, m. -s pl. s. sg. Pressebengel, c.; -freiheit, f. ud. pl. Pressefrihed, c.; -kopf, m. -es -öpfe, Kje-

Digitized by Google

det af Øre- og Svinehoveder, efterat det er smaahakket; (paa store Presser) den nederste tykke Deel af Skruen; -schraube, f. -n, Pressestrue, Perse-, c.; -schwengel, m. s. -bengel.

Presse, f. -n, Presse, Perse; Bogtrykkerpresse, c.; Glands, som Tøi erholder ved Presning; (undert.) et Legeme, som trykker paa et andet.

Pressen, v. a. presse, perse: die Zeuge, Wein -; fig. presse: d. T. trænge, trykke meget; med Magt borttage til Krigstjeneste; der Saal ist gepreßt voll, propfuld; -ung, f. -en, Presning, c.

Presser, m. -s pl. s. sg. Presser, c.; en Person, som presser, især Vindruer; -lohn, m. -es ud. pl. Presselen, c. [siken).

Presto, n. (indecl.) Presto, c. (i Mu-

Preußelbeere, s. Preisel-.

Preußisch, aj. preussist.

Prickeln, v. a. og n. m. h. prikke, især om Mad, som river i Ganen og paa Tungen; eine -de Rede, pikant, stikkende.

Priester, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Præst, (-inde), c.

Priester-amt, n. -es -ämter, Præsteembede, n.; Præsteværdighed, c.; -herrschaft, f. -en, Præsteherredømme; Hierarchie, n.; -joch, n. -es -e, Præsteaag, n.; -lich, aj. præstelig; -rock, m. -es -öcke, Præstekjole, c.; -schaft, f. -en, Præstestab, n.; -thum, n. -es ud. pl. Præsteværdighed, c.; -weihe, f. -n, Præsteindvielse, -ordination, c.

Primas, m. sg. indecl. pl. -en, Primas, c.

Primat, n. -es -e, Primat, n.

Prime, f. -n, Prime, c. (i Fegtek. og i Musik.); (hos Bogtrykk.) den første Side paa ethvert trykt Ark; (hos Landm.) tiende Delen af en Tomme.

Princip, n. -es -ien, Princip, n.

Principal, 1) m. -es -e, d. T. (-inn, f. -en) Principal (-inde), c. 2) n. -es -e, Principal, c. (i Orgeler).

Prinz, m. -en -en, Prinds, c.

Prinzenfarbe, f. ud. pl. d. T. Prindsefarve, c. (guldguul Farve).

Prinzessinn, f. -en, Prindsesse, c.

Prinzlich, aj. prindselig.

Prinzmetall, n. -es ud. pl. Prindsmetal (et af Kobber og Tin sammensmeltet Metal af rodguul Farve).

Prior (i langt) m. -s -ren (o langt) (-inn, f. -en) Prior (-inde), c.; -at, n. -es -e, Priorat, n.

Prise, f. -n, Prise, c.: en Prise Tobak; Prise, c. (et erobret Skib).

Prisma, n. -s -men, Prisma, n.

Pritsche, f. -n, Brix, c.; -n, v. a. Einen -, brixe, slaae med en Brix.

Privat, aj. privat; især: -andacht, f. ud. pl. Huusandagt; -beichte, f. ud. pl. hemmeligt Skriftemaal; -leben, n. -nutzen, m. -person, f. -stunde, f. Privatliv, -nytte, -person, -time.

Privèt, n. -es -e, d. T. Privet, Vandhuus, n. [um, n.

Privilegium, n. -s -gien, Privilegi-

Probat, aj. probat.

Probe, f. -n, Prøve, c.: die - bestehen; Einen auf die - setzen; eine - seiner Freundschaft; et Redskab at gjøre Prøve med.

Probe- (i mange Sammensætn., f. Ex.) -arbeit, f. -en, Prøvearbeide, n.; -blatt, n. -es -ätter, Prøveblad, n.; -bogen, m. -s pl. s. sg. Prøve-ark, Correctur-, n.; -jahr, n. -es -e, Prøve-aar, Noviciat, n.; -mäßig, aj. overensstemmende med Prøven; -schrift, f. -en, Prøve-skrift, c.; -stuck, n. -es -e, Prøve-stykke, n.

Proben, v. a. Einen el. etw., stille paa Prøve, forsøge, probere; prøve.

Probiren, v. a. d. T. prøve, forsøge, probere: Gold, Silber -.

Probirer, m. -s pl. s. sg. (i Bjergv.) Proberer, En, som prøver Ertse og Bjergarten.

Probir-gewicht, n. -es -e, Probeervægt, c.; -kunst, f. ud. pl. Probeerkonst, c.; -nadel, f. -n, Probeernaal, c.; -wage, f. -n, Probeervægt, c.

Problèm, n. -es -e, Problem, n.

Probst, m. s. Propst.

Procedur, f. -en, Procedur, c.

Procent (-zent) n. -es -e, Procent, c. (efter et Talord pl. s. sg.)

Proceß, m. s. Prozeß.

Procession, f. -en, Procession, c.

Proclama, n. Proclama, n.

Proclamiren, v. a. proclamere; -mation, f. -en, Proclamation, c.; -mator, m. -s -en, Proclamator, c.

Procurator, m. -s -en, Procurator, c.

Product, 1) m. -es -e, Product, c. (Tugtelse). 2) n. -es -e, Product, n. (Frembringelse). [densløste).

Proeß, f. ud. pl. Proes, n. (Dr-

Profession, f. -en, d. T. Profession, c.; -ist, m. -en -en, Professionist, c.

Professor, m. -s -en, Professor, c.; -at, n. -es -e, Professorat, n.

Professur, f. -en, Professorat, n.

Profil, n. -es -e, Profil, c.

Profit, m. -es ud. pl. d. T. Profit, c.

Profoß, m. -es -e, Profos, c.

Programm, n. -es -e, Program, n.

Progreß, m. -sses -sse, Progres, n.

Project, n. -es -e, Project, n.

Prolog, m. -es -e, Prolog, c.

Promenade, f. -n, Promenade, c.

Promt el. prompt, aj. prompt.

Pronomen, n. -s pl. -nomina, Pronomen, n.

Propagande, f. -n, Propagande, c.

Digitized by Google

Prophet, m. -en -en (-inn, f. -en) Profhet (-inde), c.; -engurke, f. -n, et Slags kugleformede, spidsede Agurker; -enkuchen, m. -s pl. s. sg. (n. St.) et Slags store, meget tynde, haardt bagte Kager; -isch, aj. profhetisk.

Prophezeien, v. a. spaae, forudsige; -zeiung, f. -en, Spaadom, Forudsigelse, c.

Proportion, f. -en, Proportion, c.

Propst, m. -es -öpste, (-öpstinn, f. -en) Provst (-inde), c.; -ei, f. -en, Provsti, n.

Prorector, m. -s -en, Prorector, c.; -at, n. -s -e, Prorectorat, n.

Prosa, f. Prose.

Prosaisch, aj. prosaisk.

Prosaist, m. -en -en, Prosaist, c.

Prose, f. ud. pl. Prosa, c.

Proselyt, m. -en -en, Proselyt, c.

Prosit! interj. prosit!

Prosodie, f. -n, Prosodie, c.

Prospect, m. -es -e, Prospect, c.

Protest, m. -es -e, Protest, c.; -ant, m. -en -en, Protestant, c.; -antisch, aj. protestantisk; -ation, f. -en, Protestation, c.

Protokoll, n. -es -e, Protocol, c.

Protzen, v. 1) n. m. h. d. T. trodse. 2) a. bevæge med Møie fra et Sted til et andet (om Kanoner og andre tunge Legemer).

Protzig, aj. stiv, ubøielig; trodsig, overmodig.

Protzkette, f. -n, en Kjede, hvormed Kanoner gjøres fast paa

Protzwagen, m. -s pl. s. sg. en Axel med to Hjul til en Kanons bequemme Transport.

Proviant, m. -es ud. pl. Proviant, c.

Provinz, f. -en, Provinds, c.; -ialism, m. pl. -en, Sprogbrug i en Provinds.

Provision, f. -en, Provision, c.

Provisor, m. -s -s el. -en, Provisor, c.

Prozeß, m. -sses -sse, Proces, c.: (Fremgangsmaade i Chymien; Retsgang; sig. Retssag, c.); -kosten, pl. ud. sg. Processomkostninger; -ordnung, f. -en, Processanordning, c. (efter hvilken Retssager ved Retten skulle forhandles).

Prozessiren, v. n. m. h. procedere.

Prudel, m. s. Brudel.

Prüfen, v. a. prøve, undersøge; d. T. probere; -swerth, -swürdig, aj. værd at prøve; -sung, f. -en, P-lse, U-lse, c.

Prüfer, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) den, som anstiller Prøve; Examinator, c.

Prüfling, m. -es -e, den, som prøves; Lærling, Examinand, c.

Prügel, m. -s pl. s. sg. Prygl, Stok, Knippel, c.; blot pl. Prygl, (at faae Slag af en Prygl); -ei, f. -en, Pryglen, n.; -n, v. a. Pinen el. ein Thier, prygle; -suppe, f. ud. pl. en Dragt Prygl; -weg, m. -es -e, Faschineveei, c.

Prunelle, f. s. Brünelle.

Prunk, m. -es ud. pl. Prunk, Pragt, Bram, c.; -en, v. a. prunke; (især Nordt.); -voll, aj. fuld af Prunk, prægtig, pragtfuld.

Psalm, m. -es -e el. -en, Psalme, c.; -buch, n. -es -ücher, Psalmebog, c.; -ist, m. -en -en, Psalmist, c.

Psalter, m. -s pl. s. sg. et meget gammelt, musikalsk Strengeinstrument, med hvilket man pleiede at ledsage Sangen; (bibelsk) Psalmebog.

Psittig, m. -es -e, Papegoie, c.

Psychologie, f. -n, Psychologie, c.

Ptisane (l. Tisane) f. -n, Ptisane, Svaledrik, c.

Publicität, f. ud. pl. Publicitet, c.; -licum, n. -s ud. pl. Publikum, n.

Pucht, f. -en, (i Saltv.) Tørreloft, n.

Pud, n. -es -e, Pud, n. (en russisk Vægt paa 40 Pund).

Pudding, m. -es -e, Pudding, c.

Pudel, m. -s pl. s. sg. Pudel, -hund, c.; d. T. Skjeve (Feil i Keglespil); (m. St.) Pøl, Pyt, Sump, c.; (Nordt.) et kort Fad til Vinoplag; en forhen brugelig Damefrisur; einen - machen, begaae en Feil, en Buk; -hund, m. -es -e, Pudelhund, c.; -kopf, m. -es -öpfe, en forhen brugelig Damefrisur; -mütze, f. -n, laaden Mandsfolkehue, pelst Hue; -narrisch, aj. d. T. i høieste Grad lystig, fudseerlig, spøgefuld, snurrig; -naß, aj. dyndvaad.

Pudeln, v. n. m. h. slaae Skjeve, begaae Feil i Keglespillet.

Puder, m. -s ud. pl. Pudder, c.; -beutel, m. -s pl. s. sg. Pudderpung, -pose, c.; -bläser, m. -s pl. s. sg. Pudderpuster, c.; -ig, aj. puddret; -n, v. a. puddre; -püster, m. -s pl. s. sg. s. -bläser; -quast, m. -es -e, Pudderqvast, c.; -schachtel, f. -n, Pudderæske, c.; -zucker, m. -s pl. s. sg. Pudersukker, n.

Puff! interj. puf, paf!

Puff, m. -es 1) pl. -üffe, Puf, n.: (Knald; især d. T. Stød, n. fornemmelig med knyttet Næve); s. Puffspiel. 2) pl. -e el. -en, Puf, n. (en brusende, foldet Deel paa Klædningsstykker).

Puffbohne, f. -n, d. T. Sobonne, c.

Puffbrett, n. -es -er, det indvendige Dambræt, hvorpaa spilles Puffspiel, s. dette Ord.

Puffen, v. d. T. 1) n. m. h. puffe, knalde; sig. (forældl.) opsvulme, hæve sig, blive tyk; das pufft, vulg. det hører og fornemmer man vidt og tydeligt, det kan forstaae, det har Eftertryk. 2)

Digitized by Google

a. vulg. puſſe, ſtode til, ſaa det puffer; forſyne med Puf.

Puffer, m. -s pl. ſ. sg. Puffert, c. (en liden Piſtol); En, ſom puffer.

Puffſpiel, n. -es -e, et Spil med 2 Tærninger og 30 Dambrikker; Trokodille.

Pulpèt, n. -es -e, Pulpet, c.

Puls, m. -es -e, Puls, c., Pulsaarens Slag; Pulsaaren ſelo med Hensyn til dens ſlaaende Bevægelſe; (Syd- og Nordt.) Klokkernes Ringen, iſær fra en Pauſe til en anden; -ader, f. -n, Pulsaare, c. (Arterier); -ſchlag, m. -es -äge, Pulsſlag, n.

Pulſen, v. n. m. h. (om Blodet i Pulsaaren) ſlaae, pulſere.

Pult, n. -es -e, Pult, c.

Pulver, n. -s pl. ſ. sg. (Dim. Pülverchen, n. -s pl. ſ. sg.) Pulver, n.; Krud, n.

Pulver-flaſche, f. -n, og -horn, n. -es -örner, Krudhorn, n.; -icht, aj. pulveragtig, krudagtig; -ig, aj. i Pulver, ſom Pulver; -iſiren, v. a. d. T. puloriſere; -kammer, f. -n, Krudkammer, n.; -karren, m. -s pl. ſ. sg. Krudkarre, c.; -magazin, n. -es -e, Krudmagaſin, n.; -maß, n. -es -e, Krudmaal, n.; -mühle, f. -n, Krudmelle, c.; -müller, m. -s pl. ſ. sg. Krudmeller, c.; -ſack, m. -es -äcke, Krudpoſe, -ſæk, c.; fig. det Sted paa Geværer ved Svandſtruen, hvor Krudet gjør ſtærkeſt Virkning; -thürm, m. -es -ürme, Krudtaarn, n.; -tonne, f. -n, Krudtonne, c.; -wagen, m. -s pl. ſ. sg. Krudvogn, c.

Pulvern, v. a. ſtøde til Pulver, pulveriſere, beſtrøe med Pulver.

Pump! interj. plump!

Pump, m. -es ud. pl. etw. auf -nehmen, paa Puf, paa Borg.

Pumpe, f. -n, Pompe, c.

Pumpen, v. 1) a. pompe. 2) n. m. h. plumpe; tage paa Puf, paa Borg.

Pumpen-bohrer, m. -s pl. ſ. sg. Pompebor, Rende-, n.; -macher, m. -s pl. ſ. sg. Vandmeſter, Pompeſætter, c.; -ſchuh, m. -es -e, Pompeſko, c.; -ſchwängel, m. -s pl. ſ. sg. Pompeſtang, c.; -ſtock, m. -es -öcke, Pompetud, c.; -werk, n. -es -e, Pompeværk, Suge-, n.

Pumper, m. -s pl. ſ. sg. Pomper, c.

Pumpermette, f. -n, (i den catholſke Kirke) et Navn paa den Meſſe, ſom ſynges Skærtorsdags Eftermiddag.

Pumpernickel, m. -s ud. pl. d. T. en Benævnelſe paa grovt Brød i Weſtphalen.

Pumphoſen, pl. ſ. Pomp-.

Punct, m. -es -e (Dim. Pünctchen, n. -s pl. ſ. sg.) Punkt, c. og n.: (en fiin Spids, og Stikket dermed); fig. Prik, c., Punktum, n.; en fuldſtændig Sætning; Periode, et Afſnit af et Skrift; Stykke, Sag, Gjenſtand, c.; en liden, for Øiet neppe kjendelig Deel; das trifft auf den - zu, meget nøie, paa et Haar; auf dem -e ſeyn, ſtehen, være i Begreb med.

Puncten, v. a. punctere.

Punctir-buch, n. -es -ücher, Punkteerbog, c.; -kunſt, f. -ünſte, Punkteerkonſt, c.

Punctiren, v. a. punctere.

Pünctlich, aj. blot fig. punktlig, meget nøiagtig; -keit, f. ud. pl. Punktlighed, c.

Punctum, n. Punktum, n.

Punctur, f. -en (hos Bogtr.) Punktur, c. (to Jernſpidſer i Preſſen; Hullerne i Arket, ſom disſe gjøre).

Punſch, m. -es ud. pl. Punſch, c.; -en, v. n. m. h. drikke Punſch; -napf, m. -es -äpfe, Punſchebolle, c.

Pupill, m. -en -en, og -e, f. -n, Pupille, c. (umyndig Mandsperſon, umyndigt Fruentimmer).

Pupille, f. -n, Pupille, Øieſteen, c.

Pupillen-collegium, n. -gii -gien, Overformynderi, n.; -gelder, pl. ud. sg. Umyndiges Penge.

Puppe, f. -n (Dim. Püppchen, n. -s pl. ſ. sg.) Dukke, en cylinderdannet, ſammenviklet Maſſe, og hvad der ligner ſamme; Puppe, c. (et Inſect i dens anden Forvandlingstilſtand); Nymphe, c.; fig. (kjælende) et lidet Barn; Glut, c.

Puppen, v. 1) n. m. h. gjøre Dukker, lege med Dukke. 2) a. hylde, indvikle.

Puppen-geſicht, n. -es -er, Dukkeanſigt, n.; -mäßig, aj. dukkeagtig; -ſpiel, n. -es -e, Dukkeſpil, Marionetſpil, n.; fig. enhver uvigtig Beſkæftigelſe; -ſpieler, m. -s pl. ſ. sg. Marionetſpiller, c.; -ſtand, m. -es ud. pl. Puppetilſtand, c.

Pur, aj. d. T. puur, reen, ſkær; blot, [intet uden.

Purganz, f. -en, Purgants, c.

Purgiren, v. a. og n. m. h. purgere; (i Retsſp.) frigjøre ſig ved Ed.

Purpur, (Purper) m. -s pl. ſ. sg. Purpur, c.; et purpurfarvet Gevand, Purpurkaabe, c.

Purpur-farbe, f. -n, Purpurfarve, c.; -farben el. -big, aj. p-farvet; -hut, m. -es -üte, P-hat, Cardinals-, c.; -kleid, n. -es -er, P-klædning, c.; -mantel, m. -s pl. ſ. sg. P-kaabe, c.; -roth, aj. p-rød; -röthe, f. ud. pl. P-rødhed, c.; -ſchnecke, f. -n, P-ſnegl, c.

Purpurn, aj. purpurfarvet, -rød; Purpurs-, i Purpur.

Purzeln, ſ. Burzeln.

Puſtel, f. -n, Blegn, Hede-, c.; iſær Kokopper, naar de ere fyldte med Lym-

rhe.

Puſter, m. -s pl. ſ. sg. (Nordt.) en Person el. Ting, som puster; Puster, c.

Pute, f. -n (Puthenne, f. -n) kalkunſt Høne, c.; -nbraten, m. -s pl. ſ. sg. Kalkunſteg, c.

Puter, m. -s pl. ſ. sg. (Puthahn, Puter-, m. -es -ahne) kalkunſt Hane, c.; -braten, m. -s pl. ſ. sg. Kalkunſteg, c. [der kaldes paa Hons).

Putt! interj. d. T. put! (hvormed

Putz, m. -es ud. pl. Pynt, c.: (paa Klæder, iſær paa Fruentimmernes; pyntelig Paaklædning); (undert.) Pynten, Pyntning, c.; -en, v. a. pudſe das Licht, den Bart, ſich (Dat.) die Naſe; die Schuhe, ein Gewehr; fig. pudſe: forſkjenne, zire, pynte, iſær ved pyntelige Klæder; Einen -, give Irettesættelſe.

Putz-docke, f. -n, Pyntedukke, c.; -gemach, n. -es -ächer, Pyntekammer, n.; -handel, m. -s ud. pl. Galanterihandel, c.; -holz, n. -es -ölzer, Pudsholt, n. (hos Skomag.); -mächerinn, f. -en, Modehandlerinde, c.; -ſchere, f. -n, Lyſeſax, c.; -ſucht, f. ud. pl. Pyntesyge, c.; -ſuchtig, aj. pyntesyg; -tiſch, m. -es -e, Toilette, n.

Putze, f. -n, Lyſeſax, c.; Tande, c.

Pygmäe, m. -n -n, Pygmæer.

Pyramide, f. -n, Pyramide, c.

Q.

Q, en Conſonant, det ſyttende Bogſtav i A B C, har altid u efter ſig, med hvilket det lyder ſom kw.

Quaal, f. ſ. Qual.

Quabbe, f. -n, (Nordt.) Qvabbe, c. (Doglæp paa Qvæg). [ſket, fed.

Quabbelig, aj. qvabbet, qvabſet, la-

Quabbeln, v. n. m. h. vulg. qvabre, dirre af Fedme.

Quackſalber, m. -s pl. ſ. sg. (foragt.) Qvakſalver, Markſtriger, c.; -ei, f. -en, Qvakſalveri, n.; -n, v. n. m. h. qvakſalve.

Quader, m. -s pl. ſ. sg. ſædv. -ſtein, m. -es -e, Qvadersteen, c. (tilhuggen Brudſteen).

Quadrant, m. -en -en, Qvadrant, c.

Quadrat, n. -es -e, Qvadrat, c.; -elle, f. -n, Qvadratalen, c.; -fuß, m. -ſſes -üſſe, Q-fod, c.; -maß, n. -es ud. pl. Q-maal, n.; -meile, f. -n, Q-mil, c.; -ur, f. -en, Qvadratur, c.

Quadrille (l. Kadrillje) f. -n, Quadrille, c.

Quadriren, v. 1) a. qvadrere. 2) n. m. h. d. T. ſtikke ſig, paſſe ſig.

Quadrupel, m. -s pl. ſ. sg. Qvadrupel, c. [pluddrende Barn.

Quakelchen, n. -s pl. ſ. sg. d. T. et

Quakeln, v. n. m. h. Dim. af

Quaken, v. n. m. h. qvække, (ſom Frøer og Ænder); d. T. pludre, ſludre, ſvadſe.

Quäken, v. n. m. h. qvække, give den Lyd qvak fra ſig; iſær om Harenes Skrig.

Quäker, (Quaker) m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Qvæker, c. (-inde); et Dyr, ſom qvækker; iſær en Art Finker.

Qual, f. -en, Qval, Pine, Marter, c. (en høi Grad af Legems- og Sjælesmerter); -envoll, aj qvalfuld.

Quälen, v. a. Einen, qvæle, pine, martre, plage.

Quäler, m. -s pl. ſ. sg. Qvæler, Plageaand, c.; -ei, f. -en, Qvæleri, n.

Qualität, f. -en, Qvalitet, c.

Qualle, f. -n, Vandmand, c.

Qualm, m. -es (pl. ſjeld. -älme) Qvalm, Dunſt, tyk Damp, c.; Qvalme, c., Hjerteondt, n., Væmmelſe, c.; -en, v. n. m. h. give tyk Damp fra ſig.

Qualmig, aj. qvalm.

Qualſter, m. -s pl. ſ. sg. Qvalſter, tyk Sliim, c.; Bærtøge, c.; -n, v. n. m. h. d. T. udkaſte Qvalſter.

Qualvoll, aj. qvalfuld.

Quant, m. -es -e, Qvant, c., en liſtig, ſnu el. lyſtig, ſpegefuld Perſon; Skin, n., forſtilt Handling; -sweiſe, av. qvantsviis, paa Skrømt.

Quantität, f. -en, Qvantitet, c.

Quappe, f. -n, (Nordt.) Qvappe, Aale-, c. [rantaine, c.

Quarantäne, f. -n (l. Kar-) Qva-

Quark, m. -es pl. (om flere Slags) -e, ſammenloben Melk, ſom Floden er ſtemmet af; Dynd; d. T. ogſaa foragt. enhver ubetydelig Ting, Bagatel, c., Snavs, n.

Quark-hänge, f. -n, et hængende Stillads, til at tørre friſke Oſte paa; -käſe, m. -s pl. ſ. sg. Suurmelksoſt, c.; -kloß, m. -es -öße, Klumper, Boller og -nudel, f. -n, Nudler af ſammenloben Melk ſamt Meel, Æg og Smør.

Quarre, f. -n, et vrantent, altid ſtraalende Barn; Vrantepotte, c.; er hat eher eine - als eine Pfarre ge-

Digitized by Google

habt, han var gift, før han havde Embede.

Quærren, v. n. m. h. d. T. knurre, vrante, skrige som et lille Barn.

Quart, n. -es -e, Qvart, c.

Quartal, n. -es -e, Qvartal, n.

Quartanfeber, n. -s pl. s. sg. Fjerdedagsfeber, c. [(Bog i Qvart).

Quartant, m. -en -en, Qvart, c.

Quarte, f. -n, Qvart, c.

Quartett, n. -es -e, Qvartet, c.

Quartier, n. -es -e, Qvarteer, n. (i de Bem., hvori dette Ord bruges i Dansk); -en, v. a. forskaffe, anvise Qvarteer (fornemmelig i ein- og aus-); -meister, m. -s pl. s. sg. Qvarteermester, c.; -stadt, f. -ädte, den første Stad i de fire Classer af de forrige Hanseestæder.

Quarz, m. -es -e, Qvarts, c. (en Steenart); -fluß, m. -sses -üsse, farvet, flammet Qvarts; -icht, aj. qvartsagtig; -ig, aj. som indeholder Qvarts.

Quassia, f. ud. pl. Qvassia, c.

Quast, m. -es -en fl. -äste (f. -en) Qvast, Dusk, c. [ber, c.

Quatember, m. -s pl. s. sg. Qvatem-

Quaterne, f. -n, Qvaterne, c.

Quatschen, (quatzeln) v. n. m. h. vulg. qvappe; svoppe, give en Lyd fra sig, som naar man træder i leret Jord.

Quatschlicht, (quatschelig) aj. vulg. blødt, fedt og saftigt at føle paa.

Queck, aj. qvik, frisk, munter, levende.

Quecke, f. -n, Rødderne paa alle Slags Græs, som sætte Straa; især Rødderne af -ngras, n. -es -äser, Qvikhvede, c., -græs, n.

Quecksilber, n. -s ud. pl. Qvikselv, n. (skrives ogsaa Qvæg- og Qveg-).

Queble, f. -n, Haandklæde, n.; (i Bjergv.) Afløbsrende, c.

Quell, m. n. St. for -e, f. -n, Kilde, Oprindelse, c., Udspring, Væld, n.

Quell-ader, f. -n, Kildeaare, c.; -grund, m. -es -ünde, en sumpig Egn med skjulte Kilder; -salz, n. -es ud. pl. Kildesalt, n.; -sand, m. -es ud. pl. Flydesand, c.; -wasser, n. -s ud. pl. Kildevand, n.

Quellen, v. 1) i. n. m. s. og h. qvælde; ligel. udvides ved at der kommer Vaadt paa; fig. udspringe, have sin Grund i en anden Ting, flyde af, (med Bibegreb om Rigdom). 2) rgl. a. buldne, udvide ved at komme Vaadt paa, f. Ex. Erbsen -.

Quendel, m. -s pl. s. sg. (hos Kulsviere) Midten af en Mile; den lodrette Stang deri; Timian, c.

Quengeln, v. n. m. h. d. T. tale med grædende qvindelig Stemme; (n. St.) opføre sig gjøglende, barnagtig.

Quent, n. -es -e, el. sædv. -chen, n. -s pl. s. sg. Qvintin, n.

Quer, aj. tvært, paa tværs; skraat; fig. (forald.) forkeert; forbittret, vred.

Quer-axt, f. -äxte, Tværøre, c. (i Form af et T, at hugge Taphuller med); -balken, m. -s pl. s. sg. Tværbjælke, c.; -band, n. -es -änder, Tværbaand, n.; -bank, f. -änke, Tværbænk, c.; -sbret, n. -es -er, Tværbræt, n.; -bügel, m. -s pl. s. sg. Tværbøile, c.; -sfeldein, aj. fig. uventet, paa Tværs, ikke beleiligt; -finger, m. -s pl. s. sg. Fingersbred, c.; -flöte, f. -n, s. -pfeife; -gang, m. -es -änge, Tværgang, c.; -gasse, f. -n og -gaßchen, n. -s pl. s. sg. Tværgade, c.; -giebel, m. -s pl. s. sg. Tværgavl, c. (paa et Huus); -hand, f. -ände, Haandsbred, c.; -shaus, n. -es -äuser, Tværhuus, n. (som vender med Siden til Gaden); -holz, n. -es -ölzer, Tværtræ, n.; -kopf, m. -es -öpfe, Tværdriver, c. (et tvært, egensindigt Mske.); -köpfig, aj. paa Tværdrivermaneer; -pfeife, f. -n, Tværfløite, c.; -pfeifer, m. -s pl. s. sg. En, som spiller Tværfløite; -sack, m. -es -äcke, Tværsæk, c.; -sattel, m. -s -ättel, Tværsadle, c.; -schlag, m. -es -äge, Tværslag, n.; -sinn, m. -es ud. pl. Tværdriveri, n.; -strasse, f. -n, Tvergade, c.; -strich, m. -es -e, Tværstreg, c.; fig. Streg i Regningen; -stück, n. -es -e, Tværstykke, n.; -zwickel, m. -s pl. s. sg. Tværsvikkel, c.

Quere, f. ud. pl. Brede, c.; in die Länge und in die -, paa langs og tværs; ins Kreuz und in die -, paa kryds og paa tværs; Eim. in die - kommen, komme paa tværs, være hinderlig, afbryde.

Querl, m. -es -e, Tvære, c., Kageriis, n.; -en, v. 1) a. tvære, sætte i Bevægelse ved en Tvære; Eier, pidske. 2) n. m. s. d. T. vimse om og gaae Andre i Veien.

Questen og questern, v. n. m. h. d. T. n. St. vimse frem og tilbage; uden Nødvendighed løbe hid og did.

Quetsche, f. -n, Qvæstning, c., et Redskab til at qvæste med; fig. Knibe, stor Forlegenhed, c.; d. T. Svedske, c.

Quetscheisen, n. -s pl. s. sg. Brændejern, n.

Quetschen, v. a. qvæste, knuse, klemme: sich den Finger; Hanf-, bryde, hrække; das Wachs -, ælte; -schung, f. -en, Qvæstning, Knusen, Klemmen, c.

Queue (l. Kö) f. -n, (i d. T. ofte m.) Kueue, c. (i Billardspil).

Quick, aj. d. T. (blot n. St. og i Sammens.) qvik, bevægelig, opvakt; munter, frisk, vever, rosk.

Quick, m. (n.) -es ud. pl. d. T. f. Quecksilber; -mühle, f. -n, en Mølle til ved Qvikselv at adskille Solvet fra dets Ertz; -sand, m. -es ud. pl. Qvik-

sand, Qvæg-, Qvæld-, n.

Quieken, v. n. m. h. d. T. pibe, skrige (som f. Ex. Rotter og andre Dyr).

Quietschen, v. n. m. h. d. T. skrige med en skurrende, ubehagelig Stemme.

Quint, s. Quent.

Quinte, f. -n, Qvint, c.; fig. d. T. Finte, Rænke, listig Streg, c.; -nmacher, m. -s pl. s. sg. Rænkemager, -smed, c.

Quinterne, f. -n, Qvine, Qvinterne, c.

Quintessenz, f. -en, Qvintessens, c.

Quintett, n. -es -e, Qvintet, c.

Quirl, m. (Nordt.) s. Querl.

Quitt, av. d. T. qvit, los, fri, frigjort; einer S. (Gen.) -.

Quitte, f. -n, Qvæde, c. (Frugt).

Quitten-apfel, m. -s -äpfel, Qvædeæble, n.; -baum, m. -es -äume, Q-træ, n.; -birn, f. -en, Q-pære, c.; -brod, n. -es ud. pl. en med Sukker nedsyltet, tørret Q-most; -geld, aj. guul som Q-frugten; d. T. meget guul; -kern, m. -es -e, Q-kjerne, c.; -muß, n. -sses ud. pl. Q-most, c.; -pfirsche, f. -n, Q-fersken, c.; -wein, m. -es ud. pl. Q-viin, c.

Quittiren, v. a. qvittere: Einen über etw., eine Summe; d. T. eine S., qvittere, opgive, forlade, give Slip paa; -ttung, f. -en, Qvittering, c.

Quodlibet, n. -s ud. pl. Qvodlibet, n.

Quotient, m. -en -en, Qvotient, c.

R.

R, det attende Bogstav i A B C, en Consonant.

Raa, f. -en, s. Rah.

Raapfen, m. -s pl. s. sg. Blaaspolen (Fisk).

Rabatt, m. -es ud. pl. Rabat, c.

Rabatte, f. -n, Rabat, c. (paa Klæder og fig. omkring et Havebed).

Rabbiner, m. -s pl. s. sg. (i Tiltale Rabbi) Mester, Rabbiner, Jødepræst, c.; -bbinisch, aj. rabbinsk.

Rabe, m. -n -n, Ravn, c. (Fugl).

Raaben-aas, n. -es -äser, et lavt Skjeldsord paa et lastefuldt Menneske; Ravneaadsel, n.; -ältern, pl. ud. sg. Ravneforældre; -art, f. ud. pl. fig. Ravneart, -natur, c.; -feder, f. -n, Ravnefieder, c.; -kiel, n. -es -e, Pennefieder af Ravnepose; -mutter, f. -ütter, Ravnemoder, c.; -schwarz, aj. d. T. ravnsort, kulsort; -stein, m. -es -e, et muret Retterssted; -vater, m. -s -äter, Ravnefader, c.

Rabuliſt, m. -en -en, Rabulist, c.

Race (l. Raße) f. -n, Race, c.

Rachbegierde, f. s. Rachgier.

Rache, f. -n, Hevn, c.: vor - blühen, brænde af Hevn; - an Einem nehmen.

Rächen, v. a. hevne, gjengjelde: einen Schimpf; sich an Einem; partic. bruges undert. uregl. nun bin ich gerochen; (i Bibelen) straffe.

Rachen, m. -s pl. s. sg. Svælg, n. (især de større Dyrs aabnede Gab); (foragt.) Mund, Hals, c.; fig. en Tings frygtelige Afgrund.

Rächer, m. -s pl. s. sg. Hevner, c.

Rachgier, f. el. -de, f. -n, Hevngjerrighed, c.; -ig, aj. hevngjerrig.

Rachsucht, f. ud. pl. Hevnesyge, c.; -süchtig, aj. hevnesyg.

Rack, m. s. Arrack.

Räck, m. -es -e, Rak, el. Rakke, c. (til Skibs; en Krands af Trækugler paa et Toug).

Racker, m. -s pl. s. sg. vulg. især Nordt. Rakker, Mestermand; Natmand, c.; (foragt.) en Hund; især et lavt Skjeldsord paa et foragteligt Mske.

Racket, n. -es -e, Raket, Ketser, c. rigtigere: die Rackette, -n, Raket, c. (til Fjederboldspil); (i Fyrværkerier).

Rad, n. -es -äder (n. St. -e) Hjul; Vogn-, n.; zum -e verurtheilt, til Steile og Hjul; er wurde aufs - gelegt, paa Steile; Kreds, Cirkel, c.; ein - schlagen, en Molle.

Rad-bärge, f. -n, (d. T. n. St.) Hjulbør, Trillebør, c.; -brechen, v. a. d. T. radbrække; fig. die Wörter -, udtale forkeert; -förmig, aj. hjulformig; -macher, m. -s pl. s. sg. Hjulmager, -mand, c.

Rade-berge, -macher, ꝛc. s. Rad-.

Radehaue, f. -n, Ryddehakke, c.

Rädel, 1) m. -s pl. s. sg. en stor Saald. 2) n. -s pl. s. sg. et lille Hjul.

Rädeln, v. a. d. T. (n. St.) dreie om i en Kreds; sigte, sælde.

Rädelsführer, m. -s pl. s. sg. Anfører for en oprørst Hob; Ophavsmand, c. (til noget Ondt).

Raden, m. -s ud. pl. Klinte, c. (Urt).

Räder, m. -s pl. s. sg. Saald, Sigte, c.; især til Korn; en Person, som sælder, sigter.

Rädern, v. a. knuse med Hjul; rad-

Digitized by Google

brække; sigte, sælde.

Räderwerk, n. -es -e, Hjulværk, n. (i en Maskine).

Rädieß, m. -es -e, -chen, n. -s pl. s. sg. Radiis, Rædike, c.

Radiren, v. a. radere; -rkunst, f. ud. pl. Radeerkonst, c.; -rmesser, n. -s pl. s. sg. Radeerkniv, c.; -rnadel, f. -n, Radeernagl, c.

Raff, m. -es ud. pl. Rækling, c. (visse Dele af Helleflynderen, især Finnerne, som afskæres og tørres).

Raffel, f. -n, et Redskab til at kradse med.

Raffen, v. a. strabe til sig: seine Sachen zusammen -; fig. rapse.

Raffinade, f. -n, Raffinade, c. (fiint Sukker).

Raffiniren, v. 1) a. raffinere: den Zucker. 2) n. m. h. d. T. auf etw., raffinere, søge at udgrunde, ogsaa slibe, konstle paa, forfine; raffinirt, raffinert, duelig, forslagen, listig.

Raffzahn, m. -es -ähne, Fortand, c. (hos Dyr); d. T. lange, fremstaaende Tænder hos Mstr.; -zähnig, aj. som har saadan Tand.

Ragen, v. n. m. h. (bevaus, hervor) rage ud, - frem, staae frem, stikke frem.

Ragout (l. -gub) n. -s -s, Ragout, c.

Rah, f. -en, Raa, c.; -segel, n. -s pl. s. sg. Raasejl, n.

Rahm, m. -es, 1) ud. pl. Flode, c.; s. Sahne; enhver tykkere Substants, som adskiller sig fra et flydende Legeme, f. Gr. Weinstein-; (n. St.) Sod, c. 2) pl. -e, el. -en, m. -s pl. s. sg. Ramme, Indfatning, c., Bræt, n. (die Rahme el. Rahme).

Rähmel, m. -s pl. s. sg. et Bundt Her paa 20 Pd. (ogsaa n.); s. Scharre.

Rahmen, m. -s pl. s. sg. (Dim. Rahmchen, n. -s pl. s. sg.) s. Rahm 2.

Rahmen, v. 1) n. m. h. sætte Flode. 2) a. die Milch -, stumme, tage Floden af, flode.

Rahmnäherei, f. 1) Rammesyening, c. ud. pl. 2) Tøi, som er syet i Ramme; pl. -en.

Rain, m. -es -e, Grenning, gren Plads, c.; Reen (imellem Agre), Ager-, c.; -en, v. n. m. h. (n. St.) grændse (om Marker og andre Grundeiendomme).

Raisonniren el. Räs-, v. n. m. h. raisonnere. [Pæle-, c.

Rammblock, m. -es -öcke, Rambuk,

Rammbock, m. -es -öcke, og

Ramme, f. -n, Pælebuk, c.

Rammel, m. -s pl. s. sg. Vædder (Væder) c.

Rammeln, v. 1) n. m. h. d. T. tumle, baltre sig, sprætte; (om Harer, Kaniner, Katte, Bukke og flere Dyr) ramle, parre sig. 2) a. ramme, ned-, nedstede; (i Bjergv. om Gange) sich -, gaae adeles i hverandre. [re-, c.

Rammelzeit, f. -en, Ramletid, Par-

Rammen, v. a. Pæle in die Erde, ramme, ned-. [Hanhare, c.

Rammler, m. -s pl. s. sg. Ramler;

Rammskopf, m. -es -öpfe, Vædderhoved, n.; fig. et Vædderhovedet lignende Hoved; især paa Arbeidsheste.

Rand, m. -es -änder, (Dim. Ränd-chen, n. -s pl. s. sg.) Rand, Kant, Bredde, Margen, c.; fig. d. T. mit etw. zu -e kommen, komme til Ende med; das verstebt sich am -, det forstaaer sig selv; eine S. zu -e bringen, i Orden. [Rand.

Rändern, v. a. rande, forsyne med

Randglosse, f. -n, Randglose, c.

Randschrift, f. -en, Randskrift, c.; (især paa Randen af Mynter).

Ranft, m. -es -änfte, (Dim. Ränftchen, n. -s pl. s. sg.) (Sydt.) Randen, det Yderste af en Ting; Skorpe, Brød-, Endestive, Skalk, c.

Rang, m. -es -e, Rang, Værdighed, Stand, c.; fortrinlig Rang; Eim. den - lassen, den øverste Plads; (undert.) Rad, Række, c.

Rang-ordnung, f. -en, Rangforordning, c.; -schiff, n. -es -e, Linieskib, n.; -streit, m. -es -e, Rangstrid, c.; -sucht, f. ud. pl. Rangsyge, c.; -süchtig, aj. rangsyg.

Range, 1) m. -n -n, Rækel, c. (en foragtelig Benævnelse paa en oplebeu Knøs); en ondskabsfuld Knægt. 2) f. -n (n. St.) Sø, c.; Grændse, c., -stjel, n.; et Slags Redbede; et langt oplebent Fruentimmer.

Rank, m. -es -änke, (foræld.) Krumning, c.; fig. blot pl. Ræuke, List, Snedighed, c.

Ranke, f. -n el. -n, m. -s pl. s. sg. Ranke, c.; -n, v. a. (undert.) n. m. h. ranke, snoe sig i Ranker; (d. T. undert.) rekke, bevæge frem og tilbage.

Rankett, n. -es -e, et Slags Snurreværk i Orgeler.

Ränkevoll, aj. rænkefuld.

Rankig, aj. ranket.

Ranunkel, m. -s pl. s. sg. el. f. -n, Ranunkel, c. (Urt).

Ranze, f. -n, Sø, c., Hunsviin, n.

Ränzel, n. -s pl. s. sg. d. T. Randsel, c.

Ranzen, m. -s pl. s. sg. (Dim. Ränzchen, n. -s pl. s. sg.) Randsel, Vadsæk-, c.; (vulg. og foragt.) et Mstes. el. Dyrs Legeme; Bug, Vom, c.

Ranzen, v. a. og n. m. h. d. T. larme, lebe, springe; (Sydt.) sich -, række og strække sig; (om mange Dyr) parre sig, lebe, være i Brunst.

Ranzig, aj. harsk, ankommen, stinkende, raadden; som er i Parring, i Brunst.

Ranzion, f. -en, Rantion, c.

Ranzzeit, f. -en, Lobetid, Brunft-, c.

Rapp, m. -en -en, Vindrueram, c.

Rappe, 1) m. -n -n, en Art Rovfisk; en kulsort Hest. 2) f. pl. -n, et Værktøi til at rive Tobaksstængerne paa til Snustobak; ud. pl. en Sygdom hos Hestene, som fornemmeligen bestaaer i en Hævelse paa Bagfødderne.

Rappee, m. (n.) -s ud. pl. Rappee, et Slags Snustobak, c.

Rappel, m. -s pl. f. sg. Raptus, c.; -kopf, m. -es -öpfe, et egensindigt, tilsindet Mfte.; Krippenhoved, Krus-, n.; -köpfisch, aj. d. T. krushovedet, opbragt, vred, heftig.

Rappell, m. -es, Rappel, c.

Rappeln, v. n. m. h. klappre, rasle; fig. have en Skrue los, have en Raptus, ikke være ved fulde Fem.

Rappen, d. T. f. Raffen.

Rappier, n. -es -e, Floret, c.

Rapport, m. -es ud. pl. Rapport, c.; -iren, v. n. m. h. rapportere.

Rapps, m. -es ud. pl. Raps, c.; (hos Mellerne) det Korn, som bliver siddende mellem Mollestenene.

Rappsen, v. a. d. T. rapse.

Rappuse, f. ud. pl. d. T. Rov, Plyndring, c.; etw. in die - geben el. werfen, give til Priis, kaste i Grams.

Raps, m. -es ud. pl. (n. St.) Rapsfæd, Raps, c.

Raptus, m. Raptus, c.

Rapunzel, m. el. f. ud. pl. d. T. ogsaa Rapünzchen, n. -s pl. f. sg. Rapunzel (Plante) c.

Raquete, f. f. Rackete.

Rar, aj. rar, sielden; Nordt. d. T. sjøn, smuk, fortrinlig; -ität, f. -en, Raritet, Sjeldenhed, c.

Rasch, aj. rask, hurtig, snar, flink; fig. kjæk, hidsig; -heit, f. nd. pl. Rasthed, Hurtighed, Kjækhed, Hidsighed, c.

Rasch, m. -es -e, Rask, n. (et Slags Uldstof); -macher, m. -s pl. f. sg. Raskmager, c.

Rasen, m. -s pl. f. sg. Grensværr, n.; Grønning, Eng, c.; Græstorv, c.

Rasen, v. n. m. h. rase: larme, stole; fig. handle ufornuftigt, være fra sig selv, være gal.

Rasenbank, f. -änke, Græsbænk, c.

Rasend, partic. og aj. rasende, gal, afsindig; (undert.) heist dristig.

Rasenrain, m. -es -e, Græsrand, c.

Rasenweg, m. -es -e, Græsvei, Mark-, c.

Raserei, f. Raseri, n., Afsindighed, Galenskab, c., ud. pl.; Galskab, c., et afsindigt Foretagende, pl. -en.

Rasiren, v. a. den Bart, rage, barbere; -rmesser, n. -s pl. f. sg. Rageknio, Barbeer-, c.; -seur, (l. -söhr) m. -s -s, Barbeer, c.

Raspel, f. -n, Rasp, c.; -haus, n. -es -äuser, Rasphuus, n.; -n, v. a. raspe; -span, m. -es -äne, Raspespaan, c.

Rassel, f. -n, Skralde, et Redskab til at rasle med; -n, v. n. m. h. rasle.

Rast, 1) m. -es ud. pl. (i Krigsv.) Trommeslag til Tegn naar Tropperne skulle bryde op. 2) f. -en, Rast, Hvile, c.; især i Forbindelse med Ruhe; et Værktøi el. en Deel af et Værktøi, hvorpaa en enden Deel hviler; især (hos Bessem.) Holdsted, n.

Rasten, v. n. m. h. (digter.) have Ro paa sig, hvile.

Rastlos, aj. rastles, hvile-; -igkeit, f. ud. pl. R-hed, c.

Rasttag, m. -es -e, Rastdag, Hvile-, c.

Rastral, n. -es -e, Rastral, Nodepen, c.

Ratafia, m. ud. pl. Ratafia, c.

Rath, m. -es pl. (naar det er Raadgivning) -schäge, (naar det er Raadgiver) Räthe, Raad, n., Beraadslagning, Raadsforsamling, c., Collegium, n., Magistrat, c.; et Medlem deraf (ofte blot en Titel); dazu kann - werden, det kan være, at man beslutter sig dertil, at det skeer; ich weiß meinem Leibe keinen - mehr, ved ikke mine levende Raad; (i Bibelen) Beslutning, Villie; etw. zu -e zu halten, holde til Raade, omgaaes sparsomt med.

Rathen, v. i. a. raade: Dim. etw., zu etw.; wem nicht zu - ist, dem ist nicht zu helfen; (undert. med Bibegreb af Trudsel): ich rathe dir es; fig. hjelpe: Dim. in el. mit etw.; d. T. partic. gerathen, tjent; ogsaa som n. m. h. gjette, gjette rigtigt, formode. For -thung f. bruges -, n. -s ud. pl. Raaden, Hjelpen, Formoden, c.

Rath-geber, m. -s pl. f. sg. (-inn, f. -en) Raadgiver (-inde), c.; -haus, n. -es -äuser, Raadhuus, n., -stue, c.; -los, aj. raadløs, hjelpe-; -losigkeit, f. ud. pl. Raadløshed, c.; -mann, m. -es -änner el. -leute, Tingmand, Stokkemand, Bisidder, c.; (n. St.) Raadmand, Raadsherre, c.; -sam, aj. raadelig, tjenlig, nyttig; sparsom, som holder til Raade; (n. St.) vilselig, vel betænkt; -samkeit, f. ud. pl. R-hed, T-hed, S-hed, c.; -schlag, m. -es -äge, Raad, -slag, n.; (hyppigst i pl. istedetfor Räthe); -schlagen, v. n. m. h. raadslaae; -schlagung, f. -en, Raadslagning, c.; -schluß, m. -sses -üsse, Raadslutning, c. (især fig. i Theologien, om Guddommens Beslutninger).

Räthinn, f. -en, Raadsherrens Frue, el. en Mands Frue, som har en Titel, der ender sig paa Raad: Etatsräthinn, Etatsraadinde, c.

Räthlich, aj. sparsom; raadelig, tjenlig, som er at tilraade.

Raths-bedürftig, aj. trængende til

Digitized by Google

Raad; -bedürftigkeit, f. ub. pl. Trang til Raad; -bote, m. -n -n, og -diener, m. -s pl. f. sg. Collegiebud, n., Raadstuetjener, c.; -enge, f. -n, Raadets el. Magistratens Deputerede; -fähig, aj. raadsberettiget; som kan blive Raadsmedlem; -glied, n. -es -er, Medlem af Raadet; -herr, m. -n -en, Raadsherre, c.; -keller, m. -s pl. f. sg. Raadstuekjelder, c.; en Vin- el. Ølkjelder, som tilhører Raadstuen; -kissen, n. -s pl. f. sg. (n. St.) Hynde, hvorpaa Raadsherrerne sidde i Raadstuen; -person, f. -en, Magistratsperson, c.; -schluß, m. -sses -üsse, Raadsbeslutning, et Collegiums Beslutning, c.; -schreiber, m. -s pl. f. sg. Skriver ved et Collegium; Raadstueskriver, c.; -stelle, f. -n, en Post, et Embede, som et Raad el. et Collegium har at besætte; en Plads i Raadet; -stube, f. -n, Raadstuesal, Collegiestue, c.; -tag, m. -es -e, Collegiedag, Raadstue-, Forsamlings-, c.; -versammlung, f. -en, Raadsforsamling, Raadstuesamling, c.; -verwandte, m. -n -n, Magistratsperson; deputeret Borger, c.; (i Kjøbenhavn d. T.) En af Stadens 32 Mænd; -wage, f. -n, en af Magistraten justeret Vægt; Veierbod, c.; -wahl, f. -en, Raadsherrevalg, n.; det høitidelige Valg af en ny Raadsherre; -zimmer, n. -s pl. f. sg. Raadstueværelse, n.

Räthsel, n. -s pl. f. sg. Gaade, c.; fig. en ubegribelig Ting; (Sydt.) Eventyr, n.; -haft, aj. gaadefuld, uforklarlig, forunderlig, betænkelig; -n, v. a. og n. m. h. tale i Gaader; løse Gaader.

Ration, f. -en, Ration, c.

Rationalismus, m. ub. pl. Rationalisme, c.; -list, m. -en -en, Rationalist, c.

Rätsche, f. -n, Skralde, c.; -n, (a langt) v. n. m. h. d. T. stræppe, ræppe, (som Gjæs og Ænder); skratte, klappre, give en skrattende, ubehagelig Tone fra sig, skralde.

Ratte, f. -n, d. T. Rotte, c.

Rattеln, v. a. og n. m. h. d. T. stræppe, skratte; ligel. fælde, sigte.

Rattern, v. n. m. h. vulg. rasle, rumle, rulle.

Ratz, m. -es -e, i d. T. et Navn paa Murmeldyret, Syvsoveren og Ilderen.

Ratze, f. -n, Rotte, c.; -nfalle, f. -n, Rottefælde, c.; -ngift, n. -es -e, Rottegift, Arsenik, c.; -nkönig, m. -es -e, Rottekonge, c. (et Monstrum, efter Almuens Forestilling flere med Halerne sammengrydede Rotter); -npulver, n. -s pl. f. sg. Rottekrud, n.

Raub, m. -es ub. pl. Rov, n.: auf - ausgeben; revet Gods: vom -e leben; (undert.) Bytte, Krigs-; fig. ein - des Todes, der Flammen, et Rov for; auf den -, d. T. i al Hast, meget ilfærdig.

Raub-begierde, f. ub. pl. Rovbegjerlighed, c.; -begierig, aj. rovbegjerlig; -biene, f. -n, Rovbi, c.; -fisch, m. -es -e, Rovfisk, c.; -geflügel, n. -s ub. pl. samtlige Rovfugle; -gier, f. ub. pl. Rovgjerrighed, c.; -gierig, aj. rovgjerrig; -nest, n. -es -er, Røverrede, -kule, c.; -schiff, n. -es -e, Sørøverskib, n.; -schloß, n. -sses -össer, Røverslot, n., -borg, c.; -schütz, m. -en -en, Krybskytte, Vildttyv, c.; -sucht, f. ub. pl. Rovsyge, c.; -thier, n. -es -e, Rovdyr, n.; -vogel, m. -s -ögel, Rovfugl, c.

Rauben, v. a. røve; rane; fig. berøve: Einen die Ehre; plyndre.

Räuber, m. -s pl. f. sg. Røver, Ransmand, c.; fig. en Tyv i Lyset; en Vandgreen paa Træer og Buske; -ei, f. -en, d. T. ogsaa Rau-, Røveri, Ran, n.; især pl.; -höhle, f. -n, Røverhule, -kule, c.; -isch, aj. røverisk, røveragtig.

Rauch, aj. laaden, haaret, stægget; das -e auskehren, vende det Laadne ud; vise sig streng; (i Skovv.) Træet, som staaer med dets Løv.

Rauch, m. -es ub. pl. Røg, c.; fig. n. St. med pl. -e, Ildsted, Røgfang, n.

Rauch-altar, m. -s -äre, Røgalter, n.; -bad, n. -es -äder, Dampbad, n.; -dicht, aj. tæt saa Røgen ikke trænger ind; -fang, m. -es -änge, Røgfang, n., Skorsteen, c.; -fanggeld, n. -es -er, Skorsteensfejerpenge, Skorsteenspenge; -färber, m. -s pl. f. sg. et Slags Bundtmager, som farver Pelsværk; -faß el. Räuch-, n. -sses -ässer, Røgelsekar, n.; -füssig, aj. som har laadne Fødder; -frost, m. f. Raubreif; -gar, aj. (om Skind) ru tilberedet (med Haarene paa); -gelb, aj. sorteguul (af Røg); -händler, m. -s pl. f. sg. Pelsværkshandler, c.; -kammer, f. og -kerze, f. f. Räucher-; -krystall, m. -s -e, Røgkrystal (en Art Quars); -leder, n. -s pl. f. -. Ruslæder, n. (hvorpaa Kjødsiden vender udad); -loch, n. -es -öcher, Røghul, n.; fig. et Værelse, hvori det ryger; -opfer, n. -s pl. f. sg. Røgoffer, n.; -pulver, n. f. Räucher-; -schwalbe, f. -n, Forstuesvale, c.; -schwarz, n. -en, ub. pl. f. -leder; -tabak, m. -es -e, Røgtobak, c.; -topas, m. -es -e, Røgtopas, c.; -werk, n. -es -e, (Jagtsp.) de firfødde Rovdyr, som have Haar; Pelsværk, n.; Røgelse; (Räuchwerk, og Räucher-).

Rauchen, v. 1) n. m. h. ryge, dampe. 2) a. ryge, røge, smøge: Tabak, die Pfeife.

Rauchenzen, aj. (Sydt.) ſ. Räucherig. [Tobaks-, c.

Räucher, m. -s pl. ſ. sg. Roger,

Räucher-faſt, n. -ſſes -äſſer, Regelſekar, n.; -kammer, f. -n, Regkammer, n.; -kerze, f. -n (-kerzchen, n. -s pl. ſ. sg.) Regelſelvs, Reglys, n. (vellugtende, hvormed der reges); -pulver, n. -s pl. ſ. sg. Regelſe, c., Regpulver, n.; -werk, n. ſ. Rauchwerk.

Räucherig, aj. roget; ſmagende, lugtende af Reg.

Räuchern, v. 1) n. m. h. ryge, iſær med vellugtende Ting. 2) a. das Fleiſch -, roge. [hagelig Reg.

Rauchig, aj. roget, indeholdende ube-

Raude, f. -n, Roe, Skorpe, c. (paa Saar).

Räude, f. ub. pl. Skab, n., Skurv, Fnat, c.; en Sygdom paa Træer, naar Barken bliver ſtrumpet.

Räudig, aj. ſkabbet, ſkurvet, ſnattet; -keit, f. ub. pl. Skabbethed, Skurvethed, c.

Raufbold, m. ſ. Raufer.

Raufdegen, m. -s pl. ſ. sg. en lang, ſtor Kaarde.

Raufe, f. -n, Herkam, c. (til Hørens Behandling); (i Stalde) Hehakke.

Räufeln, v. a. kæmme Hør.

Raufen, v. a. ruſke, rykke: Eim. die Haare aus dem Kopfe; ſig. ſich mit Eim., brydes, ſegte, duellere, ſlaaes, ſtride.

Raufer, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Raufdegen; Slagsbroder, Duelliſt, c.; -ei, f. -en, Slagsmaal, n.

Raufhandel, m. -s -ändel, Slagsmaal, n., Duel, c.; (iſær naar deraf opſtaaer Proces).

Raufwolle, f. ub. pl. den Uld, ſom rykkes af Faarene, el. af ſig ſelv gaaer af; Laad, n.; den Uld, ſom Feldbererne, efterat Skindene ere klipprede, endnu rykke ud.

Rauh, aj. eine -e Oberfläche, ru, ujævn, hvas; eine -e Stimme, tyk, grov, hæs, barſk; ein -er Ort, ujævnt; ein -er Weg, knudret; eine -e Gegend, vild, udyrket; ein -er Winter, barſk; -e Witterung, raatz in -es Klima, umildt; ein -er Geſchmack, ſtarp; ein -er Menſch, raat, udannet, uſlebent.

Rauh-froſt, m. -es ſ. -reif; -futter, n. -s ub. pl. Græs, Hø og Halm (modſat Kjærnefoder); -hobel, m. -s pl. ſ. sg. Skrubhøvl, c.; -reif, m. -es ub. pl. Riimfroſt, ſom gjer Gjenſtandene ru; -zeit, f. -en, Fældetid, c.

Rauhe, f. ub. pl. ſ. Rauhigkeit; Fuglenes Fælden. [ſich -, fælde.

Rauhen, v. a. gjøre ru; kradſe op;

Rauhigkeit, f. ub. pl. Ruhed, Tykhed, Hæshed, Ujævnhed, Barſkhed, Vildhed, Raahed, Uſlebenhed, c.

Raum, m. -es -äume, Rum, n., Plads, c., Skibsrum, n.

Räumen, v. a. rydde, ſtaffe bort: eine Brandſtelle; romme tilſide, - op, renſe, gjøre reent og ryddeligt: einen Teich, die Pfeife; ſig. Einen el. etw., ſtaffe bort; einen Ort, romme, forlade; -, n. -s ub. pl. el. -mung, f. ub. pl. Rydden, Rydning, Rømmen, Rømning.

Räumer, m. -s pl. ſ. sg. Renſer, c., en Perſon el. et Redſtab, ſom renſer Roget.

Räumig, aj. d. T. ſ. Geräumig.

Räumlich, aj. ſ. Ge-; rummelig, ſom indtager og udfylder et Rum; (blot i den philoſophiſke Skrivemaade).

Raunen, v. 1) n. m. h. (Jagtſp.) rylle; løbe hid og did (om Harer). 2) a. og n. m. h. tale ſagte, hviſke.

Rauner, m. -s pl. ſ. sg. Hviſter, c.

Raup, m. -en -en, (digter.) et grovt, uopdragent Mſte.

Raupe, f. pl. -n (Dim. Räupchen, n. -s pl. ſ. sg.) Orm, Larve, Inſectlarve, c.; ſig. d. T. i pl. ſnurrige Indfald, Pudſeerligheder.

Raupeiſen, n. -s pl. ſ. sg. ſ. Raupenſchere.

Raupen, v. a. pille Orme af.

Raupen-neſt, n. -es -er, Ormerede, c.; -ſchere, f. -n, Kaalormeſax, c.; -ſtand, m. -es ub. pl. Larvetilſtand, c.; -tödter, m. -s pl. ſ. sg. et Inſect (Ichneumon), ſom ſtikker ſine Æg i Ormenes Legemer; Rovhvepſe, c.

Rauſch, m. -es -äuſche, (Dim. Räuſchchen, n. -s pl. ſ. sg.) Ruus, c.; Brand paa nogle Vexter iſær paa Vinſtokkens Blade; (fjeld.) Raslen, c.

Rauſch-gelb, n. -es ub. pl. ſvovlet Arſenik, c.; -gold, n. -es ub. pl. ſ. Flittergold; -grün, n. -es ub. pl. en gren Saftfarve; -ig, aj. (poet.) beruſet; -pfeife, f. -n, et eget Regiſter i Orgelet.

Rauſchen, v. n. 1) m. h. raſle, bruſe, ſuſe; ſig. (n. St.) gjære, bruſe; (om Vildſvin) parre ſig, løbe; (hos Guldtræk.) trække den grove Traad kun engang gjennem de løsſpændte Valtſer; (d. T. ogſaa a.: den Drath). 2) m. ſ. bevæge ſig hurtig med en Larm: hervor-, vorbei-; gjøre Larm, ville gjøre Opſigt, prale; gjøre beruſet, bedøve.

Räuſpern, v. n. m. h. harke; ſich -, romme ſig.

Raute, f. -n, (Dim. Räutchen, n. -s pl. ſ. sg.) Rude, c. (Urt); Ruder, c. (i Kortſpil); Rude, c. (paa Brætſpil); en ligeſidet Firkant med ſkjære Vinkler; den runde Ring paa en Regle; (hos Haandv.) den opheiede Deel mellem Huulfordybningen; et Navn paa Løvkrandſen i det ſachſiſke Vaaben.

Räute, f. -n, den runde Ring paa en Regle.

Digitized by Google

Rauten=aß, n. -ſſes -ſſe, Ruderes, n.; -daus, n. -es -äuſer, Ruderto, c.; -förmig, aj. rudedannet; -könig, m. -es -e, Ruderkonge, c.; -kranz, m. -es -änze, en af den Urt Rude flettet Krands; en Krands i det ſachſiſke Vaaben; -=ſtich, m. -es -e, Rudeſting, n. (i Syening); -vierung, f. -en, en ligeſidet Firkant med ſkjeve Vinkler; -weiſe, aj. rudeviis, i Ruder.

Ravage (l. -aſche) f. ub. pl. Ravage, c.

Ravelin, m. og n. -es -e, Ravelin, c. (i Fæſtningsv.).

Real, 1) m. -en -en, Real, c. (en ſpanſk Mynt). 2) n. -s -e, (hos Bogtr.) det Stillads, hvorpaa Striftkaſſen hviler; Real, n.

Reale, f. -n, Hovedgalei, fornemſte Galei.

Realität, f. -en, Realitet, c.

Rebben, v. a. og n. m. ſ. ſpringe, dække (om Hingſter og Tyre); brunſte, ville parre ſig.

Rebe, f. -n el. m. -n -n, Ranke, c.: Viinſtokkens lange, tynde Grene; fig. Viinranke, -ſtok, c.; (fig. digt.) Efterkommere.

Rebell, m. -en -en, Rebellerer, c.; -ion, f. -en, Rebellion, c.; -iren, v. n. m. h. rebellere; -iſch, aj. rebelſk.

Reben=ſaft, m. -es -äfte, (digt.) Druefaft, Viin, c.; -ſticher, m. -s pl. ſ. sg. Viinſtokkens Snudebille (Inſect); -=ſtock, m. -es -öcke, Viinſtok, -ranke, c.; -thräne, f. -n, og -waſſer, n. -s ub. pl. Draaber, ſom om Foraaret dryppe af de beſkaarne Viinranker.

Rebhuhn, n. -es -ühner, Agerhøne, c. (Fugl).

Recenſent, m. -en -en, Recenſent, c.; -ſion, f. -en, Recenſion, c.; -ſiren, v. a. ein Buch, recenſere.

Recept, n. -es -e, Recept, c.

Receß, m. -ſſes -ſſe, Reces, c.; (n. St.) en Advocats mundtlige el. ſtriftlige Forhandling for Retten; Reſtance, c., forſømt Betaling paa en Gjeld; iſær i Bjergv.; -buch, -ſchreiber ꝛc., Regningsbog, -ſkriver ꝛc.

Rechen, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Rive, c.; fig. nogle en Rive lignende Ting, f. Ex. en Træriſt ved Damme; Knagrække, c. (at hænge Klæder paa).

Rechen, v. a. (n. St.) rive.

Rechen=bank, f. -änke, og -bret, n. -es -er, Regnebræt, n. (inddeelt i Rubriker, for at lette Regningen); -buch, n. -es -ücher, Regnebog; Cifferbog, c.; -ei, f. -en, (n. St.) ſ. -kammer; -fehler, m. -s pl. ſ. sg. Regneſeil, c.; -=kammer, f. -n, Rentekammer, -collegium, n.; -kunſt, f. ub. pl. Regnekonſt, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Regnemeſter, c.; (n. St.) Rentekammer=Præſes, c.; -pfennig, m. -es -e, Regnepenge, c.; -ſchaft, f. ub. pl. Regnſtab, n., Rede og Rigtighed, c. (for vort Forhold); -ſchule, f. -n, Regneſkole, c.; -ſtab, m. -es -äbe, Regneſtok, c. (hvorpaa ſædvanlig Multiplicationstabellen er ſkrevet); -ſtift, m. -es -e, Griffel, c.; -ſtunde, f. -n, Regnetime, c.; -tafel, f. -n, ſ. -bret; Tavle, c. (af Skiferſteen, at regne paa); (n. St.) Multiplicationstabel, c.; -=tiſch, m. -es -e, ſ. -bret.

Rechling, m. -es -e, ſ. Börs.

Rechnen, v. a. og n. m. h. regne; eins zum andern, tælle; ſich zu el. unter etw., bringe med i Fortegnelſen paa et Tal el. en Mængde; eine Menge auf hundert -, anſlaae, omtrentlig beſtemme; für nichts -, anſee, holde; auf ſeine Gute -, forlade ſig paa, ſtole paa; mit Eim. -, regne ſammen med.

Rechner, m. -s pl. ſ. sg. Regner, En, ſom regner, tæller; Regnemeſter, c.; (n. St.) En, ſom er betroet offentlige Udgifter og Indtægter, Kaſſerer, c.

Rechnung, f. -en, Regnen, Regnemaade, c.; Regnſtab, n.; Regning, c.; etw. auf - nehmen, (undert.) Credit, Borg, c.; fig. nach meiner -, min Mening, c.; ſeine - dabei finden, Fordeel, c.; das kommt weiter nicht in -, Betragtning, c.; ſich - auf etw. machen, Haab om.

Rechnungs=art, f. -en, Beregningsmaade, c.; -buch, n. -es -ücher, Regnſtabsbog, c.; -fehler, m. -s pl. ſ. sg. Regnings= el. Regnſtabsfeil, c.; -führer, m. -s pl. ſ. sg. Regnſtabsfører, c.; -kunſt, f. ub. pl. Bogholderi, n.; -münze, f. -n, Regningsmynt, c. (ſom ikke er præget, men kun antaget til Lettelſe i Regnſtabet, f. Ex. Pund Sterling); -weſen, n. -s ub. pl. Regnſtabsvæſen, n.

Recht, 1) aj. høire (modſat venſtre); ret, rigtig: eine -e Linie, lige; ein -er Winkel, Retvinkel, c.; die Schuhe ſind -, paſſe; die -e Bedeutung, den rette, den ſande; der -e Bruder, Heelbroder, c.; die -n Kinder, egne (ikke Stifbørn); eine -e Freude, fortrinlig; d. T. retſkaffen; eine -e Sorge, ſtor; -e Perlen, d. T. ægte; -e Kinder, retmæsſige; -e Wage, lovmæsſig, juſteret; -e Seite, Retten (modſat Vrangen); (i Sofp.) Styrbord. 2) av. das iſt mir -, tilpas, ſtemmer med mit Ønſke; ſchon -, vel, det er godt; es iſt mir nicht -, jeg er upaſſelig; - leſen, rigtig; - wie ſichs gebührt, neie, ganſke; - oft, meget; - handeln, ret; etw. zu - machen, tilberede; ſich zu - machen, lave ſig til, klæde ſig ordentligen paa; etw. zu - ſetzen, legen, ſtellen, til Rette, til Lave, i Orden.

Recht, n. -es -e, Ret, c. (uden Art.):

Digitized by Google

du haſt -; Eim. - geben; mit -; Ret, Rettighed, c.; ſein - behaupten; alle haben gleiche -e; das - beugen; Eim. zu ſeinem -e verhelfen; -e der Ehe; Loven, Lovgivningen: die -e ſtudiren; die -e bringen es ſo mit ſich; Indbegrebet af een Art Love: das Völker -, das kanoniſche -, Ret; Retsvidenſkab, c.: ſich der -e befleißigen; Proces: das - fliehen; Dom, c.: das - ſprechen; (n. St.) Retſted, Tingſted, n.

Rechte, f. ud. pl. heire Haand, heire Side.

Rechten, v. n. m. h. mundhugges, trættes; procedere, ſtride for Retten.

Recht-fertig, aj. (forald.) retfærdig, retſtaffen, retmæſſig; -fertigen, v. a. retfærdiggiøre; -fertigung, f. -en, R-iſe, c.; -glaubig, aj. rettroende, orthodox; -gläubigkeit, f. ud. pl. Rettroenhed, Orthodoxi, c.; -haberei, f. -en, haardnakket Paaſtaaenhed, c.; -lich, aj. lovlig; retlig, for Retten; (Nordt.) lovmæſſig, anſtændig, ærbar; -lichkeit, f. ud. pl. Lovlighed, Redelighed, Retlighed, c.; -linig, aj. retlinjet; -los, aj. loveløs, uretmæſſig, ulovlig; -loſigkeit, f. ud. pl. L-hed, Ur-hed, Ul-hed, c.; -mäßig, aj. retmæſſig, lovlig, tilladt; ret, tilborlig; -mäßigkeit, f. ud. pl. R-hed, c.; -ſchaffen, aj. retſtoffen, ret, ſund, ægte; d. T. brav, ærlig, redelig; fig. d. T. retſtaffen, dygtig, ſærdeles meget; -ſchaffenheit, f. ud. pl. Retſtaffenhed, c.; -ſchreibung, f. -en, Retſtrivning, Orthographie; Strivemaade, c.; -winkelig, aj. retvinklet.

Rechts, av. til Heire; - um! heire ſom!

Rechts-beiſtand, m. ſ. Advocat; -fall, m. -es -älle, et juridiſt Tilfælde; -frage, f. -n, Retsſpergsmaal, n.; -gang, m. -es ud. pl. Rettergangsmaade, Proces, c.; -gelahrheit, f. og -gelehrſamkeit, f. ud. pl. Lovkyndighed, Jurisprudence, c.; -gelehrt, aj. lovkyndig; -e, m. -n -n, Lovkyndig, Jurist, Retslærd, c.; -gelehrtheit, f. ſ. -gelehrſamkeit; -gültig, aj. ſom har Retskraft; retsgyldig; -handel, m. -s -ändel, Sag for Retten, Retsſag, Proces, c.; -hängig, aj. ſom er anhængig for Retten; -kräftig, aj. ſom har Retskraft; -lehre, f. Retslære, c.; -lehrer, m. -s pl. ſ. sg. Retslærer, c., Lærer i Lovkyndigheden; -mittel, n. -s pl. ſ. sg. et i Lovene grundet Middel; et i Lovene anordnet Middel, til at fremſtynde en Retsſag; -pflege, f. ud. pl. Retspleie, c., Lovenes Haandhævelſe; -ſache, f. -n, Retsſag, Proces, c.; -ſpruch, m. -es -üche, Rettens Kjendelſe; -ſtand, m. -es -ände, Varneting, n.; -ſtändig, aj. ſom hører under en vis Jurisdiction; -ſtreit, m. -es -e, Retsſag, Proces, c.; Strid over en juridiſk Sag; -wegen, von -, i Kraft af Lovene; -wiſſenſchaft, f. ud. pl. ſ. -gelehrſamkeit; -wohlthat, f. -en, Begunſtigelſe efter Loven.

Recidiv, n. -es -e, Recidiv, n.

Recitativ, n. -es -e, Recitativ, n.

Reckbank, f. -änke, Pinebænk, c.

Recken, v. a. d. T. udvide; rakke, ſtrække, ud-: den Kopf in die Höhe.

Reconvalescent, m. -en -en, Reconvalescent, c.

Recreation, f. -en, Recreation, c.

Recrut, m. -en -en, Recrut, c.

Rector, m. -s -en, Rector, c.; -at, n. -es -e, Rectorat, n.

Redacteur, m. -s -s, Redacteur, c.

Rede, f. -n, Tale, c.: davon iſt die -; Eim. in die - fallen; es geht die -, Rygte, n.; in die - kommen, ondt Rygte; Einen zur - ſetzen, Regnſkab; Eim. - ſtehen, ſvare paa; - vor dem Volke, høitidelig Tale; die - wieder bekommen, Mælet, Maalet; Einen an der - erkennen, paa Udtalen, Stemmen.

Rede-art (Redart) f. -en, ſ. Mundart; Skreibart; -kunſt, f. -ünſte, Talekonſt, c.; -ſcheu, aj. bange for at tale; -theil, m. -es -e, Taledeel, c.

Reden, v. a. og n. m. h. tale: durch die Naſe; ſehr gut; mit Eim.; von Eim. el. etw.; über Einen el. etw.; an das Volk, vor dem Volke, holde Tale; fig. die S. redet ſelbſt, taler for ſig ſelv; ein -der Beweis, talende.

Redensart, f. -en, Talemaade, c.

Redlich, aj. redelig, retſtaffen, ærlig; -keit, f. ud. pl. R-ghed, R-nhed, E-ghed, c.

Redner, m. -s pl. ſ. sg. Taler, c.

Redner-bühne, f. -n, ſ. -ſtuhl; -iſch, aj. oratoriſk; -kunſt, f. -ünſte, Overtaleliſeskonſt; Talerkonſt, c.; -ſtuhl, m. -es -ühle, Talerſtol, c.

Redoute (l. Redute) f. -n, Redoute, c.

Redſelig, aj. ſnakkeſalig, ſnakſom; -keit, f. ud. pl. S-ghed, S-mhed, c.

Reduciren, v. a. eine Münze -, reducere; -ction, f. -en, Reduction, c.

Reede (ſædv. Rhede) f. -n, Red, c. (aaben Havn); -n, v. a. ein Schiff, (Nordt.) udrede, udruſte; -r, m. -s pl. ſ. sg. Reder, Skibs-, c.; -rei, f. -en, Rederi, n.

Reell (2 Stav.) aj. reel.

Referat, n. -es -e, Referat, n.

Referendar, m. -s -e (Referent, m. -en -en) Referendar (Referent) c.

Reff, n. -es -e, (Nordt.) Rev, n.; Skind, n., Hud, c.; Leegaffel, c.; d. T. et Slags Pindekurv til deri at bære Noget, iſær ſmaathugget Brænde paa Ratten; Eim. etw. aufs - geben, paa Ratten.

Reffe, f. -n, Horhegle, c.

Reffen, v. a. reve (Seil).

Digitized by Google

Reflectiren, v. a. og n. m. h. auf etw. –, reflectere; (i Optiken) reflectere, kaste tilbage.

Reflexion, f. -en, Reflection, c.

Reform, f. -en, el. -ation, f. -en, Reformation, c.; -iren, v. a. reformere; -irt, aj. reformert: die -irte Kirche; ein -irter, Reformert, c. (som bekjender sig til den reformerte Kirke).

Regal, aj. (i Sammensf.) -papier, Regalpapir, n.

Regal, n. -es -e, Regal, n. (i Orgeler); d. T. Bogreol, Hylde, Række, c.

Regale, n. -s -lien, Regale, n.

Rege, aj. opvakt, munter, livlig, virksom; -machen, opvække, sætte i Bevægelse; das Wild – machen, opjage; eine – Einbildungskraft, fyrig.

Rege, f. Bevægelse, Livlighed, c.; et Stillads, hvorpaa Lokkefugle bevæges op og ned.

Regel, f. -n, Lineal, c., Retholt, n.; fig. Regel, Forskrift, Rettesnor, c.

Regel-los, aj. uregelmæssig; regellos, uordentlig; -losigkeit, f. -en, U-hed, R-hed, c.; -mäßig, aj. regelmæssig; ret, rigtig, ordentlig; -mäßigkeit, f. ud. pl. R-hed, c.; -recht, aj. regelret.

Regeln, v. a. (sjeld.) ordne, regulere, afmaale tvungent og stift; (især partic. geregelt).

Regen, v. a. einen Fuß; sich, røre, bevæge; fig. sich, yttre, reise, opvaagne, vise sig; (især om Følelser og Sindsbevægelser); (Sydt.) berøre, omtale.

Regen, m. -s pl. s. sg. Regn, c.

Regen-bach, m. -es -äche, Regnbæk, c.; -bogen, m. -s pl. s. sg. Regnbue, c.; -bogenfarbe, f. -n, Regnbuefarve, c.; -dach, n. -es -ächer, Tagstæg, n.; -frosch, m. -es -ösche, Regnfrø, c.; -guß, m. -sses -üsse, Regnskyl, n.; Iling, c.; -kappe, f. -n, og -kleid, n. -es -er, og -mantel, m. -s pl. s. sg. Regnkappe, c.; -pfeifer, m. -s pl. s. sg. Pytter, Regnfugl, c.; -schirm, m. -es -e, Regnskjerm, Paraply, c.; -tropfen, m. -s pl. s. sg. Regndraabe, c.; -tuch, n. -es -ücher, Regnklæde, n.; -vogel, m. -s -ögel, Regnfugl, c.; -voll, aj. regnfuld; -wasser, n. -s ud. pl. Regnvand, n.; -wetter, n. -s ud. pl. Regnveir, n.; -wurm, m. -es -ürmer, Regnorm, c.

Regent, m. -en -en, (-inn, f. -en) Regent (-inde) c.

Regenten-pflicht, f. -en, Regentpligt, c.; -spiegel, m. -s pl. s. sg. Regentspeil, n.

Regentschaft, f. -en, Regentstab, n.

Regieren (-giren) v. a. regjere: die Welt; den Staat; sich selbst; (som n. m. h.): als König –; regiert ihn der Teufel, plager Fanden ham; (i Sprogl.) fordre.

Regierer, m. -s pl. s. sg. Regjerer, Styret, c.

Regierung, f. -en, Regjering, c.

Regierungs-antritt, m. -es -e, Regjeringstiltrædelse, c.; -art, f. -en, el. -form, f. -en, R-form, c.; -geschäft, n. -es -e, R-forretning, c.; -kunst, f. -ünste, R-konst, c.; -rath, m. -es -äthe, R-raad, c. og n.

Regiment, n. -es -er, Regiment, n. (næst. foræld.) Regjering, c.; -sschreiber, m. -s pl. s. sg. R-sstriver, c.

Region, f. -en, Region, c.

Register, n. -s pl. s. sg. Register, n.; -papier, n. -es -e, R-papir, n.

Registrator, m. -s -en, Registrator, c.; -atur, f. -en, Registratur, n.; -riren, v. a. registrere.

Reglement, n. -es -e, Reglement, n.

Regnen, v. n. m. h. regne; (sædv. impers. es regnet). [Regn-.

Regnerisch, aj. d. T. regnagtig,

Regreß, m. -sses -sse, Regres, c.

Regsam, aj. bevægelig, let opvakt, fyrig, virksom; -keit, f. ud. pl. B-hed, F-hed, V-hed, c.

Regulär, aj. regulær; regelmæssig; regelret.

Reguliren, v. a. regulere.

Regung, f. -en, Bevægelse, Rørelse, c.; Anfegtelse, Yttring, c.

Reh, n. -es -e, Raa, c., Raadyr, n.; (især Raaged, c.).

Reh-bock, m. -es -öcke, Raabuk, c.; -braten, m. -s pl. s. sg. Raadyrssteg, c.; -farbe, f. -n, Raadyrs-Farve, c.; -farben, aj. el. -farbig, aj. som har Farve lig et Raadyrs; -fuß, m. -sses -üsse, Raadyrsfod, c.; -geiß, f. -en, Raaged, c.; -kalb, n. -es -älber, Raakalv, c.; -wildpret, n. -es ud. pl. Raavildt, n.: Raadyr (baade Han og Hun); Raadyrskjød; -ziege, f. -n, Raaged, c.; -ziemer, m. -s pl. s. sg. Bagdelen af Ryggen af et Raadyr.

Rehe, aj. (om Heste) stivbenet, stivlemmet. [(om Heste).

Rehe, f. ud. pl. Stivbenethed, c.

Rehling, m. -es -e, Aborre, c.; en Art spiselige Jordsvampe af glindsende gul Farve.

Reibasch, m. -es -e, et Trug, til at rive Noget klart i.

Reibe, f. -n, Rivejern, -kolle ɔc.

Reibeisen, n. -s pl. s. sg. Rivejern, n.

Reiben, v. i. a. rive, gnide: eine Hand mit der andern, sich die Augen; tilberede; den Flachs (n. St. for: schwingen); rive smaat, udgnide: Senf, Farbe –; fig. sich an Einem, drille, spotte, fornærme ved Stiklerier; Einem etw. unter die Nase, rive i Næsen, bebreide; -bung, f. -en, Rivning, Gnidning, c.

Reiber, m. -s pl. s. sg. River, c.:

Digitized by Google

(en Person, som river; et Værktøi, at rive med).

Reibestein, m. -es -e, Rivesteen, c.

Reich, aj. riig; som av. med an: - an Verstand; som Subst.: ein -er, en Riig; die -en, de Rige.

Reich, n. -es -e, Rige, n.

Reichen, v. 1) n. m. h. an etw., række, naae, strække efter; zu etw., være tilstrækkelig, være nok; mit etw., have nok, komme ud med. 2) a. række hen, give, byde, give: Dim. die Hand; er reicht ihm das Wasser nicht, er slet ikke at sammenligne med ham, staaer langt under ham; -chung, f. -en, Rækken hen, c.

Reichhaltig, aj. som er af riig Gehalt, af stor Værdi: -e Erze; -keit, f. ud. pl. rigt Indhold, n.

Reichlich, 1) aj. rigelig. 2) av. rundeligen, fuldkommen tilstrækkelig; -keit, f. R-hed, c.

Reichs-abschied, m. -es -e, Rigdags Hjendelse, c.; -acht, f. ud. pl. Forbliisning fra et Riges, især det forrige tydske Riges Grændser; s. Acht; -adel, m. -s ud. pl. Rigsadel, c.; -adler, m. -s pl. s. sg. Rigsørn, c.; -amt, n. -es -ämter, Rigsembede, n.; -apfel, m. -s -äpfel, Rigsæble, n.; -armee, f. -n, Rigsarmee, c.; -bank, f. -en, Rigsbank, c.; -bauer, m. -s -n, en Bonde, som ene staaer under den tydske Keiser; -bürger, m. -s pl. s. sg. et Riges, især en fri Rigsstads Borger; -contingent, n. -es -e, Rigscontingent, c., -bidrag, n.; -folge, f. -n, Regjeringsfølge, Thron-, c.; -frei, aj. rigsfri, som ene er underkastet den tydske Keiser; -freiherr, m. -n -en, Rigsfriherre, -baron, tydsk Baron, c.; -fürst, m. -en -en, Rigsfyrste, c.; -fuß, m. -sses -üsse, det tydske Riges Myntfod; -geld, n. -es -er, Rigspenge; -gericht, n. -es -e, Rigsret, c.; -geschichte, f. -n, et Riges, især det tydske Riges Historie; -graf, m. -en -en, Rigsgreve, tydsk Greve, c.; -gräflich, aj. rigsgrevelig; -grafschaft, f. -en, Rigsgrevskab, n.; -grenze, f. -n, Rigsgrændse, c.; -gulden, m. -s pl. s. sg. Rigsgylden, c.; -hofrath, m. -es, en høi keiserlig Hofret, ud. pl.; Rigshofraad, c.; pl. -äthe; -hülfe, f. -n, Rigshjelp, c.; -kammergericht, n. -es -e, Rigskammerret, c.; -kleinod, n. -es -e og d. T. -ien, Rigsklenodie, n.; -krieg, m. -es -e, Rigskrig, c., som angaaer det hele tydske Rige; -ritter, m. -s pl. s. sg. Rigsridder, c.; -ritterschaft, f. ud. pl. Rigsridderskab, n.; -stadt, f. -ädte, Rigsstad, c.; -städtisch, aj. rigsstadsmæssig; -stand, m. -es -ände, Rigsstand, c.; Lem af et Rige, som har Sæde og Stemme paa Rigsdagen; -ständisch, aj. rigsstandsmæssig; -standschaft, f. ud. pl. en Rigsstands Rettighed; -tag, m. -es -e, Rigsdag, c.; -thaler, m. -s pl. s. sg. Rigsdaler, c.; -versammlung, f. -en, Rigsforsamling, c.; -verweser, m. -s pl. s. sg. den, som i Mangel af et Riges Overhoved, beklæder dennes Post; -vicarius, m. -es -en, Rigsvikarius, c.; -zepter, n. -s pl. s. sg. Rigscepter, n.

Reichthum, m. -es -ümer, Rigdom, c.

Reichung, f. -en, Rækken hen, c.

Reif, aj. moden.

Reif, m. -es -e, Riim, -frost, c.; Ring, c., Baand, Tønde-, n.; (i Bygningsk.) Fordybning, som strækker sig i Længden; (Nordt.) Reb, Tøug, n.

Reife, f. ud. pl. Modenhed, c.

Reifeln, v. a. d. T. rifle, gjøre smaae Furer.

Reifen, v. 1) n. m. h. og s. modnes, blive moden. 2) a. fig. modne, gjøre moden; (undert.) forsyne med Rand; fure, rifle. 3) impers. m. h. es reift, der falder Riimfrost. [Rebslager, c.

Reifer, m. -s pl. s. sg. (Nordt.)

Reiflich, aj. og hyppigst av. blot fig. moden, paa en moden Maade, - længe og flæie.

Reifmonat, m. -es -e, November, c.

Reifrock, m. -es -öcke, Fiskebeensskjørt, n.

Reifschläger, m. -s pl. s. sg. (Nordt.) Rebslager, c., i Søstæder, undert. blot den, der forfærdigede Skibstougværk, til Forskjel fra Spitzarbeiter.

Reigen, m. -s pl. s. sg. s. Reihen.

Reiger, m. d. T. s. Reiher.

Reihe, f. -n, Række, Rad, Linie; ud. pl. Rad, Tour, Orden, c.

Reihen, v. 1) a. stille i Række, ordne, sætte i Rad. 2) n. m. h. (n. St.) kave (strige som en Ræv).

Reihen, m. -s pl. s. sg. el. -tanz, m. -es -änze, Ringdands, c.; (foræld.) Sang, Vise, c.; -semmel, f. -n, s. Eck-; -weise, aj. rækkevis.

Reiher, m. -s pl. s. sg. Heire, Fiskehøg (Sumpfugl), c.; -beize, f. -n, Heirejagt, c.; -busch, m. -es -üsche, en liden Fjederdusk af lange Heirefjeder.

Reim, m. -es -e, Riim, n.; d. T. undert. Vers, n.; ud. pl. et rimet Digt.

Reim-frei, aj. riimfri; -füller, m. -s pl. s. sg. Fyldekalk, c.; -los, aj. s. -frei; -schmid, m. -es -e, Riimsmed, Rimer, c.; -silbe, f. -n, Riimstavelse, c.; -sucht, f. ud. pl. Rimesyge, c.; -wort, n. -es -örter, Riimord, n.

Reimen, v. 1) a. og sich, rime sig; fig. slikke sig, passe sig, stemme overens; sich zu etw., auf etw. 2) n. m. h. rime; skrive rimede Vers el. Digte; fig. opdage Sammenhængen

mellem to Ting, f. Ex. etw. nicht zusammen - können.

Reimer, m. -s pl. ſ. sg. Rimer, [Riimſmed, c.

Rein, aj. reen: ein -es Haus; eine -e Hand; fig. puur, ſtær, lutter, ublandet; ubeſmittet, ſtyldfri, uſtyldig: eine -e Jungfrau; -e Liebe; -es Latein; ein -es Herz; -e Thiere, ſom maa ſpiſes efter Jødernes Ritual; einen Becher - austrinken, reent, ganſte; etw. ins -e bringen, paa det Rene, i Orden, i Rigtighed.

Reineke, m. -n -n, et Mandsnavn; (ogſaa) Ræven; (n. St.) Storken.

Reingeiſtig, aj. reen aandelig, ganſte -.

Reinheit, f. ub. pl. Reenhed, c.

Reinigen, v. a. eine S. el. ſich von etw., renſe, gjøre reen; gjøre glindſende, polere.

Reinigkeit, f. ub. pl. Reenhed, c.

Reinigung, f. -en, Rensning, Renſelſe, Reengjøring, c.

Reinigungs=feſt, n. -es -e, Renſelſesfeſt, c.; -mittel, n. -s pl. ſ. sg. R-middel, n.; -opfer, n. -s pl. ſ. sg. R-offer, n.

Reinlich, aj. reen, befriet for Smuds; reenlig, reenfærdig; -keit, f. ub. pl. Reenhed, Reenlighed, c.

Reinſchreiber, m. -s pl. ſ. sg. Reenſkriver, c.

Reis, 1) m. -es ub. pl. Riis, c. (Plante) Riſengryn. 2) n. -es -er, Riis, n., Qviſte, Qvas; Qviſt, Vaand, c.; et ungt Skud; -brei, m. -es Riisvælling, c.; -brod, n. -es -e, Riisbrød, n.; -bund, n. -es -ünde, Riisbundt, n.; -holz, n. -es 1) ub. pl. Qviſtebrænde, Qvas; Riistræ, n. (ſom bærer Riis) f. Ex. Birk. 2) pl. -ölzer, Riiskrat, n., en med Riistræer bevoxet Egn.

Reiſe, f. -n, Reiſe, c.; eine - Leinwand, en Vævning fra Kammen til Vommen; eine - Steine, et Læs.

Reiſe=apotheke, f. -n, Reiſeapothek, n.; -beſchreibung, f. -en, R-beſtrivelſe, c.; -bündel, n. -s pl. ſ. sg. R-bylt, Vadſæk, c.; -fertig, aj. r-færdig; -freund, m. -es -e og -gefährte, m. -n, -n, R-kammerat, c.; -geld, n. -es -er, R-penge; -geräth, n. -es ub. pl. R-tøi, n.; -geſellſchaft, f. -en, R-ſelſkab, n.; -geſellſchafter, m. ſ. -gefährte; -hut, m. -es -üte, R-hat, c.; -kappe, f. -n, R-kappe, c.; -kaſten, m. -s pl. ſ. sg. R-kaſſe, c.; -kleid, n. -es -er, R-kjole, c., -klæder; -koffer, m. -s pl. ſ. sg. R-koffert, c.; -koſten, pl. ub. sg. R-omkoſtninger; -luſt, f. -üſte, R-lyſt, c.; -luſtig, aj. r-lyſten; -mantel, m. -s -äntel, R-kappe, c.; -plan, m. -es -äne, R-plan, c.; -rock, m. -es -öcke, R-kjole, c.; -ſack, m. -es -äcke, Vadſæk, Randſel, c.; -taſche, f. -n, R-taſke, c.; -wagen, m. -s pl. ſ. sg. R-vogn, c.; -wetter, n. -s ub. pl. R-veir, n.; -ziel, n. -es -e, R-maal, n.; -zug, m. -es -üge, R-tog, n., Caravane, c.

Reiſen, v. 1) n. m. ſ. reiſe: zu Fuß, zu Pferde, zu Schiffe, im Wagen, zu Lande, zu Waſſer, in die Fremde, reiſe udenlands; nach Italien, durch einen Ort, über Feld - ꝛc.; vor einem Orte vorbei; ſechs Meilen -, reiſe ſex Mile, tilbagelægge reiſende; eine Straße, reiſe paa en Vei. 2) n. m. h. forerage Reiſe, være paa Reiſe. 3) a. reiſe: ſich müde -.

Reiſig, n. -es -e, ſ. Reisholz.

Reiſig, aj. (foræld.) reiſefærdig; ſom hører til Rytteriet; der -e, ein -er, Rytter, Cavalleriſt, Væbner, c.

Reiß, m. ſ. Reis.

Reiß=aus, n. indecl. vulg. das - nehmen, tage Flugten, ſmøre Haſer; -blei, n. -es, Blyant, n. (at ridſe, tegne med); -bret, n. -es -er, Tegnebræt, n.; -feder, f. -n, Ridſepen, c.; -kohle, f. -n, Ridſekul, n.; -kunſt, f. ub. pl. Ridſekonſt, c.; -ſchiene, f. -n, Ridſelineal, c.; -zeug, n. -es -e, Ridſetøi, n., et mathematiſt Beſtik; -zirkel, m. -s pl. ſ. sg. Ridſepasſer, c.

Reißen, v. i. 1) n. m. ſ. og d. T. undert. m. h. briſte itu; ſpaltes, ſprække; bevæge ſig frem hurtigt, med Magt; der Wind reißt; ein -der Strom, rivende, ſtrid; -de Thiere, glubende; raſe, tage ſlemt affted, rive og ſlide; iſær fig. om en heftig med Riven forbunden Smerte; das - im Leibe, in den Gliedern ꝛc., Riven og Sliden i Kroppen ꝛc. 2) a. rive (af, igjennem, op, itu, bort, om); einen Faden entzwei -; Einen zu Boden -; kløve, ſpalte: Latten, Holz -; ſtære, grave, ploie; einen Hengſt, caſtrere; einen Karpfen, opſtære; einen Acker, opbryde, ploie ſørſte Gang; Zoten, Poſſen -, føre raaden Tale, ſlaae om ſig med Smudſigheder, Grovheder, Narreſtreger; fig. ridſe, tegne Contour.

Reißer, m. -s pl. ſ. sg. i Sammenſ. en Perſon el. Ting, ſom river af, itu, op ꝛc.; d. T. Afridſer, Tegner, c.

Reiſte, f. -n, et lidet Bundt heglet Hør; Hørtot, c.

Reit=bahn, f. -en, Ridebane, c.; -bar, aj. ſom er i Stand til at rides paa; -gurt, m. -es -e, Ridebelte, n.; -haus, n. -es -äuſer, Ridehuus, n.; -hengſt, m. -es -e, ſ. Beſchäler; -knecht, m. -es -e, Rideknegt, c.; -kröte, f. -n, (n. St.) Jordkrebs, c. (et Slags Græshoppe; Gryllus gryllotalpa); -kunſt, f. ub. pl. Ridekonſt, c.; -kiſſen, n. -s pl. ſ. sg. Ridehynde, c.; -lehn, n. -s pl. ſ. sg. (n. St.) et

Digitized by Google

Lehn, hvis Besidder er forbunden at tjene Lehnsherren til Hest; -linge, av. d. T. strævs, paa strævs; -oche, m. -en -en, s. Zuchtoche; -pferd, n. -es -e, Ridehest, c.; -platz, m. -es -ätze, Ridebane, c.; -rock, m. -es -öcke, Ridekjole, c.; -schule, f. -n, Ridestole, c.; -stall, m. -es -älle, Ridestald, c.; -wurm, m. s. Riehwurm; -zeug, n. -es -e, Ridetøi, n.

Reitel, m. -e pl. s. sg. (n. St.) Stok, Knippel, Prygl, c., især paa en Plov. [ogsaa raiten.

Reiten, v. a. (Sydt.) regne, ud-;

Reiten, v. i. 1) n. m. s. ride: auf einem Pferde; geritten kommen, ankomme ridende; einen Weg, tilbagelægge ridende; upers. ogsaa m. h.: es hat noch niemand auf diesem Pferde geritten; d. T. der Hund reitet auf dem Hintern, stubber sig frem paa. 2) a. ride: einen Hengst; Einen el. etw. zu Boden -; sich müde -; fig. d. T. einen Schriftsteller -, udstrive; der Teufel reitet ihn, rider, bevæger, driver; fig. (om de større Dyr) springe, bedække.

Reiter, m. -s pl. s. sg. Rytter, c. (en Mandsperson, som rider; en Gavallerist); (i denne Bem. er Udtalen næsten overalt Reuter); rod Kornorm, c.; fig. s. Räder; spanische el. friesische -, spanske, frisiske Ryttere (i Krigsv.); -ei, f. ud. pl. Rytteri, n.; Riden (Maaden at ride paa); -gar, aj. d. T. halvt mørt, halvt kogt; -geld, n. -es -er, Landskat til Krigsfolkets Underhold; -salbe, f. -n, Gnatsalve, c.; -wache, f. -n, Ryttervagt, c.

Reiz, m. -es -e, Ynde, Yndighed, Indtagenhed, c.; Tillokkelse, Pirring, c.; -bar, aj. pirrelig, vrippen; -barkeit, f. ud. pl. P-hed, V-hed, c.; -en, v. a. pirre, opirre, tirre, ægge, opvække, friste; (Jagtsp.) lokke Ræve, Harer ꝛc. ved at efterligne deres Stemmer; -end, partic. yndig; tiltrækkende, stjen, indtagende, pirrende, fristende; -los, aj. uden Ynde, utiltrækkende; -mittel, n. -s pl. s. sg. Pirremiddel, n.; -ung, f. -en, Pirren, Opirren, Tirren, Opvækken, Fristen, c.; Ynde, Indtagenhed, c.; -voll, aj. yndefuld, tillokkende, tiltrækkende.

Rekel, m. -s pl. s. sg. Rakel, c. (en stor Hund og et Skjældsord paa et Mske.); -haft, aj. rakelagtig.

Relation, f. -en, Relation, c.; -ativ, aj. relativ.

Relief, n. -s -e, Relief, n.

Religion, f. -en, Religion, c.

Religions-beschwerde, f. -n, Klage over krænket el. hindret Religionsøvelse; R-s-Undertrykkelse, c.; -eid, m. -es -e, R-sed, c.; -freiheit f. ud. pl. R-sfrihed, c.; -friede, m. -ns -n, R-sfred, c.; -übung, f. 1) ud. pl. R-søvelse, fælles Gudstjeneste. 2) pl. -en, Udøvelsen af en Religions Forskrifter i enkelte Tilfælde; -verwandte, m. -n -n, En, som bekjender sig med en Anden til samme Religion; -zwang, m. -es ud. pl. R-stvang, c.

Religiös, aj. religiøs; -ität, f. ud. pl. Religiøsitet, c.

Religiose, m. -n -n, (f. -n) Ordensperson, Munk, (Nonne) c.

Reliquie (4 Stav.) f. -n, Reliquie, c.

Rellmaus, f. -äuse, s. Haselmäus; ogsaa: Syvsover, c.

Remel, m. -s pl. s. sg. (Sydt.) Knude, Brænde-, c.

Remesse el. Remisse, f. Remisse, c. (i Handelssp.).

Reminiscenz, f. -en, Reminicents, c.

Remise, f. -n, Remise, c.

Remittent, m. -en -en, Remittent, c.; -ttiren, v. a. remittere.

Rencontre, n. -s -s, Renconter, c.

Rendevous, n. Rendevous, c.

Renegat, m. -en -en, Renegat, c., en Christen, som er gaaet over til den mahomedanske Lære.

Renette, f. -n (-ttapfel, m. -s -äpfel) Renette, c. (et Slags Æbler).

Renken, v. a. blot i Sammens. (Sydt.) vende, vride, række, strække.

Renn-bahn, f. -en, s. Laufbahn; -pferd, n. s. Renner; -schiff, n. s. Jacht; -schlitten, m. -s pl. s. sg. Enspænderkane, c.; russisk Slæde paa Isen; -spiel, n. -es -e, Vaddeløb, -ridt, n., -kjørsel, c.; -stein, m. d. T. Rendesteen, c.; -thier, n. -es -e, Rensdyr, n.; -thierflechte, f. ud. pl. Rensdyrsmoos, n.; -wagen, m. -s pl. s. sg. Veddekjørselsvogn, c.

Renne, f. -n, d. T. Rendesteen, c.; (i Bjergv.) for Gerinne.

Rennen, v. i. (undert. rgl.) 1) n. m. s. rende, løbe meget hurtigt; ogsaa ride, kjøre, seile meget hurtigt. 2) a. Einen e. etw. zu Boden, løbe over Ende; fig. Einm. den Degen durch den Leib -, stode, rende.

Renner, m. -s pl. s. sg. Løber, c.

Renommee, f. (ogsaa n.) Renommee, n.

Renommist, m. -en -en, d. T. Renommist, Slagsbroder, Udhaler, c.

Rent-amt, n. -es -ämter, Oppebørselsembede, n.; Rentekammercollegium, n.; -amtmann, m. -es -änner, Amtsforvalter, c.; -beamte, m. -n -n, Rentekammerbetjent, c.; -enei, f. -en, s. -amt; -enirer el. -ner, m. -s pl. s. sg. Rentenerer (som lever af Rentepenge); -erei og -ei, f. -en, og -kammer, f. -n, Rentekammer, n.; -meister, m. -s pl. s. sg. Rentemester, c., Præsident for et Rentekammer; -schrei-

Digitized by Google

ber, m. -s pl. s. sg. Rentestriver, c.
Rente, f. -ud. pl. el. sædv. die -n, pl. ud. sg. Rente, Skat-, Afgift, c.; -n, v. n. m. h. forrente, indbringe i Renter.
Rentiren, v. a. Tuch -, sye saaledes sammmen, at man ikke seer Traaden.
Reparatur, f. -en, Reparatur, c.
Repertorium, n. -s -rien, Repertorium, n. [c.
Replik (Tonen paa i) f. -en, Replik,
Repositorium, n. -s -rien, Repositorium, n.
Repphuhn, n. s. Rebhuhn.
Repræsentant, m. -en -en, Repræsentant, c.
Repressalien, pl. ud. sg. Repressalier.
Reprimande, f. -n, Reprimande, c.
Republik (i langt) f. -en, Republik, c.
Repule, m. -es -e, Repuls, n.
Rescript, n. -es -e, Rescript, n.
Resede, f. -n, Reseda (Blomst) c.
Reservat, n. -es -e, Reservat, n.
Reservoir, m. Reservoir, n.
Reserve, f. -n, Reserve, c.; -corps, n. -es -e, Reservecorps, n.
Resident, m. -en -en, Resident, c.
Residenz, f. -en, Residents, c.; -diren, v. n. m. h. residere.
Resolution, f. -en, Resolution, c.
Resonanz, f. -en, Resonants, c.
Respect, m. -es ud. pl. Respect, c.; -tage, pl. ud. sg. Respectdage (ved Vexler).
Respittage, pl. s. Respecttage.
Rest, m. -es -e, Rest, Levning, endelig Beholdning, c., Overskud, n.
Restant, m. -en -en, d. T. En, som har Restance.
Resten el. restiren, v. n. m. h. restere, reste, endnu være skyldig.
Resultat, n. -es -e, Resultat, n.
Retirade, f. -n, Retirade, c.
Retorte, f. -n, Retorte, c. (i Chymien).
Retour, f. -en, Retour, c.
Rette, f. -n, Hanhund, c.
Retten, v. a. redde, frelse: Einen; Sim. das Leben; sich durch die Flucht.
Retter, m. -s pl. s. sg. Redder, Frelser, c. [fort).
Rettig, m. -es -e, Reddike, c.; (især
Rettung, f. ud. pl. Redning, Frelse, c.; -slos, aj. redningsløs; -smittel, n. -s pl. s. sg. Redningsmiddel, n.
Reue, f. ud. pl. Anger, Rueelse, Fortrydelse, c.; -n, v. n. m. h. angre, fortryde: die Sache reuet mich; ogsaa uperf. es reuet ihn; (undert.) es reuet mich der That.
Reugeld, n. -es -er, s. Reukauf.
Reuig, aj. angergiven, angrende, som føler Anger og lægger den for Dagen.
Reukauf, m. -es -äufe, (ved Kjøb og Salg) Penge, som den, der fortryder en tilbageg aaende Handel, efter Contracten er forbunden at give den Anden til Skadesløsholdelse.
Reumüthig, aj. s. Reuvoll.
Reuse, f. -n, Ruse, Fiske-, c.
Reuße, m. -n -n, Russer, c.
Reussiren (4 Stav. og u som ü) v. n. m. h. reussere.
Reute, f. -n, Rydning; Ryddehakke, c.
Reuten, v. a. rydde, udrydde, udluge; s. Reiten.
Reuter, m. s. Reiter; -ei, f. -en, Rytteri, n.
Reuthacke, f. -n, Ryddehakke, c.
Reuvoll, aj. angerfuld, angergiven.
Revanche (i. -ngsche) f. -n, Revanche, c.
Revenü, f. -en, Revenü, c.
Reverenz, f. -en (ogsaa m.) Reverence, c.
Revers, m. -es -e, Revers, c.
Revidiren, v. a. revidere.
Revier, n. -es -e, Revier, n.
Revieren, v. n. m. h. (Jagtsp.) om Hønsehunde og Rovfugle) søge frem og tilbage i en vis Omkreds.
Revision, f. -en, Revision, c.; -visor, m. -s -en, Reviser, c.
Revolte, f. -n, Revolte, c.
Revolution, f. -en, Revolution, c.
Revüe, f. -n, Revue, c.
Rhabarber, f. ud. pl. (ogsaa ofte m.) Rhabarber, c.
Rhede, f. s. Reede.
Rhein, m. -es ud. pl. Rhinen; -gegend, f. -en, Rhinegn, c.; -isch, aj. rhinsk, Rhin-; -ländisch, aj. rhinlandsk; -strom, m. -es ud. pl. Rhinstrøm, c.; -wein, m. -es -e, Rhinskvin, c.
Rhetorik, f. s. Redekunst.
Rhinoceros, n. -sses -sse, s. Nashorn.
Ribbe, f. s. Rippe.
Richt-beil, n. -es -e, Skarpretterexe, c.; -blei, n. -es -e, Loddeblh, n.; -bühne, f. -n, Skafot, Rettersted, n.; -essen, n. -s pl. s. sg. s. -schmaus; -haus, n. -es -äuser, (forældr.) Domhuus, Ting-, Raadstue, c.; -maß, n. -es -e, Rettesnor, Vaterpas, Lineal, c.; -platz, m. -es -ätze, Retterplads, c.; -scheit, n. -es -e, Retholt, n., Lineal, c.; -schmaus, m. -es -äuse, Reisegilde, n. (ved en Bygnings Opførelse); -schnur, f. -üre (hos Haandv.) Loddesnor, c.; fig. Rettesnor, Forskrift, Regel, c.; -schwert, n. -es -er, Skarpretterswærd, n.; -statt, f. -ätte, el. -stätte, f. -n, Rettersted, n.; -steig, m. -es -e, Gjenvei, c.; -stuhl, m. -es -ühle, Domstol, c.; Stol, hvorpaa en Domt henrettes.
Richte, f. d. T. en Tings lige Retning, ud. pl.; (Sydt.) en lige Række; pl. -n.
Richten, v. a. rette, især rette lige

Digitized by Google

i Veiret; d. T. ein Haus –, reise, sætte det tilhuggede Tømmerværk paa hverandre, og gjøre det fast; fig. rette, stille; tilberede, frembringe, iværksætte: etw. ins Werk –; Einen zu Grunde –, ødelægge, bevirke hans Undergang; die Augen auf etw.; seine Gedanken auf etw.; sich nach etw., nach Einem –, bestemme sit Forhold efter; domme, fælde Dom, jævne omtvistede Sager; d. T. die Leute –, bedømme, erklære for strafskyldig; Einen mit dem Schwerte, rette, henrette.

Richter, m. -s pl. s. sg. Dommer; Bedømmer; -inn, f. -en, Bedømmerinde, c.

Richter-amt, n. -es -ämter, Dommerembede, n.; -lich, aj. Dommer-, dommerlig; -spruch, m. -es -üche, Dommerpaakjendelse, c.; -stuhl, m. -es -üble, Domstol, c., Dommersæde, n.

Richtern, v. n. d. T. domme, bedømme, dadle, critisere.

Richtig, aj. rigtig; ret, regelmæssig, ordentlig; d. T. sand, tilforladelig; (foræld.) lige; mit einander über etw. – werden, komme overeens; -keit, f. ud. pl. Rigtighed, c.

Richtung, f. -en, Retning, Reisning, Retten, Stillen, c.; s. Richten.

Ricke, f. -n, (Jagtsp.) Raageed, c.; (n. St.) Geed, c.; en Art Krager.

Ridicüle, n. Ridicule, c.

Riebe, m. -es el. -bsel, f. -n, Ribs, n.

Riech-bar, aj. som kan lugtes; -büchse, f. -n, Lugtedaase, c.; -flasche, f. -n (Dim. -fläschchen, n. -s pl. s. sg.) Hovedvandsflaske, c.; -wasser, n. -s ud. pl. lugtende Vand, Hovedvand, n.

Riechen, v. i. 1) n. m. h. lugte, give Lugt fra sig; stinke, lugte ilde, bedærvet. 2) a. lugte: etw.; an etw., lugte til, stikke Næsen til; fig. vulg. er riecht den Braten, lugter Lunten, mærker Uraad; an etw. d. T. komme nær.

Riecher, m. -s pl. s. sg. (d. T. i Spøg) Næse, c.

Ried, s. Rieth.

Riefe, f. -n, d. T. Rifle, c. (fordybede Striber); -ln (riefen) v. a. rifle.

Rieg, m. -es -e (Nordt.) Hylde, c.

Riegel, m. -s pl. s. sg. Slaa, Skodde, c. (for en Dør ɔc.); Tværbaand, Bindingstømmer, n.; Vim. einen – vorschieben, sætte en Pind for; -schloß, n. -sses -össer, Laas med Slaa til; -werk, n. -es -e, Bindingsværk, n.

Riehwurm, m. -es -ürmer, Muldvarpegrylle, Jordkrebs, c. (Insect).

Riemen, m. -s pl. s. sg. Rem, c.; -pferd, n. -es -e, Forspændshest, Forløber, c.

Riemer, m. -s pl. s. sg. Remmesnider, Sadelmager, c.; -arbeit, f. -en, Remmesniderarbeide, Sadelmager-, n.

Riepel, m. -s pl. s. sg. d. T. n. St. Hankat; Lømmel; Skorsteensfeier; Hansnar, c.

Ries, n. -es -e og efter et Talord pl. s. sg. Riis, n. (20 Boger).

Riese, m. -n -n, Kæmpe, Jette, c.; (undert. om Fruentimmer, endskjøndt man siger bedre die -sinn, Kæmpeqvinde, c.)

Riesen-art, f. -en, Kæmpeart, Jetteslægt, c.; -bett, n. -es -e, K-begravelse, -hoi, c.; -förmig, aj. k-formig; -gebirge, n. -s, K-bjergene (mellem Böhmen og Schlesien); -geschlecht, n. -es -er, K-slægt, c.; -größe, f. ud. pl. K-størrelse, c.; -haft, aj. k-mæssig, k-agtig; -hügel, m. -s pl. s. sg. K-hoi, c.; -mäßig, aj. k-mæssig; -schildkröte, f. -n, K-skildpadde, c.; -schlange, f. -n, K-slange, c.; -schritt, m. -es -e, K-skridt, n.; -stärke, f. ud. pl. K-styrke, c.; -topf, m. -es -öpfe, Askeurne, c. (i K-begravelser).

Rieseln, v. n. m. h. risle; smulre; [hagle.

Riesdänge, f. -n, (hos Papirm.) et Træværktøi, dannet som et T, til dermed at hænge de færdige Ark op til Tørren.

Riesinn, f. -en, s. Riese.

Rieth, n. -es -e, d. T. Ror, Sio, n.; (hos Dugm. og andre Vævere) Rit, n.; Kammen; (Nordt.) Bæk, c.; en sumpig Egn, et Morads, en Mose; en udyrket Egn, om den ogsaa ikke er sumpig; (n. St.) Egn, c.; -gras, n. -es -äser, Mosegræs, Strand-, n.

Riff, n. -es -e, Rev, n., Sandrev i Havet; s. Reff.

[s. Rispe.

Riffe, f. -n, (paa Planterne) n. St.

Riffel, 1) f. -n, Hørkam, c. 2) m. -s pl. s. sg. Riffel, Kuglebøsse, c.

Riffeln, v. a. den Flachs, kæmme, rifle; d. T. (hos nogle Haandv.) gnide, rive ofte og meget; d. T. Einen –, behevle, ved Dadel, Bebreidelser ɔc. søge at forbedre.

Rigolen, s. Riolen.

Rille, f. -n, d. T. Fure, liden Rende, c.

Rind, n. -es -er, Qvæg, Horn-, n.; (n. St.) Oxen alene; (andre St.) Tyrekalv el. Qviekalv, c.

Rinde, f. -n, Bark, Træ-, Skorpe, Bred-, Roe (paa Saar) c.

Rinderbraten el. Rinds-, m. -s pl. s. sg. Oxesteg, c.

Rindern, v. n. m. h. (om Koer) være tyregal, ville springes, løbe efter el. med Tyr.

[Ko-, n.

Rindfleisch, n. -es ud. pl. Oxekjød,

Rindig, aj. barket, skorpet.

Rindsbraten, s. Rinder-.

Rindvieh, n. -es ud. pl. Hornqvæg, n.

Ring, m. -es -e, Ring, Finger-, c., rund Figur, Kreds, Cirkel, c.; ein goldener –, Guldring, c.

Ring-finger, m. -s pl. s. sg. Ring-

finger, c.; -förmig, aj. ringformig, ringdannet; -futter, n. -s pl. f. sg. Foderal til Fingerringe; -kragen, m. -s pl. f. sg. Ringkrave, c. (tilforn et Skildt af Sølv for Officerer i Tjenesten); -mauer, f. -n, Ringmuur, c.; -rennen, n. -s pl. f. sg. Ringrenden, c. (et Slags Ridderspil); -uhr, f. -en, Ringuhr, n.

Ringel, 1) n. -s pl. f. sg. og -chen, n. -s pl. f. sg. en lille Ring; Lok, c. 2) m. -s pl. f. sg. Ring, c. (f. Ex. om Halsen paa mange Fugle).

Ringel-blume, f. -n, Solsikke, c. (Plante, Calendula); -drossel, f. -n, Ringdrossel, c. (Turdus torqualus); -ente, f. -n, Ringand, c. (Anas clangula); -gans, f. -anse, Ringgaas, c.; -icht, aj. d. T. ringagtig; -ig, aj. d. T. ringet, som har Ring; fig. er, svimmel; -ode, f. -n, et Slags Ode (hvor første Linie gjentages ved Enden af hver Strophe); -raupe, f. -n, en Art Kaalorm, som lægger sig omkring Træernes Skud; Livrephalæne, c.; -rennen, n. f. Ringrennen; -taube, f. -n, Ringeldue, c. (Columba palumbus).

Ringeln, v. a. d. T. ringe, sætte Ring i, forsyne med Ring; geringelte Haare, buklede.

Ringen, v. a. f. ringeln; einen Baum - (i Skovv.) afstrælle Barken rundtom.

Ringen, v. i. 1) n. m. h. brydes, kæmpe; mit Dim.; fig. anstrenge sig, stride for, med Meie stræbe at overvinde alle Hindringer; nach etw. -, stræbe efter, søge at opnaae ved Anstrengelse af al Kraft. 2) a. (blot om hvielige Legemer) vride; die Wäsche, die Hände; Dim. den Dolch aus der Hand -, vriste.

Ringer, m. -s pl. f. sg. Bryder, [Kæmper, c.

Ringern, v. a. f. Ver-.

Rings, av. rundt; blot med um, herum og umher.

Rinken, m. -s pl. f. sg. d. T. en stor, bred el. tyk Ring.

Rinnäugig, aj. f. triesäugig.

Rinne, f. -n, Rende, c.; (f. Ex. Tagrende); fig. (Jagtsp.) f. -ngarn.

Rinnen, v. i. u. 1) m. f. rinde, flyde sagte; løbe sammen, stærkne. 2) m. h. lade udrinde el. udflyde; dryppe, lække.

Rinnengarn, n. -es -e, et opstillet Garn med en Due i Midten, til dermed at fange Rovfugle.

Riolen, v. a. einen Acker, ein Stück [Land, riole.

Rippe, f. -n, Ribbeen, n.; fig. et fig i Længden strækkende, rundt Legeme, f. Ex. Krumholt, n., Spanter (paa Skibe); de opheiede Aarer paa Kaalblade og andre Blade ɔc.

Rippeln, v. a. giøre gjentagne, smaae Bevægelser; d. T. sich, røre, tumle, baltre sig.

Rippen, v. a. fig. blot i partic. gerippt, stribet, riflet, som har opheiede Striber.

Rippen-braten, m. -s pl. f. sg. Ribbeensteg, c.; -haut, f. -äute, R-hinde, c.; -stoß, m. -es -öße, R-stød, n.

Risch, aj. rask, hurtig.

Risico, n. -s -s, Risico, c.

Rispe, f. -n, (paa Planter) Rispe, c.; -ngras, n. -es -äser, Rapgræs, n.

Riß, m. -sses -sse, Rift, Spalte, Aabning, c.; -sse bekommen, dreie Slag; fig. vor dem -sse stehen, vor den - treten, tage Skaden paa sig, indestaae for Faren; Ridsning, Af-, c.; (især i Bygnings- og Landmaalerkonsten).

Rissig, aj. revet, forrevet.

Rist, m. -es -e, d. T. Brist, c. (paa Foden) og den opheiede, forreste Deel af Haanden, og andre Opheininger.

Riste, f. f. Reiste.

Ritt, m. -es -e, Ridt, n.

Ritter, m. -s pl. f. sg. Ridder, -smand, c.; (n. St.) En af ringere Adel; (foræld.; endnu undert. i Spøg) Ryttер, c.

Ritter-akademie, f. -n, ridderligt Academie, n.; -band, n. -es -änder, Ridderbaand, n.; -burg, f. -en, R-borg, c.; -dienst, m. -es -e, R-tjeneste, c.; -geist, m. -es ud. pl. R-aand, c.; -gut, n. -es -üter, R-gods, et adeligt Gods; -hof, m. -es -öfe, adelig Herregaard, c.; -kreuz, n. -es -e, R-kors, n.; -lehen, n. -s pl. f. sg. et adeligt Lehn; -lich, aj. r-lig; fig. tapper; -orden, m. -s 1) ud. pl. (sjeld.) R-stand, c. 2) pl. f. sg. R-orden, c.; -pferd, n. -es -e (fordum) en til Krig udrustet Hest, med hvilken en Ridder var forbunden at følge sin Lehnsherre i Krig; (nu) en Afgift i Penge derfor; -roman, m. -es -e, R-roman, c.; -schaft, f. ud. pl. en fordums Ridders Stand og Værdighed; R-stab, n.; i begge Bem. ogsaa -stand; -schaftlich, aj. som herer til R-stabet, r-lig; -schlag, m. -es -äge, R-slag, n.; -sitz, m. -es -e, Herresæde, n.; -spiel, n. -es -e, Ridderspil, n., Turnering, c.; -sporn, m. -es -en, R-spore (Plante), c.; -stand, m. -es ud. pl. f. -schaft.

Rittlings, av. f. Reitlings.

Rittmeister, m. -s pl. f. sg. Ritmester, c.

Ritual, n. -es -e, Ritual, n.

Ritus, m. Ritus, n.

Ritz, m. -es -e el. -e, f. -n, Ridse, Sprække, Spalte, c. (i haarde Legemer); -en, v. a. ridse (med et spidst Redskab); -icht, aj. som ligner en Ridse; -ig, aj. d. T. ridset.

Rival, m. -es -e, Rival, c.

Robbe, m. -n -n el. f. -n, Sælhund, Sæl, c.

Digitized by Google

Robber, m. (i Whistspil) Robbert, c.
Robe, f. -n, Robe, c. (en qvindelig Stadsklædning til Hove).
Roche, m. -n -n, Rokke (Fisk) c.; en Art Krager; (i Skaksp.) Taarn, n.
Röcheln, v. n. m. h. ralle, stenne.
Röchler, m. -s pl. s. sg. En, som raller, stenner.
Rock, m. -es -öcke (Dim. Röckchen, n. -s pl. s. sg.) Kjole, Kjortel, c.; Skjørt, n.
Rocken, m. -s 1) ub. pl. Rug, c. 2) pl. s. sg. Rok, c.; saa megen Hør el. Hamp, som paa engang tages paa Rokken.
Rocken=blatt, n. -es -ätter, Rokkebrev, n. (som vikles om Hørtotten paa Rokkehovedet); -brod, n. -es -e, Rugbrød, n.; -mehl, n. -es ub. pl. Rugmeel, n.; -stock, m. -es -öcke, Rokkehoved, n.; -stroh, n. -es ub. pl. Rughalm, c.
Rodeland, n. -es -änder, (Nordt.) [ryddet Land.
Roden, v. a. (Nordt.) rydde, op-.
Rof, m. -es -e, Ruf (paa Skibe) n.
Rogen, m. -s ub. pl. Rogn (i Fisk), c.; -er, m. -s pl. s. sg. Rognfisk, Hun-, c.; -stein, m. -es -e, et Slags Drypsteen, som bestaar af smaae, Fiskerogn lignende Legemer.
Roggen, m. -s ub. pl. (Nordt.) Rug, c.
Roh, aj. raa, ikke bearbeidet, ikke kogt el. stegt; fig. udannet, uden al sædelig Forfinelse; -heit, f. ub. pl. Raahed, c.; undert. ogsaa -igkeit.
Rohm, m. s. Rahm.
Rohr, n. -es -e, (i Sammens. pl. -öhre, f. Ex. Feuerröhre) Rør, Siv, n.; i mange Tilfælde for Röhre, Rør, n., Pibe, c.; især: Løbet i et Gevær.
Rohr=busch, m. -es -üsche, Rørbusk, Siv-, c.; -dickig, n. -es -e, et med Rør el. Siv tæt bevoxet Sted; -dommel, f. -n, Rørdrum, c. (Sumpfugl); -falke, m. -n -n, Fiskegeg, c.; -flöte, f. -n, Rørfløite, c.; -ig, aj. rørbevoxet; -schmid, m. -es -e, den, som forfærdiger Løbene til Geværer; -sperling, m. -es -e, Rørspurv, -verling, c.; -stab, m. -es -äbe, Rørstok, c.; -stuhl, m. -es -üble, Rørstol, c.
Röhr=bein, n. -es -e, Rørbeen, n. (f. Ex. Armbenet, Laarbenet); -brunnen, m. -s pl. s. sg. Springvand, n.; -enförmig, aj. rørformig; -enmeister, m. -s pl. s. sg. Vandmester, c. (som har Opsyn med Vandrørene); -ig, aj. bestaaende af Rør, indeholdende Rør; -kasten, m. -s pl. s. sg. Cisterne, c.; -meister, m. d. T. s. -enmeister; -trog, m. -es -öge, s. -kasten; -wasser, n. -s pl. s. sg. Springvand, n.; ferst Vand, som ledes gjennem Rør.
Röhre, f. -n, Rør, n., Pibe, Rende, Kanal, c.; (Jagtsp.) de lange, hule Gange under Jorden, som adskillige Dyr grave sig; lederne -n, Lærderslange (ved Spreiter).
Röhren, v. a. og n. m. h. afstøde og indsamle Rørene om Vinteren ovenfor Isen; die Wände -, rore, beklæde med Rør.
Röhren, v. n. m. h. (om torre Legemer) s. rieseln; (Jagtsp.) skrige heit; (især om Hjortene).
Röling, m. -es -e, grøn Vandfro, c.
Rollbret, n. -es -er, Mangle, c.
Rolle, f. -n, Rulle, Trille, c., Hjul, n.; Valse (Valtse), c.; en Ting, som trækkes frem og tilbage paa Valtser; især: Rulle, c. (til Vastetei) s. Mandel; Rulle, Rolle, c., sammenrullet Ting, c. (i forskjellige Tilfælde, f. Ex. sammenrullede Teier; Pergamentrulle, Skuespillers Rolle ɔc.); Et Redskab til at lade andre Legemer rulle over el. igjennem; især: Harpe, c.
Rollen, v. I) n. m. h. og s. rulle, trille; sig. (om flydende Legemer) rulle, flyde, hurtig bølge frem; (Jagtsp. om firfoddede Rovdyr) parre sig, brunste, lede. 2) a. rulle, trille, valte: Steine von dem Berge hinab; rulle, mangle; s. Mandeln; harpe: Erde -; rulle, vikle rundt: ein Papier zusammen -.
Rollentabak, m. -es -e, Rulletobak, c. (som sælges i Ruller).
Rollwagen, m. -s pl. s. sg. en Vogn, som staaer paa Ruller istedetfor Hjul; Gangvogn, c.
Rollwäsche, f. ub. pl. Rulletei, n.
Roman, m. -es -e, Roman, c.; -endichter, m. -s pl. s. sg. Romandigter, c.; -enheld, m. -en -en, Romanhelt, c.; -enheldinn, f. -en, Romanheltinde, c.; -enmäßig, aj. romanagtig; -haft, aj. romanagtig; -tisch, aj. romantisk; -ze, f. -n, Romance, c.
Römer, m. -s pl. s. sg. Romer, c. (-inn, f. -en, Romerinde, c.); et Slags udbuget Vinglas; -monat, m. -es -e, den Skat, som Rigsstænderne bevilge til en Krig el. til andre Fornødenheder; -misch, aj. romersk.
Ronde, f. -n, Rund, c.; s. Runde.
Rondèl, n. -es -e, en rund Plads; et rundt Taarn, Rotunde, c. (fordum til Befæstning); et Slags rundt Yderværk ved Fæstningsv.; s. Rundel.
Rose, f. -n, Rose, c. (i egentl. og fig. Bem.); som Fruentimmerfornavn Gen. -ns -n el. Rosa, f. -s, i begge Bem. Dim. Röschen, n. -s pl. s. sg.; Rosen (Sygdom) ub. pl.
Rosen=busch, m. -es -üsche, Rosenbusk, c.; -dorn, m. -es -en, R-torn, Hyben, vild Rose, c.; -farbe, f. -n, R-farve, c.; -farben el. -farbig, aj. r-farvet; -holz, n. -es -ölzer, R-ved, et udenlandsk Ved, som lugter ligesom

Roser; -honig, m. -es ub. pl. R-honning, c.; -kranz, m. -es -änze, R-krands, c. (en Krands af Roser; Paternoster, n.); -nobel, m. -s pl. f. sg. Rosenobel, c. (en gammel engelsk Guldmynt); -öl, n. -es -e, R-olie, c.; -roth, aj. r-rød; -stein, m. -es -e, R-steen (en Diamant, sleben paa en egen Maade); -stock, m. -es -öcke, R-træ, n., -buſk, c.; (Jagtſp.) den nederſte Deel af Hjortens Horn; -wange, f. -n, (digter.) R-kind, en roſenrød Kind; -waſſer, n. -s pl. f. sg. R-vand, n.

Roſette, f. -n, Roſette, c.

Roſicht, aj. og roſig, aj. roſenfarvet, -rød; lugtende ſom Roſer; -ge Wangen, Roſenkinder, roſenrøde Kinder.

Roſinante, f. -n, fig. Roſinante, Skindmær, c.

Roſine, f. -n, Roſin, c.; -nmeth, m. -es -e, el. -wein, m. -es -e, Roſinmiød, -viin, c.; (ſom ved Gjæring tilberedes af Roſiner, Honning og Vand).

Rosmarin, m. -es -e, Rosmarin (Plante), c.

Roß, n. -ſſes -ſſe (Dim. Rößchen, n. -s pl. f. sg.) Hest, (iſær af god Art); Ganger, c.

Roß-apfel, m. -s -äpfel, Hesteperre, c., -ſtarn, n.; -arzenei, f. -en, Hestemedicin, c. (et for Heste bestemt Lægemiddel); Hestelægekonſt, c.; -arzt, m. f. Pferde-; -egel, m. -s pl. f. sg. Hesteigle, c.; -haar, n. f. Pferde-; -käfer, m. -s pl. f. sg. Hestetorbist, Skarntorbist, c.; -kamm, m. -es -ämme, Hestekam, c.; Hestehandler, -pranger, c.; -kunſt, f. -ünſte, Hestemaſtine, c. (ſom drives ved Heste); -markt, m. f. Pferde-; -mühle, f. -n, Hestemølle, c.; -pflaume, f. -n, Hesteblomme, c. (et ſtort Slags Blommer); -ſchweif, m. -es -e, Hestehale, -rumpe, c.

Roſſen, v. n. m. h. d. T. (om Hopper) være hingſtgal, ville bedækkes.

Roſſig, aj. hingſtlyſten.

Roſt, m. -es, 1) pl. -öſte, Riſt, c.; iſær paa Skorſtene og i Kakkelovne; (i Bjergv.) en af Ertz, Træ og Kul tilberedet Bunke, for, naar Brændet antændes, at drive de uægte Masser ud af Ertſen, hvilket kaldes at riſte, (röſten). 2) pl. -e, Ruſt, c. (iſær paa Metaller, men ogſaa paa andre Legemer, f. Ex. Sæd). [ſter.

Roſtbrenner, m. -s pl. f. sg. f. Röſte, f. -n, Herriſt, c., Herblødningsſted, n. (i en Flod el. Dam, hvor Hørren el. Hampen lægges i Blød).

Roſten, v. n. m. f. ruſte; fig. blive gammelt, uſynligt, ubrugbart, lidt efter lidt forgaae.

Röſten, v. 1) a. rødne, lægge i Rede (Forraadnelſe): den Flachs. 2) a. og n. m. h. riſte: Brod in Butter; brune, branke: Mehl; (i Bjergv.) f. Roſt 1); das - og -ſtung, f. -en, Redning, Riſten, Riſtning, c.

Röſter, m. -s pl. f. sg. (i Bjergv.) den Arbeider, ſom beſorger Roſtningen, f. Roſt 1; der Roſtbrenner.

Roſtflecken, m. -s pl. f. sg. Ruſtplet, c.

Roſtig, aj. ruſten, bedækket med Ruſt.

Roſtral, n. f. Raſtral.

Roth, röther, rötheſt, aj. rød; -e Rübe, Redbede, c.

Roth, n. (indecl.) undert. for die Röthe, f. dette Ord.

Roth-auge, n. -s -n, Rudſkalle, c., et Slags Ferſkvandsfiſk; -äugig, aj. rødøiet; -bäckig, aj. rødkindet, rødmuſet; -barbe, f. -n, Skægmulle (Fiſk); -bart, m. -es -ärte, (foragt.) Redſkæg, c. (en Perſon med rødt Skæg); en Art graae Vildænder; -bärtig, aj. redſkægget; -binder, m. -s pl. f. sg. f. Böttcher; -braun, aj. rødbruun; -büche, f. -n, Redbøg, c.; -erle, f. -n, almindelig Elle; -feder, f. -n, et Navn paa forſkjellige Fiſke med røde Finner el. røde Haler; -fiſch, m. -es -e, Alpelax, c.; -fleckig, aj. redplettet; -fuchs, m. -es -üchſe, en redbrædet Heſt; -gerber, m. -s pl. f. sg. Garver, c.; -gießer, m. -s pl. f. sg. Klokkestøber, Metalſtøber, c.; -glühend, aj. redgloende, glødrød; -haarig, aj. redhaaret; -hals, m. -es -älſe, Redhals (Fugl), c.; -hirſch, m. -es -e, Hjort, c. (formedelſt dens redbrune Farve); -holz, n. -es -ölzer, Redtræ, n., Bruunſpaan, c. (at farve med); -kehlchen, n. -s pl. f. sg. Redkjelk, rødbrystet Vipſtjert, c. (Fugl); -kohl, m. -es ub. pl. Redkaal, c.; -kopf, m. -es -öpfe, Redhoved, c. (et Mſke. el. et Dyr med rødt Haar el. røde Hovedfjeder); -lauf, m. -es ub. pl. Rosen (en Sygdom); Blodgang, c. (Sygdom); -ſchimmel, m. -s pl. f. sg. Redſtimmel, c.; -ſchnabel, m. -s -äbel, Rednæb, n. (Fugl); -ſchwanz, m. -es -änze, rødhalet Vipſtjert (Fugl), c.; -ſtein, m. -es -e, Redſteen, c.; -wälſch, aj. om det blandede Sprog, ſom de europæiſke Zigeunere, Rovere og ſlige Folk tale; pluddervolſt, hørende til Landſtrygerſproget, Typeſproget, (das -wälſch); -wangig, aj. redkindet; -wildpret, n. -es ub. pl. Hjort og Hind; -wurſt, f. f. Blut-.

Röthe, f. ub. pl. det Røde, Redhed, Redme, c., Rede, Farverrede, c.

Röthel, m. -s pl. f. sg. Redkrid, c.

Rötheln, pl. ub. sg. Mæslinger.

Röthen, v. 1) a. gjøre rød, redne. 2) n. m. h. blive rød, redme.

Röthlich, aj. rødlig, rødagtig, redladen.

Röthling, m. -es -e, rødhalet Vipſtjert (Fugl) c.; Rudſkalle (Fiſk) c.;

Digitized by Google

en Art redlige, spiselige Svampe; en blegrød el. lyserød Vin.

Rothschild, n. -es ud. pl. Roeskilde (By i Danmark).

Rotte, f. -n, Flok, c. (Msker. el. Dyr); Rode, Bande, Complot, c.; (foragt.) Sect, c., Parti, n.; -n, v. a. rotte; sich zusammen-, sammenrotte sig, flokke, forsamle sig i ond Hensigt; (sjeld.) udrydde; -nmacher, m. -s pl. s. sg. s. Rottirer; -nweise, aj. rodevis, troppevis; (især om Soldater); -ttiren, v. a. sich zusammen -, d. T. s. Rotten; -ttirer, m. -s pl. s. sg. d. T. Complotmager, Partistifter, ein -nmacher; Deeltager i en Complot, Partigænger; ein -ttgesell; -ttmeister, m. -s pl. s. sg.; (n. St.) Corporal, c.

Rotunde, f. -n, Rotunde, c.

Rotz, m. -es ud. pl. vulg. Snot, n.; Snive, c. (en Sygdom hos Heste og Faar); -en, v. n. m. h. vulg. snyde sig; -ig, aj. snottet; snivet (om Heste); -löffel, m. -s pl. s. sg. vulg. Snottepog, c.; (foragt.) et ungt, upoleret Mste.; -nase, f. -n, vulg. en snottet Næse, Snotnæse, c. (et Barn med en snottet Næse); s. -löffel.

Route (l. Rute) f. -n, Route, c.

Routine (l. Rutine) f. -n, Routine, c.

Rübe, f. -n, Roe, c.; den Deel af Hestens Rygrad, som gaaer ned i Rumpen; -saat, f. ud. pl. og -samen, m. -s ud. pl. Rapsæd, d. T. Raps, c.

Rubel, m. -s pl. s. sg. Rubel, c. (en russisk Solvmynt).

Rubin, m. -es -en (ogsaa -e) Rubin, c.; -fluß, m. -sses -usse, ægte Rubin, c.

Rüböl, n. -es ud. pl. Rapsædsolie, c.

Rubrik, f. -en, Rubrik, c.

Rübsen, m. -s ud. pl. d. T. Raps (Rapsæd) c.

Ruchlos, aj. ryggesløs, gudsforgaaen; (d. T. Sydt. og Nordt.) forgles, ubekymret, ubesindig; -igkeit, f. -en, R-hed, G-hed, c.

Ruchsen, v. n. m. h. kurre.

Ruchtbar, aj. almeenbekjendt; - werden, ryktes, blive kundbar; -keit, f. ud. pl. Kundbarhed, c.

Ruck, m. -es -e, Ryk, n.

Rück-bürge, m. -n -n, Efter-Borgen, Contra-Cautionist, c.; -erinnerung, f. -en, Tilbageerindring, c.; -fahrt, f. -en, Tilbagereise, c.; -fall, m. -es -älle, Tilbagefald, n. (i en Sygdom, og i Theologien til de forrige Synder); -- eines Lehns, Hjemfald, n.; -fallig, aj. tilbagefaldende, hjemf-; -fracht, f. -en, Retourfragt, c.; -frage, f. Forespørgsel, c., Spørgsmaal paa et Spørgsmaal; pl. -n, Efterspørgsel, c.; ud. pl.; -gang, m. -es -änge, Tilbagegang, c.; -gängig, aj. (Sydt.) tilbagegaaende; fig. som gaaer til Agters, Krebsgang, som gaaer ind igjen; -gehen, v. i. n. m. s. gaae tilbage, retournere; -grat, (-grath) m. (n.) -es -e, Rygrad, c.; -halt, m. -es ud. pl. blot fig. Tilbageholdenhed, c. (Skv, Selvtvang, Undseelse); -kehr, f. ud. pl. Tilbagevenden, c.; -kunft, f. ud. pl. Tilbagekomst, c.; -lehne, f. -n, s. Rückenlehne; -lings, av. d. T. for -wärts; -marsch, m. -es -ärsche, Tilbagemarsch, c.; -reise, f. -n, Tilbagereise, c.; -schein, m. -es -e, Revers, n.; -seite, f. -n, Bagside, c.; -sicht, f. -en, blot fig. Hensyn, Tilbagesyn, n., Betragtning, c.; - - nehmen auf etw., tage med i Betragtning, i Overveielse; Eim. die schuldige - - versagen, Agtelse, c.; nur nach - -en handeln, egennyttigt, partist; -sichtlich, aj. med Gen., med Hensyn til; -siegel, n. -s pl. s. sg. Contrasegl paa Dokumenter, Expeditioner ɔc.; -sitz, m. -es -e, Bagsæde, n. (i en Vogn); -sprache, f. -n, i den Talem. mit Eim. - - halten el. nehmen, Referat, have Samtale med en Person, som har noget at sige ved en Tings Afgjørelse, før den endeligen afgjøres; -stand, m. -es -ände, Rest, Restance, c., det endnu ikke Betalte af en skyldig Pengesum; -ständig, aj. tilbagestaaende (i Betaling), resterende; - - seyn, staae til Restance; -stellig, aj. (Sydt.) s. -ständig og -gängig; -tritt, m. -es -e, Tilbagetrin, n.; -wand, f. -ände, Bagvæg, c.; -wärts, av. baglængs, med Ryggen vendt imod; (undert. d. T. for zurück) tilbage; -weg, m. -es -e, Tilbagevei, c.; -weise, av. rykvis, stødevis, i Stedet; -zug, m. -es -üge, Tilbagetog, n.; især om Krigshære.

Rücken, v. 1) n. m. s. rykke: zusammen -; mit der Armee in ein Land -; höher -, rykke høiere, stige i Rang. 2) a. rykke: den Hut in die Augen; (undert.) rive, trække.

Rücken, m. -s pl. s. sg. Ryg, c.: seinem Feinde den - kehren; der - eines Messers, eines Buches, eines Berges; Eim. etw. hinter dem - nachsagen, paa hans Bag; Eim. den - halten, være til Rygstød; Eim. den - wenden, vende Ryggen, forlade.

Rücken-halt, m. -es -e, (i Krigsv.) Baghold, Reservecorps, n.; fig. Rygstød, n.; -lehne, f. -n, Rygstød, n.; -mark, n. -es ud. pl. Rygmarv, c.; -wind, m. -es -e (i Sosp.) Agtervind, c.

Rüde, aj. raa, udannet, uvidende.

Rüde, m. -n -n (Jagtsp.) Hannen af Hunde, Ræve og Ulve; (i vidtlftigere Bem.) en stor, stærk Hund, Pudelhund, Bulbider, Lænkehund.

Rudel, n. (m.) -s pl. s. sg. en Mængde Ting af eet Slags; Slump,

Digitized by Google

Hoben, c.; især (Jagtsp.) en Trop Hjerte el. Vildsviin.

Rüdenhorn, n. -es -örner, Jagthorn af Been, Horn el. Træ, som giver en dyb Lyd.

Ruder, u. -s pl. s. sg. Aare, c. (at roe med); Ror, Skibs-, n.; fig. den øverste, fornemste Forer, Leder: das - des Staates; (i Bryggerier) et Redskab til at røre om med.

Ruder=bank, f. -änke, Rorbænk, Toste, c.; -er, m. -s pl. s. sg. og -knecht, m. -es -e, Rorskarl, Sluproer, c.; -=loch, n. -es -öcher, Aarehul, n.; Rorgat, n. (den Aabning bag i Skibet, hvori Roret gaaer); -los, aj. uden Ror; -meister, m. -s pl. s. sg. Qvarteermester paa en Sluppe, Opsynsmand over Rorskarlene; -nagel, m. -s -ägel, Aaretol, c.; -schiff, n. -es -e, Rorfartoi, Aareskib, n.; -schlag, m. -es -äge, Aareslag, n.; -zug, m. -es -üge, Aaretag, n.

Rudern, v. a. og n. m. h. roe.

Ruf, m. -es pl. (i nogle Tilfælde) -e, Raab, Skrig, n.; (Jagtsp.) et vist Sted i Jagthornet; ethvert Redskab, hvormed man efterligner Dyrs Stemme; fig. Kald, n. (til visse Forretninger); undert. for Beruf; Rygte, n., Omtale, c.; in - kommen, i Folkemunde; einen guten - haben, et godt Rygte, et godt Lov; Einen in übeln - bringen, i ondt Rygte, i slet Ry.

Rufe, f. -n, Skorpe, c. (især paa Saar).

Rufen, v. i. 1) n. m. h. raabe, kalde; (især Sydt.) Eim., raabe til, kalde ad. 2) a. die Stunden -, bekjendtgjøre ved at raabe, udraabe; Einen -, raabe ad, raabe til, kalde paa.

Rufendung, f. -en, Ruffall, m. -es -älle, Vocativ, n.

Rüge, f. -n (næsten forældt.) Bestyldning; Anklage, Denunciation, c.; Forbrydelse, c. (Overtrædelse af en Lov); en Forbrydelses lovmæssige Undersøgelse; Straf for en Forbrydelse; især Afstraffelse efter Loven; s. Rügegericht; Politieanordning, Øvrigheds-, c.; -=amt, n. -es -amter, Justitscollegium, n. (Politikammer), som undersøger Klager, og straffer Forseelser; -gericht, n. -es -e, et Slags Underret, Politieret, c., -kammer, n.; -n, v. a. (Sydt.) anføre, omtale; (n. St.) bekjende, bevidne; (sjeld.) bestylde, anklage; ein Vergehen -, dadle, irettesætte for; straffe efter Lov og Dom, ansee (med Pengebøde); -gung, f. -en, Irettesættelse, Afstraffelse, c.

Ruhe, f. 1) ud. pl. Ro, Rolighed, Stilhed, Fred, Hvile, c. 2) pl. -n, (undert.) Stedet, hvor en Person el. Ting hviler.

Ruhe=bank, f. -änke, Hvilebænk, Lei-, c.; Müßiggang ist des Teufels -, Hovedpude; -bett, n. -es -e, Sopha, Canapee, Leibænk, c.; -kammer, f. -n, Hvilekammer, n.; fig. Graven; -los, aj. hvileles; -platz, m. -es -ätze, Hvileplads, c., -sted, n.; -punct, m. -es -e, Hvilepunkt, c. (n.); -stand, m. -es ud. pl. Ro, Rolighed, rolig Tilstand, c.; er ist in den - - versetzt, paa Pension; -stelle, f. -n, Hvilested, n.; -=stunde, f. -n, Hviletime, c.; -tag, m. -es -e, Hviledag, c.

Ruhen, v. n. m. h. hvile, være rolig; fig. sove; hvile i Graven; sein Blick ruhete auf dem Gemälde, hvilede, var heftet paa.

Ruhig, aj. rolig, stille.

Ruhm, m. -es ud. pl. Roes, Hæder, Berømmelse, c.; (undert.) Gjenstanden for Berømmelsen, Fortrinet selv; ohne - zu melden, uden at rose mig selv.

Ruhm=begierde, f. ud. pl. Begjerlighed efter Roes, Ærekjærhed, c.; -=begierig, aj. ærekjær; -gier, f. ud. pl. Ærekjærhed, c. (i ond Bem.); -gierig, aj. ærekjær (i ond Bem.); -los, aj. uberømt; -losigkeit, f. -en, Uberømthed, c.; -redig, aj. stortalende, pralende, skrydende; -redigkeit, f. ud. pl. Stortalenhed, c., Praleri, Skryderi, n.; -sucht, f. ud. pl. Æresyge, c.; -=süchtig, aj. æresyg; -würdig, aj. roesværdig; -würdigkeit, f. ud. pl. Roesværdighed, c.

Rühmen, v. a. eine Person; eine S., rose, berømme; sich (Acc.) einer S. (Gen.) -, rose sig af.

Rühmer, m. -s pl. s. sg. (sjeld.) Roser, c.

Rühmlich, aj. berømmelig, roesværdig, priselig; -keit, f. ud. pl. B-hed, R-hed, P-hed, c.

Ruhr, f. -en, die weiße, Bugflaad, tyndt Liv, Bugleb, n.; die rothe -, Blodgang, c.

Rühr=ei, n. -es -er, d. S. Reræg, c.; -haken, m. -s pl. s. sg. s. Hakenpflug; -ig, aj. rørig; -kelle, f. -n, en Slev til at røre om med i andre Ting; -löffel, m. -s pl. s. sg. Reskee, c.; -scheit, n. -es -e, -stange, f. -n, -stecken, m. -s pl. s. sg. Reskaft, -stok, c.

Rühren, v. 1) u. m. h. røre, naae, række; hidrøre fra, komme af. 2) røre, bevæge, sætte i Bevægelse; Einen -; Eim. das Herz -, røre, bevæge til Medlidenhed, til Deeltagelse; die Trommel -, røre, slaae; vom Blitze gerührt, truffet; den Brei -, omrøre; einen Acker - (rühren), pløie anden Gang; rühre dich! iil! muntert! hurtigt! -=rung, f. ud. pl. Røren, c.; især fig. Rørelse, inderlig Bevægelse, c.; die - des Ankers, Røring, c.; -rungslos, aj. uden at røres.

Digitized by Google

Ruin, m. -es -en, Ruin, c.

Rülps, m. -es -e, vulg. Raben, c.; -en, v. n. m. h. ræbe.

Rum, m. -es ud. pl. Rum, c.

Rummel, m. -s pl. f. sg. Rummel, megen Larm, c.; Skrammel, Kram, n., en Mængde af flere Ting, Godt og Slet mellem hverandre; fig. (foragt.) snavs Historie; (i Piketspil) Rummel, c.; -abend, m. -es -e, f. Polter-; -ei, f. ud. pl. gamle, forlagte Ting; Skrummel, n.; et gammelt, brystfældigt Huus; (Nordt.) Rumlen; -n, v. n. m. h. d. T. rumle.

Rumör, m. -es ud. pl. Støi, Bulder, stærk Allarm, c.; -en, v. n. m. h. larme, støie, buldre; -er, m. -s pl. f. sg. En, som gjør Larm.

Rumpelkasten, m. -s pl. f. sg. Skrammelkiste, c.

Rumpeln, v. n. m. h. rumle, larme (men stærkere end rummeln).

Rumpf, m. -es -ümpfe, Krop, c.: der - ohne Kopf; der - eines Schiffes, Skrog, n.; der - eines Hemdes, Bul, c.; der - in einer Mühle, Tragten.

Rümpfen, v. a. die Nase, slaae Krel- [ler paa; das Maul, vrænge.

Rund, aj. rund; fig. d. T. trind, kjødfuld, feed; uden Omsveb, ligefrem, oprigtig, reent ud; eine -e Zahl, et rundt Tal, som bestaaer af lutter Tiere; länglich -, oval; - erhaben el. erhaben -, convex; -hohl, concav.

Rund, n. -es -e, (Dim. Ründchen, n. -s pl. f. sg.) Rundkreds, c.; das ganze - der Erde, den hele Jordens Kreds.

Runda, n. ub. pl. Fanfare, c. (ved [Skaaldrikken).

Runde, f. 1) ub. pl. Rundeel, Kreds, Runding, c.; Rundhed, c. (Beskaffenheden, at være rund). 2) pl. -n, Rund, c. (i Krigssp.). [Afrunding, c.

Ründe, f. ud. pl. Rundhed, c.; fig.

Ründen, v. a. runde, gjøre rund, d. T. ogsaa rundiren.

Runden, v. n. m. h. rundes.

Rundgesang, m. -es -änge, et Slags muntre Sange, som synges rundt af flere. [c.

Rundheit, f. ub. pl. d. T. Rundhed,

Rundiren, v. a. d. T. runde, gjøre rund.

Rundlich, aj. rundagtig, lidt rund.

Rundung, f. -en, Runding, Rundhed, c., en rund Skikkelse; en Kreds; (Jagtsp.) en rund i Skoven slaaren Vei.

Ründung, f. ud. pl. Runden, c.

Rune, f. -n, Rune, c.; -nschrift, f. ub. pl. Runeskrift, c.; -nstab, m. -es -äbe, Runestav, Prim-, Runekjevle, c. [Bede, Rebbede, c.

Runkel, f. -n el. -rübe, f. -n, Led

Runkunkel, f. -n, gammel Kjærling, c.

Runks, m. -es -e, (Skjeldsord paa et plumpt Mske.) Klods, Tølper, c.

Runzel, f. -n, Rynke, c.; (især i Huden); -ig (-zlig) aj. rynket; strumpen; -n, v. a. og n. m. h. rynke, slaae Rynker.

Rupf, m. -es -e, Ryk, n.; -e, f. Rykken, c. ud. pl.; saa megen Her el. Hamp, som paa engang rykles om Rokkehovedet, pl. -n; -en, v. a. rykke, plukke.

Rupie, f. -n, Rupie, c.

Ruppig, aj. vulg. laset, pjaltet (i Klæder); fattig, usel, elendig; fig. gnidst, meget karrig.

Ruprecht, m. -es -e, (et Dobenavn) Robert; der Knecht -, den Knægt Robert.

Rusch, m. -es -üsche, Ker, Siv, n.: über - und Busch, over Stok og Steen.

Ruscheln, v. n. m. h. rasle, gjøre Larm; handle med skjødesløs Jilfærdighed.

Ruschlich, aj. d. T. fusentastagtig, hjappende, ubesindigen tilfærdig.

Rüß, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Sod, c.; -butte, f. -n, Krudtsbøtte, c.; -hütte, f. -n, Krudtshytte, c.; -icht, aj. sodagtig, lig Sod; -ig, aj. sodet, besmurt med Sod; -schwarz, n. -es ub. pl. Krudtsfarve, c.

Russe, m. -n -n, Russer, c.

Rüssel, m. -s pl. f. sg. Tryne, Snabel, Snude, c.: der - des Elephanten, Elefantsnabel, c.; -icht, aj. tryneagtig, snabelagtig; -ig, aj. trynet, snabelet; -käfer, m. -s pl. f. sg. Snudebille, c. (Insect).

Russisch, aj. russisk.

Rust, f. -en (forældl.) Ro, c.; (i Sesp.) Rost, n. (hvorpaa Vanterne befæstes).

Rüst-baum, m. -es -äume, Stillads-tømmer, n.; -bret, n. -es -er, Stilladsbræt, n.; -haus, n. -es -äuser, (undert.) Telthuus, n.; -kammer, f. -n, Rustkammer, n.; -leiter, f. -n, Sidestykkerne paa en Rustvogn; -meister, m. -s pl. f. sg. Rustmester, c.; f. Bogener; -stange, f. -n, Stilladsbom, c.; -tag, m. -es -e, (i Bibelen) Dagen før Sabbaten el. før en Fest, Forberedelsesdag, c.; -wagen, m. -s pl. f. sg. Rustvogn, c.; -zeug, n. -es -e, Redskab, Værktøi, n.; (især) Rustning, c.

Rüste, f. -n, d. T. ub. pl. Hylle, Ro, c. (især Gravens); die Sonne geht zu -, daler; (hos Kulbrænderne) Træklodse, som lægges omkring Milen.

Rüsten, v. a. ruste, ud-; sich zum Kriege; sich zu Lande, zur See; tilberede, gjøre Anstalter til; (hos Haandv.) v. n. m. h. reise et Stillads.

Rüster, 1) m. -s pl. f. sg. Lap paa Overlæder. 2) f. -n, Wilmetra, n., Alm, Ulm, c.

Digitized by Google

Rüſtern, aj. Wlmetræes-, af Wlmetræ.

Rüſtig, aj. ſtærk, haandfaſt; vever, raſk; (Sydt.) hurtig; -keit, f. ud. pl. Styrke, H-hed, V-hed, R-hed, c.

Rüſtung, f. -en, Ruſtning, Ud-, c.; (til Krig); en Krigers Ruſtning, Krigsfornødenheder; (undert.) Stillads, n.; Skaftet paa en Staalflitsbue ſamt Spænderen og det øvrige Tilbehør; fig. ogſaa et viſt Slags Flitsbue.

Ruthe, f. -n, (Dim. Rüthchen, n. -s pl. ſ. sg.) Vaand, lang, tynd, beielig Green, c.; Riis, n.; Rode, c. (Maal paa 5 Alen); (Jagtſp.) den lange, tynde Hale hos de fleſte flirfoddede Dyr; det mandlige Lem hos Mſtr. og Dyr.

Ruthen-gänger, m. -s pl. ſ. sg. en Bjergmand, ſom forſtaaer at bruge Ertsſegeren; -kappe, f. -n, Pieielrem, c.; -mann, m. -es -änner, og -ſchläger, m. -s pl. f. sg. ſ. -gänger.

Rutſchen, v. n. m. ſ. d. T. glide; ſtyde ſig ſiddende frem.

Rutſcherrecht, n. -es -e, en Grundeiers Ret til at lade en ſtyldig Afgift, naar den ikke erlægges paa den beſtemte Dag, fordoble fra Dag til Dag efter Forfaldstiden. Renter, ſom erlægges efter denne Ret, kaldes Rutſcherzins, Werthszins, m. -es -e.

Rütteln, v. a. Vinen el. etc., ruſte, ryſte, knuge.

Rüttelſtroh, n. -es ud. pl. ſ. Krummſtroh.

S.

S, (det nittende Bogſtav i A B C. I Udtalen finder ingen Forſkjel Sted mellem ſſ og ß; ß ſkulde egentligen kun ſættes efter en langtrukket, ſſ efter en ſkarp Vokal; den almindeligſte Skrivemaade er dog, at dette kun iagttages i Midten af et Ord, men i Enden af Ordet ſættes ß).

Sa! interj. friſt! lyſtig! hopſa!

Saal, m. -es pl. Sale, Sal, c.; (fordum) Bolig, c., Huus, n., en fornem Herres Pallads; (n. St.) Pladſen foran en Etages Værelſer; -thür, f. -en, Salsdør, c.

Saat, f. -en, ud. pl. Saaening, c. (iſær Sædens); Sæd, c., Frø, n. (ſom ſaaes; ung Grede); -bohne, f. -n, Bønne, man vil ſaae; -feld, n. -es -er, Sædemark, c.; -korn, n. -es -örner, Saaekorn, n.; -zeit, f. -en, Saaetid, Sæde-, c.

Sabbath, m. -es -e, Sabbat, c.; fig. (undert.) Søndag, c.; -er, m. -s pl. ſ. sg. (i Luthers Bibeloverſættelſe) en Hverdag.

Säbel, m. -s pl. ſ. sg. Sabel, c.; -bohne, f. -n, Sabelbønne (en Art tyrkiſt Bønne); -fuß, m. -ſſes -üſſe, Heſtefod, c. (en krum, vanſkabt Fod); -ſchnäbler, m. -s pl. ſ. sg. forkeertnæbbet Klyde (Sumpfugl); -taſche, f. -n, Huſartaſke, c.

Säbeln, v. a. ſ. Niederſäbeln.

Säbenbaum, m. -es -äume, Sevenbom, c. (et Slags Enebær).

Sach-erklärung, f. -en, Sagforklaring, c.; -fällig, aj. (jurid.) ſagfaldet, tabt ſin Sag; -führer, m. ſ. -walter; -kenntniß, f. -ſſe, Sagkundſkab, c.; -regiſter, n. -s pl. ſ. sg. Sagregiſter, n.; -verſtändige, m. -n -n, Sagkyndig, c.; -walter, m. -s pl. ſ. sg. Sagfører, Advocat, c.; (undert.) Agent, Fuldmægtig, c.

Sache, f. -n, Sag; Retsſag, Anliggende, Forretning, c.; Ting, c.; ſeine -n, hans Sager (Beſtab, Klæder ꝛc.).

Sächelchen, n. -s pl. ſ. sg. liden Sag, liden Forretning; die -, Smaating, Legetøi, n.

Sachlich (ſædv. ſächlich) aj. Ting angaaende; das ſachliche Geſchlecht (i Grammat.) Intetkjøn, n. genus neutrum.

Sachſe, m. -n -n, Sachſer, c.

Sächſiſch, aj. ſachſiſk.

Sacht, aj. ſagte, lav; langſom; magelig, lemfældig; ſom av. ſagtens, let (at iværkſætte).

Sack, m. -es -äcke, (Dim. Säckchen, n. -s pl. ſ. sg.) Sæk, Poſe; d. T. ofte Pung, Penge-, c.; ethvert huult i een Ende lukket Rum; (n. St.) en Gade uden Udgang; (Syd- og Nordt.) Lomme, c., Pungen (Scrotum); mit - und Pack ausziehen, med Pik og Pak; ruſe nicht eher Haſe, ehe du ihn im -e haſt, ſælg ikke Huden, før du har ſkudt Bjørnen; (hos Jøder) en ſnever Sergeklædning.

Sack-band, n. -es -änder, Sækkebaand, n.; -garn, n. -es -e, et aflangt Fiſkergarn; -geige, f. -n, Stokfiol, c.; -leinwand, f. ud. pl. Sækkelærred, n.; -nadel, f. -n, Paknaal, c.; Sonaal (Fiſk) c.; -pfeife, f. -n, Sækkepibe, c.; -piſtole, f. -n, ſ. Puffer; -träger, m. -s pl. ſ. sg. Dæger, Strandeadet, c.;

Digitized by Google

-tuch, n. -es -ücher, Sækkelærred, n.; -uhr, f. -en, (Sydt.) Lommeuhr, n.; -zwillich, m. -es -e, grovt Dvelg, som bruges til Sække.

Sacken, v. a. fylde i Sæk; fig. proppe begjerlig (ein -, be-); vulg. sich (om Klæder) faae Folder, pose.

Säcken, v. a. putte i en Sæk, og drukne.

Sacrament, n. -es -e, Sacrament, n. (vulg. som en letsindig Vandemaade); -iren, v. n. m. h. vulg. bande og larme; -lich, aj. Sacraments-, som hører til Sacramentet.

Sacristan, m. -es -e, (n. St.) Degn, Klokker, c.

Sacristei, f. -en, Sacristie, n.

Sadebaum, m. s. Saben-.

Sadrach, m. -es -e, vulg. et ondskabsfuldt, rasende Mske.

Säe-mann, m. -es -änner, Sædemand, Saae-, c.; -tuch, n. -es -ücher, Saaesæk, c.; -zeit, f. -en, Sædetid, Saaetid, c.

Säen, v. a. saae, udstroe Sæd: Gerste; udstree, udkaste med fuld Haand: Geld; fig. sehr dünne gesäet, i ringe Mængde tilsammen.

Safftan, m. -es ub. pl. Safian, n.

Saflor, m. -es -e, Saflor, n.

Safran, m. -es ub. pl. Safran, c.; -farbig, aj. safranfarvet, -guul.

Saft, m. -es -äfte, Saft, c.; fig. seine Rede war voll - und Kraft, Aand og Kraft; (i Apoth.) Saft, c. (i denne Bem. Dim. Saftchen, n. -s pl. s. sg.).

Saft-farbe, f. -n, Saftfarve, c. (som tilberedes af Safter); -grün, n. -es ub. pl. Saftgrønt, Blæregrønt, n.; -ig, aj. saftig; saftfuld; -ige Reden, fig. d. T. smudsig, raaden, ukydsk; -igkeit, f. ub. pl. Saftighed, c.; -los, aj. saftløs; fig. eine -lose Rede, ter, kraftløs; -reich, aj. saftrig; -röhre, f. -n, (i Væxter) Saftrør, n.; -voll, aj. saftfuld.

Sage, f. -n, Sagn, Rygte, n.; d. T. Sigende, Udsagn, n.

Säge, f. -n, Sav, c.

Säge-blatt, n. -es -ätter, Savblad, n.; -block, m. -es -öcke, Savelad, n., Saveblok, c. (at save Brænde paa); -bock, m. -es -öcke, Savebuk, c. (at save Tømmer paa); -fisch, m. -es -e, Savfisk (Squalus pristis); -mehl, n. -es ub. pl. s. -späne; -nfliege, f. -n, Kræhveps, c.; -nschmid, m. -es -e, Savsmed, c.; -späne, pl. ub. sg. Savspaaner; -zahn, m. -es -ähne, Savtand, c.

Sagen, v. a. sige: die Wahrheit; Ein. etw., zu Ein. etw., von Ein. etw.; Ein. Dank -, takke; für Einen gut -, sige god for, være Borgen for; ogsaa n. m. h. for: tale; fig. sige: er hat hier nichts zu -, befale; gjøre bekjendt paa enhver kjendelig Maade; was soll das -, betyde; være af Vigtighed.

Sagen, v. a. save.

Sager, m. -s pl. s. sg. Savstærer, c.

Sago, m. ub. pl. Sago, c.

Sahne, f. ub. pl. (n. St.) sød Fløde, c.

Saite, f. -n, Streng, c. (paa et Instrument); -nhalter, m. -s pl. s. sg. Violinstol, c.; -ninstrument, n. -es -e, Strengeinstrument, n.; -nspiel, n. -es -e, Strengeleg, c.: (forældr.) et Strengeinstrument; ub. pl. Musiken derpaa.

Salamander, m. -s pl. s. sg. Salamander, c.; -eidechse, f. -n, Salamander-Firben, c.

Salangäne, f. -n, indisk Svale, c. (hvis Rede er spiselig).

Salar (-är) n. -s -e, Salar, n.

Salat, m. -es -e, Salat, c.

Salbader, m. -s pl. s. sg. d. T. Vaaser, Vrøvler, c.; Quacksalver, Marktskriger, c.; -ei, f. -en, Vaas, Vrøvl, n., Pelsesnak, c.; Quacksalveri, Marktskrigeri, n.

Salband, n. -es -änder, Liste, Bord, c. (af vævet Tøi); (i Bjergv.) den Steenart, som indfatter Ertsen i Gangene.

Salbe, f. -n, Salve, c.; -n, v. a. salve, bestryge med vellugtende Olie el. Salve.

Salbei, f. ub. pl. Salvie, c. (Stav.) (Urt).

Salben-büchse, f. -n, Salvedaase, c.; -handel, m. -s ub. pl. Salvehandel, c.; -händler, m. -s pl. s. sg. Salvekræmmer, c.

Salböl, n. -es -e, Salvecolie, c.

Salbung, f. -en, Salvelse, Salving, c.

Saldirung, f. el.

Saldo, m. (indecl.) Saldo, c.

Salep, m. -s ub. pl. Salep, c.

Saline, f. -n, Saltværk, n.

Salleiste, f. s. Salband.

Salm, m. -es -e, (m. St. især Sydt.) Lax, c.

Salmiak, m. -s ub. pl. Salmiak, c.

Salon, m. -s -s, Salon, c.

Salpeter, m. -s ub. pl. Salpeter, n.

Salpeter-erde, f. -n, Salpeterjord, c.; -fraß, m. -es -e, en Feil ved Vægge og Mure, hvor Kalken og Stenene blive støre og falde ud; -geist, m. -es ub. pl. s. -saure; -hütte, f. -n, Salpeterhytte, c.; -icht og -ig, s. Salpetricht, -ig; -säure, f. -n, Salpetersyre, c.; -sieder, m. -s pl. s. sg. Salpetersyder, c.; -siederei, f. -en, Salpetersyderi, n.

Salpetricht, aj. salpeteragtig.

Salpetrig, aj. som indeholder Salpeter.

Saltomortale, n. (ogsaa m.) Saltomortale, n.

Salve, f. -n, Salve, c. (Vreskud); -garde, f. -n, Salvegarde, c.

Digitized by Google

Salweide, f. -n, en Art Pil med ægdannede Blade.

Salz, n. -es -e, Salt, n.; fig. Vittighed (bidende).

Salz-amt, n. -es -ämter, Saltværkscollegium, n.; -brühe, f. -n, Lage, Salt-, c.; -brunnen, m. -s pl. f. sg. Saltbrønd, c.; -faß, n. -sses -ässer, Saltfad, n., Salttønde, c.; Saltkar, n. (at sætte paa Spisebordet, el. af Træ med Laag paa, at hænge i Rekkenet); -fleisch, n. -es ub. pl. saltet Kjød, n.; -fluß, m. -sses -üsse, Saltflod, n. (et Flod af saltagtige Vædsker); -grube, f. -n, Saltgrube, c.; -hecht, m. -es -e, saltet Gedde, c.; -icht, aj. saltagtig, lidt salt; -ig, aj. saltet, salt; -korn, n. -es -örner, Saltkorn, n.; -kothe, f. -n, Salthytte, c. (hvor Salt koges); -quelle, f. -n, Saltkilde, c.; -schank, m. -es ub. pl. (n. St.) Saltbokeri, n.; -schreiber, m. -s pl. f. sg. Skriver ved et Saltværkscollegium; -schweiß, m. -es -e, Saltvand, som ligesom sveder ud af Klofter og Ridser; -sieder, m. -s pl. f. sg. Saltsyder, c.; -siederei, f. f. Salzwerk; -sole, f. f. Sole; -stein, m. -es -e, Saltsteen, c. (som ved Kogningen sætter sig paa Saltpanden); -stück, n. -es -e, saa meget Salt, som paa engang bliver kogt i en Pande; -wasser, n. -s pl. f. sg. Saltvand, n.; -werk, n. -es -e, Saltværk, n., -grube, c., -syderi, n.

Salzen, v. (rgl. undt. partic. gesalzen) a. salte, bestree med Salt; gesalzen, fig. d. T. meget dyr; gesalzener Häring, Spegesild, c.

Salzen, aj. salt, saltet.

Same, m. -ns -n, Frø, -korn, n.; Sæd, c. (hos Mskr. og Dyr); fig. Fisstenes og mange Insecters unge Yngel; (i Bibelen) Afkom, c., Efterkommere; (n. St.) den unge, grønne Sæd; god Lærdoms Frø, for saavidt den bringer Frugt; (undert.) den første Foranledning til sædelig Forbedring.

Samen-baum, m. -es -äume, Træ, som bliver staaende til Forplantelse; -behälter, m. -s pl. f. sg. Frøgjemme, n.; -fluß, m. -sses -üsse, Sædflod, n.; (betragtet som en Sygdom); -gefäß, n. -es -e, Sædkar, n.; -gehäuse, n. -s pl. f. sg. Frøhuus (paa Vækster); -gerste, f. ub. pl. Saabyg, n.; -holz, n. -es -ölzer, Skov af Træer, som blive staaende til Forplantelse; -korn, n. -es -örner, Sædekorn, Frø-, n.; -schule, f. -n, en Planteskole (i hvilken man opelsker Frugttræer af Frø); -stängel, m. -s pl. f. sg. Frøstilk, c.; -staub, m. -es ub. pl. Sædstøv, n.; -thierchen, n. -s pl. f. sg. Sæddyr, n.; -weizen, m. -s ub. pl. Saahvede, c.

Sämerei, f. -en, d. T. Frøart, flere Arter Plantefrø.

Sämisch, aj. -es Leder, Semslæder, n.; -gerber, m. -s pl. f. sg. Hvidgarver, som tilbereder Semslæder.

Sammeln, v. a. samle, sanke (mest om livløse Ting: Geld, Skatze; sjeld. om levende Skabninger for ver-); fig. sich, samle, satte sig.

Sammelplatz, m. -es -ätze, Samlingsplads, c.

Sammet el. Sammt, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Fløiel, n.

Sammet-blume, f. -n, Fløielsblomst, c.; -bürste, f. -n, F-børste, c. (at børste Fløiel med); -weber, m. -s pl. f. sg. F-væver, c.

Sammler, m. -s pl. f. sg. Samler, c.

Sammlung, f. -en, Samlen; Samling, c.

Sammt, m. f. Sammet.

Sammt, 1) præp. med Dat. (sjeld. og d. T. for: mit) med, tilligemed, samt. 2) av. (sjeld. og blot i Canc.) - und sonders, alle tilsammen og hver for sig.

Sammten, aj. Fløiels-, af Fløiel.

Sämmtlich, aj. samtlig, alle tilsammen.

Samstag, m. -es -e, (især Sydt.) [Løverdag, c.

Sanct, aj. indecl. hellig, (sættes foran Helgeners Navne, og betegnes sædv. blot med S, Sct. el. St.): St. Paulus.

Sand, m. -es ub. pl. Sand, c.

Sand-aal, m. -es -e, Tobiesen (Fisk) c.; -allee, f. -n, en med Sand opfyldt Allee; -bank, f. -änke, S-banke, c.; -beere, f. -n, Bjørnebær, Meel-, n.; -berg, m. -es -e, S-bjerg, n.; -boden, m. -s -öden, S-bund, c.; -büchse, f. -n, S-huus, n.; -gang, m. -es -änge, en med Sand opfyldt Gang; -grube, f. -n, S-grav, c.; -grund, m. -es -ünde, S-grund, c.; -guß, m. -sses, 1) ub. pl. smeltede Metallers Støbning i Sandformer. 2) pl. -üsse, Jernvare, støbte i Sandformer; -hase, m. -n -n, et Slags Harer; einen - hasen machen, slaae skjævt (i Keglespil); -haufen, m. -s pl. f. sg. S-dynge, -bunke, c.; -ig, aj. sandig, sandet; -kloß, m. -es -öße (i Lægek.) en inflammeret, opsvulmet Testikel; -korn, n. -es -örner, S-skorn, n.; -mann, m. -es -änner, d. T. S-mand, c. (som fører, sælger Sand); der - - kommt, Dieluk kommer (siges i Spøg til En, især et Barn, som begynder at blive søvnig); -reiter, m. -s pl. f. sg. Græsrytter, c.; -schimmel, m. -s pl. f. sg. en Art hvide Heste, som synes ligesom at være bestroede med Sand; -stein, m. -es -e, S-steen; den mindste og sletteste Sort Bernsteen; -torte, f. -n, S-tærte, c. (som falder hen i Munden ligesom Sand); -uhr, f. -en, Timeglas, n.; -wespe, f. -n,

Digitized by Google

Rovhovedse, c.; -wüste, f. -n, S-ørk, c.; -zucker, m. -s ud. pl. Pudder-sukker, n. [Slags udenlandsk Ved).

Sandel, m. -s ud. pl. Sandel (et

Sanden, v. a. slaae Sand, bestrøe med Sand. [(Fisk) c.

Sander, m. -s pl. s. sg. Sandart

Sanft, aj. blid, mild, jævn, rolig, øm, lemfældig; eine -e Stimme, sagte, stille, svag; ein -er Hügel, jævnt straanende; eine -e Bewegung; ein -er Wein; eine -e Farbe (ikke stærk); ein -es Gemüth; -es Betragen; ein -er Mensch.

Sänfte, f. -n, en lukket Bærestol, Portechaise, c.; (foræld.) s. Sanftheit; -nträger, m. -s pl. s. sg. Porteur, Portechaisebruger, c.

Sanftheit, f. ud. pl. Blidhed, Mildhed, Rolighed, Ømhed, Lemfældighed, c.

Sänftig, aj. straa opgaaende.

Sänftigen, v. a. gjøre blid, mild, rolig; (digter.) for be-.

Sanftmuth, f. ud. pl. Sagtmodighed; Sindsrolighed, c.

Sanftmüthig, aj. sagtfærdig, sagtmodig; -keit, f. ud. pl. S-hed, c.

Sang, m. -es -änge, (foræld.) s. Gesang.

Sangdrossel, f. -n, Vegdrossel, c.

Sangen, pl. ud. sg. (i Bibelen) ristede Ax.

Sänger, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Sanger, (-inde); (undert.) Digter (-inde), c. [c.

Sangvogel, m. -s -ögel, Sangfugl,

Saphir, m. -es -e, Saphir, c.

Sappe, f. -n, Sappe (Lebegrav), c.

Sardelle, f. -n, Sardelle, Ansiovis, c.

Sarg, m. -es -ärge, Ligkiste, c.

Sarkophàg, m. -es -e, Sarcophag, c.

Sarraz, m. -sses -sse, d. T. en stor Kaarde, Sabel. [Tøi).

Sarsche, f. -n, Sars, n. (et Slags

Sarter, m. -s pl. s. sg. Modellen og det skriftlige Udkast til et Skib, og sammes hele Bygningsmaade.

Satan (-as), m. -s -e, Satan, c.; -isch, aj. sataniſk; især fig. meget ondskabsfuld, djævelsk. [verdag, c.

Satertag, m. -es -e, (Nordt.) Lø-

Satin (l. -ting) m. -s -s, Satin, n. (et Slags halvt Silketøi).

Satire, f. s. Satyre.

Satrap, m. -en -en, Satrap, c. (Statholder i Persien).

Satt, aj. mæt; fig. mæt, træt; kjed af: einer S. (Gen.) el. eine S. -seyn, werden; d. T. som av. nok; (undert. om Farven) mørk nok.

Sattel, m. -s -ättel, Sadel, c.; fig. d. T. mange Dele af andre Ting formedelst nogen Lighed med en Sadel, f. Ex. i Valnodder, det Skillerum, som deler Kjærnen i fire Dele.

Sattel-baum, m. -es -äume, og -bogen, m. -s pl. s. sg. Sadelbom, c., -træ, n.; -decke, f. -n, Sadeldækken, Skaberak, n.; -gurt, m. -es -e, Sadelgjord, Bug-, c.; -knecht, m. -es -e, Rideknegt, c.; -knopf, m. -es -öpfe, Sadelknap, c.; -kissen, n. -s pl. s. sg. Sadelpude, c.; -pferd, n. -es -e, Sadelhest, Kjørehest, hvorpaa Vognmanden rider; -zeug, n. -es ud. pl. Ridetøi, n.

Satteln, v. a. sadle: ein Pferd.

Sattheit, f. ud. pl. Mæthed, c.

Sättig, aj. d. T. mættende.

Sattigen, v. a. mætte, tilfredsstille: einen Hungrigen, sich mit el. an etw.; seinen Geiz; (i Chymien) einen Körper mit etw., blande saa meget af eet Legeme i et andet, som dette kan modtage; saaledes ogsaa: eine Farbe mit einer andern; -gung, f. -en, M-lse, T-lse, c.

Sattler, m. -s pl. s. sg. Sadelmager, c.; -arbeit, f. -en, S-arbeide, n.; -gesell, m. -es -e, S-svend, c.; -meister, m. -s pl. s. sg. S-mester, c.

Sattlerei, f. -en, Sadelmagerhaandværk; -gerværksted, n.

Sattsam, aj. tilstrækkelig, nok; -keit, f. ud. pl. T-hed, c.

Satyr, m. -s -n (bedre end -en) Satyr, Skovgud, c.

Satyre, f. -n, Satire, c.; -nschreiber, d. T. -tyriker, m. -s pl. s. sg. Satiriker, c.; -risch, aj. satirisk.

Satz, m. -es -ätze, Sætning, c.; (i nogle Tilfælde) ud. pl. Sætten, c.; (om Dyr især Heste) Sæt, Spring, n.; Bundfald, n.; Indsæt, n., Ting, som sættes paa el. til andre; ogsaa flere til hverandre hørende Ting af eet Slags.

Satz-base, m. -n -n (Jagtsp.) Hunhare, c.; -stock, m. -es -öcke, Pilestavre, som sættes i Jorden for at groe; -teich, m. -es -e, Sættedam, c.; -ung, f. -en, Sætten, c. (Handlingen at sætte, ud. pl. og kun sjeld.); Forordning, Lov, c. især i Sammens.; -weide, f. -n, Sættepiil, Pileqvist, som stikkes i Jorden for at groe.

Sau, f. 1) pl. Säue, Svin, n. (uden Forskjel paa Kjøn); So, c. (tamt Hunsvin); fig. vulg. et skidenfærdigt Mske. især Fruent.; Klat, især Blækklat, c. 2) pl. -en, Vildsvineso, c.

Sau-beller, m. -s pl. s. sg. (Jagtsp.) afrettet Vildsvinehund, c.; -blume, f. -n, Løvetand (Urt) c.; -bohne, f. -n, Bønne-Vikke (Plante) c.; -borste, f. -n, Svineborste, c.; -erei, f. -en, Svineri, n.; -fang, m. -es -änge, Vildsvinefangst, c.; Stedet, hvor de fanges; et Stik af Jagtkniven; -finder, m. -s pl. s. sg. s. -beller; -hetz, f. -en, Vildsvinehidsning, c.; -hirt,

Digitized by Google

m. —en, —e, Staubkorn, s. d. —mehl, —n. pl. —n, —mehlig, —mehlicht, —mehlartig, —mehl, s. —n. Staubm

Schabab, n. (indeck.) Affstrab, n.

Schabe, f. -n, Skrabe, c. (et Redskab at strabe med); Mid, Mol, Kakerlak, Skrukketrold, c.; d. T. Fnat, Skab, n.

Schabe-eisen, n. -s pl. f. sg. Skrabejern, n.; -hobel, m. -s pl. f. sg. Skrubhøvl, c.; -messer, n. -s pl. f. sg. Skrabeknib, c.

Schaben, v. a. stubbe, gnide; strabe, skave: den Käse; eine Leiste mit einem Stücke Glas; Rüben.

Schäben, pl. ud. sg. Skjæve, c. (af Hør).

Schaber, m. -s pl. f. sg. Skrabe, c. (et Redskab at strabe med); (foragt.) Optrækker, Pengepuger, c.; -ei, f. -en, Skraberi; (foragt.) Optrækkeri, Pengepugeri, n.

Schabernack, m. -es -e, d. T. Skjelmsstykke, Skalke-, Puds, n.; -en, v. a. Einen, spille et Puds.

Schäbig, aj. vulg. snattet, skabet.

Schabkäfer, m. -s pl. f. sg. Klanner, c. (Insect). [dækken, n.

Schabracke, f. -n, Skabrak, Hesteschabsel, n. -s pl. f. sg. Affstrab, n., det som affstrabes.

Schach, m. Schachen (Kongen i Persien); (i Skakspil) Kongen, Spillet selv; (især ud. Art. og undert. n.); et i Exilet brugeligt Ord: - dem Könige, Skak for Kongen; (n. St.) Skakbræt, n.

Schach-brett, n. -es -er, Skakbræt, n.; -mat, aj. Skak mat (i Skakspil; fig. d. T. ganske udmattet); -spiel, n. -s -e, Skakspil, n.; -spieler, m. -s pl. f. sg. Skakspiller, c.; -stein, m. -es -e, Skakbrikke, c.; -tafel, f. -n, Skakbræt, n.

Schächer, m. -s pl. f. sg. (forældr., nu blot undert. n. St.) Røver, Morder, c. (især om de to med Christus korsfæstede Misdædere); fig. du armer -! din stakkels Tyv!

Schachern, v. n. m. h. d. T. skakre, handle i det Smaa paa en vindesyg Maade.

Schacht, m. -es -ächte, et i Længden udstrakt Legeme; deraf Nordt. en Træstang; en lang og bred Flade; (i Skovv.) en Strækning Skov; (i Landm.) et Legeme, hvis Længde og Brede er lige stor, men hvis Tykkelse udgjør tiende Delen af Længden; enhver Qvadrat; (i Bjergv.) Skakt, c. (hvorigjennem Personer og Ting komme ned i og op af Gruben).

Schachtel, f. -n, (Dim. -ächtelchen, n. -s pl. f. sg.) Æske, Buddik, c.; -deckel, m. -s pl. f. sg. Æskelaag, n.; -halm, m. -es ub. pl. og -heu, n. -es ub. pl. Skavegræs (Skavg-), Studeknæ, (en Plante); -macher, m. -s pl. f. sg. Æskemager, c.

Schachteln, v. a. skave, gnide, polere med Studeknæ (Skavgræs).

Schachten, v. a. dele i Firkanter.

Schächten, v. a. (hos Jederne) slagte; -chter, m. -s pl. f. sg. Slagter, c.

Schachtruthe, f. -n, (hos Landm.) et Maal, som er een Rode lang, een Rode bred og een Fod tyk.

Schäcke, Schäckig, s. Sche-.

Schadbar, aj. (undert.) beskadiget.

Schade, m. -ns el. -n, m. -s -äden, Skade, c. ub. pl.; Tab, Forlis, n.; især enhver legemlig Beskadigelse; fig. Skade! som interj.: es ist - um die S.; -, daß ꝛc.; ligel. spøgviis med für: - für die Ehre, stor Skade med den Ære; wer den -n hat, darf für den Spott nicht sorgen, Skam og Skade følges ad.

Schädel, m. s. Schedel.

Schaden, v. n. m. h. Dim. el. einer S., skade. [hed, -fryd, c.

Schadenfreude, f. ub. pl. Skadefro-

Schadenfroh, aj. skadefro.

Schadhaft, aj. beskadiget, som har en legemlig Skade; -igkeit, f. -en, Beskadigelse, c. [pl. Sk-hed, c.

Schädlich, aj. skadelig; -keit, f. ub.

Schadlos, aj. ubeskadiget; især: skadesløs; -igkeit, f. ub. pl. U-hed, Sk-hed, c.; -haltung, (Sydt. -løsung) f. -en, Skadesløsholdelse, c.

Schaf, 1) n. -es -e, Faar, (deels uden Hensyn til Kjønnet, deels især Hunfaar, n.); fig. et fromt el. ogsaa enfoldigt Mske. 2) m. (ogsaa n.) Høvl, c.

Schaf-blattern, pl. ud. sg. f. -pokken; -bock, m. -es -öcke, Bæder, c.; -fell, n. -es -e, Faareskind, n.; -garbe, f. -n, en Art Rollike; -herde, f. -n, F-hjord, c.; -hirt, m. -en -en, F-hyrde, c.; -hund, m. -es -e, F-hund, c.; -hütte, f. -n, F-hytte, c.; -käse, m. -s pl. f. sg. F-ost, c.; -kameel, n. -es -e, Lama, c.; ogsaa Vikuna; -knecht, m. -es -e, Hyrdedreng, c.; -laus, f. -äuse, F-luus, c.; -leder, n. -s pl. f. sg. F-skind, n.; -lorbeere, f. -n, F-meg, n.; -meister, m. -s pl. f. sg. (ved store Skæferier) den øverste Foresatte over Hjorden; -milbe, f. -n, F-mel, n.; -milch, f. ub. pl. F-melk, c.; -mist, m. -es ub. pl. F-meg, n.; -mutter, f. -ütter, et Faar saa længe det faaer Lam; -pelz, m. -es -e, F-skindspels, c.; -pocken, pl. ub. sg. F-kopper; -schere, f. -n, F-sax, c.; -scheret, m. -s pl. f. sg. F-klipper, c.; -schur, f. ub. pl. F-klipning, -stid, c.; -skleid, n. -es -er, F-skindspels, c.; (i Bibelen) F-klæder, Skin af Fromhed; -skopf, m. -es -öpfe, F-hoved, n.; fig. om et Hestehoved, og et lavt Skjældord paa et dumt Mske.; -stall, m. -es -älle, F-sti, c.; -trift, f. -en, F-græs-

gang, c.; -wolle, f. -n, F-uld, c.; -zäcke, f. -n, F-mel, n.; -zucht, f. ud. pl. F-avl, c.

Schäfchen, n. -s pl. f. sg. (Dim. af Schaf, f. dette Ord); fig. d. T. mange Træers uldne Blomster.

Schäfer, m. -s pl. f. sg. Hyrde, Faare-, c.; (digter.) Elsker, c. (ustyldig, em).

Schäfer-ei, f. -en, Faareavl, Faaretillægning, c. (Skæferi, n.); -gedicht, n. f. Hirten-; -inn, f. -en, Hyrdinde, (digter.) Elskerinde, c.; -knabe, m. -n -n, Hyrdedreng, c.; -leben, n. -s ud. pl. Hyrdeliv, n.; -spiel, n. -es -e, Hyrdespil, n.; -stunde, f. -n, Hyrdetime, c., Øieblikket, i hvilket Elskerinden overgiver sig til Elskeren.

Schaff, n. -es -e, (Sydt.) Trækar, n., Bytte, Spand, c.; især et Kornmaal (omtrent en Skjeppe).

Schaffen, v. 1) rgl. a. og n. m. h. skaffe, for-: Eim. etw.; Rath; gjøre, bestille: viel zu - haben; mit Eim. zu - haben; anskaffe, kjøbe: sich Kleider, Bücher -; (n. St.) arbeide; (Sydt.) befale: was schafft der Herr? 2) i. a. skabe: (om Gud) frembringe af Intet; fig. frembringe; s. Er-.

Schaffner, m. -s pl. f. sg. (n. St.) Huushovmester, Forvalter, Kogemester; Skaffer; Conducteur, Postfører, c.; -ei, f. -en, Forvalterens Embede, Bolig, District; Postførerembede, n.; -inn, f. -en, Huusbestyrerinde, Meierske, c.

Schaffot, n. -es -e, Skafot, n.

Schaft, m. -es -äfte, Skaft, n.; Stangen paa et Spyd, en lige Træstamme, Stovleskaft, Soileskaft, n., Pillebul, c. (den mellemste Deel af Soilen); Skæfte, Gevær-, Hæfte, n.

Schäften, v. a. skæfte, sætte Skaft, Skæfte paa: ein Gewehr; (Jagtsp.) splidse en sprungen Line; (Skibsbygn.) ein Schiff auf so und so viel Kanonen geschäftet, som kan føre saa og saa mange Kanoner.

Schaft-gesimse, n. -s pl. f. sg. den nederste Deel af Pillebullen, hvorpaa Pillen hviler; -halm og -heu, n. s. Schachtelhalm.

Schäftung, f. -en, Skæftning, c.

Schakal, m. -es -e, Schakal, Guldulv (Canis aureus).

Schake, f. -n, en Træklods om Hestens Fod, for at hindre den i at løbe bort fra Græsgangen; (Nordt.) Been, Laar, n.; (hos Naalem.) et Slags Kjede af enkelt Metaltraad; ogsaa -nkette.

Schäker, m. -s pl. f. sg. d. T. Spøgefugl, lystig Fyr, c.; -ei, f. -en, d. T. Gjækkeri, Fjaseri, n., stødende Spøg, c.; -haft, aj. d. T. spøgefuld; -n, v. n. m. h. d. T. fjase, spøge paa en stødende Maade.

Schal, aj. kraftløs, doven (om Ting, som drikkes); fig. mat, flau, kraftløs, tynd.

Schälbe, f. -n, (n. St.) Qvie, c., en Ko, som endnu ikke har kalvet.

Schale, f. -n, (Dim. -älchen, n. -s pl. f. sg.) Skaal, c.; eine - Thee, Kop, c.; kalte -, Koldskaal, c.; Skal, c.: Hirn-, Eier-, Nuß-; Skræl, c.: Apfel-.

Schalen, v. a. forsyne med Skal; [beslaae, beklæde.

Schalen, v. a. skræle: die Aepfel; skalle: die Bäume.

Schalfisch, m. -es -e, Skælfisk, c.

Schalk, m. -es -älke, Skalk, Skjelm, c.; (undert.) snedig Bedrager, c.; (fordum) Tjener, c.

Schalk-haft, aj. skalkagtig, skjelmsk; -haftigkeit, f. -en, Sk-hed, Skjelmskhed, c.; -heit, f. Skalkagtighed, Snedighed; ud. pl.; Skalkestykke, Skjelms-, n.; pl. -en; -sdeckel, m. -s pl. f. sg. Skalkeskjul, n.; -sfreund, m. -es -e, falsk Ven, c.; -snarr, m. -en -en, En, som af Listighed gjør sig til Nar.

Schall, m. -es -älle, Lyd, Tone, Klang, c.; Skrald, n.; -en, v. n. m. h. skralde, klinge, klinge; -loch, n. -es -öcher, Lydhul, n.; især paa Klokketaarne; -stück, n. -es -e, den vide Aabning nederst paa mange Blæseinstrumenter.

Schalmei, f. -en, Skalmei, c.

Schalmen, v. a. (n. St.) afhugge Skalden el. Barken; die Bäume -, mærke dem paa saadan Maade.

Schalotte, f. -n, Schalotte, c. (en Art Løg).

Schalten, v. a. og n. m. h. skalte, haandtere: mit etw.; mit etw. - und walten, skalte og valte; (foræld.) skyde, stede.

Schalthier, n. -es -e, Skaldyr, n.

Schalt-jahr, n. -es -e, Skudaar, n.; -monat, m. -es -e, Skudmaaned, c.; -tag, m. -es -e, Skuddag, c.

Schaluppe, f. s. Chaloupe.

Scham, f. ud. pl. Skam, Vanære; (undert.) Skamfuldhed, Blusel, Blusfærdighed, Undseelse, c.; fig. Legemets Negenhed; d. T. i den Talem. seine - (Schande) nicht bedecken können; Blusel, Fodselsdeel, c. (hos begge Kjøn).

Scham-bein, n. -es -e, Skambeen, n. (os pubis); -glied, n. -es -er, Blusel, Skambeel, c.; -haft og -haftig, aj. skamfuld, blufærdig, undseelig; -haftigkeit, f. ud. pl. Sk-hed, B-hed, U-hed, c.; -lefze, f. -n, Skamlæbe, c.; -los, aj. skamles, ublu; -losigkeit, f. ud. pl. Sk-hed, U-hed, c.; -roth, aj. skamrød, som rødmer af Skamfuldhed; -röthe, f. ud. pl. Skamrødme, Rødmen af Skamfuldhed; -theil, n. -es -e, Blusel, Skambeel, c.

Digitized by Google

Schämen, v. r. (ich) ich schäme mich, ich habe mich geschämt, sich darüber schämen, Scham darüber empfinden, u. s. w. Sich schämen, vor Jemand, vor Jemandes Augen, sich vor Jemand schämen, Scham vor Jemand empfinden, u. s. w. Sich schämen, Jemand, Etwas zu thun, sich scheuen, Jemand, Etwas zu thun, sich nicht getrauen, Jemand, Etwas zu thun, sich nicht unterstehen, Jemand, Etwas zu thun, sich nicht erdreisten, Jemand, Etwas zu thun, sich nicht entblöden, Jemand, Etwas zu thun, sich nicht entschließen können, Jemand, Etwas zu thun, sich nicht überwinden können, Jemand, Etwas zu thun, sich nicht bequemen, Jemand, Etwas zu thun, sich nicht herablassen, Jemand, Etwas zu thun, sich nicht herbeilassen, Jemand, Etwas zu thun, sich nicht herbeilassen können, Jemand, Etwas zu thun, sich nicht herablassen können

levere en Skarmydsel.

Schärpe, f. -n, Bindsel, Skjærf, især: Officierskjærf, n.

Scharre, f. -n, Skrabe, c. (Redskab at strabe med); Afstrab, n., Skovre i Gryden.

Scharreisen, n. -s pl. s. sg. Skrabejern, n.

Scharren, v. a. og n. m. h. strabe: mit den Füßen -; Geld zusammen -, især fig. strabe sammen paa alle Maader.

Scharren, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Bod, c. (hos Bagere og Slagtere).

Scharrfuß, m. -sses ub. pl. Skraben ud, c., Buk, n.; -üßeln, v. n. m. h. gjøre sin Skraben ud; bukke.

Scharricht el. -rrsel, n. -s ub. pl. Afstrab, Sammenstrab, n.

Scharte, f. -n, Skure, c.; Skaar, n.; (n. St.) et Slags Kobberforme med Fedder og Laag; (Syd- og Nordt.) et afbrudt Stykke, et Skaar; Navnet paa nogle Planter, især de, hvis Blade bruges til at farve guult med; Engestjær.

Schartecke, f. s. Scarteke.

Schartig, aj. skaaret, med Skaar i.

Schar-wache, f. -n, (n. St.) Patrouille, c.; -wächter, m. -s pl. s. sg. en patrouillerende Borger el. Soldat; -weise, av. skareviis, som Skare.

Schatten, m. -s pl. s. sg. Skygge, c. (egentl. og fig.).

Schatten, v. 1) n. m. h. skygge. 2) a. d. T. skattere, gjøre Skygge.

Schatten-bild, n. -es -er, Skyggebillede, n.; -gang, m. -es -änge, Sk-gang, c.; -reich, n. -es -e, Sk-rige, n.; -reich, aj. sk-fuld; -riß, m. -sses -sse, Sk-rids, -billede, n.; -seite, f. -n, Sk-side, c.; -spiel, n. -es -e, Sk-spil, n. (paa Væggen).

Schattig, aj. skyggefuld.

Schattiren, v. a. skattere, gjøre Skygge: einen Umriß; -rung, f. -en, Skattering, c.

Schatulle, f. -n, Skatol, n.

Schatz, m. -es -ätze, Skat, c. (Samling af Kostbarheder især Penge); ein - im Himmel, et Liggendefæ; d. T. en kjælen Benævnelse paa en elsket Person: mein -! (Dim. -ätzchen, n. -s pl. s. sg.) min Skat! min Engel! (Sydt. n. St.) Skat, Afgift, c.; et Maal paa terre Vare.

Schatz-bar, aj. (Sydt. n. St.) skatskyldig; -frei, aj. skattefri; -geld, n. -es -er, sjeldne Penge, Kistepenge; -gräber, m. -s pl. s. sg. Skattegraver, c.; -kammer, f. -n, Skatkammer, n.; -kasten, m. -s pl. s. sg. Skatkiste, Penge-, c.; -meister, m. -s pl. s. sg. Skatmester, c.; -pflichtig, aj. (Sydt.) skatskyldig.

Schätzbar, aj. prisværdig, dyrebar, agtværdig, fortræffelig; -keit, f. ub. pl. P-hed, D-hed, A-hed, F-hed, c.

Schatzen, v. a. skatte, betale Skat.

Schätzen, v. a. anslaae, holde for; fig. skatte, agte heit; das Fleisch -, taxere, vurdere, sætte Priis paa; sich etw. zur Ehre, holde sor, agte; geschätzter Freund! hoistærede Ven!

Schätzer, m. -s pl. s. sg. Taxerer, Vurderer, c.

Schätzung, f. -en, Skatten, Vurdering, c.

Schatzung, f. -en, (Sydt.) Skat, c.

Schau, f. ub. pl. Skue, n.; (Sesp.) Siou, et oprullet Flag, hvorved Farteier kaldes fra Land til Skibet; (Sydt.) Besigtelse, c., Syn, n.; især efter Dorigheds befaling.

Schau, av. (sjeld.) aabenbarligen.

Schaub, m. -es -e, d. T. (n. St.) et Knippe Langhalm, et Bundt Straa.

Schaube, f. -n, (Sydt.) en lang Kappe el. en samme lignende Klædning.

Schaubhut, m. -es -üte, en stor, strund Straahat.

Schaubrod, n. -es -e, (hos Jøder) Skuebred, n.

Schaubühne, f. -n, Skueplads, c.

Schauder, m. -s pl. s. sg. Gysen, c.; -icht, aj. som vækker lidt Gysen; -ig, aj. som føler Gysen, opfyldt med Gysen; som vækker Gysen; -n, v. 1) a. foraarsage Gysen; blot uperf.: es schaudert mich, el. es schaudert mir die Haut. 2) n. m. h. d. T. gyse; -voll, aj. s. Schauervoll.

Schauen, v. a. og n. m. h. beskue, betragte (nøie, opmærksomt); (Sydt.) skue, see.

Schauer, m. -s pl. s. sg. Gysen, c.; (n. St. og af Nogle n.) Ly, Skuur, n.; (d. T. Syd- og Nordt.) Regndyst, Iling, c., en hurtig forbifarende Storm.

Schauerig, aj. gysende, rædselsfuld; (sjeld.) i Ly (for Veiret).

Schauern, v. n. m. h. gyse; især blot tredie Person: es schauert mir die Haut; es schauert ihm davor; (digter.) a. opvække Gysen; d. T. n. St. es schauert, det hagler.

Schauervoll, aj. gyselig, rædselfuld, skrækkende.

Schaufessen, n. -s pl. s. sg. Skuemad, c. (der sættes paa Bordet for at sees paa).

Schaufel, f. -n, Skuffe, Skovl, c. (at skuffe med); (i nogle Tilfælde) en flad, tynd Deel paa en Ting til at skyde el. paa anden Maade bringe frem, f. Ex. paa et Vandhjul; en bred, jævn Flade, f. Ex. de brede, skuffedannede Grene paa Hjortens og Elsdyrets Horn, som da hedde -gehörn, n. -es -örner; -hirsch, m. -es -e, Skuffelhjort, c.; -n, v. a. skuffe; forsyne med Skovler, f. Ex. et Vandmøllehjul; -rad, n. -es -äder, et Vandmøllehjul, forsynet med Skovler; -zahn, m. -es -ähne, en bred

Digitized by Google

Land, dannet som en Skuffe.

Schaugeld, n. -es -er, Skuepenge, c.

Schaukel, f. -n, Gynge, c., -bræt, n.; -n, v. a. og n. m. h. gynge: Linen, sich -.

Schaum, m. -es ub. pl. Skum, n., Fraade, c.; -kelle, f. -n, Skumslev, c.; -kette, f. -n, Skumkjæde, c. (paa et Bidsel); -löffel, m. -s pl. f. sg. Skumskee, c.; -wurm, m. -es -ürmer, Skumbestrakke, c. (Insect).

Schaumen, v. 1) n. m. h. skumme, (give Skum fra sig); vor Wuth, vor Zorn -, fnyse af Vrede. 2) a. skumme; (befrie for Skum): das Fleisch -.

Schaumig, aj. d. T. skummende, som indeholder Skum.

Schaumünze, f. -n, Skuemynt, c.

Schauplatz, m. -es -ätze, Skueplads, c.

Schauspiel, n. -es -e, Skuespil, n.; -er, m. -s pl. f. sg. (-erinn, f. -en) Skuespiller (-inde), c.; -haus, n. -es -äuser, Skuespilhuus, n.; -kunst, f. -ünste, Skuespillerkonst, c.

Schaustück, n. -es -e, Skuepenge, c.

Schebeke, f. -n, Schebekke, c. (et Slags Fartei).

Schecke, f. -n, et spættet, broget Dyr; især: en spættet Hest.

Scheckig, aj. spættet, tigret.

Schedel, m. -s pl. f. sg. Pandeskal, Hjerne-, c.; (foragt.) det hele Hoved; -bohrer, m. -s pl. f. sg. Hjernebor, n., Trepan, c.; -stätte, f. ub. pl. (i Bibelen) Hovedpandested, n., Golgatha.

Scheffel, m. -s pl. f. sg. Skjeppe, c.; (n. St.) en Skjeppe Land (hvori kan saaes en Skjeppe Sæd); -n, v. n. m. h. d. T. give i Skjeppen.

Scheibe, f. -n, Tridse, Rulle, c., Hjul, n.; Rude, Vindues-, c.; (undert.) et Kar.

Scheiben-apfel, m. -s -äpfel, smaae Skiver Æbler i Æblestiver; -bohrer, m. -s pl. f. sg. et Slags Drilbor; -könig, m. -s -e, Skivekonge, c. (som gjør det bedste Skud til Skiven); -schießen, n. -s pl. f. sg. Skivestydning, c.; -schütz, m. -en -en, Skivestytte, c.

Scheibig, aj. stiverund.

Scheide, f. -n, Skede, c.; Skjel, Adstillelsessted, n. (hvor to Ting stilles).

Scheide-brief, m. -es -e, Skilsmissebrev, n.; -erz, n. -es -e, det gode Ærts, adskilt fra det slette; -junge, m. -n -n, en Dreng, som bruges ved Ærternes Adskillen; -kunst, f. ub. pl. Chymie, c.; -münze, f. -n, Skillemynt, Smaa-, c.; -punkt, m. -es -ünkte, Skillepunkt, n.; -wand, f. -ände, Skillevæg, c.; -wasser, n. -s pl. f. sg. Skedevand, n.; -weg, m. -es -e, Skillevei, Korsvei, c.

Scheiden, v. i. 1) n. m. f. skilles fra, forlade, (især for lang Tid): von Eim.; aus diesem Leben -, doe. 2) a. (ogsaa rgl.) sich - (i nysanførte Bem.); skille, adskille: das Gold von dem Silber; zwei Eheleute von einander; -, n. -s pl. f. sg. Skillen, Adskillen, Adskillelse, c.

Scheider, m. -s pl. f. sg. Adskiller, c.; som skiller Roget (især i Bjergv.).

Scheidung, f. -en, Skilsmisse, Adskillelse, c.

Scheik, m. -es -e, Scheik, c. (Underbefalingsmand ved de arabiske Horder).

Schein, m. -es ub. pl. Skin, n.; fig. Skin, Anseende (udvortes); Tilsyneladende, n.; unter dem -e der Freundschaft, under Venstabs Maske; etw. zum - thun, for et Syns Skyld, paa Skromt; Bevis, n., Attest, c., Skudsmaal, n., Seddel, c. (angaaende en steet Ting, dog blot d. T. om smaat Vidnesbyrd) pl. -e; i denne Bem. ogsaa d. T. -chen, n. -s pl. f. sg.

Schein-andacht, f. ub. pl. hyklet Andagt, c.; -bar, aj. tilsyneladende, sandsynlig, forstilt; (undert. d. T.) sienlig, anseelig, som falder i Øinene; -barkeit, f. ub. pl. T-ladenhed, S-hed, F-hed, T-hed, c.; -begriff, m. -es -e, falsk Begreb, n.; -beweis, m. -es -e, falsk Bevis, n.; -christ, m. -en -en, Hykler, c.; -freund, m. -es -e, falsk Ven, c.; -fromm, aj. hykkelsk from; -glaube, m. -ns ub. pl. Skinnet af Tro; -grund, m. -es -ünde, Skingrund, c.; -heilig, aj. skinhellig; -heiligkeit, f. ub. pl. Skinhelighed, c.; -kauf, m. -es ub. pl. Kjøb paa Skromt; -klug, aj. indbildt klog; -todt, aj. skinded; -tugend, f. -en, forstilt Dyd, c.

Scheinen, v. i. n. m. h. skinne; fig. synes, lade som; es scheint mir, det synes.

Scheißbeere, f. -n, vulg. et Navn paa mange Slags Bær og Buske.

Scheiße, f. -n, vulg. Møg- el. Dyrestarn, Lort, c.; -n, v. i. a. vulg. skide.

Scheit, n. -es -e (d. T. -er) et adskjelt Stykke, Brag, n.; især et Stykke kløvet Brænde af nogen Størrelse, Favnestykke, n.

Scheitel, m. -s pl. f. sg. (ligesaa ofte f. -n) Isse, c.; fig. (undert.) Top, c.; -punkt, m. -es -e, Issepunkt, Zenith, n.; -recht, aj. lodret, vertikal.

Scheiteln, v. a. die Haare, dele med Kammen til begge Sider af Issen.

Scheiterhaufen, m. -s pl. f. sg. Baal, n.

Scheitern, v. 1) n. m. f. strande; fig. blive til intet, gaae overstyr. 2) a. faae til at strande.

Scheitholz, n. -es ub. pl. storslaaet Ved (Brænde); Favnestykke, n.

Schel, aj. skelende; ofte: misunde-

Digitized by Google

lig, utilfreds.

Schelbe, f. ſ. Schälbe.

Schelfe, f. -n (d. T. n. St.) Bælg, Stræl, c.; -n el. -rn, (d. T. n. St.) ſtrælle.

Schelle, f. -n, Bjælde, Klokke; Bolle, Bolt, c. (at fængſle med): d. T. Munddaſt, Trefigen, n.

Schellen, v. a. ringe.

Schellengeläut, n. -es, Bjældelyd, c. ud. pl.; Bjældetoi, n. (til Kanefart) pl. -e. [c.

Schellfiſch, m. -es -e, Kuller (Fiſk),

Schellkraut, n. -es ud. pl. Svalelurt, c. [lak, n.

Schellack, m. -es ud. pl. Gummi-

Schelm, m. -es -e, Skjelm, Tyv, Bedrager, c.; et ærelöſt Mſke., en Tremarksmand; d. T. Skjelm, Skalk, Skjelmsmeſter, c.; ein armer -, d. T. en ſtakkels Tyv, en arm Djævel, et Mſke., ſom fortjener Medynk; -erei, f. Skjelmeri, n. ud. pl.; Skjelmsſtykke, n.; pl. -en; -iſch, aj. ſkurkeagtig, bedragerſk, ærelos; ſkjelmſk, ſkalkeagtig; -ſtreich, m. -es -e, og -ſtück, n. -es -e, Skjelmsſtykke, n.

Schelſucht, f. ud. pl. Avindſyge, Avind, Nid, c.; -ſüchtig, aj. avindſyg, nidſk.

Schelten, v. a. og n. m. h. ſkjælde, ſtænde: Einen, auf Einen; d. T. laſte, dadle; (d. T. undert.) kalde: Einen einen gnädigen Herrn; (Sydt. undert.) bande. [ord, n.

Scheltwort, n. -es -örter, Skjelds-

Schema, n. pl. -s el. -ta, Dat. pl. -ten, Schema, n.

Schemel, m. -s pl. ſ. sg. Skammel, c. (i nogle Tilfælde) Stillads, n. (ſom bærer Noget).

Schemen, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Syd- og Nordt. Skygge, c.; iſær: Billedet af en Ting i Vandet; en Larve, Maſke.

Schenk, 1) m. -en -en, Mundſkjenk; Værtshuusmand, Brændevins-, Oltapper, c. 2) n. -es -e, Foræring, Gave, c.

- Schenk-gerechtigkeit, f. ud. pl. Rettighed til Smaahandel; -ſtube, f. -n, Skjenkeſtue, Kro-, c.; -tiſch, m. -es -e, Skjenkebord, n., Skjenk, c.; -wirth, m. -es -e, (-inn, f. -en) Skjenker, Værtshuusholder, Oltapper (-ſte), c.; -wirthſchaft, f. -en, Værtshuushold, n.

Schenke, f. -n, Kro, c., Værtshuus, Øl-, n.; (foræld.) Drikkekar, Bæger, n.

Schenkel, m. -s pl. ſ. sg. Fod, c., Been, n.; Skank, c.; d. T. Laar, n., Lænd, c.; -bein, n. -es -e, og -knochen, m. -s pl. ſ. sg. Laarbeen, n.

Schenken, v. a. ſkjenke: Wein in den Becher; ſig. d. T. Einem, række ham det Skjenkede; Wein, Bier ꝛc., ſælge i Skillingevis; ſkjenke, forære: Einem etw.; ſig. Einem ſein Herz; eftergive, tilgive: Einem das Leben, eine Schuld; -, n. -s pl. ſ. sg. og -kung, f. -en, Skjenkning, c.; (n. St.) Foræring, c.

Scherbe, f. -n, (-n el. -l, m. -s pl. ſ. sg.) Skaar, iſær Potte-, n., Potte, c.

Schere, f. -n, Sax, c.; Skjær, n. (Klippe i Havet).

Scheren, v. i. a. og n. m. h. klippe: die Schafe -; rage: vulg. den Bart -; beklippe: die Hecken; overſkære: Tuch -; d. T. ſich hinaus -, pakke ſig, ſtynde ſig bort, ud; Einen, trække op, fare bag Lyſet, narre; Einen, plage, trykke, forurolige (uden Nødvendighed el. Nytte); das ſchiert mich nichts, det rager mig ikke, det bekymrer jeg mig ikke om; (undert.) meie; er hat ſein Schäfchen geſchoren, meiet ſin Kage.

Scherenflotte, f. -n, Skærflaade, c.

Scherenſchleifer, m. -s pl. ſ. sg. Skærſliber, c.

Scherer, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom rager, ſkærer el. klipper paa Overfladen af en Ting; Overſkærer, c.

Schererei, f. -en, d. T. ondſkabsfuld Trykken, Plagen, c.; Bryderi, n.

Scherf, m. el. n. -es -e, (-chen el. -lein, n. -s pl. ſ. sg.) Skjerv, Hvid, c.

Scherge, m. -n -n, (fordum) enhver Øvrighedsbetjent; (nu) Politibetjent, Raadſtuetjener, Byſvend, c.; (undert.) Beddelknegt, c. [kniv, c.

Schermeſſer, n. -s pl. ſ. sg. Rage-

Scherpe, f. -n, Fuglekirſebær, Hagebær, n. (og flere Slags Bær og Buſke); (n. St.) Skillingsøl, n. (da og ſaa -n, m. -s ud. pl.); ſ. Schärpe.

Scherwenzel, m. -s pl. ſ. sg. Skærvendſel (et Slags Kortſpil), og deri det laveſte Kort i alle Farver; d. T. et virkſomt, foieligt Menneſke, ſom lader ſig bruge til alle Ting; en Ting, hvoraf man mere af Sædvane end af Nødvendighed betjener ſig; -n, v. n. m. h. ſpille Skærvendſel; alt for villig yde underordnet Tjeneſte.

Scherz, m. -es -e, Spog, Skjemt, c.; -en, v. 1) n. m. h. ſpøge, ſkjemte: mit etw., über etw. 2) a. (ſjeld.) Einen, ſpotte, forhaane.

Scherz-gedicht, n. -es -e, Skjemtedigt, n.; -haft, aj. ſpøgende, ſkjemtende; ſkjemtefuld, ſpøgefuld; -haftigkeit, f. ud. pl. Skjemtſomhed, c.; -rede, f. -n, Tale i Spog, Skjemtetale, c.; -wort, n. -es -örter, Ord i Spog, Skjemteord, n. [red, Dvelg, n.

Schetter, m. -s pl. ſ. sg. ſtift Ler-

Scheu, aj. ſky, bange, ræd, frygtſom, utidig bly.

Scheu, f. ud. pl. Sky, Frygtſomhed,

Digitized by Google

c.; - vor den Geſetzen, Agtelſe, c.; vor den Göttern, Vrefrygt; (forald.) Affty, Modbydelighed, c.

Scheuche, f. -n, Skræmme, Fugle-, c.

Scheuchen, v. a. ſtræmme, gjøre bange, gjøre ſky (iſær Dyr); fig. fordrive, forjage.

Scheuen, v. a.-ſtye, grue for: die Arbeit; ſich vor der Arbeit; undſee ſig for, ſtamme ſig ved: ſich vor Einem; thue Recht, ſcheue Niemand; (forald.) ſtye.

Scheuer, f. -n, Skuur, n.; iſær: Scheuerfaß, n. -es -äßer, Skurekar, n. Scheuerfrau, f. -en, Skurekone, c. Scheuern, v. n. gnide, ſtubbe; iſær: ſture, ſtrubbe af; fig. d. T. Einen, ſtrubbe, give en dygtig Irretteſættelſe.

Scheuleder, n. -s pl. ſ. sg. Skyklap, c. (paa Seletoi).

Scheune, f. -n, d. T. ſ. Scheuer.

Scheuntenne, f. -n, Loen paa Laden; Logulv, n.

Scheuſal, n. -es -e, Skrækkebillede, n. (at bortkyſe andre Skabninger med); Affkyelighed, Vederſtyggelighed, c.; en Ting, men iſær en Perſon, ſom vækker Affky; Affkum, n.

Scheußlich, aj. vederſtyggelig, afſkyelig, rædſom, fæl; -keit, f. ud. pl. V-hed, A-hed, R-hed, F-hed, c.

Scheve, f. -n, (Nordt.) Skjæve, c. (af Hør).

Schicht, f. -en, Lag, n.; fig. d. T. (i Bjergv.) en til Arbeidet beſtemt Tid og dette Arbeide ſelv; ligel. det, ſom paa engang arbeides el. forarbeides; d. T. Opheren med Arbeidet: - machen; (d. T. i nogle Tilfælde) Skifte, n., Deling, c.; en Deel af et Hele.

Schichten, v. a. pakke, ſtuve, ſtable; d. T. ſkifte, dele, af-, affondre.

Schichtmeiſter, m. -s pl. ſ. sg. (i Bjergv.) Opſynsmand over Minerne.

Schichtſemmel, f. ſ. Eck-.

Schichtung, f. -en, Deling, c.; Skifte, n. (af fælles Formue, naar den efterlevende Ægtefælle igjen vil gifte ſig); Claſſification, c.

Schichtweiſe, av. lagvis.

Schicken, v. a. ſich -, (undert.) ile, ſkynde ſig; Einen, eine S. zu, in, nach, an, auf ꝛc. -, ſikke, ſende; (om vigtigere Perſoner og Ting er ſenden bedre); fig. feie, ordne, anordne, beſtikke: wie es Gott ſchickt; es kann ſich noch -; d. T. ſom v. n. (undert.) foretage, beſtille, gjøre; d. T. ſich zu etw. -, ruſte, forberede, lave ſig til; (undert.) holde ſig rede; ſich zu etw., ſikke ſig, komme overeens med; ſich in etw., ſikke ſig i, finde ſig i, rette ſig efter; ſomme ſig, ſikke ſig, være anſtændig; blot i tredie Perſ.: es ſchickt ſich wohl; es ſchickt ſich nicht für dich.

Schicklich, aj. paſſende, paſſelig, ſommelig; -keit, f. ud. pl. Paſſelighed, S-hed, c.

Schickſal, n. -es -e, Skjebne, Tilſtikkelſe, c.; Kaar, n.; -ebuch, n. -es -ücher, Skjebnens Bog, c.; -stragödie, f. -n, Skjebnetragedie, c.

Schickung, f. -en, Tilſtikkelſe, Forelſe, c.; Guds Forſyn.

Schieben, v. i. 1) a. ſkyde: den Tiſch an die Wand; fig. d. T. ſich -, ſkyde ſig, blive forrykket af ſin Plads; Kegel -, ſpille; Einem etw. in das Gewiſſen -, lægge ham paa Hjerte; die Schuld auf Einen -, ſkyde Skylden paa; etw. auf die lange Bank -, trække i Langdrag. 2) n. m. h. (om Dyr) ſtifte Tænder; (om Vexter undert.) ſkyde ſig, voxe; im Gehen -, lude, ſtrukke, gaae med dukket Hoved; d. T. gaae hurtigt, ſkyde Fart.

Schieber, m. -s pl. ſ. sg. en Perſon, der ſkyder Noget fremad, f. Ex. Kegleſpiller, c.; et Dyr, et Redſkab, hvormed Noget fremſkydes; en Ting, ſom fremſkydes, f. Ex. en Skaadde.

Schiebkarren, m. -s pl. ſ. sg. Skubkarre, c.

Schiebochs, m. -en -en, en Oxe, ſom trækker med Panden. (Er Aaget ſpændt om Halſen, hedder den Zugochs).

Schiebſack el. Schub-, m. -es -äcke, (Sydt.) Lemme, c.

Schiedlich, aj. adſkillelig; blot i unter-; fig. (undert.) fordragelig, taalelig, rolig.

Schiedmauer, f. -n, Skillerumsmuur, c.

Schiede-mann, m. -es -änner, og -richter, m. -s pl. ſ. sg. Voldgiftsmand, c.; -ſpruch, m. -es -üche, Voldgiftskjendelſe, c.

Schief, aj. ſkjev; d. T. krum, bøiet, ſkraa; fig. - geben und ſtehen, d. T. gaae ſkjevt, galt, (om en Sag, der ikke gaaer, ſom den ſkulde gaae); - denken, urtheilen, ſkjevt, urigtigt, galt.

Schiefe, f. -n, Skjevhed, c.

Schiefer, m. -s ud. pl. Skifer, c. (Steenart); (ſjeld. og d. T.) en Ting, ſom lader ſig ſlække i tynde Blade.

Schiefer-blau, n. -es ud. pl. Skiferblaat, n.; -bruch, m. -es -üche, S-ſteensbrud, n.; -dach, n. -es -ächer, S-ſteenstag, n.; -decker, m. -s pl. ſ. sg. S-tækker, c.; -icht, aj. ſk-agtig; -ig, ſkifret, ſom beſtaaer af Skifer; -platte, f. -n, S-ſteensplade, c., -blad, n.; -ſchwarz, n. -es ud. pl. S-ſort, n.; -ſtein, m. -es -e, S-ſteen, c.; -tafel, f. -n, S-tavle, Tavle, Regne-, c.; -weiß, n. -es ud. pl. S-hvidt, n. (det fineſte Slags Blyhvidt).

Schiefern, v. a. ſich, ſkalle af, ſkilles ad i Blade.

Schielen, v. n. m. h. ſkele; fig. (om

Farver) spille af en Farve i en anden; ikke være passende, være haltende, stjev: ein schielender Satz.

Schieler, m. -s pl. s. sg. Skeelsie, c., en skelende Mandsperson; en Ting, som spiller i andre Farver (i mange særdeles Tilfælde).

Schienbein, n. -es -e, Skinnebeen, n.

Schiene, f. -n, Skinne, c.; -n, v. a. forsyne med Skinner: ein gebrochenes Bein. [Hjulskinner.

Schiennagel, m. -s -ägel, Nagle til

Schier, aj. (foræld.) hurtig, pludselig; fig. snart, nær, med det Første, næsten; hartad, moxen; glindsende lys; fig. hvid, stær, reen, glat, jævn.

Schieren, v. 1) a. fremskynde en Tings Bevægelse; fig. opmuntre, skynde paa. 2) a. og n. m. h. (Nordt.) betragte neie, om en Ting er reen el. blandet; klare.

Schierling, m. -es ud. pl. Skarntyde, c.; -ssaft, f. ud. pl. Sk-saft, c.

Schießen, v. i. 1) a. skyde: mit einer Flinte; mit Kugeln; nach einem Vogel; einen Vogel; Einen; fig. Brod in den Ofen, Geld zusammen -, skyde; die Sonne schießt ihre Strahlen, kaster; zornige Blicke auf Einen -, kaste. 2) n. m. s. skyde frem, fare fremad: der Strom schießt vom Berge; der Raubvogel schießt auf seine Beute; ein Seil - lassen, fire; einem Pferde den Zügel - lassen, give Tøilen; (om Planter) opvoxe, skyde op.

Schießen, n. -s pl. s. sg. Skyden, c.; Skydeforsamling, c.

Schieß-geld, n. -es -er, Skydepenge (til Jægeren for et skudt Vildt); -gewehr, n. -es -e, Skydegevær, n.; -graben, m. -s -äben, en Deel af en udtørret Stadsgrav, hvor Borgerne skyde til Skive; Skydegrav, c.; -haus, n. -es -äuser, Skydehuus, n.; -loch, n. -es -öcher, s. -scharte; -plan, m. -es -äne, Skydebane, c.; -platz, m. -es -ätze, Skydeplads, c.; -pulver, n. -s ud. pl. Krud, n.; -scharte, f. -n, (i Fæstningsv.) Skydehul, n.; -tasche, f. -n, Jægertaske, c.

Schiff, n. -es -e, Skib, n.; kleine -e, Smaaskibe; zu - gehen, gaae ombord; - und Geschirre, alt til Landvæsenet herende Huusgeraad; huult Rum; hule Kar uden Fødder og Hank; Bogtrykkerskib, Skibet i en Kirke.

Schiff-bank, f. -änke, Skibsbænk, Tofte, c.; -bar, aj. sejlbar; -barkeit, f. ud. pl. S-hed, c.; -bau, m. -es ud. pl. Skibsbyggeri, n.; -bauer, m. -s pl. s. sg. Skibsbygger, c.; -baukunst, f. ud. pl. Skibsbygningskonst, c.; -besen, m. -s pl. s. sg. Svabert, c.; -bett, n. -es -en, Skibsseng, Koie, c.; -bruch, m. -es -üche, Skibbrud, n.; -brüchig, aj. d. T. skibbruden, som har lidt Skibbrud; -brücke, f. -n, Skibsbro, c. (som hviler paa Fartøier, el. bestaaer af tæt ved hverandre liggende Skibe); -fahrer, m. -s pl. s. sg. (undert.) Sefarende, c.; -fahrt (el. Schiffahrt) f. -en, Sereise, c., Reise til Skibs, Skibsfart, c.; Sofart, c., Konsten at seile, og dens Udøvelse, Seilads, c. ud. pl.; (sjeld.) Farvand, n.; -fracht, f. -en, Skibsfragt, c.; -geld, n. -es -er, Hyre, c. (Skibsfolks Løn); -gesell, m. -en -en, Matros, Sømand, c.; -junge, m. -n -n, Skibsdreng, c.; -kleid, n. -es -er, Skibsklæder, Semands-; -lände, f. -n, Landingssted, n.; -last, f. -en, Skibslæst, c.; -leute, pl. ud. sg. Skibsfolk; -mann, m. -es -änner, Skibsmand, Styr-, c.; -mühle, f. -n, Vandmølle, c. (bygget paa et Skib i en Flod); Mølleren derpaa kaldes -müller, m. -s pl. s. sg.; -mütze, f. -n, Matroshue, Skipper-, c.; -pfund, n. -es -e, Skippund, n.; -reich, aj. riig paa Skibe; -bekleidung, f. -en, Forhudning, c.; -scapitän, m. -es -e, Skibscapitain, c.; -sgelegenheit, f. -en, Skibsleilighed, c.; -sherr, m. -n -en, Skibsherre, Reder, c.; -sholm, m. -es -e, Skibsholm, c.; -swerft, n.; -skoch, m. -es -öche, Skibskok, c.; -sküche, f. -n, Skibskjøkken, n., Kabys, c.; -slast, f. s. Schifflast; -spatron, s. Patron; -sraum, m. -es -äume, Lasten, Rummet; -svolk, n. -es ud. pl. Skibsfolk, Mandskab, n.; -werft, n. s. -sholm; -wurm, m. -es -ürmer, Pæleorm, c.; -zoll, m. -es -ölle, Skibstold, c.; Toldsted, n.

Schiffen, v. 1) n. m. s. (sjeld.) seile; gaae, seile med Skibet. 2) a. forsende til Skibs.

Schiffer, m. -s pl. s. sg. Skipper, c.

Schild, 1) m. -es -e, Skiold, n.; fig. en kraftig og sikker Beskyttelse; Vaabenskjold, n.; (Jagtsp.) det paa Lerred malede, i en Ramme opstillede Dyr, som bruges ved Fuglevildtfangst; en svag Muur mellem to stærke Piller; i mange Tilfælde en Ting, som ligner et egentligt Skjold, s. Ex. Skildpaddeskal, Skilt paa Bryster, Skilt til en Laas, Brust paa et Vildsvins Ryg ɔc. 2) n. -es -er, Skilt, n. (Vaabenmærke el. Tegn paa Huse; Selv- el. Metalzirater paa forskjellige Ting).

Schild-d'or, m. -s -e, en fransk Guldmynt, som ligner en Carolin; -förmig, aj. skjoldannet; -halter, m. -s pl. s. sg. (i Vaabenkonsten) Skjoldholder, c.; -kafer, m. -s pl. s. sg. Skjoldbille, c. (Insect); -knappe, m. -n -n, s. -träger; -krot, n. -es -e, d. T. s. -kröte; -kröte, f. -n, Skildpadde, c.; fig. Skildpaddeskal, c.; -laus, f.

Digitized by Google

-äuse, Skarlagensluus, Cochenille, c, (Insect; Coccus); -träger, m. -s pl. s. sg. Vaabendrager, c.; -wache, f. -n, Skildvagt, c.

Schilderei, f. især pl. -en, Skilderi, [n.

Schilderhaus, n. -es -äuser, Skilderhuus, n.

Schildern, v. 1) a. forsyne med Skilt; (Jagtsp.) die Feldhühner -, drive Agerhønsene for sig med det ovennævnte malede Dyr, s. Schild; skildre, male meget omhyggeligen; fig. Einen el. etw., skildre, bestrive, fremstille levende og meget nøje. 2) n. m. h. staae og vente; især: staae Skildvagt; -klung, f. -en, blot fig. Skildring, c. (en Tings levende og omstændelige Bestrivelse).

Schilf, n. (Sydt. m.) -es pl. (om flere Slags) -e, Siv, n. og flere Vandvæxter.

Schilf-brücke, f. -n, Fastindre, c. (over Moradser); -gras, n. -es -äser, Sivgræs, n.; -icht, aj. sivagtig; -ig, aj. fuld af Siv; sivbevoxet; -klinge, f. -n, Huulklinge, c.; -meer, n. -es -e, et med Siv stærk bevoxet Hav. I den tydske Bibel er -meer Navnet paa det røde Hav el. den arabiske Havbugt.

Schillern, v. n. m. h. glimre, spille i flere Farver.

Schilling, m. -es -e, (naar med Udeladelse af Ordet und en større Myntsort er nævnet foran kan pl. være s. sg.: 4 Mark 8 Schilling) Skilling, c.; (n. St.) et bestemt Antal af visse Ting; (andre St.) et vist Maal; fig. Tugtelse, c. (med Stok, Pidsk el. Riis, især paa Rumpen).

Schimäre, f. s. Chi-.

Schimmel, m. -s, 1) pl. s. sg. Skimmel, c. (Hest). 2) ud. pl. Skimmel, c. (Muggenhed).

Schimmel-icht, aj. skimmelagtig; -ig, aj. skimlet; -n, v. n. m. h. skimle.

Schimmer, m. -s ud. pl. et zittrende Lys; især den svageste Grad af Lys, Glimmer, c.; Glimt, n.; fig. ofte: Glands, c., Skin, n.; -n, v. n. m. h. glimte, glimre, funkle.

Schimpf, m. -es ud. pl. Bestæmmelse, Vanære; d. T. Skam, Spot, Haan, Lemlæstelse, c.; (foræld.) Speg, c.; -en, v. a. Einen, bestæmme, vanære; d. T. udskjelde, bespotte, forhaane; lemlæste; (foræld.) spege.

Schimpf-lich, aj. skammelig, ærerørende, vanærende, haanlig; -lichkeit, f. ud. pl. Sk-hed, Vanæren, H-hed, c.; -name, m. -ns -n, Øgenavn, n.; -rede, f. -n, ærerørig Tale; -wort, n. -es -örter, Skjældsord, n.

Schindanger, m. -s pl. s. sg. vulg. Rakkerkule, c.

Schindel, f. -n, Tagspaan, c.; smaae spaltede Bræder; -dach, n. -es -ächer, Spaanetag, n.; -decker, m. -s pl. s. sg. Spaanetækker, c.; -n, v. a. forsyne med Tagspaan.

Schinden, v. 1. a. slaae (mest foragt.); fig. d. T. das Vieh -, drive over Kræfter; Einen -, udsuge, behandle yderst ubilligt.

Schinder, m. -s pl. s. sg. vulg. Rakker, Natmand, Skinder, c.; fig. Undertrykker, Snyder, Optrækker, Blodsuger, c.; -ei, f. -en, Natmandens Bolig; hans Arbeide, Rakkerarbeide, n.; fig. Optrækkeri, Bledsugeri, n.; enhver grov Overstriden af Billighed i Handel og Vandel; -grube, f. -n, Rakkerkule, c.; -karren, m. -s pl. s. sg. Rakkerslusse, c.; -knecht, m. -es -e, Rakkerknegt, c.

Schinken, m. -s pl. s. sg. Skinke, c.; (foræld.) Laar, n.; -bein, n. -es -e, Skinkebeen, n.; -kessel, m. -s pl. s. sg. Versiekjedel, c.

Schippe, f. -n, d. T. Skuffe, Skovl, c.; -n, v. a. d. T. stuffe.

Schirbel og -irben, s. Scherbe.

Schirm, m. -es -e, Skjerm, c.; fig. Beskjermelse, Beskyttelse, c. (ud. pl. og sædv. blot i Forbindelse med Schutz); Skygge, c. (paa en Fruentimmerhat); -dach, n. -es -ächer, Skuur, Hænge-, n.; -fell, n. -es -e, Skjedskind, n.; -gott, m. -es -ötter, s. Schutzgott; -herr, m. -n -en, Skytsherre, c.; -hut, m. -es -üte, Faldhat, c.: -vogt, m. -es -ögte, (fordum) Skytsherre for et Stift el. Sted; (endnu undert). Formynder, c.

Schirmen, v. a. skjerme, be-, skytte, be-, bedække, bevare. [Be-, c.

Schirmer, m. -s pl. s. sg. Skjermer,

Schirrmeister, m. d. T. s. Ge-.

Schiß, m. -sses -sse, vulg. Skiden, c.; Skidt, n., Lort, c.

Schlabbern, v. n. m. h. slubre; vulg. sluddre, tjaddre, pjatte.

Schlacht, f. -en, Slag, n.

Schlacht-bank, f. -änke, Slagterbænk, c.; -bar, aj. slagtelig, som med Nytte kan slagtes; -beil, n. -es -e, Slagterøxe, c.; -feld, n. -es -er, Valplads, c.; -haus, n. -es -äuser, Slagtehuus, n.; -messer, n. -s pl. s. sg. Slagterkniv, c.; -monat, m. -es -e, Slagtemaaned, November, c.; -opfer, n. -s pl. s. sg. Slagtoffer, n.; -ordnung, f. -en, Slagorden, c.; -schwert, n. -es -er, Slagsværd, n.; -vieh, n. -es ud. pl. Slagtekvæg, n.

Schlachten, v. 1) a. slagte: das Vieh. 2) n. m. h. (undert.) d. T. slægte paa: nach Einem; Einem nach -.

Schlächter, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Slagter, c.

Schlacke, f. -n, Skum, n., Slagge, c. (Urenlighed af Mineralier); (n. St.)

Digitized by Google

Endetarm, c.; -ckdarm, m. -es -ärme, Endetarm, c.; en Pølse deraf -ckwurst, f. -ürste.

Schlacken, v. n. m. h. give Skum.

Schlackern, v. n. m. h. regne bestandigt; sele.

Schlackerwetter, n. -s ud. pl. Soleveir, n.

Schlackig, aj. skumfuld, slagget, som indeholder Slagger; d. T. (n. St.) -es Wetter, vedholdende Regnvcir.

Schlaf, m. -es, 1) pl. -äfe, Tinding, c. 2) ud. pl. Søvn, Dvale, c.; fig. der - eines Gliedes; der - des Gewissens.

Schlaf-gänger, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Nattevandrer, c. (-ske); Sovngjænger (-ske), c.; -geld, n. -es -er, Betaling for Natteleie paa et Sted; -gemach, n. -es -ächer, Sovegemak, n.; -gesell, m. -en -en, Sovekammerat, c.; -kammer, f. -n, Sovekammer, n.; -los, aj. søvnløs; -losigkeit, f. ud. pl. S-heb, c.; -mittel, n. -s pl. s. sg. Sovemiddel, n.; -mütze, f. -n, Nathue, c.; -pelz, m. -es -e, en varmt foret Slaaprok; -pulver, n. -s pl. s. sg. Sovepulver, n.; -ratz, m. -es -e, d. T. Murmeldyr, n. el. Hasselmuus, c.; fig. Sovetryne, c. (en Person, som sover længe og gjerne); -rock, m. -es -öcke, Slaaprok, c.; -sucht, f. ud. pl. Sovesyge, c.; -süchtig, aj. sovesyg; -stelle, f. -n, Sovested, n.; -trank, m. -es -änke, Sovedrik, c.; -trunk, m. -es -ünke, det man drikker før man lægger sig; -trunken, aj. halvt i Sovne, døsig; -zeit, f. -en, Sovetid, c.; -zimmer, n. -s pl. s. sg. Soveværelse, n.

Schläfchen, n. -s pl. s. sg. Blund, m.; Luur, c., en kort Søvn.

Schlafen, v. i. n. m. h. sove; fig. bei einer Person, overnatte, sove hos, have legemlig Omgang med; (i den bibelske Skrivemaade) være død.

Schläfer, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Sover (-ske), c.

Schläferig el. -frig, aj. søvnig; fig. dorsk, doven, søvnagtig, slæbende; -keit, f. ud. pl. S-hed, D-hed, D-nstab, S-hed, c.

Schläfern, v. 1) n. m. h. være søvnig; sædv. blot uperf. es schläfert mich. 2) a. gjøre søvnig.

Schlaff, aj. slap, slattet; fig. slov; -heit, f. ud. pl. Slaphed, Slovhed, c.

Schlaffen, (sjeld.) v. 1) n. m. h. være slap, slov. 2) a. slappe, slove.

Schlag, m. -es -äge, Slag, n.: (den med et Slag forbundne Lyd, Knaldet; (om nogle Fugle) Sang; Klokkeslag; Pulsslag; et Legemes heftige og hurtige Bevægelse mod et andet); blot pl. d. T. Hug, Pryg!; (i nogle Tilfælde) Drab ved et Slag; fig. Slags, n., Art, c. ud. pl.; Slag, n., Rørelse, c. ud. pl.; Slag, et Skibs Løb fra een Vending til en anden i Laveren; hvad der slaaes; ligel. hvad der frembringes ved Slagen, i forskjellige Tilfælde, som: Takt i Musiken, Myntpræg, n. c. s. v. ud. pl.; (i Skovv.) Stedet, hvor Træer fældes; det, som slaaer; deraf d. T. Slagbom, Faldder, Lem, c., Dueslag, n.; især: Karetdør, c.; en Række af flere ved Siden af hverandre liggende Agre.

Schlag-ader, f. s. Puls-; -balsam, m. -es -e, en Balsam mod Slag, (Rørelse); -bar, aj. fældelig, som er stikket til at fældes; -baum, m. -es -äume, Bom, Slag-, c.; -faß, n. -sses -ässer, Pagtende, c.; -feder, f. -n, Slagfjeder, c.; (i Fuglevinger, og et Slags Staalfjeder især i Geværlaase); -fertig, aj. slagfærdig; -fluß, m. -sses ud. pl. Slagflod, Slag, n.; -gold, n. s. Knallgold; -loth, n. -es -e, Slaglod, n. (i et Uhr, og en Maase, hvormed der loddes); -pulver, n. -s pl. s. sg. Pulver mod Slag; -regen, m. -s pl. s. sg. Slagregn, Pladsk-, c.; -schatten, m. -s pl. s. sg. Slagskygge, c. (i Malerk.); -uhr, f. -en, Slaguhr, Skueuhr, n.; -wasser, n. -s ud. pl. et Slags Vand, som bruges mod Slag.

Schlage, f. s. Schlägel. [Pryg!.

Schlägefaul, aj. d. T. hærdet mod

Schlägel, m. -s pl. s. sg. et Redskab til at slaae med; især en Kølle, Træhammer; Slagelen paa en Pleiel; Afløbsrende i Fiskedamme; det Sted i Gruberne, hvor Bjergmanden arbeider paa Stenene; Kølle, c., Baglaar, n.

Schlägeln, v. n. m. h. (Jagtsp.) lamme, halte; fig. d. T. felle af Ubesindighed og Uagtsomhed, plumpe til.

Schlagen, v. i. 1) n. m. s. slaae: falde heftigt og hurtigt: mit dem Kopfe auf einen Stein -; bevæges med Heftighed og Magt: die Flammen - in die Höhe; fig. om visse hurtige Forandringer: die Tinte schlägt durch; dazu -, komme til (om Tilfælde i Sygdom); dieß schlägt nicht in mein Fach, hører ikke dertil; den ganzen geschlagenen Tag, den hele udslagne Dag; aus der Art -, udarte. 2) n. m. h. slaae: knalde; om nogle Fugles Sang; om et Legemes pludselige og heftige Bevægelse mod et andet; fig. die Uhr, der Puls, das Herz schlägt; das Gewissen schlagt, vaagner; in sich -, gaae i sig selv, levende erkjende sin Ulyst; Wurzeln -, slaae, faae, o. a. fl. 3) a. slaae: etw. in Stücke; den Tact, Feuer, Oel, Munzen -; om mange Slags især heftige og hurtige, virksomme Bevægelser: die Füße über einander; vende rette: die Augen zur Erde, sich rechter Hand; lægge: Zoll auf etw.; Ei-

nen, ſlaae, pidſte, prygle ꝛc.; fig. tugte, ſtraffe, plage; (foræld.) ſaare, drabe; fig. ſich - el. ogſaa alene -, paa en el. anden Maade kæmpe med hverandre; fig. den Feind -, tilfegte ſig Seieren; etw. in den Wind -, ſlaae Noget hen i Veiret, ikke agte det; ſich etw. aus den Gedanken, ſlaae af Tankerne, ſege at forglemme; -, n. -s ud. pl. Slaaen, c.; -gung, f. -en, Slaaen, Slagning, c.

Schläger, m. -s pl. ſ. sg. Slagsbroder, c.; (undert.) Kelle, c.

Schlägerei, f. -en, Slagsmaal, n.

Schlägeſchatz, m. -es ud. pl. Myntſkat, c.: Underſaatternes Afgift til Myntningsomkoſtningerne; (fordum) Forpagtningsafgift af en Mynt.

Schlagewerk, n. -es -e, Slagværk, n. (i et Uhr).

Schlamm, m. -es ud. pl. Dynd, Mudder, c.; (i Bjergv. pl. om flere Slags -ämme) enhver pulveriſeret og med et flydende Legeme blandet, faſt Subſtants.

Schlämmen, v. a. (om et pulveriſeret Legeme) affondre det fine Pulver fra det grovere ved ofte at ſlaae Vand derpaa, og lade det afløbe; einen Teich, opmuddre, renſe fra Dynd; -mung, f. -en, Opmuddring, c.

Schlammicht, aj. mudderagtig, ſom ligner Dynd.

Schlammig, aj. muddret, fuld af Dynd.

Schlampamp, m. -s ud. pl. ſammenrodet Mad af alle Slags; -en, v. n. m. h. ſpiſe og drikke godt, fraadſe: -er, m. -s pl. ſ. sg. Fraadſer, c.; -erei, f. -en, Fraadſeri, n.

Schlampe, f. 1) ud. pl. Hundefede, c. 2) pl. -n, Skidenſo, Sloie, et uordentligt, ureenligt Fruentimmer; -n, v. 1) n. m. h. ſloie; gaae i laſede, ſmudſige Klæder. 2) a. ſlubre i ſig.

Schlampig, aj. -es Eſſen, tynd, alt for tynd; fig. ein -es Mädchen, ſtidenfærdig, uordentlig, ſljedesløs.

Schlange, f. -n, (Dim. -ängelchen, n. -s pl. ſ. sg.) Slange, c.; fig. en Benævnelſe paa nogle ſlangedannede Ting, f. Ex. et Slags lange Kanoner, Vandtøret paa Sproiter, et Inſtrument ꝛc.; et falſt, bedragerſt Meſte.

Schlängeln, v. a. ſich, bugte, bevæge ſig frem i Slangelinier, ſnoe ſig.

Schlangen-artig, aj. ſlangeagtig; -biß, m. -ſſes -ſſe, S-bid, n.; -förmig, aj. ſ-formig; -haut, f. -äute, S-hud, S-ham, c.; -linie, f. -n, S-linie, c.; -ſprize, f. -n, S-ſproite, c.

Schlank, aj. rank, ſmækker, ſmal, lang, tynd og beielig; -heit, f. ud. pl. R-hed, S-hed, c.

Schlapp, ſ. Schlaff.

Schlappe, f. -n, en ſtor, hængende Mund; Dreſigen, n.; en ſlæbende Ting: alte -n, Slæber, Teſter; fig. d. T. (undert.) et ſmerteligt Tab.

Schlappen, v. n. m. h. være ſlap; ſlubre, ſlikke.

Schlappe, m. -es -e, et plumpt, grovt Meſte.

Schlaraffe, m. -n -n, vulg. (Skjeldsord) Ledliggænger, c. (om begge Kjøn); -nland, n. -es ud. pl. Slaraffenland, n. (et opdigtet Land fuld af Yppighed og Ledliggang).

Schlarfe, f. -n, Teffel, Slæber, nedtraadt Sko, c.; -n, v. n. m. h. d. T. ſlæbe (med Teſter).

Schlau, aj. ſlu, ſnu, ſnedig, forſlagen; ofte: liſtig, klog.

Schlaube, f. -n, Skal, Vælg, c.

Schlauch, m. -es -äuche, et huult el. dybt Rum; Sproiteſlange; Læderflaſke, c.; Læderrør, n.; -bohrer, m. -s pl. ſ. sg. Vinhævert, c.

Schlaudern, v. n. m. h. d. T. ſlaae, vakle fra een Side til en anden; (iſær om en Maſkines bevægelige Dele).

Schlaudern, ſ. Schleudern.

Schlaue, f. -n, Skal, c.; -n, v. a. tage ud af Skallen.

Schlaubeit, vulg. Schlauigkeit, f. ud. pl. Snuhed, Snedighed, Forſlagenhed; Liſt, c.

Schlaukopf, m. -es -öpfe, d. T. en ſnu, ſnedig, liſtig Perſon.

Schlecht, aj. ſlet; -er Wein; von -en Aeltern, ringe; ein -er Menſch, ondt; ein -er Troſt, daarlig; ein -er Bezahler, mislig; ein -es Kleid, ſimpel, uden Pynt; - und recht, ſlet og ret, ligefrem, uden Omſvøb; (foræld.) ſlet, jævn, glat.

Schlecht-denkend, aj. ſlettænkende; -erdings, av. ganſte, aldeles, uden Modſigelſe, abſolut; -heit, f. -en, (ſjeld.) Slethed, ſlet Beſkaffenhed, c.; -hin, av. ſlet og ret; ligefrem, uden Indſtrænkning; ubetinget; (undert.) aldeles; -igkeit, f. -en, Slethed, ſlet Handling, c.; -weg, av. ſlet og ret, ligefrem.

Schlechte, f. ud. pl. Slethed, ſlet Beſkaffenhed, c.

Schlecken, v. a. og n. m. h. ſlikke; ſmaſte paa.

Schlecker, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Lækkertand, Slikmund, c.; -ei, f. -en, Slikkeri, n., Lækkerbidſken, c.; -haft, aj. ſlikvorn, ſlikken, kræſen.

Schleckern, ſ. Schlecken.

Schleb, aj. ſtarp, ſnærpende.

Schlehe, f. -n, Slaaen, Frugten af -ndorn, m. -es -e, Slaaentorn, c.

Schleichen, v. i. 1) n. m. ſ. liſte uformærket, ſnige, krybe; fig. ein -des Fieber, langſom tærende; fig. hykle, handle underfundigt, ſljulende ſine Hensigter og Midler. 2) a. ſnige, ind-, ſmugle.

Schleicher, m. -s pl. ſ. sg. Kryber,

c., en Ting el. Person, som lister, kryber frem; Sledsker, c.

Schleich=erei, f. -en, Kryberi, n., Snigen, c.; Sledseri, n.; -handel, m. -s ud. pl. Snighandel, Smug-, c.; -händler, m. -s pl. s. sg. Snighandler, Smugler, c.; -weg, m. -es -e, Fodsti i Skoven, at belure Vildtet paa; Snigvei, c. [(Fisk).

Schleie (Schleihe) f. -n, Suder, c.

Schleier, m. -s pl. s. sg. Sler; Flor, n.; -taube, f. -n, Parykdue, c.

Schleiern, aj. Flors-, af Flor.

Schleiern, v. a. flore, til-.

Schleif=bahn, f. -en, Glidebane, c.; -kanne, f. -n, Tudekande, c.; -mühle, f. -n, Slibemølle, c.; -stein, m. -es -e, Slibesteen, c.; -trog, m. -es -öge, Slibetrug, n.; -weg, m. -es -e, Snigvei, c.

Schleife, f. -n, det, som sleifes; især: Sloife, c.; Slæb, n. (paa Klæder); Sluffe, c.; Glidebane, c.

Schleifen, v. 1) rgl. a) n. m. h. slæbe. b) a. sloife: zwei Noten; slaae en Sloife; slæbe frem; fore bort paa Slæde; fig. eine Feuermauer -, anlægge straa; eine Stadt, ein Schloß -, sloife. 2) i. a) n. m. h. kurre (om Agerhøns i Parringstiden); glide (paa Is). b) a. slibe, hoesse, polere; (fordum) gjøre sædelig, cultivere.

Schleifer, m. -s pl. s. sg. en slæbende Ting; (i Musiken) to el. flere forbundne Noder; Sliber, Skærsliber, c.; Slæbetrin i Dands.

Schleifung, f. -en, Sloifning; Slibning, Polering, c.

Schleihe, f. -n, Suder, c. (Fisk).

Schleim, m. -es -e, Sliim, c.

Schleim=artig, aj. sliimagtig; -drüse, f. -n, Sliimkjertel, c.; -fieber, n. -s ud. pl. S-feber, c.; -fisch, m. -es -e, Aalemoder, c.; -fluß, m. -sses -üsse, S-flod, n.; -haut, f. -äute, S-hinde, c.; -icht, aj. s-agtig; -ig, aj. slimet.

Schleimen, v. 1) n. m. h. slime, forraarsage, give Sliim. 2) a. befrie, rense for Sliim.

Schleiße, f. -n, tynde, lange, spaltede Spaaner; (n. St.) Charpie, oplukket Linned.

Schleißen, v. i. 1) n. m. s. (forældd. og nu blot Sydt.) rive, spalte, afbenyttes, blive forslidt, forgaae. 2) a. rive: die Federn, rive de blede Fieber af Stilkene; spalte; digte, tætte: zwei Bretter, tilstoppe Furerne. [se.

Schlemmen, v. n. m. h. svælge, fraadse.

Schlemmer, m. -s pl. s. sg. Fraadser, Dranker, c.; -ei, f. -en, Fraadseri, Fylderi, n.

Schlender, m. -s Slentren, Slendrian, c. ud. pl.; Adriene, c. pl. s. sg.; -gang, m. -es ud. pl. en slentrende Gang; Slendrian, c. [tre.

Schlendern, v. n. m. s. og h., slen-

Schlendrian, m. -s -e, d. T. og fig. gammel Vane, Slendrian, c. ud. pl.; en Handling, foretaget efter gammel Vane.

Schlenkern, v. 1) n. m. h. d. T. slingre; svaie, dingle. 2) a. slænge; slynge.

Schlepp=kleid, n. -es -er, Slæbekjole, c.; -netz, n. -es -e, og -sack, m. -es -äcke, Slæbenet (som under Trækningen slæbes hen paa Bunden); fig. Sloie, c.; -tau, n. -es -e, Slæbetoug, n.

Schleppe, f. -n, Slæb, n. (paa Klæder); et Redskab til at slæbe Noget paa; (hos Papirm.) et Stillads, hvorpaa de vaade Papirark lægges.

Schleppen, v. 1) n. m. h. slæbe (hen paa Jorden). 2) a. slæbe, trække, bære langsomt: eine Last; fig. d. T. drages, trækkes med (en ubehagelig Person el. Ting): sich mit einer Krankheit -.

Schleuder, f. -n, Slynge, c.; -er, m. -s pl. s. sg. Slyngekatter, c.; -n, v. 1) n. m. h. s. schlaudern; fig. hjaske af, udføre sjedesløst; mit einer Waare -, sælge under den sædvanlige Priis, for at blive af med Varene. 2) a. slynge: einen Stein; -stein, m. -es -e, Slyngesteen, c.

Schleunig, aj. hurtig, hastig, illsom.

Schleuse, f. -n, Sluse, c.; (n. St.) Afledsrende fra Husene; -ngeld, n. -es -er, Slusepenge; -nmeister, m. -s pl. s. sg. Opsynsmand ved et Sluseanlæg; -nräumer, m. -s pl. s. sg. Cloakrenser, c.

Schleye, f. s. Schleihe.

Schleyer, m. s. Schleier.

Schlich, m. -es 1) ud. pl. (d. T. og i Hyttev.) et pulveriseret med Vand blandet Legeme, Dynd, Mudder, n. 2) især pl. -e, Skjult, hemmelig Vei; Smuthul, hemmeligt Opholdssted, n.; fig. hemmeligt Konstgreb, Kneb, n.

Schlicht, aj. jævn, lige, flet, glat; fig. ukonstlet; -axt, f. -äxte, (hos Tømmerm.) Sletøxe, c. (en lige, tynd Øxe med et kort Skaft); -en, v. a. slette, jævne, gjøre lige; Holz -, stable; fig. jævne, bilægge, bringe til Forlig; -s -ung, f. -en, Jævnen, Bilæggen, c.; -hobel, m. -s pl. s. sg. Slethøvl, c.

Schlick, m. -es ud. pl. (især Nordt.) fedt, meget seit Dynd.

Schlickermilch, f. ud. pl. tyk Melk, suur Melk.

Schlief, m. -es ud. pl. d. T. n. St. fig. klægede Steder paa Brod.

Schliefen, v. rgl. og i. n. m. s. (sjeld. og Sydt.) smutte, krybe, snige ind i et snevert Rum.

Schliefig, aj. klæget.

Digitized by Google

Schließ=baum, m. -es -äume, Bom, Slagbom, c. (hvormed en Havn el. et andet Sted tillukkes); -feder, f. -n, Slutfjeder, c. (paa et Lommeuhrs Ziferplade); -haken, m. -s pl. f. sg. Sluthage, c. (paa Kittelaage, Dere ꝛc.); -lich, aj. d. T. sluttelig en, endelig en, til Slutning; -nagel, m. -s -ägel, Slutnagle, c., en Jernbolt at lukke med for Porte ꝛc.

Schließe, f. -n, det, der slutter, tillukker, forbinder en anden Ting; Split, c. (for Enden af en Bolt); Stigbord, n.

Schließen, v. i. 1) n. m. h. lukke op (om en Regle); slutte tæt til, passe nøiagtigen (paa en Aabning); slutte, endes, faae Ende. 2) a. lukke, til(med Laas): die Thore; slutte (i Jern): einen Verbrecher; lukke: die Augen; fig. slutte: einen Kreis; Linen in seine Arme; die Hände in einander; einen Vertrag, Handel, Frieden ꝛc.; einen Brief; etw. aus etw.; eine geschlossene Gesellschaft, sluttet.

Schließer, m. -s pl. f. sg. (i nogle Tilfælde) en Person, som tillukker, indeslutter; Slutter, c.

Schließung, f. -en, Lukning, Slutten, c.; f. Schließen.

Schlimm, aj. slem, ond, ilde, slet; es wurde ihm -, han fik ondt; im -sten Falle, i det værste Tilfælde; er ist -er daran, er værre faren; die Madam ist -, meget strøv; (Nordt. d. T.) stjev; -ern, v. a. forværre.

Schlinge, f. -n, Slynge, c.; fig. Snare, c.

Schlingel, m. -s pl. f. sg. d. T. Slyngel, c.; -ei, f. -en, Slyngelagtighed, c.; -haft, aj. slyngelagtig, grov.

Schlingen, v. i. 1) a. slynge: die Arme in einander. 2) a. og n. m. h. sluge, svælge.

Schlingern, v. n. m. h. (Søsp.) slinge.

Schlink=schlank, m. -es -e, et i Paaklædning stjedesløst Mste.; Sludske, c.; -en, v. n. m. h. sludske; slentre omkring.

Schlippe, f. -n, d. T. en snever Vei, et snevert Sted; Gyde, c.; især et snevert Rum mellem to Huse.

Schlitten, m. -s pl. f. sg. Slæde, Kane, c.; (hos Papirm.) et Stillads, hvorpaa de vaade Papirark lægges; -bahn, f. -en, en til Kanefart bequem Vei; Kanefore, n.; -fahrt, f. -en, Kanefart, c.

Schlittschuh, m. -es -e, Skøite, c.

Schlitz, m. -es -e, Split, c., en lang Aabning, især paa Klædningsstykker; (fordum) Rift, Ridse, Skramme; -en, v. a. splitte, spalte: eine Feder.

Schlohweiß, aj. d. T. kridhvid, hvid som Snee.

Schloß, n. -sses -össer, (Dim. -öß=chen, n. -s pl. f. sg.) Laas, c.; Slot, n.; d. T. ogsaa Pallads, Riddersæde, n.; (undert.) Stedet, hvor en Ting lukkes; Schlösser in die Luft bauen, bygge Casteller i Luften.

Schloß=garten, m. -s pl. f. sg. Slotshave, c.; -graben, m. -s pl. f. sg. Slotsgrav, c.; -hauptmann, m. -es -anner, Slotsherre, -forvalter, c.; -hof, m. -es -öfe, Slotsgaard, c.; -kirche, f. -n, Slotskirke, c.; -nagel, m. -s -ägel, Laasesøm, n., Bolten (som holder For= og Bagvognen samlet); -thor, n. -es -e, Slotsport, c.; -thurm, m. -es -ürme, Slotstaarn, n.; -weiß, aj. d. T. kridhvid, hvid som Snee.

Schloße, f. -n, Hagl, c. (et enkelt Hagelkorn); -nwetter, n. -s pl. f. sg. Hagleir, n. [det hagler.

Schloßen, v. impers. es schloßet,

Schlosser (Schlöſſer) m. -s pl. f. Laasesmed, Kleinsmed, c.; -arbeit, f. -en, Kleinsmedarbeide, n.

Schlot, m. -es -öte, (d. T. n. St.) Canal, Aflebsrende; især: Skorsteen, c.

Schlotter, m. -s pl. f. sg. (n. St.) et tynt Dynd. [sunken.

Schlotterig, aj. stjedesløs, sludset,

Schlottermilch, f. ud. pl. tynd Melk, suur Melk.

Schlottern, v. n. m. h. zittre, vakle, ryste; være stjedesløs, slap.

Schlucht, f. -en, Huulvei, Kløft, c. (en smal, dyb Dal mellem to Bjerge; ligel. en af Vandet paa en Bakke udvasket Huuling).

Schluchzen, v. n. m. h. hikke; hulke.

Schluchzen, m. -s ub. pl. Hikke, c.

Schluck, m. -es, Slurken, c. ub. pl.; Slurk, c. pl. -e og -ücke.

Schlückchen, n. -s pl. f. sg. d. T. Taar, c., en lille Slurk.

Schlucken, m. -s ub. pl. d. T. Hikke, c.

Schlucken, v. 1) n. m. h. svælge; fig. sluge; d. T. hikke. 2) a. svælge, sluge: eine Speise hinunter -; fig. (om livløse Legemer) drikke i sig.

Schlucker, m. -s pl. f. sg. Slughals, Fraadser, c.; Snyltegjest, c.

Schluckfieber, n. -s ub. pl. en Feber, hvormed Hikke er forbunden.

Schluft, f. -üfte, f. Schlucht.

Schlummer, m. -s ub. pl. Slummer, c.; -n, v. n. m. h. slumre.

Schlump, m. -es ub. pl. d. T. Slump, Slumpelykke, c., Træf, Lykketræf, n.

Schlumpen, v. n. m. h. d. T. være slunken; fig. gaae stjedesløst; slumpe til.

Schlumper, m. -s pl. f. sg. (n. St.) Slæbekjole, c., Slæb, n.

Schlumpig, aj. d. T. slunken, yderst stjedesløs i Paaklædning.

Schlund, m. -es -ünde, Svælg, n., Strube, c.; fig. en Huules, en Afgrunds Aabning; Afgrund, c., Havsvæg, n., ethvert dybt Sted i en Flod el. i Havet.

Digitized by Google

Schlupe, f. -n, Slup, Sluppe, c.

Schlüpfe, f. -n, ſ. Schlippe.

Schlüpfen, (Sydt. ſchlupfen) v. n. m. h. ſmutte.

Schlupfloch, n. -es -öcher, Smuthul, n.; fig. d. T. et Sted, hvor man hemmelig kan ſkjule ſig, og ubemærket undvige fra.

Schlüpfrig, aj. ſlibrig, glat; es iſt - auf der Straße, ſidtet; -e Gedichte, equivoque; -e Stellen in einer Schrift, Tvetydigheder; fig. ein -er Beweis, ikke grundigt, utilforladeligt; eine -e Zunge, boielig, ſmidig, ſnakſom; betænkelig, farlig; tvetydig, paa en ſkjult Maade pirrende til Vellyſt; -keit, f. ud. pl. Slibrighed, Glathed, c.

Schlupfwinkel, m. -s pl. ſ. sg. ſ. -loch.

Schlürfen, v. a. ſlubre; d. T. ogſaa ſom v. n. ſlæbe (med Tøfler).

Schluß, m. -ſſes -üſſe, Slutning, c.: Ende, Tilendebringelſe, Beſlutning, Fornuftſlutning; einen guten - haben (i Ridning) et godt Slut, ſlutte godt til Heſten.

Schluß-anmerkung, f. -en, Slutningsbemærkning, c.; -art, f. -en, S-maade, c.; -balken, m. -s pl. ſ. sg. Slutbjelke, c.; -chor, m. -es -e, Slutningschor, n.; -folge, f. -n, Folgeſlutning, c., Reſultat, n.; -kette, f. -n, S-kjede, c.; -punkt, m. -es -ünkte, S-punkt, n.; -rechnung, f. -en, endelig Afregning, c.; -rede, f. -n, S-tale, c.; Fornuftſlutning, Syllogysme, c.; -ſatz, m. -es -ätze, S-ſætning; Slutning, Concluſion, c.; -ſtein, m. -es -e, Slutſteen, c. (i en Bue el. Hvælving); -wort, n. -es -örter, S-ord, n.

Schlüſſel, m. -s pl. ſ. sg. Negle, c.; fig. Grændſefæſtning, c., -pas, n.; Negle, c. (Middelet, hvorved en ellers ubekjendt Sag erkjendes; og i Muſiken); er hat es unter ſeinem -, hans Lukke; (i Theolog.) Binde-; Löſe-, Magt til at binde, til at løſe.

Schlüſſel-bein, n. -es -e, Neglebeen, Kravebeen, n. (clavicula; under Halſen øverſt paa Bryſtet); -blume, f. -n, Kodriver, Kodrevel (Primula veris); -büchſe, f. -n, Neglebøſſe, c.; -haken, m. -s pl. ſ. sg. Neglehage, c.; -loch, n. -es -öcher, Neglehul, n.; -ring, m. -es -e, Neglering, c.; -röhre, f. -n, Negleror, n.; -pibe, c.; -ſchild, m. -es -e, Neglefkilt, n.

Schlüſſig, aj. beſtemt; ſie ſind - geworden, de have beſluttet ſig.

Schmach, f. ud. pl. Forhaanelſe, Spot og Spee, c.; Skam, Vanære, c.

Schmachten, v. n. m. h. vanſmægte, (ſjeld.) ſmægte: vor Hunger, vor Durſt; vor Hitze; fig. aftæres: vor Hunger; ſmægte af Længſel, inderlig længes efter: nach einer Perſon; -d, aj. ſmægtende.

Schmächtig, aj. d. T. ſmækker, lang, ſpinkel, tynd og mager; (Syd- og Nordt.) hungrig, uſel, elendig; -keit, f. ud. pl. Smækkerhed, c.

Schmächtling, m. -es -e, en ſmækker, tynd og mager Perſon.

Schmachtriemen, m. -s pl. ſ. sg. Sadelgjord, c.; Ridebælte, n.

Schmachvoll, aj. beſkjæmmende, forhaanende, ſkammelig, ſkjændig.

Schmack, m. -es -e, Smak, c. (Farvetræ).

Schmacke, f. -n, (Nordt.) Smakke, c.

Schmackhaft, aj. ſom har Smag, iſær: ſmagfuld, velſmagende; -igkeit, f. ud. pl. S-hed, Velſmagenhed, c.

Schmacklos, aj. (digter.) ſmagløs.

Schmadderig, aj. beſudlet, beklakket.

Schmaddern, v. a. og n. m. h. d. T. ſmøre, klatte, ſtrive ſlet.

Schmäh-lich, aj. d. T. ſkjændig, ſkammelig, foragtelig; vulg. meget, overmaade ſtor, forſmædelig; -ſchrift, f. -en, Skandſkrift, n., Pasqvil, c.; (ſjeld.) Smædeſkrift, n.; -ſucht, f. ud. pl. Spotteſyge, Bagtalelſes-, d. T. Skjændeſyge, c.; -ſüchtig, aj. ſpotteſyg, ſkjændeſyg; -wort, n. -es -örter, ærerørigt Ord, Skjældsord, n.

Schmähen, v. a. ſpotte, forhaane; Einen; auf Einen, ſkjælde, ſkjænde paa; -hung, f. -en, Skjældsord, n.; Skjælden og Smælden; Forhaanelſe, c.

Schmäl (-äler, älеſt), aj. ſmal; fig. d. T. (undert.) ſmal, ringe, ſlet, ubetydelig; (forældl.) liden, tynd, mager.

Schmälen, v. n. m. h. d. T. auf Einen, ſkjænde.

Schmälern, v. a. forringe, gjøre mindre, ſmallere, indſtrænke: Eines guten Namen; -rung, f. -en, Forringelſe, Formindſkelſe, Indſtrænkning, c.

Schmalhans, m. -es -e, Smalhans, c.

Schmalholz, n. -es ub. pl. Pindebrænde, n.

Schmalte, f. -n, Blaafarve, Kobolt, c.

Schmalz, n. -es pl. (om flere Slags) -e, Iſter, Fedtſlomme, c.; (Sydt.) Smer, n. (iſær ſmeltet); -birn, f. -en, en Art faſtige, velſmagende Pærer; -en, v. i. a. komme Iſter, Fedt el. Smør i; -grube, f. -n, fig. et Land, forſaavidt det har indbringende og god Qvægavl.

Schmant, m. -es (Nordt.) Flede, c.; pl. (om flere Slags) -e, (i Bjergv.) en Jordart, ſom ved Vitrielſydningen falder til Bunds, og hvoraf der brændes en rød Farve.

Schmaragd, m. -es -e, ſ. Smaragd.

Schmarotzen, v. n. m. h. ſnylte, være Snyltegjeſt; -zer, m. -s pl. ſ. sg. Snyltegjeſt, c.; -zerei, f. -en, vulg. Snylteri, n.; -zerpflanze, f. -n, Snyl-

teplante, c.; -zerlich, aj. snylteagtig.

Schmarre, f. -n, (Dim. -arrchen, u. -s pl. f. sg.) Smerte, Skramme, c., et ſtort, langt Saar.

Schmaſche, f. -n, ſlint, tilberedet Skind af uſedte Lam.

Schmatz, m. -es -äze, ogſaa -äzchen, n. -s pl. f. sg. d. T. et dygtigt Kys; Smaſt, n.; -en, v. n. m. h. ſmaſte.

Schmauch, m. -es ud. pl. Smeg, tyk Reg, Damp, c.; -en, v. 1) n. m. h. ryge, give Reg fra ſig. 2) a. Tabak -, vulg. ſmøge.

Schmäuchen, v. a. frembringe Reg; iſær: tilrege; (n. St.) Fleiſch -, røge.

Schmaucher, m. -s pl. f. sg. Smeger, Roger, ſtærk Tobaks-, c.

Schmaus, m. -es -äuſe (Dim. -äuschen, n. -s pl. f. sg.) Gilde, Gjeſtebud, n.; -bruder, m. -s pl. f. sg. f. Schmauſer; -en, v. n. m. h. deeltage i et Gilde, ſpiſe og drikke godt; -er, m. -s pl. f. sg. god Seiſtabsbroder, c., En ſom tager Deel i et Gjeſtebud; -erei, f. -en, Gilde, Gjeſtebud, n.

Schmecken, v. 1) a. ſmage: das Salz; (d. T. undert.) ſmage paa; ſig. d. T. nyde: ein Vergnügen; (i Bibelen) fornemme, erfare: den Tod nicht -. 2) n. m. h. ſmage: gut, ſchlecht; ſmage efter, forraade ved Smagen: die Speiſe ſchmeckt nach dem Rauche; ſig. nydes med Lyſt: es ſchmeckt mir; fornemmes, iſær med Behag; ſmage efter; es ſchmeckt nach der Schule.

Schmeer, n. -es ud. pl. tyk Fedt, Smerelſe; Iſter, Flomme, c.; -bauch, m. -es -äuche, d. T. Iſterbug, c., Underliv, n.; -wanſt, m. -es -anſte, Fyldevom, Fraadſer, c.

Schmeichelei, f. Smigreri, n., Smigren, c. ud. pl.; Smigreri, n., ſmigrende Did el. Handlinger; pl. -en.

Schmeichelhaft, aj. ſmigrende; -igkeit, f. -en, Smiger, c.

Schmeicheln, v. n. m. h. Einem, ſmigre, hykle, ſmidſte, ſledſte for; ſig. ſmigre: opvække behagelige Foreſtillinger, iſær Haab: ich ſchmeichle mir mit der Hoffnung, el. ogſaa blot: ich ſchmeichle mir; (Sydt.) ſich einer, iſtdf. mit einer S. -; Einem, ſmigre.

Schmeichler, m. -s pl. f. sg. Smigrer, Hykler, c.; -iſch, aj. ſmigrende.

Schmeidig, aj. d. T. undert. ſmidig; -keit, f. -en, S-hed, c.; -en, v. a. gjøre ſmidig; ſich -en, blive ſmidig.

Schmeißen, v. i. n. m. f. vulg. bin-, falde pludſeligen og heftigt. 2) a. vulg. ſmide, kaſte, kyle; d. T. gjøre (ſit Behov); iſær om Fugle og Inſecter; om de ſidſte ogſaa: lægge Æg.

Schmeißfliege, f. -n, Spyflue, c.

Schmelz, m. -es -e, Smelteglas, Email; ſig. (digter.) der - der Blumen, de ſtjønne, glindſende Farver, der ſpille paa Blomſterne; Glands, c.

Schmelz-arbeit, f. ud. pl. Smeltearbeide, n.; Metallernes Smeltning; emailleret Arbeide; -bar, aj. ſmeltelig; -barkeit, f. ud. pl. Smelteligheb, c.; -butter, f. ud. pl. ſmeltet Smør; -glas, n. -es -äſer, Smelteglas, et metalagtigt Glas, hvormed der emailleres; Email, c.; -hütte, f. -n, Smeltehytte, c.; -kunſt, f. ud. pl. Smeltekonſt, c. (ved Smeltning at bringe Metallet af Ertſerne); Konſten at emaillere; -löffel, m. -s pl. f. sg. Smelteſkee, c.; -maler, m. -s pl. f. sg. Emaillemaler, c.; -malerei, f. -en, Emaillemaleri, n.; -ofen, m. -s -öfen, Smelteovn, c.; -tiegel, m. -s pl. f. sg. Smeltedigel, c.; -werk, n. -es ud. pl. (hos Guldſmedene) ophøiede, emaillerede Figurer.

Schmelzen, v. 1) i. n. m. f. ſmeltes; ſmelte. 2) rgl. og i. a. ſmelte: Wachs, Blei; emaillere; -, n. -s pl. f. sg. og -zung, f. -en, Smelten, Smeltning, c.

Schmelzer, m. -s pl. f. sg. Smelter, c.

Schmer, n. f. Schmeer.

Schmergel, m. -s ud. pl. Smergel, c. (en Ertš, ſom bruges til at polere Jern og Staal med).

Smerl, m. -s -e, Lærkehøg, c.

Schmerle, f. -n, Grundling (Fiſk), c.

Schmerz, m. -ens (ogſaa -es) Dat. -en (hyppigere -e) Acc. (ſædvanligſt) Schmerz; pl. (altid) -en, Smerte, Pine, Vee; Sorg, Græmmelſe, Bedrøvelſe, c.

Schmerz-haft, aj. ſmertelig, vaandefuld; (Sydt.) ſmertefuld, bedrøvet; -lich, aj. ſmertelig; (dog mere om Sindets end Legemets Smerter); -los, aj. uden Smerte, ſmertefri; -loſigkeit, f. ud. pl. Smertefrihed, c.; -ſtillend, aj. ſmertefillende.

Schmerzen, v. n. m. h. ſmerte; (iſær blot i tredie Perſon): es ſchmerzt mich; d. T. gjøre ondt.

Schmerzengeld, n. -es -er, Godtgjørelſe for Sve og Smerte; Badſkærlen, c.

Schmetterling, m. -es -e, Sommerfugl, c.

Schmettern, v. 1) n. m. h. knittre, give en heftigt zittrende Lyd fra ſig; die Trompeten -, ſtralde, klingre, ſkratte. 2) a. kaſte, ſlaae ſaa det knager igjen: etw. in tauſend Stücke -, brugeligere: zer-.

Schmied, m. -es (el. ſædv. Schmid -s) -e, Smed, c.; Smelder, c. (Inſect).

Schmiede, f. -n, Smedie, c., Smedeværkſted, n.

Schmiede-knecht, m. -es -e, Grovſmedſvend, c.; -kohle, f. -n, Smedekul, Steenkul, n.; -meiſter, m. -s pl. f. sg. Smedemeſter, c.; -ſchlacke, f.

-n, Smedeskal, Hammer-, n.

Schmieden, v. a. smede: ein Hufeisen; man muß das Eisen –, wenn es warm iſt, man maa smede, medens Jernet er varmt; fig. Einen in Eisen –, slutte i Jern, til Karren ꝛc.; eine böse S. –, opspinde, bringe til Virkelighed.

Schmiege, f. -n, Smig, Stumpvinkel, c.; Smigstok, Vinkelmaaler, -passer, c.

Schmiegen, v. a. boie; sich –, krumme, boie; fig. sich vor Einem, ydmyge.

Schmiele, f. -n, (d. T. n. St.) en Græsart, som har et langt, boieligt Straa; Siv, n.

Schmier=alien, pl. ud. sg. d. T. Smoreri, n., en elendig Skrift; (i Spog) Smerelse, Bestikkelse, c.; -buch, n. -es -ücher, Kladdebog, c.; -büchse, f. -n, Tjærekande, c.; -eimer, m. -s pl. s. sg. og -faß, n. -sses -ässer, Tjærekande, c.; -käse, m. -s pl. s. sg. blod Ost, som lader sig smere; -schaf, n. -es -e, slabet Faar, n.; -vieh, n. -es ud. pl. slabet Qvæg, n.; -wolle, f. ud. pl. ureen Uld.

Schmiere, f. -n, d. T. Smorelse; ofte: Salve, c.; seed, klæbende Smuds, Ureenlighed, c.

Schmieren, v. a. smøre: Butter auf Brod; fig. skrive el. male slet og hjaslet; forfalske Viin ꝛc.; bestikke: einen Richter ꝛc.; vulg. prygle; smigre, tale efter Munden.

Schmierer, m. -s pl. s. sg. Smører, c., især En, som skriver el. maler slet; -ei, f. -en, Smoreri, n.

Schmierig, aj. besmurt, sedtet, smudsig.

Schmink=bohne, f. -n, Sminkbønne, tyrkisk Bønne, c.; -fleckchen, n. -s pl. s. sg. Sminkeflor, n.; -pflästerchen, n. -s pl. s. sg. Skjønhedsplet, c.; -wasser, n. -s pl. s. sg. Sminkevand, n.

Schminke, f. pl. (om flere Slags) -n, Sminke, c.; fig. (undert.) Anstreg af, Skin af; Sminkbønne, c.

Schminken, v. a. sminke; fig. geschminkt (undert.) forstilt.

Schmirgel, m. -s ud. pl. s. Schmergel; d. T. Saft, især Tobakssaft, c. (som samler sig i Piben ved Regningen).

Schmiß, m. -sses -sse, d. T. et dygtigt, hestigt Slag.

Schmitz, m. -es -e, Slag af -e, f. -n, Pidskesnert, c.

Schmitzen, v. 1) a. d. T. snerte, slaae med en Snert; (n. St.) d. T. bestryge, smøre. 2) n. m. h. d. T. (n. St.) smitte, smitte af.

Schmollen, v. n. m. h. surmule.

Schmoren, v. a. og n. m. h. (Nordt.) laage under lukt Laag ved Dampen.

Schmu, m. (indecl.) vulg. Jux, c. utillabt Fordeel).

Schmuck, aj. smuk, skjøn.

Schmuck, m. -es -ücke, Glands, c. og overh. en Tings forskjønnede Skikkelse; Smykke, n., Prydelse, Stads, c.; ud. pl.; Ædelstene og Perler; -kästchen, n. -s pl. s. sg. Juvelæske, c.; -los, aj. uden Smykke, uden Prydelse.

Schmücken, v. a. smykke, pryde, pynte: eine Kirche; sich prächtig –.

Schmudelei, f. -en, (især Nordt.) Svineri, n.; -delig, aj. svinsk, skiden, urenlig; -deln, v. a. og n. m. h. gjøre skident; blive skident.

Schmuggelei, f. -en, (Nordt.) Smugleri, n.; -ggeln, v. a. og n. m. h. smugle; -ggler, m. -s pl. s. sg. Smugler, c.

Schmunzeln, v. n. m. h. d. T. smile med Velbehag, gotte sig, lee i Skægget, lee svinepolisk.

Schmutz, m. -es ud. pl. Smuds, c., Skarn, n., Ureenlighed, c.

Schmutz=ärmel, m. -s pl. s. sg. halve Ærmer af grovere Tøi, som man ved smudsigt Arbeide trækker over den halve Arm; -ig, aj. smudsig, snavset, skiden; fig. smudsig, uanstændig, usædelig; (undert.) skadelig; vulg. styg; -igkeit, f. ud. pl. Smudsighed, c.; -titel, m. -s pl. s. sg. Smudstitel, c. (paa en Bog).

Schmutzen, v. n. m. h. smudse, smitte af; blive smudset, tilsmudskes.

Schnabel, m. -s -äbel (Dim. -äbelchen, n. -s pl. s. sg.) Snabel, c., Næb, n.; fig. forskjellige en Fuglesnabel lignende Ting; vulg. (i Spog) Mund, c.

Schnabeleisen, n. -s pl. s. sg. (hos Parykm.) et Slags Brændejern, Toupeejern, n.

Schnabeliren, d. T. og -beln, v. a. og n. m. h. (i Spog) spise (især lækkre Spiser); gjøre sig til Gode.

Schnäbeln, v. a. sich, næbbes, ligesom kysses med Snablerne; (i Spog ogsaa om Mkr.); geschnäbelt, (undert.) snablet, forsynet med Snabel: ein -es Schiff.

Schnacke, f. -n, Myg, c. (langbenet; forskjellig fra Mücke); d. T. (undert. m.) et spegefuldt lystigt Indfald, en lystig Fortælling; (n. St.) almindelig Spøg, c.; Faar, Moder-, n.; en Art smaae Faar.

Schnackisch, aj. spegefuld, lystig, snurrig, pudsig.

Schnalle, f. -n, (Dim. -älkchen, n. -s pl. s. sg.) Spænde, n.; (n. St.) en smeldende Ting, et knaldende Redskab.

Schnallen, v. 1) n. m. h. (n. St.) slaae Knep; smelde, knalde. 2) a. spænde: die Schuhe.

Schnalzen, v. n. m. h. (n. St.) slaae Knep; smelde, knalde.

Schnapel, m. -s pl. s. sg. Helt, c. (en Fisk af Laxeslægten).

Schnapp el. -s, d. T. et Ord, der

efterligner den Lyd, som ofte er lebsaget med Snappen; undert. der -, Snap, n. [især med Munden.

Schnappen, v. n. m. h. snappe;

Schnapper, m. -s pl. s. sg. Flitsbue, c.; Lancet, c., Aareladeredskab, Ladejern, n.

Schnapphahn, m. -es -ähne, d. T. Snaphane, Partigænger, c.; en mild Benævnelse paa en Stratenrøver, Stimand, c. [nærviis.

Schnäppisch, aj. knibsk, snerpende,

Schnapps, m. -es -e, d. T. Snaps, Sopken, Sup, Dram, c. (en Slurk Brændevin); Brændevinet selv.

Schnappsack, m. -es -äcke, d. T. Madpose, c. (paa Reiser).

Schnappsen, v. n. m. h. snapse, tage en Dram. [hasre, c.

Schnapphweise, f. -n, d. T. Knæk-

Schnarchen, v. n. m. h. snerke; stjelde og smælde, forekaste med Heftighed.

Schnarcher, m. -s pl. s. sg. Snorker, c.; En, som heftig stjender.

Schnarre, f. -n, Skralde, c., en Ting el. et Værktei, som skralder, stratter; Snaredrossel, c.; -n, v. u. m. h. strække, stratte, snurre; im Reden -n, snurre paa Bogstavet r. [Snurreværk, n.

Schnarrwerk, n. -es -e, (i Orgeler)

Schnattern, v. n. m. h. snadbre; (især om Gjæs og Ænder); d. T. tale hurtigt, pludre.

Schnauben, v. a. men især n. m. h. (ogsaa undert. i.) puste, trække Veir, snøfte, snuse; d. T. snyde: die Nase -; fig. snyse: vor Zorn; hige efter, ytre visse heftige Begjerligheder og Sindsbevægelser: nach Golde.

Schnaue, f. -n, (Nordt.) et Slags tomastede Skibe, som en Brig.

Schnaufen, v. n. m. h. snuse stærkt; snøfte. [-neppe og -nuppe.

Schnaupe, f. -n, (n. St.) s. -auze,

Schnauze, f. -n, (Dim. -äuzchen, n. -s pl. s. sg.) Snude, Tryne, c.; fig. Tud, c.; vulg. Tryne, Snude, c.; (undert.) om et Mstes. Næse og Mund.

Schnäuzen, v. a. sich -, die Nase -, snyde; fig. das Licht, pudse; d. T. Linen, optrække, bedrage.

Schnecke, f. -n, Snegl, c., Sneglehuus, n.; fig. forskjellige Ting, der have lignende Snoninger som et Sneglehuus, f. Ex. en Vindeltrappe, Sneglegangen i Øret ɔc.

Schnecken-auge, n. -s -n, Sneglesie, n. (Middelpunktet af enhver Sneglelinie); -berg, m. -es -e, Sneglebakke, c. (i Lysthaver); -bohrer, m. -s pl. s. sg. Snegleboer, n.; -gang, m. -es -änge, Sneglegang, c.; -gewölbe, n. -s pl. s. sg. Sneglehvælving, c. (som snoer sig i Veiret om en Pille); -haus, n. -es -äuser, Sneglehuus, n.; -klee, m. -s ud. pl. Sneglekløver, c.; -linie, f. -n, Sneglelinie, c.; -post, f. -en, d. T. Sneglepost, c.; (i Spog) en meget langsom Befordring; -stein, m. -es -e, Sneglesteen, c.: (en liden, hvid, rund Steen, som findes i Sneglenes Hoved; et Marmor, hvori findes forstenede Snegle); -treppe, f. -n, Vindeltrappe, c. [ud. pl. Snee, c.

Schnee, m. (1 Stav.) -s (2 Stav.)

Schnee-ammer, f. -n, Sneefugl, -spurv, -kok, c.; -bahn, f. ud. pl. Sneefore, n.; -ball, m. -es -älle, Sneebolt, c.; -blume, f. -n, s. -glöckchen; -bruch, m. -es -üche, (i Skovv.) den ved Sneens Tyngde foraarsagede Skade paa Træerne; -brüchig, aj. beskadiget af Sneen; -eule, f. -n, Lemænsugle, c.; -flocke, f. -n, Sneeflokke, c.; -gebirge, n. -s pl. s. sg. Sneebjerg, n.; -gestöber, n. -s pl. s. sg. Sneefog, n.; -huhn, n. -es -ühner, Rype, c. (Fugl); -glöckchen, n. -s pl. s. sg. Sneeklokke, Sneeblomst, c., Sommergjek og Vinternar; -ig, aj. d. T. sneedækt, bedækket med Snee; -tropfen, m. -s og -viole, f. -n, s. -glöckchen; -vogel, m. s. -ammer; -wasser, n. -s ud. pl. Sneevand, n.; -weiß, aj. sneehvid; -wetter, n. -s ud. pl. Sneeveir, n.; -wind, m. -es -e, Sneevind, c. (med hvilken det sneer); -wolke, f. -n, Sneesky, c.

Schneide, f. -n, Eg, c. (paa en Kniv ɔc.).

Schneide-bank, f. -änke, Skærebænk, Baandstol, c.; -lade, f. -n, Hakkelseliste, c.; -messer, n. -s pl. s. sg. Skærekniv, c.; -mühle, f. -n, Skæremølle, Sav- (hvorpaa Tømmer savestil Bræder); -zahn, m. -es -ähne, Skæretand, Fortand, c. (paa Mstr. og Dyr); -zeug, n. -es -e, Skrutjern, n. (hvormed Skruegangen indskæres).

Schneideln, v. a. (undert.) beskære: die Baume.

Schneiden, v. i. 1) n. m. h. skære; være skarp; fig. skære, svie, foraarsage en gjennemtrængende Smerte; das schneidet in den Beutel, vulg. koster mange Penge; -de Umrisse, -de Farben, (hos Malerne) skærende, ikke blede nok. 2) a. skære: Brod, sich mit dem Messer; frembringe, bearbeide ved Skæren: Bretter, save; in Holz, in Stein ɔc.; fig. Geld -, viel bei einer S. - el. ogsaa: seinen Schnitt dabei haben, have sit Snit ved, gjøre sig en betydelig, utilladelig Fordeel, snyde; Mienen, Gesichter, Capriolen -, d. T. gjøre usædvanlige Miner el. Gebærder.

Schneider, m. -s pl. s. sg. Strædder, c.; (i Sammensf.) Skærer, c., En, som skærer, el. hvis fornemste Beskæftigelse er at skære; fig. d. T. (i mange Spil) den, som taber Spillet, el. ogsaa blot har et bestemt ringe Antal Pinc.

Digitized by Google

Schneider=arbeit, f. -en, Skrædder=arbeide, n.; -rechnung, f. -en, Sk=regning, c.; -zunft, f. -ünfte, S-laug, n.

Schneiderei, f. -en, Skrædderi, Skræd=derhaandværk, n.

Schneidern, v. a. d. T. forfærdige Skrædderarbeide, strædderere.

Schneidig, aj. (i Sammenf.) egget, som har Eg; som let lader sig skære, klippe. [sneer.

Schneien, v. impers. es schneiet, det

Schnell, aj. hurtig, snar, pludselig; hastig, meget hurtig, uventet; vulg. brat, stell; (i Skovv.) skjev, vind.

Schnell=füßig, aj. snarfodet; rap til Fods; -galgen, m. -s pl. s. sg. Vip=pegalge, c.; -igkeit, f. ub. pl. Hurtig=hed, Hastighed, Snarhed, c.; -kraft, f. ub. pl. Fjederkraft, Elasticitet, c.; -känlchen, n. d. T. og -kugel, f. -n el. -kügelchen, n. -s pl. s. sg. Spring=kugle, c. (hvormed Børn lege); -läu=fer, m. -s pl. s. sg. Hurtigløber, c.; -schreiber, m. -s pl. s. sg. Hurtigskri=ver, c.; -segler, m. -s pl. s. sg. Hur=tigseiler, c.; -wage, f. -n, Vismer, c.

Schnellen, v. 1) n. m. h. springe frem og tilbage med Fjederkraft; uhin=dret stige hurtigt op og ned. 2) a. kneppe, slaae Knep; især: drive el. støde hurtigt frem, løs; fig. Einen, d. T. snyde, optrække, listig bedrage.

Schneller, m. -s pl. s. sg. en med et Knep ledsaget Forandring; Knep, n.; Næsestyver, c.

Schnepel, m. s. Schnäpel.

Schnepfe, f. -n, Sneppe, c.; -nfang, m. -es -änge, Sneppefangst, c.; -n=jagd, f. -en, Sneppejagt, c.

Schneppe, f. -n, Snip, c. (som Fru=entimmer nogle Steder bære, især i dyb Sorg); Tud, c. (paa Kander).

Schnepper, m. s. Schnäpper.

Schnerkel, m. s. Schnörkel.

Schneuzen, s. Schnäuzen.

Schneyen, v. impers. s. Schneien.

Schnickschnack, m. -s ub. pl. d. T. Sniksnak, Slidderslaadder, c.

Schnieben, v. i. n. m. h. snuse, snefte (snevle) lidet, sagte.

Schnipfeln, -ippeln, -ippern, v. a. og n. m. h. d. T. smaaklippe, klippe i smaae Stykker. [n. (med Fingrene).

Schnippchen, n. -s pl. s. sg. Knep,

Schnippen, v. 1) n. m. h. knebre, give en knebrende Lyd fra sig; d. T. slaae Knep. 2) a. snubbe af, afstumpe, beklippe; kneppe (med Fingrene); frem=skyde, fremstøde hurtigen.

Schnippisch, aj. knibsk, snerpende, næsvis.

Schnipps, m. -es -e, Knep, n.

Schnirkel, s. Schnörkel.

Schnitt, m. -es -e, Snit, n., Hand=lingen at skære; fig. Maaden at skære paa, hyppigt om konstige Maader; Snit, utilladelig Fordeel; Snit, Skaar, n., det ved Snittet foraarsagede Saar el. Ar; Skive, c., et afskaaret Stykke; især om spiselige Ting; en ved Skær=ningen frembragt Ting; især: Papirs=mønster, n.; Stedet, hvor Noget af=skæres el. beskæres; d. T. Pralen, c., Pralerі, n.

Schnitt=hobel, m. -s pl. s. sg. (hos Bogbind.) Snithevl, Beskære-, c.; -=kohl, m. -es ub. pl. Snitkaal, c.; -=lauch, m. -es ub. pl. Snitløg, Purløg, n.; -ling, m. -es -e, Snitling, c.; en afskaaret Ting; Ympestud, m., Vinstok=afskægger, c.; -messer, n. -s pl. s. sg. Snitteknib, c.

Schnitte, f. -n, Skive, c., et afskaa=ret, flad Stykke af en spiselig Ting.

Schnitter, m. -s pl. s. sg. Meier, Høstmand, c.; -mahl, n. -es -e, Høst=gilde, n.

Schnitz, m. -es -e, en liden Spaan, en tynd Strimmel (Papir), en tynd Skive (som af et Æble).

Schnitz=bank, f. -änke, Skærebænk, Baandstol, c.; -bret, n. -es -er, Til=skærebræt, n.; -kunst, f. ub. pl. Udskæ=rekonst, c.; -messer, n. -s pl. s. sg. Tilskæreknib, Udsk-, c.; -werk, n. -es -e, Snitværk, udskaaret Arbeide, n.

Schnitzel, m. s. Schnitz.

Schnitzeln, v. a. og n. m. h. snitte, skære smaat, beskære en Ting ofte og meget paa en unyttig Maade.

Schnitzen, v. a. snitte, skære, ud- (i Træ).

Schnitzer, m. -s pl. s. sg. Udskærer, Billed-, c.; et Værktøi til Udskæren, især en Knib med et langt Skaft; Feil, Buk, c.: især Sprogfeil; Snidser, Bom=mert, c.

Schnitzern, v. n. m. h. begaae en Feil, en Buk, især en Sprogfeil.

Schnoben, v. n. m. h. lugte til, søge snusende.

Schnöde, aj. lav, ringe, foragtelig, stolt, overmodig; (foræld.) slet, uduelig; -digkeit, f. ub. pl. Lavhed, Ringhed, F-hed, D-hed, c.

Schnoppern, v. n. m. h. vulg. snefte, snuse stærkt; (egentl. blot om Hunde).

Schnörkel, m. -s pl. s. sg. Snirkel, Sneglelinie, c. [vulg. snøfte.

Schnuffeln el. -üffeln, v. n. m. h.

Schnupfen, v. a. og n. m. h. snuse; (Sydt.) Tabak -, snuse; fig. das Licht -, (n. St.) pudse, snyde.

Schnupfen, m. -s pl. s. sg. Snue, c.

Schnupftabak, m. -es -e, Snustobak, c.; -sdose, f. -n, S-sdaase, c.

Schnupftuch, m. -es -ücher, Lomme=tørklæde, n.

Schnuppe, f. -n, Tande, Lyse-, c.

Schnuppen, m. -, d. T. s. Schnupfen.

Digitized by Google

Schnur, f. (Dim. -ürchen, n. -s pl. ſ. sg.) 1) pl. -en (foræld. og nu blot Sydt.) Svigerdatter, c. 2) pl. -en og -üre (hiint sædv. lange dreiede Traader, dette som Besætning paa Klæder og disses Fastgjøren ved Snorehuller) Snor, c.; en Mængde paa en Snor trukne Ting: eine - Perlen; alles am -urchen haben, som ved en Snor; stor Lethed i.

Schnur-band, n. -es -änder, Snorebaand, n.; -brust, f. -üste, Snorliv, Corset, n.; -leib, m. -es -er, Livstykke, n.; -leibchen, n. -s pl. ſ. sg. et lille Snorliv; -loch, n. -es -öcher, Snorehul, n.; -nadel, f. -n, Snorenaal, c.; -stiefel, m. -s pl. ſ. sg. Snorestøvle, c.

Schnüren, v. 1) n. m. h. (i Bjergv.) ligge nær ved hinanden, grændse tæt sammen. 2) a. lægge Snor paa: eine Wage; snøre, gjøre fast med en Snor; (hos Haandv.) afpasse, afmaale med Snor; (Nordt.) trække paa Snor.

Schnurgerade, aj. snorlige.

Schnurrbart, m. -es -ärte, d. T. Knebelsbart, n.; et Mske. med et saadant.

Schnurre, f. -n, Snurre, Skralde, c., en snurrende Ting, et Værktøi, hvormed man snurrer; fig. d. T. et spøgefuldt Indfald, en latterlig Fortælling, Narrestreg, c.; Snurrepiberi, n., en ubetydelig Ting; vulg. Næse og Mund.

Schnurren, v. 1) n. m. h. snurre, surre; fig. (undert.) snurre rundt, bevæge sig hurtigt omkring: zusammen -, d. T. terre sammen, krybe ind. 2) a. d. T. bede, tigge.

Schnurrig, aj. d. T. snurrig, leierlig

Schnurrpfeife, f. -n, -rei, f. -en, Snurrepiberi, n., en ringe, uvigtig Ting.

Schnurrſtracks, av. d. T. lige, i lige Linie.

Schob, m. -es -öbe el. -e, f. -n (Nord- og Sydt.) Knippe, Bundt, n. (Straa).

Schober el. -öber, m. -s pl. ſ. sg. (Dim. -öberchen, n. -s pl. ſ. sg.) Stak, c. (Hø el. Halm); især: en stor Stak, Høsse, c.

Schobern, v. a. stakke, sætte i Stak, i Høsse.

Schock, n. -es -e, Skok, c. (et Antal sædv. af 60); (foræld. el. blot d. T.) Hob, Mængde, c.

Schocken, v. 1) a. sætte i, tælle i skokkevis. 2) n. m. h. (i Landv.) give mange Fold, give godt i Skjeppen: die Gerste schockt gut.

Schockweiſe, av. skokkevis.

Schofel el. -ig, aj. vulg. yderst slet, usel, elendig.

Schofel, m. -s ub. pl. vulg. Udskud, slet Tøi.

Scholär, m. -en -en, Lærling, Discipel, c.

Scholarch, m. -en -en, Opsynsmand over een el. flere Skoler, hvis Embede og Værdighed kaldes -at, n. -es -e.

Scholaſter, m. -s pl. ſ. sg. Domherre ved et Domstift.

Scholaſtiker, m. -s pl. ſ. sg. Scholastiker, c.

Scholie, f. el. -lion, n. pl. -lien, Scholion, n., Ordforklaring, c.

Scholle, f. -n, (Dim. -ölichen, n. -s pl. ſ. sg.) Klump, Flage, Brokke, c., Stykke, n. (Jord el. Is); Flynder, Rødspette, c.

Schon, 1) av. allerede; desuden; nok, rigtig nok, alt, til rette Tid; ofte er det et Slags Forsikring, el. staaer ogsaa overflødigt, og kan ikke oversættes. 2) cj. d. T. vel, sagtens; endog, ogsaa, omendskjøndt.

Schön, 1) aj. skjøn, smuk; fortræffelig, behagelig, herlig, henrykkende, god; fig. d. T. - mit einer Person thun, forelsket i, kaste forelskede Øiekast til; venlig, smigrende: - danken; d. T. hel, meget stor, betydelig, meget god; og undert. betegner det ogsaa spottviis det Modsatte: ein -er Herr; (foræld.) glindsende, klar, reen. 2) interj. meget vel! det var ypperligt!

Schön-blind, aj. d. T. (om Hæste) maaneblind; -druck, m. -es -e, (hos Bogtr.) den første trykte Side paa et endnu hvidt Ark; -fahrsegel, n. -s pl. ſ. sg. Skonfarseil, n. (et Slags stort Seil); -färber, m. -s pl. ſ. sg. Skjønfarver, c.; -fleckchen, n. -s pl. ſ. sg. Skjønplet, c.; -geiſt, m. -es -er, Skjønaand, c.; -heit, f. -en, Skjønhed, c.; (Egenskaben ved en Ting, at den er skjøn; ud. pl.; en skjøn Deel af en Ting; en skjøn Person; især Fruent.); -heitsgefühl, n. -es -e, Skjønhedsfølelse, c.; -pflästerchen, n. -s pl. ſ. sg. Skjønplaster, n.; -ſchreiben, n. -s ud. pl. Skjønskrivning, c.

Schöne, f. -n, den Skjønne, et skjønt Fruentimmer; d. T. ethvert Fruentimmer; (foræld.) Skjønhed, c.

Schonen, v. a. Linen; etw.; (i den høiere Stiil) einer S. (Gen.), skaane; ſich -, vogte sig; tage sig i Agt; (forældr.) vægre sig; (kun undert.) undskaae sig for at udgive el. bortgive: das Geld.

Schönen, v. 1) n. m. h. være skjøn, blive skjøn. 2) a. gjøre skjøn; geſchönter Wein, forfalsket.

Schoner, m. -s pl. ſ. sg. Skonnert, c. (et Slags Skib).

Schonung, f. -en, Skaansel, c.; -slos, aj. uden Skaansel; uskaansom.

Schooß, m. -es -öße (Dim. -ößchen, n. -s pl. ſ. sg.) Skjød, n.; fig. det Inderste, det Midterste i en Ting; Skjød, n., Flig paa Mandsklæder.

Schooß-fell, n. -es -e, Skjødskind, n.; -hund, m. -es -e, og -hündchen, n. -s pl. ſ. sg. Skjødehund, Fruer-, c.; -kind, n. -es -er, Skjødebarn, Kjæ-

lebægge, c.; -sünde, f. -n, fig. Skjødesynd, c.

Schopf, m. -es -öpfe, (Dim. -öpfchen, n. -s pl. ſ. sg.) Dust, c., især af Fjeder el. Haar; (i Skovv.) Toppen af et Træ. [Trækbrænd, c.

Schöpfbrunnen, m. -s pl. ſ. sg.

Schöpfe, f. -n, d. T. et Sted, hvor man øser Vand; ſ. Schöppe.

Schöpfeimer, m. -s pl. ſ. sg. Spand, at trække Vand op af Brønden med.

Schöpfen, v. 1) n. m. h. trække Vand; (Jagtſp. om Vildtet) drikke; (om Humlen) blomstre. 2) a. øse: Waſſer; drage, trække: Athem, Luft; die Schube - Waſſer, trække; fig. fatte, faae: Muth, Hoffnung, Troſt, einen Argwohn ꝛc.; (foræld.) domme, fælde Dom, afgjøre; skabe, frembringe, danne.

Schöpfer, m. -s pl. ſ. sg. Øse, c.; Øser, c., en Person, som øser; Skaber, c.; (især om Gud).

Schöpferiſch, aj. Skaber-, grundet i Skaberevne. [-ſtrippe, c.

Schöpfgelte, f. -n, Øsebøtte, -ſpand,

Schopfig, aj. duftet.

Schöpfung, f. ud. pl. Skabelse, c.; fig. Skabning, c.; ogsaa med pl. -en; -swerk, n. -es ud. pl. Skabningsværk, n.

Schöppe, m. -n -n, Bisidder, (i en Ret); Meddomsmand, c. (blot n. St. og især paa Landet); (i Stæderne) Assessor, c.

Schoppen, m. -s pl. ſ. sg. Skuur, n.; (Dim. -öppchen, n. -s pl. ſ. sg.) Øse, c., et huult Kar; (Sydt.) et bestemt Maal for flydende Ting; omtrent en Pægel.

Schoppen, v. a. stoppe, mæske, fede.

Schöppen-bank, f. -änke, -ſtube, f. -n og -ſtubl, m. -es -ühle, en Ret, hvori er Bisidderе; en Ret, i hvilken Medlemmerne efter gammel Brug kaldes Bisiddere.

Schöps, m. -es -e, Bede, c. (gildet Væder); fig. d. T. et dumt Mste., Tosshoved, Faarehoved, n., Dumrian, c.

Schöpſen-braten, m. -s pl. ſ. sg. Bedesteg, c.; -fleiſch, n. -es ud. pl. Bedekjød, n.; -keule, f. -n, Bedekolle, c.

Schorf, m. -es -e, d. T. Roe, Skorpe paa Saar ved Snat ꝛc.; Skurv, n.

Schorfig, aj. skurvet, skabet.

Schörl, m. -es ud. pl. en Steenart, der indeholder Jern, og udvendig ligner Jernerts.

Schornſtein el. Schorſtein, m. -es -e, Skorsteen, Camin, c.; -feger, m. -s pl. ſ. sg. Skorsteensfeier, c.

Schoß, m. -ſſes -ſſe el. -öſſe (Dim. -ößchen, n. -s pl. ſ. sg.) Skud, n. (paa Træer og Planter); Stokværk, n.; Etage, c.; pl. -öſſe; Gruus, n.; (foræld.) Gevær, n., Flint, Bøsse, c.; sammenskudte Penge; Skat, Afgift; især -ößchen, Trækrude paa Vinduer.

Schoß-bar, aj. skatskyldig; -buch, n. -es -ücher, Skattebog, c.; -frei, aj. skattefri; -kelle, f. -n, det bageste Rum paa en Reisevogn; -rebe, f. -n, et ungt Skud paa en Vinstok.

Schoſſen, v. 1) n. m. h. skyde, voxe i Veiret; især om Sæd. 2) a. skatte, give i Skat.

Schoſſer, m. -s pl. ſ. sg. (m. St.) Skattefoged, Amtsforvalter, c.; -ei, f. -en, dennes Embede, Bolig, og Stedet, hvor han oppebærer Skatter.

Schößling, m. -es -e, et ungt Skud; Kvist, Ympe, c.

Schote, f. -n, Bælg, Skal, c. (især d. T.) grønne Ertebælger; (i Sosp.) et Reb i Hjørnet af Seilet.

Schoten, v. a. pille (Erter, Bønner).

Schoten-dorn, m. -es -en, Acacie, c.; -erbſen, pl. ud. sg. grønne Erter (i Bælgerne).

Schotte, m. -n -n, og -ttländer, m. -s pl. ſ. sg. Skotte, Skotlænder, c.

Schoverſegel, n. -s pl. ſ. sg. Skonnarseil, n. (et Slags stort Seil).

Schraffiren, v. a. straffere (i Tegnen og Kobberstik); -rung, f. -en, Straffering, c.

Schräg, aj. skraa; d. T. ofte: skjev.

Schräge, f. -n, Skraahed, c.

Schragen, m. -s pl. ſ. sg. (i Skovv.) en Bunke Brænde, som sædv. udgjør tre Favne; Buk, c. (at lægge Noget paa); -holz, n. -es ud. pl. Brænde, som sælges i Bunkeviis.

Schramme, f. -n, Skramme, Rift, Flenge, c.; -n, v. a. gjøre Rift, flenge.

Schrank, m. -es -änke, (Jagtſp.) Hjortens Skridt og Sporene deraf; (Dim. -änkchen, n. -s pl. ſ. sg.) Skab, n. (at gjemme i).

Schranke, f. -n el. -n, m. -s pl. ſ. sg. sædv. blot pl. Skranke, c., Gitter, Rækværk, n.; Grændse, c. (efter Billigheds, Klogskabs el. Velanstændigheds Love).

Schränken, v. 1) n. m. h. (Jagtſp.) sætte Benene fra hverandre (om Hjortene); d. T. (undert.) sætte Fødderne over Kors ved at gaae. 2) a. lægge over Kors; (sjeld.) indhegne, forsyne med Skranker.

Schrankenlos, aj. uden Skranker, grændseløs; især fig.; -igkeit, f. ud. pl. G-hed, c.

Schranne, f. -n, (Sydt.) Skranke, Indfatning, c.; et med Skranker indesluttet Sted.

Schranz, m. -en -en, el. -e, m. -n -n, Fraadser, Æder, Tværsylding, c.; fig. Snyltegjest, Spytslikker, c.

Schrapen, v. a. og n. m. h. d. T. skrabe, kradse.

Schraube, f. -n, Skrue, c.; fig. auf

-n ſtehen, ſtellen, ſtave, ſætte paa Skruer, være udeſtemt, vaklende.

Schrauben, v. (ſjeld. i.) a. ſkrue; fig. Einen – el. Einen um ſein Geld –, ſnyde, optrække; Einen –, drille, fixere.

Schrauben=bohrer, m. -s pl. ſ. sg. Skruebor, n.; -gang, m. -es -änge, Skruegang, c.; -linie, f. -n, Skrue=linie, c.; -mutter, f. -ütter, Skrue=moder, c.; -zieher, m. -s pl. ſ. sg. Skruetrækker, c.; -zwinge, f. -n, Skrue=tvinge, c.

Schraubſtock, m. -es -öcke, Skrue=ſtikke, c.

Schreck, m. -es -e, Skræk, Angeſt, Rædſel, c.; (n. St.) Ridſe, Spalte, Sprække, c. (i et faſt Legeme); (Jagtſp.) opſtillet Figur, hvormed man ſtræmmer Vildtet bort.

Schreck=bild, n. -es -er, Skrække=billede, n.; -haft, aj. ſkrækſom, ræd, bange; d. T. (undert.) ſkrækkelig, rædſom; -lich, aj. ſkrækkelig, græsſelig, forfærdelig; -lichkeit, f. ud. pl. Sk=hed, G-hed, F-hed, c.; -niß, f. ud. pl. el. n. -ſſes ud. pl. Skræk, Forſkrækkelſe, c.; Gjenſtanden derfor; -ſchuß, m. -ſſes -üſſe, et Skud, ſom ſkeer blot for at forſkrække; fig. d. T. en pludſelig, ugrundet Frygt, ſom man vækker hos Nogen.

Schrecken, v. 1) rgl. a. ſkrække, ſtræmme, forfærde, kyſe: Einen mit etw.; (undert.) brune, riſte lidet. 2) i. n. m. h. give pludſeligen et hoit Skrig (iſær Jagtſp.) a) i. n. m. ſ. briſte; ſkrækkes (Dog forekommer det i denne Betydn. ſjeld., men kun i det ſammenſatte erſchrecken).

Schrecken, m. -s pl. ſ. sg. Skræk, Forſkrækkelſe, Forfærdelſe, c.; Handlingen, at forſkrække Andre; Gjenſtanden for Skrækken.

Schrei, m. -es -e, Skrig, Skraal, [Braal, n.

Schreib=art, f. -en, Skrivemaade, Stiil, c.; -feder, f. -n, Skriverpen, c.; -fehler, m. -s pl. ſ. sg. Skrivefeil, c.; -freiheit, f. ud. pl. Skrivefrihed, c.; -material, n. -s -ien, Skrivemateriale, n.; -papier, n. -es -e, Skrivepapir, n.; -pult, n. -es -e, Skriverpult, c.; -ſchule, f. -n, Skriveſkole, c.; -ſelig, aj. ſkriveſalig; -ſeligkeit, f. ud. pl. Skriveſalighed, c.; -ſtube, f. -n, Skriverſtue, c.; -ſtunde, f. -n, Skrivetime, c.; -ſucht, f. ud. pl. Skriveſyge, c.; -ſüchtig, aj. ſkriveſyg; -tafel, f. -n, Skrivertavle, c.; -tiſch, m. -es -e, Skriverbord, n.; -zeug, ſ. -ezeug.

Schreibe= (Schreib=) buch, n. -es -ücher, Skriverbog, c.; -gebühren, pl. ud. sg. Skrivergebyr, c.; -geld, n. -es -er, Skriverpenge; -kunſt, f. ud. pl. Skrivekonſt, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Skrivemeſter, c.; -pult, n. -es -e, Skriverpult, c.; -ſchrank, m. -es -änke, et Skab med et Skriverbord ved; -tiſch, m. -es -e, Skriverbord, n.; -zeug, n. -es -e, Skrivertøi, n.

Schreiben, v. i. a. ſkrive: mit Kreide, mit einer Feder; eine gute Hand; die Feder ſchreibt nicht; einen Brief; ſich –, underſkrive ſig: (undert.) afſkrive; blot – er undert. ſaa meget ſom: forfatte et Skrift: über etw., wider Einen, og iſær: ſkrive et Brev: nach Dresden; an Einen; ogſaa fig.: wo ſchreibt ſich das her? fra hvem, hvorfra kommer det? (med Hensyn til Udtrykket alene): ſchön, erhaben –.

Schreiben, n. -s pl. ſ. sg. Skriven, c.; Handlingen at ſkrive, ud. pl.; Skrivelſe, c., Brev, n.

Schreiber, m. -s pl. ſ. sg. Skriver, Af-, Copiſt, c.; Skribent, Forfatter, c.

Schreiberei, f. -en, d. T. Skrivekonſt, c.; ligel. Skriveri, n. ud. pl.; (forald.) det Skrevne, Skriften.

Schreiberiſch, aj. ſkrivermæssig.

Schreibung, f. 1) ud. pl. Skriven, Handlingen at ſkrive. 2) pl. -en, Skrivemaade, c. (i Hensende til de brugte Bogſtaver).

Schreien, v. i. a. og n. m. h. ſkrige: Einen etw. in die Ohren; aus Zorn; vor Schmerzen; um Hülfe; fig. tale med ubehagelig hei Stemme; græde heit; eine –de Ungerechtigkeit, himmelraabende.

Schreier, m. -s pl. ſ. sg. Skriger, Skraaler, c., En, ſom ſkriger; fig. En, ſom gjør meget Væſen.

Schreihals, m. -es -e, Skrighals, [Skraal=, c.

Schrein, m. -es -e, (n. St. iſær Sydt.) Skrin, n.; -er, m. -s pl. ſ. sg. Snedker, c.

Schreiten, v. i. n. m. ſ. ſtride, trine; gaae med faſte, afmaalte Skridt; über einen Graben –, ſtræve over; fig. begive ſig, ſtride til: zum Werke, zur Sache.

Schrepfen, ſ. Schröpfen.

Schrick, m. -es -e, Ridſe, Spalte, Sprække, c. (i et faſt Legeme).

Schrift, f. -en, Skrift, c.; d. T. (undert.) Skrifttræk, n., Haandſkrift, c.; (i Bogtrykkerier) blot pl. Skrifter, Typer; (Dim. -chen, n. -s pl. ſ. sg.) Skrift, n., et ſkrevet Værk, en Bog; die – el. die heilige –, Skriften, den hellige Skrift, Bibelen.

Schrift=beurtheiler, m. -s pl. ſ. sg. Recenſent, c.; -beurtheilung, f. -en, Recenſion, c.; -bewahrer, m. -s pl. ſ. sg. Regiſtrator, c.; -gebräuchlich, aj. ſom er brugelig i Skriftſproget; -gelehrte, m. -n -n, (i Bibelen) Skriftklog, c.; Skriftlærd, c.; enhver i den hellige Skrift bevandret Perſon; -gießer, m. -s pl. ſ. sg. Skriftſtøber, c.; -gießerei, f. -en, Skriftſtøberi, n.; -=

kasten, m. -s pl. s. sg. Skriftkasse, c.; (især hos Bogtr.); Documentkiste, c.; -lich, aj. skriftlig; -mäßig, aj. skriftmæssig, grundet i Skriften (i Bibelen); -mäßigkeit, f. ud. pl. Skriftmæssighed, c.; -saß, m. -ssen -ssen, en Vasal, hvem Lehns- og Landsherrens Villie gjennem Cancelliet umiddelbar, skriftlig bekjendtgjøres; -sässig, aj. som umiddelbar er underordnet den landsherlige Regjering (til Forskjel fra amtssässig); -sprache, f. -n, Skriftsprog, n. (som bruges i Skrifter); -stelle, f. -n, Skriftsted, n. (af Bibelen); -steller, m. -s pl. s. sg. Skribent, Forfatter, Autor, c.; -stellerei, f. ud. pl. Forfatterskab, n.; -stellerinn, f. -en, Skribentinde, Forfatterinde, c.; -stellerisch, aj. Skribent-, forfattermæssig; -zeichen, n. -s pl. s. sg. Skrifttegn, n.; -zug, m. -es -üge, Skrifttræk, n.

Schrillen, v. n. m. h. pibe, lade høre en fiin, skærende, zittrende Lyd.

Schritt, m. -es -e, Skridt, n.; (ogsaa fig.); -lings, av. i Skridt; -über einem Graben stehen, staae skrævende derover; -schuh, s. Schlitt-; -stein, m. -es -e, Steen, som lægges paa et siit Sted, for ved Hjelp deraf at gaae tørt derover.

Schroff, aj. ujævn, stenet, knortet; [brat, steil.

Schroffe, f. -n, (Sydt.) Klippevæg, c.; Klippen selv.

Schroffheit, f. -en, Ujævnhed, Steilhed, c.

Schröpfe, f. -n, Sædens Afskæren for den saaer Straa.

Schröpfen, v. a. kopsætte; (undert.) ridse; das Getreide, afskære for den saaer Straa. [(til Kopsætning).

Schröpfkopf, m. -es -öpfe, Kop, c.

Schröpfschnäpper, m. -s pl. s. sg. Kopsættelancette, c.

Schrot, n. -es -e, et afskaaret, afhugget el. afsavet Stykke, og i mange Tilfælde ethvert Stykke af et Hele; (i Mynto.) de af den valtsede, lange Plade udhugne, runde Stykker, som skulle præges; fig. dette Stykkes bestemte Vægt, især i Forbindelse med Korn; ein Mann von altem - und Korn, af gammelt Præg; - und Korn, indvortes Godhed; (Dim. -ötchen, n. -s pl. s. sg.) Affald ved Skæren, Savn el. Huggen; Skraa, n. (smaahaggede Stykker Bly el. Jern); Hagl, n. (at skyde med) især ud. pl.; Skraa, n. (grovtmalet Sæd); ud. pl. d. T. (undert.) et huult Rum, et Gjemme; (m. St.) de yderste Ender af vævet Tøi.

Schrot-axt, f. -äxte, Tømmerexe, Skov-, c.; -baum, m. -es -äume, Sidestykkerne paa Læsseledderne; -beutel, m. -s pl. s. sg. Haglpung, c.; -büchse, f. -n, Haglbøsse, c.; -eisen, n. -s pl. s. sg. Beskæreknív, Tilskære-, c.; -hobel, m. -s pl. s. sg. Skrubhøvl, c.; -korn, n. -es, Grut, grovtmalet Korn; ud. pl.; Haglkorn, n.; pl. -örner; -leiter, f. -n, Ledder, c. (til Varers Af- og Paalæsning); -mehl, n. -es ud. pl. Gruttemeel; -sack, m. -es -äcke, Skraasæk, c. (som udskydes); -schere, f. -n, en stor Sax; -stück, n. -es -e, et afhugget, afskaaret el. afsavet Stykke; en Kanon af svær Caliber; -wage, f. -n, d. T. Lodvægt, Vattepas, c., Vandmaal, n.; -wurm, m. -es -ürmer, Muldvarpegrylle, Jordkrebs (Insect); -zahn, m. -es -ähne, Skæretand, c.

Schroten, v. i. a. gnave, for-; skraae, grutte, male grovt, især Sæd; udhule; save, hugge, skære tværtover; skyde, rulle, vælte; dog blot om tunge Legemer: ein Faß Wein in den Keller -.

Schröter, m. -s pl. s. sg. et Værktei til at save, hugge el. skære tværtover med; d. T. Drevvist, c.; en Arbeider, som vælter fyldte Fade i Kjelderne og ud af samme; der Bier-, Wein-.

Schrötling, m. -s -e, afhugget, afskaaret el. afsavet Stykke.

Schrubben, v. a. skrubbe.

Schrumpel, f. -n, el. -umpf, m. -es -e, (sjeld.) Rynke, Fold, c.

Schrumpfen, v. n. m. s. skrumpes, faae Rynker; zusammen-, sammentørres.

Schrumpfig, aj. skrumpen, rynket.

Schrunde, f. -n, (sjeld.) Rift, Ridse, Spalte, c.; -n, v. n. m. s. ræve, sprække.

Schub, m. -es -übe, Sted, n., Skyden, c.; (Sydt.) Transport, Forsendelse, c.: auf einen -, paa engang, i en Ruf; ein - Semmel (hos Bagerne), saa mange Simler, som paa engang skydes frem; ein - Kegel, et Spil Kegler.

Schub-biack, m. -es -e, s. Schuft; -fenster, n. -s pl. s. sg. Trækvindue, n., som skydes op og ned; -karren, m. s. Karren; -kasten, m. -s pl. s. sg. en Kasse i en noget større, som den kan skydes ud af og ind i; d. T. Skuffe, c.; -lade, f. -n, Skuffe, c.; -riegel, m. -s pl. s. sg. Slaa, Skodde, c.; -sack, m. -es -äcke, d. T. Lomme, c.

Schüchtern, aj. strætsom, frygtagtig, ræd; sky; -heit, f. ud. pl. Sk-hed, F-hed, c.

Schuckeln, v. a. d. T. især Nordt. gynge hurtig, vippe hurtig op og ned.

Schuft, m. -es -e, vulg. Stymper, Stakkel, Lusehund, c., en foragtelig Benævnelse paa et tiggefærdigt Mske.; Skurk, Kjeltring, c.

Schufut el. Schubut, m. -es -e, d. T. Bjergugle, c.

Schuh, m. -es -e, (Dim. -übchen og vulg. -üchelchen, n. -s pl. s. sg.) Sko, c. (at gaae med og i nogle Tilfælde

en Bedækkelse af en Tings udvendige Deel); Fod, c. (Længdemaal; efter et Talord pl. f. sg.).

Schuh-bürste, f. -n, Skoberste, c.; -flicker, m. -s pl. f. sg. Skoflikker, c.; -knecht, m. -es -e, Skomagersvend, c.; -macher, m. -s pl. f. sg. Skomager, c.; -puzer, m. -s pl. f. sg. (foragt.) Skopudser, Tjener, c.; -schalle, f. -n, Skospænde, n.

Schuhen, v. hvoraf ikkun undert. forekommer geschuhet, beskoet, forsynet med Sko.

Schul-amt, n. -es -ämter, Skolembede, n.; et Kammer-Collegium, hvis Indkomster er bestemt til en Skole; -buch, n. -es -ücher, Skolebog, c.; -camerad, m. -en -en, Skolekammerat, c.; -freund, m. -es -e, Skolevен, c.; -freundschaft, f. -en, Skolevenskab, n.; -fuchs, m. -es -üchse, Skolefux; Pedant, c.; -füchserei, f. -en, Skolefuxeri, Pedanteri, n.; -gebäude, n. -s pl. f. sg. Skolebygning, c.; -geld, n. -es -er, Skolepenge; -gelehrsamkeit, f. ud. pl. Skolelærdom, c.; -gerecht, aj. skolemæssig, skolerigtig; -geſell, m. -en -en, Skolekammerat, Medbisipel, c.; -halter, m. -s pl. f. sg. Skoleholder, c.; -haus, n. -es -äuſer, Skolebygning, c.; -herr, m. -n -en, Skolelærer, -patron, (n. St.) Rector, c.; -jahr, n. -es -e, Skoleaar, n.; -junge, m. -n -n, vulg. Skoledreng, c.; -kind, n. -es -er, Skolebarn, n.; -knabe, m. -n -n, Skoledreng, c.; -krank, aj. skulkesyg; -krankheit, f. -en, Skulkesyge, c.; -leben, n. -s pl. f. sg. Skolelio, n.; -lehrer, m. -s pl. f. sg. Skolelærer, c.; -mädchen, n. -s pl. f. sg. Skolepige, c.; -mann, m. -es -änner, Skolemand, c.; -mäßig, aj. skolemæssig; -meiſter, m. -s pl. f. sg. Skolemester, c.; -meiſtern, v. n. m. h. og a. skolemesterere; -ordnung, f. -en, Skoleanordning, c.; -patron, m. -en -en, Skolepatron, c.; -pferd, n. -es -e, Skolehest, c. (i Rideskole); -rath, m. -es -äthe, Skoleraad, n.; -staub, m. -es ud. pl. sig. Skolestov, n.; -ſtunde, f. -n, Skoletime, c.; -weſen, n. -s ub. pl. Skolevæsen, n.; -witz, m. -es ub. pl. Skoleklegt, c. (Kundskaber og Færdigheder, som erholdes i Skolen, til Forskiel fra Mutterwitz); -zeit, f. -en, Skoletid, c.; -zucht, f. ud. pl. Skoletugt, c.

Schuld, f. -en, Skyld, Feil, Forseelse, c.; sammes Aarsag, og Forpligtelsen til Erstatning el. Straf, ub. pl.: ohne meine -; an wem liegt die -? an etw. - seyn; Skyld, Gjeld, Forbindtlighed, Pligt, c., sjeld. med pl.; (undert.) Aarsag, c.; (sjeld.) en Forbrydelse og dens Følger; Brede, Synd, c.

Schuld-brief, m. -es -e, Gjeldsbrev, n.; -buch, n. -es -ücher, Skyldbog, Gjeld-, c.; -frei, aj. skyldfri, brødefri; -heiß, m. -en -en (el. -es -e, sammendraget Schulze, m. -n -n) (fordum) den, som var forpligtet til at holde Andre til Opfyldelse af deres Forpligtelse; (nu; n. St.) Foged, Sogne-, By-, Birkedommer, c.; -herr, m. -n -en, f. Glaubiger; -los, aj. skyldfri, uskyldig; -loſigkeit, f. ub. pl. Sk-hed, U-hed, c.; -mann, m. -es -leute, d. T. Skyldner, c.; -opfer, n. -s pl. f. sg. Skyldoffer, n.; -poſt, f. -en, Gjeldspost, c.; -ſache, f. -n, Gjeldssag, c.; -ſchein, m. -es -e, Gjeldsbevis, n.; -thurm, m. -es -ürme, Gjeldsfængsel, Slutteri, n.; -verſchreibung, f. -en, Gjeldsforskrivning, c.

Schuldig, (-ſte blot i Brevstiil) aj. skyldig: eines Mordes; (sjeld.) forpligtet til at lide Straf for en Forbrydelse: des Todes -; skyldig, forbunden, forpligtet: Vim. etw.; især Penge skyldig: Vim. - seyn; - seyn, være gjeldbunden, have Gjeld. [sanklage.

Schuldigen, v. a. (foræld.) beskylde, Schuldiger, m. -s pl. f. sg. (i Bibel.) Skyldner, c.

Schuldigkeit, f. Skyldighed, Forbindtlighed, c. ub. pl.; Pligt; d. T. en skyldig Pengesum; pl. -en.

Schuldner, m. -s pl. f. sg. (-inn, f. -en) Skyldner (-ske), Debitor, c.

Schule, f. -n, Skole, c.; eine hohe -, Høiskole, c., Universitet, n.

Schüler, m. -s pl. f. sg. Lærling, Skolar, Discipel, c.; -haft, aj. skoleagtig, lærlingagtig, som en Lærling.

Schulter, f. -n, Skulder, c.; ogsaa den øverste Deel af Hestens Forfødder; -blatt, n. -es -ätter, Skulderblad, n.; -n, v. a. das Gewehr -, skuldre, tage paa Skulderen.

Schultheiß, m. f. Schuldheiß.

Schulze, m. -n -n, f. Schuldheiß.

Schummel, f. -n, en skjødesløs, uordentlig, smudsig Person; -haft ek. -shaftig, aj. skjødesløs, uordentlig, smudsig.

Schund, m. -es ub. pl. vulg. Snavs, Skarn, n., Excrementer af Mæst. og Dyr.

Schupfen, v. a. s. Schuppen.

Schupp, m. -es -e, Skud, n.

Schuppe, f. -n, Skæl, n.

Schuppen, v. a. vulg. Einen el. etw., stubbe; forsyne med Skæl; strabe Skællene af, skælle: die Fische.

Schuppen, m. -s pl. f. sg. Skuur, n.

Schuppenthier, n. -es -e, Skælbyr, n.

Schuppicht, aj. skælagtig.

Schuppig, aj. skællet, forsynet med Skæl.

Schur, f. ub. pl. Skæring, Klipning, c.; fig. vulg. Fortræd, c., Bryderi, n.

Digitized by Google

Schüren, v. a. d. T. rage om i Ilden for at faae den til at brænde desto stærkere; gjøre Ild; bedre: anschüren.

Schurf, m. -es -ürfe, Aabning, c., Saar, Hul, Snit, n.

Schürfen, v. a. d. T. (n. St.) ridse, skære, gjøre Hul. [v.) Ertsseger, c.

Schürfer, m. -s pl. s. sg. (i Bjerg-

Schurigeln, v. a. Pinen, vulg. pine, plage.

Schurke, m. -n -n, d. T. Skurk, c.; -nstreich, m. -es -e, og -rei, f. -en, Skurkestreg, c.; -risch, aj. skurkeagtig.

Schurz, m. -es -ürze, Skjort, n.; en Ting, som tjener en Anden til Forbindelse; sig. (undert.) flere med hverandre forbundne Ting af een Art.

Schürzband, n. -es -änder, Skjortebaand, Forklæde-, n.

Schürze, f. -n, Forklæde, n.; sig. (undert.) Fruentimmer, n.

Schürzen, v. a. knytte: einen Knoten, eine Schleife; opbinde, opkiltre; -zung, f. ud. pl. Knytten, c.

Schürzfell, n. -es -e, Skjødskind, n.

Schuß, m. -sses -üsse, Skud, n. (i dette Ords forskjellige Bem. i Dansk); Sigtet, Maalet, hvorhen man skyder, ud. pl.; (undert.) Kast, n., f. Ex. ved Pengetælling, saa mange, som paa engang kastes; einen - haben, sig. være skudt, være forelsket i en Person, el. ogsaa være en Nar.

Schüssel, f. -n, Fad, n., Skaal, c.; nur sechs -n, Retter; -hecht, m. -es -e, en Gjedde af middelmaadig Størrelse; en Gjedde, som er stegt i dens eget Fedt; -ring, m. -es -e, Bordkrands, c.; -tuch, n. -es -ücher, Karklud, c.

Schußfrei, aj. skudfri.

Schußgerecht, aj. skudvant; om en Hest, paa hvilken man kan sidde og skyde, uden at den bliver sky.

Schußmäßig, aj. (Jagtsp.) som er i den tilbørlige Afstand, i hvilken man ved et Skud kan naae Dyret.

Schußwunde, f. -n, Skudsaar, n., et ved et Skud foraarsaget Saar.

Schuster, m. -s pl. s. sg. d. T. Skomager, c.; -n, v. a. forfærdige Skomagerarbeide; sig. i Triktrak, være sin Modspiller saa vidt overlegen, at man allerede har dobbelt Stene i det halve Spil. [lidet Skib).

Schüte, f. -n, Skeite, Skude, c. (et

Schutt, m. -es, 1) pl. -ütte, Jordvold, c. 2) ud. pl. Grus, n.; Malt, n. (det fornødne til een Brygning); (i Landbr) Sæd, c. [n.

Schüttboden, m. -s -öden, Kornloft,

Schütte, f. -n, (n. St.) Knippe, Bundt, n.: eine - Stroh; (Sydt.) Kornloft, Oplagshuus, n. (for Sæd); Bunke, Hob, c.

Schütteln, v. a. ryste: den Kopf, einen Baum; nedryste: Pflaumen.

Schütten, v. 1) a. styrte, slaae (med en vis Hestighed): Korn in einen Sack; Erde an die Bäume; Oel ins Feuer; sig. meddele rigeligen; (om Melk) sich -, lobe sammen, blive tyk; sig. (n. St.) give Sæd, udrede som Afgift; (forald.) skulpe, stumple; bedække, beskytte; (Jagtsp.) sig. kaste, føde. 2) n. m. h. d. T. (undert.) give i Skjeppen.

Schuttern, v. 1) n. m. h. zittre, ryste. 2) a. bringe til at zittre; brugeligere er-. [hob, c.

Schutthaufen, m. -s pl. s. sg. Grus-

Schütthaus, n. -es -äuser, Oplagshuus, n. (for Kornvarer).

Schutz, m. -es, 1) pl. -ütze, (ved Vandværker) Stigbord, n. (til at standse det indtrængende Vand). 2) ud. pl. Beskyttelse, Beskjermelse, Varetægt, Skyts, c.

Schutz-blattern, pl. ud. sg. Kokopper; -bret, n. -es -er, s. Schutz 1.; -brief, m. -es -e, Leidebrev, n.; -engel, m. -s pl. s. sg. Skytsengel, c.; -gatter, n. -s pl. s. sg. s. Schutz 1.; -geist, m. -es -er, Skytsaand, c.; -geld, n. -es -er, Afgift for erholdt Beskyttelse; -gerechtigkeit, f. ud. pl. Rettigheden, at beskytte visse Personer el. Sogne, og nyde den dermed forbundne Fordeel; -gott, m. -es -ötter, (-öttinn, f. -en) Skytsgud (-inde), c.; -heilige, m. el. f. -n, Skytshelgen, c.; -herr, m. -n -en, Skytsherre, Beskytter, Patron, c.; -herrschaft, f. -en, Rettighed (ogsaa Magten) at have Beskyttelse over Andre; -jude, m. -n -n, en Jøde, som under Øvrighedens Beskyttelse nyder visse Friheder paa et Sted; -mauer, f. -n, Skytsmuur, c.; -ort, m. -es -e, Beskyttelsessted, Tilflugtssted, Asyl, n.; -rede, f. -n, Forsvarstale, c.; -verwandte, m. -n -n, et Steds Indvaaner, som hverken er Borger el. Undersaat, men under Øvrighedens Beskyttelse mod en vis Afgift (s. -geld) driver borgerlig Næring; Øvrighedens Bevis herfor kaldes -zettel, m. -s pl. s. sg.; -wehr, f. -en, Værn, Skyts-, n.

Schütze, m. -n -n, Skytte, c. (En som skyder); Skytten (Stjernebillede); (hos Væverne) Skytte el. Skyttel, Væver-, c.; (n. St.) Gadevægter, c.; (forald.) Hyrde, c.

Schützen, v. a. beskytte, beskjerme: Einen el. etw. vor el. gegen etw.; stemme, dæmme (for Vandet).

Schützen-bruder, m. -s -üder, Skydebroder, c. (Medlem af et Skydeselskab); -haus, n. -es -äuser, Skydehuus, n.; -könig, m. -es -e, Skydekonge, Fugle-, c.; -übung, f. -en, Skydeøvelse, c.

Digitized by Google

Schützer, m. -s pl. ſ. sg. Beſkytter, Beſkjermer, c.; ſ. Be-; den, hvis Beſtilling det er, at ſtemme for Vandet.

Schützling, m. -es -e, Myndling, Client, c.

Schützung, f. -en, Beſkyttelſe, Beſkjermelſe, c.

Schwabbeln, v. 1) n. m. h. d. T. ſvulpe. 2) a. ſætte i ſvulpende Bevægelſe; geſchwabbelt voll, pladderfuld.

Schwabe, 1) f. -n, Skrukketrold, Meelorm, c. 2) m. -n -n (-abinn, f. -en) Svaber, Beboer af Svaben.

Schwabenſtreich, m. -es -e, d. T. en noverlagt, dum Streg.

Schwabiſch, aj. ſvabiſk.

Schwach (-ächer, -achſt) aj. ſvag; [tynd.

Schwach-ſeuer, n. -s 1) ud. pl. en ſvag, liden Ild. 2) pl. ſ. sg. Sildeglimt, n. (Luftſyn); -heit, f. -en, Svaghed, c.; -heitsſünde, f. -n, Svaghedsſynd, Skrøbelighedsſ-, c.; -herzig, aj. ſvaghjertet, blød-; -herzigkeit, f. ud. pl. S-hed, V-hed, c.; -köpfig, aj. ſvaghovedet; -ſinn, m. -es ud. pl. Sindsſvaghed, c.

Schwäche, f. -n, Svaghed, Skrantenhed; Stedet, hvor en Ting er ſvag; (undert.) Afmagt, c.

Schwächen, v. a. ſvække; forringe: Vines Anſehen; (i Bibelen) kranke, beſvangre; -chung, f. -en, S-iſe, F-iſe, Kvæſten, Beſvangren, c.

Schwächlich, aj. ſvagelig; d. T. ſygelig; -keit, f. -en, Sv-hed, Sy-hed, c.

Schwächling, m. -s -e, Skranting (-tuing), c.

Schwad, n. -es -e, Skaar, n. (ſom [gjøres med Leen).

Schwaden, m. -s pl. ſ. sg. (Jagtſp.) Hjortens korte Hale; (i mange Tilfælde) en tyk Dunſt; nogle Græsarters ſpiſelige Frø, f. Ex. Hirſe, Mannagryn; ſ. Schwad, n.; -gras, n. -es -äſer, Hirſegræs, Manna-, n.

Schwadrone, f. -n, Eſcadron, c.; -roniren, v. n. m. h. hugge om ſig med Kaarden; fig. d. T. prale.

Schwager, m. -s -äger, Svoger, c.; fig. d. T. et Navn, hvormed de Reiſende paa en Poſtvogn kalde Poſtillionen.

Schwägerinn, f. -en, Svigerinde, [Svigerſte, c.

Schwägerſchaft, f. -en, Svogerſtab, n.

Schwäher, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) (foræld.) Svigerfader (-moder), c.

Schwalbe, f. -n, Svale, c.; -nſchwanz, m. -es -änze, Svalerumpe, -hale, c.; fig. om mange denne lignende Ting; -nſtein, m. -es -e, Svalеſteen, c.

Schwalch el. -alg, m. -es -e, (hos Klokkeſtøbere) en Aabning i Smelteovnen; Belge, Strøm, c.; (Nordt.) Aabning, c., Svælg, n., den øverſte Deel af et Dyrs Svælg.

Schwall, m. -es ud. pl. en Mængde ſig bølgeformig bevægende Ting: Strøm, c.; enhver ſtor Mængde uden Orden.

Schwamm, m. -es -ämme, (Dim. -ämmchen, n. -s pl. ſ. sg.) Svamp, c.; -icht, aj. ſvampagtig; -ig, aj. ſvampet.

Schwan, m. -es -äne, (i Sydt. -en [-ren) Svane, c.

Schwanen, v. impers. m. h. d. T. es ſchwänet mir, det aner mig, mig bæres for.

Schwanen-bett, n. -es -en, Svane-dunns-Seng; -boi, m. -es, Svanebai, n.; -geſang, m. -es -änge, Svanesang, c.; -hals, m. -es -älſe, Svanehals, c.; fig. om ſtore en ſaadan Hals lignende Ting.

Schwang, m. -es ud. pl. Svinge, n., en ſvingende Bevægelſe; fig. im -e ſeyn el. gehen, være, gaae i Svang, bedrives.

Schwängel, m. -s pl. ſ. sg. en Ting, ſom ſvinges, iſær Klokkeknevel, c.; en Ting, hvormed en anden Ting bringes i en ſvingende Bevægelſe, f. Ex. Hævſtangen ved en Klokke; (ved Trækbrønde) den lange Stang, ved hvilken Spanden bringes ned i og op af Brønden; Hammelſtok, Svingel, c.

Schwanger, aj. ſvanger, frugtſommelig; fig. fuld af; mit etw. - gehen, gaae ſvanger med, have Noget, iſær noget Onødt i Sinde.

Schwängern, v. a. beſvangre; fig. i Planteriget; undert. befrugte; -rung, f. -en, Beſvangren, c.

Schwangerſchaft, f. ud. pl. Svan-[gerſtab, n.

Schwank, aj. tynd og beielig; d. T. rank, ſmækker; fig. ubeſtemt.

Schwank, m. -es -änke, et ſpøgefuldt Ord, et lyſtigt Indfald; Farce, c.

Schwanken, v. n. m. h. ſvaie; d. T. vakle, tumle; fig. være ubeſtemt, ureſolvert; have Mangel paa de til Klarhed nødvendige Kjendemærker.

Schwänken, v. a. ſtylle: ein Glas.

Schwänkkeſſel, m. -s pl. ſ. sg. en Kjedel, at ſtylle Glas i.

Schwanz, m. -es -änze, (Dim. -änzchen, n. -s pl. ſ. sg.) Svands, Hale, Stjert, Rumpe, c.; d. T. den tynde, bevægelige Ende paa en Ting; vulg. Haarpidſt, c.; (undert. foragt.) Slæng, n., et unødvendigt Paahæng.

Schwanz-bein, n. -es -e, Rumpebeen, n.; -feder, f. -n, Halefjeder, c.; -floſſe, f. -n, Halefinne, c.; -meiſe, f. -n, langhalet Meiſe, c.; -perücke, f. -n, Pidſteparyk, c.; -riemen, m. -s pl. ſ. sg. Rumperem, c. (paa Seletøi); -ſchraube, f. -n, Svandsſkrue, c.; -ſtern, m. -es -e (n. St.) Komet, c.

Schwänzeln, v. n. m. h. (blot om Hunde) logre med Halen.

Schwänzelpfennig, m. -es -e, Jur, c., utilladelig Fordeel ved Indkjøb og

Salg.

Schwänzen, v. 1) n. m. h. logre, vifte med Halen; fig. d. T. svandse, vrikke med Rumpen ved Gangen; slingre om, drive om. 2) a. forsyne med Svands; ein Pferd, binde Halen op; s. auf-; bedrage; d. T. (blot i nogle Tilfælde) forsømme; skulke (af Skole).

Schwänzig, aj. halet, som har Hale.

Schwappeln, v. s. Schwabbeln.

Schwar, m. -es -e, s. Schwären, m.

Schwären, v. i. n. m. h. (blot i tredie Person) buldne.

Schwären, n. -s pl. s. sg. Byld, Svulst, Hævelse, c.; Vim. den - aufstechen, fig. vise En, hvor han mangler Noget, el. hvor han har feilet.

Schwarm, m. -es -ärme, Sværm, c.; fig. (sjeld.) et Anfald af forvirrede Forestillinger; -ärmen, v. n. m. h. sværme.

Schwarmer, m. -s pl. s. sg. Sværmer, c.; -ei, f. -en, Sværmeri, n.; -isch, aj. sværmersk. [(Biernes).

Schwärmzeit, f. -en, Sværmetid, c.

Schwarte, f. -n, (Dim. -ärtchen, n. -s pl. s. sg.) (undert.) et haardt, tykt Dække; den tykke Hud paa Mstr. og Dyr; Svær, Flesk-, n.; de fra de yderste Sider af en Planke afskaarne Bræder; Bragbrædt; (m. St.) Grensvær, n.

Schwarten-magen, m. -s pl. s. sg. en med skaaret Flesk, Svineblod, Fleskesvær ꝛc. fyldt Pølse, som ogsaa kaldes -wurst, f. -ürste.

Schwartig, aj. som har Svær, som har haard Hud.

Schwarz (-ärzer, -ärzest) sort; mørk; fig. die -e Kunst, den sorte Konst, Trolddomskonst, ogsaa: en egen Maade at stikke i Kobber paa; -es Brod, Rugbrød; fig. i høieste Grad sørgelig, ulykkelig; meget lastefuld, ondskabsfuld, afskyelig. [sort Farve, Sværte, c.

Schwarz, n. indecl. og ud. pl. Sort,

Schwarz-äugig, aj. forteiet; -bäcker, m. -s pl. s. sg. Rugbrødsbager, c.; -binder, m. -s pl. s. sg. Bødker, c.; -braun, aj. sortebrun, mørke-; -brod, n. -es -e, Rugbrød, n.; -dorn, m. -es -en, (m. St.) Slaaentorn, c.; -drossel, f. -n, Solsort, c.; -gelb, aj. sortegul, mørke-; -grau, aj. sortegraa, mørke-; -holz, n. -es -ölzer, Naaletræ, n.; Skov, Lund af Naaletræer; -kehlchen, n. -s pl. s. sg. Blodstjerten; -kopf, m. -es -öpfe, et Mstk. el. Dyr med sort Hoved; -künstler, m. -s pl. s. sg. Mester i den sorte Konst, Hexemester, c.; -schecke, f. -n, en sortpletted, sortspettet Hest; -schimmel, m. -s pl. s. sg. en Skimmel, hvis hvide Pletter falde i det Sorte; -wälsch, aj. bruges om et Slags Vinstokke, hvis Druer have sortebrune Bær; -wild, n. -es ud. pl. Vildsvin, -n.; (n. St. ogsaa) Bjørn og Grævling, c.

Schwärze, f. -n, Sorthed, Mørkhed, c. ud. pl.; Sværte, c.; et sort Legeme; fig. (undert.) Afskyelighed, c.

Schwärzen, v. a. sværte, gjøre sort; smudse, skidne, gjøre mørk; fig. sværte, bagtale (bedre an-); (digter.) gjøre bedrevet; ein geschwärztes Gewissen, en betynget Samvittighed; (Sydt.) drive Smughandel; indsmugle.

Schwärzlich, aj. sortagtig, sortladen, sortsmudset, mørk.

Schwatzen, v. n. m. h. svadse, sludre, pludre, prate.

Schwatzer, m. -s pl. s. sg. Svadser, Sludrer, Sladdermund, c.

Schwatzhaft, aj. (d. T. -ig) sludreragtig; sladdervorn; -igkeit, f. ud. pl. S-hed, c.

Schwebe, f. ud. pl. Svæven, c.

Schweben, v. n. m. h. svæve; fig. -de Gänge, (i Bjergv.) fladt liggende (modsat lodrette); svæve: es schwebt mir auf der Zunge, vor Augen; zwischen Furcht und Hoffnung -, in Gefahr -. [fra Sverrig.

Schwede, m. -n -n, Svenske, c., En

Schweden, n. -s ud. pl. Sverrig, n.

Schwefel, m. -s ud. pl. Svovel, n.

Schwefel-dampf, m. -es -ämpfe, Svovldamp, c.; -erz, n. -es -e, Svovlerts, c.; -faden, m. -s -äden, Svovltraad, c.; -gelb, aj. svovlgul; -grube, f. -n, Svovlgrube, c.; -hölzchen, n. -s pl. s. sg. Svovlstikke, c.; -hütte, f. -n, Svovlhytte, c.; -icht el. -licht, aj. svovlagtig; -ig el. -lig, aj. svovlet; -kies, m. -es -e, Svovlkies, c.; -leber, f. -n, Svovllever, c. (i Chymien); -regen, m. -s pl. s. sg. Svovlregn, c.; -säure, f. -n, Svovlsyre, c.; -werk, n. -es -e, Svovlværk, n.

Schwefeln, v. a. svovle.

Schwefelicht -lig, s. Schwefelicht -ig.

Schwehl, s. Schwelen.

Schweif, m. -es -e, Svæv, n., en Ting, som sveier (i nogle Tilfælde); især: Hale, Rumpe, c. (fornemmelig Hestens); Slæb, n. (paa Klæder); en Komets Hale; Skaget omkring en Østers ꝛc.; fig. den yderste Ende af en Ting; især blot i Bjergv. der - eines Ganges.

Schweif-bügel, m. -s pl. s. sg. et Slags Stigbøile, som hænges paa Sadelknappen; -säge, f. -n, en Sav til at save buedannet med; -stern, m. -es -e, (n. St.) Komet, c.

Schweifen, v. 1) n. m. h. stryge om, bevæge sig i et vidt Rum frem og tilbage, slingre, vanke; im Lande umher. 2) a. geschweift, forsynet med en Skjen, lang Hale; (især om en Hest); fig. udskære buedannet; s. Aus-; be-

Digitized by Google

vage frem og tilbage; ausgedroschene Getreide -, feie Axnerne fra.

Schweigen, v. 1) i. n. m. h. tie, von, zu etw. -; fig. ophere, ikke mere være virksom; (Sydt.) a. fortie. 2) rgl. a. (foræld. og endnu blot n. St.) bringe til Taushed, stoppe Munden paa.

Schweigsam, aj. (foræld.) taus; -keit, f. ud. pl. Taushed, c.

Schweimel, m. -s ud. pl. og -ig, aj. s. Schwindel -ig.

Schweimen, v. n. m. h. (sjeld.) svimle, tumle; besvime, falde i Afmagt; das Gesicht -met mir, forgaaer, forsvinder.

Schwein, n. -es -e, Svin, n.; vulg. So, c.; fig. vulg. om et meget ureenligt Mske.; Klat, Plet, c.; enhver grov Feil; det stærke Tømmer, hvori Masten gjeres fast ved Kjelen.

Schwein-aas, n. s. Aas; -braten, m. -s pl. s. sg. Svinesteg, c.; -chen, n. -s pl. s. sg. lille Svin, n., Griis, c.; -fleisch, n. -es ud. pl. Svinekjød, Flesk; -hirt, m. -en -en, Svinehyrde, c.; -hund, m. -es -e, Svinehund, c.; fig. et Skjældsord; -igel, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Pindsvin, n.; fig. Svin, n.; et svinsk Mske.; -isch, aj. fig. d. X. svinsk; -sborste, f. -n, Svinebørst, c.; -schmeer, m. -es ud. pl. Svinefedt, Ister, n.; -schneider, m. -s pl. s. sg. Svinegilder, c.; -sell, n. -es -e, Svinestind, n.; -sjagd, f. -en, Vildsvinejagt, c.; -seite, f. -n, Flesteskinke, c.; -stall, m. -es -älle, Svinesti, c.; -trog, m. -es -öge, Svinetrug, n.; -wildpret, n. -es ud. pl. Vildsvin, n.

Schweinerei, f. -en, vulg. fig. Svineri, n., Svinsthed, c.; Smudsplet, grov Forseelse, c.

Schweiß, m. -es -e, Sved, c.; fig. besværligt Arbeide, suur Moie; (Jagtsp.) Dyrenes Blod.

Schweiß-bad, n. -es -äder, Svedebad, n.; -fuchs, m. -es -üchse, et Slags redagtig Hest, hvis merke Haar saaledes ere dækkede med Hvidt, at de synes at være vaade af Sved; -hund, m. -es -e, en afrettet Jagthund, som opseger det anskudte Vildt ved Hielp af det udflydte Blod; -ig, aj. svedet, vaad af Sved; (Jagtsp.) blodig; -loch, n. -es -öcher, Svedehul, n.; -tuch, n. -es -ücher, Svededug, c.; -wurst, f. -ürste, Blodpølse, c.

Schweißen, v. 1) n. m. h. svede (om Jernet, naar det begynder at smelte i Essen); (Jagtsp.) blede (om Vildtet). 2) a. sveise: das Eisen, smede to Stykker sammen.

Schweiz, f. Schweitz, n.; -er, m. -s pl. s. sg. (-erinn, f. -en) Schweitser (-inde); Sveitser, c.; -erisch, aj. schweitsisk.

Schwelen, v. 1) n. m. h. ulme, ligge og sove. 2) a. svie, riste, faae ved langsom Ild.

Schwelgen, v. 1) n. m. h. fraadse, tylde i sig; (foræld.) sluge, svælge. 2) a. (blot Nordt.) qvæle.

Schwelger, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Fraadser, Dranker, Fyldevom, Slugbals, c.; -ei, f. ud. pl. Fraadseri, Drikkeri, n., Umaadelighed, c.; -isch, aj. fraadsende, umaadelig i Spisen og Drikken.

Schwelle, f. -n, Dørtærskel, c.; fig. Døren selv, som ogsaa: en Tings Begyndelse; Grundtømmer, Fodstykke, n. (ved en Bygning); en Sags Begyndelse: bis an die - des Altars.

Schwellen, 1) v. i. n. m. s. svulne, svulme, hovne, buldne, bovne, stige; fig. tiltage, vore, blive større og undert. ogsaa stærkere, blive talrigere. 2) v. rgl. a. faae til at svulne, hovne; have, forhøie.

Schwemme, f. -n, Badning, c., Reengjøren i Vand, ud. pl.; Vandsted, Kjær, n. (hvor Dyr vandes og afvaskes).

Schwemmen, v. a. faae til at svømme; fylde op: viele Erde an das Ufer; fylde: den Koth von etw.; svømme, rense, astoe ved at lade svømme: die Pferde -; -mmung, f. -en, Skyllen op, Skyllen, c.

Schwemmer, m. -s pl. s. sg. s. [Schwimmer.

Schwenden, v. a. (foræld.) forstyrre, ødelægge; (n. St.) afbrænde en Skov, for at gjøre Pladsen til Agerland.

Schwengel, m. s. Schwängel.

Schwenken, v. a. svinge; die Fahne; sich -, vende sig med et Sving; recht schwenk! heire sving! (Commando); -ung, f. -en, Svingning, c. 2) s. Schwänken.

Schwer, aj. svar, tung; fig. tung: som fordrer megen Flid, mange Kræfter; svar; vanskelig; haard, stærk; d. X. (undert.) stor, megen; - an etw. geben, gaae nødig til.

Schwere, f. ud. pl. Tunghed, Svarhed, Vanskelighed, Haardhed, Storhed, c.; Tyngde, c.

Schwer-fallig, aj. tungfærdig, ubequem, klodset, som er i Fare for at falde tungt; fig. om alle Ting, som formedelst deres Tyngde have en meisommelig Bevægelse; kedsommelig; -fälligkeit, f. ud. pl. T-hed, U-hed, K-hed, c.; -flüssig, aj. (om Metaller) som vanskeligen smelte; -kraft, f. ud. pl. Tyngde, c.; -lich, av. vanskeligen, neppe, knap; er hat - gesündigt, groveligen; -muth, f. ud. pl. Tungsindighed, Melankolie, c.; -müthig, aj. tungsindig, melankolsk; -müthigkeit, f. d. X. s. -muth; -punct, m. -es -e, (i Mekaniken) Tyngdepunkt, c. og n.

Digitized by Google

Schwert, n. -es -er) (undert. -e) Sværd, n.; fig. (undert.) aabenbar Voldsomhed, Krig, c.; (i nogle faae Tilfælde) en Ting, som i Dannelse har Lighed med et Sværd.

Schwert=bohne, f. -n, Sværdbønne, c.; -feger, m. -s pl. f. sg. Sværdfeiger, c.; -fisch, m. -es -e, Sværdfisk, c. (Xiphias gladius); -groschen, m. -s pl. f. sg. Sværdgroschen, c. (en ikke meer gjeldende churſachſiſk Mynt); -lilie, f. -n, f. Schwertel; -mage, m. -n -n, (foræld.) en Beslægtet paa Sværdſiden (Mandslinien); -schlag, m. -es -äge, Sværdſlag, n.; fig. Blodsudgydelſe, c.; -seite, f. -n, Sværdſide, Mandslinie, c.

Schwertel, m. -s pl. f. sg. Sværdlilie, c.

Schweſter, f. -n, Søſter, c.; ogſaa fig.

Schweſter=kind, n. -es -er, Søſterbarn, n.; -lich, aj. ſøſterlig; -mann, m. -es -änner, Svoger, Søſters Mand; -schaft, f. -en, Søſterſkab, n.; -sohn, m. -es -öhne, Søſterſøn, c.; -tochter, f. -öchter, Søſterdatter, c.

Schwibbogen, m. -s pl. f. sg. hvalt Bue, Hvælving, Buehvælving, c.

Schwichtigen, v. a. bringe til Taushed.

Schwiegel, f. -n, Orgelpibe, c.

Schwieger, f. -n, (foræld.) Svigermoder, c.

Schwieger=ältern, pl. ud. sg. Svigerforældre; -kind, n. -es -er, S-barn, n.; -mutter, f. -ütter, S-moder, c.; -sohn, m. -es -öhne, S-ſøn, c.; -tochter, f. -öchter, S-datter, c.; -vater, m. -s -äter, S-fader, c.

Schwiele, f. -n, et haardt og tykt Sted i Huden, Vridblegn, c.; en Stribe i Huden, iſær af et Pidſteſnert.

Schwierig, aj. utilfreds, misfornoiet; vanſkelig, beſværlig; -keit, f. -en, Indvending, Betænkelighed, c.; Vanſkelighed, Beſværlighed, Hindring, c.

Schwimm=blaſe, f. -n, Svømmeblære, c.; -fuß, m. -ſſes -üſſe, S-fod, c.; -käfer, m. -s pl. f. sg. Vandloppe, lille Vandtorbiſt, c.; -vogel, m. -s -ögel, S-fugl, c.

Schwimmen, v. i. n. m. h. og f. ſvømme, flyde paa Vandet: auf, in dem Waſſer, m. h., men naar Maalet el. Retningen for den i Svømningen gjorte Bevægelſe udtrykkes m. f.: an das Land; zurück; fort; fig. ſvømme: have Overfledighed af: im Blute, in Freuden; (i den høiere Skrivemaade) bevæge ſig jævnt og bølgeformigt.

Schwimmer, m. -s pl. f. sg. Svømmer, c.; en i Remmer hængende, magelig Reiſevogn.

Schwind=flechte, f. -n, Ringorm, c. (Hudſygdom); -grube, f. -n, Skarnkiſte, c.; -ler, m. f. Schwindeler; -lig, aj. f. Schwindelig; -ſucht, f. ud. pl. Svindſot, Tæring, c.; -ſüchtig, aj. ſvindſotig.

Schwinde, f. -n, Ringorm, c. (et [Slags Hudſygdom).

Schwindel, m. -s ud. pl. Svimmel, Hoved-, c.; fig. (undert.) en ubeſindig Handlemaade; iſær Projectmagerl, n.

Schwindeler el. -dler, m. -s pl. f. sg. Projectmager, Vindmager, Fuſentaſt, c.

Schwindelei, f. -en, d. T. Luftkaſtel, n., Project, c.; et taabeligt, ugrundet Foregivende.

Schwindel=geiſt, m. -es -er, Projectmagerl, Fuſentaſteri, n.; Fuſentaſt, Projectmager, c.

Schwindelig el. -dlig, ſvimmel, hoved-; fig. fuſentaſtagtig, ubeſindig.

Schwindeln, v. n. m. h. ſvimle, faae Hovedſvimmel; blot impers. mir ſchwindelt; fig. handle ubeſindigt; iſær: bygge Luftkaſteller, projectere.

Schwinden, v. i. n. m. f. ſvinde, hen-; fig. forſvinde, forgaae; (brugeligere: ver-); d. T. - laſſen, lade fare, give Slip paa: einen Verdacht; (foræld.) ſnurre rundt.

Schwinge, f. -n, Svingetræ, n., et Redſkab, hvormed der ſvinges, for at rense Noget, f. Ex. Hør, Hamp, Sæd ꝛc.; Kaſteſkovl, c.; (digter.) Fuglenes ſtærke Slagfjeder; Vingerne ſelv; fig. Lætte, c. (paa en Vogn).

Schwingel, m. -s ud. pl. Svingel, n., giftig Reigræs.

Schwingen, v. i. 1) n. m. h. ſvinge, iſær med ſich: ſich in die Luft; fig. ſich auf den Thron, ſich zu Ehren. 2) a. ſvinge: die Fahne; behandle, bearbeide, rense med en ſvingende Bevægelſe; den Flachs, das Getreide; -gung, f. -en, Svingning, c.

Schwippe, f. -n, d. T. Vaand, c., en meget tynd Qvist; Smelden paa en Pidſt.

Schwirren, v. n. m. h. ſnærre, ſurre; ſmaaqviddre, pibe.

Schwitz=bad, f. Schweiß-; -bank, f. -änke, en Bænk i Svedebadſtuer; fig. d. T. auf der - - ſitzen, lade ſig Noget være ſuurt og meiſommeligt; -ig, aj. d. T. ſvedet, fuld af Sved; -kaſten, m. -s pl. f. sg. Svedekaſſe, c. (at ſvede i); fig. et Sted, hvor, el. en Ting, hvorved man har ſtor Beſvær og Angſt; -pulver, n. -s pl. f. sg. Svedepulver, n.; -ſtube, f. -n, Svedeſtue, c.

Schwitze, f. ud. pl. Sveden, c.

Schwitzen, v. 1) n. m. h. ſvede; fig. d. T. have en hei Grad af Beſvær, Arbeide og ubehagelig Fornemmelſe. 2) a. give fra ſig ſom Sved, i Skikkelſe af Sved: Blut -; faae til at ſvede: das Leder -, (hos Garverne ved at komme Salt paa).

Schwören, v. i. a. og n. m. h. ſværge: bei Gott, bei dem Himmel; dyrt

forsikre: ich wollte darauf -; einen Eid - el. blot -, aflægge Ed.

Schwude, s. Sott.

Schwul, aj. lummer, -hed, qvalm.

Schwule, f. ud. pl. Lummerhede, Qvalme, c.

Schwulst, f. ud. pl. Svulst, Hævelse, c.; fig. m. -es ud. pl. (i Skrivemaade) Svulst, c.

Schwulstig, aj. svulmet; brugeligere: geschwollen; fig. svulstig.

Schwung, m. -es -unge, Sving, n.; egentl. og fig.; -feder, f. -n, Svingfieder, Slag-, c. (paa Fugle); -riemen, m. -s pl. s. sg. Svingrem, c. (hvori Padningen hænger paa en Karet).

Schwur, m. -es -üre, Sværgen, Banden, c.; Ed for Retten, s. Eid-; -vergessend, aj. forglemmende sin Ed; uordholden, troles.

Schwürig, aj. d. T. bulden, hoven.

Sclave (Sklave), m. -n -n, (-vinn, f. -en) Slave (-inde), c.; fig. Eines el. einer S. - seyn.

Sclaven=arbeit, f. -en, Slavearbeide, n.; -handel, m. -s ud. pl. S-handel, c.; -kleid, n. -es -er, S-klædning, c.; -markt, m. -es -ärkte, S-torv, n.; -=sinn, m. -es -e, S-sind, n.

Sclaverei, f. -en, Slaveri, n.

Sclavisch, aj. slavisk.

Scontriren, vr. a. scontrere.

Scontro, m. (indecl.) Scontratie, c.

Scorbut, m. -es ud. pl. Skjørbug (Sygdom), c.; -isch, aj. som har Skjørbug, skjørbugagtig.

Scorpion, m. -es -e og -en, Skorpion, c.: (et Insect og et Himmeltegn).

Scribent, m. -en -en, Skribent, c.

Scrupel, 1) m. -s pl. s. sg. Skrupel, c.: (Tvivl, Betænkelighed). 2) n. -s pl. s. sg. Skrupel, c. ($\frac{1}{60}$ af en Grad; $\frac{1}{3}$ af et Qvintin; ogsaa der -).

Scürril, aj. scurril, plat, ubehevlet.

Sech, n. -es -e, Plovskær, n.

Sechs, M=Tal, sex; (det declineres ikke, undtagen naar det staaer uden Subst., da har det i Dat. -en: mit -en fahren).

Sechs, f. -en, Sex, c.: (Talfiguren; Sextallet; Kortbladet; Seren); -eck, n. -es -e, Sexkant, c.; -eckig, aj. sexkantet; -er, m. -s pl. s. sg. Sexer, c. (et af sex Eenere bestaaende Hele; især en saadan Mynt); -erlei, aj. indecl. sex Slags; -fach, aj. sexfold, sexdobbelt; -halb, aj. indecl. halvsjette; -jährig, aj. sexaarig; -mal, av. sex Gange; (rigtigere: sechs Mal); -malig, aj. som skeer sex forskjellige Gange; -te, O=Tal, sjette; -tel, n. -s pl. s. sg. Sjettedeel, c.; -tens, av. for det sjette; -wochen, pl. ud. sg. d. T. de første sex Uger i Barselseng; -wöchnerinn, f. en, Barselkone, c. (i de første sex Uger).

Sechzehn, M=Tal, seksten; -er, m. -s pl. s. sg. Sextener, c. (et Hele bestaaende af 16 Eenere); -te, O=Tal, sextende; -tel, n. -s pl. s. sg. Sextendedeel, c.

Sechzig, M=Tal, tredsindstyve; -er, m. -s pl. s. sg. en Treds; et af 60 Eenere bestaaende Hele; især i Piketspil; en Person paa 60 Aar el. d. T. imellem 50 og 70; hvad der er fra 1760; -ste, O=Tal, tredsindstyvende; -stel, n. -s pl. s. sg. Tredsindstyvendedeel, c.

Seckel, m. -s pl. s. sg. (hos Jøderne før Christi Tid) en Vægt af forskjellig Størrelse; (ved Christi Tid) en Vægt af omtrent et Lod; en Mynt; omtrent en Gylden; (Sydt.) Pung, Lomme; især Pengepung, c.; fig. Kasse, c.; -meister, m. -s pl. s. sg. Kassemester, Kasserer, c.

Secret, n. -es -e, Secret, n.: (Privet; foræld. den regjerende Fyrstes Segl).

Secretair el. -tär, m. -s pl. s. sg. Sekretair, c.; -tariat, n. -s -e, Sekretariat, n.

Sect, m. -es (-e), Sect, c., et Navn paa den søde Viin fra Spanien og de canariske Øer.

Secte, f. -n, Secte, c., Religionsparti, n.

Sectirer, m. -s pl. s. sg. Stifter el. Tilhænger af et Religionsparti.

Seculum, n. -s -cula, Seculum, n.

Secundant, m. -en -en, Secundant, c.

Secunde, f. -n, Secund, n. og c.

Sedez, n. ud. pl. Sedez, c.

See, 1) f. (1 Stav.) -n (2 Stav.) Hav, Verdens-, n. ud. pl.; en enkelt Deel af samme. 2) m. (1 Stav.) -s (2 Stav.) -n (2 Stav.) Sø, Ind-, c.

See=bar, m. -es -en, Sebjørn, c.; -blume, f. -n, Aakande (Plante), c.; -einhorn, n. -es -örner, Enhjørning, Narhval, c.; -fahrer, m. -s pl. s. sg. Sefarer, c.; -fahrt, f. -en, Sefart, c.; -fisch, m. -es -e, Sefisk, Saltvandsfisk, c.; -garnele, f. -n, almindelig Reje; -gefecht, n. -es -e, Sefegtning, c., Søslag, n.; -grün, aj. søgrøn; -hafen, m. -s -äfen, Søhavn, c.; -hahn, m. -es -ähne, Knurfisk, c.; -=handel, m. -s -ändel, Søhandel, c.; en Stridighed og overh. enhver Sag, som angaaer Søvæsenet; -held, m. -en -en, Søhelt, c.; -hund, m. -es -ünde, Sæl, Sælhund, c.; en Art store Rovfiske; -igel, m. -s pl. s. sg. Igelkjær, Søpindsvin, n.; -kalb, n. -es -älber, Søkalv, Hav-, c.; -kante, f. -n, (Nordt.) Kyst, Sø-, c.; -karte, f. -n, Søkort, n.; -krank, aj. søsyg; -krankheit, f. -en, Søsyge, c.; -krebs, m. -es -e, Søkrebs, Hummer, c.; -krieg, m. -es -e, Søkrig, c.; -kuh, f. -ühe, Søko, Hav-, c.; -küste, f. -n, Søkyst, Strandbred, c.; -land, n. -es ud. pl. Sjæl-

Digitized by Google

land, Sjælund, n.; -länder, m. -s pl. ſ. sg. Sjellænder, Sjellandsfar, c.; -ländiſch, aj. ſjellandſk; -lerche, f. -n, Brokfugl, Pytter-Heilon (Sumpfugl); -leute, pl. ud. sg. Søfolk; -löwe, m. -n -n, Søleve, c.; -luft, f. -üfte, Søluft, c.; -macht, f. Sømagt, c.: (et Antal Krigsſkibe med deres Tilbehør, ud. pl.; en Stat, ſom har Sømagt, pl. -ächte); -mann, m. -es -änner og -leute, Sømand, c.; -manneskunſt, f. ud. pl. Sømandskonſt, c.; -meile, f. -n, Semil, c. (fædv. henimod 20 paa een Grad); -mewe, f. -n, Sømaage, Strand-, c.; -officier, m. -s -e, Søofficier, c.; -pferd, n. -es -e, Søheſt, Hav-, c.; en Art Søorme; -rabe, m. -n -n, Skarv, Søravn, c.; -räuber, m. -s pl. ſ. sg. Sørover, Fribytter, Corſar, c.; -räuberei, f. -en, Søreveri, Fribyiteri, n.; -räuberiſch, aj. ſøroveragtig; -recht, n. -es ud. pl. Søret, Skibsartikel, c.; -reiſe, f. -n, Søreiſe, c.; -richter, m. -s pl. ſ. sg. Søretsdommer, c.; -rüſtung, f. -en, Søruſtning, c.; -ſalz, n. -es ud. pl. Søſalt, Hav-, n.; -ſchildkröte, f. -n, Søſkildpadde, c.; -ſchlacht, f. -en, Søſlag, n.; -ſoldat, m. -en -en, Soldat, ſom gjør Tjeneſte til Sees; -ſtaat, m. -es, Søvæſenets hele Indretning og Forfatning hos en Nation, ud. pl.; en Stat, ſom har Sømagt; Søſtat, c. pl. -en; -ſtadt, f. -ädte, Søſtad, c.; -ſtern, m. -es -e, Søſtjerne, c. (et Slags Orme; Asterias); -ſturm, m. -es -ürme, Søſtorm, c.; -thier, n. -es -e, Sødyr, n.; -treffen, n. -s pl. ſ. sg. Søtrefning, c.; -trifft, f. -en, (Nordt.) ſ. -wurf; -ufer, n. -s pl. ſ. sg. Søkyſt, c.; -uhr, f. -en, Søuhr, n.; -ungeheuer, n. -s pl. ſ. sg. Søuhyre, n.; -vogel, m. -s -ögel, Søfugl, c.; -wärts, av. ſøværts, ad Søen til, ved Søen, til Sees; -waſſer, n. -s ud. pl. Sevand, n.; -weſen, n. -s ud. pl. Søvæſen, n.; -wurf, m. -es -ürfe, alt hvad Søen kaſter op paa Strandbredden.

Seele, f. -n, (ſ. Sonne) Sjæl (Sjel) c. (i Bibel. undert.) Liv, n., Livskraft, c.; fig. die Liebe iſt die - aller Tugenden, Sjælen i; eine dienſtfertige -, Mſte.; ſo viele -n, Sjæle, Mſtr. (i ſtatiſtiſke Tabeller); d. T. Sjælen, Marven (i en Pennepoſe).

Seelen-adel, m. -s ud. pl. Sjæleadel, c.; -amt (Seelamt), n. -es -ämter, (i den romerſke Kirke) Sjælemesſe, c.; -angſt, f. ud. pl. Sjæleangeſt, c.; -freund, m. -es -e, Sjæleven, c.; -friede, m. -ns ud. pl. Sjælefred, c.; -größe, f. ud. pl. Sjælsſtorhed, c.; -hirt, m. -en -en, Sjælehyrde, c.; -kraft, f. -äfte, Sjælskraft, c.; -krank, aj. ſjæleſyg; -krankheit, f. -en, Sjæleſygdom, c.; -lehre, f. -n, Sjælelære, Pſychologie, c.; -los, aj. ſjælløs, ſjæleløs; -meſſe, f. -n, Sjælemesſe, c.; -regiſter, n. -s pl. ſ. sg. Mandtalsliſte, c.; -ruhe, f. ud. pl. Sjælero, c.; -ſchlaf, m. -es ud. pl. Sjæleſøvn, c.; -ſchwäche, f. ud. pl. Sjælsſvaghed, c.; -ſtärke, f. ud. pl. Sjælsſtyrke, c.; -troſt, m. -es ud. pl. Sjæletroſt, c.; -verkäufer, m. -s pl. ſ. sg. Menneſkehandler, Sjælepranger, Hoerer, c.; -wanderung, f. -en, Sjælevandring, c.

Seelmeſſe, f. -n, Sjælemesſe, c.

Seelſorge, f. -n, Sjæleſorg, c.

Seelſorger, m. -s pl. ſ. sg. Sjæleſørger, c.

Segel, n. -s pl. ſ. sg. Seil, n.; fig. (undert.) Skibet ſelv, Seiler, c.

Segeler el. Segler, m. -s pl. ſ. sg. Seiler, c., Skib, n.; fig. et Faar, ſom har Svimmel.

Segeln, v. 1) n. ſeile (uden Beſtemmelſe af Retningen m. h.: wir haben den ganzen Tag geſegelt; med Beſtemmelſen af ſamme m. ſ.: wir ſind auf den Grund geſegelt). 2) a. (kun i nogle Tilfælde) ſeile: ein Schiff in den Grund.

Segel-fertig, aj. ſeilfærdig; -garn, n. -es -e, Seilgarn, n.; -macher, m. -s pl. ſ. sg. Seilmager, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Takkelmeſter, c. (til Skibs); -ſtange, f. -n, Seilſtang, Skibsraa, c.; -tuch, n. -es -ücher, Seildug, n.; -werk, n. -es ud. pl. Seilene med alt Tilbehør.

Segen, m. -s pl. ſ. sg. Korſets Betegnelſe (i den romerſke Kirke); forſkjellige med Korsbetegnelſe forbundne Bønner; Velſignelſe, c.; fig. ud. pl. Velſignelſe, c.; (iſær betragtet ſom en Guds Gave); -bar, aj. og -reich, aj. velſignelſesrig.

Segler, m. ſ. Segeler.

Segnen, v. a. velſigne; ſich -, korſe ſig; der Papſt ſegnete das Volk, lyſte Velſignelſe over; die Welt - (Ordſp.) doe; die Stunde -, priſe; in geſegneten Leibesumſtänden ſeyn, være i velſignede Omſtændigheder, være frugtſommelig; geſegnete Mahlzeit! vel bekomme! (foræld.) tage heitidelig Afſted fra; takke med Korſets Betegnelſe; (ogſaa) ønſke Ondt, forbande; -gnung, f. -en, Velſignelſe, c.

Sehe, f. -n, Seevne, c., Syn, n.; ud. pl.; den lyſe Plet i Øiet; Øiets Chryſtalhinde; d. T. (Jagtſp.) Øie, n.

Sehen, v. i. 1) n. m. h. ſee ud, ligne, have Skikkelſe: blaß, roth, ſauer; vende, ligge mod (iſær Sydt.): der Saal ſieht nach dem Meere; das ſieht nicht gut, klæder, ſtikker ſig. 2) a. ſee: Einen; etw.; nach, auf etw. -; Einen kommen -; er will ſich - laſſen, viſe ſig; komme frem; ſiehe da! d. T.

see der! fig. see: fornemme, erfare; stutte, demme; saae, opleve; vogte sig; enske, bestræde sig for; auf etw. –, tage i Betragtning.

Sehenswerth, -würdig, aj. seeværdig; -wurdigkeit, f. -en, S-hed, c.

Seher, m. -s pl. s. sg. Seer, Profphet, c.

Sehnader, f. -n, Senesaare, c.

Sehne, f. -n, Sene, c.; Buesnor, c.; (i Geometrie) Chorde, c.; (forbum) enhver Snor til Spænden el. Udstrækning.

Sehnen, v. a. sich, længes: nach etw.

Sehnerv, m. -en -en, Seenerve, c.

Sehnig, aj. senet, senefuld.

Sehnlich, aj. med Længsel, inderlig, heftig, indstændig; (foræld.) ængstelig, smertelig.

Sehnsucht, f. ud. pl. Længsel, heftig Attraa, Higen, c.; -suchtig, aj. længselsfuld; -suchtsvoll, aj. længselsfuld.

Sehr, av. meget, saare, særdeles.

Sehrohr, n. -es -öhre, Rikkert, c.

Seich=blume, f. -n, Løvetand, c.; -=topf, m. -es -öpfe, Natpotte, c.; -=windel, m. -s pl. s. sg. Blee, c.; -=winkel, m. -s pl. s. sg. Pisskrog, c.

Seiche, f. -n, vulg. Urin, Pis, c. ud. pl.; d. T. (i Bjergv.) en liden Bæk; -n, v. a. og u. m. h. vulg. lade Vandet, pisse.

Seicht, aj. lav, sid (især i Bjergv.); lavt, grundet (ikke dyb); fig. overfladisk, ikke grundig; -heit, d. T. ogsaa -igkeit, f. ud. pl. Lavhed, Sidhed, O-hed, c.

Seide, f. ud. pl. Silke, c.

Seidel, n. -s pl. s. sg. (især Sydt.) Pægel, c., -maal, n.

Seidelbast, m. -es ud. pl. s. Kellerhals.

Seiden, aj. Silke=, af Silke.

Seiden=bast, m. -es -e, et af Træbark vævet Tøi, som ligner Silke; Seidenbaft, c.; -bau, m. -es ud. pl. Silkeavl, c.; -förber, m. -s pl. s. sg. Silkefarver, c.; -pflanze, f. -n, Silkeplante, c. (paa hvis Frø sidder noget Silke lignende Haar); -raupe, f. -n, s. -=wurm; -schmetterling, m. -es -e, den Sommerfugl, som lægger Silkeormeæg; -schwanz, m. -es -änze, Sidensvands (Fugl), c.; -watte, f. -n, Silkevat, n.; -weber, m. -s pl. s. sg. Silkevæver, c.; -wurm, m. -es -ürmer, Silkeorm, c.; -zeug, n. -es -e, Silketøi, n.; -zucht, f. ud. pl. Silkeavl, c.

Seife, f. pl. (om flere Slags) -n, Sæbe, c.; (i Bjergv.) Metalvask, c., Stedet el. Anstalten, hvor Metallet vaskes.

Seifen, v. a. indsæbe; (i Bjergv.) udvaske, rense.

Seifen=artig, aj. sæbeagtig; -blase, f. -n Sæbeblære, -boble, c.; -kugel, f. -n, Sæbekugle, c.; -sieder, m. -s pl. s. sg. Sæbesyder, c.; -siederei, f. -en, Sæbesyderi, n.; -wasser, n. -s pl. s. sg. Sæbevand, n.

Seificht, aj. sæbeagtig.

Seifig, aj. sæbet.

Seigen, s. Seihen.

Seiger, aj. (i Bjergv.) lodret, perpendiculair.

Seiger, m. -s pl. s. sg. (i Bjergv.) en lodret Linie; d. T. (n. St.) Uhr, Timeglas, n.

Seiger=gerade, aj. s. Seiger; -hütte, f. -n, Masovn, c., en Bygning, og overh. den hele Anstalt, hvor Selv stilles fra Kobberet ved Blyets Hjelp; -=linie, f. -n, lodret Linie, c.; -ofen, m. -s -öfen, Masovn, c.; -recht, aj. s. Seiger; -schacht, m. -es -ächte, en lodret Grube.

Seigern, v. a. stille Selvet fra Kobberet ved Hjelp af Bly.

Seihe, f. -n, Si, Sigte, Saald, c., Dørslag, n.; Bundfald, n., det ved Steningen tilbageblevne Tykke; ud. pl.

Seihen, v. a. sie, sigte, sælde, filtrere.

Seiher, m. -s pl. s. sg. Si, Sigte, Saald, c., Dørslag, n.

Seihkorb, m. -es -örbe, Kurvesi, Siekurv, c.

Seihtuch, n. -es -ücher, Sieklud, c.; -klæde, n.

Seil, n. -es -e, Reb, n., Line, c.; d. T. ofte: Strikke, c.

Seilen, v. a. fastsurre, fastbinde, forsyne med Reb.

Seiler, m. -s pl. s. sg. Rebslager, c.; -bahn, f. -en, Reberbane, c.

Seiltanzer, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Linedandser (-inde), c.

Seim, m. -es -e, tynd Vælling, et tykt, flydende, klebrigt Legeme; (i nogle Tilfælde) Sliim, c.

Seimen, v. 1) n. m. h. jævnes, blive jævn. 2) a. den Honig, rense.

Seimhonig, m. -es ud. pl. s. Honigseim.

Seimicht, aj. som ligner en tynd Vælling.

Seimig, aj. jævntyk.

Sein, 1) pron. poss. sin, sit, hans, dens, dets. a) i Forbindelse med Subst. deklineres det som dein, s. dette Ord. Urigtigt siges: meines Bruders sein Garten, istedetfor: meines Bruders Garten. Naar – foraarsager Utydelighed, betjener man sig istdf. samme af desses. b) ud. Subst. som av. es ist –, d. T. det tilhører ham; d. T. for der, die, das Seinige, i hvilket Tilfælde det har i Nom. sg. -er -e -es og i Acc. sg. -en -e -es. 2) pron. poss. Gen. masc. og neut. for seiner, s. Er og Es. 3) v. s. Seyn.

Seiner, s. Er og Es.

Seinethalben, -wegen, um – willen, av. for sin, hans Skyld, til sin, hans dens, dets Nytte.

Digitized by Google

Seinige (der, die, das) el. (forældr.) Seine, pron. 1) ud. Subst. saa meget som sein. 2) som Subst. selv: das Seinige, sin, hans Eiendom, Formue, Skyldighed; die -n, sine, hans Slægtninge, Paarørende.

Seising, f. -en, (Sosp.) Seising, c. (kort Toug).

Seit, av. siden, efter; ogsaa som en uegentlig præp. med Dat.: - dem Tage, - dem daß (ogsaa uden daß); - welcher Zeit, i den Tid, -wenn, hvor længe siden, naar; - vielen Jahren, for mange Aar siden.

Seite, f. -n, Side, c.; fig. Side: med hverandre forbundne Personer, Parti: auf Jemandes - seyn; hyppigt ogsaa om enkelte Personer: von - seiner el. von seiner -, fra ham; auf, von meiner -, hvad mig angaaer; Kant: die östliche - des Himmels; Maaden, hvorpaa en Ting viser sig for os, el. hvorpaa man betragter den; Jemanden von der - ansehen, see over Skuldrene; auf die - gehen, gaae bort, gaae sin Vei; von der - stehen bleiben, blive staaende afsides; sich auf die - machen, liste sig bort; Scherz bei -, uden Spog.

Seiten-blatt, n. -es -ätter, Sideblad, n.; -blick, m. -es -e, Sideblik, n.; -bret, n. -es -er, Sidebræt, n.; -gang, m. -es -änge, Sidegang, c.; -gebäude, n. -s pl. f. sg. Sidebygning, c.; -gewehr, n. -es -e, Kaarde, Sabel, Pallask, c.; -hieb, m. -es -e, Sidehug, n.; -linie, f. -n, Sidelinie, c.; (fig. i Slægtskab); -schmerz, m. -ens -en, Sidesmerte, c.; -stechen, n. -s ud. pl. Sidesting, n.; -straße, f. -n, Sidegade, c.; -stück, n. -es -e, Sidestykke, n.; -tasche, f. -n, Sidelomme, c.; -thür, f. -en, Sidedor, c.; -verwandte, m. -n -n, en Slægtning i Sidelinien; -weg, m. -es -e, Sidevei, c.; -weh, n. -es ud. pl. Sidesmerte, c.; -wind, m. -es -e, Sidevind, c.; -zimmer, n. -s pl. f. sg. Sideværelse, n.

Seither, av. hidindtil; siden, siden den Tid.

Seitwärts, av. paa, til, fra Siden, ad Siden til, afsides.

Selb, av. el. pron. forældr. og nu blot i Sammensf. med Ordenstal: -andern el. -zweite, -dritte ꝛc., selv anden, tredie ꝛc. For Vellydens Skyld bruge nogle Skribentere, som Lessing, Voß, Gothe, Selb for Selbst, naar det dermed sammensatte Ord begynder med f el. st, f. Ex. Selbsucht, selbständig, f. Selbstsucht, selbstständig.

Selbe, pron. (forældr.) for: selber (selbst) og derselbe.

Selber, av. d. T. det samme som selbst, kun at det hellere staaer bag ved dets Subst. el. Pronomen.

Selbiger, -bige, -biges, pron. demonst. det samme som derselbige el. derselbe.

Selbst, av. selv: er ist es -, ham selv, i egen Person; - backen, - brauen, i Huset; som et Subst. indecl.: sein -, sit eget Jeg, sin egen Person; fig. endog; sie ist die Güte -, Godheden selv.

Selbst-befleckung, f. -en, Selvbesmittelse, Onanie, c.; -beherrscher, m. -s pl. f. sg. Selvbeherster, c.; -beherrschung, f. -en, Selvbeherskelse, c.; -betrug, m. -es ud. pl. Selvbedrag, n.; -beurtheilung, f. -en, Bedømmelse over sig selv; -bewußtseyn, n. -s ud. pl. Selvbevidsthed, c.; -eigen, aj. egen; -erhaltung, f. ud. pl. Selvopholdelse, c.; -erkenntniß, f. ud. pl. Selvkundskab, Selverkjendelse, c.; -gefällig, aj. selvtilfreds, selvbehagelig; -gefälligkeit, f. ud. pl. Selvbehag, n.; -gefühl, n. -es -e, Selvfølelse, c. (Følelse af eget Værd); -gespräch, n. -es -e, Enetale, Samtale med sig selv; Monolog, c.; -haß, m. -sses ud. pl. Selvhad, n.; -heit, f. s. -sucht; -herrscher, m. -s pl. f. sg. Selvherster, Enehersker, c.; -hülfe, f. ud. pl. egen Hjelp; -ig el. -isch, aj. egoistisk, selvkjær; -klug, aj. selvklog; -klugheit, f. ud. pl. Selvklogskab, c.; -laut, m. -es -e, Selvlyd, Vocal, c.; -lautend, aj. selvlydende; -lauter, m. -s pl. f. sg. Vocaltegnet, Vocalbogstavet; -ler, m. -s pl. f. sg. -ling, m. -es -e, Egoist, c.; -liebe, f. ud. pl. Selvkjærlighed, Egen-, c.; -lob, m. -es ud. pl. Selvros, c.; -mord, m. -es -e, Selvmord, n.; -mörder, m. -s pl. f. sg. (-inn, f. -en) Selvmorder (-ske), c.; -prüfung, f. -en, Selvprøvelse, c.; -rache, f. ud. pl. Selvhevn, c.; -ruhm, m. -es ud. pl. f. -lob; -ständig, aj. selvstændig; -ständigkeit, f. ud. pl. Selvstændighed, c.; f. Selb; -sucht, f. ud. pl. Selvsyge, c., en høi Grad af Egenkjærlighed; -süchtig, aj. selvsyg, i høi Grad egenkjærlig; f. Selb; -thätig, aj. selvvirkende; -thätigkeit, f. ud. pl. Selvvirksomhed, c.; -überwindung, f. -en, Selvovervindelse, c.; -verleugnung, f. -en, Selvfornegtelse, c.; -vertheidigung, f. ud. pl. Selvforsvar, n.; -vertrauen, n. -s ud. pl. Selvtillid, c.; -wille, m. -ns ud. pl. Egenvillie, c.; -zufrieden, aj. selvtilfreds; -zufriedenheit, f. ud. pl. Selvtilfredshed, c.

Selig, aj. salig; d. T. afdød; (undert.) lyksalig; -keit, f. -en, Salighed, c.; (undert.) Lyksalighed, c.; den høieste Grad af Fornøielse.

Sellerie, f. el. m. Silleri, c.

Selten, (-er el. -ltner, -st) aj. sjelden; -heit, f. Sjeldenhed, c. ud. pl.;

Digitized by Google

en ſjelden Ting, Raritet, c.; pl. -en.
Seltſam, aj. ſelſom, beſynderlig; d. A. (undert.) ſjelden; fig. (foræld.) forunderlig, beundringsværdig; -keit, f. -en, Selſomhed, Beſynderlighed, c.
Semeſter, m. (n.) -s pl. ſ. sg. Semeſter, n.
Semikolon, n. -s pl. ſ. sg. Semicolon, n. (;).
Semilor, n. -s ub. pl. Semilor, c. (et Metal).
Seminariſt, m. -en -en, Seminariſt, c.; -narium (el. -nar) n. -s -rien, Seminarium, n.
Semmel, f. -n, Simle, Hvede-, Bolle, c.; -brei, m. -en ub. pl. Brødſuppe, Barnemad, c.; -kloß, m. -ſſes -öſſe, Brøddolle, c.; -mehl, n. -es ub. pl. fint Hvedemeel.
Senat, m. -es -e, Senat, n.; -or, m. -s -en, Senator, c.
Sendbrief, m. -es -e, ſ. -ſchreiben.
Sendel, m. -s ub. pl. det ringeſte, tyndeſte Slags Taſt.
Senden, v. i. a. ſende.
Sendſchreiben, n. -s pl. ſ. sg. Sendebrev, n., Circulair, c.
Sendung, f. -en, Sendelſe, c.
Senes-baum, m. -es -äume, Senestræ, n.; -blätter, pl. ub. sg. Sennesblade.
Senf, m. -es ub. pl. Sennep, c.; -brühe, f. -n, Dyppelſe med Sennep i; -kanne, f. -n, Sennepskande, c.; -korn, n. -es -örner, Sennepskorn, n.; -mühle, f. -n, Sennepsqvarn, c.
Sengen, v. a. die Haare, ſvie. 2) n. m. ſ. ſvies.
Senior, m. -s -en, Senior, c.
Senkblei, n. -es -e, ſ. Bleiwurf.
Senke, f. -n, Aflæggeres Aftagen til Forplantning; (hos Fiſterne) ſ. Senkgarn; (n. St.) en lav ſid Egn.
Senkel, m. -s pl. ſ. sg. (Syd- og Nordt.) Snorebaand, n.; (i Bjergv.) en liden Jernklammer; (undert.) en Ting, ſom nedſænkes.
Senkelblech, n. -es ub. pl. Snorebaandsdop, c.
Senken, v. a. ſænke, ned-: eine Leiche in das Grab; ſich -, dale, ſynke lidt efter lidt; fig. aflægge, forplante ved Aflægger; (i Bjergv.) grave nedad.
Senker, m. -s pl. ſ. sg. Aflægger, c.; et firkantet, noget pungeformigt Fiſternet paa to beielige Stænger.
Senkgarn, n. -es -e, Fiſkergarn, ſom formedelſt Blyſtykker ſænkes i Vandet; Sænkevod, Bundgarn, n.
Senkler, m. -s pl. ſ. sg. Snorebaandmager, c.; meget tyndt Blik, ſom danner Dopperne paa Snorebaand; ogſaa -bleck, n. -es ub. pl.
Senkrecht, aj. lodret, perpendiculair.
Senkung, f. -en, Sænkning, Ned-, c.
Senne, 1) m. -n -n, (i Schweits) en Qvæghyrde, ſom græsſer Qvæget Sommeren over paa Alperne (ogſaa der Senner). 2) f. -n, (i Schweits) en Hjord tamt Qvæg iſær Hornqvæg, ſom opholder ſig Sommeren over paa Alperne; (n. St.) Sene, c.; ſ. Senesbaum; -enalpe, f. -n, et Alpebjerg, hvorpaa der findes en Senne.
Sennhirt, m. -en -en, Alpehyrde, c.
Senſal, m. -es -e, Mægler, c.
Senſation, f. -en, Senſation, c.; -machen, gjøre Opſigt, vække Opmærkſomhed.
Senſe, f. -n, Lee, c.; -nſchmid, m. -s -e, Leemed, c.; -ntag, m. -es -e, Høverldag i Høſtens Tid med Lee.
Sentenz, f. -en, Sententš, c.
September, m. -s pl. ſ. sg. September, Høſtmaaned, c.
Sequeſter, m. -s pl. ſ. sg. Sequeſter, c.
Serail, n. -s pl. ſ. sg. Serail, n.
Seraph el. -im, m. -es -e, Seraph, c.
Serenade el. -ate, f. -n, Serenade, c.
Sergeant (el. -ſchant) m. -en -en, Sergeant, c.
Serpentin el. -ſtein, m. -es ub. pl. Serpentin -ſteen, c. (en Art Fedtſteen).
Servante, f. -n, Servante, c.
Servellatwurſt, f. -ürſte, Hjernepølſe, c.; ogſaa en italienſk, roget Kjødpølſe.
Service, n. (m.) (l. -wihß) Service, n.
Serviette, (l. v ſom w) f. -n, Servict, c.
Servitût, f. -e, Servitut, c.
Seſſel, m. -s pl. ſ. sg. Stol, c. (udſtoppet, iſær uden Rygſted).
Seßhaft, aj. (n. St.) for: anſæſſig, ſ. dette Ord.
Setz-baſe, m. ſ. Satz-; -karpfen, m. -s pl. ſ. sg. Sættekarpe, c.; -ling, m. -es -e, en Ting, ſom ſættes (iſær Ranker, unge Væxter, Karper ꝛc. beſtemte til Forplantelſe); unge Leg, ſom voxe ved Siden af Hovedlegen; -teich, m. -es -e, Sættedam, c.; -wage, f. -n, Vatterpas, c.; -weide, f. -n, Sættepiil, c.; -zeit, f. -en, Kaſtetid, c. (om Dyr, den Tid de fede).
Setzen, v. 1) a. ſætte: etw. auf den Tiſch; ſich; ſich zu Tiſche; fig. ſich über etw. hinweg, ſætte ſig ud over, ikke agte; ſich - (om det Tykke i flydende Legemer) ſætte ſig, ſynke til Bunds; ſich - (om en Hævelſe) lidt efter lidt blive mindre; ſich -, nedſætte ſig; ſich mit Einem -, forene ſig i Mindelighed; ſich -, (om en Armee) tage en ſikker Stilling; ſ. geſetzt; Einen zur Rede -, fordre ham til Anſvar, til Regnſkab for hans Opførſel; Ziel und Maß -, foreſkrive; ſich zur Wehre -, modſætte; etw. aus den Augen, hintenan, zurück -, ikke agte; (i Jagtſp. om forſkjellige Dyr) fede, kaſte; eine

Zeit, anordne, bestemme; den Fall, antage som sand el. rigtig; (hos Vogtr.) sætte (Stavelser, Ord ꝛc.); sig. i mange særegne Tilfælde: in die Lotterie –; etw. ins Geld –, gjøre i Penge, sælge; etw. aus einander –, gjøre tydeligt; sich el. Dim. etw. in den Kopf – o. s. v.; om Frembringelsen af en vis Forandring: Einen in den Stand, außer Stand, in Unruhe, in Erstaunen, in Furcht – o. s. v. 2) n. m. h. sætte: med Heftighed bevæges frem: über einen Graben; d. T. (i nogle Tilfælde) impers. der vanker; der opstaaer: es setzt Schläge; es wird Streit –.

Setzer, m. -s pl. s. sg. Sætter, c.: (et Redskab, især: Ansætter, Ladestok, c. (til Kanoner); en Person, som sætter Noget; (især hos Vogtr.); Componist, c.

Seuche, f. -n, Syge, Sot, smitsom Sygdom, c.; (foræld.) enhver langvarig Sygdom.

Seufzen, v. 1) n. m. h. sukke: über Einen, nach etw. 2) a. sige med Suk, bevirke ved Suk.

Seufzer, m. -s pl. s. sg. Suk, n.

Sevenbaum, s. Säben-.

Seyn, v. i. være: 1) som et for sig bestaaende v. n.: er ist gut, nicht weit, geborgen; sein Bruder ist mein Freund; wider Einen –; ohne Geld –; hier ist gut geben, fahren ꝛc.; was ist zu thun? ogsaa impers.: es ist warm, kalt; i mange Tilfælde ogsaa med et Subst. i Gen.: er ist gutes Muthes, meiner Meinung, anderes Sinnes; sig. i mange Tilfælde, og bemærker især: være tilstede, befinde sig; udeblive, være borte; lade Noget være; d. T. undlade; ogsaa: lade det blive; impers. el. i tredie Person næsten om alle Arter Fornemmelser: mir ist übel, wohl, bange; ligel. for: synes: es ist mir, als wenn ꝛc.; Dim. –, (Eines) tilhøre; für Einen –, bestemt for; være beskaffen; stee; blot i nogle Tilfælde, især om Tidsbestemmelse, naar en Ting er steet: es sind nun zwei Jahre, daß ꝛc.; være muligt: das kann seyn; være Aarsagen (i nogle Tilfælde); være tilstede, være virkelig; i forskjellige særegne Talem.: das wäre! d. T. det var meget! det var besynderligt! was soll das –? d. T. hvad skal det betyde? hvorfor steer det? was soll –, d. T. hvad skal det være? hvad vil I have? wie wäre es, wenn, var det ikke gjerligt ꝛc.; da sey Gott vor! d. T. det bevare Gud for! was ist denn nun, ob ꝛc., hvad magtpaaliggende er der, om; es sey darum el. es mag darum –, det stee ogsaa; undert. bliver es sey flere Gange brugt, for med Eftertryk at adskille flere Sætninger fra hverandre: es sey Hochmuth, es sey Zurückhaltung. 2) som et Hjelpeverbum til at danne de forbigangne Tider ved de v. n., som udtrykke en mere lidende end handlende Tilstand: er ist gegangen, gelaufen.

Shawl, (l. Schabl) m. -s -s, Shavl, [n.

Sich, pron. recip. sig, dem; (undert.) hverandre, hinanden: sie lieben –.

Sichel, f. -n, Segl, c. (noget forskjellig fra en Lee); -förmig, aj. i Form af en Segl; -klee, m. -s ud. pl. seglformet Klover.

Sicheln, v. a. afskære med Segl; forsyne med Segl; afbilde med Segl; sich –, faae Skikkelse af en Segl.

Sicher, aj. sikker, tryg, uden Fare; tilforladelig, vis; -heit, f. Sikkerhed, c.; ud. pl.; Sikkerhed, c., det, som forskaffer os Sikkerhed; pl. -en; -lich, av. d. T. sikkerligen, visseligen, tilforladeligen; -n, v. a. sikre; (i Bjergv.) vaske, rense Ertsen; -stellung, f. -en, Sikkerhedsstillen, c.; -ung, f. ud. pl. (i Bjergv.) Udvaskning, c. (Ertsens).

Sicht, f. Syn, n.: 1) for sig alene blot i Vexelbreve, Sigt, Betalingstid, c.: auf –, strax forfalden, saasnart den forevises; auf acht Tage –, otte Dage efter Forevisning. 2) i Sammens.: Ab-, Nach-, Vor- ꝛc.

Sichtbar, aj. synlig; som av. (undert.) paa en i Øine faldende Maade, tiensynlig, aabenbar; -keit, f. ud. pl. Synlighed; Tiensynlighed, c.; -lich, av. synlig.

Sichten, v. a. d. T. (Syd- og Nordt.) [sigte, sælde.

Sichtlich, aj. (undert.) for sichtbar.

Sichtung, f. -en, Sigten, Sælden, c.

Sickern, v. n. m. h. s. Siekern.

Sie, f. -en, d. T. Hunnen (især om Fugle).

Sie, pron. pers. Gen. ihrer (ihr); Dat. ihr; Acc. sie, hun, hende; den, det; pl. Nom. sie; Gen. ihrer; Dat. ihnen, Acc. sie, de, dem. Ogsaa i Tiltale til den anden Person betjener man sig af dette pron. pers. i sg., naar man taler til et Fruentimmer af ringe Stand men i pl., naar man taler med Agtelse og Høflighed saavel til et Fruentimmer som en Mandsperson. Ofte staaer det ogsaa for dieselbe, -n, selbige.

Sieb, n. -es -e, Sold, Sigte, c.; -en, v. a. sælde, drøfte, sigte: Mehl –.

Sieben, M=Tal, indecl. syv.

Sieben, f. pl. s. sg. Syvtal, n.; Syven (i Kortspil); sie ist eine böse –, en styg Kjærling, en ond Qvind.

Sieben=blatterig, aj. syvbladet; -=eckig, aj. syvkantet; -er (Siebner) m. -s pl. s. sg. Syver, c., et af syv Eenere bestaaende Hele; -erlei (siebnerlei) aj. indecl. syv Slags; -fach (foræld. -fältig) aj. syvfold; -füßig, aj. syvfods; -gestirn, n. -es ud. pl. Syvstjerne, c.;

Digitized by Google

-jährig, aj. syvaarig; -mal, (rigtigere sieben Mal) syv Gange; -malig, aj. som skeer syv Gange; -schläfer, m. -s pl. s. sg. Syvsover, c.; en Art Rotter (Glis esculentus); -te, O.-Tal, syvende; -tehalb, aj. indecl. halvsyvende; -tel, n. -s pl. s. sg. Syvendedeel, c.; -zehn, s. Siebzehn; -zig, (Sydt.) s. Siebzig.

Siebmacher, m. -s pl. s. sg. Sigtemager, c.

Siebzehn, M.-Tal, indecl. sytten; -er, m. -s pl. s. sg. Syttener, et af sytten Eenere bestaaende Hele; især en saadan Mynt: -te, O.-Tal, syttende; -tel, n. -s pl. s. sg. Syttendedeel, c.

Siebzig, M.-Tal, halvfjerdsindstyve; -er, m. -s pl. s. sg. et af halvfjerdsindstyve Eenere bestaaende Hele; deraf d. T. en Person, som er 70 Aar el. mellem 70 og 80 Aar; hvad der er fra 1770; -ste, O.-Tal, halvfjerdsindstyvende.

Siech, aj. syg, sygelig, skrøbelig.

Siech-bett, n. -es -en, Sygeleie, n.; Sottesseng, c.; -haus, n. -es -äuser, Sygehuus, n.; (især Sydt.); -heit, s. -en, (sjeld.) Sygelighed, c.; -ling, m. -es -e, en Syg, Skrantning, c.

Siechen, v. n. m. h. være syg, skrante, have langvarig Svaghed.

Siede, f. ub. pl. (n. St.) Skoldkorn (til Kreaturers Fode).

Siedel, m. -s pl. s. sg. (Sydt.) Sæde, n.; især: Stol, Sadel, Bank, c.; Landsæde, n., Landgaard, c.; en Forraadskasse; et heit Trug.

Siedeln, v. a. og n. m. h. nedsætte sig, tage stadigt Ophold et Sted; (undert.) tove; opholde sig.

Sieden, v. i. 1) n. m. h. syde, kaage. 2) a. kaage, bringe i Kaag, tillave ved at kaage: Fische.

Sieder, m. -s pl. s. sg. Syder, c.; (især i Sammens.); -ei, s. -en, Syderi, Kaageri, n.

Sieg, m. -es -e, Seier, -vinding, c.

Siegel, n. -s pl. s. sg. Segl, n.; Signetet, hvormed Selskabers, Collegiers og deslige Indretningers Segl aftrykkes; fig. Forsikringsgrund (en Tings), Bekræftelse, c.

Siegel-bewahrer, m. -s pl. s. sg. Seglbevarer, Kantsler, c.; -erde, s. -n, Segljord, c.; -kunde, s. ub. pl. Kundskab i ældre Segl; -lack, n. -es pl. (om flere Slags) -e, Lak, Segl-, n.; -n, v. a. einen Brief, forsegle; -ring, m. -es -e, Signetring, c.; -stecher, m. -s pl. s. sg. Signetstikker, c.; -wachs, n. -es ub. pl. Seglvox, n. (til offentlige Forhandlingers Forsegling).

Siegen, v. n. m. h. seire; (foræld.) trække sig lodret i Dybden; sive, dunste bort.

Sieger, m. -s pl. s. sg. Seirer, Seierherre, Seiervinder, c.

Siegern, v. n. m. s. udsive, lidt efter lidt rinde ud i smaae Dele.

Sieges-bogen, m. -s pl. s. sg. Triumphbue, Æreport, c.; -fest, n. -es -e, Seiersfest, c.; -gepränge, n. -s pl. s. sg. Triumph, c., Seiersoptog, n.; -geschrei, n. -es -e, Seiersskrig, n.; -göttinn, s. -en, Seiersgudinde, c.; -kranz, m. -es -änze, Seierskrands, c.; -zeichen, n. -s pl. s. sg. Seierstegn, n., Trophæe, c.

Siegbaft, aj. seirende.

Siegreich, aj. seierrig, i en høi Grad seirende.

Siehl, n. -es -e, Digesluse, c.; bedækt Vandrende fra en Grøft til en anden.

Sieke, s. -n, Hunnen blandt Fugle.

Siekern, v. n. m. h. d. T. sive, lidt efter lidt trænge i smaae Dragter igjennem: das Faß siekert.

Siele, s. -n, Bringetøi, n.

Signal, n. -es -e, Signal, n.

Signatur, s. -en, Signatur, c.

Signet, n. -es -e, (undert. i Cane.) Signet, n.

Silbe, s. -n, Stavelse, c.; -nmaß, n. -es -e, St-maal, n.; -nsteckerei, s. -en, Haarkloveri, n.

Silber, n. -s pl. (blot om flere Arter og Quantiteter) s. sg. Sølv, n.; fig. Sølvtøi; myntet Sølv; (digter.) sølvhvid Farve.

Silber-arbeiter, m. -s pl. s. sg. Sølvarbeider; d. T. Guldsmed, c.; -barre, s. -n, el. -barren, m. -s pl. s. sg. Sølvbarre, c. (Stangsølv); -bergwerk, n. -es -e, Sølvbjergværk, n.; -blech, n. -es ub. pl. Sølvblik, c.; -blick, m. fig. en glimrende men hurtig forbigaaende Tilstand; -diener, m. -s pl. s. sg. Sølvkammerbetjent, c.; -farbe, s. -n, Sølvfarve, c.; -farben (-farbig), aj. sølvfarvet; -flotte, s. -n, Sølvflaade, c. (som forhen bragte Sølv fra Amerika til Spanien); -geld, n. -es ub. pl. Sølvpenge, c.; -geräth, n. -es ub. pl. el. -e, pl. ub. sg. og -geschirr, n. -es ub. pl. el. -e, pl. ub. sg. Sølvtøi, n.; -glanz, m. -es ub. pl. Sølvglands, c.; -glätte, s. ub. pl. Sølvergled, c.; -grube, s. -n, Sølvgrube, c.; -haltig, aj. sølvholdig, som indeholder Sølv; -lahn, m. -s ub. pl. Sølvlahn, n.; -krone, s. -n, Sølvkrone, Krondaler, c.; -ling, m. -es -e, Sølvmynt, c.; især en Myntsort hos de gamle Jøder; -münze, s. Sølvmynt, -penge, ub. pl.; en enkelt Sølvmynt, pl. -n; -reich, aj. sølvrig, rig paa Sølv; -spinner, m. -s pl. s. sg. Sølvspinder, c. (som overspinder Silketraaden med Sølvlahn); -stoff, m. -es -e, Sølvstof, n.; -stück, n. -es -e, d. T. Sølvstof, n.; -ton, m. -es -öne, Sølvertone, c. (digter.) en klar, behagelig Tone, som Sølvets Klang;

Digitized by Google

-weiß, aj. selvhvid; -werth, m. -es ub. pl. Selvværdi, c.

Silbern, aj. Selv-, af Selv: ein -er Teller; das -e Weltalter, Selvalderen; (digter.) lilig Selv i Farve og Klang: - war sein Haar; eine -e Stimme.

Silbern, v. a. brugeligere ver-.

Silge, f. ub. pl. Persille, (Urt) c.

Silhouette, f. -n, Silhouette, c.

Similor, m. ſ. Semilor.

Simmer, n. -s pl. ſ. sg. (Sydk.) et Maal til tørre Ting; (iſær Sæd; omtrent et Fjerdingkar, men ikke overalt lige ſtort).

Simpel, (-pler, -pelſt) aj. b. T. ſimpel, ukonſtlet, ligefrem; eenfoldig, nøget dum. [ogſaa Ge-.

Sims, m. -es -e, Karniſe, c.; ſ.

Sinecure, f. -n, Sinecure, n.

Sing-bar, aj. ſyngelig; -chor, n. -es -öre, Syngechor, Chor af Sangere; -kunſt, f. ub. pl. Syngekonſt, c.; -lehrer, m. -s pl. ſ. sg. Syngelærer, c.; -pult, n. -es -e, Syngepult, Nodeſtol, c. (at ſynge ved); -ſpiel, n. -es -e, Syngeſpil, n.; -ſtimme, f. -n, Syngeſtemme, c.; -ſtück, n. -es -e, Syngeſtykke, n.; -ſtunde, f. -n, Syngetime, c.; -vogel, m. ſ. Sangvogel.

Singen, v. i. 1) n. m. h. ſynge: im Concerte; Eim., til Ens Roes; fig. digte, gjøre Vers. 2) a. ſynge, udtrykke ved Sang: ein Lied; fig. digter. Einen, beſynge.

Singrün, n. -s ub. pl. Singrøn, n. (Vinca minor). [Enkelttallet.

Singular, m. -es -e, Singularis,

Sinken, v. i. 1) n. m. ſ. ſynke; fig. fornedres, nedværdiges (til en vis Grad); (i nogle Tilfælde) tabe, lidt efter lidt aftage. 2) a. (blot fig. og i Bjergv.) grave i Dybden: einen Schacht; -, n. -s ub. pl. Synken, c.; -kung, f. -en, Graven i Dybden.

Sinn, m. -es -e, Følelſe; Sands (udvortes); fig. Forſtand, c., -skræfter; meſt ub. pl. Sind, Sindelag, n.; ſo viel Köpfe, ſo viel -e, ſaa mange Hoveder, ſaa mange Sind; etw. im -e haben, have i Sinde; - für etw. haben, have Sands for; Villie, c. (i nogle Tilfælde, og ub. pl.: anderes Sinnes werden); Forſtand, Mening, c. (af et Ord el. en Tale); bei -en ſeyn, være ved Samling, være ret klog.

Sinn-bild, n. -es -er, Sindbillede, n.; -bildlich, aj. ſindbilledlig; -gedicht, n. -es -e, Epigram, n.; -lich, aj. ſandſelig; -lichkeit, f. ſjelden med pl. -en, Sandſelighed, c.; -los, aj. ſandſeles; (undert.) berøvet Fornuften, vanvittig; meningsløs, intetbetydende, uden fornuftig Betydning; -loſigkeit, f. ub. pl.; Sandſeløshed, Meningsløshed, c.; (undert.) en ufornuftig Handling, pl. -en; -pflanze, f. -n, Mimoſe, c.; -reich, aj. ſindrig, vittig; (undert.) konſtig, klogtig; -ſpruch, m. -es -üche, en kort Sætning, forſaavidt den forklarer et Sindbillede; (undert.) Tankeſprog, n., Sententš, c.; -verwandt, aj. ſom har beſlægtet Betydning; -voll, aj. ſindrig, betydningsfuld; -werkzeug, n. -es -e, Sandſeredſkab, n.

Sinnen, v. i. 1) n. m. h. grunde, tænke paa, overtænke. 2) a. udgrunde.

Sinnen-eindruck, m. -es -ücke, Sandſeindtryk, n.; -genuß, m. -ſſes, ub. pl. Sandſenydelſe, c.; -luſt, f. ub. pl. Sandſelyſt, c.; -täuſchung, f. -en, Sandſeforblindelſe, c.; -welt, f. -en, Sandſeverden, c.; -werkzeug, n. ſ. Sinnwerkzeug; -weſen, n. -s pl. ſ. sg. ſandſeligt Væſen.

Sinnes-anderung, f. -en, Sindsforandring, c.; -art, f. ub. pl. Sindsbeſkaffenhed, c.

Sinnig, aj. ſindig, betænkſom; - da ſteben, i Tanker; (Nordt.) ſtille, rolig, langſom, fortrædelig; (meſt foræld. og i Sammenſ.: un-, ſcharf-).

Sinopel, m. -s pl. ſ. sg. jernholdig Jaſpis af forſkjellig Farve.

Sint, 1) av. (foræld.) ſiden efter. 2) cj. (foræld.) efterat, idet, fordi. 3) præp. med Dat. (Sydt.) for: ſeit, ſiden.

Sintemal, cj. (næſten foræld.) da, fordi, idet, forſaavidt.

Sinter, m. -s pl. ſ. sg. Sinter (Hammerſtøl); (i Meneral.) Drypſteen, c.

Sintern, v. n. m. ſ. (i Mineral., om flydende Legemer) dryppe, ſive; ſtørkne.

Sipmaß, n. -es -e, (n. St.) et Maal til tørre Ting; omtrent et Fjerdingkar.

Sippe, m. -n -n, (f. -n) Slægtning, Paarørende, c.

Sippen, v. n. m. h. være beſlægtet.

Sippſchaft, f. -en, (foræld.) Slægtſkab, Familieſkab, n.

Sirene, f. -n, Sirene, c.; -ngeſang, m. -es -änge, Sireneſang, c.

Sirocco, m. -s ub. pl. Sirocovind, c.

Sitte, f. -n, Skik, Sædvane, Brug, c.; Sæder; blot pl.: gute -n; (foræld.) Lov, c.

Sitten-geſetz, n. -es -e, moralſk Lov; Sædelighedslov, c.; -lehre, f. -n, Sædelære, Moral, c.; -lehrer, m. -s pl. ſ. sg. Sædelærer, Moraliſt, c.; -los, aj. uſædelig; -loſigkeit, f. -en, U-hed, c.; -ſpruch, m. -es -uche, moralſk Læreſætning, Sententš, c. [Papegøie, c.

Sittig, m. -es -e, (Sydt. og digter.)

Sittig, aj. (foræld.) ſædelig; blid, mild; -keit, f. ub. pl. S-hed, c.

Sittiggrün, aj. papegøiegrøn.

Sittlich, aj. ſædelig, moralſk; ländlich, ſittlich, (Talem.) hvad der er Brug i et Land, er ogſaa ſkikkeligt; ländlich,

Digitized by Google

-; moralſk; -keit, f. ub. pl. Sædelighed, c.

Sittſam, aj. ſædelig, beſteden, anſtændig; -keit, f. ub. pl. S-hed, B-hed, Æ-hed, c.

Situation, f. -en, Situation, c.

Siz, m. -es -e, Sæde, n. (at ſidde) ub. pl.; iſær fig.: - und Stimme haben; Sæde (Stedet, hvor man ſidder); Stoleſæde, n., Stol, Bank, c. og deslige.

Sizarbeit, f. -en, ſiddende Arbeide.

Sizbein, n. -es -e, Rumpebeen, n. (Ischion).

Sizen, v. i. n. m. h. ſidde; (Sydt.) ſætte ſig; fig. ſidde: om Forretninger, ſom ſkee ſiddende: Einem Beichte -, ſiddende here Ens Skriften; mit im Rathe -, være Medlem af; der -de Rath, det nu regierende Raadscollegium; befinde ſig i en med Mangel af Bevægelſe forbunden Tilſtand: im Gefängniſſe; (om livloſe Ting) befinde ſig paa et Sted, ſidde faſt; (om Klædningsſtykker) paſſe.

Sizfleiſch, n. -es ub. pl. d. T. og fig. kein - haben, ikke gjerne ſidde, have Knappenaale i Rumpen, Biſelæder i Skoene.

Sizung, f. -en, Forſamling, c., Mode, n. (en Rets, et Collegiums); Seſſion, c. [dende Ord, ſ. Sc.

Skala, f. og flere med Sk begyn-

Skalde, m. -n -n, Skjald, c., Digter hos de gamle nordiſke Folkeſlag.

Skelett, n. -es -e, Skelet, n., Beenrad, c. [tiker, c.

Skeptiker, m. -s pl. ſ. ſg. Skepti-

Skize, (Skizze) f. -n, Skitſe, c.

Sklave, m. ſ. Sclave.

Smalte, ſ. Sch.

Smaragd, m. -es -e, Smaragd, c.; -en, aj. Smaragd-, af Smaragd; -fluß, m. -ſſes -üſſe, en Smaragden lignende grøn Kryſtal; eftergjort, uægte Smaragd.

So, 1) pron. relat. indecl. for welcher, -che, -ches, ſom, der, hvilken; ſjeld. og blot ved et Verb., ſom fordrer Nom. el. Acc., men iſær i en Periode, hvor welcher ꝛc. flere Gange er forekommet. 2) av. (med Tonen) ſaa, ſaaledes, paa denne Maade, i den Grad: ſo? ſaaledes? paa den Maade? er det muligt? wie ſo? hvorledes det? paa hvad Maade? ſo, ſo, ſaa, ſaa, nogenlunde; bald ſo, bald ſo, ſnart paa den ene, ſnart paa den anden Maade; -eben, ſo ein, d. T. ſaadan En; ſo was, ſaadan noget; (uden Tonen) paa ſaadan Maade, i en ſaadan Grad: ja, es iſt ſo; med aj. ſo viel, ſo gleich; ogſaa tjener det ofte til Forſtærkning; d. T. ſaavel, desuden; til at betegne en Maade, ſom i det Følgende nærmere beſtemmes, i nogle Tilfælde med und, men oftere med wie og daß; at udtrykke en Sammenligning, naar wie el. als følger derpaa, hvilket als oſte efter ſo viel, ſo lange, ſo oft ꝛc. udelades. 3) cj. til at knytte forſkjellige Dele af Talen til hverandre, iſær ſtaaer det foran Efterſætningen, for at betegne ſammes Forbindelſe med Forſætningen; undert. ſtaaer ſo i Forſætningen for: wenn, naar, ifald, dersom; ſo aber, d. T. for: aber el. allein.

Sobald, av. ſaaſnart.

Socke, f. -n, Sokke, c.; -n, v. a. forſyne med Sokker; ſædvanligere: be-.

Sod, 1) m. -es ub. pl. ogſaa -brennen, n. -s ub. pl. Halsbrynde, c. 2) m. og n. -es pl. -e el. Söder, (Nordt.) ſaa meget Vand, ſom behøves til een Bryg; (Syd- og Nordt.) Saus, Dyppelſe, c.; (d. T. undert.) for Sud.

Soda (Sode) f. et Slags Potaſke.

Sodann, av. da.

Sodbrennen, n. -s ub. pl. Halsbrynde, c.

Sodomit, m. -en -en, Sodomit, c.

Sofa (Soffa el. Sopha) n. (undert. m.) indecl. Sofa, c.

Sofern (ſo fern) av. forſaavidt, ſaafremt, dersom.

Sofort, av. ſtrax.

Soff, m. -es ub. pl. vulg. Drikkeri, n.; Svir; Slurk, c.

Sogar, av. endog.

Sogleich, av. ſtrax, paa ſtaaende Fod, paa Timen, paa Øieblikket; - als, ſaaſnart ſom.

Sohle, f. -n, Saale, Fod-, Sko-, c.; (hos Tømmerm.) en Bjælke, ſom giver det første Grundlag til en Forbindelſe; Tunge, Fiſke- (en Fiſt); ſ. Sole.

Söhlig, aj. (i Bjergv.) horizontal.

Sohlleder, n. -s pl. ſ. ſg. Saalelæder, n.

Sohn, m. -es -öhne, (Dim. Söhnchen, n. -s pl. ſ. ſg.) Søn, c.

Söhnen, v. a. (digter.) ſone, for-, ud-.

Söhnopfer, n. -s pl. ſ. ſg. Soneoffer, Synd-, n.; (hos de gamle Jøder).

Sohnſchaft, f. ub. pl. Sønne-Forhold, n. [Tøi; (omtrent ſom Raſt).

Soje, f. ub. pl. et Slags uldent

Solcher (-che, -ches) pron. demonst. 1) med et Subſt. ſaadan, ſlig; ſaa ſtor, ſaa megen ꝛc. 2) ub. Subſt. den, de, dem. I begge Tilfælde kan ein og kein ſættes foran; ſolch ein, ſolch eine, ſaadan En.

Solcherfalle, av. d. T. i ſaa Fald.

Solchergeſtalt, av. ſaaledes, paa ſaadan Maade. [ſaadant Slags.

Solcherlei, aj. indecl. (forældr.) af

Sold, m. -es ub. pl. Sold, Lønning, c.

Soldat, m. -en -en, Soldat, c.; -endienſt, m. -es -e, Soldatertjeneſte, c.; -enkind, n. -es -er, S-barn, n.; -enſtand, m. -es ub. pl. S-ſtand, c.; -enweib, n. -es -er, S-kone, c.; -en-

Digitized by Google

wesen, n. -s ud. pl. S-væsen, n.; -isch, aj. d. T. s-agtig, paa S-maneer.

Sölde, f. -n, (n. St.) Bondehytte, c., Huusmands-Huus, n.

Söldner, m. -s pl. s. sg. Soldat, Krigsmand, c.; Eier af et Huusmands-Huus.

Sole, f. ud. pl. Saltvand, n.; (især saaledes, som det gvælder af Jorden).

Solei, n. -es -er, et i Saltvand (Sole) kogt Æg.

Solennität, f. -en, Solennitet, c.

Sollen, v. i. n. m. h. skulle, være forbunden til; du hättest es thun -(for gesollt), du skulde have; was soll ich? hvad skal jeg? (foretage mig, gjøre); wem soll das? wozu soll das? (hjelpe, tjene, nytte); sie soll auch noch so reich seyn, jeg vil antage, at hun ꝛc.

Söller, m. -s pl. s. sg. d. T. (Sydog Nordt.) Loft: Korn-, Kornloft, n.; (i Bibelen) et fladt Tag; (Sydt.) Altan, c.; ethvert tillukket Rum foran Dørene og Værelserne; (Nordt.) Forhøining, c. (paa Gulvet ved Vinduer).

Solo, n. (indecl.) Solo, c.

Somit, av. følgeligen, derved, paa denne Maade.

Sommer, m. -s pl. s. sg. Sommer, c., fig. (digter.) Aar, n.; s. -faden.

Sommer-abend, m. -es -e, Sommeraften, c.; -aufenthalt, m. -es ud. pl. S-ophold, n.; -bau, m. -es ud. pl. S-avl, c. (undert.) S-fæden selv; -birn, f. -en, S-pære, c.; -faden, m. -s -äden, de fine Traader, som ved Sommerens Ende ofte bedække Træer og Planter; -feld, n. -es -er, en Mark, som besaaes med S-sæd; -fleck, m. -es -e, Fregne, c.; -fleckig, aj. fregnet; -flur, f. -en, Agerland med S-sæd; -frucht, f. -üchte, S-frugt, c.; (n. St.) Jordbundens nødvendige Frugtbarhed om Sommeren; ud. pl.; -gerste, f. -n, S-byg, c.; -getreide, n. -s ud. pl. S-sæd, c.; -gewächs, n. -es -e, S-vext, c.; -haft, aj. d. T. s-agtigt; -kleid, n. -es -er, S-klædning, c.; -laube, f. -n, Løvhytte, c., S-lysthuus, n.; -lich, aj. sommerlig; -monat, m. -es -e, S-maaned, c.; -nacht, f. -ächte, S-nat, c.; -obst, n. -es ud. pl. S-frugt, c.; -rocken, m. -s ud. pl. S-rug, c.; -saat, f. ud. pl. S-sæd, c.; -seite, f. -n, S-side, c.; -sprosse, f. -n, d. T. Fregne, c.; -sprossig, aj. d. T. fregnet; -tag, m. -es -e, S-dag, c.; -vergnügen, n. -s pl. s. sg. S-fornøielse, c.; -vogel, m. -s -ögel, Fugl, som kun om Sommeren lader sig see hos os; d. T. S-fugl, c.; -wärme, f. ud. pl. S-varme, c.; -weizen, m. -s ud. pl. S-hvede, c.; -wende, f. -n, S-solhverv, c.; -wetter, n. -s ud. pl. S-veir, n.; -wolle, f. -n, S-uld, c. (som voxer om Sommeren); -zeit, f. ud. pl. S-tid, c.

Sommern, v. n. m. h. es -rt, blis. Sömmern.

Sömmern, v. 1) a. d. T. sole, sætte, lægge ud i Solen: die Betten -; fig. die Bäume -, udstære Grenene, for at Solstraalerne kunne trænge ind; Gewächse, Thiere-, holde Sommeren over; (i Landhuush.) dyrke en Braakmark med Sommersæd. 2) n. m. h. (især om Træer) skygge, give Skygge; -rung, f. ud. pl. Solen, c.

Sonach, av. derfor, altsaa, følgeligen.

Sonde, f. -n, Sonde, c., Sygejern, n. (hos Saarlæger).

Sonder, 1) aj. (foræld.) s. be-. 2) præp. med Acc. (mest foræld.) uden, for-.

Sonderbar, aj. synderlig, be-, særdeles, særlig, sær, særegen; selsom; -keit, f. -en, Synderlighed, Be-, Særhed, Selsomhed, c.

Sonderlich, aj. synderlig; fig. d. T. paa fortrinlig Maade; (foræld.) særegen, adskilt fra andre Ting; das klingt nicht -, ikke saa rart; -keit, f. Synderlighed, c. ud. pl.; en besynderlig Ting.

Sonderling, m. -es -e, Særling, c., [et særsindet Mske.

Sondern, v. a. (sjeld.) adskille; -rung, f. -en, Adskillelse, c.

Sondern, cj. men (bruges, naar en Negtelse staaer i den foregaaende Sætning): nicht nur, nicht allein, - auch.

Sonders, av. (blot i Canc.) samt und -, En for Alle og Alle for En; samtlige og hver især.

Sonnabend, m. -es -e, Løverdag, c.; -s, av. og am -d, om Løverdagen.

Sonne, f. -n, (Sonne har som flere f., saasom: Erde, Frau, Seele ꝛc. især i Sydt. og hos Digtere som ogsaa i de fleste Sammens. i Gen. og Dat. sg. -n, f. Ex. Sonnenstrahl; glücklich auf Erden seyn; unserer lieben Frauen Kirche; meiner Seelen Friede ist dahin) Sol, c.; fig. d. T. Solstraaler; (i Bibelen) Gud; ogsaa en ophøiet Person; (hos Digterne) Dagens Anbrud; -n, (digter.) smukke Pine. [ten.

Sonnen, v. a. d. T. sole: die Bet-

Sonnen-aufgang, m. -es ud. pl. Solens Opgang; fig. Orienten; -bahn, f. -en, s. -zirkel; -blick, m. -es -e, Solblink, Solglimt, n.; -blume, f. -n, Solblomst, Solsikke, c.; -fächer, m. -s pl. s. sg. Vifte, Sol-, c.; -ferne, f. -n, Afstand fra Solen; og det Punkt, i hvilket en Planet er længst borte fra Solen; -finsterniß, f. -sse, Solformørkelse, c.; -geier, m. -s pl. s. sg. Munkegrib, c.; -glanz, m. -es ud. pl. s. -schein; -hitze, f. ud. pl. Solhede, c.; -hof, m. -es -öfe, Solring, c., en lys Ring el. Kreds omkring Solen; -jahr,

n. -es -e, Solaar, n.; -käfer, m. -s pl. ſ. sg. Mariehöne, c.; -klar, aj. ſoleklar; iſær fig. have den heieſte Grad af Tydelighed; -koller, m. -s ud. pl. Solkuller, c. (Heſteſygdom); -lauf, m. -es ud. pl. Solens Løb, n.; -monat, m. -es -e, Solmaaned, c.; -regen, m. -s pl. ſ. sg. Solregn, c. (Regn medens Solen ſtinner); -reich, aj. ſolrig; ſom har megen Sol; -ring, m. -es -e, Solring, c.; -ſcheibe, f. -n, Solſkive, c.; -ſchein, m. -es ud. pl. Solſkin, n.; en Dienſvaghed, ſom medfører en ſmertelig Stikken i Øinene; -ſchirm, m. -es -e, Solſkjerm, Paraſol, c.; -ſchuß, m. -ſſes -ſſe, ſ. -koller; -ſtaub, m. -es ud. pl. Solſtøv, n.; ogſaa -äubchen; fig. noget umærkeligt Lidet; -ſtich, m. -es -e, Solſtik, n.; -ſtrahl, m. -es -en, Solſtraale, c.; -ſtraße, f. -n, ſ. -zirkel; -ſyſtem, n. -es -e, Solſyſtem, n.; -uhr, f. -en, Soluhr, n., Solſkive, c.; -wärme, f. ud. pl. Solvarme, c.; -weg, m. -es -e, ſ. -zirkel; -wende, f. -n, Solhverv, n.; -zeiger, m. -s pl. ſ. sg. ſ. -uhr; -zirkel, m. -s pl. ſ. sg. Solzirkel, c., den Vei paa Himmelen, ſom Solen i dens egen Bevægelſe ſynes at gjennemlebe; en Række af 28 Aar, efter hvis Forløb Søndagen og de øvrige Ugedage igjen falde ind i de forrige julianſke Aars Dage.

Sonnett, n. -es -e, Sonnet, c.

Sonnicht, aj. ſolrig, ſom har megen Sol.

Sonntag, m. -es -e, Søndag, c.; -s, av. om Søndagen; -sbuchſtab, m. -ens -en, Søndagsbogſtav, n.; -kind, n. -es -er, Søndagsbarn (ſom er født en Søndag); (i Spøg) Lykkensbarn, n.; -kleid, n. -es -er, Søndagsklæder; -sſchule, f. -n, Søndagsſkole, c.

Sonntägig, aj. ſom er el. ſkeer om Søndagen.

Sonntäglich, aj. hver Søndag, ſøndagsagtig, ſom er el. ſkeer om Søndagen.

Sonnung, f. -en, Solning, c.

Sonſt, av. ellers, desuden; d. T.: er hat - (forreſten) nichts gethan; komm - (en anden Gang) wieder; - (forhen) waren wir Freunde; ich könnte, wenn ich - (kun, bare) wollte.

Sonſtig, av. (Sydt.) for ſonſt.

Sopha, n. ſ. Sofa.

Sophiſt, m. -en -en, Sophiſt, c.; -erei, f. -en, Sophiſteri, n.; -iſch, aj. ſophiſtiſk.

Sorg-falt, f. ud. pl. Omſorg, Omhu, Omhyggelighed, c.; -faltig, aj. omhyggelig; -faltigkeit, f. -en, Omhyggelighed, c.; -lich, aj. (ſjeld.) ſorgelig, bedrevelig; -lichkeit, f. ud. pl. (ſjeld.) Sorgelighed, c.; -los, aj. ubekymret, ligegyldig, ſkjødesløs; -loſigkeit, f. ud. pl. Ligegyldighed, Skjødesløshed, c.; -ſam, aj. omhyggelig; -ſamkeit, f. -en, Omhyggelighed, c.

Sorge, f. -n, Sorg, Bekymring; (ſjeld. med pl.) Omſorg, Omhu, c.

Sorgen, v. 1) n. m. h. ſørge, ſørge for; befrygte. 2) a. befrygte, bedre: be-.

Sorgen-frei, aj. ſorgfri; -freiheit, f. ud. pl. Sorgfrihed, c.; -los, aj. ſorgløs, ſorgfri; -loſigkeit, f. ud. pl. Sorgløshed, c.; -ſtuhl, m. -es -ühle, Lænestol, c.; -voll, aj. ſorgfuld.

Sorte, f. -n, Sort, c., Slags, n.

Sortement el. -timent, n. -es -e, Sortiment, n.

Sortiren, v. a. ſortere: die Waaren; Øinen, forſyne med alle Slags Varer.

Sothan el. -ig, aj. (Syd- og Nordt. og i Canc.) ſaadan, ſaaledes, paa den Maade.

Sottiſe, f. -n, Sottiſe, c.

Souffleur (l. Sufflör) m. -s -s, Souffleur, c.

Soupé, n. (m.) -s, Soupé, c.

Soutien, n. (ogſaa m.) -s, Soutien, n.

Souvenir, n. -s -s, Souvenir, c.

Souverain (l. Suw-) 1) m. -s pl. ſ. sg. Souverain, c.: (uindſtrænket Landsherre; en ſpanſk og brabanſk Guldmynt). 2) aj. ſouverain, uindſtrænket; -ität, f. ud. pl. Souverainitet, c.

Spadille (l. -dilje) f. -n, Spadille, c. (Pikas i l'Hombre).

Spah, f. ud. pl. Speidning, c., Spioneri, n.

Spähen, v. a. og n. m. h. ſpeide, ſpionere, ſee overalt omkring; efterſætte, efterſtræbe: auf etw., auf Øinen.

Späher, m. -s pl. ſ. sg. Speider, Spion, c.

Spallier, n. -es -e, Eſpalier, n.

Spalt, m. -es -e el. -e, f. -n, Spalte, Ridſe, Sprække, Riſt; (i en Pen) Split, c.

Spalten, v. (ſ. i.) 1) n. m. ſ. ſpaltes, revne. 2) a. ſpalte, kløve, flække: Holz; eine Feder; ſich -, ſpaltes; fig. dele, om mange Slags af legemlig Sammenhangs Adſtillelſe; ſtilles ad formedelſt Uenighed.

Spaltig, aj. ſpaltet, revnet; ſom godt lader ſig ſpalte, kløve.

Spaltung, f. -en, Adſtillelſe formedelſt Uenighed.

Spalze, f. -n, Avne, c. (iſær af Byg).

Span, m. -es -äne, Spaan; fig. vulg. Strid, Uenighed, c.

Spanbett, n. -es -en, Standſeng, c.

Spänen, v. a. d. T. (n. St.) patte, die; vænne fra Patten, afvænne.

Spanfarbe, f. -n, Farveſpaan, c.

Spanferkel, n. -s pl. ſ. sg. Pattegris, c.

Digitized by Google

Spange, f. -n, Spang, c., Spænde, n., Sylle, c.; Armbaand, Brystsmykke, n.; (forald.) en Spidse, en spids Ting.

Spangrün, n. -es ud. pl. (Sydt. for spanisches Grün) Spanskgrønt, n.; en Spanskgrønt lignende, grøn Farve; (ogsaa som aj.)

Spanisch, aj. spansk; paa spansk Maade; fig. d. T. fremmed, udenlandsk, besynderlig; -es Rohr, Spanskrør, n.; -e Fliege, spansk Flue; -e Wand, Skjermbræt, n.; -e Reiter, spanske Ryttere.

Spann, 1) m. -es -e, Vrist, c. 2) n. -es -e, Spænd, n. (Heste); (i Skibsbygn. pl. -en) Spant, n., Ribber, Ribben (i Skibets Skrog).

Spann-ader, f. -n, Sene, Nerve, c.; -dienst, m. -es -e, Hoveritjeneste med Kjørsel. Den til saadan Tjeneste Forpligtede kaldes -dienster, m. -s pl. s. sg.; -haken, m. -s pl. s. sg. Spændhage, Stram-, c.; -kette, f. -n, Spændekjæde, c.; -kraft, f. ud. pl. Spændkraft, Spænde-, Elasticitet, c.; -nagel, m. -s -ägel, Slutnagle, c.; -riemen, m. -s pl. s. sg. Spænderem, c.; -ring, m. -es -e, Klemmering, c.

Spanne, f. -n, Spand, Spænd, n. (med Fingrene); eine kleine - Zeit, meget kort; (i Skovv.) en i Favne, Fod ꝛc. delt Kjæde, hvormed Træernes Tykkelse maales.

Spannen, v. 1) a. spænde: einen Bogen, Zeug in den Rahmen; spænde fast: das Eisen in den Schraubestock; der Schub spannt mich, trykker mig; fig. einen Fluß -, dæmme for; die Pferde vor, an den Wagen -, spænde; mit einander gespannt seyn, være Fjender; zu hoch gespannt, alt for overdrevent; spænde (med Fingrene); anstrenge (Legems og Aandsevnerne). 2) n. m. b. fig. d. T. anspænde, anstrenge Tænkekraften, mærke, lure paa Noget; -nung, f. -en, Spændning, Anstrengelse, c.

Spanner (Spänner) m. -s pl. s. sg. Spænder, c.: (En, som spænder; især blot i Sammensætn.: An-, Büchsen- ꝛc.; et Redskab til at spænde andre Ting med).

Sparbüchse, f. -n, Sparebesse, c.

Sparen, v. a. spare.

Sparer, m. -s pl. s. sg. Sparer, c.

Spargel, m. -s ud. pl. Asparges, c.; -beet, n. -es -e, Aspargesbed, n.; -klee, m. -s ud. pl. (n, St.) Lucerne, c.

Sparkalk, m. -es ud. pl. d. T. Spekkekalk, c.

Sparkunst, f. ud. pl. Konsten at spare.

Spärlich, aj. knapt, knebent, netop til Nødtørft; som av. neppe, med Nød og Neppe.

Sparren, m. -s pl. s. sg. Spær, n., Sparre, c.; einen - zu viel haben, have en Skrue løs; -kopf, m. -es -öpfe, (i Bygningsk.) Spærhoved, n.

Sparrwerk, n. -es -e, Spærværk; Sparre-, n.

Sparsam, aj. sparsom; husholderisk, sparsommelig, som holder til Maade; fig. liden; sjelden; -keit, f. ud. pl. S-hed, H-hed, S-hed, c.

Sparseide, f. ud. pl. (hos Skrædderne) fiin Traad, som bruges der, hvor Stingene ikke falde i Øine, for at spare Silken.

Spaß, m. -es -äße, (Dim. -äßchen, n. -s pl. s. sg.) d. T. Spøg, Skjemt, c.; -en, v. n. m. h. d. T. spøge, skjemte; -haft, aj. spøgefuld, skjemtefuld; -haftigkeit, f. ud. pl. Sp-hed, Sk-hed, c.; -macher, m. -s pl. s. sg. og -vogel, m. -s -ögel, d. T. Spøgefugl, c.

Spat (spat) aj. silde, sildig, sen; især: mod Enden af Dagen el. af Sommeren.

Spät-erbse, f. -n, sildig modne Ærter; -gärste, f. ud. pl. sildig moden Byg; -herbst, m. -es -e, sildig Høst; -jahr, n. -es -e, Høst, c., Efteraar, n.; -ling, m. -es -e, (om Frugt) sildig moden Frugt; (om Mstr.) Sildefødning, c.; -obst, n. -es ud. pl. Vinterfrugt, c., sildig moden Frugt; -sommer, m. -s pl. s. sg. Eftersommer, c.

Späte, f. ud. pl. Sildighed, c.

Spatel, m. -s pl. s. sg. et lidet Redskab i Form af en Spade, f. Ex. i Apoth. Spadel, Spatel, Spade, c. (til at tage Salve med).

Spaten, m. -s pl. s. sg. Spade, c.

Späterhin, av. senere hen, sildigere.

Spath, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Spat, c. (Hestesygdom); Spath, c. (et Mineral).

Spatbartig, aj. spathagtig.

Spatbig, aj. som har Spat; spathagtig, som ligner Spath.

Spatz, m. -es -e, d. T. (især Sydt.) Spurv, Spurre, c.

Spazieren (-aziren) v. n. m. s. spadsere.

Spatzier-fahrt, f. -en, en Lystour (til Vogns el. til Hest); -gang, m. -es -änge, Spadseregang, c.; -reise, f. -n, Fornøielsesreise, Lystour, c.; -weg, m. -es -e, Spadserevei, c.; -wetter, n. -s ud. pl. Spadservejr, n.

Specerei, f. s. Spezerei.

Specht, m. -es -e, Spæt (en Fugl).

Special el. speciell, aj. speciel.

Species, 1) f. pl. s. sg. d. T. Art, Species, c.: den almindelige Regnekonstes Hoveddele; (i Apotheker) itustaarne, terrede og sammenblandede Urter. 2) m. -'s pl. s. sg. Specièsdaler, c.; -theler.

Speck, m. -es ud. pl. d. T. Spek (Spæk), Flesk, n.

Speck-bohne, f. -n, Spekbønne, c.,

Digitized by Google

en Art Pralbonne; -bückling, m. -es -e, reget Flækkesild, c.; -fett, aj. d. T. smakfed, meget fed; -kæfer, m. -s pl. f. sg. Springer, c. (i Flesk); Flesklanner, c.; -kuchen, m. -s pl. f. sg. Fleskekage, c.; -maus, f. -äuse, almindelig Flagermuus, Aftenbakke, c.; -schwarte, f. -n, Fleskesvær, n.; -seite, f. -n, Fleskeside, c. (især reget); -stein, m. -es -e, Fedtsteen, c.; -wurm, m. -es -ürmer, Springer, c. (i Flesk).

Spectakel, 1) m. -s pl. f. sg. vulg. Spectakel, Alarm, c. 2) n. -s pl. f. sg. Skuespil af uædelt Slags.

Speer (l. Spär) m. -es -e, (i nogle Tilfælde) en med en lang, tynd Spids forsynet Ting; Spyd, n.

Speiche, f. -n, Hjulege, c.

Speichel, m. -s ud. pl. Spyt, n.; -cur, f. -en, Spyttecuur, Salivation, c.; -drüse, f. -n, Spytkjertel, c.; -lecker, m. -s pl. f. sg. Spytslikker; -n, v. n. m. h. (Sydt.) spytte.

Speicher, m. -s pl. f. sg. Oplagshuus, Magasin, n. (for Korn og andre Varer).

Speien, v. i. a. og n. m. h. spytte; Blut -; fig. Feuer -, udkaste; spye, brække sig. [gab, n.

Speigat, n. -es -e, Spyegat, Spye-

Speiler, m. -s pl. f. sg. d. T. Spid, n., Spækkenaal, c.; -n, v. a. spidde.

Speise, f. -n, Spise, Mad, Føde, c.; Næringsmiddel, n.; tillavet Mad, Ret, c.; Metalblanding, c.

Speise-anstalt, f. -en, Spiseanstalt, c.; -bier, n. -es -e, Madøl, Bordøl, n.; -fisch, m. -es -e, et Navn til de smaae, ringere, spiselige Fiske; -gewölbe, n. -s pl. f. sg. Madkjelder, c.; -kammer, f. -n, Spisekammer, Fadbuur, n.; -meister, m. -s pl. f. sg. (i Bibelen) Køkkenmester, c.; -opfer, n. -s pl. f. sg. Madoffer, n. (i det gamle Testamente); -röhre, f. -n, Spiserør, n., Madpibe, c.; -saal, m. -es -äle, Spisesal, c.; -schrank, m. -es -änke, Madskab, n.; -wein, m. -es -e, Madviin, Bord-, c.; (n. St.) den Viin, som bruges ved Communion; -wirth, m. -es -e, Spisevært, c.; -zimmer, n. -s pl. f. sg. Spiseværelse, n.

Speisen, v. I) n. m. h. spise; (om Maden) nære, mætte. 2) a. spise: Fische; Einen, bespise; Einen mit leeren Worten, afspise; einen Kranken, give Sacramentet; (undert.) uddele, række; -sung, f. -en, Bespisning, c.

Spelz, m. -es ud. pl. Spelt, c. (en Art Hvede). [Sæd).

Spelze, f. -n, Avne, c. (af tærsket

Spencer, m. -s pl. f. sg. Spencer, c.

Spende, f. -n, offentlig Almisse-Uddeling.

Spenden, v. a. d. T. (n. St.) udgive, uddele; -dung, f. -en, Uddeling, c.

Spendiren, v. a. og n. m. h. d. T. spendere. [haandet.

Spendabel, aj. spendabel, rund-

Spenen, f. Spänen.

Sperber, m. -s pl. f. sg. Høg, Lærke-, Spurve-, c.; -baum, m. -es -äume, Renne, c., -bærtræ, n.

Sperbern, hvoraf blot bruges partic. gesperbert, spættet, spraglet.

Sperling, m. -es -e, Spurv, Spurre.

Sperr-baum, m. -es -äume, Tværbom, Slag-, c.; -geld, n. -es -er, Vompenge, Port-; -holz, n. -es -ölzer, Spilebom, c. (hos Slagterne); -kegel, m. -s pl. f. sg. Spærrekegle, c. (som standser et Hjuls Bevægelse ved Maskiner); -kette, f. -n, Spærrekjede, c.; -rad, n. -es -äder, Spærrehjul, n.; -weit, aj. vidt aaben, paa vidt Væg; -zeit, f. ud. pl. Spærretid, c. (paa hvilken en Stads Porte blive lukkede).

Sperre, f. -n, fig. Spærren, Hemmen, Standsen, c.; (Sydt.) Arrest, c.; (i Sammens.) et Redskab at spærre med.

Sperren, v. a. spile, ud-, op-, bringe vidt fra hinanden: die Füße; die Zeilen; spærre: die Thore; fig. standse ved en Hindring, indskrænke: den Handel; sich -, heftig modsætte sig; d. T. vægre sig.

Spesen, pl. ud. sg. Omkostninger, Udlæg, Expeditionsgebyr.

Speyen, v. s. Speien.

Spezerei, f. -en, Specerie, n.; -händler, m. -s pl. f. sg. Specerihandler, Materialist, c.

Sphäre, f. -n, Sphære; Kreds, c.; især fig. -risch, aj. sphærisk.

Spicken, v. a. spække; fig. d. T. rigeligen forsyne, rigeligen besætte: -cknadel, f. -n, Spækkenaal, c.

Spiegel, m. -s pl. f. sg. Speil, n. (egentligen og fig.); (forældl.) ethvert Redskab, ved Hjelp af hvilket man seer, som: Tienglas, n., Kikkert, c.

Spiegel-artig, aj. speilagtig; -bekken, n. -s pl. f. sg. Barbeerbækken, n. (som er udhængt til Skilt); -decke, f. -n, Speilloft, n. (glat Gipsloft); -ei, n. -es -er, Speilæg (et Slags Tillavning af Æg); -ente, f. -n, Speilænd, c.; -fabrik, f. -e, Speilfabrik, c.; -fechten, n. -s pl. f. sg. -fechterei, f. -en, Spilfegteri, Narreværk, n.; -fenster, n. -s pl. f. sg. Speilglasvindue, n.; -gewölbe, n. -s pl. f. sg. Hvælving, Gipsloft med et glat Parti i Midten; -glas, n. -es -äser, Speilglas, n.; -glatt, aj. speilglat; -hell, aj. speilklar; -hütte, f. -n, Speilglashytte, c. (hvori Speilglas forfærdiges); -icht el. -ig, aj. som ligner et Speil; glindsende; -karpfen, m. -s pl. f. sg.

Digitized by Google

Speilkarpe, c. (med store, glindsende Skæl); -kasten, m. -s pl. s. sg. Perspectivkasse, c.; -macher, m. -s pl. s. sg. Speilmager, c.; -rahmen, m. -s pl. s. sg. Speilramme, c.; -zimmer, n. -s pl. s. sg. Speilværelse, n. (hvis Vægge ere beklædte med Speile).

Spiegeln, v. 1) n. m. h. glimre, glindse (som et Speil). 2) a. sich -, speile; eine Torte (hos Sukkerb.) give en glindsende Overflade; fig. sich an Lim. el. etw., speile sig i, tage til Mønster el. til Advarsel.

Spicke, f. ud. pl. Lavendel, c.; -köl, n. -es ud. pl. Lavendelolie, c.

Spiel, n. -es -e, Spil, n.: das - ist zu Ende; ein gutes - haben; ein - Karten; Spil, n., Leg, Tidsfordriv, c.; Spil, n., Gang, c., enhver bestemt Bevægelse: das - des Perpendikels; Spil, n., Klang (især af visse musikalske Instrumenter); (hos Soldaterne) Tromme, c.: das - rühren; d. T. m. St. Alarm, Tummel, Stoi, c.; (foræld.) Tale, Historie, c.

Spiel-art, f. -en, Spillemaade, c.; (i Naturhist.) et Legeme, som ved tilfældige Afvigelser adskiller sig fra de øvrige Legemer af dens Art, Varietet, c.; -ball, m. -es -älle, Spillekugle, -bolt, c.; -geld, n. -es -er, Spillepenge; -genoß, m. -ssen -ssen og -gesell, m. -en -en, Medspiller; Legekammerat, c.; -gesellschaft, f. -en, Spilleselskab, n.; -haus, n. -es -äuser, Spillehuus, n.; -karte, f. -n, Spillekort, n.; -leute, pl. ud. sg. Spillemænd; -mann, m. -es -leute, Spillemand, c.; -platz, m. -es -ätze, Legeplads, c.; -raum, m. -es -äume, Spillerum, Raade-, n.; -sache, f. -n, Legetøi, n.; -schuld, f. ud. pl. Spillegjeld, c.; -stunde, f. -n, Legetime, c.; -sucht, f. ud. pl. Spillesyge, c.; -süchtig, aj. spillesyg; -teller, m. -s pl. s. sg. Pulie, c. (hvorpaa Spillepengene lægges); -tisch, m. -es -e, Spillebord, n.; -uhr, f. -en, Spilleuhr, n.; -werk, n. -es -e, Spilleværk, n.; -zeug, n. -es -e, Legetøi, n.

Spielen, v. a. og n. m. h. spille: auf der Violine, auf dem Claviere; die Violine, das Clavier; ein Lied; eine Menuett; spille (om visse heftige Bevægelser blot i nogle Tilfælde): eine Miene -, lade springe; spille (om visse lette og frie Bevægelser): die Winde -; Lim. etw. aus der Hand -, fig. paa en behændig Maade bringe ud af Haanden; lege, spille: mit den Fingern, mit der Puppe; d. T. spøge: mit der Religion; fig. frembringe tilfældige Forandringer: die Natur, das Glück spielt; spille: Schach, Billiard, in der Karte, mit Würfeln; Ball; um Geld; hoch; niedrig; sich arm; eine Comödie; den Herrn, fig. forestille, ville være; fig. der Demant spielt; die Farbe spielt in das Gelbliche, falder i; (foræld.) tale, snakke, gjøre Alarm.

Spieler, m. -s pl. s. sg. Spiller, c.; -ei, f. -en, h. T. Legeværk; Spilleværk, n.

Spiering el. Spierling, m. -es -e, Sardelle, Anchiovis, c.

Spierschwalbe, f. -n, s. Mauer-.

Spieß, m. -es -e, Spid, (Brad-, Lyse- ꝛc.) n.; Spyd, n.; fig. Spids, c., en ung Hjorts første Hornspidser.

Spieß-bock, m. -es -öcke, (Jagtsp.) en ung Raabuk, som har Horn uden Takker; -bürger, m. -s pl. s. sg. (forag.) Spidsborger, c. (fordum) en med Spyd bevæbnet Borger; -bürgerlich, aj. spidsborgerlig; -gerte, f. -n, Spidsrod, Ridepidsk, c.; -gesell, m. -en -en, Kammerat; Medhjelper i en Sag; Ledtogsmand, c.; (foræld.) Krigskammerat bevæbnet med Spyd; -glas, n. -es ud. pl. Spidsglas, n.; Antimonium; -hirsch, m. -es -e, s. Spießer; -ruthe, f. -n, Spidsrod, c.; -zahn, m. -es -ähne, Spidstand, c.

Spießen, v. a. spidde: einen Missethäter.

Spießer, m. -s pl. s. sg. (Jagtsp.) Spidshjort, c.

Spießig, aj. spids, bredbet, som har lange Spidser; d. T. m. St. strøbelig, skjør, alt for tør.

Spiken, v. a. m. h. sidde fast med Spidser.

Spiker, m. -s pl. s. sg. en spids Ting; (Nordt.) Søm, n.; især en liden Plet, c.; (i Skibsbyg.) Spiir, n.

Spillbaum, m. -es -äume, d. T. Valbirk, c.

Spille, f. -n, s. Spilling og Spindel; (paa Skibe) Spil, n. (at vinde Ankeret op med).

Spilling, m. -es -e, Spilling, c. (et Slags smaae, gule Blommer).

Spillmage, m. -n -n, (forældet) Slægtning paa Spindesiden.

Spinat, m. -es ud. pl. Spinat, c.

Spind, n. -es -e, el. -e, f. -n, (n. St.) Skab, n. (især til Fødevare).

Spindel, f. -n, en lang, tynd, til een el. til begge Ender tilspidset Pind; Teen, c.; den øverste Spids af et Taarnspiir; Spindel, Valtse, c.; -baum, m. -es -äume, en Spindel i Form af et Træ; Navnet paa flere Slags Træer, f. Ex. Valbirk, c.; -presse, f. -n, Skruepresse, c.

Spinell, m. -es -e, Navnet paa den blegrøde Rubin.

Spinett, n. -es -e, Spinet, n. (et Instrument).

Spinn-fliege, f. -n, Tægflue, c.; -haus, n. -es -äuser, Spindehuus, n.; -jungfer, f. -n, Guldsmed, c. (Insect); -maschine, f. -n, Spindemaskine, c.,

-mühle, f. -n, Spindemaskine, c. (hos Guldtrækkerne); -rad, n. -es -äder, Spindehjul, Rokke-, n.; -rocken, m. -s pl. f. sg. Spinderok, c.; -stube, f. -n, Spindestue, c.

Spinne, f. -n, Edderkop, c.; -feind, aj. dødelig fiendsk; -ngewebe, n. -s pl. f. sg. og d. T. -ewebe, f. -n, Spindelvæv, c.

Spinnen, v. i. a. og n. m. h. spinde: einen Faden; Garn; Flachs; Wolle; Tabak -, spinde, sammensnoe; bevirke.

Spinner, m. -s pl. f. sg. (-inn, f. -en) Spinder (-ske), c.; -ei, f. d. T. Spindemaake, c. ud. pl.; Spinderi, n. ud. pl.; Spindefabrik, c.; pl. -en.

Spint, 1) m. -es -e, (n. St.) klægget Brød; (undert.) Splint, c. (mellem Basten og Vedet paa Træer). 2) n. -es -e, (med et Talord foran pl. f. sg.) et n. St. brugeligt Kornmaal, omtrent $\frac{1}{9}$ Skjeppe.

Spinthiren, v. a. d. T. gruble, speculere.

Spion, m. -es -e, Spion, c.; -iren, v. n. m. h. d. T. spionere.

Spiritus, m. (indecl.) Spiritus, c.

Spital, n. -es -äler, Hospital, Fattighuus, n.; (Sydt. n. St.) Gjestgiverssted, Vertshuus, n.

Spitz, aj. d. T. spids.

Spitz, m. -es -e, Spids, c. (en Hund med en lang, spids Snude); d. T. Snidser, c. (en liden Ruus).

Spitz-bart, m. -es -arte, Fipskæg, n.; -blatter, f. -n, en Art spidse Kopper; -bolzen, m. -s pl. f. sg. Spidsbolt, c.; -bube, m. -n -n, d. T. Gauthy, c., en listig Bedrager; -büberei, f. -en, Gavtyveri, listigt Bedrageri, n.; -bübisch, aj. gavtyvagtig; -findig, aj. spidsfindig; -findigkeit, f. -en, Spidsfindighed, c.; -glas, n. -es -äser, Spidsglas, n. (af spids Dannelse); -hacke, f. -n, Spidshakke, c.; -harfe, f. -n, Spidsharpe, c. (modsat Davids-); -haue, f. -n, Spidshakke, c.; -kopf, m. -es -öpfe, et spidst Hoved, d. T. ogsaa en Person med et saadant Hoved; fig. d. T. et listigt, spidsfindigt Mste.; -köpfig, aj. spidshovedet; -maus, f. -äuse, Spidsmuus, c.; -name, m. -ns -n, Øgenavn, n.; -nase, f. -n, Spidsnæse, c.; -pocken, pl. ud. sg. en Art spidse Kopper; -winkelig, aj. spidsvinklet; -wort, n. -es -örter, Skose, Stikrüe, c.; -zahn, m. -es -ähne, Spidstand, Hunde-, c.

Spitze, f. -n, Spidse, Od, Tip, Pynt, c.; blot pl. Kniplinger.

Spitzen, v. a. spidse: die Feder; fig. die Ohren; sich auf etw., d. T. gjøre sig Haab om; spidse Næsen til; (undert.) berøve Spidsen, afstudse, afstubbe.

Spitzen-fabrik, f. -en, Kniplingsfabrik, c.; -grund, m. -es -ünde, K-grund, c.; -handel, m. -s ud. pl. K-handel, c.; -händler, m. -s pl. f. sg. K-handler, c.; -stick, m. -es -e, K-sting, n.

Spitzig, aj. spids; fig. d. T. stikkende, bidende, haanende; (fordum) listig, forslagen.

Spleen, m. -s ud. pl. Spleen, c. (Sygdom).

Spleiße, f. -n, Splint, Flise, c.

Spleißen, v. i. a. og n. m. h. (n. St.) spalte, kløve, splitte.

Spleißig, aj. som let lader sig spalte.

Splint, m. -es -e, Splint, c. (mellem Basten og Vedet paa Træer); (n. St.) Splint, c. (en spids Flise).

Splissen, v. a. splidse (to Ender Tøug).

Splitter, m. -s pl. f. sg. Splint, c. (en spids Flise); -ig, aj. som splintrer, giver Splinter; -n, v. n. m. h. splintre; ogsaa a.: das Holz; -nackend, (-nackt) aj. d. T. splitternegen; -richten, v. a. gjennemhegle ringere Feil; -richten, n. -s ud. pl. en saadan Gjennemhegling; -richter, m. -s pl. f. sg. en saadan Gjennemhegler; Vrager, Criticus, c.

Sponde, f. -n, (forældr.) Seng, c., Sponton, m. -s -s, Sponton, c., Korsgevær, n.

Sporenstreichs, f. Sporn-.

Sporer, m. -s pl. f. sg. Speremager, c.

Sporei, n. f. Windei.

Sporn, m. -es -en (undert. pl. -e oren) Spore, c.; -leder, n. -s pl. f. sg. Sporelæder, n.; -streichs el. sporen-, av. d. T. lige, i fuld Galop, i Hui og Hast; -träger, m. -s pl. f. sg. Soreknegt, c.

Spornen, v. a. spore, give af Sporen: das Pferd; fig. anspore, drive heftigt; gespornt, besporet, forsynet med Sporer.

Sporteln, pl. ud. sg. Sportler.

Spott, m. -es ud. pl. Spot, Spee, c.; d. T. Skam, Vanære, c.; Gjenstanden for Spotten; d. T. Spotpriis, c., Skamkjøb, n.; Skadefryd, c. (naar den yttrer sig ved Ord); (forældr.) Speg, Leg, c.

Spott-gedicht, n. -es -e, Spottedigt, n.; -geld, n. -es -er, Spottpriis, c., Skamkjøb, n.; -name, m. -ns -n, Øgenavn, n.; -schrift, f. -en, Spottestrift, n.; -vogel, m. -s -ögel, d. T. Spottefugl, Spotter, c.; -wohlfeil, aj. d. T. for Skamkjøb.

Spotteln, v. n. m. h. skjemte, spotte lidet, drive Spot med.

Spöttelei, f. -en, en liden Bespotten.

Spotten, v. 1) n. m. h. spotte med: mit etw. el. über Einen; ogsaa einer

Digitized by Google

S. el. Einen; (forældr.) spøge, stjemte. 2) a. (sjeld.) for: ver-.

Spötter, m. -s pl. s. sg. Spotter, Spottefugl, c.; -ei, f. Bespotten, Forhaanen, c. ud. pl.; Spotteord, n.; pl. -en.

Spöttisch, aj. spodsk, spydig.

Spöttlich, aj. (sjeld.) spodsk. 2) (forældr.) stammelig, stændig.

Sprach-ähnlichkeit, f. ud. pl. Sprogslighed, Analogie, c.; -art, f. -en, Dialect, c.; -fehler, m. -s pl. s. sg. Sprogfeil, c.; -fenster, n. -s pl. s. sg. Talevindue, n.; -forscher, m. -s pl. s. sg. Sprogforsker, c.; -gebrauch, m. -es ud. pl. Sprogbrug, c.; -gelehrte, m. -n -n, Sprogkjærd, c.; -gitter, n. -s pl. s. sg. Talegitter, n.; -kenner, m. -s pl. s. sg. Sprogkjender, c.; -kenntniß, f. -sse, Sprogkundskab, c.; -kunde, f. ud. pl. Sprogkyndighed, c.; -kundig, aj. sprogkyndig; -lehre, f. -n, Sprogkære, c.; -lehrer, m. -s, Sprogkærer, c.; -los, aj. maalløs, stum (især blot i nogen Tid); -losigkeit, f. ud. pl. Maalløshed, Stumhed, c.; -meister, m. -s pl. s. sg. Sprogmester, -lærer, c.; -regel, f. -n, Sprogregel, c.; -richtig, aj. sprogrigtig, grammatikalsk rigtig; -richtigkeit, f. ud. pl. S-hed, c.; -rohr, n. -es -e, Talerer, n., Raaber, c.; -schnitzer, m. -s pl. s. sg. vulg. Sprogfeil, c.; -zimmer, n. -s pl. s. sg. (i Nonneklostere) et Værelse, hvori Nonnerne gjennem et Vindue med Gitter for tale med Fremmede.

Sprache, f. -n, Maal, Mæle, n. ud. pl.; Stemme, c.; Sprog, Tungemaal, n.; fig. (undert.) Udsagn, n., Bekjendelse, c.; (forældr.) Folk, n.; eine S. zur - bringen, paa Tale; eine schwere - haben, Udtale, c.; er ändert die -, nedstemmer Tonen, stikker Piben ind.

Sprazen, v. n. m. h. (i Chymien) springe i Ilden med et Knald.

Sprechart, f. -en, Udtale, c., Maaden, paa hvilken man taler; (undert.) Mundart, c.

Sprechen, v. i. 1) n. m. h. tale, snakke: Einen, mit Einem, für Einen; (forældr.) give en Lyd fra sig; s. an-. 2) a. tale, sige: eine Sprache, ein Wort; udsige, frem-: etw. gut -; den Segen -, lyse; Einen heilig -, erklære for; ein Urtheil -, fælde, afsige; hier hat er nichts zu -, at befale; vulg. ich spreche, er wird heute kommen, mener, troer.

Sprecher, m. -s pl. s. sg. Taler, [Ordfører, c.

Sprehe, f. -n, (Nordt.) Stær (Fugl).

Spreiten, v. a. sprede, udbrede.

Spreize, f. -n, Stive, Stotte, c.; -n, v. 1) n. m. h. d. T. (n. St.) spreite, sprutte. 2) a. udspile, aabne vidt; stotte, stive, sætte Stotte til; fig. d. T. modsætte sig; sich mit etw., gjøre sig til af, bryste sig af.

Sprengel, m. -s pl. s. sg. Stænkekost, c.; d. T. (sjeld.) Omkreds, Strækning, c., District, n. s. Ex. Kirch-, Herred, n.

Spreng-kanne, f. -n, Vandkande, c.; -kugel, f. -n, Bombe, c.; -trichter, m. -s pl. s. sg. Vandetragte, c.; -wedel, m. -s pl. s. sg. Stænkekost, c.; -werk, n. -es -e, (hos Smedene) Sprinkelværk, n.; -wisch, m. -es -e, (hos Bagerne) Stænkevist, c.

Sprengen, v. a. faae til at springe, bringe hurtig afsted: Einen in der Stadt herum -; ogsaa som n. m. h. og s., ride i Galop; sprænge: einen Ball (i Billardspil); einen Stein (med Krud); die Bank, fig. (i Spil); stænke, sprænge: Wasser auf, über etw.

Sprengen, n. -s pl. s. sg. Sprængen, Stænken, c.

Sprengung, f. -en, Sprængning, [Galopriden, c.

Sprenkel, m. -s pl. s. sg. Fuglesnare, c., Sprinkel, n.; især pl. Spætte, Plet, Fregne, c.; Græshoppe, c.; -n, v. a. gjøre spraltet, besprænge; -nklein, pl. Sprinkler (en Sygdom); -nklich, aj. spættet, besprængt.

Spreu, f. ud. pl. Avne, c.

Sprichwort, n. -es -örter, Ordsprog, n.; (i Bibelen) en billedlig Udtryksmaade, Lignelse, c.; -wörterspiel, n. -es -e, Ordspregsleg, c.; -wörtlich, aj. ordspreglig, som ligner et Ordsprog.

Spriegel, m. -s pl. s. sg. Beile, halvrund Bue, c.; Hætte, c. (over en Vogn); Dækseł, n. (over en Vogn); -n, v. a. forsyne med Beile, gjøre Bue, Hætte, Dækseł over.

Sprießen, v. i. n. m. s. spire, spyde op, sætte Knop (især digter.).

Spriet, n. -es -e, en paa den ene Ende med en Gaffel forsynet Stang; Bugspred, n.

Spring, m. -es -e, Fremspring, n., Stedet, hvor en Ting hæver sig; Kilde, c., Vandspring, n., Vandstraalen.

Spring-brunnen, m. -s pl. s. sg. Springvand, n., Fontaine, c.; -feder, f. -n, Springfjeder, c.; -fluth, f. -en, Springflod, c. (Havets pludselige Stigen); -glas, n. -es -äser, Sprengglas, n. (Bologneserflaster); -käfer, m. -s pl. s. sg. Smælder, c. (Insect); -s hengst, m. -es -e, Springhest, Stedhingst, c.; -ochs, m. -en -en, Springtyr, c.; -stock, m. -es -öcke, Springestok, c.; -wasser, n. -s ud. pl. Springvand, n.; -wurm, m. -es -ürmer, Liden Spolorm, c.; -zeit, f. -en, Springetid, c.

Springen, v. i. n. m. s. og uden Hensyn til Stedet m. h. springe, briste itu; springe (i mange Tilfælde); fig.

Digitized by Google

springe, bedække (om Hingster, Tyre ꝛc.).

Springer, m. -s pl. s. sg. Springer, c. (Person el. Dyr).

Sprit-bøsse, f. -n, d. T. Plaffert, Hyldebøsse, Hyldespreite (som Børn lege med); -kanne, f. -n, Spreitekande, c.; -kuchen, m. -s pl. s. sg. Sprutbakkelse, c.

Sprize, f. -n, Spreite, c.; -n, v. 1) n. m. s. springe op, stanke op, spreite. 2) a. spreite: Dim. Wasser in das Gesicht; -nhaus, n. -es -äuser, Spreitehuus, n.; -nmeister, m. -s pl. s. sg. Spreitemester, c.

Spröck, aj. spred.

Spröde, aj. spred, stjer, som let springer; fig. ligegyldig; især (om Fruent.) snerpet, spedsk, knibsk; -digkeit, f. ub. pl, Skjerhed, Spedskhed, c.

Sprosse, 1) f. -n, Stigetrin, n.; Tværpindene paa Vognlætter; det Træ, hvori Vinduesruder sættes; Fregne, c. 2) m. -n -n, (Dim. -öpfchen, n. -s pl. s. sg.) Spire, c., et ungt Skud (paa Træer og Planter).

Sprossen, v. i. n. m. s. (undert. m. h.) spire, fremskyde. [Nattergale.

Sprosser, m. -s pl. s. sg. en Art

Sprößling, m. -es -e, Spire, c., et ungt Skud; fig. Barn, n.

Sprotte, f. -n, Bretling (en Art Sild).

Spruch, m. -es -üche, Sprog, Skriftsted, n., Sententš, c., Tankesprog, n.; (i Retsp.) Dom, Paademmelse, Paakjendelse, c.; -buch, n. -es -ücher, Sprogbog, c. (fuld af bibelske Skriftsteder); -reich, aj. fuld af Sententser, sindrig, lærerig.

Sprüchwort, n. s. Sprich-.

Sprudeln, v. n. m. h. sprude, sprutte; spreite med Munden; fig. d. T. satte sig paa Bagbenene.

Sprüben, v. 1) a. sprude, sprutte, slænge omkring, stænke. 2) n. m. h. slænges om, stænke.

Sprung, m. -es -ünge, Rift, Ridse, Revne, Bræk, c.; Spring, n.; fig. auf dem -e stehen, staae i Begreb med, staae paa Springet; Springen, Bedækken, c. (om større Dyr); et Been i Forfoden; Spring, n. (i Tankegang); pl. d. T. Konstgreb, Rænker, Kneb.

Sprungriemen, m. -s pl. s. sg. Springerem, c. (paa Heste).

Spucke, f. ub. pl. d. T. Spyt, Sagl, n.; -n, v. u. m. h. d. T. sprytte, sagle.

Spuden, v. a. sich, d. T. (især Nordt.) ile, skynde sig med.

Spük, m. -es ub. pl. besværlige Hindringer af mange Slags; Spogelse, n., Gjenganger, c.; d. T. Larm, Støi, c.; -en, v. n. m. h. spege, gaae igjen; larme, støie.

Spule, f. -n, Teen, Spole, c.; Pennepose, c.; -n, v. a. spole: das Garn.

Spül-faß, n. -sses -ässer, og -gelte, f. -n, Skyllekar, n.; -kumm el. -kumpf, m. -es -e, Spolkumme, c.; -lappen, -lumpen, m. -s pl. s. sg. Karklud, c.; -magd, f. -ägde, Opvaskerpige, c.; -napf, m. -es -äpfe, Spolkumme, c.; -wasser, n. -s ub. pl. Skyllevand, n.

Spülen, v. 1) a. skylle: die Gläser. 2) n. m. h. skylle ind paa; overskylle.

Spülicht el. -lig, n. -es ub. pl. Karvand, n. (hvori Køkkenkar ere opskyllede).

Spulrad, n. -es -äder, Spolehjul, n.

Spulwurm, m. -es -ürmer, Spolorm, c.

Spund, m. -es -ünde, (Dim. -ündchen, n. -s pl. s. sg.) Spunds, n., Spundshul, n.; (i nogle Tilfælde) Rand, Rende, Fure, c.; (i andre) en Aabning, et huult Rum.

Spundbret el. Spünde-, n. -es -er, et Slags stærke Bræder, som bruges til Sammenpleining.

Spünden, v. a. spundse, til-; Bretter, pleie, sammen-; panele.

Spundloch, n. -es -öcher, Spundshul, n.

Spur, f. -en, Indsnit, Indtryk, n.; Spor, n. (hvor et Mdr. el. Dyr har gaaet); Spor, Kjendemærke, n.

Spuren, v. n. m. h. holde Spor; s. Spüren.

Spüren, v. a. og n. m. h. opspore, gaae paa Spor: nach etw.; spore, fornemme, svagt mærke: eine S.

Spürer, m. -s pl. s. sg. og

Spürhund, m. -es -e, Sporhund, Stover-, c.

Sputen, v. s. Spuden.

Spützen, v. n. m. h. (forældr. og Sydt.) sprytte.

St! interj. tys! stille!

Staar, m. -es -e, Stær, c.: (en Fugls Navn; en Øiensvaghed); -blind, aj. stærblind.

Staat, m. -es, 1) pl. -en, Stat, c. 2) ub. pl. Stads, Pragt, c.; d. T. prægtige Klæder; großen - von etw. machen, mange Ophævelser, meget Væsen; - auf etw. machen, forlade sig trygt derpaa.

Staaten, pl. ub. sg. de Deputerede fra de forenede Nederlandes Provindser.

Staats-angelegenheit, f. -en, Statsanliggende, n.; -besuch, m. -es -e, Stadsbesøg, n.; -casse, f. -n, Statskasse, c.; -dame, f. -n, Stadsdame, c.: (ved Hoffet; d. T. (i Spøg) et meget pyntet Fruentimmer); -geheimniß, n. -sses -sse, Statshemmelighed, c.; -geschäft, n. -es -e, Statssag, c.; -geschichte, f. -n, Statshistorie, c.; -gesetz, n. -es -e, Statslov, c.; -klug, aj. statsklog, bevandret i Politik; -klugheit, f. ub. pl. Politik, Statsklogskab, c.; -kunst, f. ub. pl. Statskonst, c.;

-kutſche, f. -n, Stadskaret, c.; -lehre, f. -n, Statslære, c.; -mann, m. -es -änner, Statsmand, c.; -miniſter, m. -s pl. f. sg. Statsminiſter, c.; -rath, m. -es -äthe, Statsraad, n. og c.; -recht, n. -es -e, Statsret, c.; -ſache, f. -n, Statsſag, c.; -ſchrift, f. -en, Statsſkrift, n.; -ſchuld, f. -en, Statsgield, c.; -wirthſchaft, f. ud. pl. Statshuusholdning, c.

Stab, m. -es -äbe, (Dim. -äbchen, n. -s pl. f. sg.) Stav, c. (Stok, Kjep); Stav (Stave, Stavr), Stang, c. (af Metal); fig. Maalestok, c.; (i Bygningsk.) halvrund Prydelse, c.; (i Krigsv.) Stab, c.

Stabeiſen, n. -s pl. f. sg. Stangjern, n.

Stabelerbſe, f. -n, Stangert, c.

Stäbeln, v. a. d. T. stænge, sætte Stang, Stage til: die Erbſen.

Staberrad, n. -es -äder, (ved Vandm.) et lidet Vandhjul, som kun driver een Mellegang. Et saadant Hjul med alt dets Tilbehør kaldes Staberzeug, n. -es ud. pl.

Stabholz, n. -es ud. pl. Stavtræ, n. (hvoraf Tender gjeres).

Stabs-capitain, m. -s -e, Stabscapitain, c.; -chirurgus, m. -gi, Stabschirurg, c.; -officier, m. -s -e el. -e, Stabsofficier, c.; -quartier, n. -es -e, Stabsqvarteer, n.

Stabwurz, f. ud. pl. Æbrod, Bynke (Plante).

Stachel, m. -s -n, (Sydt. undert. f.) Braad, Pig, c.; wider den - lekken, stampe mod Braadden.

Stachel-beere, f. -n, Stikkelsbær, n.; fig. d. T. spydige Ord; -icht, aj. som ligner Braadde; -ig el. -chlig, aj. pigget, forsynet med Braad; fig. (undert.) bidende, spydig; -n, v. a. d. T. stikke med en Pig, en Spids; forsyne dermed; -ſchrift, f. -en, Satire, c., bidende Skrift, n.; -ſchwein, n. -es -e, langpigget Pindsvin, n.

Stacket, n. -es -e, Stakit, -værk, Gitter, n.

Stad, m. -es -e el. -en, m. -s pl. f. sg. Bred, Kyst, Havn, c.

Stadt, f. -ädte, (Dim. -ädtchen, n. -s pl. f. sg.) Stad, Kjebsted, c.; fig. ofte: en Stads Indvaanere.

Stadt-amt, n. -es -ämter, Byembede, n.; -arreſt, m. -es -e, Stadens Arrest; -gericht, n. -es -e, Stadsret, Kjebstedsret, c., Byting, n.; -graben, m. -s pl. f. sg. Stadsgrav, c.; -hauptmann, m. -es -änner, Stadshovedsmand, c., Anfører for Borgerskabet; -haus, n. -es -äuſer, Raadhuus, n.; -kind, n. -es -er, Kjebstedbarn, n.; -knecht, m. -es -e, Byfvend, Raadstuetjener, Politibetjent, c.; -kündig el. fædv. -kundig, aj. bykjendt, bekjendt i Staden; -mauer, f. -n, Stadsmuur, c.; -obrigkeit, f. -en, Stadsøvrighed, Magistrat, c.; -pfarrer, m. -s pl. f. sg. Kjebstedpræst, c.; -rath, m. -es -athe, Magistrat, c., Stadsraad, c. og n., Raadmand, c.; Lem af Magistraten; -recht, n. -es -e, Stadsret, Borgerret, c.; -richter, m. -s pl. f. sg. Stadsdommer, c.; -ſchreiber, m. -s pl. f. sg. Byskriver, Raadstue-, c.; -ſchule, f. -n, Kjebstedskole, c.; -ſoldat, m. -en -en, Stadssoldat, c.

Städter, m. -s pl. f. sg. Kjebstedmand, c.

Städtiſch, aj. Kjebsteds-, paa Kjebstedviis.

Staffel, f. -n, (Sydt. m.) Trin, Trappetrin, n.; fig. Trin, n., Grad, c.: die - der Ehre; - og -lei, f. -en, Staffelie, c.

Stafette, f. -n, Stafet, c., Ilbud, n.

Staffiren, v. a. staffere, besætte, pynte, kante: ein Kleid, einen Hut; -rung, f. -en, Staffering, c.

Stag, m. -es -e, Stag, n. (et Tou, som holder Mastetræet fast forud).

Stagnol (l. Stanjol) n. -s ud. pl. Bladetin, n.

Stahl, m. -es 1) ud. pl. Staal, n. 2) pl. -äble, (Dim. -ählchen, n. -s pl. f. sg.) Staal, n., forskjellige af Staal forfærdigede Værktei m. m.; d. T. især Nordt. Preve (af Noget). 3) pl. -e, Arter af Staal.

Stahl-arbeiter, m. -s pl. f. sg. Staalarbeider, c.; -feder, f. -n, Staalfjeder, c.; -grau, aj. staalgraa; -hütte, f. -n, Staalhytte, c. (hvor Staal forfærdiges); -ſpiegel, m. -s pl. f. sg. Staalspeil, n.; -waſſer, n. -s pl. f. sg. Staalvand, n., mineralsk Vand.

Stählen, v. a. staalhærde, staalsætte, lægge Staal paa; fig. gjere haardt som Staal, hærde i hei Grad; -lung, f. ud. pl. Staalhærden, Staalsætten, c.

Stählern, aj. Staal-, af Staal.

Stahr, m. -es -e, d. T. (n. St.) Væder, Buk, c.

Stahr, m. f. Staar.

Staken, m. -s pl. f. sg. (Nordt.) Stang, Stage, c.

Stall, m. -es -älle, Stald, c.

Stall-baum, m. -es -äume, Staldbom, c.; -fütterung, f. -en, Staldforing, c.; -geld, n. -es -er, Staldpenge; -knecht, m. -es -e, Staldkarl, c.; -meiſter, m. -s pl. f. sg. Staldmester, c.; -thür, f. -en, Staldder, c.

Stallen, v. 1) n. m. h. fig. og d. T. eenes, komme tilrette sammen. 2) a. stille, sætte, an- (i nogle Sammensætn.); stalde, sætte i Stald: ein Pferd. 3) a. og n. m. h. stalle, visse (om nogle Dyr, især Heste og Ysler); -lung, f. -en, Ansættelse, Beskikkelse, c.; Stalden, Sætten paa Stald; Stald, c., Staldrum, n.; ud. pl.; (i Jagtsp.) en

med Jagttelet indesluttet Plads i en Skov.

Stamm, m. -es -ämme, (Dim. -ämmchen, n. -s pl. s. sg.) Stamme (et Træes), Bul, c.; ogsaa: et ungt Træ; d. T. Stængel, c.; sig. det hvoraf een el. flere Ting af een Art udspringe, Herkomst; Stamme, c. (i Kortspil); de Ting af een Art, som have et fælles Udspring; især: Slægt, Slægtsstamme, c.; Hovedstol, c., en paa Renter udsat Capital; (i mange Spil) Pulje, c. (de udsatte Penge, hvorom der spilles); en Mængde Qvæg, forsaavidt sammes Antal og Godhed stedse bevares, Besætning, c.; (i Bjergv.) et Antal af 4 Kuxer.

Stamm-ältern, pl. ud. sg. Stammeforældre; -baum, m. -es -äume, S-træ; Slægtregister, n. (i Form af et Træ); -buch, n. -es -ücher, en Bog med Slægtregister i; Stambog, c.; -ende, n. -s -n, Rodende, c.; -erbe, m. -n -n, retmæssig Arving; Arving til Stamhuset; -gut, n. -es -üter, Stamgods, n.; -haft, aj. tyk og stærk; -haftigkeit, f. ud. pl. Sterke, Fedhed, c.; -haus, n. -es -äuser, Stamhuus, n.; -holz, n. -es ud. pl. Stammetræ, n.; forslaget Brænde, Favnebrænde; Overstov, c.; -mutter, f. -ütter, Stammoder, c.; -ochse, m. -n -n, Tyr, c.; -register, n. -s pl. s. sg. Slægtregister, n.; -sprache, f. -n, Stammesprog, n. (hvorfra et andet nedstammer); -silbe, f. -n, Grundstavelse, c.; -tafel, f. -n, Stamtavle, c.; -vater, m. -s -äter, Stamfader, c.; -wort, n. -es -örter, Stamord, n. (hvorfra et andet nedstammer).

Stammeler (Stammler) m. -s pl. s. sg. Stammer, c. (et Mste., som stammer).

Stammeln, v. n. m. h. stamme.

Stammen, v. n. m. s. stamme fra, nedstamme.

Stämmen, v. a. s. Stemmen.

Stampfe, f. Stampen, c. ud. pl.; Stampe, c. pl. -n; -n, v. a. og n. m. h. stampe; -r, m. -s pl. s. sg. Stamper, c., en Person, som stamper; Stampe, Steder, c.

Stampfmühle, f. -n, Stampemølle, c.

Stampftrog, m. -es -öge, Stampetrug, n.

Stand, m. -es -ände, Staaen: -halten, holde Stand; ogsaa sig. zu Stande kommen, zu-bringen, komme, bringe i Stand; Stand, Tilstand, Forfatning, c.: keinen guten - haben; der ledige -; der - der Ehe; Stand, Rang, c.; det bestemte Sted, hvor man staaer, Baas, c., Stade, Sted, Stolestade, n.; en Person, som har Sæde og Stemme i et Lands Deputeredes Forsamlinger; (Jagtsp.) Urhaners og Heirers Fodder.

Stand-baum, m. -es -äume, Spilltoug, n., (i en Stald); Baas, c.; -geld, n. -es -er, Stadepenge; -haft, aj. standhaftig; (undert.) bestandig, fast; (Sydt.) varig; -haftigkeit, f. ud. pl. Standhaftighed, c.; -ort, m. -es -e, Plads, Standpunkt, c.; -punct, m. -es -uncte, Standpunkt, c.; -quartier, n. -es -e, Standquarteer, n.; -recht, n. -es ud. pl. Standret, c.; -rede, f. -n, Tale, som holdes staaende; Liigtale, c.; -riß, m. -sses -sse, Profiltegning, Fazade-, c.; -schaft, f. ud. pl. Deputeret; Landstænderne tilsammentaget.

Standarte, f. -n, Standart, c., Banner, n.; -nschuh, m. -es -e, Standartstok, c. (hvori Standarten bæres).

Ständchen, n. -s pl. s. sg. Gaardsmusik, Serenade, c.

Stande, f. -n, s. Ständer.

Stander, m. -s pl. s. sg. en staaende Ting; en Ting, hvori man har Noget staaende; en trebenet Vallie, Stribbe ꝛc.; en liden Fisketdam, et Hyttefad.

Standesmäßig, aj. standsmæssig.

Standesperson, f. -en, Standsperson, c.

Ständig, aj. (sjeld.) bestandig, jævnlig.

Ständisch, aj. (sjeld.) stændig, som tilhører Rigs- el. Landstænderne; Stænder-.

Stange, f. -n, (Dim. -ängelchen, n. -s pl. s. sg. d. T.) Stang, Stage, c.

Stängeln, v. a. die Hopfen ꝛc., stænge, sætte Stænger til.

Stangen-eisen, n. -s pl. s. sg. Stangjern, n.; (Jagtsp.) Fangjern til Ulve, Ræve og Løsser; -leinwand, f. ud. pl. et Slags Dreiel, sædvanlig med lange Striber i; -pferd, n. -es -e, Stanghest, c.; -zaum, m. -es -äume, Stangbidsel, n.; -zirkel, m. -s pl. s. sg. Stangpasser, c.

Stank, m. -es ud. pl. s. Ge-; - für Dank haben, have Utak til Løn, Skam til Takke.

Stänker, m. -s pl. s. sg. Stinker, c., en stinkende Person el. Ting; d. T. Snushane, c., en Person, som af Nysgjerrighed gjennemsøger Alt; d. T. et trættekjært Mste.; især: Uroligheds-stifter, c.; -ei, f. -en, Stank, c. ud. pl.; vulg. Næsvished, c.; ud. pl.; Strid, c., Trætteri, n.; -n, v. n. m. h. vulg. snuse efter; blot sig. gjennemsøge af Nysgjerrighed; stinke, foraarsage Stank; begynde Trætte; yppe, opmuntre til Klammeri.

Staniol, m. s. Stagnol.

Stanze, f. -n, Stanze, c. (i et Digt).

Stapel, m. -s pl. s. sg. Stabel, c.: ein - Holz; Underlag, Stillads, n.; især: Stabel, c. (hvorpaa Skibe bygges); Oplagssted, n. (for Varer); Stabelret, c.; (n. St. undert.) Pæl, Stive,

Digitized by Google

Støtte, c.

Stapel-bar, aj. Stabelretten underkastet; -gerechtigkeit, f. ub. pl. Stabelret, c.; -platz, m. -es -ätze, Stabelplads, c.; -recht, n. -es ub. pl. Stabelret, c.; -ſtadt, f. -ädte, Stabelſtad, c.

Stapeln, v. 1) n. m. ſ. (iſær Nordt.) ſparke af, ſpanke, gaae langſomt med høie Skridt. 2) a. ſtable. [trampe.

Stapfen, v. n. m. h. (forældr.) ſtampe,

Stär, m. ſ. Stabr.

Stark (-ärker, -ärkſt) aj. ſtærk: haard, ubøielig, ubevægelig; fig. tyk, fed, fyldig; talrig; ſtiv, betydelig (i Henſeende til Tid og Rum); ſtærk (ſom har mange Kræfter til at overvinde Modſtand); heftig, om en høi Grad af indvortes Kraft.

Starkgeiſterei, f. ub. pl. Fritænkeri, n.

Stärk-kleiſter, m. -s pl. ſ. sg. Stivelſekliſter, n.; -macher, m. -s pl. ſ. sg. St-mager, St-fabriker, c.; -mehl, n. -es ub. pl. Kraftmeel, n. (det fineſte Meel); -wäſche, f. ub. pl. ſtiv Vaſk (ſom ſtal ſtives); -waſſer, n. -s pl. ſ. sg. Stivelſevand, n.

Stärke, f. ub. pl. Styrke, Kraft, c.; Stedet, hvor en Ting har ſin fornemſte Styrke; Fedhed, Tykkelſe; Stivelſe, c.

Stärken, v. a. ſtyrke, forlene Kraft, Treſt, Munterhed, Virkſomhed: einen Bekümmerten; die Wäſche, ſtive; -ung, f. ub. pl. Styrkning, Styrkelſe, Forfriſkning, c.

Staroſt, m. -en -en, Staroſt, c.; (i Polen fordum) Forſtander for -ei, f. -en, Staroſtie, Statholderſtab, n.

Starr, aj. meget ſtiv og ubøielig (iſær om Ting, ſom ſkulde være det Modſatte); fig. Einen - anſehen, ſee ſtivt paa; ein -er Sinn, et ſtivt, ubøieligt Sind.

Starr-blind, aj. ganſke blind, ſtokblind; -kopf, m. -es, Stivſind, n. ub. pl.; et ſtivſindet Meſte.; pl. -öpfe; -köpfig, aj. ſtivſindet; -ſinn, m. -es -e, Stivſind, n., -ethed; Paaſtaaelighed, c.; -ſucht, f. ub. pl. en Art Lamhed i eet el. flere Lemmer.

Starrig, aj. (Sydt.) ſ. Starr.

Stät, aj. faſt, ubevægelig; beſtandig, vedvarende, uafbrudt.

Stätig, aj. beſtandig, vedvarende, uafbrudt; (om Heſte) ſtadig; -keit, f. ub. pl. B-hed, Vedvarenhed, c.; Stædighed, c.

Statik, f. ub. pl. Statik, c.

Station, f. -en, Station, c.

Stätiſch, aj. ſtadig.

Statiſtik, f. -en, Statiſtik, c.

Statiſt, m. -en -en, Statiſt, c.

Stativ, n. (m.) -s -e, Stativ, n.

Statt, f. ub. pl. Sted, n.; iſær i nogle adverbiale Talemaader, ub. Art. og ſædv. fig. - haben, bevilges; - finden, finde Sted, være mulig; an meiner - el. - meiner, ſ. anſtatt; von -en gehen, gaae fra Haanden; zu -en kommen, komme til Nytte, til Pas.

Stätte, f. -n, Sted, n., Plads, c. (hvor Noget ſtaaer el. har ſtaaet).

Stattegeld, n. -es -er, Stadepenge.

Statthaft, aj. antagelig, ſom kan tilſtaaes; lovlig, retmæſſig, gyldig.

Statt-halter, m. -s pl. ſ. sg. Statholder, c.; -halterei, f. -en, Statholderens Bolig og Diſtrict; -halterſchaft, f. -en, Statholderſtab, n.

Stattlich, aj. ſtadſelig, prægtig, koſtbar; fortræffelig, fortrinlig; tilſyneladende, Skin-.

Statue, f. -n, Statue, Billedſtotte, c.

Statur, f. -en, Statur, c.

Statut, n. -es -en, Statut, c.

Staub, m. -es ub. pl. Stov, n.; fig. (i nogle Talem.) den dybeſte Lavheds og Ydmygheds Tilſtand; -beutel, m. -s pl. ſ. sg. (i Botaniken) Stovpung, c.; -faden, m. -s -äden, (i Botanik) Stovtraad, c.; -ig, aj. ſtovet; -mantel, m. -s pl. ſ. sg. Stovkappe, c.; -mehl, n. -es ub. pl. Meelſtov, n.; -regen, m. -s ub. pl. Stovregn, c.; -ſand, m. -es ub. pl. Stovſand, c.; meget fiin Sand; -weg, m. -es -e, (i Botanik) Stovvei, c.; -wolke, f. -n, Stovſky, c. [gran, n.

Stäubchen, n. -s pl. ſ. sg. Stov-

Stauben, v. n. m. h. blot impers. es ſtaubt, det ſtøver, giver Stov fra ſig.

Stäuben, v. a. ſtøve, foraarſage Stov; ſtree; renſe fra Stovet: das Getreide; ein Zimmer.

Stäuber, m. -s pl. ſ. sg. Støver, c. (et Slags Jagthunde); (n. St.) Afſtøver, en Perſon, ſom har gjort det til ſin Forretning, at afſtøve og udſtoppe Sengeklæder; Fjederovinge, Stovekoſt, c.

Stäubern, v. 1) a. afſtøve, udſtøve, renſe for Stov; fig. opſtøve, opjage og forjage. 2) n. m. h. fig. d. T. og foragt. opſtøve, ſøge begjerligt.

Stauchen, v. a. ſtuve: Waaren in ein Faß; fig. den Hanf, Flachs -, henſætte for at vindes, tørres; das Waſſer -, dæmme for, hindre dets Afløb; -chung, f. -en, Stuvning, c.

Staude, f. -n, (Dim. -äudchen, n. -s pl. ſ sg.) Buſk, Buſtvæxt, c.; d. T. Hovedet (af Urter, Kaal og Salat); (undert.) en ſtaaende Ting, ſom: Poſt, Stotte, Pille, c.; -ngewächs, n. -es -e, Buſk, Buſkvæxt, c.; -nſallat, m. -es -e, d. T. Hovedſalat, c. (ſom ſyder ſammen i Hoveder).

Staudicht, aj. buſkagtig.

Staudig, aj. buſket.

Staunen, v. n. m. h. ſtudſe, undre, forundres, forbauſes.

Digitized by Google

Staupbesen, m. -s pl. s. sg. Vod-delrids, n., Kagstrygning, c.

Staupe, f. -n, Einen zur - schlagen, pidske til Kagen; fig. d. T. (n. St.) smitsom Sygdom; (forald.) et stort Riis.

Staupen, v. a. pidske; især: kagstryge.

Staupenschlag, m. -es ud. pl. Kagstrygning, c.

Stechapfel, m. -s -apfel, Pigæble [(en giftig Plante).

Stechbahn, f. -en, en lang, jævn Plads, hvor man for Fornøielse stikker til Maals med Landser.

Stechen, v. i. 1) n. m. s. stikke, hurtig forandre Sted (blot i nogle Tilfælde, især om et Skib): in die See -. 2) a. stikke: die Bienen -; Einen mit der Nadel -; in Kupfer -; ein Petschaft -; Eim. den Staar -; ein Kalb -; nach einem Ringe -; mit einer Karte -; die Sonne sticht; d. T. i mange Talem.: das ist weder gebauen noch gestochen, hverken hugget eller stukket (har ikke de fornødne Egenskaber); der Kitzel sticht ihn, han er overgiven, el. ogsaa forelsket; Silben -, give sig ængstlig af med at opsøge Ords Betydning; das sticht ihn in die Nase, in die Augen, stikker ham i Næsen, i Øinene, det pirrer ham.

Stecher, m. -s pl. s. sg. Stikker, Seger, c.: (en Person, som stikker, især i Sammens.; et Redskab, hvormed der stikkes); (paa en Geværlaas) Snelle, c.

Stechfliege, f. -n, Stingflue, Stikflue, almindelig Qvægstikker (Insect).

Stechpalme, f. -n, Stikpalme, c. (en Busk).

Stechplatz, m. -es -ätze, s. -bahn.

Stechbrief, m. -es -e, Stikbrev, n.

Stecken, m. -s pl. s. sg. Stok, Stav, c.; især: en liden Stok; Stikke, Kjep, c.

Stecken, v. 1) n. m. h. (Mange bruge urigtigt ich stack, for: ich steckte), stikke, sidde, være stukket; fig. in Noth. in Schulden -, zwischen Thür und Angel -, være i stem Knibe; fig. blive stikkende. blive siddende: die S. steckt el. geräth ins Stecken, hindres, har ingen Fremgang. 2) a. stikke, sætte: den Degen in die Scheide; frembringe el. tilberede ved flere Stik: Hauben -, opstikke Sæt; fig. Einen in das Gefängniß -, sætte; Geld in etw. -, d. T. stikke Penge i; Eim. etw. -, d. T. give hemmeligt Efterretning om; in den Brand -, stikke i Brand, antænde.

Steckenknecht, m. -es -e, Stokkeknegt, c., Profosens Medhjelper (hos (Soldaterne). [(egentl. og fig.).

Steckenpferd, n. -es -e, Kjephest, c.

Steckfluß og Steckhusten, m. d. T. s. Stick-.

Stecknadel, f. -n, Knappenaal, c.

Steckrübe, f. -n, Rapsæd, Kaal; botfelst Roe, c.

Steg, m. -es -e, Sti, Fod-, Gang-, c.; fig. Stol, c. (paa Strengeinstrumenter); en liden smal Bro for Fodgængere over en Grøft el. en Aa; (undert.) et smalt i Længden sig strækkende Legeme; (som et Konstord).

Stegreif, m. -es -e, fig. etw. aus dem -e thun, paa staaende Fod, uden lang Forberedelse; (forald.) Stigbeile, c.; -dichter, m. -s pl. s. sg. Improvisator, c.

Stehen, v. i. n. m. h. (i Sydt. og ogsaa undert. af gode Skribentere m. s.) staae, (forald.) stande: den ganzen Tag; schief; auf seinen Füßen; Eim. -, staae for, byde Spidsen, give Svar; er stand nicht lange bei sich an, betænkte sig ikke længe; fig. Schildwache, Gevatter; die Jahre bei Eim., udlære hos; ihm - die Haare zu Berge, reise sig paa hans Hoved; - bleiben, blive staaende, standse; hoch am Brette -, hoit anskrevet; i Kridhuset; auf dem Sprunge -, staae paa Springet, være nær ved; es steht bei ihm, staaer til ham, beroer paa ham; der Fluß steht, er tilfrossen; für Einen, für etw. gut -, staae god for, indestaae for; sich gut -, staae sig godt, være velhavende: wie steht's mit ihm? mit der Gesundheit? zu - kommen, d. T. koste; gut, schlecht - (om Klæder) klæde godt, ilde.

Stehlen, v. i. a. stjæle: sich aus dem Hause -; Eim. etw. -.

Stehler, m. -s pl. s. sg. blot i den Talem. der Fehler ist so gut wie der -, Fæleren er lige saa god som Stjæleren. [og fig. Bem. i Dansk).

Steif, aj. stiv (i dette Ords egentl.

Steife, f. -n, Stivhed, c.; ud. pl.; hvad der gjør andre Legemer stive; d. T. Stivelse, c.; (hos Tømmerm.) Stivel, Stette, c.; -n, v. a. stive, gjøre stiv; støtte: sich auf etw. - (især fig.).

Steifheit, f. -en, Stivhed, c.

Steig, m. -es -e, (undert.) Sti, Fod-, Gang-, c.; (forald.) Vei, c.

Steigbügel, m. -s pl. s. sg. Stigbeile, c.

Steige, f. -n, Sti, Hønsestil, c.; (n. St.) Trappe, Stige, c.; (Sydt.) Snees, c. (20 Stykker).

Steigen, v. i. n. m. s. stige (op el. ned): hinauf, herab, auf einen Berg, vom dem Pferde -; eine Treppe, Leiter, einen Berg hinauf -; fig. stige, hæve sig i Veiret, tiltage (i Rang og Værdighed, i Antal og Mængde).

Steiger, m. -s pl. s. sg. Stiger, c.; (en Person, som stiger, især i Bjergv.).

Steigern, v. a. blot fig. forheie, især Prisen paa Varer, drive høiere; sich -, (om Heste) steile.

Steigerung, f. -en, Auction, c.; (i

Grammat.) Comparation, c.

Steigriemen, m. -s pl. ſ. sg. Stigrem, c.

Steil, aj. ſteil, brat.

Steile, f. Steilhed, c. ud. pl.; en ſteil Flade, en ſteil ſtaaende Ting; pl. -n.

Steilen, v. a. giøre ſteil, reiſe i Veiret; ſich -, (Nordt.) ſteile ſom Heſte).

Steilheit, f. ud. pl. Steilhed, c.

Stein, m. -es -e, Steen, c.: (Maſſen; ud. pl. og ſædv. ogſaa uden Artikel; enkelt Steen, ſædv. for: Markſteen, undert. Ædelſteen; en Sygdom, Steenſmerter); fig. Steen, c.: (en Ting, et Værktøi af Steen, iſær en Vægt af en beſtemt Tyngde, ſædv. $\frac{1}{5}$ Centner; pl. med et Talord foran ſ. sg.); Kjærnefteen (i Frugter).

Stein-ader, f. -n, Steenaare, c.; -adler, m. -s pl. ſ. sg. Steenørn, c.; -alt, aj. d. T. ældgammel; -aſſel, f. -n, Armadill-Skrukketrold, c. (Inſect); -bank, f. -änke, Steenbænk, c.; -bau, m. -es ud. pl. Steenbygning, c.; -beißer, m. -s pl. ſ. sg. Steenbider (Fiſk); Kjærnebider (Fugl), c.; -beſchwerden, pl. ud. sg. Steenſmerte, c.; -bock, m. -es -öcke, Steenbuk, c.; -bohrer, m. -s pl. ſ. sg. Steenbor, n.; -brech, m. -es ud. pl. Steenbræk, Fjeldroſe (Plante), c.; -brecher, m. -s pl. ſ. sg. Steenbryder, c.; -bruch, m. -es -üche, Steenbrud, n.; -brücke, f. -n, Steenbro, c.; -butte, (bütte) f. -n, Pigvare el. Pighvar, c. (en Fiſk af Flyndreſlægten); -druck, m. -es -e, Steentryk, n.; -druckerei, f. -en, Steentrykkeri, n.; -eiche, f. -n, Steeneg, c.; -eule, f. -n, Kirkeugle, Steenugle, c.; -fiſch, m. -es -e, Kabliau, c. (naar den er tørret og ſaltet); -flachs, m. -es ud. pl. Steenhør, c.; -flechte, f. -n, Steenmos, c.; -frucht, f. -üchte, Steenfrugt, Kjærne-, c.; -fuchs, m. -es -üchſe, Polarræv, c.; -gut, n. -es ud. pl. Steengods, Steentøi, Fayence, n.; -handel, m. -s ud. pl. Handel med ægte Stene; -hart, aj. ſteenhaard; -härte, f. ud. pl. Steenhaardhed, c.; -hauer, m. -s pl. ſ. sg. Steenhugger, c.; -icht, aj. ſteenagtig, ſom ligner Steen; -ig, aj. ſtenet: (ſom indeholder, ſom beſtaaer af Steen); -kalk, m. -es ud. pl. Steenkalk, c.; -kohle, f. -n, Steenkul, c.; -lerche, f. -n, Steenlærke, c.; -linde, f. -n, Steenlind, c.; -marder, m. -s pl. ſ. sg. Steenmaar, Huusmaar, c.; -meißel, m. -s pl. ſ. sg. Steenmeiſel, c.; -metz, m. -en -en, Steenhugger, c.; -obſt, n. -es ud. pl. Steenfrugt, Kjærne-, c.; -öl, n. -es -e, Steenolie, c.; -reich, n. -es ud. pl. Steenrige; (undert.) Mineral-, n.; -reich, aj. d. T. (i Spog) ſteenrig, ſom har mange Stene, rigt beſat med Stene; fig. hovedrig; -ſäge, f. -n, Steenſav, c.; -ſalz, n. -es ud. pl. Steenſalt, n.; -ſchleifer, m. -s pl. ſ. sg. Steenſliber, c.; -ſchmerzen, pl. ud. sg. Steenſmerte, c.; -ſchnalle, f. -n, Steenſpænde, n., Spænde beſat med Stene; -ſchneider, m. -s pl. ſ. sg. Steenſkærer, c. (ſom forſtaaer at ſkære i Steen; en Læge, ſom opererer for Steenſmerte); -ſchnitt, m. -es ud. pl. Steenſnit, n. (Operation for Steen); -ſetzer, m. -s pl. ſ. sg. en Perſon, ſom ſætter Grændſeſtene paa foreſtreven Maade; (n. St.) Brolægger, c.; -ſtück, n. -es -e, en ſtor Kanon, af hvilken der ſkydes Steen og Steenkugler; -topf, m. -es -öpfe, Steenkrukke, -potte, c.; -weg, m. -es -e, Steenvei, brolagt Vei, c.; -wein, m. -es -e, en Vin, ſom voxer ved Würzburg, og er meget afholdt; -wurf, m. -es -ürfe, Steenkaſt, n.; iſær d. T. et derefter beſtemt Maal.

Steinern, aj. Steen-, af Steen; fig. haard ſom Steen, ſteenhaard.

Steinigen, v. a. Vinen, ſtene; -gung, f. -en, Stening, c.

Steiß, m. -es -e, d. T. Stjert, Rumpe, Bagdeel, c. (ſaavel paa Mſkr. ſom Dyr); -bein, n. -es -e, Rumpebeen, n.

Stellage (l. -laſche) f. -n, d. T. Stillads, n.

Stell-dichein, n. ud. pl. Stevnemøde, n. rendez-vous; -macher, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Hjulmager, Hjulmand, c.; -rad, n. -es -äder, Stillehjul, n. (i Lommeuhre); -vertreter, m. -s pl. ſ. sg. en Perſon, ſom træder i en Andens Sted; Vicarius, Mandatarius, c.; -zirkel, m. -s pl. ſ. sg. Stillepasſer, c.

Stelle, f. -n, Sted, n., Plads, c.; fig. Betjening, c., Embede, n.; et Sted, et Stykke, en Sentents (af en Bog); auf der -, paa Stedet, ſtrax.

Stellen, v. a. ſtille, faae til at ſtaae, (i mange Tilfælde) ſætte: Vinen in die Mitte, eine Uhr, einen Bürgen -; fig. udkaſte, forfærdige: eine Schrift (næſten forældet.); ſich -, ſtille; ſich ungebärdig -, ſtabe ſig ilde; ſich krank -, anſtille, lade ſom; Vinen vor Gericht -, møde for; dahin -, lade ſtaae ved ſit Værd; in Zweifel -, drage i Tvivl; -llung, f. -en, Stillen, Stilling, Poſitur, c.

Stelze, f. -n, Stylte, c.; Træfod, c., Træbeen, n. [c.

Stemme, f. -n, d. T. (undert.) Støtte,

Stemmen, v. a. ſtemme, dæmme for: das Waſſer; ſtøtte imod: die Füße an die Wand; (n. St.) hugge tvært over; einen Baum, fælde.

Stempel, m. -s pl. ſ. sg. (rigtigere Stä-) Stempel, n.; (paa Blomſter) Støvvei, c.; -geld, n. -es -er, Stemplingspenge; -n, v. a. ſtemple; -papier,

n. -es -e, stemplet Papir, n.; -schneider, m. -s pl. f. sg. Stempelskærer, c.

Stenge, f. -n, (Skibsfr.) Stang, hvormed Masten eventil forlænges.

Stengel, m. -s pl. f. sg. Stængel, Pind, c.; (paa en Plante) Stilk, c.; -n, v. n. m. h. skyde Stængel.

Steppe, f. -n, (n. St.) Hede, c., -land, n.

Steppen, v. a. stikke, udskye paa Klæder.

Steppstich, m. -es -e, Stikningssilke, c.

Steppstich, m. -es -e, Stikningssting.

Sterbe-bett, n. -es -en, Dødsseng, c.; -fall, m. -es -alle, Dødsfald, n.; Rettighed til ved en Livegens Død at tilegne sig en Deel af sammes Efterladenskab; -haus, n. -es -äuser, Liighuus, Sorge-, n.; -hemd, n. -es -e, Ligskjorte, -særk, c.; -jahr, n. -es -e, Dødsaar, n. (i hvilket En er død); -kleid, n. -es -er, Ligklæde, n., -dug, c.; -lied, n. -es -er, Ligsang, -psalme, c.; -liste, f. -n, Dødsliste, c.; -stunde, f. -n, Dødstime, c.; -tag, m. -es -e, Dødsdag, c.

Sterben, v. i. n. m. s. dø: an einer Krankheit; vor Alter; hungers; über etw., medens man var beskæftiget dermed; auf etw., dø paa, paastaae Sandheden af en Ting til det Yderste; fig. ophøre at være, uddø.

Sterben, n. -s ud. pl. Død, Dødstime, c.; d. T. smitsom Sygdom.

Sterbenskrank, aj. dødsyg, dødelig syg.

Sterblich, aj. dødelig, Døden underkastet; som av. til Døden, meget heftigt: ein Mädchen - lieben; der -e, den Dødelige, Mstl.; das -e, det Dødelige, Mstls dødelige Legeme; -keit, f. ud. pl. Dødelighed, c.; det timelige, forgængelige Liv; Dødeligheden (i et vist Tidsrum paa eet Sted, i eet Land).

Sterbling, m. -es -e, et dødt Kreatur, især Faar; en Dødelig, et dødeligt Mste.; fig. en forgængelig Ting.

Steriotypen, pl. ud. sg. Steriotyper.

Sterlet, m. -es -e, Sterlet, c. (Fisk).

Sterling, m. -es -e, Sterling (en engelsk Regningsmynt; blot i Forbindelse med Pfund, Schilling og Pfennig).

Stern, m. -es -e, Stjerne, c.; fig. hvad der i Skikkelse ligner en Stjerne, f. Ex. den midterste, sorte Plet i Øiet, Blis; Ordensstjerne, c.

Stern-anis, m. -es ud. pl. Stjerneanis, c.; -bild, n. -es -er, St-billede, n.; -deuter, m. -s pl. f. sg. St-tyder, Astrolog, c.; -deutung, f. -en, St-tydning, c.; -deuterei, f. -en, St-tyderi, n., Astrologie, c.; -hell, aj. d. T. st-lyst; -himmel, m. -s ud. pl. St-himmel, c., det umaadelige Rum, hvori St-rne ere; -klar, aj. st-klar; -kunde, f. ud. pl. Astronomie, c.; -kundige, m. -s pl. f. sg. Astronom, c.; -puze, f. -n, d. T. St-skud, n.; -rad, n. -es -äder, Kamhjul, n.; -schanze, f. -n, St-skandse, c. (i Form af en Stjerne); -schnuppe og -schnauze, f. -n, St-skud, n.; -seher, m. -s pl. f. sg. (fordum) Astronom; (nu undert.) St-tyder, c.; -voll, aj. st-fuld; -warte, f. -n, astronomisk Taarn, Observatorium, n.

Sternen-bahn, f. -en, Stjernebane, c.; -heer, n. -es -e, St-hær, c.; -himmel, m. -s ud. pl. St-himmel, c.; -lauf, m. -es ud. pl. St-løb, n.; -licht, n. -es -er, St-lys, n.

Sterz, m. -es -e el. -e, f. -n, d. T. Stjert, Hale, Svands, Rumpe, c.; (undert.) en lang Stav, en Stang.

Stets, av. stedse, bestandig, altid.

Steuer, 1) f. -n, Skat, Afgift, c.; fig. d. T. Skattecollegium, Rentekammer, n.; Stedet, hvor Skatten erlægges; Gave, Almisse, c.; (næsten forældl.) Styr, n., Hjelp, Bistand, c. ud. pl. 2) n. -s pl. f. sg. Ror, Skibsror, n.

Steuer-amt, n. -es -ämter, Skattecollegium, Rentekammer, n.; -anschlag, m. -es -äge, Skatteregulement, n.; -bar, aj. skatpligtig, -skyldig; -bord, m. (n.) -es -e, Styrbord, c. (Skibets høire Side); -buch, n. -es -ücher, Skattebog, c.; -collegium, s. -amt; -einnehmer, m. -s pl. f. sg. Skatteindkræver, Rodemester, Amtsforvalter, c.; -frei, aj. skattefri; -mann, m. -es -änner, Styrmand, c.; -mannskunst, f. ud. pl. Styrmandskonst, c.; -pflichtig, aj. skatskyldig; -ruder, n. -s pl. f. sg. Ror, Skibs-, n.; -schein, m. -es -e, Skattebeviis, n.; -schock, m. -es -e, (i Sachsen) Beregning over et Godses Værdi, hvorefter Skatten svares; -stange, f. -n, Rorpind, -stang, c.; -wesen, n. -s ud. pl. Skattevæsen, n.

Steuern, v. a. og undert. n. m. h. styre; ein Schiff -, regjere; mit vollen Segeln -, seile; einer S. (Dat.) standse, afværge, hæmme, forebygge; den Armen, hjelpe, understøtte; skatte til; sich auf etw., d. T. forlade sig paa; (n. St.) støtte, læne; (Nordt.) attraae med Heftighed; auf etw., være forhippet paa.

Steven, m. -s pl. f. sg. Stavn, c. (paa et Skib).

Stibitzen, v. a. og n. m. h. d. T. muse, begaae Smaatyverier.

Stich, m. -es -e, Stik, n.; - halten, holde Stik, være standhaftig; Einen el. etw. im -e lassen, fig. d. T. lade i Stikken, forlade; nicht einen - sehen, d. T. ikke see en Prik, ikke det ringeste; Sting, n. (med Synaalen); Stik, n. (i Kortspil); Kobberstik, n.; Stedet, hvor der stikkes (især hos Slagterne); Bytten, Tuskhandel, c.

Stich-axt, f. -äxte, Stikøxe, c. (hos

Tømmermænd); -blatt, n. -es -ätter, Stikblad, n., Pareerplade, c. (paa Kaarder); fig. Bim. zum - blatte dienen, til Paaskud, Undskyldning; -ling, m. -es -e, almindelig Hundesteile, c.; -säge, f. -n, Stiksav, c.; -wort, n. -es -örter, Stikord, n.

Stichel, m. -s pl. s. sg. (i nogle Tilfælde) et Værktøi til at stikke med; især: Gravstik, c.; -ei, f. blot fig. Stikken, c. ub. pl.; Stikleri, n., stiklende Ord; pl. -en; -härig, aj. stridhaaret; (om Heste) stikkelhaaret (som har graae Haar blandt andre af anden Farve); -n, v. a. og n. m. h. fig. auf Einen, stikle, skose, give Stikpiller; (sjeld.) stikke ofte og med smaae Sting; -name, m. s. Spitzname; -rede, f. -n, Stikletale, c.; -wort, n. -es -örter, Stikleord, n.

Stick-fluß, m. -sses -üsse, Stikflod, c.; -husten, m. -s pl. s. sg. Qvæsehoste, c., en qvælende Hoste; -kunst, f. ub. pl. Broderekonst, c.; -muster, n. -s pl. s. sg. Broderemenster, n.; -stoff, m. -es -e, Qvæstof, n.; -werk, n. -es -e, Broderi, broderet Arbeide, n.

Stickel, aj. (Sydt.) steil.

Sticken, v. a. og n. m. h. udsye, baldyre, brodere; (foræld.) qvæles.

Sticker, m. -s pl. s. sg. Broderer, c.; -ei, f. b. T. Broderekonst, c. ub. pl.; Broderi, broderet Arbeide, n. pl. -en.

Stieben, v. i. 1) n. m. s. syge, fare afsted, flyve omkring som Støv; b. T. stöve; gestoben und geflogen, støiet eller fløiet. 2) a. faae til at støve om, stille ad.

Stief-altern, pl. ub. sg. Stifforældre (maaskee rettest Stiv-); -bruder, m. -s pl. s. sg. Halvbroder, c.; -geschwister, pl. ub. sg. Halvsødskende; -kind, n. -es -er, St-barn, n.; -mutter, f. -ütter, S-moder, c.; -ütterchen, n. -s pl. s. sg. S-modersblomst, c.; -mütterlich, aj. s-moderlig; -schwester, f. -n, Halvsøster, c.; -sohn, m. -es -öhne, S-søn, c.; -tochter, f. -öchter, S-datter, c.; -vater, m. -s -äter, S-fader.

Stiefel, m. -s -n, Støvle, c.; (undert.) Rør, n.; -ette, f. -n, Gamasch, Støvlet, c.; -holz, n. -es -ölzer, Støvleblok, c.; -knecht, m. -es -e, Støvleknegt, c.; -n, v. n. m. h. sich -, tage Støvler paa; især gestiefelt, bestøvlet; Erbsen, Bohnen -, stænge, sætte Stænger til; -schaft, m. -es -äfte, Støvleskaft, n.

Stieg, m. -es -e, undert. for Steig.

Stiege, f. -n, Snees, c. (20 Stykker); (n. St.) Stige, Trappe, c.

Stieglitz, m. -es -e, Stillits (Fugl), c.

Stiel, m. -es -e, Skaft, n.; Stilk, Stængel, c.; (n. St.) Støtte, c.; -en, v. a. sætte, forsyne med Skaft: eine Axt.

Stier, aj. vulg. s. starr.

Stier, m. -es -e, Tyr, c.

Stieren, v. d. T. 1) n. spkinge (især om Tyre). 2) n. m. h. (om Kvæg) være tyregal; stirre paa.

Stiergefecht, n. -es -e, Tyrefegtning, c.

Stift, 1) m. -es -e, Stift, c., et hovedløst Søm; især et tilspidset Redskab at strive el. ridse med; en Stump af en afbrukket Tand. 2) n. -es -e og -er, Stift, n., Stiftelse, Fundation, c.; (i Bibelen) Pagt, c., Forbund, n.

Stiften, v. a. forsyne med Stift el. Stifter; ein Schnürband -, sætte Dop paa; stifte, oprette: ein Reich, eine Schule, ein Bündniß, viel Gutes, Böses.

Stifter, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Stifter (-inde) c.

Stiftisch, aj. et Stift, en Stiftelse tilhørende.

Stifts-brief, m. -es -e, Stiftsdocument, n.; -frau, f. -en, Stiftsfrue, Canonesse, c.; -fräulein, n. -s pl. s. sg. Stiftsfroken, Kloster-, c.; -herr, m. -n -en, Stiftsherre, Dom-, Canonicus, c.; -mäßig, aj. som kan optages i et adeligt Stift.

Stiftung, f. -en, Stiften, Stiftelse, c.; -sbrief, m. -es -e, Indstiftningsbrev, Fundations-, n.; -sfest, n. -es -e, Stiftelsesfest, c.; -stag, m. -es -e, Stiftelsesdag, c.

Stilet, n. -es -e, Stilet, Dolk, c.

Still, (-e) aj. stille, (især med Verber: - stehen, sitzen, liegen, halten); (undert.) uden heftig Bevægelse; uden al Lyd og Tone; deraf stille! interj. stille! tys! uden stærk Støi, uden megen Larm: die -e Woche, der -e Freitag; -e Wasser sind tief, het stille Vand har den dybe Grund.

Stille, f. ub. pl. Stilhed, c.

Stillen, v. a. das Blut -, standse, stille; fig. stille: einen Aufruhr, die Schmerzen, seinen Hunger, seinen Durst; (om Begjerligheder) tilfredsstille; ein Kind -, give Die, give Bryst; (sjeld.) bringe til Taushed.

Stilleben, n. -s ub. pl. et stille, idylliſt Liv; et huusligt Liv.

Stillschweigen, n. -s ub. pl. Taushed, Stiltienhed, c.; - gilt für ja, den, der tier, samtykker; -d, aj. taus, stiltiende.

Stillstand, m. -es ub. pl. Stillestaaen, c.; fig. Stilstand, Standsning, c.

Stillsteben, n. -s ub. pl. Stillestaaen, c.; -d, aj. stillestaaende.

Stillung, f. -en, Standsning, Stillen, Dæmpning, Tilfredsstillelse, Patning, c.

Stimm-fähig, aj. stemmeberettiget; -gebung, f. -en, St-givning, c.; -hammer, m. -s -ämmer, St-hammer, c.; -pfeife, f. -n, St-pibe, c.; -recht, n. -es ub. pl. St-ret, c.

Stimme, f. -n, Stemme, især Menneske-, c. (i dette Ords Bem. i Dansk);

-mmebrheit, f. -en, Stemmesleerhed, c.; -nſammlung, f. -en, Stemmesamling, c.

Stimmen, v. 1) u. m. h. stemme, - ſammen, give sin Stemme. 2) a. stemme, egentl. et Instrument, men sig. ogsaa andre Ting: etw. nach etw.; Linien -, stemme En, underhaanden sige ham, hvorledes han skal demme el. handle; -mmung, f. -en, Stemning, c.

Stimmer, m. -s pl. f. sg. c.: (en Person, som stemmer musikalske Instrumenter; et Redskab dertil).

Stinken, v. i. n. m. h. stinke: nach etw.; vor Faulheit.

Stinkicht og -kig, aj. d. T. stinkende.

Stinkkäfer, m. -s pl. f. sg. stinkende Skarnbasse, c. [amerikansk Stinker.

Stinkthier, n. -es -e, Stinkdyr, n.,

Stint el. Stinz, m. -es -e, et Navn paa forskjellige Slags spiselige Flodfiske; Dvabde; Grundling, Smelt, c.

Stipendiat, m. -en -en, Stipendiat, s., som nyder godt af -dium, n. -s -dien, Stipendium, n.

Stirn, f. -en, Pande, c.; -bein, n. -es -e, Pandebeen, n.; -binde, f. -n, Korsklæde, Hovedbaand, n.; -rad, n. -es -äder, Kambjul, n.

Stöber, m. -s pl. f. sg. d. T. Stover, c. (et Slags Jagthunde).

Stöberig, aj. -es Wetter el. Stöberwetter, n. -s ud. pl. Sneefog, n.; Fygen med Snee.

Stöbern, v. a. og n. m. h. d. T. støve, flyve omkring som Støv, syge.

Stocher, m. -s pl. f. sg. et Redskab at stange med; især brugelig i Zahn-; -n, v. a. stange: die Zähne -.

Stock, m. -es 1) pl. -öcke, (Dim. -öckchen, n. -s pl. f. sg.) Stok, Stamme, c. (især kun om nogle Slags Planter); Wein -, Rosen -, Nelken -; en Zirat, som Bogtrykkerne anbringe i Begyndelsen og ved Enden af en Bog, og Bogbinderne paa Bindet; Vignette, c.; Stok, Kjep; d. T. Knippel, Prygl, c.; (n. St.) et Maal af en bestemt Længde; Stolte, Bjelke, Pille, c. (som et Konstord i nogle Tilfælde); Stang, c., Skaft, n., Blok, Klods, c., især Klods, hvortil Fangerne i Fængslet lænkes; ofte ogsaa Fængslet selv; Bistade, n. 2) pl. -e, Etage, c., Stokværk, n.; die -s, Fonds, Capital, Actier.

Stock-band, n. -es -änder, Stokkebaand, n.; -blind, aj. stokblind (reent blind); -dumm, aj. erkedum; -feder, f. -n, Skaftfjeder, c., den yderste Fjederpose i en Gaasevinge; -fiedel, f. -n, f. -geige; -finſter, aj. bælmørk; -fiſch, m. -es -e, Stokfisk, c.; fig. et enfoldigt Mske.; -fleckig, aj. plættet (af Fugtighed), jordslaget; -fremd, aj. ganske fremmed; -geige, f. -n, en lille Violin, Stokfiolin, c.; -haus, n. -es -äuſer, Stokhuus, n.; -holz, n. -es ud. pl. Knudebrænde, n.; -ig, aj. d. T. f. -fleckig; -knopf, m. -es -öpfe, Stokkeknap, c.; -laterne, f. -n, Stanglygte, c.; -meiſter, m. -s pl. f. sg. Stokmester, c.; -narr, m. -en -en, Ertenar; (fordum) Hofnar, c.; -roſe, f. -n, Stokrose, c.; -ſcheit, n. -es -e, Rodbrænde, Knude-, n.; -ſchilling, m. -es -e, Stokkeprygl; Pidskning, Hudflettning i Fængselet; -ſchlag, m. -es -age, Stokkeprygl, Slag af en Stok; -ſchnupfen, m. -s ud. pl. ter Snue, c. (som ikke vil flyde); -ſteif, aj. stiv som en Pind; -ſtille, aj. blikstille, domstille; -wache, f. -n, (hos Soldaterne) Stokhusvagt, Arrestantvagt, c.; -werk, n. -es -e, Stokværk, n., Etage, c.; im erſten -e, i Stuen; im zweiten -e, paa første Sal; (i Bjergv.) en stor Masse Ertz; -zahn, m. -es -e, Viisdomstand; (n. St.) Kindtand, c.

Stocken, v. 1) u. m. h. blot fig. standse, ophøre at bevæge sig; holde inde i Talen; stærkne, lebe sammen, blive tyk, blive jordslaget; stimle. 2) a. die Tücher (hos Dygm.) oprulle; ſich - (om Vexter) drive Sideskud; den Wein - (Sydt.) stænge, sætte Stænger til.

Stöcken, v. a. lægge i Bolt og Jern.

Stöckiſch, aj. forstokket, haardnakket, egensindig, tvær.

Stoff, m. -es -e, Stof, n., Materie, c.; fig. Aarsag, Anledning, Leilighed, c.; Stof, Silkestof, n. [Stof.

Stoffen, aj. Stoffes-, forfærdiget af

Stöhnen, v. n. m. h. stønne, give sig, vaande sig.

Stolle, f. -n, og -n, m. -s pl. f. sg. (Dim. -ölchen, n. -s pl. f. sg.) (i nogle Tilfælde) Masse, Deel, c.; Stykke, n.; især Blok, c. (kort, tyk Masse); (n. St.) et langt, smalt Hvedebred, Simle, c.; (i mange Tilfælde) Stotte, Stive, Stolpe, Fod, c. (under Noget); (blot i nogle Tilfælde) Afsætning, Fremragen, c.

Stollen, m. -s pl. f. sg. (i Bjergv.) Stolle, c. (en horizontal Gang el. Canal, hvis Eier kaldes -ner, m. -s pl. f. sg.).

Stolpern, v. n. m. f. d. T. snuble, dingle, tabe Ligevægten i Gangen; fig. snuble, begaae en Feil, forsee sig.

Stolz, aj. stolt: auf etw., af Noget; (undert.) hovmodig, over-; (næsten foræld.) prægtig, skjen, i sit Slags fortræffelig.

Stolz, m. -es ud. pl. Stolthed, c.; et Fortrin, i hvis Besiddelse man foler sig opheiet over Andre.

Stolziren, v. n. m. h. d. T. mit etw., prange, prunke; auf etw., være stolt af, broute.

Stöpfel, m. -s pl. f. sg. Prop, c.;

Digitized by Google

sig. et lille, tykt Mske.; undert. ogsaa et dumt Mske.

Stopfen, v. a. stoppe: den Tabak in die Pfeife, el. d. T. eine Pfeife Tabak; fig. stoppe: d. T. Eim. den Mund, faae til at tie; Gänse ꝛc. –, gjøre fede; ein Loch in einem Zeuge; einen Strumpf ꝛc.; (i nogle Tilfælde) standse, hæmme: den Durchfall; das Nasenbluten.

Stopfer, m. -s pl. s. sg. Stopper, c.: (En, som stopper; et Redskab til Stoppen).

Stopfgarn, n. -es -e, Stoppegarn, n.

Stopfnadel, f. -n, Stoppenaal, c.

Stoppel, f. -n, Stub, c. (paa en afmeiet Ager); Wore, n.; de endnu i Huden værende Fjederposer paa Fjederkreature; -butter, f. ud. pl. Woresmør; Augustmaanedssmør, n.; -korn, n. -es ud. pl. Sommersæd, c.

Stoppeln, v. a. eftersamle (den ved Meiningen affaldne Sæd; enkelt opsamle andre tilbageblevne Frugter); første Gang pløie den med Stubbe bedækkede Mark; fig. samle og søge meisommeligen, uden Valg; strive sammen af andre Beger, compilere.

Stoppine, f. -n, Kanonlunte, c.

Stoppler, m. -s pl. s. sg. en Sammenplukker; (foragt.) en Compilator.

Stöpsel, m. -s pl. s. sg. Prop, Tol, c., Spunds, n.

Stör, m. -s -e, Ster (Fisk), c.

Storax, m. -es ud. pl. Storax, en Gummi, som udsiver af -baum, m. -es -äume, Storaxtræet.

Storch, m. -es -örche, Stork, c.; -schnabel, m. -s -äbel, Storkesnabel, c. (fig. Navnet paa en Plante; Høveredskab, n., Kran, c.; et Redskab til at eftergjøre en Afridsning større el. mindre med).

Stören, v. 1) n. m. h. rode omkring i, især for at søge. 2) a. forstyrre: Einen, eine S. –.

Störer, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Forstyrrer, (-inde) c.

Störrig, aj. ubøielig, dog blot fig. haardnakket, stivsindet, halsstarrig; gjenstridig; streng, haard; -keit, f. ud. pl. U-hed, H-hed, St-hed, H-hed, G-hed, St-hed, H-hed, c.

Störung, f. -en, Forstyrrelse, c.

Stoß, m. -es -össe, (Dim. -össchen, n. -s pl. s. sg.) Stød, n.; (undert.) Stik med en Sabel; fig. seinem Herzen einen – geben, paalægge sig Tvang; das giebt seiner Gesundheit einen –, et Stød, Knæk; (i nogle Tilfælde, især som et Konstord) det, hvorpaa man støder, el. hvorpaa Noget støder; Enden af et Rum; s. Nabe; Hob, Dynge, Bunke, c. (som staaer lodret); (n. St.) fig. Gump, c., Bagdelen paa Fjederkreature; Kalvekolle, Bede-, c.

Stoß-degen, m. -s pl. s. sg. Kaarde at stede med; -gebet, n. -es -e, d. T. Hjertesuk, n., en kort Bøn; -gewehr, n. -es -e, ethvert Vaaben at stede el. stikke med; -klinge, f. -n, en Klinge at stede el. stikke med; -maus, f. -äuse, Markmuus, c.; -seufzer, m. -s pl. s. sg. Hjertesuk, n.; -trog, m. -es -öge, Pakketrug, -bræt, n.; -vogel, m. -s -ögel, Rovfugl, c.; -weise, av. stedevis.

Stößel, m. -s pl. s. sg. Steder, c. (at stede med).

Stoßen, v. i. 1) a. stede: etw. zu Boden, Einen über den Haufen, over Ende; Pfeffer; stikke med Kaarden; fig. etw. von sich –, vise med Foragt tilbage; sich an etw. –, have en Betænkelighed ved; es stößt sich noch an etw., det hindres, opholdes derved; zwei Stücke zusammen –, nærme med Enderne til hinanden; forbinde paa den Maade, især hos Skræddere og Snedkere. 2) n. m. h.: an etw. –, stede ned paa (om Rovfuglene); in das Horn, in die Trompete –, stede. 3) n. m. s. stede, især om et Skib: auf den Grund –; fig. zu Eim. (i Krigsv.), forene sig med; auf Einen –, møde uformodentlig; auf etw. –, finde, træffe af en Hændelse; an etw. –, grændse til, berøre.

Stößer, m. -s pl. s. sg. en Person, som støder, f. Ex. i et Apothek; et Dyr, som støder, hugger ned, især: en Rovfugl; Steder, c. (et Redskab at stede med).

Stößig, aj. tilbøielig til at stede; (især om Dyr med Horn) stangende.

Stotterer, m. -s pl. s. sg. Stammer, c.

Stottern, v. 1) n. m. h. stamme, hakke, stede i Talen. 2) a. etw. –, fremstamme.

Strack, aj. (forældr.) lige; -es Fußes, paa staaende Fod; -es Weges, ligefrem.

Stracks, av. sig. (sjeldn.) strax, paa Øieblikket; (forældr.) lige; punktlig, nøie; ogsaa stracklich.

Straf-bar, aj. strafbar, strafskyldig; -barkeit, f. ud. pl. St-hed, c.; -fall, m. -es -älle, (Retssp.) et Tilfælde, hvor Straf finder Sted; -fällig, aj. strafældig, strafskyldig; -fälligkeit, f. ud. pl. St-hed, c.; -geld, n. -es -er, Pengebod, Mulkt, c.; -gericht, n. -es -e, (i Theol.) Straffedom, c.; -gesetz, n. -es -e, Straffelov, c.; -göttinn, f. -en, Straffegudinde, c.; -los, aj. straffes, straffri; -mittel, n. -s pl. s. sg. Strafmiddel, n.; -prediger, m. -s pl. s. sg. Straffeprædikant, c.; -predigt, f. -en, Straffeprædiken, c.; -tag, m. -es -e, Straffedag, c.; -würdig, aj. strafværdig; -würdigkeit, f. ud. pl. Strafværdighed, c.

Digitized by Google

Strafe, f. -n, Straf, Revselse, Tugtelse, c.; (undert.) Pengestraf, Mulkt, c.; -n, v. a. straffe: Einen wegen eines Verbrechens; Einen am Leben; an Geld; ein Verbrechen, afstraffe; (undert.) tugte, revse, bøbreide, foreholde; Einen Lügen -, bestylde for.

Straff, aj. stram; -heit, f. ud. pl. Stramhed, c.

Straflich, aj. lastværdig, som kan dadles; d. T. streng; (sjeld.) straffældig, strafværdig; -keit, f. ud. pl. L-hed, Strenghed, St-hed, c.

Strahl, m. -es -en, Straale; Lys-, Vand-, c.; fig. om mange Slags lige Linier; (især Sydt.) Lyn, n., Lynstraale, c.; (foræld.) Pil, c.; -en, v. a. og n. m. h. straale; -enbrechung, f. ud. pl. Straalebrækning, Refraction, c. (i Optiken); -enkrone, f. -n, Straalekrone, Glorie, Nimbus, c.; -icht, aj. straaleagtig; -ig, aj. blot fig. straalefuld, som har Straaler.

Sträbne, f. -n, (hos Naalem.) en Pakke afmaalt Traad til Knappenaale; Fed, n., et bestemt Antal Traader spundet Garn.

Stramm, aj. d. T. stram.

Strampeln, v. a. og især n. m. h. trippe, trampe. [stampe.

Strampfen, v. a. og især n. m. h.

Strand, m. -es ud. pl. Strand, c.; -gerechtigkeit, f. ud. pl. Strandings-Jurisdiction; -gut, n. -es -üter, Strandingsgods, strandet Gods, n.; -recht, n. -es -e, Strandret; Strandrettighed, c.; -reiter, m. -s pl. s. sg. Strandrider, c.

Stranden, v. n. m. s. strande; -dung, f. -en, Stranding, c.

Strang, m. -es -änge, Strikke, Streng, c. (af trække i); især: Strikke, c. (som bruges ved Hængning); fig. Straffen at hænges.

Stranguliren, v. a. strangulere.

Strangurie, f. ud. pl. Strangurie, Koldpis, c.

Strapaze, f. -n, Strabads, Meie, Besvær, c.; -aziren, v. a. strabadsere.

Straße, f. -n, Vei, Lande-; Gade, c.; Stræde, n. (et snevert Vand mellem to Lande); -nbereiter, m. -s pl. s. sg. Veipatrol, c.; -nraub, m. -es ud. pl. Stratenroveri, n.; -nräuber, m. -s pl. s. sg. Stratenrover, Stimand, c.; -nräuberei, f. -en, Stratenroveri, n.; -nräuberisch, aj. stratenroveragtigt.

Straube, f. -n, (i nogle Tilfælde) en med en ru Overflade forsynet Ting; en saadan ru Overflade.

Sträuben, v. a. reise i Veiret; især sich -; fig. sich wider etw. -, heftig modsætte sig, vægre sig for, krympe sig ved.

Straubig, (-räubig) aj. stridt, som staaer i Veiret som Børster; især om Haar og Fjeder. [big.

Straubig, aj. modstrædende; s. Strau-

Strauch, m. -es -auche og d. T. -äucher, Buft, Buskvart, c.; -artig, aj. buskagtig; -dieb, m. -es -e, Stratenrover, Stimand, c.; -werk, n. -es -e, Buskværk, n.

Straucheln, v. n. om Personer m. s. om Fødderne m. h. snuble.

Strauß, m. -es 1) pl. -äuße, d. T. ogsaa pl. -außer (Dim. -außchen, n. -s pl. s. sg.) Buft, Dust; især Blomsterbost, Bouquet, c. 2) pl. -e, Struds, c. 3) pl. -äuße, (forald.) Kamp, Dyst, Strid, Trafning, c.; -ei, n. -es -er, Strudsegg, n.; -feder, f. -n, Strudsfjeder, c.; -hahn, m. -es -ähne, Brushane, c.; -vogel, m. -s -ögel, Strudsfugl, c. [hos Kjøbmænd.

Strazze, f. -n, Strazze, Kladdebog

Strebe, f. -n, en straa staaende Stette, Stiver, c.; ud. pl. Modstand, c. (n. St.) Assiven, c.

Streben, v. n. m. h. stræbe; wider etw. -, modstræbe, sætte sig imod; nach etw. -, tragte ivrig efter.

Strebepfahl, m. -es -ähle, Assigningspæl, c. [ningspille, c.

Strebepfeiler, m. -s pl. s. sg. Stiv-

Strebsam, aj. stræbsom; -keit, f. ud. pl. St-hed, c.

Streckbar, aj. som lader sig udstrække, udstrækkelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Strecke, f. -n, Strækning, c., et Rum af en ubestemt Storrelse, c.; (undert.) et Værktei til at strække med.

Strecken, v. a. strække, række; fig. strække, kaste: sich in das Gras; das Gewehr.

Streich, m. -es -e, Stryg, især: Slag, Hug, n.; Streg, c., Puds, n.

Streich-brett, n. -es -er, Muldbræt, n., -fjæl, c.; -garn, n. -es -e, s. Streichen, v. a.; -käse, m. -s ud. pl. blodgjort Ost, som lader sig smere ligesom Smør; -nadel, f. -n, (hos Guld- og Selvarb.) Strygenaal, Probere-, c.; -stein, m. -es -e, Strygesteen, Probersteen, c.; -vogel, m. -s -ögel, Trækfugl, c.; -zeit, f. -n, den Tid, paa hvilken Trækfuglene komme vl. drage bort; Løbetid, Parre-, Lege-, c. (visse Dyrs).

Streiche, f. -n, et Værktei at stryge med, som Uldkarte, Uldkam; (hos Bagerne) en Pensel af Kornax.

Streicheln, v. a. stryge (med Haanden), klappe.

Streichen, v. i. 1) n. m. s. stryge ved Hidsning, (blot Nordt. hos Arbeidsfolk); herum - (foragt.) stryge om, gaae, løbe hurtigt. 2) n. m. h. undert. ogsaa m. s. stryge, bevæge sig hurtigt (om Luften og Vinden); stryge,

Digitized by Google

drage, flyve, (om nogle Fugle især Rovfugle); fig. stryge, fare hen af et andet Legeme; strække sig; (Jagtsp. om Hunde, Ræve, Ulve og Losser) lobe, parre sig; (om Fiskene) lege. 3) a. stryge: (i Skibssp.): die Segel, die Flagge; ogsaa vor Einem -; eine Katze -, klappe; især: Butter auf das Brod, ein Pflaster -, smere; das Messer auf dem Stahle -; Lerchen -, fange med et Garn (Streichgarn), som trækkes over dem paa Jorden; mit Ruthen -, slaae; fig. etw. heraus -, udhæve, rose urimeligt, udbasune.

Streicher, m. -s pl. s. sg. Stryger, en Person, som stryger; et Værktei, at stryge med.

Streif, m. -es 1) -en, el. -n, m. -s pl. s. sg. Strimmel, c., et langt smalt Legeme; Stribe, c. 2) pl. -e, Streifetog, n.

Streif=erei, f. -en, Streiferi, n.; -=ig, aj. stribet; -jagen, n. -s pl. s. sg. Klappejagt, c.; -partei, f. -en, Streifparti, n.; -schuß, m. -sses -üsse, Streifskud, n.; -wunde, f. -n, Streifesaar, n.; et let Saar; -zug, m. -es -üge, Streiftog, n.

Streifen, v. 1) n. m. h. og undert. m. s. strabe, flure, streife, stryge skarpt hen af: sich ein wenig an die Hand; (om Soldater, Politiebetjente og deslige) streife om, stryge omkring. 2) a. strabe, forsyne med Striber; afkræmme Huden, slaae: einen Hasen; afrive: die Blätter von einem Zweige.

Streinen, v. n. (Sydt.) stryge omkring; -einer, m. -s pl. s. sg. Landstryger, c.

Streit, m. -es -e, Strid, c.; fig. Strid, Modstand, Modsigelse, c.: der - der Pflichten.

Streit=axt, f. -äxte, Stridsøxe, c.; -bar, aj. stridbar; d. T. (undert.) for: streitig; -barkeit, f. ud. pl. Stridbarhed, c.; -frage, f. -n, Stridsspørgsmaal, n.; -genoß, m. -ssen -ssen, Medstrider, Vaabenbroder, c.; -hammer, m. -s -ämmer, Stridshammer, c.; -ig, aj. stridende, i Strid sammen; stridig, som strides om; -igkeit, f. -en, Stridighed; Ordstrid, c.; -kolben, m. -s pl. s. sg. Stridskølle, c.; -kräfte, pl. Stridskræfter; -luft, f. ud. pl. Stridslyst, c.; -punkt, m. -es -ünkte, Stridspunkt, n.; -roß, n. -sses -sse, Stridshest, c.; -sache, f. -n, Sagen, hvorom der strides; -schrift, f. -en, Stridsskrift, n.; (undert.) Disputats, c.; -sucht, f. ud. pl. Trættelyst, Disputeresyge, c.; -süchtig, aj. trættelysten, disputeresyg; -wagen, m. -s pl. s. sg. Stridsvogn, c.

Streiten, v. i. n. m. h. stride: für das Vaterland; mit Vm. wider, über eine S.; sich -, trættes; fig. mit Mangel; wider die Natur, stride.

Streiter, m. -s pl. s. sg. Strider, Stridsmand, c.

Streng (-er, -gst) aj. streng, ueftergivende, haard; d. T. starp; (om Kulden især) streng, starp, haard; (undert. som av.) af al Magt; af alle Kræfter; snever, tæt til Kroppen; (i Bjergv.) haard.

Strenge, f. ud. pl. Strenghed, Haardhed, Skarphed, Punktlighed, c.

Strengflüssig, aj. haard, vanskelig at faae til at smelte.

Streu, f. 1) ud. pl. Strøelse, c. 2) pl. -en, Straalele, n.

Streubüchse, f. -n, Strøebesse, som: Sukker-, Peber-, c.; især: Sandhuus, n.

Streuen, v. a. strøe: Strob, Sand; fig. udbrede, udsprede.

Streüsand, m. -es ud. pl. Strøesand, n.

Strich, m. -es -e, Streg, n., en hestig Bevægelse (især Fuglenes); Streg, n., Vei, Retning, c. (en Tings); Flok, Hob, c. (Fugle, som flyve med hverandre); (om Fiskene) Legen og den unge Yngel i det første Aar; ud. pl.; Streg, n. (paa langs af en Tings Overflade); (undert.) Streg, n. (paa et Instrument); der - der Lerchen, Lærkefangst med et eget Slags Garn; s. Streichen, v. a.; Streg, Linie; Stribe, c., Streg, Penne-, n., Strækning, c.

Strichelchen, n. -s pl. s. sg. d. T. en liden Streg, en liden Linie.

Strichregen, m. -s pl. s. sg. Byge=regn, Iling, c.

Strick, m. -es -e, Strikke, c.; -beutel, m. -s pl. s. sg. Strikkepung, c.; -garn, n. -es ud. pl. Strikkegarn, n.; -leiter, f. -n, Strikkestige, Toug-, c.; -nadel, f. -n, Strikkepind, c.; -zeug, n. -es -e, Strikketei, n.

Stricken, v. a. strikke: Netze, Strümpfe. (-en, Strikker (-ster, c.)

Stricker, m. -s pl. s. sg. (-inn, f.

Striese, f. -n, d. T. (n. St.) Strimmel, c.

Striegel, f. -n, Strigle, c.; (i Bjergv.) Tap, c.; -n, v. a. strigle; fig. d. T. Linen, gjennemhegle, prygle dygtig af.

Strieme, f. -n, Stribe, c. (især af et Pidsleslag).

Striemen, v. a. blot partic. gestriemt, stribet, som har Striber.

Striemig, aj. stribet.

Striez, m. -es -e, el. -el, m. -s pl. s. sg. (ogsaa f. -n) d. T. (n. St.) et langt, smalt og tykt Legeme; især et i langagtig Form bagt Brod.

Strippe, f. -n, Stroppe, c.

Strittig, aj. s. Streitig.

Stroh, n. -es ud. pl. Halm, Straa, n.

Stroh=band, n. -es -änder, Halmbaand, n.; -bett, n. -es -en, Straaleie, n.; -butter, f. ud. pl. Vinter=

ſmør, n.; -dach, n. -es -ächer, Straatag, n.; -decke, f. -n, Straatæppe, n.; -farben el. -big, aj. ſtraafarvet; -fiedel, f. -n, Straafiol, c., et muſikalſk Inſtrument, ſom beſtaaer af tynde, paa Straa liggende Pinde, hvorpaa man ſlaaer med ſmaae Hammere; -gelb, aj. ſtraagul; -halm, m. -es -e, Halmſtraa, n.; -hut, m. -es -üte, Straahat, c.; -hütte, f. -n, Straahytte, c.; -junker, m. -s pl. ſ. sg. (foragt.) Straajunker; Landjunker, c.; -kopf, m. -es -öpfe, Dumrian, c.; -korb, m. -es -örbe, Straakurv, c.; -kranz, m. -es -änze, Straakrands, c.; -mann, m. -es -önner, Straamand, c.; -ſack, m. -es -äcke, Halmſæk, -dyne, c.; -teller, m. -s pl. ſ. sg. Straatallerken, c.; -wein, m. -es -e, en Art Viin, ſom presſes af Druer, der nogle Uger ligge udbredte paa Straa; -wiſch, m. -es -e, Halmviſk, c.; -wittwe, f. -n, Kone og -s wittwer, m. -s pl. ſ. sg. en Mand, ſom en kort Tid er uden Ægtefællen (f. Spog). [af Straa.

Strobern (ſtrö-) aj. (ſjeld.) Straa-,

Strom, m. -es -öme, Stremmen, c.; Strøm, c.; fig.: der - der Zeit; ogſaa: en ſtor Mængde: ein - von Thränen. [me; ſtimle.

Strömen, v. n. m. h. og a. ſtrøm-

Strömling, m. -es -e, Sild, almindelig -, eſterſeiſt -, c.

Stromweiſe, aj. ſtrømmevis.

Strophe, f. -n, Strophe, c.; d. T. Vers, n. [Stroppe, c.

Stropp, m. -es -e (el. -en) (Sejl.)

Stroſſe, f. -n, (i Bjergv.) en Affats i Ertsgangene. Den, der afhugger Ertſen i ſaadanne Affats kaldes -nhauer, m. -s pl. ſ. sg.

Ströter, m. -s pl. ſ. sg. (forældr.) Stratenrover, c.

Strotzen, v. n. m. h. overfylde, i høieſte Grad opſpændt, ſtiv af indvortes Fylde; bugne; fig. mit etw. -, (undert.) prale.

Struck, m. -es ub. pl. et let Uldtøi af alleſlags Farver.

Structur, f. -en, Struetur, c.

Strudel, m. -s pl. ſ. sg. Strudel, Hvirvel, c., Havſvælg, n.; -n, v. n. m. h. hvirvle ſig, være meget urolig, ſættes i heftig Bevægelſe; -kopf, m. -es -öpfe, et lidenſkabeligt, hidſigt, opfarende Meſte.

Strumpf, m. -es -ümpfe, Vul, Stamme, Krop, c.; Strompe, Hoſe, c.; -s band, n. -es -änder, Strompebaand, Hoſe-, n.; -ſtricker, m. -s pl. ſ. sg. Strompeſtrikker, c.; -wirker, m. -s pl. ſ. sg. Strompevæver, c.

Strunk, m. -es -ünke, Stilk, Stok, Stamme, c. (paa Planter).

Strunt, m. -es ub. pl. (Nordt.) Snavs, Drak, n.; -jäger, m. -s pl. ſ. sg. Struntjæger (Fugl) c.

Strunze, f. -n, vulg. og foragt. et ſtort, ſtærkt Fruentimmer. [dom).

Strupfe, f. -n, Muk, c. (Heſtefyg-

Strupfen, v. a. afrive med Magt; (Sydt.) ſammenkrympe, indſvinde.

Struppe, f. -n, ſ. Strupfe; d. T. ſ. Strippe. [(om Haaret).

Struppig, aj. d. T. rjuſket, ſtridt,

Stubbe, f. -n el. -n, m. -s pl. ſ. sg. (Nordt.) Stub, c.

Stubchen, n. -s pl. ſ. sg. et lidet Kar; en liden Stue; Stob, n. (et Maal paa to Potter).

Stube, f. -n, Stue, c.

Stuben-arreſt, m. -es -e, Stuearreſt, c.; -burſch, m. -en -en, d. T. Stuekammerat (Contubernal) c.; -gelehrte, m. -n -n, Stuelærd, c. (ſom ikke kjender Verden uden af Bøger); -genoß eg -geſell, m. -en -en, ſ. -burſch; -s hündchen, n. -s pl. ſ. sg. Stuehund, c.; -mädchen, n. -s pl. ſ. sg. Stuepige, c.; -ſiech, aj. ſyg af for megen Indeſidden; -thür, f. -e, Stueder, c.; -uhr, f. -en, Stueuhr, n.

Stüber, m. -s pl. ſ. sg. Næſeſtyver, c.; Styver, Teſtilling, c.

Stubich el. -übich, m. -es -e, Pakfad, n., -tende, c.

Stück, n. -es -e, (med et Talord foran pl. ſ. sg.) Stykke, n. (i dette Ords Bem. i Danſk); die -e losbrennen, Kanonerne; in allen -en, i alle Sager, alle Omſtændigheder; von freien -en, af egen Drift.

Stück-faß, n. -ſſes -äſſer, Stykfad, n. (et ſtort Viinfad); -gießer, m. -s pl. ſ. sg. Kanonſtøber, c.; -gut, n. -es -üter, Stykgods, n.; -junker, m. -s pl. ſ. sg. Stykjunker, c.; -knecht, m. -es -e, Stykknegt, -ſvend, c.; -kugel, f. -n, Kanonkugle, c.; -pulver, n. -s pl. ſ. sg. Kanonkrud, n.; -weiſe, aj. ſtykkevis; Stykke for Stykke; -s werk, n. -es -e, Stykkeværk, n.: ſammenſat af enkelte Stykker; fig. ufuldkommen Kundſkab; -wiſcher, m. -s pl. ſ. sg. Kanonviſker, c.; -zapfen, m. -s pl. ſ. sg. Kanonprop, c.

Stückchen, n. -s pl. ſ. sg. et lidet Stykke; ogſaa: en liſtig Handling, en Streg.

Stückeln, v. a. udſtykke, dele i ſmaae Stykker; ſammenſtikke, ſammenſætte af ſmaae Stykker.

Stücken, v. a. udſtykke, dele i Stykker; ſtykke ſammen, ſammenſætte af Stykker: ein Kleid, das Tuch.

Student, m. -en -en, Student, c.; -jahre, pl. Studenteraar; -leben, n. -s ub. pl. Studenterliv, n.

Studium, n. -s -dien, Studium, n.

Studiren, v. a. og n. m. h. ſtudere,

Digitized by Google

ſøge at udforſke; auf etw.; eine S. -.

Studium, n. -s -dien, Studium, n.

Studirſtube, f. -n, Studereſtue, c.

Stufe, f. -n, Trin, Trappe-, n.; fig. Trin, n., Grad, c.; (i Bjergv.) et i Stenen indhugget Tegn; et afhugget Stykke Malm el. Steen.

Stufen, v. a. (i Bjergv.) ſlaae, hugge med Meiſelen.

Stufen=erz, n. -es -e, (i Bjergv.) reen Ertz, ſom blot behøver at udſlaaes; -gang, m. -es -änge, gradviis Fremſkriden, Gradation, c.; -leiter, f. -n, Trappeſtige, c.; -jahr, n. -es -e, hvert fyvende Aar af et Mſtes Levealder; Vexelaar, n.; -weiſe, av. gradviis; iſær fig. lidt efter lidt, efterhaanden.

Stuhl, m. -es -ühle, (Dim. -ühlchen, n. -s pl. ſ. sg.) Stol; Natſtol, c., Natſtriin, n.; fig. Stolgang, og Excrementerne ſelv; fig. (foræld.) fyrſteligt Sæde; Dommerſæde, n.; nu blot om geiſtlige Fyrſters Throne, iſær Pavens; i Sammenſ. for: Ret, Jurisdiction, c.; f. Ex. Schöppen-; fig. blot i Haupt-, Hovedſtol, c. (foræld.) Støtte, c.

Stuhl=gang, m. -es -änge, Stolgang, Aabning, c.; ligel. Excrementer; -kappe, f. -n, Stolebetræk, n.; -lehne, f. -n, Rygſtød, n.; -wagen, m. -s pl. ſ. sg. holſteenſk Vogn; -zapfen, m. -s el. hyppigere -äpfchen, n. -s pl. ſ. sg. Stolgangspille, Purgeer-, Stik-, c.; -zwang, m. -es ud. pl. haardt Liv, Forſtoppelſe, Obſtruction, c.

Stülpe el. Stulpe, f. -n, Dækſel, Laag, n.; Hatteſkygge; Stovlekrave, c.

Stülpen, v. a. bedække med Laag, lægge Dækſel paa; omvende, omſtyrte, vende op og ned paa, endevende; ſlaae om, ſlaae op; iſær i Sammenſ.

Stumm, aj. ſtum, maalløs; ogſaa fig.

Stummel el. Stü-, m. (undert. n.) -s pl. ſ. sg. d. T. Stump, c., et lidet Stykke.

Stümmeln, v. a. afſtumpe, ſtudſe; brugeligere ver-; -lung, f. -en, Afſtumpning, c.

Stummheit, f. ud. pl. Stumhed, [Maalloshed, c.

Stümper, m. -s pl. ſ. sg. Stymper, Fuſter, c.; -ei, f. -en, Fuſteri, n.; -haft, aj. ſtymperagtig; -n, v. a. og n. m. h. fuſke paa; ogſaa ſtümpeln.

Stumpf, aj. ſtumpet, af-; ſtump, ſlov; fig. er wird -, d. T. affældig, af Alder ſvag og kraftløs; -e Zähne, deige, emme af ſuur Frugt; -er Wein, flau, mat; -e Augen, tykke, dumme.

Stumpf, m. -es -ümpfe el. -en, m. -s pl. ſ. sg. (Dim. -ümpfchen, n. -s pl. ſ. sg.) Stump, c., et lidet Stykke.

Stumpf=naſe, f. -n, Stumpnæſe, Brak-, c.; -näſig, aj. ſtumpnæſet, brak-; -ſchwanz, m. -es -änze, Stumprumpe, c.; -ſchwänzig, aj. ſtumprumpet; -ſinn, m. -es ud. pl. Sandſeſlohed, Dumhed, c.; -ſinnig, aj. ſandſeſlov, dum, ſtupid; -ſinnigkeit, f. ud. pl. Sandſeſlohed, c.; -winkel, m. -s pl. ſ. sg. Stumpvinkel, c.; -winkelig, aj. ſtumpvinklet.

Stümpfen (ſtü-), v. a. ſlove, gjøre ſtump, ſlov; d. T. gjøre ſtumpet, kappe.

Stümpler, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Stümper.

Stunde, f. -n, Time, c.; vor, auf einer -, for, paa en Times Tid; Tieblik, n., Stund, c.: keine ruhige - haben; zur -, paa Tieblikket; zur gewöhnlichen -, til ſædvanlig Tid; ſobald die - ſchlägt, Klokken; ¼ Mil; en liden Deel af et ſtort Rum; (hos Landm.) ¼₂ Deel af en Cirkel; fig. d. T. Underviisning, ſom gives timeviis; Time, c.

Stunden, v. a. beſtemme Tiden; give Tid, give Stunder, give Friſt.

Stunden=glas, n. -es -äſer, Timeglas, n.; d. T. Time, c.; -lang, aj. ſom varer een el. flere Timer; -lehrer, m. -s pl. ſ. sg. Timelærer, c.; -rufer, m. -s pl. ſ. sg. Nattevægter, c.; -weiſe, aj. timeviis; -zeiger, m. -s pl. ſ. sg. Timeviſer, c.; d. T. Timeglas, n.; Solviſer, c.

Stündig, aj. ſom varer een Time; blot i Sammenſ. zwei - ꝛc.

Stündlich, aj. ſtedſe, beſtandig, til enhver Time; fra Time til Time.

Stunze, f. -n, (n. St.) et Slags Kar, Balle, Stribe, c.

Stur, aj. (Nordt.) ſuur; fig. vred, forbittret.

Sturm, m. -es -ürme, Storm, c. (i dette Ords Bem. i Danſk).

Sturm=bock, m. -es -öcke, Stormbuk, c. og -dach, n. -es -ächer, St-tag, n. (ſom fordum brugtes ved Stormleben); -glocke, f. -n, St-klokke, c.; -haube, f. -n, St-hue, c.; Krukſnekke (Musling); -hut, m. -es -üte, St-hat, c.; -leiter, f. -n, St-ſtige; Brand-, c.; -ſchritt, m. -es -e, St-ſtridt, n.; -vogel, m. -s -ögel, St-fugl (Procellaria), Petrel, c.; -voll, aj. ſt-fuld; -wetter, n. -s pl. ſ. sg. St-veir, n.; -wind, m. -es -e, St-vind, c.

Stürmen, v. 1) n. m. h. ſtorme (gjøre en heftig af en voldſom Bevægelſe hidrørende Larm; iſær om Vinden); ogſaa impers. es ſtürmt; d. T. klemte, røre Stormklokken. 2) a. ſtorme, be-: ein Haus -; eine Feſtung -, lobe Storm mod.

Stürmer, m. -s pl. ſ. sg. Stormer, Be-, c.; et ſtormende Mſte.

Stürmiſch, aj. ſtormende, heftig, frembruſende.

Sturz, m. -es -ürze, Styrtning, c., et ↓ludſeligt Fald, et pludſeligt Anfald;

Digitized by Google

n. -es -e, stemplet Papir, n.; -schneider, m. -s pl. s. sg. Stempelskærer, c.

Stenge, f. -n, (Skibsfr.) Stang, hvormed Masten oventil forlænges.

Stengel, m. -s pl. s. sg. Stængel, Pind, c.; (paa en Plante) Stilk, c.; -n, v. n. m. h. skyde Stængel.

Steppe, f. -n, (n. St.) Hede, c., -land, n.

Steppen, v. a. stikke, udsye paa Klæder.

Steppseide, f. ud. pl. Stikningssilke, c.

Steppstich, m. -es -e, Stikningssting.

Sterbe-bett, n. -es -en, Dødsseng, c.; -fall, m. -es -älle, Dødsfald, n.; Rettighed til ved en Livegens Død at tilegne sig en Deel af sammes Efterladenskab; -haus, n. -es -äuser, Liighuus, Sorge-, n.; -hemd, n. -es -e, Ligskjorte, -særk, c.; -jahr, n. -es -e, Dødsaar, n. (i hvilket En er død); -kleid, n. -es -er, Liigklæde, n., -dug, c.; -lied, n. -es -er, Liigsang, -psalme, c.; -liste, f. -n, Dødeliste, c.; -stunde, f. -n, Dødstime, c.; -tag, m. -es -e, Dødsdag, c.

Sterben, v. i. n. m. s. dø: an einer Krankheit; vor Alter; hungers; über etw., medens man var beskæftiget dermed; auf etw., dø paa, paastaae Sandheden af en Ting til det Yderste; fig. ophøre at være, uddø.

Sterben, n. -s ud. pl. Død, Dødstime, c.; d. T. smitsom Sygdom.

Sterbenskrank, aj. dødsyg, dødelig syg.

Sterblich, aj. dødelig, Døden underkastet; som av. til Døden, meget heftigt: ein Mädchen - lieben; der -e, den Dødelige, Mskt.; das -e, det Dødelige, Mskts dødelige Legeme; -keit, f. ud. pl. Dødelighed, c.; det timelige, forgængelige Liv; Dødeligheden (i et vist Tidsrum paa eet Sted, i eet Land).

Sterbling, m. -es -e, et dødt Kreatur, især Faar; en Dødelig, et dødeligt Mske.; fig. en forgængelig Ting.

Steriotypen, pl. ud. sg. Steriotyper.

Sterlet, m. -es -e, Sterlet, c. (Fisk).

Sterling, m. -es -e, Sterling (en engelsk Regningsmynt; blot i Forbindelse med Pfund, Schilling og Pfennig).

Stern, m. -es -e, Stjerne, c.; fig. hvad der i Skikkelse ligner en Stjerne, f. Ex. den midterste, sorte Plet i Øiet, Blis; Ordensstjerne, c.

Stern-anis, m. -es ud. pl. Stjerneanis, c.; -bild, n. -es -er, St-billede, n.; -deuter, m. -s pl. s. sg. St-tyder, Astrolog, c.; -deutung, f. -en, St-tydning, c.; -deuterei, f. -en, St-tyderi, n., Astrologie, c.; -hell, aj. d. T. st-lyst; -himmel, m. -s ud. pl. St-himmel, c., det umaadelige Rum, hvori St-rne ere; -klar, aj. st-klar; -kunde, f. ud. pl. Astronomie, c.; -kundige, m. -s pl. s. sg. Astronom, c.; -puze, f. -n, d. T. St-skud, n.; -rad, n. -es -äder, Kamhjul, n.; -schanze, f. -n, St-standse, c. (i Form af en Stjerne); -schnuppe og -schnauze, f. -n, St-skud, n.; -seher, m. -s pl. s. sg. (fordum) Astronom; (nu undert.) St-tyder, c.; -voll, aj. st-fuld; -warte, f. -n, astronomisk Taarn, Observatorium, n.

Sternen-bahn, f. -en, Stjernebane, c.; -heer, n. -es -e, St-hær, c.; -himmel, m. -s ud. pl. St-himmel, c.; -lauf, m. -es ud. pl. St-løb, n.; -licht, n. -es -er, St-lys, n.

Sterz, m. -es -e el. -e, f. -n, d. T. Stjert, Hale, Svands, Rumpe, c.; (undert.) en lang Stav, en Stang.

Stets, av. stedse, bestandig, altid.

Steuer, 1) f. -n, Skat, Afgift, c.; fig. d. T. Skattecollegium, Rentekammer, n.; Stedet, hvor Skatten erlægges; Gave, Almisse, c.; (næsten forældt.) Styr, n., Hjelp, Bistand, c. ud. pl. 2) n. -s pl. s. sg. Ror, Skibsror, n.

Steuer-amt, n. -es -ämter, Skattecollegium, Rentekammer, n.; -anschlag, m. -es -äge, Skattereglement, n.; -bar, aj. skatpligtig, -skyldig; -bord, m. (n.) -es -e, Styrbord, c. (Skibets høire Side); -buch, n. -es -ücher, Skattebog, c.; -collegium, s. -amt; -einnehmer, m. -s pl. s. sg. Skatteindkræver, Rodemester, Amtsforvalter, c.; -frei, aj. skattefri; -mann, m. -es -änner, Styrmand, c.; -mannskunst, f. ud. pl. Styrmandskonst, c.; -pflichtig, aj. skatskyldig; -ruder, n. -s pl. s. sg. Ror, Skibs , n.; -schein, m. -es -e, Skattebeviis, n.; -schock, m. -es -e, (i Sachsen) Beregning over et Godses Værdi, hvorefter Skatten svares; -stange, f. -n, Rorpind, -stang, c.; -wesen, n. -s ud. pl. Skattevæsen, n.

Steuern, v. a. og undert. n. m. h. styre; ein Schiff -, regjere; mit vollen Segeln -, seile; einer S. (Dat.) standse, afværge, hæmme, forebygge; den Armen, hjelpe, understøtte; skatte til; sich auf etw., d. T. forlade sig paa; (n. St.) stette, læne; (Nordt.) attraae med Heftighed; auf etw., være forhippet paa.

Steven, m. -s pl. s. sg. Stavn, c. (paa et Skib).

Stibitzen, v. a. og n. m. h. d. T. muse, begaae Smaatyverier.

Stich, m. -es -e, Stik, n.; - halten, holde Stik, være standhaftig; Einen el. etw. im -e lassen, fig. d. T. lade i Stikken, forlade; nicht einen - sehen, d. T. ikke see en Prik, ikke det ringeste; Sting, n. (med Synaalen); Stik, n. (i Kortspil); Kobberstik, n.; Stedet, hvor der stikkes (især hos Slagterne); Bytten, Tuskhandel, c.

Stich-axt, f. -äxte, Stikexe, c. (hos

Digitized by Google

Tømmermænd); -blatt, n. -es -ätter, Stikblad, n., Pareerplade, c. (paa Kaarder); fig. Vim. zum - blatte dienen, til Paaskud, Undskyldning; -ling, m. -es -e, almindelig Hundeskeile, c.; -säge, f. -n, Stiksav, c.; -wort, n. -es -örter, Stikord, n.

Stichel, m. -s pl. s. sg. (i nogle Tilfælde) et Værktøi til at stikke med; især: Gravstik, c.; -ei, f. blot fig. Stikken, c. ud. pl.; Stikleri, n., stiklende Ord; pl. -en; -härig, aj. stridhaaret; (om Heste) stikkelhaaret (som har graae Haar blandt andre af anden Farve); -n, v. a. og n. m. h. fig. auf Einen, stikle, skose, give Stikkeller; (sjeld.) stikke ofte og med smaae Sting; -name, m. s. Spitzname; -rede, f. -n, Stikketale, c.; -wort, n. -es -örter, Stikkeord, n.

Stick-fluß, m. -sses -üsse, Stikflod, c.; -husten, m. -s pl. s. sg. Qvæle-hoste, c., en qvælende Hoste; -kunst, f. ud. pl. Broderekonst, c.; -muster, n. -s pl. s. sg. Broderemenster, n.; -stoff, m. -es -e, Qvælstof, n.; -werk, n. -es -e, Broderi, broderet Arbeide, n.

Stickel, aj. (Sydt.) steil.

Sticken, v. a. og n. m. h. udsye, baldyre, brodere; (foræld.) qvæles.

Sticker, m. -s pl. s. sg. Broderer, c.; -ei, f. d. S. Broderekonst, c. ud. pl.; Broderi, broderet Arbeide, n. pl. -en.

Stieben, v. i. 1) n. m. s. syge, fare afsted, flyve omkring som Støv; d. S. stove; gestoben und geflogen, stoiet eller floiet. 2) a. faae til at stove om, stille ad.

Stief-altern, pl. ud. sg. Stifforældre (maaskee rettest Stiv-); -bruder, m. -s pl. s. sg. Halvbroder, c.; -geschwister, pl. ud. sg. Halvsødskende; -kind, n. -es -er, St-barn, n.; -mutter, f. -ütter, S-moder, c.; -ütterchen, n. -s pl. s. sg. S-modersblomst, c.; -mütterlich, aj. s-moderlig; -schwester, f. -n, Halvsøster, c.; -sohn, m. -es -öhne, S-søn, c.; -tochter, f. -öchter, S-datter, c.; -vater, m. -s -äter, S-fader.

Stiefel, m. -s -n, Støvle, c.; (undert.) Rør, n.; -ette, f. -n, Gamask, Støvlet, c.; -holz, n. -es -ölzer, Støvleblok, c.; -knecht, m. -es -e, Støvleknegt, c.; -n, v. n. m. h. sich -, tage Støvler på; især gestiefelt, bestøvlet; Erbsen, Bohnen -, stænge, sætte Stænger til; -schaft, m. -es -äfte, Støvleskaft, n.

Stieg, m. -es -e, undert. for Steig.

Stiege, f. -n, Snees, c. (20 Stykker); (n. St.) Stige, Trappe, c.

Stieglitz, m. -es -e, Stillits (Fugl), c.

Stiel, m. -es -e, Skaft, n.; Stilk, Stængel, c.; (n. St.) Stotte, c.; -en, v. a. sætte, forsyne med Skaft: eine Axt.

Stier, aj. vulg. s. starr.

Stier, m. -es -e, Tyr, c.

Stieren, v. d. S. 1) a. spkinge (især om Tyre). 2) n. m. h. (om Kvæg) være tyregal; stirre paa.

Stiergefecht, n. -es -e, Tyrefegtning, c.

Stift, 1) m. -es -e, Stift, c., et hovedløst Søm; især et tilspidset Redskab at skrive el. ridse med; en Stump af en afbrukket Tand. 2) n. -es -e og -er, Stift, n., Stiftelse, Fundation, c.; (i Bibelen) Pagt, c., Forbund, n.

Stiften, v. a. forsyne med Stift el. Stifter; ein Schnürband -, sætte Dop paa; stifte, oprette: ein Reich, eine Schule, ein Bündniß, viel Gutes, Böses.

Stifter, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Stifter (-inde) c.

Stiftisch, aj. et Stift, en Stiftelse tilhørende.

Stifts-brief, m. -es -e, Stiftsdocument, n.; -frau, f. -en, Stiftsfrue, Canonesse, c.; -fräulein, n. -s pl. s. sg. Stiftsfrøken, Kloster-, c.; -herr, m. -n -en, Stiftsherre, Dom-, Canonicus, c.; -mäßig, aj. som kan optages i et adeligt Stift.

Stiftung, f. -en, Stiften, Stiftelse, c.; -sbrief, m. -es -e, Indstiftningsbrev, Fundations-, n.; -sfest, n. -es -e, Stiftelsesfest, c.; -stag, m. -es -e, Stiftelsesdag, c.

Stilet, n. -es -e, Stilet, Dolk, c.

Still, (-e) aj. stille, (især med Verber: - stehen, sitzen, liegen, halten); (undert.) uden heftig Bevægelse; uden al Lyd og Tone; deraf stille! interj. stille! tys! uden stærk Støi, uden megen Larm: die -e Woche, der -e Freitag; -e Wasser sind tief, det stille Vand har den dybe Grund.

Stille, f. ud. pl. Stilhed, c.

Stillen, v. a. das Blut -, standse, stille; fig. stille: einen Aufruhr, die Schmerzen, seinen Hunger, seinen Durst; (om Begjerligheder) tilfredsstille; ein Kind -, give Die, give Bryst; (sjeld.) bringe til Taushed.

Stilleben, n. -s ud. pl. et stille, idylliskt Liv; et huusligt Liv.

Stillschweigen, n. -s ud. pl. Taushed, Stiltienhed, c.; - gilt für ja, den, der tier, samtykker; -d, aj. taus, stiltiende.

Stillstand, m. -es ud. pl. Stillestaaen, c.; fig. Stilstand, Standsning, c.

Stillstehen, n. -s ud. pl. Stillestaaen, c.; -d, aj. stillestaaende.

Stillung, f. -en, Standsning, Stillen, Dæmpning, Tilfredsstillelse, Patning, c.

Stimm-fähig, aj. stemmeberettiget; -gebung, f. -en, St-giving, c.; -hammer, m. -s -ämmer, St-hammer, c.; -pfeife, f. -n, St-pibe, c.; -recht, n. -es ud. pl. St-ret, c.

Stimme, f. -n, Stemme, især Meningsstemme, c. (i dette Ords Bem. i Dansk);

-nmebrheit, f. -en, Stemmefleerhed, c.; -nſammlung, f. -en, Stemmeſamling, c.

Stimmen, v. 1) n. m. h. ſtemme, - ſammen, give ſin Stemme. 2) a. ſtemme, egentl. et Inſtrument, men fig. ogſaa andre Ting: etw. nach etw.; Einen -, ſtemme En, underhaanden ſige ham, hvorledes han ſkal domme el. handle; -mmung, f. -en, Stemning, c.

Stimmer, m. -s pl. ſ. sg. c.: (en Perſon, ſom ſtemmer muſikalſke Inſtrumenter; et Redſtab dertil).

Stinken, v. i. n. m. h. ſtinke: nach etw.; vor Faulheit.

Stinkicht og -kig, aj. d. T. ſtinkende.

Stinkkäfer, m. -s pl. ſ. sg. ſtinkende Skarnbaſſe, c. [amerikanſk Stinker.

Stinkthier, n. -es -e, Stinkdyr, n.,

Stint el. Stinz, m. -es -e, et Navn paa forſkjellige Slags ſpiſelige Flodfiſke; Dvaabe; Grundling, Smelt, c.

Stipendiat, m. -en -en, Stipendiat, c., ſom nyder godt af -dium, n. -s -dien, Stipendium, n.

Stirn, f. -en, Pande, c.; -bein, n. -es -e, Pandebeen, n.; -binde, f. -n, Korsklæde, Hovedbaand, n.; -rad, n. -es -äder, Kamhjul, n.

Stöber, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Stover, c. (et Slags Jagthunde).

Stöberig, aj. -es Wetter el. Stöberwetter, n. -s ud. pl. Sneefog, n.; Fygen med Snee.

Stöbern, v. a. og n. m. h. d. T. ſtove, ſtyve omkring ſom Støv, fyge.

Stocher, m. -s pl. ſ. sg. et Redſtab at ſtange med; iſær brugelig i Zahn-; -n, v. a. ſtange: die Zahne -.

Stock, m. -es 1) pl. -öcke, (Dim. -öckchen, n. -s pl. ſ. sg.) Stok, Stamme, c. (iſær kun om nogle Slags Planter); Wein -, Roſen -, Nelken -; en Zirat, ſom Bogtrykkerne anbringe i Begyndelſen og ved Enden af en Bog, og Bogbinderne paa Bindet; Vignette, c.; Stok, Kjep; d. T. Knippel, Prygl, c.; (n. St.) et Maal af en beſtemt Længde; Stolte, Bjelke, Pille, c. (ſom et Konſtord i nogle Tilfælde); Stang, c., Skaft, n., Blok, Klods, c., iſær Klods, hvortil Fangerne i Fængſlet lænkes; ofte ogſaa Fængſlet ſelv; Biſtade, n. 2) pl. -e, Etage, c., Stokværk, n.; die -s, Fonds, Capital, Actier.

Stock-band, n. -es -änder, Stokkebaand, n.; -blind, aj. ſtokblind (reent blind); -dumm, aj. erkedum; -feder, f. -n, Skakfjeder, c., den yderſte Fjederpoſe i en Gaaſevinge; -fiedel, f. -n, ſ. -geige; -finſter, aj. bælmørk; -fiſch, m. -es -e, Stokfiſk, c.; fig. et enfoldigt Menneſke; -fleckig, aj. plættet (af Fugtighed), jordſlaget; -fremd, aj. ganſke fremmed; -geige, f. -n, en lille Violin, Stokfiolin, c.; -haus, n. -es -äuſer, Stokhuus, n.; -holz, n. -es ud. pl. Knudebrænde, n.; -ig, aj. d. T. ſ. -fleckig; -knopf, m. -es -öpfe, Stokkeknap, c.; -laterne, f. -n, Stanglygte, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Stokmeſter, c.; -narr, m. -en -en, Ertenar; (fordum) Hofnar, c.; -roſe, f. -n, Stokroſe, c.; -ſcheit, n. -es -e, Rodbrænde, Knude-, n.; -ſchilling, m. -es -e, Stokkeprygl; Pidſtning, Hudfletning i Fængſelet; -ſchlag, m. -es -age, Stokkeprygl, Slag af en Stok; -ſchnupfen, m. -s ud. pl. ter Snue, c. (ſom ikke vil flyde); -ſteif, aj. ſtiv ſom en Pind; -ſtille, aj. blikſtille, bomſtille; -wache, f. -n, (hos Soldaterne) Stokhuusvagt, Arreſtantvagt, c.; -werk, n. -es -e, Stokværk, n., Etage, c.; im erſten -e, i Stuen; im zweiten -e, paa ferſte Sal; (i Bjergv.) en ſtor Maſſe Erts; -zahn, m. -es -e, Viisdomstand; (n. St.) Kindtand, c.

Stocken, v. 1) n. m. h. blot fig. ſtandſe, ophøre at bevæge ſig; holde inde i Talen; ſtørkne, lebe ſammen, blive tyk, blive jordſlaget; ſtimle. 2) a. die Tücher (hos Dugm.) oprulle; ſich - (om Vexter) drive Sideſkud; den Wein - (Sydt.) ſtænge, ſætte Stænger til.

Stöcken, v. a. lægge i Bolt og Jern.

Stöckiſch, aj. forſtokket, haardnakket, egenſindig, tvær.

Stoff, m. -es -e, Stof, n., Materie, c.; fig. Aarſag, Anledning, Leilighed, c.; Stof, Silkeſtof, n. [Stof.

Stoffen, aj. Stoffes-, forfærdiget af

Stöhnen, v. n. m. h. ſtønne, give ſig, vaande ſig.

Stolle, f. -n, og -n, m. -s pl. ſ. sg. (Dim. -ölchen, n. -s pl. ſ. sg.) (i nogle Tilfælde) Maſſe, Deel, c.; Stykke, n.; iſær Blok, c. (kort, tyk Maſſe); (n. St.) et langt, ſmalt Hovedbred, Simle, c.; (i mange Tilfælde) Stolte, Stive, Stolpe, Fod, c. (under Noget); (blot i nogle Tilfælde) Affætning, Fremragen, c.

Stollen, m. -s pl. ſ. sg. (i Bjergv.) Stolle, c. (en horizontal Gang el. Canal, hvis Eier kaldes -lner, m. -s pl. ſ. sg.).

Stolpern, v. n. m. ſ. d. T. ſnuble, bingle, tabe Ligevægten i Gangen; fig. ſnuble, begaae en Feil, forſee ſig.

Stolz, aj. ſtolt: auf etw., af Noget; (undert.) hovmodig, over-; (næſten foræld.) prægtig, ſtjen, i ſit Slags fortræffelig.

Stolz, m. -es ud. pl. Stolthed, c.; et Fortrin, i hvis Beſiddelſe man foler ſig opheiet over Andre.

Stolziren, v. n. m. h. d. T. mit etw., prange, prunke; auf etw., være ſtolt af, broute.

Stöpfel, m. -s pl. ſ. sg. Prop, c.;

Digitized by Google

sig. et lille, tykt Mske.; undert. ogsaa et dumt Mske.

Stopfen, v. a. stoppe: den Tabak in die Pfeife, el. d. T., eine Pfeife Tabak; fig. stoppe: d. T. Vim. den Mund, faae til at tie; Gänse ꝛc. -, gjøre fede; ein Loch in einem Zeuge; einen Strumpf ꝛc.; (i nogle Tilfælde) standse, hæmme: den Durchfall; das Nasenbluten.

Stopfer, m. -s pl. s. sg. Stopper, c.: (En, som stopper; et Redskab til Stoppen).

Stopfgarn, n. -es -e, Stoppegarn, n.

Stopfnadel, f. -n, Stoppenaal, c.

Stoppel, f. -n, Stub, c. (paa en afmeiet Ager); Vore, n.; de endnu i Huden værende Fjederposer paa Fjederkreature; -butter, f. ud. pl. Woresmør; Augustmaanedssmør, n.; -korn, n. -es ud. pl. Sommersæd, c.

Stoppeln, v. a. eftersamle (den ved Meiningen affaldne Sæd; enkelt opsamle andre tilbageblevne Frugter); første Gang pløie den med Stubbe bedækkede Mark; fig. samle og søge meisommeligen, uden Valg; strive sammen af andre Bøger, compilere.

Stoppine, f. -n, Kanonlunte, c.

Stoppler, m. -s pl. s. sg. en Sammenplukker; (foragt.) en Compilator.

Stöpsel, m. -s pl. s. sg. Prop, Tol, c., Spunds, n.

Stör, m. -s -e, Stør (Fisk), c.

Storax, m. -es ud. pl. Storax, en Gummi, som udsiver af -baum, m. -es -äume, Storaxtræet.

Storch, m. -es -örche, Stork, c.; -schnabel, m. -s -äbel, Storkesnabel, c. (fig. Navnet paa en Plante; Høveredskab, n., Kran, c.; et Redskab til at eftergjøre en Afridsning større el. mindre med).

Stören, v. 1) n. m. h. rode omkring i, især for at søge. 2) a. forstyrre: Vinen, eine S. -.

Störer, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Forstyrrer, (-inde) c.

Störrig, aj. ubøielig, dog blot fig. haardnakket, stivsindet, halsstarrig; gjenstridig; streng, haard; -keit, f. ud. pl. U-hed, H-hed, St-hed, H-hed, G-hed, St-hed, H-hed, c.

Störung, f. -en, Forstyrrelse, c.

Stoß, m. -es -ße, (Dim. -ßchen, n. -s pl. s. sg.) Stød, n.; (undert.) Stik med en Sabel; fig. seinem Herzen einen - geben, paalægge sig Tvang; das giebt seiner Gesundheit einen -, et Stød, Knæk; (i nogle Tilfælde, især som et Konstord) det, hvorpaa man støder, el. hvorpaa Noget støder; Enden af et Rum; s. Nabe; Hob, Dynge, Bunke, c. (som staaer lodret); (n. St.) fig. Gump, c., Bagdelen paa Fjederkreature; Kalvekolle, Bede-, c.

Stoß-degen, m. -s pl. s. sg. Kaarde at støde med; -gebet, n. -es -e, d. T. Hjertesuk, n., en kort Bøn; -gewehr, n. -es -e, ethvert Vaaben at støde el. stikke med; -klinge, f. -n, en Klinge at støde el. stikke med; -maus, f. -äuse, Markmuus, c.; -seufzer, m. -s pl. s. sg. Hjertesuk, n.; -trog, m. -es -öge, Hakketrug, -bræt, n.; -vogel, m. -s -ögel, Rovfugl, c.; -weise, av. stødevis.

Stößel, m. -s pl. s. sg. Støder, c. (at støde med).

Stößen, v. i. 1) a. støde: etw. zu Boden, Vinen über den Haufen, over Ende; Pfeffer; stikke med Kaarden; fig. etw. von sich -, vise med. Foragt tilbage; sich an etw. -, have en Betænkelighed ved; es stößt sich noch an etw., det hindres, opholdes derved; zwei Stücke zusammen -, nærme med Enderne til hinanden; forbinde paa den Maade, især hos Skræddere og Snedkere. 2) n. m. h.: an etw. -, støde ned paa (om Rovfuglene); in das Horn, in die Trompete -, støde. 3) n. m. s. støde, især om et Skib: auf den Grund -; fig. zu Vim. (i Krigsv.), forene sig med; auf Vinen -, møde uformodentlig; auf etw. -, finde, træffe af en Hændelse; an etw. -, grændse til, berøre.

Stößer, m. -s pl. s. sg. en Person, som støder, f. Ex. i et Apothek; et Dyr, som støder, hugger ned, især: en Rovfugl; Støder, c. (et Redskab at støde med).

Stößig, aj. tilbøielig til at støde; (især om Dyr med Horn) stangende.

Stotterer, m. -s pl. s. sg. Stammer, c.

Stottern, v. 1) n. m. h. stamme, hakke, støde i Talen. 2) a. etw. -, fremstamme.

Stracks, aj. (forældr.) lige; -es Fußes, paa staaende Fod; -es Weges, ligefrem.

Stracks, av. sig. (sjeld.) strax, paa Øieblikket; (forældr.) lige; punktlig, nøie; ogsaa stracklich.

Straf-bar, aj. strafbar, strafskyldig; -barkeit, f. ud. pl. St-hed, c.; -fall, m. -es -älle, (Retsp.) et Tilfælde, hvor Straf finder Sted; -fällig, aj. strafskyldig, strafskyldig; -falligkeit, f. ud. pl. St-hed, c.; -geld, n. -es -er, Pengebod, Mulkt, c.; -gericht, n. -es -e, (i Theol.) Straffedom, c.; -gesetz, n. -es -e, Straffelov, c.; -göttinn, f. -en, Straffegudinde, c.; -los, aj. straffes, straffri; -mittel, n. -s pl. s. sg. Straffemiddel, n.; -prediger, m. -s pl. s. sg. Straffeprædikant, c.; -predigt, f. -en, Straffeprædiken, c.; -tag, m. -es -e, Straffedag, c.; -würdig, aj. strafværdig; -würdigkeit, f. ud. pl. Strafværdighed, c.

Digitized by Google

Strafe, f. -n, Straf, Revselse, Tugtelse, c.; (undert.) Pengestraf, Mulkt, c.; -n, v. a. straffe: Einen wegen eines Verbrechens; Einen am Leben; an Geld; ein Verbrechen, afstraffe; (undert.) tugte, revse, bibreide, foreholde; Einen Lügen -, bestolde for.

Straff, aj. stram; -heit, f. ud. pl. Stramhed, c.

Straflich, aj. lastværdig, som kan dadles; d. T. streng; (sjeld.) straffældig, strafværdig; -keit, f. ud. pl. L-hed, Strenghed, St-hed, c.

Strahl, m. -es -en, Straale; Lys-, Vand-, c.; fig. om mange Slags lige Linier; (især Sydt.) Lyn, n., Lynstraale, c.; (foræld.) Pil, c.; -en, v. n. og n. m. h. straale; -enbrechung, f. ud. pl. Straalebrækning, Refraction, c. (i Optiken); -enkrone, f. -n, Straalekrone, Glorie, Nimbus, c.; -icht, aj. straaleagtig; -ig, aj. blot fig. straalefuld, som har Straaler.

Strähne, f. -n, (hos Naalem.) en Pakke afmaalt Traad til Knappenaale; Fed, n., et bestemt Antal Traader spundet Garn.

Stramm, aj. d. T. stram.

Strampeln, v. a. og især n. m. h. trippe, trampe. [stampe.

Strampfen, v. a. og især n. m. h.

Strand, m. -es ud. pl. Strand, c.; -gerechtigkeit, f, ud. pl. Strandings-Jurisdiction; -gut, n. -es -üter, Strandingsgods, strandet Gods, n.; -recht, n. -es -e, Strandret; Strandrettighed, c.; -reiter, m. -s pl. s. sg. Strandrider, c.

Stranden, v. n. m. s. strande; -dung, f. -en, Stranding, c.

Strang, m. -es -änge, Strikke, Streng, c. (at trække i); især: Strikke, c. (som bruges ved Hængning); fig. Straffen at hænges.

Stranguliren, v. a. strangulere.

Strangurie, f. ud. pl. Strangurie, Koldpis, c.

Strapaze, f. -n, Strabads, Meie, Besvær, c.; -aziren, v. a. strabadsere.

Straße, f. -n, Vei, Lande-; Gade, c.; Stræde, n. (et snevert Vand mellem to Lande); -nbereiter, m. -s pl. s. sg. Veipatrol, c.; -nraub, m. -es ud. pl. Stratenroveri, n.; -nräuber, m. -s pl. s. sg. Stratenrover, Stimand, c.; -nräuberei, f. -en, Stratenroveri, n.; -nräuberisch, aj. stratenroveragtigt.

Straube, f. -n, (i nogle Tilfælde) en med en ru Overflade forsynet Ting; en saadan ru Overflade.

Sträuben, v. a. reise i Veiret; især sich -; fig. sich wider etw. -, heftig modsætte sig, vægre sig for, krympe sig ved.

Straubig, (-räubig) aj. stridt, som staaer i Veiret som Børster; især om Haar og Fjeder. [big.

Sträubig, aj. modstræbende; s. Strau-

Strauch, m. -es -auche og d. T. -äucher, Busk, Buskvæxt, c.; -artig, aj. buskagtig; -dieb, m. -es -e, Stratenrover, Stimand, c.; -werk, n. -es -e, Buskværk, n.

Straucheln, v. n. om Personer m. s. om Fødderne m. h. snuble.

Strauß, m. -es 1) pl. -äuße, d. T. ogsaa pl. -außer (Dim. -außchen, n. -s pl. s. sg.) Buk, Dusk; især Blomsterkost, -Bouquet, c. 2) pl. -e, Struds, c. 3) pl. -auße, (forald.) Kamp, Dyst, Strid, Trafning, c.; -ei, n. -es -er, Strudsæg, n.; -feder, f. -n, Strudsfjeder, c.; -bahn, m. -es -ähne, Brushane, c.; -vogel, m. -s -ögel, Strudsfugl, c. [hos Kjøbmænd.

Strazze, f. -n, Strazze, Kladdebog

Strebe, f. -n, en straa staaende Stette, Stiver, c.; ud. pl. Modstand, c. (n. St.) Affliven, c.

Streben, v. n. m. h. stræbe; wider etw. -, modstræbe, sætte sig imod; nach etw. -, tragte ivrig efter.

Strebepfahl, m. -es -ähle, Afstivningspæl, c. [ningspille, c.

Strebepfeiler, m. -s pl. s. sg. Stiv-

Strebsam, aj. stræbsom; -keit, f. ud. pl. St-hed, c.

Streckbar, aj. som lader sig udstrække, udstrækkelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Strecke, f. -n, Strækning, c., et Rum af en ubestemt Storrelse, c.; (undert.) et Værktei til at strække med.

Strecken, v. a. strække, række; fig. strække, kaste: sich in das Gras; das Gewehr.

Streich, m. -es -e, Stryg, især: Slag, Hug, n.; Streg, c., Puds, n.

Streich-brett, n. -es -er, Muldbræt, n., -fjæl, c.; -garn, n. -es -e, s. Streichen, v. a.; -kåse, m. -s ud. pl. blodgjort Ost, som lader sig smere ligesom Smer; -nadel, f. -n, (hos Guld- og Solvarb.) Strygenaal, Probere-, c.; -stein, m. -es -e, Strygesteen, Probersteen, c.; -vogel, m. -s -ögel, Trækfugl, c.; -zeit, f. -n, den Tid, paa hvilken Trækfuglene komme el. drage bort; Lobetid, Parre-, Lege-, c. (visse Dyrs).

Streiche, f. -n, et Værktei at stryge med, som Uldkarte, Uldkam; (hos Bagerne) en Pensel af Kornax.

Streicheln, v. a. stryge (med Haanden), klappe.

Streichen, v. i. 1) n. m. s. stryge ved Hidsning, (blot Nordt. hos Arbeidsfolk); herum - (foragt.) stryge om, gaae, lobe hurtigt. 2) n. m. h. undert. ogsaa m. s. stryge, bevæge sig hurtigt (om Luften og Vinden); stryge,

Digitized by Google

drage, flyve, (om nogle Fugle især Rovfugle); fig. stryge, fare hen af et andet Legeme; strække sig; (Jagtsp. om Hunde, Ræve, Ulve og Losser) løbe, parre sig; (om Fiskene) lege. 3) a. stryge: (i Skibsfp.): die Segel, die Flagge; ogsaa vor Einem –; eine Katze –, klappe; især: Butter auf das Brod, ein Pflaster –, smøre; das Messer auf dem Stahle –; Lerchen –, fange med et Garn (Streichgarn), som trækkes over dem paa Jorden; mit Ruthen –, slaae; fig. etw. heraus –, udhæve, rose urimeligt, udbasune.

Streicher, m. -s pl. s. sg. Stryger, en Person, som stryger; et Værktoi, at stryge med.

Streif, m. -es 1) -en, el. -n, m. -s pl. s. sg. Strimmel, c., et langt smalt Legeme; Stribe, c. 2) pl. -e, Streifetog, n.

Streif=erei, f. -en, Streiferi, n.; -=ig, aj. stribet; -jagen, n. -s pl. s. sg. Klappejagt, c.; -partei, f. -en, Streifparti, n.; -schuß, m. -sses -üsse, Streifskud, n.; -wunde, f. -n, Streifesaar, n.; et let Saar; -zug, m. -es -üge, Streiftog, n.

Streifen, v. 1) n. m. h. og undert. m. s. strabe, flure, streife, stryge stærkt hen af: sich ein wenig an die Hand; (om Soldater, Politibetjente og deslige) streife om, stryge omkring. 2) a. strabe, forsyne med Striber; afkræmme Huden, slaae: einen Hasen; afrive: die Blätter von einem Zweige.

Streinen, v. n. (Sydt.) stryge omkring; -einer, m. -s pl. s. sg. Landstryger, c.

Streit, m. -es -e, Strid, c.; fig. Strid, Modstand, Modsigelse, c.: der – der Pflichten.

Streit=axt, f. -äxte, Stridsøxe, c.; -bar, aj. stridbar; d. T. (undert.) for: stridig; -barkeit, f. ud. pl. Stridbarhed, c.; -frage, f. -n, Stridsspørgsmaal, n.; -genoß, m. -ssen -ssen, Medstrider, Vaabenbroder, c.; -hammer, m. -s -ämmer, Stridshammer, c.; -ig, aj. stridende, i Strid sammen; stridig, som strides om; -igkeit, f. -en, Stridighed; Ordstrid, c.; -kolben, m. -s pl. s. sg. Stridskølle, c.; -kräfte, pl. Stridskræfter; -lust, f. ud. pl. Stridslyst, c.; -punkt, m. -es -ünkte, Stridspunkt, n.; -roß, n. -sses -sse, Stridshest, c.; -sache, f. -n, Sagen, hvorom der strides; -schrift, f. -en, Stridsskrift, n.; (undert.) Disputats, c.; -sucht, f. ud. pl. Trættelyst, Disputeresyge, c.; -süchtig, aj. trættelysten, disputeresyg; -wagen, m. -s pl. s. sg. Stridsvogn, c.

Streiten, v. i. n. m. h. stride: für das Vaterland; mit Vim. wider, über eine S.; sich –, trættes; fig. mit Mangel; wider die Natur, stride.

Streiter, m. -s pl. s. sg. Strider, Stridsmand, c.

Streng (-er, -gst) aj. streng, ueftergivende, haard; d. T. skarp; (om Kulden især) streng, skarp, haard; (undert. som av.) af al Magt; af alle Kræfter; snever, tæt til Kroppen; (i Bjergv.) haard.

Strenge, f. ud. pl. Strenghed, Haardhed, Skarphed, Punktlighed, c.

Strengflüssig, aj. haard, vanskelig at faae til at smelte.

Streu, f. 1) ud. pl. Stroelse, c. 2) pl. -en, Straaleie, n.

Streubüchse, f. -n, Streebøsse, som: Sukker-, Peber-, c.; især: Sandhuus, n.

Streuen, v. a. stree: Strøh, Sand; fig. udbrede, udsprede.

Streüsand, m. -es ub. pl. Stroesand, n.

Strich, m. -es -e, Streg, n., en hestig Bevægelse (især Fuglenes); Streg, n., Vei, Retning, c. (en Tings); Flok, Hob, c. (Fugle, som flyve med hverandre); (om Fiskene) Legen og den unge Yngel i det første Aar; ud. pl.; Streg, n. (paa langs af en Tings Overflade); (undert.) Streg, n. (paa et Instrument); der – der Lerchen, Lærkefangst med et eget Slags Garn; s. Streichen, v. a.; Streg, Linie; Stribe, c., Streg, Penn-, n., Strækning, c.

Strichelchen, n. -s pl. s. sg. d. T. en liden Streg, en liden Linie.

Strichregen, m. -s pl. s. sg. Byge=regn, Iling, c.

Strick, m. -es -e, Strikke, c.; -beutel, m. -s pl. s. sg. Strikkepung, c.; -garn, n. -es ub. pl. Strikkegarn, n.; -leiter, f. -n, Strikkestige, Toug-, c.; -nadel, f. -n, Strikkepind, c.; -zeug, n. -es -e, Strikketei, n.

Stricken, v. a. strikke: Nette, Strømpse. (-en, Strikker (-ske, c.)

Stricker, m. -s pl. s. sg. (-inn, f.

Striefe, f. -n, d. T. (n. St.) Strimmel, c.

Striegel, f. -n, Strigle, c.; (i Bjergv.) Tap, c.; -n, v. a. strigle; fig. d. T. Einen, gjennemhegle, prygle dygtig af.

Strieme, f. -n, Stribe, c. (især af et Pidskeslag).

Striemen, v. a. blot partic. gestriemt, stribet, som har Striber.

Striemig, aj. stribet.

Striez, m. -es -e, el. -el, m. -s pl. s. sg. (egsaa f. -n) d. T. (n. St.) et langt, smalt og tykt Legeme; især et i langagtig Form bagt Brød.

Strippe, f. -n, Stroppe, c.

Strittig, aj. s. Streitig.

Stroh, n. -es ub. pl. Halm, Straa, n.

Stroh=band, n. -es -änder, Halmbaand, n.; -bett, n. -es -en, Straaleie, n.; -butter, f. ud. pl. Vinter=

ſmør, n.; -dach, n. -es -ächer, Straatag, n.; -decke, f. -n, Straatæppe, n.; -farben el. -big, aj. ſtraafarvet; -fiedel, f. -n, Straafiol, c., et muſikalſk Inſtrument, ſom beſtaaer af tynde, paa Straa liggende Pinde, hvorpaa man ſlaaer med ſmaae Hammere; -gelb, aj. ſtraagul; -halm, m. -es -e, Halmſtraa, n.; -hut, m. -es -ute, Straahat, c.; -hütte, f. -n, Straahytte, c.; -junker, m. -s pl. ſ. sg. (foragt.) Straajunker; Landjunker, c.; -kopf, m. -es -öpfe, Dumrian, c.; -korb, m. -es -örbe, Straakurv, c.; -kranz, m. -es -änze, Straakrands, c.; -mann, m. -es -önner, Straamand, c.; -ſack, m. -es -äcke, Halmſæk, -dyne, c.; -teller, m. -s pl. ſ. sg. Straatallerken, c.; -wein, m. -es -e, en Art Vin, ſom presſes af Druer, der nogle Uger ligge udbredte paa Straa; -wiſch, m. -es -e, Halmviſk, c.; -wittwe, f. -n, Kone og -s wittwer, m. -s pl. ſ. sg. en Mand, ſom en kort Tid er uden Ægtefællen (i Spog). [af Straa.

Strobern (ſtrō-) aj. (ſjeld.) Straa-,

Strom, m. -es -öme, Strømmen, c.; Strøm, c.; fig.: der - der Zeit; ogſaa: en ſtor Mængde: ein - von Thränen. [me; ſtimle.

Strömen, v. n. m. h. og a. ſtrøm-

Strömling, m. -es -e, Sild, almindelig -, oſterſøiſt -, c.

Stromweiſe, aj. ſtrømmevis.

Strophe, f. -n, Strophe, c.; d. T. Vers, n. [Stroppe, c.

Stropp, m. -es -e (el. -en) (Sejl.)

Strosſe, f. -n, (i Bjergv.) en Affats i Ertsgangene. Den, der afhugger Ertſen i ſaadanne Affats kaldes -nhauer, m. -s pl. ſ. sg.

Ströter, m. -s pl. ſ. sg. (foræld.) Stratenrøver, c.

Strotzen, v. n. m. h. overfylde, i høieſte Grad opſpændt, ſtiv af indvortes Fylde; bugne; fig. mit etw. -, (undert.) prale.

Struck, m. -es ub. pl. et let Uldtøi af alleſlags Farver.

Structur, f. -en, Structur, c.

Strudel, m. -s pl. ſ. sg. Strudel, Hvirvel, c., Havſvælg, n.; -n, v. n. m. h. hvirvle ſig, være meget urolig, ſættes i heftig Bevægelſe; -kopf, m. -es -öpfe, et lidenſkabeligt, hidſigt, opfarende Meſke.

Strumpf, m. -es -ümpfe, Vul, Stamme, Krop, c.; Strømpe, Hoſe, c.; -s band, n. -es -änder, Sprømpebaand, Hoſe-, n.; -ſtricker, m. -s pl. ſ. sg. Strømpeſtrikker, c.; -wirker, m. -s pl. ſ. sg. Strømpevæver, c.

Strunk, m. -es -ünke, Stilk, Stok, Stamme, c. (paa Planter).

Strunt, m. -es ub. pl. (Nordt.) Snavs, Drak, n.; -jäger, m. -s pl. ſ. sg. Struntjæger (Fugl) c.

Strunze, f. -n, vulg. og foragt. et ſtort, ſtærkt Fruentimmer. [dom).

Struppe, f. -n, Muk, c. (Heſteſyg-

Struppen, v. a. afrive med Magt; (Sydt.) ſammenkrympe, indſvinde.

Struppe, f. -n, ſ. Strupfe; d. T. ſ. Strippe. [(om Haaret).

Struppig, aj. d. T. pjuſket, ſtridt,

Stubbe, f. -n el. -n, m. -s pl. ſ. sg. (Nordt.) Stub, c.

Stubchen, n. -s pl. ſ. sg. et lidet Kar; en liden Stue; Stob, n. (et Maal paa to Potter).

Stube, f. -n, Stue, c.

Stuben-arreſt, m. -es -e, Stuearreſt, c.; -burſch, m. -en -en, d. T. Stuekammerat (Contubernal) c.; -gelehrte, m. -n -n, Stuelærd, c. (ſom ikke kjender Verden uden af Beger); -genoß og -geſell, m. -en -en, ſ. -burſch; -hündchen, n. -s pl. ſ. sg. Stuehund, c.; -mädchen, n. -s pl. ſ. sg. Stuepige, c.; -ſiech, aj. ſyg af for megen Indeſidden; -thür, f. -e, Stueder, c.; -uhr, f. -en, Stueuhr, n.

Stüber, m. -s pl. ſ. sg. Nøſeſtyver, c.; Styver, Toſtilling, c.

Stubich el. -übich, m. -es -e, Pakſad, n., -tende, c.

Stück, n. -es -e, (med et Talord foran pl. ſ. sg.) Stykke, n. (i dette Ords Bem. i Dansk); die -e losbrennen, Kanonerne; in allen -en, i alle Sager, alle Omſtændigheder; von freien -en, af egen Drift.

Stück-faß, n. -ſſes -äſſer, Stykfad, n. (et ſtort Vinfad); -gießer, m. -s pl. ſ. sg. Kanonſtøber, c.; -gut, n. -es -üter, Stykgods, n.; -junker, m. -s pl. ſ. sg. Stykjunker, c.; -knecht, m. -es -e, Stykknegt, -ſvend, c.; -kugel, f. -n, Kanonkugle, c.; -pulver, n. -s pl. ſ. sg. Kanonkrud, n.; -weiſe, aj. ſtykkevis; Stykke for Stykke; -werk, n. -es -e, Stykkeværk, n.: ſammenſat af enkelte Stykker; fig. ufuldkommen Kundſkab; -wiſcher, m. -s pl. ſ. sg. Kanonviſker, c.; -zapfen, m. -s pl. ſ. sg. Kanonprop, c.

Stückchen, n. -s pl. ſ. sg. et lidet Stykke; ogſaa: en luſtig Handling, en Streg.

Stückeln, v. a. udſtykke, dele i ſmaae Stykker; ſammenflikke, ſammenſætte af ſmaae Stykker.

Stücken, v. n. udſtykke, dele i Stykker; ſtykke ſammen, ſammenſætte af Stykker: ein Kleid, das Tuch.

Student, m. -en -en, Student, c.; -jahre, pl. Studenteraar; -leben, n. -s ub. pl. Studenterliv, n.

Studium, n. -s -dien, Studium, n.

Studiren, v. a. og n. m. h. ſtudere,

Digitized by Google

ſøge at udforſke; auf etw.; eine S. -.

Studium, n. -s -dien, Studium, n.

Studirſtube, f. -n, Studereſtue, c.

Stufe, f. -n, Trin, Trappe-, n.; fig. Trin, n., Grad, c.; (i Bjergv.) et i Stenen indhugget Tegn; et afhugget Stykke Malm el. Steen.

Stufen, v. a. (i Bjergv.) ſlaae, hugge med Meiſelen.

Stufen=erz, n. -es -e, (i Bjergv.) reen Ertz, ſom blot behøver at udſlaaes; -gang, m. -es -änge, gradviis Fremſkriden, Gradation, c.; -leiter, f. -n, Trappeſtige, c.; -jahr, n. -es -e, hvert ſyvende Aar af et Mſtes Levealder; Vexelaar, n.; -weiſe, av. gradviis; iſær fig. lidt efter lidt, efterhaanden.

Stuhl, m. -es -ühle, (Dim. -ühlchen, n. -s pl. ſ. sg.) Stol; Natſtol, c., Natſtriin, n.; fig. Stolgang, og Excrementerne ſelv; fig. (foræld.) fyrſteligt Sæde; Dommerſæde, n.; nu blot om geiſtlige Fyrſters Throne, iſær Pavens; i Sammenſ. for: Ret, Jurisdiction, c.; ſ. Ex. Schöppen-; fig. blot i Haupt-, Hovedſtol, c. (foræld.) Støtte, c.

Stuhl=gang, m. -es -änge, Stolgang, Aabning, c.; ligel. Excrementer; -kappe, f. -n, Stolebetræk, n.; -lehne, f. -n, Rygſtød, n.; -wagen, m. -s pl. ſ. sg. holſteenſk Vogn; -zapfen, m. -s el. hyppigere -äpfchen, n. -s pl. ſ. sg. Stolgangspille, Purgeer-, Stik-, c.; -zwang, m. -es ud. pl. haardt Liv, Forſtoppelſe, Obſtruction, c.

Stülpe el. Stulpe, f. -n, Dækſel, Laag, n.; Hatteſtygge; Stovlekrave, c.

Stülpen, v. a. bedække med Laag, lægge Dækſel paa; omvende, omſtyrte, vende op og ned paa, endevende; ſlaae om, ſlaae op; iſær i Sammenſ.

Stumm, aj. ſtum, maalløs; ogſaa fig.

Stummel el. Stü-, m. (undert. n.) -s pl. ſ. sg. d. T. Stump, c., et lidet Stykke.

Stümmeln, v. a. afſtumpe, ſtubſe; brugeligere ver-; -lung, f. -en, Afſtumpning, c.

Stummheit, f. ud. pl. Stumhed, [Maalløshed, c.

Stümper, m. -s pl. ſ. sg. Stymper, Fuſter, c.; -ei, f. -en, Fuſteri, n.; -haft, aj. ſtymperagtig; -n, v. a. og n. m. h. fuſke paa; ogſaa ſtümpeln.

Stumpf, aj. ſtumpet, af-; ſtump, ſlev; fig. er wird -, d. T. affældig, af Alder ſvag og kraftløs; -e Zähne, deige, emme af ſuur Frugt; -er Wein, flau, mat; -e Augen, tykke, dumme.

Stumpf, m. -es -ümpfe el. -en, m. -s pl. ſ. sg. (Dim. -ümpfchen, n. -s pl. ſ. sg.) Stump, c., et lidet Stykke.

Stumpf=naſe, f. -n, Stumpnæſe, Brak-, c.; -näſig, aj. ſtumpnæſet, brak-; -ſchwanz, m. -es -änze, Stumprumpe, c.; -ſchwänzig, aj. ſtumprumpet; -ſinn, m. -es ud. pl. Sandſeſløvhed, Dumhed, c.; -ſinnig, aj. ſandſeſløv, dum, ſtupid; -ſinnigkeit, f. ud. pl. Sandſeſløvhed, c.; -winkel, m. -s pl. ſ. sg. Stumpvinkel, c.; -winkelig, aj. ſtumpvinklet.

Stümpfen (ſtu-), v. a. ſleve, gjøre ſtump, ſlev; d. T. gjøre ſtumpet, kappe.

Stümpler, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Stümper.

Stunde, f. -n, Time, c.; vor, auf einer -, for, paa en Times Tid; Tieblik, n., Stund, c.: keine ruhige - haben; zur -, paa Tieblikket; zur gewöhnlichen -, til ſædvanlig Tid; ſobald die - ſchlägt, Klokken; ¼ Miil; en liden Deel af et ſtort Rum; (hos Landm.) ¼ Deel af en Cirkel; fig. d. T. Underviisning, ſom gives timeviis; Time, c.

Stunden, v. a. beſtemme Tiden; give Tid, give Stunder, give Friſt.

Stunden=glas, n. -es -äſer, Timeglas, n.; d. T. Time, c.; -lang, aj. ſom varer een el. flere Timer; -lehrer, m. -s pl. ſ. sg. Timelærer, c.; -rufer, m. -s pl. ſ. sg. Nattevægter, c.; -weiſe, aj. timeviis; -zeiger, m. -s pl. ſ. sg. Timeviſer, c.; d. T. Timeglas, n.; Solviſer, c.

Stündig, aj. ſom varer een Time; blot i Sammenſ. zwei - ꝛc.

Stündlich, aj. ſtedſe, beſtandig, til enhver Time; fra Time til Time.

Stunze, f. -n, (n. St.) et Slags Kar, Balle, Stribpe, c.

Stur, aj. (Nordt.) ſuur; fig. vred, forbittret.

Sturm, m. -es -ürme, Storm, c. (i dette Ords Bem. i Danſk).

Sturm=bock, m. -es -öcke, Stormbuk, c. og -dach, n. -es -ächer, St-tag, n. (ſom fordum brugtes ved Stormleben); -glocke, f. -n, St-klokke, c.; -haube, f. -n, St-hue, c.; Krukſnekke (Musling); -hut, m. -es -üte, St-hat, c.; -leiter, f. -n, St-ſtige; Brand-, c.; -ſchritt, m. -es -e, St-ſtridt, n.; -vogel, m. -s -ögel, St-fugl (Procellaria), Petrel, c.; -voll, aj. ſt-fuld; -wetter, n. -s pl. ſ. sg. St-veir, n.; -wind, m. -es -e, St-vind, c.

Stürmen, v. 1) n. m. h. ſtorme (gjøre en heftig af en voldſom Bevægelſe hidrørende Larm; iſær om Vinden); ogſaa impers. es ſtürmt; d. T. klemte, rore Stormklokken. 2) a. ſtorme, be-: ein Haus -; eine Feſtung -, lobe Storm mod.

Stürmer, m. -s pl. ſ. sg. Stormer, Be-, c.; et ſtormende Mſte.

Stürmiſch, aj. ſtormende, heftig, frembruſende.

Sturz, m. -es -ürze, Styrtning, c., et ſluſeligt Fald, et pludſeligt Anfald;

Stump, c., Stykke, n., Strid, c. (undert.) Kar, n.; det som styrtes; (i Bjergv.) s. Stürze.

Sturzacker, m. -s -äcker, den for første Gang pløiede Ager.

Stürze, f. -n. Laag, Dækſel, n. (i Bjergv.) Stedet, hvor den ubrugbare Jord henkaſtes.

Stürzel el. -urzel, m. -s pl. ſ. sg. Stump, c., et lidet Stykke.

Stürzen, v. 1) n. m. ſ. styrte: mit dem Pferde, in das Zimmer. 2) a. styrte: Einen; ſich ins Waſſer; einen König von dem Throne; Einen in Unglück -; styrte: vende det øverſte nederſt; pløie en Brakmark førſtegang; lægge Laag paa; d. T. (undert.) dække, be-; -zung, f. ud. pl. Styrtning, c.

Sturzkarren, m. -s pl. ſ. sg. Styrtekarre, c.

Stute, f. -n, Hoppe, c.; -nfüllen, n. -s pl. ſ. sg. Hoppefol, n.; -nmeiſter, m. -s pl. ſ. sg. Stutmeſter, c.; -rei, f. -en, Stutteri, n.

Stutfüllen, n. ſ. Stuten-.

Stutz, m. -es -e, Stump, c., en kort, ſtumpet Ting (kortere end andre af dens Art); Sted, Puf, n.; Studſighed, Egenſindighed, Haardnakkenhed, c.; auf den -, i en Studs, Haandevending.

Stutz-ärmel, m. -s pl. ſ. sg. Halværme, n. (paa Fruentimmerklæder); -bart, m. -es -ärte, Knebelsbart, n.; -büchſe, f. -n, en kort, tyk Kugleboſſe, kortere end ſædvanlig; -glas, n. -es -äſer, Studeglas, n. (Vinglas med en kort Fod); -ig, aj. ſtudſende, forbauſet; -ohr, n. -es -en, et Dyr, iſær en Heſt el. en Hund med afſtudſet Øre; -perrücke, f. -n, en kort, rund Paryk, ſom ikke naaer længer end til Nakken; -rohr, n. -es -e, ſ. -büchſe; -ſchwanz, m. -es -änze, Stumprumpe, c.; -uhr, f. -en, Taffeluhr, n.

Stütze, f. -n, Stette, Stive, c.

Stutzen, v. 1) n. ſtudſe, ſtække, afkappe: einem Hunde die Ohren; einen Baum. 2) n. m. h. ſtudſe, blive forundret over; prange, falde i Øinene; (n. St.) bytte, tuſte; (ſjeld.) ſtede heftig til hinanden.

Stützen, v. a. ſtøtte, understøtte, ſætte Stive til; fig. ſich auf etw. -, ſtøtte ſig til, ſtole paa, forlade ſig paa.

Stützer, m. -s pl. ſ. sg. en kort, ſtumpet Ting; d. T. Stadsjunker, Spradebaſſe, c.

Styl, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Stiil, Skrivemaade, c.; -iſt, m. -es -en, Stiliſt, Skribent, c.

Styx, m. -es (el. ſ. Nom.) pl. -e, Styx, c.

Suade, f. ud. pl. Suada, c.

Subaltern, m. -en -en, Subaltern, c.

Subject, n. -es -e, Subject, n.

Sublimat, n. -es -e, Sublimat, n.

Subordination, f. ud. pl. Subordination, c.

Subſcription, f. -en, Subſcription, c.

Subſidien, pl. ud. sg. Subſidier.

Subſiſtenz, f. ud. pl. Subſiſtens, c.

Subſtantiv, n. -s -e el. -a, Subſtantiv, Hovedord, n.

Subſtanz, f. -en, Subſtans, c.

Subſtitut, m. -en -en, Subſtitut, c.

Subtilität, f. -en, Subtilitet, c.

Subtraction, f. -en, Subtraction, c.

Succeſſor, m. -s' -en, Succesſor, c.

Succurs, m. -es ud. pl. Succurs, c.

Suche, f. ud. pl. (Jagtſp.) Støverhundenes Øpſnuſen; Hundeſnuden.

Suchen, v. a. ſøge, lede efter: etw. -; ſøge, anſøge om: ein Amt; gjøre ſig Umage for, tragte efter: etw. zu erlangen -; fig. d. T. was haſt du hier zu -? at gjøre, at beſtille? etw. darunter -, have en Hensigt med, have Noget under; er ſucht etw. darin, ſætter et Slags Fortrin i; geſucht, ſagt, lidt tvungent (om Aandsproducter).

Sucher, m. -s pl. ſ. sg. Søger, c.: en Perſon, ſom ſøger; (hos Saarlæger) et Inſtrument, hvormed et Saar og dets Dybde underſøges.

Sucht, f. ud. pl. Syge, c., en heftig iſær uordentlig Begjerlighed; die fallende -, Epilepſie, c.; (fordum) ſmitſom Syge; nu blot brugelig om enkelte Sygdomme, iſær i Sammenſ.

Süchtig, aj. uſund, ſom lidt efter lidt foraarſager Bylder og Saar; eine -e Haut, ſom er ſeen til at læges; (i Sammenſ.) ſom har Syge, ſyg.

Sud, m. -es -üde, Kog, n.; Kogning, c., ſaa meget, ſom paa engang koges.

Süd, m. -es ud. pl. Syd, Senden, Sønder; Sydvind, Senden-, c.

Süd-frucht, f. -üchte, Sydfrugt, c.; -gegend, f. -en, ſydlig Egn; -land, n. -es -änder, Sydland, n.; -länder, m. -s pl. ſ. sg. Sydlænder, Syddo, c.; -lich, aj. ſydlig; -oſt, aj. indecl. ſydøſt; -oſtwind, m. -es -e, Sydoſtvind, c.; -pol, m. -es -e, Sydpol, c.; -ſee, f. ud. pl. Sydhavet, det ſtille Hav; -wärts, av. mod Syd, ad Sønder til; -weſt, aj. indecl. ſydveſt; -wind, m. -es -e, Sønden-vind, c.

Sudel, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Pyt, Pøl, c.; -buch, n. -es -ücher, d. T. Kladde, Kladdebog, c.; -ei, f. -en, Sudleri, Svinerі, ſjødesløſt Arbeide; -koch, m. -es -öche, ſvinſk, ureenlig Kok; Svinepels, c.; -n, v. a. og n. m. h. ſudle, ſvine; arbeide, male, ſkrive ꝛc. ureenligt og ſlet.

Süden, av. (bliv med nogle præp.) Syd, Senden: aus, nach, gegen -.

Digitized by Google

Süder, aj. (blot i Sammenſ.) ſydlig.
Suderſee, f. ud. pl. ſ. Südſee.
Sudler, m. -s pl. ſ. sg. Sudler, Fuſker, c. iſær: en flet Maler.
Suhle, f. ſ. Sühllache.
Sühlen, v. a. d. T. (n. St.) ſole; ſich herum -, ſole ſig i Snavſet.
Sühllache, f. -n, Sole, n., Pol, c.
Sühne, f. -n, Soning, Ud-, c.; (Retsſp.) mindeligt Forlig: die - verſuchen. [ſone, for-.
Sühnen, v. a. (digter. og forældr.)
Sujet (l. Süſchäh) n. -s -e, Sujet, n.
Suite (l. Swite) f. -n, Suite, c.
Sultan, m. -s -e, (-inn, f. -en) Sultan (-inde), c.
Sulze, f. -n, Sylte, c., en ſalt, ſterknet Suppe; ogſaa Sülze; (n. St.) Saltværk, n. [melk.
Sülzmilch, f. ud. pl. tyk, ſuur Faare-
Sumach, m. ſ. Schmack.
Summarien, pl. ud. sg. ſummariſt Indhold; -ariſch, aj. ſummariſt.
Summe, f. -n, Sum, c.; -n, v. 1) a. ſummere, addere. 2) n. m. h. lede op, blive til en Sum; ſich -, ſumme ſig.
Summen, v. n. m. h. ſurre, brumme ſom Bier ꝛc.
Sumpf, m. -es -ümpfe, Sump, Pol, Pyt, c.; (undert.) Vandbeholdning, c.; -ig, aj. ſumpig; (undert.) moradſig; -vogel, m. -s -ögel, Sumpfugl, c.
Sumſen, v. n. m. h. ſurre, brumme ſom Bier.
Sund, m. -es -e, Sund, n.
Sünde, f. -n, Synd, Overtrædelſe, c.; -nfall, m. -es -älle, Syndefald, n.; -nknecht, m. -es -e, Syndetræl, c.; -nluſt, f. -üſte, Syndelyſt, c.; -nſchuld, f. ud. pl. Syndeſkyld, c.
Sünder, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Synder (-inde) c.
Sündfluth, f. -en, Syndflod, d. T. oftc: Overſvømmelſe, c.
Sündhaft, aj. ſyndig, tilbøielig til Synd; -igkeit, f. ud. pl. S-hed, c.
Sündig, aj. ſyndig, ſyndefuld, tilbøielig til Synd.
Sündigen, v. n. m. h. ſynde.
Sündlich, aj. ſyndig; -keit, f. ud. pl. S-hed, c.
Superfein, aj. ſuperfiin.
Superintendent, m. -en -en, Superintendent, c.
Superlativ, m. -s -e, Superlativ, n.
Suppe, f. -n, (Dim. Süppchen, n. -s pl. ſ. sg.) Suppe, c.; fig. Maaltid, n.; d. T. (undert.) enhver tyk Fugtighed; -nlöffel, m. -s pl. ſ. sg. Suppeſtee, c.; -nſchüſſel, f. -n, Suppeſkaal, Terrin, c.; -nteller, m. -s pl. ſ. sg. Suppetallerken, c. [Suppe.
Suppicht, aj. ſuppeagtig, ſom ligner
Supplement, n. -es -e, Supplement, n.
Supplik, f. -en, Supplik, c.; -ant, m. -en -en, Supplikant, c.
Surrogat, n. -es -e, Surrogat, n.
Süß, aj ſød (i dette Ords Bem. i Dansk); -es Waſſer, ferſk Vand (modſat Sovand). [ge; en Elſkerinde.
Süßchen, n. -s pl. ſ. sg. en ſød Pi-
Süße, f. ud. pl. Sødhed, c.
Süßelei, f. -en, ſede Ord, Smiger, Sledſkhed, c. [vammelig ſødt.
Süßeln, v. n. m. h. lugte el. ſmage
Süßen, v. 1) n. m. h. ſedme. 2) a. ſøde, gjøre ſød. [c.; Lakritstræ, n.
Süßholz, n. -es ud. pl. Lakritsrod,
Süßigkeit, f. Sødhed, c.; ud. pl.; et ſødt Legeme, en meget behagelig Ting; Smigreri, n.; pl. -en.
Süßlich, aj. ſødagtig.
Suſter el. Süſter, f. -n, (Nordt.) Søſter, c.
Sybarit, m. -en -en, Sybarit, c.
Sylbe, f. -n, ſ. Silbe.
Sylphe, m. -n -n, Sylphe, c.
Symbol, n. -s -e el. -um, n. pl. -bola, Symbol, n.
Symmetrie, f. ud. pl. Symmetrie, c.
Sympathie, f. (3 Stav.) -n (4 Stav.) Sympathie, c.; -thiſiren, v. n. m. h. mit Einem, ſympathiſere.
Symphonie, f. -n, Symphonie, c.
Symptom, n. -es -e, Symptom, n.
Synagoge, f. -n, Synagoge, c.
Syndicat, n. -es -e, Syndicat, n.
Syndicus, m. -ci -ci, Syndicus, c.
Synode, f. -n, Synode, c.
Synonym, n. -es -e, Synonimum, n.
Syntax, f. -en, Syntax, c.
Syphilis, f. ud. pl. Syphilis, c.
Syrup, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Sirup, c.
Syſtem, n. -es -e, Syſtem, n.; -atiſch, aj. ſyſtematiſk.

T.

T, en Conſonant; det tyvende Bogſtav i Alfabetet, udtales med Luftens ſtærkere Udſtødelſe end d. Th betegner kun en enkelt Lyd, ſom ligner t.

Tàbak, m. -s pl. (om flere Slags) -e, Tobak, c.; -sblatt, n. -es -ätter, Tobaksblad, n.; -sdoſe, f. -n, Tobaksdaaſe, c.; -shändler, m. -s pl. ſ. sg.

Digitized by Google

Tobakshandler, c.; -spfeife, f. -n, Tobakspibe, c.; -spinner, m. -s pl. f. sg. Tobaksspinder, c.; -spinnerei, f. -en, Tobaksspinderi, n.

Tabelle, f. -n, Tabel, c.

Tableau, n. -s -s, Tableau, n.

Tabulàt, n. -es -e, Tabulat, n.

Tabulett, n. -es -e, Tabulet, c.; -krämer, m. -s pl. f. sg. Visekræmmer, c.

Tachtel, f. -n, Daft, n., Slag med Haanden.

Tact, m. -es -e, Takt, c.; -fest, aj. taktfast; -festigkeit, f. ud. pl. Taktfasthed, c.; -mäßig, aj. taktmæssig.

Tactik, f. ud. pl. Taktik, c.

Tadel, m. -s pl. f. sg. Ufuldkommenhed, Feil, Mangel, Bræk, Lyde, c.; Dadel, c.; mest ud. pl.; -haft, aj. dadelværdig; d. T. (undert.) dadlesyg; -haftigkeit, f. ud. pl. D-hed, c.; -los, aj. dadelfri; -n, v. a. dadle; Einen, eine S., etw. an Einem; -sucht, f. Dadlesyge, -lyst, c.; -suchtig, aj. dadlesyg, dadlelysten.

Tadler, m. -s pl. f. sg. Dadler, c., et dadlesygt Mfte.

Tafel, f. -n, (Dim. Täfelchen, n. -s pl. f. sg.) Tavle, Skriver-, Regne-, c.; et stort Bord, især Spisebord; fig. og ud. pl. Taffel; Maaltid, n.

Tafel-bier, n. -es pl. (om flere Slags) -e, Bordøl, Madøl, n.; -decker, m. -s pl. f. sg. Taffeldækker, c.; -gelder, pl. ud. sg. Taffelpenge (som anvises til en fornem Herres Taffel); -gut, n. -es -üter, Taffelgods, n. (hvis Indkomster ere bestemte til en fornem Herres Taffel); -musik, f. ud. pl. Taffelmusik, c.; -schneider, m. -s pl. f. sg. (hos Skræddерne) en Svend, som efter Mesterens Død forestaaer Værkstedet; -tuch, n. -es -ücher, stor Bordduk, c.; -uhr, f. -en, Taffeluhr, n.; -zeug, n. -es ud. pl. Bordtøi, Dækketøi, n. (til store Spisebord).

Tafeln, v. n. m. h. (i Spøg) holde Taffel, spise.

Täfeln, v. a. panele, beklæde med Bræder; -lung, f. ud. pl. Panelen, c.

Tafelwerk, n. -es -e, Panelværk, n.

Taffet (Tafft) m. -s pl. (om flere Slags) -e, Taft, n.; -band, n. -es -änder, Taftes Baand, n.

Taffeten el. Tafften, aj. Taftes, af Taft.

Tag, m. -es -e, Dag, c.; Dygn, n.; fig. en paa visse Dage bestemt, høitidelig Forsamling; blot i Sammensætninger: Landtag ɔc.; blot pl. et Menneskes Levetid; (i Bjergv.) Jordens Overflade; (undert.) en ubestemt Tid overh.: nächster -e, med det første; heut zu -e, i vore Dage; in den - hinein leben, leve ubekymret; etw. an den - bringen, forlyste; es liegt am -e, det er aabenbart.

Tag-blind, aj. dagblind; -eule, f. -n, Lemændsugle, c.; -gehalt, m. -es ud. pl. daglig Løn; Dagpenge; -scheu, aj. dagskye; -schläfer, m. -s pl. f. sg. Natteravn, c., almindelig Aftenbakke (Fugl); -täglich, aj. dagligdags; -wache, f. -n, Dagvagt, c.; -weise, aj. dagviis.

Tage-arbeit, f. -en, Dagarbeide, n. (som foretages om Dagen); Dagværk, n.; -bericht, m. -es -e, Dagberetning, Bülletin, c.; -blatt, n. -es -ätter, Dagblad, n.; -buch, n. -es -ücher, Dagbog, Journal, c.; -dieb, m. -es -e, d. T. Dagtyv, Lediggænger, c.; -fahrt, f. -en, (i Retssp.) en bestemt Tidspunkt, Frist, Termin, c.; -lohn, m. (n.) -es, Dagløn, c.; -löhner, m. -s pl. f. sg. Dagløner, c.; -marsch, m. -es -e, Dagmarsch, c.; -reise, f. -n, Dagreise, c.; -ronde, f. -n, Dagrond, c.; -schläger, m. -s pl. f. sg. Nattergalens Hørunge (Fugl); -wähler, m. -s pl. f. sg. Dagvælger, c. (Spaamand, som beregner heldige og uheldige Dage); -weise, av. dagviis; -werk, n. -es -e, Dagværk, n.; saa meget Arbeide, som en Haandarbeider paa een Dag kan forrette; (m. St.) et Markmaal, saa megen Ager, som kan pløies paa een Dag; -zeit, f. -en, Dagstid, Dag, c.; bestemt Tid, Termin, Frist, c. (ved Kjøbslutninger).

Tagen, v. n. m. h. mest uperf. es tagt, det dages.

Tages-anbruch, m. -es ud. pl. Dagens Anbrud, n.; Dagbrækning, c.; -befehl, m. -es -e, Dagbefaling, c.; -helle, f. ud. pl. Dagslysning, c.; -licht, n. -es ud. pl. Dagslys, n.; -zeit, f. -en, Dagstid, c.

Tägig, aj. (blot i Sammensætninger) som varer een el. flere Dage: ein -, zwei-.

Täglich, aj. daglig.

Taille (l. Talje) f. -n, Taille, c.

Takel, n. -s pl. f. sg. Skibsblok, Tallie, c.; Takkel, n.; -n, v. a. takle, til-: ein Schiff; -werk, n. -es ud. pl. Takkelværk, n.

Taktik, f. f. Tactik.

Talàr, m. -es -e, Talar, c.

Talent, n. -es -e, Talent, n.

Talg, m. og n. -es ud. pl. Talg, Tælg (udtales Tælle), c.; -en, v. d. T. 1) v. n. m. h. indeholde Talg. 2) a. tælle: das Haar; bringe, foraarsage Talg el. Fedt; -icht, aj. talgagtig, som ligner Talg; -ig, aj. besmurt med Talg, tællet; -licht, n. -es -er, Talglys, (Tælle-), n.

Talisman, m. -s -e, Talisman, c.

Talje, f. -n, Tallie, c.

Talk, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Talk, -sten, c.

Talmud, m. -s ud. pl. Talmud (Jødernes Lovbog), c.

Tamarinde, f. -n, Tamarinde, c.

Digitized by Google

Tamarieke, f. -n, Tamariſk (Buſkvæxt).

Tambour (l. Tambur) m. -s pl. ſ. sg. Tambur, c.

Tamis, m. -es pl. (blot om flere Slags) -e, Tamis (et Slags glat, glindſende Bomuldstøi).

Tand, m. -es ub. pl. Tant, Forfængelighed, Fjas, c.; Spøg, Skjemt, c.; (foræld.) Sladder, c.

Tändelei, f. -en, Fjas, c., Legeværk, Børneværk, Narreri, n.; d. T. Neleri, n., Tøven, c.

Tändeler el. -ndler, m. -s pl. ſ. sg. Fjante, c., En, ſom fjaſer; d. T. Neler, Nelepeer, c.

Tändelhaft, aj. fjaſende, naragtig, fjantet, legende; d. T. nelevorn; -igkeit, f. -en, N-hed, F-hed, c.; Tilbøieligheden og Færdigheden til Fjaſeri.

Tändeln, v. n. m. h. fjaſe, ſpøge, lege; d. T. nole, tøve.

Tang, m. -es ub. pl. Tang, c., Havgræs, n.

Tangel, f. -n, Granbar, n.; de runde, ſpidſe Blade paa -holz, n. -es -ölzer, Naaletræ, n.

Tangent, m. -en -en, Tangent, c.

Tannapfel, m. ſ. Tannenzapfen.

Tanne, f. -n, Fyr, c.; -napfel, m. -s -äpfel, ſ. -nzapfen; -nbaum, m. -es -äume, Fyrretræ, n.; -nfink, m. -en -en, Qvæker, den ægte Bogfink (Fugl); -nheher, m. -s pl. ſ. sg. Skovſkade, c. (Fugl); -npapagei, m. -en -en, Korsnæb, korsnæbbet Kjærnebider (Fugl); -nzapfen, m. -s pl. ſ. sg. Grantop, c.; -æble, n.; -kogle, c.

Tannen, aj. Fyre-, af Fyrretræ.

Tannicht, m. -es -e, et Krat af Fyrretræer.

Tante, f. -n, Tante, c.

Tanz, m. -es -änze, (Dim. Tänzchen, n. -s pl. ſ. sg.) Dands, c.; fig. Larm, Støi, c.; -boden, m. -s -öden, D-etbod, D-eſal, c.; -kunſt, f. ub. pl. D-etkonſt, c.; -luſt, f. ub. pl. D-elyſt, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. D-emeſter, c.; -ſaal, m. -es -äle, D-eſal, c.; -ſchuh, m. -es -ühe, D-eſko, c.; -ſtunde, f. -n, D-etime, c.

Tanzen, v. a. og n. m. h. danſe.

Tänzer, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Danſer (-inde) c.

Tapèt, n. -es -e, foræld. og endnu blot i den Talem. etw. auf das - bringen, bringe paa Tapetet, gjøre til Gjenſtand for Samtalen.

Tapete, f. -n, Tapet, n.; -nhändler, m. -s pl. ſ. sg. Tapethandler, c.

Tapezerei, f. -en, Tapetſeri, Betræk, n.; -ziren, v. a. tapetſere, betrække; -rung, f. Tapetſering, c.; -zirer, m. -e pl. ſ. sg. Tapetmager, Tapetſerer, c.

Tapfer, aj. tapper; (foræld.) god, nyttig, brugbar, faſt, ſtærk ꝛc.; -keit, f. ub. pl. Tapperhed, c.

Tapir, m. -s, Tapir, Anta, c. (et amerikanſk Pattedyr).

Tappe, f. -n, d. T. (foragt.) Lab, c.; en bred, plump Haand; ligel. en ſaadan Fod; -n, v. n. m. h. røre plumpt paa; klunte, gaae klodſet; rave omkring, famle i Mørke.

Tappiſch, aj. d. T. klunter, plump, ubeqvem i ſine Bevægelſer.

Tara el. Tare, f. ub. pl. Thara, c.

Tarantel, f. -n, Tarantel (et Slags Edderkop).

Tarif, m. -es -e, Tarif, c.

Tarok el. Tarock, n. -es ub. pl. Tarok, c., -ſpil, n.

Tartane, f. -n, Tartane, et Slags ſmaae Skibe i det middellandſke Hav.

Tartar, m. -s -n, tartarſt Heſt.

Tartär, m. -en -en, Tartar, c.

Tartſche, f. -n, (fordum) et libet, halvrundt Skjold.

Taſche, f. -n, (Dim. Täſchchen, n. -s pl. ſ. sg. Lomme, Taſke, c.; (n. St.) Daſk, n., Slag med den flade Haand.

Taſchen-buch, n. -es -ücher, Lommebog, c.; -geld, n. -es -er, L-penge; -krebs, m. -es -e, Taſkekrabbe, c.; -meſſer, n. -s pl. ſ. sg. L-kniv, c.; -ſpieler, m. -s pl. ſ. sg. Taſkenſpiller, c.; -tuch, n. ſ. Schnupftuch; -uhr, f. -en, L-uhr, n.; -wörterbuch, n. -es -ücher, L-ordbog, c.

Täſchner, m. -s pl. ſ. sg. en Haandværksmand, ſom overtrækker Kofferter, udſtopper Stole ꝛc.

Taß, m. -ſſes -ſſe, Hob, Bunke, c. (iſær Halm, Reg ꝛc.); Gulv, n. (i en Lade).

Taſſe, f. -n, (Dim. Täßchen, n. -s pl. ſ. sg.) Kop, c.

Taſtatur, f. ub. pl. Taſtatur, c.

Taſte, f. iſær pl. -n, Taſter (paa Inſtrumenter).

Taſten, v. a. og n. m. h. berøre, tage fat paa, fele med flad el. udſpændt Haand.

Taſter, -zirkel, m. -s pl. ſ. sg. en Paſſer med krumme Been.

Tatſche, f. -n, d. T. (Dim. Tätſchchen, n. -s pl. ſ. sg.) Daſk, iſær: Mund-, n.

Tatze, f. -n, (Dim. Täzchen, n. -s pl. ſ. sg.) Lab (Dyrefod), c.; d. T. (foragt.) en plump Haand.

Tau, n. -es -e, Toug, n. (iſær paa Skibe).

Taub, aj. døv; fig. (undert.) ufølſom; kraftløs; tom; uden Kjærne, gold: eine -e Nuß; -e Kohlen; -e Neſſeln, døde; das iſt keine -e Nuß werth, ikke en Pibe Tobak værd.

Taube, f. -n, Due, c. (Uden Forſkjel af Kjøn, men ſkal dette nærmere beſtemmes, saa hedder Hannen der Tauber el. Täuber, Täuberich, Duerik, Handue, c., og Hunnen die Taube

Digitized by Google

el. Täubinn); -nhaus, n. -es -äuser, Duehuus, n.; -nmist, m. -es ud. pl. Duemøg, n.; -nnest, n. -es -er, Duerede, c.; -nschlag, m. -es -äge, Dueslag, n. [dæmpe.

Täuben, v. a. s. Betäuben; fig.

Tauber, m. -s pl. s. sg. og Täuberich, m. -es -e, Duerik, Handue, c.

Tauberling, m. -es -e, s. Taubling.

Taubheit, f. ud. pl. Døvhed, c.

Taubinn, f. s. Taube.

Taubling, m. -es -e, en Art spiselige Champignoner.

Taubstumm, aj. døvstum.

Tauchen, v. 1) n. m. h. dykke, dukke; fig. skjule. 2) a. dyppe ned; skjule; sich -, dukke i Vandet.

Taucher, m. -s pl. s. sg. Dykker, c., En, som dykker i Vandet; Lommen, en Art Svømmefugl; -glocke, f. -n, Dykkerklokke, c.; -huhn, n. -s -ühner, Sølommen (Fugl).

Tauchvogel, m. -s -ögel, Dykker, c.; en Art Vandfugle, som dukke i Vandet.

Tauf-becken, n. -s pl. s. sg. Døbebækken, n., -fond, c.; -bund, m. -es ud. pl. Daabspagt, c.; -name, m. -ns -n, Døbenavn, n.; -schein, m. -es -e, Døbeseddel, c.; -stein, m. -es -e, Døbesteen, -fond, c.; -zeug, n. -es ud. pl. Christentei, n.; -zeuge, m. (-ginn, f.) s. Pathe.

Taufe, f. -n, Daaben, Daabens Sacramente; -n, v. a. døbe: ein Kind; eine Glocke; ein Schiff; (foræld.) dukke i Vandet. [Døberen.

Täufer, m. -s ud. pl. (i Bibelen)

Täufling, m. -es -e, et Barn el. en Proselyt, som skal døbes.

Taugen, v. n. m. h. due, være brugelig til Noget; d. T. (undert.) nytte, være god.

Taugenichts, m. pl. s. sg. d. T. Drog, n., Dogenigt, Usselryg, c.

Tauglich, aj. duelig, brugbar; -keit, f. ud. pl. D-hed, B-hed, c.

Taumel, m. -s ud. pl. Svimmel, Ørhed, Tumlen, c.; fig. Tummel, c. (Lidenskabernes); -ig, aj. fortumlet, svimmel, ør; -n, v. n. m. h. tumle, svimle. [c., et Slags Duer.

Taumler, m. -s pl. s. sg. Tumling,

Tausch, m. -es -e, Tusken, c.; Bytte, n.; Tushandel, c., Magestifte, n., Byttehandel, c.; -en, v. n. m. h. tuske, bytte: mit Eim.; undert. ogsaa a. eine S., tilbytte sig.

Täuschen, v. a. Linen, føre bag Lyset, skuffe, bedrage; -chung, f. -en, Skuffelse, c., Bedrageri, n.

Täuscherei, f. -en, (sjeld.) Bedrageri, Bedrag, n. [handel, c.

Tauschhandel, m. -s ud. pl. Tus-

Tausend, M-Tal, (indecl. undt. naar det staaer uden Subst., da har det i Dat. -en) tusind; ofte: overmaade mange.

Tausend, n. -es -e, Tusinde, n., en Mængde af tusind Enheder; zu -en, i tusindviis; der -! interj. for Pokker! hillemænd! daß dich der -! Pokker komme efter dig!

Tausend-er, m. -s pl. s. sg. (i Regnek.) Tusinder, c.; -erlei, aj. indecl. tusind Slags; -fach og -faltig, aj. tusindfold, tusinde Gange; -künstler, m. -s pl. s. sg. d. T. Tusindkonstner, c.; -mal, av. rigtigere: tausend Mal, tusinde Gange; -malig, aj. som skeer tusinde Gange; -schön, n. -es ud. pl. Tusindskjøn, -fryd (Plante), c.; -ste, D-tal, tusindste, hver tusinde.

Tauwerk, n. -es ud. pl. Tougværk, n.

Tax, m. -es -e, sædvanligere der Taxus, Taxusbaum, Tax, c., Taxustræ, n.

Taxation, f. -en, Taxation, c.

Taxator, m. -s -en, Taxerer, Vurderingsmand, c. [læg.

Taxe, f. -n, Taxt, c.; en Art Paa-

Taxiren, v. a. taxere, vurdere; -rung, f. -en, Taxering, c.

Taxordnung, f. -en, Taxtanordning, c.

Taxus, m. (indecl.) Taxustræ, n., Tax, c. [Narcisser).

Tazette, f. -n, Tazet, c. (en Art

Teich, m. -es -e, Dam, Park, c.; -fisch, m. -es -e, Damfisk, Ferskvands-Fisk, c.; -fischerei, f. -en, Ferskvands-Fisteri, n.; -gräber, m. -s pl. s. sg. Damgraver, Park-, c.

Teig, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Dei, c.; -icht, aj. blød som Dei, deiagtig; -ig, aj. deiet; -ige Birnen, melede Pærer; -rad, n. -es -äder, (Dim. -ädchen, n. -s pl. s. sg.) Deihjul, Sporejern, n. (som bruges i Kjekkener).

Telegraph, m. -en -en, Telegraph, c.

Telle, f. -n, d. T. Pyt, Vand-, c.

Teller, m. -s pl. s. sg. Tallerken, c.; -lecker, m. -s pl. s. sg. Tallerkenslikker, Snyltegjest, c.; -mütze, f. -n, et Slags flade Huer i Form af en Tallerken; -tuch, n. -es -ücher, Serviet, c.

Tempel, m. -s pl. s. sg. Tempel, Gudshuus, n.; -herr, m. -n -en, Tempelherre, c. [ment, n.

Temperament, n. -es -e, Tempera-

Temperatur, f. -en, Temperatur, c.

Tempo, n. -s, Tempo, n.

Tempus, n. pl. -pora, Tempus, n.

Tenakel, n. -s pl. s. sg. Tenakel, Manuskript-Klemme, c. (hos Bogtr.).

Tendenz, f. -en, Tendents, c.

Tenne, f. -n, Lo, c., Logulv, n.

Tenor, m. -s -e, Tenor, c. (i Musiken); -ist, m. -en -en, Tenorist, c.

Teppich, m. -es -e, Tæppe, Dække, Betræk, n. [weise, av. terminviis.

Termin, m. -es -e, Termin, c.; -s-

Terne, f. -n, Terne, c. (i Lotteri).
Terpentin, m. -es pl. (om flere Slags) , Terpentin, c.; -öl, n. -es ub. pl. erpentinolie, c.
Terasse, f. -n, Terrasse, c. (hos Ma:ne) Forgrund i et Landskab.
Terrine, f. -n, Terrine, c.
Tertie, f. -n, Ters, c. (i Musiken, gtekonsten, og i forskjellige Kortspil; :e Delen af et Minut).
Terzerol, n. -es -e, Terzerol, c.
Terzett, n. -es -e, Terzet, c.
Teschine, f. -n, et Slags smukke Kister.
Test, m. -es ub. pl. (n. St.) Bliant, (et leeragtigt Mineral); en tyk, sei enlighed.
Testament, n. -es -e, Testament el. n.; -arisch, -ntlich, aj. testamenta:, Testaments:.
teufe, f. -n, (i Bjergv.) Dybde, c.
teufel, m. -s pl. s. sg. Djævel, c.; et meget ondt Mske.; ein armer, rischer -, et stakkels, naragtigt Mske.; -s werden, fortvivle.
teufelei, f. -en, Djævelskab, n.; vels Tei; især fig. en slet Streg.
teufeledreck, m. -es ub. pl. Dyvels:, n.
teuflisch (teufelisch) aj. djævelsk; især høist lastefuld, ond, slem.
tute, f. -n, (n. St.) s. Düte.
utsch, (de fortrinligste Skribentere deutsch) s. Deutsch.
xt, m. -es -e, Text, c.; Dim. den en, fig. læse En sin Text, give :esættelse.
al, n. -es -äler, (i den høiere -e) (Dim. -älchen, n. -s pl. s. Dal, c.; -lillie, f. -n, Liliekonval, c.
aler, m. -s pl. s. sg. Daler, c. mynt el. et Representativ af denne s Værdi).
t, f. -en, Daad, Gjerning, Hand: Bedrift, c.; in der -, fig. virke: sandeligen, i Sandhed.
tenreich, aj. daadrig.
iter, m. -s pl. s. sg. Gjernings: c.: (i Sammens.) En, som fore: en Gjerning; Ophavsmand til Bedrift.
tig, aj. virksom; især: driftig, som; -keit, f. ub. pl. V-hed, , A-hed, c.
tlich, aj. voldsom, vældelig; Ei: beleidigen, ved Handlinger og ne med Ord; -keit, f. -en, V-: [Uvirksomhed, c.
loſigkeit, f. ub. pl. Daadløshed,
sache, f. -n, Kjendsgjerning, en Begivenhed.
, m. -es pl. (sjeld.) -e, Dug,
ogen, m. -s pl. s. sg. en Bue,
s, naar Solstraalerne brydes i s Dunster; -en, v. n. m. h. erf. es thauet; dugge, der fal- der Dug; tøe; -ig, aj. b. T. dugget, vædet af Dug; -wetter, n. -s ub. pl. Tøveir, n.; -wind, m. -es -e, mild Vind (hvormed det tøer).

Theater, n. -s pl. s. sg. Theater, n.; -wesen, n. -s ub. pl. Theatervæsen, n.; -atralisch, aj. theatralsk.

Thee, (1 Stav.) m. -s (2 Stav.) pl. (om flere Slags) -e (2 Stav.) Thee, c.

Thee:büchse, f. -n, Theedaase, c.; -kanne, f. -n, Theekande, c.; -kessel, m. -s pl. s. sg. Theekjedel, c.; -staude, f. -n, Theebusk, c.; -tisch, m. -es -e, Theebord, n.; -wasser, n. -s ub. pl. Theevand, n.

Theer (el. bedre Ther) m. el. n. -es ub. pl. Tjære, c.; -en, v. a. tjære; -: hütte, f. -n, Tjærehytte, c.; -ig, aj. tjæret; -quelle, f. -n, Tjærevæld, n.; -tonne, f. -n, Tjæretønde, c.

Theidung el. Theiding, f. (foræld.) Frist, Termin, c.; Forliig, n.; For: svarstale, c.; Sladder, c.

Theil, m. (n.) (m. naar et Hele er deelt i ubestemte, ulige Dele: der - eines Buches; n. naar det er deelt i bestemte, lige Dele: das Erbtheil, das Drittheil; -es -e, Deel, Part, c.; fig. Andeel: - an etw. haben, nehmen; (i Bjergv.) das -, den 32te Deel af et Interessentskab (Zeche); (undert.) to modsatte Personer el. Hobe; (i Retssp.) Part, c., Parti, n.; ich an meinem -e, el. meines Theils, for min Deel, hvad mig angaaer.

Theil:bar, aj. delelig, adskillelig; -: barkeit, f. ub. pl. D-hed, A-hed, c.; -genoß, m. -ssen -ssen, og -haber, m. -s pl. s. sg. Deelhaver, Deeltager, En, som har Deel med i; Participant, c.; -haft, aj. deelagtig, som har Deel i: einer S. (Gen.) -; d. T. delelig; -: haftig, aj. deelagtig: einer S. (Gen.); -haftigkeit, f. ub. pl. Deelagtighed, c.; -nahme, f. ub. pl. Deeltagelse, c.; -: nehmend, aj. deeltagende; -nehmer, m. -s pl. s. sg. Deeltager, c.; En, som bestræber sig for at faae Deel i; -nehmung, f. -en, Deeltagelse, c.; -: weise, av. deelviis.

Theilen, v. a. dele: etw. in vier Theile; -lung, f. -en, Deling, c.

Theiler, m. -s pl. s. sg. Deler, c.; (i Regnek.) Delingstal, n., Divisor, c.

Theilig, aj. (blot i Sammens.) som bestaaer af Dele.

Theils, av. el. snarere cj. deels, tildeels, for en Deel.

Theilungs:glied, n. -es -er, (i Logik) Delingsled, n.; -recht, n. -es ub. pl. D-ret, c.; -zeichen, n. -s pl. s. sg. D-tegn, n.

Theist (2 Stav.) m. -en -en, Theist, [c. s. Deist.

Thema, n. pl. -ten, Thema, n.

Theolog, m. -en -en, Theolog, c.;

Digitized by Google

-ie, f. ub. pl. Theologie, c.

Theorbe, f. -n, et muſikalſk Inſtrument, ſom ligner en Lut.

Theorem, n. -s -e, Theorem, n.

Theorie, f. -n, Theorie, c.

Theriak, m. -es ub. pl. Theriak (en vis Medicin mod Gigt, og for mange Dyrægſygdomme).

Thermometer, n. el. m. -s pl. ſ. sg. [Thermometer, n.

Theuer, (-er el. theurer, -ſt), aj. dyr; dyrebar; fig. die -e Zeit, (Dyrtid, c.); er iſt -, han ſælger altid til heie Priſer; wie - iſt das? hvad koſter det? heltidelig; iſær i: hoch und - verſichern, holt og helligt; (foræld.) ſtor; ſtærk og tapper.

Theuere el. Theure, f. ub. pl. (ſjeld.) [Dyrhed, c.

Theuerung el. Theurung, f. -en, Dyrhed, Koſtbarhed, c.; dyr Tid (Dyrtid), c.

Thier, n. -es -e, enhver levende Skabning; Dyr, n.; iſær: et firfoddet paa Landet levende Dyr; (Jagtſp.) Hunnen blandt Raa- og Daa-Vildtet.

Thier-art, f. -en, Dyreart, c.; -arzneiſchule, f. -n, Veterinairſkole, c.; -arzt, m. -es -ärzte, Dyrlæge, Veterinair, c.; -fell, n. -es -e, Dyreſkind, n.; -garten, m. -s -ärten, Dyrehave, c.; -gefecht, n. -es -e, Dyrefegtning, c.; -geſchichte, f. -n, Dyrenes Naturhiſtorie; -geſchlecht, n. -es -e, Dyreſlægt, c.; -haut, f. -äute, Dyrehud, c.; -heit, f. ub. pl. Dyriſthed, c.; -iſch, aj. dyriſt; ufornuftig, uſædelig, fæiſt; -kampf, m. -es -ämpfe, Dyrekamp, c.; -kreis, m. -es -e, (i Aſtronomien) Dyrekredſen; -maler, m. -s pl. ſ. sg. Dyrmaler, c.; -pflanze, f. -n, Dyreplante (Zoophytum); -reich, n. -es -e, Dyrerige, n.; -ſtück, n. -es -e, Dyrſtykke, n.

Thon, m. -es ub. pl. Leer, n.; -art, f. -en, Leerart, c.; -artig, aj. leeragtig; -erde, f. ub. pl. Leerjord, c.; -gefäß, n. -es -e, Leerkar, n.; -icht, aj. leeragtig; -ig, aj. leeret.

Thönern, aj. Leer-, af Leer.

Thor, 1) n. -es -e, Port; iſær Stads-, c. 2) m. -en -en, Daare, Taabe, Gjæk; vulg. Nar, c.; (i Bibelen) en Ryggesles. Ugudelig; (foræld.) Affindig, c.

Thor-fahrt, f. -en, ſ. -weg; -flügel, m. -s pl. ſ. sg. Portfløi, c.; -geld, n. -es -er, Portpenge; -glocke, f. -n, Portklokke, c.; -riegel, m. -s pl. ſ. sg. Portſlaa, c.; Skudde for Porten; -ſchlieſſer, m. -s pl. ſ. sg. Portner, c.; -ſchluß, m. -ſſes ub. pl. Portens Lukkelſe; Tiden, naar Porten lukkes; -ſchlüſſel, m. -s pl. ſ. sg. Portnegle, c.; -ſchreiber, m. -s pl. ſ. sg. Portſkriver, Reiſe-, c.; -wärter, m. -s pl. ſ. sg. Portner, c.; -weg, m. -es -e, Portvei, c., en Port, ſom blot er beſtemt til at Vogne kunne kjøre derigj-; -zettel, m. -s pl. ſ. sg. Portſeddel, c.

Thran, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Tran, c.; -brennerei, f. -en, Tranbrænderi, n.

Thrane, f. -n, en rindende Draabe; iſær: Taare, c.; (n. St.) Drone, Bandbi, c.; -nfiſtel, f. -n, Taarefiſtel, c.; -nlos, aj. taareles; -punct, m. -es -e, Taarepunkt, c. (to Huller i Dienkrogene); -nſtrom, m. -es -öme, Taarestrem, c.; -nvoll, aj. taarefuld.

Thränen, v. n. m. h. lade Draaber rinde: der Weinſtock thränt; iſær: fælde Taarer.

Threſor, n. ſ. Treſor.

Thron, m. -es -en el. -e, Throne, c.; fig. den høieſte Dyrigheds, iſær den kongelige og keiſerlige Magt og Værdighed; -erbe, m. -n -n, Thronarving, c.; -fähig, aj. thronberettiget; -folge, f. ub. pl. Thronfølge, c.; -folger, m. -s pl. ſ. sg. Thronfølger, c.; -himmel, m. -s pl. ſ. sg. Thronhimmel, c.

Thronen, v. n. m. h. (digter.) throne, ſidde paa Thronen, herſke; fig. befinde ſig paa et Sted, ſom paa en Throne.

Thun, v. i. a. og n. m. h. gjøre, handle, forrette, beſtille, lade, anſtille ſig: recht, übel, wider das Geſetz -; ſeine Arbeit -; Eim. etw. kund -; eine Bitte -, bede; eine Heirath -, ægte; eine Predigt -, prædike; eine Frage -, ſpørge; einen Angriff -, angribe; zur Sache -; dazu -; mit Eim. el. etw. zu - haben; es iſt mir darum zu -; es iſt darum zu -, det angaaer dette, kommer derpaa an; es iſt darum el. damit gethan, det er ude, det er tabt; Waſſer in den Wein -, komme, helde, ſkjænke, øſe; blöde -, bekannt -, lade, anſtille ſig; ſehr nach etw. -, forlange heftigt; ſehr um Einen -, beklage; böſe - el. er thut, als wenn er böſe wäre, lader ſom, anſtiller ſig; Eim. nichts -, gjøre En intet Ondt, ingen Skade; es thut Noth, det er nødvendigt.

Thun, n. -s ub. pl. Gjøren, Handlen, Handling, c.

Thunfiſch, m. -es -e, Thunfiſk, ſpanſk Makrel.

Thunlich, aj. gjørlig, mulig; raadelig; let; -keit, f. ub. pl. G-hed, M-hed, R-hed, c.

Thür, f. -en (-e, f. -n) Dør, c.; vor der -, fig. for Døren, nær (ſaavel om Tiden ſom Stedet).

Thür-angel, f. -n, Dørhængſel, -ſtabel, c.; -feld, n. -es -er, Dørfylding, c.; -flügel, m. -s pl. ſ. sg. Dørfløi, c.; -hüter, m. -s pl. ſ. sg. Dørvogter, c.; -pfoſte, f. -n, Dørpoſt, c.; -ſchwelle, f. -n, Dørtærſkel, c.; -ſteher, m. -s pl. ſ. sg. Dørvogter, c.; -ſtück, n. -es -e, Dørſtykke, n. (Maleri over en Dør);

Digitized by Google

ärter, m. -s pl. ſ. sg. Dørvogter, c.
Thurm, m. -es -ürme, (Dim. -ürmchen, n. -s pl. ſ. sg.) Taarn, n.; fig. ngſel, n.; -bau, m. -es -e, Taarnning, c.; -falke, m. -n -n, Kirke-, c.; -glocke, f. -n, T-klokke, c.; ize, f. -n, T-ſpidſe, c.; -uhr, f. , T-uhr, n.; -wächter, m. -s pl. ſ. T-vægter, c.
Thurmen, v. a. taarne.
Thürmer, m. -s pl. ſ. sg. Taarnter, c.
Thymian, m. -s ud. pl. Timian, c.
ief, aj. dyb: ſechs Zoll -; eine -e uſſel; ein -er Fluß; - in das d hinein; -e Töne; ſich - neigen; -es Stillſchweigen; ein -er Schlaf.
iefe, f. -n, Dybde, Dybhed, c. (ſaaegentl. ſom fig.). [hed, c.
iefſinn, m. -es ud. pl. Dybſindigiefſinnig, aj. dybſindig; -keit, f. ud. D-hed, c.
iegel, m. -s pl. ſ. sg. Digel, tret Leerpotte, c.; en tung Meſſingfernplade ved en Bogtrykkerpreſſe, falder paa Arket, der ſkal trykkes.
iene, f. -n, (m. St.) Strippe, tret Ballie, c.
iger, m. -s pl. ſ. sg. Tiger, c.; ethvert andet Dyr, der er plettet en Tiger; -fell, n. -es -e, Tiger-, n.; -fleckig, aj. tigerplettet; -, m. -es -e, Tigerhund (en tigret d); -katze, f. -n, Tigerkat, c.: (en vilde, tigrede Katte; en tam, tighauskat); -n, v. a. tigre, forſyne Tigerpletter; iſær partic. getigert, t; -thier, n. -es -e, Tiger, c., -dyr, n.
lgen, v. a. udrydde, ødelægge: das ziefer -; eine Schuld -, udſlette jeldsbogen el. betale Gjelden, af-; -gung, f. -en, U-lſe, D-lſe; Afſe, c. [mien og Medicinen).
ictur, f. -en, Tinctur, c. (i Chyite, f. -n, Blæk, n.; (hos Malerne) , Farvernes konſtige Sammenblan--nfaß, n. -ſſes -äſſer, Blækhorn, , n.; -nfiſch, m. -es -e, Blækfiſk, tte, c.; -nflaſche, f. -n, Blækflaſke, nwein, m. -es -e, et Slags mørViin; -nwurm, m. ſ. -fiſch.
ade, f. -n, Tirade, c.
ch, m. -es -e, Bord, n.; fig. Spiisved et Bord, Maaltid, n. ud. Art. .; Maden, Retterne paa Spiſe-t.
h-bier, n. -es -e, Bordøl, n.; -, m. -es -e, Bordven, Mundven, egjeſt, c.; -gänger, m. -s pl. ſ. oſtgænger, c.; -gebet, n. -es -e, en, c.; -geld, n. -es -er, Koſt-; -genoß, m. -ſſen -ſſen, Koſtr; Bordkammerat, c.; -geräth, ud. pl. Bordtei, n.; iſær Dæktil et Bord; -geſellſchaft, f. -en, Bordſelſkab, Spiſe-, n.; -korb, m. -es -örbe, Dækkekurv, c.; -meſſer, n. -s pl. ſ. sg. Bordkniv, c.; -rede, f. -n, Tale over Bordet, munter Tale under Spiisningen; -trunk, m. -es ud. pl. Borddrik, c.; -tuch, n. -es -ücher, Borddug, c.; -wein, m. -es -e, Bordvin, c.; -zeit, f. ud. pl. Spiſetid, c.; -zeug, n. -es -e, Bordtøi, n.
Tiſchen, v. n. m. h. d. T. dække Bordet; ſpiſe, ſidde til Bords.
Tiſcher, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Snedker, c.
Tiſchler, m. -s pl. ſ. sg. Snedker, c.; -arbeit, f. -en, S-arbeide, n.; -handwerk, n. -es -e, S-haandværk, n.
Titel, m. -s pl. ſ. sg. Titel, c.: (paa en Bog; Rang og Værdighed); d. T. (undert.) Paaſkud, n., Forevending, c.; (forald.) Teddel over Bogſtaver; -blatt, n. -es -ätter, Titelblad, n.; -ſucht, f. ud. pl. Titelſyge, c.
Titular, av. titulair (blot i Sammenſ.).
Titulatur, f. -en, Titulatur, c.
Toaſt, m. (l. Tohſt) Toaſt, Skaals Udbringen.
Tobak, m. ſ. Tabak.
Toben, v. n. m. h. raſe, bruſe, tage grumt affted, ſtoie meget.
Tobſucht, f. ud. pl. (forald.) Raſeri, n., Galenſkab, c.
Tochter, f. -öchter, Datter, c.
Tochter-kind, n. -es -er, Datterbarn, n.; -mann, m. -es -änner, D-mand, Svigerſøn, c.; -recht, n. -es -e, D-ret, c.; -ſohn, m. -es -öhne, D-ſøn, c.
Töchterchen, n. -s pl. ſ. sg. en lille Datter; iſær: en kjær Datter.
Töchterſchule, f. -n, Dottreſkole, c.
Tockiren, v. a. (i Malerk.) gjøre ſtærke, kjække Streg.
Tod, m. -es ud. pl. Død, c.; mit -e abgehen; eines natürlichen -es ſterben; zum -e krank ſeyn, være dødſyg; ich bin des -es, dødſens; durch tauſend -e gehen, doe tuſind Gange.
Tod-bett, n. -es -e, blot fig. Dødsſeng, c.; -feind, m. -es -e, Dødsfjende, dødelig Fjende, c.; -feindſchaft, f. -en, Dødsfiendſtab, n.; dødeligt Fiendſtab; -krank, aj. dødſyg, dødelig ſyg; -ſünde, f. -n (i Theol.) Dødsſynd, c.
Todes-angſt, f. ud. pl. Dødsangſt, c.; -art, f. -en, Dødsmaade, c.; -engel, m. -s pl. ſ. sg. Dødsengel, c.; -fall, m. -es -älle, Dødsfald, n.; -furcht, f. ud. pl. Dødsfrygt, c.; -gefahr, f. -en, Dødsfare, c.; -jahr, n. -es -e, Dødsaar, n.; -kälte, f. ud. pl. Dødskulde, c.; -kampf, m. -es ud. pl. Dødskamp, c.; -qual, f. ud. pl. Dødsqval, c.; -ſchlaf, m. -es ud. pl. Dødsſøvn, c.; -ſchweiß, m. -es ud. pl. Dødsſved, c.; -ſtrafe, f. -n, Dødsſtraf, c.; -ſtunde, f. -n, Dødstime, c.; -tag, m. -es -e, Dødsdag, c.; -urtheil, n.

-es -e, Dødsdom, c.; -zeichen, n. -s pl. ſ. sg. Dødstegn, n.

Tödlich, (af Nogle tödtlich) aj. dødelig, ſom foraarſager Døden, ſom er forbunden med Livsfare; -keit, f. ud. pl. Dødelighed, c.

Todt, aj. død; ein -er, en Død (om begge Kjøn); fig. død, livløs, ikke fyrig: eine -e Sprache; eine -e Farbe; ein -er Ort; Einen - ſchießen, ſkyde ihjel.

Tödten, v. a. dræbe; ogſaa fig. i nogle Tilfælde, døde, undertrykke.

Todten-acker, m. -s pl. ſ. sg. Kirkegaard, c.; -amt, n. -es -ämter, Sjælemesſe, c.; -bahre, f. -n, ſ. Bahre; -blaß, aj. dødbleg; -bläſſe, f. ud. pl. Dødbleghed, c.; -eule, f. -n, et Slags Natugle; -farbe, f. ud. pl. Liigfarve, en Afdøds blege Farve, Dødsfarve, c.; -farbig, aj. liigfarvet, dødbleg; -geſpräch, n. -es -e, Samtale i de Dødes Rige; -glocke, f. -n, Liigklokke, c.; -gräber, m. -s pl. ſ. sg. Graver, c.; Aadſelgraver (Inſect); -hemd, n. -es -e, Liigſkjorte, c.; -knochen, m. -s pl. ſ. sg. Dødningbeen, n.; -kopf, m. -es -öpfe, Dødningehoved n.: fig. d. T. Blaakorn, Kornblomſt c.; en Art Aber; en Art Sommerfugle; -mal, n. -es -äler, Gravel, Begravelſesgilde, n.; -ſchein, m. -es -e, Dødsattеſt, c.; -ſchlaf, m. -es ud. pl. d. T. Dødsſøvn, c.; -topf, m. -es -öpfe, d. T. Urne, c. (hvori en Afdøds Aſke gjemmes); -uhr, f. -en, ſ. Holzwurm.

Todtſchlag, m. -es -äge, Drab, Mord, n., Ihjelſlagen, c.; -ſchläger, m. -s pl. ſ. sg. Drabsmand, Morder, c.

Tödtung, f. ud. pl. Dræben, Myrden; Døden, Undertrykkelſe, c.

Tof, m. -es -e el. Topfſtein, m. -es -e, en kalkagtig, meget pores Steenart, Sandſteen, c.

Toga, f. -'n, Toga, c.

Toilette, f. -n, Toilette, c.

Toleranz, f. ud. pl. Tolerance, c.

Toll, aj. raſende, forrykt, gal; ufornuftig, uregjerlig: der -e Pöbel; d. T. beſynderlig, forunderlig, taabelig, urimelig: ein -es Betragen.

Toll-apfel, m. -s -äpfel, Natſkygge (Plante; Solanum); -beere, f. -n, Galnebær, giftig Galnebær (Atropa Belladonna); -haus, n. -es -äuſer, Daarekiſte, c., Peſthuus, n.; -heit, f. Galſkab, Affindighed, c., Raſeri, n.; ud. pl.; Daarſkab, c., en beſynderlig, taabelig Handling; pl. -en; -kopf, m. -es -öpfe, d. T. et opbruſende, tilſindet Mſte.; -kraut, n. -es -äuter, et Navn paa forſkjellige Urter, hvis Nydelſe foraarſager Raſeri; -kühn, aj. dumdriſtig; -kühnheit, f. -en, Dumdriſtighed, c.; -wurm, m. -es -ürme, en langagtig Orm, ſom Hundene ſkal have under Tungen, og ſom ſkal foraarſage Galenſkab.

Tollen, v. n. m. h. være gal, handle ſom en Gal.

Tölpel, m. -s pl. ſ. sg. (foræld.) Klods, c.; fig. vulg. Tølper, c.; -ei, f. -en, vulg. Tølperagtighed, c.; -haft, aj. tølperagtig; -n, v. n. m. h. d. T. opføre ſig tølperagtig; -piſch, aj. vulg. tølperagtig.

Tomback, m. -es ud. pl. Tombak, n.

Ton, m. -es -öne, Tone, c. (i dette Ords Bem. i Danſk); d. T. Melodi, c.

Ton-art, f. -en, Toneart, c. (i Muſiken); -kunſt, f. ud. pl. Tonekonſt, c.; -künſtler, m. -s pl. ſ. sg. Tonekonſtner, c.; -leiter, f. -n, Scala, c. (i Muſiken); -los, aj. tonelos; -ſetzer, m. -s pl. ſ. sg. Componiſt, c.; -ſilbe, f. -n, den Stavelſe i et Ord, paa hvilken Tonen ligger; -zeichen, n. -s pl. ſ. sg. Betoningstegn, n. (over en Stavelſe; (i Muſiken) Node, c.

Tönen, v. 1) n. m. h. tone. 2) a. give ved Lyd tilkjende.

Tonne, f. -n, (Dim. Tönnchen, n. -s pl. ſ. sg.) Tønde, c.; eine - Goldes (100,000 Rdl.).

Tonſur, f. -en, Tonſur, Kronragen, c.

Tontine, f. -n, Tontine, c.

Topàs, m. -es -e, Topas, c., en guul gjennemſigtig Ædelſteen; -fluß, m. -ſſes -üſſe, en ægte, eftergjort Topas; en Topaſen i Farve lignende Kryſtal.

Topf, m. -es -öpfe, (Dim. Töpfchen, n. -s pl. ſ. sg.) Potte, c.; -gucker, m. -s pl. ſ. sg. Potteskiger, c.

Töpfer, m. -s pl. ſ. sg. Pottemager, c.; -arbeit, f. -en, P-arbeide, n.; -handwerk, n. -es -e, P-haandværk, n.; -thon, m. -es ud. pl. P-leer, n.; -werkſtatt, f. -ätte, P-værkſted, n.; -zeug, n. -es -e, d. T. P-arbeide, n.

Töpfern, aj. Leer-, af Leer.

Topfſtein, m. ſ. Tof.

Topographie, f. -n, Topographie, c.

Topp! interj. d. T. top! nu vel! velan!

Topp, m. -es -e, (Sydt.) Top, c., øverſte Spids af en Maſt; -ſegel, m. -s pl. ſ. sg. Bramſeil, n.

Torf, m. -es -e el. ogſaa Törfe, Tørv, c.; (n. St.) Torvejord, c.; -moor, n. -es -e, Torvemoſe, c.

Torkel, f. -n, (Sydt.) Viinpreſſe, c.

Torkeln, v. n. m. h. vulg. tumle.

Torniſter, m. el. n. -s pl. ſ. sg. Torniſter, n.

Tort, m. -es ud. pl. Tort, Skam, Vanære, Skade, Uret, c.

Torte, f. -n, (Dim. Törtchen, n. -s pl. ſ. sg.) Tærte, c.

Tortur, f. ud. pl. Tortur, c.

Toſen, v. n. m. h. larme, ſuſe, bruſe (iſær om Vandet og Vinden).

Tossen, m. -s pl. s. sg. Klippetinde, c.
Tost, m. -es -e (Nordt.) Top, c., :t Overste af en Ting; Bust, c., en dhængende Dvast.
Total, blot i Sammens. total, ganske.
Toupet (l. Toupey) n. -s -e, Tou:e, c.
Tour, f. -en, Tour, c.
Trab, m. -es -e, Trav, n.
Trabant, m. -en -en, Drabant, c.
Traben, v. n. m. h. trave, gaae i rav; (foræld.) gaae, løbe.
Träber (af Andre Treber) pl. ud. sg. laft, c.; ogsaa det samme som Trester.
Tracht, f. -en, Dragt, c.: (Byrde, m bæres; Klædedragt, Paaklædning); nogle Tilfælde) en Ting, som bæres, Ex. Tag, n.
Trachten, v. n. m. h. tragte efter, bestræbe sig for.
Trächtig, aj. d. T. (om Dyr) drag:g, med Unger; (Sybr.) frugtbar; -:it, f. ud. pl. Drægtighed, c.
Tractament, n. -es -e, (naar der ta:s om et Gjestebud, en Behandling ꝛc. -mang; men om Soldaters Lønning -ment) Tractement, n.
Tractat, m. -es pl. -e, naar det er Af:ndling, men pl. -en, naar det er Trac:t (Handels-, Freds-); -enmäßig, aj. actatmæssig.
Tractiren, v. a. behandle, opføre sig od; som v. n. underhandle; tractere, værte.
Träg, aj. d. T. doven.
Tragant, m. -es ud. pl. Tragant, ıul el. rødlig Gummi.
Tragbar, aj. som kan bæres, trans:rteerlig; frugtbar, frugtbringende; m Dyr) drægtig.
Trage, f. -n, Bør, Bære-, Baare, c. t bære Byrder paa).
Träge, aj. lad; d. T. doven.
Trage:balken, m. -s pl. s. sg. Dra:bjælke, Slag-, c. (i Bygningsk.); -:tt, n. -es -e, Bæreseng, c., Porte:aise til liggende Syge; -himmel, m. pl. s. sg. Bærehimmel, Valdachin, ; -knospe, f. -n, Frugtknup, c.; -:rb, m. -es -e, Bærekurv, c.; -sessel, . -s pl. s. sg. Bæresol, Portechaise, c.
Tragen, v. i. a. og n. m. h. bære: ıe Last, etw. bei sich -; fig. bære: :mbringe: die Erde, der Baum trägt ·üchte; (om fiirsøddede Dyr) være drag:g, gaae med Unger; kaste af sig, ind:inge, bringe Nytte; have paa: einen egen, ein Kleidungsstück; sich -, :de sig, være klædt; der Zeug, das leid trägt sich gut, bliver ikke slet:e, idet man bærer det; etw. -, taale, re, lide, lade udgaae over sig; die often -, betale; den Kopf hoch -, n Leib gerade -, holde; davon -, olde, faae; etw. in das Buch -, ·trive, indføre; Eines Namen, Freundschaft für Einen, føre, have; blot som v. n. die Kanone trägt nicht so weit, naaer, rækker ikke; das Fernrohr trägt nicht weit, rækker ikke.
Träger, m. -s pl. s. sg. Drager, Bærer, c.: en Person, som bærer Noget; en Ting, som bærer Noget; især en Bjælke, Dragebjælke, Slag-, c.; -:lohn, m. -es ud. pl. Dragerlen, c.
Trägheit, f. ud. pl. Ladhed; d. T. Dovenskab, c.
Tragisch, aj. tragisk.
Traglich, aj. (foræld.) taalelig, for:drageli.
Tragödie, f. -n, Tragoedie, c., Sorgespil, n.; fig. en sørgelig Begivenhed.
Trällern, v. a. og n. m. h. tralle, smaanynne.
Tram, m. -es -e, (sjeldn.) Bjælke, c.
Traminer, m. -s pl. s. sg. en Art Vinstokke og dens Vær.
Tramontana, f. Tramontana.
Trampel, m. -s pl. s. sg. Klods, Klodrian, Klumpfod, c.; -thier, n. -es -e, Dromedar, c., Trampeldyr, n., Kameel med to Pukler.
Trampeln, og trampen, v. n. m. h. d. T. trampe, stampe.
Trändeln, v. n. m. h. d. T. nøle, dvæle.
Trank, m. -es -änke, Drik, c., et flydende Legeme, som man drikker, ud. pl. og blot i Forbindelse med Speise; ellers Getränk; en flydende Medicin; i denne Bem. ogsaa das Tränkchen.
Tranke, f. -n, Vandested, Drikkested, n. (for Kreature).
Tränken, v. a. vande, give at drikke, (mest om Dyr); fig. vande, forsyne med Vand: eine Wiese; befugte, lade gjennemtrække af Vandet: Papier mit Oel -.
Trankgeld, n. s. Trink-.
Trankſteuer, f. -n, (n. St.) Skat af Drikkevare.
Transperent, n. Transparent, n.
Transport, m. -es -e, Transport, c.; -schiff, n. -es -e, T-skib, n.
Trappe, 1) f. -n, d. T. Sper, Fodtrin, n. 2) m. -n -n, Trappegaas, (Fugl) c.
Trappen, v. n. m. h. trampe, træde haardt; (Nordt.) gribe, paa-, attrapere.
Trassant, m. -en -en, Transsant, c.; -ssat, m. -en -en, Trassat, Acceptant, c.; -ssiren, v. n. m. h. trassere: auf Einen; einen Wechsel.
Tratte, f. -n, Tratte, c.
Trau, f. s. Trauung.
Traube, f. -n, (Dim. -äubchen, n. -s pl. s. sg.) Drue, især Vin-, c.; -nartig, aj. drueagtig; -nbeere, f. -n, Vindruebær, n.; -nblut, n. -es ud. pl. Drueblod, n., -saft, c.; -nförmig, aj. drueformig; -nlese, f. ud. pl. Vinhøst, c.; -nsaft, m. -es -äfte, Druesaft, c.; -nstock, m. -es -öcke, Vin:

Digitized by Google

ſtek, c.; -weiſe, aj. drueviis.

Traubig, aj. indeholdende Druer.

Träublich, aj. druelagtig, ſom ligner Druer.

Trauen, v. 1) a. vie, copulere; (forældl.) ægte. 2) n. m. h. Lim., tröe; (undert.) auf Einen, auf etw., forlade ſig paa, ſtole paa, lide paa; ſich, d. T. for: ſich getrauen: ich traue mir, jeg driſter, underſtaaer mig til; men: ich traue mich nicht hin, vover ikke at begive mig derhen.

Trauer, f. ud. pl. Sorg, Sorgmodighed, Kummer, c.; ſig. Sorg, Sorgeklædning, c.

Trauer-binde, f. -n, Sorgeſlor om Armen; -fall, m. -es -älle, ethvert ſorgeligt Tilfælde; iſær Dodsfald, n.; -flor, m. -es -öre, Sorgeſlor, n.; -gedicht, n. -es -e, Sorgedigt, n.; -geſchichte, f. -n, en ſorgelig Hiſtorie el. Tildragelſe; -haus, n. -es -äuſer, Sorgehuus, Liig-, n.; -jahr, n. -es -e, Sorgeaar, n.; -kleid, n. -es -er, Sorgeklædning, c.; -mantel, m. -s -äntel, Sorgekappe, c.; -muſik, f. -en, Sorgemuſik, c.; -rede, f. -n, Sorgetale, c.; -ſchleier, m. -s pl. ſ. sg. Sorgeſlor, n.; -ſpiel, n. -es -e, Sorgeſpil, n.; -zeit, f. ud. pl. Sorgetid, c.

Trauern, v. n. m. h. ſorge: være ſorgfuld, bedrövet: um el. über Einen el. etw.; bære Sorgeklæder: um el. über ſeinen Vater; d. T. ogſaa wegen ſeines Vaters; tief -, med ganſke ſorte Klæder.

Traufe, f. -n, Tagdryp, n.; det Sted, hvor Tagdryppene falde; (n. St.) Tagrende, c.; aus dem Regen in die - kommen, af Aſten i Ilden, af Dynen i Halmen.

Träufeln, v. a. og n. m. h. og ſ. dryppe, falde draabevis ned.

Träufen (forældl.) traufen, v. a. og n. m. h. og ſ. (ſjeld.) dryppe, falde draabevis.

Traulich, aj. fortrolig, tillidsfuld; -keit, f. -en, F-hed, T-hed, c.

Traum, m. -es -äume, Dremmen, c. ud. pl.; Drem, c.; ſig. Indbildning, forvirret Foreſtilling, c.; -bild, n. -es -er, Dremmebillede, n.; -buch, n. -es -ücher, Dremmebog, c.; -deuter, m. -s pl. ſ. sg. Dremmeudtyder, c.; -geſicht, n. -es -er, Drommeſyn, n.; -gott, m. -es -ötter, Dremmegud, c.

Träumen, v. a. og n. m. h. dromme: ich träumte el. es träumte mir; ſig. von etw., indbilde ſig det.

Träumer, m. -s pl. ſ. sg. Dremmer, c.; -ei, f. -en, h. T. blot ſig. Drommeri, n.; -iſch, aj. ligeſom i Dromme.

Traun, av. (forældl.) ſandeligen, visſeligen, i Sandhed.

Traurede, f. -n, Vielſestale, c.

Traurig, aj. ſorgmodig, ſorrigfuld, bedrövet, bekymret; ſorgelig, bedrövelig; -keit, f. ud. pl. S-ghed, S-dhed, Bedrövelſe, Bekymring; Sorgelighed, c.

Trauring, m. -es -e, Fæſtensring, c.

Trauſchein, m. -es -e, Vielſesatteſt, c.

Trauſchen, v. n. m. h. (ſjeld.) ſpreite, ſprudde.

Traut, aj. meget kjær, dyrebar.

Trauung, f. -en, Vielſe, Copulation, c.

Treber, f. ſ. Träber.

Trecken, v. a. og n. m. h. (Nordt.) trække.

Treckſchüte, f. -n, (Nordt.) Trætſtib, n. (et Slags Farteier, ſom af Mſter. el. Heſte trækkes paa Kanalerne).

Treff, m. -es -e, vulg. et dreit Slag.

Treffen, v. i. a. træffe, ramme: Einen mit einem Schuſſe; das Ziel; auf etw. -; ſig. ſich getroffen finden, fölen, fele ſig truffet; Einen -, antræffe; die Reihe trifft mich, kommer til mig; den rechten Weg -, træffe, finde; getroffen, gjettet; das iſt nicht treffend, træffende, paſſende; eine Heirath -, foranſtalte; Anſtalten zu etw. -, gjöre.

Treffen, n. -s pl. ſ. sg. Træfning, Fegtning, c., Slag, n.; en Mængde i Slagordenen opſtillede Soldater.

Treffer, m. -s pl. ſ. sg. (i Spil, iſær Lotteri) det Nummer, det Lod, ſom træffer, vinder.

Trefflich, aj. blot ſig. fortræffelig, ypperlig; (i Speg) meget, dygtig; -keit, f. ud. pl. F-hed, Y-hed, c.

Treib-eis, n. -es ud. pl. Driviis, c.; -haus, n. -es -äuſer, Drivhuus, n.; -jagen, n. -s pl. ſ. sg. et Slags Jagt, hvorved Vildtet, ſom ſkal jages, drives ſammen paa eet Sted. De Folk, ſom bruges til ſaaledes at ſammendrive Vildtet kaldes -leute, pl. ud. sg.; -ſchacht, m. -es -ächte, (i Bjergv.) en Grube, af hvilken Ertſen bringes ved Hjelp af Göpel, ſ. dette Ord; -zeug, n. -es -e, (Jagtſp.) Drivetoi, n.

Treibe- (Treib-) beet, n. -es -e, Drivkaſſe, Miſtbænk, c.; -herd, m. -es -e, (i Hyttevæſenet) Drivovn, c. (hvori Sölvet ſkilles fra Blyet); -ofen, m. -s -öfen, ſ. -herd.

Treiben, v. i. 1) n. m. h. og med Henſyn til Stedet m. ſ. drive, gaae omkring, blot d. T. i herum - el. ſich herum -; ſig. drives frem, drive; iſær om livloſe Legemer, ſom om Vexterne, voxe ſærdeles ſtærk. 2) a. drive: einen Keil in den Spalt; den Teig -, udvide ved at ſlaae; getriebene Arbeit, drevet Arbeide; das Waſſer treibt ein Rad; die Gewächſe -, (ved konſtig Varme); Wiſſenſchaften -, dyrke; (i Bjergv.) adſtille det med Sölvet blandede Bly fra hiint; Erz -, trække Ert-

Digitized by Google

en op af Gruben ved Hjelp af Göpel, dette Ord; Einen in die Flucht; das Vieb; jage paa en egen Maade; Treibjagen.

Treiber, m. -s pl. f. sg. Driver, c. (et Mske., som driver, næsten i alle Verbets Bem.) Tilskynder, c.

Tremel, m. -s pl. f. sg. (n. St. d. T.) Knippel, Haandspade, c.

Tremse (Tramse) f. -n, (Nordt.) blaa Kornblomst, c.

Tremulant, m. -en -en, Tremulant, c.

Trennbar, aj. adskillelig; -keit, f. ud. pl. A-hed, c.

Trennen, v. a. skille, ad-; -nnung, f. -en, Adskillelse, c.

Trense, f. -n, Trendse, c.

Trepan, m. -es -e, Trepan, c., Hjernebor, n. [f. -n, Trappetrin, n.

Treppe, f. -n, Trappe, c.; -nstufe,

Treschäck, n. -es ud. pl. Tresak (et Slags Kortspil).

Tresör, n. -s -e, Tresor, c.

Trespe, f. ud. pl. vild Havre, Klinke, Heire, c.

Tresse, f. -n, Tresse, Galon, c.; -nhut, m. -es -üte, Tressehat, c.; galoneret Hat.

Trester, pl. ud. sg. Mask, c.; især Skallerne af de udpressede Viindruer; -wein, m. -es ud. pl. slet Viin, tynd Viin.

Treten, v. i. 1) n. m. f. træde, trine: auf etw., in das Wasser -; auf die Füße -, staae op; zu Eim. -; an das Fenster -; sig.: der Saft tritt in die Bäume; in ein Amt -, tiltræde; bei Eim. in Dienste. 2) a. træde: Einen -; Einen auf die Zehen -; etw. in den Koth -; sich etw. in den Fuß -; den Wein -; die Bälge der Orgel el. die Orgel -; sig. (om Hanfuglene) træde, befrugte.

Treter, m. -s pl. f. sg. En, som træder; (især blot i Sammensf.).

Treu, aj. tro, trofast, trolig.

Treu-fleißig, aj. meget flittig; -gesinnt, aj. trofast sindet; -herzig, aj. trohjertet, troskyldig; -herzigkeit, f. ud. pl. Trohjertethed, Troskyldighed, c.; -lich, aj. trolig: -los, aj. troløs; -losigkeit, f. ud. pl. Troløshed, c.

Treue, f. ud. pl. Trofasthed, Trostad, c.; auf Treu und Glauben, paa Tro og Love; bei meiner Treu, d. T. paa min Ære.

Triangel, m. -s pl. f. sg. Triangel, c.

Tribüne, f. -n, Tribune, c.

Tribunal, n. -es -e, (-äle) Tribunal, n.

Tribut, m. -es -e, Tribut, c.

Trichter, m. -s pl. f. sg. Tragt, c.; sig. en kegledannet Fordybning; -förmig, aj. tragtformig.

Trieb, m. -es -e, Skud, n., Spire, c. (paa Træer og Vexter); Drift, c. (blot i nogle Tilfælde) ud. pl.; især Rettigheden at drive sit Qvæg paa el. igj- et Sted; Drift, c.; det, der drives: ein - Ochsen; Driven, c.; sig. Drift, Tilbøielighed, c.

Trieb-feder, f. -n, Drivefjeder, c.; (en elastisk Fjeder; især sig. Bevægegrund, c.); -rad, n. -es -äder, Drivhjul, n.; -sand, m. -es ud. pl. Flydesand, c. [kerne) Vaandbriver, c.

Triebel, m. -s pl. f. sg. (hos Bed-

Triesauge, n. -s -n, rindende, flydende Øine; (foragt.) d. T. et Mske. med saadanne Øine; Suureie, c.

Triesaugig, aj. suureiet.

Triefen, v. rgl. og i. n. m. h. dryppe, falde i Draaber: das Blut trieft aus der Wunde; die Augen -; die Kleider - von dem Regen.

Triegen, Triegerei, Trieglich, s. Trü-.

Triester, f. s. d. T. Trester.

Trift, f. -en, Flugt, Fart, Bevægelse; ud. pl. Drift, Qvæg-, c.; Overdrev, n.; især Brakmark, som tjener Qvæget til Græsning; ogsaa Rettigheden at græsse sit Qvæg paa en Andens Mark, ud. pl. das Triftrecht, die Triftgerechtigkeit, die Hut.

Triftig, aj. stærk, vigtig, gyldig: -e Gründe; eine -e Entschuldigung; (om Skibe) drivende: das Schiff ist -, driver; -keit, f. ud. pl. V-hed, G-hed, c.

Triller, m. -s pl. f. sg. Triller, c. (i Musiken); -n, v. n. m. h. d. T. slaae Trille.

Trillion, f. -en, Trillion, c.

Trink-bar, aj. drikkelig; -keit, f. ud. pl. D-hed, c.; -gelag, n. -es -e, Drikkegilde, n.; -geld, n. -es -er, Drikkepenge; -geschirr, n. -es -e, Drikkekar, n.; -glas, n. -es -äser, Drikkeglas, n.; -lied, n. -es -er, Drikkesang, -vise, c.; -spruch, m. -es -üche, Skaal, Toast, c.

Trinken, v. i. a. og n. m. h. drikke: Wein, Bier, Wasser -; den Brunnen -, bruge Brøndvand; besidde Færdighed i og Vane til at drikke dygtig; sig. (digter.) drikke, trække begjerlig i sig; ligel. blive meget vædet.

Trinken, n. -s pl. f. sg. d. T. Drikken, Drik, c. [især: Dranker, c.

Trinker, m. -s pl. f. sg. Drikker;

Trio, n. -s pl. f. sg. Trio, c. (i Musiken).

Triole, f. -n, Triole, c. (i Musiken).

Tripel, m. -s ud. pl. Trippelse, c.

Tripel, blot i Sammensf. tredobbelt.

Trippel, (Tripel) m. -s ud. pl. Trippel, c.

Trippeln, v. n. m. h. d. T. trippe.

Tripper, m. -s pl. f. sg. vulg. Dryppert, c. (Sygdom).

Trisenett, n. -es -e, Trisenet, n.

Triterne, f. -n, Triterne, c. (hos Vogtr.).

Digitized by Google

Tritt, m. -es -e, Trin, Skridt, n.; Spor, Fod-, n.; (i nogle Tilfælde) Trin, n., det, hvorpaa man træder; Forhøining, c.

Triumph, m. -es -e, Triumph, c.; -bogen, m. -s pl. s. sg. T-bue, c.; -wagen, m. -s pl. s. sg. T-vogn, c.

Trocken, aj. tør; ogsaa fig.: -cknes Brod, bart; ein -ckner Husten; -cknes Vieh, goldt, som ingen Melk giver; ein -ckner Scherz; ein -ckner Empfang, kold; ikke munter, ikke opvakt, ikke behagelig; -heit, f. ub. pl. Tørhed, c.; -platz, m. -es -äze, Tørreplads, c.; -wein, m. -es -e, den bedste Art ungerst Viin, som presses af næsten tørre Bær.

Trocknen, v. 1) n. m. s. tørres. 2) a. tørre; -cknung, f. sædv. -cknen, n. Tørring, Tørren, c.

Troddel, f. -n, nedhængende Traade; især: en liden Qvast.

Trödel, m. -s pl. s. sg. gamle Klæder, gammelt Huusgeraad; Torvet, hvor slige Ting sælges; -frau, f. -en, Klubekjærling, Bisekræmmerske, c.; -haft, aj. d. T. nelevorn, seendrægtig; -kram, m. -es ub. pl. Pjaltekram, n.; gamle Klæder, gammelt Huusgeraad; -mann, m. -es -änner, Pjaltekræmmer, Bisse-, c.; -markt, m. -es -e, Torv, hvor gamle Sager sælges; -weib, n. s. -frau.

Trödeln, v. u. m. h. handle med gamle Klæder, gammelt Huusgeraad; (d. T. m. St.) nele, være seendrægtig.

Trödler, m. -s pl. s. sg. Neler, c., et seendrægtigt Mske.; Pjaltekræmmer, Bisse-, c., Marchandiser, (som handler med gamle Klæder og andre gamle Sager).

Trog, m. -es -öge, (Dim. -ögelchen, n. -s pl. s. sg.) Trug, n.; (forældr.) Kasse, Kiste, c., Skab, n.

Trolle (Trulle), f. -n, et plumpt, grovt Fruentimmer.

Trollen, v. 1) n. m. s. trave frem med korte, tunge Skridt; (foragt.) gaae. 2) a. og sich, begive sig bort, pakke sig.

Trommel, f. -n, Tromme, c.; -fell, n. -es -e, T-skind, n.; T-hinde, c. (i Øret); -häutchen, n. -s pl. s. sg. T-hinde, c. (i Øret); -knöppel, m. -s pl. s. sg. T-stok, c.; -n, v. n. m. h. tromme, slaae paa Tromme; -schlag, m. -es -äge, T-slag, n.; -schlägel, m. -s pl. s. sg. T-stok, c.; -schläger, m. -s pl. s. sg. T-slager, c.; -sucht, f. ub. pl. T-syge, c.; -taube, f. -n, Trommedue, Maaneds-, c.

Trompete, f. -n, Trompet, c.; -n, v. a. og n. m. h. trompete, blæse i Trompet; -r, m. -s pl. s. sg. Trompeter, c.

Tropf, m. -es -öpfe, (-ropfe el. ogsaa -opfen) d. T. en stakkels Tosse, Taabenakke, c.; (forældr. og digter.) s. Tropfen.

Tropfbad, n. -es -äder, Dryppebad, n.

Tröpfeln, v. 1) n. m. h. og med Angivelse af Stedet m. s. falde ned i smaae Draaber, dryppe langsomt. 2) a. lade falde i smaae Draaber, dryppe.

Tropfen, m. -s pl. s. sg. (Dim. -öpfchen, n. -s pl. s. sg.) Draabe, c.; fig. en meget ringe Mængde af et flydende Legeme; pl. en flydende Medicin, som tages draabevis.

Tropfen, v. 1) n. m. h. og med Betegnelse af Stedet m. s. dryppe, falde draabevis ned. 2) a. lade falde draabevis: Arzenei auf Zucker.

Tropfen-fall, m. -es ub. pl. Tagdryp, n.; -haft, aj. som en Draabe; -weise, aj. draabevis.

Tropfnaß, aj. saa vaad, at det drypper, dyngvaad.

Tropfstein, m. -es -e, Drypsteen, c.

Trophee (bedre -phäe) (3 Stav.) f. -n, Trophee, c.

Troß, m. -sses ub. pl. Tros, Bagage, c.; (foragt.) liderlige Folk, Pak, n.

Troß-bube, m. -n -n, og -junge, m. -n -n, Trosknegt, Stykknegt, c. (som opholder sig ved Bagagen); -pferd, n. -es -e, Stykhest, c.; -wagen, m. -s pl. s. sg. Trosvogn, Bagage-, c.

Trost, m. -es ub. pl. Trøst, c.

Trost-brief, m. -es -e, Trøstebrev, n.; -grund, m. -es -ünde, Trøstegrund, c.; -los, aj. trøstløs, trøsteløs; -losigkeit, f. ub. pl. Trøstløshed, Trøsteløshed, c.; -reich, aj. trøsterig, trøstefuld; -schreiben, n. -s pl. s. sg. Trøstebrev, n.; -schrift, f. -en, Trøstskrift, n.; -voll, aj. trøstefuld; -wort, n. -es -e, Trøsteord, n.

Tröstbar, aj. (sjeld.) trøstelig, som lader sig trøste.

Trösten, v. a. trøste: Einen; Einen wegen einer S. el. über eine S.; sich mit etw., d. T. forlade sig paa; (sjeld.) sich einer S. (Gen.).

Tröster, m. -s pl. s. sg. Trøster, c.

Tröstlich, aj. trøstelig, trøstende, opmuntrende; d. T. (undert.) behagelig, glædelig; der -en Hoffnung leben, tildidsfuldt, trøstigt.

Trott, m. -es ub. pl. Trav, c. (Hestens).

Trotte, f. -n, (n. St.) Presse; især Viinperse, c.

Trotten, v. 1) a. (n. St.) perse. 2) n. m. h. trave.

Trottiren, v. n. m. h. trave.

Trottoir, n. -s -s, Trottoir, n.

Trotz, m. -es ub. pl. Trods, Trodsighed, c.; trods! som et Udraabsord: - dem, der ꝛc.; ogsaa som en præp. med Dat.; - allen Gefahren; er läuft, - einem Läufer, lige saa godt som; ligel. som en præp. med Gen. for ungeachtet: - aller Einwendungen, unge-

Digitized by Google

et alle. Med Gen. betegner - det, hvis Modstand man foragter: - des Verbo= es; med Dat. betegner - den Gjen= tand, hvis Kraft og Styrke hæves og ypaaes ved Modkraft: er schreibt - ei= iem Meister.

Trotzen, v. n. m. h. stole blindthen aa: auf eine S.; trodse: Eim.; einer 3.; das Kind trotzt; mit Eim. -, redes paa.

Trotzig, aj. trodsig.

Trotzkopf, m. -es -öpfe, d. T. Trod= ghed, c. ub. pl.; et trodsigt Mske.; Trodsbillen (Insect).

Trübe, aj. tyk, muddret, grumset; ig. alvorlig, ikke munter; (digter.) be= rovet; im -n fischen, fiske i oprørt Vand.

Trubel, m. -s pl. s. sg. d. T. Tum= iel, larmfuld Forvirring, Tumult, c.

Trüben, v. a. gjøre tykt, grumset; edrøve, mørkne.

Trübsal, f. og n. blot fig. Bekym= ing, Ængstlighed, c. ub. pl.; Lidelse, ummer, Sorg, c.; pl. -e.

Trübselig, aj. bedrevelig, kummerlig, rgelig; -keit, f. -en, s. Trübsal.

Trübsinn, m. -es ub. pl. Sergmo= ighed; ofte: Tungsindighed, c.; -ig, j. sørgmodig, tungsindig; -igkeit, f. d. pl. s. Trübsinn.

Truchseß, m. -ssen -ssen, Overhjokken= ester (hos fyrstelige Personer og ved eistlige Stiftelser).

Trudel, m. -s ub. pl. d. T. gamle læder og afbenyttet, ubrugbart Huus= eraad.

Trüffel, f. -n, Treffel, c. (en spiselig ordsvamp); -hund, m. -es -unde, reffelhund, c. (som er afrettet til at spore Trefflerne under Jorden); -jagd, -en, Trefseljagt, c.; -jager el. -su= er, m. -s pl. s. sg. Trefseljæger, c. om beskæftiger sig med at opsøge Trefler).

Trug, m. -es ub. pl. Svig, Falskhed, , Bedrageri, n.; (hyppigst i Forbin= else med Lug); -bild, n. -es -er, Luft= illede, bedragerst Billede, Phantom, ; -haft, aj. s. Trüglich; -los, aj. en Svig; -schluß, m. -sses -üsse, en st Slutning (især forsaavidt man se= r at bedrage Nogen dermed); -voll, fuld af Svig.

Trügen, v. i. 1) n. m. h. bedrage, ffe: der Schein trügt; das Kann ht -, feile. 2) a. Einen -, narre, rage; sich -, stuffe.

Trüger, m. -s pl. s. sg. Bedrager, s. Be-; -ei, f. -en, Bedrageri, n.; Betrug: -isch, aj. bedragerst, bedra= erisk.

Trüglich, aj. bedragerst, bedragelig, fende; -keit, f. ub. pl. B-hed, c.

Truhe, f. -n, (Sydt.) Kasse, Kiste, ffert, c.

Trumm, n. -es -ümme, et Stykke, en Stump; især blot pl. Brudstykke, n., Levning, Rest af et ødelagt, fast Legeme; Ruin, c.; (i Bjergv.) en lang, smal Stribe af en Ærts el. Steenart i Stenen; en Arm el. Green af en Hø= vedgang; -scheit, n. -es -e, Monochord, n. (et musikalst Instrument).

Trumpf, m. -es -ümpfe, (Dim. -ümpfchen, n. -s pl. s. sg.) Trumf, c. (i Kortspil); -en, v. a. trumfe, spille Trumf ud; Einen, fig. vulg. give et dreit Svar, bide kort af; (undert.) for= korte, afstumpe.

Trunk, m. -es ub. pl. Drikken, Svir, c.; Drik, Slurk, c.

Trunken, aj. drukken, beruset, be= stænket; fig. med vor og von, bedøvet, fortumlet: vor el. von Freude -.

Trunkenbold, m. -es -e, Drukken= bold, Dranker, c.

Trunkenheit, f. ub. pl. Drukkenskab, Fuldskab, c., Fylderi, n.

Trupp, m. -es -e, (Dim. -üppchen, d. T. Trüppel, n. -s pl. s. sg.) Flok, Hob, Trop, c.

Truppe, f. -n, Truppe, c., Skue= [spillerselskab, n.

Truppen, pl. ub. sg. Tropper.

Trut=hahn, m. -es -ähne; -henne, f. -n, pl. ogsaa om begge -hühner, Kalkunsk Hane, - Hene, c., -e Hens.

Trutz, m. -es (forald. og digter.) for Trotz; Schutz und -, Sikkerhed og Forsvar, Modstand og Angreb.

Tschako, m. Chako, c.

Tuberose, f. -n, Hosthyacinth, c.

Tubus, m. Tubus, c.

Tuch, n. -es -ücher, Klæde, n.; et Slags grovt vævet Lærred; et Stykke Tøi af hvilkensomhelst Materie; (Sydt.) saa meget Klæde, som paa engang for= færdiges (med pl. Tuch el. Tuche); (forald.) ethvert Slags vævet Tøi.

Tuch=artig, aj. klædeagtig; -bereiter, m. -s pl. s. sg. Overstærer; -handel, m. -s ub. pl. Klædehandel, c., -händ= ler, m. -s pl. s. sg. Klædehandler, -= kræmmer, c.; -haus, n. -es -äuser, (n. St.) Klædemagasin, -oplag, n.; -ma= cher, m. -s pl. s. sg. Tøimager, Dug-, c.; -knappe, m. s. Knappe; -rahmen, m. -s pl. s. sg. Klæderamme, c.; -rasch, m. -es -e, Klæderask, n.; -schere, f. -n, Overstærersax, c.; -scherer, s. -be= reiter; -weber, m. s. -macher.

Tüchelchen, n. -s pl. s. sg. d. T. et lille Klæde.

Tuchen, aj. Klædes=, af Klæde.

Tüchtig, aj. dygtig; duelig, vel stik= ket; varig og brugbar; d. T. stor og stærk; som av. tilgavns, overmaade me= get; -keit, f. ub. pl. Dygtighed, c.

Tück, m. -es -e, sædvanligere -e, f. -n, Lumskhed, Trædskhed, Ranke, List, Underfundighed, c.

Tückisch, aj. lumsk, træsk, underfun=

dig, listig; d. T. som av. auf Einen -seyn, være hemmelig vred paa, bære Nag til.

Tuckmäuser, m. s. Duck-.

Tuf, -stein, m. s. Tof.

Tugend, f. -en, Dyd, c., enkelte Dyder, især: Dydskhed, c.; Kraft, Evne til at frembringe visse især heldredende Forandringer: die - einer Arzenei; fig. den Beskaffenhed ved en Ting, at den har alle til dens Bestemmelse nødvendige Egenskaber, ud. pl.; d. T. Dueslighed, Dygtighed, c.; især enkelte brugbare, gode Egenskaber; med pl.

Tugend-haft, aj. dydig; -held, m. -en -en, et Mske., hvis Dyd modstaaer enhver Fristelse; -lehre, f. -n, (n. St.) Dydelære, Sæde-, c.; -reich, aj. dydefuld, rig paa Dyd; -sam, aj. dydefuld, dydziret, i hei Grad dydig.

Tulpe, f. -n, Tulipan, c.

Tummel, m. -s ud. pl. d. T. Svimmel, Hoved-, Ørhed, c.

Tummeln, v. 1) n. m. h. d. T. (n. St.) tumle, svimle; (foræld.) tumle, støie, larme. 2) a. tumle, om-, sætte i hestig Bevægelse: ein Pferd herum -; sich mit Einem herum -, brydes, fegte; d. T. sich -, skynde sig, ile.

Tummelplatz, m. -es -ätze, Tumleplads, c.

Tümpel el. Tümpfel, m. -s pl. f. sg. d. T. en dyb Pyt, Sump, et dybt Sted i en Flod el. en Sø.

Tumult, m. -es -e, Tummel, Støi, c.; Tumult, c., Oplob, Oprer, n.; -uant, m. -en -en, Tumultuant, Urostifter, c.

Tünche, f. -n, Hvidtekalk, c.

Tünchen, v. a. hvidte: eine Wand, Mauer.

Tüncher, m. -s pl. f. sg. Hvidter, c.

Tuncher-pinsel, m. -s pl. f. sg. Hvidtekost, c.; -kalk, m. -es ud. pl. Hvidtekalk, c.

Tunke, f. -n, Saus, Dyppelse, c.; d. T. Jordkjælder, c.

Tunken, v. a. dyppe, ned-.

Tüpfel, m. -s pl. f. sg. Punkt, Prik, c.; -ig, aj. prikket, som har mange Punkter; -n, v. a. prikke, forsyne med Prikker el. Punkter.

Tüpfen el. Tupfen, v. a. og n. m. h. prikke fiint, berøre med Spidsen af en Ting, røre letseligen ved.

Turban, m. -es -e, Turban, c.

Türke, m. -n -n, Tyrk, En af den tyrkiske Nation; fig. d. T. ofte: Mahomedaner, c.; et raat, vildt, grusomt Mske.

Türkei, f. ud. pl. Tyrkiet.

Turkenblau, aj. tyrkeblaa.

Türkisch, aj. tyrkisk; fig. d. T. mahomedansk; barbarisk, grusom.

Türkiß, m. -sses -sse, et steenagtigt Mineral, som fædvanlig regnes blandt Ædelstene.

Turnen, v. n. m. h. udføre ridderlige Øvelser og Lege; holde gymnastiske Øvelser.

Turner, m. -s pl. s. sg. En der udfører ridderlige og gymnastiske Øvelser.

Turnkunst, f. ud. pl. Gymnastik, c.

Turnier, n. -es -e, Turneerspil, Ridderspil, n.

Turnieren, v. a. og n. m. h. (foræld.) turnere, holde Turneerspil; fig. d. T. larme, støie.

Turteltaube, f. -n, Turteldue, c.

Tusche, f. pl. blot om flere Slags -n, Tusk, n.; -n, v. a. tegne, male med Tusk.

Tute el. Tüte, f. s. Düte.

Tutsche, f. og -n, v. a. vulg. s. Tunke, f. og -n.

Tyne, f. s. Tiene.

Typograph, m. -en -en, Typograph, Bogtrykker, c.; -ie, f. ud. pl. Typographie, c.

Tyrann, m. -en -en, oprindeligen: enhver Landsherre; (sjeld.) en Landsherre, som paa en ulovlig Maade har bemægtiget sig Regjeringen; fig. Tyran, c.; ethvert grusomt, haardt, feleslost Mske.; -ei, f. den Egenskab, at En er en Tyran, blot fig. og ud. pl.; Tyranni, n.; pl. -en; -isch, aj. tyrannisk; -isiren, v. a. og n. m. h. tyranisere.

U.

U, en Vokal, det een og tyvende Bogstav i ABC; udtales enten langt, som i thun, eller kort som i Sund.

Ue har blot en enkelt Lyd, som ü.

Uebel (-er el. übler, -st) aj. ilde; slet; slem; ond; ich befinde mich -, ilde, har ondt, har Qvalme; mir wird -, jeg faaer ondt; mir ist - zu Muthe, jeg er ilde til Mode; er ist - daran, ilde faren, ilde stædt, det er galt fat med ham; - deuten, vrangt, urigtigt, forkeert; - nehmen, tage ilde, fortrydeligt op; er mag wohl od. - wollen, med det Gode el. Onde; (foræld.) meget; ulovlig.

Uebel, n. -s pl. s. sg. Ondt, Onde,

Digitized by Google

n.; alt, hvad der gjor Ens Tilstand ufuldkommen; Skade, Meen, Legems-bræk, Brest, c.

Uebel-befinden, n. -s ub. pl. Ilde-befindende, n.; -berüchtigt, aj. ilde be-ygtet; -gesinnt, aj. ildesindet; -keit, -en, Ondt, n., Qvalme, Klegelse, c.; -klang, m. -es -änge, Misklang, Skur-en, c.; -laut, m. -es ub. pl. Mislyd, .; -stand, m. -es -ände, Vanzlir, U-lode, c.; -that, f. -en, Udaad, Mis-gjerning, Forbrydelse, c.; -thater, m. s pl. f. sg. Udaadsmand, Misdæder, forbryder, Misgjerningsmand, c.

Ueben, v. a. ove: Einen, sich in etw.; ine Kunst; d. T. udove: Rache an Eim. -.

Ueber, av. paa den andrn Side; lot i Sammens. med hin, her, hier g dar.

Ueber, 1) præp. over; fig. medens, d, under; med Dat., naar man kan orge hvor? - der Tafel, - der Mahl-it; - dem Flusse wohnen, paa hiin ide; med Acc., naar der kan spør-s hvorhen? og naar man hverken n spørge hvor el. hvorhen? - die laßen; - dieß (ikke saa rigtigt - dem); n ganzen Tag -, igjennem; - einen lonat, for mere end; - acht Tage mme ich wieder, om, efter; heute - t Tage, i Dag otte Dage; - den igen Mann, med den kloge Mand; dem Spiele scherzte er, han spøgte, dens Spillet varede; men - das Spiel erzte er, han gjorde Spillet til Gjen-nden for sin Spøg. 2) av. blot i gle Talem. es geht alles bunt -, det ier broget til, forvirret og uordent-; - und -, d. T. aldeles, overalt, lt igj-; - und - naß, gjennemvaad; ist - und - voll, det er fuldt, saa løber over. 3) Partikel i Sammens. andre Ord især Verber, ved hvilke deels er adskillelig med deels og oftest uadskillelig uden Tonen.

eberall, av. overalt.

eberantworten, v. a. ins. Eim. etw., antvorde, overgive; -tung, f. ub. D-lse, Overgivelse, c.

eberarbeiten, v. a. ins. d. T. etw., beide endnu engang; (bedre: um-); -, arbeide over sine Kræfter, og ed tilsidst sig Skade; forarbeide.

beraus, av. overmaade, overmaade, paands, aldeles.

berbau, m. -es -e, Etage paa en ning, som rager frem over den un-; (sjeld.) Overbygning, c. (som er en anden); -en, v. a. ins. over, oven over; bygge saaledes, Etage rager frem over den an-sich, d. T. bygge over Eine, bygge tig, forbygge sig.

erbein, n. -es -e, en Forvoxning paa Hænder og Fødder hos Mster. og Dyr, bestaaende i Knuder paa Senerne og Knoklerne.

Ueberbieten, v. i. a. ins. Einen, overbyde; sich, byde meer end man vilde.

Ueberbinden, v. i. a, ins. etw., binde over; slaae et Baand over.

Ueberblättern, v. a. ins. eine Stelle, blade over, overse ved Gjennembladen; gjennemblade en Bog flygtigt.

Ueberbleibsel, n. -s pl. s. sg. Levning, Rest, c.

Ueberblick, m. -es ub. pl. Overblik, n.

Ueberbluhen, v. a. ins. sich (om Vaxter) forblomstre sig, blomstre stærkere, end deres Kræfter tillade.

Ueberbreiten, v. a. sep. brede over: eine Decke -.

Ueberbringen, v. i. a. 1) ins. Eim. etw. -, overbringe. 2) sep. bringe over til den anden Side; -ger, m. -s pl. s. sg. Overbringer, c.; -gung, f. -en, Overbringelse, c.

Ueberdecke, f. -n, Dække, Laag, n.; -n, v. a. ins. etw. mit etw., overdække, dække over.

Ueberdem, s. Ueber.

Ueberdenken, v. i. a. ins. eine S., overtænke.

Ueberdieß, s. Ueber.

Ueberdreschen, v. i. a. ins. die Garben, tærske let hen paa Overfladen; sich, tærske over sine Kræfter.

Ueberdruß, m. -sses ub. pl. Lede, Kedsommelighed, c.; -rüssig, aj. einer S. (Gen.), led og ked af, som føier Kedsomhed over.

Ueberdüngen, v. a. einen Acker, ud-brede Gjødning paa; gjøde for stærkt, for meget.

Uebereck, av. d. T. diagonal.

Uebereilen, v. a. ins. indhente ved anvendt større Ilfærdighed; overraske; komme bag paa; overile; sich in el. mit etw., overile sig, forhaste sig; -lung, f. -en, Overilelse, Overraskelse, c.

Uebereinander, av. overeens, lens; især med Verb.: - kommen, - stimmen, - treffen, - lauten ꝛc., komme overeens ꝛc.; -kunft, f. ub. pl. Overeenskomst, c.; -stimmig, aj. overensstemmende; -stimmung, f. ub. pl. Overensstemmelse, c.

Uebereffen, v. i. a. ins. sich, forspise sig.

Ueberfahren, v. i. 1) n. m. s. sep. fare over. 2) a. ins. overfare, overkjøre; stryge let over: ein Brett mit Leimwasser. I denne sidste Bem. -rung, f. -en, Strygen let hen over.

Ueberfahrt, f. Overfaren, Overkjøren, c.; ub. pl.; Overfart, c., Overkjørsel, Færgested, n., Stedet, hvor man oversætter, overfarer; pl. -en.

Ueberfall, m. -es -älle, Overfald, pludseligt og uformodet Anfald, n.; -en,

Digitized by Google

v. i. a. ins. overfalde, overrumple: die Feinde; (i Spøg) overraske; (undert.) anfalde: es überfiel ihn ein Schlaf.

Ueberfirnissen, v. a. ins. overstryge med Fernis, overfernisere.

Ueberflechten, v. i. a. ins. flette over, flette uden om.

Ueberfliegen, v. i. 1) n. m. f. sep. flyve over Noget. 2) a. ins. flyve over, overflyve.

Ueberfließen, v. i. n. m. f. sep. flyde over.

Ueberflügeln, v. a. ins. overflele (overgaae el. omringe en Krigshærs Flele).

Ueberfluß, m. -sses ud. pl. blot fig. Overflod, Overfledighed, c.

Ueberflüssig, aj. (foræld.) overflydende, som flyder over; fig. overfledig, rundelig; unødvendig.

Ueberfracht, f. -en, Overfragt, c.; -en, v. a. ins. einen Wagen ꝛc., overfragte, overlæsse, overlade.

Ueberfressen, v. i. a. ins. sich -, (om et Dyr) forsluge, æde meer, end det kan fordøie; d. T. ogsaa om Mstr. for überessen.

Ueberfrieren, v. i. n. m. f. ins. overfryse, bedækkes paa Overfladen med Is.

Ueberfuhre, f. -n, (undert.) Overkjøren, c.

Ueberführen, v. a. 1) sep. føre over Noget. 2) fig. ins. Einen, kraftig, klarligen overbevise, overtyde, ved uimodsigelige Bevæggrunde bevæge til Tilstaaelse og til Bifald, og siger saaledes mere end überweisen og -zeugen; -brung, f. -en, Overbevisning, Overtydning, c.

Ueberfüllen, v. a. ins. overfylde; -llung, f. -en, O-lse, c.

Ueberfüttern, v. a. ins. das Vieh, føre for stærkt, over det tilbørlige Maal.

Uebergabe, f. -n, Overgivelse, Overdragelse, c.

Uebergähren, v. i. a. ins. sich, gjære alt for meget.

Uebergang, m. -es -änge, Overgang, c. (i dette Ords Bem. i Dansk).

Uebergattern, v. a. ins. overgitre; (i Tegnek.) dele et Stykke, som man vil copiere, i smaae Firkanter.

Uebergeben, v. i. a. ins. Einem, etw., overgive, overlevere; sich -, kaste op; -bung, f. -en, O-lse, Overlevering, Opkastelse, c.

Uebergehen, v. i. 1) n. m. f. sep. løbe over, flyde over; især blot om Taarer i den Talem. die Augen gehen ihm über; gaae over: zum Feinde; fig. overgaae, med in: in Fäulniß -. 2) a. ins. gaae over, overgaae, gaae hen paa Overfladen af en Ting; især blot fig. hos Kunstnere og Haandværkere for: overdrage, overstryge; ligel. gjennemsee: eine Rechnung; overstride, overtræde; især blot fig. eine S., springe over, lade gaae, uden at foretage; fornemmelig om den dertil sædvanlige Tid: den Schlaf -; etw. im Lesen -, overspringe; etw. mit Stillschweigen -, intet tale om; etw. -, ikke bemærke; sich -, d. T. gaae over sine Kræfter.

Uebergewicht, n. -es ud. pl. Overvægt, c.; en større Vægt, og fig. større Magt, c., større Eftertryk, n.

Uebergießen, v. i. a. ins. etw., overgyde, overrøre. 2) sep. gyde, ose saaledes i, at det flyder over.

Uebergolden, v. a. ins. sædv. ver-.

Uebergroß, aj. d. T. overvættes stor, overordentlig stor.

Uebergruß, m. -sses -üsse, det, som øses over noget andet.

Uebergut, aj. overordentlig god.

Uebergypsen, v. a. ins. overgipse.

Ueberhand, av. blot med nehmen, tage Overhaand; (især om Ting, der betragtes som et Onde).

Ueberhang, m. -es -änge, Overhængen, c., den Tilstand, at en Ting hænger ud over; ud. pl.; den overhængende Deel af en Ting; især et over Noget hængende Laag; Overhæng, n.

Ueberhangen, v. i. n. m. h. sep. hænge over (sin el. en anden Tings Grundflade).

Ueberhängen, v. a. 1) sep. hænge over Noget. 2) ins. behænge paa hele Overfladen.

Ueberharschen, v. n. m. f. ins. overdrages paa Overfladen med en fast Skorpe, sætte Skorpe.

Ueberhäufen, v. a. ins. overøse, overvælde, overdynge: Einen mit Wohlthaten; überhäuft, ofte: opdynget, overmaade meget; -fung, f. -en, O-selse, O-delse, O-gelse, c.

Ueberhaupt, av. overhovedet, alt tilsammentaget; i almindelige Udtryk.

Ueberheben, v. i. a. ins. sich, hovmode sig, gjøre sig til af; sich wegen einer S. el. sich einer S. (Gen.); Einen einer S. (Gen.), forskaane for, fritage for; -bung, f. ud. pl. Hovmod, Storagtighed, Forskaanelse, c.

Ueberhelfen, v. i. n. m. h. sep. Dim., hjelpe over Noget; fig. Dim., hjelpe tilrette, undskylde og forsvare med Ord, tage Ens Parti, (sædv. i en uretfærdig Sag).

Ueberhin, av. løselig, ikke med tilbørlig Flid; (sjeld.) over, forbi; (Sydt.) hen over Noget.

Ueberhoch, aj. d. T. alt for høi, overordentlig høi; høiere end fornødent.

Ueberhören, v. a. ins. etw., ikke høre (af Mangel paa Opmærksomhed); d. T. Einen el. Dim. etw., overhøre, examinere; -rung, f. -en, Overhøring, Examination, c.

Ueberhüpfen, v. 1) n. m. h. sep. d. T. hoppe over. 2) a. ins. fig. etw.,

Digitized by Google

inge over, lade gage forbi, f. Ex. i ſen.

Ueberjagen, v. a. ins. jage Livet af, e utilbørligt: die Pferde.

Ueberjährig, aj. over et Aar gammel.

Ueberirdiſch, aj. over Jorden; iſær : overjordiſt, himmelſt.

Ueberkaufen, v. a. ins. ſich, forkjøbe, be for dyrt; kjøbe mere end man bemt kan betale.

Ueberkehr, f. ub. pl. Overſeining; ene ꝛc., ſom fra den tærſtede Sæd es bort med en Fjedervinge.

Ueberkippen, v. 1) n. m. ſ. sep. pe for over. 2) a. ins. faae til at pe for over.

Ueberklaſterig, aj. (i Skovv.) ein -er um, ſom indeholder meer end een vn Brænde. [berkleiben.

Ueberkleben, v. a. ins. d. T. ſ. Ueberkleiben, v. a. ins. overklæbe, ertrække med en klæbrig Fugtighed; erkliſtre. [iſær: Overkjole, c.

Ueberkleid, n. -es -er, Overklædning; Ueberkleiden, v. a. ins. beklæde; -ng, f. -en, Beklædning, c.

Ueberkleiſtern, v. a. ins. overkliſtre.

Ueberklug, aj. ſuperklog; ogſaa: ßviié.

Ueberkochen, v. n. m. h. koge over.

Ueberkommen, v. i. 1) n. m. ſ. sep. T. komme over. 2) a. ins. (ſjeld.) e. [kommen over et Mellemrum.

Ueberkunſt, f. ub. pl. d. T. Overleberladen, v. i. a. ins. overlæſſe, læſſe: einen Wagen; ſich -, beſvære wen med Spiſe; -dung, f. -en, D-lſe.

Ueberlaſſen, v. i. a. 1) sep. (foræld.) e tilovers; d. T. lade komme, ſlippe r. 2) ins. Eim. etw., overlade; -ſg, f. -en, Overladelſe, c.

Ueberlaſt, f. ub. pl. Overlaſt, c.: , ſom er over den beſtemte el. tilige Laſt; fig. d. T. Beſværlighed, tryk, c.

Ueberlaſten, v. a. ins. overlæſſe.

Ueberläſtig, aj. overlæſſet; fig. d. beſværlig.

Ueberlauf, m. -es -äufe, Overløb, erhæng, n.; det øverſte Dæk paa et ib.

Ueberlaufen, v. i. 1) n. m. ſ. sep. e over: der Topf läuft über; zum nde -. 2) a. ins. Einen, løbe om; overfalde, an-: Einen mit dem gen -; fig. Einen -, overløbe, overige, løbe paa Derene; fig. es überft mich ein Schauer, overfarer; Rechnung -, gjennemløbe, flygtigt nemſee; d. T. løbe forbi, løbe hurre. [løber, Deſerteur, c.

Ueberläufer, m. -s pl. ſ. sg. Overleberlaut, aj. overlydt, meget høit; chen, ſkoggerlee. [overleve.

Ueberleben, v. a. ins. Einen el. etw.,

Ueberlegen, v. a. 1) sep. lægge over (en anden Ting). 2) ins. belægge forſtærkt, lægge mere i el. paa, end en Ting kan taale; fig. eine S., overlægge, overtænke, overveie; -gung, f. -en, Overlæg, n., Overveielſe, c.

Ueberlegen, aj. Eim. an el. in einer S., overlegen; -heit, f. ub. pl. D-hed, c.

Ueberlegſam, aj. betænkſom; -keit, f. ub. pl. V-hed, c. [tænkt.

Ueberlegt, aj. overlagt, noie over-

Ueberlei, av. (foræld.) tilovers; overflødigt. [nemlæſe flygtigt.

Ueberleſen, v. i. a. ins. etw., gjen-

Ueberliefern, v. a. ins. Eim. etw., overlevere; -erung, f. -en, Overlevering, c.; Sagn, n., Tradition, mundtlig Overlevering, c.

Ueberliſten, v. a. ins. Einen, overgaae i Liſt; føre bag Lyſet, ſtuffe, beſnære ved Liſt; -ſtung, f. ub. pl. Overgaaen i Liſt, ved at overgaae i Liſt.

Uebermachen, v. a. ins. d. T. bearbeide over hele Overfladen; lægge over, dække over, hænge over c. ſ. v.; Eim. etw., overſende; -chung, f. -en, Overdækſen, Overſendelſe, c.

Uebermacht, f. ub. pl. Overmagt, c.

Uebermächtig, aj. overlegen i Magt; alt for mægtig. [overmale.

Uebermalen, v. a. ins. ein Gemælde,

Uebermannen, v. a. ins. Einen, overmande; -nnung, f. ub. pl. D-lſe, c.

Uebermaß, n. -es ub. pl. Overmaal, n.; fig. en uſædvanlig høi Grad af en Ting.

Uebermaße, f. ub. pl. Umaadelighed, c., uſædvanlig høi Grad af indvortes Styrke. [maade, overhaands.

Uebermäßig, aj. umaadelig, over-

Uebermeiſtern, v. n. ins. være Meſter over, overvinde ved overlegen Magt og Færdighed; Einen -, være overlegen.

Uebermenſchlich, aj. overmenneſkelig; d. T. overordentlig, utrolig.

Uebermeſſen, v. i. a. ins. ſege omtrent at udforſke en Tings Maal; maale efter Dieſyn.

Uebermögen, v. i. a. ins. (ſjeld.) formaae over, overvinde (ved overlegen Kraft).

Uebermorgen, av. overmorgen.

Uebermuth, m. -es ub. pl. Overmod, n.; -müthig, aj. overmodig.

Uebernachten, v. n. m. h. ins. overnatte, blive Natten over.

Uebernächtig, aj. natgammel, ſom har ſtaaet Natten over; vaagen hele Natten. [vertagelſe, Paatagelſe, c.

Uebernahme, f. -n, Modtagelſe, D-

Uebernatürlig, aj. overnaturlig.

Uebernehmen, v. i. a. ins. modtage; eine Arbeit, paatage; ſich -, gribe ſig ſtærkt an, tage for meget paa el. til ſig; overmande, overvinde, overvæide:

ſich den Zorn ꝛc. von dem Zorne -laſſen; -mung, f. ſ. Uebernahme.

Uebernehmer, m. -s pl. ſ. ng. Paatager, Entrepreneur, c.

Ueberraſchen, v. a. ins. overraſte: Einen, etw.; vulg. overrumple; fig. overraſtes, bevæges overilet til en Beſlutning; -ſchung, f. -en, O-iſe, O-ſelse, c.

Ueberrechnen, v. a. ins. eine S., overregne; -chnung, f. -en, Overregning, c.

Ueberreden, v. a. ins. Einen, Einen einer S. (Gen.) -, overtale; ſich ſelbſt -, indbilde; -dung, f. -en, O-iſe, c.; -dungsgabe, f. -n, Overtalelsesgave, c.

Ueberreichen, v. 1) n. m. h. sep. d. T. -rakke, naae over. 2) a. ins. Eim. etw., overrække, overlevere; -chung, f. -en, Overrækken, Overleverelse, c.

Ueberreif, aj. overmoden, alt for moden.

Ueberreißt, aj. forſtruet.

Ueberreiten, v. i. 1) n. m. ſ. sep. d. T. ride over Noget. 2) a. ins. Einen, ride over Ende, ride omkuld; Einen, ride forbi; ein Pferd -, forride, ride fordærvet; einen Weg -, (Sydt.) beride, beſigte til Heſt.

Ueberrennen, v. i. a. ins. Einen, rende over Ende, rende omkuld; Einen, rende forbi, rende hurtigere.

Ueberreſt, m. -es -e, Reſt, Levning, c.

Ueberrheiniſch, aj. paa hiin Side Rhinen.

Ueberrinnen, v. i. n. m. ſ. sep. flyde over; d. T. løbe over.

Ueberrock, m. -es -öcke, Overkjole, c.

Ueberrumpeln, v. a. ins. overrumple, overraſte; -lung, f. -en, O-ling, O-ſelse, c.

Ueberſäen, v. a. ins. beſaae; den Acker -, ſaae for meget, for tykt, for tæt; -ſäung, f. ud. pl. O-iſe, c.

Ueberſalzen, v. i. a. ins. ſalte for ſtærkt.

Ueberſättigen, v. a. ins. mætte for meget; -gung, f. ud. pl. Overmættelſe, c.

Ueberſatz, m. -es -ätze, overdreven Fordeel, c.; (undert.) det, ſom ſættes over en anden Ting; Opſats, c.

Ueberſchallen, v. a. ins. eine S., overlyde, lyde høiere.

Ueberſcharf, aj. d. T. alt for ſtarp, ſtarpere end behoves.

Ueberſchatten, v. a. ins. overſkygge; -ttung, f. ud. pl. Overſkygning, c.

Ueberſchätzen, v. a. vurdere alt for heit; ſætte for heit i Skat.

Ueberſchauen, v. 1) n. m. h. sep. ſtue over. 2) a. overſtue; -uung, f. ud. pl. Overſtuen, c.

Ueberſcheinen, v. i. n. m. h. sep. ſtinne over Noget. 2) a. ins. overſtinne, ſtinne paa Overſladen.

Ueberſchicken, v. a. ins. d. T. ſ. Uebersenden.

Ueberſchießen, v. i. 1) n. m. h. sep. ſkyde over Noget; ſkyde til (foruden det beſtemte Antal). 2) a. ins. (Jagtſp.) ſkyde over, ſkyde hen over Noget; ſich -, d. T. ſtode Kolbytte.

Ueberſchiffen, v. 1) n. m. ſ. reiſe over (til Vands). 2) a. sep. Waaren, Perſonen, ſtibe over, ſætte over; ins. ein Waſſer -, ſeile over.

Ueberſchlag, m. -es -äge, Overboining, Om-, c. ud. pl.; Opſlag, Overſlag (paa Klæder); iſær: Omſlag, n. (paa en ſyg el. beſkadiget Deel af Legemet); Overſlag, n., Overregning, Caltul, c.

Ueberſchlagen, v. i. 1) sep. a) n. m. ſ. ſlaae over: beie ſig med den overſte Deel hurtigt til en Side; falde med den overſte Deel pludſelig bag over. b) a. ſlaae over, ſlaae om; warmen Wein -, ſlaae om et ſygt Lem. 2) ins. a) n. m. ſ. overtrækkes; mit Schimmel -, (undert. for beſchl-) ſtimle; ſlaae ſig, blive kuldſlaaet; ſædv. ver-. b) a. ſlaae alt for meget; (Jagtſp.) einen Hund, gjøre ſky og frygtſom ved alt for mange Hug; ſich, falde baglænds om; overſlaae, gaae over, blade over ved at eſterſlaae; overregne, calculere; -gung, f. -en, (i nogle Tilfælde) Overſlaaen, c.

Ueberſchleichen, v. i. a. ins. ſnige ſig til, overraſte.

Ueberſchleiern, v. a. overſløre, bedække med et Slør.

Ueberſchlingen, v. i. a. ins. kaſte over (hos Syerſter; en Maade at ſye paa).

Ueberſchmieren, v. a. 1) sep. ſmøre over Noget. 2) ins. overſmøre: eine S. mit etw.

Ueberſchnappen, v. n. m. ſ. sep. ſmække over, ſpringe ſmækkende over; fig. d. T. blive berøvet ſin Forſtands fulde Brug.

Ueberſchneien, v. n. m. ſ. ins. overſnees, tilſnees; blot brugelig i infinit. og i de ſammenſ. Tider.

Ueberſchnellen, v. a. Jemanden -, gaae i Forkjøbet, narre, bedrage.

Ueberſchnüren, v. a. ins. binde over, trække over med Snore; maale omtrentlig med en Snor.

Ueberſchreiben, v. i. a. 1) sep. (ſjeld.) ſkrive over. 2) ins. overſkrive, ud-, ſkrive uden paa; forſyne med Paaſkrift, Over- el. Ud-: einen Brief; Eim. etw. -, berette, lade vide ſkriftlig; -bung, f. -en, Overſkriven, c.

Ueberſchreiten, v. i. 1) n. m. ſ. sep. ſtride over Noget. 2) a. ins. iſær fig. overſtride, overtræde; -tung, f. ud. pl. Overſtridning, c.

Ueberſchreien, v. i. a. ins. overſkrige; forſkrige, ſkrige fordærvet.

Ueberſchrift, f. -en, Overſkrift; (un-

Digitized by Google

rt.) Paaſkrift, Ind-, c.

Ueberſchuß, m. -ſſes -üſſe, Overſkud, .: det, der er over det beſtemte Tal, oer beſtemt Maal og Vægt.

Ueberſchütten, v. a. 1) sep. øſe i, ia det løber over. 2) ins. øſe over Noget; ogſaa fig. overøſe; -ttung, f. en, Overøsning, c.

Ueberſchwängern, v. a. ins. besvanre for ſtærkt, meer end Naturens Lob ordrer.

Ueberſchwänglich, ſ. -klich.

Ueberſchwanken, v. n. m. h. sep. ſtulpe over; d. T. dingle, ſvaie ned over.

Ueberſchwänklich, aj. (bedre -ſchwänglich el. -englich) blot fig. overflødig, overvættes.

Ueberſchwemmen, v. a. ins. overſvømme; ſætte under Vand; -mmung, f. -en, O-lſe, c.

Ueberſchwer, aj. overmaade tung, tungere end fornødent.

Ueberſchwimmen, v. i. n. m. ſ. sep. ſvømme over.

Ueberſegeln, v. 1) n. m. h. og ſ. sep. ſeile over (et Vand). 2) a. ins. overſeile, gjennemſeile, befare; ein Schiff -, overſeile, ſeile omkuld; ſeile forbi; -lung, f. -en, Overſeiling, c.

Ueberſehen, v. i. a. ins. overſee: eine Gegend; im Leſen zwei Zeilen; fig. eine Schrift, flygtigt gj-ſee, gj-gaae; Einen; etw., overſee, ſee over Skuldrene (formedelſt et el. andet Fortrin); ikke agte; Eim. etw., overſee, overbære med, ſee igj- Fingre med, (iſær Feil og Forſeelſer); -hung, f. -en, O-verſeen, c. (kun i nogle Tilfælde).

Ueberſenden, v. i. a. ins. Eim. etw., overſende; -dung, f. -en, O-lſe, c.

Ueberſetzbar, aj. overſættelig.

Ueberſetzen, v. 1) sep. n. m. h. ſegle, ſpringe, ſætte over. 2) ins. a. beſætte overalt: einen Ort mit Truppen; Einen, optrække, ſnyde, tage Aager af; fig. ein Buch, eine Schrift, overſætte.

Ueberſetzer, m. -s pl. ſ. sg. Overſætter, c.

Ueberſetzung, f. Overſætten, c. ub. pl.; Overſættelſe, c.; pl. -en.

Ueberſicht, f. ub. pl. Overſyn, n., flygtigt Gjennemſyn; -ig, aj. ſteeloiet; -igkeit, f. ub. pl. Sk-hed, c.

Ueberſieden, v. i. a. ins. koge alt for meget; (ſjeld.) koge over.

Ueberſilbern, v. a. ins. forſølve; bedre: ver-.

Ueberſingen, v. i. a. ins. eine Arie, ſynge igj- til Prøve; ſich -, forſynge, ſkade ſin Stemme ved for megen og for ſtærk Sang; d. T. Einen, overſynge, ſynge bedre el. ſtærkere.

Ueberſinnlich, aj. overſandſelig.

Ueberſommern, v. a. overſomre, bevare Sommeren over.

Ueberſpannen, v. a. sep. ſpænde over Noget. 2) ins. overſpænde: ſpænde over, tage i eet Spænd; ſtrække hen over en heel Overflade; ſpænde alt for meget, alt for ſtærkt; fig. overdrive, drive alt for heit; -nnung, f. -en, Overſpændelſe, c., det Overſpændte.

Ueberſpinnen, v. i. a. ins. overſpinde; -nnung, f. ub. pl. O-lſe, c.

Ueberſpringen, v. i. 1) n. m. ſ. sep. ſpringe over Noget. 2) a. ins. ſich -, forſpringe, ſpringe ſig til Skade; fig. overſpringe.

Ueberſprung, m. -es -ünge, Overſpringen, c.; Overſpring, n., Noget, ſom ſpringer over, f. Ex. (Jagtſp.) en Snøre til Fugle; et Sted, hvor man ſpringer over; en Ting, hvorover man ſpringer.

Ueberſtändig, aj. ſom har ſtaaet over den tilberlige el. beſtemte Tid; iſær om Sæden, naar den har ſtaaet for længe paa Straaet.

Ueberſtechen, v. i. a. ins. (i Kortſpil) ſtikke over, ſtikke høiere; Einen, ſtikke over.

Ueberſtehen, v. i. a. 1) sep. ſtaae over Noget. 2) fig. ins. overſtaae, udſtaae, udholde.

Ueberſteigbar, aj. overſtigelig.

Ueberſteigen, v. i. 1) n. m. ſ. sep. ſtige over Noget. 2) a. ins. overſtige: eine S.; fig. overvinde: Hinderniſſe; overgaae: alle Begriffe; -gung, Overſtigen, Overſtigelſe, c.

Ueberſteigern, v. a. ins. ſtrue op, drive i Veiret (Priſen paa Varer); -gerung, f. -en, Opſtruening, c.

Ueberſteiglich, aj. overſtigelig.

Ueberſtimmen, v. a. ins. Einen -, overſtemme; ſtemme for høit; -mmung, f. -en, O-lſe, Overſtemning, c.

Ueberſtolz, aj. overdreven ſtolt.

Ueberſtoßen, v. i. n. m. h. 1) sep. ſtøde over Noget. 2) ins. ſtøde ofte imod den hele Overflade.

Ueberſtrahlen, v. a. ins. overſtraale: beſtraale paa hele Overfladen; overgaae i ſtraalende Glands.

Ueberſtreichen, v. i. a. 1) sep. overſtryge. 2) ins. beſtryge.

Ueberſtreifen, v. a. sep. ſtryge over (med Haanden el. andet).

Ueberſtreiten, v. i. a. ins. overſtride, overſtaae; ſeire over, overvinde.

Ueberſtreuen, v. a. ins. overſtrøe.

Ueberſtricken, v. a. ins. ſtrikke over.

Ueberſtrömen, v. 1) n. m. h. sep. overſtrømme, flyde ſtrømmende over. 2) a. ins. overſtrømme, bedække ſtrømmende; -mung, f. -en, O-ſe, c.

Ueberſtudieren, v. a. ins. d. T. etw. -, ſtudere over, overtænke; lære over

paa; Einen –, overgaae i Studeren; ſich, ſtudere alt for meget.

Ueberſtülpen, v. a. sep. ſlaae op over, ſtyrte over.

Ueberſtürzen, v. 1) n. m. ſ. ſtyrte over, falde ydbſeligen oven over. 2) a. a) sep. ſ. Ueberſtülpen. b) ins. ſich, ſlaae Kolbytte i Faldet.

Ueberſüß, aj. alt for ſød.

Uebertäfeln, v. a. panele, beklæde med Paneel.

Uebertäuben, v. a. ins. overdøve; -bung, f. -en, D-liſe, c.

Uebertheuer, aj. alt for dyr.

Uebertheuern, v. a. ins. Einen, falbyde, ſælge for dyrt til En; -rung, f. ud. pl. for dyr Falbydelſe.

Uebertölpeln, v. a. ins. vulg. Einen, narre lige op i Dinene, tage grovt ved Næſen, bedrage el. bevæge til Noget paa en grov Maade.

Uebertragen, v. i. a. 1) sep. bære, føre, flytte over; overdrage; iſær blot fig. transportere. 2) ins. fig. Einen –, betale for En; (undert.) taale, bære; aus einer Sprache in eine andere, overſette, overſætte; -gung, f. -en, Overdragen, Overdragelſe, Transportering, Overbærelſe, c.

Uebertreffen, v. i. a. ins. blot fig. Einen, overtræffe, overgaae: im Tanzen, an Ehre.

Uebertreiben, v. i. a. 1) sep. drive over (en Tings hele Overflade); drive over et faſtſat Maal i Heiden. 2) ins. overdrive, drive et Dyr over Kræfter; fig. eine S. –, overdrive, gjøre for meget af; deraf übertrieben, partic. ſom aj. overdreven; -treibung, f. -en, Overdrivelſe, c.

Uebertreten, v. i. 1) n. m. ſ. sep. træde over Noget; fig. zu Ehm., træde over (til Ens Parti). 2) a. a) sep. die Schuhe –, gaae Skoene bag over. b) ins. og fig. overtræde: ein Geſetz, einen Befehl. [træder, c.

Uebertreter, m. -s pl. ſ. sg. Overtre-

Uebertretung, f. -en, Overtrædelſe, c.

Uebertrieben, aj. overdreven.

Uebertrift, f. -en, Qvægets Drift over en Andens Ager, og Rettigheden dertil; ud. pl.; Veien, hvorpaa Qvæget drives over en Mark.

Uebertritt, m. -es -e, Overgang, c. (til Ens Parti). [overkalke.

Uebertünchen, v. a. ins. overhvidte,

Uebervoll, aj. alt for fuld, overfuld, meer end fuld.

Ueberwortheilen, v. a. ins. forbele, bedrage, gjøre Uret; bedre: bevor-; -lung, f. -en, Forforbelelſe, c.

Ueberwachſen, v. i. overvoxe: 1) n. m. ſ. sep. voxe over. 2) a. ins. Einen el. ein Ding, voxe ſtørre el. hurtigere; eine S., voxe over, bevoxe paa Overfladen.

Ueberwallen, v. a. sep. lobe bølgende over; fig. overſtremme.

Ueberwaltigen, v. a. ins. overvælde, overmande, overvinde ved Magt; -gung, f. -en, Overvældelſe, c.

Ueberweben, v. a. ins. overdrage med en Væv el. ſom med en Væv.

Ueberweiſe, aj. ſuperklog, alt for viis.

Ueberweiſen, v. i. a. 1) sep. (ſjeld.) anviſe, aſſignere. 2) ins. overbeviſe: Einen des Diebſtahls; ofte: overtyde; -ſung, f. -en, Overbeviisning, c.

Ueberweißen, v. a. ins. eine Wand, hvidte over; ein Gemälde, overhvidte; -ßung, f. -en, Overhvidtning, c.

Ueberwerfen, v. i. a. 1) sep. kaſte bidover, herover; einen Mantel, kaſte om, kaſte over. 2) ins. blot fig. ſich mit Ehm. –, lægge ſig ud med, blive ueens, komme i Haarene paa.

Ueberwichtig, aj. overvægtig; -keit, f. -en, D-hed, c.

Ueberwickeln, v. a. ins. bevikle paa Overfladen; vikle over, om, omkring.

Ueberwiegen, v. i. a. ins. ein Ding, veie over, være vægtigere, veie mere end; fig. overveie, overgaae, have mere Kraft, Dueligheb ꝛc.; (forald.) overmande.

Ueberwinden, v. i. a. ins. vinde over, bevinde paa hele Overfladen; Einen, einen Widerſtand, overvinde, vinde Seier over, forvinde; -inder, m. -s pl. ſ. sg. Overvinder, c.; -indlich, aj. overvindelig; -indlichkeit, f. ud. pl. D-hed, c.; -indung, f. -en, Overvindelſe, c.

Ueberwintern, v. ins. overvintre: 1) n. m. h. tilbringe Vinteren over. 2) a. holde Vinteren over: ein Gewächs; bedre aus-; -rung, f. ud. pl. Overvintring, c.

Ueberwiſchen, v. a. ins. viſke over.

Ueberwitzig, aj. altfor vittig; ſuperklog.

Ueberwölben, v. a. ins. hvælve over.

Ueberwölken, v. a. ins. overtrække med Skyer. [dere.

Ueberwürdigen, v. a. ins. overvur-

Ueberwurf, m. -es -ürfe, (blot i nogle Tilfælde) en Ting, ſom kaſtes over Andet.

Ueberwürzen, v. a. ins. beſtree med Krydderi; krydre for meget.

Ueberzahl, f. ud. pl. for ſtort Antal, overcomplet Tal, det Tal, ſom er over det faſtſatte el. beſtemte Antal.

Ueberzählen, v. a. ins. overtælle; -lung, f. -en, Overtælling, c.

Ueberzählig, aj. overcomplet; -keit, f. ud. pl. D-hed, c.

Ueberzahn, m. -es -ähne, en urigtigt over en anden voxet Tand.

Ueberzäumen, v. a. ins. ein Pferd,

Digitized by Google

optemme, opbidsle alt for meget.

Ueberzeugen, v. a. ins. overbevise, overtyde: Einen von einer Wahrheit, Einen des Diebstahls; -gung, f. -en, Overbeviisning, c.

Ueberziehen, v. i. 1) n. m. s. sep. drage, reise over, igj- et Sted; drage, trække forbi. 2) a. ins. overtrække, beklæde, trække oven over: ein Bett; oversvømme (med Krigstropper); (undert.) d. T. sep. drage hidover el. didover.

Ueberzinnen, v. a. ins. fortinne; -nung, f. -en, Fortinning, c.

Ueberzuckern, v. a. ins. oversukre, overdrage med Sukker.

Ueberzug, m. -es -üge, Overtræk, Be-, n.: der - eines Bettes; ogsaa Overtøiet til et Klædningsstykke (modsat Foderet).

Ueberzwerch, av. over tværs.

Ueblich, aj. brugelig, i Brug, sædvanlig, gængs; -keit, f. ud. pl. B-hed, c.

Ueblicht, av. es ist mir -, det qvalmer for mig; det er som om jeg skulde kaste op.

Uebrich, aj. øvrig, tilovers, til Rest, tilbage; d. T. unødvendig, undværlig, overflødig; ofte: anden. [Resten.

Uebrigens, av. iøvrigt, desuden, for

Uebung, f. -en, Øvelse, c.; -elager, n. -s pl. s. sg. Øvelseslejr, c.; -splatz, m. -es -ätze, Øvelsesplads, c.

Uhle, f. -n, (Nordt.) Ugle, c. (en Stovekost paa en lang Stang).

Ufer, n. -s pl. s. sg. Bred, Bredde, Strand-, c.

Uhr, f. -en, Uhr, n. (som viser Timerne); (i denne Bem. Dim. d. T. Uehrchen, n.-s pl. s. sg.); Klokke, Time, c. (dog blot om et Uhrs Timer i Forbindelse med et Talord og pl. s. sg.): es hat neun - geschlagen, Klokken er ni, det er den niende Time; was ist die -? Klokken? wie viel - ist es? es ist halb sechs -.

Uhr-band, n. -es -änder, Uhrbaand, n.; -feder, f. -n, Uhrfjeder, c.; -kette, f. -n, Uhrkjæde, c.; -macher, m. -s pl. s. sg. Uhrmager, c.; -schlüssel, m. -s pl. s. sg. Uhrnøgel, c.; -tasche, f. -n, Uhrlomme, c.; -weiser og -zeiger, m. -s pl. s. sg. Uhrviser, c.; -werk, n. -es -e, Uhrværk, n.

Uhu, m. -s pl. s. sg. Ugle, Steen-, Nat-, c. (det største Slags).

Ukase, f. -n, Ukase, c. (i Rusland) en Forordning.

Ukelei, f. -en, Hvidstallen, Hvidfisk, en Art Hvidling (Fisk).

Ulm, m. -es ud. pl. forraadnet Træ.

Ulme, f. -n, Alm, c.; -nbaum, m. -es -äume, Almetræ, n.

Ultramarin, n. -es ud. pl. s. Lasur.

Um, 1) præp. med Acc. om, omkring: - die Stadt gehen; ofte med av. herum og her: - einen Ort herum fahren, sie standen alle - ihn her, trindtom, rundt omkring; fig. i mange Tilfælde; (undert.) hos, ved Siden af: - Einen seyn; omtrent, ved, henved: es ist - sechs Uhr, - Mittag kommen sie; for: - Lohn arbeiten; især naar Willen følger derpaa: - Gottes Willen; efter: eines um das andere, et efter det andet; om, af: wissen sie - die S.? med: es ist ein kitzliches Ding - das Lob; wie steht es - euch? hvorledes staaer det til med eder? Ved en Sammenligning betegner um Graden: - 4 Thaler theurer, 4 Daler dyrere; - so viel besser, saa meget desto bedre; fig. i særegne Talemaader: es ist ein häßliches Ding - die Trunkenheit, Drukkenskab er en hæslig Ting; - etw. kommen, miste, blive af med; um etw. bringen, stille ved. 2) ej. foran infinit. med zu, til at betegne en Hensigt, dog blot naar Talens Runding og Fuldstændighed gjør det nødvendigt; især i Begyndelsen af en Sætning: - es zu thun, muß man ꝛc.; for at gjøre det ꝛc. 3) av. d. T. omkring-, af Veien: dieser Weg führt -; saaledes ogsaa i nogle Sammensætninger med Verb.: -gehen, -fahren ꝛc.; til Ende, ude, forbi: die Woche ist -; - und -, rundt om, paa alle Sider. 4) Partikel i Sammensætninger med mange Ord, især med Verb., hvor det blandt andre Bem. fortrinligen ogsaa betegner Handlingens Gjentagelse, og er som oftest adskillelig med, men ogsaa undertiden uadskillelig uden Tonen.

Umackern, v. a. sep. omploie, vende, ploie saaledes, at det nederste kommer øverst; omrive ved Ploiningen; -rung, f. -en, Omploining, c.

Umändern, v. a. sep. forandre, gandske omændre; -rung, f. -en, Forandring.

Umarbeiten, v. a. sep. bearbeide saaledes, at den nederste Deel kommer øverst; omarbeide, bearbeide paa ny; -tung, f. -en, Omarbeidelse, c.

Umarmen, v. a. ins. eine Person, omarme, omfavne; fig. have legemlig Omgang med: -mung, f. -en, Omarmelse, Omfavnelse, c.

Umbauen, v. a. sep. bygge omkring; ombygge.

Umbehalten, v. a. sep. d. T. beholde om sig: den Mantel.

Umbiegen, v. i. a. ins. ombøie; -gung, f. -en, Ombøining, c.

Umbilden, v. a. sep. ombanne; -dung, f. -en, O-lse, c.

Umbinden, v. i. a. 1) sep. binde omkring: die Schürze -; binde det allerede Bundne anderledes. 2) ins. etw. mit etw. -, ombinde; -dung, f. -en, Ombinding, c.

Umblasen, v. i. a. 1) sep. blæse

Digitized by Google

om. 2) ins. blæse fra alle Sider.

Umblicken, v. n. m. h. sep. see omkring; see tilbage.

Umbra el. **Umbererde**, f. ub. pl. Umbra, en mørkebrun Jordart, som bruges til Maler.

Umbrechen, v. i. a. sep. brække ved Omboining; bryde op, saa at det Nederste kommer øverst (blot i nogle Tilfælde for umpflügen, umgraben ꝛc.); afbryde, bryde det allerede Brudte anderledes.

Umbringen, v. i. a. sep. ombringe, berøve Livet; (især blot i Bjerge.) omarbeide; -gung, f. -en, O-lse, c., Drab, n.

Umdecken, v. a. sep. dække om igjen, dække anderledes; -ckung, f. -en, Omdækning, c.

Umdreben, v. a. sep. dreie omkring; dreie om sin Axel; -bung, f. -en, Omdreining, c.

Umdrucken, v. a. sep. trykke om igjen, trykke anderledes; -ckung, f. -en, Omtrykning, c.

Umduften, v. a. ins. (hos Digterne) omdufte.

Umfahen, v. a. (Sydt.) f. Umfangen.

Umfahren, v. i. 1) sep. a) n. m. f. kjøre omkring, kjøre en Omvei. b) a. kjøre omkuld, kjøre over Ende. 2) ins. kjøre rundt omkring; især: omseile; -rung, f. -en, Omkjørsel, Omseiling, c.

Umfall, m. -es ub. pl. Fald, n., Omstyrtning, Omfalden, c.

Umfallen, v. i. n. m. f. falde om; fig. (om Dvæg og større Dyr) styrte, falde død om.

Umfang, m. -es pl. (sjeld.) -änge, Omfang, n., Omkreds, c.; fig. eine S. von einem großen -e, Omfang; (undert.) Omsved, n.

Umfangen, v. i. a. ins. omfatte, omringe, omgive, indslutte, omfavne.

Umfärben, v. a. 1) sep. farve om igjen, farve anderledes. 2) ins. (digter.) farve paa alle Sider; -bung, f. -en, Omfarvning, c.

Umfassen, v. a. 1) sep. fatte om, fatte anderledes: einen Stein. 2) ins. omfatte, omslutte, omspænde, omarme; fig. omgive, indeslutte; -ssung, f. -en, Fatten om, c.

Umflattern, v. a. ins. (digterisk) omflagre.

Umflechten, v. i. a. ins. omflette; -tung, f. -en, Omfletning, c.

Umfliegen, v. i. a. ins. omflyve.

Umfließen, v. i. a. ins. omflyde.

Umformen, v. a. sep. omdanne; -mung, f. -en, O-lse, c.

Umfrage, f. ub. pl. Spørgsmaal, som gaaer omkring til Flere ligesom i en Kreds.

Umfragen, v. n. m. h. sep. forespørge hos En efter den Anden; omspørge.

Umführen, v. a. sep. føre omkring, føre gj- en Omvei; narre, vise April.

Umfüllen, v. a. sep. fylde om igjen, fylde anderledes, paa et andet Fad; -llung, f. -en, Omfyldning, c.

Umgaffen, v. a. sep. gabe, gloe omkring.

Umgang, m. -es -änge, Omgang, c. (I dette Ords egentlige og figurlige Bem. i Dansk); Procession, c.; Tog, n.; f. Umgehen.

Umgänglich, aj. omgængelig, selskabelig; -keit, f. ub. pl. O-hed, S-hed, c.

Umgangston, m. -es ub. pl. Omgangstone, c.

Umgarnen, v. a. ins. omgive med fet Garn; omsnøre.

Umgaukeln, v. n. m. h. omgegle.

Umgeben, v. i. a. 1) sep. give om igjen, give anderledes; give om, hænge om: Vim. den Mantel. 2) ins. omgive, indeslutte paa alle Sider; -bung, f. -en, Omgivning, Omgivelse, c.

Umgegend, f. -en, (sjeld.) Omegn, den omliggende Egn.

Umgehen, v. i. 1) n. m. f. sep. d. T. gaae om, dreie sig om sin Axel; gaae omkring; dog blot d. T. fig. og m. h. es geht hier um, det gaaer igjen, det spøger her; gaae omkring i Kredsen; gaae en Omvei; fig. mit einer S., omgaaes, beskæftige sig med; mit el. auf etw. -, have fore, søge at udføre; mit Vim. gelinde, hart ꝛc. -, behandle; omgaaes, have Omgang med. 2) a. ins. einen Ort -, gaae omkring; fig. d. T. etw. -, undgaae, undvige; sædvanligere: es Umgang haben el. nehmen, undgaae, slippe for, være fri for.

Umgekehrt, aj. omvendt, modsat.

Umgießen, v. i. a. 1) sep. støbe om igjen, støbe anderledes. 2) ins. øse, gyde omkring: etw. mit Zucker.

Umgraben, v. i. a. 1) sep. vende ved Gravningen, riole. 2) ins. omgrave, grave omkring; -bung, f. -en, Omgravning, c.

Umgreifen, v. i. a. ins. gribe om.

Umgrenzen, v. a. ins. omgrændse, be-; -zung, f. -en, Omgrændsning, c.

Umgucken, v. a. sep. sich, d. T. see sig omkring.

Umgürten, v. a. 1) sep. omgjorde: den Degen; spænde, binde om, anderledes. 2) sep. ein Ding mit etw. -, omgjorde; -tung, f. -en, Omgjordning, c.

Umhaben, v. i. n. m. h. sep. d. T. have om (Klædningsstykker).

Umhacken, v. a. 1) sep. hakke el. hukke om; omarbeide med Hakke. 2) ins. omhakke, behakke paa alle Sider.

Umhalsen, v. a. ins. d. T. omarme, falde om Halsen.

Umhang, m. -es -änge, Omhæng, Forhæng, Gardin, n.

Umhängen, v. a. 1) sep. hænge om

Digitized by Google

en Ting; hænge anderledes. 2) ins. behænge paa alle Sider, omhænge.

Umhauen, v. i. a. sep. omhugge, af-; -hauung, f. -en, Omhugning, c.

Umher, av. om, omkring, hist og her.

Umhin, av. blot fig. især med Negtelse: nicht - können, ikke kunne undgaae, slippe for, være fri for; ikke kunne andet end. [-en, Omhylning, c.

Umhüllen, v. a. omhylle; -llung, f.

Umhüpfen, v. a. ins. (digterisk) hoppe omkring.

Umkehr, f. ud. pl. Venden om, Tilbagereise, Hjemreise, c.; fig. (undert.) Gaaen i sig selv.

Umkehren, v. sep. 1) n. m. s. vende om, vende tilbage; fig. (undert.) forbedre, omvende sig. 2) a. vende om, dreie om; fig. Einen, omvende, gjøre anderledes til Sinds; es kehrt sich um, det Modsatte finder Sted; alles -, vende op og ned paa, endevende, bringe i yderste Forvirring; ein Land ꝛc. -, ødelægge i Bund og Grund; -rung, f. -en, Omvendelse, Venden om, Venden op og ned paa. [om, kantre, vælte.

Umkippen, v. a. og n. m. s. vippe

Umklaftern, v. a. ins. favne, omfatte med udbredte Arme.

Umklammern, v. a. ins. omklemme, holde fast om (med Hænder og Kloer).

Umkleiden, v. a. 1) sep. omklæde; især sich. 2) ins. beklæde paa alle Sider; -dung, f. -en, Omklædning, c.

Umkommen, v. i. u. m. s. sep. omkomme; fig. (ogsaa om livløse Ting) ubrugt fordærves.

Umkrämpen, v. a. sep. omkrampe, lægge Noget om som en Krampe.

Umkränzen, v. a. ins. (digterisk) omkrandse. [Omfang, n.

Umkreis, m. -es -e, Omkreds, c.,

Umladen, v. i. a. omlade, omlæsse; lade af et Fartøi paa et andet, læsse af en Vogn paa en anden; -dung, f. -en, Omladning, Omlæsning, c.

Umlagern, v. a. 1) sep. leire anderledes. 2) sep. omleire, beleire paa alle Sider; -rung, f. -en, Omleiring, c.

Umlauf, m. -es -äufe, Omløb, Kredsløb, n.; mest ud. pl.; omløbende Brev, n., Cirkulair-Skrivelse, c.

Umlaufen, v. i. 1) sep. a) a. d. T. løbe omkuld, løbe over Ende. b) n. m. s. løbe om sin Axel; løbe rundt, i en Kreds; især fig. circulere. 2) ins. løbe omkring Noget; omløbe.

Umlaut, m. -es -e, Omlyd, c. (naar det tydske a, o, u gaaer over i ä, ö, ü).

Umlegen, v. 1) sep. a) a. lægge om paa Siden, lægge ned; lægge om, lægge anderledes; lægge om sig el. Noget; folde, bøie om; das Schiff -, styre el. dreie i en anden Retning. b) n. m. h. (om Skibe og om Vinden) vende sig, dreie sig. 2) ins. lægge omkring en Ting; -gung, f. -en, Omlægning, c.

Umleiten, v. a. sep. lede en anden Vei, lede om; -tung, f. -en, Omledning, c.

Umlenken, v. a. sep. dreie, vende til en anden Retning, dreie om; -kung, f. -en, Omdreining, c.

Umleuchten, v. a. ins. omlyse, omskinne, omgive med et Lys.

Umliegen, v. i. hvoraf blot umliegend, omliggende, er brugeligt.

Ummachen, v. a. sep. vulg. tage om, give om (et Klædningsstykke); gjøre om igjen, gjøre anderledes.

Ummauern, v. a. ins. mure omkring, omgive med Muur.

Ummessen, v. i. a. sep. maale om igjen, maale anderledes; -ssung, f. -en, Ommaaling, c.

Ummünzen, v. a. sep. mynte om igjen, mynte paa ny.

Umnähen, v. a. 1) ins. sye rundt omkring. 2) sep. sye endnu engang, anderledes.

Umnebeln, v. a. ins. omtaage.

Umnehmen, v. i. a. sep. tage, hænge om sig.

Umnieten, v. a. sep. nette, omboie en Tings fremragende Spidse.

Umpacken, v. a. 1) sep. pakke om igjen, pakke anderledes. 2) ins. ompakke, indpakke paa alle Sider; -ckung, f. -en, Ompakning, c.

Umpanzern, v. a. ins. (digter.) ompantsere, omgive med Pantser paa alle Sider. [give med Pæle.

Umpfählen, v. a. ins. ompæle, om-

Umpflanzen, v. a. 1) sep. omplante, plante anderledes. 2) ins. beplante rundt omkring; -zung, f. -en, Omplantning, c.

Umpflügen, v. a. sep. s. Umackern.

Umprägen, v. a. sep. ompræge, præge anderledes.

Umrändern, v. a. 1) sep. forsyne med en anden Rand. 2) ins. omrande, forsyne med Rand.

Umreisen, v. 1) a. ins. reise omkring: die Welt. 2) n. m. s. sep. giøre en Omvei paa Reisen.

Umreißen, v. i. a. sep. rive omkuld, rive over Ende; rydde op, pleie op; især rive op, ubehændigt gj-søge.

Umreiten, v. i. 1) sep. a) n. m. s. ride om, ride en Omvei. b) a. ride omkuld, nedride. 2) ins. a. omride: einen Ort.

Umrennen, v. i. a. sep. rende omkuld, over Ende, ned.

Umringen, v. a. ins. omgive med en Ring; især: omringe, omgive fra alle Sider; -gung, f. -en, Omringelse, c.

Umriß, m. -ssses -sse, Omrids, Omtræk, n.

Umrühren, v. a. sep. røre rundt; omrøre; -rung, f. -en, Omrøring, c.

Umſacken, v. a. sep. komme af en Sæk i en anden.

Umſagen, v. a. sep. d. T. ſige rundt, ſige Nøkken om.

Umſagen, v. a. 1) sep. ſave af, ſave om. 2) ins. beſave rundtom.

Umſalzen, v. i. a. sep. ſalte om, ſalte anderledes.

Umſatteln, v. sep. a. ſadle om, ſadle anderledes; lægge Saddelen fra en Hest paa en anden; fig. n. m. b. d. T. omſadle, forandre ſin Beſlutning, ſin Levemaade ꝛc.; -lung, f. -en, Omſadling, c.

Umſatz, m. -es -ätze, Omſætning, Omverling, Omtuſkning, c.

Umſchaffen, v. i. a. sep. omſtabe; -ffung, f. -en, Omſtabning, c.

Umſchanzen, v. a. ins. omſtandſe; -zung, f. -en, Omſtandsning, c.

Umſcharren, v. a. sep. ved Skraben vende om, ſtrabe omkuld.

Umſchatten, v. a. ins. omſtygge, ſtygge omkring; -ttung, f. -en, Omſtygning, c.

Umſchau, f. (hos Haandv.) Forheren om Arbeide hos et Steds Mestere.

Umſchauen, v. a. sep. ſich -, ſee ſig om; ſich - laſſen, (om reiſende Haandværksſvende) lade forhere om Arbeide hos et Steds Mestere; -uung, f. Omkringſkuen, c.; ogſaa det ſamme ſom Umſchau.

Umſchaufeln, v. a. sep. ſtuffe, ſkovle omkring, vende med Skuffen.

Umſcheinen, v. i. a. ins. omſkinne, beſtinne paa alle Sider.

Umſcheren, v. i. a. 1) sep. klippe om igjen, klippe anderledes. 2) ins. beklippe rundt omkring.

Umſchicken, v. a. sep. d. T. ſende omkring.

Umſchiffen, v. 1) sep. a) n. m. ſ. ſeile en Omvei. b) a. Waaren ꝛc. -, omſtibe, bringe af et Skib i et andet. 2) ins. omſeile: eine Inſel.

Umſchlag, m. -es -äge, Omſlag, n. (i dette Ords Bem. i Dansk).

Umſchlagen, v. i. sep. 1) n. m. ſ. ſlaae om, falde omkuld, over Ende; ſlaae om, pludſeligen tage en anden Retning; fig. forandre ſig pludſeligen paa en afgjørende Maade; fornemmeligen til det Værre: das Bier ſchlägt um, bliver pludſeligen ſuurt. 2) a. beie omkring ved at ſlaae; lægge om, vende om (i mange Tilfælde); ſlaae om, lægge om: Krauter -, om et ſygt Lem; fig. (n. St.) tuſke, ombytte Vare.

Umſchleichen, v. i. a. ins. ſnige omkring.

Umſchleiern, v. a. ins. omſlere.

Umſchließen, v. i. a. omſlutte, indeſlutte paa alle Sider; -ßung, f. -en, Omſlutning, c.

Umſchlingen, v. i. a. ins. omſlynge: omgive med Slynge; ſnoe ſig om Noget.

Umſchmeißen, v. i. u. m. ſ. og b. sep. d. T. ſ. Umwerfen.

Umſchmelzen, v. rgl. og i. a. sep. ſmelte anderledes, ſmelte om igjen; fig. aldeles forandre, omarbeide; -zung, f. -en, Omſmeltning, c.

Umſchmieden, v. a. 1) sep. ſmede anderledes, ſmede om igjen. 2) ins. ſmede omkring, ſmede Jern om Noget.

Umſchmieren, v. a. 1) sep. ſmøre anderledes, ſmøre om igjen. 2) ins. ſmøre omkring Noget.

Umſchnallen, v. a. sep. 1) ſpænde anderledes, ſpænde om igjen. 2) ſpænde omkring, ſpænde om Noget; -lung, f. -en, Omſpændelſe, c.

Umſchneiden, v. i. a. ins. beſkære rundt omkring.

Umſchnüren, v. a. 1) sep. ſnøre anderledes, ſnøre om igjen; ſnøre omkring Noget. 2) ins. beſnøre rundt omkring, omvinde med Snor: einen Ball.

Umſchränken, v. a. ins. omgive med Skranker; fig. begrændſe, indſkrænke.

Umſchreiben, v. i. a. 1) sep. ſkrive anderledes, ſkrive om igjen. 2) ins. (ſjeld.) ſkrive omkring Noget; eine S., omſkrive, gjøre tydelig ved flere Ord; -bung, f. -en, Omſkrivning, c.

Umſchrift, f. -en, Omſkrift, c.; (iſær omkring Randen af en Mynt).

Umſchürzen, v. a. ins. omgive med et Forklæde el. Skjørt.

Umſchütteln, v. a. sep. omryſte, omſtumple; -lung, f. -en, Omryſtning.

Umſchütten, v. a. 1) sep. øſe paa ny, øſe om igjen; øſe om, af et Kar i et andet; ſlaae, ſtøde omkuld, vælte, omryſte, omſtumple. 2) ins. a. beſtænke, begyde rundt omkring.

Umſchweben, v. a. ins. omſvæve.

Umſchweif, m. -es -e, en lang Omvei om Noget; fig. Omſvøb, n., Vidtleftighed, c., Omſtændigheder.

Umſchweifen, v. n. m. b. sep. (forældr.) gaae vidt omkring Noget; (ſjeld.) flakke, vanke omkring.

Umſegeln, v. 1) sep. a) n. m. ſ. ſeile en Omvei. b) a. ſeile i Grund, overſeile. 2) ins. a. omſeile, ſeile omkring.

Umſehen, v. i. a. sep. ſich, ſee om, ſee tilbage; ſee ſig omkring, for at opdage Noget; fig. ſich an einem Orte -, beſee et Steds Mærkværdigheder.

Umſetzen, v. a. 1) sep. ſætte omkring, ſætte anderledes; omſætte (i Handel og Vandel). 2) ins. beſætte rundt omkring, omſætte.

Umſicht, f. 1) ud. pl. Omkringſeen, c.; fig. Forſigtighed, Betænkſomhed, Agtſomhed, c. 2) pl. -en, Synskreds.

Digitized by Google

c.; -bild, n. -es -er, og -gemälde, n. -s pl. ſ. sg. Panorama, n.; -ig, aj. forſigtig, betænkſom, agtſom; -igkeit, f. ud. pl. F-hed, V-hed, A-hed, c.

Umſinken, v. i. n. m. ſ. sep. ſegne om, ſynke ned.

Umſonſt, av. omſonſt: uden Løn, uden Betaling, uden Godtgjørelſe; forgjeves, unyttig; for intet, uden Henſigt.

Umſpannen, v. a. 1) sep. ſpænde anderledes, ſpænde om igjen: die Pferde; ogſaa: vexle dem. 2) ins. omgive med en udſpændt Snor ꝛc.; omſpænde, omfatte med et Fingerſpand.

Umſpinnen, v. i. a. omſpinde, beſpinde rundtomkring.

Umſpringen, v. i. a. sep. ſpringe om, - omkuld, omſtede i Springet; fig. d. T. mit etw., omgaaes, behandle, haandtere.

Umſtand, m. -es -ände, blot fig. Omſtændighed, en Tings tilfældige Beſtemmelſe; Stand, Tilſtand, c.; iſær pl. Omſtændigheder; (i dette Ords Bem. i Dansk).

Umſtändlich, aj. omſtændelig: med alle el. dog de fleſte Omſtændigheder; (ſjeld.) tilbøielig til at gjøre mange Vidtløftigheder; -keit, f. ud. pl. D-hed, c.

Umſtechen, v. i. a. sep. omſtikke, vende ved Stikken; iſær das Getreide ꝛc. -, kaſte; -chung, f. -en, Omſtikning, c.

Umſtecken, v. a. 1) sep. ſtikke anderledes, ſtikke om igjen: eine Haube. 2) ins. beſtikke rundt omkring.

Umſtehen, hvoraf blot bruges partic. -d, omkringſtaaende, ſom ſtaaer omkring.

Umſtellen, v. n. 1) sep. ſtille om, ſtille anderledes. 2) ins. omſtille, beſætte rundt omkring; -llung, f. -en, Omſtilling, c.

Umſtimmen, v. sep. 1) n. m. h. ſtemme rundt. 2) a. omſtemme.

Umſtören, v. a. sep. vende op og ned paa, kalfatre.

Umſtoßen, v. i. a. sep. ſtøde anderledes: ſtøde om, ſtøde over Ende; fig. ein Teſtament, omſtøde, gjøre ugyldigt, kuldkaſte; -ßung, f. -en, Omſtødning, c.

Umſtrahlen, v. a. ins. omſtraale; -lung, f. -en, Omſtraalning, c.

Umſtreichen, v. i. a. 1) sep. ſtryge omkring Noget; ſtryge om, ſtryge anderledes. 2) ins. beſtryge rundt omkring.

Umſtreuen, v. a. omſtree, ſtree rundt omkring; -uung, f. -en, Omſtreening, c.

Umſtricken, v. a. 1) sep. ſtrikke om, ſtrikke anderledes. 2) ins. omgive med ſtrikket Arbeide, ſtrikke omkring; beſnøre, omgive med Snare.

Umſtrömen, v. a. ins. ſtremme omkring Noget; -mung, f. -en, Omſtrømning, c.

Umſturz, m. -es ud. pl. Omſtyrtning, c.; fig. der - eines Reiches, Undergang, c.

Umſtürzen, v. i. sep. 1) n. m. ſ. ſtyrte om. 2) a. ſtyrte omkuld; ein Gefäß, vende om; -zung, f. -en, Omſtyrtning, c.

Umtauſch, m. -es ud. pl. Omtuſken, Ombytning, c., Mageſtifte, n.; -en, v. a. omtuſke, ombytte, mageſtifte.

Umthun, v. i. a. sep. lægge om, tage om (om Klædningsſtykker); d. T. ſich nach etw., ſee ſig om efter, ſøge at faae, være om ſig.

Umtönen, v. n. m. h. ins. omtøne.

Umtreiben, v. i. a. sep. drive omkring ſin Axel; drive omkring i Kreds.

Umtreten, v. i. sep. 1) a. træde om, træde ned. 2) n. m. ſ. blot fig. træde over paa en anden Side, forandre ſin Beſlutning, ſin Mening, ſadle om.

Umtrieb, m. -es ud. pl. blot fig. Omleb, Kredsleb, Rænkeſpil, n.; geheime -e, Bevægelſer.

Umtritt, m. -es ud. pl. (ſjeld.) Beſlutnings, Menings Forandring, c.

Umwachſen, v. i. a. ins. bevoxe rundt omkring.

Umwälzen, v. a. sep. vælte om, vælte over Ende; -zung, f. -en, Omvæltning, c.

Umwandeln, v. a. sep. vandre omkring; fig. forvandle, forandre.

Umwandern, v. a. sep. omvandre, vandre omkring.

Umwechſeln, v. sep. 1) n. m. h. mit Eim., ombytte-Embede og Forretning. 2) a. vexle om, bytte om: die Stelle; etw. el. mit etw.; -lung, f. -en, Omvexling, c.

Umweg, m. -es -e, Omvei, c.; fig. Omſvøb, n., Vidtløftighed, c.

Umweben, v. a. 1) sep. blæſe om. 2) ins. blæſe paa alle Sider, omblæſe.

Umwenden, v. i. a. sep. vende om; fig. Einen, omvende, bevæge til modſat Mening el. Beſlutning; -dung, f. -en, Omvenden, Vending, c.

Umwerfen, v. i. a. sep. kaſte om, tage i Haſt om: einen Mantel; kaſte omkuld, kaſte over Ende; d. T. ſmide om; fig. vælte; (undert.) kantre, ſtrande, komme galt afſted (om En, hvis Foretagende mislykkes); -fung, f. -en, Omkaſtning, c.

Umwickeln, v. a. 1) sep. ſvøbe om, anderledes: ein Kind; vikle omkring. 2) ins. bevikle rundt omkring; -lung, f. -en, Omvikling, Omſvøbning, c.

Umwindeln, v. a. sep. ſvøbe om, anderledes.

Umwinden, v. i. a. 1) sep. vinde om, anderledes; vinde omkring, ſnoe

Digitized by Google

omkring. 2) ins. omvinde, fvoe rundt omkring. [Skyer.

Umwölken, v. a. ins. ombrage med

Umwühlen, v. a. sep. rode omkring, rode om; fig. kalfatre, vende op og ned paa.

Umzählen, v. a. sep. d. T. tælle endnu engang; tælle rundt.

Umzäunen, v. a. ins. omgjerde; -unung, f. -en, Omgjerdning, c.

Umzeichnen, v. a. 1) sep. tegne om, tegne anderledes. 2) ins. omtegne, betegne rundt omkring.

Umziehen, v. i. 1) sep. a) n. m. s. d. T. flytte, forandre Bopæl; (om Tjenestefolk) stifte; (forældr.) trække, vandre omkring. b) a. trække, drage om: einen Baum; bytte, stifte Klæder; sich -, omklæde sig. 2) ins. drage, reise, trække omkring; trække om, omspænde, omgive: einen Wald mit Netzen.

Umzingeln, v. a. ins. omringe, omgive.

Umzug, m. -es -üge, Omreise, Omvandring; Flytning, c.; Tog, n.; Tjenestefolks Skiftetid; Trækken, Dragen over Ende; det, som trækkes om Noget, som: Omhæng, n., Omrids, c.

Un, en Partikel (forkortet af ohne), som blot forekommer i Sammens. med Subst., aj., av. og næsten med alle præter. particip., f. Ex. ungegessen, ungeliebt, men hvilke da blot bruges som aj. og av. Un har altid Tonen, og betegner en Mangel, en Benegtelse el. ogsaa en Modsætning af det med samme forbundne Ord, og staaer overh. for: ikke, hvorfor adskillige af disse Ord ikke her ere anførte, da man blot behøver at see hen til deres bekræftende Bemærkelser, og sætte u foran samme. Nogle af disse sammensatte Ord ere ikke meer brugelige uden Sammensætningen. [keit, f. -en, U-hed, c.

Unabänderlich, aj. uforanderlig; -

Unabhängig, aj. uafhængig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unablässig, aj. uafladelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unabsehbar, aj. uoverseelig; -keit, ud. pl. U-hed, c.

Unabsichtlich, aj. uforsætlig.

Unabwendbar, aj. uafvendelig, uomgængelig.

Unächt, aj. uægte, eftergjort; d. T. n. St. uærlig; -heit, f. ud. pl. Uægthed, c. [-en, U-hed, c.

Unachtsam, aj. uagtsom; -keit, f.

Unadelig, aj. uadelig.

Unähnlich, aj. uliig; -keit, f. -en, Ulighed, c.

Unangebauet, aj. udyrket, ede.

Unangefochten, aj. uanfegtet, ufristet.

Unangekleidet, aj. upaaklædt.

Unangemeldet, aj. uanmeldt.

Unangenehm, aj. ubehagelig.

Unangerührt, aj. urørt.

Unangesehen, aj. uanseet, uagtet.

Unangesessen, aj. ubosat.

Unangetastet, aj. urørt, uangreben.

Unangezündet, aj. uantændt.

Unannehmlich, aj. uantagelig; ubehagelig; -keit, f. -en, Ua-hed, Ub-hed, c.

Unansehnlich, aj. uanseelig; ringe; ubetydelig; -keit, f. -en, U-hed, Ringhed, U-hed, c.

Unanständig, aj. uanstændig, usømmelig; -keit, f. -en, Ua-hed, Us-hed, c.

Unanstößig, aj. uanstødelig.

Unanwendbar, aj. uanvendelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unart, f. -en, Vanart, ond Natur, c. (hos en Person); Usædelighed, Ustik, Unode, c. (om et vanartigt Barn bruges undert. m.). [U-hed, c.

Unartig, aj. uartig; -keit, f. -en,

Unaufbringlich, aj. utilveiebringelig.

Unaufgefordert, aj. uopfordret.

Unaufgeklärt, aj. uoplyst.

Unaufgelöst, aj. uopløst.

Unaufhaltbar, -ltsam, aj. uopholdelig, uforhalelig.

Unaufhörlich, aj. uophørlig.

Unauflösbar, -slich, aj. uopløselig; -keit, f. -en, U-hed, c.

Unaufmerksam, aj. uopmærksom; -keit, f. -en, U-hed, c.

Unaufschieblich, aj. uopsættelig.

Unausbleiblich, aj. udeblivelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unausforschlich, aj. s. Unerf-.

Unausführbar, aj. uudførlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unausführlich, aj. uudførlig.

Unauslöschlich, aj. uudslukt.

Unausgemacht, aj. uafgjort.

Unausgesetzt, aj. som bestandig fortsættes, uafladelig.

Unauslöschbar, -schlich, aj. uudslukkelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unaussprechlich, aj. uudsigelig; fig. meget, overordentlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c. [f. ud. pl. U-hed, c.

Unausstehlich, aj. uudstaaelig; -keit,

Unaustilgbar, aj. uudslettelig.

Unbändig, aj. ubændig, ustyrlig, balstyrig; -keit, f. -en, Ub-hed, Us-hed, B-hed, c.

Unbarmherzig, aj. ubarmhjertig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unbärtig, aj. uskægget, skæggeles; -keit, f. ud. pl. Sk-hed, c.

Unbeachtet, aj. ikke agtet paa, forsømt.

Unbeantwortet, aj. ubesvaret; -wortlich, aj. ubesvarlig, som ikke lader sig besvare.

Unbearbeitet, aj. ubearbeidet.

Unbebauet, aj. udyrket, ubeboet, ubebygget, ede.

Unbedacht, aj. ubetænkt, ikke betænkt.

Digitized by Google

Unbedächtig, -dachtſam, aj. ubetænkſom, overilet; -dachtſamkeit, f. -en, U-hed, O-hed, c.

Unbedeckt, aj. ubedækket.

Unbedeutend, aj. intet betydende. fig. uvigtig; -tenheit, f. ub. pl. Intetbetydenhed, c.

Unbedingt, aj. ubetinget; fig. uindſtrænket; -heit, f. ub. pl. Ub-hed, Ui-hed, c.

Unbeeinträchtigt, aj. uformærmet, uformeent, ubehindret.

Unbeerbt, aj. uden Arvinger, ſom er uden retmæssige Livsarvinger.

Unbefangen, aj. i ſit Hjertes Uſkyldighed; ſom dømmer, ſom handler uden tilbageholdende Hensyn; fordomsfri; -heit, f. ub. pl. Hjertets Uſkyldighed, Fordomsfrihed, c.

Unbefeſtigt, aj. ubefæſtet.

Unbefeuchtet, aj. uvædet.

Unbefleckt, aj. ubeplettet, ubeſmittet; -heit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unbefördert, aj. ubefordret.

Unbefolgt, aj. ikke fulgt.

Unbefragt, aj. uadſpurgt.

Unbefriedigend, aj. utilfredsſtillende.

Unbefriedigt, aj. utilfredsſtillet.

Unbefugniß, f. ub. pl. Ubefoiethed, c.

Unbefugt, aj. ubefeiet; -heit, f. og -gniß, f. ub. pl. U-hed, c.

Unbegabt, aj. ubegavet.

Unbegehrt, aj. ubegjert.

Unbegeiſtert, aj. ubegeiſtret.

Unbegreiflich, aj. ubegribelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unbegrenzt, aj. ubegrændſet, grænſeløs; -heit, f. ub. pl. U-hed, G-hed, c.

Unbegrüßt, aj. uhilſet.

Unbegünſtigt, aj. ubegunſtiget.

Unbegütert, aj. ubemidlet.

Unbehaart, aj. haarløs, uden Haar.

Unbehaglich, aj. ubehagelig; -keit, f. -en, U-hed, c.

Unbehauen, aj. utilhuggen; fig. grov.

Unbeholfen, aj. ubehjelpſom, ubehændig; -heit, f. ub. pl. U-mhed, U-ghed, c.

Unbehülflich, aj. utjenſtfærdig; ubehjelpſom; -keit, f. ub. pl. U-ghed, U-mhed, c.

Unbehutſam, aj. uvarſom, uagtſom; -keit, f. ub. pl. Uv-hed, Ua-hed, c.

Unbekannt, aj. ubekjendt; -heit, f. ub. pl. U-hed, c.; -ſchaft, f. ub. pl. U-ſkab, n.

Unbekümmert, aj. ubekymret: um etw.

Unbelebt, aj. ikke beleven; livløs; død; fig. uopvakt, ikke munter.

Unbeleſen, aj. ubelæſt; -heit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unbelieben, n. -s ub. pl. Mishag, n.; -liebig, ad. ſom mishager, ubehagelig; -liebt, aj. uelſket.

Unbelohnt, aj. ubelønnet.

Ubemerkbar, -klich, aj. ubemærkelig.

Unbemerkt, aj. ubemærket.

Unbemittelt, aj. ubemidlet.

Unbenannt, aj. ubenævnet.

Unbeneidet, aj. umisundt.

Unbenommen, aj. iſær av. uforment, uhindret, ikke forbudt.

Unbenutzt, aj. ubenyttet.

Unbequem, aj. ubeqvem; -heit, f. -en, U-hed, c.; -lich, aj. ubeqvem; -lichkeit, f. -en, Ubeqvemmelighed, c.

Unberathen, aj. raadvild, uden Raad; ikke udſtyret; ugift.

Unberedt, -ſam, aj. uveltalende; -ſamkeit, f. ub. pl. U-lenhed, c.

Unbereitet, aj. uberedt.

Unbereuet, aj. uangret.

Unberichtigt, aj. ſom ikke er berigtiget.

Unberitten, aj. ikke tilreden; ikke forſynet med Heſt.

Unberüchtigt, aj. uberygtet.

Unberufen, aj. ukaldet; uden at have det tilbørlige Kald.

Unberühmt, aj. uberømt; -heit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unberührt, aj. uberørt.

Unbeſchadet, aj. uſtadt, uſtaaret; med Gen.: - meiner Ehre; el. meiner Ehre -.

Unbeſchädigt, aj. ubeſtadiget.

Unbeſchäftigt, aj. ubeſkæftiget.

Unbeſcheiden, aj. ubeſkeden; -heit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unbeſchlagen, aj. ubeſlaaet; fig. uvidende om.

Unbeſcholten, aj. ulaſtelig.

Unbeſchränkt, aj. uindſtrænket.

Unbeſchreiblich, aj. ubeſkrivelig.

Unbeſchrieben, aj. ikke ſkriftlig fremſtillet; ubeſkrevet.

Unbeſchwert, aj. ubeſværet, ubetynget; d. T. i Høflighedsſp., ſom av. uforuleiliget; uden Uleilighed: geben ſie mir - das Buch.

Unbeſeelt, aj. ubeſjælet.

Unbeſehen, aj. ubeſeet.

Unbeſetzt, aj. ubeſat.

Unbeſiegbar, aj. ſom ikke lader ſig beſeire; uovervindelig.

Unbeſonnen, aj. ubeſindig, uoverlagt, yderſt ubetænkſom; -heit, f. -en, U-ghed, U-thed, c.

Unbeſorgt, aj. ubekymret.

Unbeſtand, m. -es ub. pl. Ubeſtandighed, c.

Unbeſtändig, aj. ubeſtandig: -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unbeſtechlich, aj. ubeſtikkelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unbeſtellt, aj. ubeſerget.

Unbeſtimmt, aj. ubeſtemt; -heit, f. -en, U-hed, c.

Unbeſtreitbar, aj. ubeſtridelig, uſtridig.

Unbeſtritten, aj. ubeſtreden.

Unbeſucht, aj. ubeſøgt.

Unbetaſtet, aj. ubeſølt.

Unbetitelt, aj. ubetitlet.

Unbetont, aj. uden Tonen.

Digitized by Google

Unbeträchtlich, aj. uvigtig, umærkelig, ringe; -keit, f. ud. pl. Uv-hed, Um-hed, c.

Unbetreten, aj. ubetraadt; fig. ikke bestyrtet.

Unbetriebsam, aj. uvirksom; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unbetroffen, aj. ikke bestyrtet.

Unbetrogen, aj. ubedragen.

Unbetrübt, aj. ikke bedrøvet.

Unbeugsam, aj. ubøielig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unbewachsen, aj. ubevoxet.

Unbewacht, aj. ubevogtet.

Unbewaffnet, aj. ubevæbnet.

Unbeweglich, aj. ubevægelig; -e Güter, urørligt Gods; fig. haard, ubøielig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unbeweint, aj. ubegrædt.

Unbeweisbar, -weislich, s. Unerweislich.

Unbewilligt, aj. uberilliget.

Unbewohnbar, aj. ubeboelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unbewölkt, aj. uden Skyer, skyfri.

Unbewußt, aj. ubevidst.

Unbezahlbar, aj. ubetalelig.

Unbezahlt, aj. ubetalt.

Unbezähmbar, aj. ubetæmmelig.

Unbezähmt, aj. utæmmet.

Unbezeichnet, aj. ubetegnet.

Unbezeugt, aj. ubevidst.

Unbezweifelt, aj. ubetvivlet.

Unbezwingbar, -glich, aj. ubetvingelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unbezwungen, aj. ubetvungen.

Unbiegsam, aj. ubøielig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unbild, n. -es -er, (Sydt.) et hæsligt Billede; en afskyelig Skikkelse; en Vanskabning.

Unbilde, f. s. Unbill.

Unbildlich, aj. ubilledlig.

Unbildsam, aj. udannelig.

Unbill, -bilde, f. (af Nogle m.) ud. pl. Forurettelse, Ubillighed, c.

Unbillig, aj. ubillig; -keit, f. -en, U-hed, c.

Unblutig, aj. ublodig.

Unbrauchbar, aj. ubrugbar; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unbrüderlich, aj. ubroderlig.

Unbündig, aj. ugyldig.

Unbußfertig, aj. ubodfærdig.

Unchrist, m. -en -en, Ikkechristen; fig. et ureligiøst, ugudeligt Menneske; -lich, aj. uchristelig; -lichkeit, f. ud. pl. U-hed, c.

Uncultivirt, aj. ucultiveret, udannet.

Und, cj. og.

Undank, m. -es ud. pl. Utak, Utaknemmelighed; -bar, aj. utaknemmelig; -barkeit, f. ud. pl. U-hed, c.

Undenkbar, aj. utænkelig, som ikke kan tænkes.

Undenklich, aj. umindelig, utænkelig, som formedelst Tidens Længde ikke kan tænkes.

Undeutlich, aj. utydelig; -keit, f. [-en, U-hed, c.

Undeutsch, aj. utydsk, ikke godt Tydsk; d. T. (undert.) uforstaaelig.

Undienlich, aj. utjenlig, unyttig; -keit, f. ud. pl. Ut-hed, Un-hed, c.

Undienstfertig, aj. utjenstfærdig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unding, n. -es -e, Uting, c.; et Intet, en Umulighed.

Undurchdringlich, aj. uigjennemtrængelig; fig. uudforskelig; -keit, f. -en, Ui-hed, Uu-hed, c.

Undurchsichtig, aj. uigjennemsigtig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Uneben, aj. ulige, ujævn; fig. (blot med Negtelse) ueffen: das ist gar nicht -; -heit, f. -en, Ujævnhed, c.

Unebene, f. 1) ud. pl. Ujævnhed, c. 2) pl. -n, et ujævnt Sted.

Unecht, aj. uægte.

Unedel, aj. uædel, lav; uadelig.

Unehelich, aj. ein -es Kind, uægte, Slegfreddarn; -e Beiwohnung, Samleven uden at være gift; Skjerlevnet.

Unehrbar, aj. uærbar; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unehre, f. ud. pl. Vanære, Skam, c.

Unehrerbietig, aj. uærbødig.

Unehrlich, aj. uærlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Uneigennützig, aj. uegennyttig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Uneigentlich, aj. uegentlig.

Uneigendenk, av. (med Gen.) einer S. -, uden Eftertanke om, ikke erindrende.

Uneingenommen, aj. uindtagen; fordomsfri, upartisk.

Uneingebüllt, aj. uindhyllet.

Uneingeladen, aj. uindbuden.

Uneingeschränkt, aj. uindskrænket.

Uneinig, aj. uenig; -keit, f. -en, U-hed, c.

Uneinnehmbar, aj. uindtagelig.

Uneins, aj. uenig, uens.

Unempfänglich, aj. utilgængelig, ustikket; -keit, f. ud. pl. U-ghed, c.

Unempfindbar, aj. som ikke føles.

Unempfindlich, aj. ufølsom, følesløs; ligegyldig, koldsindig; -keit, f. ud. pl. U-hed, F-hed, L-hed, K-hed, c.

Unempfindsam, aj. ufølsom.

Unendlich, aj. uendelig; uindskrænket i Væsen, i Omfang; d. T. overmaade meget; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unentbehrlich, aj. uundværlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unentgeltlich (ikke -geldlich) av. uden Betaling, omsonst, for intet.

Unenthaltsam, aj. uafholden; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unentheiligt, aj. uvanhelliget.

Unentschieden, aj. uafgjort, uvis; upaadømt; -heit, f. ud. pl. U-hed

Digitized by Google

U-ßhed, U-thed, c.
Unentſchloſſen, aj. tvivlraadig, ureſolvert; -heit, c. ud. pl. T-hed, U-hed.
Unentſchuldigt, aj. uundſkyldt.
Unentſtellt, aj. uforandret, uforvendt.
Unentweihet, aj. vanhelliget.
Unentwickelt, aj. udviklet.
Unentzündet, aj. uantændt; (om Saar ꝛc.) ikke inflammeret.
Unerachtet, ſ. Ungeachtet.
Unerbaulich, aj. uopbyggelig.
Unerbaut, aj. ikke opbygget; fig. nopbygget (af en Tale ꝛc.).
Unerbittlich, aj. ubeielig, haard, ſom ikke lader ſig bevæge ved Bønner; -keit, f. ud. pl. U-hed, H-hed, c.
Unerbrochen, aj. ubrudt, uopbrudt.
Unerfahren, aj. uerfaren; -heit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unerforſchlich, aj. uudforſkelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unerfüllbar, aj. uopfyldelig.
Unerfüllt, aj. uopfyldt.
Unerfunden, aj. uopfunden.
Unergänzlich, aj. uiſtandſættelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unergründlich, aj. uudgrundelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unerheblich, aj. uvigtig, ubetydelig; -keit, f. ud. pl. Uv-hed, Ub-hed, c.
Unerhört, aj. uhørt: ubenhørt; hvorom man intet har hørt; uſædvanlig, overordentlig. [dres.
Unerinnerlich, aj. ſom ikke kan erinUnerinnert, aj. hvorom ikke er erindret.
Unerkannt, aj. ukjendt.
Unerkenntlich, aj. ukjendelig; uerkjendtlig, uſkjenſom; -keit, f. ud. pl. Uk-hed, Ue-hed, Uſk-hed, c.
Unerklärbar, -klärlich, aj. uforklarlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unerkünſtelt, aj. ukonſtlet.
Unerläßlich, aj. ueftergivelig, nødvendig.
Unerlaubt, aj. utilladt.
Unerlöſt, aj. ſom ikke er forløſt.
Unermeßlich, aj. umaalelig; d. T. overordentlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, D-hed, c. [bleven træt.
Unermüdet, aj. utrættet, ſom ikke er
Unermüdlich, aj. utrættelig, ſom ikke lader ſig trætte; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unerneuert, aj. ufornyet.
Unerobert, aj. uerobret.
Uneröffnet, aj. uaabnet.
Unerreichbar, aj. uopnaaelig.
Unerreicht, aj. uopnaaet.
Unerrichtet, aj. uopreiſt.
Unerſättlich, aj. umættelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unerſchaffen, aj. uſkabt.
Unerſchöpflich, aj. uudtømmelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unerſchrocken, aj. uforfærdet; -heit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unerſchütterlich, aj. urokkelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unerſchwinglich, aj. utilveiebringelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unerſetzlich, aj. uerſtattelig, ubodelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unerſteigbar, -glich, aj. ubeſtigelig; -barkeit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unerſtiegen, aj. ubeſtegen.
Unertraglich, aj. utaalelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unerwachſen, aj. ſom ikke er voxen.
Unerwartet, aj. uventet, uforventet, uformodet.
Unerwecklich, aj. uopvækkelig: ſom ikke lader ſig opvække; uopbyggelig.
Unerweislich, -sbar, aj. ubeviislig; -lichkeit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unerwiedert, aj. ubeſvaret.
Unerwieſen, aj. ubeviiſt.
Unerzogen, aj. uopdragen, ikke opdragen.
Unfähig, aj. uduelig, uſtikket, ikke i Stand til; zu etw. el. einer S. (Gen.); -keit, f. -en, U-hed, c.
Unfall, m. -es-älle, Uheld, n., ulykkeligt Tilfælde, Ulykke, c.
Unfehlbar, aj. ufeilbar; ſom av. ufeilbarligen, vis; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unfern, 1) aj. ikke fjern, ikke langt fra: - von ſeinem Zimmer. 2) præp. med Gen., ſ. Unweit.
Unflath, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Snavs, n., ſtem Smudſighed, Vammelſe opvækkende Urenlighed; fig. vulg. et ſvinſk Mſke.; et meget forfaldent Mſke.; -flätber, m. -s pl. f. sg. Svin, n.: et paa en vammelig Maade tilſolet Mſke.; fig. et meget ukydſt Mſke. (om begge Kjøn); -flätherei, f. -en, Svineri, n.; en vammelig ſmudſig Handling; ſmudſige, ukydſke Ord og Handlinger; -flätbig, aj. ſvinſk, vammelig ſmudſig; ukydſt; -flätbige Reden, raaden Tale; -flätbigkeit, f. ud. pl. Svinſkhed, c., Svineri, n.
Unfleiß, m. -es ud. pl. Uflid, c., Mangel paa Flid; Dovenſkab, c.; -ig, aj. ikke flittig. [pl. U-hed, c.
Unfolgſam, aj. ulydig; -keit, f. ud.
Unförmlich, aj. uformelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unfrankirt, aj. ufrankeret.
Unfrei, aj. ufri, ſaviſk.
Unfreiwillig, aj. ufrivillig.
Unfreund, m. -es -e, Uven, c.; -lich, aj. uvenlig, ublid; -lichkeit, f. ud. pl. Uvenlighed, Ublidhed, c.; -ſchaft, f. -en, d. T. Uvenſkab, n.; -ſchaftlich, aj. uvenſkabelig.
Unfriede, m. -ns ud. pl. Ufred, c.; -dfertig, -dlich, -dſam, aj. ufredelig,

Digitized by Google

ufredsom. [ud. pl. U-hed, c.
Unfruchtbar, aj. ufrugtbar; -keit, f.
Unfug, m. -es ud. pl. Ugrund, Uret, c.; en ubefeiet Handling, uanſtændig Optørſel; iſær forſaavidt den er forbunden med Støi; Dvalm, c.; -fuglich, aj. urasſende, ubillig; -fugſam, aj. ubeærgelig, haardnakket, halsſtarrig; -fugſamkeit, f. ud. pl. U-hed, H-thed, H-ghed, c.
Unfühlbar, aj. ufølelig.
Unfurchtſam, aj. ufrygtſom.
Ungangbar, aj. ſom man ikke kan gaae paa, ufremkommelig; (om Mynt) ikke gangbar.
Ungar, 1) (Tonen paa Un) m. -s -n, ungarſk Hest, c. 2) (Tonen paa ar) m. -en -en, Ungarer, c.
Ungeachtet, 1) aj. ikke agtet, ikke ſkattet, ringeagtet. 2) præp. med Gen. (ſtaaer ſnart foran ſnart bag efter det ſtyrede Ord) uagtet, uanſeet; deſſen - (ikke dem -) desuagtet. 3) cj. med Indicativ, omendſkjendt.
Ungeackert, aj. upløiet.
Ungeahndet, aj. ustraffet, upaaanket.
Ungeahnet, aj. uanet, ikke anet.
Ungeändert, aj. uforandret.
Ungebahnt, aj. ubanet.
Ungebändigt, aj. utæmmet.
Ungebaut, aj. (om en Bygning) ubygget; (om en Mark) udyrket.
Ungeberdig, aj. ſuur, fortrædelig, ſom gjør uanſtændige Lader, Miner og Fagter.
Ungebeſſert, aj. uforbedret.
Ungebeten, aj. ubedet; uindbudet.
Ungebeugt, aj. ubøiet.
Ungebildet, aj. udannet.
Ungebleicht, aj. ublegt.
Ungeboren, aj. ufødt.
Ungebrannt, aj. ubrændt.
Ungebräuchlich, aj. ubrugelig.
Ungebraucht, aj. ubrugt.
Ungebrochen, aj. ubrudt; ubændig.
Ungebühr, f. ud. pl. Utilbørlighed, Uſømmelighed, Uanſtændighed, c.; det ſom ikke ſømmer, ikke paſſer ſig; ſom av. zur -, paa en utilbørlig Maade; -end, aj. ſom ikke tilkommer; -lich, aj. utilbørlig, ubillig; uanſtandig; -lichkeit, f. -en, -niß, f. -ſſe, ſ. Ungebühr.
Ungebunden, aj. ubunden; (om Vøger) uindbunden; fig. (om Skrivemaade) ikke metriſk, proſaiſk; ikke hindret ved nogen Indſtrænkning; ofte: teileles, udſvævende; -heit, f. ud. pl. U-hed, Teileshed, c.
Ungedämpft, aj. udæmpet.
Ungedeckt, aj. udækket; uden Bedækning.
Ungedruckt, aj. utrykket.
Ungeduld, f. ud. pl. Utaalmodighed, c.; -ig, aj. utaalmodig.
Ungeehrt, aj. uæret; ikke æret.
Ungefähr, 1) aj. omtrentlig; uformodet, uventet. 2) av. omtrent, tilfældigviis; næſten; d. T. von -, tilfældigviis. 3) subst. - n. -s ud. pl. Hændelſe, c., blindt Tilfælde, n., Skjebne, c.
Ungefällig, aj. ubehagelig; utjenſtvillig, vrangrillig; -keit, f. -en, Ubehed, Ut-hed, V-hed, c. [uhyklet.
Ungefärbt, aj. ufarvet; fig. uforſtilt,
Ungefaßt, aj. ikke indfattet.
Ungefeſſelt, aj. ulænket; fig. ubunden.
Ungefiedert, aj. ubefjedret.
Ungeflochten, aj. uflettet.
Ungeflügelt, aj. ubevinget.
Ungeformt, aj. uformet.
Ungefragt, aj. uſpurgt.
Ungegeſſen, 1) aj. (fjeld.) ikke ſpiiſt. 2) av. uden at have ſpiiſt.
Ungegründet, aj. ugrundet, uſand, urigtig.
Ungehalten, aj. ſom ikke holdes paa; fig. uvillig, forternet, ſtødt, fortrydelig: auf Einen; über eine S.
Ungeheilt, aj. uhelbredet.
Ungeheißen, aj. ikke befalet.
Ungehemmt, aj. uſtandſet.
Ungeheuchelt, aj. uhyklet.
Ungeheuer, 1) aj. uhyre; d. T. overordentlig; fig. vild, ubændig, afſkyelig. 2) subst. - n. -s pl. ſ. sg. Uhyre, n.
Ungehindert, aj. uhindret.
Ungehobelt, aj. ikke høvlet; fig. d. T. ubehøvlet, plump, grov.
Ungehofft, aj. uhaabet.
Ungehöhnt, aj. uhaanet.
Ungehörnt, aj. kullet, uden Horn.
Ungehorſam, 1) aj. ulydig. 2) subst. -, m. -s ud. pl. Ulydighed, c.
Ungehört, aj. ikke forhørt.
Ungehudelt, aj. vulg. uplaget.
Ungeiſtlich, aj. ikke geiſtlig.
Ungekämmt, aj. ukæmmet.
Ungekocht, aj. ukogt.
Ungekränkt, aj. ukranket.
Ungekünſtelt, aj. ukonſtlet.
Ungeladen, aj. uindbunden; (om et Gevær) ikke ladt.
Ungelaufig, aj. ikke flydende.
Ungelegen, aj. ubeleilig; ſom ligger fra Haanden; -heit, f. -en, U-hed, c.
Ungelehrig, aj. ulærvillig; kungnem; -keit, f. ud. pl. U-hed, T-hed, c.
Ungelehrt, aj. ulærd, læg.
Ungeleſen, aj. ulæſt.
Ungeliebt, aj. ikke elſket.
Ungelobt, aj. urost.
Ungelöſcht, aj. ulæſket; ikke ſlukket.
Ungemach, n. -es ud. pl. Beſværlighed, Byrde, Meie, Lidelſe, Gjenvordighed, c.; (undert.) Umagelighed, c.
Ungemächlich, aj. umagelig; -keit, f. -en, U-hed, c. [urebt.
Ungemacht, aj. ugjort; (om Senge)
Ungemäß, aj. uovereensſtemmende.
Ungemein, aj. ualmindelig, ſjelden;

særdeles, overmaade.
Ungemessen, aj. umaalt; fig. (undert.) umaadelig, uindskrænket.
Ungenannt, aj. unævnt, ubenævnt.
Ungeneigt, aj. ubevaagen; -heit, f. ud. pl. U-hed, c.
Ungenießbar, aj. som ikke kan nydes; -keit, f. ud. pl. Umulighed at nyde.
Ungenirt (f. Unsche-), aj. ugenert, utvungen.
Ungenossen, aj. unydt; d. T. das wird ihm nicht - hingehen, uhævnet, ustraffet.
Ungenöthigt, aj. unødt.
Ungenügsam, aj. uneisom; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Ungeöffnet, aj. uaabnet.
Ungeordnet, aj. uordnet.
Ungepflastert, aj. ikke brolagt.
Ungeplündert, aj. uplyndret.
Ungeprüft, aj. uprøvet.
Ungerächt, aj. uhævnet.
Ungerade, aj. ulige, ujævn, krum.
Ungerathen, aj. ikke velopdragen; vanartet.
Ungerechnet, 1) aj. uberegnet. 2) av. ikke taget i Beregning med.
Ungerecht, aj. uretfærdig; -igkeit, f. -en, U-hed, c.
Ungereimt, aj. ikke rimet, riimfri; urimelig; -heit, f. -en, U-hed, c.
Ungereinigt, aj. urenset.
Ungern, av. ugjerne.
Ungerochen, aj. uhævnet.
Ungerügt, aj. ustraffet, upaatalt, udadlet.
Ungerührt, aj. urørt.
Ungerüstet, aj. urustet, uberedt; uden Vaaben.
Ungesagt, aj. usagt.
Ungesalzen, aj. usaltet.
Ungesattelt, aj. usadlet.
Ungesäuert, aj. usyret.
Ungesäumt, aj. usømmet, uden Søm; usortsvet, hurtig, uden Nølen.
Ungescheben, aj. usket.
Ungescheut, aj. uden Sky; uden Undseelse, uden Ærbødighed; ufornuftig, uklog.
Ungeschicklich, aj. f. Ungeschickt; -keit, f. -en, Ubehændighed, Ubeqvemhed, Ubehjelpsomhed; Uerfarenhed, c.
Ungeschickt, aj. ustikket, uduelig, uvidende, ubehændig, plump.
Ungeschlacht, aj. (sjeld.) raa, vild, udannet, af slet Art; (forældl.) f. Unschlachtig; -heit, f. ud. pl. R-hed, B-hed, U-hed, c.
Ungeschlagen, 1) aj. ikke slaaet. 2) av. uden Slag, uden Træfning, uden Duel.
Ungeschliffen, aj. usleben; fig. uhøflig, grov; -heit, f. ud. pl. Uf-hed, Ub-hed, G-hed, c.
Ungeschmack, m. -es ub. pl. Smag[sløshed, c.
Ungeschmählert, aj. ubeskaaren.
Ungeschmeidig, aj. usmidig, ubøielig; -keit, f. ud. pl. Uf-hed, Ub-hed, c.
Ungeschminkt, aj. usminket.
Ungeschmückt, aj. usmykket.
Ungeschoren, aj. uskaaren, uklippet; fig. vulg. Einen - lassen, ikke forsaarsage Besværlighed, lade være i Ro.
Ungeschrieben, aj. uskrevet.
Ungeschwächt, aj. usvækket.
Ungeschwänzt, aj. uden Hale.
Ungesegnet, aj. uvelsignet, ulykkelig.
Ungesehen, aj. useet.
Ungesellig, aj. uselskabelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Ungesetzlich, aj. ulovlig, lovstridig.
Ungesittet, aj. usædelig.
Ungespornt, aj. usporet; ikke besporet; ikke sporet.
Ungestalt, -et, aj. vanskabt, ikke velskabt; -etheit, f. ud. pl. V-hed, c.
Ungestillt, aj. (om Tørst, Hunger, Uro, Larm) ikke stillet; ikke beroliget; (om et Barn) som ikke har pattet.
Ungestimmt, aj. ustemmet.
Ungestört, aj. uforstyrret.
Ungestraft, aj. ustraffet.
Ungestüm, aj. (om Veiret) heftig, voldsom, brusende; (om Mstr.) usædvanlig heftig, fremfusende, opfarende; -, m. (n.) -s ud. pl. H-hed, V-hed, Fremfusenhed, Larm, Støi, Grovhed, c.
Ungesund, aj. usund, skadelig for Sundheden; -heit, f. ud. pl. U-hed, c.
Ungetadelt, aj. udadlet.
Ungetauft, aj. udøbt.
Ungethan, aj. ugjort.
Ungetheilt, aj. udeelt, usiftet.
Ungethüm, n. -es -e el. -er, d. T. (n. St.) Spøgelse, n., Nisseduk, Gjenganger, c.
Ungetragen, aj. ubaaren.
Ungetrennt, aj. uadskilt.
Ungetreu, aj. utro.
Ungetrocknet, aj. ikke tørret.
Ungetröstet, aj. utrøstet.
Ungetrübt, aj. klar, ikke oprørt.
Ungeübt, aj. uøvet.
Ungewarnt, aj. uadvaret.
Ungewartet, aj. uventet.
Ungewaschen, aj. uvasket.
Ungewässert, aj. ikke vandet; ikke udblødt i Vand; ikke fortyndet ved Vand.
Ungewebt, aj. ikke vævet.
Ungeweihet, aj. uindviet.
Ungewiß, aj. uvis; -heit, f. ud. pl. U-hed, c.
Ungewitter, n. -s pl. s. sg. Uveir, n.; især et heftigt med Storm forbundet Tordenveir; -vogel, m. -s -ögel, Uveirsfugl, Stormfugl, Petrel, c.
Ungewogen, aj. uveiet; ubevaagen.
Ungewohnheit, f. ud. pl. Uvanthed, c.

Ungewöhnlich, aj. usædvanlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Ungewohnt, aj. ikke vandt til: einer S. (Gen.).
Ungewölbt, aj. uhvælvet.
Ungewurzt, aj. ukrydret.
Ungezähmt, aj. utæmmet, uregjerlig; -heit, f. ud. pl. U-thed, U-ghed, c.
Ungeziefer, n. -s ud. pl. Utøi, u., stadelige Smaadyr; især Insecter og Orme; fig. Affskum, n. (et ondt Mske.).
Ungeziemend, aj. usømmelig, ustikkelig.
Ungezogen, aj. uopdragen; især fig. ikke velopdragen; -heit, f. ud. pl. U-hed, c. blot fig.
Ungezügelt, aj. tøilesløs.
Ungezweifelt, aj. uomtvivlet, hvorved ingen Tvivl finder Sted.
Ungezwungen, aj. utvungen; uden Tvang; fig. ukonstlet, naturlig; -heit, f. ud. pl. U-nhed, U-thed, N-hed, c.
Unglaube, m. -ns ud. pl. Vantro, c.; -aubig, aj. vantro; -aubigkeit, f. ud. pl. Vantroenhed, c. (alle tre især i Theol.); -aublich, aj. utrolig; -aublichkeit, f. ud. pl. Utrolighed, c.; -aubwürdig, aj. utroværdig; -aubwürdigkeit, f. ud. pl. Utroværdighed, c.
Ungleich, aj. (sjeld.) krum, ikke lige; fig. ulig, sig ikke lig i alle Dele; som ikke har samme Væsen, Beskaffenhed og Omstændigheder; ubillig, haard, uretlig, uretfærdig; som forstærkende Partikel ved Comparativ istdetfor. weit, langt, ulige: - größer; -artig, aj. uligartet; -förmig, aj. ucensformig; uligedannet; -förmigkeit, f. ud. pl. Ucensformighed, c.; -heit, f. -en, Ulighed, c.
Unglimpf, m. -es ud. pl. Ulemfældighed, c.; -lich, aj. ulemfældig.
Unglück, n. -es ud. pl. Ulykke, c.; -lich, aj. ulykkelig; -licherweise, av. ulykkeligvis; -ebote, m. -n -n, Ulykkesbud, n.; -ebotschaft, f. -en, Jobspost, c.; -selig, aj. ulyksalig; -seligkeit, f. ud. pl. Ulyksalighed, c.; -efall, m. -es -alle, Ulykkestilfælde, n.; -egefährte, m. -n -n, Ulykkeskammerat, c.; -ekind, n. -es -er, Ulykkesbarn, n.; -eftifter, m. -s pl. f. sg. Ulykkesstifter, c.; -tag, m. -es -e, Ulykkesdag, c.; -vogel, m. -s -ögel, Ulykkesfugl, c.; -zeichen, n. -s pl. f. sg. Ulykkestegn, n.
Ungnade, f. ud. pl. Unaade, Ugunst, c.; -adig, aj. unaadig, ugunstig.
Ungöttlich, aj. (i Bibel.) mishagelig for Gud; som ikke hidrører fra Gud; ikke guddommelig; (sjeld.) ugudelig.
Ungriechisch, aj. ugræsk.
Ungrund, m. -es ud. pl. fig. Ugrund; Falskhed, Usandhed, c.
Ungründlich, aj. ikke grundig.
Ungültig, aj. ugyldig; -keit, f. ud. U-hed, c.
Ungunst, f. ud. pl. (sjeld.) Ugunst, c.; -unstig, aj. ugunstig.
Ungut, aj. i den Talem. etw. für -nehmen; in -em vermerken, tage ilde op.
Ungütig, aj. umild, streng; -keit, f. ud. pl. U-hed, St-hed, c.
Unhaltbar, aj. som ikke holder; hvori der ikke er Hold; ein -es Versprechen, utilforladeligt, som ikke kan opfyldes; eine -e Stadt, som ikke kan forsvares; -es Erz, som har liden el. ingen Erts; ein -er Grund, svag; -keit, f. ud. pl. ringe Hold, n.; liden Fasthed, c., Svaghed, c.
Unharmonisch, aj. uharmonisk.
Unheil, n. -es ud. pl. Uheld, u., Ulykke, c.
Unheilbar, aj. ulægelig; -keit, f. [ud. pl. U-hed, c.
Unheilig, aj. uhellig, vanhellig; -keit, f, ud. pl. U-hed, V-hed, c.
Unheilsam, aj. utjenlig, skadelig.
Unhöflich, aj. uhøflig; -keit, f. -en, U-hed, c.
Unhold, aj. ugunstig, ubevaagen.
Unhold, m. -es -e, Trolddmand, -qvinde, Hexemester, Hex, Utyske, Trold, c.; -e, m. -n -n, (-inn, f. -en) (forald.) Fjende, c., Djævelen.
Unhörbar, aj. uhørlig.
Uniform, f. -en, Uniform, c.
Union, f. -en, Union, c.
Universal-, Universal-, f. Ex. -erbe, m. -n -n, U-arving, c.
Universität, f. -en, Universitet, n.; -sfreund, m. -es -e, U-sven, c.; -slehrer, m. -s pl. f. sg. U-slærer, c.
Universum, n. -s ud. pl. Universum, n.
Unke, f. -n, Kjældertudsen, et Slags Fre; (forald.) almindelig Snog, c.
Unkenntlich, aj. ukjendelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unkenntniß, f. -sse, Mangel paa Kundskab; Ubekjendtskab, n.
Unkeusch, aj. ukydsk; -heit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unkindlich, aj. ubarnlig.
Unklug, aj. uklog, daarlig, gal; -heit, f. ud. pl. U-skab, D-hed, c.
Unköniglich, aj. ukongelig.
Unkörperlich, aj. ulegemlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unkosten, pl. ud. sg. Omkostninger (især unødvendige, besværlige).
Unkraftig, aj. kraftløs, svag, uvirksom, ugyldig; -keit, f. ud. pl. K-hed, S-hed, U-mhed, U-ghed, c.
Unkraut, n. -es pl. om flere Slags -äuter, Ukrud, n.; fig. et Mske., som gjør Skade; en skadelig Tilbøielighed ꝛc.
Unkriegerisch, aj. ukrigersk.
Unkunde, f. ud. pl. Ukyndighed, Uvidenhed, c.; -dig, aj. ukyndig, uvidende: einer S. (Gen.).
Unlängst, av. nu nylig, for kort Tid [siden.

Digitized by Google

Unläugbar, aj. unegtelig.
Unlauter, aj. ureen, utlar; -keit, f. ud. pl. U-nhed, U-rhed, c.
Unleidlich, aj. ulidelig, utaalelig, uforbragelig; -keit, f. ud. pl. Ul-hed, Ut-hed, Uf-hed, c.
Unleſerlich, aj. ulæſelig.
Unlieblich, aj. næſten ubehageiig, ikke elſtelig; -keit, f. ud. pl. Ub-hed, c.
Unlöblich, aj. uroesværdig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unluſt, f. ud. pl. Ulyſt, Lede, Fortrædelighed, c.; (ſjeld.) Mangel paa ſandſelig Attraa, paa Appetit; -ig, aj. ulyſten; fortrædelig; (ſjeld.) ulyſtelig, ſom vækker Ulyſt.
Unmächtig, aj. ikke mægtig, ſvag, kraftlos.
Unmanierlich, aj. umanecrlig, ikke manecrlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unmannbar, aj. ikke mandbar.
Unmannlich, aj. umandig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unmaßgeblich, aj. uforgribelig; uden at foreſtrive Art og Maade.
Unmäßig, aj. umaadelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unmenſch, m. -en -en, Umenneſke, n.; -lich, aj. umenneſkelig; -lichkeit, f. -en, U-hed, c.
Unmerklich, aj. umærkelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unmild, aj. umild.
Unmittelbar, aj. umiddelbar; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unmittheilbar, aj. umeddelelig.
Unmodiſch, aj. ikke paa Moden.
Unmöglich, aj. umulig; -keit, f. -en, U-hed, c.
Unmoraliſch, aj. umoralſk.
Unmündig, aj. umyndig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unmuth, m. -es ud. pl. Mismod, n., Uvillie, Tungſindighed, Fortrædelighed, Harme, c.; -ig, og -evoll, aj. mismodig, uvillig, tungſindig, fortrædelig, harmfuld.
Unmütterlich, aj. umoderlig.
Unnachahmlich, aj. uefterlignelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unnachſichtlich, aj. ueftergivelig.
Unnachtheilig, aj. Eim., uſkadelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unnatürlich, aj. unaturlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unnennbar, aj. unævnelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unnöthig, aj. unodvendig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unnütz (ſjeld. -lich), aj. unyttig; -lichkeit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unordentlich, aj. uordentlig; -dnung, f. -en, Uorden, c.
Unpartheiiſch, aj. upartiſk.
Unpartheilich, aj. upartiſk; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unpaß, -päßlich, aj. upaaſelig, utilpas, ikke ret vel; -päßlichkeit, f. -en, U-hed, c.
Unperſönlich, aj. uperſonlig.
Unpoetiſch, aj. upoetiſk.
Unpolitiſch, aj. upolitiſk.
Unquittirt, aj. uquitteret.
Unrath, m. -es ud. pl. Skarn, Snavs, n., Ureenlighed, c.; - merken, mærke Uraad, Urigtighed; (undert.) unyttig Ting, Ødſelhed, Overfladighed, Overdaad, c.; (forald.) Forvirring, Uorden, Fortræd ꝛc.; -rathlich, aj. edſel, overdaadig, ikke ſparſom; ſom ikke holder tilraade; -ſam, aj. unyttig, unedvendig; utilraadelig.
Unrecht, aj. uret, urigtig, ikke rigtig, gal; uretmæſſig, uretfærdig, ubillig; fig. die -e Seite, Vrangen, Vrangſiden; die -e Kehle, Vrangſtruben.
Unrecht, n. -es ud. pl. Uret, c.; -mäßig, aj. uretmæſſig; lovſtridig, ufortjent; -mäßigkeit, f. -en, U-hed, L-hed, c.
Unredlich, aj. uredelig; -keit, f. -en, U-hed, c.
Unregelmäßig, aj. uregelmæſſig; feilagtig; -keit, f. -en, U-hed, F-hed, c.
Unreif, aj. umoden; -e, f. ud. pl. U-hed, c.
Unreimiſch, aj. d. T. urimelig, taabelig, affindig.
Unrein, aj. ureen; -e, f. ud. pl. og -heit, f. -en, U-hed, c.; -igkeit, f. -en, Ureenhed, Smuds, c.; -lich, aj. ureenlig, ſmudſig; -lichkeit, f. -en, Ureenlighed, Smudſighed, c.
Unrichtig, aj. urigtig, falſk; -keit, f. -en, U-hed, F-hed, c.
Unruhe, f. -n, Uro, Urolighed, c.; -big, aj. urolig.
Unrühmlich, aj. uberommelig, uroesværdig; -keit, f. ud. pl. Ub-hed, Ur-hed, c.
Uns, pron. pers. os; f. Ich.
Unſäglich, aj. uſigelig, uudſigelig.
Unſanft, aj. umild, ublid, haard, ſtreng, ſtiv; ubeqvem, ubehagelig.
Unſauber, aj. ureen, ſmudſig, ſtibenfærdig; -keit, f. -en, U-hed, Sm-hed, St-hed, c.
Unſchadhaft, aj. uſkadt, ubeſkadiget.
Unſchädlich, aj. uſkadelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unſchamhaft, aj. ſkamløs.
Unſchatzbar, aj. uſkatteerlig; meget koſtbar; fortrinlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, F-hed, c.
Unſcheinbar, aj. mat, dunkel, ikke ſynlig; -keit, f. ud. pl. M-hed, D-hed, c.
Unſchicklich, aj. upaaſſende, uſemmelig; -keit, f. ud. pl. Upaaſelighed, U-hed, c.
Unſchiffbar, aj. uſeilbar; -keit, f. ud. pl. U hed, c.
Unſchlitt, m. -es ud. pl. (d. T. iſær Sydt.) Talg (Tælle), c.
Unſchlüſſig, aj. tvivlraadig, raadvild;

Digitized by Google

-keit, f. ud. pl. Ø-hed, R-hed, c.

Unschmackhaft, aj. uvelsmagende, smagles; -igkeit, f. ud. pl. Uvelsmagenhed, S-hed, c.

Unschuld, f. ud. pl. Ustyldighed, c.; -ig, aj. ustyldig: an einem Vergehen.

Unschwer, aj. letteligen, ikke vanskelig; uden stor Umage.

Unschwesterlich, aj. usøsterlig.

Unselig, aj. usalig; heist ulykkelig, heist ond og lastefuld, fordemt; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unser, pron. pers. os; f. Ich; - einer, En af vor Stand, af vort Folk, som jeg.

Unser, pron. poss. vor, vort, vores, vore. Det bruges 1) med Subst. og deklineres da: sg. Nom.: unser, unsere (unsre) unser; Gen. unseres (unsers), unserer (unsrer), unseres (unsers); Dat. unserem, (unserm), unserer (unsrer), unserem (unserm); Acc. unseren (unsern), unsere (unsre), unser; pl. Nom. og Acc. unsere (unsre), Gen. unserer (unsrer), Dat. unseren (unsern). 2) ud. Subst. som av.: es ist -, d. Ø. det tilhører os; d. Ø. for der, die, das Unserige (Unsrige), i hvilket Tilfælde det deklineres som Ovenstaaende undtagen Nom. m. og f. sg. hedder, unsrer, unsere (unsre), og Nom. og Acc. sg. i Neut. unsere; - einer, En af os, af vore Landsmænd; En som vi.

Unserige (unsrige), der, die, das, pron. 1) ud. Subst. saa meget som unser. 2) som Subst. selv: das -, vor Eiendom, Formue el. Skyldighed; die -n, vore Slægtninge.

Unsertwalben, -wegen, um - willen, av. d. Ø. for vor Skyld.

Unsicher, aj. usikker, uvis; -heit, f. ud. pl. U-rhed, U-shed, c.

Unsichtbar, aj. usynlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unsinn, m. -es ud. pl. Uforstand, Afsindighed, Mangel af Bevidsthed, c.; Mangel paa al sund Sands; Dumhed, c.; Udtryk, som ingen fornuftig Mening har; Vaas, n.; Pelsesnak, c.; -ig, aj. afsindig, gal, fra Vid og Forstand, i høi Grad ufornuftig, dum, tosset; -igkeit, f. -en, Afsindighed, Galskab, c. [U-hed, c.

Unsittlich, aj. usædelig; -keit, f. -en,

Unsittsam, aj. usædelig; -keit, f. -en, U-hed, c. [ud. pl. U-hed, c.

Unsorgsam, aj. ubekymret; -keit, f.

Unstandhaft, aj. ustandhaftig; -igkeit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unstät, aj. (undert. -ig) ustadig, urolig, ubestandig; -igkeit, f. -en, Ust-hed, Ur-hed, Ub-hed, c.

Unstatthaft, aj. uantagelig, som ikke kan tilstaaes; ugyldig, ulovlig; -igkeit, f. ud. pl. Ua-hed, Ug-hed, Ul-hed, c.

Unsterblich, aj. udødelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unstern, m. -es ud. pl. blot fig. Ulykkesstjerne, ulykkelig Skjebne, Ulykke, c.

Unstrafbar, aj. ustraffelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unsträflich, aj. ulastelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c. [uimodsigelig.

Unstreitig, aj. ustridig, unegtelig,

Unsundlich, aj. usyndig, ustyldig.

Untadelhaft, aj. ulastelig, ustrafftelig, upaaklagelig; -igkeit, f. ud. pl. Ul-hed, Ust-hed, Up-hed, c.

Untauglich, aj. uduelig, ubygtig; -keit, f. ud. pl. Udu-hed, Uby-hed, c.

Unten, av. neden, under, neden under, - zu, - for (modsat oben); fig. nede, paa et tilsyneladende dybere liggende Sted; nede, neden, paa den ringere, ikke saa fortrinlige Plads: - an Tizen.

Unter, 1) præp. under: a) med Dat. sædv. paa Spørgsmaalet hvor? - dem Tische liegen; fig. i mange særegne Tilfælde, i hvilke det fornemmeligen er modsat über. Undert. kan det oversættes ved: imellem, iblandt, fra, af, ved, i, medens (i denne sidste Bem. fordum ogsaa med Gen.; deraf endnu unter Weges, underveis: unterdessen el. unterdeß, imidlertid). b) m. Acc. sædv. paa Spørgsmaalet hvorhen? og naar der hverken kan sporges hvor? el. hvorhen? sich - einen Baum setzen; fig. staaer det ogsaa undert. for in, i, og zu, til: Einen - seine Freunde rechnen. 2) av. d. Ø. i: mit -, midt iblandt andre Ting: es muß mit - gehen, med i Kjøbet; fig. undertiden, af og til, alt imellem. 3) Partikel i Sammensf. med andre Ord, især med Verb., snart adskillige, snart og som oftest uadskillige.

Unter=, s. Untere. [ling.

Unterabtheilung, f. -en, Underafdeling, c., subordineret Embede, n.

Unteramt, n. -es -ämter, Underbetjening, c., subordineret Embede, n.

Unterarbeiten, v. a. sep. ved Arbeiden bringe under en anden Ting.

Unterarm, m. -es -e, Underarm, c.

Unteraufseher, m. -s pl. s. sg. Underopsynsmand, c. [derbjælke, c.

Unterbalken, m. -s pl. s. sg. Un-

Unterbau, m. -es ud. pl. Grundlag, n., Bygning i Jorden, forsaavidt samme hører til Grundens Lægning til en Bygning; -en, v. a. ins. bygge (Fod, Stotte) under; -ung, f. -en, Grundlægning, c.

Unterbediente, m. -n -n, Underbetjent, c. [Underbefalingsmand, c.

Unterbefehlshaber, m. -s pl. s. sg.

Unterbett, n. -es -en, Underdyne, c.

Unterbinden, v. i. a. sep. binde under en anden Ting. 2) ins. underbinde, binde et Baand om den nederste Deel

Digitized by Google

af en Ting: die Nabelschnur –; -dung, f. -en, Underbinding, c.

Unterbleiben, v. i. n. m. f. ins. blive ugjort, forblive, beroe; staae hen; -s bung, f. ud. pl. Forbliven, Beroen, Henstaaen, c.

Unterbrechen, v. i. a. ins. eine S., afbryde; -chung, f. -en, A-lse, c.

Unterbreiten, v. a. sep. brede under.

Unterbringen, v. i. a. sep. bringe under Tag, i Huus; bringe an, anbringe paa et sikkert Sted, især blot paa nogen Tid; ein Capital, udsætte paa Rente; Einen –, forsørge; -gung, f. ud. pl. Anbringelse, Forsørgelse, c.

Unterdessen, av. s. In-.

Unterdrücken, v. a. ins. undertrykke: Einen, das Unkraut; især hemmeligt: seinen Verdruß; -drucker, m. -s pl. s. sg. Undertrykker, c.; -drückung, f. -en, Undertrykkelse, c.

Untere, der, die, das, aj. (sjeld. -r, unterst, men ogsaa som av.) under, lavere, nedre; fig. under, ringere; a) med Hensyn til Værdighed, Rang, ogsaa i mange Sammens.: -amtmann, -richter, o. s. v. b) med Hensyn til Magt; især: die Untern, Ringe, Undergivne, Subalterne.

Unteregen, v. a. sep. harve ned.

Untereinander, rigtigere unter einander.

Unterfangen, v. i. a. ins. sich einer S. (Gen.) fordriste sig til, vove; (sjeld.) foretage sig noget Tungt, Vigtigt.

Unterfeldherr, m. -n -en, Underfeltherre, c.

Unterfläche, f. -n, Underflade, c.

Unterfuß, m. -sses -üsse, den nederste Deel af Benet.

Unterfutter, n. -s ud. pl. Foder (under Klæder), Under-, n.; -üttern, v. a. sep. fore, sætte Foder under.

Untergang, m. -es, 1) ud. pl. Nedgang, c. (Stjernernes, Maanens og især Solens). 2) pl. -en, Undergang, Ruin, c., Forfald, n., et Skibs Synken.

Untergeben, v. i. a. ins. undergive; især fig. underkaste, hengive under en Andens Magt: ein Kind einem Lehrer; -bene, m. -n -n, Undergiven, c.; -bung, f. ud. pl. Undergivelse, Underkastelse, c.

Untergehen, v. i. n. m. f. sep. gaae ned (om Solen, Maanen og Stjernerne); synke, gaae under (om Skibe); fig. undergaae, forgaae, gaae til Grunde.

Untergericht, n. -es -e, Underret, c.

Untergeschoß, n. s. Bodenges-.

Untergestell, n. -es -e, Undersats, n.

Untergewehr, n. -es -e, Sidegevær, n.

Untergraben, v. a. ins. grave under, undergrave; ogsaa fig. Eines Glückseligkeit; -bung, f. -en, Undergravning, c.

Unterhalb, av. med Gen. neden for: – der Stadt.

Unterhalt, m. -es ud. pl. Underhold, Livsopholb, n.

Unterhalten, v. i. a. 1) sep. holde under Noget. 2) ins. blot fig. underholde, vedligeholde: ein Feuer; ein Gespräch; Einen; Einen mit Gesprächen, mit Musik ꝛc.; sich von etw.; sich mit Einem.; især: Einen, underholde, opholde, ernære; -d, partic. underholdende, morsom; -tung, f. Underholden, c. ud. pl.; Underholdning, især: Samtale, c.; pl. -en.

Unterhandeln, v. a. og n. m. h. ins. underhandle: einen Vergleich, mit Einem.; -handler, m. -s pl. s. sg. Underhandler; d. T. Mellemmand, c.; -s handlung, f. -en, Underhandling, c.

Unterhaus, n. -es ud. pl. den nedre Deel af et Huus; et lavere liggende Huus; Underhuset (i England).

Unterhemd, n. -es -en, Underskjorte, c.

Unterhöhlen, v. a. ins. d. T. udhule neden under.

Unterholz, n. -es -ölzer, Underskov, c.; det nederste Stykke Træ.

Unterjochen, v. a. ins. blot fig. bringe under Aaget, underkue, undertvinge; -chung, f. ud. pl. U-uelse, U-gelse, c.

Unterirdisch, aj. underjordisk.

Unterkehle, f. -n, den dobbelte Hage, Kjødfolden under Hagen.

Unterkiefer, m. -s pl. s. sg. Underkjæve, c.

Unterkinn, n. -es -e, den underste af en dobbelt Hage.

Unterkleid, n. -es -er, Underklædning, c.; især Vest og Benklæder.

Unterkommen, v. i. n. m. s. sep. komme an, faae Huus, komme under Tag; d. T. overh. finde sit Ophold, komme i Tjeneste; –, n. -s pl. s. sg. Forsørgelse, c., Levebred, n., Sted hvor man kan fortjene sit Brød; Bopæls Erholdelse, c.

Unterkönig, m. -es -e, Underkonge, Vice-, c.

Unterköthig, aj. d. T. som har Materie neden under.

Unterkriechen, v. i. n. m. s. sep. krybe under Noget.

Unterlage, f. -n, Underlag, n.

Unterland, n. -es -änder, den lavliggende Deel af Landet, Lavland, n.; modsat Oberland; -länder, m. -s pl. s. sg. En fra den lavere Deel af Landet; Lavlænder, c.; -ländisch, aj. lavlandsk.

Unterlaß, m. -sses ud. pl. blot med ohne, uden Ophør, uafladeligen.

Unterlassen, v. i. a. ins. efterlade, undlade; forsømme; – zu spielen, el. das Spielen; seine Schuldigkeit; ofte: lade være, lade beroe; -ssung, f. -en, E-lse, F-lse, c.

Unterlaufen, v. i. 1) n. m. s. sep. (sjeld.) lebe under Noget; mit –, fig.

Digitized by Google

d. T. lebe med iblandt andre Ting, iſær blive ubemærket iblandt flere bedre. 2) a. ins. i ſamme Bem.; ſjeld.: Jemanden den Degen –, lebe under Ens dragne Kaarde, og derved gjøre ham værgeles. 3) n. m. ſ. ins. die Haut iſt mit Blut –, Blodet er lebet ud mellem Huden og Kjødet.

Unterleſze, f. -n, Underlæbe, c.

Unterlegen, v. a. sep. og ins. lægge under Noget; mit untergelegten Pferden reiſen, med forud beſtilte, med Forbud; -gung, f. ub. pl. Underlæggelſe, c.

Unterleib m. -es -er, Underliv, n.

Unterliegen, v. i. n. m. b. 1) sep. ligge under; iſær fig. bukke under, overvindes, undertrykkes. 2) ins. Bim., einer Laſt, i ſamme Bem.

Unterlippe, f. -n, Underlæbe, c.

Untermarſchall, m. -es -alle, Undermarſkal, c.

Untermauern, v. a. ins. eine Wand, forſyne med Muur neden under.

Untermengen, v. a. ins. mænge, blande, ſammen-.

Unterminiren, v. a. ins. undermi-nere, undergrave; -rung, f. -en, U-nering, U-vning, c.

Untermiſchen, v. a. ins. blande, ſammen-.

Untern, pl. ſ. Untere.

Unternähen, v. a. ins. ſye neden til.

Unternehmen, v. i. a. ins. foretage, paatage ſig (noget Vigtigt); virkeligen begynde derpaa: einen Bau; –, n. -s pl. ſ. sg. ſ. -hmung; -d, partic. driſtig, virkſom, raſk i ſine Foretagender; -hmer, m. -s pl. ſ. sg. En, der foretager ſig Noget; Entrepreneur, c.; -hmung, f. 1) ub. pl. Foretagende, n. 2) pl. -en, en foretaget Sag.

Unteroffícier, m. -s -e, Underofficier, c.

Unterordnen, v. a. sep. underordne: Bim. untergeordnet ſeyn.

Unterparlament, n. -es -e, Underparlament, n.

Unterpfand, n. -es -änder, Pant, Underpant, Hypothek, n.; -pfändlich, aj. ſom Pant, ſom Underpant.

Unterpflügen, v. a. sep. pløie ned.

Unterreden, v. a. ins. ſich mit Bim. –, have Samtale med, tales ved, ſamtale; -dung, f. Samtalen, c. ub. pl.; Samtale, c.; pl. -en.

Unterricht, m. -es -e ub. pl. Underviisning, Information, c.; -en, v. a. ins. Einen, Einen im Rechnen, underviſe, informere; Einen von etw., underrette, give Efterretning om.

Unterrichter, m. -s pl. ſ. sg. Underdommer, c.

Unterrinde, f. -n, Underbark, c.; den underſte Bark.

Unterrock, m. -es -öcke, Underkjole, c.; -ſtjert, n., Klokke, c.

Unterſagen, v. a. ins. Bim. etw., forbyde; -gung, f. -en, Forbud, n.

Unterſatz, m. -es -ätze, Underſats, det, ſom ſættes under en anden Ting.

Unterſchale, f. -n, Underſkal, -kop, c.

Unterſcheiden, v. i. a. og n. m. b. ins. (foræld.) ſkille, adſkille, affondre; fig. gjøre Forſkjel imellem, give forſkjellig Beſtemmelſe, gjøre kjendelig fra hinanden, adſkille, ſkjelne; -dung, f. -en, (foræld.) Affondring; fig. Adſkillelſe, Skjelnen, c.; -dungskraft, f. ub. pl. Skjelnekraft, den Evne i Sjælen, at kunne ſkjelne Tingene; -dungszeichen, n. -s pl. ſ. sg. Adſkillelſestegn, n.

Unterſchieben, v. i. a. sep. ſtyde under; fig. ſtyde under, ſtikke under, bringe uformærket noget Ægte eller Falſk i det Ægtes eller Sandes Sted: ein Teſtament –.

Unterſchied, m. -es -e, Skillerum, n., Skillevæg, c., det, hvorved Noget adſkilles i to forſkjellige Dele; fig. Forſkjel, c.; -lich, aj. d. T. adſkillig, forſkjellig.

Unterſchlächtig, aj. d. T. (ved Vandmøller)

Unterſchlagen, v. i. a. 1) ins. begaae Underſlæb, beholde hemmeligen og af Ondſkab det, ſom er beſtemt for en Anden: Geld; Bim. einen Brief. 2) sep. d. T. blot i den Talem. Bim. das Bein –, ſpænde Been for; -gung, f. -en, Underſlæb, n.

Unterſchlägig, aj. (ved Vandmøller)

Unterſchleif, m. -es -e, Underſlæb, n., Snighandel, c.; (undert.) Hæleri, n.

Unterſchreiben, v. i. a. ins. underſtrive: einen Brief; -ſchrift, f. -en, Underſkrift, c.

Unterſiegel, n. -s pl. ſ. sg. Underſeil, n.

Unterſetzen, v. a. 1) sep. ſætte under Noget: eine Stütze. 2) ins. (ſjeld.) tilſætte, blande (med andre Ting); unterſetzt, fig. underſætſig, liden og tyk.

Unterſiegeln, v. a. ins. ſætte Segl under: einen Vertrag; -lung, f. -en, Seglets Undertrykken.

Unterſinken, v. n. m. f. sep. ſynke under.

Unterſpannen, v. a. sep. ſpænde under Noget.

Unterſprizen, v. a. sep. og ins. ſpreite under Noget.

Unterſt, zu –, av. nederſt.

Unterſtadt, f. -ädte, den nederſte Deel af Staden.

Unterſtallmeiſter, m. -s pl. ſ. sg. Underſtaldmeſter, c.

Unterſte, der, die, das, Nederſte; das – zu oberſt kehren, vende op og ned paa.

Unterſtecken, v. a. sep. ſtikke under Noget; Soldaten –, ſtikke ind imellem (et andet Compagnie- el. et andet Regiment).

Unterſtehen, v. i. 1) n. m. ſ. sep. d. T. ſtaae under, ſtaae i Ly, træde hen

under et Tag. 2) a. og ſich, ins. underſtaae ſig, driſte ſig til, vove. Blot med den ubeſt. Art. og zu; ligel. med es og was og nogle aj.

Unterſtellen, v. a. sep. ſtille under en anden Ting.

Unterſtoßen, v. i. a. sep. ſtede under en anden Ting; blande ſammen ved at ſtøde.

Unterſtreichen, v. i. a. ins. underſtrege; -chung, f. -en, U-gning, c.

Unterſtreuen, v. a. sep. ſtree under Noget: Sand; den Pferden Stroh.

Unterſtube, f. -n, Stue i underſte Etage.

Unterſtützen, v. a. 1) sep. ſætte en Stotte under en Ting. 2) ins. ſtette; fig. underſtøtte: Eines Anſuchen; Einen mit etw.; -zung, f. -en, Underſtottelſe, c.

Unterſuchen, v. a. ins. eine S., underſøge; -chung, f. -en, U-lſe, c.

Untertauchen, v. a. og n. m. h. sep. dukke under i Vandet; ogſaa ſich -; -chung, f. -en, Dukken under, c.

Unterthan, av. (ſjeld.) underkaſtet, underdanig, afhængig.

Unterthan, m. -es (-en) -en, Underſaat, Underdan, c.; -thänig, aj. ſom Underſaat, undergiven, underhavende; fig. ſom et Hefligheds-udtryk med meget fornemme Perſoner, underdanig; ogſaa -ſt thänigſt; -thänigkeit, f. ud. pl. Underdanighed, c.

Untertheil, m. og n. -es -e, Underdeel, c.

Untertreten, v. i. 1) n. m. ſ. sep. træde ind under Huus, i Ly. 2) a. a) sep. træde dybt ned. b) ins. ſjeld. og fig. nedtræde, undertrykke meget; -tung, f -en, Undertrædelſe, Nedt-, Undertrykkelſe, c.

Untertuſchen, v. a. ins. neddysſe: eine S., neddæmpe i Stilhed; -ſchung, f. -en, N-lſe, c.

Unterverdeck, n. -es -e, Underdæk, n.

Untervogt, m. -es -vögte, Underfoged.

Unterwachſen, hvoraf blot partic. unterwachſen bruges, mellemvoxen, indvoxen; iſær om Kjød: mit Fett -; undervoxet, bevoxet neden til.

Unterwarts, av. ned ad, ned efter.

Unterweges, av. rigtigere: unter Weges, undervejs, paa Veien, medens Reiſen varer; fig. d. T. etw. - laſſen, undlade, lade fare, lade beroe.

Unterweilen, av. d. T. undertiden, imellemſtunder.

Unterweiſen, v. i. a. ins. underviſe: Einen in der Muſik; -ſung, f. -en, Underviisning, c.

Unterwelt, f. ud. pl. Underverdenen.

Unterwerfen, v. i. a. ins. underkaſte, gjøre underdanig, afhængig: ſich Eim.; -fung, f. -en, U-lſe, c.

Unterwinden, v. i. a. og ſich, ins. driſte ſig til, underſtaae ſig til, vove.

Unterwühlen, v. a. ins. rode under, undergrave.

Unterwürfig, aj. underkaſter, underdanig, undergiven; -keit, f. ud. pl. Underkaſtelſe, c.

Unterzahn, m. -es -zähne, Tand neden i Munden.

Unterzeichnen, v. a. ins. undertegne, og overh. underſtrive; -chnung, f. -en, U-lſe, c.

Unterziehen, v. i. a. 1) sep. trække under Noget: eine Schwelle -, anbringe et nyt Fodſtykke under et Huus. 2) ins. i forrige Bem. ein Gebäude mit einer Mauer -; fig. ſich einer S., tage ſig paa at udrette; die Pferde -, bringe under Tag, i Huus.

Unthat, f. -en, Ugjerning, Udaad, Misgjerning, Forbrydelſe, c.; -äthchen, n. -s pl. ſ. sg. d. T. Plet, Meen, Lyde, Mangel, liden Feil, c.

Unthätig, aj. uvirkſom; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unthеilbar, aj. udelelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unthеilhaft, aj. udeelagtig; -igkeit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unthеilnehmend, aj. udeeltagende.

Unthier, n. -es -e, Udyr, n., ethvert glubende, ſkadeligt el. vanſkabt Dyr; fig. d. T. et laſtefuldt, vildt el. udueligt Menneſke.

Unthunlich, aj. ugjerlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Untiefe, f. -n, Mangel paa den fornødne el. tilbørlige Dybde, ud. pl.; (i Skibsfarten) et grundet Sted, en Banke i Vandet; et Sted i Vandet, ſom ikke har den tilbørlige Dybde; Grund, c., Vadeſted, n.

Untödlich, aj. udødelig, ikke dødelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Untragbar, aj. ubærelig, ſom ikke kan bæres; ufrugtbar.

Untreu, aj. utro: Eim.; einer S.

Untreue, f. ud. pl. Utroſtab, c.

Untrinkbar, aj. udrikkelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Untröſtlich (-ſtbar) aj. utroſtelig.

Untrüglich, aj. ubedragelig, ufeilbar, tilforladelig; -keit, f. ud. pl. U-ghed, U-rhed, T-ghed, c.

Untüchtig, aj. udygtig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Untugend, f. -en, Udyd, Lyde, Vanart, Unode, ſlem Vane, c.; (forbum) Synd, Laſt, Forbrydelſe, c.; -haft, aj. udydig.

Unüberlegt, aj. uoverlagt; -heit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unüberſehbar (-hlich), aj. uoverſeelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unüberſetzbar (-zlich) aj. uoverſættelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unüberſteiglich, aj. uoverſtigelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unüberwindlich, aj. uovervindelig;

Digitized by Google

-keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unüberzeugt, aj. ueoverbeviist.
Unumgänglich, aj. ikke omgængelig, ufeilstabelig; uomgængelig, aldeles nødvendig; -keit, f. ud. pl. Uf-hed, Uo-hed, c.
Unumschränkt, aj. uindstrænket.
Unumstöplich, aj. blot lig. uomstødelig, uimodsigelig; -keit, f. ud. pl. Uo-hed, Ul-hed, c.
Unumwunden, aj. uden Omstændigheder, ligefrem, aaben, fri, uomvunden.
Ununterbrochen, aj. uafbrudt.
Ununterwürfig, aj. uafhængig, fri, ikke underkuet.
Unvaterlich, aj. ufaderlig.
Unverächtlich, aj. uforagtelig.
Unveränderlich, aj. uforanderlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.; -dert, aj. uforandret.
Unverantwortlich, aj. uansvarlig, uforsvarlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unveräußerlich, aj. uafhændelig.
Unverbesserlich, aj. uforbederlig: som ingen Feil har; saa siet at det ikke meer er at forbedre; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverbindlich, aj. ikke forbindende; uforbindtlig, uhøflig; -keit, f. ud. pl. Uforbindtlighed, c.
Unverblümt, aj. uforblommet.
Unverborgen, aj. uforborgen, vitterlig,
Unverboten, aj. uforbudt, uformeent.
Unverbrannt, aj. uforbrændt.
Unverbrennbar (-nnlich), aj. uforbrændelig; -nnlichkeit, f. ud. pl. U-hed.
Unverbrüchlich, aj. blot lig. ubrødelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverbunden, aj. uforbunden.
Unverbürgt, aj. utilforladelig, ueafterrettelig, ikke authentist.
Unverdächtig, aj. umistænkelig, umistænkt; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverdammlich, aj. uforbommelig.
Unverdaulich, aj. uforbeielig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverderblich, aj. uforbærvelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverderbt, aj. uforbærvet.
Unverdient, aj. ufortjent.
Unverdorben, aj. uforbærvet; -heit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverdrossen, aj. ufortroden; -heit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unvereblicht, aj. ugift, eenlig.
Unvereinbar, aj. uforenelig; som ikke kan rummes sammen; -keit, f. ud, pl. U-hed, c.
Unverfälscht, aj. uforfalsket.
Unverfänglich, aj. ufornærmelig, ustadelig, uden Forfang.
Unverfault, aj. uforraadnet.
Unverfertigt, aj. uforfærdiget.
Unverfinstert, aj. uformerket.
Unverfolgt, aj. uforfulgt.
Unvergänglich, aj. uforgængelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unvergeben, aj. ikke bortgivet.
Unvergeblich, aj. utilgivelig.
Unvergeltlich, aj. ugjengjeldelig.
Unvergessen, aj. uforglemt.
Unvergeßlich, aj. uforglemmelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unvergleichbar (-chlich), aj. uforligenelig; d. T. fortræffelig, fuldkommen; -keit, f. U-hed, F-ghed, F-nhed, c.
Unvergoldet, aj. ikke forgyldt.
Unvergolten, aj. ugjengjeldt, ubelennet.
Unvergrößert, aj. ikke forsterret.
Unverhältnißmäßig, aj. uforholdsmæssig.
Unverheert, aj. ikke ødelagt.
Unverheirathet, aj. ugift.
Unverhindert, aj. uforhindret.
Unverhofft, aj. uventet, ikke haabet, uformodet; - kommt oft, tidt det skeer, man mindst forudseer.
Unverhohlen, aj. uforduldt, ikke skjult, aabenlyst, ligefrem.
Unverhöhnt, aj. uforhaanet.
Unverhört, aj. ikke forhørt.
Unverhüllt, aj. utilhyllet.
Unverjährlich, aj. ufrahændelig.
Unverkäuflich, aj. usælgelig.
Unverkauft, aj. ufolgt.
Unverkennbar, aj. umiskjendelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverkleinerlich, aj. uforkleinelig, ufornærmelig; (i Regnek.) uformindstelig.
Unverkümmert, aj. uformindsket, uforbittret.
Unverkürzt, aj. uforkortet.
Unverlarvt, aj. umasketet.
Unverläumdet, aj. ubagtalt.
Unverletzlich, aj. usaarlig, som ikke kan saares; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverletzt, aj. heel og holden, ustadt, usaaret, i god Stand, i god Behold; ubesmittet; -heit, f. ud. pl. Ustadthed, c., den gode Behold.
Unverlierbar, aj. utabelig.
Unverlobt, aj. uforlovet.
Unverloren, aj. utabt.
Unverlöschbar, aj. uudslukkelig.
Unvermacht, aj. ikke testamenteret.
Unvermählt, aj. uformælet.
Unvermauert, aj. ikke tilmuret.
Unvermehrt, aj. uformeret.
Unvermeidlich, aj. uundgaaelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unvermerkt, aj. uformærkt, hemmelig, ubemærket.
Unvermindert, aj. uformindsket.
Unvermischt, aj. ublandet.
Unvermögen, n. -s ud. pl. Uformuenhed, Svaghed, Skrøbelighed, Mangel paa Kræfter af alle Slags; -d, aj. uformuende, ikke i Stand til, svag, udygtig.
Unvermuthet, aj. uformodet, uventet.

Digitized by Google

Unvernehmbar (-mlich) aj. uforneemmelig, uforstaaelig; -mlichkeit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unvernunft, f. ud. pl. Ufornuft, c.; -nünftig, aj. ufornuftig.
Unverpfändet, aj. ikke pantsat.
Unverpflichtet, aj. uforpligtet.
Unverrichtet, aj. uforrettet, ubesørget, ugjort; især i den Talem.: -er Sache.
Unverrückt, aj. uforrykket, uforandret paa dets Plads; fig. uafbrudt, bestandig.
Unversagt, aj. uformeent, ikke negtet.
Unverschamt, aj. uforstammet; -heit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverschlossen, aj. utillukt.
Unverschont, aj. uforskaanet.
Unverschuldet, aj. uforskyldt, ufortjent; ikke forgjeldet, gjeldfri.
Unverschwiegen, aj. ikke taus, aabenmundet; ikke fortiet, aabenbar.
Unversehēn, aj. og -s, av. uforvarende, uformodet, uventet.
Unversehrlich, aj. ufortærlig, som ikke kan fortæres; -sehrt, aj. ufortæret; -lichkeit, f. ud. pl. Ufortærlighed, c.
Unversiegelt, aj. uforseglet.
Unversilbert, aj. ikke forsølvet; fig. ikke solgt.
Unversöhnlich, aj. uforsonlig; uforligelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unversorgt, aj. uforsørget.
Unversperrt, aj. utilspærret.
Unversprochen, aj. ikke lovet.
Unverstählt, aj. ikke forstaalet.
Unverstand, m. -es ud. pl. Uforstand, c.; -ändig, aj. uforstandig; -ändigkeit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverständlich, aj. uforstaaelig; -keit, f. -en, U-hed, c.
Unversteckt, aj. ikke skjult, uforstukken.
Unverstellt, aj. uforandret, uforvandstet; uforstilt.
Unverstopft, utilstoppet.
Unverstümmelt, aj. uafstumpet, ubeskaaren, heel og holden.
Unversucht, aj. uforsøgt; uprøvet, u-prøvet.
Unvertheidigt, aj. uforsvaret.
Unverträglich, aj. ufordragelig; uforenelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverurtheilt, aj. udømt.
Unverwandt, aj. ufravendt; ikke aldeles anvendt; ikke beslægtet.
Unverwehrt, aj. uforhindret, uformeent.
Unverweigerlich, aj. uvægerlig.
Unverwelklich, aj. uvisnelig, uforvisnelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverwerflich, aj. uforkastelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverweslich, aj. uforraadnelig, uforkrænkelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverwindlich, aj. uforvindelig, ubodelig.
Unverwirrt, -worren, aj. uforvirret.
Unverwundbar, aj. usaarlig; -wundet, aj. usaaret.
Unverwüstet, aj. ikke ødelagt.
Unverzagt, aj. uforsagt; -heit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverzehrt, aj. ufortæret.
Unverzeihlich, aj. utilgivelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverzinset, aj. uforrentet; rentefri.
Unverzollt, aj. ufortoldet.
Unverzüglich, aj. ufortøvet.
Unvollbracht, aj. ufuldbragt.
Unvollendet, aj. ufuldendt.
Unvollkommen, aj. ufuldkommen; -heit, f. -en, U-hed, c.
Unvollständig, aj. ufuldstændig; -keit, f. -en, U-hed, c.
Unvorgefaßt, aj. ikke forudfattet.
Unvorhergesehen, aj. uforudseet.
Unvorsetzlich, aj. uforsætlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unvorsichtig, aj. uforsigtig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unvortheilhaft, aj. ufordeelagtig; -igkeit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unwachsam, aj. uaarvaagen; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unwahr, aj. usand; -haft, aj. usandru, usandfærdig; -haftigkeit, f. ud. pl. U-uhed, U-ghed, c.; -heit, f. -en, Usandhed, Løgn, c.; -scheinlich, aj. usandsynlig; -scheinlichkeit, f. -en, Usandsynlighed, c.
Unwandelbar, aj. uforanderlig; -keit, f. -en, U-hed, c.
Unweg, m. -es -e, Uvei, c., Ufore, n., Brudvei; Afvei, uret Vei, c.; -sam, aj. uveisom, ufremkommelig, som ingen banet Vei har; -samkeit, f. ud. pl. Uveisomhed, c.
Unweigerlich, aj. uvægerlig.
Unweise, (Sydt. -isslich), aj. uviis, uforstandig, daarlig; -isheit, f. ud. pl. Uforstand, Daarlighed, c.
Unweit, av. og præp. med Gen. el. med von, ikke langt fra: - der Stadt el. von der Stadt.
Unwerth, aj. uværdig; -, m. -es ud. pl. Uværd, n., Mangel paa Værd, Ringhed, c.
Unwesen, n. -s ud. pl. Uvæsen, n., stor Uorden, c.
Unwesentlich, aj. uvæsentlig.
Unwichtig, aj. uvigtig; ubetydelig; som ikke har den rette Vægt; -keit, f. ud. pl. Uv-hed, Ub-hed, c., Mangel af den rette Vægt.
Unwiderlegbar (-glich), aj. uigjendrivelig.
Unwiderspreclich, aj. uimodsigelig; -keit, f. -en, U-hed, c.
Unwiderstehlich, aj. uimodstaaelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unwiederbringlich, aj. uigjenbringelig, ubodelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unwiederruflich, aj. uigjenkaldelig;

-keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unwille, m. -ns ud. pl. Uvilie, Fortrydelighed, Harme, c.; -lig, aj. uvillig, vredladen, lidt vred; ugjerne.

Unwillfahrig, aj. utjenstagtig, ufoielig; -keit, f. ud. pl. Ut-hed, Uf-hed, c.

Unwillkommen, aj. uvelkommen.

Unwillkührlich, aj. uvilkaarlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unwirksam, aj. uvirksom; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unwirthbar, aj. ubeboelig, ufrugtbar; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unwirthlich, aj. ikke som god Vært; ugjestfri.

Unwissend, 1) aj. uvidende, ukyndig; einer S. (Gen.), uerfaren i. 2) av. ubevidst, uden Bevidsthed; (om skedte Ting) ikke vidende om; das ist mir nicht -, uvitterligt; -ssenheit, f. ud. pl. Uvidenhed, Vankundighed, c.; -ssentlich, av. d. T. uafvidende, ubevidst.

Unwitzig, aj. uvittig, tenkeløig.

Unwohnbar, aj. ubeboelig.

Unwürdig, aj. uværdig; einer S. (Gen.) - seyn; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unzahlbar, aj. ufortalden, som ikke er at betale.

Unzählbar, aj. utællelig, som ikke lader sig tælle; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unzählig, aj. utallig; d. T. overmaade meget.

Unzärtlich, aj. ukjærlig, haard; -keit, f. ud. pl. U-hed, H-hed, c.

Unze, f. -n, Unse, c. (2 Lod); et Dyr af Tigerarten i Amerika; Felis Uncia; -nweise, av. unsevis.

Unzeit, f. ud. pl. en upassende, ubequem Tid; Utide, c.; sædv. som av. zur -; -ig, aj. utidig, som er el. steer til Utide; umoden; -igkeit, f. ud. pl. Utidighed, Umodenhed, c.

Unzerbrechlich, aj. ubrækkelig, ubrydelig; -keit, f. ud. pl. Ubræ-hed, Ubry-hed, c.

Unzerbrochen, aj. ubrækket, ubrudt.

Unzerlegbar, aj. uadskillelig, udelelig.

Unzerstörbar, -örlich, aj. uforstyrrelig; -barkeit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unzertrennbar, og -nnlich, aj. uadskillelig; -lichkeit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unziemlich, aj. usømmelig, upassende; -keit, f. -en, U-hed, c.

Unzierde, f. ud. pl. Vanzir, c.

Unzierlich, aj. uzlirlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unzinsbar, aj. afgiftsfri, skattefri, rentefri; -keit, f. -en, A-hed, Sk-hed, R-hed, c.

Unzucht, f. ud. pl. Utugt, c.; -üchtig, aj. utugtig, lesagtig; -üchtigkeit, f. -en, U-hed, L-hed, c.

Unzufrieden, aj. utilfreds; -heit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unzugängig, -änglich, aj. utilgængelig; -änglichkeit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unzugeritten, aj. utilreden.

Unzulänglich, aj. utilstrækkelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unzulassig, aj. utilladelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unzünftig, aj. uden for Lauget.

Unzurückruflich, aj. utilbagekaldelig.

Unzusammenhangend, aj. usammenhængende.

Unzuverlässig, aj. utilforladelig, uafhængig; -keit, f. ud. pl. U-hed, U-hed, c.

Unzweckmässig, aj. uhensigtsmæssig.

Unzweideutig, aj. utvetydig.

Unzweifelhaft, aj. utvivlsom, upaatvivlelig; -igkeit, f. ud. pl. U-hed, c.

Uppig, aj. yppig, overdaadig; d. T. (undert.) utugtig, vellystig; -keit, f. -en, Y-hed, O-hed, U-hed, c.

Ur, m. -s -e, Urexe, vild Oxe, c.

Urahn, m. -en -en, (især Sydt.) Oldefader, c.; -e, f. -n el. -frau, f. -en, Oldemoder, c.

Uralt, aj. ælbgammel.

Uraltermutter, f. -ütter, Tipoldemoder, c.

Uraltern, pl. ud. sg. Tipoldeforældre; alle Forfædre over Bedsteforældrene.

Uraltervater, m. -s -äter, Tipoldefader, c.

Urbar, aj. (om Jordoverfladen og dens Dele) frugtbarende, frugtbringende; dyrket.

Urbeginn, m. -es -e, (sjeld.) den første, oprindelige Begyndelse.

Urbild, n. -es -er (n. St.) Original, c., Ideal, n.

Urenkel, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Sønnesøns-, Dattersøns Søn (Datter), Sønnedatters-, Datterdatters Søn (Datter).

Urfehde, f. -n, (i Retssp.) det edelige Løfte, at man ikke vil hævne sig for en liden Fornærmelse, og især for en paalagt Arrest.

Urgebirge, n. -s pl. s. sg. første oprindelige Bjerg.

Urgeschichte, f. -n, den første Verdens Historie.

Urgross-altern, pl. ud. sg. Bedsteforældres Bedsteforældre; -mutter, -vater, Bedsteforældres Bedstemoder, -fader.

Urheber, m. -s pl. s. sg. Ophavsmand, Stifter, første Begynder, c.

Urin, m. -es ud. pl. Urin, Vis, c.; -glas, n. -es -äser, Uringlas, n.; -iren, v. a. og n. m. h. lade Vandet, pisse; -treibend, aj. urindrivende.

Urkraft, f. -äfte, Grundkraft; den første, oprindelige Kraft.

Urkunde, f. -n, skriftligt Vidnesbyrd, Beviset i Slutningen af en skriftlig Forhandling; Document, Beviisskrift, n.; enhver skriftlig, især offentlig Forhandling, forsaavidt den i ældigere Tider tje-

Digitized by Google

ner til et fuldt Beviis; -n, v. a. bevidne (blot i skriftlige, offentlige Forhandlinger); -dlich, av. vidnesfast, authentist; til Bekræftelse, til Beviis.

Urlaub, m. -es ud. pl. Forlov, Frihed, Orlov; (hos Soldaterne) Permission, c.

Urne, f. -n, Urne, Askekrukke, c.

Urplötzlich, aj. meget pludselig.

Urquell, m. -es ud. pl. blot sig. første Udspring, den oprindelige Kilde, Hovedkilde, c.

Urſache, f. -n, Aarsag; Grund, c.

Urſchrift, f. -en, Original, c., Grundsprog, n., Grundtext, c.

Urſprung, m. -es sjeld. med pl. -ünge, Udspring, n., Kilde, første Oprindelse, c., Kilde, virkende Aarsag, c.; -ünglich, aj. oprindelig, fra først af.

Urſtoff, m. -es -e, Grundstof, n.

Urtheil, n. -es -e, Dom, c., Omdomme, Tykke, n., enhver Mening om en Tings Beskaffenhed; (i Philosophien) Forestillingen om to Begrebers Forhold; -en, v. a. og n. m. h. domme, fælde Dom; brugeligere: das Urtheil fällen, sprechen; über Einen el. eine S., von Ein. el. etw., bedomme, mene om, skjønne, have el. yttre sin Mening om; (i Philosophien) erkjende Forholdet imellem to Begreber, og yttre denne Erkjendelse; -skraft, f. ud. pl. Dommekraft, c. (en Evne i Sjælen).

Urgroßmutter, f. -ütter, og -vater, m. -s -äter, Tipoldemoder, -fader, c.

Urwelt, f. ud. pl. den første, ældste Verden.

Urweſen, n. -s pl. s. sg. Grundvæsen, det første, oprindelige Væsen.

Urwort, n. -es -örter, Grundord, et ældgammelt Ord; Stamord, n.

Urzeit, f. -en, Urtid, den allerfjerneste Tid; Hedenold, c.

Uſurpator, n. -e, Usurpator, c.

V.

V, en Consonant; det to og tyvende Bogstav i A B C; udtales sædv. som f, men i Midten af nogle Ord og i mange fremmede Ord ogsaa som et blødt w, f. Ex. i Stüver, Vase ꝛc.

Vacanz, f. -en, Vacance, c.

Vaccination, f. ud. pl. Vaccination, c.

Vagabund, m. -en -en, Vagabond, c.

Valentins Krankheit, (m. Sr.) Epilepsie, c., den faldende Syge.

Valuta, f. Valuta, c.

Vampir, m. -s -e (el. -en -en), Vampyr, Blodsuger, c.

Vanille (l. Wanilje) f. ud. pl. Vanille, n.

Variation, f. -en, Variation, c.

Varinas, m. -es ud. pl. Varinas, (en amerikansk Tobak).

Vaſall, m. -en -en, Vasal, c.; ofte: enhver Undersaat.

Vaſe (l. Waſe) f. -n, Vase, c.

Vater, m. -s -äter, (Dim. Väterchen, n. -s pl. s. sg.) Fader, c. (i dette Ords Bem. i Dansk); unſere Väter, vore Fædre, Forfædre.

Vater-freude, f. -n, Faderglæde, c.; -güte, f. ud. pl. F-godhed, c.; -hand, f. -ände, F-haand, c.; -herz, n. -ens -en, F-hjerte, c.; -land, n. -es -änder, Fædreland, Fædreneland, n. (i hvilket man er født); (undert.) det Land, i hvilket man boer; -länder, m. -s pl. s. sg. Patriot, c.; -ländiſch, aj. fædrelandsk, Fædrelands-, patriotisk; -landseifer, m. -s ud. pl. Patriotisme, c.; -landsliebe, f. ud. pl. Fædrelandskjærlighed, c.; -liebe, f. ud. pl. Faderkjærlighed, c.; -los, aj. faderløs; -mord, m. -es -e, F-mord, n.; -mörder, m. -s pl. s. sg. F-morder, c.; pl. Flipper; -name, m. -ns -n, F-navn, n.; -sbruder, m. -s -üder, Farbroder (-bro'er), Faders Broder, c.; -ſchaft, f. ud. pl. Faderforhold, n.; ſeine - - läugnen, negte at være Barnets Fader; -sſchweſter, f. -n, Faster, Faders Søster, c.; -ſtadt, f. -ädte, Fædrenestad, Fædeby, c.; -theil, n. -es -e, Fædrenearv, c.; -unſer, n. -s pl. s. sg. Fader vor, Herrens Bøn.

Vaterlich, aj. fædrene-, Faders; faderlig.

Väterzeit, f. -en, Fædrenes Tid, Fortiden.

Vaudeville, f. -n, Vaudeville, c.

Vauxhall, n. -s, Vauxhal, n.

Vehm, f. s. Fehm.

Vegetabilien, pl. ud. sg. Vegetabilier.

Vehikel, n. Vehikel, n.

Veilchen, n. -s pl. s. sg. Viol (Blomst), c.; -blau, aj. violblaa; -wurzel, f. -n, Violrod, c.

Vene, f. -n, Vene, c.

Veneriſch, aj. venerisk.

Ventil, n. -es -e, Ventil, c.; -ator, m. -s pl. s. sg. Ventilator, c.

Venus, f. ud. pl. Venus, c.: (Kjærlighedsgudinden i Fabellæren; sig. Kjærligheden selv; en Planets Navn).

Ver, en uadskillelig Partikel, som aldrig har Tonen, og sammensættes med mange Ord især Verber, [illegible] da i

ufredsom. [ud. pl. U-hed, c.
Unfruchtbar, aj. ufrugtbar; -keit, f.
Unfug, m. -es ud. pl. Ugrund, Uret, c.; en ubefeiet Handling, uanſtændig Opferſel; iſær forſaavidt den er forbunden med Stei; Dvalm, c.; -fuglich, aj. upasſende, ubillig; -fügſam, aj. ubevægelig, haardnakket, halsſtarrig; -fügſamkeit, f. ud. pl. U-hed, H-thed, H-ghed, c.
Unfühlbar, aj. ufølelig.
Unfurchtſam, aj. ufrygtſom.
Ungangbar, aj. ſom man ikke kan gaae paa, ufremkommelig; (om Mynt) ikke gangbar.
Ungar, 1) (Tonen paa Un) m. -s -n, ungarſk Hest, c. 2) (Tonen paa ar) m. -en -en, Ungarer, c.
Ungeachtet, 1) aj. ikke agtet, ikke ſkattet, ringeagtet. 2) præp. med Gen. (ſtaaer ſnart foran ſnart bag efter det forede Ord) uagtet, uanſeet; deſſen - (ikke dem -) desuagtet. 3) cj. med Indicativ, omendſkjøndt.
Ungeackert, aj. upløiet.
Ungeahndet, aj. uſtraffet, upaaanket.
Ungeahnet, aj. uanet, ikke anet.
Ungeändert, aj. uforandret.
Ungebahnt, aj. ubanet.
Ungebändigt, aj. utæmmet.
Ungebaut, aj. (om en Bygning) ubygget; (om en Mark) udyrket.
Ungeberdig, aj. ſuur, fortrædelig, ſom gjør uanſtændige Lader, Miner og Fagter.
Ungebeſſert, aj. uforbedret.
Ungebeten, aj. ubedet; uindbudet.
Ungebeugt, aj. ubøiet.
Ungebildet, aj. udannet.
Ungebleicht, aj. ublegt.
Ungeboren, aj. ufødt.
Ungebrannt, aj. ubrændt.
Ungebräuchlich, aj. ubrugelig.
Ungebraucht, aj. ubrugt.
Ungebrochen, aj. ubrudt; ubændig.
Ungebühr, f. ud. pl. Utilbørlighed, Uſømmelighed, Uanſtændighed, c.; det ſom ikke ſømmer, ikke paſſer ſig; ſom av. zur -, paa en utilbørlig Maade; -end, aj. ſom ikke tilkommer; -lich, aj. utilbørlig, ubillig; uanſtændig; -lichkeit, f. -en, -niß, f. -ſſe, ſ. Ungebühr.
Ungebunden, aj. ubunden; (om Bøger) uindbunden; fig. (om Skrivemaade) ikke metriſk, proſaiſk; ikke hindret ved nogen Indſtrænkning; ofte: teileles, udſvævende; -heit, f. ud. pl. U-hed, Teileshed, c.
Ungedämpft, aj. udæmpet.
Ungedeckt, aj. udækket; uden Bedækning.
Ungedruckt, aj. utrykket.
Ungeduld, f. ud. pl. Utaalmodighed, c.; -ig, aj. utaalmodig.
Ungeehrt, aj. uæret; ikke æret.
Ungefähr, 1) aj. omtrentlig; uformodet, uventet. 2) av. omtrent, tilfældigviis; næſten; d. T. von -, tilfældigviis. 3) subst. - n. -s ud. pl. Hændelſe, c., blindt Tilfælde, n., Skjebne, c.
Ungefällig, aj. ubehagelig; utjenſtvillig, vrangvillig; -keit, f. -en, Ubehed, Ut-hed, V-hed, c. [uhyklet.
Ungefärbt, aj. ufarvet; fig. uforſtilt,
Ungefaßt, aj. ikke indfattet.
Ungefeſſelt, aj. ulænket; fig. ubunden.
Ungefiedert, aj. ubefjedret.
Ungeflochten, aj. uflettet.
Ungeflügelt, aj. ubevinget.
Ungeformt, aj. uformet.
Ungefragt, aj. uſpurgt.
Ungegeſſen, 1) aj. (fjeld.) ikke ſpiiſt. 2) av. uden at have ſpiiſt.
Ungegründet, aj. ugrundet, uſand, urigtig.
Ungehalten, aj. ſom ikke holdes paa; fig. uvillig, fortørnet, ſtødt, fortrydelig: auf Einen; über eine S.
Ungeheilt, aj. uhelbredet.
Ungeheißen, aj. ikke befalet.
Ungehemmt, aj. uſtandſet.
Ungeheuchelt, aj. uhyklet.
Ungeheuer, 1) aj. uhyre; d. T. overordentlig; fig. vild, ubændig, afſkyelig. 2) subst. - n. -s pl. ſ. sg. Uhyre, n.
Ungehindert, aj. uhindret.
Ungehobelt, aj. ikke høvlet; fig. d. T. ubehøvlet, plump, grov.
Ungehofft, aj. uhaabet.
Ungehöhnt, aj. uhaanet.
Ungehörnt, aj. kullet, uden Horn.
Ungehorſam, 1) aj. ulydig. 2) subst. -, m. -s ud. pl. Ulydighed, c.
Ungehört, aj. ikke forhørt.
Ungehudelt, aj. vulg. uplaget.
Ungeiſtlich, aj. ikke geiſtlig.
Ungekämmt, aj. ukæmmet.
Ungekocht, aj. ukogt.
Ungekränkt, aj. ukrænket.
Ungekünſtelt, aj. ukonſtlet.
Ungeladen, aj. uindbunden; (om et Gevær) ikke ladt.
Ungelaufig, aj. ikke flydende.
Ungelegen, aj. ubeleilig; ſom ligger fra Haanden; -heit, f. -en, U-hed, c.
Ungelehrig, aj. ulærvillig; tungnem; -keit, f. ud. pl. U-hed, T-hed, c.
Ungelehrt, aj. ulærd, læg.
Ungeleſen, aj. ulæſt.
Ungeliebt, aj. ikke elſket.
Ungelobt, aj. urost.
Ungelöſcht, aj. ulæſket; ikke ſlukket.
Ungemach, n. -es ud. pl. Beſværlighed, Byrde, Meie, Lidelſe, Gjenvordighed, c.; (undert.) Umagelighed, c.
Ungemächlich, aj. umagelig; -keit, f. -en, U-hed, c. [uredt.
Ungemacht, aj. ugjort; (om Senge)
Ungemäß, aj. uovereensſtemmende.
Ungemein, aj. ualmindelig, ſjelden;

Digitized by Google

særdeles, overmaade.
Ungemessen, aj. umaalt; fig. (undert.) umaadelig, uindstrænket.
Ungenannt, aj. unævnt, ubenævnt.
Ungeneigt, aj. ubevaagen; -heit, f. ud. pl. U-hed, c.
Ungenießbar, aj. som ikke kan nydes; -keit, f. ud. pl. Umulighed at nyde.
Ungenirt (l. Unsche-), aj. ugenert, utvungen.
Ungenossen, aj. unydt; d. T. das wird ihm nicht - hingehen, uhævnet, ustraffet.
Ungenöthigt, aj. unødt.
Ungenügsam, aj. uneisom; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Ungeöffnet, aj. uaabnet.
Ungeordnet, aj. uordnet.
Ungepflastert, aj. ikke brolagt.
Ungeplündert, aj. uplyndret.
Ungeprüft, aj. uprøvet.
Ungerächt, aj. uhævnet.
Ungerade, aj. ulige, ujævn, krum.
Ungerathen, aj. ikke velopdragen; vanartet.
Ungerechnet, 1) aj. uberegnet. 2) av. ikke taget i Beregning med.
Ungerecht, aj. uretfærdig; -igkeit, f. -en, U-hed, c.
Ungereimt, aj. ikke rimet, rimfri; urimelig; -heit, f. -en, U-hed, c.
Ungereinigt, aj. urenset.
Ungern, av. ugjerne.
Ungerochen, aj. uhævnet.
Ungerügt, aj. ustraffet, upaatalt, udadlet.
Ungerührt, aj. urørt.
Ungerüstet, aj. urustet, uberedt; uden Vaaben.
Ungesagt, aj. usagt.
Ungesalzen, aj. usaltet.
Ungesattelt, aj. usadlet.
Ungesäuert, aj. usyret.
Ungesäumt, aj. usømmet, uden Søm; ufortøvet, hurtig, uden Nølen.
Ungescheben, aj. usket.
Ungescheut, aj. uden Sky; uden Undseelse, uden Ærbødighed; ufornuftig, uklog.
Ungeschicklich, aj. s. Ungeschickt; -keit, f. -en, Ubehændighed, Ubekvemhed, Ubehjelpsomhed; Uerfarenhed, c.
Ungeschickt, aj. ustikket, uduelig, uvidende, ubehændig, plump.
Ungeschlacht, aj. (sjeld.) raa, vild, udannet, af slet Art; (foræld.) s. Unschlachtig; -heit, f. ud. pl. R-hed, V-hed, U-hed, c.
Ungeschlagen, 1) aj. ikke slaaet. 2) av. uden Slag, uden Træfning, uden Duel.
Ungeschliffen, aj. usleben; fig. uhøflig, grov; -heit, f. ud. pl. Us-hed, Ub-hed, G-hed, c.
Ungeschmack, m. -es ud. pl. Smagsløshed, c.
Ungeschmählert, aj. ubeskaaren.
Ungeschmeidig, aj. usmidig, ubøielig; -keit, f. ud. pl. Us-hed, Ub-hed, c.
Ungeschminkt, aj. usminket.
Ungeschmückt, aj. usmykket.
Ungeschoren, aj. uskaaren, uklippet; fig. vulg. Einen - lassen, ikke forsaarsage Besværlighed, lade være i Ro.
Ungeschrieben, aj. uskrevet.
Ungeschwächt, aj. usvækket.
Ungeschwänzt, aj. uden Hale.
Ungesegnet, aj. uvelsignet, ulykkelig.
Ungesehen, aj. usect.
Ungesellig, aj. uselskabelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Ungesetzlich, aj. ulovlig, lovstridig.
Ungesittet, aj. usædelig,
Ungespornt, aj. usporet; ikke besporet; ikke sporet.
Ungestalt, -et, aj. vanskabt, ikke velskabt; -etheit, f. ud. pl. V-hed, c.
Ungestillt, aj. (om Tørst, Hunger, Uro, Larm) ikke stillet; ikke beroliget; (om et Barn) som ikke har patret.
Ungestimmt, aj. ustemmet.
Ungestört, aj. uforstyrret.
Ungestraft, aj. ustraffet.
Ungestüm, aj. (om Veiret) heftig, voldsom, brusende; (om Mstr.) usædvanlig heftig, fremfusende, opfarende; -, m. (n.) -s ud. pl. H-hed, V-hed, Fremfusenhed, Larm, Støi, Grovhed, c.
Ungesund, aj. usund, skadelig for Sundheden; -heit, f. ud. pl. U-hed, c.
Ungetadelt, aj. udadlet,
Ungetauft, aj. udøbt.
Ungethan, aj. ugjort.
Ungetheilt, aj. udeelt, uskiftet.
Ungethüm, n. -es -e el. -er, d. T. (n. St.) Spøgelse, n., Nisseduk, Gjenganger, c.
Ungetragen, aj. ubaaren.
Ungetrennt, aj. uadskilt.
Ungetreu, aj. utro.
Ungetrocknet, aj. ikke tørret.
Ungetröstet, aj. utrøstet.
Ungetrübt, aj. klar, ikke forstyrret.
Ungeübt, aj. uøvet.
Ungewarnt, aj. uadvaret.
Ungewartet, aj. uventet.
Ungewaschen, aj. uvasket.
Ungewässert, aj. ikke vandet; ikke udbløt i Vand; ikke fortyndet ved Vand.
Ungewebt, aj. ikke vævet.
Ungeweihet, aj. uindviet.
Ungewiß, aj. uvis; -heit, f. ud. pl. U-hed, c.
Ungewitter, n. -s pl. s. sg. Uveir, n.; især et heftigt med Storm forbundet Tordenveir; -vogel, m. -s -ögel, Uveirsfugl, Stormfugl, Petrel, c.
Ungewogen, aj. uveiet; ubevaagen.
Ungewohnheit, f. ud. pl. Uvanthed, c.

Digitized by

Ungewöhnlich, aj. usædvanlig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Ungewohnt, aj. ikke vandt til: einer S. (Gen.).

Ungewölbt, aj. uhvælvet.

Ungewurzt, aj. ukrydret.

Ungezähmt, aj. utæmmet, uregjerlig; -heit, f. ub. pl. U-thed, U-ghed, c.

Ungeziefer, n. -s ub. pl. Utøi, n., skadelige Smaadyr; især Insecter og Orme; fig. Affum, n. (et ondt Mfte.).

Ungeziemend, aj. usommelig, uskikkelig.

Ungezogen, aj. uopdragen; især fig. ikke velopdragen; -heit, f. ub. pl. U-hed, c. blot fig.

Ungezügelt, aj. tøilesløs.

Ungezweifelt, aj. uomtvivlet, hvorved ingen Tvivl finder Sted.

Ungezwungen, aj. utvungen; uden Tvang; fig. ukonstlet, naturlig; -heit, f. ub. pl. U-nhed, U-thed, N-hed, c.

Unglaube, m. -ns ub. pl. Vantro, c.; -aubig, aj. vantro; -aubigkeit, f. ub. pl. Vantroenhed, c. (alle tre især i Theol.); -aublich, aj. utrolig; -aublichkeit, f. ub. pl. Utrolighed, c.; -aubwürdig, aj. utroværdig; -aubwürdigkeit, f. ub. pl. Utroværdighed, c.

Ungleich, aj. (sjeld.) krum, ikke lige; fig. ulig, sig ikke lig i alle Dele; som ikke har samme Væsen, Beskaffenhed og Omstændigheder; ubillig, haard, urenlig, uretfærdig; som forstærkende Partikel ved Comparativ istdetfor. weit, langt, ulige: - größer; -artig, aj. uligartet; -förmig, aj. ucensformig; uligedannet; -förmigkeit, f. ub. pl. Ucensformighed, c.; -heit, f. -en, Ulighed, c.

Unglimpf, m. -es ub. pl. Ulempfældighed, c.; -lich, aj. ulempfældig.

Unglück, n. -es ub. pl. Ulykke, c.; -lich, aj. ulykkelig; -licherweise, av. ulykkeligvis; -sbote, m. -n -n, Ulykkesbud, n.; -sbotschaft, f. -en, Jobspost, c.; -selig, aj. ulykfalig; -seligkeit, f. ub. pl. Ulykfalighed, c.; -sfall, m. -es -alle, Ulykkestilfælde, n.; -sgefährte, m. -n -n, Ulykkeskammerat, c.; -skind, n. -es -er, Ulykkesbarn, n.; -sstifter, m. -s pl. f. sg. Ulykkesstifter, c.; -tag, m. -es -e, Ulykkesdag, c.; -vogel, m. -s -ögel, Ulykkesfugl, c.; -zeichen, n. -s pl. f. sg. Ulykkestegn, n.

Ungnade, f. ub. pl. Unaade, Ugunst, c.; -ädig, aj. unaadig, ugunstig.

Ungöttlich, aj. (i Bibel.) mishagelig for Gud; som ikke hidrører fra Gud; ikke guddommelig; (sjeld.) ugudelig.

Ungriechisch, aj. ugræsk.

Ungrund, m. -es ub. pl. fig. Ugrund; Falskhed, Usandhed, c.

Ungründlich, aj. ikke grundig.

Ungültig, aj. ugyldig; -keit, f. ub. U-hed, c.

Ungunst, f. ub. pl. (sjeld.) Ugunst, c.; -unstig, aj. ugunstig.

Ungut, aj. i den Talem. etw. für - nehmen; in -em vermerken, tage ilde op.

Ungütig, aj. umild, streng; -keit, f. ub. pl. U-hed, St-hed, c.

Unhaltbar, aj. som ikke holder; hvori der ikke er Hold; ein -es Versprechen, utilforladeligt, som ikke kan opfyldes; eine -e Stadt, som ikke kan forsvares; -es Erz, som har liden el. ingen Erts; ein -er Grund, svag; -keit, f. ub. pl. ringe Hold, n.; liden Fasthed, c., Svaghed, c.

Unharmonisch, aj. uharmonisk.

Unheil, n. -es ub. pl. Uheld, n., Ulykke, c.

Unheilbar, aj. ulægelig; -keit, f. [ub. pl. U-hed, c.

Unheilig, aj. uhellig, vanhellig; -keit, f. ub. pl. U-hed, V-hed, c.

Unheilsam, aj. utjenlig, skadelig.

Unhöflich, aj. uhøflig; -keit, f. -en, U-hed, c.

Unhold, aj. ugunstig, ubevaagen.

Unhold, m. -es -e, Trolddmand, -qvinde, Hexemester, Hex, Utyske, Trold, c.; -e, m. -n -n, (-inn, f. -en) (forald.) Fjende, c., Djævelen.

Unhörbar, aj. uhørlig.

Uniform, f. -en, Uniform, c.

Union, f. -en, Union, c.

Universal-, Universal-, f. Ex. -erbe, m. -n -n, U-arving, c.

Universität, f. -en, Universitet, n.; -sfreund, m. -es -e, U-sven, c.; -slehrer, m. -s pl. f. sg. U-slærer, c.

Universum, n. -s ub. pl. Universum, n.

Unke, f. -n, Kjældertudsen, et Slags Fre; (forald.) almindelig Snog, c.

Unkenntlich, aj. ukjendelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unkenntniß, f. -sse, Mangel paa Kundskab; Ubekjendtskab, n.

Unkeusch, aj. ukydsk; -heit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unkindlich, aj. ubarnlig.

Unklug, aj. uklog, daarlig, gal; -heit, f. ub. pl. U-skab, D-hed, c.

Unköniglich, aj. ukongelig.

Unkörperlich, aj. ulegemlig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unkosten, pl. ub. sg. Omkostninger (især unødvendige, besværlige).

Unkräftig, aj. kraftløs, svag, uvirksom, ugyldig; -keit, f. ub. pl. K-hed, S-hed, U-mhed, U-ghed, c.

Unkraut, n. -es pl. om flere Slags -äuter, Ukrud, n.; fig. et Mfte., som gjør Skade; en skadelig Tilbøielighed ꝛc.

Unkriegerisch, aj. ukrigersk.

Unkunde, f. ub. pl. Ukyndighed, Uvidenhed, c.; -dig, aj. ukyndig, uvidende: einer S. (Gen.).

Unlängst, av. nu nylig, for kort Tid [siden.

Digitized by Google

Unläugbar, aj. unegtelig.
Unlauter, aj. ureen, utlar; -keit, f. ub. pl. U-nhed, U-rhed, c.
Unleidlich, aj. ulidelig, utaalelig, ufordragelig; -keit, f. ub. pl. Ul-hed, Ut-hed, -Uf-hed, c.
Unleserlich, aj. ulæselig.
Unlieblich, aj. næsten ubehageiig, ikke elskelig; -keit, f. ub. pl. Ub-hed, c.
Unlöblich, aj. uroesværdig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unlust, f. ub. pl. Ulyst, Lede, Fortrædelighed, c.; (sjeld.) Mangel paa sandselig Attraa, paa Appetit; -ig, aj. ulysten; fortrædelig; (sjeld.) ulystelig, som vækker Ulyst.
Unmächtig, aj. ikke mægtig, svag, [kraftles.
Unmanierlich, aj. umanerlig, ikke manerlig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unmannbar, aj. ikke mandbar.
Unmannlich, aj. umandig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unmaßgeblich, aj. uforgribelig; uden at foreskrive Art og Maade.
Unmäßig, aj. umaadelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unmensch, m. -en -en, Umenneske, n.; -lich, aj. umenneskelig; -lichkeit, f. -en, U-hed, c.
Unmerklich, aj. umærkelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unmild, aj. umild.
Unmittelbar, aj. umiddelbar; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unmittheilbar, aj. umeddelelig.
Unmodisch, aj. ikke paa Moden.
Unmöglich, aj. umulig; -keit, f. -en, U-hed, c.
Unmoralisch, aj. umoralsk.
Unmündig, aj. umyndig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unmuth, m. -es ub. pl. Mismod, n., Uvilie, Tungsindighed, Fortrædelighed, Harme, c.; -ig, og -evoll, aj. mismodig, uvillig, tungsindig, fortrædelig, harmfuld.
Unmütterlich, aj. umoderlig.
Unnachahmlich, aj. uefterlignelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unnachsichtlich, aj. ueftergivelig.
Unnachtheilig, aj. Eim., ustadelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unnatürlich, aj. unaturlig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unnennbar, aj. unævnelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unnöthig, aj. unodvendig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unnütz (sjeld. -lich), aj. unyttig; -lichkeit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unordentlich, aj. uordentlig; -dnung, f. -en, Uorden, c.
Unpartheiisch, aj. upartisk.
Unpartheilich, aj. upartisk; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unpaß, -päßlich, aj. upasselig, utilpas, ikke ret vel; -päßlichkeit, f. -en, U-hed, c.
Unpersönlich, aj. upersonlig.
Unpoetisch, aj. upoetisk.
Unpolitisch, aj. upolitisk.
Unquittirt, aj. uquitteret.
Unrath, m. -es ub. pl. Skarn, Snavs, n., Ureenlighed, c.; - merken, mærke Uraad, Urigtighed; (undert.) unyttig Ting, Ddselhed, Overflødighed, Overdaad, c.; (foræld.) Forvirring, Uorden, Fortræd ꝛc.; -rathlich, aj. ødsel, overdaadig, ikke sparsom; som ikke holder tilraade; -sam, aj. unyttig, unødvendig; utilraadelig.
Unrecht, aj. uret, urigtig, ikke rigtig, gal; uretmæssig, uretfærdig, ubillig; fig. die -e Seite, Vrangen, Vrangsiden; die -e Kehle, Vrangstruben.
Unrecht, n. -es ub. pl. Uret, c.; -mäßig, aj. uretmæssig; lovstridig, ufortjent; -mäßigkeit, f. -en, U-hed, L-hed, c. [U-hed, c.
Unredlich, aj. uredelig; -keit, f. -en,
Unregelmäßig, aj. uregelmæssig; feilagtig; -keit, f. -en, U-hed, F-hed, c.
Unreif, aj. umoden; -e, f. ub. pl. U-hed, c. [belig, affindig.
Unreimisch, aj. d. T. urimelig, taa-
Unrein, aj. ureen; -e, f. ub. pl. og -heit, f. -en, U-hed, c.; -igkeit, f. -en, Ureenhed, Smuds, c.; -lich, aj. ureenlig, smudsig; -lichkeit, f. -en, Ureenlighed, Smudsighed, c.
Unrichtig, aj. urigtig, falsk; -keit, f. -en, U-hed, F-hed, c.
Unruhe, f. -n, Uro, Urolighed, c.; -big, aj. urolig.
Unrühmlich, aj. uberommelig, uroesværdig; -keit, f. ub. pl. Ub-hed, Ur-hed, c.
Uns, pron. pers. os; f. Ich.
Unsäglich, aj. usigelig, uudsigelig.
Unsanft, aj. umild, ublid, haard, streng, stiv; ubequem, ubehagelig.
Unsauber, aj. ureen, smudsig, stidenfærdig; -keit, f. -en, U-hed, Sm-hed, Sk-hed, c.
Unschadhaft, aj. ustadt, ubeskadiget.
Unschädlich, aj. ustadelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unschamhaft, aj. skamløs.
Unschätzbar, aj. ustatteerlig; meget kostbar; fortrinlig; -keit, f. ub. pl. U-hed, F-hed, c.
Unscheinbar, aj. mat, dunkel, ikke synlig; -keit, f. ub. pl. M-hed, D-hed, &
Unschicklich, aj. upassende, usømmelig; -keit, f. ub. pl. Upasselighed, U-hed, c. [ub. pl. U-hed, c.
Unschiffbar, aj. usejlbar; -keit, f.
Unschlitt, m. -es ub. pl. (d. T. især Sydt.) Talg (Tælle), c.
Unschlüssig, aj. tvivlraadig, raadvild;

Digitized by Google

-keit, f. ud. pl. T-hed, R-hed, c.

Unschmackhaft, aj. uvelsmagende, smagles; -igkeit, f. ud. pl. Uvelsmagenhed, S-hed, c.

Unschuld, f. ud. pl. Ustyldighed, c.; -ig, aj. ustyldig: an einem Vergehen.

Unschwer, aj. letteligen, ikke vanskelig; uden stor Umage.

Unschwesterlich, aj. usøsterlig.

Unselig, aj. usalig; heist ulykkelig, heist ond og lastefuld, fordømt; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unser, prou. pers. os; f. Ich; - einer, En af vor Stand, af vort Folk, som jeg.

Unser, prou. poss. vor, vort, vores, vore. Det bruges 1) med Subst. og deklineres da: sg. Nom.: unser, unsere (unsre) unser; Gen. unseres (unsers), unserer (unsrer), unseres (unsers); Dat. unserem, (unserm), unserer (unsrer), unserem (unserm); Acc. unseren (unsern), unsere (unsre), unser; pl. Nom. og Acc. unsere (unsre), Gen. unserer (unsrer), Dat. unseren (unsern). 2) ud. Subst. som av.: es ist -, d. T. det tilhører os; d. T. sorder, die, das Unserige (Unsrige), i hvilket Tilfælde det deklineres som Ovenstaaende undtagen Nom. m. og f. sg. hedder, unsrer, unsere (unsre), og Nom. og Acc. sg. i Neut. unsere; - einer, En af os, af vore Landsmænd; En som vi.

Unserige (unsrige), der, die, das, prou. 1) ud. Subst. saa meget som unser. 2) som Subst. selv: das -, vor Eiendom, Formue el. Skyldighed; die -n, vore Slægtninge.

Unsertwalben, -wegen, um - willen, av. d. T. for vor Skyld.

Unsicher, aj. usikker, uvis; -heit, f. ud. pl. U-rhed, U-shed, c.

Unsichtbar, aj. usynlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unsinn, m. -es ud. pl. Uforstand, Afsindighed, Mangel af Bevidsthed, c.; Mangel paa al sund Sands; Dumhed, c.; Udtryk, som ingen fornuftig Mening har; Vaas, n.; Pelsesnak, c.; -ig, aj. afsindig, gal, fra Vid og Forstand, i høi Grad ufornuftig, dum, tosset; -igkeit, f. -en, Afsindighed, Galskab, c. [U-hed, c.

Unsittlich, aj. usædelig; -keit, f. -en,

Unsittsam, aj. usædelig; -keit, f. -en, U-hed, c. [ud. pl. U-hed, c.

Unsorgsam, aj. ubekymret; -keit, f.

Unstandhaft, aj. ustandhaftig; -igkeit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unstät, aj. (undert. -ig) ustadig, urolig, ubestandig; -igkeit, f. -en, Ust-hed, Ur-hed, Ub-hed, c.

Unstatthaft, aj. uantagelig, som ikke kan tilstaaes; ugyldig, ulovlig; -igkeit, f. ud. pl. Ua-hed, Ug-hed, Ul-hed, c.

Unsterblich, aj. udødelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unstern, m. -es ud. pl. blot fig. Ulykkesstjerne, ulykkelig Skjebne, Ulykke, c.

Unsträsbar, aj. ustraffelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unsträflich, aj. ulastelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c. [uimodsigelig.

Unstreitig, aj. ustridig, unegtelig,

Unsundlich, aj. usyndig, uskyldig.

Untadelhaft, aj. ulastelig, ustraffelig, upaaklagelig; -igkeit, f. ud. pl. Ul-hed, Ust-hed, Up-hed, c.

Untauglich, aj. uduelig, udygtig; -keit, f. ud. pl. Udu-hed, Udy-hed, c.

Unten, av. neden, under, neden under, - til, - for (modsat oben); fig. nede, paa et tilsyneladende dybere liggende Sted; nede, neden, paa den ringere, ikke saa fortrinlige Plads: - an tigen.

Unter, 1) præp. under: a) med Dat. sædv. paa Spørgsmaalet hvor? - dem Tische liegen; fig. i mange særegne Tilfælde, i hvilke det fornemmeligen er modsat über. Undert. kan det oversættes ved: imellem, iblandt, fra, af, ved, i, medens (i denne sidste Bem. fordum ogsaa med Gen.; deraf endnu unter Weges, underveis: unterdessen el. unterdeß, imidlertid). b) m. Acc. sædv. paa Spørgsmaalet hvorhen? og naar der hverken kan spørges hvor? el. hvorhen? sich - einen Baum setzen; fig. staaer det ogsaa undert. for in, i, og zu, til: Einen - seine Freunde rechnen. 2) av. d. T. i: mit -, midt iblandt andre Ting: es muß mit - gehen, med i Kjøbet; fig. undertiden, af og til, alt imellem. 3) Partikel i Sammensætn. med andre Ord, især med Verb., snart adskillige, snart og som oftest uadskillige.

Unter=, s. Untere. [ling.

Unterabtheilung, f. -en, Underafdeling, c., subordineret Embede, n.

Unteracfern, v. a. sep. nedpløie.

Unteramt, n. -es -ämter, Underbetjening, c.,

Unterarbeiten, v. a. sep. ved Arbeiden bringe under en anden Ting.

Unterarm, m. -es -e, Underarm, c.

Unteraufseher, m. -s pl. s. sg. Underopsynsmand, c. [derbjælke, c.

Unterbalken, m. -s pl. s. sg. Un-

Unterbau, m. -es ud. pl. Grundlag, n., Bygning i Jorden, forsaavidt samme hører til Grundens Lægning til en Bygning; -en, v. a. ins. bygge (Fod, Stotte) under; -ung, f. -en, Grundlægning, c.

Unterbediente, m. -n -n, Underbetjent, c. [Underbefalingsmand, c.

Unterbefehlshaber, m. -s pl. s. sg.

Unterbett, n. -es -en, Underdyne, c.

Unterbinden, v. i. a. sep. binde under en anden Ting. 2) ins. underbinde, binde et Baand om den nederste Deel

af en Ting: die Nabelschnur –; -dung, f. -en, Underbinding, c.

Unterbleiben, v. i. n. m. s. ins. blive ugjort, forblive, beroe; staae hen; -bung, f. ud. pl. Forbliven, Beroen, Henstaaen, c.

Unterbrechen, v. i. a. ins. eine S., afbryde; -chung, f. -en, A-lse, c.

Unterbreiten, v. a. sep. brede under.

Unterbringen, v. i. a. sep. bringe under Tag, i Huus; bringe an, anbringe paa et sikkert Sted, især blot paa nogen Tid; ein Capital, udsætte paa Rente; Einen –, forsørge; -gung, f. ud. pl. Anbringelse, Forsørgelse, c.

Unterdessen, av. s. In-.

Unterdrücken, v. a. ins. undertrykke: Einen, das Unkraut; især hemmeligt: seinen Verdruß; -drucker, m. -s pl. s. sg. Undertrykker, c.; -drückung, f. -en, Undertrykkelse, c.

Untere, der, die, das, aj. (sjeld. -r, unterst, men ogsaa som av.) under, lavere, nedre; fig. under, ringere; a) med Hensyn til Værdighed, Rang, ogsaa i mange Sammens.: -amtmann, -richter, o. s. v. b) med Hensyn til Magt; især: die Untern, Ringe, Undergivne, Subalterne.

Unteregen, v. a. sep. harve ned.

Untereinander, rigtigere unter einander.

Untersangen, v. i. a. ins. sich einer S. (Gen.) fordriste sig til, vove; (sjeld.) foretage sig noget Tungt, Vigtigt.

Unterfeldherr, m. -n -en, Underfeltherre, c.

Unterfläche, f. -n, Underflade, c.

Untersuß, m. -sses -üsse, den nederste Deel af Benet.

Unterfutter, n. -s ub. pl. Foder (under Klæder), Under-, n.; -üttern, v. a. sep. fore, sætte Foder under.

Untergang, m. -es, 1) ub. pl. Nedgang, c. (Stjernernes, Maanens og især Solens). 2) pl. -en, Undergang, Ruin, c., Forfald, n., et Skibs Synken.

Untergeben, v. i. a. ins. undergive; især fig. underkaste, hengive under en Andens Magt: ein Kind einem Lehrer; -bene, m. -n -n, Undergiven, c.; -bung, f. ud. pl. Undergivelse, Underkastelse, c.

Untergehen, v. i. n. m. s. sep. gaae ned (om Solen, Maanen og Stjernerne); synke, gaae under (om Skibe); fig. undergaae, forgaae, gaae til Grunde.

Untergericht, n. -es -e, Underret, c.

Untergeschoß, n. s. Bodenges-.

Untergestell, n. -es -e, Undersats, n.

Untergewehr, n. -es -e, Sidegevær, n.

Untergraben, v. a. ins. grave under, undergrave; ogsaa fig. Eines Glückseligkeit; -bung, f. -en, Undergravning, c.

Unterhalb, av. med Gen. neden for: – der Stadt.

Unterhalt, m. -es ub. pl. Underhold, Livsophold, n.

Unterhalten, v. i. a. 1) sep. holde under Noget. 2) ins. blot fig. underholde, vedligeholde: ein Feuer; ein Gespräch; Einen; Einen mit Gespræchen, mit Musik ꝛc.; sich von etw.; sich mit Einem.; især: Einen, underholde, opholde, ernære; -d, partic. underholdende, morsom; -tung, f. Underholden, c. ub. pl.; Underholdning, især: Samtale, c.; pl. -en.

Unterhandeln, v. a. og n. m. h. ins. underhandle: einen Vergleich, mit Einem.; -handler, m. -s pl. s. sg. Underhandler; d. T. Mellemmand, c.; -handlung, f. -en, Underhandling, c.

Unterhaus, n. -es ub. pl. den nedre Deel af et Huus; et lavere liggende Huus; Underhuset (i England).

Unterhemd, n. -es -en, Undersjorte, c.

Unterhöhlen, v. a. ins. d. T. udhule neden under.

Unterholz, n. -es -ölzer, Underskov, c.; det nederste Stykke Træ.

Unterjochen, v. a. ins. blot fig. bringe under Aaget, underkue, undertvinge; -chung, f. ud. pl. U-uelse, U-gelse, c.

Unterirdisch, aj. underjordisk.

Unterkehle, f. -n, den dobbelte Hage, Kjødfolden under Hagen.

Unterkiefer, m. -s pl. s. sg. Underkjæve, c.

Unterkinn, n. -es, -e, den underste af en dobbelt Hage.

Unterkleid, n. -es -er, Underklædning, c.; især Vest og Benklæder.

Unterkommen, v. i. n. m. s. sep. komme an, faae Huus, komme under Tag; d. T. overh. finde sit Ophold, komme i Tjeneste; –, n. -s pl. s. sg. Forsørgelse, c., Levebred, n., Sted hvor man kan fortjene sit Brød; Vognæls Enholdelse, c.

Unterkönig, m. -es -e, Underkonge, Vice-, c.

Unterkötbig, aj. d. T. som har Materie neden under.

Unterkriechen, v. i. n. m. s. sep. krybe under Noget.

Unterlage, f. -n, Underlag, n.

Unterland, n. -es -änder, den lavliggende Deel af Landet, Lavland, n.; modsat Oberland; -länder, m. -s pl. s. sg. En fra den lavere Deel af Landet; Lavlænder, c.; -ländisch, aj. lavlandsk.

Unterlaß, m. -sses ub. pl. blot med ohne, uden Ophør, uafladeligen.

Unterlassen, v. i. a. ins. efterlade, undlade; forsømme; – zu spielen, el. das Spielen; seine Schuldigkeit; ofte: lade være, lade beroe; -ssung, f. -en, E-lse, F-lse, c.

Unterlaufen, v. i. 1) n. m. s. sep. (sjeld.) løbe under Noget; mit –, fig.

Digitized by Google

d. T. lebe med iblandt andre Ting, iſær blive ubemærket iblandt flere bedre. 2) a. ins. i ſamme Bem.; ſjeld.: Jemanden den Degen –, lede under Ens dragne Kaarde, og derved gjøre ham værgeles. 3) n. m. ſ. ins. die Haut iſt mit Blut –, Blodet er lebet ud mellem Huden og Kjedet.

Unterleſze, f. -n, Underlæbe, c.

Unterlegen, v. a. sep. og ins. lægge under Noget; mit untergelegten Pferden reiſen, med forud beſtilte, med Forbud; -gung, f. ub. pl. Underlæggelſe, c.

Unterleib m. -es -er, Underliv, n.

Unterliegen, v. i. n. m. b. 1) sep. ligge under; iſær fig. bukke under, overvindes, undertrykkes. 2) ins. Bim., einer Laſt, i ſamme Bem.

Unterlippe, f. -n, Underlæbe, c.

Untermarſchall, m. -es -alle, Undermarſkal, c.

Untermauern, v. a. ins. eine Wand, forſyne med Muur neden under.

Untermengen, v. a. ins. mænge, blande, ſammen-.

Unterminiren, v. a. ins. underminere, undergrave; -rung, f. -en, U-nering, -U-vning, c.

Untermiſchen, v. a. ins. blande, ſammen-.

Untern, pl. ſ. Untere.

Unternähen, v. a. ins. ſye neden til.

Unternehmen, v. i. a. ins. foretage, paatage ſig (noget Vigtigt); virkeligen begynde derpaa: einen Bau; –, n. -s pl. ſ. ſg. f. -hmung; -d, partic. driftig, virkſom, raſk i ſine Foretagender; -hmer, m. -s pl. ſ. ſg. En, der foretager ſig Noget; Entrepreneur, c.; -hmung, f. 1) ub. pl. Foretagende, n. 2) pl. -en, en foretaget Sag.

Unteroffiçier, m. -s -e, Underofficier, c.

Unterordnen, v. a. sep. underordne: Bim. untergeordnet ſeyn.

Unterparlament, n. -es -e, Underparlament, n.

Unterpfand, n. -es -änder, Pant, Underpant, Hypothek, n.; -pfändlich, aj. ſom Pant, ſom Underpant.

Unterpflügen, v. a. sep. ploie ned.

Unterreden, v. a. ins. ſich mit Bim. –, have Samtale med, tales ved, ſamtale; -dung, f. Samtalen, c. ub. pl.; Samtale, c.; pl. -en.

Unterricht, m. -es -e ub. pl. Underviisning, Information, c.; -en, v. a. ins. Einen, Einen im Rechnen, underviſe, informere; Einen von etw., underrette, give Efterretning om.

Unterrichter, m. -s pl. ſ. ſg. Underdommer, c.

Unterrinde, f. -n, Underbark, c.; den underſte Bark.

Unterrock, m. -es -öcke, Underkjole, c.; -ſjort, n., Klokke, c.

Unterſagen, v. a. ins. Bim. etw., forbyde; -gung, f. -en, Forbud, n.

Unterſatz, m. -es -ätze, Underſats, det, ſom ſættes under en anden Ting.

Unterſchale, f. -n, Underſkal, -kop, c.

Unterſcheiden, v. i. a. og n. m. b. ins. (foræld.) ſtille, adſtille, affondre; fig. gjøre Forſtjel imellem, give forſtjellig Beſtemmelſe, gjøre kjendelig fra hinanden, adſtille, ſjelne; -dung, f. -en, (foræld.) Affondring; fig. Adſtillelſe, Skjelnen, c.; -dungskraft, f. ub. pl. Skjelnekraft, den Evne i Sjælen, at kunne ſjelne Tingene; -dungszeichen, n. -s pl. ſ. ſg. Adſtillelſestegn, n.

Unterſchieben, v. i. a. sep. ſtyde under; fig. ſtyde under, ſtikke under, bringe uformærket noget Ægte eller Falſk i det Ægtes eller Sandes Sted: ein Teſtament –.

Unterſchied, m. -es -e, Skillerum, n., Skillevæg, c., det, hvorved Noget adſtilles i to forſtjellige Dele; fig. Forſtjel, c.; -lich, aj. d. T. adſkillig, forſtjellig.

Unterſchlächtig, aj. d. T. (ved Vandmøller)

Unterſchlagen, v. i. a. 1) ins. begaae Underſlæb, beholde hemmeligen og af Ondſkab det, ſom er beſtemt for en Anden: Geld; Bim. einen Brief. 2) sep. d. T. blot i den Talem. Bim. das Bein –, ſpænde Been for; -gung, f. -en, Underſlæb, n.

Unterſchlägig, aj. (ved Vandmøller)

Unterſchleif, m. -es -e, Underſlæb, n., Snighandel, c.; (undert.) Hæleri, n.

Unterſchreiben, v. i. a. ins. underſtrive: einen Brief; -ſchrift, f. -en, Underſtrift, c.

Unterſiegel, n. -s pl. ſ. ſg. Underſeil, n.

Unterſetzen, v. a. 1) sep. ſætte under Noget: eine Stütze. 2) ins. (ſjeld.) tilſætte, blande (med andre Ting); unterſetzt, fig. underſætſig, liden og tyk.

Unterſiegeln, v. a. ins. ſætte Segl under: einen Vertrag; -lung, f. -en, Seglets Undertrykken.

Unterſinken, v. n. m. ſ. sep. ſynke under.

Unterſpannen, v. a. sep. ſpænde under Noget.

Unterſprizen, v. a. sep. og ins. ſpreite under Noget.

Unterſt, zu –, av. nederſt.

Unterſtadt, f. -ädte, den nederſte Deel af Staden.

Unterſtallmeiſter, m. -s pl. ſ. ſg. Underſtaldmeſter, c.

Unterſte, der, die, das, Nederſte; das – zu oberſt kehren, vende op og ned paa.

Unterſtecken, v. a. sep. ſtikke under Noget; Soldaten –, ſtikke ind imellem (et andet Compagnie el. et andet Regiment).

Unterſtehen, v. i. 1) n. m. ſ. sep. d. T. ſtaae under, ſtaae i Ly, træde hen

under et Tag. 2) a. og ſich, ins. underſtaae ſig, driſte ſig til, vove. Blot med den ubeſt. Art. og zu; ligel. med es og was og nogle aj.

Unterſtellen, v. a. sep. ſtille under en anden Ting.

Unterſtoßen, v. i. a. sep. ſtede under en anden Ting; blande ſammen ved at ſtøde.

Unterſtreichen, v. i. a. ins. underſtrege; -chung, f. -en, U-gning, c.

Unterſtreuen, v. a. sep. ſtree under Noget: Sand; den Pferden Stroh.

Unterſtube, f. -n, Stue i underſte Etage.

Unterſtützen, v. a. 1) sep. ſætte en Støtte under en Ting. 2) ins. ſtøtte; fig. underſtøtte: Eines Anſuchen; Einen mit etw.; -zung, f. -en, Underſtøttelſe, c.

Unterſuchen, v. a. ins. eine S., underſøge; -chung, f. -en, U-lſe, c.

Untertauchen, v. a. og n. m. h. sep. dukke under i Vandet; ogſaa ſich -; -chung, f. -en, Dukken under, c.

Unterthan, av. (ſjeld.) underkaſtet, underdanig, afhængig.

Unterthan, m. -es (-en) -en, Undersaat, Underdan, c.; -thänig, aj. ſom Undersaat, undergiven, underhavende; fig. ſom et Høflighedsudtryk med meget fornemme Perſoner, underdanig; ogſaa -thänigſt; -thänigkeit, f. ud. pl. Underdanighed, c. [deel, c.

Untertheil, m. og n. -es -e, Under-

Untertreten, v. i. 1) n. m. ſ. sep. træde ind under Huus, i Ly. 2) a. a) sep. træde dybt ned. b) ins. ſjeld. og fig. nedtræde, undertrykke meget; -tung, f -en, Undertrædelſe, Nedt-, Undertrykkelſe, c.

Untertuſchen, v. a. ins. neddysse: eine S., neddæmpe i Stilhed; -ſchung, f. -en, N-lſe, c.

Unterverdeck, n. -es -e, Underdæk, n.

Untervogt, m. -es -vögte, Underfoged.

Unterwachſen, hvoraf blot partic. unterwachſen bruges, mellemvoxen, indvoxen; iſær om Kjød: mit Fett -; undervoxet, bevoxet neden til.

Unterwärts, av. ned ad, ned efter.

Unterweges, av. rigtigere: unter Weges, undervejs, paa Veien, medens Reiſen varer; fig. d. T. etw. - laſſen, undlade, lade fare, lade beroe.

Unterweilen, av. d. T. undertiden, imellemſtunder.

Unterweiſen, v. i. a. ins. underviſe: Einen in der Muſik; -ſung, f. -en, Underviisning, c.

Unterwelt, f. ud. pl. Underverdenen.

Unterwerfen, v. i. a. ins. underkaſte, gjøre underdanig, afhængig: ſich Eim.; -fung, f. -en, U-lſe, c.

Unterwinden, v. i. a. og ſich, ins. driſte ſig til, underſtaae ſig til, vove.

Unterwühlen, v. a. ins. rode under, undergrave.

Unterwürfig, aj. underkaſter, underdanig, undergiven; -keit, f. ud. pl. Underkaſtelſe, c.

Unterzahn, m. -es -zähne, Tand neden i Munden.

Unterzeichnen, v. a. ins. undertegne, og overh. underſtrive; -chnung, f. -en, U-lſe, c.

Unterziehen, v. i. a. 1) sep. trække under Noget: eine Schwelle -, anbringe et nyt Fodſtykke under et Huus. 2) ins. i forrige Bem. ein Gebäude mit einer Mauer -; fig. ſich einer S., tage ſig paa at udrette; die Pferde -, bringe under Tag, i Huus.

Unthat, f. -en, Ugjerning, Udaad, Misgjerning, Forbrydelſe, c.; -äthchen, n. -s pl. ſ. sg. d. T. Plet, Meen, Lyde, Mangel, liden Feil, c.

Unthätig, aj. uvirkſom; -keit, f. ud. pl. U-hed, c. [ud. pl. U-hed, c.

Untheilbar, aj. udelelig; -keit, f.

Untheilhaft, aj. udeelagtig; -igkeit, f. ud. pl. U-hed, c.

Untheilnehmend, aj. udeeltagende.

Unthier, n. -es -e, Udyr, n., ethvert glubende, ſtadeligt el. vanſkabt Dyr; fig. d. T. et laſtefuldt, vildt el. udueligt Menneſke. [pl. U-hed, c.

Unthunlich, aj. ugjørlig; -keit, f. ud.

Untiefe, f. -n, Mangel paa den fornødne el. tilbørlige Dybde, ud. pl.; (i Skibsfarten) et grundet Sted, en Banke i Vandet; et Sted i Vandet, ſom ikke har den tilbørlige Dybde; Grund, c., Wadeſted, n.

Untödlich, aj. udødelig, ikke dødelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Untragbar, aj. ubærelig, ſom ikke kan bæres; ufrugtbar.

Untreu, aj. utro: Eim.; einer S.

Untreue, f. ud. pl. Utroſtab, c.

Untrinkbar, aj. udrikkelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Untröſtlich (-ſtbar) aj. utroſtelig.

Untrüglich, aj. ubedragelig, ufeilbar, tilforladelig; -keit, f. ud. pl. U-ghed, U-rhed, T-ghed, c.

Untüchtig, aj. udygtig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Untugend, f. -en, Udyd, Lyde, Vanart, Unode, ſlem Vane, c.; (forbum) Synd, Laſt, Forbrydelſe, c.; -haft, aj. udydig. [ud. pl. U-hed, c

Unüberlegt, aj. uoverlagt; -heit, f.

Unüberſehbar (-blich), aj. uoverſeelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unüberſetzbar (-zlich) aj. uoverſættelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unüberſteiglich, aj. uoverſtigelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unüberwindlich, aj. uovervindelig;

Digitized by Google

-Keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unüberzeugt, aj. ueoverbeviist.
Unumgänglich, aj. ikke omgængelig, ufeilstabelig; uomgængelig, aldeles nødvendig; -keit, f. ud. pl. Uf-hed, Uo-hed, c.
Unumschränkt, aj. uindstrænket.
Unumstößlich, aj. blot lig. uomstødelig, uimodsigelig; -keit, f. ud. pl. Uo-hed, Ui-hed, c.
Unumwunden, aj. uden Omstændigheder, ligefrem, aaben, fri, uomvunden.
Ununterbrochen, aj. uafbrudt.
Ununterwürfig, aj. nafhængig, fri, ikke underkuet.
Unväterlich, aj. ufaderlig.
Unverächtlich, aj. uforagtelig.
Unveränderlich, aj. uforanderlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.; -dert, aj. uforandret.
Unverantwortlich, aj. uansvarlig, uforsvarlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unveräußerlich, aj. nafhændelig.
Unverbesserlich, aj. uforbederlig: som ingen Feil har; saa siet at det ikke meer er at forbedre; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverbindlich, aj. ikke forbindende; uforbindtlig, uhøflig; -keit, f. ud. pl. Uforbindtlighed, c.
Unverblumt, aj. uforblommet.
Unverborgen, aj. uforborgen, vitterlig,
Unverboten, aj. uforbudt, uformeent.
Unverbrannt, aj. uforbrændt.
Unverbrennbar (-nnlich), aj. uforbrændelig; -nnlichkeit, f. ud. pl. U-hed.
Unverbrüchlich, aj. blot lig. ubrødelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverbunden, aj. uforbunden.
Unverbürgt, aj. utilforladelig, uefterrettelig, ikke authentiſt.
Unverdächtig, aj. umistænkelig, umistænkt; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverdammlich, aj. uforbommelig.
Unverdaulich, aj. uforbeielig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverderblich, aj. uforbærvelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverderbt, aj. uforbærvet.
Unverdient, aj. ufortjent.
Unverdorben, aj. uforbærvet; -heit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverdrossen, aj. ufortreden; -heit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverehlicht, aj. ugift, eenlig.
Unvereinbar, aj. uforenelig; som ikke kan rummes sammen; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverfälscht, aj. uforfalſket.
Unverfänglich, aj. uformærmelig, uskadelig, uden Forfang.
Unverfault, aj. uforraadnet.
Unverfertigt, aj. uforfærdiget.
Unverfinstert, aj. uformerket.
Unverfolgt, aj. uforfulgt.
Unvergänglich, aj. uforgængelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unvergeben, aj. ikke bortgivet.
Unvergeblich, aj. utilgivelig.
Unvergeltlich, aj. ugjengjeldelig.
Unvergessen, aj. uforglemt.
Unvergeßlich, aj. uforglemmelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unvergleichbar (-chlich), aj. uforligmelig; d. T. fortræffelig, fuldkommen; -keit, f. U-hed, F-ghed, F-nhed, c.
Unvergoldet, aj. ikke forgyldt.
Unvergolten, aj. ugjengjeldt, ubelennet.
Unvergrößert, aj. ikke forsterret.
Unverhältnißmäßig, aj. uforholdsmæssig.
Unverheert, aj. ikke ødelagt.
Unverheirathet, aj. ugift.
Unverhindert, aj. uforhindret.
Unverhofft, aj. uventet, ikke haabet, uformodet; - kommt oft, tidt det skeer, man mindst forudseer.
Unverhohlen, aj. uforbulgt, ikke skjult, aabenlyst, ligefrem.
Unverhöhnt, aj. uforhaanet.
Unverhört, aj. ikke forhørt.
Unverhüllt, aj. utilhyllet.
Unverjährlich, aj. ufrahændelig.
Unverkäuflich, aj. usælgelig.
Unverkauft, aj. usolgt.
Unverkennbar, aj. umiskjendelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverkleinerlich, aj. uforkleinelig, ufornærmelig; (i Regnek.) uformindskelig.
Unverkümmert, aj. uformindsket, uforbittret.
Unverkürzt, aj. uforkortet.
Unverlarvt, aj. umasteret.
Unverläumdet, aj. ubagtalt.
Unverletzlich, aj. usaarlig, som ikke kan saares; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unverletzt, aj. heel og holden, uskadt, usaaret, i god Stand, i god Behold; ubesmittet; -heit, f. ud. pl. Uskadthed, c., den gode Behold.
Unverlierbar, aj. utabelig.
Unverlobt, aj. uforlovet.
Unverloren, aj. utabt.
Unverlöschbar, aj. uudslukkelig.
Unvermacht, aj. ikke testamenteret.
Unvermählt, aj. uformælet.
Unvermauert, aj. ikke tilmuret.
Unvermehrt, aj. uformeret.
Unvermeidlich, aj. uundgaaelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Unvermerkt, aj. uformærkt, hemmelig, ubemærket.
Unvermindert, aj. uformindsket.
Unvermischt, aj. ublandet.
Unvermögen, n. -s ud. pl. Uformuenhed, Svaghed, Skrøbelighed, Mangel paa Kræfter af alle Slags; -d, aj. uformuende, ikke i Stand til, svag, udygtig.
Unvermuthet, aj. uformodet, uventet.

Digitized by Google

Unvernehmbar (-mlich) aj. uforneemmelig, uforstaaelig; -mlichkeit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unvernunft, f. ud. pl. Ufornuft, c.; -nünftig, aj. ufornuftig.

Unverpfändet, aj. ikke pantsat.

Unverpflichtet, aj. uforpligtet.

Unverrichtet, aj. uforrettet, ubeseget, ugjort; især i den Talem.: -er Sache.

Unverrückt, aj. uforrykket, uforandret paa dets Plads; fig. uafbrudt, bestandig.

Unversagt, aj. uformeent, ikke negtet.

Unverschamt, aj. uforskammet; -heit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unverschlossen, aj. utillukt.

Unverschont, aj. uforskaanet.

Unverschuldet, aj. uforskyldt, ufortjent; ikke forgjeldet, gjeldfri.

Unverschwiegen, aj. ikke taus, aabenmundet; ikke fortiet, aabenbar.

Unversehen, aj. og -s, av. uforvarende, uformodet, uventet.

Unversehrlich, aj. ufortærlig, som ikke kan fortæres; -sehrt, aj. ufortæret; -=lichkeit, f. ud. pl. Ufortærlighed, c.

Unversiegelt, aj. uforseglet.

Unversilbert, aj. ikke forsølvet; fig. ikke solgt.

Unversöhnlich, aj. uforsonlig; uforligelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unversorgt, aj. uforsørget.

Unversperrt, aj. utilspærret.

Unversprochen, aj. ikke lovet.

Unverstählt, aj. ikke forstaalet.

Unverstand, m. -es ud. pl. Uforstand, c.; -ändig, aj. uforstandig; -ändigkeit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unverständlich, aj. uforstaaelig; -=keit, f. -en, U-hed, c.

Unversteckt, aj. ikke skjult, uforstukken.

Unverstellt, aj. uforandret, uforvandsket; uforstilt.

Unverstopft, utilstoppet.

Unverstümmelt, aj. uafstumpet, ubeskaaren, heel og holden.

Unversucht, aj. uforsøgt; uprøvet.

Unvertheidigt, aj. uforsvaret.

Unverträglich, aj. ufordragelig; uforenelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unverurtheilt, aj. udømt.

Unverwandt, aj. ufravendt; ikke aldeles anvendt; ikke beslægtet.

Unverwehrt, aj. uforhindret, uformeent.

Unverweigerlich, aj. uvægerlig.

Unverwelklich, aj. uvisnelig, uforvisnelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unverwerflich, aj. uforkastelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unverweslich, aj. uforraadnelig, uforkrænkelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unverwindlich, aj. uforvindelig, ubodelig.

Unverwirrt, -worren, aj. uforvirret.

Unverwundbar, aj. usaarlig; -wundet, aj. usaaret.

Unverwüstet, aj. ikke ødelagt.

Unverzagt, aj. uforsagt; -heit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unverzehrt, aj. ufortæret.

Unverzeihlich, aj. utilgivelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unverzinset, aj. uforrentet; rentefri.

Unverzollt, aj. ufortoldet.

Unverzüglich, aj. ufortøvet.

Unvollbracht, aj. ufuldbragt.

Unvollendet, aj. ufuldendt.

Unvollkommen, aj. ufuldkommen; -=heit, f. -en, U-hed, c.

Unvollständig, aj. ufuldstændig; -=keit, f. -en, U-hed, c.

Unvorgefaßt, aj. ikke forudfattet.

Unvorhergesehen, aj. uforudseet.

Unvorsetzlich, aj. uforsætlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unvorsichtig, aj. uforsigtig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unvortheilhaft, aj. ufordeelagtig; -igkeit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unwachsam, aj. uaarvaagen; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unwahr, aj. usand; -haft, aj. usandru, usandfærdig; -haftigkeit, f. ud. pl. U-uhed, U-ghed, c.; -heit, f. -en, Usandhed, Løgn, c.; -scheinlich, aj. usandsynlig; -scheinlichkeit, f. -en, Usandsynlighed, c.

Unwandelbar, aj. uforanderlig; -=keit, f. -en, U-hed, c.

Unweg, m. -es -e, Uvei, c., Ufore, n., Brudvei; Afvei, uret Vei, c.; -sam, aj. uveisom, ufremkommelig, som ingen banet Vei har; -samkeit, f. ud. pl. Uveisomhed, c.

Unweigerlich, aj. uvægerlig.

Unweise, (Sydt. -islich), aj. uvis, uforstandig, daarlig; -isheit, f. ud. pl. Uforstand, Daarlighed, c.

Unweit, av. og præp. med Gen. el. med von, ikke langt fra: - der Stadt el. von der Stadt.

Unwerth, aj. uværdig; -, m. -es ud. pl. Uværd, n., Mangel paa Værd, Ringhed, c.

Unwesen, n. -s ud. pl. Uvæsen, n., stor Uorden, c.

Unwesentlich, aj. uvæsentlig.

Unwichtig, aj. uvigtig; ubetydelig; som ikke har den rette Vægt; -keit, f. ud. pl. Uv-hed, Ub-hed, c., Mangel af den rette Vægt.

Unwiderlegbar (-glich), aj. uigjendrivelig.

Unwidersprechlich, aj. uimodsigelig; -keit, f. -en, U-hed, c.

Unwiderstehlich, aj. uimodstaaelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unwiederbringlich, aj. uigjenbringelig, ubodelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unwiederruflich, aj. uigjenkaldelig;

Digitized by Google

-keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unwille, m. -ns ud. pl. Uvilie, Fortrydelighed, Harme, c.; -lig, aj. uvillig, vredladen, lidt vred; ugjerne.

Unwillfahrig, aj. utjenstagtig, ufeielig; -keit, f. ub. pl. Ut-hed, Uf-hed, c.

Unwillkommen, aj. uvelkommen.

Unwillkührlich, aj. uvilkaarlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unwirkſam, aj. uvirkſom; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unwirthbar, aj. ubeboelig, ufrugtbar; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unwirthlich, aj. ikke ſom god Vært; ugjeſtfri.

Unwiſſend, 1) aj. uvidende, ukyndig; einer S. (Gen.), uerfaren i. 2) av. ubevidſt, uden Vevidſthed; (om ſkedte Ting) ikke vidende om; das iſt mir nicht -, uvitterligt; -ſſenheit, f. ud. pl. Uvidenhed, Vankundighed, c.; -ſſentlich, av. d. S. uafvidende, ubevidſt.

Unwitzig, aj. uvittig, eenſeleig.

Unwohnbar, aj. ubeboelig.

Unwürdig, aj. uværdig; einer S. (Gen.) -ſeyn; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unzahlbar, aj. uforfalden, ſom ikke er at betale.

Unzählbar, aj. utællelig, ſom ikke lader ſig tælle; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unzählig, aj. utallig; d. T. overmaade meget.

Unzärtlich, aj. ukjærlig, haard; -keit, f. ud. pl. U-hed, H-hed, c.

Unze, f. -n, Unſe, c. (2 Lod); et Dyr af Tigerarten i Amerika; Felis Uncia; -nweiſe, av. unſevis.

Unzeit, f. ud. pl. en upasſende, ubequem Tid; Utide, c.; fædv. ſom av. zur -; -ig, aj. utidig, ſom er el. ſteer til Utide; umoden; -igkeit, f. ud. pl. Utidighed, Umodenhed, c.

Unzerbrechlich, aj. ubrækkelig, ubrydelig; -keit, f. ud. pl. Ubræ-hed, Ubry-hed, c.

Unzerbrochen, aj. ubrækket, ubrudt.

Unzerlegbar, aj. uadſtillelig, udelelig.

Unzerſtörbar, -örlich, aj. uforſtyrrelig; -barkeit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unzertrennbar, og -nnlich, aj. uadſtillelig; -lichkeit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unziemlich, aj. uſemmelig, upasſende; -keit, f. -en, U-hed, c.

Unzierde, f. ud. pl. Vanzir, c.

Unzierlich, aj. uzirlig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unzinsbar, aj. afgiftsfri, ſkattefri, rentefri; -keit, f. -en, A-hed, Sk-hed, R-hed, c.

Unzucht, f. ud. pl. Utugt, c.; -üchtig, aj. utugtig, leesagtig; -üchtigkeit, f. -en, U-hed, L-hed, c.

Unzufrieden, aj. utilfreds; -heit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unzugängig, -änglich, aj. utilgængelig; -änglichkeit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unzugeritten, aj. utilreden.

Unzulänglich, aj. utilſtrækkelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unzuläſſig, aj. utilladelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Unzünftig, aj. uden for Lauget.

Unzurückrufflich, aj. utilbagekaldelig.

Unzuſammenhangend, aj. uſammenhængende.

Unzuverläſſig, aj. utilforladelig, ueſterrettelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, U-hed, c.

Unzweckmäſſig, aj. uhenſigtsmæſſig.

Unzweideutig, aj. utvetydig.

Unzweifelhaft, aj. utvivlſom, upaatvivlelig; -igkeit, f. ud. pl. U-mhed, c.

Ueppig, aj. yppig, overdaadig; d. T. (undert.) utugtig, vellyſtig; -keit, f. -en, Y-hed, O-hed, U-hed, c.

Ur, m. -s -e, Urexe, vild Oxe, c.

Urahn, m. -en -en, (iſær Sydt.) Oldefader, c.; -e, f. -n el. -frau, f. -en, Oldemoder, c.

Uralt, aj. ældgammel.

Uraltermutter, f. -ütter, Tipoldemoder, c.

Uraltern, pl. ub. sg. Tipoldeforældre; alle Forfædre over Bedſteforældrene.

Uraltervater, m. -s -äter, Tipoldefader, c.

Urbar, aj. (om Jordoverfladen og dens Dele) frugtbærende, frugtbringende; dyrket.

Urbeginn, m. -es -e, (ſjeld.) den første, oprindelige Begyndelſe.

Urbild, n. -es -er (n. St.) Original, c., Ideal, n.

Urenkel, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Sønnesøns-, Datterſøns Søn (Datter), Sønnedatters-, Datterdatters Søn (Datter).

Urfehde, f. -n, (i Retsſp.) det ædelige Løfte, at man ikke vil hævne ſig for en liden Fornærmelſe, og iſær for en paalagt Arreſt.

Urgebirge, n. -s pl. ſ. sg. første oprindelige Bjerg.

Urgeſchichte, f. -n, den første Verdens Hiſtorie.

Urgroß-altern, pl. ub. sg. Bedſteforældres Bedſteforældre; -mutter, -vater, Bedſteforældres Bedſtemoder, -fader.

Urheber, m. -s pl. ſ. sg. Ophavsmand, Stifter, første Begynder, c.

Urin, m. -es ub. pl. Urin, Piis, c.; -glas, n. -es -äſer, Uringlas, n.; -iren, v. a. og n. m. h. lade Vandet, piſſe; -treibend, aj. urindrivende.

Urkraft, f. -äfte, Grundkraft; den første, oprindelige Kraft.

Urkunde, f. -n, ſkriftligt Vidnesbyrd, Beviſet i Slutningen af en ſkriftlig Forhandling; Document, Beviisſkrift, n.; enhver ſkriftlig, iſær offentlig Forhandling, forſaavidt den i ſildigere Tider tje-

Digitized by Google

ner til et fuldt Bevis; -n, v. a. bevidne (blot i skriftlige, offentlige Forhandlinger); -dlich, av. vidnesfast, authentisk; til Bekræftelse, til Bevis.

Urlaub, m. -es ud. pl. Forlov, Frihed, Orlov; (hos Soldaterne) Permission, c.

Urne, f. -n, Urne, Askekrukke, c.

Urplötzlich, aj. meget pludselig.

Urquell, m. -es ud. pl. blot fig. første Udspring, den oprindelige Kilde, Hovedkilde, c.

Ursache, f. -n, Aarsag; Grund, c.

Urschrift, f. -en, Original, c., Grundsprog, n., Grundtext, c.

Ursprung, m. -es sjeld. med pl. -ünge, Udspring, n., Kilde, første Oprindelse, c., Kilde, virkende Aarsag, c.; -únglich, aj. oprindelig, fra først af.

Urstoff, m. -es -e, Grundstof, n.

Urtheil, n. -es -e, Dom, c., Dmdomme, Tykke, n., enhver Mening om en Tings Beskaffenhed; (i Philosophien) Forestillingen om to Begrebers Forhold; -en, v. a. og n. m. h. domme, fælde Dom; brugeligere: das Urtheil fällen, sprechen; über Einen el. eine S., von Dm. el. etw., bedomme, mene om, skjønne, have el. yttre sin Mening om; (i Philosophien) erkjende Forholdet imellem to Begreber, og yttre denne Erkjendelse; -skraft, f. ud. pl. Dømmekraft, c. (en Evne i Sjælen).

Ururgroßmutter, f. -ütter, og -vater, m. -s -äter, Tipoldemoder, -fader, c.

Urwelt, f. ud. pl. den første, ældste Verden.

Urwesen, n. -s pl. s. sg. Grundvæsen, det første, oprindelige Væsen.

Urwort, n. -es -örter, Grundord, et ældgammelt Ord; Stamord, n.

Urzeit, f. -en, Urtid, den allerfjerneste Tid; Hedenold, c.

Usurpator, n. -e, Usurpator, c.

V.

V, en Consonant; det to og tyvende Bogstav i A B C; udtales sædv. som f, men i Midten af nogle Ord og i mange fremmede Ord ogsaa som et blødt w, f. Ex. i Stüver, Vase ꝛc.

Vacanz, f. -en, Vacance, c.

Vaccination, f. ud. pl. Vaccination, c.

Vagabund, m. -en -en, Vagabond, c.

Valentins Krankheit, (m. St.) Epilepsie, c., den faldende Syge.

Valuta, f. Valuta, c.

Vampir, m. -s -e (el. -en -en), Vampyr, Blodsuger, c.

Vanille (l. Wanilje) f. ud. pl. Vanille, n.

Variation, f. -en, Variation, c.

Varinas, m. -es ud. pl. Varinas, (en amerikansk Tobak).

Vasall, m. -en -en, Vasal, c.; ofte: enhver Undersaat.

Vase (l. Wase) f. -n, Vase, c.

Vater, m. -s -äter, (Dim. Väterchen, n. -s pl. s. sg.) Fader, c. (i dette Ords Bem. i Dansk); unsere Väter, vore Fædre, Forfædre.

Vater-freude, f. -n, Faderglæde, c.; -güte, f. ud. pl. F-godhed, c.; -hand, f. -ände, F-haand, c.; -herz, n. -ens -en, F-hjerte, c.; -land, n. -es -änder, Fædreland, Fædreneland, n. (i hvilket man er født); (undert.) det Land, i hvilket man boer; -länder, m. -s pl. s. sg. Patriot, c.; -ländisch, aj. fædrelandsk, Fædrelands-, patriotisk; -landseifer, m. -s ud. pl. Patriotisme, c.; -landsliebe, f. ud. pl. Fædrelandskjærlighed, c.; -liebe, f. ud. pl. Faderkjærlighed, c.; -los, aj. faderløs; -mord, m. -es -e, F-mord, n.; -mörder, m. -s pl. s. sg. F-morder, c.; pl. Flipper; -name, m. -ns -n, F-navn, n.; -ebruder, m. -s -üder, Farbroder (-bro'er), Faders Broder, c.; -schaft, f. ud. pl. Faderforhold, n.; seine - - läugnen, negte at være Barnets Fader; -sschwester, f. -n, Faster, Faders Søster, c.; -stadt, f. -ädte, Fædrenestad, Fødeby, c.; -theil, n. -es -e, Fædrenearv, c.; -unser, n. -s pl. s. sg. Fader vor, Herrens Bøn.

Väterlich, aj. fædrene-, Faders; faderlig.

Väterzeit, f. -en, Fædrenes Tid, Fortiden.

Vaudeville, f. -n, Vaudeville, c.

Vauxhall, n. -s, Vauxhal, n.

Vehm, f. s. Fehm.

Vegetabilien, pl. ud. sg. Vegetabilier.

Vehikel, n. Vehikel, n.

Veilchen, n. -s pl. s. sg. Viol (Blomst), c.; -blau, aj. violblaa; -wurzel, f. -n, Violrod, c.

Vene, f. -n, Vene, c.

Venerisch, aj. veneriſt.

Ventil, n. -es -e, Ventil, c.; -ator, m. -s pl. s. sg. Ventilator, c.

Venus, f. ud. pl. Venus, c.: (Kjærlighedsgudinden i Fabellæren; fig. Kjærligheden selv; en Planets Navn).

Ver, en uadskillelig Partikel, som aldrig har Tonen, og sammensættes med mange Ord især Verber, [illegible] da i

præterit. partic. ikke have Foregelsesstavelsen ge.

Verabfolgen, v. a. d. T. Eim. etw., afgive, oversende, aflevere; -gung, f. -en, A-lse, O-lse, Aflevering, c.

Verabreden, v. a. eine S., aftale, gjøre Aftale om; -dung, f. -en, Aftale, c.

Verabsaumen, v. a. d. T. forsømme; -mung, f. -en, F-lse, c.

Verabscheuen, v. a. Einen, etw., afskye, have Afsky for; -uung, f. ud. pl. Afsky, c.; -uungswerth, aj. som fortjener Afsky.

Verabschieden, v. a. Einen, give Afsked, afskedige; -dung, f. -en, Afskedigelse.

Verabschossen, v. a. d. T. eine S., betale sjette el. tiende Penge af Formuen.

Veraccisen, v. a. d. T. eine Waare, [give Accise af.

Veraccordiren, v. a. d. T. Eim. etw., blive enig om en Priis.

Verachten, v. a. Einen, etw. -, foragte.

Verachter, m. -s pl. s. sg. Foragter, c.

Verächtlich, aj. foragtelig; -keit, f. -en, F-hed, c.

Verachtung, f. ud. pl. Foragt, c.; -swerth, aj. som fortjener Foragt.

Veralligemeinen, v. a. gjøre almindelig, udstrække til det Hele.

Veralten, v. n. m. s. forældes; formedelst Alder blive ubrugbar el. gaae af Brug: veraltete Wörter.

Veränderlich, aj. foranderlig; som kan forandres; ubestandig; -keit, f. -en, F-hed, U-hed, c.

Verändern, v. a. forandre: ein Testament; seine Wohnung; sich -, faae en anden Form el. Beskaffenhed; (urigtigt) forvandle; d. T. sich -, gifte sig; (undert.) forandre sin Levemaade, sin Vorig; -rung, f. -en, Forandring, c.

Veranlassen, v. a. eine S. -, foranledige; Einen zu etw. -, bevæge; -sung, f. -en, Foranledning, c.

Veranschaulichen, v. a. gjøre anskuelig.

Veranstalten, v. a. eine S., etw. zu etw. -, foranstalte; -tung, f. -en, Foranstaltning, c.

Verantworten, v. a. forsvare, undskylde (med Ord); eine S.; sich; svare for, være ansvarlig for; -tlich, aj. ansvarlig; forsvarlig, hvad der som Handling lader sig forsvare; -tlichkeit, f. ud. pl. Ansvarlighed, c., Ansvar, n.; Forsvarlighed, c.; -tung, f. -en, Ansvar, Forsvar, n., Undskyldning, c.

Verarbeiten, v. a. forarbeide, forædle ved Arbeide; bruge som Material til et Arbeide: Holz -; oparbeide; -tung, f. -en, F-lse, Forarbeidning, c.

Verargen, v. 1) a. Eim. etw., forarge, udlægge ilde, fortænke. 2) n. m. s. (sjeld.) blive daarligt.

Verargwohnen, v. a. kaste Mistanke paa.

Verarmen, v. n. m. s. forarmes.

Verarrestiren, v. a. vulg. arrestere, belægge med Arrest, tage i Beslag: Eim. seine Güter; -rung, f. -en, Arrestering.

Verarten, v. n. m. s. (sjeld.) udarte, vanslægte.

Verarzeneien, v. a. d. T. medicinere bort, forbruge i Lægemidler.

Verauctioniren, v. a. d. T. eine S., forauctionere, sælge til den Høistbydende; -rung, f. -en, Forauctionering, c.

Veräußern, v. a. eine S., afhande, overdrage, forede; især: sælge; -rung, f. -en, A-lse, O-lse, c., Salg, n.

Verbacken, v. i. a. forbage: (bruge som Material ved Bagning; opbruge ved Bagning; fordærve i Bagningen).

Verband, m. -es -ände, Forbinding, Bandage, c.

Verbannen, v. a. forvise, gjøre landflygtig; bandlyse; fig. forjage, fordrive; (i Bibelen) udrydde, fælde, edelægge; sammensværge sig; (fordum) forbyde; -nnung, f. ud. pl. Forvisning, Bandlysning, Forjagelse, c.; -nnungsort, m. -es -e, Forvisningssted, Exil, n.; ein -nnter, en Landsforviist, Bandlyst.

Verbauen, v. a. bygge for, tillukke, sparre, betage ved en Bygning: Eim. das Licht; opbygge, anvende paa en Bygning: sein Geld; forbruge ved Bygning; sich -, d. T. forbygge sig, anvende flere Penge paa en Bygning, end man har; (i Bjergv.) sich - (om et Interessentskab), give saa meget Udbytte, som udfordres til Omkostningerne; -uung, f. -en, Byggen for, c.

Verbeißen, v. i. a. afbide, undertrykke, holde tilbage, ædе i sig: das Lachen, den Zorn; fig. die Wörter -, nedsluge Endestavelsen i Udtalen; sich -, bide saa fast, at Tænderne ikke kan bringes fra hverandre; (især om Hunde); -ßung, f. -en, U-lse, Tilbageholdelse, c.

Verbergen, v. i. a. skjule, dølge, holde hemmeligt: sich vor Eim.; ein Geheimniß -; -gung, f. -en, Fordølgelse, Fortielse, c.

Verbesserer, m. -s pl. s. sg. (-sserinn, f. -en) Forbedrer, Reformator, c.

Verbesserlich, aj. forbederlig.

Verbessern, v. a. forbedre; -rung, f. -en, Forbedring, c.

Verbeten, v. a. d. T. afbede, gjøre godt igjen ved at bede: seine Sünden; tilbringe bedende.

Verbeugen, v. a. sich (om begge Kjøn) gjøre sin Compliment (bukke el. neie); -gung, f. -en, Buk, Kniks, n., Neien, c.

Verbiegen, v. i. a. forbøie; -gung, f. -en, Forbøining, c.

Verbieten, v. i. a. forbyde: Eim. etw. -; Eim. etw. (uden nicht) zu thun -.

Digitized by Google

Verbilden, v. a. fordanne, misdanne, vanskabe; -dung, f. -en, F-lse, M-lse, c.

Verbildlichen, v. a. billedliggjøre.

Verbinde-mittel ꝛc. s. Verbindungs-.

Verbinden, v. i. a. binde feil, binde galt; tilbinde, forbinde: sich die Augen; eine Wunde; (undert.) sammenbinde, binde iblandt andre Ting; sich mit Einem, forbinde; sich zu etw. -, sich für Einen, forpligte sig til, høitideligen love at gjøre; Einen -, paalægge som Pligt; sich Einem -, være forbunden, være forpligtet til Tak.

Verbindlich, aj. forbindende, forpligtende; forbindtlig; artig, høflig; Einem, forbunden, visse Tjenester skyldig; især af Taknemmelighed; -keit, f. -en, forbindende Kraft, c.; ub. pl.; Forbindtlighed, Høflighed; Forpligtelse, c.

Verbindung, f. -en, Forbindelse, Forbindning, Tilbindning, Ombindning, c.

Verbindungs-mittel, n. -s pl. s. sg. Forbindelsesmiddel, n.; -strich, m. -es -e, Forbindelsesstreg, c.; -wort, n. -es -örter, Forbindelsesord, n.; Conjunction, c.; -zeichen, n. -s pl. s. sg. Forbindelsestegn, n.

Verbitten, v. i. a. (blot i Høflighedssp.) frabede: einen Besuch.

Verbittern, v. a. mest fig. forbittre: sich sein Leben; (sjeld.) opirre; -rung, f. -en, F-lse, c.

Verblasen, v. i. 1) n. m. h. (undert.) puste ud, trække Veiret. 2) a. tilbringe blæsende; opbruge ved at blæse; sich -, blæse falske Toner; (hos Malerne) male nattere. [sen.

Verblassen, v. a. sædvanligere erblas-

Verblättern, v. a. eine Stelle, blade rbi i en Bog; -rung, f. -en, Forbiladen, c.

Verblechen, v. a. beslaae med Blik.

Verbleffen, v. 1) n. m. h. (Jagtsp. n Fuglevildtet) lokke af, ikke mere kke sammen; sich -, begaae en Feil tod Konstregler, bomre. 2) a. d. T. . St.) forbluffe, stræmme, kyse.

Verbleiben, v. i. n. m. s. forblive.

Verbleichen, v. i. n. m. s. afblege, ive bleg; henblegne; brugeligere: erichen; des Todes verblichen, død; n Skrift og Farver) blive ukjendelig, me; (om Ansigtsfarve) blive bleg.

Verblenden, v. a. forblinde; -dung, 1) ub. pl. Forblinden; Forblindelse, 2) pl. -en, Skjul, n., den falske ig, som unddrager os Synet af den de.

Verblinden, v. 1) n. m. s. blive b. 2) a. gjøre blind.

Verblüffen, v. 1) n. m. s. være besset, forbluffet. 2) a. forbluffe, kyse, mme.

Verblühen, v. n. 1) m. s. afblomstre; forgaae; især om den udvortes Yde. 2) m. h. (om Vexter) lade Blomsterne falde.

Verblümen, v. a. skjult under Blomster; fig. etw. verblümt sagen, sige forblommet, ikke ligefrem.

Verbluten, v. n. m. h. især med sich, forblode; -tung, f. -en, Forblødning, c.

Verbohren, v. a. sich -; forbore sig, bore feil; (hos Tømmerfolk) forbinde ved borede Huller og deri slagne Træpinagler.

Verborgen, v. a. borge, laane ud; sælge paa Borg, paa Credit.

Verborgen, aj. forborgen, skjult, hemmelig, lønlig; -heit, f. ub. pl. F-hed, c., Skjul, n., H-hed, Løndom, c.

Verbot, n. -es -e, Forbud, n.

Verbrämen, v. a. bebræmme, baldyre; (undert.) ein Kleid mit Tressen -, besætte; fig. forsee med unødvendige Prydelser; -mung, f. B-lse, Galonering, c.

Verbrauch, m. -es ub. pl. Forbrug, n.; -en, v. a. bruge som Materialier til et Arbeide; brugeligere: verarbeiten; forbruge, op-.

Verbrauen, v. a. bruge til Brygning; brygge op, forbruge til Brygning.

Verbrausen, v. n. m. h. ophøre at bruse, udbruse.

Verbrechen, v. i. a. (sjeld.) afbrække, afbryde; (Jagtsp.) betegne ved afbrudte Ting, især ved Grene; fig. forbryde, synde. [delse, c.

Verbrechen, n. -s pl. s. sg. Forbry-

Verbrecher, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Forbryder, (-ste), c.; -isch, aj. forbryderst.

Verbreiten, v. a. og især med sich, udbrede; hyppigst fig.; -tung, f. -en, U-lse, c.

Verbrennbar, aj. forbrændelig.

Verbrennen, v. rgl. og i. 1) n. m. s. opbrændes. 2) a. brænde, opbrænde: Holz, Oel; forbrænde: sich die Hand -; von der Sonne verbrannt, solbrændt, fortebruun af Solen; -nnung, f. -en, Opbrændelse, Forbrændning, c.

Verbrennlich, aj. forbrændelig.

Verbringen, v. i. a. fuldbringe, bringe i Stand, udrette; (foræld.) forøde, sætte til. [ker; sich -, smulre hen.

Verbröckeln, v. a. dele i Smaastyk-

Verbröseln, v. a. das Brod ꝛc., smulre bort til Unytte.

Verbrüdern, v. a. forbinde nøie; ligesom broderligen forene; især med sich; -rung, f. -en, broderlig Forening.

Verbrühen, v. a. stolde, for-, stolde fordærvet.

Verbuben, v. a. d. T. hore bort, sætte til ved Udsvævelser, slette Streger ꝛc.

Verbügen, v. a. sich, støde Boven, Bringen fordærret; (hos Slagterne) ein Schwein, stikke tæt over Boven.

Digitized by Google

Verbuhlt, aj. hengiven til Coquetterie, Boleri; coquet, dolerst, forlibt.

Verbum, n. des Verbum el. -s, pl. Verba heller end Verben, men Dat. pl. Verben, Verbum, Tidsord, Gjerningsord, n.

Verbunden, v. a. gjere Forbund, forene ved Forbund, alliere.

Verbündner, m. -s pl. s. sg. Alliered, Bundsforvandt, c.

Verbündniß, n. s. Bündniß.

Verbürgen, v. a. berge for, være Caution for; især: sich für Einen el. etw.; -gung, f. ud. pl. Borgen, Gaveren for.

Verbürger, m. -s pl. s. sg. Cautionist, c.; -gungsmittel, n. -s pl. s. sg. Hypothek, n.

Verbutten, v. n. m. s. d. T. forknyttes i Væxten, blive liden og uanseelig.

Verclauſuliren, v. a. d. T. clauſulere, forsyne med Clauſuler: einen Contract.

Verdacht, m. -es (sjeld. pl. -e el. -ächte) Mistanke, c. (med objective Grunde); -los, aj. umistænkelig; -loſigkeit, f. ud. pl. U-hed, c.

Verdächtig, aj. mistænkelig; fordægtig; som ikke er at troe: dies Goldſtück iſt -, synes at være falsk; -keit, f. ud. pl. M-hed, c.

Verdachtigen, v. a. gjere mistænkt; have mistænkt.

Verdammen, v. a. dømme for, tildømme; -mmung, f. -en, Tildømning, c.

Verdammen, v. a. fælde Dom, lovfælde: Einen zum Tode; (i Theologien) fordømme; fig. fordømme: erklære for strafværdig; eine S., erklare for fadelig, forkaste; ſich zu etw., overtage frivillig som et Ønde; verdammt, d. T. fordømt, forbandet, i høi Grad lastefuld el. afskyelig; overh. for: en høi Grad; ofte ogsaa blot som en interj.

Verdammer, m. -s pl. s. sg. Fordømmer, c.

Verdammlich, aj. (i Bibelen) fordømmelig.

Verdammniß, f. ud. pl. (i Bibelen) Fordømmelse, c., den evige Straf efter dette Liv.

Verdammung, f. ud. pl. Fordømmen, Fordømmelse, c.; (især i theologisk Bem.); -surtheil, n. -es -e, Fordømmelsesdom, Straffedom, c.

Verdampfen, v. 1) n. m. s. (sjeld.) bortdampe, gaae bort i Damp. 2) a. dampe bort, opbruge ved at dampe.

Verdämpfen, v. a. (sjeld.) lade dampe bort; (om Træer) betage Luften, qvæle i Væxten.

Verdanken, v. a. Dim. etw. - el. zu - haben, takke for, tilskrive, være taknemmelig for; af Taknemmelighed søge at gjengjelde et modtaget Gode paa lignende Maade.

Verdauen, v. a. fordøie; fig. undert. d. T. taale, finde sig i, drikke i sig, putte i Lommen; -uung, f. ud. pl. F-lse, c.; -uungs-mittel, n. -saft, f. -werkzeug, n. ꝛc. (ogsaa Verdaumittel ꝛc.) Fordøielsesmiddel ꝛc.

Verdaulich, aj. fordøielig; -keit, f. ud. pl. F-hed, c.

Verdeck, n. -es -e, Dæk, Skibs-, n.

Verdecken, v. a. tildække: das Geſicht; dække feil; fig. (undert.) skjule; -ckung, f. -en, T-lse, c.

Verdenken, v. i. a. fortænke: Einem etw. -; mistænke: Einen, Einen darum -.

Verderb, m. -es ud. pl. Fordærv, n., en Handling, hvorved Noget ødelægges; d. T. (undert.) Fordærvelse, Ulykke, c., Ønde, n.

Verderben, v. rgl. og især i. 1) n. m. s. og i. fordærves, blive ubrugbar; gaae i Gjæring, faae en Tanke; er iſt dazu verdorben, duer ikke dertil; an ihm iſt ein Soldat verdorben, han havde været duelig til Krigsmand, naar han havde uddannet sine Talenter; fig. d. T. komme i Nærings Forfald; ruineres, gaae til Agters; (undert.) omkomme, gaae til Grunde. 2) a. ogsaa rgl. især Sydt. fordærve, gjøre ubrugbar: eine Arbeit; fig. Dim. die Freude; (sjeld.) gjøre ulykkelig; (foræld.) forstyrre, ødelægge; -bung, f. ud. pl. Fordærvelse, c.

Verderben, n. -s ud. pl. Fordærven, Fordærvelse; Ruin, c.; især: den heleste Ulykkes Tilstand, Fortabelse, Fordømmelse, c.; -ber, m. -s pl. s. sg. Fordærver, c.; -rberiſch, aj. i høi Grad fordærvende; -blich, aj. fordærvelig: som let fordærves: eine -e Waare; som forvaarsager Fordærvelse; -oſte: i høi Grad fadelig; -blichkeit, f. ud. pl. F-hed, c.; -bniß, n. -ſſes ud. pl. Fordærvelse, fordærvet el. udartet Tilstand, c.; -btheit, f. ud. pl. Fordærvelse, c. dog blot fig. og i moralsk Forstand.

Verdeutlichen, v. a. tydeliggjøre; -schung, f. -en, Tydeliggjørelse, c.

Verdeutſchen, v. a. fortydske, oversætte paa det tydske Sprog; -ſchung, f. -en, Fortydskning, c.

Verdichten, v. a. digte til, tætte, gjøre tæt; condensere; tilbringe med at digte; -tung, f. ud. pl. Tætten, c.

Verdicken, v. a. fortykke, gjøre tyk el. tykkere; -ckung, f. ud. pl. Fortykken, c.

Verdienen, v. a. yde Tjeneste for Noget, tjene op; viel Geld, fortjene; fig. Lob, Dank, Strafe ꝛc. -; ich habe es nicht um ihn verdient, jeg har ikke fortjent, forskyldt det af ham; ſich um Einen verdient machen, gjøre fortjent

Digitized by Google

ein verdienter Mann, fortjent.

Verdienſt, 1) m. -es ud. pl. Fortjeneſte, c., Løn for Arbeide, Erhverv, n. 2) n. -es -e, Fortjeneſte, c. (for udført Tjeneſte), erhvervet Ret til Agtelſe: ſein - anerkennen; -lich, aj. fortjenſtlig; -lichkeit, f. ud. pl. F-hed, c.; -los, aj. uden Fortjeneſte; -voll, aj. fortjenſtfuld.

Verding, 1) m. -es -e, en Mynt. 2) n. -es -e, Tingen, Borttingen, c.

Verdingen, v. i. a. borttinge: Eim. eine Arbeit -; -gung, f. -en, B-lſe, c.

Verdolmetſchen, v. a. fortolke; overſætte; -ſchung, f. -en, F-kning, O-lſe, c.

Verdonnern, v. (digter.) 1) n. m. h. ſphere at tordne. 2) a. das iſt ein ſerdonnerter Streich, Kerl ꝛc., fordømt.

Verdoppeln, v. a. eine S. -, fordobble; fig. ofte: forſtærke, formere; lung, f. -en, F-bbling, c.

Verdorben, aj. fordærvet; -heit, f. d. pl. Fordærvelſe, fordærvet Tilſtand.

Verdorren, v. n. m. ſ. forterres, rres bort.

Verdrängen, v. a. Einen, fortrænge; g. berove ſin Fordeel; -gung, f. ud. . F-lſe, c.

Verdrehen, v. a. forvride, fordreie: s Bein, die Augen; fig. die Worte, s Recht; -hung, f. -en, F-delſe, elſe, c.

Verdrießen, v. i. a. meſt impers. el. ; blot i tredie Perſon, fortryde: nke, ſmerte lidet: es el. die S. verßt mich; føle Ulyſt over vedvarende ſværlighed; blot med laſſen: ſich ie Mühe - laſſen; d. T. angre; ia blot med laſſen: ſich keine Ko- - laſſen, ſpare.

erdrießlich, aj. d. T. fortrædelig, rlig, vranten, tvær, misfornøiet; agelig; -keit, f. -en, F-hed, c., ædeligt Sind, ud. pl.; d. T. en agelig Strid, Bryderi, n.

rdroſſen, partic. af verdrießen, -tw., tvær til, doven, treven, med ; -heit, f. ud. pl. Tværhed, Treed, c.

rdrucken, v. a. trykke feil; viel er, optrykke, forbruge ſom Materil Trykning; ſein Geld, anvende Omkoſtninger ved Trykken.

rdrücken, v. a. fortrykke, trykke ſin Plads; fig. (ſjeld.) undertrykke.

druß, m. -ſſes ud. pl. Fortræde- Fortrydelſe, c.; Bedrøvelſe, c.; g Uvillie; iſær over Andres Op- Ubehagelighed, c.; Bryderi, n.

uften, v. n. m. ſ. bortdufte.

unkeln, v. a. fordunkle; gjøre , ukjendelig; ofte fig.: Eines nſte; -lung, f. -en, Fordunk- [f. ud. pl. F-lſe, c.

ünnen, v. a. fortynde; -nnung,

Verdunſten, v. n. m. ſ. bortdunſte.

Verdünſten, v. a. (ſjeld.) afdunſte, lade dunſte ud.

Verdurſten, v. n. m. ſ. forterſte; omkomme, forgaae af Tørſt; -ſtet, d. T. meget tørſtig.

Verdüſtern, v. 1) n. m. ſ. blive mørk. 2) a. (ſjeld.) formørke, gjøre ſtummel.

Verduzt, aj. forbauſet, beſtyrtſet.

Verecken, v. a. kante til, ſpidſe til; iſær Jagtſp. ſom v. n. der Hirſch hat vereckt, har faaet alle Takkerne paa ſine Horn.

Veredeln, v. a. forædle; ſich -, forædles; die Erzeugniſſe eines Landes -, forarbeide; -lung el. -edlung, f. ud. pl. Forædling, c.

Verehelichen, v. a. ægte, gifte; iſær med ſich; -chung, f. -en, Giftermaal, n.

Verehren, v. a. Einen, ære; Gott, tilbede, dyrke; have Ærbødighed for (gegen); einen Wechſel - (i Hamborg) honorere; d. T. Eim. etw., forære, ſtjenke; -hrer, m. -s pl. ſ. sg. En, der viſer en hei Grad af Ærbødighed for en Perſon; Beundrer, Tilbeder, c.; -hrung, f. dyb Ærbødighed, Tilbedelſe, Høiagtelſe, c., ud. pl.; zur -, for at ære; (næſten forældl.) Foræring, c.: Handlingen at give, ud. pl.; Gaven, Foræringen ſelv, pl. -en; -hrungswürdig, aj. meget ærværdig; tilbedelſesværdig.

Vereiden, v. a. Einen, forbinde ved Ed, tage i Ed; -dung, f. ud. pl. Tagen i Ed, c.

Verein, f. hyppigere m. -s -e, (iſær Sydt.) Forening, c., Forbund, n.; bedre Vereinigung.

Vereinbar, aj. forenelig; -keit, f. ud. pl. F-hed, c.; -lich, aj. forenelig, ſammenfølelig.

Vereinbaren, v. a. forene, rime ſammen.

Vereinen, v. a. foræld. og endnu blot hos Digterne for -einigen, v. a. forene, forbinde, ſammenføie; gjøre enig; ſich mit Eim. über etw., (undert.) forlige; forene, rime ſammen, opdage en Overeensſtemmelſe mellem to Ting til een og ſamme Hensigt; -einigung, f. -en, Forening, c.; -einigungspunct, m. -es -ûncte, Foreningspunkt, c. (n.)

Vereinfachen, v. a. gjøre ſimpel, ſimplificere.

Vereinzeln, v. a. overdrage, ſælge et Hele i enkelte Stykker el. Dele, udſtykke; ein Münzcabinet; -lung, f. -en, Udſtykning, c.

Vereiteln, v. a. forſtyrre, kuldkaſte, omſtøde, tilintetgjøre: Jemandes Hoffnung; -lung, f. -en, F-lſe, K-lſe, T-lſe, c.

Vereitern, v. a. ſich, ſætte Edder [(om Saar).

Verekeln, v. a. Eim. etw., gjøre ækel, gjøre væmmelig for; -lung, f. -en,

Vammelliggjøren, c.

Verengen, v. a. indknibe; gjøre snevrere; -gung, f. -en, J-lse, c.

Vererben, v. a. etw. auf Einen, overlade som Arv, efterlade; -bung, f. -en, G-lse, c. [(i Chym.).

Vererden, v. a. forvandle til Jord

Vererzen, v. a. forvandle til Ærts.

Verewigen, v. a. forevige; i den høiere Skrivemaade for: doe; seinen Namen ꝛc., forevige, gjøre uforglemmeligt.

Verfackeln, v. 1) n. m. f. blusse op, brænde hurtigt bort som en Fakkel. 2) a. d. T. vimse bort, ved unyttig Frem- og Tilbageleben faae til at brænde op.

Verfahren, v. i. 1) n. m. f. n. St. ogsaa m. h. behandle (en Ting paa en vis Maade, hvilken Maade udtrykkes ved av. og ved Omskrivning): gütig, streng mit Eim.; forfare, gaae frem paa, omgaaes, gaae til Værks, bære sig ad; Todes -, afgaae ved Døden, fare heden, doe. 2) a. Waaren, kjøre bort; brugeligere: verführen; fare (kjøre, seile, reise) forbi: den Zoll -, i Farten ikke erlægge; d. T. sich -, fare ilde, fare galt; seine Schicht -, (i Bjergv.) forrette det bestemte Arbeide.

Verfahren, n. -s ud. pl. Adfærd, Medfart, Behandling, Dyrersel, c., Forhold, n. [maade, Methode, c.

Verfahrungsart, f. -en, Behandlings-

Verfall, m. -es ud. pl. Forfald, n.: in - kommen, gerathen, blot fig. i Aftagen; især i slet Næringstilstand; der - eines Wechsels, Udleb, n.; -en, v. i. n. m. f. forfalde: falde; dog blot fig. henfalde, geraade i et Onde: in Strafe, in Laster; auf etw. -, af en Hændelse falde paa, faae et Indfald; (om Bygninger og deres Dele) falde ind, falde sammen; (om et Skib) komme af fra dets Løb; die Zeit ist -, forfalden, forløben; især om Gjeldsforskrivninger; der Wechsel ist -, forfalden; ein Pfand verfällt, forfalder, hjemfalder, falder tilbage, naar det ikke indløses til den bestemte Tid; komme i Forfald, aftage i god Velstand, i blomstrende Sundhed; doe, omkomme, falde bort fra (ved Døden); -zeit, f. -en, Forfaldstid, Betalingstid, c.

Verfalschen, v. a. eine S. -, forfalske; -scher, m. -s pl. f. sg. Falskner, Forfalsker, c.; -schung, f. -en, Forfalskning, c.

Verfangen, v. i. 1) a. og sædv. med sich, (foræld.) lade sig fange ligesom i et Næt; der Wind verfängt sich, hvirvler sig sammen, naar den i et snevert Rum ingen frie Udgang har; -e Güter, i Besiddelse tagne; in Streit - seyn, indviklet i; die Wache -, overtage, afløse; sich im Reden -, modsige sig; man verfängt sich, forrusker sig, naar man i heftig Bevægelse indaander alt for megen Luft, saa at Aandedrætten bliver tungt; (om Hunde) sich, bide saa fast, at Tænderne ikke kan bringes fra hverandre. 2) n, m. h. hjelpe, slaae an, frugte, som Middel gjøre den forønskede Virkning.

Verfänglich, aj. listig, fuul, underfundig; skadelig, til Forfang; -keit, f. -en, L-hed, F-hed, U-hed, c.

Verfarben, v. a. forandre Farve; især sich, skifte Farve, blive bleg, rød; fordærve i Farvning.

Verfassen, v. a. sammenfatte, forbinde, forene; fig. eine Schrift, ein Buch ꝛc.; forfatte, skrive; -sser, m. -s pl. f. sg. (-sserinn, f. -en) Forfatter (-inde), c.; -ssung, f. -en, Forfattelse, Sammenfatten, c.; ud. pl.; undert. d. T.; især fig. Forfatning, c.: die - eines Landes, eines Menschen, einer Sache; ogsaa ud. pl. Anstalter, Beredskab, n.

Verfaulen, v. n. m. f. forraadne, opraadne.

Verfaulenzen, v. a. vulg. forspilde, tabe ved Dovenskab.

Verfechten, v. i. a. eine S., forfegte, forsvare, især med Ord; -ter, m. -s pl. f. sg. Forfegter, Forsvarer, c.; -tung, f. -en, Forfegtelse, Forsvarelse, c.

Verfehlen, v. a. forfeile: den Weg el. des Weges; Einen -, ikke træffe; nicht -, (Canc.) ikke undlade.

Verfeinden, v. a. d. T. (undert.) hade.

Verfeinen, v. a. gjøre fiin; sich -, forfines.

Verfeinern, v. a. forfine; især fig.: die Sitten; -rung, f. -en, F-lse, c.

Verfertigen, v. a. forfærdige, frembringe; dog blot om Konstværker: ein Gemalde; -ger, m. -s pl. f. sg. Forfærdiger, c.; -gung, f. -en, Fo-lse, c. Fr-lse, c.

Verfeuern, v. a. opbrænde, opfyre; viel Holz; alles Pulver, opskyde.

Verfilzen, v. a. forpjuske, filtre sammen: die Haare.

Verfinstern, v. n. m. h. formørke, forduukle, gjøre mørkt; -rung, f. -en, F-lse, c.

Verfirsten, v. a. ein Dach, tække Monningen paa Taget, forsyne med Monning.

Verfitzen, v. a. d. T. forvirre, forvikle, bringe i Vilderede.

Verflechten, v. a. flette i hinanden, sammenflette; indfl-; opflette, forbruge til Fletning; d. T. flette feil; -tung, f. -en, Sammenfletning, Indfl-, c.

Verflicken, v. a. flikke op, lappe op, opbruge til Lappen.

Verflegen, v. i. n. m. f. flyve bort (om Dunster, Dampe og lignende Ting); fig. die Zeit - lassen; (om Tiden) ile

Digitized by Google

hurtig forbi; flyve for langt; forvilde sig i Flugten.

Verfließen, v. i. n. m. s. flyde bort; flyde ud; (om Tiden) gaae hen, gaae forbi; (ogsaa om en bestemt Tid) forlobe; -ßung, f. -en, Forleb, Henleb, n.

Verflößen, v. a. Solz, flaade bort; -ßung, f. ud. pl. Bortflaaden, c.

Verfluchen, v. a. forbande; deraf verflucht, som aj. d. T. forbandet, meget afskyelig; og som av. vulg. om ubehagelige Ting, forbandet, bandsat, meget; sich -, forsikre med en Ed; d. T. forsværge, forlove med en Ed: das Spielen -. [lese i Dampe.

Verflüchtigen, v. a. (i Chymien) op-

Verfluchung, f. -en, Forbandelse, c.

Verfluß, m. -ſſes ud. pl. Forleb, n. (en bestemt Tids og dens Deles).

Verfolg, m. -es ud. pl. Folge, Fortsættelse, c. (af en Handling el. Fortælling).

Verfolgen, v. a. forfolge: die Feinde; fig. forfolge; Einen, ved alle Leiligheder skade uden hans Foranleden; ved udvortes Tvangsmidler node til at antage en Religion; einen Weg, fortsætte; -lger, m. -s pl. s. sg. Forfolger, c.; -lgung, f. -en, Forfolgelse, c.; -lgungssucht, f. ud. pl. Forfolgelsessyge, c.

Verfrachten, v. a. d. T. give Frogtpenge af Noget; fragte bort, sende bort som Fragt. [fraadse op.

Verfressen, v. i. a. d. T. opæde,

Verfreunden, v. a, gjøre til Ven.

Verfrieren, v. i. n. m. s. d. T. (bedre erfrieren) fryse bort, fryse fordærvet; verfroren, (undert.) være forfrossen, kuldstær. [Hoveritjeneste af.

Verfröhnen, v. a. ein Gut ꝛc., yde

Verfuchsschwänzen, v. a. vulg. Einen bei Einem, bagtale (En), for at smigre sig ind (hos en Anden).

Verfügen, v. a. eine S. -, foranstalte, især ved uddeelte Befalinger, anordne; ogsaa: Verfügung treffen; sich an einen Ort -, forfoie sig, begive sig hen; -gung, f. -en, Foranstaltning, Anordning, Anstalt, Disposition, c.

Verführen, v. a. fore vild, fore fra rette Vei; Waaren ꝛc., fore bort, transportere; d. T. (undert. som Forstærkelsesord til führen) Reden -, fore; ein Geschrei, opleste; einen Lärm, -afstedkomme; fig. forfore, forlede: Einen zu etw.; bevæge til: Einen zu einem Spaziergange; -brer, m. -s pl. s. sg. Forforer, c.; -brerinn, f. -en, Forsørerske, c.; -brerisch, aj. forforisk, forfererisk; -brung, f. -en, Bortforelse, Transport; Forforelse, c.; -brungskunst, f. -ünste, Forforelseskonst, c.

Verfuttern, v. a. bruge og forbruge til Foder, Underfoder; sein Geld, fortære.

Verfüttern, v. a. bruge som Foder: nichts als Safer; fore op, forbruge som Foder: alles Heu; ein Pferd -, føre for stærkt el. med skadeligt Foder.

Vergaffen, v. a. forgabe: sich in etw. -; sie ist in ihn vergafft.

Vergähren, v. i. n. m. h. udgjære, ophøre at gjære; forgjære sig, gjære for meget.

Vergallen, v. n. m. s. blive til Galde, blive bitter som Galde; ein -ltes Gemüth, bittert, hadst, hadefuldt.

Vergällen, v. a. gjøre bitter med Galde; einen Fisch, rive Gallen itu, idet man tager den ud, og derved give Fisten en bitter Smag; fig. Einem etw. -, forbittre.

Vergalopiren, v. n. m. h. fig. sich, forgaloppere, forlebe, forsee sig.

Vergangen, partic. forgangen, hensunden, forbi; -heit, f. ud. pl. den forbigangne Tid (Forgangenheden?).

Vergänglich, aj. forgængelig; -keit, f. ud. pl. F-hed, c.

Verganten, v. a. (Shdt.) forauctionere, sælge ved Auction; -tung, f. -en, F-ring, c.

Vergatten, v. a. (foræld.) forbinde, sammenføie; (n. St. om Marken) dyrke.

Vergattern, v. a. tillukke, forvare med et Gitter; (hos Soldaterne) kalde sammen ved Trommeslag, tromme sammen; -rung, f. ud. pl. Tillukning med Gitter.

Vergeben, v. i. a. give feil: die Karten; afgive (den bestemte Afgift af Noget): eine Waare, den Zoll, accise, fortolde, give Skat af; omkomme med Gift: Einen mit Gift, el. ogsaa blot: Einen, forgive; give uden at opnaae sin Hensigt; foræld. og nu blot undert. partic. vergeben, forgjeves; bortgive, give bort, give til en Anden: (blot i nogle Tilfælde): ein Amt; sich el. Einem etw. -, afstaae, give Slip paa fordeelagtige Rettigheder; fig. Einem etw. -, forlade, tilgive; -bung, f. -en, Feilgivelse, Bort-, men især: Forladelse, Tilgivelse, c. [opnaae sin Hensigt.

Vergebens, av. forgjeves, uden at

Vergeblich, aj. tilgivelig; forgjeves, frugtesløs; -keit, f. ud. pl. T-hed, Frugtesløshed, c.

Vergegenwärtigen, v. a. gjøre det Forbigangne nuværende, det Fraværende nærværende; -gung, f. -en, levende Forestilling, c.

Vergehe, f. d. T. en Hududslet, som kommer og gaaer bort hurtigt.

Vergehen, v. i. 1) a. og sich, forsee sig, forglemme sig, begaae et Feiltrin, enten med Forsæt el. af Overilelse. 2) n. m. s. fig. forgaae; das Gesicht vergeht Einem, naar Synen at see lidt efter lidt aftager hos ham; (om Tiden)

Digitized by Google

gaae forbi, henglide; lidt efter lidt tabe sin Tilværelse, ophøre.

Vergehen, n. -s pl. f. sg. og -hung, f. -en, Forseelse, c., Feiltrin, n.

Vergelten, v. i. a. gjengjelde: Einem etw. -; i god Bem. ogsaa: belønne; -ter, m. -s pl. f. sg. Gjengjelder, c.; -tung, f. -en, Gjengjeld, Gjengjeldelse, c.; ofte ogsaa: Belønning, c.; -tungsrecht, n. -s ub. pl. Gjengjeldelsesret, c.

Vergeringern, v. a. d. T. forringe, formindske.

Vergesellschaften, v. a. sich mit Einem el. etw., træde i Forbindelse med; især sig.

Vergessen, v. i. a. glemme, forglemme: Einen el. eine S. -; (undert. ogsaa) Eines el. einer S.; især fig. etw.; etw. bei Einem.; Einen, glemme hvad man havde tænkt at gjøre for ham; sich -, forglemme sig, forsee sig.

Vergessen, aj. einer S. (Gen.), glemt, glemsom, som let glemmer; især i Sammensf.: pflicht- ꝛc.; -heit, f. ub. pl. Forglemmelse; Glemsomhed, For-, c.; -ßlich, aj. forglemmelig; glemsom; ogsaa vergessen; -eßlichkeit, f. ub. pl. F-hed, G-hed, c.; -ssung, f. -en, Forglemmelse, c.

Vergeuden, v. a. (Sydt.) forøde, bortødsle; -dung, f. -en, Forøden, Bortødslen, c.

Vergewissern, v. a. (mest Sydt.) stadfæste, bekræfte, gjøre vist, ratificere; Einen von etw.; sich -, overbevise; -rung, f. -en, St-lse, B-lse, Overbeviisning, c.

Vergießen, v. i. a. ein Gewächs, vande for meget, fordærve ved for megen Vanden; alles Wasser, vande op, forbruge til Vanden; Thränen, Blut, udgyde, udøse; støbe fast; d. T. sich, øse feil; -ßung, f. -en, Udgydelse, Udøsen, c.

Vergiften, v. a. forgifte, gjøre giftig, blande med Gift; forgive; -tung, f. -en, Forgiftelse, c.

Vergißmeinnicht, n. -s -e, Forglemmigei, Forgjetmigei, c. (Blomst).

Vergittern, v. a. tilgittre, forsyne med Gitter; -rung, f. -en, Tilgittring, c.

Verglasen, v. a. forvandle til Glas; glasere; (undert.) forsyne, indsatte med Glas, sætte Glas for; -sung, f. -en, Glasering, c.

Verglasiren el. -suren, v. a. glasere.

Vergleich, m. -es -e, Forlig, n.; Overeenskomst, c.; d. T. (undert.) Sammenligning, c.; -bar, aj. sammenlignelig; -en, v. i. a. gjøre lige: jævne, slette (blot hos Haandværkere og d. T. i nogle Tilfælde); fig. erstatte, vederlægge, give en Ting af lige Værd med en anden; sich mit Einem wegen etw., forlige, gjøre enige, forene; zwei Dinge mit einander, Einen mit dem andern, sammenligne, jævnføre, ligne; -chung, f. -en, Sammenligning; Forligelse, c.; -chungsweise, av. sammenlignelsesviis.

Verglimmen, v. i. n. m. f. ophøre at ulme; gaae ud, slukkes.

Verglühen, v. n. m. f. ophøre at glede.

Vergnügen, v. a. fornøie; (undert.) d. T. gjøre godt igjen, erstatte; Einen, fyldestgjøre, tilfredsstille, betale; Einen, skaffe Fornøielse; sich an el. mit einer S. -, forlyste sig ved; -, n. -s pl. (sjeld.) f. sg. Fornøielse; ofte: Lyst, Glæde, Forlystelse, c.; -glich, aj. fornøielig: god at fornøie, nøisom; sædvanligere: -gsam el. genügsam; til Fornøielse, som vækker Glæde; som av. (sjeld.) med Fornøielse; -glichkeit, f. ub. pl. Fornøielighed, c.; -gsam, aj. nøisom, tilfreds med sine Omstændigheder; -gsamkeit, f. ub. pl. Nøisomhed, c.; -gt, aj. fornøiet, fornøielig; -gung, f. -en, Fornøielse, c.

Vergolden, v. a. forgylde; -lder, m. -s pl. f. sg. Forgylder, c.; -dung, f. -en, Forgyldning, c.

Vergönnen, v. a. Einem etw., forunde, tillade, tilstaae.

Vergöttern, v. a. forgude; -rung, f. -en, F-lse, c.

Vergraben, v. i. a. indgrave, indgrøfte; nedgrave; -bung, f. -en, Indgravning, Ned-, c.

Vergrasen, v. 1) a. (n. St.) das Getreide, afstære, før det faaer Straa. 2) n. m. f. vore til med Græs.

Vergreifen, v. i. a. rive bort; blot fig. die Waare ist el. hat sich vergriffen, er udsolgt; sich el. sich die Hand, fortage, ved et urigtigt Greb forvride; sich, gribe feil, gribe et for et andet; sich an einer fremden S. -; sich an Einem -, forgribe sig paa; -, n. -s pl. f. sg. Forgriben, Feilgriben, c.; -fung, f. -en, Forgribelse, c.

Vergrößern, v. a. forstørre; ofte: formere; sig. eine S. -, forestille større, end den er; -rung, f. -en, F-lse, Formerelse, c.; -rungsglas, n. -es -äser, Forstørrelsesglas, n.

Vergrünen, v. n. m. f. blive grøn; tabe sin grønne Farve, visne.

Vergunst, f. (forald.) f. Vergünstigung.

Vergünstigen, v. a. (Sydt.) tillade; -gung, f. ub. pl. T-lse, c.

Vergüten, v. a. godtgjøre, erstatte, gjøre god igjen; -tung, f. -en, G-lse, Erstatning, c.

Verhaaren, v. n. m. h. (Jagtsp. om Rovvildtet) fælde Haar, skifte Haar; d. T. ophøre at fælde.

Verhack, m. -es -e, d. T. f. Verhau.

Verhacken, v. a. hakke smaat; hakke feil; forbruge ved at hakke; ein Pferd,

einen Hund, afhugge Halen.

Verhadern, v. a. d. T. trætte bort, tabe ved unyttig Striden og Procederen: sein Vermögen.

Verhaft, m. (f.) -es ud. pl. Hefteelse, Arrest, c., Fængsel, n.; især om Personer; -en, v. a. Einen, hefte, sætte fast, arrestere; brugeligere: in Verhaft nehmen; Eim. verhaftet seyn, ansvarlig, forpligtet; -ung, f. -en, Hefteelse, Ansvarlighed, c.

Verhäkeln, v. a. d. T. hægte sammen, hægte til; -lung, f. -en, Sammenhægtning, c.

Verhallen, v. n. m. h. ophøre at lyde.

Verhalt, m. -es ud. pl. Forhold, n.

Verhalten, v. i. a. forholde: holde tilbage: den Urin; sig. sich, d. T. (undert.) opholde sig, dvæle, tøve; das Feuer hatte sich lange -, holdt sig skjult i Aften; Eim. etw., fortie, for at skjule, dølge; forholde: die Sache verhält sich so; die Höhe verhält sich zur Breite wie zwei zu eins; wie verhält sich das Blei im Feuer; sich, forholde, opføre sig; -, n. -s pl. (sjeld.) s. sg. Forholden, Tilbageholden, Fortien, Dølgen, c.; især: Forhold, n., Opførsel, c.

Verhältniß, n. -sses -sse, Forhold, n., Proportion, c.; -mäßig, aj. forholdsmæssig.

Verhaltung, f. -en, Tilbageholdelse, Fortielse, Fordølgelse, c.

Verhandeln, v. a. forhandle, afgjøre, især stridtligen: einen Frieden, underhandle; eine S., handle om, accordere om, sælge, bytte; -lung, f. -en, Forhandling, Underhandling, c.

Verhängen, v. a. hænge til, bedække med Forhæng; lade hängen, slippe i den Talem. mit verhängtem Zügel, i fuld Galop; tillade, tilstede, tilskikke (et Onde); mest om Gud med Præposit. über: Gott hat dieses über ihn verhängt; -gniß, n. -sses -sse, Tilskikkelse; ofte: Skjebne, c.; -gnißvoll, aj. skjebnefuld, skjebnesvanger.

Verharren, v. n. m. h. og n. St. ogsaa m. s. blive, forblive; tøve, dvæle; vedblive, fremture.

Verharrlich, aj. og die -keit, bedre: beh-, s. dette Ord.

Verharschen, v. n. m. s. blive haard, blive ter, sætte Skorpe.

Verhärten, v. 1) n. m. s. hærdes, blive haard. 2) a. hærde, for-, gjøre haard; fig. forhærde, gjøre ufølsom: sein Herz, sich; -tung, f. -en, Forhærdelse, c.

Verhaspen, v. a. tillukke med Dør.

Verhaßt, aj. forhadt.

Verhätscheln, v. a. vulg. forkjæle.

Verhau, m. -es -e, Forhugning, Forstandsning af omhugne Træer.

Verhauchen, v. a. udaande, udpuste, opgive Aanden.

Verhauen, v. i. a. forhugge, hugge sønder og sammen, fordærve ved Hugning; d. T. (undert.) hugge kortere el. mindre; tilhugge, (blot i nogle Tilfælde); gjøre Forhugning, tilspærre ved nedhugne Træer: Eim. den Weg; sich, forhugge, hugge feil; især i Fegtekonsten.

Verheben, v. i. a. sich, forlefte sig, løfte fordærvet; løfte feil, tage galt op.

Verheeren, v. a. das Land, eine Stadt ꝛc., hærje, ødelægge; -rung, f. -en, Hærjen, Ø-lse, c.

Verheften, v. a. hefte sammen; hefte feil; -tung, f. -en Sammenheftning, c.

Verhehlen, v. rgl. undtagen partic. undert. verhohlen) a. paa en pligtstridig Maade fordølge, skjule, hæle: eine gestohlne Sache -; fortie: die Wahrheit -; -lung, f. -en, Fordølgen, Fortien, c.

Verheilen, v. a. og n. m. s. d. T. hele, lægge; -lung, f. ud. pl. Helen, Lægen, c.

Verheimlichen, v. a. holde hemmelig: eine S. vor Eim.; -chung, f. -en, Hemmeligholdelse, c.

Verheirathen, v. a. gifte bort, gifte: seine Tochter an Einen, mit Eim.; sich; -thung, f. -en, Giftermaal, n.

Verheißen, v. i. a. (i Bibelen og i den høiere Stiil) forjætte, tilsige, love noget Godt: Eim. etw.; -ßung, f. -en, Forjættelse, c., Tilsagn, Løfte, n.

Verhelfen, v. i. n. m. h. forhjelpe, hjelpe til: Einen (d. T. Eim.) zu etw.; -fung, f. ud. pl. Forhjelpning, Bistand.

Verhenkert, aj. d. T. Pokkers, Fandens, forbistret, bandsat.

Verherrlichen, v. a. forherlige; -chung, f. -en, H-lse, c.

Verhetzen, v. a. tirre, tærge; Einen zu etw.; ophidse; -zung, f. -en, Tirren, Ophidsning, c.

Verhinderlich, aj. hinderlig.

Verhindern, v. a. etw., Einen an etw., forhindre, c.; -rung, f. Forhindren, c. ud. pl.; Forhindring, c. pl. -en.

Verhoffen, v. a. og n. m. h. haabe, forvente; -tlich, av. d. T. for: hosfentlich.

Verhöhnen, v. a. forhaane; -nung, f. -en, H-lse, c.

Verhöken, v. a. udhøkre.

Verhör, n. -es -e, Forhør, n.; -en, v. a. forhøre: die Zeugen; overhøre: einem Schüler das Gelehrte; ikke høre: etw.; sich -, høre feil.

Verhudeln, v. a. forhutle.

Verhüllen, v. a. tilhylle; fig. skjule; -llung, f. -en, H-lse, Skjulen, c.

Verhundertfachen, v. a. forøge hundrede Gange; formere mange Gange.

Verhungern, v. n. m. h. forhungre, omkomme af Hunger; -gert, forhungret,

meget hungrig.

Verhunzen, v. a. vulg. eine S., stamsere, lemlæste; fig. forderve, forhutle.

Verhuren, v. a. vulg. hore bort: sein Vermögen; verhurt, forhoret, hengiven til Horeri.

Verhuten, v. a. das Vieh –, vogte galt, stiedesløst, saa at der flyder Skade af; ein Uebel, forebygge, forbindre, forekomme; Gott verhute es, Gud forbyde det; -tung, f. ud. pl. Forebyggelse, Forbindring, Forekommelse, c.; -tungsmittel, n. -s pl. f. sg. Forebyggelsesmiddel, n.

Verinteressiren, v. a. d. T. forrente, give Interesse, Rente af.

Verirren, v. n. m. s. og især m. h. og sich, forvildes, forvilde sig, fare vild; -rung, f. -en, Forvildelse, Vildfarelse, c. (brugeligere das Verirren).

Verjagen, v. a. forjage; -gung, f. ud. pl. F-lse, c.

Verjahren, v. n. m. s. saae Hævd paa, el. ogsaa frahævdes, tabe Ret til ved en lang Række af Aar; -rt, aj. forældet, hævdet; -rung, f. -en, Hævd, c.

Verjüngen, v. a. forynge, gjøre ung igjen; sich –, forynges; fig. gjøre tyndere: ein Stück Stein; formindske, gjøre mindre efter formindsket Maalestok: einen Riß; der verjüngte Maßstab, den formindskede Maalestok; -gung, f. -en, F-lse, Formindskelse, c.

Verjungfräulichen, v. a. gjøre ungdommeligt, en Jomfru lig.

Verjünglichen, v. a. gjøre til Yngling igjen. [lig, til urette Tid.

Verkalben, v. n. m. h. kalve for tids-

Verkalken, v. a. brænde til Kalk.

Verkalten, v. n. sich, s. Erkalten.

Verkappen, v. a. tilhylle, skjule med en Kappe; fig. bemærker verkappt, maskeret, forklædt, En, som i ond Hensigt skjuler sig under et fremmedt Navn; -pung, f. ud. pl. Tilhyllelse, c., Skjul, n.

Verkauf, m. -es -äufe, Salg, n.; -en, v. a. sælge; -kaufer, m. -s pl. s. sg. Sælger, c.; -käuflich, aj. sælgelig, afsættelig, til Fals.

Verkehr, m. (n.) -es ud. pl. d. T. Handel og Vandel, c.; Omgang, Forbindelse, c.; Sogning, c.; Samqvem, n., Færsel, Commers, c.

Verkehren, v. 1) a. vende om, op og ned paa, feil; vende anderledes; (Syd- og Nordt.) mit Einem, omgaaes, have Omgang; (forældr.) forvandle; die Augen, fordreie; bedre verdreben; fig. fordreie, i mange Tilfælde: Eines Worte; (i Bibelen) forderve, forlede til Synd. 2) n. m. h. d. T. n. St. handle, drive Handel og Vandel, afsætte Vare; spille Triktrak.

Verkehrt, aj. forkeert, bagvendt, vrang; (i Bibelen) lastefuld, ond; die -e Seite, Vrangsiden; -heit, f. -en, F-hed, B-hed, c.; -schnabel, m. -s pl. s. sg. Vandstæren, (Fugl).

Verkeilen, v. a. forkile; -lung, f. -en, Forkiling, c.

Verkennen, v. i. a. miskjende: Einen; eine S., tage feil af.

Verketteln, v. a. lænke fast, tillukke med een el. flere Lænker; -lung, f. -en, Fastlænkning, c.

Verketten, v. a. sammenkjæde; især fig. forbinde meget nøie; -ttung, f. -en, S-dning, c.

Verketzern, v. a. Einen, forkjettre, erklære for Kjetter; -rung, f. -en, Forkjettring, c.

Verkielen, v. a. forsyne med Kjel.

Verkitten, v. a. tilkitte; -ttung, f. -en, Tilkitning.

Verklagen, v. a. Einen bei Einem, forklage, anklage; -gung, f. -en, F-lse, Klage, c.; -kläger, m. -s pl. s. sg. Forklager, Anklager, c.

Verklammen, v. n. m. s. d. T. stivne, blive stiv af Kulde.

Verklammern, v. a. klamre til, befæste med Klamre.

Verklaren, v. a. (sjeld.) opklare, oplyse; fig. (i Bibelen) forklare, herliggjøre; meddele en høiere Grad af Fuldkommenhed; -rung, f. -en, Forklaring, Herliggjørelse, c.

Verklatschen, v. a. vulg. Einen, bagtale, gjøre Nar af, bringe i ondt Rygte ved Sladder; etw., sladdre ud, forderve ved Sladder; -schung, f. -en, Bagvaskelse, Udsladdren, c.

Verklecken, v. a. klatte bort.

Verkleiben, v. a. kline op; tilkline; for-, sammen-; -bung, f. -en, Opklining, Til-, For-, Sammen-, c.

Verkleiden, v. a. forklæde: sich in einen Bauer, el. als ein Bauer; (hos Haandv.) beklæde; -dung, f. -en, Forklædning, Be-, c.

Verkleinerlich, aj. fig. forkleinelig, forkleinende, som er stadelig for en Tings Værd el. gode Rygte; (i Regnek.) -e Bruchzahlen, formindskelige.

Verkleinern, v. a. forringe, nedsætte, formindske; forestille mindre, end en Ting er; fig. Einen, forkleine, gjøre ringere, end han er, nedsætte; -rung, f. -en, F-lse, N-lse, F-lse, Forkleinelse, c.; -rungsglas, n. -es -äser, Formindskelsesglas, n.; -rungswort, n. -es -örter, Formindskelsesord, n.

Verkleistern, v. a. tilklistre; Einem die Augen –, bestikke, bilde ind; -rung, f. -en, Tilklistring, c.

Verknicken, v. a. ved Ituknækken forderve. [feil.

Verknöpfen, v. a. tilknappe; knappe

Verknüpfen, v. a. knytte saaledes,

at man ikke igjen kan løse det op; sammenknytte; fig. nøie forbinde; -pfung, f. -en, S-knytning, c.

Verkochen, v. a. koge ind, koge bort.

Verkohlen, v. a. brænde til Kul, brænde op; sich -, blive til Kul.

Verkommen, v. i. n. m. s. d. T. komme fort, komme frem, bestaae: bei einer S. nicht - können; mit Dim., komme overeens; blive slettere, forværre sin Tilstand.

Verkommniß, n. -sses -sse, (n. St.) Overeenskomst, Forening, c.

Verkörpern, v. a. give et Legeme; legemlig fremstille.

Verköstigen, v. a. s. Be-.

Verkramen, v. a. d. T. forlægge ved Oprydning.

Verkriechen, v. i. a. og n. m. s. forstikke; skjule sig; fig. sich vor Dim. - müssen, staae langt under, ikke hamle op imod.

Verkrümeln, v. a. das Brod ꝛc., smulre, spilde i Krummer; ogsaa verkrümen; sich -, d. T. tabe sig lidt efter lidt.

Verkrummen, v. n. m. s. krummes, kroges, blive krum; (især paa Lemmerne) blive lam.

Verkrüppeln, v. a. og n. m. s. d. T. lemlæste, gjøre til Krebling, blive Krebling; faae, give en gal Retning.

Verkümmern, v. a. gjøre Arrest, Beslag, Forbud paa: Dim. seine Besoldung; forbitre, blande med Kummer, gjøre Nydelsen af en ellers behagelig Sag sørgelig; -rung, f. ud. pl. Beslag, n., Arrest, c.

Verkündigen, v. a. forkynde, bebude; -gung, f. -en, F-lse, B-lse, c.; -ger, m. -s pl. s. sg. Forkynder, c.

Verkundschaften, v. a. brugeligere auskundschaften, s. dette Ord.

Verkünsteln, v. a. forkonstle, fordærve ved Konstleri; -lung, f. -en, Forkonstling, c.

Verkuppeln, v. a. sammenkoble: eine Person, saavel forføre som forhjelpe til utilladelig legemlig Omgang; (foragt.) forbinde i Ægteskab med en Anden; -lung, f. -en, S-bling, c.

Verkürzen, v. a. forkorte: sein Leben; sich die Zeit; afkorte, formindske; -zung, f. -en, Forkortning, Afk-, Formindskelse, c.

Verlachen, v. a. Einen, eine S., bélee, udlee; tilbringe leende.

Verlag, m. -es ud. pl. Forlag, n.; forlagte Bøger; Forskud, Udlæg, n.; -sbuch, n. -es -ücher, Forlagsbog, c.; -srecht, n. -es ud. pl. Forlagsret, c.

Verlahmen, v. n. m. s. blive lam.

Verlähmen, v. a. (sjeld.) gjøre lam.

Verlammen, v. n. m. h. lømme med døde el. ufuldbaarne Lam.

Verlanden, v. n. m. s. (om Floder, Seer ꝛc.) blive til tørt Land.

Verlangen, v. a. længes: nach Dim. el. einer S.; især impers. es verlangt mich zu wissen, jeg længes efter, gad gjerne vide; stundom, tragte efter, ville have, ønske, attraae; forlange, begjære, udfordre.

Verlangen, n. -s ud. pl. Længsel, Attraa, c., Ønske, n., Lyst, Begjering, Villie, Begjerlighed, c.

Verlängern, v. a. forlænge; -rung, f. -en, F-lse, c.

Verlarven, v. a. maskere, forklæde, gjøre ukjendelig; -vung, f. -en, Maskering, Forklædning, c.

Verlaß, m. -sses -sse, d. T. Efterladenskab, n.; Aftale, Accord, Forening, c.

Verlassen, v. i. a. efterlade (ved Døden); bedre: hinterlassen; Dim. etw., d. T. (undert.) overlade; etw. so -, aftale, anordne, tilbagelade som Aftale, som Befaling; Einen, einen Ort, forlade; fig. forlade: Haus und Hof; Einen, forlade hjelpeløs; sich auf etw. -, forlade sig paa, haabe med Tillid, bygge paa; -heit, f. ud. pl. Forladthed, c.

Verlassenschaft, f. -en, Efterladenskab, Bo, n.

Verlästern, v. a. bespotte, tale ilde om, skumle; -rung, f. -n, B-lse, c., Skumleri, n.

Verlatten, v. a. indeslutte med Lægter.

Verlauf, m. -es ud. pl. Forløb, n., Hengang, c.; Maaden hvorpaa en Ting skeer; Begivenheden selv; -en, v. i. 1) a. spærre Veien for En, ved at løbe imod; sich, løbe bort; især om Vandet, rinde bort; fig. (fordum) tildrage sig, skee; sich, løbe feil, forløbe, forvilde sig ved at løbe; løbe bort, løbe fra hverandre. 2) n. m. s. blot fig. om Tiden, forløbe, hengaae hurtigt.

Verläugnen, v. a. negte, skjule ved Negten; d. T. Einen, negte hjemme; fornegte: die Religion; fig.: die Natur; sich -; (forældr.) Einen, fornegte; -gnung, f. -en, Negten, Fornegtelse, c.

Verlaut, m. -es ud. pl. blot i den Talem. dem -e nach, efter Sigende, Forlydende, Rygte; -en, v. i. n. m. h. sich - lassen, lade sig forlyde med; impers. es verlautet, man siger, der fortælles.

Verleben, v. 1) a. d. T. henleve. 2) n. m. h. ubleve; verlebt, meget gammel; afdød.

Verlebendigen, v. a. levendegjøre.

Verlechzen, v. n. m. s. (om Træk) blive aaben, utæt, læk.

Verlegen, v. a. forlægge, lægge et andet Sted hen: einen Jahrmarkt; einen Tag, ansætte, bestemme til en anden Tid; eine S., forlægge (saa man ikke kan finde det); spærre, stoppe (ved

Digitized by Google

en henlagt Hindring); fig. (i Handel og Vandel) forsyne med Noget: ein Land mit Waaren –; forstrække (med Penge); Geld –, forstyde; forlægge: ein Buch; -gung, f. -en, Forlæggelse, Ansættelse, Spærring, Forstrækning, e.; die -gung eines Buches, Forlag, n.

Verlegen, aj. forligget, fordærvet ved for lang Liggen; forlegen; -heit, f. -en, Forlegenhed, e.

Verleger, m. -s pl. s. sg. En, som gjør Forskud; især: Forlægger, e.

Verlehnen, v. a. og -hnung, d. T. s. verleihen, -hung.

Verleiden, v. a. d. T. Eim. etw., gjøre modbydelig, gjøre led og kjed af.

Verleihen, v. a. laane ud, leie ud (for Penge): Pferde; forlehne: overdrage som Lehn; forunde, skjenke, give: Eim. Frieden; -hung, f. -en, Udlaan, n.; Forlehning, Forundelse, e.

Verleiher, m. -s pl. s. sg. Udlaaner, Udleier, e.

Verleiten, v. a. lede feil, mislede; især blot fig. forlede, forføre (til Synd): Einen zum Trunke; -tung, f. -en, Forledelse, Forførelse, e.

Verlernen, v. a. forglemme (det forhen lærte); vænne sig af med; -rnung, f. ud. pl. F-lse, e.

Verlesen, v. a. læse offentligen op, forelæse (blot i nogle Tilfælde); (hos Hattem.) udplukke, udsege; -sung, f. -en, Oplæsning, e.

Verletzen, v. a. beskadige: einen Baum; især om levende Skabninger: sich an der Hand, saare lidet; fig. saare, fornærme, krænke: Eines guten Namen; -zung, f. -en, B-lse, Saaren, F-lse, K-lse, e.; Saar, n.

Verletzlich, aj. som kan beskadiges, saares, krænkes.

Verleugnen, s. Verläugnen.

Verleumden, v. a. Einen, bagtale, klasse; bringe i ondt Rygte; -der, m. -s pl. s. sg. Bagtaler, e.; -derinn, f. -en, Bagtalerske, e.; -derisch, aj. bagtalersk; -dung, f. -en, Bagtalelse, e.; -dungesucht, f. ud. pl. Bagtalelsessyge.

Verliebeln, v. a. sich, forelske: sich in ein Mädchen; ogsaa fig.: sich in eine Person.

Verliebt, aj. forelsket, forskibt; Elskovs-; -heit, f. ud. pl. forelsket (forskibt) Tilstand, e.

Verliegen, v. i. a. sich, forligge, ligge fordærvet, blive ubrugbar ved for megen Liggen.

Verlieren, v. i. a. tabe, miste: einen Freund, die Hoffnung; fig. tabe: den Prozeß, eine Schlacht; im Spiele ꝛc.; den Weg; etw. aus den Augen; die Zeit –, spilde: die verlorne Schildwache, verlorne Post (i Krigen), de yderste Forposter, den yderste Forpostvagt; etw. verloren machen, gjøre forloren, for det Løse, løseligen (for siden at gjøre det bedre); verloren seyn, være forloren, uden Redning ulykkelig; sich –, tabe sig; tabes, lidt efter lidt forsvinde; fig. sich in das Grüne –, tabe sig i, uformærket gaae over i; sich in einer Vorstellung, in einem Gedanken –, tabe, fordybe, forvilde sig i.

Verließ el. -liess, n. -es -e, et Sted, hvor man forsvinder, taber sig, gaaer til Grunde; en dyb Grav; en Afgrund: Stein –; en dyb Kjelder: Wein–; især et dybt under Jorden værende Fængsel i gamle Borge: Burg-.

Verloben, v. a. forlove, trolove, fæste: Eim. seine Tochter, el. seine Tochter mit Eim.; sich mit einer Person; (foræld.) love bort, forbinde sig til ved et høitideligt Løfte; -bung, f. -en, Forlovelse, e.; -bungsring, m. -es -e, Forlovelsesring, e.; -bungstag, m. -es -e, Forlovelsesdag, e.

Verlöbniß, n. (f.) -sses -sse, Forlovelse, Trolovelse, e.; -ring, m. -es -e, F-sring, T-sring, e.; -tag, m. -es -e, F-sdag, T-sdag, e.

Verlochen, v. a. (blot hos Haandv.) gjøre Huller i, forsyne med Hul el. Huller; (n. St.) kaste, nedgrave i et Hul.

[f. -en, F-lse, e.

Verlocken, v. a. forlokke; -ckung,

Verlockern, v. a. d. T. bortsælge.

Verlodern, v. n. m. s. ophøre at flamme; fortæres af Flammeild.

Verlogen, aj. vulg. løgnagtig, fuld af Løgn.

Verlohnen, v. a. d. T. (undert.) lønne, belønne, forskylde; es verlohnt die Mühe, sjeld. Gen. der Mühe nicht.

Verloosen, v. a. bortlodde, kaste Lod om; -sung, f. -en, B-odning, Lodkastning, e.

[loren, s. verlieren.

Verloren, partic. af verlieren, for-

Verlöschen, v. rgl. og hyppigt i. n. m. s. slukkes, gaae ud, udslukkes; -schung, f. -en, Udslukning, e.

Verlöthen, v. a. sammenlodde; tillodde; -thung, f. -en, S-lodning, e.

Verlust, m. -es -e, Tab, Forliis, n., Skade, e.; -ig, av. eines Dinges, berøvet, tabt, forlorn; er ist seines Amtes -ig, han har mistet, er kommet fra sit Embede.

Vermachen, v. a. d. T. tillukke, tilspærre; Eim. etw., testamentere, legere, give bort ved sin sidste Villie; -chung, T-lse, Tilspærring, Testamenteren, e.

Vermächtniß, n. -sses -sse, Testament, n., sidste Villie; testamenteret Gods, Legat, n., Gave, e.

Vermahlen, v. i. a. opmale: alles Getreide.

Vermählen, v. a. forbinde; formæle, gifte (blot om fornemme Personer); -

Digitized by Google

lung, f. -en, Formæling, c.

Vermahnen, v. a. d. T. for; -erm-, formane; -hnung, f. -en, Formaning, c.

Vermaledeien, v. a. d. T. forbande; -deit, forbandet, fordømt; -eiung, f. -en, F-lse, c.

Vermalen, v. a. opmale, forbruge til Malen; (undert.) udmale, skildre med Farver; -lung, f. -en, Opmaling, c.

Vermänteln, v. a. blot fig. tilhylle, søge at skjule, kaste Kappen over: seine Schande.

Vermarken, v. a. betegne med Grændsestene, indeslutte, indgrændse.

Vermauern, v. a. mure op, forbruge til Murarbeide; tilmure; indmure, lukke for med Muur; -rung, f. -en, Opmuren, Tilmuring, c.

Vermauthen, v. a. (Sydt.) fortolde.

Vermehrbar, aj. formerelig, som kan formeres; -keit, f. ud. pl. F-hed, c.

Vermehren, v. a. formere, forege: die Wörter einer Sprache; sich -, formeres, tiltage i Tal og Mængde (især ved Forplantelse); ogsaa: gjøre større, stærkere; -rung, f. -en, F-lse, F-gelse, c.; -rer, Formerer, Forøger, Udvider, c.

Vermeiden, v. i. a. skye, undvige, undgaae; -dung, f. -en, Undvigen, c.

Vermeidlich, aj. undgaaelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Vermeinen, v. n. m. h. formene, holde for, troe.

Vermeint, aj. formeent, indbildt; -lich, aj. formeentlig, formodentlig.

Vermelden, v. a. formelde; -dung, f. -en, F-lse, c.

Vermengen, v. a. mænge, blande; fig. forvirre; d. T. sich mit etw., give sig af med; -gung, f. -en, Blanding, Sammen-, Forvirring, c.

Vermerken, v. a. mærke, spore, formærke, blive vaer; fig. (i den høiere Stiil) optage, udlægge (vel, ilde); -kung, f. -en, Mærken, Formærkelse, Optagelse, c.

Vermessen, v. i. a. maale, ud-; sich -, formaale sig, maale feil; fig. sich -, rose sig af meer end man tilkommer, hovmode sig af; d. T. sich -, fværge hoit paa; (foræld.) foretage alt for meget, være forvoven, formaste sig; -ssung, f. -en, Udmaalning, c.

Vermessen, aj. formastelig, dumdristig, paa en straffværdig Maade forvoven; -heit, f. -en, F-hed, D-hed, Formastelse, alt for stor Forvovenhed, c.; -tlich, aj. især av. formasteligen, dumdristigen.

Vermetzen, v. a. svare det anordnede Maal (Metze) af det Korn, som skal males.

Vermiethen, v. a. bortleie: Vim. sein Haus; eine Stube an Einen; Pferde -, udleie; (om Tjenestefolk) sich, bortfæste sig; -thung, f. -en, Bortleien, Ud-, c.; -ther, m. -s pl. s. sg. Bortleier, den Person, som bortleier, bortfæster Noget til en Anden; Eier, c.

Vermindern, v. a. formindske; eine Zahl, subtrahere; sich, formindskes; fig. gjøre svagere: den Kummer; -rung, f. -en, F-lse, c.; -rungswort, n. -es -örter, Formindskelsesord; Diminutivum.

Vermischen, v. a. blande, mænge: fig. sich mit einer Person, holde Bryllup med; have legemlig Omgang med; -schung, f. -en, Blanding; fleischliche -schung, legemlig Omgang.

Vermissen, v. a. savne.

Vermitteln, v. a. bilægge: einen Streit; mægle: einen Frieden; -lung, f. -en, B-lse, Mægling, c.

Vermittelst, av. el. præp. med Gen. formedelst, ved Hjelp af.

Vermittler, m. -s pl. s. sg. Mægler, Midler, c.

Vermodern, v. n. m. s. forraadne, [hensmulre.

Vermöge, av. med Gen. i Kraft af, i Følge, paa Grund af: - unserer Abrede.

Vermögen, v. i. n. m. h. og a. formaae; udrette, udføre, kunne: viel bei Einem; have Kraft, Duelighed til, mægte, især i den Talem.: -d seyn, være i Stand til; besidde af timelige Ting; især blot -d, formuende, bemidlet; Einen zu etw., formaae, bevæge ved Forestillinger, overtale.

Vermögen, n. -s pl. s. sg. Evne, Formue, Kraft, Styrke, c.; Formue, c., Forraad af Penge og Eiendomme; -ssteuer (-steuer), f. -n, Formuesskat, c.; -sumstände, pl. ud. sg. Formuesomstændigheder.

Vermummen, v. a. formumme, maskere, forklæde.

Vermünzen, v. a. mynte op, forbruge til Myntning; mynte.

Vermuthen, v. a. formode: eine S. el. ogsaa sich eine S.; Einen -, vente hans Ankomst; -, n. -s ud. pl. og -thung, f. -en, Formodning, Forventning, c.; -thungsgrund, m. -es -ünde, Formodningsgrund, c.; -thlich, aj. og især av. formodentlig, venteligen.

Vernachlässigen, v. a. forsømme, efterlade; -gung, f. -en, F-lse, E-lse, c.

Vernageln, v. a. fornagle: tilnagle; fordærve ved at tilnagle: die Kanonen; -lung, f. -en, Fornagling, c.

Vernähen, v. a. indsye, indeslutte ved at sye; opsye, forbruge ved at sye.

Vernarren, v. d. T. 1) a. sein Geld, sjase bort, anvende unyttigt; sich in etw., forgabe sig i, taabeligt forelske sig i. 2) n. m. s. fortrylles, forgjøres, af Forundring el. Forbauselse komme ud af sig selv.

Digitized by Google

Vernaschen, v. a. das Geld, slikke bort, forøde paa Slikkeri; d. T. vernascht seyn, være slikvorn.

Vernaturlichen, v. a. gjøre naturlig; fig. naturalisere.

Vernehmbar, aj. fornemmelig, som [kan fornemmes.

Vernehmen, v. l. a. fornemme, mærke; fig. høre; agte paa; forstaae; erfare, faae at vide af Rygtet; sich -lassen, (undert.) sige, yttre, lade sig forlyde med; Einen, forhøre (især i Retten); (foræld.) indsee, mærke, erkjende, forstaae; -, n. -s ud. pl. Forlydende, Sigende, Rygte, n.; Forstaaelse, c., Maaden, paa hvilken man er sindet mod Andre; -hmlich, aj. heit, tydeligt og forstaaeligt; -hmlichkeit, f. ud. pl. Stemmens Klarhed, Talens Forstaaelighed; Tydelighed, c.; -hmung, f. -en, Forhør, n., Undersøgelse, c. (for Retten).

Verneigen, v. a. og sich, neie; -gung, f. -en, Neien, c., Buk, n.

Verneinen, v. a. negte; -inung, f. -en, N-lse, c.; -inungsweise, av. negtelsesvis; -inungswort, n. -es -örter, Negtelsesord, n. [for ern-.

Verneuen el. -neuern, v. a. d. T.

Vernichten, v. a. tilintetgjøre; forstyrre, fordærve, ødelægge: eine Schrift, eine Freude; -tung, f. -en, T-lse, F-relse, F-velse, D-lse, c.

Vernieten, v. a. nette (nitte), ombøie Hovedet af et Sem; nette fast, nette sammen; -tung, f. -en, Netning, Sammen-, c.

Vernunft, f. ud. pl. Fornuft; ofte: Forstand, Indsigt, c.; -grund, m. -es -ünde, Fornuftgrund, c.; -lehre, f. s. Logik; -los, aj. ufornuftig, vanvittig, afsindig; -losigkeit, f. ud. pl. U-hed, V-hed, A-hed, c.; -mäßig, aj. fornuftmæssig; -mäßigkeit, f. ud. pl. F-hed, c.; -schluß, m. -sses -üsse, Fornuftslutning, Syllogismus, c.

Vernünftelei, f. -en og -nfteln, n. -s ud. pl. Spidsfindighed, c., Sophisteri, Haarkloveri, n. [bruge Sophisteri.

Vernünfteln, v. n. m. h. haarkløve,

Vernünftig, aj. fornuftig; forstandig, indsigtsfuld; fornuftmæssig; -keit, f. ud. pl. F-tighed; F-dighed, F-hed, F-sighed, c.

Veröden, v. 1) n. m. s. blive øde. 2) a. gjøre øde, lægge øde.

Veroffenbaren, v. a. d. T. aabenbare.

Verordnen, v. a. anordne, foreskrive, skriftlig befale, beramme, fastsætte; bestikke, udnævne, indsætte: Einen zu etw.; -dnung, f. -en, Forordning, Anordning, Befaling, Bestemmelse, Forskrift; B-lse, U-lse, J-lse, c.; -dnungsmäßig, aj. anordningsmæssig.

Verpachten, v. a. bortforpagte (til en Anden): ein Gut; -tung, f. -en, Forpagtning, c.; -ter, m. -s pl. s. sg. Forpagter, c.

Verpacken, v. a. indpakke, emballere; forbruge ved at pakke; pakke feil.

Verpalliſadiren, v. a. forsyne med Palliſader; -rung, f. -en, Palliſadering.

Verpassen, v. a. (sjeld.) forspilde ved Nølen; (i Kortspil) passe bort (et Spil, som kunde vindes).

Verpersönlichen, v. a. personificere.

Verpesten, v. a. forpeste.

Verpetschieren el. -tschaften, v. a. d. T. forsegle.

Verpfählen, v. a. forpæle, indpæle, omflutte med Pæle; -lung, f. -en, Indpælning, c.

Verpfänden, v. a. pantsætte: Einem eine S.; -dung, f. -en, P-lse, c.

Verpfeffern, v. a. d. T. pebre for stærkt.

Verpflanzen, v. a. forplante; -zung, f. -en, Forplantning, c.

Verpflegen, v. a. forpleie, pleie, regte, forsørge; -ger, m. -s pl. s. sg. Forpleier, Forsørger, Pleiefader, c.; -gung, f. -en, Forpleining, Pleie, Forsørgelse, c.; -gungsanstalt, f. -en (Verpflegeanstalt) Pleieanstalt, c.; -gungshaus, n. -es -äuser (Verpflegehaus), Plejehuus, n.

Verpflichten, v. a. Einen, Einen el. sich zu etw., forpligte; tage i Ed, forbinde ved Ed til at gjøre Noget; -tung, f. -en, F-lse, c. [fast-.

Verpflöcken, v. a. d. T. tilpløke,

Verpfründen, v. a. give Plads i en Stiftelse, et Hospital.

Verpfuschen, v. a. forfuske.

Verpichen, v. a. tilbege; verpicht, s. erpicht; -chung, f. -en, Tilbegning, c.

Verplatzen, v. a. d. T. plaffe (skyde) bort (til Unytte): das Pulver ꝛc.

Verplaudern, v. a. sladdre bort: die Zeit; sladdre af Skole, bringe ud ved Sladder.

Verplempern, v. a. vulg. pladske bort, spilde; sich mit Jemanden, forplumre sig (i Talen), tale ubetænksomt, især om Ægtestab.

Verpönen, v. a. belægge med Straf, forbyde ved Straffelove.

Verprassen, v. a. forøde: sein Vermögen; -sser, m. -s pl. s. sg. Forøder, c.

Verproviantiren, v. a. d. T. proviantere, forsyne med Levnetsmidler.

Verprozessiren, v. a. d. T. procedere bort; sætte til ved Processer.

Verpuffen, v. (i Chymien) 1) n. m. h. brænde af med et Puf. 2) a. lade afbrænde paa saadan Maade; fig. vulg. sich -, af Ubesindighed begaae en Feil; især: fortale sig, sige noget, som man ikke vilde eller skulde sige.

Verpuppen, v. a. sich (om Insec-

Digitized by Google

terne) forvandle sig til Puppe.

Verquecken, v. n. m. s. (om Agrene) opfyldes med Græsrodder.

Verquellen, v. i. n. m. s. give sig ud, slaae sig, formedelst Udbuldnen blive ubrugbar.

Verquicken, v. a. (i Chymien) oplose med Qvikselv, amalgamere; -ckung, f. ud. pl. Amalgamering, c.

Verrainen, v. a. forsyne med Agerreen.

Verrammen el. -ammeln, v. a. tilspærre ved Nedrammen.

Verrasen, v. n. m. s. forgroe, groe til med Græs.

Verrath, m. -es -e, (i den høiere Skrivemaade) Forræderi, n.

Verrathen, v. i. a. forraade, røbe: ein Geheimniß; etw.; sein Vaterland; den ganzen Handel; sig. opdage; ich weiß nicht, ob ich - oder verkauft bin, kjøbt eller solgt.

Verräther, m. -s pl. s. sg. Forræder, c.; -ei, f. -en, Forræderi, n.; -isch, aj. forrædersk.

Verrauchen, v. 1) n. m. s. ryge af, holde op at ryge. 2) a. sig. d. T. eine S. - lassen, lade falde bort af sig selv; dunste bort, tabe Kraft og Lugt ved Uddunstning; forbruge ved at ryge: viel Geld; dieser Tabak verraucht sich bald, opryges snart.

Verräumen, v. a. forlægge ved Oprydning.

Verrauschen, v. n. m. s. suse bort, forsvinde med en Susen; ophøre at suse.

Verrechnen, v. a. eine S., beregne, bringe med i Regning; sich, forregne, begaae Feil i Regning; -chnung, f. -en, Medregning, For-, Feil-, c.

Verrechten, v. a. s. Verprozessiren; (n. St.) fortolde, betale Skat.

Verrecken, v. n. m. s. vulg. styrte, døe; (især om Qvæg).

Verreden, v. a. d. T. eine S., forlove (hos sig selv, ikke at gjøre Noget igjen); sich, fortale.

Verreiben, v. a. rive tilstrækkeligt; opbruge ved at rive; rive bort.

Verreisen, v. 1) n. m. s. reise: nach Hamburg. 2) a. reise bort, sætte til ved Reiser; sein Geld.

Verreißen, v. i. a. d. T. rive itu.

Verreiten, v. i. a. ride op, forøde ved Riden.

Verrenken, v. a. forvride, forstrække, faae af Led: sich den Arm ꝛc. -; -kung, f. -en, F-delse, F-kelse, c.

Verrennen, v. i. a. løbe i Veien, spærre ved at rende: Einem den Weg.

Verrichten, v. a. forrette: seine Arbeit; sig. seine Nothdurft -; -tung, f. -en, Forretning, Bestilling, Syssel, c.

Verriechen, v. i. n. m. s. men især: sich, tabe Lugt og Kraft.

Verriegeln, v. a. lukke med Slaa; sig. im Kopfe verriegelt seyn, have vanskeligt ved at begribe, være dum.

Verringern, v. a. forringe, formindske (i Antal og Værd); -rung, f. -en, F-gelse, F-skelse, c.

Verröcheln, v. 1) a. udstønne, give fra sig rallende. 2) n. m. h. stønne, ralle; døe.

Verrosten, v. n. m. s. forruste.

Verrucht, aj. forvorpen, ryggesløs, høist lastefuld; -heit, f. -en, F-hed, R-hed, c.

Verrücken, v. a. forrykke: rykke af Lave, fra sit Sted; sig. forvirre, gjøre forkeert i Hovedet: Einem den Kopf; -ckung, f. -en, F-kelse, F-relse, c.

Verrückt, aj. forrykt, forvirret; -heit, f. -en, F-hed, F-rethed, c.

Verruf, m. -es ud. pl. Udraab, ondt Rygte, n.

Verrufen, v. i. a. udraabe, bringe i ondt Raab, Rygte; eine Münze, nedsætte, reducere el. forbyde; som partic. udraabt, berygtet.

Vers, m. -es -e, Vers, n. (i Ordets Bem. i Dansk).

Versäen, v. a. spærre ved at saae paa: einen Weg.

Versagen, v. a. og n. m. h. d. T. love bort, tilstaae Nydelsen af en Ting; Einem etw., afslaae, negte; (om Skydegevære) klikke; (i Spog) ikke blive til noget, ikke blive noget af (om Handlinger, som afbrydes, just da de skulde skee); das Gedächtniß versagt mir, slaaer mig feil; -gung, f. -en, Bortlovelse, c., Afslag, n., Negtelse, c.

Versalzen, v. i. a. salte alt for meget; sig. ligesom forbittre, forbeeske; -zung, f. -en, alt for megen Saltning, c.

Versammeln, v. a. forsamle; sich -, forsamles, komme sammen; -mmlung, f. -en, Forsamling, Sammenkomst, c.

Versanden, v. n. m. s. oversvømmes af, opfyldes med Sand.

Versart, f. -en, Versart, c.

Versatz, m. -es -e, (n. St.) Udsætten, c. (paa Pant); (hos nogle Metalarb.) Tilsætning, c. og det, hvormed Metallerne blandes, som sættes til dem.

Versauen, v. a. vulg. svine til, fordærve ved den høieste Grad af ureenlig Behandling.

Versauern, v. n. m. s. blive suur og derved fordærves.

Versäuern, v. a. syre for meget, gjøre for suur: den Teig.

Versaufen, v. i. vulg. 1) n. m. s. s. Ertrinken. 2) a. s. Vertrinken; versoffen, fordrukken.

Versäumen, v. a. forsømme: die Zeit; (undert.) efterlade; -mung, f. -en og -mniß, f. (n.) ud. pl. Forsømmelse, c.; (undert.) det ved Forsømmelsen foraarsagede Tab.

Verschachern, v. a. d. T. skakre bort.

Verschaffen, v. 1) rgl. a. Einem etw.

Digitized by Google

forstaffe. 2) i. (forald.) frembringe noget Ringere; -ffung, f. -en, F-lse, c.

Verschalen, v. n. m. f. blive flau, smagles, kraftesloß.

Verschamt, aj. d. T. skamfuld; undseelig, blufærdig, besteden; -heit, f. -en, S-hed, U-hed, B-ghed, B-nhed, c.

Verschanzen, v. a. forstandse; -zung, f. -en, Forstandsning, c.

Verscharfen, v. a. gjøre skarpere.

Verscharren, v. a. ved Skraben bringe i Uorden; bedække med Jord, nedgrave i Jorden, begrave.

Verschaumen, v. n. m. h. stumme op, ikke give mere Skum.

Verscheiden, v. i. n. m. f. stilles herfra, hensove, dø (blot om Mster., og med Hensyn til visse Personer).

Verschenken, v. a. eine S., bortskjenke, give bort; Wein, Bier ꝛc., skjenke, sælge pottevis; -kung, f. -en, B-lse, Bortgivelse, Udskjenkning, c.

Verscheren, v. i. a. studse, beklippe lidet: die Haare; forklippe, forskære.

Verscherzen, v. a. tilbringe spegende, hensøge: die Zeit; fig. forspilde: sein Glück.

Verscheuchen, v. a. kyse bort.

Verschicken, v. a. forsende, sende bort; -ckung, f. -en, F-lse, Bortsendelse, c.

Verschieben, v. i. a. skyde, forrykke; fig. opsætte, udsætte (til en anden Tid); -bung, f. -en, Forrykkelse, D-lse, U-lse, c.

Verschieden, aj. forskjellig, ulige; adskillige, flere end een; (partic. af verscheiden) død; -artig, aj. af forskjellig Slags; -heit, f. -en, Forskjellighed, Ulighed, c.; Forskjel, c. ud. pl.; -tlich, av. paa adskillige Maader, forskjelligen, ulige; meer end engang.

Verschiedlich, aj. forskjellig, adskillig.

Verschießen, v. i. 1) n. m. f. (forald.) skyde bort, fare hastig hen; fig. (om Farver) falme, bleges af. 2) u. m. h. d. T. (n. St.) fig. feile, forvildes. 2) a. opskyde: alles Pulver; sich -, skyde sig lænds for Krud, Kugler ꝛc.; forskyde, tage feil ved en hurtig Bevægelse; f. Ex. (hos Vogtr.) die Columnen -, ordne dem feil; (undert.) tilspærre, besætte; (hos Malerne) die Farben -, gjøre svagere efter Afstandens Grader.

Verschiffen, v. a. udskibe; -ffung, f. -en, Udskibning, c.

Verschilfen, v. 1) n. m. f. tilgroes, forstoppes af Siv. 2) (hos Glarm.) das Glas, indlægge med Siv.

Verschimmeln, v. n. m. f. skimle fordærvet.

Verschlacken, v. a. gjøre til Slagge.

Verschlafen, v. i. a. forsove, sove bort; sove fra: die Zeit; verschlafen, partic. søvnagtig, som har et godt Sovehjerte, sovesyg; -heit, f. ud. pl. Søvnagtighed, Sovesyge, c.

Verschlag, m, -es -äge, Brædestillerum, n.; Skjerm, c.; Afslukke, n.; Trækasse, c. (at pakke Vare i).

Verschlagen, v. i. 1) a. forbruge ved at slaae ind: alle Nägel; slaae til, slaae sammen: Fässer; (sjeld.) afdele (ved Brædestillerum): ein Zimmer; (Jagtsp.) einen Hund, forslaae, gjøre frygtagtig ved at slaae meget; (Sosp.) forslaae, slaae bort, drive bort; ein Schiff wird -, fordrevet, naar det af Vinden føres fra dets Leb; fig. d. T. sich etw. -, forspilde, berøve sig den mulige Nydelse af et Gode. 2) n. m. h. holde op at slaae; (især Jagtsp.); s. Verbleffen; slaae sig (om kolde Drikke, der komme paa et varmt Sted); ein Pferd verschlägt (ogsaa m. s.), naar den formedelst standset Uddunstning pludseligen bliver syg; s. Verfangen; d. T. slaae an, virke, forslaae, batte, frugte; udgjøre, belede sig til, være om at gjøre: das verschlägt mir nichts.

Verschlagen, aj. forslagen, listig, snu, snedig; -heit, f. ud. pl. F-hed, L-hed, Snuhed, S-hed, c.

Verschlämmen, v. a. fylde, tilstoppe med Mudder.

Verschlechtern, v. a. forværre, gjøre slettere; -rung, f. -en, F-lse, c.

Verschleichen, v. n. m. f. og sich, snige bort.

Verschleiern, v. a. tilsløre, bedække med Slør.

Verschleifen, v. a. 1) rgl. bringe fort paa Slæbe; bringe hen til et urigtigt Sted; fig. slæbe bort ubemærket, paa en utilladelig Maade; (n. St.) trække utilbørligen i Langdrag. 2) i. forslibe, fordærve ved at slibe el. slæbe.

Verschleimen, v. a. og n. m. f. fylde el. tilstoppe med Slim; sich -, slimes, opfyldes med Slim; -mung, f. -en, Slimopfyldning, c.

Verschleißen, v. i. (Nord- og Sydt.) 1) n. m. f. forslides, forbruges, forgaae. 2) a. slide op, fordærve ved Brugen; tilbringe; afsætte, sælge.

Verschlemmen, v. a. fraadse op; tilbringe med Fraadseri: die Zeit.

Verschlendern, v. a. die Zeit, drive bort, slentre hen.

Verschleppen, v. a. slæbe bort; hemmeligen søge at skaffe til Side; d. T. die Kleider, slide af sig ved svært Arbeide el. ved Skjødesløshed.

Verschleudern, v. a. spilde, for-, slænge bort; fig. forøde paa en unyttig, en skjødesløs Maade; -rung, f. -en, Forspilden, Forødelse, c.

Verschließen, v. i. a. tillukke; lukke t Laas; fig. sein Herz vor Einem; lukke inde, gjemme under Laas og Lukke; -ßung, f. -en, T-lse, c.

Verschlimmern, v. a. forværre, gjøre

slettere; sich -, forværres; -rung, f. -en, F-lse, c.

Verschlingen, v. i. a. slynge i hverandre, slaae Knude paa; nedsluge; fig. sluge i sig: af Mad og Drikke; en Stavelse, et Ord; læse begjerligt: eine schöne Stelle; see begjerligt paa; -gung, f. -en, Slyngen i hverandre, Nedslugning, Slugning, c.

Verschlossen, aj. tillukket, forstoppet; fig. taus, tilbageholden; -heit, f. ud. pl. Taushed, T-hed, c.

Verschlucken, v. a. svælge, sluge ned, forsluge; fig. sluge i sig, afsnuppe et Ord, en Stavelse; d. T. fig. tvinge, holde tilbage (fra at udbryde): das Weinen; drikke i sig, putte i Lommen: Vorwürfe, Verweise ꝛc. [bort.

Verschlummern, v. a. slumre, sove

Verschluß, m. -sses ud. pl. Lukke, n.; Lukken, Lukning, c.; (n. St.) Afsætning, c. (paa Vare).

Verschmachten, v. n. m. h. forsmægte, van-; vor Hunger, vor Hitze -; -tung, f. ud. pl. F-lse, V-lse, c.

Verschmähen, v. a. forhaane; forsmaae; vrage: ein Geschenk; -hung, f. -en, F-nelse, Forsmaaen, Vragen, c.

Verschmauchen, v. a. opryge.

Verschmausen, v. a. gjesterere bort; tilbringe med Gjestereren.

Verschmeißen, v. i. a. d. T. forkaste, smide paa et urigtigt Sted.

Verschmelzen, v. 1) i. n. m. s. (forældd.) smeltes. 2) rgl. a. opsmelte; (i Maleri) sammensmelte, blande saaledes, at een Farve uformærket gaaer over i en anden; -zung, f. -en, Smeltning, Op-, Sammen-, c.

Verschmerzen, v. a. forvinde: einen Verlust; finde sig i, bære taalmodigen, undertrykke sin Smerte.

Verschmieden, v. a. smede op, forbruge til Smedning; sammensmede.

Verschmieren, v. a. smøre op, kline op; tilstoppe, tilkline.

Verschmitzt, aj. snu, listig, trædst, forslagen; -heit, f. ud. pl. S-hed, L-hed, F-hed, c.

Verschnappen, v. a. og sich, d. T. snappe feil; fig. gaae Glip af; fortale sig, robe sig ved Ord.

Verschnauben, bedre -schnaufen, v. n. m. h. puste ud, komme til Veir igjen.

Verschneiden, v. i. a. opskære; forskære; beskære; gilde, castrere, skære; (n. St.) udskære, sælge i smaae Partier; -dung, f. -en, Opskæring, For-, Be-, Castrering, Udskæring, c.

Verschneien, v. n. m. s. tilsnee.

Verschnieben, v. i. n. m. h. d. T. puste ud, komme til Veir igjen.

Verschnittener, ein, Gilding, Castrat.

Verschnitzeln, v. a. skære op i Strimler.

Verschnupfen, v. 1) a. opsnuse: viel Tabak; forbruge ved at snuse: viel Geld. 2) impers. das -pft ihn, fornærmer, fortryder, krænker. 3) -pft seyn, være fuld af Snue.

Verschnüren, v. a. ombinde med Snorer; (i Bjergv.) udmaale med Snorer.

Verschollen, aj. borte, fraværende, uden at have hørt noget derom.

Verschocken, v. a. betale Skot (et Slags Afgift) af Noget.

Verschonen, v. a. einer Person el. einer S. (Gen.) forskaane, spare (for); Eines el. einer S., ofte for schonen, skaane; sædv. Einen mit etw. -; -onung, f. ud. pl. Forskaanelse, c.

Verschönen el. -nern, v. a. forskjønne; -rung, f. -en, F-lse, c.

Verschossen, v. a. betale Skat af.

Verschragen, v. a. -gung, f. -en og

Verschranken, v. a. (n. St.) lukke, indeslutte med korsviis satte Pinde el. Træer; -kung, f. -en, Lukken inde, c.

Verschrauben, v. i. a. d. T. skrue til, skrue fast; forskrue, fordreie.

Verschreiben, v. i. a. opskrive: alle Tinte; forskrive, skrive feil; ligel. med sich; Eim. etw., forskrive, overdrage skriftligen til Eiendom; pantsætte skriftligen; Waaren, forskrive, skrive efter; (om Læger) ordinere skriftlig; -bung, f. -en, Forskrivning, Forskrivelse, c.

Verschreien, v. i. a. udraabe, bringe i ondt Rygte; deraf dog usædv. die Verschrienheit, ud. pl. ondt Rygte.

Verschroten, v. i. a. skraae op, grovtmale: alle Malz.

Verschrumpfen, v. n. m. s. krympes sammen, vanzires af Rynker.

Verschub, m. -es ud. pl. brugeligere Aufschub, f. dette Ord.

Verschulden, v. a. forgjelde, bebyrde med Gjeld; især partic. verschuldet, forgjeldet; (sjeld.) forsynde; etw. el. etw. an Eim., forskylde; d. T. (undert.) gjengjelde; -, n. -s pl. f. sg. Skyld, Brøde, Forskyldelse, Forseelse, c.; -dung, f. -en, Forsyndelse, c.

Verschütten, v. a. kaste til, spærre ved en sammenkastet Hindring; spilde, lade udflyde i Mængde: das Wasser; die Leibesfrucht -, (n. St.) abortere.

Verschwägern, v. a. besvoge; -rung, f. ud. pl. Besvogring, c.

Verschwärmen, v. n. m. h. (om Bier) ophøre at sværme; sich, forsværme sig, sværme for meget, og derved udmattes.

Verschwärzen, v. a. d. T. Einen bei Eim., sværte, bagtale.

Verschwatzen, v. a. ved utidig Sladder forspilde, fordærve; sich -, fortale; Einen, ved Sladder bringe i ondt Rygte; bagtale.

Verschweigen, v. i. a. eine S., fortie; -gung, f. ud. pl. F-lse, c.

Verschwelgen, v. a. svire bort, fraadse

op; -ger, m. -s pl. f. sg. Fragdfer, Svirebroder, c.; -gerei, f. -en, Fraadseri, Svineri, n.

Verschwellen, v. 1) a. forsyne med Fodstykke: ein Haus. 2) n. m. f. svulme til, bedækkes med en Hævelse.

Verschwemmen, v. a. stille til, tilstoppe; bedække med en opstyllet Ting.

Verschwenden, v. a. forede, bortødsle: sein Geld mit Spielen, an einem Baue; seine Zeit, tilbringe unyttet; -der, m. -s pl. f. sg. Foreder, Ødeland, c.; -serinn, f. -en, Forederske, c.; -derisch, aj. ødsel, overdaadig; -dung, f. -en, Foredelse, Bortedslen, c.

Verschwiegen, aj. fortiet; taus, som kan tie; -heit, f. ud. pl. Færdighed i at kunne tie; Taushed, c.

Verschwinden, v. i. n. m. f. forsvinde.

Verschwistern, v. a. gjøre til Søster; især fig. forbinde Ting (hvis Navn er f.) paa det noieste med hinanden.

Verschwitzen, v. 1) a. d. T. forbærve ved Sved: die Wäsche; udsvede; brugeligere ausschw-. 2) n. m. f. svede bort. 3) n. m. h. svede af, ophøre at svede.

Verschwören, v. i. a. eine S., forsværge, love med Ed, at lade fare; d. T. sich, forsværge sig, sværge høit og dyrt paa; sich mit Einem, sammensværge sig med; -rung, Sammensværgelse, Forsværgelse, c.; der -schworne, En af de Sammensvorne, pl. die -schwornen.

Versehen, v. i. a. see feil; overse, af Mangel paa Opmærksomhed ikke see; fig. forsee; sich el. etw., es, af Uagtsomhed begaae en Feil; sich an etw. -, forsee sig paa Noget (om Frugtsommelige, til Skade for Fosteret); fig. forsee; forsyne, forsørge; ein Amt, eine Stelle, forvalte, forestaae; (undert.) anordne; (sjeld.) udsee, udkaare, bestemme: Einen zu etw.; forudsee, blot fig. formode, haabe, vente; med sich: ich versehe mich dessen zu euch, lover mig det af Eder; ich hatte mich seiner nicht -, ikke ventet, ikke formodet; das hätte ich mir von ihm nicht -; ehe ich es mir versah; -, n. -s pl. f. sg. Forseelse, Feil, c.; -hung, f. -en, Forvaltning, Besørgelse; Forsynelse, c., Forsyning, c.

Versehren, v. a. beskadige, saare let; -rung, f. -en, B-lse, c.

Versenden, v. rgl. og i. a. forsende; -dung, f. -en, F-lse, c.

Versengen, v. a. svie: sich die Haare; -gung, f. ud. pl. Svien, c.

Versenken, v. a. sænke ned, nedsænke; -kung, f. Nedsænkelse, c.

Versessen, aj. auf etw. - seyn, forhippet paa.

Versetzen, v. 1) n. m. h. (om Dyr) kaste, kalve ꝛc. for tidlig. 2) a. forsætte: sætte feil, sætte paa et urigtigt Sted; sætte paa et andet Sted; fig.: Einen in bessere Umstände -, sætte; einen Beamten, forsætte, hensætte; (hos Sværdfeierne) indlægge; eine Thür, spærre, sætte en Hindring for; fig. d. T. das versetzt mir den Athem, hindrer Aandedrættet; den Wein mit Wasser, forsætte, blande; eine Farbe, forbinde med en anden; Einem einen Schlag, einen Hieb ꝛc., give, bibringe; Einem eins -, give et Slag, Hug el. Stik; fig. eine S., udsætte, pantsætte; især om bevægelige Ting; auf etw., gjenmæle, svare; -zung, f. -en, Feilsættelse, For-, Ud-, Pant-, Spærring, c.

Verzeufzen, v. a. hensukke: den Tag; fortære ved Suk; ligesom udsukke.

Versichern, v. a. forsikre: Einen, el. sich etw.; ich versichere Ihnen (ikke Sie); Einen el. sich einer S. (Gen.); Einen von einer S.; von etw.; (sjeld.) einer S. versichert seyn, troe med Visshed; sich einer S. el. von einer S., erholde Visshed, indhente visse Efterretninger om; ein Schiff, forsikre, stille Sikkerhed for; assurere; ein Capital auf etw., anvise, sætte til Underpant; sich einer Person el. S., sætte sig i Besiddelse af, bemægtige, tage i Beslag; -rung, f. -en, Forsikring, Visshed, Sikkerhed, Caution, c.

Versieden, v. i. a. koge ind, koge bort; bruge til Kogning.

Versiegbar, aj. henterrelig, som let hensiver.

Versiegeln, v. a. forsegle: einen Brief; (undert.) sætte Segl under, bekræfte med paatrykket Segl; fig. etw. mit seinem Blute, besegle, bekræfte, bevidne; -lung, f. -en, Forsegling, Besegling, Bekræftelse-, c.

Versiegen, v. n. m. f. sive bort; fig. henterres.

Versilbern, v. a. forsølve; fig. d. T. Waaren, sælge, gjøre i Penge; -rung, f. -en, Forsølvning, c.

Versingen, v. i. a. synge bort: die Sorgen; forsømme ved Syngen: die Mahlzeit; tilbringe syngende.

Versinken, v. i. n. m. f. synke ned, komme af Syne; fig.: in seinem Elende -, forgaae i sin Elendighed; in tiefen Schlaf, synke hen i.

Versinnlichen, v. a. sandseliggjøre; -chung, f. -en, S-lse, c.

Versitzen, v. i. 1) n. m. f. auf etw. versessen seyn, være forhippet paa. 2) a. sidde bort, miste ved at sidde; d. T. sich, forsidde sig, sidde sig fordærvet.

Vers-kunst, f. ud. pl. Versekonst, c.; -macher, m. -s pl. f. sg. Versemager, c.; -maß, n. -es -e, Versemaal, n.

Versoffen, aj. fordrukken, drikfældig; drukket op.

Digitized by Google

Verſohlen, v. a. d. T. undert. for: beſ-.

Verſöhnen, v. a. forſone: zwei Perſonen mit einander, ſich mit Em., forlige; Einen -, gjøre igjen til Ven; Eines Zorn, formilde; (meſt i Bibelen) udſlette Synden og dens Følger; -hner, m. -s pl. ſ. sg. Forſoner, c. (meſt i Bibelen); -hnlich, aj. forſonlig; -hnlichkeit, f. ud. pl. Forſonlighed, c.; -hnung, f. -en, Forſoning, c.; -hnungsmittel, n. -s pl. ſ. sg. Forſoningsmiddel, n.; -hnungstod, m. -es ud. pl. Forſoningsdød, c.

Verſorgen, v. a. Einen mit etw., forſyne, forſørge; Einen, forſørge, underholde; -gung, f. ud. pl. Forſørgelſe, c.; -ger, m. -s pl. ſ. sg. Forſørger, c.

Verſparen, v. a. ſpare, opſætte til en anden Tid; -rung, f. -en, Sparen, Beſparelſe, Opſættelſe, c.

Verſpäten, v. a. (ſjeld.) forhale, udſætte, lade komme ſildigere; ſich, forſinke ſig, komme ſildigere, end man vilde; d. T. verſpätigen; -tung, f. -en, Forhaling, Forſinkelſe, c.

Verſpeien, v. rgl. og i. a. (forældl.) ſpytte ad, ſpytte paa (af Foragt).

Verſpeiſen, v. a. ſpiſe op.

Verſperren, v. a. ſpærre, til-: Em. den Weg; (undert.) indeſpærre, tillukke; -rrung, f. -en, Spærring, Til-, Inde-, c.

Verſpielen, v. a. og n. m. h. forſpille; tabe i Spil, ſpille bort; ſig.: ſein Glück -.

Verſpillen, v. a. forſpilde, klatte bort.

Verſpinnen, v. i. a. ſpinde op.

Verſplittern, v. a. ſ. Verſpillen.

Verſpotten, v. a. Einen, ſpotte over, beſpotte; -ttung, f. -en, Beſpottelſe, c.

Verſprechen, v. i. a. Em. etw., love, tilſige; eine Waare, tinge bort; ſich mit einer Perſon, love Ægteſtab, troløve; ich bin ſchon verſprochen, forlovet, engageret, har lovet mig andetſteds hen; tilbringe med at tale; ſich, fortale; ſig. love, give Haab om: ſich viel von Em. el. einer S.; (ſjeld.) die Zeit -, tilbringe med Talen; -chung, f. -en, brugeligere das -, Tilſagn, Løfte, n., Fortalelſe, c.

Verſpreiten, v. a. (ſjeld.) ſprede langt bort; udſprede.

Verſpreizen, v. a. forſyne med Stiver, afſtive; -zung, f. -en, Afſtivning, c.

Verſprengen, v. a. ſprænge, jage langt bort: einen Ball - (i Billardſpil); ſich -.

Verſpriegeln, v. a. forſyne med Volle.

Verſpringen, v. a. forſpringe: ſich den Fuß.

Verſpritzen, v. a. ſpreite bort; ſig. ſein Blut -, udgyde; -zung, f. -en, Bortſproitning, Udgydelſe, c.

Verſpünden, v. a. tilſpundſe.

Verſpüren, v. a. ſpore; -rung, f. -en, Sporen, c.

Verſtäben, v. a. forſyne med Stave.

Verſtählen, v. a. lægge Staal paa.

Verſtand, m. -es ud. pl. Forſtand; ofte: Fornuft; Mening, Betydning, c. (af Tale, af Ord); -esſchwach, aj. ſvag paa Forſtanden; -esſchwäche, f. ud. pl. Forſtandsſvaghed, c.; -esübung, f. -en, Forſtandsøvelſe, c.; -ſtändig, aj. forſtandig; ofte: fornuftig, klog; -ſtändigen, v. a. d. T. Einen, gjøre forſtaaeligt; forklare, oplyſe; ogſaa: tilkjendegive, underrette om; -ſtändlich, aj. forſtaaelig, ſom er klar og tydelig; (undert.) heit og tydeligt; -ſtändlichen, v. a. forſtaaeliggjøre; -ſtändlichkeit, f. ud. pl. Forſtaaelighed, c.; -ſtandlos, aj. uden Forſtand; -reich, -voll, aj. rig paa, fuld af Forſtand; -ſtändniß, n. -ſſes -ſſe, Forſtaaelſe, c.: Medviden og Deeltagen i et hemmeligt, iſær utilladeligt Foretagende; Overeensſtemmelſe, Enighed, c.: in einem guten -ſſe mit Em. leben; (forældl.) Forſtand, c.

Verſtarken, v. a. forſtærke; formere; -kung, f. -en, Forſtærkning, F-lſe, c.

Verſtarren, v. n. m. ſ. d. T. for erſt-; bedøves, ligeſom forſteenes af Forundring og Forbauſelſe.

Verſtatten, v. a. blot ſig. tilſtede, tilſtaae, tillade, forunde: Em. etw.; -ttung, f. -en, T-delſe, T-elſe, T-delſe, F-lſe, c.

Verſtauben, v. n. m. ſ. ſtyve bort i Støv; bortſtøve; -bung, f. -en, Bortſtøvning, c.

Verſtauben, v. a. lade ſtyve bort i Støv; bortſtøve; -bung, f. -en, Bortſtøvning, c.

Verſtauchen, v. a. forſtuve, forſtrække: ſich die Hand; -chung, f. -en, F-lſe.

Verſtechen, v. i. a. ſtikke til, ſtikke ſammen: ein Loch in einem Kleide; d. T. Waaren -, bytte, tuſte.

Verſteck, n. (m.) -es ud. pl., d. T. Skjul (en Børneleg); Baghold, n.; -en, v. a. forſtikke, ſkjule, putte bort; ſtikke for, ſpærre ved at ſtikke Noget for; d. T. ſich, ſtikke flere Penge i en Ting, end man bequemt kan undvære.

Verſtehen, v. i. 1) n. m. ſ. ſtaae over Tiden, ſtaae for længe (iſær om Panter), forfalde. 2) a. ſich, forſtaae ſig, ſtaae ſig fordærvet, ſtaae ſig tæt; ſich zu etw., finde ſig i, bequemme ſig til, beſlutte ſig til en ubehagelig Ting; Einen -, (hans Ord); das verſteht ſich von ſelbſt, forſtaaer ſig, indſees, begribes; Em. etw. zu - geben, give underhaanden at forſtaae, lade mærke paa en ſkjult Maade; eine Sprache, ſich auf das Reiten, forſtaae, kunne, have Indſigt i; ſich mit Em. -, ſtemme overeens med.

Verſtehlen, v. i. a. (ſjeld.) ſtjæle bort, berøve.

Verſteigen, v. i. a. og ſich, forſtige,

Digitized by Google

ſtige for vidt; fig. gaae for vidt, overſtige det fornuftige Maal.

Verſteigern, v. a. forauctionere; -rung, f. -en, F-nering, c.

Verſteinen, v. a. beſatte med Grandſtene, Marksteen.

Verſteinern, v. a. forſtene; -rung, f. Forſtenelſe; ub. pl.; Forſtening, c., en forſteinet Ting; pl. -en.

Verſtellen, v. a. udſtamme, vanzire: ſein Geſicht durch eine Perrucke; ſich, forſtille; -llung, f. -en, U-lſe, Vanzirring, F-lſe; -llungskunſt, f. -unſte, Forſtillelseskonſt, c. [om Mſtr.).

Verſterben, v. i. n. m. f. doe (blot

Verſtieben, d. T. ſ. Verſtauben.

Verſtielen, v. a. d. T. forſyne med Skaft.

Verſtimmen, v. a. forſtemme; -mmung, f. -en, Forſtemning, F-lſe, c.

Verſtöbern, v. a. tilſtyge med Snee.

Verſtocken, v. 1) n. m. ſ. ſtimle, mugne. 2) a. fig. forſtokke, forhærde, gjøre halsſtarrig; -ckung, f. -en, Forſtokkelſe, Forhærdelſe, Halsſtarrighed, c. Om Tilſtanden ogſaa -ckheit, f. ub. pl. [lenlig; (ſjeld.) tvoagtig.

Verſtohlen, aj. ſtjaalen, hemmelig,

Verſtollen, v. a. (i Bjergv.) forſyne med horizontale Gange.

Verſtopfen, v. a. tilſtoppe, for-; verſtopft, ogſaa fig. forſtoppet; -pfung, f. -en, T-lſe, F-lſe, c.

Verſtoren, partic. ded.

Verſtören, v. a. d. T. forſtyrre, adſprede; die Diebe, kyſe, ſtramme bort; verſtört ausſehen, ſee forſtyrret, forvirret ud; (foræld.) ødelægge; -rung, f. -en, F-lſe, A-lſe, c.

Verſtoß, m. -ſſes -ſſe (ogſaa -ßes), en liden Feil, Forſeelſe, Forſyndelſe, Buk, c.; et Misgreb; d. T. ein Pferd hat den -, vil ikke ſpiſe, uden at man veed Aarſagen hvorfor.

Verſtoßen, v. i. 1ſ n. m. h. ſtøde an, begaae en liden Feil, en Forſeelſe; ogſaa: ſich in etw.; afgjære, gjære nok. 2) a. forſtøde, udſtøde; d. T. eine S., feie ud, ſælge af Trang; fig. Einen, forſtyde, ſlaae Haanden af, udſtede; forbruge ved at ſtøde; -ßung, f. -en, Forſtødelſe, Ud-, Forſtyden, c.

Verſtrahlen, v. 1) n. m. ſ. ophøre at ſtraale. 2) a. udſende ſtraalende; udtomme ſtraalende.

Verſtreichen, v. i. 1) a. ſtryge op, forbruge ved Strygen; tilſtryge, tilſtoppe ved et paaſtreget Legeme. 2) n. m. ſ. ſtryge, ile, fare forbi; (iſær om Tiden).

Verſtreuen, v. a. ſtroe op, opbruge til Strøelſe; ſtroe bort, ſpilde ved at ſtroe; (foræld.) adſprede.

Verſtricken, v. a. ſtrikke op, forbruge til Strikning: alles Garn; indvikle i Snare, beſnære; (foræld.) ſammenſvarge ſig; (Sydt.) Einen, belægge med Arrest; -ckung, f. -en, Beſnærelſe, Indvikling, Hilding, c.

Verſtrömen, v. 1) a. udgyde ſtrømmevis. 2) n. m. ſ. fjerne, tabe ſig liig en Strøm; henſtrømme.

Verſtudiren, v. a. d. T. ſtudere bort, ſætte til ved Studeren.

Verſtufen, v. a. (i Bjergv.) mærke med indhugne Tegn.

Verſtummeln, v. a. lemlæſte, ſtamfere, ſtamſtære, afſtumpe: einen Baum -; die Wörter, forkorte urigtigt; d. T. ogſaa verſtümpeln; -lung, f. -en, L-lſe, Skamfering, Skamſtæring, c.

Verſtummen, v. n. m. ſ. forſtumme, blive ſtum; fig. pludſeligen ophøre at tale.

Verſtürzen, v. a. ſtyrte til, fylde, ſtjule ved at ſtyrte Noget i; -zung, f. -en, Tilſtyrtning, c.

Verſtutzen, v. a. ſ. Stutzen og Abſt-.

Verſuch, m. -es -e, Forſøg, n.: einen - machen, gjøre Forſøg, forſøge; -en, v. a. forſøge: ſmage: den Wein, die Speiſen; prøve, probere: ſein Glück in der Welt; es mit Einem; fig. ſich etw. -, ville erfare meget i Verden, iſær ved Reiſer; deraf verſucht, partic. forſøgt, ſom har megen Erfaring; (blot i theologiſt Skrivem.) friſte, ſtille paa Prøve; -er, m. -s pl. ſ. ſg. Friſter, -mand, c.; -erinn, f. -en, Friſterinde, c.; -ung, f. -en, Friſtelſe, c.

Verſudeln, v. a. opbruge, fordærve ved Sudleri.

Verſündigen, v. a. og ſich, forſynde: ſich an Einem; -gung, f. -en, F-lſe, c.

Verſüßen, v. a. forſøde; das Waſſer -, gjøre ferſt; -ßung, f. -en, F-lſe, c.

Vertagen, v. a. opſætte, udſætte til en anden Dag, til en vis Dag; forſomme den beſtemte Dag.

Vertändeln, v. a. d. T. fjaſe bort; ſpilde til Unytte; tilbringe med Fjaſen; ſich - (undert.) for ſich verplempern.

Vertanzen, v. a. dandſe bort.

Vertaumeln, v. a. tilbringe, forøde el. forgaae i Tummel.

Vertauſchen, v. a. bytte bort, ombytte; -ſchung, f. -en, Bortbytning, Om-, c.

Vertauſendfachen, -fältigen, v. a. tuſindfoldgjøre; gjentage, lade ſkee tuſinde Gange.

Verteufelt, aj. vulg. djævelſk, djævleblændt; meget liſtig, forſlagen; ofte blot: meget ſlem, bandſat.

Verteutſchen, ſ. Verd-.

Vertheidigen, v. a. forſvare (mundtlig, ſkriftlig og ved Magt og Vaaben): ſich; Einen vor Gericht; ſein Leben; -ger, m. -s pl. ſ. ſg. Forſvarer, c.;

Digitized by Google

-gung, f. ub. pl. Forſvar, n.

Vertheidigungs-anſtalt, f. -en, Forſvarsanſtalt, c.; -krieg, m. -es -e, F-krig, c.; -los, aj. f-les; -mittel, n. -s pl. ſ. sg. F-middel, n.; -rede, f. -n, F-tale, c.; -ſchrift, f. -en, F-ſtrift, n.; -ſtand, m. -es ub. pl. F-ſtand, c.; -waffen, m. -s pl. ſ. sg. F-vaaben, n.; -weiſe, aj. f-viis; -werk, n. -es -e, F-værk, n.

Vertheilen, v. a. fordele; uddele; -lung, f. -en, Fordeling, c.

Vertheuern, v. a. fordyre, opſtrue.

Verthulich, aj. overdaadig, lidt ødſel; -keit, f. -en, D-hed, c.

Verthun, v. i. a. forede, ſætte overſtyr; d. T. forbruge; (næſten foræld.) fordærve, gjøre ulykkelig.

Vertical, aj. vertikal, lodret.

Vertiefen, v. a. fordybe; gjøre dybt el. dybere; ſich in etw., indlade ſig for vidt i; -fung, f. -en, Fordybning, Fordybelſe, c.

Vertilgen, v. a. ødelægge, udrydde, udſlette; -gung, f. -en, Ø-lſe, U-delſe, U-telſe, c.

Vertrag, m. -es -äge, Forening, c., Fordrag, n., Pagt, Contract, c.; ofte: Forliig, n.; Overeenskomſt, c.

Vertragen, v. i. a. opſlide; brugeligere: abt-; bære bort (til et urigtigt el. ubekjendt Sted); d. T. bære, fordrage, taale, udholde: Hitze, Kälte; forſone, udſ-: Einen mit Eim.; zwei Perſonen; ſich mit Eim.; forliges, fordrage: ſich mit Eim. gut, ſchlecht ꝛc.; ſich mit Eim. -, enes med.

Verträglich, aj. fordragelig, omgængelig, ſom er god at omgaaes med, ogſaa vertragſam; (undert.) forſonlig; -keit, f. -en, F-hed, D-hed, c.

Vertragmäßig, aj. contractmæssig; efter Forliig; -keit, f. ub. pl. C-hed, c.

Vertrakt, aj. yderſt forvirret, forbiſtret, Pokkers.

Vertrauen, v. 1) n. m. h. Eim. el. einer S. el. auf Einen el. etw., forlade ſig paa, ſtole paa; (ſædvanligere: ſein Vertrauen darauf ſetzen). 2) a. Eim. etw., ſ. Anvert-; iſær: fortroe; ſich Eim., fortroe ſig til, aabenbare for; (foræld.) forlove, trolove.

Vertrauen, n. -s ub. pl. Tiltro, Tro, Tillid, Fortroſtning, c.; kein - zu Eim. haben, ingen Tro ſætte til hans Ord; Fortrolighed, c.; Eim. etw. im - ſagen; -svoll, aj. tillidsfuld.

Vertrauern, v. a. ſørge hen, ſørge bort.

Vertraulich, aj. fortrolig; -keit, f. [-en, F-hed, c.

Verträumen, v. a. hendremme, døſe bort.

Vertraut, aj. fortrolig; paalidelig, ſom man kan betroe ſig til; dog blot ſom av.; ſom har Deel i en Andens Hemmeligheder, fortrolig; -heit, f. ub. pl. F-hed, c.

Vertreiben, v. i. a. fordrive: Räuber; ſich el. Eim. die Zeit; Waaren -, affætte, ſælge; (hos Malerne) die Farben, drive ud, gjøre ſvagere og ſvagere; -bung, f. -en, Fordrivelſe, c.

Vertreten, v. i. a. fortræde, træde fordærvet: ſich den Fuß; træde fore og ſpærre: Eim. den Weg; træde istedetfor, træde i en Andens Plads; Einen, el. Eines Stelle, forrette hans Arbeide; fig. Einen el. Einen bei Eim., undſkylde, forſvare, gaae i Forbøn for; (foræld.) fordærve ved at træde; nedtræde; -ter, m. -s pl. ſ. sg. Fuldmægtig, Procurator, Advocat; Talsmand, Forbeder, c.; -tung, f. -en, Sondertrædelſe; Fuldmægtig-Forvaltning, c.; Forſvar, n.; Forbøn, Undſkyldning, c.

Vertrieb, m. -es ub. pl. Afſtræk, n., Affætning, c. (paa Varer).

Vertrinken, v. i. a. tilbringe med at drikke: die Zeit; forſomme, medens man drikker; ved Drikken fortære, (drikke op); ved Drikken fordrive: die Grillen.

Vertrocknen, v. n. m. ſ. borttørres, henterres; (undert.) forterres, henvisne.

Vertrödeln, v. a. ſælge ſom gamle, ubrugbare Sager; ſeie ud, ſælge paa en letſindig Maade; d. T. die Zeit -, døſe bort.

Vertrösten, v. a. d. T. Einen auf etw., fortroſte, faae til at haabe paa, og derved tilfredsſtille; (foræld.) forſikkre, forunde Sikkerhed; indgive Mod; -ſtung, f. -en, Fortroſtning, c., Haab, n.

Vertuſchen, v. a. forbruge til Tuſt, af Tuſk; tuſtere feil; fig. dølge, fordelge, fortie, hæle, forſtikke.

Verübeln, v. a. d. T. Eim. etw., tage ilde op, udlægge til det Værre, fortænke.

Verüben, v. a. forøve, begaae (noget Ondt); -bung, f. -en, F-lſe, c.

Verumſtändlichen, v. a. fortælle, fremlægge omſtændeligen, detaillere.

Verunedeln, v. a. forringe, vanzire, udſtømme; ſich -, vanzires, udſtømmes.

Verunehren, v. a. d. T. vanære; -rung, f. -en, V-lſe, c.

Veruneinigen, v. a. gjøre uenigt; ſich -, blive ueens; -gung, f. -en, Uenighed, c.

Verunglimpfen, v. a. Einen, fornærme (med Ord), forkleine, forulempe; bagvaſke, bagtale; -pfung, f. -en, Forulempelſe, Forkleinelſe, V-lſe, c.

Verunglücken, v. n. m. ſ. forulykkes; fig. mislykkes.

Verunheiligen, v. a. d. T. vanhellige; -gung, f. -en, V-lſe, c.

Verunreinigen, v. a. beſmitte, gjøre ureen; -gung, f. -en, V-lſe, c.

Verunruhigen, v. a. d. T. forure-

Digitized by Google

lige; -gung, f. -en, F-lſe, e.

Verunſtalten, v. a. vanſtade; vanzire; -tung, f. -en, V-lſe, e.

Veruntiefen, v. a. gjøre grundt, lavt Vande.

Veruntreuen, v. a. eine S., ved Utroſtab forvandſte, lade komme bort; -uung, f. -en, Forvandſtelſe, e.

Verunwilligen, v. a. ſich, blive uvillige paa hinanden, blive uvens.

Verunzieren, v. a. d. T. vanzire.

Verurſachen, v. a. foraarſage, forvolde: Einem viel Verdruß; (undert.) foranledige; -chung, f. -en, F-gelſe, F-delſe, F-gelſe, e.

Verurtheilen, v. a. domfælde, dømme (ſkyldig til Straf): Einen zum Tode; -lung, f. -en, D-lſe, Dom, e.

Vervielfaltigen, v. a. mangfoldiggjøre, multiplicere; ſich -, formere ſig; -gung, f. -en, M-lſe, Multiplication, e.

Vervollkommen el. -komnen, v. a. fuldkommengjøre, el. dog gjøre fuldkommnere; -mnung, f. -en, F-lſe, e.

Vervollſtändigen, v. a. fuldſtændiggjøre.

Vervortheilen, v. a. d. T. forfordele, beſvige, forurette; -lung, f. -en, F-lſe, V-lſe, F-lſe, e.

Verwachen, v. a. henvaage, tilbringe med at vaage: die Nächte; ſich -, ſkade ſig ved al for megen Vaagen.

Verwachſen, v. 1) n. m. ſ. forvoxe! voxe til; ſammenvoxe; voxe vanſtadt; iſær partic. verwachſen, forvoxet, ſkjev, puklet. 2) a. d. T. die Narben ꝛc., forvoxe, voxe bort, blive qvit med Væxten; ſeine Kleider, voxe fra.

Verwägen, ſ. Verwiegen.

Verwahren, v. a. forvare, bevare, gjemme, beſkytte: Einen; etw.; eine Thür mit Schlöſſern; ſich vor der Kälte; -rung, f. ud. pl. Forvaring, Bevaring, Beſkyttelſe, e.; -hrlich, av. (blot i Canc.) i Forvaring, forvarlig.

Verwahrloſen, v. a. forſemme, behandle ſtjødesløſt: ein Kind; ikke paſſe paa, omgaaes uagtſom med, ſaa at der flyder Skade af: das Feuer; -ſung, f. -en, F-lſe, Uagtſomhed, e.

Verwährt, partic. af det ellers ubrugelige v. verwähren, (blot i Retsſp. og Cancelliſtiil) hævdet; udleben (om Tiden).

Verwaiſen, v. n. m. ſ. blive Fader- og Moderløs; fig. (undert.) blive ene, forladt; uden Ven ꝛc.

Verwalten, v. a. forvalte: Eines Stelle, ein Amt; -tung, f. -en, Forvaltning, e.; -ter, m. -s pl. ſ. sg. Forvalter, e.

Verwandeln, v. a. forvandle; in etw., (foræld.) forandre, omſkifte; d. T. i den Talem. ſich im Geſichte -, forandre ſin Anſigtsfarve; -lung, f. -en, Forvandling, e.

Verwandt, aj. beſlægtet, paarørende: mit Einem - ſeyn; die -e, Slægtninge, Paarørende; (i mange Sammenſ.) Lem, Medlem, forbunden med ved fælles Levemaade, ved Religion ꝛc. og fig. ſom har lignende Beſtemmelſer og Egenſkaber: Kunſt-, Handels-, Glaubens-; er iſt mir mit hundert Thalern -, (ſjeldn.) ſkyldig; -ſchaft, f. Slægtſkab, Familieſkab, n.; ud. pl.; Beſlægtet, Paarørende, e.; pl. -en; -ſchaftlich, aj. Familie-, Slægtſkabs-.

Verwarnen, v. a. advare eftertrykkeligen; -rnung, f. -en, eftertrykkelig Advarſel, e.

Verwaſchen, v. i. a. vaſke op, forbruge til Vaſk; vaſke bort; tilbringe med at vaſke; ſladdre bort, tilbringe med at ſladdre; ved utidig Sladder bringe ud iblandt Folk; forſomme for Sladders Skyld.

Verwäſſern, v. a. ſpæde for ſtærkt med Vand.

Verweben, v. a. væve op, forbruge til Vævning; ſammenvæve, væve ind i; iſær fig.; -bung, f. -en, Sammenvævning, e.

Verwechſeln, v. a. vexle: Geld; bytte, tuſte: ein Ding mit einem andern; iſær: forvexle (af Feiltagelſe el. Ukyndighed); -lung, f. -en, Vexling, For-, e.

Verwegen, aj. forvoven, dumdriſtig; -heit, f. -en, F-hed, D-hed, e.

Verwehen, v. a. viſte bort, blæſe bort; tilblæſe.

Verwehren, v. a. Einem etw., med Magt hindre i, formene, forbyde, afværge.

Verweichen, v. i. og n. m. ſ. bløde for ſtærkt; blive alt for blød.

Verweichlichen, v. a. blødagtiggjøre, gjøre qvindagtig.

Verweigern, v. a. Einem etw., negte, afſlaae; -rung, f. -en, N-lſe, e., Afſlag, n.

Verweilen, v. n. m. h. og ſich, dvæle, tøve, bie, opholde ſig; -, n. -s ud. pl. Dvælen, Tøven, Bien, e.

Verweinen, v. a. d. T. ſich, forgræde ſig, udmatte ſig ved Graad; tilbringe gradende; udtemme ved Graad; lindre ved Graad.

Verweis, m. -es -e, Bebreidelſe, Forebaſtelſe, Irretſættelſe, e.; -en, v. i. a. henviſe; forviſe, viſe i Landflygtighed; fig. Einem etw., bebreide, foreholde, irretſætte; -ung, f. -en, Henviiſning, Forviiſning, Bebreidelſe, F-lſe, J-lſe, e.

Verwelken, v. n. m. ſ. viſne, falme.

Verwenden, v. i. a. vende bort: kein Auge von Einem; anvende, forbruge: ſein Geld, vielen Fleiß ꝛc. auf

etw.; sich für eine Person, eine S., opoffre sig, tale for, arbeide for; d. T. (undert.) vende om, vende paa den anden Side; -dung, f. -en, Vortvenden, Anvendelse; Forbøn, Anbefaling, Understøttelse, c.

Verwerfen, v. i. 1) n. m. h. (om nogle fiirfeddede Dyr) kaste (fede) for tidlig. 2) a. forkaste: sich, kaste feil; kaste sig lands; (om Bræder) koste sig, slaae sig; forlægge, kaste paa et urigtigt og tillige ubekjendt Sted; slænge omkring, paa en skjødesløs Maade bringe ud af Orden; kaste bort som ubrueligt; især fig. forskyde: Eines Meinung; -fung, f. -en, Forkastelse, c.; -flich, aj. forkastelig; ein -es Verhalten, lastværdig, fordemmelig; -flichkeit, f. ub. pl. Forkastelighed, c.

Verwesen, v. 1) n. m. f. forraadne, blive til Stov. 2) a. (undert.) ein Amt, beklæde, forvalte; -ser, m. -s pl. f. sg. (undert.) Forvalter, Vicarius, Fuldmægtig, c.; -slich, aj. forgængelig, forkrænkelig, forraadnelig; -slichkeit, Forgængelighed, F-hed, c.; -sung, f. -en, Forraadnelse, c.; (undert.) Forvaltning, c., Vicariat, n.

Verwetten, v. a. tabe i Væddemaal, vædde bort; ich will mein Kopf -, sætte mit Hoved paa; -ttert, aj. vulg. forbistret, forbandet, Pokkers, Fandens.

Verwichen, aj. afvigt, forgangen, forleden; som av. nylig.

Verwickeln, v. a. forvikle, ind-; forvirre; -lung, f. -en, Forvikling, Ind-; Forvirring, c.

Verwiegen, v. i. a. afveie, følge efter Vægten, udveie; sich, forveie, tage Feil i Vægten.

Verwildern, v. 1) n. m. f. forvildes, blive vild: das zahme Vieh -; der Acker -dert, forvoxer, bliver fuld af Ukrud; ein -dertes Gemüth, forvildet. 2) a. (sjeld.) gjøre vild, give et vildt Udseende; -rung, f. -en, Forvildelse, c.

Verwilligen, v. 1) n. m. h. (foræld.) samtykke, indvillige. 2) a. Einn. etw., bevilge; -gung, f. -en, Bevilgning, c.

Verwinden, v. i. a. (sjeld.) flette, slynge i hinanden; fig. forvinde: den Schaden; -dung, f. -en, Flætning, Forvindelse, c.

Verwirken, v. a. das Mehl, opælte, forbruge til Dei; sein Leben, forbryde; d. T. (undert.) etw., begaae, bedrive, forskylde; -kung, f. -en, Opæltning, Forbrydelse, Forskyldning, c.

Verwirklichen, v. a. virkeliggjøre; -chung, f. ub. pl. V-lse, c.

Verwirren, v. i. a. gjøre uredt, saa man hverken kan finde Begyndelse eller Ende; forvikle; forvirre; fig. bringe i stor Uorden; d. T. sich in el. mit etw., blande sig i, befatte sig noie med; Einen -rrt machen, forvilde, gjøre tvivlsom; -rrt, formænget, uordentlig, utydelig; ofte: forrykt, forvirret; -rrung, f. -en, Forvikling, Urede, Forvirring, c.

Verwischen, v. a. viske ud fra hinanden; udviske, viske bort.

Verwittern, v. 1) n. m. f. forvittres, hensmulre, opløses ved Luftens Indvirkning; (Jagtsp.) forsyne med den tilberlige Lokkemad.

Verwittwen, v. n. m. f. blive Enke; især partic. -ttwet: die -wete G., Enke af, salig G.; die -wete Königinn, Enkedronningen.

Verwöhnen, v. a. Einen, forvænne, forkjæle; -hntheit, f. ub. pl. Forvænthed, c.

Verwölfen, v. n. m. h. (Jagtsp.) [kaste for tidlig Unger.

Verworfen, aj. forkastet, forstudt; forvorpen, ryggesløs, nederdrægtig; -heit, f. ub. pl. Forvorpenhed, R-hed, N-hed, c.

Verworren, aj. formænget, forvirret; -heit, f. ub. pl. Forvirrethed, c.

Verwundbar, aj. saarlig, som kan saares.

Verwunden, v. a. saare: Einen, Einen Herz; beskadige: einen Baum; -dung, f. S-lse, V-lse, c.; ub. pl. Saar, n.; pl. -en.

Verwundern, v. a. f. Wundern; især: sich, sich über etw., forundre; -rung, f. ub. pl. Forundring, c.

Verwünschen, v. a. forbande, ønske Pokker i Vold; fortrylle, forhexe, forgjøre, -scht, aj. d. T. fordømt, forbandet, bandsat; -chung, f. -en, Forbandelse, Fortryllelse, c.

Verwürzen, v. a. krydre for stærkt.

Verwüsten, v. a. gjøre øde; fig. ødelægge, fordærve; -ster, m. -s pl. f. sg. Ødelægger, Fordærver, c.; -stung, f. -en, Ødelæggelse, Fordærvelse, c.

Verwüthen, v. n. m. h. (sjeld.) udrase, ophøre at rase.

Verzagen, v. n. m. h. forsage; opgive alt Haab, fortvivle; -gung, f. ub. pl. F-gelse, F-lelse, c.; -gt, aj. forsagt, modfalden, modløs, mistrøstig, fortabt; -gtheit, f. -en, Forsagthed, M-nhed, M-løshed, M-ighed, c.

Verzählen, v. a. fortælle, tælle feil; sich -, fortælle sig.

Verzahnen, v. 1) n. m. h. ophøre at faae Tænder. 2) a. fig. som et Konstord, forsyne med de fornødne Tænder.

Verzapfen, v. a. Bier, Wein -, udtappe, skjenke ud i det Smaa; (i Bygningsk.) sammenføie med Tapper; -pfung, f. -en, Udtapning, Sammenføining med Tapper.

Verzappeln, v. n. m. h. vulg. og fig.: Einen in der Noth - lassen, lade fortvivle, omkomme i sin Elendighed.

Digitized by Google

Verzärteln, v. a. forkjæle: ein Kind, ſich, ſeinen Leib; -lung, f. -en, Forkjæling, c.

Verzaubern, v. a. fortrylle; tylle bort.

Verzaunen, v. a. omgjerde, indſlutte med Gjerde; -unung, f. -en, Omgjerdning, c.; ogſaa: Gjerde, Hegn, n.

Verzechen, v. a. ſpire op.

Verzehenten, v. a. give, ſvare Tiende af; kaſte Lod om, hvem af ti Loddet ſkal træffe; decimere.

Verzehren, v. a. fortære, ſpiſe op; iſær fig.: ſein Vermögen, viel Geld; fortære, lidt efter lidt ødelægge: von dem Feuer verzehrt werden; ogſaa for abzehren, aus-; -brer, m. -s pl. ſ. ſg. Fortærer, Øder, c.; -rung, f. ud. pl. Fortæring, Fortærelſe; ogſaa d. T. en udtærende Sygdom, Tæring, c.

Verzeichnen, v. a. fortegne, tegne feil; ſich -, fortegne ſig; optegne, angive, opſtrive ſtykkevis, ſpecificere; -chniß, n. -ſſes -ſſe, Fortegnelſe, Specification, c.; -chnung, f. -en, Fortegning, Optegning, Optegnelſe, c.

Verzeihen, v. i. a. ſich einer S. (Gen.), afſtaae fra, afſige, renoncere paa; brugeligere: Verzicht darauf thun; Vim. etw., tilgive, forlade; undert. einer S. (Gen.); overh. ikke være vred paa, ikke tage ilde op; -hlich, aj. tilgivelig; -hung, f. ud. pl. Tilgivelſe, Forladelſe, c.

Verzerren, v. a. vanſkabe ved unaturlige Træk, forvrænge; -rrung, f. -en, Fordreining, Forvrængelſe, c.

Verzetteln, v. a. d. T. lade dratte klattevis, lidt hiſt og lidt her, ſpilde; fig. Geld -, klatte bort; forlægge, forkaſte.

Verzicht og -leiſtung, f. ud. pl. Afkald, Afſtaaelſe, c.; ſ. Verzeihen.

Verziehen, v. i. 1) a. ſich -, fortrække ſig, trække feil, iſær i viſe Spil; ein Kind, opdrage feil, optugte ilde; iſær fordærve ved utidig Eftergivenhed for Barnets Feiler; den Mund, fordreie, vrænge; (om Bræder ꝛc.), trække ſig, kaſte ſig, ſlaae ſig; ſich -, drage bort, trække bort; (om Skyerne, om en Byld ꝛc.), fordele ſig; (ſjeld.) opholde, holde tilbage, opſætte, forſinke, trække i Langdrag. 2) n. m. h. tove, vente, bie, dvæle, opholde ſig; die S. verzieht ſich, el. es verzieht ſich mit der Sache, den bliver langvarig; -hung, f. -en, Fordreielſe (Anſigtets); feil Opdragelſe.

Verzieren, v. a. udpynte, forſkjenne; -rung, f. -en, Udpyntning, Forſkjennelſe, Zirat, c.

Verzimmern, v. a. fortømre, forſyne med fornødent Tømmerværk; iſær i Bjergv.

Verzinnen, v. a. fortinne; -nnung, f. -en, Fortinning, c.

Verzinſen, v. a. forrente, betale Renter af; -ſung, f. -en, Forrentning, c.

Verzögern, v. a. forhale; iſær eine S., opholde utilbørlig; -rung, f. -en, Forhaling, c.

Verzollen, v. a. fortolde, give Told af; -llung, f. -en, Fortolding, c.

Verzucken, v. a. (Sydt.) hentykke.

Verzuckern, v. a. d. T. ſukkre for meget.

Verzuckung, f. -en, Trækken, Riven og Sliden i Lemmerne.

Verzug, m. -es ud. pl. Forhaling, Opſættelſe, c., Ophold, n.

Verzweifeln, v. n. m. h. opgive alt Haab, fortvivle: an einer S.; -felt, partic. ſom aj. fortvivlet, forbandet ſtem, gal og forvirret: es iſt eine -e S. um (med) die Liebe; -felung, f. -en, Fortvivlelſe, c.; -felungsvoll, aj. fortvivlelſesfuld.

Verzwicken, v. a. knibe af fortil, ſtudſe; -ckung, f. -en, Studsning, c.

Veſper, f. d. T. Midaften, c., Tiden henimod Aften, ud. pl.; Aftenſang, c. pl. -n; -brod, n. -es ud. pl. Midaftensmad, c.; -n, v. n. m. h. ſpiſe Midaftensmad; -prediger, m. -s pl. ſ. ſg. Aftenſangspræſt, c.; -predigt, f. -en, Aftenſang, c.; -zeit, f. ud. pl. Midaftenstid, Eftermiddagstid, c.

Veſt, aj. (forældr.) faſt; endnu blot fig. for: mandhaftig, og blot ſom Titel til Riddere og ridderlige Perſoner.

Veſtalinn, f. -en, Veſtalinde, c.

Veſuv, m. -s ud. pl. Veſuv (det ildſprudende Bjerg).

Veteran, m. -s -e, Veteran, c.

Vettel, f. -n, vulg. Taſte, Skjege, Teiſe, c.

Vetter, m. -s -n, Fætter, c.; Sødſtendebarn, n.; enhver Beſlægtet, ſom ikke er Fader, Broder el. Svoger; -lich, aj. fætterlig; -ſchaft, f. ud. pl. Fætterſtab, n.

Vexiren, v. a. d. T. forurolige, bryde, gjøre Beſvær, have til Bedſte, fixere; -irerei, f. -en, Foruroligelſe, c., Bryderi, n., Beſvær, c., Drilleri, n., Fixeren, c.

Vezier, m. -s -e, Vezler c.

Vicar, m. -s -e, Vicar, Vicarius, c.; -iat, n. -s -e, Vicariat, n.; -iren, v. a. vicariere.

Vice, indecl. og blot i Sammenſ.: Vicekönig, -kanzler ꝛc., Viſekonge, -kantsler, c. ꝛc.

Victorie, f. -n, Victorie, c.

Victualien, pl. ud. ſg. Victualier, Spiſevare.

Vidimiren, v. a. (i Retsſp.) vidimere el. fidemere, bevidne, bekræfte.

Vieh, n. -es -e, Fæ, n., umælende Dyr; fig. et meget dumt el. meget ſandſeligt Mſke.; iſær: Qvæg, Kreatur, n.

Digitized by Google

Vieh-arzenei, f. -en, Lægemiddel for Qvægsygdom; -arzeneikunst, f. ud. pl. Veterinærvidenskab, c.; -arzt, m. -es -ärzte, Dyrlæge, c.; -dieb, m. -es -e, Qvægtyv, c.; -handel, m. -s ud. pl. Qvæghandel, c.; -hirt, m. -en -en, Qvæghyrde, c.; -hof, m. -es -öfe, Qvægfold, c.; -isch, aj. fæist (hoist ufornuftig, dum og sandselig); -magd, f. -ägde, en Pige, som passer Kreaturene, Malkepige, c.; -markt, m. -es -ärkte, Qvægmarked, Qvægtorv, n.; -seuche, f. -n, Qvægsyge, c.; -stall, m. -es -älle, Fæstald, c.; -weide, f. -n, Vang, c., Overdrev, n.; -zucht, f. ud. pl. Qvægavl, c.

Viel, aj. megen, meget, pl. mange: 1) som aj. a) med Subst., hvor det deklineres som et andet aj. uden Artikel, men bliver dog ogsaa i d. T., naar intet Pronomen staaer foran, uforandret i Nom. og Acc.: Eim. - Freude machen; - Reichthümer besitzen; ofte har det ogsaa Gen. hos sig: es giebt der Leute viel; viel Redens machen; i sg. staaer det ogsaa hyppigt for: meget stor; undert. har det ogsaa i sg. den bestemte Artikel foran. b) uden Subst., dog med Hensyn til et, og altid uden Artikel, meget, en stor Mængde af en vis, bestemt Ting. 2) som av. i de samme Bem.; gleich -, ligemeget, ligegyldigt; - foran Comparativus forhoier Bem.: - lieber, - besser, meget, langt hellere, bedre.

Viel-artig, aj. mangeartet; mangehaande; -artigkeit, f. ud. pl. M-hed, c.; -ästig, aj. mangegrenet, grenefuld; -deutig, aj. som kan forstaaes i mange Betydninger, tages i mange Meninger; -eck, n. -es -e, Mangekant, Polygon, c.; -eckig, aj. mangekantet; -erlei, aj. indecl. mangeslags, mangehaande; -fach, aj. mange Gange, mangefold; -fältig, aj. mange Gange, mangefold; især fig. hyppig, ofte, mangfoldig; -fältigkeit, f. ud. pl. Mangfoldighed, c.; -färbig, aj. mangefarvet; -fraß, m. -es -e, Jerv, c. (Pattedyr); (foragt.) Fraadser, c., et Mske. el. Dyr, som æder usædvanlig meget; -fräßig, aj. graadig, slugen; -fräßigkeit, f. -en, G-hed, S-hed, c.; -fuß, m. -sses -üsse, Tusindbeen, c., et Dyr især et vist Insect med mange Fødder; -füssig, aj. mangefødet; -geliebt, aj. heitelsket (blot i Titler og Taler); -götterei, f. ud. pl. Fleergudseri, n., Polytheismus, c.; -häutig, aj. med mange Skind el. Hinder; -heit, f. ud. pl. (sjeld.) Fleerhed, Mængde, c.; -jährig, aj. mangeaarig; -mal el. -s, av. mange Gange, ofte; -malig, aj. ofte gjentagen, hyppig; -männerei, f. ud. pl. Polyandrie, n.; Ægteskab mellem een Kone og flere Mænd paa eengang; -mehr, 1) av. (undert.) mere. 2) cj. meget mere, langt meer, langt heller, snarere; -seitig, aj. mangesidet; fig. mangesidig; -seitigkeit, f. ud. pl. M-hed, M-dighed, c.; -silbig, aj. med mange Stavelser; -stimmig, aj. med mange Stemmer; -theilig, aj. som bestaaer af mange Dele; -vermögend, aj. megetformaaende; -weiberei, f. ud. pl. Polygamie, Fleerkoneri, n.; -weniger, cj. langt mindre, meget mindre; -wissend, aj. som veed meget, som har mange Kundskaber; spræng lærd.

Vielleicht; av. maaskee, kanskee, muligen.

Vier, M-Tal, fire. Med et Subst. er det indecl., men uden Subst. har det i Nom. og Acc. (undert.) viere og i Dat. vieren.

Vier, f. -en el. -e, f. -n, Fire, c.: Talfiguren, Firtallet; Kortbladet, Firen; der -er.

Vier-beinig, aj. firbenet; -dräthig, aj. firtraadet, firrundet; -eck, n. -es -e, Firkant, c.; -eckig, aj. firkantet; ogsaa viereckt; fig. firstaaren; -erlei, aj. indecl. fire Slags; -fach, aj. firefold, firedobbelt; (forald.) -fältig; -fürst, m. -en -en, (i Bibelen) Fjerdingsfyrste, c. (som kun herskede over den fjerde Deel af det jødiske Land); -füßig, aj. firfødet; -gesang, m. -es -e, firstemmig Sang; -groschenstück, n. -es -e, Firgroschen, c.; -jährig, aj. fireaarig, fire Aars; -kantig, aj. firkantet; -ling, m. -es -e, et Hele, som bestaaer af 4 Enheder, Fjerdedeel, Fjerding, Qvart, c.; en Skillemynt, som gjelder 4 Penninge; -mal, av. bedre: vier Mal, fire Gange; -malig, som skeer fire Gange, fire Gange igjentaget; -pfünder, m. -s pl. s. sg. Firepundinger, c.; -pfündig, aj. firepundig; -schrötig, aj. firkantet, spaltet i fire Dele; fig. vulg. firstaaren, stærk og plump af Lemmer; overh. for: plump og grov; -seitig, aj. firesidet; -sitzig, aj. firsædet; -spaltig, aj. firspaltet; -spännig, aj. med fire Heste for; -tägig, aj. som varer fire Dage, fire Dages; das -e Fieber, fjerdedags; -te, O-Tal, fjerde; -tens, av. for det fjerde; -thalb, av. halvfjerde (3½); -theil, n. -es -e, s. Viertel; -theilen, v. a. dele i fire Dele; især: partere (en Maade at straffe Forbrydere paa); -theilig, aj. som bestaaer af fire Dele; -theilung, f. -en, Delen i fire Dele; især Partering, c. (en Misdæders); -ung, f. -en, Cirkelens Qvadrering; (undert.) Firkant, Qvadrat, c.; -zehn, M-Tal, indecl. fjorten; -zehner, m. -s pl. s. sg. et Hele bestaaende af 14 Eenere; -zehnte, O-Tal, fjortende; -zehntehalb, aj. (indecl.) halvfjortende; -zig, M-

Tal, indecl. fyrgetyve; -ziger, m. -s pl. ſ. sg. et Medlem af et Collegium paa 40 Perſoner; et af 40 Genere beſtaaende Hele; iſær: en Mandsperſon mellem 40 og 50 Aar; om et Fruentimmer i den Alder bruges -ziegerinn, f. -en; -zigſte, D: Tal, fyrgetyvende.

Vieren, v. a. quadrere.

Viertel, n. -s pl. ſ. sg. Fjerdepart, Qvart, Fjerding, c., fire Dele; Qvarteer, n. (¼ Alen; ¼ Time og Maanesſtiftet).

Viertel-elle, f. -n, Qvarteer, n. (¼ Alen); -jahr, n. -es -e, Fjerdingaar, n.; -jahrig, aj. Fjerdingaars-, et Fjerdingaar gammel; -jahrlich, aj. Fjerdingaars-, ſom ſteer hvert Fjerdingaar; -meile, f. -n, Fjerdingmiil, c.; -n, v. a. d. T. ſ. Viertheilen; -note, f. -n, Fjerdedeelsnode, c.; -pfund, n. -es pl. ſ. sg. Fjerdingpund, n., Fjerding, c.; -pfündig, aj. Fjerdingpunds-, ſom veier et Fjerdingpund; -bauer, m. -s -n, (n. St.) Bonde paa en Fjerdingsgaard; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Qvarteermeſter; en Berger, ſom har Opſigt med viſſe Dele af Politibeſtyrelſen i en Fjerdedeel af Staden; -ston, m. -es (i Muſiken) Fjerdedeelstone, Fjerdedelen af en Takt; -ſtunde, f. -n, Qvarteer, n. (¼ Time); -ſtündig, aj. ſom varer et Qvarteer.

Vigilie, f. -n, Vigilie, c. (i den katholſke Kirke).

Vigilant, aj. vigilant, vagtſom.

Vigiliren, v. n. m. h. auf etw., vigilere, være opmærkſom paa.

Vignette (l. Winjette) f. -n, Vignette, n.

Viole, f. -n, Fiol, c. (forſkjellige Slags Inſtrumenter med Strenge) ogſaa: die Viola; Fiol, c. (Blomſt) iſær: Martsfiol.

Violett, aj. fiolet.

Violine, f. -n, Fiolin, c.; -liniſt, m. -en -en, Fiolinſpiller, Fioliniſt, c.; -lon, m. -s -s, Bas, Basfiol, c.; -loncell (l. Wiolongſchell) n. -es -e, Fiolonſel, Basfiolin, c.; -loncelliſt, m. -en -en, Fioloncelliſt, c.; -loniſt, m. -en -en, Basſiſt, c.

Viper, f. -n, Hugorm, c.; (undert.) Ogle, Otterſlange, c., men iſær en ſaadan Art giftige Slanger, ſom føde levende Unger.

Virtuoſe, m. -n -n, Virtuoſe, c.

Viſir (-ſier), n. -es -e, Viſir, n.: (i nogle Tilfælde) det, hvorigj- man ſeer; iſær Gitteret paa Hjelme; Kornet paa et Skydegevær, hvorigj- man ſigter; das Viſirkorn; vulg. Synet, godt Sigte, Anſigtet.

Viſiren, v. a. auf etw., ſigte; ſig. udmaale et Fads Indhold; deraf die Viſirkunſt, das -maß, der -ſtab; beſtrive og forklare efter Konſtens Regler et Vaabens Dele og Figurer.

Viſirer, m. -s pl. ſ. sg. Juſterer, en edſvoren Mand, ſom viſerer Viinfade; der Wein-.

Viſitation, f. -en, Viſitation, Beſigtelſe, Underſøgelſe, c., iſær Huusunderſøgelſe af Retten.

Viſite, f. -n, Viſite, c., Beſøg, n.

Viſitiren, v. a. viſitere, beſigte, underſøge, gjennemſøge.

Viſpern, v. a. og n. ſ. Fliſpern.

Vitriol, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Vitriol, c.

Vitriol-erde, f. -n, Vitrioljord, c. (ſom indeholder Vitriol); -erz, n. -es -e, Vitriolerts, c.; -geiſt, m. -es -er, Vitriolſpiritus, c.; -hütte, f. -n, Vitrielhytte, c. (hvor Vitriol tilberedes); -iſch, aj. vitriolagtig; ſom indeholder Vitriol; -öl, n. -es -e, Vitriololie, c.; -ſäure, f. -n, den mineraliſte Syre, ſom er Vitriolen væſentlig; Vitriolſyre, c.; -ſieder, m. -s pl. ſ. sg. Vitriolſyder, c. (ſom bereder Vitriol af Ertſen); -ſiederei, f. -en, og -werk, n. -es -e, ſ. -hütte.

Vizdom el. Vicedom, m. -es -e, (fordum) Viceregent, Vicherre, c.; (nu undert.) Statholder, Beſtyrer over et geiſtligt Gods; -ei, f. Vizthum, n. ſammes Embede.

Vließ, ſ. Fließ.

Vocal, m. -es -e, Vocal, Selvlyd, c.

Vocativ, m. -es -e, Vocativ, c.

Vogel, m. -s -ögel, (Dim. Vögelchen, n. -s pl. ſ. sg.) Fugl, c.; iſær de vildt levende; ogſaa en Fugl af Træ, at ſkyde til; ſig. Menneſke, n., Skalk, c.: ein loſer, liſtiger, leichtfertiger ꝛc. -.

Vogel-bauer, n. ſ. Käfich; -beerbaum, m. -es -äume, Rønnebærtræ, n., Røn, c.; -beere, f. -n, Rønnebær, n.; -dunſt, f. Spurvehagel, c.; -falke, m. -n -n, Spurvehøg, c.; -fang, m. -es ub. pl. Fuglefangſt, c.; -fänger, m. -s pl. ſ. sg. d. T. ſ. -ſteller; -flinte, f. -n, Fuglegevært, Hagelbøſſe, c.; -flug, m. -es ub. pl. Fuglefligt, c.; -frei, aj. fredløs; -geſang, m. -es ub. pl. Fuglefang, c.; -hecke, f. -n, ſ. Hekke; -herd, m. ſ. Herd; -kirſche, f. -n, Fuglekræge; vildt Kirſebærtræ, n.; -leim, m. -es -e, Fugleliim, c.; -neſt, n. -es -er, Fuglerede, c.; -pfeife, f. -n, ſ. Locke; -ſcheuche, f. -n, Fuglekræmſel, c.; -ſchießen, n. -s pl. ſ. sg. Fuglekydning, c. (for Fornøielſe efter en Træfugl); -ſpieß, m. -es -e, Fuglekjid, n.; -ſtange, f. -n, Fuglegtang, c.; -ſtellen, n. -s ub. pl. Fuglefangſt med Garn, Fælder ꝛc.; -ſteller, m. -s pl. ſ. sg. Fuglefanger, c.; -ſtrich, m. -es ub. pl. Fugletræk, n., Fuglenes Bortdragen i Efteraaret og Tildagekom-

men om Foraaret; Tiden, naar dette sædvanligen skeer; -wicke, f. ud. pl. Fuglevikke, en Art vild Vikke, c.

Vogler, m. -s pl. s. sg. (foræld.) s. Vogelsteller.

Vogt, m. -es -ögte, (n. St.) Foged, c.: (fordum) Beskytter, Sagfører, Advocat, c.; (nu undert.) Formynder, Curator; Statholder, Amtmand, Bestyrer, c.; Præses i en Ret; Forvalter paa et Gods; Foged, c. (paa Landet); -ei, f. -en, Fogderi, n., en Fogeds Bolig, Embede, Værdighed ꝛc.; -eilich, aj. som hører til en Fogeds Værdighed, Magt og Embedsdistrict.

Volk, n. -es, Folk, n.: 1) ud. pl. Familie, (foræld. undert. i Spøg) das Völkchen, Huusegne; vulg. Soldater; en Mængde Mstr. tilsammen paa eet Sted; ein - Rebhühner, en Flok; d. T. Mængden, den store Hob, den laveste Folkeklasse. 2) pl. Völker, Nation, c., Folkeslag, n.

Volk=arm, aj. lidet befolket; -gefällig, aj. behagelig for Folket, populair; -gefälligkeit, f. ud. pl. Popularitet, c.; -leer, aj. folketom; -mäßig, aj. forstaaelig for Folket; -reich, aj. folkerig.

Völker=recht, n. -es ud. pl. Folkeret, c.; -schaft, f. -en, Folkeslag, Folkefærd, n., Nation, c.; -wanderung, f. -en, Folkevandring, c.

Volks=auflauf, m. -es -äufe, Folkeopleb, n.; -aufruhr, m. -s ud. pl. Folkeoprør, n.; -fest, n. -es -e, Folkefest, c.; -freund, m. -es -e, Folkeven, c.; -gunst, f. ud. pl. Folkegunst, c.; -lied, n. -es -er, Folkesang, c.; -redner, m. -s pl. s. sg. Folketaler, c.; -sage, f. -n, Folkesagn, n.; -thum (Volkthum) n. -es ud. pl. Folkets Eiendommelighed; -thümlich, aj. overensstemmende med Folkets Eiendommelighed, national; -thümlichkeit, f. ud. pl. Nationalitet, c.; -tracht, f. -en, Folkedragt, Nationaldragt, c.; -versammlung, f. -en, Folkeforsamling, c.

Volkthum, -thümlich, -thümlichkeit, s. Volks=.

Voll, (-er, -este el. -ste) aj. fuld, fuldt: ein -es Glas; das Glas ist - von Wein, el. sædv. - Wein; saaledes ogsaa i Sammensætn.: kummervoll ꝛc.; ligel. med Gen.: -süßen Weines; saaledes ogsaa i Sammensætn.: segensvoll ꝛc. Naar Gen.-Endelsen mangler ved Navneord, saa pleier man at føie Stavelsen er til voll: -er Schlaf, istdf. voll Schlafes; fig. fuld: vulg. drukken, beskjenket, beruset; (undert.) fuldkommen, ganske fuldstændig, heel; være fuld af Noget, bestæftige alle sine Aandskræfter dermed, og yttre dette. I Sammensætn. med nogle Verber er - uadskillelig, følgelig uden Tone, og taales ogsaa ikke Forsegelsesstavelsen ge.

Voll=ährig, aj. fuldaxet, som har fulde Ax; -auf, av. d. T. fuldt op, i Overflodighed; -blütig, aj. fuldblodig; -blutigkeit, f. ud. pl. F-hed, c.; -bringen, v. i. a. fuldbringe, -ende, -fere; -bringung, f. -en, F-gelse, F-delse, F-relse, c.; -bürtig, aj. (i Retssp.) -e Geschwister, Heelsødskende, kjødelige Sødskende; -bürtigkeit, f. Slægtskab som Heelsødskende; -enden, v. a. fuldende, bringe til Ende; fig. (i Theol.) fuldkomme, bringe til Fuldkommenhed; -endung, f. -en, F-lse, c.; -ender, m. -s pl. s. sg. Fuldender, Fuldfører, c.; -ends, av. d. T. alt, altsammen, ganske, reent; endogsaa, desuden endnu, oven i Kjøbet; -führen, v. a. fuldføre, -ende, bringe i Stand; -führung, f. -en, F-lse, c.; -gültig, aj. fuldgyldig; -gültigkeit, f. -en, F-hed, c.; -heit, f. ud. pl. (sjeld.) Fuldstab, Drukkenskab, c.; -jährig, aj. myndig; -jährigkeit, f. ud. pl. M-hed, c.; -kommen, aj. blot fig. fuldkommen; egentligen blot om Gud, men bruges dog ogsaa om Mstr. og menneskelige Ting, og staaer da ofte d. T. for ganz, heel, dygtig, ypperlig; d. T. (undert.) fuldkommen: heel, uforkortet, ubeskadiget; fuldstændig, fuldtallig; fyldig, tyk, corpulent; (om Klædningsstykker og lignende Ting) som har den tilbørlige Vidde og Sterrelse; -kommenheit, f. -en, Fuldkommenhed, c.; -kraft, f. ud. pl. fuld Kraft, c.; -macht, f. -en, Fuldmagt, c.; -mond, m. -es ud. pl. Fuldmaane, c.; -ständig, aj. fuldstændig; -ständigkeit, f. ud. pl. F-hed, c.; -stimmig, aj. (i Musiken) fuldstemmig; -stimmigkeit, f. ud. pl. F-hed, c.; -strecken, v. a. fuldbyrde, udføre: ein Urtheil; -streckung, f. -en, F-lse, U-lse, c.; -tönig, aj. fuldtonende; -wichtig, aj. fuldvægtig; -wichtigkeit, f. ud. pl. F-hed, c.; -wort, n. -es -e, (n. St.) Fuldmagt; især Bevilgning, c., Samtykke, n.; -zählig, aj. fuldtallig; -zähligkeit, f. ud. pl. F-hed, c.; -ziehen, v. i. a. fuldbyrde, iværksætte, udrette: Eines Befehl; -ziehung, F-lse, J-lse, c.; -zieher, m. -s pl. s. sg. Fuldbyrder, Iværksætter, c.

Völlerei, f. ud. pl. Fylderi, n.; umaadelig Drikken.

Völlig, aj. (undert.) fuld, fuldstændig, ganske, aldeles; d. T. (om Mstr.) fyldig, tyk, corpulent; -keit, f. ud. pl. Fyldighed, c.

Volontär (l. Wolongtär), m. -s -s, [Volontær, c.

Volte (l. Wolte), f. -n, Volte, c.

Vom, sammentrukket af von og dem, s. Von.

Vomitiv, n. -es -e, Vomitiv, Brækmiddel, n.

Von, præp. med Dat. af, fra, em: - dem Dache fallen; fig. i mange Tilfælde og særegne Talem. f. Ex. ein Mann vom Stande, von Vermögen; ein Teufel - einer Frau; klein - Person; der König - Preußen; Herr - Falkenberg; Die Frau - Adlerfeld, Fru von A.; wir sind - (fra, paa) allen Seiten umringt; - Tag zu Tag, Dag fra Dag; - ganzem Herzen, af ganske Hjerte; von Herzen gern, hjerteligen (hjertens) gjerne; i visse Talem. undert. med Gen.: - Amtswegen, paa Embedsvegne; - Rechts wegen, med Rette; - Alters her, fra gammel Tid af; ich kaufe das von dem Krämer A., hos; - etw. sprechen, tale om; -außen, av. uden fra; -dannen, av. derfra, affted, bort; - einander, av. fra hinanden, hver for sig; af hinanden; - ferne, av. langt fra, langt borte; - innen, av. indenfra; - neuem, av. paa ny, fra ny af; - nun an, av. fra nu af; - oben, av. ovenfra; - unten, av. nedenfra; - vorn, av. forfra, paa ny.

Vonnöthen, av. (blot med seyn og haben) fornøden, nødvendig, behov.

Vor, 1) præp. med Dat. og Acc. for, af, fremfor. Paa Spørgsmaalet wovorben? betegnende en Bevægelse eller Retning med en Tings forreste Deel bruges - med Acc., men i alle andre Tilfælde med Dat. f. Für 2. Vor brugt fig. staaer blot i Dat.: - allen Dingen; sicher seyn - Dieben; sich - den Gespenstern fürchten; - Freuden außer sich, af Glæde; - dem Thore geben, udenfor; - Zeiten, tilforn; - Hunger sterben, dee af Hunger; - Alters, fordum, fra umindelige Tider; - Nachts, - Abends, for Natten, for Aftenen, ere adverbiale Talemaader; - diesem, f. Vordem. 2) av. (forald.) for, forud, forhen, fordum, tilforn. 3) Partikel i Sammensf. med alleslags Ord, især med Verb., hvor - er adskillelig og beholder Tonen.

Vorabend, m. -es -e, Helligaften, c.

Voraeckern, v. a. Eim., foreploie: for at lære en Anden; komme foran en Anden ved at ploie hurtigere.

Vorältern, pl. ud. sg. Forfædre.

Voràn, av. foran, især blot med Verb.: - gehen, reiten, fahren ꝛc.

Vorarbeit, f. -en, et foregaaende, forberedende Arbeide; -en, v. a. Eim., arbeide hurtigere, komme foran ved Arbeide; give Exempel el. Underviisning ved Arbeidet; sich, Eim., arbeide forud (til Vinding i paafølgende Arbeide).

Vorarten, v. a. ploie en Ager tredie Gang.

Vorauf, av. d. A. (undert.) foran, især: foran op.

Voraus, av. forud: (med Hensyn til Stedet) foran, (til Tiden) i Forveien, for den bestemte Tid; fig. etw. - setzen, forudsætte; viel von Andern - haben, forud fremfor.

Voraus, n. (indecl.) Forlod, n. (især ved Arv); fig. Forspring, Fortrin, n. (fremfor Andre); sich ein - nehmen, fremhæve sig, som var man fortrinligere end Andre.

Voraus-bezahlung, f. -en, Forudbetaling, c.; -setzung, f. -en, Forudsætning, c.; -sicht, f. ud. pl. Forudseen, c. (og adskillige flere saadanne Sammensf., som saaledes oversættes).

Vorbauen, v. a. bygge foran (for at afholde el. hindre); fig. einem Dinge, forebygge; -uung, f. -en, Forebyggelse, Forhindring, c.; -uungsmittel, n. -s pl. f. sg. Forebyggelsesmiddel, Præservativ, n.

Vorbedacht, m. -es ud. pl. Overlæg, n.; velberaadt Hu; sædv. kun med mit og ohne; -dächtig, aj. vel overlagt, forud betænkende.

Vorbedeutung, f. -en, (af det usædv. vordeuten og -bedeuten, forud betyde, varsle) Forudbetydning, Forvarsel, Anelse, c.

Vorbedingung, f. -en, Forudbetingelse, c.

Vorbeding, m. -es -e, og -ung, f.

Vorbehalt, m. -es -e, Forbehold, n., Undtagelse, Betingelse, c.; -en, v. i. a. sich etw., forbeholde; undert. for vorenthalten, f. dette Ord; -ung, f. -en, F-lse, c.; -hältlich, aj. forbeholdende, med Forbeholdenhed.

Vorbei, av. d. A. forbi: (om Stedet) ved Verb. geben, reiten, schiffen, schießen ꝛc.: bei el. vor Einem - gehen; Einen - gehen, fig. overgaae; (om Tiden) til Ende, ude, omme. I begge Bem. ogsaa vorüber.

Vorbeigehen, n.; im -, i Forbigaaende; -hung, f. -en, Forbigaaelse, Tilsidesættelse, c.

Vorbemeldet, aj. (Canc.) forommeldt.

Vorbenannt, av. (Canc.) forbenævnt, ovennævnt.

Vorbereiten, v. a. forberede; -tung, f. -en, F-lse, c.

Vorbericht, m. -es -e, Forerindring, c., kort Fortale til en Bog.

Vorbesagt, aj. s. Vorbenannt.

Vorbescheid, m. -es -e, Varsel, Stævning, c. (at møde for Retten); en forelobig Bescheid; (i Sachsen) Indkaldelse til Forligelsescommissionen; -en, v. i. a. varsle, stævne, indkalde for Retten; give forelobig Besked; -ung, f. -en, Varslen, c.

Vorbestimmung, f. s. Vorher-; -s-glaube, m. -ns ud. pl. Tro paa Forudbestemmelse, Prædestination, c.; -s-lehre, f. ud. pl. Lære om Forudbestemmelse, Determinismus, c.

Vorbeten, v. a. Einen, bede i Ens Nærværelse, for at han skal sige Bønnen

efter, eller tage Mønster deraf; fig. (foragtl.) foresige, hvad man vil, en Anden skal sige efter.

Vorbeugen, v. a. bøie forover; fig. einer S., forebygge; -gung, f. -en, Forebyggelse, c.

Vorbewußt, m. -es ub. pl. Vidende, Forud-, n.; blot med præp. mit, ohne ꝛc.; sædv. das Vorwissen.

Vorbiegen, v. i. a. bøie fremad.

Vorbieten, v. i. a. stævne, citere.

Vorbild, n. -es -er, Forbillede, n.: et til Efterligning for en Anden fremstillet Billede; fig. (sjeld.) Mønster, Exempel, n.; -en, v. a. afbilde, foretegne, fig. blende; især: forebilde, forestille, forud betegne; -lich, aj. forbildelig, mønsterlig, som er til Forbillede.

Vorbinden, v. i. 1) a. binde for sig, tage Noget for Underlivet. 2) n. m. h. Eim., binde Negene ved Høstning hastigere end en Anden; Eim. etw., binde i Ens Nærværelse, for at lære ham det.

Vorbitte, f. s. Fürbitte.

Vorblasen, v. i. a. Eim. etw., foreblæse (paa et Instrument); Eim., blæse hastigere.

Vorbohren, v. a. bore for (med et mindre Boer); Eim., bore hastigere.

Vorbote, m. -n -n, Forbud, n.; især fig. et Tegn paa noget Forestaaende.

Vorbringen, v. i. a. bringe frem; bedre herbei bringen; især fig. forebringe, foredrage, yttre i Tale; (forald.) frembringe, bringe til Virkelighed; -gung, f. -en, Forebringelse, Frembringelse, c.

Vorbühne, f. -n, den forreste Deel af Skuepladsen, Proscenium, n.

Vordach, n. -es -ächer, Tagstæg, n.

Vordem, av. (bedre: vor dem) fordum, tilforn, i forrige Tider.

Vorder (der, die, das -e, -ste) aj. For-, foran, forrest, fremmest, (fremmerst). Saaledes ogsaa i Sammens.: der -arm, Forarmen; die -brust, Forbrystet; der -bug, Forboven; -bühne, f. s. Vorbühne; -fuß, m. Forbenet (paa Dyr, men paa Mstr. Forfoden, Overdelen af Foden over Tæerne); das -gebäude, Forbygningen; das -gebirge, Forbjerget; das -glied, det forreste Led; det forreste Geled; der -grund, Forgrunden; das -haar, Forhaaret; die -hand, den forreste Deel af Haanden; das -haupt, Forhovedet; das -haus, Forhuset; der -hof, Forgaarden; das -leder, Forlæderet; der -mann, Formanden; der -mast, Formasten; der -satz, Forsætningen; der -segel, Forseilet; der -sitz, Forsædet; det forreste Sæde; das -stück, det forreste Stykke; der -theil, den forreste Deel; das -viertel, Forfjerdingen; der -zahn, Fortanden.

Vordrängen, v. a. Einen, sich, trænge fremad; -gung, f. -en, Fremtrængen, c.

Vordringen, v. i. n. m. s. trænge fremad; -gung, f. -en, Trængen fremad.

Voreilen, v. n. m. s. ile fremad; Eim., komme hastig foran.

Voreilig, aj. overilet, alt for ilfærdig; -keit, f. -en, D-hed, c.

Voreinnehmen, v. i. a. forud indtage; -eingenommenheit, f. ub. pl. Forudindtagenhed, c.

Voreltern, s. Vorältern.

Vorempfinden, v. a. fornemme forud, have Anelse om.

Vorende, n. -s -n, det nærmest Veien liggende Stykke af en Mark, som er udyrket.

Vorenthalten, v. i. a. Eim. etw., forholde, holde uberettiget tilbage; -tung, f. -en, F-lse, Tilbageholdelse, c.

Vorerinnern, v. a. (sjeld.) forerindre, minde forud; -rung, f. -en, F-dring, c.

Vorernte, f. ub. pl. Høstens Begyndelse, c.

Vorersehen, v. i. a. forudsee, forud bestemme; -hung, f. -en, F-lse, c.

Vorerst, av. allerforst, fremfor alle andre Ting.

Vorerwählen, v. a. (sjeld.) udvælge forud; -lung, f. -en, Prædestination, c.

Vorerwähnt, aj. forommeldt, ovennævnt.

Voressen, v. i. 1) n. m. h. Eim., spise fore: for at vise ham, hvorledes han skal spise; overgaae i at spise. 2) a. spise forud.

Voressen, n. -s pl. s. sg. Forret, c. (som sættes paa Bordet for en Hovedret).

Vorfahr, m. -en -en, Formand, Forgænger, c.; ub. sg. Fædre, For- (modsat Efterkommere).

Vorfahren, v. i. 1) a. kjøre frem: den Wagen - lassen, lade kjøre for Deren. 2) n. m. h. Eim., komme foran ved at kjøre hurtigere.

Vorfall, m. -es -älle, det, der falder foran en Ting; især: Moderbrok, n.; Hændelse, c.; ethvert uventet Tilfælde (mest om smaae, uvigtige Begivenheder); -en, v. i. n. m. s. falde foran en anden Ting; fig. forefalde, hænde sig, tildrage sig, skee uformodet; møde, frembyde sig; -enheit, f. -en, Begivenhed, Hændelse, c., Tilfælde, n.

Vorfassen, v. 1) n. m. h. gribe, holde hen for; fig. (sjeld.) gribe ubeseet. 2) a. forudfatte: eine Meinung.

Vorfechten, v. i. n. m. h. Eim., fegte fore: i Ens Nærværelse, for at lære ham; overgaae i Fegten, være hans Mester; -chter, m. -s pl. s. sg. (i Fegteskoler) den, som under Fegtemesterens Opsigt giver Undervisning i Fegtning.

Digitized by Google

Vorfest, n. -es -e, Helligaften, c.

Vorfiedeln, v. n. d. T. Eim. etw., forespille paa Fiolin.

Vorfinden, v. i. a. foresinde, træffe.

Vorfinger, m. -s pl. s. sg. Pegefinger, c.

Vorflöße, f. ud. pl. Forstaadningsret.

Vorfluth, s. -en, Vandets første Tilvæxt i Flodtiden.

Vorfordern, v. a. fordre for sig; især, indkalde for Retten; -rung, f. -en, Indkaldelse, c.

Vorführen, v. a. fremføre, føre frem; -rung, f. -en, F-lse, c.

Vorgang, m. -es 1) ud. pl. Gaaen foran, Forrang, c., fig. ofte: Exempel, Mønster, n. 2) pl. -änge, det, som foregaaer; især: Begivenhed, Hændelse, c.; det Passerede; en Corridor; -gänger, m. -s pl. s. sg. Forgænger, c.: Veiviser, Veileder; Formand, c.; (sjeld.) En, som gaaer foran, Anfører, c.; -gängig, aj. (undert.) for Vorläufig.

Vorgaukeln, v. a. Eim. etw., foregøgle.

Vorgebäude, n. -s pl. s. sg. s. Vorder-.

Vorgeben, v. i. a. give først; (i forskjellige Spil) give forud: Eim. zwölf im Billard; (sjeld.) forelægge; fig. forebringe, sige; især: foregive; anføre som Aarsag, som Undskyldning; forevende, bruge til Paaskud: eine Krankheit; -, n. -s pl. s. sg. Foregivende, n., Given forud.

Vorgebirge, n. -s pl. s. sg. Forbjerg, [n.

Vorgeblich, aj. foregivende.

Vorgedacht, aj. forommeldt.

Vorgefühl, n. -es -e, Forudfølelse, c.

Vorgehen, v. i. n. m. s. Eim., gaae foran; fig. have Fortrin, overtræffe i Vigtighed; Eim., gaae hurtigere; die Uhr geht vor, alt for hurtigt; das geht mir vor, det bæres mig for, staaer mig for, aner mig; foregaae (for at lære En at gaae); ogsaa fig. Eim. mit einem guten Beispiele; rage frem; foregaae, skee, tildrage sig, hændes.

Vorgemach, n. -es -ächer, Forgemak, [n.

Vorgemeldet, aj. forommeldt.

Vorgenannt, aj. forudnævnt.

Vorgericht, n. -es -e, Underret, c.; s. Voressen.

Vorgeschmack, m. s. Vorf-.

Vorgesetzte, m. -n -n, Foresat, c.

Vorgestern, og vorgesterig, aj. s. Ehegestern, -rig.

Vorgiebel, m. -s pl. s. sg. Forgavl, [c.

Vorglänzen, v. n. m. h. kaste stærkere Glands, overtræffe med sin Glands; fig. skinne med sit Exempel, lyse fore.

Vorgraben, m. -s pl. s. sg. Forgrav, den yderste Grav.

Vorgreifen, v. i. a. gribe foran; das Pferd greift vor, tager store Skridt; fig. Eim., foregribe, gjøre Indgreb; -sung, f. -en, F-lse, c.; -flich, aj. foregribende; paa en foregribende Maade.

Vorgriff, m. -es -e, (undert.) Foregribelse, c.

Vorhaben, v. i. a. d. T. have for (et Klædningsstykke, især et Forklæde); sig. d. T. Einen, have for sig, (enten for at bebreide el. forhøre), have i Skolt, examinere; eine S., have fore, have i Sinde, i Værk, have besluttet; -, n. -s pl. s. sg. Forhavende, n.; ofte: Plan, c., Udkast, n.; ich bin -s, jeg har fore.

Vorhalle, f. -n, Forhald, c.

Vorhalten, v. i. a. holde for, - fore: Eim. einen Spiegel; die Hand -, holde Haanden for Ansigtet; fig. Eim. etw., forehold, forestille; ogsaa: forekaste, bebreide; (forald.) forholde; -, n. -s pl. s. sg. og -tung, f. -en, Forehold, Forestillelse, Forekastelse, c.

Vorhand, f. -ände, den forreste Deel af Haanden; den forreste Deel af en Hest; den høire Haand, Forhaand, c.; især i Kortspil: die - haben; d. T. ofte: Fortrin, n.

Vorhanden, aj. forhaanden; i Nærheden, tilstede, nærværende; især om Ting; av. i Live, være til, existere; være aabenbart; være nær forestaaende, for Døren.

Vorhang, m. -es -änge, Forhæng, n.; -en, v. i. n. m. h. hænge, være hængt for Noget; hænge frem, hænge for over; -hängen, v. a. hænge for, - fore; -hängeschloß, n. -sses -össer, Hængelaas, c.

Vorhauen, v. i. a. Eim., hugge for, - fore: for at lære ham saaledes at hugge; hugge forrest, - først; overgaae En i at hugge; hugge for det Løse, for videre at bearbeide.

Vorhaus, n. -es -äuser, Forstue, c.

Vorhaut, f. -äute, Forhud, c.

Vorhelfen, v. i. n. m. h. hjelpe fremad, hjelpe forud.

Vorhemde, n. -s -n, Krave, c.

Vorher, av. forud; tilforn, forhen, før, i Forveien; forud; -bestimmen, v. a. forud bestemme; -bestimmung, f. -en, Forudbestemmelse, c.; -gehen, v. i. n. m. s. gaae forud; -gehend, partic. forudgaaende; -sagen, v. a. forudsige; -sagung, f. -en, Forudsigelse, c.; -sehen, v. i. n. m. h. forudsee; -verkündigung, f. -en, Forudforkyndelse.

Vorherig, aj. sjeld. for vorig.

Vorherrschen, v. n. m. h. herske for Andre; eine -de Macht, fremherskende.

Vorheucheln, v. a. forehykle: Eim. etw.

Vorhieb, m. -es -e, Forhug, n. (blot i nogle Tilfælde), f. Ex. (hos Slagterne) et vist Stykke Suppekjød af en Oxe.

Digitized by Google

Vorhin, av. forhen, fordum; især: for nylig, for kort siden, nys; (foræld.) forud, foran; -ig, aj. forhenværende, forhen stete.

Vorhof, m. -es -öfe, Forgaard, c.; Vestibule, c.; (undert.) den forreste Gaard (Vorderhof).

Vorholz, n. -es -ölzer, den forreste [Deel af en Skov.

Vorhören, v. n. m. h. høre fremfor Andre; høre fore, foresporge.

Vorhut, f. ub. pl. Forgræsningsret, c.

Vorig, aj. forrige, forhenværende, som har været før; sidstafvigte, forlebne: die -en, de Gamle, Forfædrene.

Vorjagd, f. -en, Forjagtsret, c.

Vorjagen, v. 1) n. m. h. Tim., turde benytte Jagtrettigheden et Sted før en Anden; jage, ride hurtigere, og derved komme foran. 2) a. jage el. drive fremad.

Vorjahr, n. -es -e, Foraar, n.

Vorjährig, aj. i forrige Aar, forrige Aars.

Vorjetzt, av. f. Jetzt.

Vorkauen el. -käuen, v. a. tygge for, - til: einem Kinde die Speise; fig. d. T. Tim. etw., ligesom lægge En i Munden de Ord, han skal sige.

Vorkauf, m. -es ub. pl. Forkjøb, n., Forprang, c.; f. Näherrecht; -en, v. n. m. h. Tim., gaae i Forkjøb, forekomme i at kjøbe; -käufer, m. -s pl. f. sg. Forpranger, c.

Vorkehren, v. a. vende foran; fig. anvende, bruge: Mittel; alles Nöthige, foranstalte; -rung, f. -en, A-lse, Foranstaltning, c.

Vorkenntniß, f. -sse, Forkundskab, c.

Vorklage, f. -n, forelebig Anklage.

Vorkleben, v. a. d. T. klæbe, klistre for.

Vorklingen, v. i. n. m. h. klinge, [lyde høiest.

Vorknien, v. n. m. f. knæle foran; knæle for.

Vorkommen, v. i. n. m. f. d. T. komme for, faae Audients; komme frem; fig. forekomme, hændes, tildrage sig, møde, forefalde; forebygge; es kommt mir vor, als ꝛc.; forekommer, synes mig; (foræld.) komme foran, forud.

Vorkopf (Vorder-), m. -es -öpfe, Forhoved, n.

Vorkost, f. ub. pl. d. T. Viret mellem Suppen og Kjødet.

Vorkunde, f. ub. pl. Forudkjendskab, n.

Vorkünsteln, v. a. forekonstle; -gekünstelte Empfindungen, forekonstlede, affecterede.

Vorladen, v. i. a. lade, læsse foran; indstævne for Retten; citere; -dung, f. -en, Laden, Læssen foran; Indstævning, Citation; Forladning, c.

Vorlage, f. -n, (i nogle Tilfælde) det, som lægges for under en anden Ting, f. Ex. en Steen under en Tønde, for at den ikke skal rulle.

Vorlallen, v. a. Tim. etw., forelalle.

Vorland, n. -es ub. pl. Strand, c., den lavere Deel af en Kyst; die österreichischen -lande, de forrige østerrigske Lande i Schwaben.

Vorlangen, v. a. d. T. lange, række frem.

Vorlängst, av. for længst, for længe [siden.

Vorlaß, m. -sses ub. pl. (blot i nogle Tilfælde) Indladelse, Fremladelse, og det, som fremlades; -lassen, v. i. a. Tinen, lade komme frem, foran; lade komme for sig, give Adgang, Audients.

Vorlauf, m. -es ub. pl. Forudløb, n.; (i nogle Tilfælde) det, som løber snarest, f. Ex. det stærkeste Brændevin, som ved Destillering først gaaer over; -en, v. i. 1) n. m. f. løbe snarere end en anden Ting; løbe foran, frem; Tim., være hans Mester i at løbe; Tim., løbe fore, for at vise ham, hvorledes han skal løbe. 2) a. (i Bjergv.) Erz ꝛc. -, bringe frem for Smelteovnen; -läufer, m. -s pl. f. sg. Forløber, c.; og fig. Forbud, n. (som bebuder, varsler); den, som bringer Malm ꝛc. til Smelteovnen; -läufig, aj. forelebig, løselig, indtil videre; (foræld.) som gaaer foran en Ting, og ligesom forkynder den; foregaaende.

Vorlaut, av. før den rette Tid høirøstet; ofte: overilet; overlydt, tydeligere end alle Andre.

Vorlege-löffel, m. -s pl. f. sg. Skee til at lægge Maden for med; Potageskee, c.; -messer, n. -s pl. f. sg. Forskærerkniv, c.; -schloß, n. -sses -össer, Hængelaas, c.

Vorlegen, v. a. lægge, hænge, sætte for en anden Ting: ein Schloß, hænge for; frische Pferde, sætte for, spænde for; Tim. eine Speise, lægge for; ligel. alene Tim. vorlegen, lægge for; fig. forelægge: Tim. eine Frage, einen Zweifel, einen Aufsatz; forelægge, fremlægge til Valg, til Antagelse; -gung, f. -en, Forelægning, Forelæggelse, Fremlægning, c.

Vorleger, m. -s pl. f. sg. Forskærer; (næsten foræld.) Skaffer, c.

Vorleimen, v. a. lime for en Aabning.

Vorlese, f. ub. pl. Begyndelsen af Vinhøsten; Rettigheden til at turde indhøste sin Vin før Andre; -n, v. i. a. høste tidligere end Andre: den Wein; forelæse: Tim. etw.; -r, m. -s pl. f. sg. -rinn, f. -en, Forelæser, c.; F-inde, c.; -sung, f. -en, Forelæsen; Forelæsning, c.

Vorletzt, aj. næstsidst; d. T paa een [nær den sidste.

Vorleuchten, v. n. m. h. lyse klarest (iblandt flere); Tim., lyse foran; fig. lyse fore: Andern mit seinen Tugenden.

Digitized by Google

Vorlieb, av. s. Fürlieb; -e, f. ub. pl. Forkjærlighed, c.

Vorliegen, v. i. n. m. h. ligge foran Noget; -d, liggende for os, lige for; forevarende; foran ved et Lands Grænser.

Vorlügen, v. i. a. Eim. etw., fortie.

Vormachen, v. a. Eim. etw., gjøre En Noget fort (for at han kan eftergjøre det); Eim. einen blauen Dunst -, sætte En Blaar i Øinene, binde Noget paa Ærmet; ein Bret -, slaae for; eine Schürze -, binde for; einen Zaun -, sætte for.

Vormagen, m. -s pl. s. sg. Kro, Fuglekro, c.

Vormähen, v. 1) n. m. h. meie forrest; Eim., overtræffe i at meie; Eim., meie for ham, for at han kan gjøre det efter; -äher, m. -s pl. s. sg. den forreste af Meierne.

Vormalen, v. a. foremale; Eim. etw., male fore, at han kan see og eftergjøre det; sig. forelyve.

Vormalen, av. (undert.); -alig, av.; -als, av. for, forhen, fordum, i forrige Tider; s. Ehemalig, -als.

Vormann, m. -es -änner, d. T. Formand (som staaer foran i en Række); sjeld. for Vorgänger, Formand, c. (i et Embede); (i Spil) Forhaanden.

Vormast, m. s. Fockmast.

Vormauer, f. -n, Formuur, c. (til Beskyttelse, til Sikkerhed); sig. Værn, n.

Vormerken, v. a. mærke forud; mærke foran.

Vormessen, v. i. a. Eim. etw., maale fore (at han kan see derpaa).

Vormittag, m. -es -e, Formiddag, c.; heute -, (naar den alt er forbi) i Formiddags; (naar den er el. skal komme) i Formiddag; -ttägig, aj. Formiddags-; -ttäglich, aj. hver Formiddag; -ttags, av. om Formiddagen; -ttagspredigt, - - schule, - - stunde ꝛc., Formiddagsprædiken, F-skole, -time ꝛc.

Vormund, m. -es -ünder, og -münder, m. -e pl. s. sg. Formynder, c.; (næsten fo. ald.) en Person, som serger for en Andens Bedste og Sikkerhed; -ünderinn, f. -en, Formynderske, c.; -schaft, f. i enkelte Tilfælde med pl. -en, Formynderskab, Værgemaal, n.; -schaftlich, aj. formynderlig; Formynder-; Værgemaals-; -schaftsamt, n. -es -ämter, Formynderi, Over-, n.

Vorn, (d. T. -e og -en) av. foran, for, fortil; von -e, for fra.

Vornächtig, aj. d. T. fra forrige Nat; forrige Nats.

Vornageln, v. a. nagle for.

Vorname, m. -ns -n, Fornavn, Døbenavn, n.

Vorne, av. d. T. s. Vorn.

Vornehm, aj. fornem, anselig; -ste, som aj. fornemste, vigtigste, fortrinligste, største.

Vornehmen, v. i. a. tage for sig (et Fortlæde ꝛc.); sig. foretage; eine S., besigte, undersøge, begynde at beskæftige sig med; eine Person -, tage for sig, examinere, have i Skole; sich etw., beslutte sig til at gjøre, foresætte sig.

Vornehmen, n. -s pl. s. sg. Foretagende; Forslag, Anslag, n., Beslutning, c.

Vornehmheit, f. ub. pl. Fornemhed, c.

Vornehmigkeit, f. s. Vornehmheit.

Vornehmlich, av. fornemmeligen, især, i Særdelesshed.

Vornehmthun, n. -s ub. pl. Fornemladen, c.

Vorpfeifen, v. i. a. Eim. etw., pibe, fleite En Noget fore.

Vorplatz, m. -es -ätze, Pladsen foran.

Vorplaudern, v. a. Eim. etw., forestaddre.

Vorposten, m. -s pl. s. sg. Forpost, c.

Vorpredigen, v. a. prædike for En (at han kan høre det; især sig. Eim. etw., foreprædike, gjøre begribeligt med mange Ord.

Vorragen, s. Herv-.

Vorrang, m. -es ub. pl. Forrang, c. (for en Anden).

Vorrath, m. -es -äthe, Forraad, n.; ein - an el. von etw.; -räthig, aj. i Forraad; -shaus, n. -es -äuser, Forraadshuus, Magasin, n.; -skammer, f. -n, Forraadskammer, n.

Vorrechnen, v. a. regne for En (for at lære ham det); Eim. etw., opregne stykkevis og sammentælle.

Vorrecht, n. -es -e, Forret, c. (fremfor Andre); Fortrin, n., Frihed, c.

Vorrede, f. -n, Fortale, c.; (blot undert. d. T. og ub. pl.) Andres Talen om en Ting, før den skeer; -n, v. 1) n. m. h. d. T. Eim., tale for En, tale først; tale, for at lære en Anden at tale. 2) a. Eim. etw., foresnakke; -der, m. -s pl. s. sg. Foresnakker, c.; Forfatteren til en Fortale i en Bog; En, som fremsiger en Prolog; Prologus, c.

Vorreiben, v. i. a. Eim. etw., rive for En (for at lære ham det); sich, Eim. etw., rive forud (for siden at spare Umagen): der Maler reibt sich die Farben vor; sig. Eim. etw., rive i Næsen; bebreide.

Vorreichen, v. 1) a. d. T. række frem. 2) n. m. h. rage frem (foran eller forneden).

Vorreihen, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Fordands, c. ub. pl.; de fordandsende Personer, det første Par.

Vorreißen, v. i. a. Eim. etw., ridse, tegne fore; gjøre de første Omrids til en Figur, anlægge.

Digitized by Google

Vorreiten, v. i. 1) n. m. f. ride fremad; Bim., ride foran; Bim., overtræffe, komme forud ved Ridning; Bim., ride fore (for at lære ham). 2) a. Bim. ein Pferd, ride en Hest for En, for at han kan bedemme dens Gang; -ter, m. -s pl. f. sg. Forrider, Rideknegt, c.

Vorrennen, v. i. n. m. f. d. T. løbe, rende frem; Bim., komme foran i Løben.

Vorrichten, v. a. d. T. eine S., stille tilrette; lægge ilave; forberede; demme forud; -tung, f. -en, Indretning i Forveien, forudgaaende Foranstaltning.

Vorritt, m. -es -e, Forriden, c.

Vorrücken, v. 1) n. m. f. rykke frem. 2) a. bringe ved et Ryk fremad; rykke fore, rykke frem for: den Tisch - (for en Aabning); fig. Bim. etw., forekaste, kaste i Næsen, bebreide; -ckung, f. -en, Fremrykning; Forekastelse, Bebreidelse.

Vorrufen, v. i. a. d. T. fremkalde.

Vorſaal, m. -es -ſäle, (Bim. -ſälchen, n. -s pl. f. sg.) (n. St.) Forsal, c.

Vorſabbath, m. -es -e, f. Rysttag.

Vorſagen, v. a. Bim. etw., sige fore: for at han kan lære at sige det efter; for at han kan høre det, og tage Beslutning derefter.

Vorſänger, m. -s pl. f. sg. Forsanger, c.

Vorſatz, m. -es -ätze, Forsæt, n.; (i Bjergv.) Opheining fra den horizontale Linie; Trin, n.; (hos nogle Sproglærere) Tilføining af et Bogstav el. en Stavelse fortil i Ordet.

Vorſätzlich, aj. forsætlig; -keit, f. ud. pl. F-hed, c.

Vorſchein, m. -es ud. pl. blot i de Talem. zum -e kommen, komme tilsyne; og zum -e bringen, bringe for Dagen, gjøre synlig; -en, v. n. m. h. fig. stinne frem: das Unterfutter ſcheint unter dem Oberzeuge ꝛc. vor; ſ. Vorleuchten.

Vorſchicken, v. a. d. T. skikke frem, skikke forud.

Vorſchieben, v. i. a. skyde frem; skyde fore, sætte -, skubbe -; -ber, m. -s pl. f. sg. (i nogle Tilfælde) en Ting, som skydes fore, f. Ex. en Vindueslem, der skydes op og ned; Dorskud, n.

Vorſchießen, v. i. 1) n. m. f. skyde sig frem; undert. fig. rage vidt frem; (sjeld.) hurtig fremkomme; falde pludseligen for Noget. 2) n. m. h. Bim., skyde fore: skyde ferend han; skyde nærmere til Maalet; for at lære ham; overgaae i at skyde. 2) a. skyde (sætte) hurtig fore; (paa Klædningsstykker) ein Gebräme, kaste, sætte foran; Bim. Geld, tælle til el. fort i Kast; især fig. forskyde, forstrække.

Vorſchiffen, ſ. Vorſegeln.

Vorſchimmern, v. n. m. h. glimre, blinke frem.

Vorſchlag, m. -es -äge, Forslag, n., det, som slaaes for; (blot som Konstord i mange Tilfælde, f. Ex. i Musiken); (sjeld. og ud. pl.) Forslagen, c., første Slag; fig. Forslag, n., Proposition, c.; -en, v. i. 1) n. m. h. slaae frem; (om Jagthunde) gjøe for tidlig, for de see Vildtet; (i Bjergv.) give et Tegn ved Slagen. 2) a. slaae i Ens Nærværelse, (for at han kan høre det el. efterligne det); slaae frem; slaae til den forreste Deel, fortil; slaae for det Løse (især hos Læderarbeidere); nagle fore: ein Brett -en (for en Aabning); fig. (ved Salg af Varer) forlange mere, end man vil sælge dem for, for at kunne lade afprutte; fig. Bim. etw., foreslaae, proponere.

Vorſchleppen, v. a. d. T. slæbe frem.

Vorſchmack, m. -es ud. pl. Forsmag, c.

Vorſchmecken, v. 1) n. m. h. smages fremfor det Øvrige. 2) a. (forældr.) have Forsmag, smage forud.

Vorſchneidemeſſer, n. -s pl. f. sg. Forskæreknif, c.

Vorſchneiden, v. i. 1) n. m. h. Bim., skære fore: skære foran, forrest; især om Høstfolk, meie forrest; skære i Ens Nærværelse (for at lære ham det, el. give ham et Begreb derom). 2) a. skære for: die Speiſen; -der, m. -s pl. f. sg. Forskærer, c.

Vorſchnell, aj. for hastig, meget overilet; -igkeit, f. ud. pl. Overilethed, c.

Vorſchnitt, m. -es ud. pl. Rettighed til i Høsten at begynde Afmeiningen.

Vorſchreiben, v. i. a. skrive foran; einem Kinde etw., skrive fore; fig. Bim., foreskrive.

Vorſchreien, v. i. a. og n. m. h. Bim. etw., skrige fore (at En kan høre det, el. ogsaa skrige det efter); Bim., skrige stærkere; skrige frem, høiest blandt flere Skrigende.

Vorſchreiten, v. i. n. m. f. skride fremad; Bim., komme foran ved Fremskriden.

Vorſchrift, f. -en, Forskrift, c.; -lich, -mäßig, aj. efter Forskriften; som Forskrift.

Vorſchritt, m. -es -e, Fremskridt, n.

Vorſchub, m. -es ud. pl. Skyden, Skubben frem; (i nogle Spil) Forslag, Forskud, Forskub, n.; Hjelp, Understøttelse, c., Forskud, n.; især fig.: Bim. - thun.

Vorſchuß, m. -ſſes -üſſe, Forskud, n.; det, som skydes for; -weiſe, av. forskudsvis.

Vorſchütten, v. a. stue fore; især Foder for Qvæget.

Vorſchützen, v. a. opføre som Værn for sig; især fig. skyde Skylden paa; d. T. foregive, indvende.

Vorſchwatzen, v. a. Bim. etw., foresladre.

Vorſchweben, v. n. m. h. Bim., [svære fore.

Vorschwimmen, v. n. m. s. Eim., komme forud ved at svømme; foresvømme (for at lære ham det).

Vorschwören, v. i. a. og n. m. h. Eim. etw., sværge, saa En hører det, sværge En til; Eim. so und so viel Gläser –, drikke ham dem til, paa det at han skal drikke lige saa mange.

Vorsegeln, v. n. m. s. seile fremad; Eim., seile for (at han kan lære det); komme foran ved at seile.

Vorsehen, v. i. 1) a. (kun sjeld. og d. T.) forudsee. 2) n. m. h. sich, see sig fore, tage Vare; (foræld.) einem Dinge, forudsee og bestemme alle mulige Forandringer ved en Ting; -hung, f. ud. pl. Forudseen, c.; især: Forsynet (det guddommelige).

Vorsetzen, v. a. sætte for, – fore: einen Laden, Skud (for Vinduerne), Eim. zu essen, zu trinken –; d. T. sætte foran; fig. andetroe Opsyn over Noget, sætte over, bestikke; foresætte; sich, foresætte sig; -zfenster, n. -s pl. s. sg. Forsætsvindue, n.; -zlich, aj. forsætlig; -zlichkeit, f. ud. pl. Forsætlighed, c.; -zen, n. -s pl. s. sg. ogsaa -zung, f. -en, Sætten fore, Foresætning, c.

Vorseyn, v. i. n. m. s. være forud; være fore; forhandles; da sey Gott vor, derfor bevare os Gud.

Vorsicht, f. ud. pl. Forsigtighed, c.; (digter.) Guds Forsyn, n.; -ig, aj. forsigtig, varsom; -igkeit, ud. pl. Forsigtighed, Varsomhed, c.

Vorsingen, v. i. a. Eim. etw., foresynge.

Vorsitz, m. -es ud. pl. Forsæde, øverste Sæde, n.; den – haben, præsidere, være Præses; -en, v. i. n. m. h. have Forsæde, præsidere; (sjeld.) have Sæde, Rang foran; -er, m. -s pl. s. sg. Præses, Præsident, c.

Vorsommer, m. -s pl. s. sg. (undert.) Foraar, n.; den tidlige Sommer.

Vorsorge, f. ud. pl. foregaaende Omsorg, Omhyggelighed, c.

Vorspann, 1) m. -es ud. pl. Forspænd, n. 2) f. ud. pl. Hoverie, n.; -en, v. a. die Pferde, spænde for; Eim., give Forspænd; -pferd, n. -es -e, Forspændshest, c.; -en, n. -s ud. pl. Forspænden, c.; -ung, f. -en, Forspændelse, c.

Vorsparen, v. a. spare for Fremtiden.

Vorspiegeln, v. a. Eim. etw., indbilde, binde paa Ærmet, blænde med Noget; -lung, f. ud. pl. I-lse, falsk Forestilling.

Vorspiel, n. -es -e, Forspil, n.; -en, v. a. Eim. etw., forespille (for at han kan høre det, el. lære at spille det efter); fig. (undert.) for vorspiegeln.

Vorspitzen, v. a. tilspidse, gjøre spids fortil.

Vorsprache, f. s. Fürs-.

Vorsprechen, v. i. 1) a. Eim. etw., sige fore (for at han kan sige det efter). 2) n. m. h. høres for lydt over de andre; især om en Orgelpibe; bei Eim. –, besøge, see ind til; fig. (hos Malerne) grine igjennem: die Farbe spricht vor.

Vorspringen, v. i. n. 1) m. h. Eim., springe fore (at han kan see det, el. ogsaa lære at springe efter). 2) m. s. Eim., komme foran ved at springe; springe frem; især fig. rage frem.

Vorsprung, m. -es -ünge, Forspring, n.; især fig. einen – vor Eim. haben; det, som springer frem (i nogle Tilfælde) f. Ex. ved Destillering det første, som gaaer over.

Vorspucken, v. n. m. h. d. T. forevarsle, varsle forud.

Vorstadt, f. -ädte, Forstad, c.; -städter, m. -s pl. s. sg. d. T. Forstads Beboer, c.

Vorstand, m. -es -ände, personligt Møde for Retten; Caution, Sikkerhed, c. (for anbetroet fremmed Eiendom).

Vorständer, m. -s pl. s. sg. (i Skovv.) ungt Træ, som ved den anden Hugning er bleven staaende, for at voxe til.

Vorstechen, v. i. 1) n. m. h. stikke frem, tage sig ud fremfor andet; stikke frem, rage –. 2) a. stikke fore, stikke Huller med et spidst Redskab; -chung, f. -en, Fremstikning, c.

Vorstecken, v. a. stikke, sætte fore.

Vorstecker, m. -s pl. s. sg. d. T. Stikke, c., en Ting, som stikkes for en anden, for at den f. Ex. ikke skal falde af.

Vorstehen, v. i. n. 1) m. h. staae frem, rage frem. 2) m. s. staae fore, staae foran; især fig. (m. s. og h.) møde personlig for Retten; d. T. es steht mir vor, det bæres mig fore, jeg aner; einem Dinge, forestaae, have Opsyn med; -her, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Forstander, (-ske); ogsaa: Kirkeværge, c.

Vorstellen, v. a. stille frem, stille for; einen Stuhl; fig. fremstille, forestille: Einen dem Könige; auf der Bühne den König; Eim. etw.; das kann ich mir leicht –; sich etw.; -llbar, aj. forestillelig; -llig, av. blot med machen, forestille, gjøre anskuelig, begribelig; -llung, f. 1) ud. pl. Fremstilling, Fremstillelse, c. 2) pl. -en, Forestilling, c.; Idee, Tanke, c.; -llungskraft, f. ud. pl. Forestillingskraft, c.; -llungsvermögen, n. -s pl. ud. sg. Forestillingsevne, c.

Vorstopfen, v. a. stoppe for, – fore.

Vorstoß, m. -es -öße, det, der steder frem; især en fremragende Deel, og Fremragningen selv (i nogle Tilfælde);

Digitized by Google

-en, v. i. 1) n. m. ſ. (undert.) rage frem; (m. St.) møde uformodet, ſtøde paa, træffe. 2) a. ſtøde frem.

Vorſtrecken, v. a. d. T. ſtrække frem, - forud; Eim. etw., forſtrække, laane; -ckung, f. ud. pl. Strækken frem, - forud, Forſtrækning, c., Laan, n.

Vorſtreichen, v. i. a. ſtryge frem; in einem Buche ꝛc. -, bemærke ved at ſætte en Streg foran; -chung, f. -en, Fremſtrygning, c.

Vorſtreuen, v. a. ſtrøe fore.

Vorſtricken, v. a. einen Strumpf, ſtrikke ny fortil, ſætte Fod el. Taa i en Strompe.

Vorſuchen, v. 1) a. d. T. ſøge frem. 2) n. m. h. (Jagtſp.) gaae med Steverhunden ved en Skov, for at ſee, hvad Slags Vildt der har været i Marken. I denne Bem. ogſaa die Vorſuche.

Vortanzen, v. n. m. h. dandſe forreſt, dandſe først; Eim., foredandſe (for at lære ham det); Eim., overgaae i at dandſe; -tänzer, m. -s pl. ſ. sg. Fordandſer, c.

Vortheil, m. -s -e; den forreſte Deel; ogſaa n.); den forud bekomne Deel; blot ſig.) Fordeel, Nytte, Gavn, Profit, c.; -en, v. 1) a. dele og lægge for; ele for en Anden. 2) n. m. h. bringe fordeel, være betænkt paa ſin Fordeel, rage Fordeel af; -haft, aj. fordeelgtig, nyttig, beleilig; ſøgende ſin Foreel; vulg. egennyttig, interesseret; ig, aj. ſ. -haft; ſøgende ſin Fordeel, rre betænkt derpaa; ogſaa -iſch.

Vorthun, v. i. a. d. T. tage, hænge, rede, ſlaae, ſkyde ꝛc. for el. fore; ſich bedre ſich hervor thun.

Vortrab, m. -es ud. pl. Fortrop, orlober, c.; iſær Fortropper; -en, v. m. ſ. Eim., trave forbi, ride forbi i rav; trave fore (for at lære En det).

Vortrag, m. -es -äge, Foredrag, n.; undtlig Underretning, c.; Forſlag, eferat, n.; -en, v. i. a. drage, bære ran; bringe fore: (forældr. om Mad) tte fore; Eim. etw., foredrage; -ing, f. ud. pl. Dragen, Bæren foran, c.

Vortrefflich, aj. fortræffelig, ypperi, i høi Grad fortrinlig; -keit, f. -en, hed, Y-hed, c.

Vortreiben, v. i. a. drive frem: ſich s Vieh - laſſen, lade drive frem for , for at beſigte det.

Vortreten, v. i. a. træde frem; træde el. fore: Eim., gaae langſomt for; (undert.) gaae foran el. over En i ngen.

Vortrieb, m. -es el. Vortrifft, f. ud. pl. ſ. Vorhut.

Vortrinken, v. i. a. og n. m. h. m., drikke fore (for at han kan lære drikke efter); d. T. overgaae i at kke.

Vortritt, m. -es ud. pl. (kun undert.) Fortrin, n., Rang, c.

Vortrupp, m. -es -e, Fortrop, c.; blot pl. Fortropper; Avantgarde, c.

Vorüben, v. a. (ſjeld.) øve forud, - i Forveien; -bung, f. -en, Forudøvelſe, c.

Vorüber, av. forbi, over, omme; -gehend, aj. forbigaaende.

Vorurtheil, n. -es -e, Fordom, forudfattet Mening, c.; -frei, -los, aj. fordomsfri; -voll, aj. fordomsfuld.

Vorwägen, v. a. d. T. Eim. etw., veie fore (for at overbeviſe ham om Vægtens Rigtighed, el. ogſaa lære ham at veie efter).

Vorwalten, v. n. m. h. (Sydt.) ſtikke frem, yttre ſig fortrinlig ved overlegen Kraft, være kjendelig.

Vorwand, 1) f. -ände, Forvæg, Formuur, c. 2) m. -es pl. (ſjeld.) -ände, Forevending, Undſkyldning, c., Paaſkud, n.

Vorwärts, av. frem, fremad; (undert.) forover, fortil.

Vorwaſchen, v. a. Eim., vaſke fore, (at han kan ſee det, el. lære at vaſke); ſig. Eim. etw,, (foragt.) foreſladdre.

Vorweg, av. d. T. forud, foran, i Forveien; etw. - - nehmen, anticipere.

Vorweinen, v. a. og n. m. h. Eim., græde fore, græde i Ens Nærværelſe, for at rore ham.

Vorweiſen, v. i. a. fremviſe, fore-, op-; -iſer, m. -s pl. ſ. sg. Foreviſer, c.; -ſung, f. -en, Foreviſning, c.

Vorwelt, f. ud. pl. Forverdenen, de Mſter., ſom have levet længe før os.

Vorwenden, v. rgl. og i. a. vende den forreſte Side frem; ſig. forevende, foregive, ſkyde Skylden paa, anføre til Undſkyldning; -dung, f. -en, Forevending, Udflugt, c.

Vorwerfen, v. i. a. kaſte for el. fore: dem Hunde einen Knochen; ſig. Eim. etw., forekaſte, bebreide, lade høre.

Vorwerk, n. -es -e, Ladegaard, Parcel-, Avls-, c.; Udenværk, n. (ved en Fæſtning).

Vorwiegen, v. i. 1) a. ſ. Vorwägen. 2) n. m. h. veie mere end.

Vorwimmern, v. a. og n. m. h. ſukke og klage i Ens Nærværelſe, for at han kan høre det.

Vorwinſeln, v. a. og n. m. h. ſ. Vorwimmern.

Vorwiſſen, n. -s ud. pl. Vidende, Fore-, n.

Vorwitz, m. -es ud. pl. ſtadelig, utidig Nysgjerrighed, c.; Nyſigenhed, c.; -ig, aj. utidigen nysgjerrig; nyſigen.

Vorwort, n. -es -örter, Forord, n., Fortale, c.; (i Sproglæren) Forord, n., Præpoſition, c.; urigtigt for: Fürſprache, Fürwort.

Vorwurf, m. -es -ürfe, Forekaſtelſe, Bebreidelſe, c.; (af Nogle) Gjenſtand, c., Object, Stof, n.; (Jagtſp.) Aadſel, n., Lokkemad, c. (ſom lægges for Vildtet),

Digitized by Google

Vorzählen, v. a. Lim. etw., tælle fore (at han kan see Summens Rigtighed, el. ogsaa (undert.) lære at tælle efter).

Vorzeichen, n. -s pl. s. sg. forvarslende Tegn, Forvarsel, Omen, n.

Vorzeichnen, v. a. Lim. etw., foretegne; betegne, afmærke forelebigen; -chnung, f. -en, Fortegning, c.; (i Musiken) Fortegn, n., Regle, c.

Vorzeige, f. ud. pl. Forevisning, c.; -n, v. a. forevise, frem-; -r, m. -s pl. s. sg. Forviser, Frem-, c.; -gung, f. -en, Forevisning, Frem-, c.

Vorzeit, f. ud. pl. Fortid, c.; -en, av. fordum, i forrige Tider; rigtigere vor Zeiten; -ig, aj. tidlig moden.

Vorziehen, v. i. 1) a. trække frem; trække for: den Vorhang; fig. foretrække: seinen Bruder allen andern -. 2) n. m. s. drage forud.

Vorzimmer, n. -s pl. s. sg. Forværelse, n.

Vorzug, m. -es -üge, Fortrin, n.; (i Skak) det første Træk.

Vorzüglich, 1) aj. som har Fortrin fremfor Andre; fortrinlig. 2) av. fortrinligen, fornemmeligen, især, besynderligen; -keit, f. -en, Fortrinlighed, c.

Votiren, v. n. m. h. votere.

Votum, n. -s pl. Vota, Votum, n., Valgstemme, c.

Vulkan, m. -s -e, Vulkan, c.; -isch, aj. vulkansk.

W.

W, en Consonant; det tre og tyvende Bogstav i A B C.

Waare, f. -n, Vare, Handels-, c.; -nlager, n. -s pl. s. sg. Varelager, -oplag, n. [lage i en Bikube.

Wabe, f. -n, (n. St.) Voxstive, Vox-

Wach, av. (sjeld. aj.) vaagen, aarvaagen.

Wach-feuer, n. -s pl. s. sg. Vagtild, c.; -frei, aj. vagtfri; -freiheit, f. ud. pl. Vagtfrihed, c.; -frau, f. -en, Vaagekone, c.; -geld, n. -es -er, Vagtpenge; Vaagepenge; -habend, aj. b. T. vagthavende; -halter, m. -s pl. s. sg. s. Wächter; Varslen (en Fiirbeen i Ost- og Vestindien); -haus, n. -es -äuser, Vagthuus, n.; -meister, m. -s pl. s. sg. Vagtmester, c.; -parade, f. -n, Vagtparade, c.; -sam, aj. aarvaagen; især fig. som har uafbrudt Omsorg for Noget; -samkeit, f. ud. pl. Aarvaagenhed, c.; -schiff, n. -es -e, Vagtskib, n.; -schreiber, m. -s pl. s. sg. Vagtskriver, c.; -stube, f. -n, Vagtstue, c.; -sucht, f. ud. pl. Vaagesyge, c.; -thurm, m. -es -ürme, Vagttaarn, n.; (undert.) Varetaarn, n.

Wache, f. -n, Vagt, c., Vagthuus, n.

Wächeln, v. (n. St.) 1) a. viste. 2) n. m. h. sættes i en mildt vistende Bevægelse: die Stube wächelt vor Sitze.

Wachen, v. n. m. h. vaage: bei Lim.; die ganze Nacht; fig. für etw., bare uafbrudt Omsorg for.

Wachholder, m. -s pl. (om flere Slags) som sg. Enebær, n. Deraf der -baum, die -beere, das -öl, der -strauch, Enebærtræ, Enebær, -olie, -buft.

Wachs, 1) n. -es pl. (om flere Slags) -e, Vox, n. 2) m. -es ud. pl. (forældr.) Vært, c.

Wachs-bild, n. -es -er, Voxbillede, n.; -bleiche, f. -n, Voxbleg, c.; Voxblegeri, n.; -bleicher, m. -s pl. s. sg. Voxbleger, c.; -farbe, f. -n, Voxfarve, c. (Voxets gule Farve; en af Vox tilavet Farve); -farbig, aj. voxfarvet, guul som Vox; -flecken, m. -s pl. s. sg. Voxplet, c.; -gelb, aj. guul som Vox; -handel, m. -s ud. pl. Voxhandel, c.; -leinwand, f. ud. pl. Voxdug, n.; -licht, n. -es -er, Voxlys, n.; -scheibe, f. -n, Voxstive, c.; -stock, m. -es -öcke, Voxstabel, c.; fig. vulg. et Fjog, et enfoldigt Mske.; -tafel, f. -n, Voxstive, Voxkage; Voxtavle, c. (hvorpaa i ældre Tider blev skrevet); -taffet, m. -s -e, Voxtaft, n.; -tuch, n. -es -ücher, (Nordt.) Voxdug, n.; -winde, f. -n, et Navn paa de udpressede Voxstiver; -zieher, m. -s pl. s. sg. Voxstabelmager, c.

Wachsen, v. i. n. m. s. voxe; fig. an einer S., voxe, tiltage; Lim. gewachsen seyn, være voxen (liig i Indsigter, Styrke, Mod ꝛc.); einer S. gewsseyn, have forneden Duelighed dertil.

Wächsern, aj. Vox-, af Vox.

Wachsthum, m. (undert. n.) -es ud. pl. Vært, c. [thurm, s. Wach-.

Wacht-haus, -meister, -schiff, -

Wachtel, f. -n, Vagtel, c. (Fugl); -fang, m. -es ud. pl. V-fangst, c.; -fänger, m. -s pl. s. sg. V-fanger, c.; -hund, m. -es -e, V-hund, c.; -könig, m. -es -e, V-konge, c.; -pfeife, f. -n, V-pibe, V-floite, c.

Wächter, m. -s pl. s. sg. Vægter, c.

Digitized by Google

Wachtmeister, m. -s pl. ſ. sg. (forældr.) Vagtmeſter, c.
Wacke, f. -n, ſ. Wake.
Wackelhaft, aj. og
Wackelig, aj. vaklende, uſtadig.
Wackeln, v. n. m. h. vakle; fig. d. T. gaae vrikkende, tumle; rokke: mit etw.
Wacker, 1) aj. vakker, flink, brav, raſk til ſin Beſtilling. 2) av. dygtigen, tilgavns, meget; (forældr.) vaagen, aar-.
Waddick, f. ud. pl. (Nordt.) Melkevalde, c.
Wade, f. -n, (Dim. d. T. -ädchen, n. -s pl. ſ. sg.) Læg, c.
Waden, v. ſ. Waten.
Waffe, f. iſær pl. -n, Vaaben, n.; fig. (hos mange Haandv.) Redſtab, Værktoi, n.
Waffel, f. -n, Vaffel, c. (et Slags Kage); -eiſen, n. -s pl. ſ. sg. Vaffeljern, n.; -kuchen, m. -s pl. ſ. sg. Vaffel, c. (Kage).
Waffen-brúder, m. -s -üder, Vaabenbroder, c.; -fähig, aj. ſom kan føre Vaaben; -glück, n. -es ud. pl. Vaabenlykke, Krigs-, c.; -hammer, m. -s pl. ſ. sg. Vaabenfabrik, c.; -kammer, f. -n, Ruſtkammer, n.; -platz, m. -es -ätze, Vaabenplads, c.; -ſchmied, m. -s -e, Opſynsmand ved en Vaabenfabrik; Vaabenſmed, Boſſeſmed, c.; (m. St.) Grovſmed, c.; -ſtillſtand, m. -es -ände, Vaabenſtilſtand, c.; -tanz, m. -es -änze, Vaabendands, c.; -träger, m. -s pl. ſ. sg. Vaabendrager, c.; -übung, f. -en, Vaabenevelſe, c.
Waffnen, v. a. væbne, be-, udruſte.
Wagamt, n. -es -ämter, Veierbod, c.
Wägbar, aj. veielig.
Wage, f. -n, Ligevægt, c.; ud. pl. Ex. d. T. einander die - halten, holde hinanden Stang; Vægt, Vægtkaal, c.; fig. Veierbod, c.; Stedet, hvor der holdes offentlig Vægt; den omkring et Middelpunkt bevægelige Hværſtang; iſær Vognhammel, c.; en eſtemt Vægt, iſær paa Jern, men ſom er forſkjellig efter de forſkjellige Steder fra 44 til 165 Pund); vulg. Bove, -, Bovеſpil, n.
Wage-balken, m. -s pl. ſ. sg. Vægtjælke, c.; -geld (Wäge-), n. -es -er, Veierpenge; -gerecht, n. ſ. -kloben; -hals, m. -es -e, Bovehals, c.; -halſig, aj. ſom en Bovehals; halsbrækkende; -kloben, m. -s pl. ſ. sg. den grenede Deel af en Vægt, hvori Tungen bevæger ſig; -meiſter, m. -s pl. sg. Veiermeſter, c.; -recht, aj. vandret, horizontal; -ſchale, f. -n, Vægtſkal, c.; -zettel, m. -s pl. ſ. sg. Veiſedel, c.; -zunge, f. -n, Vægttunge, c.
Wagegeld, n. ſ. Wage-.
Wagen, m. -s pl. ſ. sg. ofte ogſaa Wägen, Vogn, c.
Wagen, v. a. vove: udſætte ſig for den Fare at tabe: ſein Leben; forſøge: eine Bitte; ofte: fordriſte ſig til; friſch gewagt iſt halb gewonnen, driſtig vovet, halvt er vundet; friſt Mod er halv Æring; - gewinnt, - verliert, hvo intet vover, intet vinder.
Wägen, v. rgl. og i. a. og n. veie, ſøge at udfinde et Legems Tyngde; ſøge at beſtemme den horizontale Flades Afvigelſer ved Vaterpas; fig. veie, over-, noie udforſke.
Wagen-achſe, f. -n, Vognaxel, c.; -baum, m. -es -äume, Bommen (paa en Vogn); -burg, f. ud. pl. Vognborg, c., Forſtandsning af Vogne; -deichſel, f. -n, Vognſtang, c.; -flechte, f. -n, Kurvefadning, c.; -geleiſe, n. -s pl. ſ. sg. Hjulſpor, n.; -halter, m. -s pl. ſ. sg. (ved Hoffer) en Staldbetjent, ſom har Opſyn med Stadsvognene; -haus, n. -es -äuſer, Vognhuus, -ſkuur, n.; -leiſe, f. -n, Hjulſpor, n.; -leiſte, f. -n, Vognkjep, c.; -leite, f. -n, Vognhaver med Spoler i; -macher, m. -s pl. ſ. sg. Vognmager, Hjulmand, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Vognmeſter, c., En, der har Opſyn med flere belæſſede Vogne; iſær Poſtfører, c.; -rad, n. -es -äder, Vognhjul, n.; -remiſe, f. -n, Vognremiſe, c.; -rennen, n. -s pl. ſ. sg. Vedkjørſel, c.; -ſchauer, m. -s pl. ſ. sg. (Nordt.) Vognſkuur, n.; -ſchmiere, f. -n, Vognſmørelſe, c.; -ſchoppen, m. -s pl. ſ. sg. Vognſkuur, n.
Wäger, m. -s pl. ſ. sg. Veier, c., en Perſon, ſom veier.
Wagbals, m. ſ. Wage-.
Waglich, aj. vovelig, farlig; -keit, f. -en, V-hed, F-hed, c.
Wagner, m. -s pl. ſ. sg. Vognmager, Hjulmand, c.
Wagniß, n. -ſſes ud. pl. Vove, Voven, c., Vovеſpil, Vovеſtykke, n.
Wahl, f. -en, Valg, n.; ſ. Wall.
Wahl-capitulation, f. -en, viſſe Betingelſer, hvortil en Valgt maa forbinde ſig; Valgcapitulation, c.; -fähig, aj. valgberettiget, i Stand til at vælge, og iſær at blive valgt; -fähigkeit, f. ud. pl. Valgrettighed, c.; -fürſt, m. -en -en, Valgfyrſte, c.; -kind, n. -es -er, et adopteret Barn; -platz, m. -es -ätze, Valgſted, n. (hvor et Valg foretages); Valplads, c.; -recht, n. -es -e, Valgret, c.; -reich, n. -es -e, Valgrige, n.; -ſpruch, m. -es -üche, Valgſprog, Symbolum, n.; -ſtadt, f. -ädte, Valgſtad, c.; -ſtatt, f. -ätte, Valgſted, n. (hvor et Valg foretages); Valplads, c.; -ſtimme, f. -n, Valgſtemme, c.; -tag, m. -es -e, Valgdag, c.; -verſammlung, f. -en, Valgforſamling, c.; -verwandt-

Digitized by Google

ſchaft, f. Valgſlægtſkab, n.; (i Chym.) den Legemernes Forbindelſe, ved hvilken et tredie Stof ſaaledes forener ſig med det ene af to før forbundne Legemer, at det andet nødes til at adſkille ſig derfra; -zettel, m. -s pl. f. sg. Valgſedbel, c.

Wählen, v. a. vælge: einen König; ogſaa: udvælge, udſøge, udkaare.

Wähler, m. -s pl. f. sg. Vælger, c.

Wählig, aj. (Nordt.) vælig, munter, levende, frodig.

Wahn, aj. (foræld. og endnu blot i nogle Sammenſ. tom, ledig; fraværende, manglende; taabelig, urimelig; feilfuld, ſom har Mangel.

Wahn, m. -es ud. pl. (foræld.) Mening, Formodning, c. (nu) vrang Indbildning, Skuffelſe, c., Blændværk, n.; ugrundet, urigtig, falſk Mening, c. Saaledes i adſkillige Sammenſ.: -begriff, -bild, -ehre, -gedanke, -glaube, -gut, -hoffnung, -korn, (gold), -ſchluß ꝛc., falſkt, urigtigt Begreb ꝛc.

Wahn-bett, n. -es -e, (Jagtſp.) et af Hjorten forladt Leie; -kante, f. -n, Vankant (urigtigt Vandkant) c. (paa Bræder og Tømmer); -kantig, aj. vankantet, ſom har Vankant; -macht, f. ud. pl. Vanmagt, c.; -mütbig, aj. modløs, mismodig; ſ. -ſinnig; -ſinn, m. -es ud. pl. Vanvittighed, Åſſindighed, c.; -ſinnig, aj. vanvittig, aſſindig; d. T. urimelig, naragtig; -wizig, aj. vanvittig, aſſindig.

Wähnen, v. n. m. h. indbilde ſig; (foræld.) holde for, mene, troe, formene.

Wahr, av. (foræld.) for ge-, vær.

Wahr, 1) aj. ſand, ægte, uforfalſket, uforſtilt. 2) av. virkeligen; iſær ſom en Forſikkring; etw. - machen, opfylde; - werden, indtræffe, gaae i Opfyldelſe.

Wahr-haft, aj. ſand, ſandfærdig; ſanddrue, paalidelig; -haftig, 1) aj. ſ. Wahrhaft. 2) av. ſandeligen, i Sandhed; ved Gud! ſaa Gud! (ſtu, ſgu); -haftigkeit, f. Sandfærdighed, Sanddrue, c.; -heit, f. 1) ud. pl. Sandhed, c. 2) pl. -en, en ſand Sætning. 3) ud. pl. Sammenhængen af ſande Sætninger; d. T. en ubehagelig Sandhed: Eim. die - - ſagen, læſe en Texten; -heitseifer, m. -s ud. pl. Sandhedsiver, c.; -heitsfreund, m. -es -e, Sandhedsven, c.; -heitsliebe, f. ud. pl. Sandhedskjærlighed, c.; -lich, av. ſandeligen, viſſeligen, i Sandhed; -loſigkeit, f. ud. pl. Skjødesløshed, Uagtſomhed, c.; -nehmen, v. i. a. eine S., blive vaer, ſee; eine el. einer S., iagttage, nytte, gjøre Brug af; ſjeldnere ere: fornemme ved Sandſerne, erkjende, indſee; einer S., iagttage, for at vogte ſig for; einer S., bære Omſorg for; -nehmung, f. -en, Jagttagelſe, Fornemmen, c.; -ſagen, v. n. m. h. d. T. Eim., ſpaae, ſandſige; -ſager, m. -s pl. f. sg. (-inn, f. -en), Spaamand (-gjinde), Sandſiger (-ſte), c.; -ſagerei, f. ud. pl. d. T. og foragt. Spaadomskonſt, c., Sandſigerk, n.; -ſcheinlich, aj. ſandſynlig, rimelig; -ſcheinlichkeit, f. -en, Sandſynlighed, Rimelighed, c.; -zeichen, n. -s pl. f. sg. d. T. Vartegn, Kjendetegn, n.

Wahren, v. a. (foræld.) blive vaer; (Nordt.) ſich -, vogte ſig, ſee ſig for.

Währen, v. n. m. h. vare ved (iſær om Tiden).

Während, 1) partic. vedvarende. 2) præp. med Gen. medens, under: - des Krieges. [bebed, c.

Währgeld, n. -es -er, (foræld.) Man-

Währung, f. ud. pl. Penges Værdie efter en vis Myntfod; ſ. Dauer.

Währwolf, m. -es -ölfe, Varulv, c.

Waid, m. -es ud pl. Vaid (Plante), c.; -aſche, f. ud. pl. Aſken af brændt Vilbundſalv, ſom iſær bruges af -färber, m. -s pl. f. sg. Blaafarver, c., ſom farver med Vaid.

Waiſe, f. -n, fader- og moderløſt Barn, n. (m. St., for at adſkille Kjønnet m. -en -en el. f. -n); -nhaus, n. -es -äuſer, Vaiſenhuus, n.; -nkind, n. -es, meſt pl. -er, -nknabe, m. -n -n og -nmädchen, n. -s pl. f. sg. Vaiſenhusbarn, n., -dreng, -pige, c.; -nmutter, f. -ütter og -nvater, m. -s -äter, Pleiemoder, -fader, c. (ved et Vaiſenhus).

Waizen, m. ſ. Weizen.

Wake, f. -n, Navnet paa en haard Klippeſteen; ſædv. Wacke; (iſær Nordt.) Vaage, c., et Hul i Iſen; Bedeſtind, n.; -akig, ſom indeholder, ſom beſtaaer af nysnævnte haarde Steenart.

Wald, m. -es -älder, (Dim. -äldchen, n. -s pl. f. sg.) Skov, c.; wie es in den - ſchallt, ſo ſchallt es wieder heraus, ſom man raaber i Skoven, faaer man Svar.

Wald-bauer, m. -s -n, Skovbonde, c. (ſom boer i en Skovegn); -biene, f. -n, Skovbi, c.; -bruder, m. -s -üder, Skovbroder, Eremit, c.; -eſel, m. -s pl. f. sg. (ſjeld.; vildt Æſel, Skovæſel, n.; -gegend, f. -en, Skovegn, c.; -gott, m. -es -ötter, Skovgud, c.: -horn, n. -es -örner, Valdhorn, n.; -horniſt, m. -en -en, Valdhorniſt, c.; -huhn, n. -es -ühner, Rype (Fugl), c.; -icht, aj. ſkovagtig; -ig, aj. ſkovrig, bevoxet med Skov; -leute, pl. ud. sg. Skovfolk (ſom boe i Skoven); -mann, m. -es -änner, Skovbeboer; Skovmand, et vildt Meſte., ſom kun opholder ſig i Skoven; Drang-Utang; -männchen, n. -s pl. f. sg. Gilefolk; Skovdjævel, c.;

Digitized by Google

-mensch, m. -en -en, et vildt i Skoven levende Mske.; Drang-Utang, c.; -ochs, m. -en -en, et Slags vild Oxe, c.; -teufel, m. -s pl. s. sg. Skovdjævel, Satyr, c.; en Art store Aber; -weg, m. -es -e, Skovvei, c.

Waldung, f. -en, Skov, Skovstrækning, c.

Walgen, walgern el. wälgern, v. a. d. T. rulle blede Legemer frem og tilbage.

Walke, f. -n, Valkning; Valkeindretning, -maskine, c.; -n, v. a. valke: Strümpfe, Zeuge, Tücher, Felle; -r, m. -s pl. s. sg. Valker, c.; -rerde (Walkerde) f. -n, Valkejord, c.; ogsaa -rthon, m. -es -e; -lkmühle, f. -n, Valkemølle, c.; -lkmüller, m. -s pl. s. sg. Valkemøller, c.

Wall, m. -es, 1) pl. -älle, Vold, Skandse, c.; (i Sosp.) Kyst, c.; Land, Landingssted, n.; (foræld.) enhver Forhøining af Jord. 2) pl. -e, d. T. det kogende Vands Boblen; Opkog, n. 3) pl. s. sg. (n. St.) Øl, Øel, c. (et Antal af 80 Stykker).

Wallach, m. -es 1) pl. -en (ogsaa -e, m. -n -n) en Beboer i Wallachiet. 2) pl. -e (ogsaa -en) Vallak, en gildet Hest; -en, v. a. einen Hengst, stære, gilde, gjøre til Vallak; -er, m. -s pl. s. sg. Hestegilder, c.

Wallachei, f. ub. pl. Wallachiet.

Wallbirke, f. -n, Valbirk, c.

Wallbruder, m. -s -üder, (foræld.) Pilegrim, c.

Wallen, v. n. 1) m. h. bølge, have en bølgeformig Bevægelse; bruse, flyde; das Meer wallet; das Getreide wallet auf dem Felde; das Herz wallet mir vor Freude. 2) m. s. (sjeld.) bevæges paa et flydende Legeme bølgeformig frem; vandre, gaae.

Wällen, v. a. d. T. (n. St.) give et Opkog.

Waller, m. -s pl. s. sg. (digterisk) Vandrer, Vandringsmand, Pilegrim, c.

Wallfahrt, f. -en, Valfart, Pilegrimsreise, c.; (foræld.) Reise, især Fod-; -en, v. n. m. s. gjøre Valfart, c.; -er, m. -s pl. s. sg. Pilegrim, c.

Wallfisch, m. -es -e, Hvalfisk, Hval, c.; -fang, m. -es ub. pl. Hvalfangst, Hvalfiske-, c.; -fänger, m. -s pl. s. sg. Hvalfanger, c.

Wallkeller, m. -s pl. s. sg. Voldkjelder, Casematte, c.

Wallnuß, f. -üsse, d. T. Valnød, c.; -baum, m. -es -äume, Valnøddetræ, n.; -schale, f. -n, Valnøddeskal, c.

Wallrath, m. -es ub. pl. Hvalrav, n.

Wallroß, n. -sses -sse, Hvalros, Søhest, Havhest, Rosmer, c.

Wallung, f. -en, stærk Bevægelse, c.; das Blut geräth in -, i Opror, i Kog.

Wallwind, m. -es -e, Fralandsvind, c. (som blæser fra Landet).

Walm, m. -es -e, (i Bygningsk.) Valm, c., et Tags el. en Hvælvings Skraaning paa den smalle Side; -dach, n. -es -ächer, straadt Ende- el. Sidetag paa en Bygning. At forsyne med et saadant Tag kaldes -en, v. a.

Walplatz, m. -es -ätze, Valplads, c.

Walpurgis, Navnet paa en Helgen i den romerske Kirke, og den samme helligede Dag, den 1ste Mai; -abend, -nacht, Valpurgisaften ꝛc.

Wälsch, aj. blot med nogle Navne: fremmed, udenlandsk; fransk; især italiensk; ein -er Huhn, kalkunsk Høne; das kommt mir - vor, besynderligt; -korn, n. -es -örner, Mais, c.; -land, n. -es ub. pl. Vælschland, Italien.

Wälschen, v. n. m. h. samtale i et for en tredie uforstaaeligt Sprog.

Walten, v. n. m. h. mit el. in einer S. schalten und -, skalte og valte; (sjeld.) über etw., raade, regjere, herske; deraf walts Gott, (foræld.) Gud give; (foræld.) være virksom.

Walze, f. -n, Valse (Valtse), Tromle, Rullestok, c.

Walzen, v. 1) a. tromle: den Acker; (hos Uhrmagerne), valse, give Form af en Valse; (hos Bagerne) rulle Deien sammen ved Vltningen. 2) n. m. h. fig. vælse, dandse en Vals.

Walzen, v. a. vælte: einen Stein; fig. die Schuld von sich auf Einen, vælte, flytte; -zung, f. -en, Væltning, c.

Walzenförmig, aj. valseformig.

Walzer, m. -s pl. s. sg. Vals, c. (en Dands); En, som valser, Valser, c.

Wälzer, m. -s pl. s. sg. (undert.) d. T. Klump, c., et plumpt, tungt Legeme; ogsaa en usædvanlig stor, tyk Bog.

Wamme, f. -n, Doglæp, c., de nedhængende Kjøddele under Hagen, især paa Hornqvæg; (n. St.) Indvolden af slagtede Dyr, Kallunet med Tilbehør; (hos Feldberedere) Bugskind, n.

Wammer, f. -n, d. T. en forvoxen Green.

Wamms, n. -es -ämmser, (Dim. Wämmschen, n. -s pl. s. sg.) Vams, Kofte, c.; Dim. das - ausklopfen, Dim. -e geben, Prygl; -en, v. a. Einen, vulg. prygle.

Wampe, f. -n, vulg. Vom; Bug, c., Underliv, n.; Doglæp, c. (paa Hornqvæg).

Wand, 1) n. -es ub. pl. (foræld.) Tøi, vævet Tøi, n. 2) f. -ände, Væg, c.; et Bjergs, en Klippes straa Side, især naar den næsten er lodret; (i Bjergv.) den Bjergmanden modstaaende Steen el. Jord; fig. enhver Steen; (i

mange enkelte Tilfælde) en lodret el. næsten lodret Flade; ofte enhver Sideflade; (paa et Skib) Vant, n.

Wand-bank, f. -änke, en op til en Væg staaende Bænk; -flechte, f. -n, gruul Lav, gruul Skorpemos (Plante) c.; -haken, m. -s pl. f. sg. en Knage, Krog paa Væggen, Tapetkrog, c.; -laue, f. -äuse, Væggeluus, Sengetæge, c.; -leuchter, m. -s pl. f. sg. Lysearm, Lampet, c.; -schraube, f. -n, Skrue i Væggen, Panelskrue, c., -uhr, f. -en, Stueuhr, n.

Wandel, m. -s, 1) pl. f. sg. Byttehandel; blot i Forbindelse med Handel; Handel og Vandel; (foræld.) Forandring, c.; fig. (foræld.) Mangel, Feil, c.; ligel. Straf derfor. 2) ub. pl. fig. Vandel, c., Levnet, n., Opførsel, c., Forhold, n.; (foræld.) Gaaen, Vandren, c.; -bar, aj. ubestandig, foranderlig, omskiftelig; brøstfældig, strøbelig; (foræld.) feilagtig, feilfuld; (Nordt. undert.) gangbar; -barkeit, f. ub. pl. U-hed, F-hed, O-hed, B-hed, Sk-hed, c.; -n, v. a. og n. m. h. og f. gaae, vandre, reise; især fig. vandre: die Bahn der Tugend; einen Weg, eines Weges; fig. og digter. om livløse Ting, bevæge sig let og langsomt frem; opføre sig, indrette sine sædelige Handlinger; erstatte, godtgjøre; (foræld.) forandre; handeln und -n, (foræld.) handle og tuske; -stern, m. -es -e, (af Nogle) Planet, c.

Wander-buch, n. -es -ücher, Vandrebog, c. (hos Haandværkssvende); -er, m. -s pl. f. sg. Vandrer, Vandringsmand, c.; -jahr, n. -es -e, Vandringsaar, n. (den Tid, en Svend er forpligtet til at vandre, før han kan blive Mester); -n, v. n. med Stedet m. f. uden samme m. h. vandre, reise til Fods; især om Haandværkssvende; -schaft, f. -en, Vandring, -sstand, c.; især hos Haandværkerne; -mann, m. -es -änner, d. S. Vandringsmand, c.; -stab, m. -es -äbe, Vandringsstav, c.; -ung, f. -en, Vandring; især Ud-, Folke-, c.

Wange, f. -n, Kind, c.; fig. visse Sidedele, f. Ex. Vange, c., Sidestykke, som sættes til Skibsmaster.

Wankel, aj. (foræld.) vaklende, ikke fast; -muth, m. -es ub. pl. Vankelmodighed, c.; -müthig, aj. vankelmodig, vægelsindet, ubestandig; -müthigkeit, f. ub. pl. Va-hed, Væ-hed, U-hed, c.

Wanken, v. n. m. h. vanke, vakle, rokke, bevæge sig langsomt frem og tilbage; fig. vakle: vige, bevæge sig lidet af sin Stilling; begynde at forandre sig, især til det Værre: in der Rede -, modsige sig selv, snakke frem og tilbage; begynde at blive ubestemt, af anden Mening.

Wann, av. blot brugeligt i dann und -, nu og da, af og til, undertiden. Nogle Sproglærere adskille dette av. fra cj. wenn, naar, derved, at de bruge wenn om en Betingelse og wann om en Tid. I Sydt. staaer det som av. og cj. uden Forskjel for wenn.

Wanne, f. -n, (Dim. -ännchen, n. -s pl. f. sg.) en aflang Balie med flad Bund til huusligt Brug; Vandtrug, n.; Kastestovl, Kornharpe, c. (at rense Kornet med); fig. (undert.) Fuglenes Svingfjeder, Slagfjeder, c.

Wannen, v. a. drefte, kaste, rense ved Kastning: das Getreide.

Wannen, av. (foræld.) endnu blot undert. von -? hvorfra?

Wannenher el. -hero, (foræld.) hv av. hvorfra. 2) cj. dersra.

Wanst, m. -es -änste, Vom, Bug, c. (hos dyrske Dyrs, og foragt. ogsaa Mstrs.: seinen - füllen).

Wanze, f. -n, Tæge, Væggeluus, c.; -zig, aj. d. T. fuld af Væggeluus.

Wappen (Wapen) n. -s pl. f. sg. Vaaben, Skjoldmærke, n.

Wappen-brief, m. -es -e, Vaabenbrev, -patent, n.; -buch, n. -es -ücher, Vaabenbog, c.: (hvori Vaabener ere afbildede; hvori gives Underviisning i Heraldiken); -könig, m. -es -e, (n. St.) En, som forstaaer Vaabenkonsten, gjør Udkast til Vaabener, ogsaa undert. har at undersøge de adelige Slægtregistere; -kunde, f. ub. pl. Kundskab om Vaabener og deres Dele; -kunst, f. ub. pl. Vaabenkonst, Heraldik, c.; -schneider, m. -s pl. f. sg. Vaabenskærer, -stikker, c.

Wappnen, v. a. (sjeld.) væbne, ruste.

War (ich) og wäre (ich) f. Seyn.

Wardein, m. -es -e, Guardein, Myntprøver, c.

Warlich, f. Wahrlich.

Warm (-ärmer, -ärmest), aj. varm.

Warm-flasche, f. -n, Varmeflaske, c. (at varme Senge med); -pfanne, f. -n, Varmepande, c., Ildfad, Fyrfad; Varmebakken, n., Sengevarmer, c.; (i Saltv.) en Pande, hvori man lader Saltvandet forelebigen afdunste; -stein, m. -es -e, Varmesteen, c.

Wärme, f. ub. pl. Varme, c.; -messer, m. -s pl. f. sg. Varmemaaler, c., Thermometer, n.; -n, v. a. varme, gjøre varm; -r, m. -s pl. f. sg. Varmer, c., en Ting til at varme med; især: Sengevarmer, c.; -stoff, m. -es -e, Varmestof, n.

Warnen, v. a. advare, varskoe: Einen vor der Gefahr, vor Schaden; -rung, f. -en, Advarsel, c.

Warte, f. -n, et høit Sted, hvorfra man kan overse og iagttage en heel Egn; Varetaarn, n.; (foræld.) Vagt,

Digitized by Google

Opsigt, c.

Warten, v. 1) n. m. h. bie, vente: vor der Thür; eine ganze Stunde; auf Einen rl. etw.; ofte: eines Dinges; mit einer S., opsætte sammes Fuldbyrdelse; sig. auf Einen; (om livløse Ting) forestaae; warte, warte nur, (Trudsel) bie kun! (foræld.) see; iagttage. 2) a. regte: passe: seines Amtes, eines Dinges; opvarte, pleie, sørge for: einen Kranken, einen Garten; undert. ogsaa i den høiere Skrivemaade eines Dinges.

Warter, m. -s pl. s. sg. Opvarter, Oppasser, c.; -inn, f. -en, D-sse, c.

Wartfrau, f. -en, d. T. Opvartningskone, c.

Wartgeld, n. -es -er, Vartpenge; Holdepenge, Opvartnings-.

Wartthurm, m. -es -ürmer, Varetaarn, n. [Regt, c.

Wartung, f. -en, Opvartning, Pleie,

Warum, av. hvorfor, af hvilken Aarsag.

Warze, f. -n, (Dim. -arzchen, n. -s pl. s. sg.) Vorte, c.; -zig, aj. d. T. fuld af Vorter, besat med Vorter.

Was, pron. indecl. hvad, 1) spørgende efter meget ubestemte Ting: - ist das? - für Geld ist das? hvad Slags; ogsaa i et Udraab: o! was für eine Thorheit; d. T. ofte for: hvorfor, hvor meget mere. 2) som, der, hvad, tilbageførende med Hensyn paa dasjenige og das: das, - du mir sagest; ligel. i Forbindelse med für; d. T. staaer det urigtigt for etwas, noget, wie sehr, hvor meget, og so sehr, saa meget. Ofte ledsager det ogsaa en Forsikkring: - ich Ihnen sage, er ist todt, som jeg siger dem, jeg forsikrer dem. An -, aus -, durch -, für -, von - ꝛc. er urigtigt for woran, woraus, wodurch, wofür, wovon ꝛc.

Wasch-bank, f. -änke, Vasterbænk, c.; -bär, m. -en -en, Vaskebjørn, c.; -becken, n. -s pl. s. sg. Vaskebækken, n.; -blase, f. -n, Vasterkjedel, Destileer-, c.; -erz, n. -es -e, vasket el. til Vaskning bestemt Ertz; -faß, n. -sses -ässer, Vasterfad, n.; -frau, f. -en, Vasterkone, c.; -geld, n. -es -er, d. T. Vasterlen, c.; -gold, n. -es ud. pl. Vaskguld, n. (som udvaskes af Bundfald; Jordart, hvori der er Guld); -haft el. -haftig, aj. (foragt.) sladdervorn, -agtig; -haftigkeit, f. ud. pl. Sladdervornhed, -agtighed, c.; -haus, n. -es -äuser, Vasterhuus, Vasters, n.; -junge, m. -n -n, en Dreng, som bruges ved Ertstvætten; -kessel, m. -s pl. s. sg. Vasterkjedel, c.; -korb, m. -es -örbe, Klædekurv, c.; -lappen, m. -s pl. s. sg. Karklud, c.; -leine, f. -n, Klædesnor, c. (at tørre Klæder paa); -maschine, f. -n, Vaskemaskine, c.; -wasser, n. -s ud. pl. Vaskevand, n.; -weib, n. -es -er, vulg. Vasterkjærling, c.; -werk, n. -es, 1) pl. -e, en Anstalt, hvor Ertz vaskes. 2) ud. pl. vasket Ertz; -zettel, m. -s pl. s. sg. Vaskeseddel, c. (hvorpaa det til Vask leverte Tøi er opskrevet).

Wäsche, f. -n, Vask, Tvæt, c.; vasket Tøi, Lintøi, n. ud. pl.; Bygningen, hvori Ertsen vaskes.

Waschen, v. i. a. og n. m. h. vaske, toe, tvætte: das Gesicht; sich die Hände; das leinene Gerath; die Erze; Eim. den Kopf, vaske, iretteſætte dreit; das hat sich gewaschen, vasket sig, er tilgavns; (i Maleri) udjævne den paamalede Farve med Vand; sig. (foragt.) vaase, sludre, pjatte, lade Munden løbe uden Eftertanke.

Wäscher, m. -s pl. s. sg. Vasker, Tvætter, c.; sig. (foragt.) Sludrer, Vaaser, Sludderkjæft, c.; -ei, f. -en, Slidderfladder-, c.; -inn, f. -en, Vasterkone, c.; sig. Sladdertaske, c.; -slohn, m. (n.) -es ud. pl. Vasterlen, c.

Wasen, m. -s pl. s. sg. (Nordt.) Damp, Dunst, c.; (n. St.) Grastørv, c.; Riisknippe, n.; -meister, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Mestermand, Skarpretter, c.

Waser, (foræld.) hvad for.

Wasser, n. -s pl. (om flere Slags og flere Samlinger) s. sg. Vand, n.: ein Glas -; en Samling af Vand; Sø, Flod, Dam, c.; sig. Vand, n.: Taare, c.; Sved; Blod; Urin, Pis, c.; Vatring, c., vatret Udseende, n.; (ved Diamanter og Perler) den rene, Vandet lignende Glands; stille - sind tief, det stille Vand har den dybe Grund; er reicht ihm das - nicht, bærer ikke Vand (betyder intet) mod ham; er thut, als wenn er kein - trüben könnte, luder, som han ikke kunde gjøre noget Barn Fortræd; zu - werden, gaae overstyr, slaae feil.

Wasser-auge, n. -s -n, Vandblegn paa Diet; -bad, n. -es -äder, Vandbad, n., Bad af reent Vand uden Tilsætning; (i Theol.) Daaben; -bau, m. -es ud. pl. Vandbygning, Sluse-, Dæmning, c.; -baukunst, f. ud. pl. Konsten at bygge dette; Hydraulik, c.; -baum, m. -es -äume, Vandtræ, n., et konstigt Vandspring i Form af et Træ; Bom for en Flod; -becken, n. -s pl. s. sg. Vandbækken, n. (at vaske sig i); Basin, n., Vandbeholdning, c.; -behälter, m. -s pl. s. sg. og -behältniß, n. -sses -sse, Vandkam, Cisterne, c.; -bett, n. -es -en, Vandsamling, c.; -bjene, f. -n, Vandbi, Hanbi, Drone, c.; -blase, f. -n, Vandblegn, c. (paa Huden); Vandblære, Luftboble, c. (i Vandet); -blattern, pl. ud. sg. Vandkopper, Skol-

Digitized by Google

de-; -blei, n. -es -e, Bliant, c.; -=brei, m. -es -e, Vandgrød, c.; -bruch, m. -es -üche, Brænding, c. (i Seen); Vanddrok, n.; -damm, m. -es -ämme, Vanddige, n.; -dampf, m. -es -ämpfe, Vanddamp, c.; -dicht, aj. vandtæt; -=eimer, m. -s pl. ſ. sg. Vandſpand, c.; -fall, m. -es -älle, Vandfald, n., Fos, c.; -farbe, f. -n, Vandfarve, c.; Vandets Farve; ud. pl.; -farbig, aj. ſom ligner Vandets Farve; -faß, n. -ſſes -äſſer, Vandfad, n., -tønde, c.; (hos Fyrværkere) et Træfar, fyldt med Ildkugler og Sværmere, ſom det udkaſter, medens det flyder paa Vandet; -feuerwerk, n. -es -e, Vandfyrværkeri, n. (ſom afbrændes paa Vandet); -fläche, f. -n, Vandflade, c.; -flaſche, f. -n, Vandflaſke, c.; -floh, m. -es -öhe, Vandloppe, c. (Inſect); -fluth, f. -en, Vandflod, Overſvømmelſe, c.; -froſch, m. -es -öſche, Vandfro, Kildefro, c.; -furche, f. -n, Vandfure, c. (paa en Ager); -galle, f. -n, en ufuldkommen Regnbue; Vandpyt, c. (paa en Ager); -gallig, aj. ſumpig, moradſig; -gang, m. -es -änge, Vandgang, c.; -geflügel, n. -s ud. pl. Vandfugl, c.; -geſchwulſt, f. -ülſte, Vandbyld, c.; -=gewächs, n. -es -e, Vandvæxt, -plante, c.; -glas, n. -es -äſer, Vandglas, n.; -graben, m. -s -äben, Vandgrav; Vandgroft, c.; -hälter, m. -s pl. ſ. sg. Vandkumme, Ciſterne, c.; -hart, aj. (hos nogle Haandv.) vindter; ikke haardere end Leret, naar Vandet er bortdunſtet; -hell, aj. klar ſom Vand; -=höhe, f. -n, Vandhelde, c.; -holen, n. -s ud. pl. Vandhenten; -holunder, m. -s pl. ſ. sg. Vandhyld, c.; -hoſe, f. -n, Vandhvirvel, c.; -huhn, n. -es -ühner, Vandhøne, Blishøne, c. (Sumpfugl); -hund, m. -es -e, Vandhund, c. (ſom henter det ſkudte Vildt op af Vandet); (i Bjergv.) en liden Pumpe, ſom hæver Vandet op paa Hoveddrivhjulet; -jagd, f. -en, Vandjagt, c. (hvorved Vildtet jages igj- et Vand); (Jagtſp.) Vandfugl, c.; -jungfer, f. -n, Guldſmed, c. (Inſect); -käfer, m. -s pl. ſ. sg. Vandkalv, c. (Inſect); -kanne, f. -n, Vandkande, c.; -keſſel, m. -s pl. ſ. sg. Vandkjedel, c.; -kopf, m. -es -öpfe, et af Vand opſvulmet Hoved; -krug, m. -es -üge, Vandkrukke, c.; -kunſt, f. -ünſte, kunſtig Vanddrift; Vandſpring, n.; -laus, f. ud. pl. Vandluus, c.; -leitung, f. -en, Vandledning, c.; -malerei, f. -en, Vandmaleri, n.; -mangel, m. -s ud. pl. Vandmangel, c.; -mann, m. -es -änner, Vandmand, c. (et af de 12 Himmeltegn); -mauer, f. -n, Vandmuur, c. (opført i Vandet); -maus, f. -äuſe, Vandmuus, c.; -melone, f. -n, Vandmelon, c.; -mühle, f. -n, Vandmølle, c.; -=müller, m. -s pl. ſ. sg. Vandmøller, c.; -muß, n. -es -üße, Vandſuppe, -=vælling, c.; -noth, f. ud. pl. Vandsnød, c.; -nuß, f. -üſſe, Vandnød, Pig-, c.; -paß, aj. horizontal, vandret; -=perle, f. -n, Vandperle, Glas-, c.; -=pflanze, f. -n, Vandplante, c.; -platz, m. -es -ätze, Vandplads, c., en bequem Plads ved en Kyſt, hvor et Skib kan forſyne ſig med ferſk Vand; -pocken, pl. ud. sg. d. T. Vandkopper, Skolde-; -probe, f. -n, Vandprøve, c.; -pumpe, f. -n, Vandpumpe, c.; -quelle, f. -n, Vandkilde, c., Kildevæld, n.; -rabe, m. -n -n, Soravn, Vandravn, c.; -=rad, n. -es -äder, Vandhjul, n.; -=ratze, f. -n, Vandrotte, c.; -recht, aj. vandret, horizontal; -recht, n. -es ud. pl. Vandrettighed, c.; -reich, aj. vandrig; -reich, n. -es ud. pl. Vandriget (betragtet ſom et Naturrige); -reis, n. -es -er, Vandqviſt, gold Qviſt, c.; -=rinne, f. -n, Vandrende, c.; -röhre, f. -n, Vandrør, n.; -ſchaden, m. -s -äden, Vandſkade, c. (foraarſaget ved Vand); -ſchatz, m. -es -ätze, ſtort Vandforraad, n. (i mange Tilfælde) Vandkumme, c.; -ſcheu, aj. vandſky; -ſcheu, f. ud. pl. Afſky, Frygt for Vand; Vandſtræk, c. (hos gale Hunde el. hos Mſtr., der ere bidte af dem); -ſchierling, m. -es -e, Vandſtarntyde, c.; -ſchildkröte, f. -n, Vandſkildpadde, c.; -ſchlange, f. -n, Vandſlange, c.; -ſchlauch, m. -es -äuche, Vandlæderflaſke, c.; -ſchnecke, f. -n, Vandſnegl, c.; -ſchöpfer, m. -s pl. ſ. sg. Vandøſer, c.; -ſchraube, f. -n, Vandſnegl, c. (at ſtrue Vandet i Veiret med); -snoth, f. ud. pl. Vandsnød, Overſvømmelſe, c.; -ſpiegel, m. -s pl. ſ. sg. Vandſpeil, n., Vandets Overflade, c.; -ſpinne, f. -n, Vandedderkop, n.; -ſpritze, f. -n, Vandſprøite, c.; -ſtand, m. -es ud. pl. Vandets Høide i en Flod el. Sø; -ſtänder, m. -s pl. ſ. sg. Vandkam, Vandbeholdning, c.; -ſtrahl, m. -es -e, Vandſtraale, c.; -ſtreife, f. -n, Vandſtribe, c., et ikke gjennembagt Sted i Brød; -ſtreifig, aj. vandſtribet, dødbagt; -=ſucht, f. ud. pl. Vattерſot, c.; -ſüchtig, aj. vattерſottig; -ſuppe, f. -n, Vandſuppe, c.; -thier, n. -es -e, Vanddyr, Sødyr, n.; -tonne, f. -n, Vandtønde, c.; -träger, m. -s pl. ſ. sg. Vandbærer, c.; -treter, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom kan gaae oprejſt paa Vandet; Strandleber, c. (Fugl); -trinker, m. -s pl. ſ. sg. Vanddrikker, c.; -trog, m. -es -öge, Vandtrug, n.; -tropfen, m. -s pl. ſ. sg. Vanddraabe, c.; -uhr, f. -en, Vanduhr, n.; -vogel, m. -s pl. ſ. sg. Vandfugl, c.; -wage, f. -n, Vandvægt, c.: et Inſtrument til at be-

stemme et flydende Legemes Falden, og enhver horizontal Flades Hælden; en Vægt til at bestemme Saltvandets og andre flydende Legemers Gehalt; -wanze, f. -n, Vandtæge, almindelig Rygsvømmer, c. (Insect); -werk, n. -es -e, Vandværk, n., et af Vandet drevet Værk; især: Vandspring, n.; -zoll, m. -es -ölle, Sotold, c.; Stedet, hvor den erlægges.

Wässericht, aj. vandagtig, som ligner Vand.

Wässerig, aj. vandet, som indeholder meget Vand; fig. (om et Digt, en Skrivemaade) vandet, mat; -keit, f. ud. pl. V-heder, c.

Wässern, v. 1) a. vande, væde, befugte med Vand; die Wiesen -, sætte under Vand; den Wein -, blande, fortynde med Vand; Fleisch -, udvande, blede i Vand; die Zeuge -, vatre; fig. eine Rede, ein Gedicht -, gjøre vandet (ordrigt men tankefattigt). 2) n. m. h. (Jagtsp., om Vildtet) vande, slaae Vandet fra sig, pisse; der Mund wässert ihm, leber fuld af Vand, Tænderne løbe i Vand; han faaer Lyst til; -rung, f. -en, Vanding, Vanden, Vatren, c.

Waten, v. n. m. s. vade: im Wasser, im Grase. [garn.

Wathe, f. -n, Vod, n., et stort Træk-

Watsack, m. -es -äcke, Vadsæk, c.

Watscheln, v. n. m. h. vulg. vralte (som en And).

Watte, f. -n, Vat, n. (et Slags Tøi); -ttiren, v. a. lægge Vat under, fore med Vat. [vau, c. (Plante).

Wau, m. -es ud. pl. Vau, Farve-

Webe, f. -n, Vævning, c., et Stykke Zerred af en vis Længde, sædv. 60 til 70 Alen; -n, v. 1) n. m. h. bevæge sig; forældr. og endnu blot d. T. i den Talem. alles lebt und webt an ihm. 2) a. væve: Tuch, Leinwand, Spitzen; bevæge sig langsomt frem og tilbage; forældr. og kun i Bibelen om et Slags Offer; -r, m. -s pl. s. sg. Væver, c.; -baum, m. -es -äume, Væverbom, c.; -ei, f. ud. pl. d. T. Væveri, Væverhandværk, n.; -rinn, f. -en, Væverske, -; -stuhl, m. -es -ühle, Væverstol, -æv, c. [s. Wesel.

Webel, 1) m. s. Feldwebel. 2) n.

Wechsel, m. -s pl. s. sg. Vexlen, vexling, Forandring, Omskiftelse, c.; -v. ud. pl. og blot i Henseende til -bsfolgen; Vexlen, Bytten, Tusken, især Pengevexlen. 3) fig. Vexel, Vexelbrev, n.; trasseret Vexel, -ttn, c.; d. T. (undert.) overleverede -e Penge; (i nogle Tilfælde) det, der -xler med et andet; (meget ofte) -det, hvor to Ting af eet Slags af-e med hinanden, el. støde sammen, -x. hvor to Vandrer, el., paa et Hjul, hvor to Fælger forbindes sammen.

Wechsel-balg, m. -es -älge, Skifting, Bytting, c., et af Hexe forbyttet Barn; (som Skjeldsord) et vanartet Barn; -bank, f. 1) pl. -änke, (n. St.) en Vexelerers Bord, Kontor el. Bod. 2) pl. -en, Vexelbanke, c.; -brief, m. -es -e, Vexel, c., Vexelbrev, n.; -cours (l. -curs) m. -es -e, Vexelcours, c.; -fieber, n. -s pl. s. sg. Vexelfeber, c. (hvis Anfald kun kommer til visse Tider); -geld, n. -es -er, Vexelpenge, (som bruges i Vexelhandel); -gericht, n. -es -e, Vexelret, c.; -gesang, m. -es -e, Vexelsang, c.; -händler, m. -s pl. s. sg. Banquierer, c.; -herr, m. -n -en, Banquierer, c.; -rechnung, f. -en, Vexelregning, c.; -recht, n. -es -e, Vexelret, c.; -reiterei, f. -en, Vexelrytteri, n.; -seitig, aj. gjensidig; -weise, av. vexelvis; -wirkung, f. -en, Vexelvirkning, c.; -wirthschaft, f. Vexeldrift, c.

Wechseln, v. 1) a. vexle, bytte, skifte: Briefe mit Eim.; die Ringe; Kleider; Worte -, tale med hinanden; ogsaa: trættes; Geld -, vexle, bytte. 2) n. m. h. vexle, af-, om-, lide Forandring; d. T. (undert.) gaae, trække frem og tilbage; man wechselt von einem Orte nach dem andern, naar der er indført Vexelcours mellem begge Steder; -lung, f. -en, Vexling, c.

Wechsler, m. -s pl. s. sg. Vexelerer, c.; Geld-, Banquierer, c.

Weck, m. -es -e el. -e, f. -n, Strude, c. (et Slags Hvedebrød); et Stykke Smør, langagtigt og spidst til begge Ender; (foræld.) Kile, c.

Wecken, v. a. vække, op-; -cker, m. -s pl. s. sg. Vækker, c.; -ckuhr, f. -en, Vækkeuhr, n.

Wedel, m. -s pl. s. sg. Hale, Stjert, c. (paa mange firfødede Dyr); Stænkekost, c.; -n, v. n. m. h. svandse, logre med Halen.

Weder, cj. hverken; s. Noch.

Wefel, n. -s pl. s. sg. Islæt, c. (hos Væverne); fig. Vexstive, c.

Weg, en Partikel, væk, bort, borte. Saavel et Udraabsord: - mit ihm! bort med ham! in einem -, hinter einander -, i et væk, uafbrudt; som et av.: schlecht -, d. T. slet hen, ukonstlet. I Sammensf. især med mange Verb. som et adstilleligt Forord med Tonen.

Weg, m. -es -e, Vei, c.; fig. Middel, n.; Maaden at komme til Noget; keines -es, paa ingen Maade; ruhig seines -es gehen; geh deiner -e! gaae din Vei! gaae væk! (med Uvillie).

Wegarbeiten, v. a. arbeide bort.

Wegbegeben, v. i. a. sich, begive sig bort. [væk.

Wegbeißen, v. i. a. bortbide; bide

Wegbeizen, v. a. beitse bort.
Wegblasen, v. i. a. blæse bort.
Wegbleiben, v. i. n. m. s. blive borte, udeblive, ikke komme; fig. falde i Afmagt.
Wegbrennen, 1) v. rgl. og i. a. bortbrænde. 2) v. i. n. m. s. opbrændes, lægges i Aske.
Wegbringen, v. i. a. bortbringe; bringe med sig fra et Sted.
Wege-aufseher, m. -s pl. s. sg. Veiopsynsmand, c.; -bau, m. -es ud. pl. Veianlæg, n.; -bedring, -reparation, c.; -bereiter, m. -s pl. s. sg. Veipatrol, c., en ridende Opsynsmand over Landeveiene og for at forebygge Toldsvig; (n. St.) En, som har at sørge for Veienes Udbedren; Veiinspecteur, c.; -besserung, f. -en, Veibedring, c.; -breit, m. -es ud. pl. Veibred, c. (Plante); -dorn, m. -es ud. pl. Veitorn, Kors-, c.; -geld, n. -es -er, Veipenge, Bom-; -messer, m. -s pl. s. sg. Veimaaler, c., et Redskab at maale en Veis Længde med; -rich, m. -es ud. pl. Veibred, c. (Plante); -saule, f. -n, Milepæl; Veiviser, c.; -scheide, f. -n, Skillevei, c.; -stein, m. -es -e, Veisteen, c. (som betegner den offentlige Landeveis Grændse el. Brede); -tritt, m. -es ud. pl. Veigræs, Fugle-, n.; -warte, f. ud. pl. Hegsurt, c.
Wegeilen, v. n, m. s. ile bort.
Wegen, præp. med Gen. for, formedelst, for (dens, dets) Skyld: - einer S. el. einer S. -.
Wegessen, v. i. 1) a. opspise. 2) n. m. h. spise fort uden at lade sig afbryde.
Wegfahren, v. i. 1) n. m. s. kjøre bort, seile bort; kjøre sin Vei; fare bort, hurtig bortkjerne sig fra et Sted. 2) a. kjøre bort, skaffe bort ved Kjørsel el. til Skibs.
Wegfallen, v. i. n. m. s. falde bort; fig. (om Ting) bortfalde, udelades, blive borte.
Wegfaulen, v. n. m. s. bortraadne.
Wegfischen, v. a. bortfiske; d. T. fig. fiske bort.
Wegfliegen, v. i. n. m. s. flyve bort.
Wegfliehen, v. i. n. m. s. flygte bort.
Wegfließen, v. i. n. m. s. flyde bort.
Wegfressen, v. i. a. bortæde, opæde.
Wegführen, v. a. bortføre.
Weggabeln, v. a. d. T. og fig. fiske bort.
Weggang, m. -es ud. pl. Bortgang, c.
Weggeben, v. i. a. bortgive, give bort.
Weggehen, v. i. n. m. s. gaae bort, gaae sin Vei; (undert. om Varer) gaae af, have Afsæt.
Weggießen, v. i. a. bortgyde, bortøse, spilde.
Weghaben, v. i. a. d. T. eine S., have faaet, have modtaget; etw., indsee, forstaae; er hat es bei mir weg, har lagt sig ud med mig, forspildt min Gunst.
Weghalten, v. i. a. holde borte, holde
Weghängen, v. i. a. hænge bort.
Weghaschen, v. a. snappe bort.
Weghauen, v. i. a. hugge bort.
Weghelfen, v. i. n. m. h. Eim., hjelpe
Weghohlen, v. a. hente bort.
Weghüpfen, v. n. m. s. hoppe bort.
Wegjagen, v. a. bortjage.
Wegkapern, v. a. d. T. og fig. bortkapre, fiske bort.
Wegkehren, v. a. vende bort; feie
Wegkommen, v. i. n. m. s. komme bort, blive borte; slippe fra; d. T. komme ud af sin Bolig.
Wegkönnen, v. i. n. m. h. kunne komme bort.
Weglassen, v. i. a. lade fra sig, lade slippe; stille sig ved, lade en Anden faae; udelade, forbigaae, ikke berøre, ikke omtale; -ssung, f. -en, Udeladelse, Forbigaaelse, c.
Weglaufen, v. i. n. m. s. løbe bort.
Weglegen, v. a. lægge bort.
Wegleihen, v. i. a. leie ud, bortleie.
Wegmachen, v. a. d. T. bortviske, bortfeie, udstette ꝛc.; sich, liste sig bort, gaae sin Vei.
Wegmüssen, v. i. n. m. h. maatte bort; maatte bringes bort.
Wegnahme, f. ud. pl. Borttagelse, c.
Wegnehmen, v. i. a. borttage fra et Sted; ogsaa Eim. etw.; das nimmt mir viel Zeit weg, koster mig megen Tid; -mung, f. -en, B-lse, c.
Wegpacken, v. a. pakke bort, hen paa et andet Sted; sich -, vulg. pakke sig, gaae sin Vei.
Wegpartiren, v. a. d. T. fraliste.
Wegpeitschen, v. a. pidske bort.
Wegprakticiren, v. a. praktisere bort.
Wegputzen, v. a. pudse bort.
Wegreise, f. -n, Bortreise, c.; -n, v. n. m. s. reise bort.
Wegreißen, v. i. a. Eim. etw., frarive; etw., rive løs med Magt; nedrive, nedbryde: ein Gebäude; -ßung, f. -en, Frariven, Nedrivelse, Nedbrydelse, c.
Wegreiten, v. i. n. m. s. ride bort.
Wegrücken, v. n. m. h. bortrykke.
Wegsam, aj. veibar, fremkommelig.
Wegschaffen, v. a. skaffe bort; -ffung, f. ud. pl. Bortskaffelse, c.
Wegschenken, v. a. bortskjænke.
Wegscheuchen, v. a. bortkyse.
Wegschicken, v. a. bortsende.
Wegschieben, v. i. a. skyde bort.
Wegschießen, v. i. a. bortskyde.
Wegschiffen, v. 1) n. m. s. seile bort.

Digitized by Google

2) a. forsende til Skibs.
Wegschlagen, v. i. a. slaae bort.
Wegschleichen, v. i. u. m. s. snige bort.
Wegschleppen, v. a. slæbe bort.
Wegschnappen, v. a. snappe bort.
Wegschneiden, v. i. a. bortskære.
Wegschwimmen, v. i. u. m. s. svømme bort.
Wegsegeln, v. u. m. s. seile bort.
Wegsehen, v. i. n. m. h. vende Øinene bort, see andensteds hen, see bort.
Wegsenden, v. a. sende bort; -dung, f. -en, Bortsendelse, c.
Wegsetzen, v. 1) a. bortsætte; ein Kind, hensætte (hemmeligen paa et offentligt Sted, for at blive det qvit); sich über Andere, høve sig over, troe sig bedre, klegere; sich über etw., sætte sig ud over, ikke agte. 2) n. m. s. sætte bort over (ved et Spring): über einen Graben; -zung, f. -en, B-lse, c.
Wegseyn, v. i. n. m. s. være fraværende, være borte fra; være borte, tabt, forloben; über etw., høve sig over, rive sig løs fra med Flid.
Wegspielen, v. a. spille bort.
Wegsprechen, v. i. u. m. h. og a. tale frist væk, tale af Hjertet; bortsnakke. [2) n. m. s. sprænge bort.
Wegsprengen, v. 1) a. bortsprænge.
Wegstecken, v. a. sætte, stikke et andet Sted hen; skjule, forstikke, stikke til Siden.
Wegstehlen, v. i. a. stjæle bort.
Wegsterben, v. i. n. m. s. bortdøe.
Wegstoßen, v. i. a. bortstøde.
Wegstreichen, v. i. 1) n. m. s. trække bort; (især om Trækfugle). 2) a. stryge bort; udstryge.
Wegthun, v. i. a. d. T. bortlægge, bortskaffe; bortsende, bortgive.
Wegtragen, v. i. a. bære bort.
Wegtreiben, v. i. a. drive bort.
Wegtreten, v. i. 1) n. m. s. træde bort fra. 2) a. bortslide ved at gaae.
Wegwandern, v. a. vandre bort.
Wegwärts, av. bort (fra den Talende).
Wegweben, v. a. blæse bort.
Wegweichen, v. i. 1) a. adskille ved at vige. 2) n. m. s. vige bort.
Wegweisen, v. i. a. bortvise.
Wegweiser, m. -s pl. s. sg. Veivi:r, c. [bort fra.
Wegwenden, v. i. a. bortvende, vende
Wegwerfen, v. i. a. bortkaste; fig. de borte, udelade, ikke tælle, ikke stri:; apostrophere; -rfzeichen el. -rfungsichen, n. -s pl. s. sg. Bortkastelsesz:n, n., Apostroph, c. (').
Wegziehen, v. i. 1) a. bortdrage, ekke bort. 2) n. m. s. drage bort et Sted, flytte bort.
Wegzug, m. -es ud. pl. Bortdragen, rtreise, Bortflytten, c.

Weh el. -e, 1) interj. vee: au weh, wehe mir. 2) av. weh el. wehe (wehe:r, am wehesten) ondt (værre, værst); især blot med thun: es thut mir wehe, det gjør mig ondt, det smerter mig.
Weh, n. -es -e, el. -e, n. -s pl. s. sg. Vee, n.: das - über Jemanden ausrufen; Smerte, c.; især i Sammens.; Ulykke, Vanlykke, c.; -en, pl. Veer, Kynder (Fødselssmerter).
Weh-frau, f. -en, Jordemoder, c.; -klage, f. -n, Veeklage, c.; -klagen, v. n. m. h. veeklage; -muth, f. ud. pl. Veemod, c.; -muthvoll (-muthevoll), aj. veemodsfuld; -müthig, aj. veemodig; -müthigkeit, f. -en, Veemodighed, c.; -mutter, f. -ütter, Jordemoder, c.; -tage, pl. ud. sg. Opgjørelsesdage.
Weben, v. a. og n. m. h. blæse (om Vinden); die Fahnen -, vaie.
Wehr, 1) n. -es -e, Dige, n., Dæmning, c.; (i Bjergv.) et Maal af 14 Favnes Længde; pl. efter et Talord som sg. 2) f. -en, el. Wehre, f. -n, Værge, Mod-, n.; foræld. og nu blot i Sammens. og i den Talem. sich zur Wehre stellen, setzen; (foræld.) Vaaben, Gevær, n., Værn, n., Forstandsning, c.; nu blot i Sammens.
Wehren, v. a. Dim., Dim. etw., einer S., forhindre, afvende, standse; sich -, værge sig, forsvare sig: sich gegen einen Feind.
Wehrgehäng, n. -es -e, Kaardegehæng, n.; især Jagtsp.
Wehrhaft, aj. vaabendygtig: (Jagtsp.) om Lærlinge, der have udlært, og nu maae bære Sabel; i Stand til at værge el. forsvare sig; -igkeit f. ud. pl. V-hed, c.
Wehrlos, aj. vaabenløs; værgeløs; -igkeit, f. ud. pl. Vaa-hed, Væ-hed, c.
Wehrstand, m. -es ud. pl. Krigsstand, Soldater-, c.; Forsvars-, c.
Weib, n. -es -er, Fruentimmer, n.; Kone, Hustru, Viv, c.; et gift Fruentimmer, især af ringe Stand, aldrende, el. ogsaa, i den høiere Skrivemaade, om behjertede Fruentimmer; ein altes -, Kjærling, c.; -bar, aj. (om en Yngling) i mandbar Alder; -chen, n. -s pl. s. sg. d. T. og især i kjærlig Tiltale, Kone, c.; Hunnen (blandt alle Dyr).
Weiber-adel, m. -s ud. pl. Qvindeadel, c.; -art, f. -en, Qvindeart, c.; -brust, f. -üste, Fruentimmerbryst, n.; -feind, m. -es -e, Fruentimmerfjende, c.; -freund, m. -es -e, Fruentimmerven, c.; -geschwätz, n. -es ud. pl. Kjærlingesnak, c.; -haft, aj. qvindagtigt, kjærlingagtigt; -haß, m. -sses ud. pl. Qvindehad, n.; Afsky for Fruentimmer; -hasser, m. -s pl. s. sg. Qvin-

Digitized by Google

Vorſchwimmen, v. n. m. ſ. Eim., komme forud ved at ſvemme; foreſvemme (for at lære ham det).

Vorſchwören, v. i. a. og n. m. h. Eim. etw., ſværge, ſaa En hører det, ſværge En til; Eim. ſo und ſo viel Gläſer -, drikke ham dem til, paa det at han ſkal drikke lige ſaa mange.

Vorſegeln, v. n. m. ſ. ſeile fremad; Eim., ſeile for (at han kan lære det); komme foran ved at ſeile.

Vorſehen, v. i. 1) a. (kun ſjeld. og d. T.) forudſee. 2) n. m. h. ſich, ſee ſig fore, tage Vare; (foræld.) einem Dinge, forudſee og beſtemme alle mulige Forandringer ved en Ting; -hung, f. ud. pl. Forudſeen, c.; iſær: Forſynet (det guddommelige).

Vorſetzen, v. a. ſætte for, - fore: einen Laden, Skud (for Vinduerne), Eim. zu eſſen, zu trinken -; d. T. ſætte foran; fig. andetroe Opſyn over Noget, ſætte over, beſtikke; foreſætte; ſich, foreſætte ſig; -tzfenſter, n. -s pl. ſ. sg. Forſætsvindue, n.; -tzlich, aj. forſætlig; -tzlichkeit, f. ud. pl. Forſætlighed, c.; -tzen, n. -s pl. ſ. sg. ogſaa -tzung, f. -en, Sætten fore, Foreſætning, c.

Vorſeyn, v. i. n. m. ſ. være forud; være fore; forhandles; da ſey Gott vor, derfor bevare os Gud.

Vorſicht, f. ud. pl. Forſigtighed, c.; (digter.) Guds Forſyn, n.; -ig, aj. forſigtig, varſom; -igkeit, ud. pl. Forſigtighed, Varſomhed, c.

Vorſingen, v. i. a. Eim. etw., foreſynge.

Vorſitz, m. -es ud. pl. Forſæde, øverſte Sæde, n.; den - haben, præſidere, være Præſes; -en, v. i. n. m. h. have Forſæde, præſidere; (ſjeld.) have Sæde, Rang foran; -er, m. -s pl. ſ. sg. Præſes, Præſident, c.

Vorſommer, m. -s pl. ſ. sg. (ündert.) Foraar, n.; den tidlige Sommer.

Vorſorge, f. ud. pl. foregaaende Omſorg, Omhyggelighed, c.

Vorſpann, 1) m. -es ud. pl. Forſpænd, n. 2) f. ud. pl. Hoverie, n.; -en, v. a. die Pferde, ſpænde for; Eim., give Forſpænd; -pferd, n. -es -e, Forſpændshest, c.; -en, n. -s ud. pl. Forſpænden, c.; -ung, f. -en, Forſpændelſe, c.

Vorſparen, v. a. ſpare for Fremtiden.

Vorſpiegeln, v. a. Eim. etw., indbilde, binde paa Ærmet, blænde med Noget; -lung, f. ud. pl. Indſe, falſk Foreſtilling.

Vorſpiel, n. -es -e, Forſpil, n.; -en, v. a. Eim. etw., foreſpille (for at han kan høre det, el. lære at ſpille det efter); fig. (undert.) for vorſpiegeln.

Vorſpitzen, v. a. tilſpidſe, gjøre ſpids fortil.

Vorſprache, f. ſ. Fürſ-.

Vorſprechen, v. i. 1) a. Eim. etw., ſige fore (for at han kan ſige det efter). 2) n. m. h. høres for lydt over de andre; iſær om en Orgelpibe; bei Eim. -, beſøge, ſee ind til; fig. (hos Malerne) gribe igjennem: die Farbe ſpricht vor.

Vorſpringen, v. i. n. 1) m. h. Eim., ſpringe fore (at han kan ſee det, el. ogſaa lære at ſpringe efter). 2) m. ſ. Eim., komme foran ved at ſpringe; ſpringe frem; iſær fig. rage frem.

Vorſprung, m. -es -ünge, Forſpring, n.; iſær fig. einen - vor Eim. haben; det, ſom ſpringer frem (i nogle Tilfælde) ſ. Ex. ved Deſtillering det første, ſom gaaer over.

Vorſpucken, v. n. m. h. d. T. foreværsle, værsle forud.

Vorſtadt, f. -ädte, Forſtad, c.; -ſtädter, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Forſtads Beboer, c.

Vorſtand, m. -es -ände, perſonligt Møde for Retten; Caution, Sikkerhed, c. (for anbetroet fremmed Eiendom).

Vorſtänder, m. -s pl. ſ. sg. (i Skovv.) ungt Træ, ſom ved den anden Hugning er bleven ſtaaende, for at voxe til.

Vorſtechen, v. i. 1) n. m. h. ſtikke frem, tage ſig ud fremfor andet; ſtikke frem, rage -. 2) a. ſtikke fore, ſtikke Huller med et ſpidſt Redſtab; -chung, f. -en, Fremſtikning, c.

Vorſtecken, v. a. ſtikke, ſætte fore.

Vorſtecker, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Stikke, c., en Ting, ſom ſtikkes for en anden, for at den f. Ex. ikke ſkal falde af.

Vorſtehen, v. i. n. 1) m. h. ſtaae frem, rage frem. 2) m. ſ. ſtaae fore, ſtaae foran; iſær fig. (m. ſ. og h.) møde perſonlig for Retten; d. T. es ſteht mir vor, det bæres mig fore, jeg aner; einem Dinge, foreſtaae, have Opſyn med; -her, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Forſtander, (-ſte); ogſaa: Kirkeværge, c.

Vorſtellen, v. a. ſtille frem, ſtille for; einen Stuhl; fig. fremſtille, foreſtille: Einen dem Könige; auf der Bühne den König; Eim. etw.; das kann ich mir leicht -; ſich etw.; -lbar, aj. foreſtillelig; -lig, av. blot med machen, foreſtille, gjøre anſkuelig, begribelig; -llung, f. 1) ud. pl. Fremſtilling, Fremſtillelſe, c. 2) pl. -en, Foreſtilling, c.; Idee, Tanke, c.; -llungskraft, f. ud. pl. Foreſtillingskraft, c.; -llungsvermögen, n. -s pl. ud. sg. Foreſtillingsevne, c.

Vorſtopfen, v. a. ſtoppe for, - fore.

Vorſtoß, m. -es -öße, det, der ſtøder frem; iſær en fremragende Deel, og Fremragningen ſelv (i nogle Tilfælde);

Digitized by Google

-en, v. i. 1) n. m. ſ. (undert.) rage frem; (m. St.) mede uformodet, ſtede paa, træffe. 2) a. ſtede frem.

Vorſtrecken, v. a. d. T. ſtrække frem, - forud; Eim. etw., forſtrække, laane; -ckung, f. ud. pl. Strakken frem, - forud, Forſtrækning, c., Laan, n.

Vorſtreichen, v. i. a. ſtryge frem; in einem Buche ꝛc. -, bemærke ved at ſætte en Streg foran; -chung, f. -en, Fremſtrygning, c.

Vorſtreuen, v. a. ſtroe fore.

Vorſtricken, v. a. einen Strumpf, ſtrikke ny fortil, ſætte Fod el. Taa i en Strompe.

Vorſuchen, v. 1) a. d. T. ſege frem. 2) n. m. h. (Jagtſp.) gaae med Steverhunden ved en Skov, for at ſee, hvad Slags Vildt der har været i Marken. I denne Bem. ogſaa die Vorſuche.

Vortanzen, v. n. m. h. dandſe forreſt, dandſe ferſt; Eim., foredandſe (for at lære ham det); Eim., overgaae i at dandſe; -tänzer, m. -s pl. ſ. sg. Fordandſer, c.

Vortheil, m. -s -e; den forreſte Deel; (ogſaa n.); den forud bekomne Deel; (blot ſig.) Fordeel, Nytte, Gavn, Profit, c.; -en, v. 1) a. dele og lægge for; dele for en Anden. 2) n. m. h. bringe Fordeel, være betænkt paa ſin Fordeel, drage Fordeel af; -haft, aj. fordeelagtig, nyttig, beleilig; ſegende ſin Fordeel; vulg. egennyttig, interesſeret; -ig, aj. ſ. -haft; ſegende ſin Fordeel, være betænkt derpaa; ogſaa -iſch.

Vorthun, v. i. a. d. T. tage, hænge, brede, ſlaae, ſtyde ꝛc. for el. fore; ſich -, bedre ſich hervor thun.

Vortrab, m. -es ud. pl. Fortrop, Forløber, c.; iſær Fortropper; -en, v. n. m. ſ. Eim., trave forbi, ride forbi i Trav; trave fore (for at lære En det).

Vortrag, m. -es -äge, Foredrag, n.; mundtlig Underretning, c.; Forſlag, Referat, n.; -en, v. i. a. drage, bære foran; bringe fore: (foræld. om Mad) ſætte fore; Eim. etw., foredrage; -s gung, f. ud. pl. Dragen, Bæren foran, c.

Vortrefflich, aj. fortræffelig, ypperlig, i høi Grad fortrinlig; -keit, f. -en, F-hed, Y-hed, c.

Vortreiben, v. i. a. drive frem: ſich das Vieh - laſſen, lade drive frem for ſig, for at beſigte det.

Vortreten, v. i. a. træde frem; træde for el. fore: Eim., gaae langſomt forim; (undert.) gaae foran el. over En i Rangen.

Vortrieb, m. -es el. Vortrifft, f. ud. pl. ſ. Vorhut.

Vortrinken, v. i. a. og n. m. h. Eim., drikke fore (for at han kan lære at drikke efter); d. T. overgaae i at drikke.

Vortritt, m. -es ud. pl. (kun undert.) Fortrin, n., Rang, c.

Vortrupp, m. -es -e, Fortrop, c.; blot pl. Fortropper; Avantgarde, c.

Vorüben, v. a. (ſjeld.) øve forud, - i Forveien; -bung, f. -en, Forudøvelſe, c.

Vorüber, av. forbi, over, omme; -gehend, aj. forbigaaende.

Vorurtheil, n. -es -e, Fordom, forudfattet Mening, c.; -frei, -los, aj. fordomsfri; -voll, aj. fordomsfuld.

Vorwägen, v. a. d. T. Eim. etw., veie fore (for at overbeviſe ham om Vægtens Rigtighed, el. ogſaa lære ham at veie efter).

Vorwalten, v. n. m. h. (Sydt.) ſtikke frem, yttre ſig fortrinlig ved overlegen Kraft, være kjendelig.

Vorwand, 1) f. -ände, Forvæg, Formuur, c. 2) m. -es pl. (ſjeld.) -ände, Forevending, Undſkyldning, c., Paaſkud, n.

Vorwärts, av. frem, fremad; (undert.) forover, fortil.

Vorwaſchen, v. a. Eim., vaſke fore, (at han kan ſee det, el. lære at vaſke); ſig. Eim. etw., (foragt.) foreſladdre.

Vorweg, av. d. T. forud, foran, i Forveien; etw. - - nehmen, anticipere.

Vorweinen, v. a. og n. m. h. Eim., græde fore, græde i Ens Nærværelſe, for at rere ham.

Vorweiſen, v. i. a. fremviſe, fore-, op-; -iſer, m. -s pl. ſ. sg. Foreviſer, c.; -ſung, f. -en, Foreviisning, c.

Vorwelt, f. ud. pl. Forverdenen, de Mſter., ſom have levet længe før os.

Vorwenden, v. rgl. og i. a. vende den forreſte Side frem; ſig. forevende, foregive, ſkyde Skylden paa, anføre til Undſkyldning; -dung, f. -en, Forevending, Udflugt, c.

Vorwerfen, v. i. a. kaſte for el. fore: dem Hunde einen Knochen; ſig. Eim. etw., forekaſte, bebreide, lade høre.

Vorwerk, n. -es -e, Ladegaard, Parcel-, Avls-, c.; Udenværk, n. (ved en Fæſtning).

Vorwiegen, v. i. 1) a. ſ. Vorwägen. 2) n. m. h. veie mere end.

Vorwimmern, v. a. og n. m. h. ſukke og klage i Ens Nærværelſe, for at han kan høre det.

Vorwinſeln, v. a. og n. m. h. ſ. Vorwimmern.

Vorwiſſen, n. -s ud. pl. Vidende, Fore-, n.

Vorwitz, m. -es ud. pl. ſkadelig, utidig Nysgjerrighed, c.; Nyfigenhed, c.; -ig, aj. utidigen nysgjerrig; nyfigen.

Vorwort, n. -es -örter, Forord, n., Fortale, c.; (i Sproglæren) Forord, n., Præpoſition, c.; urigtigt for: Fürſprache, Fürwort.

Vorwurf, m. -es -ürfe, Forekaſtelſe, Bebreidelſe, c.; (af Nogle) Gjenſtand, c., Object, Stof, n.; (Jagtſp.) Aadſel, n., Lokkemad, c. (ſom lægges for Vildtet),

Vorzählen, v. a. Eim. etw., tælle fore (at han kan see Summens Rigtighed, el. ogsaa (undert.) lære at tælle efter).

Vorzeichen, n. -s pl. ſ. sg. forvarslende Tegn, Forvarsel, Omen, n.

Vorzeichnen, v. a. Eim. etw., foretegne; betegne, afmærke forelebigen; -chnung, f. -en, Fortegning, c.; (i Musiken) Fortegn, n., Regle, c.

Vorzeige, f. ud. pl. Forevisning, c.; -n, v. a. forevise, frem-; -r, m. -s pl. ſ. sg. Forviser, Frem-, c.; -gung, f. -en, Forevisning, Frem-, c.

Vorzeit, f. ud. pl. Fortid, c.; -en, av. fordum, i forrige Tider; rigtigere vor Zeiten; -ig, aj. tidlig moden.

Vorziehen, v. i. 1) a. trække frem; trække for: den Vorhang; fig. foretrække: seinen Bruder allen andern -. 2) u. m. ſ. drage forud.

Vorzimmer, n. -s pl. ſ. sg. Forværelse, n.

Vorzug, m. -es -üge, Fortrin, n.; (i Skak) det første Træk.

Vorzüglich, 1) aj. som har Fortrin fremfor Andre; fortrinlig. 2) av. fortrinligen, fornemmeligen, iſær, besynderligen; -keit, f. -en, Fortrinlighed, c.

Votiren, v. n. m. h. votere.

Votum, n. -s pl. Vota, Votum, n., Valgſtemme, c.

Vulkan, m. -s -e, Vulkan, c.; -isch, aj. vulkanſk.

W.

W, en Consonant; det tre og tyvende Bogstav i A B C.

Waare, f. -n, Vare, Handels-, c.; -nlager, n. -s pl. ſ. sg. Varelager, -oplag, n.

Wabe, f. -n, (n. St.) Vokstive, Voxkage i en Bikube.

Wach, av. (ſjeld. aj.) vaagen, aarvaagen.

Wach-feuer, n. -s pl. ſ. sg. Vagtild, c.; -frei, aj. vagtfri; -freiheit, f. ud. pl. Vagtfrihed, c.; -frau, f. -en, Vaagekone, c.; -geld, n. -es -er, Vagtpenge; Vaagepenge; -habend, aj. d. T. vagthavende; -halter, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Wächter; Varslen (en Fiirbeen i Oſt- og Veſtindien); -haus, n. -es -äuſer, Vagthuus, n.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Vagtmeſter, c.; -parade, f. -n, Vagtparade, c.; -ſam, aj. aarvaagen; iſær fig. som har uafbrudt Omſorg for Noget; -ſamkeit, f. ud. pl. Aarvaagenhed, c.; -ſchiff, n. -es -e, Vagtſkib, n.; -ſchreiber, m. -s pl. ſ. sg. Vagtſkriver, c.; -ſtube, f. -n, Vagtſtue, c.; -ſucht, f. ud. pl. Vaagesyge, c.; -thurm, m. -es -ürme, Vagttaarn, n.; (undert.) Varetaarn, n.

Wache, f. -n, Vagt, c., Vagthuus, n.

Wächeln, v. (n. St.) 1) a. viſte. 2) n. m. h. sættes i en mildt viſtende Bevægelse: die Stube wächelt vor Hitze.

Wachen, v. n. m. h. vaage: bei Eim.; die ganze Nacht; fig. für etw., bare uafbrudt Omſorg for.

Wachholder, m. -s pl. (om flere Slags) som sg. Enebær, n. Deraf der -baum, die -beere, das -öl, der -ſtrauch, Enebærtræ, Enebær, -olie, -buſk.

Wachs, 1) n. -es pl. (om flere Slags) -e, Vox, n. 2) m. -es ud. pl. (forældl.) Vært, c.

Wachs-bild, n. -es -er, Voxbillede, n.; -bleiche, f. -n, Voxbleg, c.; Voxblegeri, n.; -bleicher, m. -s pl. ſ. sg. Voxbleger, c.; -farbe, f. -n, Voxfarve, c. (Voxets gule Farve; en af Vox tillavet Farve); -farbig, aj. voxfarvet, guul som Vox; -flecken, m. -s pl. ſ. sg. Voxplet, c.; -gelb, aj. guul som Vox; -handel, m. -s ud. pl. Voxhandel, c.; -leinwand, f. ud. pl. Voxdug, n.; -licht, n. -es -er, Voxlys, n.; -ſcheibe, f. -n, Voxſtive, c.; -ſtock, m. -es -öcke, Voxſtabel, c.; fig. vulg. et Fjog, et enfoldigt Mſke.; -tafel, f. -n, Voxſtive, Voxkage; Voxtavle, c. (hvorpaa i ældre Tider blev ſtrevet); -taffet, m. -s -e, Voxtaft, n.; -tuch, n. -es -ücher, (Nordt.) Voxdug, n.; -winde, f. -n, et Navn paa de udpresſede Voxſtiver; -zieher, m. -s pl. ſ. sg. Voxſtabelmager, c.

Wachſen, v. i. n. m. ſ. voxe; fig. an einer S., voxe, tiltage; Eim. gewachſen ſeyn, være voxen (lig i Indſigter, Styrke, Mod ꝛc.); einer S. gewſeyn, have forneden Dueligheb dertil.

Wächſern, aj. Vox-, af Vox.

Wachsthum, m. (undert. n.) -es ud. pl. Vært, c.

Wachtthurm, ſ. Wach-.

Wacht-haus, -meiſter, -ſchiff, -.

Wachtel, f. -n, Vagtel, c. (Fugl); -fang, m. -es ud. pl. V-fangſt, c.; -fänger, m. -s pl. ſ. sg. V-fanger, c.; -hund, m. -es -e, V-hund, c.; -könig, m. -es -e, V-konge, c.; -pfeife, f. -n, V-pibe, V-floite, c.

Wächter, m. -s pl. ſ. sg. Vægter, c.

Digitized by Google

Wachtmeister, m. -s pl. ſ. sg. (forældr.) Vagtmeſter, c.

Wacke, f. -n, ſ. Wake.

Wackelhaft, aj. og

Wackelig, aj. vaklende, uſtadig.

Wackeln, v. n. m. h. vakle; fig. d. T. gaae vrikkende, tumle; rokke: mit etw.

Wacker, 1) aj. vakker, flink, brav, raſk til ſin Beſtilling. 2) av. dygtigen, tilgavns, meget; (forældr.) vaagen, aar-.

Waddick, f. ud. pl. (Nordt.) Melkevalde, c.

Wade, f. -n, (Dim. d. T. -ädchen, n. -s pl. ſ. sg.) Læg, c.

Waden, v. ſ. Waten.

Waffe, f. iſær pl. -n, Vaaben, n.; fig. (hos mange Haandv.) Redſkab, Værktoi, n.

Waffel, f. -n, Vaffel, c. (et Slags Kage); -eiſen, n. -s pl. ſ. sg. Vaffeljern, n.; -kuchen, m. -s pl. ſ. sg. Vaffel, c. (Kage).

Waffen=brüder, m. -s -üder, Vaabenbroder, c.; -fähig, aj. ſom kan føre Vaaben; -glück, n. -es ud. pl. Vaabenlykke, Krigs-, c.; -hammer, m. -s pl. ſ. sg. Vaabenfabrik, c.; -kammer, f. -n, Ruſtkammer, n.; -platz, m. -es -ätze, Vaabenplads, c.; -ſchmied, m. -s -e, Opſynsmand ved en Vaabenfabrik; Vaabenſmed, Bøſſeſmed, c.; (m. St.) Grovſmed, c.; -ſtillſtand, m. -es -ände, Vaabenſtilſtand, c.; -tanz, m. -es -änze, Vaabendands, c.; -träger, m. -s pl. ſ. sg. Vaabendrager, c.; -übung, f. -en, Vaabenøvelſe, c.

Waffnen, v. a. væbne, be-, udruſte.

Wagamt, n. -es -ämter, Veierbod, c.

Wägbar, aj. veielig.

Wage, f. -n, Ligevægt, c.; ud. pl. f. Ex. d. T. einander die - halten, holde hinanden Stang; Vægt, Vægtſkaal, c.; fig. Veierbod, c.; Stedet, hvor der holdes offentlig Vægt; den omkring et Middelpunkt bevægelige Tværſtang; iſær Vognhammel, c.; en beſtemt Vægt, iſær paa Jern, men ſom er forſkjellig efter de forſkjellige Steder fra 44 til 165 Pund); vulg. Bove, c., Bovespil, n.

Wage=balken, m. -s pl. ſ. sg. Vægtbjælke, c.; -geld (Wäge-), n. -es -er, Veierpenge; -gerecht, n. ſ. -kloben; -hals, m. -es -e, Bovehals, c.; -halſig, aj. ſom en Bovehals; halsbrækkende; -kloben, m. -s pl. ſ. sg. den ogrenede Deel af en Vægt, hvori Tungen bevæger ſig; -meiſter, m. -s pl. sg. Veiermeſter, c.; -recht, aj. vandret, horizontal; -ſchale, f. -n, Vægtſkaal, c.; -zettel, m. -s pl. ſ. sg. Veiſeddel, c.; -zunge, f. -n, Vægttunge, c.

Wägegeld, n. ſ. Wage=.

Wagen, m. -s pl. ſ. sg. ofte ogſaa Wägen, Vogn, c.

Wagen, v. a. vove: udſætte ſig for den Fare at tabe: ſein Leben; forſøge: eine Bitte; ofte: fordriſte ſig til; friſch gewagt iſt halb gewonnen, driſtig vovet, halvt er vundet; friſt Mod er halv Tæring; - gewinnt, - verliert, hvo intet vover, intet vinder.

Wägen, v. rgl. og i. a. og n. veie, ſøge at udfinde et Legems Tyngde; ſøge at beſtemme den horizontale Flades Afvigelſer ved Vaterpas; fig. veie, over-, noie udforſke.

Wagen=achſe, f. -n, Vognaxel, c.; -baum, m. -es -äume, Bommen (paa en Vogn); -burg, f. ud. pl. Vognborg, c., Forſtandsning af Vogne; -=deichſel, f. -n, Vognſtang, c.; -flechte, f. -n, Kurvefading, c.; -geleiſe, n. -s pl. ſ. sg. Hjulſpor, n.; -halter, m. -s pl. ſ. sg. (ved Hoffer) en Stalddetjent, ſom har Opſyn med Stadsvognene; -=haus, n. -es -äuſer, Vognhuus, -ſkuur, n.; -leiſe, f. -n, Hjulſpor, n.; -leiſte, f. -n, Vognkjep, c.; -leite, f. -n, Vognhaver med Spoler i; -macher, m. -s pl. ſ. sg. Vognmager, Hjulmand, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Vognmeſter, c., En, der har Opſyn med flere belæſſede Vogne; iſær Poſtfører, c.; -=rad, n. -es -äder, Vognhjul, n.; -remiſe, f. -n, Vognremiſe, c.; -reynen, n. -s pl. ſ. sg. Veddekjørſel, c.; -=ſchauer, m. -s pl. ſ. sg. (Nordt.) Vognſtuur, n.; -ſchmiere, f. -n, Vognſmørelſe, c.; -ſchoppen, m. -s pl. ſ. sg. Vognſtuur, n.

Wäger, m. -s pl. ſ. sg. Veier, c., en Perſon, ſom veier.

Wagbals, m. ſ. Wage=.

Waglich, aj. vovelig, farlig; -keit, f. -en, V-hed, F-hed, c.

Wagner, m. -s pl. ſ. sg. Vognmager, Hjulmand, c.

Wagniß, n. -ſſes ud. pl. Vove, Voven, c., Vovespil, Vovestykke, n.

Wahl, f. -en, Valg, n.; ſ. Wall.

Wahl=capitulation, f. -en, viſſe Betingelſer, hvortil en Valgt maa forbinde ſig; Valgcapitulation, c.; -fähig, aj. valgberettiget, i Stand til at vælge, og iſær at blive valgt; -fähigkeit, f. ud. pl. Valgrettighed, c.; -fürſt, m. -en -en, Valgfyrſte, c.; -kind, n. -es -er, et adopteret Barn; -platz, m. -es -ätze, Valgſted, n. (hvor et Valg foretages); Valplads, c.; -recht, n. -es -e, Valgret, c.; -reich, n. -es -e, Valgrige, n.; -ſpruch, m. -es -üche, Valgſprog, Symbolum, n.; -ſtadt, f. -ädte, Valgſtad, c.; -ſtatt, f. -ätte, Valgſted, n. (hvor et Valg foretages); Valplads, c.; -=ſtimme, f. -n, Valgſtemme, c.; -tag, m. -es -e, Valgdag, c.; -verſammlung, f. -en, Valgforſamling, c.; -verwandt-

schaft, f. Valgslægtskab, n.; (i Chym.) den Legemernes Forbindelse, ved hvilken et tredie Stof saaledes forener sig med det ene af to før forbundne Legemer, at det andet nødes til at adskille sig derfra; -zettel, m. -s pl. f. sg. Valgseddel, c.

Wählen, v. a. vælge: einen König; ogsaa: udvælge, udsøge, udkaare.

Wähler, m. -s pl. f. sg. Vælger, c.

Wahlig, aj. (Nordt.) vælig, munter, levende, frodig.

Wahn, aj. forældr. og endnu blot i nogle Sammensætninger: tom, ledig; fraværende, manglende; taabelig, urimelig; feilfuld, som har Mangel.

Wahn, m. -es ud. pl. (forældr.) Mening, Formodning, c. (nu) vrang Indbildning, Skuffelse, c., Blændværk, n.; ugrundet, urigtig, falsk Mening, c. Saaledes i adskillige Sammensætninger: -begriff, -bild, -ehre, -gedanke, -glaube, -gut, -hoffnung, -korn, (gold), -schluß ꝛc., falsk, urigtigt Begreb ꝛc.

Wahn-bett, n. -es -e, (Jagtsp.) et af Hjorten forladt Leie; -kante, f. -n, Vankant (urigtigt Vandkant) c. (paa Bræder og Tømmer); -kantig, aj. vankantet, som har Vankant; -macht, f. ud. pl. Vanmagt, c.; -müthig, aj. modløs, mismodig; f. -sinnig; -sinn, m. -es ud. pl. Vanvittighed, Aandssvaghed, c.; -sinnig, aj. vanvittig, aandssvag; d. T. urimelig, naragtig; -witzig, aj. vanvittig, aandssvag.

Wähnen, v. n. m. h. indbilde sig; (forældr.) holde for, mene, troe, formene.

Wahr, av. (forældr.) for ge-, vaer.

Wahr, 1) aj. sand, ægte, uforfalsket, uforstilt. 2) av. virkeligen; især som en Forsikring; etw. - machen, opfylde; - werden, indtræffe, gaae i Opfyldelse.

Wahr-haft, aj. sand, sandfærdig; sanddruu, paalidelig; -haftig, 1) aj. f. Wahrhaft. 2) av. sandeligen, i Sandhed; ved Gud! saa Gud! (sku, sgu); -haftigkeit, f. Sandfærdighed, Sanddruhed, c.; -heit, f. 1) ud. pl. Sandhed, c. 2) pl. -en, en sand Sætning. 3) ud. pl. Sammenhængen af sande Sætninger; d. T. en ubehagelig Sandhed: Eim. die - - sagen, læse en Texten; -heitseifer, m. -s ud. pl. Sandhedsiver, c.; -heitsfreund, m. -es -e, Sandhedsven, c.; -heitsliebe, f. ud. pl. Sandhedskjærlighed, c.; -lich, av. sandeligen, visseligen, i Sandhed; -losigkeit, f. ud. pl. Skjødesløshed, Uagtsomhed, c.; -nehmen, v. i. a. eine S., blive vaer, see; eine el. einer S., iagttage, nytte, gjøre Brug af; sjeldnere ere: fornemme ved Sandserne, erfjende, indsee; einer S., iagttage, for at vogte sig for; einer S., bære Omsorg for; -nehmung, f. -en, Jagttagelse, Fornemmen, c.; -sagen, v. n. m. h. d. T. Eim., spaae, sandsige; -sager, m. -s pl. f. sg. (-inn, f. -en), Spaamand (-qvinde), Sandsiger (-ske), c.; -sagerei, f. ud. pl. d. T. og foragt. Spaadomskonst, c., Sandsigeri, n.; -scheinlich, aj. sandsynlig, rimelig; -scheinlichkeit, f. -en, Sandsynlighed, Rimelighed, c.; -zeichen, n. -s pl. f. sg. d. T. Vartegn, Kjendetegn, n.

Wahren, v. a. (forældr.) blive vaer; (Nordt.) sich -, vogte sig, see sig for.

Währen, v. n. m. h. vare ved (især om Tiden).

Während, 1) partic. vedvarende. 2) præp. med Gen. medens, under: -des Krieges. [bebod, c.

Währgeld, n. -es -er, (forældr.) Mandsbebod, c.

Wahrung, f. ud. pl. Penges Værdie efter en vis Myntfod; f. Dauer.

Währwolf, m. -es -ölfe, Varulv, c.

Waid, m. -es ud pl. Vaid (Plante), c.; -asche, f. ud. pl. Asken af brændt Vaidbundfald, som især bruges af -färber, m. -s pl. f. sg. Blaafarver, c., som farver med Vaid.

Waise, f. -n, fader- og moderløst Barn, n. (m. St., for at adskille Kjønnet m. -en -en el. f. -n); -nhaus, n. -es -äuser, Vaisenhuus, n.; -nkind, n. -es, mest pl. -er, -nknabe, m. -n -n og -nmädchen, n. -s pl. f. sg. Vaisenhusbarn, n., -dreng, -pige, c.; -nmutter, f. -ütter og -nvater, m. -s -äter, Plejemoder, -fader, c. (ved et Vaisenhuus).

Waizen, m. f. Weizen.

Wake, f. -n, Navnet paa en haard Klippesteen; sædv. Wacke; (især Nordt.) Vaage, c., et Hul i Isen; Bedestind, n.; -artig, som indeholder, som bestaaer af nysnævnte haarde Steenart.

Wald, m. -es -älder, (Dim. -äldchen, n. -s pl. f. sg.) Skov, c.; wie es in den - schallt, so schallt es wieder heraus, som man raaber i Skoven, faaer man Svar.

Wald-bauer, m. -s -n, Skovbonde, c. (som bor i en Skovegn); -biene, f. -n, Skovbi, c.; -bruder, m. -s -üder, Skovbroder, Eremit, c.; -esel, m. -s pl. f. sg. (sjeld.; vildt Æsel, Skovæsel, n.; -gegend, f. -en, Skovegn, c.; -gott, m. -es -ötter, Skovgud, c.; -horn, n. -es -örner, Valdhorn, n.; -hornist, m. -en -en, Valdhornist, c.; -huhn, n. -es -ühner, Rype (Fugl), c.; -icht, aj. skovagtig; -ig, aj. skovrig, bevoxet med Skov; -leute, pl. ud. sg. Skovfolk (som bo i Skoven); -mann, m. -es -änner, Skovbeboer; Skovmand, et vildt Mske., som kun opholder sig i Skoven; Drang-Utang; -männchen, n. -s pl. f. sg. Ellefolk; Skovdjævel, c.;

Digitized by Google

-mensch, m. -en -en, et vildt i Skoven levende Mske.; Drang-Utang, c.; -ochs, m. -en -en, et Slags vild Oxe, c.; -teufel, m. -s pl. f. sg. Skovdjævel, Satyr, c.; en Art store Aber; -s weg, m. -es -e, Skovvei, c.

Waldung, f. -en, Skov, Skovstrækning, c.

Walgen, walgern el. wälgern, v. a. d. T. rulle blede Legemer frem og tilbage.

Walke, f. -n, Valkning; Valkeindretning, -maskine, c.; -n, v. a. valke: Strümpfe, Zeuge, Tücher, Felle; -r, m. -s pl. f. sg. Valker, c.; -rerde (Walkerde) f. -n, Valkejord, c.; ogsaa -rthon, m. -es -e; -lkmühle, f. -n, Valkemølle, c.; -lkmüller, m. -s pl. f. sg. Valkemøller, c.

Wall, m. -es, 1) pl. -älle, Vold, Skandse, c.; (i Søfp.) Kyst, c.; Land, Landingssted, n.; (foræld.) enhver Forhøining af Jord. 2) pl. -e, d. T. det kogende Vands Boblen; Opkog, n. 3) pl. f. sg. (n. St.) Øl, Øel, c. (et Antal af 80 Stykker).

Wallach, m. -es 1) pl. -en (ogsaa -e, m. -n -n) en Beboer i Wallachiet. 2) pl. -e (ogsaa -en) Vallak, en gildet Hest; -en, v. a. einen Hengst, stære, gilde, gjøre til Vallak; -er, m. -s pl. f. sg. Hestegilder, c.

Wallachei, f. ub. pl. Wallachiet.

Wallbirke, f. -n, Valbirk, c.

Wallbruder, m. -s -üder, (foræld.) Pilegrim, c.

Wallen, v. n. 1) m. h. bølge, have en bølgeformig Bevægelse; bruse, flyde; das Meer wallet; das Getreide wallet auf dem Felde; das Herz wallet mir vor Freude. 2) m. f. (sjeld.) bevæges paa et flydende Legeme bølgeformig frem; vandre, gaae.

Wällen, v. a. d. T. (n. St.) give et Opkog.

Waller, m. -s pl. f. sg. (digterisk) Vandrer, Vandringsmand, Pilegrim, c.

Wallfahrt, f. -en, Valfart, Pilegrimsreise, c.; (foræld.) Reise, især Fod-; -en, v. n. m. f. gjøre Valfart, c.; -er, m. -s pl. f. sg. Pilegrim, c.

Wallfisch, m. -es -e, Hvalfisk, Hval, c.; -fang, m. -es ub. pl. Hvalfangst, Hvalfiske-, c.; -fänger, m. -s pl. f. sg. Hvalfanger, c.

Wallkeller, m. -s pl. f. sg. Voldkelder, Casematte, c.

Wallnuß, f. -üsse, d. T. Valnød, c.; -baum, m. -es -äume, Valnøddetræ, n.; -schale, f. -n, Valnøddeskal, c.

Wallrath, m. -es ub. pl. Hvalrav, n.

Wallroß, n. -sses -sse, Hvalros, Søhest, Havhest, Rosmer, c.

Wallung, f. -en, stærk Bevægelse, c.; das Blut geräth in -, i Opror, i Kog.

Wallwind, m. -es -e, Fralandsvind, c. (som blæser fra Landet).

Walm, m. -es -e, (i Bygningsk.) Valm, c., et Tags el. en Hvælvings Skraaning paa den smalle Side; -dach, n. -es -ächer, straadt Ende- el. Sidetag paa en Bygning. At forsyne med et saadant Tag kaldes -en, v. a.

Walplatz, m. -es -ätze, Valplads, c.

Walpurgis, Navnet paa en Helgen i den romerske Kirke, og den samme helligede Dag, den 1ste Mai; -abend, -s nacht, Valpurgisaften ꝛc.

Wälsch, aj. blot med nogle Navne: fremmed, udenlandsk; fransk; især italiensk; ein -er Hahn, kalkunsk Hane; das kommt mir - vor, besynderligt; -korn, n. -es -örner, Mais, c.; -land, n. -es ub. pl. Vælskland, Italien.

Wälschen, v. n. m. h. samtale i et for en tredie uforstaaeligt Sprog.

Walten, v. n. m. h. mit el. in einer S. schalten und -, skalte og valte; (sjeld.) über etw., raade, regjere, herske; deraf walts Gott, (foræld.) Gud give; (foræld.) være virksom.

Walze, f. -n, Valse (Valtse), Tromle, Rullestok, c.

Walzen, v. 1) a. tromle: den Acker; (hos Uhrmagerne), valse, give Form af en Valse; (hos Bagerne) rulle Deien sammen ved Æltningen. 2) n. m. h. sig. vælse, dandse en Vals.

Wälzen, v. a. vælte: einen Stein; sig. die Schuld von sich auf Einen, vælte, flytte; -zung, f. -en, Væltning, c.

Walzenförmig, aj. valseformig.

Walzer, m. -s pl. f. sg. Vals, c. (en Dands); En, som valser, Valser, c.

Wälzer, m. -s pl. f. sg. (undert.) d. T. Klump, c., et plumpt, tungt Legeme; ogsaa en usædvanlig stor, tyk Bog.

Wamme, f. -n, Doglæp, c., de nedhængende Kjødele under Hagen, især paa Hornqvæg; (n. St.) Indvolden af slagtede Dyr, Kallunet med Tilbehør; (hos Feldberedere) Bugstind, n.

Wammer, f. -n, d. T. en forvoxen Green.

Wamms, n. -es -ämmser, (Dim. Wämmschen, n. -s pl. f. sg.) Vams, Kofte, c.; Eim. das - ausklopfen, Eim. -e geben, Prygl; -en, v. a. Einen, vulg. prygle.

Wampe, f. -n, vulg. Vom; Bug, c., Underliv, n.; Doglæp, c. (paa Hornqvæg).

Wand, 1) n. -es ub. pl. (foræld.) Tøi, vævet Tøi, n. 2) f. -ände, Væg, c.; et Bjergs, en Klippes straa Side, især naar den næsten er lodret; (i Bjergv.) den Bjergmanden modstaaende Steen el. Jord; sig. enhver Steen; (i

Digitized by Google

mange enkelte Tilfælde) en lodret el. næsten lodret Flade; ofte enhver Sideflade; (paa et Skib) Vant, n.

Wand-bank, f. -änke, en op til en Væg staaende Bænk; -flechte, f. -n, gruul Lav, gruul Skorpemos (Plante) c.; -haken, m. -s pl. f. sg. en Knage, Krog paa Væggen, Tapetkrog, c.; -laue, f. -äuse, Væggeluus, Sengetæge, c.; -leuchter, m. -s pl. f. sg. Lysearm, Lampet, c.; -schraube, f. -n, Skrue i Væggen, Panelskrue, c., -uhr, f. -en, Stueuhr, n.

Wandel, m. -s, 1) pl. f. sg. Byttehandel; blot i Forbindelse med Handel; Handel og Vandel; (foræld.) Forandring, c.; fig. (foræld.) Mangel, Feil, c.; ligel. Straf derfor. 2) ud. pl. fig. Vandel, c., Levnet, n., Opførsel, c., Forhold, n.; (foræld.) Gaaen, Vandren, c.; -bar, aj. ubestandig, foranderlig, omskiftelig; brøstfældig, skrøbelig; (foræld.) feilagtig, feilfuld; (Nordt. undert.) gangbar; -barkeit, f. ud. pl. U-hed, F-hed, O-hed, B-hed, Sk-hed, c.; -n, v. a. og n. m. h. og f. gaae, vandre, reise; især fig. vandre: die Bahn der Tugend; einen Weg, eines Weges; fig. og digter. om livløse Ting, bevæge sig let og langsomt frem; opføre sig, indrette sine sædelige Handlinger; erstatte, godtgjøre; (foræld.) forandre; handeln und -n, (foræld.) handle og tuske; -stern, m. -es -e, (af Nogle) Planet, c.

Wander-buch, n. -es -ücher, Vandrebog, c. (hos Haandværkssvende); -er, m. -s pl. f. sg. Vandrer, Vandringsmand, c.; -jahr, n. -es -e, Vandringsaar, n. (den Tid, en Svend er forpligtet til at vandre, før han kan blive Mester); -n, v. n. med Stedet m. f. uden samme m. h. vandre, reise til Fods; især om Haandværkssvende; -schaft, f. -en, Vandring, -sstand, c.; især hos Haandværkerne; -mann, m. -es -änner, d. S. Vandringsmand, c.; -stab, m. -es -äbe, Vandringsstav, c.; -ung, f. -en, Vandring; især Ud-, Folke-, c.

Wange, f. -n, Kind, c.; fig. visse Sidedele, f. Ex. Vange, c., Sidestykke, som sættes til Skibsmaster.

Wankel, aj. (foræld.) vaklende, ikke fast; -muth, m. -es ud. pl. Vankelmodighed, c.; -müthig, aj. vankelmodig, vægelsindet, ubestandig; -müthigkeit, f. ud. pl. Va-hed, Væ-hed, U-hed, c.

Wanken, v. n. m. h. vanke, vakle, rokke, bevæge sig langsomt frem og tilbage; fig. vakle: vige, bevæge sig lidet af sin Stilling; begynde at forandre sig, især til det Værre: in der Rede -, modsige sig selv, snakke frem og tilbage; begynde at blive ubestemt, af anden Mening.

Wann, av. blot brugeligt i dann und -, nu og da, af og til, undertiden. Nogle Sproglærere adskille dette av. fra cj. wenn, naar, derved, at de bruge wenn om en Betingelse og wann om en Tid. I Sydt. staaer det som av. og cj. uden Forskjel for wenn.

Wanne, f. -n, (Dim. -ännchen, n. -s pl. f. sg.) en aflang Balie med flad Bund til huusligt Brug; Vandtrug, n.; Kastestovl, Kornharpe, c. (at rense Kornet med); fig. (undert.) Fuglenes Svingfjeder, Slagfjeder, c.

Wannen, v. n. dreste, kaste, rense ved Kastning: das Getreide.

Wannen, av. (foræld.) endnu blot undert. von -? hvorfra?

Wannenher el. -hero, (foræld.) h) av. hvorfra. 2) cj. derfra.

Wanst, m. -es -änste, Vom, Bug, c. (hos dyrske Dyrs, og foragt. ogsaa Mstrs.: seinen - füllen).

Wanze, f. -n, Tæge, Væggeluus, c.; -zig, aj. d. T. fuld af Væggeluus.

Wappen (Wapen) n. -s pl. f. sg. Vaaben, Skjeldmærke, n.

Wappen-brief, m. -es -e, Vaabenbrev, -patent, n.; -buch, n. -es -ücher, Vaabenbog, c.: (hvori Vaabener ere afbildede; hvori gives Underviisning i Heraldiken); -könig, m. -es -e, (n. St.) En, som forstaaer Vaabenkonsten, gjør Udkast til Vaabener, ogsaa undert. har at undersøge de adelige Slægtregistere; -kunde, f. ud. pl. Kundskab om Vaabener og deres Dele; -kunst, f. ud. pl. Vaabenkonst, Heraldik, c.; -schneider, m. -s pl. f. sg. Vaabenskærer, -stikker, c.

Wappnen, v. a. (sjeld.) væbne, ruste.

War (ich) og wäre (ich) f. Seyn.

Wardein, m. -es -e, Guardein, Møntprøver, c.

Warlich, f. Wahrlich.

Warm (-ärmer, -ärmest), aj. varm.

Warm-flasche, f. -n, Varmeflaske, c. (at varme Senge med); -pfanne, f. -n, Varmepande, c., Ildfad, Fyrfad; Varmebakken, n., Sengevarmer, c.; (i Saltv.) en Pande, hvori man lader Saltvandet forelebigen afdunste; -stein, m. -es -e, Varmesteen, c.

Wärme, f. ud. pl. Varme, c.; -messer, m. -s pl. f. sg. Varmemaaler, c., Thermometer, n.; -n, v. a. varme, gjøre varm; -r, m. -s pl. f. sg. Varmer, c., en Ting til at varme med; især: Sengevarmer, c.; -stoff, m. -es -e, Varmestof, n.

Warnen, v. a. advare, varskoe: Einen vor der Gefahr, vor Schaden; -rung, f. -en, Advarsel, c.

Warte, f. -n, et høit Sted, hvorfra man kan overse og iagttage en heel Egn; Varetaarn, n.; (foræld.) Vagt,

Digitized by Google

Opsigt, c.

Warten, v. 1) n. m. h. bie, vente: vor der Thür; eine ganze Stunde; auf Einen rl. etw.; ofte: eines Dinges; mit einer S., opsætte sammes Fuldbyrdelse; sig. auf Einen; (om livløse Ting) forestaae; warte, warte nur, (Trudsel) bie kun! (foræld.) see; iagttage. 2) a. regre: passe: seines Amtes, eines Dinges; opvarte, pleie, sørge for: einen Kranken, einen Garten; undert. ogsaa i den høiere Skrivemaade eines Dinges.

Warter, m. -s pl. s. sg. Opvarter, Oppasser, c.; -inn, f. -en, D-sse, c.

Wartfrau, f. -en, d. T. Opvartningskone, c.

Wartgeld, n. -es -er, Vartpenge; Holdepenge, Opvartnings-.

Wartthurm, m. -es -ürmer, Varetaarn, n.

Wartung, f. -en, Opvartning, Pleie, [Regt, c.

Warum, av. hvorfor, af hvilken Aarsag.

Warze, f. -n, (Dim. -arzchen, n. -s pl. s. sg.) Vorte, c.; -zig, aj. d. T. fuld af Vorter, besat med Vorter.

Was, pron. indecl. hvad, 1) spørgende efter meget ubestemte Ting: - ist das? - für Geld ist das? hvad Slags; ogsaa i et Udraab: o! was für eine Thorheit; d. T. ofte for: hvorfor, hvor meget mere. 2) som, der, hvad, tilbageførende med Hensyn paa dasjenige og das: das, - du mir sagest; ligel. i Forbindelse med für; d. T. staaer det urigtigt for etwas, noget, wie sehr, hvor meget, og so sehr, saa meget. Ofte ledsager det ogsaa en Forsikkring: - ich Ihnen sage, er ist todt, som jeg siger dem, jeg forsikrer dem. An -, aus -, durch -, für -, von - ꝛc. er urigtigt for woran, woraus, wodurch, wofür, wovon ꝛc.

Wasch-bank, f. -änke, Vasterbænk, c.; -bär, m. -en -en, Vaskebjørn, c.; -becken, n. -s pl. s. sg. Vaskebækken, n.; -blase, f. -n, Vasterkjedel, Destileer-, c.; -erz, n. -es -e, vasket el. til Vaskning bestemt Ertz; -faß, n. -sses -ässer, Vasterfad, n.; -frau, f. -en, Vasterkone, c.; -geld, n. -es -er, d. T. Vasterlen, c.; -gold, n. -es ud. pl. Vaskguld, n. (som udvaskes af Bundguld; Jordart, hvori der er Guld); -haft el. -haftig, aj. (foragt.) sladderagtig; -haftigkeit, f. ud. pl. Sladdervornhed, -agtighed, c.; -haus, -es -äuser, Vasterhuus, Vaskers, n.; -junge, m. -n -n, en Dreng, som bruges ved Ertstvætten; -kessel, m. -s pl. sg. Vasterkjedel, c.; -korb, m. -es -örbe, Klædekurv, c.; -lappen, m. -s pl. s. sg. Karklud, c.; -leine, f. -n, Vædesnor, c. (at tørre Klæder paa); -maschine, f. -n, Vaskemaskine, c.; -wasser, n. -s ud. pl. Vaskevand, n.; -weib, n. -es -er, vulg. Vasterkjærling, c.; -werk, n. -es -e 1) pl. -e, en Anstalt, hvor Ertz vaskes. 2) ud. pl. vasket Ertz; -zettel, m. -s pl. s. sg. Vasteseddel, c. (hvorpaa det til Vask leverte Tøi er opskrevet).

Wäsche, f. -n, Vask, Tvæt, c.; vasket Tøi, Lintøi, n. ud. pl.; Bygningen, hvori Ertsen vaskes.

Waschen, v. i. a. og n. m. h. vaske, toe, tvætte: das Gesicht; sich die Hände; das leinene Geräth; die Erze; Bim. den Kopf, vaske, iretteſætte dreit; das hat sich gewaschen, vasket sig, er tilgavns; (i Maleri) udjævne den paamalede Farve med Vand; sig. (foragt.) vaase, sluddre, pjatte, lade Munden løbe uden Eftertanke.

Wäscher, m. -s pl. s. sg. Vasker, Tvætter, c.; sig. (foragt.) Sluddrer, Vaaser, Sluddertjæft, c.; -ei, f. -en, Slidderslabber-, c.; -inn, f. -en, Vasterkone, c.; sig. Sladdertaske, c.; -slohn, m. (n.) -es ud. pl. Vasterlen, c.

Wasen, m. -s pl. s. sg. (Nordt.) Damp, Dunst, c.; (n. St.) Grastørv, c.; Riisknippe, n.; -meister, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Mestermand, Skarpretter, c.

Waser, (foræld.) hvad for.

Wasser, n. -s pl. (om flere Slags og flere Samlinger) s. sg. Vand, n.: ein Glas -; en Samling af Vand; Sø, Flod, Dam, c.; sig. Vand, n.: Taare, c.; Sved; Blod; Urin, Pis, c.; Vatring, c., vatret Udseende, n.; (ved Diamanter og Perler) den rene, Vandet lignende Glands; stille - sind tief, det stille Vand har den dybe Grund; er reicht ihm das - nicht, bærer ikke Vand (betyder intet) mod ham; er thut, als wenn er kein - trüben könnte, luder, som han ikke kunde gjøre noget Barn Fortræd; zu - werden, gaae overstyr, slaae feil.

Wasser-auge, n. -s -n, Vandblegn paa Diet; -bad, n. -es -äder, Vandbad, n., Bad af reent Vand uden Tilsætning; (i Theol.) Daaben; -bau, m. -es ud. pl. Vandbygning, Sluse-, Dæmning, c.; -baukunst, f. ud. pl. Konsten at bygge dette; Hydraulik, c.; -baum, m. -es -äume, Vandtræ, n., et konstigt Vandspring i Form af et Træ; Bom for en Flod; -becken, n. -s pl. s. sg. Vandbækken, n. (at vaske sig i); Basin, n., Vandbeholdning, c.; -behälter, m. -s pl. s. sg. og -behältniß, n. -sses -sse, Vandkam, Cisterne, c.; -bett, n. -es -en, Vandsamling, c.; -bjene, f. -n, Vandbi, Hanbi, Drone, c.; -blase, f. -n, Vandblegn, c. (paa Huden); Vandblære, Luftboble, c. (i Vandet); -blattern, pl. ud. sg. Vandkopper, Skol-

Digitized by Google

de-; -blei, n. -es -e, Bliant, c.; -= brei, m. -es -e, Vandgrød, c.; -bruch, m. -es -üche, Brænding, c. (i Seen); Vanddrok, n.; -damm, m. -es -ämme, Vanddige, n.; -dampf, m. -es -ämpfe, Vanddamp, c.; -dicht, aj. vandtæt; -= eimer, m. -s pl. f. sg. Vandspand, c.; -fall, m. -es -alle, Vandfald, n., Fos, c.; -farbe, f. -n, Vandfarve, c.; Vandets Farve; ub. pl.; -farbig, aj. som ligner Vandets Farve; -faß, n. -sses -äsſer, Vandfad, n., -tønde, c.; (hos Fyrværkere) et Træfar, fyldt med Ildkugler og Sværmere, som det udkaſter, medens det flyder paa Vandet; -feuer= werk, n. -es -e, Vandfyrværkeri, n. (ſom afbrændes paa Vandet); -fläche, f. -n, Vandflade, c.; -flaſche, f. -n, Vandflaſke, c.; -floh, m. -es -öhe, Vandloppe, c. (Inſect); -fluth, f. -en, Vandflod, Overſvømmelſe, c.; -frosch, m. -es -ösche, Vandfro, Kildefro, c.; -furche, f. -n, Vandfure, c. (paa en Ager); -galle, f. -n, en ufuldkommen Regnbue; Vandpyt, c. (paa en Ager); -gallig, aj. ſumpig, moradſig; -gang, m. -es -änge, Vandgang, c.; -geflu= gel, n. -s ub. pl. Vandfugl, c.; -ge= ſchwulſt, f. -ülſte, Vanddyld, c.; -= gewächs, n. -es -e, Vandvæxt, -plante, c.; -glas, n. -es -äſer, Vandglas, n.; -graben, m. -s -äben, Vandgrav; Vand= greft, c.; -hälter, m. -s pl. f. sg. Vandkumme, Ciſterne, c.; -hart, aj. (hos nogle Haandv.) vindter; ikke haar= dere end Leret, naar Vandet er bort= dunſtet; -hell, aj. klar ſom Vand; -= höhe, f. -n, Vandhelde, c.; -holen, n. -s ub. pl. Vandhenten; -holunder, m. -s pl. f. sg. Vandhyld, c.; -hoſe, f. -n, Vandhoirvel, c.; -huhn, n. -es -ühner, Vandhøne, Blishøne, c. (Sump= fugl); -hund, m. -es -e, Vandhund, c. (ſom henter det ſkudte Vildt op af Van= det); (i Bjergv.) en liden Pumpe, ſom hæver Vandet op paa Hoveddrivhjulet; -jagd, f. -en, Vandjagt, c. (hvorved Vildtet jages igj- et Vand); (Jagtſp.) Vandfugl, c.; -jungfer, f. -n, Guld= ſmed, c. (Inſect); -käfer, m. -s pl. f. sg. Vandkalv, c. (Inſect); -kanne, f. -n, Vandkande, c.; -keſſel, m. -s pl. f. sg. Vandkjedel, c.; -kopf, m. -es -öpfe, et af Vand opſvulmet Hoved; -krug, m. -es -üge, Vandkrukke, c.; -kunſt, f. -ünſte, konſtig Vanddrift; Vandſpring, n.; -laus, f. ub. pl. Vand= luus, c.; -leitung, f. -en, Vandled= ning, c.; -malerei, f. -en, Vandmaleri, n.; -mangel, m. -s ub. pl. Vandman= gel, c.; -mann, m. -es -änner, Vand= mand, c. (et af de 12 Himmeltegn); -mauer, f. -n, Vandmuur, c. (opført i Vandet); -maus, f. -äuſe, Vand= muus, c.; -melone, f. -n, Vandmelon, c.; -mühle, f. -n, Vandmølle, c.; -= müller, m. -s pl. f. sg. Vandmøller, c.; -muß, n. -es -üße, Vandſuppe, -= vælling, c.; -noth, f. ub. pl. Vands= nød, c.; -nuß, f. -üſſe, Vandnød, Pig-, c.; -paß, aj. horizontal, vandret; -= perle, f. -n, Vandperle, Glas-, c.; -= pflanze, f. -n, Vandplante, c.; -platz, m. -es -ätze, Vandplads, c., en bequem Plads ved en Kyſt, hvor et Skib kan forſyne ſig med ferſt Vand; -pocken, pl. ub. sg. d. A. Vandkopper, Skolde-; -probe, f. -n, Vandprøve, c.; -pumpe, f. -n, Vandpumpe, c.; -quelle, f. -n, Vandkilde, c., Kildevæld, n.; -rabe, m. -n -n, Soravn, Vandravn, c.; -= rad, n. -es -äder, Vandhjul, n.; -= ratze, f. -n, Vandrotte, c.; -recht, aj. vandret, horizontal; -recht, n. -es ub. pl. Vandrettighed, c.; -reich, aj. vand= rig; -reich, n. -es ub. pl. Vandriget (betragtet ſom et Naturrige); -reis, n. -es -er, Vandkviſt, gold Kviſt, c.; -= rinne, f. -n, Vandrende, c.; -röhre, f. -n, Vandrør, n.; -ſchaden, m. -s -äden, Vandſkade, c. (foraarſaget ved Vand); -ſchatz, m. -es -ätze, ſtort Vand= forraad, n. (i mange Tilfælde) Vand= kumme, c.; -ſcheu, aj. vandſky; -ſcheu, f. ub. pl. Afſky, Frygt for Vand; Vand= ſtrak, c. (hos gale Hunde el. hos Mſtr., der ere bidte af dem); -ſchierling, m. -es -e, Vandſtarntyde, c.; -ſchildkröte, f. -n, Vandſkildpadde, c.; -ſchlange, f. -n, Vandſlange, c.; -ſchlauch, m. -es -äuche, Vandlæderflaſke, c.; -ſchnecke, f. -n, Vandſnegl, c.; -ſchöpfer, m. -s pl. f. sg. Vandøſer, c.; -ſchraube, f. -n, Vandſnegl, c. (at ſtrue Vandet i Veiret med); -snoth, f. ub. pl. Vands= nød, Overſvømmelſe, c.; -ſpiegel, m. -s pl. f. sg. Vandſpeil, n., Vandets Overflade, c.; -ſpinne, f. -n, Vanded= derkop, n.; -ſprize, f. -n, Vandſprøite, c.; -ſtand, m. -es ub. pl. Vandets Høide i en Flod el. Sø; -ſtänder, m. -s pl. f. sg. Vandkam, Vandbehold= ning, c.; -ſtrahl, m. -es -e, Vand= ſtraale, c.; -ſtreife, f. -n, Vandſtribe, c., et ikke gjennembagt Sted i Brød; -ſtreifig, aj. vandſtribet, dobbagt; -= ſucht, f. ub. pl. Vatterſot, c.; -ſüch= tig, aj. vatterſottig; -ſuppe, f. -n, Vandſuppe, c.; -thier, n. -es -e, Vand= dyr, Sødyr, n.; -tonne, f. -n, Vand= tønde, c.; -träger, m. -s pl. f. sg. Vanddbærer, c.; -treter, m. -s pl. f. sg. En, ſom kan gaae oprejſt paa Van= det; Strandleber, c. (Fugl); -trinker, m. -s pl. f. sg. Vanddrikker, c.; -trog, m. -es -öge, Vandtrug, n.; -tropfen, m. -s pl. f. sg. Vanddraabe, c.; -uhr, f. -en, Vanduhr, n.; -vogel, m. -s pl. f. sg. Vandfugl, c.; -wage, f. -n, Vandvægt, c.: et Inſtrument til at be=

Digitized by Google

ſtemme et flydende Legemes Falden, og enhver horizontal Flades Hælden; en Vægt til at beſtemme Saltvandets og andre flydende Legemers Gehalt; -wanze, f. -n, Vandtæge, almindelig Rygſvømmer, c. (Inſect); -werk, n. -es -e, Vandværk, n., et af Vandet drevet Værk; iſær: Vandſpring, n.; -zoll, m. -es -ölle, Sotold, c.; Stedet, hvor den erlægges.

Wäſſericht, aj. vandagtig, ſom ligner Vand.

Wäſſerig, aj. vandet, ſom indeholder meget Vand; fig. (om et Digt, en Skrivemaade) vandet, mat; -keit, f. ud. pl. V-hed, c.

Wäſſern, v. 1) a. vande, væde, befugte med Vand; die Wieſen -, ſætte under Vand; den Wein -, blande, fortynde med Vand; Fleiſch -, udvande, blede i Vand; die Zeuge -, vatre; fig. eine Rede, ein Gedicht -, gjøre vandet (ordrigt men tankefattigt). 2) n. m. h. (Jagtſp., om Vildtet) vande, ſlaae Vandet fra ſig, piſſe; der Mund wäſſert ihm, løber fuld af Vand, Tænderne løbe i Vand; han faaer Lyſt til; -rung, f. -en, Vanding, Vanden, Vatren, c.

Waten, v. n. m. ſ. vade: im Waſſer, im Graſe.

Wathe, f. -n, Vod, n., et ſtort Trækgarn.

Watſack, m. -es -äcke, Vadſæk, c.

Watſcheln, v. n. m. h. vulg. vralte (ſom en And).

Watte, f. -n, Vat, n. (et Slags Tøi); -ttiren, v. a. lægge Vat under, fore med Vat.

Wau, m. -es ud. pl. Vau, Farvevau, c. (Plante).

Webe, f. -n, Vævning, c., et Stykke Lerred af en vis Længde, ſædv. 60 til 70 Alen; -n, v. 1) n. m. h. bevæge ſig; foræld. og endnu blot d. T. i den Talem. alles lebt und webt an ihm. 2) a. væve: Tuch, Leinwand, Spitzen; bevæge ſig langſomt frem og tilbage; foræld. og kun i Bibelen om et Slags Offer; -r, m. -s pl. ſ. sg. Væver, c.; -baum, m. -es -äume, Væverbom, c.; -rei, f. ud. pl. d. T. Væveri, Væverhaandværk, n.; -rinn, f. -en, Væverſte, c.; -ſtuhl, m. -es -ühle, Væverſtol, Væv, c.

Webel, 1) m. ſ. Feldwebel. 2) n. ſ. Wefel.

Wechſel, m. -s pl. ſ. sg. Vexlen, Ombytning, Vexling, Forandring, Omſtiftelſe, c.; ædv. ud. pl. og blot i Henſeende til Tidsfølgen; Vexlen, Bytten, Tuſken, c.; iſær Pengevexlen. 3) fig. Vexel, n., Vexelbrev, n.; trasseret Vexel, Tratta, c.; d. T. (undert.) overleverede Vexle-Penge; (i nogle Tilfælde) det, der vexler med et andet; (meget ofte) Stedet, hvor to Ting af eet Slags afvexle med hinanden, el. ſtøde ſammen, Ex. hvor to Vandrør, el., paa et Hjul, hvor to Fælger forbindes ſammen.

Wechſel-balg, m. -es -älge, Skifting, Bytting, c., et af Hexe forbyttet Barn; (ſom Skjeldsord) et vanartet Barn; -bank, f. 1) pl. -änke, (n. St.) en Vexelerers Bord, Kontor el. Bod. 2) pl. -en, Vexelbanke, c.; -brief, m. -es -e, Vexel, c., Vexelbrev, n.; -cours (l. -curs) m. -es -e, Vexelcours, c.; -fieber, n. -s pl. ſ. sg. Vexelfeber, c. (hvis Anfald kun kommer til viſſe Tider); -geld, n. -es -er, Vexelpenge, (ſom bruges i Vexelhandel); -gericht, n. -es -e, Vexelret, c.; -geſang, m. -es -e, Vexelſang, c.; -händler, m. -s pl. ſ. sg. Banquierer, c.; -herr, m. -n -en, Banquierer, c.; -rechnung, f. -en, Vexelregning, c.; -recht, n. -es -e, Vexelret, c.; -reiterei, f. -en, Vexelrytteri, n.; -ſeitig, aj. gienſidig; -weiſe, av. vexelviis; -wirkung, f. -en, Vexelvirkning, c.; -wirthſchaft, f. Vexeldrift, c.

Wechſeln, v. 1) a. vexle, bytte, ſkifte: Briefe mit Lim.; die Ringe; Kleider; Worte -, tale med hinanden; ogſaa: trættes; Geld -, vexle, bytte. 2) n. m. h. vexle, af-, om-, lide Forandring; d. T. (undert.) gaae, trække frem og tilbage; man wechſelt von einem Orte nach dem andern, naar der er indſert Vexelcours mellem begge Steder; -lung, f. -en, Vexling, c.

Wechsler, m. -s pl. ſ. sg. Vexelerer, c.; Geld-, Banquierer, c.

Weck, m. -es -e el. -e, f. -n, Strude, c. (et Slags Hvedebrød); et Stykke Smør, langagtigt og ſpidſt til begge Ender; (foræld.) Kile, c.

Wecken, v. a. vække, op-; -cker, m. -s pl. ſ. sg. Vækker, c.; -ckuhr, f. -en, Vækkeuhr, n.

Wedel, m. -s pl. ſ. sg. Hale, Stjert, c. (paa mange fiirfoddede Dyr); Stænkekoſt, c.; -n, v. n. m. h. ſvandſe, logre med Halen.

Weder, cj. hverken; ſ. Noch.

Wefel, n. -s pl. ſ. sg. Iſlæt, c. (hos Væverne); fig. Vexſtive, c.

Weg, en Partikel, væk, bort, borte. Saavel et Udraabsord: - mit ihm! bort med ham! in einem -, hinter einander -, i et væk, uafbrudt; ſom et av.: ſchlecht -, d. T. ſlet hen, ukonſtlet. I Sammenſ. iſær med mange Verb. ſom et adſkilleligt Forord med Tonen.

Weg, m. -es -e, Vei, c.; fig. Middel, n.; Maaden at komme til Noget; keines -es, paa ingen Maade; ruhig ſeines -es gehen; geh deiner -e! gaae din Vei! gaae væk! (med Uvillie).

Wegarbeiten, v. a. arbeide bort.

Wegbegeben, v. i. a. ſich, begive ſig bort.

Wegbeißen, v. i. a. bortbide; bide væk.

Digitized by Google

Wegbeizen, v. a. bejtſe bort.
Wegblaſen, v. i. a. blæſe bort.
Wegbleiben, v. i. n. m. ſ. blive borte, udeblive, ikke komme; fig. falde i Afmagt.
Wegbrennen, 1) v. rgl. og i. a. bortbrænde. 2) v. i. n. m. ſ. opbrændes, lægges i Aſke.
Wegbringen, v. i. a. bortbringe; bringe med ſig fra et Sted.
Wege-aufſeher, m. -s pl. ſ. sg. Veiopſynsmand, c.; -bau, m. -es ub. pl. Veianlæg, n.; -bedring, -reparation, c.; -bereiter, m. -s pl. ſ. sg. Veiratrol, c., en ridende Opſynsmand over Landeveiene og for at forebygge Toldſvig; (n. St.) En, ſom har at ſørge for Veienes Udbedren; Veiinſpecteur, c.; -beſſerung, ſ. -en, Veibedring, c.; -breit, m. -es ub. pl. Veibred, c. (Plante); -dorn, m. -es ub. pl. Veitorn, Kors-, c.; -geld, n. -es -er, Veipenge, Bom-; -meſſer, m. -s pl. ſ. sg. Veimaaler, c., et Redſtab at maale en Veis Længde med; -rich, m. -es ub. pl. Veibred, c. (Plante); -ſaule, ſ. -n, Milepæl; Veiviſer, c.; -ſcheide, ſ. -n, Skilleveet, c.; -ſtein, m. -es -e, Veiſteen, c. (ſom betegner den offentlige Landeveis Grændſe el. Brede); -tritt, m. -es ub. pl. Veigræs, Fugle-, n.; -warte, ſ. ub. pl. Hegsurt, c.
Wegeilen, v. n, m. ſ. ile bort.
Wegen, præp. med Gen. for, formedelſt, for (dens, dets) Skyld: - einer S. el. einer S. -.
Wegeſſen, v. i. 1) a. opſpiſe. 2) n. m. b. ſpiſe fort uden at lade ſig afbryde.
Wegfahren, v. i. 1) n. m. ſ. kjøre bort, ſeile bort; kjøre ſin Vei; fare bort, hurtig bortjerne ſig fra et Sted. 2) a. kjøre bort, ſtaffe bort ved Kjørſel el. til Stibs.
Wegfallen, v. i. n. m. ſ. falde bort; fig. (om Ting) bortfalde, udelades, blive borte.
Wegfaulen, v. n. m. ſ. bortraadne.
Wegfiſchen, v. a. bortfiſte; d. T. fig. fiſte bort.
Wegfliegen, v. i. n. m. ſ. flyve bort.
Wegfliehen, v. i. n. m. ſ. flygte bort.
Wegfließen, v. i. n. m. ſ. flyde bort.
Wegfreſſen, v. i. a. bortæde, opæde.
Wegführen, v. a. bortføre.
Weggabeln, v. a. d. T. og fig. fiſte bort.
Weggang, m. -es ub. pl. Bortgang, c.
Weggeben, v. i. a. bortgive, give bort.
Weggehen, v. i. n. m. ſ. gaae bort, gaae ſin Vei; (undert. om Varer) gaae af, have Aftræk.
Weggießen, v. i. a. bortgyde, bortøſe, ſpilde.
Weghaben, v. i. a. d. T. eine S., have faaet, have modtaget; etw., indſee, forſtaae; er hat es bei mir weg, har lagt ſig ud med mig, forſpildt min Gunſt.
Weghalten, v. i. a. holde borte, holde
Weghangen, v. i. a. hænge bort.
Weghaſchen, v. a. ſnappe bort.
Weghauen, v. i. a. hugge bort.
Weghoben, v. i. a. løfte bort; fig. gaae bort, vige bort.
Weghelfen, v. i. n. m. b. Eim., hjelpe
Wegholen, v. a. hente bort.
Weghüpfen, v. n. m. ſ. hoppe bort.
Wegjagen, v. a. bortjage.
Wegkapern, v. a. d. T. og fig. bortkapre, fiſte bort.
Wegkehren, v. a. vende bort; feie
Wegkommen, v. i. n. m. ſ. komme bort, blive borte; ſlippe fra; d. T. komme ud af ſin Bolig.
Wegkönnen, v. i. n. m. b. kunne komme bort.
Weglaſſen, v. i. a. lade fra ſig, lade ſlippe; ſtille ſig ved, lade en Anden faae; udelade, forbigaae, ikke berøre, ikke omtale; -ſſung, ſ. -en, Udeladelſe, Forbigaaelſe, c.
Weglaufen, v. i. n. m. ſ. løbe bort.
Weglegen, v. a. lægge bort.
Wegleihen, v. i. a. leie ud, bortleie.
Wegmachen, v. a. d. T. bortviſte, bortfeie, udſtøde ꝛc.; ſich, liſte ſig bort, gaae ſin Vei.
Wegmüſſen, v. i. n. m. b. maatte bort; maatte bringes bort.
Wegnahme, ſ. ub. pl. Borttagelſe, c.
Wegnehmen, v. i. a. borttage fra et Sted; ogſaa Eim. etw.; das nimmt mir viel Zeit weg, koſter mig megen Tid; -mung, ſ. -en, B-lſe, c.
Wegpacken, v. a. pakke bort, hen paa et andet Sted; ſich -, vulg. pakke ſig, gaae ſin Vei.
Wegpartiren, v. a. d. T. fraliſte.
Wegpeitſchen, v. a. pidſte bort.
Wegprakticiren, v. a. praktiſere bort.
Wegputzen, v. a. pudſe bort.
Wegreiſe, ſ. -n, Bortreiſe, c.; -n, v. n. m. ſ. reiſe bort.
Wegreißen, v. i. a. Eim. etw., fralive; etw., rive løs med Magt; nedrive, nedbryde: ein Gebäude; -ßung, ſ. -en, Frariven, Nedrivelſe, Nedbrydelſe, c.
Wegreiten, v. i. n. m. ſ. ride bort.
Wegrücken, v. n. m. b. bortrykke.
Wegſam, aj. veibar, fremkommelig.
Wegſchaffen, v. a. ſtaffe bort; -ſſung, ſ. ub. pl. Bortſtaffelſe, c.
Wegſchenken, v. a. bortſtjænke.
Wegſcheuchen, v. a. bortkyſe.
Wegſchicken, v. a. bortſende.
Wegſchieben, v. i. a. ſkyde bort.
Wegſchießen, v. i. a. bortſkyde.
Wegſchiffen, v. 1) n. m. ſ. ſeile bort.

) a. forsende til Skibs.
Wegschlagen, v. i. a. slaae bort.
Wegschleichen, v. i. n. m. s. snige ort.
Wegschleppen, v. a. slæbe bort.
Wegschnappen, v. a. snappe bort.
Wegschneiden, v. i. a. bortskære.
Wegschwimmen, v. i. n. m. s. svømme ort.
Wegsegeln, v. n. m. s. seile bort.
Wegsehen, v. i. n. m. h. vende Øi= ene bort, see andensteds hen, see bort.
Wegsenden, v. a. sende bort; -dung, -en, Bortsendelse, c.
Wegsetzen, v. 1) a. bortsætte; ein Kind, hensætte (hemmeligen paa et of= entligt Sted, for at blive det qvit); ch über Andere, høve sig over, troe g bedre, klogere; sich über etw., sætte g ud over, ikke agte. 2) n. m. s. ætte bort over (ved et Spring): über inen Graben; -zung, f. -en, B-else, c.
Wegseyn, v. i. n. m. s. være fraværende, være borte fra; være borte, tabt, rloben; über etw., høve sig over, rive g los fra med Flid.
Wegspielen, v. a. spille bort.
Wegsprechen, v. i. n. m. h. og a. ıle frist væk, tale af Hjertet; bort= ıakke. [2) n. m. s. sprænge bort.
Wegsprengen, v. 1) a. bortsprænge.
Wegstecken, v. a. sætte, stikke et an= et Sted hen; skjule, forstikke, stikke til Siden.
Wegstehlen, v. i. a. stjæle bort.
Wegsterben, v. i. n. m. s. bortdøe.
Wegstoßen, v. i. a. bortstøde.
Wegstreichen, v. i. 1) n. m. s. trække ort; (især om Trækfugle). 2) a. stryge ort; udstryge.
Wegthun, v. i. a. d. T. bortlægge, ortskaffe; bortsende, bortgive.
Wegtragen, v. i. a. bære bort.
Wegtreiben, v. i. a. drive bort.
Wegtreten, v. i. 1) n. m. s. træde ort fra. 2) a. bortslide ved at gaae.
Wegwandern, v. a. vandre bort.
Wegwärts, av. bort (fra den Talende).
Wegwehen, v. a. blæse bort.
Wegweichen, v. i. 1) a. adskille ved t vige. 2) n. m. s. vige bort.
Wegweisen, v. i. a. bortvise.
Wegweiser, m. -s pl. s. sg. Veivi= r, c. [bort fra.
Wegwenden, v. i. a. bortvende, vende
Wegwerfen, v. i. a. bortkaste; fig. ıde borte, udelade, ikke tælle, ikke stri= e; apostrophere; -rfzeichen el. -rfungs= eichen, n. -s pl. s. sg. Bortkastelses= gn, n., Apostroph, c. (').
Wegziehen, v. i. 1) a. bortdrage, ække bort. 2) n. m. s. drage bort a et Sted, flytte bort.
Wegzug, m. -es ud. pl. Bortdragen, ortreise, Bortflytten, c.

Weh el. -e, 1) interj. vee: au weh, wehe mir. 2) av. weh el. wehe (weh= er, am wehesten) ondt (værre, værst); især blot med thun: es thut mir wehe, det gjør mig ondt, det smerter mig.
Weh, n. -es -e, el. -e, n. -s pl. f. sg. Vee, n.: das - über Jemanden ausrufen; Smerte, c.; især i Sam= mensf.; Ulykke, Vanlykke, c.; -en, pl. Veer, Kynder (Fødselssmerter).
Weh=frau, f. -en, Jordemoder, c.; -klage, f. -n, Veeklage, v.; -klagen, v. n. m. h. veeklage; -muth, f. ud. pl. Veemod, c.; -muthvoll (-muthe= voll), aj. veemodsfuld; -müthig, aj. veemodig; -müthigkeit, f. -en, Veemo= dighed, c.; -mutter, f. -ütter, Jorde= moder, c.; -tage, pl. ud. sg. Syg= domsdage.
Wehen, v. a. og n. m. h. blæse (om Vinden); die Fahnen -, vaie.
Wehr, 1) n. -es -e, Dige, n., Dæm= ning, c.; (i Bjergv.) et Maal af 14 Favnes Længde; pl. efter et Talord som sg. 2) f. -en, el. Wehre, f. -n, Værge, Mod-, n.; foræld. og nu blot i Sammensf. og i den Talem. sich zur Wehre stellen, setzen; (foræld.) Vaa= ben, Gevær, n., Værn, n., Forstands= ning, c.; nu blot i Sammensf.
Wehren, v. a. Dim., Dim. etw., ei= ner S., forhindre, afvende, standse; sich -, værge sig, forsvare sig: sich ge= gen einen Feind.
Wehrgehäng, n. -es -e, Kaardege= hæng, n.; især Jagtsp.
Wehrhaft, aj. vaabendygtig: (Jagt= sp.) om Lærlinge, der have udlært, og nu maae bære Sabel; i Stand til at værge el. forsvare sig; -igkeit f. ud. pl. W-hed, c.
Wehrlos, aj. vaabenløs; værgeløs; -igkeit, f. ud. pl. Vaa-hed, Væ-hed, c.
Wehrstand, m. -es ud. pl. Krigs= stand, Soldater-, c.; Forsvars-, c.
Weib, n. -es -er, Fruentimmer, n.; Kone, Hustru, Viv, c.; et gift Fru= entimmer, især af ringe Stand, al= drende, el. ogsaa, i den høiere Skrive= maade, om behjertede Fruentimmer; ein altes -, Kjærling, c.; -bar, aj. (om en Yngling) i mandbar Alder; -chen, n. -s pl. s. sg. d. T. og især i kjærlig Tiltale, Kone, c.; Hunnen (blandt alle Dyr).
Weiber=adel, m. -s ud. pl. Qvinde= adel, c.; -art, f. -en, Qvindeart, c.; -brust, f. -üste, Fruentimmerbryst, n.; -feind, m. -es -e, Fruentimmerfjende, c.; -freund, m. -es -e, Fruentimmer= ven, c.; -geschwätz, n. -es ud. pl. Kjærlingesnak, c.; -haft, aj. qvindeag= tigt, kjærlingagtigt; -haß, m. -sses ud. pl. Qvindehad, n.; Afsky for Fruen= timmer; -hasser, m. -s pl. s. sg. Qvin=

debader, Misogyn, c.; -bemde, n. -s -n, Særk, c.; -herrschaft, f. -en, Qvinderegimente, n.; -lehn, n. -es ud. pl. Qvindelehn, n.; -liebe, f. ud. pl. Qvindekjærlighed, c.; Kjærlighed til et Fruentimmer; -list, f. ud. pl. Qvindelist, c.; -mann, m. -es -änner, d. T. Qvindemand, c., qvindagtig Mand; vulg. Fruentimmernar, c.; -narr, m. -en -en, Fruentimmernar, c.; -nessel, f. -n, dev Nelde, c.; -rock, m. -es -öcke, Fruentimmerkjole, c.; -sattel, m. -s pl. s. sg. Tværsadel, c.; -schule, f. -n, Fruentimmerskole, c. (for F-, el. hvor F- give Undervisning); -süchtig, aj. qvindesyg; -thräne, f. -n, Qvindetaare, c.; -zeit, f. Fruentimmers Tider.

Weibesohn, m. -es -öhne, Søn af en Qvinde, Mske., n., Dødelig, c.

Weibheit, f. ud. pl. Qvindens Natur.

Weibisch, aj. (foræld.) fruentimmeragtig; (foragt.) qvindagtig, kjærling-; især: feig.

Weiblich, aj. qvindelig, Qvinde-, Fruentimmer-; das -e Geschlecht (i Grammatik) Hunkjønnet (femininum); eine -e Pflanze, Hunplante, c.; -keit, f. -en, Qvindelighed, qvindelig Natur, c.; ud. pl. qvindelig Svaghed, Feil; (sjeld.) Fruentimmernes Fødselsdele.

Weibling, m. -es -e, Qvindekarl, c.; en under Qvindeherredømme staaende Mand.

Weibelos, aj. qvindeløs, uden Kone; -mann, m. -es -änner, Tøetulle, c.; s. Weibling; -süchtig, aj. s. Weiber-.

Weibe-bild, n. -es -er; -person, f. -en, -leute, pl.; -stück, n. -es -e, og -volk, n. -s ud. pl. d. T. og sædv. foragt. Qvinde, c., -menneske, n., Qvindefolk, n.

Weich, aj. blød, blødt: - wie Wachs, - liegen; -e Speisen, som er let at fordøie; -es Wasser, som har faa jordagtige Dele i sig; sig. blød: ein -er Buchstab, som fordrer liden Anstrengelse at udtale; ein -er Ton, (i Musiken) Moll; eine -e Manier, (hos Malerne) naar Farverne paa en behagelig Maade ere sammensmeltede; let rørt: ein -es Herz; forkjælet, vellystig, qvindagtig.

Weich-bild, n. -es -er, (næsten foræld.) Staden, Kjøbstaden med dens Jorder; især disses Omfang; -e, f. -n, Lyske, c. (paa Legemet); d. T. Blød, Indbledning, c. ud. pl. s. Weichheit; -en, v. 1) rgl. a. blede, blødgjøre; n. m. h. bledes, ligge i Blød. 2) i. n. m. s. einem Dinge, vige, give efter for; egentl. og sig.: Eim. an Gelehrsamkeit; -heit, f. ud. pl. Blødhed, c.; -herzig, aj. bløddjertet, øm-; -herzigkeit, f. ud. pl. Bløddjertighed, c.; -hufig, aj. bløddovet; -lich, aj. bløddagtig; sig. mat, kraftløs, slau (især om Mad, som ikke pirrer Ganen); forkjælet, svag, stymperagtig, forsagt; -lichkeit, f. ud. pl. Bløddagtighed, Mathed, Forkjælethed, Forsagthed, c.; -ling, m. -es -e, et forkjælet Menneske, Skrælling, Stymper, c.; -müthig, aj. bløddjertet; blødsindet; -müthigkeit, f. ud. pl. Bløddjertighed, Blødsindighed, c.; -sel, f. ud. pl. Veichselen (en Flod); -selzopf, m. -es -öpfe, Marelok, c.

Weid, m. s. Waid.

Weide, f. -n, Pil, c., Piletræ, n.; Spise, Næring, c.; ud. pl. blot undert. sig.; (udtales Waid) Græs og Urter, som Qvæget æder paa Marken; Græsgang, Fælled, c., Overdrev, n.; (foræld.) Jagt, c. ud. pl.; Indvold, nu blot i Dinge-.

Weide- (udtales Waide-) land, n. -es -änder, Engbund, -jord, c.; -loch, (Weidloch) n. -es -öcher, (Jagtsp.) Rumpehul, n. (paa Vildtet); -mann, (Weidmann) m. -es -änner, (Jagtsp.) en udlært Jæger; Eim. einen - - setzen, spille ham et Puds, f. Ex. gjøre, at hans Gevær klikker ɔc.; -männisch, (weidm-) aj. jægermæssig; -mannschaft, (Weidm-) f. ud. pl. Jagtkonst, c., Jagtvæsen, n.; -messer, (Weidm-) n. -s pl. s. sg. Jagtkniv, c.; (Jagtsp.) Hjortens Tunge; -platz, m. -es -ätze, Græsningsplads, c.; -recht, n. -es ud. pl. Græsningsret, c.; -spruch, (Weidsp-) m. -es -üche, visse Jagtudtryk; -werk, n. -es ud. pl. Jægeri, n.; alle Dyr, som henregnes til Jagten; -wund, aj. som er saaret i Underlivet.

Weiden, aj. Pile-, af Pil.

Weiden, v. 1) n. m. h. græsse; vogte (Qvæg paa Marken). 2) a. vogte; gotte, frembyde og finde Stof til Fornøielse: seine Augen an einem Gegenstande -, el. die Augen - sich an ɔc.; sich mit leerer Hoffnung -, afspises; (foræld.) for aus-, tage Indvolden ud.

Weiden-baum, m. -es -äume, Piletræ, n.; -blatt, n. -es -ätter, Pileblad, n.; -erde, f. ud. pl. Jord blandet med forraadnet Piletræ; -gebüsch, n. -es -e, Pilekrat, n.; -korb, m. -es -örbe, Pilekurv, c.; -röschen, n. -s pl. s. sg. Dueurt (Plante) c.

Weiderich, m. -s ud. pl. Dueurt (Plante), c.

Weidicht, n. -es -e, d. T. Pilekrat, n.

Weidlich, aj. d. T. især i Spøg, drabelig, tapper, stærk, dygtig, saa det har Klem; tilgavns; brav; flink, hurtig; som av., meget.

Weife, f. -n, Haspe, Garn-, c.; -n, v. a. haspe.

Weigern, v. a. (sjeld.) eine S., negte, afslaae; sich, vægre sig ved: sich - etw. zu thun el. ogsaa sich einer S. (Gen.);

Digitized by Google

-rung, f. -en, Vægring, c., Afslag, n.

Weih-bischof, m. -es -öfe, (hos Catholikerne) en indviet Biskop, men som intet Bispedømme har; -kessel, m. -s pl. f. sg. Vievandskjedel, c.; -nachten, pl. ud. sg. Julen, Julehelligdage; -nachtsabend, m. -s -e, Juleaften, c.; -nachtsfest, n. -es -e, Julefest, c.; -nachtsgabe, f. -n, Julegave, c.; -nachtstag, m. -es -e, Juledag, c.; -rauch, m. -es ud. pl. Virak, c. (et Slags Regelse); (hos Catholikerne) en vellugtende Regelse ved Gudstjenesten; fig. Lov og Priis til Gud; overh. Roes, Berømmelse, c.; -wasser, n. -s ud. pl. Vievand, n.; -wedel, m. -s pl. f. sg. Stænkekost, c. (til Vievandet).

Weihe, f. -n, en Art Hog, Glent, c.; Indvielse; fig. Helligelse, c.; -n, v. a. vie, ind-: Altäre, Glocken, die Hostie; Einen zum Bischof; fig. ovoffre, hellige: sein Leben dem Vaterlande; opheie, gjøre ærværdig: die Frömmigkeit weihet alle andere Tugenden; -r, m. -s pl. f. sg. (Sydt.) Dam; især: Fiskedam, c.

Weihel, f. f. Weihwedel; et Sier, som Nonnerne kaste over sig.

Weil, 1) av. (næsten forældr.) saa længe som. 2) cj. medens, i den Tid; fordi, efterdi, siden.

Weiland, 1) av. (forældr.) fordum, forhen. 2) aj. indecl. (blot i Prædikener og i Cancell.) salig, hoi-: der - Sochedle.

Weilchen, n. -s pl. f. sg. d. T. en [liden Stund.

Weile, f. ud. pl. ethvert ubestemt Tidsrum, Tid, Stund, Tidlang, c.; eile mit -! far med Mag! Fritid, ledig Time, c.; lange Weile haben, føle Kedsomhed; wir sind nicht für die lange - hier, for at drive Tiden hen.

Weilen, v. n. m. h. dvæle, tove, bie, vente.

Weiler, m. el. (sjeldnere) n. -s pl. f. sg. (Sydt.) en liden Landsby, Bondeby, Torp, c.

Wein, m. -es pl. (om flere Arter og Quantiteter) -e, Vin; -druc, -stok, -ranke, c.

Wein-apfel, m. -s -äpfel, Vinæble, n.; -bau, m. -es ud. pl. Vinavl, c.; -bauer, m. -s pl. f. sg. Vingaardsmand, c.; en Landmand, hvis fornemste Drift er Vinavl; -beere, f. -n, Vindruebær, n.; -berg, m. -es -e, Vinbjerg, n., Vingaard, c.; fig. de heri værende Vinstokke; -birn, f. -e, Vinpære, c.; -blatt, n. -es -ätter, Vinblad, n., Blad paa Vinstokken; -blüte, -n, Vinstokkens Blomst; Tiden, naar den blomstrer; -brühe, f. -n, Vinsuppe, -saus, c.; -ernte, f. ud. pl. Vinhøst, c.; -essig, m. -es ud. pl. Vineddike, c.; -faß, n. -sses -ässer, Vinfad, n.; -flasche, f. -n, Vinflaske, c.; -garten, m. -s pl. f. sg. Vingaard, c.; -gärtner, m. -s pl. f. sg. Vingaardsmand, c.; -gegend, f. -en, Vinegn, c.; -geist, m. -es ud. pl. Vingeist, c. (Spiritus vini); -geländer, n. -s pl. f. sg. Rækværk, hvortil Vinrankerne fastbindes; -glas, n. -es -äser, Vinglas, n.; -gott, m. -es -ötter, Vingud, c.; -grün, aj. vingrøn (om Fade, hvori der allerede har været Vin); -hacke, f. -n, Vinhakke, c.; -handel, m. -s ud. pl. Vinhandel, c.; -händler, m. -s pl. f. sg. Vinhandler, c.; -haus, n. -es -äuser, Vinhuus, n.; -heber, m. -s pl. f. sg. Vinhavert, c.; -hefen, pl. ud. sg. Vinbærme, c.; -holz, n. -es ud. pl. Vinstokkens Ved; Vinstokken med dens Grene og Ranker; -icht, aj. d. T. vinagtig, smagende som Vin; -ig, aj. som indeholder Vin; -jahr, n. -es -e, Vinaar, n.; (et Aars Frugtbarhed med Hensyn til Vinavlen); -keller, m. -s pl. f. sg. Vinkjelder, c.; -kern, m. -s -e, Kjerne i Vindruer; -kranz, m. -es -änze, Vindruekrands, c. (som Skildt paa et Vinhuus); -lager, n. -s -äger, Underlag, hvorpaa Vinfadene ligge; Vinoplag, -lager, n., Forraad af Vin; -land, n. -es -änder, Vinland, n.; -laub, n. -es ud. pl. Vinløv, n.; -lese, f. -n, Vinhøst, c.; -monat, m. -es -e, et Navn paa October Maaned, fordi Vinhøsten indtræffer i samme; -muß, n. -es -üße, Vinkandeel, c.; -mutter, f. ud. pl. Vinbærme, c.; -presse, f. -n, Vinpresse, Drue-, c.; -rebe, f. -n, Vinranke, c.; -sauer el. -äuerlich, aj. vinsuur, som har Rhinstovinens behagelige, syrlige Smag; -säure, f. ud. pl. Vinsyre, -syrlighed, c.; -schank, m. -es ud. pl. Vintappen, c., Vinens Udsælgen i smaae Partier; ligel. Rettigheden dertil; -schenk, m. -en -en, Vintapper, c.; -schenke, f. -n, Vinhuus, n.; -schröter, m. -s pl. f. sg. en af Øvrigheden bestikket Arbeidskarl ved Vines Indlægning og Udtagen; Vinstuver, c.; almindelig Træhjort, c.; -stein, m. -es ud. pl. Vinsteen, c.; -steinrahm, m. -es ud. pl. Vinsteensalt, c. (Cremor tartari); -stock, m. -es -öcke, Vinstok, c., -træ, n.; -suppe, f. -n, Vinsuppe, c.; -träber, pl. ud. sg. Skallerne af de udpressede Vindruer; Vinmask; -traube, f. -n, Vindrue, c.; -triester, pl. ud. sg. f. -träber; -visirer, m. f. Visirer; -wachs, m. -es ud. pl. Vinvæxt, c.; -wage, f. -n, Vinprøver, c.; -zeichen, n. -s pl. f. sg. Vintapperskildt, n.

Weinen, v. a. og n. m. h. græde: bittere Thränen; über etw.; vor Freude; fig. (undert.) dryppe, lade Draaber

Digitized by Google

falde.

Weinerlich, aj. d. T. grædefærdig, flædende, ynkelig, bedrevelig; -keit, f. ud. pl. G-hed, c.

Weie, av. d. T. med machen og undert. med werden: Lim. etw. - machen, gjøre En vitis paa; især: binde paa Armet, bilde ind; etw. - werden, komme efter, mærke, blive vaer.

Weise, aj. vitis; ofte: erfaren, lærd.

Weise, 1) m. -n -n, Vitis, c.; ein Weiser, en vitis Mand. 2) f. -n, Vitis, Maade; ofte: Skik, Sædvane; naar undert. for Efterstykkets Skyld sees til Art, saa oversættes det ikke: die Art und -, sich zu benehmen, Maaden at opføre sig paa; d. T. Melodie, c.; (undert.) Sang, c. [dronning, c.

Weisel, m. -s pl. s. sg. Viser, Vi-

Weisen, v. i. a. Lim. etw., vise, lade see; fig. anvise, hen- (med Hensyn til Stedet); undervise, underrette: er läßt sich nicht -.

Weiser, m. -s pl. s. sg. Viser, c.: (en Person, blot i nogle Sammens.; en Ting: der - an einer Uhr; (i Bistader) Bidronning, c.).

Weisheit, f. ud. pl. Vidsdom, c.; -zahn el. -ezahn, m. -es -ähne, Vidsdomstand, c.

Weislich, av. viselig.

Weiß, aj. hvid, hvidt; fig. -es Papier, reent, som ikke er skrevet paa; -e Wäsche, nylig vasket; -es Brod, -er Wein ɔc., som kommer den hvide Farve nærmere, end et andet Legeme af samme Slags; sich - brennen, gjøre sig hellig, lade som uskyldig.

Weiß, n. -es ud. pl. Hvidt, Hvide, n.: hvid Farve, et hvidt Farvelegeme; et hvidt Legeme (Æggeweiß); den hvide Farve.

Weißbäcker, m. -s pl. s. sg. Hvedebrødsbager, c.; -bier, n. -es -e, hvidt Øl (Hvidtøl); -binder, m. -s pl. s. sg. s. Böttcher; -birke, f. -n, Hvidbirk, c.; -buche, f. -n, Hvidbøg, c.; -büchen el. -buchen, aj. Hvidbøgs-, af Hvidbøg; -dorn, m. -es -en, Hvidtorn, c.; -fichte, f. -n, Hvidgran, c.; (med meget hvid Bark); -fisch, m. -es -e, d. T. et Navn paa alle smaae Fiske, som have hvide Skal; Hvidling, Helt (en Art Lax); Hvidskalle (en Art Karudse); en Art Hvalfiske af hvid Farve; -gar, aj. hvidgarvet; -gerber, m. -s pl. s. sg. Fælbereder, c.; -glühend, aj. hvidglødende (om Jern); -grau, aj. hvidklar, gjennemsigtig; -kohl, m. -es ud. pl. Hvidkaal, c.; -kopf, m. -es -öpfe, Hvidhoved, n., Navnet paa adskillige Fugle med hvide Hoveder; d. T. ogsaa om Mskr.; -kraut, n. -es ud. pl. d. T. Hvidkaal, c.; -lich, aj. hvidagtig, blond; -ling, m. -es -e, Platfisk, c. (en Art Stekfisk); Venusbryst (en Art Conchylie); en Art Sommerfugle; en Art Ænder; -sieden, n. -s ud. pl. og -sud, m. -es ud. pl. Hvidkaagen, c. (Sølvets el. Messingets hos Metalarbeidere); -tanne, f. -n, Hvidfyr, c. (med meget hvid Bark).

Weissagen, v. a. (især i Bibelen) forudsige, spaae; -ger, m. -s pl. s. sg. Forudsiger, Spaamand, Prophet, c.; -gung, f. -en, Forudsigelse, Spaadom, Prophetie, c.

Weiße, 1) n. -n, ud. pl. det Hvide, et hvidt Legeme. 2) f. ud. pl. Hvidhed, hvid Farve, c. 3) m. og f. den Hvide (modsat den Sorte; Negeren).

Weißen, v. a. gjøre hvidt; især blot d. T. hvidte (med Kalk).

Weisung, f. -en, Vidsning; Befaling; Bested; lemfældig Bebreidelse, c.

Weit, aj. vid, rummelig, stor; (om Stedet) lang, langt: - von hier, zehn Meilen -; von weitem, langt fra; fig. (om Tiden) blot som av. lang; (i begge Bem. ogsaa fern); fig. vidt; især blot som av.: so - hast du Recht; fig. langt, meget; især ved Comparativ: - besser; bei weitem, langt fra, ikke nær, uden Sammenligning; tjener ligeledes til at forstærke det følgende Udtryk.

Weite, 1) f. -n, Afstand, Fra-, Længde, Strækning; Vidde, Rummelighed, c., Omfang, n. 2) n. -n ud. pl. blot i nogle fig. Talem.: die S. in das - spielen, trække i Langdrag. [fig.

Weiten, v. a. gjøre vid; sich, udvide

Weiter, aj. videre, længere.

Weitern, bruges blot i er-.

Weiterung, f. -en, (sjeld.) videre Foranstaltninger og Følger; Vidtløftighed.

Weitläufig, aj. vidtløftig: langt ude (især om Slægtskab); omstændelig; udstrakt; -keit, f. -en, V-hed, c.

Weitschichtig, aj. vidtløftig, meget stor; -keit, f. -en, V-hed, c.

Weitschweifig, aj. vidtsvævende, langtrukket (især blot i mundtlige og skriftlige Foredrag); -keit, f. -en, Langtrukkethed, c., Omfang, n.

Weitsichtig, aj. langsynet, som blot seer tydeligt langt fra; -keit, f. ud. pl. S-hed, c.

Weizen, m. -s ud. pl. Hvede, c.; -acker, m. -s -äcker, Hvedeager, c.; -bier, n. -es -e, hvidt Øl; Hvidtøl, n. (brygget af Hvede); -brod, n. -es -e, Hvedebrød, n.; -feld, n. -es -er, Hvedemark, c.; -kleie, f. ud. pl. Hvedeklid, n.; -korn, n. -es -örner, Hvedekorn, n.; -mehl, n. -s ud. pl. Hvedemeel, n.

Welch, -er, -che, -ches, 1) pron. relat. som, der, hvilket, hvilken, Gen. hvis. Istedetfor Gen. sg. welches og welcher er dessen og deren, og for Gen.

Digitized by Google

. welcher er deren brugeligere og be=
e. 2) pron. interrog. hvilken, hvil=
t. Det spørger bestemtere end wer
was. Ved Udraab staaer det ogsaa
r: was für, f. Ex. welch eine Liebe,
ad for en (ikke welche eine); saale=
s ogsaa welch ein (ikke welcher ei=
r). 3) d. T. et almindeligt Talord,
gen, noget, pl. nogle, hvorfor bedre
rigtigere bruges einiges, einige.
Welcherlei, aj. indecl. (foræld.) hvil=
t Slags.
Welgern, ſ. Walgen.
Welk, aj. visſen, slattet; d. T. tør=
t: -es Obſt; -en, v. 1) n. m. ſ.
sne, falme, hensvinde; tabe Kraft,
od, blive forsagt. 2) a. tørre; -=
it, f. ud. pl. Visſenhed, Slattethed, c.
Welle, f. -n, Bølge, c.; fig. (un=
rt.) Vandet selv; en omkring sin Axel
vægelig Cylinder; Hjulaxel, c.; d.
. Riisknippe, n.; -nförmig, aj. val=
formig; bølgeformig; især: slange=
rmig.
Weller=mauer, f. -n, (Syd= og Nordt.)
ermuur, c.; -n, v. a. og n. m. h.
ækline med Leer og Halm; -wand,
-ände, Leervæg, c.
Wels, m. -es -e, Malle (Fisk) c.
Welſch, ſ. Wälſch.
Welt, f. -en, Verden, c.; alle -, al
erden, enhver; in aller - nicht, alde=
s ikke, paa ingen Maade; er hat -,
remaade.
Welt=achſe, f. -n, Jordens Axe; -=
l, n. (indecl.) Verdenssalt, Univer=
m, n.; alt det Skabte; -alter, n. -s
l. ſ. sg. Verdens Alder; ligel. en be=
delig Deel deraf; -bau, m. -es, 1)
d. pl. Verdens Bygning, dens mecha=
ſke Indretning. 2) pl. -e, f. -gebäu=
e; -begebenheit, f. -en, en vigtig Be=
venhed i Verden, Verdensbegivenhed;
n Begivenhed, som tildrager sig paa
immellegemerne; -berühmt, aj. meget
eromt, vidt og bredt beromt; -beſchrei=
ung, f. -en, Verdensbeskrivelse, Kos=
ologie, c.; -bürger, m. -s pl. ſ. sg.
erdensborger, c.; -gebäude, n. -s pl.
sg. Verdensbygning, alle Himmelle=
mer tilsammentagne, betragtet som
n konstig Bygning; -gegend, f. -en,
erdenskant, c.; -geiſtlich, aj. (i den
merske Kirke) som ikke herer til no=
en Klosterorden; Deraf der -geiſtliche,
n die -geiſtlichkeit, Geistligheden, som
ke herer til nogen Klosterorden; -ge=
cht, n. -es -e, Verdens Dom, Dom=
edag, c.; -geſchichte, f. -n, Verdens=
storie, c.; -geſinnt, aj. verdslig sin=
et; -karte, f. -n, Verdenskort, n. (over
le Jorden); -kind, n. -es -er, (i
heologien) Verdensbarn, n., et sand=
lig sindet Mske.; -klug, aj. verdens=
og, klog paa Verden og det menne=
skelige Selskabs Anliggender; -klugheit,
f. ud. pl. Verdensklogskab, c.; -kör=
per, m. -s pl. ſ. sg. Verdenslegeme,
n.; -kugel, f. -n, Jordkugle, Globus,
c.; Rigsæble, n.; -kundig el. -kündig,
aj. vidt og bredt bekjendt, bekjendt over
hele Verden; -lauf, m. -es ud. pl.
Verdens Løb, Tingenes sædvanlige Gang
i Verden; især Menneskenes sædvanlige
Handlemaade; -lehre, f. -n, Lære om
Himmellegemerne og deres Forhold til
hverandre; -lich, aj. verdslig: ikke geist=
lig, ikke kirkelig; jordisk, sandselig sin=
det; -lichkeit, f. ud. pl. Verdslighed,
c.; -ling, m. -es -e, (sjeld.) Verdens=
barn, n.; -mann, m. -es -änner, Ver=
densmand, c.: en jordisk, sandselig sin=
det Mand; en verdensklog Mand, en
Mand af fiin Levemaade; -meer, n.
-es -e, Verdenshav, Ocean, n.; -menſch,
m. -en -en, Verdensbarn, n.; -prie=
ſter, m. -s pl. ſ. sg. (i den romerske
Kirke) en Præst, som ikke horer til no=
gen Klosterorden: -ſyſtem, n. -es -e,
Verdenssystem, n.; -theil, m. -es -e,
Verdensdeel, c.; -weiſe, m. -n -n,
Verdsligviis, Philosoph, c.; -weisheit,
f. ud. pl. verdslig Viisdom, Philoso=
phie, c.
Wende, 1) m. -n -n, Vender (et
gammelt= tydsk Folkeslag). 2) f. -n,
Venden, c., Vendepunkt, n.
Wende=cirkel, m. -s pl. ſ. sg. og
-kreis, m. -es -e, Vendekreds, c. (Tro=
picus).
Wendeltreppe, f. -n, Vindeltrappe, c.
Wenden, v. rgl. og i. 1) a. vende,
dreie: den Wagen; die Augen auf
etw.; ſich; vende om, dreie om; (for=
ældt.) vende bort; ein Kleid -, vende;
den Acker, ein Feld, ploie anden Gang,
rispe; i nogle fig. Talem.: den Rük=
ken -, vende Ryggen til, bortfjerne
sig; sein Gemüth auf etw. -, rette;
ſich an Einen -, henvende sig til, for=
lange af; Fleiß auf etw. -, anvende;
Geld auf etw., an Einen -, anvende
paa, udgive for. 2) n. m. h. (undert.)
vende med, vende sig: mit dem Wagen,
-; -dung, f. -en, Venden, Dreining,
c.; (undert.) Stedet, hvor man vender;
die -dung einer S., Vending, Retning,
c.; (i Talekonsten) Vending, c., Sving, n.
Wendgeſicht, n. -es er, (sjeld.) Pro=
fil, c.
Wenig, aj. liden, lidet, lille, faa
(mindre, færre, ringere, mindste, færre=
ste, ringeste), Smule: - Geld; in -
Jahren; - Geduld haben; er iſt zu -
dazu. Skaledes brugt er det i Positiv,
naar det har sit Subst. efter sig, og in=
tet Pronomen ei heller den bestemte Ar=
tikel gaaer foran, sædv. indecl. Ogsaa
bruges - som Partikel og især som cj.:
so - el. eben so -, als; so -, daß;

Digitized by Google

mange enkelte Tilfælde) en lodret el. næsten lodret Flade; ofte enhver Sideflade; (paa et Skib) Vant, n.

Wand=bank, f. -änke, en op til en Væg staaende Bænk; **-flechte**, f. -n, gruul Lav, gruul Skorpemos (Plante) c.; **-haken**, m. -s pl. f. sg. en Knage, Krog paa Væggen, Tapetkrog, c.; **-=laue**, f. -äuse, Væggeluus, Sengetøge, c.; **-leuchter**, m. -s pl. f. sg. Lysearm, Lampet, c.; **-schraube**, f. -n, Skrue i Væggen, Paneelskrue, c., **-=uhr**, f. -en, Stueuhr, n.

Wandel, m. -s, 1) pl. f. sg. Byttehandel; blot i Forbindelse med Handel; Handel og Vandel; (foræld.) Forandring, c.; fig. (foræld.) Mangel, Feil, c.; ligel. Straf derfor. 2) ub. pl. fig. Vandel, c., Levnet, n., Opførsel, c., Forhold, n.; (foræld.) Gaaen, Vandren, c.; **-bar**, aj. ubestandig, forandelig, omskiftelig; brøstfældig, strøbelig; (foræld.) feilagtig, feilfuld; (Nordt. undert.) gangbar; **-barkeit**, f. ub. pl. U-hed, F-hed, O-hed, B-hed, Sk-=hed, c.; **-n**, v. a. og n. m. h. og f. gaae, vandre, reise; især fig. vandre: die Bahn der Tugend; einen Weg, eines Weges; fig. og digter. om livløse Ting, bevæge sig let og langsomt frem; opføre sig, indrette sine sædelige Handlinger; erstatte, godtgjøre; (foræld.) forandre; handeln und -n, (foræld.) handle og tuste; **-stern**, m. -es -e, (af Nogle) Planet, c.

Wander=buch, n. -es -ücher, Vandrebog, c. (hos Haandværkssvende); **-er**, m. -s pl. f. sg. Vandrer, Vandringsmand, c.; **-jahr**, n. -es -e, Vandringsaar, n. (den Tid, en Svend er forpligtet til at vandre, før han kan blive Mester); **-n**, v. n. med Stedet m. f. uden samme m. h. vandre, reise til Fods; især om Haandværkssvende; **-schaft**, f. -en, Vandring, -sstand, c.; især hos Haandværkerne; **-mann**, m. -es -änner, d. S. Vandringsmand, c.; **-stab**, m. -es -äbe, Vandringsstav, c.; **-ung**, f. -en, Vandring; især Ud-, Folke-, c.

Wange, f. -n, Kind, c.; fig. visse Sidedele, f. Ex. Vange, c., Sidestykke, som sættes til Skibsmaster.

Wankel, aj. (foræld.) vaklende, ikke fast; **-muth**, m. -es ub. pl. Vankelmodighed, c.; **-müthig**, aj. vankelmodig, vægelsindet, ubestandig; **-müthigkeit**, f. ub. pl. Va-hed, Væ-hed, U-hed, c.

Wanken, v. n. m. h. vanke, vakle, rokke, bevæge sig langsomt frem og tilbage; fig. vakle: vige, bevæge sig lidet af sin Stilling; begynde at forandre sig, især til det Værre: in der Rede -, modsige sig selv, snakke frem og tilbage; begynde at blive ubestemt, af anden Mening.

Wann, av. blot brugeligt i dann und -, nu og da, af og til, undertiden. Nogle Sproglærere adskille dette av. fra cj. wenn, naar, derved, at de bruge wenn om en Betingelse og wann om en Tid. I Sydt. staaer det som av. og cj. uden Forskjel for wenn.

Wanne, f. -n, (Dim. -ännchen, n. -s pl. f. sg.) en aflang Balie med flad Bund til huusligt Brug; **Wandtrug**, n.; **Kastetkovl**, **Kornharpe**, c. (at rense Kornet med); fig. (undert.) Fuglenes Svingfjeder, Slagfjeder, c.

Wannen, v. a. drefte, kaste, rense ved Kastning: das Getreide.

Wannen, av. (foræld.) endnu blot undert. von -? hvorfra?

Wannenher el. **-hero**, (foræld.) hv av. hvorfra. 2) cj. derfra.

Wanst, m. -es -änste, Vom, Bug, c. (hos fødte Dyrs, og foragt. ogsaa Mstrs.: seinen - füllen).

Wanze, f. -n, Tæge, Væggeluus, c.; **-zig**, aj. d. T. fuld af Væggeluus.

Wappen (Wapen) n. -s pl. f. sg. Vaaben, Skjeldmærke, n.

Wappen=brief, m. -es -e, Vaabenbrev, -patent, n.; **-buch**, n. -es -ücher, Vaabenbog, c.: (hvori Vaabener ere afbildede; hvori gives Undervisning i Heraldiken); **-könig**, m. -es -e, (n. St.) En, som forstaaer Vaabenkonsten, gjør Udkast til Vaabener, ogsaa undert. har at undersøge de adelige Slægtregistere; **-kunde**, f. ub. pl. Kundskab om Vaabener og deres Dele; **-kunst**, f. ub. pl. Vaabenkonst, Heraldik, c.; **-schneider**, m. -s pl. f. sg. Vaabenskærer, **-=stikker**, c.

Wappnen, v. a. (sjeld.) væbne, ruste.

War (ich) og **wäre** (ich) f. Seyn.

Wardein, m. -es -e, Guardein, Myntprøver, c.

Warlich, f. Wahrlich.

Warm (-ärmer, -ärmest), aj. varm.

Warm=flasche, f. -n, Varmeflaske, c. (at varme Senge med); **-pfanne**, f. -n, Varmepande, c., Ildfad, Fyrfad; **Varmebækken**, n., Sengevarmer, c.; (i Saltv.) en Pande, hvori man lader Saltvandet førelebigen afdunste; **-stein**, m. -es -e, Varmesteen, c.

Wärme, f. ub. pl. Varme, c.; **-=messer**, m. -s pl. f. sg. Varmemaaler, c., Thermometer, n.; **-n**, v. a. varme, gjøre varm; **-r**, m. -s pl. f. sg. Varmer, c., en Ting til at varme med; især: Sengevarmer, c.; **-stoff**, m. -es -e, Varmestof, n.

Warnen, v. a. advare, varskoe: Vinden vor der Gefahr, vor Schaden; **-rung**, f. -en, Advarsel, c.

Warte, f. -n, et høit Sted, hvorfra man kan overse og iagttage en heel Egn; **Varetaarn**, n.; (foræld.) Vagt,

,t, c.
arten, v. 1) n. m. h. bie, vente: der Thür; eine ganze Stunde; Einen rl. etw.; ofte: eines Din= mit einer S., opfætte fammtes byrdelfe; fig. auf Einen; (om liv= Ting) forestaae; warte, warte nur, dfel) bie kun! (forælb.) fee; iagt= 2) n. rogre: paafe: feines Am= eines Dinges; opvarte, pleie, ferge einen Kranken, einen Garten; rt. ogfaa i den høiere Skrivemaade s Dinges.
)arter, m. -s pl. f. sg. Opvarter, aster, c.; -inn, f. -en, D-ske, c.
)artfrau, f. -en, h. T. Opvartnings= , c.
)artgeld, n. -es -er, Vartpenge; depenge, Opvartnings-.
)artthurm, m. -es -ürmer, Vare= n, n. [Regt, c.
)artung, f. -en, Opvartning, Pleie,
)arum, av. hvorfor, af hvilken Aarfag.
)arze, f. -n, (Dim. -arzchen, n. -s f. sg.) Vorte, c.; -zig, aj. d. T. af Vorter, befat med Vorter.
)as, pron. indecl. hvad, 1) fper= de efter meget ubeftemte Ting: - das? - für Geld iſt das? hvad ags; ogfaa i et Udraab: o! was eine Thorheit; d. T. ofte for: rfor, hvor meget mere. 2) fom, der, ad, tilbageforende med Hensyn paa zjenige og das: das, - du mir fa= ſt; ligel. i Forbindelfe med für; d. ſtaaer det urigtigt for etwas, no= t, wie fehr, hvor meget, og fo fehr, meget. Ofte ledfager det ogfaa en rſikkring: - ich Ihnen fage, er iſt dt, fom jeg figer dem, jeg forſikrer m. An -, aus -, durch -, für -, von ꝛc. er urigtigt for woran, woraus, odurch, wofür, wovon ꝛc.
Wasch=bank, f. -änke, Vaſterbænk, ; -bär, m. -en -en, Vaſtebjørn, c.; ecken, n. -s pl. f. sg. Vaſtebækken, ; -btaſe, f. -n, Vaſterkjedel, Deſti= er-, c.; -erz, n. -es -e, raſket el. til aſtning beſtemt Erts; -faß, n. -ſſes ſſer, Vaſterfad, n.; -frau, f. -en, aſterkone, c.; -geld, n. -es -er, d. T. aſterlen, c.; -gold, n. -es ud. pl. aſtguld, n. (ſom udvaſkes af Bund= ld; Jordart, hvori der er Guld); -= aft el. -haftig, aj. (foragt.) ſladder= rn, -agtig; -haftigkeit, f. ud. pl. ladder=vornhed, -agtighed, c.; -haus, . -es -äuſer, Vaſterhuus, Vaſters, n.; unge, m. -n -n, en Dreng, ſom bru= es ved Ertstvætten; -keſſel, m. -s pl. sg. Vaſterkjedel, c.; -korb, m. -es rbe, Klædekurv, c.; -lappen, m. -s l. ſ. sg. Karklud, c.; -leine, f. -n, læbesnor, c. (at terre Klæder paa); naſchine, f. -n, Vaſtemaſkine, c.; -= waſſer, n. -s ud. pl. Vaſkevand, n.; -weib, n. -es -er, vulg. Vaſterkjær= ling, c.; -werk, n. -es -1) pl. -e, en Anſtalt, hvor Erts vaſkes. 2) ud. pl. vaſket Erts; -zettel, m. -s pl. f. sg. Vaſteſeddel, c. (hvorpaa det til Vaſt leverte Tøi er opſkrevet).
Wäſche, f. -n, Vaſt, Tvæt, c.; vaſket Tøi, Lintøi, n. ud. pl.; Bygningen, hvori Ertſen vaſkes.
Waſchen, v. i. a. og n. m. h. vaſke, toe, tvætte: das Geſicht; ſich die Hände; das leinene Gerath; die Erze; Eim. den Kopf, vaſke, iretteſætte droit; das hat ſich gewaſchen, vaſket ſig, er tilgavns; (i Maleri) udjævne den paamalede Farve med Vand; fig. (foragt.) vaaſe, ſludre, pjatte, lade Munden løbe uden Eftertanke.
Wäſcher, m. -s pl. f. sg. Vaſter, Tvætter, c.; fig. (foragt.) Sludrer, Vaaſer, Sludderkjæft, c.; -ei, f. -en, Slidderſladder, c.; -inn, f. -en, Vaſterkone, c.; fig. Sladdertaſte, c.; -= lohn, m. (n.) -es ud. pl. Vaſterlen, c.
Waſen, m. -s pl. f. sg. (Nordt.) Damp, Dunſt, c.; (n. St.) Grastørv, c.; Riisknippe, n.; -meiſter, m. -s pl. f. sg. (n. St.) Meſtermand, Skarpretter, c.
Waſer, (forælb.) hvad for.
Waſſer, n. -s pl. (om flere Slags og flere Samlinger) f. sg. Vand, n.: ein Glas -; en Samling af Vand; Sø, Flod, Dam, c.; fig. Vand, n.: Taare, c.; Sved; Blod; Urin, Pis, c.; Vatring, c., vatret Udſeende, n.; (ved Diamanter og Perler) den rene, Vandet lignende Glands; ſtille - ſind tief, det ſtille Vand har den dybe Grund; er reicht ihm das - nicht, bærer ikke Vand (betyder intet) mod ham; er thut, als wenn er kein - trüben könnte, lader, ſom han ikke kunde gjøre noget Barn Fortræd; zu - werden, gaae overſtyr, ſlaae feil.
Waſſer=auge, n. -s -n, Vandblegn paa Diet; -bad, n. -es -äder, Vandbad, n., Bad af reent Vand uden Tilſætning; (i Theol.) Daaben; -bau, m. -es ud. pl. Vandbygning, Sluſe-, Dæmning, c.; -baukunſt, f. ud. pl. Konſten at bygge dette; Hydraulik, c.; -baum, m. -es -äume, Vandtræ, n., et konſtigt Vandſpring i Form af et Træ; Bom for en Flod; -becken, n. -s pl. f. sg. Vandbækken, n. (at vaſke ſig i); Baſin, n., Vandbeholdning, c.; -behälter, m. -s pl. f. sg. og -behältniß, n. -ſſes -ſſe, Vandkam, Ciſterne, c.; -bett, n. -es -en, Vandſamling, c.; -bjene, f. -n, Vandbi, Hanbi, Drone, c.; -blaſe, f. -n, Vandblegn, c. (paa Huden); Vandblære, Luftboble, c. (i Vandet); -blattern, pl. ud. sg. Vandkopper, Skol=

de-; -blei, n. -es -e, Bliant, c.; -= brei, m. -es -e, Vandgrød, c.; -bruch, m. -es -üche, Brænding, c. (i Seen); Vandbrek, n.; -damm, m. -es -ämme, Vanddige, n.; -dampf, m. -es -ämpfe, Vanddamp, c.; -dicht, aj. vandtæt; -= eimer, m. -s pl. f. sg. Vandspand, c.; -fall, m. -es -älle, Vandfald, n., Fos, c.; -farbe, f. -n, Vandfarve, c.; Vandets Farve; ud. pl.; -farbig, aj. som ligner Vandets Farve; -faß, n. -sses -ässer, Vandfad, n., -tønde, c.; (hos Fyrværkere) et Træfar, fyldt med Ildkugler og Sværmere, som det udkaster, medens det flyder paa Vandet; -feuerwerk, n. -es -e, Vandfyrværkeri, n. (som afbrændes paa Vandet); -fläche, f. -n, Vandflade, c.; -flasche, f. -n, Vandflaske, c.; -floh, m. -es -öhe, Vandloppe, c. (Insect); -fluth, f. -en, Vandflod, Overſvømmelſe, c.; -frosch, m. -es -ösche, Vandfrø, Kildefrø, c.; -furche, f. -n, Vandfure, c. (paa en Ager); -galle, f. -n, en ufuldkommen Regnbue; Vandpyt, c. (paa en Ager); -gallig, aj. ſumpig, moradſig; -gang, m. -es -änge, Vandgang, c.; -geflügel, n. -s ud. pl. Vandfugl, c.; -geſchwulſt, f. -ülſte, Vanddyld, c.; -= gewächs, n. -es -e, Vandvæxt, -plante, c.; -glas, n. -es -äſer, Vandglas, n.; -graben, m. -s -äben, Vandgrav; Vandgreſt, c.; -bälter, m. -s pl. f. sg. Vandkumme, Ciſterne, c.; -hart, aj. (hos nogle Haandv.) vindter; ikke haardere end Leret, naar Vandet er bortdunſtet; -hell, aj. klar ſom Vand; -= höhe, f. -n, Vandheide, c.; -holen, n. -s ud. pl. Vandhenten; -holunder, m. -s pl. f. sg. Vandhyld, c.; -hoſe, f. -n, Vandhvirvel, c.; -huhn, n. -es -ühner, Vandhøne, Blishøne, c. (Sumpfugl); -hund, m. -es -e, Vandhund, c. (ſom henter det ſkudte Vildt op af Vandet); (i Bjergv.) en liden Pumpe, ſom hæver Vandet op paa Hovedtrinhjulet; -jagd, f. -en, Vandjagt, c. (hvorved Vildtet jages igj- et Vand); (Jagtſp.) Vandfugl, c.; -jungfer, f. -n, Guldſmed, c. (Insect); -käfer, m. -s pl. f. sg. Vandkalv, c. (Insect); -kanne, f. -n, Vandkande, c.; -keſſel, m. -s pl. f. sg. Vandkjedel, c.; -kopf, m. -es -öpfe, et af Vand opſvulmet Hoved; -krug, m. -es -üge, Vandkrukke, c.; -kunſt, f. -ünſte, kunſtig Vanddrift; Vandſpring, n.; -laus, f. ud. pl. Vandluus, c.; -leitung, f. -en, Vandledning, c.; -malerei, f. -en, Vandmaleri, n.; -mangel, m. -s ud. pl. Vandmangel, c.; -mann, m. -es -änner, Vandmand, c. (et af de 12 Himmeltegn); -mauer, f. -n, Vandmuur, c. (opført i Vandet); -maus, f. -äuſe, Vandmuus, c.; -melone, f. -n, Vandmelon, c.; -mühle, f. -n, Vandmølle, c.; -= müller, m. -s pl. f. sg. Vandmøller, c.; -muß, n. -es -üße, Vandſuppe, -= vælling, c.; -noth, f. ud. pl. Vandsnød, c.; -nuß, f. -üſſe, Vandnød, Pig-, c.; -paß, aj. horizontal, vandret; -= perle, f. -n, Vandperle, Glas-, c.; -= pflanze, f. -n, Vandplante, c.; -platz, m. -es -ätze, Vandplads, c., en bequem Plads ved en Kyſt, hvor et Skib kan forſyne ſig med ferſt Vand; -pocken, pl. ud. sg. d. T. Vandkopper, Skolde-; -probe, f. -n, Vandprøve, c.; -pumpe, f. -n, Vandpumpe, c.; -quelle, f. -n, Vandkilde, c., Kildevæld, n.; -rabe, m. -n -n, Seravn, Vandravn, c.; -= rad, n. -es -äder, Vandhjul, n.; -= ratze, f. -n, Vandrotte, c.; -recht, aj. vandret, horizontal; -recht, n. -es ud. pl. Vandrettighed, c.; -reich, aj. vandrig; -reich, n. -es ud. pl. Vandriget (betragtet ſom et Naturrige); -reis, n. -es -er, Vandkvist, gold Kvist, c.; -= rinne, f. -n, Vandrende, c.; -röhre, f. -n, Vandrør, n.; -ſchaden, m. -s -äden, Vandſkade, c. (foraarſaget ved Vand); -ſchatz, m. -es -ätze, ſtort Vandforraad, n. (i mange Tilfælde) Vandkumme, c.; -ſcheu, aj. vandſky; -ſcheu, f. ud. pl. Afſky, Frygt for Vand; Vandſtrak, c. (hos gale Hunde el. hos Mſkr., der ere bidte af dem); -ſchierling, m. -es -e, Vandſkarntyde, c.; -ſchildkröte, f. -n, Vandſkildpadde, c.; -ſchlange, f. -n, Vandſlange, c.; -ſchlauch, m. -es -äuche, Vandlæderflaske, c.; -ſchnecke, f. -n, Vandſnegl, c.; -ſchöpfer, m. -s pl. f. sg. Vandøſer, c.; -ſchraube, f. -n, Vandſnegl, c. (at ſtrue Vandet i Veiret med); -enoth, f. ud. pl. Vandsnød, Overſvømmelſe, c.; -ſpiegel, m. -s pl. f. sg. Vandſpeil, n., Vandets Overflade, c.; -ſpinne, f. -n, Vandedderkop, n.; -ſprize, f. -n, Vandſprøite, c.; -ſtand, m. -es ud. pl. Vandets Høide i en Flod el. Sø; -ſtänder, m. -s pl. f. sg. Vandkam, Vandbeholdning, c.; -ſtrahl, m. -es -e, Vandſtraale, c.; -ſtreife, f. -n, Vandſtribe, c., et ikke gjennembagt Sted i Brød; -ſtreifig, aj. vandſtribet, dobbagt; -= ſucht, f. ud. pl. Vattersot, c.; -ſüchtig, aj. vattersottig; -ſuppe, f. -n, Vandſuppe, c.; -thier, n. -es -e, Vanddyr, Sødyr, n.; -tonne, f. -n, Vandtønde, c.; -träger, m. -s pl. f. sg. Vandbærer, c.; -treter, m. -s pl. f. sg. En, ſom kan gaae opreist paa Vandet; Strandleber, c. (Fugl); -trinker, m. -s pl. f. sg. Vanddrikker, c.; -trog, m. -es -öge, Vandtrug, n.; -tropfen, m. -s pl. f. sg. Vanddraabe, c.; -uhr, f. -en, Vanduhr, n.; -vogel, m. -s pl. f. sg. Vandfugl, c.; -wage, f. -n, Vandvægt, c.: et Inſtrument til at be=

mme et flydende Legemes Falden, og hver horizontal Flades Hælden; en ægt til at bestemme Saltvandets og idre flydende Legemers Gehalt; -= anze, f. -n, Vandtæge, almindelig ygsvommer, c. (Insect); -werk, n. s -e, Vandværk, n., et af Vandet ceret Værk; især: Vandspring, n.; -= oll, m. -es -ölle, Sotold, c.; Stedet, vor den erlægges.

Wäſſerícht, aj. vandagtig, som lig= er Vand.

Wäſſerig, aj. vandet, som indeholder neget Vand; fig. (om et Digt, en Skrivemaade) vandet, mat; -keit, f. ud. pl. W-hed, c.

Wäſſern, v. 1) a. vande, væde, be= fugte med Vand; die Wiesen -, sætte under Vand; den Wein -, blande, for= tynde med Vand; Fleiſch -, udvande, blede i Vand; die Zeuge -, vatre; fig. eine Rede, ein Gedicht -, gjøre vandet (ordrigt men tankefattigt). 2) n. m. h. (Jagtsp., om Vildtet) vande, slaae Van= det fra sig, pisse; der Mund wäſſert ihm, løber fuld af Vand, Tænderne løbe i Vand; han faaer Lyst til; -rung, f. -en, Vanding, Vanden, Vatren, c.

Waten, v. n. m. s. vade: im Waſ= ſer, im Graſe. [garn.

Wathe, f. -n, Vod, n., et stort Træk=

Watſack, m. -es -äcke, Vadsæk, c.

Watſcheln, v. n. m. h. vulg. vralte (som en And).

Watte, f. -n, Vat, n. (et Slags Tøi); -ttiren, v. a. lægge Vat under, fore med Vat. [vau, c. (Plante).

Wau, m. -es ud. pl. Vau, Farve=

Webe, f. -n, Vævning, c., et Stykke Lerred af en vis Længde, sædv. 60 til 70 Alen; -n, v. 1) n. m. h. bevæge sig; forældr. og endnu blot d. T. i den Talem. alles lebt und webt an ihm. 2) a. væve: Tuch, Leinwand, Spitzen; bevæge sig langsomt frem og tilbage; forældr. og kun i Bibelen om et Slags Offer; -r, m. -s pl. s. sg. Væver, c.; -baum, m. -es -äume, Væverbom, c.; -rei, f. ud. pl. d. T. Væveri, Væver= haandværk, n.; -rinn, f. -en, Væverske, c.; -ſtuhl, m. -es -ühle, Væverstol, Væv, c. [s. Wefel.

Webel, 1) m. s. Feldwebel. 2) n.

Wechſel, m. -s pl. s. sg. Vexlen, Afvexling, Forandring, Omskiftelse, c.; sædv. ud. pl. og blot i Henseende til Tidsfølgen; Vexlen, Bytten, Tusten, c.; især Pengevexlen. 3) fig. Vexel, c., Vexelbrev, n.; trasseret Vexel, Tratta, c.; d. T. (undert.) overleverede rede Penge; (i nogle Tilfælde) det, der afvexler med et andet; (meget ofte) Stedet, hvor to Ting af eet Slags af= vexle med hinanden, el. støde sammen, f. Ex. hvor to Vandrer, el., paa et Hjul, hvor to Fælger forbindes sammen.

Wechſel=balg, m. -es -älge, Skif= ting, Bytting, c., et af Hexe forbyttet Barn; (som Skjeldsord) et vanartet Barn; -bank, f. 1) pl. -änke, (n. St.) en Vexelerers Bord, Kontor el. Bod. 2) pl. -en, Vexelbanke, c.; -brief, m. -es -e, Vexel, c., Vexelbrev, n.; -= cours (l. -curs) m. -es -e, Vexelcours, c.; -fieber, n. -s pl. s. sg. Vexelfeber, c. (hvis Anfald kun komme til visse Tider); -geld, n. -es -er, Vexelpenge, (som bruges i Vexelhandel); -gericht, n. -es -e, Vexelret, c.; -geſang, m. -es -e, Vexelsang, c.; -händler, m. -s pl. s. sg. Banquierer, c.; -herr, m. -n -en, Banquierer, c.; -rechnung, f. -en, Vexelregning, c.; -recht, n. -es -e, Vexelret, c.; -reiterei, f. -en, Vexel= rytteri, n.; -ſeitig, aj. gjensidig; -= weiſe, av. vexelvis; -wirkung, f. -en, Vexelvirkning, c.; -wirthſchaft, f. Vex= eldrift, c.

Wechſeln, v. 1) a. vexle, bytte, skifte: Briefe mit Eim.; die Ringe; Klei= der; Worte -, tale med hinanden; og= saa: trættes; Geld -, vexle, bytte. 2) n. m. h. vexle, af-, om-, lide Foran= dring; d. T. (undert.) gaae, trække frem og tilbage; man wechſelt von einem Orte nach dem andern, naar der er indført Vexelcours mellem begge Ste= der; -lung, f. -en, Vexling, c.

Wechsler, m. -s pl. s. sg. Vexele= rer, c.; Geld-, Banquierer, c.

Weck, m. -es -e el. -e, f. -n, Stru= de, c. (et Slags Hvedebrød); et Stykke Smør, langagtigt og spidst til begge Ender; (foræld.) Kile, c.

Wecken, v. a. vække, op-; -cker, m. -s pl. s. sg. Vækker, c.; -ckuhr, f. -en, Vækkeuhr, n.

Wedel, m. -s pl. s. sg. Hale, Stjert, c. (paa mange firfoddede Dyr); Stænk= kost, c.; -n, v. n. m. h. svandse, lø= gre med Halen.

Weder, cj. hverken; s. Noch.

Wefel, n. -s pl. s. sg. Islæt, c. (hos Væverne); fig. Vexstive, c.

Weg, en Partikel, væk, bort, borte. Saavel et Udraabsord: - mit ihm! bort med ham! in einem -, hinter ein= ander -, i et væk, uafbrudt; som et av.: ſchlecht -, d. T. slet hen, ukonst= let. I Sammens. især med mange Verb. som et adskilleligt Forord med Tonen.

Weg, m. -es -e, Vei, c.; fig. Mid= del, n.; Maaden at komme til Noget; keines -es, paa ingen Maade; ruhig ſeines -es gehen; geh deiner -e! gaae din Vei! gaae væk! (med Uvillie).

Wegarbeiten, v. a. arbeide bort.

Wegbegeben, v. i. a. ſich, begive sig bort. [væk.

Wegbeißen, v. i. a. bortbide; bide

Digitized by Google

Wegbeizen, v. a. beitse bort.
Wegblasen, v. i. a. blæse bort.
Wegbleiben, v. i. n. m. f. blive borte, udeblive, ikke komme; fig. falde i Afmagt.
Wegbrennen, 1) v. rgl. og i. a. bortbrænde. 2) v. i. n. m. f. opbrændes, lægges i Aske.
Wegbringen, v. i. a. bortbringe; bringe med sig fra et Sted.
Wege-aufseher, m. -s pl. f. sg. Veiopsynsmand, c.; -bau, m. -es ub. pl. Veianlæg, n.; -bedring, -reparation, c.; -bereiter, m. -s pl. f. sg. Veipatrol, c., en ridende Opsynsmand over Landeveiene og for at foredygge Toldsvig; (n. St.) En, som har at sørge for Veienes Udbedren; Veiinspecteur, c.; -besserung, f. -en, Veibedring, c.; -breit, m. -es ub. pl. Veibred, c. (Plante); -dorn, m. -es ub. pl. Veitorn, Kors-, c.; -geld, n. -es -er, Veipenge, Bom-; -messer, m. -s pl. f. sg. Veimaaler, c., et Redskab at maale en Veis Længde med; -rich, m. -es ub. pl. Veibred, c. (Plante); -saule, f. -n, Milepæl; Veiviser, c.; -scheide, f. -n, Skillevei, c.; -stein, m. -es -e, Veisteen, c. (som betegner den offentlige Landeveis Grændse el. Brede); -tritt, m. -es ub. pl. Veigræs, Fugle-, n.; -warte, f. ub. pl. Høgsurt, c.
Wegeilen, v. n, m. f. ile bort.
Wegen, præp. med Gen. for, formedelst, for (dens, dets) Skyld: - einer S. el. einer S. -.
Wegessen, v. i. 1) a. opspise. 2) n. m. h. spise fort uden at lade sig afbryde.
Wegfahren, v. i. 1) n. m. f. kjøre bort, seile bort; kjøre sin Vei; fare bort, hurtig bortfjerne sig fra et Sted. 2) a. kjøre bort, staffe bort ved Kjørsel el. til Skibs.
Wegfallen, v. i. n. m. f. falde bort; fig. (om Ting) bortfalde, udelades, blive borte.
Wegfaulen, v. n. m. f. bortraadne.
Wegfischen, v. a. bortfiske; d. T. fig. fiske bort.
Wegfliegen, v. i. n. m. f. flyve bort.
Wegfliehen, v. i. n. m. f. flygte bort.
Wegfließen, v. i. n. m. f. flyde bort.
Wegfressen, v. i. a. bortæde, opæde.
Wegführen, v. a. bortføre.
Weggabeln, v. a. d. T. og fig. fiske bort.
Weggang, m. -es ub. pl. Bortgang, c.
Weggeben, v. i. a. bortgive, give bort.
Weggehen, v. i. n. m. f. gaae bort, gaae sin Vei; (undert. om Varer) gaae af, have Afsæt.
Weggießen, v. i. a. bortgyde, bortøse, spilde.
Weghaben, v. i. a. d. T. eine S., have faaet, have modtaget; etw., indsee, forstaae; er hat es bei mir weg, har lagt sig ud med mig, forspildt min Gunst.
Weghalten, v. i. a. holde borte, holde
Weghangen, v. i. a. hænge bort.
Weghaschen, v. a. snappe bort.
Weghauen, v. i. a. hugge bort.
Weghelfen, v. i. n. m. h. Dim., hjelpe
Wegholen, v. a. hente bort.
Weghüpfen, v. n. m. f. hoppe bort.
Wegjagen, v. a. bortjage.
Wegkapern, v. a. d. T. og fig. bortkapre, fiske bort.
Wegkehren, v. a. vende bort; feie
Wegkommen, v. i. n. m. f. komme bort, blive borte; slippe fra; d. T. komme ud af sin Bolig.
Wegkönnen, v. i. n. m. h. kunne komme bort.
Weglassen, v. i. a. lade fra sig, lade slippe; stille sig ved, lade en Anden faae; udelade, forbigaae, ikke berøre, ikke omtale; -ssung, f. -en, Udeladelse, Forbigaaelse, c.
Weglaufen, v. i. n. m. f. løbe bort.
Weglegen, v. a. lægge bort.
Wegleihen, v. i. a. leie ud, bortleie.
Wegmachen, v. a. d. T. bortvise, bortfeie, udsætte ꝛc.; sich, liste sig bort, gaae sin Vei.
Wegmüssen, v. i. n. m. h. maatte bort; maatte bringes bort.
Wegnahme, f. ub. pl. Borttagelse, c.
Wegnehmen, v. i. a. borttage fra et Sted; ogsaa Dim. etw.; das nimmt mir viel Zeit weg, koster mig megen Tid; -mung, f. -en, B-lse, c.
Wegpacken, v. a. pakke bort, hen paa et andet Sted; sich -, vulg. pakke sig, gaae sin Vei.
Wegpartiren, v. a. d. T. fraliste.
Wegpeitschen, v. a. pidske bort.
Wegprakticiren, v. a. praktisere bort.
Wegputzen, v. a. pudse bort.
Wegreise, f. -n, Bortreise, c.; -n, v. n. m. f. reise bort.
Wegreißen, v. i. a. Dim. etw., frarive; etw., rive løs med Magt; nedrive, nedbryde: ein Gebäude; -ssung, f. -en, Frariven, Nedrivelse, Nedbrydelse, c.
Wegreiten, v. i. n. m. f. ride bort.
Wegrücken, v. n. m. h. bortrykke.
Wegsam, aj. veibar, fremkommelig.
Wegschaffen, v. a. staffe bort; -ssung, f. ub. pl. Bortstaffelse, c.
Wegschenken, v. a. bortskjænke.
Wegscheuchen, v. a. bortkyse.
Wegschicken, v. a. bortsende.
Wegschieben, v. i. a. skyde bort.
Wegschließen, v. i. a. bortskyde.
Wegschiffen, v. 1) n. m. f. seile bort.

Digitized by Google

2) a. forsende til Skibs.

Wegschlagen, v. i. a. slaae bort.

Wegschleichen, v. i. u. m. s. snige bort.

Wegschleppen, v. a. slæbe bort.

Wegschnappen, v. a. snappe bort.

Wegschneiden, v. i. a. bortskære.

Wegschwimmen, v. i. u. m. s. svømme bort.

Wegsegeln, v. u. m. s. seile bort.

Wegsehen, v. i. u. m. h. vende Øinene bort, see andensteds hen, see bort.

Wegsenden, v. a. sende bort; -dung, f. -en, Bortsendelse, c.

Wegsetzen, v. 1) a. bortsætte; ein Kind, hensætte (hemmeligen paa et offentligt Sted, for at blive det qvit); sich über Andere, høve sig over, troe sig bedre, klogere; sich über etw., sætte sig ud over, ikke agte. 2) u. m. s. sætte bort over (ved et Spring): über einen Graben; -zung, f. -en, B-else, c.

Wegseyn, v. i. u. m. s. være fraværende, være borte fra; være borte, tabt, forloben; über etw., høve sig over, rive sig løs fra med Flid.

Wegspielen, v. a. spille bort.

Wegsprechen, v. i. u. m. h. og a. tale frist væk, tale af Hjertet; bortsnakke. [2) u. m. s. sprænge bort.

Wegsprengen, v. 1) a. bortsprænge.

Wegstecken, v. a. sætte, stikke et andet Sted hen; skjule, forstikke, stikke til Siden.

Wegstehlen, v. i. a. stjæle bort.

Wegsterben, v. i. u. m. s. bortdøe.

Wegstoßen, v. i. a. bortstøde.

Wegstreichen, v. i. 1) u. m. s. trække bort; (især om Trækfugle). 2) a. stryge bort; udstryge.

Wegthun, v. i. a. d. T. bortlægge, bortskaffe; bortsende, bortgive.

Wegtragen, v. i. a. bære bort.

Wegtreiben, v. i. a. drive bort.

Wegtreten, v. i. 1) u. m. s. træde bort fra. 2) a. bortslide ved at gaae.

Wegwandern, v. a. vandre bort.

Wegwärts, av. bort (fra den Talende).

Wegweben, v. a. blæse bort.

Wegweichen, v. i. 1) a. adstille ved at vige. 2) u. m. s. vige bort.

Wegwehen, v. i. a. bortvise.

Wegweiser, m. -s pl. s. sg. Veivisser, c. [bort fra.

Wegwenden, v. i. a. bortvende, vende

Wegwerfen, v. i. a. bortkaste; fig. lade borte, udelade, ikke tælle, ikke skrive; apostrophere; -rfzeichen el. -rfungszeichen, n. -s pl. s. sg. Bortkastelsestegn, n., Apostroph, c. (').

Wegziehen, v. i. 1) a. bortdrage, trække bort. 2) u. m. s. drage bort fra et Sted, flytte bort.

Wegzug, m. -es ud. pl. Bortdragen, Bortreise, Bortflytten, c.

Weh el. -e, 1) interj. vee: au weh, wehe mir. 2) av. weh el. wehe (weher, am wehesten) ondt (værre, værst); især blot med thun: es thut mir wehe, det gjør mig ondt, det smerter mig.

Weh, n. -es -e, el. -e, n. -s pl. s. sg. Vee, n.: das - über Jemanden ausrufen; Smerte, c.; især i Sammens.; Ulykke, Vanlykke, c.; -en, pl. Veer, Kynder (Fødselssmerter).

Weh-frau, f. -en, Jordemoder, c.; -klage, f. -n, Veeklage, b.; -klagen, v. u. m. h. veeklage; -muth, f. ud. pl. Veemod, c.; -muthvoll (-muthevoll), aj. veemodsfuld; -müthig, aj. veemodig; -müthigkeit, f. -en, Veemodighed, c.; -mutter, f. -ütter, Jordemoder, c.; -tage, pl. ud. sg. Sygdomsdage.

Wehen, v. a. og u. m. h. blæse (om Vinden); die Fahnen -, vaie.

Wehr, 1) n. -es -e, Dige, n., Dæmning, c.; (i Bjergv.) et Maal af 14 Favnes Længde; pl. efter et Talord som sg. 2) f. -en, el. Wehre, f. -n, Værge, Mod-, n.; foræld. og nu blot i Sammens. og i den Talem. sich zur Wehre stellen, setzen; (foræld.) Vaaben, Gevær, n., Værn, n., Forstandskning, c.; nu blot i Sammens.

Wehren, v. a. Vim., Vim. etw., einer S., forhindre, afvende, standse; sich -, værge sig, forsvare sig: sich gegen einen Feind.

Wehrgehäng, n. -es -e, Kaardegehæng, n.; især Jagtsp.

Wehrhaft, aj. vaabendygtig: (Jagtsp.) om Lærlinge, der have udlært, og nu maae bære Sabel; i Stand til at værge el. forsvare sig; -igkeit f. ud. pl. V-hed, c.

Wehrlos, aj. vaabenløs; værgeløs; -igkeit, f. ud. pl. Vaa-hed, Væ-hed, c.

Wehrstand, m. -es ud. pl. Krigsstand, Soldater-, c.; Forsvars-, c.

Weib, n. -es -er, Fruentimmer, n.; Kone, Hustru, Viv, c.; et gift Fruentimmer, især af ringe Stand, aldrende, el. ogsaa, i den høiere Skrivemaade, om behjertede Fruentimmer; ein altes -, Kjærling, c.; -bar, aj. (om en Yngling) i mandbar Alder; -chen, n. -s pl. s. sg. d. T. og især i kjærlig Tiltale, Kone, c.; Hunnen (blandt alle Dyr).

Weiber-adel, m. -s ud. pl. Qvindeadel, c.; -art, f. -en, Qvindeart, c.; -bruſt, f. -üſte, Fruentimmerbryst, n.; -feind, m. -es -e, Fruentimmerfjende, c.; -freund, m. -es -e, Fruentimmerven, c.; -geſchwätz, n. -es ud. pl. Kjærlingesnak, c.; -haft, aj. qvindeagtigt, kjærlingagtigt; -haß, m. -ſſes ud. pl. Qvindehad, n.; Afsky for Fruentimmer; -haſſer, m. -s pl. s. sg. Qvin-

Digitized by Google

behader, Misogyn, c.; -hemde, n. -s -n, Særk, c.; -herrschaft, f. -en, Qvindere-gimente, n.; -lehn, n. -es ud. pl. Qvinde-lehn, n.; -liebe, f. ud. pl. Qvindekjær-lighed, c.; Kjærlighed til et Fruentimmer; -list, f. ud. pl. Qvindelist, c.; -mann, m. -es -änner, d. Æ. Qvindemand, c., qvindagtig Mand; vulg. Fruentimmer-nar, c.; -narr, m. -en -en, Fruentim-merner, c.; -nessel, f. -n, dov Nelde, c.; -rock, m. -es -öcke, Fruentimmer-kjole, c.; -sattel, m. -s pl. f. sg. Tvær-sadel, c.; -schule, f. -n, Fruentim-merskole, c. (for F-, el. hvor F- give Undervisning); -süchtig, aj. qvindesyg; -thräne, f. -n, Qvindetaare, c.; -zeit, f. Fruentimmers Tider.

Weibesfrucht, m. -es -öhne, Søn af en Qvinde, Mske., n., Dedelig, c.

Weibheit, f. ud. pl. Qvindens Natur.

Weibisch, aj. (forældl.) fruentimmer-agtig; (foragt.) qvindagtig, kjærling-; især: feig.

Weiblich, aj. qvindelig, Qvinde-, Fruentimmer-; das -e Geschlecht (i Grammatik) Hunkjønnet (femininum); eine -e Pflanze, Hunplante, c.; -keit, f. -en, Qvindelighed, qvindelig Natur, c.; ud. pl. qvindelig Svaghed, Feil; (sjeld.) Fruentimmernes Fødselsdele.

Weibling, m. -es -e, Qvindekarl, c.; en under Qvindeherredømme staaende Mand.

Weib-los, aj. qvindeløs, uden Kone; -mann, m. -es -änner, Tøetulle, c.; s. Weibling; -süchtig, aj. s. Weiber-.

Weibs-bild, n. -es -er; -person, f. -en, -leute, pl.; -stück, n. -es -e, og -volk, n. -s ud. pl. d. Æ. og sædv. foragt. Qvinde, c., -menneske, n., Qvinds-folk, n.

Weich, aj. blød, blødt: - wie Wachs, - liegen; -e Speisen, som er let at fordøie; -es Wasser, som har faa jord-agtige Dele i sig; sig. blød: ein -er Buchstab, som fordrer liden Anstren-gelse at udtale; ein -er Ton, (i Musi-ken) Moll; eine -e Manier, (hos Ma-lerne) naar Farverne paa en behagelig Maade ere sammensmeltede; let rørt: ein -es Herz; forkjælet, vellystig, qvinds-agtig.

Weich-bild, n. -es -er, (næsten for-ældl.) Staden, Kjøbstaden med dens Jor-der; især disses Omfang; -e, f. -n, Lyske, c. (paa Legemet); d. Æ. Blød, Indledning, c. ud. pl. s. Weichheit; -en, v. 1) regl. a. blede, blødgjøre; n. m. h. blødes, ligge i Blød. 2) i. n. m. s. einem Dinge, vige, give efter for; egentl. og sig.: Eim. an Gelehr-samkeit; -heit, f. ud. pl. Blødhed, c.; -herzig, aj. blødhjertet, om-; -herzig-keit, f. ud. pl. Bløbhjertighed, c.; -s-hufig, aj. bløbhovet; -lich, aj. bløds-agtig; sig. mat, kraftløs, slau (især om Mad, som ikke ryrrer Ganen); forkjælet, svag, stymperagtig, forsagt; -lichkeit, f. ud. pl. Bløbagtighed, Mathed, For-kjælethed, Forsagthed, c.; -ling, m. -es -e, et forkjælet Menneske, Skrøl-ling, Stymper, c.; -müthig, aj. bløb-hjertet; bløbsindet; -müthigkeit, f. ud. pl. Bløbhjertighed, Bløbsindighed, c.; -sel, f. ud. pl. Veichselen (en Flod); -selzopf, m. -es -öpfe, Marelok, c.

Weid, m. s. Waid.

Weide, f. -n, Pil, c., Piletræ, n.; Spise, Næring, c.; ud. pl. blot un-dert. sig.; (udtales Waid) Græs og Urter, som Qvæget æder paa Marken; Græsgang, Fælled, c., Overdrev, n.; (forældl.) Jagt, c. ud. pl.; Indvold, nu blot i Dinge-.

Weide- (udtales Waide-) land, n. -es -änder, Engbund, -jord, c.; -loch, (Weidloch) n. -es -öcher, (Jagtsp.) Rumpehul, n. (paa Vildtet); -mann, (Weidmann) m. -es -änner, (Jagtsp.) en udlært Jæger; Eim. einen - - setzen, spille ham et Puds, f. Ex. gjøre, at hans Kvæg klikker ɔc.; -männisch, (weidm-) aj. jagermæssig; -mannschaft, (Weidm-) f. ud. pl. Jagtkonst, c., Jagt-væsen, n.; -messer, (Weidm-) n. -s pl. s. sg. Jagtkniv, c.; (Jagtsp.) Hjor-tens Tunge; -platz, m. -es -ätze, Græs-ningsplads, c.; -recht, n. -es ud. pl. Græsningsret, c.; -spruch, (Weidsp-) m. -es -üche, viise Jagtudtryk; -werk, n. -es ud. pl. Jægeri, n.; alle Dyr, som henregnes til Jagten; -wund, aj. som er saaret i Underlivet.

Weiden, aj. Pile-, af Pil.

Weiden, v. 1) n. m. h. græsse; vogte (Qvæg paa Marken). 2) a. vogte; got-te, frembyde og finde Stof til Forneie-else: seine Augen an einem Gegen-stande -, el. die Augen - sich an ɔc.; sich mit leerer Hoffnung -, afspises; (forældl.) for aus-, tage Indvolden ud.

Weiden-baum, m. -es -äume, Pile-træ, n.; -blatt, n. -es -ätter, Pile-blad, n.; -erde, f. ud. pl. Jord blan-det med forraadnet Piletræ; -gebüsch, n. -es -e, Pilekrat, n.; -korb, m. -es -örbe, Pilekurv, c.; -röschen, n. -s pl. s. sg. Dueurt (Plante) c.

Weiderich, m. -s ud. pl. Dueurt (Plante), c.

Weidicht, n. -es -e, d. Æ. Pilekrat, n.

Weidlich, aj. d. Æ. især i Spøg, drabelig, tapper, stærk, dygtig, saa det har Klem; tilgavns; brav; flyrig, hur-tig; som av., meget.

Weife, f. -n, Haspe, Garn-, c.; -n, v. a. haspe.

Weigern, v. a. (sjeld.) eine S., negte, afslaae; sich, vægre sig ved: sich - etw. zu thun el. ogsaa sich einer S. (Gen.);

Digitized by Google

ung, f. -en, Vægring, c., Afslag, n.

Weih-bischof, m. -es -öfe, (hos Catholikerne) en indviet Biskop, men som ikke har Bispedømme har; **-kessel**, m. -s l. f. sg. Vievandskjedel, c.; **-nachten**, l. ud. sg. Julen, Juleheiligdage; **-nachtsabend**, m. -s -e, Juleaften, c.; **-nachtsfest**, n. -es -e, Julefest, c.; **-nachtsgabe**, f. -n, Julegave, c.; **-nachtstag**, m. -es -e, Juledag, c.; **-rauch**, m. -es ud. pl. Virak, c. (et Slags Regelse); (hos Catholikerne) en velluglende Regelse ved Gudstjenesten; fig. Lov og Priis til Gud; overh. Roes, Berømmelse, c.; **-wasser**, n. -s ud. pl. Vievand, n.; **-wedel**, m. -s pl. f. sg. Stænkekost, c. (til Vievandet).

Weihe, f. -n, en Art Hog, Glent, c.; Indvielse; fig. Helligelse, c.; **-n**, v. a. vie, ind-: Altäre, Glocken, die Hostie; Einen zum Bischof; fig. opoffre, hellige: sein Leben dem Vaterlande; opheie, gjøre ærværdig: die Frömmigkeit weihet alle andere Tugenden; **-r**, m. -s pl. f. sg. (Sybt.) Dam; især: Fiskedam, c.

Weihel, f. f. Weihwedel; et Sier, som Nonnerne kaste over sig.

Weil, 1) av. (næsten forældet.) saa længe som. 2) cj. medens, i den Tid; fordi, efterdi, siden.

Weiland, 1) av. (forældet.) fordum, forhen. 2) aj. indecl. (blot i Prædikener og i Cancell.) salig, hoi-: der -Hochedle.

Weilchen, n. -s pl. f. sg. d. T. en [liden Stund.

Weile, f. ud. pl. ethvert ubestemt Tidsrum, Tid, Stund, Tidlang, c.; eile mit -! far med Mag! Fritid, ledig Time, c.; lange Weile haben, føle Kedsomhed; wir sind nicht für die lange - hier, for at drive Tiden hen.

Weilen, v. n. m. h. dvæle, tove, bie, vente.

Weiler, m. el. (sjeldnere) n. -s pl. f. sg. (Sybt.) en liden Landsby, Bondeby, Torp, c.

Wein, m. -es pl. (om flere Arter og Quantiteter) -e, Viin; **-druc**, **-stok**, **-ranke**, c.

Wein-apfel, m. -s -äpfel, Vinæble, n.; **-bau**, m. -es ud. pl. Vinavl, c.; **-bauer**, m. -s pl. f. sg. Viingaardsmand, c.; en Landmand, hvis fornemste Drift er Vinavl; **-beere**, f. -n, Vindruebær, n.; **-berg**, m. -es -e, Vinbjerg, n., Viingaard, c.; fig. de heri værende Vinstokke; **-birn**, f. -e, Vinpære, c.; **-blatt**, n. -es -ätter, Vinblad, n., Blad paa Vinstokken; **-blüte**, f. -n, Vinstokkens Blomst; Tiden, naar den blomstrer; **-brühe**, f. -n, Vinsuppe, -saus, c.; **-ernte**, f. ud. pl. Vinhøst, c.; **-essig**, m. -es ud. pl. Vineddike, c.; **-faß**, n. -sses -ässer, Vinfad, n.; **-flasche**, f. -n, Vinflaske, c.; **-garten**, m. -s pl. f. sg. Viingaard, c.; **-gärtner**, m. -s pl. f. sg. Viingaardsmand, c.; **-gegend**, f. -en, Vinegn, c.; **-geist**, m. -es ud. pl. Vingeist, c. (Spiritus vini); **-geländer**, n. -s pl. f. sg. Rækværk, hvortil Vinrankerne fastbindes; **-glas**, n. -es -äser, Vinglas, n.; **-gott**, m. -es -ötter, Vingud, c.; **-grün**, aj. vingrøn (om Fade, hvori der allerede har været Vin); **-hacke**, f. -n, Vinhakke, c.; **-handel**, m. -s ud. pl. Vinhandel, c.; **-händler**, m. -s pl. f. sg. Vinhandler, c.; **-haus**, n. -es -äuser, Vinhuus, n.; **-heber**, m. -s pl. f. sg. Vinhævert, c.; **-hefen**, pl. ud. sg. Vinbærme, c.; **-holz**, n. -es ud. pl. Vinstokkens Ved; Vinstokken med dens Grene og Ranker; **-icht**, aj. d. T. vinagtig, smagende som Vin; **-ig**, aj. som indeholder Vin; **-jahr**, n. -es -e, Vinaar, n.; (et Aars Frugtbarhed med Hensyn til Vinavlen); **-keller**, m. -s pl. f. sg. Vinkjelder, c.; **-kern**, m. -s -e, Kjerne i Vindruer; **-kranz**, m. -es -änze, Vindruekrands, c. (som Skildt paa et Vinhuus); **-lager**, n. -s -äger, Underlag, hvorpaa Vinfadene ligge; Vinoplag, -lager, n., Forraad af Vin; **-land**, n. -es -änder, Vinland, n.; **-laub**, n. -es ud. pl. Vinløv, n.; **-lese**, f. -n, Vinhøst, c.; **-monat**, m. -es -e, et Navn paa October Maaned, fordi Vinhøsten indtræffer i samme; **-muß**, n. -es -üße, Vinkandeel, c.; **-mutter**, f. ud. pl. Vinbærme, c.; **-presse**, f. -n, Vinpresse, Drue-, c.; **-rebe**, f. -n, Vinranke, c.; **-sauer** el. **-äuerlich**, aj. vinsuur, som har Rhinstoiinens behagelige, syrlige Smag; **-säure**, f. ud. pl. Vinsyre, **-syrlighed**, c.; **-schank**, m. -es ud. pl. Vintappen, c., Vinens Udsælgen i smaae Partier; ligel. Rettigheden dertil; **-schenk**, m. -en -en, Vintapper, c.; **-schenke**, f. -n, Vinhuus, n.; **-schröter**, m. -s pl. f. sg. en af Dorigheden bestikket Arbeidskarl ved Vines Indlægning og Udtagen; Vinstuver, c.; almindelig Træhjort, c.; **-stein**, m. -es ud. pl. Vinsteen, c.; **-steinrahm**, m. -es ud. pl. Vinsteensalt, c. (Cremor tartari); **-stock**, m. -es -öcke, Vinstok, c., **-træ**, n.; **-suppe**, f. -n, Vinsuppe, c.; **-träber**, pl. ud. sg. Skallerne af de udpressede Vindruer; Vinmask; **-traube**, f. -n, Vindrue, c.; **-triester**, pl. ud. sg. f. **-träber**; **-visirer**, m. f. Visirer; **-wachs**, m. -es ud. pl. Vinvæxt, c.; **-wage**, f. -n, Vinprøver, c.; **-zeichen**, n. -s pl. f. sg. Vintapperskildt, n.

Weinen, v. a. og n. m. h. græde: bittere Thränen; über etw.; vor Freude; fig. (undert.) dryppe, lade Draaber

Digitized by Google

falde.

Weinerlich, aj. d. T. grædefærdig, flæbende, ynkelig, bedrevelig; -keit, f. ub. pl. E-hed, c.

Weis, av. d. T. med machen og undert. med werden: Eim. etw. - machen, gjøre En viis paa; især: binde paa Ærmet, bilde ind; etw. - werden, komme efter, mærke, blive vaer.

Weise, aj. viis; ofte: erfaren, lærd.

Weise, 1) m. -n -n, Viis, c.; ein Weiser, en viis Mand. 2) f. -n, Viis, Maade; ofte: Skik, Sædvane; naar undert. for Efterstykkets Skyld feies til Art, saa oversættes det ikke: die Art und -, sich zu benehmen, Maaden at opføre sig paa; d. T. Melodie, c.; (undert.) Sang, c.

Weisel, m. -s pl. f. sg. Viser, Bistronning, c.

Weisen, v. i. a. Eim. etw., vise, lade see; fig. anvise, hen- (med Hensyn til Stedet); undervise, underrette: er läßt sich nicht -.

Weiser, m. -s pl. f. sg. Viser, c.: (en Person, blot i nogle Sammens.; en Ting: der - an einer Uhr; (i Bistader) Bidronning, c.).

Weisheit, f. ub. pl. Viisdom, c.; -zahn el. -ezahn, m. -es -ähne, Visdomstand, c.

Weislich, av. viseligen.

Weiß, aj. hvid, hvidt; fig. -es Papier, reent, som ikke er skrevet paa; -e Wäsche, nylig vasket; -es Brod, -er Wein ꝛc., som kommer den hvide Farve nærmere, end et andet Legeme af samme Slags; sich - brennen, gjøre sig hellig, lade som uskyldig.

Weiß, n. -es ub. pl. Hvidt, Hvide, n.: hvid Farve, et hvidt Farvelegeme; et hvidt Legeme (Æggehvide); den hvide Farve.

Weißbäcker, m. -s pl. f. sg. Hvedebrødsbager, c.; -bier, n. -es -e, hvidt Øl (Hvidtøl); -binder, m. -s pl. f. sg. f. Böttcher; -birke, f. -n, Hvidbirk, c.; -buche, f. -n, Hvidbøg, c.; -büchen el. -buchen, aj. Hvidbøgs-, af Hvidbøg; -dorn, m. -es -en, Hvidtorn, c.; -fichte, f. -n, Hvidgran, c.; (med meget hvid Bark); -fisch, m. -es -e, d. T. et Navn paa alle smaae Fiske, som have hvide Skæl; Hvidling, Helt (en Art Lax); Hvidskalle (en Art Karudse); en Art Hvalfiske af hvid Farve; -gar, aj. hvidgarvet; -gerber, m. -s pl. f. sg. Feldereder, c.; -glühend, aj. hvidglødende (om Jern); -grau, aj. hvidklar, gjennemsigtig; -kohl, m. -es ub. pl. Hvidkaal, c.; -kopf, m. -es -öpfe, Hvidhoved, n., Navnet paa adskillige Fugle med hvide Hoveder; d. T. ogsaa om Mskr.; -kraut, n. -es ub. pl. d. T. Hvidkaal, c.; -lich, aj. hvidagtig, blond; -ling, m. -es -e, Plattfisk, c. (en Art Stokfisk); Venusbryst (en Art Conchylie); en Art Sommerfugle; en Art Ænder; -sieden, n. -s ub. pl. og -sud, m. -es ub. pl. Hvidkaagen, c. (Selvets el. Messingets hos Metalarbeidere); -tanne, f. -n, Hvidfyr, c. (med meget hvid Bark).

Weissagen, v. a. (især i Bibelen) forudsige, spaae; -ger, m. -s pl. f. sg. Forudsiger, Spaamand, Prophet, c.; -gung, f. -en, Forudsigelse, Spaadom, Prophetie, c.

Weiße, 1) n. -n, ub. pl. det Hvide, et hvidt Legeme. 2) f. ub. pl. Hvidhed, hvid Farve, c. 3) m. og f. den Hvide (modsat den Sorte; Negeren).

Weißen, v. a. gjøre hvidt; især blot d. T. hvidte (med Kalk).

Weisung, f. -en, Viisning; Befaling; Bestjed; lemfældig Bebreidelse, c.

Weit, aj. viid, rummelig, stor; (om Stedet) lang, langt: - von hier, zehn Meilen -; von weitem, langt fra; fig. (om Tiden) blot som av. lang; (i begge Bem. ogsaa fern); fig. vidt; især blot som av.: so - hast du Recht; fig. langt, meget; især ved Comparativ: - besser; bei weitem, langt fra, ikke nær, uden Sammenligning; tjener ligeledes til at forstærke det følgende Udtryk.

Weite, 1) f. -n, Afstand, Fra-, Længde, Strækning; Vidde, Rummelighed, c., Omfang, n. 2) n. -n ub. pl. blot i nogle fig. Talem.: die S. in das - spielen, trække i Langdrag.

Weiten, v. a. gjøre vid; sich, udvide

Weiter, aj. videre, længere.

Weitern, bruges blot i er-.

Weiterung, f. -en, (sjeld.) videre Foranstaltninger og Følger; Vidtløftighed.

Weitläufig, aj. vidtløftig: langt ude (især om Slægtskab); omstændelig; udstrakt; -keit, f. -en, V-hed, c.

Weitschichtig, aj. vidtløftig, meget stor; -keit, f. -en, V-hed, c.

Weitschweifig, aj. vidtsvævende, langtrukket (især blot i mundtlige og skriftlige Foredrag); -keit, f. -en, Langtrukkethed, c., Omsvøb, n.

Weitsichtig, aj. langsynet, som blot seer tydeligt langt fra; -keit, f. ub. pl. L-hed, c.

Weizen, m. -s ub. pl. Hvede, c.; -acker, m. -s -äcker, Hvedeager, c.; -bier, n. -es -e, hvidt Øl; Hvidtøl, n. (brygget af Hvede); -brod, n. -es -e, Hvedebrød, n.; -feld, n. -es -er, Hvedemark, c.; -kleie, f. ub. pl. Hvedeklid, n.; -korn, n. -es -örner, Hvedekorn, n.; -mehl, n. -s ub. pl. Hvedemeel, n.

Welch, -er, -che, -ches, 1) pron. relat. som, der, hvilket, hvilken, Gen. hvis. Istedetfor Gen. sg. welches og welcher er dessen og deren, og for Gen.

Digitized by Google

l. welcher er deren brugeligere og be-
ce. 2) pron. interrog. hvilken, hvil-
:t. Det spørger bestemtere end wer
g was. Ved Udraab staaer det ogsaa
or: was für, f. Ex. welch eine Liebe,
vad for en (ikke welche eine); saale-
es ogsaa welch ein (ikke welcher ei-
ner). 3) d. T. et almindeligt Talord,
ogen, noget, pl. nogle, hvorfor bedre
g rigtigere bruges einiges, einige.

Welcherlei, aj. indecl. (forældr.) hvil-
et Slags.

Welgern, s. Walgen.

Welk, aj. visen, slattet; d. T. tor-
ret: -es Obst; -en, v. 1) n. m. s.
visne, falme, hensvinde; tabe Kraft,
Mod, blive forsagt. 2) a. terre; -
heit, f. ud. pl. Visenhed, Slattethed, c.

Welle, f. -n, Bølge, c.; fig. (un-
dert.) Vandet selv; en omkring sin Axel
bevægelig Cylinder; Hjulaxel, c.; d.
T. Riisknippe, n.; -nförmig, aj. val-
seformig; bølgeformig; især: slange-
formig.

Weller-mauer, f. -n, (Syd- og Nordt.)
Leermuur, c.; -n, v. a. og n. m. h.
opkline med Leer og Halm; -wand,
f. -ände, Leervæg, c.

Wels, m. -es -e, Malle (Fisk) c.

Welsch, s. Wälsch.

Welt, f. -en, Verden, c.; alle -, al
Verden, enhver; in aller - nicht, alde-
les ikke, paa ingen Maade; er hat -,
Levemaade.

Welt-achse, f. -n, Jordens Axe; -
all, n. (indecl.) Verdensalt, Univer-
sum, n.; alt det Skabte; -alter, n. -s
pl. s. sg. Verdens Alder; ligel. en be-
tydelig Deel deraf; -bau, m. -es, 1)
ud. pl. Verdens Bygning, dens mecha-
niske Indretning. 2) pl. -e, f. -gebau-
de; -begebenheit, f. -en, en vigtig Be-
givenhed i Verden, Verdensbegivenhed;
en Begivenhed, som tildrager sig paa
Himmellegemerne; -berühmt, aj. meget
beremt, vidt og bredt beromt; -beschrei-
bung, f. -en, Verdensbeskrivelse, Kos-
mologie, c.; -bürger, m. -s pl. s. sg.
Verdensborger, c.; -gebäude, n. -s pl.
s. sg. Verdensbygning, alle Himmelle-
gemer tilsammentagne, betragtet som
en konstig Bygning; -gegend, f. -en,
Verdenskant, c.; -geistlich, aj. (i den
romerske Kirke) som ikke herer til no-
gen Klosterorden; Deraf der -geistliche,
og die -geistlichkeit, Geistligheden, som
ikke herer til nogen Klosterorden; -ge-
richt, n. -es -e, Verdens Dom, Dom-
medag, c.; -geschichte, f. -n, Verdens-
historie, c.; -gesinnt, aj. verdslig sin-
det; -karte, f. -n, Verdenskort, n. (over
hele Jorden); -kind, n. -es -er, (i
Theologien) Verdensbarn, n., et sand-
selig sindet Mske.; -klug, aj. verdens-
klog, klog paa Verden og det menne-
skelige Selskabs Anliggender; -klugheit,
f. ud. pl. Verdensklogskab, c.; -kör-
per, m. -s pl. s. sg. Verdenslegeme,
n.; -kugel, f. -n, Jordkugle, Globus,
c.; Agsæble, n.; -kundig el. -kündig,
aj. vidt og bredt bekjendt, bekjendt over
hele Verden; -lauf, m. -es ud. pl.
Verdens Løb, Tingenes sædvanlige Gang
i Verden; især Menneskenes sædvanlige
Handlemaade; -lehre, f. -n, Lære om
Himmellegemerne og deres Forhold til
hverandre; -lich, aj. verdslig: ikke geist-
lig, ikke kirkelig; jordisk, sandselig sin-
det; -lichkeit, f. ud. pl. Verdslighed,
c.; -ling, m. -es -e, (sjeld.) Verdens-
barn, n.; -mann, m. -es -änner, Ver-
densmand, c.: en jordisk, sandselig sin-
det Mand; en verdensklog Mand, en
Mand af fiin Levemaade; -meer, n.
-es -e, Verdenshav, Ocean, n.; -mensch,
m. -en -en, Verdensbarn, n.; -prie-
ster, m. -s pl. s. sg. (i den romerske
Kirke) en Præst, som ikke hører til no-
gen Klosterorden: -system, n. -es -e,
Verdenssystem, n.; -theil, m. -es -e,
Verdensdeel, c.; -weise, m. -n -n,
Verdsligviis, Philosoph, c.; -weisheit,
f. ud. pl. verdslig Viisdom, Philoso-
phie, c.

Wende, 1) m. -n -n, Vender (et
gammelt tydsk Folkeslag). 2) f. -n,
Vending, c., Vendepunkt, n.

Wende-cirkel, m. -s pl. s. sg. og
-kreis, m. -es -e, Vendekreds, c. (Tro-
picus).

Wendeltreppe, f. -n, Vindeltrappe, c.

Wenden, v. rgl. og i. 1) a. vende,
dreie: den Wagen; die Augen auf
etw.; sich; vende om, dreie om; (for-
ældr.) vende bort; ein Kleid -, vende;
den Acker, ein Feld, pløie anden Gang,
rispe; i nogle fig. Talem.: den Rük-
ken -, vende Ryggen til, bortfjerne
sig; sein Gemüth auf etw. -, rette;
sich an Einen -, henvende sig til, for-
lange af; Fleiß auf etw. -, anvende;
Geld auf etw., an Einen -, anvende
paa, udgive for. 2) n. m. h. (undert.)
vende med, vende sig: mit dem Wagen,
-; -dung, f. -en, Venden, Dreining,
c.; (undert.) Stedet, hvor man vender;
die -dung einer S., Vending, Retning,
c.; (i Talekonsten) Vending, c., Sving, n.

Wendgesicht, n. -es er, (sjeld.) Pro-
fil, c.

Wenig, aj. liden, lidet, lille, faa
(mindre, færre, ringere, mindste, færre-
ste, ringeste), Smule: - Geld; in -
Jahren; - Geduld haben; er ist zu -
dazu. Skaledes brugt er det i Positiv,
naar det har sit Subst. efter sig, og in-
tet Pronomen ei heller den bestemte Ar-
tikel gaaer foran, sædv. indecl. Ogsaa
bruges - som Partikel og især som cj.:
so - el. eben so -, als; so -, daß;

Digitized by Google

nicht -er, wie auch; je -er, deſto; viel -er; noch -er; nichts deſto -er; zum -ſten; aufs wenigſte; ſagen Sie mir ein -, dog.

Wenigkeit, f. ud. pl. Lidenhed, Ringhed; Smaating, c., et ringe Antal, Ubetydelighed, Bagatel, c.; meine, ſeine ꝛc. -, min, hans ringe Perſon.

Wenigſtens, av. i det ringeſte, i det mindſte; for zum wenigſten.

Wenn, 1) av. naar, paa hvilken Tid (ſ. Wann); i hvilket Tilfælde, under hvilken Betingelſe. 2) cj. naar, om, dersom, ifald, hvis, ſaafremt.

Wenzel, m. -s pl. ſ. sg. (i Kortſpil) Knegt, Bonde, c.

Wer, Gen. weſſen (weß), Dat. wem, Acc. wen, pron., relat. og interrog. hvo, hvem, hvilken, hvo ſom. Som pron. pers. vulg. iſær Nordt. for Jemand, Nogen.

Werbegeld, n. -es -er, Hvervingspenge; (undert.) Haandpenge.

Werben, v. i. 1) n. m. h. um eine S., ſøge, beſtræbe ſig for at erhverve, ſøge at naae; um eine Perſon, frie, frie til; (ſjeld.) omlebe, være i Omløb, circulere. 2) a. hverve: Soldaten; es wird ſtark geworben; d. T. (n. St.) erhverve, faae ved Arbeide og Anſtrengelſe; -bung, f. -en, Frieri, n., Hvervning, c.

Werber, m. -s pl. ſ. sg. Hverver; Frier, c.; -platz, m. -es -äze, Hvervepladſ, c.

Werden, v. i. 1) n. m. ſ. blive, vorde: er wird ein Soldat; König -; Bürge für Jemanden -; es wird nichts aus der S.; zur Wittwe -; zu Waſſer -; krank, klug -; wie ward es denn, d. T. hvad blev deraf; was wird mir dafür, hvad faaer jeg derfor; es wird Tag, es wird Rath, es - ſich Mittel ausfindig machen laſſen; d. T. (undert.) vare, vedvare: es wird nicht lange mit mir -; (forældd. og nu blot n. St.) reiſe, gaae: 2) ſom Hjelpeverb. for at danne Futurum, ville, ſkulle, og for at danne hele Paſſivum, blive, vorde, hvor præterit. partic. altid hedder worden (ikke ge-), og første og trede Perſon impers. bedre wurde end ward. [Holm, c., en D i en Flod.

Werder, m. -s pl. ſ. sg. (m. St.)

Werfen, v. i. a. kaſte: einen Stein in das Waſſer; einen Stein nach Einem.; Einen mit Steinen el. mit Steinen nach Einem.; Einem die Augen aus dem Kopfe; ſig. kaſte: ſtøde: Einen zu Boden; ſlænge: ſich auf das Bett; blot om Bevægelſe og Retning: die Augen auf etw.; ſich -, (om Træ) kaſte ſig, ſlaae ſig; Einen -, d. T. ſtyrte, foraarſage hans Ruin; (i Maleri) anlægge; (om mange firfødede Dyr) fede unger; ogſaa n. m. h.

Werft, n. -es -e, Værft, Skibs-, n.; (m. St. hos Væverne) Rending, c.; ogſaa -e, f. -n.

Werg, n. -es ud. pl. Blaar, n.; -wand, f. ud. pl. Blaarlerred, n.

Werk, n. -es, 1) ud. pl. ſ. Werg. 2) pl. -e, Værk, n.; Gjerning, Daad, c.; en ved Konſt frembragt Ting, Konſtværk, Feſtningsværk ꝛc.; viel Werks aus etw. machen, d. T. gjøre meget Væſen af, mange Opbævelſer om.

Werk-bank, f. -änke, (hos Haandv.) Arbeidsbord, n.; -biene, f. -n, (n. St.) Arbeidsbi, c.; -garn, n. -es ud. pl. Blaargarn, n.; -haus, n. -es -äuſer, Arbeidshuus, Tugt-, n.; -heilig, aj. ſtinhellig, gudgjørende for et Syns Skyld; -heiligkeit, f. ud. pl. St-hed, c.; -kunſt, f. ud. pl. Mekanik, c.; -künſtler, m. -s pl. ſ. sg. Mekanikus, c.; -leinwand, f. ud. pl. Blaarlerred, n.; -leute, pl. ud. sg. Arbeidsfolk; -los, aj. (i Theol.) ein -er Glaube, en død Tro (uden gode Gjerninger); -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Fabrikmeſter, c.; (hos mange Haandv.) Meſterſvend, c.; -ſchuh, m. -es -e, Fod, c. (½ Alen); iſær hos Haandv.; -ſtatt, f. -ätte, el. -ſtätte, f. -n, Værkſted, n.; -ſtätter, m. -s pl. ſ. sg. Kobberſmed, c.; -ſtellig, av. udført, iværkſat; -ſtellig machen, udføre; -ſtück, n. -es -e, Qvaderſten, tilhuggen Brudſten til Bygninger; -tag, m. -es -e, Hverdag, Segnedag, Arbeidsdag, c.; -thätig, aj. overflødigt for: thätig; ſ. -ſtellig; -tiſch, m. -es -e, (hos Haandv.) Arbeidsbord, n.; -zeug, n. -es -e, Værktøi, Redſkab, n. [dag, c.

Werkeltag, m. -es -e, d. T. Arbeids-

Werken, aj. Blaar-, af Blaar.

Wermuth, m. -es ud. pl. Malurt, c.; -bier, n. -es ud. pl. M-øl, n.; -s trank, m. -es -änke, M-drik, c.

Werre, f. -n, Muldvarpgrylle, Jordkrebs, c. (Inſect).

Werrig, n. ſ. Werg.

Werſt, f. -e, Verſt, c. (en ruſſiſk Mil, ½ tydſk).

Werth, aj. værd: das Haus iſt tauſend Thaler -; er iſt -, daß, han er det værd, han fortjener; es iſt der Mühe (Gen.) nicht -. I diſſe Tilfælde iſær ſom av. og uden Comparation; værdig, agt-, kjær, dyrebar: mein -er Freund.

Werth, m. -es ud. pl. Værd, n. (iſær med Hensyn til Penge); Værdi, Priis, c.; -achtung, f. ud. pl. Agtelſe, c.; -en, v. a. taxere; -geſchätzt, aj. høiagtet, dyrebar; -haltig, aj. ſom har indvortes Værd; -los, aj. ringe, værdiles; -ſitzung, f. -en, Taxation, c.

Weſen, blot brugelig i ver-.

Digitized by Google

Wesen, n. -s pl. ſ. sg. Væsen, n.; as böſe -, Epilepſie, c., Slag, n.; iel Wesens von etw. machen, gjøre neget Væsen af, mange Ophævelser m; sein - an einem Orte treiben, d. ɔ. drive sin Haandtering.

Wesenheit, f. ud. pl. (Sybt.) Væen, n., væsentlig Beſtaffenhed, c.

Wesenlos, aj. uvæsentlig, uſelvſtænɔig; -igkeit, f. ud. pl. U-lighed, U-ɔighed, c.

Wesentlich, aj. sand, virkelig; væsent[lig.

Wespe, f. -n, Hvepſe, Stik-, Gdehams, c. (Inſect); -nneſt, n. -es -er, Hvepſerede, Gdehams-, c.; in ein - - ſtören, gjøre sin Sag værre, ſtaffe ſig Flere paa Halſen.

Weß og wessen, ſ. Wer.

Weßhalb og weswegen, aj. hvorfor, af hvilken Grund, formedelſt hvilket.

West, m. -es -e, (hos Digterne) Veſtenvind, c.

West, av. ſ. Westen.

Weste, f. -n, Veſt, c. (ſom bæres under Kjolen); -ntasche, f. -n, Veſtelomme, c.

Westen, av. vesten, i Veſt; blot med præp. aus, von, gegen, nach ꝛc. I Sosv. sædv. West. [ſat Øſten).

Westen, m. -s ud. pl. Veſten (mod-

Westerhemd, n. -es -en, (n. St.) Christentei, n. (hvori Børn døbes).

Westlich, aj. veſtlig.

Westwärts, av. Veſter paa, mod Veſten.

Westwind, m. -es -e, Veſtenvind, c.

Wett, av. (ſjeld.) gjengjeldet; etw. - machen, gjengjelde; sie haben es einander - gemacht, gjengjeldt hinanden Ondt med Ondt.

Wette, f. -n, Vedde maal, n.; in ei. sædv. um die -, om Kap.

Wetteifer, m. -s ud. pl. Kappen, c., Stræben om Kap; -n, v. n. m. h. kappes, stræbe om Kap.

Wetten, v. 1) a. vedde: zehn Thaler gegen einen -. 2) n. m. h. vedde, ſlaae til Vds: um zehn Thaler; ich wette, daß ich ꝛc.; ich wollte darauf -.

Wetter, 1) m. -s pl. ſ. sg. Vedder, c., En, ſom gjør Veddemaal. 2) n. -s pl. ſ. sg. Veir, Veirlig, n.; ud. pl.; Storm, c.; Uveir, Tordenveir, n.; fig. vulg. voldſom Larmen, c.: (i Bjergv.) Luft og Dunſter.

Wetter-ableiter, m. -s pl. ſ. sg. Tordenafleder; (bedre Blitz-); -baum, m. -es -äume, d. T. en tyk Sky med lyſe Striber, ſom sædv. ſpaaer Regn; -dach, n. -es -ächer, Brædetag over Døre og Vinduer, for at afholde Storm og Regn; Tagſkuur, n., Biſlag, n.; -fahne, f. -n, Flei, Vind-, c.; -fisch, m. -es -e, Spaaſmerling, c. (Fiſk); -glas, n. -es -äſer, Veirglas, n.; -hahn, m. -es -ähne, Veirhane, c.; fig. et foranderligt Mſke.; Vendekaabe, c.; -hausen, m. -s pl. ſ. sg. en liden Stakke afmeiet, men ikke ganſke tør Hø; Kogge, c.; -häuschen, n. -s pl. ſ. sg. Hygrometer, n.; -kerl, m. -s -e, Spectakelmager; forbandet Karl; -kluft, f. -üfte, en dyb ved Froſten fremkommet Spalte i Træer, men ſom ſiden igjen voxer til; -klüftig, aj. ſom har -kluft, ſ. dette Ord; -launisch, aj. i ondt Lune ſom en Følge af daarligt Veir; lunegod; -läuten, n. -s ud. pl. d. T. Ringen med Klokkerne i Tordenveir; -leuchten, v. impers. m. h. d. T. lyne langt borte, ſaa at Tordenen ikke høres; ſmaalyne, lysne med Kornmod; -loch, n. -es -öcher, Veirhul, n., Hul el. Hule i Bjergene, hvoraf i varme Sommerdage en kold Luft udgaaer; -männchen, n. -s pl. ſ. sg. Veirmand, c., en liden Træmand i et Barometer, ſom viſer Luftens forſkiellige Tyngde; -prophet, m. -en -en, Veirprophet, c.; -schaden, m. -s -äden, Skade paa Sæden ved ſtærk Regn og iſær Hagl; -scheide, f. -n, el. -scheidung, f. -en, et ſaadant Sted paa Jordoverfladen, hvor Tordenſkyer fordeles, fordi de opſtigende Dunſter ingen Lynildsmaterie indeholde; -schlag, m. -es -äge, ſtærk Pladſtregn med Hagl, og den deraf foraarſagede Skade paa Sæden; -strahl, m. -es -en, Lynſtraale, c.; -vogel, m. -s -ögel, et Navn paa Brokfuglen, fordi den sædv. forkynder Regn og Uveir; -wendisch, aj. d. T. ſom afhænger af Veirliget og dets Beſtaffenhed; foranderlig, ubeſtandig, lunefuld, vægelſindet; (i nogle Tilfælde) til modſatte Retninger, ſ. Ex. (om Haar) uredt; -wolke, f. -n, Tordenſky, c.; -zote, f. -n, en hvid, laaden Materie, ſom ved fugtigt Veir ſætter ſig paa Træværk og Vægge; vulg. Hexeſmør, n.

Wettern, v. n. m. h. impers. d. T. tordne og lyne; ſtorme og regne; fig. bande; tage ſlemt afſted.

Wettkampf, m. -es -ämpfe, Væddekamp, c.

Wettlauf, m. -es -äufe, og -rennen, n. -s pl. ſ. sg. Veddeløb, n.

Wettſtreit, m. -es -e, Veddeſtrid, Kappen, c.

Wetzen, v. 1) n. m. h. ſlibes, gnides, ſlæbe. 2) a. ſkærpe, hvæſſe; ſlibe: ein Messer. [Slibe-, c.

Wetzſtein, m. -es -e, Hvæſſeſteen,

Whist, n. -spiel, n. -es, Whiſt, -ſpil, n.

Wibbeln (wiebeln) v. n. m. h. vrimle.

Wichse, f. ud. pl. Voxet, hvormed der voxes; -n, v. a. voxe, overdrage med Vox; fig. vulg. prygle.

Wicht, m. -es -e, en Skabning, iſær et Mſke., dog blot foragt. og iſær et

ſket, ſvagt, ubrugbart Mſke.; en Flab, en Slyngel; Uæling, c., ſalle Skrog, n.; den rette Kegle; (ſjæld.) et Noget.

Wichtel, n. -s pl. ſ. sg. ſædv. -= pfeife, f. -n, (Jagtſp.) et Slags Lokkefløite for Vagteler og andre Fugle.

Wichtig, aj. vægtig, tung, ſvar; fuldvægtig, ſom har den tilbørlige Vægt; fig. vægtig: anſeelig, ſom formaaer meget; ſom virker ſtærkt paa Forſtanden og Villien; vigtig, ſom har mange Følger; -keit, f. ud. pl. Vægtighed; iſær fig. Vigtighed, c.

Wicke, f. -n, Vikke (Plante), c.

Wickel, m. (n.) -s pl. ſ. sg. Vindſel, n.; Papirkrølle, c.; fig. Paryk, c.; ein - Flachs, ſaa meget Hør, ſom paa eengang ſnoes om Rokkehoeſdet.

Wickel=band, n. -es -änder, Svøbebaand, n., -liſt, c. (til nyfødte Børn); -kind, n. -es -er, Svøbebarn, n.; -=raupe, f. -n, Bladvikleren (en Art Inſect, ſom vikler ſig ind i et Blad); -ſchnur, f. -üre, Svøbelift, c.; -zeug, n. -es ud. pl. Svøbetøi, n. (til et Barn).

Wickeln, v. a. vikle, vinde: Zwirn auf einen Knaul; ſvøbe, ind-: etw. in Papier; ein Kind; fig. ſich aus einer S., ſnoe ſig fra; rede (hjælpe) ſig ud af. [foder, n.

Wickfutter, n. -s pl. ſ. sg. Vikke=

Widder, m. -s pl. ſ. sg. Vædder, c. (ſkrives ogſaa Væder).

Wider, 1) præp. med Acc. mod, imod (med Bibegreb af Modſtand): - den Strom ſchwimmen; fig. - Einen ſtreiten; - ſeine Pflicht handeln; ofte ogſaa uden nogen Modſtand for gegen. 2) Partikel i Sammenſ. iſær med Verber, hvor det ſnart er adſtillelig med, ſnart uadſtillelig uden Tonen.

Widerbellen el. -belfern, v. n. m. h. sep. (ſjældn.) modſige, være gienſtridig.

Widerdruck, m. -es ud. pl. (hos Bogtryk.) et Arks Trykning paa den bageſte Side.

Widerfahren, v. i. n. m. ſ. ins. blot fig. ſædv. kun i tredie Person: es widerfährt mir, ihm ein Glück, ein Unglück, vederfares, hændes, ſteer.

Widerhaken, m. -s pl. ſ. sg. Modkrog, en Hage el. Krog paa en Ting, ſom ſtaaer imod ſammes ſædvanlige Retning el. Bevægelſe.

Widerhalt, m. -es ud. pl. Modhold, -tryk, n.; -ſtand, -virkning, c.; -en, v. i. n. m. h. sep. holde imod, ſtaae imod, holde igien. [tra-, c.

Widerklage, f. -n, Modklage, Con=

Widerlage, f. -n, (i nogle Tilfælde) en Ting, ſom holder igien, f. Ex. (i Bygningsk.) Pille under en Bue; fig. (i Retsſp.) ſ. Gegenvermächtniß.

Widerlegbar, aj. gjendrivelig.

Widerlegen, v. a. ins. blot fig. eine S., gjendrive, afbeviſe; Einen, over=beviſe om en Vildfarelſe; -gung, f. -en, Gjendrivelſe, Afbeviisning, c.

Widerleglich, aj. gjendrivelig, ſom kan afbeviſes.

Widerlich, aj. modbydelig, ufordrøgelig, ækel; (ſjeld.) viderlig; undert. ogſaa for widrig; (Nordt.) knarvorn, fortrædelig; -keit, f. -en, M-hed, U-=hed, c.

Widern, v. n. m. h. (ſjeld.) opvække Modbydelighed, Vammelſe; blot i tredie Person: dieſe Speiſe widert mir; el. es widert mir dieſe Speiſe.

Widernatürlich, aj. naturſtridig, ſtridende mod Naturens Love; -keit, f. f. ud. pl. N-hed, c.

Widerpart, m. (f.) -es -e, vulg. Modſtander, Vederpart, Modpart; Modſigelſe, Modſtand, c.

Widerrathen, v. i. a. ins. eine S.; Einem etw., fraraade, ſøge at hindre ved et godt Raad.

Widerrechtlich, aj. lovſtridig, retsſt-; -keit, f. ud. pl. L-hed, R-hed, c.

Widerrede, f. -n, Modſigelſe, Indvending, c.

Widerriſt, m. -es -e, den Deel af Hestens Hals, ſom er mellem Mannen og Boven; das Widerroß.

Widerruf, m. -es ud. pl. Tilbagekaldelſe, c.; -en, v. i. a. og n. m. h. tilbagekalde; -lich, aj. tilbagekaldelig; -lichkeit, f. ud. pl. L-hed, c.

Widerſacher, m. -s pl. ſ. sg. Modpart (for Retten); Modſtander, c.; (iſær i Theologien) Djævelen.

Widerſetzen, v. a. ins. blot med ſich; ſich Einem, modſætte; -zung, f. -en, M-lſe, c.; -zlich, aj. opſætſig, gienſtridig; -zlichkeit, f. -en, Opſætſighed, Gienſtridighed, c.

Widerſinn, m. -es ud. pl. modſat Betydning, modſat Mening af en Tale; Fornuftſtridighed, Urimelighed, c.; (ſjeld.) modſat Sindelag el. Tilboielighed; en ringe Grad af Affky; -ig, aj. urimelig, fornuftſtridig; imod Skik og Brug; gienſtridig, opſætſig; -igkeit, f. -en, U-hed, F-hed, G-hed, D-hed, c.

Widerſpänſtig (-ſpenſtig), aj. gienſtridig; -keit, f. -en, G-hed, c.

Widerſpiel, n. -es pl. (ſjeld.) -e, det Modſatte.

Widerſprechen, v. i. n. m. h. ins. Einem, modſige, modſtride, gjendrive; -=cher, m. -s pl. ſ. sg. Modſiger, c.; -chlich, aj. modſigelig. [gelſe, c.

Widerſpruch, m. -es -üche, Modſi=

Widerſtand, m. -es ud. pl. Modſtand, c.

Widerſtehen, v. i. n. m. h. ins. modſtaae: Einem, in einer S.; der Traurigkeit; -hlich, aj. modſtaaelig.

Digitized by Google

Widerſtreben, v. n. m. h. ins. Dim., odſtræbe, modſætte.
Widerſtreit, m. -es -e, Modſtrid, odſigelſe, c.; -en, v. i. a. og n. m. ins. (ſjeld.) modſtride, modſige.
Widerwärtig, aj. modbydelig, heiſt chagelig, uheldig; d. T. (undert.) tilelig til at ſige imod; (i Sesp. unt.) imod: ein -er Wind, Modvind, -keit, f. ud. pl. M-hed, Ubehageed, Uheldighed, Modgang, c.
Widerwille, m. -ns ud. pl. Modvil- Ulyſt, c., en ringe Grad af Affky; illig, aj. (ſjeld.) modvillig, gjenſtri; uvillig, meget utilbøielig.
Widmen, v. a. opoffre, beſtemme, til- e, hellige: ſich der Freundſchaft it.); eine S. zu etw.; -mung, f. offrelſe, Helligelſe, c., ud. pl.; Tilelſe, Dedication, c. pl. -en.
Widrig, aj. modſat, modſtridende; agelig, ſtem, ublid, uheldig; imod, bydelig, ækel, væmmelig; -keit, f. pl. Modſtridighed, U-hed, Uovereensmelſe, Modbydelighed, Ækelhed, c.
Wie, 1) av. hvor, hvordan, hvorle- 2) cj. ſom, ligeſom; da, dengang; , ſaaſom; - heißt er? hvad hedder ?
Wiebel, m. -s -n, (n. St.) Kaal-, c. [mylre, myle.
Wiebeln, v. n. m. h. d. T. vrimle,
Wiede, f. -n, Vidiebaand, n.
Wiedehopf, m. -es -e, Hærfugl, c.
Wieder, av. igjen, atter, paa ny, ngang; tilbage: etw. -thun; etw. atten; etw. -ſchicken. I Sam- med Verber er - adſtillelig og med Tonen, undtagen i wieder-, ſ. dette Ord. Naar - intet anetyder end paa ny, el. endnu en-, ſaa udgjør det ingen Sammenſ. Verb. (wieder erlangen), men vel det deraf afledede Subſt. (die Wielangung). [tagelſe, c.
Wiederaufnehmung, f. -en, Gjenopiederauebruch, m. -es -üche, Gjend, n.
Wiederbeißen, v. i. a. bide igjen en Anden har bidt først); bide nok engang.
Wiederbekommen, v. i. a. faae iſaae tilbage.
Wiederbieten, v. i. a. byde efter en s Bud; blot i den Talem.: bieid - macht Kaufleute.
Wiederbringen, v. i. a. bringe igjen, tilbage til den forrige Beſidder; f. -en, (Tonen paa bring) Brinjen, Iſtandſættelſe, c.
Wiederdonnern, v. impers. n. m. h. jenſtrald (om Tordenen).
Wiedererinnerung, f. ud. pl. Tilbaring, Gjeneri-, c.
Wiedererlangung, f. ud. pl. Tilbageerholdelſe, Gjen-, c., Opnaaelſe paa ny. [ning, c.
Wiedererſtattung, f. ud. pl. Erſtat-
Wiederflug, m. -es -üge, (Jagtſp.) Tilbagekomſt (Trækfuglenes om Foraaret). [fordre igjen.
Wiederfordern, v. a. tilbagefordre,
Wiedergabe, f. -n, Tilbagegivelſe, c.
Wiedergebären, v. i. a. blot ſig. (i Theolog.) gjenfode; iſær partic. wiedergeboren. [give igjen.
Wiedergeben, v. i. a. tilbagegive,
Wiederglänzen, v. n. m. h. gjenſkinne, kaſte Skinnet tilbage.
Wiedergrüßen, v. a. hilſe igjen, beſvare en Andens Hilſen.
Wiederhaben, v. i. n. m. h. etw., have igjen.
Wiederhall, m. -es -e, Gjenlyd, c., Ekko, n.; -en, v. n. m. h. gjenlyde, give Ekko.
Wiederherſtellen, v. a. bringe i Stand igjen, oprette igjen; -llung, f. ud. pl. Iſtandbringelſe; Oprettelſe; iſær: Helbredelſe igjen, c.
Wiederholen, v. a. 1) sep. hente igjen, hente tilbage. 2) ins. og med Tonen paa Verb., gjentage, repetere, paa ny ſige el. gjøre: Eines Worte; -lung, f. -en, Gjentagelſe, Repeteren, c.
Wiederkauen (-käuen), v. a. og n. m. h. drøvtygge, tygge Drev; fig. (foragt.) gjentage.
Wiederkauf, m. -es -äufe, Tilbagekjøb af en ſolgt Ting, og Rettigheden dertil; -en, v. a. gjenkjøbe, kjøbe en ſolgt Ting tilbage; -kauflich, aj. og iſær av. tilbagekjøbelig, med Forbehold af Tilbagekjøbningsret.
Wiederkehr, f. ud. pl. Tilbagekomſt, c. (brugeligere Rückkehr); -en, v. n. m. ſ. vende tilbage (brugeligere zurückkehren).
Wiederklingen, v. i. n. m. ſ. gjenlyde, give Gjenklang.
Wiederkommen, v. i. n. m. ſ. komme igjen, komme tilbage.
Wiederkunft, f. ud. pl. Gjenkomſt, Tilbage-, Hjem-, c.
Wiederlöſen, v. a. indløſe igjen; -ſung, f. -en, Gjenindløsning, c.
Wiedernehmen, v. i. a. tage igjen, tage tilbage.
Wiederſagen, v. n. etw., ſige igjen, ſladdre, (iſær det, der var En betroet ſom en Hemmelighed).
Wiederſchaffen, v. a. ſkaffe igjen, ſkaffe tilbage.
Wiederſchall, m. -es -älle, Gjenſtrald, n., Gjenlyd, c.; -en, v. n. m. h. gjenlyde, give Gjenſtrald, give Ekko.
Wiederſchein, m. -es -e, Gjenſkin, n.
Wiederſchelten, v. i. n. m. h. ſkjelde igjen, beſvare Skjældsord med Skjældsord.

Digitized by Google

Wiederschicken, v. a. tilbagesende, skikke igjen.

Wiederschimpfen, v. a. spotte igjen, gjengjelde Spot med Spot.

Wiederschlagen, v. i. a. og n. m. h. slaae igjen (naar en Anden slaaer).

Wiederschreiben, v. i. a. og n. m. h. skrive igjen, skrive tilbage, besvare.

Wiedersehen, n. -s ud. pl. Gjensyn, n.; bis aufs -, til vi sees igjen.

Wiederstrahlen, v. a. og n. m. h. gjenstraale; gjenstraales.

Widerstrich, m. -es -e, (Jagtsp.) Tilbagekomst (Trækfuglenes om Foraaret). [(det Vertkomne).

Wiedersuchen, v. a. eftersøge, opsøge

Wiedertaufe, f. ud. pl. gjentagen Daab, Gjendaab, c; -äufer, m. -s pl. s. sg. Gjendøber, Anabaptist, c.

Wiedertönen, v. n. m. h. gjentone, gjenlyde, give Gjenlyd.

Wiederum, av. igjen, atter, paa ny, dernæst.

Wiedervereinigung, f. -en, Gjenforening, c.

Wiedervergeltung, f. ub. pl. Gjengjeldelse, c.; -erecht el. ogsaa blot Vergeltungerecht, n. -s -e, Gjengjeldelsesret, c.

Wiederwechsel, m. -s pl. s. sg. en med Protest tilbagekommen Vexel, naar den paa ny trasseres tilbage paa Remittenten.

Wiederwuchs, m. -es ub. pl. Fremvext paa ny.

Wiege, f. -n, Vugge, c.; fig. en Tings første Oprindelse, Udspring, n.; et Kobberstikkerværktei, hvormed ved den første Konst Pladen raderes.

Wiegen, v. 1) rgl. a. vugge: ein Kind; stære smaat med en Krumkniv; fig. d. T. in einer S. gewiegt seyn, være erfaren, duelig. 2) i. a) a. s. Wägen. b) n. m. h. veie, have en vis bestemt Vægt: zwei Pfund; d. T. være tung.

Wiegen-lied, n. -es -er, Vuggevise, -sang, c.; -messer, n. -s pl. s. sg. Krumkniv, c. (i Kjekkener); -pferd, n. -es -e, Gyngehest, c.

Wiehern, v. n. m. h. vrinske.

Wieke, f. -n, Linstav, n., Charpi, c. som lægges i Saar.

Wiener, m. -s pl. s. sg. Viner, c.; -isch, aj. viinsk. [Hybèn.

Wiepe, f. -n, d. T. Frehuus af

Wiesbaum, m. -es -äume, Løsetræ, n. [lille Louise.

Wieschen, n. -s pl. s. sg. (Nordt.)

Wiese, f. -n, Eng, c.

Wiesel, n. -s pl. s. sg. das gemeine -, den almindelige Væsel, den Kjønne, Bruden (n kort); das große -, Hermelinen, Lækatten.

Wiesen-blume, f. -n, Engblomst, c.; -gras, n. -es ub. pl. Enggræs, n.; -grund, m. -es -ünde, Engbund, c.; -klee, m. -s ub. pl. Engklever, c.; -lerche, f. -n, Englærke, c; -pfad, m. -es -e, Engsti, c. [Høbjergning, c.

Wiesewachs, m. -es ub. pl. Høslet,

Wiewohl, oj. hvorvel, omendskjøndt.

Wigand el. Weigand, m. -es -e, (foræld.) Krigsmand, en tapper Soldat.

Wild, aj. vild: udyrket, utæmmet, halstyrig, usædelig, raa; -es Fleisch, dødt Kjød i Saar.

Wild, n. -es ub. pl. Vildt, n.; rothes -, Hjort, c., Raadyr, n.; schwarzes -, Vildsviin, n.; das kleine -, Hare, Fjedervildt.

Wild-acker, m. -s -äcker, Vildtmark, c. (som i en Dyrehave besaaes til Føde for Vildtet); -bad, n. -es -äder, et mineralsk, af Naturen selv beredet Bad; -bahn, f. -en, Vildbane, c., Jagtdistrict, n.; en oppleiet Vei i Jagtdistrictet, for derved at opspore Vildtets Gang; en ubanet Vei ved Siden af den ordentlige Kjørevei; fig. en tredie ved Siden af to andre forspændt Hest; -bann, m. -es -änne, Rettighed at afholde Andre fra visse Jagtdistricter; Vildbane, c.; -braten, m. -s pl. s. sg. Dyrksteg, c.; -dieb, m. -es -e, Vildttyv, Krybeskytte, c.; -fahre, f. -n, en oppleiet Vei i Jagtdistrictet, for derved at opspore Vildtets Gang; -fang, m. -es -änge, Vildtets Fangst (modsat dets Skyden); ethvert vildt fanget Dyr, som først maa tæmmes; en vild Ting; et vildt, udesindigt Væsle.; Vildbas, c.; -forst, m. -es -örste, Dyrehave, c.; -fraß, m. -es -e, s. -schaden; -fremd, aj. vild fremmed, ganske -; -fuhre, f. -n, et lidet Jagtdistrict; Hoverikjørsel med det skudte Vildt; Agerreen, c.; s. -fahre; -gefälle, pl. ud. sg. Indtægterne af det fældede Vildt; -graf, m. -en -en, et Navn paa nogle Grever ved Rhinen; -heit, f. Vildhed, c. (Tilstanden); ud, pl.; Vildskab, c. (Handlingen); pl. -en; -hüter, m. -s pl. s. sg. Ledevogter, c. (som holder Vildtet borte fra Vinbjergene og Markerne); -kalb, n. -es -älber, Hindkalv, en ung Hind; -ling, m. -es -e, en Ting, som endnu er vild, ikke forædlet ved Kultur, f. Ex. vilde Frugttræer, som sættes i Haven for at oculeres; Vildling, c.; -meister, m. -s pl. s. sg. en Jagtbetjent, som har Opsyn over Vildtet i et vist Jagtdistrict; Dennes Embede og Bolig kaldes -meisterei, f. -en; -niß, f. -sse, en vild, øde, udyrket Egn, Orken, Labyrinth, c.; -pret, n. -es ub. pl. Dyrekjød, n.; Dyr, ej., spiseligt Vildt; -pretbraten, m. -s pl. s. sg. Dyresteg, c.; -schaden, m. -s -äden, den Skade,

Digitized by Google

m det fredede Vildt gjor paa Mar-
rne og paa ung Skov; -schuppen,
. -s pl. f. sg. Remisse, c., Skuur i
Skoven, hvor Vildtet om Vinteren fo-
s; -schur, f. -en, en Stör, laadden
els med Haarene vendte udad; -=
hütze, m. -n -n, Jæger, c.; Vildt-
v, Krybskytte, c.; -stand, m. -es
nde, det Sted i Skoven, hvor Vild-
t hyppigst og helst opholder sig; For-
ad af fredet Vildt; -weg, m. -es -e,
-bahn.

Wildenzen, v. n. m. h. s. Wilpern.

Wildern, v. (sjeld.) 1) n. m. h. for-
des; (n. St.) ove Krybskytteri. 2)
forvilde.

Wilpern, v. n. m. h. d. T. være
kommen, have en Tanke, lugte el.
age ildt; (især om Vildt).

Wille, m. -ns ud. pl. Willie, c.; -ns
n, have i Sinde, have besluttet; um
illen el. um willen, som av. for Skyld:
i Gottes -, for Guds Skyld; den
ten -n eröffnen, aabne Testamentet.

Willenlos, aj. villieles.

Willens=äußerung, f. -en, Villies-
ig, c.; -erklarung, f. -en, Villies-
klaring, c.; -meinung, f. -en, rene
ning, Hjertensmening, c.

Willentlich, aj. (sjeld.) med Villie.

Willfahren, v. n. m. h. (ich will-
re ꝛc.; gewillfahret) Eim., tjene,
ydde Ens Forlangende, feie, være
Tjeneste; -ung, f. s. Willfährigkeit.

Willfährig, aj. feielig, tjenstagtig,
dvillig; -keit, f. ud. pl. F-hed,
ed, V-hed, c.

Willig, aj. villig, redeben; ogsaa
av. gjerne; -keit, f. ud. pl. V-=
, R-hed, c.

Willigen, v. 1) n. m. h. in etw.,
illige i, give sit Samtykke til. 2)
(ældert.) bevilge, tilstaae.

Williglich, av. (forald.) villig, gjerne.

Willkommen, 1) aj. velkommen; især
E. som av.; kjær, behagelig. 2)
t. m. -s pl. (sjeld.) s. sg. Vel-
t, c.

Willkühr, f. ub. pl. Godtbefindende,
ag, Tykke, n.; (Sydt.) frit Valg;
, aj. vilkaarlig; -kührlichkeit, f.
l. V-hed, c.

Wimmeln, v. n. m. h. vrimle, myl-
die Ameisen -, der Käse wimmelt
Maden; es wimmelt hier von
schen.

Wimmer, f. -n, en haardere, forvik-
reel i en bladere, f. Ex. en Knude,
(i Træ); -ling, m. -es -e, en
klynkende Skabning; -n, v. n.
klynke, pibe, jamre sig.

Wimpel, m. -s pl. s. sg. (f. -n)
el, c. (paa Skibe).

Wimper, f. -n, Øienhaar, n.; -ig,
Botan.) besat med en Række lange
Haar; -n, v. a. (sjeld.) blinke, klippe
med Øinene.

Wind, m. -es -e, Vind, Blæst, c.;
Vind, c. (indesluttet Luft i Tarmene);
fig. - machen, praie; - von etw. be-
kommen, d. T. faae Nys om, faae
hemmelig Efterretning om.

Wind=beutel, m. -s pl. s. sg. blot
fig. Vindmager, Praler, c., et vindigt
Mske.; et Slags Bagværk, som er huult
indvendig; -beutelei, f. -en, Vindma-
geri, n.; -beuteln, v. n. m. h. gjøre
Vindmageri; -blase, f. -n, Vindblegn,
en Blegn fyldt med Luft paa det men-
neskelige Legeme; -blatter, f. især pl.
-n, Vindkopper; -bruch, m. -es -üche,
(i Skovv.) Vindfald, n., et af Vinden
foraarsaget Brud paa Træer, og det
paa saadan Maade bestadigede og fæl-
dede Træ; (i Chirurgien) Vindbrok, n.;
-büchse, f. -n, Vindbösse, c.; -dorn,
m. -es -e, et Slags Beenstade; -dür-
re, aj. terret af Vinden el. Luften;
fig. vindtør, stindmager; -ei, n. -es
-er, Vindæg, n. (ufrugtbart Æg); -=
fackel, f. -n, Vegfakkel, c.; -fahne, f.
-n, Vindfløi, c. (som viser Vindens
Retning); -fall, m. -es -älle, s. Wind-
bruch; (i Sesp.) et heftigt, uventet
Vindstød; -fang, m. -es -änge, Vind-
fang, n.; -gott, m. -es -ötter, Vin-
dens Gud; -hetze, f. -n, et Slags
Jagt med Vindspillere; -hund, m. -es
-ünde, Vindspiller, Mynde, c.; -instru-
ment, n. -es -e, Blæseinstrument, n.;
-klappe, f. -n, Vindklap, Luft-, Ven-
til, c.; -kunst, f. -ünste, Vinddrift, som
sættes i Bevægelse af Vinden; -lade, f.
-n, (i Orgeler) den Kanal, som fører Vin-
den fra Bælgerne til Piberne; (i Bjergv.)
en Maskine til at bringe frist Luft ind
i Gruberne; Vindkasse, c.; -licht, n.
-es -er, Vegfakkel, c.; -macher, m. -s
pl. s. sg. s. -beutel; -messer, m. -s
pl. s. sg. Vindmaaler, c., Anemometer,
n.; -monat, m. -es -e, et Navn paa
November Maaned; -müble, f. -n, Vind-
mølle, Veir-, c.; -müller, m. -s pl. s.
sg. Veirmøller, c.; -ofen, m. -s -öfen,
Vinduvn, c.; -pistole, f. -n, Vindpi-
stol, c.; -pocke, f. -n, d. T. Vindkop-
per; -rebe, aj. (om Heste) stakaandet,
aandepustet; -rebe, f. ud. pl. Stak-
aandethed, c.; -rose, f. -n, Vindrose,
c.; paa Compasset; en Blomst, Ane-
mone, c.; -sbraut, f. ud. pl. (forald.)
Storm, Kastevind, c.; heftig Vind; -=
schaden, m. -s -äden, Vindskade, c.
(Skade af Storm); -schief, aj. vind-
skjev, (især om Træværk); -schirm, m.
-es -e, Vindskjerm, c., Skjermbræt, n.;
-schlag, m. -es -äge, s. -bruch; -seite,
f. -n, Vindside, den Side, hvorfra Vin-
den kommer; -spiel, n. -es -e, Vind-
spiller, Mynde, c.; -stille, aj. vindstille,

Digitized by Google

blik-; -stille, f. ud. pl. Vindstille, Havblik, n.; -stock, m. -es -öcke, en liden Vinddøse; -stoß, m. -es -öße, Vindstød, n.; -strick, m. -es -e, Vindstreg, n.; -sturm, m. -es -ürme, (Sydt.) Storm, c.; -sucht, f. ud. pl. Trommesyge, c. (hos Hornqvæg); Vinde, Kolik, c.; -trocken, aj. vindtør, tørret i fri Luft; -wage, f. -n, et Redskab til at udforske Vindens Styrke med; Anemometer, n.; -wagen, m. -s pl. f. sg. en Vogn, som drives frem af Vinden (sydf. af Heste; -warts, aj. hendmed Vinden; -waſſerſucht, f. ud. pl. Vindvattersot, c.; -webe, f. -n, d. T. Snedunke, c., en sammendlæst Snehob; -weiſer, m. -s pl. f. sg. et Redskab, som i et indesluttet Rum viser Vindens Retning; Vindfløi, c.; -wirbel, m. -s pl. f. sg. (Sydt.) Hvirvelvind, c.; -zeiger, m. -s pl. f. sg. f. -weiſer.

Winde, f. -n, Garnvinde, c.; Spil, n., Vinde, c. (at bringe svære Laster i Veiret med); Snerle (Convolvulus, Plante), c.

Windel, f. -n, Svøb, n. (til nyfødte Børn); Blee, c.; -n, v. a. ein Kind, svøbe; -band, -ſchnur, -kind, f. Wikkelband ꝛc.

Winden, v. 1) rgl. a. (Jagtsp.) lugte (især om Jagthunde). 2) i. a. snoe: die Fußpfade - ſich hier; vride: Eim. etw. aus der Hand; die Hände; flette: Kränze; vikle, vinde: Faden auf einen Knauel; vinde, hisse, heise i Veiret: Laſten in die Höhe.

Windemacher, m. -s pl. f. sg. Vindemager, c. (som forfærdiger Vinder).

Windig, aj. vindig, som har Vind, luftig; fig. vindig; d. T. (undert.) sammensnoet; -keit, f. -en, V-hed, c.

Windung, f. -en, Vinden, Omvikling, Omdreining, c. ud. pl.; en snoet Gang el. Flade; Sneglegang, Skruegang, c.

Wink, m. -es -e, Vink, Nys, n., egentl. og fig.

Winkel, m. -s pl. f. sg. Vinkel, Huk, Vraa, Krog, c.; d. T. Hjørne, n.; et forborgent, hemmeligt Sted; Smuthul, n.; (n. St.) Krambod, c.; mange Haandværkeres Værksted.

Winkel-ehe, f. -n, (foragt.) Vinkelægteskab, n. (hemmeligt); -eiſen, n. -s pl. f. sg. Vinkeljern, n.; -faſſer, m. -s pl. f. sg. Vinkelpasser, c.; -haken, m. -s pl. f. sg. Vinkelhage, c.; -holz, n. d. T. blot fig. og pl. -ölzer, Udflugter, tomme Undskyldninger; -icht, aj. vinkelagtig; -ig, aj. vinklet, som har Vinkler, blot i Sammensætn.: recht-; som har mange Vinkler el. Kroge: ein -es Haus; -maß, n. -es -e, Vinkelmaal, n.; -meſſer, m. -s pl. f. sg. Vinkelmaaler, c., ethvert Redskab til at maale Vinkler med; Transporteur, c.; -münze, f. -n, falsk Mynt, c. (som er møntet i Smug; Stedet, hvor den er møntet); -paſſer, m. -s pl. f. sg. Vinkelpasser, c.; -recht, aj. retvinklet, vinkelret; -ſchule, f. -n, d. T. Pugeskole, uprivilegeret Skole, c.; -zahn, m. -es -ähne, een af de nederste Kindtænder; -zirkel, m. -s pl. f. sg. et Slags Passer til at udmaale Vinkler med; -zug, m. -es -üge, blot fig. d. T. Finte, hemmelig Ænke; Udflugt, tom Undskyldning, c.

Winken, v. 1) n. m. h. (n. St.) blinke, klippe med Øinene. 2) a. vinke ad: Einen zu ſich.

Winſeler, m. -s pl. f. sg. Flæber, Klynker, Piber, c.

Winſeln, v. n. m. h. flæbe; klynke, pibe.

Winter, m. -s pl. f. sg. Vinter, c.

Winter-abend, m. -es -e, Vinteraften, c.; det Sted paa Himmelen, hvor Solen den korteste Dag gaaer ved; ud. pl.; -apfel, m. -s -äpfel, Vinteræble, Gjemme-, n.; -arbeit, f. -en, Vinterarbeide, n.; -aufenthalt, m. -es ud. pl. Vinteropholdt, n.; -birn, f. -en, Vinterpære, Gjemme-, c.; -fällig, aj. (om Hornqvæg) om Vinteren kraftesløs og mager; -feld, n. -es -er, Vintermark, c.; -frucht, f. -üchte, Vinterfrugt, c.; -getreide, n. -s ud. pl. Vinterfæd, c.; -gewächs, n. -es -e, Vintervært, c.; -grün, n. -es ud. pl. Vintergrønt, n.; -haft, aj. vinteragtig; -haus, n. -es -äuſer, (hos Gartnerne) Drivhuus, n.; -holz, n. -es ud. pl. Vinterbrænde, n.; -icht, aj. d. T. vinteragtig; -kälte, f. ud. pl. Vinterkulde, c.; -kleid, n. -es -er og -kleidung, f. -en, Vinterklædning, c.; -lich, aj. d. T. vinterlig, vinteragtig; -mewe, f. -n, Perlemaage, c.; -monat, m. -es -e, Vintermaaned, c.; ogsaa en Benævnelse paa November Maaned; -nacht, f. -ächte, Vinternat, c.; -obſt, n. -es ud. pl. Vinterfrugt, Gjemme-, c.; -quartier, n. -es -e, Vinterquarteer, n.; -ſaat, f. ud. pl. Vinterfæd, c.; -ſchlaf, m. -es ud. pl. Vintersøvn, -dvale, c.; -ſeite, f. -n, Vinterside, nordlig Side, Nordside, c.; -ſtoppel, f. -n, Stub, Vinter-, c., Vore, n.; -tag, m. -es -e, Vinterdag, c.; -wetter, n. -s ud. pl. Vinterveir, n.; -wolle, f. ud. pl. Vinteruld, c.; -zeit, f. ud. pl. Vintertid, c.

Wintern, v. 1) impers. m. h. es wintert, det bliver Vinter. 2) a. (fjeld.) overvintre; -rung, f. -en, (fjeld.) Overvintren, Bevaren Vinteren over; (hos Gartnerne) Drivhuus, n.

Winzer, m. -s pl. f. sg. Vingaardsmand, c.

Winzig, aj. d. T. (n. St.) meget ringe, meget liden, lille bitte.

Digitized by Google

ipfel, m. -s pl. ſ. sg. Top, Træ-, (i Skovv.) den hele med Qviſte ede Deel af et Træ; -bruch, m. -üche, Trætoppenes Knækken af ns og Isslagets Tyngde; -dürre, er, henterret (om Trætoppe); -n, einen Baum, kappe, afhugge Top- -reich, aj. ſom har en ſtor, tyk

ippe, f. -n, Vippen, c.; blot d. g. og ud. pl.: auf der - ſtehen, paa Vippen, være i Fare for; e, c., et Redſtab, ſom vipper; gebræt, n.; -n, v. a. vippe: einen rechen; die Münzen, beklippe; f. -en, Myntens Beklippen; ure- Handel med Myntſorter.

ippgalgen, m. -s pl. ſ. sg. Vip- lge, c. [vi, ſ. Jch.

ir, pron. pers. ſorſte Perſon pl.

irbel, m. -s pl. ſ. sg. Hvirvel, -ſlag paa Trommen; fig. Hvirvel, en kredsformig Bevægelſe; en ſig i s bevægende Ting: Waſſer-; et paa Mſtr. og Dyr, hvor Haaret xet i en Kreds; d. T. Isſe; og- voldſom Bevægelſe: der - von häſten, en ſtoiende Mængde; (ofte) ic, c.; der - an einem Fenſter, an Violine ꝛc.

irbel-bein, n. -es -e, Hvirvelbeen, -baſt, aj. hvirvelagtig; -ig, aj. lende; iſær fig. ſvimmel; beruſet, mlet; -knochen, m. -s pl. ſ. sg. velbeen, n.; -n, v. n. m. h. ſlaae irvel; iſær paa Trommen; hvirvle, ge ſig i Hvirvler; høve en hvir- tig Fornemmelſe; -wind, m. -es Hvirvelvind, c.

irkeiſen, n. -s pl. ſ. sg. Hovjern, n.

irken, v. 1) n. m. h. virke, gjøre ning: eine Arzenei wirkt; die e wirkt auf den Körper. 2) a. beide (i nogle Tilfælde): den Teig, ; den Huf eines Pferdes, udſkære Hovjernet; væve paa en konſtig de: Strümpfe, Borde, Spitzen; bringe Forandringer; iſær om mo- Forandringer; (Sydt.) væve.

irker, m. -s pl. ſ. sg. Bearbeider, er; en Bagerſvend, ſom giver Deien ſidſte Vltning; Væver, c.; iſær i menſ.: Strumpf-.

irklich, aj. virkelig; ſom av. vir- en, i Sandhed; -keit, f. ud. pl. d, c. [jern, n., Hovkniv, c.

irkmeſſer, n. -s pl. ſ. sg. Hov- irkſam, aj. virkſom; (undert.) ar- om, driſtig, flittig; -keit, f. ud. B-hed, A-hed, D-hed, c.

irkung, f. -en, Virkning, c.; -s- g, aj. iſtand til at frembringe Virk- ; -skreis, m. -es -e, Virkekreds, -slos, aj. virkningsløs.

irr-bund, n. -es -ünde, et Bundt ituknækket Halm; -en, v. a: virre, hvirre, ſammenfiltre, gjøre uredt; -e garn, n. -es ud. pl. d. T. ſammenfil- tret, uredt Garn; -ſtroh, n. -es ud. pl. ſ. Krumm-; -warr, m. -es -s, Virvar, Miſtmaſt, n., forvirret Tøi.

Wirſing, m. -es ud. pl. Savoikaal, c.

Wirtel, m. -s pl. ſ. sg. Rokketeens- tridſe, c.

Wirth, m. -es -e, (-inn, f. -en) Huusholder, (-ſte); Huusvert, (-inde); Vert, (-inde), c.

Wirth-bar, aj. (ſjeld.) beboelig, be- boet; -lich, aj. ſ. -ſchaftlich; -ſchaft, f. -en, Vertſtab, n.; d. T. oſte: An- ſtalt, Huusholdning, Haandtering; das iſt eine - -, Tummel, ſlet Forvaltning af enhver Forretning; -ſchaften, v. n. m. h. holde Huusholdning; holde Huus; haandtere; iſær: drive Vertſtab, have Vertshuus; fig. huſere; -ſchafter, m. -s pl. ſ. sg. en Perſon, ſom driver Vertſtab, fornemmelig med Henſyn til Maaden, hvorpaa han forvalter ſamme; iſær Huusholder, c.; -ſchaftlich, aj. huusholderſk; Huusholdnings-, Land- huusholdnings-; (undert.) huuslig, ſpar- ſom; -ſchaftlichkeit, f. ud. pl. Huus- lighed, Sparſomhed, c.; -ſchaftsgebäu- de, n. -s pl. ſ. sg. en alene til Vert- ſtabet, Haandteringen beſtemt Bygning; Landvæſensbygninger, Udhuſe; -shaus, n. -es -äuſer, Vertshuus, n.

Wiſch, m. -es -e, Viſt, c.: til at afviſte med; en Halmviſt paa en Stang til Mærke paa Roget; Varetegn, n.; (foragt.) et ſlet, ubetydeligt Skrift; -en, v. 1) n. m. ſ. d. T. ſmutte, liſte uformærket: unter den Händen davon -. 2) a. viſte, af-: ſich den Mund; er mag ſich nur das Maul -, maa tøre ſig om Munden med Taalmodig- hed; er hat ſich die Naſe gewiſcht, er dumpet paa Næſen; -er, m. -s pl. ſ. sg. (ſjeld.) Afviſter, c., en Perſon, ſom afviſter; (undert.) Viſter, c. (at afviſte med); fig. d. T. Viſter, c., en drei Irretteſættelſe; -lappen, m. -s pl. ſ. sg. Viſteklud, Karklud, c.; -tuch, n. -es -ücher, Viſteklæde, n.; -waſch, m. -es ud. pl. Visvas, c.

Wismuth, m. -es ud. pl. Vismut, n. (en Art Tinerts).

Wiſpel, m. -s pl. ſ. sg. et Maal til tørre Ting, iſær Korn (2 Malter el. 24 Scheffel).

Wiſpern, v. a. og n. m. h. d. T. (undert.) hviſte.

Wißbar, aj. ſom kan vides.

Wißbegierde, f. ud. pl. Videbegjer- lighed, c.; -gierig, aj. videbegjerlig.

Wiſſen, v. i. a. og n. m. h. vide: eine Geſchichte -; ich weiß, daß er kommt; nichts von einer S. -; ich weiß es von ihm, har erfaret det af

ham; um eine S. -, tilfagemed Andre have Kundſtab om; ſich ſicher -; ſich viel mit etw. -, være ſtolt af, prale med; Einen (ikke Einem) etw. - laſſen; Dim. etw. zu - thun, give Efterretning om; gierne vitterligt for; es ſteht zu -, det er et Spørgsmaal; Dim. Dank -, takke ham, el. holde ſig forbunden til at takke ham; wiſſe, du ſollſt -, man muß - ꝛc., bruger man for at bekjendtgjøre Noget med Ære og Eftertryk; d. T. bruges dette Verb. i nogle faregne Talem.: weißt du was el. - Sie was, naar man vil forkynde noget Nyt el. Uventet; wer weiß, hvem veed; wer weiß was, ret meget; man kann nicht -, man kan ikke vide, det er muligt; ſo viel ich weiß, el. daß ich wußte, el. ſo viel mir bewußt (urigtigt wiſſend) iſt, el. meines Wiſſens, ſaavidt jeg veed, ſom jeg troer, formoder, el. ſom jeg erindrer; was man nicht weiß, macht einem nicht heiß, det Øret ei hører, det Hjertet ei rører; kunne, vide udenad; vide, fuldkommen være overbeviſt om; (med et derpaa følgende zu) kunne: er weiß nichts zu antworten, han kan intet ſvare derpaa.

Wiſſen, n. -s ud. pl. Kundſtab, Viden, Vidſtab, Videnſtab, c.; Vidende, n.; ud. Artikel: ohne mein -; wider -; meines -s.

Wiſſenſchaft, f. -en, Videnſtab, c.; (kun ſjeld. og ud. pl.) Kundſtab, c.: Vidende om; Kundſtaber (overh.); -lich, aj. videnſtabelig; -lichkeit, f. ud. pl. V-hed, c.

Wiſſenswürdig, aj. videnværdig.

Wiſſentlich, aj. vitterlig, bekjendt, med Vidende og Villie.

Wiſt, ſ. Gott.

Witſtock, m. -es -öcke, vulg. Dosmer, c., et dumt Mſke.

Wittern, v. 1) n. m. h. es wittert, det tordner; fig. (forald.) raſe, tage grumt affted, holde ſlemt Huus; d. T. (m. St.) om Veirligets Beſkaffenhed, være (godt, daarligt) Veir. 2) a. lugte; (iſær Jagtſp.) der Hund wittert den Haſen; fig. ſpore, mærke: ſich - laſſen; ſich - el. aus -, ſole ſig, glæde ſig over det fjenne Veirlig; -rung, f. -en, Veir, Veirlig, n.; (Jagtſp.) Lugt, c.; endvider ſtærkt lugtende Lokkemad for vilde Dyr.

Wittfrau, f. -en, ſ. Wittwe.

Witthum, n. -es -e, (næſten forald.) visſe af Standsperſoner for Gemalinden i hendes Enkeſtand beſtemte Indkomſter.

Wittmann, m. -es -änner, ſ. Wittwer.

Wittwe (Witwe), f. -n, Enke, c.; Paradisverlingen, Enken (Fugl).

Wittwen- (Witwen-) caſſe, f. -n, Enkekaſſe, c.; -gehalt, m. -es -e, el. -geld, n. -es -er, Enkepenſion; det, der er udſat for en Enke; -haft, aj. enkeagtig; -jahr, n. -es -e, Enkeaar, Naadſensaar, n.; -ſchaft, f. ud. pl. Enkekvinet, n.; -ſitz, m. -es -e, Enkeſæde, n.; -ſtand, m. -es ud. pl. Enkeſtand, c.

Wittwer (Witwer), m. -s pl. ſ. sg. Enkemand, c.; -haft, aj. enkemandsagtig; -ſchaft, f. ud. pl. Enkemandslevnet, n.; -ſtand, m. -es ud. pl. Enkemandsſtand, c.

Witz, m. -es ud. pl. Vittighed, c.; Vid, Klogt, c. (forald. og endnu blot i Mutter- og Schul-); d. T. (undert.) Forſtand.

Witz-arm, aj. fattig paa Vittighed; -bold, m. et vittigt Mſke.; -elei, f. -en, en ſegt, en tvungen Vittighed; Vittighedsyttring, c.; -eln, v. n. m. h. vine Vittighed frem, være vittig i Utide; -jäger, m. -s pl. ſ. sg. Vittighedsjæger, c.; -ig, aj. vittig; (ofte) fornuftig, klogtig; -igkeit, f. -en, Vittighed, c.; -ler, m. -s pl. ſ. sg. og -ling, m. -es -e, Vittighedskrammer, c. (ſom gierne og ofte i Utide kommer med Vittigheder); -los, aj. uden Vittighed; -reich, aj. rig paa Vittighed.

Wo, 1) av. et eller andet Sted, nogenſteds; hvor, paa hvilket Sted; (om Tiden) da; (undert.) hvoraf, hvorfra og hvorledes; i Sammenſ.: -bei, -für o. ſ. v. 3) cj. hvis, om, derſom; iſær i Forbindelſe med nicht.

Wobei, av. (med Hensyn til Ting) hvorved, ved hvilken, hvorhos.

Woche, f. -n, Uge, c.; fig. d. T. die -n, el. die ſechs -n, Barſelſeng, c.

Wochen-beſuch, m. -es -e, Barſelbeſøg, n., Barſelviſit, c.; -bett, n. ſ. Kindbett; -fieber, n. -s pl. ſ. sg. Barſelfeber, c.; -geld, n. -es -er, Ugepenge; -geſell, m. -es -e, Ugeſvend, c. (ſom arbeider for Ugelon); -kind, n. -es -er, Svøbelsebarn, n., et nyfødt Barn til ſex Uger efter Fødſelen; -lang, aj. en heel Uge; flere Uger; -lohn, n. -es ud. pl. Ugelon, c.; -markt, m. -es -ärkte, Ugemarked, ugentlig Marked; -prediger, m. -s pl. ſ. sg. Ugedagspradikant, c. (ſom prædiker om Søgnedage); -predigt, f. -en, Ugeprædiken, c.; -ſtube, f. -n, Barſelſtue, c.; -tag, m. -es -e, Ugedag, c.; Dag i Ugen; Hverdag, Søgnedag, c.; -viſite, f. -n, Barſelviſite, c.; -weiſe, av. d. T. ugeviis; ugentligen; -zettel, m. -s pl. ſ. sg. Ugeſeddel, Ugeliſte, c. (over hvad der er ſkeet el. ſkal ſkee Ugen igjen-); -zimmer, n. -s pl. ſ. sg. ſ. -ſtube.

Wöchentlich, aj. ugentlig, om Ugen.

Wöchner, m. -s pl. ſ. sg. Ugedagsmand, c.; den, hvem Teuren træffer til visſe ugentlige Forretninger.

Digitized by Google

Wöchnerinn, f. -en, Barselkone, c.
Wocken, m. -s pl. s. sg. d. T. (n. St.) Rok, Spinderok, c.
Wodurch, av. hvorigjennem, hvorved; ved hvilken, ved hvilket.
Wofern, cj. ifald, saafremt, dersom, hvis.
Wofür, av. hvorfor, for hvilken, for hvilket, for hvad.
Woge, f. -n, Bølge; især: Bove, Høibølge, c.; -n, v. n. m. h. bølge; vugge.
Wogegen, av. (sjeld.) hvorimod, imod
Wogig, aj. bølgefuld.
Woher, av. hvoraf, hvorfra; sig. af hvilken Kilde, af hvad Aarsag. Kan undert. adskilles: wo kommt er her?
Wohin, av. nogensteds hen, et eller andet Sted hen; hvorhen, til hvilket Sted. Kan undert. adskilles: wo geht er hin?
Wohl, 1) av. vel, godt; tilgavns, paa behørig Maade; ganske vel, ret: ja -, visseligen; ofte tjener det blot til en Forstærkelse for: tilstrækkelig, nok; ledsagende andre aj. staaer det især for: maaskee, omtrent, rigtig nok. 2) interj. med Dat. - dir, vel dig, en Lykke for dig.
Wohl, n. -s ud. pl. Vel, n., Velfærd, Gavn, c.
Wohl-achtbar, aj. velagtbar (blot i Titulatur især i Cancell.); -an! interj. velan! -anständig, aj. velanstændig; -anständigkeit, f. ud. pl. V-hed, c.; -auf! interj. (foræld.) velan! frisk op! op! (med Verb. seyn): ist alles - -? vel? -bedacht, aj. velbetænkt; -bedächtig, aj. velbetænksom, med godt Overlæg, med velberaad Hu; -befinden, n. -s ud. pl. Velbefindende, n.; -begütert, aj. velhavende, velholden; -behalten, aj. heel og holden, ustadt, i god Behold; -beleibt, aj. trivelig, vel ved Magt; s. wohleibt; -edel, aj. velædel, (blot i Titler om borgerlige Personer); -edelgeboren, aj. velbyrdig; (blot i Titler om borgerlige Personer af en fortrinlig Rang); -ehrwürdig, aj. velærværdig (blot i Titler til geistlige Personer); -ergehen, n. -s ud. pl. Velgaaende, n.; -fahrt, f. ud. pl. Velfærd, c., Vel, n.; -feil, aj. godt Kjøb, ei dyr; -feile, f. ud. pl. (sjeld.) godt Kjøb, n., lette Priser; Billighed, c.; -feilheit, f. ud. pl. d. T. godt Kjøb, lette Priser; -geartet, aj. velartet, -elig; -gebauet, aj. velbygget; sig. dannet; -gebildet, aj. veldannet, skabt; -geboren, aj. velbaaren (blot i Titel til fornemme borgerlige Personer, især naar de staae i adelige Embder); -gefallen, n. -s ud. pl. Velbehag, n.; -gefällig, aj. velbehagelig; -fälligkeit, f. ud. pl. V-hed, c.; -gen, n. -s ud. pl. Velgaaende, n.; -gelehrt, aj. vellærd (blot i Titler til lærde Personer af ringere Rang); -gemeint, aj. velmeent (ikke saa rigtigt wohlmeinend); -gemuth, aj. vel til Mode, oprømt, fornøiet; -gemuth, n. -es ud. pl. vild Merian; -geneigt, aj. velvillig; -geordnet, aj. velordnet; -gerathen, aj. velartet, som skikker sig vel; -geruch, m. -es -uche, Vellugt, c.; -geschmack, m. -es ud. pl. Velsmag, c.; -gesinnt, aj. velsindet, veltænkende; -gesittet, aj. meget sædelig, anstændig; -gestalt, f. -en, smuk Skabning, c., godt Udseende, n.; -gewogen, aj. bevaagen, gunstig; -gewogenheit, f. ud. pl. Bevaagenhed, c.; -gezogen, aj. velopdragen; -habend, aj. velhavende, bemidlet, formuende; -habenheit, f. ud. pl. Velhavenhed, Formuenhed, c.; -klang, m. -es -änge, Velklang, c.; -laut, m. -es -e, Vellyd, c.; -leben, n. ud. pl. Velevnet, n.; -meinend, aj. velmenende; -redenheit, f. ud. pl. Veltalenhed, c.; -riechend, aj. vellugtende; -schmeckend, aj. velsmagende; -seyn, n. -s ud. pl. Velgaaende, n., Sundhed, Helbred, c., Velbefindende, n.; auf dein -, din Sundhed! din Skaal! -stand, m. -es ud. pl. Velanstændighed, c.; Velstand, c.: der - eines Landes; im -e leben; -that, f. -en, Velgjerning, c., Veldaad, c.; -thäter, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Velgjører, (-inde), c.; -thätig, aj. velgjørende, veldædig; meget fordeelagtig, nyttig, heldbringende; -thätigkeit, f. ud. pl. Velgjørenhed, Veldædighed, c.; -thun, v. n. m. h. gjøre godt, vække behagelig Følelse; das thut mir -, behager mig; sich - thun, gjøre sig tilgode; seinen Feinden - -, gjøre vel, bevise Velgjerninger; -verdient, aj. velfortjent; -verhalten, n. -s ud. pl. godt, pligtmæssigt Forhold, n.; -verstanden, aj. vel at forstaae, det er at sige; -versucht, aj. velforsøgt; -weise, aj. velviis; -wollen, v. i. n. m. h. Tim., ville vel; -wollen, n. -s ud. pl. Velvillie, Bevaagenhed, c.; -wollend, aj. velvillig.
Wohlig, aj. s. Wäblig.
Wohn-bar, aj. beboelig; -barkeit, f. ud. pl. B-hed, c.; -haft, aj. bosat, bosiddende; -haus, n. -es -äuser, Vaaningshuus, n., Bolig, c.; -ort, m. -es -e, og -platz, m. -es -ätze, Sted, Bolig, c.; sig. Opholdssted, n.; ogsaa -statt, f. -ätte el. -statte, f. -n; -stube, f. -n, og -zimmer, n. -s pl. s. sg. Dagligstue, c.
Wohnen, v. n. m. h. boe, have sit bestandige Ophold: in der Stadt; in einem Hause; bei Tim.; sig. have hjemme, være hjemmehørende: die schönsten Vögel - in Amerika; -hung, f. -en, Bolig, Bopæl, c.

Digitized by Google

falde.

Weinerlich, aj. d. T. grædefærdig, flædende, ynkelig, bedrevelig; -keit, f. ud. pl. G-hed, c.

Weis, av. d. T. med machen og undert. med werden: Lim. etw. - machen, gjøre En viis paa; især: binde paa Wrmet, bilde ind; etw. - werden, komme efter, mærke, blive vaer.

Weise, aj. viis; ofte: erfaren, lærd.

Weise, 1) m. -n -n, Viis, c.; ein Weiser, en viis Mand. 2) f. -n, Viis, Maade; ofte: Skik, Sædvane; naar undert. for Efterstykkets Skyld føies til Art, saa oversættes det ikke: die Art und -, sich zu benehmen, Maaden at opføre sig paa; d. T. Melodie, c.; (undert.) Sang, c.

Weisel, m. -s pl. s. sg. Viser, Bidronning, c.

Weisen, v. i. a. Lim. etw., vise, lade see; fig. anvise, hen- (med Hensyn til Stedet); undervise, underrette: er läßt sich nicht -.

Weiser, m. -s pl. s. sg. Viser, c.: (en Person, blot i nogle Sammens.; en Ting: der - an einer Uhr; (i Bistader) Bidronning, c.).

Weisheit, f. ud. pl. Viisdom, c.; -zahn el. -ezahn, m. -es -ähne, Viisdomstand, c.

Weislich, av. viseligen.

Weiß, aj. hvid, hvidt; fig. -es Papier, reent, som ikke er skrevet paa; -e Wäsche, nylig vasket; -es Brod, -er Wein ɔc., som kommer den hvide Farve nærmere, end et andet Legeme af samme Slags; sich - brennen, gjøre sig hellig, lade som uskyldig.

Weiß, n. -es ud. pl. Hvidt, Hvide, n.: hvid Farve, et hvidt Farvelegeme; et hvidt Legeme (Æggeweiß); den hvide Farve.

Weißbäcker, m. -s pl. s. sg. Hvedebrødsbager, c.; -bier, n. -es -e, hvidt Øl (Hvidtøl); -binder, m. -s pl. s. sg. s. Böttcher; -birke, f. -n, Hvidbirk, c.; -buche, f. -n, Hvidbøg, c.; -büchen el. -buchen, aj. Hvidbøgs-, af Hvidbøg; -dorn, m. -es -en, Hvidtorn, c.; -fichte, f. -n, Hvidgran, c.; (med meget hvid Bark); -fisch, m. -es -e, d. T. et Navn paa alle smaae Fiske, som have hvide Skal; Hvidling, Helt (en Art Lax); Hvidstalle (en Art Karudse); en Art Hvalfiske af hvid Farve; -gar, aj. hvidgarvet; -gerber, m. -s pl. s. sg. Feldereder, c.; -glühend, aj. hvidglødende (om Jern); -grau, aj. hvidklar, gjennemsigtig; -kohl, m. -es ud. pl. Hvidkaal, c.; -kopf, m. -es -öpfe, Hvidhoved, n., Navnet paa adskillige Fugle med hvide Hoveder; d. T. ogsaa om Mstr.; -kraut, n. -es ud. pl. d. T. Hvidkaal, c.; -lich, aj. hvidagtig, blond; -ling, m. -es -e, Plattfisk, c. (en Art Stokfisk); Venusbryst (en Art Conchylie); en Art Sommerfugle; en Art Ænder; -sieden, n. -s ud. pl. og -sud, m. -es ud. pl. Hvidkaagen, c. (Selvets el. Messingets hos Metalarbeidere); -tanne, f. -n, Hvidfyr, c. (med meget hvid Bark).

Weissagen, v. a. (især i Bibelen) forudsige, spaae; -ger, m. -s pl. s. sg. Forudsiger, Spaamand, Prophet, c.; -gung, f. -en, Forudsigelse, Spaadom, Prophetie, c.

Weiße, 1) n. -n, ud. pl. det Hvide, et hvidt Legeme. 2) f. ud. pl. Hvidhed, hvid Farve, c. 3) m. og f. den Hvide (modsat den Sorte; Negeren).

Weißen, v. a. gjøre hvidt; især blot d. T. hvidte (med Kalk).

Weisung, f. -en, Viisning; Befaling; Besked; lemfældig Bebreidelse, c.

Weit, aj. vid, rummelig, stor; (om Stedet) lang, langt: - von hier, zehn Meilen -; von weitem, langt fra; fig. (om Tiden) blot som av. lang; (i begge Bem. ogsaa fern); fig. vidt; især blot som av.: so - hast du Recht; fig. langt, meget; især ved Comparativ: - besser; bei weitem, langt fra, ikke nær, uden Sammenligning; tjener ligeledes til at forstærke det følgende Udtryk.

Weite, 1) f. -n, Afstand, Fra-, Længde, Strækning; Vidde, Rummelighed, c., Omfang, n. 2) m. -n ud. pl. blot i nogle fig. Talem.: die S. in das - spielen, trække i Langdrag.

Weiten, v. a. gjøre vid; sich, udvide

Weiter, aj. videre, længere.

Weitern, bruges blot i er-.

Weiterung, f. -en, (sjeld.) videre Foranstaltninger og Følger; Vidtløftighed.

Weitläufig, aj. vidtløftig: langt ude (især om Slægtskab); omstændelig; udstrakt; -keit, f. -en, V-hed, c.

Weitschichtig, aj. vidtløftig, meget stor; -keit, f. -en, V-hed, c.

Weitschweifig, aj. vidtsvævende, langtrukket (især blot i mundtlige og skriftlige Foredrag); -keit, f. -en, Langtrukkethed, c., Omsvøb, n.

Weitsichtig, aj. langsynet, som blot seer tydeligt langt fra; -keit, f. ud. pl. L-hed, c.

Weizen, m. -s ud. pl. Hvede, c.; -acker, m. -s -äcker, Hvedeager, c.; -bier, n. -es -e, hvidt Øl; Hvidtøl, n. (brygget af Hvede); -brod, n. -es -e, Hvedebrød, n.; -feld, n. -es -er, Hvedemark, c.; -kleie, f. ud. pl. Hvedeklid, n.; -korn, n. -es -örner, Hvedekorn, n.; -mehl, n. -s ud. pl. Hvedemeel, n.

Welch, -er, -che, -ches, 1) pron. relat. som, der, hvilket, hvilken, Gen. hvis. Istedetfor Gen. sg. welches og welcher er dessen og deren, og for Gen.

Digitized by Google

elcher er deren brugeligere og be=
2) pron. interrog. hvilken, hvil=
Det sporger bestemtere end wer
es. Ved Udraab staaer det ogsaa
was für, f. Ex. welch eine Liebe,
'or en (ikke welche eine); saale=
gsaa welch ein (ikke welcher ei=
3) d. T. et almindeligt Talord,
, noget, pl. nogle, hvorfor bedre
tigere bruges einiges, einige.
lcherlei, aj. indecl. (foræld.) hvil=
lags.
lgern, s. Walgen.
lk, aj. visen, slattet; d. T. tør=
-es Obst; -en, v. 1) n. m. s.
, falme, hensvinde; tabe Kraft,
blive forsagt. 2) a. terre; -=
f. ud. pl. Visenhed, Slattethed, c.
lle, f. -n, Bølge, c.; fig. (un=
Vandet selv; en omkring sin Axel
elig Cylinder; Hjulaxel, c.; d.
isknippe, n.; -nformig, aj. val=
ig; bølgeformig; især: slange=
j.
ller=mauer, f. -n, (Syd= og Nordt.)
uur, c.; -n, v. a. og n. m. h.
e med Leer og Halm; -wand,
de, Leervæg, c.
ls, m. -es -e, Malle (Fisk) c.
lsch, s. Wälsch.
lt, f. -en, Verden, c.; alle -, al
n, enhver; in aller - nicht, alde=
le, paa ingen Maade; er hat -,
aade.
lt=achse, f. -n, Jordens Axe; -=
l. (indecl.) Verdensalt, Univer=
l.; alt det Skabte; -alter, n. -s
sg. Verdens Alder; ligel. en be=
j Deel deraf; -bau, m. -es, 1)
. Verdens Bygning, dens mecha=
Indretning. 2) pl. -e, s. -gebau=
begebenheit, f. -en, en vigtig Be=
ed i Verden, Verdensbegivenhed;
givenhed, som tildrager sig paa
ellegemerne; -berühmt, aj. meget
t, vidt og bredt berømt; -beschrei=
f. -en, Verdensbeskrivelse, Kos=
le, c.; -bürger, m. -s pl. s. sg.
nsborger, c.; -gebäude, n. -s pl.
Verdensbygning, alle Himmelle=
tilsammentagne, betragtet som
istig Bygning; -gegend, f. -en,
nskant, c.; -geistlich, aj. (i den
te Kirke) som ikke hører til no=
losterorden; Deraf der -geistliche,
-geistlichkeit, Geistligheden, som
rer til nogen Klosterorden; -ge=
n. -es -e, Verdens Dom, Dom=
, c.; -geschichte, f. -n, Verdens=
e, c.; -gesinnt, aj. verdslig sin=
-karte, f. -n, Verdenskort, n. (over
Jorden); -kind, n. -es -er, (i
:glen) Verdensbarn, n., et sand=
indet Mste.; -klug, aj. verdens=
klog paa Verden og det menne=
stelige Selskabs Anliggender; -klugheit,
f. ud. pl. Verdensklogskab, c.; -kör=
per, m. -s pl. s. sg. Verdenslegeme,
n.; -kugel, f. -n, Jordkugle, Globus,
c.; Agsæble, n.; -kundig el. -kündig,
aj. vidt og bredt bekjendt, bekjendt over
hele Verden; -lauf, m. -es ud. pl.
Verdens Løb, Tingenes sædvanlige Gang
i Verden; især Menneskenes sædvanlige
Handlemaade; -lehre, f. -n, Lære om
Himmellegemerne og deres Forhold til
hverandre; -lich, aj. verdslig: ikke geist=
lig, ikke kirkelig; jordisk, sandselig sin=
det; -lichkeit, f. ud. pl. Verdslighed,
c.; -ling, m. -es -e, (sjeld.) Verdens=
barn, n.; -mann, m. -es -änner, Ver=
densmand, c.: en jordisk, sandselig sin=
det Mand; en verdensklog Mand, en
Mand af fiin Levemaade; -meer, n.
-es -e, Verdenshav, Ocean, n.; -mensch,
m. -en -en, Verdensbarn, n.; -prie=
ster, m. -s pl. s. sg. (i den romerske
Kirke) en Præst, som ikke hører til no=
gen Klosterorden: -system, n. -es -e,
Verdenssystem, n.; -theil, m. -es -e,
Verdensdeel, c.; -weise, m. -n -n,
Verdslighvis, Philosoph, c.; -weisheit,
f. ud. pl. verdslig Visdom, Philoso=
phie, c.

Wende, 1) m. -n -n, Vender (et gammelt tydsk Folkeslag). 2) f. -n, Venden, c., Vendepunkt, n.

Wende=cirkel, m. -s pl. s. sg. og -kreis, m. -es -e, Vendekreds, c. (Tropicus).

Wendeltreppe, f. -n, Vindeltrappe, c.

Wenden, v. rgl. og i. 1) a. vende, dreie: den Wagen; die Augen auf etw.; sich; vende om, dreie om; (forældr.) vende bort; ein Kleid -, vende; den Acker, ein Feld, ploie anden Gang, rispe; i nogle fig. Talem.: den Rücken -, vende Ryggen til, bortfjerne sig; sein Gemüth auf etw. -, rette; sich an Einen -, henvende sig til, forlange af; Fleiß auf etw. -, anvende; Geld auf etw., an Einen -, anvende paa, udgive for. 2) n. m. h. (undert.) vende med, vende sig: mit dem Wagen, -; -dung, f. -en, Venden, Dreining, c.; (undert.) Stedet, hvor man vender; die -dung einer S., Vending, Retning, c.; (i Talekonsten) Vending, c., Sving, n.

Wendgesicht, n. -es er, (sjeld.) Profil, c.

Wenig, aj. liden, lidet, -lille, faa (mindre, færre, ringere, mindste, færreste, ringeste), Smule: - Geld; in - Jahren; - Geduld haben; er ist zu - dazu. Skaledes brugt er det i Positiv, naar det har sit Subst. efter sig, og intet Pronomen ei heller den bestemte Artikel gaaer foran, sædv. indecl. Ogsaa bruges - som Partikel og især som cj.: so - el. eben so -, als; so -, daß;

nicht -er, wie auch; je -er, deſto; viel -er; noch -er; nichts deſto -er; zum -ſten; aufs wenigſte; ſagen Sie mir ein -, dog.

Wenigkeit, f. ub. pl. Lidenhed, Ringhed; Smaating, c., et ringe Antal, Ubetydelighed, Bagatel, c.; meine, ſeine ꝛc. -, min, hans ringe Perſon.

Wenigſtens, av. i det ringeſte, i det mindſte; for zum wenigſten.

Wenn, 1) av. naar, paa hvilken Tid (ſ. Wann); i hvilket Tilfælde, under hvilken Betingelſe. 2) cj. naar, om, dersom, ifald, hvis, saafremt.

Wenzel, m. -s pl. ſ. sg. (i Kortſpil) Knegt, Bonde, c.

Wer, Gen. weſſen (weß), Dat. wem, Acc. wen, pron., relat. og interrog. hvo, hvem, hvilken, hvo ſom. Som pron. pers. vulg. iſær Nordt. for Jemand, Nogen.

Werbegeld, n. -es -er, Hvervingspenge; (undert.) Haandpenge.

Werben, v. i. 1) n. m. h. um eine S., ſøge, beſtræbe ſig for at erhverve, ſøge at naae; um eine Perſon, frie, frie til; (ſjeld.) omlebe, være i Omløb, circulere. 2) a. hverve: Soldaten; es wird ſtark geworben; d. T. (n. St.) erhverve, faae ved Arbeide og Anſtrengelſe; -bung, f. -en, Frieri, n., Hvervning, c.

Werber, m. -s pl. ſ. sg. Hverver; Frier, c.; -platz, m. -es -äze, Hvervningsplads, c.

Werden, v. i. 1) n. m. ſ. blive, vorde: er wird ein Soldat; König -; Bürge für Jemanden -; es wird nichts aus der S.; zur Wittwe -; zu Waſſer -; krank, klug -; wie ward es denn, d. T. hvad blev deraf; was wird mir dafür, hvad faaer jeg derfor; es wird Tag, es wird Rath, es - ſich Mittel ausfindig machen laſſen; d. T. (undert.) vare, vedvare: es wird nicht lange mit mir -; (forældr. og nu blot n. St.) reiſe, gaae. 2) ſom Hjelpeverb. for at danne Futurum, ville, ſtulle, og for at danne hele Paſſivum, blive, vorde, hvor præterit. partic. altid hedder worden (ikke ge-), og første og tredie Perſon impers. bedre wurde end ward.

Werder, m. -s pl. ſ. sg. (m. St.) [Holm, c., en Ø i en Flod.

Werfen, v. i. a. kaſte: einen Stein in das Waſſer; einen Stein nach Einem.; Einen mit Steinen el. mit Steinen nach Einem.; Einem die Augen aus dem Kopfe; fig. kaſte: ſtøde: Einen zu Boden; ſtænge: ſich auf das Bett; blot om Bevægelſe og Retning: die Augen auf etw.; ſich -, (om Træ) kaſte ſig, ſlaae ſig; Einen -, d. T. ſtyrte, foraarſage hans Ruin; (i Maleri) anlægge; (om mange firfoddede Dyr) fede unger; ogſaa n. m. h.

Werft, n. -es -e, Værft, Skibs-, n.; (m. St. hos Væverne) Rending, c.; ogſaa -e, f. -n.

Werg, n. -es ub. pl. Blaar, n.; -wand, f. ub. pl. Blaarlerred, n.

Werk, n. -es, 1) ub. pl. ſ. Werg. 2) pl. -e, Værk, n.; Gjerning, Daad, c.; en ved Konſt frembragt Ting, Konſtværk, Feſtningsværk ꝛc.; viel Werks aus etw. machen, d. T. gjøre meget Væſen af, mange Opbævelſer om.

Werk-bank, f. -änke, (hos Haandv.) Arbeidsbord, n.; -biene, f. -n, (n. St.) Arbeidsbi, c.; -garn, n. -es ub. pl. Blaargarn, n.; -haus, n. -es -äuſer, Arbeidshuus, Tugt-, n.; -heilig, aj. ſtinhellig, gudgjørende for et Syns Skyld; -heiligkeit, f. ub. pl. Sk-hed, c.; -kunſt, f. ub. pl. Mekanik, c.; -künſtler, m. -s pl. ſ. sg. Mekanikus, c.; -leinwand, f. ub. pl. Blaarlerred, n.; -leute, pl. ub. sg. Arbeidsfolk; -los, aj. (i Theol.) ein -er Glaube, en død Tro (uden gode Gjerninger); -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Fabrikmeſter, c.; (hos mange Haandv.) Meſterſvend, c.; -ſchuh, m. -es -e, Fod, c. (½ Alen); iſær hos Haandv.; -ſtatt, f. -ätte, el. -ſtätte, f. -n, Værksted, n.; -ſtätter, m. -s pl. ſ. sg. Kobberſmed, c.; -ſtellig, av. udført, iværkſat; -ſtellig machen, udføre; -ſtück, n. -es -e, Hvadderſten, tilhuggen Brudſten til Bygninger; -tag, m. -es -e, Hverdag, Segnedag, Arbeidsdag, c.; -thätig, aj. overflødigt for: thätig; ſ. -ſtellig; -tiſch, m. -es -e, (hos Haandv.) Arbeidsbord, n.; -zeug, n. -es -e, Værktøi, Redſtab, n.

Werkeltag, m. -es -e, d. T. Arbeidsdag, c.

Werken, aj. Blaar-, af Blaar.

Wermuth, m. -es ub. pl. Malurt, c.; -bier, n. -es ub. pl. M-øl, n.; -s trank, m. -es -änke, M-drik, c.

Werre, f. -n, Muldvarpgrylle, Jordkrebs, c. (Inſect).

Werrig, n. ſ. Werg.

Werſt, f. -e, Verſt, c. (en ruſſiſk Miil, ¼ tydſk).

Werth, aj. værd: das Haus iſt tauſend Thaler -; er iſt -, daß, han er det værd, han fortjener; es iſt der Mühe (Gen.) nicht -. I disſe Tilfælde iſær ſom av. og uden Comparation; værdig, agt-, kjær, dyrebar: mein -er Freund.

Werth, m. -es ub. pl. Værd, n. (iſær med Hensyn til Penge); Værdi, Prils, c.; -achtung, f. ub. pl. Agtelſe, c.; -en, v. a. taxere; -geſchätzt, aj. høiagtet, dyrebar; -haltig, aj. ſom har indvortes Værd; -los, aj. ringe, værdiles; -ſitzung, f. -en, Taxation, c.

Weſen, blot brugelig i ver-.

Digitized by Google

Wesen, n. -s pl. s. sg. Væsen, n.; das böse -, Epilepsie, c., Slag, n.; viel Wesens von etw. machen, gjøre meget Væsen af, mange Ophævelser om; sein - an einem Orte treiben, d. T. drive sin Haandtering.

Wesenheit, f. ud. pl. (Sybt.) Væsen, n., væsentlig Beskaffenhed, c.

Wesenlos, aj. uvæsentlig, uselvstændig; -igkeit, f. ud. pl. U-lighed, U-dighed, c.

Wesentlich, aj. sand, virkelig; væsentlig.

Wespe, f. -n, Hvepse, Stik-, Gedehams, c. (Insect); -nnest, n. -es -er, Hvepsrede, Gedehams-, c.; in ein - - stören, gjøre sin Sag værre, staffe sig Flere paa Halsen.

Weß og wessen, s. Wer.

Weßhalb og weswegen, aj. hvorfor, af hvilken Grund, formedelst hvilket.

West, m. -es -e, (hos Digterne) Vestenvind, c.

West, av. s. Westen.

Weste, f. -n, Vest, c. (som bæres under Kjolen); -ntasche, f. -n, Vestelomme, c.

Westen, av. vesten, i Vest; blot med præp. aus, von, gegen, nach ꝛc. I Sysv. sædv. West. [sat Osten).

Westen, m. -s ud. pl. Vesten (mod-

Westerhemd, n. -es -en, (n. St.) Christentei, n. (hvori Børn døbes).

Westlich, aj. vestlig.

Westwärts, av. Vester paa, mod Vesten.

Westwind, m. -es -e, Vestenvind, c.

Wett, av. (sjeld.) gjengjældet; etw. machen, gjengjælde; sie haben es einander - gemacht, gjengjældt hinanden Ondt med Ondt.

Wette, f. -n, Veddemaal, n.; in el. bey um die -, om Kap.

Wetteifer, m. -s ud. pl. Kappen, Stræben om Kap; -n, v. n. m. h. -pes, stræbe om Kap.

Wetten, v. 1) a. vedde: zehn Thaler gegen einen -. 2) n. m. h. vedde, ie til Veds: um zehn Thaler; ich tte, daß ich ꝛc.; ich wollte darauf -.

Wetter, 1) m. -s pl. s. sg. Vedder, c., En, som gjør Veddemaal. 2) -s pl. s. sg. Veir, Veirlig, n.; ud. Storm, c.; Uveir, Tordenveir, n.; vulg. voldsom Larmen, c.: (i Bjerg-Luft og Dunster.

Wetter-ableiter, m. -s pl. s. sg. -enafleder; (bedre Blitz-); -baum, es -äume, d. T. en tyk Sky med Striber, som sædv. spaaer Regn; , n. -es -ächer, Brædetag over og Vinduer, for at afholde Storm Regn; Tagskuur, n., Vistag, n.; -, f. -n, Flei, Vind-, c.; -fisch, s -e, Spaasmerling, c. (Fisk); - n. -es -äser, Veirglas, n.; -bahn, m. -es -ähne, Veirhane, c.; fig. et foranderligt Mske.; Vendekaabe, c.; -bausen, m. -s pl. s. sg. en liden Stakke afmeiet, men ikke ganske tør Hø; Kogge, c.; -häuschen, n. -s pl. s. sg. Hygrometer, n.; -kerl, m. -s -e, Spectakelmager; forbandet Karl; -kluft, f. -üfte, en dyb ved Frosten fremkommet Spalte i Træer, men som siden igjen voxer til; -klüftig, aj. som har -kluft, s. dette Ord; -launisch, aj. i ondt Lune som en Følge af daarligt Veir; lunegod; -läuten, n. -s ud. pl. d. T. Ringen med Klokkerne i Tordenveir; -leuchten, v. impers. m. h. d. T. lyne langt borte, saa at Tordenen ikke høres; smaalyne, lysne med Kornmod; -loch, n. -es -öcher, Veirhul, n., Hul el. Hule i Bjergene, hvoraf i varme Sommerdage en kold Luft udgaaer; -männchen, n. -s pl. s. sg. Veirmand, c., en liden Træmand i et Barometer, som viser Luftens forskjellige Tyngde; -prophet, m. -en -en, Veirprophet, c.; -schaden, m. -s -äden, Skade paa Saden ved stærk Regn og især Hagl; -scheide, f. -n, el. -scheidung, f. -en, et saadant Sted paa Jordoverfladen, hvor Tordenskyer fordeles, fordi de opstigende Dunster ingen Lynildsmaterie indeholde; -schlag, m. -es -äge, stærk Pladskregn med Hagl, og den deraf foraarsagede Skade paa Sæden; -strahl, m. -es -en, Lynstraale, c.; -vogel, m. -s -ögel, et Navn paa Brokfuglen, fordi den sædv. forkynder Regn og Uveir; -wendisch, aj. d. T. som afhænger af Veirliget og dets Beskaffenhed; foranderlig, ubestandig, lunefuld, vægelsindet; (i nogle Tilfælde) til modsatte Retninger, s. Ex. (om Haar) uredt; -wolke, f. -n, Tordensky, c.; -zote, f. -n, en hvid, laaden Materie, som ved fugtigt Veir sætter sig paa Træværk og Vægge; vulg. Hexesmør, n.

Wettern, v. n. m. h. impers. d. T. tordne og lyne; storme og regne; sig. bande; tage flemt afsted.

Wettkampf, m. -es -ämpfe, Vædde-kamp, c.

Wettlauf, m. -es -äufe, og -rennen, n. -s pl. s. sg. Veddeløb, n.

Wettstreit, m. -es -e, Veddestrid, Kappen, c.

Wetzen, v. 1) n. m. h. slibes, gnides, slæbe. 2) a. skærpe, hvasse; slibe: ein Messer. [Slibe-, c.

Wetzstein, m. -es -e, Hvæssesteen,

Whist, n. -spiel, n. -es, Whist, -spil, n.

Wibbeln (wiebeln) v. n. m. h. vrimle.

Wichse, f. ud. pl. Voxet, hvormed der voxes; -n, v. a. voxe, overdrage med Vox; sig. vulg. prygle.

Wicht, m. -es -e, en Skabning, især et Mske., dog blot foragt. og især et

ſet, ſvaat, ubrugbart Mſte.; en Flab, en Slyngel; Usling, c., ſalle Skrog, n.; den rette Kegle; (ſjeldn.) et Noget.

Wichtel, n. -s pl. ſ. sg. ſædv. -= pfeife, f. -n, (Jagtſp.) et Slags Lokkefløite for Vagteler og andre Fugle.

Wichtig, aj. vagtig, tung, ſvar; fuldvagtig, ſom har den tilbørlige Vægt; fig. vægtig: anſeelig, ſom formaaer meget; ſom virker ſtærkt paa Forſtanden og Villien; vigtig, ſom har mange Følger; -keit, f. ub. pl. Vægtighed; iſær fig. Vigtighed, c.

Wicke, f. -n, Vikke (Plante), c.

Wickel, m. (n.) -s pl. ſ. sg. Vindſel, n.; Papirtrelle, c.; fig. Paryk, c.; ein - Flachs, ſaa meget Hør, ſom paa engang ſnoes om Rokkehovedet.

Wickel=band, n. -es -änder, Svøbebaand, n., -liſt, c. (til nyfødte Børn); -kind, n. -es -er, Svøbebarn, n.; -=raupe, f. -n, Bladvikleren (en Art Inſect, ſom vikler ſig ind i et Blad); -ſchnur, f. -üre, Svøbelift, c.; -zeug, n. -es ub. pl. Svøbetøi, n. (til et Barn).

Wickeln, v. a. vikle, vinde: Zwirn auf einen Knaul; ſvøbe, ind-: etw. in Papier; ein Kind; fig. ſich aus einer S., ſnoe ſig fra; rede (hjelpe) ſig ud af.

Wickfutter, n. -s pl. ſ. sg. Vikkefoder, n.

Widder, m. -s pl. ſ. sg. Vædder, c. (ſkrives ogſaa Væder).

Wider, 1) præp. med Acc. mod, imod (med Bibegreb af Modſtand): - den Strom ſchwimmen; fig. - Einen ſtreiten; - ſeine Pflicht handeln; ofte ogſaa uden nogen Modſtand, for gegen. 2) Partikel i Sammenſ. iſær med Verber, hvor det ſnart er adſtillelig med, ſnart uadſtillelig uden Tonen.

Widerbellen el. -belfern, v. n. m. h. sep. (foragt.) modſige, være gienſtridig.

Widerdruck, m. -es ub. pl. (hos Bogtryk.) et Ark Trykning paa den bageſte Side.

Widerfahren, v. i. n. m. ſ. ins. blot fig. ſædv. kun i tredie Person: es widerfährt mir, ihm ein Glück, ein Unglück, vederfares, hændes, ſteer.

Widerhaken, m. -s pl. ſ. sg. Modkrog, en Hage el. Krog paa en Ting, ſom ſtaaer imod ſammes ſædvanlige Retning el. Bevægelſe.

Widerhalt, m. -es ub. pl. Modhold, -tryk, n.; -ſtand, -virkning, c.; -en, v. i. n. m. h. sep. holde imod, ſtaae imod, holde igien.

Widerklage, f. -n, Modklage, Contra-, c.

Widerlage, f. -n, (i nogle Tilfælde) en Ting, ſom holder igien, f. Ex. (i Bygningsk.) Pille under en Bue; fig. (i Retsſp.) ſ. Gegenvermächtniß.

Widerlegbar, aj. gjendrivelig.

Widerlegen, v. a. ins. blot fig. eine S., gjendrive, afbeviſe; Einen, etw. bevise om en Vildfarelſe; -gung, f. -en, Gjendrivelſe, Afbeviisning, c.

Widerleglich, aj. gjendrivelig, ſom kan afbeviſes.

Widerlich, aj. modbydelig, ufordragelig, ækel; (ſjeld.) viderlig; undert. ogſaa for widrig; (Nordt.) knarvorn, fortrædelig; -keit, f. -en, M-hed, U-hed, c.

Widern, v. n. m. h. (ſjeld.) opvække Modbydelighed, Vammelſe; blot i tredie Person: dieſe Speiſe widert mir; el. es widert mir dieſe Speiſe.

Widernatürlich, aj. naturſtridig, ſtridende mod Naturens Love; -keit, f. ſ. ub. pl. N-hed, c.

Widerpart, m. (f.) -es -e, vulg. Modſtander, Vederpart, Modpart; Modſigelſe, Modſtand, c.

Widerrathen, v. i. a. ins. eine S.; Einem etw., fraraade, ſøge at hindre ved et godt Raad.

Widerrechtlich, aj. lovſtridig, retsſt-; -keit, f. ub. pl. L-hed, R-hed, c.

Widerrede, f. -n, Modſigelſe, Indvending, c.

Widerriſt, m. -es -e, den Deel af Hestens Hals, ſom er mellem Mannen og Boven; das Widerroß.

Widerruf, m. -es ub. pl. Tilbagekaldelſe, c.; -en, v. i. a. og n. m. h. tilbagekalde; -lich, aj. tilbagekaldelig; -lichkeit, f. ub. pl. L-hed, c.

Widerſacher, m. -s pl. ſ. sg. Modpart (for Retten); Modſtander, c.; (iſær i Theologien) Djævelen.

Widerſetzen, v. a. ins. blot med ſich; ſich Dim., modſætte; -zung, f. -en, M-lſe, c.; -zlich, aj. opſætſig, gienſtridig; -zlichkeit, f. -en, Opſætſighed, Gienſtridighed, c.

Widerſinn, m. -es ub. pl. modſat Betydning, modſat Mening af en Tale; Fornuftſtridighed, Urimelighed, c.; (ſjeldn.) modſat Sindelag el. Tilbøielighed; en ringe Grad af Affky; -ig, aj. urimelig, fornuftſtridig; imod Skik og Brug; gienſtridig, opſætſig; -igkeit, f. -en, U-hed, F-hed, G-hed, D-hed, c.

Widerſpänſtig (-ſpenſtig), aj. gienſtridig; -keit, f. -en, G-hed, c.

Widerſpiel, n. -es pl. (ſjeldn.) -e, det Modſatte.

Widerſprechen, v. i. n. m. h. ins. Dim., modſige, modſtride, gjendrive; -=cher, m. -s pl. ſ. sg. Modſiger, c.; -chlich, aj. modſigelig.

Widerſpruch, m. -es -üche, Modſigelſe, c.

Widerſtand, m. -es ub. pl. Modſtand, c.

Widerſtehen, v. i. n. m. h. ins. modſtaae: Dim. in einer S.; der Traurigkeit; -hlich, aj. modſtaaelig.

Digitized by Google

Widerſtreben, v. n. m. h. ins. Dim., modſtræbe, modſætte.

Widerſtreit, m. -es -e, Modſtrid, Modſigelſe, c.; -en, v. i. a. og n. m. h. ins. (ſjeld.) modſtride, modſige.

Widerwärtig, aj. modbydelig, heift ubehagelig, uheldig; d. T. (undert.) tilbeielig til at ſige imod; (i Sofp. undert.) imod: ein -er Wind, Modvind, c.; -keit, f. ud. pl. M-hed, Ubehagelighed, Uheldighed, Modgang, c.

Widerwille, m. -ns ud. pl. Modvillie, Ulyſt, c., en ringe Grad af Afſky; -willig, aj. (ſjeld.) modvillig, gjenſtridig; uvillig, meget utilbeielig.

Widmen, v. a. opoffre, beſtemme, tilegne, hellige: ſich der Freundſchaft (Dat.); eine S. zu etw.; -mung, f. Opoffrelſe, Helligelſe, c., ud. pl.; Tilegnelſe, Dedication, c. pl. -en.

Widrig, aj. modſat, modſtridende; ubehagelig, ſlem, ublid, uheldig; imod, modbydelig, ækel, vammelig; -keit, f. ud. pl. Modſtridighed, U-hed, Uovereensſtemmelſe, Modbydelighed, Ækelhed, c.

Wie, 1) av. hvor, hvordan, hvorledes. 2) cj. ſom, ligeſom; da, dengang; ſiden, ſaaſom; - heißt er? hvad hedder han?

Wiebel, m. -s -n, (n. St.) Kaalorm, c.

Wiebeln, v. n. m. h. d. T. vrimle, mylre, myle.

Wiede, f. -n, Vidiebaand, n.

Wiedehopf, m. -es -e, Hærfugl, c.

Wieder, av. igjen, atter, paa ny, nok engang; tilbage: etw. -thun; etw. -erſtatten; etw. -ſchicken. I Sammenſ. med Verber er - adſtillelig og altſaa med Tonen, undtagen i wiederholen, ſ. dette Ord. Naar - intet andet betyder end paa ny, el. endnu engang, ſaa udgjør det ingen Sammenſ. med Verb. (wieder erlangen), men vel med det deraf afledede Subſt. (die Wiedererlangung).

Wiederaufnehmung, f. -en, Gjenoptagelſe, c.

Wiederauebruch, m. -es -üche, Gjenudbrud, n.

Wiederbeißen, v. i. a. bide igjen (fordi en Anden har bidt ferſt); bide atter, nok engang.

Wiederbekommen, v. i. a. faae igjen, faae tilbage.

Wiederbieten, v. i. a. byde efter en Andens Bud; blot i den Talem.: bieten und - macht Kaufleute.

Wiederbringen, v. i. a. bringe igjen, bringe tilbage til den forrige Beſidder; -gung, f. -en, (Tonen paa bring) Bringen igjen, Iſtandſættelſe, c.

Wiederdonnern, v. impers. n. m. h. give Gjenſtrald (om Tordenen).

Wiedererinnerung, f. ud. pl. Tilbageerindring, Gjenerindring, c.

Wiedererlangung, f. ud. pl. Tilbageerholdelſe, Gjen-, c., Opnaaelſe paa ny.

Wiedererſtattung, f. ud. pl. Erſtatning, c.

Wiederflug, m. -es -üge, (Jagtſp.) Tilbagekomſt (Trækfuglenes om Foraaret).

Wiederfordern, v. a. tilbageforbre, fordre igjen.

Wiedergabe, f. -n, Tilbagegivelſe, c.

Wiedergebären, v. i. a. blot ſig. (i Theolog.) gjenfode; iſær partic. wiedergeboren.

Wiedergeben, v. i. a. tilbagegive, give igjen.

Wiederglänzen, v. n. m. h. gjenſkinne, kaſte Skinnet tilbage.

Wiedergrüßen, v. a. hilſe igjen, beſvare en Andens Hilſen.

Wiederhaben, v. i. n. m. h. etw., have igjen.

Wiederhall, m. -es -e, Gjenlyd, c., Ekko, n.; -en, v. n. m. h. gjenlyde, give Ekko.

Wiederherſtellen, v. a. bringe i Stand igjen, oprette igjen; -llung, f. ud. pl. Iſtandbringelſe; Oprettelſe; iſær: Helbredelſe igjen, c.

Wiederholen, v. a. 1) ſep. hente igjen, hente tilbage. 2) ins. og med Tonen paa Verb., gjentage, repetere, paa ny ſige el. gjøre: Eines Worte; -lung, f. -en, Gjentagelſe, Repeteren, c.

Wiederkauen (-käuen), v. a. og n. m. h. drøvtygge, tygge Drøv; fig. (foragt.) gjentage.

Wiederkauf, m. -es -äufe, Tilbagekjøb af en ſolgt Ting, og Rettigheden dertil; -en, v. a. gjenkjøbe, kjøbe en ſolgt Ting tilbage; -käuflich, aj. og iſær av. tilbagekjøbelig, med Forbehold af Tilbagekjøbningsret.

Wiederkehr, f. ud. pl. Tilbagekomſt, c. (brugeligere Rückkehr); -en, v. n. m. ſ. vende tilbage (brugeligere zurückkehren).

Wiederklingen, v. i. n. m. ſ. gjenlyde, give Gjenklang.

Wiederkommen, v. i. n. m. ſ. komme igjen, komme tilbage.

Wiederkunft, f. ud. pl. Gjenkomſt, Tilbage-, Hjem-, c.

Wiederlöſen, v. a. indløſe igjen; -ſung, f. -en, Gjenindløsning, c.

Wiedernehmen, v. i. a. tage igjen, tage tilbage.

Wiederſagen, v. a. etw., ſige igjen, ſladdre, (iſær det, der var En betroet ſom en Hemmelighed).

Wiederſchaffen, v. a. ſkaffe igjen, ſkaffe tilbage.

Wiederſchall, m. -es -älle, Gjenſtrald, n., Gjenlyd, c.; -en, v. n. m. h. gjenlyde, give Gjenſtrald, give Ekko.

Wiederſchein, m. -es -e, Gjenſkin, n.

Wiederſchelten, v. i. n. m. h. ſkjælde igjen, beſvare Skjældsord med Skjældsord.

Digitized by Google

Wiederschicken, v. a. tilbagesende, skikke igjen.

Wiederschimpfen, v. a. spotte igjen, gjengjelde Spot med Spot.

Wiederschlagen, v. i. a. og n. m. h. slaae igjen (naar en Anden slaaer).

Wiederschreiben, v. i. a. og n. m. h. skrive igjen, skrive tilbage, besvare.

Wiedersehen, n. -s ud. pl. Gjensyn, n.; bis aufs -, til vi sees igjen.

Wiederstrahlen, v. a. og n. m. h. gjenstraale; gjenstraales.

Widerstrich, m. -es -e, (Jagtsp.) Tilbagekomst (Trækfuglenes om Foraaret). [(det Vertkomne).

Wiedersuchen, v. a. eftersøge, opsøge

Wiedertaufe, f. ud. pl. gjentagen Daab, Gjendaab, c; -äufer, m. -s pl. s. sg. Gjendøber, Anabaptist, c.

Wiedertönen, v. n. m. h. gjentone, gjenlyde, give Gjenlyd.

Wiederum, av. igjen, atter, paa ny, dernæst.

Wiedervereinigung, f. -en, Gjenforening, c.

Wiedervergeltung, f. ud. pl. Gjengjældelse, c.; -erecht el. ogsaa blot Vergeltungerecht, n. -s -e, Gjengjældelsesret, c.

Wiederwechsel, m. -s pl. s. sg. en med Protest tilbagekommen Vexel, naar den paa ny trasseres tilbage paa Remittenten.

Wiederwuchs, m. -es ud. pl. Fremvæxt paa ny.

Wiege, f. -n, Vugge, c.; fig. en Tings første Oprindelse, Udspring, n.; et Robberstikkerværktei, hvormed ved den sorte Konst Pladen raderes.

Wiegen, v. 1) rgl. a. vugge: ein Kind; stære smaat med en Krumkniv; fig. d. T. in einer S. gewiegt seyn, være erfaren, duelig. 2) i. a) a. s. Wägen. b) n. m. h. veie, have en vis bestemt Vægt: zwei Pfund; d. T. være tung.

Wiegen-lied, n. -es -er, Vuggevise, -sang, c.; -messer, n. -s pl. s. sg. Krumkniv, c. (i Kjøkkener); -pferd, n. -es -e, Gyngehest, c.

Wiehern, v. n. m. h. vrinske.

Wieke, f. -n, Linstav, n., Charpi, c. som lægges i Saar.

Wiener, m. -s pl. s. sg. Viner, c.; -isch, aj. viinsk. [Hybën.

Wiepe, f. -n, d. T. Frehuus af

Wiesbaum, m. -es -äume, Læsetræ, n. [lille Louise.

Wieschen, n. -s pl. s. sg. (Nordt.)

Wiese, f. -n, Eng, c.

Wiesel, n. -s pl. s. sg. das gemeine -, den almindelige Væsel, den Kjønne, Bruden (n kort); das große -, Hermelinen, Lækatten.

Wiesen-blume, f. -n, Engblomst, c.; -gras, n. -es ud. pl. Enggræs, n.; -grund, m. -es -ünde, Engbund, c.; -klee, m. -s ud. pl. Engkløver, c.; -lerche, f. -n, Englærke, c; -pfad, m. -es -e, Engsti, c. [Højbjergning, c.

Wiesewachs, m. -es ud. pl. Høsket,

Wiewohl, cj. hvorvel, omendskjendt.

Wigand el. **Weigand**, m. -es -e, (forældr.) Krigsmand, en tapper Soldat.

Wild, aj. vild: udyrket, utæmmet, halstyrig, usædelig, raa; -es Fleisch, dødt Kjød i Saar.

Wild, n. -es ud. pl. Vildt, n.; rothes -, Hjort, c., Raadyr, n.; schwarzes -, Vildsviin, n.; das kleine -, Hare, Fjedervildt.

Wild-acker, m. -s -äcker, Vildtmark, c. (som i en Dyrehave besaaes til Fede for Vildtet); -bad, n. -es -äder, et mineralsk, af Naturen selv beredet Bad; -bahn, f. -en, Vildbane, c., Jagtdistrict, n.; en oppleiet Vei i Jagtdistrictet, for derved at opspore Vildtets Gang; en ubanet Vei ved Siden af den ordentlige Kjørevei; fig. en tredie ved Siden af to andre forspændt Hest; -bann, m. -es -änne, Rettighed at afholde Andre fra visse Jagtdistricter; Vildbane, c.; -braten, m. -s pl. s. sg. Dyrsteg, c.; -dieb, m. -es -e, Vildttyv, Krybeskytte, c.; -fahre, f. -n, en oppleiet Vei i Jagtdistrictet, for derved at opspore Vildtets Gang; -fang, m. -es -änge, Vildtets Fangst (modsat dets Skyden); ethvert vildt fanget Dyr, som først maa tæmmes; en vild Ting; et vildt, udesindigt Væsk.; Vildbas, c.; -forst, m. -es -örste, Dyrehave, c.; -fraß, m. -es -e, s. -schaden; -fremd, aj. vild fremmed, ganske -; -fuhre, f. -n, et lidet Jagtdistrict; Hoverikjørsel med det skudte Vildt; Agerreen, c.; s. -fahre; -gesälle, pl. ud. sg. Indtægterne af det fældede Vildt; -graf, m. -en -en, et Navn paa nogle Grever ved Rhinen; -heit, f. Vildhed, c. (Tilstanden); ud, pl.; Vildskab, c. (Handlingen); pl. -en; -hüter, m. -s pl. s. sg. Ledevogter, c. (som holder Vildtet borte fra Vinbjergene og Markerne); -kalb, n. -es -älber, Hindkalv, en ung Hind; -ling, m. -es -e, en Ting, som endnu er vild, ikke forædlet ved Kultur, f. Ex. vilde Frugttræer, som sættes i Haven for at oculeres; Vildling, c.; -meister, m. -s pl. s. sg. en Jagtbetjent, som har Opsyn over Vildtet i et vist Jagtdistrict; Dennes Embede og Bolig kaldes -meisterei, f. -en; -niß, f. -sse, en vild, øde, udyrket Egn, Ørken, Labyrinth, c.; -pret, n. -es ud. pl. Dyrekjød, n.; Dyr, ep., spiseligt Vildt; -pretbraten, m. -s pl. s. sg. Dyresteg, c.; -schaden, m. -s -äden, den Skade,

Digitized by Google

m det fredede Vildt gjør paa Mar-
rne og paa ung Skov; -schuppen,
. -s pl. f. sg. Remisse, c., Stuur i
koven, hvor Vildtet om Vinteren fo-
s; -schur, f. -en, en stor, laadden
ls med Haarene vendte udad; -
ütze, m. -n -n, Jæger, c.; Wildt-
, Krybskytte, c.; -stand, m. -es
nde, det Sted i Skoven, hvor Vild-
hyppigst og helst opholder sig; For-
ud af fredet Vildt; -weg, m. -es -e,
-bahn.

Wildenzen, v. n. m. h. f. Wilpern.

Wildern, v. (sjeld.) 1) n. m. h. for-
des; (n. St.) øve Krybskytteri. 2)
forvilde.

Wilpern, v. n. m. h. d. T. være
ommen, have en Tanke, lugte el.
ige ildt; (især om Vildt).

Wille, m. -ns ud. pl. Willie, c.; -ns
n, have i Sinde, have besluttet; um
llen el. um willen, som av. for Skyld:
Gottes -, for Guds Skyld; den
ten -n eröffnen, aabne Testamentet.

Willenlos, aj. villieles.

Willens-äußerung, f. -en, Villies-
g, c.; -erklarung, f. -en, Villies-
arung, c.; -meinung, f. -en, rene
ing, Hjertensmening, c.

Willentlich, aj. (sjeld.) med Villie.

Willfahren, v. n. m. h. (ich will-
e ꝛc.; gewillfahret) Eim., tjene,
lde Ens Forlangende, føie, være
jeneste; -rung, f. s. Willfährigkeit.

Willfährig, aj. føielig, tjenstagtig,
dvillig; -keit, f. ud. pl. F-hed,
d, B-hed, c.

Willig, aj. villig, redeben; ogsaa
av. gjerne; -keit, f. ud. pl. V-
R-hed, c.

Willigen, v. 1) n. m. h. in etw.,
illige i, give sit Samtykke til. 2)
.bert.) bevilge, tilstaae.

illiglich, av. (foræld.) villig, gjerne.

illkommen, 1) aj. velkommen; især
. som av.; kjær, behagelig. 2)
t. m. -s pl. (sjeld.) f. sg. Vel-
, c.

illkühr, f. ud. pl. Godtbefindende,
g, Tykke, n.; (Sydt.) frit Valg;
, aj. vilkaarlig; -kührlichkeit, f.
l. V-hed, c.

mmeln, v. n. m. h. vrimle, myl-
ie Ameisen -, der Käse wimmelt
Maden; es wimmelt hier von
schen.

mmer, f. -n, en haardere, forvik-
eel i en blødere, f. Ex. en Knude,
(i Træ); -ling, m. -es -e, en
klynkende Skabning; -n, v. n.
klynke, pibe, jamre sig.

mpel, m. -s pl. f. sg. (f. -n)
el, c. (paa Skibe).

mper, f. -n, Dienhaar, n.; -ig,
Botan.) besat med en Række lange
Haar; -n, v. a. (sjeld.) blinke, klippe
med Øinene.

Wind, m. -es -e, Vind, Blæst, c.;
Vind, c. (indesluttet Luft i Tarmene);
fig. - machen, prale; - von etw. be-
kommen, d. T. faae Nys om, faae
hemmelig Efterretning om.

Wind-beutel, m. -s pl. f. sg. blot
fig. Vindmager, Praler, c., et vindigt
Mske.; et Slags Bagværk, som er hult
indvendig; -beutelei, f. -en, Vindma-
geri, n.; -beuteln, v. n. m. h. gjøre
Vindmageri; -blase, f. -n, Vindblegn,
en Blegn fyldt med Luft paa det men-
neskelige Legeme; -blatter, f. især pl.
-n, Vindkopper; -bruch, m. -es -üche,
(i Skovv.) Vindfald, n., et af Vinden
foraarsaget Brud paa Træer, og det
paa saadan Maade bestadigede og fæl-
dede Træ; (i Chirurgien) Winddrek, n.;
-büchse, f. -n, Vindbøsse, c.; -dorn,
m. -es -e, et Slags Beenskade; -dür-
re, aj. tørret af Vinden el. Luften;
fig. vindtør, stindmager; -ei, n. -es
-er, Vindæg, n. (ufrugtbart Æg); -
fackel, f. -n, Vegfakkel, c.; -fahne, f.
-n, Vindfløi, c. (som viser Vindens
Retning); -fall, m. -es -älle, s. Wind-
bruch; (i Søsp.) et heftigt, uventet
Vindstød; -fang, m. -es -änge, Vind-
fang, n.; -gott, m. -es -ötter, Vin-
dens Gud; -hetze, f. -n, et Slags
Jagt med Vindspillere; -hund, m. -es
-ünde, Vindspiller, Mynde, c.; -instru-
ment, n. -es -e, Blæseinstrument, n.;
-klappe, f. -n, Vindklap, Luft-, Ven-
til, c.; -kunst, f. -ünste, Vinddrift, som
sættes i Bevægelse af Vinden; -lade, f.
-n, (i Orgeler) den Kanal, som fører Vin-
den fra Bælgerne til Piberne; (i Bjergv.)
en Maskine til at bringe frist Luft ind
i Gruberne; Windkasse, c.; -licht, n.
-es -er, Vegfakkel, c.; -macher, m. -s
pl. s. sg. s. -beutel; -messer, m. -s
pl. s. sg. Vindmaaler, c., Anemometer,
n.; -monat, m. -es -e, et Navn paa
November Maaned; -mühle, f. -n, Vind-
melle, Veir-, c.; -müller, m. -s pl. s.
sg. Veirmøller, c.; -ofen, m. -s -öfen,
Vinduvn, c.; -pistole, f. -n, Vindpi-
stol, c.; -pocke, f. -n, d. T. Vindkop-
per; -rehe, aj. (om Heste) stakaandet,
aandepustet; -rehe, f. ud. pl. Stak-
aandethed, c.; -rose, f. -n, Vindrose,
c.; paa Compasset; en Blomst, Ane-
mone, c.; -sbraut, f. ud. pl. (foræld.)
Storm, Kastevind, c.; heftig Vind; -
schaden, m. -s -äden, Vindskade, c.
(Skade af Storm); -schief, aj. vind-
skjev, (især om Træværk); -schirm, m.
-es -e, Vindskjerm, c., Skjermbræt, n.;
-schlag, m. -es -äge, s. -bruch; -seite,
f. -n, Vindside, den Side, hvorfra Vin-
den kommer; -spiel, n. -es -e, Wind-
spiller, Mynde, c.; -stille, aj. vindstille,

Digitized by Google

blik-; -stille, f. ud. pl. Vindstille, Havblik, n.; -stock, m. -es -öcke, en liden Vinddøese; -stoß, m. -es -öße, Vindstød, n.; -strick, m. -es -e, Vindstreg, n.; -sturm, m. -es -ürme, (Sydt.) Storm, c.; -sucht, f. ud. pl. Trommesyge, c. (hos Hornqvæg); Vinde, Kolik, c.; -trocken, aj. vindtør, tørret i fri Luft; -wage, f. -n, et Redskab til at udfinde Vindens Styrke med; Anemometer, n.; -wagen, m. -s pl. f. sg. en Vogn, som drives frem af Vinden især. af Heste; -wärts, aj. henimod Vinden; -wassersucht, f. ud. pl. Vindvattersot, c.; -wehe, f. -n, d. T. Sneedunke, c., en sammenblæst Sneehob; -weiser, m. -s pl. f. sg. et Redskab, som i et indesluttet Rum viser Vindens Retning; Vindfløi, c.; -wirbel, m. -s pl. f. sg. (Sydt.) Hvirvelvind, c.; -zeiger, m. -s pl. f. sg. f. -weiser.

Winde, f. -n, Garnvinde, c.; Spil, n., Vinde, c. (at bringe svære Laster i Veiret med); Snerle (Convolvulus, Plante), c.

Windel, f. -n, Svøb, n. (til nyfødte Børn); Blee, c.; -n, v. a. ein Kind, svøbe; -band, -schnur, -kind, f. Wikkelband ꝛc.

Winden, v. 1) rgl. a. (Jagtsp.) lugte (især om Jagthunde). 2) i. a. snoe: die Fußpfade - sich hier; vride: Eim. etw. aus der Hand; die Hände; flette: Kränze; vikle, vinde: Faden auf einen Knauel; vinde, hisse, heise i Veiret: Lasten in die Höhe.

Windemacher, m. -s pl. f. sg. Vindemager, c. (som forfærdiger Vinder).

Windig, aj. vindig, som har Vind, luftig; fig. vindig; d. T. (undert.) sammensnoet; -keit, f. -en, V-hed, c.

Windung, f. -en, Vinden, Omvikling, Omdreining, c. ud. pl.; en snoet Gang el. Flade; Sneglegang, Skruegang, c.

Wink, m. -es -e, Vink, Nys, n., egentl. og fig.

Winkel, m. -s pl. f. sg. Vinkel, Huk, Vraa, Krog, c.; d. T. Hjørne, n.; et forborgent, hemmeligt Sted; Smuthul, n.; (n. St.) Krambod, c.; mange Haandværkeres Værksted.

Winkel-ehe, f. -n, (foragt.) Vinkelægteskab, n. (hemmeligt); -eisen, n. -s pl. f. sg. Vinkeljern, n.; -fasser, m. -s pl. f. sg. Vinkelpasser, c.; -haken, m. -s pl. f. sg. Vinkelhage, c.; -holz, n. d. T. blot fig. og pl. -ölzer, Udflugter, tomme Undskyldninger; -icht, aj. vinkelagtig; -ig, aj. vinklet, som har Vinkler, blot i Sammensætn.: recht-; som har mange Vinkler el. Kroge: ein -es Haus; -maß, n. -es -e, Vinkelmaal, n.; -messer, m. -s pl. f. sg. Vinkelmaaler, c., ethvert Redskab til at maale Vinkler med; Transporteur, c.; -münze, f. -n, falsk Mynt, c. (som er myntet i Smug; Stedet, hvor den er myntet); -passer, m. -s pl. f. sg. Vinkelpasser, c.; -recht, aj. retvinklet, vinkelret; -schule, f. -n, d. T. Pugeskole, uprivilegeret Skole, c.; -zahn, m. -es -ähne, een af de nederste Kindtænder; -zirkel, m. -s pl. f. sg. et Slags Passer til at udmaale Vinkler med; -zug, m. -es -üge, blot fig. d. T. Finte, hemmelig Ænke; Udflugt, tom Undskyldning, c.

Winken, v. 1) n. m. h. (n. St.) blinke, klippe med Øinene. 2) a. vinke ad: Einen zu sich.

Winseler, m. -s pl. f. sg. Flæber, Klynker, Piber, c.

Winseln, v. n. m. h. flæbe; klynke, pibe.

Winter, m. -s pl. f. sg. Vinter, c.

Winter-abend, m. -es -e, Vinteraften, c.; det Sted paa Himmelen, hvor Solen den korteste Dag gaaer ned; ud. pl.; -apfel, m. -s -äpfel, Vinteræble, Gjemme-, n.; -arbeit, f. -en, Vinterarbeide, n.; -aufenthalt, m. -es ud. pl. Vinteropholb, n.; -birn, f. -en, Vinterpære, Gjemme-, c.; -fällig, aj. (om Hornqvæg) om Vinteren kraftesløs og mager; -feld, n. -es -er, Vintermark, c.; -frucht, f. -üchte, Vinterfrugt, c.; -getreide, n. -s ud. pl. Vintersæd, c.; -gewächs, n. -es -e, Vinterværk, c.; -grün, n. -es ud. pl. Vintergrønt, n.; -haft, aj. vinteragtig; -haus, n. -es -äuser, (hos Gartnerne) Drivhuus, n.; -holz, n. -es ud. pl. Vinterbrænde, n.; -icht, aj. d. T. vinteragtig; -kälte, f. ud. pl. Vinterkulde, c.; -kleid, n. -es -er og -kleidung, f. -en, Vinterklædning, c.; -lich, aj. d. T. vinterlig, vinteragtig; -mewe, f. -n, Perlemaage, c.; -monat, m. -es -e, Vintermaaned, c.; ogsaa en Benævnelse paa November Maaned; -nacht, f. -ächte, Vinternat, c.; -obst, n. -es ud. pl. Vinterfrugt, Gjemme-, c.; -quartier, n. -es -e, Vinterquarteer, n.; -saat, f. ud. pl. Vintersæd, c.; -schlaf, m. -es ud. pl. Vintersøvn, -dvale, c.; -seite, f. -n, Vinterside, nordlig Side, Nordside, c.; -stoppel, f. -n, Stub, Vinter-, c., Vore, n.; -tag, m. -es -e, Vinterdag, c.; -wetter, n. -s ud. pl. Vinterveir, n.; -wolle, f. ud. pl. Vinteruld, c.; -zeit, f. ud. pl. Vintertid, c.

Wintern, v. 1) impers. m. h. es wintert, det bliver Vinter. 2) a. (sjeld.) overvintre; -rung, f. -en, (sjeld.) Overvintren, Bevaren Vinteren over; (hos Gartnerne) Drivhuus, n.

Winzer, m. -s pl. f. sg. Vingaardsmand, c.

Winzig, aj. d. T. (n. St.) meget ringe, meget liden, lille bitte.

Digitized by Google

Wipfel, m. -s pl. ſ. sg. Top, Træ-, ſte (i Skovv.) den hele med Qviſte evoxede Deel af et Træ; -bruch, m. es -üche, Trætoppenes Knækken af Sneens og Isſlagets Tyngde; -dürre, j. tør, henterret (om Trætoppe); -n, . a. einen Baum, kappe, afhugge Top- en; -reich, aj. ſom har en ſtor, tyk Top.

Wippe, f. -n, Vippen, c.; blot d. T. ſig. og ub. pl.: auf der - ſtehen, ſtaae paa Vippen, være i Fare for; Wippe, c., et Redſkab, ſom vipper; Syngebræt, n.; -n, v. a. vippe: einen Verbrecher; die Münzen, beklippe; -rei, f. -en, Myntens Beklippen; uredelig Handel med Myntſorter.

Wippgalgen, m. -s pl. ſ. sg. Vip- pegalge, c. [vi, ſ. Ich.

Wir, pron. pers. første Perſon pl.

Wirbel, m. -s pl. ſ. sg. Hvirvel, iſær -ſlag paa Trommen; ſig. Hvirvel, c.: en kredsformig Bevægelſe; en ſig i Kreds bevægende Ting: Waſſer-; et Sted paa Mſtr. og Dyr, hvor Haaret er voxet i en Kreds; d. T. Iſſe; ogſaa: voldſom Bevægelſe: der - von Geſchäften, en ſtoiende Mængde; (eſte) Skrue, c.; der - an einem Fenſter, an einer Violine ꝛc.

Wirbel-bein, n. -es -e, Hvirvelbeen, n.; -baft, aj. hvirvelagtig; -ig, aj. hvirvlende; iſær ſig. ſvimmel; beruſet, fortumlet; -knochen, m. -s pl. ſ. sg. Hvirvelbeen, n.; -n, v. n. m. h. ſlaae en Hvirvel; iſær paa Trommen; hvirvle, bevæge ſig i Hvirvler; have en hvir- velagtig Fornemmelſe; -wind, m. -es -e, Hvirvelvind, c.

Wirkeiſen, n. -s pl. ſ. sg. Hovjern, n.

Wirken, v. 1) n. m. h. virke, gjøre Virkning: eine Arzenei wirkt; die Näſſe wirkt auf den Körper. 2) a. bearbeide (i nogle Tilfælde): den Teig, ælte; den Huf eines Pferdes, udſkære med Hovjernet; væve paa en konſtig Maade: Strümpfe, Borde, Spitzen; frembringe Forandringer; iſær om mo- raliſke Forandringer; (Sydt.) væve.

Wirker, m. -s pl. ſ. sg. Bearbeider, Virker; en Bagerſvend, ſom giver Deien den ſidſte Vitning; Væver, c.; iſær i Sammenſ.: Strumpf-.

Wirklich, aj. virkelig; ſom av. vir- keligen, i Sandhed; -keit, f. ub. pl. V-hed, c.

Wirkmeſſer, n. -s pl. ſ. sg. Hov- [jern, n., Hovkniv, c.

Wirkſam, aj. virkſom; (undert.) ar- beidſom, driftig, flittig; -keit, f. ub. pl. V-hed, A-hed, D-hed, c.

Wirkung, f. -en, Virkning, c.; -s- fähig, aj. iſtand til at frembringe Virk- ning; -skreis, m. -es -e, Virkekreds, c.; -slos, aj. virkningsløs.

Wirr-bund, n. -es -ünde, et Bundt ituknækket Halm; -en, v. a: virre, hvirre, ſammenfiltre, gjøre uredt; -e garn, n. -es ub. pl. d. T. ſammenfil- tret, uredt Garn; -ſtroh, n. -es ub. pl. ſ. Krumm-; -warr, m. -es -e, Virvar, Miſtmaſt, n., forvirret Tøi.

Wirſing, m. -es ub. pl. Savoikaal, c.

Wirtel, m. -s pl. ſ. sg. Rokketeens- tridſe, c.

Wirth, m. -es -e, (-inn, f. -en) Huusholder, (-ſte); Huusvert, (-inde); Vert, (-inde), c.

Wirth-bar, aj. (ſjeld.) beboelig, be- boet; -lich, aj. ſ. -ſchaftlich; -ſchaft, f. -en, Vertſkab, n.; d. T. ofte: An- ſtalt, Huusholdning, Haandteriſg; das iſt eine - -, Tummel, ſlet Forvaltning af enhver Forretning; -ſchaften, v. n. m. h. holde Huusholdning; holde Huus; haandtere; iſær: drive Vertſkab, have Vertshuus; ſig. huſere; -ſchafter, m. -s pl. ſ. sg. en Perſon, ſom driver Vertſkab, fornemmelig med Henſyn til Maaden, hvorpaa han forvalter ſamme; iſær Huusholder, c.; -ſchaftlich, aj. huusholderſk; Huusholdnings-, Land- huusholdnings-; (undert.) huuslig, ſpar- ſom; -ſchaftlichkeit, f. ub. pl. Huus- lighed, Sparſomhed, c.; -ſchaftsgebäu- de, n. -s pl. ſ. sg. en alene til Vert- ſtabet, Haandteringen beſtemt Bygning; Landvæſensbygninger, Udhuſe; -haus, n. -es -äuſer, Vertshuus, n.

Wiſch, m. -es -e, Viſk, c.: til at afviſte med; en Halmviſk paa en Stang til Mærke paa Noget; Varetegn, n.; (foragt.) et ſlet, ubetydeligt Skrift; -en, v. 1) n. m. ſ. d. T. ſmutte, liſte uformærket: unter den Händen davon -. 2) a. viſke, af-: ſich den Mund; er mag ſich nur das Maul -, maa tøre ſig om Munden med Taalmodig- hed; er hat ſich die Naſe gewiſcht, er dumpet paa Næſen; -er, m. -s pl. ſ. sg. (ſjeld.) Afviſter, c., en Perſon, ſom afviſter; (undert.) Viſter, c. (at afviſte med); ſig. d. T. Viſter, c., en drei Irretteſættelſe; -lappen, m. -s pl. ſ. sg. Viſteklud, Karklud, c.; -tuch, n. -es -ücher, Viſteklæde, n.; -waſch, m. -es ub. pl. Visvas, c.

Wismuth, m. -es ub. pl. Vismut, n. (en Art Tinerts).

Wiſpel, m. -s pl. ſ. sg. et Maal til tørre Ting, iſær Korn (2 Malter el. 24 Scheffel).

Wiſpern, v. a. og n. m. h. d. T. (undert.) hviſke.

Wißbar, aj. ſom kan vides.

Wißbegierde, f. ub. pl. Videbegjær- lighed, c.; -gierig, aj. videbegjerlig.

Wiſſen, v. i. a. og n. m. h. vide: eine Geſchichte -; ich weiß, daß er kommt; nichts von einer S. -; ich weiß es von ihm, har erfaret det af

Digitized by Google

ham; um eine S. -, tilkjendt Andre have Kundskab om; sich sicher -; sich viel mit etw. -, være stolt af, prale med; Einen (ikke Einem) etw. - lassen; Em. etw. zu - thun, give Efterretning om; giere vitterligt for; es steht zu -, det er et Spørgsmaal; Em. Dank -, takke ham, el. holde sig forbunden til at takke ham; wisse, du sollst -, man muß - ꝛc., bruges for at bekjendtgjøre Noget med Alvor og Eftertryk; d. T. bruges dette Verb. i nogle faregne Talem.: weißt du was el. - Sie was, naar man vil forkynde noget Nyt el. Uventet; wer weiß, hvem ved; wer weiß was, ret meget; man kann nicht -, man kan ikke vide, det er muligt; so viel ich weiß, el. daß ich wußte, el. so viel mir bewußt (urigtigt wissend) ist, el. meines Wissens, saavidt jeg ved, som jeg troer, formoder, el. som jeg erindrer; was man nicht weiß, macht einem nicht heiß, det Øret ei hører, det Hjertet ei rører; kunne, vide udenad; vide, fuldkommen være overbevist om; (med et derpaa følgende zu) kunne: er weiß nichts zu antworten, han kan intet svare derpaa.

Wissen, n. -s ud. pl. Kundskab, Viden, Vidskab, Videnskab, c.; Vidende, n.; ud. Artikel: ohne mein -; wider -; meines -s.

Wissenschaft, f. -en, Videnskab, c.; (kun sjeld. og ud. pl.) Kundskab, c.: Vidende om; Kundskaber (overb.); -lich, aj. videnskabelig; -lichkeit, f. ud. pl. V-hed, c.

Wissenswürdig, aj. videværdig.

Wissentlich, aj. vitterlig, bekjendt, med Vidende og Villie.

Wist, f. Gott.

Witstock, m. -es -öcke, vulg. Dosmer, c., et dumt Mskc.

Wittern, v. 1) n. m. h. es wittert, det tordner; fig. (foræld.) rase, tage grumt affted, holde stemt Huus; d. T. (m. St.) om Veirligets Beskaffenhed, være (godt, daarligt) Veir. 2) a. lugte; (især Jagtsp.) der Hund wittert den Hasen; fig. spore, mærke: sich - lassen; sich - el. aus -, sole sig, glæde sig over det stjenne Veirlig; -rung, f. -en, Veir, Veirlig, n.; (Jagtsp.) Lugt, c.; enhver stærkt lugtende Lokkemad for vilde Dyr.

Wittfrau, f. -en, s. Wittwe.

Witthum, n. -es -e, (næsten foræld.) visse af Standspersoner for Gemalinden i hendes Enkestand bestemte Indkomster.

Wittmann, m. -es -änner, s. Wittwer.

Wittwe (Witwe), f. -n, Enke, c.; Paradisverlingen, Enken (Fugl).

Wittwen- (Witwen-) casse, f. -n, Enkekasse, c.; -gehalt, m. -es -e, el. -geld, n. -es -er, Enkepension; det, der er udsat for en Enke; -haft, aj. enkeagtig; -jahr, n. -es -e, Enkeaar, Naadsensaar, n.; -schaft, f. ud. pl. Enkekronet, n.; -sitz, m. -es -e, Enkesæde, n.; -stand, m. -es ud. pl. Enkestand, c.

Wittwer (Witwer), m. -s pl. s. sg. Enkemand, c.; -haft, aj. enkemandsagtig; -schaft, f. ud. pl. Enkemandskronet, n.; -stand, m. -es ud. pl. Enkemandsstand, c.

Witz, m. -es ud. pl. Vittighed, c.; Vid, Klogt, c. (foræld. og endnu blot i Mutter- og Schul-); d. T. (undert.) Forstand.

Witz-arm, aj. fattig paa Vittighed; -bold, m. dt vittigt Mske.; -elei, f. -en, en fegt, en tvungen Vittighed; Vittighedsyttring, c.; -eln, v. n. m. h. vine Vittighed frem, være vittig i Utide; -jäger, m. -s pl. s. sg. Vittighedsjæger, c.; -ig, aj. vittig; (ofte) fornuftig, klogtig; -igkeit, f. -en, Vittighed, c.; -ler, m. -s pl. s. sg. og -ling, m. -es -e, Vittighedskræmmer, c. (som gjerne og ofte i Utide kommer med Vittigheder); -los, aj. uden Vittighed; -reich, aj. rig paa Vittighed.

Wo, 1) av. et eller andet Sted, nogensteds; hvor, paa hvilket Sted; (om Tiden) da; (undert.) hvoraf, hvorfra og hvorledes; i Sammensf.: -bei, -für o. s. v. 3) cj. hvis, om, dersom; især i Forbindelse med nicht.

Wobei, av. (med Hensyn til Ting) hvorved, ved hvilken, hvorhos.

Woche, f. -n, Uge, c.; fig. d. T. die -n, el. die sechs -n, Barselstyng, c.

Wochen-besuch, m. -es -e, Barselbesøg, n., Barselvisit, c.; -bett, n. s. Kindbett; -fieber, n. -s pl. s. sg. Barselfeber, c.; -geld, n. -es -er, Ugepenge; -gesell, m. -es -e, Ugesvend, c. (som arbeider for Ugelon); -kind, n. -es -er, Svøbelsebarn, n., et nyfødt Barn til sex Uger efter Fødselen; -lang, aj. en heel Uge; flere Uger; -lohn, n. -es ud. pl. Ugelon, c.; -markt, m. -es -ärkte, Ugemarked, ugentlig Marked; -prediger, m. -s pl. s. sg. Ugedagspradikant, c. (som præliker om Sognedage); -predigt, f. -en, Ugepradiken, c.; -stube, f. -n, Barselstue, c.; -tag, m. -es -e, Ugedag, c.; Dag i Ugen; Hverdag, Sognedag, c.; -visite, f. -n, Barselvisite, c.; -weise, av. d. T. ugevis; ugentligen; -zettel, m. -s pl. s. sg. Ugeseddel, Ugeliste, c. (over hvad der er skeet el. skal skee Ugen igje-); -zimmer, n. -s pl. s. sg. s. -stube.

Wöchentlich, aj. ugentlig, om Ugen.

Wöchner, m. -s pl. s. sg. Ugedagsmand, c.; den, hvem Touren træffer til visse ugentlige Forretninger.

Digitized by Google

chnerinn, f. -en, Barselkone, c.
cken, m. -s pl. s. sg. d. T. (n. Rok, Spindetok, c.
durch, av. hvorigjennem, hvorved hvilken, ved hvilket.
fern, cj. ifald, saafremt, dersom, [hvilket, for hvad.
für, av. hvorfor, for hvilken, for
ge, f. -n, Bølge; især: Bove, elge, c.; -n, v. n. m. h. bølge;
[hvilket, hvorfor.
gegen, av. (fjeld.) hvorimod, imod
gig, aj. bølgefuld.
her, av. hvoraf, hvorfra; sig. af en Kilde, af hvad Aarsag. Kan rt. adskilles: wo kommt er her?
hin, av. nogensteds hen, et eller et Sted hen; hvorhen, til hvilket d. Kan undert. adskilles: wo geht hin?
Wohl, 1) av. vel, godt; tilgavns, i behørig Maade; ganske vel, ret: -, visseligen; ofte tjener det blot en Forstærkelse for: tilstrækkelig, k; ledsagende andre aj. staaer det især : maaskee, omtrent, rigtig nok. 2) terj. med Dat. - dir, vel dig, en kke for dig. [færd, Gavn, c.
Wohl, n. -s ud. pl. Vel, n., Vel-
Wohl-achtbar, aj. velagtbar (blot i itulatur især i Cancell.); -an! interj. lan! -anständig, aj. velanstændig; -nständigkeit, f. ud. pl. V-hed, c.; -auf! terj. (forældet.) velan! frist op! op! (med Verb. seyn): ist alles - -? vel? -beacht, aj. velbetænkt; -bedächtig, aj. elbetænksom, med godt Overlæg, med elberaad Hu; -befinden, n. -s ud. pl. Velbefindende, n.; -begütert, aj. velgavende, velholden; -behalten, aj. heel og holden, uskadt, i god Behold; -beleibt, aj. trivelig, vel ved Magt; s. Beleibt; -edel, aj. velædel, (blot i Titler om borgerlige Personer); -edelgeboren, aj. velbyrdig; (blot i Titler om borgerlige Personer af en fortrinlig Rang); -ehrwürdig, aj. velærværdig (blot i Titler til geistlige Personer); -ergehen, n. -s ud. pl. Velgaaende, n.; Medgang, c.; -fahrt, f. ud. pl. Velfærd, c., Vel, n.; -feil, aj. godt Kjøb, ikke dyr; -feile, f. ud. pl. (fjeld.) godt Kjøb, n., lette Priser; Billighed, c.; -feilheit, f. ud. pl. d. T. godt Kjøb, n., lette Priser; -geartet, aj. velartet, sædelig; -gebauet, aj. velbygget; sig. veldannet; -gebildet, aj. veldannet, velstadt; -geboren, aj. velbaaren (blot som Titel til fornemme borgerlige Personer, især naar de staae i adelige Embeder); -gefallen, n. -s ud. pl. Velbehag, n.; -gefällig, aj. velbehagelig; -gefälligkeit, f. ud. pl. V-hed, c.; -geben, n. -s ud. pl. Velgaaende, n.; -gelehrt, aj. vellærd (blot i Titler til lærde Personer af ringere Rang); -gemeint, aj. velmeent (ikke saa rigtigt wohlmeinend); -gemuth, aj. vel til Mode, oprømt, fornøiet; -gemuth, n. -es ud. pl. vild Merian; -geneigt, aj. velvillig; -geordnet, aj. velordnet; -gerathen, aj. velartet, som slikker sig vel; -geruch, m. -es -üche, Velluqt, c.; -geschmack, m. -es ud. pl. Velsmag, c.; -gesinnt, aj. velsindet, veltænkende; -gesittet, aj. meget sædelig, anstændig; -gestalt, f. -en, smuk Skabning, c., godt Udseende, n.; -gewogen, aj. bevaagen, gunstig; -gewogenheit, f. ud. pl. Bevaagenhed, c.; -gezogen, aj. velopdragen; -habend, aj. velhavende, bemidlet, formuende; -habenheit, f. ud. pl. Velhavenhed, Formuenhed, c.; -klang, m. -es -änge, Velklang, c.; -laut, m. -es -e, Vellyd, c.; -leben, n. ud. pl. Velevnet, n.; -meinend, aj. velmenende; -redenheit, f. ud. pl. Veltalenhed, c.; -riechend, aj. vellugtende; -schmeckend, aj. velsmagende; -seyn, n. -s ud. pl. Velgaaende, n., Sundhed, Helbred, c., Velbefindende, n.; auf dein -, din Sundhed! din Skaal! -stand, m. -es ud. pl. Velanstændighed, c.; Velstand, c.: der - eines Landes; im -e leben; -that, f. -en, Velgjerning, c., Veldaad, c.; -thäter, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Velgjører, (-inde), c.; -thätig, aj. velgjørende, veldædig; meget fordeelagtig, nyttig, heldbringende; -thätigkeit, f. ud. pl. Velgjørenhed, Veldædighed, c.; -thun, v. n. m. h. gjøre godt, vække behagelig Følelse; das thut mir -, behager mig; sich - thun, gjøre sig tilgode; seinen Feinden - -, gjøre vel, bevise Velgjerninger; -verdient, aj. velfortjent; -verhalten, n. -s ud. pl. godt, pligtmæssigt Forhold, n.; -verstanden, aj. vel at forstaae, det er at sige; -versucht, aj. velforsøgt; -weise, aj. velviis; -wollen, v. i. n. m. h. Vim., ville vel; -wollen, n. -s ud. pl. Velvillie, Bevaagenhed, c.; -wollend, aj. velvillig.

Wohlig, aj. s. Wäblig.

Wohn-bar, aj. beboelig; -barkeit, f. ud. pl. B-hed, c.; -haft, aj. bornde, bosat, bosiddende; -haus, n. -es -äuser, Vaaningshuus, n., Bolig, c.; -ort, m. -es -e, og -platz, m. -es -ätze, Bopæl, Bolig, c.; sig. Opholdssted, n.; ogsaa -statt, f. -ätte el. -statte, f. -n; -stube, f. -n, og -zimmer, n. -s pl. s. sg. Dagligstue, c.

Wohnen, v. n. m. h. boe, have sit bestandige Ophold: in der Stadt; in einem Hause; bei Vim.; sig. have hiemme, være hjemmehørende: die schönsten Vögel - in Amerika; -hung, f. -en, Bolig, Bopæl, c.

Woiwode, m. -n -n, en Fyrste i Moldau og Wallakiet; Statholder i Polen.

Wölben, v. a. hvælve, forsyne med Hvælving; -bung, f. -en, Hvælving, c.

Wolf, m. -es -ölfe, Ulv, c., et bekjendt firfoddet Dyr; uden Forskjel af Kjøn, men skal dette adskilles, saa hedder Hannen, der -, og Hunnen, Ulvinden, die Wölfinn; (Jagtsp.) en ung Hund; wird der - genannt, so kommt er gleich gerannt, naar man tænker paa Fanden, saa er han nærmest; (i mange enkelte Tilfælde, og hos Haandv.) en Benævnelse paa forskjellige Redskaber; d. T. et Navn paa forskjellige, skadelige Insecter; Kornmel, n., hvid Kornorm, c.; fig. Hudløshed, c., Betændelse i Huden; især af stærk Gnidning; sich einen - reiten el. geben.

Wölfen, v. n. m. h. (Jagtsp. om Ulve, Hunde og Rosser) kaste Unger.

Wölfinn, f. -en, Ulvinde, c.

Wölfisch, aj. ulveagtig.

Wolfram, m. -s ud. pl. Wolfram, (i Bjergv.) Navnet til en graaagtig Jernerts; ogsaa Wolfarth, Wolfert.

Wolfs- (Wolfs-) angel, f. -n, Ulvesax, -fælde, c.; -balg, m. -es -älge, Ulvehud, c.; -eisen, n. -s pl. s. sg. Ulvesax, -fælde, c.; et Slags Spyd til Brug ved Ulvejagt; -fang, m. -es -änge, Ulvefangst, c.; ud. pl.; Huggetand, c., Ulvens store, lange Tænder; -gebiß, n. -sses -sse, Ulvegab, n., Ulvesslab, c.; et Slags Bidsel til haardmundede Heste; -grau, aj. ulvegraa; -grube, f. -n, Ulvegrube, -grav, c.; -hetze, f. -n, Ulvehidsen, c.; -hund, m. -es -e, Ulvehund, c.: som bruges til Ulvejagt; en af en Hund og en Ulvinde avlet Hund; -hunger, m. -s ud. pl. d. T. Ulvehunger, en unaturlig, heftig Hunger; -klinge, f. -n, Ulvsklinge, c., et Slags Kaardeklinge; -magen, m. -s pl. s. sg. Ulvemave, en Ulvs Mave; fig. d. T. en umættelig Mave, et graadigt Mske.; -milch, f. ud. pl. Ulvemelk, c.: Ulvindens Melk; fig. en Plantes Navn; Vorteurt, c.; -pelz, m. -es -e, Ulveskindspels, c.; (hos Bundtmagere) Ulvebalg, c.; -riß, m. -es -e, et af Ulve brædt Dyr; Skaden, som Ulve foraarsage paa andet Vildt; -saite, f. -n, Ulvestreng, c., Streng af Ulvetarme; -schrot, n. -es -e, Ulvehagel, n.; -zahn, m. -es -ähne, Ulvetand, c.: Tanden af en Ulv; smaae, spidse Tænder hos Grisene, som hindre dem fra at spise; -zeug, n. -es -e, Alt, hvad der herer til Ulvejagt.

Wolke, f. -n, (Dim. Wölkchen, n. -s pl. s. sg.) Sky, c.; fig.: eine - von Rauch, en Røgsky; -nbruch, m. -es -üche, Skybrud, n.; -nhimmel, m. -s pl. s. sg. Skyhimmel, c., den mellemste Deel af Atmosphæren; -nleer og -nlos, aj. uden Skyer; -nsäule, f. -n, Skystette, c.

Wölken, v. a. overtrække med Skyer; mørkne; fig. gjøre misfornøiet.

Wolkicht, aj. skyagtig, som ligner Skyer.

Wolkig, aj. skyet, skyfuld, overtrukket med Skyer.

Woll-arbeit, f. -en, Uldarbeide, n.; (undert.) uldent Arbeide; -arbeiter, m. -s pl. s. sg. Uldarbeider, c.; -baum, m. -es -äume, Navnet paa et udenlandsk Træ, som giver Bomuld; -bereiter, m. -s pl. s. sg. Uldbereder, Uldkæmmer, c.; -handel, m. -s ud. pl. Uldhandel, c.; -händler, m. -s pl. s. sg. Uldhandler, c.; -icht, aj. uldagtig, uldlignende; -ig, aj. laadden, forsynet med Uld; -kamm, m. -es -ämme, Uldkam, c.; -kämmer, m. -s pl. s. sg. Uldkæmmer, c.; -markt, m. -es -ärkte, Uldmarked, n.; Tiden, naar, og Stedet, hvor samme holdes; -pelz, m. -es -e, laadden Pels, Lammepels, c.; -rad, n. -es -äder, Uldrok, Skotrok, c.; -sack, m. -es -äcke, Uldsæk, c.; -schur, f. -en, Uldklipning, Faare-, c.; -spinner, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Uldspinder (-ske), c.; -streicher, m. -s pl. s. sg. Uldkæmmer, c.; -wage, f. -n, Uldvægt, c.; -wäscher, m. -s pl. s. sg. Uldvasker, c.

Wolle, f. ud. pl. Uld, c.; (Jagtsp.) Harens og Kaninens Haar; de unge Fjederkreatures Duun.

Wollen, aj. ulden, Uld-, af Uld.

Wollen, v. i. a. og n. m. h. ville: er will es thun; er hat es sagen - (istedetfor gewollt); er will es geschrieben haben, vil have det skrevet, befaler, at det skal skrives; Geld -, ville have; er will lieber schlafen als arbeiten, vil, gider; - Sie es wohl thun; wollte Gott, daß ꝛc.; Gud give; er will es gesehen haben, han paastaaer, forsikrer, at have seet det; wo will er so viel Geld hernehmen, hvor formaaer han, at tage saa mange Penge fra; das Haus will einfallen, er i Begreb med; die Glashütten - viel Holz, udkræve, fordre. Ofte staaer det overflødigt: ich will nicht hoffen, jeg haaber ikke.

Wollenweber, m. -s pl. s. sg. Uldvæver, c.

Wollust, f. -üste, Vellyst, c.; -üstig, aj. vellystig; -üstling, m. -es -e, Vellystling, n., et vellystigt Mske.

Womit, av. hvormed, med hvilken.

Wonach, av. hvorefter, efter hvilken, efter hvilket.

Woneben, av. ved Siden af hvilket.

Wonne, f. ud. pl. sød Glæde, Fryd, Henrykkelse, Salighed, c.; -monat, m. -s -e, (forald.) en Benævnelse paa Mai

Digitized by Google

ed; -trunken, aj. glædedrukken; , aj. frydefuld, salig.
onnig, aj. (sjeld.) som forunder ælde, henrykkende, fortryllende.
ran, av. hvori, hvorpaa.
rauf, av. hvorpaa, paa hvilken.
raus, av. hvoraf, af hvilken, af t, hvorud.
rein, av. hvori.
rseln, v. a. das Getreide, kaste Vinden, for at rense.
rs-schaufel, f. -n, Kastestovl, c.; e, f. -n, Loen, hvorpaa Sæden
rgen, v. a. og sich, med Anstræn- nedsluge el. bringe op gjennem n. [ket.
rin, av. hvori, i hvilken, i hvil-
ort, n. -es, 1) pl. Wörter, Ord, ikelt), et Udtryk. 2) pl. -e, Ord, Sammenhæng med andre Udtryk), : wozu so viele Worte; das - en, tage Ordet, begynde at tale; etyder ein -, ein Wörtchen, en Tale; Ordet: Parolen; et forme- lefte, Tilsagn; Guds Ord, Bibe- g enkelte Dele af samme.
ort-arm, aj. (om et Sprog) fat- paa Ord; -erklärung, f. -en, Ord- ring, c.; -forscher, m. -s pl. f. Ordforsker, Etymolog, c.; -for- g, f. ud. pl. Ordforskning, Ety- gie, c.; -fügung, f. -en, Ordfei- , Ords Sammensoining, Syntax, führer, m. -s pl. f. sg. Ordfører, -fülle, f. ud. pl. Ordmængde, c., ledighed af Ord; -gepränge, n. . f. sg. Ordbram, Ordprunk, c., ig Overfledighed af Ord; -gezänk, s -e, (foragt.) Kjævleri om Ord; , aj. ordknap; -kargheit, f. ud. rdknaphed, c.; -klauber, m. -s sg. Ordklover, c.; -klauberei, f. Ordkloveri, n.; -kram, m. -es ud. rdgyden, Vaasen, c.; -krämer, pl. f. sg. Ordgyder, Vaaser, c.; nerei, f. -en, Ordgyderi, Vaas, räthsel, n. -s pl. f. sg. Ordgaa- .; -register, n. -s pl. f. sg. Ord- er, n.; -reich, aj. ordrig; -spiel, s -e, Ordspil, n.; -stellung, f. Ordfoining, c.; -streit, m. -es -e, rid, c.; -verstand, m. -es ud. pl. wolig Forstand; -wechsel, m. -s sg. Ordvexel, Ordstrid, c.
örterbuch, n. -es -ücher, Ordbog, Lexicon, n.
örtlich, aj. som bestaaer af Ord; r grundet i Ord; som av. ordret, dende, bogstaveligen, lige efter ne; Ord for Ord.
rüber, av. hvorover, hvorom, e- vilken; d. T. over Noget.
orum, av. (sjeld.) hvorom.
orunter, av. hvorunder, hvori- blandt; under hvilken; d. T. under Noget.
Woselbst, av. (forald.) hvor, hvor- somhelst, paa hvilket Sted.
Wovon, av. hvoraf, hvorom, af hvil- ken; d. T. om, af Noget.
Wovor, av. hvorfor, hvorudover, for hvilket; d. T. for Noget.
Wowider, av. (sjeld.) hvorimod, mod hvilken.
Wozu, av. hvortil, til hvad Ende, i hvilken Hensigt ꝛc.; d. T. til Noget.
Wrack, n. -es -e, (Nordt.) Vrag, Skibs-, n.; -vogel, m. -s -ögel, (Nordt.) et Navn til Strandmaagen.
Wucher, m. -s ud. pl. Aager, ulov- lig Rente, c.; fig. Gevinst, Fordeel, c., den Indkomst, man har af sin For- mue; -blume, f. -n, Korn-Ørsle, Aa- gerurt (Plante), c.; -ei, f. ud. pl. Aageri, n.; -haft, aj. aagermæssig, aageragtig; -isch og -lich, aj. Aager-, aageragtig, grundet i, stilet paa Aager; -zinse, f. -n, Aagerrente, c.
Wucherer, m. -s pl. s. sg. Aager, Aagerkarl, c.
Wuchern, v. 1) n. m. h. formere sig, udbrede sig (blot om Vexter); søge at erhverve Fordeel; især: aagre. 2) a. aagre, drive Aager, sammenaagre: viel Geld zusammen -; sich reich -.
Wuchs, m. -es ud. pl. Vext, c.; i nogle Sammens., det, som er voxet: der Jahr -, Afgrode, c.
Wucht, f. -en, (Nordt.) en stor Tyngde, Last; ud. pl.; (i nogle Til- fælde) et meget tungt Legeme; -en, v. 1) n. m. h. være i hei Grad tung. 2) a. lefte ved Hjelp af en Haandspade; veie i Haanden; sætte en tung Last i vaklende Bevægelse.
Wudeln, v. n. m. h. d. T. (især Nordt.) vrimle; lykkes, formere sig.
Wühlen, v. a. og n. m. h. rode; især om Svin; (om Vandet) udhule; fig. (foragt.) rode: in alten Büchern herum -. [i Jsen).
Wuhne, f. -n, Vaage, c. (Aabning-
Wulst, m. (f.) -es -ülste, Krands, Malke-, c.; Pude; Hoftepude; Pelse, (undert. for) Geschwulst; Rand oven og neden om Kurve; (hos Blikkensla- gerne) Tagrer, n.; -ig, aj. pudeagtig, tarmformig, pelsagtig.
Wund, aj. saaret, tilblods, bestadi- get; sich - reiben, gnide sig huudløs; fig. bekymret.
Wund-arzenei, f. -en, Saarlægemid- del, n. (især naar det bruges indven- dig); Saarlægekonst, Chirurgi, c.; ud. pl.; -arzt, m. -es -ärzte, Saarlæge, Badster, Chirurg, c.; -balsam, m. -s -e, Sagrbalsom, c.; -eisen, n. -s pl. s. sg. Saarjern, n., Sonde, c.; -es- senz, f. -en, Vundessents, c.; -fieber,

Digitized by Google

n. -s pl. ſ. sg. Wundfeber, c.; -holz, n. -es -ölzer og -kraut, n. -es -äuter, ethvert Træ, enhver Urt el. Vært, som tillægges lægende Kraft; -pflaſter, n. -s pl. ſ. sg. Saarplaſter, n.; -pulver, n. -s pl. ſ. sg. et Pulver, ſom ſtiller Blodet ved friſte Saar; -ſalbe, f. -n, Saarſalve, c.; -waſſer, n. -s pl. ſ. sg. Saarvand, n.

Wunde, f. -n, Saar, n., Vunde, c.; fig. Kummer, Hjerteſorg, c.

Wunden=frei, aj. ſaarfri; -mahl, n. -es, Ar, n.; -voll, aj. fuld af aabne Saar.

Wunder, n. -s 1) ub. pl. og Artikel, Forundring, c.: es nimmt mich -, det ſætter mig i Forundring; ſein - an etw. ſehen, forundre ſig over Noget. 2) pl. ſ. sg. Under, Vidunder, Mirakel, n.; -s halber, for Curieſitetens Skyld; ich dachte -, wo ſie wäre, jeg kunde ikke begribe.

Wunder=bar, aj. underlig, for-, vid-; ſelſom, beſynderlig; -barlich, aj. ſ. -bar; -bild, n. -es -er, (i den romerſke Kirke) et Under gjørende Billede; Underbillede; -ding, n. -es -e, en forunderlig, ſelſom Ting; -gabe, f. -n, (i Theol.) Gave til at gjøre Under; -geburt, f. -en, underfuld Fødſel; -geſchichte, f. -n, forunderlig Hiſtorie, vidunderlig, ſelſom Tildragelſe; -geſchöpf, n. -es -e, en vidunderlig, en ſelſom Skabning; -glaube, m. -ns ub. pl. (i Theol.) en Tro, ſom kan gjøre Under; en forunderlig ſtærk Tro; Tro paa Under; -groß, aj. d. T. overordentlig ſtor; -kind, n. -es -er, Underbarn, et overordentligt, et ſelſomt Barn; -klein, aj. overordentlig liden; -kraft, f. -äfte, en overordentlig Kraft; ſ. -gabe; -lich, aj. beſynderlig, ſelſom, underlig; egenſindig; (foræld.) forunderlig; -lichkeit, f. -en, Beſynderlighed, Selſomhed, Underlighed, c.; -regen, m. -s pl. ſ. sg. i det daglige Liv, en med overordentlige Omſtændigheder ledſaget Regn, ſ. Ex. at der regner Frøer, Blod ꝛc.; -ſam, aj. (foræld.) forunderlig, vidunderlig; -ſchön, aj. underſkjøn, overordentlig ſkjøn; -ſtern, m. -es -e, en forunderlig, ualmindelig Stjerne; -that, f. -en, en overordentlig, ubegribelig Gjerning; Undergjerning, c., Mirakel, n.; -thäter, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom gjør Undergjerninger, Mirakelmager, c.; -thätig, aj. undergjørende, ſom gjør Undergjerninger; -thier, n. -es -e, et beſynderligt, et ualmindeligt Dyr; -voll, aj. underfuld; -werk, n. -es -e, Undergjerning, Mirakel, n.; -zeichen, n. -s pl. ſ. sg. Undertegn, n., forunderligt Tegn.

Wundern, v. n. m. h. undre; blot i tredie Perſ.: es, die S. wundert mich; ſich -, forundre ſig.

Wunſch, m. -es -ünſche, Ønſke, n.

Wunſchel=hut, m. -es -üte, (Dim. -ütchen, n. -s pl. ſ. sg.) Ønſkehat, c.; -ruthe, f. -n, Ønſkegjæld, c.

Wünſchen, v. a. ønſke: Eim. alles Gute; ich wünſche, daß ꝛc.; er wünſcht es zu wiſſen; ofte: begjære, attraae.

Wünſchenswerth, aj. ønſkværdig.

Würde, f. -n, Værdighed: die königliche -; en hei Grad af Anſtændighed; d. T. ethvert Fortrin (Tings el. Perſons).

Würdevoll, aj. værdighedsfuld, gravitetiſk.

Würdern, v. a. (i Cancell.) vurdere, ſkatte, taxere.

Würdig, aj. værdig, anſtændig; fortjent: einer Ehre, eines Amtes -; agtværdig; (undert.) værd; -keit, f. -en, V-hed, c., Værd, n.

Würdigen, v. a. værdige, holde for værdig til: Einen eines Vorzuges; vurdere, ſkatte, taxere; recenſere; -gung, f. -en, V-lſe; Vurdering, Recenſion, n.

Wurf, m. -es -ürfe, Kaſt, n.: Handlingen at kaſte; den kaſtede Ting, ub. pl. og kun ſjeld.; ſaa meget, ſom man paa eengang pleier at kaſte; f. Ex. et Antal Pengeſtykker, ſom man tæller paa eengang; ſaa mange Unger, ſom et Dyr kaſter paa eengang; Dragt; (ſjeld.) et Redſkab, hvormed man kaſter; Eim. in den Wurf kommen, blive truffen af en kaſtet Ting; fig. møde En handelsevis; der - iſt geſchehen, det lader ſig nu ikke mere gjøre om.

Wurf=anker, m. -s pl. ſ. sg. Vaaranker, n.; -erde, f. ub. pl. udkaſtet el. udgravet Jord; -garn, n. -es -e, Kaſtegarn, n. (ſom ved Udkaſtningen hurtig ſynker til Bunds, og indeſluttir alle de Fiſke, det traffer); -haube, f. -n, ſ. -garn; -pfeil, m. -es -e, Kaſtepiil, c.; -ſchaufel, f. -n, ſ. Worf-; -ſcheibe, f. -n, Kaſteſkive, c.; -ſpieß, m. -es -e, Kaſteſpyd, n.; -weiſe, av. efter Kaſt.

Würfel, m. -s pl. ſ. sg. Tærning; Cubus, c.

Würfel=förmig, aj. og -ich -icht, aj. tærningformig, rudret, tavlet; -ig, aj. tærnet; -ſpiel, n. -es -e, Tærningſpil, n.; -ſpieler, m. -s pl. ſ. sg. Tærningſpiller, c.

Würfeln, v. 1) n. m. h. ſpille med Tærninger: um etw. 2) a. danne tærningformig; etw. -, letſindig ſætte paa Spil.

Würgen, v. a. ſich, ſvælge el. trække Aande med ſtor Beſvær, være nær ved at qvæles; ogſaa: qvalme; etw. heraus, hinunter -, med Anſtrengelſe presſe ud af Munden el. nedſluge; qvæle; brugeligere er-; ombringe, myrde, dræbe: fig. d. T. om forſkjellige med ſtor An-

Digitized by Google

rengelse forbundne Arbeider.
Würgengel, m. -s pl. f. sg. (i Bi-
el.n) Morderengel, c.; fig. en Art
naae Falke; Tornskade, c.; Kæmpe-
ngen; ofte for Würger.
Würger, m. -s pl. f. sg. Morder,
ræber, Drabsmond, c.; (især blot hos
igterne); graa Tornskade, graa Har-
r (Rovfugl); Kæmpeslangen.
Würken, f. Wirken.
Wurm, m. -es -ürme el. sædv. -ür-
er, (Dim. Würmchen, n. -s pl. f.
.) Orm, c.; fig. Orm, c.: en Syg-
m; einen - im Kopfe haben, være
r forrykt, have Fluer i Hovedet, have
Skrue los; ein - im Herzen, na-
nde Kummer; (hos Bogtr.) den korte
tegnelse af Titelen nede paa Arkets
ste Side.
Wurm-arzt, m. -es -ärzte, Orme-
ctor, c., Markskriger, som sælger
iddel mod Orm; -doctor, m. -s -en,
medoctor; -essenz, f. -en, Ormees-
ts, c.; -fieber, n. -s pl. f. sg. Or-
feber, c.; -förmig, aj. ormeformig,
i ligner en Orms Bevægelser, orme-
inet; -fraß, m. -es ud. pl. Orme-
gnaven, c., Ormestik, n.; -ig, aj.
ustukken; (sjeld.) fuld af Orme; fig.
om, forunderlig, ærgerlig, fortræde-
; -loch, n. -es -öcher, Ormehul, n.;
ehl, n. -es ud. pl. Ormemeel, n.;
st, n. -es -er, Ormerede, c.; -pfla-
, n. -s pl. f. sg. Ormeplaster, n.;
lver, n. -s pl. f. sg. Ormepulver,
-salbe, f. -n, Ormesalve, c.; -s
en, m. -s ud. pl. Ormefro, n.; -s
eider, m. -s pl. f. sg. Ormestærer,
som udstærer Hundene den saakaldte
lwurm, f. dette Ord); -stich, m.
-e, Ormestik, n.; -stichig, aj. orm-
'en.
Wurmen, v. n. m. h. fig. das wurmt
, det gjør ham urolig, ærgrer, op-
t, krænker ham; (undert.) krybe som
Orm.
Wurst, f. -ürste, (Dim. Würstchen,
s pl. f. sg.) Polse, c.; f. Wurst-
en.
Wurst-bügel, m. -s pl. f. sg. Pol-
n, n.; -dorn, m. -es -örner, Pol-
d, c.; -horn, n. -es -örner, Pol-
n, n.; -reiter, m. -s pl. f. sg.
ltegjest, c.; -schlitten, m. -s pl.
. Polsestæde; f. -wagen; -suppe,
. Polsesuppe, c. (kogt paa Polser);
gen, m. -s -ägen, Polsevogn, c.;
paa flere Personer kunne sidde paa
; med Ryggen mod hverandre, el.
sidde ridende paa et langt, smalt
i Midten) f. d. T. die Wurst.
urz, f. ud. pl. Rod, c. (foræld. og
lot brugelig i nogle sammensatte
enavne).
urz-haft, aj. f. Gewürz-; -han-
del, m. -s ud. pl. Kryderihandel, c.;
-händler, m. -s pl. f. sg. Kryderi-
handler, Materialist, c.; -kram, m.
-es ud. pl. Urtekramhandel, c.; -krä-
mer, m. -s pl. f. sg. Urtekræmmer, c.;
-laden, m. -s -äden, Urtebod, c.; -
nelke, f. -n, Krydernellike, c.; -wei-
he, f. -n, (i den romerske Kirke) visse
Urters Indvielse paa Mariæ Himmel-
fartsdag; denne Dag selv (den 15 Au-
gust).
Würze, f. -n, Kryderi, n.; (hos
Bryggerne) Urt, c. (ugjæret, ukogt Øl).
Wurzel, f. -n, (Dim. Würzelchen,
n. -s pl. f. sg.) Rod, c. pl. Rødder;
d. T. (n. St.) et Slags gule Pestinak-
rødder; fig. (i nogle Tilfælde) den un-
derste Deel af en Ting, Foden; Grund,
Oprindelse, c.
Wurzel-gewächs, n. -es -e, Rodvæxt,
c. (hvis Rod er spiselig); -mann, m.
-es -änner, en Mand, som indsamler
Væxternes Rødder for Apothekerne; -n,
v. n. m. h. rodfæste, slaae Rødder;
(Jagtsp. om Grævlingerne) søge Rød-
der, rode i Jorden; -silbe, f. -n, Grund-
stavelse, c.; -torf, m. -es -e, Rodtørv,
c. (med Trærødder i); -wort, n. -es
-örter, Rodord, Stammeord, Primiti-
vum, n.; -zahl, f. -en, Rodtal, Grund-
tal, n.
Würzen, v. a. krydre: eine Speise;
fig.: ein gewürzter Scherz.
Wust, m. -es ud. pl. Smuds, Ureen-
lighed, c.; Vrimmel, c., en Mængde
slette Ting.
Wüst, aj. øde, vild, ubeboet, udyr-
ket; fig. forvildet, forvirret, i høi Grad
uordentlig; der Kopf ist mir -, jeg er
bedøvet af dette el. hiint udvortes Til-
fælde; (ved Vandmøller) das -e Ge-
rinne, som bortfører det overflødige
Vand; (Sydt.) smudsig, stiden, snav-
set; hæslig.
Wüste, f. -n, Ørk, Ødemark, c., en ube-
boet, udyrket Landstrækning.
Wüsten, v. n. m. h. d. T. mit ei-
ner S., ødsle, rutte med, omgaaes med
paa en fordærvelig, bortødslende Maade.
Wüstenei, f. -en, f. Wüste.
Wüstig, aj. (Sydt.) smudsig, stiden,
snavset; hæslig.
Wüstling, m. -es -e, Svirebroder,
c.; et forstyrret, udsvævende Mske.
Wüstung, f. -en, en forhen dyrket,
men nu øde liggende Jord, især naar
Stedet er bevoxet med Træer.
Wuth (Wut), f. ud. pl. Raseri, n.,
Galskab, c.; Forbittrelse, c., en heftig
Lidenskab, især: Harme, c., høi Grad
af Vrede.
Wüthen (wüten), v. n. m. h. rase,
fnyse, tage grumt affted: das Feuer,
der Sturm wüthet; -d, partic. ra-
sende, bindegal.

Wütherich (Wüte-), m. -es -e, et grumt, blodterstigt Mfte.; en Tyran; (sjeld.) en rasende Person; Skarntyde (Plante) c.

Wutvig (wütig), aj. rasende, afsindig, gal; overordentlig heftig.

X.

X, en Consonant; det sire og tyvende Bogstav i ABC, udtales som ks. I todske Ord forekommer dette Bogstav aldeles ikke i Begyndelsen, og kun meget sjelden i Midten og Enden.

Xantippe, f. -n, sig. dieses Weib ist eine wahre -, Xantippe, c.

Y.

Y, en Vocal; det sem og tyvende Bogstav i ABC, er i egentlige tydske Ord et langt i el. et ij. I Ord, som nedstamme fra det græske og latinske Sprog, har dette Bogstav en Mellemlyd mellem ü og i.

Xagt, f. Jacht.

Xgel, Xsop, f. Igel, Isop.

Z.

Z, en Consonant; det sex og tyvende Bogstav i ABC, udtales meget haardt, især naar der gaaer et t foran.

Zack, aj. d. T. (n. St.) for: zähe.

Zäcke, f. -n el. -n, m. -s pl. f. sg. (Dim. Zäckchen, n. -s pl. f. sg.) d. T. Takke, Spids, c.; (Nordt.) en liden Green; -cken, v. a. takke, gjøre takket, forsyne med Takker, udtunge; -ckig, aj. takket.

Zagel, m. -s pl. f. sg. (n. St.) Hale

Zagen, v. n. m. h. tabe Modet, zittre af Frygt, være bange.

Zagbaft, aj. bange, tvivende af Frygt, forsagt; -igkeit (undert. Zagheit) f. ud. pl. Banghed, Frygt, Forsagthed, c.

Zähe, aj. sei; fig. ein -s Leben, ein -r Bezahler.

Zaheit, d. T. Zähigkeit, f. ud. pl. Seihed, c.

Zahl, 1) f. -en, Tal: die - eins, zwei ꝛc.; Talfigur; en Mængde ligeartede Ting, som tilsammen udgjøre et Hele, ud. pl.; Antal, n.; Fleerhed, c., Fleertal, n.; ud. pl.; (i Grammat.) Pluralis; d. T. (undert.) et bestemt Antal af Ting, med pl. Zahl: eine Zahl Garn halt 10 oder 20 Gebinde. 2) m. f. Zagel.

Zahl-amt, n. -es -ämter, Ind- og Udtællings-Kontor, Zahlkammer, n.; -bar, aj. forfalden (til Indfrielse el. Betaling); -buchstab, m. -ens -en, Talbogstav, n.; -figur, f. -en, Talfigur, c.; -los, aj. talløs; -losigkeit, f. ud. pl. Talløshed, c.; -meister, m. -s pl. f. sg. en Embedsmand, som besørger visse Udbetalinger; Kasserer, c.; -perle, f. -n, et Slags store Perler, som sælges efter Tal; -pfennig, m. f. Rechen-; -reich, aj. talrig; -tag, m. -es -e, Betalingsdag, Forfaldsdag, c.; -weise, f. f. Schnarp-; -woche, f. -n, (paa Messerne) Betalingsuge, c., den sidste Uge i Messen; -wort, n. -es -örter, Talord, n.; -zeichen, n. -s pl. f. sg. Taltegn, n.

Zählbar, aj. tællelig; -keit, f. ud. pl. T-hed, c.

Zahlbrett, n. -es -er, Tællebræt, n. (hvorpaa der tælles).

Zahlen, v. a. betale; (brugeligere be-); -lung, f. -en, Betaling, c.

Zählen, v. a. tælle; Einen unter seine Freunde -, regne med, sætte i Classe med; (forald.) tale, fortælle.

Zahler, m. -s pl. f. sg. (sjeld.) Betaler, c.

Zähler, m. -s pl. f. sg. Tæller, c. (en Person, som tæller; det øverste Tal af en Brek).

Digitized by Google

Zählgeld, n. -es -er, Tællepenge; Godtgjørelse for Pengetællen.

Zählung, f. -en, Tælning, c.

Zahlung, f. -en, Betaling, c.

Zahm, aj. tam: (om Dyr) berøvet det Vilde; (om Mstr.) beielig, eftergivende; (om Vexter) dyrket ved Mstrs. Flid.

Zähmen, v. a. tæmme; vilde Thiere, gjøre tam; seine Zunge, seine Begierden, holde i tilbørlige Skranker; -ung, f. ub. pl. Tæmmen, Tæmmelse, c.

Zahn, m. -es -ähne, (Dim. Zähnchen, n. -s pl. s. sg.) Tand, c. pl. Tænder; fig.: die Zähne eines Rades, eines Kammes, einer Säge ꝛc.; ofte: Takke, c.

Zahn-arzt, m. -es -ärzte, Tandlæge, -doctor, c.; -balsam, m. -es -e, Tandbalsam, c.; -brecher, m. -s pl. s. sg. (foragt.) en daarlig Tanddoctor; -bürste, f. -n, Tandbørste, c.; -eisen, n. -s pl. s. sg. (hos Billedhuggere) en Meisel med smaae Tænder; (hos Jernarbeidere) det i Rister smeddede Stangjern til fiint Arbeide; -fieber, n. -s pl. s. sg. Tandfeber, c.; -fleisch, n. -es ub. pl. Tandkjød, n.; -höhle, f. -n, Tandhule, c., Tandhul, n.; -künstler, m. -s pl. s. sg. Tanddoctor, c.; -los, aj. tandløs; -losigkeit, f. ub. pl. Tandløshed, c.; -pulver, n. -s pl. s. sg. Tandpulver, n.; -schmerzen, pl. ub. sg. Tandpine, c.; -schmid, m. -s -e, en Arbeider, som udsmeder -eisen, s. dette Ord; -silber, n. -s ub. pl. Stangsølv, n., Sølvbarre, c.; -stocher, m. -s pl. s. sg. Tandstikker, c.; -weh, n. -es -e, d. S. Tandpine, c.; -zange, f. -n, Tandtang, c. (at udtrække Tænder med).

Zähneln, v. n. m. h. d. S. faae Tænder; ein Uhrrad, forsyne med smaae Tænder.

Zahnen, v. 1) n. m. h. faae de første Tænder. 2) a. forsyne med Tænder; (hos Billedh.) arbeide med den Meisel, som har smaae Tænder.

Zähnklappen, n. -s ub. pl. Tændernes Klappren (især af Kulde).

Zähre, f. -n, Taare, c. (især blot i den høiere Stil).

Zain, m. -es -e, et langagtigt Stykke smeltet Metal, Stang, c.; (n. St. hos Bødkerne) et Pilebaand.

Zain-eisen, n. s. Zahneisen; -hammer, m. -s pl. s. sg. et Værk, hvor Jernet smedes til Stænger; -silber, n. s. Zahn-. [Stangjernsmed, c.

Zainer, m. -s pl. s. sg. (i Hammerv.)

Zander, m. s. Sander.

Zange, f. -n, (Dim. Zängelchen, n. -s pl. s. sg.) Tang, c.; de to forreste Tænder hos Hestene; fig. et Slags Udenværk ved Fæstningsv. i Form af en Tang; ogsaa das -nwerk.

Zank, m. -es ub. pl. Trætte, heftig Ordstrid, c.; -apfel, m. -s -äpfel, fig. Tvistens Æble.

Zänkeln, v. n. m. h. Dim. klamres, kives saa smaat.

Zanken, v. 1) n. m. h. trættes, kives, klamres: um et. über eine S.; mit Dim. 2) a. sich, i samme Bem. sich müde, trætte sig træt.

Zänker, m. -s pl. s. sg. Trættebroder, Skjendegjest, c.; -ei, f. -en, Trætteri, Klammeri, n.

Zänkisch, aj. trættekjær.

Zänksucht, f. ub. pl. Trættesyge, Trættekjærhed, c.; -süchtig, aj. trættesyg; -süchtigkeit, f. -en, Trættesyge, c.

Zapfen, m. -s pl. s. sg. (Dim. Zäpfchen, n. -s pl. s. sg.) Tap, Knag, c.; fig. kaldes saaledes to Kirtler i Munden paa begge Sider bag i Ganen; Ganekirtler; Drebel, c.

Zapfen, v. a. tappe, af-; d. T. ogsaa som v. n. udtappe, udskjenke i det Smaa.

Zapfen-bier, n. -es -e, Lækøl, Øl, som drypper fra Tappen ned i det derunder staaende Kar (-faß); -brett, n. -es -er, Knagrække, c.; -bohrer, m. -s pl. s. sg. Tapbor, n.; -faß, n. -sses -ässer, Tappekar, n. s. -bier; -kohle, f. -n, Grenekul, n., langagtigt, rundt Kul, saaledes som det erholdes af de brændte Grene; -lager, n. -s pl. s. sg. (i Mølle- og Uhrværker) den Deel, hvorpaa Valtsetappene hoile; -loch, n. -es -öcher, Taphul, n.; -streich, m. -es ub. pl. Tappenstreg, c. (hos Soldaterne); -topas, m. -es -e, en Topas, som findes i tavformige Stykker; -wein, m. -es -e, Lækvin, c.; s. -bier; -wurzel, f. -n, Taprod, Hjerterod, c.

Zappeln, v. n. 1) m. h. sprætte, spræide, zittre, ryste, bæve. 2) m. s. trippe, gaae med korte, hurtige Trin.

Zarge, f. -n, (undert.) Indfatning, Rand, Karm, c.

Zärt (zärter, zärtest), aj. fiin, tynd, bestaaende af meget svage, fine Dele; fig. svag, spæd; øm, delicat, følsom; det samme som zärtlich.

Zärte, f. -n, Flixen, en Art Karudser; s. Zartheit. [for.

Zärteln, v. n. m. h. kjæle med, kjæle

Zartfühlend, aj. fintfølende.

Zartgefühl, n. -es ub. pl. fiin Følelse, Delicatesse, c.

Zartheit, f. ub. pl. (sjeld.) Fiinhed, Spædhed, Følsomhed, c.

Zärtlich, aj. kjælen; øm, kjærlig; følsom; -keit, f. (undert.) for Zartheit, ub. pl.; Ømhed, Følsomhed, en høi Grad af Kjærlighed, ub. pl.; Kjærtegn, Kjærlighedsbevis, n.; pl. -en.

Zärtling, m. -es -e, Skrælling, Kjæ-

Digitized by Google

ledrægge, c., et forkjælet Barn, en forkjælet Person.

Zaſer, ſ. -n, Trævl, c.; iſær: de fine Rodtrævler; -chen, n. -s pl. ſ. sg. en meget fiin Rodtrævl.

Zaſerig, aj. trævlet; iſær om Rødder.

Zaſern, v. a. trævle op; iſær ſich -, optrævles.

Zaſpel, ſ. -n, Haſpe, c.; iſær (Syd- og Nordt.) et Maal paa det haſpede Garn.

Zätſcheln, v. a. vulg. (m. St.) forkjæle; ſæt ſcheln.

Zauber, m. -s pl. ſ. sg. Fortryllen, Forderen, c.; Trylleri, n.; ud. pl.; Tryllemiddel, n., Trylledrik, c. æ.; fig. en høi Grad af Ynde, fortryllende Skjønhed, Indtagenhed, c.

Zauber-becher, m. -s pl. ſ. sg. Tryllebæger, n.; -ei, ſ. -en, Trolddomskonſt, c.; ud. pl.; d. T. Hexeri, n.; Trolddomsarbeide, n.; fig. fortryllende, henrivende Kraft; -iſch, aj. Trolddoms-, Hexe-; -kraft, ſ. -äfte, Trolddomskraft, c.; -laterne, ſ. -n, Tryllelegte (laterna magica); -mittel, n. -s pl. ſ. sg. Tryllemiddel, n.; -ring, m. -es -e, Trylle-ring, Trolddoms-, magiſk Ring; -ſtab, m. -es -e, Tryllestav, Hexestav, c.; -werk, n. -es ud. pl. Trylleri, Trolddomsvark, n.; -wort, n. -es -e, Trolddomsord, n.

Zauberer, m. -s pl. ſ. sg. (-berinn, ſ. -en) Troldmand, (-qvinde); d. T. Heremeſter (Hex), c..

Zaubern, v. a. og n. m. h. øve Trolddom; d. T. here; fig. fortrylle: Vergnügen in die Seele.

Zauche, ſ. -n, (n. St.) Tæve, Tiſpe, c.

Zauderer, m. -s pl. ſ. sg. (-derinn, ſ. -en) Noler, Dvæler, Nølepeer, c., et nølende Mſte.

Zauderhaft, aj. nølevorn, ſeendragtig; -igkeit, ſ. -en, N-hed, S-hed, c.

Zaudern, v. n. m. h. nøle, dvæle, være ſeen: mit einer S.

Zauen, v. a. ſich, d. T. ile, haſte, ſynde ſig.

Zaum, m. -es -äume, (Dim. Zäumchen, n. -s pl. ſ. sg.) Tømme, c., Bidſel, n.; fig.: ſeine Zunge im -e halten; (foræld.) Baand, n., Strikke, c.; -geld, n. -es -er, de Penge ved en Heſtes Salg, ſom Kjøberen betaler Staldkarlen for Bidſelet; -los, aj. uden Bidſel; iſær fig. utæmmet, tøilesløs; -recht, aj. tilreden, tilkjørt.

Zäumen, v. a. ein Pferd, lægge Tøile paa; fig. tæmme, holde i tilbørlige Skranker.

Zaun, m. -es -äune, (Dim. Zäunchen, n. -s pl. ſ. sg.) Gjerde, Hegn, n.; (foræld.) alt det, hvormed Noget omgives.

Zaun-gerte, ſ. -n, Gjerderiis, n.; -könig, m. -es -e, Gjerdeſmutte, c., Thomas i Gjerdet (Fugl); -pfahl, m. -es -ähle, Gjerdepæl, -ſtave, c.; -recht, n. -es -e, Rettighed til at indgjerde en Plads, Gjerdeſelsret, c.; -ruthe, ſ. -n, Gjerderiis, n.

Zäunen, v. a. m. h. hegne, ind-, [indgjerde.

Zauſen, v. a. d. T. purre, ruſke; iſær om Haaret: Eim. den Kopf.

Zechbruder, m. -s -üder, d. T. Svirebroder, c.

Zeche, ſ. -n, Svireglide, Drikkelag, n.; fig. d. T. Fortæringen, Omkoſtningen derved, og overh. Enhvers Andeel dertil; (n. St.) Laug, Haandværks-, n.; (i Bjergv.) Intereſſentſkab, n., beſtaaende af 32 Dele el. 128 Kuxer; (m. St. paa Landet) Raden, Ordenen, hvori en Forretning tilfalder et Diſtricts, et Sogns Beboere; -n, v. a. og n. m. h. ſlaae en Svir af, drikke dygtig; ſpiſe og drikke for ſine Penge hos en Vært; -nmeiſter, m. -s pl. ſ. sg. Regnſkabsfører for Kuxeierne; -nregiſter, n. -s pl. ſ. sg. (i Bjergv.) Fortegnelſe over det daglige Arbeide.

Zecher, m. -s pl. ſ. sg. Svirer, c.

Zechine, ſ. -n, Zechine, c. (Guldmynt).

Zechtag, m. -es -e, (hos Haandv.) Kvartalsforſamlingsdag, c.

Zecke, ſ. -n, d. T. Faareluus, c. (Inſect).

Zehe, ſ. -n, Taa, c. pl. Tæer; (n. St.) et ſpidſt, ſpaltet el. ogſaa blot langagtigt Stykke, ſ. Ex. eine - Meerrettig.

Zehen el. ſædv. zehn, M-Tal, indeel. [ti.

Zehend, n. -es -e, et Tal af ti Eenere.

Zehent, m. -en -en, el. -e, m. -n -n, den tiende Deel af Noget; iſær: Tiende, c.

Zehent-acker, m. -s pl. ſ. sg. Tiendedager, c. (hvoraf der ſoares Tiende); -amt, n. -es -ämter, Tiendeamt, -collegium, n.; -bar, aj. ſom der ſoares Tiende af; tiendepligtig; -barkeit, ſ. ud. pl. Tiendepligtighed, c.; -e, m. -n -n, ſ. Zehent; -er, m. -s pl. ſ. sg. Tiendetager, c.; -flur, ſ. -en, Tiendemark, c.; -fröhner, m. -s pl. ſ. sg. en Bonde, ſom iſtedetfor at give Tiende maa gjøre Hoverl for Godsherren; (n. St.) der Zehenter; -garbe, ſ. -n, Tiendeneg, n.; -geld, n. -es -er, Tiendepenge; -gericht el. Zehnt-, n. -es -e, Tienderet, c.; -herr, m. -n -en, Tiendeherre, c.; -korn, n. -es ud. pl. Tiendekorn, n.; -mann, m. -es -änner, Tiendeyder, c.; -pflichtig, aj. tiendepligtig; -recht, n. -es -e, Tienderet, c.: Ret, at hæve Tiende; ud. pl.; ſamtlige Anordninger angaaende Tiende; Rettighed, ſom Tiendet har; -ſammler, m. -s pl. ſ. sg. Tiendetager, c.; -zug, m. -es -üge, Tiendetagen, c.

Zehig, aj. ſom har Tæer (blot i nogle Sammenſ.).

Digitized by Google

Zehn= (zehen=) fach, aj. tifold; -fäl=tig, aj. tifold; -jährig, aj. tiaarig; tiaars=; -mal, av. ti Gange; d. T. fte; -malig, aj. ti Ganges, som sker i Gange; -tausend, M=Tal, ti Tu=inde; -te, O=Tal, tiende; -tel, m. -s pl. f. sg. Tiendedeel, c.

Zehne (Zehene), f. -n, Tital, n.; Tien (i Kortspil).

Zehner (Zehener), m. -s pl. f. sg. Tier, c.; ti Enere betragtet som et Hele; (n. St.) et Collegium af ti Per=soner, som ogsaa et af sammes Med=lemmer; -lei, aj. indecl. ti Slags.

Zehr=frei, av. tostfri; -freiheit, f. ud. pl. K-hed, c.; -geld, n. -es -er, Ta=repenge; især: Reisepenge; -pfennig, m. -es ud. pl. Reisepenge (-geld); især naar samme gives som Almisse; (un=dert.) d. T. alle til Underhold fornødne Penge.

Zehren, v. n. m. h. tære; fortære; fig. formindskes; især om flydende Ting: der Wein zehrt auf dem Fasse, for=mindskes ved Uddunstning el. Bundfald; gjøre mager: der Thee zehrt; vække Appetit til Spise; (foræld.) spise; -=rung, f. ud. pl. Fortæring, c. (paa et fremmedt Sted); Betalingen for For=tæringen; Reisepenge; (næsten foræld.) Spiregilde, Drikkelag, n.; -rungsko=sten, pl. ud. sg. Fortæringsomkostnin=ger; -rungssteuer, f. Consumtion, Ac=cise, c.

Zeichen, n. -s pl. f. sg. Tegn, n.; Kjendetegn, Mærke, n.; Vink, Kjende=mærke, n. (paa en tilkommende Ting); (undert.) Figur, c.; en Tings Afbild=ning; (foræld.) Under, n.

Zeichen=buch, n. -es -ücher, Tegne=bog, c.; en Bog med Figurer, hvor=efter man tegner; -deuter, m. -s pl. f. sg. Tegntyder, Astrolog, c.; -deu=terei, f. -en, Tegntyderi, n., Astrologie, c.; -kunst, f. ud. pl. Tegnekonst, c.; -lehrer, m. -s pl. f. sg. og -meister, m. -s pl. f. sg. Tegnemester, -lærer, c.; -papier, n. -s -e, Tegnepapir, n.; -schule, f. -n, Tegneskole, c.; -sprache, f. -n, Tegnsprog, n.; -stunde, f. -n, Tegnetime, c.

Zeichnen, v. a. og n. m. h. tegne: mit Bleistift; nach der Natur; einen Baum; betegne, mærke: eine Stelle in einem Buche; einen Pack.

Zeichner, m. -s pl. f. sg. Tegner, c.

Zeichnung, f. Tegnekonst, ud. pl. Tegning, c.; en tegnet Figur, pl. -en; -skunst, f. ud. pl. Tegnekonst, c.

Zeidel=bär, m. -en -en, Honning=bjørn, c. (en Art smaae Bjørne, som ere meget lystne efter Honning); -recht, n. -es, Rettighed til at holde Bier i en Skov; ud. pl.; Samlingen af de derom handlende Love; -weide, f. -n, Skovstrækning til Biavl; Biavl i en Skov, og Rettigheden dertil; ud. pl.; -zins, m. -es ud. pl. Afgift til Skov=eieren for Rettigheden at have Biavl.

Zeideln, v. a. bestære Bistaderne; (foræld.) tage Honningen bort.

Zeidler, m. -s pl. f. sg. (n. St.) Birøgter; En, som forstaaer sig paa at passe Bier; En, som har Rettighed til at holde Bier i en Skov.

Zeigefinger, m. -s pl. f. sg. Pege=finger, c.

Zeigen, v. a. vise: Einem etw. mit dem Finger; mit dem Finger auf etw.; Einem den Weg; Einem ein Buch; sich als Mann.

Zeiger, m. -s pl. f. sg. Viser, c.; især paa et Uhr; d. T. for: Vor-, Fo=reviser, c.; -stange, f. -n, Viser, -=stift, c. (paa en Solstive); -uhr el. Zeigeuhr, f. -en, et Uhr, som blot vi=ser Timerne, men ikke slaaer.

Zeihen, v. i. a. (sjeld.) Einen eines Vergehens, overbevise, bestylde, sigte.

Zeile, f. -n, Linie, c.; (d. T. un=dert.) Rad, Række, c.; -ngerste, f. ud. pl. Radbyg, n. (som har flere Rader Korn i Axet); -nweise, av. linievis.

Zeilig, aj. radet; blot i Sammens.: zwei-.

Zeilsemmel, f. -n, (n. St.) Hvede=knopper, der hænge sammen.

Zeiselbär, m. -en -en, d. T. en tam Bjørn, som føres omkring til Skue.

Zeisig, m. -es -e, (Dim. Zeischen, n. -s pl. f. sg.) Sisgen (Fugl), c.; -grün, aj. sisgengrøn.

Zeit, f. -en, Tid, c.: die - wird es lehren; die künftige -; die - wird mir lang; sich in die - (el. -en) schik=ken, bequemme sig efter Omstændighe=derne, bruges snart alene som sg. snart som pl.; es ist nicht mehr -; es ist schon spät an der -; welche - ist es? hvad er Klokken? sie hat ihre -en, d. T. hun har det Maanedlige; (Sosp.) Ebbe og Flod; Tiden naar den indtræ=der; von - zu -, fra Tid til Tid; un=dertiden; nach der -, siden efter, her=efter; zur -, nu for Tiden, til nu; zu -en, imellemstunder, undertiden; bei -en, i Tide, til rette Tid; unter der -, imidlertid; - genug, d. T. tidsnok, tidlig nok; vor -en, tilforn, i forrige Tider; du meine -! ak! min Gud!

Zeit=alter, n. -s pl. f. sg. Tidsal=der, c.; -beschreibung, f. ud. pl. Tids=regning, Chronologie, c.; Tidsbeskri=velse el. Historie efter Tidsfølgen, Chro=nographie, c.; -beschreiber, m. -s pl. f. sg. Chronolog og Chronograph, c.; -buch, n. -es -ücher, Aarbog, Krønike, c.; -dauer, f. ud. pl. Tidslængde, c.; -folge, f. -n, Tidsfølge, c.; -for=scher, m. -s pl. f. sg. Tidsforsker, Tids=regner, Chronolog, c.; -forschung, f.

Digitized by Google

ud. pl. Chronologie, c.; -geist, m. -es ud. pl. Tidsaand, c.; -gemäß, aj. overensstemmende med Tiden; -genoß, m. -ssen -ssen, Jævnaldrig, c.; En, som lever paa samme Tid, Samtidig, c.; -geschichte, f. -n, Tidsbistorie, Aarbog, c.; -hasen, m. -s -asen, en Hare, i hvilken man kun til visse Tider kan lede ind; -her, av. hidintil, siden; -herig, av. d. T. s. Seitherig; -ig, aj. paa nogen Tid, som varer blot en bestemt Tid; tidlig, for-; betids, betimelig, som sker til rette Tid; moden; fig.: der Anschlag ist noch nicht -; (Sydt.) nærværende, fungerende; -igen, v. 1) a. modne. 2) u. m. h. modnes, blive moden; -igung, f. ub. pl. Modenhed, c.; -kunde, f. ud. pl. Tidsregning, Chronologie, c.; -kürzung, f. s. -vertreib; -lauf, m. -es -äufe, Tidsleb, n.; pl. ofte: -äufte, af det forældr. Lauft; -lebens, av. paa Livstid; hele Livstid; -leben, n. -s pl. f. sg. Lehn paa bestemt Tid; -lich, aj. timelig; ogsaa som Subst.: nach dem -en trachten; verdslig; d. T. betimelig; (Sydt.) nærværende; -lichkeit, f. det Timelige, det Jordiske; ud. pl.; verdslige Gods og verdslige Rettigheder; pl. -en; -lose, f. -n, Gaasefurt; Narcissililie (Blomst), c.; -maß, n. -es -e, Tidsmaal, n.; (i Musiken) Takt, c.; (i Prosodien) Stavelsernes Quantitet; -messer, m. -s pl. f. sg. Tidmaaler, c.; ethvert Instrument, at maale Tiden med; -ordnung, f. ud. pl. Tidsorden, c.; -pacht, m. -es -e, Contract paa en vis Tid; -punkt, m. -es -e, Tidspunkt, n. og c.; -raum, m. -es -äume, Tidsrum, n.; -rechner, m. -s pl. f. sg. Tidsregner, Chronolog, c.; -rechnung, f. -en, Tidsregning, c.; -schaf, n. -es -e, toaarigt Faar; -schrift, f. -en, Tidsskrift, n., Journal, c.; -schriften, el. -schriftler, m. -s pl. f. sg. Udgiver af et Tidsskrift, Journalist, c.; -strom, m. -es ud. pl. Tidens Strøm; -tafel, f. -n, chronologisk Tabel, c.; -üblich, aj. som er Brug paa den Tid; -umstand, m. -es -ande, Tidsomstændighed, c.; -verderb, m. -es ud. pl. Tidsspilde, Tidens unyttige Anvendelse; -verkürzung, f. -en, Tidsfordriv, c.; -verlust, m. -es ud. pl. Tidsspilde, c.; ohne -, uden Opsættelse, uden Udsættelse, strax; -vertreib, m. -es -e, d. T. Tidsfordriv, c.; -vertreiber, m. -s pl. f. sg. En Person el. Ting, som fordriver Tiden; -verwandte, m. f. -genoß; -wort, n. -es -örter, Tidsord, Verbum, n.; -zahl, f. -en, et Talord, som tillige angiver en bestemt Tid, f. Gr. ein Neunziger.

Zeitung, f. -en, Tidende, Avis, c.; (forældr. og nu blot d. T.) Efterretning, c. (om en skeet Begivenhed); -sexpedition, f. -en, Aviserpedition, c.; -snachricht, f. -en, Aviseftterretning, c.; -sschreiber, m. -s pl. f. sg. Avisskriver, c.; -sträger, m. -s pl. f. sg. Avisomhærer, c.

Zelle, f. -n, Celle, c.: Munke-, Nonne-; et lidet Kloster, som afhænger af et Abbedie; en liden Huling el. Afdeling ved Siden af andre; -nförmig, aj. celleformig; -ngewebe, n. -s pl. f. sg. celleformig Indretning.

Zellernuß, f. -üsse, et Slags stort, velsmagende Nødder.

Zellig, aj. brugeligere zellenförmig.

Zelt, 1) m. -es ud. pl. Pasgang, c. 2) u. -es -e og d. T. -er, Telt, n.; ein Ge-.

Zelt-bett, n. -es -e, Teltseng, c.; -dach, n. -es -ächer, Teltag, n. (som leder sammen til alle fire Sider); -decke, f. -n, Teltdække, n.; -pfahl, m. -es -ähle, Teltpæl, c.; -pflock, m. -es -öcke, Teltpæl, c.; -schneider, m. -s pl. f. sg. Teltstrædder, -mager, c.; -seil, n. -es -e, Teltreb, n.; -stange, f. -n, Teltstang, c.; -wagen, m. -s -ägen, Teltvogn, c.

Zelter, m. -s pl. f. sg. Pasgænger, c.

Zendel, m. f. Sendel.

Zenith, n. -es -e, Zenith, c.

Zent, f. -e, (n. St.) Criminalret, Halsret, c.; -bar, aj. hørende under Halsretten; -graf, m. -en -en, Criminalretsdommer, c.

Zentner, m. -s pl. f. sg. Centner, n. (100, m. St. 120 Pund).

Zephyr, m. -s -e, Zephyr, Vestenvind, c.

Zepter, n. (sjeld. m.) -s pl. f. sg. [Scepter, n.

Zer, en Forstavelse, som forbindes som et uadskilleligt Forord med Verber og de deraf afledede Ord; Sonder-.

Zerarbeiten, v. a. sich, arbeide sig fordærvet.

Zerbeißen, v. i. a. itubide; bide for- [dærvet, skambide.

Zerbersten, v. i. u. m. f. itubriste.

Zerblasen, v. i. a. blæse fra hinanden.

Zerblauen, v. a. (Nordt.) prygle dygtig af, mørbanke.

Zerbohren, v. a. bore fordærvet.

Zerbrechen, v. i. 1) a. sønderbrydt, brakke itu; fig. sich den Kopf über etw. -, d. T. bryde sit Hoved med, grunde paa. 2) u. m. f. gaae itu, sønderbrydes; -chlich, aj. skjør, sprød, skrøbelig, som let gaaer itu; -chlichkeit, f. ud. pl. Skjørhed, Sprødhed, Skrøbelighed, c.; -chung, f. ud. pl. Sønderbrydelse, c.

Zerbröckeln, v. a. brække i smaat [Stykker; smulre.

Zerbröseln, v. a. d. T. smulre.

Zerdreschen, v. i. a. tærske itu; tærske paa, prygle dygtig.

Zerdrücken, v. a. itutrykke.

Digitized by Google

Zerfahren, v. i. 1) a. kjøre itu. 2) m. s. fordele sig, fare fra hinanden.
Zerfallen, v. i. 1) a. slaae itu ved falde: sich den Kopf. 2) n. m. s. lde fra hinanden, falde sammen; fig. le sig i; mit Dim., blive uenig med.
Zerfeilen, v. a. file itu; file fordær- t. [stære fordærvet.
Zerfetzen, v. a. forstænge, forhugge,
Zerflattern, v. n. m. s. flyve fra hin- nden. [derrive.
Zerfleischen, v. a. stænge itu, sønZerfließen, v. i. n. m. s. henflyde; g. in Thränen -, grøde bitterligen; i Wehmuth, in Mitleiden, hengive ig til. [Grad.
Zerfoltern, v. a. martre, pine i høi
Zerfressen, v. i. a. sondergnave, gnave rdærvet; opæde.
Zergehen, v. i. n. m. s. smelte.
Zergen, v. a. (Nordt.) tærge, tirre.
Zergliedern, v. a. sønderlemme, anamere; fig. einen Satz, oplose i dens nkelte Dele, og forklare disse; -rung, -en, S-lse, A-mering, c.; -rungsunst, f. ud. pl. Anatomie, c.
Zerhacken, v. a. ituhakke; hakke forærvet.
Zerhämmern, v. a. ituhamre.
Zerhauchen, v. a. blæse, puste fra inanden.
Zerhauen, v. a. ituhugge, sønderugge; forhugge, hugge fordærvet.
Zerkauen, v. a. tygge smaat.
Zerklopfen, v. a. banke itu; banke, aae dygtig.
Zerknacken, v. a. og
Zerknicken, v. a. ituknække.
Zerknirschen, v. a. knuse smaat, sønerknuse; fig. sønderknuse, fylde med eftig Grædmelse, med tung Kummer; n -schtes Herz, (i Theol.) et sønderuust Hjerte; -schung, f. ud. pl. S-lse, c.
Zerkochen, v. a. kaage ud, oplose ved t kaage; fordærve ved at kaage for enge.
Zerkratzen, v. a. forkradse.
Zerkrümeln, v. a. krumme, brække i rummer.
Zerlappen, v. a. lase, sønderrive.
Zerlassen, v. i. a. smelte, gjøre flyende.
Zerlästern, v. a. d. T. skamfere, ilde lrede, i høi Grad vanskabe.
Zerlaufen, v. i. a. og n. m. h. forbe; svinde bort.
Zerlechzen, v. n. m. s. (om Træer) aae fra hinanden, falde sammen (af erke).
Zerlegen, v. a. lægge fra hinanden: ne Maschine; lægge for, stære itu: es Fleisch; analysere: einen Satz.
Zerlöchern, v. a. fordærve ved at ere for mange Huller i.
Zerlumpt, aj. pjaltet, forlaset, sønderrevet.
Zermahlen, v. rgl. (undt. partic. -h!en) a. male smaat, knuse.
Zermalmen, v. a. knuse, sønder-; -mung, f. ud. pl. Sønderknuselse, c.
Zermartern, v. a. d. T. martre i meget høi Grad; pine til Marv og Been. [el. stære ubehændigt.
Zermetzeln, v. a. forstænge, hugge
Zernagen, v. a. sondergnave, for-, gnave fordærvet.
Zernichten, v. a. forstyrre, ødelægge; tilintetgjøre; -tung, f. -en, F-lse, D-lse, T-lse, c.
Zerplagen, v. a. d. T. plage meget.
Zerplatzen, v. n. m. s. springe itu med et Knald, briste.
Zerpressen, v. a. itupresse; presse fordærvet.
Zerquetschen, v. a. knuse, sønder-.
Zerrbild, n. -es -er, Carricatur, c.
Zerreiben, v. i. a. rive smaat; -blich, aj. som kan rives smaat.
Zerreißen, v. i. 1) a. iturive: einen Brief; sønderrive (om vilde Dyr); afbryde (en Tings Fortsættelse paa en pludselig og voldsom Maade); sich -, anstrenge overmaade; Jemandes Herz, foraarsage heftig Smerte; (om Toner) saare i høi Grad. 2) n. m. s. springe itu; -ßung, f. -en, Sønderrivelse, c.
Zerren, v. a. trække heftigt frem og tilbage; slide, ruske. [ricatur, c.
Zerrgemälde, n. -s pl. s. sg. Car-
Zerringen, v. i. a. forvride, fordærve med at vride.
Zerrinnen, v. i. n. m. s. smelte; bort-, hen-; wie gewonnen, so zerronnen, som vundet, saa sundet.
Zerritzen, v. a. forridse, fordærve ved at ridse for meget.
Zerrühren, v. a. røre ud i hinanden.
Zerrütten, v. a. forstyrre, forvirre, bringe i Uorden: den Staat; -ttung, f. -en, F-lse, Forvirring, Uorden, c.
Zersägen, v. a. itusave.
Zerschaben, v. a. skrabe fordærvet, forslide. [i Skum.
Zerschäumen, v. n. m. s. oplose sig
Zerscheitern, v. n. m. s. splittes ad.
Zerschellen, v. 1) a. slaae itu med et høit Knald. 2) n. m. s. springe itu med et Knald, briste.
Zerschießen, v. i. a. skyde mange Huller i, og derved fordærve; -schossen, forskudt.
Zerschlagen, v. i. a. slaae fordærvet; ituslaae; fig. sich, dele sig: die Wellen - sich; ikke komme i Stand, ikke faae Fremgang: der Handel hat sich -.
Zerschlitzen, v. a. ituspalte; spalte fordærvet. [smide itu.
Zerschmeißen, v. i. a. d. T. kaste,
Zerschmelzen, v. rgl. og i. 1) a. smelte. 2) n. m. s. hensmelte, bortsmelte.

Zerschmettern, v. a. knuse, med stor Magt slaae i Stykker; -rung, f. -en, Knusning, Sønderslaaen, c.

Zerschneiden, v. i. a. ituskære, sønder-; forskære, fordærve ved at skære for meget.

Zerschroten, v. i. a. hugge i Stykker; gnave itu.

Zersetzen, v. a. (i Bjergv.) itusslaae.

Zerspalten, v. i. a. itusprække.

Zersplittern, v. a. og n. m. s. splinkre, -itu; fig. die Zeit, spilde Tiden, anvende den unyttigt; das zersplittert mir das Herz, smerter mig dybt; das zersplittert sich, kastes bort.

Zersprengen, v. a. sprenge, itu-; das feindliche Heer wurde zersprengt, jaget fra hinanden.

Zerspringen, v. i. n. m. s. itusprinke; [ge; briste.

Zerstauben, v. a. forvandle til og drive fra hinanden som Støv; fig. adsprede som Støv.

Zerstechen, v. i. a. fordærve, vanskabe ved at stikke.

Zerstieben, v. i. n. m. s. adspredes [som Støv.

Zerstörbar, aj. forstyrreilig; -keit, f. ub. pl. F-hed, c.

Zerstören, v. a. forstyrre, ødelægge, tilintetgjøre; -rer, m. -s pl. s. sg. Forstyrrer, Ødelægger, c.; -rung, f. -en, F-lse, Ø-lse, T-lse, c.; -rungskrieg, m. -es -e, Ødelæggelseskrig, c.

Zerstoßen, v. i. a. støde i Stykker, støde smaat; forstøde, støde fordærvet.

Zerstreuen, v. a. sprede, ad-: Staub; fig.: das Licht, (hos Malerne) fordele urigtigt; Linien Furcht, gjøre umærkelig; Linien, sich, adsprede, distrahere; -streut seyn, være distrait, tankeadspredt; -streutheit, f. -en, Distraction, c.; Tankeadspredthed, c.; -ung, f. -en, Adspredelse, c.

Zerstückeln, v. a. dele i smaae Stykker, [ker.

Zerstücken, v. a. dele i Stykker, udstykke.

Zerstümmeln, v. a. brugeligere ver-.

Zertheilen, v. a. dele, for- (et Hele i flere Dele); ein -des Pflaster, fordelende; -lung, f. -en, Deling, For-, c.

Zertrennen, v. a. adskille; -nnlich, aj. adskillelig; -nnung, f. -en, A-lse, c.

Zertreten, v. i. a. søndertræde, træde itu; fordærve ved at træde paa.

Zertrümmern, v. a. knuse, sønderslaae, splitte ad.

Zerweichen, v. a. og n. m. s. udblede for meget.

Zerwerfen, v. i. a. kaste itu.

Zerwirken, v. a. (især i Jagtsp.) lægge for, hugge ud.

Zerwühlen, v. a. rode fordærvet.

Zerzausen, v. a. d. T. forvirre, forruske, forpjuske.

Zerzupfen, v. a. udplukke, pille fra [hinanden.

Zeter, et Udraab, som: Vee (over Forbryderen), Hevn (over Morderen); s. Zeterschreier; -geschrei, n. -es ub. pl. Veeraab, n., et heit Raab ved paafert Voldsomhed; ethvert heftigt Raab, ynkeligt Skrig; -schreier, m. -s pl. s. sg. (m. St. i Criminalretten) en af Øvrigheden bestikket Person, som ved en Morders Domfældelse i den Myrdedes Navn offentligen udraaber Zeter!

Zettel, m. -s pl. s. sg. Seddel, c.; (hos Væverne) Rending, c. ub. pl.; -bank, f. -en, Seddelbank, c.; -ende, n. -s -n, (hos Væverne) Enden af et Stykke Tøi; -n, v. a. d. T. s. ver-.

Zeug, I) m. -es -e, Materie, c., Stof, n. (hvoraf Noget skal tilberedes); især hos mange Haandværkere, f. Ex. (hos Papirmagerne) fuldstampede Klude; der halbe -, kun eengang stampede Klude; Tøi, n. (til Klæder); især uldent, som enten slet ikke el. kun halvt er valket; (undert.) Værktøi, n. f. Ex. (i Bjergv.) en Pumpe og enhver Vandmaskine; (Jagtsp.) alle til Jagten henhørende Redskaber; (foræld.) Krigshær og alt hvad der hører til den. 2) n. -es -e. Tøi, n.: Redskab, Værktøi; især i Sammensf. Reiß-, Reit-; Hausgeraad, n., hölzernes -, Tisch-; (foræld. og endnu blot undert.) Ting, ub. pl.: albernes - reden; vulg. liederliches -, Tøi (om Mdr.).

Zeug-fabrik, f. -en, Tøifabrik, c.; -haus, n. -es -äuser, Tøihuus, Arsenal, n.; hvor Redskaber ꝛc. af et vist Slags og i Mængde opbevares; især Skyts og andre Krigsfornødenheder; (i Papirfabriker) Kammer, hvor de halvt stampede Klude opbevares; -kammer, f. -n, Munderingskammer, Pulver-; Rust-, n.; -kleid, n. -es -er, en Klædning af let, uldent Tøi; -macher, m. -s pl. s. sg. Tøimager, c.; -mantel, m. -s -antel, Tøilappe, c. (af let, uldent Tøi); -manufactur, f. -en, Tøimanufaktur, n.; -meister, m. -s pl. s. sg. Tøimester, c., en Opsynsmand over Jagttøi, over Skyts ꝛc.; bedre: Feldz-; -niß, n. -sses -sse, Vidnesbyrd; Skudsmaal, n. (om Ens moralske Charakteer); (sjeld.) enhver Ting, forsaavidt den er Bevis; (foræld.) enhver høitidelig Forsikkring; -pritsche, f. -n, (i Papirfabrikerne) et Redskab, til at klappe de kun halvt stampede Klude sammen med; -rasch, m. -es -e, Tøiraft, n.; et Slags let Raft; -schmid, m. -s -e, en Smed, som fornemmeligen kun forfærdiger Jern- og Staalværktøi for Haandværkere og Konstnere; dennes Værksted kaldes -schmide, f. -n; -schneider, m. -s pl. s. sg. en Skrædder, som forfærdiger og reparerer Jagttøi; -schreiber, m. -s pl. s. sg. Tøihusskriver, c.; -swagen, m. -s -ägen, en Vogn, hvorpaa Jagttøiet kjøres; -wärter, m. -s pl. s. sg. s. -meister.

Digitized by Google

Zeuge, m. -n -n, (om begge Kjøn; d. -ginn, f.) Vidne, n.; fig. (om løse Ting) Minde, Bevis, Kjende-n, n.; -fall, m. -es -alle, Genetiv, -nausſage, f. -n, Vidneudſagn, n.; führer, m. -s pl. ſ. sg. Vidnefører, -nrodel, n. -s pl. ſ. sg. Vidneprotokol, c.; -nverhör, n. -es -e, Vidneher, n.

Zeugen, v. 1) n. m. h. vidne: für, der Einen; Vim., aflægge Vidnesbyrd i hans Sag; von Vim. el. einer, være et Bevis for. 2) n. avle, n Manden): einen Sohn; Kinder t ſeiner Frau; (om Mand og Kone): der Ehe keine Kinder -; fig. forinke, frembringe ved Forplantelse: iume -; virke, være virkende Aarſ: Stolz zeuget Uebermuth; (ſjeld.) : ziehen.

Zeugung, f. -en, Avlen, c.; -sglied, -es -er og -stheil, m. -es -e, Avlesn, n. [Resiner.

Zibebe, f. -n, Cubebe, c., et Slags Zibeth, m. -es ud. pl. Desmer, c.; ıze, f. -n, og -thier, n. -es -e, Desrkat, c., Desmerdyr, n.

Zicke, f. -n, d. T. en ung Ged; -n, n. m. h. d. T. (om Geder) kaste Kid.

Zickzack, m. -es -e, Sikſak, c., en nie, ſom beſtaaer af vexelvijs ind- og ſpringende Vinkler.

Zieche, f. -n, d. T. Overtræk over gner og Puder.

Zieſer, n. -s pl. ſ. sg. Inſect, n.

Ziege, f. -n, Ged, c., Smalkarpen.

Ziegel, m. -s pl. ſ. sg. Tegl, -ſteen; r: Tagſteen, c.; -brenner, m. -s . ſ. sg. Teglbrænder, c.; -brenne-, f. -en, Teglbrænderi, n.; -dach, n. s -ächer, Tegltag, Teglſteenstag, n.; ecker, m. -s pl. ſ. sg. Tegltækker, ; -erde, f. ud. pl. Teglſord, c.; -:be, f. ud. pl. Teglſteensfarve, c.; -:ben el. -big, aj. teglſteensfarvet, grod; -hütte, f. -n, Teglhytte, c.; hm, m. -es -e, leeret Jord tjenlig Tegl; -mehl, n. -es -e, Teglmeel, ; -roth, aj. teglrød; -ſtein, m. -es , Teglſteen, c.; iſær brændt Muurſten; -ſtreicher, m. -s pl. ſ. sg. Teglygger, c., en Arbeider, ſom former glſtenene; (undert.) Teglbrænder, c.; erk, n. -es -e, Teglværk, n.

Ziegen-bart, m. -es -ärte, Gedeſkæg, ; -bock, m. -es -öcke, Gedebuk, c.; uß, m. -ſſes -üſſe, Gedefod, c.; -ar, n. -es -e, Gedehaar, n.; -hirt, -en -en, Gedehyrde, c.; -milch, f. . pl. Gedemelk, c.

Zieger, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) en rknet Fugtighed; iſær (i Sveits) den i Oſtlavningen tilbageblevne Valle, oraf laves -käſe, m. -s pl. ſ. sg.

Ziegler, m. -s pl. ſ. sg. Teglbrænder, c.

Zieh-band, n. -es -änder, Dragbaand, n.; et Jernbaand, ſom ved Skruening kan gjøres snevrere; -bank, f. -änke, Trækkebænk, c. (hvorpaa ſlige Arbeider gjøres, ſom ſteer ved at trække); -brunnen, m. -s pl. ſ. sg. en Brønd, hvoraf Vandet drages op, forſkjellig fra Pumpe; Vindebrønd, c.; Trækbrønd, c.; -geld, n. -es -er, Koſtpenge; Betaling for et fremmedt Barns Underhold og Opdragelſe, c.; -kind, n. -es -er, d. T. Pleiebarn, Penſionair, c.; -klinge, f. -n, (hos Snedkerne) Skavjern, n.; -kloben, m. -s pl. ſ. sg. (hos Snedkerne) Spændſtrue, c.; -mutter, f. -ütter, d. T. Pleiemoder, Foſter-, c.; -pflaſter, n. -s pl. ſ. sg. Trækplaſter, n.; -ſeil, n. -es -e, Haletoug, n.; -ſtange, f. -n, en Stang, ved hvis Hjelp Noget trækkes; -weg, m. -es -e, den Vei ved Floder og Kanaler, ſom de gaae, der trække Fartøierne; Trækvei, c.

Ziehe, f. ud. pl. vulg. (n. St.) et fremmedt Barns Koſt og Opdragelſe; Einen zur - haben, drive Spot med, narre, fixere.

Ziehen, v. 1) i. a. trække, drage: die Pferde - den Wagen; den Degen -; den Hut -, tage af; fig. trække, drage: Drath -; Licht -, ſtøbe; Saiten auf ein Inſtrument, lægge Strenge paa; Geld auf etw., trække, indtage; einen Wechſel auf Einen, el. ogſaa blot auf Einen; die Pferde aus dem Stalle -, føre; den Wein auf Bouteillen -, tappe; eine Folge aus etw.; Vortheil, Nutzen aus etw.; die Wörter, d. T. udtale meget langſomt; etw. in Betrachtung, in Erwägung -, betænke, overveie; etw. auf ſich -, tyde; Einen zu Rathe -, betjene ſig af hans Raad; ſich etw. zu Gemüthe -, lægge paa Sindet, foruroliges over; eine S. in die Länge -, trække i Langdrag; ein Kind, Einen zu allem Guten -, opdrage; Melken aus dem Samen -, opelſte; Hausthiere -, opklække; den Kürzern -, komme tilkort; ſich -, trække ſig; bevæge ſig langſomt frem; lade ſig udvide, udſtrække; forandre ſin Retning: das Bret hat ſich gezogen, trukket ſig, kaſtet ſig; ſtrække ſig i Længden; lidt efter lidt trække ind i; (i mange enkelte Tilfælde) bevirke en langſom Forandring hos ſig, f. Ex. ſich ins Kleine, in die Enge -, indſtrænke ſin Virkekreds, formindſke ſine Udgifter. 2) n. m. ſ. fig. drage, trække: bevæge ſig langſomt frem: die Vögel -; in den Krieg -, auf die Wache -; forandre ſit Opholdsſted, flytte: aus einem Hauſe; in ein Haus; auf das Land; ogſaa (om Tjeneſtefolk) ſtifte: zu Vim., von Vim.

Digitized by Google

Zieher, m. -s pl. s. sg. en Person el. Ting, som trækker.

Ziehung, f. -en, Trækning, c.; især Lotteriets; -stag, m. -es -e, Trækningsdag, c.

Ziel, n. -es -e, Maal, n., Ende, Grændse, c.; Gjenstanden hvorefter man sigter; fig. Diemaal, Meed, Diemed, n., Hensigt, c.; (Sydt.) Termin, især: Betalings-, c.

Zielen, v. n. m. h. sigte: nach Eim. el. etw.; fig. sigte paa, stikle paa (ved Talen): auf Einen el. etw.; have til Hensigt, sigte til.

Zieler, m. -s pl. s. sg. den, som ved Skivestydning viser Stedet, hvor Skuddet traf paa Skiven.

Ziemen, v. u. m. h. s. Ge-, som er brugeligere.

Ziemer, m. -s pl. s. sg. Snaredrosel, c.; Dyreryg; (hos Slagterne) Rumpestykke (i denne Bem. er det i Sydt. u.); de større Dyrs mandlige Lem: der - eines Ochsen, en Tyremie.

Ziemlich, aj. temmelig, middelmaadig; (foræld.) semmelig, anstændig; som av. alene; (undert.) næsten.

Ziepen, v. n. m. h. (n. St.) pibe (især om Fugleunger).

Zier, f. (foræld.) s. Zierde.

Zier-affe, m. -n -n, d. T. Pyntenar, et affecteret Mske., en Laps; -bengel, m. -s pl. s. sg. Spradebasse, c.; -bengelei, f. ud. pl. Spradevæsen, n.; -blume, f. -n, Blomst til Ziir; -garten, m. -s -ärten, Have til Ziir; -lich, aj. ziirlig, pyntelig, stjen; ein -er Lid (i Retsp.), en høitidelig; -lichkeit, f. Ziirlighed, Pyntelighed, c. ud. pl.; Ziir, Prydelse, c. pl. -en; -pflanze, f. -n, Plante til Ziir; -puppe, f. -n, Pyntedukke, c.

Zierath, m. -es -en, Ziirat, c.

Zierde, f. -n, Ziir, Prydelse, c.

Zieren, v. 1) n. m. h. ziire, pryde, smykke, forskjønne. 2) a. pudse, pynte; sich, af misforstaaet Velanstændighed gjøre unaturlige og tvungne Gebærder; vægre sig, afslaae imod sin Lyst.

Ziererei, f. -en, vulg. bedre Geziere.

Ziesererbse, f. s. Kicher.

Ziffer, f. -n, Ziffer, n.: Talfigur; et hemmeligt Skrifttegn; -blatt, n. -es -ätter, Zifferblad, n., Uhrskive, c.

Ziffern, v. n. m. h. ziffre, skrive Tal, regne.

Zigeuner, m. -s pl. s. sg. Zigeuner, c.; -inn, f. -en, Zigeunerske, c.; -s sprache, f. -n, Zigeunersprog, n.

Zikorie, f. -n, Cicorie, c.

Zimmel el. Zimmer, m. s. Ziemer.

Zimmer, n. -s pl. s. sg. Værelse, n. d. T. Stue, c., Kammer, n.; (undert.) Zimmer, n. (40 Skind); (n. St.) Tømmer, Bygnings-, n.; (foræld.) Byggen, Bygning, c.; Materie, c., Stof, n. (til Noget).

Zimmer-arbeit, f. -en, Tømmerarbeide, n.; -axt, f. -äxte, T-mands Økse, c.; -flöße, f. -n, el. -floß, n. -es -öße, T-flaadning; T-flaade, c.; -gesell, m. -en -en, T-svend, c.; -handwerk, n. -es ud. pl. T-haandværk, n.; -häuer, m. -s pl. s. sg. (i Bjergv.) den, som forretter T-arbeidet; -hof, m. -es -öfe, en Gaard, hvori Bygningstømmeret tilhugges; -holz, n. -es -ölzer, Bygningstømmer, n.; -kunst, f. ud. pl. s. -handwerk; -ling, m. -es -e, s. -häuer; -mann, m. -es -leute, T-mand, c.; -manneskunst, f. ud. pl. s. -handwerk; -meister, m. -s pl. s. sg. T-mester, c.; -plaz, m. -es -äze, T-plads, c.; -werk, n. -es -e, T-arbeide, n.

Zimmern, v. a. tømre; fig. d. T. forfærdige, gjøre; -rung, f. -en, Tømring, c.; (især i Bjergv.) Tømmerværk, n.

Zimmet el. Zimmt, m. -es ud. pl. Kaneel, c.; -baum, m. -es -äume, Kaneeltræ, n.; -farbe, f. -n, Kaneelfarve, c.; bruunrød Farve; -mandel, f. -n, brændt Mandel, c.; -öl, n. -es ud. pl. Kaneelolie, c.; -rinde, f. -n, Kaneelbark, c.; -rose, f. -n, Kaneelrose, c. (som lugter ligesom Kaneel); -wasser, n. -s ud. pl. Kaneelvand, n., Kaneelaqvavit, c.

Zimperlich, aj. være undselig og tilbageholden og derhos dog kjærlig; ops fore sig saaledes kaldes zimpern, v. n. m. h.

Zindeltaffet, m. s. Sendel.

Zink, et blot i Tærningspil brugeligt Tal, for: fem.

Zink, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Zink, c. (et Halvmetal); s. Zinke.

Zinke, f. -n, (undert. Zink, m.) en tilspidset Ting el. Deel af en Ting, (i mange Tilfælde) s. Ex. d. T. Green paa en Gaffel; die - eines Rechens, Tænderne, (Jagtsp.) Enden af Hjortetakkerne; Sinke, c. (et Blæsehorn); et lidet Jagthorn; visse Piber i Orgelet.

Zinkerz, n. -es -e, Zinkerts, c.

Zinn, n. -es pl. (om flere Slags) -e, Tin, n.; fig. Tintei, n.; ud. pl.

Zinn-asche, f. ud. pl. Tinaske, c., calcineret Aske; -bergwerk, n. -es -e, Tinbjergværk, n.; -erz, n. -es -e, Tinerts, c.; -folie, f. -n, Tinfolie, c., Bladetin, n.; -gesell, m. -es -e, s. Zinner; -gießer, m. -s pl. s. sg. Tinstøber, c.; Kandestøber, c.; -graupe, f. -n, krystalliseret Tinerts; -grube, f. -n, Tingrube, c.

Zinne, f. -n, (foræld.) Tinde, (undert.) Tinding, øverste Rand, c. (af en Muur); Muren omkring et fladt Tag paa en Bygning.

Zinner, m. -s pl. s. sg. (i Blikfabriker) Fortinner, c. (den som fortinner

ikket).
Zinnern, aj. Tin-, af Tin.
Zinnober, m. -s ud. pl. Zinnober, og n.; -erz, n. -es -e, Zinnobertz, c.; -roth, aj. zinnoberrod.
Zins, m. -es -e, Landgilde, u., Grundr; Leie, c., (foræld.) Skat, Afgift hvert Slags, som ydes Regjeringen); ente, c.
Zins-bar, aj. skatskyldig; -barkeit, f. pl. Sk-hed, c.; -bauer, m. -s -n, kattebonde, Fæste-, c.; -brief, m. -es , Skattebrev, Fæste-, n.; -buße, f. , Skatteboder; -fällig, aj. skatskyldig; -frei, aj. skattefri; huusfri; -ens, f. -änse, Skattegaas, c.; -geer, m. -s pl. s. sg. s. Zinser; -groschen, m. -s pl. s. sg. Skattegroschen, ; -gut, n. -es -üter, Fæstegods, n.; hahn, m. -es -ähne, Skattehane, c.; haus, n. -es -äuser, Fæstehuus, n.; henne, f. -n, Skattehene, c.; -herr, . -n -en, Grundeier, Proprietair, ushonde, c.; -hof, m. -es -öfe, Fægaard, c.; -hufe, f. -n, Fæstejord, ; -huhn, n. -es -ühner, Skattehene . -hane, c. pl. -høns; -korn, n. -es d. pl. Skattekorn, n.; -leute, pl. ud. g. Fæstefolk; -mann, m. -es -anner, Zinser; -pflichtig, aj. skatskyldig; -tag, m. -es -e, Skattedag, en bestemt ag, paa hvilken en Skat skal erlægges; -zahl, f. -en, (i Tidsregningen) tilbagevendende Række af 15 Aar.
Zinse, f. -n, (brugeligst i pl.) Rente, .; -n, v. 1) n. m. h. (sjeld.) give lente, indbringe. 2) yde, erlægge Afift, skatte; -nverzinsung, f. -en, Rentes Forrentning; -nwucher, m. -s ud. l. Aagerrente, c.; -nzins, m. Rentesente, c.
Zinser, m. -s pl. s. sg. Fæstebonde, [Leier, c.
Zipfel, m. -s pl. s. sg. Flig, Flip, Snip, c., Hjørne, n., den tilspidsede, hvendige Deel af et, især hoieligt Leeme; -ig, aj. som har Flip; -pelz, m. -es -e, et Slags Pelse, hvorpaa to Flipper hænge ned paa Ryggen.
Zipperlein, n. -s ud. pl. (næsten forld.) Podagra, el. Chiragra, c.
Zirbel-baum, m. -es -äume, Navnet paa en Art Gran, hvis Tap kaldes -nuß, f. -üsse; -drüse, f. -n, Navnet paa en Kirtel i Hjernen.
Zirkel, m. -s pl. s. sg. Cirkel, Kreds; Passer, c.; fig. i en Kreds stillede Ting; deraf ogsaa: en Forsamling af Personer, en Kreds; en Række af Forindringer, som efter en vis Tid altid igjen begynde forfra; ein - im Deniren, Schließen ꝛc., er den Feil, at man kommer tilbage igjen paa det Begreb, hvorfra man er gaaet ud.
Zirkel-bogen, m. -s -ögen, Cirkelbue, c.; -figur, f. -en, Cirkelfigur, c.; -fläche, f. -n, Cirkelflade, c.; -linie, f. -n, Cirkellinie, c.; -n, v. n. m. h. tirkle, maale med en Cirkel; -punct, m. -es -e, Cirkelpunkt, Centrum, n.; Cirkelens Middelpunkt; -rund, aj. cirkelrund; -runde, f. -n, Cirkelrunding, c.; -schmid, m. -s -e, Cirkelsmed, c.
Zirpen, v. n. m. h. pibe (om Faarekyllinger, Fugleunger ꝛc.).
Zischeln, v. a. og n. m. h. d. T. hviske, tale sagte.
Zischen, v. 1) n. m. h. hvisle, give en hvislende Lyd fra sig. 2) a. hviske: Eim. etw. ins Ohr.
Zither, f. -n, Cither, c.
Zits, m. s. Zitz.
Zitter-aal, m. -es -e, en Art electrisk Aal; Zittreaal, c.; -äspe f. -n, Bæveræsp, c.; -fisch, m. -es -e, Krampefisk, c.; -maal, n. -es -äler, s. Vergebe; -nadel, f. -n, Bævernaal, c. (et Slags Haarnaal); -pappel, f. -n, s. -äspe; -rochen, m. -s pl. s. sg. Krampefisken.
Zittern, v. n. m. h. zittre, skjælve, bæve; fig. vor Furcht -, bæve af Frygt; vor einer S., andert. ogsaa bei etw.; ligel. vor Eim. el. etw., være i ængstelig Frygt for; (i den høiere Skrivemaade) bevæge sig; eine -de Stimme, bævende, rystende.
Zitwer, m. -s ud. pl. en Krydderirod af en udenlandsk Plante, og Planten selv; Galgant; -same, m. -ns ud. pl. Frøet af nysnævnte Plante; d. T. Frøet af et Slags udenlandsk Bynke, som bruges imod Orm.
Zitz, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Sirts, n.; s. Zitze.
Zitze, f. -n, d. T. Brystvorte, c. (paa Fruentimmerbrystet); Yver, Patte, c. (paa Hundyr); -n, v. n. m. h. pattt.
Zobel, m. -s pl. s. sg. Zobel, c. (Dyr); Pelsværket af Zobeldyret; -färber, m. -s pl. s. sg. s. Rauch-; -fell, n. -es -e, Zobelskind, n.; -pelz, m. -es -e, Zobelpels, c.; -thier, n. -es -e, Zobeldyr, n.
Zober, m. -s pl. s. sg. Trækar, n., Balle, c. (sædv. med to Haandgreb).
Zofe, f. -n, (Dim. Zöfchen, n. -s pl. s. sg.) Terne, Kammerpige, c.; (foræld. og nu blot i den høiere Skrivemaade); -nrolle, f. -n, Soubrettecrolle, c.
Zögern, v. n. m. h. nøle, dvæle, [være seen, drøse.
Zögling, m. -es -e, Fosterbarn, Plejebarn, n., Lærling, Eleve, c. (om begge Kjøn).
Zoll, m. -es, 1) pl. -e, og efter et Talord pl. s. sg. Tomme, c. ($\frac{1}{24}$ Alen). 2) pl. Zölle, Told, c.
Zoll-amt, n. -es -ämter, Toldvæsen, Toldsted; Toldkammer, Toldcollegium, n.; -bank, f. -änke, (n. St.) Toldbod,

Digit

e., Toldsted, n.; -bar, aj. toldbar; -barkeit, f. ub. pl. Toldbarhed, c.; -beamte, m. -n -n, Tolder, Toldkasserer, c.; -bediente, m. -n -n, Toldbetjent, c.; -bereiter, m. -s pl. s. sg. Strandsetoldrider, Strandrider, c.; -bude, f. -n, Toldbod, c.; -frei, aj. toldfri; -freiheit, f. ub. pl. T-hed, c.; -gerechtigkeit, f. ub. pl. Toldret, c., Rettighed til at fordre Told; -haus, n. -es -äuser, Toldsted, n., Toldbod, c., -huus, n.; -herr, m. -n -en, Toldherre, c., den, som har Toldret paa et Sted; -maß, n. -es -e, Tommemaal, n., Maal efter Tommer; -ordnung, f. -en, Toldanordning, c.; -pacht, m. -es -ächte, Toldforpagtning, c.; -pächter, m. -s pl. s. sg. Toldforpagter, c.; -pflichtig, aj. toldpligtig; -rolle, f. -n, Toldrulle, c.; -saule, f. -n, Toldstolte, c. (som er sat til Kjendemærke paa et Toldsted); -schreiber, m. -s pl. s. sg. Toldskriver, c.; -stab, m. -es -äbe, Tommestok, c.; -stadt, f. -ädte, Toldstad, c.; -stätte, f. -n, Toldsted, n.; -stock, m. -es -öcke, d. T. Tommestok, c.; -tarif, m. -es -e, Toldtarif, c.; -zettel, m. -s pl. s. sg. Toldseddel, c.

Zollen, v. a. fortolde, betale Told; fig. give, yde som en Skyldighed.

Zoller, m. -s pl. s. sg. En, som giver Told; Tolder, c.

Zollig, aj. som holder een el. flere Tommer (blot i Sammens. med Talord).

Zöllner, m. -s pl. s. sg. Tolder, Toldforvalter, c.

Zone, f. -n, Zone, c., Jordbælte, Jordstreg, n.

Zoologie, f. -n, Zoologie, c.

Zopf, m. -es -öpfe, flettet og ombunden Haarpidst, c.; der Haar-; (i Skovv.) Trætop, c. (især Naaletræers); -ende, n. -s -n, Topende, c., den øverste Ende af Trætoppe; -haar, n. -es ub. pl. el. -e, pl. ub. sg. Rakkehaar, n., Haaret, hvoraf Rakkepidsten flettes; -holz, n. -es ub. pl. Topbrænde, n. (som faaes af Trætopperne); -taube, f. -n, Parykdue, c.

Zorn, m. -es ub. pl. Vrede, Harme, c.; d. T. undert. blot Uvillie, Misfornøielse, c.; -entbrannt, aj. vredeoptændt; -feuer, n. -s ub. pl. Vredesild, c.; -ig, aj. vred, harmfuld, vredagtig; (Sydt.) heftig; -müthig, aj. vredagtig; -ruthe, f. -n, Vredesris, n.; -wort, n. -es -e, Vredesord, n.

Zote, f. -n, (Dim. Zötchen, n. -s pl. s. sg.) Tot, Haar-, Uld-, c. (nedhængende og sammenklistret); d. T. ogsaa nedhængende Laser, især paa Klædningsstykker; et plumpt Udtryk, en grov Spøg; -in, v. n. m. h. d. T. staae om sig med Smudsigheder og Plumpheder; En, som gjør det kaldes -nreißer, m. -s pl. s. sg. [Tot.

Zoticht, aj. laseagtig, som ligner en

Zotig, aj. pjusket, uredt, sammenfiltret; d. T. smudsig, plump, uanstændig.

Zottel, f. -n, d. T. Tot, Haar-, Uld-, c. [trave klumpet affted.

Zotteln, v. n. m. s. vulg. vralte,

Zottenblume, f. -n, Bukkeblad (Plante).

Zu, 1) præp. med Dat., til, i, paa: zu Tim. geben; zu dem, d. T. desuden. I mange Tilfælde staaer Subst. enten ganske ub. Art.: zu Hause seyn, være hjemme; zu Tische sitzen, sidde til Bords; zu Lande reisen, reise til Lands; von Tag zu Tage, fra Dag til Dag; -hunderten, i Hundredevis; el. Dat. Mærke føies til zu: Papier zum Schreiben; ein Gefaß zur Milch; især staaer zum foran Adjectivernes Comparativ, og foran Talord, naar begge bruges som av.: zum besten, paa det bedste; zum ersten, for det første. 2) av. a) med Tonen: die Thüre ist zu, d. T. er luktet, er laaset; zu! zu! Udraabsord, til! til! fremad! hurtig! fort! er lief auf mich zu; er ritt nach der Stadt zu; sie kamen zu Paaren, parvis. b) uden Tonen ved infin., og oversættes da stedse med: at: es fängt an zu regnen; er kam nur her, es zu wissen; es ist Zeit, zu gehen; bereit es zu thun; hier ist etw. zu sehen; ich habe zu schreiben ꝛc.; ligel. ved aj. og av. for: altfor: ein zu hohes Haus; es ist zu viel; es ist gar zu wenig ꝛc. 3) en adstillelig Partikel ved Verber, hvor zu har Tonen.

Zubauen, v. 1) a. d. T. tilbygge, tillukke ved at bygge. 2) n. m. h. vedblive at bygge.

Zubehör, n. -s ub. pl. Tilbehør, n.

Zubeißen, v. i. n. m. h. bide til, begynde at bide stærkt.

Zuber, m. -s pl. s. sg. Trækar, n., Balie, c. (sædv. med to Haandgreb).

Zubereiten, v. a. tilberede, tillave: die Speisen; -tung, f. Tilbereden, c.; ub. pl.; Tilberedelse, c. pl. -en.

Zubiegen, v. i. a. tilbøie, tillukke ved at bøie.

Zubinden, v. i. a. tilbinde, binde for: einen Sack; Tim. die Augen.

Zublasen, v. i. 1) n. m. h. blæse til, begynde at blæse stinkt. 2) a. (i Glashytterne) blæse til, tillukke ved at blæse; Tim. etw., blæse hen til; fig. tilhviske.

Zubrennen, v. i. a. tilbrænde, lukke ved at brænde: eine Wunde; (i Smeltehytter) die Erze -, rense ved at udbrænde; s. Rösten.

Zubringen, v. i. a. Tim. etw., tilbringe, bringe hen til; die Zeit mit

Digitized by Google

-, tilbringe, fordrive.
ibrocken, v. a. blot fig. eg d. T., efter anden koste paa, efterhaanden paa, anvende paa: bei einer S. Thaler. [især blot i Bjergv.
ibuße, f. -n, Tilstud, Efterstud, n.; ibüßen, v. a. gjøre Tilstud, efter-; d. T. anvende paa, tilsætte paa: Vermögen bei etw. -.
icht, f. pl. (kun sjeld.) Züchte, Til- n., Avl, Forplantelse, c. (Dyrs, en Dyrearts): gut zur - seyn; især mmens.; tillagte Dyr, Kuld, Race, el; (foragt.) ogsaa om Børn; Tugt, Optugtelse, c.; Optugtelsens Virk-, især: Tugtighed, Sædelighed, Vred; in Züchten und Ehren, (for- i Tugt og Ære, paa en anstæn- Maade; (sjeld.) et Redskab til at e.
cht-haus, n. -es -äuser, Tugthuus, ebrings-, n.; -los, aj. utugtig, rtig, ryggesløs; -losigkeit, f. ud. l-hed, U-hed, R-hed, c.; -meister, s pl. s. sg. Tugthuusforvalter, c.; ld.) Tugtemester, c.; -ochs, m. -en, Springtyr, c.; -ruthe, f. -n, , n.; fig. (i theologist Forstand) ens Riis; -sau, f. -äue, Griseso, -stute, f. -n, Stutterihorpe, c.; , n. -es ud. pl. Qvæg, Kreature, oldes for Avlens (Racens) Skyld.
chtig, aj. (næsten forald.) tugtig, ndig, ærbar; -keit, f. ud. pl. T- A-hed, U-hed, c.
chtigen, v. a. tugte, arte; ein mit der Ruthe, straffe, revse; g, f. -en, T-lse, Revselse, c.
chtling, m. -es -e, Tugthuuslem, c.
t, m. -es -e, et lille Ryk.
ken, v. 1) n. m. h. trække, gjøre rt, hurtig Bevægelse: mit dem de, mit den Füßen. 2) a. trække en kort, hurtig Bevægelse): den ig die Achseln.
ker, m. -s pl. (om flere Slags) Sukker, n.
ker-bäcker, m. -s pl. s. sg. Sukker, Conditor, c.; -bäckerei, f. -en, ckerbagerі, Conditori, n.; -bohne, Sukkerbønne, c.; -brezel, f. -n, ckringle, c.; -brod, n. -es -e, -ödchen, n. -s pl. s. sg.) Suk- d, n.; ofte: ethvert Slags Bag- f el. med Sukker; -cand, m. -es s. Candelzucker; -erbse, f. -n, ert, c.; -gebackene, n. -n ud. -werk; ethvert Slags Bagværk l, Æg og Sukker; -hut, m. -es Sukkertop, c.; -korn, n. -es -ör- Sukkerkugle, c.; -mandel, f. -n, mandel, c.; -melone, f. -n, Suk- n, c.; -mühle, f. -n, Sukker- c.; -mund, m. -es -ünde, Suk- d, c.; -papier, n. -es -e, Sukkerpapir, n.; -plätzchen, n. -s pl. s. sg. Sukkerplesken, c.; -rohr, n. -es -e, Sukkerrør, n.; -rübe, f. -n, s. -wurzel; -schachtel, m. -s pl. s. sg. Sukkerdaase, c.; -schote, f. -n, Sukkerertebælg, c.; -sieder, m. -s, pl. s. sg. Sukkerkoger, c.; -siederei, f. -en, Sukkerkogeri, n.; -süß, aj. sukkersød; -werk, n. -es ud. pl. Sukkergodt, -tøi, n.; -wurzel, f. -n, Sukkerrod, c.
Zuckern, v. a. sukre, gjøre sødt med Sukker. [kaarlig i Lemmerne).
Zuckung, f. -en, Trækning, c. (uvil-
Zudämmen, v. a. tildæmme.
Zudecken, v. a. tildække; das Gesicht, d. T. (undert.) skiule; Einen mit Prügeln, tildænge.
Zudem, av. desuden.
Zudenken, v. i. a. Dim. etw., tiltænke; brugeligst i partic. zugedacht, tiltænkt.
Zudreben, v. 1) a. tildreie, tillukke ved at dreie. 2) n. m. h. dreie til, blive rast ved at dreie.
Zudrängen, v. a. sich, (undert.) trænge sig til el. ind paa.
Zudringen, v. a. trænge ind paa.
Zudringlich, aj. paatrængende, pohængende; -keit, f. ud. pl. Paatrængenhed, Paahængenhed, c.
Zudrücken, v. 1) a. trykke til, tillukke med et Tryk. 2) n. m. h. d. T. trykke til, begynde at trykke dygtigt.
Zuduften, v. a. (digter.) tildufte.
Zueignen, v. a. tilegne; især: sich etw.; Dim. ein Buch, tilegne, dedicere; -gnung, f. -en, Tilegnelse, Dedication, c.; den Deel af en Tale, i hvilken det forhen Sagte anvendes paa Tilhørerene; -gnungsschrift, f. -en, Tilegnelsesskrift, n., Dedication, c.
Zueilen, v. n. m. s. ile til.
Zuentbieten, v. i. a. (i Cancell.) kundgjøre, tilkjendegive.
Zuerkennen, v. i. a. Dim. etw., tilkjende, tildomme. [første Gang.
Zuerst, av. først, allerførst; d. T.
Zufächeln, v. a. tilvifte.
Zufahren, v. i. n. m. s. d. T. kjøre til, begynde at kjøre; kjøre hurtigt; auf etw., kjøre hen til; fig. fare paa; gleich -, blind -, handle uden Overlæg, ogsaa uden Bestedenhed; vulg. lebe buus paa.
Zufall, m. -es -älle, Tilfælde, n.; ofte: Hændelse, Skjebne, c., uventet Begivenhed; en uventet, mærkelig Forandring i Helbreden.
Zufallen, v. i. n. m. s. falde til, falde ned, og lukke: die Klappe ist zugefallen; tillukkes ved at en anden Ting falder; tilfalde, blive til Deel; es fällt ihm alles zu; (Jagtsp.) komme flyvende i Mængde.
Zufällig, aj. tilfældig, ikke forudseet,

handelsesvis; -er Weise, tilfældigvis; (i Philosophien) som ikke er nødvendigt, ikke væsentligt; (i Maleri) -e Lichter, Lys, som falder ind fra en Sideaabning; -keit, f. ud. pl. T-hed, c.

Zufertigen, v. a. (i Retsp.) Eim. etw., tilsende, tilstikke.

Zuflechten, v. a. tilflette, tillukke ved at flette.

Zuflicken, v. a. tilflikke.

Zufliegen, v. i. u. m. f. d. T. flyve hen til.

Zufließen, v. i. n. m. f. tilflyde: flyde hen til; fig. uformærket blive til Deel: Eim. viel Gutes - laſſen.

Zufloßen, v. a. Holz, tilflaade, flaade hen til.

Zuflucht, f. ud. pl. Tilflugt, c.

Zuflug, m. -es ud. pl. Tilflyven, c.

Zufluß, m. -ſſes -üſſe, Tilflyden, c., Tilløb, n.; egentl. og fig.; ud. pl.; den tilflydende Ting ſelv; Hjelpemiddel, n.

Zufolge, f. Folge,

Zuförderſt, f. Zuvörderſt.

Zufragen, v. n. m. h. d. T. forespørge.

Zufrieden, 1) aj. tilfreds: mit Eim.; mit einer S.; (undert.) fornøiet: ich bin es el. damit -; fig. eine -e Ehe, ſom ſtjenker Tilfredshed. 2) av. og ud. Comparation: Einen - ſtellen, ſtille tilfreds, tilfredsſtille; einen Zornigen - ſprechen, berolige, tilfredsſtille; ſich - geben, give ſig tilfreds; d. T. Einen - laſſen, lade have Fred; -heit, f. ud. pl. Tilfredshed, c.

Zufrieren, v. i. n. m. f. tilfryſe.

Zufügen, v. a. Eim. Schaden, Nachtheil, Verdruß ꝛc., tilføie.

Zufühlen, v. n. m. h. begynde at føle til Noget.

Zufuhr el. -e, f. ud. pl. Tilførſel, c.

Zuführen, v. a. tilføre; lede el. føre til Noget: Einen dem Untergange; (i Bjergv.) udvide et Sted.

Zufüllen, v. a. fylde til, fylde mere paa: Wein; fylde til, kaſte til: einen Teich.

Zug, m. -es -üge, Træk, n.: Handlingen at trække, ſaavel overh. og ud. pl., ſom ogſaa enkelte Handlinger af det S.ags, og med pl. ſom: Marſch, c., Sværm, c., Tog, Fiſkedræt, Aandedræt, n.; in den letzten Zügen liegen, ligge for Døden; den Ting, ſom trækker; f. Gr. Luftdræt, n.; det, ſom trækkes; Pennetræk, Skrift-, n.; die Züge des Geſichtes, Anſigtstræk, Lineamenter; ein - des Characters, Karakteertræk, n.; Spænd, Kobbel, n. (Heſte el. Dyer); er trank mit vollem -e, Drag.

Zug-arbeit, f. -en, et viſt Slags varet Arbeide; Dambrets Mønſter; -baum, m. -es -äume, Trækbom, c.; -brücke, f. -n, Trækbro, Vindebro, c.; -fiſch, m. -es -e, Trækfiſk, c.; -graben, m. -s -äben, Afledningsgrøft, c.; -heuſchrecke, f. -n, Trægrylle (Inſect); -leine, f. -n, Trækline, c.; -loch, n. -es -öcher, Træthul, n.; -luft, f. ud. pl. Træk, -luft, c.; -ochſe, m. -n -n, Trækokſe, Arbeids-, c.; -pferd, n. -es -e, Arbeidshest, c.; -pflaſter, n. -s pl. f. sg. Trækpladſter, n.; -ring, m. -es -e, Trækring, c. (til at trække Noget tæt ſammen med); -ſchraube, f. -n, Trækſtrue, c.; -ſeil, n. -es -e, Halsreb, n.; -ſtange, f. -n, Pumpeſtang, c.; -ſtiefel, m. -s pl. f. sg. Trækſtøvle, Suk-, c.; -thor, n. -es -e, Trækport, c. (den Dæl af en Vindebro, ſom lukker Porten); -vieh, n. -es -e, Qvæg, ſom bruges til at trække; -vogel, m. -s -ögel, Trækfugl, c.; -weiſe, av. i Drag; i Tog; ſkarevis; -wind, m. -es -e, Trækvind, c.

Zugabe, f. -n, Tilgift, c.; (undert.) Tilsætning til en Hovedſag.

Zugang, m. -es -änge, Tilgang, Ad-, c.; fig. (undert.) Hjelp, Underſtøttelſe, c.

Zugänglich, aj. tilgængelig; -keit, f. ud. pl. T-hed, c.

Züge, f. ſ. Zieche.

Zugeben, v. i. a. give til, give oven i Kjøbet; (i Kortſpil) kaſte til, bekjende; Eim. alles, indromme, tilſtaae; tillade, give ſit Samtykke til, tilſtæde.

Zugedacht, aj. tiltænkt.

Zugegen, av. med ſeyn, være tilſtede, nærværende.

Zugehen, v. i. n. m. f. gaae til, gaae i, lade ſig lukke; tilgaae, ſkee; meſt impers. es geht hier ordentlich zu, das geht nicht mit el. von rechten Dingen zu; d. T. gaae til, gaae hurtigt.

Zugehör, n. -es ud. pl. Tilbehør, n.; -en, v. n. m. h. tilhøre: das gehört mir zu; (forældr.) være ſkyldig, pligtig; -ig, aj. tilhørende.

Zügel, m. -s pl. f. sg. Tøile, c.; ogſaa fig.; -los, aj. toileles; fig. ryggesløs; -loſigkeit, f. -en, blot fig. T-hed, R-hed, c.; -n, v. a. lægge Tømme paa; tæmme.

Zugemüſe, n. -s pl. f. sg. en Ret af Planteriget; Rødder, Grønt til Kjødet.

Zugenamt, av. d. T. (undert.) med [Tilnavn.

Zugeſellen, v. a. omgaaes, have til Selſkab: ſich Eim.; fig. forbinde, forene.

Zugeſtehen, v. i. a. eine S., tilſtaae, indromme; (ſjeld.) tillade, bevilge.

Zugethan, partic. ſ. Zuthun.

Zugießen, v. i. 1) n. m. h. d. T. øſe til, begynde at øſe raſk. 2) a. øſe til, øſe mere i; tilſtøbe, lukke ved at hælde et ſmeltet Legeme i: ein Loch mit Blei.

Digitized by Google

Zügig, aj. tjenlig til Trækken.
Zugittern, v. a. tilgittre, tillukke d et Gitter.
Zugleich, av. paa een og samme Tid; [tillige.
Zugleichen, v. i. a. gjøre lige; især Myntning.
Zugreifen, v. i. n. m. h. d. T. gribe er Noget, gribe til; fig. hjelpe; gribegjerligt; bemægtige sig; bruge Øverighedsmagt.
Zugrunderichten, v. a. ødelægge.
Zugürten, v. a. tilgjorde, lukke, ved sætte Gjord for.
Zuhaben, v. i. a. d. T. have til, faae n Tilgift: er will etw. –; have lukket.
Zuhakeln, v. a. hægte til.
Zuhaken, v. a. lukke med een el. re Hager; tilhage.
Zuhalten, v. i. 1) a. holde til, lukke, m Legemets Dele): die Augen, den Mund; holde for, bedække med Haan: n = Eim. den Mund; sich die Ohn; holde tillukket. 2) n. m. h. d. T. it einer Person –, holde til med, have rtrolig, især ukydsk Omgang med; lde sit Løfte; -tung, f. -en, Holden l, Lukning, c.
Zuhämmern, v. 1) n. m. h. vedblive hamre. 2) a. hamre til.
Zuhauen, v. i. 1) n. m. h. d. T. ugge til, begynde at hugge rask. 2) . tilhugge: Bauholz.
Zuheften, v. a. tilhefte.
Zuheilen, v. 1) n. m. s. læges. 2) . læge.
Zuhorchen, v. n. m. h. Eim., lytte
Zuhören, v. n. m. h. høre til, paa, fter: Eim. aufmerksam; -rer, m. -s l. s. sg. (-inn, f. -en) Tilhører, (-: ide), c.
Zujauchsen, v. a. og n. m. h. tilible, tilraabe: Eim. Beifall.
Zukehren, v. a. vende hen til: Eim. en Rücken.
Zukeilen, v. a. tilkile.
Zuketteln, v. a. tilkjede, tillukke med n liden Kjede.
Zuklammern, v. a. gjøre fast, tillukke med Klamre.
Zuklatschen, v. a. og n. m. h. tillappe: Eim. Beifall.
Zukleben el. -kleiben, v. a. tilkline.
Zukleistern, v. a. tilklistre.
Zuklinken, v. a. die Thür, tilklinke, tillukke med Klinke.
Zuknöpfen, v. a. tilknappe.
Zuknüpfen, v. a. tilknytte.
Zukommen, v. i. n. m. s. blive sendt, blive overleveret: die Nachricht ist mir von Berlin zugek–; Eim. etw. – lassen, overlade, meddele, følge; (blot i tredie Person) das kommt mir zu, tilkommer mig, er min Pligt el. min Ret; er tilladt for mig; (foræld.) komme til Noget.
Zukost, f. ud. pl. (Nordt.) s. Gemüse, Zuge–; (m. St.) Suul, n.
Zukunft, f. ud. pl. Fremtiden, den kommende Tid; in –, i Fremtiden; (foræld.) Ankomst, Advent, c.; -ünftig, aj. kommende, til–.
Zulächeln, v. 1) n. m. h. Eim., smile ad. 2) a. tilsmile: Eim. Beifall.
Zulage, f. -n, Tillæg, n., Tillæggen, c. ud. pl.; især (hos Tømmermænd) Tilpasning, c.
Zulangen, v. 1) n. m. h. d. T. lange, række hen til; have den fornødne Længde; fig. zu etw., strække til, være tilstrækkelig, forslaae. 2) a. Eim. etw., række, lange.
Zulänglich, aj. blot fig. tilstrækkelig; -keit, f. ud. pl. T-hed, c.
Zulassen, v. i. a. lade være tillukket; lade gaae ind, tillade Indgang; tilstede, ikke hindre, tillade: Eim. etw.; -ssung, f. ud. pl. Indladelse, Adgang, Tilladelse, Tilstedelse, c.
Zulässig, aj. tilladelig, som kan tillades; -keit, f. ud. pl. T-hed, c.
Zulauf, m. -es ud. pl. Tilløb, n.; -en, v. i. n. m. s. d. T. løbe til, begynde at løbe hurtigt; løbe stærk.; løbe efter; gjøre en Gjenstand til Maal for Løbningen: auf Einen el. etw. –; d. T. løbe til, forsamle sig hurtigt; spitzig –, løbe sammen, ende sig i en Spids.
Zulegen, v. 1) a. tillukke: eine Grube mit Bretern; sammenlægge: einen Brief; lægge til: Eim. 100 Thaler zu seiner Besoldung; d. T. lægge sig til, anskaffe: sich ein Pferd; lægge tilrette, lægge sammen; især hos Tømmermænd, afpasse: ein Gebäude; (hos Landmaalere) aflægge, aftegne paa Papiret: einen Riß. 2) n. m. h. Eim., tillægge; brugeligere beilegen, beipflichten.
Zuleimen, v. a. tillime.
Zuletzt, av. tilsidst: for sidste Gang; sidst, bagest; endeligen.
Zulp, m. -es -e, vulg. Sut, c., hvorpaa smaae Børn sutte; -en, v. n. m. h. vulg. sutte, patte.
Zum, sammentrukket af zu dem; s. [Zu.
Zumachen, v. 1) a. gjøre, at Noget paa en el. anden Maade lukkes; lukke, tillukke, tilknappe, lægge sammen: ein Loch, den Rock, einen Brief. 2) n. m. h. ile, skynde sig.
Zumal, cj. med et derpaa følgende da, især, fornemmeligen: derfor, fordi.
Zumauern, v. a. tilmure.
Zumessen, v. i. a. tilmaale: Eim. das Getreide; (sjeldnere) tillægge, tilskrive.
Zumurmeln, v. a. mumle hen til.
Zumuthen, v. a. Eim. etw., forlange, anmode om, (uden at bestemme Maaden, hvorpaa det skeer); -thung, f. -en, Forlangende, n., Anmodning,

Digitized by Google

Begiering, c.

Zunächſt, av. nærmeſt, meget nær, tæt ved: - bei mir; ogſaa ſom præp. med Dat.: er ſtand - mir; fig. ferſt og fornemmeligen, om fort Tid.

Zunageln, v. a. tilnagle.

Zunähen, v. a. ſye til, lukke ved at ſye.

Zunahme, f. ud. pl. Tiltagende, Tilvext, Foregelſe, c.

Zuname, m. -ns -n, Tilnavn; oftest Binavn, n.

Zündbar, aj. antændelig; -keit, f. [ud. pl. A-hed, c.

Zünden, v. n. m. h. tænde, fænge; antænde, ſtikke i Brand; (foræld.) lyſe.

Zunder, m. -s pl. ſ. sg. Treſte, c., Tender, n. (til at tænde Ild op); ogſaa fig. (n. St.) glødende Hammerſtøl; ſædv. der Zunder.

Zünder, m. -s pl. ſ. sg. (hos Kulbrænderne) Minen, ſaa længe den endnu ikke er fuldt erſat; (hos Fyrværkere) Tænderen, et med Krud fyldt Rør, til at antænde med; ſ. Zunder.

Zunderſchwamm, m. -es -ämme, Fyrſvamp, c.

Zund-kraut, n. -es ud. pl. Fangkrud, n.; -kugel, f. -n, Brandkugle, Bombe, Granat, c.; -loch, n. -es -öcher, Fangbul, n.; -pfanne, f. -n, Fangpande, c. (paa Geværer); -pulver, n. -s ud. pl. Fangkrud, n.; -ruthe, f. -n, Luntekok, c.; -wurſt, f. -ürſte, Brandrør til Miners Antændelſe.

Zunehmen, v. i. 1) n. m. h. tiltage, voxe, foreges: an Kræften, an Verſtande -; (om Dagene) længes. 2) a. (bl.t i Strikning) tage ud.

Zuneigung, f. ud. pl. Tilbøjelighed, c.

Zunft, f. -ünfte, Laug, Haandværks-, Amt, n.; (foræld.) en Mængde Mſtr. af eet Slags, een Stand; (undert.) et Selſkab forenede Mſtr. af eet Slags, een Klaſſe.

Zunft-gemäß, aj. ſ. -mäßig; -genoß, m. -en -en, ſ. -verwandte; -herr, m. -n -en, ſ. -meiſter; -mäßig, aj. laugsmæſſig; overensſtemmende med et Laugs Love og Skikke; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Oldermand, c.; ogſaa det ſamme ſom -herr, et Laugs Foreſatte fra Magiſtraten; -recht, n. -es -e, Laugsret, c. ud. pl.; Laugsrettighed, c.; -ſchreiber, m. -s pl. ſ. sg. Laugsſkriver, c.; -verwandte, m. -n -n, Laugsbroder, Laugsmeſter, c.; -zwang, m. -es ud. pl. Laugstvang, c.

Zünftig, aj. laugsberettiget, hørende til et Laug; laugsmæſſig.

Zunge, f. -n, (Dim. Züngelchen, n. -s pl. ſ. sg.) Tunge, c.; fig. Land-, Jord-; en Fiſkes Navn; i Gaffelen paa en Vægt; aus allen Völkern und -n, Tungemaal, n.

Züngeln, v. n. m. h. bevæge Tungen frem og tilbage, lalle.

Zungen-band, n. -es -änder, Tungebaand, n.; -buchſtabe, m. -ns -n, Tungebogſtav, n.; -dreſcher, m. -s pl. ſ. sg. Lovtrækker, Radbiſt, c.; -fehler, m. -s pl. ſ. sg. Feil i Udtalen, hidrørende fra Tungen; Feil, ſom begaaes ved Talen; -förmig, aj. tungeformig; -frei, aj. ſiges om et Slags Mundſtykker til Heſtene, hvorved de have Tungen fri; -held, m. -en -en, Skryder, Prahhans, c.; -ſünde, f. -n, Synd, ſom begaaes ved Talen.

Zunicken, v. 1) n. m. h. Eim., nikke til. 2) a. tilnikke: Eim. Beifall.

Zunichte, bedre zu nichte, ſ. Nicht.

Zunöthigen, v. a. (ſjeld.) paanede, paatvinge: ſich Eim.

Zuordnen, v. a. Eim. Einen, tilforordne, beſtikke til Hjelp.

Zupeitſchen, v. n. m. h. d. T. pidſte til, pidſte dygtig paa.

Zupfeifen, v. i. n. m. h. Eim., fleite til; give Vink ved at fleite.

Zupfen, v. a. nappe: Einen bei dem Aermel; plukke, pille: Wolle; zupfe dich ſelbſt bei der Naſe, tag.

Zupflaſtern, v. a. brolægge.

Zupflöcken, v. a. tilplekte.

Zupflügen, v. a. tilpleie.

Zupfſeide, f. ud. pl. Plukſilke, c.

Zupichen, v. a. tilbege, tætte med Beg.

Zuplazen og zuplumpen, v. n. m. [ſ. ſ. Zufahren.

Zurathen, v. i. a. d. T. tilraade: Eim. etw.

Zurauſchen, v. n. tilrasle, tilbruſe.

Zurechnen, v. a. ſkrive paa Ens Regning; tilregne, tilſkrive: etw. ſeiner Dummheit; Eim. eines Andern Sünde; -chnung, f. -en, Tilregnelſe, c.; -chnungsweiſe, aj. tilregnelſesviis.

Zurecht, av. blot i Forbindelſe med Verber, tilrette.

Zurede, f. ud. pl. brugeligere das -n, Tiltale, c.; -n, v. n. m. h. Eim., tiltale; bevæge; formaae til.

Zureichen, v. 1) a. række hen, lange hen (til en Anden). 2) n. m. h. ſtrække til, være tilſtrækkelig.

Zureiten, v. i. 1) n. m. ſ. ride til, begynde at ride, ride hurtigt; auf Einen, ride hen til. 2) a. ein Pferd, tilride, ſole.

Zurichten, v. a. tillave, tilberede; anrette; fig. d. T. tilſmudſke; ſich -, rakke ſig til; vanſtabe, fordærve: Einen übel, ilde tilrede; -tung, f. -en, Tillavning, Tilberedelſe, c.

Zuriegeln, v. a. tillukke med Slaa, ſtyde Slaaen for.

Zürnen, v. n. m. h. vredes, blive vred: auf Einen; poetiſk, Eim., trattes med.

Zurollen, v. 1) n. m. h. rulle til. -affted, begynde at rulle. 2) a. rulle

Digitized by Google

til: Eim. ein Faß.
roſten, v. n. m. ſ. tilruſte, tillukſ Ruſt.
rück, av. tilbage: -geben, fahren, n ꝛc.; ſig. -denken, ſehen ꝛc.; etw. en, fordern; in eine Krankheit n; - geſetzt werden, ſættes tilbage i forrige Tilſtand; ikke blive agmaatte ſtaat tilbage; die S. gebt er bliver intet af; ſein Wort - ien; ſeine Meinung - halten. : av. maa ikke ſammendrages med erne, men vel med præs. partic.: ckkehrend, og med Subſt. paa ung: urückkehrung.
rück-blick, m. -es -e, Tilbageblik, -fließend, aj. tilbageflydende; -, m. -es ub. pl. Tilbagegang, c.; genheit, f. ub. pl. Privatſtand, c., a offentlige Forretninger fjernet -haltend, aj. tilbageholdende, ndig; -haltung, f. ub. pl. Tilbadenhed, c.; -kehr, f. og -kunft, pl. Tilbagevenden, -komſt, c.
rücken el. zurucken, v. n. m. h. gjøre Plads; rykke til.
ruf, m. -s ub. pl. Tilraab, n.; raabte Ord; -en, v. i. 1) n. m. m., raabe paa, kalde paa. 2) a. be, give tilkjende ved Tilraab.
rüſten, v. a. og n. m. h. ruſte ere ſig færdig til; -ſtung, f. -en, ſtning, c. [Saaeningen.
äen, v. n. m. h. tilſaae, fuldende age, f. -n, Tilſagn, Løfte, n.; . 1) n. m. h. (blot n. St.) ſige ive Skyld, dutte paa; være lige, overeens med; das ſagt ihm zu, mer ham vel, er ham behageligt, ket, bequemt. 2) a. love, tilſige: etw.
ammen, av. ſammen, til-: etw. n; -fordern; -kommen; -ſetzen; en, hænge ſammen, være forbuned hinanden. Med Verber bliver Ord ikke ſtrevet i eet Ord, men ed de deraf afledede Subſtantiver.
ammen-fluß, m. -ſſes, Tilſamyden, to el. flere ſtydende Lege: Sammenſtydning, og Stedet, hvor ſteer; ſig. Forſamling, Forbinc.; -hang, m. -es ub. pl. Samng, c.; -hangend el. -hangend, nmenhængende; -klang, m. -es Samklang, Harmoni, c.; -kunft, ſte, Sammenkomſt, c.; -ſetzung, Sammenſætning, c.; -ſtimmend, mſtemmende; ſig. overensſtem; -ſtimmung, f. ub. pl. ſ. -klang; m. -es -öße, Sammenſted, n.; n, c.; -ſtoßen, v. i. a. og n. ſammenſtøde; ſtøde ſammen; -g, f. -en, Sammentrækning, -ng, c. [ſats, c.
tz, m. -es -ätze, Tilſætning, Til-

Zuſchanzen, v. a. d. T. Eim. etw., forſkaffe paa en god Maade; lirke til.
Zuſchärfen, v. a. tilſpidſe: die Zaunpfähle. [ved at ſtrabe; tilkaſte.
Zuſcharren, v. a. udfylde, tildække
Zuſchauen, v. n. m. h. ſee til; -uer, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Tilſkuer, (-inde), c. [tilſtuffe.
Zuſchaufeln, v. a. eine Grube ꝛc.,
Zuſchicken, v. a. d. T. Eim. etw., tilſende; ſig. (om Gud) tilſtikke; d. T. tilberede, gjøre Anſtalt til, foranſtalte; -ckung, f. -en, T-delſe, T-kelſe, Tilberedelſe, c.
Zuſchieben, v. i. 1) n. m. h. ſtyde til, begynde at ſtyde raſt. 2) a. Eim. etw., ſtyde hen til; tilſtyde, lukke ved at ſtyde. [lægge til.
Zuſchießen, v. i. a. Geld, tilſtyde,
Zuſchlag, m. -es -äge, Tilſlag, n.; iſær ved Auctioner; det, ſom tilſlaaes; iſær (i Bjergv.) Tilſætning af Bly ꝛc.; -en, v. i. 1) n. m. h. ſlaae til, begynde at ſlaae dygtigt; ſlaae hurtigt; d. T. (ſjeld.) bekomme vel: das Reiſen will ihm nicht -. 2) a. die Thür, ſlaae til, lukke ved at ſlaae; Eim. etw., tilſlaae, egentl. ved Salg, iſær ved Auction; tilſætte; iſær i Smeltehytterne: dem Erze Blei.
Zuſchleppen, v. a. Eim. etw., ſlæbe til; iſær: paa en ſtjult Maade bringe til.
Zuſchließen, v. i. a. tillukke.
Zuſchmeißen, v. i. d. T. 1) n. m. h. ſmide, kaſte, ſlænge til: begynde og vedblive raſt at kaſte. 2) a. tilkaſte, tilſlaae.
Zuſchmiegen, v. a. ſich, nærme ſig krybende; ſig. ſich, tilſmidſte, indſmigre.
Zuſchmieren, v. a. tilſmøre, tilſtoppe ved at ſmøre.
Zuſchnallen, v. a. tilſpænde.
Zuſchnappen, v. 1) n. m. ſ. fare til, ſpringe. 2) n. m. h. ſnappe efter. 3) a. lukke, ſlaae i (med en ſmækkende Lyd).
Zuſchneiden, v. i. 1) n. m. h. ſkære til, ſkære friſt vak, begynde og fortſætte med at ſkære. 2) a. tilſkære: der Schneider ſchneidet ein Kleid zu.
Zuſchnitt, m. -es ub. pl. Tilſkæring, c., Tilſnit, n.
Zuſchnüren, v. a. tilſnøre.
Zuſchrauben, v. i. 1) n. m. h. ſkrue til, ſkrue raſt vak, begynde og vedblive at ſkrue ſlink. 2) a. tilſkrue, tillukke ved at ſkrue til.
Zuſchreiben, v. i. a. Eim. ein Buch, tilegne, dedicere; ſich etw. aus Stolz, tilſkrive, tillægge, tilegne; Eim. etw., creditere, ſkrive tilgode paa Regning; Eim. ein Haus -, ſkrive paa Ens Navn; (ſjeld.) ſkrive til Gr.
Zuſchreien, v. i. 1) n. m. h. Eim., raabe, ſkrige paa. 2) a. Eim. etw.,

tilreabe, tilskrige.

Zuschrift, f. -en, Brev, n.; Tilegnelse, Dedication, c.

Zuschuren, v. a. og n. m. h. d. T. lægge Brænde til Ilden; fig. puste til Ilden; søge at gjøre en Strid heftigere.

Zuschuß, m. -sses -üsse, Tilskud, n.

Zuschütten, v. 1) n. m. h. æse, kaste, smelte til, begynde og vedblive ræst dermed. 2) a. tilkaste, fylde til: eine Grube; d. A. øse, smelte til, i.

Zuschwären, v. i. n. m. s. d. T. buldne til.

Zuschwellen, v. i. n. m. s. svulme til.

Zuschwören, v. i. a. Vim. etw., tilsværge.

Zusehen, v. i. n. m. h. see til, være Tilskuer ved: Vim. el. einer S.; fig. lade ustraffet, see igj-Fingre med: dem Unwesen nicht länger -; see til, bære Omsorg for; vogte sig for: siehe zu, daß ꝛc.; -d el. -ds, av. hjendeligen, mærkeligen.

Zusenden, v. i. a. Vim. etw., tilsende.

Zusetzen, v. 1) a. sætte hen til, hen paa: die Speisen -, paa Ilden; tilsætte, forøge ved Tilsætning; sætte til, tabe lidt efter lidt: sein ganzes Vermögen bei dem Handel; tillukke ved at sætte en Ting fore; (i Sesp.) die Segel, sætte til, dreie for Vinden. 2) n. m. h. Vim., sætte ind paa, gaae paa Klingen; dem Feinde scharf -, angribe heftigt; Vim. mit dem Trunke, nøde til at drikke; (i Landhusholdningen, om Faar) blive fire Aar gamle og ikke faae flere Tænder.

Zusichern, v. a. tilsikre, for-, love; -rung, f. -en, Tilsikring, For-, c., Løfte, n.

Zusiegeln, v. a. forsegle; -lung, f. -en, Forsegling, c.

Zuspeise, f. -n, (Nordt.) s. Zugemüse.

Zusperren, v. a. tilspærre, tillukke.

Zuspitzen, v. a. tilspidse; zugespitzt ofte for: spitzig.

Zusprache, f. -n, (foræld.) s. Zuspruch.

Zusprechen, v. i. 1) a. Vim. Trost, indgive, søge at indgyde ved Tale; Vim. etw., tildømme, tilkjende ved Retsdom. 2) n. m. h. Vim. freundlich, tiltale; søge at overtale ved venlige Ord; Vim., bei Vim., besøge (for en kort Tid).

Zuspringen, v. i. n. m. s. springe til, ile hid; springe i; d. T. løbe hurtigt.

Zuspruch, m. -es -üche, Opmuntring ved Ord, trøstende Tiltale; Besøg, n., Søgning, c.; (foræld.) Paastand, Fordring (paa Noget).

Zuspünden, v. a. ein Faß, tilspunde.

Zustand, m. -es pl. (sjeld.) -ände, Tilstand, c.; s. Stand.

Zuständig, aj. Vim., tilhørende; -keit, f. ub. pl. det Tilhørende.

Zustechen, v. i. 1) n. m. h. stikke til, begynde el. vedblive at stikke ræst. 2) a. stikke til, sye, stoppe til.

Zustecken, v. a. stikke til, lukke ved at stikke Noget, f. Ex. en Knappenaal i; Vim. etw., stikke hemmeligen til.

Zustehen, v. i. n. m. h. blot i tredie Person: es steht ihm zu, tilkommer ham, er hans Pligt, anstaaer, stikker sig.

Zustellen, v. a. tillukke, lukke for ved at stille en Ting fore; Vim. etw., tilstille, tilsende: einer Person el. S. Glauben -, sætte Tro, Tillid til; brugeligere: beimessen.

Zusterben, v. i. n. m. s. tilfalde ved Ens Død: seine Güter sind Fremden zugestorben.

Zustimmen, v. a. samtykke, bifalde; -mung, f. ub. pl. Samtykke, Bifald, n.

Zustopfen, v. a. tilstoppe.

Zustoßen, v. i. 1) n. m. h. støde til, begynde, el. vedblive at støde ræst. 2) n. m. s. tilstøde, blot i tredie Person: es ist ihm eine Ohnmacht zugestoßen, 3) a. støde til, lukke, tilstoppe ved at støde.

Zustreichen, v. i. 1) n. m. h. stryge til, begynde el. vedblive at stryge ræst. 2) a. tilstryge, udfylde ved at stryge i.

Zuströmen, v. n. m. s. tilstrømme.

Zustutzen, v. a. tilstudse; danne; sætte Skik paa, lære; pudse op.

Zutappen, v. n. m. h. tage plumpt og ubehændigt paa.

Zuthat, f. pl. (sjeld.) -en, alt hvad der udfordres til et Værks, en Tings Forfærdigelse; især d. T. Tillæg af Traad, Silke ꝛc., som Skrædderne strive paa Regning.

Zuthatig, aj. tjenstagtig, hjelpsom, for at erholde en Overmands Gunst; -keit, f. -en, T-hed, H-hed, c.

Zutheilen, v. a. Vim. etw., tildele.

Zuthulich, aj. s. Zuthätig.

Zutun, v. i. 1) a. lukke, (i nogle Tilfælde): die Augen; sich, sich Vim. el. bei Vim., søge at gjøre sig elsket, insinuere sig, (dog blot om Ringere); zugethan, som av. Vim., gunstig, bevaagen, velvillig, hengiven; -, n. -s ub. pl. Medvirkning, Hjelp, c.

Zutragen, v. i. a. Vim. etw., bære hen til; sich, blot i tredie Person, es trägt sich zu, det tildrager sig, skeer tilfældigviis.

Zuträglich, aj. Vim. el. einer S., gavnlig, nyttig, fordeelagtig; -keit, f. -en, G-hed, N-hed, F-hed, c.

Zutrauen, v. a. Vim. etw., tilstroe, holde for at være dygtig til.

Zutrauen, n. -s ub. pl. Tillid, Tiltro.

Zutraulich, aj. tillidsfuld, troskyldig; -keit, f. ub. pl. T-dhed, T-ghed, c.

Zutreffen, v. i. n. m. h. blot i tre-

Digitized by Google

ie Person: es trifft zu, indtræffer, laaer til.

Zutreiben, v. i. n. m. h. drive til, egynde, el. vedblive at drive raft; rive til, sammendrive, ved at slaae til; i Hytter.) ved Afdrivningen faae mere Selv, end man havde gjort Regning aa. Dette Overskud kaldes Zutrieb.

Zutreten, v. i. 1) n. m. h. træde il, begynde, el. vedblive at træde raft.) a. træde til, udfylde, tilstoppe ved t træde.

Zutrinken, v. a. og n. m. h. Dim., rikke til; drikke paa Ens Sundhed.

Zutritt, m. -es ud. pl. Adgang, Til= ang, Tiltrædelse, c.

Zuverlässig, aj. tilforladelig, vis; -= eit, f. ud. pl. T-hed, V-hed, c.

Zuversicht, f. ud. pl. fast Tillid, den øieste Grad af Tiltro; -lich, aj. (om ing) tillidsfuld; som forunder fast illid; (undert.) tilforladelig, paalide= g; -lichkeit, f. ud. pl. Tillidsfuldhed, ist Tiltro, c.

Zuvor, av. forhen; først, i Forkjø= et; (foræld.) fordum, tilforn; - thun, ergaae. [fortrinlig, især.

Zuvörderst, av. fremfor alt, først,

Zuvorkommen, v. i. n. m. s. Dim., rekomme, komme i Forkjøbet.

Zuvorthun, v. i. n. m. h. Dim., o= rgaae (i en Færdighed el. Handling).

Zuwachs, m. -es ud. pl. Tilvæxt, : alt hvad der voxer paa Marken til indmandens eget Brug, og ikke til alg; Foregelse, Formerelse, c.; Af= ede, c.; -en, v. i. n. m. s. især blot tredie Person, voxe, groe til, tillukkes d Væxten; voxe til Ens eget Brug: e Feldfrüchte wachsen dem Land= anne zu.

Zuwege, av. blot d. T. ved nogle erber: etw. - bringen, tilveiebringe; ringung, f. ud. pl. T-else, c.

Zuwehen, v. a. tilvifte, vifte hen til.

Zuweilen, av. undertiden, sommetider,

Zuweisen, v. i. a. Dim. etw., an= e, vise el. sige En, hvor han kan faae get; Dim. Einen, vise hen til.

Zuwenden, v. i. a. Dim. den Rük= n, vende hen til; Dim. etw., til= de, forskaffe: (foræld. og endnu blot Schweits) forbinde med: zugewandte te, de med Cantonerne forbundne ndskaber.

Zuwerfen, v. i. 1) n. m. h. kaste , begynde el. vedblive at kaste raft. a. tilkaste, lukke ved at kaste; fylde at kaste; Dim. etw., kaste hen til; e med Uvillie, stænge hen til.

Zuwider, præp. med Dat., (staaer ved det Ord, den styrer) imod: dem setze -; er ist mir -, han er mig d, ubehagelig, jeg kan ikke lide ham.

Zuwinken, v. a. og n. m. h. Dim., vinke ad; Dim. seinen Beifall, tilvinke.

Zuwintern, v. n. m. s. d. T. blot i tredie Person, tildækkes af Is og Snee.

Zuwölben, v. a. tilhvælve, lukke ved en Hvælving.

Zuzählen, v. a. Dim. etw., tiltælle.

Zuzäunen, v. a. tilgjerde, tillukke med et Gjerde.

Zuziehen, v. i. n. m. h. trække til, lukke ved at trække; junges Vieh, lægge til, opklække; fig. sich Handel, paadra= ge, være Aarsag; betjene sig af Ens Raad el. Medvirkning, i hvilken Bem. blot die -hung, Raad, Medvirkning, er brugelig. [Unggvæg, n., Opdræt, c.

Zuzucht, f. ud. pl. ungt. tillagt Qvæg;

Zwacken, v. a. knibe, klemme; fig. Einen, drille, narre, bedrage.

Zwang, m. -es ud. pl. Tvang, c.; tvunget Væsen, n.; (i enkelte Tilfælde og i Sammensf.) den Tilstand, i hvilken Delene paa et Legeme heftigt sammen= trækkes, el. heftigt trænges til Noget; f. Ex. Koldpis, c. (hos Heste); s. Huf-, Ohren-, Stuhl-.

Zwang=dienst, m. -es -e, Tvangsar= beide, Pligt-, n.; -gesinde, n. -s ud. pl. Pligtarbeider, c., et Tyende, som er forpligtet til at tjene for ringere Løn end frie Tyende; -los, aj. tvangs= los, -fri; -losigkeit, f. ud. pl. T-hed, c.; -mühle, f. -n, en Mølle, paa hvil= ken man er tvungen til at lade sit Korn male; -ofen, m. -s -öfen, en Bager= ovn, hvori et heelt Sogn er forpligtet til at lade bage; -recht, n. -es -e, Tvangsret, -rettighed, c.; -schenke, f. -n, en Kro, som er forpligtet til at kjøbe dens Drikkevare hos Grundeieren; -smittel, n. -s pl. s. sg. Tvangsmid= del, n.; -pflicht, f. -en, (i Retssp.) en Forpligtelse, til hvis Opfyldelse man i Nødsfald kan tvinges; -weise, av. tvungent, paa en tvungen Maade; -= treiben, n. -s pl. s. sg. et Slags Jagt, hvorved Vildtet drives meget tæt sam= men. [med Magt trykke sammen.

Zwängen, v. a. tvinge, gjøre Tvang,

Zwanzig, M=Tal, indecl. undt. naar det staaer ud. Subst., da har det i Dat. -en, tyve.

Zwanzig, f. -en, Tvetallet.

Zwanzig=jährig, aj. tyveaarig, tyve= aars, paa tyve Aar; -pfündig, aj. ty= vepundig; -ste, O=Tal, tyvende.

Zwanziger, m. -s pl. s. sg. en Deel af et af 20 Eenere bestaaende Hele; et saadant Hele selv; Snees, c.; en Ting, især et Mste., som er 20 Aar gammel.

Zwar, cj. vel, vist nok, rigtig nok; og det, og det endog, og hvad mere er, ydermere; nemlig.

Zweck, m. -es -e, Maal, Diemed, n. (ofte) Hensigt, c.; Plok, Dykkert, o, et lidet Søm med rundt Hoved; Een=

Digitized by Google

trum, n. (i en Skive); Maalet hvoreftter man leder; (i disse 4 sidste Bem. ogsaa -e, f. -n).

Zweck-fall, m. -es -älle, (i Grammat.) Dativ, c.; -los, aj. hensigtsløs; -losigkeit, f. ud. pl. H-hed, c.; -mässig, aj. hensigtsmæssig; -mäßigkeit, f. ud. pl. H-hed, c.; -widrig, aj. hensigtsstridig, uhensigtsmæssig; -widrigkeit, f. ud. pl. H-hed, U-hed, c.

Zwecken, v. 1) a. staae smaae Sømt; blot i an-, auf- ꝛc. 2) n. m. h. auf etw., sigte til, have til Formaal: das zweckt dahin.

Zwei, M-Tal, to, tvende, nogle Steder siger man, men urigtigt i m. zween, f. zwo, n. zwei. Det er indecl. undt. naar ingen Art. el. intet Pronomen gaaer foran, el. intet Nomen staaer hos, el. ogsaa Endelsen ikke kan kjendes af det hosstaaende Nomen, da har det i Gen. -er og i Dat. -en. [spil.

Zwei, f. -en, Totallet; Toen i Kort-

Zwei-blätterig, aj. todbladet; -deuteln, v. n. m. h. (sjeld.) tale tvetydigt; -deutig, aj. tvetydig; ikke bestemt nok, uvis; -deutigkeit, f. -en, T-hed, Uvished, c.; -drähtig, aj. totraadet; -erlei, aj. indecl. to Slags; -fach og -faltig, f. Zwie-; -falter, m. -s pl. s. sg. et Navn til Sommerfuglen; ogsaa Zwiefalter; -füßig, aj. tofødder; -händig, aj. som har to Hænder; som kan bruge den venstre Haand ligesaa bequemt, som den høire; -herrig, aj. som tilhører to Herrer; -jährig, aj. toaarig; -kampf, m. -es -ämpfe, Tvekamp, Duel, c.; -malig, aj. som er el. sker to Gange; -männisch, aj. som er indrettet til to Personer; -schneidig, aj. tvæegget; -seitig, aj. tosidet; sitzig, aj. tosædet; -spännig, aj. forspændt med to Heste; -stimmig, aj. tostemmig; som har og yttrer to Meninger om den samme Sag; -silbig, aj. tostavelses-; -tägig, aj. to Dages, som er to Dage gammel, som varer to Dage; -te, O-Tal, anden; -tel, n. -s pl. s. sg. Halvdeel, c.; -tens, av. for det andet; -theilig, aj. som er deelt i to Dele; -wuchs, m. -es ud. pl. d. T. dobbelte Leder, engelsk Syge; ogsaa Zwiewuchs; -wüchsig, aj. som har dobbelte Leder, den engelske Syge; -zackig, aj. totakket; -züngig, aj. tvetunget; sig. (undert.) om et falsk Mste.

Zweier, m. -s pl. s. sg. d. T. Toer, c. (i Stillemynt: 2 Pfenninge).

Zweifel, m. -s pl. s. sg. Tvivl, c.; ohne -, uden Tvivl, visseligen; -haft, aj. tvivlsom, uvis; -haftigkeit, f. ud. pl. T-hed, Uvished, c.; -n, v. n. m. h. tvivle: an einer S.; -sgrund, m. -es -ünde, Tvivlegrund, c., Grund, hvorfor man tvivler; -sucht, f. ud. pl. Tvivlesyge, c.; -süchtig, aj. tvivlesyg.

Zweifler, m. -s pl. s. sg. Tvivler, c.; -inn, f. -en, T-ske, c.

Zweig, m. -es -e, Qvist, tynd Green, Vaand, c.; sig. en Deel, som liig en tynd Green afsondrer sig fra det Hele.

Zweitgeboren, aj. nøstældste, næstfødte, anden.

Zwerch, aj. tvært; især blot Sydt. og i nogle Sammensætn.; -fell, n. -es -e, Mellemgulv, n.; -stück, n. -es -e, Tværstykke, n.

Zwerg, m. -es -e, Dværg, c. (om begge Kjøn); dog bruges ogsaa undert. -inn, f. -en, Dværginde, c.; sig. enhver Ting, som i Sammenligning med andre af dens Art, er usædvanlig liden; -baum, m. -es -äume, et usædvanlig lidet Træ; (i Haverne) et lavstammet Træ; -bohne, f. -n, Krybbenne, c.; -erbse, f. -n, Krybert, c., et Slags lavvoxende Sukkererter.

Zwetschge (-schke, -sche), f. -n, Svedskeblomme, c. [det Sem.

Zwick, m. -es -e, Plet, Dykkert, li-

Zwickbohrer, m. -s pl. s. sg. Svikbor, n.

Zwickel, m. -s pl. s. sg. Svikkel, c. (paa Strømper); (undert.) en Kile, en tilspidset Ting; -bart, m. -es -ärte, Knebelsbart, n.

Zwicken, v. a. knibe; einen Verbrecher mit glühenden Zangen; (undert.) trykke kort og hurtigt; sig. foraarsage en Smerte, som ligner den, der foraarsages ved Knibning: es zwickt mich im Leibe, det kniber, smerter mig i Maven.

Zwicker, m. -s pl. s. sg. En, som kniber; (hos forskjellige Haandv.) Knibtang, c.

Zwickmühle, f. -n, Svikmølle, c. (en vis Stilling af Stenene i det Brætspil, som kaldes Mellespillet).

Zwickzange, f. -n, Knibtang, c.

Zwie-back, m. -es -e, Tvebak, c.; -bracke, f. -n, (i Vinavlen) den tredie Halken; -brachen, v. a. og n. m. h. (n. St.) pleie andengang; -fach (forald. -faltig) aj. dobbelt; -licht, n. -es -e, Morgendæmring, Skumring, c.; Tusmørke, n.; -sel, m. -s pl. s. sg. d. T. en i to Grene el. Dele deelt Qvist el. Green; enhver gaffelformig Ting; -selig, aj. d. T. togrenet, tvespaltet, gaffelformig; -spalt, m. -es pl. (sjeld.) -e, blot sig. Tvedragt, Splid, Uenighed, Tvistighed, Usamdrægtighed, c.; -sprache, f. -n, Dialog, c.; -tracht, f. ud. pl. det samme som -spalt, dog mere med Hensyn til Tilbøielighedeu; -trächtig, aj. splidagtig, uenig, usamdrægtig; -wuchs, m. s. Zweiwuchs.

Zwiebel, f. -n, Svibel, c., Blomsterleg, Leg, n.; enhver rundagtig,

Digitized by Google

Blomsterlog lignende Rod; -gewächs, . -es -e, Løgvæxt, c.; -handel, m. -s d. pl. Svibelhandel, c.; -tragend, aj. ygbærende; -n, v. a. gnide med Løg; ig. vulg. Zinen, behandle haardt, ressе Taarerne af Dinene.

Zwier, av. (foræld.) to Gange.

Zwillich, m. -es pl. (om flere Slags) e, Dvelg, n. (et Slags Lerred).

Zwilling, m. -es -e, Tvilling, c.; bruder, m. -s -üder, Tvillingbroder, .; -schweſter, f. -n, Tvillingsſøſter, c.

Zwinge, f. -n, Tvinge, c., Drev, n., t Værktoi til at tvinge to Ting sam= nen med.

Zwingen, v. i. a. Zinen, tvinge, ode; (undert. om livløſe Ting; zwän= en); betvinge (hyppigſt hos Digterne); ig. gezwungen, tvungen, fremkonſtlet, naturlig.

Zwinger, m. -s pl. ſ. sg. Tvinger, ., en Perſon el. Ting, ſom tvinger; lot i Sammenſ.; et omſluttet Rum; ſær blot det ſnevre Rum mellem to Stadsmure ved de paa gammel Maade efæſtede Stæder; Fængſel, n., et Buur il vilde Dyr.

Zwing=herr, m. -n -en, Deſpot, Ty= an, c.; -herriſch, aj. deſpotiſk, tyran= iſk; -herrſchaft, f. ud. pl. Deſpotie, Tyrannie, n.

Zwirn, m. -es pl. (om flere Slags) e, Traad, c.; -mühle, f. -n, Tvinde= olle, c., en Maſkine til at tvinde man= ge Traader paa engang paa; -rad, n. es -äder, Tvinderok, c.; -efaden, m. s -äden, tvunden Traad, c.

Zwirnen, v. a. tvinde.

Zwirnen, aj. Traad=, af Traad.

Zwiſchen, præp. imellem, midt-, 1) ned Dat., naar det antyder en Været Midten af to Ting: es iſt ein Un= erſchied - mir und dir. 2) med Acc., naar det betegner en Bevægelſe til det Rum, ſom adſkiller to Ting: - die Rä= er eines Wagens kommen. Ofte ſtaaer et i begge Tilfælde for unter, omend= jendt z- altid har Hensyn til to ſær= gne Gjenſtande, ſom have en tredie li= eſom i Midten, men unter bruges om n Sammenblanding af flere Ting.

Zwiſchen=deck, n. -es -e, Mellem= ække, n.; -gebäude, n. -s pl. ſ. sg. N-bygning, c.; -handel, m. -s ud. l. M-handel, c.; -mauer, f. -n, M= uur, c.; -ort, m. -es -örter, M= ed, n.; -raum, m. -es -äume, M= rum, n.; -reich, n. -es -e, M-regje= ring, c. (Interregnum); -ſatz, m. -es -ätze, M-ſætning, c.; -ſpiel, n. -es -e, M-ſpil, n.; -wand, f. -ände, M= væg, c.; -wort, n. -es -örter, (af nogle Sprogforskere) Udraabsord, n. (Interjec= tio); -zeit, f. -en, M-tid, c.

Zwiſchgold, n. -es ud. pl. Bladguld, ſom paa den ene Side er Solv.

Zwiſt, 1) m. -es pl. (om flere Slags) -e, Tviſt, n. (et Slags Haardug, og= ſaa et Slags fiint Bomuldsgarn). 2) m. -es -e, Tviſt, Trætte, Kiv, Splid, Uenighed, c.

Zwiſtig, aj. tviſtig, uenig, ſplidag= tig; -keit, f. -en, T-hed, U-hed, S= hed, c.

Zwitſchern, v. a. og n. m. h. qvid= dre; ogſaa: pibe (om Græshopper og Faarekyllinger).

Zwitter, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Mann= weib; Hermaphrodit; en Skabning el. Ting, ſom er Han= og Hunkjøn paa engang, el. ogſaa har noget ved ſig af begge Kjøn; Baſtard, Blanding, c.; ogſaa i mange Sammenſ.: -blume, -= kaſer; en Benævnelſe paa forſkjellige Legemer, ſom efter Tilſyneladende ere af voldsom Art; (iſær i Bjergv.) ureen Tinerts; Zinn-.

Zwo, ſ. Zwei.

Zwölf, M=Tal, tolv. Det er indecl., undt. naar det ſtaaer uden Subſt., da har det i Nom. og Acc. urigtigt -e, bedre zwölf, (Gen. ſjeld. -er) og i Dat. -en.

Zwölf, f. -en, Talfiguren tolv.

Zwölf=eck, n. -es -e, Tolvkant, c., en tolvkantet Figur; -fach, aj. tolv= dobbelt; tolvfold; -fingerdarm, m. -es -ärme, Tolvfingertarm, c.; -jährig, aj. tolvaarig, ſom er tolv Aar gammel; tolvaars, ſom varer tolv Aar; -löthig, aj. tolvlodig (om en Mark Solv, ſom beſtaaer af 12 Lod reent Solv og 4 Lod Kobber); -malig, aj. ſom ſkeer tolv Gange; -pfünder, m. -s pl. ſ. sg. Tolvpunder, Tolvpunding, c. (tolvpun= dig Kanon); -te, O=Tal, tolvte; -tel, n. -s pl. ſ. sg. Tolvtedeel, c.; -tens, av. for det tolvte; -theil, m. -es -e, Tolvtedeel, c.; -theilig, aj. ſom er deelt i tolv Dele.

Zwölfer, m. -s pl. ſ. sg. en Deel af et af tolv Eenere beſtaaende Hele, el. et ſaadant Hele ſelv; Doſin, n. Tylt, c.

Digitized by Google

Rettelser.

Pagina	Columnae	Linie	staaer	læs
8	2	4 f. o. *)	Abſchieren	Abſchirren
26	2	30 f. o.	Hoverie	2) f. Hoverie
=	=	31 f. o.	m.	1) m.
40	1	20 f. o.	Auffetzen	Aufſetzen
58	2	29 f. n. **)	Bechen	Becken
=	=	24 f. n.	Becher	Becker
68	1	22 f. o.	thſchlagen	-thſchlagen
87	1	16 f. n.	Brändeovn	Brændeovn
117	1	21 f. n.	Aviſer	Afviſer
137	2	34 f. o.		(tilfoies) aflænke
169	1	16 f. n.		(tilfoies) Geværſteen
171	2	30 f. o.	(udgaaer)	
185	2	16 f. n.	nytttig	nyttig
187	2	16 f. o.		(tilfoies) Aflukke, n.
212	1	33 f. o.	Hyven	Hyben
=	=	34 f. o.	Hyvenbuſk	Hybenbuſk
262	2	5 f. n.	Kjelder i	Kjelder, Magaſin i
293	2	23 f. o.	Marketenter	Marketender
350	2	12 f. o.	Pſalmebog	Davids Pſalmer
391	2	32 f. o.	Smahen	Schmähen
392	2	31 f. o.	Smerl	Schmerl
402	2	33 f. o.	Swängern	Schwängern
468	2	mellem 22 og 23 f. o.		(tilfoies) Unheimlich, uj. ubeqvem, uhyggelig, utilpas, ikke rigtig; ikke hemmelig.
486	1	16 f. n.	t Fals	til Fals

*) fra oven. **) fra neden.

Digitized by Google

Digitized by Google

This book should be returned to the Library on or before the last date stamped below.

A fine of five cents a day is incurred by retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.

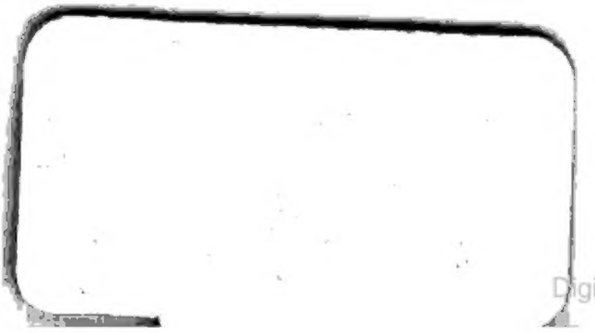

Digitized by Google

Boston Medical Library in the Francis A. Countway Library of Medicine
10 SHATTUCK STREET
BOSTON, MASS. 02115